

73

m. 73.

ԷՕԺԷՆ ՄԻՒ

ՄԵՐՍԵՐԻ ԵՍՀՈՒՏԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՃԻԼՏ

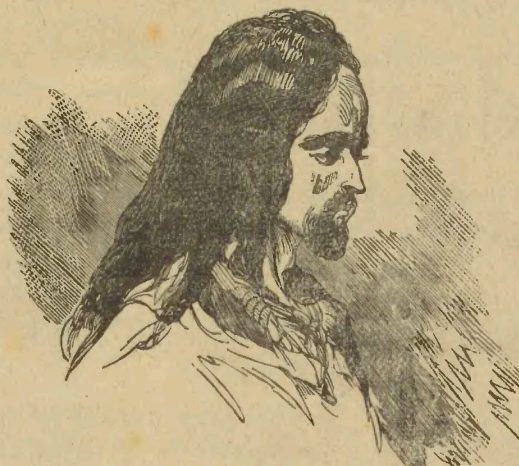
Ա-Գ ՃԻԼՏ

ՄԻԻԹԵՐՃԻՄԻ

ԿԵՈՐԿ ՄԻՄԳԵՆԱՆ

ՆԱԵԻՐԻ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԻՊԵՐԵԱՆ

«مارف نظارت جلیله سنک ۲۰۶ نومرولی رخصتنامه سیله طبع اولمشدر»

Կ. ՊԻՊԵՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱՆԱՍՐ

ԵՆՆԻ-ՃԱՄԻ, ՉԻԼԵՔ-ԲԱԳԱՐԵ Ն. 23

ՍԹԱՆՊՕԼ

1889

Ա-4

Popple Hill

OFFICE OF THE

RECORDS

DEPARTMENT OF THE INTERIOR

WASHINGTON, D. C.

RECEIVED

1881

1881

1-1

Շ Է Ր Ա Ի Թ

Իշպուռ րօման, բազար վէ եօրթու կիւնլէրինտէն մաատա հէր կիւն նէշր օլընմադ, վէ պէհէր նիւսխէսի սէքիզ սահիֆէ-տէն իպարէթ պուլընմադ իւզրէ, օնար բարայա ֆիրուսթ օլը-նաճադ տըր:

Մէզքիւր րօման 200 ատէտ րէսմիլէ միւսավվէր օլաճադ տըր:

Իշպուռ րօմանըն թէքմիլինէ ապօնէ եազըլմադ արզուսընտա պուլընան զէվաթ իչուէն, Տէրսաատէթտէ 70, վէ թաշրալարա բօսթա իւճրէթի պիզէ պիտ օլմադ իւզրէ 80 ղրուշա ֆիրուսթ վէ թապ' օլընան նիւսխէլէր հաֆթատա պիր իրսալ օլընաճադ տըր:

Թաշրալարտան ապօնէ պէտէլի իչուէն բօսթա բուլու 20 բա-րալըզ օլարադ կէօնտէրիլմէսի րէճա օլընուր:

Ապօնէլէր հազգընտա սուհուլէթ օլմադ իչուէն, իւճրէթի-նին միւնասըֆէթէն թէտիլէսի մադպուլ տըր:

Ապօնէ եազըլմադըղա արզու իտէնլէր, մաթպաամըղա միւ-րաճաաթ իտէպիլիլէր:

Մէրաքիզի ֆիրուսթը, քեաֆֆէյի քիթապճը տիւքքեան-լարըյլա, Պահչէ գաբուսընտա սուճու Պօղոս վէ Յակոբ աղա-լարըն տիւքքեանը, վէ ղազէթա սաթան միւվէզզի վէ թիւթիւն-ճիւ տիւքքեանլարը տըր:

Մէքթուպ վէ սայիրէ, Սթամպուլտա Ձիչէք-բազարընտա 23 նումէրօլու մաթպաամըղա Կարապետ Պիպէրեան իսմինէ կէօն-տէրիլմէսի տիր:

ՊԻՊԵՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸՆՏԱ ԹԱՊ՝ ՎԷ ՖԻՐՈՒԽԹ ՕԼՈՒՆԱՆ
ՔԻԹԱՊԼԱՐ

ՊՍԱՎԻԷ ՄՕՆԹԵԲԷՆ (Միւթէրճիմի)

ԲԱՐԻՁ ՖԱՃԻԱԼԱՐԸ	Յ. Թօլայեան	4	ձիլտ	70	Ղրուշ-
ԷթՄԷԲՃԻ ԽԱԹՈՒՆ	»	6	»	60	»

ԱՅՕԼՅ ՊԸԼՕ

ՃԻՆԱԵԷԹ ՄԱՀՍՈՒԼԸ	Ա. Ալիք	2	»	18	»
------------------	---------	---	---	----	---

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ՆԷԹԻՃԷԻ ՄԷՐԱՄ	»	1	»	12	»
---------------	---	---	---	----	---

Յ. ՏԸ ՊՈՒԱԿՕՊԷ

ՔԷՏԻ ԿԷՁԻԻ	»	1	»	20	»
------------	---	---	---	----	---

ՊԻՐ ԻՔԻ ՍԷՕԶ

Էօթէտէն պէրու մաթպաաի աճիզանէմոտ թապ՝ օլընըպ տա, մէվգըի ինթիշարէ վազ իտիլէն պազը Էվրօրա միւհլիֆիյոնի մէշուրէ ասարընըն թէրճէմէսիլէ, մագսատը աճիզանէմ, գարիինը քիրամ հազգլարընտա, մին ղայրի հատտին պիր խըտմէթը նաշիզանէտէ պուլընմագտան իպարէթ օլտըղընտան, պու տէֆա եինէ Ֆրանսա մէշահիրի հիքեաեէնիւվիսանընտան էօթէն-Սիւ նամ էտիպին թէլիֆ իթմիշ օլտըղը ասարը ճէիլէ վէ միւթէպէրէսի միեանընտա, էն զիեատէ գըյմէթտար վէ էն զիեատէ մագհարը ըաղպէթ օլան իշպու ՍԷՐՍԷՐԻ ԵԱՀՈՒՏԻ նամ ըօմանըն նէշրինէ իպթիտար իլէտիմ:

Իշպու ըօման, կէրշի պու կիւնէ գատար ղարպ վէ շարգ լիսանլարընըն հէման ճիւմէսինէ թէրճէմէ իտիլմիշ, վէ միւհօնլարճա սարֆ օլուհմըշ իսէ տէ, հէր քէս ինտինտէ՝ հէնուգ ինթիշարէ չըգարըլմը կիպի՝ բէք միւթէպէր վէ բէք գըյմէթտար ատտ օլընմագտա տըր. զիրա միւհլիֆի միւմաիլէյ, ինսանիյէթ վէ մէտէնիլէթ թարաֆտարը օլմագ հասէպիլլէ, գալէմէ պտըղը իշպու էսէրի պինագիրտէ, տաիրէի ագլ ու զէքեանը թէվսի, էֆքեար ու էգհանը թէնվիր վէ ինսանը հէր տիւրլիւ ֆագիլէթէ թէշվիգ իտիճի պիր չօգ իպրէթամիզ նօգթալար վէ հայրէթէնկիզ ֆըգըրալար նագշ ու թալիֆ իթմիշ տիր քի, հագըգաթէն շաեանը միւթալէա կէօրիւվիւշ տիր:

Վէլ հասըլ հէր վէճհլէ ֆաիտէլի վէ միւթալէյա լայըգ օլան իշպու ըօմանըն միւհլիֆի էօթէն-Սիւ, պու էսէրին նէշրիլլէ, ճէմիլէթի պէշէրիլլէյէ պէօլիւք ֆէտաքեարըլք իթմիշ օլտըղը հէր քէսէ մալիւմ պիր քէյֆիլլէթ իսէ տէ, պու անէտէք էրմէնի իւլ հուրուֆ վէ թիւրքի իւլ իպարէ օլմագ իւզրէ թէրճէմէ վէ նէշր իտիլմէմիշ, վէ միւնտէրիճաթընըն նէֆասէթինտէն չօգլարը մահրում գալմըշ օլտըղընտան, միւթալէասընա խահիշկէր օլան զէվաթը ֆագիլէթսիմաթըն թէշվիգի իւզէրինէ, էվվէճէ պաշա չըգարըլան նիշէ ասարը միւֆիտէեէ իմթիսալէն, եինէ վասիթաի աճիզանէմիլէ պիթթէրճէմէ թապ՝ ու նէշրինէ իպթիտար օլընտը:

Տէր էօհտէ իտիլէն չու վազիֆէնին տէրէճէի էհէմիլլէթի հէր քէսճէ մալիւմ վէ միւհլլէմ օլմաղլէ, պու եիւզտէն միւսթէֆիտ պիլլէ օլմաղսամ, զարարտիտէ տալի օլմայաճաղըմա չիմտիտէն էմին օլարագ, տէֆաթը սաիրէ միսիլու, չու խըտմէթիմին տալի մագհարը ըաղպէթ օլաճաղընը գալլիլէն մէմուլ իտէրիմ:

ՄԵՐՄԵՐԻ ԵԱՀՈՒՏԻ

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

ՃԻՀԱՆԸՆ ԻՔԻ ԳԸԹԱՍԸ

Պահրը միւնճէմիտի շիմալի (1), Սիպէրիա (2) իլէ Շիմալի Ամէրիգանըն զայրը մէսքիւն սէվահիլինի տաիմի պիր պուզ չէվրէսիլէ գուշաթմըշ տըր : Տիւնեանըն միւնթէհաի հուտուտընը թէչքիլ իտէն իշպու իքի գըթաւար , Պէհրինկ(3) տար պողազըյլա եէքտիկէրինտէն այրըլըրլար :

(1) Պահրը միւնճէմիտի շիմալի (Բեւեռային սառուցեալ Ովկիանոս) . Էվրօբա , Ասիա վէ Ամէրիգանըն ճիհէթի շիմալիյէսինտէ պուլընան տէնիզ :

(2) Սիպէրիա . Բուսիա հիւքիւմէթինին Ասիա գըթասընտա մալիք օլտըղը էեալէթի վասիէ օլուպ , վիս'աթը , շարգտան դարպա 7000 վէ շիմալտան ճէնուպա 1750 քիլօմէթրօ տըր . թագրիպէն 2 պուշուգ միլեօն նուֆուզը շամիլ տիր : Բուսիա հիւքիւմէթի էեալէթի մէգքիւրէյի մէնֆա իթթիխազ իթմիշ օլտըղընտան , հէր սէնէ բէք չօգ միւճրիմ վէ միւթթէհիմէր օրաեա նէֆ իտիլիր :

(3) Պէհրինկ պողազը . Ասիա գըթասընըն շիմալը զարպի հուտուտընըն թա նիհայէթինտէ վագը օլուպ , Ասիա գըթասընըն Ամէրիգա գըթասընտան թէֆրիգ իտէր վէ իքի Օգիանօսը եէքտիկէրինէ պիրլէշտիրիր . պու պողազըն էնիլիյի 88 քիլօմէթրօ տըր : Պու պողազը 1728 սէնէսինտէ Բուսիա տէվլէթինին խըտմէթինտէ պուլընան Տանիմարգալը Վիթալ Պէհրինկ նամ սէեահը մէշհուր քէշֆ իթմիշ օլտըղընտան , իսմի Պէհրինկ պողազը թէսմիյէ իտիլմիշ տիր . մէրգոււմ Պէհրինկ 1680 սէնէսինտէ թէվէլիւտ վէ 1741 տէ վէֆաթ իթմիշ տիր :

Իլոււ այը , խիթամ պուլմագ իւզրէ տիր :

Թէսավիի լէյլ ու նէհար ⁽¹⁾ , մէմալիքի գուլթպիյէ-
յէ քէսիֆ գարանլըգլար վէ ֆուրթունալար կէթիրմիշ օ-
լուպ , ազ միւտտէթ զարֆընտա , գուլթպ ճիհէթլէրինէ
մախսուս օլան ղայէթ գըսա վէ ղայէթ հիւզնէնկիզ կիւն-
տիւզլէրի եէրինէ , կիճէ գաիմ օլաճագ տըր . . . :

Սիեհհա չալար լաճիվէրտ րէնկինտէ օլան գուպպէի
ասիւման , հարարէթսիզ պիր կիւնէշ իլէ ճիւզիճէ զըեա-
տար օլմուշ կէօրիւնմէքտէ տիր : Գուրսը շէմն (սկաւառակ
արեւու) իսէ , ուֆուգ իւզէրինտէ նիւմաեան օլուր օլմազ ,
հուտուտսուզ վէ նիհաեթսիզ օվալարը գաըլաեան գար-
լարըն րէֆնագը ֆէվգ էլատէսինէ թէսատիւֆ իտէրէք ,
սարարմըշ գալմըշ տըր :

Մէզքիւր օվալար , չիմալէն ճէսիմ վէ սիեհհա գայա-
լարը հավի պիր սահիլ իլէ մուհաթ օլուպ , պահըը միւն-
ճէմիտի չիմալի տախի , պու գայալարըն էթէքլէրինի քէն-
տիսինէ հուտուտ իթթիխազ իթմիշ տիր : Տէնիզին ղայըը
միւթէհարրիք տալլալարը իսէ , տալլար գատար ճէսիմ
պուզ բարչալարընտան միւթէշէքքիլ օլուպ , պու պուզ
բարչալարընըն մա'իմնի թէքէլէրի տախի , ուզագտա , գար-
լը պիր սիս տէրունինտէ կէօզտէն նիհան օլուրլար :

Սիպէրիա գըթասընըն շարգ հուտուտընտա վագը
Ուլիքին պրոււնընըն իքի սիվրի ուճլարը արասընտա , գօյու
եէշիլիմնի պիր խաթթ միւշահէտէ օլունուրքի , պուրա-

(1) Թէսավիի լէյլ ու նէհար (գիշերահաւասար) . կիճէլէրին՝
կիւնտիւզլէրէ միւսավի օլտըղը ղէման :

Պու հալ՝ սէնէտէ իքի տէֆա վագը օլուպ , պիրի Մարտ
տօգուզընա , վէ տիկէրի իլոււ օն պիրինէ թէսատիւֆ իտէր
քի , պիրինճիսինէ իթիտալը րէպիի (գարնան գիշերահաւասար)
վէ իքինճիսինէ իթիտալը հարիֆի (աշնան գիշերահաւասար) ըթ-
լագ օլընուր :

Գուլթպ թարաֆլարընտա իսէ , թամ ալթը այ կիւնտիւզ
վէ ալթը այ կիճէ օլուր քի , պալէատէ մէզքիւր իթիտալ տա-
խի , իթիտալը հարիֆիյէ տէլալէթ իտէր :

տա տէնիզ, ճէսիմ պուզ բարչալարընը ահէսթէ ահէսթէ եռւվարայըպ կէօթիւրիւր . . . :

Իշթէ պուրասը Պէհրինկ գանալը տըր :

Պու գանալըն տիկէր ճիհէթինտէ տախի , շիմալի Ամէրիգանըն միւնթէհաի հուտուտը օլան կալլ պրուհնընըն կրանիթ թաշը եըղընթըլարը մէհհուտ օլուր :

Իշպու իգլիմէր՝ գապիլի իսքեան օլմատըղընտան , ըուպը մէսքիւնըն խարիճինտէ գալմըշ տըր . զիրա օրալարտա հիւքմֆէրմա օլան սօղուգ օ գատար շիտտէթլի տիր քի , թաշլար վէ աղաճլար եարըլտըղը միսիլու , թօբւադ տախի չաթլայարադ , ուճու սիվրի պուզ բարչալարընը տըշարը ֆըրլատըր :

Իշպու ահվալէ նազարէն , նէվի պէշէրտէն հիշ պիւրիսի , սօղուգ , ֆուրթուհնա , գահթ վէ էօլիւմ կիպի աֆէթլէր հիւքմ իյլէյէն պէօյլէ իգլիմէրին սիւքիւնէթի տէհշէթէֆղասընա թէհամմիւլ իտէմէյէճէյի աշիքեար իքէն , նէ՝ զարիպ տիր քի , Պէհրինկ գանալընըն եէքտիկէրինտէն այըրմըշ օլտըղը իքի գըթանըն միւնթէհասընտա վազը վասի օվալարը գաբլայան գարլար իւզէրինտէ աեադ իզլէրի կէօրիւլմէքտէ տիր . . . :

Ամէրիգա ճիհէթինտէքի գարլար իւզէրինտէ նիւմաեան օլան իզլէր , զայէթ քիւշիւք վէ զայէթ զաիֆ օլտըղընտան , օրատան պիր գատըն կէշմիշ օլտըղընա տէլալէթ իթմէքտէ իտի քի , մէրգումէ գատըն , գանալըն գարշը սահիլինտէ , Սիպէրիանըն գարլը օվալարը միւշահէտէ օլընան եալըն գայալարա տօղրու իլէրիլէմիշ իտի :

Սիպէրիա թարաֆընտա կէօրիւլէն այադ իզլէրի իսէ , տահա պէօյիւք վէ տահա տէրին օլտըղընտան , օրատան տա պիր էրքէք միրուր իթմիշ օլտըղընը իյմա իյլէյօր ըտը քի , մէրգուլմէքտէ տախի գանալա տօղրու եիւրիւմիւշ իտի :

Զանն իտէրսին քի , իքի այըր այըր եօլլարտան , քիւր-

րէի արզըն իբի ուճընա կելմիշ օլան պու էրքէք իլէ պու գատըն՝ հէր իբի տիւնեաեը պիրի պիրինտէն այըրան գանալըն սէվահիլինտէն միւլազաթ իթմէք էմէլինտէ պոււ լոււմըշլար ըտը :

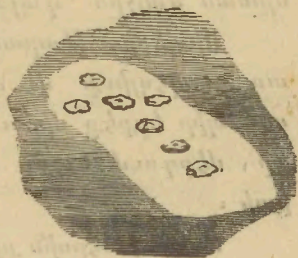
Տահա զարիպի շուրասը տըր քի , մէրգուման իբի եօլճըլար , պու միւտհիշ չէօլլէրի , զայէթ շիտտէթլի պիր ֆուրթոււնանըն հիւքմ սիւրտիւլիւ պիր զէմանտա գաթ իթմիշլէր իտի :

Գապրիսթանլարտա տիբիլի սալիպլէր (խաշ) միսիւլու , պու վասի օվալարըն պազը ճիհէթլէրինտէ մաղրուս օլան եիւզ սէնէլիք գարա չամ աղաճլարը , ֆուրթոււնանըն շիտտէթինտէն եէրէ տէվրիլէրէք , ուզագ մէսաֆէլէրէ գատար սիւրիւքլէնիպ կիթմիշլէր իտի :

Ճէսիմ աղաճլարը քէօքիւնտէն , վէ պուզ տաղլարընը եէրինտէն սարսըպ պիր շիտտէթի ֆէվգ էլատէ իլէ եէքտիկէրինէ չարբան պու տէհչէթէնկիզ ֆուրթոււնաեա , մէրգուման իբի եօլճըլար կէօյիւս կէրմիշլէր , վէ թութ տըզլարը թարիգի միւսթագիմտէն զէրրէ գատար ուտուլ իթմէյէրէք , նիհայէթ իւլ էմր գարշը գարշըեա կելմիշլէր իտի :

Թապիաթըն՝ հէր շէյի ալթ իւսթ իթմէքտէ օլտըզը պէօյլէ պիր զէմանը տէհչէթիգթիրանտա , քէմալը սիւքիւնէթ վէ սէրպէսթի իլէ եօլլարընտ տէվամ իտէն պու իբի մախլուգ աճապա քիմլէ՞ր իտի :

Իսթէր թէսատիւֆի վէ եա իսթիեարի ատտ օլունս սուն , իսթէր հիւքմի գատէր ֆարզ իտիլսին , էրքէյին նալչալը օլան աեագ գապլարը ալթընտա , խաշ շէքլինտէ մըխլանմըշ եէտի ատէտ չիվի պուլունըպ , մէրգում՝ հէր նէրէտէն կէշմիշ իսէ՝ մէզքիւր շէքլին իզի տէ , օրատա մահքիւք

գալմը ըտը : շէօյէ քի , դաթը վէ տիւղկիւն օլան գար-
լար իւզէրինտէ , պու տէրին աեագ իզէրին կէօրէն պիր
ատէմ , մէրմէր իլէ մէֆրուշ պիր զէմինին՝ բօլատտան ա-
եագլարա օյուլմուշ օլտըղը զանննա զահիպ օլուր ըտը :

Զօգ կէշմէքսիզին , գասվէթէնկիզ պիր զուլմէթիւլէյլ ,
թէքմիլ բույի արղը իսթիլա իյլէտի . . . :

Եալընըղ , գարլարըն բէֆնագը թապիխի սայէսինտէ ,
նիւմաեան օլան նիհայէթսիզ օվալարըն պէյազլըղը , սի-
եահը անտըրաճագ գատար գօյու լաճիվէրտ բէնկինտէքի
գուպպէի ասիւման ալթընտա ուզանըպ եայըլմըշ , վէ
սէօնիւք երլտըղլար տախի , գարանլըգ վէ պուղ ըլա մէս-
թուր օլան պու գուպպէնին մէսաֆէի զայրը միւթէնահի-
յէսինտէ նապէտիտ օլմագտա պուլընմըշ ըտը :

Տէրին պիր պուսուգ թէքմիլ քեախնաթը իսթիլա իյ-
լէմիշ իտի . . . :

Նակէհան , Պէհրինկ գանալընա գարիպ , ուֆուգտա
զաիֆ պիր ըչըգ կէօրիւնտիւ : Պու ըչըգ , էվվէլի էմրտէ ,
գամէրին զուհուրընտան մուգատտէմ մէշհուտ օլան լա-
թիֆ վէ մա'իմսի զըյաեա միւշապիհ իտի իսէ տէ , բէֆթէ
բէֆթէ թէզայիւտ պուլարագ , աչըգ կիւլ բէնկինէ պօյան-
մաղա պաշլատը :

Ասիւմանըն սաիր ճիհէթլէրինտէ իսէ , գարանլըգ
կիթտիքճէ գաթըլաշմագտա օլուպ , պիր ազ էվվէլ պէր-
րագ կէօրիւնէն օվալարըն պէյազլըղը տախի , գուպպէի
սէմանըն սիեահլըղընա իմթիսալ իտէրէք , եէր իլէ կէօյ ,
պիրի պիրինտէն նագապիլի թէֆրիգ պիր հալը զուլմէթ-
տէ գալտը :

Պու զուլմէթի պի նիհայէ արապընտա , տիւրիւ տիւր-
իւ գարըչըգ վէ զարիպ կիւրիւթիւլէր իշիտլմէքտէ իտի :
Զանն իտէրսին քի պու կիւրիւթիւլէր , եուվալարընը շա-
չըմըշ օլան իրի կիճէ գուշլարընըն՝ օվալարա սիւրիւնիւր-
ճէսինէ ուշուշմալարընտան , վէ եա քէմալը սիւրաթլա

Թահրիդի էճնիհա իյլէմէլէրինտէն հասըլ օլմագտա ըտը :
Լաքին , ինսան սէսի իշիտիլմէմէքտէ իտի :

Ումուժ քեաինաթը գարլամըլ օլան պու տէհէթէն-
կիզ սիւքիւնէթ իռէ , էն զարարսըզ մախլուգաթտան , էն
վահշի հայվանձթա գատար պիլճիւմլէ մէվճուտաթը տիւ-
չարը խէվֆ ու հիրաս իտէն ալէաիմի սէմավիյէտէն պիրի-
նինին գարիպէն զուհուրընա տէլալէթ իթմէքտէ իտի :

Պու գապիլտէն օլարագ , գուլթալ թարաֆլարընտա
բէք սըզ զուհուրեաֆթէ օլան , պիր ֆէճրի շիմալի (1) ար-
զը տիտար իտիպ , ուֆուգտա զայէթ զըեատար պիր նըսֆ
քիւրրէ կէօրիւնտիւ : Պու քիւրրէնին թա մէրքէզինտէն ,

(1) Ֆէճրի շիմալի (հիւսիսայգ կամ բեւեռալոյս) . Քիւրրէի
արզըն շիմալ ճիհէթլէրինտէ էքսէրիյա մէշհուտ օլան պիր ալէա-
մէթի սէմավիյէ տիր քի , հագըգաթէն հայրէթէֆզա պիր մէն-
գարէ թէշքիւ իտէր :

Ֆէճրի շիմալինին գարիպ իւզ զուհուր օլտըզը , ուֆուգըն
(հորիզոն) շիմալ գըսմընտա նիւման օլան պիր տիւման վա-
սըթասըլա անլաշըլըր : Պու տիւմանըն կէօրիւնէպիլէն գըսմը ,
պիր միւտտէթճիք սօնրա , պէյազըմսը պիր զըեա իլէ իհաթա
օլունուր . պատէհու ուֆուգտա պիր նըսֆ քիւրրէ թէշէք-
քիւլ իթմէյէ պաշլար քի , պունըն մէրքէզինտէն պիր չօք շիւա
խաթթլարը ինթիշար իտիպ , մէմալիքի գուլթալիյէնին ուզուն
կիճէլէրինի թէնվիր իլէր :

Նիհայէթ , պու քիւրրէ , ինթիշարը զըեատա քէմալինի պու-
լընճա , թէտրիճէն ազալմաղա պաշլայըպ , կեահ պիրտէն պիրէ ,
վէ կեահ տախի եավաշ եավաշ սէօնէր կիտէր :

Պու ալէամէթին սէպէպի զուհուրը հէնուզ էյիճէ թէհագ-
գուգ իթմէմիշ իսէ տէ , քիւրրէի արզըն հայիզ օլտըզը էլէք-
թրիքիյէթ վէ եա մըգնաթըսիյէթ խասսալարընա խանատ ի-
տէնլէր բէք չօք տըր . զիրա , պու ըշըղըն հիյնի զուհուրընտա ,
բուսուլա (կողմնացոյց) թապիր օլընան ալէթ իւզէրինտէ պիր
ալթ իւսթիւլէ միւշահէտէ օլընուպ , հաթթա մէգքիւր բուսու-
լանըն ինէսինին պիր ուճու տախի , ֆէճրի շիմալինին մէրքէզինէ
մաթիւֆ գալըր :

հաստատուող հիսապսրդ շիւալար (ճառագայթք) սաշըմագտա
օլուպ , պու շիւալար տախի տէօրթ էթրաֆա եայըլարագ ,
հէմ րուլի արզը , հէմ ասիւմանը վէ հէմ տէ տէնիզի միւս
թաղրագը նուր իյլէտի . . . :

Շու հալինտէ , գըզըլ պիր եանղընըն գըզըլըմլարը-
նա պէնզէյէն իշպու զըեա , չէօլլէրտէքի գարլարա տախի
աքս իտէրէք , պուզ տաղլարընըն մա'իմսի թէքէլէրինի
գըզըլ պիր ընկէ պոյատըղը միսիլու , իքի գըթանըն
միւրթէֆի վէ սիեա հ գայալարընը տախի գոյու գըրմըզը-
եա թահվիլ իյլէտի . . . :

Ֆէճըի շիմալի , պու մէնզարէի հայրէթպախշայը իրա-
եէ իթտիքտէն սօնրա , եաւաշ եաւաշ սէօնմէյէ պաշլա-
յըպ , շաշատար պիր տիւման իչինտէ կէօզտէն նիհան
օլտու :

Անճագ , օ 'էսնատէ , ճիհաթը գուլթպիյէտէ քէսիր
իւզ զուհուր օլան զարաիպտէն պիրինին սէմէրէսի օլարագ ,
Սիպէրիա գըթասընտան եալընըզ պիր տէնիզ գուլ իլէ
այըրըմըլ օլան Ամէրիգա սէվահիլի , պիրտէն պիրէ օ գա-
տար եագըն կէօրիւնտիւ քի , իքի տիւնեա արասընտա պիր
քէօքրիւ իհտաս իտէպիլմէք՝ միւմքինաթտան օլտըղը զանն
օլունըյօր ըտը :

Օ սըրատա , հէր իքի գըթայը տախի իհաթա իթմիշ
օլան մա'իմսի պիր տիւման արասընտա , իքի ինսան չէհ-
րէսի կէօրիւնմէյէ պաշլատը :

Սիպէրիա սահիլինտէ տիզ չէօքմիւշ օլան պիր ատէմ ,
նագապիլի թարիֆ պիր հալը եէսիշթիմալ իլէ , գօլլարը-
նը Ամէրիգա ճիհէթինէ տօղրու ուզաթմըլ օլտըղը կիպի ,
Ամէրիգա պրունընտա տախի , կէնճ վէ տիլպէր պիր գա-
տըն , պու ատէմին թավըր մէեուսանէսինէ ճէվապ օլ-
մագ իւզըէ , ասիւմանը կէօսթէրմէքտէ իտի . . . :

Պու իքի միւհթէրէմ չէհրէ , սօլղուն վէ տիւման ի-
չինտէ մէսթուր օլտըզլարը հալտէ , ֆէճըի շիմալինին սօն

վէ պայղըն չիւալէրի արասընտա , պիր գաչ սանիյէ գատար կէօրիւնտիւլէր . ֆագաթ , տիւման կիթտիքճէ գաթըլաչմագտա օլտըղընտան , հէր շէյ զուլմէթ իչինտէ մահվ ու նապէտիտ օլտու :

Ճիհանըն իքի գըթասընըն իքի միւնթէհաի հուտուտընտա , արագիի գութպիյէնին պուզլարը արասընտա , պիրի պիրինէ թէսատիւֆ իտէն պու իքի եօլճը աճապանէրէտէն կէլիյօրլար ըտը :

Պիր ալէամէթի զարիպէնին թէէսիրիյլէ , պիր լահզա եէքտիկէրինէ եագլաչմըչ , վէ ֆագաթ , միւէպպէտէն պիրի պիրինտէն պյըրլմըչ զանն օլունան պու իքի մախլուգ քիմլէր իտի :

DEPT. OF THE INTERIOR

ՄԷՐՈՒՄԻ ԵՆԶՈՒՄԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

ՖՈՔՈՆ ՊԼԱՆ ՄԻՒՍԱՖԻՐԻՍԱՆԷՍԻ

1

Մ Ո Ր Ո Ք

1831 սենտեմբերի թվականի հոկտեմբերի 1-ին

Կրեմլինի հենուկ ազնաւոր օլմամը ըստ տա, տէօրթ ֆիթիլի պիր պագըր գանտիլ, պիր թէք բէնճէրէսի օլտըր հալտէ, օ տախի սըգըճա գաբատըլմը օլան վասի պիր թավան արասընըն չաթլագ տիվարլարընը թէնվիր իթմէքտէ, վէ պասամագլարընըն պիր ուճու՝ աչըգ պիր պաճա տէլիյինտէն տըշարը չըգմը օլան պիր էլ նէրտիւպանը տախի, օրաճըգտա նէրտիւպան խըտմէթինի կէօրմէքտէ իտի :

Տէօյէմէ իւզէրինտէ, գարըշըգ պիր հալտէ, էօթէյէ պէրիյէ աթըլմը օլան էշեա, տէմիր զէնճիրլէրտէն, ուճլարը սիվրի լալէլէրտէն, տէսթէրէ տիչի գանթըրմալարտան, չիվիլի քէլէպճէլէրտէն վէ օտուն սաթըր ուզուն չէլիք սօբալարտան իպարէթ իտի : Պու թավան արասընըն պիր քէօյէսինտէ տաթի, գուրշունճըլարըն՝ գալայ էրիթմէք իչուն իսթիմալ իթտիքլէրի մանղալա պէնզէր, ուֆագ պիր էլ մանղալը պուլունմագտա օլուպ, իչպու մանղալա քէօմիլրտէն մաատա պիր երղըն տա թալալ վէ եճնղա բարչալարը վազ իտիլմիչ իտի քի, պիր տագըգա զարֆընտա կիւզէ պիր աթէշ հաթըլ իթմէք իչուն պիր գըղըն քիֆաեթ իտի :

Ատէթա պիր ճէլլատըն ալէաթընը անտըրան մէզ-
քիւր էշեա վէ էտէվաթը միւտհիշէ եղղընթըսընտան պիր
ազ էօթէտէ , էսկի զէմանա մախսուս պիր խայլի սիւհա-
լար տահա մէվճուտ իտի : Ղայէթ սըգ վէ ինճէ հալգա-
լարտան էօրիւմիւշ , վէ չէլիքտէն մամուլ ինճէ տօգու-
մանա պէնզէմէքտէ օլան պիր զըրհ կէօմլէյի տախի , պիր
թազըմ տէմիր բաշալըզլար ըլա գօլշագլար եանընտա վա-
գը պիր սանտըգ իւզէրինէ աթըլմիշ ըտը : Պուշլարտան
մաատա , պիր չօգ սիւհալար վէ իւզէրլէրինտէ եէնի գան
լէքէլէրի պուլընան իքի աաէտ միւհքէմ վէ խաֆիֆ սաբլը
ուզոււն մըզըրագլար կէօրիւնմէքտէ , վէ տօլտըրըլըպ հա-
զըր իտիւմիշ օլան իքի թիրօլ գարապինասը տախի , էսլի-
հաի գատիմէի մէզքիւրու միւթէմիմ պուլընմագտա ըտը :

Պիր թագըմ էսլիհաի միւտհիշէ վէ էտէվաթը միւհ-
լիքէտէն իպարէթ օլան իշպու էշեա արասընտա , միւթէ-
ատտիտ ճամլը ուֆագ ոանտըզլար վար ըտը քի , պուշ-
լար տախի պիր չօգ տուա թէսպիհլէրինի , միտալեալա-
րը , (Դաուն Աստուծոյ) լարը , մա'ի մուգատտէս (օրհնած
ջուր) գապլարընը , վէ չէրչիվէլի էվլիեա թասվիրլէրինի
միւհթէվի իտի : Իշպու սանտըզլար տէրուինտէ , Ֆըրի-
պուրկ չէհրինտէ գալըն վէ մա'ի քեաղըտ իւզէրինէ պա-
սըլը պիր չօգ տա քիթապլար մէվճուտ օլուպ , պու քի-
թապլար իսէ , սօն զէմանլարտա վուգու պուլան պաղը
մուճիզաթ ըլա , Հագրէթի իսանըն էհլի իմանտան պիրինէ
խիթապէն , խաթթը տէսթիլլէ եազմըշ օլտըղը պիր մէք-
թուպը , վէ հաթթա Ֆրանսանըն՝ 1831 վէ 1832 սէնէ-
լէրինտէ՝ տիւշար օլաճաղը մէսաիպէ միւթէալլիք նիճէ
գօրգուլնճ քէշֆիեաթը ճամի իտի :

Բանայըր եէրլէրինտէ իճրաի լուպիյաթ իտէն հօգ-
գապաղլար թարաֆընտան՝ թէաթըօլարըն էօնիւնիւ թէզ-
եին իլլէմէք իւզըն՝ թա'լիք իտիլէն լէվհալարը անտըրըր
պիր ըէսմ , պէսպէլի պիր խայլի միւտտէթ տիւքիւլի գալ-

տըղը հալտէ , պօգուլուր միւլահաղասընա մէպնի , թաւան
արասընըն էյրի տիրէքլէրինտէն պիրինին իւզէրինէ ասըլ-
մըշ օլուպ , իշպու լէվհատա տախի պէր վէճհի աթի մու-
հարրէր իտի .

Բէյղամպէր լազապըյա եատ օլունան ինեսա Մորոքըն
հագիգի վէ շաեանը Թէգքեարը էպէտի օլահագ սուրէթտէ
Թէպտիլի մէզհէպ իյլէմէսի , 1828 սէնէսինտէ Ֆրիպուրկ
շէհրինտէ վուգու պուլմուշ տըր .

Հատտը թապիտէն տահա պէօյիւք պիր գըթատա
եարըլմըշ վէ գարմա գարըշ պիր ըէնկէ պօյանմըշ օլան
իշպու ըէսմ՝ իւշ գըսմա մունգաորմ օլուպ , Բէյլահէլ լա-
զապըյա շէօհրէթ կիր օլան մէրգում միւհթէտինին (նոր-
ընծայ) , միւտտէթի էօմրինտէ կէչիրտիյի իւշ մուհիմմ
թէպէտտիւլիւ կէօսթէրիյօր ըտը :

Պու իւշ գըսմըն պիրինճիսինտէ , ուզուն սագալը ,
պէյազը անտըրաճագ գատար գումրալ սաչլը վէ վահչի
չէհրէլի պիր ատէմ կէօրինմէքտէ օլուպ , Սիպէրիա գը-
թասընըն շիմալ թարաֆընտտ սաքին ագվամը վահչիյէ
կիպի , կէյիք տէրիսի կիլինմիշ , վէ պաշընա տախի՝ ուճու
պիր գարղա գաֆասըյա միւզէյեէն վէ թիլքի տէրիսին-
տէն մամուլ սիեսահ պիր շապգա գօմուշ ըտը :

Մէրգումըն շէք ու սիմասը իսէ , ինսանը տիւչարը
տէհչէթ իտէճէք պիր հալտէ պուլընըպ , ալթը իրի քէօ-
բէքլէրէ գօշուլու պիր գըզագ տէրունինտէ օթուրմըշ օլ-
տըղը հալտէ , գարլար իւզէրինտէն սըյուլըպ կէշմէքտէ ,
վէ աճըլգտան աղըզլարը աչըգ գալմըշ օլան վէ գօրգունճ
տիչլէրինէ նէզարէն , ինսանը , քէօրէքլէրի վէ հաթթա
գըզաղը պիլէ եուտաճագ կիպի կէօրինէն պիր սիւրիւ
թիւքի , գուրտ վէ գըզղըն այըլարըն թա՛գիպաթընտան
գաչմագտա ըտը : Պու պիրինճի լէվհանըն զիյրինտէ քէլի-
մաթը աթիյէ եաղըլմըշ ըտը .

1810 սէնէսինտէ Մորոք պուծբէրէսմ օլուպ, վահշի
հայվանլարըն Թագիպամընտան գաջընըր ըտը .

Բէսմին իքինճի գըսմընտա , Մորոք՝ միւհթէտիւէրէ
մախսուս պէյազ պիր ըուպա կիյինմիշ օլտըղը , վէ էլլէ-
րինի եէքտիկէրէ գավուշտըրըպ , պիր Թավըր մասումանէ
ըզհար իթմէքտէ պուլընտըղը հալտէ , ուզուն վէ սիեահ
պիր լիպաս կիյինմիշ , պիրտէ պէյազ եագալըգ Թագմըշ
պուլընան պիր ատէմին էօնիւնտէ տիզ չէօքմիւշ իտի : Իշ-
պու լէվհանըն տիկէր պիր քէօշէսինտէ տէ , էքշի չէհրէլի
պիր մէլէք կէօրիւնմէքտէ օլուպ , պու մէլէք , պիր էլինտէ
պիր պօրու , վէ տիկէրինտէ տախի շաշատար պիր գըլըճ
ԹուԹմագտա , վէ աղզընտան գըրմըղը հուրուֆաթ ըլա
սատըր օլան աթի իւզ զիքր քէլիմաթ՝ սիեահ պիր զէմին
իւզէրինէ եագըլմագտա ըտը .

Մորոք , պուծբէրէսմ օլտըղը գէման , վահշի հայվանլարտան
գաջընըր ըտը . Ֆրիպուրկ շէհրինտէ Թէպտիլի տին իտիպ
վաֆթիզ օլմուշ օլան ինեաս Մորոքըն էօնիւնտէն իսէ ,
վահշի հայվանլար գաջընագալար տըր .

Լէվհանըն իւչիւնճիւ գըսմընտա տախի , ինեաս Մո-
րոք , լապիս օլտըղը ղայէթ ուզուն վէ մա'ի լիպասը ալ-
թընտա , պիր հալը զաֆէրիշթիմալտէ միւշահէտէ օլու-
նըպ , պաշը իսէ՝ պիր Թավըր մաղրուրանէ կէօսթէրմէքտէ,
վէ սօլ էլինի պէօյիւրինէ տաեամըշ , սաղ էլինի տէ իւէրէյէ
տօղրու ուզամըշ պիր հալտէ պուլընմագտա ըտը : Մէր-
գուլըն իշպու աթվար ու էվզար՝ պիր սիւրիւ գաբլանլա-
րը , սըրթլանլարը , այըլարը վէ արսլանլարը տէհշէթ ու
վահշէթէ տիւչիւրմիշ , վէ պուշլար տախի , բէնչէլէրինի
չէքէրէք վէ տիւչէրինի սագլայարագ , մուԹիանէ պիր հալ
իւէ մէրգուլըն ալագլարընա սիւրիւնմէքտէ պուլընմըշ
ըտըլար :

Պու սօնընճը գըսմըն զիյրինտէ տէ , շու սէօզէր օ. գունմագտա ըտը .

Ինեաս Մորոք Թէպտիլի տին իթմիշ օլտըղնտան , վահշի հայվանլար՝ այագլարնա սիւրիւնմէքտէ տիրլէր .

Պու ըէսմէրտէն պիր ազ ուզագտա , եինէ ֆըրի. պուրկտա մաթպու պիր սիւրիւ քիւշիւք քիթապ բաքէթ. լէրի մէվճուտ ըտը քի , պու քիթապլարտա , ան ասլ պութբէրէսթ օլան Մորոք, թէպտիլի մէզհէպ իթտիյինտէ , նասըլ պիր մուճիգէի զարիպէ իլէ պիրտէն պիրէ պիր իգ. թիտարը ֆէվգ էլ ատէ իքթիսապ իթմիշ օլտըղը , վէ պու գուվվէի մանէվիյէ սաեէսինտէ՝ էն վահշի հայվանլարն պիլէ քէնտի ելինտէն գուրթուլմասը մուհալ իտույի պի. ըէր պիրէր հիքեայէ իտիլմիշ օլտըղը միսիլու , մէրգու. մըն՝ շէճաաթ վէ ճէսարէթինի իրաեէ իչուն օլմայըպ , իւ. լա , ճէնապը Խալիգի Մուլթլագ Հազրէթլէրինի թէմճիտ վէ թէպճիլ իթմէք մագսէտիլէ , հէր կիւն վահշի հայվան լար ըլա իճրա իթտիյի թալիմլէրի տախի թարիֆ ու պէ. յան իտիլմիշ իտի :

.

Պու թավան արասընտա աչըմըշ օլան պաճատան , քէսկին վէ միւէսսիր պիր գօգու , խաֆիֆ պիր ըիւզկեար կիպի , օրթալըղա եայըլմագտա ըտը : Արա սըրա շիտ. տէթլի խըրըլտըլար վէ տէրին թէնէֆֆիւս սէտալարը ի. շիտիլտիյի կիպի , իրի վէ աղըր վիճուտլարըն տէօշէմէ իւզէրինտէ եայըլըպ ուզանմալարընտան միւթէհասըլ սէտալարա միւշապիհ կիւրիւլթիւլէր տախի տուեուլմագ. տա ըտը :

Օ էսնատէ , մահալը մէզքիւրտէ եալընըզ պիր ա. տէմ պուլընմագտա օլուպ , օ տա վահշի հայվանլար միւրէպպիսի , վէ Բէյլաֆէր նամըլլա եատ օլունան Մորոք քէնտիսի իտի : Մէրգու՝ գըրգ եաչընտա , օրթա պօյլու ,

ինձէ վէ զաիֆ վիճուտու պիր ատէմ՝ օլուպ , գապը գան
ըէնկինտէ պիր գումաշտան եաբըլմըշ , իշ թարաֆը տախի
սիեաճ գաբլանմըշ օլան ուզուն պիր քիւրք կիյինմիշ իտի
քի , պու քիւրք թէքմիլ վիճուտընը սէթը իտիյօր ըտը՝
Պէտէնի , հատտը զաթընտա պէյազ իսէ տէ , սիննի սա-
պալէթինտէն պէրու տաիմա եօլճըլըգլա վագթ կէշիր-
միշ օլմասըյլա , կիւնէշտէն եանմըշ վէ էամէրլէնմիշ իտի՝
Սաչլարը՝ մէմայիքի գուլթպիյէ էհայիսինտէն պազը ագ-
վամ կիպի , սարը վէ տօնուգ գումրալ ըէնկինտէ օլուպ ,
կէլիշի կիւզէլ ումուզլարընա տէօքիւլմիւշ , վէ պուրնու
իսէ , ինձէ , սիվրի վէ չէօքիւք օլուպ , պէյազ զանն օլը-
նաճագ , գատար աչըգ գումրալ պիր սագալ տախի , չըգըն-
տըլը եանագլարընըն էթրաֆընը չէվիրմէքտէ պուլըն-
մըշ ըտը՝

Շախսը մէրգումըն սիմասընը միւտհիշ պիր հալէ գօ-
յան չէյ , ղայէթ աչըգ վէ եիւքսէք օլան կէօզ գաբագ-
լարը օլուպ , պունլար , տաիմա պէյազ պիր տաիրէ իլէ
մուհալթ օլան տօնուգ պէպէքլէրինի մէյտանա չըգարը-
յօրլար ըտը . . . :

Մէրգումըն պագըշը , մէթին վէ ֆէվգէլատէ պիր
խասսաեա մալիգ օլտըղընտան , վահշի հայվանլար իւզէ-
րինէ հագիգի պիր թէէսիր հասըլ իթմէքտէ իտի : Փա-
գաթ պիղիմ՝ Բէյլամպէր՝ մէկքիւր հայվանլարը զապթ
իթմէք իշուն , էթրաֆընտա պուլընան էտէվաթ վէ սի-
լահլարը տախի իսթիմալտէն կէրի տուրմազ ըտը :

Պու ատէմ , պիր մասա էօնիւնտէ օթուրմուշ օլտըղը
հալտէ , պիր թագըմ թէսպիհլէրի , վէ տինտարանա մախ-
սուս տիւրլիւ տիւրլիւ էշեանը հալի պուլընան քիւչիւք
պիր սանտըղըն իքինճի գաթընը աչը վէրտի : Պու իքինճի
գաթ՝ կիլի ի պիր քիլիտ իլէ գաբանմըշ օլուպ , իշինտէ տա-
խի , եշեալի մէկքիւրէտէն մաատա , մէօհըրլէնմիշ պիր խայ-
լի մէքթուպ զարֆլարը մէվճուտ ըտը քի , պունլարըն առ-

րէսէրի , պիր ըագգամ ըլա պիր հարֆտան իպարէթ ի-
տի : Բէյղամպէր Մորոք , մէզքիւր զարֆլարտան պիր բա-
քէթ ալարագ , կիյինմիշ օլտըղը քիւրքիւնիւն ճէպինէ վազ
իթտիքտէն սօնրա , կիզլի քիլիտինի թէքրար գարայա-
րագ , սանտըղը մասանըն իւզէրինէ գօյտու :

Իշպու վագըա , շիմալ ճիհէթինտէն Ֆրանսահա կի-
տիլէճէք եօլ իւզէրինտէքի Լիբսիգա նամ շէհր գուրպին-
տէ վագը , Մոքէրն գարիյէտինին եէկեանէ օթէլի պուլը-
նան Ֆոս Պէն միւսաֆիրխանէսինսէ , էօյլէ թաամընտան
տէօրթ սաաթ սօնրա ճէրէեան իթմէթտէ իտի :

Չէնտ տագըգա սօնրա , եէր ալթընտան պօղուգ
պիր կիւմիւրտէմէ սէտասը իշիտիլտի քի , պու սէտա
թէքմիլ թաւան իշինի սարստը :

Պունըն իւզէրինէ Բէյղամպէր Մորոք , պաշընը պա-
ճահա տօղրու չէվիւրէրէք , թէհտիտամիզ պիր սէտա իլէ ,
— Յուգա՛ , սէսինի քէ՛ս , — տէտի :

Օ էսնատէ , ուզագտան կէլէն պիր կէօք կիւրլէմէսի
գատար , վէ պէլքի տէ անտէն տահա զիեատէ տէհչէթ-
լի պիր կիւրիւլթիւ իշիտիլտի : Մորոք , պու տէֆա այաղա
գալգարագ ,

— Կայէ՛ն , սէսինի քէ՛ս , — տէյու հայգըրտը :

Նակէհան , զայրը գապիլի թարիֆ պիր սէտաի վահ-
չէթէտա տահա բաթլատը : Պունըն իւզէրինէ , Բէյղամպէր
պաճահա տօղրու գօշարագ , վէ կէօզ էօնիւնտէ պուլընմա-
եան պիր հայվանա խիթապէն .

— Սուս օլաճա՞գմըսըն , եա էճէ՛լ , տէյու պաղըրտը :

Հալ պու քի , մէրգումըն միւէսսիր վէ գօրգունճ սէ-
տասը , պիւթիւն հայվանաթը տիւչարը տէհչէթ իթմէք
իսթիտաորնա մալիք իքէն , պու տէֆա , թէհտիտաթը
միւքէրրէրէսինէ ըաղմէն , եինէ հայվանաթը մէքքիւրէյի
սուստըրմաղա մուվաֆֆագ օլամատը : Հաթթա , պիր աղ
սօնրա , պիր սիւրիւ քէօթէքլէրին հավլամա սէտալարը

տախի, մեզքիւր վահչի հայվանլարն տէհչէթէնկիզ սէ-
տալարնա մունզամմ օլտու: Օ վագըթ Մորոք, էլինէ
պիր մըզրագ ալարագ, նէրտիւպանա եագլաշտը, վէ ա-
շաղըեա ինմէյէ հազըրլանմըշ իքէն, պաճա գարուսըն-
տան պիր ատէմ կիրտիյինի կէօրտիւ:

Պու եէնի կէլէն ատէմին չէհրէսի, էսմէր վէ կիւնէշ-
տէ գարարմըշ օլուպ, պաշընա եուվարլագ, էնլի քէնար-
լը վէ քիւլ ընկինտէ պիր շապգա գօյմուշ օլտըղը կիպի,
գըսա պիր չաքէթ իլէ եէչիլ չուհատան մամուլ պիր տէ
կէնիշ բանթալօն կիյինմիշ իտի: Այաղընտաքի մէչին
թօղլուգլար իւզէրինտէ • գատար թօղ պիրիքմիշ իտի
քի, մէրգումըն, ուզուն պիր եօլճըրլգտան կէլմէքտէ օլ-
տըղը եէքնագարտա անլաշըլըյօր ըտը: Պիր եօլ չան-
թասը տախի սըրթընա ըապթ իտիլմիշ իտի:

Սէյեհաճը մէրգում, տէօշմէ իւզէրինէ այագ պասար
պասմազ.

— Հայ եէրին տիպինէ կէչէսի հայվանլար, պուրա-
տան կիտէլի տահա իւշ կիւն օլտու, զանն իտէրսին քի
պէնի պիւթիւն պիւթիւն ունութմըշլար...: Յուգա, գա-
ֆէսին տէմիրլէրինտէն բէնչէսինի տըշարը ուզաթտը...
էճէլ տէ տիվանէ կիպի սըչրայը վէրտի...: Պու հայվան-
լար արթըք պէնի թանըմայօրլար մը. — տէտի:

Պու սէօղլէր, Ալման լիսանըյլա իրատ օլունտըլար:

Մորոք տախի, եինէ այնը լիսանլա, վէ ֆագաթ պիր
թարզը զարիպ իլէ թէլաֆֆուզ իտէրէք.

— Քարլ, կէթիրտիյին հավատիս խայըրլը մը. — տէ-
յու սիւալ էյլէտի:

Քարլ. — Խայըրլը տըր, էֆէնտիմ:

Մորոք. — Քէնտիլէրինէ ըասթ կէլտի՛ն մի:

Քարլ. — Տիւնքի կիւն, Վիթէմպէրկտէն իքի միլ գա-
տար ուզագտա ըասթ կէլտիմ...:

Պու սէօղ իւզէրինէ Մորոք, էլլէրինի եէքտիկէրէ

գալուշտըրըպ , պիր թավրը խօշնուտի ըզհար իտերէք .

— Եւ՛ Բապպի , սանա շիւքըլէր օլսո՛ւն , տէյու հայ-
գըրտը :

Քարլ . — Էօյլէ օլաճաղը զաթէն աշիքեար ըտը : Բու-
սիատան Ֆրանսաեա կիթմէք իչուն պաշգա եօլ եօգ տըր :
Քէնտիլէրինէ վիթէմպէրկ իլէ Լիբսիգա արասընտա ըասթ
կէլէճէ յիմիզ հագգընտա , պիրէ գարչը պին քէրրէ պահս
պիլէ իտէր իտիմ :

Մորոք . — Վէրիլէն իշարէթլէր տօղրո՞ւ մը տըր :

Քարլ . — Տօ՛ւ տօղրու : Իքի կէնճ գըզլար մաթէմ
էլպիսէսի կիլինմիշլէր . պինմիշ օլտըգլարը հայվան պէ-
յազ տըր . իսթիեար՝ ուզուն պըյըգլը պիր ատէմ օլուպ ,
պաշընա՝ բօլիս նէֆէրլէրինէ մախսուս մա՛ի պիր շապգա
գօյմուշ , վէ սըրթընա տալի քիւլ ըհնկինտէ պիր գա-
բութ կիլինմիշ տիր . արգալարընտա տա պիր Սիպէրիա
քէօրէյի վար տըր :

Մորոք . — Քէնտիլէրինի նէ՛րէտէ պըրագտըն :

Քարլ . — Պիր միլ մէսաֆէտէ . . . : Եարըմ սաաթ կէչ-
մէզտէն էվվէլ , պուրաեա վասըլ օլուրլար :

Մորոք . — (Միւթէֆէքքիրանէ պիր թարզտա .) Քէօ-
յիւմիւզտէ եէքեանէ միւսաֆիրիսանէ պու օլտըղընտան ,
տէմէք տիր քի պուրաեա ինէճէքլէր :

Քարլ . — Էվվէ՛թ , զաթէն ագչամ օլմագ իւզրէ տիր :

Մորոք . — Իսթիեարլա կէօրիւշէպիլտի՛ն մի :

Քարլ . — Կէօրիւշէպիլմէ՛ք մի . . . պունու ֆիքրինիզէ
պիլէ կէթիրմէյինիզ :

Մորոք . — Նասըլ :

Քարլ . — Եանընա կիտինիզ տէ կէօրէյիմ . . . :

Մորոք . — Նէտէ՛ն :

Քարլ . — Միւմքինսի՛զ տիր , միւմքինսի՛զ . . . :

Մորոք . — Միւմքինսի՛զ մի , նէ՛ իչուն :

Քարլ . — Տիյնէյինիզ քի սէյլէեէյիմ . . . : Պէն , էվ-

վէլի էմրտէ , տիւն ագչաւքի գօնագ եերինէ գատար , քէնտիւլէրինի թագիպ իյլէտիմ , Նիհայէթ , թէսատիւֆէն պիրի պիրիմիզէ ըաթ կէլիշիզ կիպի պիր սուրէթ թասւլայարագ , մէրգում իթիեարա՝ բիեատէ եօլըլարը պէյ-նինտէ սէօյլէնմէսի ատէթտէն օլան ճուղըլար օլսո՛ւն , արգատա՛շ , Ալլահ սէլամէթ վերսինս սէօլէրինի Ալման լիսանըլա թէքէլիւմ իթտիյիմտէ , մէրգում , ճէվապ օւլարագ , էյրի էյրի եիւզիւմէ պագուր , վէ էլինտէքի պասւթօնընն ուճըլա եօլուն օ պիր թարաֆընը կէօսթէրտի :

Մորոք . - Քէնտիսի հատուր զաթընտա Ֆրանսըզ օլտըղընտան , պէլքի տէ Ալմանճա անլամազ :

Քարլ . - Անլամա՞զ մը : Սիզտէն էյի սէօյլէյօր . չունքի , տիւն ագչամ գօնագ եերինտէ , քէնտիսիյլէ կէնճ գըզլար իչուն լէազըմ օլան շէյլէրի օթէլճիտէն Ալման լիսանըլա թալէպ իթտիյինի տույտում :

Մորոք . - Էյ , գօնագ եերինտէ տախի , քէնտիսիյլէ մուպահասաեա կիրիշմէք թէշէպպիւստէն պուլը՛նմատըն մը :

Քարլ . - Պիր քերրէ քէնտիսիյլէ կէօրիւշմէք իսթէտիմ իսէ տէ , մէրգում , օ տէրէճէ պիր մուամէլէի վահշիեանէ կէօսթէրտի քի , մէմուրիյէթիմի թէհլիքէյէ իլգա իտէրիմ գօրգուսըլա , պու թէշէպպիւստէն Փարիզ կէլտիմ : Սէօլ արամըզտա գալսըն եա , պու հէրիֆ շէյթան կիպի ֆէնա պիրինէ պէնզէյօր . պունտան մատա , կերչի մէրգումըն պըյըղընա պէյազ տիւշմիւշ վէ քէնտիսի տէ գուրու քէմիք տէնիլէճէք գատար զէպուն գալմըշ ըսատա , հէնուզ օ գատար գուվլէթլի , վէ օ գատար պիրէրվա կէօրիւնիւյօր քի , արգատաշըմ Գօղիաթ ըլա պու իսթիեար միեանընտա պիր միւպարէղէ թէքէվլիւն իթսէ , քիմ զալիպ կէլէճէյինի քէստիրէմէմ . . . : Թէսավվուրընըզըն նէտէն իպարէթ օլտըղընը հէնուզ պիլմէյօր իսէմտէ , եինէ քէմալը իհթիրազլա տավրանմանըզը թավսիյէ իյլէրիմ . . . :

Մորոք . - (Միւսթէհզիեանէ պիր թէպէսսիւմ իլէ .)
ճաւատան կէլմիշ օլան սիյահ բարսըմ (յովազ) տախի
ղայէթ գուվլէթի վէ պիրէրվա իտի . . . :

Քարլ . - Էճէլ մի . . . : Ֆիլվազը էվլէլքի գատար
գուվլէթի վէ պիրէրվա տըր . ֆագաթ, անըն պու գուվ-
լէթի սիզին իչուն հիշ հիւքմինտէ տիր :

Մորոք . - Իշթէ , պէն օ գօճա իխթիեարը տախի
գուվլէթ ու վահշէթիլլէ պէրապէր , եէնէճէյիմ :

Քարլ . - Եէնէճէքմիսինիզ : Սագընընըզ , էֆէնտիմ ,
սագընընըզ : Սիզ , մէհարէթ վէ ճէսարէթի միւքէմէլէնիզլէ
պէրապէր , սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ քի , պիր ազտան
պուրաեա կէլէճէք օլան օ իխթիեար գուրտը՝ բէք չա-
բուգ գուզույա թահվիլ իտէմէյէճէքսինիզ :

Մորոք . - Նէ՞ իչուն . արսլան Կայէն իլէ գաբլան Յու-
դա , քէմալը խէվֆ ու տէհշէթլէրինէ մէպնի , աեագլա-
րըմը եալափայօրլար մը :

Քարլ . - Օրասը էօյլէ . չունքի սիզ էօյլէ պիր վասը-
թայա մալիք սինիզ քի . . . :

Մորոք . - (Քարլըն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Չունքի իյ-
ման ու իթիգատա մալիք իմ . անլատը՞ն մը , իշթէ պու :

Բէյղամպէրի մէրգում , պու սէօզլէրի էօյլէ պիր
թավրը միւթէհաքքիմանէ իլէ իրատ իլլէմիշ , վէ Քարլըն
եիւզիւնէ էօյլէ պիր նազար ֆըրլաթմըշ ըտը քի , պիչարէ ,
պաշընը աշաղը էյմէյէ վէ արթըգ պիր սէօզ պիլէ սէօյ-
լէմէմէյէ մէճպուր օլտու :

Մորոք , եինէ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք , մուզաֆ-
ֆէրանէ պիր թավր ըլա .

— Ճէնապը Խալիգ Հազրէթլէրինին իմտատ վէ մու-
ավէնէթիլլէ , վահշի հայվանլարը մաղլուպ իտէն պիր քիմ-
սէ , պիր սիւրիւ տինսիզ իմանաըզ հէրիֆլէր իլէ բէնչէլէշ-
տիքտէ , իմտատսըզ մը գալըր . - տէտի :

Քարլ , էֆէնտիսինին իյման ու իթիգատընա զա-

Թէն էմին օլտըղընտան , վէ եախօտ պէօյլէ նազիք պիր մէսէլէ հագգընտա անընլա միւճատէլէյէ կիրիչմէյէ իգ-
թիտարսըղ պուլընտըղընտան , թէվազուքեարանէ պիր
թաւը ըլա .

— Սիլ պէնտէն տահա ալիմսինիլ . պինապէրին՝ հէր
եաբտըղընըղ մուվաֆըգը հագգանիյէթ օլմագ կէրէք
տիր . - տէյու ճէվապ վէրտի :

Մորոք . - (Պիր դաչ տագըգա սաքիթ գալտըգտան
սօնրա .) Պու իխթիեար ըլա իքի կէնճ գըղլարը պիւթիւն
կիւն թագիպ իյլէտի՞ն մի :

Քարլ . - Էվվէ՛թ , էֆէնտիմ . լաքին ուզագտան թագիպ
իյլէտիմ : Պէնտէնիլ , օ թարաֆլարը բէք էյի պիլտիյիմտէն ,
կեահ տէրէլէր իչինտէքի գըսա եօլլարտան , կեահ տախի
տաղլար արասընտան եիւրիւյէրէք , պունջարըն թուլտըղ-
լարը եօլու ասլա նազարտան տուր թուլթմալըմ : Սօն տէ-
ֆա քէնտիլէրինի կէօյտիւյիւմ վագըթ , քիրէմիտ ֆապրի-
գասը իթթիսալինտէքի սու տէյիթմէնիին արգասընա կիզ-
լէնմիլ իտիմ . . . : Հալպու քի , իխթիեար ըլա ըէֆիքէլէրի
թարիգի քէպիրտէն եօլ ալմագտա օլտըգլարը , վէ կիճէ
տախի թէգալրուպ իթմէքտէ պուլընտըղը ճիհէթլէ , ա-
տըմլարըմը տահա զիեատէ թէսրի իտիպ , քէնտիլէրինտէն
իլէրի կէչմէյէ վէ Խալլը հալաթի՞ն թէսմիյէ իթտիյինիլ խա-
պէրլէրի վէրմէյէ միւսարաթ իյլէտիմ :

Մորոք . - Խայըրը հավատիս . . . Էվվէ՛թ . . . բէք
խայըրը հավատիս . . . : Սէն տէ , միւսթահագգ օլտըղըն
միւքեաֆաթա նախ օլաճագսըն . . . : Հունքի , էկէր պու
եօլճըլարը գաչըրմըլ օլսա ըտըմ . . . :

Բէյդամպէր՝ պիրտէն պիրէ սարսըլըպ , սէօղիւնիւ իք-
մալ իտէմէտի : Սիմասընըն ընկինէ վէ սէտասընըն իհ-
թիզաղընա նազարէն , Քարլըն կէթիրմիլ օլտըղը հավատի-
սին նէ տէրէճէ էհէմիյէթլի օլտըղը տէրհալ իսթիսրահ
օլունապիլի իտի :

Քարլ. - Պուրասը՝ հագըգաթէն շաւանը տըգգաթ
օլմագ կէրէք տիր . չունքի , Բեգըրսպուրկտան Լիբսիգայա
գատար կէլէն օ Բուս թաթարը , սիդի պուլմագ իչուն կէլ-
միշ տիր . . . : Հէմ պէլքի տէ . . . :

Մորոք . - (Քարլըն սէօղիւնիւ տէրհալ գաթ իտէ-
րէք .) Օ Բուս թաթարը , լա պու եօլճըլար միեանընտա
պիր միւնասէպէթ պուլընտըղընը սանա քիմ սէօյլէտի :
Եանըլըյօրսո՛ւն . . . հէմ պէն նէ՛ սէօյլէրսէմ , սէն օն-
տան պաշգա պիր շէյ պիլմէմէլիսին . . . :

Քարլ. - Բէք կիւղէլ , էֆէնտիմ . աֆիլ իտինիզ , վէ
արթըգ պու պահսը գաբաեալըմ . . . : Հա՛ , էյի խաթը-
րմա կէլտի , պէնտէ շու սըրթըմտաքի չանթայը էնտի-
րիպ , հայվանլարա եէյինթի վէրմէք իւզրէ Գոդիաթըն
եարտըմընա կիտէյիմ . չունքի , եէմէք վագթը կէլմիշ ,
վէ պէլքի տէ կէչմիշ տիր : Աճապա պիղիմ՝ դօճա արգա-
տաշ ունութգանըգ իթմի՛շ մի . . . :

Մորոք . - Գոդիաթ տըշարը չըգտը . հէմ սէնին ավ-
տէթ իթմիշ օլտըղընը պիլմէմէլի տիր : Պունտան գաշգա ,
օ իսթիեար ըլա կէնճ գըզլար , սէնի պուրատա կէօր-
մէմէլի տիրլէր . չունքի սէնին մէվճուտիյէթին չիւպհէյի
տայի օլապիլիր :

Քարլ. - Էօյլէ իսէ , նէրէյէ կիթմէքլիյիմի իսթէյօր-
սընըզ :

Մորոք . - Ախըր իչինտէքի քիւչիւք անպարա չէքլիպ ,
էմրլէրիմէ ինթիզար իթմէլիսին . ղիրա պու կիճէ Լիբսի-
գայա կիթմէքլիյին բէք իհթիմալտէն տիր :

Քարլ. - Տիլէտիյինիզ կիպի օլսուն : Սըրթըմտաքի
չանթատա պիր ազ արթըգ եէյինթի պուլընտըղընտան ,
կիտէյիմ ախօրըն անպարընտա եէյիմ վէ պիր ազ տա
եօրղունըգ ալայըմ :

Մորոք . - Կիտէպիլիրսին . . . :

Քարլ. - Փագաթ էֆէնտիմ , տէմինճէք սէօյլէտիյիմ

սէօզլէրի տախմա խաթըրընըզտա թուլթընըզ, Գըր պըյըզ-
լը իխթիեարտան իհթիրազ իտինիզ. չունքի, մէրգուլմ,
չէյթան կիպի քէօթիւ վէ ճէսուր պիր ատէմ տիր. պէն-
տէնիզ, էօյլէլէրինի բէք ալէա թանըրըմ. . . .

Մորոք. - Սէն միւսթէրիհ օլ. . . պէն, տախմա իհ-
թիյաթլը տավրանըրըմ:

Քարլ. - Էօյլէ իսէ, Ալլահ մուվաֆֆազ իյլէսին տէ-
տիքտէն սօնրա, նէրտիւպանտան աչաղը ինիպ նապէտիտ
օլտու:

Բէյզամպէր իսէ, խըտմէթքեարընըն պու սօն սէօզ-
լէրինէ ճէվապէն, պիր ալէամէթի տօսթանէ իպրազ իյլէ-
տիքտէն սօնրա, միւթէէմնիլանէ պիր սուրէթտէ, պիր միւտ-
տէթէթ, կէզինմէյէ պաշլատը: Պատէհու, պազը էվրագը
հավի օլան իքի գաթլը սանտըղա եագլաշարագ, տէրու-
նինտէն ուզուն պիր մէքթուպ չըգարտը, վէ պիր գաշ տէ-
ֆա, քէմալը տըգգաթ վէ իթինա իլէ միւթալէաա իյլէտի:
Արա սըրա, եէրինտէն գալգըպ, միւսաֆիրխանէնին իչ հավ-
լիսինէ նազըր օլան գաբալը բէնճէրէեէ գատար կիտէր, վէ
քէմալը էնտիչէ իլէ գուլագ վէրիր իտի. զիրա, թէգար-
րուպլէրի պիր ազ էվվէլ իսպար գըլընան իւչ եօլճընըն
մուվասէլէթինէ չար չէշմ իլէ մունթագըրը ըտը:

2

ԵՕԼՃԸԼԱՐ

Մօքէրն գարիյէսինտէ վագըր Ֆիհ Պէն միւսաֆիրխա-
նէսինտէ, իչպու վուգուլաթ ճէրէեան իթտիլի սըրատա,
վահչի հայվանլար զալիպի Մորոքըն, սապըրսըզլըզլա պէք:

լէմէքտէ օլտըղը իւշ եօլճը , ֆէրահէֆզա վէ տիքիւշա չայըրլար արասընտան սիւքիւնէթի թամմէ իւէ իւէրիւէ-մէքտէ իտիւէր : Իշպու չայըրլըղըն պիր թարաֆընտա , պիր ըրմագ մէվճուտ օլուպ , ճէրէեանըլա պիր տէյիր-մէն տէօնտիւրմէքտէ , վէ տիկէր թարաֆընտա տախի , պիր թարիգի քէպիր մէշհուտ օլուպ , պուռնտան տա , հէ-ման պիր միւ մէսաֆէտէ , էրէյիճէ եիւքսէք պիր թէրէ իւզէրինտէ վագը Մօքէրն գարիյէսինէ կիտիւմէքտէ իտի :

Ասիւմանըն մա'ի գուպպէսի , ղայէթ պէրրագ վէ կիւզէլ իտի : Եալընըզ , տէյիրմէն չարիւնըն տէվէրանըն-տան միւթէվէլլիտ ըրմագ սէտասը , հէր թարաֆը իսթիլա իտէն տէրին սիւքիւնէթի իխլալ իտիյօր ըտը : Տալլարը սըզ օլան պիր չօգ սէօյիւտ աղաճլարընըն եէշիլ վէ չէֆ-ֆաֆ կէօլկէլէրի սուտա աքսքէզիր օլտըղը միսիլու , պիր ազ պէրիտէ , ըրմագ տախի՝ գուպպէի ասիւմանըն մա'իլիկիյլէ , չէմսին պատ էլ ղուրուպ աթէշրէնկ շուլէլէ-րինի աքս իթտիրտիյինտէն , էյէր օրատաքի թէրէլէր մա-նի օլմամըշ օլսա , սէմանըն ալթուն մա'ի լէնկի , ըրմաղըն լաճիվէրտ լէնկինէ գարըչարագ , պիր մէնզարէի նազար-րուպա բէյտա իտէճէք իտի :

Ըրմագ քէնարընտա պուլընան գամըշ ֆիտանլարը , էքսէրիյէն ագչամ իւսթիւ ղուհուր իտէն խաֆիֆ վէ լա-թիֆ պիր ըուզկեարըն թահրիգիյլէ , սիեահ գատիֆէ լէն-կինտէքի սօրղուճլարընը աշաղըյա էյմէքտէ իտիւէր : Կիւ-նէշ տախի , գըղըլա պօյանմըշ պուլուլթլար ալթընտա իխ-թիֆա իտէրէք , եավաշ եավաշ նապէտիտ օլմագտա , վէ հավա իսէ , ուզագտան կէչէն պիր գօյուն սիւրիւսիւնիւն չան սէտալարընը հէր թարաֆա աքս իթտիրմէքտէ իտի :

Չայըրլարըն օթլարը տէրունինտէ աշըլմըշ պիր եօլ արասընտան , օն պէշ եաշընտա իքի կէնճ գըղճըղազ , պէ-յագ պիր հայվանա պինմիշ օլտըգլարը հալտէ , եօլ ալ-մագտա իտիւէր : Իշպու հայվանըն սէմէրի՝ ղայէթ կէնիշ

վէ արգալըգլը օլուպ , քէնտիլէրի իսէ , նարին վիճուտու վէ ուփագ թէֆէք շէյլէր օլտըգլարընտան , հէր իքիսի տէ պիսսուհուլէ օթուրապիլմիչլէր իտի :

Ուզուն պոյլու , էսմէր եիւզլիւ , գըր վէ ուզուն պըյըգլը պիր իիթիեար տախի , հայվանըն եուլարընտան թուլթուպ , ըէհպէրլիք իթմէքտէ , վէ արա սըրա , պաշընը կէնճ գըզլարա տօղրու չէվիրէրէք , բէտէրանէ վէ իհթի-րամքեարանէ պիր նազարչա քէնտիլէրինէ պագմագտա ըտը : Մէրգում իիթիեար՝ ուզուն պիր պասթօնա տաեանս մըշ օլուպ , հէնուզ մէթին վէ գավի օլան ումուզլարընտա , պիր ապէր չանթասը պուլընմագտա , վէ այագ գապլարընըն թօղլու օլմասը , վէ ատըմլարընըն ատէթա եէրլէրէ սիւրիւնմէսի ուզուն միւտտէթտէն պէրու եօլ եիւրիւմէքտէ օլտըղընա տէլալէթ իյլէմէքտէ իտի :

Սիպէրիանըն ճիհաթը շիմալիյէսինտէ մէսքիւն էհալի թարաֆընտան գըզագլարա գօշուլուպ , գամէթ վէ չէքլ վէ ըէնկճէ գուրտա միւշապիհ պուլընան գուվլէթլի պիր քէօբէք տախի , պու քիւչիւք քեարպանը մահալը մագսուտա սէվգ իտէն իիթիեար ապէրին արգասը սըրա կիթմէքտէ , վէ տահա տօղրուսու էֆէնտիսինին այաղը էօքչէսինտէն այրըլմամագտա ըտը :

Պու իքի գըզճըղազըն , պիրի պիրինէ սարըլըրճասընա իպրագ իթտիքլէրի հալի կէօրմէք գատար լաթիֆ պիր մէնզարէ օլամագ ըտը : Պունլարտան պիրի , սօլ էլլիլէ հայվանըն տիգկինլէրինի թուլթմըշ օլտըղը կիպի , սաղ էլլինի տէ թաթլը պիր ույգույա տալմըշ վէ պաշընը քէնտիսինին ումուզընա տաեամըշ օլան սէվկիլի գըզգարընտաշընըն պէլլինէ տօլամըշ ըտը :

Պարկիրին հէր պիր խաթվէսինտէ , պու իքի նարին վիճուտլար , խաֆիֆ խաֆիֆ իհթիզազէ կէլմէքտէ , վէ հէր իքիսինին տախի ուփաճըգ այագլարը , էօզէնկի մագամընա գաիմ օլան թախթալարա իսթինատ իտէրէք , էօթէյէ պէրիյէ սալլանմագտա ըտը :

Պու եքիզ հեմիրելէր , պիր արզուի մատերանէ սախ-
գասըյլա , Բօզ (վարդ) վէ Պլանշ (ճերմակ) թէսմիյէ իտիւ-
միշ օլուպ , հէր իքիսի տէ էօքսիւզ իտիւէր քի , պու հալ՝
եարը էսկիմիշ օլան մաթէմ էլպիսէլէրինտէն պէտահաթէն
անլաշըլըեօրտու : Հաթթա պունլար պիրի պիրինէ օ գատար
միւշապիհ վէ գամէթ վէ էնտամճա օ տէրէճէ միւսավի իտի-
լէր քի , պիրինի տիկէրինտէն թէֆրիգ իթմէք՝ միւտտէթի
մէտիտէ անլէրի կէօրմիւշ օլմաղա միւթէվադգըֆ ըտը : Պի-
նապէրին , եալընըզ ուեանըգ տուրանըն ըէսմի հէր իքիսի-
նին տախի թասվիրի հագիգիսի ատտ օլընապիլիր իտի :

Օ սըրատա , պու իքի մասուլմէ միեանընտա շու ֆարգ
մէվճուտ ըտը քի , Բօզ՝ օ կիւն ուեանըգ տուրարագ , պէօ-
յիւք հեմիրելիք մէմուրիյէթինի իյֆա իտիեօրտու : Իշ-
պու մէմուրիյէթի պէօյլէճէ թագսիմ իթմէքլիք խոսու-
սը իսէ , քէնտիլէրինէ ըհպէրլիք իտէն իխթիեարըն պիր
ֆիքրի մախսուսը նէթիճէսի իտի . չունքի , պու ատէմ ,
իմրէրաթօրլըգ զէմանընըն պիր իխթիեար ապքերի օլուպ ,
ուսուլ վէ գավախտին թէմամիի իճրասընա ֆէվզ էլ հատտ
ղայրէթէշ օլտըղընտան , իքի էօքսիւզ արասընտա էմր
իթմէք վէ եա թահթը էմրտէ պուլընմագ վազիֆէլէրինին ,
պէօյլէճէ նէօպէթլէ իյֆասընը մուվաֆըզը մապահաթ
կէօրմիւշ իտի :

Կրէօզ նամ ըէսսամը մէշհուր , հիւսն ու լէթաֆէթին
պիր նումուհէի միւճէսսէմի օլան պու իքի ճազիպ չէհրէ-
յի կէօրտիւքտէ , մէֆթուլն օլաճաղը պէտիհի իտի :
Պաշլարը՝ սիեահ գատիֆէտէն մամուլ սէրբուշլար ը-
լա մէթուր օլուպ , պու սէրբուշլար ալթընտան ի-
սէ , աչըգ գումրալ ըէնկինտէ սաչ զիւլիւֆլէրի ու-
մուղլարընա եալըլարագ , խաֆիֆ պիր ըիւզկեարըն
թէէսիրիյէ թէմէվլիւճ իթմէքտէ , վէ կիւրէնկ ըուխ-
սարլարը էթրաֆընտա լաթիֆ պիր տաիրէ թէշքիլ իյլէ-
մէքտէ իտիւէր : Տիւրրտանէի չէպնէմլէ միւզէյեէն գըր-

մըզը գարէնֆիլէրին լէ՛ֆն ու լէթաֆէթի , պու կիւղէլ չօ-
ճուգլարըն , պիր թէպէսսիւմի տաիմի իլէ մուհաթ օլան
տուտագլարընըն ըէնկի կիւլֆամը գարչըսընտա մահվ օ-
լուպ կիտէր իտի : Հաթթա , թապիաթլարընըն հալ-
լէավէթ ու միւլաեէմէթինէ վէ չաղլարընըն սաֆվէթ ու
մասոււմիյէթինէ պիր շահիտի ատիլ օլան իրի մա'ի կէօզ-
լէրինին ըէ՛ֆուգ վէ պէրրագլըղընա նիսպէթլէ , էն լա-
թիֆ վէ էն հայրէթէֆզա չիչէքլէր պիլէ լէթաֆէթտէն
արի վէ պէրի կէօրլունէճէյի թապիի իտի : Բագ վէ պէ-
եազ պիր ճէպին , մինի մինի պիր պրուն , վէ եանագլա-
րընտա մէշնուտ օլան ուֆաճըզ պիր չուգուր , պու իքի տիլ-
պէր վէ շաեանը բէրէսթիշ չէհրէլէրին մասոււմիյէթ ու
սաֆվէթինի պիր գաթ տահա արթըրմագտա ըտր :

Էգճիւմլէ , եաղմուրըն վէ եա ֆուրթունանըն գարիպ
իւզ զուհուր օլտըղը պիր զէմանտա , իխթիեար ասքէրին՝
հէր իքիսինի տէ , կէյիք տէրիսինտէն մամուլ գօճա պիր
քիւրքէ քէմալը իհթիմամլա սարտըղը , վէ լապիս պուլըն-
տըզլարը էլպիսէնին կէնիշ պաշլըղըն տա , պաշլարընա
կէչիրտիյի թագտիրտէ , պու իքի թաղէ վէ մասոււմ չօ-
ճուգլարը թէմաշայէ տալմագ՝ էրպապը նազարը , հագը-
գաթէն տիւշարը հայրէթ իտէր իտի :

Անճագ , օ ագչամ , հավա զայէթ կիւղէլ վէ սաքին
իտույինտէն , մեղքիւր քիւրքլիւ մանթօ՝ իքի հէմչիրէնին
տիզլէրի իւզէրինէ վազ իտիւմիշ , վէ պաշլըզլարը տախի
սէմէրին արգալըղընա տիւշիւ վէրմիշ իտի :

Բօզ , սաղ գօլընը , հէնուզ թաթլը ույգուտա պուլը-
նան գըզգարընտաշընըն պէլինէ տօլամըշ օլտըղը հալտէ ,
քէնտիսինէ պիր նազարը չէֆգաթ , վէ պէլքի տէ պիր մու-
հապպէթի մատէրանէ իլէ պագմագտա ըտր . . . զիրա օ
կիւնիւ պէօյիւք հէմչիրէլիք վազիֆէսի քէնտիսինէ տիւշմիւշ
իտի : Պիր պէօյիւք հէմչիրէ տէ , չօգ տէֆա պիր մատէրի
քէրէմքեար սայըլմագ մը . . . :

Պու իբի կէնճ գըզճըղազ, պիրի պիրինի պիր մու հապպէթի շէտիտէ իլէ սէվտիքլէրի շէօյլէ տուրսուն, էքսէր էքիզ չօճուզլարտա մէշհուտ օլան պիր սէվգի թապլիյէ իթթիպան, հէր իքիսիտէ պիր շէյտէն, այնի գէմանտա միւթէէսսիր օլուրլար ըտը : Քէնտիլէրինտէն պիրիսի, պիր հէյէճանը գալպէ տիւչար օլուր օլմազ, այնի հալ՝ տիկէրինին սիմասընտա տախի կէօրիւլիւր իտի : Պիր սէպէպտէն նաչի, իքիսի տէ տիթրէր գըզարըր, վէ սօլուպ սարարըր, վէլ հասըլ մէսէրրէթ ու քէտէր, իքիսին տէ գալպինէ պիր անտէ թէէսիր իյլէր իտի :

Հաթթա, հէնկեամը սապավէթտէ պուլլնտըզլարը սըրատա, կիրիֆթար օլտըզլարը զալիմ՝ պիր խասթէլիյին նէթիճէսի օլարազ, հէր իքիսիտէ, պիր տալտա պիթմիշ իքի շիչէք կիպի, պիրիքտէ սարարազ սօլմուչլար, պիրիքտէ պիւքիւլիւպ գուրուսուչլար, վէ ֆագաթ մուախա խէրէն երինէ պիրիքտէ շիֆաեապ օլարազ, լէֆլի ասլի վէ թապիլէրինի իթթիսապ իթմիշլէր իտի :

Պու իբի գըզճըղազը եէքտիկէրէ ըապթ իտէն վէ չէօզիւլմէսի մուհալ գապիլինտէն օլան տախիլի վէ մանէվի պաղլար, քէնտիլէրինին հայաթ վէ մէվճուտիյէթինէ իրասը խասար իտիլմէտիքճէ, խալէլքէզիր օլամաեաճաղը միւհթաճը իյզահ պիր գաղիյէ մի տիր : Իշթէ, Ղէրէ Ղէրէն ալլաթէսիյէ օլընան գուչճըղազլար կիպի, պու պիր չիֆթ կէօկէրճինլէր տէ, պէրապէրճէ եաշաեըպ, էկէր պիր տէսթի զուլմքեար, պուսլարը եէքտիկէրինտէն այըրմաղա թէչէպպիւս իթսէ, հէր իքիսի տախի մահզուն, մէեուս վէ միւքէտտէր օլարազ, նիհայէթ իւլ էմր թէրքի հայաթ իտէճէքլէրի թապի իտի :

Պու էօքսիւզլէրէ ըհնիւմալըզ իտէն իթթիեար, թախմինէն էլլի եաշընտա պիր առէմ օլուպ, ճիւմհուրիյէթ վէ իմքէրաթօրըզ զէմանը ասքէրլէրինին պիր միսալը միւճէսսէմի իտի . օ ասքէրլէրին քի, առի խալզ էվլատը օլ-

մագլա պերապեր, եալընըզ պիր մուհարէպէտէ, տիւնեանընէն պիրինճի աւքերլէրի մէրթէպէսինէ իթիլա իտէրէք, պիր միլլէթին հագիգի մէպուսանը, քէնտի էմնիյէթ, գուվ-վէթ վէ իւմիտլէրինի անըն իւզէրինէ գոյաղղընտա, օ միլլէթ նէլէրէ մուգթէտիր օլտըղընը, վէ նէ՛ տէյէրտէ պուլընտըղընը ալէմ նազարընտա իսպաթ իյլէտիլէր :

Մէրգում իսթիեար, իմքերաթօրըն խասսա օրտուսը սիւվարի գումպարաճըլարընտան օլուպ, Տալուք լազապըյլա եատ օլընմագտա ըտը : Չէհրէսի տախի վա-գարլը վէ ֆագաթ պիր ազ վահշէթնիւմա օլուպ, գըր, սըգ վէ ուզուն պըյըզլարը իսէ, տօտագլարընը թէմամըյ-լա գաբլամը, վէ պիւթիւն չէնէսինի սէթը իյլէյէն կէ-նիշ սագալը իւէ գարընընը ըտը :

Եանագլարը, Ղայէթ զաիֆ վէ թուղլա ըէնկինտէ օլտըղընտան, քէմալը իհթիմամ իւէ թրաշ իտիլմիշ, վէ հէ-նուզ սիեահ ըէնկինի սագլամըն օլան գալըն գաշլարը, ա-չըգ մա'ի ըէնկինտէքի կէօզլէրինի ատէթա սէթը իյլէմիշ իտի : Գուլագլարընտաքի ալթուն հալգալար, պէյազ չէ-րիթլէ իշլէնմիշ օլան եագասընա գատար ինմէքտէ, վէ մէշին պիր գուշագ տախի . քիւլ ըէնկի չուհատան մամուլ գաբուլթընըն պէլինի սըգմագտա ըտը : Մա'ի պիր բօլիս շապգասը տախի, սօլ ումուզընա տօղրու մէյլ իտէրէք, պաշընըն տաղըղընը էօրթմէքտէ իտի :

Տակոպեր, կէնճիլի զէմանընտա, Հէրքիւլ կիպի գուվ-վէթլի վէ ճէսուր պիր ատէմ օլուպ, եիւրէյի արսլան կի-պի խայրխահ վէ սապրլը ըտը : Իսթիեարլըգ զէմանընտա իսէ, չէհրէսինտէ ալէաիմի վահշէթ նիւմաեան օլմագլա պերապեր, էօքսիւզլէր հագգընտա ֆէվգ էլատէ իլթի-ֆաթ ու ըիայէթ, վէ պիր մատերի չէֆգաթէսէր գատար ըիգգաթ ու մուհապպէթ իպրազ իտէր իտի : Չաթէն մու-հապպէթ գահրամանըղընտա, պիր վալիտէնին գալպի, պիր աւքեր գալպի տէմէք տէյի'լ մի տիր . . . : Տակոպեր,

subnoir

Փրթութեն , բէք միւլաիմ վէ բէք սաքին իւլ միզաճ պիր քիմսէ օլտըղընտան , հէր տիւրիւլըգտըրապաթը գալպիյէ-սինի դապթէ մուգթէտիր իտույի կիպի , սօղուգ գանլըլըղընը տախի գաթան պօղմազ ըտը : Տիւնեատա , քէնտիսին տէն տահա ազ լաթիֆէբէրվէր պիր ատէմ պուլընմամագ-լա պէրապէր , հէր չէյտէ վագուրանէ վէ քէմալը մէթանէթ իւզրէ տավրանմասը հասէպիյլէ , ալա սըրա , էն մուգալ-լիտ ատէմլէր գատար թօհաֆլըգ իպրազ իտէր իտի :

Տակոպէր , էսնաի րահտէ վագթ վագթ պաչընը արգա-յա չէվիրէրէք , էօքսիւզլէրին րաքիպ օլտըղը պէյազ հայ-վանը էլիլէ օխչամագտա , վէ եախօտ պազը տօսթանէ սէօզլէր սէօյլէմէքտէ իտի : Պու պարկիրին ուզուն տիչլէ-րիլլէ կէօղլէրինին չուգուրլարը , էբէյիճէ եաչը պիր հայ-վան օլտըղընա տէլալէթ իթտիյի կիպի , պիրի պէօյիւրին տէ վէ տիկէրի կէօյիւսինտէ մէչհուտ օլան իքի տէրին եարա էսէրի տախի , պու հայվանըն բէք տէհչէթլի ճէնկ-լէրտէ պուլընմըչ օլտըղընը իսպաթ իտիյօրտու : Մէզքիւր հայվան , պօղազընտա պուլընան էսկի եուլարընը , պիր թավըլը միւթէքէպպիրանէ իլէ , արատա պիր սիւքիպ սարսմագտա , վէ պու եուլարըն պագըր գապարալարը իւզէրինտէ , գաւ-գաւ նիչանը հէնուզ կէօրիւնմէքտէ ի-տի :

Հարէքէթի , մունթազամ , իհթիեաթքեարանէ վէ մէ-թանէթլի , տէրիսի պէյազ վէ բարլագ , շիչմանլըղը տա-խի օրթա պիր հալտէ օլուպ , եուլարընըն իւզէրինտէ պի-րիքմիչ սալեալարը իսէ , պարկիրլէրին՝ միւթէմատիյէն վէ ֆագաթ միւթէտիւլանէ պիր սուրէթտէ սէյահաթ իթ-մէլէրիլլէ իսթիհսալ իյլէտիքլէրի քէմալը սըհհաթ ու աֆի-յէթէ տէլալէթ իթմէքտէ իտի : Պու ճէսուր հայվան , էկէր-չի ալթը այտան միւթէճավիզ պիր միւտտէթտէն պէրու մէսաֆէ գաթ իթմէքտէ իսէ տէ , էօքսիւզլէրի վէ սէմէ-րին արգասընա մէրպուլթ օլան աղըր պիր չանթայը , եօլա

չբաժնուցնել կրօնքի կրպի, սուհուլէթ վէ մէսրուրիյէթլէ թա-
շըմագտա ըտը :

Իշպու պարկիրին, հատտէն զիեատէ ուզուն օլան տիշ-
լէրինտէն պալէատէ պահա իթմէմիզին սէպէպի շու իտի քի,
քէնտիսի, ժովիալ (չէնմէշրէպ) թէսմիյէ իտիլմէքտէ օլտը-
ղընտան, միւսէմմասընա սատըգ գալմագ իւզրէ, արատա
պիր աղղընը աշարագ տիշլէրինի կէօսթէրիր, վէ չօգ տէ-
ֆա տախի զէվալլը քէօբէյէ թէհլիքէլի շագալար իտէր իտի:

Պու քէօբէք իսէ, չիւպհէսիզ ժովիալ (չէնմէշրէպ)
իսմինէ մուպային տիւշմէք իւզրէ, Բապա-թուա (զէվգ
պօզան) թէսմիյէ իտիլմիշ օլուպ, էֆէնտիսինին այաղը թօ-
բուգլարընտան պիր ան այրըլմամագտա օլտըղընտան,
տախիմ ժովիալա եագըն պուլընըր, վէ հայլան տախի ա-
րա սըրա Բապա-թուանըն սըրթ տէրիսինտէն եավաշճա ը-
սըրարագ, եօգարը գալտըրըր, վէ պէօյլէճէ պիր գաշ
տագըգա հալատա սալլանըր ըտը: Քէօբէք իսէ, կէրէք
տէրիսինին գալըն օլտըղը, վէ կէրէք արգատաշընըն պու-
կիպի լաթիֆէլէինէ ուզուն միւստէթտէն պէրու ալըշմըշ
պուլընտըղը ճիհէթլէ, պու հալէ՝ խաթընիւվազանէ
միւթէհամմիլ օլուր, վէ ֆագաթ պու լաթիֆէլէր,
հատտը մարուֆընը կէչինճէ, Բապա-թուա, պաշընը անա
տօղրու չէվիրէրէք, մըրըլտանմաղա պաշատըղընտա,
ժովիալ տէրհալ քէնտիսինի եէրէ պըրագմաղա միւսա-
րաաթ կէօսթէրիր իտի: Պաղը քէրէ, ժովիալ,
թարղը վահիտ իւզրէ եաշամագտան օսանարագ, ասքէրին
հէյպէսինի տէ տէֆաթլէ ըսըրըր ըտը քի, մէրգում իխ-
թիեար տախի, քէօբէյի կիպի, պու գապիլ շագալարա
մէլուֆ օլտըղը անլաշըլըր ըտը:

Թաֆսիլաթը մարուղէտէն, իքի էքիզ հէմիլիէ, իլթի-
եար ասքէր, պարկիր վէ քէօբէք միեանընտա նէ տէրէ-
ճէ հիւսնի իթիլաֆ վէ իթթիֆագ մէվճուտ օլտըղը տէրք
օլընապիլիր:

Պու քիւչիւք քեարպան , գարանլըգ պասմազտան էվ-
վէլ, գարշըտա , տաղըն թէբէսինտէ մէշհուտ օլան Մո-
քէրն գարիյէսինէ վիսուլ իշուն, քէմալը սիւրաթլա իլէրի-
լէմէքտէ իտի :

Տակոպէր՝ պաղը քէրրէ էթրաֆընա պագընարագ ,
խաթըրընա պիր չօգ շէյլէր թէվարուտ իտիյօր կիպի կէօ-
րիւնմէքտէ իտի : Օ սըրատա , եիւզիւնիւն ըհնկի եավաշ
եավաշ թէհափիւլ իթմէյէ պաշլատը : Տէվէրանընըն սէ-
տասը՝ նազարը տըգգաթընը ճէլպ իթմիշ օլան տէյիւմէնէ
թէգարրուպ իտինճէ , տուրտու , վէ հէյէճանը գալպինէ
ալէամէթ օլմագ իւզրէ , ուզուն պըյըգլարընը , պաշ վէ
շահատէթ բարմագլարը տրասընտա , պիր գաշ քէրրէ
պուրմաղա պաշլատը :

Ժօվիալ տախի , էֆէնտիսինին արգասընտա , պիրտէն
պիրէ տուրմըշ օլմասըյլա , Պլանշ՝ պու սարսընթըտան ու-
յանտը , վէ պաշընը եօգարը գալտըրարագ , էվվէլի էմր-
տէ հէմիլիէսինի արաշտըրտը . վէ մէրգումէյի կէօրտիւ-
յիւնտէ , տուտագլարընտա լաթիֆ պիր թէպէսսիւմ բար-
լատը : Պատէհու , պու իքի էօքսիւզ գըզճըղազ , Տա-
կոպէրին՝ ուզուն պասթօնընա տաեանարագ , զայրը միւ-
թէհարրիք պիր հալտէ տուրտըղընը վէ միւտհիշ պիր
հէյէճանը գալպէ տիւշար օլմըշ օլտըղընը կէօրտիւքլէ-
րինտէ , պիր թէաճճիւպ իշարէթի թէաթտի իթտի-
լէր . . . :

Պու սըրատա , իքի եէթիմէ՝ քիւչիւք պիր թէբէնին է-
թէյինտէ պուլընըյօրլար ըտը քի , պու թէբէնին գիրվէ-
սի , ուլու պիր մէշէ աղաճընըն եաբրագլարը ալթընտա
կէօզտէն նիհան օլմուշ ըտը :

Բօզ , Տակոպէրին զայրը միւթէհարրիք պիր հալտէ
տուրմուշ վէ տէրեաի թէֆէքքիւրաթա տալմըշ օլտըղընը
կէօրիւնճէ , սէմէրին իւզէրինտէն աշպղը էյիլիպ , արգա-
սընը քէնտիսինէ տօղրու չէվիւրմիշ օլան ասքէրին ումու-

զընք, ուփածըզ վէ պէյազ էլէրիյէ տիւրթերէք, լաթիֆ պիր սէտա իլէ .

— Նէ՞ն վար, Տակոպէր . — տէյի սօրտու :

Պունըն իւզէրինէ, իխթիեար ասքէր արգասընա տէօն-տիւ, վէ պէյիւք պիր եաչ տամլասը կէօզիւնտէ պիր տադըզա բարլատըգտան սօնրա, եանաղը իւզէրին-տէն սըյըլըլարագ, գըր պըյըզլարը արասընտա նապէ-տիտ օլտու : Բօզ վէ Պլանչ, պու հալի կէօրիւնճէ բէք զիեատէ ըզհարը թէաճճիւպ իտէրէք, ֆէվզ էլ ատէ պիր էնտիչէ իլէ .

— Աղլայօրսըն հա՛ . . . Տակոպէր . բէճա իտէրիզ . . . Նէ՞ն վար, սէյլէ՛ պիզէ . . . — տէյի թէքրար սօրտըլար :

Իխթիեար, պիր միւտտէթճիք միւթէրէտտիտ գալ-տըգտան սօնրա, սէրթլէշմիշ օլան էլէրիյէ կէօզէրինի սիլտի, վէ եաքընտա պուլընան եիւզ եըլըզ մէշէ աղա-ճընը կէօսթէրէք, հէյէճանը պիր սէտա իլէ .

— Սէվկիւլիւ էվլատըլըմ, սիզի միւքէտտէր գըլա-ճաղըմը պիլիեօրում . ֆագաթ սէյլէյէճէյիմ չէյ, բէք մուգատտէս պիր չէյ տիր . . . : Պունտան օն սէքիզ օէնէ մուգատտէմ, Լիքսիգանըն մուհարէպէի ազիմէսինտէն պիր կիւն էվվէլ, բէտէրինիզի, շու կէօրտիւյիւնիւզ աղաճըն եանընա կէթիրտիմ քի, պաշընտա իքի գըլըճ վէ ու-մուզընտա տախի, պիր գուրչուն եարասը վար ըտը . . . : Պէն իսէ, իքի մըզըագ եարասըլլա զէտէլէնմիշ օլտըղըմ հալտէ, բէտէրինիզլէ պիրլիքտէ պուրաճըգտա էսիր ի-տիլտիք . . . քիմին թարաֆընտան պիլիեօրմըսընըզ . . . ա՛հ, թէպտիլի տին իթմիշ օլան պիր նանքէօր Ֆրանսըզ . . . էվվէթ, Ֆրանսատան հիճրէթ իտիպ Բուսիայա կիթմիշ վէ օրատա միրալայըզ մէմուրիյէթինի իճրա իթմէքտէ պու-լունմուշ օլան պիր Մարքի թարաֆընտան էսիր իտիլ-տիք . . . : Վէլհասըլ, պիր կիւն կէլէճէք քի, սիզ պու ահ-վալին քեաֆֆէսինէ տէ մութթալի օլաճագսընըզ . . . :

Իխթիհար ասքեր, պիր գաշ տագրգա սաքիթ ու սամիթ տուրտրգտան սօնրա, էլինտէքի պասթօնընըն ու ճըյլա Մօքէրն գարիյէսինի իրայէ իտէրէք, իֆատէսինէ շու եօլտա տէվամ իյլէտի:

— Էվվէթ . . . Էվվէթ, խաթըրըմա կէլիյօր. պիղէ վէ լէհլիլէրէ գօմանտա իտէն ճէսուր վէ գահրաման բէտէրինիզին՝ Ռուսիա զըրհլը ասքեր սիւվարիլէրինտէն պիր պաթարեա զապթ իթտիքտէն սօնրա, քէնտիլէրինի տէ թարումար վէ բէրիշան իթտիյի թէբէլէր, իշթէ պունլար տըր . . . : Ահ, Էվլատարըմ, գահրաման բէտէրինիզ, պիղիմ գումպարաճը ալայընըն պաշընտա տուրարագ, տօլլու կիպի եաղան գումպարալար արասընտա, նասըլ շէճիանէ պիր սուրէթտէ, տիւշմէնլէրէ գարշը կէօյիւս կէրտիյինի կէօրմէլի իտինիզ: Օ կիւնքի մուհարէպէտէ, բէտէրինիզ գատար ճէսուր պիր քիմսէ թէսավվուր օլընամազ ըտը:

Տակոպէր, զիհնինի գարլամըշ օլան պու էսէֆէն կիզ խաթըրէլէրի, իֆատէ իյլէտիյի սըրատա, իքի եէթիմ գըզճըղազ տախի, եավաշճա հայվանտան աշաղը ինտիլէր, վէ պիրի պիրինին էլինի թուլթարագ, մէշէ աղաճընըն ալթընա կիտիպ, տիզ չէօքտիլէր: Պատէհու, պիր վազը մասումանէ իլէ եէքտիկէրինէ սարըլարագ, աճը աճը կէօղ եաշը տէօքմէյէ պաշլատըլար: Իխթիհար ասքեր իսէ, պունլարըն արգասընտա տուրմագտա, վէ էլլէրինի ուզուն պասթօնը իւզէրինէ գավուշտըրտըզ կիպի, պաշընը տա էլլէրինէ տայամագտա ըտը:

Տակոպէր, տիզ իւսթիւնէ կէլմիշ պուլընան Ռօզ իւլէ Պլանշըն, չէշմէի չէշմանընտան ագմագտա օլան էշքի թէէստիւրին՝ կիւրէնկ եանագլարընտան աշաղըյա եոււ վարլանմագտա օլտըղընը կէօթիւնճէ, թաթլը պիր սէտա իլէ:

— Հայտի՛ . . . Հայտի՛, այաղա գալգընըզ, պու գա-

տար միւրջտտէր օլմաղա մահալ եօգ տըր . պէլքի տէ ժէ-
նէրալ Սիմոնը Բարիսաէ պուլուրըզ : Պէն , պու ագչամ , դօ-
նագ եէրինտէ , հէր շէյի սիզէ արզ ու պէեան իտէճէ-
յիմ . . . : Բէտէրինիզ հագգընտա՝ սիզէ պիր թագըմ շէյ-
լէր սէյլէմէք իւզրէ , պու կիւնիւ պէլլէմէք իսթէտիմ .
զիրա , պու կիւն պէնիմ իչուն պիր եէվմի մախսուս կիպի
տիր . - տէտի :

Բօզ . - Պիզ , վալիտեմիզի տե տիւշիւնիւյօրըզ տա ,
անըն իչուն աղլայօրըզ :

Պլանշ . - Էվվէթ , վալիտեճիյիմիզի տախի տիւշիւ-
նիւյօրըզ . չունքի ճէննէթտէն պաշգա պիր եէրտէ կէօ-
րէմէյէճէյիզ . . . , - տէտի :

Մէրգուժ իխթիեար , էօքսիւզլէրին էլլէրինտէն թու-
թարագ այաղա գալտըրտը , վէ հէր պիրիսինէ պիրէր նա-
չէֆգաթ վէ մուհապպէթլէ պագտըգտան սօնրա .

— Պու գատար թէէսսիւֆէ տիւշար օլմագ լէաղըմ
տէյիլ , էվլատլարըմ : Վալիտէնիզ՝ հագըգաթէն էն ալէա
գատընլարտան պիրի իտի . . . : Լէհիսթանտա սաքին օլտը-
ղը զէման , քէնտիսինի Վալլուէն տէյու թէսմիյէ ի-
տէրլէր իտի . լաքին վալիտէնիզ , ումուժ տիւնեանըն ին-
ճուսը ըթլագընա սէզաւար պիր գատըն ըտը . . . զիրա ,
տէնիլէպիրի քի , ումուժ տիւնեատա էմսալի եօգ ըտը...
Խա՛յր . . . Խա՛յր . . . :

Տակոպէրին սէտասը ինթիզազէ կէլտիյինտէն , սիւ-
քիւթ իթտի , վէ միւթատը վէճհ իւզրէ , ուզուն պըյըգ-
լարընը , պաշ վէ շահատէթ բարմագլարը արասընտա պուր-
մաղա պաշլատը : Պատէհու , թէէսսիւրի գալպինէ զալէ-
պէ իթմիշ օլարագ .

— Պէնի տինլէյինի՛զ , էվլատլարը՛մ , վալիտէնիզ սի-
զէ մահզա էյի նասիհաթլար վէրիւր իտի , տէյիլ մի .
- տէտի :

Բօզ . - Էվվէթ , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Էօյլէ իսէ , վէֆաթ իթմէգտէն Էվվէլ ,
սիզէ նէ՝ սէօյլէտի . քէնտիսինի տաիմա տէր խաթըր իթ-
մէնիզի , վէ ֆագաթ միւքէտտէր օլմամանըզը թէնպիհ իթ-
մէտի մի . . . :

Պլանշ . - Էվվէթ , սահիհ տիր , հաթթա վալիտէմիզ
պիզէ տէմիշ իտի քի , ճէնապը Հագգ , էվլատլարընա վէ-
տաի էպէտի իտէն պիշարէ վալիտէլէրէ տաիմա մէրհամէթ

կլէտիյնտէն , պիղիմ սէտալարըմըզը տախլի իշիթմէյէ միւսաատէ իտէճէք տիր :

Րօզ . - Վէ կէօզլէրի տաիմա պիղէ մաթուֆ գալա-
ճագ տըր - տէյու իլավէ կլէտի :

Պատէհու , իքի գըզգարընտաշ, պիր հիւսնի էտա ի-
լէ , պիրի պիրինին էլինտէն թութարագ , մասոււմանէ պա-
գըշլարընը սէմայա տօյրու գալտըրտըլար , վէ չաղլարը-
նա մախսուս օլան իթիգատը խախսանէ իլէ .

— Վալիտէճիյիմիլ , պիլի կէօրիւյօրսո՛ւն . . . պիղի ի-
շիտիյօրսո՛ւն . . . տէյիլ մի . - տէտիլէր :

Տակոպէր . - (Դալպի բիւրխուն օլարագ .) Մատամ քի
վալիտէնիլ սիղի կէօրիւպ իշիթմէքտէ տիր , մահղուն վէ
միւքէտտէր կէօրիւնէրէք , անը տա քէտէրլէնտիրմէյի-
նիլ . . . զիրա , պունը սիղէ պիլզաթ քէնտիսի թէնպիհ
իթմիշ տիր . . . :

— Հագգըն վար , Տակոպէր , արթըդ միւքէտտէր օլ-
մայաճաղըզ :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ , Րօզ իլէ Պլանշ , կէօզ եաշ-
լարընը սիլտիլէր :

Տակոպէր , էհլի իման պիր քիման նաղարընտա , հա-
գիգի պիր տինսիլ աոտ օլընաճագ ըտը . չունքի , Սըա-
նիատա պուլընտըզը սըրատա , պիր էլլէրինտէ խաշ վէ
տիկէրինտէ խանչէր պուլընան , վէ հուրիյէթի տէյիլ , -
զիրա թէֆթիշի ագա'իտ մահքէմէսի պունու ասըլարտան
պէրու սըգմըշ ըտը , - սլէլքի իմթիեազաթը մէքրուհէի
շախսիյէլէրինի միւտաֆաա իթմէյէ չալըշան հէր սընըֆ
վէ հէր թարիգէ մէնսուպ րահիպլէրի , պիրէր պիրէր գը-
լըճտան կէշիրիպ թէլէֆ կլէմիշ իտի : Հալպու քի , Տա-
կոպէր , գըրգ սէնէտէն պէրու , օ գատար տէհշէթէնկիլ
մէնզարէլէրտէ հագըր պուլընմըշ , վէ ճճէլինի էքսէր տէֆա
օ գատար եագըն կէօրմիւշ իտի քի , իկլասքէրվէր վէ սաֆ
գալպլէրտէ պուլընմասը թապիի օլան հըսսը տինտարա .

նէ անըն գալպինտէ տախմա պագի գալմը ըտը : Մա մաֆիհ , էկէրչի իքի հէմչիրէնին պազը խայալաթ ու ի թիգատաթընա հէմէֆքեար տէյիլ իտի իսէ տէ , անլէրէ իրաս իտիլէն ճիւղի պիր նագիսէյի տէ , ճինաեաթը ազիւ մէտէն ատտ իտէր իտի :

Մէրգ ում , էքիզլէրին հիւզն ու քէտէրի էրէյիճէ թէսքին օլմուշ օլտըղընը կէօրիւնճէ :

— Իշթէ տախմա պու հալտէ պուլընմալըսընըզ , էվլաալարմ . տին վէ պու սապահքի կիպի , պիրի պիրինիզլէ մուհավէրէտէ պուլընտըղընըզը կէօրտիլիւմտէ , տահա զիյատէ մէսրուր օլուրում . . . չիւնքի , տին վէ պու սապահ քէնաթի մուպահասաթընըզլա օ գատար մէշղուլ ըտընըզ քի , սիգէ խիթապէն սէօյլէտիքլէրիմ սէօզլէրէ , գաթան ճէվապ վէրմէտիքտէն պաշգա , արա սըրա տախի կիւլիւյօր ըտընըզ . . . էվվէթ , էվվէթ , մատմուլազլէլէրի իքի կիւնաէն պէրու , հէր իքինիզ տէ , պէօյիւք մեշղուլիւյէթլէրէ տալմը կիպի կէօրիւնիւյօրսընըզ . . . էկէր պու հալ , սիգի իչուն էյլէնճէյի մուճիպ օլույօրսա , զարար Եօզ . - տէտի :

Բօզ իլէ Պլանշ , պու սէօզիւ իշիտիր իշիթմէզ գըզարտըլար վէ կէօզլէրինտէ բարլաեան տիւրրտանէի սիւրիշքլէ զայէթ մուպային տիւշէն պիր նիմ թէպէսսիւմ թէթի իյլէտիլէր . պատէհու Բօզ , պիր ազ էնտիշէյէ տուշար օլմըշճասընա :

— Խա'յր , Տակոպէր , խա'յր . սէնի թէհմին իյլէրիմ քի , մուհավէրէմիզ էհէմմիյէթսիզ շէյլէր տիր . - տէտի :

Տակոպէր . - Բէք էյի' , բէք էյի' . նէ սէօյլէշտիյինիւզի պիլմէք իսթէմէմ . . . Հայտի' , պիր գաշ տագըզա տահա ըահաթ իտինիզ տէ , սօնրա եինէ Եօլա չըգալմ . չունքի վագըթ կէճիքիյօր : Կիճէ պասմազտան էվվէլ , Մօքէրն գարիյէսինէ վասըլ օլմալընըզ քի , Եարըն սապահ տա էրքէն Եօլա չըգապիլէլիմ :

Րօզ. - Կիտէճէք եօլըմըդ տահա չօգ մը տըր :

Տակոպէր. - Բարիսէ վասըլ օլմագ իչուն մը . . . : Էվլէթ , էվլատլարըմ . տահա պիր եիւզ մէնզիլլիդ գատար մէսաֆէմիլ վար . . . : Հէր նէ գատար սիւրաթլա եիւրիւմէյօր իսէք տէ , տաիմա իլէրիլէյօրըզ . . . քիսէմիլզին աղըր տար օլտըղընտան , ուճուզ պիր ֆիյաթլա սէյահաթ իթմէյէ մէճպուրըզ : Եօլ մէսարըֆըմըզ իսէ , սիլզին իչուն պիր օտա , պէնիմ իչուն օտանըղըն գարուսը էօնիւնտէ պիր սաման մինտէր իլէ պիր տէ եօրղան , իսթիեար Ժօվիալ իչուն տաիսի , պիր ազ թագէ սաման , իլթէ պուսլարտան իպարէթ տիր : Մէքիւլաթտան պահա իթմէյօրում . չունքի , սիլ իքինիլ պիրլիքտէ , պիր ֆարէ գատար անճագ եիսէպիլիրսինիլ . պէն իսէ , Մըսըր վէ Սըանեատա պուլունտըղըմ գէման , եալընըզ միւմքին օլտըղը վագըթ աճըզ հըսս իթմէյի էյրէնմիլ պիր ատէմ իմ . . . :

Րօզ. - Եօլտա , տահա զիեատէ թէսարրուֆա ըիայէթ իչուն , պիղիմ հէր տիւրլիւ լէվաղիմաթըմըզը քէնտի էլինլէ թէտարիք իթմէք իսթէտլինի , վէ սանա եարտըմ իթմէքլիլմիլի մէն իլլէտիլինի նիչուն ունուտըյօրսըն :

Պլանչ. - Ֆիլ հագըգա , սէվկիլի Տակոպէր , հէման հէր ագչամ , գօնագ եէրինտէ չամաչըրլարըմըզը երգայարագ , պիղիմ իշիմիլի տէ սէն կէօրիւյօրսուն . . . :

Տակոպէր. - (Պլանչըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Սիլզին իշինիլի մի . . . սիլզին օ ուֆաճըզ էլլէրինիլին սապուն սուլընտա պօղուլմասընը թէճվիլ իտէճէք գատար ահմագ մը սանտընըզ պէնի : Պիր ապէր , մուհարէպէ մէյտանընտա , քէնտի չամաչըրլարընը երգամագ մը : Պէն , քէնտի պէօլիւլիւմիւն էն պիրինճի չամաչըրըսը իտիմ տօղրու սէյլէյին , էսվապընըզ էյի իւթիւլէմէյօրմըյըմ :

Պլանշ. - Էվվէթ . հագըգէթի հալ շու տըր քի , բէք
կիւզէլ իւթիւլէ յօրսուն . . . :

Բօղ. - (Միւթէպէսսիմանէ .) Փագաթ արա սըրա ,
եագըլյօրսուն . . . :

Տակոպէր . - (Թէմքինինի պօզմայարագ .) Էվվէթ ,
իւթիւ տէմիրի բէք սըճագ օլտըղընտա , տէտիյինիզ հալ
վագը օլապիրի . . . : Տէմիրին սըճագըղընը անլամագ իւզ-
ըէ , հէր նէ գատար եանաղըմա եանաշտըրըր իսէմ տէ ,
եիւզիւմիւն տէրիսի սօն տէրէճէ սէրթլէշմիշ օլտըղընտան ,
իւթիւնիւն բէք սըճագ օլտըղընը Փարգ իտէմէմ . . .

Պլանշ. - Սօղիւմիւզիւն լաթիֆէտէն իպարէթ իտու-
յինի պիլմէեօրմըն :

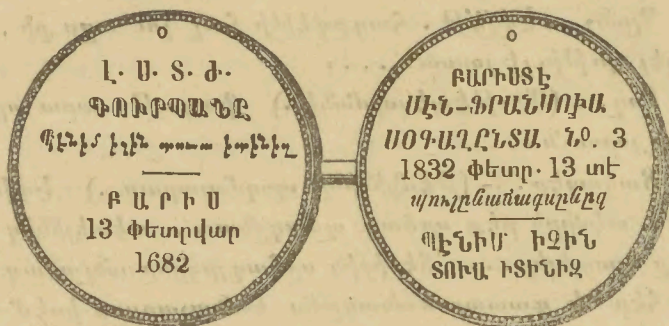
Տակոպէր . - Իմտի , Էվլատլարըմ , մատամ քի շու
պէնիմ չամաշըրճըլըզ սէնաթըմը թահսին իտիյօրսընըզ ,
պոււնտան պէօյլէ տախի միւշթէրիմ օլընըզ . պէն ուճուզ
եըգարըմ . Էսնաի սէյահաթտա իսէ , պա խուսուս պի-
զիմ կիպի ֆագիր ատէմէր իչուն , թէսարրուֆա ըիաեթ
ագտէմի վէզաիֆտէն տիր . զիրա , պիզի Բարիսէ իյսալ
իտէճէք գատար էլտէ բարամըզ պուլընմագ լէագըմտըր :
Եէտինիզտէքի Էվրագ իլէ թաշըտըղընըզ միտալեա , սօն-
րասընա քէաֆի տիր իւմիտինտէ իմ . . . :

Պլանշ. - Պու միտալեա , պիզիմ իչուն մուգատտէս տիր
. . . զիրա վալիտէմիզ վէֆաթընտա պիզէ վէրմիշ տիր . . .

Տակոպէր . - Էօյլէ իսէ , սիզ տէ անը էյիճէ մուհաֆա-
զա իտինիզ , իւզէրինիզ տէ պուլընըպ պուլընմատըղընը
անլամագ իւզըէ տէ արա սըրա եօգլաեընըզ :

Պլանշ , պու սէօզ իւզէրինէ , թուճտան պիր զէնճիր
իլէ պօյունընտան ասըլը , ուֆագ պիր միտալեայը կէօմլէ-
յինին ալթընտան չըգարտը վէ « իշթէ » պուրտա տըր »
տէյու իխթիեար Տակոպէրէ կէօթէրտի :

Պու միտալըն իքի թարաֆընտա , շու քէլիմէլէր օգու-
նըյօրտու :

Պլանչ, պու մանէասըզ սէօզլէրի օգուէուպ թէտղիգ
իթտիքտէն սօնրա .

— Պո՛ւ նէ տէմէք : Տակոպէ՛ր . վալիտէմիդ պու.
սէօղլէրին իյգահաթըրնր վերէմէտի . - տէտի :

Տակոպէր . - Պու ազշամ, գօնագ եերինտէ պունլա-
րըն հէրսինտէն տէ պահս իտէճէյիզ . շիմոի վագթ կէճ
տիր , պու միտալեայը էյիճէ սագլաեընըզ, վէ եօլումըզա
տէվամ իտէլիմ . գօնագ եերինէ վտալլ օլմագ իչուն , տա-
հա պիր սաաթտան զիեատէ մէսաֆէ գտթ իթմէք լէա-
զըմ տըր . . . : Հայտի՛ , էվլատլարըմ, գահրաման բէտէ-
րինիզին էսիր իտիլաիյի շու լօէբէճիյէ պիր տահա աթֆը
նիկեահ իտինիզ տէ , հարվանա պինինիզ . . . - տէտի :

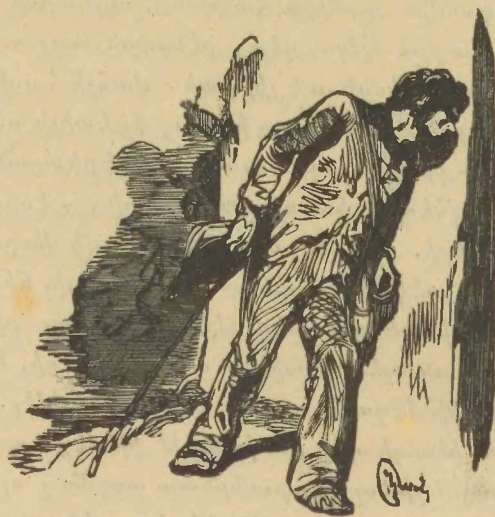
Իբրեւ Եօքսիւզ գըզճըղազ, քէնտիւէրինէ ըէհնիւ-
մալըգ իթմէքտէ օլան ասքէրին զիհնինէ, պիր թագըմ
քէտէրամիզ խաթըրէէր տիւշիւրէն պու մահալէ, ոճն պիր
նիկեահ տահա աթֆ իյլէտիքտէն սօնրա, մէրգումըն մուա-
վէնէթիյլէ, թէքրար ժօվիալըն իւզէրինէ պինտիւէր :

Իշպուհ հայրան, պիր տաղբագա պիլէ օրատան թէ-
պառուտ իթմէմիշ իսէ տէ, ագըպէթէնտիշ վէ պասիրէթ սա-
հիպի իխթիեարչար միսիլու, ֆըրսաթը էլտէն գաչըրմա-
յարագ, էճնէպի թօրաղընտան պիր գաչ տէմէթ թագէ
վէ եէշիլ օթ տէվլիրմիշ, վէ չիմէնզարչար իւզէրինտէ օ-
թուրմուշ օրան, վէ պուրնընը տախի իքի աեաղը արապընա

ուղաթմբը պուլընան Րապա-Թուանըն նազարը հասէտքեա-
րը էօնիւնտէ եէմէքտէ պուլընմը ըտը : Եօլա չըգմագ ի-
շարէթի վէրիւտիյինտէ , քէօբէք տէրհալ էֆէնտիսինն
արգասընա կէշիպ տուրտու : Տակուպէր իսէ , էլինտէքի ու-
զուն պասթօնընն ուճըյլա թօբրաղը ըսգանտիլ իթմէք-
տէ , վէ եուլարընտան թուլմը զտըղը հայվանը քէմալը
իհթիեաթ վէ պասիրէթլէ եիւրիւթմէքտէ իտի . չունքի
օրատաքի չայըրլըգ , կիտէ կիտէ պաթագլըղա թէհալվիւլ
իտիյօր ըտը : Պիր գաշ խաթվէ պէօյլէճէ եիւրիւտիւքտէն
սօնրա , տիւզ վէ թէհլիքէսիզ պիր եօլա չըգմագ իչուն
սօլա սաքմաղա մէճպուր զտու :

Մոքէրն գարիյէսինէ մուվասէլէթլէրինտէ , Տակուպէր
էն ֆագիր վէ էն էլվիրիշլի օթէլ հանկըսը զտըղընը
սիւալ իթտիքտէ , քէօյլին իչինտէ հալընըզ պիր օթէլ
պուլընտըղընը , վէ պու տա Ֆոգոն Պլան միւսաֆիրխանէսի
իտուլինի ճէվապէն սէօյլէտիքլէրինտէ , իսթիեար ասքէր ,

— էօյլէ իսէ Ֆոգոն Պլան միւսաֆիրխանէսինէ կիտէ-
լիմ . — տէմիշ իտի :

3

Մ Ո Ւ Վ Ա Ս Ե Լ Լ Ի

Վահչի հայվանլար զալիպի Մորոք, իբի էօքսիւզ գըզ-
 ճըղազ իլէ իխթիեար ասքէրին մուվասէլէթինի կէօղէթ մէք
 իւզըէ Գոֆֆ-Պլան միւսաֆիրխանէսինին հավլիսինէ նազըր
 բէնճէրէյի պիր գաչ տէֆալար սապըրսըզլըզլա աշմըշ ը-
 տը : Հալպուքի, եօլճըլարըն կէլմէտիքլէրինի կէօրիւնճէ
 գօլլարընը պիրի պիրինէ գավուշտըրմըշ վէ պաշընը տախի
 աշաղը էյմիշ օլտըղը հալտէ, եավաշ եավաշ կէզինմէյէ
 պաշլայալագ, թէսավլուրաթընըն սուրէթի իճրասընա
 տաիր պիր թէտպիր տիւշիւնիւյօրտու : Իշպու թէսավլու-
 րաթ՝ պէսպէլլի քէնտիսինի բէք զիեառէ մուզտարըպ իթ-
 մէքտէ օլմալը քի, սիմասընտա ֆէվզ էլ ատէ ասարը տէհ-
 չէթ ու վահչէթ միւշահէտէ օլընըյօր ըտը :

Մէրգուլմըն զահիրի հալինտէ, ալլէաիմի վահչէթ նիւ-
 մանն օլմագլա պէրապէր, քէնտիսի ազլ ու զէքեալէթ-
 տէն արի պիր քիմնէ տէյիլ իտի . վահչի հայվանլարը թէր-
 պիյէ իթմէք խուսուսընտա իպրազ իյլէտիյի սէպաթ վէ ճէ-
 սարէթի, - քի պիր չօգ տէլաիլի հիլէքիարանէ իլէ թապի
 օլտըղը մէզհէպէ իսնատ իտէր իտի, - էսրար նէվինտէն
 օլան սէօղլէրի, սախթէ տինտարլըղը վէ միւրայիլիյի սայէ-
 սինտէ, չօգ տէֆալար զիեարէթ իյլէտիյի, ճիվարտաքի սէ-
 քէնէ իւղէրինտէ պիր նէվ թէէսիր հասըլ իթմիշ իտի :

Պունտան պէտահաթէն անլաշլըլըր քի, Մորոք, թէպ-
 տիլի տին իթմէզտէն տահա բէք չօգ էվլէլ, վահչի հայ-
 վանլարըն թապիաթըյլա իւլֆէթ իթմէյէ պաշլամըշ տըր :
 Սիպէրիանըն շիմալ թարաֆընտա տօղմուշ օլուպ, չօճուզ-
 ւըղընտան պէրու, այը վէ կէյիք ավճըլըղըյլա իշթիղալ

իթմիշ, վէ պու սէնաթտա բէք զիեատէ շէօհրէթեապ օւմըշ ըտը : Հալպուքի, 1810 թարիխինտէ, պու սէնաթը թէրք պիրլէ, մէմալիքի գութպիյէտէ պազը քէշֆիյաթ իճրասընա մէմուր օլան պիր Բուս միւհէնտիսինէ րէհպէրլիք իթմիշ, վէ մուախսէրէն անընլա պիրլիքտէ Բէդըրսպուրկա.գատար կիթմիշ իտի : Օրատա Մորոք, թալիին պին տիւրլիւ պէլալարընա տիւշար օլտըգտան սօնրա, Բուսիա հիւքիւմէթի տախիլինտէ, Աճէմիսթանտան պահրը միւնճէ միտէ (Սառուցեալ ծով) գատար քիւշիւք պիր գըզազլա ամէտշիւտ իտէն իմքէրաթօր բօսթաճըլարընա տախիլ օլտու : Սաիգա սիւրաթընա մուատիլ պիր սիւրաթլա կէճէ կիւնտիւզ սէյր ու սէֆէր իտէն պու բօսթաճըլար իչուն, մէվասիմ, մէվանի, եօրղունլըգ վէ մուխաթարա կիպի շէյլէր եօգ տուլ : Պունլար, մուհարէպաթտա գուլլանըլան մէրմիյաթ հիւքմինտէ օլուպ, եա բարչալանմալը, վէ եախօտ հէտէֆի փագսուտէ վասըլ օլմալը տըրլար : Իշթէ՝ պէօյլէ զահմէթլի պիր էօմրէ ալըշան պիր ատէմին իսթիհսալ իտէպիյէճէյի ճէսարէթ, գուվվէթ վէ մէթանէթին տէրէճէսի թային ու պէյանտէն միւսթաղնի տիր :

Մորոքըն՝ պու թէհամիւկիւտազ սէնաթը թէրք իւլէ, տիկէր պիր մէպէքէ թէպալիյէթ իթմէսինի վէ պիւլախըրէ՝ թէպտիլի տին իթմէք իւզըրէ՝ Պրիպուրկտա վազը պիր մանասթըրա տախիլ օլմասընը միւսթէլզիմ օլան ահվալ վէ էսպապը արզ ու հիքեայէ իթմէք պիհուտէ տիր : Եալընըզ շուրասընը պէեանէ միւսարաաթ իտէրիզքի, մէրգոււմ՝ խըրիսթիյանլըղը լայըգըյլա գապուլ իթտիքտէն սօնրա, նէրէտէն էլտէ իթմիշ օլտըղը նամալիւմ օլան վահշի հայվանաթ իլէ պիրլիքտէ, սէրսէրի կիպի տօլաշմաղա պաշլամըշ ըտը :

Մորոք, թաւլան արասընտա տաիմա կէզլինմէքտէ օլուպ, կիճէ գարանլըղը կիթտիքճէ հէր թարաֆը իսթիլա իթմէքտէ, վէ ֆագաթ սապրսըզլըգլա ինթիզար իթտիյի

իւշ եօլճը, հէնուզ կէօրիւնմէմէքտէ իտի: Պու հալի կէօ-
րէրէք, Մորոքըն ալագլարը սարսըլմաղա վէ ատըմլարը
պիրի պիրինէ գարըլմաղա պաշլատը: Նահէհան տուրտու
վէ պաշընը բէնճէրէյէ տօղրու էյէրէք, գուլագ վէրտի:
Գուվվէի սամիասը, վահշի հայվանլարըն գուլագլարը կիպի
քէսկին օլան պու ատէմ, պիր գաշ տագըգա խարիճի տին-
լէտիքտէն սօնրա, « իշթէ կէլտիլէ'ր . . . » տէյու պաղըր-
տը: Կէօղլէրինին տօնուգ պէպէքլէրինտէ տէ շէյթանի
պիր մէսէրրէթ բարլատը. չունքի, պիր պարկիր իլէ պիր
ատէմին ալագ բաթըրտըսընը իշիթմիշ իտի: Տէրհալ թա-
վան արասը բէնճէրէսինի քէմալը իհթիեաթլա աշը վէրտի,
վէ հայվանա իրքեապ իտիլմիշ իքի գըզընղազ իլէ, պուն-
լարա ըհհպէրլիք իթմէքտէ օլան իսթիեաթ ասքէրին միւ-
սաֆիրխանէ հավլիսինէ կիրտիքլէրինի կէօրտի:

Գօյու պիր գարանլըգ օրթալըղը պիւթիւն պիւթիւն
գաբլամըլ օլտըղը կիպի, սիեահ պուլուլթլար տախի գուպ-
պէի սէմալը ւէթը իլլէմիշ իտի: Քէմալը շիտտէթլէ էս-
մէքտէ օլան պիր բուզկեար, եէնի կէլէն միւսաֆիրլէրի
իսթիգալ իշուն խարիճէ չըգարըլան ֆէնարլէրին ըլըղընը
իհթիզաղէ կէթիրմէքտէ իտի: Իշպու եօլճըլար հագգընտա
Մորոքա վէրիլէն մալիւմաթ օ գատար տօղրու ըտըքի, պու
պապտէ զէրրէ գատար եանըլմագ միւմքին տէյիլ իտի:
Իմտի, բէնչէսինէ կէշիրմիշ օլտըղը շիքեարը հագգընտա
էմին օլարագ, բէնճէրէյի գաբայը վէրտի:

Շիւպհէսիզ, թէսավվուրաթընը տահա մունթազամ
պիր հալէ գօյմագ իւզրէ, պիր չարեքք գատար տիւշիւն-
տիւքտէն սօնրա, նէրտիւպանըն մէվգու օլտըղը պաճա տէ-
լիլինտէն աշաղը էյիլէրէք, « Գողլա'թ » տէյու հայգըրտը:

Պունըն իւզէրինէ, աշաղըտան կէլէն պօղուգ պիր
սէս.

— Էֆէնտի'մ. — տէյու ճէվապ վէրտի:

Մորոք. — Պուրայա կէլ:

Գողիաթ . - Պաշ իւսթ իւնէ էֆէնտիմ . . . սալհաանէ-
տէն էթ ալմը կէլիյօրմ :

Պու սէօզլէրի միւթէագըպ, նէրտիւպանըն պասամագ-
լարը սարսըլմաղա պաշլայըպ , պիր աղ սօնրա , ղայէթ
պէօյիւք պիր պաշ , պաճա տէլիյինտէն նիւմաեան օլտու :

Պու ատէմին պօյուլ ալթը գատէմտէն զիեատէ օլուպ ,
վիճուտը տախի Հէրքիւլին վիճուտը կիպի իրի եարը օլ-
տըղընտան , Գողիաթ լագապը, լա թալգիպ իտիլմէսի բէք
միւնասիպ տիւլմիւլ իտի : Մէրգուլմըն չէհրէսի, ղայէթ գօր-
գունճ վէ ղայէթ չիրքին օլուպ , շաշի կէօզլէրի՝ բէք զի-
եատէ չուգուրա պաթմըշ , վէ սաշլարը, լա սագալը իսէ ,
սարըմթորագ վէ հայլան եէլէսի կիպի սըգ վէ գալըն օ-
լուպ , զաթէն ալլէսիմի տէհէթ նիւմաեան օլան սիմասընը
տահա միւսթէհճէն պիր հալէ գօյմուշ ըտը :

Նէրտիւպանտան եօգարը չըգտըղը սըրատա , գան-
ճայա միւշապիհ տիշլէր իլէ միւսէլլահ իքի կէնիշ չէնէսի
արասընտա , ծն ծն իքի լիպրա սըգլէթինտէ , պիր չիյ էթ
բարչասը թուլմըշ ըտը : Վիճուտընըն աղըլըղը ալթընտա
սարսըլըպ թիթէյէն նէրտիւպանը գօլայլըգլա չըգապիլ-
մէք իշուն , էլլէրինին լուգուլմը իսթիմալի , էթ բարչասընը
պու սուրէթլէ ըսըրմաղա քէնտիսինի մէճպուլ իթմիշ իտի :

Նիհաեթթ , պու գօճա վիճուտ , պաճա տէլիյինտէն
եօգարը չըգտը : Պուղա պօյունը կիպի գալըն պօյունընը ,
կէօյսիլլէ ումուզլարընըն ղարիպ էնլիլիյինի, գօլլարը, լա պա-
ճագլարընըն միւտհիշ գալընըղընը թէմաշա իտէնլէր, պու
ատէմին , պիր այը իլէ պօղաղ պօղաղա կիւրէշիպ բէնչէ-
լէշմէյէ մուգթէտիր օլտըղընը տէրհալ անլաեապիլիլլէր
իտի :

Պաճաղընտա , գըրմըղը չէրիտլի վէ մէշին գաբլը էս-
կի պիր բանթալօն կիյինմիշ օլուպ , պունըն իւզէրինտէ տէ
գալըն մէշինտէն մամուլ պիր նէվ նիմթէն վէ տահա տօլ-
րուսը պիր զըրհ վար ըտը քի , պու տա , վահշի հայվան :

լարըն սիվրի բէնչէլէրիյլէ եէր եէր բարչաւանմըշ ըտը :

Գողիաթ , քէնտիսինի պիւս պիւթիւն տէօլէմէ իւ-
զէրինտէ պուլընճա , տիշլէրինի կէվչէտիպ աղղընը աշտը ,
վէ էթ բարչասընը եէրէ տիւշիւրտիւքտէն սօնրա , գանլը
պըյըգլարընը քէմալը իշթիեագլա եալամաղա պաշլատը :
Պաղը բանայըր եէրլէրինտէ , բարա գազանմագ իշուն չիյ
էթ եէմէյի սէնաթ իթթիխագ իթմիշ օլան հօգգապաղլար
կիպի , պու գօճա ճանվէր տախի , իլք տէֆա պու սուրէթ-
լէ չիյ էթ եէմէյէ պաշլամըշ ըտը . հալ պու քի , կիտէ կի-
տէ պու եէմէյէ ալըշտըղընտան , կէրէք մէնֆաաթը շախ-
սիյէսի վէ կէրէք իշթիհասը իշուն , Մորոք՝ հայվանլարընը
մէվգըրի թէմաշայա վագ իթմէզտէն մուգատտէմ , քէն-
տիսի խալգ հուզուրընտա պիր գաշ լիպրա չիյ էթի կէօվ-
տէսինէ աթար ըտը :

Գողիաթ , եէրտէքի սըղըր բարչասընը կէօսթէրէ-
րէք .

— Էճէլին հիսսէսիյլէ պէնիմ հիսսէմ աշաղըտա տըր .
պու բարչա տա , Կայէն իլէ Յուգանըն հիսսէլէրի տիր . Սա-
թըր նէրէտէ . . . վէրինիզ քի ի.քիյէ պէօլէյիմ . . . պէն ,
քիմնէյի քիմնէյէ թէրճիհ իտէմէմ . . . հայվան օլսուն ին-
սան օլսուն , հէր քէս քէնտի բարչասընը ալմալը տըր .
— տէտի :

Պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ , նիմթէնինին գօլլա-
ընտան պիրիսինի եօգարը սըղայարագ , գուրտ տէրիսի
կիպի թիւյլիւ օլան վէ իւզէրինտէ պաշ բարմաղը գալըն-
լըղընտա տամարլար պուլընան պիլէյինի մէյտանա չը-
գարտը , վէ կէօզլէրիյլէ տէ էթրաֆընը արաշտըրարագ .

— Աման ուսթա՛ , սաթըր նէ՛ թարաֆտա տըր . -
տէյու թէքըրար սօրտու :

Բէյլամպէր , պու սիւալէ ճէվապ վէրէճէք եէրտէ ,
ուշաղընա պէր վէճհի աթի պագը սիւալէր իրատ էյ-
լէտի :

— Տէմինճէք օթէլէ եէնի եօլճըլար կէտիքլէրի սը-
րատա, սէն աշաղըտա՞ մը իտին :

Գողիաթ . - Էվվէ՛թ ուսթա՛, սալհանէտէն հէնուզ
աւտէթ իթմիշ իտիմ :

Մորոք . - Պու եօլճըլար քիմլէ՞ր տիր :

Գողիաթ . - Պէյազ պիր հայվանա պինմիշ իքի գըզ-
ճըղազ իլէ, ուզուն պըյըգլը պիր տէ իխթիեար . . . : Լա-
քին սաթըր նէրէտէ սաթըր . . . հայվանլար ղայէթ աճ
տըրլար . . . հէլէ պէն տէրսէն, հիշ սօրմա . . . պիր շու սա-
թըրը պուլսա՛գ . . . :

Մորոք . - Պու եօլճըլարը նէրէյէ եէրլէշտիրէճէքլէ-
րինի պիլիյօր մըսըն :

Գողիաթ . - Սթէլճի, հէր իւշիւնիւ տախի հավլինին
նիհայէթինէ տօյրու կէօթիւրտի :

Մորոք . - Թարլալարա նազըր օլան պինաեա՞ մը . . . :

Գողիաթ . - Էվվէ՛թ, ուսթա՛ . . . ֆազաթ, սաթ . . . :

Պու էանատէ պիր չօգ միւտհիշ սէտալար թավան ա-
րասընը սարսըպ Գողիաթըն սէօզիւնիւ գաթ իյլէտիլէր :
Պունըն իւզէրինէ մէրգոււմ .

— Իշիտիլօրմըսընըզ, ուսթաճըղըմ, հայվանլար աճլըգ-
տան գուտուրըյօրլար : Էկէր պէնտէ հայգըրմաղա մուգ-
թէտիր օլսա իտիմ . . . օնլար կիպի եաբաճագտըմ : Յու-
դա իլէ Կայէնի հիշ պիր վագըթ պու գատար գուտուրմըշ
կէօրմէտիմ, հայվանլար գաֆէսլէրինտէ օ տէրէճէ շիտ-
տէթլէ սըշըրըյօրլար քի, հէր չէյի բարչալայաճագլար
կիպի կէօրիւնիւյօր . . . : Եա էճէլ, պու հայվանըն կէօզ-
լէրի էօյլէ բարլաեօր քի, կէօրէն, ատէթա իքի գանտիլ
զանն իտէր . . . զէվալլը էճէ՛լ . . . - տէտի :

Մորոք, Գողիաթըն պու սէօզլէրինէ գուլագ պիլէ
ասմայարագ, սիւալլէրինէ շու եօլտա տէվամ իյլէտի .

— Տէմէք օլույօր քի, կէնճ գըղլար հավլինին նիհա-
եէթինտէքի պինատա պուլընըյօրլար, էօյլէ՞ մի :

Գողիաթ . - Էվվէ'թ , էվվէ'թ . Լաքին Ալլահ աչգը-
նա , սաթըր նէ' թարաֆտա : Քարլ կիտէլիտէն պէրու ,
իչէր պիւթիւն պիւթիւն իւզէրիմտէ գալմըշ օլտըղընտան ,
եէմէքլէրիմիզ կէճիքիյօր ,

Մորոք . - Իսթիեար հէրիֆ տէ գըզլար իլէ պէրապէ'ր
մի գալտը :

Գողիաթ , իպրամաթը միւքէրրէրէսինէ ռազմէն , էֆէն-
տիսինին , հայվանլարըն եէմէյինէ հիչ էհէմմիյէթ վէրմէ-
տիյինի կէօրիւնճէ , ֆէվզ էլ ատէ պիր թէաճճիւպ իլէ Բէյ-
ղամպէրին եիւզիւնէ պագմաղա պաշլատը :

Մորոք . - Ճէվապ վէրսէ'նէ , հայվա'ն . . . :

Գողիաթ . - (Ճանը սըգըլարագ .) Էկէր պէն հայվան
ըսամ , հայվան գուվվէթինէտէ մալիքիմ . վէ էյի պիլիւ-
սինիզ քի հայվանլար իլէ բէնչէլէշտիյիմ սըրատա , հիչ
մաղլուպ օլմամ :

Մորոք . - Պէն սանա , իսթիեար հէրիֆ տէ գըզլար
իլէ պէրապէ'ր մի գալտը , սօրըյօրում :

Գողիաթ . - Խա'յր . իսթիեար , պարկիրինի ախըրա
կէօթիւրտիւքտէն սօնրա , պիր մաստէլա իլէ պիր ազ տա
սու իսթէյիպ , հավլինին ալթընտա , ֆէնար ըըզընըն մուա-
վէնէթիլէ չամաշըր եըգամաղա պաշլատը . . . : Պէյազ
պըյըգըլը պիր ատէմ , օթուրսուն տա չամաշըրճը գարը
կիպի սապօնլասը'ն , նէ' ղարիպ հալ . (թահգիրամիզ պիր
սուրէթտէ ումուզլարընը գալտըրարագ .) Իսկէթէ գուշ-
լարընա տարը վէրտիյիմ սըրատա պէնի կէօրէն օլուր իսէ ,
հայրէթտէ գալմա'զ մը : Մատամ քի , իրատ իթտիյինիզ
սիւալլէրէ ճէվապ վէրտիմ , հայվանլարըն եէմէքլէրինի
իսթիհզար իթմէքլիյիմ իչուն միւսատէ իտինիզ : (Պատէ-
հու , կէօզլէրիլէ թէքրար էթրաֆը արաշտըրարագ .)
Լաքին շու սաթըր հա'նկը պուճաղա կիրտի . . . :

Բէյլամպէր, պիր միւտտէթճիք տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, Գողիաթա խիթապէն .

— Պու ագչամ հայվանլարա եէմէք վերմէյէճէքսին .
- տէտի :

Պու սէօղ՝ Գողիաթ իչուն հալլը միւշքիւ պիր մուամ մա տէմէք օլտըղընտան, էվվէլի էմրտէ անլայամայըպ .

— Նա՛սըլ էֆէնտիմ . - տէյու սօրտու :

Մորոք . - Պու ագչամ հայվանլարա եէմէք վերմէք լիլինի իսթէմէմ :

Գողիաթ ճէվապ վերմէյիպ, շաշը կէօղլէրինի ֆէվգ էլ ատէ աշտը, վէ էլլէրինի պիրի պիրինէ գավուշտըրա-րադ, իքի առըմ կէրիլէտի :

Մորոք . - (Սապըսըզըդդ ալէամէթի կէօսթէրէրէք .)
իչիթտի՛ն մի եահու, անլատապիլտի՛ք մի :

— Գողիաթ . - (Տահա զիեատէ տիւշարը հայրէթ օ-լարադ .) էթիմիլ շուրատա հազըր պուլընտըղը վէ թաամ

վազթը տա իւշ սաաթտան զիեատէ կէճիքմիշ օլտըղը հաւտէ , եէմէք եէմէմէք միւմքին շէյ մի :

Մորոք . - Իթաաթ էյէ' . . . վէ սէսինի քէ'ս :

Գողիաթ . - Ֆագա'թ , պու ագչամ պիր ֆէնալըգ զուհուր իթմէսինի' մի իսթիեօրսընըղ . . . : Հայվանլար աճըղգտան աղըպ գուտուրաճագլար . . . :

Մորոք . - Տահա էյի եա :

Գողիաթ . - Գուտուրաճագլար , տիյօրըմ :

Մորոք . - Զարարը եօ'գ . . . :

Գողիաթ . - Զարարը եօ'գ մը . . . լաքին . . . :

Մորոք . - Էլ վէրի'ր , սէսինի քէ'ս տիյօրըմ . . . :

Գողիաթ . - Լաքին շէյթանըն տէրիսի իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի , պէնտէ հայվանլար գատար աճըմ . . . :

Մորոք . - Կիթ եէ' . էլինտէն քիմ թուլթմուշ . սէնին եէմէյին հաղըր վէ նաղըր տըր , չունքի չիյ եէրսին . . . :

Գողիաթ . - Պէն , հայվանլարըմ պիրլիքտէ օլմատըգ՝ ճա , եէմէք եէյէմէմ . . . օնլար տա թըպգը պէօյլէ տիր . . . :

Մորոք . - Թէքըրար սէօյլիեօրըմ . էկէր պու ագչամ հայվանլարա եէմէք վէրէճէք օլուրսան , պիլմիշ օլ քի սէնի թարտ իտէրիմ :

Գողիաթ , պիր նաղարը միւթէհէվլիրանէ իլէ Բէյղամպէրին եիւզիւնէ պագարագ , պիր այը սէսի գատար գալըն վէ պօղուգ պիր սէտա իլէ մըրըլտանմաղա պաշլատը :

Մորոք , պու սօն էմրի վէրտիքտէն սօնրա , տէրեաի թէֆէքթիւրաթա տալմըշ կիպի կէօրիւնէրէք , թալան աւրասընըն էնինէ պօյունա տօղրու կէզինմէյէ պաշլատը : Պիր աղ սօնրա , ֆէվգ էլ ատէ պիր հայրէթէ տիւչար օլմըշ օլան Գողիաթա խիթապէն .

— Բուխսաթնամէմի թաստիգ իթմիշ , վէ զէվճէսի իւչուն տախի պիր գաշ ուֆագ քիթապ իլէ պիրտէ թէսպի հաաթուն ալմըշ օլան գարիյէ միւտիրինին խանէսինի պիլի' եօրմըսըն . - տէտի :

Գողիաթ . - (Գապա պիր թարգմտա .) Էվվէ'թ . . . :

Մորոք . - Էօյլէ իսէ, հայտի չապուգ օ խանէյէ կիթ տէ, եարըն սապահ էրքէնտէն էֆէնտիսինի կէօրմէք միւմ-քին օլուպ օլմատըղընը՝ պէսլէմէսինտէն սիւալէյլէ' . . . :

Գողիաթ . - Նէ՞ վար քի . . . :

Մորոք . - Պէլքի քէնտիսինէ պաղը մուհիմմ շէյլէր սէօյլէեէճէյիմ . հէր հալտէ, պէնի կէօրմէզտէն Էվվէլ տըչարը չըգմամասընը ըէճա իյլէտիյիմի քէնտիսինէ պիւ-տիր :

Գողիաթ . - Պաշ իւսթիւնէ . . . Լաքին հայվանլա՞ր... գարիյէ միւտիրինին խանէսինէ կիթմէզտէն Էվվէլ, պիրաղ եէմէք վէրէ՛մէզ մի իմ . . . : Հիչ տէյիլ իսէ, ճապա Բարսընա օլսուն վէրէյիմ, զիրա պու հայվան հէրսինտէն աճ տըր . . . : Հայտի՛, ուսթաճըղըմ, միւսաատէ իտինիզ-տէ, Էճէլէ օլսուն պիր Լօգմա եիյէճէք վէրէյիմ: Կայէն, Յուդա վէ պէն պէքլէյէպիլիւրիզ :

Մորոք . - Ասըլ, Բարսա եէմէք վէրմէքլիյինի իսթէ-մէմ եա՛ . Էվվէ'թ, ծնա եէմէք վէրիլմէմէլի տիր . . . :

Գողիաթ . - Շէյթանըն պույնուզլարը իւզէրինէ եէ-մին իտէրիմ՝քի, պու կիւն նէ օլմուշ օլտըղընըզը անլա-եամաեօրըմ: Քարըն պուրատա պուլընմամասը նէ՞ գա-տար ֆէնա օլտու . քէնտիսի բէք գուրնազ օլտըղը ճի-հէթլէ, հայվանլարա եէմէք վէրմէքլիյիմի նիչուն մէն իթ-տիյինիզի անլամազ խուսուսընտա, պանա մուսվէնէթ կէօս-թէրէճէք իտի . . . :

Մորոք . - Պունը անլամաղա իհթիեաճըն եօգ :

Գողիաթ . - Աճապա Քարլ եազընտա կէլմէեէճէք մի տիր :

Մորոք . - Զաթէն կէլմիշ տիր :

Գողիաթ . - Կէլմիշ մի . . . նէրէտէ տիր :

Մորոք . - Պաշգա եէրէ կիթտի . . . :

Գողիաթ . - Օրթատա պիր տօլապ տէճնիւյօր ամմա ,

տուր պագայլըմ նէ տիր : Մուծլագ պիր շէյ օլմալը .
Քարլ կիտէր , կէլիր , եինէ կիտէր . . . վէ . . .

Մորոք . - Լագըրտը Քարլ հագգընտա տէյիլ , սէ-
նին հագգընտա տըր : Սէն , հէր նէ գատար գուրտ կիպի
աճ ըսան տա , թիլքի կիպի տէ գուրնազ սըն . հաթթա իս-
թէտիլին վագթ գուրնազլըգտա՝ Քարլա , քիւլահ պիլէ
կիյտիրիրսին . . . :

Մորոք , պու սէօզիւ սէօյլէտիլի սըրատա , չէհրէ վէ
լիսանընը տէյիլտիրմիշ օլմասըյլա , պիր սուրէթի տօսթա-
նէտէ Գողիաթըն ումիւզընա ուրտու :

Գողիաթ . - Պէն գուրնազըմ հա՛ . . . :

Մորոք . - Էվվէթ . իսպաթը տա շու քի , պու կիճէ
գազանըլաճագ օն ֆլօրին պուլընտըղընը իշիթտիլինտէ ,
պու բարայը էլտէ իթմէք իչուն , հէր տիւրլիւ ուսթալըղը
իճրա իտէրսին վէ գաչըրմագսըն . . . :

Գողիաթ . - (Ահմադճասընա վէ մէմնունիյէթլէ կիւ-
լէրէք .) Պէօյլէ իշլէր իչուն , էվվէթ , բէք ուսթա , բէք
գուրնազ ըմ . աճապա պու օն ֆլօրինի գազանմագ իչուն
նէ՞ եաբմալը . . . :

Մորոք . - Շիմտի անլարսըն . . . :

Գողիաթ . - Միւշքիլ պիր շէյ մի տիր . . . :

Մորոք . - Շիմտի անլարսըն , տէտիք ա՛ . . . : Էվվէլի
էմրտէ գարիյէ միւտիրինին խանէսինէ կիտէճէքսին . շու
գատար քի , կիթմէղտէն էվվէլ , շու մանղալա աթէշ եագ :

Գողիաթ , օն ֆլօրին գազանաճաղընը տույընճա ,
քէնտի եէմէյինին վագթը կէճիքմիշ օլմասընա էհէմմի-
յէթ պիլէ վերմէյէրէք .

— Պաշ իւսթիւնէ ուսթաճըղըմ . . . - տէտի :

Մորոք . - Աթէշի եագտըգտան սօնրա , շու չէլիք սօ-
բայը տա մանղալա գօյաճագսըն քի գըզարսըն :

Գողիաթ . - Բէք էյի , ուսթաճըղըմ :

Մորոք . - Սօբայը մանղալտա պըրագըպ , տօղրու

գարիյէ միւտիրինին խանէսինէ կիտէճէքսին , վէ պատէ-
հու պուրայա կէլէրէք պէնի պէքլէյէճէքսին , անլա-
տըն մը :

Գողիաթ . - Էվվէթ , էֆէնտիմ :

Մորոք . - Մանղալըն աթէչի տաիմա եանըգ գալմա-
սընա տըգգաթ իտէճէքսին :

Գողիաթ . - Պաշ իւսթիւնէ էֆէնտիմ :

Մորոք , տըշարը չըգմագ իչուն , պիր իքի ատըմ աթ-
տը ըսա տա , ֆիքրինէ պիր շէյ տիւշմիւշ օլտըղընտան ,
պիրտէն պիրէ տուրտու վէ Գողիաթ ա խիթապէն .

— Իխթիեարըն՝ հավլի ալթընտա՝ չամաչըր եըգա-
մագլա մէշղուլ օլտըղընը սէօյլէմիշ իտին , տէյիլ մի . -
տէյու սօրտու :

Գողիաթ . - Էվվէթ , ուսթաճըղըմ :

Մորոք . - Տէտիքլէրիմի ունութմա . չէլիք սօքայը ա-
թէչէ գօյաճագսըն . պատէհու , գարիյէ միւտիրինին խա-
նէսինէ կիտէճէքսին , վէ պու իչլէրի պիթիրտիքտէն սօն-
րա , պուրայա կէլիպ էմրլէրիմէ պէքլէյէճէքսին :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ , Բէյղամպէր՝ պաճա տէլի-
յինտէն աշաղըյա ինիպ նապէտիտ օլտու :

4

ՄՈՐՈՔ ՎԷ ՏԱԿՈՊԵՐ

Գողիաթըն տէտիյի տօղրու ըտը . . . : Տակոպէր՝
թէմքին վէ վագարընը գաթան պօղմագսըզըն՝ չամաշըր
երգամագլա մէշղու ըտը :

Էկէր , մուհարէպէ մէյտանընտա պուլընան ասքէր-
լէրին ատաթ վէ մէճպուրիյէթլէրի նազարը տըգգաթա
ալընըրսա, պու զարիպ հարէքէթ՝ բէք տէ մուճիպի հայրէթ
օլմայաճաղը աշիքեար տըր: Պունտան մաատա, Տակոպէրին
ճիւմլէի ամալը, էօքսիւզլէրին ուֆաճըգ սէրվէթինի իտա-
րէ վէ թասարրուֆլա գուլլանմագտան վէ քէնտիլէրինի
հէր տիւրիւ զաիլէ վէ մէշագգաթտան մուհաֆազա իթ-
մէքտէն իպարէթ օլտըղընտան , հէր ագչամ գօնագ եէր-
լէրինտէ , գատընլարա մախսուս պիր չօգ խըտմէթլէր
կէօրիւր իտի : Քէնտիսի , պու գապիլ իշլէրին աճէմիսի օլ-
մայըպ , պուլընտըղը սէֆէրլէր էսնասընտա , պիր ասքէ-
րին էլպիսէսինէ արըզ օլմասը թապիի օլան զարարլարը
քէմալը հիւնէր վէ մէհարէթլէ թամիր իտէր իտի : Մա-
լիւմ տիր քի , մուհարէպէ մէյտանընտա , պիր ասքէր ի-
չուն եալընըզ գըլըճ եարալարը ալմագ քեաֆի օլմայըպ ,
իւնիֆօրմասընը տախի թամիր իթմէք լէաղըմէտէն տիր .
չունքի , պիր գըլըճ տարպէսի , տէրիսինի տէլտիյի սըրա-
տա , էլպիսէսինտէ տախի պէօիւճէք պիր եըրթըզ հա-
սըլ իտէր :

Իշթէ պու սէպէպէ մէպնի տիր քի , պիր մուհարէ-
պէնին ագչամըսը վէ եա իրթէսի կիւնիւ , էլպիսէի ըէս-
միյէլէրինի հիւսնի հալտէ պուլընտըրմագ արզուսընտա

օլան ճէսուր վէ գահրաման ասքէրլէր, չանթալարընտան իյ-
նէ, իրիք, մագաս, տիւյմէ վէ սաիրէյի հալի քիւչիւք
պիր գուլթը չըգարըրլար, վէ էն մուգայեէտ, էն ղայուր
պիր գատընըն պիլէ հասէտինի թահրիք իտէճէք պիր սու-
րէթտէ, հէր տիւրլիւ թամիրաթը իճրայէ պաշլարլար :

Իքի էօքսիւզ գըղճըղազա ըհհպէրլիք իթմէքտէ օլան
ասքէր, նէ կիպի անվալտէ Տօկուէր լագապընը ալմըշ օլ-
տըղընը շուրաճըգտա թարիֆ ու իյզահ իտէլիմ: Պու ա-
տէմ, ասաքիրի Խասսա սիւվարի գումպարաճըրլարը միեա-
նընտա էն ճէսուր վէ էն նամտարը օլուպ, ասլ իսմի տէ
Ֆրանսուա Պօտուէն իտի :

Պիր կիւն, ագչամա գատար, քէմալը շիտտէթլէ տէօ-
յիւչմիւլէր իսէ տէ, պիր նէթիճէի գաթ իյէ հասըլ օլ-
մամըշ ըտը: Ագչամ օլտըգտա, Տակոպէրին մէնսուպ օլ-
տըղը պէօյիւք, սէքէնէսի թարաֆընտան թէրք իտիլմիշ
օլան պիր քէօյ խարապալարընտա իճրաի նէզարէթէ մէ-
մուր իտիլտի: Գարիյէնին տէօրթ էթրաֆընտա, պիր չօգ
նէօպէթճիլէր վազ իտիլտիքտէն սօնրա, սիւվարիլէրին եա-
րըսը պարկիրլէրինտէ գալտըրլար, վէ տիկէր եարըսը տա-
խի, հայվանլարընը գաղըգլարա պաղլայըպ, պիր գաչ
տագըգա ըահաթլանմաղա պաշլատըրլար :

Պիղիմ իսթիեար, օ կիւնքի մուհարէպէտէ քէմալը
չէճաաթ վէ գահրամանլըղլա տէօյիւչմիւլ վէ ֆագաթ աս-
լա եարալանմամըշ ըտը: Անճագ, պիր Բէհէրէ (Ավսթ-
րիալը) ասքէրինին, աշաղըտան եօգարըյա տօղրու չօլբագ-
ճասընա ուրմըշ օլտըղը սիւնկի տարպէսիյլէ գալսաըն-
տա պիր եարա հասըլ օլմըշ ըտը քի, Տակոպէր պէօյլէ
եարալարը, ատէթա պիր թըրնագ եարասը օլմագ իւզըէ
թէլագգը իտիպ, հիչ հիւքմիւնտէ թուլթար ըտը :

Հալ պու քի, պիղիմ գումպարաճը, սիւնկինին տար-
պէսիյլէ բանթալօնընըն իւզէրինտէ պիր տէլիք տախի ա-
լըմըշ օլտըղընը կէօրիւնճէ :

— Հայտուտ հերիՖ, եէնի բանթալօնըմը երրթտըն .
 — տէյու հայգըրմըշ, վէ էլինտէ պուլընան ուզուն գըլը-
 ճը, ֆէվգ էլատէ պիր ուսթալըգլա, Ավսթըրիալը աս-
 քերին իւզերինէ ինտիրերէք, իշինի պիթիրմիշ վէ պէյ-
 լէճէ ինթիգամընը ալմըշ ըտը . չունքի, քէնտի վիճու-
 տընտա հասըլ օլան թըրնագ եարասընա էհէմիյեթ վէր-
 մէյիպ կէշմիշ օլտըղը հալտէ, էլպիսէի ըհամիյեսինտէ
 աչըլմըշ օլան տէլիք հագգընտա պէյլէ ֆիթուրսըզճա
 տավրանամազ ըտը :

Պինապերին, օ ագչամը, օրտուկեահընտա պուլըն-
 տըղը սըրատա, բանթալօնընը թամիրէ իպթիտար էյլէ-
 տի . չէյլէ քի, ճէպինտէն տիքիշ գուլթըսընը չըգարըպ,
 պուլըն տէրունինտէն էն էյի էյնէ վէ իբլիյի ինթիսապ
 իթտի, եիւքսիւյիւ բարմաղընա թագտը, վէ այաղըն-
 տաքի չիզմէլէրիյլէ բանթալօնընը չըգարտըգտան, վէ տի-
 քիշ եէրի տըչարըտան պէլլի օլմամագ իչուն, թէրսինի
 չէվիրտիքտէն սօնրա, եագընտա պուլընան աթէշին ըշը-
 ղըլա տիքմէյէ պաչատը :

Տակուպերին պէյլէ գըսմէն սօյունմըշ օլմասը, թէր-
 պիյէի ասքերիյեէէ պիր ազ մուղայիր իտի . հալ պու քի .
 օ սըրատա տէվրիյէ գօլընա չըգմըշ օլան եիւզ պաչը, իխ-
 թիեար ասքերին, թէմքինլիճէ տիզ չէօքմիւշ, գըլ թագ-
 եասընը պաչընա կիյինմիշ, պէյիւք իւնիֆօրմասընը սըր-
 թընա կէչիրմիշ, չիզմէլէրինի եանընա գօյմուշ վէ բանթա-
 լօնընը տախի տիզլէրի իւզերինէ եայմըշ օլտըղը հալտէ,
 տէսթկեահը պաչընտա պուլընան պիր թէրզի կիպի, ֆի-
 թուրսըզճա տիքիշ տիքմէքտէ օլտըղընը կէօրիւնճէ, կիւլ-
 մէքտէն քէնտիսինի ալամատը :

Թամ օ էանատէ, պիրտէն պիրէ թիւֆէնք բաթըր-
 տըսը իշիտիլտի, վէ սիւվարի նէօպէթճիլէրի ըիւճաթէ
 մէճպուր օլարագ, « Սիլահ պաչընա, սիլահ պաչընա »
 տէյու հայգըրտըլար :

Պու տավեթի նակեհան իւզերինէ , եիւզ պաշը տա-
խի պօղուգ պիր սէտա իւէ , «Պարկիրէ՛ պինինիզ» տէյու
նիտա իյլէտի :

Պիր սանիյէ զարփընտա , պիւթիւն ասքէրլէր պար-
կիրէրինէ աթլատըլար : Պիզիմ պէտպախթ թամիրճի տա-
խի , պիրինճի սաֆֆ գըլաղուզլարընտան օլմաղլէ , բան-
թալօնընը չէվիրմէյէ վագթ պիւէ պուլամայարագ , չար
նաչար , թէրսինտէն այաղընա կէչիրտի , վէ չիզմէլէրինի
կիյմէյէ տէ պագմայարագ , հայվանընա աթլամաղա իս-
թիճալ կէօսթէրտի :

Պիր պէօլիւք Գազագ ասքէրի , ճիվարտաքի օրման-
տան պիւ իսթիֆատէ , Ֆրանսըզ միւֆրէզէսինի զաֆլէթէն
պասմագ վէ թարումար իյլէմէք իսթէմիշ իտի : Մուհա-
րէպէ բէք գանլը օլտու : Պիզիմ գուլմարաճը իսէ , բան-
թալօնընըն բարչալանմասընա վէ չիզմէլէրինին զայպ օլ-
մասընա բէք հիտտէթլէնմիշ , չունքի քէնտիսի , էօթէտէն
պէրու էլպիսէսինին մուհաֆազատընա զիեատէսիյլէ տըգ-
գաթ իթմէքտէ օլտըղընտան , օ ագչամքի գատար չիտ-
տէթլէ գըլըճ սալլատըղը կէօրիւլմէմիշ իտի :

Մէյտանը մուհարէպէ , մահթապըն պայղըն չիւալէ-
րիյլէ միւնէվվէր իտի : Ֆրանսըզ միւֆրէզէսի , Գազագչար-
տան իքիսինի թէլէֆ , վէ զապըթլարընտան պիրիսինի է-
սիր իթմիշ օլան գահրաման Տակոպէրին գըյմէթի հագի-
գիյէսինի թագտիր իտիպ հայրէթտէ գալտըլար :

Պու միւֆրէզէ մուհարէպէսի խիթամ պուլտըգտան սօն-
րա , եիւզպաշը , ասաքիրի մէվճուտէսինի թէպրիք ու թէշվիգ
ղըմնընտա , անլէրի սաֆֆը հարպի իւզրէ թէրթիպ իթտի ,
վէ իպթիտա թամիրճինին ճէսարէթ վէ չէճաաթընը թէպ-
րիք իթմէք իպթէտիյինտէն , սաֆֆտան տըչարը չըգըպ ի-
լէրի կէլմէսինի Տակոպէրէ էմր իյլէտի : Պիզիմ ճէսուր աս-
քէր , իչպու թէպրիքի ալէնիտէն մահրում գալմագըղը
տահա զիեատէ թէրճիհ իտէր իտի իսէ տէ , էմրէ իթաաթ :

ճիւղէի վեղափի ասքերիյէտէն օլտըղընը ըանա պիւր իտի :

Հալ պու քի, կերէք եիւզ պաշը վէ կերէք ասքերէք, պու միւհթէրէմ վէ աղըր չէհրէլի ատէմին, չըպլագ ա-
յագլարընը էօզէնկիւէրինէ տայաթմը, վէ ըաքիպ օլ-
տըղը հայվանը տախի, պաճագլարը արասընտա սըգ-
մագտա պուլընմը օլտըղը հալտէ, իւէրիյէ կէլտիյինի
կէօրիւնճէ, թէաճճիւպլէրի թարիֆ օլընմաղ պիւր տէրէ-
ճէյէ վարտը :

Եիւզ պաշը՝ քէմալը հայրէթլէ իւթիեարա եագլաշ-
տը, վէ գավղատան պիւր աղ էվվէլ, մէրգուլըն նէ իւէ
մէշղուլ պուլընտըղընը տէրհալ խաթըրըլայարագ, պիւր
սանիյէ զարֆընտա հէր չէյի անլատը :

— Հա՛, հա՛, էսկի թավշա՛ն, սէն տէ հիւքմտար Տա-
կուպէր կիպի, բանթալընընը թէրսինէ կիլիօրսըն, էօյ-
լէ՞ մի. — տէտի :

Եիւզ պաշընըն պու լաթիֆէսի, գահգահալար իւէ
թէլագգը օլընտը : Պիզիմ գումպարաճը իսէ, էյէրի իւ-
զէրինտէ սանէմ կիպի օթուլմը, սօլ էլինի տիզկինլէրի-
նին տիւյմէսինէ գօյմը, վէ գըլըճընըն գապզէսինի տէ
սաղ գալչասընա տայաթմը օլտըղը հալտէ, սօղուգ
գանլըլըղընը ասլա պօզմատը, վէ եիւզ պաշըսը թարա-
ֆընտան ըասիմէի թէպրիքսաղի իյֆա օլընտըգտան սօն-
րա, եէրինէ ավտէթ իյլէտի : Իշթէ օ կիւնտէն իթիպարէն,
Ֆրանսուա Պոտուէն Տափուէր լագապըյլա եատ օլընմա-
ղա պաշլատը :

Պալէատէ զիքը իթտիյիմիզ վէճհլէ, Տակուպէր, միւ-
սաֆիրխանէնին հավլիսինտէ տուրուպ չամաշըր երգամագ-
տա, վէ եագընտա պուլընան պէօյիւք սալատա պիւրա
իւմէքլէ մէշղուլ օլան պիւր գաշ քիշինին քէնտիսինէ պիւր
նագարը իսթիղրապլա պագտըգլարընա էհէմմիյէթ պի-
լէ վէրմէմէքտէ իտի :

Յիւհագրգա, Տակոպէրին հարեքէթի վագըասը, իս-
թիղրապ օլընաճագ պիր մէնղարէ իտի :

Մէրգուժ, քիւլ ըէնկինտէքի գաբուլթընը չըգարմըչ
վէ կէօմլէյինին գօլլարընը եօգարը սըղամըչ օլտըղը
հալտէ, պիր թախթա բարչասը իւզէրինէ սէրիլմիչ օլան
վէ աշաղըքի ուճլարը պիր մասթէլա իչինէ ուզանմըչ պու-
լընան քիւչիւք պիր մէնտիլի քէմալը իհթիմամլա սապօն-
լամագտա ըտը : Սաղ գօլընըն իւզէրինտէ իսէ, գըրմըղը
վէ մաի պիր չօգ հարպ իշարէթլէրի պուլընտըղը կիպի,
բարմագ սըղաճագ գատար տէրին, իքի տէ եարա էսէրի
կէօրիւնմէքտէ իտի :

Պինաէն ալէյհ, եագընտա վագը պէօյիւք սալատա,
չուպուգլարընը թիւթտիւրմէքտէ վէ պիրա գատէհլէրինի
քէմալը կէրմի իլէ պօշալթմագտա օլան Ալմանլար, պու-
ուզուն պըյըգըր վէ սէրթ չէհրէլի իթիեարըն իշպու հա-
րէքեաթը ղարիպէսինի կէօրէրէք, ըզհարը թէաճճիւպ
իթմէլէրի թապիլի իտի : Հաթթա Տակոպէր, էօքսիւզլէրին
եանընտա պուլընմատըղը զէման, սուրէթինի տահա զի-
եատէ էքչիտիր վէ սիմասընտա ալէաիմի հիտտէթ ու
չիտտէթ նիւմաեան օլուր ըտը :

Պունտան մատա, իթիեար ասքէր, եարմաքտա օլ-
տըղը իչի բէք սատէ վէ բէք թապիլի ատտ իթտիլին-
տէն, Ալմանլարըն պէօյլէ տըգգաթլըճա քէնտիսինէ պագ-
մալարը եավաշ եավաշ հիտտէթինի միւճիպ օլույօրտու :

Պու էսնատէ, Բէյղամպէր Մորոք հավլիյէ տախիլ
օլտու, վէ կէօզլէրինի Տակոպէրէ աթֆ իտէրէք, պիր
գաշ սանիյէ գատար քէնտիսինի քէմալը իթինա իլէ
սիւզտիւ : Պատէհու մէրգուժըն եանընա եանաշարագ,
ֆրանսըզճա լիսանլա վէ իսթիհգաքեարանէ պիր սուրէթ-
տէ :

— Արգատա՛շ, կէօրիւնիւր քի Մոքէրն գարիյէսինին
չամաշըրճը գարըլլարընա էմնիյէթինիլ եօգ տըր. — տէտի :

Տակոպէր, իշինէ տէվամ իտէրէք, գաշլարընը չաթ-տը, վէ պաշընը նիմ օ թարաֆա չէվիրէրէք Բէյղամպէ-րին եիւզիւնէ էյրի էյրի պագտը, Լաքին հիշ պիր ճէվապ վէրմէտի :

Մորոք, պու սիւքիւթ տէն միւթէհայեիր գալարագ .

— Սիզ ֆրանսըզսընըզ, տէյի՛լ մի արսլանըմ. դօլը-նըզտա մէշհուտ օլան սէօզլէր տախի պունը իսպաթէ քեա-ֆի տիր : Հաթթա չէհրէնիզէ աթֆը նազար իտիւտիքտէ, իմբէրաթօրլըզ զէմանընըն էսկի ասքէրլէրինտէն պիրի օլ-տըզընըզ տէրհալ քէշֆ օլընապիլիր . . . : Պինապէրին՝ ճէ-սուր պիր գահրաման օլտըզընըզտան, գատընլարա մախ-սուս օլան պու գապիլ մէշղուլիյէթլէրի նա՛սըլ թէնսիպ իտիյօրսընըզ . - տէտի :

Տակոպէր եինէ իւթիեարը սիւքիւթ իյլէտի . ֆա-գաթ տիշլէրինին ուճըլա, ուզուն պըյըգլարընը տէ-ֆաթլէ ըսըրտը, վէ էլինտէքի սապօն բարչասընը տահա զիեատէ սիւրաթլա չամաշըրա սիւրմէյէ պաշլատը . չուն-քի, վահշի հայվանլար զալիպի Մորոքըն, չէհրէ վէ սէօզ-լէրի քէնտիսինի բէք զիեատէ կիւճէնտիրմիշ իտի :

Մորոք իսէ, ասլա ֆիթուր կէթիրմէյէրէք սէօզիւ-նէ չու եօլտա տէվամ իյլէտի :

— Արսլանըմ, նէ սաղըր վէ նէ տէ տիլսիզ օլմա-տըզընըզտան էմին իմ. չու հալտէ նէ՛ իչուն ճէվապ վէր-մէք իսթէմէյօրսընըզ :

Պու սէօզ իւզէրինէ, Տակոպէրին թէհամիւլի թիւ-քէնէրէք, պաշընը զաղուպանէ պիր սուրէթտէ Մորոքա տօզրու չէվիրտի, վէ եիւզիւնէ թէքրար էյրի էյրի պագ-տըզտան սօնրա, գապա պիր սէտա իլէ .

— Պէն սիզի թանըմամ, վէ թանըմագ տա իսթէ-մէմ. պէնի րահաթ պըրագընըզ . - տէյիպ թէքրար իշի-նէ տէվամ իյլէտի :

Մորոք . - Լաքին պիրէր գատէհ Բէն շարապը իչէ-

րէք, իւրֆէթ բէյտա իթմէք միւմբին տիր. մուհարէպէ-
լէրիմիզ հազգընտա սէօյլէշիրիզ... զիրա պէն տէ մու-
հարէպէ կէօրմիւշ իմ... անլէրտէն սիզէ պահս իտէրիմ.
պէլքի օ վազթ տահա զիեատէ նէզաքէթլէ տաւլրանը-
սընըզ. - տէտի.

Տակոպէրին սաշտան արի օլան ալնընտաքի տամար-
լարը շիւմէյէ պաշլատըլար. չունքի, մուսահիպինին կէ-
րէք պագըլընտա վէ կէրէք սուրէթի իֆատէսինտէ մու-
հիպի հիտտէթ պիր միւրաիլիք էսէրի կէօրիւեօրտու. լա-
քին եինէ սէս չըգարմատը:

Մորոք - (Սէօզիւնէ տաիմա տէվամ իտէրէք.) Պէնիմ
իլէ պիր գատէհ շարապ իշմէք իսթէմէյօրսընըզ, տէյիլ
մի... ֆագաթ, պու միւնասէպէթլէ, Ֆրանսատան տա
պահս իտէրիզ: Ֆրանսա գայէթ կիւզէլ պիր մէմլէքէթ տիր,
պէն օրատա պիր չօգ զէման գալմըլմ. պինապէրին՝ հէր
նէրէտէ պիր Ֆրանսըզա րասթ կէլէճէք օլսամ, մէսրուր
օլուրմ. ... հէլէ պունլար սիզին գատար չամաշըր երգա-
մագ պիլսէլէք, մէսրուրիյէթիմէ նիհայէթ օլմազ: Էկէր
խանէմտէ, իտարէի պէյթիյէմէ պագար պիր գատըն պու-
լընսա իտի, չամաշըրճըլըզ էօյրէնմէք իչուն, սիզին մէք-
թէպինիզէ կէօնտէրիր իտիմ. - տէտի:

Րիյա վէ իսթիհա արթըզ պիւթիւն պիւթիւն մէյ-
տանա չըգմըլ ըտը. Մորոքըն պագըլընտա, քիւսթախըզ
վէ հայասըզըզ միւշահէտէ օլընըյօրտու:

Տակոպէր, պէօյլէ ալազ պիր ատէմ իլէ միւճատէ-
լէյէ կիրիւմէք, էքէյիճէ մուհիմմ պիր մէսէլէ օլտըլընը
նազարը միւթալէայա ալտըլընտան, մաստէլասընը գալ-
տըրտը, վէ հավլինին տիկէր պիր ուճընա կիտիպ, սապ-
րընը եավաշ եավաշ թիւքէթմէքտէ օլան պու վագըլայա
խիթամ վէրմէք իսթէտի:

Պունը կէօրիւնճէ, Բէյղամպէրին տօնուզ կէօզլէրին-
տէ պիր շուլէի մէսէրրէթ բարլատը: Պէպէքլէրինի իհա-

Թա իտէն պէյազըմնը տաիրէ , պէյիւեօր կիպի կէօրիւնս-
տիւ : Չէնկէլ կիպի բարմագլարընը , իքի իւշ տէֆա , գուժ-
րալ սագալընա տալտըրտըգտան սօնրա , պէյիւք պիրա
սալասընտան չըգան պիր գաշ էհլի մէրագ իլէ պէրապէր ,
թէքըար ասքէրին եանընա եագլաշմաղա պաշլատը :

Տակոպէր , խըլգէթէն սաքին իւլ միգաճ վէ սօղուգ-
գանլը օլմագլա պէրապէր , Մորոքըն նիհայէթսիզ իզա-
ճաթընա ճանը զիեատէսիյլէ սըգըլարագ , էվվէլի էմրտէ
սապօն Թախթասընը գալտըրըպ գաֆասընա ինտիրմէք
խսթէտի իսէ տէ , Բօզ իլէ Պլանշը տէր խաթըր իտէրէք
քէնտիսինի տէրհալ զապթէ մէճպուր օլտու :

Մորոք , գօլլարընը խաչվարի կէյիւսինէ տաեաթմըշ
օլտըղը հալտէ , գուրը վէ մաղրուրանէ պիր սէտա իլէ .

— Նէզաքէթ վէ Թէրպիյէտէն քիւլլիյէն մահրում
օլտըղընը չիմտի անլաշըլտը . . . իշիթտինի՞զ մի , չամա-
շըրճը էֆէնտի . - տէտի : Պատէհու , սէյրճիլէրէ խիթապ
իտէրէք , Ալման լիսանըլա .

— Պու ուզուն պըյըղըլը Ֆրանսըզա՝ նէզաքէթ վէ
Թէրպիյէտէն քիւլլիյէն մահրում օլտըղընը պիլտիրիյօ-
րում . . . պագալըմ նէ՞ ճէվապ վէրէճէք : Պէլքի տէ քէն-
տիսինէ պիր տէրս վէրմէյէ մէճպուր օլաճաղըմ : Պէն միւ-
նազաայա կիրիյմէքտէն խօշանմամ . ֆագաթ , ձէնապը
Հագգ էֆքեարըմը Թէնվիր իթմիշ տիր . պէն իսէ , Անըն
սունը տէսթի օլտըղըմտան , Գէնտիսինին իւաի շան ու շէ-
րէֆի իշուն , սաիրլէրինի տէ սունը իլահիսինէ ըիտեթէ
մէճպուր իթմէք իսթէրիմ . - տէյու իլավէ իյլէտի :

Պու խաթիմէի տինտարանէ , սէյրճիլէրէ բէք խօշ
կէօրիւնտիւ . չունքի , Բէյղամպէրին շէօհրէթի , Մօքէրն
գարիյէսինին հէր Թարաֆընա աքս իթմիշ օլտըղընտան ,
հէր քէս , պու սէօղլէրի , իրթէսի կիւնի վուգու պուլա-
ճագ հայվանաթ օյունլարընա պիր մուգատտէմէ օլմագ
իւզրէ Թէլագգը իթմիշլէր իտի :

Տակոպէր, խամբնն թէհտիտամիզ սէօղէրինի ի-
շիթտիյինտէ, արթըգ սապր ու թէհամմիւլի թիւքէնտի,
վէ Ալման լիսանըյլա .

— Պէն Ալմանճա անլարըմ . . . Ալմանճա սէօյլէ քի
հէր քէս անլաքապիլսին . . . - տէտի :

Պու միւքեալէմէնին էսնաի ճէրէեաննտա պիր թա-
գըմ էհլի մէրադ տահա կէլիպ, էվվէլքի սէյրճիլէր իլէ
պիրլէշտիլէր . հաթթա, միւճատէլէ կիթտիքճէ քէսպը
շիտտէթ իթտիյինտէն, պու սէյրճիլէր պիր տաիրէ թէշ-
քիլ իտիպ մուպահիսլէրին էթրաֆընը ալտըլար :

Մորոք . - (Ալման լիսանըյլա .) Նէզաքէթ վէ թէր-
պիլէտէն քիւլլիլէն մահրում օլտըղընըզը պիր ազ էվվէլ
սէօյլէտիմ . շիմտի տէ տէեէճէյիմ քի, սիզ, սօն տէրէճէ
գապա վէ խօյրաթ պիր ատէմ իմիշսինիզ . պունա նէ՞ ճէ-
վապ վէրէճէքսինիզ :

Տակոպէր . - (Տիկէր պիր չամաշըրը, սապօնլամաղա
պաշլաեարագ .) Հիշ . . . :

Մորոք . - Հիշ մի . պու ճէվապ տէյիլ տիր . պէն,
իխթիսար սուրէթիլլէ սէօզ սէօյլէմէքտէն հազը իթմէմ .
վէ տէրիմ քի, էհլի նամուս պիր ատէմ, պիր էհնէպիլէ,
քէմալը նէզաքէթլէ պիր գաւտէհ շարապ թագտիմ իթ-
տիլինտէ, էհնէպիլին, էտէպսիզճէսինէ գապուլ իթմէ-
մէյէ հազգը եօգ տըր . . . աքսի թագտիրինտէ, ինսա-
նիլէթ վէ նէզաքէթ գավաիտինի քէնտիսինէ էօյրէտիր-
լէր . . . :

Տակոպէրին ալնը իլէ եանագլարընտան իրի թէր
տամալարը ագմաղա պաշլատը . սագալը իսէ, սինիր
տիթրէյիլլէրի թէհսիրիլլէ, ալէտտէվամ սալլանմագտա
ըտը . ֆագաթ թէքրար սօղուգ գանլըլըղընը հըֆգէ մէճ-
պուր օլտու : Օ սըրատա հէնուզ սույա պաթըրմըշ օլտը-
ղը պիր մէնտիլի իքի ուճընտան թուլթըպ սիլքտի, վէ սու-
յընը չըգարմագ իւզրէ պիր գաշ տէֆա տախի սըգտը .

պատէհու, տիշէրի արասընտան, պիր էսկի գըշլա շար-
գըսընըն նագարաթընը մըրըլտանմաղա պաշլատը :

Տակոպէրին իխթիեարընա մահքիւմ օլտըղը սի-
քիւթ, քէնտիսինի պօղմագ րատտէլէրինէ կէթիրմիշ ի-
քէն, թէղաննի իթտիլի իշպու շարգը նագարաթը, գու-
պինէ էրէյիճէ ինչիրահ պախշ իյլէտի :

Պունըն իւզէրինէ Մորոք, սէյրճիլէրէ տէօնէրէք,
ըիյաքեարանէ պիր թավը իլէ .

— Նաբուլէոնըն աւքէրլէրի, պարկիրլէրինի քիլիսէլէր-
տէ եաթըրան, կիւնտէ եիւզ տէֆա ձէնապը Հագգա
քիւֆր իտէն, վէ միւքեաֆաթ օլարագ, Ֆիրաօնլար կի-
պի Պէրէզինա նէհրինտէ պօղուլմըշ վէ թօբլարա թու-
թուլմըշ օլան տինսիզլէրտէն իպարէթ օլտըղընը պիլիր
իտիք . հալ պու քի, պու հայասըղլարը թէէտիպ իթմէք
իչուն, ձէնապը Հագգըն եքեանէ ֆազիլէթլէրինի, եանի
ճէսարէթլէրինի տախի քէնտիլէրինտէն ալմըշ օլտըղը մէճ-
հուլմըղ ըտը . . . : Իշթէ պու ատէմ, պէնի թահգիր ի-
տէրէք, ֆէյզի րապպանիյէ մաղհար օլմըշ օլան պիր մախ-
լուզը թահգիր իթմիշ օլտու . չիմտի տէ, աֆիլ տիլէմէք
լէաղըմ կէլտիլինի ասլա հըսս իթմէյօր . լաքին պէն, պու
ատէմին հէր հալտէ աֆիլ տիլէմէսինի թալէպ իյլէրիմ . . .
եօգսա . . .

Տակոպէր . - (Բէյղամպէրէ պագմագսըղըն .) Եօգ-
սա նէ՞ եաքաճագսընըղ . . . :

Մորոք . - Թարզիլէ վէրէճէքսինիզ . . . : Պէն տէ մու-
հարէպէ կէօրմիւշ օլտըղըմը սիզէ սէյլէտիմ . էվվէթ,
պիր եէրտէն իքի գըլըճ պուլապիլիրիզ, վէ եարըն սա-
պահ պիր տիվար արգասընա չէքիլիպ, պիրի պիրիմիզին
գանը նէ՛ րէնկտէ օլտըղընը միւշահէտէ իտէպիլիրիզ . . .
պագալըմ տամարլարընըղտա գան վա՞ր մը . - տէտի :

Միւքեալէմէնին պէյլէ պիր նէթիճէի ֆաճիայա
միւնճէրը օլաճաղընը ֆիքրտէն պիլէ կէչիրմէյէն սէյր-

ճիւղեր, Մորոքըն իշպու թէհտիտամիզ սէօղէրինի իշիթ-տիքլէրինտէ տիւշարը տէհշէթ օլմաղա պաշլատըլար: Հաթ-թա, պունլարտան պիրիսի, շու եօլտա իտարէի քէլամ իյլէտի:

— Տէօյիւշմէք մի, տուէլլօ մը . . . ալ սանա վահի՛ պիր ֆիրը . . . հէր իքինիզ տէ մահպէսէ կիտէրսինիզ տէ-յու գօրգմայօր մըսընըզ . . . Տուէլլօյա տաիր օլան գա-նուն բէք շիտտէթլի տիր:

Պիր տիկէրի. — Պա խուսուս, տուէլլօյա գալգըշան-լար ահատը նաստան վէ էճանիպտէն օլսալար. էկէր, սի-լահպէտէսթ օլարազ թէվգըֆ իտիլիր սէնիզ, գարիյէ միւ-տիրի սիզի մուվագգաթէն գաֆէսէ աթար, վէ իքի իւշ այ գատար, եանի մուհաքէմէնիզ բուեէթ օլընընճաեա-տէք, օրաճըգտա գալըրսընըզ:

Մորոք. — Կիտիպ տէ, իշի հիւքիւմէթէ իխպար իթ-մէյէ մուգթէտիր օլաճա՛գ մըսընըզ:

Սէյրճիլէր. — Այլահ կէօսթէրմէսին. իսթէտիյինի-զի եաբմաղա մէէզուսընըզ: Անճագ, սիզէ տօսթանէ պիր նասիհաթ վէրիյօրըզ . . . իսթէր իսթիֆատէ իտինիզ, իսթէր իթմէյինիզ. օրասը պիզէ այիտ տէյիլ տիր:

Մորոք. — Հապսիւանէտէն ասլա գօրգու բէրվամ եօգ: Եալընըզ, իքի գըլըճ պուլապիլսէ իտիմ. գարիյէ միւ-տիրինին սէօյլէյէճէյի վէ եաբաճաղը շէյի տիւշիւնիւպ տիւշիւնմէյէճէյիմի եարըն սապահ անլարսընըզ:

Տակոպէր. — (Սօղուգ գանլըլըզլա.) Իքի գըլըճը նէ՛ եաբաճագսընըզ:

Մորոք. — Պունլարտան պիրինի պէն վէ տիկէրինի տէ սիզ էլինիզէ ալտըղընըզտա, նէ՛ եաբաճաղըմը օ վագթ կէօրիւսիւնիւզ . . . : Ճէնապը Հագգ, հէր քէսին քէնտի նամուս վէ շէրէֆինի մուհաֆազա իթմէսինի էմը իթմիշ տիր . . . :

Պու սէօղ իւզէրինէ, Տակոպէր ումուզլարընը գալ-

տըրտը . չամաչըրլարընը պիր բաքէթ եաբըպ մէնտիլինէ սարտը , վէ սապօնընը տախի թէմիզլէտիքտէն սօնրա , քէմալը իճթիմամլա պիր մուշամմա քիսէյէ գօյտու . պատէհու , տիչլէրի արասընտան մէզքիւր գըչա շարգըսընը մըրըլտանարադ , իչէրիյէ տօղրու պիր իքի ատըմ եիւրիւտիւ :

Բէյղամպէր , գաշլարընը չաթըպ , պիր ազ էվվէլ իթմիշ օլտըղը թէհտիտամիզ սէօզլէրին սէմէրէսիզ գալաճաղընտան գօրգմաղա պաչլատը : Տակոպէրէ տօղրու պիր իքի ատըմ աթտը , վէ կէչիտինէ հաիլ օլմագ իսթիյօր կիպի , մէրգուլնէն էօնիւնտէ տիքիլիպ տուրտու : Պատէհու , գօլլարընը խաչվարի օլարագ կէօյիւսիւնէ տայաթտը , վէ քիւսթաթաճասընա Տակոպէրի նազարը թէտգիգտէն կէչիւրտիքտէն սօնրա .

— Նաբողէոնըն էսկի ասքէրլէրինտէն պիրինին չամաչըրճըրդ սէնաթընտան մատա , հիչ պիր իչէ եարա մայաճաղը իչթէ շիմտի պէլլի օլտու . . . չուքի , տուէլլօտան գաշընըյօր . - տէտի :

Տակոպէր , չէհրէսի դայէթլէ սարարմըշ օլտըղը հալտէ , մէթլին պիր սէտա իլէ .

— Էվվէթ , տուէլլօտան գաշըյօրում , նէ՞ եաբաճագսընըդ . - տէյու ճէվապ վէրտի :

Իխթիեար ասքէր , քէնտի աղուշը չէֆագաթընա թէվտի իտիլմիշ օլան էօքսիւզլէր հագգընտա պէլքի պու տէրէճէ էսէրի մուհապպէթ վէ ֆէտաքեարի իպրաղ իթմէմիշ իտի : Գէնտիսի կիպի գահրաման պիր ատէմ իչուն , պիր ալչագ թարաֆընտան իտիլէն չէթմ ու թահգիլրէ միւթէհամիլ օլմագ , վէ տուէլլօտան իսթինքեաֆ իթմէք , տէրէճէսիզ պիր ֆէտաքեարլըդ նըշանէսի տէյիլ մի իտի :

Մորոք , թէքրար քէլամա աղազ իտէրէք .

— Էօյլէ իսէ , սիզ ալչաղըն վէ գօքգաղըն պիրի ի-

միշտինիզ . պունը իթիրաֆ իտիյօրսընըզ , տէյիլմի . - տէտի :

Պու սէօզ իւզէրինէ Տակոպէր , խասմի իւզէրինէ հիւճուժ իթմէք իչուն պիր հարէքէթի նակէհանի իպրազ իյլէտի իսէ տէ , զիհնինտէ պիրտէն պիրէ պիր միւլահազա տօղուպ , քէնտիսինի պու հարէքէթտէն մէն իյլէտի . . . : Զիրա , պէօյլէ պիր մուպարէղէյէ կիրիչտիյի թագտիրտէ թալիի եավէր կիթսէ պիլէ , կէնճ գըզլար իլէ եօլճըլըզ-լարը 'նէ' տէրէճէ տիւչարը միւչքիլաթ օլաճաղընը տիւ-չիւնմիւլ իտի :

Հալպու քի , իխթիեար ասքէրին իչպու հարէքէթի զազուպանէսի , բէք չաբուգ կէշմիչ օլտըղընա ըաղմէն , օ գատար միւէսսիր վէ օ գատար տէհէթէնկիզ իտի քի , Բէյլամպէր իլէ սէյրճիլէր պիրէր խաթվէ կէրիլէմէյէ մէճպուր օլտուլար :

Պիր գաչ սանիյէ գատար , տէրին պիր սուսլուգ օր-թալըգտա հիւքմֆէրմա օլտու : Պատէհու , պիր թէպէտ-տիւլի նակէհզուհուր սաիգասըյլա , հազըրուըն գալ-պինտէ պիր էսէրի թէվէճճիւհ տօղարագ , հէր քէսին թա-րը նազարը Տակոպէրէ աթֆ օլունտու : Հաթթա պուն-լարտան պիրիսի , տիկէրլէրինէ .

— Պու ատէմ սահիհ ալչագ տէյիլ իմիչ , տօսթլար . - տէտի :

— Խա'յր , խա'յր , ալչագ տէյիլ տիր :

— Պազէն պիր տուէլլօյը ըէտտ իթմէք , գապուլ իյ-լէմէքտէն տահա զիեատէ ճէսարէթէ միւհթաճ տըր . . . :

— Պունտան գաթը նազար , Մորոք , պու պիչարէ ատէմ իլէ գալղայա կիրիչմէյէ ասլա հագգը եօղ ըտը . չունքի հէրիֆ էճնէպի տիր . . . :

— Էօյլէ' եա . քէնտիսի հատտը զաթընտա էճնէպի օլտըղընտան , տուէլլօյա կիրիչիպ տէ թէվգըֆ իտիլսէ , պիր խայլի զէման մահպուս օլմասը լէազըմ կէլի . . . :

— Տահասը վար . զէվալլը իխթիեար , իքի կէնճ գըզ-

ճըղաղ իլէ պէրապէր սէյահաթ իթմէքտէ օլտըղընտան ,
 էսասսըղ պիր շէյ իչուն , նա՛սըլ տէօյիւշէպիլիր : Եա էօ-
 լիւր վէ եախօտ մահպուս օլուր սա , պու պիշարէ չօճուգ-
 լարըն հալի նէրէյէ կիտէր :

Տակոպէր , պու սէօղլէրի իրատ իտէն սէյրճիյէ տօղ-
 րու տէօնիւ վէրտի : Պու ատէմ , շիւման , սէրպէսթ վէ
 սաֆ չէհրէլի պիրիսի իտի : Իսթիեար ասքէր , էլինի մէր-
 գումա տօղրու ուղաթարագ , հէյէճանլը պիր սէտա իլէ :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ , էֆէնտիմ , թէշէքքիւր ի-
 տէրիմ . - տէտի :

Ալման տախի , Տակոպէրին ուղաթմըշ օլտըղը էլի
 խալիսանէ սըգարագ .

— Էֆէնտի , ըէճա իտէրիզ , պիզիմէ պիր գատէհ
 բօնշ իշմէյի ըէտտ իթմէյինիզ . պիզ Բէյլամպէրի , գա-
 պահաթ քէնտիսինին օլտըղընը իթիրաֆա վէ սիզին իլէ
 թօգալաշմաղա մէճպուր իտէպիլիրիզ . - տէտի :

Վահշի հայվանլար զալիպի Մորոք , քէնտի թէքլիֆի
 շէյթանիսինի Տակոպէրին գապուլ իտէճէյինի իւմիտ իյ-
 լէմիշ իքէն , մուհավէրէնին պաշգա պիր ըէնկ քէսպ իթ-
 միշ օլտըղընտան մէեուս օլարագ , ասքէրին թարաֆկիր-
 լէրինէ պիր նազարը իսթիհգար իլէ պագմագտա ըտը :
 Հալ պու քի , թէսավիլուրաթընտա մուվաֆֆագ օլմագ
 իչուն , իշպու մուվաֆֆագըյեթսիզլիլինի սէթր իյլէմէյի
 քէնտինճէ ֆաիտէլի կէօրտիւյիւնտէն , եավաշ եավաշ չէհ-
 րէի անիֆանէսինի թատիլ իյլէտի , վէ Տակոպէրէ տօղրու
 պիր ատըմ ալըպ լաթիֆ պիր սէտա իլէ .

— Հայտի պագալըմ , պու էֆէնտիլէրին տէտիյի կի-
 պի օլսուն . հագգսըղճա տավրանմըշ օլտըղըմը իգրար ի-
 տէրիմ , պիր գատէհ շարապ իշմէք իւզըէ , իթտիլիմ թէք-
 լիֆի գապուլ իթմէտիլինիզ իչուն բէք զիեատէ միւքէտ-
 տէր օլարագ քէնտիմի զապթ իտէմէտիմ . . . հագգսըղճա
 տավրանմըշ օլտըղըմը թէքրար իտիյօրում : Ճէնապը հագգ

հէր զէման ալչազ կէօնիւլիւ օլմամըզը թէնպիհ իթմիշ տիր . պինաէն ալէյհ , սիզտէն աֆվ տիլէրիմ . . . - տէտի :

Մորոքըն իպրազ իթտիյի շու էսէրի նէտամէթ վէ բէ- չիմանի , թէքմիլ հուզզար թարաֆընտան ալգըշլար իւէ թագտիր իտիլտի :

Պունլարտան պիրի . - իշթէ սիզտէն աֆվ տիլէյօր . պունա պիր տէյէճէյինիզ գալմատը եա , եիկիթիմ . հայ- տի , կիտէլիմ տէ , պիրլիքտէ գատէհ թօգասը իտէլիմ . պիզ , պու թէքլիֆի ճան վէ կէօնիւլտէն իտիյօրըզ , սիզ տէ էյլէճէ թէլագզը իթմէլի սինիզ . . . :

Շիշման ատէմ . - էվվէթ , ըէճա իտէրիզ , շու իքի մի- նի մինի գըզլարընըզըն պաշը իչուն օլան թէքլիֆիմիզի ըէտտ իթմէյինիզ . - տէտի :

Իխթիեար ասքէր , Սլմանլարըն իշպու մուամէլաթը տօսթանէ վէ խալիսանէսինտէն բէք զիեատէ միւթէէսսիր օլարագ .

— Թէշէքքիւր իտէրիմ . էֆէ՛նտիլէր , սիզ բէք նէզա- քէթլի ատէմէր սինիզ , լաքին , պիլիւր սինիզ քի , իշմէք թէքլիֆինի գապուլ իտէն պիր քիմնէ , իչիրմէք մէճպուրի- յէթինտէ տէ պուլընաճագ տըր . - տէտի :

Հէբսի պիր աղըզ . - Բէք էյի . պիզ պունը տա գա- պուլ իտէրիզ . . . տէմէք տիր քի իշ պիթտի . . . հէքքէս նէօպէթլէ իչիրէպիլիւ . . . : Պիզ պիրինճի գատէհին , սիզ տէ իքինճի գատէհին պէտէլինի էօտէրսինիզ :

Տակուպէր . - Փագիրլիք գապահաթ տէյիլ տիր . պի- նաէն ալէյհ , սիզէ աշըգտան աշըղա սէյլէրիմ քի , պէն քէնտի թարաֆըմտան սիզէ իչկի իչիրմէյէ իգթիտա- ըրմ եօգ տըր : էօնիւմիւզտէ գաթ իտիլէճէք եօլ տահա բէք ուզուն օլտըղընտան , մէսարըֆաթը զաիտէյէ կիլի- չէմէմ :

Իխթիեար ասքէր , պու սէօզլէրի օ գատար սատէ վէ օ գատար գավի պիր ճիտտիյէթլէ սէյլէմիշ իտի քի

Աւմանլար , Տակոպէրին վաղիյէթինտէ պուլընան պիր ա-
տէմին , պու գապիլ թէքլիֆաթը պիւա մէզէլլէթ գապուլ
իտէմէյէճէյինի քէստիրէրէք , թէքլիֆի վագըլարընը թէճ-
տիտէ ճէսարէթեապ օլամատըլար :

Շիշման . - Պու հալէ զիեատէսիյլէ միւթէէսսիֆիմ .
պէն , սիզին իլէ թօգալաշմաղը չօգ արզու իտիյօրտում .
ֆագաթ նէ չարէ , արզումա մուվաֆֆագ օլամատըմ : Իմ-
տի , կիճէնիզ խայր օլսուն , եիկիթ աաքէ՛ր . . . կիճէնիզ
խայր օլսուն . . . վագթ կէճիքիյօր , Փոփո Պլան օթէլճիսի
իսէ չիմտի պիզի տըշարը գօվար . - տէտի :

Տակոպէր . - Կիճէնիզ խայր օլսուն , էֆէնտիլէր . -
տէյու մուգապէլէ իթտիքտէն սօնրա , հայվանընա , եէ-
մինին տիկէր նըսֆընը տախի վէրմէք իւզրէ , ախըրա տօղ-
րու իլէրիլէմէյէ պաշլատը :

Մորոք , թէքրար մէրգում իխթիեարա եագլաշա-
րագ , զայէթ թէվագուքեարանէ պիր սէտա իլէ .

— Իշթէ պէն գապահաթըմը իգրար իյլէտիմ . սիզ-
տէն աֆվ ու մագէրէթ տէ տիլէտիմ . . . : Լաքին սիզ ,
հիշ պիր ճէվապ վէրմէտինիզ . . . աճապա գալպինիզտէ
տահա պիր շէյ մի գալտը . - տէյու սօրտը :

Տակոպէր . - Էկէր էվլատլարըմ պանա միւհթան օլմա-
տըգլարը պիր սըրատա , սիզի թէքրար պուլաճագ օլուր-
սամ , սէօյլէյէճէք իքի չիֆթ լագըրտըմ վար . - տէ-
տիքտէն սօնրա , սըրթընը պիրտէն պիրէ Բէյղամպէրէ
տօղրու չէվիրտի : Մորոք տախի , եավաշ եավաշ հավլիտէն
տըշարը չըգըպ նապէտիտ օլտու :

Փոփո Պլան միւսաֆիրխանէսի , միւթէվագի իւլ ազլա
(գոռգահեռագիծ ձև) շէքլինտէ ինշա իտիլմիշ իտի : Պու
պինանըն պիր ուճընտա , ասլ միւսաֆիրխանէ սէրֆիրազ
պուլընմագտա օլուպ , տիկէր ուճընտա իսէ , խըտմէթ-
քեարլարա մախսուս տաիրէ մէպնա իտի քի , պաղը ֆա-
գիլը եօլճըլար ուճուզ ֆիեաթլա , պուրատաքի օտալար-

տա պարենաբերութիւնը ըտեր : Պու ճիհէթտէ վագը պինանըն ալթ թարաֆընտա , իւզէրի քէմէրլէ մէսթուր վէ թարաւարա նաղըր պիր եօլ պուլընտըղը կիպի , հավլինին իբի թարաֆընտա տախի , արապալըզլար վէ անըրլար վէ պունլարըն իւզէրինտէ տէ անպարլար վէ ուֆագ օտալար ինչա օլընմըշ ըտը :

Տակոպէր , պու անըրլարտան պիրինէ կիրէրէք , քէնտի հայվանը իչուն հաղըրլանմըշ օլուպ , պիր սանտըգ իւզէրինէ վագ իտիլմիշ օլան եուլաֆ թայընընը ալտը , վէ պիր սէբէտ իչինէ տօլտըրտըգտան սօնրա , ժօվիալա եանաշըպ , էլինտէքի սէբէտի պիր գաշ տէֆա սիլքտի : Հալ պուքի , սէբէթտէքի եուլաֆըն սիլքինտիսինտէն միւթէհասսըլ սէտայը իշիտէրէք , քէնտի էսկի գաֆատարընըն քիշնէմէտիյինի կէօրիւնճէ , Տակոպէր տէրէճէի նիհայէտէ միւթէհաճճիպ վէ էնտիշէյէ տիւշար օլարագ , թալթիֆքեարանէ պիր սէտա իլէ ժօվիալը պիր գաշ քէրրէ չըղըրտը . լաքին , հայվան , կէօզլէրինի տէրհալ էֆէնտիսինէ չէվիէճէյի վէ սապըսըզլըզլա աեագլարընը թօբրաղա չարբաճաղը եէրտէ , հիշ պիր հարէքէթ իպրագ իթմէտի :

Պունըն իւզէրինէ , իխթիեար ասքէրին հայրէթի թէզայիւտ պուլարագ , ժօվիալըն եանընա եագլաշտը , վէ անըրտա պուլընան ֆէնարըն խաֆիֆ զըեասըյլա , զէվալը հայվանըն խէվֆ ու տէհշէթի մուլին պիր վաղիյէթտէ պուլընտըղընը , եանի պաճագլարընը գըսմէն էյմիշ , պաշընը ուզաթմըշ , գուլագլարընը սարգմըշ , վէ պրուն տէլիքլէրի տէ տիթրէմէքտէ պուլընմըշ օլտըղընը միւշահէտէ իյլէտի : Պիշարէ հայվան , եէմիլիյինին եանընտաքի թախթաքէրտէտէն ուզագլանմագ իչուն , եուլարընըն գալըշընը գօբարըրճասընա կէրմէքտէ իտի : Սօղուգ վէ քէարէթլի թէր տամլալարը , մաիմսի պէնէքլէրլէ պիւթիւն տէրիսինի գաբլամըշ , վէ գըլլարը իսէ , անըրըն գարանլըղը տէրունինտէ , կիւմիւշ կիպի բարըլտայաճագ եէրտէ ,

տիմ տիք տուրմուշ, վէ արա սրբա սինիր տիթրէյիշէրի հայվանըն թէքմիլ վիճուտինի սարսմագտա պուլընմըշ ըտը:

Տակոպէր, հայվանընը օխշամագ իւզրէ, էլինտէքի եուլաֆի սէրէտինի եէրէ գօեարագ:

—Նէ՛ն վար, իխթիեար ժօվիալ,նէ՛ օլմըշսըն. սէն տէ էֆէնտին կիպի գօրգըյօր մըսըն. (պիր ազ էվվէլ միւթէ-համմիլ օլտըղը հագարաթը տէրխաթըր իտէրէք.) սէօյլէ՛, սէ՛ն տէ մի գօրգըյօրսըն. . . . Հալպու.քի, սէնին թապիա-թընտա զէրրէ գատար էսէրի ճէպանէթ եօգ տըր. - տէտի:

Ժօվիալ, էֆէնտիսինին թալթիֆաթընա վէ սէօյլէտիք-լէրի լաթիֆի սէօզլէրէ ըաղմէն, ասարը խէվֆի ու տէհչէթ իպրաղընտան պիր ան կէրի տուրմատը. շու գատար քի, եուլարընը էվվէքի գատար կէրմէյիպ, պրուն տէլիքլէ-րինի միւթէրէտտիտանէ պիր թարղտա Տակոպէրին էլինէ եանաշտըրտը, վէ կէլէն հէրիֆ էֆէնտիսի օլուպ օլմատը-ղընը անլամագ իւզրէ, քիշնէյէրէք գօգլամաղա պաշատը:

Պունըն իւզէրինէ Տակոպէր. - Սըթըգ պէնի թանը՝ մայօր մըսըն. էօյլէ իսէ, պուրատա պաղը ֆէվգ էլ ատէ հալլէր վուգուա կէլիյօր. - տէյու հայգըրտը, վէ էնտի-շէյէ տիւշար օլարագ, էթրաֆընը թէճէասիւս իթմէք իս-թէտի:

Ժօվիալըն պուլընտըղը ախըր, վասի վէ ֆագաթ ղայէթ գարանլըգ պիր եէր օլուպ, էօրիւմճէք աղլարըյ-լա մալամալ պուլընան թավանտան մուալլագ ֆէնարըն զը-յաի խաֆիֆիյլէ ճիւզիճէ միւնէվվէր իտի: Ախըրըն տիկէր պիր ուճընտա, եանի ժօվիալտան պիր գաշ տէմիր բար-մագլըգլար իլէ այրըլմըշ օլան պիր քէօշէտէ, վահշի հայ-վանլար ղալիպինին իւշ ըէս գավի իւլ վիճուտ վէ սիեահ պարկիրլէրի մէշհուտ օլմաղլա, Ժօվիալ նէ գատար գու-տուրուպ տիթրէյօր իսէ տէ, պունլար տա օ գատար սա-քին վէ ուսլու տուրըյօր ըտըլար:

Տակոպէր իսէ, եէքտիկէրէ քիւլլիյէն միւթէնագըզ
օլան իշպու մէնզարէլէրի կէօրիւնճէ, հայրէթտէ գալըպ,
պարկիրինի թէքրար օխշամաղա պաշլատը: Ժօվիալ տա-
խի, էֆէնտիսինին օրատա պուլընտըզընը հըսս իտէրէք,
եավաշ եավաշ քէսպի էմնիյէթ իյլէյիպ, իխթիեարըն էլ-
լէրինի եալատը. պատէհու, պաշընը էֆէնտիսինին էլպի-
սէսինէ սիւրիւպ, խաֆիֆճէ քիշնէտի, վէ միւթատը վէճհ
իւզրէ, պին տիւրլիւ ասարը մուհապպէթ կէօսթէրմէյէ
պաշլատը:

Տակոպէր, եէրտէն օթ սէքէտինի գալտըրըպ, ի-
շինտէքի եուլաֆը եէմիք գաֆէսինէ տօլտըրտըգտան
սօնրա.

— Կէօրտիւն մի, Ժօվիալ. իշթէ պէն տաիմա սէնի
պէօյլէ կէօրմէք իսթէրիմ. հայտի՛, եէ՛ պագալըմ, աֆի-
յէթ օլսուն. եարընքի գաթ իտէճէյիմիզ մէսաֆէ, բէք
ուզուն տըր. հէմ պունտան պէօյլէ տըգգաթ էթ քի,
էօյլէ տիվանէ կիպի հէր շէյտէն գօրգմայասըն... էկէր
արգաւտաշըն Րապա-թուա, եանընտա պուլընմըշ օլսա ի-
տի, օ գատար գօրգմազ ըտըն. լաքին օ, եօգարըտա չօ-
ճուգլար իլէ պիւլիքտէ պուլունըյօր. պէնիմ զայպուպէ-
թիմ էսնասընտա, քէնտիլէրինին պէքճիսի օ տըր... Փա-
գաթ նէ՛ իշուն եէմէյօրսըն... հայտի՛, եիւզիւմէ պագա-
ճաղընա եէմէք եէ՛. — տէտի:

Հալպուքի հայվան, էֆէնտիսինին էմրինէ իթաաթ
իթմիշ օլմագ իշուն, տուտագլարընըն ուճըյլա, եուլաֆը
գարըշտըրտըգտան սօնրա, եինէ եիեէմէյիպ, Տակոպէրին
գաբուլթընըն գօլընը տէֆաթլէ ըսըրտը:

Իխթիեար աւքէր, սէյահաթլարընըն վասըլը հիւսնի
խիթամ օլապիլմէսի, էն զիեատէ պարկիրին գուվլէթ վէ
աֆիյէթինէ միւթէվագըզֆ իտույինի ըանա պիլտիյին-
տէն, հայվանըն պու հալինտէն ճիտտէն էնտիշէնաք օլա-
րագ.

— Ա՛հ, պիշարէ ժովիալ... սէնտէ մութլագ պիր չէյ օլմալը . տաիմա քէմալը իշթիհա վէ իշթիեագլա եուլաֆընը եէր իքէն, շիմտի եիւզիւնէ պիւլէ պագմըյօր սը՛ն . . . : Եօլա չըգալըտան պէրու իւք տէֆա օլարագ պու հալ սէնտէ կէօրիւլիյօր . - տէտի :

Թամ պու էսնատէ, միւտհիշ պիր կիւմիւրտէմէ սէտասը իշիտիլտի : Ախըրըն իշինտէն չըգըյօրմըշ կիպի բէք եագընտան կէլմիշ օլան պու գօրգունճ սէտա, ժովիալը օ գատար տիւշարը տէհչէթ իյլէտիքի, զէվալը հայվան, պիր համլատա գայըշը գօբարըպ, մէվգըինի թային իթմէքտէ օլան տէմիր բարմագլըղը աշտը, վէ աշըգ գաբուտան տիշարը ֆըրլայարագ, հավլիյէ իլթիճա իյլէտի :

Տակոպէր, պիրտէն պիրէ զուհուրեաֆթէ օլան իշպու սէտաի վահչէթէտանըն թահրիգիյլէ, տիթրէմէքտէն քէնտիսինի ալամայըպ, պարկիրինին՝ պիր աղ էվվէլ տիւշար օլտըղը տէհչէթին սէպէպինի տէրհալ անլատը :

Մորոքըն հայվանաթը վահչիյէսի, իթթիսալինտէքի ախըրտա պուլընմագտա օլուպ, պու ախըր իսէ, ժովիալըն տուրտըղը մահալտէն եալընըղ պիր թալսթաբէրտէ իլէ այըրլմագտա ըտը : Բէյղամպէրին իւշ պարկիրի տալի, պու կիպի սէտալարա չօգտան ալըշմըշ օլտըգլարընտան, ֆիթուրսուզճա վէ սաքին պիր հալտէ տուրմագտա ըտըլար :

Տակոպէր, էբէյիճէ ճէսարէթ պուլարագ . - Թամա՛մ . շիմտի հէր չէյ զահիրէ չըգտը . պէսպէլլի ժովիալ, պու գապիլ սէտալարը պիր գաշ տէֆա իշիթմիշ օլտըղընտան, օ հայասըղ հէրիֆին հայվանաթընըն հուզուրընը հըսս իյլէմիշ վէ պու սէպէպտէն տօլայը գօրգմաղա պաշլամըշ տըր : (Եէմլիքտէքի եուլաֆը եինէ սէբէտէ տօլտըրարագ .) Պուրատա պաշգա ախըրլար էլպէթթէ վար տըր . պուշլարտան պիրիսինէ նագլ իտիւէրէք, եուլաֆընը եի-

յէպիւնճէք տիր . պիզ տէ , եարըն սապահ էրքէնտէն , եօ-
լա ընվան օլաճաղըզ . - տէտի :

Ժօվիալ , հավլի տէրունինտէ , պիր միւտտէթ գօշուշ-
տըգտան վէ աթլայըպ սըշրատըգտան սօնրա , էֆէնտիսի-
նին սէտասընա իճապէթ իտիպ , տէրհալ նէզտինէ չիթա-
պան օլտու : Տակոպէր իսէ , հայվանըն պաշլըղընտան սը-
գըճա թութտու , վէ օրատա տիկէր պիր ախըր պուլընուպ
պուլընմատըղընը սախլէրտէն պիրինէ սօրտըգտա , մէր-
գում սախ , եալընըզ պիր հայվան իսթիպ իտէճէք գա-
տար քիւչիւք պիր ախըր կէօսթէրտիյինտէն , ժօվիալը օ-
րայա նագլ իյլէտի :

Իխթիեար պարկիր , վահշի հայվանլարըն հուզուլըն-
տան գուլթուլուր գուլթուլմազ , պիւթիւն պիւթիւն քէս-
պի էմնիյէթ իտիպ , հալը սապըգընը տէրհալ պուլտու վէ
Տակոպէրին լապիս օլտըղը գաբութը էվվէլքի կիպի կէմիր-
մէյէ պաշատը . հաթթա , իչպու մուսմէլէսինի օ գատար
իլէրիյէ վարտըրտը քի , իխթիեար ասքէրի , օ ագչամ եինէ
թէրղիլիք սէնաթընը իճրայէ մէճպուր իյլէտի : Լաքին Տա-
կոպէր , ժօվիալըն քէմալը իշթիհա իլէ եուլաֆ եէմէսինի
սէյրէ տալմըշ օլտըղընտան , պաշգա շէյէ գաթան հաս-
ըը էֆքեար իթմէմէքտէ իտի :

Իխթիեար ասքէր , գալպէն պիւսպիւթիւն միւսթէ-
րիհ օլտըգտան սօնրա , ախըրըն գաբուսընը գաբատը , վէ
պիր գաշ սաաթտան պէրու եալընըզ պըրագմըշ օլտըղը
էօքսիւզ գըզլարա պիր ան էվվէլ գալուշմագ իւզըրէ , պիր
ազ թաամ իթմէյէ իսթիճալ իյլէտի :

5

ԲՕԶ ՎԷ ՊԼԱՆՇ

Էօքսիւզէր , միւսաֆիրիսանէնին նիհայէթինտէ վագը պինալարտան պիրինին ուֆագ վէ խարապ պիր օտասընտա սաքին իտիւէր քի , պունըն եէքեանէ բէնճէրէսի թարլալարա նազըր ըտը : Եալընըզ պիր լամպա վասըթասըլլա միւնէվվէր օլան իշպու օտանըն ճիւմլէի մէֆրուշաթը , բէրտէսիզ պիր եաթագ , պիր մասա վէ իքի սանտալիէտէն իպարէթ իտի : Բէնճէրէնին եանընտա մէվզու օլան մասա իւզէրինտէ տախի , ծակոպէրին չանթասը պուլունըյօրտու :

Սիպէրիա քէօբէյի Բապա-թուա իսէ , օտա գարուսընըն եանընտա եաթմըլ օլուպ , պաշընը իքի տէֆա բէնճէրէյէ տօղրու չէվիրէրէք մըրըլտանմըլ վէ իշպու մուամէլէի ատավէթքեարանէսինտէ բէք տէ տէվլամ կէօսթէրմէմիլ իտի :

Իքի գըզգարընտաշ , եաթագլարընտա եարը եաթմըլ , վէ պօյունը իլէ գօլլարը տիւյմէլէնմիլ օլան պէյազ պիր կիճէլիք էլպիսէսինէ պիւրիւնմիլ իտիւէր : Պաշլարընտա , սէրբուլ մագամընտա հիշ պիր չէյ պուլընմայօրտու . անճագ , կիճէ վագթը սաշլարընըն հիւսնի հալ վէ ինթիզամը պօզուլմամագ իշուն , կէնիլ պիր գօրտէլա պաղը , չէնէ պաշլարընտան պաշլայարագ , քէսթանէ բէնկինտէ օլան կիւմրահ սաշլարընը իհաթա իթմիլ իտի :

Իշպու պէյազ կիճէլիք էլպիսէսիլլէ , սաշլարընըն էթրաֆընը գուշաթմըլ օլան գօրտէլա պաղը , պու կիւգէլ չօճուգլարըն՝ թարավէթ ու լէթաֆէթլէ մալամալ պուլընան չէհրէլէրինէ պաշգաճա պիր սաֆիլէթ պալալ իթ-

ՆՈՒՈՆ ՊԼԱՆ ՄԻՍՏԱՆԻՐԻՆԱՆԷՍԻՆԻՆ ՕՏԱՍԸ

մէքտէ իտի : Եէթիմէլէր , էկէրչի օ անէ գատար բէք չօգ քէտէր վէ էլէմլէրէ տիւչար օլմուշ իսէլէր տէ , չաղլարու նըն պէշաչէթի մասուլմանէսինի հէնուզ հըֆզ իթմէքտէ օլտըգլարընտան , եաթագլարընտա արա սըրա սէօյլէչիպ կիւլմէքտէ իտիլէր : Հէր նէ գատար վալիտէլէրինին խաթըրէի հիւզնավէրանէսի , պազը քէրրէ գալպլէրինի բիւր խուն վէ քէնտիլէրինի ըզտըրապ ու քէտէրլէ մէշհուն իտէր իտի իսէտէ , պու հալ , քէնտիլէրիննէ աճը պիր մաղմուլիյէթ տէյիլ , իլլա թաթլը պիր մահղունիյէթ տէմէք օլտըղընտան , անտէն իքրահ ու ինֆիալ իտէճէք եէրտէ , միւթէլէզզիզ օլմագտա ըտըլար . չունքի , պու մասուլմէլէրին իթիգատը գավիսիննէ , բէրէսթիշ տէրէճէսինտէ սէվմիշ օլտըգլարը վալիտէլէրի թէրքի հայաթ իթմիշ օլմայըպ , բէրտէի խիֆա արգասընտա մէսթուր ըտը :

Բօղ իլէ Պլանշ , ագաիտի տինիյէ վէ ումուրը մէզհէպլիյէտէ Տակոպէր գատար ճահիլ իտիլէր . զիրա , եաչամըշ օլտըգլարը Սիպէրիա օվալարընտա , նէ քիլիսէ , վէնէ տէ բարաս պուլընմագտա ըտը :

Եալընըզ , գավլը մէշհուրէ կէօրէ , ձէնապը Ատալէթմէապ Հազրէթլէրի , էվլատլարընը միւէպպէտէն թէրք իթմիշ օլան պիշարէ վալիտէլէր հագգընտա տաիմա մէրհամէթ կէօսթէրտիյինէ , վէ եինէ Անըն ինայէթի սայէսինտէ պու վալիտէլէր՝ սէմատան էվլատլարընը կէօրմէյէ վէ իւշիթմէյէ մուգթէտիր օլտըգլարընա , վէ քէնտիլէրինի մուհաֆազա վէ վիգայէ զըմնընտա , արա սըրա ֆիրիշթէլէր տախի կէօնտէրմէքտէ օլտըգլարընա իթիգատ իթմէքտէ իտիլէր :

Իշպու իթիգատը խալիսանէ սայէսինտէ , էօքսիւզլէր , վալիտէլէրինին նաղարը շէֆգաթքեարանէսի հէր պար քէնտիլէրի նէ միւնաթըֆ իտույինէ գանաաթ հասըլ իթմիշ օլտըգլարընտան , պիր ֆիրի գապիհ իյգա իթտիքլէրի հալ-

տէ , վալիտէլէրինի տէրհալ միւքէտտէր իթմիշ օլաճագլա-
րընա , վէ խայրիսահ մէլէքլէրին տախի , քէնտիլէրինի հի-
մայէ վէ սըյանէթտէն կէրի տուրաճագլարընա ինանմագ-
տա ըտըլար :

Իշթէ , Բօզ վէ Պլանշըն իլահիյեաթ հագգընտա պիւ-
տիքլէրի մալիւմաթ պու մէրքէզտէ օլուպ , զաթէն պու
իքի սաֆի գալպլէր իշուն , պու գատար մալիւմաթ տա
քեաֆի վէ վաֆի իտի :

Օ ագչամ , իքի գըզ գարընտաշ , Տակոպէրէ մունթա-
զըր օլարագ , զայէթ մուհիմմ վէ զայէթ սիւրուրպախշ
պիր մէսէլէ հագգընտա գօնըյմագտա ըտըլար . զիրա ,
պիր գաշ կիւնտէն պէրու արալարընտա պէօյիւք պիր
սըրր հասըլ օլմըշ ըտը քի , պու սըրր հէնուզ պէքեարէթլէ
մէսթուր պուլընան գալպլէրինի խալէճանէ կէթիրիր , բաք
սինէլէրինի թէհեիճ իտէր , եանագլարընըն կիւլ րէնկինի
աշըգ բէմպէյէ պօյար , վէ զայէթ լաթիֆ մաի րէնկինտէ-
քի կէօզլէրինի տախի , պիր բէրտէի ըզտըրապ ալթընտա
կիզլէր իտի :

Բօզ , եաթաղըն քէնարընտա ուզանմըշ եաթմըշ օ-
լուպ , իքի եուվարլագ գօլլարընը , սալիպ չէքլինտէ օլա-
րագ պաշընըն ալթընա վագ իթմիշ վէ պաշընը տախինըս-
ֆէն գըզ գարընտաշընա տօղրու չէվիրմիշ իտի : Պլանշ տա-
խի , տիրսէյինի եաստըղա տաեաթմըշ օլտըղը հալտէ ,
խանտէրիզ պիր չէհրէ իլէ քէնտիսինէ պագմագտա վէ
աթիտէքի սէօզլէրի սէօյլէմէքտէ իտի :

— Պու կիճէ եինէ կէլէճէյինէ ինանըմըսըն :

Բօզ . - Էվվէթ , չունքի տիւն պիզէ պու խուսուսը վատ
իթմիշ իտի . . . :

Պլանշ . - Քէնտիսի բէք լութֆեբար պիր ատէմ օլ-
տըղընտան , վատընը ինճագ իտէճէյի պի իշթիպահ
տըր . . . :

Բօզ . - Տըգգաթ իթտի'ն մի , օ գըվըրճըգ , ուզուն

վէ գումարալ սաչլարը ալթընտա նէ՝ գատար կիւզէլ կէօ-
րինիյօրտու :

Պլանշ. - Եա իսմի . . . նէ՝ շիրին իսմ . . . չէհրէսինէ
տէ նէ՝ կիւզէլ եագըշմըշ . . . :

Բօզ. - Թէպէսսիւմի տէ նէ գատար՝ը լաթիֆ իտի .
սէտասընա տըգգաթ իթտի՛ն մի . էլլէրիմիզտէն թութա-
րագ , «էվլատլարը՛մ , իքինիզին տէ ըուհընը մութթահի-
տէն եարաթմըշ օլտըղընտան տօլայը ճէնապը Խալիգ Հագ-
րէթլէրինի թագտիս ու թէմծիտ իտինիզ . . . : Պաշգալա-
րընըն խարիճտէ արատըգլարը շէյի , սիզ տէրունը գալ-
պինիզտէ պուլաճագ սընըզ տըր . չուքի , իքինիզին գալ-
պի , եալընըզ պիր գալպ մէսապէսինտէ տիր . » տէտիյի
սըրատա , սէտասը նէ՝ գատար թաթլը կէլիյօրտու :

Պլանշ. - Ա՛հ , հէմշիրէճիյի՛մ , պու կիւզէլ սէօզլէրի
տէրխաթըր իթմէք , պիզիմ իշուն նէ՝ պէօյիւք սաատէթ
տիր . . . :

Բօզ. - (Միւթէպէսսիմանէ Պլանշըն ալընտան պուս
իտէրէք .) Մէրգոււմըն սէօզլէրինէ նէ՝ գատար տըգգաթ
իտիյօրուզ եա՛ . . . սէնին , քէնտիսինի տինլէտիյինի կէօր-
տիւյիւմ վագթ , կիւյա տինլէյէն պէնիմ տէյու զանն ի-
տիյօրմ :

Պլանշ. - Սէօզ սէօյլէմէյէ պաչլատըղը սըրատա , սէ-
նին կէօզլէրին , վէ տահա տօղրուսը իքիմիզին տէ կէօզլէ-
րի պէօյիւյիւպ աչըլըյօր . հաթթա , հէր պիր քէլիմէյի
պիզ տէ պէրապէր թէքրար իտիյօր մըշըզ կիպի , տու-
տագլարըմըզ տաիմա հարէքէթէ կէլիյօր . . . : Պինաէն ա-
լէյհ , սէօյլէտիքլէրինին քեաֆֆէսինի տէ զիհնտէ թութ-
տըղըմըզ , շայանը իսթիղրապ պիր շէյ տէյիլ տիր :

Բօզ. - Սէօյլէտիյի սէօզլէր տէ նէ՝ գատար կիւզէլ ,
նէ՝ գատար թաթլը վէ նէ՝ գատար ալիճէնապանէ տիր :

Պլանշ. - Պունտան գաթը նազար , քէնտիսի իֆատէի
մէրամա պաչլայընճա , ինսանըն գալպինտէ պիր չօգ խա-

յըրլը էֆքեար ու հըսսիյաթ թէվէլլիւտ խոյօր , տէյի՛լ մի հէմշիրէճիլիմ : Գեա՛ջքի պու սէօզլէրի տախմա խաթըր-լամաղա մուգթէտիր օլսագ . . . :

Բօզ . - Սէն միւսթէրիհ օ՛լ . մինի մինի գուշճըղաղլար անաղարընըն եուվասընտա գալտըղլարը միսիլլու , պու սէօզլէր տէ , զիհնիմիզտէ տախմա մահֆուզ գալաճագ տըր . . . :

Պլանշ . - Բօ՛զ , պիւմիշ օլմալըսըն քի , պու ատէմին ի-քիմիզի պիրլիքտէ սէվմէսի , պէօյիւք պիր շէրէֆ վէ պախ-թիեարլըգ տըր :

Բօզ . - Զաթէն պաշգա տիւրլիւ օլամաղ . չունքի , ի-քիմիզին տէ գալպի մութթահիտէն եարատըլմըշ տըր . . . :

Պլանշ . - Տօղրու տըր . Պլանշը սէվմէքսիզին , Բօզը նա՛սըլ սէվէպիլիր :

Բօզ . - Իքիմիզտէն եալընըզ պիրինի սէվտիյի թագ-տիրտէ , սէվլիմէյէնին հալի նէ՞ օլուր :

Պլանշ . - Պունտան մաատա , իքիմիզտէն պիրինի ին-թիխապ ու թէրճիհտէ պիր խայլի միւշքիլաթա տիւշար օ-լաճագտը . զիրա իքիմիզ տէ պիրի պիրիմիզէ պէնզէմէք-տէյիզ :

Բօզ . - (Թէպէսսիւմ իտէրէք .) Իշթէ , պու միւշքի-լաթտան գուրթըլմագ իշուն , հէր իքիմիզի տէ ինթիխապ իտիպ սէվմէքտէ տիր . . . :

Պլանշ . - Պու տահա էյի տէյի՛լ մի եա . քէնտիսի եալընըզ պիզի սէվտիյի հալտէ , պիզ իքիմիզ պիրտէն քէնտիսիին սէվիյօրըզ . . . :

Բօզ . - Ալլահ վէրէ տէ , պիզի Բարիսէ գատար թէրք իթմէյէ իտի :

Պլանշ . - Վէ Բարիսէ մուվասէլէթիմիզտէն սօնրա տախի , քէնտիսիին կէօրէպիլէ իտիք . . . :

Բօզ . - Պա խուսուս , Բարիս կիպի պիր պէօյիւք շէ-հլրտէ , Տակոպէր իլէ օ ատէմին պիզիմլէ պերապեր

պուլընմասը բէք էյի օլուրտու . . . : Ա՛հ , եա՛ Բապպի ,
աճապա նէ՛ կիւզէլ մէմլէքէթ տիր , Պլանշ . . . :

Պլանշ . - Բարբիս մի . պու շէհր , ըիվայէթէ նազարէն ,
ալթունտան պիր մէմլէքէթ օլմագ կէրէք տիր . . . :

Բօզ . - Մատամ քի պու գատար կիւզէլ պիր շէհր ի-
միշ , օրատա սաքին օլան էհալի , բէք պաթիյար վէ բէք
մէսուտ օլմալը տըր . . . :

Պլանշ . - Փագաթ պիզ իքիմիզ , էօքսիւզ օլտըղըմըզ
հալտէ , օրատա եար եալընըզ սաքին օլմաղա ճէսարէթ
պուլաճա՞գ մըյըզ . . . : Աճապա հէր քէս նա՞սըլ պիզէ
պագաճագ . . . :

Բօզ . - Էվվէթ . Լաքին , էկէր օրատաքի էհալինին բէք
պաթիյար վէ բէք մէսուտ օլտըղը սահիհ իսէ , խայր-
խահ , վէ քէրէմքեար օլմասը տա թապիի տիր :

Պլանշ . - Պինաէն ալէյհ , օրատա պիզի սէվէճէքլէր
տիր . . . :

Բօզ . - Պունտան պաշգա , գումրալ սաչլը վէ մաի կէօզ-
լիւ տօսթըմըզ իլէ պիրիքտէ պուլընաճաղըզ :

Պլանշ . - Էվվէթ , Լաքին Բարիս հագգընտա հէնուզ
հիշ պիր շէյ սէօյլէմէտի . . . :

Բօզ . - Ունութմըշ օլմալը տըր . պու կիճէ կէլտիյին-
տէ պու խուսուսը քէնտիսինէ իսթար իտէրիզ :

Պլանշ . - Էկէր գօնըշմաղա մէյեալ կէօրիւնմէզսէ՛ . . .
զիրա , էյի պիլիրսին քի , էքսէր տէֆա կէօզլէրինի
կէօզլէրիմիզէ աթֆ իտէրէք , սիւքիւնէթի թամմէ իլէ
պիզի թէմաշատէն մահգուզ օլմագտա տըր . . . :

Բօզ . - Էվվէթ , սահիհ տիր . վէ պու լաթիֆ պագը-
շը , պազը քէրէրէ վալիտէճիյիմիզին պագըշընը անտըրըյօր :

Պլանշ . - Ա՛հ , սէվկիլի Բօզ , պալէաի ասիւմանտան
տաիմա պիզէ պագան միւհթէրէմ վալիտէճիյիմիզ , պու
ահվալը մէսէրէթիշթիմալի կէօրէրէք , աճապա նէ՛ գա-
տար տիլաատ օլըյօր . . . :

Բօզ. - Մատամ քի պիղի պու գատար սեվիյօրլար , տեմէք տիր քի , սեվիլմէյէ շայէսթէ իմիչիզ . . . :

Պլանշ. - (Ինճէ բարմագլարընըն ուճըյլա , հէմչիրէ-սինին ալնընը մուհիթ օլան սըրմա սաչլարընը տիւղէլթէ-րէք .) Հէլէ շունա՞ պագ . . . սէնի մաղրուր սէնի , թէ-մէտտիւհ հա՛ . . . :

Բօզ. - (Պիր տագըգա գատար թէֆէք քիւրտէն սօն-րա .) Նէ՞ տէրսին . պու շէյլէրին քեաֆֆէսինի տէ Տակու-պէրէ սէօյլէմէք լէաղըմ կէլմէ՞զ մի . . . :

Պլանշ. - Էկէր սէօյլէնմէսի միւնասիպ իսէ , նագլ ի-տէպիլիլիզ . . . :

Բօզ. - Էկէր պէնի տինլէրսէն , վալիտէմիզէ հէր շէյի սէօյլէտիլիմիզ կիպի , Տակուպէրէ տախի սէօյլէմէյէ մէճ-պուրըզ . Նէ՞ իշուն քէնտիսինտէն խաֆի պիր սըրըմըզ պուլունսուն . . . :

Պլանշ. - Պա խուսուս քի , պու սըրր , պիղիմ իշուն պէօյիւք պիր սաատէթ վէ պախթիյարըզ տեմէք տիր :

Բօզ. - Պու տօսթըմըզը թանըյալըտան պէրու , գալ-պիմիզ՝ տահա չապուգ վէ տահա գուվլէթլի չարմագտա տըր , տէյիլ մի :

Պլանշ. - Էվլէթ . զանն իտէրսին քի , եիւրէյիմիզ տահա զիեատէ տօլղուն տուր . . . :

Բօզ. - Օրասը թապիի տիր . չունքի , տօսթըմըզ՝ գալ-պիմիզտէ պէօյիւճէք պիր եէր իշղալ իթմէքտէ տիր :

Պլանշ. - Շու հալտէ , մէսուտիյէթ վէ պախթիյարը-ղըմըզը մուճիպ օլան պէօյլէ պիր սըրըր Տակուպէրէ արզ ու հիքեայէ իթմէքլէ բէք էյի պիր շէյ եաբմըշ օլաճա-ղըզ . . . :

Բօզ. - Հագգըն վար տըր :

Պու էսնատէ , քէօրէք տէրին պիր սէտա իլէ թէքրար մըրըլտանմաղա պաչլատը :

Բօզ , գօրգուսընտան նաչի Պլանշա սարըլարագ .

— Ա՛հ, հէմիրէճիյիմ, իշթէ քէօբէք երինէ մըրըլտա-
նըյօր . աճապա նէսի՞ վար . — տէյու սօրտու :

Պլանշ. — (Մինի մինի էլլէրինի եաթաղընըն քէնարը-
նա ուրարագ .) Բապա՛-թուա, սէսինի քէս տէ պուրայա
կէլ . — տէտի :

Պուընն իւզէրինէ, քէօբէք եէրինտէն գալգտը, վէ
պիր քէրրէ տահա մըրըլտանտըգտան, վէ բէնճէրէ թա-
րաֆընա տօղրու տըգգաթլը պիր նազար սալտըրտըգտան
սօնրա, կէլիպ գօճա պաշընը եաթաղըն էօրթիւսի իւզէ-
րինէ վազ իյլէտի: Իքի գըզ գարընտաշ, հայվանա տօղրու
էյիլիպ, անըն էնլի վէ թէրէ միւսթաղրագ օլան ալնընը
օխշամաղա պաշլատըլար: Պու ալնըն հէման օրթա եէրին-
տէ, կէօզէ չարբաճագ գատար տըշարը չըգմըշ պիր գա-
պարթը վար ըտը քի, քէօբէյին էյի ճինստէն օլտըղընա
էմարէի եէքեանէ ատտ օլնըր ըտը:

Պլանշ, հայվանըն գուլագլարընտան խաֆիֆճէ չէքէ-
րէք:

— Պէօյլէ արա սըրա նէ՞ իշուըն մըրըլտանըյօրսըն,
Բապա՛-թուա... նէն վար, սէօյլէ՛ պագալըմ, պէնիմ
նատիտէ քէօբէյիմ. — տէյու սօրտու:

Բօզ. — Զավալը հայվա՛ն, Տակոպէրին ղայպուպէթի
էսնասընտա տաիմա ըզտըրապ վէ էնտիշէյէ տիւշար օ-
լուր:

Պլանշ. — Էվվէ՛թ, սահիհ տիր. զանն իտէրսին քի,
անըն պուրատա պուլընմատըղը զէման, իւզէրիմիզէ տա-
հա զիյատէ նազարէթ իթմէք լէաղըմ կէլտիյինի պիլի-
յօր:

Բօզ. — Հէմիրէճիյիմ, պու ագշամ Տակոպէր, պիզէ
«ագշամլար խայր օլո՛ւն» տէմէքտէ կէճիքտի, տէյիլ մի:

Պլանշ. — Օնա չիւպհէ մի վար. լաքին պէսպէլլի, թօ-
վիալը թիմար իթմէքլէ մէշղուլ տըր:

Բօզ. — Էյի խաթըրըմա կէլտի, պիզիմ իխթիեար թօ.

վիպա « կիճէլէր խայր օլսուն » տէմէյէ , պիզ տէ ու-
նութարգ . . . :

Պլանշ. - Պունա հագըգաթէն միւթէէսսիֆիմ . . . :

Բօզ. - Զավալը հայվան , էլլէրիմիզի եալատըզը սը-
րատա նէ՝ գատար մէմնուն վէ խօշնուտ կէօրիւնիւր. զանն
իտէրսին քի , զիյարէթիմիզտէն տօլայը արզը շիւքրան վէ
ուպունտիյէթ իթմէք իսթէր . . . :

Պլանշ. - Պէրէքէթ վէրսին քի Տակուպէր , օնա կիճէ-
լէր խայր օլսուն տէյիպ , պիզիմ վազիֆէմիզի իճրա իթ-
միշ տիր :

Բօզ. - Խայրխա՛հ Տակուպէր , զիհնի տաիմա պիզիմլէ
մէշղուլ տըր . զավալը ատէմ , պիզիմ իշիմիզի տէ քէնտի-
սի կէօրտիւյիւնտէն , կիտէ կիտէ թէնպէլ օլըյօրըզ . քէն-
տիսի հէր տիւրլիւ զահմէթի իսթիյար իտիպ , պիզի մահ-
ճուպ իտիյօր :

Պլանշ. - Քէնտիսինի պու գատար զահմէթտէն գուր-
թարմագ իշուն , աճապա նէ՝ եարմալը . . . :

Բօզ. - Պիշարէ իսթիեարա պիր ազ ըահաթ վէրէ-
ճէք գատար զէնկին օլմամագըզըմըզ նէ՝ պէօյիւք պէտ-
պալսթըզ տըր :

Պլանշ. - Զէնկին մի . . . պիզ զէնկին հա՛ . . . խա՛յր ,
հէմշիրէճէյիմ , խա՛յր . . . պիզ տաիմա պէօյէ ֆագիր էօք-
սիւզ գալաճաղըզ :

Բօզ. - Եա պու միտալեա՞ նէ տիր :

Պլանշ. - Շիւպհէսիզ անըն իւզէրինտէ պազը իւմիտ-
լէրիմիզ վար տըր , եօգսա պու ուզուն վէ թագաթֆէրսա
սէյահաթա գալգըշըր մը իտիք :

Բօզ. - Տակուպէր , պու քաշամ հէր շէյի հիքեայէ
իթմէյի վատ իյլէտի . . . :

Կէնճ գըզ սէօզիւնտէ տէվամ իտէմէտի . չունքի ,
բէնճէրէնին իքի ճամը պիրտէն պիրէ բարչա բարչա օլա-
րագ , պէօյիւք պիր շամաթա հասըլ իյլէտի : էօքսիւզլէր ,

քէմալը տէհչէթլէրինէ մէպնի, պիրի պիրինէ սարըլտըլար . քէօբէք իսէ, տէրհալ բէնճէրէյէ տօղրու հիւճուժ իսիպ, քէմալը հիտտէթ ու շիտտէթլէ հավլամաղա պաշլատը :

Իքի գըզ գարընտաշ, պէնզլէրի սօլմըշ վէ պիրի պիրինէ սարըլմըշ օլտըզլարը հալտէ, թիր թիր տիթրէմէքտէ վէ տիւշար օլտըզլարը տէհչէթ թէհսիրիյլէ, հիշ պիր հարէքէթ իպրազ իտէմէմէքտէ իտիլէր : Հաթթա, պիշարէլէր, նէֆէս ալմագտան տա ֆարիշ կէլէրէք, կէօզլէրինի բէնճէրէ թարաֆընա չէվիրմէյէ պիլէ ճէսարէթեապ օլամամագտա ըտըլար :

Բապա-թուա, էօն այագլարընը բէնճէրէյէ տաեաթմըշ օլարագ, ալէտտէվամ հավլամագտա ըտը :

Իքի հէմիրէ, իշպու նակէհզուհուր վագըրանըն մանէասընը անլայամայարագ .

— Աման եա՛ Բապպի, աճապա նէ՞ վար . . . Տա-կոպէր տէ պուրատա եօ՛գ . . . — տէյու նիտա իթտիլէր :

Պատէհու Բօզ, Պլանշըն գօլընտան պիրտէն պիրէ թու-թարագ .

— Տինլէ՛, տինլէ՛, հէմիրէճիյիմ, նէրտիւպանտան պիրիսի չըգըյօր . — տէյու հայգըրտը :

Պլանշ . — Եա՛ Բապպի . պանա էօյլէ կէլիյօր քի, Տա-կոպէրին այագ սէտասը տէյիլ տիր . աթըլան ատըմլա-րըն նէ գատար աղըր օլտըղընը կէօրիւյօր մըսըն . . . :

Բօզ . — (Սօն տէրէճէ տէհչէթէ տիւշար օլարագ .) Բա-պա՛-թուա, չապուգ պուրայա կէլ վէ պիզի միւտաֆաա իյլէ . — տէտի :

Ֆիլհագըդա, ֆէվգ էլ ատէ պիր պէթաէթլէ ա-թըլան այագ ատըմլարը, ախշապ նէրտիւպանըն պա-սամագլարընտա աքսէնտաղ օլմագտա, վէ օտայը սա-հանըգտան այըրան ինճէ թախթաբէրտէնին ուզուշը-ղընա տախի, պիր շէյ սիւրիւնիւպ կէզմէքտէ իտի : Նի-

հայեթ, աղըր պիր ճիսմ, եերէ աթըրլըպ գաբույը շիտ-տէթլէ սարստը: Կէնճ գըզլար իսէ, խէվֆ ու տէհչէթին սօն տէրէճէսինէ վարարագ, քէլիմէի վահիտէ թէքէլիւ-մինէ մուգթէտիր օլմագսըզըն, պիրի պիրինէ պագըշ-տըլար. պու արա, գաբու աշըրլըպ, Տակուպէր իշէրիյէ կիրտի:

Բօզ վէ Պլանշ, մէրգումը կէօրիւնճէ, պէօյիւք պիր թէհլիքէտէն խէլաս պուլմըշլար կիպի, ազիմ պիր մէ-սէրրէթլէ եքթիկէրինի տէրաղուշ իթտիլէր:

Իսթիեար ապէր, պու հալտէն զիյատէսիլէ միւթէ-հայեիր գալարագ:

— Նէնիֆ վար, նէ՞ իշուն տիթրիյօր սընըզ. — տէյու սօրտու:

Բօզ, կէրէք քէնտիսինին վէ կէրէք հէմշիրէսինին եիւ-րէյի հէնուզ շիտտէթլէ չարբմագտա օլտըզընտան, րա-շէտար պիր սէտա իլէ:

— Ս'հ, էկէր պիլսէ'ն . . . — տէտի:

Պլանշ. — Էվվէթ, էկէր պաշըմըզա կէլէն չէյի պիլ-սէ'ն . . . պունտան մատա, այագլարընըն սէտասը պի-ղէ օ գատար աղըր կէօրիւնտիւ քի, թանըյամատըգ . . . եա թախթաբէրտէնին արգասընտաքի կիւրիւթիւ . . .:

Տակուպէր. — Լաքին, գօրգա'գ չօճուզլար, միւթա-տըմ վէճհ իւզրէ, գաբունըզըն էօնիւնտէ եաթմագ իշուն սաման եաթաղըմը սըրթըմա ալտըզըմ հալտէ, օն պէշ եաշընտա պիր չօճուգ կիպի նէրտիւպանը չըգապիլիւր մի իտիմ:

Բօզ. — (Պլանշա պագարագ.) Ս'հ, սէվկիլի հէմշի-րէճիյիմ, պիզ նէ՞ գատար տիվանէ իմիշիզ. պու խուսու-սը աալա տիւշիւնէմէտիւք. — տէտի:

Պիրիքտէ սարարըպ սօլմըշ օլան պու իքի կիւզէլ չէհրէ, թարավէթ ու լէթաֆէթլէրինի թէքրար պիրլիք-տէ իքթիսապ իլլէտիլէր:

Պու մուհավերէնին ճերէյանը էսնասընտա , քէօբէք , էլան բէնճերէնին էօնիւնէ տիքիլիպ հավլամագտա ըտը :

Տակոպէր . - Բապա-Ժուա նէ՞ իչուն օ թալաֆա տէօ . նիւպ հավլըյօր , էվլատլարըմ . - տէյու սօրտու :

Էօքսիւզլէր . - Պիլմէյօրըզ . . . պիր ազ էվլէլ բէն-ճերէնին ճամլարը բարչա բարչա օլուպ , իպթիտա խէվֆ ու տէհչէթիմիզ պունտան պաշլատը . - տէյու ճէվապ վէրտիլէր :

Տակոպէր , հիչ պիր շէյ սէօյլէմէքսիլին , բէնճերէյէ տօղրու շիթապան օլուպ սաշտը , վէ գանատլարը տըշարըյա սիւրտիւքտէն սօնրա , տէօրթ էթրաֆընա միւթէճէս . սիսանէ պիր նազար սալտըրտը իսէ տէ , զուլմէթի լէյլ օրթալըղը թէմամըյա գաբլամըշ օլտըղընտան , հիչ պիր շէյ կէօրէմէտի . . . էթրաֆընը տինլէտի , լաքին ըուզ-կեարըն սէտասընտան պաշգա պիր սէս իշիտէմէտի :

Պունըն իւզէրինէ , աշըգ բէնճերէյի կէօսթէրէք վէ քէօբէյինէ խիթապէն .

— Բապա-Ժուա , աշաղըյա սըչրա տա արայը վէր պագալըմ . - տէտի :

Ճէսուր հայվան , տերագապ բէնճերէտէն աշաղըյա աթլայըպ , նապէտիտ օլտու : Պու բէնճերէ , եէրտէն հէման սէքիզ գատէմ իրթիֆատա պուլընըյօրտու : Տակոպէր իսէ , աշաղըյա էյիլէրէք , հարէքեաթ ու կիւֆթարըյա քէօբէյի թահրիք ու թէշվիգ իթմէքտէ վէ շու սէօզլէրի իրատ իյլէմէքտէ իտի .

— Արա՛ , տօսթո՛ւմ , էյիճէ արա՛ . . . էկէր պիրիսի վար ըսա , իւզէրինէ սըչրա՛ , բէնչէլէրին գավի տիր . . . թուլթը վէ՛ր , վէ պէն աշաղըյա ինինճէյէ գատար եա-գասընը պրա՛գմա :

Հալպու քի , քէօբէք , հիչ պիր քիմսէյի պուլամա-տը : Հայվանըն էօթէյէ պէրիյէ գօշուշտըղը վէ հէր թա-րաֆը արաշտըրարագ , ալճը քէօբէյի կիպի արա սըրա

պողուգ պիր սէս չըգարմագտա օլտըղը եօգարըտսն իշի-
տիլիյօրտու :

Տակոպէր . - Էօյլէ իսէ քիմսէ եօգ տըր , ճէսո՛ւր քէօ-
բէյիմ . զիրա , պիրիսի պուլընաճագ օլսա ըտը , հիշ շիւպ-
հէմ եօգ քի , շիմտիյէ գատար պօղազընտան թուլթաճագ-
տըն . - տէտիքտէն սօնրա , քէնտի սէօղլէրինի տինլէմէք-
տէ օլան , վէ քէմալը վէսվէսէ իլէ աթվար ու հարէ-
քեաթընա նազըր պուլընան իքի կէնճ գըղճըղաղա տէօ-
նէրէք .

— Պու ճամլար նա՛սըլ օլուպ տա գըրըլտը , էվլատ-
լարը՛մ , սիզ կէօրտիւնի՛ւզ մի . - տէյու սօրտու :

Պլանշ . - Խա՛յր , Տակոպէր . պիզ պէրապէրճէ դօնու-
շըյօրտըղ , նակէհան պիր վէլվէլէի սամիաշաք իշիտիլտի ,
վէ ճամ բարչալարը օտանըն իշինէ տէօքիւլտիւ :

Բօղ . - Լաքին պանա էօյլէ կէլտի քի , գանատ պիր-
տէն պիրէ բէնճէրէյէ չարբտը . - տէտի :

Տակոպէր , բէնճէրէ գանատընը մուայէնէ իտիպ , ի-
շէրտէն գարամաղա մախսուս էրէյիճէ ուզուն վէ միւթէ-
հարրիք պիր չէնկէի պուլընտըղընը կէօրտիւքտէ .

— Բուզկեար շիտտէթլէ էսմէքտէ օլտըղընտան , բան-
ճուրլարը եիթմիշ վէ պու չէնկէլ տախի ճամլարը բար-
չա բարչա իթմիշ օլմալը տըր . . . էվվէ՛թ , էվվէ՛թ , պէօյ-
լէ օլմագ լէազըմ՛ կէլիր . . . չունքի , պէօյլէ պիր զարա-
րը իյգա իթմէքտէ նէ՞ ֆաիտէ մէվճուտ օլապիլիր . - տէ-
տի : Պատէհու , Բապա-թուայա թէվճիհի խիթապ իլէ .

— Տէմէք տիր քի , քիմսէլէր եօգ , էօյլէ՞ մի , տօս-
թում . - տէյու սօրտու :

Քէօբէք , պու սիւալէ ճէվապ օլմագ իւզրէ , պիր
քէրրէ տահա հավլատը : Իխթիեար ասքէր , պու ավա-
վէնին մանէաի հագիգիսինի պէսպէլլի ֆէհմ իթմիշ օլմա-
լը քի .

— Էօյլէ իսէ , պինանըն էթրաֆընը տօլաշը վէ՛ր , էլ-

պէթթէ աչըգ պիր գաբու պուլապիլիրսին , օ գաբուտան իշերի կիր վէ թէքրար պուրայա կէլ . - տէտի :

Րապա-թուա էֆէնտիսինին էմրինի իճրայէ գոյուլտու . պիր գաչ տագըգա գատար , բէնճէրէնին տիպինտէ տու . րուպ պաղըրտըգտան սօնրա , էպնիլէնին էթրաֆընը տօ . լաշմագ վէ հավիլէ տախիլ օլմագ իւղրէ օլանճա գուվ . վէթիլէ գօշտու վէ թէքրար օտայա ալտէթ իյլէտի :

Իխթիեար ասքէր, էօքսիւզլէրին եանընա եագլաշարագ .

— Հայտի՛ , արթըգ էմին օլընըգ էվլատլարըմ . . . անլատընըգ եա , սիզի տէհէթէ տիւշար իտէն շէյ րուզկեար բմըշ . - տէտի :

Րօղ . - Լաքին սօն տէրէճէ գօրգտըգ , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Ինանըըմ չօճուգլարըմ . . . պունըն պիր չարէսինի տիւշիւնմէլի . (Բէրտէտէն խալի օլան բէնճէրէ . յէ պագարագ .) Կիճէ վագթը , պուրատան ճէրէեանը հալա բէյտա օլուր տա , սօղուգ ալըրսընըգ :

Իշպու մաղարրաթըն տէֆի չարէսինի պիր միւտտէթ . ճիք տիւշիւնտիւքտէն սօնրա , սանտալիէ իւզէրինտէքի կէյիք տէրիսինտէն մամուլ քիւրքիւ ալտը , բէնճէրէ տէ . միրինէ րապթ իտիպ աստը , վէ էթէքլէրիլէ տէ , ճամլա . րըն գըրըլմասընտան բէյտա օլան տէլիքլէրի միւմքինի մէրթէպէ իհթիմամլա գաբատը :

Րօղ վէ Պլանշ , Տակոպէրին իշպու հարէքէթի բէտէ . րանէսինտէն զիյատէսիլէ միւթէէսսիր օլարագ .

— Թէշէքքիւր իտէրիզ , Տակոպէր , Թէշէքքիւր իտէ . րիզ . . . : Հագըգաթէն բէք խայրխահ պիր ատէմ իմիշսին , սէնի կէօրմէտիլիմիգտէն տօլայը ըգաըրապ իշինտէ իտիք . չունքի , պու ագչամ , միւթատընտան զիյատէ կէճիքմիշ իտին . - տէտիլէր :

Իխթիեար ասքէր , Մորոք իլէ քէնտի պէյնինտէ թէ . քէվիլիւն իտէն միւնաղաա վէ միւճատէլէնին սուի թէէ . սիրինի հէնուզ իզալէ իտէմէմիշ օլտըղընտան , Րօղ , մէր .

գումրն սըֆաթընտաքի սօլլունըլը վէ թեղայեիւր ալէսի-
մինի կէօրէրէք .

— Լաքին նէն վար Տակոպէր , պէնզին նէ իչուն
սօլմուշ . . տէյու սօրտու :

Տակոպէր . — Պէնիմ մի . խա՛յր էվլատլարըմ , հիչ
պիր շէյիմ եօգ տըր . . . :

Պլանշ . — Էվվէթ , մութլագ պիր շէյ օլմալը , սէնի
թէէմին իտէրիմ քի , շէհրէնտէ ալէսիմի թեղայեիւր մէվ-
ճուտ տըր . . . : Բօզըն պու պապտէ հագգը վար տըր :

Տակոպէր . — (Եալան սեյլէմէյէ ալըշմըշ օլմատը-
ղընտան , էրէյիճէ թէլաշ վէ էնտիշէյէ տիւշար օլարագ .)
Պէն տէ սիզի թէէմին իտէրիմ . . . քի հիչ պիր շէյիմ եօգ
տըր . (Պատէհու հէյաճանը գալպինէ կիւզէլ պիր էօզը
պուլարագ .) Էկէր եիւզիւմտէ , ճիւզի պիր թեղայեիւր
էսէրի կէօրիւյօր իսէնիզ , օ տա սիզին պու տէրէճէ տիւ-
շարը տէհշէթ օլմանըզտան նաշի տիր . . . չունքի , պու
գօրգունըզ , պէնիմ իթտիյիմ խաթանըն նէթիճէսի օլմըշ
տըր . . . :

Բօզ . — Սէնին իթտիյին խաթա՛ մը . . . ,

Տակոպէր . — Էվվէթ , էկէր թաամ իթմէք իչուն օ
գատար վագթ սարֆ իթմիշ օլմայա ըտըմ , ճամլա-
րըն գըրըլտըղը զէման , պէհէմէհալ պուրատա պու-
լունըր , վէ սիզի պէյիւք պիր տէհշէթտէն գուրթարըր
ըտըմ :

Բօզ . — Մատամքի շիմտի եանըմըզտա պուլունը-
յօրսըն , արթըգ գօրգաճագ սէպէպիմիզ գալմամըշ
տըր :

Պլանշ . — Փագաթ նէ իչուն օթուրմայօրսըն , Տակո-
պէր :

Տակոպէր . — (Պիր սանտալիէ ալըպ , էքի գըզ գարըն-
տաշըն պաշը ուճընտա օթուրարագ .) Օթուրաճաղըմ ,
էվլատլարըմ . զիրա գօնըշաճագ պիր չօգ շէյլէրիմիզ վար

տրր : (Չօճուգլարը թէէմին իչուն կիւլիւմնէմէյէ ճէպրի նէֆս իտէրէք .) Լաքին էյիճէ ույանը՞դ մը սընըզ . պա- գալըմ շու իրի կիւղէլ կէօղէր էյիճէ աչըլմը՞շ մը . . . :

Էօքսիւզլէր . - (Թէպէսսիւմ իտէրէք վէ մաի կէօղէ- լինի օլանճա գուվլէթլէրիյէ աչմաղա չալըշարագ .) Իշթէ պա՛գ , Տակոպէր . . . :

Տակոպէր . - Անլաշըլտը . տահա գաբանապիլէճէք վազթլարը վար . . . սաաթ տօգուզ տրր :

Բօզ . - (Մուվաֆագաթընը թահսիլ գըմնընտա , հէմէ չիրէսինին եիւղիւնէ պագարագ .) Պիզիմտէ սանա սէյ- լէյէճէք շէյլէրիմիլ վար , Տա՛կոպէր .

Տակոպէր . - Սահի՞հ մի :

Բօզ . - Սանա պիր սըրր արզ իտէճէյիզ :

Տակոպէր . - Պիր սըրր մը . . . :

Պլանշ . - Էվլէթ :

Բօզ . - (Ճիտտի պիր թավը իլէ .) Հէմ տէ ղայէթ . . . մուհիմմ պիր սըրր . . . :

Պլանշ . - Հէր իքիմիղէ տէ թէալլիւգի օլան պիր սըրր :

Տակոպէր . - Օնա չիւպհէ եօգ . . . իքինիզտէն պիրինէ մի . թէալլիւգ օլան շէյ , տիկէրինէ տէ թէալլիւգ իթմէսի թապիի տիր , չունքի սիզ , պիր սէրբուշ իչինտէ իքի պաշ կիպի սինիզ . . . :

Բօզ . - (Կիւլէրէք .) Հագգըն վար տրր . իքիմիղին պաշընը , քիւրքիւնիւն պաշըղընա կէչիրտիյին սըրատա , թըպգը պու հալ վագը օլուր . . . :

Տակոպէր . - Հէլէ շու միւսթէհգիլէրէ պագ . . հիշ լագըրտը եէմէզլէր . . . : Հայտի պագալըմ , շու մուհիմմ սըրընըզը նագլ իտինիզ :

Բօզ . - Սէօյլէ՛ , հէմչիրէճիյիմ . . . :

Պլանշ . - Խա՛յր , մատմուլաղէլ , սէօյլէմէք սանա տիւ- շէր . պու կիւն , պէօյիւք հէմչիրէլիք մէմուրիյեթի սէն- տէ պուլընտըղընտան , պէօյլէ մուհիմմ պիր սըրըն հի-

քէայէ իթմէք տէ , սանա ախտ օլմագ լէազլմ կէլիր . - տէտի :

Ինթիեար ասքէր , Մորոքըն մուամէլէի մուարազա . ճուլանէսինտէն հէնուզ հըսս իթմէքտէ օլտըզը հիտտէթ ու զազապը չօճուզլարտան սէթր իթմէք ֆիքրէյլէ , կիւլիւմսէմէք թասլանարագ .

— Հայտի , պաշլայըն պագալլմ , սիզի տինլէյօրլմ . - տէտի :

Պունըն իւզէրինէ Բօզ , կերէք քէնտիսի , վէ կերէք հէմիրէսի իչուն , իֆատէի մերամ վէ ըզհարը մաֆիզ զաւիյրէ իպթիտար էյլէտի :

6

Է Ս Ր Ա Ր

Բօզ. - (Պիր շիյվէի թալթիֆքեարանէ իլէ.) Սէվկի-
լի՝ Տակոպէր, մատամ քի սէնի մահրէմի հարար իթթիխազ
իտիյօրըզ, սէնին տէ, պիզի թէքտիր իթմէյէճէյինի վատ
իյլէմէքլիյին լէազըմ կէլի . . . :

Պլանշ. - (Պիր սէտաի հալէավէթէտա իլէ.) Էվ-
վէթ, վատ իթմէլիսին . . . Էվլատլարընը թէքտիր իթմէ-
յէճէքսին, տէյի^ոլ մի :

Տակոպէր. - (Վագարըլ պիր թարզտա.) Բէք էյի,
տիլէտիյինիզ կիպի օլտուն . . . զաթէն թէքտիր իթմէնին
եօլընը տա պիլմէմ. . . Լաքին սիզի նէտէն թէքտիր իտէ-
ճէյիմ :

Բօզ. - Շիմտի արզ իտէճէյիմիզ շէյի, պէլքի լահա
Էվվէլ սէօյլէմէք իճապ իթտիյի իչուն . . . :

Տակոպէր, պու մէսէլէի վիճտանիյէ հագգընտա պիր
տազըզա գատար տիւշինտիւքտէն սօնրա, պիր թավըլ
հաքիմանէ իլէ .

— Տինլէյինիզ Էվլատլարըմ, մէսէլէ իքի շէյտէն խա-
լի օլառազ. պու սըրըլ պէնտէն կիզլէմէքտէ եա՝ հագգըլ
սընըզ, եախօտ տէյիլսինիզ. Էկէր հագգըլ իսէնիզ, էյի
եաբմըշ օլմալը սընըզ. պիլաքս Էկէր հագգըլ իսէնիզ, օլ-
մըշ պիթմիշ պիր շէյ տիր : Պինաէն ալէյհ, օլմըշ պիթմիշ
պիր շէյտէն պահա իթմէք, ապէսլէ իշթիզալ տէմէք տիր :
Հայտի, Էվլատլարըմ, պաշլայընըզ պագալըմ, գուլաղըմ
սիզտէ տիր. - տէտի :

Բօզ, պու էմնիյէթպախշ հիւքմտէն քեամիլէն մութ-
մէին օլարագ, հէմշիրէսի Պլանշ իլէ մանիտար պիր թէ-
պէսսիւմ միւպատէլէ իթտիքտէն սօնրա .

— Իբի կիճէ տիր քի , պիրինին զիյարէթինի գապուլ
խտիյօրըղ . - տէտի :

Տակոպէր . - (Սանտալեէսի իւղէրինտէ պիրտէն պիրէ
տօղըլարագ .) զիյարէթինի՞ մի . . . :

Բօզ . - Էվվէթ , Լաթիֆ պիր զիյարէթ . . . զիրա կէ-
լէն տօթըմըզ գումրալ սաչլը տըր :

Տակոպէր . - (Եէրինտէն սըչրայարագ վէ հէյէճանը
գալպ իլէ .) Նասըլ , գումրալ սաչլը մը . . . :

Պլանշ . - Էվվէթ , գումրալ սաչլը վէ մաի կէօզլիլ :

Տակոպէր . - (Սանտալիէսինին իւղէրինտէ թէքրար
տօղըլարագ .) Նասըլ , նասըլ , մաի կէօզլիլ մի տէտինիլ . . . :

Բօզ . - Էվվէթ ճանըմ . կէօզլէրի մաի տիր . . . (Սաղ
չահատէթ բարմաղընըն ուճընը , սօլ չահատէթ բարմա-
ղընըն օրթասընա վազ իտէրէք .) Գէնտիսի տէ պու պէօ-
յիւքլիւքտէ . . . :

Տակոպէր . - (Տիրսէյինտէն պիլէյինէ գատար օլան
գըթանըն ուզունըղընը կէօթէրէքէք .) Իսթէրսէ պու
գատար ուզուն օլսուն , հիչ պիր պէիս եօգ տըր . . . ան-
ճագ , գումրալ սաչլը վէ մաի կէօզլիլ նէ՞ տէմէք տիր ,
անլայամայօրըմ :

Տակոպէր , պու սէօզլէրի սէօյլէր սէօյլէմէզ , եէ-
րինտէն գալգտը . չէհրէսի , դայէթ սօլուգ վէ էնտիչէլի
իտի :

Բօզ . - Կէօրիւյօր մըսըն Տակոպէր , տէրհալ պիզի
թէքտիր իթմէյէ պաչլատըն :

Պլանշ . - Էվվէթ , հիքեայէսին հէնուզ պաչլանըճըն-
տա իքէն , տարըլմաղա գալգըչտըն . . . :

Տակոպէր . - Պաչլանըճընտա՞ մը . . . տէմէք օլը-
յօր քի , ալթ թարաֆը վէ խիթամը տա վար տըր :

Բօզ . - Խիթամը՞ մը . . . խա՛յր , պիզ պու խիթամըն
վագը օլմասընը գաթան արզու իթմէյիլ . . . :

Կէնճ գըզ , պու սէօզլէրի թէլաֆիուզ իթտիյի սը-

րատա , մէճնունանէ պիր գահգահա սալը վերտի : Պլանշ տախի , հէմլիրէսինին նէշէ վէ մէսէրրէթինէ իշթիրաք իտէրէք .

— Պիզիմ՝ արզուի եէքեանէմիզ , պու հալին իլէլ էպէտ տէվամ իթմէսի տիր . - տէտի :

Տակոպէր , պու մուամմայը հալը իթմէք իչուն , սօն տէրէճէ պիր ճիտտիյէթլէ իքի էօքսիւզլէրին հէր պիրինի այրը այրը թէտգիգ իյլէտի : Հալ պու քի , անլէրին կիւզէլ չէհրէլէրինտէ պիր խանտէի սատէտիլանէ լէմաան իթտիյինի կէօրիւնճէ , էկէր մուճիպի թէքտիր պիր գապահաթ իյգա իթմիշ օլսալար , պու տէրէճէ պէշաշէթ ուշաթարէթ իպրազ իտէմէյէճէքլէրինի միւլահազա իտիպ , պուլընտըզլարը հալը գասվէթիշթիմալ արասընտա պու տէրէճէ տիլշատ վէ մէսրուր կէօրիւնէն էօքսիւզ չօճուգւլարը թէմաշա իթմէքլէ , քէնտիսի տախի մէսրուր վէ միւֆիթէխիր օլտու , վէ անլէրէ խիթապէն :

— Կիւլիւնիւզ , էվլատլարըմ , կիւլիւնիւզ . . . պէն , սիզի տախմա խանտան վէ մէսրուր կէօրմէք իսթէրիմ . - տէտի :

Մա մաֆիհ , քիւշիւք գըզլարըն իֆատէի զարիպէսինէ գարշը , պու սուրէթլէ ճէվապ վէրմէք բէք տէ մուվաֆըզը վիճտան օլմատըզընը տիւշիւնէրէք , պիր թավըր ճիտտիյանէ իլէ .

— Էվվէթ , սիզի տախմա խանտան վէ մէսրուր կէօրմէք իսթէրիմ . հալ պու քի , գոււմրալ սաշլը վէ մաի կէօզլիւ պիր քիմնէնին վիզիթասընը գապուլ իյլէմէնիզտէն տէ խօշնուտ օլամամ . . . հայտի , էվլատլարըմ , մէսէլէյի նազլ ու իյգահ իտինիզ , մատտէնին նէտէն իպարէթ օլտըզընը հէր հալտէ անլամալըյըմ . . . : Լաթիֆէ իտիյօրսընըզ . . . պէնիմէ էյլէնմէք իսթիյօրսընըզ , տէյիլ մի :

Պլանշ . - Խա'յր , Տակոպէր , պիզ սանա հագըզաթը հալի պէյան իտիյօրըզ . . . :

Րօզ . - Եյի պիւրսին քի , պիզ քիզպի ասլա իթիյար
իթմէմիշիզ տիր :

Տակոպէր . - (Թէքրար տիւշարը վէսվէսէ օլարագ .)
Հագգընըզ վար . եալան սէօյլէմէզսինիզ . . . լաքին պէօյ-
լէ պիր վիզիթանըն վուգուըն աճսըլ միւմքին օլապիլիր . . . :
Պէն գաբուընըզն էօնիւնտէ եաթըյօրըմ , Բապա-ժուա
տախի բէնճէրէնիզին տիպինտէ պուընըյօր . տիւնեանըն
պիւթիւն գումրալ սաչլը վէ մաի կէօզլիւլէրի իսէ , եա՛
գաբուտան վէ եա՛խօտ բէնճէրէտէն կիրէպիլիրլէր . վէ է-
կէր պէօյլէ պիր թէշէպպիւստէ պուընսալար , Բա-
պա-ժուա իլէ պէն , գուվվէի սամիամըզ էբէյիճէ քէսկին
օլտըղը ճիհէթլէ , պու զիյարէթլէրի նէ կէօնա գապուլ
իտէճէյիմիզի պիլիրիզ . . . : Ֆագաթ , րէճա իտէրիմ էվ-
լատլարըմ , լաթիֆէյի պէրլթարաֆ իտէրիմ տէ ճիտտէն
գօնուշալըմ , հայտի՛ , իյզահը մատտէ իտինիզ . - տէտի :

Իքի գըզ գարընտաշ , Տակոպէրին սըֆաթընտաքի սօլ-
ղունըգտան , գալպէն տիւշարը ըզտըրապ վէ էնտիշէ
օլտըղընը հըսս իտիպ , քէնտիսինին կէօսթէրտիյի միւրիւվ-
վէթ ու ինսանիյէթի սուի իսթիմալ իթմէք իսթէմէտիլէր :
Պիրի պիրինին եիւզիւնէ պագըշտըգտան սօնրա , Րօզ , իս-
թիեար ասքէրին սէրթ վէ կէնիշ էլլէրինի , քէնտի ուֆա-
ճըզ էլլէրի իշինէ ալարագ .

— Եիւրէյինի թիւքէթմէ , Տակոպէր . տօսթըմըզ . . .
Դաբրիէլին զիյարէթլէրինի սանա հիքեայէ իտէճէյիզ . -
տէտի :

Տակոպէր . - Թէքրար մը պաշլըյօրսընըզ . . . իսմի
տէ վար ըմըշ հա՛ :

Րօզ . - Շիւպհէսիզ . . . քէնտիսինի Դաբրիէլ նամըյլա
եատ իտիյօրըզ :

Պլանշ . - Կիւզէլ իսմ տէյիլ մի , Տակոպէր . օ՛հ ,
պիզիմ կիւզէլ Դաբրիէլիմիզի սէն տէ կէօրսէն , սէն տէ
պիզիմ կիպի սէվմէք իսթէյէճէքսին :

Տակոպէր . - (Պաշնը սալլայարագ .) Սիզին կիւզէլ
Գաբրիէլինիզի սէվէճէյիմ, լաքին նէ սուրէթլէ սէվէճէ-
յիմի շիմտիտէն սէօյլէյէմէմ. չունքի, իպթիտաի էմրտէ
իչէ վագըֆ օլմալըյըմ . . . : Լաքին թօհաֆ տէյիլ մի . . .
պու իսմ խաթըրըմա պիր շէյ կէթիրիյօր . . . :

Րօզ . - Նէ՞ կէթիրիյօր, Տակոպէր . . . :

Տակոպէր . - Պունտան օն պէշ սէնէ մուգատտէմ,
բէտէրինիզ, Ֆրանսատան ալտէթինտէ, զէվճէմտէն պիր
մէքթուպ կէթիրտի: Պու մէքթուպտա զէվճէմ, հէր նէ
գատար զարուրէթի հալտէ պուլունըպ, գուճաղընտա
տաիի էվլատըմ քիւչիւք Ակրիքօլ պուլունմագտա իսէ
տէ, եիւզ իւսթիւնէ պըրագըլմըշ մէլէքսիմա պիր չօճու-
ղը եանընա ալմըշ օլտըղընը, վէ պու ֆագիր չօճուղըն
իսմի տէ Գաբրիէլ իտույինի պիւտիրմիշ իտի . . . : Տահա
չօգ վագթ օլմատը քի անա տաիր պագը խապէրլէր ալտըմ:

Րօզ . - Քիմտէ՞ն . . . :

Տակոպէր . - Շիմտի անլայաճագսընըզ:

Պլանշ . - Կէօրտիւն մի Տակոպէր, մատամ քի սէնին
տէ պիր Գաբրիէլին վար ըմըշ, պիզիմ Գաբրիէլի տէ սէվ-
մէքլիլին լէագըմ կէլիւր . . . :

Տակոպէր . - Սիզինքինի մի . . . սիզինքինի մի . . .
պագալըմ սիզինքի նէ՞ իմիշ . . . զանն իտէրսին քի գըզըլ
աթէշլէր իչինտէ պուլընըյօրըմ . . . :

Րօզ . - Տակոպէր, պիլիւսին քի պէն իլէ Պլանշ, էլ էլէ
վէրիպ ույուրըզ . . . :

Տակոպէր . - Էվվէ՛թ, պիլիյօրըմ. հէր իքինիզի տէ
չօգ տէֆալար պէշլիլինիզտէ կէօրմիւշ իմ . . . : Հաթ-
թա, պու հալը մասուամանէ իչինտէ օ գատար կիւզէլ, օ
գատար լաթիֆ իտինիզ քի, եիւզիւնիւզէ պագմագտան
օսանմաղ ըտըմ:

Րօզ . - Հէր նէ հալ իսէ . իքի կիճէ էվվէլ, ուգույա
հէնուզ տալմըշ իքէն . . . կէօրտիւք քի . . . :

Տակոպէր . - Մատամ քի ույգույա հէնուղ տալմըշ ըտընըղ , տէմէք օլըյօր քի բուեատա կէօրտիւնիւղ , էօյլէ մի . . . :

Բօղ . - Էվվէթ , բուեատա եա' . . . : Սէն նէրէտէ զանն իթտին . . . :

Պլանշ . - Ճանըմ պրագ քի , հէմշիրէմ հիքեայէսինէ տէվամ իթսին :

Տակոպէր . - (Պիր թավըը խօշնուտի ըզհար իտէրէք .)
Հա' . . . շիմտի անլատըմ . . . շիմտի թէմամէն միւսթէ-
րիհ օլտում . . . մէմնուն ըմ . . . Էկէրչի հագգընըղտա
հիշ պիր շիւպհէմ եօգ իսէ տէ . . . լաքին նիհայէթ մէմ-
նուն օլտում . . . կէօրտիւյիւնիւղ բուեա իմիշ . . . հայ-
տի պագալըմ քիւշիւք Բօղ , հիքեայէնի ունութմա :

Բօղ . - Ույգույա տալար տալմաղ , իքիմիղ տէ այնը
բուեայը կէօրտիւք :

Տակոպէր . - Իքինիղ տէ այնը բուեայը մը . . . :

Բօղ . - Էվվէթ , Տակոպէր . չունքի , ֆէրտասը սա-
պահը , ույգուտան ույանտըղըմըղտա , կէօրտիւյիւմիւղ
բուեայը պիրի պիրիմիղէ նագլ իթտիք :

Պլանշ . - Վէ պագտըգ քի , պու բուեալարըն իքիսի
տէ , եէքտիկէրինին թէմամէն այնը տըր . . . :

Տակոպէր . - Թօհա'ֆ շէյ . լաքին բուեա' նէտէն ի-
պարէթ իտի :

Բօղ . - Պլանշ իլէ պէն եան եանա օթուըըյօրտուգ .
նակէհան , կիւզէլ պիր մէլէք իշէրիյէ կիրտի . պու մէ-
լէք , ուղուն վէ պէյաղ պիր լիպաս կիյինմիշ օլուպ , սաչ-
լարը գումրալ , կէօղլէրի մաի վէ սիմասը իսէ օ գատար
կիւզէլ , օ գատար լաթիֆ իտի քի , նէ եաբաճաղըմըղը
շաչըրըպ , էլլէրիմիղի պիրի պիրինէ գաւուշտըրտըգ վէ
տուա իթմէք իսթէտիք . . . : Օ զէման , խօշ պիր սէտա
իլէ , իսմի Գաբրիէլ օլտըղընը , վէ պիղիմ ֆիրիշթէի սը-
յանէթ քեարըմըղ օլմագ իւզրէ վալիտէմիղ թարաֆընտան

կէօնտէրիւմիչ պուլընտըղընը , վէ պիզի ասլա թէրք իթ-
մէյէճէյինի պէյան իյլէտի :

Պլանչ . - Պատէհու , իքիմիզին տէ պիրէր էլինի թու-
թարագ վէ նուրա միւսթաղրագ օլան սիմասընը պիզէ
տօղրու ինտիրէրէք , օ գատար լութֆըքար պիր նազարլա
եիւզիւմիւզէ պագտը քի , կէօզլէրիմիզի անըն կէօզլէրին-
տէն այրամագ օլտըգ :

Րօզ . - Էվվէ'թ , էվվէ'թ . պագըչը , զանն իտէրսին
քի , իքիմիզի տէ քէնտիսինէ ճէլպ իտէր , վէ գալպիմիզին
թա քէօքիւնէ գատար թէէսիր իյլէր իտի . . . : Լաքին ,
չի' ֆաիտէ քի իրթէսի կիճէ քէնտիսինի թէքրար կէօրէպի-
լէճէյի'իզի վատ իտէրէք , կէօզտէն նիհան օլտու :

Տակոպէր . - Թէքրար կէօրիւնտի'ւ մի . . . :

Րօզ . - Էվվէ'թ , կէօրիւնտիւ . Լաքին , տօսթըմըղըն
թէքրար պիզի կէօրմէյէ կէլիպ կէլմէյէճէյինի անլամագ
իչուն , ույգու զէմանընա նէ տէրէճէ սապրսըզլըզլա պէք-
լէտիյիմիզի սէն թէսավվուր իտէպիլիրսին :

Տակոպէր . - (Անընը գաչըյարագ .) Հը'մ . . . ան-
լաչըլտը . ծնըն իչուն էվվէլքի ագչամ կէօզլէրինիզի միւ-
թէմատիյէն օղըչտըրըյօր վէ « ույգումըզ վար տըր » տի-
յօրտընըզ . . . պահա իտէրի'մ քի , պու հարէքէթինիզ ,
պէնի էրքէնտէն եօլա գօյուպ , պիր ան էվվէլ ըուեանը-
զա գավուչմագ իչուն ըտը :

Րօզ . - Էվվէ'թ , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Չունքի պանա Րապա-թուա կիպի ,
« Հայտի' , կիթ եէրինէ եա'թ » տէյէմէզ իտինիզ , պինա-
պէրին , պոո կիպի հարէքեաթտէ պուլընարագ , պէնի
պաշտան սավմագ իսթէտինիզ , տէյի'լ մի . . . : Էյ Գար-
լիէլ տօսթընըզ թէքրար կէլտի' մի :

Պլանչ . - Շիւպէսի'զ . Լաքին պու տէֆա տահա չօգ
գօնուչտու , վէ վալիտէմիզ նամընա օլարագ , պիզէ օ գա-
տար միւէսսիր , օ գատար միւշֆիգանէ նասիհաթլար վէր-

տի քի , ֆէրտասը կիւնիւ , Բօզ իլէ պէն օլանճա վագթը-
մըզը , Գաբրիէլիմիզին էն էտնա սէօզլէրինի , շէքլ ու շէ-
մաիլինի վէ պագըշընը տերխաթըր իթմէքլէ իմրար էյ-
լէտիք . . . :

Տակոպէր . - Էվվէթ , շիմաի խաթըրլայօրըմ . տիւն-
քի կիւն , եօլտա կէլիւր իքէն , տաիմա եավաշ սէտա իլէ
գօնըշըյօրաշընըզ . . . : Սիզէ պէյալ տէտիլիմտէ , սիզ «Է-
ն» տէյու ճէվապ վէրիյօրաշընըզ . . . :

Բօզ . - Էվվէթ , Տակոպէր . էզճան ու էֆքեարըմըզ
քեամիլէն տօսթըմըզա մունհասարը ըտը . . . :

Պլանշ . - Հաթթա , օ վագթտան պէրու , տօսթըմըզ
պիզի նէ գատար սէվիյօր սա , պիզ իքիմիզ տէ անը օ գա-
տար սէվիյօրըզ . . . :

Տակոպէր . - Լաքին օ սիզէ նիսպէթլէ պիր քիշի տիր :

Բօզ . - Նէ՞ պէիս վար . վալիտէճիլիմիզ տախի իքիմի-
զէ նիսպէթլէ պիր քիշի տէյիլ մի իտի :

Պլանշ . - Սէն տէ , Տակոպէր , սէն տէ իքիմիզէ նիս-
պէթլէ պիր քիշի տէյիլ միսին . . . :

Տակոպէր . - Օրասը տօղրու . . . : Լաքին պիլիյօրմը-
սընըզ , պու Գաբրիէլ հագգընտա եավաշ եավաշ հասէտ
իթմէյէ պաշլայաճաղըմ . . . :

Բօզ . - Սէն կիւնտիւզքի տօսթըմըզ սըն , օ տա կիճէ-
քի տօսթըմըզ տըր :

Տակոպէր . - Բէք էյի . ֆագաթ , էկէր կիւնտիւզլէ-
րի անտէն պահս իտէճէք , վէ կիճէլէրի տէ ըուեանըզտա
անը կէօրէճէք օլուր սանըզ , էօթէտէ պանա նէ՞ գալըր :

Բօզ . - Սանա տա , պիր մուհապպէթի շէտիտէ իլէ
սէվմէքտէ օլտըղըն իքի էօքսիւզ էվլատըն գալըր :

Պլանշ . - (Խօշ պիր սէտա իլէ .) Օ էօքսիւզլէր քի ,
տիւնեա իւզլէրինտէ , սէնտէն պաշգա քիմնէլէրի եօգ
տըր . . . :

Տակոպէր . - (Միլթէպէսսիմանէ .) Հա՛ , հա՛ , պէնի

Թալթիֆ իտիյօրսընըզ, էօյլէ՝ մի . . . : Պէն, քէնտի հըս-
սէմտէն մէմնունըմ, էվլատլարըմ. Գաբրիէլինիզ սիզէ օլ-
սուն, ասլա կէօզիւմ եօգ. պէն իլէ Բապա-Ժուա իսթի-
րահաթը քեամիլէ իլէ ույուեապիլիր օլտըղըմըզա զաթէն
էմին իտիմ, Պունտան մաատա, կէօրտիւյիւնիզ բուեատա
չայանը իսթիղըապ պիր շէյ եօգ տըր: Իլք բուեանըզ իւ-
զէրինիզէ պէօյիւք պիր թէէսիրի մուճիպ օլմուշ, վէ զիհնի-
նիզի անընլա իշլալ իտէ իտէ, թէքըար կէօրմիւշ սինիզ . . .
պինսէն ալէյհ, պու կիւզէլ կիճէ գուշընը, իւչիւնճիւ
տէֆա օլարազ թէքըար կէօրսէնիզ պիլէ, թէաճճիւպ իթ-
մէյէճէյիմ:

Բօզ. - Ա՛հ, Տա՛կոպէր. իսթիհզանըն մանէասը եօգ.
վագըա պունլար սըրֆ բուեատան իպարէթ իսէ տէ, պի-
զէ էօյլէ կէօրիւնիւյօր քի, վալիտէմիզ թարաֆընտան կէօն-
տէրիլիյօր: Էքսէր տէֆա պիզէ տէմէ՞զ մի իտի քի, էօք-
սիւզ գըզճըղազլարըն պիրէր սըյանէթքեար մէլէքլէրի պու-
լունուր . . . իշթէ պիզիմ մէլէյիմիզ տէ Գաբրիէլ տիր
քի, կէրէք պիզի վէ կէրէք սէնի մուհաֆազա վէ սըյանէթ
իտէճէք տիր:

Տակոպէր. - Տօսթընըզըն պէնի տէ տիւչիւնիւպ գա-
յըրմասը, հագըգաթէն ալիճէնապանէ պիր հարէքէթ օլ-
տըղընտան, մէմնունըմ. լաքին, պիլմիշ օլընըզ, սէվկիւ
լի էվլատլարըմ քի, սիզի միւտաֆաա զըմնընտա, Բապա-
Ժուանըն մուավէնէթինի հէր շէյէ թէրճիհ իտէրիմ. չուն-
քի, պու քէօրէք, կէրչի Գաբրիէլինիզ գատար գումրալ
տէյիլ իսէ տէ, զայէթ քէսկին տիշլէրէ մալիք օլտըղըն-
տան, աահա զիյատէ իշիմէ եարար:

Բօզ. - Ա՛հ, Տա՛կոպէր, պու լաթիֆէլէրին սապը-
մըզը արթըգ թիւքէտիյօր:

Պլանշ. - Չունքի հէր շէյի իսթիհզա իտիյօրսուն:

Տակոպէր. - Էվլէթ, լաքին նէտէն պու գատար
մէսրուր օլտըղըմա պէն տէ թէաճճիւպ իտիյօրում. պի-

զիմ՝ իխթիեար ժօվիալ կիպի, պէն տէ տիշլէրիմի աչմագ-
սըղըն կիւլէրիմ, տէյիլ մի. պէնի թէքտիր իթմէյինիլ,
էվլատլարըմ. հագըգաթտա պէն հագգսըղ օլտըղըմը ի-
թիրաֆի իտէրիմ. լուեանըղը զէվգէ ալմաղա գաթան սէ-
լահիյէթիմ եօգ տըր, չուեքի միւհթէրէմ վալիտէնիզին
խաթըրէսի պու լուեայա գարըչմըչ տըր. հէմ տէ, պու
պապտէ քէմալը հիւրմէթ ու ճիտտիյէթլէ գօնըչմանըղ բէք
մուվաֆըղը վիճտան տըր: (Վագուրանէ պիր թարըտա.)
Պուռտան գաթը նաղար, պաղը լուեալարտա հագիզի
չէյլէր տէ պուլուռուր. . . մէսէլա, Սբանեատա պուլըն-
տըղըմըղ վագթ, իմքէրաթօրիչանըն Տբան նամ սիւվարի-
լէրինտէն վէ պէնիմ մուհարէպէ ռէֆիզլէրիմտէն իքիսի,
վէֆաթ իթմէղտէն պիր կիւն էվվէլ, լահիպլէր թարա-
ֆընտան թէսմիմ իտիլէճէքլէրինի լուեալարընտա կէօր-
միւլլէր իտի, վէ լուեալարըտա կէլիպ չըգտը. . . : Կիւ-
զէլ մէլէյինիլ Գաբրիէլի, լուեանըղտա տաիմա կէօրմէք
խաթմէնիզին սէպէպի չու տըր քի. . . էվվէթ, չու տըր
քի սիզի էյլէնտիրիյօր. . . : Կիւնտիւզլէրի էյլէնճէտէն
մահրում օլտըղընըղտան, պարի կիճէլէրի օլտուն, սաֆա-
պաթչ պիր ույգու ույուեընըղ: Շիմտի, էվլատլարըմ, պէ-
նիմ տէ սիզէ սէօյլէյէճէք չէյլէրիմ վար տըր. վալիտէնիզ-
տէն պահա իտէճէյիմ. լաքին, միւքէտտէր օլմայաճաղը-
նըղըլ էվվէլտէն վատ իթմէլի սինիլ:

Բօղ. - Ոհն միւսթէրիհ օ'լ. պիզ վալիտէմիզի տիւ-
չիւնտիյիմիզ զէման, միւքէտտէր օլմայըղ, միւթէսէլլի օ-
լուլըղ. . . :

Տակոպէր. - Տահա էյի եա. պէն, սիզի քէտէրլէն-
տիրիրիմ գօրգուսըյլա, վալիտէնիզին նաղլ ու պէյան ի-
տէճէյի չէյլէրի սէօյլէմէք զէմանընը շիմտիյէ գատար
թէէլսիր իտիեօրտում. մա մաֆիհ, պիչարէ գատուն օ գա-
տար չապուգ վէֆաթ իթտի քի, պու չէյլէրի արզ իթ-
մէյէ վագթ պիլէ պուլամատը. զաթէն նաղլ իտէճէյի

խուսուսաթ , կերէք քէնտիսինն վէ կերէք պէնիմ գալպ-
լէրիմիդի բարչա բարչա իտիյօրտու . իշթէ պու սէպէպէ
մէպնի , միւմքինի մերթէպէ պէն տէ թէէխիր իտիյօր-
տում . չունքի , բէտէրինիդին էսիր իտիլմիշ օլտըզը մու-
հարէպէ մէյտանընտան կէշմէյինճէ , պու էսրարտան
գաթան պահա իթմէմէյի քէնտիմճէ գարարլաշտըրմըշ ը-
տում . . . շիմտի իսէ վագթ կէլմիշ չաթմըշ տըր . . . պի-
նապէրին , էսրարը մէգքիւրէյի քէթմ իթմէյէ հիշ պիր
սէպէպիմ գալմամըշ տըր :

Էօքսիւզլէր . - (Թէգայեիւտքեարանէ պիր թավր ի-
լէ .) Էյյլէ իսէ նագլ էթ տէ տինլէյէլիմ , Տա'կոպէր :

Տակոպէր , պիր տագըզա գատար սիւքիւթէ տալըպ ,
զիհնին թօբլատըգտան սօնրա , շու եօլտա իֆատէի մէ-
րամա աղազ իյլէտի .

— Բէտէրինիդ՝ Ժէնէրալ Սիմոն՝ միւտտէթի էօմրիւ-
նիւ իշճիլէքլէ կէշիրէն պիր ամէլէնին էվլատը իտի : Ժէ-
նէրալ , էկերչի էլինտէն կէլէնի տիրիդ իթմէյիպ , բէտէ-
րինն թէաննիւտինէ զալէպէ իթմէք իսթէտի իսէ տէ ,
մէրգում իշճի , թէրքի սէնաթ վէ թէպտիլի մէսլէք իթ-
մէմէքտէ ըսրար կէօսթէրտի : Օղլու կիպի , պու հէրիֆին
տէ պաշը տէմիրտէն վէ գալպի ալթունտան ըտը : Տիւ-
շինինիդ էվլատլարըմ քի , բէտէրինիդ , ատի պիր նէֆէր
մագամընտա սիւքի ասքէրիեէ տախիլ օլտըգտան սօնրա ,
Ժէնէրալըգ վէ իմբէրաթօրըգ գօնթլըզը բայէլէրինի
պիլա գահմէթ վէ պիլա շէրէֆ ու շան գազանամատը :

Էօքսիւզլէր . - Իմբէրաթօրըգ գօնթլըզը մը . պո'ւնէ
տէմէք , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Պիր նէվ իւնվան վէ տահա տօղրուսը ...
պիր նէվ պուտալալըգ ըտը քի , իմբէրաթօր , պիրինէ
րութպէ թէվճիհ իթտիյի սըրատա , զամիմէ օլարագ մէճ-
ճանէն վէրիր իտի . իշպու հարէքէթինտէն մագսէտի իսէ ,
քէնտիսինն պախի հայաթը օլան սէվկիլի էհալիսինէ .

« Էվլա՛տլար , էսկի ասըլզատէլէր կիպի ասըլզատէ օլմագ իսթէ՛ր միսինիզ , իշթէ սիզէ ասըլզատէլիք . հիւքմտար օլմագ իսթէ՛ր միսինիզ , իշթէ սիզէ հիւքմտարլըզ . . . հէրսինտէն տէ լէզզէթեապ օլընըզ . . . էվլա՛տլար , սիզին իչուն պունտան պէօյիւք պիր շէրէֆ ու սաատէթ օլամազ . պինաէն ալէյհ իսթիֆատէ իթմէյէ պագքնըզ . » սէօլլէրինի սէօլլէմէքտէն իպարէթ իտի :

Էօքսիւզլէր . - (Հայրէթլէ էլլէրինի գալուշտըրաւրագ .) հիւքմտար մը . . . :

Տակոպէր . - Էվլէթ , հիւքմտար տիյօրըմ . Իմքերաթօրըն թաճ ու թախթ խուսուսընտա խասիսլիյի եօգ իտի . պէնիմ ճէսուր պիր ասքէր արգատաշըմ վար ըտըքի , հիւքմտար օլտու . պու քէյֆիյէթ , մէմնունիյէթ վէմաշղուզիյէթիմիզի մուճիպ օլուրտու , ատէթա իֆիթիխար իտէրտիք . չունքի , պիրի օլմազսա , տիկէրի մութլագ հիւքմտար օլուրտու : Իշթէ , պու գապիլտէն օլաւրագ , բէտէրինիզ տէ գօնթ օլտու . լաքին , գօնթլըզ ըուլթպէսինի իհրազ իթսին իթմէսին , օրտունըն էն կիւզէլ վէէն պէհատըր ժէնէրալը ըտը :

Էօքսիւզլէր . - Կիւզէլ իտի , Տա՛կոպէր , տէյի՛լ մի , վալիտէմիզ էօլլէ սէօլլէր իտի :

Տակոպէր . - Էվլէթ , ղայէթ կիւզէլ իտի . լաքին սիզին գումրալ սաչլը տօսթընըզ Գաբրիէլէ գաթան պէնզէմէզ իտի . գարա կէօզլիւ , սիյահ սաչլը չիրին պիր տէլիգանլը թէսավլուր իթտիյինիզտէ , բէտէրինիզին թէմսալը միւճէսսէմի տէմէք օլուր . էկէր , իւնիֆօրմասընը լապիս պուլընտըզ պիր սըրատա , քէնտիսինի կէօրէ իտինիզ , հայրէթտէ գալաճաղընըզ , վէ տէրունը գալպինիզտէ աթէշի մուհապպէթին իշթիաշնիւմաի զուհուր օլաճաղը թապիլի իտի : Բէտէրինիզ օրտու պաշընտա պուլընտըզ զէման , խասմըմըզ հէր քիմ տախի օլսա , տէրհալ իւզէրինէ հիւճուլմ իտէր իտիք :

էօքսիւզէր . - Բէտէրիմիզ ճէսուր օլտըղը գատար քէրէմքեար ըտը , տէյի՛ւ մի , Տա՛կոպէր :

Տակոպէր . - Քէրէմքեա՛ր մը , շիւպհէսիզ : Հաթթա օ գատար գուվլէթլի իտի քի , սիզ պիր քեաղըտ բարչա-սընը նասըլ պիւքիւպ էզէրսէնիզ , օ տա , պիր պարկիր նալընը էլիլէ էօյլէ էզէպիլիր իտի : Էսիր իտիլտիյի կիւն , Բրուսիալըլարըն թօբլարը իւզէրինէ գատար սավլէթ ի-տէրէք , թօբճը նէֆէրլէրինի քիւշթէի շիմշիր իլլէմիշ ի-տի : Պու գատար շէճաաթ ու գուվլէթէ մալիք օլան պիր քիմնէ , քէրէմքեար օլմաղտա նէ՞ օլուր . . . : Թագըրպէն օն տօգուզ սէնէ մուգատտէմ , պուրատան պիր ազ ու-զագտա , պու գարիյէյէ կէլմէզտէն էվլէլ սիզէ կէօս-թէրտիյիմ մահալտէ , բէտէրինիզ՝ Ժէնէրալ Սիմնն՝ թէհլի-քէլիճէ եարալանարագ , պարկիրտէն տիւշտիւ . . . պէն օ սըրատա էմր չավուշըղը մէմուրիյէթիլլէ արգասընտան կիթմէքտէ օլտըղըմտան , տէրհալ իմտատընա չիթապան օլտում . հալ պու քի , պէշ տագըզա սօնրա , իքիմիզ տէ էսիր իտիլտիք . . . քիմի՞ն թարաֆընտան պիլիյօրմըսը-նըզ . . . պիր Ֆրանսըղ թարաֆընտան :

Էօքսիւզէր . - Պիր Ֆրանսըղ թարաֆընտան մը . . . :

Տակոպէր . - (Մէրարէթի գալպինի սէթր իտէմէյէ-րէք .) Էվլէթ չօճուգլարըմ , Ֆրանսատան հիճրէթ իթ-միշ , վէ Բուսիա օրտուսընտա միրալայըզ րութպէսինի գազանմըշ օլան պիր մարքի թարաֆընտան էսիր իտիլ-տիք . . . : Ատուի վաթան օլան պու մարքի , Ժէնէրալա տօղրու իլէրիլէյիպ . «Էֆէ՛նտի , վաթանտաշընըզա թէս-լիմ օլընըզ . . . » . - տէտիյինտէ , բէտէրինիզ տախի . «Ֆրանսայա գարշը սիլահ իսթիմալ իտէն պիր նանքէօր Ֆրանսըզ , պէնիմ վաթանտաշըմ օլամազ . օ խալն պիր քիմնէ տիր քի պէն պիր խալնէ ասլա արզը թէսիմիյէթ իտէմէմ . » տէյու ճէվապ վէրտի : Պատէհու , եարասընըն վէխամէթինէ պագմազսըզըն , սիւրիւքլէնէ սիւրիւքլէնէ

պիր Բուս գումպարաճըսընըն եանընա գատար կիթտի, վէ գըլըճընը մէրգումա թէսլիմ իտիպ . «Յիկիթ ապէր , իշթէ սանա թէսլիմ օլույօրըմ . . . » . - տէտի : Պու սըրատա մարքի , հիտտէթ ու զազապընտան սաբ սարը քէսիլմիշ իտի :

Էօքսիւզլէր , մաղրուրանէ պիր նազարլա , պիրի պիրինէ պագըչտըլար . եանագլարը խաֆիֆ բէմպէ ըհնկինէ պօյանտը , վէ «Ա՛հ , ճէսո՛ւր բէտէր , գահրամա՛ն բէտէր . . . » տէյու նիտա էյլէտիլէր :

Տակոպէր , քիպր ու ազամէթլէ պըլըգլարընը օխչա-յարագ .

— Ճէսո՛ւր չօճուգլար , պունլարըն տամարլարընտա տախի ապէր գանը ճէվէլան իտիյօր . - տէտի , վէ հիքեա-յէսինէ շու եօլտա տէվամ կէօսթէրտի :

— Իշթէ , էվլատլարըմ , պու սուրէթլէ էսիր իտիլտիք : Ժէնէրալըն բաքիպ օլտըղը պարկիր տախի , ալթընտա թէլէֆ օլմըշ ըտը : Եօլա ըէվան օլմագ իչուն , օ կինքի մուհարէպէտէ ճէրիհատար օլմայան Ժօլիալա պինտի , վէ Վարչափիայա մուվասէլէթ իյլէտիք : Ժէնէրալ , վալիտէնի-զի օրատա կէօրէրէք , իւլֆէթ բէյտա իյլէտի : Վալիտէնիզին նասըլ պիր գատըն օլտըղընը թարիֆ ու իյզահ իչուն , քէնտիսինէ Վալիտէնի ինտը վիրիլտիլինի սէօյլէմէք քիֆայէթ իտէր : Բէտէրինիզ , խայըլը վէ կիւզէլ շէյլէրէ մէյէլանը մախսուսը պուլընտըղընտան , վալիտէնիզ տէրագապ թէաշչուգ իթտիյի միսիլու , մէզպուրէ տէ Ժէնէրալա տիլտատէ օլտու : Հալ պու քի էպէվէյնի , պու գըզճըղազը պաշգասընա վատ իյլէմիշ իտիլէր քի , պու պաշգասը տա . . . :

Տակոպէր , սէօղիւնիւ տէվամ իտէմէտի . չունքի , Բօզ , տէհէթլէ բէնճէրէյի կէօսթէրէրէք , քէսկին պիր սէտա իլէ հայգըրմըշ ըտը :

7

Ե Օ Լ Ճ Ո Ւ

Տակոպէր, կէնճ գըզըն ֆէրեատը իւզէրինէ, պիր-
տէն պիրէ այաղա գալգըպ .

— Նէ՞ օշտուն, Րօզ . — տէյուս «իւալ իյլէտի :

Մէրգումէ, բէնճէրէյի իրայէ իտէրէք .

— Օրատա . . . օրատա . . . կէօզիւմէ պիր էլ կէօ-
րիւնտիւ քի, քիւրքիւ գարըշտըրըյօրտու . — տէյուս ճէ-
վապ վէրտի :

Րօզ, պու սէօզլէրի հէնուզ իքմալ իթմէմիշ իքէն , Տակոպէր բէնճէրէյէ տօղրու գօշտու , վէ եօգարըտան ապըլմըշ օլան քիւրքիւ ինտիրտիքտէն սօնրա , բէնճէրէյի շիտտէթլէ աչտը : Զուլմէթի լէյլ օրթալըզա հիւքմֆէրմա օլմագտա վէ ըիւզկեար տախի շիտտէթլէ հուպուպ իթմէքտէ իտի . . . : Իխթիեար ասքէր , գուլագ վէրիպ էթրաֆը տինլէտի իսէ տէ , հիշ պիր շէյ իշիտէմէտի : Պատէհու , մասա իւզէրինտէքի մումը ալտը , վէ ըուզկեարտան սէօնմէսին իչուն , էլիյլէ ըշըղը մուհաֆագա իթմէյէ չալըշըպ , բէնճէրէտէն տըշարըյա չըգարտը . լաքին եինէ հիշ պիր շէյ կէօրմէյէ մուլաֆագ օլմատը . . . : Պունըն իւզէրինէ , քէմալը շիտտէթլէ էսմէքտէ օլան ըուզկեարըն քիւրքիւ հարէքէթէ կէթիւրմէսինտէն , Րօզ պիհուտէ եէրէ գօրգմըշ օլտըղընա գանաաթ հասըլ իտիպ , բէնճէրէյի թէքրար գաբատը , վէ էօքսիւզլէրին եանընա ալտէթ իտէրէք :

— Գօրգմայընըզ , էվլատլարըմ , պիր շէյ եօգ տըր . ըուզկեար շիտտէթլէ էսմէքտէ օլտըղընտան , քիւրքիւն ուճընը սալլաթմըշ օլմալը տըր . - տէտի :

Րօզ . - (Էլան տիթրէյէրէք .) Լաքին պանա էօյլէ կէլտիքի , օրատա ինսան բարմագլարը կէօրտիւմ . հաթթա պու բարմագլար քիւրքիւ գարըշտըրըյօրտու . . . :

Պլանշ . - Պէն , Տակոպէրին եիւզինէ պագմագտա օլտըղըմ իչուն , հիշ պիր շէյ կէօրէմէտիմ :

Տակոպէր . - Զաթէն կէօրիւլէճէք պիր շէյ եօգտուքի կէօրէիտինիզ . բէնճէրէ , եէրտէն լա էգալլ սէքիզ գատէմ իրթիֆատա օլտըղընտան , օրայա գատար չըգապիլմէք իչուն , ինսան եա տէվ գատար պօյլու օլմալը , վէ եախօտ պիր նէրտիւպանը պուլընմալը տըր . հալ պուքի , նէրտիւպան իսթիմալ իտիլմիշ օլսա իտի , օ գատար սիւրաթլա գալտըրմաղա վագթ պուլմայաճագլարը աշիքեար ըտը . չունքի , Րօզ հայգըրըր հայգըրմազ բէնճէ-

րէյէ գօշտում, վէ ըշըղը տըշարըյա ուղաթըպ հիշ պիր շէյ կէօրէմէտիւմ:

Բօղ. - Էօյլէ իսէ, ալտանմըշ օլմալըյըմ:

Պլանշ. - Կէօրտիւն մի, հէմշիրէճիյիւմ, սէնի գօր-գուլթան շէյ բուղկեար ըմըշ:

Բօղ. - Օ հալտէ, սէնի բահաթսըղ իթաիյիմտէն աօ-լայը աֆիվ տիլէրիւմ, ազիզիւմ Տակոպէր:

Տակոպէր. - (Միւթէֆէքքիրանէ պիր սուրէթլէ.)
Ջարարը եօգ, էվլատըմ. ֆադաթ, Բապա-թուանըն հա-լէա ալտէթ իթմիշ օլմատըղը, ատէթա հիտտէթիմի մու-ճիպ օլըյօր. հիշ տէյիլ իսէ, բէնճէրէնին եանընտա օ-թուրուպ կէօգէթիւր իտի, վէ սիզտէ էմին վէ միւսթէրիհ օլուրտընըղ. կէօրիւնիւր քի, ժօվիալըն ախըրը եանըն-տան կէչէր իքէն արգատաշընըն գօգուսընը ալմըշ, վէ քէնտիսինէ « կիճէլէր խա'յր օլսուն » տէմէք իւզըէ իչէ-րիյէ կիրմիշ տիր . . . կիտիպ շու հայլազը չաղըրմագ իս-թէյօրըմ:

Էօքսիւզլէր. - Խա'յր, Տակոպէր, խա'յր, պիզի եա-լընըղ պրագմա, գօրգարըղ . . . :

Տակոպէր. - Ջաթէն էմին իմ քի շիմտի նէրէտէ իսէ ալտէթ իտէր վէ բէնչէսիլէ գաբուլը թըրմալար . . . իմ տի, պիզ հիքեայէմիզէ պագալըմ . . . :

Տակոպէր, պու սէօզիւ միւթէագըպ, իքի գըղ գա-րընտաշըն պաշը ուճընտա, վէ ֆադաթ պու տէֆա բէն-ճէրէնին թա գարչըսընտա օթուրտու վէ իֆատէսինէ շէյ-լէճէ տէվամ իյլէտի.

— Պիր ազ էվիլէ արզ իթտիյիւմ վէճհլէ, ժէնէրալ էսիր օլարագ վարչավիայա կէօթիւրիւլտիքտէն սօնրա, վալիտէնիզէ տիլտատէ օլտու. հալ պու քի, էպէվէյնի պու գըզճըղազը պիր տիկէրիլէ թէզվիճ իթմէք թէսալ-վուրընտա ըտըլար: 1814 սէնէսինտէ, մուհարէպէ խի-թամ պուլմըշ օլտըղընը, իմբէրաթօրըն էլպա ատասընա

նէփի իտիւմիշ պուլընտըղընը , վէ Պուրպոնլարըն տախի Ֆրանսայա ավտէթ իթմիշ օլտըգլարընը իշիթտիք : Պուրպոնլար , քէնտիլէրինի Ֆրանսայա իատէ իտէն Բրուսիալը վէ Բուսիալըլար իլէ պիլիթթիֆազ , Իմբէրաթօրը Էլպա ատասընա սիւրմիւշէր իտի : Վալիտէնիզ , պու խապէրի իշիթտիլինտէ , ժէնէրալա խիթապէն . «Մուհարէպէ խիթամ պուլտու , արթըզ սէրպէսթ սինիզ . Իմբէրաթօր չիմ տի հալը սէֆալէթտէ պուլընըյօր . սիզ հէր շէյի անըն սայէթինտէ գազանմըշ օլտըղընըգտան , կիտիպ քէնտիսինի պուլմալըսընըզ . . . : Պիր տէ նէ՞ վազթ կէօրիւշէպիլէ՝ ճէյիմիզ պէլլի տէյիլ տիր , Լաքին սիզտէն պաշգա հիշ քիմ սէյէ վարմայաճաղըմը վատ իտէրիմ , վէ իլա նիհայէթ իլէօմր պէնի կէլիպ պուլապիլիւրսինիզ...» տէտի : Ժէնէրալ Եօլա չըգմազտան էվիլէլ , պէնի հուզուընա ճէլպ իտիպ . «Տա'կոպէր , սէն պուրատա գալ . մատմուազէլ Էվա , խա նէտանընըն իզաճաթընտան քէք զիյատէ միւքէստէր օլուպ տա , ֆիրար իթմէք նիյէթինտէ պուլընըրսա , սէնին մուալլէնէթինէ պէլքի իհիթիւաճը օլուր : Մուխապէրաթ վէ մուրասէլաթըմըզ տախի սէնին վասիթանլա վազը օլաճազ տըր : Բարիսէ մուվասէլէթ իթտիլիմտէ , զէվճէն իլէ օղընը կէօրիւպ քէնտիլէրինի թէէմին . . . վէ սէնին պանա հազիգի պիր տօսթ օլտըղընը արզ իտէճէյիմ : » տէտի :

Բօզ . - (Թէէսսիւրի գալպլէ Տակոպէրին Եիւզիւնէ պազարազ .) Հազըգաթէն տօսթ ըթլազընա շայէսթէ սին , Տա'կոպէր :

Պլանշ . - Էպէվէյնիմիզէ իթտիլին կիպի , Էվլատլարընա տախի տօսթըղընը տիրիլ իթմէզ սին :

Տակոպէր . - Օրասը թապիի տիր . պիրինի սէվմէք , տի . կէրլէրինի տէ սէվմէք տէմէք տիր : Բէտէրինիզ , Իմբէրաթօրըն Եանընտա պուլընմազ իւզրէ , Էլպա ատասընա կիթտի . պէն իսէ , Վարչապիատա գալտըմ , վէ վալիտէնիզլին պու-

լընտըղը խանէ ճիւղարընտա պիր մահալտէ կիզէնէրէք , ժէնէրալտան կէլէն մէքթուպլարը , խաֆիյէն քէնտիսինէ թէսլիմ իտէր իտիմ . . . : Հաթթա , պու մէքթուպլարըն պիրինտէ , ժէնէրալ Սիմոն , իմքէրաթօրըն պէնի տէ անմըշ օլտըղընը պիլտիրմիշ օլմաղլէ , պուրասընը քէմալը շէրէֆ ու իֆթիխարլա պէյան իյլէրիմ :

Բօզ . - Սէնի թանըր մը ըտը :

Տակոպէր . - Պիր ազ թանըր ըտը . բէտէրինիզ պէն . տէն պահա իտիպ տէ , իսմիմի թէլաֆֆուզ իտինճէ , իմ բէրաթօր . « Հա՛ , Տակոպէ՛ր մի , էսկի խասսա օրտումըն սիւվարի գումպարաճըսը տէյի՛լ մի , Մըսըր վէ իթալիա մուհարէպէլէրինտէ հատտսըզ հիսապսըզ ճէրիհալար ալլազ վիճուտի գալպուր կիպի տէլիք տէլիք օլմուշ օլան էսկի պիր քիւլհանի տէյի՛լ մի քի , Վակրամ մուհարէպէ . սինտէ կէօյիւսիւնէ քէնտի էլիմէ նիշան թագտըմ . . . քէնտիսինի գաթան ունուլթմամըշըմ » . - տէմիշ : Ճէնապը Հազգ շահիտ օլսուն քի , վալիտէնիզ շու սաթըլարը օ . գուտըղը վազթ , հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամաղա պաշլատըմ . . . :

Պլանշ . - Իմքէրաթօր հա՛ . . . ուսլու տուրտըղըմըզ վազթ պիզէ կէօսթէրտիյին օ գըրմըզը շէրիտլի կիւմիւշ խաշ իւզէրինտէ , նէ՛ գատար կիւզէլ պիր շէհրէյէ մալիք իտի . . . :

Տակոպէր . - Պունտան գաթընաղար , միւշարիլէյհին վէրտիյի պու խաշ , պէնիմ իչուն պիր եատիկեարը մուգատտէս հիւքմինտէ օլտըղընտան , չանթամըն իչինտէ , պիզճէ էն զիյատէ գըյմէթտար օլան ուֆաճըգ սէրվէթիմիզ վէ էվրագը մախսուսէմիզլէ պէրապէր սագլամըշըմ տըր . . . : Վալիտէնիզէ կէլինճէ , ժէնէրալըն մէքթուպլարընը քէնտիսինէ թէսլիմ իթմէք , վէ մումաիլէյհ հազգընտա արիզ ու ամիգ գօնըշմագ , պիչարէ գատընա զիյատէսիլլէ թէսէլլիպախշ օլուրտու . չունքի մէզպուրէ ,

խանէտանընըն իզաճաթընտան բէք մուազզէպ օլըյօրտու-
 էպէվէյնի, պիր տիկերիյէ թէգէվվիւն իթմէսի իչուն,
 քէնտիսինի թագիպ ու թագեիգ իտիյօրլար ըտը ըսա տա,
 վալիտէնիզ տալիմ իւզ գէման. «Պէն, ժէնէրալ Սիմոնտան
 մատաա հիշ պիրիսիյէ էվլէնմէմ վէ էվլէնմէյէճէյիմ. »
 ճէվապընը վէրիւր իտի: Քէնտիսի ալիճէնապ, սապըրքեար
 վէ ճէսուր պիր գաաըն օլտըղընտան, կէօրիւլմէյէ չայան
 ըտը: Պիր կիւն ժէնէրալտան պիր մէքթուպ ալտը. բէ-
 տերինիզ, պու մէքթուպընտա, իմբէրաթօր իլէ պէրապէր
 էլպա ատասընտան հարէքէթ իթմիշ օլտըղընը պիլտիրի-
 յօրտու: Մուհարէպէ եէնիտէն պաշլատը. պու մուհա-
 րէպէ, հէր նէ գատար չօգ սիւրմէտի իսէ տէ, Ֆրանսըզ
 ասաքիրինին հարէքեաթը չէճիանէ վէ ֆէտաքեարանէսի
 սայէսինտէ, էմսալի կիպի գահրամանանէ օլտու: Բէտէ-
 րինիզ, արսլան կիպի բէնշէլէշտիյինտէն, գօմանտա իթտի-
 յի օրտու տախի քէնտի հարէքէթինէ իմթիսալ իյլէտի.
 հալ պու քի, պուռլարըն էսնաի հարպտա կէօսթէրտիյի
 չէյ՝ չէճաաթ օլմայըպ, իլլա պիր զազապը մէճնուռանէ-
 տէն մատուտ ըտը:

Պու սէօզլէրի սէօյլէտիյի զէման, իթթիեար ասքէրին
 եանագլարընը պիր հումրէթի ֆէվգ էլ ատէ իթիլա իթ-
 մէյէ պաշլատը. կէնճլիք զէմանընըն հըսսը գահրամանա-
 նէսի, գալպինտէ թէքրար թէճէսսիւմ վէ թէճէտտիւտ
 իտիյօր կիպի զանն իթմէքտէ իտի: Պիշարէ ատէմ, Ֆրան-
 սա ճիւմհուրիյէթի մուհարէպաթընըն ահվալը մազիյէսինի,
 իմբէրաթօրըղըն ֆիւթուհաթ ու մուզաֆֆէրիյաթընը վէ
 քէնտի ասքէրլիք էօմրիւնիւն իլք վէ սօն կիւնլէրինի խա-
 թըրլայօրտու:

Էօքսիւզլէր իսէ, գահրաման պիր ասքէր իլէ ճէսուր
 պիր վալիտէնին սէմէրէի մուհապպէթի օլտըզլարը ճիհէթ-
 լէ, Տալիպէրին պու միւէսսիր սէօզլէրինտէն գօրգաճագ-
 եէրտէ, պիլաքս մահզուզ օլմագտա ըտըլար. գալպլէրի

տահա զիյատէ շիտտէթլէ չարամագտա վէ եանագլարը իսէ շուլէնէսար օլմագտա ըտը :

Պլանշ. - Պէօյլէ գահրաման պիր բէտէրին էվլատը օլմագ, պիրիմ իչուն նէ պէօյիւք սաատէթ տիր . . . :

Տակոպէր. - Հագըգաթէն պէօյիւք պիր սաատէթ տիր, չոճուգլարմ. Լինեի մուհարէպէսինին ագչամը, Իմէրաթօր, մէյտանը մուհարէպէտէ բէտէրինիզի Լիւնի Գոթուլ վէ Իսթեմուլուէ Գոթուլէ իւնվանլարըյլա թաթիֆ իլլէյիպ, թէքմիլ օրտունըն մէսէրրէթինի մուճիպ օլտու :

Բօզ. - (Պու քէլիմէլէրին մագմունընը ֆէհմ իտէմէտիլինտէն, միւթէաճճիպանէ պիր թավը իլէ.) Իմէրաթօրըգ մարէշալը հա . . . :

Պլանշ. - (Գըզ գարընտաշը կիպի ըզհարը հայրէթ իտէրէք.) Հէմ տէ Լինեի տուգասը, տէյիլ մի Տակոպէր . . . :

Տակոպէր. - (Գէմալը ղուրուր վէ ազամէթլէ.) Էվլէթ. Պետրոս Սիմոն, պիր ամէլէ էվլատը իքէն Գոթուլ վէ Գոթուլ օլտու. պունտան տահա ալի պիր մէրթէպէյէ վասըլ օլմագ իչուն հիւքմտար օլմագ մուգթազի տիր. իլթէ, Իմ բէրաթօր հապրէթլէրի, էվլատը էհալի վէ էպնաի վաթանա պու եօլտա մուամէլէ կէօսթէրտիլինտէն, թէպասսը տախի, անըն ուղուրընա ճանընը ֆէտա իտէր իտի : Էքսէր տէֆա էհալիյէ խիթապէն. « Պագընըզ, սէվկիլի Իմ բէրաթօրընըզ, սիզի տաիմա թօք աղզընա սալտըրըյօր. » սէօզլէրինի թէվճիհ իտէրլէր իտի իսէ տէ, ազլ ու զէքեալէթլէ մութթասըֆ օլան էհալի, պու սէօզէ գարըլ. « Պէիս եօգ. պիր պաշգասը տա պիրի բէնչէի սէֆալէթէ չիքեար իտէպիլի. պիզ, թօքա գուրպան կիթմէյի վէ եիւզ պաշը, միրալայ, մարէշալ, հիւքմտար . . . եախօտ միւթէգաիտ ասքէր օլմագ իհթիմալինի տահա զիյատէ թէրճիհ իտէրիզ. պունլար, պաշգալարը ուղուրընա գըրգ

սէնէ միւթէմատիյէն չալըշըպ չապալատըգտան ոօնրա , պիր թաւան արասընըն սամանլարը իւզէրինտէ , աճըզըն , պիրուտէթին վէ իխթիեարըզըն թէէսիրիյէ կէպէրմէքտէն պիզճէ տահա խայրը տըր . » ճէվապընը վէրէրէք , մուգապէլէ կէօսթէրիլէր իտի :

Էօքսիւզլէր . - Ֆրանսա տախիլինտէ , Բարիս կիպի կիւզէլ պիր շէհրտէ աճըգտան վէֆաթ իտէն պիչարիլէր տէ պուլունըր մը , Տա'կոպէր :

Տակոպէր . - Էվլէթ չօճուզլարըմ . Բարիստէ տէ պուլունըր . պունըն իչուն սէօյլէյօրըմ քի , թօք աղզընա կիթմէք խայրը վէ հէր շէյէ միւրէճճահ տըր . զիրա պու սայէտէ , բէտէրինիզ կիպի , հէր քէսին տէ տուգա վէ մարէշալ օլապիլմէսի իհթիմալտէն տիր . Տուգա վէ մարէշալ տէմէքլէ կէշմէմէլիյիզ . պու սէօզլէր միւհթաճը կիզահ տըր . հաթթա , բէտէրինիզին տիւշմէնլէրի , պիր միւտտէթ սօնրա քէնտիսինին պու իւնվան վէ ըութպէսինի թանըմագ իսթէմէտիլէր . զիրա , Լինեի մուհարէպէսինի պէօյիւք պիր ըուզը մաթէմ թագիպ կիլէտի քի , օ . կիւնիւ վուգուա կէլէն մուհարէպէի միւտհիշէ ագշամըսը պէնիմ կիպի իխթիեար ասքէրլէր էշքրիզի քէտէր օլտըլար . . . : Եէվմի մէզքիւրէ . . . Վաթէրլո նամը վէրիլիւր էվլատլարըմ .

Տակոպէրին տիհանընտան սատըր օլան պու սէօզլէրին սուրէթի իֆատէսինտէ , օ տէրէճէ էսէրի հիւզն ու քէտէր գարըշմըշ ըտը քի , էօքսիւզլէր տիթրէտիլէր :

Պիշարէ իխթիեար , ահ ու զար իտէրէք իֆատէսինէ շէօյլէճէ տէվամ կիլէտի .

— Հասըլը քէլամ , ասքէրլիյին պէօյլէ լանէթլի կիւնլէրի տէ վար տըր . . . : Եէվմի մէզքիւրտէ , Վաթէրլոտա , Ժէնէրալ Սիմօն՝ խասսա ասքէրլէրինտէն պիր ֆըրգանըն պաշընտա տուրարագ , սօնուհա գատար քէմալը կէրմի իլէ տէօյիւշտիւ , վէ պիւթիւն վիճուտի գուրշունտան

տէլիք տէլիք օլարագ եէրէ սէրիւտի : Պունըն իւզէրինէ , միւտտէթի մէտիտէ էսիրի ֆիրաշ օլուպ , քէմալը տըգգաթլա թէտավի իտիւտիքտէն սօնրա , հէման շիֆաեապ օլմագ իւզրէ իքէն , տիւնեանըն պիր ուճընտա պուլընան Ս . Հեղինէ ատասընա կիթմէք ազմինէ տիւշտիւ : Պու ատա , ինկիլիզլէրին թահթը թասարրուֆընտա պուլընուպ , իսթէտիքլէրի կիպի թաղիպ իթմէքիչուն , պիշարէ իմբէրաթօրը օրայա սիւրմիւշէր իտի . կէօրիւօրսընըզ էվլատլարըմ քի , միւշարիլէյհ հազրէթլէրի , իպթիտաի էմրտէ հէր նէ գատար պախթիեար օլմուշ ըսա , մուախիեէն տէ օ գատար պէտպախթ օլարագ պիր չօգ սէֆալէթ ու մէզէլլէթէ կիրիֆթար օլմուշ տըր :

Էօքսիւզլէր . - Պու իֆատաթըն նէ՝ գատար միւէսսիր վէ քէտէրնաք տըր , Տակուպէր , եափաշ եափաշ աղլալաճաղըզ :

Տակուպէր . - Փիւ հազըգա աղլամաղա շայան շէյլէր տիր . . . : Իմբէրաթօր օ գատար մէզէլլէթէ գաթլանտը վէ օ գատար էլէմ ու քէտէր չէքտի քի , գալպի տաիմա բիւրսուն վէ կէօզլէրի սիրիշքլէ մէշհուն ըտը . . . : Ս . Հեղինէ ատասընտա , ժէնէրալըն , միւշարիլէյհ իլէ պիրլիքտէ պուլընմամասը տախի ճիւմլէի տէվահիտէն մատուտ ըտը . զիրա բէտէրինիզ իմբէրաթօր իլէ պիրլիքտէ պուլընմըշ օլա իտի , միւշարիլէյհէ թէսէլլի վէրէն գաթլարտան պիրի տէ քէնտիսի օլուրտու . լաքին տիւշմէնլէրի , բէտէրինիզին ատայա կիթմէսինի մէն՝ իթտիլէր : Պունըն իւզէրինէ ժէնէրալ , չօգլարը կիպի Պուրպոնլարա գարշը բիւրղազապ օլարագ , իմբէրաթօրըն օղլընը ֆրանսայա տավէթ իթմէք իչուն պիր ճէմիէթի ֆէսատիյէ թէշքիլ իյլէտի : Պատէհու , հէման քեամիլէն էսկի ասքէրլէրտէն միւրէթթէպ օլան պիր ալայ ասաքիրի մուսթահֆըզէյի տէ քէնտիսինէ պէնտ իթմէք իսթէտիյինտէն , մէզքիւր ալայըն պուլընտըզը Բիքարտիա շէհըլէրինտէն պիրինէ կիթ :

տի . հալպու . քի , էմրի ֆէսատ , հէնուզ մագսուտէ խըտ-
մէթ իթմէմիշ իքէն , հէր թարաֆա շայի օլմաղլա , ժէնէ-
րալ Սիմոն շէհրը մէզքիւրէ վասըլ օլուր օլմազ , թէվզըֆ
վէ միրալայըն հուզուրընա ըհզար իտիլտի . . . : Պու միրա-
լայըն քիմ օլտըզընը պիլիյօր մըսընըզ . . . (Պիր սանիյէ
գատար սիւքիւթտէն սօնրա .) լաքին . . . պուրալարընը
թաֆսիլ իթմէք հէմ հիքեայէմիզի ուզաթաճագ , հէմ տէ
սիզի զիյատէսիյլէ միւքէտտէր գըլաճագ տըր : Անճագ ,
շուրասընը պէեան իտէլիմ քի , մէրգում միրալայ ալշագ
հէրիֆին պիրիսի օլուպ , բէտէրինիզին՝ քէնտիսինտէն իս-
թիքրահ իտէճէք բէք չօգ սէպէպլէրի վար ըտը : Ճէսուր
բէտէրինիզ , պու միրալայիլէ բու պէ բու կէլտիյինտէ . « Է-
կէր ալշագ տէյիլ իսէն , պէնի պիր սաաթ գատար սէր-
պէսթ պըրագ տա , էօլիւնճէյէտէք տէօյիւշէլիմ . չունքի
պէն , շու եա պու սէպէպլէրէ մէպնի սէնտէն իսթիքրահ
ու նէֆրէթ իտէրիմ . » տէտի : Միրալայ պու թէքլիֆի
գապուլիտիպ , իրթէսի կիւնիւնէ գատար , ժէնէրալը սէր-
պէսթ պըրագտը : Իրթէսի կիւնիւ , չիտտէթլի պիր տուէլլօ
վուգու պուլուպ միրալայ մագթուլէն եէրէ սէրիլտի :

Բօզ . - Ա՛հ , եա՛ Բապպի , պու նէ՛ միւտհիշ հալ . . . :

Տակոպէր . - Ժէնէրալ , գըլըճընը սիլիպ թէմիզլէմէք
իւզրէ իքէն , սատըգ ահըպպասընտան պիրիսի , գաշըպ
գուրթուլմաղա անճագ վագթ պուլապիլէճէյինի սէյլէտի :
Պէրէքէթ վէրսին քի , բէտէրինիզ պու նասիհաթը տինլէ-
յիպ , ֆրանսանըն խարիճինէ չըգմաղա մուվաֆֆագ օլտու-
էվվէթ , չօճուգլարըմ . պու խուսուս , քէնտիսի իչուն սօն
տէրէճէ պիր պալթիեարլըգ տէմէք իտի . չունքի , հա-
րէքէթինտէն թամ օն պէշ կիւն սօնրա , ֆէսատճըլըգ
թէօհմէթիլլէ իթհամ իտիլիպ , իտամ ճէզասընա մահ-
քիւմ օլտու :

Էօքսիւզլէր . - Ա՛հ , եա՛ Բապպի , պու նէ՛ ֆէլաքէթ ,
պու նէ՛ իտպար :

Տակոպէր . - Էվվէթ , լաքին պու ֆէլաքէթ , պու իտպար , պիր սաատէթ , պիր իգպալ թէվլիտ իյլէտի : Վալիտէնիզ , քէմալը սէպաթ ու մէթանէթլէ վատընտա տուրարագ , բէտէրինիզէ չար չէչմ իլէ մունթազըր ըտը : Ժէնէրալա պիր մէքթուպ Եազտը , վէ պու մէքթուպըն . տա . « Էվվէլա Իմբէրաթօր , սօնրա պէն . » գայտընը տա իլավէ իյլէտի : Լաքին բէտէրինիզ , նէ Իմբէրաթօր , նէ տէ օղլու իչուն պիր չէյ Եաբամայարագ . Պրանսատան թէ . պիտ վէ Վարչավիայա իատէ իտիլտի : Վալիտէնիզին է . պէվէյնի վէֆաթ իթմիշ վէ հէր տիւրլիւ մէվանի օրթա . տան գալգմըշ օլտըզընտան , պիրի պիրիլլէ թէէհհիւլ իյլէտիէր քի , պէն տէ պու իզտիվաճըն շահիտէրինտէն պիրիսի օլտում :

Էօքսիւզլէր . - Հագգըն վար , Տակոպէր . պու . քէյ . ֆիյէթ , պէյլէ միւտհիշ ֆէլաքէթլէր արասընտա հագը . գաթէն պէօյիւք պիր սաատէթ տիր :

Տակոպէր . - Իշթէ պու սուրէթլէ իքիսի տէ պախ . թիեար օլտըլար . լաքին , խասախիսի հասէնէ իլէ մութ . թասըֆ հէր գալպին շանընտան օլտըզը վէճհէ , պու զէվճ ու զէվճէ տախի , նէ գատար մէսուտ վէ պախթիեար ըսալար , պաշգալարընըն ֆէլաքէթինտէն տէ օ գատար միւքէտտէր վէ մաղմուլմ օլուրլար ըտը . ֆիլվազը տա , Վարչավիա տախիլինտէ պախիսի հիւզն ու քէտէր օլաճագ չէյլէր Էքսիք տէյիլ իտի : Բուսլար , զավալը Լէհլիլէրէ Էսիր կիպի մուսամէլէ իթմէքտէ վէ պին տիւրլիւ իշքէն . ճէլէր վէրմէքտէ իտիլէր . սիզին ալիճէնապ վալիտէնիզ իսէ , նէսէպէն Պրանսըզ օլմագլա պէրապէր , գալպ վէ բուհ ճիհէթլէրիլլէ Լէհլի իտի . սաիրլէրինին խաֆիյէն սէյլէմէյէ պիլէ ճէսարէթ պուլամատըզլարը չէյլէրի , մէզպուրէ , քէմալը սէրպէսթի վէ ճէսարէթլէ ալէնէն սէյլէր իտի : Իշթէ պու սէպէպէ մէպնի , ումուլմ սէֆա . լէթզէտէկեանը Էհալի , քէնտիսինի Էքէհէք Էքէտէ տէյու

Թէսմիյէ իտէրլէր իտի : Պոլ մատտէ իսէ , Վարչավիա Րուս միւթէսարըրըֆընըն նազարը տըգգաթընը ճէլպ իչուն քեաֆի վէ վաֆի իտի : Պիր կիւն , Ժէնէրալըն ահըսպասընտան պիրիսի օլուպ , մըղրադըլըլար ալայընըն սապըգ միրալայը պուլընան ճէսուր վէ Եհլիյէթի պիր զաթ , Բուսլար ալէյհինտէ Թէրթիպ իտիլէն պիր ֆէսատը ասքէրիտէ իշթիքաքը պուլընմազ Թէօհմէթիլէ իթհամ իտիլիը վէ Սիպէրիայա Թարտ օլընմաղա մահքիւմ օլուր . հալ պու քի , Բուսլարըն էլինտէն պիր սուրէթլէ եագայը սըյըրարագ , բէտէրինիզին խանէսինէ իլթիճա , վէ բէտէրինիզ տալի մէրգումը իսֆա իլէր . Լաքին մատտէ , հէր նասըլ ըսա մէյտանա չըգմըչ օլտըղընտան , իրթէսի կիճէսի , պիր Րուս զապըթը իլէ եարըմ պէօլիւք Գազագ սիւվարիսի , պէրապէրէրինտէ պիր բօսթա արապասը պուլընտըղը հալտէ , գաբումըղըն Էօնիւնտէ տուրտըլար վէ պիչարէ Ժէնէրալը ալէլ աճէլէ ույգուտան գալտըրըպ կէօթիւրտիւլէր :

Էօքսիւզլէր . - Եւ՛ Բապպի , աճապա նէ՞ եաբաճագլար ըտը :

Տակոպէր . - Պիր տահա ալտէթ իթմէմէք վէ ալտէթ իթտիլինտէ միւէպպէտէն հապս ճէգասընա մահքիւմ օլմագ իւզրէ , Բուսիա Թօքրաղընտան Թէպիտ իտէճէքլէր իտի : Բէտէրինիզին՝ Էսնաի մուֆարագաթտա սօն սէօզլէրի , « Տակոպէր , զէվճէմի վէ Էվլատըմը սանա Թէսիլիմ իտէրիմ » քէլիմլէրի օլտու . զիրա վալիտէնիզ , պիր գաչ այա գատար սիզի տօղուրաճագ ըտը . Լաքին Բուսլար , վալիտէնիզին պու Թէհլիքէլի վաղիյէթինէ Էհէմմիլէթ պիլէ վէրմէյէրէք , մէղպուրէյի Սիպէրիայա նէֆ՝ ու Թէպիտ իթտիլէր : Պիր ազ Էվվէլ զիքը իթտիլիմ վագըրա , վալիտէնիզի օրատան տէֆ իթմէք իչուն պիր վէսիլէի հասէնէ իտի . զիրա մէրգումէ գատըն , Վարչավիատա պիր չօգ Էյիլիքլէր իտէրէք հէր քէսին նազարը

Թէվէճճիւհինի ճէլայ իթմիշ օլտըղընտան, Բուսլար՝ քէնտիսինտէն ատէթա գօրգարլար ըտը : Հաթթա, վալիտէնիդի թաղըրիպ իթմէքլէ տէ իքթիֆա իթմէյէրէք, էմլաք վէ էշեաի մէվճուտէսինի քեամիլէն զապթ ու մուսատէրէ իթտիլէր : Սնճագ, հիւքիւմէթ թարաֆընտան պիրլութֆը եէքեանէ օլմագ իւզըրէ, պէնիմ՝ քէնտիսինէ ըէֆագաթ իթմէքլիյիմէ միւսատէ իտիլտի : Եկէր ժէնէրալըն հըֆզ իթտիրմիշ օլտըղը ժօվիալ օլմամըշ օլսա ըտը, պիշարէ գատըն Սիպէրիայա գատար ըաճիլէն (ոտքով) կիթմէյէ մէճպուր օլաճագտը : Խիւլասաի քէլամ՝ վալիտէնիզ էսպսիւվար օլարագ, վէ պէն տէ սիզէ իթտիյիմ կիպի, մէզպուրէյէ ըէհպէրլիք իտէրէք, նիհայէթ սէֆիլ պիր գարիյէեէ վասըլ օլտըգ . օրատա, իւշ այ կէշէր կէշմէզ, սիզ տիւնեայա կէլտինիզ, չօճուգլարըմ :

Էօքսիւզլէր . - Բէտէրիմիզ նէ՞ օլտու :

Տակուպէր . - Նէ օլտըղընը պիլմէյօրտուգ . չունքի, Բուսիա թօքրաղընա կիրմէք քէնտիսի իշուն միւմքինսիզ օլտըղը կիպի, պուլընտըղը եէրտէն իքի էվլատըյլա ֆիրար իյլէմէք տախի, վալիտէնէզ իշուն տէրէճէի իսթիհալէտէ իտի . . . : Հաթթա ժէնէրալ, վալիտէնիզ մէքթուպ եազմագ թէսավվուրընտա տախի պուլընամագ ըտը . զիրա մէզպուրէնին նէ թարաֆտա պուլընտըղընտան խապէրտար տէյիլ իտի :

Էօքսիւզլէր . - Տէմէք տիրքի, օ թարիխտէն պէրու, քէնտիսինտէն հիշ պիր խապէր ալամատընը :

Տակուպէր . - Եալընըզ պիր տէֆա պազը խապէրէր ալապիլտիք, էվլատլարըմ . . . :

Էօքսիւզլէր . - Քիմին վասըթասըյլա . . . :

Տակուպէր, չօճուգլարըն պու սիւալի իւզէրինէ, պիր տագըգա գատար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա, պիր չէհրէի զարապէթնիւմա իլէ հիքեաեէսինէ թէքրար մուպաշէրէթ իյլէտի :

— Գիմին վասըթասըյլա մը . տիւնեատա , ինսանլարն հիչ պիրիսինէ պէնդէմէյէն պիր զաթ վասըթասըյլա . . . : Պու սէօղէրի անլաթապիլմէք իչուն , Վաթէրլոյ մուհարէպէսինտէ բէտէրինիզէ թէսատիւֆ իթմիչ օլան պիր հատիսէի խարիֆ իւլ ատէյի իսթիսար սուրէթիլէ նագլ իթմէքլիլիմ լագըմ տըր . . . : Մէգքիւր մուհարէպէ էսնասընտա , պիզիմ օրտումըզը տիւչարը բէրիչանի իտէն պիր պաթարեայը զապթ իթմէք իչուն , Լիմէրաթօր , բէտէրինիզի մէմուր իլլէմիչ իտի . Ժէնէրալ , թէճարիպի ատիտէտէն սօնրա , սայ ու ղայրէթի սէմէրէտար օլմատըղընը կէօրէրէք , պիր ալայ զըրհը ապէրինին պաչընա կէչտի , վէ պաթարեանըն պուլընտըղը թարաֆա հիւճում իլլէյիպ , միւթասը վէճհլէ , թօբլարըն եանընտա պուլունանլարը տախի թումէի սէյֆ իթմէք իչուն իւէրիյէ սէյիրթտի : Օ սըրատա , նէֆէրաթ վէ թօբճըլարընըն ճիւմէսի տէ իթլաֆ վէ եա ճէրհ իտիլմիչ օլան պիր թօբըն թա գարչըսընտա պուլունըյօրտու . մա հագա , նէֆէրաթը մէճրուհէտէն պիրիսի , հէնուզ գալգմաղա գուտրէթի պուլընտըղընտան , օլանճա գուլվէթինի թօբլայարաֆ , պիր տիզինին իւզէրինէ չէօքտիւ , վէ էլինտէ պուլընան եանմըչ ֆիթիլի թօբըն ալթընտաքի ֆալեա տէլիլինէ եագլաշտըրտը . նէֆէրի մէրգում պու խապասէթի իյգա իթտիլի էսնատէ , Ժէնէրալ Սիմին հայվանըյլա պէրապէր թօբըն թա գարչըսընտա , օն ատըմ գատար ուզագտա տուրույօրտու . . . :

Էօքսիւղլէր . - Ա՛հ , եա՛ Րապպի , բէտէրիմիզ նէ՛ տէհչէթլի պիր թէհլիքէյէ տիւչար :

Տակոպէր . - Էվվէթ , միւտտէթի էօմրիւնտէ պունտան պէօյիւք պիր թէհլիքէյէ տիւչար օլմըչ օլմատըղընը պանա սէօյլէտի . . . չունքի , թօբճը ապէրի , ֆալեա տէլիլինի աթէչլէր աթէչլէմէզ թօբ բաթլամըչ ըտը : Լաքին թամ պու սըրատա , օ անէ տէյին բէտէրինիզին կէօգիւ :

նէ իլիւմիշ օլմայան ուզուն պօյլու վէ քէօյլիւ գըյաֆէ-
թինտէ պիր քիմնէ , թօքըն էօնիւնէ աթըլտը :

Էօքսիւզլէր . - Հա՛յ պիշարէ . . . նէ՛ տէհշէթլի էօ-
լիւմ :

Տակոպէր . - (Միւթէֆէքքիրանէ պիր սուրէթտէ .)
Էվվէթ , տարպէնին տէհշէթլի օլաճաղը շէօյլէ տուրսուն ,
պիշարէ ատէմ պին բարչա օլաճագտը . . . վէ լաքին հիշ
պիր շէյ օլմատը . . . :

Էօքսիւզլէր . - Նէ՞ սէօյլէ յօրսըն :

Տակոպէր . - Ժէնէրալըն պանա նագլ իթտիլինի սէօյ-
լիյօրլմ . քէնտիսի պիր գաշ քէրրէ շու սէօզլէրի թէքրար
իլլէմիշ տիր . « Թօք բաթլատըղը սըրատա , տէհշէթիմի
ղապթէ մուղթէտիր օլամայարագ , պէնիմ ուզուրմա
ճանընը ֆէտա իտէն պու պէտպաթտ ատէմին բարչալան-
մըշ ճէսէտինի կէօրմէմէք իչուն , կէօզլէրիմի գաբատըմ . . . :
Լաքին թէքրար աշտըղըմտա , տիւման արապընտա եինէ
պու ուզուն պօյլու ատէմի կէօրտիւմ քի , հալէա այնը
մահալտէ սաքին պիր թավը իլէ տուրմագտա , վէ թօքճը
ասքէրինէ տօղրու միւքէտտէրանէ վէ ֆագաթ լաթիֆ
պիր նագար սալմագտա ըտը . մէրգուլմ ասքէր իսէ ,
պիր տիղի հէրտէ օլտըղը վէ վիճուտի տախի արգասընա
տօղրու էյիլմիշ պուլընտըղը հալտէ , շէյթանը կէօրմիւշ
կիպի տիւչարը խէվֆ ու տէհշէթ օլարագ , օ հէրիֆէ պագ-
մագտա ըտը : Լաքին մուհարէպէ տէվլամ իթմէքտէ օլտը-
ղընտան , պու ատէմի պիր տահա պուլմագ միւմքին օլա-
մատը . . . : »

Էօքսիւզլէր . - Էա՛ Րապպի . լաքին , Տակոպէր , պու
նա՛սըլ միւմքին օլապիլիր . . . :

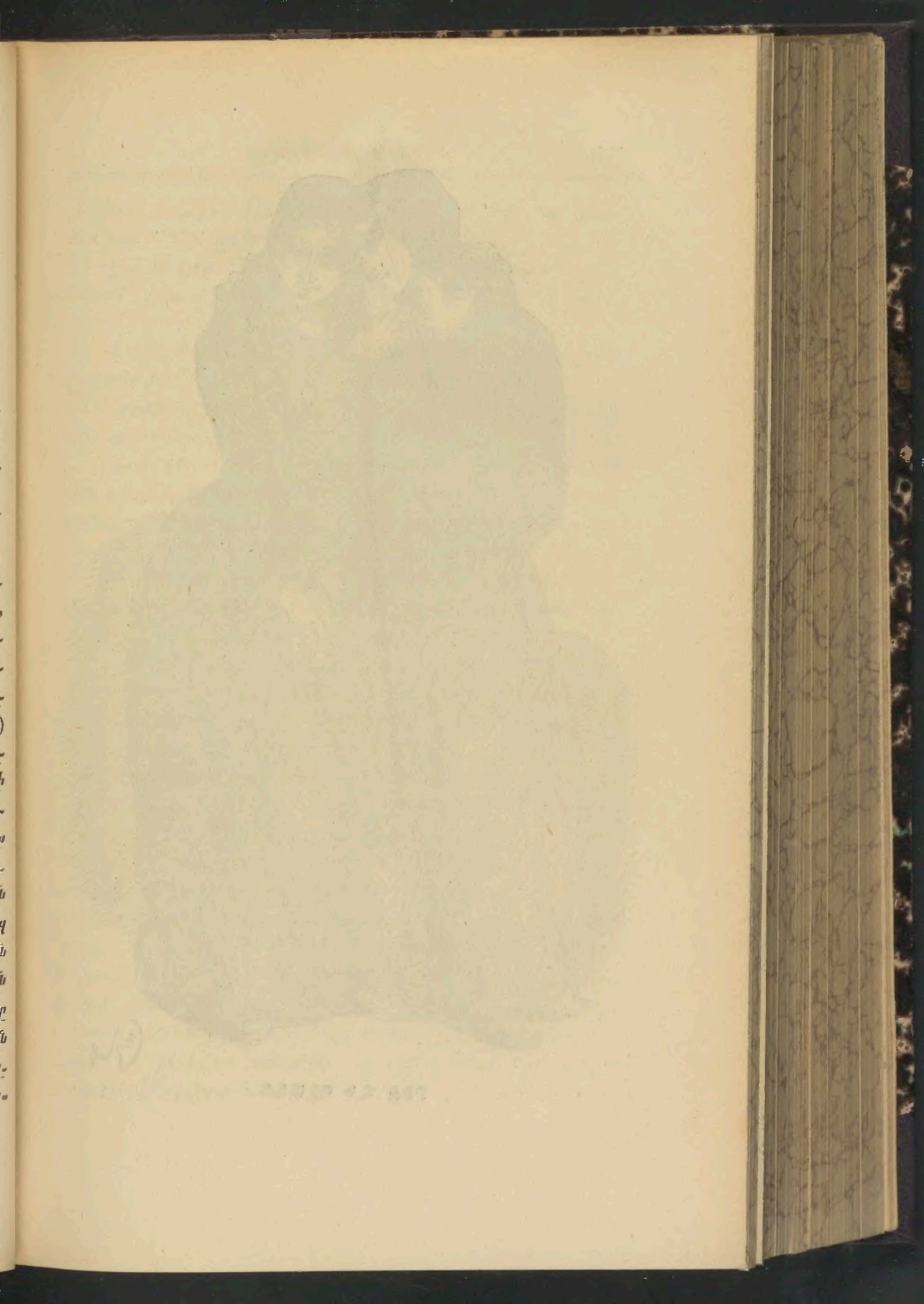
Տակոպէր . - Պէն տէ Ժէնէրալա պունը սօրտուլմ . հալ
պուքի , շայսնը իթիմատ օլմամագլա պէրապէր , բէք սա-
հիհ օլան պու վագըայը , քէնտիսի տէ հալլ իտէմէմիշ օլ-
տըղընը ճէվապէն սէօյլէտի . . . : Պունընլա պէրապէր , պու

ատէմին չէք ու սիմասը բէտէրինիզին զիննինտէ էբէյի-
ճէ նագչ օլունմը ըտը . զիրա ժէնէրալըն իֆատէսինէ
կէօրէ , մերգում գահրաման , թագրիպէն օթուզ եաչընտա
օլտըղը կիպի , գաչլարը տախի ղայէթ սիեհան վէ օրթա
եհրտէ պիրլէշմիշ օլտըղընտան , զանն իտէրսին քի , պիր
չէնէ պաչընտան տիկէրինէ գատար ուզանարագ , ալնընըն
իւզէրինտէ սիյահ պիր խաթթ չըզմը ըտը : Պու սէօզլէրի
զիննինիզտէ էյիճէ հըֆղ իտինիզ , էվլատլարըմ . սէպէ-
պինի չիմտի անլայաճագսընըզ :

Էօքսիւզլէր . - (Կիթտիքճէ թէզեիտի հայրէթ իտէ-
րէք .) Բէք էյի , Տակոպէր , ունում մայաճաղըզ . . . :

Պլանշ . - Ալնը սիյահ չըզկըլը օլան պու ատէմ նէ'
թօհաֆ չէյ իմիշ . . . :

Տակոպէր . - Տահասը վար , տինլէյինիզ քի սէօյլէյէ-
եհիմ . . . : Պալէատէ արզ իթտիյիմ վէճհլէ , բէտէրինիզ ,
վաթէրլոյ մուհարէպէսինտէ ճէրհ իտիլէրէք , եհրէ սէրիւ-
միշ վէ էօլիւ զանն օլընարագ օրատա թէրք իտիլմիշ ի-
տի : Կիճէ վագթը , մէյտանը մուհարէպէտէ , ալմը օլ-
տըղը եարալարըն թէէսիրիլէ իւզէրինէ հիւմմա (տեհդ)
կէլէրէք , պիր հալը պիհուշի իչինտէ սայըզլամաղա պաչ-
լամըշ . պու սըրատա , օ ուզուն պօյլու ատէմին՝ քէնտի
իւզէրինէ էյիլմիշ օլտըղը հալտէ , եարալարընտան ճարի օ-
լան գանը տուրտըմաղա վէ քէնտիսինի ճանլանտըմաղա
չապալայարագ , պիր նազարը լութֆքեարանէ վէ միւթէէս .
սիֆանէ իլէ եիւզիւնէ պագմագտա օլտըղընը մահթապըն
այտընլըղըլա կէօրմիւշ . . . : Հաթթա , քէնտիսինի ղայիպ
իթմիշ օլան բէտէրինիզ , պէօյլէ պիր մաղուպիլէթտէն
սօնրա , էօլմէքտէն ղայրը չարէսի պուլընմատըղընտան
պահսլա , մերգումըն հիմէմաթ վէ թէգայեիւտաթընը
րէտտ իթմէք իսթէտիքտէ , չախսը մէրգում . « Էվա իչուն
եաչամա՝ գլազըմ տըր . . . » սէօզլէրինի իրատ իյլէմիշ օլ-
տըղընը կիւյա բէտէրինիզ իչիթմիւշ . . . : Էվա , վալիտէնի-

249

POD AL OLULU

զին իսմի իտիքի, ժենէրալ, իմբէրաթօրըն եանընա կիթմէք իշուն, վարչավիատա թէրք իթմիշ իտի:

Էօքսիւզլէր. - Պու նէ՛ զարիպ շէյ, Տակոպէր... էյ օնտան սօնրա բէտէրիմիզ, պու ատէմի թէքրար կէօրտիւմիւ:

Տակոպէր. - Էվվէթ, կէօրտիւ. չունքի ժենէրալտան վալիտէնիզէ խապէրլէր կէթիրէն օ օլտու:

Էօքսիւզլէր. - Նէ՛ վազթ կէթիրտի... պիզ պունը հիշ պիլմէյօրըզ:

Տակոպէր. - Վալիտէնիզին վէֆաթ իթտիյի կիւնիւն սապահը, իխթիեար Ֆէտորա իլէ պիրլիքտէ չամ աղաճը օրմանընա կիթմիշ օլտըղընըզ տէրխաթըր իտիյօրմըսընըզ:

Րօզ. - (Քէտէրամիզ պիր թավը իլէ.) Էվվէթ, խաթըրըմըզտա տըր. վալիտէմիզին բէք զիյատէ սէվտիյի սիւբիւրկէ օթունը տէվչիրմէյէ կիթմիշ իտիք:

Պլանշ. - Պէտպախթ վալիտէճիյիմ. սըհհաթ ու աֆիյէթի օ գատար պէրքէմալ ըտըքի, ագչամ իւզէրի պաշըմըզա պէօյլէ պիր ֆէլաքէթ կէլէճէյի խայալիմիզտէն պիլէ կէչմէզ իտի...:

Տակոպէր. - Շիւպհէսիզ, էվլատլարըմ, չիւպհէսիզ, հաթթա պէն պիլէ օ սապահ պալչէտէ չալըչըր իքէն, թիւրքի չաղըրըյօրտում. զիրա, պէնիմ տէ սիզին կիպի մահզուն օլաճագ հիշ պիր սէպէպիմ Խօգտու. իշթէ պու սուրէթլէ հէմ չալըչըր, հէմ տէ թիւրքի չաղըրըր իքէն, պիրիսինին Ֆրանսըզ լիսանըյլա, «Միլօսք գարիյէսի պուրասը՝ մը տըր...» տէյու սօրտըղընը իշիթտիմ. պաշըմը տէրագապ օ թարաֆա չէվիրտիյիմտէ, էօնիւմտէ պիր էճնէպի կէօրտիւմ իսէ՛ տէ, մէրգումա ճէվապ վէրէճէք եէրտէ, քէմալը տըգգաթ ու իթինա իլէ եիւղիւնէ պագտըմ, վէ վէլէհ ու հայրէթէ տիւչար օլարագ իքի ատըմ գատար կէրիլէտիմ:

Րօզ. - Նէ՞ իշուն :

Տակոպէր. - Զիրա պու էճ նէպի , ուզուն պոյլու , սօ-
լուգ չէհրէլի , եիւքսէք վէ կէնիշ ալընլը պիր ատէմ օլտը-
ղը կիպի , սիյահ գաշլարը տախի օրթա եէրտէ եէքտիկէ-
րինէ պիրլէշմիշ վէ զանն իտէրսին քի աշնընըն պիր ուճըն-
տան տիկէր ուճընա գատար սիյահ պիր խաթթ չըզմըշ
ըտը :

Պլանշ. - Աճապա պու էճ նէպի , մուհարէպէլէր էսնա-
սընտա իքի տէֆա բէտէրիմիլին եանընտա պուլընան ա-
տէմ մի իտի :

Տակոպէր. - Էվվէթ , թա քէնտիսի :

Րօզ. - (Միւթէֆէքքիրանէ պիր թարղտա .) Լաքին ,
Տակոպէր , պու մուհարէպէլէրտէն պէրու նէ՞ գատար վա-
գըթ կէշմիշ տիր :

Տակոպէր. - Թագրիպէն օն ալթը սէնէ գատար :

Րօզ. - Է՛յ , թանըմագ իտտիասընտա պուլընտըղըն
էճ նէպի , գա՛շ եաշընտա վար ըտը :

Տակոպէր. - Անճագ օթուզ եաշընտա վար ըտը :

Րօզ. - Շու հալտէ , օն ալթը սէնէ մուգատտէմ ,
բէտէրիմիլէ պէրապէր պուլընմըշ օլան ատէմին թամ
պու էճ նէպի օլտըղընը նա՛սըլ հիւքմ իտէպիլիւրսին :

Տակոպէր. - (Պիր տագըգա գատար սիւքիւթ իթ-
տիքտէն , վէ ումուզլարընը գալտըրտըգտան սօնրա .)
Հագգընըզ վար , չօճուզլարըմ . պէսպէլլի միւշապէհէթ-
տէն ալտանմըշ օլմալըյըմ . . . վէ եախօտ էկէր օ ատէմ
իսէ , տէմէք տիր քի իխթիեարլամամըշ . . . :

Պլանշ. - Վագթըյլա բէտէրիմիլէ մուալէնէթ իտէն
քէնտիսի օլուպ օլմատըղընը սօրմատըն մը :

Տակոպէր. - Իպթիտաի էմրտէ , օ տէրէճէ չաշըրտըմ
գալտըմ քի , պու խուսուս խաթըրըմա կէլմէտի . պուն-
տան մաատա , մուհալէրէմիլ օ գատար գըսա սիւրտիւ
քի , պուրասընը սիւալ իթմէյէ մէյտան պուլամատըմ

Միջոց գարիյէսինն նէ թարափտա օլտըղընը թէքրար սիւալ խորնճէ , պուլընտըղը մահալին Միջոց գարիյէսի խտույնի ճէվապէն սէօյլէտիմ : Պատէհու , « Լաքին , Էֆէնտի , պէնիմ Ծրանսըղ օլտըղըմը նէտէ՞ն անլատընըղ . » սիւալիմէ . « Պիր ազ Էվվէլ , պուրատան կէչտիյիմ վազթ թիւրքի չաղըրմագտա օլտըղընըղը իշիթտիմ տէ , անտէն անլատըմ . » ճէվապընը վէրտիքտէն սօնրա . « Փագաթ ժէնէրալ Սիմոնըն զէվճէսի մատամ Սիմոն հանկը թարափտա օթուրուր , աճապա պիլի՛րմիսինիզ . » տէյու սօրտըգտա . « Պուրստա օթուրուր . » տէտիմ :

Պու զիյարէթի նակէհանիտէն տօլայը ըզհարը թէաճճիւպ իթտիյիմի կէօրէրէք , պիր գաչ տագըղա գատար քէմայը սիւքիւնէթլէ Եիւզիւմէ պագտըղտան սօնրա , Էլինի պանա ուղաթըպ . « Սիզ ժէնէրալ Սիմոնըն սատըգ տօսթը սընըղ , տէյի՛լ մի . » տէտի :

Պու սէօզ իւզէրինէ , տիւչար օլտըղըմ հայրէթին տէրէճէսինի սիզ թէխայեիւլ իտէպիլիքսինիզ , Էվլատլարըմ :

— « Լաքին , միւսիւ , նէտէ՞ն պիլիյօր սընըղ . . . »

— « Պանա սիզին հագղընըղտա չօզ տէֆալար քէմայը շիւքրանլա պահս իթմիշ տիր :

— « Սիզ ժէնէրալը կէօրտիւնիւղ միւ :

— « Էվվէթ . . . կէչէնլէրտէ Հինտիսթանտա կէօրտիւմ . պէն տէ անըն տօսթը օլտըղըմտան , զէվճէսինէ խապէրլէր կէթիւրիյօրում . զէվճէսի Սիպէրիտյա նէֆ՝ իտիլմիշ տէյու պիլիյօրտում . հալ պու քի , Թոպուք շէհրինէ վասըլ օլտըղըմտա , պու գարիյէտէ իգամէթ իթտիյինի խապէր ալարագ , օրատան տօս տօղրու պուրայա կէլտիմ . քէնտիսինի շիմտի կէօրմէք իսթէրիմ . իմտի , պէնտէնիզի անըն նէզտինէ կէօթիւրիւնիւղ . » տէտի :

Բօզ . - Օհ , պու լութֆքեար Եօլճու բէտէրիմիզին տօսթը ըմըշ Էօյլէ՛ մի , արթըգ քէնտիսինի սէվմէյէ պաշլատըմ :

Տակոպէր. - Ազաճըզ պէքլէմէսինի ընճա իթտիմ. պու հարէքէթիմ, պիր մէսէրրէթի նակէհանինին թէվլիտ իտէպիլէճէյի ֆէնալըգտան վալիտէնիդի մուհաֆազա իթմէք միւթալաասընա մէպնի իտի: Պէշ տագըզա սօնրա, եօլճու՝ վալիտէնիդին օտասընա տախիլ օլտու...:

Բօզ. - Պու եօլճու նա՛սըլ ատէմ իտի, Տակո՛պէր:

Տակոպէր. - Ուզուն պոյու, սլյահ վէ ուզուն սաչլը պիր ատէմ օլուպ, սըրթընա գոյու ընկլի պիր քիւրք կիյինմիշ օլտըղը միսիլու, պաշընա տախի քիւրքտէն մամուլ պիր պօնէթա գոյմուշ ըտը:

Պլանշ. - Սիմասը կիւզէ՛լ մի իտի:

Տակոպէր. - Էվվէթ, գըզըմ, շայէթ կիւզէլ... Լաքին հալ ու հարէքէթի օ գատար հիւզնէնկիդ վէ օ գատար հալիմանէ իտի քի, եիւրէյիմ ատէթա սըգըլմազա պաշլատը:

Բօզ. - Զավալլը ատէ՛մ. պէսպէլլի պէօիւք պիր քէտէրի օլմալը տըր:

Տակոպէր. - Վալիտէնիդ, պիր գաշ տագըզա գատար քէնտիսիյլէ գօնըշտըգտան սօնրա, պէնի եանընա չաղըրըպ ժէնէրալտան էյի խապէրլէր ալմըշ օլտըղընը սէօյլէտի: Օ սըրատա, կէօզլէրինտէն չէշմէ կիպի եաշ ագմագտա վէ էօնիւնտէ տախի պիր բաքէթ քեաղըտ պուլընմագտա ըտը: Իշպու էվրագ բաքէթ, պիր նէվ ըուզնամէտէն իպարէթ իտի. բէտէրինիդ, վալիտէնիդտէն ուզագ պուլընտըղը ճիհէթլէ, քէնտիսինէ շիֆահէն սէօյլէյէմէտիյի չէյլէրի քեաղըտա սէօյլէյիպ տէ, պիր աղ միւթէսէլլի օլմագ իշուն հէր ագշամ օ կիւնքի վուգուաթը գայտ իտէր իմիշ...:

Պլանշ. - Էյ պու քեաղըտլար նէրէտէ տիր, Տա՛կոպէր:

Տակոպէր. - Օրատա, չանթամըն իչինտէ մահֆուղ տըր. պիր կիւն անլէրի սիզէ վէրէճէյիմ. անճագ, իչին-

տէն պիր դաչ քեաղըտընը չըգարըպ իւսթիւմէ ալմըշըմ տըր քի, շիմտի օգույաճագ վէ սէպէպինի անլայաճագ սընըզ:

Բօղ. — Բէտէրիմիզ Հինտիսթանա կիտէլիտէն պերու, չօգ ղէման օլմուշ մը:

Տակոպէր. — Վալիտէնիզին իֆատէի միւճմէլէսինտէն եալընըզ չու գատար պիլիւրիմ քի, ժէնէրալ, Եունանիսթանտան սօնրա Հինտիսթանա կիթմիշ տիր. չունքի քէնտիսի, գուվլէթլիէրէ գարչը զաիֆ օլանլարը միւտաֆաա իթմէյի բէք սէվէր իտի: Հինտիսթանա այագ պասար պասմազ, վար գուվլէթլիլէ ինկիլիզլէրի թագիպ իթմէյէ պաչլամըշ, զիրա ինկիլիզլէր, քէնտի հարպ սէֆի-նէլէրինտէ պիզիմ էսիր վաթանտաչլարըմըզը թէլէֆ իթմիշլէր, վէ Ս. Հեղինէ ատասընտա տախի իմբէրաթօրա էմալի նամէշհուտ ճէվր ու ազապ վէրմիշլէր իտի: Պու տէֆաքի մուհարէպէ, գաթ էնտէր գաթ խայրլը օլտու. չունքի, ինկիլիզլէրէ ֆէնալըզ իթմէք՝ պիր հագգը մէշրու՝ միւտաֆաա իլլէմէք տէմէք իտի:

Էօքսիւզլէր. — Բէտէրիմիզ Հինտիսթանտա քիմի՞ն հուգուգընը միւտաֆաա իտիյօրտու:

Տակոպէր. — Պիչարէ Հինտ քրէնսլէրինտէն պիրիսինին հուգուգընը. զիրա ինկիլիզլէր, պի ղայրը հագգըն անլէրին մէմալիքինի զապթ ու իսթիլա իտինճէյէ գատար, թախրիպ վէ եաղմա իթմէքտէ իտիլէր: Կէօրիյօրսընըզ, էվլատլարըմ քի, բէտէրինիզին պու հարէքէթի տախի, գուվլէթլիլէրէ գարչը զաիֆլէրի վիգայէ իթմէք իչուն իտի: Բէտէրինիզ պու թէչէպպիւստէ տէ մուվաֆֆագ օլտու. չէօյլէ քի, պու քրէնսին, օն իքի եախօտ օն պէշ պին նէֆէր ասքէրինի պիր գաչ այ զարֆընտա թալիմ ու թէրպիյէ իտիպ ճէնկ ու ճիտալէ էօյլէ պիր ալըշտըրտը քի, իքի համաաա ինկիլիզլէրի քեամիլէն մահվ ու պէրպատ իթտիլէր: ինկիլիզլէր, էսնաի մուհարէպէտէ բէտէրինիզ

կիպի ճէսուր պիր ատէմէ թէսատիւֆ իտէճէքլէրինի ասւ
լա մէմուլ իթմէզլէր իտի . . . : Տուրընըզ էվլատլարըմ ,
ժէնէրալըն ըուզնամէսինտէն պիր գաչ սահիֆէսինի սիզէ
վէրէյիմատ օգուլընըզ . պուհլար , վուգուաթը մէզքիւրէ
հագգընտա պէնտէն տահա էյի վէ տահա զիյատէ մա-
լիւմաթ վէրէպիլիլըլէր : Պունտան պաշգա իշպու էվրագ-
տա , հէր պար խաթըրլամանըզ լազըմէտէն օլան պիր ա-
տէմին իամինի տէ օգուլաճագսընըզ : Զաթէն պու սահի-
ֆէյի ինթիխապ իթմէքտէն պաշլըճա մագսէտիմտէ պու
տըր :

Բօզ . - Մհ , բէտէրիմիզին էլիլէ եազըմըշ քեաղըտ-
լար օգումագ նէ պէօյիւք պախթիեարլըդ տըր . քէն-
տիսինի իշիթմիշ կիպի օլաճաղըզ :

Պլանշ . - Էվվէթ , եանըմըզտա օթուրմուշ տա գօնը-
շըյօր զանն իտէճէյիզ :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ , Տակոպէրին՝ ճէպինտէն
չըգարտըղը քեաղըտլարը ալմագ իւզրէ իքիսի պիրտէն էլ-
լէրինի ուզաթտըլար . պատէհու , ղայէթ միւէսսիր պիր
հիւսնի էտա իլէ հէր իքիսի տէ բէտէրլէրինին եազըսընը
պուս իթտիլէր :

Տակոպէր . - Սիզի մուհաֆազա իտէն մէլէյին Գար-
րիէլ նամըյլա եատ իտիլմէսինտէն տօլայը նէ իչուն ըզ-
հարը հայրէթ իթտիյիմի տէ պու մէքթուպըն սօնընտա
անլայաճագսընըզ , (Էօքսիւզլէրին չէհրէի հայրէթմէնտա-
նէսինի կէօրէրէք .) Օգուլընըզ , էվլատլարըմ , օգուլընըզ
եալընըզ , սիզէ շուրասընը արզ իտէյիմ քի , ժէնէրալ
Սիմօն պու քեաղըտլարը եազըղըզ զէման , անլէրի պիզէ
կէթիրէն եօլճուլը հէնուզ կէօրմէմիշ իտի :

Բօզ , եաթաղընըն իչինտէ օթուրմուշ օլտըղը հալտէ ,
քեաղըտլարը էլինէ ալըպ խօշ վէ հէյէճանլը պիր սէտա
իլէ օգումագա պաշլատը :

Պլանշ իսէ , պաշընը հէմիլրէսինին ումուզընա տա .

յաթմըշ օլտըղը հալտէ , քէմալը տըգգաթլա ըուզնամէ .
յի տինլէմէքտէ վէ տուտագլարընըն խաֆիֆ խաֆիֆ հա-
րէքէթէ կէլմէսինտէն , պունընտա զիհնէն օգուտագտա
օլտըղը իսթիսրաճ իտիլմէքտէ իտի :

8

ԺԵՆԵՐԱԼ ՍԻՄՈՆԸՆ ՐՈՒԶԵԱՄԷՍԻՆՏԵՆ ՖԸԳՐԱԼԱՐ

Ավա տաղլարընըն օրտուկեահը .

20 Շուպաթ 1830

« . . . Սէվկիլի՛ էվաճըղըմ .

« Թալիի նուհուսէթֆէրմանըն պէնի աթմըշ օլտըղը
Հինտիսթան չէօլլէրինտէ եաղըմըշ պուլընան , վէ ֆա-
գաթ պէլքի տէ նազարը միւթալաանա միւէպպէտէն մաղ-
հար օլաւնայաճագ օլան պու ըուզնամէյէ հէր նէ վագթ
քի պիր սահիֆէ տահա իլավէ իտիյօրըմ , գալպիմտէ
հէմ թաթլը , հէմտէ միւէլլիմ պիր հըսսը տէրունըն թէ-
վէլլիտ իթտիյինի տույըյօրում . չունքի , սէնինլէ պէրա-
պէր պու սուրէթլէ գօնըշտըղըմտա , հէր նէ գատար միւ-
թէսէլլի օլույօր իսէմտէ , եիւզիւնիւ կէօրմէյէրէք սէնի
մուսահիպ իթթիխազ իթտիյիմի հըսս իտինճէ , միհնէթ ու
քէտէրիմտէ սօն տէրէճէյէ վարըյօր :

« Վէլ հասըլ , չայէտ պիր կիւն պու քեաղըտլար վա-
սըլը տէսթի միւթալաան օլուպ տա , պու կիւն հայաթըմը
պօրճլու օլտըղըմ , վէ պէլքի տէ պիր կիւն սէնի վէ էվլա-
տըմը կէօրմէք պախթիեարլըղընը տա պօրճլու օլաճա-
ղըմ . օ ճէսուր մախլուգըն իսմինի օգույաճագ օլուրսան ,

գալալը քերիմանէն էլպէթթէ չարբաճագ տըր : Էվլա-
տըմը Հայաթտա տըր , տէյիլ մի . պէօյէ օլտըղընա ի-
նանմագ լաղըմ տըր . եօգսա պուլընտըղըն տէհէթլի
մէնֆա իչինտէ , հալին աճապա նէրէլէրէ վարաճագ-
տը . . . : Մինի մինի մէլէյլմ , շիմտի օն տէօրթ եաշըն-
տա օլմալը տըր . . . Նափըլ տըր , սանա պէնզէր մի .
սէնին կիպի կիւզէլ վէ մաի կէօղլէրի վաֆ մը տըր . . . :
Լաքին եարտըղըմ աաթթա տիւլանէլիք տիր . . . : Պու-
ուզըն ըուզնամէտէ , շիմալիյէ տէյին պէլքի եիրմի տէֆա
պիլա իխթիեար պու սիւալի իրատ իյլէտիմ . պիլիօրում ,
պու մէճնուհանէ սիւալիմէ , սէն էպէտա ճէվապ վէրմէ-
յէճէքսին . . . : Աճապա տահա գաջ տէֆալար թէքրար
իտէճէյիմ . . . : Եալընը շուրասընը ըէճա իտէրիմ քի ,
վէհէի ուլէատա պիր ազ վահշիեանէ կիպի կէօրիւնէն
ճալմա իսմինի տաիմա զիքր իթմէյի , վէ միւսէմմասընա
տաիմա մուհապպէթ իյլէմէյի Էվլատըմըզա էօյրէթմէք-
աէն կէրի տուրմայասըն . . . : »

Բօզ . - (Կէօղլէրի եաշարմըշ օլտըղը հալտէ , օգուճա-
սընը գաթ իտէրէք .) ճալմա՛ մը . . . :

Պլանշ . - (Հէմշիրէսինին հէյէճանընա վէճհի միւշա-
րէքէթ կէօթթէրէրէք .) ճալմա՛ հա , ահ , պու իսմի է-
պէտա ունութմայաճաղըզ :

Տակուպէր . - Հագգընըզ վար , Էվլատլարըմ . չունքի ,
ըէվիչի հալէ նէզարէն , պու իսմի թաշըյան աաթթա զայէթ
կէնճ , ճէսուր վէ շէօհրէթլի պիր ասքէր օլմալը տըր :
Տէվլամ իտինիզ պագալըմ , քիւչիւք Բօզ :

« Պու այ զարֆընտա կէչիրմիշ օլտըղըմըզ իքի կիւ-
զէլ մուհարէպէյի , պունտան Էվվէլքի Էվրագըն պիրին-
տէ նագշ ու թարիֆ իթմիշ իտիմ , աղիզէմ Էվա : Իխթի-
եար տօթըմ Հինտ բրէնսինին ասքէրլէրի , թէտրիճէն վէ
Էվրօքա ուսուլի իւզրէ թէրպիյէ իտիլէրէք , ինսանը տիւ-
շարը հայրէթ իտէճէք մէրթէպէտէ իշ կէօրտիւլէր . չէօյ-

լէ քի, Ինկիլիզէրի քեամիլէն թարումար վէ պէրպատ
 իթտիքլէրի ճիհէթլէ, պունլար տախի, հէր տիւրլիւ աուլ
 ու հագգանիյէթի բայիմալ իտէրէք, ճէպրէն զասպ իթմիշ
 վէ հալէա տա պիր սուրէթի զատտարանէ վէ պիրահմա-
 նէտէ խարապ ու վիրան իթմէքտէ պուլլընմըշ օլտըզլարը
 պու սէֆիլ մէմէքէթին պիր գըսմընը թէրքէ մէճպուր
 օլտըլար: Շուրասընը տախի պիլմէլի տիր քի, Ինկիլիզ
 մուհարէպէսի տէմէք, խըյանէթ, զասպ ու զարէթ վէ
 գըրղըն տէմէք տիր: Պու սապահ, գայալըզլար վէ եիւք-
 սէք տաղլար արասընտան պիր չօգ զահմէթլէ էրէյիճէ
 եօլ ալտըգտան սօնրա, Ինկիլիզլէրէ պիր ալայ ասաքիրի
 իմտատիյէ իլթիհագ իթմիշ օլտըղընը, վէ պունլարըն՝ պիր
 հարէքէթի թէճափուզքեարանէ իճրասըյլա, պիլիմ իւղէ-
 րիմիլէ հիւճուլ իթմէք նիյէթինտէ պուլլընտըզլարընը քէշ-
 շաֆլարըմըզտան խապէր ալտըգ, ծիւշմէն, պիլգտէն անճագ
 պիր գաշ ֆէրսախ (փարսախ) մէսաֆէտէ պուլլընտըղընտան,
 պիր մուհարէպէի չէտիտէնին վուզուր բէք զարուրի
 իտի: Պէնի գուրթարան տօսթըմըն բէտէրի, իսթիեար
 Հինա բրէնսի, լաեհէն գաթի՝ տէօյիւշմէք վէ հէր թարա-
 ֆա աթէշ սաշմագ իսթիյօրտու: Սաաթ իւշ րատտէլէրին-
 տէ, մուհարէպէ պաշլանըպ, բէք շիտտէթլի վէ բէք
 խուներիզանէ օլտու: Ինկիլիզլէր, պիլիմ ասքէրլէրէ նիս-
 պէթլէ բէք քէսրէթլի օլտըզլարը կիպի, քէնտիլէրինին
 իմտատընա կէլէն ֆըրգալար տա հէնուզ եօրըմամըշ աս-
 քէրլէրտէն միւրէթթէպ օլտըղընտան, պիլիմքիլէր պիր
 տագըգա գատար ալէաիմի թէրէտտիւտ վէ թէնէքքիւլ
 իպրազ իթտիլէր: պու հալի կէօրէրէք, տէրազապ պի-
 ղիմ սիւլարի իհթիեաթ ասքէրլէրինին պաշընա կէշտիմ
 վէ տիւշմէն իւզէրինէ եիւրիւտիւմ:

« Իսթիեար բրէնս, մուգաթէլէնին թա մէրքէղինտէ
 պուլլընուպ, միւթատը վէճհ իւզրէ գահրամանանէ տէօ-
 յիւշմէքտէ իտի: Անճագ օն սէքիլ Եաշընտա պուլլընան

վէ բէտերի կիպի ղայէթ ճէսուր վէ եիկիթ օլան օղլու՝ ճալմա տախի եանըմոտան հիչ այրըլմաղ ըտը : Մուգա-
թէլէնին էն շիտտէթլի պիր վազթընտա , պարկիրիմ վու-
րուլտու , վէ պէնիմէ պէրապէր քէնարընտան կէչմէքտէ
օլտըղըմ պիր չուգուրըն իչինէ եուվարլանտը . պունըն
իւզէրինէ օ գատար ահմագճա հայվանըն ալթընտա գալ-
տըմ քի , պիր միւտտէթ սօնրա , գալչամըն գըրըլմըշ օլ-
տըղընը զանն իյլէտիմ :»

Պլանշ . - Ահ , զավալը բէտէր :

Բօզ . - Պէրէքէթ վէրսին քի , բէտերիմիզէ պու տէ-
ֆա տախի թէհլիքէլի պիր հալ վազը օլմայաճագ տըր ,
չունքի տօթը ճալմա եանընտա պուլունըյօր : Կէօրիւյօր
մըսըն , Տա'կոպէր , պու իսմ ֆիքրիմտէ հաւըլ գալմըշ .
տէտի , վէ օգ ումասընա շու եօլտա տէվամ իյլէտի :

«Ինկիլիղէր , պէնի թէլէֆ իթտիքտէն սօնրա , Հինա
բրէնսինին օրտուսընը բէք սուհուլէթլէ թարումար ի-
տէճէքլէր տէյու մէմուլ իտիյօրլար ըտը . պու զէհապըն
պէնճէ նէ գատար մուճիպի շէրէֆ ու իֆթիխար օլտըղը
թարիֆտէն միւսթաղնի տիր : Իչթէ պու սէպէպէ մէպնի ,
պիր սիրահի զապըթը իլէ պէշ ալթը նէֆէր պաշը պօղուգ
ասքէրի , պէնիմ չուգուրա եուվարլանտըղըմը կէօրիւր կէօր-
մէզ , իչիմի տէրհալ պիթիրմէք իչուն իւզէրիմէ հիւճում
իթտիլէր : Պիզիմ ճէպէլիլէր (լեռնական) իսէ , մուհարէ-
պէնին շիտտէթինտէն պիհուշ օլմուշ , վէ աթէշ վէ տիւ-
ման արասընտա գալմըշ օլտըգլարընտան , տիւշտիլիմի
կէօրմէմիլէր իտի : Լաքին ճալմա , պէնտէն այրըլմըշ օլ-
մատըղը ճիհէթլէ , իմտատըմա եթթիշմէք իչուն չուգուրա
աթլատը , վէ մութթասքի օլտըղը ազմը ճէսուրանէսի
սայէսինտէ հայաթըմը գուրթարտը : Շէօյլէ քի , գարա-
պինասընըն իքի գուրչունը հէնուղ պօշանմըշ օլմատըղըն-
տան , պիրի իլէ զապըթը եէրէ սէրտի , վէ տիկէրիլէ տէ,
պիր սիւնկիւ տարպէսիլէ սօլ էլիմի տէլմիշ պուլընան

պիր պաշը պօղուգ ասքերինին գօլընը գըրտը Լա-
քին միւսթէրիհ օ՛լ, սէվկիլի էվաճըղըմ. պու եարա՝ պէ-
նիմ իշուն ատէթա պիր թըրմագ էսէրի տէմէք տիր . . . :

Պլանշ. - (Էլէրինի պիրի պիրինէ գաւուշտըրարագ
վէ հէմշիրէսինին օգոււմասընը քէսէրէք .) Եա՛ Բապպի ,
եհ՞նէ մի եարալանմըշ . . . :

Տակոպէր. - Միւսթէրիհ օլընըղ, էվլատլարըմ. բէ-
տէրինիղին տէտլի կիպի , պու եարա՝ պիր թըրմագ էսէ-
րինտէն իպարէթ տիր . չունքի ժէնէրալ , պունտան էվ-
վէլքի մուհարէպաթտա քէնտիսինի տէօյիւշմէքտէն մէն՝
իթմէյէճէք տէրէճէտէ պուլընան եարալարը ղէուլէու-
թապիր իտէր իտի . . . : Տօղրուսու , պու կիպի թապիրլէր
պուլմագ տա մահղա քէնտիսինէ մախսուս տըր :

Բօղ, եաշարմըշ օլան կէօղլէրինի սիլտիքտէն սօնրա
օգոււմասընա թէքրար տէվամ իյլէտի .

Ճալմա , եարալանմըշ օլտըղըմը կէօրիւնճէ , էլին-
տէքի աղըր դարապինասընը թօրուղ (լախտ) կիպի իսթի-
մալ իտէրէք , իւղէրիմէ հիւճոււմիտէն ասքերլէրի ըիւ-
ճաթէ մէճպուր իյլէտի : Հալ պու քի , թամ պու էսնա-
տէ , տիկէր պիր տիւշմէն ասքերի տահա կէօրտիւմ քի ,
չուգուրըն եօգարըսընտա պուլընան հինտ գամըշլարը ար-
գասընտա սիքերլէնտի , վէ էլինտէքի ուղուն թիւֆէնկի՝
եաւաշ եաւաշ ինտիրտիքտէն , վէ իքի տալ արասընա
վաղ իյլէտիքտէն սօնրա , ֆիթիլի իւֆլէյիպ ճալմայա տօղ-
րու նիշան ալտը . հայգըրըպ տա պիշարէյի թէհլիքէտէն
խապէրտար իյլէմէք իսթէտիմ իսէ տէ , մէյտան պու-
լամատըմ. չունքի , ճէսուր տէլիգանլը՝ պիր գուրչուն
տարպէսիյլէ թա կէօյիւսիւնտէն ուրուլտու , վէ քէնտի միւ-
րատընա ըաղմէն , իքի ատըմ գատար կէրիլէյէրէք , պիր
տիղի իւղէրինէ եէրէ տէվրիլտի . պունընլա պէրապէր ,
սէպաթ ու մէթանէթի ապա էլտէն պըրադմայարագ ,
քէնտի վիճուտիլէ էօնիւմէ սիքեր չէքիպ պէնի մուհա-

Ֆազա վէ միւտափաա իթմէյէ զայրէթ իյլէտի . . . : Պու սըրատա տիւշար օլտըղըմ հիտտէթ ու մէտուսիյէթին տէրէճէսինի սէն թագտիր իտէպիլիրսին, սէվկիլի էվաճըղըմ . քէնտիմի հայվանըն ալթընտան գուրթարմագ իչուն սարֆ իթտիյիմ թէգայեիւտաթ վէ իգտամաթ տախի , այաղըմ տա հըսս իթտիյիմ վէճա'ի զալիմանէնին թէէսիրիյլէ սէմէրէսիզ գալտըղը ճիհէթլէ , իչթէ պէօյլէ գուվվէթ վէ սիւահտան արի օլարագ , պու շիտտէթի միւպարէզէյի պիր գաշ տագըգա գատար սէյր ու թէմաշա իյլէտիմ :

α Ճալմա, բէք չօգ գան զաիպ իտէրէք՝ գօլու քէսպի զաաֆ իթմէյէ վէ եավաշ եավաշ տէրմանտան տիւշմէյէ եիւզ թութմըշ ըտը : Զաթէն պաշը պօղուգլարտան պիրիսի , պիր չօգ թէշվիգամիզ սէօղէրլէ տիկէր ըիւֆէգասընը թահրիգ իթմէքաէ , վէ գուշաղընտան տախի պիր տարպէի եէքեանէ իլէ ինսանըն պաշընը գօբարան պէօյլէ վէ աղըր պիր պըշգը չըգարմագտա ըտը . լաքին պու էսնատէ , պիզիմ ճէպէլիլէրտէն օն իքի քիշի թէսատիւֆ գապիլինտէն օլմագ իւզրէ իմտատըմըզա եէթիշէրէք, ճալմա իլէ պէնի գուրթարտըլար : Պիր չարեէք սաաթ սօնրա , թէքրար պարկիրէ ըաքիպ օլապիլտիմ : Պիր խայլի զայիաթ վէ խասարաթ իլէ պէրապէր , պու կիւն տէ զալէպէ չալան պիզ օլտըգ . Նարընքի կիւն մուհարէպէ գաթի օլաճագ տըր . չունքի ինկիլիլէր կէրիյէ ըիւճաթ իթմէտիքլէրինտէն օրտուկեահլարընըն աթէշլէրի պուրատան կէօրիւնիւյօր . . . : իչթէ , սէվկիլի էվաճըղըմ , էօմրիւմիւ պու ճէսուր չօճուղա նէ իչուն պօրճուլ օլտըղըմը թարիֆ իյլէտիմ : Համտ օլսուն , ալտըղը ճէրիհա թէհիլքէլի տէյիլ տիր . չունքի թիւֆէնկին գուրչունը հէտէֆի մագսուտէ խապէթ իտէճէք եէրտէ , գապուրղա քէմիքլէրինին եանընտան սըյրըլըպ կէշմիշ տիր : »

Տակոպէր . - Պու ճէսուր տէլիգանլը տախի , Ժէնէ .

րաւ Սիմոն կիպի ճերիհասընը պէյաւեւոյ թէսմիյէ իտէր
օլմալը:

« Շիմտի , ազիզէմ էվա , հիշ տէյիլ իսէ չու հիքեա-
յէյի օգույարագ ճալմա կիպի եիկիթ պիր տէլիգանլըյը
թանըմալըսըն : Պու նէճիպ վէ մէրտ չօճուղը պիր քէլիմէ
իլէ սանա նագչ ու թավսիֆ իտէյիմ : Բէնտիսի՝ օն սէ-
քիզ եաչընտա անճագ վար տըր . քէնտի մէմէքէթի տա-
խիլինտէ , էհալիյէ պազը քէրրէ լագապ վէրիլէր . իշթէ
պու ատէթ իգթիզասընտան օլարագ , օն պէշ եաչընտա
օլտըղը գէման , պու տէլիգանլըյը տախի Ալէճէնապ լագա-
պըյլա թալգիպ իթմիշէր . հագըգաթէն տէ , հէմ գալպ,
վէ հէմ րուհ ճիհէթլէրիլէ ալիճէնապ պիր չօճուգ տըր :
Եինէ ատաթը ղարիպէի մէղքիւրէ մուգթէղիյաթընտան
օլարագ , պու լագապ բէտէրինէ գատար ինթիգալ իթ-
միշ , վէ միւմալիլէյհ տախի Ալէճէնապ բէտէրի լագապըյլա
եատ իալիմէքտէ պուլընմըշ տըր . հալ պու քի , պու իթի-
եար Հինտ բըէնսի , հատտը զաթընտա ատալէթի գահրամա-
նանէ վէ իսթիգլալը լէվէնտանէնին պիր նումունէի միւ-
ճէսսէմի օլտըղընտան , Առիլ նամըյլա թալգիպէ տահա
ղիյատէ շայէսթէ տիր : Հինտիսթանըն սաիր պիշարէ բը-
րէնսլէրի կիպի , պու իսթիեար տախի , ինկիլիզլէրին իս-
թիպտատը թէճավուգքեարանէսի էօնիւնտէ քէմալը թէ-
վագու՝ վէ իսթիքեանէթլէ պոյուն գըրըպ , վէ հուգուգը
իսթիգլալ վէ հիւքմրանիսինի սաթըյա չըգարըպ գուվվէի
գահիրէ վէ մուճպիրէյէ գարչը ըզհարը թէսլիմիյէթ ի-
տէպիլիր իտի իսէ տէ , պէօյլէ պիր տէնանէթի գաթան
իլթիզամ ու իրթիքեապ իթմէտի . « Եա՛ հագգըմա թէ-
մամէն սահիպ օլուրըմ , վէ եա՛ տօղմըշ օլտըղըմ տաղլար
արասընտա պիր չուգուրա կիրէրիմ . » սէօղիւնիւ քէնտի-
սինէ խաթթը հարէքէթ իթթիխազ իթմիշ իտի : Պու սէօյ-
լէտիքլէրիմ սէօղլէր պօշ պօղաղլըգ գապիլինտէն օլմա-
յըպ , իլլա ատլ ու հագգանիյէթ իթիգատը տըր : - Պիր

կիւն քէնտիսինէ . « Լաքին մուհարէպէտէ մաղուպ օլա-
 ճագսընըզ . » տէտի իսէմ տէ , պու սէօղիւմէ ճէվապէն .
 « Պագսանա տօսթում , էկէր պիրիսի՝ մուճիպի ար ու հի-
 ճապ օլաճագ պիր ֆիիլտէ պուլընմաղա սիզի իճպար իթ-
 մէք իւզրէ , եւ՝ բաշ օլաճագ վէ եւ՝ եւնէնէն տէսէ նէ՝ եա-
 բարսընըզ . » սիւալիլէ մուգապէլէ իյլէտի : Օ կիւնտէն ի-
 թիպարէն , պու իսթիեարըն նասըլ ատէմ օլտըղընը ան-
 լայըպ , ագվիեայա գարչը աճիզլէրին հուգուգընը միւ-
 տաֆաա իթմէքտէն իպարէթ օլան պու մուգատտէս տա-
 վայա թէքմիլ ճան ու թէնիմի վագֆ իյլէտիմ : Կէօրիւ-
 յօրսըն , ազիզէմ էվա քի , ճալմա տախի բէտէրինէ լայըգ
 պիր էվլատ տըր . պու կէնճ Հինտլի , օ գատար գահրա-
 մանանէ վէ օ գատար սէպաթբէրվէրանէ պիր շէճաաթ
 ու ճէսարէթէ մալիք տիր.քի , Լէօնիտաս գէմանընտաքի
 Եունան տէլիգանլըլարը կիպի կէօյիւսի պաղըլ աչըգ օլա-
 րագ ճէնկէշիր . քէնտի մէմլէքէթինին սաիր ասքէրլէրի
 իսէ , պաչգա վագթլար ումուզլարընը , գօլլարընը վէ
 կէօյիւսլէրինի աչըգ սագլամայը իթիեատ իթմիշ օլտըգլա-
 րը հալտէ , մուհարէպէ մէյտանընտա էբէյիճէ գալըն պիր
 եաղմուլըզ կիյինրլէր : Պու տէլիգանլընըն ազմը ճէսու-
 րանէ վէ եիկիթլիլի , Նաբուլի հիւքմտարընը խաթըրըմա
 կէթիրմիշ տիր.քի , միւմաիլէյհտէն չօգ տէֆալար սանա
 պահա իթմիշ վէ էն թէհիլիքէլի հիւճումլէրտէ պիլէ , է-
 լինտէ սիւահ նամընա եէքեանէ պիր գըրպաճը պուլընտը-
 ղը հալտէ , պէլքի եիւզ քէրրէ կէօրմիւշիւմ տիր . . . »

Տակուպէր . - Պու տախի տէմինճէք սիզէ պահա իթ-
 միշ օլտըղըմ , վէ Իմբէրաթօրըն՝ հիւքմտար իւնվանընը վէ-
 րէրէք էյլէնտիյի ատէմլէրտէն պիրի տիր : Պէն՝ իւսէրա
 միեանընտա Բրուսիալը պիր զապըթ կէօրտիւմ քի , Նաբու-
 լի հիւքմտարընտան ալմըշ օլտըղը գըրպաճ տարպէսինին
 մաի վէ գըրմըղը պիր նիշանէսի տահա եիւզիւնտէ տու-
 րույօրտու : Բրուսիալը զապըթ , պունըն՝ քէնտի չէրէֆ

« Դայսկէթինէ մուղայիր պիր հագարէթ օլտըզընը վէ
 եիւզիւնտէ գըրպաճ նիշանէսի թաշմագտան ըսա, պիր
 գըրլըճ տարպէսիլէ էօլմէյի տահա զիյատէ թէրճիհ իթ-
 տիլինի, պիր թագըմ շութ ումը զալիզէ արաորնտա պէ-
 յան իյլէտի . . . : Հէրիֆին հագգը վար ըտը . . . : Պու
 Նաբուլի հիւքմտարը, թօբա գարշը եիւրիւմէքտէն պաշ-
 գա պիր շէյ պիւմէզ իտի . հէր նէրէտէ օլուր ըսա օլ-
 սուն, պիր թօբ սէտասը իշիտիր իշիթմէզ, կիւյա քէնտի-
 սինի պիւխասսա օրայա տալէթ իտիօրլար ըմըշ կիպի,
 «Հազըր, հազըր . . . » տէյու Նիտա իտէրէք, տէրագապ
 օ թարաֆա սալտըրըր ըտը: Նաբուլի հիւքմտարընտան
 սիզէ պու գատար պահա իտիշիմին սէպէպի շու տըր քի,
 միւմաիլէյհ հէր քիմիլէ գօնըշաճագ օլսա . «Թէնէրալ
 Սիմանըն եախօտ պէնիմ բէրիշան իտէմէտիլիմիզ պիր օր-
 տույը հիշ քիմնէ բէրիշան իտէմէզ . » տէր իտի :

Բօզ, օգուճագտա թէքըար տէվամ իթմէյէ պաշ-
 լատը .

« Լաքին ճալմատա, սիննի շէպապէթինէ բաղմէն,
 զայէթ տէրին պիր մէրագ էսէրի պուլընտըզընը քէմալը
 ըզտըրապը գալպէ միւշահէտէ իյլէտիմ: Պազը քէրրէ բէ-
 տէրիլէ քէնտիսի մապէյնինտէ զարիպ պագըշլար մու-
 պատէլէ իտիլտիլինի տէ կէօրիւր իտիմ . իքիսինին տէ արա
 սըրա աղըզլարընտան զաշըրտըգլարը պազը սէօզլէրտէն՝
 արամըզտա վիճուտը տէրքեար օլան մուխատէնէթի մահ-
 ըմանէնին խարիճինտէ օլարագ, պէնտէն պազը ֆամիլէա
 էսրարը քէթմ իթմէքտէ օլտըզլարընը իսթիտլալ իյլէտիմ:
 էսրարը մէզքիւրէ, պիր վագըաի խարիգ իւլ ատէտէն ի-
 պարէթ օլուպ, քէնտիլէրինին թապ'ան էվհամ ու խայա-
 լաթա մաիլ օլան վէ թէհէյեիւճի տաիմի իշինտէ պուլընան
 ֆիքրլէրի, պու վագըայա թապիաթըն ֆէվզիտէ պիր մա-
 հիլէթ վէրմիշ տիր :

« Պիր տէ, սէվկիլի էվաճըղըմ, սէն բէք էյի պիլիւ-

սին քի , հէր իբրմիզ տէ , պաշգալարընըն իթիգատաթը սատէտիլանէսինի զէվգէ ալմագ ատէթինի չօգտան պէրու թէրք իթմիշիզ տիր . . . պէն՝ Ֆրանսա մուհարէպէսի էսնասընտա պանա վագը օլուպ պու կիւնէ տէյին քիւնհ ու հագըգաթընա վարամատըղըմ վագըաի խարիգ իւլ ա-տէտէն պէրու . . . »

Տակոպէր . - (Բօզըն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Բէտէրի-նիզի գուրթարմագ իչուն թօրըն էօնիւնէ աթըլմըլ օլան ատէմի իյմա իթմէք իսթէյօր :

« Սէն իսէ՝ սէվկիլի էվաճըղըմ , վալիտէնին , գըրգ սէնէ էվիէլ քէնտի վալիտէսինին խանէսինտէ տէ կէօր-միւշ օլտըղը կէնճ վէ կիւզէլ գարընըն զիյարէթլէրինտէն պէրու , տէյիլ մի . . . : »

Էօքսիւզլէր , պու սէօզիւ իշիթտիքլէրինտէ Տակո-պէրին եիւզիւնէ միւթէհայեիրանէ պիր նազար սալտըլ-տըլար :

Տակոպէր . - (Պու նազարըն մանէասընը անլայարագ .) Կէրէք վալիտէնիզ , վէ կէրէք ժէնէրալ Սիմոն , պու զի-յարէթլէրտէն պանա սալա պահա իթմէմիշլէր տիր , էվ-լատլարըմ . պունըն իչուն պու շէյ պէնիմ տէ սիզին գա-տար պատիի հայրէթիմ օլըյօր . - տէտի :

Բօզ , թէտրիճէն արթմագտա օլան պիր խէլէճանը գալպ վէ մէրագ իլէ , օգուամասընա տէվամ կէօսթէրտի .

« Պունտան գաթը նազար , ազիզէմ էվա , պաղը տէ-ֆա զահիրէն բէք խարիգ իւլ ատէ վէ բէք զարիպ կէօ-րիւնէն շէյլէր՝ պիր թէսատիւֆտէն , պիր միւշապէհէթ-տէն վէ եա թապիաթըն պիր օյունընտան իպարէթ տիր : Խա-վարըգ հիւքմիւնտէ օլան շէյլէր , չօգ քէրրէ նազարըն պիր վէհմի պաթըլը վէ եախօտ գաթէն միւթէհէյեիճ պիր գուվ-վէի միւթէխայեիլէնին սէմէրէսի օլտըղընտան , պիր տագը-գա կէլիր քի , էվիլէլճէ պէշէրիյէթին խարիճինտէ վէ եա թապիաթըն ֆէվգիւնտէ կիպի կէօրիւնէն շէյին՝ տիւնխատա

էն թապիի վէ էն սատէ վուգուաթտան մատուտ օլտըղը անլաշըլըր . պունըն իշուն , պիզիմ հոճիւն նամընը վերտիյիմիզ շէյլէրին ումուրը տիւնեէվիյէ կիպի , էր եա կէճ հալլ ու ֆասլ օլընաճաղը պի իշթիպահ տըր :

Տակոպէր . - Կէօրիւօյր մըսընըզ , էվլատլարըմ , վէհլէի ուլէատա ղարապ սուրէթինտէ կէօրինէն շէյ , իսթիքնահ օլունընճա , ղայէթ սատէ վէ ղայէթ թապիի օլտըղը տէրհալ անլաշըլըր . . . հալ պու քի , պու խուսուս՝ օ շէյին միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու բէրտէի խաֆա ալթընտա մէսթուր գալմասընա մանի օլամաղ . . . :

Պլանշ . - Մատամ քի պունը սէօյլէյէն բէտէրիմիզ տիր , պիւա թէրէտտիւտ ինանմալը , վէ թէաճճիւպ իթմէմէլիյիզ , տէյիլ մի , հէմշիրէճիյիմ :

Բօզ . - Խա՛յր . զիրա պիր կիւն կէլէճէք քի , պու տա անլաշըլաճաղ տըր :

Տակոպէր . - (Պիր միւտտէթճիք թէֆէքքիւրտէն սօնրա .) Իշթէ սիզէ պիր գըյաս տահա . սիզ եէքտիկէրինիզէ օ գատար պէնզէրսինիզ քի , սիզի հէր կիւն կէօրմէյէ ալըշմըշ օլմայան պիր քիմսէ իքինիզի պիրի պիրինիզտէն հիշ ֆէրգ իտէմէզ . հէլէ սիզին էքիզ օլտըղընըզը տա պիլմէյէճէք օլուրսա , նէ՛ տէրէճէ տուչարը հայրէթ օլաճաղընը անլայապիլիր սինիզ . . . հաթթա սիզին կիպի մինի մինի մասում մէլէքլէր սէպէպիյլէ կիտիպ իպլիսէ իթիգատ իտէճէյի տէ պի իշթիպահ տըր :

Բօզ . - Հագգըն վար , Տակոպէր . բէտէրիմիզին տէտիյի կիպի , պու միսիլլու տահա բէք չօգ շէյլէր անլաշըլապիլիր . - տէտի վէ օգոււմասընա թէքրար տէվամ իյլէտի :

« Պիր տէ , մէրհամէթլի էվաճըղըմ , ճալմանըն տամարլարընտա ֆրանսըզ գանը ճէվէլան իթտիյինի տիւշիւնտիւքճէ , քէսպի իֆթիխար իտիյօրում : Պու տէլիգանլընըն բէտէրի , բէք չօգ սէնէլէր մուգատտէմ , նէսէպէն

Փրանսըզ օլան վէ միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու ճավա
ատասընտա Պաթավիա շէհրինտէ իգամէթ իթմիշ պուլը-
նան պիր ֆամիլեայա մէնսուպ կէնճ պիր գըզ իլէ թէ-
զէվիլւն իթմիշ տիր: Իթիեար տօսթմըն շու վազիյէ-
թի՝ պէնիմ հալիմէ բէք մութապըզ օլտըղընտան, քէնտի
հազգընտա հըսս իթտիյիմ թէվէճճիւհ վէ մուհապպէթին
տէրէճէսի տահա զիյատէ տըթմըշ տըր: չունքի, տզիղէ
էվաճըղըմ, սէնին ֆամիլեան տախի, միւտտէթի մէտի-
տէտէն պէրու էճնէպի մէմայիքինտէ իգամէթ իտէն պիր
Փրանսըզ ֆամիլեատը ըտը: Մամաֆիհ թալիին պիր տար-
պէի նակէհանիսի օլարազ, պիշարէ բրէնս, բէրէսթիշ տէ-
րէճէսինտէ սէվտիյի զէվէճէսինի պուլնտան պիր դաշ սէնէ
ազտէմ գաիպ իթմիշ տիր: »

«Ահ, զայէթ սէվկիլի էվաճըղըմ, պու սէօլէրի
եազար իքէն, էլիմ տիթրէյօր, իւզէրիմէ պայղընլըզ
կէլիյօր . . . տիվանէ իմ, տէյիլ մի . . . ահ, եւ Բապ-
պի, երւրէյիմ էզիլիյօր, բարչալանըյօր . . . էկէր պէ-
նիմ պաշըմա տա պէօյլէ պիր ֆէլաքէթ կէլէճէք օ-
լուրսա . . . օ հալտէ, էվլատըմըզ օ վահի մէմէքէթ-
տէ, սէնսիզ . . . պէնսիզ, նէ՝ օլաճագ տըր . . . Լաքին
խալր, խալր, պու գօրգու տտէթա տիվանէլիք տիր . . .
եւ Բապպի, շու մէշքիւքիյէթ վէ թէրէտտիւտ հալի
նէ՝ տէհչէթի իքքէնճէ իմիշ . . . չունքի, նիհայէթ . . . Լա-
քին նէրէտէ սին, նէ՝ եարըյօրսըն, նէ՝ օլըյօրսըն . . . աֆվ
իլլէ . . . պէնիմ պիշարէ էվաճըղըմ, չօգ տէֆալար ֆիքրի
բէրիշանըմը իսթիլա իտէն պու մէնհուս վէ միւէլլիմ
միւլահազաթըմը աֆվ իլլէ . . . Պուլար միւտհիշ . . .
մուսիպէթէնկիզ տազըզալար տըր . . . չունքի, պու քէ-
տէրնաք միւլահազաթտան թալիլիսի կէրիպան իտէր իթ-
մէզ, քէնտի քէնտիմէ շէօյլէ սէօյլէրիմ. - էվվէթ, մէնֆի
վէ սէֆիլ պուլուլնըյօրըմ, Լաքին հիշ տէյիլ իսէ տիւն-
եանըն տիկէր պիր ուճընտա իքի երւրէք պէնիմ իշուն

չարբմագտա տըր . պունլարաան պիրիսի՝ ազիզէմ էվա , սէնինքի , վէ տիկէրի տէ էվլատըմըզըն գալպի տիր . . . :

Բօզ , պու սօն սէօզլէրի անճագ իքմալ իտէպիլտի . պիր պաշ տագըգատան պէրու , ընչգըրըզլարը՝ սէտասընը քէսմէյէ պաշլամըշ ըտը . ֆիլ վագը տախի , ժէնէրալ Սիմոնըն գօրգուլարըյլա հագըգաթը հալ միեանընտա զայէթ էսէֆէնկիզ պիր էսէրի թէվաֆուգ կէօրիւնիւյօրտու : Պունտան գաթը նազար , էվլատ ու աեալընտան պըրըմըշ օլան , վէ ֆագաթ պու իֆիթիրագը միւէլլիմին էպէտի եախօտ մուվաղգաթ օլաճաղընտան խապէրտար պուլընմայան պիր ապէր , պուլընտըղը հալը եէսիշթիմալին թէվլիտ իյլէտիյի էլէմ ու քէտէրի թատիլ ու թախֆիֆ իշուն , պիր մուհարէպէ ագչամըսը , օրտուկեահըն աթէշի այտընըղըյլա եազմըշ օլտըղը պէօյլէ միւէսսիր վէ ըբգգաթէնկիզ սէօզլէրի իշիտիպ տէ հանկը գալպը ահէնիյն միւթէէսսիր օլմազ վէ կէօզ եաշը տէօքմէզ իտի :

Տակոպէր . - (Պիր տագըգա գատար սիւքիւթտէն սօնրա .) Պէտպախթ ժէնէրալ . . . պիզիմ ֆէլաքէթիմիզտէն հէնուզ պիւսապէր տիր . լաքին պիր էվլատ եէրինէ իքի էվլատա մալիք պուլընտըղընը տա պիւմէզ . . . հիշ տէյիլ իսէ պու քէյֆիյէթ քէնտիսինէ պիր թէսէլլի օլաճագ տըր . . . : Ֆագաթ , Պլանշ , քեաղըտը սէն ալ տա տէվամ էթ , չունքի հէմիրէնտէ զիյատէսիյլէ հէյէճան ասարը կէօրիւյօրում , վէ օգումագ քէնտիսինի եօրար տէյու գօրգըյօրում . . . : Պունտան մատա , պու ըուզնամէնին միւթալաասընտան հասըլ օլաճագ մէսէրրէթ վէ մաղմուսիյեթէ հէր իքինիզ տէ միւսավաթ իւզրէ իշթիրագ իթմէքիյինիզ հագգ ու ատալէթ իզթիզասընտան տըր :

Պլանշ մէքթուպը ալտը . Բօզ տախի սիրիշքլէ մէմու պուլընտան կէօզլէրինի սիւէրէք , կիւզէլ պաշընը հէմիրէսինին ումուզընա տայաթտը . Պլանշ իսէ , օգումագտա չէօյլէճէ տէվամ կէօսթէրտի :

«Շուր արալըդ տահա ըհաթ ըմ, սէվկիլի՛ էվանը-
ղըմ. պիր լահզա դալէմիմի աշաղըյա գոյուպ եազմագ-
տան ֆարիղ կէլտիմ վէ ֆիքրիմի միւսթէվլի օլան օմէն-
հուս խաթըրէլէրի տէֆէ չալըշտըմ. պինսէն ալէյհ մու-
հավէրէմիզի տէվամ իտէլիմ. . . :

«Հինտիսթանտան պէօյլէ արիղ ու ամիգ պահս իթ-
տիքտէն սօնրա, պիր ազ տա էվրօքատան պահս իթմէք
խաթէրիմ: Տիւն ագչամ, էն զիյատէ շայանը էմնիյեթ
ատէմլէրիմիզտէն պիրի, էօնտէքի սաֆֆի դարադուլարը-
մըզա դատար կէլէրէք, փրանսատան Կալկաթայա կէօն-
տէրիլիշ օլան պիր մէքթուպը պանս թէսլիմ իյլէտի .նի-
հայէթ, բէտէրիմտէն խապէրլէր ալտըմ վէ ըզտըրապ ու
վէսվէսէմ խիթամ պուլտու: Պու մէքթուպ՝ կէչէն սէնէ-

նին աղօսթօս թարիխին համիլ տիր . միւնտէրիճաթըն-
տան անլաշըլտըղընա կէօրէ , պունտան էվվէլ պանա պիր
գաչ մէքթուպլար տահա կէօնտէրմիշ իսէ տէ , եա եօլ-
տա գալարագ վէ եախոտ զարպ օլարագ , եէտիմէ վա-
սըլ օլմամըլ տըր . պու սէպէպտէն նաշի , իքի սէ-
նէյէ գարիպ պիր միւտտէթտէն պէրու , բէտէրիմտէն
մէքթուպ ալամամըլ օլտըղմտան , շիտտէթլի էնտիշէ վէ
վէսվէսէյէ կիրիֆթար օլմըլ ըտըմ : Շէֆագաթլը՝ բէտէ-
րիմ , քէնտիսի եինէ էվվէլքի հալինսէ իմիշ . պարը կիրա-
նը չէ յիսուխէթ՝ քէնտիսինի ասլա տիւշարը զաաֆ իթմէ-
միշ , թապիաթը էվվէլքի գատար չէտիտ , վէ սըհհաթ ու
աֆիյեէթի տախի էվվէլքի կիպի եէրինտէ իմիշ . էլան իշ-
ճիլիքէ մէշղուլ օլմագտա , վէ իշճիլիյի տէ մուճիպի չէ-
րէֆ ու իֆթիխար ատտ իյլէմէքտէ իմիշ . ճիւմհուրիյեէթ
թարաֆտարըղը ֆիքրի խալիսանէսինտէ հէնուզ սապիթ-
գատէմ վէ բէք զիյատէ իւմիտվար ըմըլ . . . չունքի , մէք-
թուպընըն պիր թարաֆընտա , էաֆի եաֆլաշըլ րըլ տէմիշ , վէ
ճէլպի տըգգաթ զըմնընտա պու քէլիմաթըն ալթընը տա
չըզմըլ տըր . . . : Տօսթը գատիմիմիզ օլան իիթիեար Տա-
կոպէրին ֆամիլեասը հագգընտա տախի , պու մէքթու-
պընտա խայրըլ խապէրլէր եազմըլ տըր . . . : Հագըգա-
թէն սէօյլիյօրըմ , ազիզէմ էվա քի , պու պինաղիր
ատէմին սէնին եանընտա պուլընտըղընը տիւշիւնտիւքճէ ,
ղամմ ու գասավէթիմ պիր ազ թէխաֆֆուֆ իտիյօր .
զիրա քէնտիսինի բէք էյի թանըրըմ . մէնֆանա գատար
սանա րէֆագաթ իտէճէյինէ տէ հիշ շիւպհէմ եօգ տըր
. . . : Պու իիթիեար , ապէրլիք գըյաֆէթի ալթընտա , ալ-
թունտան պիր եիւրէյէ մալիք տիր . . . աճապա էվլատը-
մըզը նէ՝ գատար սէվիյօր . . . : »

Տակոպէր , քէնտի հագգընտաքի պու մէտայիհի ի-
շիթալիյնտէ , իքի իւշ տէֆա էօքսիւրտիւ , վէ տիզլէրի
իւզէրինտէ պուլընտան գըլմըզը վէ մաի չըզկըլը ուֆագ

մէնտիլինի կիւյա արայօրմըշ կիպի պիր թավր թասլայա-
րադ աշաղըյա էյիլտի : Պիր գաշ տադըդա գատար պու
հալտէ տուրտըգտան սօնրա , պաշընը հօգարըյա գալ-
տըրտը վէ պըյըգլարընը սիլմէյէ պաշլատը :

Բօզ . - Պագ բէտէրիմիզ սէնի նասըլ էյի թանը-
յօր . . . :

Պլանշ . - Սէնին , պիզի չօգ սէվտիլինի նա՞սըլտա քէշֆ
իթմիշ . . . :

Տակոպէր . - Հագգընըզ վար էվլատլարըմ . լա-
քին օրասընը կէչէլիմ տէ , օղլում քիւչիւք Ակրիքօլ ի-
լէ զէվճէմին ախրէթ էվլատը օլան Գարրիէլ Հագգընտա-
քի իֆատաթընը տինէյէլիմ . . . : Պիշարէ՝ գատըն , տիւ-
շինիւրիւմ քի իւշ այ զարֆընտա պէլքի տէ . . . (Հէյէ-
ճանը գալպինի սէթր իթմէք իսթէյէրէք .) Լաքին , պուն-
լարըն լուգումը հօգ . օգույընըզ , էվլատլարըմ , օգույը-
նըզ . . . :

«Սէվկիլի էվաճըղըմ , պիր կիւն պու քեաղըտլարըն
հէր հալտէ էլինէ կէչէպիլէճէյինի պիւա իխթիեար իւմիտ
իթմէքտէ օլտըղըմտան , Տակոպէրէ ա՛իտ օլան մալիւմա-
թը տախի զիքը իթմէք իսթէրիմ . պիշարէ իխթիեար , ֆա-
միւնասը հագգընտա պաղը խապէրլէր ալարագ պէլքի
աղ չօգ թէսէլլիեապ օլապիլի : Բէտէրիմ , Մ . Հարտինին
Փապրիգասընտա ուսթա պաշը օլտըղընտան , միւմալէյհ
Մ . Հարտի՝ պիզիմ իխթիեար Տակոպէրին օղլընը տա ֆապ-
րիգասընա ալըշ խոույինի պանա պիլտիրմիշ տիր : Ակ-
րիքօլ , բէտէրիմին թահթը իտարէսինտէ պուլընան ֆապ-
րիգատա չալըչմագտա ըմըշ . բէտէրիմ՝ քէնտիսինտէն զի-
յատէսիլլէ մէմնուն օլտըղընը պիլտիրիյօր . պու տէլի-
գանլը , տէմիրճինին թօգմաղընը ատէթա պիր գալէմ կի-
պի էլինտէ սալլայաճագ գատար , իրի եարը վէ գուվ-
վէթլի օլտըղը կիպի , խըլգաթէն տէ չէնմէշրէպ , տիրա-
յէթլի վէ չալըչլան օլտըղընտան , ֆապրիգանըն էն միւս :

Թախտոտ իշխելներնտէն պիտիսի իմիշ: Պունընլա պէրապէր, կիւնտիւղքի զահմէթլի իշխելնի պիթիւրտիքտէն սօնրա, ազաւմ սէվկիլի վալիտէսի նէշտինէ ալտէթ իթտիյինտէ, զիյատէսիլէ շայանը տըգգաթ էպետթ վէ գասիտէլէր թանզիմ իտէր իմիշ: Եշ'ար ու էպետթը իսէ՝ պիր չօգ էֆքերարը ալիյէ վէ հըսսիյաթը վաթանբերվէրանէ իլէ մաւա մալ վէ թէէսիրլի իմիշ. թէքմիլ ֆապրիգատա անըն էշարընտան պաշգա հիշ պիր թիւրքի շաղըրմաղլար ըմըշ գասիտէլէրի տախի՝ էն սօղուգ գանլը վէ էն գօրգադ գալպլէրի պիլէ թահրիք ու թէհեիծէ միւսթախտոտ իմիշլէր:

Բօզ. - (Ըզհարը հայրէթ իտէրէք.) Օղլուն իշուն աւապա նէ՞ գատար իֆթիխար իտէրսին, Տակոպէր:

Տակոպէր. - Գասիտէլէր թանզիմ իտիյօրմըշ էօյլէ՞ մի... պու ճիհէթ՝ հագըգաթէն մէսէրրէթ վէ մէմնու նիյեէթիմի մուճիպ օլմագտա տըր. լաքին պէնճէ էն զիյատէ շայանը իֆթիխար օլան շէյ, վալիտէսի հագգընտա իպրազ իթտիյի մէյլ ու մուհապպէթ, վէ տէմիրճի թօգ մաղընը իսթիմալտէ կէօսթէրտիյի գուվվէթ ու մէհարէթ տիր...: Թանզիմ իյլէտիյի գասիտէլէրէ կէլինճէ, Բէլէյլ Դէ-Բէօթլ վէ Մաբէյէլ կիպի թիւրքիլէր թէրթիպլինտէն էվվէլ, աւապա նէ՞ գատար տէմիր տէօյմիշ տիր...: Լաքին պիղիմ շէյթան Ակրիքօլ, պու պէսթէսաղլըլը նէ՞րէտէ թահսիլ իթմիշ. պէսպէլլի, Գաբրիէլ իլէ պէրապէր մէքթէպէ կիթտիյի զէման էօյրէնմիշ տիր: »

Բօզ իլէ Պլանշ, մէլէքի սըյանէթ (պահապան հրեշտակ) տէյու թէսմիյէ իթտիքլէրի մախլուզը մէվհուլմը իթար իթմիշ օլան մէղքիւր Գաբրիէլ իօմինի իշիթտիքլէրինտէ, տահա զիյատէ տիւշարը մէրագ օլտըլար. Պլանշ իսէ տըգգաթընը տահա զիյատէ արթըրարագ օգուլմաւընը պէր վէճհի աթի տէվամ իյլէտի:

«Բէտէրիմին իշարաթը վազըասընա նաղարէն, եիւզ իւսթիւնէ պըրագըլմըշ օլան վէ պիղիմ խայրխահ Տակոպէր:

պէրին զէվճէսի թարափրնտան քէմալը ուլուվլը ճէնապւ-
լա թէպէննի իտիւմիշ պուլընան չօճուգ, Ակրիքօլ կիպի
գալպի քէրիմ օլմագլա պէրապէր, խըլգաթէն անըն պիւս-
պիւթիւն մուղայիրի իմիշ : Ակրիքօլ նէ՝ գատար գուվլէթ-
լի, շէնմէշրէպ վէ չալըշղան ըսա, Գարրիէլ տէ օ գա-
տար մաղմուս վէ էվհամ ու խայալաթ ըլա օղրաշըր ըմըշ-
պունտան գաթը նազար, հէր իքիսի տէ թապիաթ վէ
էվսափը զաթիլէթրինի մուլին շէհրէլէրէ մալիք իմիշէր .
շէօյլէքի, Ակրիքօլ էսմէր, իրի եարը վէ գուվլէթլի օ-
լուպ շէհրէսինտէ ալէաիմի պէշաշէթ ու շէճաաթ նիւմա-
յան, Գարրիէլ իսէ, պիւլաքս՝ զաիֆ, գումուլալ վէ գըզ
կիպի գօրգագ օլուպ, սիմասընտա տախի ասարը մէլէ-
քիյեթթ ու սիւքիւնէթ մէշհուտ ըմըշ . . . :

Պու սէօղ իւզէրինէ, էօքսիւզլէր հայրէթլէ պիրի
պիրինէ պագըշտըլար . պատէհու՝ շէհրէի մասուլմանէլէ-
րինի Տակոպէրէ տօղրու շէվիրտիքլէրինտէ, Բօզ իւթիւ-
եար ասքէրէ խիթապէն .

— Իշիթտին մի, Տակոպէր . բէտէրիմիզ տիյօր քի,
սէնին Գարրիէլին տէ գումուլալ վէ մէլէքսիմա պիր տէլի-
գանլը ըմըշ . . . շու հալտէ թըպզը պիզիմքինէ պէնզիյօր
տէմէք տիր . . . :

Տակոպէր . — Էվվէթ, էվվէթ, իշիթտիմ . հաթթա
րուեանըզըն պէնի հայրէթտէ պըրագմասը տախի պու
սէպէպտէն նաշի իտի :

Բօզ . — Աճապա Գարրիէլին կէօղլէրի տէ պիզիմքի
կիպի մաի՞ մի տիր, անլամագ իսթէր իտիմ :

Տակոպէր . — Սէվկիլի չօճուգլարըմ, Ժէնէրալ Սիմոն,
պու պապտէ հէր նէ գատար սիւքիւթ իյլէմիշ իսէ տէ,
սիւալինիզէ պէն ճէվապ վէրէպիլիւրիմ : Գումուլալ օլանլար՝
ալէլ ումուլմաի կէօղլիւ օլուրլար . Լաքին մաի օլսուն,
սիյահ օլսուն, պիզիմ Գարրիէլ պու կէօղլէր իլէ գարշը-
սընտաքի գըզլարա պագմաղա չօգլուգ ճէսարէթ իտէմէ-

յէճէք տիր . օգուժանըղը տէժամ իտէրսէնիզ սէպէպինի
անլայաճագսընըղ :

Պլանշ օգուժասընը թէրորար էլէ ալտը .

« Էվվէթ , Գաբրիէլին չէհրէի մասուժանէսի , ատէթա
պիր մէլէք սիմասը կիպի լաթիֆ տիր : Գաբրիէլին՝ Ակրի-
քօլ վէ սաիր մահալլէ չօճուգլարը իլէ պէրապէր կիթմէք-
տէ օլտըղը մէթմէպին ըահիպլէրինտէն պիրիսի , պու չօ-
ճուղըն զէքեալվէթ ու ֆէթանէթինէ , վէ հիւսնի ախլագ
ու թէրպիյէսինէ զիյատէսիլլէ հայրան օլտըագ , քէնտիսի-
նի պիր զաթը համիյէթսիմաթա թաւսիյէ իյլէմիշ . միւ-
մալլէյհ տախի , Գաբրիէլի թահթը հիմայէսինէ ալտըագ ,
պիր ըուհպան մանտաթըրընա գօյմուշ վէ պու տէլիգանլը
իքի սէնէտէն պէրու , ըուհպան սընֆընա տախիլ օլմուշ
տըր : Շիմտի , վաիզլիք (քարոզչութիւն) մէմուրիյեթիլլէ
էճնէպի մէմալիքինէ կիթմէքնիյէթինտէ օլուպ , գարիպէն
Ամէրիգայա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իտէճէք տիր . . . :

Բօղ . - (Տակոպէրէ պագարագ .) Վալ . . . սէնին Գաբ-
րիէլին ըահիպ օլմուշ հա . . . :

Պլանշ . - Պիզիմ Գաբրիէլիմիզ տէ պիր մէլէք տիր :

Տակոպէր . - Տէմէք քի , սիզինքի ըութպէճէ պէնիմ-
քինէ պիր տէրէճէ ֆաիգ տիր , էօյլէ՞ մի . պէիս հօգ , հէր
քէսին պիրէր տիւրլիւ մէզագը վար տըր . տիւնեանըն հէր
թարաֆընտա , էյի ատէմլէր պուլընապիլիր . հալ պու քի
պէն , ըահիպլիք սըֆաթընը ինթիխապ իտէն Գաբրիէլ օլ-
տըղընտան տահա զիյատէ մէմուլն օլտում . չունքի , պէն՝
քէնտի էվլատըմը , գօլլարը չըպլագ , էլինտէ պիր թօգ-
մագ , վէ պէլինտէ տէ մէշինտէն մամուլ պիր բըօսթէլա
պուլընտըղը հալտէ , սիզին պէօյիւք բէտէրինիզէ վէ թա-
պիրի տիկէրլէ Լինեի տուգասընըն եախօտ մարէշալ Սի-
մոնըն ըէտէրինէ հէմհալ կէօրմէյի հէր ըութպէ վէ մէս-
նէտէ թէրճիհ իյլէրիմ : Շիմտի օգուժանըղա տէժամ իտի-
նիզ :

Պլանշ . - Էվվէթ , տէվամ իտէլիմ , լաքին հայֆա՛քի
պիր գաչ սաթր սնճագ գալմը վէ խիթամ պուլմոգ իւզ-
րէ պուլընմը տըր :

« Սէվկիլի՛ վէ շէֆագ աթքեա՛ր Էվաճըղմ . Էկէր պիր
կիւն պուլ բուզնամէմ հէտինէ վասըլ օլուրսա , պիղիմ ու-
ղուրմըզա թէրք իթմիշ օլտըղը զէվճէ վէ օղլու հագղըն-
տա ճակոպէրի թէէմին իյլէ : Պէօյլէ պիր հարէքէթի ֆէ-
տաքեարանէյէ պէտէլ , նէ՞ կէօնա մուգապէլէի շիւքրան-
տա պուլընաճաղըմըղը պիլէմէյօրմ : անճագ պէն էմինիմ
քի սէնին գալպը քէրիմանէն պիշարէ իխթիեարը թաթմին
ու թէսէլլի իտէպիլմիշ տիր . . . :

« Ալլահա՛ սըմարլատըգ , սէվկիլի Էվաճըղմ . . . իշթէ
պուլ կիւն տէ կէչտի . . . իմտի պուլ կիւնիւք իշոն տէ Ալ-
լահա՛ սըմարլատըգ . պիր գաչ տագըզա գատար բուզ-
նամէմի թաթիլ իտիպ ճալմանըն չատըրընա կիթտիմ . զա-
վալը տէլիգանը , իսթիրահաթը թամմէ իլէ ույույօր վէ
բէտէրի տէ իւզէրինէ իճրաի նազարէթ իտիյօրտու . Էյի
օլտըղընը պիր էլ իշարէթիլլէ անլաթար . ճէսուր տէլի-
գանը արթըգ թէշիքէյի սափուշտըմը տըր : Ալլահ վէ-
րէ տէ եարընքի մուհարէպէտէն տէ թէշիքէսիզ գուրթը .
լայըտը . . . : Ալլահա՛ սըմարլատըգ , պիշարէ Էվաճըղմ .
կիճէ սիւքիւնէթլի վէ սէրին տիր . օրտուկեահըն աթէշ-
լէրի բէյ տէր բէյ սէօնմէյէ պաշըյօր . պիպիմ պիշարէ
ճէպէլիլէր իսէ , կիւնտիւզքի գանըլ մուգաթէլէտէն սօն-
րա , իսթիրահաթ իտիյօրլար . սաաթտան սաաթա , պի-
ղիմ նէօպէթճի գարաղօլլարընըն սէսինի իշիտիյօրմ . . . :
Պուլլարըն զարիպ սէտալարը տախի պէնի քէտէրլէնտի-
րիյօր . գիրա սանա խիթապէն մէքթուպ եագաղըղմ զէ-
ման պիր տէրէճէյէ գատար ունութմագտա օլտըղմ շէյի
եանի տիւնեանըն պիր ուճընտա պուլընտըղըմը վէ սէնտէն
վէ Էվլատըմտան ուզագ գալտըղըմը պանա թէքրար իխ-
թար իտիյօրլար . . . : Պիշարէ՛ մախլուզլար , նա՛սըլ սընըզ . . .

հալինիզ աճապա նէ՝ օլաճագ . . . Ահ, պիր թէսատիւֆ սէ-
մէրէսի օլարագ Վարչավիատան չըգտըղըմսա, պէրապէր
ալմըչ օլտըղըմ միտալեայը վագթ ու զէմանըյլա թարա-
ֆընըղա էյսալ իտէպիլսէ իտիմ, պէլքի տէ Ֆրանսայա
կիթմէյէ վէ եախօտ հիչ օլմազսա էվլատընը Տակոպէր
իլէ օրայա կէօնտէրմէյէ ըուխսաթ իսթիհսալ իտէպիլիր
իտին. չունքի, պիլի՞րմիսին նէ՝ գատար մուհիմմ . . . Լա-
քին պու քէտէրի տէ տիկէրլէրինէ զամմ իթմէքտէն նէ՝
Փաիտէ հասըլ օլապիլիր . . . Հայֆա՛քի, սէնէլէր կիւ-
զէրան իտիյօր . . . Եէվմի մուգատտէր կէլէճէք վէ պու
սօն իւմիտիմ տախի մահվ ու հէպա օլաճագ տըր : Լաքին
պու կիւնքի մէքթուպըմըն տախի միւտհիչ միւլահազաթ
իլէ խիթամ պուլմասընը իսթէմէմ : Այլահա սըմարլատըգ,
ազիզէ Էվաճըղըմ, էվլատըմըզը պաղըրնա պասըպ տէրա-
ղուչ էյլէ, վէ պուլընտըղըմ մէնֆատտան հէր իքինիզէ
տէ կէօնտէրտիյիմ պուսէլէրի չօճուղըն եիւզիւնէ գօն-
տուր . . . :

« Եարըն, մուհարէպէտէն սօնրա թէքրար կէօրիւշիւ-
րիւզ : »

Պու միւէսսիր վէ ըրգգաթէնկիզ ըուզնամէնին միւ-
թալաասընը՝ զայէթ տէրին պիր սիւքիւնէթ թագիպ էյ-
լէտի : Բօղ իլէ Պլանչըն կէօղլէրինտէն եավաչ եավաչ
էչքի քէտէր ճէրէյան իթմէյէ պաշլատը : Տակոպէր տա-
խի՝ ալնընը էլինէ տայաթմըչ օլտըղը հալտէ՝ էօքսիւզլէր
կիպի տէրեաի թէէսսիւր ու թէֆէքքիւրէ տալմըչ ըտը :

Տըշարըտա իսէ, ըուզկեար կիթտիքճէ քէսպի իշթի-
տատ իթմէքտէ, վէ չէտիտ վէ քէսրէթլի պիր եաղմուր
տախի բէնճէրէ ճամլարընա չարբմագտա ըտը : Միւսա-
ֆիրխանէ տէրուսինի զայէթ հիւզնէնկիզ պիր սուսլըգ
իսթիլա էյլէմիչ իտի :

Ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարը՝ բէտէրէրինին բուզնա-
մէսինտէն պաղը ֆըգարաթը, քէմալը ըզտըրապը գալպ
իլէ օգուտըզլարը սըրատա, հայվանաթը վահչիյեէ միւ-
րէպպիսի Մորոքըն հայվանխանէսինտէ տախի ղայէթ կիզլի
վէ ղարիպ պիր մէնզարէ ճէրէսան իթմէքտէ իտի :

9

Գ Ա Ֆ Է Ս Լ Է Ր

Մորոք հէնուզ սիւահլանմըշ ըտը. ճէյրան տէրիսին-
տէն մամուլ չաքէթի իւզէրինէ, պէզ կիպի եոււշագ, վէ
էլմաս կիպի սէրթ չէլիքտէն էօրիւլմիւշ զըրհ էսվապընը
կիյինմիշ իտի : Պունտան սօնրա գօլլարընա գօլչագլար,
պաճագլարընա բաչալըզլար վէ պաղլարընա տախի տէ-
միրլի պօթինլէր կէչիրմիշ իտի : Մէղքիւր էտէվաթը թէ-
հաֆֆուզքեարանէյի էնզարը տըգգաթտան սէթր իյլէ-
մէք իշուն, իւզէրինէ տէ կէնիշ պիր բանթալօն վէ քէմա-
լը իհթիմամ իլէ տիւյմէլէնմիւշ կէնիշ պիր քիւրք կիյինմիշ
իտի : Պունլարտան պաշգա օտուլն պիր սար կէչիրիւլմիւշ վէ
պէյազլանմագ տէրէճէսինտէ գըզլարըլմըշ օլան ուզուն
պիր տէմիր սօբայը տա էլինէ ալմըշ ըտը :

Բէյլամպէրին մէհարէթի վէ սէպաթ ու ճէսարէթի
սայէսինտէ, Կայէն նամ գաբլան, Յուգանամ արպան վէ
Էճէլ տէնիլէն բարս (յովազ) հեր նէ գատար միւտտէթի
մէտիտէտէն պէրու զապթ ու թէրպիյէ օլընմըշ ըսալար
տա, թէհէվլիւր ու չիտտէթ սաիգասըյա պիր գաշ տէֆա
ըսեան իտէրէք, տիշլէրիյէ բէնչէլէրինի Մորոքըն իւզէրինէ :

00000

Bay

УАРАТ

տէ տէնէմէք իսթէմիշէր իտի . հալ պուքի քիւրքիւնիւն ալթընտա մէսթուր պուլընան զըրհ էլպիսէսի պուլնարըն բէնչէլէրինի քէօրլէթմիշ, վէ տիշլէրի տախի Մորոքըն տէմիրլէ մուհաթ օլան գօլընա պաճագլարընա թէսատիւֆ իտէրէք, տէսթէրէ աղզընա տէօնմիշ իտի. պուլնտան գաթը նազար , Բէյղամպէրին էլինտէքի գըզզըն տէմիր տէյնէ յինին խաֆիֆ պիր տարպէսի՝ տէրիլէրինի եագըպ պիւզմէքտէ վէ տէրին եանըգ էսէրլէրի բէյտա իյլէմէքտէ իտի. Պինապէրին՝ էբէյիճէ գուվվէի հաֆըզայա մալիք օլան մէգքիւր հայվանլար , Մորոքա հիշ պիր վէճհ իլէ տիշ կէշիւրէմէտիքլէրի ճիհէթլէ , թըրնագ վէ բէնչէ քեար իթմէղ օլան պէօյլէ պիր մախլուգա , պիհուտէ եէրէ բէնչէ ուղաթաճագլարընը անլատըլար : Պուլնըն իւզէրինէ , իթաաթ ու թէսլիմիյեթլէրինի օ տէրէճէ արթըրտըլար քի, Մորոք՝ խալգ հուզուրընտա իճրա իթտիյի ումումի թալիմլէրտէ , էլինտէ պուլընան վէ իւզէրինէ տէ աթէշրէնկ պիր քեաղըտ սարըլմըշ օլան քիւշիւք տէյնէյի սալլար սալլամազ , տէրհալ տէհչէթէ տիւշար օլարագ եէրէ սիւրիւնիւրլէր վէ այաղընըն ալթընտա ուզանըպ եաթարլար ըտը :

Բէյղամպէր , քէմալը տըգգաթ ու իհթիմամ իլէ սիւլահլանտըգտան , վէ Գոդիաթըն գըզտըրմըշ օլտըղը տէմիր սօբայը տա էլինէ ալտըգտան սօնրա , թաւան տրասընըն պաճասընտան աշաղըյա ինմիշ վէ հայվանաթ գաֆէսլէրինին մէվգու՝ օլտըղը արապալար մէվգիֆինէ կիրիշիտի. իշպու արապալըգ՝ հայվանաթը վահշիյեթ զալիպինին պարկիրլէրինի հավի օլան ախըրտան ատի պիր թախթա բէրտէ վասըթասըյլա այրըլմըշ ըտը :

Զըեայը աքս իթտիրիճի պիր ֆէնար՝ հայվանլարըն գաֆէսլէրի իւզէրինէ բարագ պիր ըշըգ սալմագտա ըտը . պու գաֆէսլէր մըգտարճա տէօրթ օլուպ , իքի եանլարընտա տախի , պիրի պիրինտէն էբէյիճէ ուզագ տէմիր թէլտէն բարմագլըզլար պուլընմագտա ըտը , իշպու բար-

մագլըգլար՝ պիր ճիհեթտէն գաբու կիպի ընգէլէր իւզէ-
րինտէ տէօնիւպ, գաֆէսլէրտէ պուլընան հայվանաթըն
իչէրի կիրիպ տըշարը չըգմասընա խըտմէթ իթմէքտէ ի-
տիլէր : Դաֆէսլէրին թախթա տէօշէմէսի իսէ, իքի տին-
կիլ իլէ տէօրթ տէմիր թէքէրլէք իւզէրինէ ալընմըշ օլ-
տըղընտան, սէյահաթ էմնասընտա պու գաֆէսլէր, պէօ-
յիւք վէ իւսթիւ գաբալը եօլ արապասընըն եանընա գա-
տար պիսսուհուլէ նագլ, վէ իչինէ վազ օլունապիլիւր ի-
տի : Պու գաֆէսլէրին պիրիսի խալի օլուպ, տիկէր իւ-
չինտէ իսէ, մալիւմ օլտըղը իւզրէ, պիր լարա, պիր
գաբլան, վէ պիր սրսլան պուլընըյօրտու :

Բարս՝ ձափա ատասընտան ճէլպ իտիլմիշ պիր հայ-
վան օլուպ, գօրգունն վէ վահշիեանէ հէյպէթինէ նա-
զարէն էճէլ ըթլագընա պիհագգին շայէսթէ իտի : Բէն-
կի սէրաբա սիյահ օլուպ, քէնտիսի իսէ, գաֆէսին պիր
քէօշէսինտէ պիւքիւլիւշ եաթմըշ վէ տէրիսինին ըէնկի,
էթրաֆընը միւսթէվիլի օլան գարանլըղա գարըշմըշ օլտը-
ղընտան, վիճուտի կէօրիւլէմէմէքտէ իտի . եալընըզ գա-
րանլըզ իչինտէ, զայրը միւթէհարիք վէ շաշատար իքի
նօգթա նիւմանեան օլուպ, պունլար եալընըզ կիճէլէ-
րի բարլամագաա օլան սարը վէ ֆօսֆօրլը պիր չիֆթ իրի
կէօղլէրի իտի քի, էթրաֆա շէրարէբաշ օլըյօրտու . չունքի
քէտի ճինսինտէն օլան պիլճիւմլէ հայվանաթըն կէօղլէրի
գարանլըգտա տահա զիյատէ բարլար :

Բէյղամպէր՝ քէմալը սիւքիւնէթլէ ախըրա կիրմիշ ի-
տի : Ուզուն քիւրքիւնիւն գօյու գըրմըղը ըէնկի՝ գալըն
սաչլարըյլա ուզուն հագալընըն տօնուգ վէ սարըմթրագ
ըէնկինէ բէք մուղայիր աիւշիւյօրտու : Ֆէնար՝ էբէյիճէ
եիւքսէք պիր մահալտէ մէվզու՝ օլուպ, հայվանաթը վահ-
չիեիէ միւրէպպիսինի սէրթապէբա թէնվիլի իթմէքտէ վէ
ըշըղըն ըէֆլագ վէ պէրրագլըղը, գարանլըղըն քէսաֆէ-
թինէ թէսատիւֆ իտէրէք, քէնտիսինին զաթէն վահշի

վէ տէհչէթէնկիզ օլան չէհրէսինէ տահա միւտհիշ պիր հէյէթ վերմէքտէ իտի :

Մորոք ետվաշ ետվաշ գափէսէ եանաշտը . կէօզ պէ-պէքլէրինի մուհիթ օլան պէյազ տաիրէ թէտրիճէն պէօ-յիւհէրէք՝ զանն իտէյսին քի բարսըն շաշատար վէ զայ-րը միւթէհարրիք կէօզլէրիլէ ըհգապէթ իթմէքտէ իտի :

Հայվան՝ գափէսին պիր քէօշէսինտէ տաիմա պիւ-քիւլմիւշ գալմըշ ըտը . պիր սանիյէ սօնրա , սահիպլինին նազարը էֆսուռնքեարանէսի քէնտիսի իւզէրինէ թէէսիր իթմէյէ պաշլատը : Իքի իւշ տէֆա կէօզ գաբազլարընը քէմալը շիտտէթլէ աշըպ գաբատը , վէ պիր թավրը հիտ-տէթքեարանէ իլէ խըրըլտամաղա գալգըշտը : Լաքին կէօզ-լէրի՝ քէնտի միւրատընա յաղմէն թէքրար աշըլարագ՝ Բէյղամպէրին կէօզլէրինէ ինիթաֆ իթտի . պուռնն իւզէ-րինէ էճէլին եուվարլագ գուլագլարը՝ էնկէրէք եըլանըն պաշը կիպի եամ եապը օլան գափասընա եաբըշտըլար : Սնընըն տէրիսի պուրուշտու , վէ ուզուն վէ տիք գըլ-լար իլէ մէսթուր օլան պուրնը տախի պիւզիւլմէյէ պաշ-լատը . պատէհու միւտհիշ տիշլէր իլէ միւսէլլահ աղզընը իքի տէֆա գատար սէսսիզճէ աշըպ գաբատը :

Պու տագըգատան իթիպարէն՝ Մորոք իլէ հայվանըն կէօզլէրի արասընտա զանն իտէյսին քի պիր միւնասէպէ-թի մըգնաթըսիյեէ բէյտա օլտու : Բէյղամպէր , էլինտէ-քի տէմիր սօքայը գափէսէ տօղրու ուզաթարագ , մուխ-թասար վէ ֆագաթ ամիրանէ պիր սէտա իլէ :

— Էճէ՛լ . . . պուրայա՛ կէլ . - տէտի :

Բարս , տէրագապ այաղա գալգտը . Լաքին օ տէրէ-ճէ ալլալմըշ իտի քի , գարնը վէ տիրսէքլէրի տէօշմէ թախթասընա սիրիւնմէքտէ իտիլէր : Պու հայվան՝ իւշ գա-տէմ իրթիֆաինտէ վէ թագրիպէն պէշ գատէմ թուլին-տէ պիր ճանվէր օլտըղը կիպի , օնուրղա քէմիքլէրի տախի՝ էլասթիգի (առաճիգ) վէ միւլահհամ , տիգլէրինին արգա-

Թարափը՝ գըսա վէ ըհհվար պիր պարկիրինքի կիպի էնլի , կէօյիւսիւ՝ տէրին , ումուզլարը՝ իրի վէ չըգընթըլը , այադլարը՝ սինիրլի վէ գալըն ըտը . իշպու տէհէթէնկիզ օլան ազաի վիճուտտան , պու ճանվէրին սօն տէրէճէ գուվվէթլի , չէվիգ վէ մահիր պիր հայվան օլտըղը տա անլաշըլըյօրտու :

Մորոք , էլինտէքի տէմիր սօբայը տաիմա գափէսէ տօղրու ուզաթմըշ օլարագ , պիր խաթվէ գատար իլէրիլէտի վէ բարսա եանաշտը . . . հայվան տախի Բէյղամպէրէ տօղրու պիր խաթվէ աթտը . . . Մորոք տուրտու . . . էճէլ տէ տուրտու . . . :

Պու էսնատէ , բէյղամպէրին արգասընտա գալմըշ օլան Յուգա նամ գաբլան , սահիպլինին՝ մահզա էճէլէ հասըր տըգգաթ իթմիշ օլմասընտան տօլայը , կիւյա գըսգանմըշ կիպի գափէսինին իշինտէ հիտտէթլէ սըչըայըպ պօղուգ պիր խըրըլտամա սէտասը չըգարտը . պատէհու պաշընը գալտըրարագ , միւսէլլէս իւշ չէթլ (եռանկիւնի) օլան մէխուֆ չէնէսինին ալթընըյա գուվվէթլի , պէյազ վէ ֆագաթ քիրլի կէօյսինիւ կէօսթէրտի քի , գումրալ վէ սիյահ պէնէքլի տէրիսինին պագըր ըհնկէրի կէլիպ պու կէօյիւսինտէ նապէտիտ օլմագտա ըտըլար . գույրուղը՝ սիյահ հալգալը գըրմըղը պիր եըլանա միւշապիհ օլուպ , կեահ պէօյիւրլէրինէ եաբըշմագտա վէ կեահ տախի աղըր վէ տաիմի պիր հարէքէթլէ էթրաֆա չարմագտա ըտը . եէչիլ , չէֆֆաֆ վէ շաշատար կէօղլէրի իսէ , Բէյղամպէրին իւզէրինէ տիքիլմիշ գալմըշ ըտը :

Պու ատէմին՝ հայվանաթը մէգքիւրէ իւզէրինտէ թէհսիր վէ նուֆուզը • տէրէճէ շիտտէթլի իտի քի , Յուգա նամ հայվան , հարէքէթի քիւսթախանէսինտէն կիւյա տիւշարը խէվֆ ու նէտամէթ օլմըշ կիպի խըրըլթըսընը տէրհալ քէստի . հալ պու քի եիւքսէք վէ շամաթէթէն , կիզ թէնէֆֆիւսինիւ զապթ իտէմէտի :

Մորոք՝ Յուդայա սօղրու տէօնիւպ , պիր գաչ տա-
ղըդա գատար քէմալը տըղգաթ ու իթինա իլէ հայվանը
թէտգիգ իյլէտի : Էճէլ իսէ , սահպինին նազարը էֆսուն-
քեարանէսի թէէսլրաթընտան արթըգ գուրթուլմըչ օլ-
տըղընտան , տէօնիւպ գարանլըգտա թէքրար պիւքիւլտիւ
եաթտը :

Պու սըրատա , արսլանըն գաֆէսի տէրունինտէ գա-
րըչըգ վէ քէսկին պիր կիւրիւլթիւ իչիտիլտի . պու կիւ-
րիւլթիւ՝ իրի հայվանլարըն սէրթ պիր ճիսմ կէմիրմէլէ-
րինտէն միւթէվէլլիտ չաթըրտըյա պէնղէյօրտու : Մորոք՝
նազարը տըղգաթընը օ թարաֆտ ուզաթարադ , գաբլա-
նը պըրագտը վէ Կայէնին գաֆէսինէ տօյրու պիր ա-
տըմ եիւրիւտիւ : Լաքին օրատան , արսլանըն տէհչէթի վէ
սարըմթրագ ըէնկինտէքի սաղըրսընտան (գաւակ) պաչգա
պիր շէյ կէօրիւնմէյօրտու . պու մէհիպ ճանվէր , այագ-
լարընը ալթընա թօբլամըչ օլտըղը կիպի պաչը տախի դա-
յէթ սըգ օլան եէլէսի իչինտէ , դաիպ օլմըչ ըտը . պէօպ-
րէք սինիրլէրինին կէրիւլմէսիյլէ տիթընմէսինէ վէ սըրթ քէ-
միքլէրինին տախի չըղընտըսընա նազարէն , աղղը վէ էօն
այագլարըյա օղրաչըպ չապալամագտա օլտըղը տէրհալ
քէչֆ օլընապիլիր իտի :

Բէյլամպէր՝ տիւչարը վէսվէսէ օլարագ , գաֆէսին
եանընա եանաչտը . քէնտի թէնպիհաթը եքիտէ վէ միւ-
քէրրէրէսինէ ըաղմէն , Գոդիաթըն՝ արսլանա պիր քէմիքբար-
չասը վէրմիչ օլմասընտան չիւպհէ իտիյօրտու . պու չիւպ-
հէսինի իզալէ իտէպիլմէք իչուն մուլթասար վէ ֆագաթ
մէթին պիր սէտա իլէ .

— Կայէն , պուրայա՝ կէլ . - տէտի : Լաքին արսլան
վաղկէթինի տէ յիշտիրմէյէրէք հալը ասլիսի իւզրէ գալտը :

Պու էսնատէ , Մորոք՝ տահա եիւքսէք պիր սէտա
իլէ .

— Պուրայա՝ կէլ , Կայէն . - տէյու թէքրար իյլէտի :

Արսլան երևեւեալ եւրկնտէն գըմըլտամատը . գաֆէս ի-
չինտէ իշիտիլէն չաթըրտը հալէա տէվամ իտիյօրտու :

Պուսըն իւզէրինէ , Բէյլամպէր էլինտէրի գըզտըրը-
մըլ սօբանըն ուճընը արսլանըն պէօյրիւնէ տաեաթտըգ-
տան սօնրա իւչիւնճիւ տէֆա օլարագ .

— Կայէ'ն , պուրայա' կէլ տէյօրում . - տէյու էմի իյ-
լէտի :

Արսլանըն սարմթըրագ տէրիսի եանըպ տա խաֆիֆ
պիր տիւման չըգար չըգմազ , հայլան՝ ֆէվգ էլ ատէ պիր
չէվիբիբլէ սըչրայարագ օ թարաֆա տէօնտիւ վէ տէմիր
գաֆէսլէր իւզէրինէ աթըլտը . պու հարէքէթի նահէհա-
նիսինի զայէթ միւթէհէվիւրանէ պիր թավը իլէ իճրա իյ-
լէմիլ իտի :

Բէյլամպէր՝ գաֆէսին պիր քէօչէսինտէ տուրմըլ ը-
տը . արսլան տախի սաիգաի հիտտէթ ու զաղապլա սա-
հիպինէ գարչը կէլմէք իչուն , կէնիլ պէօյրիւնիւ գաֆէսին
տէմիրինէ տայաթարագ վէ Դոդիաթըն պաճագլարընտան
տահա իրի վէ տահա գալըն օլան գօլլարընը տախի տիր-
սէյինէ գատար գաֆէստէն տըչարը չըգարարագ տիբիլիպ
տուրտու :

Բէյլամպէր՝ հիտտէթլէ արսլանա եանաչարագ .

— Կայէ'ն , աչաղըյա է'ն . - տէտի :

Արսլան հէնուզ իթաաթ իթմէք իսթէմէյօրտու . . .
տուտագլարը . քէմալը հիտտէթ ու զաղապլանա ալէամէթ
օլմագ իւզրէ ֆէվգ էլ ատէ աչըլմըլ օլուպ , եապան տօ-
մուզընըն տիչլէրի գատար էնլի , ուզուն վէ սիվրի տիչլէ-
րինի մէյտանա չըգարըյօրտու :

Մորոք՝ էլինտէրի գըզղըն սօբասընըն ուճընը հայ-
վանըն տուտագլարընա տօգունտուրտու . . . : Կայէն , եա-
նըղըն ճիկէրուուզ աղըրըլլա պէրապէր սահիպինտէն տէ
չէտիտ պիր թէքտիր իշիթմիլ օլտըղընտան , խըրըլտամա-
ղա արթըգ ճէսարէթ պուլամայարագ , տէրին տէրին մը-

ըըլտանմաղա պաշլատը. սլատէհու իթաաթ վէ տէհչէթի-
նի մուլին պիր հարէքէթ իճրասըյլա, օ դօճա վիճուտի ա-
շաղըյա տէվրիիպ պիւքիւտիւ դալտը :

Բէյղամպէր, Կայէնին կէմիրտիյի չէյին նէ օլտըզընը
անլամագ իւզրէ, ֆէնարը աշաղըյա ինտիրիպ կէօրտիւ
քի, հայվան՝ տէֆիճու՝ զըմնընտա դաֆէսին տէօչէմէ թախ-
թալարընտան պիրիսինի եէրինտէն դօբարմըշ վէ տիշէրի
արասընտա էզիպ չիյնէմէքտէ պուլունմուշ ըտը :

Հայվանխանէ տէրունինի պիր դաշ տագըգա գա-
տար զայէթ տէրին պիր սիւքիւնէթ իսթիլա իյլէտի : Բէյ-
ղամպէր, էլլէրինի արգասընա պաղլամըշ օլտրադ, պիր
դաֆէստէն տիկէրինէ կիթմէքտէ, վէ մուղտարըպանէ վէ
ֆագաթ մահիրանէ պիր թավր իլէ հայվանլարընը սիւզ-
մէքտէ, վէ զանն իտէրսին քի մուհիմմ՝ վէ միւշքիւ պիր իշ
իշուն անլէրտէն հա՛նկըսընը ինթիսապ իթմէք լաղըմ՝ կէ-
լէճէյինի քէմալը թէրէտտիւտլէ տիւշիւնմէքտէ իտի : Պազը
քէրլէ տէ արապալար մէվգիֆինին պէօյիւք գաբուսը էօ-
նիւնաէ տուրարադ, միւսաֆիրխանէ հավլիսինտէ կէլէն կէ-
չէն ահվալի տինլէմէքտէ իտի :

Նակէհան, պու գաբու աշըլըպ Գողիաթ նիւմանն
օլտու. էլպիսէլէրի քեամիլէն սու քէսիլմիշ իտի :

Բէյղամպէր, պու դօճա հայտուտը կէօրիւնճէ քէ-
մալը՝ մէսէրլէթ վէ մէմնունիյեթլէ :

— Նէ՞ եաբտըն պագալըմ. — տէյու սօրտու :

Գողիաթ. — էմրինիզի նօգթասը նօգթասընա իճրա
իյլէտիմ, լաքին բէք չօդ զահմէթ չէքտիմ . . . : Պէրէ-
քէթ վէրսին քի, կիճէ բէք գարանլըգ, բուզկեար չիտ-
տէթլի, վէ եաղմուր տախի սէյլ կիպի եաղմագտա ըտը :

Մորոք. — Նիւպհէ իտէն օլտո՞ւ մը :

Գողիաթ. — Ասլա, ուսթաճըլըմ. վէրտիյինիզ մալիւ-
մաթ բէք տօղրու իտի. քիլէրին գաբուսը թարլալար իւ-
զէրինտէ, գըզլարըն բէնճէրէսինին թա ալթընտա աշըլը-

յօր : Վաղթ կելմիշ օլտըղընը իխթար իթմէք իշուն ըս-
լըգ չալտըղընը սըրատա տըշարը չըգտըմ, վէ իւշ գա-
տէմ իրթիֆաինտէ օլուպ պէրապէր կէօթիւրմիւշ օլտը-
ղըմ պիր էլ նէրտիւպանըն տիվարա տաեաթըպ իւզէ-
րինէ չըգտըմ. պէնիմ պօյում տախի ալթը գատէմ իր-
թիֆաինտէ օլտըղընտան, նէրտիւպանըն իրթիֆաի իլէ
պէրապէր տօգուզ գատէմ պիր եիւքսէքլիյէ վարտըմ.
պատէհու տիրսէքլէրիմի բէնճէրէյէ տայաթըպ պիր է-
լիմէ բանճուրը վէ տիկէրիյէ տէ պըշաղըմըն սաբընը
թութարագ բէնճէրէնին իքի ճամընը գըրտըմ, վէ բան-
ճուրը տախի օլանճա գուվվէթիմի իսթիմալ իտէրէք եի-
թի վէրտիմ . . . :

Մորոք . - Պունը բուզկեար եարտը տէյու զանն իթ-
տիլէր, տէյիլ մի :

Գողիաթ . - Էվվէթ, էօյլէ զանն իթտիլէր. կէօրիւ-
յօրսընըք քի, հայվան պէլլէտիյինիլ ատէմ, բէք տէ օ գա-
տար հայվան տիյիլ իմիշ . . . : Մագսէտ հասըլ օլտըգ-
տան սօնրա, տէրագապ աշաղըյա ինաիմ վէ նէրտիւպա-
նըմը ալարագ քիլէրէ կիրտիմ . . . : Պիր աղ կէչէր կէչմէզ,
իխթիեարըն սէսինի իշիթտիմ . . . թաճիլ իթտիյիմէ բէք
էյի եաբմըշ օլտըղընը անլատըմ :

Մորոք . - Էվվէթ, սանա ըսլըգ չալտըղըմ զէման,
իխթիեար թաամ սալասընա հէնուզ կիրմիշ իտի. օրատա
ուզուն միւտտէթ գալաճագ տըր տէյու զանն իտիյօր-
տում :

Գողիաթ . - (Հագարէթամիզ պիր թավր իլէ.) Օ հէ-
րիֆ ուզուն միւտտէթ թաամ սալասընտա գալամաղ : Ճամ-
լարըն գըրըլմասընտան պիր գաշ տագըգա սօնրա, իխթի-
եար՝ բէնճէրէյի աշտը վէ քէօբէյինի չաղըրըպ աշաղըյա
սըյրաթտը : Պէն իսէ՝ տէրհալ քիլէրին տիկէր պիր ուճը-
նա գաչըպ սագլանտըմ. եօգսա, օ կէպէրէսիճէ հայվան՝
պէնի գաբունըն արգասընտա մութլագ բարչալար ըտը :

Մորոք . - Պու քեօբէք՝ շիմօի իխթիեարըն պարկիրիյլէ պէրապէր անըրա գաբատըմըշ տըր . . . սէն սէօզիւնիւ ունութ մա :

Գողիաթ . - Բանճուրըն վէ բէնճէրէնին գաբանտըղընը իշիտիր իշիթ մէզ , քիւէրտէն տըշարբ փըրլանտըմ վէ նէր-տիւպանը տիվարա տայաթարագ թէքրար Եօգարը չըգ-տըգտան սօնրա , բանճուրըն մանտալընը եավաշճա չէ-քիպ աշտըմ . լաքին գըրըլան ճամլարըն տէլիյի պիր քիւր-քիւն էթէքլէրիյլէ գաբատըմըշ օլտըղընտան , իշէրտէ ճէ-րէեան իտէն մուհավէրէյի անճագ իշիտիյօր վէ ֆագաթ պիր շէյ կէօրէմէյօրտում : Պինապէրին՝ քիւրքիւ պիր թա-րաֆա չէքմէյէ մէճպուր օլուպ , իշէրիսինի կէօրէպիլտիմ . շէօյլէ քի, կէնճ գըզլար քէնտի եաթագլարը տէրունինտէ օթուրմըշ օլուպ , եիւզլէրինի տէ պէնիմ թալաֆա չէվիր-միշլէր իտի . իխթիեարա կէլինճէ , մէրգում տախի ան-լէրին պաշը ուճընտա օթուրմըշ վէ արգասընը տա պանա տօղրու չէվիրմիշ իտի :

Մորոք . - Չանթասը . . . չանթասը նէրէտէ իտի , կէօր-տիւն միւ . էն մուհիմմ շէյ օ տըր :

Գողիաթ . - Էվվէթ , կէօրտիւմ . բէնճէրէ գուրպին-տէքի մասա իւզէրինտէ , լամպանըն թա եանընտա պու-լունըյօրտու . էլիմի ուզաթարագ չանթայը ալապիլիր ի-տիմ :

Մորոք . - Նէ՞ իշիթտին , պագալըմ :

Գողիաթ . - Սիզ չանթատան մատտա հիշ պիր շէյէ հասըր տըգգաթ իթմէմէքլիյիմի էքիտէն թէնպիհ իթմիշ օլտըղընըզտան , պէն տէ եալընըզ չանթայա միւթէալլիգ սէօզլէրի ֆիքրիմէ սագլատըմ : իխթիեար տէտի քի, պու չանթա՝ քէնտի քեաղըտլարընը , պիր Ժէնէրալըն մէքթուպ-լարընը ագչէ քէսէսինի վէ խաշ նըշանընը հավի իմիշ :

Մորոք . - Բէք էյի . . . սօնրա :

Գողիաթ . - Քիւրքիւ՝ բէնճէրէ տէլիյինտէն ուզագ

Թուլթմագ պէնիմ իշուն էբէյիճէ միւշբիւ պիր քէյֆիյեթ
օլտըղընտան, նիհայէթ էլիմտէն գաշըրարմ. . . Թէքրար
Թուլթմագ իսթէտիմ իսէ տէ, էլիմի բէք զիյատէ ուզաթ-
միշ օլտըղըմտան, զալիպա գըղլարտան պիրիսի կէօրմիւշ
օլմալը տըր քի, բէնճէրէյի կէօսթէրէյէք շիտաթթլէ հայ-
գըրտը :

Մորոք. - (Հիտաթթիմտէն նաշի պէնզի սաբ սարը քէ-
սիլէրէք.) Հայ հայվան հայ . . . տէմէք քի օ գատար
զահմէթիմիզ պօշա կիթտի հայ . . . :

Գողիաթ. - Սապր իտինիզ էֆէնտիմ . . . զահմէթի-
միզ պօշա կիթմէտի : Գըզըն հայգըրտըղընը իշիտիր իշիթ-
մէզ, նէրտիւպանտան աթլատըմ վէ Թէքրար քիլէրէ կիրի
վէրտիմ : Լաքին քէօրէք օրատա պուլընմատըղընտան քիլէրին
գաբուսընը եարը աշըգ պըրագըպ, բէնճէրէնին աշըտը-
ղընը իշիթտիմ : պու սըրատա սըշարըտա բէյտա օլան ը-
շըղըն մուավէնէթիլէ տէ, իսթիյարըն լամպայը տըշարը-
յա ուզաթտըղընը կէօրտիմ : մէրգուժ, էթրաֆընը տըգ-
գաթլըճա մուաեէնէ իտիպ, մէյտանտա նէրտիւպանա
պէնզէր հիշ պիր շէյ կէօրէմէտի : բէնճէրէ իսէ բէք եիւք-
սէք օլտըղընտան, ատի պօյտան պիր ատէմ օրայա եէթի-
շէմէյէճէյի աշիքեար ըտը . . . :

Մորոք. - Տէմէք քի էվվէլքի կիպի եինէ լուզկեար
եաբտը տէյու զանն իյլէտի, էօյլէ մի. սէն պէլլէտիյիմ
գատար չօլբա վէ պէճէրիքսիզ տէյիլ իմիշ սին, Գո'ղիաթ :

Գողիաթ. - էվվէթ ուսթա. գուրտ արթըգ Թիլքի
օլտու . . . : Չանթանըն, բարալարըն վէ էվրագըն նէրէտէ
պուլընտըղընը տույտըղըմտա, շիմտիլիք տահա զիյատէ
պիր շէյ եաբամայաճաղըմա գանաաթ հասըլ իտէրէք,
տէօնտիւմ կէլտիմ :

Մորոք. - Հայտի եօգարը չըգ տա մըզրագլարըմըն
էն ուզունընը ալ պանա կէթիր :

Գողիաթ. - Պաշ իւսթիւնէ, ուսթա :

Մորոք . - Գրումը չուհատան եաբըլմը չօրթիւյիւ
տէ կէթիւր :

Գողիաթ . - Բէք էյի , ուսթաճըղըմ :

Մորոք . - Հայտի' . . . չաբուդ օլ :

Գողիաթ ալէլ աճէլէ նէրտիւպանտան եօգարը չըգտը .
լաքին եարըսընա վասըլ օլընճա թէվազգուֆ իտէրէք .

— Ուճթա' , Էճէլէ վէրմէք իչուն պերապէր պիր բար .
չա տա էթ կէթիւրէյլմ մի . . . : Պիւմիչ օլընըզ քի սէպէպի
պէնի զանն իտէրէք հագգըմտա զարազ թուլթաճագ .
տըր . . . պու հայվան հիչ պիր շէյ ունուլթմազ . . . վէ
իւք ֆըրսաթտա . . . :

Մորոք . - (Նմիրանէ պիր սէտա իլէ .) Պէն սանա մըզ
րաղը իլէ գըրմըզը էօրթիւյիւ կէթիւր տիյօրըմ . - տէյու
հայգըրտը :

Գողիաթ' պուրնընըն ալթընտան քիւֆըլէր եաղտըրա .
րագ , պու էմրի իճրայէ գօյուլտու :

Մորոք իսէ , արապալըղըն պէօյիւք գաբուսընը նիմ
սուրէթտէ աչտը վէ հավլիյէ ալթֆը նազար իտէրէք , էթ-
րաֆընը թէքրար տինէտի :

Պու սըրատա , էլինտէ Բէյղամպէրին իսթէտիքլէրինի
թուլթմըլ օլարագ , Գողիաթ նէրտիւպանտան ինտի , վէ .

— Մըզրագ իլէ էօրթիւ կէլտի . չիմտի նէ' եաբաճա-
ղըզ . - տէյու սօրտու :

Մորոք . - Շիմտի թէքրար քիլէրէ տէօնիւպ բէնճէրէ-
նին եանընա չըգ , վէ իլթիեար աճէլէ իլէ օտատան չըգար
չըգմազ . . . :

Գողիաթ . - Դիմ չըգարաճագ տըր :

Մորոք . - Սէնին նէնէ' լազըմ . . . տըչարըյա չըգաճագ
տըր տէյօրըմ :

Գողիաթ . - Բէք էյի , Սօնրա' . . . :

Մորոք . - Լամպա բէնճէրէնին եագընընտա տուըր-
յօր տէմիչ իտին , տէյիլ մի :

Գողիաթ . - Էվվէթ , բէք եագընընտա . . . մասա
իւզէրինտէ . . . չանթանըն եանընտա :

Մորոք . - Իսթիեար օտաւտան տըշարը չըգար չըգմազ ,
բէնճէրէյի եիթի վէր , լամպայը եէրէ տէվիր , վէ էկէր մա-
պագընընը քէմալը սիւրաթ վէ մէհարէթլէ իճրա իտէպի-
լէճէք օլուրսան , շու օն ֆիօրին սէնին տիր . . . : Սէօյլէ-
տիքլէրիմի խաթըրընա սագլատըն մը . . . :

Գողիաթ . - Էվվէթ , Էվվէթ :

Մորոք . - Քիւչիւք դըղլար շամաթատան վէ գարան-
ըղտան օ տէրէճէ գօրդաճագլար քի , քէմալը տէհէթ-
լէրինտէն նաչի սէս պիլէ չըգաբամայաճագլար տըր :

Գողիաթ . - Միւսթէրի'հ օլընըղ , գուրտ թիւքի օլտու ,
չիմտի տէ եըլան օլաճագ տըր :

Մորոք . - Լաքին մէսէլէ պու գատարտան իպարէթ
տէյիլ տիր :

Գողիաթ . - Տահա նէ՞ վար . . .

Մորոք . - Պու արապալըղըն չաթըսը բէք եիւքսէք
օլմատըղը կիպի , թալան արասընըն պաճասը տա սէհիլ
իւտ տուխուլ տըր . . . կիճէ տէ բէք գարանըղ օլտըղընտան
. . . գաբուտան կիրէճէք եէրտէ . . . իսթէրսէն . . .

Գողիաթ . - Պաճատան կիրէյիմ , տէյիլ մի . . . :

Մորոք . - Էվվէթ , լաքին կիւրիւթիւ բաթըրտը օլ-
մամալը . . . :

Գողիաթ . - Հագիգի պիր եըլան կիպի :

Հայտուտը մէրգում , պու սէօղիւ միւթէֆախիւրանէ
պիր թալը իլէ թէֆէվիլիհ իթ տիքտէն սօնրա , չըգըպ կիթտի
Բէյղամպէր տախի , էրէյիճէ ուզուն պիր սիւքիւթ-
տէն սօնրա .

— Էվվէթ , պու թէտպիրլէր միւհսպիր տիր . . . չիմ
տիյէ գատար թէրէտտիւտ իթմէմէլի իտիմ . . . քէօր քէօ-
րիւնէ վէ էտնա պիր վասըթա օլարագ , ալտըղըմ էվամի-
րին էսպապը մուճիպէսինի պիլմիյօր իսէմ տէ , էվամիրի

մէջքիւրէյէ թէրտիֆէն կէօնտէրիլէն թաւսիյէլէրէ վէ պուռլարը պանա թէպիղ իտէն զաթըն հալ ու մէվգըինէ նազարէն , պու իշտէ մուհիմմ մէնֆաաթլար պուլընտըղընա հիչ շիւպհէմ եօգ տըր . . . (Պիր միւտտէթ տահա սաքիթ գալտըգտան սօնրա .) Պէլքի տէ էօյլէ մէնֆաաթլար տըրքի , տիւնեատա էն պէօյիւք . . . էն միւթէնա պիհ շէյլէր իլէ տէ իրթիպաթը վար տըր . . . : Լաքին , ապէթա տիլէնճիլիք հալինտէ պուլընան պու իքի կէնճ գըզճըղազ իլէ պու ֆադիր ասքէր նա՛սըլ օլուպ տա պու միսիլլու մէնֆաաթլարա էսաա օլըյօյլար . . . : Պագաթ պէնիմ նէ՞ վազիֆէմ , պէն հարէքէթ իտէն պիր գօլ մէսապէսին տէ իմ , թէչէպպիւսաթը վագըասընտան տօլայը ճէվապ վիրմէք տէ , տիւշիւնէն վէ էմր իտէն պաշա մախսուս տըր . . . :

Բէյլամպէր , պու սէօղիւ պիթիրտիքտէն պիր ազ սօնրա , գըրմըղը էօրթիւյիւ մուսթասհիպէն , արապալըգտան չըգտը , վէ ժօվիալըն պուլընտըղը քիւշիւք ախըրա տօղրու միւթէվէճճիհ օլտու . պու ախըրըն գաբուսը եալընըղ պիր մանտալ վասըթասըյլա գաբատըլմըշ ըտը :

Բապա-ժուա իսէ՝ պու եապանճը առէմի կէօրիւր կէօրմէզ , իւզէրինէ հիւճոււմ իթտի իսէ տէ , տիչէրի՝ Բէյլամպէրին տէմիր բաշալըգլարընա թէսատիւֆ իտէրէք հիւքմիւղ գալտը . իմտի Բէյլամպէր՝ քէօբէյին ըսըրմալարընը իշ եէրինէ սայմանարագ , ժօվիալը պաշլըղընտան թուլթտը վէ զավալը հայվանը կէօրմէքտէն վէ հըսա իթմէքտէն մէն՝ իշոււն կէթիրտիյի գըրմըղը էօրթիւյիւ պաշընա սարտը . պատէհու ախըրընտան տըշարը չըգարարագ հայվանխանէսինէ իտխալ իթտիքտէն սօնրա գաբույը սըգըճա գաբատը :

10

ՀԱՏԻՍԵՒ ՆԱԿԵՀԱՆԻ

էօքսիւզէր , բէտէրլէրինին յուզնամէսինի օգուտըգտան սօնրա , միրուրը ղէմանլա սարարմըչ սօլմըչ օլան սահիֆէլէրինէ տալըն տալըն պագարագ պիր միւտտէթ ճիք սաքիթ , մահզուն վէ միւթէֆէքքիր պիր հալտէ գալմըչլար ըտը :

Տակուպէր տախի , էօքսիւզէր կիպի զիհնէն մէշղուլ օլուպ , միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու ուղագ պուլընտըղը վէ ֆագաթ աղ կիւն զարֆընտա թէքրար կէօրմէք իւմիտինտէ օլտըղը էվլտընը վէ ղէվճէսինի տիւչիւնմէքտէ իտի :

Պիչարէ իթիքար , պիր դաշ տագըգատան պէրու իմթիտատ իտէն պու տէրին սիւքիւնէթի իսլալ իթմէք իչուն , քեաղըտլարը Պլանչըն էլինտէն ալտը վէ քէմալը տըգգաթլա տիւրտիւքտէն սօնրա ճէպինէ գօյտու . պատէհու էօքսիւզէրէ խիթապէն .

— Սիզի կէօրէյիմ , սէվկիլի էվաւարըմ , ճէսուր օլընըզ , ղայրէթ ու մէթանէթի էլտէն պըրագմայընըզ . նասըլ գահրաման պիր բէտէրէ մալիք օլտըղընըզ կէօրիւյօրսընըզ . պունտան պէօյլէ քէնտիսինի տէրաղուլ իթմէք սաատէթինտէն պաշգա պիր շէյ տիւչիւնմէյինիզ . պունտան պաշգա , պու թաթլը սաատէթի պօրճուլ օլտըղընըզ օ նէճիպ տէլիգանլընըն իսմինի տէ տաիմա խաթըրընըզտա թուլթընըզ . չունքի , էկէր պու չօճուգ օլմամըչ օլսա իտի , բէտէրինիզ Հինտիսթանտա թէլէֆ օլմուլ կիթմիլ իտի :

Բօզ . — Պու տէլիգանլընըն իսմի ճալմա տըր , տէյիլ մի . . . էպէտա ունուլթմայաճաղըզ .

Պլանշ. - Վէ մէլէքի սըյանէթքեարըմըզ Դաբրիէլ՝ եէնիտէն կէլէճէք օլուրսա, պիղի մուհաֆաղա իթտիյի կիպի, ճալմայա տալի իճրաի նազարէթ իթմէսինի քէնտիս սինտէն րէճա իտէրիզ, օլմա՞զ մը :

Տակոպէր. - Օլուր, չօճուգլարըմ, օլուր. հըսսիյաթը գալպիյեէ խուսուսընտա սիզտէն թէմամէն էմին իմ. պիլիւրիմ քի հիչ պիր շէյ ունութմազսընըզ... : Պիչարէ վալիտէնիդի Սիպէրիատա պուլմագ իչուն կէլմիչ օլան եօլճույա նագլ քէլամ իտինճէ, պու ատէմ պիր ազ էվլէլ օգուտըղընըզ վէգայի վէ ահվալին թարիխի վուգուինտէն պիր այ սօնրա բէտէրինիդի կէօրմիւշ տիւր. օ սըրատա բէտէրինիզ ինկիլիզէրէ գարշը թէքրար մուհարէպէյէ կիրիշմէյէ հազըրլանմագտա օլտըղընտան, պու քեաղըտլարը վէ միտալեայը քէնտիսինէ թէսլիմ իյլէմիշ տիր :

Բօզ. - (Միտալեայը կէօյիւսիւնտէն չըգարարագ.) Լաքին պու միտալեա պիղէ նէ՞ խըտմէթտէ պուլընաճագ տըր, վէ իւզէրինտէ մահքիւք օլան պու սէօղլէր աճապա նէյէ՞ տէլալէթ իտէր :

Տակոպէր. - Շունա տէլալէթ իտէր քի, 1832 սէնէսի շուպաթընըն օն իւչիւնճիւ կիւնիւ՝ Բարիստէ Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտա 3 նումէրօլու խանէտէ պուլընաճաղըզ :

Բօզ. - Նէ՞ եաբմագ իչուն... :

Տակոպէր. - Պիչարէ վալիտէնիզ խասթէլիյէ օ գատար չաբուգ մաղլուպ օլտու քի, պուրասընը իյզահա վագթ պուլլամատը. պու պապտէ մալիւմաթըմ շու տըր քի, պու միտալեա քէնտիսինէ էպէվէյնինտէն ինթիգալ իթմիշ, վէ եիւզ սէնէյի միւթէճավիզ պիր միւտտէթտէն պէրու պիր եատիկեսարը մուգատտէս մագամընտա ֆամիլեասընտա մահֆուզ պուլուլնմըշ տըր :

Բօզ. - Օ հալտէ բէտէրիմիզին էլինէ՞ նէրէտէն կէշմիշ :

Տակոպէր. - Վարչավիտտան ճէպլէն սիւրիւլտիւյիւ սըրատա ալէլ աճէլէ արապայա վազ օլունան էշեա արա

սընտա վալիտէնիզէ մախսուս պիր տէ սանտուգչէ պուլունը-
յօրմըչ քի, պու միլտաեա տախի անըն իշինտէ իմիշ... Օ
վազըթտան պերու, բէտէրինիզ՝ պիզիմ նէրէտէ պուլըն-
աըղըմըղտան խապէրտար օլմատըղը, վէ վէսաթի մուխա-
պէրէտէն քիւլլիյեէն մահրում պուլընտըղը ճիհէթլէ, մէզ-
քիւր միտալեայը վալիտէնիզէ կէօնտէրմիշ տիր:

Բօզ. - Տէմէք օլույօր քի պու միտալեա պիզիմ ի-
շուն բէք էհէմմիյեէթլի պիր շէյ տիր:

Տակոպէր. - Շիւպհէսիզ. չունքի սէյեահը մէրգում
պու միտալեայը կէթիրտիյի սըրատա, վալիտէնիզ օ տէ-
րէճէ ըզհարը մէմուռնիյեէթ իթտի քի, օն պէշ սէնէտէն
պէրու քէնտիսինի օ գատար մէմուռն վէ մէսրուր կէօր-
տիւյիւմ եօգտու... Հաթթա պու էճնէպի եօլճունըն
հուզուրընտա, կէօզլէրի էշքի մէսէրլէթլէ նէմնաք օլա-
րագ. «Չօճուգլարըմըն թալիի չիմտիյէ գատար նէ տէրէ-
ճէ սէֆալէթէնկիզ օլմուշ ըսա, պունտան պէօյլէ պէլքի
տէ օ տէրէճէ եավէր օլաճագ տըր. էվլատլարըմը ա-
լըպ Ֆրանսայա կիթմէք իշուն Սիպէրիա վալիսինտէն ըուխ-
սաթ թալէպ իտէճէյիւմ... Օն պէշ սէնէլիք պիր սիւր-
կիւն վէ էմվալ ու էշեամըն քեամիլէն մուսատէրէսի ճէ-
զաի քեաֆի ատտ օլունարագ պէլքի տէ միւսատէ իտի-
լիր իւմիտինտէ իւմ... Շայէտ, մուղայիլի օլայագ, իս-
թիտամ ըէտտ օլունաճագ օլուրսա, պէն պուրատա գա-
լըպ չօճուգլարըմը օլուն Ֆրանսայա կէօնտէրմէյէ միւ-
սատտէ իսթիհսալ իտէպիլիրիւմ: Տակոպէր, էվլատլարը-
մը ալըպ Բարիսէ կէօթիւրիւրսին. աալա ղէման ֆէվթ
իթմէքսիզին մուֆարագաթ իթմէքիլինիզ լաղըմ տըր.
չունքի չիմտիյէ տէյին խայը ղէման ղաիպ իթմիշ օլտըղը-
մըղտան, էկէր կէլէճէք չուպաթըն 13 իւնճիւ կիւնիւ Բա-
րիստէ պուլընմայաճագ օլուրսանըղ, պու մահճուրիյե-
թիմիզ վէ պու ղահմէթլի եօլճուլըգ հէպայա կիտէր...»
տէմէքտէ իտի:

Պլանչ. - Նէ՞ սէօյլէեօրսն , Տակոպէր , եալընըդ պիր կիւն տէ մի կէճիքսէք պու հալ վազը օլաճագ :

Տակոպէր . - Էվվէթ , գըղըմ . վալիտէնիղին իֆատաթը միւքէրէրէսինէ նազարէն , էկէր շուպաթըն օն իւ չիւնտէ պուլունաճագ եէրտէ , օն տէօրտիւնտէ պուլունասադ , հէր շէյ օլմուշ պիթմիշ օլաճաղը կիպի գուշ էլիւ միղտէն ուշմըշ պուլընաճագ տըր : Էղ ճիւմլէ Ֆրանսայա կիթմէք իւղրէ պէօյիւք պիր մէքթուպ վէրիպ , էսնաի սէյա հաթտա իւք օղրայաճաղըմըզ շէհրին բօսթախանէսինէ վէրմէքլիյիմի թէնպիհ իյլէմիշ օլտըղընտան , պէն տէ պուլթէնպիհի նօգթասը նօգթասընա իճրա իյլէմիշիմ տիր :

Բօզ . - Վազթը մուայեէնտէ Բարիսէ վասըլ օլապիւլէճէյիմիղի սէն իւմիտ իաթյօր մըսըն :

Տակոպէր . - Էվվէթ , իւմիտ իտիյօրըմ . Լաքին գուվլէթինիզ միւսաատէ իթմիշ օլայտը , կիւնտէ պիր գաշ մէնզիլի պիրտէն գաթ՝ իտէր իտիք . չուքի պիր կէօնա գաղայա ուղրամագըզըն շիմտիքի կիպի կիւնտէ պէշ ֆէրսախ մէսաֆէ գաթ՝ իտէճէք օլուրսագ , շուպաթըն իպթիտասընա տօղրու անճագ Բարիսէ վասըլ օլապիւլէճէյիզ , հալ պու քի , օրայա տահա էրքէն մուվասէլէթիմիզ հէր հալտէ մուգթագի տիր :

Բօզ . - Լաքին , մատամ քի բէտէրիմիզ Հինտիսթանտա պուլունըյօր , վէ իտամ ճէզասընա մահքիւմ օլտըղընտան Ֆրանսայա տուխուլի մուհալ գապիլինտէն ատտ օլընըյօր , քէնտիսինի՞ պիր տահա նէ՞ վազթ վէ նէրէտէ կէօրէպիլէճէյիզ . . . :

Տակոպէր . - Պիչարէ՛ չօճուգլար , տէտիյինիզ բէք տօղրու տըր . . . հալպու քի սիղին պիլմէտիյինիզ տահա բէք չօգ շէյլէր վար տըր : Սէյեահը մէզպուր , Հինտիսթանտան հարէքէթ իթտիյի վազթ , ժէնէրալ՝ Ֆրանսայա ապթէթ իտէմէզ իտի , Լաքին շիմտի իտէպիլիր :

Պլանչ . - Նէ՞ իչուն իտէպիլիր :

Տակոպէր . - Զուռքի , քէնտիսինի նէֆ' իտէն Պուրպոն-
լար տախի կէշէն սէնէ Ֆրանսատան թարտ օլընտըլար . . .
պու խապէր չիմտիյէ տէյին Հինտիսթանա վասըլ օլմըշ
տըր , վէ բէտէրինիզ տախի' սիզի պէքլէմէք իւզրէ' հէր
հալտէ Բարիսէ կէլէճէք տիր . զիրա կէլէճէք շուպաթըն
13 իւնճիւ կիւնիւ վալիտէնիզ իլէ պէրապէր օրատա պու-
լընաճաղընըզը իւմիտ իթմէքտէ տիր :

Բօզ . - (Պիր ահը հասրէթ չէքէրէք .) Ա'հ , չիմտի ան-
լատըմ . էօյլէ իսէ բէտէրիմիզի կէօրէպլէճէյիմիզէ իւմիտ
իտէպիլիրիզ :

Պլանշ . - Պու սէյեահըն իսմի նէ օլտըղընը պիլի'ր մի-
սին , Տա'կոպէր :

Տակոպէր . - Խա'յր , էվլատլարըմ . . . Փագաթ իսթէր
Պետրոս օլսուռն , իսթէր Յակոբ օլսուռն , քէնտիսի ղայէթ
մէրտ վէ ղայէթ էհլիյեթլի պիր զաթ ըտը : Հիյնի մու-
ֆարագաթընտա , վալիտէնիզ' կէրէք ժէնէրալ Սիմոն , կէ-
րէք քէնտիսի վէ կէրէք էվլատլարը հագգընտա պու տէ-
րէճէ ասարը միւրիւվլէթ վէ ֆէտաքեարի իպրազ իթմիշ
օլմասընտան տօլայր , եաշարմըշ կէօղլէրլէ քէնտիսինէ պէ-
յանը թէշէքբիւր վէ մէմուռնիյեթ իթտի : Օ գէման եօլ-
ճու' վալիտէնիզին էլլէրինի քէնտի էլլէրի իչինէ ալարագ
սըգտը վէ մէզպուրէյէ խիթապէն . « Պանա նէյէ' թէշէք-
բիւր իտիյօրսընըզ . Պիրի Պիրինիճի Սէվինիճ տէմէտի
մի . » սէօղլէրինի օ տէրէճէ լաթիֆ պիր սէտա իլէ ի-
րատ իյլէտի քի , պէնիմ գալպիմի պիլէ հէյէճանա ուղ-
րաթտը :

Բօզ . - Պու սէօղիւ քիմ տէմիշ , Տա'կոպէր :

Պլանշ . - Էվվէթ , եօլճու պու սէօղիւյլէ քիմի միւ-
րատ իթմիշ տիր :

Տակոպէր . - Օրասընը պիլէմէմ . անճագ , Պիրի Պի-
րինիճի Սէվինիճ սէօղիւնիւն սուրէթի իֆատէսի , գալ-
պիմէ զիյատէսիլէ տօգուռնտըղընը բէք ալէա պիլիյօրում :

Րօզ. - (Միւթէէմիլանէ պիր թարգմտա .) Պիրի Պի-
րինիճի Սէվիհնիճ տէտի հա' . . . :

Պլանշ. - Պու սէօզ նէ՝ գատար կիւզէլ պիր սէօզ
տիր , Տակոպէր :

Րօզ. - Պու եօլճու նէ՝ թարաֆա կիտիյօրտու :

Տակոպէր . - Շիմալա տօղրու . . . բէք ուզագ պիր
մահալէ կիտէճէյիի վալիտէնիզէ սէօյլէտի : Վալիտէնիզ
տէ մէրգումըն մուֆարագաթընը կէօրիւնճէ , պանա խի-
թապէն . « Տակոպէր , պու ատէմին լաթիֆ վէ միւքէտ-
տէրանէ սէօզլէրի գալպիմի օ տէրէճէ թահրիք իթտի քի ,
կէօզ եաչը տէօքմէքտէն քէնտիմի ալամատըմ : Պէնիլլէ
մուհապէրէ իթտիյի սըրատա , գալպէն տահա զիյատէ
մէսրուր օլմագտա , վէ զէվճիմ իլէ էվլատլարըմը տահա
զիյատէ սէվմէքտէ իտիմ . մա մաֆիհ , պու էճնէպինին
եիւզիւնէ աթֆը նիկեահ իտէն պիր քիմսէ , ՄիհիճՏէթի
էՕՄրիիճէ նէ ԿիլիՍիիճ , նէ Տէ Ա.Գ.Լ.Ա.Մ.ԸՇ ՏԸՐ զանն
իտէր . » տէմէքտէ իտի : Սէյեահը մէրգում ազիմէթ ի-
տէրքէն , վալիտէնիզ իլէ պէն գարուըն էօնիւնտէ տու-
լարագ կէօզիւմիւզիւն իհաթա իտէպիլտիյի պիր մէսաֆէ-
յէ գատար արգասընտան պագա գալտըգ : Պիչարէ ատէմ ,
պաչընը աչաղըյա էյմիշ օլարագ եիւրիւեօրտու . հարէ-
քէթ վէ ըէֆիթարը , օ տէրէճէ աղըր վէ սաքինանէ իտի
քի , ատըմլարընը սայըյօր կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի .
պունտան մատա , մէրգումըն պաստըղը եէրլէրտէ պիր
չէյէ տահա տըգգաթ իթտիմ :

Րօզ. - Նէյէ՝ , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Պիլիրսինիզ քի , պիզիմ խանէյէ կի-
տէն եօլ , քիւչիւք մէնպա՝ըն թաշմասընտան նաչի տաի-
մա նէմնաք տուրուր իտը :

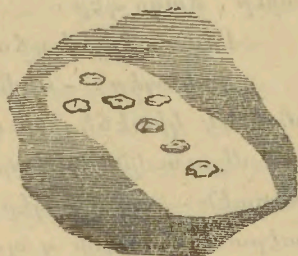
Պլանշ. - Էվվէթ , պիլիյօրըզ :

Տակոպէր . - Պու եօլճունըն այագ իզլէրի չամուր իւ-
զէրինտէ գալմըշ օլտըղընտան , այագ գապլարը ալթընտա

խաչվարի մըխլանմըչ եէտի ատէտ չիլի պուլընտըղընը ան-
լատըմ . . . :

Րօղ . - Խաչվարի՛ նէ տէմէք տիր :

Տակոպէր . - Տինլէյինիզ քի
սէօյլէյիմ . (Բարմաղընը եէտի տէ-
ֆա եաթաղըն էօրթիւսիւ իւզէրի-
նէ գօյարագ .) Զիվիլէր այագ
գապլարը ալթընտա պէօյլէ մըխ-
լանմըչ ըտը . անլատընը՞զ եա ,
իշթէ խաչվարի պուլնա տէրլէր :

Պլանչ . - Էյի ամմա պուլնէ տէմէք օլապիլիր, Տակոպէր :

Տակոպէր . - Պէլքի տէ պիր թէսատիւֆ տիւր . . . էվ-
վէթ . . . թէսատիւֆ օլմալը տըր . . . հալ պուլ քի մէր-
գուլնն պըրագմըչ օլտըղը պուլ խաչվարի իղլէր , իւզէրի-
մէ ֆէնա թէէսիր իթմիշ օլտըղընտան , պիւլա իսթիեար
պիր թագըմ ուղուրըչ նէթիճէլէրէ վարըյօրոււմ . չունքի
հէրիֆ պիղտէն հէնուզ պըրըմըչ իքէն , ֆէլաքէթլէր պի-
րի պիրինի թագիպ իյլէտի :

Րօղ . - Վալիտէմիզ վէֆաթ իթտի , տէյիլ մի . . . :

Տակոպէր . - Էվվէթ . լաքին անաէն էվվէլ պաչգա
պիր ֆէլաքէթ արըզ օլտու . չէօյլէ քի , սիզ հէնուզ ավ-
տէթ իթմէմիշ օլտըղընըզ կիպի , վալիտէնիզ տէ՛ քէնտի-
սինին Ֆրանսայա կիթմէսինէ վէ եախօտ սիզի օրայա կէօն-
տէրմէսինէ միւսաատէ իտիլմէսի իչուն պիր արըղհալ եա-
ղըյօրաու : Նակէհան՝ պիր պարկիրին այագ բաթըրտըր
գուլաղըմա չալընտը . մէյէր Սիպէրիա վալիսինին թաթա-
րը կէլմիշ , վէ թէպտիլի մէնֆա իթմէքլիյիմիզ իչուն պիր
էմրի համիլ իմիշ : Իւչ կիւնտէն՝ մահքիւմիյնի սաիրէ իլէ
պէրապէր եօլա չըգմաղա վէ տէօրթ եիւզ ֆէրսախ տա-
հա չիմալէ կիթմէյէ մէճպուր ըտըք : Իշթէ պէօյլէ օն
պէշ սէնէ նէֆիտէն սօնրա , վալիտէնիզ հագգընտա զուլմ
ու չիտտէթ արթմըչ պուլուլնըյօրտու . . . :

Բող. - Պիչարէ՛ վալիտէճիյիմիզ... աճապա նէ՞ իչուն պէօյլէ թագեիգ իտիյօրլար ըտը :

Տակոպէր. - Զանն իտէրսին քի, էրվահը խապիսէտէն պիրիսի՝ մէզպուրէնին արգասընտան տիւշմիւշ գօվալայօրտու. չունքի, պիր գաշ կիւն սօնրա, Եօլճու պիզի Միւլոսք գարիյէսինտէ պուլամայաճագ, վէ պուլապիլսէ տախի, կէթիրմիշ օլտըղը միտալեա իլէ էվրագ հիշ պիր շէյէ եարամայաճագտը... զիրա տէրհալ հարէքէթ իթտիյիմիզտէ, անճագ թամ վագթը մուայեհնտէ Բարիսէ վասըլ օլապիլէճէքտիք : Արա սըրա վալիտէնիզ. « Եկէր պիրիսի, պէնի եախօտ էվլատլարըմը Ֆրանսայա կիթմէքտէն մէն՝ իյլէմէք իսթէսէ իտի, պունտան միւէսսիր պիր թէտապիր իսթիմալ իտէմէզ իտի. չունքի պիզի տէօրթ եիւզ ֆէրսախ տահա ուղաղա կէօրտէրմէք, վագթը մուայեհնտէ Ֆրանսայա կիթմէք խուսուսընը միւմքինսիզ գըլմագտըր. » տէր, վէ պու միւլահաղա՝ պիչարէ գատընը տէրեաի մէեուսիյեթէ զարգ իյլէր իտի :

Պլանշ. - Պէլքի տէ պիրտէն պիրէ խասթալանմասընա պու քէտէրի նակէհանի սէպէպիյեթէ վէրտի :

Տակոպէր. - Խա՛յր, էվլատլարըմ, խա՛յր. վալիտէնիզին բէնչէի էճէլէ գուրպան կիթմէսինին սէպէպի մուլթադը՝ նէրէտէն կէլտիյի մէճհուլ օլան օ ճէհէննէմի գօլէրա ըտը. պու հէվլնաք խասթէլիք հէր թարաֆա սէյահաթ իտիպ, խապէրի օլմագսըզըն ինսանը պիրտէն պիրէ եըլտըրըմ կիպի չարբար : Եօլճընըն մուֆարագաթընտան իւշ սաաթ սօնրա՝ սիզ իքինիզ, վալիտէնիզ իչուն իրի չիչէք տէմէթլէրի թօբլամըշ օլտըղընըզ հալտէ, օրմանտան քէմալը պէշաչէթ ու շաթարէթլէ ավտէթ իթտինիզ. հալ պու քի պու սըրատա, պիչարէ գատըն զաթէն հալը իխթիզարա վարմըշ վէ թանըլմայաճագ տէրէճէտէ տէյիշմիշ իտի : Գօլէրա գարիյէմիզտէ զուհուր իթմիշ օլուպ, ագչամա գատար պէշ քիշի վէֆաթ իյլէտի... : Սէվկիլի

Րօղ, վալիտէնիզ՝ պու միտալէայը պօյնընըղա կէշիրիպ հէր իքինիզի տէ պանա թէսլիմ իթմէյէ վէ տէրհալ եօլա չըգ-մազլըղըմըղը պէնտէն ըէճա իյլէմէյէ անճագ մէյտան պուլապիլտի: Մէզպուրէնին վէֆաթընտան սօնրա, քէնտի-սինի էվվէլճէ տիւչարը մէեուսիյեէթ իթմիշ օլան պու եէնի նէֆինին սիզէ շուսուլի օլամայաճաղը աշիքեար ըտը. պի-նապէրին՝ վալիտէնիզին սօն արզուսը վէճհ իւզըէ, սիզի ա-լլապ ֆրանսայա կէօթիւրմէքլիյիմ իշուն, վալի միւսաատէ կէօսթէրտի . . . :

Իխթիեար ասքէր՝ սէօզիւնիւ իքմալ իտէմէյիպ էլլէ-րինի կէօզլէրինէ տայաթտը. էօքսիւզլէր իսէ, հէօնքիւր հէօնքիւր աղլայարագ պիրի պիրինէ սարըլտըլար :

Պիր միւստէթճիք սիւքիւթտէն սօնրա, ճակոպէր սէօ-զիւնէ թէքրար տէվլամ իթմէյէ պաշլայըպ մաղըուրանէ վէ միւֆթէխիրանէ պիր թավը իլէ .

— Օ՛հ, սիւղ ժենէրալըն ճէսուր էվլատլարը օլտըղը-
նըղը օ զէման իսպաթ իթտինիզ... : Թէհլիքէյէ հիշ է-
հէմմիյեթ վէրմէյէրէք, սօն նէֆէսինէ դատար վալիտէնի-
զին նէզտինտէ պէքլէտինիզ վէ մէզպուրէնին եաթաղը
եանընտան սիզի այրըմագ միւմքինսիզ օլտու... : Պիշարէ-
նին կէօղլէրինի սիզ գարատընըզ, պիւթիւն կիճէ իւզէրի-
նէ իճրաի նազարէթ իտէն սիզ օլտընըզ... վէ քէնտի է-
լիմլէ գազմըշ օլտըղըմ մէզարա օտուլնտան ուֆագ պիր
խաշ տիքտիյիմի կէօրմէտիքճէ, օրատան մուֆարագաթ իթ-
մէք իսթէմէտինիզ :

Տակոպէր, պիրտէն պիրէ սէօղիւնիւ քէստի : Պիր թա-
ղըմ ալազէի վահիեանէ իլէ պէրապէր զարիպ վէ նէվ-
միտանէ պիր քիշնէեիշ սէտասը իշիթմիշ իտի : Պուլնըն իւ-
զէրինէ օթուրտըղը սանտալիէտէն սըշրայըպ այաղա գալգ-
տը վէ պէնզի քեամիլէն ուչմըշ օլտըղը հալտէ :

— Ա՛հ, ժօվիալըն, հայվանըմըն սէսի տիր... աճա-
պա հայվանըմա նէ՞ եաբըյօրլար. - տէյու հայգըրտը .
պատէհու գաբույը շիտտէթլէ աշարագ, նէրտիւպանտան
ալէլ աճէլէ աշաղըյա էնիպ նապէտիտ օլտու :

Տակոպէրին ազիմէթի նակէհանիսինտէն տէրէճէի նի-
հայէտէ տիւշարը տէհշէթ օլմուշ օլան իքի գըզ գարընտաշ
պիրի պիրինէ սարըլմըշ օլտըղլարը ճիհէթլէ, գըրըգ ճամ-
լար արասընտան գօճա պիր էլ կիրիպ, բէնճէրէնին սիւր-
մէսինի աշտըղընը, վէ գանատլարը շիտտէթլէ եիթտիքտէն
սօնրա, ասքէրին չանթասըյլա պիրլիքտէ քիւչիւք պիր մա-
սա իւզէրինտէ մէվզու՝ օլան լամպայը տէվիրտիյինի կէօ-
րէմէտիլէր :

Պիշարէ էօքսիւզլէր, զայէթ քէսիֆ պիր զուլմէթէ
միւսթաղըագ օլմուշլար ըտը :

11

ԺՕՎԻՍԼ ՎԼ ԷՃԷԼ

Մորոք, ժողովրդը քենտի հայվանխանէսինէ կէօթիւր-տիւքտէն սօնրա, քենտիսինի կէօրմէքտէն վէ հըսս իթ-մէքտէն մէն՝ իշուն էվվէլճէ սարմըշ օլտըղը էօրթիւյիւ պա-շընտան չըգարտը :

Գարլան, արսլան վէ բարս, պու հայվանը կէօրիւր կէօրմէզ, աճըզ սաիգասըյլա, գաֆէսլէրինին բարմագ-լըգլարը իւղէրինէ աթըլտըլար : Պարկիր իսէ՝ պու ճան-վէրլէրին հէյպէթինտէն տիւշարը հայրէթ օլարագ, պոյ-նընը տիքմիշ վէ կէօղլէրինտէ տէ ղայրը միւթէհարրիք պիր հալէ կէլմիշ օլտըղը հալտէ, պիւթիւն վիճուտիյլէ տիթ-րէմէքտէ, վէ տուրտըղը եէրտէ միխլանըպ գալմըշ զանն օլընմագտա ըտը : Պիշարէ հայվանըն պէօյիւրլէրինտէն պիրտէն պիրէ սօղուգ վէ քէսրէթլի պիր թէր ագմաղա պաշլատը :

Արսլան վէ գարլան՝ գաֆէսլէրի տէրունինտէ քէմալը չիտտէթլէ սըչրայարագ, ղայէթ միւթէհէվվիրանէ պիր սէտա իլէ հայգըրմագտա ըտըլար : Բարսս կէլինճէ, պու հայվան հէր նէ գատար սէս չըգարմամագտա իտի իսէ տէ, անըն հիտտէթի էպքէմանէսի տիկէրլէրինտէն տահա զիյատէ տէհչէթէնկիզ իտի : Գաֆասընը պիր թարաֆա չարբըպ բարչալաթմագ թէհլիքէսի մէվճուտ օլմագլա պէ-րապէր, գաֆէսլինին պիր ուճընտան թա տէմիր բար-մագլըգլար իւղէրինէ սըչրամագտա, վէ տաիմա սաքիթ վէ ֆագաթ հիտտէթլի պիր սուրէթտէ եէրէ սիւրիւնէրէք գաֆէսլին ուճընա գատար կիթտիքտէն սօնրա, քէօր քէօ-

րիւնէ պիր համա տահա իճրա իտէրէք , տէմիր բարմագլըգլար իւզէրինէ թէքրար սալտըրմագտա , վէ զանն իտէրսին քի բարչաւամագ իսթէմէքտէ իտի :

Հայվան , պու սուրէթլէ իւշ տէֆա սըչրամըշ ըտը . պարկիր իսէ՝ վէլէհ ու հայրէթին տա՛ի օլտըղը հարէքէթսիլիքտէն տէհչէթ ու վահչէթին մուճիպ օլտըղը շաշգընլըղա ինթիգալ իտէրէք , տէրին տէրին քիչնէմէյէ պաշլատը վէ նէ եաբաճաղընը շաշըրմըշ օլարագ , կիրմիշ օլտըղը գաբույա տօղրու գօշմագ իսթէտի : Հալ պու քի , պու գաբույը սըգըճա գաբատըլմըշ պուլտըղընտան , պաշընը էյիպ , պաճաղլարընը պիր ազ կէվչէթտի , վէ խարիճտէքի հավայը թէնէֆֆիւս իթմէք իսթէյօրմըշ կիպի թօրրագ իլէ գաբու գանատը արասընտա աշըլմըշ օլան տէլիյի պուրնըյլա գօղլատը . պատէհու կիթտիքճէ հայրէթ ու տէհչէթի արթարագ աճը աճը քիչնէմէյէ , վէ էօն այագլարընը շիտտէթլէ եէրէ չարբմաղա պաշլատը :

Էճէլ , պիր տէֆա տահա սըչրամաղա հաղըրլանմըշ իքէն , Բէյղամպէր գաֆէսէ եագլաշտը , վէ էլինտէքի մըղրաղըն ուճըյլա , տէմիր բարմագլըղը թուլմագտա օլան սիւրկիւյիւ եիթէրէք տէմիրինտէն չըգարտըղտան սօնրա , քէնտիսի տախի տէրագապ թավան արասը նէրտիւպանընըն եարըսընա գատար չըգտը :

Օ էսնատէ , գաբլանըն վէ արսլանըն ավազէի վահչիւանէսի պիչարէ ժօվիալըն նէվմիտանէ քիչնէյիչլէրինէ մուհզամմ օլարագ , միւսաֆիրխանէնին հէր թարաֆընա աքսէնտաղ օլմաղա պաշլատը :

Բարս՝ պու սըրատա նագապիլի թարիֆ պիր հիտտէթ ու շիտտէթլէ թէքրար տէմիր բարմագլըգլար իւզէրինէ աթըլտը . հալ պու քի , սիւրկիւ աշըլմըշ օլտըղընտան , գաֆէսին գաբուսը պու տէֆաքի հիւճիւմէ մուգավէմէթ իտէմէյէրէք պիրտէն պիրէ աշըլտը , վէ Էճէլ ապխի պիր

համալատա արապալար մէվգիֆինին թա օրթա եէրինէ տիւշտիւ :

Փէնարըն խաֆիֆ զըյասը , հայվանըն պէնէքլի վէ տօնուգ սիյահ բէնկինտէքի տէրիսինի թէնվիր իթմէքտէ իտի : Մէգքիւր ճանվէր՝ պարկիրէ եէթիչէպիլմէք իշուն ի-տէճէյի հիւճումըն մէսաֆէսինի հիսապ իտիյօրմը կիպի, պաշընը թօբրաղա ուզաթարագ պիր միւտտէթճիք հա-րէքէթսիզ վէ պիւզիւլմիւշ պիր հալտէ գալտը . պատէ-հու նակէհանի պիր սըշրայըշլա ժօվիւլըն իւզէրինէ աթ-լատը :

Զավալը հայվան՝ ճանվէրին գաֆէստէն տըշարը չըգտըղընը կէօրիւր կէօրմէզ, պիր համալատա, տըշարըտան իշէրիյէ տօղրու աշըլան գաբուընըն իւզէրինէ սըշրատը վէ գըրըպ աշմագ իսթէյօրմը կիպի օլանճա գուվվէթիյլէ եիթմէյէ պաշլատը : Հալ պու քի էճէլ, քէնտի իւզէրինէ աթըլմըշ օլտըղընտան, ժօվիւլ արգա այագլարը իւզէրի-նէ գալգըպ տիմ տիք տուրտու . ճանվէր իսէ՝ սաիգա սիւ-րաթընա մուատիլ պիր սիւրաթլա , պիշարէնին պօյնընը գալրայըպ ասըլտը , վէ էօն այագլարընըն սիվրի բէնչէլէ-րինի տէ անըն կէօյիւսիւնէ պաթըրտը : Պու սըրատա պարկիրին պօյնընըն շախ տամարը աշըլարագ , բարսըն տիշլէրի ալթընտան գըրմըզը գան ֆըշգըրմաղա պաշլա-տը : էճէլ իսէ , արգա այագլարը իւզէրինէ տայանտըգ-տան սօնրա, չիքեարընը գաբուընըն արալըղընա սըգըշտըր-տը վէ քէսկին բէնչէլէրիյլէ տէ հայվանըն պէօյիւրիւնիւ եըրթըպ աշտը : Զավալը պարկիրին էթի թիր թիր տիթ-րէմէքտէ վէ պօղուլմագ րատտէսինէ կէլմիշ օլան սու-զիշի քիշնէյիշլէրի տախի ինսանըն թիւյլէրինի էօրբիւրթ-մէքտէ իտի :

Պու սըրատա պիրտէն պիրէ շու սէօզլէր իշիտիլտի .

— Ժօվիւլա... ճէսո՛ւր օլ... իշթէ կէլտիմ... ճէ-սո՛ւր օլ... :

Պու սեօզլէրի սէօյլէյէն շախս՝ Տակոպէր քէնտիսի իտի . զավալլը իիթիեար՝ արգասընտա շու վագըրաի խունրիզանէ ճէրէեան իթմէքտէ օլան գարույը աչմագ իչուն մէյուսանէ պիր սուրէթտէ չալըչըպ չապալամագտա ըտը :

Տակոպէր՝ սայ ու զայրէթինին սէմէրէտար օլամատըղընը կէօրէրէք .

— Ժօվի՛ալ, ճէսո՛ւր օլ, պէն պուրատայըմ . - տէյուլ թէքրար չայգըրմագլա պէրապէր իմտատընա ատէմ չաղըրտը . . . :

Պիչարէ հայվան, բէք ալէա թանըմագտա օլտըղը պու տօսթանէ սէսի իչիթտիյինտէ, էկէրչի ճան չէքիչմէք րատտէլէրինէ կէլսիչ իտի իսէ տէ, սէսին կէլտիյի թա. րաֆա տօղրու պաչընը չէվիրմէյէ զայրէթ իտէրէք՝ պիր սէտաի հագինանէ իլէ ճէվապ վէրտի: Պիր աղ սօնրա, բարսըն գուվվէթ ու թազեիգաթընա արթըգ թապավէրի մուգավէմէթ օլամայարագ, էվվէլա տիզլէրի վէ մուախս խէրէն տէ պէօյիւրիւ իւզէրինէ տէվրիլի վէրտի . զավալլընըն ումուզ պաչըլա օնուրղա քէմիքլէրի գարունըն էօնիւնէ ուզանմըչ օլտըղընտան, աչըլմասընա մանի օլըյօրտու :

Օ սըրատա, արթըգ հէր չէյ խիթամ պուլտու . չէօյլէքի, մէզքիւր ճանվէր՝ պարկիրին իւզէրինէ չէօմէլիպ էօն վէ արգա այագլարըլա սըգտը վէ պիչարէ հայվանըն հիյնի վէֆաթընտա աթմըչ օլտըղը պիր գաչ գուվվէթսիզ չիֆթէլէրէ էհէմիյեթ պիլէ վէրմէքսիմին, պուրընըն գանը ուճընը հայվանըն պէօյիւրիւնէ սալտըրտը :

Տակոպէր իսէ, գարունըն քիլտինի պիհուտէ եէրէ գըրմաղա չապալայարագ .

— Եէթիչին . . . հայվանըմըն իմտատընա եէթիչին . . . ճան գուրթարան եօգ մու պէ՛ . - սէօզլէրինի թէքրարլամագտա վէ պատէհու բիւրղաղապ օլարարագ . - Հէլէ շու

պէլայա պագ . . . սիւհհըմ տա եօգ . . . - տէյու հայ-
գըրմագտա ըտը :

Մորոք . - (Թաւան արասընըն հավլիյէ նազըր օլան
բէնճէրէսինտէն կէօրիւնէրէք .) Պագսանա , եահո՛ւ , քէն-
տինի սագը՛ն . . . իչէրի կիրմէյէ չալըշմա , էօմրիւնիւ թէհ-
լիքէյէ պըրագմըշ օլուրսըն . . . չունքի բարսըմ բէք գու-
տուրմըշ տըր . . . :

Տակոպէր . - (Ճանխրաշ պիր սէտա իլէ .) Լաքին
պարկիրի՛մ . . . պարկիրի՛մ . . . :

Մորոք . - Սէնին պարկիրին ախըրընտան կիճէլէյին
տըշարըյա չըգմըշ վէ արապալըղըն գաբուսընը եիթէրէք
իչէրիյէ կիրմիշ . բարսըմ տախի քէնտիսինի կէօրիւր կէօր-
մէղ գաֆէսինի գըրըպ իւղէրինէ հիւճոււմ իթմիշ . . . (Թէհ-
տիտքեարանէ պիր թավր իլէ .) Պինաէն ալէյհ , շայէտ
պիր ֆէլաքէթ զուհուր իտէճէք օլուրսա , պիլմիշ օլ քի
մէսուլիյէթի սանա ա՛րտ տիր . չունքի հայվանը թէք-
րար գաֆէսինէ իտխալ իտէպիլմէք իչուն , էն պէօյիւք թէհ-
լիքէլէրէ տիւշար օլաճաղըմ :

Տակոպէր . (Միւսթէտիյանէ վէ մէեուսանէ պիր սու-
րէթտէ էլլէրինի գավուշտըրարագ .) Լաքին հայվանը՛մ . . .
հայվանըմը գուրթա՛րընըղ , ըէճա՛ իտէրիմ . . . :

Բէյղամպէր՝ իիթիեար աւքէրին ըէճա վէ նիյաղլա-
րընա գուլագ պիլէ ամայարագ բէնճէրէտէն իչէրիյէ չէ-
քիլտի վէ կէօզտէն նիհան օլտու :

Հայվանլարըն հայգըրըշլարըյա Տակոպէրին տիլխրաշ
սէտասը , Ֆոքոն-Պլան միւսաֆիրխանէսինտէ հէր քէսի ու-
յանտըրմըշ ըտը : Բէնճէրէլէր հէր թարաֆտան ալէլ ա-
ճէլէ աշըլարագ մուլար իխրաճ օլունտու : Պիր գաշ տա-
գըգա սօնրա , միւսաֆիրխանէի մէղքիւրըն խըտմէթճիլէ-
րի էլլէրինտէ ֆէնարլար պուլընտըղը հալտէ հավլիյէ շի-
թապ իտէրէք Տակոպէրին էթրաֆընը փալտըլար , վէ վու-
գուր հալի անլամագ իւղրէ իսթիֆասըրը քէյֆիյէթէ պաշ-
լատըլար :

Ինթիմար ասքեր իսէ , տաիմա գաբույը գըրըպ աշ-
մաղա չապալայարագ .

— Պարկիրիմ իշերիտէ տիր . . . պու ալչագ հերիֆին
ճանվէրլէրինտէն պիրի տէ գաֆէստէն չըգմըշ հայվանըմը
բարչալայօր . - տէտի :

Միւսաֆիրխանէ սէքէնէսի՝ հայվանաթը վահչիյեէնին
ալազէլէրինտէն զաթէն բիւրտէհչէթ օլմըշ օլտըգլա-
րընտան , պու սէօղիւ իշիտիր իշիթմէզ , օրատան չըգըպ
կիթմէյէ մէճպուր , վէ պազըլարը տաիսի օթէլճիյէ քէյ-
ֆիյէթի իսպար իթմէյէ շիթապան օլտըլար :

Արապալըգ գաբոնսընըն աչըլմասընա սապրսըզըգլա
պէքլէմէքտէ օլան ինթիմար ասքերին տէրէճէի ըզտըրա-
պաթը , բէք գօլայ թագտիր օլընապիլիր իտի : Պիչարէնին
պէնդի սարարմըշ վէ նէֆէսի քէսիլմէքտէ պուլընմըշ օլ-
տըզը հալտէ , գուլաղընը քիլիտ տէլիյինէ տայաթարագ
տինլէմէքտէ իտի . . . :

Հայվան սէտալարը բէյ տէրբէյ քէսիլմէյէ պաշլա-
տը . հայվանխանէ տէրուհինտէ , զայէթ տէրին պիր մըրըլ-
տանմա սէտասըլա , Բէյզամպէրին գօրգուճ վէ մուխ-
թասար պիր թարզտա թէքրարլամագտա օլտըզը . « Էճէ՛լ
. . . պուրայա՛ կէլ . . . Էճէ՛լ . » սէօղէրինտէն պաշգա պիր
շէյ իշիտիլմէյօրտու :

Կիճէ՛ տէրէճէի նիհայէտէ գարանլըգ օլտըզընտան ,
Տակոպէր՝ քիրէմիտլէ մէսթուր օլան չաթը իւզէրինտէն Գո-
ղիաթըն քէմալը ինթիպահ վէ պասիրէթլէ սիւրիւնիւպ
կէշտիյինի , վէ չաթը բէնճէրէսինտէն թալան արասընա տա-
խիլ օլտըզընը կէօրէմէտի :

Պիր աղ սօնրա , հավլինին գաբուսը աչըլարագ , օթէլ-
ճի՛ էլինտէ պիր գարապինա օլտըզը վէ պէրապէրինտէ տէ
գանճալար վէ սօբալար իլէ միւսէլլահ պիր խայլը քէսան
պուլուճտըզը հալտէ , քէմալը ինթիմաթլա արապալըգ գա-
բուսընա տօղրու իլէրիլէտի վէ Տակոպէրէ եագլաշարագ .

— Նե՞ վար, նե՞ վուգու պուլմըշ, միսսաֆիրխանեմ տէրունինտէ պու նե՞ կիւրիւթիւ բաթըրտը տըր... պիր պարկիրին պաշլըղընը եէմիլյէ պաղլամայը պիլմէյէճէք գատար չօլբա վէ տըգգաթսըղ օլան ատէմլէրէ տէ, պու վահչի հայվանլարը սագլայանլարա տա լանէթլէ՛ր օլսուն... : Թօհա՛ֆ շէյ պէ... էկէր հայվանըն եարալանմըշ ըսա, գապահաթ սէնին տիր, նե՞ պաղըրըպ տուրույօրսուն, պիր աղ տըգգաթլը տավրանայըտըն տա պու ֆէլաքէթէ սէպէպիլյէթ վէրմէյէ իտին. - տէտի :

Իթիթիեար ասքէր՝ պու թէքտիրլէրէ ճէվապ վէրէճէք եէրտէ, տաիմա արապալըգ տէրունինտէ կէլէն կէչէն ահ վալի տինլէմէքտէ օլտըղընտան, սիւքիւթ իտիլմէսի իչուն էլիլէ պիր իշարէթ իթտի :

Պիրտէն պիրէ պիր սէտաի վահչիեանէ տահա իշիտիւտի. պունը միւթէագըպ՝ Բէյղամպէրին զարիպ պիր ավազէսիլյէ բարսըն աճը աճը հայգըրմասը հուզզարըն նազարը տըգգաթընը ճէլպ իլլէտի :

Օթէլճի, տիւչարը խէվֆ ու խաշիլյէթ օլարագ, ասքէրէ խիթապէն .

— Իշիթտին մի եահո՛ւ... չիւպհէսիղ պէօիւք պիր ֆէլաքէթէ սէպէպ օլտուն, նե՛ զարիպ սէտա ըտը օ... զալիպա Բէյղամպէր թէհլիքէլի պիր սուրէթտէ եարալանմըշ օլմալը տըր. - տէտի :

Տակոպէր՝ միսսաֆիրխանէ սահիպինէ ճէվապ վէրմէյէ տավրանմըշ իքէն, պիրտէն պիրէ գաբու աշըտը վէ Գողիաթ էշիքտէ նիւմայան օլարագ, հուզզարա խիթապէն .

— Իչէրիլյէ կիրէպիլիրսինիղ. թէհլիքէ պէր թարաֆ օլմուշ վէ գօրգաճագ պիր շէյ գալմամըշ տըր. - տէտի :

Պունըն իւզէրինէ իչէրիլյէ կիրտիլէր. հայվանխանէ տէրունի, զայէթ տէհչէթէնկիղ պիր մէնզարէ իրայէ իտիյօրսու :

Բէյլամպէր, պէնդի պէթի ուշմըշ օլտըղը հալտէ, զահիրէն կէօսթէրտիյի սիւքիւնէթ ալթընտա հէյէճանը գալպինի սէթրէ չալըչարագ, բարսըն գափէսինտէն պիր գաչատըմ ուզագտա տիղ իւսթինէ կէլմիշ վէ տուտագլարընըն խափիֆ խափիֆ հարէքէթէ կէլմէսինտէն տուա իթմէքտէ օլտըղը անլայըլմագտա պուլընմըշ ըտը : Մէրգում, միւսաֆիրխանէ սահիպիյլէ ատէմլէրինի կէօրտիւքտէ, այաղա գալգտը վէ եիւքսէք վէ միւթէֆախսիրանէ պիր սէտա իլէ :

— Եւ՛ Բապպի, սանա համտ ու սէնա օլտուն . զիրա, պու հագիր գուլընա իհսան պույուրտըղըն գուլվէթ ու ճէսարէթ սայէսինտէ, պիր տէֆա տահա ղալէպէ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլտում . - տէտի :

Պատէհու, գօլլարընը խաչլարի կէօյսիւնէ տայաթաւրագ, գափէսինին պիր քէօչէսինտէ հէնուզ աճը աճը հայգըրմագտա օլան էճէլ իւղէրինէ պուլմուշ օլտըղը մուզաֆֆէրիյեթտէն տօլայը մահգուզ օլույօր կիպի, միւթէազղիմանէ պիր թավը վէ միւթէքէպպիրանէ պիր նազարլա էթրաֆընա պագմաղա պաչլատը :

Պու մէնզարէտէ հաղըր պուլընանլար, Մորքըն քիւրքիւ ալթընտա միւքէմմէլ պիր զըրհ էլպիսէսի պուլընտըղընը պիլմէտիքլէրինտէն, բարսըն իթաաթ վէ թէսլիմիյեթինի անճագ մէրգումտան գօրգմագտա օլմասընա իսնատ իտէրէք, պու պտէմին հէման թագաթը պէչէրիյեէնին ֆէվգինտէ օլարագ մալիք պուլընտըղը ճէսարէթ վէ իգթիտարա տէրէճէի նիհայէտէ հայրան օլտըլար :

Գողիաթ իսէ՛ Բէյլամպէրին արգասընտա, պիր գաչատըմ գատար ուզագտա տուրմըշ, վէ տիշ պուտագ աղաճընտան մամուլ մըղըրաղա տաեանմըշ գալմըշ ըտը : Խիւլասաի քէլամ, գափէստէն պիր աղ ուզագտա, գանլար իչինտէ միւլէմմա օլարագ, ժօվիալըն պիրուհ ճէսէտի սէրիւիշ իտի :

Տակոպէր, սէվկիլի պարկիրինին գանա միւսթաղրագ վէ բարչա բարչա օլմուշ ճէսէտինի կէօրիւր կէօրմէզ, էլի այաղը պուզ քէսիլիպ սանէմ կիպի տուրտու, վէ չէհրէի անիֆանէսինտէ քէտէրի տէրունինէ ալէամէթ օլարագ պազը ասարը ֆէվզ էլ ատէ միւշահէտէ իտիլտի . . . : Պատէհու, ժօվիալըն ճէսէտի եանընա տիզ չէօքէրէք, հայվանընըն պաշընը եօգարը գալտըրտը, վէ վագթըյլա սէվկիլի սահիպինէ պագտըղը զէման նուրը զէքեալէթ ու պէշաչէթլէ բարըլտայան, իրի կիւզէլ կէօզլէրինի օ տօնուգ, սէօնիւք վէ եարը գաբալը պուլընճա, պիշարէ ասքէր ճիկէրսուզ պիր ահ չէքմէքտէն քէնտիսինի ալամատը :

Տակոպէր, հիտտէթ ու զազապընը քեամիլէն ու նութմըշ օլտըղը կիպի, իքի գըզ գարընտաշըն մէնաֆիինէ պու տէրէճէ մուզիրը օլան շու հատիսէյի նակէհանինին թէվլիտ իտէճէյի սուի նէթաիճի տէ ունութմըշ ըտը : Մէրգում, քէնտի մէշագգաթ վէ մուհարէպաթ արգատաշը օլուպ, էսնաի սէֆէրտէ իքի տէֆա եարալանմըշ օլան, վէ պունճա սէնէլէրտէն պէրու քէնտիսինտէն պիր տագըգա այըըլմըշ օլմայան սատըգ վէ պիշարէ հայվանընըն վէֆաթընտան պաշգա հիշ պիր շէյ տիւշիւնմէյօրտու : Պիշարէ ատէմին խէլէճան ու ըզտըրապաթը սիմասընտա օ տէրէճէ աշիքեարէն նագշ օլունմըշ ըտը քի, օթէլճի իլէ ատէմլէրի՝ բէնչէի էճէլէ շիքեար օլմուշ օլան պարկիրինին եանընա տիզ չէօքէրէք աղլամագտա պուլընան իխթիեարըն շու աճըզըլ հալինտէն զիյատէսիլյէ ըզգգաթա կէլտիլէր :

Լաքին Տակոպէր՝ ըզտըրապաթընըն էսպապը մուճիպէսինի եալաշ եալաշ հըսս իթմէյէ պաշլայարագ, ժօվիալըն քէնտի մէնֆա արգատաշը տախի օլտըղընը, վէ էօքսիւզլէրին վալիտէսի վագթըյլա էվլատլարը կիպի պու պիշարէ հայվանլա զայէթ միւշքիլ վէ թագաթֆէրսա պիր սէյահաթ իճրա իթմիշ պուլընտըղընը տէրիսաթըր իտինճէ, հայվանըն վէֆաթը եիւզիւնտէն թէվլէլիտ իտէճէք նէթաիճի

վէսիմէ պիրտէն պիրէ ֆիքրինտէ թէճէսսիւմ իյլէտի : Պունըն իւզէրինէ , պիր ազ էվվէլքի յըգգաթ ու սիւքիւնէթ եէրինէ հիտտէթ ու զազապ գա'իւմ օլարագ , այազա գալգաթը վէ կէօզլէրինտէ աթէշի վահշէթ բարլամագտա օլտըզը հալտէ , Բէյղամպէրին իւզէրինէ հիւճում իյլէյիպ , պիր էլիյլէ մէրգումըն պօղազընտան թուլթաթը վէ տիկէրիյլէ տէ կէօյսիւնէ պէշ ալթը եումրուգ էնտիրտի իսէ տէ , պու տարպէլէր Մորոքըն զըրհ էլպիսէսինէ թէսատիւֆ իտէրէք թէէսիրսիզ գալտըլար :

Տակոպէր , եումրուգլարը ինտիրմէքտէ հալէա տէվամ իտէրէք :

— Հայտո'ւտ հէրիֆ . . . հայվանըմըն վէֆաթընտան մէսուլ սէն սին . - տէմէքտէ իտի :

Մորոք , զաիֆ վէ սինիրլի օլմագլա պէրապէր , ուզուն պօյլու օլան վէ ֆէվգ էլատէ պիր գուվվէթէ մալիք պուլընան Տակոպէրէ գարշը քէնտի հալ ու շանընա եազըշըր պիր սուրէթտէ մուգապէլէ իտէմէյօրտու : Նիհաշէթ սապըգ գումպարաճը աքէրինին էլինտէն Բէյղամպէրի գուրթարապիւմէք իշուն , Դողիաթ իլէ միւսաֆիրիսանէ սահիպինին միւտախէլէսի լազըմ կէյիպ , պիր գաշ սահիյէ զարֆընտա պու իքի մուպարըզը եէքտիկէրինտէն աշըրտըլար : Մորոք՝ հիտտէթ ու զազապընտան նաշի սար սարը քէսիլմիշ օլտըզընտան , Տակոպէրէ ուրմագ իսթէտիյի մըզրազը էլինէ ալմագտան քէնտիսինի մէն՝ իշուն թէքըրար միւտախէլէյէ լուզում կէօրիւլտիւ :

Միւսաֆիրիսանէ սահիպի , էլլէրինի՝ պիր թավըր մէեուսանէ իլէ սաչտան խալի օլան ալնը իւզէրինէ վազ իթմիշ պուլընան Տակոպէրէ խիթապէն :

— Լաքին սէնին իթտիյին տէ ատէթա էտէպսիզլիք տիր . պու միւհթէրէմ զաթը՝ ճանվէրլէրէ գուրպան օլմագ թէհիլքէսինէ տիւշիւրտիւքտէն սօնրա , թէրէլէյէրէք էօտիւրմէք տէ իսթիյօրսըն , տէյիլ մի . . . : Սէնին

կիպի սաչը սագալը աղարմըչ պիր ատեմէ պէօյէ հարէ-
քէթ իթմէք եագըչմազ. նէ՞ տէրսին, Ղապըթա մուաւէ-
նէթինէ միւրաճաաթ իտէլիմ մի . . . տիւն ագչամ ա-
գըլը պիր ատեմէ պէնզիյօրտուն, պիրտէն պիրէ նէ՞ օւ-
տուն . - տէտի :

Տակոպէր, պու սէօզլէրտէն ազլընը պաչընա թօր-
լայըպ, քէնտի էճնէպիլիք սըֆաթը՝ հալ ու վազկէթինին
միւշքիլաթընը թէզէիտ իտէպիլի օլտըղընը տիւշիւնէրէք,
ճիւրաթի վագըասընտան տօլայը նատիմ վէ բէշիման օւ-
տու : Պունտան գաթը նազար, սէյահաթընը տէվամ ի-
տէպիլմէք իչուն պարկիրէ պէտէլ պէհէմէհալ պիր թազ-
մինի նագաթի էլտէ իթմէք իգթիզա իտէր իտի . չունքի
սէյահաթտա պիր կիւն թէէիսիւր՝ էօքսիւղլէրին իսթիգ-
պալլինի թէհիլքէյէ տիւշիւրէճէյի կիպի, պու գատար զահ-
մէթ ու մէշագգաթ տա մահվ ու հէպա օլաճագտը : Պի-
նապէրին՝ քէնտի քէնտիսինի մէճպուրէն զապթ իտիպ հիտ-
տէթ ու զաղապընը թէսքինէ չալըչարագ, օթէլճիյէ խի-
թապէն .

— Հագգընըզ վար էֆէնտիմ . . . հիտտէթիմէ զա-
լէպէ վէ իլք ագչամքի կիպի թէհամմիւլ իտէմէտիմ . լա-
քին նիհայէթ, պարկիրիմին վէֆաթընտան տօլայը պու
ատէմ մէսուլ թուլթըլմայաճագ մը, պուրասընը թայեինէ
սիզի հաքէմ իթթիխազ իտէրիմ . - տէտի :

Օթէլճի . - (Մօրօքը թէսահուպ իտէրէք .) Բէք էյի ,
մատամքի պէնի հաքէմ իթթիխազ իտիյօրսըն, պէն տէ
տէրիմ քի սէնին էֆքեարընտա տէյիլիմ . պարկիրինին զը-
յա՛ինէ սէպէպ սէն սին . պունլարըն քեաֆֆէսի տէ սէնին
տըգգաթսըզլըղընտան նէշէթ իթմիշ տիր . չունքի հայվա-
նընը էյի պաղլամամըչսըն, օ տա ախըրընտան չըգըպ գա-
բուսը արալըգ գալմըչ օլան պու արապալըղա կիրմիշ
տիր . . . :

Գողիաթ . - Տօղրու տըր . չիմտի խաթըրըմա կէլիյօր .

հայվանլար պիր ազ հափա ալսըն իշուն արապալըղըն գա-
բուսընը կիճէ արալըզ պըրագմըշ ըտըմ. մա հազա գա-
ֆէսլէր սըզըճա գաբատըլմըշ օլտըղընտան, պիր կէօնա
թէհլիքէ վուգուլի միւմքինսիզ իտի . . . :

Հազըրուլնտան պիրի. - Էվվէթ, էօյլէ օլտըղընը պէն
տէ թաստիգ իտէրիմ:

Պիր տիկէրի. - Բարսը գուտուրթմագ վէ գաֆէսի
գըրտըրթմագ իշուն եալընըզ պարկիրին հուզուրը քեաֆի
իտի:

Պիր իւչինճիւ. - Պու պապտէ շիքեայէթ իթմէք մահ-
զա Բէյղամպէրին հագզը տըր:

Տակոպէր. - (Սապը ու արամը թիւքէնմէյէ պաշա-
յարագ.) Պու մանթըգսըզ սէօղլէր պէնիմ գուլաղըմա
կիրմէզ. պէն թէքրար տէրիմ քի, պանա շու տագըգա-
տա եա՛ բարա վէ եա՛խօտ պիր պարկիր լազըմ տըր.
Էվվէթ, իքիսինտէն պիրինի շիմտի իսթէրիմ. չունքի, պու
ֆէլաքէթ օճաղընտա արթըզ գալսմամ:

Մորոք. - Պէն տէ սանա տէրիմ քի, պանա վագը օ-
լան զարարը սէն թազմին իտէճէքսին, իշիտիյօր մըսըն:

Պու տարպէի միւտհիշէյի գաստէն թէէթիր իթմիշ
օլան Բէյղամպէր, պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, օ վագ-
թա գատար քիւրքիւնիւն գօլը իշինտէ սէթը իթմիշ օլտըղը
գանլը էլինի չըգարըպ կէօսթէրտի վէ իլավէթէն.

— Պագընըզ, բարս պէնի նասըլ եարալատը. պէլքի
տէ էօլիւնճէյէ տէք սագաթ գալաճաղըմ. - տէտի:

Մէգքիւր եարա, Էկէրչի Բէյղամպէրին տէտիյի գա-
տար թէհլիքէլի տէյիլ իտի իսէ տէ, էքէյիճէ տէրին ի-
տի: Մէրգումըն շու իֆատէի ախիրէսի՝ հազըրուլնըն ըրգ-
գաթընը թահրիք վէ անլէրին հիւսնիւ թէվէճճիւհիւ-
նիւ քէնտիսինէ ճէլպ իյլէտի: Միւսաֆիրխանէ սահիպի
խտէ՝ պու վագըայը այնը ֆըրսաթ ատտ իտէրէք, քէնտի
տավասը նազարըյլա պագտըղը պու տավայը, Մորոքըն

լէհինէ ֆասլ իթտիրմէք իւզրէ սայիսլէրտէն պիրինէ խիթապէն .

— Պու միւճատէլէյէ խիթամ վէրմէք իչուն եալընը պիր չարէ վար տըր . . . պու չարէ տէ շու տըր քի , կիտիպ տէրհալ գարիյէ միւտիրինի ույանտըրմալը վէ չիմ տի պուրայա կէլմէսինի ըէճա իթմէլի տիր . միւմաիլէյհ տիրայէթլի պիր զաթ ուտըղընտան , քիմին հագգըլ վէ քիմին հագգսըղ ուտըղընը թային իտէրէք պու տավայա խիթամ վէրէճէք տիր . - տէտի :

Տակուպէր . - Պէն տէ սիզէ պունը թէքլիֆ իտէճէքտիմ . . . չունքի , քէնտի տավամը խօտ պէ խօտ ֆասլ իտէրէք իհգագը հագգ իտէմէմ :

Օթէլճի . - Ֆրից , հայտի չարուգ գարիյէ միւտիրին խանէսինէ կիթ տէ պուրայա չաղըր :

Խըտմէթ քեար տէրագապ տըշարը ֆըրլանտը . էֆէնտիսի իսէ՝ իլք ագչամը միւսաֆիրիսանէյէ մուվասէլէթինտէ միրուր թէգքիրէսինի ապէրտէն իսթէյէմէմիշ ուտըղընտան , չայէտ մէրգում թահթը իսթինթագա ալընըրսա , քէնտիսինէ տէ պիր մէսուլիյեթ թէրէթթիւպ իտէր գօրգուսըլա Տակուպէրէ խըթապէն .

— Գարիյէ միւտիրի , պու վագթ ույգուսընտան ույանտըրըլըպ ըահաթսըլ իտիլտիյեթ իչուն ճանը սըգըլաճագ տըր . պէնիմ իսէ , մէսուլիյեթ ալթընա կիրէրէք թագիր իշիթմէյէ արզում ումատըղընտան , հէր իշի եօլունտա կէօրմէք իսթէրիմ . պինաէն ալէյհ կիտիպ միրուր թէգքիրէնի կէթիրմէլիսին քի , նիզամընտա ուլուպ ումատըղընը անլայմ . տիւն ագչամ պուրայա վիրուտինտէ պու մուամէլէյի իճրա իթմէտիյիմէ խաթա իթմիշ ուտըղըմտան , միւթէէսսիֆիմ :

Տակուպէր . - Քեաղըտլարմ քեամիլէն եօգարըտա չանթամըն իշինտէ տիր . չիմտի կիտէր կէթիրիթիմ :

Սապըգ . գումպարաճը ապէր պու սէօղիւ սէօյլէ-

տիրքուն սօնրա , պաշնըն էօթէյէ չէվիրէրէք վէ էլէրինի տէ կէօղէրի իւզէրինէ վազ իտէրէք , Ժօվիալըն ճէսէտի էօնիւնտէն կէչտի վէ արապալար մէվգիֆինտէն տըշարըյա չըգտըգտան սօնրա , էքէյիճէ վագթտան պէրու եալընըզ պըրագմըշ օլտըղը իքի հէմլիրէլէրի պուլմագ իւզրէ օտաաընա չիթապան օլտու :

Բէյղամպէր իսէ՝ չէօլէի զաֆէրլէ բարլամագտա օլան կէօղէրինի ճակոպէրէ աթֆ իտէրէք .

— Իչթէ չիմտի պարկիրսիզ , բարասըզ վէ էվրագսըզ գալտը Պունտան տահա զիյատէ պիր չէյ եաբամագ ըտըմ . . . չունքի եաբամաղա էմր եօգտու . . . հէմ տէ պու թէչէպպիւսիւմտէ միւմքինի մէրթէպէ հիլէքեարանէ վէ ուսթալըզլա տավրանմալը վէ պիր կէօնա չիւպհէյէ մահալ վէրմէմէյէ չալըշմալը ըտըմ . . . Շիմտի հէրքէս գապահաթը պու ասքէրէ համլ իտէճէք տիր . մատամ քի մէրգուլմըն վէ պէրապէրինտէ պուլընան իքի գըզճըղազըն թէէթիրի ազիմէթինէ պու տէրէճէ ըապթը էհէմնիյէթ իտիլիյօր վէ պէօյիւք մէնֆաաթլար պէքլէնիյօր , պէն տէ , պունլար պիր գաչ կիւն եօլլարընա տէվամ իտէմէյէճէքլէրինի քէմալը էմնիյէթլէ խապէր վէրէպիլիրիմ :

Բէյղամպէրին չու միւլահազաթ վէ թէֆէքքիւրաթընտան պիր չարեէք սաաթ սօնրա , Գողիաթըն ըէֆիգի Գարլ՝ կիզլէնմիշ օլտըղը մահալտէն տըշարըյա չըգըպ Մորոքըն աճէլէթէն եազմըշ օլտըղը պիր մէքթուպը ալտը վէ Լիբսիքայա կիթմէք վէ օրայա վասըլ օլուր օլմազ , մէգքիւր մէքթուպը բօսթախանէյէ պըրագմագ իւզրէ եօլա ըէվան օլտու .

Պու մէքթուպըն ատրէսի պէր վէճհի աթի եազըլմըշ ըտը :

Միւսիւ Բօտէն

Բարիստէ Միլիէօ-տէգ-իւրսէն սօգաղընտա , Ն⁰ 11

ՖՐԱՆՍԱ

Ա.—26

12

ԳԱՐԻՑԷ ՄԻԻՏԻՐԻ

Տակոպէրին ըզտըրապ ու վէսվէսէսի կիթտիքճէ արթմադտա ըտը . պարկիրինին՝ արապալար մէվգիֆինէ քէնտիլիյինտէն կիտէմէզ օլտըղընա էմին պուլընտըղընտան , պու վագըաի մէշո՛ւմէյի Մորոքըն սուի ախլէագ վէ խապասէթինէ համլ իտիյօրտու . լաքին պու ալչագ հէրիֆին իճրա իթտիյի շու խապասէթ վէ ատաւլէթին սէպէպինի պուլմագ իչուն պիհուտէ եէրէ զիհն եօրմագտա , վէ պու հալէ հիչ պիր մանէա վիրէմէմէքտէ իտի : Պունտան պաշգա , քէնտի տավասը՝ հէր նէ մէրթէպէ հագգլը տախի օլտա , ույգուսընտան զօր ըլա դալտըրըլմըլ պիր հաքիմին հիւանի նիյէթ վէ եա սուի ախլէագընա մէնուլթ իտույինի , վէ մէրգուլմըն՝ մահզա սաթհիյեաթը նազարֆէրիպանէյէ պագարագ , քէնտիսինի մահքիւմ իտէպիլիր օլտըղընը քէմալը տէհչէթլէ տիւշիւնմէքտէ իտի :

Փագաթ , պու ֆէլաքէթի նակէհանիյի էօքսիւղլէրտէն միւմքինի մէրթէպէ կիզլէմէյի գարարլաշտըրարագ եօգարը չըգտը , վէ օտանըն գարուսընը աչաճաղը սըրատա , այաղը Րապա-թուայա տօգուլտը : Սատըգ հայվան , ժօվիալը ախըրտան չըգարըպ կէօթիւրմէքտէն մէն՝ իչուն , Բէյղամպէր իլէ պիհուտէ եէրէ բէնչէլէշտիքտէն սօնրա , գօշուպ էսկի եէրինէ ալտէթ իյլէմիշ իտի :

Տակոպէր , գարույը աչարագ քէնտի քէնտինէ .

— Պէրէքէթ վէրսին քի , քէօբէք ալտէթ իթմիշ տէ պիչարէ չօճուգլարը մուհաֆաղա իտիյօր . - տէտի :

Լաքին օտա տէրունինի՝ զայէթ քէսիֆ պիր զուլմէ .

Թէ միւսթաղրագ օլմուշ կէօրիւնճէ, ֆէվզ էլ ատէ տիւ-
չարը Թէաճճիւպ ու վէսվէսէ օլարագ .

— Էվլատլարը՛մ . . . նէ՞ իչուն ըշըգսըզ գարանլըգտա
գալմըշսընըզ . — տէյու սիւալ իյլէտի :

Հալ պու քի, պու սիւալէ ճէվապ վերէն օլմատը :
Պունըն իւզէրինէ, Թէաճճիւպ ու վէսվէսէտէն, խէվֆ ու
տէհչէթէ ինթիգալ իտէրէք, վէ գարանլըգտա էլիյլէ
էթրաֆընը եօգլայարագ եաթաղըն եանընա գատար գօշ-
տու, վէ իքի հէմիլէտէն պիրինին էլինի թութտը իսէ
տէ, պու էլին պուզ քէսիլմիշ օլտըղընը կէօրտիւ : Իխ-
թիեար ասքէրին տէհչէթի կիթտիքճէ արթարագ .

— Բօզ . . . Էվլատլարը՛մ . . . Պլանշ . . . ճէվապ վերի-
նիզ . . . պէնի գօրգուտըյօրսընըզ . . . — տէյու հայգըրտը :

Սյնը սիւքիլթ տէվամ իյլէտի . Թուլթմըշ օլտըղը էլ
իսէ, էլան սօղուգ վէ հարէքէթսիզ օլտըղընտան, մաքի-
նավարի պիր սուրէթտէ օխշամագտա ըտը :

Պու էսնատէ, մահթապ՝ քէնտիսինի իհաթա իթմիշ
օլան սիյահ պուլուլթլարըն ալթընտան սըյըլլարագ, պու
քիւչիւք օտանըն իչէրիսինի վէ բէնճէրէնին թա գարշը-
սընտա պուլընան եաթաղըն իւզէրինի թէնվիր իյլէմիշ օլ-
տըղընտան, պիչարէ իխթիեար իքի գըզ գարընտաշըն տա-
խի պայըլմըշ օլտըղընը կէօրէպիլտի . մահթապըն մաիմսի
զըյասը՝ էօքսիւզլէրին սըֆաթընտաքի սօղուլըղը պիր
գաթ տահա թէշտիտ իյլէմիշ իտի : Զավալը չօճուգլար,
գօլլարընը եէքտիկէրինին պէլինէ տօլամըշ օլտըգլարը
հալտէ, պիրի պիրինէ սարըլմըշ բտըլար . Բօզ իսէ, մինի
մինի պաշընը Պլանշըն սինէսինէ տայաթմըշ ըտը :

Տակուպէր, տէրհալ ըագը չօթրասընա գօշարագ .

— Գօրգուլարընտան պայըլմըշ օլմալը տըրլար . պի-
չարէ՛ չօճուգլար, տիւնտէն պէրու օ գատար ըզտըրապ
չէքտիլէր քի, պու հալէ տիւշմէլէրի շաեանը իսթիղրապ
պիր շէյ տէյիլ տիր . — տէտի :

Տակոպէր, պու սէօղիւ միւթէադըպ, եաթաղըն եանընա տիղ չէօքտիւ, վէ մէնտիլինին ուճընը պիր գաչ տամլա ըագը իւէ ըպլաթտըգտան սօնրա, իքի գըզ գարընտաչըն գուլագ թօզլարընը եալաչ եալաչ օվալամաղա պաչլատը, պատէհու ըագըյա պաթըրըլմըչ օլան մէնտիլի՝ էօքսիւզլէրին կիւլ ըհնկինտէքի պուրուն տէլիքլէրինէ տէ տօգուլտըրտը . . . :

Տակոպէր, տաիմա եաթաղըն եանընտա տիղ չէօքմիւչ, գալպի ըզտըրապ վէ էնտիչէյէ ուղըամըչ վէ էսմէր չէհըէսինի տախի էօքսիւզլէրէ տօղրու էյմիչ օլտըղը հալտէ, պիր գաչ տագըգա գատար պէքլէտի . պու հարէքէթինտէն մագսէտի, իւք թէհըիւպէսի պօչա կիթտիյի թագտիրտէ, եէտինտէ պուլընան եէքեանէ մուլէճէնին իսթիմալինի թէքրարլամագտան իպարէթ իտի :

Բօզըն խաֆիֆ պիր հարէքէթի, ասքէրէ պիր ազ իւմիտպախչ օլտու . կէնճ գըզճըղաղ՝ տէրին պիր ահ չէքէրէք, պաչընը եասթըղընըն իւզէրինտէ չէվիրտի . պատէհու սարսըլըպ, կերէք հայրէթ վէ կերէք տէհչէթ ասարը մէչհուտ օլան կէօզլէրինի աչտը . լաքին, եէքնաղարտա Տակոպէրի թանըյամայարագ, « Հէմչիրէճիյմ . . . » տէյու նիտա իյլէտիքտէն սօնրա, Պլանչըն գօլլարը արասընա աթըլտը :

Ջաթէն Պլանչ, ասքէրին եէտինտէքի մուլէճէնին թէէսիրաթընը հըսս իթմէյէ պաչլամըչ օլտըղընտան, Բօզըն ֆէրեատը, քէնտիսինի պայղընըլըգ հալինտէն պիւլթիւն պիւլթիւն գուրթարտը . անճագ, պիչարէ մասուլմճըղաղ, սէպէպինի պիլմէյէրէք, հէմչիրէսի կիպի տիւչարը տէհչէթ օլմըչ օլտըղընտան, մէղպուրէյէ սարըլտը :

Տակոպէր . - (Քէսպի իթմինան իտէրէք, քէնտի քէնտինէ .) Իչթէ քէնտիլէրինէ կէլտիլէր . . . էն մուհիմմ չէյ տէ պու իտի . շիմտի եալընըզ գօրգուլարը գալտը քի, օ տախի պիր ազտան կէչէճէք տիր : (Պատէհու սուրէթի

իֆատէսինի միւլայիմէթէրէք քէնտիլէրինէ խիթապէն .)
Հայտի , էվլատլարլմ . . . ճէսուր օլունըզ . . . արթըզ պիր
շէյ գալմատը . . . եանընըգտա տուրան Տակոպէր քէնտի-
սի տիր . . . եանի պէնիմ . . . - տէտի :

Էօքսիւզլէր , նակէհանի պիր հարէքէթ իճրասըյլա ,
հէնուզ էնտիշէ վէ ըզարրապ ասարը միւշահէտէ օլունան
կիւզէլ չէհրէլէրինի ասքերէ տօղրու չէվիրտիլէր . պատէ-
հու , պիր հիւանի էտա իլէ , հէր իքիսի տէ գօլլարընը
մէրգուժա ուղաթարագ .

— Սէն մի սին Տակոպէր , էօյլէ իսէ գուրթըլտըզ .
- տէյու հայգըրտըլար :

Տակոպէր . (Անէրին էլլէրինի քէնտի էլլէրի իչինէ
ալարագ վէ քէմալը մուհապպէթ վէ մէմնունիյեթլէ սը-
գարագ .) Էվվէթ , էվլատլարլմ . . . պէն իմ , զալիպա
ղայպուպէթիմ էանսորնտա բէք չօգ գօրգմըշսընըզ :

Բօզ . - Գօրգուժըտան էօլիւմ տէրէճէսինէ կէլտիք :

Պլանշ . - Եա՛ Բապպի . . . պաշմըզա կէլէնի պիլսէն
Տակոպէր :

Տակոպէր . - Լաքին լամպանը՞զ նէ իչուն սէօնմիւշ :

Բօզ . - Պիզ սէօնտիւրմէտիք . . . :

Տակոպէր . - Արթըզ միւսթէրիհ օլընըզ չօճուզլա-
րլմ , գօրգաճագ պիր շէյ գալմատը . նագլ իտինիզ պա-
գալլմ , նէ՞ օլտու . . . պու միւսաֆիրխանէ պանա էմին
պիր եհր կէօրիւնմէյօր ամմա , պէիս եօգ , զաթէն չօգ
տուրմայըպ կիտէճէյիզ . մէլոն պախթ , պիզի պուրայա
կէթիրիպ աթտը . . . Լաքին նէ՞ եաբապիլիր իտիք , պու
ուղուրսըզ գարիյէտէ պաշգա պիր օթէլ եօգտու քի . . .
Պագաթ սէօյլէյինիզ պագալլմ նէ՞ վագը օլմուշ :

Պլանշ . - Սէն պուրատան տըշարըյա չըգար չըգմազ ,
բէնճէրէ շիտտէթլէ աչըլտը . պունը միւթէագըպ լամպա
մասա իլէ պիրլիքտէ եհրէ տէվրիլտի , վէ հէվլէնկիզ պիր
շամաթա իչիտիլտի . . .

Բօզ. — Պուներն իւզէրինէ, պիզ տախի տէհչէթին սօն տէրէճէսինէ վարարագ, եէքտիկէրիմիզէ սարըլտըզ վէ ֆէրեատ ու ֆիղանէ պաշլատըզ. զիրա պիզէ էօյլէ կէօ. րիւնտիւ քի, օտատա պիրիսի կէզինիյօրտու :

Պլանշ. — Պու սըրատա քէնտիմիզի պիւս պիւթիւն զաիպ իթմիշ օլտըզըմըզտան, անտէն սօնրա վագը օլան ահվալի տէր խաթըր իտէմէյօրըզ. . . :

Տակոպէր, բէնճէրէնին աշըմասըյլա պիր ազ էվվէլ ճամլարըն գըրըմասը՝ ըուզկեարըն շիտտէթի հուպուպըն. տան նէշէթ իթմիշ օլտըզընա զաթէն գանի իտույինտէն, բէնճէրէ տէմիրի պու տէֆա լայըգը վէճհ իւզրէ գարա. տըլամամըշ օլտըզը զաննը զահիպ օլարագ. պու իքինճի վագըրա տախի եինէ ըուզկեարըն շիտտէթլէ էսմէսինտէն իէրի կէլմիշ օլտըզընա վէ էօքսիւզլէրին տէհչէթի քէնտի. լէրինի պիր թագըմ էսասըզ զաննիյեաթա սէվգ իթմիշ պուլընտըզընա գանաաթ հասըլ իյլէտի, վէ անլէրէ խի. թապէն .

— Նիհայէթ օլան օլմուշ տըր, արթըզ անտէն պահս իթմէյէլիմ. — տէտի :

Բօզ. — Լաքին, Տակոպէր, սէն պիզի պըրագըպ նէ՞ իյուն ալէլ աճէլէ գալգտըն կիթտին. . . . :

Պլանշ. — Էվվէթ, շիմտի խաթըրըմա կէլիյօր. պիր. տէն պիրէ պէօյիւք պիր բաթըրտը իշիթտիք. ագապինտէ տախի, Տակոպէր. «պարկիրիմ» . . . հայվանըմա նէ՞ եա. բըյօրլար. » տէյու հայգըրարագ, տօղըու նէրտիւպան պաշընա գօշտու, տէյիլ մի հէմիլէճիլիմ :

Բօզ. — Էվվէթ. լաքին օ քիշնէյիշ սէտալարը սահի. հէն ժօվիալընքի մի իտի, Տակոպէր :

Պու սիւալլէր՝ ապէրին քէտէր վէ աճըսընը թէճտիտ իթմէքտէ օլտըզլարընտան, պունլարա իթաի ճէվապտան խաթինքեաֆ իտէրէք, եալլընզ էնտիշնաք պիր չէհրէ իլէ.

— Էվվէթ . . . ժօվիալ քիշնէյօրտու . . . լաքին հիշ

պիր չէյ եօգտու... Շիմտի պու սէօզլէրի պէր թարաֆ իտէլիմտէ պիզէ բըրգ լազըմ տըր օնա պագալըմ. տին ագչամ չագմաղըմը (կայծահան) նէ թարաֆա գօյմըչ օլտըղըմը աճապա պիլի՛ր միսինիզ. լաքին ագլըմը ղաի՛պ մի իթտիմ, նէ՞ օլտու, չագմագ ճէպիմտէ իմիչ տէ խապէրիմ եօգ. շուրատա պիր մու՛մ վար տըր, եագայըմ տա չանթամըն իչինտէն պազը լազըմը քեաղըտլարը ալայըմ. - տէտի :

Տակուպէր, չագմագտան հասըլ օլան պիր գաչ գըղըմըմ վասըթասըյլա մու՛մը եագտըգտան վէ օտա տէրունինի էյիճէ թէնվիր իթտիքտէն սօնրա, բէնճէրէնին հէնուզ աչըգ տուրաղընը, վէ քիչիւք մասանըն եէրէ տէվրիւմիչ օլտըղընը վէ լամպանըն տախի չանթասընըն թա եանընա տիւշմիւշ պուլունտըղընը միւշահէտէ իյլէտի : Պունըն իւզէրինէ, բէնճէրէյի թէքրար գաբայըպ մասայը տախի եէրինտէն գալտըրտըգտան սօնրա, չանթայը իւզէրինէ գօյտու. պատէհու, քէնտի էվրագ ճըզտանընը ալմագ իւզըէ մէգքիւր չանթանըն գայըչլարընը սէօքտիւ. իշպու ճըզտան, ասքէրին խաչ նըշանը վէ բարա քիսէսի իլէ պէրապէր չանթանըն տէրիսի վէ ասթարը արասընտա աչըմըչ պիր ճէպ իչինտէ պուլունըյօրտու. լաքին, չանթանըն գայըչ թօգալարը օ տէրէճէ իհթիմամլա եէրլէշտիրիւմիչ իտի քի, աչըմըչ օլտըղընա հիչ պիր քիմսէ չիւպհէ իտէմէզ իտի :

Իսթիեար ասքէր, էլինի մէգքիւր ճէպէ տալտըրտը. հալ պու քի իչինտէ պիր չէյ պուլամայընճա, զանն իտէրսին քի եըլտըրըմտան ուրուլմըչ կիպի օլտու. եիւզիւնին ըէնկի սօլուպ սարարտը վէ պիր ատըմ՝ րիւճու՛ իտէրէք :

— Նասըլ... իչինտէ պիր չէյ եօգ մու. - տէյու պաղըրտը :

Պլանշ. - Նէ՞ օլտուն, Տակուպէր :

Իխթիբար ասքեր ճեվապ վերմէտի . օլտըղը եհլտէ մրխլանմըշ գալմըշ, վէ մասա իւզէրինէ էյլէրէք, տախմա չանթանըն ճէպինի գարըշտըրմագտա պուլընմըշ ըտը . . . : Պու տէրէճէ միւտհիշ պիր հագըգաթ՝ քէնտիսինէ մուհալ կէօրիւնտիյինտէն , ճիւզի պիր իւմիտէ տահա գաբըլարագ , չանթանըն իչինտէ նէ վար նէ եօգ աճէլէթէն մասանըն իւզէրինէ պօշալթտը . հալ պուքի չանթանըն իչինտէն , էսկի պիւսկիւ պիր թագըմ մէլպուսաթ իլէ, պիր եատիկեարը մուգատտէս կիպի սագլամագտա օլտըղը խասսա սիվարի գումպարաճըլարընա մախսուս քէնտի իւնիֆօրմասընտան պաշգա պիր շէյ չըգմատը : Տակոպէր , իշպու էշտա վէ մէլպուսաթըն քեաֆֆէսինի տէ այրը այրը աշըպ թէհարրի իլէտի իսէ տէ , պունըն իչինտէն նէ բարա քէսէսինի , նէ քեաղըտլարընը , վէ նէ տէ խաշ նըշանըլա ժէնէրալ Սիմոնըն մէթուպլարը պուլընան էվրագ ճըգտանընը պուլամատը :

Պագը քէրէ նէվմիտանէ պիր սուքէթտէ պիր շէյ արանըլըքէն , ինսանըն հարէքեաթբնտա չօճուգճա պիր ըսրար ու ինատ էսէրի միւշահէտէ օլունուր . իշթէ իխթիբար ասքեր տախի , իշպու ըսրար սաիգասըլա չանթասընըն իքի ուճընտան թուլթըպ շիտտէթլէ սիլքտի իսէ տէ , եինէ հիշ պիր շէյ պուլամատը :

Էօքսիւզլէր իսէ , ֆէվգ էլ ատէ պիր էնտիշէյէ կիրիֆթար օլարագ , պիրի պիրինէ պագըշմագտա վէ սըրթընը քէնտիլէրինէ չէվիրմիշ օլան Տակոպէրին սիւքիւթ վէ հարէքեաթընա հիշ պիր մանէա վէրէմէմէքտէ իտիւլէր :

Նիհայէթ Պլանշ , մերգումա գօրգագ պիր սէտա իլէ շու սէօղլէրի խիթապ իլէտի .

— Նէ՞ն վար , Տակոպէր . . . պիզէ նէ՞ իչուն ճէվապ վէրմիյօրսըն . . . չանթատա նէ՞ արաշտըրըյօրսըն :

Տակոպէր , տախմա սիւքիւթ տուրարագ , իւսթիւնիւ

պաշնը արաշտըրմաղա պաշլատը . թէքմիլ ճէպլէ-
րինի թէրս չէվիրտի , լաքին եինէ հիչ պիր չէյ պուլա-
մատը : Իսթիեար ասքէր , էլլաւլըն տէյու եատ իյլէ-
մէքտէ օլտըղը պու իքի մինի մինի եավրուճըղըն քէնտի-
սինէ թէվճիհ իթտիքլէրի սիւալլէրի, միւտտէթի հայաթըն-
տա պէլքի տէ իլք տէֆա օլարագ ճէվապսըղ պըրագը-
յօրտու :

Պունըն իւզէրինէ , Պլանշ իլէ Բօզըն կիւզէլ կէօղլէ-
րի , իրի եաշ տամալարըյլա ըսլանտը , վէ ասքէրին կիւ-
ճէնմիշ օլմասը զաննընա զահիպ օլարագ , արթըգ հիչ պիր
սէօղ սէօյլէմէյէ ճէսարէի իտէմէտիլէր :

Իսթիեար ասքէր իսէ , քէնտիսինճէ զիյատէսիյլէ
գըլմէթտար օլան մէզքիւր էշեանըն զահիպ օլմասընա հէ-
նուղ ինանմագ իսթէմէտիյինտէն , էլինի ալնընա տայա-
թարագ վէ անլէրի նէրէյէ գօյապիլիւր օլտըղընը զիհնին-
տէ արաշտըրարագ .

— Խա'յր . . . խա'յր . . . միւմքինսիղ տիր . . . էօյլէ
չէյ օլամագ . . . - տէմէքտէ իտի :

Նակէհան , մէրգուլմըն իրի կէօղլէրինտէ պիր չէօլէի
մէսէրրէթ բարլատը . . . : Տէրհալ գօշուպ չիր սանտալիէ
իւզէրինտէն էօքսիւզլէրին հէյպէսինի ալտը . իչպու հէյպէ
տէրուհինտէ պիր գաշ թագըմ չամաշըր իլէ իքի սիյահ ֆիս-
թան , վէ ուֆագ պիր թախթա գուլթը պուլընմագտա ըտը
քի , պու գուլթը տախի անճագ վալիտէլէրինին իրէքտէն
մա'մուլ մէնտիլինի , իքի պիւքլիւմ սաշընը վէ տախմա պօյ-
նընտա թաշըտըղը սիյահ գօրտէլայը հավի իտի . զիրա
էսնաի մուսատէրէտէ վալիտէլէրինին պիր աղ էշեասընը
տախի Բուսիա հիւքիւմէթի զապթ իյլէմիշ իտի : Տակո-
պէր՝ մէզքիւր էշեանըն քեաֆֆէսինի տէ պիրէր պիրէր ա-
րաշտըրտը , հէյպէսին հէր քէօլէ պուլճաղընը թէհարրի
իյլէտի . լաքին եինէ հիչ պիր չէյ պուլամատը :

Պունըն իւզէրինէ , քէնտիսինի պիւս պիւթիւն զահիպ

իտերէք մասայա տաեանսը . պու գալի իւլ վիճուտ վէ մէթանէթբէրվէր ասքէր , եաւաշ եաւաշ զաաֆ հըսս իթմէյէ պաշլայօրտը Չէհրէսինի պիր հումրէթի ֆէվզ էլ ատէ իսթիւա իյլէյիպ զանն իտէրսին քի կէօզլէրինտէն աթէշ սաշըմագտա վէ սօղուգ պիր թէր տախի ալնընտան աշաղըյա ագմագտա ըտը . . . տիզլէրի իսէ՝ կէօզէ չարբաճագ տէրէճէտէ տիթրէյօրտու :

Լիսանը աւամտա տէրլէր քի Դէնիէ Դիւնի ելլան . . . ԼԵՐ . Է-Դիւնիէ տախի պէօյլէ տիր , պիւս պիւթիւն Գ-Դիւնի Դիւնիէ իսթմէլ . տէրեաի մէհուսիյէթէ զարգ օլան պիր քիման քեամիլէն քէնտիսինի պըրագմագ . իշթէ Տակոպէր տախի , պու գապիլտէն օլարագ , միւնասիպէթսիզ , մէճնունանէ վէ նա գապիլի հուսուլ պիր իւմիտէ տահա գաբըլտը . պիրտէն պիրէ իքի էքսիւզ գըզըղազա տօղրու տէօնտիւ , վէ չէհրէսիյլէ սէտասընտա մէշհուտ օլան ա . սարը թէղայեիւր վէ իսթիզազա էհէմմիյեթ պիլէ վէրմէյէրէք մէգպուրէլէրէ իսթապէն .

— Սագլամագ իշուն սիզէ վէրմէտիմ մի . . . սէօյլէյինիզ պագայըմ . - տէտի .

Բօզ վէ Պլանշ , Տակոպէրին պէնզինին սօղունլըղընտան վէ սիմասընըն ֆէվզ էլ ատէ թէղայեիւրինտէն սօն տէրէճէ գօրդարագ , պու սիւալինէ ճէվապ վէրէճէք եէրտէ , պիր նիտաի մէհուսանէ ըէֆի իթաիլէր :

Բօզ . - Եա՛ Բապպի . . . Եա՛ Բապպի . . . Նէ՞ն վար , Տակոպէր :

Տակոպէր . - (Թէէսսիւրի գալպ վէ հէյէճանընտան նաշի քէնտիսինի զաիպ իթմիշ օլարագ հէվլէնկիզ պիր սէտա իլէ .) Եանընըզտա՞ մը տըր , էվվէթ եախօտ եօգ տէյինիզ . էկէր եօգ ըսա . . . պիր պըչագ ալըր գարնըմա . . . սաբըլտըմ , պիլմիշ օլընըղ . . . :

Պլանշ . - Ա՛հ , Տակոպէր , սէն խայրիսահ պիր ատէմսին . . . սէնին գալպին պուլունմազ պիր գալպ տըր . . . է-

կէր քէտէրինի մուճիպ օլան պիղ խէք սուչումըզը ափվ իյլէ'...

Րօզ. — Սէն պիղի տէրէճէի նիհայէտէ սէվէրսին... պիղէ քէօթիւլիւք իթմէք իսթէմէզ սին... :

Սէֆիլ չօճուգլար , էլլէրինի միւսթէտիյանէ պիր սուրէթտէ ասքերէ տօղրու ուզաթարագ հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամաղա պաշլատըլար :

Տակոպէր իսէ , պիր նազարը վահէթալուտ իլէ քէնտիլէրինէ պագմագտա վէ ֆագաթ անլէրտէն հիչ պիրիսինի կէօրէմէմէքտէ իտի . լաքին զավալը իսթիեար , պիրտէն պիրէ գավրամըչ օլան շու ճիննէթ հալի եավաչ եավաչ զա'իլ օլմաղա պաշլայարագ , հագըգաթը հալ պիլ ճիւմէնէթաիճի վէսիմէսիյլէ պէրապէր զիհնինտէ թէքրար թէճէասիւմ իյլէտի . պունըն իւզէրինէ , պիչարէ ասքէր , էլլէրինի եէքտիկէրինէ գավուշտըրըպ , էօքսիւզլէրին եաթաղը եանընտա տիղ չէօքտիւ վէ պաշընը տախի եաթաղա տայաթտը . պատէհու տէմիր կիպի գալպի բէք օլան պու իսթիեարըն ինիլթի վէ ընչգըրըզլարը արասընտան . « Ա'ֆվ իտինիզ... ա'ֆվ իտինիզ... պիլմէյօրում... ա'հ... պու նէ' ֆէլաքէթ... պու նէ' պէտպախթըզ... ա'ֆվ իտինիզ... » սէօլլէրի իչիտիլմէյէ պաշլատը :

Իքի էօքսիւզ չօճուգլար , Տակոպէրին պու քէտէր ու ըզտըրապընը կէօրէրէք , հէր նէ գատար սէպէպինի անլայամատըլար ըսա տա , պու միսիլու հալլէր պէօյլէ պիր իսթիեար ատէմ իչուն ահվալը էլիմէտէն մատուտ օլտըզընը պիլտիքլէրինտէն , հէր իքիսինին եիւրէյի տախի բարչա բարչա օլմաղա պաշլատը , վէ նէ եաբաճագլարընը շաշըրարագ , մէրգումըն սաչտան արի օլան պաշընը քէնտի գօլլարը իչինէ ալտըլար վէ աճը աճը աղլայարագ .

— Լաքին Տակոպէր , պիր քէրրէ եիւզիւմիւզէ պագ... քէտէր ու թէէսսիւֆիւնիւն սէպէպինի պիղէ սէօյլէ'... սէնի պու տէրէճէ տիւչարը ըզտըրապ իտէն աճապապլի'զ միյիզ... — տէյու հայգըրտըլար :

Պու էսնատէ , ներտիւպան իւզէրինտէ պիր պագ բա-
թըրտըսը իշիտիլտի . պունը միւթէագըպ , գարունըն տը-
շարըսընտա պէքլէմէքտէ օլան Բապա-Ժուա տախի հավ-
լամաղա պաշլատը . պու պագ բաթըրտըսը թէգարրուպ
իթտիքճէ , քէօրէյին ավալէսի տախի իշիտատ իտիյօր-
տու . հաթթա ճէսուր հայվան, եալընըզ հավլամաղլա տա
իքթիֆա իթմէյիպ, պէսպէլլի ատավէթքեարանէ նիւմա-
յըշլար տախի իճրա իթմէքտէ օլմալըքի, միւսաֆիրխանէ
սահիպի պու սըրատա հիտտէթամիզ պիր սէտա իլէ .

— Հէյ, հէմշէհրի, սանա սէօյլիյօրում, եա քէօրէ-
յինի եանընա չաղըր , վէ եախօտ քէնտիսինէ լաֆ անլաթ
... գարիյէ միւտիրի էֆէնտի կէլիյօր ... - տէյու պա-
ղըրտը :

Բօզ . - Իշիտիյօր մըսըն , Տա'կուպեր ... կէլէն գարիյէ
միւտիրի իմիշ :

Պլանշ . - Իշթէ եօգարըյա չըգըյօրլար :

Գարիյէ Գարիյէ սէօղիւ՝ Տակուպերէ հէր շէյի տէր խա-
թըր իթտիրտի վէ հախօտ՝ թապիրի էսահհլա՝ մէրգումըն
քէտէր ու ըզտըրապընը տէրէճէի նիհայէյէ վարտըրտը .
պարկիրի էօլմիւշ վէ քէնտիսի տախի քեաղըտսըզ վէ բա-
րասըզ գալմըշ օլուպ , սէյահաթտա , եալընըզ պիր կիւն
թէէխիսիւր իտիպ տէ Բարիսէ պիր կիւն կէճ վասըլ օլսա ,
իքի գըզգարընտաշըն սօն իւմիտի տախի մահվ ու պէրպատ
օլաճաղը կիպի , պու գատար զէմանտան պէրու իճրա իթ-
մէքտէ օլտըզլարը միւշքիւ վէ թագաթկիւտազ սէյա-
հաթ տախի պօշա կիտէճէքտի :

Տիւնեատա հէր տիւրլիւ ազապ ու ճէֆայը կէօրիւպ
կէչիրմիշ, վէ կէօղիւ հէր նէվ՝ թէհլիքէյէ ալըշմըշ օլան
ատէմլէր, գաթի պիր ֆէլաքէթէ տէլալէթ իտէն ըզտըրա-
պաթը էլիմէյէ գաթլանմագտան ըսա , էն պէօյիւք թէհ-
լիքէլէրէ հէտէֆ օլմագլըղը վէ էն մուխաթարալը մէվ-
գըլէրտէ պուլընմագլըղը տահա զիյատէ թէրճիհ իտէր-

ւէր . իշթէ պիղիմ Տակոպէր տախի պու գապիւ առէմ
լէրտէն պիրիսի իտի :

Մէրգում իսթիեար , գարիյէ միւտիրինին ատալէթ
ու մէրհամէթ ինէ իլթիճա իթմէքտէն պաշգա պիր չարէի
նէճաթ պուլընմատըլընը վէ միւմաիլէյհի քէնտիսինէ պէնտ
իթմէք իչուն ոլանճա ճահտ ու ղայրէթինի սարֆ իթմէք
լազըմ կէլէճէյինի քէնտի ագլը սէլիմի վէ ինսանը հայ-
րէթտէ պըրագաճագ տէրէճէտէ ոլան ֆէտաքեարըլը
սայէսինտէ տէրհալ անլատը : Պինաէն ալէյհի , եաթաղըն
չարչէպիլլէ կէօղլէրինի սիլիպ ոլտըլը եէրտէն գալգալը ,
վէ սաքինանէ վէ գաթի պիր սէտա իլէ էօքսիւզլէրէ խի-
թապէն :

— Գօրգմայընըզ էվլատլարըմ , պու կէլէն առէմ
պիղիմ գուլթարըմըզ ոլմագ կէրէք տիր . - տէտի :

Բապա-թուա՝ մուգայեէտ պիր գարաղօլ նէֆէրի կի-
պի՝ նէրտիւպան պաշընտա հալէա պէքլէմէքտէ վէ միւ-
սաֆիրիսանէ սահիպինին եօգարը չըգմասընա միւմանաաթ
կէօսթէրմէքտէ ոլտըլընտան , մէրգում թէքրար պաղըրըպ :

— Հէյ , պագուանա եահո՛ւ , քէօքէյինի չաղըրաճագ
մըսըն . . . պու հայվանտա գուտուրմը՜ շտըր , նէ՞ տիր . . .
նէ՞ իչուն պաղլամայօրսուն , միւսաֆիրիսանէմ տէրունինտէ
իյգա՝ իթտիլին գարար վէ զիյանլար արթըգ քիֆայէթ
իթմէտի մի . . . իչիտի՜յօր մըսըն , հէմչէհրի՛ , գարիյէ միւ-
տիրի էֆէնտի , Մորոքը իսթինթագ իթմիչ ոլտըլը կիպի ,
չիմտի տէ սէնի իսթինթագ իթմէք իսթիյօր . - տէտի :

Տակոպէր , էօքսիւզլէրին իգպալի՝ քէնտիսինին գարիյէ
միւտիրի իլէ պէրապէր իտէճէյի միւլագաթըն նէթիճէսինէ
մէնուլթ ոլտըլընը հրսս իթմիչ ոլմաղլա , միւմաիլէյհի հու-
զուրընա միւմքինի մէրթէպէ մունթագամ պիր գըյաֆէթլէ
չըգմագլըլը էնսէպ ատտ իտէրէք , սաչլարըյլա պըյըգլա-
րընը տիւզէլթիպ , գուրուլթընըն եագասընը տիւյմէլէտի
վէ էլլէրիլլէ տէ գօլլարընըն թօղլարընը սիլքտի :

Տակոպէր, պունճա վէգայի միւլէլիմէ իւճաաթըլա տիւշարը խէվֆ ու հիրաա օլմուշ վէ ըէֆթէ ըէֆթէ թէզ- երտի տէհշէթ իթմէքտէ պուլընմըլ օլան քիւչիւք գըղլա- րա խիթապէն. «Գօրգմայընըզ, էվլատլարըմ, Եաթաղը- նըղտա էյիճէ քէնտինիզի հըֆզ իտինիզ. . . : Շայէտ պի- ըիսինին իշէրիյէ կիրմէսի իգթիզա իտէճէք օլուրսա, Եա- լընըզ գարիյէ միւտիրի կիրէպիլէճէք տիր. . . » սէօղլէրի- նի սէօյլէտիքտէն սօնրա, էլինի գաբունըն քիլիտի իւզէրի- նէ գօյտըլը սըրատա, գալպինտէ զայէթ շիտտէթլի պիր չարընթը հըսա իյլէտի :

Նիհայէթ, գաբուլը աշարագ նէրտիւպան պաշընա տօղրու իլէրիլէտի վէ քէօթէյինէ խիթապէն.

— Բապա'-թուա, սո'ւս, էվլէրիր արթըզ, պուրայա կէ'լ. - տէտի :

Քէօթէք՝ Տակոպէրին էմրինէ, ըիզասը խիւաֆընտա օ- լարագ իթաաթ իյլէտի. պունընլա պէրապէր, միւսաֆիր- խանէ միւտիրինէ գարչը պու կիպի խուսուլմէթքեարանէ նիւմայըլլարտա պուլընմագտան հայվանը մէն՝ իշուն սահի- պինին իքի տէֆա էմր իյլէմէսի իգթիզա իթմիշ իտի : Օ- թէլճի իսէ՝ պիր էլիյէ պիր ֆէնար վէ տիկէրիյէ տէ չապ- գասընը թուլթմըլ օլտըլը հալտէ, ըիտեթքեարանէ պիր սուրէթտէ գարիյէ միւտիրինէ ըհհպէրիւք իթմէքտէ, վէ միւմաիլէյհին չէհրէի ամիրանէսի իսէ, նէրտիւպանըն գա- րանըղընտան ըէք տէ էյի կէօրիւնմէմէքտէ իտի :

Հաքիմին արգասընտա, վէ պիր գաշ պասամագ աշա- ղըտա, պաշգա պիր ֆէնարըն այտընըղըլա, միւսաֆիր- խանէ սէքէնէսինտէն պաղըլարընըն միւլթէճէսսիս սիմա- լարը պէլլի պէլլիսիզ կէօրիւնիւյօրտու :

Տակոպէր, Բապա'-թուայը օտասընա իտիսալ իթտիք- տէն սօնրա, գաբուլը գաբատը վէ պիր գաշ քիշիյի իս- թիւապ իտէպիլէճէք գատար կէնիշ օլան վէ պիր քէօշէ- սինտէ տախի արգալըզըլը պիր թախթա գանաբէսի պու-

լընան ներտիւպան պաշընա տողրու իբի ատըմ գատար ի-
լէրիւէտի :

Գարիյէ միւտիրի , ներտիւպանըն սօն պասամաղընա
կէլմիշ օլտըղընտան , Տակոպէրին՝ օտա գաբուսընը գա-
բամագտա օլտըղընը , վէ զանն իտէրսին քի մէգըիւր օտայա
քէնտիսինին տուխուլինի մէն՝ իթմէք իսթէտիյինի կէօրիւն-
ճէ , շաշա գալմըշ օլմալը տըր քի , սէրթ պիւ թավը իլէ :

— Գաբույը նէ՞ իշուն գաբայօրսուն . — տէյու սօր-
տու :

Տակոպէր . — Էվվէլէն՝ շունըն իշուն քի , պէնիմ ա-
ղույը շէֆգաթըմա թէվտի՝ իտիլմիշ օլան իբի գըղճըղազ
իշէրիտէ եաթըյօրլար . սանիյէն՝ շու սէպէպտէն նաշի քի ,
սիղին իճրա իտէճէյինիզ իսթիճվապ՝ չօճուգլարը քէտէր-
լէնտիրմէք խասսապընա մալիք տիր . պինաէն ալէյհ ըէճա
իտէրիմ , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի քի , պու գանարէ
իւզէրինէ օթուրուպ պէնի իսթինթագ իտէսինիզ . զիրա
կէրէք օտամըղտա օլսուն , վէ կէրէք պուրաճըգտա օլսուն ,
հէբսի միւսավի տիր , զանն իտէրիմ :

Գարիյէ միւտիրի . — (Պիր թավըր նախօշնուտի ըզհար
իտէրէք .) Էյի ամմա , իսթինթագ մահալինի թայինէ սէ-
նին նէ՞ հագգըն վար . . . :

Տակոպէր . — (Հաքիմի պիրտէն պիրէ կիւճէնտիրի
գօրգուսըյլա .) Խա՛յր , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , թա-
յին իթմէյէ հագգըմ եօգ տուր . անճագ , էվլատլարըմ
մէսապէսինտէ օլան պու կէնճ չօճուգլար , հէնուղ եաթ-
մըշ վէ զաթէն տէ զիեատէսիլէ մուղտարըպ պուլընմըշ
օլտըղլարընտան , էկէր պէնի պուրատա իսթինթագ իթ-
մէյէ մուվաֆագաթ պույուրըրսանըզ , բէք պէօյիւք էսէրի
միւրիւվլէթ կէօսթէրմիշ օլաճագսընըզ :

Գարիյէ միւտիրի . — (Ճանը սըգըլարագ .) Հը՛մ , պու-
րատա հա՛ . . . տողրուսը էյի՛ անգարիա , կիճէ եարըսը
եաթաղըմտան չըգմագ տա պուրայա կէլմէք . . . Լաքին

հէր նէ հալ իսէ, տիլխահըն վէճհ իւզրէ օլտուն, սէնի պուրատա իսթիճվապ իտէրիմ (Պատէհու միւսաֆիրխանէ միւտիրինէ տօղրու տէօնէրէք.) Ֆէնարը շու գանարէնին իւզէրինէ գօյընըզ տա պիզի եալընըզ պըրագընըզ . . . - տէտի :

Միւսաֆիրխանէ սահիպի՝ պու էմրէ իթաաթ կէօսթէրիպ քէնտի ատէմլէրիյլէ պէրապէր նէրտիւպանտան աշաղըյա էնտի . լաքին հիյնի իսթինթագտա հազըր պուլընամայաճաղը ճիհէթլէ զիեատէսիյլէ հիտտէթլէնմիշ իտի :

Իսթիեար ասքէր, հաքիմ իլէ պիրլիքտէ եալընըզ գալտը :

13

Մ Ո Ւ Հ Ա Ք Է Մ Է

Մոքէրն գարիյէսինին միւտիրի տիրայէթսէմիրի՝ պաշընա չուհատան մամուլ պիր սէրբուշ կիյինմիշ վէ քէնտիսի տէ կէնիշ պիր մանթօյա պիւրիւնմիւշ օլտըզը հալտէ, նէրտիւպան պաշընըն պիր քէօշէսինտէ պուլընան գանարէ իւզէրինէ օթուրտը : Միւմաիլէյհ, թախմինէն ալթմըշ եաշընտա պիր ատէմ օլուպ, վիճուտի շիշման վէ իրի եարը վէ չէհրէսինտէ տախի ալէաիմի զուրուր վէ խուշունէթ մէնգուշըտը : Արա սըրա տախի, ույգուսընտան վագթսըզ ույանտըզ ճիհէթլէ շիշմիշ վէ գըզարմըշ օլան կէօզլէրինի, գըրմըզը վէ շիշման էլլէրիյլէ օղուշտըըըյօրտու :

Տախուպէր, պաշը աշըգ օլտըզը վէ սիմասընտա տա-

Խի ասարը ինգըյատ վէ իհթիրամ մէշհուտ պուլուհտըղը հալտէ , էսկի բօլիս չապգասընը իքի էլի արասընա թութմըշ վէ այագ իւզէրինտէ տուրմըշ օլարագ , գարիյէ միւտիրինին նազարը շէֆգաթ վէ մերհամէթինի էօքսիւզլէրին հալը էսէֆիշթիմալի իւզէրինէ ճէլպ իտէպիլէճէյինի քէշֆ իշուհն միւմաիլէյհին թէնտ վէ նախօշնուտ չէհրէսինի թէտգիգ իթմէքտէ իտի :

Տակոպէր , շու պուհրանլը տագըգատա , թէքմիլ սօղուգ գանլըլըղընը , ագլ ու զէքեւովէթինի , ֆէսահէթ ու պէլաղէթինի , ճէսարէթ ու մէթանէթինի քէնտի իմտատընա ճէլպ իթմիշ իտի . սապըգ գումպարաճը ասքէրի , էսնաի մուհարէպաթտա , պէլքի եիկիրմի տէֆա էօլիւմէ գարըը բէնչէլէշմիշ , վէ սիւքիւնէթ վէ մէթանէթինէ ասլա խալէլ վէրմէքսիզին , բէրէսթիշ տէրէճէսինտէ հիւրմէթ իթտիյի գահրաման իմքերաթօրըն նազարը տէհչէթտիսարը էօնիւնտէ պիլէ կէօզլէրինի էյմէմիշ պիր ատէմ իքէն , էհէմիլիյէթսիզ պիր գարիյէնին շու պէտչէհրէ միւտիրի հուզուրընտա թիր թիր տիթրէմէքտէ օլտըղընը հըսս իյլէտի : Հաթթա , պիր գաշ սաաթ էվվէլ տախի , հալէթի նէզլէ կէլմիշ օլան պիր վալիտէնին քէնտիսինէ թահմիլ իթմիշ օլտըղը պիր մուգատտէս մէմուրիյէթի թէհլիքէյէ իլգա իթմիշ օլմամագ իշուհն , Բէյղամպէրին մէյտան օգուրճասընա իթտիյի հագարաթը քիւթթախանէսինէ քէմալը սապը ու սիւքիւնէթլէ գաթլանմըշ օլտըղընտան , ֆազիլէթ վէ սաֆվէթլէ մութթասըֆ պիր գալպին՝ ֆէտաքեարըղգ տուլըուսընտա , նէ տէրէճէ իլէրիյէ վարապիլէճէյինի իսպաթ իյլէմիշ իտի :

Դարիյէ միւտիրի . - (Նէզաքէթսիզ պիր թավը իլէ վէ սապրսըղըղընտան էսնէյէրէք .) Պէրաէթի զիմէթինի իսպաթ իշուհն նէ՝ տէյէճէյին վար . . . հայտի՝ , չաբուգ սէօյլէ . . . պէքլէյէճէք վագթըմ՝ Էօգ :

Տակոպէր . - (Մէթին պիր սէտա իլէ .) Պէրաէթի

զիմէթիմի իսպաթ իտէճէք պիր շէյիմ եօգ տըր . ան-
ճագ , շիքեայէթիմ վար տըր , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի :

Միւտիր . - Սանա իրատ իտէճէյիմ սիւալլէրին նէ
եօլտա օլաճաղընը պանա՞ մը էօյրէթմէք իսթէյօրսուն :

Հաքիմի միւմաիլէյհ՝ պու սէօզլէրի օ տէրէճէ էքշի
պիր շէհրէ իլէ թէֆէվվիւհ էյլէմիշ իտի քի , իսթիեար աս-
քէր , միւքեալէմէյի պէօյլէ եօլսուզ սուրէթտէ պաշլամըշ
օլմասընտան տօլայը քէնտիսինի թայիպ էյլէտի : Իմտի ,
գարիյէ միւտիրինին հիտտէթինի թէսքին իթմէք իշուն ,
իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ ճէվապա աղաղլէ :

— Աֆվընըզը տիլէրիմ , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէ-
րի . լայըզը վէճհ իւզրէ իֆատէի մէրամ իտէմէտիմ . տէ-
մէք իսթէր իտիմ քի , պու իշտէ պէնիմ հիշ պիր գապա-
հաթըմ՝ եօգ տըր . - տէտի :

Միւտիր . - Էյի ամմա , Բէյղամպէր աքսինի իտտի՛ա
իտիյօր :

Տակոպէր . - (Շիւպհէլի պիր թավը իլէ .) Բէյղամ-
պէր մի :

Միւտիր . - Էվվէթ , Բէյղամպէր տիյանէթքեար վէ
էհլի ըրզ պիր ատէմ օլուպ , եալան սէօյլէյէմէզ :

Տակոպէր . - Պու խուսուստա պիր շէյ սէօյլէյէմէմ .
լաքին օ էհլի ըրզ պիր ատէմ իսէ , սիզ տէ ատալէթքէր-
վէր վէ քէրէմքեար պիր զաթ սընըզ . իմտի , պէնտէնիզի
տինլէմէքսիզին մահքիւմ իթմէզ սինիզ . . . : Սիզին կիպի
հազգանիյէթքէրվէր պիր զաթ՝ հազգսըզըզը գաթան իս-
թիեար իթմէզ . . . խա՛յր , խա՛յր . . . պէօյլէ օլտըզը սի-
մանըզտան տախի պէլլի տիր . - տէտի :

Տակոպէր , պիւա իսթիեար միւտահէնէ եօլընա սա-
բարագ , գալըն սէտասընը միւմքինի մէրթէպէ միւլայիմ-
լէթմէյէ վէ շէհրէի անիֆանէսինի միւթէպէսսիմանէ վէ
միւտահէնէքեարանէ պիր սուրէթտէ թահվիլ էյլէմէյէ չա-
լըշմագտա ըտը : Պինաէն ալէյհ՝ թարզ ու աթվարընտա-

քի նեղաքէթ վէ ինթիրամը պիր գաթ տահա թէզեխտ ի-տերէք, իլավէթէն .

— Էվվէթ, սիզին կիպի ատիլ պիր զաթ, սիզին կիպի միւհթէրէմ պիր հաքիմ՝ եալընը պիր գուլագլա տինլեմէզ վէ տինլէյէմէզ . - տէյու պէյան իյլէտի :

Միւտիր . - Գուլագլա տինլէյէճէք պիր շէյ եօգ, կէօրմէք քեաֆի տիր . հէր նէ գատար կէօզլէրիմ ըսրըղան ըլա օվալանմը կիպի եանըյօրսա տա . . . Մորոքըն էլի՝ թէհլիքէլի պիր սուրէթտէ եարալանմը օլտըղընը կէօրէպիլտիմ :

Տակոպէր . - Էվվէթ, միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի, բէք տօղրու տըր . լաքին, շուրասընը միւլահաղա պույուլընըզ քի, էկէր գարուսընը վէ գաֆէպլէրինի սըգըճա գաբաթմըշ օլայըտը, պու ֆէլաքէթլէրին հիշ պիրիսի տէ զուհուր իթմէյէճէքտի . . . :

Միւտիր . - Խա'յր . . . եանըլըյօրսուն . . . գապահաթ սէնին տիր . հայվանընը եէմիյէ կիւզէլճէ պաղլամագլազըմ կէլիւ իտի, նէ՞ իշուն պաղլամատըն :

Տակոպէր . - (Տահա զիեատէ միւտահին վէ խօշ պիր սէտա իլէ .) Ֆիլ վագը հագգընըզ վար, միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի, պէնիմ կիպի հագիր պիր ատէմ սիզին կիպի տիրայէթլի պիր զաթըն իֆատէսինէ գարշը սէօզ սէօյլէյէմէզ . հալ պու քի, էկէր ղարագքեարըլըգ սաիգասըլլա պարկիրիմի չէօղիւպ տէ հայվանխանէյէ կէօթիւրմիւշ օլսալար, սիզ տէ իթիրաֆիտէճէք մի սինիզ, եախօտ սիզէ էմը իթմէյէ սէլահիյեթիմ օլմատըղընտան, սիզ տէ լութֆէն իգըար պույուրաճա՞գ մը սընըզ քի, պու իշտէ պէնիմ ասլա գապահաթըմ եօգ տըր :

Միւտիր . - Լաքին սանա պէօյլէ պիր քէօթիւլիւք նէ՞ իշուն եաբմագ իսթէյէճէքլէր :

Տակոպէր . - Պիլմէմ, միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի, անճագ . . .

Միւտիր . - (Սապրսըզըզլա .) Պիւմէ՞զ միսին . . . էօյ-
լէ իսէ պէն հիշ պիւմէմ . էօ՛ֆ պէ , հայ Սլլահ պէլասընը
վէրսին , կէպէրմիշ պիր հայվանըն լաշէսի իչուն պու նէ՛
գատար տիվանէճէ սէօղլէր . - տէյու պազըրտը :

Ասքէրին չէհրէսինտէ էվվէլճէ հասըլ օլմուշ օլան ա-
լէտիմի նէզաքէթ վէ լէթաֆէթ , պիրտէն պիրէ զաիլ օ-
լարագ , թէքրար հալը ասիսինէ թէհավվիլ իյլէտի , վէ
թէմքինլի վէ լէրզէնաք պիր սէտա իլէ .

— էվվէ՛թ , պարկիրիմ էօլիւպ եալընըզ լաշէսի գալ-
տը . հալ պու քի , իթիեար օլմագլա պէրապէր , տահա
պիր սաաթ էվվէլ հարէքեաթընտա ճէսարէթ վէ զէքեա-
վէթ միւշահէտէ օլունըյօրտու . . . սէսիմի իշիտիր իշիթ-
մէզ , մէսէրրէթ վէ մէմնունիյեթլէ քիշնէր իտի . . . վագ-
թըյլա վալիտէլէրինի թաշըմըշ օլտըղը կիպի , իքի պիշարէ
էօքսիւղէրիմի հէր կիւն սըրթընտա թաշըր վէ ազշամ
օլընճա էլլէրինի քէմալը թէվազու իլէ եալար ըտը . . .
չիմտի իսէ , քիմսէյի թաշըյամայաճագ տըր . հայվանըմըն
ճէսէտինի չէօբլիւյէ աթաճագլար վէ էթինի տէ քէօբէք-
լէր բարշալայըպ եէյէճէքլէր տիր . . . պէօյլէճէ հէր չէյ
խիթամ պուլաճագ տըր . . . : Մ՛հ , գալպիմտէ հըսս իթ-
տիյիմ քէտէր վէ աղըրյը նէ՛ իչուն եիւղիւմէ վուրըյօր-
սընըզ , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , պէն ժօվիալըմը բէք
սէվէր իտիմ , կէօղիւմիւն իքի նուրը կիպի իտի . - տէտի :

Տակոպէր , պու սէօղլէրի օ տէրէճէ ճիտտի վէ միւ-
էսսիր պիր սաֆտէրունըզլա սէօյլէտի քի , գարիյէ միւ-
տիրի ըրգգաթ վէ մէրհամէթէ կէլիպ , պիր ազ էվվէլ
սէօյլէմիշ օլտըղը սէրթ սէօղլէրինտէն տօլայը նատիմ վէ
բէչիման օլտու վէ սաքինանէ պիր սէտա իլէ .

— Անլայօրում քի պարկիրինի բէք զիյատէ աճըյօր-
սուն . լաքին նէ՛ եաբաճագսըն , էլինտէն նէ՛ կէլիր այ օ-
ղուլ , պիր ֆէլաքէթ տիր օլտու . - տէտի :

Տակոպէր . - էվվէ՛թ , պիր ֆէլաքէթ , հէմ տէ պէօ-

յիւք պիր ֆէլաքէթ , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի : Պէրապէրիմտէ պուլընան պիչարէ էօքսիւզլէր , ուզուն պիր եօլուրաճիլէն եիւրիւյէմէյէճէք գատար տէրմանսըզ , վէ արապա իլէ սէյահաթ իտէմէյէճէք տէրէճէտէ տախի ֆագիր տիրէր . . . պունընլա պէրապէր , շուպաթ այընտան էվվէլ Բարիսէ մուվասէլէթիմիլ հէր հալտէ մուգթագի տիր . . . : Վալիտէլէրինին հիյնի վէֆաթընտա , էվլատլարընը ֆորանսայա կէօթիւրէճէյիմի վատ իյլէմիշ իտիմ . զիրա պու սէֆիլ չօճուգլարըն պէնտէն զայրը քիմնէլէրի եօգտու :

Միւտիր . - Տէմէք տիր քի սիզ անլէրին . . .

Տակոպէր . - Սատըգ խըտմէթքեարըյըմ , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի . չիմտի պարկիրսիզ պէն նէ՞ եաբաճաղըմ , պիլմէմ . . . : Սիզ լութֆէքեար վէ ասիլ պիր զաթ սընըզ , պէլքի էվլատլարընըզ տախի պուլընուր . էկէր , մէազ Ալլահ , անլէր տախի պիր կիւն պէնիմ էօքսիւզլէրիմին հալ ու վազիյէթինտէ պուլընուպ տա , տիւնեա իւզէրինտէ թէքմիլ մամէլէքլէրի վէ եէքեանէ իլթիճակեահալարը քէնտիլէրինի էվլատը կիպի սէվմէքտէ օլան պիր իսթիեար ասքերէ վէ քէնտիլէրինի թաշըեան պիր պարկիրէ մուհասըր գալըրսա . . . էկէր՝ անլէր , տօղտըզլարը կիւնտէն պէրու ֆէլաքէթ վէ մուսիպէթտէն պաշգա պիր շէյ կէօրմէյիպ տէ , քէնտի սաատէթ վէ պախթիեարըզլարը մահզա պիր սէյահաթըն հիւսնի նէթիճէսինէ վապէսթէ պուլընուրսա , վէ պարկիրին վէֆաթըյլա պու սէյահաթ տախի ուգտէի ավգ ու թէէխիւրէ տիւշար օլուրսա , պունլար , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , գալպինիզի բարչալամօզ մը , բէճա իտէրիմ , սէօյլէյինիզ . սիզ տէ պէնիմ կիպի թէսիմ իթմէ՞զմիսինիզ քի , պարկիրիմին զըյա՛ը զայրը գապիլի թամիր պիր ֆէլաքէթ տիր . . . :

Միւտիր . - (Հատտը զաթընտա ֆէնա եիւրէքլի պիր ատէմ օլմատըղընտան , Տակոպէրին հէյէճանընա պիզ զարուր վէճհի միւշարէքէթ կէօսթէրէրէք .) Շիւպհէսիլ . սէ-

նին տիւշար օլտըղըն զարար ու զիյանըն վէխամէթինի չիմ տի անլայօրըմ . հէմտէ, շու պիշարէ չօճուգլարը եավաշ եավաշ անըմաղա պաշլայօրըմ . գա՛շ եաշընտա տըրլար :

Տակոպէր . - Օն պէշ եաշընտա վէ իբի այլըգ էքիզլէր տիր :

Միւտիր . - Օն պէշ եաշընտա վէ իբի այլըգ մը . . . տէմէք քի թամամ գըղըմ ֆրէտէրիգ գատար հա՛ :

Տակոպէր . - (Թէքրար քէսպի էմնիյէթ իտէրէք .) պու չաղտա պիր գըղընըզ վար , էօյլէ՞ մի , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի . էօյլէ իսէ , էօքսիւզլէրիմին հալը էսէֆիլթիմալի պատէմա պէնի մուղտարըպ իթմէյէճէք տիր , չունքի պիզիմ տավամըզը տախի ատիլանէ ֆասլ իտէրէք միւսէլլէմի ալէմ օլան մէրհամէթինիզի հագգըմըզտա տիրիզ պույուրմայաճագսընըզ տըր . . . :

Միւտիր . - Տավալարը ատիլանէ ֆասլ իթմէք վէ հէր քէսին հագգընը իհգագ էյլէմէք վազիֆէմ իգթիզասընտան տըր . . . : Իմտի , պիլմէլիսին քի , պու իշտէ , իքինիզին գապահաթը տախի միւսավի տիր . սէն , պարկիրինի ֆէնա պաղլամըշսըն , Բէյղամպէր տախի գաբույը աշըգ պըրագմըշ տըր . մէրգում , պէրանէթի զիմմէթինի իսպաթ իչուն . « էլիմ եարալանտը » տիյօր . սէն տախի . « Պարկիրիմ թէլէֆ օլտու » ճէվապըյլա մուգապէլէ իթմէքլէ պէրապէր , պարկիրինին իթլաֆը՝ նագապիլի թամիր պիր ֆէլաքէթ օլտըղընը էտիլլէի ատիտէ իլէ իսպաթ իտիյօրսուն :

Տակոպէր . - (Պիր խանտէի թալթիֆքեարանէ իլէ .) Միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , պէնիմ հագգըմը էօյլէ պիր միւտաֆաա իտիյօրսընըզ քի , պէն հիշ պիր վագըթտա իտէմէյէճէքտիմ . պէնիմ իֆատէմ տախի այնը պու մէալտէ տիր . չունքի , սիզին տախի քէշֆ իտէպիլէճէյինիզ վէճհլէ , պու պարկիր պէնիմ թէքսիլ սէրվէթիմի

թէչքիլ իթմէքտէ իտի. պինաէն ալէյհ, ա'տլ ու հագգա-
նիյեէթ իգթիզա իտէրքի . . . :

Միւտիր . - (Ասքերին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Շիւպհէ-
սիզ. սէնին կէօսթէրտիյին էսպապ ու տէլաիլ բէք միւ-
քէմմէլ տիր . . . : Բէյլամպէր, հէր նէ գատար էհլի ըրզ
վէ էվիյատան պիր զաթ ըսա տա, տավայը գաղանմագ
իչուն, վագըայը սօն տէրէճէ պիր ուսթալըզլա արզ ու
հիքեայէ իյլէտի : Պունտան պաշգա, Մորոք՝ պէնիմ էսկի
տօսթլարըմտան պիրիսի տիր : Պու գարիյէտէ հէման քեա-
միլէն տինտար վէ զայրէթլի Գաթուիքլէր օլտըղըմըզտան,
մէրգոււմ, գատընլարըմըզա պիր չօգ միւֆիտ քիթապլար
ըլա զայէթ միւքէմմէլ սուրէթտէ իմալ իտիլմիշ թէսպիհ-
լէր վէ Հագրէթի իսա թասվիրլէրի զայէթ ուճուզ ֆիյաթ-
լա սաթմագտա տըր . . . : Պէլքի տէ պու սէօզլէրին, շու մէ-
սէլէի հագըրէ իլէ միւնասէպէթ վէ ճիհէթի թէալլիւգի
եօգ տուր տէյէճէքսին, հագգըն վար տըր. մա հազա նա-
մուսըմ հագգըր իչուն իթիրաֆ իտէրիմ քի, պուրայա կէլ-
տիյիմտէ, նիյէթիմ . . . :

Տակուպէր . - (Կիթտիքճէ էմիյեէթ հասըլ իտէրէք .)
Պէնի հագգաըզ չըգարմագ իտի, տէյիլ մի, միւտիր էֆէն-
տի հագրէթլէրի . լաքին պէիս եօգ, սիզին հէնուզ պիւ-
թիւն պիւթիւն ույանմըշ օլմատըղընըզ պու հալէ սէպէպ
օլմուշ, վէ պինաէն ալէյհ, չէշմի ատալէթինիզ տախի գա-
բալը գալմըշ տըր . . . :

Միւտիր . - (Սաֆտէրունլըզլա .) Բէք տօղրու . պու
սէօյլէտիքլէրին միւմքինաթտան տըր . չունքի, Մորոքը
իսթիմա՝ իթտիյիմ զէման, հագգըր քէնտիսինէ վէրէճէյիմի
մէրգոււմա սէօյլէմիշտիմ . պունըն իւզէրինէ, քէմալը ու-
լուվլը ճէնապլա պանա խիթապէն . « Մատամ քի, խաս-
միմի մահքիւմ իտիյօրսընըզ, քէնտիսինին հալ ու վաղի-
յէթինի պիր գաթ տահա աղըրլաշտըրմագ իսթէմէտիյիմ
տէն, մէրգոււմ հագգընտա պիլտիյիմ պազը շէյլէրի սէօյ-

լէմէքտէն սարֆը նազար իտէրիմ . . . » տէտի :

Տակոպէր . - Պէնիմ հագգըմտա մը . . . :

Միւտիր . - Էվլէթ , սէնին հագգընտա . լաքին՝ զահիրի հալէ նազարէն սէնի մուվագգաթէն պիր ճէզաի նագտիյէ մահքիւմ իտէճէյիմի քէնտիսինէ պէյան իթտիյիմտէ , մէրգում , ալիճէնապ պիր տիւշմէն կիպի հարէքէթ իտէրէք՝ ինթիեարը սիւքիւթ իյլէտի . զիրա , աչըգտան աչըզա սէօյլէրիմ քի , սէնին իլէլ ու էսպպպընը իսթիմա՝ իթմէզտէն ագտէմ , Բէյղամպէրին եարասընա պէտէլ սէնտէն թազմինաթ թալէպ իտիպ քէնտիսինէ վէրմէքլիյի գարարաշտըմը ըտըմ :

Տակոպէր . - (Թէքրար միւտահէնէ եօլընա սաբարագ .) Իշթէ կէօրիւյօրսընըզ , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի քի , էն ատալէթրէրվէր վէ էն տիրայէթի ատէմլէր պիլէ ալտանապիլիլէր իմիշ . (Գուրնազ պիր թավր թասլայարագ .) Լաքին սիզին կիպի ագլը պաշընտա օլան ատէմլէր , հագգըգաթը տէրհալ թանըյապիլիլէր վէ գարշըլարընտաքի իսթէր Բէյղամպէր օլուն , իսթէր էվլիատան մատուտ պուլունսուն , գօլայ գօլայ տօլապա կիրմէզլէր . - տէտի :

Տակոպէրին՝ միւտտէթի էօմրիւնտէ իլք տէֆա օլարագ սէօյլէմիշ օլտըզը շու ճինասլը սէօզ , հալ ու վազիյէթինին վէխամէթինի վէ գարիյէ միւտիրինին նազարը մէրհամէթ վէ միւրիւվլէթինի ճէլպ իշուն , պիշարէ ինթիեարըն նէ տէրէճէ սարֆը մէսաի վէ իգտամաթ իյլէտիյինի կէօսթէրէպիլիլ :

Գարիյէ միւտիրի , աւքէրին իֆատէի ախիրէսինտէքի լաթիֆէյի իպթիտաի էմրտէ անլայամատը . լաքին մէրգումըն ասարը պէշաշէթ վէ մէմնունիյեթ մէշհուտ օլան չէհրէսինի , վէ «Պու ճինասլը սէօզիւմ նաճըլ տըր , լաթիֆ տէյիլ մի տիր . տօղրուսը պէն պիլէ հայրան օլտում . » տէմէքտէն իպարէթ օլան պագըշընը կէօրիւնճէ , իշին ֆարգընա վարարագ , պիր չէհրէի շէֆգաթքեարանէ

իլէ թէպէտսիւմ իթմէյէ պաշլատը . պատէհու , պաշընը սալլայարագ , քէնտիսի տախի պիր նէվ ճինասլա .

— Հա՛, հա՛, հա՛ . . . հագգըն վար տըր , Բէյղամպէր կիպի էվլիյատան մատուտ ուն քիմնէլէր տախի տօղրու խապէր վերէմէզլէր, տէյթլ մի . . . հէր նէ հալ իսէ , սէն Մորոքա թազմինաթ նամընա հիշ պիր շէյ թէտիյէ իթմէյէճէքսին . չունքի իքինիզին տախի գապահաթը միւսավի տիր . տիւշար օլտըղընըզ զարար վէ զիյան եւքտիկէրինի թազմին իթմիշ տէմէք տիր . մէսէլա , անըն էլի եարալանմըշ, սէնին տախի պարկիրին թէլէֆ օլմուշ, վէ պինաէն ալէյհ , պիրի պիրինիզէ տիյէճէյինիզ գալմամըշ տըր . - տէտի :

Տակոպէր . - (Լարիպ պիր սաֆտէրունըզլա .) Օ հալտէ , պանա նէ՞ մըգտար թէտիյէ իտէճէք տէյու զանն իտիյօրսընըզ :

Միւտիր . - Նասըլ :

Տակոպէր . - Էվվէթ , միւտիր էֆէնտի հազըէթլէրի , նէ՞ գատար բարա թազմին իտէճէք տէյու թախմին իտիյօրսընըզ :

Միւտիր . - Նէ՞ գատար բարա մը :

Տակոպէր . - Էվվէթ . լաքին պու բարանըն մըգտարընը թային իթմէզտէն էվվէլ, սիզէ պիր շէյ արզ իթմէք իսթէրիմ, միւտիր էֆէնտի հազըէթլէրի . շէյլէ քի , էլտէ իտէճէյիմ մէպլաղը պիր պարկիրին իշթիրասընա քեամիլէն հասը իթմէմէքլէ հուգուգըմըն խարիճինէ չըգմըշ օլմամ, զանն իտէրիմ . չունքի , Լիբսիքա հավալիսինտէ , քէյլիլէրին եանընտա ուճուզ ֆիյաթլա պիր պարկիր պուլապիլիրիմ . . . հաթթա , սէօղ արամըզտա գալսըն եա , մէճպուրիյէթ հասըլ օլուրսա , էյի պիր էշէք տախի պուլսամ, իքթիֆա իտէրիմ . . . հէմ պունտան տահա զիյատէ մէմուուն օլուրըմ . չունքի , պիշարէ ժօվիալըմը զաիպ իթտիքտէն սօնրա , պաշգա պիր պարկիրին արգատաշըզը

պանա աղբը կէլէճէք տիր... պունըն իչուն լաղըմ տըր քի... :

Միւտիր. - (Տակոպէրին սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Նէ՛ սէօյլէյօրսըն պէ՛. հա՛նկը բարա, հա՛նկը էչէք հա՛նկը պաչգա պարկիրտէն պահա իտիյօրսուն... : Պին տէֆա տէտիմ քի, նէ՛ սէն Բէյղամպէրէ պէր շէյ վէրէճէքսին, նէ՛ տէ օ սանա... :

Տակոպէր. - Նէ՛ տէ օ պանա՞ մը :

Միւտիր. - Ա՛... ամմա տա դալըն դաֆան վար ըմըշ հա՛... տէմինտէն պէրի սէօյլիյօրըմ տա հալէա տո՛ւյմա-յօր մըսըն. թէքրար իտէրիմ քի, էկէր Բէյղամպէրին ճան-վէրլէրի սէնին պարկիրինի թէլէֆ իթմիշլէրսէ, Բէյղամպէր տէ թէհլիքէլիճէ եարալանմըշ տըր. շու հալէ նա-զարէն, իքինիզին զարար վէ զիյանը տախի եէքտիկէրինի թազմին իթմիշ տէմէք տիր, եախօտ թապիրի տիկէրլէ՛ նէ՛ սէն օնա թազմինաթ վէրէճէքսին, վէ նէ՛ տէ օ սանա... անլաթապիլտիմ մի աճապա :

Տակոպէր, տիւշարը հայրէթ վէ էնտիշէ օլարագ, պիր գաչ տագըգա գատար ճէվապ վէրմէքսիզին, գարիյէ միւտիրինին եիւզիւնէ պագա գալտը. պիշարէ ատէմ, պու գարարը գաթի իլէ թէքմիլ իւմիտլէրինին թէքրար պօշա կիթտիյինի կէօրմէքտէ օլտըղընտան, հէյէճանլը պիր սէտա իլէ :

— Լաքին, միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի, հէր քէսճէ մալիւմ օլան ատալէթ վէ հագգչինասլըղընըզլա, շու նօգ-թայա հասըր տըգգաթ իթմէնիզի ըէճա իտէրիմ. շէօյլէ քի, հայվանաթը վահշիյեէ միւրէպպիսինին եարասը, սէն՛ա-թընը իճրատան քէնտիսինի մէն՛ իթմէզ. պէնիմ պարկի-րիմին իթլաֆը իսէ՛ սէյահաթըմըն տէվամընա մանի օլուր. պինաէն ալէյհ՛ Մորդըն պանա թազմինաթ իթասը ա-տալէթ իգթիզասընտան տըր... :

Հաքիմ, Բէյղամպէրին ճէրիհասընտան տօլայը Տակո-

պէրի մէսուլ թութմայարագ, մէրգում հագգընտա լու-
զումընտան զիյատէ ինսանիյեթթեարանէ տավրանմըշ տըր
տէյու զանն իթմէքտէ իտի. չունքի, Մորոք, պալէատէ
զիբը իթտիյիմիզ վէճհլէ, մէզքիւր էչեաի ըուհանիյեթի
զայէթ ուճուզ ֆիյաթլա սաթարագ, մէմլէքէթին Գա-
թօլիքլէրի վէ պիլխասսա գատընլարը իւզէրինտէ պէօ-
յիւք պիր նուֆուզ բէյտա իյլէմիշ իտի. պունտան մաա-
տա, մէրգումըն՝ պազը զէվաթը միւթէպէրէ թարաֆըն-
տան մազհարը հիմայէ վէ մուլէնէթ օլտըղըն տա հէր
քէս պիլիր իտի. Պինաէն ալէյհ, իթիեար ասքէրին պու
տէրէճէ ըսրար վէ իպրամ կէօթէրմէսինտէն տօլայը գա-
րիյէ միւտիրի կիւճէնէրէք, չէհէսինի էվվէլքի կիպի էք-
չիթտի, վէ սէրթ պիր թավը ըլա.

— Լաքին, պու իշտէ պիթարաֆանէ տավրանտըղըմ
իչուն պէնի բէչիման իթտիրէճէք սին. պանա թէչէքքիւր
իտէճէք եէրտէ, տահա զիյատէ մութալէպաթտա՞ մը
պուլունըյօրսըն:

Տակոպէր. — Լաքին, միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի,
հագգըմը թալէպ իտիյօրըմ... Գեաչքի պէն տէ եօլըմա
տէվամ իտէպիլսէ իտիմ տէ, Բէյղամպէր կիպի էլիմ եա-
րանլանմըշ օլայըտը:

Միւտիր. — Օրասընը պիլմէք պէնիմ վազիֆէմ տէ-
յիլ տիր... պէն հիւքմ իթտիմ... պիթտի:

Տակոպէր. — Լաքին...

Միւտիր. — Լաքինի ֆիլանը եօգ... արթըգ եէթի-
չիր... պաշգա պիր մէսէլէյէ պագալըմ... քեաղըտ-
լարըն նէրէտէ տիր:

Տակոպէր. — Էվվէթ, քեաղըտլարըմտան աախի պահս
իտէճէյիզ... Լաքին, ըէճա իտէրիմ, միւտիր էֆէնտի
հազրէթլէրի, իչէրիտէ եաթմըշ օլան իքի պիչարէ էօքսիւզ-
լէրէ մէրհամէթ իտինիզ... եօլըմըղա տէվամ իտէճէք
սուրէթտէ իճրաի ատալէթ պույուրընըզ:

Միւտիր . - Պէն էլիմտէն կէլէնի տիրիղ իթմէտիմ . . . վազիֆէ վէ մէճպուրիյեթիմտէն զիյատէ պիլէ եաբտըմ, թէքրար իտիյօրըմ, քեաղըսլարըն նէ՛րէտէ տիր . . . կէօս . թէրի վէր :

Տակոպէր . - Իպթիտաի էմրտէ իյզահը մատտէ իթմէքլիյիմ լաղըմ տըր . շէօյլէ քի . . .

Միւտիր . - Իյզահաթա հաճէթ եօգ . . . քեաղըտլարընը կէօսթէր . . . պիր սէրսէրի կիպի սէնի թէվգըֆ վէ հապս իթմէքլիյիմի իսթէ՛ր միսին :

Տակոպէր . - Պէնի թէվգըֆ վէ հապս իթմէք մի . . . :

Միւտիր . - Տէմէք իսթէրիմ.քի , էկէյր քեաղըտլարընը կէօսթէրմէքտէն իմթինա իտէրսէն , քեաղըտլարըն եօգ ըմըշ կիպի ատտ իտէճէյիմ . . . պուռնն նէթիճէսի իսէ մալիւմ տիր . էվրագը օլմայան եօլճըլար՝ քիմ վէ նասըլ ատէմ օլտըղլարը հիւքիւմէթճէ թէպէյեիւն իտէնէ գատար , թէվգըֆ վէ հապս օլունըրլար . . . տույտը՛ն մը , հայտի շու քեաղըտլարընը կէթիր տէ իչի պիթիրէլիմ . զիրա չօգ տուրմայըպ էվէ կիթմէք իսթէրիմ :

Տակոպէր , պիր ազ էվվէլ զայէթ շիտտէթլի պիր իւմիտէ գաբըլմըշ իքէն , մէսէլէնին րէնկ վէ սուրէթի պիրտէն պիրէ տէյիլմիշ օլտըղընը կէօրիւնճէ , հալ ու վազիյէթինին թէքրար քէսպի վէխամէթ իթտիյինի անլատը . գարիյէ միւտիրինին պու սօն սիւալի , պիշարէ իսթիւեարըն՝ քէտէրնաք վէ մաղմուլմ գալպինէ սօն պիր տարպէ տահա ինտիրմիշ իտի . ֆիլ հագըգա , խըլգաթէն մուսթագիմ իւլ աթվար , վէ խուլուսքեար վէ ֆագաթ մուաննիտ վէ թէնտմէշրէպ օլան , վէ միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու սիւքի ասքէրիտէ պուլունուպ էսնաֆը էհալիյէ գարչը պաղը մուամէլաթը իսթիպտատքեարանէ իճրասընա մէէլուֆ պուլընան պիր ատէմ իչուն , պու հալ հէմ միւէլլիմ, հէմ տէ թէհլիքէլի պիր պէլա իտի :

Տակոպէր «Վեաղըտլարըն նէ՛րէտէ տիր . » սիւալինի

իշխանէ , սաք սարը քէսիւմիշ իտի . հալ պու քի ըզտըրապ ու հէյէճանընը մուծմէինանէ պիր թավը իլէ կիզլէմէյէ չալըշմագտա , վէ պու սուրէթլէ գարիյէ միւտիրինին քէն-տիսի հագգընտա էյի պիր ֆիքը բէյտա իտէպիլէճէյինի մէմուլ իյլէմէքտէ իտի . պինաէն ալէյհ , սօն պիր ճահտ տահա իտէրէք .

— Միւտիր էֆէնտի հազրէթլերի , քէյֆիյեթին նէ-տէն իպարէթ օլտըղընը իքի չիֆթ քէլամլա անլաթայըմ . . . պունտան տահա սատէ պիր շէյ թէսավվուր օլու-նամազ . . . հէր քէսին պաշընա կէլէպիլիր պիր հալ տըր . . . պէնիմ տիլէնճիյէ վէ եախօտ սէրսէրիյէ պէնղէր պիր չէհրէմ եօգ տըր , տէյիլ մի . նիհայէթ , էտնա միւլահա-զա իլէ անլայապիլիրսինիզ քի , իքի կէնճ գըղճըղազ ըլա սէյահաթ իտէն նամուքեար պիր ատէմ . . . :

Միւտիր . - Պու նէ՞ գատար պօշլաֆ . . . պէն սա-նա քեաղըտլարընը սօրըյօրըմ . . . քեաղըտլարըն նէ-րէտէ . . . :

Պու էսնատէ , մէմուլին ղայրի պիր պալաթիեարլըգ սէմէրէսի օլարագ , իքի պէօյիւք եարտըմճըլար ծակոպէ-րին իմտատընա եթիշտիլէր . շէօյլէ քի , եաթագլարընտա եաթմըշ պուլընան էօքսիւզլէր , ծակոպէրին նէրտիւպան պաշընտա տուրուպ գօնըշմագտա օլմասընտան վէսվէսէ իտէրէք , գալգըպ կիլինմիշլէր , վէ գարիյէ միւտիրի . « Պու նէ՞ գատար պօշլաֆ . . . պէն սանա քեաղըտլարը-նը սօրըյօրըմ . . . քեաղըտլարըն նէրէտէ . . . » սէօղ-լէրինի իրատ իթտիյի սըրատա , էլ էլէ վէրմիշ օլտըգլարը հալտէ , օտատան տըշարը չըգմըշլար ըտը :

Գարիյէ միւտիրի , լապիս օլտըգլարը մաթէմ էլպի-սէսիլէ պիր գաթ տահա նազարրուպա օլան պու իքի սի-մաի սաֆվէթնիւմայը կէօրիւր կէօրմէզ , վէլէհ ու հայրէ-թէ կիրիֆթար օլարագ , աեաղա գալգաթ : իքի գըզ գա-րընտաշ իսէ , նակէհանի պիր հարէքէթ իճրասըյլա , ծա-

կոպէրին էլէրինէ սարըլարագ, գօրգագ վէ սաֆտիւանէ պիր նազարլա հաքիմին եիւզիւնէ պագմաղա վէ ասքէրին էլէրինի սըգմաղա պաշատըլար: Պու հալ՝ սօն տէրէճէ միւհասիր վէ ըրգագաթէնկիզ պիր մէնզարէ իտի. իւթիւար ասքէր, եիւզլէրինտէ ալէաիմի մասուսիյեթ վէ լէթաֆէթ մէնգուշ օլան պու իքի էօքսիւզ չօճուղը, զանն իտէրսին քի, հաքիմինէ թագտիմ իտիյօրտու. գարիյէ միւտիրի, պու մէնզարէի հայրէթպախշայը կէօրիւնճէ հըսսիյեաթը շէֆգաթքերանէսի թէքրար զալեանէ կէլէրէք, գալպինի պիր հէյէճանը ֆէվզ էլ ատէ իսթիլա իյլէտի: Տակոպէր, գարիյէ միւտիրինին պու հալինի ֆէհմ իտէրէք, էօքսիւզլէրին էլինի տաիմա թութմըլ օլտըղը հալտէ, պիր ատըմ գատար իլէրիլէտի վէ թէէսիրլի պիր սէտա իլէ:

— Իշթէ, միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի, պիշարէ էօքսիւզլէրիմի սիզէ թագտիմ իտէրիմ, պունլարտան տահա էյի, վէ տահա միւքէմմէլ պիր միրուր թէգքիրէսի օլապիլիւր մի. — տէտի:

Տակոպէր, պու սէօզիւ սէօյլէտիյի սըրատա, օ վագաթ գատար զապթ իթմիշ օլտըղը հըսսիյեաթը շէտիտէսինէ մաղլուպ օլարագ կէօզլէրի եաշարմաղա պաշատը:

Գարիյէ միւտիրի իսէ, հատտը զաթընտա թէնտմէշրէպ պիր ատէմ օլուպ, ույգուսընըն գաթ՝ իտիմէսիյլէ պիր գաթ տահա թէրպլէշմիշ իտի իսէ տէ, կէրէք ազլ ու տիրայէթտէն, վէ կէրէք հըսսիյեաթը գալպիյէտէն մահրում տէյիլ իտի. պինաէն ալէյհ, ըէֆագաթընտա իքի էօքսիւզ պուլընան պիր ատէմ՝ բէք տէ չիւպհէլի պիրիսի սայըլամազ օլտըղընը անլայապիլտի, վէ ֆէվզ էլ ատէ պիր մէրագլա էօքսիւզլէրի թէճէսսիւս իտէրէք:

— Զա վալլը չօճուգլար . . . պու կէնճ չաղտա էօքսիւզ գալմըլար հա՛ . . . քիմ պիլիր նէ՛ գատար ուզագ պիր եէրտէն կէլիյօրլար . . . — տէտի:

Տակոպէր . - Սիպերիա չեօլլէրինտէն , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի . չունքի , պունլար տիւնեայա կէլմէղտէն էվվէլ , վալիտէլէրի օրայա նէֆ' իտիլմիշ իտի . . . : Պէշ այտան զիյատէ տիր քի , գօնագտան գօնաղա սէյահաթ իտիյօրըղ . . . ա'հ , պու չաղտա չօճուգլար իչուն չու հալ եբէյի պիր իշքէնճէ տէյիլ մի . . . : Իշթէ պունլար իչուն տիր քի սիզտէն լութֆ ու մէրհամէթ տիլէյօրըմ , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , էվվէթ , պու պիչարէ չօճուգլար իչուն . . . զիրա թալիին հէր տիւրլիւ պէլալարընա հէր կիւն հէտէֆ օլույօրլար . պիր ազ էվվէլ տէ , քեաղըտլարըմը արամաղա կէլէրէք չանթամըն իչինտէ էվրագ ճըղտանըմը պուլամատըմ . պու ճըղտան' բարա քէսէմի , խաչ նըշանըմը վէ քեաֆֆէի էվրագըմը հավի իտի . . . միւսաատէնիղէ մաղուրէն . . . շուրասընը տալսի պէյան իտէրիմ քի , իմ բէրաթօր քէնտի էլիյլէ պէնտէնիղէ նըշան վէրմիշ տիր . իմբէրաթօրըն էլինտէն նըշան ալան պիր ատէմ իսէ , հէր նէ գատար պիր պէտպախթլըղ սէմէրէսի օլարագ , քեաղըտլարընը վէ քիտէսինի զաիպ իթմիշ օլսա տալսի , եինէ ֆէնա պիր քիման սայըլամաղ զանն իտէրիմ . . . : Իշթէ , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , շիմտի պու հալը քէտէրիշթիմալտէ պուլունըյօրըղ . պարկիրիմին իթլաֆը իչուն մուսիրրանէ թազմինաթ թալէպ իտիշիմ տէ պունտան նէչէթ իթմիշ տիր . . . :

Միւտիր . - Պունլարը նա'սըլ . . . վէ նէրէտէ զաիպ իթտին . . . :

Տակոպէր . - Պիլմէյօրըմ , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի . էվվէլքի ագչամ , գօնագ եէրինտէ , քիսէմին իչինտէն պիր մըգտար ագչէ չըգարտըմ . օ վագթ' էվրագ ճըղտանըմ եէրինտէ տուրույօրտու . տիւնքի կիւն , պօզտըրտըղըմ բարա քիֆայէթ իթմիշ օլտըլընտան , չանթամը չէօզմէտիմ . . . :

Միւտիր . - Տիւն վէ պու կիւն չանթան նէրէտէ իտի :

Տակոպէր . - Չօճուգլարն օթուրտըգլարը օտատա .
լաքին պու կիճէ . . . :

Պու սըրատա , նէրտիւպանտան չըգմադտա օլան պիր
ատէմին այագ բաթըրտըսը , Տակոպէրին սէօզիւնիւ
գաթ' էյլէտի . եօգարը չըգան ատէմ' իսէ' Բէյղամպէր
քէնտիսի իտի :

Խապիսի մէրգում , նէրտիւպան ալթընտա , գարան-
լըգտա կիզլէնիպ պու միւքեալէմէյի ուճտան ուճա տին-
լէմիշ վէ հէման թէմամէն հոսուլըէզի օլմըշ օլան թէսավ-
վուրաթ վէ թէրթիպաթընըն մուվաֆֆագէյեթի . քեամիլէ-
սինի , գարիյէ միւտիրինին ճիւզի պիր կէվլէքլէյի իւլալ ի-
տէր գօրգուսըյլա մէյտանա չըգմադլըշը միւնասիպ ատտ
էյլէմիշ իտի :

14

Հ Ի Ի Ք Մ

Մորոք՝ սօլ գօլընը պոյնուհտան ասըլը պիր ասգըյա պաղլամըշ ըտը . նէրտիւպանը աղըր աղըր չըգտըգտան սօնրա, գարիյէ միւտիրինի իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթ տէ սէլամլատը . Բօղ վէ Պլանշ՝ հայվանաթը վահշիյեէ ղալիւ պինին չէհրէի վահշէթնիւմասընը կէօրիւր կէօրմէզ , տիւ չարը խէվֆ ու խաշիյեէթ օլարագ , պիր ատըմ գատար կէրիլէյիպ ասքերէ եագլաշտըլար :

Տակուպէր իսէ՝ Բէյղամպէրի կէօրիւնճէ , անլը պուրուշտու , գաշարը չաթըլտը վէ պուհնճա քէտէր ու մէշագգաթա սէպէպ օլմուշ օլան պու խապիսէ գարշը , հիտտէթ ու ղազապը եէնիտէն ղալեանէ պաշլասը . (Հալ պու քի Մորոքըն թէշվիգիլէ , Գողիաթըն՝ քէնտի էվրագ ճըզտանընը աշըրմըշ օլտըղընը հէնուզ պիլմէյօրտու) :

Գարիյէ միւտիրի , նիմ տօսթանէ , վէ նիմ նախօշնուտանէ պիր չէհրէ իլէ :

— Նէ՞ իսթէյօրսընըզ , Մորոք . պէն պուրատա եալընըզ գալմագ իսթէր իտիմ , հաթթա միւսաֆիրխանէ սահիպինէ տէ պուհնը թէնպիհ իթմիշտիմ . - տէտի :

Մորոք . - Պուրայա կէլմէքտէն մագսէտիմ՝ սիղէ պիր խըտմէթ իթմէքտէն իպարէթ տիր , միւտիր էֆէնտի հաղընթէրի :

Միւտիր . - Պիր խըտմէթ մի :

Մորոք . - Հէմ տէ պէօյիւք պիր խըտմէթ . եօգսա՝ պուրայա կէլմէյէ վէ րահաթընըզը պօղմաղա ճէսարէթ իտէպիլիք մի իտիմ . վիճտանըմ պէնի թահրիք իթտի :

Միւտիր . - Վիճտանընդ սիդի թահրի՞ք մի իթտի :

Մորոք . - Էվվէ՛թ, միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , պուատէմ (Տակոպէր) հազգընտա պիլտիյիմ շէյլէրի տէմին . ճէք սէյլէմիշ օլմատըղըմա բէշիման օլտում . օ սըրատա , պիր հըսսը շէֆգաթ ու մէրհամէթ պու հարէքէթիմտէն պէնի մէն՝ էյլէմիշ իտի :

Միւտիր . - Բէք էյի , սէյլէյինիզ պագալըմ նէ՞ իմիշ :

Մորոք , հաքիմէ եագլաշըպ էրէյիճէ պիր միւտտէթ միւմաիլէյհ էլէ կիզլիճէ գօնուշտը :

Գարիյէ միւտիրի , էվվէլի էմրտէ բէք զիյատէ թէաճ . ճիւպ իտիպ եավաշ եավաշ ֆէվգ էլատէ պիր տըգգաթ վէ էնտիշէ կէօսթէրմէյէ պաշլատը : Արա սըրա տախի , Տակոպէր էլէ իքի կէնճ գըզճըղազա տողրու միւթէճէսսիրանէ պիր նազար սալտըրարագ , թէաճճիւպ վէ շիւպհէ նիտալարը ըղհար իտիյօրտու : Գարիյէ միւտիրինն՝ կիթտիքճէ ըղտըրապէնկիզ վէ վէսվէսէլի պիր սուրէթ քէսպ իտէն պագըշընտան , պիր ազ էվվէլ էօքսիւզլէրլէ իսթիեար ապէր հազգընտա հըսս իթմիշ օլտըղը շէֆգաթ ու մէրհամէթին թէտրիճէն շիւպհէ վէ ատավէթէ մունգալիպ օլտըղը պիսսուհուլէ անլաշըլապիլիր իտի :

Տակոպէր , պու թէպէտտիւլի նակէհզուհուրն ֆարգընա վարըպ , պիր ազ սիւքիւնէթեապ օլմուշ օլան գօրգու վէ վէսվէսէլէրի , էվվէլքինտէն տահա զիյատէ պիր շիտտէթլէ պիշարէյի թէքրար քէտէրլէնտիրմէյէ պաշլատը : Բօղ վէ Պլանշ իսէ՝ տիւչարը հայրէթ օլարագ , վէ պու միւքեալէմէի խաֆիյեէտէն հիշ պիր շէյ անլայամայարագ , էնտիշէլի պիր նազարլա Տակոպէրէ պագմագտա ըտըլար :

Գարիյէ միւտիրի , պիրտէն պիրէ այաղա գալգարագ խըշմալուտ պիր թավը էլէ .

— Հա՛յ մէլուն շէյթան . . . ագլըմ նէրէտէ իտի . պէն պունլարըն հիշ պիրիսինի տիւչիւնէմէտիմ . լաքին ,

պէնի թայիպ իթմէյինիզ, Մորոք, կիճէ եարըսը կէլիպ տէ սիզի ույգուռնըլտան ույանտըրսալար, նէ՞ եաբարսընըլ. ինսան սէրպէսթիի էֆքեարընա մալիք օլամազ քի... պու խապէրլէրի վէրէրէք հագըգաթէն պէօյիւք պիր խըտմէթ իթմիշ օլտընըլ. - տէտի :

Մորոք. - Լաքին, սէօյլէտիքլէրիմի թաստիգ իթմէմ :

Միւտիր. - Պէիս եօգ, պու պապտէ հագըգընըլ օլտըլընա, պիրէ գարշը պին քէրրէ պահա իտէլիմ :

Մորոք. - Պէնիմ սէօզլէրիմ, պազը ահվալ ու խուսուսաթ իւզէրինէ միւպթէնի պիր շիւպհէտէն իպարէթ տիր :

Միւտիր. - Լաքին շիւպհէ տէտիյին, չօգ քէրրէ հագըգաթը զահիրէ չըգարըր... : Հէլէ պազընըլ, պէն իսէ՞ գազ եավրուսը կիպի տուզաղա տիւշէճէքտիմ... ազլըմ նէրէտէ իմիշ... :

Մորոք. - Ինսան պազը քէրրէ զահիրի հալտէն ալտանըր, միւտիր էֆէնտի հագըէթլէրի... :

Միւտիր. - Պու սէօզիւ քիմէ՞ սէօյլէյօրսընըլ, աղիւզիմ Մորոք, պանա՞ մը սէօյլէյօրսընըլ :

Պու մուհավէրէի խաֆիյեէ էսնառընտա, Տակուպէր՝ պէօյիւք պիր ըղտըրապը գալպ իշինտէ պուլուռուպ, գարիպէն տէհէթլի պիր վագըա զուհուր իտէճէյինի հըսս իթմէքտէ, վէ Լաքին հիտտէթ ու զազապընը պու տէֆա տախի զապթ իթմէյի տիւշիւնմէքտէ իտի :

Մորոք, պու սըրատա թէքրար հաքիմէ եազլաշտը, վէ կէօզիւյլէ էօքսիւզլէրի կէօսթէրէրէք՝ մախֆիճէ գօնըլմաղա պաշլատը :

Միւտիր. (Դազուպանէ պիր թավը ըլա) Ա՛... նէ՞ սէօյլէյօրսընըլ, պո՞ւ տա մը վար... :

Մորոք. - Պունընլա պէրապէր ըսրար իթմէմ... պու տախի սըրֆ պիր զաննիյեաթտան իպարէթ տիր... :

Հայվանաթը վահշիյեէ միւրէպպիսի պու սէօզիւ միւ...

Թէագըպ, առտագըլարընը Թէքրար հաքիմին գուլաղընա եանաշտըրտը:

Միւտիր. - (Էլլէրինի սէմայա տօղրու գալտըրարագ.)
 Լաքին նէ իշուն օլմասըն, պու գապիլ առէմլէրտէն հէր
 չէյ մէմուլ օլընապիլիր. քէնտիսի սէօյլէյօր քի, անլէրլէ
 պիրլիքտէ Սիպէրիա չէօլլէրինտէն կէլիյօր ըմըշ... պու
 սէօլլէր՝ պիր եալան թօրպասընտան իպարէթ օլմատըղընը
 քիմ իսպաթ իտէպիլիր: (Միլթէհէվկիրանէ պիր սուրէթ-
 տէ.) Լաքին պիր ինսան իքի տէֆա տօլապա կիրէմէզ,
 պէնի պիր տէֆա ալտատապիլիրլէր. - տէտի:

Գարիյէ միւտիրի, սէպաթ ու մէթանէթտէն քիւլլի-
 եէն արի պիր քիմսէ օլտըղընտան, Բէյղամպէրին սէօլլէ-
 րինտէն՝ սահիհէն տամը իղֆալէ տիւշմիւշ զանն իտէրէք,
 Տակոպէր իլէ իքի պիշարէ էօքսիւզլէրէ գարչը ֆէվզ էլ
 առէ պիր զաղապ հըսս իտիյօրտու:

Մորոք. - (Ըզհարը բէշիմանի իտէրճէսինէ ըկյա-
 քեարանէ պիր թէվաղու կէօսթէրէրէք.) Լաքին օ գա-
 տար չաբուգ հիւքմ վէրմէյինիզ, միւտիր էֆէնտի հազ-
 րէթլէրի... հէմ տէ սէօյլէտիքլէրիմ սէօլլէրէ՝ էհէմ-
 միյեթի հագիգիյեթսինտէն զիյատէ հասըր էհէմմիյեթ
 իթմէյինիզ. (Տակոպէրի իյմա իթմէք իսթէյէրէք.) Պու
 առէ՞ գարչը պուլընտըղըմ հալ ու վազիյէթ օ գատար
 մուխաթարալը տըր քի, մէրգուլմ հագգընտա հէր նէ
 տիրլիւ մուամէլաթտա պուլլունսամ, պէնի ուղրաթ-
 մըշ օլտըղը զարար վէ զիյանըն նէթիճէսի օլան զա-
 րաղքեարլըգ սաիգասըյլա իճրա իթմիշիմ կիպի զանն
 օլընաճագ տըր. հալ պու քի, մուղայիրի օլարագ, ա-
 տալէթէ օլան հիւրմէթիմ, եալանճըլլգտան նէֆրէ-
 թիմ, վէ մուգատտէս տինիմիզէ ըիայէթ ու մուհապպէ-
 թիմ սաիգասըյլա պու սէօլլէրի սէօյլէտիմ...: Հասը-
 լը քէլամ... եաշանն կէօրէճէք տիր... էկէր պէն
 եանըլըյօրում, ձէնապը Էէզտան սուչումը աֆիլ իյլէսին.

լաքին հէր նէ տախի օլսա , մահքէմէի ատալէթ՝ հագըգաթը զահիրէ չըգարածագ , վէ գարարը գաթիսինի վէրէճէք տիր . էկէր պէրի իւզ զիմմէ իսէլէր , պիր իքի այտան սէպիլլէրի թախիլլէ օլունածագ տըր :

Միւտիր . - Իշթէ պու սէպէպտէն նաչի , ասլա թէրէտուրտ իթմէմէլլիլ . հագըլարընտա իտէճէյիմիլ մուամէլէ , սըրֆ պիր թէտպիրի պասիրէթքեարանէտէն իպարէթ տիր . հապս իտիլմէքլէ էօլմէզլէր եա՝ . հաթթա , իֆատաթընըզ հագըլընտա միւլահազա իթտիքճէ , բէք զիյատէ սըհհաթա մուգարին կէօրիւյօրում . էվվէթ , պուատէմ եա՝ պիր ճասուս վէ եախօտ պիր ֆրանսըզ ֆէսատճըսը տըր , ալէլ խուսուս , պու չիւպհէլէրիմի Ֆրանքֆորթ չէհրի թալէպէսինին իսթիլալճույանէ նիւմայըչլարըլա մուգայէսէ իտէճէք օլուրսամ . . .

Մորոք . - Պու կիպի խուսուսաթտա , պիր թագըմ չըլղըն կէհճէրին ագըլլարընը պաչընտան ալմագ վէ զիհնլէրինի չէլմէք իչուն էն միւհասիր թէտպիր շու իքի . . . :

Մորոք՝ մանիտար պիր պագըչլա իքի էօքսիւզ հէմիլրէյի կէօսթէրիպ պիր գաչ տագըգա գատար սիւքիլթ իթտիքտէն սօնրա , պիր ահը տէրուն չէքէրէք .

— Շէյթան իչուն՝ թէտպիրլէրին քեաֆֆէմի տէ ուլյար . - տէյու իլավէ իլէտի :

Միւտիր . - էվվէթ , զայէթ նախօչ պիր չէյ , վէ լաքին զայէթ մահիրանէ տիւշիւնիւլմիւշ պիր թէտպիր տիր :

Մորոք . - Էլհասըլ , միւտիր էֆէնտի հագըլէթլէրի , պու «Գի» քէմալը իթինա իլէ թէտգիգ իթտիլինիլտէ , կէօրէճէքսինիլ քի , զայէթ թէհլիքէլի պիր չէհրէյէ մալիք տիր . . . պագընըզ :

Մորոք՝ եավաչ պիր սէտա իլէ պու սէօզլէրի սէօլլէմէքլէ , ճակոպէքի իյմա իթմէք իսթէտիլի աչիքեմար ըտը :

Ճակոպէր , քէնտի նէֆմինի դապթ իթմէք իգթիտարընա մալիք օլմասընա ըաղմէն , ֆէլաքէթ ծճաղը ըթլա-

գընա սեզավար օլան շու լանէթլի միւսաֆիրխանէյէ մուվասէլէթինտէն , վէ էզճիւմլէ Մորոք իլէ գարիյէ միւտիրի արասընտա ճէրէեան իտէն մուհավէրէնին իպթիտասընտան պէրու , իխթիեարընա մէճպուր օլտըղը սիւքիւթ ու թէսլիմիյէթ՝ արթըգ թագաթընը թիւքէթմէյէ պաշլամըշ ըտը : Պուստան մաատա , գարիյէ միւտիրինին նազարը շէֆգաթ ու մէրհամէթինի ճէլպ իթմէք իւզրէ սարֆ իթտիյի ճահտ ու ղայրէթին՝ Մորոքըն թէսսիրաթը մէշու մէսիյէ պօշա կիթմիշ օլտըղընը պէտահաթէն կէօրմէքտէ իտի . իմտի , գօլլարընը խաշվարի պիր սուրէթտէ կէօսիւնէ տայաթարագ , Մորոքըն եանընա եանաշտը վէ միւլայիւմ պիր սէտա իլէ .

— Միւտիր էֆէնտիյէ պէնտէն մի պահս իտիյօրտուն . - տէյու սօրտու :

Մորոք . - (Տիք տիք ասքէրին եիւզիւնէ պագարագ .) Էվվէթ , նէ՞ եաբաճագսըն :

Տակոպէր . - Նէ՞ իշուն ալէնէն վէ աշըգտան աշըղա սէօյլէմէտին :

Իխթիեար ասքէր , պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա , էյրի էյրի Մորոքըն եիւզիւնէ պագտը . մէրգումըն գալըն վէ ուզուն պըյըգլարընըն սալլանդ տիթրէմէսինտէն՝ գալպինտէ ղայէթ շիտտէթլի պիր հէյէճան հիւքմ իթմէքտէ օլտըղը անլաշըլըյօրտու :

Տակոպէր , խասմինին պիր թէպէսսիւմի իսթիհզաքեարանէ իլէ սիւքիւթ իթմէքտէ օլտըղընը կէօրիւնճէ , տահա եիւքսէք պիր սէտա իլէ .

— Ճէվապ վէրսէնէ , եահո՛ւ . . . սանա սօրըյօրըմքի , էսասը միւքեալէմէնիզ պէն օլտըղըմ հալտէ , նէ՞ իշուն կիզլի գօնըշըյօրտընը :

Մորոք . - (Քիւսթախճա պիր թավը իլէ .) Զիրա , էօյլէ մուճիպի ար ու հիճապ շէյլէր վար տըր քի , ինսան ալէնէն սէօյլէմէյէ ութանըր :

Տակոպէր, օ զէմանա գատար գօլլարընը խաչվարի պիր սուրէթտէ կէօյսիւնէ տայաթմըշ իքէն, պու սէօղիւ իշիթիր իշիթմէզ, եումրուգլարընը սըգարագ, գօլլարընը պիրտէն պիրէ իլէրիյէ ուզաթտը... Իխթիեար ապքերին շու հարէքէթի նակէհանիսի օ գատար ղազապնագ իտի քի, Բօզ վէ Պլանշ պիր նիտաի տէհչէթ սալտըրմագ տան քէնտիլէրինի ալամատըլար:

Տակոպէր. - (Հիտտէթինտէն տիլէրինի սըգարագ.) Միւտիր էֆէնտի, պու ատէմ շուրատան տէֆ' օլուպ կիթ-սին... Եօգսա, ալիմ Ալլահ, քէնտիմի զապթ իտէմէյէ-ճէյիմ:

Միւտիր. - (Քիպր ու աղամէթլէ.) Նա'սըլ, պանա էմր իթմէյէ տէ մի ճէսարէթ իտիյօրսուն...:

Տակոպէր. - (Հիտտէթինտէն քէնտիսինի ղաիպ իտէ-րէք.) Սիզէ սէօյլէյօրըմքի, պու ատէմի շուրատան տէֆ' իտինիզ, Եօգսա՝ էլիմտէն պիր գազա չըգաճագ...:

Էօքսիւզլէր. - (Տակոպէրին էլլէրինի թուլթարագ.) Աման եա՛ Բապպի... Տա'կոպէր... հիտտէթինի թէս-քին էթ... քէնտինէ կէլ...:

Միւտիր. - (Միւթէհէվվիրանէ պիր սուրէթտէ.) Սէ'ն քիմ օլըյօրսըն քի, պանա էմր իթմէյէ գալգըշըյօրսըն, սէնի չաբգըն սէնի, Ջանն իտիյօրսըն քի, պէնի ալտաթ-մագ իշուն քեաղըտլարըմ ղաիպ օլտու տէմէք քիֆայէթ իտէր, էօյլէ մի. պու իքի գըզլարը տա պիհուտէ եէրէ արգան սըրա սիւրիւքլէյօրսըն, պունլար՝ զահիրէն մասուլմ վէ սաֆտէրուն կէօրիւնմէքլէ պէրապէր, պէլքի տէ...:

Տակոպէր, հաքիմին պու սէօղիւնիւն մանասընը ան-լայարագ. « Սուս օլ, հէ՛ Ալլահտան գօրգմազ » տէյու հայգըրտըգտան սօնրա, հաքիմէ օ գատար գօրգունճ պիր նազար ֆըրլաթտը քի, հէրիֆ սէօղիւնիւ իքմալէ ճէսարէթ իտէմէտի:

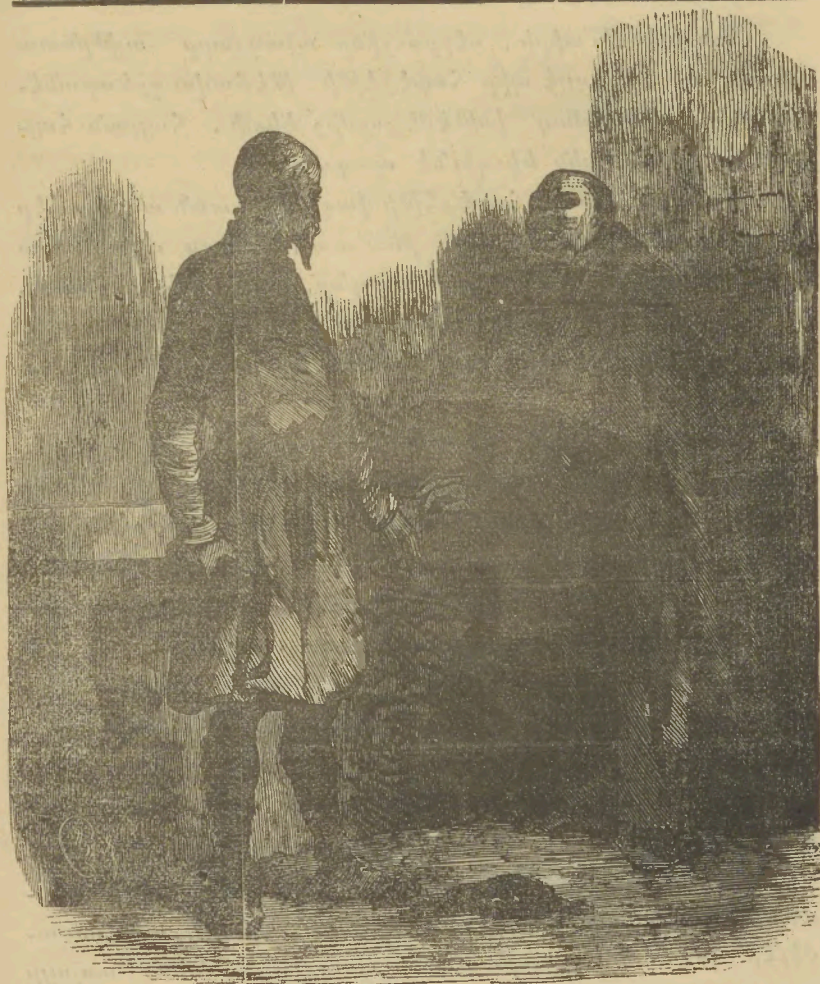
Իխթիեար ապքեր, չօճուգլարըն գօլլանտան թուլթուպ, հարֆը վահիտ թէքէլլիւմինէ մէյտան վէրմէքսիզին, պիր

սանկյե զարփընտա օտալարընա իտխալ իյլէտի . պատէհու , գաբուլը քիլիտլէ յիպ , անախթարընը տախի ճէպինէ գոյտըգտան սգնրա , թէքրար ալէլ աճէլէ գարիյէ միւտիրինին եանընա կէլտի . հալպուքի , մէրգուժ՝ իխթիեար ասքէրին աթվար ու հարէքեաթընտան վէ չէհրէի թէհտիտքեարանէսինտէն իւրքէրէք , իքի ատըմ գատար կէրիյէ չէքիլտի վէ պիր էլիյլէ տէ նէրտիւպանըն բարմագլըղընը թուլթուր :
Տակոպէր իսէ՝ գաբիյէ միւտիրինին գօլընտան թուլթաքագ :

— Պէնի էյի տինլէյինիլ . (Մորոքը կէօսթէրէրէք .) Տէմինճէք շու ալչագ խապիս՝ պէնի թահգիր իյլէտի . . . հիչ սէս չըգարմայրպ գաթլանտըմ . չունքի սէօզ եալընըլ պէնիմ հագգըմտա խտի . պիր ալ չէվլէլտէ սիզին պիր թագըմ պօշ պօղաղլըղլարընըլը վէ վլահի սէօղլէրինիզի քէմալը սապր ու սիւքիւնէթլէ տինլէտիմ , զիրա շու պէտպախթ չօճուգլարա մէրհամէթ իթմէյէ թէմայիւլ կէօսթէրիյօրտընըլ . լաքին չիմտի , սիզին նէ՛ վիճտանընըլ , նէ՛ մէրհամէթինիլ վէ նէ՛ տէ ատալէթինիլ պուլընմատըլը թէպէյեիւն իթմիչ օլտըղընտան , սիզէ իխթար իտէրիմքի , գարիյէ միւտիրի օլմանըղլա պէրապէր , էկէր պու իքի էօքսիւլ գըղճըղաղտան պահա իտէր իքէն , սիզին էօղ էվլատընըլ հագգընտաքի հիւրմէթ ու ըիայէթլէ պահա իթմէյէճէք օլուրսանըլ , ալիմ Ալլահ սիզի տէ շու քէօբէք կիպի (Մորոքը կէօսթէրէրէք) պայղըմըն ալթընտա կէպէրթիւրիմ . . . իչիթիյօրմըսընըլ . . . :

Միւտիր . - (Հիտտէթ ու զաղապընտան նաչի , քէքէլէյէրէք .) Նասըլ . . . էկէր պու իքի սէրսէրիտէն պահա իտէճէք օլուրսամ . . . ճէսարէթ մի իտիյօրսըն . . . :

Տակոպէր . - (Դարիյէ միւտիրինին սէրբուլընը չէքիպ պայղը ալթընա աթարագ .) Լինեի տուգասը վէ մարէչալ Սիմոնըն գըղլարընտան պահա իտէր իքէն , շապգայը չըգարմագ վէ պու սուրէթլէ ըղհարը հիւրմէթ իթմէք լազըմ տըր . - տէյու հայգըրտը :

Տակոպէրին իշպու ճիւղէթի քիւսթախանէսի իւզէրինէ, Մորոք մէսէրրէթինտէն տիթրէտի :

Ֆիլ հագըգա Տակոպէր՝ թէքմիլ իւմիտէրինին մահվ ու հէպա օլտըղընը անլայարագ, վէ տէրէճէի նիհայէտէ տիւչարը եէս ու ֆիւթուր օլարագ, պիր գաչ սաաթտան պէրու մուհաֆաղա իթմէքտէ օլտըղը սիւքիւթ ու թէսլի-միյեթի զաիպ իտիպ թապիաթընտաքի հիտտէթ ու չիտ-տէթէ մաղլուպ օլմուշ ըտը :

Գարիյէ միւտիրի, սերբուշընը այագլարը ալթընտա կէօրիւնճէ, պէօյլէ պիր հարէքէթի թէճավուգըքեարանէյէ կիւյա ինանմագ իսթէմէյօրմըշ կիպի, հայրան հայրան Բէյղամպէրին եիւզիւնէ պագտը:

Տակոպէր իսէ, հարէքէթի վագըասընտան տօլայը հէր նէ գատար բէշիման օլտու ըսա տա, արթըգ պիր կէօնա չարէի սէլամէթ գալմամըշ օլտըղընը, ըանա պիլտիյինտէն, ալէլ աճէլէ էթրաֆընա պագընտը վէ պիր գաշ ատըմ գատար կէրիլէյէրէք նէրտիւպանըն իւք պասամագլարընա եէթիշտի:

Գարիյէ միւտիրի՝ նէրտիւպան պաշընըն պիր քէօշէսինտէ, գանաբէնին եագընընտա տուրմագտա, վէ Մորոք տախի, ճէրիհասընըն վէսամէթինի կէօսթէրմէք իշոււն, սօլ գօլընը պօյնընա ասմըշ օլտըղը հալտէ, հաքիմին եանընտա պուլընմագտա ըտը: Գարիյէ միւտիրի, Տակոպէրին պիր իքի ատըմ կէրիյէ չէքիլմէսինտէն ալտանարագ:

— Ա՛հ, հայլագ իթիեար, պանա էլ գալտորմաղա ճէսարէթ իթտիքտէն սօնրա, գաշապիլէճէք միսին տէյու զանն իտիյօրսոււն. — տէտի:

Տակոպէր. — (Նէտամէթքեարանէ պիր թավը իլէ պաշընը էյէրէք.) Սուշումը աֆիլ իտինիլ, միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի... հիտտէթ ու զազապըմը զապթ իտէմէյիպ պիր քիւսթախլըգ տըր իթտիմ. պէօյլէ պիր մուսամէլէի թէճավուգըքեարանէտէ պուլընտըղըմտան տօլայը արզը նէտամէթ իտէրիմ:

Միւտիր. — Սէնին կիպի ալչագ չաբգընա մէրհամէթ մի... սէնին ըիյաքեարանէ աթվարընլա պէնիմ ըիգգաթ ու մէրհամէթիմի պիր տէֆա տահա՞մը թահարիք իթմէք իսթիյօրսըն... ասլա՛... ասլա՛. պէն սէնին նիյաթ վէ էֆքեարընը անլատըմ... սէն կէօրիւնտիւլիւն կիպի պիր ատէմ տէյիլ իմիշսին. (Բիճալը սիյա-սիյեէյէ մախսուսա պիր թավը ըլա.) Իհթիմալ քի, պու իշ-

լէր ակթընա Տէվլէթէ միւթէալիզ պիր մէսէլէ մէվճուտ
օլսուն . էվրօբայը աթէշլէրէ իլգա իթմէք իսթէյէն էշխա-
սը մուգիրրէ իչուն, վասըթալարըն քեաֆֆէսի տէ միւսա-
իտ տիր :

Տակոպէր . - Պէն ֆագիր պիր ատէմ իմ, միւտիր է-
ֆէնտի հազրէթլէրի . . . սիզ իսէ , ղայէթ խայրխահ պիր
գալպէ մալիք սինիզ . . . պինաէն ալէյհ , հագգըմտա
պու տէրէճէ մէրհամէթսիզ օլմայընըզ . . . :

Միւտիր . - Սո'ւս , սէնի հայասըզ սէնի , սէրբուշըմը
գաբըպ տա եէրէ չարբասըն հա' . . . :

Տակոպէր . - (Մորոքա տօղրու տէօնէրէք .) Պու ֆէ-
լաքէթլէրին սէպէպի սիզ օլտըղընըզտան , հիչ օլմազսա
սիզ մէրհամէթ իտինիզ . . . հագգըմտա ղարազ թութ-
մայընըզ . . . սիզ քի էվլիյատան սընըզ , միւտիր էֆէնտի
հազրէթլէրինէ լէհիմտէ պիր սէօզ սէօյլէյինիզ . . . չէ-
ֆաաթ իտինիզ . . . :

Մորոք . - (Իսթիհզաքեարանէ պիր սուրէթտէ .) Պէն,
իգթիզա իտէնի ղաթէն սէօյլէմիշիմ տիր . . . :

Միւտիր . - (Տակոպէրէ տօղրու իլէրիլէյէրէք .) Հա',
հա' , չիմտի տէ ըզհարը նէտամէթ իտիյօրսուն հա' , իխ-
թիեար սէրսէրի . . . պիր թագըմ վահի սէօզլէրլէ պէնի
ալտաթմագ թէսավվուրընտա պուլունըյօրտուն , տէյիլ
մի . լաքին ճէնապը Հագգա չիւքըլէր օլսուն քի , սէօզլէ-
րինէ գաբըլմատըմ . . . : Պիր ազտան , ֆրանսըզ ֆէսատ-
ճըլարը վէ սէրսէրի գատընլար իչուն Լիքսիքատա միւքէմ-
մէլ զընտանլար պուլընտըղընը կէօրէճէքսին , չունքի պու
գըզլարըն տախի սէնտէն աշաղըյա գալմազլար . . . : (Մաղ-
րուրանէ պիր թավըր ըլա եանագլարընը չիչիրթէրէք .)
Հայտի պագալըմ . . . էօնիւմէ տիւշ տէ չու պօյունըր կէօ-
րէյիմ . . . : Սէն տէ , Մորոք , կիտիպ . . .

Գարիյէ միւտիրի սէօզիւնիւ իքմալ իտէմէտի : Տակո-
պէր , պիր գաշ տագըզատան պէրու , վագթ գազանմագ .

տան պաշգա պիր չէյ տիւշիւնմէյիպ, ներտիւպան պաշընտա, էօքսիւզլէրին օտասը գարշըսընտա պուլընան պիր արալըգ գաբուլը կէօղ ուճըյլա մուայէնէ իտիյօրտու : Վազթը միւսաիտ պուլընճա, ֆըրսաթը էլտէն գաշըրմագ իսթէմէյէրէք, երւտըրըմ կիպի գարիյէ միւտիրինին իւզէրինէ աթըլտը, վէ պօղազընտան եագաւայըպ մէգքիւր արալըգ գաբուտան էօյլէ պիր շիտտէթլէ իչէրիյէ ֆըրլաթտը քի, հաքիմի մէրգոււմ՝ պու հիւճիւմի նակէհանիտէն սէրսէմլէնէրէք, վէ նէ պիր սէօղ սէօյլէմէյէ, նէ տէ սէս չըգարմաղա մուգթէտիր օլամայարագ, թէքէր մէքէր գարանլըգ օտանըն թա օրթասընա եուվարլանտը :

Տակուպեր, պու մուամէլէյի պիր սանիյէ զարֆընտա իճրա իթտիքտէն սօնրա, ներտիւպանը իալի պուլարագ ֆիրարա թէչէպպիւս իթմիշ օլան Մորոքըն իւզէրինէ սաւտըրըպ՝ ուզուն վէ միւթէմէվվիճ սաչլարընտան գավրա-

տըգտան, վէ քէնտիսինէ տօղրու չէքտիքտէն սօնրա, տէ-
միր կիպի մուգավիմ օլան գօլլարը արասընտա սըգըշտրը-
տը. պատէհու, պաղըրմագտան քէնտիսինի մէն՝ իշուն է-
լինի աղգընա տայաթարագ, վէ մէրգումըն մուխալէֆէթի
նէվմիտանէսինէ գուլագ պիլէ ասմայարագ, գարիյէ միւ-
տիրինին պիհուշ պիր հալտէ ուղանըպ եաթմըշ պուլուն-
տըղը օտայա գատար սիւրիւքլէյիպ կէօթիւրտիւ:

Տակուպէր, օտանըն գաբուսընը սըգընա գաբատըգ-
տան վէ անաթարը իքի տէֆա չէվիրիպ ճէպինէ գօյտըգ-
տան սօնրա, իքի սըշրայըշտա նէրտիւպանտան աշաղըյա
ինտի. պու նէրտիւպան՝ հավիլէ նազըր օլան պիր տար
կէչիտէ միւնթէհի օլտըղը կիպի, պու սըրատա միւսաֆիր-
խանէ գաբուսը տաթի գաբալը օլտըղընտան, պու ճիհէթ-
տէն տըշարըյա չըգմագ միւմքինսիզ իտի:

Եաղմուր սէյլ կիպի եաղըյօրտու. իսթիեար աս-
քէր՝ աթէշին ըըղըյլա միւնէվիլէր օլան պիր տիվանխա-
նէնին ճամլարը արգասընտան պագարագ, միւսաֆիր-
խանէ սահիպիլէ ատէմէրինի կէօրտիւքի, գարիյէ միւ-
տիրինին հիւքմիւնէ ինթիզարէն, օրատա օթուրմըշլար
ըտը:

Տակուպէր, տար կէչիտին գաբուսընը ալէլ աճէլէ սիւր-
մէլէյէրէք, հավլի իլէ հէր տիւրլիւ իսթիլաթը մէն՝ իթ-
տիքտէն սօնրա, նէրտիւպանտան հօգարըյա գօշուպ էօք-
սիւզլէրին եանքնա կիթտի:

Մորոք, քէնտիսինի պուլունճա, վար գուվլէթիյլէ
պաղըրմաղա, վէ իմտատ թալէպ իթմէյէ պաշլատը.
հալ պուքի, արա եէրտէ մէվճուտ օլան մէսաֆէյէ
րաղմէն, քէնտի ալագէլէրի իչիտիլէճէք օլսա պիլէ,
ըուզկեարըն չիտտէթի հուպուպընտան վէ եաղմուրըն քէս-
րէթի նիզուլընտան միւթէվէլլիտ կիւրիւթիւ պունա մա-
նի օլաճաղը պէտիհի իտի: Պինաէն ալէյհ, Տակուպէրին
պիր սաաթ գատար գաշաճագ զէմանը վար ըտը. չունքի

քէնտիսի իլէ հաքիմ արասընտա ճէրէեան իտէն մուհավէ-
րէնին ուզանմըշ օլմասը շիւպհէյի տա'ի օլապիլմէք իշուն,
էրէյիճէ վագթ կէշմէք լազըմ ըտը . պունտան մաատա ,
նէրտիւպան կէշիտինին վէ գարանլըգ օտանըն գարուլարը-
նը գըրմագ տախի իգթիզա իթմէզ մի իտի :

Տակոպէր՝ ալէլ աճէլէ էօքսիւզէրին օտասընա կի-
րէրէք .

— Էվլատլարըմ, տամարլարընըզտա ասքէր գանը ճէ-
վէլան իթտիյինի կէօսթէրմէք զէմանը կէլմիշ տիր . -
տէտի :

Պիշարէ չօճուզլար , պիր գաշ տագըգատան պէրու
իշիթմէքտէ օլտըգլարը շամաթէթէնկիզ սէտալարտան
զաթէն տիւշարը տէհէթ օլմուշ օլտըգլարընտան , իխթի-
եարըն պու սէօզիւ իւզէրինէ տահա զիյատէ թէզեիտի
տէհէթ իթտիլէր :

Պլանշ . - Եա՛ Բապպի . . . Լաքին նէ՞ վար , Տա՛կոպէր ,
Բօզ . - Նէ՞ եարմամըզը իսթէրսին . . . :

Տակոպէր՝ պու սիւալլէրէ ճէվապ վէրմէքսիզին , եա .
թաղըն եանընա գօշուպ վէ չարշէպլէրի չըգարըպ պիրի
պիրինէ պաղլատը , վէ պիր ուճունա տախի պէօյիւք պիր
տիւյիւմ եաբտըգտան սօնրա , բէնճէրէնին սօլ գանատը-
նըն եօգարըսընա կէշիրտի : Պու հալտէ , չարշէպին պիր
ուճը՝ տիւյիւմլէ միւհքէմճէ մէրպութ պուլընմըշ , վէ տի-
կէր ուճը տախի տըշարըտա տալղալանարագ թօբրաղա
գատար ինմիշ իտի . բէնճէրէնին օպիր գանատը իսէ՝ ա-
չըգ գալմըշ օլտըղընտան , ֆիրարիլէր իշուն պիր կէշիտ
պըրագմագտա ըտը :

Իխթիեար ասքէր պու իշլէրի պիթիրտիքտէն սօնրա ,
չանթասընը , չօճուզլարըն հէյպէսինի , վէ կէյիք տէրի-
սինտէն մամուլ քիւրքիւ ալըպ , հէբսինի պիրտէն բէնճէ-
րէտէն աշաղըյա ֆըրլաթտը . պատէհու , էշեաի մէզքիւ-
րէյի մուհաֆաղա իթմէսի իշուն . Բապա-թուպյա պիր իշա-

րէթ իթ տի քի, քէօբէք տախի պիւա թէրէտտիւտ աշաղը-
յա սըչըայըպ կէօղտէն նիհան օլտու :

Րօզ վէ Պլանշ, հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէքսիզին շաշ-
ղըն շաշղըն Տակոպէրէ պագմագտա ըտըլար :

Տակոպէր . - (Սիւքիւթի իխլալ իտէրէք .) Շիմտի ,
էվլատլարըմ, միւսափիրխանէնին գաբուլարը գաբալը տըր
... գօրգմայընըզ ... (Բէնճէրէյի կէօսթէրէրէք .) Պու-
րատան ինիպ գաշմագ լազըմ տըր ... Եօգսա , թէվգըֆ
իտիլիպ հապսա աթըլաճաղըզ ... վէ սէյահամթըմըզ տա-
խի նէթիճէբէզիր օլմայոճագ տըր ... :

Րօզ . - Թէվգըֆ իտիլիպ հապսա մը աթըլաճաղըզ ... :

Պլանշ . - Սէնտէն այրը դալաճաղըզ, էօյլէ մի ... :

Տակոպէր . - Իվվէթ , չօճուգլարըմ : Ժօվիալը թէլէֆ
իթ տիլէր ... Եիւրիյէրէք ֆիրար իթմէք վէ Լիբսիբայա
մուվասէլէթէ չալըշմագ լազըմ տըր ... : Եօրըլաճագ օ-
լուրսանըզ, սիզի նէօպէթլէ սըրթլայըպ կէօթիւրէճէյիմ.
էկէր էսնաի րահտէ տիլէնմէք տախի իճապ իթսէ, կէօզէ
ալարըմըշըմ տըր . նէ՞ Եարալըմ ... Եէթիշմէք լազըմ
տըր ... : Լաքին թա՛ճիլ իտինիզ, պիր չարեք սօնրա,
թէքմիլ իւմիտլէրիմիզ հէպայա կիտէր ... : Հայտի, էվ-
լատլարըմ, պանա էմնիյէթ իտինիզ ... Ժէնէրալ Սիմո-
նըն գըզլարընըն գօրգագ օլմատըղընը իսպաթ իտինիզ ...
հէնուզ իւմիտի սէլամէթ վար տըր . - տէտի :

Իքի հէմշիրէ, թէհլիքէի աթիյէյէ գարշը կիւյա
պիրլէշմէք իսթէյօրլարմըշ կիպի պիր հարէքէթի մութ-
թահիտէ իճրասըյա, պիրի պիրլէրինին էլլէրինի թուլթտը-
լար . պուճնճա միհէն ու մէշագգաթըն թէէսիրիյէ սօլուպ
սարարմըշ օլան վէ ֆագաթ հէնուզ ասարը լէթաֆէթ ու
պէշաշէթ մէշհուտ պուլընան չէհրէլէրինտէ սատէտիլանէ
պիր ճէսարէթ չէօլէսի բարլամաղա պաշլատը քի, պուտա
իխթիեար ապէրին ֆէտաքեարըղը հագգընտա օլան էմ
նիյէթ վէ իթիմատլարընա տալլ ըտը :

Րօզ. — (Մէթին պիր սէտա իւէ.) Սէն միւսթերի՛ն օ՛ւ, Տա՛կոպէր . . . պիզ հիշ գօրգմայը :

Պլանշ. — (Հէմշիրէսի կիպի մէթանէթ ու էմնիյետէթլէ.) Հէր էմրինի իճրայէ հազըր վէ ամատէ իզ . . .

Տակոպէր. — Պէն պու պապտէ զաթէն էմին իմ . . . գահրաման գանընա մալիք օլանլար էլպէթթէ իւրքմէզլէր . . . Եիւրիւյիւնիւզ պագայըմ, սիզին պիր թիւյ գատար ազըրլըղընըզ եօգ տըր. չարչէպ տէ միւհքէմճէ պաղլը տըր . . . պունտան պաշգա, բէնճէրէտէն թօբրաւա գատար անճագ սէքիզ գատէմ եիւքսէքլիք պուլընտըղընտան, գօլայ գօլայ ինէպիլիր սինիզ . . . Րապա-ժուա տախի սիզի պէքլէյօր :

Րօզ. — (Պլանշը քէմալը իշթիեագլա պուս իտէրէք.) Եվլէլա պէն ինէճէյիմ, չունքի պէօյիւք հէմշիրէլիք սըրասը պու կիւն պէնիմ տիր :

Էօքսիւզ գըզճըղազ, պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, բէնճէրէյէ տօղրու գօշտու, վէ իլք տէֆա ինմէքտէ պիր կէօնա թէհլիքէ վուգուի մէհուզ իսէ, հէմշիրէսի ետրինէ քէնախի կիրիֆթար օլսուն իչուն էթրաֆընա պագընտը :

Տակոպէր՝ պու հարէքէթին սէպէպինի անլայարագ .

— Սէվկիլի էվլատլարըմ, մադսէտինիզի անլըյօրըմ, լաքին պիրի պիրինիզ իչուն վէսվէսէ իթմէյինիզ . . . պիր կէօնա թէհլիքէ եօգ տըր . . . չարչէպի պէն քէնտի էլիմլէ պաղլամըշըմ . . . հայտի՛, չաբուգ օլ, պէնիմ մինի մինի Րօզըմ. — տէտի :

Կէնճ գըզճըղազ՝ խաֆիֆ պիր գուշ կիպի բէնճէրէնին իշինէ աթլատը. պատէհու, Տակոպէրին մուսվէնէթիլէ չարչէպի թուլթարագ, վէ իլթիեար աքքէրին թէն. պիհաթը վէճհ իւզրէ եավաշ եավաշ սըյըրլարագ, աշաղըյա ինտի. Տակոպէր իսէ՝ եարը պէլինէ գատար բէնճէրէտէն տըշարըյա էյիլմիշ օլտըղը հալտէ, սէտասըյա մէզպուրէյի թէշճի՛ իտիյօրտու :

Րօզ՝ այաղընը թօբրաղա պասար պասմաղ լաթիֆ պիր սէտա իլէ .

— Գօրգմա՛ . . . հէմշիրէճիյիմ, աշաղըյա ինմէք բէք գօլայ պիր շէյ իմիշ . Բապա-Ժուա տախի պուրատա տըր, վէ էլլէրիմի եալայօր . - տէտի :

Պլանշ տախի՝ հէմշիրէսի գատար ճէսարէթլի օլտըղընտան, պիր ազ սօնրա , այնը մուվաֆֆադիյեթլէ աշաղըյա ինտի :

Տակոպէր, ըուզկիարըն շիտտէթլէ էսմէսի վէ եաղմուրըն սէյլ կիպի եաղմասը սէպէպիլլէ , տէհչէթի պիր գաթ տահա արթան պէօյլէ պիր կիճէնին գարանլըղը արասընտա, Պլանշըն սօլղուն վէ ֆադաթ լաթիֆ չէհրէսինին կէօղտէն ղաիպ օլտըղընը կէօրիւնճէ, սօն տէրէճէ տիլխուն օլարագ .

— Սէվկիլի՛ չօճուզլար . . . պու գատար պէտպալթ օլաճագ նէ՞ գապահաթընըզ վար տըր . . . ա՛հ, պիզի պուֆէլաքէթլէրէ ուղրաթան Ալլահտան պուլսուն . . . հիշ պաշգա շէյ տէմէմ . . . աճապա պու ֆամիլեանըն գատէրի լանէթլի՞ մի տիր . - տէյու հայգըրտը :

Էօքսիւզլէր . - (Բէնճէրէնին ալթընտա տուրմուշ օլտըղլարը հալտէ , եալաշ պիր սէտա իլէ .) Տակոպէր, չաբուզ աշաղըյա էն , սէնի պէքլէյօրըզ . - տէտիլէր :

Իխթիեար ասքէր , ուզուն պօյլու օլտըղընտան , չար չէպի թութունըպ ինէճէք եէրտէ , պիր համլատա բէնճէրէտէն աշաղըյա աթլատը :

Տակոպէր իլէ իբի գըզ գարընտաշ՝ Պոքոն-Պլան միւս սաֆիրխանէսինտէն չըզըպ ֆիրար իթտիքտէն անճագ պիր չարեք սաաթ սօնրա , մէգքիւր միւսսաֆիրխանէ տէրուսնինտէ ղայէթ շիտտէթլի պիր չաթըրտը իշիտիլտի : Գարիյէ միւտիրի իլէ Մօրոք՝ մահպուս պուլընտըզլարը գարանլըզ օտանըն գաբուսընը աշմաղա չապալատըգտան սօնրա , սայ ու ղայրէթլէրի նէթիճէսիզ գալտըղընը կէօ .

րէրէք, աղբը պիր մասայը գաբունըն արգասընա տայաթ-
մըշ վէ թագեիգ իտէ իտէ գաբույը գըրմըշլար ըտը. պա-
տէհու ֆէնարըն ըշըղըյա էօքսիւզէրին օտասընա շի-
թապան՝ օլմըշլար ըսա տա, մէգքիւր օտայը քեամիլէն իա-
լի պուլմըշլար ըտը : Մորոք, չարչէպլէրին պիրի պիրինէ
պաղանմը՝ վէ բէնճէրէտէն տըշարըյա ուզանմըշ օլաը-
ղընը կէօրիւնճէ :

— Միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի, իշթէ չու բէնճէ-
րէտէն գաշմըշլար. լաքին պարկիրէրի պուլնմատըղըն-
տան, եայա կիթմիշ օլմալը տըրլտր . . . պինաէն ալէյհ,
պու գարանլըգ վէ ֆուրթունալը կիճէտէ չօգ ուզաղա
վարամաղլար. — տէտի :

Միւտիր. — Շիպհէսիղ . . . եագալաեաճաղըգ . . . չաբ-
գըն սէրսէրիլէր . . . սիզտէն ինթիգամըմը ալաճաղըմ . . .
գօշը վէր Մորոք, թաճիլ իթ . . . պու իշտէ իքիմիզին
տէ նամուսը թէհիքէտէ տիր . . . :

Մորոք. — (Խըշմնաք պիր չէհրէ իլէ .) Իքիմիզին տէ
նամուսը՞ մը . . . պէն նամուսըմտան ֆաղլա պիր չէյ տէ
ղաիպ իտիյօրըմ, միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի :

Հայվանաթը վահշիյեէ միւրէպպիսի պու սէօզիւ սէօյ-
լէտիքտէն սօնրա, ալէլ աճէլէ ներտիւպանտան ինէրէք,
հալլի գաբուսընը աշտը վէ աքսէնտաղ պիր սէտա իլէ .

— Գո՛ղիաթ . . . քէօրէքլէրի սալը վէր . . . սիզ տէ
միւսաֆիրխանէ՝ սահիպի, ֆէնարլարը, սըրըգլարը հազըր-
լայընըգ . . . ատէմլէրինիզի թէսլիհ իտինիղ . . . գաբուլարը
աշտըրընըգ . . . ֆիրարիլէրին արգասընտան գօշալըմ . . .
էլիմիզտէն գաշամաղլար . . . քէնաիլէրինի հէր հալտէ
. . . հայեէն վէ եա մէյեիթէն թութմալըյըգ. — տէտի :

ԻՔԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

ՄԻԼԻԷՕ-ՏԷԶ-ԻՒՐՍԷՆ ՍՕԳԱՂԸ

1

Մ Ո Ւ Խ Ա Պ Է Ր Ա Թ (1)

Հայվանաթը վահչիյեէ դալիպի Մորուք, Տակոպէրի՝ պարկիրտէն, էվրագտան վէ բարատան քիւլիյեէն մահ-րում գըլարագ, վէ պու հալտէ հօլընա տէվամ իտէմէզ օլտըղընա գանաաթ հասըլ իտէրէք, գարիյէ միւտիրինին միւսաֆիրիսանէյէ մուվասէլէթինտէն էվվէլ, աճէլէթէն պիր մէքթուպ եագմըչ, վէ տէրհալ Լիբսիքայա կիթմէք վէ օրայա վասըլ օլուր օլմազ մէգքիւր մէքթուպը բօս-

(1) « Ժէգիւիթ ճէմյեթի նիզամնամէսինտէ, Գավանիյնի էսասիյեէնին (Constitutions) սէքիգինճի գըսմընըն թաֆսիլինի օգույարագ, (Գալ. էս. իքինճի գըսմ. 11. սահ. 125-129.) ճէմյեթին էվրագ խազինէլէրինտէ մահֆուզ օլան մուխապէ-րաթըն, տէֆաթիրին վէ հէր նէվ մուհարրէրաթըն քէսրէթին-տէն, ինսան տիւչարը հայրէթ օլուր :

« Ճէմյեթի մէգքիւրէ, հիչ պիր տէվլէթտէ էմսալի պու-լընմայան, վէ էն զլյատէ մէվսուգ սուրէթտէ մալիւմաթ ալան պիր զապըթա (բօլիս) տըր: Ժէգիւիթլէր պու պապտէ վէնէտիք հիւքիւմէթինէ պիլէ թէֆէվիւգ վէ թէգատտիւմ իթմիլէր ի-տի. հիւքիւմէթի միւշարիլէյհա՝ 1806 սէնէի միւլաթիյեէսինտէ Ժէգիւիթլէրի մէմլէքէթինտէն թարաթ իթտիյի սըրասա, թէքմիլ քեաղըտլարընը զապթ ու մուսատէրէ, վէ քէնտիլէրինտէ պու-լընան հըսսը թէճէսսիւս վէ մէրագտան տօլայը տալի մէր-գոււլարը թայիպ ու թէքտիր իլէտի: Տէրէճէի միւքէմմէլիյեէ-

Թախանէյէ թէպիմ իթմէք իւզրէ, Գարլը եօլա չըգարմըշ
օլտըղը գարիինի քիրամըն խաթըրլարընտա օլմագ կէրէք
տիր :

Պու մէքթուպըն ատրէսի պէր վէճհի աթի մուհար-
րէր իտի .

Միւսիւ Բօտէն

Բարիստէ Միլիէօ-տէգ-իւրսէն սօգաղընտա Ն⁰ 11

ՖԲԱՆՍՍ.

Սէն-Լանտրի սօգաղընտան պիր աղ ուղագտա , Նա-
բոլէոն ըրխթըմընա միւնթէհի օլան իչպու թէնհա վէ մէճ-
հուլ սօգաղըն օրթասընտա , սօգաղտան քիւչիւք պիր
պինա իլէ պյըրմըշ օլան գարանլըգ վէ տար պիր հալ-
լինին իչէրիսինտէ, մէնգարէի խարիճիյեհսի բէք սատէ օլան
պիր խանէ պուլուընյօրտու : Սօգաղըն էօն թարաֆընտա-
քի քիւչիւք պինանըն տախի , պիր քէմէրվարի գաբուսը

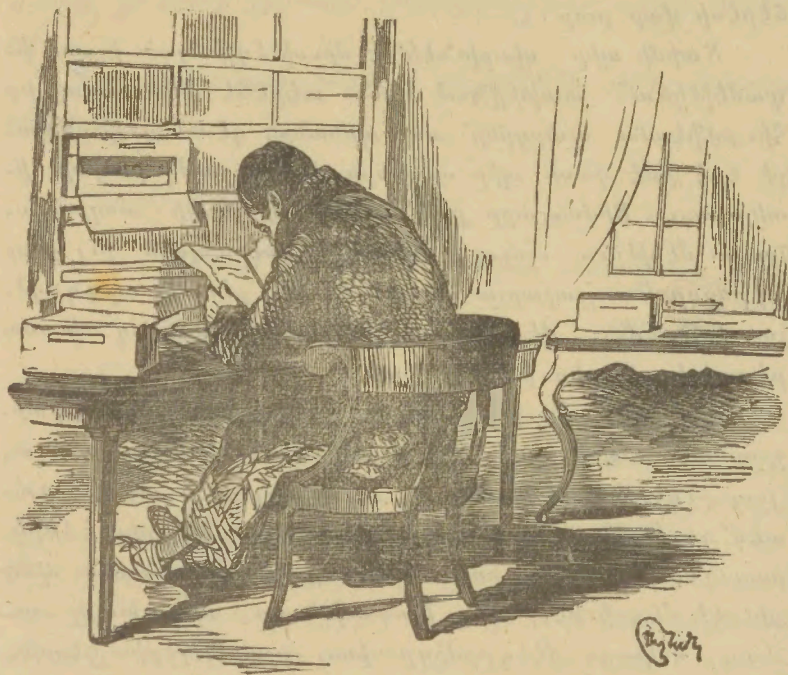
Թէ վասըլ օլմըշ օլան պու զապըթա , պու թէֆթիչի խաֆի ճէ-
միյեթի , հէր չէյտէն մէվսուգէն խապէր ալան , վէ թէրթի-
պաթ ու թէսավվուրաթընտա ֆէվգ էլ ատէ սէպաթքեար օլան ,
վէ Գավանիյնի էսասիյեհտէ տէնիլտիյի վէճհլէ , ազասընըն իթ-
թիհատ ու իթթիֆագըլլա սօն տէրէճէ գուվվէթլի պուլուընան
պիր իտարէնին , տէրէճէի իգթիտարը հազգընտա պիր ֆիքր վէ-
րէպիլլըր : - Հաթթա մէգքիւր ճէմիյեթիին իտարէսի՝ նէ տէրէճէ
գուվվէթ ու իգթիտար խթիհսալ իթմիշ օլտըղը , վէ Ժէգիւրթի-
լէրին ըհիսի՝ տիւք տը Պրիսսագա խթիպէն . « Էֆէ՛նտի , պէն
պու օտատան , եալընըգ Ձինի տէյիլ , թէքմիլ տիւնեայը իտա-
րէ իտէրիմ , հէմտէ քիմնէ պուընըն նասըլ վուգու՝ պուլտըղընը
պիլէմէզ . » սէօզլէրինի նասըլ սէօյլէյէպիլտիյինի պիլա զահմէթ
անլաշըլըր : (Պէյաննամէլէր իլէ պէրապէր , Ժէգիւրթիլէրին Գա-
վանիյնի էսասիյեհսի . Բրաղատա թապ օլընմըշ օլան լաթինճէ
մէթնէ նազարէն , սահ. 476-478 . Բարիս , 1834 .)

վէ գաւըն տէմիր բարմագլըգլար ըլա մուհաթ իքի բէն-
ճէրէսի վար ըտը :

Տաիմի պիր սիւքիւնէթլէ միւսթէվլի օլան իշպու ի-
գամէթկեա՜ տախիլինտէ , սօն տէրէճէ պիր սատէլիք
հիւքմֆէրմա օլտըղընը՝ ասլ պինանըն զէմին գաթընտա-
քի էբէյիճէ վասի պիր սալանըն մէֆրօւշաթը իսպաթ ի-
տիյօրտու : Տիվարլարը քիւլ բէնկինտէ էսկի տօղրամա-
լարլա մէսթուր օլուպ , զէմինի՝ մուրապպա իւլ շէքլ
գըրմըղը թուղլարլա տէօշէնմիշ , վէ քէմալը տըգգաթ-
լա մօմլանմըշ , վէ բէնճէրէլէրէ տախի պէյաղ խասա
բէրտէլէր թալիգ իտիլմիշ իտի :

Օտանըն պիր քէօշէսինտէ , վէ շըմինէնին թա գար-
շըսընտա տախի , սօմ մէշէ աղաճընտան մամուլ պիր ա-
յագ իւզէրինէ մէվզու՝ օլան , վէ թագըրիպէն տէօրթ գա-
տէմ գութրինտէ (տրամագիծ) պուլընան պիր քիւրէ (երկ-
րագունտ) մէվճուտ ըտը : Պէշիւք պիր մըգեաստա օլան
քիւրէի մէգքիւրէնին հէր թարաֆընտա , պիր խայլը ու-
ֆագ ուֆագ վէ գըրմըղը խաշ իշարէթլէրի կէօրիւ-
նիյօրտու . շիմալտան ճէնուպա , շարգտան զարպա , էն
պարպար մէմլէքէթլէրտէն վէ էն ուզագ ճէզիրէլէրտէն ,
էն միւթէմէտտին (քաղաքակիրթ) մէմլէքէթլէրէ , վէ
հաթթա փրանսայա գատար հիշ պիր իւքեա եօգտուքի ,
էսրար նէվինտէն օլան մէգքիւր գըրմըղը խաշլարտան
խալի պուլունստու :

Շըմինէ գուրպինտէ , տիվարա տայաթըլմըշ վէ իւ-
զէրինէ քեաղըտ տօլտըրըլմըշ սիեա՜ թախթատան պիր
մասա մէվճուտ օլուպ , պունըն էօնիւնտէ տախի պօշ պիր
սանտալիէ վար ըտը : Տահա պիր աղ ուզագտա , իքի
բէնճէրէ արասընա մէվզու՝ , վէ ճէվիզ աղաճընտան մու-
մուլ պէօյիւք պիր եաղը մասասը մէշհուտ ըտը քի , պու-
նըն իւզէրինտէ տախի մուգաթվալարլա տօլուլ րաֆլար
պուլունը յօրտու :

1831 սենեակի թըշրխի եկվել այնքան էվախըրընտա, սապահըն սաաթ սէքիզ գարարլարընտա, մէգքիւր եազը մասասը էօնիւնտէ պիրի օթուրմըլ եազը եազըյօրտու: Պու առէմ հայվանաթը վահիյեէ զալիպի Մ'որոքըն մուխ պիրի Մ. Բօտէն քէնտիսի իտի:

Մէրգում, էլլի եաշընտա պիր առէմ օլուպ, սըր-թընա խավը տէօքիւք վէ եազասը տախի եաղլը զէյթու-նի պիր ըլտէնկօթ իլէ սիեահ չուհատան մամուլ սօն տէ-րէճէ էսկի պիր եէլէք կիյինմիլ, պօղաղընա գրավաթ մագամընտա պիր էնֆիյեէ մէնտիլի պաղլամըլ, վէ պա-ճագլարընա տախի եինէ սիյահ չուհատան մամուլ պիր էսկի բանթալօն կէչիրմիլ իտի. այագլարընա տախի, զա-

յէթ իրի վէ պոյալը գունտուրալար թագմըջ օլուպ, գըրմը-
զը վէ բարլազ թուղլա տէօյէմէսի իւզէրինէ սէրիլի օլան
մուրապպա իւլ շէքլ քիւչիւք պիր խալը իւզէրինէ ու-
զաթմըջ ըտը : Գըր ընկինտէքի սաչլարը, գուլազ թօղլա-
րընա գատար ինմիշ, վէ սաչտան խալի օլան ալնընը իհա-
թա իթմէքտէ պուլընմըջ ըտը . գաչլարը՝ պէլլի պիլլիսիզ
պիր հալէ կէլմիշ օլուպ, եօգարըքի կէօզ գարաղը իսէ,
երլան ճինսինտէն օլան հայվանաթըն կէօզլէրինի նըսֆէն
սէթր իտէն զար կիպի կէվշէք վէ տիւչիւք օլտըղընտան,
բարլազ, սիյահ վէ ուֆազ կէօզլէրինի էօրթմէքտէ, վէ
ինճէ տուտագլարը՝ ընկտէն պիւս պիւթիւն արի օլտըղը
ճիհէթլէ, գաիֆ չէհրէսինին սօլուզ ընկի իլէ գարըշ-
մագտա ըտը : Պուրնու տախի չէնէսի կիպի սիվրի իտի :
Պու ընկ վէ տուտագտան արի օլան ատէմ՝ մէյսիթ կի-
պի հարէքէթսիզ օլտըղընտան, աթվարընտաքի դարապէթ
պիր գաթ տահա թէզաեիւտ իթմիշ իտի : Հաթթա, եա-
զը մասաւընըն իւզէրինէ էյիլմիշ օլտըղը հալտէ, գալէ-
մինի զըճըրտաթմագտա օլան պու ատէմ, բարմագլարընը
քէմալը սիւրաթլա օյնաթմամիշ օլտա իտի, քէնտիսինի
էօլիւ զանն իտէճէքլէրի պի իշթիպահ ըտը :

Էօնիւնտէ մէվղու՝ օլան կիզլի պիր էլիֆպա իանէ-
սիյլէ, ուզուն պիր քեաղըտըն պազը ֆըգարաթընը իս-
թինսախ իթմէքտէ իտի քի, մէզքիւր էլիֆպանըն միֆթա-
հընա մալիք օլմահան պիր քիմսէ, պուլնլարտան հիշ պիր
չէյ անլայամաղ ըտը :

Պինանըն հէր թարաֆընտա հիւքմֆէրմա պուլընտան
սիւքիւնէթի ֆէվզ էլ ատէ արասընտա, վէ պու վասի,
սօղուզ վէ չըպլազ օտանըն մաղմուլիյէթինի պիր գաթ
տահա արթըրան պուլուլթլու վէ գարանլըզ պիր կիւնտէ,
շու տօնուզ չէհրէլի ատէմին հրուֆաթը մէրմուզէ իլէ
եազը եազմասը հազըգաթէն տէհէթպախշ պիր մէնզարէ
իտի :

Սաաթ սէքիզի ուրտը . ագապինտէ , արապա գա-
բուսընըն թօգմաղը խաֆիֆճէ սարսըլըպ , գարույա մէր-
պուլթ օլան պիր չան տախի իքի տէֆա չալընտը . պատէ-
հու պիր չօգ գաբուլար աչըլըպ գաբանտը վէ եէնի պիր
ատէմ մէզքիւր օտայա տախիլ օլտու :

Մ. Բօտէն՝ պու ատէմի կէօրիւր կէօրմէզ , այազա
գալգտը , վէ գալէմինի բարմագլարը արասընա գօյարագ,
մէրգոււմը զայէթ իհթիրամքերարանէ պիր սուրէթտէ սէ-
լամլատըգտան սօնրա , հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէքսիզին
իշինի աէվամ իթմէյէ պաշլատը :

Պու իքի ատէմ պէ յինտէ պիր մուպայէնէթի թամ-
մէ մէվճուտ ըտը . չէօյլէ քի , եէնի կէլէն չախս՝ կէօրիւն-
տիւյինտէն տահա զիյատէ եաշը օլուպ , օթուզ ալթը
օթուզ սէքիզ չաղարընտա ըտը . պօյու ուզուն վէ թէ-
նասիւպի էնտամը եէրինտէ օլուպ , քիւլ լէնկինտէ օլան
վէ չէլիք կիպի բարլագ պուլընան իրի կէօզ պէպէքլէրին-
տէն զանն իտէրսին քի աթէշ սաշըլմագտա ըտը . պուր-
նը՝ ալըննա եագըն կէնիշ օլուպ նիհայէթինէ տօղրու տա-
խի գալընլաշմըշ ըտը . բէք զիյատէ կէնիշ օլան չէնէսինին
հէր թարաֆը թըրաշ իտիւմիշ օլտըղընտան , հէնուզ քէ-
սիւմիշ օլան սագալընըն մախմախ ըէնկի , տուտագլարընըն
գըրմըզըլըզը վէ կիւզէլ տիշլէրինին պէյաղըզը իլէ պիր
զըտտիյեթ բէյտա իտիյօրտու :

Դիւչիւք մասա իւզէրինտէ պուլընան սիյահ գաթի-
ֆէ սէրբուշընը ալմագ իւզրէ պաշգասընը պաշընտան չը-
գարընճա , հէնուզ պէյաղլանմաղա պաշլամամըշ օլան ա-
չըգ քէսլթանէ ըէնկինտէքի սաշլարը միւշահէտէ օլուն-
տու :

Մէրգոււմ , ասքէր ուսուլի իւզրէ պօղազընա գատար
տիւլմէլէնմիշ ուզուն պիր ըրտէնկօթ կիյինմիշ իտի : Մէր-
գոււմըն նազարը մուտագգիգանէսի վէ կէնիշ վէ եիւքսէք
նասիյէսի զէքեալէթ վէ ֆէթանէթինէ , կէօյիւս վէ ու-

մուզլարընըն կէնիչլիյի իսէ՝ գուզվէի պէտէնիյեհսինին մու-
քէմէլիյեհթինէ տէլալէթ իթմէքտէ իտի . էլ հասըլ,
թարզ ու աթվարընտա նիւմայան օլան ասարը թէմէյ-
եիւզ վէ իհթիշամ, էլտիվէնլէրիյլէ այագ գապլարընտա
կէօրիւլէն զարաֆէթ ու իհթիմամ, սաչլարըյլա վիճու-
տընտան միւնթէշիր ըէվայիհի թայեիպէ , վէ էն էանա
հարէքեաթընտա պիլէ մէշհուտ օլան հիւսնիւ էտա վէ
լէթաֆէթ , քէնտիսինին ումուրը տիւնեհվիյեհթէ մէէլուֆ
պիր քիման օլտըղընը , վէ հէր նէվ՝ մուվաֆֆադիյեհթլէ-
րէ տէ մազհար օլապիլմէք իսթիտատընը հաիզ պուլուն-
տըղընը իսպաթ իթմէքտէ իտի :

Ձէքեալէթ , գուզվէի պէտէն , վէ նէզաքէթի աթ-
վար կիպի պիր եհրտէ իճթիմա՝ը նատիր իւլ վուգու
օլան խասայիսի մէղքիւրէյի իքմալ իտէն չէյ՝ մէրգոււմըն
միւէասիր չէհրէսինտէ նիւմայան օլան պիր թէպէսսիւմի
տաիմի իտի քի , քէնտիսինին սուրէթի միւթէհաքքիմանէ-
սինի պիր տէրէճէյէ գատար թատիլ իտիյօրտու . չունքի
պու թէպէսսիւմ , իճապընա կէօրէ , տօսթանէ վէ եա ըի-
յաթքեարանէ , խալիսանէ վէ եա մէսրուրանէ , նաղիքեա-
նէ վէ եա խաթըրչինասանէ օլտըղընտան , պիր տէֆա կէօ-
րիւլիւնճէ պիր տահա ունուտըլմագ գապիլ օլմայան պու
ատէմին ճաղիպէի տիլֆէրիպանէսինի պիր գաթ տահա
արթըրըյօրտու :

Մա մաֆիհ , մէրգոււմ՝ պու գատար մէղիյեաթը ագ-
լիյեհ վէ պէտէնիյեհթի հաիզ օլմագ , վէ հէր քէսի քէն-
տի ճաղիպէի էֆսուլնքեարանէսի թահթընտա թութմաղա
միւսթաիտտ պուլընմագլա պէրապէր , կիւյա թարզ ու
թավընտաքի հիւսնի էտա վէ նէզաքէթտէ , սէօզլէրի-
նին սուրէթի իֆատէսինտէ , միւտահէնէլէրինտէ , վէ թէ-
պէսսիւմինին հալալէթի տաիմէսինտէ զայէթ հիլէքեարա-
նէ պիր տուզագ վար ըմըչ կիպի , քէնտիսինի պիր տէֆա
կէօրէն պիր ատէմ , միւպհէմ պիր չիւպհէ վէ էնտիշէ հըսս

իտէր իտի : Խիւլաստի քէլամ, մէրգում հագգընտա զայ-
րը իթիտեարի օլարագ, պիր թէվէճճիւհ հըսս իթմէքէ
պէրապէր, ինսան, քէնտիսինի ճէլպ իտէն շէյ էյիլիք
մի, եօգսա քէօթիլիլիք մի օլտըղընը պիրտէն պիրէ ան-
լայամազ ըտը :

.

Մ. Բօտէն, եէնի կէլէն շախսըն սըրըր քեաթիպի օլուպ,
եազմագտա տէվամ իտիյօրտու :

Էֆէնտիսի . - Տիւնքէրքտէն մէքթուպ վա՛ր մը, Բօ-
տէն . - տէյու սօրտու :

Բօտէն . - Բօսթա միւվէզզի'ի հէնուզ կէլմէտի :

Էֆէնտիսի . - Վալիտէմ զաթէն քէսպի իֆագաթ իթ-
մէյէ պաշլամըշ օլտըղընտան, հէր նէ գատար մէզպու-
րէնին ահվալը սըհէյեէսի հագգընտա մուզտարըպ օլմա-
յօր ըսամ տա, ազիզէ տօսթըմ . . . մատամ բրէնսէս տը
Սէն-Տիզիէտէն պիր մէքթուպ ալմատըգճա, պու պապտէ
թէմամէն միւսթէրիհ օլամայաճաղըմ . . . էլհասըլ, պու
սապահ էյի խապէրըէր ալաճաղըմը իւմիտ իտիյօրում :

Բօտէն . - (Իհթիրամքեարանէ պիր չէհրէ, վէ լաքին
մուսթասար վէ գայտսըզ պիր սուրէթէ .) Արզու օլու-
նուր, էֆէնտիմ :

Էֆէնտիսի . - Էվվէթ, արզու օլունուր . չունքի, վա-
լիտէմին նակէհանի վէ թէհլիքէլի օլան խասթէլիյի, Սէն-
Տիզիէ բրէնսէսի թարաֆընտան սարֆ իտիլէն թէգայեիւ-
տաթ վէ իգտամաթ սայէսինտէ կէչմիշ օլտըղընը, բրէն-
սէս պանա իսպար իթտիյի կիւն՝ էօմրիւմիւն էն մէսուտ
կիւնլէրինտէն պիրիսի օլտու . եօգսա, պէնիմ պուրատա
պուլընմագլըղըմ զարուրի օլմագլա պէրապէր, տէրհալ
բրէնսէսին մէմլէքէթինէ կիտէճէքտիմ . . . (Սըրըր քեաթի-
պինին եաղը մասսաընա եագլաշարագ .) Մէմալիքի էճնէ-
պիյեէտէն կէլէն մէքթուպլարը օգուտը՞ն մը :

Բօտէն . - Իշթէ խիւլասալարը . . . :

Էֆէնտիսի . - Մէքթուպլար տաիմա զարֆ իչինտէ մէվըու՝ օլարագ թային օլունան մահալլէրէ վաւըլ օլը-յօրլար մը . . . վէ էմրիմ մուճիպինճէ պուրայա կէլիյօր-լար մը :

Րօտէն . - Էվվէթ , տաիմա

Էֆէնտիսի . - Մէքթուպլարըն խիւլասալարընը օգու պագայըմ . Էկէր անլէր միեանընտա պէնիմ ճէվապ վէր-մէքլիյիմ լազըմ կէլէն մէքթուպլար տաիսի վար ըսա , պէն սանա սէօյլէրիմ :

Պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Րօտէնին Էֆէն-տիսի , Էլլէրինի արգասընա պաղլամըլ օլտըղը հալտէ , օտանըն էնինէ պօյընա կէզինմէյէ , վէ Րօտէնին տըզգա-թը թամմէ իլէ իշարէթ իթմէքտէ օլտըղը միւլահաղաթ վէ թալիմաթը թագրիր իթմէյէ պաշլատը :

Սըրըր քեաթիպի իսէ՝ Էբէյիճէ պէօղիւք պիր էվրագ բաքէթի ալարագ , պէր վէճհի աթի օգումաղա պաշլատը .

— Գատիքս շէհրինտէն՝ Տօն Րամօն Օլիվարէզ՝ 49 նումէրօլու մէքթուպլը ալմըլ օլտըղընը , վէ մէզքիւր մէք-թուպտա վէրիլէն թէնպիհաթա թէվֆիզէն , զըզ աշըրմա քէյֆիյեթինտէ իշթիրագը պուլընտըղընը ինքեար իտէ-ճէյինի պիլտիրիյօր . . . :

Էֆէնտիսի . - Պունտա էհէմմիյեթէ շայան պիր շէյ եօզ տըր . պաշգա՞ . . . :

Րօտէն . - Րիկատա գօնթ Րոմանօֆ՝ մուղայագատա պուլլուըյօր ըմըլ :

Էֆէնտիսի . - Տիւբլէսիյէ եազմալը քի , քէնտիսինէ Էլլի լուի իանէ կէօնտէրսին . պէն վագթըյլա գօնթըն ա-լայընտա եիւզպաշըլըզ իթմիշ իմ . պունտան մաատա , միւմաիլէյ՝ տաիմա միւքէմմէլ խապէրլէր վէ մալիւմաթ վէրիյօր :

Րօտէն . - Գաթուլիք տինտարանընա մախսուս օլարագ ըսա՞ն ու Բասնէն Էդիբէլ օլան Ֆրանսա թարիխինին սօնընճը

Թագըմը Ֆիլատելֆիայա վասըլ օլմըշ, լաքին պիրինճի Թագըմը սաթըլըպ գալմամըշ օլտըղընտան, եէնիտէն իսթէ-յօրլար :

Էֆէնտիսի . - Պուրասընը գայտ իտիպ Տիւբլէսիյէ եազմալը . . . : Սօնրա՞ . . . :

Բօտէն . - Մ. Արտուէն հազգընտա թալէպ օլունան կիզլի մալիւմաթը, Մ. Սըինտէր նամիւր շէհրինտէն իրսալ իթմիշ տիր :

Էֆէնտիսի . - Պունլարըն մէալինի տէ խիւլասա իթմէլի . . . :

Բօտէն . - Այնը շէհրտէն Մ. Արտուէն տէ Մ. Սըինտէր հազգընտա թալէպ օլունան կիզլի մալիւմաթը կէօնտէրմիշ տիր :

Էֆէնտիսի . - Անը տախի խիւլասա իթմէք լազըմ տըր . . . :

Բօտէն . - Եինէ շէհրի մէգքիւրտէն՝ տօգթէօր Վան Օսթատ տախի Մ. Սըինտէր վէ Մ. Արտուէն հազգընտա մահրէմանէ սուրէթտէ պիր նօթա կէօնտէրմիշ տիր :

Էֆէնտիսի . - Թաթպիգ օլունսուն . . . : Տէվա՞մ . . . :

Բօտէն . - Թիւրինտէն գօնթ Մալիբիէրի իշար իտի-յօր քի, իւշ եիւզ պին ֆրանգլըգ հիպէ հէօճճէթի իմգալանմըշ տըր :

Էֆէնտիսի . - Տիւբլէսիյէ խապէր վէրմէլի . . . : Սօնրա՞ . . . :

Բօտէն . - Տօն Սթանիսլաս՝ Գրալիչա Մարի-Էրնէսթին իլէ պէրապէր, Պատէն սուլարընտան հարէքէթ իթմիշ. մէրգուլմըն իխպարաթը վագըասընա նազարէն, Գրալիչա, պիզլիմ ճէմիյեթ թարաֆընտան վէրիլէճէք մալիւմաթը մա էլ մէմնունիյեթ գապուլ իտէճէք, վէ քէնտի էլիլէ ճէվապ եազաճագմըշ :

Էֆէնտիսի . - Իշարէթ էթ . . . Գրալիչայա պէն քէնտիմ եազաճագըմ :

Բօտէն՝ էլինտէքի քեաղըտըն քէնարընա պազը իշարէթէր գայտ իթտիյի սըրատա, էֆէնտիսի օտանըն էնինէ պօյընա կէզինմէսինի տէվամ իթմէքտէ օլտըղընտան, ուֆագ ուֆագ պիր չօգ գըրմըզը խաչ իշարէթէրինի հավի օլան քիւրէի մուսաթթահանըն (աշխարհացոյց գունտ) գարշըսընա կէլտի, վէ օրատա թէվագգուֆ խտիպ քիւրէի մէզքիւրէյի միւթէֆէքքիրանէ պիր նազարլա թէտգիգ իթմէյէ պաշլատը :

Բօտէն իսէ, օգումասընա պէր վէճհի աթի տէվամ իյլէտի .

— Հայր Օրսինի Միլանտան եազըյօր քի, իթալիանըն պազը թարաֆլարընտա էհալինին էֆքեարընա, վէ պազը իսթիլալընարըն կէօզլէրի Ֆրանսայա տօղրու թէվէճհիւհ իթմիշ օլմասընա նազարէն, վաթանտաշլարըմըզ Ֆրանսըզլարը, տինսիզ, սէֆիհ, եաղմաճը վէ խունխար կիպի կէօսթ էրէճէք սուրէթտէ քիւչիւք պիր քիթապ թէրթիպ, վէ մէզքիւր թարաֆլարտա մէպղուլէն նէշը իտիլսէ բէք միւնասիպ օլուր . . . :

Էֆէնտիսի . - Պու ֆիքը բէք կիւզէլ տիր . Ֆրանսա ճիւմհուրիյեթի մուհարէպաթընտա, պիզիմքիլէրին իթալիատա իրթիքեապ իթտիքլէրի պազը սուի ահվալ վէ մէզալիմ, պու պապտէ բէք մահիրանէ պիր սուրէթտէ իսթիմալ վէ պէօյլէճէ էֆքեարը ումուսիյեթ թահրիք օլընապիրի . . . : Պու միսիլլու պիր քիթապըն թահրի ու թէրթիպինի ժաք Տիւմուլէնէ իհալէ իթմէլի տիր . զիրա պու ատէմին մայասը՝ հիտտէթ ու ղազապ, պուղղ ու ատապէթ, վէ քին ու ղարազ զէհրիյլէ եօղրուլմըշ տըր . . . պունտան պաշգա, պէն տէ պազը մալիւմաթ վէրէճէյիմ, վէ պու քիթապ բէք տէհչէթէնկիզ պիր շէյ օլաճագ տըր : Լաքին, քիթապըն միւսէվլէտաթը ալընմայընճա, ժաք Տիւմուլէնէ բարա վէրմէմէլի . . . :

Բօտէն, - Թապիլի էօյլէ օլաճագ . . . էկէր բարայը

բէշին վերէնէք օլուրսագ, ֆէնա պիր մահալէ կիտիպ սէքիզ կիւն էօլիւմ տէրէնէսինտէ սէրխօշ օլուր: Կէշէն-լէրտէ, մուալլիմ Մարթէնին մէզհէպի ֆէյլէսօֆիսինտէ մէշհուտ օլան էֆքեարը պաթըլէյէ գարշը գալէմէ ալ-տըղը միւտաֆաաի շէտիտէնին իւճրէթինի իքի տէֆա վէր-մէյէ մէճպուր օլտուգ:

Էֆէնտիսի. - Գայտ իտիպ տէվամ իթ...:

Րօտէն. - Թաֆէ իշար իտիյօր քի, Բեմէյէ, հէսապ-լա-րէնէ Բեմէյէ իշուն պառէրի հիւքիւմէթէ կէօնտէրմէք իւզրէ իմիշ...:

Րօտէն՝ ուֆագ հուրուֆաթլա եազըլմըշ օլան պու-քէլիմաթը պիր թաւրը մախսուպա թէլաֆֆուզ իթտիքտէն սօնրա, էֆէնտիսինէ. «Անլըյօր մըսընըզ...» տէյու սօր-տու:

Էֆէնտիսի. - (Պիր չէհրէի խօշնուտանէ իլէ.) Անլա-մաեաճագ նէ՞ վար... պու քէլիմէլէր էվլէլտէն մու-գարրէր վէ մարուֆ թապիրլէր տիր...: Սօնրա...:

Րօտէն. - Լաքին Բեմէյէ սօն պիր վէսվէսէ սէպէպիյլէ թէէթիսիւր իտիյօր ըմըշ:

Րօտէնին էֆէնտիսի՝ չէհրէսինի պուրուշտըրտը, վէ պիր տազըզա գատար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա.

— Բեմէյէ՝ սիւքիւնէթ վէ վահտէթի հալտէ սագ-լայըպ, խայալաթ ու էֆքեարընը թէհեթի իթմէլի. պա-տէհու, գաթըլը հիւքմտար ճինայէթինին միւճազ վէ մաֆու օլտըղը ահվալ ու խուսուսաթ ճէտվէլինի քէնտի-սինէ թէքրար օգուլթմալը տըր...: Տէվամ...:

Րօտէն. - Սիտնէյ նամ գատըն՝ թալիմաթա պէքլէ-մէքտէ օլտըղընը Տրէզտտէն պիլտիրիյօր: Քէնտի սէպէպիյ-լէ, բէտէր իլէ օղուլ արասընտա ընգապէթ գալկալարը եէնիտէն պաշլամըշ. ֆազաթ Սիտնէյ՝ կէրէք մէրգուճա-նըն պիրի պիրինէ օլան պուզզ ու ատալէթինտէ, վէ կէ-րէք հէր իքիսինին տէ պիրի պիրլէրի հագզընտա սէօյլէ-

տիբլէրի մահրէմանէ սէօզլէրտէ , քէնտիսինտէն թալէպ
օլունան մալիւմաթա տաիր հէնուզ հիչ պիր շէյ պուլա-
մամը : Շիմտիյէ գատար , իքիսինտէն հանկըսընը թերծիհ
իթմիշ օլտըղընը պիլտիրմէքսէն իծթինապ իթմիշ . հալ
պու քի , էկէր պու հալ տահա զիյատէ տէվամ իտէրսէ ,
չիւպհէլէրինի ույանտըրաճաղընտան գօրգույօր ըմը . . .
հա՞նկըսընը թերծիհ իթմին , բէտէրինի մի , օղունը մը :

Էֆէնտիսի . - Թապիի օղունը . . . զիրա բէտէրինին
աղրաղը ըէգապէթքեարանէսի տահա զիյատէ իշթիտատ
իտէճէք , վէ օղընըն թերծիհ իտիլմէսինտէն տօլայը ին-
թիգամ ալմագ իւզրէ , պէլքի տէ , օղու կիպի մու-
հաֆազասընա մէճպուր օլտըղը էսրարը իֆշա իյէյէճէք
տիր . . . : Օգումանը ունութմա . . . :

Բօտէն . - Ամբոսիոսըն՝ վալէ տաղլարընտա քիւչիւք
պիր մանասթըրա գօյմըլ օլտըղըմըզ իքի պէսլէմէլէրի , իւշ
սէնէտէն պէրու նապէտիտ օլմըշլար , վէ նէ օլտըղլարը-
նը քիման պիլմէյօր ըմըլ . պու կիւնլէրտէ իւչիւնճիւսիւ
տախի զայպ օլմուշ : Մէմլէքէթին բրօթէսթանլարը պիրի
պիրինէ կէչմիշլէր , վէ գաթլտան վէ տահա պիր թագըմ
տէհէթէնկիզ վուգուլաթտան պահս իտիյօրլար ըմըլ :

Էֆէնտիսի . - Վուգուլի հալ՝ տէլաիլի սարիհա վէ գա-
թիա իլէ մէվգըրի սիւպուլթա վասըլ օլընճայա գատար ,
Ամբոսիոսը՝ պիր թագըմ վահչիյանէ եալանլար ույտըր-
մագտան պիր ան կէրի տուրմայան բրօթէսթանլարըն պու
կիպի միւֆթէրիյեաթ վէ ազվիյաթընա գարչը միւտաֆաա
իթմէի տիր . . . : Տէվամ . . . :

Բօտէն . - Թումբսոն՝ Լիվըրբուլտան իշար իտիյօր քի ,
Ժիւսթէնի , մասլահաթիկիւզար մագամընտա , Լորտ Սթի-
ուարթըն եանընա կիրտիրմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլմիշ .
Լորտ Սթիուարթ՝ Իրլանտայը զէնկին պիր գաթուիք օ-
լուպ , ագլը կիւնտէն կիւնէ քէսպի զաաֆ իթմէքտէ իմիշ :

Էֆէնտիսի . - Քէյֆիյեթթ թէհազգուգ իտէր իթմէզ ,

Թումբսոնա էլլի լուրի միւքեաֆաթ վերիլսին : Տիւրլէսիյէ եազըլմագ իշուն իշարէթ էթ . . . : Տէվամ . . . :

Բօտէն . - Ֆրանք Տիքէսթէյն՝ Վիէննատան եազըլ յօր քի , բէտէրի , շէհրի մէզքիւրտէն պիր գաշ ֆէրսախ մէսաֆէտէ վագը քիւչիւք պիր գարիյէտէ գօլէրատան վէֆաթ իթմիշ . . չունքի , իլլէթի սարիյէի մէզքիւրէ՝ Լէհիսթան թարիգիլլէ Բուսիանըն շիմալ թարաֆընտան կէլէրէք եավաշ եավաշ իլէրիլէյօր ըմըշ . . . :

Էֆէնտիսի . - (Սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Տօղրու տըր . Ալլահ վէրէ տէ պու միւհիք խաաթէլիք օրթատան գալգըպ Ֆրանսայա տախի սիրայէթ իթմէյէ իտի . . . :

Բօտէն . - Ֆրանք Տիքէսթէյն պիլտիրիյօր քի , իքի պիրատէրի բէտէրլէրինին իթմիշ օլտըղը հիպէյէ գարշը իգամէյի տավա իթմէյէ գարար վէրմիշլէր . հալ պու քի քէնտիսի անլէրլէ հէմէֆըեար տէյիլ իմիշ . . . :

Էֆէնտիսի . - Իքի գանուընչինասլարըմըզըն լէյի սօրուսըն . . . : Պաշգամ . . . :

Բօտէն . - Գարտինալ բրէնս տ'Սմալլի՝ կէօնտէրիլլէն լայիհանըն իւշ նօզթասընը գապուլ իթմիշ , վէ մուճիպին . ճէ հարէքէթ իտէճէյինի պիլտիրմիշ տիր . հալ պու քի , տէօրտիւնճիւ նօզթայը միւսթէսնա թուլթմագ իսթէյօր :

Էֆէնտիսի . - Իսթիսնասը ֆիլանը եօգ . . եա թէմամէն վէ գաթիյէն գապուլ իթմէլի , վէ եախօտ մուհա . րէպէյէ գաթլանմալը . իշիտիյօրմըսըն , պուսու էյի գայտ էթ , շիտտէթլի մուհարէպէ վուգու պուլաճագ , վէ կէրէք քէնտիսինէ , կէրէք ավէնէսինէ հիշ մէրհամէթ եիւղիւ կէօսթէրիլմէյէճէք տիր . . . : Տէվամ էթ . . . :

Բօտէն . - Ֆրա Բաօլօ իխպար իտիյօր քի , պիր ճէմիյէթի խաֆիյեհնին րէիսի պուլընան Պոքքարի նամ վա . թանբէրվէր՝ րէֆիզլէրինին քէնտիսինէ շիւպհէլի նազարլա պագտըգլարընը վէ քէնտիսինի խըեանէթլէ իթհամ իթտիքլէրինի կէօրէրէք , հայաթընա խաթիմէ չէքմիշ տիր :

Ֆրա Բաօլօ՝ սօն տէրէճէ պիր մէհարէթլէ Պոքքարինին ըէ-
փիգլէրինին զիհնինէ շիւպհէ իլգա իթմէյէ մուվաֆֆազ
օլապիլմիշ տիր :

Էֆէնտիսի . - Պոքքարի քէնտիսինի թէլէֆ մի իթ-
միշ . . . պու միւմքի՞ն շէյ մի . . . Պոքքարի . . . վաթան .
բէրվէր Պոքքարի . . . պու թէհլիքէլի տիւշմէն էօլսիւն հա՛ . . . :

Բօտէն . - (Թէլաշսըզլըգլա .) Էվլէթ , վաթանբէր-
վէր Պոքքարի քէնտիսինի թէլէֆ իթմիշ տիր :

Էֆէնտիսի . - Ֆրա Բաօլօյա երկիրմի պէշ լուիլէք պիր
հէվալէ կէօնտէրմէսինի Տիւբլէսիյէ իսպար էթ . . . : Տէ-
վամ . . . :

Բօտէն . - Հաւաման եազըյօր քի , Ալպէրթին Տիւ-
քօրնէ նամ ֆրանսըզ ըազգասէսի՝ (պարուհի) իճրաի
հիւքիւմէթ իտէն բրէնսին մաշուգէսի իմիշ . մէզպուրէնին
բրէնս իւզէրինտէ սօն տէրէճէ նուֆուզը վար ըմըշ . պինաէն
ալէյհ , անըն մարիֆէթիյլէ մագսէտի մութթախիղէ վա-
սըլ օլընապիլիլ . Լաքին պու Ալպէրթին՝ Ֆրանսատա սախ-
թէքեարլըգլա մահքիւմ իտիլմիշ օլան տիկէր պիր աշըգը-
նըն թահթը հիւքմիւնտէ պուլընտըղընտան , մէրգուճըն
ըէյինի իսթիհսալ իթմէքսիղին հիշ պիր շէյ եաբմազ ը-
մըշ . . . :

Էֆէնտիսի . - Պու առէմլէ կիտիպ միւլազաթ իթմէ-
սինի , վէ էկէր իսթէտիքլէրի ազլ ու ինսաֆա մուվա-
ֆըզ ըսա , ըուի ըիգա կէօսթէրմէսինի , վէ պու ըազգասէ
զըզըն Բարիստէ ազրապասը օլուպ օլմատըղընը քէնտի-
սինտէն թահգիզ իյլէմէսինի Հաւամանա իշար էթ :

Բօտէն . - Տիւք ա՛Սրպանօ խապէր վէրէյօր քի , Գրալ՝
թէքլիֆ օլընան պինանըն , մուգատտէմա արզ իտիլէն շէ-
րաիթ մուճիպինճէ ինշասընա էմր վէրէճէք իմիշ :

Էֆէնտիսի . - Շէրաիթ ֆիլան գապուլ օլընմազ . . .
եա՛ սատէճէ մուվաֆազաթ կէօսթէրմէլի , վէ եախօտ
գաթիյէն ըէտտ իթմէլի տիր . պու սուրէթլէ ինսան տօս .

Թընը տա, տիւշմէնին տէ անլայապիւր . . . վազթ ու հալ միւսախա օլմազսա պիւլէ, ինսան հէր տաիմ սէսլաթ ու մէթանէթ կէօսթէրմէլի, վէ քէնտի հազգընտաքի էմ- նիյեէթինի թէզերիտ իտէրէք, գարշըսընտաքինին կէօզիւնիւ երտըրմալը տըր :

Բօտէն . - Այնը զաթ իշար իտիյօր քի, իլթիճա իթ- միշ օլտըղը մանասթըրը թէրք իթմէք իսթէմէյէն բօ- թէսթան գըզընըն բէտէրինին իտտիա վէ մութալէսա- թընը հէյեէթէ սիւֆէրա հալէա միւտաֆաա իտիյօրլար- մըշ . մէզպուրէ գըզճըղազ իսէ՝ բէտէրինին բիզասը իսի- լաֆընտա օլարագ, աշըգըյա թէզէվիլիւճ իթմէսինէ մու- վաֆագաթ կէօսթէրիլտիլի թագաթիրտէ մանասթըրը թէրք իտէճէյինի սէօյլէմիշ :

Էֆէնտիսի . - Ա՛ . . . հէյեէթի սիւֆէրա հալէա բէ- տէրինի հիմայէ՞ մի իտիյօրլար :

Բօտէն . - Էվվէթ, էֆէնտիմ . . . :

Էֆէնտիսի . - Էօյլէ իսէ, թէրրար ճէվապ եազմալը քի, գուվվէի բուհանիյեէնին՝ գուվվէի ճիսմանիյեէ իլէ հիշ պիր իշի եօգ տըր :

Պու էսնատէ, գաբուլնըն չանը իքի տէֆա ուրուլտու :

Բօտէնին էֆէնտիսի . - Կիթ պագ քիմ տիր . - տէ- յու էմր իյլէտի :

Բօտէն տէր հալ եէրինտէն գալգըպ տըշարըյա ֆըր- լանտը . էֆէնտիսի իսէ՝ միւթէֆէքքիւնէ պիր չէհրէ ի- լէ, օտանըն պիր ուճընտան տիկէր ուճընա գատար կիտիպ կէլմէքտէ իտի . պու սըրատա, եինէ քիւրէի մուսաթթա- հանըն եանընա եագլաշմըշ օլտըղընտան, տղւրտու . քիւ- րէի մէզքիւրէնին հէր գըթասընտա մէշհուտ պուլընան հատտըզ հիսապսըզ գըրմըզը իսաշ իշարէթլէրինի, պիր գաշ տագըգա գատար պիր սիւքիւնէթի քեամիլէ իլէ թէտգիգ իյլէտի :

Մէրգում, պէսպէլլի, թէքմիլ բուի զէմինի չամիլ . .

լան գուլվէթ ու իգթիտարընը տիւղիւնմիւշ օլմալը տըր քի, չէհրէսինին ըէնկի պիրտէն պիրէ թէպէտտիւլ իտիպ իրի կէօզ պէպէքլէրինտէն զանն իտէրսին քի գըղըլճըմ սաչըլմաղա պաչլատը . պուրուն տէլիքլէրի շիշիպ, սիմաի մէթանէթնիւմասընտա տախի ինանըլմաեաճագ տէրէճէտէ շիտտէթ , քիւսթախլըգ վէ թէքէպպիւր միւշահէտէ օլճընտու : Պատէհու , ալնընտա ասարը թէհաքքիւմ ու ղուրուր մէշհուտ , վէ տուտագլարընտա տախի ալէաիմի իսթիհգար ու իսթիխֆաֆ մէվճուտ օլտըղը հալտէ , քիւրէի մէգքիւրէյէ տահա զիյատէ եագլաչըպ էլինի գուլթպըն (բեւեու) իւզէրինէ գօյտու . . . :

Պու ատէմին՝ պէօյլէ գուլվէթլիճէ քիւրէի մէգքիւրէյի թուլթմասընը , վէ հարէքէթի ամիրանէ վէ միւլթէհաքքիմանէսինի կէօրէնլէր, մէրգումըն՝ պու քիւրէյէ հիւքմ իտիյօր զաննըյլա իֆթիխար իթմէքտէ պուլընտըղընա , վէ մէգքիւր քիւրէյի եօգարըտան աչաղըյա տօղրու կէօպտէն կէշիրիպ էլինի տէ պիր թավըր քիւսթախանէ իլէ իւզէրինէ գօյմասը իսէ՝ պու սէպէպտէն նէշէթ իթմիշ օլտըղընա գանաաթ հասըլ իտէրլէր իտի :

Ձէհրէսինտէ թէպէսսիւմ ալէամէթի կէօրիւնմէյօրտու . կէնիշ ալնը տէհշէթպախշ պիր սուրէթտէ պուրուշմըշ վէ կէօզլէրի տախի թէհտիտքեարանէ պիր հալ քէսպ իթմիշ իտի : Եկէր պիր ըէսսամ, ղուրուր վէ թէհաքքիւմ չէյթանընը թէրսիմ իթմէք իսթէսէ , պունտան տահա գօրգունճ , տահա հէվլնաք պիր նումունէ իմթիխապ իստէմէզ իտի :

Բօտէն ավտէթ իտիպ օտայա կիրինճէ , էֆէնտիսինին չէհրէսի էվվէլքի հալինի քէսպ իթտի :

Բօտէն՝ թուլթմըշ օլտըղը մէքթուպլարը կէօսթէրէրէք .

— Բօսթա միւլէզղիի իմիշ . . . Լաքին Տիւնքէրքտէն պիր չէյ եօգ . - տէտի :

Էֆէնտիսի . - Պիր չէյ եօգ մը . - տէյու հայգըր-
տըգտան սօնրա , չէհրէսինտէ էօյլէ պիր ասարը հէյէճան
վէ ըզտըրապ նիւմայան օլտու քի , պիր ազ էվվէլքի միւթէ-
հաքքիմանէ վէ մազրուրանէ քիսվէթիլէ մուգայէսէ իտիլ-
տիքտէ , բէք զարիպ պիր թէնագուզ հասըլ օլըյօրտու :

Մէրգում՝ շիտտէթլի պիր ազապը տէրունա կիրիֆ-
թար օլմըչճասընա , սըրը քեաթիպինէ խիթապէն .

— Վալիտէմտէն հիչ պիր խապէր եօգ հա՛ . . . էօյլէ
իսէ տահա օթուզ ալթը սաաթ գատար ըզտըրապ չէք-
մէլի . - տէտի :

Րօտէն . - Զաննըմա կէօրէ , էկէր մատամ բրէնսէսին
վերէճէք ֆէնա խապէրլէրի օլսա իտի , շիմտիյէ գատար
չօգտան եազար ըտը . պինապէրին՝ իհթիմալ քի , վալի-
տէնիզին էյիլիյի տէվամ իտիյօր . . . :

Էֆէնտիսի . - Շիւպհէսիզ հազգըն վար , Րօտէն . լա-
քին չի՛ չարէ . . . գալպիմ ըահաթ տէյիլ քի . . . : Էկէր
եարընքի կիւն տէ էմնիյեթ պախչ խապէրլէր ալամազսամ ,
բրէնսէսին մէմլէքէթինէ կիտէճէյիմ . . . : Էօ՛ֆ , վալիտէ-
մին սօն պէհարը կէչիրմէք իչուն մէզքիւր մէմլէքէթէ կիթ-
մէսի տէ նէ՛րէտէն չըգտը . . . գօրգարըմքի , Տիւնքէրք հա-
վալիսինին հավասը քէնտիսինէ կէլմէզ . . . : (Պիր տագը-
գաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա , թէքրար կէզինմէյէ պաչլա-
յարագ .) Հէր նէ հալ իսէ . . . պագ շու մէքթուպլար
նէրէտէն կէլիյօրլար . . . :

Րօտէն . - (Մէքթուպլարըն տամըլալարընը մուայէնէ
իթ տիքտէն սօնրա .) Տէօրթ մէքթուպտան իւչիւ Դիւալեւ-
լա՛ մէսէլէսինէ տաիր տիր . . . :

Րօտէնին էֆէնտիսի , պու մէսէլէի մուհիմմէյէ սօն
տէրէճէ հասըլ էհէմիյեթ իթմէքտէ օլտըղընը մուլին
պիր թավըր կէօթէրէրէք .

— Շիւքիւրլէր օլսուն եա՛ Րապպի . . . Ալլահ վերէ տէ
խապէրլէր խայըլը օլայըտը . - տէտի :

Րօտէն . - Մէքթուպլարտան պիրիսի՝ Չարլսթաունտան կէլմիշ օլուպ , պէսպէլլի վաիզլիյէ կիթմիշ օլան ռահիպ Գաբրիէլէ տաիր տիր . տիկէրի իսէ՝ Պաթավիատան կէլմիշ օլմաղլա , շիւպհէսիզ քի Հինտլի ճալմայա միւթէալլիզ տիր : Շու տախի Լիբսիքատան օլմալը տըր . հայվանաթը վահշիյէ զաիպի Մորոք՝ ալտըղը էմրէր մուճիպինէ , հիշ պիր կէօնա շիւպհէ վէ մէսուլիյէթի տա՛ի օլմագսըղըն , ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարընը սէյահաթլարընտան մէն՝ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլմըշ օլտըղընը տիւնքի մէքթուպլնտա իշար իթմիշ իտի . պու մէքթուպլըյա տա պէսպէլլի տիւնքի իֆատաթընը թէէքիտ իտիյօր . . . :

Րօտէնին էֆէնտիսի՝ ժէնէրալ Սիմոնըն իսմինի իշիտիր իշիթմէզ , ալնընտան սիյահ պիր պուլուլթ կէչտի :

2

Ե Վ Ա Մ Ի Ր (1)

Րօտէնին էֆէնտիսի՝ ժէնէրալ Սիմոնըն իսմինին վէ եա իսթըրէսինին թէվլիտ իլլէտիյի ըզտըրապ ու հէյէճանը թէսքին իթ տիքտէն սօնրա , սըրը քեաթիպինէ խիթապէն .

(1) Ֆրանսա էեպլէթինտէքի ժէզլիլթ ճէմիյէթլէրի՝ Բարիստէքի ճէմիյէթլէրլէ տախիմա մուխապէրէ իտէրլէր . մէզքիւր ճէմիյէթլէր՝ Րօմատա իգամէթ իտէն ժէզլիլթ ժէնէրալըյա տախի տօղրուտան տօղրույա իսթիլաթտա պուլունըրլար : ժէզլիլթլէրին՝ պու գատար զայուրանէ , միւթէնէվվի վէ շայանը հայրէթ տէրէճէտէ միւքէմիլլ օլան մուխապէրաթընտան մագ-

— Լիրսիքատան , Չարլսթաունտան վէ Պաթավիատան կէլէն մէքթուպլարը աչմա . անլէրին հաւի օլտըղը ախար ու մալիւմաթ շիմտի քէնտիլիյինտէն սըրայա կիրէ-ճէք տիր . հէմ տէ իքի տէֆա վագթ զաիպ իթմէքտէն գուրթըլմըչ օլուրուզ . - տէտի :

Սըրը քեաթիպի իսթիյզահը մատտէ իտիյօրմըչ կիպի էֆէնտիսինին եիւզիւնէ պագտը . էֆէնտիսի իսէ՝ սէօղիւն-տէ տէվամ կէօսթէրէրէք .

— Մէֆալէլար մէսէլէսինէ տաիր օլան թաֆսիլաթը իքմալ իթտին մի :

Րօտէն . - Իշթէ էֆէնտիմ . . . հուրուֆաթը մէրմու-զէյէ թահվիլինի տէ պիթիրմէք իւզէրէ իտիմ :

էֆէնտիսի . - Օգու պագայըմ , վէ պու իւչ մէքթու-պըն հաւի օլտըղը մալիւմաթը ճէտիտէյի տէ՝ վուգուա-թըն սըրասընա կէօրէ իւզէրինէ իւվէ էթ :

սէտլէրի՝ րիւէսալ ճէմիյեթին իլէրիտէ միւհթաճ օլապիլէճէյի մալիւմաթը թէտարիք իթմէքտէն իպարէթ տիր , Հէր կիւն , Ժէ-զիւիթ Ժէնէրալը պիր թագըմ՝ թագըրլէր ախզ իտէր քի , պու-ն-լար պիրի պիրլէրինի ճէրհ ու թէնգիտ իտէրլէր : Բօմատա , ճէ-միյեթին մէրքէղի օլան մահալտէ , պիր թագըմ հատտարզ հի-սապսըզ տէֆթէրլէր պուլունուր քի , պուլար տա պիլճիւմէ Ժէ-զիւիթլէրին , ատէմլէրինին վէ քէնտիլիյիլէ միւնասէպաթ վէ իս-թիլաթը օլուպ տօսթ վէ եա տիւլմէն սայըլան պիլճիւմէ շայանը իթիպար գէվաթըն էսամիսի մուգայեթտ տիր : Իշպու տէֆաթիր-տէ , հէր պիր ֆէրտին ահվալ ու մայիլէթինէ տաիր օլան վուգու-աթ վէ մալիւմաթ՝ թաղեիրտէն , աղրապտան վէ նէֆսանիյեթտէն քիւլլիյեթն սալիմ օլարագ , նագլ ու հիքեայէ օլընմըչ տըր : Թէ-րաճիմի ահվալէ միւթէալլիգ օլարագ շիմտիլէ գատար թէէսիս ի-տիլմիշ յլան քիւթիւպիսանլէրին էն ճէսիմի վէ էն գէնկինի տիր : Խաֆիֆմէշրէպ պիր գատընըն ահվալ ու հարէքեաթը , րիճալը տէվլէթտէն պիրիսինին կիզլի գուսուրլարը , զայէթ գայտսըզ պիր պիթարաֆլըզա գուլուտաթը մէգքիւրէտէ մուհարրէր տիր : Իշպու թէրաճիմի ահվալ՝ մէնաֆիի շախսիյեթէյէ խատիմ օլմագ մագսէտլիլէ թանգիմ իտիլմիշ օլուպ , պիղայէթ սահիհ վէ գու-

Րօտէն . - Պաշ իւսթիւնէ էֆէնտիմ, հէմ պու սու-
րէթլէ տէ մալիւմաթը մէզքիւրէ եհրլի եհրինէ կէչմիշ օ-
լուր :

Էֆէնտիսի . - Գալէմէ ալտըղըն թափսիլաթըն տէրէ-
ճէի քիֆայէտէ աչըգ վէ մուսարրահ օլուպ օլմատըղընը
անլամագ իսթէրիմ . զիրա , էլպէթթէ խաթըրլայօրսըն քի,
թափսիլաթը մէզքիւրէնին կէօնտէրիլէճէյի զաթ հէր շէյի
պիլմէմէլի տիր :

Րօտէն . - Էվվէթ , խաթըրլայօրում վէ նօթայը տա
օ սուրէթլէ թանզիմ իյլէմիշիմ տիր . . . :

Էֆէնտիսի . - Էօյլէ իսէ օգու պագայըմ :

Մ . Րօտէն զիյրտէքի սէօզէրի աղըր աղըր օգումաղա
պաշատը :

« Պունտան եիւզ էլլի սէնէ մուգատտէմ , բրօթէս-
թան մէզհէպիւտէ օլան պիր ֆրանսըզ ֆամիլեասը , բրօ-

սուրսըզ տըր : Պիր շախ հագգընտա մալիւմաթ ալմագ իսթէ-
նիլտիքտէ , պու տէֆթէրլէր աչըլըր վէ շախսը մէրգոււնն ահ-
վալի , ախլագը , թապիլաթը , էվսաֆը , նէգայիսի , թէրթիպա-
թը , մէգասիտի , խանէտանը , ահըպպասը , վէ էն խաֆի միւ-
նասէպաթ ու միւթէպիլգաթը հագգընտա պիլէ մալիւմաթ իս-
թիհսալ օլընապիլիր : Թէքմիլ տիւնեայը շամիլ օլան պու ճէսիմ
զապըթա տէֆթէրլէրինին պիր ճէմիյեթէ պախշ իթտիյի թէ-
ֆէվվիւգ վէ իգթիտար միւհթաճը իյզահ պիր քէյֆիյեթէ մի
տիր : Գույուտաթը մէզքիւրէ հագգընտա արգ իթտիյիմ մալիւ-
մաթ , խաֆիֆմէշրէպանէ վէ եա թասնիաթ գապիլինտէն զանն
օլունմասըն . մէզքիւր տէֆթէրլէրի ըէյ իւլ այն կէօրմիւշ վէ
ժէզիւիթլէրի միւքէմմէլէն թանըմագտա պուլունմըշ օլան պիր
զաթտան ալմըլըմ տըր : Ինսանըն էն էտնա հարէքեաթը հագ-
գընտա պիլէ պու տէրէճէ մէհարէթլէ մալիւմաթ ալան պիր ճէ-
միյեթէ ազասընը գօլայըլգլա խանէսինէ գապուլ իտէն ֆամիլ-
եալար իջուն , սէօյլէտիքլէրիմ շայանը միւլահագա մէսաիլտէն
տիր : (Տար իւլ ֆիւնուն ազասընտան , Լիպրի : - Հէյեթթի
րուհանիյեէ հագգընտաքի մէքթուպլարընտան :

Թէսթանլարըն հուրրիյեթի քեամիլէսինի թէթմին իտէն նանթ ֆէրմանընըն գարիպէն նազը իտիլէճէյինի քէշֆ իտէրէք, մուգատտէս տինիմիզին տիւլմէնլէրինտէն պիրի օլան իշպու մէզհէպ սալիքլէրինէ գարըր իճրա իտիլէճէք շիտայիտտէն գուրթըլմագ ֆիքրիյլէ, Ֆրանսատան մէմալիքի էճնէպիյեթյէ հիճրէթ իյլէմիշ իտի :

« Իշպու ֆամիլէա ազասընտան պազըլարը էվլէլա Հոլլանտայա վէ պատէհու Հոլլանտա միւսթէմլէքեաթընա, պազըլարը տախի Լէհիթմանա, Ալմանեայա, Ինկիլթէրրայա վէ Ամէրիգայա իլթիճա իթմիշլէր իտի : Շիմտի իսէ՝ պու ֆամիլէատան եալընըզ եէտի քիշի գալմըշ օլտըղը թէհագգուգ իթմիշ օլուպ, պունլար տա, թալիին պիր խայըր ինգըլապաթը զարիպէսինտէն կէշմիշ տիրլէր, զիրա պու կիւնքի կիւնտէ պու ֆամիլէանըն ախլաֆ ու ահֆատը հիւքմտարըրգտան թա սէնաթքեարըրզա գատար մէրաթիպի պէշէրիյեթնին հէման հէր տէրէճէսինէ միւնթէսիպ պուլունըյօրլար :

« Տօղրուտան տօղրույա վէ եա պիլ վասըթա օլան ախլաֆ շունլար տըր :

ՎԱԼԻՏԵ ՍԻԼՍԻԼԵՍԻ

« Մատմուազէլ Բօլ վէ Պէշի Սէն, զայը պալիլ :

« (Ժէնէրալ Որման՝ Վարչավիատա պու ֆամիլէանըն ախլաֆընտան օլան պիր գըզ իլէ թէզէվվիւճ իթմիշ տիր) :

« Մ. Ֆրանսա Հարի, Բարիս գուրպինտէ Բլէսի գարիյէսինտէ ֆապրիգա սահիպի :

« Բրէնն Ճալա, Մօնտի հիւքմտարը Բաճա-Պիլին օղլու :

« (Բաճա-Սինկ, 1802 սէնէսինտէ, պու ֆամիլէանըն ախլաֆընտան օլան պիր գըզ իլէ թէզէվվիւճ իթմիշ տիր քի, օ վագթլար Հոլլանտա միւսթէմլէքեաթընտան օլան ճավա ատասընտա Պաթավիա շէհրինտէ իգամէթ իթմէքտէ իտիլէր) :

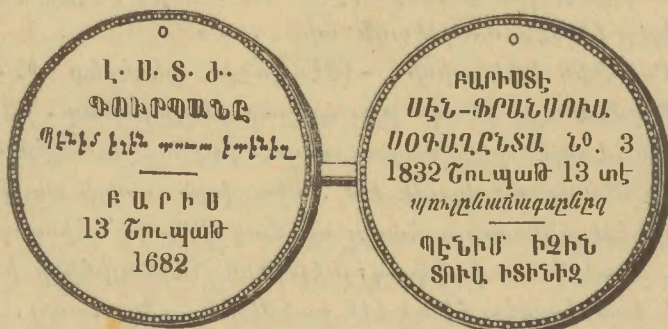
ԲԵՏԵՐ ՍԻԼՍԻԼԵՍԻ

« Մ. Ժ. Բէնէքժ , լազապը Գուշ-Թու-Նիւ (1) , սէ-
նաթքեար :

« Մատմուազէլ Արբէն Կը Գարուէլ , գօնթ տը Րէննը-
բօնըն (Տիւգ տը Գարտովիլ) Կըզը :

« Գարբէլ Բէնէքժ , մէմալիքի էճնէպիլեհտէ վաիլիք
խտէն բահիպ :

« Իշպու ֆամիլեա ազասընըն հէր պիրի , թունճտան
մամուլ պիրէր միտալեայա մալիք տիրէր վէ եա օլաճագ-
լար . պու միտալեանըն իւզէրինտէ իսէ , զիյրտէքի
սէօլէր մահրիք տիր :

« Պու քէլիմաթ իլէ թարիխ կէօթէրիքի , մէզըիւր
ֆամիլեա ազասընըն՝ 1832 սէնէսի շուպաթընըն 13 իւնտէ
Բարիստէ պուլունմասը պէօլիք մէնֆաաթլարը միւսթէլ-
զիմ տիր . լաքին վէքիլ վէ եա մուրախսաս վասըթասըյ-
լա օլմայըպ , իլլա պալիդ օլսուն , զայրը պալիդ օլսուն ,
միւթէէհիլ օլսուն օլմասըն , ՊիՉՉԱթ հազըր պուլունա-
ճագ տըր :

« Տիկէր ճիհէթտէն իսէ , բահիպ Գարբիէլ Րէննը-
բօնտան պաշգա , պու ֆամիլեա ազասընըն շուպաթ 13

(1) Զըսլագ եաթան :

տէ Բարիստէ պուլընմամասը , պաշգալարը իշուն ալի՝
մէնֆաաթլարը միւսթէլզիմ տիր :

« Պինաէն ալէյհ , պիր պուշուգ դարն (դար) մու-
գատտէմ , մէգքիւր ֆամիլեա ազաորնա թային օլընան
մահալը միւլագաթտա , եալընըլ ըահիպ Գաբրիէլին հազըր
պուլընմասը իշուն հէր տիւրլիւ ֆէտաքեարըլըլը իճրա իթ-
մէլի տիր : Ֆամիլեանըն տիկէր ալթըլ ազասընը եհվմի
մուայեէնտէ Բարիստէ պուլընմագտան , վէ եախօտ Բա-
րիսէ կիթմէքտէ մէն՝ իշուն , շիմտիյէ գատար բէք չօգ
թէճըրլալէլէր իտիլմիշ տիր . հալ պու քի նէթայիճի
միւհթէմիլէսի սէպէպիլլէ , զէմանէմիլլին էն մուհիմմ
մէսաիլինտէն մատուտ օլան պու մէսէլէնին հիւսնի մու-
վաֆֆագիյեթիինի թէէմին իշուն տահա պիր խայլը թէճ-
ըրլալէլէր իթմէք մուգթազի տիր . . . »

Բօտէնին էֆէնտիսի . - (Սէօզլինիւ քէսէրէք վէ միւ-
թէէմիլանէ պիր թավը ըլա պաշընը սալլայարագ .) Սէօյ-
լէտիյին սէօզլէր բէք տօղրու տըր . լաքին շու պիր գաշ
սաթըր սէօզիւ տէ իլավէ էթ . « Պու իշին նաիլի մուվաֆ-
ֆագիյեթի Օլմասըլլա հասըլ օլաճագ մէնաֆի՝ հիսապսըլ
տըր . ատէմի մուվաֆֆագիյեթիինին նէթայիճինի իսէ ,
քիմանէ իսթիլսրաճա ճէսարէթ իտէմէզ . . . էլ հասըլ , պու
շէյ պիլզիմ իշուն հայաթ վէ մէմաթ մէսէլէսի տիր . իմտի
մագսէտի մութթախիլլէնաիլ օլապիլմէք իշուն , տաիրէի իգ-
թիտար տախիլլինտէ օլան թէտապիր վէ վէսաիթին քեաֆ-
ֆէսինի տէ իսթիմալ իտիպ , հիշ պիր շէյտէն կէրի տուրմա-
մալը , վէ ֆագաթ թէշէպպիւսաթը վագըամըլըլը քէմալը
մէհարէթլէ իճրա իտէրէք , մագսէտ վէ նիյէթիմիլլի խա-
րիճէ սըզտըրմամալըլըլ . . . »

Բօտէն . - (Էֆէնտիսինին պու սէօզլէրինի գայտ ու ի-
լավէ իթտիքտէն սօնրա .) Եազտըմ , էֆէնտիմ :

Էֆէնտիսի . - Էօյլէ իսէ տէվամ էթ . - տէտի :

« Մէվզուրը պահսըմըլ օլան մէսէլէնին հիւսնի մու-

վաֆիադիյեթի հետ թէսհիլ վէ եա թէէմին իշուն, մէգքիւր ֆամիլեանըն ախլաֆը օլան եէտի քիշի հագգընտա պաղը խուսուսի վէ կիզլի թաֆսիլաթ վիրմէքլիյիմիզ իճապիտէր:

« Իշպու մախլամաթ վէ թաֆսիլաթըն սըհհաթը թէէմին իտիլէճէյի կիպի, լէտ էլ հաճէ, ղայէթ մուտագգի-գանէ պիր սուրէթտէ իքմալ տախի օլունաճագ տըր. զի-րա, չիմտիյէ գատար իսթիհսալ օլունան թաֆսիլաթ ա-րասընտա, պաղէն եէքտիկէրինէ մուղայիր չէյլէր պուլըն-տըղընտան, ղայէթ մուֆաասալ մախլամաթը հավի պիր չօգ էվրագ էլտէ իտիլմիշ տիր:

« Թաֆսիլաթը աթիյէ՝ հէր պիր շախս սըրասըյլա զիքը օլունաճագ, վէ անճագ պու կիւնէ գատար իթմամ օլունապիլէն վուգուլաթտան պահս իտիլէճէք տիր: »

Թաֆսիլաթ Ն⁰ 1.

« Մաֆսադէլ Բօշ վէ Պլանշ Սիմն. - Թագրիպէն օն պէշ եաշընտա էքիզ հէմշիրէլէր տիր. չէհրէլէրի ղայէթ տիլ-պէր օլուպ, եէքտիկէրինէ օ գատար միւշապիհ տիրէր քի, պիրինի տիկէրինտէն թէֆրիք իթմէք միւշքիլ օլուր. - իըլգաթէն հալիմ վէ գօրգագ ըսալար տա, ֆիքըլէրի թահ-րիք ու թէհեիճէ միւսթաիտտ տիր: Սիպէրիատա, տիրայէթ ու զէքեալէթ սահիպի օլան վէ Ալլահտան պաշգա պիր չէ-յէ իթիգատ իթմէյէն պիր վալիտէնին աղուշընտա թէր-պիյէ կէօրմիւշ օլտըղլարընտան, մուգատտէն տինիմիզին ահքեամընտան քիւլլիյեէն պի խապէր տիրէր:

« Ժէնէրալ Սիմն՝ պու չօճուգլարըն վէլատէթինտէն էվլէլ՝ զէվճէսինտէն այըըմըշ օլտըղընտան, իքի գըզը պուլընտըղընը հալէա պիլմէզ:

« Վալիտէլէրինի, մուգատտէմա պուլընտըղը մէն-ֆատան տահա ուզագ պիր մէնֆայա սիւրտիւրէրէք, պու դըղլարըն՝ շուպաթըն 13 իւնտէ Բարիստէ պուլընմասը մէն՝ իտիլմիշ զանն օլունըյօրտու. հալ պու քի վալիտէլէրի՝

գօլէրատան պիրտէն պիրէ վէֆաթ իթմիշ օլտըղընտան , մուհիպպի աղիզիմիզ օլան Սիպէրիա վալիսի , շայանը թէ-
էսսիւֆ պիր խաթա սէմէրէսի օշարագ , սիւրկիւն էմրի եա-
լընըզ ժէնէրալ Սիմոնըն զէվճէսինին շախսընա մուհհասըր
տըր զաննըյլա, պու կէնճ գըղլարըն պիր իթիեար ասքէր
տէլալէթիլէ Ֆրանսայա ավտէթինէ միւսաատէ կէօսթէր-
միշ տիր :

« Պու ասքէր՝ գահրաման , սատըզ վէ սէպաթքեար
պիր ատէմ օլուպ , Բէհլէիէ իւնվանըյլա իշարէթ օլընմըշ
տըր :

« Ժէնէրալ Սիմոնըն գըղլարը՝ զարարըզ մախլուղլար
տըր . իւմիտ օլունուր քի , պու սաաթտա Լիբսիքա ճիւլա-
րընտա թէվգիֆ իտիլմիշէր տիր : »

Բօտէնին էֆէնտիսի , մէրգումըն օգու մասընը գաթ՝ ի-
տէրէք .

— Պիր ազ էվվէլ Լիբսիքատան վարիտ օլան մէք-
թուպը օգու քի , պու մալիւմաթը իքմալ իտէպիլէսին :

Բօտէն՝ էֆէնտիսինին էմրինէ իթաաթլա մէքթուպը
օգույընճա, քէմալը մէսէրրէթլէ .

— Իշլէր բէք եօլընտա ճէրէյան իտիյօր . իքի գըղճը-
ղազ իլէ րէհպէրլէրի օլան ասքէր՝ կիճէլէյին Ֆոքոն-Պլան
միւսաֆիրխանէսինտէն գաչմաղա մուվաֆիադ օլմուշլարը-
սա տա , Մոքէրն գարիյէսինտէն պիր ֆէրսախ գատար մէ-
սաֆէտէ, իւչիւ տախի թէվգիֆ իտիլէրէք Լիբսիքայանազլ
իտիլմիշէր , վէ օրատա սէրսէրիլէք թէօհմէթիլէ հապս-
լունմըշլար տըր : Պունտան պաշգա , գըղլարա րէհպէրլէք
իտէն ասքէր տախի , ըսեան , հաքիւմ տէօյմէք վէ միւմախ-
լէյի պիր օտատա հապս իթմէք թէօհմէթլէրիլէ իթհամ
իտիլմիշ վէ ճիւրմի տախի մէրթէպէի սիւպուլէ չըգմըշ
տըր :

Էֆէնտիսի . - Մէմուռն օլտում . Ալմանլարըն ուսուլը
մուհաքէմէսինին ուղուն սիւրմէսինէ նաղարէն , շուպաթըն

13 իւնտէ իբի գըզըն պուրատա պուլընամայաճաղընա է-
մին օլապիլիբիզ. պուլնտան մաատա, պու մուհաքէմէնին
միւմքինի մէրթէպէ ուզամասը իչուն, էլաէն կէլէնի տիրիզ
իթմէմէլիլիզ: Շու սօն վուգուաթը տախի, հաշիյէ սուրէ-
թիլյէ, թափսիլաթընա իլավէ էթ . . . :

Սըրը քեաթիպի, պու էմրէ տախի իթաաթ կէօսթէ-
րէրէք, Մորոք թարափընտան վարիտ օլան մէքթուպըն
խիւլասաի միւնտէրիճաթընը, թափսիլաթը մէպսութէյէ
զամմ ու իլավէ իլլէյիպ .

— Եազըլաը, էֆէնտիմ. — տէտի :

Էֆէնտիսի. — Էօյլէ իսէ տէվամ է'թ. — տէյու ճէվապ
վէրտի :

Թափսիլաթ Ն⁰ 2.

« Մ. Ֆրանսէս Հարթ, Բարիս Գորպիս Բլէն Գարիյէնիս
Ֆապրէթ ասէպի. — Սէպաթքեար, զէնկին, ագիլ, զէքի,
ղայուր, մուսթագիմ վէ թէրպիյէլի պիր զաթ տըր : —
Ֆապրիգասընըն իշճիլէրի քէնտիսինի բէրէսթիշ իտէրճէսի-
նէ սէվէրլէր. չունքի մէրգումանըն սաատէթի հալի իչուն
իւթիրաաթը ատիտէ վէ ճէտիտէյէ մուվաֆֆազ օլապիլ-
միշ տիր : — Մուգատտէս տինիմիզին վէզաիֆ ու ահքեա-
մընը գաթան իյֆա իթմէզ. պուլըն իչուն դայէն Բէհլէիւլ
պիր ատէմ տէյու իշարէթ օլունմըշ տըր : — Սաիր էրպա-
պը սէնաթ, մէրգում հագգընտա հասէտ իտէրլէր վէ քէն-
տիսինի չէքմէզլէր. պուլընար միւնտէրնտա էն չիտտէթի
րագիտի Մ. պարոն Թրիբոյ տըր. պինապէրին, սէնաթքեա-
րանըն չու հըսսըր ըէգապէթ ու ատաւէթլէրինի բէք դօ-
լայլըզլա քէնտի ալէյհինէ չէվիրէպիլիբիզ : — Էկէր մագսէ-
տէ վիսուլ իչուն, թէտապիրի սաիրէյէ տախի միւրաճա-
աթ իթմէք լազըմ կէլսէ, քէնտի հագգընտա եազըլմըշ օ-
լան քէսրէթլի էվրագը կէօզտէն կէչիրէրէք էլպէթթէ պիր
վասըթա պուլապիլիբիզ : — Պու ատէմ միւտտէթի մէտի-

տէտէն պէրու իշարէթ իտիլմիշ օլուպ, ահվալ ու հարէ-
քիաթը տախմա խէֆիյէն թէտգիգ օլընմագտա տըր :

« Մէրաւալ մէսէլէսինէ կէլինճէ, մէրգում էօյլէ պիր
ուսթալըզլա իղֆալ իտիլմիշ, վէ էթրաֆընտա էօյլէ տու-
զագլար գուրուլմըշ տըր քի, մէզքիւր միտալեալարըն միւս-
թէլղիմ օլաճաղը մէհաֆիին էհէմմիյեթինի շիմտիյէ գա-
տար անլայամամըշ տըր : Պունտան գաթը նազար, քէնտի-
սինին խապէրի օլմագսըզըն, էթրաֆընտա տախմա ճասուս-
լար պուլունտըրըլմագտա վէ էն էտնա հարէքեաթը պիլէ
թէճէսսիւս իտիլմէքտէ տիր : - Էն աղիզ տօսթլարընտան
պիրիսի, քէնտիսինին ահվալ ու հարէքեաթընը կէօղէթ-
մէքտէ օլտըղընտան, մէրգում վասըթասըյլա էն խաֆի
էֆքեար ու նիյաթընա պիլէ մութթալի օլապիլիրիզ : »

Թաֆէլէ 3.

« Բէն ճաւա . - Օն սէքիզ եաշընտա պիր տէլի գան-
լը տըր . թապ'ան ճէսուր վէ ալիճէնապ, ֆիքրէն մաղ-
րուր, մուսթագիլլ վէ վահշէթբէրվէր պիրիսի տիր : - Ժէ-
նէրալ Սիմոնըն մուհիպպի սատըգը տըր . չունքի միւ-
մաիլէյհ ժէնէրալ՝ պու տէլի գանլընըն բէտէրի օլան Գ-
հա-Սէլլէ Հինտիսթանտա Ինկիլիզլէրէ գարշը իթմիշ օլտը-
ղը մուհարէպէտէ, ասաքիրինի գօմանտա իթմիշ տիր : -
Ճալմատան պահս իտիլմիզ, սըրֆ պիր խաթըրէտէն ի-
պարէթ տիր . չունքի վալիտէսի՝ հէնուզ կէնճիք ճաղըն-
տա իքէն վէֆաթ իթմիշ, վէ պու սըրատա էպէվէյնի Պա-
թավիատա պէր հաեաթ պուլունմըշ տըր : Հալ պու քի,
պունլար տախի վէֆաթ իթտիքտէ, միրասլարընէ ճալմա-
վէ նէ տէ բէտէրի թարաֆընտան թալէպ իտիլմէմիշ օլտը-
ղընտան, ճալմանըն վալիտէսինին միրասըյլա ճիհէթի թէ-
ալլիւգի պուլընան միտալեայը էլտէ իտէրէք, նէ կիպի մէն-
ֆաաթլարա նաիլ օլաճագլարընը հէր իքիսի տէ պիլմէզ-
լէր : »

Բօտէնին էֆէնտիսի սէօզիւնիւ գաթ՝ իտէրէք .

— Պաթավիատան կէլէն մէքթուպը օգու քի , ճալմա հագգընտա եազմըլ օլտըղըն թափսիլաթը իքմալ իտէսին . - տէտի :

Բօտէն . - (Մէքթուպը օգուտըգտան սօնրա .) Իշթէ պիր էյի խապէր տահա . . . Պաթավիատա թիճարէթլէ մէշղուլ օլուպ , Բոնտիշէրիտէքի մէքթէպիմիզտէ թահսիլ կէօրմիւշ օլան Մ . Ժօզիւէ Վան Տահէլ , Կալկաթա մուխպիրին . տէն խապէր ալմըլ քի , ճալմանըն բէտէրի՝ ախիրէն Ինկիլիզլէրէ գարշը իթմիշ օլտըղը մուհարէպէ էսնասընտա ուրուլուպ վէֆաթ իթմիշ , վէ ճալմա տախի բէտէրինին թախթը հիւքմտարիսինտէն մահրում իտիլէրէք , մուվազգաթէն Հինտիսթան գալալարընտան պիրինէ կէօտէրիլմիշ տիր :

Էֆէնտիսի . - Շիմտի թըշըրինի էվվէլին էվախըրընտա պուլունըյօրըզ . իմտի , բրէնս ճալմանըն սէպիյլի թախիլիյէ օլունուպ տա Հինտիսթանտան հարէքէթ իտէճէյի թէսլիմ օլունսա պիլէ , մէրգում շուպաթ այընտա անճագ Բարիսէ մուվասէլէթ իտէպիլիր . . . :

Բօտէն . - Մ . Ժօզիւէ՝ պու պապտէ իպրաղը սատագաթ ու ֆէտաքերարի իտէմէտիյինտէն տօլայը թէէսսիւֆ իտիյօր . Լաքին , քեաֆֆէի իհթիմալաթ խիւաֆընտա օլարագ , բրէնս ճալմանըն սէպիյլի թախիլիյէ իտիլիր վէ եա մահպուս պուլընտըղը գալատան ֆիրարէ մուվաֆֆազ օլուրսա , հիշ չիւպհէ գալմազ քի վալիտէսինին միրասընը թալէպ իթմէք իւզրէ Պաթավիայա կիտէճէք տիր . չունքի միւմաիլէյհ՝ պու կիւնքի կիւնտէ պունտան պաշգա պիր շէյէ մալիք տէյիլ տիր , 0 վազթ՝ Մ . Ժօզիւէ Վան Տահէլին սատագաթ վէ ֆէտաքերալըղընս էմիլյեթ իտէպիլիրիլ . . . : Լաքին Մ . Ժօզիւէ , պու խըտմէթինէ մուգապիլ , քէնտիսիլէ մուամէլաթը թիւճճարիյեէտէ պուլընան ֆապրիգա սահպի վէ պանքէր Մ . պարօն Թրի-

բօնըն սէրվէթի հագգընտա իւք բօսթա իլէ մալիւմաթը սահիհա վէ մուսարրահա թալէպ իտիյօր :

Էֆէնտիսի . - Պու պապտէ զայէթ միւպհէմ պիր ճէվապ վէր , չունքի Մ. Ժօզիւէ՝ շիմտիյէ գատար պիր զայրէթի ճիւղիյէտէն պաշգա պիր շէյ կէօսթէրմէմիշ տիր : Իշպու մալիւմաթը ճէտիտէյի տախի ճալմա հագգընտա . քի թափսիլաթա իլավէ էթ . . . :

Րօտէն՝ իշպու էմրէ իմթիսալէն եազմաղա պաշլատը . էֆէնտիսի իսէ՝ պիր գաշ սանիյէ գատար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա , ըզհարը թէաճճիւպ իտէրճէսինէ .

— Մ. Ժօզիւէ՝ ճալմանըն բէտէրինին վէֆաթընտան վէ ճալմանըն հապս իտիլմէսինտէն պահա իթտիյի հալտէ , Ժէնէրալ Սիմոն հագգընտա հիշ պիր շէյ սէօյլէմէյօր մը . - տէյու սօրտու :

Րօտէն . - (Եազմագտա տէվամ կէօսթէրէրէք .) Խա՛յր , հիշ պիր շէյ սէօյլէմէյօր :

Րօտէնին էֆէնտիսի՝ թէքրար սիւքիւթ իտիպ պիր սուրէթի միւլահազաքեարանէտէ օտանըն էնինէ պօյունա կէզինմէյէ պաշլատը : Պիր գաշ տագըգա սօնրա , Րօտէն « Պու տա պիթտի . » տէտի :

Էֆէնտիսի . - Էօյլէ իսէ գրաաթտա տէվամ էթ . - տէյու էմր իյլէտի :

Թաֆիւթ ՆՕ Կ.

« Մ. Ժո՛ւ Րէննէճն , Լաֆալլ Գուլ-Թու-Նի . - Մ. Ֆրանսուա Հարտինին ըագիպի օլան Մ. պարոն Թրիբոնըն ֆապրիգասընտա իշճի տիր : - Պու առէմ՝ ճիւնիւն , թէնպէլ , գալկաճը վէ մուսրիֆ պիրիսի տիր : Մէրգում , զէքեա . վէթտէն քիւլիյէն մահրում տէյիլ իսէ տէ , թէնպէլիւք , ըյշ ու իշրէթ վէ սէֆահաթ քէնտիսինի պիւսպիւթիւն չըղըրտան չըգարմըշ տըր : - Պիղիմ զայէթ մահիր վէ էմնիյէթլի ճասուլարըմըլտան պիրի՝ պու իշճինին Սէֆիզ Սո .

լիվոյ նամը վէ Լա Բէ Պատան(1) լազապը իլէ մարուֆ օլան մաշուգէսիլէ իւլֆէթ բէյտա իլլէմիշ, վէ մէզպզարէ վա-
սըթասըյլա ժաք Բէննըքօն իլէ տէ տօսթ օլմըշ տըր :
Պինաէն ալէյհ, շուպաթըն ԱՅիւնտէ մէրգուժ իշճիլի Բա-
րխատէ պուլընմաղա մէճպուր իտէն մէնաֆիի ազիմէտէն
քէնտիսինի քիւլլիլէն մահրում ատտ իաէպիլիլիլ . . . :

Թաֆալէֆ Ն⁰ 5.

« Գաբրիէլ Բէննըքօն , ժալալիէ եճնէպիլէտէ վալիլի իտէն բա-
հի . - Պուլնտան էվվէլ զիքրի սէպգաթ իտէն իշճինին ու-
զազ պիր խըսըմը տըր . լաքին նէ՛ պէօյլէ պիր խըսըմը օլ-
տըղընը , վէ նէ՛ տէ պէօյլէ պիր խըսըմըզը պուլընտըղը-
նը պիլմէզ : Եիւզ իւսթիւնէ պըրաղըմըշ պիր էօքսիւզ օ-
լուպ , Տալուք լազապըյլա մարուֆ օլան պիր ասքէրին Ֆը-
րանսուազ Պօտուէն համ զէվճէսի թարաֆընտան գապուլ
վէ հիմայէ իտիլմիշ տիր :

« Էկէր , քեաֆֆէի իհթիմալաթ խիլաֆընտա օլարազ ,
պու ասքէր պիր կիւն Բարիսէ կէլէճէք օլուրսա , զէվճէսի
վասըթասըյլա մէրգուժ իւզէրինտէ շիտտէթլի պիր նու-
ֆուզ բէյտա օլընապիլիլի : Պու գատըն՝ ճահիլ , սատէտիլ
վէ սօն տէրէճէ տինտար պիր մախլուզ օլտըղընտան , միւտ-
տէթի մէտիտէտէն պէրու իւզէրինտէ նամահտուտ պիր
հուֆուզըմըզ վար տըր : - Գաբրիէլ՝ ըհհիպլիք սիւքինէ
տախիլ օլմադտան աշուրի միւթէնէֆֆիր օլմագլա պէրա-
պէր , պու գատըն վասըթասըյլա գանի օլարազ , մուվա-
ֆազաթ կէօսթէրմիշ տիր :

« Գաբրիէլ շիմտի եիկիրմի պէշ եաշընտա պիր տէլի-
գանլը տըր , թապիաթը աա , չէհրէսի տէ մէլէյէ պէնզէր .
ֆէզալիլի ատիտէ վէ խասալիլի հատիտէ իլէ մութթասըֆ

(1) Իշըթէթ մէֆթուէսի :

տըր : Հայֆա՛քի , հէնկեամը սապավէթինտէ , Տակոպէրին
օղու Ակրիքօլ իլէ պէօյիւմիւշ տիւր : - Պու Ակրիքօլ հէմ
շաիր , հէմտէ չալըշգան պիր իշճի օլուպ , Մ. Փրանսուա
Հարտինին ֆապրիգասընտա չալըշըր . մա մաֆիհ , զիհնի
միւսթէհճէն , վէ չայանը նէֆրէթ պիր թագըմ էֆքեարը
ֆէյլէսօֆանէ իլէ մալամալ տըր : - Վալիտէսինի պիր մու-
հապպէթի շէտիտէ իլէ սէվէր : - Խըլգաթէն՝ մուսթագիմ
իւլ աթվար , ղայրէթքեար վէ սատագաթշիար պիր տէլի-
գանըլ իսէ տէ , հըսսիյեաթը տինտարանէտէն քիւլլիյէն
արի , վէ ահքեամը մէղհէպիյեհտէն պի խապէր տիր : - Պու
իշճի տէ ղայթ Բէհլէիէ տէյու իշարէթ իտիլմիշ տիր . պու
սէպէպտէն նաշի , Գարրիէլ իլէ արա սըրա կէօրիւշմէսի
մուճիպի էնտիշէմիղ օլուրտու . չուհքի օ պիշարէյի տախի
չըզըրտան չըգարըր տէյու գօրգույօրտուգ :

« Գարրիէլ պիլէ , էվսաֆը մէմտուհէ վէ միւքէմմէ-
լէյի հաիղ պուլընմագլա պերապէր , չիւպհէ վէ էնտիշէ
վէրմէքտէն խալի դալմայօր , Հաթթա , քէնտիսինէ էֆ-
քեար ու թէրթիպաթըմըզը պիլտիրմէքլիյի թէէիսիւրէ մէճ-
պուր օլտուգ . զիրա , ճիւզի պիր թէտպիրսիղլիք վէ եանլըշ պիր
հարէքէթ , անը տա էն Բէհլէիէլէ ատէմէր սըրասընա կէ-
չիրէպիլիր իտի : - Պինաէն ալէյհ , հիշ օլմաղսա շու-
պաթըն 13 իւնէ գատար քէնտիսիյլէ սօն տէրէճէ իհ-
թիրաղլա տավրանմալը տըր . զիրա , թէքրար իտէրիղ
քի , կէրէի էնդիսիյի , վէ կէրէի էէվի հոպէնդի Բարիսի պու-
լէմալէպի պինիհայէ իւմիտլէր վէ մէնֆաաթլար մէվճուտ
տըր :

« Մէրգում հագգընտա իհթիեաթքեարանէ տալ-
րանմաղա մէճպուրիյեէթ պուլընմասը սէպէպիյլէ տիր քի , Ա-
մէրիգայա վաիղլիյէ կիթմէսինէ մուվաֆագաթ կէօսթէ-
րիլտի . չուհքի քէնտիսի , մէլէքլէրէ մախսուս պիր հիլմ
ու միւլայէմէթլէ մութթասըֆ պուլընմագլա պերապէր ,
սօն տէրէճէ պիր սէպաթ ու ճէսարէթէ վէ սէրսէրիյանէ

պիր ֆիքրէ մալիք օլտըղընտան , վահիզէրին մուխաթարաւ-
լը էօմրիւնէ քէնտիսինին տախի իշթիրաք իթմէսինէ միւ-
սաատէ կէօսթէրմէքտէն պաշգա պիր չարէ պուլընա-
մատը :

« Լաքին , պիզէն զիեատէսիյլէ գըյմէթտար օլան պիր
ատէմին հայաթընը հէր տիւրլիւ թէհիքէտէն մուհաֆա-
զա իթմէլէրի իչուն , Չարլսթառնտաքի ճէմիյեթ ըէիս-
լէրինէ էն շէտիտ էվամիր ու թալիմաթ վէրիլտի . իմտի ,
չուպաթըն 13 իւնտէն պիր վէ եա իքի այ մուգատտէմ
Բարիսէ կէօնտէրէճէքլէր տիր . »

Բօտէնին էֆէնտիսի , մէրգուլըն սէօղիւնիւ թէքրար
գաթ' իտէրէք .

— Շիմտի տէ Չարլսթառնտան կէլէն մէքթուպը օ-
գու քի , պու թաֆսիլաթը տախի իքմալ իտէպիլէսին . -
տէտի :

Բօտէն . - (Մէքթուպը օգուտըգտան սօնրա .) Գաբ-
րիէլին՝ Բօշէօղ (գայալըգլը) տաղլարընտան ավտէթի պու
կիւն եարըն պէքլէնմէքտէ իմիչ . մէրգուլ՝ ըիւէսաի ճէ-
միյեթին սէօղլէրինի տինլէմէքսիզին , օրալարա գատար
եար եալընըզ վահիզիյէ կիթմիչ :

Էֆէնտիսի . - Ամմա տա թէտպիրսիզլիք հա' . . . :

Բօտէն . - Լաքին հիչ պիր թէհիքէյէ ուղրամամըչ
օլմալը քի , Չարլսթառնա ավտէթ իթմէք իւզրէ օլտըղը-
նը խօտ պէ խօտ պիլտիլմիչ տիր . . . : Վազը օլան իշարա
նազարէն , պու այըն էվասըթընը կէչիրմէքսիզին , օրայա
վասըլ օլուր օլմազ , տէր հալ Ֆրանսայա կէօնտէրիլէճէք
տիր :

Էֆէնտիսի . - Թաֆսիլաթը մէգքիւրէյէ պու մալիւ-
մաթը տախի իլավէ էթ . . . :

Բօտէն . - (Պիր միւտտէթճիք սօնրա .) Պու տա եա-
զըլտը :

Էֆէնտիսի . - Էյյլէ իսէ տէվամ էթ . - տէտի :

Թափախելի ՆՕ 6.

« Մարտիկ Սարգիս Բենեֆոն Կարգովի. - Դուշ-թու-
նիւ (չըպլագ եւթան) լագապըյլա մարուֆ օլան ժաք Բէն-
նըբօնըն վէ րահիպ Դարբիէլ Բէննըբօնըն ուղագ պիր խը-
սըմը ըսա տա, պէօյլէ պիր խըսըմըլըն վիճուտընտան գա-
թան խապերտար տէյիլ տիր: - Դարիպէն երկիրմի պիր
եաչընտա օլաճագ տըր: Տիւնեանըն էն ճագիպ, էն
տիլֆէրիպ չէհրէսինէ, սարըմթրագ օլմագլա պէրապէր,
էն նատիտէ պիր հիւան ու ճէմալէ, ղայէթ շաեանը թագ-
տիր պիր գուվվէի զիհնիյեէյէ վէ քիւլլիյէթլի պիր սէր-
վէթ ու սամանա մալիք, վէ պիլ ճիւմէ զէվգիյեաթը ճիւ-
մանիյեէյէ մաիլ պիր գըղ տըր: Պու գըղըն թապ'ան
հաիղ օլտըղը ճիւրէթ վէ քիւսթախըղ կէօղ էօնիւնէ կէ-
թիթիլտիքտէ, մէզպուրէնին իսթիգպալիտէն գօրգու-
լուր:

« Պէրէքէթ վէրսին քի, քէնտի իքինճի վասիսի օլան
Մ. Թըրբոյ (1829 սէնէսինտէ Պարոն իւնվանընը իհրաղ
իթմիշ օլուպ, Գարտովիլ տուգասը օլան միւթ էվէֆֆա գօնթ
տը Բէննըբօնըն սապըղ մասլահաթկիւղարը) մատմուղէլ
Գարտովիլին խալասընըն մէնաֆիինէ պաղլանմըլ վէ հէման
տա անըն հիւքմ ու թէէսիրի թահթընտա պուլունմըլ տըր-
Շու հալտէ, սէպաթքեար վէ սէրպէսթ պէօյլմիւլ օլան
պու կէնճ գըղըն սէօյլէմէքտէն իճթինապ իթմէտիյի, վէ պու
մէսէլէնին լէհինէ օլարագ գուլլանամատըղմըղ ղարիպ
էֆքեար ու մէգասիտինէ գարչը բէնչէլէյմէք իշուն էհի-
յէթլի վէ միւհթէրէմ խալասըյլա Մ. Թըրբոյա իթիմատ
իտէպիլիլիղ. չունքի . . . »

Բօտէն տէվլամ իտէմէաի. զիրա սօգագ գաբուսը-
նա ուրըլան իքի տարպէ, սէօղիւնիւն տէվլամընա մանի օլ-
տու:

Սըրը քեաթիպի տէր հալ այաղա գալգըպ , գաբույը չալան քիմ օլտըղընը անլամագ իւզըէ , տըշարըյա չըգտը . պիր միւտտէթծիք տըշարըտա գալսըգտան սօնրա , էլին տէ իքի մէքթուպ թուլթմըշ օլտըղը հալտէ , իչէրիյէ կիրիպ շու սէօղլէրի սէօյլէտի .

— Մատամ բըէնսէս՝ պիր թաթարըն ալիմէթին տէն իսթիֆատէ իտէրէք , պու մէքթուպը կէօնտէրմիշ տիր . . . :

Էֆէնտիսի . - (Բօտէնին սէօղլէնիւ աղղընտա պըրագարագ .) Բրէնսէսին մէքթուպընը պանա վէր . . . չաբուգ օլ . . . վալիտէմ հագգընտա նիհայէթ խապէր ալըյօրում . - տէտի :

Հալ պու քի , պու մէքթուպըն պիր գաչ սաթըրընը օգուր օգումագ , պէնզի սար սարը քէսիլտի , վէ չէհրէսին տէ իսէ տէրին պիր հայրէթ վէ էսէֆէնկիզ պիր մաղմու միյեթ էսէրի միւշահէտէ իտիլտի : Պատէհու՝ հէյէճանը գալպինի սէթը իտէմէյէրէք .

— Վալիտէճիլիմ . . . ա՛հ , Վա՛ Բապպի , վալիտէճիլիմ . . . - տէյու նիտա իթմէյէ պաշլատը :

Բօտէն , էֆէնտիսինին աճը աճը նիտալարը իւզէրինէ , եէրինտէն գալգարագ թէլաշլը պիր թավը ըլա .

— Նէ՞ , պիր ֆէլաքէթ մի վուգու պուլմըշ . - տէյու սօրտու :

Էֆէնտիսի . - (Պիր թավըրը նէվմիտանէ իյէ .) Վալիտէմին քէսպի իֆագաթ իթմէսի մէյէր էսասսըղ պիր շէյ իմիշ . թէքըրար վէխիմ պիր հալէ կիրիֆթար օլմուշ . մա մաֆիհ , հէքիմ՝ պէնիմ հուզուըմ պէլքի քէնտիսինի գուրթարըր իւմիտինտէ պուլընըյօրմըշ . չունքի պիլա ֆասըլա պէնի չաղըրըյօր , վէ ասայիշի գալպլէ էօլմէք իչուն պէնի պիր տէֆա տահա կէօրմէք արղուսընտա պուլընըյօրմըշ : Ա՛հ , վալիտէմին պու սօն արղուսը մուգատա առէս տիր . . . պու արղույա մուվաֆագաթ իթմէմէք ,

վալիտէմին ճաննա գաստ իթմէք տէմէք տիր . . . : Այլա՜հ
վէրէ տէ վագթընտա եէթիշէպիլէ իտիմ . . . զիրա պուրա-
տան բրէնսէսին մէմէքէթինէ կիտէպիլմէք իշուն , կիճէ
կիւնտիւզ եիւրիւյերէք թամ իբի կիւն լազըմ տըր :

Բօտէն . - (Էլլէրինի պիրի պիրինէ գալուշտըրարագ
վէ կէօղլէրինի տէ սէմայա տօղրու գալտըրարագ .) Ա՛հ ,
եա՛ Բապպի . . . պու նէ՛ ֆէլաքէթ . . . :

Էֆէնտիսի իսէ՛ շանը քէմալը շիտտէթլէ չալըպ իշէ-
րիյէ կիրէն պիր իիթիեար խըրմէթճիյէ խիթապէն .

— Չարուգ սէյահաթ արապառնը հազըրլայընը վէ
պանա լազըմ օլան շէյլէրի տէ արապանըն սանտըղընա դօ-
յընըզ . գարուճը տախի տէրհալ պիր արապայա պինսին
վէ բօսթա պարկիլլէրինի կէթիրմէյէ կիթսին . . . : Պիր
սաաթա գատար պէհէմէհալ եօլա չըգմագ լազըմ տըր . -
տէտի :

Խըրմէթճի , պու էմրի ալարգտան սօնրա , ալէլ աճէ-
լէ տըշարըյա չըգտը :

Բօտէնին էֆէնտիսի , տէրեաի հիւզն ու մաթէմէ
միւսթաղըրագ օլարագ , պիր սանտալիէ իւզէրինէ տիւշտիւ
վէ եիւզիւնիւ էլլէրի իշինէ ալարագ .

— Վալիտէճիյի՛մ . . . ա՛հ . . . վալիտէճիյի՛մ . . .
արթըգ սէնի կէօրմէյէճէք միյիմ . . . պու բէ՛ք տէհ-
շէթլի շէյ տիր . - տէյու հայգըրմաղա պաշլատը :

Մէրգուլմըն պու քէտէրի՛ սամիմի վէ հագիգի իտի .
զիրա պու ատէմ վալիտէսինի տէրէճէի նիհայէտէ սէվեր
իտի . մուհապպէթի ֆէրզէնտանէ կիպի պիր հըսսը մանէ-
վի՛ հօմրիւնիւն էքսէրիյա միւճրիմանէ օլան ինգիլապա-
թընտան խալէլտար օլմագսըզըն կէշէպիլմիշ իտի . . . :

Պիր քաշ տագըզա սօնրա , Բօտէն էլինտէ թուլթմագ-
տա օլտըղը իբինճի մէթթուպը տախի էֆէնտիսինէ կէօս-
թէրմէյէ ճէսարէթ իտէրէք .

— Պու մէթթուպ տախի Մ . Տիւբլէսի թարաֆընտան

կէօնտէրիւմիչ վէ բէք մուհիմմ, բէք միւսթաճէլ պիր շէյ
իմիչ... - տէտի :

Էֆէնտիսի . - ինչ օլտըղընը անլա տա ճէվապընը վէր .
զիրա պէնիմ ագլըմ պաշըմտա տէյիլ տիր... :

Րօտէն . - (Մէքթուպը Էֆէնտիսինէ թագտիմ իտէ-
րէք .) Մահրէմանէ եազըլմըշ պիր մէքթուպ տըր , Էֆէն-
տիմ . պինաէն տլէյհ , զարֆընըն իւզէրինտէքի իշարէթ-
տէն տաթի միւսթէպան օլտըղը վէճհ իլէ , պու մէքթու-
պը աշմալա սէլահիյեթիմ եօգ տուր . - տէտի :

Րօտէնին Էֆէնտիսի պու իշարէթի կէօրաիւքտէ , եիւ-
ղիւնտէ նազապիլի թարիֆ պիր խէվֆ ու իհթիրամ էսէրի
միւշահէտէ օլունտու , վէ էլլէրի տիթրէմէքտէ օլտըղը հալ-
տէ մէքթուպըն մէօհրիւնիւ սէօքտիւ :

Պու մէքթուպտա շու սէօզլէր եազըլմըշ ըտը .

« Հէր պիր իշի թաթիլ իտէրէք... պիր տազըզա պի-
լէ ֆէվթ իթմէքսիզին... հարէքթ իտիպ պուրայա կէլ
...Մ. Տիւրքէսի սէնին եէրինէ կէչէճէք տիր . քէնտիսինէ
պէօլլէ էմր իտիլմիշ տիր... »

Մէրգում , պու մէքթուպըն միւնտէրիճաթընը օգու-
յընճա , պահըր մէեուսիյեթէ վարարագ .

— Եա՛ Րապպի... վալիտէմի պիր տահա կէօրմէքսի-
զին գալգըպ կիթմէ՛ք... լաքին պու բէք տէհչէթլի շէյ
... միւմքինսիզ տիր... պէլքի տէ անըն հայաթընա գաստ
իթմէք տիր... էվվէթ... քէնտիսինի գաթլ իթմէք կի-
պի պիր խըյանէթ... պիր ճինայէթ տէմէք տիր . - տէտի :

Պու սէօզլէրի սէօլլէտիյի վազթ , կէօզլէրի պիթթէ-
սատիւֆ , ուֆազ ուֆազ գըրմըզը խաշ իշարէթլէրինի
հալի օլան քիւրէի մուսաթթահայա աթֆ օլունտու :

Պունը կէօրիւր կէօրմէզ , գալպինտէ պիր թէպէտ-
տիւլի նակէհանի զուհուր իյլէտի . զանն իտէրսին քի , օ
տէրէճէ ըզհարը թէէսսիւր ու թէէլլիւմ իթտիյինտէն տօ-
լայը , նատիմ վէ բէչիման օլտու . չէհրէսի՝ հէր նէ գատար

հիւզն ու քէտերտէն խալի գալմատը իսէ տէ , ըէֆթէ ըէֆթէ էսկի սիւքիւնէթ ու մէթանէթինի պուլտու . . . : Պու ուղուրսուզ մէքթուպը սըրը քեաթիպինէ վէրտի վէ թա ճիկէրինտէն չըգմըչ օլան պիր ահը տէրունը թէսքին իտէրէք .

— Սըրա նումէրօսըյլա սազլայը վէր . - տէտի :

Բօտէն մէքթուպը ալըպ իւզէրինէ պիր նումէրօ եազ տըգտան սօնրա , խուսուսի պիր մահֆաղա իչինէ գօյտու , էֆէնտիսի իսէ՝ պիր միւտտէթճիք սիւքիւթ տուրտըգտան սօնրա .

— Պունտան պէօյլէ Մ. Տիւրլէսինին էվափրինէ կէօ . ըէ հարէքէթ իտէճէքսին վէ անընլա պէրապէր չալըչաճագսըն . Դիւլէալը մէսէլէսինէ մախսուս օլարագ գալէմէ ալտըղըն թաֆսիլաթը քէնտիսինէ թէսլիմ իտէճէքսին . միւմաիլէյհ , քիմէ կէօնտէրիլէճէյինի պիլիր : Տէմինճէք Պաթափատան , Լիբսիքատան , վէ Չարլաթաունտան վարիտ օլան մէքթուպլարա սէօյլէտիյիմ մէալտէ ճէվապ վէրէճէքսին : Ժէնէրալ Սիմոնըն գըղլարընը Լիբսիքատա ալըգօյմագ իչուն թէտապիրի լազըմէյի իճրա իթմէք , Դաբրիէլին Բարիսէ ալտէթինի թէսրի՝ իյլէմէք , վէ քեաֆֆէի իհթիմալաթ խարիճինտէ օլարագ բրէնս ճալմա Պաթափալա կիտէճէք օլուրսա , միւմաիլէյհի օրատա ալըգօյմագ իչուն , Մ. Ժօղիւէ վան Տաէլին ղայրէթ վէ սատագաթընա իթիմատ իտիլմէքտէ օլտըղընը մէրգուճա պիլտիրմէք մուգթազի տիր . - տէտի :

Պու ատէմ , հալէթի նէզ'է կէլմիչ օլան վալիտէսինին քէնտիսինի եանընա չաղըրտըղը պիր սաաթտա պիլէ պու տէրէճէ սօղուգ գանլըլըգ կէօսթէրմէքտէ օլուպ , պիր ազ սօնրա , օտատան չըգտը վէ քէնտի տաիրէսինէ չէքիլտի :

Բօտէն իսէ՝ քէնտիսինէ էմը օլընան ճէվապլարը հուրուֆաթը մէրմուզէյէ թահվիլ իթմէքլէ մէչղուլ օլտու :

Իւշ չարեւէք սաաթ սօնրա , բօսթա պարկիրէրինն չընղըրադ սէտալարը իշիտիւմէյէ պաշլատը : Իխթիեար խըտմէթճի , քէմալը իհթիեաթլա գաբույը ուրտըգտան սօնրա իշէրիյէ կիրէրէք :

— Ուրապա գօշոււմըշ տըր , էֆէնտիմ . — տէտի :

Բօտէն պաշըյլա պիր իշարէթ իտիպ իխթիեար խըտմէթճի տըշարըյա չըգտը . քէնտիսի տախի էֆէնտիսինն տա'իրէսինէ կիտիպ գաբույը եաւաշճա ուրտըգտան սօնրա , քէյֆիյէթի անլաթ տը :

Էֆէնտիսի' սէյաճաթ արապասընն գօշոււմըշ օլտըղընը Բօտէնտէն անլայընճա , օտասընտան չըգտը . չէհրէսի էկէրչի տախիա թէմքինլի վէ ֆիւթուրսըղ ըտը ըսա տա , տէհշէթպախշ պիր սուրէթտէ սարարմըշ ըտը . էլինտէ տախի պիր մէքթուպ թուլմադտա օլուպ , Բօտէնէ խիթապէն .

— Պու մէքթուպ վալիտէմէ կիտէճէք . . . չիմտի պիր թաթար վասըթաուըյլա կէօնտէր . — տէտի :

Բօտէն . — Պաշ իւսթիւնէ , էֆէնտիմ . . . :

Էֆէնտիսի . — Լիբսիքա , Պաթաւլիա վէ Չարսթաուճա կիտէճէք իւշ մէքթուպը տախի պու կիւն պէհէմէհալ հէր վադթըքի բօսթա իլէ կէօնտէրմէլիսին . իշիտիյօրմընն . . . ինէ տէրէճէ էհէմիյէթլի օլտուգլարընը սէօյլէմէյէ հաճէթ եօգ տըր :

Պու ատէմին սօն սէօղլէրի պուճնլար օլտու : Մէրգուճ' պիրտէն պիրէ իսթիհալ իթտիյի էվամիրի պի ռահմօնէ պիր իթաաթլա իճրա իտէրէք , Նիհայէթ վալիտէսինի պիր տահա կէօրմէքսիզին մուֆարադաթ իտիյօրտու :

Սըրը քեաթիպի' էֆէնտիսինի իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ արապասընա գատար թէշի' իյլէտի :

Արապաճը էյէրին իւղէրինտէն արգասընա տէօնէրէք .

— Հա'նկը թարաֆա . . . էֆէ'նտի . — տէյու սօրտու :

Բօտէնին էֆէնտիսի' ընչգըրըղա միւշապիհ օլան պիր ահը տէրուճ չէքմէքտէն քէնտիսինի մէն' իտէմէյիպ .

— ԻԹԱԼԻԱ . — տէյու ճէվապ վէրտի :

Բօտէն՝ էֆէնտիսինի քէմալը իհթիրամ վէ թէվազու իլէ սէլամատըգտան սօնրա , արապանըն սիւրաթլա հարէթ իթտիյինի կէօրիւնճէ , ումուզլարընը պիր թավըր իսթիհգար իլէ գալտըրտը , վէ պատէհու սօղուգ վէ չըպլագ օլան պէօյիւք սալոյա ալտէթ իյլէտի :

Պու ատէմին թավըր , շէքլ ու շէմաիլի վէ հարէքեաթը թէպէտտիւլ իթմիշ իտի : Չանն իտէրսին քի պիրտէն պիրէ պէօյիւմիւշ օլուպ , պիր ազ էվվէլ պիր ինգըյատըր զէլիլանէ իլէ հարէթէթ իտէն օ ինսան մաքինասը տէյիլ իտի . սիմաի խուշունէթնիւմասը վէ նազարը շիտտէթտիսարը պիրտէն պիրէ ճանլանըպ պիր տէսիսէի շէյթանէթ քեարանէ իլէ բարլամաղա պաշլատը : Ինճէ վէ ըէնկսիղ տուտագլարընտա իսէ պիր խանտէի միւսթէհզիյանէ միւշահէտէ օլունուպ . մէյիթիլ եիւզիւնէ միւշապիհ օլան շէհրէսինտէ տալի ասարը մէմնունիյէթ վէ խօշնուտի նիւմանն օլտու :

Պատէհու , քիւրէի մուսաթթահանըն գարչըսընտա թէվագգուֆ իտիպ , պիր ազ էվվէլ էֆէնտիսինին իթտիյի կիպի , քէնտիսի տալի քէմալը սիւքիւթ վէ տըգգաթլա քիւրէի մէգքիւրէյէ պագմաղա պաշլատը . . . : Պու սուրէթլէ պիր միւտտէթ տուրտըգտան սօնրա , քիւրէնին իւզէրինէ էյիլիպ վէ անը գօլլարը արասընա այըպ պիր գաշ տագըգա գատար հըլան կէօղլէրինէ միւշապիհ օլան կէօղլէրիլէ անը էյիճէ թէտգիգ իյլէտի . պատէհու , բարմագլարընը սաթհը իւզէրինտէ կէզտիրիպ եասը վէ քիրլի թըրնագլարըյլա տա գըրմըգը խաշ իշարէթլէրինի հավի օլան իւշ նօգթայա այրը այրը ուրտու :

Եէքտիկէրինտէն զայէթ ուզագ մահալլէրտէ վագըր օլան իչպու նօգթալարըն հէր պիրիսինի պու սուրէթլէ իշարէթ իթմէքլէ պէրապէր , եիւքսէք սէտա իլէ տալի . -

«Լիրսի՛քա . . . Չարլսթա՛ուն . . . Պաթա՛վիա » տէյու
խամէրինի վէրմէքտէ, վէ տուտագլարընտա իսէ՝ ճէհէննէմի
պիր թէպէսսիւմ՝ բարլամագտա ըտը :

Պիր ազ կէչինճէ, տէրեաի թըֆէքքիւրաթ ու միւլա-
հազաթա տալարագ սիւքիւթ իյլէաի :

Պու ուֆագ թէֆէք, իխթիեար, նաքէս, բէժմիւր-
տէ գըյաֆէթլի վէ էօլիւ չէհրէլի ատէմ, քիւրէի մէզքիւ-
րէնին իւզէրինտէ պու սուրէթլէ սիւրիւքլէնտիյի սըրատա,
էֆէնտիսինտէն տահա տէհչէթլի, տահա գօրգունճ կէօ-
րիւնիւյօրտու : Հաթթա էֆէնտիսի, մաղրուրանէ պիր
թաւր ըլա այագ իւզէրինտէ տուրըպ քիպր ու ազամէթ, վէ
քիւսթախլըգ սաիգասըյլա էլինի, թահթը թէհաքքիւմինէ
ալմագ իսթէյօր կիպի կէօրիւնտիւլիւ քիւրէի մուսաթ-
թահանըն իւզէրինէ գօյտըղը սըրատա, տիւնեատա էն
միւտհիչ, էն գօրգունճ պիր ատէմ սայըլմագ մը ըտը :

Բօտէնին էֆէնտիսի՝ շիքեարընըն պաշը ուճընտա
տուրմագլա պէրապէր, բէք զիյատէ եիւքսէքտէն ուշտըղը
ճիհէթլէ, պազէն շիքեարընը գաշըրան պիր գարթալ գու-
շընա միւշապիհ իսէ, Բօտէն տախի, գարանլըգ արասըն-
տա շիքեարընըն արգասը սըրա տօլաշարագ, նիհայէթ իւլ
էմը իւզէրինէ չէօմէլիպ բարչա բարչա իտէն պիր եըլանա
պէնզէր իտի :

Բօտէն՝ պիր գաչ տագըղգա սօնրա, էլլէրինի օղուշ-
տըրարագ եազը մասասընըն եանընա կիթտի, վէ էֆէն-
տիսինին տախի մէճհուլը պուլընան պիր խուսուսի յուսու-
ղաթ ըլա աթիտէքի մէքթուպը եազտը :

Բարիս, սապահըն սաաթ 9³/₄

« Կիթտի . . . լաքին Բէրեդդի-Էնդի . . . »

« Հայէթի նէղտէ պուլընան վալիտէսի քէնտիսինի
եանընա չաղըրըյօրտու . իշարաթը վագըլայա նազարէն,

քէնտի հուղուրըյլա պէլքի տէ մէղպուրէյի դուրթարա-
պիլէճէքտի . . . պու սէպէպտէն նաչի . « Վալիտէմին նէղ-
տինէ կիթմէմէ՛ք մի . . . խա՛յր , խա՛յր . . . օլամազ . . . պու
չէյ վալիտէմին ճանընա դաստ իթմէք տէմէք տիր . » - տէ-
յու հայգըրտը :

« Մա հազա կիթտի . . . լաքին թէրէպթէպ ինտի . . .

« Պէն քէնտիսինի տախմա թէճէսսիւս իտիյօրըմ . . . :

« Պու սաթըլար՝ քէնտիսիյլէ պիրիքտէ Բօ՛յա մու-
վասէլէթ իտէճէք տիր . . . : »

« Զէյլ . - Գարտինալ-Բրէնսէ սէօյլէյինիզ քի , պանա
էմնիյեթ իտէպիլիր . լաքին պէն տէ , քէնտիսինին ֆիրլէն
պանա խըամէթ իթմէսինէ պէքլէյօրում : Զաթէն էլտէ
իթմիշ օլտըղը օն եէտի դուրա պու կիւն եարըն պանա
ֆաիտէլի օլապիլիր . . . պինապէրին՝ թարափտարլարը-
նըն մըգտարընը արթըրմագ իչուն սարփը զայրէթ իթմէսի
լազըմէտէն տիր : »

Բօտէն՝ պու մէքթուպը տիւրտիւքտէն վէ մէօհըլէ-
տիքտէն սօնրա , ճէպինէ գօյտու :

Պու սըրատա սաաթ օնու ուրտու : Պու սաաթ՝ Մ.
Բօտէնին գահվէ ալթը իթմէք վագթը օլտըղընտան , մա-
սա իւզէրինտէքի քեաղըտլարընը թօբլայըպ տիւզէլթտիք-
տէն սօնրա , պիր չէքմէճէ իչինէ գօյտու վէ անալթարը-
նը տալսի ալտը . պատէհու , եաղլը վէ էսկի շապգասընը
տիրսէյիյլէ թէմիզլէյիպ , պիր գաչ եէրինտէն եամա
լը չէմսիյեէսինի տէ էլինէ ալտըգտան սօնրա տըշարըյա
չըգտը :

.

Մէրգուման իքի շախս , պու մէճհուլ ինզիվալիեահ տէ-
րունինտէ , վագթըյլա նէֆ՝ իտիլմիշ օլան պիր ֆամիլեանըն
եէտի նէֆէր ազասընա գարչը տէհչէթէնկիզ տուղագլար

դուրսըզլարը էսնատէ , բէրտէի խափա ալթընտա մէս-
թուր պիր համի տախի քէնտի փամիլեասը օլան պու ֆա-
միլեայը թէսահուպ վէ հիմայէ իթմէքլիյի տիւշիւնիւյօր-
տու :

3

Խ Ա Թ Ի Մ Է

Մէվզը՝ եսպանի վէ վահշէթնիւմա իտի . . . :

Ղայէթ ճէսիւմ գայալըզլարլա մէսթուր եիւքսէք պիր
թէրէտէ պուլընըյօրըզ . պու գայալըզլարըն օրթասընտան
տախի սօն պէհարըն թէէսիւրիյէ եաբրազլարը սարարըպ
սօլմուշ օլան գայըն վէ մէշէ աղաճլարը սէրֆիրազ օլմուշ
ըտը :

Աֆիթապը ալէմթապ՝ հէնուզ ղուրուպ իթմիշ օ-
լուպ , էթրաֆը ափագտա պըրագմըշ օլտըղը էշիաի զէ-
րինթար , պու միւրթէֆի աղաճլարա աքսէնտաղ օլմըշ
ըտը . պիր հալտէ քի , իշպու մէնզարէի հայրէթպալուշայը
թէմաշայէ տալան պիր քիմսէ , գըզըլ պիր եանկընըն
գըզըլճըմլարըյլա եանըյօր տէյու ղանն իտէր իտի :

Մէզքիւր եիւքսէք թէրէտէն էթրաֆա աթֆընիկեհհ
իտիլտիքտէ , տէրին , մահսուլտար վէ ագշամ վագթը
ուֆուգտա նիւմանեան օլան էպիսիրէի խաֆիֆէ իլէ մէս-
թուր պիր վատի (հովիտ) կէօրիւլիւր իտի . . . : Բէնկեա-
րէնկ չիմէնզարլար , էշճարը միւրթէֆիէտէն միւթէշէքքիլ
օրմանճըզլար , օլղուն պաշագլարտան արի թարլալար պի-
րի պիրինէ գարըշմըշլար վէ պուլըլարըն հէյեթթի մէճ .

մուսաւնըն գոյու ընկի իսէ, գուպպէի ասիւմանըն մաիմսի պէրրագլըղըլա մուպային տիւշմիւշ իտի :

Իշպու վատինին պազը եէրլէրինտէ, քիւլ ընկի վէ եա գարա թաշլարլա ինշա իտիւմիշ չան գուլէլէրինին սիւլի թէբէլէրի կէօրիւնիւյօրտու . շիմալտան ղարպա կիտէն ուզուն թարիգին իքի թարաֆընտա տախի, տաղընըգ պիր հալտէ միւթէատտիտ գարիյէլէր մէվճուտ ըտը :

Վազթը իսթիրահաթ կէլմիշ չաթմըշ ըտը . հէր պիր գուլիպէնին ճամլարը՝ քէօյլիւ օճաղընտա չաթըրտամագտա օլան աթէշին զըյաի լաթիֆի իլէ թէնվիր օլունարագ, գաւանլըղըն վէ եաբրագլարըն արասընտան գըղըլճըմլար սաշըլաճաղը վէ հէր օճագտան տախի, տիւման եըղընթըլաւը տըշարըյա չըգարագ աղըր աղըր սէմայա տօղրու սուուտ իտէճէյի զէման ըտը :

Հալ պու քի, պու մէմլէքէթտէքի պիլճիւմլէ օճագլար զանն իտէրսին քի սէօնմիւշ վէ խանէլէրի իսքեանտան խալի պուլունմըշ ըտը . պու սաաթտա, հէր թարաֆտա հայաթ էսէրի միւշահէտէ օլունմագ լազըմ կէլիրքէն, պու հալ ինսանըն հայրէթ վէ թէաճճիւպինի մուճիպ օլմա՞ղ մը իտի :

Տահա ղարիպի վէ տահա տէհշէթիսի շու իտի քի, պիւթիւն չան գուլէլէրի հազին վէ մաթէմնաք պիր սուրէթտէ չալընմագտա ըտըլար . . . :

Փաալիյեթ, հարէքէթ վէ հայաթ տէնիլէն շէյլէր՝ եալընըղ ուղաղլարա գատար թանինէնտաղ օլան մէգքիւր չանլարըն սէտաի տէհշէթէտասընա մունհասըր գալմըշ ըտը :

Լաքին, պիր աղ էվվէլ զուլմէթ ու սիւքիւնէթ իշինտէ պուլունան պու գարիյէլէրտէ պիրտէն պիրէ ըշըգլար բարլամաղա պաշատը . . . : Պու ըշըգլար քէօյլիւ օճագլարընտա չաթըրտամագտա օլան աթէշին գըղըլ շէօլէլէրի

օլմայրպ, իլլա, ագչամլարը չօպանլար թարափրնտան եա-
դըլըպ ուֆուգտաքի գօյու սիս արասընտա մէշնուտ օլան
աթէշ կիպի գըլմըզըմնը պիր շէյ իտի . . . :

Պունտան մատա, պու ըջըզլար հարէքէթսիզ տէյիլ
իտիլէր . զանն իտէրսին քի եիւրիւյօրլար . . . վէ հաթթա
հէր պիր քիլիսէնին գապլիսթանընա տօղլու հարէքէթ
իտիեօրլար ըտը :

Պու գըրատա, չանլարն մաթէմէնկիզ վէ հազին սէ-
տալարը իշթիտատ իլլէտի . հավա պունլարն տարէպաթը
միւքէրրէրէսինին թէէսիրիյէ զանն իտէրսին քի ինլէյօր-
տու . արա սըրա տախի, իսթիրահաթը լուհ իչուն գրա-
աթ օլունան նէշիտէլէրին միւէսսիր սէտալարը թէրէնին
թա զիրվէսինէ գատար ագս իտիյօրտու :

Լաքին պու գատար ճէնաղէ ալայընըն սէպէպի աճա-
պա նէ իտի . . . :

Հէր կիւնքի իշթիղալաթը միւէլլիմէյի միւթէագըպ
թէրէննիւմ իտիլէն թաթը վէ ըուհրէրվէր նազմէլէրէ
մուգապիլ, պէօյլէ պիր թագըմ մաթէմնաք վէ տէհշէ-
թէնկիզ նէշիտէլէրէ մէսքէն օլան պու խարապիյէթ օվա-
սը նէրէսի իտի . . . :

Իսթիրահաթը լէյլիյէն՝ իսթիրահաթը էպէտիյէյէ
մունգալիպ օլմուշ օլան պու ֆէլաքէթ եուվասը նաօսը
եէր իտի . . . :

Էվվէթ . . . էօլէթ օճաղը ըթլագընա սէզա օլան պու
վատի նաօսը շէյ իտի քի, հէր պիր գարիյէսինտէ պիր
չօգ էօլիւլէրէ պիր անտէ աղլանըյօր վէ այնը կիճէտէ,
հաթթա այնը սաաթտա կէօմիւլիւյօրտու :

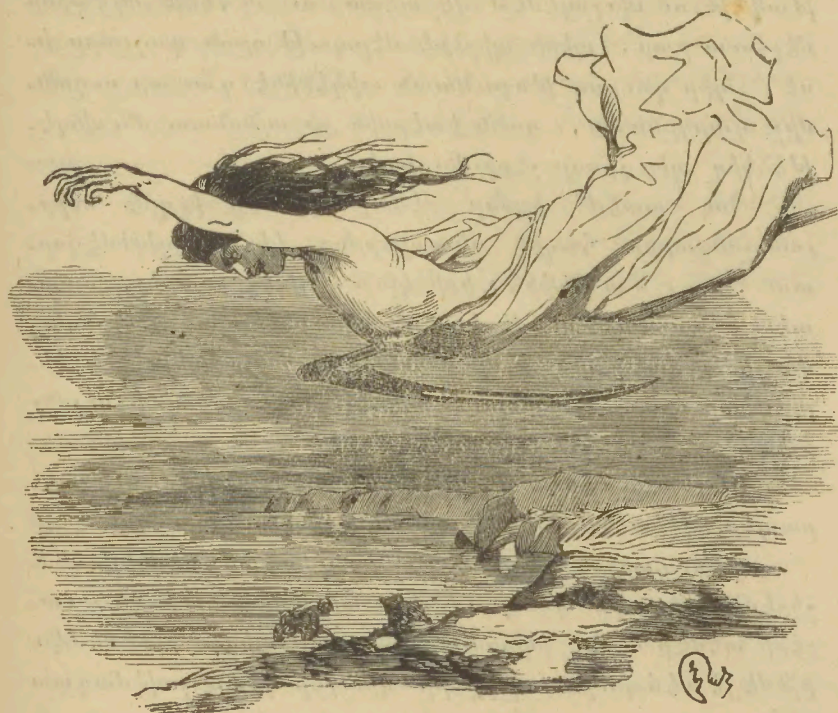
Հէյհաթ . . . էճէլ օ գատար սիւրաթը, օ գատար
քէսրէթլի վէ օ գատար հէվէնկիզ իտի քի, էօլէնլէրի
կէօմմէք իչուն, սաղ գալանլար անճագ քիֆայէթ իտիյօրլար
ըտը . . . : Զալալը ատէմլէր, կիւնտիւղէրի թագաթֆէր-
սա պիր սուրէթտէ թօքրագլա ուղրաչըրլար վէ ագչամլա-

րը տախի, իշխերինտէն ավտէթ իթտիքտէն սօնրա, թարւա-
լարտա սաչըլան պուղտայ տանէլէրի կիպի խազը հէլաքա
կիրէճէք օլան պիրատէրլէրինի տէֆն իթմէք իշուն պի-
րէր մէզար գաղըրլար ըտը :

Լաքին պու գատար խարապիյեթէ տիւչար օլան եա-
լընըզ պու վատի տէյիլ իտի : Լանէթլի սէնէլէր զարֆըն-
տա , բէք չօգ գարիյէլէրտէ , գասապալարտա , շէհր-
լէրտէ , վասի մէմլէքէթլէրտէ , պու վատիտէ օլտըղը կի-
պի , օճագլար սէօնմիւշ վէ խանէլէր իսքեանտան խալի
գալմըշ ըտը . . . եէս ու մաթէմ , զէվգ ու մէսէրլէթ եէ-
րինի թուլթմըշ , վէ շէնլիք վէ շէհրի ային մագամընա տա-
խի շանլարըն հալին սէտալարը գաիմ օլմուշ ըտը . . . :
Էվվէթ , պիր կիւնտէ միւթէատտիտ էօլէնլէր իւզէրինէ
աղլամըշլար վէ կիճէլէրի տախի մաշալալարըն մէնհուս զը-
յասըյա կէօմմիւշլէր իտի . . . : Չունքի , պու լանէթլի սէ-
նէլէր զարֆընտա , տէհշէթավէր պիր եօլճու՝ քիւրէի ար-
զը , պիր գուլթպտան տիկէրինէ , Հինտիթան վէ Ասիա
գըթալարընտան թա Սիպէրիա պուզլարընա , վէ Սիպէ-
րիա պուզլարընտան տախի Պահրը մուհիթին Փրանսա սէ-
վահիլինէ գատար սէյահաթ իյլէմիշ իտի :

Էճէլ կիպի նագապիլի իտրաք , էպէտիյեթ կիպի
թիզրէֆթար , թագտիրի եէզտան կիպի պի էման վէ դա-
զապը իլահի կիպի տէհշէթֆէրմա օլան պու եօլճու . . .
ԳՕԼԷՐՈ՝ իտի . . . :

Չանլարըն վէ տէֆնի էմվաթա մախսուս օլարագ թէ-
րէննիւմ իտիլէն նաղմէլէրին սէտալարը պիր ավագէի ճան-
խըրաշ կիպի վատիի մէգքիւրըն ուզագ մահալլէրինտէն
թէրէնին թա զիրվէսինէ գատար աքս իտէյօրտու . . . :
Ճէնազէ ալսյընա մախսուս օլան մաշալալարըն ըշըղը տա-
խի , ուֆուգտաքի գօյու սիս արասընտան կէշէրէք ուզագ-
տան ուզաղա նիւմայան օլմագտա ըտը :

Շէմսին պատէլ շուրուկ ուփուգտա պըրագտըղը
զըյաի զաիֆ, հալէա տէվամ իտիյօրտու: Պու սաաթ օ
գատար հէվնաք պիր սաաթ ըտը քի, էն զահիր ճիսմ-
լէր պիլէ միւպհէմ, նագապիլի իտրաք վէ խայալի պիր
սուրէթ քէսպ իտիյօրտու . . . :

Պու սըրատա, թէքէնին թաշլըգը վէ աքսը սէտա-
յա միւսթաիտտ օլան թօքրաղը՝ աղըր, եէքտիկէրինէ միւ-
սափի վէ մէթին պիր այագ սէտասընըն թէէսիրիլէ պիր-
տէն պիրէ էօթմէյէ պաշլայըպ, աղաճլարըն սիյահ վէ ճէ-
սիմ քիւթիւքլէրի արասընտան պիր աուէմ կէշտի: Մէր-
գումըն պօյու եիւքսէք, վէ պաշը կէօյսիւ իւզէրինէ մա-
իլ օլուպ, չէհրէսինտէ տախի էսալէթ ու նէճապէթ, լէ-

Թափէթ ու միւլայեմէթ վէ տէրտ ու միհնէթ ալէաիմի մէհուտ ըտը . պիրի պիրինէ մէրպուլթ օլան գաշլարը իսէ , պիր գուլագ Թօզունտան տիկէրինէ գատար ուզան . մըշ օլտըղընտան , զանն իտէրսին քի ալնընտա մուսիպէ . Թէնկիզ պիր չըղըլ չէքիւմիշ իտի . . . :

Պու ատէմ՝ իլանը մէմաթ իթմէք իւզըն ուրըլան չանլարըն հազին սէտալարընը կիւյա իշիթմէյօրտու . . . : Մամաֆիհ , իքի կիւն էվվէլ ասայիշ , սատաթ , սըհհաթ ու մէսէրրէթ հիւքմֆէրմա պուլընան , վէ չիմտի իսէ բէնչէի սիւքիւնէթ ու խարապիյէթէ կիրիթթար օլմուշ օլան պու գարիյէլէրտէն քէնտիսի կէշմիշ իտի :

Սէյեահը մէրգում , Եօլունա տէվամ իթմէքլէ պէրապէր աթիտէքի միւլահազաթտա պուլունույօրտու .

« Շուպաթըն 13 իւ Թէգարրուպ իտիյօր . սէվկիլի հէմ չիրէմին ախլաֆը օլուպ , խանէտանըմըղըն սօնընճը չիււլէրի տէմէք օլան խըսըմլարըմըն , Բարիստէ Թէճէմմիւ իթմէյէ մէճպուր օլտըղլարը կիւնլէր կէլիպ չաթմագտա տըր . . . :

« Հայֆա՛ քի , օն սէքիզ գարնտան (գար) պէրու , մուհաճէրէթլէրինտէ , սիւրկիւնլէրինտէ , մէզհէպ վէ պախթ վէ նամ Թէպտիլլէրինտէ , մուհապպէթ սաիգասըյլա Թագիպ իթմիշ օլտըղըմ պու խանէտան ազասը , պունտան Եիւզ էյլի սէնէ մուգատտէմ , իւչիւնճիւ տէֆա օլարագ իճրա իտիլէն զուլմ ու Թէատտի սէպէպիյլէ տիֆուանըն տէօրթ էթրաֆընա տաղըլտը . . . :

« Մհ , պէնիմ կիպի ֆագիր պիր սէնաթքեարըն ⁽¹⁾

(1) Պիր իթիգատը գատիմէ նազարէն , Սէրսէրի Եահուտի Գուտսը չէրիֆտէ ֆագիր պիր գունտուրաճը ըմըշ : Հազրէթի Իսա , սալիպի ումուզընտա օլտըղը հալտէ , պու սէնաթքեարըն տիւքքեանը էօնիւնտէն կէշտիյի սըրատա , գաբու էօնիւնտէ

հէմշիրէսինտէն միւթէվէլլիտ օլան պու ֆամիլեա՝ նէ՝
գատար մէզէլլէթլէրէ, մէշքիւքիյեթլէրէ, ֆագը ու
սէֆալէթլէրէ կիրիֆթար վէ նէ՝ գատար ազամէթլէրէ,
շէօհրէթլէրէ վէ շան ու շէրէֆլէրէ մազհար օլակէլմիշ
տիր . . . :

« Նէ՝ գատար ճինայաթ իլէ լէքէլէնմիշ վէ ֆագաթ
նէ՝ գատար ֆէզաիլ իլէ տէ քէսպի ֆախը իլլէմիշ տիր . . .
Նալընըզ պու ֆամիլեանըն թարիխի՝ պիւթիւն նէվի պէ-
շէրին թարիխի տէմէք տիր :

« Հէմշիրէմին գանը՝ ֆագիրին, գէնկինին, հայտու-
տըն, ագիլին, մէճնուլըն, գօրգաղըն, ճէսուլըն, տինտա-
րըն վէ տինսիզին տամարլարընտան կէշէրէք, վէ զիւրիյ-
եթլէթմէն զիւրիյեթլէ ինթիգալ իտէրէք, թա պու կիւ-
նէ գատար կէլէպիլմիշ տիր :

« Պու ֆամիլեատան շիմտի քիմլէ՛ր գալմըշ տըր :

« Եէտի նէֆէր ազա . . . :

« Նէֆ՝ իտիլմիշ պիր վալիտէ իլէ պիր բէտէրին սէմէ-
րէի մուհապպէթի օլան իքի էօքսիւզ գըզճըզազ. - Թախ-
թը հիւքմտարիտէն մահրոււմ իտիլմիշ պիր բրէնա. - Պիր
պիշարէ ըահիպ, - Օրթա հալլը պիր ատէմ. - Պէօյիւք
պիր իւնվան իլէ պէօյիւք պիր սէրվէթէ մալիքէ պիր կէնճ
գըզ. - Խիւլասաի քէլամ՝ պիր սէնաթքեար :

« Խանէտանըմըզըն ֆէզաիլի, շէճաաթը, մէզէլլէթի,
սէֆալէթի վէ զարուրէթի քեամիլէն պունլարա մունհա-
սըր գալմըշ տըր . . . :

« Թալիի նուհուսէթմէտարըն քէնտիլէրինի աթմըշ

պուլընան պիր թաշ գանաբէ իւզէրինտէ ազաճըզ ըահաթլան-
մագ իսթէմիշ. Սէրսէրի Նահուտի իսէ Հազրէթի Իսայը եիթէ-
րէք սէրթ պիր թավը ըլա. « Եիի՛րի՛ի . . . Եիի՛րի՛ի . . . » տէ-
տիքտէ, Հազրէթի Խաա տախի միւքէտտէրանէ պիր թավը իլէ.
« Ան տէ գըլամէթ կիւնիւնէ գատար եիւրիւյէճէքսին . . . » տէ-
յու լանէթ իթմիշ տիր :

օլտըղը մէմէքէթէր Սիպէրիա . . . Հինտիսթան . . . Ամէ-
րիգա . . . Ֆրանսա կիպի մահալէր տիր :

« Ագրապամտան պիրի թէհլիքէտէ օլտըղը զէման ,
սէվգի թապիաթ պէնի տէրհալ խապէրտար իտէր . . . : Օ
հալտէ , շիմալտան ճէնուպա . . . շարգտան զարպա շիթա-
պան օլարագ անլէրին եանընա կիտէրիմ . տիւն , գուլթպը
շիմալինին պուզլարը իւզէրինտէ , պու կիւն , մինթագաի
միւթէտիլէտէ (բարեխաուն գօտի) , եարըն տախի մին-
թագաի հարրէնին (այրեցեալ գօտի) հարարէթի աթէշ-
պարը ալթընտա պուլունըրըմ . լաքին , հայֆա քի , քէն-
տիլէրինի թախլիս իտէպիլէճէյիմ պիր սըրատա , կէօ-
րիւնմէզ պիր էլ պէնի եիթի վէրեր , պիր կերտապը նա-
կէհանի պէնի սիւրիւքլէյիպ կէօթիւրիւր վէ .

« — Եիիւրի . . . Եիիւրի . . . - տէյու հայգըրըր :

« — Հիշ օլմազսա վազիֆէմի իքմալ իտէյիմ . . . :

« — Եիիւրի . . . :

« — Եալընըզ պիր սաաթ . . . պիր սաաթճըզ օլսուն
պէնի րահաթ պըրագ . . . :

« — Եիիւրի . . . :

« — Էյվահ , սէվտիքլէրիմի վէրթաի հէլաք քէնա-
ընտա պըրագըյօրուլմ . . . :

« — Եիիւրի . . . Եիիւրի . . . :

« Իշթէ միւճագաթըմ պունլար տըր . . . : Էկէր պու
միւճագաթ տահա շէտիտ իսէ , գապահաթըմ տահա զի-
յատէ պէօյիւք տիւր տէմէք օլուր . . . : Պագր ու զա-
րուրէթէ , սէֆալէթ ու մահրումիյեթէ ալըշմըշ պիր սէ-
նաթքեար ըտըմ . լաքին հիւքմի գազա պէնի պէտխույ
իլլէտի . . . :

« Ահ , պէն՝ միւքէտտէր , վէ մէեուս պիր հալտէ չա-
լըշմագտա վէ լաքին կէօզ նուրը տէօքմէքլէ պէրապէր ,
էվլատ ու այալըմը բէնչէի զարուրէթտէն գուրթարամա-
մագտա օլտըղըմ կիւնէ լանէթլէր օլսուն : Օ կիւնիւ ,

Հազրէթի Իսա գաբումըն էօնիւնտէն կէչտի, վէ հագա-
րաթա հէտէֆ օլմուշ, տարպէլէր ալթընտա էզիլմիշ, վէ
աղըր սալիպինի (խաշ) տէ ումուզընտա թաշըմագտա պու-
լընմըշ օլտըղը հալտէ, գաբումըն էօնիւնտէքի թաշ գանարէ
իւզէրինտէ ազաճըգ տիյնէնմէք իսթէտի...: Ալընտան
չէշմէ կիպի թէր ագմագտա վէ այագլարընտան տախի
գանլար ֆըշգըրմագտա օլտըղընտան, օ տէրէճէ թապ ու
թիւվանտան տիւշմիւշ իտի քի, այագտա տուրմաղա պիլէ
մէճալի ֆագլմամըշ ըտը. պու սըրատա, սօն տէրէճէ
լաթիֆ պիր միւլայէմէթլէ պանա խիթապէն. « Ըզտըրապ
չիքիյօրմ... » տէտի: – Պունըն իւզէրինէ, քէմալը հիտ-
տէթ ու զազապլա քէնտիսինի եիթէրէք. « Պէն տէ ըզ-
տըրապ չէքիյօրմ, ամմա հիշ քիմնէ գուլագ ասմայօր.
հիշ քիմնէ իմտատըմա կէլմիյօր...: Մէրհամէթ կէօրմէ-
յէն տէ մէրհամէթսիզ օլուր... հայտի...: Եհիւրի...
եհիւրի... » ճէվապընը վէրմիշ իտիմ:

« Օ զէման Հազրէթի Իսա՝ դայէթ ճանխըրաշ պիր ահ
չէքէրէք. « Սէն տէ եէվմի սէլամէթինէ գատար եիւրիւ-
յէճէքսին. ձէնապը Հազգ պէօյլէ միւրատ իտիյօր. » տէ-
միշ իտի:

« Իշթէ օ տագըգատան իթիպարէն միւճագաթըմ
պաշլատը...: Պիր ազ սօնրա, կէօղլէրիմ նուրը հագը-
գաթա աշըլտը... էվվէթ, պիր ազ սօնրա, բէչիման տա-
խի օլտում. չէֆագաթ ու մէրհամէթ տույղուլարընըն նէ
օլտըղլարընը անլատըմ վէ թէքմիլ ալէմի պէչէրիյէթին
գանուըն օլմագ լազըմ կէլէն շու իքի քէլիմէնին մանա-
սընը ֆէհմ իտէպիլտիմ.

ԵԷՖՏԻԿԵՐԻՆԻՋԻ ՍԷՎԻՆԻՋ

« Լաքին հէյհաթ... գարնլարտան պէրի, մազհա-
րը աֆվ օլմագ ֆիքրիյէ, պու մանէվի սէօղլէրտէ ճէսա-
րէթ ու պէլաղէթ արայարագ, զազապ ու հասէտլէ մէմ

լու պուլընան պիր չօգ գալպլէրի մուհապպէթ տույղու-
տույլա տօլտուրտըմ. պիր չօգ գալպլէրտէ տէ զուլմ ու
թէատտիտէն իճթինապ իթմէք կիպի մուգատտէս պիր
հըսը ույանտըրտըմ. էյվա՛հ... Եէվմի մէրհամէթ հէ-
նուզ կէլմէտի... :

« Հագըթթի Ատէմ՝ հիւպութըյլա (անկումն) էվլատ
ու ահֆատընը տիւչարը սէֆալէթ իթմիշ օլտըղը կիպի ,
պէն տէ սէնաթքեար օլտըղըմտան , զանն իտէրսին քի
պիճիւմլէ սէնաթքեարանը մէսաիպի էպէտիյեէյէ կիրիֆ-
թար իյլէտիմ. պէնիմ կիւնահլարըմըն ճէզաի սէզասընը
օ պիչարէլէր տէ չէքիյօրլար . չունքի , պին սէքիզ եիւզ
սէնէտէն պէրու , եալընըզ անլէր սէլամէթ պուլամատը-
լար :

« Էվվէթ , պին սէքիզ եիւզ սէնէտէն պէրու տըր քի ,
իգթիտար վէ սէրվէթ սահիպի օլանլար , տիւչարը ըզտը-
րապ օլմուշ օլտըղը հալտէ , ըէճա վէ նիյազ իտէն Հագ-
ըթթի Իսայա պէնիմ իթտիլիմ կիպի , սէնաթքեարա-
նը էհալիյէ խիթապէն , « ԵիիՐիի... ԵիիՐիի... » տէ-
յօրլար :

« Պու էհալի տախի՝ Հագըթթի Իսա կիպի միհնէթ ու
մէշագգաթ ալթընտա էզիլմիշ վէ զարուրէթ սալիպլինի
ումուզընա ալմըշ օլտըղը հալտէ , զայէթ աճը պիր սէտա
իլէ շու սէօզլէրի սէօյլէմէքտէ տիր :

« — Ա՛հ , մէրհամէթ... մէրհամէթ իտինիզ... պիր
գաշ տագըգաճըգ ըահաթ եիւզիւ կէօսթէրինիզ... պի
թապ ու թիւվան գալտըգ... :

« — ԵիիՐիի... :

« — Լաքին , պու միհնէթ ու մէշագգաթտան մահվ
օլուրսագ , էվլատ ու այալըմըղըն վէ իսթիեար վալիտէ-
լէրիմիզին հալի նէրէյէ կիտէր :

« — ԵիիՐիի... ԵիիՐիի... :

« Իշթէ պուհնա ապըլարտան պէրու տըր քի , կէրէք

սենաթքեարանը էհալի վէ կերէք պէն՝ եիւրիւյօր վէ սօն տերէճէ ըզտըրապ չէքիյօրըզ. լաքին մէրհամէթլի պիր սէտանըն « ԱՐԹԸԳ ԷԼՎԷՐԻԻՐ . . . » տէտիյինի հէնուզ իշի-տէմէտիք :

« Եյ վա՛հ . . . պէնիմ միւճաղաթըմ իշթէ պու տըր . պու միւճաղաթ նիհայէթսիզ վէ իքի գաթ տըր . չունքի , պիր թագըմ էվլատը էհալիյի զարուրէթ ու սէֆալէ-թէ , վէ պիր խայլը միւէլլիմ վէ թէհամմիւլսուզ խը-տէմաթա տիւչար օլմուչ կէօրէրէք , ինսանիյեթ նա-մընա մուզտարըպ օլույօրըմ :

« Սէվկիլի հէմշիրէմին ախլաֆընա , եանի պէնիմ քէն-տի ագրապամա տաիմա մուավէնէթ իթմէյէ գուտրէթ-եապ օլամատըղըմ իշուն , խանէտունըմ նամընա տախի ըզտըրապ չէքիյօրըմ :

« Լաքին պու ըզտըրապ ու թէէլլիմ թագաթ ու իգթիտարըմըն ֆէվգինտէ օլտըղը , վէ ագրապամտան պի-րի թէհիքէյէ տիւչար օլմագլա պէրապէր , քէնտիսինի գուրթարմագտան աճիզ գալտըղըմ սըրատա , ֆիքրիմ տիւնեանըն պիր ուճընտան տիկէրինէ գատար տօլաչա-րագ , պէնիմ կիպի լանէթզէտէ օլան օ գատընը վէ թա-պիրի տիկէրլէ՝ պէնիմ կիպի եէվմի սէլամէթինէ գատար եիւրիւյէճէք օլան օ գրալիչա գըզընը ⁽¹⁾ պուլմաղա կի-տէր . . . :

« Հալ պու քի , իքի սէյեարէ՝ (մուրապ) հարէքէթի տէվրիյեէլէրինի իճրա իտէրէք եիւզ սէնէտէ պիր տէֆա թէգարրուպ իթտիքլէրի կիպի , պէն տէ պու գատընա եիւզ սէնէտէ անճագ պիր քէրրէ ըասթ կէլէպիլիրիմ .

(1) Րիվայէթի գատիմէյէ նազարէն , Հերովդիադա՝ Ս. Յով-հաննէս Մկրտիչին գաթլընը թալէպ իթմիչ օլմասընտան տօլայը , գըլամէթ կիւնիւնէ գատար սէրսէրիյանէ կէզմէյէ մահքիւմ օլ-մըշ տըր :

պուլ թէսատիւֆ տէ Հաղրէթի Իսանըն իշքէնճէլէրինին մէն-
հուս հաֆթասը վագը օլուր :

«Տէհչէթլի խաթըրէլէր վէ նիհայէթսիզ քէտէրլէրլէ
ճարի օլան պու միւլագաթտան սօնրա , պիրի պիրիմիզ-
տէն այրըլըր վէ էպէտիյէթին սէրսէրի քէվրէպլէրի կի-
պի ուճը պուճաղը պուլընմաղ օլան եօլըմըզա տէվամ ի-
տէրիզ :

«Պէնիմ կիպի « Իշթէ պիր գարն տահա կէչտի » տէ-
յէրէք , հէր պիր գարնըն խիթամընը կէօրմէքտէ օլան
պու գատըն տախի , տիւնեանըն պիր ուճընտան տիկէրինէ
գատար տօլաչարագ էֆրեար ու նիյաթըմա ճէվապ վէ-
րիր . . . :

« Պէնիմ հալը եէսիթիմալումա իշթիրաք իթմէքտէ
օլան մէզպուրէ գատըն՝ պունճա ասըլարտան պէրու
եէքեանէ մէտարը թէսէլլիմ օլան պիր մէնֆաաթա տախի
միւշարէքէթ իթմէք իսթէմիշ տիր . . . : Սէվկիլի հէմի-
րէճիլիմին էվլատ ու ախլաֆընը օ տա սէվէր . . . հիմայէ
վէ վիգայէ իտէր . . . : Օ տա անլէր իշուն շարգտան զար-
պա , շիմալտան ճէնուպա գօշար . . . :

« Լաքին , էսէֆա՛քի , կէօրիւնմէզ պիր էլ անը տա-
խի սէվգ իտէր . . . կիրտապը պէլա , մէզպուրէյի տախի
սիւրիւքլէյիպ կէօթիւրիւր վէ . . .

« — Եիիթիի՛ . . . — տէյու հայգըրըր :

« — Հիշ օլմազսա վազիֆէմի իքմալ իտէյիմ . . . :

« — Եիիթիի՛ . . . :

« — Եալընըզ պիր սաաթ . . . պիր սաաթճըգ օլսուն
պէնի րահաթ պըրագ :

« — Եիիթիի՛ . . . :

« — Էյվա՛հ , սէվտիքլէրիմի վէրթաի հէլաք քէնա-
րընտա պըրագըյօրըմ . . . :

« — Եիիթիի՛ . . . Եիիթիի՛ . . . »

Պու ատէմ՝ պու միսիլլու միւլահազաթ տէրեասընա
տալմըշ օլարագ թէբէ իւզէրինտէն եիւրիւախլիւ սըրա-
տա , օ վագթա գատար խաֆիֆ խաֆիֆ վէզան օլան ագ-
շամ րուզկերարը քէսպի շիտտէթ իյլէտի . արա սըրա պու-
լութլարտա բարլահան շիմէքլէր , վէ տէրին վէ ուզուն
շաթըրտը սէտալարը գարիպէն պիր պօրա զուհուր իտէ-
ճէյինի իյմա իտիյօրտու :

Նակէհան , կիւլմէյէ վէ աղլամաղա արթըգ գուտրէ-
թի պուլընմայան պու լանէթգէտէ վէ ֆէլաքէթտիտէ
եօլճու սարսըլտը : Քէնտիսինէ ճիսմանի աղըրլարըն պիր
կէօնա թէէսիլի օլամազ իտի իսէ տէ , զալիմ պիր վէճա՛

հըսս իտիյօրմըչ կիպի էլինի երւրէյինին իւզէրինէ գօյ-
տու վէ պատէհու .

— Ա՛հ , անլայօրմ . . . հըսս իտիյօրմ . . . պու
սաաթտա , սէվկիլի հէմէրէճիլմին էվլատընտան պիր
գաչը տիւչարը ըզարապ օլույօրլար . պաղըլարը տա Հին-
տիսթան չէօլէրինտէ , Ամէրիգատա , վէ Աւմանիատա
ղայէթ պէօյիւք թէհլիքէլէրտէ պուլունըյօրլար : Գաւ-
ղալար եէնիտէն պաչլայօր վէ աղրազ ու նէֆսանիյ-
եէթ տույղուլարը եէնիտէն զալեանէ կէլիյօր . . . : Էյ
պէնիմ սէսիմի իշիտէն վէ պէնիմ կիպի սէրսէրի վէ լա-
նէթլի օլան Հէրովգիաւա , անլէրի մուհաֆազա խու-
սուսընտա պանա իմտատ էյլէ . . . : Քեա՛չքի պու ըէճա-
լարմ՝ շու սաաթտա պուլընմագտա օլտըղըն Ամէրիգա
սահրալարընա գատար աքս իտէ իտի տէ , վագթըլա
եէթիշէպիլէ իտիք . - տէտի :

Պու էսնատէ , խարիգ իւլ ատէ պիր վագըւա զուհուր
իթտի :

Զուլմէթի լէյլ օրթալըղը իսթիլա իյլէմիշ իտի : Պու
ատէմ կէրի տէճումէք իշուն պիր հարէքէթի սէրիա իճ-
րա իյլէտի իսէ տէ , սանքի պիր գուվվէի մանէվիյեէ մէր-
գումը եօլունտան մէն՝ իտիպ աքսի ճիհէթինէ տօղրու սէվգ
իյլէտի :

Պու սըրատա , շիտտէթլի պիր ֆուրթունա իճրաի
հիւքմէ պաչլատը : Աղաճլարը տէվիրէն վէ գայալըգլարը
տախի եէրինտէն սարսան գասըրղալարտան պիրիսի , սաի-
գա սիւրաթընա միւսավի պիր սիւրաթլա տաղըն իւզէրին-
տէն կէչտի :

Պունըն իւզէրինէ , գասըրղանըն ինիլթի վէ կիւրիւլ-
թիւլէրի վէ շիմէքլէրին ըչըղը արասընտա , ալնընտա սի-
յահ պիր չըզկը չէքիլմիշ օլան եօլճունըն քէմալը սիւրաթ-
լա թէրէտէն ինմէքտէ , վէ պօրանըն շիտտէթիլէ էյիլէն
աղաճլարըն վէ գայալըգլարըն արասընտան կէչմէքտէ օլ-

տըղը միւշահէտէ իտիլտի։ Պու ատէմին հարեքէթ վէ
րէֆթարը՝ աղըր, սաքինանէ վէ մէթին օլմայըպ, իլլա,
ղպյըր մունթազամ վէ սիւրաթլը ըտըր. զանն իտէրսին քի,
մուգավէմէթի զայըր գապիլ պիր գուվվէի ածիպէ ըրզասը-
նա ըաղմէն քէնտիսինի սիւրիւքլէմէքտէ վէ եախօտ տէհ-
չէթլի պիր գասըրղա գաբըպ կէօթիւրմէքտէ իտի։

Պիչարէ ատէմ՝ էլլէրինի միւսթէտիյանէ պիր սուրէթ-
տէ սէմայա տօղրու գալտըրտը ըսա տա, պու հարեքէթի
պախի սէմէրէսիզ գալտը. չունքի չօգ կէչմէքսիզին զուլ-
մէթի լէյլ արասընտա վէ ֆուրթունանըն ինիլթիլէրի ի-
չինտէ կէօղտէն նիհան օլտու։

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ԳԸՍՄ

Պ Օ Ղ Ը Ճ Ը Լ Ա Ր

1

Ա Ժ Ո Ի Բ Ա

Մ. Բօտէն՝ Բարիստէ Միլիէօ-տէզ-Իւրսէն սօգաղըն-տա վագը իգամէթկեահը տէրունինտէն միւսթէլիֆ մահալլէրէ մէքթուպլար իրսալ իթտիյի, վէ ժէնէրալ Սիմօնըն գըզլարը տախի Ֆոքոն-Պլան միւսաֆիրլսանէսինտէն ֆիրար իթտիքտէն սօնրա, Տակոպէր իլէ պէրապէր Լիքսիքատա հապս ու թէվգիֆ օլընտըզլարը էսնատէ, տիւնեանըն տիկէր պիր ուճընտա, Ասիա գըթասընըն ճավա ատասընտա Մ. Բօտէնին մուսպիրլէրինտէն պիրի օլան Մ. Ժօղիւէ Վան-Տաէլին իգամէթ իթմէքտէ օլտըղը Պաթավիա շէհրի գուրպինտէ զիքրի սէպգաթ իտէն էշխասըն մէնաֆիինէ միւթէալլիգ պաշգա մուհիմմ վագըալար ճէրէյան իթմէքտէ իտի:

Ճավա ատասը, կիւղէլ վէ ֆագաթ մուսիպէթէնկիղ պիր մէմլէքէթ տիր. օրատա, էն լաթիֆ վէ էն հայրէթէֆզա չիչէքլէրին եաբրագլարը ալթընտա էն տէհէթլի երլանլար վէ էն զիյատէ նազարրուպա միյվէլէրտէ էն միւհիք զէհրլէր մէվճուտ տըր. օրատա, կէօլկէսի ինսանը թէլէֆ իտէր պիր չօգ միւքէլլէֆ աղաճլար պուլընտըղը կիպի, չիքեարընըն՝ ույգուսընը ուզաթմագ իչուն էթրաֆընա լաթիֆ վէ խօշ պիր հավա նէշը իտէրէք պիշարէնին գանընը իչէն իրի կիճէ գուշլարը տախի էքսիք տէյիլտիր:

էն խափիֆ եէլբազէլէր պիղէ պու ճանվէրէրին միւշքպույ
գանատլարընըն սիւրաթը ֆէվզ էլ ատէսինէ չըգըշամազ :

1831 սէնէսինին թըշըիյնի էվվէլ այը խիթամ պուլ-
մագ իւզէրէ իտի :

Եօյլէ վազթը օլուպ , մինթագաի հարրէնին չիտտէթ-
լի կիւնէչի գօյու մաի ըէնկինտէքի գուպպէի ասիւման-
տան նէշը իյլէտիյի էչիաի աթէշպար իլէ քեաֆֆէի մախ-
լուգաթը թէլէֆ իթմէք ըատտէլէրինէ կէլմիշ իտի :

Եէշիլ չինի գատար շաշատար օլան աղաճլարըն մա-
իմսի կէօլկէսի ալթընտա , պիր նէվ քէօշք մէսապէսինտէ
օլուպ , թօթրաղա տալտըրըլմըշ հինտ գամըշլարը իւզէրինէ
սաղտան հասըրլար վազ իտէրէք եաբըլմըշ օլան պիր Ա-
ժուբա միւշահէտէ օլունմագտա իտի :

Էթրաֆընտաքի զարիպ զարիպ աղաճլար՝ պիր եէր-
տէ եուվարլագ վէ քէմէրվարի, տիկէր թարաֆտա եիւքսէք
վէ սիվրի օլուպ , պիր ազ պէրիտէ տախի շէմսիյեէ կիպի
չիշէքլէր աշմըշ ըտըլար . ֆագաթ պուշլար օ գատար
եաբրագլը , վէ պիրի պիրինէ օ գատար միւլսաըգ ըտըլար
քի , եաղմուր՝ անլէր տէրուսինէ կէշէմէզ իտի :

Հավանըն ճէհէննէմի հարարէթինէ ըաղմէն , տաիմա
նէմնաք վէ չամուրլու օլան թօթրագ , ֆէվզ էլ ատէ պիր
գուվվէի ինպաթիյեէ սայէսինտէ նէշվ ու նիւմա պուլմըշ
օլան վէ Աժուբանըն տամընա գատար չըգարագ , անը պիր
գուշ եուվասը կիպի եէշիլլիքլէր արասընտա սէթը իթմիշ
պուլընան պիր չօգ գայա սարմաշըգլարը , էյրէլթի օթ-
լարը վէ սազ եըզընթըլարը իլէ մուհաթ ըտը :

Սըճագ սուտան չըգան պուլղուլար կիպի ըութու-
պէթլի պուլսարլարը հավի վէ սէրթ գօգուլարլա մալա-
մալ օլան իշպու հավայը թէնէֆֆիւս իտէրէք ինսան պօ-
ղուլմագ ըատտէսինէ կէլիր իտի . չունքի , թարչըն , զէն-
ճէֆիլ վէ էմաալի կիպի պիր թագըմ ըթըրիյեաթ գօգու-
լարը , մէգքիւր աղաճլարըն աղըր գօգուլարընա գարը :

չարագ օրթալըդա քէսկին պիր հաւա նէշը իտիյօր-
տու :

Պիր մէվդ աղաճընն կէնիշ եարբաղլարը Աժուբա-
նըն տամընը սէթր իյլէմիշ , վէ պիր ուճընտա բէնճէ-
րէ եէրինէ ուֆագ պիր տէլիք պուլընմագաթա օլուպ , եր-
լան նէվինտէն օլան հայվանլարըն վէ զէհրլի պէօճէքէրին
իչէրիյէ կիրմէսինի մէն՝ իչուն , մէգքիւր բէնճէրէյէ նէպա-
թաթտան էօրիւմիւշ զայէթ ինճէ պիր բէրտէ ասըմըշ
ըտը :

Գուրու պիր աղաճըն պիր թարաֆա մաիլ օլան քիւ-
թիւյիւ, մէգքիւր աղաճլար օրթասընտան սէրֆիրաղ օլմուշ
վէ թէբէսի տախի Աժուբանըն տամընա գատար եէթիշմիշ
իտի . պու աղաճըն սիյահ վէ եօսուենլու օլան գապուղը-
նըն հէր պիր չաթլաղընտան էնվաի հայրէթէֆզա չիչէքլէր
ֆըրլամըշ օլմաղլա , պիր քէբէնէյին գանատլարը օ գատար
ինճէ , օ գատար բարլագ վէ գաթիֆէ միսիլլու սիյահ տէ-
յիլ իտի . արա սըրա թէխայեիւլ իտիլէն պիր թա-
գըմ մէճհուլ գուշլար , ինճէ վէ եարբագտան արի օլան
սաբլարը իւղէրինտէ ուչաճագ զանն օլունան մէգքիւր
գանատլը չիչէքլէր գատար զարապէթնիւմա օլամաղ
ըտը :

Եէքնաղարտա երլան զանն օլընան ուղուն վէ եուվար-
լագ ֆրէնկ ինճիրի աղաճլարը՝ մէգքիւր գուրու աղաճ քիւ-
թիւյիւնէ սարըմըշ օլտըզլարընտան , կիւմիւշ կիպի պէյաղ
վէ ալթուն կիպի բարլագ օլան իրի չիչէք սալգըմլարընը
աշաղըյա սարգմագաթա վէ պու չիչէքլէրտէն տախի զայէթ
քէսկին պիր վանիլեա գօդուար եայըմագաթա ըտը :

Պիր տէյնէք գալընըղընտա վէ պէշ ալթը բարմագ
թուլինտէ օլան ուֆագ պիր երլան , իշպու խօշպույ չիչէք-
լէրտէն պիրիսինտէ պիւքիւմիւշ եաթմըշ օլուպ , արա սը-
րա տախի եասը պաշընը նըսֆէն տըշարըյա ուղաթմագ-
տա ըտը :

Ութուբանըն օրթասընտա վագը պիր հասըր իւզէրին-
տէ , պիր տէլիգանլը եաթմըշ օլուպ , մըշըլ մըշըլ ու-
յույորտու :

Իւզիւնիւն չէֆֆաֆ վէ ալթուն րէնկինտէքի սօւ-
ղունլըղընը կէօրէն՝ իւզէրինէ կիւնէշին պիր չիւասը ուր-
մըշ օլան պիր պագըր սանէմ զանն իտէր իտի . հալ ու
վագիյէթի՝ սատէ վէ լէթաֆէթի օլուպ , պաշընը տախի
գօլունըն իւզէրինէ տայաթմըշ վէ նիւմ օ պիր թարաֆա
չէվիրմիշ իտի . պէյագ տիւպէնտտէն մամուլ կէնիշ ան-
թէրիսինին եագասը աշըլմըշ վէ ուղուն գօլլարը եօգարըյա
սըյըլմըշ օլտըղընտան , կէօյսիւ վէ գօլլարը կէօրիւնիւ-
յորտուքի , պուկլարըն լէթաֆէթ ու թարապէթի մէշհուր
Ունթինուսը (1) աննորըր ըտը : Էլպիսէսինին պէյագըղըյա

(1) Դայէթ կիւզէլ պիր տէլիգանլը օլուպ , Րօմալըլարըն
Սդրիանոս նամ իմէրաթօրընըն սէվկիլիսի իտի . վիլատըն 152
թարիխինտէ իմէրաթօր իւէ պիրլիքտէ՝ Մըսըրա ալթիւ աշըլմէ , կէ-

քիւլլիյէն մուղայիր տիւչէն ալթուն ընկինտէքի տէրիսինէ պագըլընճա, մէրմէր՝ օ գատար տիւզ, վէ բարլագ օլմա-տըղը հիւքմ օլունըր ըտը :

Կէնիշ վէ չըգընտըլը կէօյսիւ իւզէրինտէ տէրին պիր եարա էսէրի մէշհուտ օլուպ, պու եարա իսէ ժէնէրալ Սիմոնըն հայաթընը միւտաֆաա իթտիյի սըրատա ալմըշ օլտըղը ճէրիհա էսէրի իտի : Մէրգումըն պօյնընտա Րօզ վէ Պլանշըն մալիք օլտըզլարը միտալեա կիպի ուֆագ պիր միտալեա պուլունմագտա ըտը : Իշթէ պաւ տէլիգանլը Հինտլի ճալմա քէնտիսի իտի :

Եիւզիւնտէ՝ էսէրի նէճապէթ վէ սօն տէրէճէ պիր հիւսն ու լէթաֆէթ նիւմայան օլուպ, իկյահ սաշլարը իսէ՝ ալնընըն իւզէրինտէ իքիյէ պէօլիւնմիւշ վէ կէլիշի կիւզէլ ումուզլարընա գատար եայըլմըշ ըտը . զայէթ ինճէ վէ քէմէրվարի գաշլարը, թիւյսիւզ եանագլարընա սայէսագ օլան ուզուն քիրքիքլէրի կիպի գօյու սիեահ ընկինտէ իտի . գան կիպի գըբ գըրմըղը օլան տուտագլարը իսէ, նըսֆէն աշըգ գալմըշ օլտըղընտան, գըսըլմըշ պիր նէֆէս չըգմագտա, վէ ույգուսը տախի աղըր վէ ըզտըրապը կէօրիւնմէքտէ իտի . չունքի հարարէթի չէմս կիթտիքճէ տէրէճէսինի արթըրըյօր վէ ինսանը պօղմագ ըատտէլէրինէ կէթիլիյօրտու :

Տըշարըտա զայէթ տէրին պիր սուսլուգ հիւքմֆէրմա օլուպ, ըուզկեարըն էսէրի պիլէ եօգտու : Լաքին, չէնտ տագըգա սօնրա, թօբրաղը գաբլամըշ օլան սագլար

րէք գազաէն օլուն վէ կէրէք իմբէրաթօրա օլան ուպուտիյէթ սաիգասըյա պուլունսուն, նիլ նէհրինէ տիւշիւպ պօղուլտու . պու-նըն իւզէրինէ Ագրիանոս՝ բէք զիյատէ տիւշարը եէս ու ֆիւթուր օլարագ, մէրգումըն իսմիլլէ Անթինուբօլիս վէ եա Անթի-նօէ չէհրինի եարտըրըպ պիր չօգ միտալեալար վէ սանէմլէր իլէ տէ նամընը իպգա իթմէք իսթէտի : Պունլարտան էն մէշհու-լարը Վատիկան վէ Գաբիթօլ միւզէլէրինտէ պուլունուր :

հըստ օլընմայաճագ դատար խափիֆ պիր սուրէթլէ սար-սըլմաղա պաչատըլար . զանն իտէրսին քի , աղըր աղըր սիւրիւքլէնէն պիր ճիսմ՝ անլէրին քէօքիւնէ տօգունարագ թահրիք իտիյօրտու . լաքին , պու խափիֆ հարէքէթ տէ արա սըրա քէսիւմէքտէ վէ հէր թարաֆ եինէ հարէքէթ-սիզ պիր հալէ կէլմէքտէ իտի :

Պիր դաչ տէֆա պու սուրէթլէ կեահ խըշըրտը վէ կեահ տախի սիւքիւնէթ եէքտիկէրինի թէագուպ իթտիք-տէն սօնրա , գուրումըշ աղաճ քիւթիւյիւնտէն պիր աղ ուզագտա , սազլար արասընտա պիր ինսան պաշը նիւմա-յան օլտու :

Պու ատէմին չէհրէսի եէշիլիմսի թունճ ընկինտէ օլուպ ղայէթլէ տէհչէթէնկիզ իտի . ուզուն սիյահ սաչլարը պա-չընըն էթրաֆընա սարըլմըշ , վէ կէօզլէրի տախի տէհչէթլէ բարլամագտա պուլընմըշ ըտը . չէքլ ու չէմաիլի իսէ , զէ-քեալվէթի ֆէվզ էլ ատէսինէ տալլ օլապիլիր իտի :

Մէրգում , սօլուղընը թութարագ պիր միւտտէթճիք հարէքէթսիզ տուրտըգտան սօնրա , էլլէրի վէ տիզլէրի ի-լէ թէքրար իլէրիլէյէրէք , վէ էտնա պիր ֆըսըլտը իշի-տիլմէյէճէք դատար եավաշ պիր սուրէթտէ նէպաթաթըն եաբրագլարընը թութընարագ , սօն տէրէճէ պիր իհթի-յաթլա գուրու վէ պիր թարաֆա մէյլ իթմիշ օլան , վէ թէքէսի տախի Աթուբանըն տամընա տօգընմագտա պու-լընան աղաճ քիւթիւյիւնէ եանաշտը :

Պու ատէմ՝ Մալայ ճինսինէ վէ Պօղըճըլար ֆըրգա-սընա մէնսուպ ըտը . պիր դաչ տագըգա դատար գուլագ վէրիպ էթրաֆընը տինլէտիքտէն սօնրա , չալըլըգ արասըն-տան պիւս պիւթիւն տըշարըյա չըգտը . ընկեամիզ պիր գուշագ վասըթասըյլա պէլինի սըգմագտա օլան պիր պէ-յազ տիզլիքտէն մաատա հիչ պիր չէյ կիլինմէմիշ , վէ թունճ ընկինտէ վէ սինիրլի օլան ազաի վիճուտընը տա-խի եազլամըշ ըտը :

Մէրգում, Աժուբանըն օ պիր ճիհէթինտէն գուրու աղաճ քիւթիւյինէ ուզանարագ, պու աղաճըն գալընըղը վէ իւզէրինէ բարըլմըշ օլան սարմաշըգ եաբրագլարը իլէ քէնտիսինի սէթր իթտիքտէն սօնրա, քէմալը իհթիյաթ վէ սիւքիւնէթլէ եօգարըյա թըրմանմաղա պաշլատը : Օնուրղա քէմիքլէրինին տալղալանմասընա, վէ հարէքեաթընըն չէվիքլիք վէ ճէսարէթինէ նազարէն, չիքեարընը կէօզէթմէքտէ օլան պիր գաբլանըն հիլէքեարանէ հարէքէթի խաթըրա կէլիլ իտի :

Մէրգում՝ հիշ քիմնէտէն կէօրիւնմէքսիլին, մէգքիւր քէօշքիւն տամըյա հէման տա միւսափի պուլընան աղաճըն թէքէսինէ չըգարագ, պալէատէ թարիֆ օլունան ուֆագ բէնճէրէտէն անճագ պիր գատէմ գատար ուզագտա պուլունտու : Օ սըրատա, պաշընը քէմալը պասիւրէթլէ ուզաթըպ բէնճէրէտէն իչէրիյէ պագտը վէ Աժուբանըն իչէրիսինէ կիրէպիլմէք վէսաթիթինի պուլմագ իչուն օրասընը էյիճէ թէտգիգ իլլէտի :

Ճալմանըն մըշըլ մըշըլ ույումագտա օլտըղընը կէօրիւնճէ, Պօղըճընըն շաշաատար կէօզլէրի պիր գաթ տահա բարլամաղա պաշլատը : սինիրի ատէմլէրէ մախսուս օլան վահշիյանէ պիր թէպէսսիւմ, աղղընըն իքի ուճընը եպնագլարընա տօղրու չէքմիշ օլտըղընտան, տէսթէրէ կիպի էյէլէնմիշ վէ բարլագ սիեահ պիր ըէնկէ պօյանմըշ իքի սըլա չիքլին տիշլէրի, մէյտանա չըգտը :

Ճալմա իսէ, էօյլէ պիր սուրէթլէ եաթմըշ վէ Աժուբանըն տըշարըտան իչէրիյէ տօղրու աշըլան գաբուսընա օ գատար եագըն պուլընմըշ ըտը քի, էկէր պիրիսի գաբուլը աշմագ իւզրէ ճիւզի պիր հարէքէթ իճրա իթսէ, տէրհալ ուեանաճաղը աշիքեար ըտը :

Պօղըճը, աղաճըն քիւթիւյիւ արգաւորնտա կիլլէնմիշ օլտըլը հալտէ, քէօշքիւն իչէրիսինի տահա զիյատէ տըգգաթլա մուայէնէ իթմէք իսթէյիպ, պիր աղ տահա

էյիլտի , վէ տայանաճագ պիր եէր պուլապիլմէք իշուն , էլինի՝ բէնճէրէ մագամընա գաիմ՝ օլան տէլլյին քէնաւընա գոյտու . հալ պու քի մէրգումըն պու հարէքէթի , փրէնկ ինճիրի աղաճընըն պէօյիւք չիչէյինի սարամըշ օլտըղընտան , իչինտէ պիւքիւլիւպ եաթմըշ օլան ուֆագ երլան տըշարըյա ֆըրըլանըպ տէրհալ Պօղըճընըն պլիլէյինէ սարըլտը :

Մէրգում՝ երլանըն պու հիւճիւմի նակէհանիսինտէն իւրքէրէք , եա ըզտըրապ վէ եա տէհչէթ սաիգասըյա , խաֆիֆճէ պաղըրտը խէտէ , պիրտէն պիրէ կէրի չէքիլտիյի սըրատա ճալմանըն սարսըլտըղընը կէօրտիւ : Պիլհագըգա կէնճ չինտի , էվվէլքի կիպի եաթմըշ օլմագլա պէրապէր , կէօղլէրինի նըսֆէն աշըպ , պաշընը քիւչիւք բէնճէրէյէ սօղըու չէվիլտի վէ զայէթ տէրին պիր սուրէթտէ նէֆէս ալմաղա պաշլատը . չունքի Ութուբանըն նէմնաք եէշիլիքլէրտէն միւթէշէքքիլ տամը ալթընտա պիրիքմիշ օլան չիտտէթի հարարէթ՝ թէհամմիւլ օլընմագ պիր տէրէճէյէ կէլմիշ իտի :

Ճալմա հէնուղ հարէքէթ իթմիշ իքէն , աղաճըն արգասընտան ճէնէթ գուշընըն ուշտըղը սըրատա չըգարտըղը գըսա վէ քէսկին սէտայա միւշապիհ պիր շէյ իշիտիլտի . հէման տա սիւյլին գուշընըն սէսինի անտըրըր օլան պու սէտա , պիր աղ սօնրա պիր գաշ տէֆա տահա թէքէրիւր լյէտի խէտէ , մէղքիւր գուշ կիւյա եիրագլանըյօրմըշ կիպի , եալաշ եալաշ քէսպի զաաֆ իթմէյէ պաշլատը :

Ճալմա՝ քէնտիսինի ույգուտան ույանտըլմըշ օլան իշպու սէտանըն նէ օլտըղընը կիւյա անլամըշ կիպի , պաշընը տայաթմըշ օլտըղը գօլընը պիր աղ ուլաթտը վէ վաղիյէթինի ասլա թէպտիլ իթմէքսիզին եինէ ույգույա տալտը :

Պիր գաշ տագըգա գատար տէրին պիր սուսլուգ

հիւքմֆերմա օլուպ, հէր չէյ թէքրար հարէքէթտէն տուր օլտու :

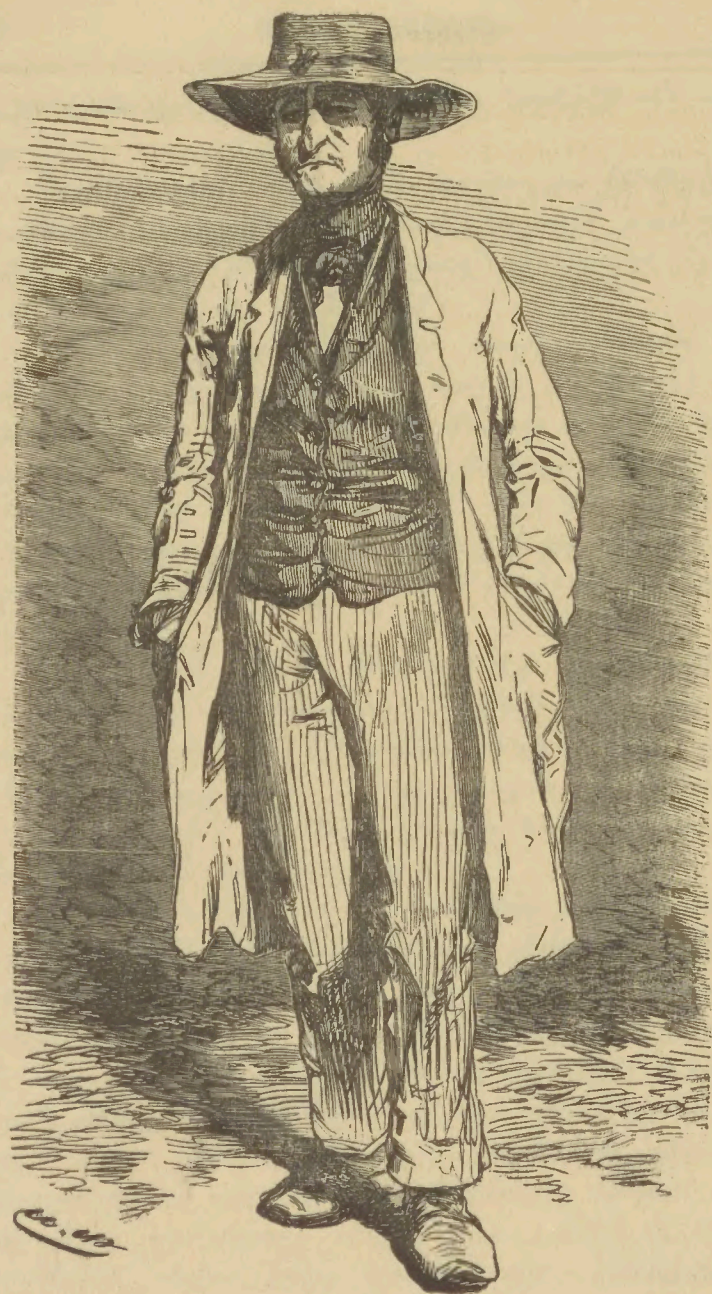
Պօղըճը, պիր գուշըն սէտասընը թագլիտ իթմէք խուսուսընտաքի մէհարէթի սայէսինտէ, երլանըն սօգմասընտան տօլայը հըսս իթտիյի ըզտըրապըն թէհսիրիյէ չըգարտըղը սէտայը թամիր էյլէմիշ իտի :

Ճալմանըն թէքրար ույգույա տալմըշ օլտըղընը անլամագ իչուն, պաշընը իչէրիյէ տօղրու ուզաթտըգտա, կէնճ Հինտլինին մըշըլ մըշըլ ույումագտա օլտըղընը կէօրտիլ : Հէր նէ գատար երլանըն սօգմասըյլա սօլ էլի էրէյիճէ չիշմիշ իտի իսէ տէ, խապիսի մէրգում պունա էհէմիյեթ պիլէ վէրմէքսիզին քէմալը իհթիյաթ վէ պասիրէթլէ աղաճտան աշաղըյա ինիպ սազլըգլար արասընտա կիզլէնտի :

Թամ պու սըրատա, թէք բէրտէլի պիր նաղմէնին հիւզնէնկիզ սէտասը իշիտիլտի : Պօղըճը՝ տէրհալ այաղա գալգըպ տուրտու վէ էթրաֆընը տինլէտիքտէն սօնրա չէհրէսինտէ հայրէթ ու զազապ ալէաիմի միւշահէտէ օլունտու : Մէգըիւր նաղմէնին սէտասը եավաշ եավաշ Աժուբայա թէգարրուպ իտիյօրտու :

Պիր գաշ սանիյէ սօնրա, Հինտլինին պիրի օրմանըն աղաճտան խալի օլան թարաֆընտան կէչէրէք Պօղըճընըն սագլանմըշ օլտըղը թարաֆա տօղրու կէլմէյէ պաշլատը : Պունըն իւզէրինէ Պօղըճը, պէլինէ սարմըշ օլտըղը ինճէ վէ ուզուն պիր իբի չըգարտըքի, պունըն պիր ուճընտա եումուրթա չէքլ ու հաճմինտէ պիր գուշըն բարչասը վարըտը . իշպու իբին տիկէր ուճընը տալի սաղ պիլէյինէ պաղլատըգտան սօնրա թէքրար էթրաֆընը տինլէտի, վէ իրի օթլար արասընտան սիւրիւնէրէք, լաթիֆ վէ հազին նաղմէսինի տէվամ իտիպ եավաշ եավաշ իլէրիլէմէքտէ օլան Հինտլիյէ տօղրու կիթմէյէ պաշլատը :

Պու Հինտլի անճագ եիկիրմի եաշընտա պիր տէլի գանս

U. JOZHEE QUT SUTL

լը օլուպ, ճալմանըն քէօլէսի իտի մերգումըն չէհրէսի տա-
խի թունն ընկինտէ օլուպ, մաի բամուգտան մամուլ պիր
անթէրի կիյինմիշ, պէլինէ ընկեամիզ պիր գուշագ պաղ-
լամըշ, պաշընա քիւչիւք վէ գըրմըզը պիր սարըգ սարմըշ
վէ գուլագլարըլա գօլլարընա տախի կիւմիւշ հալգալար
վէ պիւզգիքլէր կէշիրմիշ իտի . . . :

Մէրգում, կիւնէշին հարարէթի ֆէվգ էլ ատէսի
էսնասընտա, խապը նուշինէ տալմըշ օլան էֆէնտիսինէ
պիր մէթոպ կէթիրիյօրտու: Քէնտի իգամէթ իթտիյի
խանէ իսէ, Աթուբատան էքէյիճէ ուղագ պիր մահալտէ
պուլունմագտա ըտը:

Պու տէլի գանլը, եօլըն իքիյէ այրըլտըզը նօգթայա
կէլինճէ, անճագ գըրգ ատըմ գատար ուղագտա պուլը-
նան Աթուբայա տօլրու պիւա թէրէտտիւտ միւթէվէճճիհ
օլտու:

Գանատլարը աշըլընճա, ալթըտան սէքիզ բարմագ
թուլինտէ կէօրիւնէն վէ մաիմսի պիր զէմին իւզէրինէ ալ-
թուն ընկինտէ իքի ատէտ ամուտի չըզկըլար պուլընան
ճավա քէքէնէքլէրինտէն պիրիսի, եաբրագտան եաբրաղա
ուշըմագտա օլտըզը սըրատա, կէնճ Հինտլինին պուլընտը-
զը մահալ գուրպինտէքի գօգուլու չիչէքլէրտէն պիրինէ
գօնտու: ճալմանըն քէօլէսի՝ նաղմէսինի պիրտէն պիրէ
քէսէրէք օրատա թէվագգուֆ իյլէտի վէ էվվէլի էմրտէ
այաղընը, վէ մուախսարէն տէ գօլընը իհթիեաթքեարանէ
պիր սուրէթտէ ուղաթըպ քէքէնէյի թուլթտը:

Պու էսնատէ, պիչարէ Հինտլի, Պօղըճընըն տէհչէթէն-
կիզ չէհրէսինի կէօրտիւ քի, էօնիւնտէ տիքիլիպ տուրմըշ
ըտը. պիր սաբան թաշը աթըլտըզը սըրատա բէյտա օլան
սէտայա միւշապիհ պիր ֆըսըլտը իշիտիլտի վէ պուլընը միւ-
թէագըպ՝ սօն տէրէճէ պիր մէհարէթլէ աթըլան պիր
իքին պօղագընտսն իւշ տէֆա տէօնիւպ սարըլտըզընը
հըսս իյլէտի. իքին ուճուկտաքի գուրշուն բարչասը տա-

խի , քէմայը չիտտէթլէ զավալը տէլիգանլընըն գափա-
սընա ուրըլտը :

Պու հիւճում՝ օ գատար նազէհանի վէ օ գատար
մահիրանէ պիր սուրէթտէ իճրա օլընմըշ ըտը քի , ճալմա-
նըն քէօլէսի պաղըրմաղա , վէ եա ճիւզի պիր ինիլթի սէ-
տասը չըգարմաղա պիլէ վազթ պուլամատը : Պօղըճը՝
իւտէն քէմէնտի պիր տէֆա տահա սիւքիպ չէքտիքտէ ,
քէօլէնին թունճ ըէնկինատէքի չէհրէսի սիյահ վէ գըրմըզը
պիր ըէնկէ պօյանտը վէ գօլլարը իւզէրինէ տիւշիւ վէրտի:
Պօղըճը՝ մէրգումը պիւս պիւթիւն եէրէ տէվիրտիքտէն
սօնրա , իբի էօյլէ պիր չիտտէթլէ սըգաը քի , Հինտի-
նին տէրիսինտէն գան ֆըշգըրմաղա պաշլատը . . . : Պիշա-
րէ տէլի գանլը՝ սինիր չէքիլմէսի կիպի պաղը հարէքէթ-
լէր իպրազ իթտիքտէն սօնրա , հէր չէյ խիթամ պուլ-
տու . չունքի ճալմանըն քէօլէսի ըուհընը թէսլիմ իյլէմիշ
իտի :

Իշպու սիւրաթլը վէ ֆագաթ տէհչէթնաք էօլիւմ
էսնասընտա , գաթիլի մէրգում՝ չիքեարը էօնիւնտէ տիզ
չէօքմիշ վէ աթէշֆիշան կէօզլէրինի տէ մէրգումըն եիւ-
զիւնէ աթֆ իյլէմիշ օլտըղը հալտէ , պիշարէնին էն խա-
ֆիֆ հարէքեաթընը սէյր ու թէմաշա իթմէքտէ վէ զանն
իտէրսին քի զայէթ վահշիյանէ պիր մահզուզիյէթ հըսս
իյլէմէքտէ իտի . . . պուրուն տէլիքլէրի աշըլպ եա-
յըլմագտա , վէ գուլագ թօղլարըյլա պօղաղընըն տա-
մարլարը տախի չիշմէքտէ իտի : Պիր աղ էվլէլ , ճալ-
մայը ույգուտա կէօրտիւյիւ զէման , տուտագլարընը եա-
նագլարընա տօղրու չէքմիշ օլան օ միւտհիշ թէպէսսիւմ՝
չէնէ սինիրլէրինին հարէքէթի սէպէպիյլէ պիրի պիրինէ
չարմագտա օլան սիյահ վէ սիվըի տիշլէրինի թէքրար
մէյտանէ չըգարտը :

Պիր աղ տահա կէշինճէ , գօլլարընը խաշվարի պիր
սուրէթտէ սօլումագտա օլան կէօյսիւնէ տայաթըպ ալնընը

էյտի, վէ պիր նէվ' տուայա միւշապիհ օլտն պազը էս-
րարի սէօզէր մըրըլտանտըգտան սօնրա, կէօզէրինի թէք-
րար քէօլէնին ճէսէտինէ տիքէրէք վահշիյանէ պիր նազար-
լա թէտգիգ իթմէյէ պաշլատը :

Պաղթէթէն իւզէրինէ սալտըրըպ եագալամըշ օլտու-
ղու չիքեարընը եէմէգտէն էվվէլ անը սէյր իտէն սըրթ-
լան (բորենի) վէ գարլան քէտիսի, պու ատէմ գատար
մէրհամէթսիզ վէ խունխար օլամազը ըտը :

Խապիսի մէրգում, վազիֆէսինին թէմամէն իճրա ի-
տիլմէմիշ օլտըղընը տէրխաթըր իտինճէ, իշպու մէնղարէի
տէհէթէֆզատան այրըլմաղա մէճպուր օլտու : Իմտի, ի-
բինի քէօլէնին պօյնրնտան չըգարըպ թէքրար պէլինէ սար-
տըգտան սօնրա, ճէսէտինի տախի եօլ խարիճինէ չէքէրէք
վէ գուլաղլարըյլա գօլլարընտաքի կիւմիւշ հալգալարընը
աշըրմաղա պիլէ պագմայարագ, եէքտիկէրէ միւլասըգ օ-
լան սազըրգլար արասընտա սագլատը . պատէհու, գար-
նը վէ տիզէրի իւզէրինաէ սիւրինէրէք ճալմանըն եաթ-
մըշ օլտըղը քէօշքէ տօղրու իլէրիլէմէյէ պաշլատը . պու
քէօշք, պալէատէ թասվիր իտիլտիյի վէճհէ, հինտ գա-
մըշլարը իւզէրինէ հասըրլար վազ իտէրէք եաբըլմըշ
ըտը :

Ս'էրգում' էթրաֆընը քէմալը տըգգաթլա պիր տէ-
ֆա տահա տինլէտիքտէն սօնրա, պէլինտէն, աղզընա
պիր մէվզ եաբրաղը սարըլմըշ օլտն զայէթ քէսկին վէ
սիվրի պիր պուշագ չըգարըպ հասըրլարտան պիրինին օր-
թասընտա իւշ գատէմ թուլինտէ պիր տէլիք աշտը : Պօ-
ղըճը, պու հարէքէթինի օ գատար մահիրանէ պիր չէվիք-
լիքէ իճրա իթվիշ իտի քի, ճամ քէսմէք իչուն իսթիմալ
օլընան էլմաս բարչասընըն չըգարտըղը կըճըրթը գատար
սէս չըգմամըշ ըտը :

Պօղըճը՝ իչէրիյէ կիրմէք իւզրէ աշմըշ օլտըղը պու

տէլիքտէն, ճալմանն տէրին պիր ույգույա տալմըջ օլա-
րագ հալէա ույումագտա օլտըղընը կէօրինճէ, ինանըլ-
մաղ պիր ճէսարէթլէ Աթուբանն իչէրիսինէ կիրտի :

2

Թ Է Վ Շ Ի Մ

Օ գէմանա գատար պէրրագ մաի ըէնկինտէ օլան գուպ-
պէի ասիւման՝ եավաշ եավաշ մաիյէ չալար եէչիլ պիր
ըէնկէ պօյանըպ, գուրսը չէմս տախի գըրմըղըմսը պիր պու-
խար եըղընթըսը ալթընտա մէսթուր գալտը :

Իչպու զարիպ զըյա՝ գուրսը չէմսէ միւնաքիս օլան
էչեանըն քեաֆֆէսինի տէ, աճայիպ պիր սուրէթտէ իրայէ
իտիյօրտու . պու հալը զարապէթիչթիմալ հագգընտա
պիր ֆիքրի մախսուս թէչքիլ իթմէք իչուն, պաղըր թօ-
ղու իլէ սըվալանմըջ օլան պիր ճամ արասընտան թարլա
վէ եէչիլիքլէրէ պաղըլըպ տա մէչհուտ օլան մէնզարէ
թէսավուր օլունմալը տըր :

Պու իգլիմէրտէ էքսէրիյա զուհուրեաֆթէ օլան պու
կիպի ալաիմի հավա՝ հարարէթին չիտտէթինէ մունզամմ օ-
լընճա, պիր ֆուրթընանըն գարիպէն զուհուր իտէճէյինի
իյմա իտէր :

Արա սըրա կէչիճի պիր քիւքիւրտ գօգուսը հքսս օ-
լունըյօրտու : Վագթ վագթ տախի, աղաճլարըն եարրագ-
լարը, կիւյա պիր ճէրէյանը էլէքթրիգի (ելեկտրական հո-
սանք) վաւըրթասըյլա իհթիզազէ կէլէրէք, տալլարը իւ-
զէրինտէ տիթրէմէքտէ, վէ պունը միւթէաղըպ տէրին

պիր սիւքիւնէթ վէ հազին պիր հարէքէթ սիզլիք օրթալըզը
թէքրար դաբլամագտա ըտը :

Հավանքն հարարէթ ու սըգլէթի՝ զայէթ աղըր վէ
քէսկին գօղուլարլա պիրլէչէրէք, պիւս պիւթիւն թէ-
համիւլ օլընամայաճագ պիր հալէ կէլմիշ իտի . սինիրլէ-
րի կէվլէտիճի պիր ույգուլա տալմըշ օլան ճալմանըն ալ-
նընտա իրի իրի թէր տանէլէրի տիզիլմիշ օլուպ, չու հա-
լէ նազարէն՝ ույգուլ քէնտիսի իչուն պիր իսթիրահաթ տէ-
յիլ, պէլքի աղըր պիր ըզտըրապ օլտըզը հիւքմ օլընապի-
լիր իտի :

Պօղըճը՝ երչան կիպի Աթուբատան իչէրիյէ կիրէրէք
վէ գարնը իւզէրինտէ սիւրիւքլէնէրէք ճալմանըն եաթմըշ
օլտըզը հասըրա դատար եագլաչտը, վէ միւմքինի մէրթէ-
պէ ազ եէր թուլթմագ իչուն, եէրտէ եամ եասը օլարագ
պիւզիւլտիւ գալտը :

Պու մէնզարէ, սուրէթի խաֆիյէտէ վէ զայէթ տէ-
րին պիր սիւքիւնէթ արասընտա ճէրէյան իթտիյի ճիհէթ-
լէ, բէք զարիպ վէ բէք տէհչէթնաք ըտը :

Ճալմանըն հայաթը՝ Պօղըճընըն էլինտէ իտի . . . :
Մերգուլմ իսէ՝ օլտըզը եէրտէ պիւքիւլիւպ գալմըշ, էլ-
լէրի վէ տիզլէրի իւզէրինտէ տայանմըշ, պօյնընը իլէրիյէ
տօղրու ուզաթմըշ վէ կէօղլէրինի տէ տիքմիշ օլտըզը հալ-
տէ, մահպուս օլան պիր ճանվէր կիպի հարէքէթ սիզ
տուրըյօրաու . . . : Եալընըզ չէնէ սինիրլէրինին խաֆիֆ
խաֆիֆ հարէքէթէ կէլմէսինտէն՝ թունճ ըէնկինտէքի սի-
մասը ազ պուչուգ տիթրէմէքտէ իտի :

Լաքին չօգ կէչմէքսիզին, գալպինտէ վուգուլ պուլան
մուհարէպէի չէտիտէյի, չէհրէսինտէքի ալաիմի մէշո՛ւմէ
իպրագ իլլէտի . չունքի պիր ազ էվվէլ ախրէթէ կէօն-
տէրմիշ օլտըզը տէլիգանլընըն վէֆաթըլլա պիր գաթ
տահա ալէվլէնմիշ օլան ճինայէթ արղուսը պիր թարաֆ-
տան քէնտիսինի թահրիք իթմէքտէ, վէ տիկէր ճիհէթ-

տէն իսէ՝ ճալմանըն հայաթընա դառա իթմէմէք իչուն վէ-
րիլէն էմր, քէնտիսինի պու արզուլի խունրիզանէտէն մէն՝
իյէմէքտէ իտի . մա մաֆիհ, Աթուբայա դառաւ կէլիպ կիր-
մէսի, պիչարէ Հինսլի իչուն հէլաքտան տահա տէհէթլի
պիր սէպէպտէն նէշէթ իթմէմիշ մի իտի . . . :

Կէօզլէրի նուրը վահշէթլէ բարլամագտա օլան Պօզը-
ճը՝ եալընըզ սօլ էլինէ տայանարագ, իքի տէֆա սաղ է-
լինի պէլինտէքի իքին ուճընա կէօթիւրտիւ իսէ տէ, իքի
տէֆասընտա տախի կէրիյէ չէքտի . չունքի դաթլ իթմէք
հէվլէսի հէր տաիմ թահթը հիւքմիւնտէ պուլընտըզ
պիր իրատէի միւճպիրէյէ մաղլուպ օլույօրտու :

Մա մաֆիհ, ինսան պօղմագխուսուսընտաքի մէյէլանը
վահշիյանէսի, ճիննէթ մէրթէպէսինէ վարմըշ օլմալը ըտը
քի, ուզուն ուզատի թէրէտտիւա կէօսթէրմէքլէ, զայէթ
գըյմէթտար պիր վագթ զաիպ խիյօրտու . . . : Պունտան
պաշգա, գուվլէթ, մէհարէթ վէ ճէսարէթի մալիւմ վէ
միւսէլլէմ օլան ճալմա, տագըգատան տագըգայա ու-
յանապիլիւր, վէ հէր նէ դառաւ սիւհսըզ պուլընմագ-
տա ըսա տա, Պօզըճըյա տէհէթլի պիր աիւշմէն օլապիլիւր
իտի :

Պօզըճը, նիհայէթ արզը թէսլիմիյէթ խաիպ գալպին-
տէն չըգան տէրին պիր ընչգըրըզը թէսքին իթտիքտէն
սօնրա, վաղիֆէսինի պիզ զարուր իճրայէ գօյուլտու . գա-
րիինիքիրամըն իլէրիտէ անլայաճաղը վէճհէ, շու վաղիֆէյի
իյֆա իթմէք խուսուսը քէնտիսինտէն մաատասը իչուն մու-
հալ գապիլինտէն իտի . . . :

Ճալմա, եիւզիւնիւ սօլ թարաֆա տօլրու չէվիրմիշ
վէ պաշընը տախի գօլընա տայաթմըշ օլտըզընտան, շայէտ
պիթ թէսատիւֆ ույանաճագ օլուրսա, նազարը արգդաթը
պիրտէն պիրէ Պօզըճընըն իւզէրինէ տիւշմէսին իչուն, իպթի-
տաի էմրտէ, ույանտըրմագսըզըն եիւզիւնիւ սաղ թարաֆա
եանի գաբույա տօլրու չէվիրմէյէ քէնտիսինի մէճպուր դըլ-

մագ լազրմ ըտը. զիրա խապիսի մէրգում՝ վազիֆէ-
սինի հիւսնի խիթամա վարտըրմագ իշուն, էքէյիճէ զէ-
ման Աթուբանըն իչէրիսինտէ գալաճագ ըտը:

Դուպպէի սէմա եավաշ եավաշ պէյազլանմաղա պաշ-
լալըպ, հարարէթի շէմա իսէ սօն տէրէճէյէ վարմըշ օլ-
աղընտան, ճալմանըն ույուշըգլըղընը պիր դաթ տահա
արթըրմաղա վէ Պօղըճընըն նիյաթ ու թէրթիպաթընը
քէմալը մուվաֆֆագիյեթլէ մէվգըր իճրայա գօյմաղա հէր
շէյ միւսախա իտի...: Ճանվէրի մէրգում, ճալմանըն եա-
նընտա տիղ չէօքիւպ, եուամուշագ վէ եաղլը բարմագլարը-
նըն ուճըյլա կէնճ Հինալինին ալընը, գուլագ թօղլարը-
նը վէ կէօզ գաբագլարընը օղուշտըրմաղա պաշլաուր. լա-
քին պու հարէքէթինի օ գատար խաֆիֆ վէ տըգգաթլը-
ճա իճրա իտիյօրտու քի, իքիսինին տէրիսի անճագ պիրի
պիրինէ սիւրիւնիւյօրտու...:

Պու պիր նէվ՝ էֆսունճըլըղը պիր դաշ տագըգա գա-
տար տէվամ իթտիքտէն սօնրա, ճալմանըն ալընտա թէ-
րաքիւմ իթմիշ օլան թէր տանէլէրի պիր դաթ տահա չօ-
ղալսը, վէ կէօյսինտէն պօղուգ պիր ահ չըգտըգտան սօն-
րա, եիւզիւնիւն սինիրէրի իքի իւշ տէֆա տիթրէտի. չունքի
Պօղըճընըն եավաշ եավաշ օվալամասը, քէնտիսինի հէր նէ
գատար ույանսըրմայօր իսէ տէ, նագապիլի թարիֆ պիր
րահաթսըղլըղը մուճիպ օլմագտան տա խալի գալմայօր
իտի...:

Պօղըճը՝ մուղտարըպանէ պիր նագարլա ճալմայա
պագմագլա պէրապէր, օ տէրէճէ սիւքիւնէթ վէ մէհա-
րէթլէ ամէլիեաթընա տէվամ իտիյօրտու քի, ճալմա հէր
նէ գատար ույանմասը ըսա տա, նէ օլտըղընը անլայամա-
տըղը իչպու միւպհէմ վէ ֆագաթ մուաճճիղ հալէ ար-
թըգ թէհամմիւլ իտէմէյիպ, կիւյա քէնտիսինի պիհու-
ղուր իտէն պիր սինէք վէ եա պիր պէօճէյի տէֆ՝ իթ-
մէք իսթէյօրմըշ կիպի, սաղ էլինի մաքինավարի պիր սու-

րէթտէ երեզիւնէ կէօթիւրտիւ . հաւ պու քի էլի ֆէվգ էլ ատէ աղըրլաշմը վէ ատէթա գուվվէթտէն տիւշմիւշ օլտըղընտան , պիրուհ պիր ճէսէտ կիպի կէօյսիւնիւն իւղէրինէ տիւշտիւ . . . :

Պօղըճը՝ իշպու էմարէտէն , մագսատընըն գարիպ իւլ հուսուլ օլտըղընը անլայարագ , երինէ այնը սիւրաթ վէ մէհարէթլէ ճալմանըն ալնընը , գուլագ թօղլարընը վէ կէօղ գարագլարընը օղուշտըրմաղա պաշլատը :

Ճալմա իսէ՝ ղայէթ աղըր պիր ույգուլըն ույուշուգուլըը ալթընտա էզիւմիշ վէ քէնտիսինի ղաիպ իթմէք րատտէլէրինէ կէլմիշ օլուպ , էլինի երեզիւնէ կէօթիւրմէյէ տէ գուվվէթ ու իգթիտարը պուլընմատըղընտան , պաշընը մաքինավարի պիր սուրէթտէ չէվիրտի իսէ տէ , սաղ ումուզը իւղէրինէ տիւշիւպ գալտը . պիշարէ տէի գանլը վազիյէթինի պու սուրէթլէ թէպտիլ իտէրէք , տիւշար օլտըղը րահաթսըղըղտան զանն իտէրսին քի գուրթըլմագ իսթէմիշ իտի :

Իշպու նէթիճէի իպթիտաիյեյէյի էլտէ իթտիքտէն սօնրա , Պօղըճը՝ քէմալը սէրպէսթի իլէ իճրաի մուսամէլէյէ միւսարաաթ իյլէտի . չէօյլէ քի , ճալմանըն ազաճըղ գաթ՝ իտիլմիշ օլան ույգուլընը միւմքինի մէրթէպէ տէրինլէթմէք իսթէյէրէք , վէ պալէատէ թարիֆ օլուան պէօյիւք կիճէ գուշընա պէնգէմէյէ չալըշարագ , իքի էլլէրինի եէլբագէ կիպի սիւրաթլա թահրիք իթմէյէ վէ կէնճ Հինտլինին հարարէթլի երեզիւնիւ սէրինլէթմէյէ պաշլատը . . . :

Ճալմա՝ ինսանը թէլէֆ իթմէք տէրէճէսինէ կէլմիշ օլան ճէհէննէմի հարարէթ էսնասընտա , պու ֆէվգ էլ մէ՝մուլ սէրինիյի հըսս իտինճէ , երեզիւնտէ պիրտէն պիրէ խօշնուտի վէ պէշաշէթ ասարը կէօրիւլտիւ . կէօյսիւ գապարըպ , նիմ աշըգ օլան տուտագլարըյլա տա մէգքիւր սէրին հավայը քէմալը իշթիսագլա թէնէֆֆիւս իյլէտի , վէ պիր աղ էվվէլքի րահաթսըղըղը , իշպու լա-

թիֆ րուզկեարըն թէէսիրիյէ միւլայիմլէնէրէք թէքրար խապը ղաֆլէթէ տալտը :

Նալէհան , ղայէթ սիւրաթլը պիր շիմէք բարլայարաք , Աժուբանըն տամընը թէնվիր իյլէտի : Պօղըճը՝ կէօք կիւրլէմէսի սէտասընտան կէնճ Հինտլի պիրտէն պիրէ ուլյանըր գօրգուսըլա , վազիֆէսինի իքմալէ իսթիճալ կէօսւթէրտի :

Ճալմա , սըրթ իւսթիւ եաթմըշ , պաշընը սաղ ուլ մուզը իւզէրինէ էյմիշ վէ սօլ գօլունը տախի իլէրիյէ ուզաթմըշ ըտը . Պօղըճը , մէրգուսըն սօլ թարաֆընտա տուրմըշ օլտըղը հալտէ , էլլէրինի եէրազէ կիպի թահրիք իթմէքտէն եավաշ եավաշ ֆէրաղաթ իթտիքտէն սօնրա , Ճալմանըն սօլ գօլընը սէթր իտէն պէյաղ տիւլպէնտտէն մամուլ ուզուն վէ կէնիշ գօլըղը ինանըլմայաճաք պիր սիւրաթլա տիրսէյինէ գատար սըղատը :

Պու մուսամէլէյի պիթիրտիքտէն սօնրա , տիզլիյինին ճէպինտէն ուֆաք պագըր պիր գութու չըգարըպ , պուլնըն իշինաէն ղայէթ ինճէ վէ սիվրի պիր իյնէ իլէ սիյահըմըր պիր քէօք բարչասը ալտըգտան սօնրա , իյնէյի պիր գաշ տէֆա մէգքիւր քէօք բարչասընա պաթըրտըքի , հէր տէֆասընտա տախի պէյաղ վէ եաբըշգան պիր սու չըգըյօրտու :

Պօղըճը՝ իյնէնին մէգքիւր սու իլէ էքէյիճէ ըսլանմըշ օլտըղընը կէօրիւնճէ , էյիլտի վէ եէնիտէն սէրինիք վէրմէք իշուն Ճալմանըն գօլընըն ալթ թարաֆընը եավաճաճըգ իւֆլէմէյէ պաշլատը . պատէհու էլինտէքի իյնէ վասըթասըլա , ույուսմագտա օլան կէնճՀինտլինին տէրիսի իւզէրինտէ կէօրիւլմէյէճէք գատար ուֆաք պաղը կիզլի վէ հիքմէթլի իշարէթլէր չըգտը :

Իշպուլ ամէլիյեաթ՝ օ գատար սիւրաթ վէ հիւնէրլէ իճրա իտիլմիշ իտի քի , Ճալմա տէրիսի իւզէրինտէ ճիւզի պիր աղըր պիլէ հըսս իթմէտի :

Զօգ կէչմէքսիղին, Պօղոճընըն չըզմըշ օլտըզը ալաի-
մի մէրմուզէ, աչըզ կիւլընկինտէ վէ սաչ գալընլըզընտա
օլարագ կէօրիւնմէյէ պաշլատը . իյնէնին իւզէրինտէքի սու
օ տէրէճէ թէէտիրլի իտի քի, եաւլաշ եաւաշ տէրիսինին
իչինէ նուֆուզ իտէրէք, պիր գաշ սաաթ սօնրա մօրա չա-
լար գըրմըզը պիր ընկ բէյաա իտէճէք վէ հէման տա
կէօրիւլմէյէճէք տէրէճէտէ օլան իշարաթ վէ եա հուրու-
ֆաթը մէզքիւրէ պիւս պիւթիւն մէյտանա չըգաճագ ըտը :

Պօղոճը՝ վազիֆէ վէ մէմուրիյեթինի մուվաֆֆադիյ-
եթի թամմէ իլէ իքմալ իտիպ, ույգուտա պուլընան Հինտ-
լի իւզէրինէ տէ սօն պիր նազարը վահշէթ տիսար սալտըր
տըզտան սօնրա, եինէ էվլէլքի կիպի սիւրիւնէրէք հա-
սըրըն իւզէրինտէն ուզագլաշտը, վէ Ութուրայա տախիլ օլ-
մագ իւզրէ աչմըշ օլտըզը տէլիքտէն տըշարըյա չըգտը .
պատէհու հիշ պիր շիւպհէյէ մահալ պըրագմամագ իչուն,
տէլիյին իքի ուճլարընը տախի պիրի պիրինէ բապթ իթ-
տիքտէն սօնրա, շիմէք ուզագտան ուզաղա բարլամաղա
պաշլատըզը սըրատա կէօզտէն նիհան օլտու : (1)

(1) Սէյեահը մէշուր Վիգթօր ժաքմօն՝ Հինտիսթան հագ-
գընտաքի մէքթուպլարընտա, Հինտլիլէրին ճէսարէթ վէ մէհարէ-
թինտէն պահս իթտիյի սըրատա, աթիտէքի մալիւմաթը վէրմիշ
տիր . « Պուսլար, էն տէրին խէնտէքլէրտէն, չուգուրլարտան վէ
տահա պիր չօգ սարպ եէրլէրտէն քէմալը հիւնէրլէ սիւրիւնիւպ
կէշէրլէր . հայվանաթտան բէք չօղընըն սէտալարընը թագլիտ
խուսուսընտաքի մէհարէթլէրի էմալլըզ տըր տէնիլէպիլիր : Տըգ-
գաթսըզլըգ սէմէրէսի օլարագ, պիր կէօնա չօլրաճա հարէքէթտէ
պուլընտըզլարընտա, հասըլ օլաճագ մազարրաթը տէֆ' ու թա-
միր իչուն միւլթէլիֆ գուշլարըն, ճանվէրլէրին, վէ հաթթա ու-
զագտան ուզաղա հայգըրմագտա օլան հայվանլարըն աւագէլէրի-
նի պիլէ թագլիտ իտէպիլիրլէր : Ույգուտան ույտտըրմագսը-
զըն, ինսանըն իւզէրինտէ պիր թագըմ դարիպ դարիպ ամէլի-
եաթ իճրա իթմէյէ մուգթէտիր օլտըզլարը կիպի, ինսանըն վի-
ճուտընա վէ պիլճիւմէ աղաի պէտէնինէտէ մէնֆաաթը շախսիյ-

3

Գ Ա Ձ Ա Գ Ն Ը

Սապահքի ֆուրթունա էրէյիճէ միւտաէթաէն պէրու տիյնէնմիշ իտի : Կիւնէշ զուրու պ իթմէք իւզէրէ օլուպ , Պօլլըճը՝ ճալմանըն քէօշրինէ կիրէլիաէն վէ ույումադ տա օլադըր սըրաւա պիշարէնին գօլու իւզէրինաէ պաղը էս-րարի իշարաթ թէվշիմ իտէլիտէն պէրու պիր գաշ սաւաթ կէշմիշ իտի :

Եէլէրինէ ույումադ հէր տիւրլիւ հարէքէթ ու վազիլէթի վէրէ-պիրլըլէր : »

Գօնթ էտուարտ տը Վարրօն տախի , Հինտիսթանտան պահիս օլան էսէրի պինաղիրինտէ , Հինտլիլէրին մէհարէթ ու ճէսարէթի հազգընտա պէր վէճհի աթի եազմըշ տըր . « Պունլար , ինսանըն ույգուսընը գաթան իսլալ իթմէքսիլին , տէյիլ եալընըզ էլլի-սէսինի , հաթթա սարլըլ պաթմըշ օլտըրը չարչէպի պիլէ աշը-րըպ կէօթիւրիւրլէր . պու սէօլէտիքլէրիմ՝ լաթիֆէ եօլլու չէյ-լէր օլմայըպ , իլլա հազըգաթը հալտէն իպարէթ տիր . պիր Հինտ-լինին հարէքեաթը թըպգը թըպգըյա պիր եըլանըն հարէքեա-թընը անտըրըր . մէսէլա , չատըրընըզըն գարուլարը էօնիւնտէ պիրէր խըտմէթճի եաթըրըպ սիզ տէ պիր թարաֆընտա ույու-յընըզ . Հինտլի սիգի սօյմադ թէսավուրընտա պուլունընճա , կէ-լիպ տըշարըտա , գարանըզ արասընտա վէ հէր պիրինիլին թէ-նէֆֆիւսինի իշիտէպիլէճէք պիր քէօշտէ չէօմէլիր . ույու-մադ տա օլտըրընըզա գանի օլտըգտա , շիքեարը հազգընտա էմին օլուպ , միւնասիպ վազթա մունթաղըրէն օրատա տու-րուր . Ֆըրսաթը էլտէ իտինճէ , պուլընտըրը մահալտէն գըլ բայը այրըլմայարադ , չատըրըն պէզի իւզէրինտէ ուֆադ պիր տէլիք աշար քի , պու տէլիք քէնտիսինին իշէրլիէ կիրմէսի իշուն քեաֆի վէ վաֆի տիր . պիր միւտտէթճիք էթրաֆընը տինէ-

Պիր խայլը սրգ աղաճլարլա մուհաթ օլան ուզուն պիր եօլուն օրթասընտան ֆէվզ էլ ատէ սիւրաթլա պիր սիւվարի իլէրիլէյօրտու :

Աղաճլարըն ետջիլ եարրադլարընտան միւթէչէքքիլ օլան գուպպէ ալթընտա , պինլէրճէ գուշլար , կէրէքլաթիֆնազմէլէրիլէ վէ կէրէք տիւրլիւ տիւրլիւ օյունլարըյլա թապիաթըն ագչամ վազթընա մախսուս օլան լէթաֆէթ ու իհթիշամընը իւան իթմէքտէ , վէ ետջիլ վէ գըրմըզը բաբաղանլար տախի՝ չէնկէլ կիպի էյրի կակալարըյլա գըրմըզը ագասիա աղաճլարընըն թէբէսինէ չըգմագտա ըտըլար . պօյնու վէ գույրուզը տօնուգ ալթուն լէնկինտէ օլան լաճիվէրտ իրի գուշլար իսէ , սիյահ գաթիֆէ լէնկին .

տիքտէն սօնրա , մէգքիւր տէլիքտէն իչերիյէ կիրէր իսէ տէ , պիր գոււմ տանէսինին սէսինի պիլէ չըգարթմազ :

« Մէրգոււմըն թէքմիլ վիճուտը եաղլանմըզ վէ անատան տօլմա չըր չըսլազ պուլունմըզ տըր . պօյնընտան քէսկին պիր խանչէր ասմըզ օլան պու Հինտլի , եաթաղընըզըն եանընտա տիզ չէօքիւպ միւմքինի մէրթէպէ ազ էէր թուլթսուն իչուն սօն տէրէճէ պիր սօղուգ գանլըլըզլա չարչէպինիզի ուֆագ ուֆագ պիւքէր . պու մուամէլէյի պիթիրտիքտէն սօնրա , եաթաղըն օ պիր թարաֆընա կէչիպ , ույույան հէր քիւմ իսէ եավաշ եավաշ կըճըզլաթմաղա պաշլար . պու հարէքէթինտէն մագսէտի , քէնտիլիյինտէն կէրի չէքիլմէյէ վէ նիհայէթ պիւքիւլմիւշ չարչէպի արգասընտա պըրագարագ օ պիր թարաֆա տէօնմէյէ ույույանը մէճպուր գըլմագտան իպարէթ տիր :

« Շայէտ ույանըպ տա խըրսըզը տէրտէսթ իթմէյէ թէչէպպիւս իտէճէք օլուրսանըզ , գայար պիր ճիսմտէն պաշգա պիր չէյ պուլամագսընըզ . չունքի մէրգոււմըն վիճուտը եաղլանմըզ օլտըղընտան , եըլան պալըզը միսիլու էլինիզտէն գաշար . էկէր թուլթմաղա մուվաֆֆագ տախի օլսանըզ , նէթիճէսի բէք տէհչէթլի օլուր . զիրա Հինտլինին պօյնընտան ասըլը օլան խանչէր թա ճիկէրկեահընըզա սաբլանըպ , սիզ գանլար իչինտէ միւլէմիս՝ օլարագ եէրէ տէվրիտլինիզ սըրատա , գաթիլի մէրգոււմ տախի նապէտիտ օլուր :»

տէ օլան վէ գուժրալ պէնէքլէրի հալի պուլընան ֆիւօ-
րիա գուչարընը թագիւ պիմէքտէ, վէ ալաիմի սէմա
(ծիրանի գօտի) կիպի ընկեամիզ ատա կէօկէրճիլէրի
տախի զիւմրիւա, գըրմըզը, սարը վէ կէօք հագուլթ
ընկէլէրիլէ միւզէյեէն օլան ճէննէթ գուչարը իլէ պէ-
րապէր նաղմէսազ օլմագտա ըտըլար :

Իքի թարաֆը ազաճըզըլը օլան մէզքիւր թարիգ՝ պիր
ազ եիւքսէքճէ օլտըղընտան, ուֆագ պիր կէօլէ նազըր
պուլընըյօրտու քի, պուլըն իւզէրինտէ հինտ խուրմասը
վէ գըրմըզ կիպի աղաճարըն եէչիլ կէօկէլէրի ուրմըչըտը.
պու կէօլիւն սույը, ըաքիտ, սաֆ վէ պէրրագ օլուպ, ի-
չինտէ տախի գըրմըզը գանատըլը լաճիվէրտ վէ կիւմիւչ
ընկէլնտէ միւթէատտիտ պալըզլար կէօրիւնմէքտէ իտի
իսէ տէ, պու հայվանճըզլար օ գատար հարէքէթսիզ ի-
տիլէր քի, կէօրէն՝ մահմնի պիր պիլօր իւզէրինտէ գար-
լամա հալտըզլար զանն իտէր իտի : Չունքի պուլըլար՝ կիւ-
նէչին զըյաի լաթիֆի աքսէնտաղ օլմըչ օլան սույըն սաթ-
հընա չըգարագ, զանն իտէրսին քի անըն հարարէթիլէ
նէչէեապ օլմագտա ըտըլար :

Պինլէրճէ ուֆագ ուֆագ պէօճէքլէր՝ միւճէվհէրաթ
միսիլու բարլագ գանատլարըյլա մէզքիւր չէֆֆաֆ սույըն
իւզէրինտէ ուչուչուպ վըզըլտամագտա, վէ կէօլիւն քէնա-
րընտաքի նէպաթաթըն վէ չիչէքլէրին ընկէլէրի տախի
սույա աքսէզիր օլմագտա ըտը :

Թապիաթըն ազամէթ ու լէթաֆէթինի թէչքիլ ի-
տէն իչպու մէնզարէի հայրէթպախչայը հագգըյլա նագչ
ու թասվիր իթմէքտէն գալ ու գալէմ աճիզ գալըր. հաթ-
թա, պուլըլարըն հէյեթթի մէճմուսը օ գատար լաթիֆ
իտի քի, եօլըն օրթասընտան կէլմէքտէ օլան կէնճ վէ
կիւզէլ սիւվարինն հիւսն ու զարաֆէթինի պիր գաթ տա-
հա արթըրըյօրտու : Պու սիւվարի իսէ ճալմա քէնտիսի
իտի : Պիչարէ տէլիգանլը, Պօղըճընըն՝ քէնտի սօլ գօլու

իւզէրինտէ նազապիլի իղալէ պազը իշարաթ չըլմըշ օտը-
ղընը հէնուզ կէօրմէմիշ իտի :

Բաքիպ օտըղը ճաւա գըսրաղը՝ օրթա պօյլու , գա-
վի իւլ պիւննէ վէ աթէշմիղաճ պիլի հայվան օլուպ, րէն-
կի տաթի սիմսիյան ըտը. էյէր եէրլինէ աէ, գըրմըզը վէ տար
պիլը խալը րարչասը պուլընմագ տա ըտը: ճաւմա՝ ալթընտա.

քի գըսրաղըն սըշրայըշլարընը մէն՝ իթմէք իւզրէ, չէլիբտէն
քիւչիւք պիլը կէմ իսթիմալ իտէր իտի քի, պու կէմին գըր-
մըզը իրէքաէն էօրիւլմիւշ օլան տիզկինլէրի իըլիք կիպի
խաֆիֆ իտի :

Աթինատու Պարթենոն նամըյլա մէշհուր օլուպ, Մի-
նէրլա նամ իւահէյէ թաթաթի իտիլմիշ պուլընման պուլթ.

խանէնին տիրէքէրի իւզէրինտէքի չայանը հայրէթ սիւվա-
րիւէրին հիշ պերիսի, պու կէնճ Հինտլի գատար նէճիպ վէ
աղամէթլի պիր թավրա մալիք տէյիլ իտիւէր . չունքի
մէրգումն զայէթ ճալիպի տըգգաթ սիմասը զուրուպ
իթմէք իւղէրէ օլան կիւնէչին սօլղուն չիւալէրիյլէ թէն.
վիր օլունարագ, մէսուտիյէթ ու պէչաշէթ նուրըյլա
բարլամագտա ըտը . կէօղէրինտէ ալաիմի մէսէրրէթ նիւ-
մայան օլմագտա, վէ պուրուն տէլիքէրի իլէ տուտագլա-
րը աշըլմըշ օլուպ, չիչէքլէրին հայաթ պախշ զօգուլարըյլա
գարըշմըշ օլան բիւզկետարը սօն տէրէճէ պիր իշթիետագլա
թէնէֆֆիւս իթմէքտէ իտի . զիրա աղաճլար վէ չիչէքլէր
ֆուրթընայը թագիպ իթմիշ օլան եաղմուրտան հէնուզ
ըլլաք վէ նէմնաք ըտըլար :

Բում տէրտուշընա միւշապիհ օլան կիւվէզ ընկինտէ
պիր չապգա՝ ճալմանըն սիյահ սաշլարընը սէթր իթմիշ օլ-
մաղլա, ալթուն ընկինտէքի չէհրէսինէ տահա զիյատէ
լէթաֆէթ պախշ իյլէմիշ իտի . պօյնու պիւթիւն պիւթիւն
չըպլագ օլուպ, պէյաղ տիւլպէնտտէն մամուլ պիր ան-
թէրի կիյինմիշ վէ պէլինէ տէ գըրմըզը պիր գուշագ պաղ-
լամըշ ըտը : Պէյաղ գումաշտան եաբըլմըշ օլան կէնիշ
պիր տիլլիք՝ չըպլագ վէ բարլագ պոճագլարընը եարը
եարըյա մէյտանա չըգարմըշ, վէ պունլարըն հէյիէ-
թի իսէ՝ սինիլլի պալտըրըլարըյլա խաֆիֆճէ սըգմագ-
տա օլտըզը գըսրաղըն սիյահ պէօյիւրլէրինտէ զանն իտէր-
սին քի նագշ օլունմըշ ըտը : Էօգէնկիսի պուլունմայըպ, եա-
լընըզ ուֆագ վէ տար սյագլարընա գըրմըզը սաիթիյան-
տան մամուլ չարըգլար կէչիւրմիշ իտի :

Էֆքետարընտաֆի հիատէթ ու շիտտէթ, գըսրաղընըն
հարէքէթ վէ բէֆթարընտան անլաշըլմագտա ըտը . զիրա
պու սէյր ու հարէքէթ՝ կեահ միւթէհէյիիճ պիր գուվվէի
միւթէիւայիլէ կիպի քիւսթախանէ, կիահ տախի էվհամը
մէճնունանէյի թագիպ իտէն միւշահագաթը ճիտաիյէն

կիպի սաքինանէ վէ միւթէտիւանէ իտի : Իշպու սէյր ու սէյահաթա պագըըընճա , ճալմանըն էն էտնա հարէքեաթը պիլէ միւթէազգիմանէ , իսթիզլալթէրվէրանէ վէ ֆա-գաթ ազ պուշուգ վահշիյանէ պիր իհթիշամ իլէ մէմու-օլտըղը կէօրիւլիւր իտի :

Ճալմա՝ բէտէրինին թախթը հիւքմտարիսինտէն Ին-կիլիզէր մարիֆէթիլլէ մահրում իտիւմիշ , վէ բէտէրի էս-նաի մուհարէպէտէ սիլահպէտէսթ օլտրագ վէֆաթ իթ-տիքտէն սօնրա , էվվէլի էմրտէ տէվլէթ էսիրի կիպի հապս իտիլէրէք մուախսարէն տէ սէպիլլի թախիլլէ օլընմըշ բուր-պուրաւարը օգույանլարրմըղըն մալիւմի օլմագ կէրէք տիր . նէթէքիւմ Մ . Ժօղիւէ Վան Տաէլ Պաթաւիատան եազմըշ օլտըղը պիր մէթուպընտա Մ . Բօտէնէ պիւտիւրմիշ իտի :

Կէնճ Հինուլի իսէ , մահպուսիյէթտէն գուրթուլուր գուրթուլմագ , քէնտի հասպտանէսի ճիվարընտան պիր ան-սայրըմըշ օլմայան Ժէնէրալ Սիմոն իլէ պէրապէր Հինուի-թանը թէրք պիրլէ , վալիտէսինին թէվլէլլիւտ իթմիշ օլտըղը չէհրէ եանի Պաթաւիայա կէլմիշ , վէ մէզպուրէնին թէրք իլլէտիլի ճիւզի միրասը էլտէ իթմէք ազմինէ տիւշմիւշ իտի :

Բէտէրինին՝ միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու թէնէզ-ղիւլ իտիպ տէ ալմամիշ վէ եու ալմագա ունութմըշ օլտը-ղը շու միրաս իչինտէ , պիր թագըմ մուհիւմ քեադըուլար իլէ պէրապէր , Բօզ վէ Պլանշըն թաշըմագտա օլտըզլարը միտալեայա միւշապիհ պիր միտալեա պուլընմուշ բուր :

Ժէնէրալ Սիմոն՝ պու քէշֆտէն տօլայը հէմ միւթէաճ-ճիպ վէ հէմ տէ մէսրուր օլտու , չունքի պու քէյֆիլլէթ՝ քէնտի զէվճէսիլլէ ճալմանըն վալիտէսի արասընտա պիր ագրապալըգ բապըթասը թէէսիս իթմէքլէ պէրապէր , կէնճ Հինուլի իչուն իսթիզպալտէ պէօլիւք մէնֆաաթլար թէէմին իլլէմէքտէ իտի . Ժէնէրալ Սիմոն պազը իլլէրի-նի թէսվիլլէ զըմընտա ճալմայը Պաթաւիատա պըրագըպ քէնտիսի տախի Սուլմաթրա արասընա կիթտի . օրատա

աօղրուտան աօղրույա վէ սէրիէն էվրօբայա կիտէճէք պիր սէֆինէ պուլապիլէճէյինի սէյլէմիլչէր իտի . քէնտիսինին պիր ան էվլէլ Բարիսէ կիթմէսի մուգթաղի օլտըղը կիպի, 1832 շուպաթըն 13 իւնտէ կէնճ Հինտլինին տախի Բարիստէ պուլընմասը իճապ իտիյօրտու : Էկէր Ժէնէրալ Սիմոն մէղքիւր ատատա էվրօբայա կիտէճէք պիր սէֆինէ պուլապիլսէ իտի , տէրհալ Պաթավիայա ավտէթ իտիպ ճալմայը տախի պէրապէր կէօթիւրէճէքտի : Ճալմա իսէ՝ Ժէնէրալըն սավտէթինէ ինթիզար իթմէքտէ օլտըղընտան , միւմաիլէյին Սումաթրատան վաբօր իլէ կէլտիլինի կէօրէպիլմէք իւմիտիլչէ չօգ տէֆա Պաթավիա բըխթըմընա կիտէր իտի :

Պուրաճըգտա Քաճա-Սինկին օղլու ճալմանըն չօճուղւըլը վէ կէնճլիյի հազգընտա պաղը մալիւմաթ վէրմէք իգթիզա իտէր :

Ճալմա՝ հէնուղ քիչիւք իքէն , վալիտէսինի զաիպ իթմիշ օլտըղընտան , սատէ վէ ֆագաթ զայէթ մուխաթարալը պիր էօմիէ ալըմըշ վէ չօճուղլու գէմանընտան պէրու , գարլան ավճըլըգլարընտա բէտէրինէ բէֆագաթ իյլէմիշ իտի . սինի շէպապէթէ գատէմ պասար պոտմաղ , վաթանընը մուհաֆաղա իթմէք իւզրէ էն տէհչէթլի վէ խոնրիզանէ մուհարէպաթա պիլէ կիրիշմէքտէն կէրի տուրմամըշ ըտը :

Վալիտէսինին վէֆաթընտան պէրու , օրմանլար վէ տալլար արասընտա պու սուրէթլէ էվգաթկիւզար օլաբուգ վէ լաեէնգաթի մուհարէպէ կէօրէրէք , քէնտիսինին մէթանէթբէրվէր վէ ֆագաթ սատէտիլանէ թապիլաթը ելինէ էվլէթի հալինտէ գալմըշ ըտը : Քէնտիսինէ վէրիլմէքտէ օլան Ալէհուա լուգապընա պիհազգին շայէսթէ պիր տէրիգանլը իտի : Հաթթա Քաճա-Սինկին օղլու օլուպ , նէսէպէն տախի ասըլգատէ իտուլինտէն հազիգի պիր բրէնա իտիքի , պու խուսուս նէվատըրտան սայըլըր : Միւտէթի

մահպուսիյնէթինտէ , հաիզ օլտըզը վագար ու աղամէթ սայէսինտէ , ինկիլիզ զընտանճըլարընը պիլէ գօրգուլթմըշ ըտը : Պու միւտտէթ զարֆընտա պիր կէօնա շիքեայէթ վէ եա թէքտիրտէ պուլընմսյըպ , տիւչար օլտըզը վահշիյանէ մուամէլէյէ գարշը , սէպիլի թախիյէ օլունընճայա գատար , միւթէազղիմանէ վէ լաքին մահզունանէ պիր սիւքիւթտէն պաշգա պիր շէյ կէօթէրմէմիշ իտի :

Ճալմա , օ վագթա գատար մուհարիպիք վէ պէտէվիյեթէթ էօմրիւնէ ալըշմըշ օլուպ , պիր գաշ այ անճագ պու հալտէն այրըլմըշ օլտըզընտան , ալէմի մէտէնիյեթին ուսուլ վէ մուգթէզիյաթընտան գաթան խապէրտար տէյիլ իտի . պունընլա պէրապէր , մէզքիւր ալէմին ատաթ ու մէրասիմինէ ալըշմագ իչուն լազըմ օլան խաոսալարտան մահրում սայըլամագ ըտը ըսա տա , չի չարէ քի կէշիրմիշ օլտըզը էօմր քէնտիսինի պու հալէ կէթիրմիշ իտի . մէրգում իթիգատ էյլէտիյի շէյտէն ասլա կէրի տէօնմէյէճէք տէրէճէտէ մուաննիտ , հայաթընը գուրպան իտէճէք գատար ֆէտաքեար , քէօր քէօրինէ հէր շէյէ ինանճագ մէրթէպէտէ էմիյեթէթլի , վէ քէնտի նէֆսինի ունութճագ գատար տախի խայրխահ իտի . մա հաղա , քէնտիսի հագգընտա քիւֆրանը նիյմէթտէ , եալանճըլըգտա վէ եա խըյանէթտէ պուլընանլարա գարշը սօն տէրէճէրիգգաթսըզ ըտը . պիր խաինին վէ եա պիր խապիսին հայաթը քէնտի ինտինտէ ասլա էհէմմիյեթի հայիզ օլամագ ըտը . չունքի քէնտի իթիգատը գալիսինճէ , էկէր քէնտիսի տախի պիր խըյանէթ վէ եա խապասէթտէ պուլունճագ օլուրսա , հայաթընը իւթէ վէրմէքլէ անճագ գուրթուլպիլի իտի : Խիւլասաի քէլամ , Ճալմա խասալիլ միւքէմ մէլէյի հայիլ պիր տէլի գանլը իտի : Պինաէն ալէյհ , պէօլէ պիր հալէ ալըշմըշ օլան պիր ատէմ Բարիս ճէմիյեթի կիպի պիր ճէմիյեթին ատաթը , հիսապաթը , ըիյաքեարլըզը , եալանճըլըզը , հիյէլ ու տէսաիսի վէ թէտապիրի

Իհիթիյաթքեարանէսի իլէ թէալլիգ բէյտա իտէճէք օլուր-
սա , ահվալի շայանը թէտգիգ առէմլէր սըրասընա կէշ-
մէղ մի :

Պիզ պու թալմինի գաստէն տէրմիյան իտիյօրըզ .
չունքի ֆրանսայա կիթմէք խուսուսը գարարկիր օլալտան
պէրու , ճալմա՝ Բարիստէ պուլունմագտան պաշգա պիր
շէյի տիւշիւնմէյօրտու . էվվէթ , Բարիստէ պուլունմաղա
սոն տէրէճէ թէմայիւլ կէօսթէրիյօրտու . զիրա պու շէհր՝
ալթունտան պիր մէմլէքէթ օլուպ , անըն էվսաֆը տիւ-
ֆէրիպանէսի հագգընտա Ասիասիա պիլէ պիր չօգ շայանը
հայրէթ վագըլալար հիքեայէ օլընմագտա տըր :

Կէնճ Հինտլինին զիհնին էն չօգ իշլալ իտէն շէյ ,
մէտէնիյեթ ալէմի բայիթալթընըն տարաթ ու իհիթիչա-
մընը պիր գաթ տահա արթըրան , վէ հէր պիրիսի պիրէր
լէթաֆէթ ու մէլահէթ իլահէսի սայըլան օ ճաղիպէլի վէ
նատիտէ Բարիս չիշէքլէրի . . . Եանի ֆրանսըզ գարըլալը
ըտը :

Ճալմա , աթէշի աշգ ու մուհապպէթլէ Կանմագտա
օլան գապլինին չարբընթըլարընը պիր գաթ տահա թէզ-
եիտ իտէն , վէ էնվաի ընկեարէնկ վէ բայիհատար չիշէք-
լէրլէ մուհաթ օլան պէօյլէ պիր կիւզէլ ագչամ տա , պու
տիլըուպա մախլուգլարը թէխայեիւլ իթմէքտէ վէ պունլա-
ըն հէր պիրիսինէ պիրէր մէվհումսուրէթ վէրմէքտէ իտի :

Ճէսուր տէլի գանլը , կիթմէքտէ օլտըղը Եօլուն միւն-
թէհասընտա , աղաճլարըն Եէքտիկէրէ միւլասըզ օլան
տաիրէվի գուպպէլէրի ալթընտա , կիւնէշին ալթուն ըն-
կինտէքի շիւալէրի արասընտա , մէգքիւր շայանը բէրէսթիշ
վէ շէհվէթէնկիզ մախլուգլարըն կէշիպ տէօնմէքտէ օլ-
տըզլարընը , վէ պէյազլար կիլինմիշ օլան պու խայալլար
կիւլընէնկ բարմագլարընըն ուճըյլա պիրէր պուսէ թագ-
տիմ իթմէքլէ պէրապէր , լաթիֆ լաթիֆ կիւլիւմէմէքտէ
պուլընտըզլարընը զանն իտիյօրտու :

Ճալմա , պու մէնդարէի մէվհումէյի թէմաշայէ տա-
լարագ վէ պիր գաշ տագըգատան պէրու գալպինի թէհ-
եիճ իթմէքտէ օլան պու սէվտաքեարանէ ըզտըրապաթա
արթըգ թագաթկիւզար օլամայարագ, խարիգ իւլ ատէ պիր
հըսս սաիգասըյլա շիտտէթլի վէ պիր ազ տա վահշիյանէ
պիր նիտա սալտըրտը . լաքին պու նիտա օ տէրէճէ
շիտտէթլէ վագը օլմուշ ըտը քի , ալթընտաքի ճէսուր
գըսրագ պիրտէն պիրէ եօգարըյա սըշրատը . . . :

Պու սըրատա, կիւնէշին պիր բարլագ շէօլէսի, աղաճ .
լըգլը եօլուն եարագըլարլա մէսթուր օլան քէմէրինտէն
կէչէրէք ճալմանըն իւզէրինէ աքս իթմիշ իտի . . . :

Ջէնտ տագըգատան պէրու , տար պիր կէշիտտէն տի-
կէր պիր ատէմ իւէրիլէմէքտէ իտի քի , պու կէշիտին ու-
ճու ճալմանըն պուլընտըղը թարիգ իւէ պիրլէշէրէք պիր
քէօշէ թէշքիլ իտիյօրտու : Պու ատէմ՝ պիր ազ վագթ
կէօլկէլէր արասընտա տուրուպ հայրան հայրան ճալմայը
սէյր իթմէյէ պաշլատը :

Ֆիլ վագը , կիւնէշին նէշր իյլէտիյի զըյաի զէրինթար
ալթընտա , պէյագ վէ միւթէմէվվիճ պիր անթէրի կիյին-
միշ օլան , վէ քէմալը պէշաշէթլէ սիյահ վէ ճէսուր գըս-
րաղընա պինմիշ պուլընան մէրգում կիւզէլ վէ գահրա-
ման տէլի գանլըյը կէօրմէք բէք զիյատէ հայքէթէֆզա
պիր մէնդարէ իտի . ալթընտաքի գըսրագ իսէ՝ գըրմըզը
եուլարընը քէօթիւքլէրլէ ըսլաթմագտա , վէ ուզուն գույ-
րուղը իւէ պօյնունըն սիյահ եէլէսի ագշամ ըուզկեարընըն
թէհսիրիյլէ տալլալանմագտա ըտը :

Լաքին , ինսանըն հէր տիւրլիւ էմէլ վէ արզուսը-
նը պիր հըսսը զարիպ թագիպ իյլէտիյի կիպի, ճալմա տա-
խի պիր թագըմ միւլահագաթը խայալիյեէ իւէ սէրմէսթ
վէ բէրվէրտէ օլտըղը էանատէ , նագապիլի թարիֆ պիր
մահզունիյեէթի լաթիֆէ հըսս իյլէտի , վէ եուլարընը՝
ալթընտաքի իթաաթքեար հայվանըն պօյնընա աթարագ

էլլէրինի տէ նէմնաք օլան կէօղլէրինէ կէօթիւրտիւ :

Գրարագ տէրհալ տուրուպ զայէթ ուզուն պօյնունու ուզաթտը վէ պաշընը տախի օրմանլար արասընտան կէլ-մէքտէ օլան ատէմէ տօղրու չէվիրտի :

Շախսը մէճհուլ, գաչագճը Մահալ նամըլլա մարուֆ պիր ատէմ օլուպ, հէման տա էվրօթալը կէմիճիլէրինէ պէնզէմէքտէ իտի : Պէյազ գումաշտան մամուլ պիր չաքէթ իլէ պիր բանթալօն կիլինմիշ օլուպ, պէլինէտէ գըրմըզը վէ էնի պիր գուշագ պաղլամըշ վէ պաշընատա զայէթ եասը պիր հասըր չապգա գօյմըշ ըտը : Չէհրէսի էս-մէր վէ նազարը տըգգաթը ճալիպ օլուպ, քէնտիսի հէր նէ գատար գըրգ եաշընտա իսէ տէ, սագալը եօգտու :

Պիր տագըգա զարֆընտա, Մահալ կէնճ Հինտլինին եանընա կէլիպ էլինի իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ չապգասընա կէօթիւրտիւքտէն սօնրա, էքէյիճէ սօղուգ պիր թէլաֆֆուզ իլէ ֆրանսըզճա :

— Բրէնս ճալմա սիզ միսինիզ. — տէյու սօրտու :

Ճալմա. — Նէ՞ իսթէյօրսուն :

Մահալ. — սիզ հիւքմտար փաճա-Սինկին օղլու մը սընըզ :

Ճալմա. — Թէքրար սէօյլէյօրըմ, Նէ՞ իսթէյօրսուն :

Մահալ. — Ժէնէրալ Սիմոնըն տօսթու . . .

Ճալմա. — (Մահալըն սէօղիւնիւ քէսէրէք.) Ժէնէրալ Սիմոն մը . . . :

Մահալ. — Միւմաիլէյհին Սումաթրատան ալտէթի-նէ ինթիզար իտէլիտէն պէրու, քէնտիսինի հէր ագչամ գարշըլամաղա կիթմէյի ատէթ իթմիշ օլտըղընըզտան, պու ագչամ տախի միւմաիլէյհի իսթիգպալէ կիտիյօրսը-նըզ, տէյիլ մի . . . :

Ճալմա. — (Թէաճճիւպ վէ մէրագտան նաշի գաչագ-ճընըն եիւզիւնէ պագարագ.) Էվվէլթ . . . լաքին սէն պուն-լարը նէրէտէն պիլիյօրսուն . . . :

Մահալ. - Ժենեթրալ Սիմոն պու կիւն եարըն վաբօր
ըլա Պաթավիայա կէլէճէք տիր :

Ճալմա. - սէն անըն թարաֆընտա՞ն մը կէլիյօր-
սուն . . . :

Մահալ. - (Շիւպհէլի պիր թավըր ըլա .) Պէլքի . . .
լաքին տօղրու սէօյլէյինիդ . . . սիզ հազըզաթէն հիւքմ-
տար Գաճա-Սինկին օղլու մըսընըզ :

Ճալմա. - Էվվէթ . . . Գաճա-Սինկին օղլույըմ . . . :
Փագաթ սէն ժենեթրալ Սիմոնը նէրէտէ կէօրտիւն :

Մահալ. - (Շիւպհէլի պիր նազարլա հալէա Ճալմայա
պագարագ .) Մատամ քի սիզ հիւքմտար Գաճա-Սինկին
օղլու սընըզ, լագապընըզ նէ տիր . . . :

Ճալմա. - Բէտէրիմէ Ալէճէնպըն Բեդէթ տէրլէր իտի :

Պիշարէ տէրիգանը պու սէօզիւ սէօյլէտիյի սըրատա ,
գալպինտէ պիր թագըմ կէչմիշ խաթըրէլէր ույանմըշ օլ-
տըղընտան , եիւզիւնտէ ասարը մահզունիյեթ կէօրիւ-
տիւ :

Պու սէօզ իւզէրինէ Մահալ տէլի գանլընըն հազըզա-
թէն Ճալմա օլտըղընա գանի օլմաղա պաչատը . լաքին ,
պէսպէլլի տահա զիյատէ էմին օլմագ իսթէտիյի իչուն .

— Իքի կիւն էվվէլ , ժենեթրալ Սիմոնըն Սումաթրա-
տան եազմըշ օլտըղը պիր մէթոլպը ալմըշ օլմալը սընըզ :

Ճալմա. - Էվվէթ . . . լաքին պու սիւալլէրի նէ իչուն
իրատ իտիյօրսուն . . . :

Մահալ. - Սիզին Գաճա-Սինկին օղլու օլտըղընըզ է-
մին օղուպ , պատէհու ալմըշ օլտըղըմ էմրլէրի իճրա իյ-
լէմէք իչուն . . . :

Ճալմա. - Պու էմրլէրի նէրէտէն ալտըն :

Մահալ. - Ժենեթրալ Սիմոնտան . . . :

Ճալմա. - Նաքին քէնտիսի նէրէտէ :

Մահալ. - Սիզին հազըզաթէն բրէնս Ճալմա օլտըղը-
նըզ տաիր էլիմտէ պիր իսպաթ պուլընընճա , հէր չէյի

սէօյլէյէճէյիմ: Ֆիլ հագըգա, սիզին գըրմըզը տիզկինլի պիր սիյահ գըսըաղա պինտիյինիզի պանա խապէր վէրտիւլէր... իսէ տէ...:

Ճալմա. - Վալիտէմին իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի, պէն հիւքմտար Գաճա-Սինկին օղլու վէ ժէնէրալ Սիմոնըն մահրէմի էսըարը բրէնա ճալմայըմ... չիմտի սէօյլէյէճէճ միսին...:

Մահալ. - Էկէր ժէնէրալ Սիմոնըն ախիրէն Սուլաթրատան եազմըջ օլտըզը մէքթուպտաքի մաթպու՝ քեաղըտըն նէտէն իպարէթ օլտըզընը պանա սէօյլէյէպիլէճէք օլուրսանըզ... հէր շէյի արզ իտէրիմ...:

Ճալմա. - Փրանսըզ ղազէթասընտան պիր ֆըգրա իտի...:

Մահալ. - Էյ պու ղազէթա ժէնէրալ հագգընտա էյի եօգսա քէօթիւ խապէրլէրի հավի իտի:

Ճալմա. - Էյի խապէրլէրի հավի իտի. չունքի իմքէրաթօրտան ալմըջ օլտըզը իւնվան վէ բուլթպէնին՝ քէնտի ղայպուպէթի էսնասընտա, հիւքիւմէթ թարաֆընտան դապուլ իտիլմիշ օլտըզընը, վէ քէնտիսի կիպի նէֆ՝ իտիլմիշ օլան սիլահ արգատաշլարընա տախի պու եօլտա մուլալմէլէ օլընմըջ իտույինի եազմըջ ըտը:

Մահալ. - (Պիր տագըգա գատար թէֆէքքիւր իթտիքտէն սօնրա.) Օ հալտէ սիզին սահիհէն բրէնա ճալմա օլտըզընըզա գանաաթ հասըլ իյլէտիմ. պինաէն ալէյ, հէր շէյի արզ իթմէյէ գօրգու բէրվամ գալմատը...: Ժէնէրալ Սիմոն, պու կիճէ պիր սէֆինէ իլէ ճավայա մուլասէլէթ իյլէտի... լաքին տէնիզ գըյըսընըն իսսիզ պիր մահալինէ չըգտը...:

Ճալմա. - Իսսիզ պիր մահալինէ՞ մի չըգտը...:

Մահալ. - Էվվէթ... չունքի քէնտիսինի կիզլէմէյէ մէճպուր պուլուներյօր...:

Ճալմա. - (Տիւշարը հայրէթ օլարագ.) Ժէնէրալ Սի-

մո՞ն մը . . . չաքին նե՞ իչուն կիզլէնմէյէ մէճպուր օլաճագ :

Մահալ . - Պիլմէյօրըմ . . . :

Ճալմա . - (Էնտիչէ վէ վէսվէսէտէն պէնզի սաբ սարը քէսիլէրէք .) Ֆագաթ քէնտիսի՞ նէրէտէ :

Մահալ . - Պուրատան իւշ ֆէրսախ մէսաֆէտէ . . . տէ-
նիզ գըյըսը գուրպինտէ . . . Չանտի խարապալարընտա . . . :

Ճալմա . - (Չէհրէսինտէքի ըզտըրապ վէ էնտիչէ ասա-
րը կիթտիքճէ թէզաեիւտ պուլարագ .) Ժէնէրալ Սիմոն
. . . կիզլէնմէյէ մէճպուր օլսուն հա՛ . . . :

Մահալ . - (Էսրարի պիր թավր կէօթէրէրէք .) Սէօ-
զիւմիւն սըհհաթընտան բէք տէ էմին տէյիլ իսէմ տէ
զանն իտէրիմ քի պու սուրէթլէ հարէքէթ իթմէսի Սու-
մաթրա աստասընտա կիրիշմիշ օլտըղը պիր տուէլլօտան նա-
չի տիր . . . :

Ճալմա . - Պիր տուէլլօ մը . . . պու տուէլլօյը քիմի
իլէ իթմիշ . . . :

Մահալ . - Պիլմէյօրըմ . հաթթա սէօզիւմիւն սըհհա-
թընտան տախի էմին տէյիլ իմ . լաքին սիզ Չանտի խա-
րապալարընը պիլիյօր մըսընըզ . . . :

Ճալմա . - Էվվէթ :

Մահալ . - Էօյլէ իսէ պիլմիշ օլընըզ քի Ժէնէրալ սիզի
օրատա պէքլիյօր . զաթէն պու սէօզիւ սիզէ սէօյլէմէք ի-
չուն պէնի պուրայա կէօնտէրտի . . . :

Ճալմա . - Սէն Սումաթրատան անընլա պէրապէր մի
կէլտին :

Մահալ . - Պէն , քէնտիսինի կէթիրէն , վէ պու կիճէ
խասիզ գըյըյա չըգարան քիւչիւք գաչագճը սէֆինէ-
սինին գըլաղուղը ըտըմ : Ժէնէրալ՝ սիզին հէր կիւն Պա-
թավիա ըրթմընտա , Մօլ թարիգի իւզէրինտէ քէնտիսինի
պէքլէյէճէյինիզի պիլիւր իտի . պինաէն ալէյհ , պէն տէ
պու եօլ իւզէրինտէ սիզէ թէսատիւֆ իտէճէյիմի անլա-
մըշ ըտըմ . . . : Գէնտիսինտէն ախիրէն ալմըշ օլտըղընըզ

մէքթուպ հազգընտա պանա մալիւմաթ վէրմէքտէն մագսէտի , քէնտի թարաֆընտան կէօնտէրիւմիչ օլտըղըմը իսպաթ ու թաստիգ իտէպիլմէքտէն իպարէթ իտի . հաթ-թա սիլէ պիր մէքթուպ եազմաղա մուգթէտիր օլա իտի , եազաճագտը :

Ճալմա . - Կիզլէնմէյլէ նէտէն մէճպուր օլտըղընը սա-նա սէօյլէ՝մէտի մի . . . :

Մահալ . - Խա՛յր . . . պու պապտէ հիչ պիր շէյ սէօյ-լէմէտի . . . եալընըզ պիր գաչ լագըրտըսընտան պիր տուէլլօ սէպէպիլլէ օլտըղընը չագտըմ . . . :

Ճալմա , ժէնէրալ Սիմոնըն ճէսարէթ ու թապիաթը-նը բէք ալէա թանըտըղը ճիհէթլէ , գաչագճընըն շիւպ-հէլէրինի էբէյիճէ շայանը էմնիլլէթ կէօրտիւ . իմտի , պիր տագըզա գատար սաքիթ տուրտըգտան սօնրա Մահալա խիթապէն .

— Պարկիրիմի խանէմէ կէօթիւրմէքլիլի տէրէօհտէ իտէպիլի՛ր մի սին . . . : Խանէմ չէհր խարիճինտէ , ճամիի ճէտիտ գուրպինտէ , շու ուզագտան կէօրիւլէն աղաճլա-րըն արասընտա պուլընմագտա տըր : Չանտի տաղընտան պարկիրլէ չըգմագ պէնի իզաճ իտէճէք . այագլա տահա չաբուգ կիտէպիլի՛րիմ . - տէտի :

Մահալ . - Պէն սիզին իգամէթկեահընըզը պիլի՛րիմ . ժէնէրալ Սիմոն պանա թարիֆ իթմիչ իտի . . . էկէր սիզի պուրատա պուլմամըչ օլսա ըտըմ , օրայա կէլէճէքտիմ . . . : Հայտի . . . շու գըսրաղը վէրինիզ տէ կէօթիւրէյիմ . . . :

Ճալմա , տէրհալ հայվանտան աչաղըյա աթլայըպ , եուլարըն ուճուըն Մահալա ֆըրլաթտը վէ պէլինտէքի գուչաղընըն պիր ուճընտան տախի իբէքտէն մամուլ ու-ֆագ պիր քիսէ չըգարըպ գաչագճըյա ուզաթտըգտան սօնրա . .

— Սէն , հէմ սատագաթ վէ հէմ տէ իթաաթ կէօս-թէրտին . պինաէն ալէյհ , շու քիտէճիլի սանա վէրիյօրըմ

... պու միւքեաֆաթս, միւսթահազգ սըն ... կէրչի խըտ-
մէթինէ մուգապիլ աղ իսէ տէ ... պունտան զիյատէ
բարամ եօգ տըր . - տէտի :

Գաչազճը՝ մագամը իհթիրամ վէ թէշէքքիւրտէ է-
յիւէրէք .

— Բաճա-Սինկ՝ Աւէհէաղըն Բեդէնէ լազապըյլա պի
հազգին թալգիպ իտիւմիշ իմիշ . - տէտի , վէ ճալմանըն
զըսրաղընըն եուլարընտան թութուպ Պաթավիայա տօղ-
րու թէվէճճիւհ իյլէտի :

Կէնճ Հինտլի տախի օրմանըն արասընա կիրէրէք վէ
սիւրաթլա եիւրիւյէրէք Չանտի խարապալարընըն վազը
օլտըղը տաղա տօղրու կիթմէյէ պաշլատը . չունքի մէզ-
քիւր մահալէ կիճէտէն էվվէլ վասըլ օլամազ ըտը :

4

Մ. ԺՕԶԻԻԷ ՎԱՆ ՏԱԵԼ

Մ. Ժօղիւէ Վան Տաել, Հոլլանտալը պիւ թաճիւր վէ
Մ. Բօտէնին մուխպիրի օլուպ, ճավա ատասընըն բայը-
թախթը օլան Պաթավիա չէհրինտէ թէվէլլիւտ իթմիշ իտի :

Կէնճլիլի զէմանընտա, էպէվէյնի՝ թալիւ ու թէր-
պիյէ զըմընտա քէնտիսինի Բոնտիչէրի չէհրինէ կէօն-
տէրմիշ, վէ Ժէզիւիթ ճէմիյեթիւնէ մէնսուպ օլան
վէ միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու չէհրի մէզքիւրտէ թէ-
էսիս իտիւմիշ պուլընան մէշհուր պիր բուհպան մէքթէ-
պինէ իտիսալ իյլէմիշ իտի : Օրատա մէրգում՝ Իւլ հիւլ-
Բիւլ-բը վէ եա ճիւմանի հաւվէն նամըյլա Ժէզիւիթ ճէմիյեթ-
իւնէ աղա դապուլ օլունմուշ ըտը :

Մ. Ժօզիւէ՝ սօն տէրէճէ միւսթագիւմ՝ իւլ աթվար , ումուրը թիւճճարիյեհսինէ ֆէվզ էլ ատէ մուգայեհտ , սօղուգ գանլը , միւստէպպիր վէ իհթիեաթլը պիր ատէմ օլուպ , մէհարէթ ու զէքեավէթի շայանը հայրէթ տէրէճէտէ իտի . մուամէլաթը ճարիյեհսինին հէման քեաֆ֊ ֆէսինտէ տէ մուվաֆֆազ օլուրտու . չունքի գուվվէթի պիր համի , քէնտի թիճարէթ իշլէրինճէ հիւսնի թէհսիրի օլապիլէճէք հէր տիւրլիւ մալիւմաթ վէ վուգուաթը վազթ ու զէմանըյլա քէնտիսինէ պիտիւրիւր իտի : Բոնտիշէրիտէքի բուհպան ճէմիյեթի , մէրգումըն վարիտաթը թիւճճարիյեհսինէ հըսէմէնտ իտի . զիրա մէգքիւր մէմլէքէթտէ Ժէզիւիթլէրին մալիւր օլտըզը միւթէատտիտէմլաքը վասիանըն հասըլաթընը իխրաճ վէ միւպատէլէ խոսոսուլարը անըն մարիֆէթիլլէ իճրա օլունուրը ըտը :

Մ. Ժօզիւէ վան ծաէլ՝ աղ սէօյլէր , վէ ֆազաթ չօդ տինլէր , հիշ պիր վազթ միւճատէլէյէ կիրիշմէզ , վէ սօն տէրէճէ թէրպիյէլի վէ նէզաքէթլի պիր ատէմ իտի : Մէրգում , սախավէթ տէնիլէն հըսսը ալիտէն մահրումօլմագլա պէրապէր , վէրտիյի շէյի տէ սէշէրէք վէ վազթը իհթիյաճտա վէրիր իտի : Մ. Ժօզիւէ , հէր նէ գատար միւտտէթի էօմիւնտէ հիւսնի թէվէճճիւհ գազանամամըշ ըսա տա , հէր պիր թէշէպպիւսինտէ իհթիյաթա բիայէթ իթտիյի ճիհէթլէ , միւթէասսըպ ատէմլէրին մազհար օլալէլտիւլէրի իհթիւրամը պարիտանէյէ քէնտիսի տէ մազհար օլուրը ըտը . հաթթա միւսթէմլէքեաթ խալգընըն սէրպէսթանէ վէ սէֆիհանէ ահվալ ու հարաքեաթընա իմթիսալ իտէճէք եհրտէ , զայէթ պէօյիւք պիր ինթիզամ իլէ եաշամագտա տըր կիպի կէօրիւնիւր , վէ զահիրի հալի օ տէրէճէ զարապէթնիւմա իտի քի , հէր քիմէ թէսատիւֆ իտէճէք օլսա , անը հիւրմէթ ու բիայէթէ մէճպուր գըլարը ըտը :

Ճալմա , Ժէնէրալ Սիմոնը պուլապիլմէք իւզրէ Զան-

տի խարապալարնա կիթտիյի սըրատա , Պաթավիատա տախի աթիտէքի վագըա կիւղէրան իթմէքտէ իտի :

Մ. Ժօզիւէ , պիր գաշ տագըգատան պէրու , քէնտի տաիրէսինէ չէքիւմիշ իտի . պու օտատա , պիր թագըմ մուգավվա մահֆազալար ըլա տօլու տօլապլար , վէ եազը մասալարընըն իւղէրինտէ տախի պէօյիւք սանտըգ տէֆթէրլէրի պուլընմագտա ըտը : Պինանըն զէմին գաթընտա վագը օլան իշպու տաիրէնին եէքեանէ բէնճէրէսի , թէնհա պիր հավլիյէ նազըր օլուպ , խարիճէն տախի տէմիր բարմագլըգլար ըլա միւհքէմճէ իհաթա իտիւմիշ իտի . ճավա իգլիմինին հարարէթի չէտիտէսի սէպէպիյլէ , մէղքիւր բէնճէրէյէ ճամ եէրինէ միւթէհարրիք պիր բանճուր գօնուլմըշ ըտը :

Մ. Ժօզիւէ , ճամտան պիր ֆէնար տէրունինէ մէվզու օլան մուլը եազը մասասը իւղէրինէ գօյտըգտան սօնրա , չալար սաաթա պագարագ .

— Սաաթ տօգուղ պուչուղ . . . Մահալ չիմտի նէրէտէ իսէ կէլիր . - տէտի :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ , օտատան տըշարըյա չըգտը վէ պիր թէնէֆֆիւս օտասընտան կէշտիքտէն սօնրա , հոլլանտա ուսուլինտէ իրի պաշը չիվիլէրլէ մըխլանմըշ պիր իքինճի գաբույը աշտը , վէ խանէ խալզընա տույուրմամագ իւզրէ , քէմալը իհթիյաթլա հավլիյէ չըգտըգտան սօնրա , ուճը սիվրի տէմիրլէրլէ մահտուտ թագըրիպէն ալթը գատէմ իրթիֆաինտէ պէօյիւք պիր գաբու գանատընըն կիլլի սիւրմէսինի չէքտի : Պատէհու պու գաբույը աշըգ պըրագարագ վէ արգասընտա պուլընան սաիր գաբուլարը տախի պիրի պիրինի միւթէագըպէն գաբայարագ , թէքըրար քէնտի տաիրէսինէ ավտէթ իյլէտի :

Մ. Ժօզիւէ , օտասընա կիրտիքտէն սօնրա , եազը մասասընըն պաշընտա օթուրտու , վէ պիր չէքմէճէնին իքինճի գաթընտան ուզուն պիր մէքթուպ , վէ տահա տօղրու .

սու խայր զէմանտան պէրու պաշլամը Վէ կիւնտէն կիւնէ եազմագտա պուլունմը զտըղը պիր լայիհայը տըշա. ըըյա չըգարտը : Զաթէն մալիւմ տիւր քի Բարիստէ Մի. լիէօ-տէզ-Իւրսէն սօգաղընտա , Մ. Բօտէնէ կէօնտէրիւմիշ զլան մէքթուպ , ճալմանըն սէպիլի թախիլիյէ զուլնմասընտան , Վէ Պաթափիայա մուվասէլէթ իթմէսինտէն էվվէլ եաղըմըշ ըտը :

Իշպու լայիհա տախի Մ. Բօտէնէ կէօնտէրիլէճէք իտի Մ. Ժօղիւէ՝ մէգքիւր լայիհայը պէր վէճհի աթի տէվամ իլլէտի .

« Էվվէլճէ իշար իթմիշ զտըղըմ կիպի , Ժէնէրալ Սի. մոնըն մուխպիրի զմաղա մուվաֆիադ զմուշ զտըղըմտան , միւմաիլէյհին մէքթուպլարընը էվվէլա աչըպ օգումագտա , Վէ պատէհու իհթիմամը թամմ իլէ մէօհրլէյէրէք էլ Դէֆէֆէ կիպի ճալմանըն եէտինէ իյսալ իթմէքտէ իտիմ. պինաէն ալէյհ , ախիրէն եաղմըշ զտըղը մէքթուպլարը տախի էլտէ իտիպ , մէալի միւնտէրիճաթընտան Ժէնէրալ Սիմոնըն ալտէթ իտէճէյինի անլայարագ , թէշէպպիւսաթը վագըմամը խարիճէ սըզտըրմագըղըն , պու պապտէ թէտապիրի լաղըմէյի իթթիսագ իթմէյէ մէճպուր զտում : Վէ պու սուրէթլէ ալէմի պէշէրիլիէյէ թագտիր ու թահսինէ շայան պիր խըտմէթտէ պուլընտըմ : Պու սօն սէպէպ Վէ խուսուսըյլա եէնի պիր թէհլիքէյէ տիւշար զմագըղըգ զօրգուսը , պէօյլէ հարէքէթ իթմէյէ պէնի մէճպուր իլլէտի :

« Բէյիէր նամ վաբօր տիւնքի կիւն պուրայա վասըլ զտու Վէ եարընքի կիւն էօյլէ վագթը տա հարէքէթ իտէճէք տիր : Պու վաբօր Էվրօբայա կիթմէք իւզըէ պահրը Ահմէրտէն կէշէր Վէ եօլճըլարը Սիւէիշ գանալընա չըգարըր . պուշար օրատան Իսկէնտէրիլէյէ կիթտիքտէն սօնրա տիկէր պիր վաբօրա րաքիպէն Ֆրանսայա աղիմէթ իթտիլէր :

« Պու սիւրաթլը եօլճըլըղըն իճրասը եէտի սէքիզ հաթթայա միւհթաճ տըր : Շիմտի թըշրիյնի էվվէլին էվա-

խորընտա պուլընտըղմըզ ճիհէթլէ , բրէնս ճալմա քեա-
նունը սանինին իպթիտալարընա տողրու Ֆրանսայա մու-
վասէլէթ իտէպիլիւ իտի . իմտի , սէպէպի պէնճէ մէճ-
հուլ օլան վէ ֆագաթ քէմալը սատագաթլա իթա-
աթ իթմէքլիլիմ լազըմ կէլէն էմրինիզ մուճիպինճէ ,
ճալմանըն սէյահաթընը կէրիյէ պըրագմագ միւզթագի ի-
տի . զիրա , իշարաթը վագըանըզա նազարէն , էկէր պու-
կէնճ Հինտլի շուպաթըն 13 իւնտէն էվվէլ Բարիսէ մու-
վասէլէթ իտէճէք օլուրսա իտի , ճիֆէթին էն պէօլիւք վէ
էն մուհիմմ մէնաֆիինտէն պիրի թէհլիքէյէ տիւշար օլա-
ճագտը . պինտէն ալէյհ միւմաիլէյին եօլըլըղընը թէէ-
լսիր իթմէք իշուն լազըմ կէլէն թէտապիրի իհթիեաթ-
քեարանէյի իթիխազ իյլէտիմ : Իւմիտ իթտիլիմ վէճհ
իլէ , էկէր թէտապիրի մէգքիւրէ սայէսինտէ , Բիւյնէր վա-
բօրը իլէ ազիմէթինի մէն՝ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլուր-
սամ , նիսան այընտան էվվէլ Բարիսէ մուվասէլէթի տաիրէ
իմքեան խարիճինտէ գալըր . չունքի Ֆրանսայա տողրու-
տան տողրույա պու սէյահաթը իճրա իթմէք իշուն Բիւյ-
նէրտէն պաշգա վաբօր եօգ տուր . սաիր սէֆինէլէր տէօրթ
պէշ այ զարֆընտա անճագ էվրօքայա վասըլ օլապիլիլիլէր :

« Բրէնս ճալմայը ալըգօյմագ իշուն թէշէպպիւս իթ-
միշ օլտըղըմ թէտապիրի իյզահ իթմէղտէն էվվէլ , պազը
վէգայի մուհիմմէ հագգընտա սիղէ մալիւմաթ վերմէքլիլի
միւնասիպ ատտ իտէրիմ . չունքի թէտապիրի մէգքիւրէնին
հիւսնի նէթիճէ մի , եօգսա սուի նէթիճէ մի հասըլ իյլէ-
միշ օլտըղընա տաիր հէնուզ հիշ պիր խապէր ալամամը-
շըմ տըր :

« Պու կիւնլէրտէ , ինկիլթէրրանըն Հինտիսթան միւս-
թէմէքեաթընտա , պիր ճէմիյեթի խաֆիյեէ զուհուր իյ-
լէտիլի , պունըն ազասը եէքտիկէրինի Ֆիւն Խայր Բաբըրու-
լուր վէ եա Ֆաւէլուր թէսմիյէ իտիյօրլար . պու քէլիմէ իսէ
Պօլըն մանասընը միւֆիտ տիր :

«Պու գաթիլէր գան տէօքմէզլէր . էլլէրինէ կէչէն ատէմլէրի, սոյմագ իչուն տէյիլ, իլլա Պահլանէ նամ ճէ-հէնէմի մապուտըն գանվանիյն ու գաւախտինէ իթա-աթ իթմէք վէ ինսան էօլտիւրմէք խուսուսընտաքի ահտ-լարընը թութմագ իչուն տէրհալ պողարլար :

«Իչպու ֆըրդաի միւտհիշէ հագգընտա սիղէ պիր ֆիքը վէրէպիլմէք իչուն, միրալայ Սլիմէնին ըաբօրթօսու մու-գատտէմէսինին պիր գաչ սաթըրընը պուրաճըգտա զիքը ու պէյան իլլէրիմ : Միւմաիլէյհ միրալայ՝ պու ճէմիյեթ ազասընը խայլը զէման թագիպ իտէրէք շայանը էհէմմիյ-եթ պիր ըաբօրթօ թանզիմ իլլէմիշ տիր քի, պունտան իքի այ մուգատտէմ նէշր օլունտու : Մէզքիւր ըաբօրթօ-նըն պիր գըսմը պէր վէճհի աթի նագլ օլունուր .

« 1822 սէնէսինտէն 1824 սէնէսինէ գատար կիւզէ-
« ըան իտէն իքի սէնէ զարֆընտա, նէրսինկըուր վիլայէ-
« թինին հաքիմիլէք վէ վալիլիք մէմուրիյեթլէրի էօհտէմ-
« տէ պուլընմագտա իքէն, ատի պիր խապիս թարաֆըն-
« տան պիր գաթլ վէ եա պիր ֆիլիլի սըրգաթ վուգու-
« պուլուր պուլմագ, տէրհալ խապէր ալըր ըտըմ . պինա-
« պէրին, մահքէմէյի ատլիյեթտէն անճագ տէօրթ եիւզ
« մէթրօ մէսաֆէտէ վագը օլան Քիւնտէլի գարիյէսինտէ,
« գաթիլլէյի վէրասէթ թարիգիլէ սէնաթ իթթիխազ իթ-
« միշ օլան պիր սիւրիւ ճանիլէր սաքին օլտըզլարընը, վէ
« մահալը իգամէթիմտէն պիր կիւնլիւք եօլ ուզագտա պու-
« լընան Մընտըսուր գարիյէսինին կիւզէլ գօրուլըզլարը՝
« պիւթիւն Հինտիսթան ճինայաթընըն էն տէհչէթլի պիր
« մահալի օլմըշ իտույինի, վէ Ֆիլէ Խայր Գարէսալարէն
« եանի Պօղլուր ֆըրդասընա մէնսուպ միւթէատտիտ չէ-
« թէլէր հէր սէնէ Հինտիսթան վէ Տէքան թարաֆլարըն-
« տան կէլէրէք, իճրաի ային իտէրճէսինէ մէզքիւր աղաճ-
« լար ալթընտա թէճէմմիւ իթտիքլէրինի, վէ էթրաֆտաքի
« եօլլար իւզէրինտէ քէնտի նէֆրէթպախշ ահտլարընը մէվ-

« գըրի իճրայէ գոյմագտա, եանի ատէմ՝ պողազլամագտա
 « օլտըզլարընը Հինտլինին պիրի պանա կէլիպ տէ խապէր
 « վէրէճէք օլսա իտի, մէրգուժը՝ շունըն պունըն տիւզմէ-
 « լէրինէ գաբըլարագ գօրգմըլ պիր ահմագ եէրինէ գօյա-
 « ճագ իտիմ: Հալ պու քի պու ըիվայաթ՝ հագըգաթը
 « հալտէն իպարէթ իմիշ: պինլէրճէ եօլըլար հէր սէնէ
 « Մընտըսուր օրմանլարընտա թէլէֆ իտիլիպ տէֆն օլու-
 « նըյօրլար ըմըշ: Պէն, մէգքիւր վիլայէթին հաքիմի մութ-
 « լագը օլտըղըմ սըրատա, պիր գաթիլ գապիլէսի պուր-
 « նըմըն թա ալթընտա եաշամագտա վէ մուամէլաթը ճի-
 « նայէթքեարանէսինի Բունահ վէ Հայտէրապատ շէհրլէ-
 « ըրինէ գատար թէմտիտ իթմէքտէ իտի: Պօղըճըլարըն ը-
 « իսլէրինտէն պիրիսի, մէգքիւր ճէմիլեթին էսրարընը մէյ-
 « տանա չըգարարագ վէ ըիւֆէգասընտան պազըլարընը
 « զամմազլայարագ, չատըրըմըն ալթընտաքի թօբրագտան
 « օն իւշ ճէսէտ չըգարմըլ վէ էթրաֆտաքի թօբրագտան
 « տախի տահա հատտսըզ հիսապսըզ ճէսէտլէր չըգարմագ-
 « լըղը թէահհիւտ իյլէմիշ տիր քի, պու խուսուսը էօմրիւմ
 « օլտըգճա ունութմայաճաղըմ: (1) »

« Միրալայ Սլիմէնին շու պիր գաշ սէօզլէրի՝ գավա-
 նիյնի, վէզայիֆի վէ ատաթը պիլ ճիւմլէ գավախտի ի-
 լահիյեէ վէ պէշէրիյեէնին խարիճինտէ օլան պու տէհէթ-
 լի ճէմիլեթ հագըընտա պիր ֆիքը հասըլ իթտիրէպի-
 լիր: Մէգքիւր ճէմիլեթ ազասը՝ հայաթլարընը թէհիլքէ-
 յէ իլգա իտէճէք տէրէճէտէ պիրի պիրինէ ֆէտաքեար
 օլտըզլարը կիպի քէնտիլէրինի, մապուտլարընըն վէքիլէրի
 տէյու թէսմիյէ իտէն ըէիսլէրինէ տէ քէօր քէօրիւնէ ի-
 թաաթ իտէրլէր: »

« Քէնտի ֆըրգալարընա մէնսուպ օլմայանլարը տիւշ-

(1) Պու ըարօրթօ՝ 1831 սէնէսինտէ, Ինկիլթէրրանըն Հին-
 տիսթան միւսթէմէքեաթը հագըընտա Մ. գօնթ էտուարտ տը
 վարրօնըն նէշը իյլէտիյի էսէրի պի նազիրտէն մուգթէպէս տիր:

մէն սայարլար . պուռնտան մաատա , պիր սիւրիւ գաթիւ-
լէրտէն իպարէթ օլան պու մէզհէպ սալիքլէրի , հէր եան-
տան միւնթէսիպ (աշակերտ) պուլմագ իւմիտիյլէ Հինտիս-
թանըն հէր ճիհէթինէ կիթմէքտէ վէ մէզհէպի մէքրուհ-
լարընը նէշր իտիպ զանն իտէրսին քի պիւթիւն Հինտիս-
թան մէմալիքինի իթթիլա իթմէքտէ տիրլէր :

« Պուռնլարըն բէիպլէրինտէն իւշիւ վէ միւնթէսիպլէ-
րինտէն պիրիսի , ինկիլիղ վալիսինին թագիպաթը սէպաթ-
քեարանէսինտէն գուրլթուլմագ ֆիքրիյլէ , Հինտիսթանըն
միւնթէհաի շիմալընտան , ճէգիրէմիզէ եագըն օլան Մա-
լաքա պօղազընա գատար վասըլ օլտըլար :

« Մէզքիւր ճէմիյեթէ մէնսուպ օլան վէ ազ չօգ գուր-
սանլըղա տա աշնա պուլընան Մահալ նամընտա պիր գա-
չագճը , անլէրի սէֆինէսինէ ալըպ պուրայա կէթիրմիշ
տիր . խապիսանը մէրգուլման՝ պուրատա պուլընտըզլարը
միւտտէթճէ քէնտիլէրինի էմնիյեթ ալթընտա զանն իտի-
յօրլար . զիրա , գաչագճընըն տէլալէթիյլէ , սըգ պիր օր-
ման արասընա իլթիճա իթմիշլէր տիր քի , մէզքիւր օր-
մանտա պուլուռնան խարապ պուլթխանէլէրին պօտուրում
լարընտա կիզլէնէպիլըլէր :

« Պու գաթիլլէրին հէր իւշիւ տալիս սօն տէրէճէ ազլ
ու զէքեալլէթէ մալիք տիրլէր . հէլէ անլէր միյանընտա
Պարէնկ նամընտա պիրիսի պուլընմագտա տըր քի , ֆէվզ էլ
ատէ ճէսարէթ ու շէճաաթա մալիք , վէ էվսաֆը ալիյեթ
վէ միւքէմմէլէ իլէ մուլթասըֆ պիր քիմնէ օլտըղընտան ,
ղայէթ տէհչէթլի ատէմլէրտէն մատուտ տըր :

« Պու ատէմ մէլէզ տիր , եանի պէյազ պիր ատէմ
իլէ Հինտլի պիր գատընտան տօղմըշ տըր . մէրգուլմ՝ էվ-
րօքա թիճարէթխանէլէրի պուլընան շէհրլէրտէ խայլը վա-
գըլթլար իգամէթ իթմիշ օլտըղընտան , ինկիլիզճէ վէ ֆը-
րանսըզճա լիսանլարընը բէք կիւզէլ թէքէլլիւմ իտի-
յօր : Տիկէր իքի արգատաշընտան պիրիսի Ջէնճի , տիկէրի

Հինալի վէ միւնթէսիպ իսէ Մալայ տըր :

« Գալազճը Մահալ, պու ճանիւէրի հիւքիւմէթէ թէս-
լիմ իթտիյինտէ, պէօյիւճէք պիր միւքեաֆաթա մազհար
օլապիւլէճէյինի տիւչիւնէրէք, վէ ճէզիրէմիզ վալիսի իւ-
զէրինտէ ֆէվզ էլ ատէ նուֆուզը պուլընան պիր գատըն
իւլէ պէնիմ իւլֆէթիմ օլտըղընը հէր քէս կիպի մէրգում
տախի պիւտիյինտէն, իքի կիւն էվվէլ պանա միւրաճաաթ
վէ պազը շարթլար քլա մէրգումանը թէսլիմ իթմէքիյի
թէքլիֆ իյլէտի . . . : Շէրաիթի մէզքիւրէ շունլարտան ի-
պարէթ տիր. էվվէլէն՝ երէյիճէ քիւլլիյեթլի պիր մէպ-
լաղ, սանիյէն՝ Պողըճըլարըն ինթիգամը վահշիյանէսինտէն
գաչըպ գուրթուլմագ իւզրէ, էվրօքա վէ եախօտ Ամէրի-
գաեա կիտէճէք պիր սէֆինէտէ քէնտիսի իչուն պիր եէր :

« Պու վահշի գաթիլլէրի բէնչէի ատալէթէ թէսլիմ
իթմէք ֆըրսաթընը էլտէն գաչըրմագ իսթէմէյէրէք, Մա-
հալըն թէքլիֆինի մա էլ մէմնունիյեթ գապուլ, վէ վալի-
նին նէզտինէ կիտէրէք պու իչթ թէսլիյէ իտէճէյիմի տէ
վատ իյլէտիմ. ֆագաթ, պէն տախի ճալմայա միւթէալ-
լիզ քէնտիսինէ պազը զարարսըղ շարթլար արզ իթտիմ
քի, մէրգում տէր հալ մուվաֆագաթ կէօսթէքաի. էկէք
իթթիսաղ իթտիյիմ թէտապիրին հիւսնի նէթիճէ հասըլ
իթմիշ օլտըղընը խապէր ալաճագ օլուրսամ, շէրաիթի մէզ-
քիւրէ հագգընտա ուզուն ուզատիյէ պահս իտէրիմ: Մա-
հալ շիմտի նէրէտէ իսէ կէլիյօր :

« Շիմտիլիք, մէրգում գալազճըյա տախի պիր եէր
թուլթմըշ օլտըղըմ Ռէ-յֆէր վաքօրըյլա եարըն էվրօքայա
կէօնտէրիլէճէք օլան մէքթուպլարը գաքամազտան էվվէլ,
պաչգա պիր մուհիմմ մատտէ հագգընտա պիր գաչ սէօղ
սէօյլէմէք իսթէրիմ .

« Սօնընճը մէքթուպուլմտա, Գաճա-Սինկին վէֆա-
թընը վէ ճալմանըն ինկիլիզլէր թարաֆընտան հապս օլըն-
մըշ իտույինի իշար իթտիքտէն սօնրա, Կալկաթատա տա-

խի պիր թիճարէթխանէսի պուլընան վէ Բարիստէ սաքին
օլան պանքէր վէ ֆապրիգաճը Մ. Պարօն Թրիբոնըն իգ-
թիտարը մալիսի վէ սէրվէթի հագգընտա պաղը մալիւ-
մաթ թալէպ իթմիշ իտիմ. էկէր մուախտարէն ալմըշ օլ-
տըղըմ խապէրլէր տօղրու իսէ, մալիւմաթը մաթլուպէյէ
հաճէթ գալմամըշ տըր. պինաէն ալէյհ' սիղաֆէ իճապը
հալէ կէօրէ հարէքէթ իտէպիլիրսինիզ:

« Միւմաիլէյհին Կալկաթատաքի թիճարէթխանէսի
պանա վէ Բոնտիշէրիտէքի շիւրէքեամըղա էքէյիճէ քիւլ-
լիյեթթի պիր մէպլաղ պօրճլու տըր. հալ պու քի, ըիվա-
յէթէ նազարէն, Մ. Թրիբոնըն ումուրը թիւճճարիյեթսի
բէք զիյատէ թէհլիքէյէ տիւշար օլմըշ տըր. զիրա Մ.
Ֆրանսուա Հարտի նամըյլա պէնամ օլան զէնկին ֆապրի-
գաճընըն խայը զէմանտան պէրու թէէսիս իթմիշ օլտը-
ղը ֆապրիգայը, պիրահմանէ պիր բէգապէթլէ պաթըը-
մադ ֆիքրիլէն եէնի պիր ֆապրիգա աշմագ իսթէմիշ տիր:

« Թէէմին իտիլտիյինէ կէօրէ, Մ. Թրիբոյ պու թէշէպ-
պիւսիւնտէ պէօյիւք պիր սէրմայէ պաթըրմըշ, վէ կէրչի
Մ. Ֆրանսուա Հարտիյէ չօգ զիյան վէրմիշ իսէտէ, սէրվէ-
թի մէվճուտէսինի հէման քեամիլէն մուխաթարայա տիւ-
շիւրմիւշ տիւր. իմտի, էկէր Մ. Թրիբոյ ըզհարը իֆլաս
իտէճէք օլուրսա, պու ֆէլաքէթին պիր ուճու պիզէ տօ-
գունաճագ, վէ պիզիմ մէնաֆիիմիզի տէ զիեստէսիլէ
րախնէտար իտէճէք տիր. չունքի կէրէք պանա վէ կէրէք
պիզիմքիլէրէ պիր չօգ մէպլաղ պօրճլու տըր . . . :

« Պինաէն ալէյհ, եէտինիզտէ պուլընան թէտապիրի
ատիտէ վէ վէսաթի շէտիտէյէ պիթթէշէպպիւս, Մ. Թը-
րիբոնըն բէգապէթ ու մուսապագաթըյլա զաթէն խայը
զիյանլարա ուղրամըշ օլան Մ. Հարտինին իթիպարը մալի-
սինի գըրմադըղընըղ, վէ միւմաիլէյհին մուտմէլաթը
թիւճճարիյեթսինի քիւլլիյեէն իխլալ իտէրէք պաթըրմաղա
չալըշմագըղընըղ մէրճու տըր:

« Էկէր շու թէրթիպի ածիզանէմ, մէվգըրի ֆիւլէ վազ՝
օլունուպ տա նէթիճէսի խայրլը օլուրսա, Մ. Թրիբոյ միւտ-
տէթի գալիլէ զարֆընտա զարար վէ զիյանընը գազանա-
ճագ վէ ըագիպինին մահվ օլմասըյլա, սաատէթի աթի-
յէսինի թէէմին իտէրէք պիլէ օլան պօրճընը տախի էօ-
տէյէպիլէճէք տիր :

« Մաթլուպաթըմըզը էլտէ իտէպիլմէք իչուն, պէօյ-
լէ պիր թէտպիր իսթիմալինէ մէճպուր օլմագըլըմըզ հէր
նէ գատար շայանը թէէսսիւֆ պիր չէյ իսէտէ, չի չարէ
քի, զէմանէմիզտէ, ինսան քէնտի ալէյհինտէ իսթիմալ օ-
լընան սիւահլարը պազը քէրրէ քէնտիսի տէ իսթիմալէ
հագգը օլըյօր : Էկէր, ինսանլարըն հագգսըզլըզլարընա,
քէօթիւլիւքլէրինէ վէ սուի մուամէլաթընա գարչը բէնչէ-
լէչմէք իչուն պու սուրէթլէ հարէքթէ մէճպուրիյեթ
հասըլ օլմըչ ըսա, պու մէճպուրիյեթէ քէմալը սապը
ու սիւքիւնէթլէ գաթլանմալըյըզ. զիրա պիղիմ սէրվէթի
տիւնեայը մուհաֆազայա օլան արզումըզ՝ ճէնապը Հագ-
գըն իլաի շան ու չէրէֆինէ խատիմ օլմագ նիյէթիլլէ օլ-
տըլը հալտէ, պու սէրվէթին տիւչմէնլէր էլինտէ մու-
ճիպի խարապիյեթ ու ըզալէթ պիր թագըմ թէհլիքէլի
վասըթալար օլապիլէճէյինի տիւչիւնմէլիլ :

« Իչպու թէքլիֆ ատի պիր թէքլիֆտէն իպարէթ տիր .
մէզքիւր մաթլուպաթը թահսիլ զըմընտա քէնտի թա-
րաֆըմտան պիր թէչէպալիւստէ պուլընմագ տախի միւմ-
քին օլսա իտի, եինէ պիր չէյ եաբմայաճագտըմ. զիրա
իրաան քէնտի էլիմտէ տէյիլ տիր . . . : Թէքմիլ սէրվէթիմ
քէօր քէօրիւնէ իթաաթ իթմէքլիլի վատ իյլէմիչ օլտըլըմ
ատէմլէրէ ա'իտ օլտըլը կիպի, իրատէմ տախի անլէրէ
ըաճի' տիր : »

Պու էսնատէ խարիճտէն խաֆիֆ պիր կիւրիւլթիւ ի-
չիտիլիպ Մ. Ժօղիւէնին լայիհասընը գաթ՝ վէ նազարը
տըգգաթընը ճէլպ իյլէտի : Տէրհալ եհրիւնտէն սըչրայըպ

այադա գալգտը վէ բէնճէրէյէ տօղրու շիթապան օլտու ,
Բանճուրըն գանատլարընտան պիրինէ , տըշարըտան
իւշ տէֆա եավաշճաճըգ ուրարլար :

Մ. Ժօղիւէ ալչադ պիր սէտա իլէ .

— Սէն միսին , Մա'հալ . — տէյսւ սիւալ իյլէտի :

Մահալ . — (Բէզալիք ալչադ սէտա իլէ .) Էվվէթ ,
պէն իմ :

Ժօղիւէ . — Մալա'յ նէ եաբտը :

Մահալ . — Մուվաֆֆադ օլտու . . . :

Ժօղիւէ . — (Սօն տէրէճէ մէմուռնիյէթլէ .) Սահի'հ
մի սէօյլիյօրսուն . . . պու պապտէ էմի'ն միսին :

Մահալ . — Էմին օլմագ տա սէօզ միւ . . . : Տիւնեատա
Մալայ կիպի մահիր պիր շէյթան թէսավվուր օլընապի-
լի'ր մի :

Ժօղիւէ . — Ճալմա' նէ օլտու :

Մահալ . — Ժէնէրալ Սիմոնըն սօն մէքթուպընըն պիր
գաշ սաթրընը զիքր իյլէտիյիմտէ , հագագէթէն ժէնէրալ
թարաֆընտան կէլիշ օլտըղըմա վէ Չանտի խարապալա-
րընտա քէնտիսինի պուլապիլէճէյինէ ինանտը :

Ժօղիւէ . — Տէմէք տիր քի շու սաաթտա ճալմա . . . :

Մահալ . — Չանտի խարապալարընտա տըր . օրատա ,
սիյահ Զէնճիտէն , Մէլէղտէն վէ Հինտլիտէն պաշգա քիմ-
սէյի պուլամայաճագ տըր . մէրգուման իւշ քիշի , ճալմա
ույգուտա իքէն գօլընտա պաղը իշարաթ չըզմըշ օլան Մա-
լայ իլէ պիրլէշէճէքլէր տիր :

Ժօղիւէ . — Եհր ալթընտաքի կէշիտի կիտիպ կէօր-
տի'ն միւ :

Մահալ . — Տիւն օրատա իտիմ . . . սանէմին (արճան)
այագ թաշլարընտան պիրիսի քէնտի իւզէրինէ տէօնէրէք
աշըլըյօր . . . նէրտիւպան կէնիշ տիր . . . քիֆայէթ իտէր :

Ժօղիւէ . — Պօղըճըլար սէնտէն ապա շիւպհէ իթմէ .
յօրլար մը . . . :

Մահալ. - Ասլա՛ . . . քենտիլէրինի պու սապահ երնէ կէօրտիւմ. . . պու ագչամ տախի Մալայ՝ Չանտի խարա. պալարընա կիթմէզտէն էվվէլ կելիպ հէր շէյի պանա նազլ իթտի . զիրա մէրգում՝ մահալը մէղքիւրէ կիւնտիւ. զիւն կիթմէյէ ճէսարէթ իտէմէյէրէք չալըլըզլար արա. սընտա կիզլէնմիշ իտի :

Ժօզիւէ . - Մահալ, էկէր պու սէօզլէրին տօղրու ըսա , էկէր հէր շէյտէ մուվաֆֆադ օլմըշ ըսան , հէմ մազհարը ափվ օլաճագ , հէմտէ պէօյիւք պիր միւքեաֆաթ ալաճագ. սըն : Բէյիւրէ վաքօրընտա եէրին դաթէն հազըրլանմըշ տըր . եարըն հարէքէթ իտէճէք օլուրսան , ըէիսլէրինին ինթիգամընը ալմագ իչուն սէնի պուրալարա գատար թա. գիպ իտէճէք օլան Պօղըճըլարըն էլինտէն եագայը սըյըրմըշ օլուրսուն . Ճէնապը Հագգ , պու ճանիլէրի բէնչէի ատա. լէթէ թէսլիմ իթմէք իչուն , սէնի ինթիխապ իթմիշ իմիշ . շիւպհէսիզ քի ինայէթի Բապպանիյէսինէ տէ մազհար օլա՛ ճագսըն . . . : Հայտի՛ օղլում, կիթ վալինին գօնաղը գա. բուսընտա պէնի պէքլէ . . . պէն սէնի վալիյէ թագտիմ իտէրիմ . պու մէսէլէ օ տէրէճէ մուհիմ պիր մէսէլէ տիր քի, միւմաիլէյհի կէճէլէյին ույգուտան ույանտըրմաղա թէ. ըէտտիւտ իտէմէմ . . . : Հայտի չաբուգ կիթ , պէն տէ շիմ տի կէլիյօրմ . - տէտի :

Մահալ՝ սիւրաթլա եօլա տիւզլէտիքտէն սօնրա , խա. նէ տէրունինի եէնիտէն սիւքիւթ իսթիլա իյլէտի :

Մ. Ժօզիւէ տէրհալ եագը մասասընա ավտէթ իտիպ, լայիհասընա շու սէօզլէրի տէ իլավէ իյլէտի .

« Հէր նէ տախի օլսա , ճալմանըն Պաթավիատան հա. ընքէթ իթմէսի վէ կէլէճէք շուպաթըն 13 իւնտէ Բարիս. տէ պուլընմասը տաիրէի իմքեան խարիճինէ չըգմըշ տըր . . . : Պու պապտէ էմին վէ մութմէյին օլապիլիրսինիզ . . . :

« Էվվէլտէն հըսս իթմիշ օլտըղըմ վէճհլէ , պու կիճէ. յի ալագ իւզէրինտէ կէչիւրէճէյիմ . չիմտի վալինին խանէ .

սինէ կիտիյօրըմ . . . եարըն , Ռեյֆէր վաթօրըյլա Էվրօբայա
կէօնտէրիլէճէք օլան պու լայիհամա պազը սէօզլէր տա-
հա իլավէ Էտէճէյիմ : »

Մ. Ժօզիւէ , եազը մասասընը գաբատըգտան սօնրա ,
չանը շիտտէթլէ չէքտի վէ վալինին գօնազընա կիթմէք
Իւզրէ տէրագապ տըշարըյա չըգտը : Խանէ խալդը , կի-
ճէնին պիր նըսփընտա մէրգումըն ալէլ աճէլէ տըշարըյա
չըգմասընը կէօրէրէք , տիւչարը Թէաճճիւպ վէ հայրէթ
օլտըլար :

Պուրասընը հիքեայէ իթտիքտէն սօնրա , գարիինի քի-
րամը Զանտի խարապալարընա հազլ իտէլիմ :

5

ԶԱՆՏԻ ԽԱՐԱՊԱԼԱՐԸ

Պօղըճընըն՝ ճալմա հագգընտաքի Թէսավվուրաթ ու
Թէրթիպաթընը մէվգըրի իճրայա գօյմասընա բէք զիեատէ
Խըտմէթ իթմիշ օլան կիւնտիւզքի ֆուրթուկնայը , սաքին
վէ պէրրագ պիր կիճէ Թագիպ իյլէմիշ իտի :

Գուրսը գամէր (սկաւառակ լուսնի) , Պաթավիատան
իւշ ֆէրսախ մէսաֆէտէ , սըգ պիր օրմանըն աղաճլարըյ-
լա մուհաթ պիր Թէրէնին իւզէրինտէ վագը խարապալար
արգասընտան եավաշ եավաշ ըունիւմաի զուհուր օլմագտա
լար :

Ճէսիմ գայալար , միրուրը զէմանլա երգըլմըշ օ-
լան եիւքսէք տիվարլար , վէ եապանի նէպաթաթ իլէ
մէսթուր վէ քէմէրլէրլէ միւզէյեէն սալալար , ուֆուգըն
միւնթէհասընտա ասիւմանըն պէրրագ մաիսիյլէ գարըլմըշ

օլան զընաի գամէր իանէսիլէ պէտահաթէն կէօրիւնմէք-
տէ իտիլէր :

Մահթապըն սօլղուն շիւալէրի, մէգքիւր սալալսրտան
պիրինին չաթլաղընտան իչէրիյէ կիրէրէք, գօճա պիր նէր-
տիւպանըն էթէյինտէ մէվզու իքի ատէտ ճէսիմ սանէմէ-
րի թէնվիր իթմէքտէ իտի. պու նէրտիւպանըն երգըգ պա-
սամաղլարը իսէ՝ օթլար, եօսունլար վէ չալըլըզլար ալ-
թընտա հէման քեամիլէն կէօզտէն նիհան օլմը ըտըլար :
Պու սանէմէրտէն պիրիսի՝ օրթատան գըրըլմը օլտըղըն-
տան, տէօքիւնթիւլէրի էթրաֆա եայըլմը վէ տիկէրի ի-
սէ հէյեթթի ասլիյեթսի իւզրէ գալմը օլմաղլա, ինսանըն
ատէթա խէվֆ ու տէհչէթինի մուճիպ օլմագտա պուլըն-
մը ըտը . . . :

Պու սանէմ՝ ճէսիմ իւշ շէքլ, հէյպէթլի վէ վահշի
չէհրէլի պիր ատէմ՝ սուրէթինի իրայէ իթմէքտէ օլուպ,
եալընք պաշը իւշ գատէմ իրթիֆաինտէ իտի Գիւլ ըհն-
կինտէքի չէհրէսի իւզէրինտէ սիյահ վէ բարլագ թաշտան
մամուլ իքի կէօզ պէպէյի կէօրիւնմէքտէ իտի. աղը
կէնիշ, տէրին վէ ֆէվզ էլատէ աշըլմը օլուպ, տուտագ-
լարը արասընտա երլան նէվինտէն հայվանլար եուվա
եալմը վէ մահթապըն ըղըղըյա պու հայվանլարըն գա-
րընճա կիպի գայնամագտա օլտըզլարը կէօրիւնմէքտէ
պուլընմը ըտը . . . :

Բումուղաթ նէվինտէն թէգեինաթ իլէ մէսթուր էնլի
պիր գուշագ, մէգքիւր սանէմին պէլինի իհաթա իլլէմիշ վէ
սաղ թարաֆընտան տախի ուզուն պիր գըլըճ ապըլմը
ըտը : Պու գօճա սանէմ, ուղաթմը օլտըղը տէօրթ էլիլէ
պիր ֆիւ պաշը, պիւքիւլմիւշ պիր երլան, պիր ինսան գա-
ֆասը վէ պալըգճըլ գուշընա միւշապիհ պիր գուշ թուլ-
մը ըտը :

Ձըյաի գամէր պու սանէմէ եան թարաֆտան աքս
իթմիշ օլտըղընտան, չէհրէսինին եարըսը տահա զիյատէ

ղըյատար օլմուշ, վէ թէմաշաի տէհչէթպախշասը պիր դաթ տահա քէսպի զարապէթ իյլէմիշ իտի :

Խարապալարըն պաղը եհրլէրինտէ, երգըգ թուղլա տիվարար արասընտա, քէմալը մէհարէթլէ օյուլմուշ պիր թազըմ գապարթմա թաշլարլա միւզէյեհէն թասվիրլէր կէօրիւնմէքտէ օլուպ, պունլարտան էն սաղլամ գալմըշ օլան պիրիսի, պաշը ֆիլէ վէ գանատլարը տախի կիճէ դուշընա միւշապիհ օլան վէ պիր չօճուգ եուլթմագտա պուլընան պիր ատէմ իտի :

Գօյու եհշիլ ըհնկինտէ սըգ աղաճլարլա մուհաթ վէ հիքմէթլի իշարէթլէրլէ մէսթուր օլան պու խարապալարը, կիճէնին տէրին պիր սիւքիւնէթի էսնասընտա, վէ մահ- թապըն պալղըն շիւալէրիյլէ կէօրէն պիր քիմսէ, նագա- պիրի թարիֆ պիր տէհչէթէ տիւշար օլուր ըտը :

Ճալա ատասընըն մապուտլարընտան պիրիսինէ իհտա իտիլմիշ օլան պու էսկի պուլթսանէնին պիր տիվարը էօ- նիւնտէ, թաշ վէ թուղլա տէօքիւնթիւլէրիյլէ ինշա իտիլ- միշ պիր գուլիպէ պուլընմագտա ըտը. պու գուլիպէնին սաղլարլա էօրիւմիւշ օլան գաբուսը աշըգ օլտըղը ճիհէթ- լէ, արալըղընտան գըղըլ պիր ըշըգ ինթիշար իթմէքտէ, վէ պիւթիւն արազիյի գաբլամըշ օլան եիւքսէք օթլարա գատար աքս իյլէմէքտէ իտի :

Պու գուլիպէ, ֆիթիլի հինտիսթան ճէվիզի թէլլէրին- տէն եաբըլմըշ վէ խուրմա եաղընա պաթըրըլմըշ պիր թօբ- ըազ գանտիլ վասըթասըյլա թէնվիր իտիլմիշ օլուպ, տէ- ըունինտէ տախի իւշ քիշի պուլընմագտա ըտը :

Պունլարտան պիրինճիսի, թագըրիպէն գըրգ եաշըն- տա օլուպ, էվրօբա գըյաֆէթինտէ վէ ֆագաթ էսկի լի- պասլար կիյինմիշ իտի. չէհրէսինին սօլուգ վէ պէյազ ըհնկի՝ քէնտիսինին Մէլէզ օլտըղընը, եանի պէյազ պիր ատէմ իլէ Հինտլի պիր գատընտան տօղմըշ պուլընտըղընը կէօթէրմէքտէ իտի :

Իբրինճիսի՝ իրի ետրը վէ գուլվէթի պիր Զէնճի օլուպ, տուտագլարը գալըն , ումուզլարը կէնիշ վէ պաճագլարը տախի ղայէթ զաիֆ իտի . գըվըրճըգ սաչլարը աղար, մաղա եիւզ թուլթմուշ օլան պու ատէմին վիճուտը , պիր թագլըմ բաչավրա բարչալարըյա մէսթուր օլուպ , Հինտ, ինին եանընտա պյագ իւզէրինտէ տուրմըշ ըտը :

Իւչիւնճիւսիւ իսէ՝ գուլիպէնին պիր քէօշէսինտէ , պիր հասըր բարչասը իւզէրինտէ եայըմըշ ույույօրտու :

Պու իւշ քիշի , Պօղըճըլարըն րէիւլէրի օլուպ , Հինտիւթան տախիինտէ հիւքիւմէթին թագիպալթընտան գաչմըշ , վէ գաչագճը Մահալըն տէլալէթիլէ ձավա ա. տասընա իլթիճա իթմիշ իտիլէր :

Պիր սիւրիւ գալթիլէրտէն միւթէշէքքիլ օլան պու ճէմիլէթին էն տէհշէթի րէիւլէրինտէն պիրիսի , եանի Ֆարէնկա նամընտաքի օլան Մէլէզ .

— Մալայ հէնուզ կէլմէտի , պէլքի տէ էմրլէրիմիզի իճրա իտէր իքէն , ձալմա թարաֆընտան թէլէֆ իտիլմիշ տիր . — տէտի :

Զէնզի , — Պու սապահքի ֆուրթունա պիւթիւն եըլանլարը վէ տէհշէթի հայվանլարը եէր ալթընտան տըշարըյա չըգարմըշ օլտըղընտան , գապիլ տիր քի Մալայը ըսըմըշ օլտունլար . . . վէ շու սաաթտա մէրգումըն վիճուտը եըլանլար եուվասը օլմուշ պուլունսուն :

Ֆարէնկա . — (Միւքէտտէրանէ պիր սուրէթտէ.) Ֆէլէ Էյա խըտմէթ իթմէք իչուն , ճէսուրանէ տալրանմալը վէ էօլիւմիւ տաիմա հիշէ սայմալը տըր . . . :

Զէնճի . — Էօլտիւրմէյէ տէ ղայրէթ իթմէլի տիր . . . :

Պու էսնատէ , պօղուգ պիր սէս իլէ պաղը գարմա գարըչըգ սէօլլէր իշիտիլիպ , մէրգումանըն նաղարը տըգգալթընը ճէլպ իլլէմիշ օլտըղընտան , հէր իքիսի տէ պաշլարընը ույումագտա օլան ատէմէ տօղրու չէվիրտիլէր :

Պու իւչիւնճիւ շախս , անճագ օթուզ եաչընտա պիր

տէլի գանլը ըտը . չէհրէսի թիւսիւզ վէ թուհնճ րէնկինտէ
օլուպ , գապա գումաշտան պիր լիպաո կիյինմիշ վէ պաշը-
նա տա սարը վէ սիյահ չըզկըլը քիւչիւք պիր սարըզ սարմըշ
ըտը քի , պուհլար քէնտիսինին ասլ Հինտիսթանը օլտըղը-
նը կէօսթէրմէքտէ իտիլէր . մէրգուհն ուչգուսը տէհչէթ-
պախշ ըույալարլա զանն իտէրսին քի իսլալ օլընմագտա
ըտը . տէհչէթինտէն պուրուշմըշ օլան չէհրէսինի քէսրէթ-
լի պիր թէր գաբլամըշ օլուպ , արա սըրա քէսիք պիր սէ-
տա իլէ սայըզլամագտա վէ պիւթիւն վիճուտը տախի սի-
նիր տիթրէյիչէրիլէ սարսըլմագտա ըտը :

Փարէնկա . - (Ձէնճիյէ միւթէվէճճիհէն .) Տաիմա օ
րույա . . . տաիմա օ ատէմին խաթըրէսի . - տէտի :

Ձէնճի . - Հա՞նկը ատէմին :

Փարէնկա . - Խաթըրլայօր մըսըն . . . պուհնտան պէշ
սէնէ մուգաատէմ , Հինտիլէրին ճէլլատը մէսապէսինտէ
օլան միրալայ Գէննըտի , պէրապէրինտէ եիկիրմի պարկիր ,
տէօրթ ֆիլ վէ էլլի խըտմէթ քեար օլտըղը հալտէ , Գանգէս
նէհրի քէնարընտա գաբլան ավլամաղա կէլմիշ իտի :

Ձէնճի . - Էվվէթ , էվվէթ , խաթըրլայօրըմ . պիզ
իւչիւմիւզտէ , ինսան ավճըլարը օլտըղըմըզտան , օ կիւնիւ
միրալայըն ավճըլըղընտան տահա էյի պիր ավճըլըզ իթ-
տիք : (Միւհթէհզիյանէ պիր սուրէթտէ կիւլիւմնէյէրէք .)
Գէննըտի՝ պէրապէրինտէ պարկիրլէր , ֆիլլէր վէ միւթէ-
ատտիտ խըտմէթ քեարլար պուլընտըղը հալտէ պիլէ ,
գաբլանընը թութամատը ըսա տա , պիզ քէնտի գաբլանը-
մըզը ավլայապիլտիք . . . : Էվվէթ , ինսան չէքլինտէ գաբ-
լան տէմէք օլան միրալայ Գէննըտի , տուգաղըմըզա տիւշ-
տիւ վէ Ֆէլէ Խոյ գարընտաչլարը պու նատիտէ շիքեա-
րը մապուտլարընա , եանի Պահվանիյէ իհտա իյլէտիլէր :

Փարէնկա . - Էլպէթթէ խաթըրընտա տըր քի , Գէն-
նըտինին պօղաղընա կէչիրմիշ օլտըղըմըզ իքի սօն տէֆա
սըգտըղըմըզ սըրատա , պիրտէն պիրէ պիր եօլճու կէօր-

տիւր . մէրգում եօճու պիզիմ պու հարէքէթիմիզին ֆար-
գընա վարմըշ օլտըղընտան անը տախի էօլտիւրմէյէ մէճ-
պուր օլտուգ . . . : (Էլիլէ ույումագտա օլան Հինտլիյի
կէօսթէրէրէք .) Իշթէ պու եօճունըն դաթլ օլունմասը-
նըն խաթըրէսի օ վագթտան պէրու պիզիմ արգատաշը
րույասընտա իշղալ իտիյօր . . . :

Զէնճի . - (Մանիտար պիր սուրէթտէ ֆարէնկանըն
եիւզիւնէ պագարագ .) Ույանըգ օլտըղը գէմանտա իշղալ
իտիյօր . - տէտի :

Պու էսնատէ , Հինտլի՝ րույանըն ըղտըրապաթը թէ-
էսիրիլէ թէքըրար սայըգլամալա պաշլամըշ օլտըղընտան ,
ֆարէնկա մէրգումը կէօսթէրէրէք .

— Տիւլէ՛ , տիւլէ՛ , էօլմէք վէ եա պիզիմ իլէ պիրլիք-
տէ Ֆիւլէ Խոյրա խըտմէթ իթմէք խոսսուղարընտան պի-
րինի թէրճիհ իթմէսինի եօճույա թէքլիֆ իթտիլիմիզտէ ,
մէրգումըն վէրտիյի ճէվապլարը թէքըրարլայօր . . . եօճու-
նուն սէօղլէրի , պիշարէնին գէհնինէ օ տէրէճէ թէէսիր
իթմիշ քի , տաիմա անլէրլէ մէշղուլ տըր . - տէտի :

Ֆիրվագը , Հինտլի եիւքսէք վէ պօղուգ պիր սէտա
իլէ պիր նէվ՝ մուհավէրէ իթմէքտէ վէ պու մուհավէրէնին
սիւալլէրինի տէ , ճէվապլարընը տա քէնտիսի իրատ իլլէ-
մէքտէ իտի . նակէհանի պիր սուրէթտէ արա սըրա սիւ-
քիւթ իթմէքլէ պէրապէր , քէսիք պիր սէտա իլէ .

« — Եօճո՛ւ , պիր գուլագ թօղունտան տիկէրինէ գա-
տար ուզանմըշ օլան պու սիյահ չըգկը նէ՞ տիր . . . պու
չըգկը ուղուրսըղ պիր նիշանէ օլմալը տըր . պագըչըն նէ՞
իշուն էճէլ գատար հիւզնէնկիզ տիր . . . : Աճապա պի-
րինին բէնչէի գահրընա գուրպա՞ն մը օլտուն . . . էկէր
էօյլէ իսէ պիզիմլէ պէրապէր կէ՛լ . . . Պոհվանի՝ սէնին կիպի
մաղլուլարըն ինթիգամընը ալըր . . . : Աճապա ըղտըրա՞պ
մը չէքտին . . . :

« — Էվվէթ , չօգ ըղտըրապ չէքտիմ . . . :

« — Նէ՞ գատար զէմանտան պէրու . . . :

« — Խայլը զէմանտան պէրու . . . :

« — Էլան չէքի՞օր մըսըն :

« — Էվվէթ՝, տախմա . . . :

« — Սէնի տիւշարը ըզտըրապ իտէն քիմնէյէ նէ՞ սու-
րէթլէ մուգապէլէ իթմէք իսթէրսին :

« — Մէրհամէթլէ . . .

« — Տարպէյէ գարչը տարպէ ինտիրմէք, եանի քէմ-
լիյէ գարչը քէմլիք իթմէք իսթէմէ՞զ միսին :

— Խայր, ատավէթէ գարչը մուհապպէթ կէօսթէր-
մէք իսթէրիմ :

« — Էօյլէ իսէ սէն քի՞մ սին քի քէմլիյէ գարչը էյի-
լիք իթմէք իսթիօրսուն :

« — Պէն օ ատէմիմ քի սէվէր, ըզտըրապ չէքէր վէ
լաքին ափվ իտէր : »

Ձէնճի . - (Պարէնկայա միւթէվէճճիհէն .) Իշիտի՞օր
մըսըն, պիրատէր, եօլճունըն էօլմէզտէն էվվէլ սէօյլէ-
տիլի սէօզլէրի նասըլ խաթըրընտա սագլամըչ :

Պարէնկա . - Բույա զիհնինի հալէա իշղալ իտիօր
. . . տինլէյիվէր, էլան սայըգլայօր . . . չէհրէսի տէ նէ՞
գատար սօլմըչ . - տէտի :

Հինտլի իսէ, տաիմի սուրէթտէ բույանըն թէէսիրի
թահթընտա պուլընտըղընտան, իֆատաթընա պէր վէճհի
աթի տէվամ իյլէտի .

« — Եօլճու, պիզ իւշ քիշիիզ, հէր իւշիւմիւզ տէ
ճէսուր վէ մէթանէթքեար ատէմլէրիզ . էօլիւմ պիզիւմ է-
լիմիզտէ տիր . Ֆիէլէ Էօյ օւղըրունա տէմինճէք պիրիսինի
ֆէտա իթտիլիմիզի կէօրտին . իմտի եա՛ պիզիւմ ճէմիյե-
թէ տախիլ օլ . . . վէ եախօտ էօլ . . . էօլ . . . էօլ
. . . : Օֆ, պու նէ՛ պագըչ . . . ըհճա իտէրիմ . . . եաբ-
մա . . . պանա էօյլէ պագմա՛ . . . : »

Պու սէօզլէրի միւթէագըպ, Հինտլի, Կիւյա քէնտի-

սինէ թէգարրուպ իտէն պիր չէյի եթիվէրմէք իսթէյօրմըչ կիպի, նակէհանի պիր հարէքէթ իճրա իտէրէք ույանտը, վէ էլինի թէրլէմիչ օլան ալնընա կէօթիւրէրէք շաչգըն շաչգըն էթրաֆընա պագմաղա պաչատը:

Փարէնկա մէրգումըն ույանտըղընը կէօրիւնճէ, իսթիհզաքեարանէ պիր թավը ըլա:

— Պիրատէր... երփնէ մի օ ըույա. աօղրուսու պիր գահրաման ինսան ավճըսը իչուն պու գաֆա զաիֆճէ տիր...: Լաքին պերէքէթ վէրսին քի, գալպին վէ գօլլարըն գուվլէթլի տիր. — տէտի:

Հինտլի, էլլէրինի ալնընա տաեաթմըչ օլտըղը հալտէ, պիր միւտտէթճիք սաքիթ տուրտըգտան սօնրա:

— Էբէյիճէ զէմանտան պէրու տըր քի, պու եօլճու հազգընտա ըույա կէօրմէմիչ իտիմ. — տէտի:

Փարէնկա. (Մագամը իսթիհզատա ումուղլարընը գալտըրարագ.) Հէրիֆի էօլտիւրմէտիք մի... իբի պօյնընա կէչիրէն սէն տէյիլ մի իտին:

Հինտլի. — (Տիթրէյէրէք.) Էվվէթ, պէն իտիմ...:

Ջէնճի. — Միրալայ Գէննըտինին չուգուրը եանընտա մէրգում իչուն տաիսի պիր չուգուր ալնատըգ մը. Ինկիլիզ ճէլլատընա իթտիյիմիզ կիպի, անը տա գումլար վէ սազլըզլար ալթընտա կէօմմէտիք մի:

Հինտլի. — (Եինէ տիթրէյէրէք.) Էվվէթ, չուգուրը գալտըգ վէ կէօմտիւք. հալ պու քի, պունտան պիր սէնէ մուգատտէմ, պիր ագչամ իւզէրի, Պոմպայ չէհրի գաբուսընտա տուրմըչ գարընտաչլարըմըգտան պիրինի պէքլէյօրտում. կիւնէչ՝ քիւչիւք թէրէնին շարգ թարաֆընտա վագը պութիւնէնին արգասընտան ղուրուպ իթմէք իւզէրէ իտի. պունլարըն քեաֆֆէսի հալէա կէօղիւմիւն էօնիւն. տէ տիր. պէն իսէ պիր ինճիր աղաճը ալթընտա օթուրմըչ ըտըմ... նակէհան, աղըր, սաքինանէ վէ մէթին պիր այագ սէտասը իչիթտիմ. պաչըմը օ եանա տօղրու չէվլիր:

СВЕТЛО

տիյիմտէ , կէօրտիւմ քի , եօլճու շէհրին գարուսընտան տը-
շարըյա չըգըյօրտու :

Զէնճի . - Խայալ . . . եինէ խայալ . . . :

Պարէնկա . - Էվվէ'թ , խայալ վէ եախօտ միւպհէմ
պիր միւշապէհէթ . . . :

Հինտլի . - Օւնընտա ուզանմըշ օլան սիյահ չըգըյօր
կէօրտիւյիւմտէ , տէրհալ թանըտըմ . . . թա քէնտիսի ի-
տի . տէհչէթիմտէն էօլիւ կիպի սօլտում . կէօզլէրիմի'
տիւլանէլէրի անտըրաճագ սուրէթտէ աչմըշ ըտըմ . մէր-
գում պէնի կէօրիւնճէ տուրտու վէ սաքինանէ վէ ֆա-
գաթ մահզուլնանէ պագըչընը պանա աթֆի իյլէտի . . . : Պէն
խսէ , քէնտիմի զապթ իտէմէյէրէք . « Բէնտիսի տիր . . . »
տէյու հայգըրտըմ : Մէրգում տախի քէնտի լաթիֆ սէտա-
սըյա . « Էվվէ'թ , պէն իմ . . . սէնին թէլէֆ իթտիյին ատէմ-
լէրին քեաֆֆէսի տէ պէնիմ կիպի տիրիլիլէր » ճէվապընը
վէրտիքտէն սօնրա , բարմաղըյա սէմայը կէօսթէրտի :
Պատէհու իֆատաթընա շու եօլտա տէվամ իյլէտի . « Նէ'
իչուն ատէմ էօլտիւրիւյօրսուն . տինլէ քի սէօյլէյիմ . . .
պէն ձավատան կէլիյօրըմ վէ տիւնեանըն տիկէր պիր ու-
ճընա , եանի տաիմա պուզլարլա մուհաթ պուլընան պիր
մէմլէքէթէ կիտիյօրըմ . . . : Օրատա տա , պուրատա տա ,
չիտտէթի հարարէթլէ եանմագտա օլան պիր մէմլէքէթտէ
տէ , պուզտան տօնմըշ օլան պիր մահալտէ տէ , պէն պէն իմ
. . . : Իշթէ , սէնին բէնչէի գահրընտ ուզրայան ատէմլէրին
րուհը , կէրէք պու տիւնեատա վէ կէրէք սէմատա օլսուն ,
կէրէք պու զարֆ տէրունինտէ վէ կէրէք պաչգա պիր գա-
լըպ իշինտէ պուլունսուն տաիմա րուհ տըր . . . , ապլա տէ-
յիշմեղ վէ սէն օնա հիչ պիր շէյ եաբամազսըն : Էօյլէ իսէ
նէ' իչուն ատէմ էօլտիւրիւյօրսուն . . . : Պու սէօզլէրի իրաւ
իթտիքտէն սօնրա , միւքէտտէրանէ պիր սուրէթտէ պա-
չընը սալլայարագ , կէչտի կիթտի . . . հարէքէթի' տաիմա
սաքինանէ վէ ալնը տաիմա էյիլմիշ իտի . պու սուրէթլէ

պուծխանէնին վազը օլտըղը թէբէտէն հօգարըյա չըգտը : Պէն իսէ՝ օլտըղըմ եհերտէն գըմըլտամագսըզըն կէօզլէրիմէ մէրգուլմը թագիպ իտիյօրտում : Կիւնէչին ղուրուպ իթ . մէքաէ օլտըղը սըրատա , թէբէնին զիրվէսինտէ տուր-տու . պօյու՝ գուպպէի ասիւման իւզէրինտէ զանն իտէրսին քի նագչ իտիլտի վէ պատէհու նապէտիտ օլտու : (Տիթրէ յէբէք .) Մ՛հ , պէն պիլիյօրում , թա քէնտիսի իտի . . . (Պիր միւտտէթ սաքիթ տուրտըգտան սօնրա .) էվվէ՛թ , քէնտիսի իտի . - տէտի :

Հինտլինին հիքեայէի վագըասը գաթան տէյիլմէմիչ , չունքի մէրգում պու վագըաի զարիպէտէն բէք չօգ տէ . ֆալար արգատաչլարընա պահս էյլէմիչ իտի : Հինտլինին միւթէմատիյէն այնը սուրէթլէ նագլ իտիլի վէ պու պապ-տէքի իթիգատը գավիսի , նիհայէթ իւլ էմը արգատաչ-լարընըն նազարը տըգգաթը ճէլպ էյլէյիպ , զահիրի հալ-տէ պէչէրիյեթին ֆէվդինտէ կիպի կէօրիւնէն էչպու վա-գըայա , պիր սէպէպ պուլմագ մէճպուրիյեթինէ տիւչ-տիւլէր :

Փարէնկա՝ պիր միւտտէթճիք տիւչիւնտիւքտէն սօն-րա :

— Դապիլ տիր քի , իբին պիւքիւմիւ եօլճունըն պօյ-նընը լայըգըյա սըգմամըչ , վէ հէնուզ պէրհայաթ իքէն տէֆն իտիլէրէք , չուգուրը գարլայան սաղլըգլարտան նու-ֆուղ իտէն հավանըն թէէսիրիյլէ տիրիլմիչ տիր . - տէտի :

Հինտլի . - (Պաչընը սալլայարագ .) Խա՛յր խա՛յր , օ տ-տէմ պիզիմ ճինսիմիզտէն տէյիլ տիր . . . :

Փարէնկա . - Նէ՞ տէմէք իսթիյօրտուն . . . անլայա-մայօրըմ :

Հինտլի . - Պէն պիլիյօրըմ . . . :

Փարէնկա . - սէն պիլիյօրմըսըն . . . :

Հինտլի . - (Եիւքսէք սէտա իլէ .) Պէնի տինլէյինիզ . պունճա ասըլարտան պէրու Պոհվանիյէ հիւանիւ խըտմէթ

իտէն ատէմէրին ֆէտա իթմիշ օլտըզլարը գուրպանլար , պու տէհչէթավէր եօլճուռնն էսնաի միրուրնտա արտընտա պըրագաղը հատտսըզ հիսապսըզ էօլիւլէրին վէ էօլմէք լատտէսինէ կէլմիշ օլանլարըն ատէտինէ նիսպէթլէ , հիշ հիւքմիւնտէ տիր :

Ձէնճի վէ Ֆարէնկա . - Պու ատէմի՞ն մի . . . :

Հինտլի . - (Որգատաշլարընը տիւշարը հայրէթ իտէճէք պիր իթմինան գալպ իլէ .) Էվվէթ , պու ատէմին . . . պէնի պիր ազ տահա տինլէյէճէք օլուրսանըզ , տէհչէթէ կիրիֆթար օլաճագսընըզ : Պէն Պումպայ շէհրի գաբուսընտա պու եօլճուլա լասթ կէլտիլիմ վէման , ճավատան կէլտիլինի վէ Շիմալա տօղրու կիթմէքտէ օլտըզընը պանա «էօյլէմիշ իտի . . . : Թամ իրթէսի կիւնիւ իտի քի գօլէրա Պումպայ շէհրինտէ իճրաի հիւքմէ պաշլայլպ , պիր չօգ խարապիյէթ իյգա իյլէտի , վէ պիր միւտտէթ սօնրա , Ալլահըն պէլասը ըթլագընա սէզա օլան պու իլլէթի միւտհիշէնին , իպթիտա պուրատա եանի ճավատա զուհուր իթմիշ օլտըզը խապէր ալընտը :

Ձէնճի . - Սահիհ տիր :

Հինտլի . - Տահա տինլէյինիզ . եօլճու , Շիմալէ տօղրու . . . տաիմի պուզլարլա մէսթուր օլան պիր մէմլէքէթէ կիթմէքտէ օլտըզընը սէօյլէմիշ իտի . . . : Գօլէրա տաիի քէզալիք Շիմալա տօղրու կիթտի , վէ Մասքաթտան , Իսֆահանտան , Դավրէթտէն , վէ Թիֆլիստէն կէշէրէք Սիպէրիայա վասըլ օլտու . . . :

Ֆարէնկա . - (Միւթէֆէքքիրանէ պիր թարզտա .) Էվվէթ , տօղրու տըր . . . :

Հինտլի . - Գօլէրա տաիի , ինսան կիպի՝ կիւնտէ եալընըզ պէշ ալթը ֆէրաախ մէսաֆէ գաթ՝ իտիյօրտու . . . : Իքի մահալտէ պիրտէն ասլա զուհուր իթտիլի եօգտու . տաիմա պիր ինսան երւրիւյիւշիւ կիպի , աղըր աղըր վէ պիրի պիրինէ միւսավի ատըմլարլա իլէրիլէյօրտու :

Պու զարիպ գըյաս իւզէրինէ , Հինտլինին իբի արգատաշը հայրէթլէ պիրի պիրինէ պագըշտըլար : Պիր գաշ տագըգա սիւքիւթտէն սօնրա , Զէնճի , տիւշարը խէվֆ ու տէհչէթ օլմըչճասընա Հինտլիյէ խիթապէն տէտիքի :

— Էյ սէն զանն իտիյօրսուն քի պու ատէմ . . . :

Հինտլի . - (Սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Պէն զանն իտիյօրըմ քի թէլէֆ իթմիշ օլտըղըմըզ պու ատէմ՝ պիր գուվլէի մանէվիյեհէնին իանէթիյլէ տիրիլէրէք , պու տէհչէթլի պէլայը տիւնեայա կէթիրմէքլիյի . . . վէ հէր կէշտիյի եէրլէրէ էօլիւմ սաշմագըղը , եինէ օ գուվլէթին էմրիլլէ տէրէօհտէ իթմիշ վէ ֆագաթ քէնտիսի բէնչէի էճէլէ ասլա տիւշար օլմամագտա պուլունմըշ տըր . . . : (Խէլէճանը գալպ իլէ .) Խաթըրլայօր մըսընըզ . . . պու միւտհիշ եօլճու ճաւատան կէշտի , գօլէրա ճաւատա իճրաի հիւքմէ պաշլատը . Պօմպայտան միրուր իթտի , գօլէրա Պօմպայը տա խարապ ու պերպատ իյլէտի . Շիմալա տօղըու միւթէվէճճիհ օլտու , գօլէրա օրասընը տախի թար ու մար իյլէտի . . . :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Հինտլի կէօղլէրինի եէնիտէն գաբայըպ տէրին պիր տաղընլըղա տիւշտիւ : Զէնճի իլէ Ֆարէնկա իսէ միւքէտտէրանէ պիր հայրէթէ կիրիֆթար օլտըլար :

Գօլէրա հագգընտա Հինտլինին սէօյլէտիքլէրի սէօզլէր այնը հագըգաթ ըտը . պու տէհչէթէնկիզ իլլէթ , Հինտլինին իֆատէի վագըասը վէճհլէ , կիւնտէ եալընըզ պէշ ալթը ֆէրսախ մէսաֆէ գաթ՝ իտէր վէ պիր անտէ իքի մահալտէ ասլա զուհուր իթմէզ իտի : Էկէր պիր քիմսէ , չար էթրաֆը քեաինաթը տօլաշան պու աֆէթին սաքինանէ վէ աղըր եիւրիւյիւշիւնիւ , 1831 սէնէսինտէ թանգիմ՝ օլընան խարիթալարտա թէտդիգ իտէճէք օլուրսա , պիր ինսանըն սէյահաթընտա մէշհուտ օլան պիլճիւմլէ ինթիզամըզըղը , զարաիպի , վէ թէսատիւֆաթը քէմալը հայ .

րէթլէ այնէն կէօրէճէք իտի : Պու թարաֆտան կէչէճէք եէրտէ օ պիր ճիհէթտէն կէչէր . . . պիր մէմլէքէթտէ պիր էյալէթ . . . պիր էյալէթտէ պիր շէհր . . . պիր շէհրտէ պիր մահալլէ . . . պիր մահալլէտէ պիր սօգագ . . . պիր սօգագտա պիր խանէ ինթիխապ իտէր . . . հաթթա աւամ վէ իսթիրահաթ իտէճէք մահալլէր արար . . . վէ պատէհու թէքրար աղլըր , հաքիմանէ վէ տէհչէթէնկիզ եիւրիւլիւչիւնիւ տէվամ իտէր իտի :

Հինտլինին սէօղլէրի , պու զարաիպի միւտհիչէյի նագշու թասլիր իտէրէք , խըլգաթէն վահչի օլան վէ պիր թագըմ գօրգունճ մէզհէպլէրէ ինանարագ , հըսսը խուներիւղանէյի ճիննէթ մէրթէպէսինէ վարտըրմըշ պուլընան Ձէնճի վէ Ծարէնկա իւզէրինէ ազիմ պիր թէէսիրի մուճիպ օւլաճաղը աշիքեար ըտը :

Էվվէթ . . . գարինի սիւպուլթ օլան պիր մատտէ տիրքի , Հինտիսթանտա պու նէֆրէթպախշ ճէմիյեթին միւնթէսիպլէրի հէման տաիմա , սէպէպսիզ վէ աղրաղը շախսիյեթէն արի օլարագ , ատէմ էօլտիւրմէքտէ իտիլէր . . . պու մուամէլէի ճինայէթքեարանէլէրի իսէ էօլտիւրմիւլ օլմագ . . . գաթլը ինսանա օլան մէյէլանը վահչիյանէլէրինի թէսքին իթմէք . . . հայաթը մէմաթա թագլիպ էյլէմէք . . . վէ իսթինթագլարընտան պիրինտէ սէօյլէմիշ օլտըղլարը կիպի , պիր դէր հայաթը բահսըզ դէր ճէսէդէ Բահիւ Գըմէ իշուն իտի :

Ինսանըն ֆիքրի , պու ահվալը միւտհիչէնին էսպապընը թէհարրի իթմէյէ գալգըշաճագ օլուրսա , տիւշարը հայրէթ օլուր գալըր . . . : Աճապա նէ կիպի վուգուաթըն թէագուպըյլա տըր քի , ինսանլար էճէլէ խըտմէթ իթմէք արգուսընա տիւշմիւլլէր տիր . . . : Հիւշիւպհէ եօգ քի , պէօյլէ պիր մէզհէպլ անճագ վէ անճագ Հինտիսթան կիպի էսարէթէ մահքիւմ օլմուշ օլան վէ ինսանլարըն քէնտի հէմճինալէրի թարաֆընտան պիրահ-

մանէ մուամէլէլէր կէօրմէքտէ պուլրնան մէմէքէթլէլ-
տէ Բերդէ Երեւելէ . . . : Պէօլէ պիր մէզհէպ . . . զուլմ
վէ թէատտի ալթընտա էզիլմիշ օլան ինսանիյեթին պիր
նէվ՝ մուգապէլէի ատավէթ քեարանէսի աէյթլ մի տիր :
Պէլրի տէ , պիասյէթի , ասըլարըն բէրտէի զուլմէթի ալ-
թընտա մէճհուլ զալմըշ օլան պու ճէմիյեթ , Հինտիա-
թան տախիլինտէ , էսարէթին զուլմ ու իսթիպտատա գար-
շը եէքեանէ պիր վասըթաի իթիրազը օլմագ իւզրէ պու
անէ գատար տէվամ իտէկէլմիշ տիր : Խիւլասաի քէլամ ,
գապիլ տիր տէքի , Ճէնապը Հագգ՝ սըրը ու հիքմէթի
անլաշըլմաղ օլան իրատէի Բապպանիյեթսիյէ , գաբլան-
լարը , երլանլարը եարաթմըշ օլտըզը կիպի , պու Պանսէ-
կարլարը (Պօղըճը) տախի խալգ իյլէմիշ տիր . . . :

Պու ճէմիյեթին էն զիյատէ շայանը տըգգաթ շէյլէ-
րինտէն պիրի տէ , ազաի մէվճուտէսինի եէկտիկէրէ կիզ-
րապթ , վէ ֆադաթ սաիր ինսանլարտան թէֆրիգ իտէն
լի վէ զարիպ պիր րապըթա տըր . պու մէզհէպ սալիքլէրի
պէյնինտէ խուսուսի գանուլար , խուսուսի ատէթլէր վէ
ուսուլլար վար տըր . պիրի պիրինէ սօն տէրէճէ Փէտա-
քեար վէ մույին տիրլէր . լաքին քէնտիլէրի իչուն նէ՝ վա-
թան , վէ նէ՝ տէ խանէտան վար տըր . . . եալընըզմէճհուլ
պիր գուլվէթէ թապի օլուպ , պու գուլվէթին էվամիր ու
նէվահիսինէ քէօր քէօրինէ իթաաթ իտէրլէր վէ քէնտի թա-
պիրաթը վահշիյանէլէրինճէ ինսանլարը բուհաղ ճէստէ Բահլէ
իթմէք իչուն , մէզքիւր գուլվէթ նամընա տիւնեանըն հէր
թարաֆընա տաղըլըրլար . . . :

Իւշ Պօղըճըլար պիր գաշ տաղըգա գատար տէրին
պիր սիւքիւնէթտէ գալտըլար :

Խարիճտէ իսէ , մահթապ՝ խարապալարըն տէհէթ-
նիւմա երզընթըլարը իւզէրինէ պէյաղ պիր ըշըզ վէ մաիմ
սի կէօլկէլէր սալմագտա վէ երլտըզլար գապպէի մինա-

Ֆամը սէմատա շէօլէնէսար օլմագտա ըտը . արա սըրա տախի խաֆիֆ վէ լաթիֆ պիր բուզկեար՝ մէվզ վէ խուրմա աղաճլարընըն բարլագ եարբագլարընը իհթիզագէ կէթիրմէքտէ իտի :

Պալէատէ զիքրի սէպգաթ իտէն քէմէրլի՝ սալալարտան պիրինին սօլ թարաֆընտա վագը սանէմ՝ օթլար , եօսուռլար վէ չալըլար ալթընտա մէսթուր օլան տէօլէմէ թաշլարը իւզէրինէ մէվզու ըտը :

Նալէհան , մէգքիւր տէօլէմէ թաշլարընտան պիրիսի սէսսիզէ աշաղը ինմէյէ պաշլայըպ , բէյտա օլան չուգուրըն իչինտէն իւնիֆօրմայը պիր ատէմ՝ եարը պէլինէ գատար զուհուր իթտի վէ քէմայը տըգգաթ ու իթինա իլէ տէօրթ էթրաֆընը թէֆթիշ իթմէյէ պաշլատը :

Գուլիպէնին տէրուռնինի թէնվիր իթմէքտէ օլան թօբրագ գանտիլին զըյասը , տըշարըտաքի եիւքսէք օթլարա գատար աքս իթմիշ օլտըղընը կէօրիւննէ , ալգասընպ տէօնիւպ պիր իշարէթ իթտի , վէ տէրհալ քէնտիսի իլէ իքի նէֆէր առքէր՝ եէր ալթընտաքի նէրտիւպանըն սօն պասամագլարընը քէմայը սիւքիւն ու իհթիեաթլա չըգաբագ խարապալար իչինէ կիրտիլէր :

Մէրգումանըն միւթէհարրիք կէօլկէլէրի , մահթապըն զըյասըյա պիր գաշ տագըգա գատար կէօրիւնտիւքտէն սօնրա , եըգըղ տիվարլար արգտաընտան պիւթիւն պիւթիւն հոպէտիտ օլտուլար :

Աչըլմըշ օլան տէօլէմէ թաշը էսկի եէրինի պուլտըղը սըրատա , մէգքիւր բուսու տէրուռնինտէ պէքլէմէքտէ օլան միւթէատտիտ առքէրլէրին պաշլարը նիւմայան օլտու :

Մէլէզ , Հինտլի վէ Զէնճի , գուլիպէտէ , միւթէֆէքքիրանէ պիր սուրէթտէ օթուրմըշ օլտըգլարընտան , հիչ պիր շէյ կէօրէմէտիլէր :

6

ԲՈՒՍՈՒ

Փարէնկա , գօլէրանըն տէհչէթլի եիւրիւյիւչիւ հագ-
գընտա Հինտլինին սէօղլէրինտէն տիւչար օլտըղը թէ-
հտիրաթը պէսպէլլի տէֆ' իթմէք իսթէյէրէք , պիր-
տէն պիրէ մուհավէրէյի տէյիշտիրտի : Կէօղլէրի աթէ-
չի վահչէթլէ բարլամագտա , վէ չէհրէսինտէ տախի տէհ-
չէթլի պիր հէյէճան ալամէթի մէշհուտ օլմագտա օլ-
տըղը հալտէ .

— Պիրա'տէրլէր . . . Պոհվանի , պիզիմ կիպի ինսան
ավճըլարընը տախմա մուհաֆաղա իտէճէք տիր . ճէսո'ւր
օլուընը . . . ասլա գօրգմայընը . . . տիւնեա ղայէթ պէօ-
յիւք տիւր . . . պիզիմ իչուն հէր եէրտէ ավլար պուլու-
նուր . . . Ինկիլիզլէր , Ֆէլէ Խաջ ճէմիյեթինին իւչ ըէիս-
լէրինի' Հինտիսթանը թէրքէ մէճպուր իթտիլէր . Պագաթ
նէ' պէիս վար . էլվէրիւր քի տիկէր գարընտաչլարըմըղ օ-
րատա տըրլար . . . պուշլար' ղէհրնաք վէ միւհլիք սիյահ
ագրէպլէր կիպի , միւթէատտիտ վէ տէհչէթէնկիզ տիր-
լէր . սիւրկիւն' պիզիմ տաիրէի իգթիտարըմըղը թէվսի'
վէ իճրաի հիւքմ' իտէճէյիմիզ մահալլէրի թէքսիր իթ-
մէքտէ տիր . . . (Հինտլիյէ խիթապէն .) Պիրա'տէր , Ամէ-
րիգա սէնին տիր . . . (Չէնճիյէ միւթէվէճճիհէն .) Աֆրի-
գա տա սէնին տիր . պիրա'տէրլէր , էվրօրա տա պէնիմ'տիր
. . . : Նէրէտէ ինսան մէշհուտ , օրատա ճէլլատ վէ գուր-
պան մէվճուտ տուր . . . Նէրէտէ գուրպան մէվճուտ , օ-
րատա հըսսիյեաթը ատավէթքեարանէ իլէ մէմլու գալպ-
լէր վար տըր . պիզիմ վաղիֆէմիզ , պու հըսսիյեաթը ա-
տավէթքեարանէյի' ինթիգամ աթէչիյլէ ալէվլէնտիրմէք

տիր . պիզիմ՝ մէմուրիյեթիմիզ՝ ճէսարէթինտէն, սատա-
դաթընտան վէ ֆէտաքեարլըղընտան իսթիֆատէ օլունա-
պիլէճէք ատէմլէրի , պիր թագըմ հիյէլ ու տէսաիս , վէ
իզֆալաթ ու մէվաիտ իլէ , արամըզա ալմագտան վէ Պոհ-
վանիյէ էսիր իթմէքտէն իպարէթ տիր : Քէնտի միյանէմիզ-
տէ վէ քէնտի նէֆսիմիզ իչուն չալըմալը վէ ֆէտաքեար-
լըզ վէ սատագաթ խուսուսլարընտա եէքտիկէրիմիզէ ըէ-
գապէթ իթմէլիյիզ . պիրի պիրիմիզէ մուլին , վէ մուլմին
օլուպ , տաիմա ճէսարէթ վէրմէլիյիզ : Պիզիմ՝ ճէմիյեթի-
տէն օլմայանլարըն քեաֆֆէսի գուրպանըմըզ օլսունլար .
հէր քէստէն այրըլալըմ . հէր քէսին ալէյհինտէ պուլընա-
լըմ : Պիզիմ՝ իչուն նէ՝ վաթան , նէ՝ տէ խանէտան վար տըր .
խանէտանըմըզ , գարընտաչլարըմըզ , վաթանըմըզ ըսա . . .
ումում տիւնեա տըր . - տէտի :

Պու պէլաղէթի վահշէթալուտ՝ կերէք Զէնճիյէ վէ
կերէք Հինտիյէ սօն տէրէճէ թէէսիր իթմիչ իտի . քէն-
տիլէրի պու ճէմիյեթի միւտհիշէնին էն մէշուր վէ էն
մահիր ըէիսլէրինտէն մատուտ օլմագլա պէրապէր , զէ-
քեալէթ վէ ֆէթանէթճէ քէնտիլէրինէ ֆաիզ օլան Ֆա-
րէնկանըն հէման տաիմա թահթը հիւքմիւնտէ պուլունը-
յօրլար ըտը :

Հինտի . - (Ֆարէնկանըն խէլէճանընա իշթիրագ ի-
տէրէք .) Էվվէթ , հագգըն վար , պիրա՛տէր . տիւնեա
պիզիմ տիր . . . : Պուրատա , եանի ճավատա տախի մէզ-
հէպիմիզին էսէրինի պըրագալըմ . . . : Մուֆարագաթը-
մըզտան էվվէլ պու ճէզիրէտէ տախի Ֆէլէ Խալը թէէսիս
իտէլիմ . պուրատա ֆագը ու սէֆալէթ տէրէճէի նիհա-
յէյէ վարմըչ օլտըղընտան , մէզհէպիմիզ բէք չաբուզ թէ-
վէսսիւ վէ թէրագգը իտէճէք տիր . Հոլանտալըլար տա-
խի հարիսլիք վէ զուլմքեարլըք ճիհէթլէրինճէ , Ինկիլիզ-
լէրտէն աչաղըյա գալմաղլար . . . : Պիրա՛տէրէր , պէն պու-
ատանըն պաթագլըզլը բիրինճ թարլալարընտա էօյլէ ա-

տէմէր կէօրտիւմ քի, օրալարտա չալըշմագ՝ էճէլէ գարշը բէնչէլէշմէք տիմէք օլտըղը հալտէ, ֆագը ու զարուրէթ իրճաաթըյլա չալըշըպ չապալամագտա վէ ճիւմէսի տէ էօլիւ կիպի սարարմըշ պուլընմագտա ըտըլար. պազըլարը տա խասթէլիքտէն, եօրղունըգտան վէ աճըլգտան պիթապ ու թիւվան գալմըշ օլտըգլարընտան, պիր տահա պաղա գալգմամագ իւզրէ եէրէ սէրիվիշ իտիլէր... Պինաէն ալէյհ, Ֆէլէ Խոյր պու մէմէքէթտէ խայլը թէրազգը իտէճէք տիր:

Փարէնկա. - Կէչէն ագշամ, կէօլիւն քէնարընտա, պիր ճէսիմ գայանըն արգագընտա օթուրմըշ ըտըմ. օրայա պիր Կէնճ գատըն կէլտի. նահիֆ վէ կիւնէշին հարարէթինտէն եանմըշ օլան վիճուտը պիր գաշ բաշավրա բարչալարըյլա մէսթուր պուլուներյօրտու. գօլլարը արասընտա տախի ու ֆագ պիր չօճուգ թութմագտա օլուպ, քէմալը մուհապ պէթլէ պաղըրնա պասմագտա վէ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամագտա ըտը: Պիր աղ սօնրա, չօճուղըն եիւզիւնիւ իւշ տէֆա պուս իտիպ. « Պարի սէն բէտէրին կիպի պէտպաթթ օլմայասըն » տէյէրէք կէօլէ աթտը: Չօճուգ իսէ աճը աճը հայգըրարագ սույըն իշինտէ նապէտիտ օլտու. գամըշլար արասընտա կիզլէնմիշ օլան թիմսահլար (կոկորդիլոս), չօճուղըն պու ալագէսինի իշիտիր իշիթմէզ, տէրհալ կէօլէ աթըլտըլար...: Պիրա՛տէրլէր, պուրատա վալիտէլէր, էվլատլարընըն միւսթագպէլտէ տիւշար օլաճագլարը սէֆալէթի նաղարը տըգգաթա ալարագ վէ ճիկէրբարէլէրինի աճըյարագ թէլէֆ իտէյօրլար. պինաէն ալէյհ, Ֆէլէ Խոյր պու մէմէքէթտէ խայլը թէրազգը իտէճէք տիր:

Ձէնճի. - Պու սապահ, պիր սիյահ քէօլէյի, գըրպաճ իլէ էօլտիւրէճէք տէրէճէտէ տէօյտիւքլէլի սըրատա, Պաթավիատա թաճիրլիք իտէն պիր քիւչիւք իսթիեար շէհրէ կիթմէք իւզրէ քէօյտէքի խանէսինտէն կէլիյօրտու. մէրգուճ իսթիեար, թաթթըլէվանը տէրունինտէն գայտսըզ

պիր սուրէթտէ եայլմըն գալմըն օլուպ, իքի կէնճ գըզ-
 ճըղաղըն թալթիֆաթը մահզունանէսիյէ նէշէեապ օլմագ-
 տա իտի: Պու ատէմին հարէմլիյի, էպէվէյնինն քէմալը
 ֆագը ու սէֆալէթլէրինտէն նաչի սաթմըն օլտըզլարը
 պու կիպի գըղլարը մալսմալ տըր: Քիւչիւք իխթիեար
 ըլա իքի կէնճ գըղճըղաղըն օթուրմըն օլտըզլարը թախթը
 ըէվան, կէնճ վէ պազուլու օն իքի նէֆէր տէլիգանլը
 թարաֆընտան նագլ իտիլմէքտէ իտի: Պիրա'տէրլէր, պու-
 ըատա էօյլէ վալիտէլէր վար տըր քի, ֆագը ու զարոհլէթ
 սէպէպիյլէ գըղլարըն սաթըյօրլար. վէ էօյլէ պէտ-
 պախթ էսիրլէր մէվճուտ տըր քի, գըրպաճ տարպէլէրի
 ալթընտա հէլաք օլույօրլար. հաթթա պիւ թագըմ' ա-
 տէմլէր տէ մէշհուտ տըր քի, սաիր հէմճինսլէրինն եիւք
 հայվանը կիպի սիւրմէքտէ տիրլէր. պինաէն ալէյհ, Ֆէլլէ
 է-յը պու մէմլէքէթտէ իսայլը թէրագգը իտէճէք տիր:

Ֆարէնկա. - Եալընըզ պու մէմլէքէթտէ տէյիլ, իլ-
 լա մէզալիմ ու թէատտիյաթ, սէֆալէթ ու զարուրէթ,
 ֆէսատը ախլագ ու էսարէթ կիպի շէյլէրին պուլընտըզը
 հէր պիր մահալտէ թէրագգը իտէճէք տիր. . . :

Հինտլի. - Գաչագճը Մահալըն նասիհաթը վէճհ իւզրէ,
 Ալլահ վէրէ տէ ճալմայը տախի արամըղա ալմաղա վէ ճէ-
 միյեթիմիզէ իտիսալ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլսա իտիք. օ
 զէման ճավայա կէլմէմիզ իքի ճիհէթլէ ֆաիտէլի օլմուշ
 օլուր. չուքի պուրատան մուֆարագաթ իթմէզտէն էվ-
 վէլ, ինսանլարտան նէֆրէթ իթմէյէ բէք չօգ սէպէպլէրի
 պուլունան մէրգում ճէսուր տէլիգանլըյը տախի, պիզիմ'
 արամըղա ալմըն օլաճաղըզ:

Ֆարէնկա. - Ճալմա չիմտի պուրայա կէլէճէք. . . իմ-
 տի հըսսիյեաթը ատավէթքեարանէսինն տահա զիյատէ
 թահրիք ու թէհեիճ իթմէյէ չալըշալմ:

Հինտլի. - Բէտէրինին մագթուլէն վէֆաթընը, խգ-
 ըապասընըն գըլըճա գուրպան կիթմէսինն, քէնտիսինն

հապս ու թէվզըֆ օլունմասընը իխթար իտելիմ . . . :

Փարէնկա . - Էվվէ'թ , էվվէ'թ . գալպինտէ զարազ ու ատավէթ աթէշի պիր տէֆա ալէվլէնինճէ , պիզիյլէ նա . սըլ իլթիհագ իտէճէյինի կէօրէճէքսինիզ . . . :

Զէնտ տագըգատան պէրու միւթէֆէքթիրանէ պիր սուրէթտէ սաքիթ տուրմըլ օլան Զէնճի , պիրտէն պիրէ քէլամա աղազլէ տէտի քի .

— Պիրա'տէրլէր . . . Էկէր գաշագճը Մահալ պիզի ալտաթաճագ օլուրսա . . . :

Հինտլի . - (Հէման տա զազապնաք պիր թավլը ըլա .) Մահա'լ մը . . . քէնտի սէֆինէսինտէ պիզի մուհաֆազա իթմիշ վէ Հինտիսթանտան ֆիրարըմըզը թէսհիլ էյլէմիշ օլտըզը հալտէ , պէօյլէ պիր շէյ եաբապիլի'ր մի . խա'յր տօսթ ում , խա'յր , պէօյլէ շէյ եաբմազ վէ եաբամազ . հաթ-թա գարիպէն քէնտի գօմանտասը թահթընա կիրէճէք օլան Կօէլէթ կէմիսիյլէ պիզի Պոմպայ շէհրինէ կէօթիւրմէյէճէք մի տիր . շէհրի մէզքիւրտէ իսէ Աֆրիգայա , էվ-րօբայա վէ Ամէրիգայա կիտէճէք սէֆինէլէր պուլապիլէճէյիզ :

Փարէնկա . - Մահալ պիզի հիւքիւմէթէ թէսլիմ իտէրսէ էլինէ նէ կէշէր . պիլմէզ մի քի , պէօյլէ պիր թէշէպիւստէ պուլունաճագ օլսա , Պոհվանի էվլատընըն բէնչէի ինթիգամընտան գուրթուլամազ :

Զէնճի . - Մահալ ճալմայը պիր թագըմ հէյէլ ու տէսաիսլէ ալտաթարագ պու ագշամ պուրայա կէօնտէրմէքիլի վատ իթմէտի մի . . . պու ալիգանլը պիր տէֆա արամըզա կիրինճէ . . . ճէմիյէթիմիզէ տախիլ օլմաղա մէճպուր օլաճագ տըր :

Փարէնկա . - Էյի ամմա . « Մալայա էմը իտինիզ տէ ճալմանըն Աթուբասընա կիտիպ , ույգուտա իքէն իչէրիյէ կիրսին վէ մէրգուլմը էօլտիւրէճէք եէրտէ գօլունա Պոհվանինին իսմինի չըզսըն . » տէյէն տէ եինէ գաշագճը Մա-

հալ տէյիլ մի իտի. ձալմա պու մուամէլէ միզտէն, գարն. տաշլարըմըզըն նէ տէրէճէ ճէսարէթ, մէհարէթ վէ իթաաթ սահիպի օլտըզլարընը միւլահազա իտէրէք, պէօյլէ ատէմէ լէրտէն նէլէ'ր ումըլապիլէճէյինի, վէ նէ տէրէճէ գօրգմազ լազըմ կէլէճէյինի տէրհալ քէստիրէճէք տիր Իմտի, կէրէք հայրէթ վէ կէրէք տէհչէթ սաիգաըյլա պիզիլէ իլթիհազ իթմէյէ մէճպուր օլաճազ տըր :

Ջէնճի. - ձալմա, ինսանլարտան նէֆրէթ իտէճէք պին տիւրլիւ սէպէպլէրի պուլընմասընա րազմէն, ճէմիյ- եէթիմիզէ տախիլ օլմազ իսթէմէզսէ . . . :

Փարէնկա. - (Իհէհտիտքեարանէ պիր թավը ըլա .)
Ո զէման Պահվանի անըն պախթընը տախի թային իտէ- ճէք տիր. պէն պու պապտէ եաբաճաղըմը գարաըլաշ- տըրմըշըմ տըր . . . :

Ջէնճի. - Լաքին Մալայ՝ ձալմայը ույգուսընտա պաս- տըրապիլէճէք մի պագալըմ . . . :

Փարէնկա. - Շիւպհէսիզ. տիւնեատա Մալայ գատար ճէսուր, չէվիք, վէ մահիր պիր ատէմ թէսավվուր օլը- նապիլի'ր մի: Պու տէլի գանլը պիր տէֆա տա, եավրուսընը էմիլրմէքտէ օլան պիր սիյահ բարսըն ինինէ կիրիպ, վա- լիտէսինի էօլաիւրմիւշ, վէ եավրուսընը տախի աշըրըպ մուախիսարէն էվրօբալը պիր գաբուտանա սաթմըշ տըր :

Պու էսնատէ Հինտլի, կիճէնին վէ օրմանլարըն սիւքիւ- նէթի ֆէվզ էլ ատէսի արաուընտա ղարիպ պիր սէտա իչիթ- միշ օլտըզընտան, էթրաֆա գուլագ վէրէրէք :

— Մալայ մուվաֆֆագ օլմուշ. - տէյու հայգըրտը :

Ջէնճի. - (Բէզալիք գուլագ վէրէրէք.) Էվվէ'թ, էվ- վէ'թ. պու սէտա՝ ագ պապա գուշընըն չիքեարընը եա- գալայըպ կէօթիւրիւր իքէն չըգարտըզը սէտա տըր. գա- ըրնտաշլարըմըզ պու իշարէթլէ չիքեարլարընը եագալա- մըշ օլտըզլարընը իյմա իտէրլէր :

Ջէնճի պու սէօզիւնիւ հէնուզ պիթիւրմիշ իքէն, Մա-

լայ գուլիպէտէն իշերիյէ կիրտի . մէրգում տլաճա րէնկլի վէ բամուգտան մամուլ պէօյիւք պիր մանթօյա պիւրիւն միւշ իտի :

Զէնճի , մէրգումը կէօրիւնճէ , էնտիշէ վէ վէսվէսէյի մուլին պիր սէտա իլէ .

— Նէ՞ եարտըն պագալըմ , մուվաֆֆագ օլտո՞ւն մը . տէյու սօրտու :

Մալայ . - (Մաղլուրանէ պիր սուրէթ տէ .) Ճալմա , էօմրի . օլտըգճա Ֆէէէ Խոյր նիշանէսինի թաշըեաճագ տըր : Աժուբասընա գատար վասըլ օլմագ իշուն . . . եօլըմըն իւ զէրինտէ պուլընան պիր տէլի գանլըյը Պոհվանիյէ գուրպան իթմէյէ մէճպուր օլտում . մէրգումըն նաշընը տախի Աժուբա գուրպինտէ չալը չըրբըլար արասընտա կիզէտիմ Լաքին ճալմա . . . պիզիմ ալամէթի մախսուսէմիզի շու սաաթտա համիլ պուլընմագտա տըր : Գաչագճը Մահալ պու խուսուսը էն էվվէլ տույմըշ :

Հինտլի . - (Մալայըն մէհարէթինտէն միւթէհայեիր օլարագ .) Էյ ճալմա ույգուտան ույա՞նմատը մը

Մալայ . - (Բէմալը սիւքիւնէթլէ .) Նէ՞ կէզէր . էկէր ույանմըշ օլսա իտի , պէնի չիմտիյէ գատար չօգտան ճէհէննէմէ կէօնտէրիր իտի . . . զիրա քէնտի հայաթընա գաստ իթմէմէյէ մէճպուր ըտըմ :

Ֆարէնկա . - Էվվէթ , տօղրու տըր . անըն հայաթը մէմաթընտան տահա զիյատէ պիզէ ֆախաէլի աիր . (Մալայա միւթէվէճճիհէն .) Պիրա՛տէր , սէն , Ֆէէէ Խոյր ուղուրընա հայաթընը թէհլիքէյէ գօյարագ , տիւնքի կիւն պիզիմ եարտըղըմըզ վէ եարըն տախի եաբաճաղըմըզ շէյի եարմըշ օլտուն Պու կիւն իթաաթ իտէրսէն , պաշգա պիր կիւն տէ էմր իտէճէքօին :

Մալայ . - Հէքիմիզ տէ Պոհվանինին էվլատըյըզ . պաշգա եաբաճագ պիր շէյ վա՛ր մը . էմր իտինիզ , իճրասընա հազըր ըմ :

Մ'ալայ, պու սէօղէրի սէօյլէտիյի սըրատա, եիւզիւնիւ գուլիպէնին գաբուսընա տօղրու չէվիրմիշ օլտըղընտան, պիրտէն պիրէ եավաշ սէտա իլէ .

— Իշթէ ճալմա կէլիյօր . . . գուլիպէնին գաբուսընա թէգարուպ իտիյօր . . . Մահալ պիզի ալտաթմամըշ . - տէտի :

Փարէնկա . - կէլիյօր մը . . . էօյլէ իսէ պէնի շիմտի- լիք կէօրմէսին . սիզ քէնտիսինի իգնա իթմէյէ չալըշընըզ . . . էկէր լուի լիզա կէօթմէրմէզսէ . . . էկէր մուխալէ- ֆէթ իտէրսէ . . . օ հալտէ պէն եաբաճաղըմը պիլիւրիմ . - տէյէրէք գուլիպէնին գարանլըզ պիր քէօշէսինտէ, պիր հասըր բարչասըր ալթընտա սագլանտը :

Մէլէզ Փարէնկա, պու սէօղէրի պիթիւրիպ հասըրըն ալթընա հէնուզ կիրմիշ իքէն, ճալմա գուլիպէնին գա- բուսընա եանաշտը :

Ճալմա, պու պէտ չէհրէ վէ հէյպէթլի ատէմլէրի կէօրիւր կէօրմէզ, տիւչարը հայրէթ վէ էնտիշէ օլարագ պիր գաշ ատըմ կէրիլէտի : Պիչարէ տէլիգանլը, պու իւշ շախսըն՝ Փանէկալուր եանի Պօղճուր ֆըրգասընա մէնսուպ պիր թաղըմ ճանիլէրտէն իսլարէթ օլտըղընը պիլմէ- տիյի, վէ ֆագաթ պու մէմլէքէթտէ միւսաֆիրխանէ պու- լընմատըղընտան, եօլճուլար կիճէլէրի եա՛ չատըր ալթըն- տա վէ եա՛ ըասթ կէլտիքլէրի խարապալար տէրունինտէ կէչիրտիքլէրինի տույմըշ օլտըղը ճիհէթլէ, պիր ազ քէսպի իթմինան իտիպ, իլէրիյէ տօղրու պիր ատըմ աթտը :

Իպթիտաի էմրտէ կիրիֆթար օլտըղը հայրէթ ու վէս- վէսէ կէչինճէ, պու ատէմլէրտէն պիրինին թունճ ըէնկին- տէրի չէհրէսինտէն վէ էսվապընտան Հինտլի օլտըղընը ան- լայարագ, անա խիթապէն Հինտ լիսանըյլա .

— Պուրատա պիր էվրօբալը . . . պիր Ֆրանսըզ պէնի պէքլէյէճէքտի . . . աճապա նէրէտէ . - տէյու սօրտու :

Հինտլի, ասլա թէրէտտիւտ իթմէքսիզին ,

— Արատըղընը ֆրանսըզ տահա կելմէտի . ֆագաթ չիմտի նէրէտէ իսէ կելիր . - ճէվապընը վէրտի :

Հինտլի՝ ճալմայը տուզաղա տիւչիւրմէք իչուն Մահալըն գուլլանմըչ օլտըղը թէտպիրի տէլիգանլընըն սիւալինտէն անլայարագ , պու սայէտէ միւմրինի մէրթէպէ վագթ գազանմագ իսթէմէքտէ իտի :

Ճալմա իսէ թէքրար քէլմա աղազլէ .

— Սէն պու ֆրանսըղը թանըյօր մըսըն . - տէյու սօրտու :

Հինտլի . - Պուրատա պուլընմամըղը սիզէ իթտիյի կիպի պիզէ տէ թավսիյէ իյլէտի . իմտի պիզ տէ քէնտիսին պէքիյօրըզ :

Ճալմա . - (կիթտիքճէ հայրէթի արթարագ .) Նէ՞ սէպէպտէն տօլայը . . . :

Հինտլի . - Պուրայա կէլիրսէ , անլարսընըզ . . . :

Ճալմա . - Պուրատա պուլընմանըղը ժէնէրալ Սիմոն մը թավսիյէ իյլէտի :

Հինտլի . - Էվվէթ , ժէնէրալ Սիմոն թավսիյէ իյլէտի . - տէտի :

Հինտլինին պու ճէվապը իւզէրինէ գուլիպէ տէրունի . նի պիր տագըգաճըգ սիւքիւթ իսթիլա իյլէտի :

Ճալմա , ատէթա մուամմա նէվինտէն օլան պու վագըրաի զարիպէյի հալլ ու իյզահ իթմէյէ չալըչմագտա ըտը ըսա տա , հիչ պիր մանա պուլամամագտա ըտը :

Պու սքրատա , իքի Պօղըճընըն պիր սիւքիւթի միւքէտտէրանէ իլէ պիրի պիրինէ պագըչմագտա օլտըգլարընը ճալմա կէօրմիւշ օլտըղընտան , պու խուսուս տահա զիյատտէ վէսվէսէ վէ թէաճճիւպինի մուճիպ օլուպ , չիւպհէլի պիր թավը ըլա Հինտլիյէ խիթապէն .

— Էյ սիզ քիմ սինիզ . - տէյու սիւալ իթտի :

Հինտլի . - Պիզ քիմ միյիզ . Էկէր սէն պիզիմ օլմագ իսթէրսէն . . . պիզ տէ սէնին իզ . . . :

Ճալմա . - Խա՛յր , պէնիմ սիզէ ինթիեաճըմ՝ օլմատը-
ղը կիպի , սիզին տէ պանա ինթիեաճընըզ եօգ տուր . . . :

Հինտլի . - Քի՛մ պիլիը :

Ճալմա . - Պէն . . . պիլիըիմ . . . :

Հինտլի . - Եանըլըյօրսուն . . . Ինկիլիզէր բէտէրինի
էօլտիւրտիւլէր . . . բէտէրին հիւքմտար ըտը տէյիլ մի . . .
սէնի էսիր կիպի հապս իթտիլէր . . . օլանճա վարիյէթինի
տէ զապթ իյլէտիլէր . . . էլինտէ շիմտի նէ՞ գալտը . . . :

Պու խաթըրէի քէտէրպախշա իւզէրինէ ճալմանըն չէհ-
բէսի սօլտու . պիւթիւն վիճուտը տիթրէմէքտէ վէ տու-
տազլարընտա տախի աճը պիր թէպէսսիւմ նիւմայան օլ-
մագտա ըտը :

Հինտլի սէօզիւնտէ շու եօլտա տէվամ իյլէտի .

— Բէտէրին ատիլ , գահրաման պիր հիւքմտար վէ
թէպաասընըն սէվկիլիսի իտի . քէնտիսինի Ալէհնաղըն Բե-
րէթ տէյու եատ իտէրլէր իտիքի , պու լագապա պի հագ-
ղին շայէսթէ օլմուշտը . . . : Իմտի , բէտէրինէ իտիլէն ճէվր
ու զուլմը ինթիգամսըղ մը պըրագաճագսըն . . . գալպին-
տէ ալէվլէնմիշ օլան զարազ վէ ատալէթ աթէշի սէօ-
նիւպ մա՛հվ մը օլաճագ :

Ճալմա . - Պէնիմ բէտէրիմ մուհարէպէ մէյտանընտա
էօլտիւ . պէն էսնաի մուհարէպէտէ Ինկիլիզլէրտէն չօղը-
նը թէլէֆ իտէրէք անըն ինթիգամընը ալտըմ . . . : Շիմ-
տի բէտէրիմին մագամընա գաիմ օլմըշ օլան վէ անըն ուղ-
րունա մուհարէպէ իթմիշ պուլընան ատէմ պանա տէտի
քի , բէտէրիմին մէմլէքէթինի էլէ կէշիրմէք իշուն Ինկիլիզ-
լէրլէ ուղրաշմագ պունտսն պէօյլէ տիվանէլիք սայըլըր :
Պունտան պաշգա Ինկիլիզլէր պէնի սալը վէրտիքլէրի զէ-
ման , պիր տահա Հինտիսթան թօբրաղընա այագ պաս-
մայաճաղըմը եէմին իթմիշ օլտըղըմտան , պու եէմինի աս-
լա նագղ իթմէմ վէ իտէմէմ :

Հինտլի . - Փագաթ սէնի բէրիշան իտէնլէր , էսիր կի-

պի հապսւարտա չիւրիւտէնէր, վէ բէտէրինի գաթլ ու թէլէֆ իյլէյէնէր . . . ինսան տէյիլ մի տիրէր. իմոթ պաշգա ինսանլարտան ինթիգամընը ալապիլիրսին . . . նէ՞ օլուր . . . ատավէթինին աթէչի սաիր ինսանլար իւզէրինէ տէօքիւլսին վէ անլէրի մահվ ու պէրպատ իյլէօին :

Ճալմա . - Ինսանլարտան ինթիգամ ալմաղա պէնի թէչվիգ իտիյօրսըն ամմա, սէնին տէ ինսան օլտըղընը ու նուտըյօր միսըն . . . :

Հինտլի . - Պէն վէ գարընտաչլարըմ ինսանլարըն քեաֆֆէսինէ ֆաիդ իզ . . . : Պիզ՝ սաիր ինսանլար իչուն, օրմանս լար արասընտա վահչի հայվանլարը թագիպ իտէն ալմըպ լար մէսապէսինտէ իզ . . . : Սէն տէ պիզիմ կիպի ինսանս լարըն քեաֆֆէսինէ ֆաիդ օլմագ իսթէր միսին . հագգընտա իտիլմիչ օլան սուի մուամէլաթըն ինթիգամընը ալմագ վէ գալպինտէքի հըսսիյեաթը զարաղքեարանէյի պիր կէօնա միւճաղաթա տիւչար օլմագսըղըն մէվգըի ֆիլիէ դօյմագ իսթէր միսին :

Ճալմա . - Սէնին սէօղլէրին կիթտիքէ անլաչըլմաղ օլըյօր . պէնիմ գալպիմտէ քին ու զարաղ, պուզղ ու աւտավէթ տէնիլէն շէյլէրին էսէրի պիլէ եօգ տօւր . էկէր տիւչմէնիմ պանա լայըգ պիր քիմսէ իսէ, գըզըլ գանլարըմ ագընճայա գատար անընլա բէնչէլէչիրիմ . լայըգ տէյիլ իսէ, իսթիհգար իտէրիմ . . . : Պինապէրին, նէ՞ ճէսուրլար վէ նէ՞ տէ գօրգագլար ալէյհինտէ պիր կէօնա քին ու զարաղըմ եօգ տըր . - տէտի :

Պու էսնատէ Զէնճի, պիր հարէքէթի սէրիա իճրասըյլա գաբույը կէօսթէրէրէք .

— Ա՛հ, թուլթուլտո՛ւք . . . իչիմիզ պիթտի . - տէյու հայգըրտը :

Ճալմա վէ Հինտլի իսէ, մուհավէրէ իտէ իտէ գաբուէօնիւնտէն ուզագլաչմըչ, վէ գուլիպէնին պիր քէօչէսինէ գատար կէլմիչ իտիլէր :

Օ վագթա գատար ճալմայա կէօրիւնմէմիշ օլան ֆա-
րէնկա , Ձէնճինին հայգըրըշընը իշիտի իշիթմէզ , հասըր
բարչասընը պիր եանա ֆըրլաթըպ սըշրատը վէ խանչէրի-
նի էինէ ալըպ , պիր համլատա գուտուրմուշ պիր գաբ-
լան կիպի տըշարըյա ֆըրլանտը . նակէհան , պիր ասքէր
գօրտօնընըն քէմալը ինթիեաթլա քէնտիսինէ տօղրու իլէ-
րիլէմէքտէ օլտըղընը կէօրիւնճէ , անլէրտէն պիրինէ միւհ-
լիք պիր տարպէ ինտիրիպ եէրէ սէրտիքտէն , վէ տիկէր
իքի նէֆէրի տահա տէվիրտիքտէն սօնրա , խարապալար
արասընտա նապէտիտ օլտու :

Գաթիլի մէրգուամ , պու հարէքէթի քիւսթախանէսինի
օ տէրէճէ սիւրաթլա իճրա իթմիշ իտի քի , ճալմա՝ Ձէն-
ճինին պաղըրմասընըն սէպէպլինի անլամագ իշուն արգասը-
նա տէօնտիւյիւ սըրատա , մէրգուամ չօգտան նապէտիտ
օլմուշ ըտը :

Օ էսնատէ ճալմա իլէ Պօղըճըլար , ասքէրլէրին՝ գու-
լիպէ էօնիւնտէ տուրմըշ օլտըղլարը հալտէ , թիւֆէնքլէ-
րինին ուճընը քէնտիլէրինէ թէվճիհ իթմիշ օլտըղլարընը ,
վէ պաղըլարը տախի ֆարէնկանըն արգասը սըրա գօ-
շուշմագտա պուլընտըղլարընը կէօրտիւլէր :

Ձէնճի , Մալայ վէ Հինտլի , մուգավէմէթ իթմէք տա-
իրէի իմքեան խարիճինտէ օլտըղընը անլայարագ , ալէլ
աճէլէ պիր գաշ սէօղ թէաթի իթտիքտէն սօնրա , ասքէր-
լէրին էլլէրինտէ պուլընտէն իբլէրէ տօղրու գօլլարընը ու-
զաթտըլար :

Պու սըրատա , միւֆրէզէի մէքքիւրէյէ գօմանտա ի-
տէն Հօլլանտալը եիւզ պաշը գուլիպէտէն իշէրիյէ կիրտի .
իւշ ֆանսէկարը սըգը սըգըյա պաղլամագտա օլան
ասաքիրէ ճալմայը տախի կէօթէրէրէք .

— Պունը ունութտընըզ մը . - տէտի :

Իթիթիւար պիր չավուշ . - Հէր քէս նէօպէթիլլէ , է-

փէնտիմ. անըն տա սըրասը կէլիր, անը տա պաղլայաճաղըզ. - տէյու ճէվապ վէրտի :

Ճալմա իսէ, հայրէթ վէ թէաճճիւպինտէն թաշ քէսիւմիշ գալմըշ օլուպ, էթրաֆընտա կիւզէրան իտէն հալլէրտէն հիշ պիր շէյ անլայամամագտա ըտը. հալ պու քի չավուշ իլէ իքի ասքէրին՝ էլլէրինտէ իբլէր պուլընտըզը հալտէ, քէնտիսինէ տօղրու կէլմէքտէ օլտըզլարընը կէօրիւնճէ, քէմալը խըշմ ու զազապլա անլէրի երթիվէրտի վէ քէնտիսի տէ գաբույա տօղրու իլէրիլէմէյէ պաչլատը. եիւզ պաշը գաբուլնըն էօնիւնտէ պուլուլնըյօրտու :

Ասքէրլէր, Ճալմանըն տախի էօթէքիլէր կիպի աղըթ թէսիմիյէթ իտէճէյինի զանն իթմէքտէ օլտըզլարընտան, պու մուխալէֆէթի կէօրտիւքլէրինտէ ֆէվզ էլ տտէ միւթէաճճիւպ օլտըլար, վէ Գաճա-Սինկին օղլընըն սըֆաթընտաքի վազար ու նէճապէթ քէնտիլէրինի պիլա իսթիեար տիւչարը հայրէթ իտիպ պիր գաչ ատըմ գատար կէրիյէ չէքիլտիլէր :

Ճալմա, Հօլլանտանըն Հինտիսթան միւսթէմլէքեաթընտա միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու խըտմէթ իթմիշ օլուպ, Հինտ լիսանընա էքէյիճէ աշնա պուլընան եիւզ պաշըյա խիթապէն :

— Նէ՞ իչուլն պէնի պու ատէմլէր կիպի պաղլամագիսթէյօրսընըզ. - տէտի :

Եիւզ պաշը. - Նէ՞ իչուլն մը պաղլամագ իսթէյօրըզ. սէնի ալչա՛գ սէնի, պու տէհշէթլի գաթիլլէր կիրուհընա սէնինտէ իշթիրագըն պուլընտըզը իչուլն, անլատըն մը չիմտի. (Մայէթինտէքի ասքէրլէրէ խիթապէն Հօլլանտա լիսանըյա.) Սիզ տէ պու չաբգընտան գօրգըյօր մըսընըզ, պաղլասանը՞զ ա՛. պաշգա պիր իբ տէ պօյնընը սըգընճայա գատար, պիլէքլէրինին իբինի էյիճէ սըգընըզ :

Ճալմա . - (Եիւզ պաշննն հայրէթինի մուծիպ օլա-
ճագ պիր վագար վէ ֆիւթուրսըզ պիր չէհրէ իլէ .) Եանը-
լըյօրսընըզ, էֆէնտիմ . պէնիմ պուրայա կէլտիյիմ անճագ
պիր չարեէք սաաթ օլտու . . . պու ատէմլէրի աւլա թա-
նըմամ . . . պէն պուրաուա պիր ֆրանսըզ պուլմագ իւմի-
տիյլէ կէլմիչիմ տիր :

Եիւզ պաշն . - Սճայի'պ . . . սէն տէ պունլար կիպի
Ֆանսէկար տէյիլ միսին , պու դույրուզլու եալանը քի-
մէ' եութուրաճագսըն :

Ճալմա . - Սման եա' րապպի . . . պունլար Ֆանսէ-
կա'րմը . . . Պօղըճը' մը տըրլար . . . :

Ճալմա , պու սէօղլէրի օ դատար սաֆտիլանէ պիր
տէհչէթլէ իրատ իյլէմիչ իտիքի , եիւզ պաշն' Քաճա-Սին-
կին օղլընը պաղլամագ իւզրէ թէքրար իլէրիլէմէքտէ օլան
ասքէրլէրի պիր իչարէթլէ տուրտըրթտը :

Ճալմա իսէ իֆատէսինէ շու եօլտա տէվամ իյլէտի .

— Պու ատէմլէր օ տէհչէթլի ճէմիյեթին էրքեանըն-
տան օլտըդէարը հալտէ , պէնի տէ անլէրէ շէրիքի թէօհ-
մէթ ատտ իտիեօրսընըզ հա' . . . էօյլէ իսէ արթըզ միւս-
թէրիհ օլտում :

Քաճա-Սինկին օղլու պու սօն սէօղլէրի իրատ իթ-
տիյի սըրատա , միւսթէհչիյանէ պիր թէպէսսիւմլէ ու-
մուղլարընը դալաըրտը :

Եիւզ պաշն . - Եալընըզ միւսթէրիհ օլտում տէմէք
քիֆայէթ իթմէզ . պիղէ վէրիւմիչ օլան մալիւմտթ սայէ-
սինտէ , Ֆանսէկարլարը նէ կիպի ալամէթլէրլէ թանըեա-
ճաղըմըզը պիլիյօրըզ :

Ճալմա . - Թէքրար իտէրիմ'քի , պէն պու մէքրուհ
դաթիլլէրտէն սօն տէրէճէ նէֆրէթ իտէրիմ . . . պուրայա
կէլտիյիմին սէպէպի իսէ . . . :

Զէնճի' Ճալմանըն սէօղիւնիւ քէսէրէք , պիր մէսէր-
րէթի վահչիյանէ իլէ եիւզ պաշնյա խիթապէն ,

— Էֆէնտիմ, սէօյլէտիյինիզ բէք տօղրու տըր . Ֆէլէ Խայր էվլատլարը , թէնլէրինտէ նագչ իտիլմիշ օլան պիր ալամէթի ֆարիգա սայէսինտէ պիրի պիրինի թանըրլար . . . : Պիզիմ սօն սաաթըմըզ կէլմիշ չաթմըշ օլտըղընտան , պօյնըմըզը իբէ թէսլիմ իտէճէյիմիզի պիրիյօրըզ . . . : Ֆէլէ Խայրա խըտմէթ իթմէյէնլէրին պօյնընը պիզ տէ չօգ տէֆալար քէմէնտլէ սըգմըշըզ տըր . . . : Էվվէյի էմրտէ պիրիմ գօլըմըզա , վէ պատէհու պու տէլիգանլընըն գօլընա պագ . - տէտի :

Եիւզ պաշը պու սէօղլէրին մանասընը էյիճէ իհաթա իտէմէյէրէք , ճալմայա միւթէվէճճիհէն .

— Շիմտի թահգիգ իտէճէյիմիզ վէճհէ , էկէր Զէնճինին տէտիյի կիպի գօլընտա օ ալամէթի մախսուսէյի համիլ տէյիլ իսէն , էկէր պուրատա պուլընտըղընըն էսպապընը գանաաթ հասըլ իթտիլէճէք սուրէթտէ իյզահ իտէպիլէճէք օլուրսան , իբի սաաթա վարմազտան էվվէլ սէպիլլին թախլիյէ օլունաճագ տըր . - տէտի :

Զէնճի . - (Թէքրար եիւզ պաշըյա խիթապէն .) Պէնիմ տէտիյիմի անլայամատընըզ էֆէնտիմ . . . տէմէք իսթիյօրըմ քի բրէնս ճալմա տախի պիրիմ ֆըրգամըզա մէնսուպ տըր . հաթթա սօլ գօլընտա Պոհվանինին իսմի նագչ իտիլմիշ տիր . . . :

Մալայ . - Էվվէթ , օ տա պիրիմ կիպի Ֆէլէ Խայր էվլատընտան տըր :

Հինտլի . - Եանի պիրիմ կիպի Ֆանսէկար տըր . . . :

Խապիսանը մէրգուման , ճալմա՝ քէնտիլէրինին Պօղըճըլար ֆըրգասընա մէնսուպ օլտըզլարընը իշիթտիյի զէման , տէհէթ ու նէֆրէթ կէօսթէրմիշ օլտըղընտան էօֆքէլէնէրէք , ֆաճա-Սինկին օղլու տախի քէնտի ճէմիյեթլէրինտէն իտույինի ինանտըրմագլըզը պէօյիւք պիր չէրէֆ ու սաատէթ աատ իթմէքտէ իտիլէր :

Եիւզ պաշը Պողոճըլարըն իթմինանպախշ սէօզէրին տէն գանի օլարագ , ճալմայա խիթապէն .

— Տէ՛ պագալըմ , պունլարա՞ նէ ճէվապ վէրէճէք սին . - տէտի :

Քաճա Սինկին օլլու , իսթիհզաքեարանէ պիր սու-
րէթտէ ումուզլարընը գալտըրտը , վէ սաղ էլիլէ տէ ան-
թէրիսինն ուզուն վէ կէնիշ գօլլարընը եօգարըյա սը-
ղայարագ սօլ գօլունը աչըպ կէօսթէրտի :

Եիւզ պաշը գօլընըն իւզէրինէ տըգգաթըլը պիր նա-
զար սալարըրտըղընտա .

— Պու նէ՛ քիւսթախըգ . - տէյու հայգըրտը :

Յիւ հագըգա , պիլէյինին տիկէր թարաֆընտա , գան
տամարընըն պիր ազ աշաղըսընտա , գօյու գըրմըզը պիր
րէնկտէ վէ Հինտ հուրուֆաթըլա Պոհվանինին իսմի եա-
ղըմըշ ըտը ,

Եիւզ պաշը պունը կէօրիւնճէ Մալայըն եանընա գօշ-
տը վէ անըն գօլընտա տախի այնը իսմի վէ այնը ալամէթ-
լէրի եազըլմըշ պուլտու . պունընլա տա իքթիֆա իթմէ-
յիպ , Զէնճինին վէ Հինտիինն գօլլարընը տա մուայէնէ իյ-
լէտի իսէ տէ , այնը հուրուֆաթ վէ ալաիմի անլէրին տա-
խի համիլ օլտըզլարընը կէօրիւնճէ արթըգ հիշ չիւպհէսի
գալմատը :

Պունըն իւզէրինէ քէմալը հիտտէթ ու զազապլա ճալ-
մայա տօղրու իլէրիլէյէրէք .

— Ալշա՛գ , սէն արգատաշլարընտան տահա զիյատէ
մուճիպի տէհչէթ պիր գաթիլ իմիշսին : (Ասքէրլէրէ խի-
թապէն .) Շու չարգընը տա հայասըզ պիր ճանի միսիլու
պաղլայընըզ , էվվէթ , պու էօյլէ պիր հայասըզ տըր քի ,
մէզարընըն քէնարընտա պիլէ եալան սէօյլէյօր . լաքին
պիլմիշ օլսուն քի իտամ ճէզասը չօգ կէճիքմէյէճէք տիր .
- տէտի :

Ճալմա իսէ՛ տէհչէթ ու հայրէթին սօն տէրէճէսինէ

վարմըն օլուպ, պիր գաչ տագըգատան պերու, կէօզէրինի գօլընտաքի հիքմէթլի եազըլարա տիքմիշ օլտըղընտան, նէ՛ պիր սէօզ սէօյլէմէյէ վէ նէ՛ տէ պիր հարէքէթ իճրա իթմէյէ մուգթէտիր օլամայօրտու. զիհնինի պիր թագըմ միւլահազաթլա եօրմագտա վէ ֆագաթ պու անլաշըլմազ վագըայա պիր մանա պուլամամագտա ըտը:

Եիւզ պաշը միւթէհէվիլիրանէ պիր թավր իլէ թէքրար ճալմայա խիթապէն.

— Պու իշարէթի տէ ինքեարա ճէսարէթ իտէպիլէ-ճէքմիսին. — տէյու սօրտու:

Ճալմա. — (Մէեուսիյեթլէ պաշընը սալլայարագ.)
Կէօրտիւլիւմ շէյի նա՛սըլ ինքեար իտէպիլիրիւմ. . . իշթէ . . . կէօզիւմիւն էօնիւնտէ տուրմըշ . . . :

Եիւզ պաշը. — Պէրէքէթ վէրսին քի պու տէֆա ինքեար իտէմէտին. (Աքէրլէրէ խիթապէն.) Պագսանըզ ա՛, կէրէք պունըն վէ կէրէք արգատաշլարընըն իւզէրինէ իճրաի նազարէթ իտինիզ. . . պունլարտան սիզ մէսուլսընըզ, պիլմիշ օլուն . . . :

Ճալմա, էթրաֆընտա ճէրէեան իտէն հալլէրի զարիպ պիր բույա զանն իտէրէք, հիշ պիր մուխալէֆէթտէ պուլընմագսըզըն, քէնտիսինի պաղլայըպ կէօթիւրմէլէրինէ թէհամիւկիւզար օլտու: Եիւզ պաշը՝ մայէթ ինտէքի ասաքիրին պիր գըսմըյլա խարապալար տէրունինտէ Ֆարէնկայը ուզուն միւտտէթ արատը ըսա տա, թէհարրիյեաթը վագըասը սէմէրէսիզ գալտը. իմտի պիր սաաթ սօնրա, քէնտիսինտէն էվիլէ Պաթավիայա կիթմիշ օլան ճալմա իյէ Պօղըճըլարը պուլմագ իւզրէ Պաթավիայա միւթէվէճճիհ օլտը:

Պու վուգուլաթտան պիր գաչ սաաթ սօնրա, Մ. Ժօզիւէ Վան Տաէլ, Մ. Բօտէնէ խիթապէն եազտըղը ուզուն լայիհայը պէր վէճհի աթի իքմալ իյլէտի:

α . . . Ահվալ ու վուգուլաթ էօյլէ պիր մէրքէզտէ ի-

տի քի, պաշգա տիւրլիւ հարեքէթ իտէմէզ իտիմ. մա մաֆիհ հարեքէթի վագըամ պէօյիւք պիր էյլիք մուգա- պիլինտէ քիւչիւք պիր քէօթիւլիւք տիմէք տիր. եանի պէօյիւք պիր էյլիք հասըլ իթմէք իչուն, ուֆագ պիր ֆէնալըգ իթմէք իճապ իթտի, իւչ գաթիլէր բէնչէի ա- տալէթէ թէսլիմ օլունտըլար. ճալմանըն մուվագգաթէն հապս իտիլմէսի իսէ, քէնտի մասուլիյեթ վէ պէրաէթի- նի տահա զիյատէ շաշատար պիր սուրէթտէ մէյտանա չըգարաճագ, տըր:

«Պու սապահ վալինին նէղտինէ կիտէրէք պիզիմ կէնճ բրէնա լէհինտէ պաղը սէօղլէր սէօյլէտիմ. տէտիմ քի. «Պու տէհչէթլի ճանիլէր պէնիմ սայէմտէ բէնչէի հիւքիւ- «մէթէ թէսլիմ իտիլմիշ օլտըգլարընտան, շիմտիյէ գատար «տիւչար օլտըղը ֆէլաքէթլէր վէ մութթասըֆի պուլընտըղը «էվսաֆը ճէմիլէ վէ միւքէմմէլէ իլէ նազարը շէֆագաթը- «նըղը պիհագգիւն ճալիպ օլան բրէնա ճալմանըն մասուլիյեթ «վէ պէրաէթինի զահիրէ չըգարմաղա պէնիմ խաթըրըմ «իչուն չալըշմալըսընը: Նամուսըմ իւզէրինէ եէմին իտէ- «րիմ քի, Չանտի խարապալարընտա ֆանսէկարլար եէրլէշ- «միշ օլտըգլարըն խապէր վիրմէք իւզրէ տիւն ալէլ աճէ- «լէ պուրայա կէլտիլիմ սըրատա, պիր միւտտէթտէն պէ- «րու միւնասէպաթը տօսթանէտէ պուլընտըղըմ ժէնէրալ «Սիմոնըն էվլատըղը տախի անլէրլէ պիրլիքտէ պուլընա- «ճաղը ֆիքըրիմտէն պիլէ կէշմէզ իտի: Պինսէն ալէյհ, ճալ- «մայը շու թէհիլիքէլի վագիյէթէ տիւչիւրմիւշ օլան էսրարը «հէր հալտէ մէյտանա չըգարմագլըղընը լաղըմ տըր. «պէն, օ տէլիգանլընըն պէրաէթի զիմմէթի հագգըն- «տա օ տէրէճէ էմին իմ քի, քէնտիսի իչուն պիր կէօնա «լութֆ մագէրէթ թալէպ իթմէքլիլի բէվա կէօրմէմ: «Միւմաիլէյհ՝ էբէյիճէ ճէսարէթ վէ հայսիյեթ սահիպի «օլտըղընտան, ատալէթ մէյտանա չըգընճայա գատար, «հապսխանէտէ պէքլէյէպիլէճէք տիր:»

«Կէօրիւյօրսնըզ քի իֆատաթըմըն քեաֆֆէսի տէ հագըգաթը հալտէն իպարէթ տիր. պու սէօղլէրիմտէ գաթան եալան եօգ տուր. զիրա տիւնեատա հիշ պիր քիմ սէ պուլընամազ քի, ճալմանըն մասուլիյեթինէ պէնիմ գատար գանի օլմըշ օլսուն:

«Վալի հազըթէթլէրի, իւմիտ իթտիյիմ վէճհ իլէ, կէնճ բրէնսին մասուլիյեթի հագգընտա մանէն քէնտիսի տալի գանի օլմըշ իտուլինի վէ միւմաիլէյհ իլէ սօն տէրէճէ իհթիրամլա տավրանաճաղընը պէյան, վէ ֆագաթ հագգընտա վագը օլան իթհամըն պի էսաս օլտըղընը իսպաթ իթմէք, վէ նէ կիպի անլաչըմազ պիր ֆէլաքէթ սաիգասըյլա մէգքիւր ալամէթ ճալմընըն գօլընտա չըղըլմըշ պուլընտըղընը մէյտանա չըգարմագ պիւա մուհաքէմէ միւմ քին օլամայաճաղընտան պահսլա, միւգթէզլաի ատալէթին տալի իճրասը լագըմէտէն օլտըղընը ըթեան իյլէտի . . . :

«Մահքէմէի ատիյեթյէ պու պապտէ մալիւմաթը սահահա իթա իտէպիլէճէք եէկեանէ ատէմ գաչագճը Մահալ օլտըղընտան, մէրգուլ տալի պիր սաաթա գատար Պաթափատան հարէքէթ իտէճէք վէ Ռեյնէ վաբօրըյլա Մըսրրա միւթէվէճճիհ օլաճագ տըր:

«Գաչագճը Մահալ մէգքիւր վաբօրտա քիրալամըշ օլտըղըմ մէվգըին սահիպի քէնտիսի իտուլինի իսպաթ իչուն, պէնիմ թարաֆըմտան գաբուտանա պիր մէքթուպճըք թէսլիմ իտէճէք, վէ պու ուզուն լայիհամը տալի մէրգուլ համիլ պուլընաճագ տըր, զիրա, Ռեյնէ պիր սաաթա գատար հարէքէթ իտէճէք օլտըղընտան, իվրօբայա կիտէճէք մէքթուպլար տիւն ագչամտան թօրլանմըշ, վէ ֆագաթ պէն՝ մէքթուպլարըմը գաբամազտան էվվէլ, վալի իլէ պու սապահ պիր տէֆա կէօրիւշմէք իսթէմիլիմ տիր:

«Իշթէ բրէնս ճալմա պիր այ գատար մէճպուրէն պուրատա գալաճագ, վէ Ռեյնէ վաբօրըյլա հարէքէթ իթմէք ֆըրսաթընը էլտէն գաչըրտըգտան սօնրա, կէլէ-

ճէք շուպաթըն՝ 13 իւնտէն էվվէլ Ֆրանսատա պուլընա-
պիլմէսի մատտէթէն միւմքինսիզ օլաճագ տըր :

« Կէօրիւյօրսընըզ քի . . . Էմրինիզ մուճիպինճէ , Եէ-
տի իգթիտարըմտա պուլընան պիլ ճիւմէ թէտապիր ու
վէսսիթի իթթիխազ իտէրէք ալէլ ամեա հարէքէթ իթ-
միմ . թէտապիրի մէգքիւրէյի սալիհէ չըգարաճագ օլան
նէթիճէի հալտէն պաշգա պիր շէյի բիշի նազարա ալմա-
տըմ . զիրա պու մէսէլէտէ ձէմիյեթին պինիհայէ մէն-
ֆաաթլարը պուլընտըղընը պանա պիլտիրմիշ իտինիզ :

« Պիզիմ՝ ամիրէրէմիզին էլինտէ նէ օլմագլըղըմըզ լա-
ղըմ ըսա , պէն տէ սիզին էլինիզտէ էօյլէ եանի պիր ալէթ
օլտըմ . . . զիրա պիզ , ձէնապը Հագգըն իլաի շան ու շէ-
րէֆի իշուճ , ամիրէրէմիզին էլինտէ Երապէշ Դէնէլէ (1)
մէսապէսինտէ իզ : Իթթիֆագ ու իգթիտարըմըզը պաշգա-
լարը ինքեաթ իտէպթիւրէր . վագթլար պիզէ մուխալիֆ վէ
ղայըը միւստիտ օլապիլիր . լաքին թէպէտտիւլ իտէն եա-
լընըզ ահվալ ու վուգուաթ օլուպ , պիզ գաթան թէ-
պէտտիւլ իթմէյիզ :

« Միյանէմիզտէ իթաաթ ու ճէսարէթ , սըրրի ու մէ-
թանէթ , տէսիսէ վէ ճիւրէթ , իթթիհաա վէ ֆէտաքեար-
լըզ հէր տաթիմ հիւքմիէրմա օլուճ . պիզիմ վաթանըմըզ՝
ումուճ տիւնեա , խանէտանըմըզ՝ պիրատէրլէրիմիզ , վէ
գըրալիշամըզ տաթի Բօմա տըր :

Իմզա

Ժ . Վ . »

(1) Մալիւմ տիր քի , իթաաթը մութլագա մէսլէքի՝ Ժէվիւիթ
ձէմիյեթինին միհվէրի օլուպ , թարիգաթը մէգքիւրէքին միւ-
էսսիսի օլան ինեաս տը Լօյօլանըն հիյնի վէֆաթընտա սէօյլէմիշ
օլուղը շու տէհշէթպախշ սէօզլէրլէ թէֆսիր օլուճապիլիր . « ձէ-
միյեթին պիլ ճիւմէ ագասը քէնտի ամիրէրինին էլինտէ Մէթ-
եիթ ՀիտիւՄիտէճ օլաճագլար տըր : »

Սապահըն սաաթ օն ըատտէլէրինտէ , գաչագճը Մահալ՝ իշպու մէմհուր լայիհայը համիլէն Ռէյնէ վաբօրընա կիթմէք իւզրէ Մ. Ժօզիւէ Վան Տաէլլին խանէսինտէն հաւէքէթ իթտի :

Հաքին պիր սաաթ սօնրա , գաչագճընըն ըուհսըզ ճէսէտի , Ֆանսէկարլարըն ուսուլի իւզրէ պօղըլմըլ օլտըղը հալտէ , տէնիզ գըլըսընըն պիր իսսիզ մահալինտէ , սաղլըզլար արասընտա սէթը իտիլմիշ պուլունտու . Մահալ՝ Ռէյնէ վաբօրընա կիթմէք իւզրէ սանտալընը պուլմագ նիյէթիլլէ տէնիզ գըլըսընըն օ թարաֆլարընա կիթմիշ իտի :

Մէզքիւր վաբօրն հարէքէթինտէն սօնրա , գաչագ-
 ճընըն ճէսէտի պուլընտըը սըրատա , Մ. Ժօզիւէ Վան
 Տաէլ՝ յէրգումա թէսլիմ իթտիյի ուզուն լայիհայը արաթ-
 տըրտը ըսա տա, մէսաի վէ դայլէթի նէթիճէսիզ գալտը :
 Հաթթա Ռէյնէտէ եօճու սըֆաթըլա գապուլ օլընմագ
 իչուն գաբուտանա թէսլիմ իտէճէյի մէքթուպ տախի պու-
 լընամատը :

Պունտան պաչգա , Փարէնկանըն իզինի պուլմագ իւզ-
 րէ մէմէքէթին հէր թարաֆընտա միւքէրրէրէն իճրա ի-
 տիլէն թէհարրիյետաթ տախի նէթիճէքէզիր օլամայըպ , Պօ-
 ղըճըլարըն ըէիսի մէշհուրը պիր տահա ճավա ատասընտա
 կէօրիւմէզ օլտու :

ՏԷՕՐՏԻՆՃԻԻ ԳԸՍՄ

ԳՍՐՏՕՎԻԼԻՆ ԳՕՆՍՂԸ

1

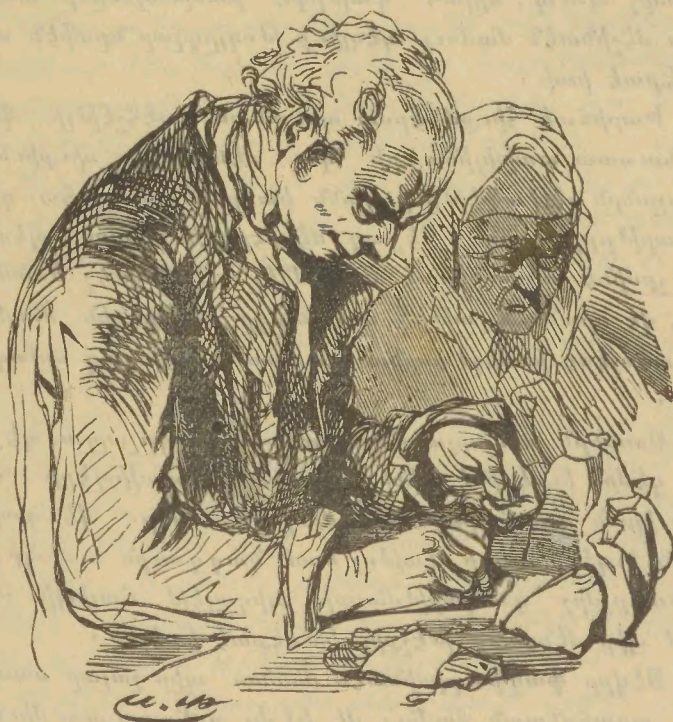
Մ . ԲՕՏԵՆ

Քաճա-Սինկին օղու ճալմա՝ ֆանսէկարլար վէ եա Պօ-
ղըճըլար ֆըրգասընա մէնսուպ օլմագ թէօհմէթիյլէ իթ-
համ օլունուպ , Պաթավիատա հապս ու թէվգիֆ օլընա-
լըտան պէրու իւչ այ կէչմիշ իտի : 1832 սէնէսի շուպաթ
այընըն իպթիտալարընտա , ֆրանսա տախիլինտէ , Սէն -
Վալէրի գուրպինտէքի Բիգարտիա սէվահիլինին ճէսիմ վէ
եիւքսէք գայալըգլարը իւղէրինտէ վագը Գարտօվիլին գօ-
նաղընտա վագըաի աթիյէ կիւղէրան իթմէքտէ իտի :

Սէվահիլի մէգքիւրէ զայէթ թէհիքէլի օլուպ , Մանշ
տէնիղինտէ սէյրի սէֆաինի տիւչարը մուխաթարա գըլան
չիմալը զարպի լուղկեարլարը , հէման հէր սէնէ նուֆուս
վէ համուլէլէրիյլէ պիրլիքտէ միւթէատտիտ կէմիլէր զարգ
ու պէրպատ իտէրլէր :

Գօնաղըն իչէրիսինտէն , կիճէ վագթը պիրտէն պիւրէ զու-
հուր իթմիշ օլան չիտտէթլի ֆուրթունանըն տէհչէթէնկիզ
վէլվէլէսի իչիտիլմէքտէ իտի . արա սըրա տախի , թօք բաթ-
լամասընտան հասըլ . օլան սէտայը անտըրըր կիւրիւլ-
թիւլէր տույուլմագտա վէ պու կիւրիւլթիւլէր տէնիզ գը-
յըսընտա տախի աքսքէզիւր օլմագտա ըտը . չունքի տէնի-
ղին ազղըն տալկալարը մէգքիւր աթիգ պինանըն էթէյին-
տէքի եիւքսէք գայալըգլարա չարընմագտա ըտը . . . :

Սաաթ թախմինէն սապահըն եէտիսի իտի : Լաքին գօնաղըն զէմին գաթընտա վազը պէօյիւք պիր օտանըն բէնճէրէլէրինտէն հէնուղ շաֆագ կէօրիւնմէյօրտու : Պու տաիրէ պիր լամբա վասըթաւըյլա թէնվիր իտիլմիշ օլուպ, տէրունինտէ տախի թագրիպէն ալթմըշ եաշընտա վէ Բիգարտիանըն զէնկին արագի միւսթէճիրէլէրի կիպի կիլին.

միշ պիր գատըն , վազթըն բէք էրբէն օլմասընա ըաղմէն, տիբիշ տիբմէքլէ մէշղուլ պուլունըյօրտու : Չէհրէսինտէ ասարը սաֆվէթ վէ պէշալէթ նիւմայան օլան պու գատընըն պիր աղ էօթէսինտէ , սիննճէ հէման մէրգումէյէ միւսավի օլան զէվճի պուլընմագտա օլուպ , օ տա պէօյիւք պիր մասա էօնիւնտէ օթուրմըշ օլարագ , պուղտայ

վէ եռուլաֆ նուսուհէլէրինի քիւմէ քիւմէ թագսիւմ իթմէք-տէ , վէ անլէրի ուֆագ թօրպալարա տօլտորմագտա ըտը :

Սաչլարը պէյազլանմըչ օլան պու ատէմին չէհրէսի՝ ազլը սէլիմինի , զէքեւալէթինի , իսթիգամէթինի , վէ քէօյ-լիւլէրէ մախսուս օլան հիյլէպազլըղընը իրայէ իտիյօրտու . մէրգոււմ եէչիլ չուհատան եաբըլմըչ գըսա պիր չաքէթ կիյինմիչ օլուպ , սիյահ գաթիֆէ բանթալօնընը տախի , սարը մէչինտէն մամուլ պէօյիւք թօղլըգլար նըսֆէն սէթր իթմէքտէ իտի :

Խարիճտէ հիւքմֆէրմա պուլընան տէհչէթլի ֆուր-թունա օտա տախիլինտէքի պու մէնզարէի սիւքիւնէթ-պախչանըն լէթաֆէթինի զանն իտէրսին քի տահա զիյա-տէ արթըրըյօրտու : Պէյազ մէրմէլտէն մամուլ պէօյիւք պիր չըմինէ տէրունինտէ միւքէմմէլ պիր աթէչ եանմագ-տա , վէ պունուս լաթիֆ այտընլըղը տաիրէնին մումլան-մըչ տէօչէմէ թախթասընա գատար աքսէնտազ օլմագտա ըտը :

Օտանըն տիւլարլարընը գաբլայան խալըլարլա , պէյազ պիր զէմին իւզէրինէ չինի գըրմըզը թասվիրլէրի հաւի էսկի իրան գումաչընտան մամուլ բէրտէլէր , վէ գաբու-լարըն իւզէրինտէքի Վաթոյ նամ նագգաչըն ուսուլի իւզ-րէ եաբըլմըչ գապարթմալար պիղայէթ ճալիպի տըգ-գաթ պիր մէնզարէ թէչքիլ իթմէքտէ իտիլէր :

Սէվըր ֆաղֆուրիսինտէն մասնու՝ պիր չալար սաաթ , կիւլ աղաճընտան մամուլ վէ եէչիլ օյմալար ըլա միւզէյ-եէն պիր թագըւմ էչեաի պէյթիյեէ , մէսէլա սանտալի-էլէր , գանաբէլէր , մասալար , մէզքիւր օտանըն մէֆրու-չաթ վէ թէզեինաթընը իքմալ իթմէքտէ իտիլէր :

Տիշարըտա իսէ՝ ֆուրթունանըն վէլվէլէի շամաթէթ-էնկիզի հալէա տէվամ իթմէք օլուպ , ըուզկեար կեահ տէհչէթնաք պիր կիւրիւլթիւ իլէ չըմինէնին իչէրի-սինէ կիրմէքտէ վէ կեահ տախի բէնճէրէլէրին չէրչիվէ-

լէրինի քէմալը շիտտէթլէ սարսմագտա ըտը : Պուղտայ վէ եուլաֆ նումունէլէրինի քիւմէ քիւմէ թագսիւմ իթմէքլէ մէշղուլ ուն իսթիեար ատէմ՝ Մ. Տիւբօն նամընտա պիր քիւմէ ուլուպ , Գարտովիլ գօնաղը արագիսինին միւտիրի ումուրը իտի :

Մէրգոււմն զէվճէսի ուլուպ տիքիշ տիքմէքլէ իշթիղալ իտէն գատըն , պիրտէն պիրէ զէվճինէ խիթապէն .

— Սո՛ւրբ Աստուածածին , պու նէ՛ տէհչէթլի հավա . բրէնսէս տը Սէն-Տիգրիէնին քէհեասը թարաֆընտան պու կիւն մուվասէլէթ իտէճէյի խապէր վէրիւմիշ ուն Մ. Ռօտէն՝ կէլէճէք կիւնիւնիւ էյի ինթիխապ իթմէմիշ . - տէտի :

Տիւբօն . - Տօղրուսու , պէն պէօյլէ պիր ֆուրթունա նատիրէն կէօրմիւլիւմ տիւր . . . : Էկէր Մ. Ռօտէն տէնիզլին ազղընըղընը հիշ կէօրմէմիշ իսէ , պու կիւն պու մէնզաւրէյի թէմաշա իտէլէք նէշեապ ուլաճագ տըր :

Ջէվճէսի . - Էյի ամմա , Մ. Ռօտէն նէ՛ եարմագ իշուն պուրայա կէլէճէք տիր :

Տիւբօն . - Պէնտէ պիւմէմ . բրէնսէսին քէհեասը , կէօնտէրտիյի մէքթուպտա պանա թավսիյէ լիլէմիշ քի , Մ. Ռօտէնէ պէօյիւք հիւրմէթ ու լիայէթ կէօթէրէյիւմ վէ աւիլլէրիմէ իթտիյիւմ կիպի քէնտիսինէ տէ իթտաթ իտէյիւմ . իմտի , Մ. Ռօտէն՝ բրէնսէս թարաֆընտան կէլտիյի ճիհէթլէ , միւմաիլէյհանըն էմիլէրինի պանա թէպլիղ իտէճէք վէ պէն տէ թէմամըյլա իճրա իտէճէյիւմ :

Ջէվճէսի . - Տօղրուսընը իսթէրսէն , Մ. Ռօտէն , մատմուաղէլ Ատրիէն թարաֆընտան կէլմէլի իտի . չունքի բէտէրի գօնթ տը Գարտովիլին վէֆաթընտան սօնրա , թէքմիլ արագի քէնտիսինէ գալմըշ տըր :

Տիւբօն . - Էվվէթ . լաքին բրէնսէս՝ մէզպուրէնին խաւասը ուլըղընտան , մատմուաղէլ Ատրիէնին իշլէրինի տէ բրէնսէսին քէհեասը կէօրիւր . պու սէպէպտէն նաշի , կէլէն ատէմ իսթէր բրէնսէս , իսթէրսէ մատմուաղէլ Ատրի .

էն թարափընտան կէտին , հէքսի պիր տէմէք տիր :

Զէվճէսի . - Պէլքի տէ Ս . Բօտէն մէզքիւր արաղիյի սաթուն ալմագ նիյէթինտէ պուլունըյօր . . . լաքին սէքիզ կիւն էվվէլ գօնաղը կէօրմէք իւզրէ Բարիստէն կէլէն շիշման գատըն տախի իշթիրա իթմէյէ հէվվէսքեար կէօրինիւյօրտու :

Պու սէօզ իւզէրինէ Ս . Տիւբօն , իսթիհզաքեարանէ պիր սուրէթտէ կիւլմէյէ պաշլատը : Զէվճէսի՝ թապ'ան զայէթ էյի պիր գատըն օլմագլա պէրապէր , ֆէրասէթ ու զէքեալվէթի բէք մահտուտ պիր տաիրէտէ իտի . իմօի գօծասընըն կիւլմէսինին սէպէպինի անլամագ իշուն .

— Նէ՞ կիւլիւյօրտուն , Տիւբօն . - տէյու սօրտու :

Տիւբօն . - Օ շիշման վէ իրի եարը գարընըն չէհրէսի վէ աթվար ու հարէքեաթը ֆիքրիմէ կէտիքճէ քէնտիմի կիւլմէքտէն ալամայօրլմ . զարիպի շուրասը քի , օ պէտչէհրէ գատըն քէնտիսինի մատամ տը Սէնթ-Գօլումպ (ազիզ կէօյէրճին) , թէսմիյէ իտիյօր : Եա՛ Բապպի . . . էօյլէ պիր սուրաթսըզ գատընտա ազիզիք վէ կէօյէրճինիլք նէ կէզէր . . . : Վիճուտի թուլումա պէնզիյօր . սէսի սէրխօշ պիր ատէմին սէսինի անտըրըյօր . պիր իխթիեար գումպարաճը ապէրի կիպի աղարմաղա եիւզ թուլթմըշ պըյըզլարը տա վար տըր . պիր քէրրէ խըտմէթքեարընա խիթապէն . « Հայտի պագալըմ . . . չիրքին պուտալա . . . » տէտիյինի իշիթտիմ . Դէնտիսի պու գատար պիշիմսիզ պիր գատըն օլտըզը հալտէ , Ազիզ Կէօյէրճին նամընը թաշըմասը զարաիպտէն տէյիլ մի տիր :

Զէվճէսի . - Նէ՛ թօհաֆ սէօզլէր սէօյիյօրտուն , Տիւբօն . պիր ինսան՝ իսմինի քէնտիսի մի ինթիխապ իտէր . . . : Պունտան մաատա , էկէր մէզպուրէնին պըյըզը վար ըսա , գապահաթ քէնտիսինի մի տիր :

Տիւբօն . - Էվվէթ , Ազիզ Կէօյէրճին նամընը թաշըմանընտա գապահաթ քէնտիսինին տիթ . Նէ՛ , պիւ իսմ աշ

քէնտի իսմի՞ տիր տէյու զանն իտիյօրսուն . . . : Ա՛հ , պիչարէ Դաթէրինիմ , շու քէօյլիւ ագլըն՛լա գալտըն կիթտի . . . :

Զէվճէսի . - Սէն տէ , պիչարէ Տիւբօնըմ , շու խոյըն . տան վազ կէչէմէտին կիթտի . տիլինի հիչ զապթ իտէմէ . յօրսուն . էօթէտէն պէրիտէն , տաղտան պայըրտան պիր շէյ պուլուպ պիր ատէմի ֆասլ իտէրսին : Օ գատըն զա . յէթ շայանը հիւրմէթ պիր գատըն ըտը . . . : Պուրայա կէլտիյի զէման հէր շէյտէն էվվէլ գօնաղըն իպատէթ . խանէսինի սօրտու . քէնտիսինէ զաթէն պունտան պահա օլունմըշ ըմըշ . . . : Հաթթա մէղքիւր իպատէթխանէյի թէղեին իթմէքլիյի տէ վատ իյէտի . . . վէ պու քէօյտէ քիլիսէ պուլընմատըղընը խապէր վիրտիյիմտէ , գարիյէմիզ՝ բաբաստան մահրում պուլընտըղընտան սօն տէրէճէ միւ . թէէսսիֆ օլտու :

Տիւբօն . - Պրագասանա շու պէտչէհրէյի . էվվէթ , սօնրատան կէօրմէ գատընլարըն իւք իչի , քէնտիլէրինի մա . նասթըր գատընը վէ եա ասըլզատէ եէրինէ գօյմագ տըր :

Զէվճէսի . - մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ ասըլզատէլիք թասլամաղա իհթիեաճը եօգ տուր . քէնտիսի զաթէն ա . սըլզատէ տիր :

Տիւբօն . - Ասըլզատէ մի տիր :

Զէվճէսի . - էվվէթ . գօյու գըրմըղը ֆիսթանընը վէ բիագօբօս էլտիվէնլէրի կիպի մէնէքչէ ըհնկինտէքի էլտի . վէնլէրինի քէնտիսինէ նէ կիւզէլ եագըշտըրմըշ օլտըղընը կէօրմէլի իտին . պունտան պաշգա , շապգասընը պաշըն . տան չըգարտըղը զէման , եաբմա գումրալ սաչլարընըն էթրաֆընա էլմաստան մամուլ պիր սաշ պաղը կէչիրմիշ , գուլաղլարընա պաշ բարմաղը պէօյիւքլիլունտէ էլմաս քիւբէլէր թագմըշ վէ հէր պիր բարմաղընա տալտի էլմաս եիւզիւքլէր գօյմուշ ըտը : Պայաղը պիր գատըն կիւնտիւզ վագթը օ գատար էլմասլարլա սիւսլէնէպիլիւր մի . . . :

Տիւբօն . - Անլաշըւտը . սէն ատէմինի բէք էյի թա-
նըյօր ըմըչսըն . . . :

Ձէվճէսի . - Լաքին սէօղիւմիւ հէնուզ պիթիրմէտիմ :

Տիւբօն . - Բէք ալէա . սէօյլէ պագալըմ, տահա նէ
վար :

Ձէվճէսի . - Թէքմիլ մուհավէրէսի , քէնտի խանէսի .
նէ կիտիպ կէլմէքտէ օլան վէ քէնտիսիյլէ իւլֆէթ վէ
միւնասէպէթի պուլընան տուգալար , մարգիլէր , գօնթ-
լար վէ զայէթ զէնկին ատէմլէր իւղէրինէ ճէրէյան իտի-
յօրտու . հաթթա , պաղչէ տէրունիտէքի վագթըյլա
Բրուսիալըլարըն գըսմէն իհրադ իթմիշ օլտըգլարը վէ միւ-
թէվէֆֆա գօնթ տախի թամիր իթտիրմէք իսթէմէմիշ
պուլունտըղը քիւշիւք քէօշքիւ կէօրէրէք . « Պու խարա-
պէլէր նէ՞ տիր » տէյու սօրուպ , պէն իսէ . « Մա՛տամ ,
օ կէօրտիւյիւնիւզ խարապէլէր միւթթէֆիգլէր զէմանըն-
տա եանմըշ պիր քէօշք տիր . » ճէվապընը վէրտիյիմտէ .
« Ա՛հ , ազիզէմ . . . օ միւթթէֆիգլէր , օ լութֆէքար
միւթթէֆիգլէր . . . օ սէվկիլի միւթթէֆիգլէր . . . պէնիմ
սէրվէթ ու սամանըմ անլէրին վէ Պուրպոնլարըն զէմա-
նընտա պաշլամըշ տըր . » տէտի : Օ զէման մէզպուրէնին՝
իսթիլալը քէպիր զէմանընտա Ֆրանսատան մուհաճէրէթ
իթմիշ օլան ասըլգատէկեանտէն պիրիսի օլտըղընա գա-
նաաթ հասըլ իյլէտիմ :

Տիւբօն . - (Եինէ գահգահա իլէ կիւլէրէք .) Մատամ
տը Սէնթ-Գօլօմպ մը . . . հայ պիչարէ գատըն հայ , նէ
գատար տա պէօն իմիչսին եա՛ . . . :

Ձէվճէսի . - Հէլէ շունա պագ . . . իւշ սէնէ Բարիստէ
տուրմըշ օլտըղըն իշուն , քէնտինի իլէրիտէ նէ օլաճաղընը
անլար պիր ֆալճը՞մը զանն իտիյօրսուն . . . :

Տիւբօն . - Գա՛թէրին , շու տիվանէճէ սէօզլէրի գա-
բայը վէր . սօն սօնու նալայըգ սէօզլէր սէօյլէմէյէ պէնի
մէճպուր իտէճէքսին . տիւնեատա էօյլէ շէյլէր վար տըր

քի, սէնին կիպի ափիֆէ վէ նամուսքեար մախուզլար պիւ-
մէմէլի տիրէր :

Ջէվճէսի . - Նէ՛ տէմէք իսթէտիյինի անլայամայորըմ .
սէն տէ հիչ օլմազսա հէր քէսէ զէպանտիրազլըդ իթ-
մէքտէն վազ կէլ . չունքի մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ պու-
արազիյի սաթուն ալըպ տա , սէնի միւտիրլիքտէ իպգա ի-
տէճէք օլուրսա , չօգ մէմնուն օլուրսուն , տէյի՛մի :

Տիւրօն . - Էվլէթ , տէտիյին տօղրու տըր . . . զիրա
արթըդ իսթիեարլամաղա պաշլատըդ . ազիզէմ Գաթէ-
րին , երկիրմի սէնէտէն պերու պուրատա պուլունըյօր ի-
սէք տէ , նամուսքեարլըդ ոէպէպիյլէ , պիզիմ իսթի-
եարլըդ զէմանըմըդ իչուն հիյլէքեարանէ պիր թէմէթթիւ
էլտէսիթմէմիչիզ տիր . պու եաշըմըզտա պաշգա պիր իչ
արաւմազ պիզիմ իչուն զայէթ աղըր կէլմէ՛զմի . պէլքի տէ
պաշգա պիր խըտմէթ արամաղա գալըշաճագ օլուրսագ
պուլամայըզ . . . Շուրասը չայանը թէէսսիւֆ տիր քի , մատ-
մուազէլ Ատրիէն պու արազիյի սագլամագ իսթէմէյօր . . .
զիրա , զալիպա մէզպուրէ գըզճըղազ սաթմագ ֆիքրինտէ
իսէտէ , բրէնսէս րուլ մուվաֆագաթ կէօսթէրմէյօր :

Ջէվճէսի . - Լաքին , Տիւրօն , մատմուազէլ Ատրիէնին՝
պու կէնճ չաղտա , սէրվէթի մէվճուտէսինի քէյֆէ մա-
եէչա իսթիմալ իթմէսի ֆէվգ էլ ատէ պիր չէյ տէյի՛միտիր :

Տիւրօն . - Ասլա՛ . մուղայիրի օլարագ զայէթ սատէ վէ
զայէթ թապիի պիր քէյֆիյեէթ տիր . մատմուազէլ Ատ-
րիէնին նէ բէտէրի , նէ տէ վալիտէսի պուլընմատըղըն-
տան , սէրվէթի մէվճուտէսինին սահիպի քէնտիսի տիր .
պունտան պաշգա , մէրգումէ ագըլսըզ պիր չէյ տէ տէյիլ
տիր . համտ օլսուն էբէյիճէ ագլ ու զէքեալէթի վար
տըր : Խաթըրլայօր մըսըն , պունտան օն սէնէ մուգատ-
տէմ , պիր եազ մէվսիմի . Մ . գօնթ , մէզպուրէյի պուրայա
կէթիրտի . օ նէ հաշարի , օ նէ չէյթան գըզ ըտը . զանն
իտէրսին քի կէօզլէրինտէն աթէչ սըչրայօրտու :

Ձեվճէսի . - Հագգըն վար . մատմուռազէլ Ատրիէնին պագըըը օ գատար արթէշֆիշան ըտը քի , պու խուսուս սիննինէ նիսպէթլէ ֆէվգ էլ ատէ պիր շէյ սայըլապիլիր իտի :

Տիւբօն . - Էկէր չէհրէսինտէքի օ մէլահէթ ու լէթա-
ֆէթ հէնուզ պագի իսէ , Ղայէթ կիւզէլ պիր գըզըզազ
օլմուշ օլմալը տըր . հէր նէ գատար սաչլարընըն ըհնկի պիր
ազ աչըգ տիւշմիւշ իտի իսէ տէ , պունըն պիր զարարը օլա-
մազ . լաքին , սէօզ արամըզտա գալըն եա , էկէր նէսէպէն
ասըլգատէ տօղմըշ օլմայըպ տա , ատի պիր քէօյլիւ գըզը
օլսա իտի , քէնտիսինէ գըզըլ սաչլը նամընը վէրէհէքլէր
իտի :

Ձեվճէսի . - Երնէ մի զէպանտիրազըզ :

Տիւբօն . - Ալլահ իթմէսին . . . մատմուռազէլ Ատրիէն
այէյհինտէ հիշ պիր քէօթիւ սէօզ սէօյլէյէմէմ . չունքի
մէզպուրէնին չէհրէսինտէ կէրէք կիւզէլլիք վէ կէրէք քէ-
րէմքեարըզ պէաիմի մէվճուտ տըր . . . Գըզըլ սաչլը
տէմէքտէն մագսէտիմ քէնտիսինի իսթիհգար իթմէք տէ-
յիլ տիր . . . զիրա , մէզպուրէնին սաչլարը ինճէ , բարլազ
վէ ալթուն ըհնկինտէ օլուպ , գար կիպի պէյազ սիմա-
սընա վէ գարա կէօզլէրինէ օ գատար կիւզէլ եագըշմըշ
ըտը քի , տօղրուսու պաշգա պիր ըհնկտէ օլսա իտի ,
օ տէրէհէ ճալիպի տըզգաթ օլմայաճագտը : Իմտի , պիր
տիկէրինին կիւզէլլիլինի իիւլալ իտէն պու սաչլարըն ըհն-
կի մատմուռազէլ Ատրիէնին չէհրէսինէ շիմտի տահա զիյատէ
ճաղիպէ վէ լէթաֆէթ վէրմիշ օլտըզընտան էմին իմ : Շիւպ-
հէսիզ մէզպուրէնին չէհրէսի ատէթա պիր շէյթան չէհ-
րէսի օլմըշ օլմալը տըր :

Ձեվճէսի . - Օրասը էօյլէ . հագիգի պիր շէյթանա
պէնպէր իտի . . . տաիմա պաղչէտէ գօշար , մուալլիմէսինի
գըզտըրըր , աղաճարա թըրմանըր , վէլհասըլ պին տիւր-
լիւ շէյթանըզլար իճրա իտէր իտի :

Տիւբօն . - Պու սէօզլէրինէ տէյէհէք եօգ . պէն տէ

սէնին կիպի թէպիմ իտերիմ քի, մատմուաղէլ Ատրիէն ինսան սուրէթինի ալմըչ պիր չէյթան տըր. պունընլա պէրապէր, օ գաւառար զէքեաւէթ ու նէզաքէթէ մալիք վէ խուսուսըյլա օ տէրէճէ խայրխան պիր գալլ սահիպինա-տիրէն պուլունուր, տէյիլ մի:

Ջէվճէսի. - Էվվէթ, ղայէթ խայրխան պիր գըզճը-ղաղ օլտըղընը պէն տէ թաստիգ իտերիմ. խաթըրընա կէ-լիյօր մը, պիր տէֆա սօգագտա քիւչիւք վէ ֆագիր պիր գըզ կէօրմիւշ, վէ շալընը վէ մէրինօս գումաշընտան մա-մուլ եէնի ֆիսթանընը չըգարմըչ ծնա վէրմիշ վէ քէնտի-սի տէ ալթտաքի պէյաղ ֆիսթանըյլա վէ գօլլարը չըպ-լազ օլտըղը հալտէ խանէյէ ավտէթ իյլէմիշ իտի:

Տիւբօն. - Էվվէթ, խաթըրըմա կէլիյօր... գալլի սաֆ վէ մէրհամէթլի իտի ամմա, պաշը...:

Ջէվճէսի. - Էվվէթ, պաշը գալլպինէ պէնզէմէզ իտի. պաշը քէնտիսինէ պիր կիւն մուզիրը օլաճաղը տա պէտիհի պիր չէյ իտի. չունքի զահիրի հալէ նաղարէն Բարիստէ էօյլէ չէյլէր եաբար ըմըչ քի...:

Տիւբօն. - Նէ՞ եաբար ըմըչ...:

Ջէվճէսի. - Ահ, տօսթում, սէօյլէմէյէ ճէսարէթ ի-տէմէյօրըմ...:

Տիւբօն. - Սէօյլէ՛ պագալըմ ճանըմ... ճէսարէթ ի-տէմէյէճէք նէ՞ վար...:

Ջէվճէսի. - (Սէօյլէյէճէյի չէյ քէնտիսինին մուճիպի տէհչէթի օլտըղընը վէ պէօյլէ նամագպուլ հալլէրտէն սօն տէրէճէ միւճթէնիպ պուլընտըղընը մուլին պիր էնտիշէ վէ թէրէտտիւտլէ.) Տէյօրլար քի, մատմուաղէլ Ատրիէն քի-լիսէ գաբուսընա հիչ այագ պասմազ ըմըչ... խալասը-նըն գօնաղընտաքի պաղչէնին պիր ուճընտա պիր պուլթ-բէրէսթ իպատէթխանէսի վար ըմըչ... օրատա եաբ եալը-նըզ իգամէթ իտէր իմիշ... խըմմէթինտէ պիր թագըմ մասքէլի գատընլար գուլլանըր վէ պունլար քէնտիսինի

իւրահէ կիպի կիյինտիրիւրէր իմիշ . . . քէնտիսի տաիմի սու-
րէթտէ իշկի իշէրէք, պիւթիւն կիւն օ գատընլարը թըր-
մալար ըմրշ . . . : Հաթթա հէր կիճէ սօմ ալթուհտան մա-
մուլ պիր ալճը պօրուսու չալար ըմրշ . պիւթիւն պու
հալէր՝ խալասը պիչարէ բրէհսէսին նէ՝ տէրէճէ մուճիպի
մէյուսիյեթ ու թէէլլիւմի օլտըղընը անլայապիլիրսին . . . :

Գարտօվիլ գօնաղը արագիսինին միւտիրի, զէվճէսի-
նին պու զարիպ սէօղլէրինի իշիթտիքտէ, թէքըար գահ-
գահա իլէ կիւլմէյէ պաշլայըպ, մէզպուրէնին սէօղլինիս
գաթ՝ իյէտի : Պու մուամէլէի իսթիհզաքեարանէսի խի-
թամ պուլընճա զէվճէսինէ միւթէվէճճիհէն .

— Սղիղէ՛մ Գաթէրին, մատմուլաղէլ Ատրիէն հագ-
գընտա պու կիւլէլ տիւզմէլէրի սանա քի՛մ նագլ իթ-
տի . — տէյու սօրտու :

Գաթէրին . — Բընէնին գարըսը նագլ իթտի . մէրգու-
մէ պիր սիւտանա պուլմագ իւզրէ Բարիսէ աղիմէթ իտիպ,
քէնտի միւթէալլիգաթընտան պիրիսի օլան մատամ Կրի-
վուայը կէօրմէք իւզրէ Սէն-Տիղիէնին գօնաղընա կիթմիշ :
Մատամ Կրիվուա՝ մատամ բրէնսէսին պիրինճի օտա խըտ-
մէթքեարը օլտըղընը պիլիրսին . . . իշթէ պիւթիւն պու
սէօյլէտիյիմ սէօղլէրի քէնտիսինէ օ նագլ իթմիշ . մէզ-
պուրէ խանէ խալգընտան մատուտ օլտըղը ճիհէթլէ, հէր
շէյի կէօրիւպ խապէր ալմասը թապիի տիր . պու սէպէպ-
տէն նաչի պու պապտէքի մսլի մութը մէվսուգ սայըլա-
պիլիր :

Տիւբօն . — Էվվէ՛թ . մատամ Կրիվուա տէտիյին էսլի
մաթա՛լարտան պիրի տիր . վագթըյլա, օ տա աշըգմէշ-
րէպլէր կիրուհընտան պիրի իտի իսէտէ, չիմտի հանըմը
կիպի տինտարլըզ վէ նամուքեարլըզ թասլամագտա տըր .
պու իսէ չայանը իսթիղրապ պիր շէյ սայըլամագ . չունքի
պէօյլէ հանըմա պէօյլէ տէ խըտմէթքեար եագըլըր . . . :
Պիզգաթ բրէնսէս պիլէ, վագթըյլա նէ՝ տօլապլար չէվիր-

միշտ նե՛կ իբրեւ գըրմըշ տըր. սէն չիմտի օ գատար վագար վէ
թէմբին թասլամասընա գարըլմա . պունտոն օն պէշ սէնէ
մուգատտէմ էօյլէ պիր չիչէք իտի քի, գօգլայանըն պուր-
նու տիւշէր իտի : Ապպէվիլ շէհրինտէ մուհաֆըզլըգ ի-
տէն կիւզէլ միրալայը խաթըրըւճօր մըսըն . իսթիլալ զէ-
մանընտա Րուսիայա հիճրէթ իտիպ , օրանըն խըտմէթի աս-
քէրիյեթսինէ կիրմիշ օլան վէ պատէհու Պուրպոնլարըն Ֆը-
րանսայա ավտէթլէրինտէ, Մաճար սիւվարի ասքէրլէրինէ
միրալայ նասպ իտիլմիշ պուլընան տէլիգանլըյը սէն բէք
էյի պիլիրսին :

Գաթէրին . - Էվվէթ , Էվվէթ , խաթըրըմա կէլիյօր .
լաքին , եր՛նէ մի զէպանտիրազլըղա պաշլատըն :

Տիւրօն . - Խա՛յր . հիշ պիր վագթ գապուլ իթմէմ .
սէօյլէտիլիմ սէօզլէր հագըգաթը հալտէն իպարէթ տիր .
պու միրալայ պիւթիւն զէմանըն բրէնսէսին գօնաղընտա
կէչիրիւր , վէ պու կիւնքի տինտար վէ նամուսքեար բրէնսէս
իլէ սօն տէրէճէ իւլֆէթ վէ միւնասէպէթի պուլընտըղընը
հէր քէս սէօյլէր իտի . . . : Ա՛հ , օ զէմանլար նէ կիւզէլ
զէմանլար ըմըշ . հէր ագչամ Սէն-Տիգիէնին գօնաղընտա
չէնլիքլէր , ճիւմպիւշլէր , օյուլլար իճրա օլունուր ըտը .
միրալայ տախի ճիւմպիւշ պուտալասը պիր ատէմ իտի .
նէ՛ կիւզէլ գօմէտեալար օյնար ըտը . . . հիշ խաթըրըմ-
տան չըգմազ . . . :

Գօնաղըն միւտիրի ումուրը՝ սէօզիւնիւ տէվամ ի-
տէմէտի . չունքի գըյաֆէթ վէ սէրբուշընտան Բիգարտի-
ալը օլտըղը անլաշըլմագտա օլան պիր չիյման պէսլէմէ ,
ալէլ աճէլէ իչէրիյէ կիրիպ հանըմընա խիթապէն .

— Մատա՛մ . . . տիշարըտա պիր ատէմ կէլմիշ էֆէն-
տիմ իլէ կէօրիւշմէք իսթէյօր . բօսթա միւտիրինին քիւչիւք
արապասըյլա Սէն-Վալէրիտէն կէլիյօր ըմըշ . . . իսմի տէ
Մ. Բօտէն իմիշ . - տէտի :

Տիւրօն . - (Այաղա գալգարագ .) Մ. Բօտէն մի . . .
իչէրիյէ կիրտիրթ . . . չաբուգ օլ . . . :

Պիր տաղըգաճըգ սօնրա , Մ. Բօտէն տաիրէ գաբու-
սընտան իչէրիյէ կիրտի : Մէրգում , միւթատը վէճհ իւզ-
րէ , բէք սատէ կիլինմիշ իտի : Մ. Տիւբօն ըլա զէվճէսինի
քէմալը թէվազու վէ իհթիրամլա սէլամլատը . Գաթէրին
իսէ , գօճասընըն պիր իշարէթի իւզէրինէ տէրագապ օտա-
տան տըշարըյա չըգտը :

Մ. Բօտէնին էօլիւ չէհրէսի , կէօրիւմէյէճէք գատար
ինճէ օլան տուտագլարը , կէօզ գաբագլարըյլա նըսֆէն
սէթր իտիւմիշ պուլընան ուֆագ երլան կէօզլէրի վէ թա-
մաքեարլըղընա տէլալէթ իտէճէք էլպիսէսի՝ քէնտիսինէ
բէք նախօշ պիր սուրէթ վէրմէքտէ իտիւէր . լաքին , մէր-
գում լիւզումը թագտիրինտէ , քէմալը հիւնէր վէ մէհա-
րէթլէ սօն տէրէճէ սաֆտէրուկըգ վէ խուլուսքեարլըգ
իպրազ իտէպիլիր իտի . լիւզումը հալինտէ տախի , սէօզլէ-
րինէ օ գատար լաթիֆ , օ գատար բիյաքեարանէ վէ օ գա-
տար ճալիպի տըգգաթ պիր բէֆնաք վէրիւր իտի քի , հէյ-
եէթ ու գըրեաֆէթինին իպթիտաի էմրտա հասըլ իթմիշ
օլտըղը նախօշ վէ նէֆրէթպախշ թէէսիր՝ ազար ազար
մահվ օլուր կիտէր վէ քէնտի բէնչէի գահրընա տիւչէն
չիքեարընը՝ լաթիֆ , տիւֆէրիպանէ վէ լաքին խախնանէ
սէօզլէրինին պիւքլիւմլէրի արասընտա հըսս օլունմայա-
ճագ պիր սուրէթտէ սըգըշտըլըր պըրագըր ըտը . պուտա
շայանը իսթիղրապ պիր շէյ տէյիւտիր . չունքի կիւզէլ վէ
խայըլը շէյլէրին ճագիպէսի պուլընտըղը կիպի , չիւքին վէ
քէօթիւ շէյլէրին տէ պիր նէվ՝ ճագիպէսի օլմալը տըր . . .
Մ. Տիւբօն՝ նամուսքեար պիր ատէմ օլուպ , պու շէյլէրի
բէք տէ աշնա պուլընմատըղընտան , մէրգումա քէմալը
թէաճճիւպ ու հայրէթլէ պագմագտա ըտը . զիրա բրէն-
սէս տը Սէն-Տիգիէնին քէհեասընըն մուսիրանէ թաւսիյէ-
լէրինէ նազարէն , հէյեէթ ու գըյաֆէթճէ պիւթիւն
պիւթիւն պաշգա տիւրիւ պիր ատէմ կէօրմէք իւմիտին-
տէ իտի . պինաէն ալէյհ , արթըգ հայրէթ ու թէաճճիւ-

պինի սէթը իտէմէյերէք .

— Մ. Ռօտէն զաթը ալինի՞ղ մի սինիղ . — տէյու սօր-
տու :

Ռօտէն . — Էվվէթ , էֆէնտիմ . . . բրէնսէս տը Սէն-
Տիգիէնին քէհեասը թարափընտան եէնի պիր մէքթուպ տա-
հա կէթիրտիմ :

Տիւբօն . — (Իէմալը նէզաքէթլէ .) Րէճա իտէրիմ , է-
ֆէնտիմ . պէնտէնիղ պու մէքթուպը օգուլընճայա գա-
տար , սիղ աթէշէ թէգարրուպ իտինիղ . . . պու սապահ
հավա բէք ֆէնա օլտու . պիր շէյ պուլուրո՞ւր մըսընըղ :

Ռօտէն . — Թէշէքքիւր իտէրիմ , էֆէնտիմ . . . պիր
սաաթտան կիտէճէյիմ . . . :

Մ. Տիւբօն մէքթուպը օգուտըղը սըրատա , Մ. Ռօտէն
օտանըն տէօրթ էթրափընը նազարը թէտգիգ վէ թէֆ-
թիշտէն կէշիրմէքտէ իտի . քէնտիսի զայէթ մահիր վէ մու-
տագգիգ պիր ատէմ օլտըղընտան , էքսէրիյեա պիր մէ-
զազա վէ եա պիր ատէթէ տէլալէթ իտէն վէ չօգ քէր-
րէ էֆքեար ու մալիւմաթը սահիհա բէյտասընա խատիմ
օլան ահվալ վէ ալաիմի զահիրէտէն զայէթ տօղրու վէ
զայէթ ֆաիտէլի իսթիտլալաթա մուվաֆֆազ օլուր ըտը .
հալ պու քի , պու տէֆաքի թէֆթիշ վէ թէճէսսիւսի պօ-
շա չըգտը :

Մ. Տիւբօն՝ մէքթուպը օգուտըգտան սօնրա Մ. Ռօ-
տէնէ խիթապէն .

— Բէք էյի , էֆէնտիմ . բրէնսէսին քէհեասը , պու
մէքթուպըյլա էմըլէրինիղէ թէմամըյլա իթաաթ իթմէք-
լիյիմի թէքրար թավսիյէ իտիյօր . — տէտի :

Ռօտէն . — Էմըլէրիմ պէօյիւք պիր շէյ տէյիլ տիր .
սիգի ուզուն միւտտէթ թաստի՝ վէ թաճիզ իթմէյէճէ-
յիմ . . . :

Տիւբօն . — Սիզէ խըտմէթ իթմէք պէնիմ իչուն մուճի-
պի շէրէֆ ու իֆթիխար տըր , էֆէնտիմ . . . :

Րօտէն . - Մէշղուկիյեէթինիզին քէսրէթլի օլտղընը պիւլյօրմ . չունքի պու գօնաղա կիրտիյիմ գէման , տէրունինտէ հիւքմֆէրմա պուլունան ինթիզամ , նէզաֆէթ վէ միւքէմնէլիյեէթ իւք էվվէլ կէօղիւմէ չարբար . պունլար ըսա՝ հիւսնի իգտամ վէ իհթիմամընզը իսպաթ իտէրէր , էֆէնտիմ :

Տիւբօն . - Հագըգաթէն . . . պանա միւտահէնէ իտիյօրսընը . . . :

Րօտէն . - Միւտահէնէ՞ մի . . . հատտիմ տէյիլ . . . պէօյլէ պիր չէյ պէնիմ կիպի պիչարէ պիր իսթիեարըն խաթըրընտան պիլէ կէչմէզ . . . Լաքին պիզ քէնտի իչիմիզէ պագալըմ . պու գօնագտա եէլէ օրո նամընտա պիր օտա վա՛ր մը տըր :

Տիւբօն . - Էվվէթ , էֆէնտիմ , վար տըր . պու օտա՝ միւթէվէֆֆա գօնթ տը Գարտօվիլին իշ օտասը իտի :

Րօտէն . - Լութֆէն պէնի օրայա կէօթիւրիւր միսինիզ . . . :

Տիւբօն . - Պու թէքիֆինիզին իճրասը գապիլ տէյիլ տիր , էֆէնտիմ . չունքի գօնթըն վէֆաթընտան սօնրա , հիւքիւմէթ մարիֆէթիլլէ օտալարըն մէօհրլէրի ֆէքք իտիտիքտէ , մասլահաթ կիւզարլար միւմաիլէյհին պիր չօգ քեաղըտլարընը պու օտանըն չէքմէճէլէրինտէն պիրինէ գօյուպ քիլիտլէտիլէր վէ անախթարլարընը տախի ալըպ Բարիսէ կէօթիւրտիւլէր :

Րօտէն . - (Պիրի պիրինէ մէրպութ պէօյիւք վէ քիւչիւք իքի ատէտ անախթար կէօսթէրէրէք) Իշթէ՛ օ ա՛նախթարլար :

Տիւբօն . - Հա՛ . . . էֆէնտիմ . . . օնա տէյէճէք գալլմազ . . . օ հալտէ մէզքիւր քեաղըտլարըն արամագ իչո՛ւն մը կէլտինիզ :

Րօտէն . - Էվվէթ . . . պազը քեաղըտլարընյա Անթիլ թախթասընտան մամուլ վէ քիլիտի կիւմիւշտէն եարըմըշ

քիւշիւք պիր սանտըղը արայաճաղըմ . . . պու սանտըղը
թանըր մըսընըզ :

Տիւբօն . - Էվվէթ , Էֆէնտիմ . . . Էքսէր տէֆա գօն-
թըն իշ մասասը իւզէրինտէ կէօրմիւշիւմ տիր . . . զանն
իտէրսէմ Զին ըուղէնի իլէ պօյանմըշ պէօյիւք չէքմէճէտէ
մահֆուզ օլմալը տըր . . . պու չէքմէճէնին անախթարը
եէտինիզտէ պուլընըյօր . . . :

Րօտէն . - Օ հալտէ , մատամ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ-
նին միւսատէսինէ թէվֆիդէն , պէնի մէզքիւր օտայա
կէօթիւրիւր միսինիզ . . . :

Տիւբօն . - Պաշ իւսթիւնէ , Էֆէնտիմ . . . Մատամ
բըրէնսէս նաճըլ տըր , Էյի մի տիր . . . :

Րօտէն . - Էյի տիր Էֆէնտիմ . . . քէնտիսինի պիւթիւն
պիւթիւն ճէնապը Հագգա վագֆ իթմիշ տիր . . . :

Տիւբօն . - Մատմուազէլ Ատրիէ՞ն նասըլ տըր . . . :

Րօտէն . - (Միւքէտտէրանէ պիր ահ չէքէրէք .) Եա-
զըգ , Էֆէնտիմ , Եազըգ . . . :

Տիւբօն . - Աման եա՛ Րապպի . . . աճապա մատմուա-
զէլին պաշընա պիր ֆէլաքէթ մի կէլտի :

Րօտէն . - Նէ՛ կիպի ֆէլաքէթ տէմէք իսթէյօրսընըզ :

Տիւբօն . - Աճապա խաթթա՞ մը տըր :

Րօտէն . - Խա՛յր . . . խա՛յր . . . Եազըգ քի , կիւզէլ-
լիյի գատար սըհհաթ ու աֆիյեթի տէ պէրքէմալ տըր :

Տիւբօն . - (Տիւշարը հայրէթ օլարադ .) Եազըգ մը :

Րօտէն . - Էվվէթ , բէք Եազըգ . . . զիրա , կիւզէլ-
լիք , կէնճիլիք վէ սըհհաթ կիպի չէյլէր , ֆէսատ վէ զա-
լալէթէ մաիլ պիր ֆիքրէ վէ թապիրի էսահըլա , տիւն-
Եատա հիշ մանէնտի պուլընմայան ասը պիր թապիաթա
մուղամմ օլընճա , ըուհը , զայպընա սէպէպ օլան մէզքիւր
թէհլիքէլի խասախստէն պիր ինսանըն մահրում օլմասը
տահա Էյի տիր տէնիլիւր . Լաքին , ըէճա իտէրիմ , ազիզիմ
մօսիէ՞՞ Տիւբօն . . . պաշգա սէօզ սէօյլէյէլիմ . . . պու

պահս պէնի բէք քէտէրլէնտիրիր . . . բէք մուշտարըպ օլուրըմ:

Մ. Բօտէն , պու սէօղլէրի հէյէճանլը պիր սէտա իլէ իրատ իթմէքլէ պէրապէր , պիր եաշ գաթրէսինի կիւյա սիլմէք իսթիյօրմըշ կիպի , սօլ էլինին սըրշա բարմաղընըն ուճունը սաղ կէօղլինիւն քէօշէսինէ կէօթիւրտիւ :

Մ. Տիւբօն , մէրգումըն կէօղլինտէն եաշ ագտըղընը կէօրմէտի իսէ տէ , հարէքէթի վագըասընըն ֆարգընա վարըպ , սէտասընըն պիրտէն պիրէ թէղայեիւր իթմէսինտէն սօն տէրէճէ միւթէաճճիպ օլտու . պինսէն ալէյհ , քէնտիսի տախի միւթէէսսիրանէ վէ քէտէրամիղ պիր սէտա իլէ տէտի քի .

— Պու միւլահաղասըղըղըմը ափիլ իտինիղ , էֆէնտիմ . . . պիլմէղ իտիմ քի . . . :

Բօտէն . - (Մ. Տիւբօնըն սէօղլինիւ քէսէրէք .) Մուշտարի յարադ , պու թէէսսիւրի ղայըր իսթիեարիտէն տօլայը պէն սիղտէն ափիլ տիլէրիմ . . . ֆիլ վագը իսթիեարատէմլէր նատիրէն աղարլար ըսա տա , բրէնսէսին մէեուսիյեթ վէ քէտէրինի սիղ տէ կէօրմիւշ օլսա իտինիղ , սիզլին տախի պէնիմ կիպի միւթէէսսիր օլաճաղընըղ թապիլի իտի . . . միւմսիլէյհանըն եէկեանէ գապահաթը , եէկէնի հագգընտա տէրէճէի նիհայէտէ շէֆագաթ վէ ղատֆը գալպլէ տավրանմասը վէ պու սուրէթլէ մէզպուրէնին հարէքեաթընա նէվիմա միւսաատէ կէօսթէրմիշ պուլընմասը տըր . . . : Լաքին , թէքրար իտէրիմ քի պաշգա պիր շէյտէն պահս իտէլիմ :

Մ. Բօտէն , պիր տագըգա գատար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա , հէյէճան վէ ըղտըրապը բէյ տէր բէյ սիւքիւսնէթեապ օլմըշ կիպի կէօսթէրէրէք , Մ. Տիւբօնա խիթապէն .

— Իշթէ էֆէնտիմ , Կէլէ օրա հագգընտա մէմուսիյեթիմին պիր գըսմը խիթամ պուլուպ , գըսմը տիկէրի

գալտը . . . լաքին պու իքինճի գըսմըն սէօղիւնիւ աչմաղ-
տան էվվէլ, պէքի տէ ունութմըչ օլտըղընըզ պիր խու-
սուսը խաթըրընըզա պըրագմագլըղըմ լաղըմ տըր . . . :
Պունտան օն պէչ օն ալթը սէնէ մուգատտէմ, Ապպէվիլ
չէհրինտէ մուհաֆըղըզ իտէն Մաճար սիւվարի ասքէրլէ-
րինին միրալայը Մ. մարքի տ'էկրինեի, պու գօնագտա պիր
միւտտէթ տուրմըչ տըր, տէյիլ մի :

Տիւբօն . - Էվվէթ, էֆէնտիմ. քէնտիսի ղայէթ կիւ-
զէլ պիր զապըթ ըտը. տահա պիր ազ էվվէլ զէվճէմ ի-
լէ անտէն պահս իտիյօրտուգ. միւմաիլէյհ՝ պու գօնա-
ղըն շէնիլի իտի. բէք կիւզէլ գօմէտեալար օյնար վէ եա-
րամազ ատէմէրէ մախսուս հալլէրի բէք կիւզէլ թագլիտ
իտէր իտի : Մէսէլա Իֆէ Էֆֆֆֆ նամ օյունտա, չագըր քէյֆ
պիր ասքէրին րօլընը օ տէրէճէ կիւզէլ իճրա իտէր իտի
քի, կիւլմէքտէն չաթլար ըտըք . . . պունընլա պէրապէր
ղայէթ կիւզէլ սէսի վար ըտը . . . Ժֆֆֆ նամ օքէրայը օ
տէրէճէ լաթիֆ պիր սուրէթտէ թէղաննի իտէր իտի քի,
Բարիստէ պիլէ եաբամազլար :

Մ. Բօտէն՝ Մ. Տիւբօնըն պու սէօղլէրինի խաթըրնիւ-
վազանէ պիր սուրէթտէ տինլէտիքտէն սօնրա տէտի քի .

— Էլպէթթէ տույմըչսընըզ քի, Ժէնէրալ Սիմօն տէ-
նիլէն պիր նաբուլէոն թարաֆտարըյլա տէհչէթլի պիր տու-
էլլօ իթտիքտէն սօնրա, Էլհալլէթիւ հազիհի քեաթիպի
մախսուսը օլմագ շէրէֆինէ նաիլ օլտըղըմ Մ. Մարքի
տ'էկրինեի տիւնեատան շէքիլիպ սիլքի ըուհանիյէ կիրմիչ
տիր . . . :

Տիւբօն . - Նէ՞ տէյօրսընըզ . . . պու միւմքին շէյ մի
. . . օ կիւզէլ միրալայ . . . :

Բօտէն . - Էվվէթ, օ կիւզէլ միրալայ, նէճիպ, զէն-
կին վէ հէր եէրտէ հիւսնի իլթիֆաթ վէ թէվէճճիւհէ
մազհար օլուր պիր ատէմ իքէն, սըրթընա սիյահ վէ ֆա-
գիրանէ պիր ըուհպան էլպիսէսի կէչիրմէք իչուն, օ գա-

տար միզիլեալ լինելու ֆէտա իյլէտի . հաթթա նամ ու իւնվանը , հալ ու մէվզըի , թէալլիւգաթ վէ միւնասէպաթը , վէ էն պէօյիւք վաիզլէրտէն պուլընմագ շէօհրէթի սայէսինտէ , խայրիտէն խայլի թէրագգը իտէպիլիլ իտի իսէ տէ , օն տէօրթ սէնէ մուգատտէմ նէ իսէ պու կիւն տէ օ տըր . քէնտիսի գատալ լիյագաթ ու էհ . լիյեթէ , տիրայէթ ու ֆագիլէթէ մալիք օլմայանլար կիպի , քէնտիսի տէ սէրբիսգորոս վէ եա գարտինալ օլա . ճագ եէրտէ , պու կիւնքի կիւնտէ ատի պիր րահիպ տէ . րէճէսինտէ պուլընըյօր :

Մ. Բօտէն սօն տէրէճէ սաֆտէրուկը վէ իթմինանը գալպ իլէ պէյանը էֆքեար իթմէքտէ իտի . մէրգուլմըն զիքր իթտիլի վուգուաթ օ տէրէճէ շայանը էմիլիյեթ վէ գապուլ կէօրիւնմէքտէ իտի քի , Մ. Տիւբօն .

— Լաբին , էֆէնտիմ , պու բէք զարիպ պիր հալ տըր . - տէյու հայգըրտը :

Մ. Բօտէն . - (Թագլիտի զայրը միւմքին պիր սատէտիլիք կէօսթէրէրէք .) Դարիպ պիր հալ մը . . . խա'յր , խա'յր . Մ. տ'էկրինեիսին գալպի կիպի պիր գալպ թէսալ վուր օլուկընճա , պու կիպի հալլէր բէք ատի շէյլէրտէն սայըրըր : Պու խասայիսի ալիյէ վէ էվսաֆը ճէլիլէտէն պիրիսի տէ , ճէսուր , միւսթագիմ իւլ հալ , էհլի ըրզ վէ սահիպի վիճտան օլան ատէմլէրի ալա ունութմամագ տըր . . . եանի տէմէք իսթէրիմ քի , ազիզիմ Մ. Տիւբօն , սիզի չօգ քէրլէ խաթըրլամագտա տըր :

Տիւբօն . - Նասըլ . . . Մ. մարքի ճէնապլէրի պէնտէնիզի խաթըրլամագ թէնէզզիւլ . . . :

Բօտէն . - (Տիւբօնըն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Տահա իւշ կիւն էվվէլ , քէնտիսինտէն ալմըշ օլտըղըմ պիր մէքթուպտա սիզտէն պահա իտիյօրտու :

Տիւբօն . - Տէմէք տիր քի , շիմտի Բարիստէ պուլընըյօր , էօյլէ մի :

Րօտէն . - Խա՛յր, լաքին պու կիւն եարըն օրայա մու-
վասէլէթ իտէճէք տիր : Պունտան թագրիպէն իւշ այ մու-
գատտէմ , իթալիայա կիթմէքտէ իտի . . . պու սէյահա-
թը էսնասընտա ղայէթ քէտէրպախշ պիր խապէր ալտը .
սօն պէհարը կէշիրմէք իւզրէ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին
ագարաթընտան պիրինէ կիթմիշ օլան վալիտէսի վէֆաթ
իթմիշ իտի :

Տիւբօն . - Ա՛հ , եա՛ Րապպի . . . սահի՞հ մի . . . հիշ
տույմամըշ ըտըմ . . . :

Րօտէն . - Էվվէթ , պու քէյֆիյեթ սօն տէրէճէ մէ-
յուսիյեթ վէ թէէսսիւրիւնիւ մուճիպ օլտու . լաքին չի՛
չարէ . . . իրատէի Րապպանիյեթյէ իթաաթ կէօսթէրմէք
լազըմ տըր :

Տիւբօն . - Մ. մարքի նէ՞ միւնասէպէթլէ պէնտէն
պահս իթմէք լութֆընտա պուլունտը :

Րօտէն . - Շիմտի սէօյլէյէճէյիմ . . . էվվէլի էմրտէ
պիւմէլիսինիզ քի պու գօնագ սաթըլմըշ տըր . . . մուգա-
վէլէնամէ՝ պէնիմ Բարիստէն հարէքէթիմտէն պիր կիւն
էվվէլ իմզա օլունտու . . . :

Տիւբօն . - Նէ՞ տէյօրսընըզ . . . ա՛հ , պու խապէ-
րինիզլէ պիւթիւն էնտիշէ վէ վէսվէսէլէրիմի թէճտիտ իթ-
տինիզ . . . :

Րօտէն . - Նէտէ՞ն :

Տիւբօն . - Գօրգըյօրըմ քի , գօնաղըն եէնի սահիպ-
լէրի պէնի միւտիլիք խըտմէթինտէ ալըգօյմազլար :

Րօտէն . - Պագընըզ նէ կիւզէլ թէսատիւֆ իթմիշ . . .
պէն տէ թամ պու իշ իշուն սիզինլէ գօնըշմագ իսթէ-
յօրտում :

Տիւբօն . - Աճապա միւմքին օլաճագ մը . . . :

Րօտէն . - Հա՛յ հա՛յ . Մ. մարքինին՝ հագգընըզտա
տէրքեար օլան հիւսնի թէվէճճիւհինի բէք ալէա պիւտի-
յիմտէն , պու խըտմէթտէ գալմանըզը զիյատէսիյլէ արզու

խոնարհում. պինաէն ալէյհ, էլիմոէն կէլէնի տիրիլ իթմէմ, էկէր . . . :

Տիւբօն . - (Րօտէնին սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Ա՛հ, էֆէնտիմ . . . պու նէ՛ պէօյիւք լութֆ . . . միննէթտարընըլ ըմ. սիզի Ալլահ կէօնտէրտի . . . :

Րօտէն . - Պու տէֆա տա սիզ միւտահէնէ իտիյօրսընըլ, ազիզիմ. լաքին էվվէլի էմրտէ իթիրաֆ իթմէլիյիմ քի, պու իշտէ սիզէ եարտըմ իթմէք իշուն պիր շարթթէքլիֆ իթմէյէ մէճպուր ըմ:

Տիւբօն . - Պէն տէ, գապուլ իթմէյէ հազըր ըմ . . . սէօյլէյինիզ պագալըմ նէ՛ իմիշ . . . :

Րօտէն . - Պու գօնագտա իգամէթ իտէճէք զաթ՝ հէր տիւրլիւ հիրմէթ ու ըիայէթէ շայէսթէ պիր իսթիեար գատըն օլուպ, իամի տէ մատամ տը Սէնթ-Գօլումպ . . . :

Տիւբօն . - (Րօտէնին սէօղիւնիւ թէքրար գաթ՝ իտէրէք .) Նէ՛ սէօյլէյօր սընըլ, պու գօնաղը օ իսթիեար գատըն մը սաթուն ալմըշ. մատամ տը Սէնթ-Գօլումպ տէտիյինիզ . . . :

Րօտէն . - Տէմէք քի քէնտիսինի թանըյօրսընըլ, էօյլէ՛ մի:

Տիւբօն . - Էվվէթ, թանըրըմ. պունտան սէքիզ կիւն էվվէլ, արազիյի կէօրմէք իւզըն պուրայա կէլտի . . . : Ձէվճէմ տէյօր քի, մատամ տը Սէնթ-Գօլումպ ասըլգատէ պիր գատըն ըմըշ . . . լաքին, սէօզ արամըլտա գալսըն եա, աղզընտան էօյլէ սէօղլէր սատըր օլտու քի . . . :

Րօտէն . - Ֆէրասէթ սահիպի իմիշսինիզ, ազիզիմ մօսիէօ Տիւբօն . . . մատամ տը Սէնթ-Գօլումպ ասըլգատէ օլմատըգտան պաշգա, ասըլգատէլիք շանընտան տախիքիւլլիյէն մահրում տըր . . . զանն իտէրսէմ, վագթըյլա, Բալէ-Րուայալըն ախշապ կէչիտի ալթընտա մօտայա միւթէալլիգ շէյլէր սաթար ատի պիր տիւքքեանճը ըմըշ. կէօ-

լիւյօրսընըդ քի սիզինլէ սէրպէսթ սէրպէսթ գօնուշըյօ-
րըմ :

Տիւբօն . - Էյի ամմա , Պրանսըդ վէ էճնէպի քիւպէ-
րասը , մէսէլա տուգալար , մարքիլէր , գօնթլար քէնտի
խանէսինէ կիտիպ կէլմէքտէ օլտըգլարընը սէօյլէյիպ տէ
էօյիւնմէսինի նէ՞ եաբալըմ . . . :

Բօտէն . - Պու .քէյֆիյեէթ տօղրու օլապիլիր . շէօյլէ
քի , պուշլար քէնտի զէվճէլէրինէ շապգա վէ սաիրէ ըս-
մարլամագ իւզրէ խանէսինէ կիտէպիլիրէր : Շուրասը սա-
հիհ տիր քի , մատամ տը Սէնթ-Գօլումպ , քիւլլիյեէթլի պիր
սէրվէթ գաղանսըգտան վէ կէրէք կէնճլիյինտէ վէ կէրէք
սիննի քէմալինտէ . . . ըուհընըն սէլամէթի իչուն գայտ-
սըղ տավրանսըգտան սօնրա , պու կիւնքի կիւնտէ շայանը
թագտիր վէ թահսին պիր թարիգէ սիւլիւք իթմիշ տիր :
Իշթէ պունուլն իչուն տըր քի հէր տիւրլիւ հիւրմէթ ու ըր-
այէթէ շայէսթէ պիր գատըն տըր տէտիմ . զիրա տիւն-
եատա խուլուսի գալպ վէ վիճտանլա ըղհարը նէտամէթ
վէ բէշիմանի իթմէք գատար շայանը հիւրմէթ պիր շէյ
օլամագ . . . Մա մաֆիհ , մէզպուրէնին սէլամէթի ըուհը-
նը գաթիէն վէ ճիտտէն թէէմին իտէպիլմէք իչուն , սի-
զին մուլէնէթինիզէ միւհթաճ ըզ , ազիզիմ մօսիէօ Տիւ-
բօն :

Տիւբօն . - Պէնիմ մուլէնէթիմէ՞ մի . . . Էյի ամմա ,
պէն նէ՞ եաբապիլիրիմ . . . :

Բօտէն . - Չօգ շէյ եաբապիլիրսինիզ . շէօյլէ քի , պու
քէօյ՝ իքի պաշ բաբազըն տաիրէի իտարէսինտէն միւսավի
սուրէթտէ ուզագ պուլընտըղընտան , քիլիսէսի եօգ տուր .
մատամ տը Սէնթ-Գօլումպ իսէ , պու իքի տաիրէի իտա-
րէնին բաբազլարընտան պիրիսինի ինթիլսապ իթմէք իսթէ-
յիպ , միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու պու քէօյտէ իգամէթ
իթտիյինիզ ճիհէթլէ , էլպէթթէ սիզտէն վէ մատամ Տիւ-
բօնտան մալիւմաթ թալէպ իտէճէք տիր . . . :

Տիւբօն . - Թալէպ իթտիյի մալիւմաթ պու խէ բէք
գօլայ պիր շէյ տիր . պինաէն ալէյհ , պու պապտէ ու-
զուն ուղատի թափախլաթա կիրիշմէյէ հաճէթ եօգ տըր...
Տանիգուր բաբազը հէբսինտէն էյիսի տիր :

Րօտէն . - Իշթէ մատամ տը Սէնթ-Գօլումպա սէօյլէն-
մէյէճէք շէյ տէ պու տըր :

Տիւբօն . - Նասըլ :

Րօտէն . - Պիլաքս , Րուավիլ բաբազընը պիլա ֆասը-
լա մէտհ ու սէնա իթմէլիսինիզ քի , մատամ տը Սէնթ-
Գօլումպ տախի սէլամէթի ըուհընը մէրգումա թէսիմ իթ-
մէյէ գարար վէրսին . . . :

Տիւբօն . - Էյի ամմա Րուավիլ բաբազընը նէ իչուն
տիկէրինէ թէրճիհ իթսին :

Րօտէն . - Նէ իչուն մը . . . սէպէպինի շիմտի սէօյլէյէ-
ճէյիմ . էկէր սիզ վէ զէվճէնիզ , մատամ տը Սէնթ-Գօ-
լումպը՝ պէնիմ իլթիզամ իթտիյիմ բաբազը ինթիխապա
իգնա՝ իտէճէք օլուրսանըզ , միւտիրլիք խըտմէթինտէ պա-
գի գալաճաղընըզտան էմին օլապիլիսինիզ . . . վէ նամու-
սըմ իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի , վէրտիյիմ սէօզիւ տէ
իճրա իտէրիմ . . . :

Տիւբօն . - (Րօտէնին էմնիյեթպախշ սէօզլէրինտէն
գանի՝ օլարագ .) Պու իգթիտարը հաիզ օլտըղընըզա շիւպ-
հէմ եօգ տուր . լաքին պիլմէք իսթէր իտիմ քի . . . :

Րօտէն . - (Տիւբօնըն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Պիր սէօ-
զիւմ տահա վար տըր . մատամ տը Սէնթ-Գօլումպը պու
ինթիխապա իգնա՝ իթմէնիզէ ըսրար կէօթէրտիյիմին վէ
պու պապտէ մուավէնէթինիզի թալէպ իթտիյիմին սէպէ-
պինի քէմալը խուլուսը գալպլէ պէյան իթմէք իսթէրիմ .
զիրա պու իչտէ ֆէսատ տօլապը կիպի պիր շէյ մէվճուտ
օլտըղընա շիւպհէ իթմէնիզի իսթէմէմ . պէօյլէ պիր զաննա
զահիպ օլտըղընըզտա սօն տէրէճէ միւքէտտէր օլաճաղըմ .
պու հարէքէթիմտէն մագսէտիմ պիր էյիլիք իթմէքտէն ի-

պարէթ տիր։ Քէնտիսի իշուն մուսվէնէթինիդի լէճա իթ-
տիյիմ Բուսվիլ բաբազը, սրբայ տ'էկրիններին սուրէթի
մախսուսէտէ թէվէճճիւհիւնիւ գազանմըշ տըր։ Պու բա-
բազ հէր նէ գատար բէք Փազլիւ պիր ատէմ իսէ տէ,
քէնտի իխթիեար վալիտէսինին թէայեիւշիւնիւ տէր էօհտէ
իթմիշ տիր։ Եկէր Մատամ տը Սէնթ-Գօլումպ քէնտի սէ-
լամէթի րուհընը մէրգումա թէվտի' իտէճէք օլուրսա, տի-
կէք բաբազլարըն քեաֆֆէսինտէն տահա ղիյատէ ճիտտի
պիր սուրէթտէ շալըշաճաղը պէտիհի տիր։ Նունքի մէր-
գում ղայէթ թէրպիյէլի վէ սապր ու թէհամմիւլ սա-
հիպի պիր ատէմ տիր... Պունտան գաթընաղար, մէղ-
պուրէ գատըն սայէսինտէ, քէնտիսի տէ աղ չօգ մազհա-
րը լութֆ օլարագ, պունտան անճագ իխթիեար վալիտէ-
սի իսթիֆատէ իտէճէք տիր։ Իշթէ վագը օլան թալէպի-
մին սէպէպ ու հիքմէթի տէ պու տըր։ Պէնիմ իլթիղամ
իթտիյիմ բաբազըն տաիրէի իտարէսի գուրպինտէքի պու
գօնաղը, Մ. տը Սէնթ-Գօլումպըն սաթուն ալմագ էֆքեարըն-
տա օլտըղընը իշիթ տիյիմտէ, պու խուսուսը տէրհալ Մ. մար-
քիյէ պիլտիրտիմ. միւմաիլէյհ տախի սիդի տէրխաթըր իտիպ,
պու ճիւղի խըտմէթին իյֆասընը սիզտէն լէճա իթմէքլի-
յիմի եազմըշտը. պու խըտմէթինիդ, իլէրիտէ կէօրէճէյի-
նիդ վէճհ իլէ միւքեաֆաթսըզ գալմայաճագ տըր. զիրա,
թէքրար իտէրիմ քի, սիվի միւտիր սըֆաթըլլա պուրա-
տա իպգա իթտիրմէք պէնիմ էլիմտէ տիր, վէ պունը ֆի-
լէն տէ իսպաթ իտէճէյիմ...

Տիւրօն. - (Պիր տագըգաճըզ թէֆէքքիւրտէն սօն-
լա.) Տինլէյինիդ, էֆէնտիմ. սիզ օ գատար սէրպէսթանէ
վէ օ գատար խաթըրնիւվազանէ պէյանը էֆքեար իտի-
յօրսընըլ քի, պէն տէ սիդին կիպի քէմալը խուլուս վէ
սէրպէսթի իլէ գօնուլմագ իսթէրիմ. Պու գարիյէտէ, Տա-
նիգուր բաբազը նէ գատար շայանը հիւրմէթ վէ սէվկիլի
իսէ, անա թէրճիհ իթտիյինիդ Բուսվիլ բաբազը տախի,

Թէասսուպը սէպէպիյլէ , օ գատար մէնֆուր վէ մէզմուս
տըր . . . : Պունտան պաշգա . . . :

Րօտէն . - Պաշգա՞ տա մը վար . . . :

Տիւբօն . - Տիյօրլար քի . . . :

Րօտէն . - Է՛յ , նէ՞ տէյօրլար պագալըմ . . . :

Տիւբօն . - Տիյօրլար քի . . . պու բարազ ժէզիւիթ ի-
միշ :

Պու սէօզ իւզէրինէ Մ. Րօտէն , էօյլէ պիր գահգա-
հա գօբարտը քի , Տիւբօն տիւչարը հայրէթ օլուպ գալտը .
չունքի Մ. Րօտէնին չէհրէսի , կիւլտիւյիւ զէման զայէթ
ղարիպ պիր սուրէթ քէսպ իթմիշ իտի : Մէրգուս կիւլմէսի-
նէ հալէա տէվամ իտէրէք տէտի քի .

— Ժէզիւիթ . . . Ժէզիւիթ իմիշ հա՛ . . . : Լաքին ,
ազիզիմ Մ. Տիւբօն , սիզ ագլը սէլիմ , թէճրիւպէ վէ զէ-
քեալէթ սահիպի պիր ատէմ օլտըղընըզ հալտէ , պու
կիպի էֆսանէլէրէ նա՞սըլ ինանըյօրսընըզ . . . Ժէզիւիթ
իմիշ հա՛ . . . աճապա ժէզիւիթ տէնիլէն շէյ վա՞ր մը
. . . պա խուսուս գէմանէմիղտէ . . . Ժադոպէնլէրին (ճիւմ
հուրիյեթի միւֆրիթէ թարաֆտարը) տիւզմէլէրինէ վէ
էսկի հիւրիյեթ թարաֆտարլարընըն պու էֆսանէլէրինէ
ինանըլապիլի՛ր մի : Պահս իտէրիմ քի , պունլարը Գիւնիսի-
օճէլ զազէթասընտա օգուսըլ օլմալըսընըզ . . . :

Տիւբօն . - Վէ Լաքին էօյլէ տիյօրլար , էֆէնտիմ . . . :

Րօտէն . - Եա՛ Րապպի . . . խալգ պին տիւրիւ շէյ
սէօյլէր . . . Լաքին սիզին կիպի տիրայէթ վէ էֆքեարը միւ-
նէվլէրէ սահիպի ատէմլէր , պէօյլէ եալան եանըլ ըրվա-
յէթլէրէ գուլագ պիլէ աամազլար . հէր շէյտէն էվլէլ
քիմնէյի ըզրար իթմէքսիզին քէնտի իշլէրիյլէ իշթիղալ ի-
տէրլէր , վէ խուսուսըլլա , իլա նիհայէթիլ էօմը քէնտի էս-
պապը թէայեիւլէրինի թէէմին իտէն պէօյլէ մուհիմմ պիր
մէմուրիյեթի պիհուտէ շէյլէրէ ֆէտա իթմէզլէր . զիրա
աշըգտան աշըղա վէ թէէսսիւֆի ազիմլէ պէյան իտէրիմ

քի, էկէր պէնիմ թէսահուպ իթտիյիմ բաբազը մատամ տը Սէնթ-Գօլումպա ինթիխապ իթտիրմէզսէնիզ, միւտիրի ումուր սըֆաթըյլա պուրատա գալամայաճագսընըզ տըր :

Տիւբօն . - (Ըզտըրապը գալպլէ .) Լաքին էֆէնտիմ, մատամ տը Սէնթ-Գօլումպա էօթէքի բաբազ հագգընտա պիր թագըմ սիթայըչլար իշիտիպ աէ, անը սիգին թէսահուպքէրտէնիզէ թէրճիհ իտէճէք վէ քէնտի հուսուլը սէլամէթինի անա թէվտի՝ իյլէյէճէք օլուրսա, պունտա պէնիմ նէ՝ գապահաթըմ օլապիլի :

Րօտէն . - Էվվէթ, պու պապտէ հագգընսընըզ . լաքին, միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու պու մէմլէքէթտէ իգամէթ իտէն վէ հէր տիւրլիւ էմնիյեթ վէ իհթիրամա չայէսթէ օլան զաթլար, պէնիմ իլթիզամքէրտէմտէն մէտհ ու սէնալէրլէ պահս վէ օ պիր բաբազը տա սօն տէրէճէ զէմմ ու թէվպիս իտէրլէրսէ, օ հալտէ հիչ չիւպհէ գալմազ քի, մատամ տը Սէնթ-Գօլումպա Րուսվիլ բաբազընը թէրճիհ իտէր վէ սիզտէ պուրատա միւտիր սըֆաթըյլա գալըրսընըզ :

Տիւբօն . - Լաքին էֆէնտիմ . . . պու թէքլիֆինիզ աւտէթա պիր իֆթիրա տըր . . . պէօյլէ պիր ինսաֆսըզլըզը նա՞սըլ իրթիքեապ իտէպիլիրիզ . . . :

Րօտէն . - (Միւքէտտէրանէ պիր չէհրէ վէ տօսթանէ պիր սէրզէնիչլէ .) Ա՛հ, ազիզիմ մօսիէօ Տիւբօն, սիզէ պէօյլէ ֆէնա պիր նասիհաթ վէրմէյէ պէնի նա՞սըլ մուգթէտիր զանն իտէպիլիրսինիզ . պէնիմ սէօյլէտիյիմ սէօզատի պիր ֆարզտան իպարէթ տիր . . . : Սիզ պու արազինին միւտիրլիյինտէ պագի գալմագ իսթէտինիզ, պէն տէ պունըն էն էմին չարէսինի կէօսթէրտիմ . . . միւլահազա իտինիզ . . . վէ հիսապընըզա նասըլ ույարսա, էօյլէ հարէքէթ իյլէյինիզ :

Տիւբօն . - Լաքին, էֆէնտիմ . . . :

Րօտէն . - (Տիւբօնըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Սէօյլէյէ-
 ճէք պիր սէօղիւմ վէ թէքլիֆ իտէճէք պիր շարթըմ տա-
 հա վար տըր քի , տիկէրի գատար էհէմիյեթլի տիր . . .
 Տիւնեատա էօյլէ բաբաղլար կէօրիւլմիւշ տիւր քի , հու-
 սուլը սէլամէթլէրի քէնտիլէրինէ թէվտի իտիլմիշ օլան ա-
 տէմլէրին սիննինի վէ եա զաաֆը ագլընը սուի իսթի-
 մալ իտէրէք , պունտան եա քէնտիլէրի վէ եախօտ պաշ-
 գալարը միւսթէֆիտ օլմըշլար տըր . ֆիլ հագըդա պէնիմ
 հիմայէ իթտիյիմ բաբաղլըն պէօյլէ պիր ալլագլըղը իւ-
 թիքեապ իտէճէյինի զանն իթմէմ . . . լաքին անը ին-
 թիխապ իթտիրմէք խոսոսընտա սիզ տէ եարտըմ ի-
 տէճէյինիզ ճիհէթլէ , կէրէք պէնիմ վէ կէրէք սիզին
 մէսուլիյեթլիմիզի թէէմին իթմիշ օլմագ իչուն , հաֆթա-
 տա իքի տէֆա օլսուն պանա մէքթուպ եազմանըղը վէ
 մատամ տը Սէնթ-Գօլոմպըն ախլագը , ատաթը , միւնա-
 սէպաթը վէ հաթթա օգուտըղը քիթապլարը հագըղնտա
 էթրաֆլըճա մալիւմաթ վէրմէնիզի արզու իտէրիմ . չունքի
 պիր բաբաղլըն հիւքմ ու թէէսիրի , ըսլահը հալի անա
 թէսլիմ իտիլմիշ օլան ատէմին հէր պիր հալինտէ վէ հէր
 պիր հարէքէթինտէ կէօրիւլէպիլիր . պունտան պաշգա ,
 պէն իլթիզամքէրտէմին հարէքեաթ ու աթվարընտան քեա-
 միլէն խապէրտար օլմագ իսթէրիմ . լաքին քէնտիսի զէր-
 րէ գատար պունըն ֆարգընա վարմամալը տըր . . . մէ-
 սէլա , շայանը զէմմ ու թագալիհ պիր շէյ կէօրէճէք վէ
 եա իչիտէճէք օլուրսանըղ , հաֆթատա իքի տէֆա կէօն-
 տէրէճէյինիզ մէքթուպլարտա տէրհալ իշար իտէրսինիզ ,
 վէ պէն տէ պէօյլէճէ անըն քեաֆֆէի հարէքեաթընա խա-
 պէրտար օլուրըմ :

Տիւբօն . - (Մէեուսանէ պիր թավը ըլա .) Լաքին է-
 ֆէնտիմ , պու թէքլիֆինիզ ատէթա ճասուլըգ տըր . . . :

Րօտէն . - Ահ , աղիզիմ մօսիէօ Տիւբօն . . . ինսանըն
 էն մուգատտէս մէյէլանընտան պիրինի , եանի էմիյեթլի-

նի պու սուրէթլէ թէզլիլ իտիյօրսընըզ հա'... պէն պու-
րատա ճէրէյան իտէճէք վուգուաթը էմնիյեթի քեամիլէ
իլէ պանա եազմանըզտան պաշգա պիր շէյ թալէպ իթմէ-
յօրըմ'... Եէքտիկէրինտէն նազապիլի թէֆրիզ օլան պու
իքի շարթը գապուլ իտէճէք օլուրսանըզ, միւտիր սըֆա-
թըյլա էօմրիւնիւզիւն խիթամընա գատար պուրատա գա-
լաճաղընըզտան էմին օլապիլիւրսինիզ... գապուլ իթ-
մէտիյինիզ հալտէ, քէմալը թէէսսիւֆլէ պէյան իտէրիմ
քի, մատամ տը Սէնթ-Գօլոմպա պաշգա պիր միւտիրի ու-
մուր թախսիս իթտիրմէյէ մէճպուր օլաճաղըմ'.

Տիւբօն. - (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ.) Ամա'ն է-
ֆէնտիմ, բէճա իտէրիմ'... շարթլարընըզը պէրթարաֆ ի-
տինիզ... ուլուվլը ճէնապ կէօսթէրինիզ... Պէնիմ վէ
զէվճէմին պու մէմուրիյեթտէն մատա հիշ պիր մէտա-
րը թէայեիւշ վէ իսթիֆատէմիզ եօգ տըր. պու սիննի
շէյիսուսէթտէ իսէ, պաշգա պիր խըտմէթ պուլամայըզ,
Դըրգ սէնէտէն պէրու իսթիգամէթ ու սատագաթ իւզրէ
եաշայան պիզիմ կիպի իսթիեարլարը, ֆագը ու զարու-
րէթին բէնշէի վտհիեանէսինէ տիւշիւրմէյինիզ... :

Բօտէն. - Ազիզիմ մօսիէօ Տիւբօն, սիզ սիննէն իխ-
թիեար օլմագլա պէրապէր, ազլէն հէնուզ չօճուգ սընըզ.
պու պապտէ տիւշիւնիւնիւզ... վէ սէքիզ կիւնէ գատար
պանա ճէվապ վէրինիզ... :

Տիւբօն. - Ա'հ, էֆէնտիմ'... մէրհամէթ իտինիզ...
լութֆ պույուրընըզ... :

Մէրգուման իքի իսթիեար արասընտա ճէրէեան ի-
տէն պու մուհավէրէ' շամաթէթէնկիզ պիր սէտանըն թէ-
էսիրիլէ պիրտէն պիրէ գաթ' օլունուպ, պու սէտա այնը
վագթտա տէնիզ գըյըսընըն գայալըզլարընտա տախի
աքսըզգիր օլտու : Զօգ կէյմէքսիզին, էվվէլքի սէտա տա-
հա զիյատէ չիտտէթլէ թէքէրրիւր իյլէտի :

Պունը իշիտիր իշիթմէզ, Տիւբօն այաղա գալգարագ .

— Թօբ սէտասը տըր . . . էվվէ՛թ , էվվէ՛թ . . . Թօբ սէտասը տըր . . . տիւշարը թէհլիքէ օլմուշ պիր սէֆինէ օլմալը տըր քի , եա իմտատ թալէպ իտիյօր վէ եա պիր գըլաղուզ իսթէյօր . - տէտի :

Պու սըրատա , Մ. Տիւբօնըն զէվճէսի տաիրէ գաբուսընտան աճէլէթէն իչէրիյէ կիրէրէք .

— Ազիզիմ , թախթապօշտան՝ պիր վաբօր ըլա տիրէքլէրի հէման պիւթիւն պիւթիւն գըրըլմըշ պիր եհլէքէն կէմիսի կէօրիւնիւյօր . . . տալլալար՝ պունլարը գարայա տօղրու սիւրիւյօրլար . եհլէքէն կէմիսի թէհլիքէտէ պուլըն տըղընը անլաթմագ իւզրէ Թօբ աթմագտա տըր . . . զէվալլը կէմի մահվ օլաճագ . . . չարէի սէլամէթ եօգ տուր . - տէտի :

Տիւբօն . - (Շապգասընը ալարագ վէ տըշարը չըգմաղա հաղըրլանարագ .) Աման եա՛ Րապպի , պու բէք տէհչէթլի շէյ . . . գազազէտէ պիր կէմինին զարգ օլմասընը կէօրմէքտէ՝ մուալէնէթինէ եթիշէմէմէ՛ք . . .

Րօտէն . - Պու սէֆինէլէրէ աճապա հիշ պիր մուալէնէթ իտիլէմէզ մի . . . :

Տիւբօն . - Մուալէնէթ մի . . . էկէր տալլալար պու ճէսիմ վէ եիւքսէք գայալար իւզէրինէ աթարլար իսէ , հիշ պիր գուվլէի պէշէրիյեհ անլէրի գուրթարմաղա մուգթէտիր օլամազ . թէսավլի լէյլ ու նէհարտան պէրու , պու սէվահիլտէ իքի կէմի մահվ օլտու :

Րօտէն . - Իքի կէմի մահվ մը օլտու . . . նուֆուս վէ համուլէլէրիլէ մի . . . :

Տիւբօն . - Էվվէթ , էֆէնտիմ :

Րօտէն . - Էօյլէ իսէ պու բէք տէհչէթլի շէյ տիր :

Տիւբօն . - (Ջէվճէսինէ խիթապէն .) Թէհսսիւֆ իտէրիմ քի , պէօյլէ պիր ֆուրթուհա էսնասընտա եօլճըլարը գուրթարմագ իչուն բէք ազ իւմիտ վար տըր . հալ պու քի , օյալանմաղա կէլմէզ . պէն չիմտի չիֆթլիյին ատէմ

լէրիլէ պէրապէր տէնիղ գըյըսընա էնիպ օ պէտպախթ-
լարտան պաղըսընը գուրթարմաղա չալըչաճաղըմ. սէն տէ,
պիր գաչ օտատա աթէշ եագտըր, չամաչըրլար, էլպիսէ-
լէր վէ գուվվէթ վերիճի իլաճլար հաղըրլա'թ . . . : Հէր
նէ գատար ճան գուրթարապիլէճէ յիմիզի իւմիտ իթմէյօր
խսմտէ, նիհայէթ պիր քէրրէ թէճըրիւպէ իթմէլիյիղ . . . :
Մ. Բօտէն, սիղ տէ պէնիմէ պիրլիքտէ կէլիւրմի սինիղ :

Բօտէն. - (Փուրթուռնա իլէ բէնչէլէշմէք ֆիքրինտէն
պիլէ կէշմէզ օլտըղընտան.) Էկէր սիղէ պիր կէօնա մու-
ավէնէթտէ պուլընապիլսէ իտիմ, պիրլիքտէ կէլմէքլիյի
վազիֆէ ատտ իտէր իտիմ. լաքին սիննիմ վէ զաաֆը վի-
ճուտըմ արզումա մանի օլմագտա տըրլար. բէճա իտէրիմ,
զէվճէնիղ՝ Եշէլ օրսըն նէրէտէ պուլընտըղընը պանա
կէօթէրսին քի, պէն տէ արատըղըմ շէյլէրի ալըպ տէր-
հալ Բարիսէ ավտէթ իտէյիմ. զիրա բէք միւսթաճէլ իշ-
լէրիմ վար :

Տիւբօն. - Պաշ իւսթիւնէ, էֆէնտիմ. Գաթէրին չիմ-
տի սիզի օրայա կէօթիւրիւր. (Պէսլէմէյէ խիթապէն.)
Հայտի կիթ տէ, պէօյիւք չանը չալտըր վէ սէօյլէ քի,
չիֆթլիյին պիւթիւն ատէմլէրի, իբլէր վէ սըրըզլար ըլա
պէրապէր տէնիղ գըյըսընտա պէնի կէլիպ պուլսուռնլար.
Իշթէ պէն կիտիյօրըմ :

Գաթէրին. - Կիթ տօսթուլմ, պիչարէլէրի գուրթար-
մաղա սավաշ, վէ ֆագաթ հայաթընը թէհլիքէյէ գօյմա . . . :

Տիւբօն. - Էօյլէ իսէ, կէլ պէնի պուս էյլէ քի, սայ
ու զայրէթիմ սէմէրէսիզ գալմասըն վէ Խօլճըլարըն պիր
գաշընը օլսուռն գուրթարապիլէյիմ :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ Մ. Տիւբօն օտա գաբու-
սընտան տըչարըյա չըգտըր, վէ « Չաբուգ . . . չաբուգ
. . . պէլքի տէ սէֆինէլէրին պիր թախթասը պիլէ գալ-
մամըշ տըր . » տէյու հայգըրարագ նապէտիտ օլտու :

Բօտէն. - (Փիւթուրսըղըղընը ասլա զաիպ իթմէքսի-

զին Գաթէրինէ միւթէվէճճիհէն .) Ազիզէմ մատամ Տիւ-
բօն , պէնի լուծֆէն եւել Խոյա կէօթիւրիւր միսինիզ :

Գաթէրին . - Պաշ իւսթիւնէ էֆէնտիւմ , արգամ սըրա
կէլինիզ . - տէտի :

Պիշարէ գատըն պու սէօզիւ սէօյլէտիյի սըրատա , կէօ-
պիւնտէ բէյտա օլմըշ օլան պիր եաշ գաթրէսինի սիւտի .
մէզպուրէ , գօճասընըն ճէսարէթ վէ ճիւրէթինի լանա
պիւտիյինտէն , պաշգալարընըն հայաթընը գուրթարտըզը
սըրատա , քէնտի պաշընա պիր ֆէլաքէթ կէթիւրմէսին
տէյու գօրգուպ տիթրէյօրտու :

2

Ֆ Ո Ւ Ր Թ Ո Ւ Ն Ա

Սաթհը տէրեա զայէթ տէհչէթնիւմա պիր մէնզա-
րէ իրայէ իտիյօրտու . . . : Գօյու եէլիւ ընկինտէ վէ պէ-
յազ քէօթիւքլէրլէ մուհաթ օլան տալալար , կեահ գուպ-
պէի սէմայա գատար եիւքսէլմէքտէ վէ կեահ տախի գաա-
րը տէրեա իլէ եէքսան օլարագ , միւնթէհաի ուֆուգտա
մէշհուտ օլան գըրմըզըմսը պիր զըյայա աքսէնտազ օլ-
մագտա ըտըլար :

Ասիւմանտա իտէ , գաթրան կիպի սիլահ պըլլուլթլար
թէրաքիւմ իթմիշ օլուպ , պունլարտան պազըլարը ըուզ-
կեարըն շիտտէթի հուպուպընտան սիւրիւլէրէք , պու
գուպպէի սիլահֆամ ալթընտա պիրի պիրինի թագիպ իթ-
մէքտէ իտիլէր :

Մէվսիմի շիթանըն հարարէթսիզ վէ սօլղուն կիւնէ-
շէ , սիլահ պըլլուլթլար ալթընտա հէր նէ գատար իս-

Թիֆա իթմիշ իտի իսէ տէ , պու սըրատա եավաշ եավաշ արզը տիտար իտէրէք , ֆուրթունալը տէնիզէ մաիւլէն նէշրի էնվար իթմէյէ , վէ տաղլար կիպի տալղալարըն չէֆֆաֆ թէբէլէրինի եէր , եէր եուտըղլամաղա պաշլատը :

Դար պէյազըղընտա պիր քէօթիւք եըղընթըսը , պու թէհլիքէլի սէվահլիլ իհաթա իթմիշ օլան գայալարըն իւզէրինտէ գայնամագտա վէ գասըրղա կիպի տէօնմէքտէ իտի :

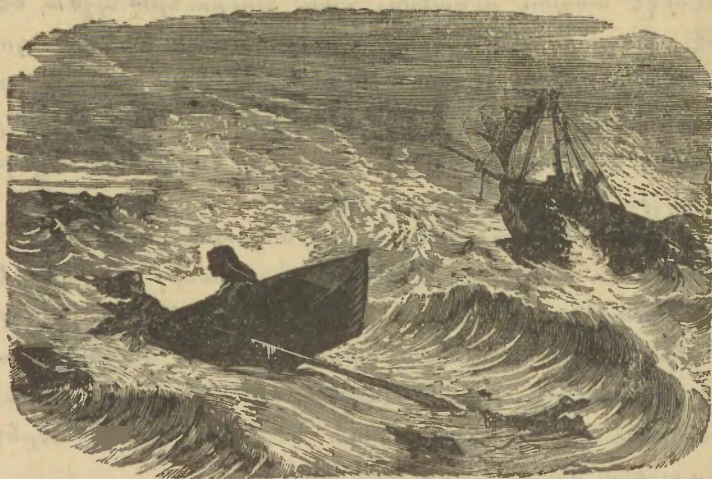
Ուզագտա , ճէսիմ գայալարտան միւթէչէքքիլ վէ տէնիզէ տօղրու ուզանմըշ պիր պուրունըն օրթա եէրինտէ , Դարտօվիլին գօնաղը պուլընմագտա օլուպ , պունըն ճամլարը զըյաի չէմսին թէհսիրիլէ բարըլ բարըլ բարլա մագտա , վէ թուղլա տիվարլարըյլա գարա մէրմէրտէն մամուլ քէմէրլէրի տախի գուպպէի ասիւման ալթընտա տիքիլիպ տուրմագտա ըտըլար :

Հէման պիւս պիւթին խարապ օլմըշ օլան ճէսիմ պիր սէֆինէ , գըրըգ տիրէքլէրինէ պաղլամըշ օլտըղը եէլքէն բարլալարընըն իանէսիլլէ հարէքէթ իթմէքտէ , վէ ըուզ-կեարըն վէ տալղալարըն չիտտէթինտէն սահլիլ տօղրու կէլմէքտէ իտի . իշպու սէֆինէ , կեահ տալղալարըն թէբէլէրինէ գատար չըգմագտա վէ կեահ տախի տէրեանըն գաարընա գատար ինմէքտէ իտի :

Նակէհան , չիմչէք կիպի պիր բարըլթը կէօթիւլտիւ . . . պունը միւթէագըպ , ֆուրթունանըն վէլվէլէի տէհչէթինթիմասը արասընտա անճագ իչիտիլէպիլիր պիր սէտա զուհուր իլլէտի . . . Պու սէտա թօք բաթլամասը սէտասը օլուպ , տէնիզին ազղըն տալղալարը թէհսիրիլլէ գարայա տօղրու կէլմէքտէ օլան վէ արթըգ իւմիտի սէլամէթի գալմամըշ պուլընան սէֆինէի մէզքիւրէնին՝ թէհլիքէտէ պուլընտըղընը իյմա իշուն սօն տէֆա կէօսթէրտիլի իշարէթ իտի :

Պու էսնատէ , սիյահ տիւմանլար արասընտա հէման

ղախ պօլմուշ օլան պիր վարօր կէօրիւնտիւ քի, պու տա շարգտան զարպա տօղրու իւերիւմէքտէ վէ սահիլտէն քէնտիսինի ուղագ թութմագ իչուն սօն տէրէճէ սայ ու զայրէթ կէօսթէրմէքտէ իտի. տէնիզ գըյըսընըն ճէսիմ գայալարը պու վարօրըն սօլ թարաֆընտա գալմըշ ըտը ճիրէքտէն խալի օլան սէֆինէ իսէ, ըուղկեարըն վէ ազըն տընըն թահրիքիյլէ տէնիզ գըյըսընա տօղրու կէլմէքտէ օլուպ, վարօրըն էօնիւնտէն կէշմէք մէճպուրիյեթինտէ պուլունըյօրտու :

Նակէհան, չիտտէթլի պիր ըուղկեար՝ վարօրը պիր թարաֆա տօղրու եաթըրըպ, ազըն պիր տալղա տախի անըն կիւվէրթէսինի գաբլատը. պունըն իւղէրինէ, վարօրըն օճաղը տէվրիլիպ տավլումպաղը բարչալանտը վէ մաքինանըն չարիւլարընտան պիրիսի տէ գուլլանըլմայաճագ պիր հալէ կէլտի... Պու սըրատա, պիր իքինճի տալղա էվլէքթինտէն տահա զիյատէ չիտտէթլի վարօրըն իւղէրինէ հիւճիւմ իտիպ, օ տէրէճէ սագաթլատը քի, աբթըգ տիւմէն գուլլանըլամաղ օլարագ, իւշ տիրէքլի կէմի կիպի գարայա տօղրու կէլմէյէ պաշլատը :

Եկեքէն կէմիսի իսէ, գայալարտան ուզագ պուլուն-
մագլա պէրապէր, լուզկեարն վէ տալլալարն շիտտէ-
թինէ վաբօրտան զիյատէ մաղլուպ օլտըղընտան, սէյր ու
հարէքէթի իշթիտատ իթմէքտէ վէ վաբօրտան տահա զիյա-
տէ եօլ ալմագտա ըտը. չօգ կէչմէքսիղին, պու իքի սէֆինէ
պիրի պիրինէ օ գատար թէգարրուպ իթտիլէր քի, պիր մու-
սատէմէ վուզ ուընտան սօն տէրէճէ գօրգըլմաղա պաշլատը.
պու տա՝ մուհագգագ իւլ վուգու պիր գազաի պահրինին
տէհչէթինէ մունզամմ օլան եէնի պիր թէհլիքէ իտի:

Իւշ տիրէքի կէմի Պլա-իւլ (սև արծիւ) նամընտա
պիր ինկիլիզ սէֆինէսի օլուպ, Պահրը Ահմէր թարիգի վէ
Բեյթէր վաբօրըյա Հինտիսթան վէ ճավատան Սիւէյիշէ
կէմիշ օլան, վէ պատէհու իսկէնտէրիյէտէն պու սէֆի-
նէյէ ըաքիպ օլմուշ պուլընան եօլըլարը համիլէն, իսկէն-
տէրիյէտէն կէլմէքտէ իտի: Պլա-իւլ ճիպրալթար պօղազըն-
տան չըգտըգտան սօնրա, Ասօր ատալարընա ուղրամըշ վէ
օրատան Բօրթսմութա կիթմէք իւզրէ եօլա չըգըպ, Մանշ
տէնիղինտէ հիւքմֆէրմա պուլընան շիմայը զարպի ըուզ-
կեսըլարընա թուլթըլմըշ ըտը:

Վաբօր իսէ, կիյեօթ թէյլ նամընտա պիր սէֆինէ օլուպ,
Էլպա թարիգիյլէ Ալմանիատան կէլմէքտէ վէ Համպուրկ
էօնիւնտէն կէշտիքտէն սօնրա, Հավրա տօղրու կիթմէքտէ
իտի:

Պու իքի սէֆինէ, թէլաթիւմի տէրեա թէէսիրիյլէ
եիւքսէլիպ ալալմագտա, վէ կէրէք ֆուրթունանըն վէ
կէրէք ազընտընըն շիտտէթինտէն սիւրիւլմէքտէ օլտըղըն-
տան, զայէթ տէհչէթլի պիր սիւրաթլա գայալարա տօղ-
րու իլէրիլէմէքտէ իտիլէր: Հէր իքիսինին տէ կիւվէրթէսի
տէհչէթպախշ պիր թէմաշա իրայէ իտիյօրտու: Պիլճիւմլէ
եօլըլարըն էօլիւմիւ մուհագգագ կէօրիւնմէքտէ իտի. տէ-
նիղին ազըն տալլալարը իսէ, սահիլտէքի ճէսիմ վէ սիվրի
գայալարա չարընարագ բարչալանմագտա ըտը:

Պլատոնի կէմիսինին գաբտանը , կէմինին գըշընտա տուր-
մըշ վէ գըրըգ պիր տիրէյէ տայանմըշ օլարագ , պու տէհ-
չէթլի սաաթտա պիլէ , պիր ազմը ճէսուրանէ իլէ
սօն էմրլէրինի վէրմէքտէ իտի : Տալղալար , վաբօրա մէր-
պութ օլան սանտալլարը գաբըպ կէօթիւրմիւշ օլտըզլարըն
տան , անլէրի տէնիզէ ինտիրիպ գարայա չըգմագ իւմիտի
տէ մահվ օլմըշ ըտը . պու պէտպախթ եօլճըլար իշուն
եէկեանէ պիր իւմիտ մէվճուտ ըտը ըսա տա , պու տա բէք
զաիֆ պիր չէյ իտի . չէօյլէ քի , էկէր սէֆինէ՝ տէնիզ գը-
յըսընտաքի գայալար իւզէրինէ տիւշտիւյիւ սըրատա , պիր-
տէհ պիրէ բարչալանմագսա , պիր հալաթ վասըթաուրլա
գարա իլէ կէմի արասընտա պիր նէվ իխթիլաթ բէյտա
օլունապիլի իտի . պու թէչէպպիւս ղայէթ թէհլիքէլի
պիր թէչէպպիւս իտի իսէ տէ , պունճա աֆէթզէտէկեանըն
սէլամէթի նէֆսի իշուն էբէյիճէ պիր իւմիտ սայըլապիլի
իտի :

Կէմինին կիւվէրթէսի եօլճըլարլա մալամալ օլուպ ,
պունլարըն ավաղէի տէհչէթէնկիզի , օրատա հիւքմֆէրմա
պուլընան գարըշըգըզ վէ գարղաշալըղա մունղամմ օլա-
րագ , ինսանըն տէհչէթինի պիր գաթ տահա արթըրմագ-
տա ըտը : Պու եօլճըլարտան պազըլարը , նէ եաբաճագ-
լարընը շաշըրարագ վէ սէրէն տիրէքլէրինին հալաթլարընա
սարըլմըշ օլարագ , քէմալը տէհչէթլէ էօլիւմէ պէքլէ-
մէքտէ վէ պազըլարը տախի , եէս ու նէվմիտի սաիգասըլլա
էլլէրինի օղուշտըրըպ վէ տէհչէթլի պէտտուալար օ-
գույըպ կիւվէրթէնին իւզէրինտէ եուվարլանմագ տա ը-
տըլար :

Տիկէր պիր թարաֆտա , գատընլարըն պիր թագըմը
տիզ չէօքմիւշ օլարագ տուա իթմէքտէ , վէ պիր թագըմը
տախի կիւյա էճէլին գօրգունճ չէհրէսինի կէօրմէմէք ի-
շուն էլլէրիլէ եիւզլէրինի գաբամագտա իտիլէր . պէնզի
պիւս պիւթիւն սօլմըշ օլան պիր կէնճ գատըն , էլինտէ պու-

լնան ճիկերբարեսինի պաղրընա պասմագտա վէ պիր թաի-
ֆէտէն տիկէրինէ միւրաճաթ իտիպ, չոճուղընն թախլիտի-
նի հէր. քիմ տէրէօհտէ իտէրսէ, պիր քէսէ ալթուն իլէ միւ-
ճէվհէրաթը մէվճուտէսինի վէրմէքլիյի թէքլիֆ իյլէմէքտէ
իտի :

Պու նիտալէր, գարըշըգլըգլար վէ աղլայըշլար, թաի-
ֆէլէրին սաքինանէ վէ ֆագաթ մահզունանէ թէսլիմիյ-
եթլէրիյլէ բէք մուխալիֆ տիւշիւյօրտու : Պունլար, տէհ-
շէթլի պիր թէհլիքէնին գարիպ իւղ զուհուր օլտըղընը ան-
լամըշ օլտըգլարընտան, իշլէրինտէն պաղըլարը լիպաս-
լարընըն պիր դըսմընը չըգարարագ տալղալարըն էլինտէն
գուրթըլմագ իւղրէ սօն պիր թէճրիւպէ իճրա իթմէք զէ-
մանընա պէքլէմէքտէ, վէ պիր թագըմը տախի, պիր կէօ-
նա իւմիտի սէլամէթ գալմամըշ օլտըղընտան մէյուս օլա-
րագ, էճէլէ գարըշ սօն տէրէճէ ֆիւթուրսըղըգ կէօս-
թէրմէքտէ իտիլէր : Վէլհասըլ, կէմինին հէր թարաֆըն-
տա, տէհշէթ ու մէյուսիյեթի սաիգասըլլա ղայէթ միւ-
էսիր հալլէր միւշահէտէ օլունմագտա ըտը :

Թագրիպէն օն սէքիզ եիկիրմի եաշլարընտա, սիյահ
վէ բարլագ սաշլը, պագըր լէնկլի վէ ֆէվգ էլ ատէ կիւ-
ղէլ պիր տէլի գանլը, պէօյիւք թէհլիքէլէրէ մուգավէմէթ
իթմիշ օլան ատէմլէրէ մախսուս պիր սիւքիւնէթլէ իշպու-
մէնզարէի էլէմպախշայը թէմաշա իթմէքտէ իտի : Մէր-
գում՝ սիյահ պիր մանթօյա պիւրիւնմիւշ վէ սըրթընը
կէմինին կիւվէրթէսի էթրաֆընտաքի մէթէրիսէ տայաթ-
մըշ վէ այագլարընը տախի գըրըգ սէրէն տիրէքլէրինտէն
պիրինէ ուզաթմըշ տուրմագտա ըտը :

Պու սըրատա, ճիկերբարէսի գուճաղընտա վէ ալ-
թուն քէսէսի էլինտէ օլարագ պիր գաշ թաիֆէյէ միւ-
րաճաթ իթմիշ վէ լաքին հէքսինտէն տէ ճէվապը ըէտտ
պլմըշ օլան պիշարէ վալիտէ, պղւ կիւղէլ տէլիգանլըյը
կէօըիւք կէօրմէզ, այագլարընա գաբանդը վէ նագապի-

ի թարիֆ պիր մեհուսիյեթլէ ճիկէրբարէսինի տէլիգան-
լըյա ուղաթտը . . . : Տէլի գանլը , չօճուղը ալտըգտան
սօնրա , տէնիզին ճէսիմ տալլալարընը կէօսթէրէրէք պա-
շընը քէմալը հիւզն ու թէէսսիւրլէ սալլամաղա պաշլատը . . .
լաքին թէշվիգամիզ պիր իշարէթլէ , չօճուղը գուրթարմագ-
լըղը թէճըիւպէ իտէճէյինի տէ վատ իթտի . . . : Պունըն
իւզէրինէ , կէնճ գատըն սօն տէրէճէ մէսէրրէթ վէ պէշա-
շէթ իպրազ իտէրէք , կէօզ եաշլարըյլա մէրգոււմ տէլի
գանլընըն էլլէրինի ըալաթմաղա պաշլատը :

Պիր ազ պէրիտէ տախի , տիկէր պիր եօլճու պուլըն-
մագտա օլուպ , պունուլն կէօզլէրի իսէ չէֆգաթ ու մէր-
համէթ նուրըյլա բարլամագտա ըտը : Մէրգոււմ , անճագ-
եհկիրմի պէշ եաշընտա պիր տէլիգանլը օլուպ , ուզուն
վէ գըվըրճըզ սաշլարը՝ մէլէք չէհրէսի գատար սաֆվէթ-
նիւմա օլան չէհրէսի իւզէրինտէ տալլալանմագտա ըտը :
Սիյահ պիր բաբազ գաֆթանը կիյինմիշ վէ պօյնընա տա-
խի պէյազ պիր ըահիպ եագալըղը թագմըշ իտի : Պու մէ-
լէքչէհրէ տէլիգանլը՝ տիւշարը եէս ու նէվմիտի օլմուշ օ-
լանլարը աճըմագտա օլտըղընտան , պիրինի պըրագըպ տի-
կէրինէ կիթմէքտէ , վէ հէր պիրիսինէ իւմիտպախշ վէ տին-
տարանէ սէօզլէր սէօյլէմէքտէ իտի : Պազըլարընը թէսէլլի
վէ պազըլարընը տա թէշճի՝ իթմէքտէ օլան պու տէլիգան-
լը , օ տէրէճէ լէթաֆէթ , չէֆագաթ վէ սիւքիւնէթ կէօս-
թէրմէքտէ իտի քի , անըն շու հալինի կէօրէնլէր , պիւթիւն
սէֆինէ խալգընը կիրիֆթարը եէս ու մաթէմ գըլան պու
թէհլիքէի ազիմէտէն քէնտիսինի էմին վէ միւսթաղնի զանն
իտէճէքլէր իտի :

Մէրգոււմըն ճալիպ վէ մէլէքեանէ սիմասընտա , սօն
տէրէճէ ֆիւթուրսըզլըզ , մէթանէթ վէ հէր տիւրլիւ միւ-
թալաաթը տիւնեքվիյեթտէն արի պիր տիյանէթ էսէրի մէշ-
հուտ ըտը . արա սըրա , սատագաթ , մուհապպէթ
վէ պէշաշէթլէ բարլամագտա օլան իրի մաի կէօզլէրինի

սէմայա տօղրու գալտըրմագտա , վէ շէֆագաթ սահիպի պիր ատէմին սայըր պիրատէրլէրի հագգընտա ֆէտա-
քեարլըգ կէօսթէրմէսինէ վէ անլէրի էճէլ բէնչէսինտէն
գուրթարամազսա պիլէ , սէմայը կէօսթէրէրէք անլէրլէ
պիրլիքտէ էօլմէսինէ միւսաիտ օլան պէօյլէ պիր ֆէլա-
քէթէ տիւշիւրմիւշ օլմասընտան տօլայը , կիւյա ճէնա-
պը Հագգա թէշէքքիւր իթմէքտէ իտի Խիւլասաի
քէլամ , մերգոււմը կէօրէնլէր , թաղեիւրի նագապիլ պիր
հիւքմի գազանըն թէէսիրաթընը թատիլ իթմէք իշուն ճէ-
նապը Խալիգ թարաֆընտան կէօնտէրիւմիշ պիր մէլէք զանն
իտէճէքլէր իտի

Լաքին , հէր շէյ պէյնինտէ պիրէր զարիպ զլտտիյէթ
մէվճուս օլտըղը կիպի , պու մէլէքսիմա տէլիգանլընըն
պիր ազ պէրիսինտէ տաիսի , տիկէր պիր եօլճու պուլըն-
մագտա ըտը քի , պուլըն շէքլ ու սիմասը շէյթանը անտը-
րաճագ գատար տէհչէթէնկիզ իտի :

Պու ատէմ , պիր ճէսարէթի քիւսթախանէ իլէ կէմի-
նին պաշ թարաֆընտաքի սէրէն տիրէքլէրինտէն պիրինին
իւզէրինէ օթուրմըշ վէ պիր իք բարչասընըն ուճընտան տա-
խի սըգը սըգըյա թուրթմըշ օլտըղը հալտէ , կիւվէրթէ իւ-
զէրինտէ ճէրէյան իտէն հալլէրի պիր սիւքիւնէթի պի ֆիւ-
թուրանէ իլէ սէյր ու թէմաշա իթմէքտէ իտի :

Պէյազ պիր ատէմ իլէ Հինտլի պիր գատընտան միւ-
թէվէլլիտ մէլէզլէրէ մախսուս օլան սարը վէ տօնուգ ալ-
նընտա , վահշիյանէ վէ գօրգունճ պիր մէսէրրէթ բարլա-
մագտա ըտը . պու ատէմ , պէզտէն մամուլ պիր կէօմ-
լէք իլէ պիր տէ տիզլիք կիյինմիշ օլուպ , պօյնընտան տա-
խի , ապէրլէրին՝ ըուխսաթնամէլէրինի սագլամագ իւզրէ՝
գուլլանտըզլարը իւսթիւվանի թէնէքէյէ միւշապիհ պիր
թէնէքէ ասմըշ ըտը :

Իւշ աիրէքլի կէմի , պիր թարաֆտան գայալար իւ-
զէրինէ տիւշիւպ բարչալանմագ վէ տիկէր թարաֆտան ի-

սէ վաբօր իլէ չարբըշմադ թէհիքէսինէ տիւշմիւշ օլ-
մաղլէ, մէրգոււմ հօլճու պու հալի կէօրտիւքճէ, մէսէր-
րէթի շէյթանէթ քեարանէսի տահա զիյատէ արթմագտա
վէ զանն իտէրսին քի, վահշիյանէ պիր ոսպրսըղըզլա մահվ
ու խարապիյէթ տագըզասընը թա՛ճիլ իթմէքտէ իտի :
Հաթթա մէրգոււմ, սէֆինէ խալգընըն ըզտըրապաթընը ,
խէվֆ ու տէհշէթինի վէ մէհուսիյէթինի թէմաշա իթմէք-
լէ, էօյլէ պիր սէվինճ տույմագտա ըտըքի, անըն պու
հալինի կէօրէն՝ պարպար մէմլէքէթլէրտէ ճինայաթ վէ
մուդաթէլաթա ըիյասէթ իտէն իլահլարտան պիրլինին պիր
մէմուրը զանն իտէճէք իտի :

Չօգ կէշմէքսիզին, Պլա-Լիւ կէմիսի՝ բուզկեարըն վէ
տալլալարըն սէվգիլլէ, Կիյոմ-Թէլ վաբօրընա օ գատար
թէգարըրուպ իթտիքի, իւշ տիրէքլինին հօլճուլարը՝ վա-

բօրըն կիւ վերթէսի իւզերինտէ թէճէմիւ՝ իթմիչ օլան պի-
շարէլէրի ֆէրգ իտէպիլմէքտէ իտիլէր : Տիրէքլէրի գը-
րըմըչ օլան վաբօրըն եօլճըլարընըն մըգտարը , պօղու-
լա պօղուլա ազալմաղա եիւզ թուլթմըչ ըտը . ղերա
տաղլար գատար տաղլուլար վաբօրուն տաղլումպագընը
կէօթիւրտիւքտէն վէ մաքինասընըն պիր չարիւնը բար-
չալատըգտան սօնրա , քիւբէչթէսինի տէ սէօքիւպ կէօ-
թիւրմիւլ օլարգլարընտան , աչըլան կէնիւլ տէլիքտէն սու-
լաեէնգաթի իչէրիյէ կիրմէքտէ վէ մուգավէմէթի ղայրը
գապիլ պիր շիտտէթլէ կէմինին կիւ վերթէսինի սիւքիւ-
րիւպ հէր . տէֆասընտա պիր գաչ պիչարէյի ալըպ կէօ-
թիւրմէքտէ իտի :

Դազաղէտէկեանը մէրգուման արասընտա , պիր խայլը
պիչարէլէր տահա մէվճուտ օլուպ , պունլար տաղլալարըն
հիւճիւմինտէն գուրթ ուլմագլա պէրապէր , գայալար իւ-
զերինտէ բարչալանմագ վէ եա իքի սէֆինէնին գարիպ իւլ
վուգու օլան մուսատէմէսի ալթընտա էգիլմէք թէհիւքէ-
սինէ տիւլմիւլէր իտի : Պունլար , հէբսինտէն ղիյատէ մէր-
համէթէ չայան ըտըլար :

Կէմինին գըչ թարաֆընտա , աչըն սաչտան խալի , գըր
վէ ուզուն պըլըլը ճէսուր պիր իթթիւտար կէօրիւլմէքտէ
օլուպ , մէրգումպիր հալաթըն ուճընը պէլինէ տօլամըչ վէ
պու սուրէթլէ սըզը սըգըլա քէնտիսինի կէմի կիւքէչթէսի-
նէ պաղլումըչ ըտը . իքի գօլլարը աբասընտա տախի իքի գըզ-
ճըզազ պուլքնմագտա օլուպ , պունլարը պիր մուհապպէթի
բէտէրանէ իլէ տէրաղուլ իթմէքտէ իտի : Պու կէնճ գըզ-
լար անճագ օն պէչ օն ալթը եաչընտա չօճուգլար օլուպ ,
կէյիք տէրիսինտէն մամուլ պէօյիւք պիր քիւրքէ պիւ-
րիւնմիւլ իտիլէր . . . : Իրի պիր քէօբէք տախի , իւ-
զերինտէն սուլար ագմագտա օլտըլը հալտէ , այաղլարը
ալթընտա տուրմագտա , վէ սէֆինէյէ հիւճիւմ իտէն տալ-
ղալարա գարչը քէմալը շիտտէթլէ հավլամագտա ըտը :

Իխթիսարըն գօլլարը արասընտա պուլընան պու մինի մինի չօճուզլար , պիրի պիրինէ սարըլմը Օլտըզլարը ճիհէթլէ , կէօզլէրինի՝ խէվֆ ու տէհչէթ սաիգասըյլա էթրաֆա աթֆ իտէճէք եէրտէ , սէմայա սօղրու գալտըրմը , վէ պիր իթմինանը սաֆտիլանէ իլէ պիր գուվլէի մանէվիյիէ . նին քէնտիլէրինի գուրթարմասընա պէքլէմէքտէ պուլլընմը ըտըլար :

Նակէհան , ֆուրթունանըն վէլվէլէի վահչէթէնկիդի արասընտա , հէր իքի սէֆինէնին կիւվէրթէսինտէն պիր ա . վազէի տէհչէթինթիմա իչիտիլտի : Վաբօր՝ իքի տալղանըն արասընա պաթտըղը սըրատա , եան թարաֆը իւչ տիրէքլինին պաշընա թէսատիւֆ իթմիչ վէ իւչ տիրէքլի տախի ճէսիմ պիր տալղանըն թահրիքիյլէ ֆէվզ էլ ատէ եիւքսէլէրէք , Կէյեօթիւլէ չարբմազտան էվվէլ անըն իւզէրինէ չըգմը ըտը . . . :

Պազէն էօյլէ տէհչէթլի մէնզարէլէր վար տըր քի , թարիֆինտէն գալ ու գալէմ աճիզ գալըր . զիրա օ տէհչէթին տէրէճէսինի թային իտէճէք քէլիմէլէրի պուլամազ . լաքին ֆիքը գատար սէրի իւլ ճէրէյան օլան պաղը ֆէլաքէթլէրին հիյնի վուգուընտա՝ ինսան չօգ տէֆա օ տէրէճէ սիւրաթլը մէնզարէլէրէ թէսատիւֆ իտէր քի , պիր շիմէք ըչըղըյլա կէօրմիւչ շէյլէր զանն իտէր :

Պլա-Իլէ կէմիսի , տալղալարըն սէվգիյլէ եիւքսէլէրէք Կէյեօթիւլ վաբօրընըն իւզէրինէ տիւչէճէյի սըրատա , մէլէքչէհրէ վէ գումիսլ սաչլը տէրի գանլը տախի , եէլքէն կէմիսինին պաշ թարաֆընտա տուրմագտա վէ տալղալարըն հիւճիւմինէ գուրպան կիտէն պիչարէլէրի գուրթարմագ իւզրէ տէնիզէ աթըլմաղա հազըր վէ ամատէ պուլլընմագտա ըտը . . . :

Նակէհան , պուլլընտըղը եիւքսէքլիքտէն վաբօրա աթֆը նիկեան իտիպ իքի կիւզէլ գըզճըզաղը կէօրաիւ քի , գօլլարընը պիր թավըր միւսթէրհիմանէ իլէ քէնտիսինէ

տողրու ուղածմը վէ զանն իտէրսին քի քէնտիսինի թա-
նըլարագ պիր հայրէթի տինտարանէ իլէ անա պագմագ-
տա պուլընմը ըտըլար :

Փուրթունանըն սէտաի վահչէթէտասը , վէ հէր իքի
սէֆինէտէ հիւքմֆէրմա պուլընան տէհչէթ վէ պուհրան
արասընտա , պու իւչ պիչարէնին պագըլը պիր սանիյէ
գատար եէքտիկէրինէ թէսատիւֆ իթտի . . . : Պունըն
իւզէրինէ , տէլի գանլընըն չէհրէի մէլէքեանէսի նակէհա-
նի պիր չէֆագաթլա բարլամագա պաշլատը . իքի գըզը-
ղաղ ըսա , էլլէրինի պիրի պիրինէ գաւուշարմըլ օլտըգ-
լարը հաւտէ , կիւյա պէքլէմէքտէ օլտըգլարը գուրթարը-
ճըլը կէօրմիւշէր կիպի , քէնտիսինտէն իսթիմտատ իթ-
մէքտէ իտիլէր . . . :

Գըր պըյըգլը իթիեարա կէլինճէ , պիչարէ առէմ ,
վաբօրըն քէնարընտաքի գաբլամալարտան պիրինին տէվ-
րիլմէսիլէ եուվարլանըպ եէրէ սէրիլմիշ վէ օրատա գալ-
մըլ ըտը :

Զօգ կէչմէքսիզին հէր չէյ խիթամ պուլտու ճէսիմ
տալղալարտան միւթէչէքքիլ պլը սու եըղընթըսը , Պէ-
իլ կէմիսինի քէմալը շիտտէթլէ Կէյ-թէլլվաբօրընըն իւ-
զէրինէ աթտը :

Պիրի պիրինէ չարբըլարագ զարգ ու խարապ օլմուշ
օլան պու իքի սէֆինէնին չաթըրտը սէտալարընա , եալընըզ
պիր նիտաի տէհչէթինթիմա ինզիմամ իթտի . . . պու տա ,
կիրտապը տէրեա արասընտա մահվ ու հէլաք օլան եիւզ-
լէրճէ պիչարէկեանըն էճէլ վէ ճան չէքիլմէք սէտասը
իտի . . . : Պունտան սօնրա հէր չէյ նապէտիտ օլտու . . . :

Պիր գաշ տագըգա սօնրա , քէմալը շիտտէթլէ հիւք-
միւնիւ սիւրմէքտէ օլան ֆուրթունանըն կեահ եիւքսէք
վէ կեահ ալչագ տալղալարը արասընտա , կէմի բարչալա-
րըլա պաղը աֆէթղէտէկեանըն սօլուգ վէ մաղմուլ չէհ-
րէլէրի կէօրիւլտիւ քի , պունշար՝ գայալարա չարբմագտա

օլան տալիլարըն հիւճիւմիւնտէն բարա բարչա օլմագ թէհլիքէսինէ պագ մաագըզըն, սահիլէ թէգարուպ իթմէյէ չապալամագտա ըտըլար :

3

Գ Ա Ձ Ա Ձ Է Տ Է Լ Է Ր

Մ. Տիւբօն, մուհագգագ իւլ վուգու՝ օլան ֆէլաքէթտէն սալիմէն գուրթըլապիլէճէք եօլճըլարըն իմտա. տընա եէթիչմէք իւզրէ տէնիզ գըյըսընա կիթտիյի սըրա. տա, Մ. Բօտէն տախի, մատամ՝ Տիւբօնըն տէլալէթիյլէ Եւլէ օպյա կիտիպ Բարիսէ կէօթիւրմէյէ մէճպուպ պուն. լընտըզը էչեայը արամաղա պաշլատը :

Մ. Բօտէն, գաղաղէտէլէրի էճէլ բէնչէսինտէն գուր. թարմագ իւզրէ գօնագ խալգընըն սարֆ իթտիքլէլի մէ. սաի վէ ղայրէթէ էհէմիյեթ պիլէ վէրմէքօղիին, մէգ. քիւր օտատա իքի սաաթ գատար վագթ կէչիւտիքտէն օօնրա, Մ. Տիւբօնըն՝ ուզուն պիր տիվանխտնէյէ միւնթէ. հի օլան օտասընա ալտէթ իյլէտի : Ստատան իչէրիյէ կիրտիյինաէ, հիչ քիմնէյի կէօրէմէտի : Գօլընըն ալթըն. տա, Սնթիլ թաթթաընտան մամուլ վէ միւրուրը զէ. մանլա սիյահլանմըչ կիւմիւլ թօգալարլա միւզէյեէն պիր ուֆագ սանտըգ պուլընմագտա ըտը. ըրտէնկօթընը քեա. միլէն տիւլմէլէմէմիչ օլտըզընտան, եան ճէպինէ գօյմըչ օլտըզը գըրմըզը սախթիյանտան մամուլ էվրագ ճըզտանը. նըն ուճը կէօրիւնմէքտէ իտի :

Մ. Բօտէն, պիր գաչ տագըգա գատար թէֆէքքիւ. լաթ ու Կիւլահաղաթ տէրեասընա տալտը. պու սըրա.

տա, գազաղէտէկեան իշուն թէտարիքեալք լազըմէյի իծրա իթմէքլէ մէշղուլ օլան մատամ Տիւբօն, օտա գաւուսընքան իշէրիյէ կիրիպ մէրգուլն թէֆէքքիւրաթ վէ միւթսղաաթընը գաթ' իյլէտի: Մէզպուրէ՝ պէրապէրին տէ պուլընան պիր պէսլէմէյէ միւթէվէճճիհէն:

— Խանընտաքի օտատա աթէշ եագը վէր վէ պու սըճագ շարապը տա օրայա կէօթիւր: Մ. Տիւբօն շիմաի նէրէտէ իսէ կէլիր. — տէտի:

Բօտէն. — Է՛յ, ազիզէմ մատամ, ֆէլաքէթզէտէլէրի գուրթարմաղա իւմիտ վա՞ր մը:

Գաթէրին. — Ա՛հ, էֆէնտիւմ . . . պու պապտէ հէնուլ մալիւմաթըմ եօգ տըր. իքի սաաթա եագըն տըր քի զէվճիմ կիթաի . . . տահա կէլմէտի. վէսվէսէմտէն էօլմէք րատտէսինէ կէլիօրըմ. օ գատար ճէսարէթլի վէ օ գատար թէտպիրսիզ տիր քի, պաշգալարընա մուպէնէթ իթմէք իշուն հայաթընը պիլէ թէհլէքէյէ իլգա իտէր . . . :

Բօտէն. — (Քէնտի քէնտինէ.) Թէտպիրսիզլիք իտէճէք գատար ճէսարէթլի հա՛ . . . պէջյէ պիր ատէմ պէնիւմ իշիմէ կէլմէք . . . :

Գաթէրին. — Նիհայէթ, սըճագ շամաչըրլար վէ գուվ վէթ վէրիճի իլաճլար հազըրլաթտըմ. . . Ալլահ վէրէ տէ պու գատար թէտարիքեալքըմ պօշա կիթմէյէ իտի:

Բօտէն. — Ինչալլահ սայ ու զայրէթինիզ պօշա կիթմէզ, մատամ. սիննիւմ վէ զաաֆը վիճուտըմ՝ զէվճինիզլէ պերլիքտէ կիթմէքլիյիմէ մանի օլտըղընտան տօլայը միւթէէսսիֆ իւմ . . . քէզալիք թէէսսիֆ իտէրիւմ քի, զէվճինիզին զայրէթ ու իգտամաթը նէթիճէքէզիլի մուվաֆֆաքիյէթ օլտըղընտա, քէնտիսինի թէպրիք իտէմէյէճէյիւմ. չուքի Բարիսէ ավտէթ իթմէյէ հէր հալտէ մէճպուրըմ. . . իշէրիւմ օ տէրէճէ միւսթաճէլ տիր քի, պիւթիւն տագըզալարըմ սայըմըշ տըր: Արապամըն պպր.

կիրլէրինի գօշտըրմաղա հիմնէթ իտէրսէնիզ , թէչէքքիւր իտէրիմ :

Գաթէրին . - Պաշ իւսթիւնէ , էֆէնտիմ . . . պու աւ-
զունըզը իճրա իթմէք իւզրէ կիտիպ լազըմ կէլէն էմրլէ-
րի վէրէյիմ :

Րօտէն . - Սֆվ իտէրսինիզ , մատամ , սէօյլէյէ-
ճէք պիր սէօղիւմտահա վար տըր . . . : Սիզ ազլ ու տի-
րայէթ սահիպի վէ նասիհաթընտան իսթիֆատէ օ-
լունուր պիր գատըն սընըզ . . . : Պէնտէնիզ զէվճինիզէ
պիլտիրտիմ քի , շէկէր արզու իտէրսէ պու արազինին միւ-
տիրլիյինտէ գալապիլիր . . . :

Գաթըրին . - Գալապիլէճէ՞ք մի . . . ա՛հ . . . սիզէ
նէ՛ գատար թէչէքքիւր վէ տուա իտէճէյիզ . . . պու
մէմուրիյեթ օլմաղսա . . . իսթիեարլըգ չաղըմըզտա հա-
լիմիզ նէ՞ օլուր . . . :

Րօտէն . - Քէնտիսինի պու մէմուրիյեթտէ իպգա
իթտիրմէք պէնիմ էլիմտէ օլտըղընտան, պու արզուսընը իճ-
րա իտէճէյիմէ նամուսըմ իւզէրինէ եէմին իտէրէք պէ-
յան իյլէտիմ . ֆագաթ . . . մուգապէլէթէն . . . իքի
ճիւզի չարթլար տէրմիյան իթտիմ . . . պունլարը զէվճի-
նիզ սիզէ պիլտիրէճէք վէ նէ տէրէճէ էհէմմիյեթսիզ
չէյլէր օլտըղընը անլայաճազ սընըզ . . . :

Գաթէրին . - Ա՛հ , սիզ պիզիմ գուրթարըճըմըզ սը-
նըզ . . . :

Րօտէն . - Սիզին կիպի նէճիպ պիր գատըն հագըգա-
թէն նատիր պուլունուր , մատամ . լաքին իքի ճիւզի չարթ-
լարը ունուլթմայընըզ . . . :

Գաթէրին . - Եիւղ չարթ տախի թէքլիֆ իթսէնիզ ,
եինէ գապուլ իթմէյի հազըր ըզ , էֆէնտիմ . չունքի , պու
մէմուրիյեթ օլմաղսա ֆագըր ու զարուրէթէ կիրիֆթար
օլաճաղըմըզ թապիի տիր . . . : Սիզի մուլթլագ Ուլլահ
կէօնտէրմիշ օլմալը . . . :

Բօտէն . - Էօյլէ իսէ սիզէ էմնիյեթ իտէպիլիրիմ,
մատամ. պէնիմ մագսէտիմ զէվճինիզին մէնաֆիինէ խըտ-
մէթ իթմէքտէն իպարէթ տիր . . . իմտի զէվճինիզի իգնա
իթմէյէ ճահտ իտինիզ :

Մ. Բօտէն իլէ Գաթէրին պու սուրէթլէ մուհապէրէ
իթմէքտէ իքէն , պիր պէսլէմէ օտա գաբուսընտան ալէլ
աճէլէ իչէրիյէ կիրիպ հանըմընա խիթապէն .

— Մատամ . . . մատամ . . . էֆէնտիմ կէլիյօր . . . :

Գաթէրին . - Պէրապէրինտէ չօգ ատէմ վա՛ր մը :

Պէսլէմէ . - Խա՛յր , մատամ . . . եալընըզ տըր . . . :

Գաթէրին . - Եալընըզ մը տըր . . . Նէ՞ սէօյլէյօր-
սուն , Ալլահը սէվէրսէն . . . :

Պէսլէմէ . - Էվլէթ , մատամ , եանընտա հիչ քիմ-
սէ եօգ տուր :

Պիր գաչ տագըգա սօնրա , Մ. Տիւբօն տաիրէ գա-
բուսընտան իչէրիյէ կիրտի . կէլինմիլ օլտըզը էլպիսէտէն
սուլար ագմագտա ըտը . բուզկեարըն շիտտէթի հուպու-
պընտան շապգասը տիւշմէսին իչուն , գըրավաթընը շապ-
գասընըն իւզէրինտէն կէչիրիպ չէնէ պաղը շէքլինտէ պաղ-
լամը ըտը . այաղընտաքի թօզլըգլարը իսէ թէպէչիր
րէնկինտէ պիր չամուր ըլա քեամիլէն մէսթուր ըտը :

Ձէվճէսի՝ մէրգումը պու հալտէ կէօրիւնճէ , քէմալը
չէֆգաթ ու մուհապէթլէ գօճասընա սարըլարագ .

— Ա՛հ , տօսթուլմ , նիհայէթ կէլտի՞ն մի . բէք վէս-
վէսէ խտիյօրտուլմ . պարը սայ ու զայրէթինիզ սէմէրէտար
օլտո՞ւ մը . - տէտի :

Տիւբօն . - Շիմտիյէ գատար . . . եալընըզ իւչ քիչի
գուրթարապիլտիք :

Բօտէն . - (Բիյաքեարանէ պիր թավը ըլա .) Ճէնապը
Հազգա շիւքրիյէր օլսուն . . . ճահտընըզ նէթիճէսիզ գալ-
մամըչ , աղիզիմ մօսիէօ Տիւբօն . . . :

Գաթէրին . - (Մէեուսիյեթլէ .) Իւչ քիչի հա՛ . . . եա-

լընըզ իւշ քիշի հա՛... եա՛ Րապպի, սէն իմտատ էյլէ... :

Տիւբօն . - Պէն եալընըզ Մարթիլէր քէօրֆէզինտէ կէօրտիւյիւմ եօլճըլարտան պահս իտիյօրըմ . ումարըմ քի , տէնիզ գըյըսընըն սաիր ճիհէթլէրինտէ պաշգա պիշարէլէր տախի գուրթուլմըշ օլսուն :

Գաթէրին . - Հագգըն վար , ազիզիւմ... պէրէքէթ վէրսին քի , տէնիզ գըյըսընըն հէր թարաֆը պէօյլէ սարբ վէ թէհլիքէլի տէյիլ տիր :

Րօտէն . - (Պիր գաշ տագըզա տահա գալմաղա մէճ պուր օլարագ .) Շէֆգաթ ու մէրհամէթէ շայէսթէ օլան պու գազազէտէլէր նէրէտէ տիրլէր :

Տիւբօն . - Ստէմլէրիմիզին մուսվէնէթիյլէ գայալարտան եօգարը չըգըյօրլար . զէվալլըլարըն չաբուգ եիւրիւմէյէ մէճալլէրի գալմամըշ օլտըզընտան , կէրէք զէվճէմին գալպինի թաթմին վէ կէրէք պաղը թէտապիրի մուգթազիյէյի իթթիխազ իթմէք իւզրէ պէն գօշուպ կէլտիւմ : Իպթիտաի էմրաէ գատըն էլպիսէլէրի հազըրլամագ լազըմ տըր... :

Գաթէրին . - Տէմէք քի գուրթուլանլար միյանընտա գատըն տա վար , էօյլէ՞ մի :

Տիւբօն . - Էվվէթ , իքի կէնճ գըղճըղազ վար տըր . պունլար օն պէշ օն ալթը եաշընտա... մէլէք կիպի կիւզէլ չօճուզլար տըր... :

Րօտէն . - (Իպրագը չէֆագաթ իտէն պիր ատէմին սէտասընը թագլիտ իտէրէք .) Պիշարէ՛ չօճուզլար... :

Տիւբօն . - Պու եավրուճըզլարըն հայաթընը գուրթարան տախի քէնտիլէրիյլէ պէրապէր տիր... : Մէրգուլմ մէլէքչէհրէ պիր տէլիգանլը , վէ ճէսուր պիր գահրաման տըր... :

Րօտէն . - Պիր գահրաման մը... :

Տիւբօն . - Էվվէթ , պիր քէրրէ թէսավվուր իտինիզ քի... :

Գաթերին . - Սօնրա պուշլարըն հէքսինի տէ նագլ ի-տէրսին . . . շիմտիլիք հիչ օլմազսա շու գուրու կիճէլիք էլպիսէսինի կիլինի վէր . . . պագսան ա՛, իւզէրինտէն սու-լար ագըյօր . շու սըճագ շարապտան տա ազաճըգ ի՛չ . . . :

Տիւբօն . - Պու թէքլիֆինի լէտտ իթմէմ, ազիզէմ . շունքի տալլալարըն հիւճիւմինտէն քէմիքլէրիմ պուզ քէսիլմիշ տիր . . . : Պիր ազ էվվէլ սէօյլէյօրտում քի, պու կէնճ գըզլարը գուրթարան տէլիգանլը ճէսուր պիր գահ-րաման տըր . . . պու սէօղիւմտէ գաթան խիլաֆի եօգ տուր . զիրա մէրգումըն կէօսթէրտիլի ճէսարէթ վէ շէճա-աթ ագլ ու խայալըն խարիճինտէ սայըլըր . . . : Չիֆթլի-յին ատէմլէրիլլէ պէրապէր պուրատան հարէքէթ իտիպ տար կէչիտտէն տօս տօղրու աշաղըյա ինտիք վէ տէնիզ գըյըսընըն էթէյինէ , եանի Մարթիլէր քէօրֆէզինէ վա-սըլ օլտուգ . պէլէքէթ վէրսին քի , տէնիզէ տօղրու ու-զանմըշ օլան պէշ ալթըր ճէսիմ գայալար սայէսինտէ , պու քէօրֆէզ տալլալարըն թէհաճիւմինտէն ազաճըգ սիրէրլէնմիշ տիր : Պու քիւչիւք քէօրֆէզ տէրունինտէ նէ՞ պուտուգ տէյու զանն իտէրսին . թարիֆ իթտիլիմ իքի կէնճ գըզ , ալաղլարընը սույա ուզաթմըշ վէ սըրթլարը-նը տա պիր գայայա տայաթմըշ օլտըզլարը հալտէ , պա-յըլմըշ գալմըշ ըտըլար . քէնտիլէրինին շու հալինի կէօրէն պիր քիմսէ , տէնիզտէն չըգարըլտըգտան սօնրա , գաստէն օրայա գօնուլմըշ զանն իտէճէյի գահիր իտի :

Բօտէն . - (Կէօղիւնտէ նատիրէն բէյտա օլան պիր եաշ գաթրէսինի կիւյա սիլմէք իսթէյօրմըշ կիպի , միւ-թատը վէճհ իւզրէ , սօլ էլինին սըրչա բարմաղընըն ու-ճընը սաղ կէօղիւնիւն քէօշէսինէ կէօթիւրէրէք .) Սէվ-կիլի չօճուգլար . . . պայըլմըշ գալմըշլար հա՛ . . ինսանըն գալպի հագըգաթէն բարչա բարչա օլուր :

Տիւբօն . - Պու չօճուգլարը կէօրտիւյիւմ զէման, հէր չէյտէն էվվէլ պիրի պիրինէ սօն տէրէճէ միւշապէհէթլէ-

րի կէօզիւմէ չարբտը : Դէնտիւէրինի հէր վագթ կէօրմէ-
յէ միւթատը օլմայան պիր քիմնէ , պիրինի տիկէրինտէն
ֆէրգ ու թէմեիզ իտէմէյէճէյի աչիքեար տըր :

Գաթէրին . - Պէսպէլլի էքիզ օլմալը տըրլար . . . :

Տիւբօն . - Պու պիշարէ չօճուզլարտան պիրի , գա-
վուշտըմը օլտըղը էլլէրի արասընտա թուհնտան մամուլ
քիւչիւք պիր միտալեա թութմը ըտը քի , պու միտալեա
քէզալիք թուհնտան պիր զէնճիր վասըթասըյլա պօյնը-
տան ասըմը ըտը :

Մ. Բօտէն , գանպուր ատէմլէր կիպի էօնէ տօղրու
էյիւմէքլիյի ատէթ իտինմիշ իքէն , Մ. Տիւբօնըն պու սօն
սէօզիւնիւ իչիտիր իշիթմէզ պիրտէն պիրէ տօղրուտու , վէ
խաֆիֆ պիր գըրմըզըլըգ՝ սօլուգ եանագլարընը իսթիւա
կյլէտի . . . : Շու ալամէթլէր՝ սաիրլէրինին չէհրէսինտէ
մէշհուտ օլսա իտի , օ գատար պէօյիւք պիր էհէմմիյեթի
հաիզ օլամազ ըտը . լաքին , խայլը սէնէլէրտէն պէրու
գալպինին իսէլէճան ու ըզտըրապաթընը զապթ վէ սէթր
իթմէյէ մէլուֆ օլան Մ. Բօտէն իչուհն , ալաիմի մէզքիւրէ ,
պէօյիւք պիր հայրէթ նիշանէսի սայըլապիլիր իտի : Մէրգուլմ,
հիշ պիր չէ , պէլլի իթմէք իսթէմէյիպ , Մ. Տիւբօնա եագ-
լաշտը վէ խաֆիֆճէ թէղայեիւր իթմիշ պիր սէտա վէ ֆա-
գաթ պիղայէթ գայտսըզ պիր չէհրէ իլէ տէտի քի .

— Պու միտալեա , պէսպէլլի մուգատտէս պիր եատի-
կեար վէ եա տինտարլարա մախսուս պիր խաչ օլմալը
տըր . . . : Իւզէրինտէ աճապա նէ՞ վար ըտը , կէօրմէտի-
նիզ մի . . . :

Տիւբօն . - Խա՛յր , էֆէնտիմ . . . տըգգաթ իթմէք
ֆիքրիմէ պիլէ կէլմէտի :

Բօտէն . - Պու իքի գըզճըղազ պիրի պիրինէ բէք զի-
յատէ պէնզիյօրլար ըտը , տէյիլ մի :

Տիւբօն . - Էվվէթ , պիրի պիրինէ օ գատար պէնզի-
յօրլար ըտը քի , եէքտիկէրինտէն ֆէրգ իթմէք բէք միւշ-

քիլ իտի . . . : Կէօրիւնիւր քի էօքսիւզ տիրւէր . զիրա հէր իքիսի տէ մաթէմ էլպիսէսի կիյինմիչլէր տիր . . . :

Բօտէն . - (Եէնի պիր հարէքէթ տահա իճրա իտէրէք .) Վա՛հ , զէվալլըլար . . . մաթէմ էլպիսէսի կիյինմիչլէր հա՛ :

Դաթէրին . - (Եաչլարընը սիւէրէք .) Եազը՛գ , կէնճ . լիք չաղընտա էօքսիւզ գալմագ բէք միւշքիլ շէյ տիր . . . պիչարէ Եավրուճըզլար . . . :

Տիւբօն . - Պու չօճուզլար պայըլմըշ օլտըզլարընտան , քէնտիլէրինի գալտըրըպ գուլմարը Եբէյիճէ գուլու օլան պիր թարաֆա նագլ իթտիք . . . : Լաքին պունլարըն ագլընը պաչընա կէթիրմէքլէ մէշղուլ օլտըղըմըզ սըրատա , գայալարտան պիրինին իւզէրինտէն պիր աւտէմին պաչը զուհուր իթտի . պու պիչարէ՝ պիր էլիյլէ գայալարա սարըլըպ Եօգարըյա չըգմաղա չապալամագտա ըտը : Ատէմլէրիմիզ մէրգուլմը կէօրտիւքլէրինտէ , տէրհալ Եանընա շիթապան օլտըլար . պէրէքէթ վէրսին քի թամ վագթընտա Եէթիչմիչլէր իտի . զիրա մէրգուլմըն թագաթը քէսիլմիշ վէ գուվլէթի թիւքէնմիշ օլտըղընտան , տալղալարա գուրպան կիտէճէյի պէտիհի իտի . զէվալլը տէլի գանլը սօլուղը քէսիլմիշ օլտըղը հալտէ , ատէմլէրիմիզին գօլլարը արասընա տիւչիւ վէրտի : Պիր ազ էվվէլ պու աւտէմ իչուն ըտը քի ճէսուր պիր գահրաման տըր տէտիմ . զիրա իքի գըզճըղազը սօն տէրէճէ ճէսարէթլէ գուրթարտըգտան սօնրա , պունընլա տա իքթիֆա իթմէյիպ , տիկէր պիր ատէմի տէ գուրթարմագ իսթէմիշ , վէ տալղալարըն քէմալը շիտտէթլէ հիւճում իթտիյի գայալար աւրասընա ավտէթ իյլէմիշ իտի . Լաքին պու տէֆաքի թէչէպպիւսինտէ մուվաֆֆագ օլամատը . չունքի գուվլէթ վէ թագաթը արթըգ թիւքէնմիշ իտի . Եօգարըտա արղ իթտիյիմ վէճհէ , ատէմլէրիմիզ վագթընտա իմտատընա շիթապան օլմամըշ օլսալար ըտը , հիշ շիւպհէ Եօգ քի տալղալար՝ սըգը սըգըյա սարըլմըշ օլտըղը գայալար .

տան քէնտիսինի գաբըպ կէօթիւրէճէքլէր իտի :

Գաթէրին . - Հագգըն վար , տօսթում . տէլի գանլը-
նըն կէօսթէրտիյի ճէսարէթ՝ սահիհէն շայանը հայրէթ
պիր գահրամանլըգ տըր . . . :

Մ. Բօտէն , պաշընը կէօյսիւ իւզէրինէ էյմիշ օլտըղը
ճիհէթլէ , գարը գօճա պէյնինտէ ճէրէյան իտէն մուհա-
վէրէյէ զանն իտէրսին քի հիշ տըգգաթ իթմէյօրտու :
Մէրգում՝ իքի կէնճ գըզըղաղըն օն պէշ եաշընտա , վէ
մաթէմ էլպիսէսի կիյինմիշ օլտըգլարընը վէ թէֆրիգի
գապիլ օլմայաճագ տէրէճէտէ պիրի պիրինէ միւշապիհ
պուլընտըգլարընը , վէ պուշլարտան պիրիսինին պօյնընտա՝
թուշնտան մամուլ քիւշիւք պիր միտալեա ասըլմըշ իտու-
յինի միւլահաղա իթտիքճէ , հէմ տէհշէթի վէ հէմ տէ
հայրէթի տէրէճէի նիհայէյէ վարմագտա ըտը : Պու տ-
լամէթլէր մէյտանտա տուրտըգճա , պուշլարըն՝ ժէնէրալ
Սիմոնըն գըզլարը օլտըգլարընա արթըգ շիւպհէ իտիլէ-
պիլի՛ր մի իտի : Մա մաֆիհ , պու իքի հէմիլիլէր նա՛սըլ
օլուպ տա գաղաղէտէլէր միյանընտա պուլուշլարըն ը-
տը . Լիքսիքա հապսխանէսինտէն նա՛սըլ չըգմըշլար ըտը .
պուրասընը քէնտիսի նա՛սըլ տույմամըշ ըտը : Աճապա ֆի-
րա՛ր մը իթմիլլէր իտի . աճապա սէպիլլէրի թախլիյէ՛ մի
օլուշմըշ ըտը . պէօյլէ օլտըղը հալտէ , նա՛սըլ օլուպ տա
քէնտիսինէ իխպարը քէյֆիլլէթ իթմէմիլլէր իտի : Պու
միւլահաղաթ վէ թէֆէքքիւրաթըն քեաֆֆէսի Մ. Բօտէ-
նին զիհնինէ վարիտ օլմագտա ըտը . վէ ֆագաթ պուշ-
լար՝ « ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարը օրատա տըրլար » ֆիքրի
հագըգաթիշթիմալինէ թէսատիւֆլէ տէրհալ մահվու
ղալիլ օլմագտա ըտըլար . զիրա քէմալը հիւնէր ու մէհա-
րէթլէ գուրմըշ օլտըգլարը տուզագ՝ քեամիլէն խալէլրէզիր
օլմուշ , վէ պիւթիւն իւմիտլէր հէպայա կիթմիշ իտի :

Մ. Տիւբօն՝ Բօտէնին էնտիշէ վէ տալընլըղընըն ֆար-
գընա պիլէ վարմագսըղըն , զէվճէսինէ խիթապէն շու եօլ-

տա իլավէի մեզալ իյլէտի .

— Պու իքի գըզճըղազը գուրթարան տէլիգանլըտան պահս իյլէտիյիմ վագթ . պէլքի տէ քէնտիսինի Հէրգիւլ գատար ճէսամէթ վէ գուլվէի պէտէնիյեէ սահիպի պիր ատէմ զանն իթմիշսին տիր . լաքին պու զաննըն տօղրու տէյիլ տիր . մէրգոււմ, լաթիֆ վէ մէլէքեանէ չէհրէսի վէ գումրալ գըվըրճըգ սաշլարըյլա օ գատար կէնճ կէօրիւն-մէքտէ տիր քի, քէնտիսինի կէօրէն ատէթա պիր չօճուգ զանն իտէր Պու պիչարէնին իւզէրինտէ պիր կէօմլէք-տէն, գըսա վէ սիյահ պիր տիզլիքտէն վէ սիյահ եիւնտէն մամուլ չօրապլարտան պաշգա պիր շէյ պուլընմատըղընը կէօրտիւյիւմտէ, բէք զիյատէ միւթէէսսիր օլարագ, սըր-թըմտաքի մանթօյը իւզէրինէ պըրագտըմ. պու շէյ պա-նա բէք զարիպ կէօրիւնտիւ :

Գաթէրին . - Ղարիպ կէօրիւնմէսի թապիի տիր . զի-րա կէմի թաիֆէլէրի պու գըյաֆէթտէ կիլինմէզլէր :

Տիւբօն . - Պուշտան պաշգա, բաքիպ օլտըղը սէֆինէ հէր նէ գատար ինկիլիզ կէմիսի իսէ տէ, քէնտիսի Ֆրան-սըզ օլմալը . զիրա լիսանըմըզը՝ սէն պէն կիպի թէքէլ-լիւմ իտիյօր Իքի գըզճըղազ քէնտիւլէրինի պուլտըգ-լարընտա, իպրագ իթտիքլէրի հալ՝ գալպիմի բիւրիսուն վէ կէօզլէրիմի սիրիչքլէ մէշհուն իյլէտի . էն զիյատէ թաշ եիւրէքլի պիր ատէմ պիլէ պու մէնզարէի քէտէրպախշա-յա տայանամազը ըտը Պու չօճուգլար օ տէլի գանլը-յը կէօրիւր կէօրմէզ, գօշուպ տիզլէրինէ սարըլտըլար վէ տինտարանէ պիր նաղարլա քէնտիսինէ պագմաղա պաշ-լատըլար . պիչարէլէր ճէնապը Հագգա տուա իտիյօրլար-մըշ կիպի, զանն իտէրսին քի անա թէշէքքիւր իթմէքտէ իտիլէր Պատէհու պիրիսինի արայօրլար կիպի պիր թալը ըլա կէօզլէրինի էթրաֆա աթֆ իտիպ, պիր գաշ քէլիմէ միւպատէլէ իյլէտիքտէն սօնրա, եէքտիկէրինէ սա-րըլարագ հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամաղա պաշլատըլար :

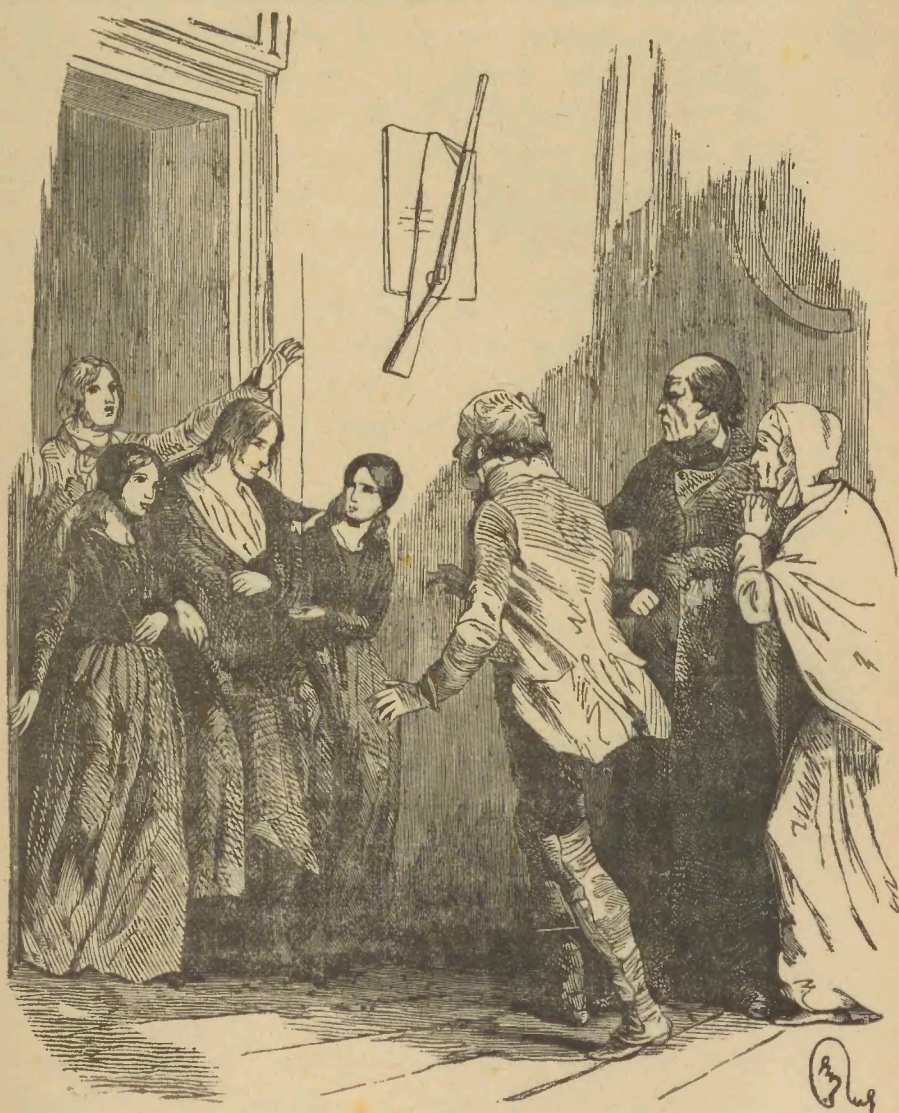
Գաթերին . - Աման ետ՝ Բապպի . . . պու նէ՛ անճնա-
ճագ հալ . . . քիմ՝ պիլիր տահա նէ՛ գատար պէտ.
պախթլար զայի օլտու :

Տիւբօն . - Սահիլտէն հարէքէթ իթտիյիմիզ վագթ ,
տէնիզ՝ եէտի քիչինին ճէսէտի պիրուհընը զաթէն գարա-
յա աթմըշ ըտը . պուռնարլա պէրապէր , պիր խայլը էշ-
եալար , ուփագ թէֆէք , գըրըզ տէօքիւք չէյլէր , սան-
տըզ վէ սաիրէ բարչալարը պուլընմագտա ըտը : Սէվա-
հիլի մուհաֆազայա մէմուր օլան կէօմրիւք գօլճըլարը-
նա թէնպիհ իթտիմ քի , նազարէթ իթմէք իւզրէ պու
կիւն ագչամա գատար օրատա պէքլէսինլէր . իւմիտ իթ-
տիյիմ վէճհ իլէ , էկէր պաշգա գազազէտէլէր տախի պու-
լընաճագ օլուրսա , տէրհալ պուրայա կէօնտէրէճէքլէր
տիր : Լաքին . . . տինլէ՛ , տինլէ՛ . զանն իտէրսին քի ինսան
սէսի կէլիյօր . էվվէ՛թ , էվվէ՛թ , գազազէտէլէր տիր :

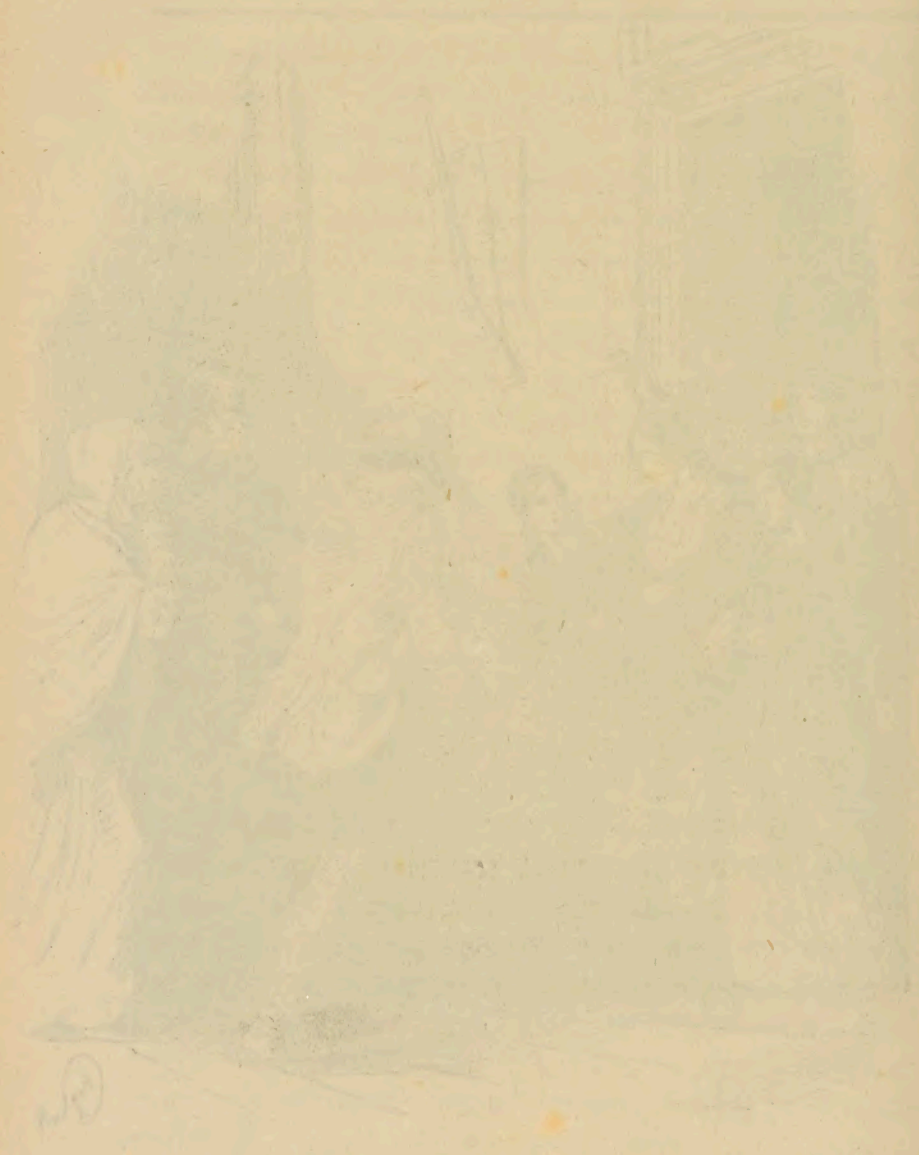
Պու սէօգիւ միւթէագըզ , Մ . Տիւբօն ըլա գէվճէսի
ուզուն պիր տիվանխանէյէ միւնթէհի օլան տաիրէ գա-
բուսընա տօղրու շիթապան օլտըլար . Մ . Բօտէն իսէ հիտ-
տէթ վէ էնտիչէսինտէն թըրնագլարընը կէմիրմէքտէ վէ
ֆէլաքէթզէտէլէրին մուվասէլէթինէ չար չէչմ իլէ պէքլէ-
մէքտէ իտի . չօգ կէչմէքսիզին՝ զայէթ ըրգգաթէնկիզ պիր
մէնզարէ կէօրտիւ :

Էբէյիճէ գարանլըզ օլան վէ եալընըզ պիր թարա-
ֆընտա քէմէրվարի բէնճէրէլէրի պուլընան պու տիվան-
խանէնին ուճընտան , պիր քէօյիւ տէլալէթիյլէ իւշ քիչի
իլէրիլէմէքտէ իտիլէր : Պուռնար ժէնէրալ Սիմօնըն գըզլա-
րըյլա , քէնտիլէրինին հայաթընը գուրթարմըշ օլան գահ-
րաման վէ մէլէքբէյքէր տէլիգանլը իտի :

Բօզ վէ Պլանշ՝ տէլիգանլընըն սաղ վէ սօլ թարա-
ֆընտա պուլընմագտա ըտըլար . մէրգում տախի , խաֆիֆ
պիր սուրէթտէ անլէրին գօլլարընա տաեանմըշ օլուպ ,
սօն տէրէճէ զահմէթլէ եիւրիւմէքտէ իտի :

ԴԱՐԱՆԻՆԻ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆՈՒՄ

RECEIVED
18-11

Պու կէնճ ատէմ՝ հէր նէ դատար երկիրմի պէշ եա-
շընը իքմալ իթմիշ իտի խէ տէ , չէհրէի մէլէքքէյքէրի
պու եաշտա օլտըղընը ասլա կէօսթէրմէմէքտէ իտի . գում-
րալ վէ դըվըրճըգ սաշլարը՝ աշնընըն օրթա եէրինտէ ի-
քիյէ պէօլիւնմիւշ , վէ վիճուտընը սէթը իթմէքտէ օլան
սիյահ կէնիշ պիր մանթօնըն եագասը իւզէրինտէ տալզա-
լանմագտա պուլընմիւշ ըտը :

Բաֆաէլ նամ ըհսսամը մէշհուրըն ասարը խոյալիյ-
եհսի դատար ճալիպ վէ սաֆիլէթնիւմա օլան պու սօլղուշ
վէ ֆագաթ լաթիֆ չէհրէտէքի քէրամէթ ու նէճամէթի
հագդընտա նագշ ու թավսիֆ իթմէք թագաթը պէշէ-
րիյեհնին ֆէվզինտէ իտի . զիրա պու չէհրէի նազարու-
պանըն լէթաֆէթ ու մէլահէթինի վէ պիր մէլէյին վէ
պիր չէհիսին կէօղէրինի անտըրաճագ դատար պէրրագ
վէ մաի կէօղէրինին հալավէթ ու ըհֆնագընը եալընըզ
ըհսսամը միւմաիլէյհին տէսթի մահիրի նագշ ու թասվիր
իտէպիլիր իտի : Պու տէլիգանլըյը պիր չէհիտէ պէնզէթ
տիյիմիզտէ ասլա խաթա իթմէմիշիզ տիր . զիրա խուն-
ըհնկ պիր տալրէ պու ճազիպէլի չէհրէյի զաթէն իհաթա
իյլէմիշ իտի :

Պիւրուտէթին թէէսիրիյլէ դըմըղըմըն պիր ըհնկ քէսպ
իթմիշ օլան գումուալ գաշլարը իւզէրինտէ , պիր գաշ այ
էվվէլ բէյտա օլմուշ ինճէ պիր եարա էսէրի մէշհուտ օլուպ,
պու եարա զանն իտէրսին քի բագ վէ պէրրագ աշնընըն
էթրաֆընը գըղըլ պիր չըզկը իլէ իհաթա իյլէմիշ իտի . իշ-
պու զարիպ չըզկըյը կէօրիւպ տէ մի թէէսսիր օլմումագ
գապիլ տէյիլ իտի . պունտան պաշգա , պիշարէ տէլի
գանընըն էլլէրիլէ այագլարը՝ խաշա կէրիլէն պիր ատէ-
մին վիճուտընտա հասըլ օլան ճէրիհալարա միւշապիհ ճէ-
րիհալարա մէսթուր ըտը . եիւրիւտիւյիւ զէման բէք զի-
յատէ զահմէթ վէ ըզտըրապ չէքմէսի խէ՝ ժէնէրալ Ու-
մինըն գըզլարընը գուրթարտըղը սըրատա սիվրի գայալար

իւզէրինտէ պու եարալարն թէքրար աչրլմըշ օլմասընտան նաշի իտի :

Պու տէլի գանլը՝ Տակոպերին զէվճէսինին էվլատլըղը օլուպ , մէմալիքի էճնէպիյեէյէ վաիզլիյէ կէօնտերիլմիշ օլան ըահիպ Գարրիէլ քէնտիսի իտի :

Գարրիէլ՝ հէմ ըահիպ վէ հէմ տէ շէհիտ իտի , եանի տին ուղըընտա ֆէտաի ճանա հազըր պիր գահրաման ըտը զիրա , Բօմա հիւքմտալլարընըն՝ իք խըրիսթիյանլարը արսլանլարըն վէ գաբլանլարըն բէնչէսինէ թէսլիմ իթ տիքլէրի վազթլար կիպի , զէմանէմիզտէ տախի շէհիտլէր էքսիք տէյիլ տիր . գահրամանանէ վէ պիղարազանէ ֆէտաքեարլըզլարըն հէման տաիմա մաստարը սահիհի օլան էհալի էվլատլարը , ճէսուրանէ վէ սամիմի պիր մէյլի թապիի սաիգասըյլա , զէմանէմիզտէ տախի նէշրի տին ուղըընտա տիւնեանըն հէր թարաֆընա կիթմէքտէ վէ սօն տէրէճէ ալիճէնապլըգ իպրազ իտէրէք , հէր տիւրլիւ իշքէնճէլէրէ , ըզտըրապլարա վէ հաթթա էօլիւմէ պիլէ գաթլանմագտա տըրլար :

Պունլարտան բէք չօղը , պարպարլարըն բէնչէի գահրընա գուրպան կիտէրէք , իքի տիւնեանըն իսսիզ օվլալարընտա պինամ ու շէօհրէթ մահվ ու թէլէֆ օլմուշլար տըր . . . : իյմանլարընտան , իթիգատլարընտան վէ ճէսարէթլէրինտէն պաշգա պիր սիլահլարը պուլընմայան պուխաշ ասքէրլէրի , կիթտիքլէրի եէրլէրտէն նատիրէն ալտէթ իտէրլէր . շայէտ սալիմէն ավտէթ իթսէլէր պիլէ , քէնտիլէրի իշուն՝ մէրաթիպի ըուհանիյեէճէ հիշ պիր թէրազգը վէ հիշ պիր մէմուրիյեէթ եօգ տըր : Պու պիշարէլէրին եարալարլա մէսթուր օլան ալընլարընը գարտինալլըգ վէ եա բիսգօբօսլըգ թաճը հիշ պիր զէման թէգեին իթմէմիշ վէ օ գատար ըզտըրապ ալթընտա էզիլմիշ օլան վիճուտլարը զաֆէր էլպիսէլէրիյէ ասլա իհաթա օ .

լունամարչ տըր . պունլար , սիւհա ապէրլէրինին գըսմը ա .
զսմը կիպի վէֆաթ իտէրլէր վէ իսմ ու խաթըրլէրի
տախի բէրտէի նիսեան ալթընտա գալըր (1) :

Ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարը՝ գազաի պահրիտէն սօն .
րա , ագլլարը պաշլարընա կէլիպ տէ գայալարտան եօգա .
րը չըգմաղա մուգթէտիր պուլընտըգլարընտա , սաֆտէ .
րունանէ պիր հըսսը չիւքրան սաիգասըյլա՝ քէնտիլէրինի
մուհագգադ պիր էօլիւմտէն գուրթարմըչ օլան տէլի գան .
լընըն միւթէգէլիլ վէ մէթանէթսիզ հարէքէթինէ մուլին
օլմագ խըտմէթինի հիչ քիմսէյէ պըրագմագ իսթէմէմիշլէր
իտի :

Բօզ վէ Պլանշըն սիյահ լիպասլարընտան սուլար ագ .
մագտա վէ ֆէվզ էլատէ սօլմուշ օլան սիմալարընտա տէ .
րին պիր մահզունիյեթէթ էսէրի կէօրիւլմէքտէ իտի : Կէօզ-

(1) Պօս վիլայէթի Փագիր քէյլիւլէրինտէն պիրինին օղու
օլուպ , պու կէնճ վէ ճէսարէթլի վաիզլէրտէն մատուտ օլան պիր
տէլի գանլը րահիպին՝ պունտան իքի իւչ սէնէ մուգատտէմ գա .
լէմէ ալմըչ օլտըղը շու մէքթուպըն խաթիմէսի , էն ֆիւթուր .
սըզ գալպլէրի պիլէ հէյէճանա ուղրաթմաղա միւսթախտտ տիր .
պու պէտպախթ տէլի գանլը՝ ճարօնտան վալիտէսինէ խիթա .
պէն եազմըչ օլտըղը մէքթուպը պէր վէճհի աթի իքմալ իթմիշ
տիր .

« Այլահա՛ ըսմարլատըզ , սէվկիլի վալիտէճիյիմ . պէնի պիր
տահա կէօրէմէյէճէքսին . զիրա պէնի կէօնտէրտիքլէրի եէրտէ
բէք չօգ թէհլիքէ վար տըր տիյօրլար . . . Պէնիմ իչուն ճէնա .
պը Հագգա տուա իթ , վէ պիլ ճիւմէ ագրապա վէ ահըպպա .
մա՝ քէնտիլէրինի սէվմէքտէ օլտըղըմը վէ հէր տաիմ քէնտիլէ .
րինի տէրխաթըր իթտիյիմի պիլտիր : »

Ասիանըն օրթասընտան , Ֆրանսատա վազը պիր գուլիպէ .
նին Փագիր պիր քէյլիւսիւնէ խիթապէն եազըլմըչ օլան շու միւ .
էսսիր սէօլլէր , սատէլիքլէրիլէ պէրապէր , ճանխրաշ վէ ըիգ .
գաթէնկիզ տէյի՛լ մի տիրլէր . . . :

լէրինտէն ճարի օլան սիրիչքի ըզտըրապ՝ էլմասրարէլէր կի-
պի եանագլարընտան աշաղըյա տիւշմէքտէ իտի : Պիչարէ
էօքսիւզլէր՝ պաշլարընը էօնէ սարգմըշ, վէ կէօզլէրինի տէ
էյմիշ օլտըգլարը հալտէ , պիւրուտէթին թէէսիրիլէ թիւ
թիւ տիթրէմէքտէ վէ ըհայէրլէրի վէ մուհիպպի սատըգ-
լարը օլան Տակոպէրի պիր տահա կէօրէմէյէճէքլէրի-
նի տիւշիւնմէքտէ իտիլէր . զիրա , գայալարը թըրման-
մագ իւզրէ Գաբրիէլին տէսթի մոււվէնէթինի ուզաթմըշ
օլտըղը ատէմ Տակոպէր օլուպ , հալ պու չի եարը եօլտա
իքիսինին տէ գուվլէթի թիւքէնմիշ օլտըղընտան , կէրիլէ
չէքիլէն պիր տալըա պիչարէ իսթիւարը գաբըպ կէօթիւր-
միւշ իտի :

Հէր շէյի թէտգիդ վէ թէճէսսիւս իթմէք իշուն պիր
քէօշէյէ չէքիլմիշ օլան Րօտէն՝ Գաբրիէլի տէ կէօրտիւյիւն-
տէ , ֆէվզ էլատէ հայրէթ ու թէաճճիւպ կէօսթէրմիշ ի-
տի . լաքին պու տէֆաքի հայրէթի մէսրուրանէ իտի .
Գաբրիէլին՝ մուհագգադ պիր էօրիւմտէն գուրթըմըշ օլ-
մասընտան օ տէրէճէ մէսէրրէթ սուլտու քի , Ժէնէրալ Սի-
մոնըն գըզլարընը կէօրմէքլէ հըսս իթտիլի թէէսսիւր ու
խէլէճան պիր աղ թէխաֆֆուֆ իյլէտի : (Գաբրիէլի քիրամ
էլպէթթէ ունութմամըշլար տըր քի , Մ . Րօտէնին թէսսու-
վուրաթ ու թէրթիպաթընըն մուվաֆֆագիյէթի իշուն ,
Գաբրիէլին շուպաթըն 13 իւնտէ Բարիստէ պուլընմասը հէր
հալտէ լազըմ ըտը) :

Մ . Տիւքօն վէ զէվճէսի , էօքսիւզլէրին հալ ու գը-
յաֆէթինի կէօրտիւքլէրինտէ , բէք զիյատէ միւթէէսսիր
օլարագ տէրհալ անլէրին եանընա չիթապան օլտըլար :

Պու սըրատա , չիֆթիլին խըամէթքետըլարընտան պի-
րիսի օտայա տախիլ օլարագ տէտի քի .

—Մօսիէօ . . . մօսիէօ . . . սիզէ խայրլը պիր խապէր
կէթիւրտիմ . . . գազազէտէլէրտէն իքի քիչի տահա գուր-
թուլտը :

Գաբրիէլ . - Հա՛մտ օլսուն , եա՛ Րապպի :

Տիւբօն . (Գաբույա տօղրու միւթէվէճճիհ օլարագ .)
նէրէտէ տիրէր :

Խըտմէթքեար . - Պունլարտան պիրիսի եիւրիւմէյէ մուգթէտիր օլտըղընտան , ժիւսթէն իլէ պիրլիքտէ արգամտան կէլիօր . . . տիկերի իսէ՝ գայալարա չարբընարագ եարալանմըչ պուլընտըղընտան , աղաճ տալլարընտան եա . բըլմըչ պիր թէճկէրէ իլէ պուրայա նագլ օլունմագտա տըր :

Տիւբօն . - (Գաբուտան տըչարըյա չըգարագ .) Էօյլէ իսէ կիտէյիմ տէ պիչարէյի աչաղըտաքի տաիրէտէ եէրլէշտիրէյիմ . սէն տէ , Գա՛թէրին , պու չօճուգլարա լաղըմ կէլէնի եաբը վէր . . . :

Գաթէրին . - Էյ , եիւրիւմէյէ մուգթէտիր օլան գաղաղէտէ՝ նէրէտէ . . . :

Խըտմէթքեար . - (Տիվանխանէնին ուճընտան էբէյիճէ սիւրաթլա իլէրիլէմէքտէ օլան պիր իսթիեարը կէօսթէրէբ .) Իշթէ կէլիօր . գուրթարըլան իքի կէնճ գըզճըլաղըն պուրատա պուլընտըղլարընը տույար տույմաղ , իսթիեարըղընա վէ պաչընտա աչըլմըչ օլան ճէրիհայա բաղմէն , էօյլէ իրի ատըմլար աթմաղա պաչլատը քի , քէնտիսինի կէչինճէյէ գատար խայլը գահմէթ չէքտիմ . . . :

Քէօյլիւ՝ պու սէօզլէրի հէնուզ թէֆէվիլիհ իթմիչքէն , Րօղ վէ Պլանչ պիր հարէքէթի միւթթահիտէ իլէ պաղա գալգտըլար վէ գաբույա տօղրու շիթապ իտէրէք Տակոպէրի գարչըլատըլար :

Իսթիեար աւքէր՝ հէյէճանը գալպինտէն պիր սէօզ սէօյլէմէյէ պիլէ մուգթէտիր օլամայարագ , գաբունըն էչիյի իւզէրինտէ տիղ չէօքտիւ վէ գօլլարընը ժէնէրալ Սիմօնըն գըզլարընա ուզաթտը : Պու սըրատա , Րապա-ժուա տախի գըզլարըն եանընա գօշարագ էլլէրինի եալամաղա պաչլատը . . . :

Լաքին՝ իբի Էօքսիւզ գըզճըղաղը գօլլարը արասընտա սըգտըղը սըրատա, Տակոպէրին հըսս իթտիյի հէյէճան օ գատար շիտտէթլի օլտու քի, պաշը արգատընա տօղրու է. յիլիպ գալտը. վէ էկէր քէօյլիւլէր քէնտիսինի թութմամըլ օլսալար ըտը, սըրթ իւսթիւ տէվրիլէճէյի զահիր վէ պահիր իտի: Պիշարէ ինթիեար պայըլմըլ գալմըլ օլտըղընտան, գալտըրըպ ճիվար օտալարտան պիրինէ նագլ իթտիլէր: Մ. Տիւքօնըն զէվճէսի, Ժէնէրալ Սիմօնըն գըզլարընա՝ զաաֆը վիճուտլարընը վէ տիւշարը հէյէճան օլմըլ պուլընտըղլա. ընը տէրմիյան իտէրէք, օրատա գալմալարընը թէնպիհ էլլէտի իսէ տէ, անլէր հիշ պիր շէյէ պագմայարագ Տա. կոպէրէ ըէֆագաթ իթմէք իսթէտիլէր:

Մ. Բօտէն, իսթիեար ասքէլի կէօրիւր կէօրմէզ, գաշլարը չաթըլտը, ալընը պուրուշտու վէ եիւղիւնտէ տախի մանիտար ալամէթլէր նիւմայան օլտու: զիրա օ վագթա գատար, Ժէնէրալ Սիմօնըն գըզլարընըն ըէհպէրի վէֆաթ իթմիշ տէյու զանն իթմէքտէ իտի:

Բահիպ Գաբրիէլ իսէ, սօն տէրէճէ եօրղուն օլտըղընտան, պիր սանտալիէյէ տայանմըլ գալմըլ վէ հէնուզ Մ. Բօտէնի կէօրմէմիշ իտի:

Պու էսնատէ, սարը վէ տօնուգ չէհրէլի պիր չախս, պիր քէօյլիւ տէլալէթիլլէ օտայա կիրտի. պու քէօյլիւ օտայա տախիլ օլտըղընտա, ըէֆագաթընտաքի ատէմէ Գաբրիէլի կէօսթէրտի: Պիր չաքէթ իլլէ պիր տէ քէօյլիւ բանթալօնը կիլինմիշ օլան պու սարը ըէնկլի ատէմ, Բահիպ Գաբրիէլէ եագլաշարագ Ֆրանսըզ լիսանը վէ ֆագաթ էճնէպիլէրէ մախսուս պիր թէլաֆֆուզ իլլէ տէտիքի:

— Բրէնս ճալմա չիմտի պուրայա նագլ օլունտու... աղղընը իլք տէֆա աշտըղընտա սիզի չաղըրտը:

Բօտէն. — (Գաբրիէլէ տօղրու իլէրիլլէյէրէք.) Պու ա. տէմ նէ տէյօր...:

Գաբրիէլ. - (Հայրէթինտէն նաշի իբի ատըմ կէրի չէ-
քիւէլէք.) Մ. Րօտէ՛ն . . . :

Սարը րէնկլի գաղաղէտէ. - (Ս տագըգատան իթի-
պարէն, կէօզիւնի Մ. Ժօզիւէ վան Տաէլին մուխպիրինին
իւզէրինտէն պըրմայարագ.) Մ. Րօտէ՛ն . . . :

Գաբրիէլ. - (Խէվֆ իլէ գարըշըգ պիր իհթիրամլա
Րօտէնէ եագլաշարագ.) Նա՛սըլ օլուպ տա պուրատա պու-
լունըյօրսընըզ. . . մօսիէ՛օ Րօտէն . . . :

Րօտէն. - (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ.) Պու ատէմ
սիզէ նէ՞ սէօյլէտի. . . բրէնս ճալմանըն իսմինի վէրտի,
տէյիլ մի . . . :

Գաբրիէլ. - Էվվէթ, էֆէնտիմ. բրէնս ճալմա տա-
խի, Իսկէնտէրիյէտէն կէլէն վէ գաղայա ուղըայըպ բարչա
բարչա օլան ինկիլիզ Պլա-Իլ կէմիսինին եօլճըլարընտան
պիրիսի տիր. . . : Պու կէմի Ասօր ատալարընա տա ուղ-
րատը. պէնի Չարլսթաունտան կէթիրէն սէֆինէ բէք զի-
յատէ սագաթլանմըշ, վէ թամիր ու թէրմիմի զըմնընտա
օրատա գալմաղա մէճպուր պուլընմըշ օլտըղընտան, պէն
տէ մէզբիւր ճէզիրէտէ գալմըշ ըտըմ. պինաէն ալէյ, չ,
սէյահաթըմա տէվամ իթմէք իւզրէ, Պլա-Իլ կէմիսի-
նէ լաքիպ օլտում. բրէնս ճալմա տախի պու կէմի եօլ-
ճըլարընտան մատուտ ըտը. պիզ Բորթսմութա միւթէ-
վէճճիհ օլըյօրտուգ իսէ տէ, պէնիմ նիյէթիմ օրատան
միրանսայա ալտէթ իթմէք իտի :

Րօտէն՝ Գաբրիէլին սէօզիւնիւ գաթ՝ իթմէյէ մուգ-
թէտիր տէյիլ իտի. զիրա պու տարպէի նակէհանի, պիլ
ճիւմլէ թէսավուրաթ ու թէրթիպաթընը իսլալ իյլէմիշ
իտի : Լաքին մէրգում, հէր նէ գատար սիւալինին պիհու-
տէլիյինի պիլիր իտի իսէ տէ, սօն պիր թէճըրիւպէ իթմէք
իսթէյէն պիր ատէմ կիպի Գաբրիէլէ խիթապէն .

— Պու բրէնս ճալմանըն քիմ օլտըղընը պիլիյօր մը-
սընըզ. - տէյու սօրտու :

Գաբրիել. - Ալիճէնապ վէ ճէսուր պիր տէլի գանլը տըր . Խնկիլիզլէր թարաֆընտան մէմալիքի զապթ իտիլմիշ օլան պիր Հինտլի հիւքմտարըն օղլու տըր . . . : (Սարը ըէնկլի գազաղէտէյէ խիթապէն՝ լաթիֆի պիր սէտա իլէ .) Բրէնս նա՛սըլ տըր , եարալարը թէհլիքէլի մի տիր :

Գազաղէտէ . - Վէխիմ տիր . . . Լաքին միւհլիք տէյիլ տիր :

Գաբրիել . - (Րօտէնէ տէօնէրէք .) Համտ օլսո՛ւն . . . պու գազաղէտէ տախի էօլիւմ բէնչէսինտէն գուրթուլ մըլ տէմէք տիր . . . :

Րօտէն . - (Միլթէհաքքիմանէ վէ մուխթասար պիր թավը ըլա .) Բէք էյի . . . :

Գաբրիել . - (Բէմալը իթաաթ վէ թէվազու իլէ .) Որիւսաատէ իտէրսէնիլ , օ տէլի գանլընըն եանընա կիթմէք իսթէրիմ . պանս վէրէճէք պիր էմրինիլ վա՛ր մը . . . :

Րօտէն . - Եօրղունլըղընըզա ըաղմէն , իքի իւշ սաաթա գատար եօլա չըգապիլիբր միսինիլ :

Գաբրիել . - Լազըմ ըսա . . . բէք էյի :

Րօտէն . - Լազըմ տըր . . . պէնիմէ պերապեր կէլէճէքսինիլ :

Գաբրիել՝ մագամը իհթիրամտա Րօտէնին էօնիւնտէ էյիլտիքտէն սօնրա , քէօյլիլ իլէ պիրլիքտէ տըչարըյա չըգտը . Րօտէն իսէ , նէ հաբաճաղընը շաչըրմըլ օլտըղընտան , պիր սանտալիէ իւզէրինէ տիւչիւպ , թէքրար թէֆէքքիւրաթ տէրեասընա տալտը : Սարը ըէնկլի ատէմ տախի Րօտէնէ կէօրիւնմէքսիզին , օտանըն պիր քէօչէսինտէ տիքիլիպ տուրմըլ ըտը . . . :

Շախսը մէրգուլմ՝ Պօղըճըլար ֆըրգասընըն իւշ ըէիսլէրինտէն պիրի օլուպ , մէլէզ Ֆարէնկա նամընտաքի ճանի իտիքի , Չանտի խարապէլէրինտէ ապքերլէրին թագիպինտէն ֆիրար իթմիշ վէ գաչագճը Մահալը էօլտիւրտիւք :

տէն սօնրա, Մ. Ժօղիւէ Վան Տաէլին՝ Բօտէնէ խիթապէն
հազմըչ օլտըղը մէքթուպլարը ալըպ սալուշմըչ ըտը .
մէրգումըն աշըրմըչ օլտըղը մէքթուպլար արասընտա ,
գաշագ.ճը Մահալըն Բէ-ճիւրէ վաբօրընտա եօլճու սըփաթըյ-
լա գապուլ օլընմասը իշուն Մ. Ժօղիւէնին վէրտիյի թավ-
սիյէնամէ տախի պուլընմագտա ըտը :

Պարէնկա՝ Չանտի խարապէլէրինտէքի գուլիպէտէն
փիրար իթտիյի սըրատա , ճալմա քէնտիսինի կէօրմէմիշ
իտի . կէնճ Հինտլի՝ հապսխանէտէն փիրար իթտիքտէն
սօնրա , մէրգումը վաբօրտա կէօրմիւշ վէ քէնտիսինին Պան-
սէկարլար , եանի Պօղըճըլար փըրգասընա մէնսուպ տէհ-
շէթլի պիր գաթիլ օլտըղընը պիլմէտիլինտէն , քէնտիսիյէ
հէմէհըրի կիպի հարէքէթ իյլէմիշ իտի : ճալմա՝ հապսխա-
նէտէն նէ սուրէթլէ փիրար իթմիշ օլտըղընը իլէրիտէ արզ
ու հիքեայէ իտէճէյիզ :

Բօտէն , կէօղլէրինի տիքմիշ վէ զազապ ու ըզտըրապ
սաիգասըյլա երևզիւնիւն ըէնկի ագ պագ օլմուշ օլտըղը
հալտէ , միլթէմատիյէն թըյնագլարընը կէմիրմէքտէ օ-
լուպ , հէնուզ մէլէզ Պարէնկայը կէօրէմէմիշ իտի :

Պարէնկա իսէ՝ քէմալը սիւքիւնէթլէ Բօտէնէ հագ-
լաշարագ վէ էլինի տօսթանէ վէ թէքլիֆսիզ պիր սու-
րէթտէ մէրգումըն ումուզընա վազ իտէրէք տէտի քի .

— Սիզին իսմինիզ Բօտէն մի տիր :

Բօտէն . - (Պիրտէն պիրէ սարսըլարագ վէ պաշընը
եօգարը գալտըրարագ .) նէ՝ վար քի . . . :

Պարէնկա . - (Սէօղիւնիւ թէքրար իտէրէք .) Սիզին իս-
մինիզ Բօտէն մի տիր :

Բօտէն . - Էվվէթ . . . ֆագաթ նէ՝ իսթիյօրսընըզ :

Պարէնկա . - Սիզ Բարիստէ Միլիէօ-տէզ-Իւրսէն սօ-
գաղընտա՝ մը իգամէթ իտէրսինիզ . . . :

Բօտէն . - Էվվէթ . . . լաքին թէքրար սէօյլէյօրըմ ,
նէ՝ իսթիյօրսընըզ :

Փարէնկա . - Շիմտի . . . հիշ պիր շէյ իսթէմէմ . . .
պիրա՛տէր . . . ֆագաթ սօնրա . . . բէք չօգ . . . :

Փարէնկա պու ըապըթապըզ սէօղլէրի սէօյլէտիքտէն
սօնրա , եավաշ եավաշ Բօտէնին եանընտան ուզագլաշորը
ըսատա , մէրգումը ազիմ պիր տէհշէթէ կիրիֆթար էյլէ-
տի . Բօտէն , տիւնեատա հիշ պիր շէյտէն գօրգմազ վէ
տիթրէմէզ պիր ատէմ օլտըղը հալտէ , Պօղըճընըն գօր-
գունճ պագըշընտան վէ տէհշէթէնկիզ չէհրէսինտէն սօն
տէրէճէ գօրգմըշ ըտը :

4

ԲԱՐԻՍԷ ԱԶԻՄԷԹ

Դարտօվիլին գօնաղընտա տէրին պիր սուսլուգ հիւքմ-
ֆէրմա օլմագտա ըտը . ֆուրթունա թէտրիճէն քէսպի
սիւքիւնէթ իթմիշ օլտըղընտան , զաիֆ պիր սուրէթտէ
տէնիզ գըյըսընա չարբմագտա օլան տալղալարըն ալաղէի
թէլաթիւմինտէն պաշգա պիր սէտա իշիտիլմէյօրտու :

Տակոպէր իլէ էօքսիւղլէր՝ գօնաղըն պիրինճի գա-
թընտա սըճագ վէ միւքէլէֆ օտալարա եհրէշմիշ իտիլէր՝
ճալմա իսէ , ճէրիհալարը սէպէպիլլէ եօգարըքի գաթա
նագլ օլունամայարագ աշաղըքի օտալարտան պիրինտէ գալ-
մըշ ըտը :

Իքի սէֆինէնին պիրի պիրինէ չարբըշմասը մուհագ-
գագ կէօրիւնտիւյիւ պիր սըրատա , պիշարէ պիր վալիտէնին
ճիկէրբարէսինի ճալմայա թէսլիմ իթմիշ օլտըղը մալիւմ
տիւր : ճալմա պու պէտպախթ չօճուղը էօլիւմ բէնչէսին-
տէն գուրթարմագ իշուն պիհուտէ եհրէ սարֆը զայրէթ
իլլէմիշ վէ պու ֆէտաքեարլըղըն մալը քէնտիսինէ չօղա
օթուրմըշ ըտը . զիրա պիշարէ եավրուճըղը գուրթարմագ

իւմիտիլէ կէնճ Հինտլի գայալար իւզէրինտէ խուրտուխաշ
օլմուշ ըտը :

Փարէնկա՝ ճալմանըն հիւսնիւ թէվէճճիւհինի գազան-
մաղա մուվաֆիադ օլմըշ օլտըղընտան , քէնտիսինէ նազա-
րէթ իթմէք իւզրէ , եանընտա պէքլէմէքտէ իտի :

Գաբրիէլ իսէ , կէնճ Հինտլինին եանընտա պիր գաշ
տազըգա գալտըգտան , վէ պիր չօգ թէսլիյէթպախշ սէօղ-
լէր սէօյլէտիքտէն սօնրա , քէնտիսինէ թախսիս իտիլմիշ
օլան օտայա չըգտը . լաքին իքի իւշ սաաթա գատար Բարի-
սէ ազիմէթ իթմէք իւզրէ Մ . Րօտէնէ վէրմիշ օլտըղը սէօզտէ
սէպաթ իթմիշ օլմագ իշուշ , եաթաղա կիրմէք իսթէմէ-
յիպ , էլպիսէլէրի գուրուլընճայա գատար , քէսկին պիր ա-
թէշ եանմագտա օլան չըմինէնին էօնիւնտէ , կէնիշ ար-
գալըգլը պէօյիւք պիր գօլթուգ սանտալիէսի իւզէրինտէ
ույգույա տալտը :

Պու տաիրէ՝ Տակուպէր իլէ իքի հէմշիրէյէ թախսիս ի-
տիլմիշ օլան օտալարըն իթթիսալինտէ վագը ըտը :

Բապա-թուա , պէօյլէ միւքէլլէֆ պիր գօնագտա պէս-
պէլի պիր կէօնա շիւպհէյէ սէպէպի պուլընմատըղընտան ,
Բօզ վէ Պլանշըն գաբուսը էօնիւնտէն չըգտը վէ րահիպ
Գաբրիէլին օտասընա տախիլ օլուպ , տիթրէմէքտէ օլան
վիճուտընը ըսթմագ իւզրէ չըմինէնին էօնիւնտէ եայըլտը
գալտը : Սատագաթլը հայվան , այագլարընը ուզաթմըշ
վէ պուրնընը տախի իւզէրինէ տայաթմըշ օլտըղը հալտէ ,
կէրէք գարատա վէ կէրէք տէնիզտէ կէօրմիւշ օլտըղը ֆէ-
լաքէթչէրտէն սօնրա , պիր իսթիրահաթը քեամիլէ իլէ
ույուլմագտա ըտը : Բապա-թուանըն՝ ժօվիալը տախմա
տէրխաթըր իթմէքտէ օլտըղընը կէրչի գաթիէն պէյան ի-
տէմէզսէք տէ , օ անէ գատար կէօրտիւյիւ պարկիրլէրէ
աօլա թէարուղ իթմէզ օլան պու քէօբէյին՝ ժօվիալըն
թէլէֆինտէն պէրու րասթ կէլտիլի պէյազ պարկիրլէրի
ըսըլմագլըգ ատէթինի , լէֆիգի վէֆիգինի արա սըրա խա-

Թըրլամագտա օլմասընա պիր նիշանէ օլմագ իւզրէ թէ-
լագգը իտեպիլիրիզ :

Պիր գաչ տագըգա կէշտիքտէն սօնրա , Գաբրիէլին
պուլընտըղը օտանըն իչ գաբուլարընտան պիրիսի աչըլըպ
իքի հէմլիրէլէր իհթիեաթքեարանէ պիր սուրէթտէ իչէրիյէ
կիրտիլէր : Պու իքի գըզըզազ՝ պիր գաչ տագըգատան
պէրու ույանարագ էլպիսէլէրինի կիլինմիշ , վէ ֆագաթ
Տակոպէր հագգընտա հէնուզ վէսվէսէ իթմէքտէ պուլըն-
մըշ ըտըլար : Մատամ Տիւբօն , քէնտիլէրինի օտալարընա
կէօթիւրտիւքտէն սօնրա , պիր տէֆա տահա կէլմիշ վէ
Տակոպէրին ահվալը սըհհիյեհսինտէ պիր կէօնա վէխամէթ
պուլընմատըղընա տաիր գարիյէ հէքիմինին վէրտիյի թէէ-
մինաթը քէնտիլէրինէ պիլտիրմիշ իտի իսէտէ , պիչարէ
էօքսիւզլէր պունընլա իքթիֆա իթմէյիպ , գօնաղըն ա-
տէմլէրինտէն պիրինի կէօրմէք , վէ ըհհպէլլէրի հագգըն-
տա անտէն տախի մալիւմաթ ալմագ իւմիտիլլէ օտալա-
րընտան չըգմըշլար ըտը :

Գաբրիէլին ույույա գալմըշ օլտըղը աթիգ գօլթուգ
սանտալիէսինին կէնիշ արգալըղը՝ քէնտիսինի պիւթիւն
պիւթիւն նազարլարտան սէթը իթմիշ իտի , էօքսիւզլէր՝
սանտալիէսին եանընտա Բապա-թուանըն քէմալը իսթի-
րահաթլա ույումագտա օլտըղընը կէօրտիւքլէրինտէ , պու
սանտալիէ իւզէրինտէ եաթան Տակոպէր տիր զանըլա ,
այագլարընըն ուճընա պասարագ եալաչ եալաչ իլէրիլէ-
տիլէր : Հալ պու քի , օրատա ույույան ատէմ Գաբրիէլ
օլտըղընը անլատըգլարընտա , սօն տէրէճէ միւթէհայելը
օլարագ , օլտըգլարը եէրտէ հարէքէթսիզ գալտըլար .
պիչարէլէր՝ քէնտիսինի ույանտըրըլար գօրգուսըլա , նէ՝
կէրի կիթմէյէ , նէ՝ տէ իլէրի վարմաղա ճէսարէթ իտէմէ-
յօրլար ըտը :

Բահպին ուզուն վէ գումրալ սաչլարը քեամիլէն
գուրուլմըշ օլտըղընտան , պօյնու վէ ումուզլարը էթրա-

ֆրենտա կելիչի կիւղէլ պիր հալտէ գըվըմ գըվըմ ու մուշ գալմըշ ըտը . չէհրէսինին սօլղունըղը իսէ՝ սանտա- լիէնին արգալըղընը գաբլայան տամասգօ գումաչընըն գօյու ալ ըէնկի իւզէրինտէ տահա զիյատէ կէօզէ չարբ- մագտա ըտը : Գաբրիէլին սիմաի լէթաֆէթնիւմասը օ սըրատա աճը պիր մահգունիյեթ իսէրի իրայէ իտիյօր- տու : Պու մահգունիյեթ իսէ՝ եա՝ տէհչէթ լի պիր ըույանըն թահթը թէէսիրինտէ պուլունմասընտան նէչէթ իթմէք- տէ , վէ եախօտ հըսսիյեաթը միւէլիմէսինի քէթմ իթ- մէք միւթատըր օլտըղը հալտէ , հըսսիյեաթը մէգքիւրէնին ասարը ույգուսընտա զահիր օլմագտա ըտը : Լաքին բահի- պին չէհրէսինտէքի շու մաղմուսիյեթի էլէմէյէ ըաղմէն , լէթաֆէթի մէլէքեանէսի վէ ճաղիպէի տիլֆէրիպանէսի հէնուզ պագի գալմըշ ըտը . ֆիլ հագըգա, հիւզն ու քէ- տէրլէ գարըշմըշ օլան լէթաֆէթ ու մէլահէթ գատար միւէսսիր պիր մէնզարէ թէսավվուր օլունապիլի՛ր մի :

Իքի կէնճ գըղճըղազ՝ կէօզէրինի աշաղըյա էյիպ գըղարտըլար վէ պիր իշարէթլէ ույգուտա պուլընան Գաբ- ըրիլի կէօսթէրէրէք մանիտար պագըշլար թէաթի իթ- տիլէր :

Բօզ . - (Ղայէթ եավաշ սէտա իլէ .) Ույույօր , հէմ շիրէճիլիմ . . . :

Պլանշ . - (Քէզալիք եավաշ սէտա իլէ վէ հէմչէրիսի- նէ պագարագ .) Տահա էյի եա . . . քէնտիսինի տօյա տօ- յա թէմաշա իտէպիլիլիլ . . . :

Բօզ . - Քէնտիսի իլէ պերապէր պու գօնաղա կէլտիլի- միլ զէման , հիչ ճէսարէթ իտէմէյօրտուգ . . . :

Պլանշ . - Պագը վէ՛ր , հէմշիրէճիլիմ , չէհրէսի նէ՛ գատար լաթիֆ տիր . . . :

Բօզ . - Պանա էօյլէ կէլիյօր քի , ըույամըղտա կէօր- տիլիւմիւզ ատէմ թա քէնտիսի տիր . . . էվվէ՛թ , ըույա- մըղտա պիլ պու տէլիգանըյը կէօրտիւք . . . :

Պլանշ. - Պիզի հիմայէ վէ մուհաֆաղա իտէճէյինի սէօյլէմիշտի, տէյիլ մի :

Բօզ. - Պու տէֆա տախի իմտատըմըզա եէթիշտի :

Պլանշ. - Լաքին պու տէֆա օլսուն քէնտիսինի կէօ. ըիւյօրըզ. . . :

Բօզ. - Ֆազաթ . . . օ գարանլըզ վէ տէհշէթլի կիճէ տէ . . . Լիքսիգա հապսխանէսինտէ կէօրտիւյիւմիւզ տէ. լիգանլըյա պէնզէմէյօր :

Պլանշ. - Պու տէֆա տախի պիզի գուրթարտը :

Բօզ. - Էկէր քէնտիսի օլմամըշ օլսայրտը . . . պու սա. պահ . . . հիշ շիւպհէ եօզ քի տալզալարա գուրպան կի. տէճէքտիք :

Պլանշ. - Ահ, հէմշիրէճիյիմ, պանա էօյլէ կէլիյօր քի, քէնտիսինի ըույամըզտա կէօրտիւյիւմիւզ զէման, չէհ. ըէսի լաթիֆ պիր զըյա իլէ միւնէվիլէր իտի . . . :

Բօզ. - Էվվէթ . . . պիլիյօրմըսըն, կէօզլէրիմիզի գա. մաշտըրըր ըտը :

Պլանշ. - Պունտան պաշգա, չէհրէսի պէօյլէ մաղմում տէյիլ իտի :

Բօզ. - Չունքի, օ վազթըլար սէմատան կէլիյօրտու . . . շիմտի իսէ տիւնեա իւզէրինտէ պուլունըյօր . . . :

Պլանշ. - Հէմշիրէճիյիմ . . . ալընըն էթրաֆընտա պու կիւլ ըէնկինտէքի եարա էսէրի օ վազթ տախի վար մը իտի :

Բօզ. - Մհ, խա'յր, խա'յր . . . էկէր էօյլէ պիր չէյ օ. լայըտը, հէր հալտէ ֆարգընա վարըր ըտըզ :

Պլանշ. - Էլլէրինտէքի եարա նիշանէլէրինի կէօրիւյօր մըսըն . . . :

Բօզ. - Լաքին . . . էկէր սահիհէն եարալանմըշ ըսա, մէլէք օլմամալը տըր . . . :

Պլանշ. - Նէ՞ իշուն օլմայաճագ. պէլքի պիր ֆէնալըզ վուգուինի մէն իթմէք վէ եա պիզիմ կիպի էօլմէք թէհ.

QUARTER OF FORTY-EIGHT

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

լիքէսինէ տիւշէնէրին իմտատընա եէթիշմէք իշուն եարա-
լանմը . . . :

Րօզ. - Հագգըն վար , հէմշիրէճիյիմ . . . էկէր հիմայէ
իթտիյի տտէմէրին իմտատընա եէթիշմէք իշուն հայա-
թընը թէհլիքէյէ գօյմամըշ օլսա իտի . . . պու գատար
կիւզէլ կէօրիւնմէզիտի . . . :

Պլանշ. - Ա՛հ , կէօզլէրինի աշմամասը պիզիմ իշուն
նէ՞ պէօյիւք պէտպախթլըգ տըր . . . :

Րօզ. - Պագըշը նէ՞ գատար լութփքեարանէ , նէ՞
գատար ճագիպէլի տիր :

Պլանշ. - Եօլտա կէլիր իքէն , աճապա նէ՞ իշուն վա-
լիտէմիզտէն պահա իթմէտի :

Րօզ. - Զիրա քէնտիսիյէ եալընըլ տէյլ իտիք . . .
պէլքի տէ իսթէմէյօր . . . :

Պլանշ. - Իշթէ շիմտի եալընըլ ըզ . . . :

Րօզ. - Խօյէ իսէ վալիտէմիզ հագգընտա մալիւմաթ
վէրմէսինի ըէճա իտէլիմ մի . . . :

Էօքսիւղլէր , պու սէօզիւ միւթէագըպ , պիր նազարը
սափտիւնէ իլէ պիրի պիրինէ պագըշտըլար . չէհրէի պէ-
շաշէթնիւմալարը՝ հէնուղ աշըմըշ պիր կիւլ կիպի գը-
ղարտը վէ բէրտէի մասուլիյեթ ալթընտա պուլընան
ղալպէրի՝ սիյահ մաթէմ էլպիսէլէրի ալթընտա չարբմա-
ղա պաշատը :

Րօզ. - Էվվէթ . . . պու խուսուսը քէնտիսիյիտէն ըէճա
իտէլիմ :

Պլանշ. - (Փէնտիսինին հըսա իթմէքտէ օլտըղը հէյէ-
ճանը Րօզըն տախի հըսա իթմէքտէ օլտըղընա շիւպհէ իթ-
մէյէրէք .) Ա՛հ , եա՛ Րապպի . . . կէօրիւյօր մըսըն , հէմշի-
րէճիյիմ , եիւրէյիմիզ նասըլ չարբըյօր . լաքին պու չար-
բընթը նէ՞ գատար մուճիպի մահղուղիյեթ տիր . զանն ի-
տէրսին քի պիր սաատէթէ նաիլ օլաճաղըղ :

Իքի հէմշիրէլէր , տյաղլարընըն ուճընա պասարագ

Գաբրիէլին գօլթուդ սանտալիէսինէ տահա զիյատէ թէ գարրուպ իթ տիւէր . պատէհու հէր իքիսի տէ էլէրինի պիւրի պիւրինէ գալուշաըըպ , բահլալին սաղ վէ սօլ թարաֆ-լարնատա տիզ չէօքտիւլէր : Պու մէնզարէ բէք լաթիֆ վէ բէք ըրզղաթէնկիզ պիր մէնզարէ իտի : Էօքսիւզէր՝ բէրէսթիչէ շայան չէհրէլէրինի Գաբրիէլէ տօղրու չէվիւրէրէք եիւզէրինտէքի թարավէթ կիպի տիրուպա օլան պիր սէտա իլէ տէտիւէր քի :

— Գաբրիէլ . . . պիւզէ վալիտէնկիսիդ հազգընտա պիր սէօզ սէօլէ . . . :

Պու լաթիֆ սէտայը իշիթիւր իշիթմէզ , բահիպ խաֆիֆէ հարէքէթ իտիպ , կէօզէրինի նըսֆէն աշուր վէ վիճուտընը խթիլա իթմիշ օլան ույուշուզըդ թէէսիւրիյէ կէօրտիւյիւ չէյի անճադ ֆարդ իթմէքտէ օլտըզընտան , խօշ պիր սէտա իլէ քէնտիսինի չաղըրմազ տա օլան պու իքի տիւպէր չէհրէյի կէօրտիւյիւնտէ , տիւշարը հայրէթ օլտու գալտը : Պատէհու պիւսպիւթիւն ույգուտան սըյըլ-լարադ վէ պաշընը եօզարըյա գալտըրարադ :

— Պէնի չաղըրան քիմ տիր , — տէյու սօրաու :

Բօզ . — Պիզ իզ , պիզ :

Պլանշ . — Պիզ . . . եանի Պլանշ վէ Բօզ . . . :

Գաբրիէլ , պուշլարըն՝ քէնտի գուրթարմըշ օլտըզըզըզըղաղլար օլտըզընը աշայըպ , քէնտիսի տէ անէր կիպի դըզարաը , լաթին էօքսիւզէրին հալը քէտէրիշիթմալընտան սօն տէրէճէ միւթէէսիր օլմուշ պուլընտըզընտան :

— Գալզընըզ . . . գալզընըզ , հէմշիւրէլէրիմ , ճէնապը հազգտան պաշգա պիր քիմսէ հուզուրընտա տիզ չէօքմէք ճաիզ տէյիլ տիր . — տէտի :

Էօքսիւզէր՝ պու սէօզէ իթաաթ իտէրէք տէհալ ալաղա գալզարըլար վէ պիւրի պիրինին էլինտէն թութմըշ օլտըզըլազը հալտէ , Գաբրիէլին իքի թարաֆընտա տուրտըլար :

Գաբրիէլ . - (Թէպէսսիրւմ իտէրէք .) Իսմիմի նէ՛րէտէն
պիլիյօրսընըղ . . . :

Պլանշ . - Ա՛հ , ունուտապիլի՛ր մի իտիք :

Գաբրիէլ . - Իսմիմ Գաբրիէլ օլտըղընը սիղէ քի՛մ սէօյ-
լէտի :

Բօղ . - Պիւղլաթ քէնտինիղ սէօյլէտինիղ . . . :

Գաբրիէլ . - Պէ՞ն մի . . . :

Պլանշ . - Էվվէ՛թ սիղ . Զվալիտէմիղ թարափընտան
պիղէ զիյարէթէ կէլտիյինիղ ղէման . . . :

Բօղ . - Հաթթա սիղի վալիտէմիղ կէօնտէրմիշ օլ-
տըղընը վէ պիղի հէր տալիմ մուհաֆազա իտէճէյինիղի
օ վաղըթ սէօյլէ՛մէտինիղ մի :

Գաբրիէլ . - (Էօքսիւղլէրին պու սէօղլէրինտէն հիշ
պիղ շէյ անլայամայարագ .) Պէ՞ն մի , հէմշիրէճիյիմ . ղանն
իտէքսէմ եանըլըյօրսընըղ Պէն սիղի տահա պու
կիւն կէօրիւյօրմ . . . :

Պլանշ . - Եա բույամըզտա՞ . . . :

Բօղ . - Էվվէ՛թ , ունութտընըղ մը , բույամըզտա
կէօրմէտինիղ մի :

Պլանշ . - Պունտան իւշ այ մուգատտէմ . . . Ալմանի-
ատա իլք տէֆա օլարագ կէօրմէտինիղ մի . . . : Էյիճէ
սիւշինիւնիւղ , իհթիմալ քի ունութմըշտընըղ տըր :

Էօքսիւղլէր՝ կէօրմիւշ օլտըգլարը պիլի բույայը Գաբ-
րիէլին տէ խաթըրլամսընը թալէպ իթմէքտէ օլտըղլա-
րընտան , քէնտիլէրինին պու ղարիպ սաֆաէրունըղլարը-
նա գահգահա իլէ կիւլմէյէ պաշլաուր . Լաքին հայլէթ
ու թէտճիւսի սրթարաղ .

— Թօհա՛ֆ շէյ . . . բույանըզտա կէօրիւշտիւք հա՛ . -
տէտի :

Բօղ . - Հա՛յ հա՛յ . . . պիղէ էյի նասիհաթլար տա
վէրտինիղ :

Պլանշ . - Հաթթա , տիիրէն հապսխանէտէ ըզարրապ

չէք տխրի միտք սըրատա , հէր տախմ խաթըրնիչանըմըղ օլան սէօղլէրնիղ պիղի հէմ թէսէլլի վէ հէմ տէ թէչճի' իթմէքտէ իտի :

Բօղ . - Պիրի պիրիմիղի կէօրմէյէճէք զատար զարանլըդ օլան օ տէհչէթլի կիճէ տէ , Լիբսիքատարի հապսիտանէտէն պիղի չըղարան սիղ տէյլլ մի իտինիղ :

Դաբրիէլ . - Պէն մի . . . :

Պլանչ . - Պիղիմ վէ իթթիեար տօթըմըղն իմտատընա սիղտէն պաչդա քլմ կէլէպիլիլ . . . :

Բօղ . - Իթթիեար տօթըմըղ պիղի չօղ սէվտիյի ճիհէթլէ , սիղին անը տա սէվմէքտէ օլտըղընըղը քէնտիսինէ տախմա սէյլէր իտիք . ֆադաթ քէնտիսի մէլէքլէրէ ինանմադ իթթմէղ իտի :

Պլանչ . - Հաթթա պու սապահ՝ ֆուրթունատան հիչ զօրդմոյօրտուք :

Բօղ . - Զիրա սիղի պէքլէյօրտուք :

Դաբրիէլ . - Պու սապահ մը , էվլէթ , հէմչիրէլէրիմ , ճէնապը Հադդ սիղին իմտատընըղա եթթիչմէք լութփընը պունա իհսան պոյոլուրտու . պէն Ամէրիդատան կէլիյօրում , վէ Լիբսիքայա հիչ կիթմիչ տէյլլ իմ . . . պինաէն ալէյհ հապսիտանէտէն սիղի չըղարան պէն օլամամ . . . (Լաթիֆ պիր թէսէսիւմէ ,) Սէյլէլինիղ պաղայըմ , հէմչիրէլէրիմ , պէնի քլմի զանն իտիյօրտընըղ :

Պլանչ . - Բույամըղտա պիր գաչ քէրէ կէօրմիւշ օլաըղըմըղ վէ պիղի մուհաֆաղա իթմէք իւղրէ վալիտէմիղ թարաֆընտան կէօնտէրիլիչ օլան օ լութփընար մէլէյի զանն իտիյօրուղ :

Դաբրիէլ . - Սէվկիլի' հէմչիրէլէրիմ , պէն ֆադիր պիր բահիպ իմ . բույատա կէօրմիւշ օլաըղընըղ վէ զաթէն բույատան պաչդա պիր եէրտէ կէօրմէյէճէյինիղ մէլէյէ պէնղէյիչիմ պէսպէլլի պիր թէսատիւֆ սէմէրէսի օլմալը տըր . զիրա , մէլէքլէր պիղէ կէօրիւնմէղլէր . . . :

Էօքսիւղէր . - (Մահղունանէ պիր նազարւա պիրի պիրինէ պադարագ .) Սէլէքէր պիրդէ կէօրիւնմէզէր մի :

Գաբրիէլ . - (Բէմալը մուհապէթլէ կէնճ դըղլարըն էլլէրինի թուրալագ .) Պէիս եօդ , աղիղէ հէմչիրէլէրիմ , քեաֆֆէի մէվճուտաթ կիպլի . . . բույալար տախի ճէնապը Սլլահ թարաֆընտան կէլիր . . . մատամ քի պու բույատա վալիտէնիղին խաթրէրէսի դարըշմըշ . . . ճէնապը Եէղտանա հէր տաիմ չիւքր իթմէլիսինիղ . դիրա պու լու թֆը Բապպանի սիւղին իչուն մուճիպի սատաթէթ վէ պաթթիեարի աիր :

Պու էանատէ դաբու աչըլըպ Տակոպէր իչէրիյէ կիրտի :

Էօքսիւղէր՝ օ վաղթա գատար պիր մէլէք թարաֆընտան հիմայէ օլլնմագ դաննը սափտիլանէսինտէ պուլընաւըղլարընտան , Տակոպէրին ղէվճէսի՝ Գաբրիէլ նամընտա պիր չօճուղը քէնտիսինէ էվլատ էթթիլաղ իթմիշ օլտըղլնը վէ պու չօճուղըն մուախսարէն բահիպ վէ վալիլ օլմըշ խուլլինի տէրթաթըր պիլէ իթմէմիշէր իտի :

Իթթիեար տաքէր , պաշնտարի եարասընըն՝ ժէնէրալ Սիմնըն թապիրի վէճհ իլէ , հէր նէ դատար պէեւ պէր եւրա օլտըղլնը իտտիա իթմիշ իտի իսէ տէ , գարիյէնին ճէրլաճը թարաֆընտան քէմալը տըզգաթլա մուայէնէ օլունմըշ վէ ամէլիեաթը լաղըմէսի իճրա իտիլմիշ իտի . սիյահ պիր սարդը ալնընըն եարըսընը սէթըր իթմէքտէ վէ չէհրէսինին սէրթիլինի պիր գաթ տահա տրթըրմագտա ըտը : Տակոպէր սալճոտան իչէրիյէ կիրիպ , եապանճը պիր տաթմին՝ Բօղըն վէ Պլանշըն էլլէրինի թէքլիֆսիղճէ թուլմիշ օլտըղլնը կէօրիւնճէ , աիւչաղը հայրէթ օլտու գալտը : Պու հայրէթինին սէպէպի պիս սուհուլէ անլաշըլապիլիր . դիրա էօքսիւղէրի մուհագդագ պիր էօլիւմոէն գուրթալան վէ քէնտիսինին իմուտընա տախի չիթապան օլմուշ պուլունան ատէմ պու տէլի դանլը օլտըղլնը հէնուղ պիլմէյօրտու : Կէմիլէր պիրի պիրինէ չարբըշարագ խարապ օլտըգտան սօհրա , իթթիեար տաքէր՝ տալղալար ալասըն :

տա չալգանը պիտի լաւաւ հարգուի մտաւ ճաշտ իմ տիկնի սը-
րատա , իբրի էօքսիւղ հէմէիբէյի զուրթմարմագլա իբրի-
ֆա իթմէյի պիտի քէնտիսինէ տախի տէսթի մուսպէնէթինի ու-
ղաթմաղա թէնէպպիւս իթմիշ օլան Գարբիէյի խսյալ մա-
յալ կէօրէպիւմիշ իտի :

Հաթթա Տակոպէր՝ էօքսիւղէրի զօնաղըն աշաղըրի
դաթընտա պուլտըղը սըրատա , Եօքսիւղը , հէյէճանը
դալալ վէ ճէրիհասընըն աղըրսը թէնտիբիյէ պալըմըշ դալ-
մըշ օլաղընտան , օ սըրատա տախի լաճիպ Գարբիէյի կէօ-
րէմէմիշ իտի :

Իթթիեար ապէր , Եաթանըն պիւր առէմին՝ Բօղ վէ
Պլանշ իլէ դալտսըղ պիւր սուրէթտէ զօնըշմաղտա օլաղ-
ղընը կէօրիւնէ , սիյահ սարղըսը ալթընտա դալըն վէ քիւլ
րէնկինտէքի դալարը Հաթթմաղա պալլատը : Լաքին էօք-
սիւղէր՝ զօլտըրը տրասընա աթըլըպ տա պիւր մուհասթ-
պէթի ֆէրղէնտանէ իլէ քէնտիսինի օխշամաղա պալլա-
տըլըրընտա , հիտաթթ վէ էօֆրէսի տէրհալ մահվ ու
դաիլ օլտու . ֆաղաթ պու էնտատէ այաղա դալգմըշ օլաղը
իչուն եիւպիւ րէք էյիճէ կէօրիւնէմէմէքտէ օլան լաճիպէ
տօղրու չիւպհէյի նաղարլար ֆըրլաթ մաղտան տա կէրի
տուրմատը :

Բօղ . - (Թալթիֆրեարանէ պիւր սուրէթտէ .) Պալըն-
տարի եարա նա՞սըլ տըր , էյի՞ մի տիւր , Տա՛կոպէր . պէ-
րէքէթ վէրսին քի թէհիքէյի տէյիլ տիւր տէտիլէր :

Պլանշ . - Չօդ աղըրըյօր մը :

Տակոպէր . - Խա՛յը , էվլատարըմ , աղըրմայօր . դա-
րիյէնին ճէրլոհըն պու սարղըյը պալըմա պաղղայարադ ,
պանա ըզաղըրապ վէրմէք իսթէտի . դըլըճ եարալարը պի-
լէ ալմըշ օլա իտիմ , պալըմը պէօյլէ սարղըլար սարմաղաղը
ըտը . պինի կէօրէն՝ նաղիք պիւր իթթիեար զանն իտէճէք
լաքին պու եարա պէսալ պիւր եալտան իպարէթ տիւր , հաթթ
թա իսթիյօրըմ քի . . . :

Ինքնիշխար ասքէր՝ պու սէօղիւ սէօյլէմէքլէ պէրապէր էլինի պաշնտաքի սարղըյա կէօթիւրաիւ : Բօղ պու հարէքէթին մանասընը անլայարագ Տակոպէրին զօլարընը թութըպ տէտի քի :

— Նէ՞ , պունը դալտըրըպ աթմա՞գ մը իսթիյօրսուն . . . պէօյլէ չօճուգճա պիր հարէքէթ՝ սէնին կիպի տիրայէթլի ինքնիշխարա եաղըչըր մը :

Տակոպէր . - Բէք էյի , բէք էյի , տաըըմայընըղ , էվլատլարըմ . իսթէտիյինիղ կիպի եաբարըմ , սարղըյը չըգարմամ :

Պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , էօքսիւզլէրի օտանըն պիր քէօշէսինէ կէօթիւրէրէք , վէ կէօղիւնիւն ուճըյլա կէնճ լահիպի կէօսթէրէրէք եալաշ սէտա իլէ :

— Պէնիմ իչերի կիրտլիյիմ վագթ էլլէրինիղի թութմագտա օլան պու տէլի գանլը քի՞մ տիր . . . լահիպէ պէնղէյօր ամմա . . . սիղէ տօղըրընը սէօյլէյի՞մ մի , էվլատլարըմ . . . հէր վագթ սագընմալըսընըղ , չունքի . . . :

Բօղ վէ Պլանշ . - (Դաբրիէլէ տօղրու տէօնէրէք եէք ալաղ .) Պու տէլիգանլըտա՞ն մը . . . լաքին տիւշիւն պիր քէրրէ քի , էկէր օ օլմասա իտի , պիղ պու սալաթտա սէնի գուճագլայամայաճագտըղ :

Տակոպէր . - (Պիրտէն պիրէ տօղրուլարագ վէ լահիպ Դաբրիէլէ աթֆը նազար իտէրէք .) Նէ՞ սէօյլէյօրսընըղ :

Պլանշ . - Պու տէլիգանլը պիղի տալմա մուհաֆաղա իտէն մէլէյիմիղ տիր :

Բօղ . - Էկէր սապահլայըն՝ պու տէլիգանլը օլմամըշ օլսա իտի , հիչ շիւպհէ եօղ քի տալալարա գուրպան կիտէճէքտիք . . . պօղուլաճագտըղ :

Տակոպէր . - Պու տըր հա՛ . . . էվվէ՛թ . . . պու օլմալը քի . . . :

Տակոպէր զիյատէ սէօղ սէօյլէյէմէտի : Դալպի գապարմըշ վէ կէօղէրի եաշարմըշ օլտըղը հալտէ , լահիպին

հանընա զօշուպ էլլերինի մերդումա՞ռւղաթտը վէ թարիֆի նադապիլ պիր սէտաի միննէթտարանէ իլէ .

— Մօսիէօ , պու իքի էօքսիւզ դըզճըղազըն հայա . թընր սիղէ պօրճըլըմ . . . պօրճըմըն ճէսամէթ վէ էհէմ . միյեէթինի պիլմէքաէ օլտըղըմտան , ֆաղլա պիր սէօղ սէօյլէմէմ . . . զիրա պու գըսա սէօղիւմ՝ հէր չէյի իֆա . տէյէ քեաֆի տիր . (Պիրտէն պիրէ դուվիլէի հաֆըղասը ույանարագ .) Լաքին տուրընըզ պադայլմ . . . պէն՝ տալ . ղալարըն հիւճիւմինէ գուրպան կիթմէմէք իչուն պիր գա . յայը թութմաղա չապալատըղըմ սըրատա , տէսթի մուա . վէնէթինիզի ուղաթան սիղ տէյի՞ մի իտինիզ . . . : Էվվէթ . . . սաչլարընըզ գումուալ . . . չէհրէնիզ տէլիգանլը չէհ . րէսի . . . հիչ շիւպհէ եօգ քի սիղ իտինիզ . . . շիմտի խա . թըրլայօըմ :

Գաբրիէլ . - Պէն իաիւմ , էֆէնտիւմ . Լաքին թէէս . սիւֆ իտէրիւմ քի , դուվիլէթիւմ եարը եօլտա քէսիլիպ սիզի գուրթարմաղա մուզթէտիր օլամատըմ : Ա՛հ , թէք . րար տէնիզէ տիւշտիւյիւնիւզիւ կէօրտիւյիւմ վադթ նէ տէրէճէ միւթէսսիր վէ միւքէտտէր օլտըղըմը պիլսէ . նի՛ղ . . . :

Տակոպէր . - (Թէէսիրպախշ պիր սաֆաէրունըղլա .) Սիղէ արղը թէչէքքիւր իթմէք իչուն պիր աղ էվվէլ սէօյլէտիլիւմ սէօղէրտէն ֆաղլա պիր սէօղ սէօյլէմէմ . պու չօճուգլարըն հայաթընը գուրթարարագ , քէնտի հա . յաթըմը գուրթարմըջ օլմագտան տահա պէօյիւք պիր էյիլիք իթմիլ օլտընըզ . . . (Միւթէհայեիրանէ պիր սու . րէթտէ .) Լաքին նէ՛ ճէսարէթ . . . առէթա գահրամանլըդ . . . քէնտիսի տէ նէ՛ գասար կէնճ . . . չէհրէսի պիր դըզ չէհրէսիւնի անտըրըյօր :

Պլանշ . - (Բէմալը մէսէրրէթ վէ պէչաչէթլէ .) Նէ՞ քէօյլէյօրսուն , Տակոպէր , պիղիւմ Գաբրիէլիմիզ սէնի՞ն տէ մի իմտաաընա եէթիշտի . . . :

Տակոպէր . - (Պլանչըն սէօզիւնիւ քէսէրէք) Գարրիէ՛Լ մի . . . (Բահիպէ թէվճիհի խիթապլա .) Սիզին իսմինիզ Գարրիէ՛Լ մի տիր :

Գարրիէ՛Լ . - Էվվէ՛թ , էֆէնտիմ :

Տակոպէր . - (Կիթտիքճէ հայրէթ ու թէաճճիւպի արթարապ .) Գարրիէ՛Լ հա՛ . . . լահիպ տէ սինիզ , էօյլէ՛ մի :

Գարրիէ՛Լ . - Էվվէ՛թ , էճնէպի մէմալիքինտէ վաիդլիք իթմէքտէ իմ :

Տակոպէր . - (Հայրէթի պիր դաթ տահա միւզտատ օլարապ .) Սիզի քիմ պէօյիւթտիւ , սէօյլէյէպիլի՛ր միսինիզ :

Գարրիէ՛Լ . - Ղայէթ սէմահէթլի վէ ալիճէնապ պիր դատըն պէօյիւթտիւ քի , վալիտէլէրին էն էյիսի կիպի սէվէր վէ հիւրմէթ իտէրիմ . . . չունքի պէն՝ սահիպսիզ պիր չօճուդ օլարզըմ հալտէ , օ դատըն պէնի աճըյլպ եանընա սլոր վէ ապ էվլատը կիպի պէնի հիմայէ վէ վիպայէ իյլէսի . . . :

Տակոպէր . - (Սօն տէրէճէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .) Օ դատընն իսմի Ֆրանսուազ Պոտուէն տիր , տէյի՛Լ մի :

Գարրիէ՛Լ . - (Բէնտիսի տէ միւթէաճճիւ օլարապ .) Էվվէթ . . . մօսիէօ . . . Լաքին պունլարը սիզ նէրէտէն պիլիօրսընը . . . :

Տակոպէր . - Սէնի հիմայէ իտէն ալիճէնապ դատըն՝ պիր ապքէր ղէվճէսի տիր , տէյի՛Լ մի :

Գարրիէ՛Լ . - Էվվէ՛թ , հաթթա դահրաման պիր ապքէրին ղէվճէսի . . . օ դատար դահրաման քի , շայանը հայրէթ պիր ֆէտաքեարլըզլա , ղէվճէսինտէն վէ սէվկիլի պիրատէրիմ տէյու եատ իտէրէք իֆթիսար իթմէքտէ օլարզըմ օլլունտան տուր վէ մահճուր օլարապ , հայաթընը մէնֆատա կէչիրմէքտէ տիր . . . :

Տակոպէր . - Ա՛հ . . . Ակրիքօլըմ . . . ղէվճէ՛մ . . .

ընճա իտերիմ, սէօլէյինիզ, սիզ քէնախլէրինտէն նէ՝ վագթ ալըլտընը . . . :

Գաբրիէլ. - Աման եա՛ Բապպի . . . սիզ Ակրիքօլըն բէտէրի մի սինիզ . . . ա՛հ, պու նէ՛ պէօյիւք պախթի- եարըզ . (Ելլէրինի պիրի պիրինէ դալու շարարագ .) Ճէ- նապը Ալլահա տահա նէ՛ գատար թէչէքրիւր իթմէյէ պօրճուլ օլաղըմը պիլմէյօրտում :

Տակոպէր . - (Իհի) իղաղը պիր սէտա իլէ .) Զէվճէմ . . . էվլատըմ . . . նա՞նը աըրլար, էյի՞ մի տիրէր . քէն- տիլէրի հազգընտա պանա մալիւմաթ վէրէպիլի միսինիզ :

Գաբրիէլ. - Պունտան իւշ այ մուգատտէմ ալմըջ օլ- տըղըմ խապէրէր դայէթ խայրը տըր . . . :

Տակոպէր, - Ահ, պու տագըգատա հըսս իթտիյիմ մէսէրրէթ տէրէճէսիզ տիր . չունքի . . . :

Իխթիեար ասքէր սէօղլանիւ իքմալ իտէմէտի . հէ- յէճանը դալպի՝ սէօղլէրինին իրատընա մանի՝ օլըյօրտու : Պիչարէ իխթիեար՝ այագտա տուրմաղա մէճալի դալմամըջ օլտըղընտան, պիր սանտալիէ իւզէրինէ տէվրիլի վէրտի :

Բօղ վէ Պլանշ իտէ՝ եիւզ իւսթիւնէ պըրագըլմըջ վէ Տակոպէրին զէվճէսի թարաֆընտան թէպէննի իտիլմիշ օլան Գաբրիէլ նամ չօճուղա տաիր Ժէնէրալ Սիմոնըն ռուզ- նամէսինի եալընըզ օ վագթ տէրխաթըր իտիպ պիր պէ- շաշէթի մասումանէ իլէ զէվքեապ օլմաղա պաշլտաըլար :

Բօղ. - Պիղիմ Գաբրիէլիմիզ սէնին տէ Գաբրիէլին ի- միշ հա՛ . . . եա՛ Բապպի, պու նէ՛ պախթիեարըզ . . . պու նէ՛ սատտէթ :

Տակոպէր . - Էվվէթ, սէվկիլի չօճուղլարըմ, Գաբրի- էլ հէմ սիզին, հէմ տէ պէնիմ տիր . քէնախլինտէ հէբի- միղին պիրէր հիսսէսի վար տըր . . . : (Գաբրիէլէ միւթէ- վէճճիհէն՝ խէլէճանը դալպ իլէ .) Էլինի վէր, սէվկիլի էվ- լտտըմ, էլինի վէր : Սանա՝ սէօղլէրիմի միւֆրէտ օլարագ խիթապ իթտիյիմտէն տօլայը սագըն տարըմա հա՛ . . .

սէն պէնիմ էվլատումսն , Ակրիքօլում տախի սէնին պիլու-
տէրին տիր . . . :

Դաբրիէլ . - Ահ , էֆէնտիմ . . . պու նէ գատար
լուծֆ . . . թէչէքքիւրտէն ածիղ իմ :

Տակոպէր . - Թամամ . . . պիղէ պու գատար էյիլիք
իթաիքտէն սօնրա , թէչէքքիւրէ տէ մի գալգըչըյօրստուն :

Դաբրիէլ . - (Իսթիեար աւքէրին մէտայիհ վէ սիթա-
յըչլարլէնտան ետգայը սըյըրմագ էմէլիլէ .) Զէվճէնիլ
Ֆրանսուազ Պոտուէն մուվասէլէթինիլտէն աճապա խա-
պէրտար մը տըր :

Տակոպէր . - Պունտան պէչ այ մուգատտէմ քէնտի-
սինէ ետգմըչ ըտում . . . Լաքին եալընըճա կէլէճէյիմտէ-
միչ իտիմ . պունըն սէպէպինի . . . սօնրա սանա սէօյլէ-
րիմ . . . Քէնտիսի էլան Պրիզ-Միչ սօգաղընտա մը ի-
գամէթ իտիյօր . Ակրիքօլում պու մահալտէ աօղմըչ տըր :

Դաբրիէլ . - Էվվէթ , էլան օ սօգաղտա իգամէթ ի-
տէյօր :

Տակոպէր . - Էօյլէ իսէ մէքթուպըմը ալմըչ օլմայը
տըր . քէնտիսինէ՝ Լիքսիքա հապսխանէսինտէ՝ պուլընտը-
յըմ զէման տախի մէքթու պ ետգմագ իսթէտիմ իսէ տէ ,
միւմրին օլամատը :

Դաբրիէլ . - Հապսխանէտէ պուլընտըյընըլ զէմա՞ն
մը . . . սիղ հապսխանէտէ՞ն մի չըգըյօր սընըլ :

Տակոպէր . - Էվվէթ , էվլատում . պիղ՝ Էլպա վէ Հաու-
պուրի թարիղիլէ Ալմանիատան կէլիյօրըլ . Եկէր Ֆէվդ-
էլ մէմուլ պիր վագքա գուհուր իտէրէք պիղի գուրթար-
մամըչ օլսա իտի , իհթիմալ րի հալէա Լիքսիքատա մահ-
պուս պուլունաճագտըք . պու վաղըմ օ գատար աճաիպ
պիր չէյ տիր քի , ինսանըն՝ չէյթանըն վիճուտընա ինան-
մասը կէլիր :

Դաբրիէլ , - Նէ՞ աէմէք իսթէտիլինիլի անլայամայօ-
րում . րէճա իտէրիմ , ֆիքրինիլի էյզա իտինիլ :

Տակոպէր . - Ֆիքրիմի իյզան իթմէք պէնճէ բէք միւշ-
քիւ տիր . զիրա զուհուր իտէն վագըայը քէնտիմաէ ան .
լայամամըշլմ տըր (Խանտէրիզ պիր չէհրէ էլէ Բօղը
վէ Պլանշը կէօթէրէրէք .) Պու քիչիւք հարամաղլարը
կէօրի՛յօր մըսըն . պունլար՝ էօյլէ մէսէլէլէրաէ պէնտէն
տահա զիյատէ վագըֆ վէ ալիֆ օլմադ իտտիասընտա
տըրլար . զիրա պանա միւքէրրէրէն տէրլէր իտի . քի . « Տա-
կոպէր . . . պիղիմ իմոատըմըզա եէթիչէն զաթ պիղիմ մէ-
լէյիմիզ տիր . . . շիմալի պիր մէլէյին մուալէնէթինի կէօ-
րի՛յօր մըսըն . սէն տտիմա՝ էմրի միւտաֆաատա Բապա-
թուանըն մուալէնէթինի տահա զիյատէ թէրճիհ իտէրիմ ,
տէր իտին . . . » :

Պու սըրատա , խալիճտէն կէլէն զըսա պիր սէտա .

— Դաբրիէ՛լ . . . սիդի պէքլէյօրլմ . - տէտի :

Պու սէտայը իշիթիւր իշիթմէզ , բահի-զին վիճուաընը
պիր բաշէ իթիւլա իյլէտի : Տակոպէր իլէ էօքսիւզլէր պաշ-
լարընը օ թարաֆա չէվիւրիլէր . . . : Բապա-թուա իսէ
մըրըլտաֆադա պաշլատը :

Պու սէտա Մ . Բօտէնին սէտասը օլուպ , մէրգում տար
պիր կէչիտէ միւնթէհի օլան պիր դաբու էօնիւնտէ տուր-
մագտա ըտը . չէհրէսինտէ՝ սիւքիւնէթ վէ դայտսըղլըդ
էսէրի մէշհուտ օլտըղը հալտէ , կէրէք իթիւտար ասքէրի
վէ կէրէք իրի հէմշիրէյի նաղարը թէտգիդտէն կէչիւմէք-
տէ իտի :

Տակոպէր՝ մէրգումըն չէհրէ վէ գըյաֆէթինտէ դու-
րիպ պիր մէնֆուրիյեթ ալալմի միւշահէտէ իթմիշ օլտը-
ղընտան , պիրտէն պիրէ նախօշ պիր թէէսիրէ տիւշմը օ-
լուպ , Դաբրիէլէ խիթապէն .

— Պու առէմ քիմ տիր . սէնտէն նէ խթէյօր . -
տէտի :

Դաբրիէլ . - (Թէէսիւֆ վէ մէճպուրիյեթի մուլին
պիր թավը ըլա .) Քէնտիսիլլէ պիրլիքտէ կիտէճէյիմ . (Պա-

տէհու Մ. Բօտէնէ տէօնէրէք.) Աֆվ իտէրսինիզ, էֆէն. տիմ, շիմտի կէլիրիմ:

Տակոպէր. - (Հայրէթլէ.) Նա՛սըլ, կիտէճէ՛ք միսին պիրի պիրիմիզի հէնուզ պուլմըշ իքէն, պու շէյ դապիլ մի...: Խա՛յր, խա՛յր... կիթմէք օլմազ... պէնիմ սանա սէօյլէյէճէք վէ սիւալ իտէճէք բէք չօգ շէյլէրիմ վար տըր. Բարիսէ պէրապէր կիտէրիզ... պու տահա միւնասիպ օլմա՞զ մը:

Գաբրիէլ. - Տուրմազ միւմքինսիզ տիր, էֆէնտիմ... պու առէմ պէնիմ ամիրիմ տիր... իթսաթ իթմէլիյիմ:

Տակոպէր. - Սէնին ամիրի՞ն մի տիր... պու նա՛սըլ միւմքին օլքալիլիր, հէրիֆ շէհրլի գըյաֆէթի կիլինմիշ:

Գաբրիէլ. - Բուհպան էլպիսէսի կիլինմէյէ մէճպուր տէյլ տիր:

Տակոպէր. - Տահա էյի եա՛, մասամքի անըն իւնիֆօրմազ եօգ վէ սիզին սէնաթընըզտա տախի բօլիս հապսիանէսի կիպի շէյլէր մէվճուտ տէյլ տիր, շու՛նը տէֆէթ կիթսին...:

Գաբրիէլ. - Սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ քի, էկէր պուրատա դալմազ միւմքին օլսա իտի, պիր տադըզա պիլէ թերէտալու իթմէզ իտիմ:

Տակոպէր. - (Պուրնընըն ալթընտան մըրըլտանըրճաւընա.) Պու առէմին շէհրէ վէ գըյաֆէթինտէն նէֆրէթ իթմէյէ մէյէր հազգըմվար ըմըշ. (Մահգուհանէ պիր սապըրսըզլըզ վէ դայէթ եալաշ պիր սէտա իլէ.) Գէնտիսի եալընըզ տէֆէ օլուպ կիթսէ բէք զիյատէ մէմու՛ն դալաճաղըմըզը սէօյլէյիմ մի, իսթէ՛ր միսին:

Գաբրիէլ. - Բէճա իտէրիմ, ազիզիմ. պիր շէյ սէօյլէմէյինիզ, հէր նէ տախի իթսէնիզ ֆաիտէսիզ տիր... պէն քէնաի վազիֆէլէրիմի թանըրըմ... պէն իրատէ սահիպի պիր առէմ տէյիլիմ. ամիրիմնէ քի էմի իտէրսէ, օնու իճրայէ մէմուրըմ: Բարիսէ մուվասէլէթինիզտէ, սիզի, վալիտէմի վէ սէվկիլի պիրաաէրիմ Ակրիբօլը կէօրմէյէ կէլիրիմ, օլմա՞զ մը:

Տակոպէր. - (Ճանը ֆէվզ էլ առէ սըղըլարազ.) Հայտի էօյլէ օլսուն. վաղթըյա պէն տէ առքէրլիք իթմիշ օլ-

տըղըմտան, իծաաթ վէ վաղիֆէ նէ տէմէք օլտըղընը պիլիրիմ. չի չարէ, թալիլիմիղէ՝ սապր ու թէհամմիւլ իլէ գաթլանմալըյըլ: Հոյտի օլլում, եարըն տէյիլ օ պիր կիւն Պրիդ-Միշ սօգաղընտա թէքրար կէօրիւշիւրիւլ. ղիրա, պիլ տէ չօդ կէչմէքսիղին պուրատան հարէքէթ իտիպ եարըն ագչամ Բարիստէ պուլընաճաղըլ. ղալիպա սիզին պէյնիհլտէ տախի իծաաթը մութլագա վէ ղապթ ու րապթա ըրայէթի քեամիլէ գաթաէսի վար տըր:

Դաբրիէլ. - (Սարսըլարագ վէ տիլերաշ պիր ահ չէքէրէք.) Էվվէթ, էֆէնտիմ... պիզտէքի իծաաթ ըէք շէտիտ աիր:

Տախպէր. - Էյլէ իսէ կէլ պէնի գուճաղլա, օլլում... աղ վաղթտան թէքրար կէօրիւշիւրիւլ... երկիրմի տէօրթ սաաթ չարուգ կէչէր:

Դաբրիէլ. - (Իսթիեար ասքէր իլէ պուսէլէր թէաթի իտէրէք, հէյէճանլը պիր սէտա իլէ.) Ալլահա ըսմարլատըգ ազիզիմ... Ալլահա ըսմարլատըգ...:

Էօքսիւղէր. - (Բահիպ կիպի ահ իտէրէք վէ եաշարմիշ կէօզլէրինի սիլէրէք.) Ալլահ սէլամէթ վէրսին, Դաբրիէլ, Ալլահ մույինին օլսուն:

Դաբրիէլ. - Ալլահա ըսմարլատըգ, հէմչիրէլէրիմ. - տէյէրէք Բօտէն իլէ պիրլիքտէ տըշարըյա չըգտը: Բօտէն՝ պու մէնզարէնին նէ պիր քէլիմէսինի, նէ տէ պիր վազըասընը ղաիպ իթմէմիշ կէօրմիւշ իտի:

Իքի սաաթ սօնրա, Տախպէր իլէ Իքի էօքսիւղէր տախի, Բարիսէ կիթմէք իւզըրէ Դարտուլլը գօնաղընտան հարէքէթ իթաիլէր: Պիշարէլէր, ճալմանըն՝ Բարիսէ աղիմէթ իտէմէյէճէք տէրէճէտէ ճէրհատար օլտըղընը, վէ պու սէպէպտէն օրատա գալմաղա մէճպուր պուլընտըղընը պիլմէմէքտէ իտիլէր:

Մէլէզ Փարէնկո իսէ՝ հէմչէհրիսինի եալընըղ պըրագմամագ պէհանէսիյլէ, կէնճ բրէնսին եանընտա գալտը:

Շիմտի գարիինի քիրամը՝ Բարիստէ Պրիդ-Միշ սօգաղընտա վագը Տախպէրին ղէվճէսինին խանէսինէ նագլ իտէլիմ:

ՊԻՐԻՆՃԻ ՃԻԼՏԻՆ ԽԻԹԱՄԸ

ԷՕԺԷՆ ՄԻԻ

ՍԵՐՍԵՐԻ ԵԱՅՈՒՏԻ

(ԶԵՊԻՄԱՆԱԳԵՐ)

ԻԻԶԻԿՆՃԻԻ ՆԻԼՏ

ՍԳԵԼԵՅԵՐԻ

ԳԵՈՐԳ ՍԻՄԳԵՇԵԱՆ

ՆԱԶԻՐԻ

ԿՕՂԻՄԻՏԵՑ ՊԵՐՄԻՅԻՅԱՆ

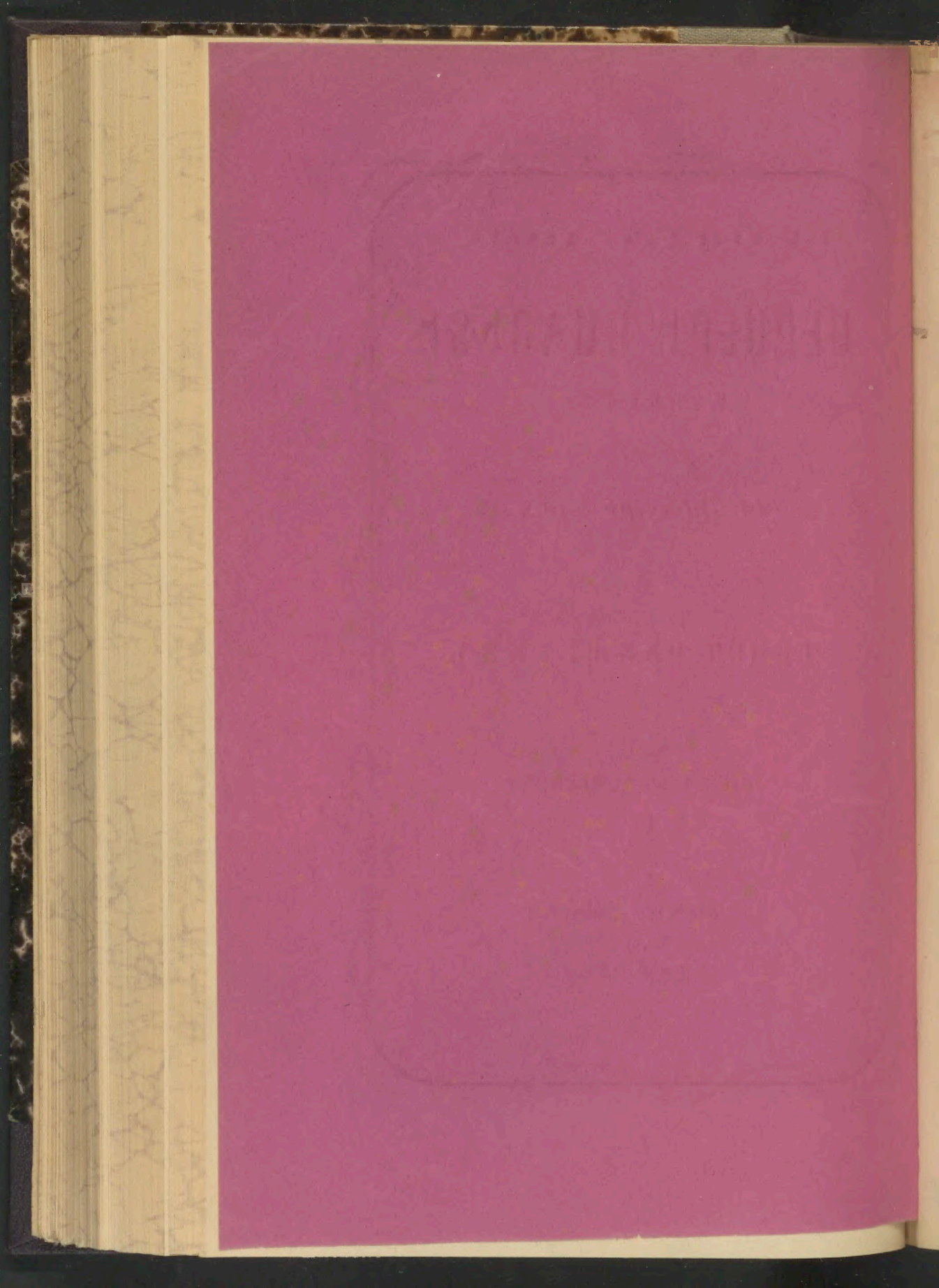
معارف نظارت جلیله سنک ۲۰۶ نومرولی رخصتیه طبع اولمشدر

Կ. ԳԵՐԳՐԵՅԻՆ ՄԱԼՈՊԱՆԱՐ

ԿԷՆԻ-ՃԱՔԻ, ԶԿԵՐ-ԲԱՐՍԱԳ Ն. 23

ԸՄՄ ԴԻՄԵ Զ ԴՕԼ

— 1889 —

ԷՕԺԷՆ ՄԻԻ

ՍԵՐՍԵՐԻ ԵՍՀՈՒՏԻ

ԻՔԻՆՃԻ ՃԻԼՏ

ՄԻԻԹԵՐՃԻՄԻ
ԳԷՌԻՒ ՍԻՄԳԵՆԵԱՆ

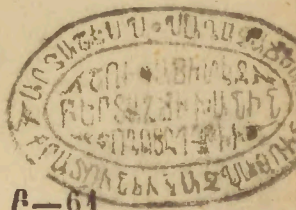
ՆԱԵԻՐԻ
ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԵՊԵՐԵԱՆ

• արգ نظارت جلیله سنک ۲۰۶ نومرو لی رخصتنامه سیله طبع اولتشد

Կ. ՊԵՊԵՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱՆԱՍԸ
ԵԵՆԻ-ՃԱՄԻ, ՉԻԼԵՔ-ԲԱԳԱՐԸ Ն. 23
Ս Թ Ա Ն Պ Օ Լ

1889

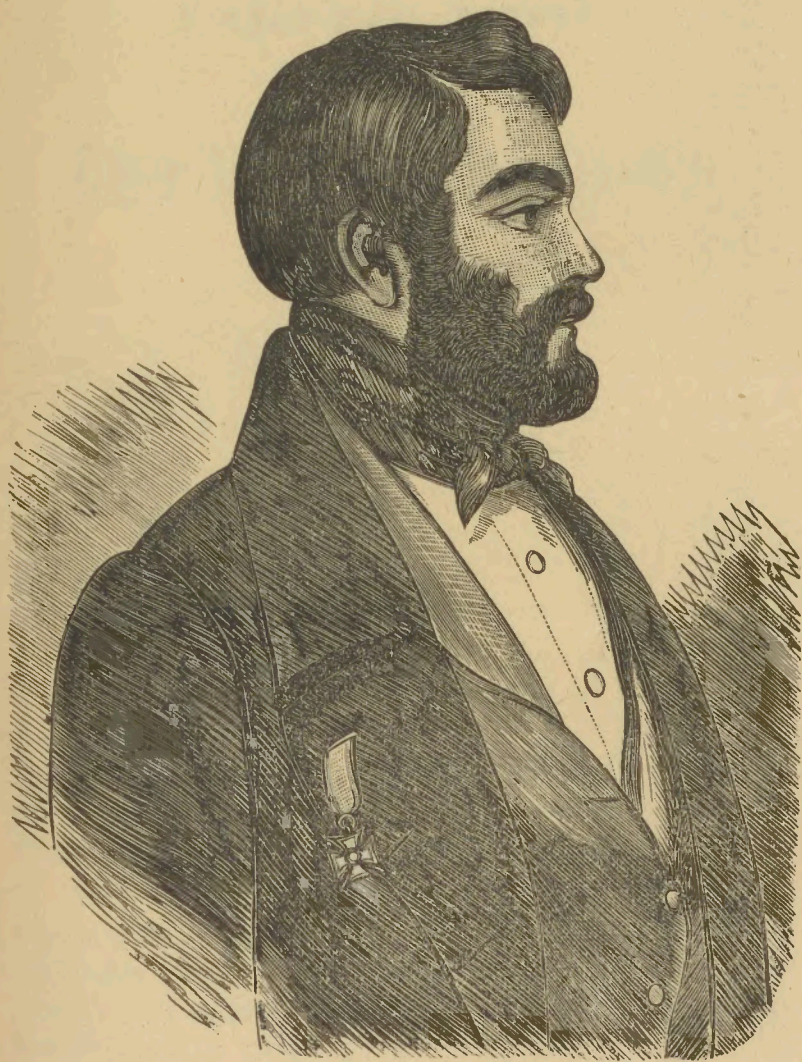
Р-61

1840

1840

1840

Eugène Sieg

Родилъ-уи

ԷՕԺԷՆ ՄԻԻ

ՄԵՐՄԵՐԻ ԵԱՀՈՒՏԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳԸՄՄ

ՊՐԻԶ-ՄԻՇ ՍՕԳԱՂԸ

1

ՏԱԿՈՊԼՐԱՆ ԶԷՎՃԷՍԻ

Գաղաղէտէլէրին՝ Գորտովիլ զօնադընտա հիւսնի
զապուլիյեթ պուլմասընըն իրթէսի կիւնիւ, Բարիստէ
վուգուաթը աթիյէ ճէրէնան իթմէքաէ իտի :

Պրիզ-Միշ սօգաղընըն մէնզարէի խարիճիյեթսի դա-
տար զօրգունճ վէ մէնհուս պիր մէնզարէ թէսավվուր
օլունամաղ ըարը . պու սօգաղըն պիր ուճը՝ Սէն-Մէրրի սօ-
գաղընա , վէ տիկէր ուճը իսէ Գլուաթը նամ քիւչիւք մէյ-
տանըն քիլիսէսի ճիհէթինէ միւնթէհի իտի :

Անճագ սէքիզ գատէմ էնիլիլի պուլընան պու քիւ-
չիւք սօգաղըն պիր թարաֆը՝ իքի ատէտ սիյահ , չամուր-
ը վէ չաթլադ տիվարլար ըլա մուհաթ օլուպ , պու տի-
վարլարըն ֆէվգ էլ ատէ եիւքսէրիլի սէպէպիլէ , թա-
րիզի մէզքիւր հավատան վէ ըչըգտան սուրէթի տաիմէտէ

մահրում ըտը : Եաղ մէվսիմինն էն ուղուն կիւնէրինտէ պիւն , մէղքիւր սօղադ , կիւնէշին ղըյաորյլա անճագ միւնէվիւէր օշուր ըտը :

Մէվսիմի շիթանըն նէմնաք սօլու գլարը էսնասընտա իսէ , պուգ կիպի սօղուգ պիր սիս՝ գալտըրըմլարը չամուրտան օլան վէ գույույա միւշապիհ պուլունան պու տար սօղաղը միւթէմատիյէն գաբլամագատ ըտը :

Սաաթ թախմինէն ագչամըն սէրիդի իտի . օրթալըը գարլամըշ օլան զօյու սիս արասընտա անճագ կէօրիւէպիւնն պիր ֆէնարըն դըրմըղմաը վէ տօնուգ ղըյաորյլա իքի առէմ՝ պու գօճա արլարլարտան պիրինին քէօշէսինտէ տուրմըշ , պաղը սէօպլէր թէաթի իթմէքտէ իաիւէր :

Իշպու մէճհուլ առէմլէրտէն պիրի . - Նիհայէթ իշ գարարլաշտը , տէյիլ մի . . . սէն , քէնաիւէրինն պէշնիւմէրօլու խանէյէ կիրտիքլէրինի կէօրիւնճէյէ գատար սօգագտա պէքլէյէճէքսին :

Տիկէրի , - Օրասը գաթէն մալում օլմաղլա , թէքրաւա հաճէթ եօգ աըր :

— Իշէրիյէ կիրտիքլէրինի կէօրաիյիւն վէման , պու պապտէ պիւթիւն պիւթիւն էմին օլմագ իչուն , լիրան սուաղ Պատուէնին տաիքէսինէ չըգ աճաքսըն . . . :

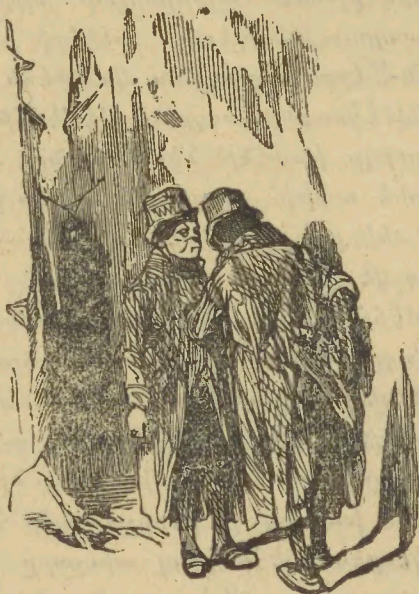
— Լա Բէ Պառլալագ տպըյլա մարտի օլան զըղճըղաղըն հէմչիրէսի դամպուր իշճինին օրատա սաքին օլուպ օլմատըղընը սօրմագ պէհանէսիյլէ , տէյիլ մի . . . :

— Էվլէթ , իշթէ էօյլէ . . . : Լա Բէն Պաքանալա կէլինճէ , մէղպուրէնին նէրէտէ սաքին օլտըղընը դանպուր իշճիտէն թահգիդ իթմէյէ ղայրէթ էթ . ղիրա պու խուսուս պիղճէ բէք մուհիմ տիր . պու գապիլ գատընլար՝ գուշլար կիպի եուվալարընը տաիմա թէրք իթմէքտէ օլտըղլարընտան , ինսան իղէրինի ղաիպ իտէր գալըր . . . :

— Սիղ միւսթէրիհ օլընըղ . . . պէնտէնիլ՝ հէմչիրէսինն նէրէտէ իգամէթ իթտիյինի անլայապիլմէք իչուն գան :

պուր իշնի նեղտինտէ օլանճա զայրէթիմի սարֆ իտէճէ-
յիմ :

— Սանա ճէսարէթ վերմէք իչուն մանասթըր դարչը-
սընտաքի մէյխանէտէ պէքլէրիմ . ալտէթ իթտիյինտէ պի-
րէր գատէհ տէ սըճագ շարապ իչէրիզ , օլմազ մը :

— Նէ՞ իչուն օլմազ , պէոյլէ պիր թէքլիֆ ըէտա օլը-
նապիլլի՞ր մի եա՛ , պա խուսուս պէոյլէ հովատա . զիրա
պու ագչամ սոն տէրէճէ շիտտէթլի սողուգ վար :

— Սօուղը հիչ սօրմա , պիրա՛տէր . պու սապահ , մաի
մուգատտէս (օրհնած ջուր) թէվզիինէ մախսուս օլան գապ
իւզէրինտէ սու տօնմուշ ըտը . պէն իսէ՛ քիլիսէ գաբու-
սընտաքի իսկէմլէմ իւզէրինտէ , մօմիա կիպի օտուն քէ-
սիլմիշ գալմիշ ըտըմ : Ա՛հ , պիրատէ՛ր , մաի մուգատտէս
թէվզի՛ իթմէք սէնաֆընտա տախի աիքէնլէր էքսիք տէ-
յիլ տիր . . . :

— Պէրէքէթ վերսին քի , գազանճը սէնաթ տըր . . . :

— Հայտի՛, չաբուգ օլ, Ալահ մուվաֆֆադ էյլէսին :
Ունութմայասըն հա՛, նիւմէրօ պէշ . . . պօյաճը տիւքքեա-
նընըն եանընտաքի քիւչիւք եօլ . . .

— Անլատըմ . . . անլատըմ . . .

Պու սէօզիւ միւթէագըպ, մէրգուման մէճհուլ ա-
տէմլէր եէքտիկէրինտէն այրըլտըլար . պիրիսի՛ Գլուաթը
մէյտանընա տօղրու իլէրիլէտի . տիկէրի իսէ՛ մուղայիրի
օլարագ, Սէն-Մէրրի սօգաղընա միւնթէհի օլան քիւչիւք
սօգաղըն միւնթէհասընա տօղրու թէվէճճիւհ իտիպ, ա-
րամագտա օլտըղը խանէնին նիւմէրօսընը տէրհալ պուլ-
տու : Պու խանէ տախի՛ սօգաղըն տիկէր խանէլէրի մի-
սիլու տար, եիւքսէք վէ մէնզարէի խարիճիյէսի իսէ
գասվէթէնկիզ վէ սէֆիլանէ իտի :

Շախսը մէճհուլ, պէշ նումէրօլու խանէնին դաբուսը
էօնիւնտէ աչաղը եօգարը կէզինմէյէ պաշլատը :

Պու խանէլէրին խարիճլէրի զայէթ հիւզնէնկիզ վէ
սէֆիլանէ օլտըղը կիպի, տախիլէրի սէ զայէթ մուրտար
վէ նէֆրէթ պախշ ըտը : Էզ ճիւմէ, պէշ նիւմէրօլու խա-
նէ՛ սօն տէրէճէ խարապ վէ բերիշան պիր հալտէ պուլու-
նուպ, անը կէօրէն՝ պէհէմէհալ տիւչարը նէֆրէթ օլա-
ճաղը աչիքետար ըտը . . . Տիւարըլարընտան տամլայան սու-
լար՝ գորանյըզ վէ չամուրյը նէրտիւպանլարընտան աչա-
ղըյա ագմագտա ըտը : Իքինճի գաթ նէրտիւպանընըն տար
սահանլըղընտա, եօգարը չըգանլար այագլարընը սիւսին-
լէր իչուն պիր գաշ տէմէթ սամօն՝ գօնըմըշ ըտըրի,
պու սաման, հայվանլարըն կիւպրէսի կիպի չիւրիւմիւշ
օլտըղընտան, խանէ տէրուինտէքի հալասըզլըգտան,
րիւթուպէթտէն վէ կէրիզ պուլղուլարընտան իլէրի կէլէն
մուրտար վէ սէրթ գօգուլարը արթըրմագտա ըտը . պու
նէրտիւպանըն թէբէսինտէ տախի քիւչիւք բէնճիւրէլէր ա-
չըմըշ օլուպ, տօնուգ պիր զըյա՝ տէրուընը խանէյի ան-
ճագ ճիւզիճէ թէնվիր իթմէքտէ իտի :

Բարխին՝ քեսրէթի էհալիսիյէ մէշուր մահալլաթըն-
տան մատուտ օլան շու սօգաղըն մուրաար, սօղուգ վէ
սըհէթէ մուղիրը խանէլէրինտէ ալէլ ումում ամէլէ սը-
նըֆը սաքին օլմագտա տըր. մէվզսը պահսըմըղ օլան
խանէ տախի իշթէ պու գապիլ խանէլէրաէն պիրիսի ի-
տի: Պինանըն զէմին դաթընտա պիր պօյաճը իգամէթ
իթմէքտէ օլուպ, սէնաթընըն իճապաթընտան օլտրագ
տիւքքեանընտան չըգան մուղիրը վէ ֆէնա գօգուլար՝
պու խանէնին թէաֆֆիւնինիւ պիր գաթ տահա արթըր-
մագտա ըար, խանէնին եօգարըքի դաթլարընտա, սէ-
նաթքեար ֆամիլեալարը վէ էվտէ չալըչան պաղը ֆաթիր
իշիլէր սաքին օլմագտա ըար. տէօրտիւնճիւ դաթըն պիր
սաիրէսինտէ իսէ Տակոպէրին զէվճէսի Ֆրանսուազ Պո-
տուէն խքեան իթմէքտէ իտի:

Պիր օտա իլէ պիրտէ ուֆաճըգ տէլիքտէն իպարէթ
օլան պու տաիրէ պիր մում վասըթասըյլա թէնվիր իտիլ-
միշ իտի: Ակրիքօլ տախի չաթը արասընտա քիւչիւք պիր
օտատա սաքին իտի:

Դիւլ ըհնկինտէ էսկի քեաղըտլար օտանըն տիվար-
լարընը դաբըամըղ օլուպ, մէղքիւլ տիվարլարըն չաթլամասը
սէպէպիյլէ քեաղըտլար տախի եէր եէր բարչուլանմըղ վէ
օտանըն պիր քէօչէսինտէ տախի պիր եաթագ սէրիլմիշ
իտի: Տէմիր չիլլէրէ մէրպութ օլան քիւչիւք բէրաէլէր տու-
իրէնին բէնճէրէլէրինի սէթը իթմիշ իտիլէր: Տէօչէմէ իսէ
թուղլա իլէ մէֆրուշ օլուպ, մումլանաճագ եէրտէ սու
իլէ երգանմըղ օլտըղընտան, ըհնկի աղիսինի մուհաֆա-
ղա իթմէքտէ իտի: Պու օտանըն պիր թարաֆընտա,
տէօրմէ տէմիրտէն մամուլ եղևլարլագ, պիր սօպա պու-
լունմագտա օլուպ, իւղէրինտէքի թէնճիրէտէ տախի եէ-
մէք բիլմէքտէ իտի: Սարը պիր ըհնկէ պօյանմըղ պէյազ
թախթատան մամուլ վէ սիյահ պէնէրլի պիր տօլապ իւ-
ղէրինտէ, մէհարէթի միւնճէսսէմէ ըթլագընա սէղա օլան

տէմիրաէն պիւր խանէճիք մէջհուտ օլուպ, պուռնն հէր
պիւր բարչասը Տակոպէրին օղու Ակրիքօլ Պոտոսէնը թա-
րաֆընտան թէրթիպ վէ իմալ իտիւմիշ իտի :

Տիւարա մուալլագ վէ պիւր չօդ շիմշիր տալլարըլա
մուհաթ օլան ալըրտան մամիւշ պիւր Հաղրէթի Իսա թա-
վիրի վէ գապա պիւր սուրէթտէ նազշ իտիւմիշ պաղը էվ-
լիյա բէսմէրի, Տակոպէրին յէյլճէսինին տինտարըլընա
շահատէթ իթմէքտէ իտիւէր :

Իքի բէնճէրէ արասընտա, օյմալը վէ միւրուիւր դէ-
մանլա սլյահլանմըշ պէօյիւք պիւր տօլապ վաղ՝ օլուռմըշ
ըտը, Ակրիքօլըն՝ վալիտէսինէ վէրտիյի իւք հէտիյէ օլուպ,
Եէշիլ Իւթրէիսթ գաթիֆէսի իւէ միւլէյեէն օլան էսկի
պիւր գօլթուգ սանտալիէսի, վէ պիւր գաշ օթ իսկէմէ
վէ իւլէրինտէ գապա գումաշտան մամուլ միւթէատտիւ
շաւալլար պուլընան պիւր իշ մատաը, պու օտանըն ճիւմ-
լէի մէֆրոշաթընը թէշըիլ իթմէքտէ իտի. օտանըն
գաբուըր տախի գուրտլարտան տէրիք տէլիք վէ խարապ
օլմուշ օլմաղլա, էյիճէ գաբանմամամըշ ըտը, Պու տա-
իրէնին իթթիսալինտէքի քիւշիւք օտատա տախի, պաղը
մաթպախա միւթէալլիգ էտէվաթ վէ սաիր էշեաի պէյ-
թիյեէ պուլընմագտա ըտը :

Պու տաիրէնին տէրուենի՝ հիւղնէնկիլ վէ սէֆիլանէ
օլմագլա պէրապէր, պիննիսպէ բէֆահը հալ սահիպի սէ-
նաթենըլարա մախսուս պիւր տաիրէ օլաըղը պէտիհի վէ
աշիքեար ըտը. զիրա եաթագտա իքի եաաթըգ, պէյաղ
շարշէպլէր վէ միւքէմմէլ պիւր եօրղան մէվճուտ օլաըղը կի-
պի, պէօյիւք տօլապտա տախի պէյաղ շամաշըլար պու-
լընմագտա ըտը :

Վէլհասըլ, Տակոպէրին ղէվճէսի պուս օտայը պաղը
պաղընա իշղալ իթմէքտէ օլուպ, մէգքիւր օտալիսէ՝ պիւր
չօգ նամուսը վէ չալըշֆան սէնաթեար ֆամիլեալարը
թարաֆընտան թութըլմիշ օլան տիֆէր օտալարտան թալ-

լը պէջիւր իտի . զտալարընտա պիրի պիրի իւղէրինտէ
եաթմազտա օլան պու սէնաթքեար փաթիլ եալաքը պէյնին-
տէքի սէֆալէթ օ գատար տէհչէթլի , օ գատար ճանխըրաչ
տըր քի , պիշարէլէր՝ զըղ վէ էրքէք չօճու գլարընա պյըր
պյըր պիրէր եաթաղ թախսիս իթմէյէ միւղթէտիր օլտըղ-
լարընտա վէ եաթաղըն եօրղան վէ չարչէպլէրի էմանէթ
սանտըղընա թէրհին իտիլմէմիշ պուլընտըղընտա տինեա-
նըն էն պախթիեար տտէմէրի սալըլըրլար :

Ճըանսուաղ Պոտուէն , քիւչիւք տէմիր սօպանըն էա-
նընտա օթուրմըշ ըտը . պու սօյա , պէօյլէ սօղուդ վէ
նէմն . քի , հալատա պիր դաթ տահա պիւրուտէթ քէսպ
իթմիշ օլան մէղքիւր օտա տէրուքինտէ անճադ պիր մըղ-
տար հաքաքէթ նէշր իթմէքտէ իտի . Ճըանսուաղ՝ օղլու
Ակրէքօլըն աղչամ թապալընը հաղըրլամաղլու մէշղուլ պու-
լունըյօրտու :

Տախտպէրին զէվճէփ թախմինէն էլի եալընտա պիր
գատըն օլուպ , պէյաղ վէ ուֆաղ տալար վէ չիչէքէր-
լէ միւղէյեէն վէ մաի Հինտ գումաշընտան մամուլ պիր
գաւիղօլ ըլա տիմի պէղինտէն եաքըլմըշ պիր միքօ կիլին-
միշ վէ պաշընա տախի պէյաղ պիր թաքեա կէշիրմիշ օ-
լուպ , չէնէսինին ալթընտան պաղլամըշ ըտը , Սօլուդ ,
զոփի վէ ֆաղաթ մունթաղամ օլան չէհրէսինտէ , շիղա
վէ թէսլիմիյեթ վէ սօն տէրէճէ լութֆի ու միւլայէմէթ
ասարը մէշհուտ ըտը , Ճիլ հաղըգա պու դատըն գատար
նէճիպ , լութֆիքեար , չէֆաղաթլը վէ ճէսուր պիր վա-
թաէ լէք տղ պուլընապիլի իտի . չալըշմագտան պաշղա
մէտարը թէայեիւշի պուլընմատըղընտան , քէնտի չալըշ-
գանլըղը վէ սայ ու շալրէթի սայէսինտէ , կէրէք ապըլ
էիլատըր օլան Ակրիքօլը , վէ կէրէք եիւղ իւսթիւնէ պը-
րաղըլմըշ օլուպ էմիլ իա՛շէ վէ թէրպիյէսինի տէրէօհտէ
իթմիշ պուլընտըղը Դարրիէլի պէօյիւթիւպ մէյտանա չը-
գաքմաղա մըլվաթֆաղ օլապիլմիշ իտի :

կէն ճշիւնն տէ , զի իբի սէնէ միւթէ մատիյէն չալը շա-
րադ , վէ չօդ տէ փաթ թէյէ ֆի հէ ֆսի մոճիպ օլաճադ մահ-
րու միյէ թէյէրէ գաթ լաճաւադ սըհհէթի վիճուտընը դա-
ղաճընը պիր իշ ուլըն տա ֆէտա իթ միշ իտի . զիրա օ վա-
դը թէյէրէ կէճէ կիւն տիւզ տուր մադ սըղըն չալը շալաւադ , Թը-
րաճաւադ Պոտուէնի պաղը քէրրէ կիւն տէ էլի սալա գա-
տար գաղաճաւադ իշ վէ պու եէ վիյէն է իշ հէմ է վաւադ
Ակրիքօլը վէ հէմ տէ է վաւալըն Դաբրիէլի գալը բըշ ըտը
Բէնտիսինն օ վաղ թ գաղաճաւադ եէ վիյէն էլէր պու կիւն-
րի եէ վիյէն էլէրինն հիսպէ թէյէ ֆէյլ գէլա տէ պիր շէյ սա-
լը լաւիլի իտի :

Լաբին պու զի իբի սէնէ տէն սօհրա , սըհհէթի վիճու-
տը մուլ թէլլ վէ պէրպատ օլմալլա , գուլ վէ թ վէ գու-
րէթի աղալմաղա պալլա տը . ֆաղաթ եինն է վաւալըն
հիշ պիր շէյա տէ մահրում գալմադը լաւալ վէ է հալինն
քէնտի է վաւալըն վէրէ պիլէճէյի թալիմ ու թէրպիյէյի
պուլնլար տալի կէօրմիւլէր իտի : Ակրիքօլ՝ Մ . Թրաճաւա
Հաբալինն ֆապրի գաղաճաւադ կիւն տէ , վէ Դաբրիէլ իսէ՝ Թրաճ-
աւադ Պոտուէնի խուսուսի բաբաղըն լա 1820 տէն պէ-
րու բէք զիյա տէ տօսթ օլմուշ օլան Մ . Բօտէնն հիմայէի
մախսուսէսիյէ պիր բուհպան մէք թէ պիլնէ կիրմէյէ հա-
լըն լաւալըն ըտը : Թրաճաւադ , սօն տէրէճէ ճահիլ վէ տին-
տար պիր գաւալն օլուպ , է ֆրեւարը միւնէ վիլէրէ սահիպի
օլմաւաղըն տան , քէնտի խուսուսի բաբաղընն սալ ու զայ-
րէթի սայէսինն բէօր պիր տէյա նէ թէրվէր օլմուշ ըտը :

Պու գաւալն՝ ճահիլնն պիր սաֆտէրուլըն վէ սօն
տէրէճէ խալը խահրը գլա մուլ թաւալըն թապիաթ լաւաւա ,
ֆէտա քեւարըն գահրամանը տէրէճէսինն գաւալը վա-
տըրան շէհիալէրտէն , վէ աղլ ու զէքեւալէթ եէրինն սէվ-
դի թապիաթ վէ հրաւը վիճաւա գալիմ օլմուշ օլան աղիլ
վէ միւլաւաք բուհլարտան պիրիսի իտի :

Թրաճաւադ Պոտուէնի եէ կեանն չօղաւնը վէ թա-

պիրի տիկերէլէ սափութի զալպինին նէթիճէի Կէկեանէսի, խալլը սէնէլէրտէն պէրու հիւքմ ու թէհտիրինէ ալըշմըշ օլտըղը խուսուսի բարաղընըն նուֆուղ վէ թէհտիրաթընա իթաաթ իթմէյէ մէճպուր պուլընտըղընը պիր զաննը դա- վի իլէ ինանմասը ըտը : Բարաղընըն հիւքմ ու թէհտիրի քէնտիրինէ օ տէրէճէ միւհթէրէմ վէ մուգատտէն կէօ- րինմէքաէ իտիքի, մէրղումէյի օ նուֆուղա իթաաթ- տան հիչ պիր դուվլէթ վէ հիչ պիր միւլահաղաթի պէշէ- րիյեհէ մէն՝ իտէմէղ վէ մհսէլէի մէղքիւրէ հաղղընտա պիր միւճատէլէ վէ միւպահասա դուհուր իթտիյինտէ, պու ինատճը դարընըն իթիդատաթ վէ էֆքէտընըն հիչ պիր շէյ թէպաթիլ իյլէյէմէղ իտի : Ըտըսը վէ մուգալէ- մէթի իտէ, պիլա հիտտէթ վէ պիլա թէհէվլիւր վաղը օ- լուպ, թապիաթը կիպի լաթիֆ, վիճտանը կիպի սաքինա- նէ վէ լաքին քէնտիրի կիպի տէ մէթանէթլի իտի : Խիւլա- սաթի քէլմմ, Ֆրանսուաղ Պատուէն, մահիր վէ ֆաղաթ թէհլիքէի էլէրտէ չօդ քէրրէ խապէրի պուլընմաղսըղըն ալէթլիք իտէն սափաթիլ, ճահիլ, վէ հէր շէյէ սուհուլէթ- լէ միւթէղիտ մախլուղլարաան ըտը :

Էրէյիճէ միւստէթտէն պէրու, սըհհէթինին պօղուղ- լըղը վէ կէօղլէրինին զասաֆը սէպէպիյլէ, պիլղարուր բա- հաթ իթմէյէ մէճպուր օլմուշ ըտը : Խմտի կիւնտէ անճադ- իրի իւչ սաաթի գաստար չալըշապիլիպ, վաղթընըն տիկէր զըսմընը տախի քիլիսէտէ կէշիրիր իտի :

Ֆրանսուաղ, պիր գաչ տաղըղատտան սօնրա եէրին- տէն զալղըպ, մասանըն իւղէրինտէրի դապա դու մաշտան մամուլ չուվալլարըն պիր գաշընը զալտըրտը վէ պիր իհ- թիմամը մատէրտանէ իլէ օղլընըն Կէմէք թաղըմընը մասա- նըն պիր թարաֆընա դօյաու : Պատէհու տօլապտան տէ- րիտէն մամուլ քիւշիւք պիր թօղպա ալըպ, իշինտէն էսկի կիւմիւշտէն չուղուր պիր թոտ վէ քէղա կիւմիւշտէն պիր դաշըդ, պիր չաթալ վէ պիր պուշադ չըղարտը : պու թա-

գըմար օ դատար աշընմը վէ օ դատար ինճէլմիշ իտի
քի, դաշըղըն ուճը պուչադ կիպի քէսկինլէշմիշ իտի, Դա-
տըն՝ Տախուպերին կիւլէյիլիք հէտիյէսի օլան պու կիւմիւշ
թաղըմիարընը միւմին օլտըղը մերթէպէ օլալայըպ,
սիլտի վէ օղլունըն թապաղը եանընա սըրալատը, կէրէք
գըյմէթլապէ կէրէք հալի օլտըղը խաթըրէյէր սէպէպիյլէ,
Ֆրանսուպ Պոտուէնին էն ղիյըյմէթ էշեատը պու կիւ-
միւշ թաղըմի իտի, Պինապերին՝ խաթըրէյիք վէ եա իշտիլ-
լիք կիպի հալաիճի ղա, ուրիյէս սէպէպիյլէ տիւշարը մու-
ղայապ օլուպ տա, քէնաիսի իշուն մուղատտէս օլան պու
շաթալ պուչադ թաղըմընը վէ կիւմիւշ թասը էմանէթ սան-
տըղընա կէթիւրմէյէ մէճպուր օլտըղը ղէմանլար, նէ
դատար աճը աճը կէօղ եաշլարը տէօքմիւշ իտի . . .

Յրանսուաղ պու թագքմարը եերլէշտիրտիքտէն սոն-
րա, տօլապըն աչաղը գաթընտան պիր շիշէ սու իլէ իռ-
լուալը տօլու պիր շիշէ շարապ չըղարըպ, պուշլարը տա-
խի օղլունըն թապաղը եանրնա վաղ իթաի, պատէհու
եէմէյէ պագմագ փէղրէ էպի եերլինէ ավաէթ իյլէտի:

Ակրիքօլ, հէր նէ դատար վագթը մուայթենինտէն
չօղ կէճիքմէմիշ խտի իսէ տէ, վալիտէսի վէնվէսէ իթմէյէ
պաշլամըշ վէ սըֆաթընտա մահղունիյեթ վէ էնտիշէ է-
սէրի բէյտա օլտըղը կիպի, կէօղլէրինին գըղարմըշ օլ-
մասընտան տա բէք զիյասէ աղլամըշ օլտըղը անլաչըմագ-
տա պուլունմըշ ըտը:

Պիշարէ դատըն, ուղուն վէ պախի էսէֆ օլաճագ
պիր հալը մէշքիւրիյեթտէն սոնրա, պիր միւտտէթտէն
պէրու բէք զիյատէ քէսպի զատի իթմիշ օլան կէօղլէրի-
նին կիւնտէ իքի իւչ սատթ չալըշմասընա տախի մանի օ-
լաճաղընա նիհայէթ իւլ էմի գանաաթ հասըլ իյլէմիշ
խտի:

Իպթիտաի էմրտէ, էլ իշլէրինտէ էն մէշհուր տիքիշ-
ճիլէրտէն մատուտ օլտըղը հալտէ, մուախսարէն կէօղլէ-
րի տիւշարը զատի օլմաղա պաշլայընճա, էլ իշլէրինի թէր-
քէ մէճպուր օլմուշ վէ դապա տիքիշլէրլէ մէշղուշ օլմաղա
գարտը վէրիպ, գաղանճը տախի թէտրիճէն աղաթըշ ըտը.
նիհայէթ պիր տէրէճէյէ կէլիշ խտիքի, օլտու չաւալ-
լալըն տիքմէյէ մէճպուրիյեթ հասըլ օլուպ, պուշլա-
րըն հէր պիրի օն իքի գատէմ տիքիշ իլէ անճագ պիթմէք-
տէ, վէ հէր պիր չուվալ մուգապիլինտէ տախի, իքիք
տիքիշճի իւղէրինտէ օլտըղը հալտէ, իքի թէէտիյէ օ-
լունմագտա ըտը: Պու իշ Յրանսուաղ Պոտուէն իշունքէք
աղըք պիր շէյ օլտըղընտան, կիւնտէ անճագ իւչ չուվալ
տիքէպիլիք վէ պլնաէն ալէյհ եէվմիյեթսի տլթը հալա կէ-
լիք խտի:

Պու միսիլու զահմէթլէրէ ալըշմըշ օլան դատընա-

րըն նէ դատար քէսրէթլի օլտըղլարընը ինսան պիր քէր-
րէ տիւշիւնիւնճէ , տիւշարը տէհչէթ օլտըր դալըր . պու
տիքիշնի գատընլարըն զաաֆը վիճուտլարը , մահրումլյենէթ-
լէրի , իթթիեարըղլարը , խասթէլիքլէրի անլէրին գուվլէթ
վէ թագաթլարընը օ դատար տղալթըր , վէ սըհհէթլէրի-
նի օ տէրէճէ իսլալ իտէր քի , նէ դատար չալըչդան օ
լուրստ օլտունլար , անճագ պու ճիւզի եէվմլյենէյի գա-
զանապիլըրէր Շու հալտէ , իթթիեարըղ վէ խա-
թէլիք կիպի չէյլէր անլէրին իհթիեաճաթը զարուրիյենէ-
լէրինի թէղեիտ իթ տիքճէ , գազանճլարը տախի օ նիտպէթ-
տէ թէնագուս իտէր :

Պէրէքէթ վէրսին քի , Ֆրանսուազըն՝ օղլու կիպի քէն-
տիսինէ լայըգ պիր նարտըմճըսը վար ըտը . պու տէրի
գանլը միւքէմմէլ պիր իշնի օլուպ , Մ . Հարաինին թէվլի
իթտիյի եէվմլյենէլէր վէ մէնաֆիլի սաիրէ սայէսինտէ , կիւն-
տէ պէշ տլթը ֆրանգ եանի սաիր ֆապրիգալարտա չա-
լըչան իշնիլէրին եէվմլյենէլէրինտէն իքի գաթ զիյատէ պիր
մէպլաղ գազանմագտա ըտը . իմտի վալիտէսի , վէլէվ հիշ
պիր չէյ գազանմագտա պիլէ , կէրէք քէնտիսինի վէ կէ-
րէք մէզպուրէյի էրէյիճէ ըէֆահը հալ իլէ կէչինաիրէպի-
լիր իսի :

Լաքին Ֆրանսուազ , քէնտիսինի իհթիեաճաթը գա-
րուրիյենէտէն մահրում իտէճէք դատար իտարէճի օլտըր
հալտէ , քէնտի բարաղընըն տաիրէի իտարէճի տախիլին-
տէքի քիլիսէյէ յէվամ իտէլիտէն պէրու , աւմուրը տի-
նիյենէ ուղըրնաա երղըճը պիր մուսրիֆիլիք , պիր սէխա-
վէթ կէօթէրմէյէ պաշլամըշ ըտը :

Կէրէք միւտաէթի մէտիտէտէն պէրու այրըմըշ օլ-
տըղը զէվճէսինին վէ կէրէք ֆէնա եօլարա սարմըշ տէյա
զանն իթտիյի օղլու Ակրիքօլըն սէլամէթի բուհը վէ ըտա-
հը հալի իշուն հէր կիւն թագաթիսի գուտտաա (սլաշարաղ)
իթտիրիր վէ մումլար եագաթըրըր ըտը :

Ակրիքօլ իսէ՝ օ գատար ալիճէնապ պիր գալպ սահի-
պի վէ վալիտէսինի օ տէրէճէ սէվէր վէ հիւրմէթ իտէր ի-
տի քի, հէր ճուճաա իրթէսի ագչամը վալիտէսինէ թէս-
լիմ իթտիյի հաթիթալըլընըն գըսմը աղամը բաբաղլարըն
գօյնընա կիրմէքտէ օլտըղընտան վէրրէ գատար շիքեայէթ
իթմէզ իտի : Եալընըզ, վալիտէսինին ումուրը տինիյեէ
ուղընտա սօն տէրէճէ մուսրիֆլիք կէօսթէրտիյինի, վէ
սարֆիյաթը վագըասընը հէր չէյէ միւրէճճահ սայմասը
սէպէպլիյէ, սիննինին վէ սըհհէթի վիճուտընըն իգթիզա
իթտիյի իհթիյաճաթ տան քէնտիսինի մահրում պըրադտը-
ղընը կէօրլապ բէք ղիյատէ թէէսսիւֆ իթմէքտէ օլտը-
ղընը պիր գաչ տէֆալար քէմալը իհթիրամ վէ չէֆգաթ-
լա Ֆրանսուազա արղ ու իխթար իյլէմիշ իտի . հալ պու-
քի, կէօղլէրի եաչարմըշ օլտըղը հալտէ . « Էվլատըմ, ու-
մուրը տինիյեէ ուղընտա իթտիյիմ սարֆիյեաթ, անճագ
բէտէրինին վէ սէնին սէլամէթի՛ր րուհընըզ իշուն տըր . . . »
տէմէքտէ օլան վալիտէսինէ նէ՝ ճէվապ վէրէպիլիւր իտի :

Ակրիքօլ, կէրէք վալիտէսինէ վէ կէրէք մէզպուրէնին
իթլիգատաթը վիճտանիյեէսինէ սօն տէրէճէ հիւրմէթ վէ
րիայէթ կէօսթէրմէքտէ օլտըղը ճիհէթլէ, Տակոպէրին սէ-
լամէթի հաղըրէ վէ միւսթագպէլէսինէ պու գուտտաս
տուալարըլլա մումլարըն նէ տէրէճէ հիւքմ ու թէէսիրի
օլապլիլէճէյի հագգընտա Ֆրանսուազ ըլա մուպահասա-
յա կիրիլմէք իսթէմէտիյինտէն, պիզ ղարուր իխթիեարը
սիւքիւթ, վէ վալիտէսինի նաիլ իթմէք իսթէտիյի րէֆահ
վէ սաատէթը հալտէն՝ մէզպուրէնին պիլ իխթիեար գա-
չընմագտա օլմասընտան բէք ղիյատէ թէէսսիւֆ իթմէք-
տէ իտի :

Պու սըրատա, օսա գաբուսը եալաչճա ուրըլմըշ օլ-
տըղընտան, Ֆրանսուազ « Կիրինիզ » տէյու պէյան իյլէտի :

Պու սէօղիւ միւթէաղըպ, օտտտան պիր գըզ իչէրի
կիրտի :

2

ԼԱՐԷՆ ՊԱՔԱՆԱԼԸՆ ՀԵՄԵՐԵՍԻ

Տակոպէրին գէվճէսինն օտաւընա կիրէն քիմսէ՛ թագ-
րիպէն՝ ին սէքիզ եաչընտա , գըտա պօյլու վէ սօն տէրէ-
նէ շէքիլսիզ պիր դըզըզազ ըտը . մէզպուրէ՛ հէր նէ
գատար պիւնսպիւթիւն գանսպուր սայըլամազսա տա , պէլի
բէք զիյատէ էյիլմիշ , սըրթը քէմէրվարի տըշալը չըդմըշ
կէօյսիւ չուգուրլաշմըշ վէ պաշը տախի իքի ումուզը արթ-
սընա պաթմըշ ըտը : Չէհրէսի էբէյիճէ մունթաղամ , ու-
զուն , զաիֆ , սօլդուն վէ չիշէք խասթէլլիինտէն պօզըլ-
մըշ օլուպ , պէօյիւք պիր հալալէթ վէ մահզոննիլէթ
կէօսթէրմէքտէ , վէ մաի կէօզլէրի իսէ գէքնալէթ վէ
նէճապէթ նուրըլա բարլամադտա ընը : Ճէնապը Հադ-
գըն պիր իհսանը զարիալի օլարագ՝ պու պէտալաթ գըզ-
ճըզազըն սըրթընտա , սիյահ վէ ուզուն սաչար գալըն

էօրկիւնէրէ պիւրիւիւս գալմըջ օլուպ , տիւնեանընէն տիւպէր գատընլարընըն պիւնէ հապետինի թահրիք իտէճէք տէրէճէտէ կիւզէլ իտի :

Ելինտէ էսկի պիր սէրէտ թութմագտա ըտը , Հէյ- եթ ու զըյաֆէթի հէր նէ գատար բէք սէֆիլանէ իտի իտէ տէ , Ելպիսէսինին նէղաֆէթ վէ ինթիգամը՝ ֆագր ու սէֆալէթինի պիր տէրէճէյէ գատար սէթր իթմէքտէ իտի : Օրթալըզը գաբլամըջ օլան պիւրուտէթէ լաղմէն , պիւլարէ զըզճըզաղ՝ Հինտ գումաշընտան մամուլ վէ պէյաղըմը պէնէքլէրի հավի էսկի պիր ֆիսթան կիլինմիշ իտիքի պու ֆիլթան սըգ վէ չօգ երգանմըջ օլտըզընտան , իւք ընկի վէ իւղէրինտէքի շիշէքլէր պիւթիւն պիւթիւն զաիպ օլ- մուշ ըտը :

Պու պէտպասթ մախլուզըն քէտէլնաք վէ սապը- քեար չէհրէսինտէ , հէր տիւքիւ սէֆալէթին , հէր նէվ միհնէթին վէ հէր սըյաղ մէղէլլէթին ալպմէթլէրի մէն- գուշ պուլընմագտա ըտը , Մէզպուրէ՝ թէվէլլիւտի կիւ- նիֆտէն իթիպաղէն , սալըրլարընըն իսթիհզա վէ թէզ- եիֆլէրինէ հէտէֆ օլմուշ ըտը . եօգարըտա սէօյլէտիլիմիղ վէճհլէ , պիւլարէ՝ սօն տէրէճէ պիլիմիղ վէ չիրքին օլտը- ղընտան , ալպմը նաս պէյնիկտէ միւսթամէլ օլուպ տար- պլ մէսէլ հիւքմիւնիւ ալմըջ օլան պիր թապիր նէթիճէսի օլարաղ , քէնտիսինի Լ- Մ-յէէ Լազապըյլա թալգիպ իթ- միշլէր իտի . հաթթա , մէզպուրէնին չիրքիլլիլինի վէ սա- գաթլըզընը հէր պար խաթըրընա տիւշիւրէն պու ատիլա- գապըն իսթիմալի օ գատար թապիր պիր չէյ ատտ օլու- նուք ըտըքի , Ֆրանսուաղ վէ Ակրիքօլ պիւնէ , պաշգալարը կիպի միւսթէհզի օլմատըգլարը հալտէ , ատէթի ումու- միլէյէ թէվֆիգէն մէզպուրէյի ալմը Լազապլա եատ ի- տէրլէր իպի :

Պունտան պէօյլէ պիլիմ տախի պու նամ իլէ եատ իտէճէյիլիլ զըզճըզաղ , Ֆրանսուաղըն եիկիրմի սէնէտէն

պէրու իգամէթ իթմէքտէ օլտըղը պու խանէտէ թէվէլ-
լիւտ իթմիշ օլտըղընտան , ատէթա Ակրիքօլ վէ Դաբրիէ
իլէ պիրլիքտէ պէօյիւմիւշ իտի :

Տիւնեա իւզէրինտէ էօյլէ պիշարէ մախլուզլար վար
տըր քի , հիւքմի գատէր սաիդասըյլա սանըսըն քի ֆադր
ու սէֆալէթէ տիշար օլմագ իւզրէ եարատըլմըշ արըլար ,
իչթէ պու պէտպախթ դըզըղաղ տախի պու դասիլ պի-
շարէկեանտան մատուտ ըտը : Մայեհօնին ղայէթ կիւզէլ
պիր դըզ դարընտաշը պուլուհուպ , ըզհարը իֆլաս իթմիշ
քիւշիւք պիր թաճիրտէն տուլ դալան վէ Բէրրին Սօլիլոյ
նամընտա օլան վալիտէլէրի՝ մուհապպէթի մատէրանէսի-
նի քեամիլէն պու գըզա հասը իթմիշ վէ Մայեհօ իլէ տա-
խի սօն տէրէճէ սէրթիլիլէ մուամէլէ իթմէքտէ պուլուհ-
մըշ ըտը . պու սէպէպտէն տօլայը , ղէվալլը դըզըղաղ
ֆրանսուազ Պոտուէնէ կէլիպ աճը աճը աղլար վէ ճիկէր-
լէրի բարշալայաճագ սուրէթտէ ահու ղար իտէր իտի :
Ակրիքօլըն վալիտէսի իսէ , մէզպուրէյի թէսէլլի վէ թէշ-
ճի՝ իտէր վէ ղիհնինի աղ չօգ տօլտուրմագ իշուն տախի
աղչամլարը օգումագ վէ աիքիշ տիքմէք էօյրէթիր իտի :

Ակրիքօլ վէ Դաբրիէլ , վալիտէլէրինին շէֆղաթ ու
մէրհամէթինէ թէվֆիդի մուամէլէ իթմէյէ մէլուֆ պու-
լուտըզլարընտան , սաիր հաշարի չօճուզլար կիպի Մայ-
եհօյիւ իսթիհզա վէ թաղեիդ իտէճէք վէ սէօյէճէք եեր-
տէ , սօն տէրէճէ սէվէլ վէ մուհաֆաղա վէ վիգայէ իտէր-
լէր իտի :

Վալիտէլէրի , պու իրի հէմլիրէյի սէֆալէթ իչինտէ
պըրագըսլ թէրքի տաղտաղաի ճիհան իթտիյի սըրտա ,
Մայեհօ օն պէշ վէ հէմլիրէսի Սէֆիզ օն եէտի եաշընտա
ըտըլար : Սէֆիզ՝ ղէքի , ղայուր վէ հիւնէրվէր պիր դըզ
ըտը ըսա տա , խըլգէթէն գըզ դարընտաշընն պիւսպիւ-
թիւն մուղայիլի , եանի սօն տէրէճէ հաշարի , թէք տուր-
մագ վէ աթէշմիղաճ պիր շէյ իտի . պու կիպի մախլուզ-

լար նեղտինտէ իսէ հայաթ վէ մահողդիյեթ տէնիլէն շէյլէր մէրթէպէի զայէյէ վարմըլ օլտըլը կիպի, տաիմա հալայա, հարէքէթէ վէ հուղուղաթա տաիի միւհթաճ տըլլար: Մա մաֆիհ Սէֆիլ, վալիտէսինին աղըլըլըլը սէպէպիլլէ հէր նէ գատար պիւ աղ թարիդի ֆէսատա սաբմըլ ըտը ըսա տա, գալպի էյի վէ ալիճէնապ պիր դըլ ըտը:

Պու գըզճըղաղ, վալիտէսինն վէֆաթընտան սօնրա, ծրանաուազըն աղիլանէ նասիհաթլարընը տինլէյիպ քէն-տիսինի սըգմըլ, թալլին պին տիւրլիւ պէլալարընա գաթ-լանըպ տիքիլ տիքմէք էօյրէնմիլ վէ հէմիլիէսի իլէ պիր-լիքտէ պիր սէնէ գատար չալըլմըլ ըտը: Ըաքին մէսաիի վազըլասընա մուգապիլ գաղանտըլը եթվմիյեթ օ գատար ճիւղի պիր շէյ իտի քի, պու կէնճ, կիւղէլ վէ աթէշմէշ-րէպ գըզճըղաղ, գաղանճընըն գըլլէթի սէպէպիլլէ հու-սուլքէղիլ օլան մահուլիյեթլէրէ արթըգ թագաթ կիւղար օլամայարագ, վէ աճ գալմամագ, սօղուգտան մուղտա-լըպ օլմամագ, թէմիլ կիլինիպ գուշանմագ, վէ կիւնտէ օն պէլ սասթ գարանլըգ վէ մուղիլըրի սըհհէթ պիր օտա-տա գարանըպ չալըլմամագ չարէսինի թէէմին իտէպիլլէ-ճէք պիր խայլը մէվա'իտի էպլէհֆէրիպանէ տաիի քէն-տիսինի արղ օլունմըլ օլտըլընտան, իպթիտաի էմիտէ, պիր տավա վէքիլի եազըճըսընըն աշգ ու մուհապպէթի-նէ գարըլըպ մէրգուժ ըլա սէվիլմէյէ պաշլամըլ ըտը: Ըաքին եազըճը, պիր միւտտէթ կէչտիքտէն սօնրա քէն-տիսինի թէրք իթմիլ օլտըլընտան, պիր թիւճճար եազը-ճըսը իլէ իւլֆէթ բէյտա իյլէմիլ, վէ ֆագաթ իլք աշը-դընտան կէօրտիլիւ տէրսէ իմթիսալէն քէնտիսի տէ պու-նը թէրք իտիպ պիր սէյեար թոճիլի մասլահաթ կիւղարը-նա պաղլանմըլ վէ մուսիսարէն պու ատէմի տէ պըրա-լըպ պաշգալարընա տիլտատէ օլմուշ ըտը:

Հասըլը քէլամ, Սէֆիլ՝ պիրինի պըրագըպ տիկէրի-

նէ կէօնիւ վերեքէք, պիւր իքի սէնն զարփընտա, թալէ-
պէտէն, թիւծճար եազըճըլարընտան վէ պուշլարըն մու-
շուգէլէրի օլան իշնի գըզլարընտան միւրէքքէպ ճէմիլ-
եթիլէրտէ բէրէսթիշ տէրէճէսինտէ հիւրմէթ վէ մուհապ-
պէթէ մագհար օլմաղա պաշլամըշ, վէ թապիաթը ղաթի-
յէպի, էֆրեարը, հէր տիւրլիւ հուղուղաթը նէֆասանիյե
վէ էյլէնճէլէր իշուն կէօսթէրտիյի մէյէլանը վէ խուսու-
սըլլա մէճնընանէ վէ շամաթալը օլան շէնմէշրէպլիյի
սայէսինտէ, պայաղը պալօլարտա օ տէրէճէ շէօհրէթ դա-
ղանմըլը ըտըքի, ռէֆիգէլէրի քէնտիսինէ Լ- ՐԷ ՊԵՆԷ
(շամաթալը իշրէթ գըրալիշպսը) Վադապընը վէրմիլէր ի-
տի Սէֆիգ լաէ) պու գըրալիշպսըղա հէր ճիհէթլէ քէնտի-
սինի շայէսթէ կէօսթէրմէքտէ իտի :

Պէօյիւք հէմքիւրէսինին պու լագապլա եատ օլընֆա-
սընտան պէրու, ղէվալը Մայեհէօ մէզպուրէնին եիւղիւնիւ
կէօքէմէյիպ, հադգընտա տախի բէքնատիր մալիւմաթ
ալմաղա պաշլամըշ ըտը: Լաքին Սէֆիգի ղաթպ իթմիշ
օլտըլընտան տօլայը տախմա թէէսսիֆ իթմէքտէ վէ
միւթէմատիյէն շալըշմասընա տէվամ իթմէքլէ պէրա-
պէր, հաթիթապա անճագ ԴԵՐԷ ՖԷՐԷՔ գաղանապիլմէքտէ
իտի :

Կէնճ գըզըզաղ՝ Ֆրանսուզտան տիքիշ տիւրմէք էօյ-
րէնմիշ օլմաղլա, կէրէք էհալի վէ կէրէք աւրէրլէր իշուն
դալըն պէզտէն կէօմլէքլէր տիւրմէքտէ վէ պու կէօմլէքլէ-
րին օն իքի ատէտինէ մոգապիլ իւշ ֆրանք ալմագտա ը-
տը: Հալ պու քի պուշլարըն քէնարլարընը գըվըրըպ տիք-
մէք, եադալարընը ույտըրմագ, տախիէվի օյուպ քէսմէք
տիւլմէ տէլիքլէրինի աշմագ վէ տիւլմէլէրինի տիւրմէք լաղըմ
կէլիպ, պուլիսէ աղ պիւր ղահմէթ օլմատըղընտան, ղէվալը
մօհսիւղճըղաղ՝ կիւնտէ օն իքի օն պէշ սաաթ միւթէմատի-
յէն շալըշտըղը հալտէ, սէքիզ կիւնտէ անճագ օն տէօրթ
օնալթը կէօմլէք տիւրէպիլիւ վէ մէսաիլ վադըապընընէ-

թիճէսի օլարագ , օրթա հիմնապ իւղրէ հափթատա անճագ
 փեթի ֆրէշ գատար գազանրը ըտը :

Զանն օլունմանին ըի պու սէֆիլ գըզըղաղ Դ-Ի-Ի-Ի-
 պիր մէվգըտա պուլընմագտա ըտը . Վանյը . . . պինկը-
 ճէ իչճի գատընլարըն վէ եա գըզլարըն գազանճլարը՝ կէ-
 րէք օ վագթլար վէ կէրէք գէմանէմիզտէ պուլունման զիյա-
 տէ պիր շէյ տէյիլ տիր . Պունըն սէպէպի շու արըր քի ,
 գատընլարըն սայ ու ամէլէիլնէ մուգապիլ վէրիլէն իւճ-
 րէթ խուսոճիլնտա սօն տէրէճէ հազգըղըզ վէ պի ին-
 տափանէ վահշիլիք իրթիքեապ օլունմագտա տըր . ալիշ-
 ճիլիքլէ մէշղուլ օլան պու գատընլարա , եինէ ալնը սէնա-
 աթլա իշթիղսլ իտէն էրքէքլէրէ մէնէլա թէրիլլէրէ ,
 ելէքթիլէրէ , էլտիվէնճիլէրէ վէրիլէն իւճրէթին իքլէգաթ
 էքսիլի վէրիլմէքտէ տիր . պու զաար , պու վահշիլիք պէս
 պէլի Կա՝ գատընլարըն տաթի էրքէքլէր գնտար չալըշ-
 մագտա օլմալարընտան վէ եա՝ անդէր խըլգէթէն զափ
 վէ նաղիք շէյլէր օլուպ , վալիտէլիք վազիֆէսի տէ իճթի-
 եաճլարընը պիր գաթ տահա արթըրմագտա օլմասընտան
 նէշէթ իթմէքտէ տիր :

Վէլհասըլ , Մայեէօ՝ հափթատա Դ-Ի-Ի-Ի իլէ կէ-
 չինիլ իաի . . . էվվէթ , կէչինիլ իաի . . . եանի հէր կիւն
 օն իքի օն պէշ սաաթ տուրմագըղըն չալըշտըղը հալտէ ,
 աճըղտան , սօղուգտան , սէփալէթաէն տէրհալ էօլմէյէ-
 ճէք գատար անճագ եէյէճէք պուլունմա կէչինիլ վէ պէօյլէ
 զալիմանէ մահրուճիլէթլէրէ քէմալը սապը ու սիւքիւնէթ-
 լէ գաթլանըր ըտը . Մահրուճիլէթլէրէ՝ մի . . . խալը ,
 խալը :

Ճէնապը հազգըն իհսանքէրօէսի օլան արհհէթ վէ
 հայաթըն պէգա վէ տէվաճը իշուն լապիւտա վէ լազըմ
 օլան շէյլէրտէն , մէսէլա՝ սափի վէ արհհէթի նափի՝ պիր
 հավատան , չիփասալալա պիր իգամէթ կեահտան , մըգտարը
 քեափի վէ թէմիլ պիր եէմէքտէն վէ սօղուղա գարչը վի-

ճուտը հըփղ իտէն պիր լիպաստան մահրում օլարագ , օ
պիշարէլէրին սուրէթի տաիմէտէ կիրիֆթար օլտըզլարը
սէփալէթի՝ Գահրաթէթ քէլիմէսի հիւնի իփատէ իտէմէզ :

Տէվամը հայաթ իչուն լուզումը գաթիսի տէրքեար
օլան պու շէյլէրտէն մահրում գալմաղա Էօլէ + տէնիլսէ,
տահա միւնասիպ պիր թապիր իսթիմալ իտիլմիշ օլուր :
Մէտէնիյեթ , թօրագնա հէր կէօնա հազդը թէսար-
րուֆտան պու պէտպալսթ իշհիլէրի մահրում իթմիշ օլուպ,
պունլարըն տօղսուզլարը ղէման մալիք օլտըզլարը եէկեա-
նէ միրաս քէնտի գօլլարը պուլընտըղընտան, ատիւս-
նէ պիր սուրէթտէ թէշէքքիւլ իթմիշ օլան հէր հէյեթի
իճթիմաիյեթնին վէ հէր ճէմիյեթի պէշէրիյեթնին պու
ղայուր վէ միւսթագիւմ իշհիլէրէ իհթիյաճաթը մէղքիւ-
րէյի թէտարիք վէ իսթիհզար իթմէսի զարուրի տիր :

Վահշի ատէմէր՝ մէտէնիյեթին փէվաիտ վէ մէնու-
ֆիլինտէն մահրում իսէլէր տէ , հիշ օլմաղսա քէնտիլէրինի

պէսէմէք իշուն, օրմանտաքի հայվանլարա, հալատաքի գուշարա, ըրմագտաքի պալըզարա վէ թօքրաղըն եւ թիշտիրտիյի մէյվէլէրէ մալիք օլտըզլարը միսիլու, եաթըպ գալգմագ վէ սօղուղա գարշը հըֆիլ օլընմագ իւզրէ տէ օրմանլարտաքի ճէսիմ աղաճլարա սահիպ տիրէր:

Հագդը թասարըուֆը մուգատտէս վէ նագապիլի թէարրուզ օլմագ իւզրէ թէլագդը իտէն մէտէնի ատէմլէր իտէ՝ ճէնապը խալիգ Հագրէթլէրինին պու նիյմէթլէրինտէն մահրում օլտըզլարը ճիհէթլէ, եալընըզ մէմլէքէթին թէգեհիտի սէրվէթինի մուճիպ օլան մէսալի եէվմիյեէլէրինէ մուգապիլ, էօլմէյէճէք գատար կէչինմէք իւզրէ պիր իւճըլէթի քեաֆիյէ թալէպ իտէպիլիրէր. նէ զիյատէ, նէ տէ էքսիք հիչ պիր շէյ իսթէյէմէղլէր. եօգսա, հայաթը մէգարտան այըրան հուտուտըն նիհայէթինտէ տաիմի սուրէթտէ սիւրիւ քլէնմէք վէ սօղուղա, աճըզա վէ լասաթէլիյէ գարշը սուրէթի միւթէմատիյէտէ ուզրաշըպ բէնչէլէշմէք եաշամագ մը տըր. հէյհաթ . . . :

Պիր հէյեթթի իճթիմաիյեէնին թէվզիի իւճրէթէ միւթէպլիգ մէսաիլտէ կէօսթէրտիյի պի ինսաֆանէ գայտաղղըլըն նէթիճէսի օլարագ, պինլէրճէ նամուսլու վէ շաքլզան մալուղլարըն տիւշար, օլտըզլարը շու հալը զարուրէթ վէ սէֆալէթ նէ տէրէճէ իլէրիյէ վարմըշ օլտըղըն իսպաթ իթմէք իշուն, պիշարէ Մայեճնիւն հաֆթաաա Դէօլի Ֆրանգ ըլա նասըլ կէչինէպիլմէքտէ օլտըղընը օգույանլարըմըզա արզ իտէլիմ: Պէլթի օ զէման, ինսանիյեթին քեաֆֆէի միհնէթ ու մէշագդաթընը հավի պիր էօմր կէչիրմէքտէ օլան պու սէֆիլ մախլուղլարըն՝ շու զարուրէթի միւտհիշէյէ նասըլ գաթլանմագտա օլտըզլարընը տիւշիւնէրէք, գալպլէր հէյէճանա կէլիր:

Էվվէթ . . . զարուրի պիր էօմր կէչիրմէք . . . պէօյլէ ճիւզի պիր իւճրէթլէ եաշամագ ֆագիլէթ տիր. լաքին, պու սուրէթլէ թէշէքքիւլ իթմիշ օլան պիր հէյեթ-

Թի իճթիմաիյեէ՝ պունճա սէֆալէթլէրէ սէպէպիյեէթ վէրմէյէ վէ եա միւսաատէ կէօսթէրմէյէ պաշայընճա, սէֆահէթ սաիգասըյլա տէյիլ, հէման տաիմա պիւրու տէթէ վէ աճլըղա տայանամայարագ քէնտիլէրինի սաթան պու պէտպախթ մախլուգլարը թագպիհ ու թէքտիր իթ. մէք հագգընը ղաիպ իթմիշ օլուր:

Պու կէնճ գըզճըղազ՝ հաֆթատա տէօրթ ֆրանդ պիր մէպլաղլա նասըլ կէչինէպիլմէքտէ օլտըղընը աթիտէ. քի ճէտովէլ կէօսթէրէպիլիլիր:

Իքինճի եանի պայաղը սօյտան իւշ քիլօկրամ (թագ. ըիպէն 2 1/2 օգգա) էքմէք, 8 1/2 սանթիմ. - Իքի գըրպա սու, 20 սանթիմ. - Իշ եաղը վէ եա էրիտիլմիշ տօմուզ եաղը (թէրէ եաղը բէք պէհալը տըր), 50 սանթիմ. - Պայաղը սօյտան թուզ, 7 սանթիմ. - Պիր էօլչէք քէօմիլը, 40 սանթիմ. - Պիր լիթրա գուրու սէպզէվաթ, 30 սանթիմ. - Իւշ լիթրա եէր էլմասը, 20 սանթիմ. - Մոււմ, 3 1/2 սանթիմ. - Իբլիք վէ իյնէ, 25 սանթիմ. - Եէքիւն, 3 ֆըրանք 9 սանթիմ.:

Խիւլասաի քէլամ, Մայեէօ՝ քէօմիլիւ իտարէ վէ թէսարրուֆլա գուլլանմագ իչուն, տէօրտիւնճիւ գաթըն սահանլըղը իւզէրինտէ, քիւչիւք պիր թավա տէրունինտէ հաֆթատա իքի վէ նիհայէթ իւշ տէֆա պիր նէվ՝ չօրպա բիշիրիր վէ պիր կիւն սըճագ, պիր կիւն սօղուգ օլարագ եէր իտի: Պինաէն ալէյհ, խանէ իւճրէթի վէ կիյինմէք վէ ըսընմագ իչուն Մայեէօյէ հաֆթատա 9 1/2 սանթիմ գալլըր ըտը:

Պէրէքէթ վէրսին քի, պիչարէ գըզճըղազ միւսթէսնա պիր վաղիյէթտէ պուլունըյօրտու. շէօյլէ քի, Սկրիքօլ՝ մէզպուրէնին իզգէթի նէֆալնէ տօգունմամագ վէ ինքիսա. ըր խաթըրընը մուճիպ օլմամագ իչուն, խանէ գաբուճը. ուրյլա պու պապտէ գօնըչըպ ույուշմըշ վէ գաբուճը տա. խի սէնէվի 12 ֆրանք մուգապիլինտէ պու գըզճըղազ

չաթը արասընտա ուփագ պիր օտա իճար իթմիշ իտի . պու-
օտատա , քիւչիւք պիր եաթագ , պիր իսկեմէ վէ պիր մա-
սա անճագ սըղապիլիր իտի : Ակրիքօլ տախի , պու օտա-
նըն իճարը սէնէվիսի օլան 30 ֆրանգը թէմամլամագ իւղ-
րէ , սէնէտէ 18 ֆրանք թէէտիյէ իտէր իտի . շու հալտէ ,
էլպիսէ վէ մէսարիֆաթը սաիրէ իչուն այտա Մայեէօյէ 1
ֆրանգ 70 սանթիմ գալըր ըտը :

Մայեէօտէն զիեաոտէ եէվմիյեէ դազանամայան վէ
պինաէն ալէյհ քէնտիսինտէն ղիյատէ պախթիեար պիր
հալտէ պուլընմայան սաիր իշճի գատընլարընա կէլին-
ճէ , պունլար՝ խանէլէրի վէ խանէտանլարը պուլընմատը-
ղը ղէման , կիւնլէրլինի կէչիրմէք իւղրէ պիր բարչա էք-
մէք իլէ պիր բարչա տա եէմէք թէտարիք իտէրլէր , վէ
կիճէլէրի տախի , ամէլէ սընֆը իչուն տէօշէնմիշ պիր օտա-
տա լէֆիգէլէրլինի եաթաղընտա պիր իքի — վէրէրէք եա-
թարլար . պու կիպի օտալարտա ալէլ ումոււմ պէշ ալթը
եաթագ պուլընուպ , պունլարըն դըսմը աղամը իսէ էր-
քէքլէր թարաֆընտան իսթիճար օլունմիշ աըր . ղիրա էր-
քէքլէր գատընլարա նիսպէթլէ տահա քէսրէթլի տիրլէր :

Էվվէթ , պէտպախթ վէ ֆագաթ նամուսքեար պիր
դըղճըղաղ՝ պէօյէ էրքէք գատըն գարըչըգ օլարագ եաթ-
մագտան հէր նէ գատար նէֆրէթ վէ իսթիքլահ իտէր
իսէ տէ , չի՛ չարէ , բուի բիղա կէօսթէրմէյէ վէ իթի-
եարը սիւքիլթ իթմէյէ մէճպուր տըր . ղիրա օտալարընը
իճար իտէն պիր էվ սահիպի՝ խանէսինի իքի դըսմա թագ-
սիմ իտիպ տէ օտալարըն պիր դըսմընը գատընլարա , վէ
դըսմը տիկէրլինի էրքէքլէրէ թախսիս իտէմէղ :

Պիր իշճի գատըն՝ քէնտիսինէ մախսուս պիր օտայա
մալիք օլմագ իսթէյէճէք օլուրսա , թուլթտըղը օտա նէ
գատար սէֆիլանէ օլուրսա օլուն , հիչ օլմաղսա 30-40
ֆրանգ գատար պիր մէպլաղ բէչինէն թէէտիյէ իթմէ-
սի լաղըմ՝ աըր : Հալ պու քի , կիլինմէյէ վէ աճըգ-

տան տէրհալ էօլմէմէյէ անճագ քիֆայէթ իտէպիլէն պու հաֆթալըգ 4-5 ֆրանդտան , 30-40 ֆրանդ արթըրմագ միւմքլին մի տիր : Խա՛յր , պու պաթթալը իշնիլէր՝ դատըն էրքէք գարըշըգ պիր օտատա եաթմագ կիպի նէֆրէթպախը պիր հալէ չարնաչար թէհամմիւլ իթմէլի տիրւէր . լաքին պու սուրէթլէ, հըսը իֆֆէթ վէ մահճուպիյեթ աղար աղար մահվ օլուր վէ օ վագթա գատար պու պիշարէլէրի սէֆահէթ վէ ֆահշիյաթտան մէն՝ իտէպիլմիշ օլան հըսը ըսմէթ վէ իսթիգտմէթ՝ թէտորիճէն քէսպի զաաֆի իտէր . պուհտան սօնրա գապիլի թէհամմիւլ օլմայան պու հալը բիւրմէլալը ըսլահ իթմէք չարէսինի թարիլի ֆէսատ վէ ֆահշիյաթտա կէօրիւպ տէրհալ թէսլիմի կէրիպան իտէրլէր . շու սըրատա , պու սէֆիլ դըղլարըն ըսլահը հալինէ չալըչապիլիւր իքէն անլէրին տիւչարը մէզէլլէթ օլմասընա պիլ իսթիեար սէպէպիյեթ վէրմիշ օլան հէյեթթի իճթիմաիյեթ , էհալի էվլատլարը թարիլի ֆէսատա սաբմիշ օլտըղլարընտան վէ կիւն կիւնէ կիրտալը մահվիյեթէ տիւշմէքտէ պուլընտըղլարընտան չիքեայէթ իթմէյէ պաշլար :

Լաքին պու իշնի դըղլարը վէ եա դարըլարը , կէշիւրտիքլէրի էօմր նէ՝ գատար աղըր վէ թագաթ կիւտաղ օլուրսա օլուրն , տաիմա իշլէյէճէք իշ պուլուրլարսա , եինէ պիթիլէուր ատտ օլուրնուրլար . զիրա ինսան տիւշիւնիւր քի , եա պիր իքի կիւն իշիլը գալըրլարսա , եա պիր խասթէլլիյէ կիրիֆթար օլուրլարսա , օ հալտէ պու պէտպալթ մաթլուղլարըն հալի նէ՝ օլուր . էյ պու խասթէլլիւրլէր նէրէտէն նէշլէթ իտէր տէնիլտիքտէ, հէման տաիմա եէմէյին քիֆայէթսիլլիյինտէն , հավասըղլըգտան , տըղգաթ ու իհթիմամըն նօգսանընտան վէ բահաթսըղլըգտան նէշլէթ իտէր ճէվապը վէրիլիւր . պու խասթէլլիւրլէր՝ քէնտիլէրինի հէր տիւրլիւ սայ ու ամէլտէն մէն՝ իտէճէք գատար տէհէթթի օլտըղը հալտէ , պիր խասթաիւանէտէ գապուլ

օլունմանդ շերտիէ շալ օլանդ Դատար արդըր վէ թէհիքէլի
օլմահսա , պու պիշարէլէրին հալի հաղըդաթէն շայա-
նը թէէսսիւֆ օլուր . . . :

Հաթթա , ինսանըն ֆիքրի պէօլէ տէհշէթլի թաս-
վիլէր թէսայելիւլ իթմէքտէն պիլէ թէրէտտիւտ ի-
տէր :

Պունճա միհնէթ ու մէշադդաթըն վէ պունճա քէօ-
թիւլիւքլէրին մէնպա՛ը եէկեանէսի օլան իւճրէթ քիֆա-
յէթսիլլիյի , դատընլար իչուն ումումի պիր մուսիպէթ տիր
տէնիլէպիլի . պուրատա մէվղուը պահսըմըլ օլան մէսէ-
լէ՝ խուսուսի սէֆալէթլէր հադդընտա օլմայըպ , իլլա
պիր ճէմիյեթի պէշէրիյեհէնին թահթը հիմաեէսինտէ եա-
շայան պիլ ճիւմլէ էհալի սընֆընըն ֆադր ու սէֆալէթի
հադդընտա տըր : Մայեհօնին հալը էսէֆիշթիմալինի օ-
գույանլարըմըլա արղ իթմէքլէ կէօսթէրմէք իսթէտիլիլ
միսալ՝ Բարիստէ հաֆթատա և ֆրանդլա կէշինմէյէ մէճ-
պուր օլան պինդէրճէ պիշարէկեանըն ահլալը մատտիլիէ
վէ մանէվիյեհէսինի միւթէղամիլին տիր :

.

Պու պիքէս դըղճըղաղ՝ խապէրի պուլընմագսըղըն ,
Ակրիքօլըն սէսավէթ վէ սէմահէթինտէն մուավէնէթ
կէօրմէքլէ պէրապէր , եինէ սէֆալէթ վէ զարուրէթլէ
կէշինմէքտէ իսի : Խըլդէթէն խասթէմիլլաճ օլան սըհհէթ
ու աֆիյեհէթի , չէքտիյի հատտըղ հիսապսըղ ըզտը-
րապ վէ իչքէնճէլէր թէէսիլիլլէ , հէման պիւթիւն պիւ-
թիւն պէրպատ օլմուշ ըտը . սիշարէ էօքսիւղճըղաղ՝ էկէրչի
քէնտի ուղընտա Ակրիքօլըն իթտիյի ֆէտաքեարըղլալ-
տան խապէրտար տէյիլ իսի իսէտէ , ֆէվդ էլտտէ պիլ
հըսը նէզաքէթ իլճաաթըլա , դաղանմագտա օլտըղը
իւճրէթտէն տահա ղիյտտէ դաղանըյօր կիպի կէօսթէր-
մէք իսթէմէքտէ իտի . պու հարէքէթի իսէ , ֆրանսուալ
վէ եա Ակրիքօլտան պիր կէսնէ մուավէնէթ պուլմագտան

գուրթը մագսէտինէ մէպնի իտի . զիրա , պէօյլէ պիր շէյ վուգուրնտա՝ իքի ճիհէթլէ տիլկիր օլաճագտը . էվ վէլէն շունը իշուն քի , ֆրանսուաղըն վէ Ակրիքօլըն հալը զարուրէթիշթիմալինի բանա պիլիր իտի . սանիյէն շու սէպէպտէն նաշի քի , կէօրմիւշ օլտըղը ըզսըլտապ վէ մէղէլէթլէր սէպէպիլիլէ պիր գաթ տահա թահրիգ օլուն . մըշ օլան հըսսը ինֆիալը ճէրիհատար օլաճագտը :

Լաքին նէվատիրտէն օլարագ , պու չիրքին վիճուա՝ բէրէսթիշէ շայան պիր բուհա վէ էրէյիճէ թէրպիլէլի պիր ֆիքրէ մալիք իտի . հաթթա թէրպիլէլի ֆիքրիյեհէսի շաիրլիք իտէճէք տէրէճէտէ պուլունըյօրտու . շունը տաթի պէյան իթմէյէ միւսարաաթ իտէլիմ քի , պու հալ՝ պէրապէրճէ պէօյիւմիւշ օլտըղը վէ խըլգէթէն թապիաթը շիրիյեհէսի պուլընան Ակրիքօլ Պօտուէնին սոյ ու զայրէթի նէթիճէսի իտի :

Պիշարէ զըղճըղաղ՝ կէհճ տէմիրճինին թէճարիպի շաիրանէսինին իւք մահրէմի էսրարը օլմըշ ըտը . Ակրիքօլ աղշամա գատար միւթէմատիլէն շալըշտըգտան սօնրա , խայալաթը շաիրանէ վէ էֆիքեարը աշըգանէտէ ֆէվգէլ առէ լէղվէթ վէ լէթաֆէթ պուլմագտա օլտըղընը մէղ պուրէյէ սէօյլէտիլինտէ , Մայեհէօ շայանը թոգտիր ու թահսին պիր ֆիքրէ մալիք վէ խասայիսի մէղուպէ իլէ մութթասըֆ պիր զըղ օլտըղընտան , քէնտիսի կիպի տաթիմա քէօշէի վահտէթտէ եաշամաղա վէ շունըն պուլնըն հագարէթլէրինէ հէտէֆ օլմաղա մէճպուր պուլունան պիրիսի իշուն , իշթիղալաթը շաիրանէնին նէ գատար ֆախալի օլապիլէճէյինի վէ պունլարտան նէ գատար ղէվգեապ օլաճաղընը հըսս իթմիշ իտի :

Պիր կիւն Ակրիքօլ՝ թանղիմ իթմիշ օլտըղը պիր գասիտէյի մէղպուրէյէ օգուտըգտան սօնրա , Մայեհէճին գըղարարագ , քէքէլէյէրէք վէ գօրղագ պիր սուրէթտէ թէպէսիւմ իտէրէք պիր շիր չըգարըպ օգուտըղը :

նը կէօրեւնճէ բէք զիյատէ թէաճճիւպ իթմիշ իտի :

Մայեճօնին թերթիպ իթտիյի պէյթլէր վէզն , գաֆի-
յէ վէ ահէնկ ճիհէթլէրիյլէ էքսիք օլապիլիւր իտի . հալ
պու . քի պու պէյթլէր՝ զայէթ սատէ վէ պիր մաշուգէ-
նին գալպինէ թէվտի՝ օլունան ֆիղանը աշըգանէ կիպի
միւէսսիւր վէ բիգգաթէնկիլ իտի Իշթէ օ կիւնտէն
իթիպարէն , Ակրիքօլ ըլա Մայեճօ պիրի պիրինէ մահրէմի
էսլար օլարագ , Եէքտիկէրինի թէշվիգ իթմէյէ պաշլատը-
լար . մա հազա , Մայեճօնին էպեաթ վէ շիրլէրինտէն Ակ-
րիքօլտան մաաաա հիւ . քիմաէ խապէրտար տէյիլ իտի .
զիրա , պիպախթ էօքսիւզճըղաղ՝ քէնտի գօրգադլըղը սէ-
պէպիյլէ պիր ահմագ հիւքմինտէ թութըլմագաա ըտը :

Լաքին մէզպուրէնին ըուհը զայէթ ալիճէնապ վէ նա-
տիտէ պիր շէյ օլմալը իտի . չունքի , թանգիմ իթտիյի
գասիտէլէրտէ , քէնտի պախթը զալիմանէսինէ գարշը զա-
զապ վէ եա ատալէթի հալի պիր քէլիմէ պիլէ պուլընա-
մաղ ըտը . պու գասիտէլէր՝ քէտէրամիլ վէ ֆագաթ լա-
թիֆ , մէեուսանէ ՚լէ ֆագաթ սապրքեարանէ ֆիղանլար
վէ խուսուսըյլա , շիրքինլիք վէ սէֆալէթ կիպի իքի ա-
ղըր Եիւք ալթընտա էզիլմէյէ մահքիւմ օլմուշ օլան պիլ-
ճիւմլէ պիշարէկեան հագգընտա , նիհայէթսիլ պիր շէֆ-
գաթը , մահգունանէ պիր թէվէճճիւհիւ վէ մասումանէ պիր
մուհապպէթի հալի նաղմէլէր իտի :

Մա մաֆիհ Մայեճօ , շիրլէրինտէ կիւզէլլիք հագ-
գընտա տախի խալիսանէ պիր հայրէթ պէյան իտէր , վէ
լաքին պու հայրէթ պիլա հասէտ վէ պիլա թէէսսիւֆ
վաղը օլուր ըտը . շէմսի միւնիրին էնվարը շաշաատարընա
հայրան հայրան պագտըղը կիպի , կիւզէլ շէյլէրէ տախի
տէրհալ մէֆթուս օլուր ըտը :

Լաքին Մայեճօնին թանգիմ իթտիյի գասիտէլէրտէն
բէք չօղընը Ակրիքօլ հէնուզ կէօրէմէմիշ վէ օնտան սօնրա
տա կէօրէպիլմէսի մահալ պուլունմըշ ըտը . կէնճ տէ-

միրճի հէր նէ դատար բէք կիւղէլ տէյիլ իտի իսէ տէ մէրտանէ վէ ոսմիմանէ պիր չէհրէյէ մալիք վէ ճէսուր օլտըղը դատար տա խայրխաս ըտը . գալպի հրասիյեաթը նէճիպէ վէ սէխավէթ.քեարանէ իլէ տօլու, ֆիքրի ֆէրա. սէթ վէ զէքեավէթլէ մութթասըֆի վէ սիմասը տախի սատագաթ վէ հալավէթլէ մալամալ ըտը :

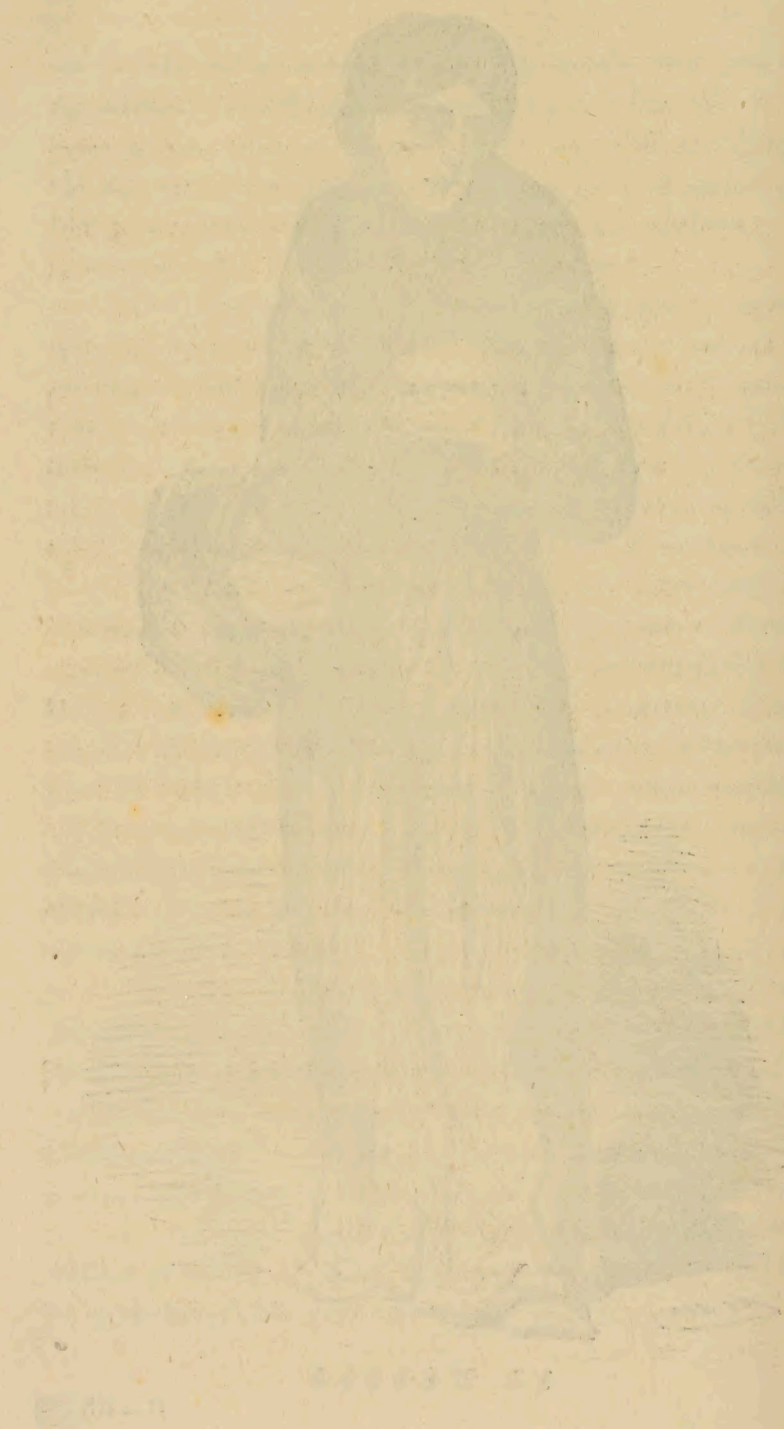
Կէնճ գըղճըղաղ՝ Ակրիքօլ ըլա պիրլիքաէ պէօյի. միւշ օլտըղընտան, իսթիհզայա հէտէֆ օլուր դօրդուսըյ. լա աշգ ու մուհապպէթինի զամիրինտէ սագլամաղա մէճ. պուր օլան պիր պիշարէ կիպի Ակրիքօլը սէվմէքաէ իտի : Մայեէօ՝ պու խուսուստա իհթիրաղ վէ աշգ ու մուհապ. պէթինի քէթմ իթմէյէ մէճպուր պուլընմաղլա պէրա. պէր, անտէն եագայը սըյըրմաղլա ճահտ իթմէմէքաէ իտի . . . : Հէմ նէ իլուն իտէ իտի . աշգ ու մուհապպէթինի քիմ անլայապիլէճէքաի : Ակրիքօլ հագգընտա տէրքեար օլան մուհապպէթի պիրատէրանէսի՝ պու թէվէճճիւհիւն նասըլ պիր թէվէճճիւհ օլտըղընը իսպաթա քեաֆի տէյիլ մի իտի : Պինաէն ալէյհ, Ակրիքօլ՝ 1830 թարի. խինտէ ճէսուրանէ վէ ճանսիրարանէ պիր սուրէթտէ տէօյիւշտիւքտէն սօնրա, դանիլարա միւլէմմա՝ օլարագ վալիտէսինին խանէսինէ նաղլ օլընտըղը սըրատա, Մայ. Կէօնին իթտիյի ֆիղան ու ֆէրեատալարա հիշ քիմնէ թէաճ. ճիւպ իթմէմիշ իտի :

Վէլհասըլ Տակոպէրին օղլու տախի պու հրասիյեաթը թէվէճճիւհքեարանէտէն ալտանարագ՝ Մայեէօնին քէնտի. սինէ կէօնիւլ վէրմիշ օլտըղընտան շիւպհէ իթմէմիշ իտի : Իշթէ ֆրանսուագըն՝ օղլընըն ագչամ թաամընը հագըրլա. մաղլա մէշղուլ օլտըղը սըրատա, օտայա տախիլ օլան դանպուր գըղճըղաղ պու հալ ու վագիյէթտէ պուլընը. յօրտու : Սօպա պաշընտա օթուրմըշ քէմալը իհթիմամլա եէմէք բիլլիմէքտէ օլան ֆրանսուաղ՝ կէլէն Մայեէօ օլ. տըղընը կէօրիւնճէ խօշ պիր սէտա իլէ .

LA VUE 60

A-65

— Սէն մի սին, պիչարէ Մայեհօմ, պու սննպահ սէնի կէօրէմէտիմ: աճապա խոսթամ մը խտին, կէլ պէնի դոճագլա պագայրմ. — տէտի:

Մէղպուրէ դըղճըղաղ պու տալէթէ իճապէթ պիրէլ, Ակրիքօլըն վալիտէսինի տէֆթթէն էօրտիւքտէն սօնրա, մէթին պիր թալլը ըլա:

— Այնթ ժիւսթաճէլ իշիմ վար ըտը: մաոտամ Ֆրանսուաղ. պիր տագըղա պիւէ ֆէվթ իթմէք իսթէմէ, յօրտում: էլիմտէքի իշի տահա եէնի պիթիրմիմ. չիմաի քէօմիսը ալմաղա կիտիյօրմ, . . . սիղին պիր չէյէ էնթիլ յաճընըղ վա՛ր մը:

Ֆրանսուաղ. — Խա՛յր դըղըմ. . . թէչէքքիւր իտէրիմ. . . : Լաքին գալպիսին բահաթսըղըղընը կէօրի, յօր միսըն. տաթ սէքիղ պուչուղա վարտը, Ակրիքօլըմ տահա կէլմէտի. . . : (Շիտտէթլի պիր ահ չէքէրէք.) Պիչարէ օղլում պէնիմ իչուն չալըչլալ չապալամագտա վէճանընը չըղարմագտա տըր: Սէն, պէն քէք պէսպալիթ պիր վալիտէիմ, պիչարէ Մայեհօմ. . . կէօղլէրիմ հէման պիւս պիւթիւն քէսպի դաաֆ իթմիշ տիր. . . : Էկէր իշլէմէյէ օղալարսամ պիր չարեէք կէչմէտէն կէօղլէրիմ դաւարըր. . . : արթըգ հիշ կէօրէմէղ օղլըրմ. . . : հնթթա պու դապա չուվալլարը պիւէ տիքէմէմ. . . : Օղլումա պար օղմագ պէնի նէ՛ դատար քէտէրլէնտիրմէքտէ օղտըղընը պիւսէ՛ն. . . :

Մայեհօ, — Սէն, մաոտամ Ֆրանսուաղ, էկէր Ակրիքօլ պու սէօղիւնիւղիւ իշիթհէք օղտըսա. . . :

Ֆրանսուաղ. — Պիրիւրիմ, դըղըմ, պիրիւրիմ. «էվկիլթ էվլատըմ եալընըղ պէնի տիւչիւնիւր. . . : աղլը ֆիքրի տալմա պէնտէ տիր. պէնիմ քէտէր ու էլէմիմի տահա դիյատէ արթըրան չէյ իշթէ պու աղը եա՛: Յնտան պաշգա, տալմա չունը տա տիւչիւնիւրիւմ քի: չօճուգ պէնի ծաղընըղ պըրագմամագ իչուն, միւհթհրէմ էֆէնտիսի Մ:

Հարութին թախտիս իթմիշ օլտըղը խանէտէ սաիր րէֆիզ-
լէրինին պուլտըղլարը իթմիշահամտան ֆէրաղէթ իթմէք,
տէ տիր . . . Էօյլէ վազթը պիլէ անճագ ըշըդ Եիւզիւ
կէօրէն պուլ չաթը արասընտա սաքին օլաճագ Եէրտէ,
Փապրիգանըն սաիր իշնիլէրի կիպի, Եաղըն հաւաւտար, գը-
շըն սըճագ վէ գըյատար վէ պաղչէլէրէ նաղըլ պիր օտա-
տա իգամէթ իտէպիլիւր. հաթթա աղաճլարը վէ աղաճ-
ըգըլ մահալլէրի տէ սէվէր. հէմ օղէման փապրիգատան
պուրայա կէլմէք քիւլֆէթինտէն տէ գուլթուլմըշ օլուր-
շունքի, Մ. Հարութին փապրիգայը Բարլա փարիճինտէ
պուլընաղընտան, պուլտան օրայա սաղաճագ չաղամ կի-
տիպ կէլմէք գօլայ պիր շէյ տէյիլ տիր:

Մայնէօ. - Լաքին, մատամ Գոտուէն, օղլունըլ աղ-
չամէարը օտատան իշէրի կիրիպ տէ սիզի պուս իաինճէ,
մէշագդաթ վէ Եօրղունըլընը տէրհալ ունուտուր. պուն-
տան պաշգա, քէնտիտինին տօղմըշ օլտըղը պուլ խանէյէ
սիզին նէ գատար մահապէթինիլ պուլընաղընը տա պի-
լիր . . . Զանն իտէրլմ քի, Մ. Հարութ մահալը իգամէ-
թինիլի Բէսիյէ նաղլ վէ իշնիլէրէ թախտիս իտիլմիշ օլան
խանէտէ Ակրիքօլ իլէ պէրապէր իգամէթ իթմէնիլի
թէքլիֆ իթմիշ իտի, տէյիլ մի:

Փրանսուաղ. - Էվլէթ, գըղըմ: Լաքին օվաղթ պու-
րատաբի քիլիսէյի թէրք իթմէք Լաղըմ կէլիւր քի, պու-
պէնիմ իշիմէ հիշ կէլմէղ:

Մայնէօ. - (Գըպ գըրմըղը քէսիլէրէք.) Լաքին, տին-
լէյինիլ, մատամ Փրանսուաղ. . . գուլագ վէրինիլ . . .
իշթէ Ակրիքօլ կէլիյօր . . . օնըն սէսինի պէն րէք ալէա
թանըրըմ:

Ֆիլ հագըգա պուլ սըրատա, Լաթիֆ, րուհէրվէր
վէ մէսէրրէթպախշ պիր նաղմէ նէրաիւպան իւզէրինտէ
աքսրէղիր օլտու:

Ակրիքօլըն քէրէմքտար վալիսէսի, պուլ սէտայը ի-

չիթիր իշխմէզ , ետաշարնը կէօղէրինի սիւէրէք .

— Հիշ տէյիլ իսէ աղլատըղըմը կէօրմէսին . զիրա
աղչամա դատար թօգմադ սալլատըգտան սօնրա , չօճու-
ղըմըն պունտան պաշգա իսթիրահաթ զէմանը հօգ ոուր . . .
պու զէմանը օլսուն բահաթ կէչիրմէսինէ զայրէթ իթմէ-
լէյիմ . — աէտի :

3

ԱՐԻՔՈՒ ԳՈՏԻ ԻՆՆ

Պիղիմ շար Վէ տէմիրճի Ակրիքօլ թաղրիպէն եփ-
կիրսի տէօրթ ետշնտա , պաղուլու , կիւնէշտէ գարարմըշ
կիպի էսմէր լէնկլի , սիյահ սաչլը , գարա կէօղլիւ Վէ կա-
կու պուրսնլու սիր տէլիգանլը օլուպ , չէհրէսինտէ սախի
ճէսարէթ , սառադաթ Վէ մէթանէթ ասարը մէշնուտ ի-
սի : Բէտէրի Տակուպէրէ զաթէն մի շապէհէթի քեամիլէ-
սի պուլընաղընտան , օ վաղթըն տտէթինճէ մալիք օլտը-
ղը գալըն պըյըդլարը Վէ հալընը չէնէսինի սէթր իթմիշ
պուլընան ուճը սիվրի սաղալըյլա մի շապէհէթի պիր
գաթ տահա կէօղէ շարբմագտա ըար . եանադլարը իսէ՝
չէնէ քէօշէլէրինտէն դուլադ թօղլարընա գատար թրաշ
իսիլմիշ իտի :

Ձէյթուն ընկի գատիֆէտէն մամուլ պիր բանթալօն,
տէմիրճի օճաղը տիւմանընտան սարարմըշ մա'ի պիր կէօմ-
լէք , պօյնունա կէլիլի կիւղէլ սիր հալտէ պաղլանմըշ սի-
յահ պիր դրավաթ Վէ տար քէհարլը պիր խասըր շապգա
Ակրիքօլըն ճիւղէի մէլպուսաթընը թէչրիլ իթմէքաէ
իտի :

Պու իշ էլպիսէլէրիյլէ սօն տէրէճէ մուղայիր տիւշէն

չէ՛յ՝ կէնճ տէմիրճինին էլինտէ թաթմադտա օլտըղը դօ-
յու ալ բէնկինաէ վէ կիւմիւ շ կիսի պէյաղ եարբաղը
լաթիֆ պիր չիչէք իտի :

Ակրիքօլ՝ օտառան իչէրի կիրաիքտէն սօնրա , աօր
րա Ֆրանսուաղըն եանընա կիտիպ-վաթիտէսինի պուսի-
տէրէք :

— Ագչամլար խա՛յր օլսուն , ազիղէ վալիաէճիյիմ . . .
(Պատէհու կէնճ դըղա պաշըյլա տօթանէ պիր իչարէթ
իտէրէք .) Ագչամլար խա՛յր օլսուն , քիւչիւք Մայեէօմ . -
տէտի :

Ֆրանսուաղ . - (Ակրիքօլն եէմէյի բընմադտա օլան
սօպայա տօղրու միւթէվէճճիհ օլարապ .) Ջանն իտէրիմ
քի պու ագչամ բէք կէճիքտին , օլլում . . . արթըզ վէս-
վէսէ իթմէյէ պաշամըշ ըտըմ . . .

Ակրիքօլ . - (Շէնմէշրէպանէ պիր սուրէթտէ .) Պէնիմ
. . . եօգսա եէմէյիմ իչուն վէսվէսէ-իթմէյէ պաշլատըն
սէվկիյի վաթիտէճիյիմ . . . տէմէք օլտյօր քի , պէնիմ ի-
չիւն հաղըրլատըղըն թաաիւր պէրլէթմիշ օլտըղըմտան տօ-
լայը պէնի աֆվ իթմէյէճէքտին , էօյլէ՞ մի . . . հա՛ , հա՛
ղալիպա եէմէք սօղուր վէ եա պօղուլուր տէյու գօրղը-
յօրտուն . . . լաքին պէնի օ գատար աճ կէօղլիւ միւ զանն
իթտին , վաթիտէճիյիմ :

Պա սէօղիւ տէր տէմէզ , տէմիրճի՝ վալիաէսինի
թէքրար պուս իթմէք իսթէտի իսէ տէ , Ֆրանսուաղ էօֆ-
քէլէնէրէք :

— Թէք տուրտան տ . . . հայլա՛ղ էվլաա . . . ագչամ-
լայըն պաշըմա պէլա՞ մք չըղարաճաղսըն . . . սղ քօպը
թէնճիրէյի տիվիրէճէքտիմ :

Ակրիքօլ . - Սա չի՞ մի սէօյլէյօրսուն , վա՛լիտէ . տէ-
մէք քի պէօյիւք պիր գաղս կէչիքաիք , էօյլէ՞ մի . . . եէ-
մէյին գօգուսը տա նէ՛ թաթլը կէլիյօր եա՛ . նէ օլտըղըն
պապմամա իղն վէրի՛ր միտին . . .

Փրանսուազ. - Խա՛յր, վերմէմ... պիր ազ սապր էթ ... :

Ակրիբօլ. - Պահս իտերիմ քի յոծմուզ Եադը իլէ գավ-
րուլմը Եէր էլմասը տըր... պու Եէմէյի թարընըրճա-
սընա սէվտիլիմի պիրիրսին :

Փրանսուազ. - (Լաթիֆ պիր սերգէնիլէ .) Ճումաա
Եթէսի կիւնիւլէ էօյլէ Եէմէք բիշէր, տէյիլ մի : (1)

Ակրիբօլ. - (Մայնէօ իլէ մասաւմանէ պիր թէպէսիւմ
թէաթի իտերէք .) Հադգըն վար, վալիտէճիլիմ. հա՛, պու
կիւն ճումաա իրթէսի օլտըղընը էյի իաթըրըմա պըրագ-
տըն, չու հաթթիպըղըմը ա՛լ :

Փրանսուազ. - Իէշէք քիւր իտերիմ, էվլաաըմ, տո-
լապա գոյ :

Ակրիբօլ. - Բէք էյի, վալիտէճիլիմ... :

Ակրիբօլ. Բապալը տոլապա գոյմագոտա օլտըղը սըրա-
տա, գանպուր իշճի մերգուլմըն էլինատէքի կիւղէլ չիշէյի
կէօրէրէք տէաիքի :

— Ա՛հ, Եա՛ Բապալ... պու նէ կիւղէլ չիշէք, Ակ-
րիբօլ... պուհա պէնղէր չիշէք էօմիրւմտէ կէօրմէմիչտիմ
... պա խուսուս գըշ օրթապընտա... պիր քէլգէ պագը-
նըղ, մատա՛մ Փրանսուազ :

Ակրիբօլ. - (Չիշէյի վալիտէսինէ տահա Եադընտան
կէօթէրմէք իւղրէ Եանընա Եագլաչարագ .) Հէ՛, վալի-
տէ՛... կիւղէլ չիշէք աէյիլ մի... սէյր իտիրիզ, հայրան
օլընըղ վէ գօղլայընըղ... չունքի պէօյլէ Լաթիֆ վէ խօշ
պիր գօգպա առլա պուլամագսընըղ... սանըրսըն քի վա-
նիլէա իլէ բօրթուգալ չիշէյի դօգուլարընըն իմթիղաճըն-
տան հապըլ օլմուշ սգր :

Փրանսուազ. - Հադգըն վար, էվլաաըմ սահիհ կիւղէլ
դօգոյօր, (Հայրէթիլիտէն նաչի էլլէրիկի Եէքաիկէրինէ գա-

(1) Էվրօրա Գաթղիբէրի ճումաա էրթէսի կիւնէրի օրուճ
թէթարլար :

վուշորարագ .) Եւ՛ Բապպի , նէ՛ գատար տա կիւզէլ . .
պունը նէ՛րէտէն պուլտուն , Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ . - (Միւթէպէսսիմանէ .) Նէ՛րէտէն մի պուլ-
տում , Մէն հուտուտրնտան Պրիզ-Միշ սօգաղընա կէլէն
պիր քիմնէ՛ պէօյլէ շէյլէր պուլապիլի՛ր մի տէյու զանն ի
տիյօրսուն , վալիտէճիյիմ :

Մայեէօ . - (Ֆրանսուազ կիպի ըզհարը մէրագ իտէ,
րէք .) Էօյլէ իսէ նա՛սըլ օլտու տա պու չիչէք էլինէ կէչտի :

Ակրիքօլ . - Մատամ քի նասըլ էլտէ իթտիյիմի պիւ-
մէք իթիյօրսընըլ . . . սիզի մէմսուն իթմէք վաղիֆէմ
տիր . . . հէմ պու խուսուս՝ նէ իչուն կէճ գալմըլ օլտը
ղըմը տա կէօթէրէճէք տիր . պունտան մատտա , պաշգա
պիր վաղըա տախի կէճիքմէքլիյիմէ սէպէպ օլտու . պու
ազչամ զանն իտէրսին քի թօհաֆի վաղըալար ազչամըլ ը-
տը . . . Աճէլէ ատըմլար ըլա էվէ կէլիյօրտում . Պապիլոն
սօգաղընըն քէօչէսինէ վասըլ օլտըղըմ սըրասա , լաթիֆ
վէ իմտատոճոյանէ պիր քէօրէք ալապէսի իշիթտիմ . տա-
հա դարանլըգ ոլիւս պիւթիւն պասմամըլ օլտըղընտան ,
օրթալըգտա էքէյիճէ այտընլըգ՝ վարըալ . . . Քէօ-
րէյին տէօրթ թարաֆընը մուայէնէ իթտիմ . . . Եում
լուղըմ գատար պէօյիւքլիքտէ մինի մինի տիշի պիր հայ-
վան ըտը քի , սիյահ վէ բարլագ թիյլէրիյլէ գուլագլա-
լը՝ այագըարընա գատար ինմէքտէ իտի :

Ֆրանսուազ . - Պէսպէլլի զաիպ օլմըլ պիր քէօրէք
օրմալը :

Ակրիքօլ . - Էվվէթ , իմաի պիչարէ հայվանը գուճա-
ղըմա ալտըղըմ սըրատա , էլլէրիմի եալամաղա պաշլատը
պօյնընա՝ գըրմըղը աթլաստան մամուլ կէնիշ պիր դօլտէ-
լա կէչիրիլմիշ օլուպ , պունըն իքի ուճը տախի պէօյիւք
պիր բիւսկիւլ իլէ պաղլանմըլ ըտը . հալ պու քի , դօր-
տէլանըն իսղէրինտէ պիր իսմ վէ եա պիր իշարէթ հօղ
ըտը քի , սահիպինին քիմ օլտըղընը անլայա իտիմ , ալ-

Թընա պագտըմ վէ ալթուն եախտ եալտըզը կիւմիւչտէն հայդալալա եաբըլմը Քիւչիւք պիր թասմա կէօրտիւմ. պու թասմանըն օրթասընտա իսէ Քիւչիւք պիր Նէվհա պու լընմագտա ըտը . . . թիւթիւն գութումտան պիր Քիսրիթ չըգարըպ եագտըմ վէ անըն այտընլըղըյլա լէվհատա չու սէօղլէրի օգուտըմ. « Լիթիւն . մատմուաղէլ Ատրիէն տը Դարտօվիլէ ա'իտ տիր . Պապիւն սօգաղը , նիւմէրօ 7 »

Մայեհօ . - Պէրէքէթ վէրսին Քի այնը սօգագտա պու լունըյօրտուն :

Ակրիքօլ . - Էվվէթ , այնը սօգագտա պուլունըյօրտում. պիչարէ հայվանճըղաղը գօլմըն ալթընա ալտըմ վէ 7 նիւմէրօլու խանէյի պուլմագ իւզըէ ուլու պիր պաղչէնին եիւքսէք տիվարը ալթընտան եիւրիւյէրէք , պէսպէլի պաղչէ տիվարընըն տիկէր պիր ուճընտա վագը պէօյիւք պիր գօնաղըն միւչթէմիլաթընտան օլան ուֆագ վէ խուսուսի պիր քէօքիւն գաբուսը էօնիւնտէ տուրտըմ : պաչմը եօգարը գալտըրըպ պագտըղըմտա , տէմիր գաֆէպի Քիւչիւք պիր գաբու իւզէրինտէ հէնուզ պօյալանմը նիւմէրօ 7յի կէօրտիւմ. Դաբունըն չանընը չէքտիւմ. պու սըրատա , տէմիր բարմագլըղլար արասընտան իքի կէօղիւն պանա պագմագտա օլտըղընը կէօրտիւմ. պունլար պէսպէլի պէնիւմ Քիւմ օլտըղըմը անլամագ իւզըէ պագմագտա ըտըլար . պիր գաչ տաղըգա կէչտիւքտէն սօնրա , գաբու աչըլտը . . . Պունտան սօնրաքի իֆատաթըմա ինանմայաճագ սընըղ տըր :

Ֆրանուազ . - Նէ իչուն , օղլում :

Ակրիքօլ . - Շունըն իչուն քի մասալ նէվինտէն պիր հիքեայէ զանն իտէճէքսինիզ տիր :

Մայեհօ . - Մասալ նէվինտէն պիր հիքեայէ մի . . .

Ակրիքօլ . - Շիւպհէսիզ . չունքի կէօրտիւյիւմ չէյլէրտէն պէն պիլէ հայրէթտէ գալտըմ . . . կէօղլէրիւմ հալէա գամաչմագտա տըր . . . սանըրսըն քի զարիպ պիր

բույս կեօրովիւշիւմ տէ պունըն խաթըրէսի զիհնիմոէ պա-
գի գալմըշ:

Փրանսուազ՝ օղլընըն թաամը խաթիֆ պիր Եանըգ
գօգուսը չըգարմաղա պաշլամըշ օլմասընա տըգգաթ իթ-
մէյէճէք տէրէճէտէ տիւշարը մէրագ օլարագ .

— Նագլ էթ պագալըմ, չարուգ նագլ էթ . . . սէ-
նի պէքլէյօրըղ: - տէտի:

Ակրիքօլ. - (Պունլարըն սապըրսըղըղլարընտան նաչի
գահգահա իլէ կիւէրէք.) Իպթիտա կէնճ պիր մասուուա-
ղէլ գաբույը աշտը . պու գըղճըղազ՝ օ գատար չիյլէքեա-
րանէ վէ զարիֆ պիր սուրէթտէ կիյնմիւշ վէ հատսը զա-
թընտա օ գատար տիւպէր իտիքի, մէրգումէյի կէօրէն
կէշմիւշ զէմանլարտան գալմա պիր թասվիր զանն իտէճէք
իտի: Պէն հէնուղ հիւ պիր շէյ սէօյլէմէմիւշ իքէն, մէր-
գումէ պիրտէն պիրէ հայգըրարագ. « Ա՛հ, Եա՛րապ-
պի . . . Լիւթին տիր . քէօքէյիմիւղի պուլմըշսընըղ տա կէ-
թիրիյօրսընըղ, էօյլէ՞մի, մօսիէօ . մատմուազէլ Ատրիէն
հայվանընը կէօրիւնճէ, զկյատէսիյլէ մէսրուը օլաճագ տըր-
կէլինիզ, մօսիէօ, արգամ սըրա կէլինիզ. մատմուազէլ՝
խօտ պէ խօտ սիղէ արղը թէշէքքիւր իթմէք շէրէֆինէ
նա՛իլ օլամազսա, բէք զիյատէ միւթէէսսիֆ օլաճագ
տըր » տէտի: Պատէհու, ճէվապ վէրմէյէ մէյտան պը-
րագմագսըղըն, արգասը սըրա կիթմէքլիյիմի պիր իշարէթ-
լէ անլաթտը . . . : Ա՛հ, սէվկիլի վալիտէճիյիմ, նուրլարա
ղարգ օլմուշ վէ էնվա՛ի խօշ գօգուլարլա մալամալ պու-
լընմիւշ օլան քիւչիւք պիր սալօնտան կէշտիյիմ զէման,
կէօրտիւշիւմ տարաթ վէ թէզէրինաթը հագգըյլա նագլ
ու թա՛րիֆ իտէմէմ: Պանա ըհհպէրլիք իթմէքտէ օլան
գըղճըղազ բէք սիւրաթըլ Եիւրիւմէքտէ իտի: Նակէհան
պիր գաբու աշըլտը . օրասընըն նէֆասէթ վէ իհթիշամը
ֆէվգ էլ ասա պիր շէյ իտի: Պունը կէօրտիւշիւմտէ, կէօղ-
լէրիմ օ տէրէճէ գամաշտըքի, ալթուըն, ըշըգ, պիլօր վէ

չիչէք շաշաալարընտան պաշգա պիր շէյ խաթըրլայամա-
 յօրլմ. իշթէ պու շաշաաի կէօնակէօն արասընտա , կիւ-
 զէլիքտէ նէքթա վէ լէթաֆէթտէ պի հէմթա կէնճ պիր
 մատմուաղէլ կէօրաիւմ քի, էօմրիւմ օլտըգճա ունութմա-
 յաճաղըմ. . . սաչլարը գըղըլ վէ տահա տօղրուսու ալ-
 թուն կիպի բարլագ իտի : Պու սաչլարըն հէյեթի մէճ-
 մուասը՝ բէք լաթիֆ պիր մէնզարէ իրայէ իտիյօրաու .
 տօղրուսը , միւտտէթի հայաթըմտա , պու սաչլար գատար
 ճալիպի տըղգաթ պիր շէյ կէօրմէմիշ իտիմ. . . : Պունտան
 պաշգա , գարա կէօղլէրինի, քիրաղ կիպի բէմպէ տուտաղ-
 լարընը վէ սիւս կիպի պէյաղ թէնինի կէօրէն պիր քիմնէ
 տիւչարը հայրէթ օլաճաղը թապիի իտի . իշթէ օ մէն-
 զարէի խարիղ իւլ ատէտէն խաթըրլայապիլաիյիմ շէյլէր
 չունլար տըր . . . զիրա , պէն օ սըրատա օ գատար հայրան
 օլմըշ պիթմիշ իտիմ քի , պիր բէրտէ արգասընտան կէօ-
 թիւյօրըմ տէյու զանն իթմէքտէ իտիմ. . . : Պանա լէհ-
 պէրլիք իտէն զըղճըղաղ լսէ՝ սօն տէրէճէ զարիֆ պիր լի-
 պաս կիլինմիշ օլուպ , մէրգու.մէյի պիր օտա խըտմէթքեա-
 րը զանն իթմէք մուհալ գապիլինտէն իտի : Պու գըղ հա-
 նրմընա խիթապէն . « Մատմուա՛ղէլ , իշթէ Լիւթին պու-
 լունտը . պու մօսիէօ անը պուլուպ պիղէ կէթիւմիշ տիր . »
 տէտի : Պունըն իւղէրինէ սըրմա սաչլը մատմուաղէլ լա-
 թիֆ պիր սէտա իլէ . « Ահ , մօսիէօ , սիղէ նէ գատար
 թէշէքքիւր իթմէք լաղըմ կէլէճէյինի պիլիլիմ . . . զիրա
 Լիւթին սօն տէրէճէ սէվտիյիմ պիր հայլան տըր » . - տէտիք-
 տէն սօնրա , սէօղլէ թէշէքքիւր իթմէքտէն իսէ ,
 ֆիլիլէն մուգապէլէ կէօթէրմէք տահա միւնտսիպ օ-
 լաճաղընը պէսպէլի ելպիսէլէրիմտէն քէտտիրէլէք , եա-
 նընտա պուլընան քիւչիւք պիր իբէք քէսէյի ալտը վէ
 « Մօսիէօ , հիչ չիւպհէ եօգ քի Լիւթինի պուրտյա կէթիւ-
 մէք իշուն երէյիճէ զահմէթ չէքմիշսինիղ տիր . . . պէքի
 տէ իշինիղտէն գալմըշ վէ սիղին իշուն զըյմէթտար օլան

պիր վագթը զարպ իթմիշսինիզ տիր . . . պինաէն ալէյհ
միւսաատէ իտէրսէնիզ . . . » տէմէքլէ պէրապէր քէսէյի
պանա ուզաթտը :

Մայեէօ . - (Մահղունանէ պիր սուրէթտէ .) Ա՛հ , Ակ-
րիքօլ , մատմուլաղէլ Ստրիէն գըյաֆէթինիլտէննէ՛ գա-
տար ալտանմը :

Տոկոպէր . - (Սէօզլունէ տէվամ իտէրէք .) Սօնունա
պա՛գ . . . մէզպուրէյի սէնտէ մազուր կէօրէճէքսինն կէօ-
զլունին ուճըյլա եիւզիւմէ պագտըղընտա , քէսէյի պա-
նա վէրմէսի պէնի բէք ղիյատէ ճէրիհատար իթմիշ օլտը-
ղընը անլայարագ , եանընտա վաղը ֆաղֆուրի պիր չիչէք-
լիքտէն պու կիւղէլ չիչէյի ալտը վէ պէնի միւթէհսսիր
իթտիյինաէն տօլայը թէհսսիւֆ իթմէքտէ օլաըղընը միւ-
պէյեին պիր սէտաի քէրէմքեարանէ իլէ « Մօռիէօ՛ , պա-
րը պու չիչէյի օլսուն գապուլ իտինիզ . . . » տէտի :

Մայեէօ . - (Միւքէտտէրանէ պիր սուրէթտէ կիւլիւմ
սէյէրէք .) Հագդըն վար , Սկրիքօլ , ղայրը իթմիտարի
օլարադ իրթիքեապ օլունան պիր իաթա՛ պունտան էյի
պիր սուրէթլէ թամիր օլունամաղ :

Փրանսուաղ . - (կէօզլէրինի սիւէրէք .) Պու հայսիյ-
եթթէնտա մատմուլաղէլ՝ Սկրիքօլմըն թապիաթընը նէ
կիւղէլ անլամը :

Ակրիքօլ . - Ա՛հ , վալիտէճիյիմ , պու մատմուլաղէլ իւ-
ղէրինտէ՛ նէճապէթի թապընա բաղմէն , թէվղիր ու իհթի-
րամը ճալիպ օլաճագ պիր հալ վար ըտը . պունըն իչուն , հէր
նէ գատար գօրգագ տէյիլ իսէմտէ , կէօզլէրիմի գալտըրըպ
տա եիւզիւնէ պագմաղա ճէսարէթ իտէմէտիմ . չիչէյի է-
լինաէն ալտըղըմ սըրատա , պիր գաբու սչըլտը վէ էսմէր
վէ կիւղէլ չէհրէլի , ղարիպ վէ ֆագաթ ղարիֆ էլալիսէլէր
կիյինմիշ , ուղուն պոյլու տիկէր պիր գըղճըղաղ չըգըպ սըր-
մա սաչըլյա տէտի քի . « Մատմուլա՛ղէլ , պուրատա տըր
սիղի պէքլէյօր . . . » Պու սէօզլիւ միւթէագըպ , մատ-

WERTHOL AT WUSSTHURZEL WERTH SE TUPENQIL

մուսաւել տէրհալ ալաղա դաւդաւը վէ պանա թէվհիհի խիթապալ . ՎՍՖՎ իտէրսինիզ , Մօսիէօ , սիզէ թէչէքքիւր իտէրիւմ . . . սիզին սայէնիզտէ պէօյիւք պիր մահգուղիյ- եթ ճըսս իթմիշ օլտըղըմը գաթան ունութմայաճա- ղըմ Եալընըզ ըէճա իտէրիւմ քի, իճապը թադտիրինտէ ատրէսիմի վէ Ատրիէն տը Դարտովիլ իսմինի տէրխաթըր իտէսինիզ . » տէտիքտէն սօնրա , կէօղտէն նապէտիտ օլ- տու : Պու սէօղէրէ ճէվապ օլարագ հիշ պիր քէլիմէ պու- սմատըմ . կէօրտիւյիւմճէյլէրտէն միւթէհայերի օլմըշ վէ եաքաճաղըմը շաշըմըշ գալմըշ ըտըմ . պանա ըէհ- պէրլիք իթմիշ օլան գըզճըղաղ , թէքրար էօնիւմէ տիւշէ- ըէք սօգագ գարուսընա գատար կէթիրտի վէ օրատա մա- գամը իհթիրամտա եարը պէլինէ գատար էյիլտիքտէն սօնրա , քէնտիմի Պապիլոն սօգաղընտա պուլտում . լաքին օ գատար հայրէթ ու թէաճճիւպէ կիրիթթար օլմըշ ը- տըմ քի , պիր բէրի սէրայընտան չըգըյօրըմ կիպի զանն իթմէքտէ իտիւմ :

Փրանսուաղ . - Հագգըն վար , էվլատըմ . պու հի- քեայէ հագըգաթէն թօհաֆ պիր մասալա պէնղիյօր, տէ- յիլ մի , Մայեէօ :

Մայեէօ . - (Զիհնի բէրիշան վէ միւթէֆէքքիրանէ պիր թավը ըլա.) էվվէթ , մատամ փրանսուաղ :

Ակրիքօլ . - (Սէօգիւնէ թէքրար տէվամ իտէրէք .) Մատմուաղէլ Ատրիէնին պիր հալինէ տահա պէյէնտիւմ . չէյլէ քի , սէվկիլի հայվանընը կէօրտիւյիւնտէ հէր նէ գա- տար ըզհարը մէսէրրէթ իթտի իսէ տէ , սաիր չօգլարընըն ատէթի օլտըզը իւզրէ , պէնի ունուտուպ տա օնա հասըր տըգգաթ իտէճէք եէրտէ , աքսինի իճրա , եանի անը թէրք իտիպ պանա հասըր իլթիֆաթ իյլէտի . պուլնտան վաղի- հէն անլաշըլըր քի , մատմուաղէլ Ատրիէն տը Դարտովիլ նէղաքէթ վէ թէրպիյէյէ աշնա վէ պուլընմաղ պիր գալ- պէ մալիք պիր գըզճըղաղ տըր , տէյիլ մի , Մայեէօ , Ու .

զաթմայարմ, պէն պու մատմուղէլի օ տէրէճէ միւս
րիւվլէթքեար վէ սէլուվլէթլի պուլտըմ քի, իճապը թագ-
տիրինտէ քէնտիսինէ միւրաճաաթ իթմէքտէն թէլէտտիւտ
իթմէյէճէյիւմ. . . :

Մայեէօ, - (Կիթտիքճէ թէֆէքքիւրիւ արթարագ.)
էվլէթ . . . հագգըն վար, Ակրիքօլ:

Պիչարէ գըզճըղաղ՝ շիտտէթլի պիր հէյէճանա տիւ-
շար օլմուշ ըտը. . . : Մա մաֆիհ, պու մէճհուլէ մատ-
մուղէլէ գաշը պիր կէօնէ ատավէթ վէ գըսգանճըգ
հըսս իթմէյօրտու. զիրա մէրգումէ՝ տիւլէրլիյի, ղէնիլին
լիյի վէ մուամէլաթը նաղիքեանէսի սայէսինտէ օ գատար
եիւքսէք վէ բարլագ պիր մէվգը՝ա մէնսուպ ըտըքի, Մա-
եէօնին գուվլէի միւթէխայեիլէսի օրայա գատար վասըլ
օլմագտան աճիզ գալմագտա ըտը. անճագ, պիրէս գըգ-
ճըղաղ՝ նաղարը տըգգաթընը պիր արալըգ քէնտի իւզէ-
րինէ աթֆ իթմիշ օլմաղլա, չիւքիլիք վէ սէֆալէթ կիպի
իքի պարը կիրան ալթընտա էղիլմէքտէ օլտըղընը պէլքէ
միւտտէթի էօմրիւնտէ օ գատար զալիմանէ պիր սուրէթ-
տէ հըսս իթմէմիշ իտի. . . :

Մա հաղա, պու ալիճէնապ մախլուգըն սապը ու թէս-
լիմիյեթի օ տէրէճէ պէօյիւք իտիքի, Ստրիէն տը Գար-
տօվիլէ գարշը պիր տագըգաճըգ հըսս իթմիշ օլտըղը ին-
ֆիալ՝ մէզպուրէնին Ակրիքօլա պիր քէսէ թագտիմ իթմիշ
օլմասը քէյֆիյեթի օլտու. լաքին մուսխաբէն, մէզպու-
րէնին՝ խաթաի վագը՝ընը թա՝միր իթմէք խուսուսընտա
իպրաղ իթաիյի թավը ու հարէքէթ, Մայեէօնին սօն տէ-
րէճէ մէմուրնիյեթիլին մուճիպ օլմուշ ըտը. . . :

Պունընղա պէրապէր, եիւրէյի գապարմագտա վէ ա-
ղըր պիր տէմիր բարչասը ալթընտա ղանն իտէրսին քիէ-
ղիլմէքտէ իտի. ֆաքիրէ գըզճըղաղ, նաղիք պիր էլ թա-
րաֆընտան թագտիմ խալիլիյի իչուն Ակրիքօլ նաղարըն-
տա բէք զիյատէ գըյմէթտար օլմագ լաղըմ կէլէն պու

պիմենենտ վէ խօսպույ չիչէյի թէմաշա իթտիքճէ , կէօ .
զիւնտէն չէշմէ կիպի եաշ ագմագտա ըտը :

Կէնճ տէմիրճի՝ Մայեէօնիւն հէյէճանը գալպինէ տըգ .
գաթ իթմէմիշ օլտըղընտան , կիւլիւմէյէրէք վալիտէսի .
նէ միւթէվէճճիհէն տէտի քի .

— Շիմտի , վալիտէճիյիմ , հիքեայէմին պիրինճի գըս .
մինը տինլէտին . պէն տէ կէճիքմիշ օլմամըն սէպէպլէրին .
տէն պիրինի արղ իթտիմ . . . տիկէր պիր սէպէպլինի տա .
խի պէյան իտէյիմ տէ , գալպին պիւս պիւթիւն միւսթէ .
րիս օլտուն : Պիր աղ էվվէլ խանէ գաբուսընտան իչէրիյէ
կիրտիյիմ՝ սըրատա , նէրտիւպանըն աշաղըսընտա պօյաճը
պապա Լօրիօյա լասթ կէլտիմ . գօլլարը քէրթէնքէլէ եէչի .
լի կիպի կիւզէլ պիր ըէնկէ պօյանմըշ ըտը . պէնի օրատա
ալը գօյտու վէ խէվֆ ու տէհչէթի մուլին պիր թավը ըլա ,
էբէյիճէ թէմիզ գըյաֆէթլի պիր ատէմին՝ թէճէսսիւս ի .
տէրճէսինէ խանէ էթրաֆընտա կէզինմէքտէ օլտըղընը
սէօյլէտի . . . : Պունա ճէվապ օլարագ , « է՛ , բէք էյի ամ .
մա , պունտան նէ՞ չըգար , պապա Լօրիօ , տիրսէքլէրինէ գա .
տար էլտիվէն կիպի կիյինմիշ օլտըղըն պու եէչիլ վէ
միւքէմմէլ պօյանըն էսրարընը սէնտէն չալարլա՛ր մը տէ .
յու գօրգըյօրտուն » տէտիմ :

Ֆրանսուաղ . - Օ ատէմ քիմ օլապիլիւր , Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ . - Տօղրուսու պէն տէ պիլմէմ , վէ պիլմէյէ
տէ չալըշմագ իսթէմէմ . պապա Լօրիօ գարղա կիպի կէվէզէ
պիր հէրիֆ տիր . պիր ատէմին խանէմիզլի ճասուլամագ .
տա օլմասը՝ կէրէք պէնիմ վէ կէրէք քէնտիսի իչուն էհէմ .
միյեթտէն խալի պիր շէյ օլտըղընը անլատըգտա , տիւք .
քեանընա ալտէթ իթմէյէ մէճպուր օլտու :

Ակրիքօլ՝ պու սէօզիւ միւթէագըպ , հաֆթալըղընը
հավի օլան մէչին քէսէյի տօլապըն չէքմէճէսինէ վաղ՝
իթտի :

Ֆրանսուաղ՝ եէմէյին թէնճիրէսինի մասանըն պիր թա .

րաֆընա եհրէշտիրտիյի սըրատա, Մայեէօ տախի՝ զիհնի նի պիր միւտտէթճիք իշղալ իթմիշ օլան խայալաթտան սըյըլմըշ օլտըղընտան, պիր լէյէնէ սու տօլտուրտը վէ կէնճ տէմիրճինին եանընա կէօթիւրէրէք լաթիֆ վէ ֆա-
գաթ գօրգագ պիր սէտա իլէ տէտի քի .

—Ակըիքօլ, էլլէրին իշուն տըր :

Ակըիքօլ . - Թէշէքքիւր իտէրիմ, քիւշիւք Մայեէօմ. նէ՝ գատար լութֆքեար սըն . . . (Թապիի վէ լաթիֆ պիր սէտա իլէ .) Զահմէթինէ մուգապիլ պու կիւզէլ չիշէ-
յիմի սանա թագտիմ իտէրիմ :

Մայեէօ . - (Դան կիպի ալ պիր գըզարթը՝ սօլղուն չէհրէսինի իսթիլա իտիպ իհթիզաղլը պիր սէտա իլէ .) Պա-
նա՞ մը վէրիյօրսուն . . . օ զէնկին, ալիճէնապ վէ հայսիյ-
եէթ չինաա մատմուաղէլին թագտիմ իթտիյի պու պիմէնէնտ
չիշէյի պանա՞ մը վէրիյօրսուն . . . : (Հայրէթ ու թէաճ-
ճիւպի արթարագ .) Պանա վէրիյօրսուն հա՞ . . . :

Ակըիքօլ . - (Դահգահա իլէ կիւլէրէք .) Եա նէ՞ եա-
բայըմ . . . եիւրէյիմին իւզէրինէ՞ մի գօյայըմ . . . գրա-
վաթըմ իշուն միւճէվհէր թօրլո՞ւ մը եարտըրայըմ . . .
պիր չէլէնկ էտիպ տէ պաշըմա՞ մը թագընայըմ . . . սէյ-
լէ՛, նէ՞ եարմագլըղմը իսթէյօրսուն . վագըա, օ տիլպէր
մատմուաղէլին արզը չիւքրան խուսուսընտա կէօսթէրտիյի
մուամէլէի միննէթ շինասանէյէ հայրան օլտում . լաքին
պունտան նէ՞ չըգար . . . : Իմտի, քէօքէյինի պուլուպ
մէզպուրէյէ կէօթիւրմիւշ օլտըղըմտան տօլայը մէմուոն
օլտըղըմ կիպի, սէնճէ պաիսի մահղուղիյեէթ օլապիլէճէք
պու չիշէյի սանա իհտա իթմէքլէ տէ հատտէն զիյատէ
պալսթիյար օլտում . էյի տէյի՛լ մի պու . . . : Պու կիւն
պէնիմ իշուն խայրլը պիր կիւն օլտըղընը սէնտէ թէսլիմ
իտէրսին եա՞ . . . :

Մայեէօ՝ մէսուտիյեէթ, հէյէճանը գալպ վէ հայրէթ
սաիգասըյլա տիթրէյէրէք չիշէյի ալտըղը սըրատա, Ակ-

ընթացում տախի էլլերինի թէմիղլէմէյէ գոյուլտու . մէրգու-
մըն էլլերի տէմիր էյէնթիսինտէն վէ քէօմիւր տիւմանըն-
տան օ գատար սիյահլանմըշ ըտը քի , էյէնտէքի սու , պիր
սանիյէ զարփընտա միւրէքքէպ կիպի սիմ' սիյահ քէսիլտի
Ակրիքօլ' սույըն թէպէտտիւլիւնիւ կէօղ ուճըյլա Մայ-
եէօյէ կէօթէրէրէք եաւլաշ սէտա իլէ վէ կիւլիւմսէյէ-
րէք :

— Պիղիմ կիպի քեաղըտ գարաւայանլար իշուն իշթէ
իտարէլի պիր միւրէքքէպ . . . Տիւն պիր իքի գասիտէ տա-
հա թանղիմ իթտիմ . . . պունլարստան էքէյիճէ խօշնուտ
օլտում . սօնրա օգուլըմ :

Պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Ակրիքօլ գայտ-
սըղ պիր սուրէթտէ էլլերինի մաի կէօմլէյիլին էօն թա-
լափըյլա սիլմէյէ պաշլատը . պու սըրատա Մայեէօ էյ-
յէնի գալտըրքպ տօլապըն իւղէրինէ գոյտուգտան սօնրա ,
էլլնտէքի կիւղէլ չիչէյի տէ իհթիրաղքեարանէ պիր սու-
րէթտէ էյէնիլն պիր թարափընա եէրլէշտիրտի :

Ֆրանսուաղ՝ Ակրիքօլըն կէօմլէյիլէլէ էլլնի սիլմէքտէ
օլտըղընը կէօրտիւքտէ , ումուղլարընը գալտըրարադ :

— Պէնտէն պիր բէշկիր իսթէյէճէյօր մըսըն , կէօմ-
լէյին իլէ սիլինմէք նէ տէմէք տիր . - տէտի :

Ակրիքօլ . - Կէօմլէյիմ սապահտան ագչամա գատար
օճաղըն էօնիւնտէ ըսընըլ տուրուր . . . իմտի , ագչամտան
ագչամա աղաճըգ սէրինլէնսէ ֆէնա օլմաղ . հէ , վա-
լիտէ , տէտիլիմէ հադգըմ' եօդ մը . . . էկէր իթաաթսըղ-
լըգտա պուլունըյօրսամ . . . պէնի թէքտիր էթ . . . լաքին
պունա պագալըմ' ճէսարէթին օլաճա՞գ մը :

Ֆրանսուաղ՝ պու սէօղլէրին քեաֆֆէսինէ ճէվապ օ-
լարադ , օղլընըն սատադաթ , մէթանէթ վէ ղէքեալէթլէ
մալամալ օլան պաշընը իքի էլի արասընա ալտը վէ պիր
ղուրուրը մատէրանէ իլէ պիր միւտտէթճիք մէրգումա
պագսըգտան սօնրա , եիւքսէք ալնընա պիր գաշ պուսէ

դօնտուրտու : Շէֆադաթը մատէրանէնին պիրնումունէի միւնէստէմի ատտ օլունապիլէն պու գատընճըղաղ , իշ պու հարէքէթինտէն զիյատէսիյլէ խօշնուտ օլարադ տէտի քի :

— Արթըդ օթուր պագայըմ , սէվկիլի օղլում... պիւթիւն կիւն օճագ պաշընտա , այագ իւզէրինտէ տուրըսըն... վագթ տա կիթտիքճէ կէճիքիյօր :

Ակրիքօլ . - Բէք էյի , վալիտէճիյիմ . օ՞նէ , երէն մի սէնին գօլթուդ սանտալիէնի վէրիյօրսուն... հէր ագչամքի գավղամըղ երէն մի պաշլայաճագ . էյի պիլիւսին քի անըն իւզէրինէ օթուրմագ իսթէմէմ... գալտըր շունը... պէն ատի պիր օթ սանտալիէսինտէ տահա զիյատէ րահաթ իտէրիմ :

Ֆրանսուաղ . - Գալտըրմամ վէսսէլամ... սապահտան ագչամա գատար չալըշտըգտան սօնրա , հիշ օլմաղսա պիր աղ րահաթ իթմէլիսին , եօրղընըղ ավմայըսըն :

Ակրիքօլ . - (Վալիտէսինին թագտիմ իթտիյի սանտալիէյէ օթուրարագ քէմալը պէշաշէթլէ .) Շունա պագ հէլէ... պէօյլէ ճէպրէն իշ օլո՛ւր մը , պիշարէ Մայեհօմէ Լաքին... սէվկիլի վալիտէճէյիմ , սէօյլէտիքլէրիմէ սէն գուլագ ասմա... իֆատէլէրիմ հէք լաթիֆէտէն իպալըթ տիր . հաթթա սէնին գօլթուդ սանտալիէնտէ ֆէվգէլ ատէ րահաթ իտէրիմ . իսթիլլալ կիւնիւ , թիւիլլըրի թախթը հիւքմտարիսինտէ եայըլըպ օթուրալտան պէրու , ասլա պու գատար րահաթ օթուրմուշ տէյիլ իտիմ :

Ֆրանսուաղ Պոտուէն՝ մասանըն պիր թարաֆընտա տուրմըշ , օղլու իշուն էքմէք քէսմէքտէ վէ Մայեհօ տախի շարապըն շիշէսինի ալըպ կիւմիւշ թասը լէպալէպ տօլտուրմագտա ըտը : Պու իքի քէրէմքեար մախլուղլարըն՝ քէնտի սէվկիլիլէրի հագգընտա կէօսթէրտիքլէրի ինթիւմամը մուտագղիգանէ , հագըգաթէն լաթիֆ պիր մէնղարէ իտի :

Ակրիքօլ. - (Մայեցոյէ միւթէվէճճիհէն.) Պէնիմէ պիլլիքտէ թաամ իթմէք խթմէ՞ զմիսին :

Մայեհօ. - (Կեօզէրինի ետրէ տթֆ իտէրէք.) Թէ- չէքքիւր իտէրիմ, Ակրիքօլ. պէն տահա չիմտի եէմէք եէ- տիմ:

Ակրիքօլ. - Օ՛հ, զաթէն պէնիմ թէքլիֆիմ սուրէթա պիր չէյ եանի նէղաքէթէ թիայէթ իթմիչ օլմագ իչուն ի- տի. չունքի սէնին պաղը աճայիպ խույլարըն պուլընտըղը- նը վէ էֆքեարընտան ղէրրէ գատար այրըմագ օլտըղընը բէք ալէա պիլլիրիմ. տիւնեա պիր եանա կէլսէ, պէնիմէ օթուրուպ եէմէք եէմէզսին... Վալիտէմ տէ սէնին կի- պի տիր, պէնիմէ էքմէք եէմէյէ թէնէզզիւլ իթմէզ... եաք եալընըզ օթուրուր թաամ իտէր... պէլքի տէ պէ- նիմ խապէրիմ օլմագսըղըն եէմէքտէն պիլէ մահրում գա- լըր... :

Յրանսուազ. - Խա՛յր, էվլատըմ, խա՛յր... էրքէն էք- մէք եէմէք պէնիմ սըհհէթիմէ տահա մուվաֆըգ կէլիյօր տա անըն իչուն պէօյէ հարէքէթ իտիյօրըմ... Բիչիր- տիյիմ եէմէք նա՛սըլ, էյի տէյի՛լ մի տիր :

Ակրիքօլ. - Եյի՛ մի... չունա միւքէմմէլ տէսէ՞նէ շալամ ըլա բիչիյ մէզիտ պալըղը տէյի՛լ մի... պու պալըղըն նէ՛ տէրէճէ աչըգլըսը օլտըղըմը պիլլիրսին. պէն Թէր-նէօվտէ պալըգճը օլմագ իւզրէ եարատըլմը ըտըմ ամմա, թալի՛իմ պէնի տէմիրճիլիյէ սէվգ իթտի :

Պիչարէ տէլիզանը՝ քէօբէյին հիքեայէսինի նազլ իթտիլի սըրատա ազաճըգ տա եանմըչ օլան պու տաթ- սըզ եէմէյի, պիւթիւն կիւն ճանը ազղընա կէլիրճէսինէ շալըշտըգտան սօնրա, բէք ույղունսուզ պիր չէյ ատտ իթ- մէքտէ իտի. լաքին վալիտէսինի խօշնուտ իթմիչ օլմագ ի- չուն, օրուճ թուլթմագըղը իլթիզամ իթմէքտէ վէ պու տաթսըզ պալըղը քէմալը իչթիյագլա եէյօր կիպի կէօ- ըիւնմէքտէ իտի. վալիտէսի իսէ օղլունուն իչթիհասընը

կէօրտիւքտէ, պիր թավրը խօշնուտի իպրազ իտէրէք .

— Օ՛հ . . . սէնի կէօրէն պիր ղիյաֆէթտէ եէմէք եէ-
յօրսուն կիպի զանն իտէճէք, աղիղ էվլատում . ղալիպա
պու եէմէք տամաղընա բէք մուվաֆըզ կէլտի . կէլէճէք
ճումաա վէ ճումաա իրթէսի կիւնլէրի տէ պու եէմէյի բի-
շիրէյիմ, օլմա՞զ մը . — տէտի :

Ակրիքօլ . — Զիյատէսիյլէ թէշէք քիւր իտէրիմ, վալի-
տէճիլիմ . . . անճագ, իքի կիւն պիւրի պիրի արտընճա բի-
շիրմէ, սճնրա միտէմ պօզուլուր . . . : Լաքին պու լազըր-
տըլարը շիմտի պէր թարաֆ իտէլիմ տէ, եարընքի բազար
կիւնիւմիւզիւ նասըլ կէշիրէճէյիմիղի տիւշիւնէլիմ . եարըն
կիւզէլճէ էյլէնմէք լաղում տըր . վալիտէճիլիմ, սէնի պիւր
գաշ կիւնտէն պէրու տըր քի մահզուն վէ միւքէտտէր կէօ-
րիւյօրում վէ պունը հիշ պիր սէպէպէ աթֆ իտէմէյօրում
. . . աճապա պէնտէն խօշնուտ տէյիլ միսին . . . :

Ֆրանսուազ . — Օ՛հ, պիշարէ էվլատում, սէնտէն խօշ-
նուտ օլմամագ մը . . . սէնին կիպի պիր նումունէի . . . :

Ակրիքօլ . — (Վալիտէսինին սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Բէք
էյի, բէք էյի . էօյլէ իսէ, պիր աղ էյլէնէրէք պէնտէն
խօշնուտ օլաղընը ֆիլիէն տէ իսպաթ իթմէլիսին : (Մայ-
եէօյիւ կէօսթէրէրէք .) Պէլքի մատմուտղէլ տէ պիղէ լէ-
ֆազաթ իթմէք լութֆընտա պուլունուր :

Պու սէօզ իւզէրինէ, Մայեէօ գըպ գըրմըղը քէսիլտի,
կէօզլէրինի եէրէ աթֆ իյլէտի վէ եիւզիւնտէ աճը պիւր
մահզունիյեթ էսէրի նիւմայան օլուպ, ճէվապ վէրմէտի :

Ֆրանսուազ . — Օղլո՛ւմ, էյի պիլիւսին քի պէն կիւն-
տիւզլէրի քիլիսէյէ կիտէր վէ պիւթիւն կիւնիւմիւ տուա-
լարլա կէշիրիլիմ :

Ակրիքօլ . — Բէք էյի սամա, եա՛ աղչամլարը՞ . . . :
Պէն սանա թէաթրօեա կիտէլիմ տէմէյօրում . . . շուրտաա
ղայէթ էյլէնճէլի պիր հօգդապապ վար ըմըշ, օնու սէյր
իթմէյէ կիտէրիղ :

Ֆրանսուազ. - Թէչէքքիւր իտէրիմ, էվլատըմ, օ տա
պիր նէվ թէաթրօ տէյիլ մի . . . քէօթիւ չէյ տիր վէս-
սէլամ. . . :

Ակրիքօլ. - Ա՛հ, աղիզէ վալիտէճիյիմ, պու սէօղէ-
րին արթըգ միւպալադա տըր :

Ֆրանսուազ. - Օղլում, պէն պաշգալարընըն իշինէ
դարըշըյօր մըյըմ. . . պաշգալարընը՝ իսթէաիքէրի չէյ-
տէն մէն՝ իտիյօր մըյըմ. . . :

Ակրիքօլ. - Հագգըն վար, աֆվ իտէրսին, վալիտէ-
ճիյիմ. մատամ քի թէքլիֆիմի լէտա իտիյօրսուն, հալա
աշըգ օլուրսա, Մայեէօ իլէ պիրլիքտէ պուլլարտա (իքի
թարաֆը աղաճը կէնիշ եօլ) կէզինմէյէ կիտէրիզ, օլմա՞ղ
մը. թագրիպէն իւշ այ վար քի Մայեէօ պիզիմէ պէ-
րապէր տիշարը չըգմըշ տէյիլ տիր. զիրա պիզ պիրլիքտէ
օլմատըգճա, սիթթիյն սէնէ էվին պուճաղընտա դաբանըր
գալըր :

Ֆրանսուազ. - Խա՛յր, էվլատըմ, սէն եալընըզ չըգ
. . . բաղարընը միւմքինի մէրթէպէ էյի կէշիր, պու տա-
հա միւնասիպ օլուր :

Ակրիքօլ. - Սէվկիլի Մայեէօմ, վալիտէմի գանտըր-
մագ խուսուսընտա պարը սէն եարտըմ էյիլ :

Մայեէօ. - (Գըզարարագ վէ էօնիւնէ պագարագ.)
Ակրիքօլ, պիրիսին քի պէն պունտան պէօյլէնէ՝ սէնինլէ,
նէ՛ տէ վալիտէնլէ տըշարը չըգամամ :

Ակրիքօլ. - (Շէնմէշրէպանէ պիր թավը ըլա.) Նէ՞ ի-
շուն, մատմուլա՞ղէլ. . . թէրպիյէսիզլիք իթմիշ օլմագսըզըն
պու լէտտինիզին սէպէպինի սօրապիլի՞ր միյիզ :

Մայեէօ. - (Մահզունանէ պիր սուրէթտէ կիւլիւմնէ-
յէրէք.) Զիրա պէնիմ սէպէպիմտէն, պաշգալարըյլա գավ-
ղայա պուլաշմանը իսթէմէմ, Ակրիքօլ. . . :

Ակրիքօլ. - (Խալիսանէ պիր սուրէթտէ ըզհարը թէ-
հասիւֆ իտէրէք.) Ա՛հ . . . աֆվ իտէրսին, աղիզէ Մայ-

եէօմ, աֆվ իտէրսին . - տէյիպ սապրսըզըզլա էլինի ալնընըն իւզէրինէ վազ՝ իյլէտի :

Մայեէօնին իյմա իթմէք իսթէտիյի վազըայը պէր վէճհի աթի օգույանլարըմըզա նազլ իտէրիզ . շէօյլէ քի, պիչարէ էօքսիւզըզազ հէր իշտէ իհթիրազքեարանէ տաւրանմագտա օլտըղընտան, պազը քէրրէ վէ ֆագաթ նատիր օլարագ, Ակրիքօլ վէ Ֆրանսուաղ Պոտուէն իլէ թէնէզզիւհէ չըգար ըտը . պու թէնէզզիւհէր՝ քէնտիսի իշուն էյեամը մախսուսէ հիւքմիւնտէ իտի : Զէվալլը գըզ- ճըզազ՝ Ակրիքօլ վէ վալիտէսինի ութանտըրմամագ իւզրէ, պիր շապգա իլէ քիւչիւք պիր շալ սաթուն ալապիւմէք իշուն բէք չօգ կիճէլէր ույգուսըզ կէչիրմիշ վէ բէք չօգ կիւն- տիւզլէր տէ աճ գալմըշ ըտը : Մէզպուրէ պու սուրէթլէ պէշ ալթը տէֆա թէֆէրրիւճէ չըգմըշ օլուպ, բէրէսթիշ իտէրճէսինէ սէվտիյի տէլի գանլընըն դօլթուզընտա օլա- րագ վուդու պուլան իչպու թէնէզզիւհէր՝ պիչարէնին միւտտէթի հայաթընտա կէօրտիւլիւ եէկեանէ մութու- ղէմանլար օլտու : Սօն տէֆա վազը օլան թէֆէրրիւճ էս- նասընտա, վահշի վէ թէրպիյէսիզ հէրիֆին պիրի, տիր- սէյիլէ մէզպուրէյի էօյլէ տիւթրմիւշ իտի քի, գալալլը գըզըզըզազ հըսս իթտիյի աղըր սաիգասըյլա խաֆիֆ պիր սէտա սալը վէրմիշ իտի . մէրգում վահշի իսէ՝ Մայեէօ- նին հայգըրմասընա մուգապիլ աֆվ տիլէյէճէք եէրտէ, «Օ՛հ օլսուն, սանա միւսթահագգ տըր, միսքի՛ն գան- պուր . . . » ճէվապընը վէրմիշ իտի :

Ակրիքօլ, բէտէրի կիպի, գուվվէթ վէ ճէսարէթին ալիճէնապ գալպլէրէ պախշ իթտիյի հիւմ ու միւլայէմէթ- լէ մութթասըֆ ըտը ըսա տա, ալչագճասընա իճրա օլու- նան պիր հագարէթէ գարշը տախի, էսէրի չիտտէթ իպ- րաղընտան կէրի տուրամաղ ըտը . զիրա հըսսը ինթիգամ- ճույանէսի բէք չիտտէթլի իտի . պինաէն ալէյ՛ պու վահշի ատէմին թէրպիյէսիզլիյինտէն իֆրաթ մէրթէպէ

էօֆթէլէներէք՝ վալիտէսինին գօլընը պըրագմը վէ սինն , գամէթ վէ գուվվէթճէ քէնտիսինէ միւսավի օլան պու ալլագ հէրիֆին եիւզիւնէ էօլէ շիտտէթլի թօգաթլար եէրէշտիրմիշ իտի քի , պիր տէմիրճինին կէնիշ վէ նասըր-լը էլլէրինին պէօլէ սիլլէլէր էնտիրտիյի նատիրէն կէգ-րիւլիւշ տիւր : Շախսը մէրգոււմ՝ պու սիլլէլէրին աճըսըն-տան գըպ գըրմըղը քէսիլէրէք , քէնտիսի տէ Ակրիքօլա ուրմագ իսթէմիշ իտի իսէ տէ , տէմիրճի հայրէթէ չայան պիր չէվիքիքլէ վէ օրատա պիրիքմիշ օլան խալգըն խօշ-նուտիի աղիմինի մուճիպ օլաճագ տէրէճէտէ սիլլէլէրինի թէքրարլամըշ ըտը . Ակրիքօլըն խասմի իսէ՝ խալգըն եու-հա սէտալարընտան վէ հագարէթամիզ սէօզլէրինտէն ըէ-զիլ պէտնամ օլարագ նապէտիտ օլմուշ ըտը :

Պէտպախթ Մայեէօ՝ քէնտի սէպէպիյլէ Ակրիքօլ գավ-ղայա պուլաշմասըն իշուն արթըգ տըշարը չըգմագ իսթէ-մէտիյինի սէօլէմէքլէ պու վագըպը անլաթմագ նիյէթին-տէ իտի :

Իշպու մուճիպի թէէսսիւֆ հատիսէնին խաթըրէի միւ-էլլիմէսինի պիւա իխթիյար ույանտըրմըշ օլտըղընտան տօ-լայը , կէնճ տէմիրճի սօն տէրէճէ ըզհարը նէտամէթ իթ-տի . լաքին հա՛յֆա քի . . . պու խաթըրէ՝ Մայեէօ կիպի սաֆտիլ պիր գըղճըղագ իշուն , Ակրիքօլըն թախմինինտէն տահա զիյատէ մուճիպի քէտէր վէ ըզտըրապ ըտը . զի-րա պիշարէ՝ Ակրիքօլը չըղընճասընա սէվէր վէ քէնտի չա-յանը իսթիհզա չիրքինիյիյլէ պու գավղայա սէպէպ օլտը-ղընտան տօլայը թէէսսիւֆ իտէր իտի :

Ակրիքօլ , մալիք օլտըղը գուվվէթ վէ մէթանէթի թապիաթընա ըաղմէն , չօճուգ կիպի չաբուգ միւթէէսսիր զուր ըտը . կէշմիշ պիր խաթըրէյի թէքրար զիքը իթ-մէքլէ Մայեէօնին գալպինի ճէրիհատար իյլէմիշ վէ պիշա-րէնին հիւզն ու էլէմինի պատի օլմուշ օլտըղընը տիւշիւն-տիւքճէ , կէօղիւնտէ եաշ գաթըրէլէրի պիրիքիյօրտու . իմտի

էլլէրինի թէքլիֆսիդ պիր սուրէթտէ մէզպուրէյէ ուղա, թարագ .

— Թէտպիրսիզլիյիմի աֆվ էթ վէ կէլ պէնի գոււ ճագլա . - տէտիքտէն սօնրա , Մայեթօնին սուլուգ վէ զաիֆ եանագլարընա իքի պուսէ եէրլէշտիրտի :

Ակրիքօլըն պու մուամէլէի թէվէճճիւհքեարանէսի իւղէրինէ , կէնճ գըզըն տուտագլարը պէմ պէյազ քէսլիպ գալպի օ գատար շիտտէթլէ չարբմաղա պաշլատը քի , պիւշարէ՝ մասանըն քէնարընա տայանմաղա մէճպուր օլտու : Ակրիքօլ պունը կէօրիւնճէ տիւշարը էնտիշէ օլարագ հաւ լիմանէ պիր սէտա իլէ .

— Գապահաթըմը աֆվ իթտին , տէյիլ մի սէվկիլի Մայեթօմ . - տէտի :

Մայեթօ . - (Խէլէճանը գալպինի զապթ իթմէյէ չաւըշարագ .) Էվվէթ , Էվվէթ , զաաֆը հալիմտէն տօլայը պէն տէ սէնտէն աֆվ տիլէրիմ . օ գավղանըն խաթըրէսի պէնի տաիմա քէտէրլէնտիրի . օ կիւնիւ սէնին իւշուն զիեատէսիյլէ գօրգմուշ ըտըմ Եա՛ օրատա պիւրիքմիշ օլան խալգ՝ հէրիֆի թէսահուպ իթմիշ օլսա իտիլէր :

Ֆրանսուազ . - (Ճէրէյան իտէն ահվալէ ալեահ օլմագսըզըն Մայեթօնին իմտատընա շիթապան օլարագ .) Ա՛հ , եա՛ Բապպի , միւտտէթի էօմիլիմտէ պէօյլէ գօրգույա կիրիֆթար օլմամըշտըմ :

Ակրիքօլ . - (Կէրէք քէնտիսի վէ կէրէք Մայեթօ իջուն մէնֆաաթտան խալի օլան պու մուհավէրէնին ըէնկինի տէյիշտիրմէք նիյէթիյլէ .) Ա՛հ , սէվկիլի վալիտէճիլիմ , սէն պիր ապէրին . . . հէմ տէ իմբէրաթօրըն սիւվալի գումա պարաճըլարընտան պիրինին զէվճէսի օլտըզըն հալտէ , կէօրիւյօրըմ քի ճէսարէթ սահիպի տէյիլ սին Օ՛հ , բէտէրիմ . . . գահրամա՛ն բէտէրիմ . . . Լաքին խալլ . . . խալլ . . . անըն հազգընտա տիւշիւնմէք իսթէմէմ . . .

պու խաթըրէլէր պէնի աշուրի քէտէրլէնտիրիյօր . . . դաւ-
պիմ ալթ իւսթ օլույօր :

Փրանսուազ . - (Աճը պիր ահ չէքէրէք .) Կէլիր օղ-
լում, Ալլահ իսթէրսէ կէլիր . . . :

Ակրիքօլ . - Նասը՛լ, Ալլահ իսթէրսէ կէլիր մի . . .
չիմտիյէ դատար Ալլահ իսթէմէլի իտի . . . չունքի բէտէ-
րիմ ուզընտա էրէյիճէ տուալար վէ գուտտասլար իճրա
իթտիրտին , տէյի՛լ մի . . . :

Փրանսուազ . - (Օղընըն սէօզիւնիւ քէսէրէք վէ մահ-
զունանէ պիր սուրէթտէ պաշընը սալլայարագ .) Ակրիքօլ
. . . պէօյլէ սէօյլէմէյէ հագգըն եօգ . . . պա խուսուս
քի մէսէլէ բէտէրին հագգընտա տըր :

Ակրիքօլ . - Բէք էյի . . . բէք էյի . . . տարըմա . . .
պու ազչամ պախթըմ եավէր կիտիյօր . չիմտի տէ սըրա
սանա կէլտի . . . : Լաքին նէ՛ սէօյլէյօրըմ . . . պէն եա պու-
տալա վէ եախօտ տիւլանէ օլմուշ ըմ . . . : Աֆվ իտէրսին ,
վալիտէճիյիմ , աֆվ իտէրսին . պու ազչամ ազգըմտա
պունտան պաշգա սէօզ եօգ . տաիմա աֆվ տիլէյօրըմ . . .
իմտի սէնտէն տէ աֆվ տիլէրիմ , վալիտէճիյիմ . սէն էյի
պիլիրսին քի պիր մէսէլէ հագգընտա ազգըմտան ույ-
զունսուզ պիր քէլիմէ սատըր օլուրսա . . . ըրզամըն խի-
լաֆընտա օլարագ սատըր օլուր . զիրա պիլիրիմ քի սանա
տօգունուր :

Փրանսուազ . - Պանա տօգունմայօրսուն , պիչարէ օղ-
լում :

Ակրիքօլ . - Հէբսի պիր դաբույա չըգար . պէնիմ ի-
թիգատըմճա , տիւնեատա վալիտէյի ճէրիհատար իթմէք-
տէն տահա ֆէնա պիր չէյ օլամազ . . . : Բէտէրիմին դա-
րիպէն ալթէթ իտէճէյի հագգընտա սէօյլէտիյիմ սէօզ-
լէրէ կէլինճէ . . . հիչ շիւպհէ գալտըրմազ :

Փրանսուազ . - Լաքին տէօրթ այտան պէրու , քէն-
տիսինտէն հիչ պիր մէքթուպ ալմամըչըզ աըր :

Ակրիքօլ. - Օրասը էօյլէ . լաքին խաթրըրնտա տէյիլ մի . քէնտիսի աղ չօդ օդու մագ պիլիր իսէ տէ , եազը եազմագ պիլմէզ օլտըղընը քէմալը խուլուսը գալպլէ տաիմա սէօյլէմէ՞զ մի իտի . հաթթա ախիրէն եազտըրմըչ օլտըղը մէքթուպտա , ապլա վէսվէսէ իթմէմէմիզի վէ քեանունի սանինին էվախըրընա տօղրու Բարիսէ մուվասէլթ իտէճէյինի , վէ պուրայա վիրուտինտէն իւչ տէօրթ կիւն էվվէլ Բարիսին հանկը հուտուտընտան կէլմէքտէ օլտըղընը պիլտիրէճէյինի վէ պու սուրէթլէ կիտիպ քէնտիսինի խաթիգպալ իթմէմէ մէյտան վերէճէյինի իշար իթմէմիչ մի իտի :

Ֆրանսուազ . - Էվվէթ , էվլատըմ . . . լաքին շուպաթ ալընա կիրտիք , հէնուզ կէլէն կիտէն օլմատը . . . :

Ակրիքօլ . - Տէմէք տիրքի , տահա չօդ պէքլէմէյէճէյիզ . պու կիւն եարըն հէր հալտէ մէյտանա չըգաճագ տըր . հաթթա թախմինիմտէ տահա իլէրիյէ վարարագ շունը տա սէօյլէրիմքի , էկէր պու կիւնլէրտէ սէվկիլի Դաքրիէլիմիզ տէ Բարիսէ կէլէճէք օլուրսա , ապլա թէաճիւպ իթմէյէճէյիմ . զիրա Ամէրիգատան եազմըչ օլտըղը սօն մէքթուպ՝ պու պապտէ իւմիտլէր վէրմէքտէ իտի : Ա՛հ , վալիտէճիյիմ , խանէտանըմըզըն պիլթիւն աղասը պիր եէրէ թէճէմիւ իթտիյի կիւն , պիղիմ իշուն պիր եէվմի մէսուտիյեթթ օլաճագ տըր :

Ֆրանսուազ . - Օ՛հ , Ալլահ սէսինի իշիթսին , էվլատըմ . . . օ կիւն պիղիմ իշուն հազըգաթէն մէսուտ պիր կիւն օլաճագ տըր :

Ակրիքօլ . - Վէ օ մէսուտ կիւն տէ չօդ կէճիքմէքսիւզին կէլէճէք տիր , վալիտէճիյիմ . բէտէրիմ հազըրնտա սէն հիչ մէրագ իթմէ . զիրա գալլը մէշհուրէ կէօրէ , խապէր պուլընմասըղը վագթ , էյի խապէրվէր օլուր . . . :

Մայեէօ . - Բէտէրինի էյիճէ տէրխաթըր իտէ՛րմիսին , Ակրիքօլ :

Ակրիբօլ. - Տօղրըսընը իսթէրսէն, քէնտի թիւյիւ պէօ-
յիւբ շապգասը իւէ պէնի չէյթանըն չէհրէսի կիպի գօր-
գութան ուղուն պըյըգլարընը հէր չէյտէն զիյատէ խա-
թրըլարըմ. իւնիֆօրմասընըն իչ թարաֆընտա ասըլմըչ օլան
խաչ նիչանընըն գըրմըզը գօրտէլասը վէ գըլըճընըն ալ-
թուն կիպի բարլագ գապզէսի բէք հօչըմա կիտէր իտի,
տէյիլ մի, վալիտէճիյիմ. . . . Լաքին հինէ նէ՞ն վար. . .
նէ՞ իչուն աղլայօրսուն :

Թրանսուազ. - Ա՛հ, պիչարէ՛ Պոռուէն. . . պիզտէն
այրըլալտան պէրու աճապա նէ՛ գատար ըղտըրապլար,
նէ՛ գատար մէշագգաթլար չէքմիչ տիր. քէնտիսի կիպի
ալթմըչ եաշընը կէշմիչ օլան պիր իիթիեար իչուն ըղտը-
րապ չէքմէք բէք միւշքիլ տիր. . . . Օ՛հ, պէտպաթիթ էվ-
լատըմ, պիչարէ բէտէրին պուրատա տաթի սէֆալէթէ
տիւշար օլաճաղընը տիւշիւնտիւքճէ, եիւրէյիմ բարչա
բարչա օլուր :

Ակրիբօլ. - Նէլէ՛ր սէօյլէյօրսուն, վալիտէճիյիմ :

Թրանսուազ. - Էվվէ՛թ, արթըգ պէնիմ տիքիչ տիք-
մէյէ վէ բարա գաղանմաղա գուվվէթիմ եօզ տուր, չօ-
ճուղըմ :

Ակրիբօլ. - Էկէր սէն վէ բէտէրիմ չալըշմագտան ա-
ճիզ իսէնիզ, պէնտէ մի աճիզ իմ, իքինիզին իգամէթի
իչուն քեաֆի օլաճագ պիր օտամըզ վէ ուֆագ թէֆէք
էշեամըզ եօգ մը տըր. . . . (վալիտէսինի կիւճէնտիրիր
գօրգուսըյլա սուրէթի իֆատէսինէ լէթաֆէթ վէրէրէք.)
Անճագ, մատամ քի էվ իտարէպինտէն պահա իտիյօրըզ,
միւսաատէ էթ տէ պիր սէօզ սէօյլէյէյիմ, ազիզէ վալի-
տէճիյիմ : Բէտէրիմ իւէ Գաբրիէլ ավտէթ իթտիքլէրին-
տէ, անլէր իչուն հէր կիւն թագտիսի գուտտաա իթտիր-
մէյէ վէ մումլար եագտըրմաղա արթըգ հաճէթ գալմազ,
տէյիլ մի. իմտի, պու թէսարուֆ սայէսինտէ. . . բէ-
տէրիմին հէր կիւն պիրէր չիչէ շարապը վէ չուպուղընը

Թիւթտիւրէճէք էրէյիճէ Թիւթիւնիւ պուլունաճագ տըր
 Պունտուն պաշգա, բաղար կիւնլէրի տէ լօգանթա-
 տա միւքէմմէլ պիր եէմէք եէտիրէպիլէճէյիլ . . . :

Պու էսնատէ, գաբու պիր գաշ քէրրէ ուրըլըպ, Ակ-
 րիքօլըն սէօղիւ գաթ' օլունտը . Ֆրանսուազ եավաշ սէ-
 տա իլէ «կիրինիլ . . . » տէյու պէյան իյլէտի :

Լաքին գաբույա ուրան ատէմ' իչէրի կիրէճէք եէր-
 տէ, գաբույը արալըգ իթտի վէ կիւզէլ պիր եէչիլէ պօ-
 յանմըլ պիր էլ՝ Ակրիքօլը իշարէթլէ տըշարըյա չաղըրտը :

Ակրիքօլ . - Հա', պիզիմ պապա Լօրիօ իմիշ, պօյաճը-
 լարըն նումունէի միւճէսսէմի . կիր, պապա' Լօրիօ, կիր,
 Թէքիֆէ պաղմա :

Լօրիօ . - Միւմքինսիլ տիր, օղլում, Թէքէմսէն
 Թըրնագլարըմա գատար պօյա իչինտէ իմ էկէր ի-

չէրիյէ կիրէճէք օլուրսամ, մատամ ֆրանսուազըն օտասը պիւթիւն եէչիլէ պօյանաճազ :

Ակրիքօլ . - Տահա էյի եա', օտա տէօլէմէսի պիր չայըրլըգ սուրէթինի ալըր . պէն իսէ եէչիլիք վէ չայըրլարը բէք սէվէրիւմ :

Լօրիօ . - Լաթիֆէյի պըրագալըմ, Ակրիքօլ . սանա սէօլէյէճէք մուհիմմ պիր սէօղիւմ վար, չաբուգ օ'լ ,

Ակրիքօլ . - Աճապա եինէ տէմինքի ճասուս հագգըն . տա տըր . եկէր էօլէ իսէ , էմին օլ պապա Լօրիօ , օ չաբկըն պիղէ նէ' եաբապիլիր :

Լօրիօ . - Խա'յր , տէմինքի ճասուս հագգընտա տէյիլ . զալիպա հէրիֆ կիթմիշ, վէ եախօտ սիս օ գատար գաթըլաշմըշ տըր քի քէնտիսինի կէօրէմէյօրըմ . զաթէն մէսէլէ պու տէյիլ . . . հայտէ չաբուգ օ'լ , (Հաքիմանէ պիր թավը ըլա) Սէօլէյէճէյիմ սէօղ պաշգա մուհիմմ պիր շէյ հագգընտա օլուպ , եալընըլ սանա թէալլիւգ իտէր :

Ակրիքօլ . - (Տիւշարը հայրէթ օլարագ այաղա գալըլպ .) Եալընըլ պանա' մը թէալլիւգ իտէր . . . աճապա նէ' տիր :

Ֆրանսուազ . - Կիթ պագ օղլում, հէրիֆի պէքլէթմէ :

Ակրիքօլ . - Բէք էյի , վալիտէճիյիմ . Լաքին եկէր պիր շէյ անլատը իսէմ , Ալլահ պէլամը վէրսին :

Կէնճ տէմիրճի պու սէօղիւ սէօլէտիքտէն սօնրա , վալիտէսինի Մայեէօ իլէ եալընըլ պըրագըպ տըշարըյա չըգտը :

4

ԱՎՏԵԹ

Ակրիքօլ՝ օտատան չըդտըդտան պէշ տագըգա սօնրա, թէքրար ավտէթ իյլէտի . չէհրէսի սարարմըշ վէ ալթ իւսթ օլմուշ, կէօզլէրի եաշլա տօլմուշ վէ էլլէրի տէ տիթրէ մէքտէ պուլընմըշ ըտը . լաքին սըֆաթընտա ֆէվգ էլ ա տէ մէսէրէթ, չէֆգաթ վէ թէէսսիւր ալաիմի մէշհուտ իտի : Պիր տագըգա դատար գարու էօնիւնտէ հարէքէթ սիզ գալտը . հէյէճանը գալպի սանըրսըն քի վալիտէսինէ եագլաշմագտան քէնտիսինի մէն՝ իտիյօրտու . . . :

Պիշարէ Ծրանսուազըն կէօզիւ օ դատար քէսպի դաաֆ իթմիշ իտի քի , օղլընըն չէհրէսինտէքի թէղայեիւրի կէօ . ըէմէյիւ .

— Պապա Լօրիօնըն սէօյլէյէճէյինէ՞ իմիշ, Ակրիքօլ . տէյու սօրտու :

Կէնճ տէմիրճի ճէվապ վէրմէտի . հալ պու քի Մայ եէօ մէրգումըն չէհրէսինտէքի սօլղուշլըղը կէօրէրէք տէ տի քի .

— Աման եա՛ րապպի . . . Նէ՞ն վար . . . Ակրիքօլ . . . եիւզիւն նէ՞ իչուն սօլմուշ . . . :

Ակրիքօլ . - (Մայեէօնիւն սիւալլինէ ճէվապ վէրմէքմի . զըն Ծրանսուազըն եանընա դօշարագ հէյէճանը պիր սէ տա իլէ .) Վալիտէճիյի՛մ, սէվկիլի՛ վալիտէճիյի՛մ, չիմի էօյլէ պիր չէյ կէօրէճէքսին քի , զիեատէսիյլէ տիւշարը հայրէթ օլաճագսըն . . . լաքին հիշ պիր կէօնէ էսէրի հէյէճան կէօսթէրմէյէճէյինի պանա վատ իտէր մի սին .

Ծրանսուազ . - Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսուն , օղլում . . . լաքին նէյէ տիթրէյօրսուն . . . պիր քէրրէ եիւզիւմէ պագ

... Մայեհեծնին հագգը վար ըմբ... նէ՞ իշուն պու գա-
տար սարարմըսըն... :

Ակրիբօլ. - (Պրանսուազըն հծնինտէ տիզ չէօքէրէք
վէ մէզպուրէնին իքի էլինի թութարադ.) Ա՛հ, սէվկիլի
վալիտէնիլմ. . . լազըմ տըր. քի . . . պիլմէյօրսուն . . . լա-
քին . . . :

Կէնճ տէմիրճի սէօզլինիւ թէքմիլ իտէմէտի. կէօ-
զլինտէն ագան մէսէրրէթ եաշլարը սէտասընը գաթ՝ իթ-
մէքտէ իտի :

Պրանսուազ. - Սղլայօրսուն հա՛. . . լաքին Ալլահ աշ-
զընա օլսուն, նէ՞ վար, պէնի նէ՞ իշուն գօրգուտըյօր-
սուն . . . :

Ակրիբօլ. - (Կէօզլէրինի սիլէրէք.) Դօրգըյօր մըսըն,
Բ—69

օ՛հ, խա՛յր, խա՛յր... պիլաքս բէք պախթիեար օլաճագ-
սըն... Լաքին, թէքրար իտիյօրըմ, հիչ պիր կէօնէ էսէ-
րի հէյէճան կէօսթէրմէյէճէյինի պանա զպտ իտէրմի-
սին... զիրա էյի պիլիրսին քի, չօգ մէսէրրէթ տախի չօգ
քէտէր կիպի մաղարրաթլը տըր:

Փրանսուազ. - Նա՛սըլ...:

Ակրիքօլ. - Պէն սանա տէմէ՛ղ մի իտիմ քի... կէլէ-
ճէք...:

Փրանսուազ. - Բէտէրի՞ն մի...:

Պիչարէ գատըն պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, սան-
տալիէսինտէն սըչրայըպ գալգտը: Հայրէթ ու խէլէճանը
օ տէրէճէ քէսպի չիտտէթ իթմիչ իտի քի, գալպինին չար-
բընթըսընը զապթ իթմէք իչուն պիր էլինի կէօյսիւնէ տա-
յաթտը. Փրանսուազ եավաչ եավաչ տիւչարը զաաֆ օլ-
մագտա ըտը ըսա տա, Ակրիքօլ մէզպուրէյի թութուպ
թէքրար գօլթուգ սանտալիէսինէ օթուրթտը:

Մայեէօ իսէ, պիր թարաֆա չէքիլմիչ օլտըղը հալ-
տէ, Ակրիքօլ իլէ վալիտէսի տրասընտա ճէրէյան իտէն
պու թէէսսիւրպախչ մէնզարէյի սէյր իտիյօրտու. Լաքին
Փրանսուազըն սիմասը թէղայեիւր վէ սարարթը բէյտա
իթմէքտէ օլտըղընը կէօրիւնճէ, պէլքի պիր մուավէնէթ-
տէ պուլունուր միւլահազասըյլա, գօրդագ պիր թարզ-
տա մէզպուրէնին եանընա եագլաչտը:

Ակրիքօլ. - Ճէսուր օ՛լ, վալիտէճիլիմ, ճէսուր օ՛լ. ար-
թըգ հէր շէյ պիթտի... չիմտի բէտէրիմի կէօրմէք պախ-
թիեարլըղընա նաիլ օլմագտան պաչգա պիր շէյ գալ-
մատը:

Փրանսուազ. - (Կէօղէրինտէն չէշմէ կիպի եաչ ագա-
րագ.) Պիչարէ՛ Պոտուէնիմ... օն սէքիզ սէնէ զայպու-
պէթտէն սօնրա կէլսին հա՛... խա՛յր, խա՛յր... պունա
պիր վէճհ իլէ ինանամամ. սահի՛հ մի տիր, եա՛ րապպի,
աճապա սահի՛հ մի տիր:

Ակրիքօլ. - Հէմ՝ օ գատար սահիհ քի, էկէր տահա զիյաւէ միւթէհասիր զըմայաճաղընը վատ իտէրսէն . . . նէ վազթ կէլէճէյինի տէ սէօյլէրիմ:

Ֆրանսուազ. - Օ՛հ, ազ վազթտան . . . տէյի՛լ մի:

Ակրիքօլ. - Էվվէթ, վալիտէճիյիմ, ազ վազթտան:

Ֆրանսուազ. - Լաքին հա՛նկը վազթ կէլէճէք:

Ակրիքօլ. - Պիր էքի կիւնտէն . . . եարըն . . . եախօտ պոէ կիւն . . . :

Ֆրանսուազ. - Պու կիւն միւ:

Ակրիքօլ. - Էվվէթ, վալիտէճիյիմ . . . տօղրուսընը իս. թէրսէն . . . կէլիյօր . . . կէլտի . . . :

Ֆրանսուազ. - Կէլտի . . . կէ՛լ . . . :

Պիշարէ գատընճըղազ՝ քէքէլէյէրէք, սէօղիւնիւ իքմալ իտէմէտի:

Ակրիքօլ. - Պիր ազ էվվէլ աշաղըտա իտի. Էօգարը չըգմաղտան էվվէլ պօյաճը պապա Լօրիօյա րէճա իթմիշ քի կէլիպ պանա իշի անլաթսըն. պունտան մագսատը շու իմիշ քի պէն քէնտիսինի կիտիպ կէօրտիւքտէն սօնրա, կէլիպ սէնի տէ հազըրլայըմ. զիրա պիրտէն պիրէ օտատան իչէրիյէ կիրէճէք օլուրսա, տիւչարը հէյէճան օլուրսուն վէ սանա պիր մաղարաթ կէլիր տէյու գօրգմըշ:

Ֆրանսուազ. - Օ՛հ, եա՛ րապպի . . . :

Ակրիքօլ. - (Նագապիլի թարիֆ պիր մէսէրրէթլէ.) Շիմո . ի. . տըշարըտա պէքլէյօր . . . : Ա՛հ, վալիտէճիւ . . . արթըգ սապր իտէմէմ . . . ին տաղըգատան պէրու գալպիմ օ տէրէճէ չիտտէթլէ չարբմագտա տըր քի, կէյսիւմ բարա բարչա օլաճագ տէյու զանն իտիյօրըմ:

Պու սէօղիւ միւթէագըպ գաբույա տօղրու գօշտու վէ գաբույը աշտը:

Տակոպէր՝ Էօքսիւղէքին էլլէրինտէն թուլթմըշ օլտը. ղը հալտէ, գաբուէ էշիկինտէ նիւմանան օլտու:

Ֆրանսուազ իսէ՝ զէվճինին գօլլարը արասընա աթը.

լաճագ եէրտէ, տիգ չէօքիւպ տու'ա իթմէյէ պաշա-
տը. ըուհընը ծէնապը Հագգա ի'լա իտէրէք, նիյազ վէ
տուալարընը գապուլ վէ հէտիյէլէրինի մագհարը միւքեա,
ֆաթ իյլէմիշ օլտըղընտան տօլայը, ան սամիմ իլ գալպ
թէշէքքիւր իթմէքտէ իտի :

Պու մէնզարէտէ հազըր պուլընանլար պիր սանիյէ գա-
տար սաքիթ վէ հարէքէթսիզ տուրտըլար :

Ակրիքօլ՝ պիր հըսսը հիւրմէթ վէ նէզաքէթ սաիգա-
սըյլա, հասրէթ վէ մուհապպէթինին չիտտէթինէ զալէ-
պէ իթմէքտէ, վէ Տակոպէրին պօյնընա սարլմաղա ճէսա-
րէթեապ օլամամագտա ըտը. պիշարէ տէլի գանլը՝ զապ-
թը նագապիլ պիր սապըրսըղըզլա, վալիտէսինին տուա-
սընըն թէքմիլ օլմասընա պէքլէյօրտու :

Իթթիեար ապէր տախի կէնճ տէմիրճի կիպի, այնը
հըսսիյեաթա ուղրամըշ ըտը. պապա օղուլ՝ մուպատէլէ
իթտիքլէրի եէկեանէ պադըշլա, պիր հըսսը տինտարանէ
իլէ մախուգը Խալիգ իչուն ունութմըշ օլան պու նէճիպ
գատըն հագգընտաքի չէֆգաթ վէ հիւրմէթլէրինի պիւ-
տիրտիլէր :

Բօզ վէ Պլանշ իսէ՝ շաշըրմըշ գալմըշ վէ գալպլէրի
հէյէճանա ուղրամըշ օլմաղլէ, քէմալը տըգգաթլա, տիգ
չէօքիւպ տուա իթմէքտէ օլան պու գատընա պագմագ-
տա ըտըլար : Մայեէօ տախի՝ Ակրիքօլըն սաատէթ վէ
պաթթիեարլըղընը տիւչիւնէրէք կէօղիւնտէն մէսէրրէթ
եաշլարը ագըթմագտա վէ պիր եէրէ պիրիքմիշ օլան պու
ֆամիլեա ազասը արասընտա քէնտիսինի էճ նէպի վէ պի-
նաէն ալէյհ ունուտուլմըշ ատտ իտէրէք օտանըն պիր
քէօշէսինէ չէքիլմէքտէ իտի :

Նիհայէթ Ֆրանսուազ աեաղա գալգըպ զէվճինէ տօղ-
րու պիր խաթվէ աթտը. Տակոպէր իսէ՝ սօն տէրէճէ
հէյէճանը գալպա տիւշար օլմուշ օլմաղլա, զէվճէսինի
գօլլարը արասընտա քէմալը մուհապպէթլէ սըգտը : Օտա

WUPP-ROL

տէրունին՝ տէրին պիր սիւքիւթ իմթիլա իթմէքտէ իտի .
Տակոպէր իլէ Ֆրանսուազ հիչ պիր սէօզ թէաթի իթմէ-
մէքտէ իտիլէր . Եալլնըզ ընչգըրըզ սէտալարըյլա մէսէր-
րէթ նիտալարը պու սիւքունէթի իիլալ իտիյօրսու
Պու իքի իիթիեաթ պաչլարընը գալարըրգլարընտա , սի-
մալարը զայէթ սաքին , բարլազ վէ պէչաչէթլի իտի . չուն-
քի հրասիյեաթը խալիսանէ լայըզը վէճհ իւզրէ մազհարը
խօջնուտի օլտըգտա , քէնտիսինտէն ոօնրա ըզտըրապաթը
չէտիտէնին էսէրինի պիլէ պըրազմազ :

Փրանսուազ՝ իլք հէյէճանընա զալէպէ իթտիքտէն
սօնրա , քէմալը հայրէթլէ Բօզ վէ Պլանչը թէմաչա իթմէ-
յէ պաչլատը . ապէր իսէ՝ էօքսիւզլէրէ Փրանսուազը կէօս-
թէրէրէք հէյէճանը պիր սէտա իլէ :

— Էվլատլարըմ , պու գատըն պէնիմ խայրեահ զէվ-
ճէմ տիր . . . պէն Ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարընը նէ սո-
րէթլէ գայըրտըմ ըսա , պու գատըն տախի այնը սու-
րէթլէ գայըրաճագ տըր . - տէտի :

Բօզ . - (Հէմյիրէսի իլէ պիրլիքտէ Ֆրանսուազա եազ-
լաչարազ .) Տէմէք քի , մատամ , պիզի էվլատլարընըզ
կիպի պագաճագ վէ մուհապպէթի մատերանէ իլէ սէվէ-
ճէքսինիզ :

Փրանսուազ . - (Թէտրիճէն հայրէթի արթարազ .)
Մարէչալ Սիմոնըն գըզլարըմ մը

Տակոպէր . - Էվլէթ , ազիզէմ Փրանսուազ , պու էօք-
սիւզլէր օնըն գըզլարը տըրլար . . . պէն քէնտիլէրինի ու-
ղազ մէմլէքէթլէրտէն կէթիրիյօրըմ լաքին պու
սէյահաթլարըմըզը զահմէթսիզ , էզիյէթսիզ չէյլէր զանն
իթմէ հա՝ Սօնրա պունլարըն քեաֆֆէսինի տէ սանա
նազլ իտէճէյիմ :

Փրանսուազ . - (Բէմալը չէֆգաթ ու հայրէթլէ էօք-
սիւզլէրէ պագաթագ .) Պիչարէ՝ չօճուգլար , զանն իտէր-
սին քի պիրի պիրինէ միւչապիհ իքի մէլէք տիրլէր :

Տակոպէր . - (Օղլունա տողրու թէվէճճիւհ իտէրէք .)
Շիմաի . . . սըրա պիղիմ տիր, օղլում :

Ակրիքօլ . - Համա օլսուն, եա՛ Բապպի :

Տակոպէր իլէ օղլունըն մէսէրրէթի աղիմէսինի վէ պիրի պիրինի պուս իթմէք խուսուսընտաքի ինհիմաքը չէ տիտլէրինի թարիֆ ու թավսիֆ իթմէք տաիրէյի իմքեան խարիճինտէ տիր : Պիշարէ իիթիյար, արա սըրա հայրան հայրան Ակրիքօլըն եիւղիւնէ պաղմագտա վէ էլլէրինի մէրգումըն կէնիշ ումուղլարընա տայաթարագ օղլունըն մէրտանէ վէ խալիսանէ չէհրէսինի վէ ֆիտան կիպի պոյունը սէյր ու թէմաշա իթմէքտէ իտի . պատէհու թէքրար դուճագլայըպ կէօյսիւ իւղէրինտէ սըգարապ չէօյլէճէ նիտա իթմէքտէ իտի .

— Ա՛հ, նէ՛ կիւղէլ տէլի գանլը . . . գուվլէթ վէ պաղուսը եէրինտէ . . . չէհրէսի տէ նէ՛ գատար լաթիֆ . . .

Մայեէօ՝ էլան պիր քէօլէյէ չէքիւմիշ օլտըղը հալտէ, Ակրիքօլըն սաատէթի հալիյլէ նէշէհապ օլմագտա վէ ֆագաթ օ վագթա գատար քիմնէտէն կէօրիւմէմիշ օլտըղընտան, օրատա տուրմագլըղը պիլէ սայղըսըղըգ ատա իթմէքտէ իտի : Հիշ քիմնէ ֆարգընա վարմագսըղըն օտատան չըգըպ կիթմէք իսթէյօրտու իսէ տէ , պու արղուսընա տէսթրէս օլամայօրտու . չունքի Տակոպէր իլէ Ակրիքօլ գաբույա եագըն տուրմըշ օլտըղլարընտան , եօլը հէման քեամիլէն գաբամըշլար ըտը . իմտի կէօղլէրինի Բօզ վէ Պլանշըն լաթիֆ չէհրէլէրինէ աթֆ իտէրէք , օրատա տուրմաղա մէճպուր օլտու : Մայեէօ՝ պու տէրէճէ մէլահէթ վէ հալավէթի սիմա հիշ կէօրմէմիշ օլուպ , իքի էօքսիւղ պէյնինտէքի միւշապէհէթի թամմէ վէլէհ ու հայրէթինի պիր գաթ տահա արթըրմագտա ըտը . պունտան մաատա , լապիս պուլընտըղլարը մաթէմ էլպիսէսի՝ պունլարըն տախի բէնչէի սէֆալէթէ կիրիֆթար օլմըշ պէտպախթլար օլտըգլարընը կէօսթէրմէքտէ օլտըղընտան , Մայեէօ անլէր հագ-

զընտա տահա զիյատէ թէվէճճիւհ տույմագտա ըտը :

Փրանսուազ. - Սէվկիլի՛ եավրուճըզլար, պագ նա-
սըլ իւշիւմիւշէր, էլլէրի տէ պիւթիւն պիւթիւն պուզ
քէսիւմիշ. . . հայֆա՛ քի սօպանըն աթէշի սէօնմիւշ տիւր. -
տէյէրէք էօքսիւզլէրին էլլէրինի քէնտի էլլէրի իշինտէ
ըսըթմագա չալըըյօրտու : Տակոպէր իւէ Ակրիքօլ իսէ՝
միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու ըզմար իթտիքլէրի հըսսի-
յաթը սամիմանէյի ըզհար իյլէմէքտէն կէրի տուրամա-
մագտա ըտըլար :

Փրանսուազ սօպանըն սէօնմիւշ օլտըղընը սէօյլէր սէօյ-
լէմէզ, Մայեէօ՝ նէզաքէթէ մուղայիւր ատտ իթտիյի մէվ-
ճուտիյեթթիւնի սալիհէ չըգարմըշ օլմագ իշուն, տէրհալ
քէօմիւրիւն մէվզու՝ օլտըղը օտայա գօշարագ պիրագ օտուն
ըլա պիրագ տա քէօմիւր պտը, վէ կէլիպ սօպանըն եանը-
նա տիզ չէօքէրէք քիւլ ալթընտա գալմըշ պիր գաշ աթէշ-
բարէ իանէսիյլէ միւքէմմէլ պիր աթէշ եագտը. պուընը
միւթէագըզ սօպատաքի աթէշ չաթըրտամագա վէ ալէվ-
լէնմէյէ պաշլատը. պատէհու պիր գահվէ ըպըղընը սու-
իւէ տօլտուրըպ սօպանըն պիր թարաֆընա եէրլէշտիրտի.
պիշարէ Մայեէօ սէֆալէթին մանաի հագիդիսի նէ օլտը-
ղընը վէ էօքսիւզ պուլունմագ նէ՝ տէհշէթլի շէյ իտույինի
ըանա պիլտիյինտէն, ուզագ մահալլէրտէն կէլմէքտէ օլան
պու պէտպալթ գըզլարա սըճագ պիր շէյ իշիրմէք լու-
ղումընը միւլահագա իյլէմիշ վէ պինաէն ալէյհ գահվէ
ըպըղընը աթէշէ սիւրմիւշ իտի :

Մայեէօ՝ պու իւըտմէթլէրի օ գատար սէսսիզ իճրա
իլլէմիշ վէ օ ագչամքի հէյէճանլար արասընտա քէնտի-
պի օ գատար ունուտըլմըշ ըտը քի, Փրանսուազ՝ ֆիքրի
քեամիլէն հօզ իւէ Պլանշա մուհհասըր պուլընտըղընտան,
սօպանըն չաթըրտամագտա օլմասընը, նէշր իթտիյի հարա-
րէթի լաթիֆէյի վէ գահվէ ըպըղընտա գայնայան սույըն
ֆըլըթըլընը տույտըղը սըրատա անլայապիլմիշ իտի :

Իխթիհար ասքեր, կէլմէքտէ օլտըգլարընը էվվէլճէ խապէր վերմէմիշ օլտըղընտան, Ֆրանսուազ՝ պու իքի կէնճ գըզճըղազը նէրէյէ եաթըրաճաղընը տիւչիւնմէքտէ օլմա. ղին, չաթըրտամագտա օլան աթէչին նէ սուրէթլէ եանմըշ օլտըղը քէնտիսինի տիւչարը հայրէթ իթմէմիշ իտի. նա կէհան գաբու արգասընտան պիր քէօքէք ավալէ. սի իշիտիլտի:

Տակոպէր պու սէտայը իշիթիր իշիթմէզ, տէրհալ գաբուլը աչմաղա կիտէրէք.

— Պիզիմ իխթիհար Բապա-Ժուա տըր. ֆամիլեամըղը կէօրիւպ թանըմագ իւզրէ օ տա իչէրի կէլմէք իսթէյօր. — տէտի:

Բապա-Ժուա սըչրայա սըչրայա գաբուտան իչէրի կիրտի. ըսթըլահը ավամտա գուլլանըտըղը իւզրէ, պիր սանիյէ զարֆընտա քէնտի էվի կիպի հէր քէսլէ իւլֆէթ բէյտա իյլէտի: Իպթիտա, պուրնընը Տակոպէրին էլինէ սիւրիւշտիւրիւպ, պատէհու Բօղըն, Պլանչըն, Ֆրանսուա. ղըն վէ Ակրիքօլըն էլլէրինի պիրէր պիրէր եալատը. լաքին հազըրուըն քէնտիսինէ բէք ազ արգգաթ իթտիքլէրինի կէօրիւպ պէսպէլլի միւ.քէտտէր օլմուշ օլտըղընտան, օտանըն պիր քէօչէսինէ չէքիլմիշ տուրմագտա օլան Մայեէօյէ եազլաշտը վէ «Տօսթլարըմըղըն տօսթլարը պիզիմ տէ տօսթլարըմըղ տըր» ֆէհվասընճա, չու սըրատա հէր քէս. տէն ունուտըլմըշ օլան կէնճ գըզճըղազըն տախի էլլէրինի եալամաղա պաշլատը: Հայվանըն չու մուամէլէի թալ. թիֆքեարանէսինտէն Մայեէօնիւն գալպի իֆրաթ մէրթէ. պէ ղալեանէ կէլէրէք, աղլայաճազ. տէրէճէտէ միւթէ. էսսիր օլտու. իմտի ուզուն, ղաիֆ վէ պէյազ էլլէրիյէ քէօքէյին պաշընը պիր գաշ տէֆա օիշատըգտան սօնրա, էլինտէն կէլէն խըտմէթլէրի իճրա իթմիշ վէ պինաէն ա. լէյհ օրատա գալմասը արթըգ ֆաիտէտէն խալի պուլըն. մըշ օլտըղընը հըսս իտէրէք, Ակրիքօլըն վէրտիյի չիչէյի

ալտը վէ օտա գաբուսընը աչըպ օ տէրէճէ իհթիյաթլա տըշարըյա չըգտը քի, մէզպուրէնին կիթմէքտէ օլտըղընը հիչ քիմսէ կէօրէմէտի :

Պիր մուհապպէթի խալիսանէ իլէ պուսէլէր թէա. թի վէ հըսսիյեաթը գալպիյեէլէրինի ըզհար իթտիքտէն սօնրա, Տակոպէր, Ֆրանսուազ վէ Ակրիքօլ՝ էօմրիւն ահվալը զարիպէսի հագգընտա տուչիւնմէյէ պաչլատըլար :

Տակոպէր՝ կէօզիւյլէ Րօզ վէ Պլանչը կէօթէրէրէք տէտի քի :

— Պիչարէ՛ Ֆրանսուազ, պէօյլէ մէմուլըն զայրը պիր մուվասէլէթէ մունթազըր տէյիլ իտին եա՛ :

Ֆրանսուազ. — Մուվասէլէթինիզտէն իֆրաթ մէրթէ. պէ մէմուն օլտում, անճագ շունա թէէսսիւֆ իթմէքտէ իմ քի, ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարընը պարընտըրմագ իւ չուն, պու ֆագիրանէ օտատան պաչգա պիր իգսմէթ. կեահըմ եօգ տըր... զիրա պու օտա իլէ Ակրիքօլըն չաթը արասընտաքի օտա պիզիմ... :

Տակոպէր. — Գօնաղըմըզ պու օտալարտան միւրէթ. թէպ տիր, տէյիլ մի. վագըա Բարիստէ պունտան կիւզէլ վէ միւքէլէֆ գօնագլար պուլունապիլիր իսէ տէ, նէ պէիս վար. սէն քեամիլէն միւսթէրիհ օլ, Ֆրանսուազ. պու չօճուզլար պէօյլէ հալլէրէ չօգտան ալըշմըշ տըրլար. եարըն սապահ օղլում ըլա պիրլիքտէ գօլ գօլա վէրիպ Մ. Հարտինին ֆապրիգասընա կիտէճէյիլ. պաղը իչլէր հագգընտա գօնուչմագ իւզրէ, ժէնէրալ Սիմոնըն բէտէրինի պուլաճաղըզ... : Էսնաի բահտէ, իքիմիզտէն հան. կըսը տահա տօղրու վէ ճէսուրանէ եիւրիւյէճէյինի եա. ընն սապահ կէօրէճէքսին, Ֆրանսուազ :

Ակրիքօլ. — Եարըն ֆապրիգատանէ՛ Մ. Հարտիյի, նէ՛ տէ մարէչալ Սիմոնըն բէտէրինի պուլամայաճագսընըզ, սէվկիլի պապաճըղըմ... :

Տակոպէր . - (Սէրթ պիր թավր ըլա .) Նէ՞ սէօյլէ յօր սուն . . . Մարէշա՛ւ մը :

Ակրիքօլ . - Հա՛յ հա՛յ . 1830 սէնէսինտէն պէրու տըրքի , ժէնէրալ Սիմոնըն տօսթլարը՝ Լինեի մուհարէպէսին տէն սօնրա Իմբէրաթօրըն քէնտիսինէ վէրմիշ օլտըղը մարէշալլըգ ըրթպէսինի վէ տուգալըգ իւնվանընը հիւքիւ մէթէ թանըթտըլար :

Տակոպէր . - (Հայրէթ ու մէսէրրէթլէ .) Սահի՛ճ մի , Ակրիքօլ . լաքին պու խուսուս պէնի նէ՞ գատար Թիւշարը հայրէթ իտիյօր . . . հէր նէ տախի օլսա , մուղթէղաի ատլ ու հագգանիյեթի իճրա օլունմուշ տըր . մատամքի Իմբէրաթօր պու իւնվանը , պու ըրթպէյի քէնտիսինէ վէրմիշ , պատէմա օ սուրէթլէ եատ իտիլմէսի մուգթազի տիր . հէր նէ հալ իսէ , պու խապէր գալպիմի սօն տէրէճէ թէսրիր իյլէտի : (Կէնճ գըզլարա միւթէվէճճիհէն .) Իշիտիյօր մըսընըղ , էվլատլարըմ , Բարիսէ տիւգ վէ մարէշալ գըղը օլարագ կէլմիշսինիզ տիր . վագըա , մինի մինի տիւշէսլէրիմ , պու ֆագիւրանէ օտատա Նիզի կէօրէնլէր՝ տիւգ վէ մարէշալ գըղը օլտըղընըզա ինանմազլարսա տա , սապր իթմէլիսինիզ , ինշալլահ հէր շէյ սըրասընա կիրէճէք տիր : ժէնէրալ Սիմոնըն բէտէրի՝ օղլունըն ըրթպէ վէ իւնվանը , հիւքիւմէթ թարաֆընտան գապուլ իտիլմիշ օլտըղընը իշիթտիքտէ , աճապա նէ՞ գատար մէսրուր օլմուշ տըր :

Ակրիքօլ . - Էվլատընը կէօրէպիլմէք իչուն ըրթպէ վէ իւնվանլարըն ճիւմէսինի տէ ֆէտա իթմէյէ հագըր օլտըղընը պիզէ սէօյլէր իտի . զիրա ժէնէրալըն տօսթլարը հիւքիւմէթէ միւրաճաթ վէ հագգանիյեթի իլթիզամ իթտիքլէրի սըրատա , մարէշալ Սիմոն պուրատա տէյիլ իտի . մա մաֆիհ , միւմաիլէյհին գայպուպէթի տահա չօգ սիւլմէյէճէք , գարիպէն կէլէճէյի մուհագգա տըր . զիրա Հինտիսթանտան կէօնտէրիլմիշ օլան սօն մէքթուպլար՝ եագընտա ավտէթ իտէճէյինի իշար իտիյօրլար :

Պու սէօղ իւզէրինէ , Բօղ վէ Պլանշ պիրիպիրինէ պա-
գըշտըլար . կէօղէրի եաշ տանէլէրի իլէ տօլուպ , կիւլ
կիպի բէմպէ եանագլարընտան աշաղը եուլարլանմաղա
պաշլատը : Պու եաշլար մէսէրրէթ եաշլաղը իտի :

Տակուպէր . - Համտ օլտուն , պէն վէ պու չօճուգլար
ժէնէրալըն պիր ան էվվէլ Բարիսէ ավտէթինի կէօղէթ-
մէքտէ իղ . լաքին Մ . Հարտի իլէ ժէնէրալ Սիմօնըն բէտէ-
րինի եարըն նէ՞ իշուն Ֆապրիգատա պուլամայաճաղըզ :

Ակրիբօլ . - Չունքի Թրանսանըն ճէնուպ ճիհէթինտէ
վաղը պիր էյալէթտէ թէէսիս իտիմիշ օլան պիր ինկի-
լիզ իմալաթ խանէսինի մուայէնէ իթմէք իւղրէ , օն կիւն
մուգատտէմ Ֆապրիգայը թէրք իթտիվէր . լաքին պու
կիւն եարըն հէր հալտէ ավտէթ իտէճէքլէր :

Տակուպէր . - Հայ մէլուն շէյթան հայ , իշթէ պու-
րատը ճանըմը սըգտը . . . պէն իսէ ժէնէրալ Սիմօնըն բէ-
տէրինի կէօրիւպ պաղը մուհիմմ իշլէր հագգընտա գօ-
նուլմագ իսթէյօրտըմ . լաքին . . . մէքթուպ եաղմագ ի-
ճապ իթսէ , նէրէյէ կէօնտէրմէք լաղըմ կէլտիյինի էլ-
պէթթէ պիլիրլէր ա՛ . իմտի , օղլըմ , եարընտան թէզի
եօգ քէնտիսինէ պիր մէքթուպ եաղ վէ թօրունլարընըն
Բարիսէ կէլմիշ օլտըգլարընը պիլտիր : (Բօղ ըլա Պլանշա
տէօնէրէք .) Շիմսիլիք , զէվճէմ Թրանսուաղ եաթաղընը
սիզէ վերէճէք վէ սիզտէ պուլունան էշեա իլէ իթթիֆա
խտէճէքսինիզ , էվլատլարըմ . հիշ տէյիլսէ պուրատա , եօլ-
տան տահա ըահաթ օլուրսընըզ :

Բօղ . - Սէն էյի պիլիրսին քի , պիզ սէնին վէ զէվ-
ճէնին եանընտա պուլունըրսագ , տաիմա ըահաթ օլու-
րըզ :

Պլանշ . - Պունտան պաշգա , Բարիսէ մուվասէլէթ իթ-
միշ օլտըղըմըգտան տօլայը օ գատար պաթիթիեար ըզ քի ,
պաշգա շէյէրէ հիշ էհէմիլյէթ վէրմէյօրըզ . զիրա բէ-
տէրիմիզի կէօրէպիլիճէյիմիզ եէր պուրատը սըր . . . :

Տակոպէր . - Եվ վէ՛թ, էվլատլարըմ . Խնսան պու իւմիտ իլէ հէր տիւրլիւ զահմէթլէրէ գաթլանապիլիր . Լաքին , Բարիս հագգընտա պիր խայլը մէտհիյէլէր իշիթմիշ օլտըղընըղ ճիհէթլէ , չիմտի բէք ղիյատէ թէաճճիւպ իթմիշ օլմալըսընըղ , ղիրա պու անէ գատար խայալ իթմիշ օլտըղընըղ ալթունտան մէմլէքէթի հէնուղ կէօրէմէտինիլ . մա մաֆիհ պէիս եօգ , սապր իթաիլինիլ հալտէ սիլտէ գանի' օլաճագսընըղ քի , Բարիս կէօրլւնտիլիւ գատար չիրքին պիր շէհր տէյիլ իմիշ . . . :

Ակրիքօլ . - (Բէմալը պէշաշէթլէ .) Պունտան մատա , պու մատմուաղէլէր իշուն , Բարիս' մարէշալ Սիմոնըն ալ . տէթինտէ անճագ ալթունտան պիր մէմլէքէթ օլաճագ տըր :

Բօղ . - (Թէպէսսիւմ իտէրէք .) Հագգընըղ վար , մօսիէօ Ակրիքօլ , ֆիրքրիմիլի կիւզէլ քէշֆ իթաինիլ :

Ակրիքօլ . - Նասըլ . . . իսմիմի պիլի'յօրմըսընըղ , մատմուաղէլ :

Պլանշ . - Շիւպհէսիլ . պիլ Տակոպէր իլէ չօգլտէֆալար սիլտէն պահս իտէր իտիք . հաթթա ախիրէն Գարրիէլ իլէ սիլտէն եինէ պահս իթաիք :

Ակրիքօլ վե Ֆրանսուաղ . - (Հայրէթլէ եէք ալաղ .) Գարրիէլ իլէ մի . . . :

Տակոպէր . - (Էօքսիւղլէրէ կէօղ ուճըյլա պիր իշարէթ իտէրէք .) Հա' , էվ վէ՛թ , սիլէ օն պէշ կիւնլիւք նաղլ իտէճէք հիքեայէլէրիմիլ վար տըր . հիքեայաթըմըղտան պիրիսի տէ , Գարրիէլէ նասըլ րասթ կէլմիշ օլտըղըմըղ քէյֆիյեթի տիր . . . : Շիմտիլիք Գարրիէլ հագգընտա եալընըղ շունը տէյէպիլիլիմ քի , օղլումտան ալաղը գալմաղ , անըն գատար տէյէրլի վէ ալիճէնապ պիր տէլի գանլը տըր վէ հէր իքիսի տէ գարտաշ կիպի պիր պիրինի սէվմէյէ լայըգ տըրլար . . . : (Հէյէճանը գալլ իլէ .) Ալիճէնապ գատըն . . . եարտըղըն բէք պիլիւք

պիր էյիլիք տիր . . . սէն՝ ֆագիր օլտըղըն վէ տիքիշ տիքմէքտէն զայրը մէտարը թէայեիւշին պուլունմատըղը հալտէ , պու պէտպախթ էօքսիւզճըղաղը ալմըշ վէ սէնին էվլատընլա պիրլիքտէ պէօյիւթմիւշ սիւն . . . :

Պրանսուազ . - Տօսթում , պէօյլէ սէօզլէր սէօյլէմէ , պէնիմ եարտըղըմ բէք ատի պիր շէյ տիր . . . :

Տակոպէր . - Հագգըն վար , աղիզէմ , պու խուսուստան երինէ պահա իտէրիզ . շիմտի շուրասընը պէյան իտէրիմ քի , եարըն սապահ Գաբրիէլի պէհէմէհալ կէօրէճէքսին . . . :

Ակրիքօլ . - Պիրատէրիմ Գաբրիէլ տէ մի կէլմիշ . . . ա՛հ , ինսան իչուն մէսուտիյեէթ կիւնլէրի եօգ տըր տէյէնլէրին սէօզիւ բէք վահի տիր . . . : Լաքին յիւ քէնտիսինէ նա՛սըլ օլուպ տա րասթ կէլտինիզ , պապաճըղըմ :

Տակոպէր . - Սէ՛ւ մի . . . յիւ տէյէճէք եէրտէ յիւ իլէ թէվճիհի խիթապ իթմէ՞ք նէ օլաճագ . . . իյզահաթ վէր . . . աճապա շաիր օլտըղըն վէ գասիտէլէր թանգիմ իթմէքտէ պուլընտըղըն իչուն քէնտինի պէօյիւք ատէ՛մ մի զանն իտիյօրսուն :

Ակրիքօլ . - Նէ՛ տէմէք իսթիյօրսընըզ , պապաճըղըմ . . . :

Տակոպէր . - Տէմէք իսթիյօրըմ քի , օն սէքիզ սէնէտէն պէրու սէօյլէմէտիյին յիւ վէ սէն սէօզլէրինի շիմտի քէմալը սէրպէսթի վէ զուրուր իլէ թէքրար իտէպիլիւրսին Գաբրիէլէ կէլինճէ , քէնտիսինէ նէրէ՛տէ վէ նա՛սըլ թէսատիւֆ իթմիշ օլտըղըմըզը պիրաղ սօնրա նագլ իտէրիմ . էկէր պու կիճէ ույույապիլէճէյինի զանն իտիյօրսան , բէք զիյատէ եանըլըյօրսուն , օղլում . օտանըն եարըսընը պանա վէրէճէքսին վէ ուզուն ուզատիյէ գօնուշաճաղըզ : Բապա-թուա տա պու օտանըն գաբուսը էօնիւնտէ տուրաճագ . պու չօճուզլարըն եանընտա գալմագ , քէօրէյիմին էսկի ատէթի տիր :

Ֆրանսուազ. - Եա՛ Բապպի, նե՛ գատար պուտալա ըմըշըմ. հիչ պիր շէյ տիւշիւնմէյօրըմ. Տակոպէր, էկէր սէն վէ պու մատմուազէլլէր եէմէք եէմէք իսթէրսէնիլ, Ակրիքօլ կիթսին ըօգանթադան պիր ազ եէյիթի թէտպ. ըիք իթսին :

Տակոպէր. - (Բօզ վէ Պլանշա խիթապէն.) Ճանընըզ պիր շէյ իսթէյօր մք, էվլատլարըմ :

Բօզ. - Խա՛յր, Տա՛կոպէր, թէշէքքիւր իտէրիլ, օ գատար մէմնուն վէ խօշնուտ օլաուգ քի, աճըզգ պիւէ հըսս իթմէյօրըզ . . . :

Ֆրանսուազ. - Լաքին ըսընմագ իչուն հիչ օլմագսս պիր ազ շարապ իւէ շէքէրլի սըճագ սու իչմէլիսինիլ. նե՛ եաբայրմ. իքրամ իտէճէք պաշգա պիր շէյիմ եօգ :

Տակոպէր. - Էվվէթ, հագգըն վար, Ֆրանսուազ. պու էօքսիւզ չօճուգլար բէք եօրդուն տըրլար. եաթագլարընը հագըրլա տա եաթըպ ույուսունլար . . . : Պէն տէ օղլումըն օտասընա կիտէճէյիմ վէ եարըն սապահ՝ Բօզ վէ Պլանշ ույանմաղտան էվվէլ, էնիպ սէնինլէ գօնուչա, ճաղըմ քի, Ակրիքօլա պիր ազ ըահաթ իտէճէք վագթ պըրագմըշ օլայըմ :

Պու էսնատէ էբէյիճէ հըզլըճա գաբու ուրուլտու :

Ակրիքօլ. - Պիր շէյէ իհթիեաճըմըզ օլուպ օլմատըղընը սօրմագ իւզրէ պէսպէլլի Մայեէօ կէլմիշ օլմալը :

Ֆրանսուազ. - Լաքին զանն իտէրսէմ Տակոպէր կէլտիյի վագթ Մայեէօ պուրատա ըսը :

Ակրիքօլ. - Էվվէթ, վալիտէճիյիմ. պէտպալթ գըշ ճըղազ . . . պէսպէլլի պիղէ սըգընթը վէրիր գօրգու. սըյլա հիչ քիմնէյէ կէօրիւնմէքսիզլին չըգըպ կիթմիշ տիր նե՛ գատար սայըլը պիր գըգճըղազ տըր . . . : Լաքին օ գաբույը պու գատար հըզլըճա ուրմազ, տէյիլ մի :

Ֆրանսուազ. - Հագգըն վար, պագ քիմ տիր :

Կէնճ տէմիրճի գաբույա վասըլ օլմագտան էվվէլ

գաբու աչըլտը վէ իւսթիւ պաշը թէմիզ վէ միւհթէրէմ չհրէլի պիր ատէմ իչերիյէ կիրիպ պիր գաշ ատըմ գատար իլէրիլէտիքտէն սօնրա , օտանըն տէօրթ էթրաֆընա սիւրաթլը պիր նազար կէզտիրէրէք , պիր տագըգաճըգ րօզ ըլա Պլանշըն եիւզիւնէ պագտը :

Ջահիրի հալինտէն թէրպիյէ վէ նէզաքէթէ աշնա պիր քիմնէ կէօրիւնմէքլէ պէրապէր , կիրմէյէ ըուխսաթ ալմատան իչերիյէ տուխուլ իթմէք թէրպիյէսիզլիյինտէ պուլլընմըջ օլան պու ատէմի Ակրիքօլ գարշըլայարագ :

— Մօսիէօ , սիզէ իսթար իթմէյէ մէճպուրըմ քի , գաբույը ուրտըգտան սօնրա . « Կիրի'նիզ... » տէնիլմէսինէ պէքլէյէպիլիր իտինիզ... հաթթա պէօյլէ հարէքէթ իթմէյէ տէ պօրճուլ ըտընըզ... : Լաքին հէր նէ հալ իսէ... նէ իսթիյօրսընըզ . - տէտի :

Օտա տէրուհինտէ միւմքինի մէրթէպէ չօգ գալմագ իչուն զայէթ աղըր աղըր իֆատէի մէրամ իթմէքտէ օլան պու ատէմ սօն տէրէճէ նէզաքէթլէ տէտի քի :

— Դուստըրըմ ափվ իտինիզ , մօսիէօ... պին քէրրէ էօզը տիլէրիմ... թէրպիյէսիզլիյիմտէն տօլայը բէք զիյատէ միւթէէսսիֆ իմ... զիրա մահճուպ օլտում քի... :

Ակրիքօլ . - (Սապըրսըզլըգլա .) Բէք էյի , մօսիէօ , լաքին սէօյլէյինիզ պագալըմ , նէ իսթիյօրսընըզ :

Շախսը մէճհուլ . - Մօսիէօ... , մատմուաղէլ Սոլիվոյ իսմինտէքի գանպուր իչճի աճապա պուրատա՞մը օթուլուր :

Ակրիքօլ . - Խա'յր , մօսիէօ , իսթ գաթտա օթուլուր :

Շախսը մէճհուլ . - (Սէլամլարընը իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ թէքրարլայարագ վէ էօզրլէր տիլէյէրէք .) Օ'հ , եա՛ րապպի... պէճէրիքսիզլիյիմտէն տօլայը բէք զիյատէ մահճուպ օլտում... պէն օ կէնճ իչճի գըզըն օտասը պու տըր տէյու զանն իտիյօրտում . շայանը

հիւրմէթ պիր զաթ թարաֆընտան պիշարէ գըզըղազա
իշ թէքլիֆ իթմէյէ կէլիյօրմ:

Ակրիքօլ. — (Տիւշարը հայրէթ օլարազ.) Լաքին վա-
գըթ բէք կէն տիր, մօսիէօ. պու իշնի գըզ պիղիմ ահ-
պապըմըզ ըսա տա, շիմտի եաթմըշ օլմալը տըր, մէրգու-
մէյի պու ագչամ կէօրէմէզսինիզ. պինսէն ալէյհ, եա-
րըն պիր տահա կէլմէնիզ իճապ իտէր:

Շախսը մէճհուլ. — Օ հալտէ, թէքրար աֆիվ տիլէրիմ:
մօսիէօ, . . .

Ակրիքօլ. — (Դաբույա տօղրու պիր ատըմ աթարազ.)
Բէք ալէա, բէք ալէա:

Շախսը մէճհուլ. — Մատամա, մատմուաղէլէրէ վէ
սիղէ ըէճա իտէրիմ քի, պու պապտէ գանի՝ օլա . . .

Ակրիքօլ. — (Հէրիֆին սէօզիւնիւ աղզընտա պըրազա-
րազ.) Եկեր պիր միւտտէթ տահա տէվամ իտէճէք օ-
լուրսանըզ, մաղէրէթլէրինիղին ուզունըղընտան տօլայը
տախի պէյանը մաղէրէթ իթմէքլիյինիզ իճապ իտէճէք
քի, օ հալտէ իշին սօնու ուզանտըգճա ուզանաճազ վէ
սիզ տէ արթըզ չէքլմէզ օլաճագսընըզ, մօսիէօ:

Ակրիքօլըն պու սէօզիւնի Բօզ վէ Պլանշ կիւլտիւլէր:
Տակոպէր իսէ՝ միւթէքէպպիրանէ պիրսուրէթտէ պըյըզլա-
րընը օղուշարարազ, ետվաշ սէտա իլէ ղէվճէսինէ իսի-
թապէն:

— Օղլում հէ՛մ աղըլը, հէ՛մ տէ լաթիֆէճի իմիշ
ֆագաթ սէն պունա ալըշմըշ օլտըղընտան, թէաճճիւպ
իթմէյօբսուն. — տէտի:

Պու էսնատէ շախսը մէճհուլ՝ իքի էօքսիւզ հէմիլիէ
վէ Ակրիքօլ վէ Տակոպէր իսղէրինէ սօն պիր պաղըշ տա-
հա սալտրորտըգտան սօնրա, օտա գաբուսընտան չըղըպ
կէօզտէն նապէտիտ օլտու:

Պիր գաշ տաղըզա կէշտիքտէն սօնրա, Ծրանուռազ
քէնտիսի իշուն եէրէ պիր տէօշէք սէքաի վէ քէնտի եա-

թաղընը տախի թէմիզ չարչեպէքիւ տիւղէլթիպ, պիթի-
թիմամը մատերանէ իւէ գըղլաքը Կաթըրմաղա գոյուլտու .
պու սըրատա Տակոպէր իւէ Ակրիքօլ տախի չաթը արա-
սընտաքի օտալարընա չըգմադտա ըտըլար :

Կէնճ տէմիրճի՝ էլինտէ պիր մուժ պուլունտըղը հալ-
պէ, բէտէրինին էօնիւնտէն եիւրիւմէքտէ իտի . հալ պու
քի, Մայեէօնիւն ծտապը գաբուսընա վասըլ օլտըղլարա-
տա, գարանըգտա կիղլէնմիշ օլան Մայեէօ սիւրաթլը վէ
ֆագաթ ետվաշ սէտա իւէ .

— Ակրիքօլ, պէօյիւք պիր թէհլէքէտէ պուլունտըյօր-
սուն . . . սէնինլէ գօնուչմագ իսթէրիմ . - տէտի :

Պու քէլիմէլէր օ գատար պիւրաթ վէ օ գատար ալ-
չագ սէտա իւէ թէլաֆֆուսղ օլունտըլար քի, Տակոպէր
իչիտէմէտի . մա հաղա, Ակրիքօլ տիթրէյէրէք պիրտէն
պիրէ տուրմըշ օլտըղը ճիհէթլէ, իսթիեար ասքէր օլ-
լունա խիթապէն .

— Նէ՛ վար, օղլում, նէ՛ օլտու . - տէյու սօրտու :

Ակրիքօլ . - (Արգասընա տէօնէրէք .) Պիր չէյ եօգ,
պապաճըղըմ, սանա մըգտարը քեպֆի ըչըգ կէօսթէրմէ .
յօրում տէյու գօրգտում :

Տակոպէր . - Զարար եօգ, էվլատըմ . . . պու ագչամ
պէնիմ կէօղլէրիմ իւէ պաճագլարըմ օն պէշ եաչընտա
պիր չօճուղըն կէօղլիւ վէ պաճագլարը գատար գուլվէթ-
լի տիր :

Իսթիեար ասքէր Ակրիքօլըն տիւչար օլտըղը հայրէթ
վէ թէաճճիւպին ֆարգընա պիւէ վարմագըղըն, օղլու
իւէ պիրլիքտէ քիւչիւք օտայա տուխուլ իթաի . հէր իքի-
սի տէ կիճէյի օրատա կէչիրէճէքլէր իտի :

.

Մայեէօյիւ սօրմագ պէհանէսիյլէ Տակոպէրին գէվճէ-
սինին օտասընա կիրմիշ օլան չախսը մէճհօսլ, խանէ գա-
բուսընտան տըչարը չըգտըգտան սօնրա, Պրիզ-Միշ սօգա-

զընըն միւնթէհասընա տօղրու կիթտի վէ Սէն-Մէրրի մա-
նասթըրընըն քիւչիւք մէյտանընտա պէքլէմէքտէ օլան
պիր արապայա եագլաշտը : Պու արապանըն իչինտէ Մ.
Րօտէն , պիր մանթօյա պիւրիւնմիւշ օլտըղը հալտէ օթուր.
մըշ ըտը :

Մ. Րօտէն՝ արապայա թէգարրուպ իտէն ատէմին
քիւմ օլտըղընը անլայընճա սապրաըղ պիր սուրէթտէ .

— Նէ՛ խապէր , եա՛հու , — տէյու սօրտու :

— Իքի կէնճ գըղ ըլա գըր պըյըգլը իիթիեար Ֆը-
րանսուաղ Պոտուէնին խանէսինէ կիրտիլէր : Դաքույը ուր-
մագտան էվվէլ , պիր գաշ տագըգա իչէրտէ ճէրէյան ի-
տէն մուհավէրէյի տինլէտիւմ . . . : Էօքսիւղլէր պու կիճէ
Ֆրանսուաղ Պոտուէնին օտասընտա , գըր պըյըգլը իիթի-
եար իսէ կէնճ տէմիրճինին օտասընտա եաթաճագլար :

— Բէք էյի :

— Լաքին , Լա Րէն Պաքանալ հագգընտա մալիւմաթ
ալմագ իւղրէ , գանպուր իշճիյի պու ագչամ կէօրմէք խու-
սուսընտա բէք տէ ըսրար իտէմէտիւմ . գանպուր իշճինին՝
Ակրիքօլ հագգընտա բօսթա վասըթասըյլա պու ագչամ
ալմըշ օլտըղը մէքթուպ նէ՛ տէրէճէ թէէսիր իթմիշ ի-
տույինի անլամագ իւղրէ եարըն եինէ օրայա կիտէճէյիւմ :

— Սագըն կիթմէմէղլիք իթմէյէսին հա՛ . շիմտի պէ-
նիւմ թարաֆըմտան Ֆրանսուաղ Պոտուէնին խուսուսի բա-
բաղընա կիտիպ , Միլիէօ-տէգ-Իւրսէն սօգաղընտա վագը
խանէմտէ քէնտիսինի պէքլէմէքտէ օլտըղմը պիլտիրէ-
ճէքսին . վագթ հէր նէ գատար էրքէն տէյիլ իսէտէ ,
պիր սանիյէ պիլէ ֆէվթ իթմէքսիլին տէրհալ էվէ կէլմէ-
սի մուգթաղի տիր . սէն տէ անա ըէֆագաթ իտիպ պէ-
րապէր կէլէճէքսին . էկէր պէն հէնուղ խանէյէ ալտէթ
իթմէմիշ իսէմ , պէքլէսին . զիրա սօն տէրէճէ մուհիւմ
պիր մէսէլէ հագգընտա քէնտիսիլէ կէօրիւշմէք իսթիյօ-
րըմ . . . :

Շախսը մէճհուլ իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ
Րօտէնի սէլամլայարադ .

— Էմրէրինիզ քէմալը սատագաթլա իճրա օլունա-
ճագ տըր . - տէտի :

Պու սէօզլի միւթէագըպ , Րօտէնին արապասը սիւ-
րաթլա հարէքէթ իյլէտի :

5

ԱՆՐԻՔՕԼ ԻԼԷ ՄԱՅԵՆՕ

Իչպու վուգուլաթը միւթէլիֆէտէն պիր սաաթ գա-
տար սօնրա , Պրիզ-Միշ սօգաղընտաքի խանէտէ ղայէթ
տէրին պիր սիւքիւնէթ հիւքմֆէրմա ըտը :

Բէնճէրէլի պիր գարունըն ճամլարը արասընտան մէշ-
հուտ օլան խաֆիֆ պիր ըշըգ , Մայեթօնիւն հէնուղույանըգ
օլտըղընա տէլալէթ իթմէքտէ իտի . զիրա հավատան վէ
ըշըգտան մահրում օլան պու ուֆաճըգ օտանըն՝ չաթը
արասընտա վագը տար վէ գարանլըգ պիր կէչիտէ աշըլան
գարուսընտան պաշգա պիր ըշըգ ալաճագ եէրի եօղ
ըտը :

Փագիրանէ պիր եաթագ , պիր մասա , էսկի պիր սան-
տըգ վէ պիր իսկէմլէ պու ուֆաճըգ օտայը օ գատար
տօլտուրմըշ ըտը քի , տէրունինտէ իքի քիշի պիւէ օթու-
րամայըպ , պիրի եաթաղըն իւզէրինէ չըգմաղա մէճպուր
օլուր ըտը :

Ակրիքօլըն իհտա իթտիյի չիչէք՝ չամաշըրլարլա տօլու
պիր մասա իւզէրինտէ , պիր սու գատէհի տէրունինէ քէ-
մալը իհթիմամլա վագ՝ իտիլմիշ օլուպ , գօյու ալ ըէնկին-
տէքի ղօնչէսինի տէ աշմըշ օլտըղընտան , պու սէֆիլանէ

օտանըն տէօրթ էթրափընա խօշ պիր գօգու նէշր իյլէմիշ իտի : Նէմնաք տիվարլարը քիւլ ըէնկինտէ պիր ալը իլէ սըվալանմըշ օլան պու գարանլըգ իգամէթ կեահր , ինճէ պիր մուամ խաֆիֆ պիր սուրէթտէ թէնվիր իթմէքտէ իտի :

Մայեէօ լիպասլարընը չըգարմագսըղըն եաթաղը իւղէրինտէ եասլանմըշ ըտը . պիշարէ գըղճըղաղըն լէհճէսի ագ պագ օլմուշ վէ կէօղլէրի եաշլա տօլմուշ օլտըղը հալտէ , եաթաղընըն եաստըղընա տաեանմըշ ըտը . պաշընը գարու թարափընա չէվիրմիշ օլուպ , պիր խէլէճանը աղիմէ Ակրիքօլը պէքլէմէքտէ վէ անըն ալագ սէտասընը իշիթմէք իւմիտիյլէ էթրաֆա դուլագ վէրմէքտէ իտի : Ձէվալլընըն գալպի շիտտէթլէ չարքմագտա օլուպ , տալիմա սօլղուն օլան չէհրէսի իսէ՝ հէյէճանը գալպինտէն խաֆիֆ պիր գըղարթը բէյտա իյլէմիշ իտի . . . : Արա սըրա տախի էքինտէ պուլընան պիր մէքթուպա աթֆը նիկեահ իթմէքտէ վէ հէր տէֆասընտա թիր թիր տիթրէմէքտէ իտի . իշպու մէքթուպ՝ օ ագչամ բօսթա իլէ կէլմիշ օլուպ , Մայեէօ՝ Տակուպէր իլէ ֆամիլեասը արասընտա ճէրէյան իտէն մէնղարէտէ հագըր պուլընտըղը նըրատա , պօյաճը պապա Լօրիօ կէթիրիպ մասասը իւղէրինէ գօյմըշ ըտը :

Պիր դաշ տաղըղա սօնրա , կէնճ գըղ՝ քէնտի օտաքընա գարիպ պուլունան պիր գարունըն եալաշճաճըղա . չըլմագտա օլմասընը իշիտիպ քէնտի քէնտինէ .

— Իշթէ . . . կէլիյօր — տէտի :

Մայեէօնիճն թախմինի տօղրու իտի . զիրա Ակրիքօլ պու սըրատա օտատան իշէրիյէ կիրտի . սըֆաթընտա էնտիշէ վէ վէսվէսէտէն զիյատէ թէճէսսիւս վէ մէրագ ալամէթի մէշհուտ ըտը : Կէնճ տէմիրճի Մայեէօնիւն սօլղուն չէհրէսինի կէօրիւնճէ , տիւշարը վէսվէսէ օլարագ եալաշ սէտա իլէ տէտի քի .

— Բէտէրիվին ույոլմասընա պէքլէյօրտուամ , աղիղէ Մայեէօմ . նէ՝ վար պագալըմ , եիւզիւն նէ՝ իլոնն սօղմուշ

... նէյէ՛ աղլայօրսուն . նէ՛ վար... տէմինճէք հա՛նկը
թէհլիքէտէն պահս իթմէք իսթիյօրսուն... :

Մայեէօ . - (Ոչըգ պիր մէքթուպը Ակրիքօլա ուղա-
թարագ ըա՛շէտար պիր սէտա իլէ .) Շու մէքթուպը ա՛լ
տա... օգու... :

Ակրիքօլ մումա եազլաշարագ շու սէօղլէրի օգուտը .
« Բէնտի իսմինի կիզլէմէյէ մէճպուր օլան պիր քիմնէ՛
Ակրիքօլ Պոտուէն հազգընտաքի մուհապպէթի խալիսա-
նէնիզէ վագըֆ պուլընտըղընտան , սիզէ խապէր վէրիր քի,
պու կէնճ վէ նամուսքետար իշճի՛ եարընքի կիւն թէվգիֆ
վէ հապս իտիլէճէք տիր... : »

« Ակրիքօլ Պոտուէն ալէյհինտէ թէվզըֆ էմրնամէսի սատրը օլմուշ տըր . պէրաէթի զիմնէթի էր եա կէն մէյ-տանա չըգաճաղը պէտիհի իսէ տէ , դապլ էլ մուհաքէմէ իքի իւշ այ դատար հապս ու թէվզիֆտէն դուրթըլմագ իչուն , միւմքինի մէրթէպէ չապուգ պիր եէրէ իլթիճա իթսէ , ֆէնա օլմագ . զիրա մա'աղ Ալլահ պէօյլէ պիր թէվզիֆ վուգուինտէ , եէկեանէ մէտարը իսթինատը օլտըղը վալիտէսի իչուն միւտհիշ պիր տարպէ օլաճագ տըր : »

(Իհլ)

« Իսմինի կիզլէմէյէ մէճսուր պուլընան
պիր տօսթը սատըգ »

Պիր տաղըգաճիգ սիւքիւնէթտէն սօնրա , կէնն տէ-միրճի ումուզլարընը գալտըրտը . սիմասընտա թէպէսաիւմ ալաիմի մէշուտ օլտը վէ պիր գահգահա սալը վէրէրէք տիքիշի գըզա տէտի քի .

— Միւսթէրիհ օլ , ազիզէմ Մայեէօ , պու տաթսըղ լաթիֆէյի իճրա իտէնլէր եանղըշ տալա պասմըչադ , Պու կիւնիւ պուտալաճաճընճ նիսանըն պիրինի զանն իթմիշ-էր . . . :

Մայեէօ . - (Նիյազքեարանէ պիր սէտա իլէ .) Ակ-րիքօլ . . . Ալլահ աշգընա' օլսուն . . . պու իշի էհէմիյ-եէթտէն իսալի պիր շէյ զանն իթմէ . . . Շէհատէթի գալ-պիմէ իթիմատ էթ . . . պու նասիհաթը , պու իսթարա-թը տինէ . . . :

Ակրիքօլ . - Թէքրար սէօյլէյօրըմ' ձիչարէ Մայեէօմ , սէն միւսթէրիհ օլ . իքի այտան զիյաւտէ տիր քի Ն-իլ հի-ռի-իլ օլ-նիլէր սէրլէվհալը նէշիտէմ թապ' ու նէշը օ-լունմիշ տըր . պու նէշիտէնին ումուրը սըյասիյեէ իլէ գաթան թէալլիւգի եօգ տըր . հաթթա էկէր շայանը մուախազա պիր ճիհէթի օլայըտը , չիմիյէ գատար մէն' վէ պէնի տէ հապս իթմէքտէն ջէքինմէզլէր իտի . . . :

Մայեէօ . - Լաքին տիւշին պիր քէրրէ քի ահվալը հազըրէ պիւթիւն պիւթիւն տէյիշմիշ տիր . . . Եանը պաշըմըգտաքի Բրուվէր սօգաղընտա պու ֆէսատ մէյտանա չըգալը անճագ իքի կիւն օլտու . . . Էկէր պու անէ գատար մէճհուլ գալմըջ օլան գասիտէլէրին , թէվգիֆ իտիւմիշ օլան ֆէսատըլար Եանընտա տախի պուլունմըջ ըւա , սէնի սուի զանն ալթընտա պըրագմաղա պու գատար շէյ քեաֆի տիր . . . :

Ակրիքօլ . - Սայ ու զայրէթէ վէ շէֆգաթ ու մէրհա . մէթէ տաիմա մէյլ կէօսթ էրմէքլիյի թավսիյէ իթտիյիմ գասիտէլէր պէնի սուի զանն ալթընտա պըրագմաղա քեաֆի մի տիր . . . Տէմէք օլուր քի ատալէթ քէօր պիր Էօլճու օլուպ , քէնախիսնէ պիր քէօքէկ իլէ պիր աէ տէյնէկ վէրմէք իճապ իտէր քի տօղրու Եօլունը պուլապիլսին , էօլլէ մի :

Մայեէօ . - (Կէնճ տէմիրճինին՝ պէօյլէ թէհլիքէլի պիր հէնկեամտա տախի լաթիֆէ իթմէքտէ օլմասընտան մէԷուս օլարագ .) Ակրիքօլ , բէճա իտէրիմ . . . սէօգիւմիւ տինլէ : Վագըա գասիտէլէրինտէ սայ ու զայրէթին մուգատտէսլիյինի մէտհ իտիյօրսուն ամմա , տիկէր թարաֆտան տախի թալլին հէր տիւրլիւ սէֆալէթ վէ պէլալարընա շիքեար օլմուշ օլան պէտպալսթ իշճիլէրին հալը բիւրքէտէրինի աճըյօրսուն . . . Էվվէթ , Լնճիլի շէրիֆին ահքեա . մընա թէվֆիգէն , ումում պէյնինտէ հիսսիյեաթը պիրատէրանէնին հիւքմֆէրմա օլմասընը թավսիյէ իտիյօրսուն ամմա , թարաֆը տիկէրաէն տախի , սէնին միւրիւվլէթլի գալպին՝ խօտպինլէր վէ ասհապը խապասէթէ գարչը հիտտէթլէնմէքտէն վէ էսէրի շիտաէթ կէօսթ էրմէքտէն կէրի տուրմայօր . . . Խիւլասաի քէլամ , սէնին գատար պախի թիյար օլմայան վէ Մ . Հարտի կիպի սէխավէթլի պիր էֆէնտիլէրի պուլընմայան իշճիլէրին նախի հիւրրիյեթ օլմասը քէյֆիյեթլինի քէմալը կէրմի իլէ թաճիլ իթմէք

խթէ յօրսուն. պինաէն ալէյհ, սէօյլէ, Ակրիքօլ, պու թէհլի-
քէլի վաղըթտա, թէվզիֆ օլընան ֆէսատճըլար իւզէրինտէ
դասիտէլէրինտէն միւթէատիտ նիւսիէլէր պուլունաճագ-
օլուրսա, սէնի սուի դանն ալթընտա պուլունաթըրմաղա քի-
ֆայէթ իթմէղ մի :

Պու ալիճէնապ մախլուգըն գալպիեահընտան չըգան
չու աղիլանէ վէ սաֆտիլանէ սէօզլէր իւզէրինէ, Ակրիքօլ
տիւչարը թէէսսիւր օլտը, վէ պիր հարէքէթի նախէհանի
իճրա իյլէյիպ քէնտիսինէ իտիլէն պու նասիհաթ վէ իւ-
թար հագզընտա տահա ճիտտի պիր սուրէթտէ տիւչիւն
մէյէ պաղլատը :

Մայեէօ իսէ՝ կէնճ տէմիրճինին էֆքեարը սապըգա-
սը պիր աղ թէպէտտիւլ իթմիչ օլտըղընը կէօրիւնճէ,
սէօզիւնիւ չէօյլէ տէվամ իյլէտի :

— Ֆապրիգա արգատաչըն Րըմի խաթըրընա կէլի-
յօր մը :

Ակրիքօլ. — Րըմի մի . . . :

Մայեէօ. — Էվվէթ, Րըմի . . . : Պիչարէնին էհէմիյ-
եթտիզ պիր մէքթուպը՝ կէչէն սէնէ ֆէսատ սէպէպիլէ
թէվզիֆ իտիլմիչ օլան պիր շախս իւզէրինտէ պուլընա-
րագ, ղէվալլը տէլի դանլը պիր այ գատար մահպուս
գալտը :

Ակրիքօլ. — Սահիհ տիր, աղիղէմ Մայեէօ. լաքինպու
թէվզիֆին հագզսըզլըղը չաբուգ անլաչըլարագ, սէպիլի
թախիլէ օլունտու :

Մայեէօ. — Էվվէթ, սէպիլի թախիլէ օլունտու ամ-
մա, պիր այ գատար հապսխանէտէ գալտըգտան սօնրա
. . . : Շիմտի տէ սանա նասիհաթ իտիյօրլար քի, սյնը
ֆէլաքէթէ սէն տէ տիւչար օլմայասըն վէ միւմքինի մէր-
թէպէ չաբուգ պիր հէրէ իլթիճա իտէսին . . . : Էյի տիւ-
չիւն, Ակրիքօլ . . . պիր այ մահպուսիլիէթ աղ չէյ տէ-
յիլ տիր . . . եա՛ վալիտէ՛ն . . . :

Մայեճօնիւն շու սէօղլէրի Ակրիքօլ իւզէրինտէ աղիմ պիր թէհսիր իճրա իյլէտի . իմտի մէքթուպը էլինէ այլաքէմալը տըգդաթլա թէքրար օգուճաղա պաշլատըք

Մայեճօ . - (Իթմինանը գալպ իլէ .) Պիւթիւն կիճէ խանէմիզին էթրաֆընտա տօլաշան ատէմ տէ , էհէմիյ-եէթտէն խալի տէյիլ տիր . . . : Օ'հ , եա' Բապպի , սէն թէվգիֆ իտիլէճէք օլուբսան պիշարէ բէտէրինին վէ շաւըշմաղա գուտրէթի օլմայան պէտպալսթ վալիտէնին հալի նէ' օլուր . . . : Անլէրին եէկեանէ մէտարը իսթինատ վէ թէայեիւշի սէն տէյիլ միսին . . . : Իմտի պու մատտէ հագգընտա ճիտտի սուրէթտէ տիւշիւն , Ակրիքօլ . սէնին սայ ու զայրէթին օլմաղսա , բէտէրին վէ վալիտէն ատէթա աճ գալըրլար :

Ակրիքօլ . - (Մէքթուպը մասանըն իւզէրինէ ֆըրլաթարագ .) Սահիհ տէհշէթի շէյ . Բըմի հագգընտա սէյլէտիյին սէօղլէր տօղրու տըր . . . : Օ պէնտէն տահպ մաւ սուճ ըտը . . . ատալէթին խաթաի եէկեանէսի պիշարէյի պիր այ դատար հապս իթտիրտի . . . : Լաքին թէքրար իտէրիմ քի , պիր ատէմի պիւլա իսթինթագ հապս իթմէլլէր :

Մայեճօ . - (Մէրարէթի գալպլէ .) Էվվէլա հապս իտէրլէր . . . սօնրա տա իսթինթագ իտէրլէր . էկէր հագըգաթէն պէրի իւզ զիմմէ իսէ , պիր իքի այտան սէպիլլինի թալսիլլէ իյլէրլէր . . . : Լաքին մահպուս օլան ատէմին եէվշ միյեհսինտէն մատտա մէտարը թէայեիւշլէրի պուլընմայան էվլատ վէ այալի , պիշարէնին մահպուսիյեթի էսնասընտա նէ' եաբարլար , նէ' իլէ թէայեիւշ իտէրլէր . . . հիշ շիւպհէ եօգ քի աճ գալըրլար . . . սօղուղըն վէ սաիր պին տիւրլիւ ֆէլաքէթլէրին շիտտէթինէ տայանամայարագ հէօնքիւր հէօնքիւր կէօղ եաշը տէօքէրլէր :

Մայեճօնիւն պու սատէ վէ ֆագաթ միւլէսսիր սէօղլէրինտէն՝ Ակրիքօլ սօն տէրէճէ միւթէէ սսիր օլտը վէ լէհ .

ճէսինտէ աւարի մահողունիյեթ վէ խէլէճան նիւմայան
օլմալա պաշլատը . պիշարէ տէմիրճի՝ Մայեհօնիւն սէօզլէ-
րինի եավաշ եավաշ էհէմմիյեթլէ թէլագգը իթմէյէ
պաշլամըշ օլտըղընտան , մահողունանէ վէ միւթէֆէքքի-
քանէ պիր թալը ըլա տէտի քի .

— Ա՛հ , պիր այ իշտիլ զալաճագ օլուրսամ , վալի-
տէճիլիմ , պապաճըղըմ վէ մարէշալ Սիմոն եախստ բէ-
տէրի Բարիսէ վասըլ օլունճայա գատար ֆամիլեամըղ ա-
զասընտան սայըլան պու իրի դըղճըղազ նէ՞ իլէ կէչինէ-
ճէքլէր Օ՛հ , հագգըն վար , Մայեհօմ , պու միւլա-
հագա՝ քէնտի միւրատըմա ըաղմէն պէնի տիւշարը տէհ-
չէթ իտիյօր

Մայեհօ . - (Պիրուէն պիրէ պիր իւմիտի սէլամէթ
կէօրմիւշ կիպի .) Ակրիքօլ , Մ . Հարտիյէ միւրաճաաթ ի-
տէճէք օլուրսան , էյի օլմա՞ղ մը . նէ տէրէճէ ալիճէնապ
պիր ատէմ օլտըղընը պիլիւրսին . միւմալիէյհ օ գատար
նուֆուլը պիր զաթ տըր քի , էկէր սանա քէֆիլ օլաճագ
օլուրսա , իտէճէք թագիպաթտան պէլքի տէ գուրթը-
լապիլիւրսին :

Ակրիքօլ . - էյի ամմա , Մ . Հարաի Բարիստէ տէյիլ ,
մարէշալ Սիմոնըն բէտէրիյլէ սէյահաթա չըգմըշ տըր :

Ակրիքօլ պու սէօզլէրի իրատ վէ պիր տագըղգաճըգ
սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա , տէհչէթ ու հէյէճանընա
ղալէպէ իթմէյէ չալըշարագ .

— Լաքին , իսայր , իսայր , պէն պու մէքթուպա ինա-
նամամ . . . վուգուլաթըն սօնուհա պէքլէմէյի տահա զիյա-
տէ թէրճիհ իտէրիմ Օ զէման , իւք իսթինթագտա
պէրաէթի զիմմէթիմի իսպաթ իթմէյէ մէյտան պուլա-
պիլիւրիմ . զիւա , սէվկիլի Մայեհօմ , հապսա աթըլսամ
տա , իսթիֆա իթմէյէ չալըշսամտա , եինէ իշտիլ գա-
լաճաղըմ վէ ֆամիլեամ մուալէնէթիմտէն մահրում օ .
լաճագ

Մայեէօ . - Էյվահ . . . սէօյլէտիյին բէք տօղրու տըր . . . եա նէ՛ եարմալը . . . եա՛ Րապպի . . . :

Ակրիբօլ . - (Բէնտի քէնտինէ .) Ա՛հ , պիչարէ՛ պա . պաճըղըմ , էկէր պու ֆէլաքէթ վուգու պուլաճագ օլուր . սա . . . օ տէրէճէ սիւրուրը դալպլէ ույումըշ օլտըղը հալտէ , եարըն սապահ նէ դատար տէհչէթլէ ույանա . ճագ տըր :

Պիչարէ տէլիգանը պու սէօղիւ միւթէագըպ ալնընը էլլէրի իչինէ ալտը :

Մա մաֆիհ , Մայեէօնին գօրգուլարը միւպալաղալը տէյիլ իտի . հէր քէս խաթըրլայապիլիր քի , 1832 սէնէ . սինտէ Բրուվէր սօդաղը ֆէսատընտան էվվէլ վէ սօնրա , հիւքիւմէթի ա՛վամ ուսուլինէ մաիլ օլան էֆքեարա դար . չը մուամէլաթը խասիմանէ վէ առավէթքեարանէ թէ . չէտտիւտ իթմիշ , վէ ամէլէ սընֆընտան բէք չօղլարը հապս օլունմըշ ըտը :

Մայեէօ՝ չէնտ տաղըդատան պէրու իմթիտատ իթ . մէքտէ օլան սիւքիւնէթի պիրտէն պիրէ իիւլալ էյլէտի . տաի . մա սօլուգ օլան յըֆաթընտա ալ պիր գըզարթը բէյտա վէ նազապիլի թարիֆ պիր մէճպուրիյիէթ , մահզունիյիէթ վէ իւմիտ ալամէթլէրի մէշհուտ օլարագ .

— Ակրիբօլ . . . գուրթուլտո՛ւն . - տէյու հայ . գըրտը :

Ակրիբօլ . - Նէ՛ . . . գուրթուլտո՛ւմ մը :

Մայեէօ . (Էլիյլէ չիչէյի կէօսթէրէրէք .) Պու չիչէյի սանա թագտիւմ իթմէքլէ խաթաի վաղըընը քէմալը նէ . զաքէթլէ թամիր էյլէմիշ օլան օ կիւզէլ վէ քէրէմքեար մատուաղէլին ալիճէնապ պիր դալպի օլմագ կէրէք տիր . իմտի միւմաիլէյհայա միւրաճաթ իտիպ հալինի տըղ իթ . մէլիսին . . . :

Օլանճա գուվվէթէյլէ քէնտիսինի զապթ իտէրէք ի . ըատ իթմիշ օլտըղը պու սէօղլէր իւզէրինէ , իքի պէօլիւք

եաչ գաթրէսի Մայեհօնիւն եանագլարընա եուվարլանտը՝ Միւտտէթի հայաթընտա իւք տէֆա օլարագ աճը պիր գըսգանճըդ հըսս իտիյօրտու. զիրա պաշգա պիր գատըն, թարընըրճասընա սէվմէքտէ օլտըղը պու տէլի գանլընըն իմտատընա եթթիշէպիլտիյի հալտէ, քէնտիսի՝ պիշարէ, սէֆիլ վէ նաթիւվան պիր մախլուգ գալըյօրտու :

Ակրիքօլ . - (Միւթէաճճիպանէ .) 0 կիւզէլ մատմու. աղէլէ միւրաճաթ իթմէքլիյիմի նասիհաթ իտիյօրտուն ամմա, պիր կէօնէ մուալէնէթտէ պուլընապիլէճէյիսի զանն իտիյօր մըսըն . օ մատմուաղէլ պու պէլաի ազիմէ նէ՝ եաբապիլիր :

Մայեհօ . - Քէնտիսի սանա . «Պէնիմ իսմիմի տաիմա խաթըրընըզտա թութընըզ վէ լուզումը թագատիրինտէ պանա միւրաճաթ իթմէքլիյի ունութմայընըզ» տէ՛մէ. տի մի :

Ակրիքօլ . - Եվվէ՛թ . լաքին պունտան նէ՞ չըգար :

Մայեհօ . - Նա՛սըլ նէ չըգար . պու ալիճէնապ մատ. մուաղէլին՝ մէնսուպ օլտըղը մէվզը իգթիզասընճա, էզ. նիյա վէ քիպար թագըմընտան թանըտըզլարը էլպէթթէ վար տըր, պունլար հիյնի հաճէթտէ սէնի միւտաֆաա վէ վիգայէ իտէ՛մէզլէր մի : Եարըն սապահ միւմախլէյհայը կէօր, պաշընա կէլէն պէլայը տօղրուտան տօղրույա նազլ էթ վէ մուալէնէթ վէ մուզահէրէթինի թէմէննի էյլէ :

Ակրիքօլ . - Լաքին թէքրար սօրըյօրըմ, օ մատմուա. ղէլ պու պէլաի ազիմէ նէ՞ եաբապիլիր, ազիլէմ Մայեհօ :

Մայեհօ . - Տինլէ քի սէօյլէյիմ... վազթըյլա բէ. տէրիմ՝ քէֆալէթ ագչէսի վերէրէք տօթլարընտան պիրինի հապսէ աթըլմագտան գուրթարմըշ օլտըղընը սէօյլէր ի. տի... չիմտի տէ սէն պէրաիթի զիմմէթին հազգընտա օ մատմուաղէլի իգնա՝ վէ իսքեաթ իտէպիլէճէք օլուրուան, միւմախլէյհա տաիլի սանա քէֆալէթ իտէր վէ օ հալտէ սէնին իչուն արթըզ գօրգաճագ պիր չէյ գալմազ :

Ակրիբօլ. - Ա՛հ, պիչարէ Մայեէօմ... Թանրմատը ղըն պիր քիմնէտէն պէօյլէ պիր խըտմէթ տիլէմէք բէք միւշքիլ չէյ տիր:

Մայեէօ. - (Քէտէրնաք պիր չէհրէ իլէ.) Սէօղիւմէ իթիմատ էթ, Ակրիբօլ. պէն՝ պիր ատէմ ինտիմտէ... վէ խուսուսըյլա... իշտիյօր մըսըն... խուսուսըյլա պու կիւղէլ մատմուաղէլ նաղարընտա սէնին գատր ու հայսիյ. եթիինի չիքէսթ իտէճէք նասիհաթ վէրմէմ... Սէն քէն. տին իչուն անտէն ագչէ թալէպ իթմէյէճէքսին... իչին. տէն մահրում գալմամագ վէ էպէվէյնինի բէնչէի զարու. րէթ վէ սէֆալէթտէն մուհաֆաղա կյլէմէք չարէսինի իս. թիհզար իտէպիլէճէք պիր քէֆալէթ ագչէսի թալէպ ի. տէճէքսին... Սէօղիւմէ իթիմատ էթ, Ակրիբօլ, պէօյլէ պիր թէմէննի չայանը թագտիր ու թահսին տիր... Պու մատմուաղէլին գալպի՝ սէնին թարիֆինէ կէօրէ, ալիճէ. նապ վէ սէխալէթքեար օլտըղընտան, հալինի անլայաճագ վէ սանա մուալէնէթ իտէճէք տիր. պէօյլէ պիր քէֆա. լէթ ագչէսի քէնտիսի իչուն հիչ հիւքմիւնտէ օլտըղը հալ. տէ, սէնին իչուն պէօյիւք պիր չէյ տէմէք տիր. զիրա ֆամիլեանըն հայաթը անա մուալլագ տըր:

Ակրիբօլ. - (Եէս ու մահզունիյեթլէ.) Հագգըն վար աղիղէ Մայեէօմ, պէօյլէ պիր թէչէպպիւստէ պուլընմագ պէլքի խայրը օլուր... Էկէր մատմուաղէլ պու էյիլիթ իճրա իթմէյէ լուի մուվաֆաղաթ կէօսթէրէճէք վէ քէ. ֆալէթի նադտիյեթ իթասըյլա պէնի մահպուսիյեթտէն գուրթարապիլէճէք օլուրսա... հէր տիւրլիւ ֆէտաքեար. լըղը կէօղէ ալտըրըրմ... (Սյաղա գալգարագ.) Լա. քին, խա՛յր, խա՛յր, պէն օ մատմուաղէլէ միւրաճաթ իթմէյէ աալա ճիւրէթ իտէմէյէճէյիմ. հէմ նէ՝ հագգ ըլա միւրաճաթ իտէպիլիրիմ... Պէնիմ քէնտիսինէ իթ. միչ օլտըղըմ խըտմէթին նէ էհէմիլիյեթի վար քի կիտիպ պէօյլէ պիր մուալէնէթ թալէպ իտէյիմ:

Մայրէջօ . - Ակրի՛քօլ , զանն իտէ՛ր մի սին քի ալիճէ-
նապ պիր ըուհ , էլինտէն կէլէն խըտմէթլէրի կէօրմիւշ օլ-
տըղը խըտմէթլէրէ գըյաս իթսին . հըսսիյեաթը գալպիյ-
եհ հագգընտա սէօյլէտիյիմ սէօղլէրէ իթիմատ էյլէ . . .
Պէն՝ հիշ քիմնէյէ գըեաս օլունամայաճագ պիր սէֆիլ
մախլուգըմ . տիւնեատա հիշ պիր կէօնէ էհէմիյեթի
հաիզ օլմատըղըմ միսիլու , հիշ պիր շէյէ տէ մուգթէ-
տիր տէյիլիմ . պունընլա պերապեր , զիեատէսիյլէ էմին
իմ քի պանա հեր ճիհէթլէ ֆաիգ վէ հեր տիւրլիւ իգթի-
տարլա մութթասըֆ օլան պու մատմուաղէլ , շու սէ-
ֆիլ հալիմտէ պէնիմ հըսս իթտիյիմ շէֆգաթ ու մէր-
համէթի քէնտիսի տախի հըսս իտէճէք տիր . էվվէ՛թ , պէ-
նիմ կիպի օ տախի հալ ու վաղիյէթիինն վէխամէթիինի
անլայարագ էլինտէն կէլէն մուալէնէթի քէմալը մէմու-
նիյեթ վէ շիւքրանլա իճրա իտէճէք տիր . . . խիւլա-
սա , ֆաիտէսիզ պիր ֆէտաքեարլըգտան պաշգա պիր
շէյէ մուգթէտիր օլապիլտիյիմ թագտիրտէ , իճրասընա
հաղըր պուլընտըղըմ խըտմէթի օ տախի եաբաճագ
տըր . . . :

Մայրէջօ պու սօն սէօղլէրի քէնտի միւրատընա ըաղ-
մէն բէք թէէսիրպախշ պիր սուրէթտէ իրատ իյլէմիշ իտի-
պու պէտպախթ , մէճհուլ , սէֆիլ վէ սագաթ գըղճըղաղ՝
քէնտի շախսըյլա , կէնճլիք , կիւզէլլիք վէ զէնկինլիք
նումունէսի օլան Ատրիէն տը Գարտօվիլ պէյնինտէ իթ-
միշ օլտըղը շու մուգայէսէ , օ տէրէճէ միւհասիր իտի քի,
Ակրիքօլըն կէօղլէրինտէ եաշ տամլալարը պիրիքմէյէ պաշ-
լայըպ , պիր էլինի Մայրէջօյէ ուզաթարագ միւշֆիգանէ
պիր սէտա իլէ .

— Նէ՛ գատար քէրէմքեար սըն , աղիզէ Մայրէջօմ ,
գալպինտէքի նէճապէթ , տիրայէթ վէ նէզաքէթ նէ՛ տէ-
րէճէ մէպզուլ տըր . - տէտի :

Մայրէջօ . - Թէէսսիւֆի աղիմլէ պէեան իտէրիմ քի

նասիհաթ վերմէքտէն պաշգա պիր շէյէ մուգթէտիր տէ-
յիլ իմ . . . :

Իկրիքօլ . - Հէմ նասիհաթլարլն տախի իճրա օլունա-
ճագ տըր , աղիղէմ . զիրա ֆէտաքեար օլմագ իւզրէ թէ-
լագգը իթտիյիմ պիր գալպտէն միւթէրէշշիհ նասիհաթլար
տըր : Պունտան պաշգա , մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին
գալպի՝ սէնին ալիճէնապ գալպինէ մուատիլ իտույինէ պէ-
նի իգնա՝ իտէրէք , պէօյլէ պիր թէշէպպիւստէ պուլընմա-
ղա պէնի թէշվիգ իյլէտի . . . :

Իշպու սէֆիլանէ վէ ֆագաթ խալիսանէ սէօզլէր իւ-
զէրինէ , Մայեէօ շէքտիյի պունճա էլէմ ու քէտէրի ու-
նութտու . պիշարէնին գալպի օ տէրէճէ թէսէլլիեապ օլ-
մուշ ըտըքի , պիր աղ էվվէլ հըսս իթտիյի մահզունիյ-
եթ վէ չիւպհէլէր քեամիլէն մահվ օլուպ կիթմիշ իտի .
Ակրիքօլը թէհտիտ իթմէքտէ օլան ֆէլաքէթի աղիմէ , մատ-
մուաղէլ տը Գարտօվիլ կիպի նէճիպ պիր մախլուգըն թէ-
վասութըյլա միւնտէֆի օլաճաղընը տիւշիւնտուքճէ , լէհ-
ճէսինտէքի սօլղունլըգ եէրինէ եավաշ եավաշ մէսրուրիյ-
եթ վէ պէշաշէթ գաիմ օլմաղա պաշլատը . զիրա հասպ
էլ գաատէր ըզտըրապ շէքմէք իւզրէ եարաաըլմը օլան մախ-
լուգաթ իշուն պիր թագըմ նա մալիւմ միհնէթ վէ մէ-
շագգաթ մէվճուտ օլտըղը կիպի , պազը քէրրէ տէ եինէ
հէր քէսճէ նա մալիւմ պազը թաթլը մէսէրրէթլէր մէվ-
ճուտ տըր . . . : Քէնտի նաղարլարընտա քէնտի նէֆս-
լէրինի եիւքսէլթմէյէ պատի օլան պիր քէլիմէի մուհապ-
պէթ վէ շէֆգաթ՝ էքսէրիյա հագարաթ կէօրմէյէ վէ
ըզտըրապ շէքմէյէ մահքիւմ օլմուշ օլան պու պէտպաթթ
մախլուգլար իշուն օ տէրէճէ թէսիյէթպախշ օլուր քի ,
գալ ու գալէմ թարիֆինէ միւգթէտիր օլամաղ :

Մայեէօ՝ կէնճ տէմիրճինին նագապիլի թէպտիլ օլան
էֆքեարընը սարսմաղա տէսթրէս օլմուշ օլտըղընտան տօ-
լայը սօն տէրէճէ մէսրուր օլարագ .

— Տէմէք տիր քի հէր շէյ գարարւաշտը պիթտի .
 եարըն սապահ մատմուռաղէլին խանէսինէ կիտէճէք վէ
 մուսվէնէթինի թէմէննի իտէճէքսին , տէյիլմի . . . : Պէն
 շաֆագ աթար աթմաղ , սօգագ գարուսընա էնէրիմ վէ
 էկէր շիւպհէ իտէճէք պիր շէյ վար ըսա , տէրհալ կէլիպ
 սանա խապէր վէրիւրիմ . . . :

Ակրիքօլ . - (Հէյէճանը կիթտիքճէ միւղտատ օլարագ .)
 Խայրիա՛հ վէ ալիճէնա՛պ գըզըղաղ . . . :

Մայեէօ . - Լաքին բէտէրին ույանմաղտան էվվէլ կիթ-
 մէյէ չալըշմալըսըն , Ակրիքօլ . . . զիրա պու մատմուռաղէ-
 լին սաքին օլտըղը մահալլէ օ տէրէճէ թէնհա տըր քի . . .
 օրայա կիթմէք , քէնտի նէֆսինի ատէթա սագլամագ տէ-
 մէք տիր . . . :

Ակրիքօլ . - (Պիրտէն պիրէ գուլագլարընը գապարթ-
 տըրարագ .) Ղալիպա բետէրիմին սէտասը կէլիօր . -
 տէտի :

Ֆիլ հագըգա՝ Մայեէօնին ուֆաճըգ օտասը կէնճ
 տէմիրճինին օտասընա օ գատար եագըն ըտը քի , Ակրի-
 քօլ վէ տիքիչճի գըզ գուլագ վէրէրէք , Տակուպէրին գա-
 րանլըգտա շու սէօլլէրի սէօլլէմէքտէ օլտըղընը իշիթ-
 տիլէր .

— Ակրիքօլ , օղլում , ույո՛ւյօր մըսըն . . . պէն իւք
 ույգումը ալտըմ . . . տիլիմ ֆէնա հալտէ կիճիշիօր . . . :

Մայեէօ . - Չաբուգ գօշ Ակրիքօլ , ղայպուպէթին
 պիշարէյի վէսվէսէյէ տիւշար իթմէսին . . . : Սօգագտա
 շիւպհէյի տա՛ի պիր շէյ օլուպ օլմատըղընը սանա կէլիպ
 խապէր վէրմէտիքճէ , եարըն սապահ տըշարը չըգմայա-
 սըն հա՛ :

Տակուպէր . - (Տահա եիւքսէք պիր սէտա իլէ .) Ակ-
 րիքօլ . . . պուրատա տէյիլ միսին , օղլում :

Ակրիքօլ . - (Մայեէօնին օտասընտան չըգըպ քէնտի
 օտասընա կիրէրէք .) Պուրատայըմ , պապաճըղըմ . ըուգ-

կեար չաթը բէնճէրէլէրինտէն պիրինին դանատընը թահ. ըրդ իթմէքտէ իտի տէ, անըն շամաթասը սէնի ույանտըր. մասըն տէյու գաբամաղա կիթտիմ . . . :

Տակոպէր. - (Քէմալը մէմնունիյեթլէ.) Թէշէքքիւր իտէրիմ, էվլատըմ . . . մա մաֆիհ պէն բէնճէրէնին շամա. թասընտան տէյիլ, սէնինլէ գօնուշմադ արզուսընտան ույանտըմ. . . : Ա՛հ, պիշարէ էվլատըմ, օն սէքիդ սէնէ. տէն պէրու օղընը կէօրմէմիշ օլան պիր իթիեար բէտէ. ըին նէ տէրէճէ հասընթիսուզ պիր սապուրզղըզը պուլըն. տըղընը պիլսէ՛ն . . . :

Ակրիքօլ. - Ըշըդ իսթէ՞րմիսին, պապաճըղըմ :

Տակոպէր. - Խա՛յր, ֆաղլա պիր մուսրիֆիլիք տիր . . . դարանլըգտա գօնուշըրըզ . . . եարըն սապահ շաֆադ ա. թար աթմազ եիւզիւնիւ կէօրտիւյիւմտէ եէնի պիր մէսէր. ըթ տույմադ իսթէրիմ . . . իլք տէֆա սէնի կէօրտիւյիւմ. տէ նէ տէրէճէ մէսրուր օլմուշ ըսամ, եարըն սապահ տա այնը մէսէրրէթլէ մալամալ օլաճաղըմ :

Ակրիքօլըն օտա գաբուսը գաբանտը վէ Մայեհօար. թըդ հիշ պիր շէյ իշիտէմէտի . . . Պիշարէ գըզճըզազ՝ էլ. պիսէլէրինի չըգարմագսըզըն եաթաղը իւղէրինէ տիւշտիւ իսէ տէ, սապահ օլընճայա գատար կէօղլէրինի դաբայա. մատը . . . Ակրիքօլա նէզարէթ իթմէք իւզըն քէմալը էնտիշէ իլէ շաֆադ սէօքմէսինէ պէքլէյօրտու . . . Լաքին ֆէրտասը կիւնիւ իշուն հըսս իթտիյի ըզտըրապաթը շէտիտէյէ ըադ. մէն, արա սըրա ղայէթ միւքէտտէրանէ պիր թադըմ էվ. համ ու խայալաթա տալմագտա ըտը . կիճէնին սիւքիւ. նէթի արասընտա, թէրէսթիշ տէրէճէսինտէ սէվտիյի տէ. լի գանլը իլէ ճէրէյան իթմիշ օլան միւլազաթ վէ մու. սահէպէթի խաթըրլայարագ, հիւսն ու մէլահէթ կիպի պիր ճազիպէի տիլֆէրիպանէյէ քէնտիսի տէ մալիք օլտըղը վէ մուհապպէթի մասումանէ վէ ֆէտաքեարանէսինէ մու. գապիլքէ նտիսի տէ սէվլաիյի թագտիրտէ, միւլազաթը

մէջքիւրէ նէ դատար թաթլը վէ մուծիպի թէսէլլի օլաճա-
ղընը տիւշիւնմէքտէ իտի . . . : Լաքին , մուախսարէն պէօյ-
լէ իբլ թարաֆլը պիր մուհապպէթին հալալէթ ու լէ-
թաֆէթինի էպէտա անլայամայաճաղընը միւլահազա իտէ-
րէք , Ակրիքօլա ֆախտէլի օլմագ իւմիտիլէ թէսէլլիյապ
օլմաղա պաշլատը :

Ուֆուդտա՝ սապահ օլմասընա տէլալէթ իտէն ալա-
մէթլէր ըունիւմա օլուր օլմաղ , Մայեէօ եալաշճաճըգ
գալգտը վէ սօգադտա պիր կէօնէ թէհլիքէ պուլունուպ
պուլընմաաղընը անլամագ իւզրէ , սէզսիզէ նէրտիւպան-
տան աշաղըյա ինտի :

6

Ո Ի Յ Ա Ն Ը Շ

Կիճէ վաղթը օրթալըղը գարշամըշ օլան նէմնաք վէ
սիսի հալա , օ սապահ պէրրագ վէ սօղուգ պիր հալ
քէսպ իթմիշ իտի : Ակրիքօլըն՝ ծակոպէր իլէ եաթմըշ օլ-
տըղը օտայը թէնվիր իտէն բէնճէրէտէն գուպպէի ասիւ-
ման գըսմէն միւշահէտէ օլունմագտա ըտը :

Կէնճ տէմիրճինին օտասը տախի սէֆալէթ ճիհէթիլլէ
Մայեէօնիւն իգամէթ կեահընտան աշաղը գալմաղ ըտը .
Պու օտանըն պիր թարաֆընտա պէյաղ թախթատան մա-
մուլ քիւլիւք պիր մասա պուլունուպ , Ակրիքօլ քէնտի իւ-
համաթը շա'իրանէսինի պունըն իւզէրինէ եազար ըտը .
մէջքիւր մասանըն պալէասընտա իսէ՝ օտանըն եէկեանէ
ղլնէթի օլարագ Պէրանթէնին թասվիրի կէօրիւնմէքտէ ի-
տի . էհալի՝ նամը միւլէպպէտէն պագի գալաճագ օլան
պու շաիրի մէհուրը սէվմէքտէ վէ հիւրմէթ իթմէքտէ

տիր . զիրա պու զաթը միւհթէրէմ , էհալինին էֆքեարընը թէնվիր վէ անըն կէրէք իգպալ ու սաատէթինի վէ կէ . րէք իտպար ու սէֆալէթինի էնզարը ումուսիյեէյէ վաղ իթմիշ տիր :

Հէր նէ գատար սապահ ումաղա հէնուզ պաշլամը ըտը ըսա տա , Տակոպէր իլէ Ակրիքօլ չըգմըշլար ըտը . կէնճ տէմիրճի՝ քէնտիսինի թէհտիտ իթմէքուէ օլան թէհ . լիքէնին վէխամէթինի միւլահաղա իթտիքճէ , գօրգուլարը պիր գաթ տահա արթմագտա օլտըղընտան , ըզտըրապա . թը գալպինի կիւճ պէլա իլէ սէթր իտէպիլմէքտէ իտի :

Բրուվէր սօգաղընտա զուհուրեաֆթէ օլան ֆէսատ՝ պիր խայլը քէսանըն թէվգիֆ վէ հապս իտիլմէսինէ պա . տի օլմուշ օլտըղընտան , նալէ հիւրէյէթ օլան էլէլէ սէր . լէվհալը նէշիտէնին միւթէատտիտ նիւսիսէլէրի , պու ճէ . միյեթի ֆէսատիյեէնին ըէիսլէրի նէզտինտէ պուլընմասը՝ կէնճ տէմիրճիյի հագըգաթէն սուի զանն ալթընտա պու . լընտըրապիլի իտի . մա հաղա , Ակրիքօլըն բէտէրի՝ օղու . նըն տիւշար օլտըղը խէլէճան վէ ըզտըրապտան քիւլլիյէն պի խապէր իտի :

Շաֆագ աթար աթմաղ եաթաղընտան գալղմըշ վէ ասքէրլէրէ մախսուս պիր տըգգաթը քեամիլէ իլէ կիլին . տիքտէն վէ թրաշ օլտըգտան սօնրա , տէօշէյին քէնարըն . տա , Ակրիքօլըն եանընտա օթուրմըշ վէ անըն իքի էլինի քէնտի էլլէրի իչինէ ալմըշ ըտը . սիմաի սաֆվէթնիւմասը նուրը պէշաշէթլէ բարլամագտա օլուպ , օղլընըն եիւղիւ . նէ պագմագլա տօյմայօրսու : Պիշարէ բէտէր՝ օն սէքիլ սէնէտէն պէրու Ակրիքօլըն հասրէթ վէ միւհապպէթիլլէ սուղան օլմագտա իտուլինտէն , նիհայէթ իւլ էմի քէլամա աղաղլէ .

— Պէլքի տէ բէտէրինի իսթիհզա իտէճէքսին , օղ . լում . լաքին սէնի ըշըգ կէօղիւլլէ կէօրէպիլմէք արղուսը . նա մէպնի , սօն տէրէճէ սապըրըղըգլա սապահ օլմասը .

նա պէքէմէքտէ վէ արա սրրա կիճէնին ուզունըղընա լա-
նէթլէր օգումագտա ըտըմ. նիհայէթ շափագ սէօքտիւ ,
օրթալըգ աղարտը վէ պէն տէ սէնի կէօրմէք արզումա
նաիլ օլտում... նէ գատար էրքէն օլուսա օլսուն...
հէր շէյի կէօրմէյէ միւգթէտիր իմ... Պաշգա պիր տի-
վանէլիյիմի տէ սէօյլէյիմ մի. պըյըգլարընը կէօրտիւքճէ,
իֆթիխար իտիյօրըմ. նէ՝ կիւզէլ պիր սիւվարի գումպա-
շաճըս օլուր ըտըն... Ս.սքէր օլմաղա հիչ հէվվէս իթ-
մէտին մի.

Ա.կրիքօլ. - Վալիտէմի՞ նէ եաբայըմ... :

Տակոպէր. - Հագգըն վար, օղլում. հաթթա հէր
նէ տախի օլսա, գըլըճ զէմանը արթըգ կէչմիշ տիր: Պի-
զիմ կիպի իխթիյար ատէմէր, բասլանմըչ էսկի պիր սի-
լահ կիպի շըմինէնին պիր թարաֆընա աթըլմագտան
պաշգա պիր շէյէ եարամաղլար. պիզ քէնտի զէմանըմը-
ղը կէչիրմիշիզ տիր:

Ա.կրիքօլ. - (Միւթէհայեիրանէ.) էվվէթ, գահրա-
մանըգ վէ իգպալ զէմանընըղը կէչիրմիշսինիզ տիր. (Սօն
տէրէճէ լաթիֆ վէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ.) Ահ՝,
պապաճըղըմ, սէնին օղլըն օլմագ նէ՝ տէրէճէ կիւզէլ վէ
թաթլը շէյ օլտըղընը պիլսէ՝ ն... :

Տակոպէր. - Կիւզէլ օլտըղընը պիլէմէմ... թաթլը
օլմասընա կէլինճէ... պուրասը զաթէն թապիի տիր. զի-
րա պէն սէնի քէմալը զուրուր վէ իֆթիխարլա սէվմէքտէ
իմ... Պունտան պաշգա, պու մուհապպէթիմին տէրէ-
ճէսի շիմտի պիր գաթ տահա թէզայիւտ իթմիշ օլտըղըն-
տան, տահա զիյատէ քէսպի իֆթիխար իտիյօրըմ: Պէն՝
կիւնլէրճէ աճ գալմըչ օլան ատէմէրէ պէնղէմէքտէ իմ.
պունլար աղար աղար եէմէյէ ալըչարագ իատէի սըհհէթ
իթտիքլէրի միսիլու, պէն տէ աղար աղար, եանի սապահ
ազչամ վէ հէր կիւն սէնին մուհապպէթինլէ նէչէեապ
օլմագ իսթէրիմ. լաքին խայր, խայր, պու քէյֆիյեթ

հագգընտա հէր կիւն տիւշիւնմէք օլմազ... զիրա պէլքի ալթ իւսթ օլուրըմ... վէ քէնտիմի զաիպ իտէրիմ... :

Տակոպէրին շու սօն սէօղէրի՝ Ակրիքօլն զիհնտէ թէհիրպախչ պիր խաթըրէ ույանտըրտը . քէտէրինին պու սէօղէրինտէն՝ մահուտ մէքթուպըն խապէր վէրտիյի թէհ լիքէնին թէհագգուգ իթմիշ օլտըղընը վէ քէնտիսի տէ էպէվէյնտէն այրըլմըչ պուլընտըղընը զանն իթմէքտէ իտի :

Տակոպէր . - Է՛յ, սէօյլէ պաղալըմ, Ակրիքօլ , պախ- թիյա՛ր մըսըն , Մ . Հարտի սէնինլէ հիւսնիւ մուամէլէտէ պուլունը՛յօր մը , քէնտիսինտէն խօշնո՛ւտ մըսըն ,

Ակրիքօլ . - Մ . Հարտիտէ՛ն մի ... տիւնետաա քէ- ռէմքեար , հագչինասս վէ սէմահէթլի պիր ատէմ վալ ըսա օ տըր . Ֆապրիգասընտա հայրէթի ումուսիյեհէյի ճալիպ պիր թագըմ իճատլար իթտի . պիզիմ Ֆապրիգա- մըզ պաչգա Ֆապրիգալաիա գըյաս օլունտըղտա , ճէ- հէննէմէր իշինտէ ճէննէթ տիր տէնիլէպիլիր ,

Տակոպէր . - Սահի՛հ մի ... :

Ակրիքօլ . - Էվվէթ , պապաճըղըմ . Մ . Հարտինին խըտմէթինտէ պուլունան իշճիլէրին սիմասընտա զանն ի- տէրսին քի սաատէթ , մէսէրրէթ վէ մուհապպէթ նուրը բարլամագտա տըր . պիր կիւն օլուպ տա նէ տէրէճէ զայ- րէթ վէ մահգուղիյեհէթլէ չալըլմագտա օլտըղլարընը էւ պէթթէ կէօրէճէքսին :

Տակոպէր . - Տէմէք քի , սէնին Մ . Հարտին սիհիրպա- զըն պիրիսի տիր :

Ակրիքօլ . - Էվվէթ , պապաճըղըմ . . . հէմտէ պէօ- յիւք պիր սիհիրպազ . . . իշճիլէրին չալըլմագտա սէվգ իթ- մէքլիլին էսրարընը պուլմուշ տըր . պուլըն իշուն հէքիւ միզտէ քէմալը մահգուղիյեհէթլէ չալըլըրըզ . . . : Իւճ- ռէթի մէշուամըզաան պաչգա , հէր պիրիմիզին էհիլիյե- թինէ կէօրէ , մէնաֆիի շախսիյեհէսինին պիր մըգտա .

ըննը տա թէ՛վզի՝ իտէր . . . պու սէպէպտէն տօլայը հէր իշճի քէմալը ղայրէթլէ չալըչըր : Ֆապրիգամըղըն մուհասէնաթը եալընըզ պուշար տէյիլ տիր . միւմաիլէյհ պէօյիւք վէ կիւզէլ պինալար եաբարըմըշ օլուպ , ֆապրիգասընըն պիւթիւն ամէլէսի՝ ճիւզի պիր մասրաֆլա պու պինալարըն զըյատար վէ սըհհէթէ նաֆի՝ օտալարընա եէրլէշմիշ օլտըղլարը ճիհէթլէ , իշթիրագ իւզըէ եաշամանըն քեաֆֆէի ֆէվաիտիլլէ բերվերտէ օլուրլար . . . : Մա հազա հէր նէ տախի սէօյլէսէմ պօշ տըր . . . էլպէթ . թէ կէօրէճէքսին . . . վէ սէօղիւմիւն սըհհէթինի սէնտէ թաստիգ իտէճէքսին , պապաճըղըմ :

Տակոպէր . - Բարիս պիր չէհրի ղարիպ տիր տէտիբլէրինէ հազգլարը վար ըմըշ : հէլէ Բարիսէ վասըլ օլտըգ . . . տիւնեա պէրի կէլսէ , արթըգ նէ՝ սէնի , նէ՝ տէ վալիտէնի թէրք իթմէյէճէյիմ :

Ակրիքօլ . - (Գալպկեահընտան չըգան պիր ահը զապթ իտէրէք .) Խա՛յր , պապաճըղըմ , արթըգ պիրի պիրիմիգտէն այըրլմայաճաղըզ . . . պու անէ գատար չէքտիլին էլէմ ու ըզտըրապը սանա ունութտըրմագ իւզըէ , վալիտէմ իլէ պէն էլիմիղտէն կէլէն ղայրէթի տիրիզ իթմէյէճէյիզ :

Տակոպէր . - Ձէքտիլիմ էլէմ ու ըզտըրապ մը . ըզտըրապ չէքմիշ օլտըղըմը քիմ սէօյլէյօր . . . եիւզիւմէ էյիճէ պագ . . . ըզտըրապ չէքմիշ օլան ատէմէ պէնզէյօրմըյըմ . . . Ալիմ Ալլահ , այաղըմը Բարիսէ գօյալըտան պէրու , քէնտիմի տէլի գանլը գանն իտիյօրըմ . . . : Պիր ալտան նէ գատար ճէսուրանէ եիւրիւյէճէյիմի կէօրէճէքսին . պահս իտէրիմ քի սէնի եօլտա պըրագաճաղըմ , Սէն տէ քէնտինի կիւզէլ կէօսթէրմէյէ չալըչաճագսըն , տէյիլ մի , օղլում : Աճապա հէր քէս նա՛սըլ պիզէ պագաճագ . . . : Պահս իտէրիմ քի սէնին սիյահ պըյըգլա . ըննը վէ պէնիմ գըր պըյըգլարըմը կէօրէն խալգ «իշթէ պապա օղուլ կիտիյօր » տէյէճէքլէր . լաքին պիր աղ տա

պուս կիւնքի իշխերիմիդտէն պահս իտէլիմ . . . : Սէն մարէ, շալ Սիմոնն բէտէրինէ պիր մէքթուպ եազըպ, իքի զըզ թօրունլարըննն Բարիսէ վասըլ օլմըշ օլտըզլարընք վէ պու գըզլար հագգընտա զայէթ մուհիմմ իշխեր պուլըն. մասըլլա, Բարիսէ ավտէթ իթմէք խուսուսընտա իսթի. ճալ կէօսթէրմէսինի պիտիրիրսին : Սէն պու մէքթուպը եազտըղըն սըրատա, պէն տէ զէվճէմէ վէ սէվկիլի չօ. ճուգլարա «Սապահլար խա՛յր օլսուն . . .» տէմէք իւզրէ աշաղըյա ինէրիմ . պատէհու պիր ազ եէմէք եէրիլ, վալիտէն տինտար պիր գատընճըզազ օլտըզընտան, գուտտասը շէրիֆէ հագըր պուլընմագ իւզրէ քիլիսէյէ կիտէր. պիլ տէ շէօյլէ պիր ազ կէզինմէյէ չըգարըզ, Ելմա՞զ մը : Ակրիքօլ . - (Ազիմ պիր խէլէճանա տիւշար օլարագ.) Պապաճըղըմ, պու սապահ սանա բէֆագաթ իտէմէյէ. ճէյիմ . . . :

Տակոպէր . - Նասըլ, բէֆագաթ իտէմէյէճէք միսին. պու կիւն բազար տէյիլ մի :

Ակրիքօլ . - (Միւթէրէտտիտանէ պիր թավը ըլա.) Էվվէթ, պապաճըղըմ, պու կիւն բազար տըր ամմա, դա. յէթ միւսթաճէլ պիր իշի պիթիրմէք իւզրէ պու սապահ էրքէն ֆապրիգայա կիտէճէյիմի վատ իթմիլիմ տիր . . . : Էկէր վատըմտա տուրմայաճագ օլուրսամ, Մ. Հարտիյէ զարար վէրմիշ օլուրըմ. լաքին պիր գաշ սաաթտան եինէ ավտէթ իտէրիմ :

Տակոպէր . - (Թէէսսիւֆ իլէ գարըշըգ պիր թէպէս. սիւմ իլէ.) Օ պահսը տիկէր. պէն պու սապահ սէնինլէ պիրլիքտէ Բարիսի զիյարէթ իթմէք իսթիյօրտոււմ . . . լա. քին պէլիս եօգ, վարսըն պիր գաշ սաաթ սօնրա օլսուն. իշ հէր շէյտէն մուգատտէմ վէ մուգատտէս տիր. զիրա վալիտէնին մէտարը իսթինատը պու տուր . . . : Պունըն. լա պէրապէր, պու քէյֆիյէթ ճանըմը սըգտը . . . հաթ. թա . . . լաքին խա՛յր, խա՛յր, հագգըմ եօգ . . . պագ ին.

սան ըէֆահ ու սաատէթէ նէ՝ չաբուգ արջըր . . . պէն՝ օն սէքիզ սէնէ քէմալը սապր ու սիւքիւնէթլէ վէ սէնի կէօր-
մէյէ պէօյիւք պիր իւմիտիւմ օլմայարադ պէքլէյէպիւտիյիւմ
հալտէ , թէնէզդիւհիմիզ պիր դաչ սաաթ կէրի դալըյօր
սէյու մըրըլտանըյրշմ . . . պէն հադըդաթէն պիր տիւլա-
նէ իմիշ իմ . . . եաչասը՝ն մէսէրէթ . . . եաչասը՝ն Ս.կրի-
քօլըմ . . . :

Ինթիսար սսքէր՝ պու սէօզիւ միւթէադըպ օղընը
քէմալը մուհասպէթլէ գուճադլայըպ էօբտիւ : Բէտէրի-
նին պու մուտմէլէի թալթիֆքեարանէսի կէնճ տէմիրճինին
դալպինէ ֆէնա թէէսիր իթտի . զիրա Մայեէօնիւն չիւպ-
հէլէրի ան պէ ան զուհուրա կէլէպիլէճէյինտէն գօրգ-
մադտա ըտը :

Տակոպէր . - (Միւթէպէսսիմանէ պիր չէհրէ իլէ .)
Եիւրէյիմին սըգընթըսը արթըգ դաիլ օլտու . . . պիր աղ-
տա իշլէրիմիզ հադգընտա գօնուչալըմ . Բարիսին մուգա-
վէլաթ մուհարրիլէրինին էսամի վէ մահալը իգամէթլէ-
րինի հավի պիր ֆիհրիսթ աճապա նէ՛րէտէ պուլապիլիրիզ ,
պիլի՛ր միսին :

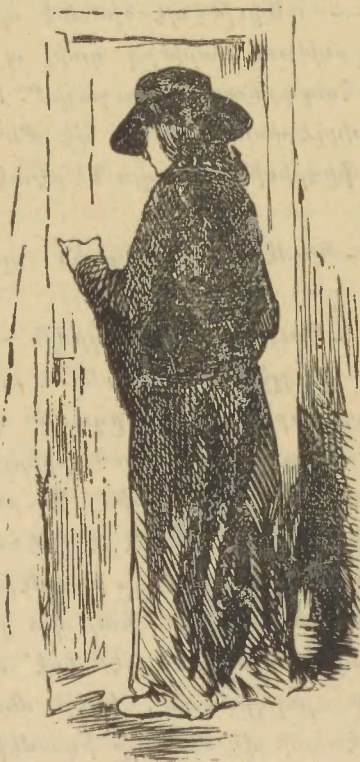
Ակրիքօլ . - Պիւմէմ . . . Լաքին պուլմասը գօլայ
տըր :

Տակոպէր . - Պունը սօրմագլըղըմըն սէպէպի շու տըր
քի , Բուսիտա պուլընտըղըմ դէման , պէրապէր կէթիր-
միշ օլտըղըմ իքի էօքսիւզ գըղճըղաղըն վալիտէսինին էմ-
րիլէ , Բարիսին մուգալէլաթ մուհարրիլէրինտէն պիրինէ
մուհիմմ քեաղըտլար կէօնտէրտիւմ : Պուրայա վասըլ օլուր
օլմազ մէրգումը կիտիպ կէօրմէյէ մէճպուր պուլընտը-
ղըմ ճիհէթլէ , իսմինի վէ մահալը իգամէթլինի էվրադ ճըզ-
տանըմտա գայա իթմիշ իտիւմ . հալ պու լի էսնաի րահտէ
պու ճըղտանը աչըրտըլար . . . պէն իսէ՝ պու ատէմին իս-
մինի ունութմըշ օլտըղըմտան , էկէր մուգալէլաթ մու-
հարրիլէրինին էսամի վէ մահալը իգամէթլինի հավի ֆիհ-

ընթի կեօղտէն կէշիրէճէք օլուրսամ, մէրգումըն իսմի իւթըրըմա կէլիր տէյու զանն իտիյօրըմ:

Պու սըրստա օտանըն գաբուսընա ուրըլան պիր գաչ տաբպէի նակէհանի, Ակրիքօլը տիթրէթտի. պիչարէ տէլի գանլը՝ քէնտի ալէյհինտէ սատըր օլմուշ օլան թէվգըֆ էմընամէսինի իւթըրըլամըշ ըտը. լաքին ճակոպէր՝ գաբույա ուրմագտա օլտըզլարընը իշիթիր իշիթմէզ, պաշընը գաբույա տօղրու չէվիրմիշ օլտըզընտան, Ակրիքօլըն տիւշար օլտըզը խէլէճանը կէօրէմէյիպ մէթին պիր սէտաիլէ. «Կիրինիզ» տէտի:

Գաբու աշըտը վէ Գաբրիէլ իշէրի կիրտի. սիյահ պիր ըահիպ ճիւպպէսիլէ եուվարլագ պիր շապգա կիլին միշ իտի:

Ակրիքօլ պիրատերի մանկվիսի օլան Գաբրիէլի կէօ-
րիւր կէօրմէզ, եէրինտէն գալգմասը վէ գօլլարը արասը-
նա աթըլմասը պիր օլտու :

Ակրիքօլ. - Ա՛հ, պիրատերիմ... :

Գաբրիէլ. - Ակրիքօլըմ... :

Ակրիքօլ. - Գաբրիէլիմ... :

Գաբրիէլ. - Միւտտէթի մէտիտէ զայպուպէթտէն
սօնրա . . . սէնի կէօրմէք չէրէֆրինէ նաիլ օլույօրըմ
հա՛... :

Ակրիքօլ. - Ա՛հ, պիրի պիրիմիզէ նիհայէթ գալուչը-
յօրը, էօյլէ՞ միզ :

Կէնճ տէմիրճի իլէ բահիպ Գաբրիէլ սըգը սըգըյա
պիրի պիրինէ սարըլմըչ օլուպ, արալարընտա մուպատէլէ
օլունա՞ն իւք քէլիմէլէր պունլար օլտու :

Տակուպէր՝ պիրատերի հագիզի մագամընտա պէօյիւ-
միւչ օլան պու նէվճիվանլարըն պիրի պիրինէ սարըլմըչ օլ-
տըզլարընը կէօրտիւքտէ, իֆրաթ մէրթէպէ հայրէթտէ
գալըպ եիւրէյի գալգտը վէ կէօզլէրինտէ եաչ գաթրէ-
լէրի նիւմայան օլտու : Գալպ ճիհէթիյլէ պիրի պիրինէ միւ-
չապիհ վէ ֆագաթ թապիաթ վէ չէհրէճէ եէքտիկէրինէ
քիւլլիյէն մուխալիֆ օլան պու իքի տէլիգանլընըն իպրազ
իթտիքլէրի մուհապպէթ վէ թէվէճճիւհ հագըգաթէն
միւէսսիր իտի : Ակրիքօլըն մէրտանէ չէհրէսի՝ Գաբրիէլին
մէլէքբէյքէր սիմասընըն նէզաքէթ վէ հալալէթինի պիր
գաթ տահա մէյտանա չըգարըյօրտու :

Ակրիքօլ պիր գաչ տագըգատան պէրու հիւքմֆէրմա
օլան սիւքիւթի իխլալ իտէրէք Գաբրիէլէ տէտիքի :

— Բարիսէ վասըլ օլտըղընը բէտէրիմտէն խապէր ալ-
մըչ ըտըմ... վէ ան պէ ան սէնի կէօրմէք արզուսըյլա
սուղան օլույօրտում... շիմտիքի պալսթիյարըղըմ իսէ, իւ-
միտ իթտիյիմտէն եիւզ գաթ պէօյիւք օլտու... :

Գաբրիէլ. - (Տակուպէրին էլլէրինի քէմալը մուհապ-

պէթլէ սըգարագ .) Էյ, սէվկիլի վալիտէճիյիմի սըհհէթ ու աֆիյէթ տէ պուլտընը՝ զ մը . . . :

Տակոպէր . - Էվլէթ , Էվլատըմ , հէմ վալիտէնին սըհհէթ ու աֆիյէթի եիւզ գաթ տահա ալէա օլաճագ տըր . զիրա հէրիմիզ տէ պիր եէրէ թէճէմմիւ իթմիչիզ տիր . . . : Տիւնեա իւզէրինտէ մէսէրրէթ դատար սըհհէթէ նաֆի՝ պիր շէյ վա՞ր մը : (Թէվգիֆ իտիլէճէյի գօր . գուսընը ունուլթմըշ վէ նագապիլի թարիֆ պիր շէֆգաթ . լա Գաբրիէլէ պագմագտա պուլտընը օլան Ակրիքօլա միւթէվէճճիհէն .) Ինսան , Գաբրիէլին գըզ շէհրէսիյլէ պէրապէր պիր արսլան ճէսարէթինէ մալիք օլտըղընը տիւչիւնիւրսէ , տիւչարը հայրէթ օլուր գալըր . մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընը նէ տէրէճէ շէճաաթլա բէնչէի էճէլտէն գուրթարմըշ օլտըղընը վէ պունընլա տա իքթիֆա իթմէյիսլ , պէնի տէ գուրթարմագ իէշէպպիւսինտէ պուլընտըղընը սանա նագլ իթտիմ , Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ , պիր գաշ տագըգաաւան պէրու քէմալը սըզգաթլա Գաբրիէլին եիւզիւնէ պագմագտա օլմասըյլա , պիրտէն պիրէ տիւչարը հայրէթ օլմուշճասընա .

— Լաքին , Գաբրիէլ , աշնընտա նէ՞ վար . - տէյու հայգըրտը :

Գաբրիէլ՝ օտայա տուսուլ իթտիյի սըրատա չապգասընը պիր եանա աթմըշ օլուպ , սօլուգ վէ լաթիֆ սիմա . սընը թէնվիր իթմէքտէ օլան ուֆագ բէնճէրէնին թա ալթընտա տուրմագտա օլտըղընտան , պիր գուլագ թօղընտան տիկէրինէ դատար ուզանմըշ օլան տաիրէվի պիր եարա էսէրի թէմամըյլա կէօրիւլմէքտէ իտի :

Իրի սէֆինէնին չարըշըպ զարգ ու նապէտիտ օլմասընտան սօնրա պիրի պիրինի միւթէագըպէն զուհուր իթմիշ օլան հէյէճանլար վէ նակէհզուհուր վագըալար արառընտա , Տակոպէր՝ Գարաօվիլ գօնաղընտա հէր չէ գատար Գաբրիէլ իլէ կէօրիւլմիւշ իտի իսէ տէ , միւմաի-

լէյճին անընտա պուլընան պու եարա նիշանէսինին ֆար-
գընա վարամամըչ ըտը . պինաէն ալէյճ՝ Ակրիբօլըն հայ-
րէթ ու թէաճճիւպինէ քէնտիսի տէ իշթիթաք իտէրէք ,
հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .

— Սահի՛հ , պու եարա նիշանէսի նէ՞ տիր . . . Գա՛ր-
րիէլ . — տէյու սօրտու :

Ակրիբօլ . — (Րահիպին՝ քէնտի գալպինի թաթմին իթ-
մէք իւզրէ ուզաթմըչ օլտըղը էլի թուլթարագ .) Էլլէրինտէ
տէ վար . . . պապաճըղըմ . . . պագը վէր :

Տակոպէր . — Գարրիէլ , երկիթ օղլում , քէյֆիյեթի
պիզէ անլաթ . . . սէնի պէօլէ քի՛մ եարալտը . (Գա-
րրիէլին էլինի քէնտիսի տէ թուլթարագ ճէրրահլըգտան
անա պիր ատէմ կիպի եարայը մուայէնէ իթտիթտէն սօն-
թա .) Սքանիատա պուլընտըղըմ զէման , արգատաշլարըմ
տան պիրիսի՝ տէօրթ եօլ աղըզլարընտաքի խաչլարտան
պիրինէ մըլանամըչ պուլունտու . պիշարէ տէլի գանլը
աճ սուսըգ էօլսին իշուն ժէզիւիթլէր անը խաչա կէր-
միշլէր իտի . . . : Տէրհալ աշաղըյա ալտըգ վէ պիշարէյի
գուլթարտըգ . . . : Լաքին էլլէրինտէ պունլարա միւշա-
պի՛հ եարա էսէրլէրի գալտը . . . :

Ակրիբօլ . — (Միւքէտտէրանէ պիր սուրէթտէ .) Բէ-
տէրիվն հագգը վար . . . զալիպա սէնի տէ խաչա կէր-
միշլէր . . . Էլլէրին տէլիք տէլիք օլմուշ , պիշարէ գար-
տալըմ . . . :

Գարրիէլ . — (Ճիւղի պիր էնտիչէ իլէ գըպ գըրմըղը
քէսիլէրէք .) Եա՛ Րապաի . . . պունընլա քէնտինիզի իշլալ
իթմէյինիզ , Րօչէօղ (գայալըգլը) տաղլարընտա սաքին
վահլիէր նէզալինէ վաիզլիք իթմէյէ կիթմիշ իտիմ , պուն-
լար պէնի խաչա կէրտիլէր . Լաքին տէրիմի եիւզմէյէ պաշ-
լատըգլարը սըրտտա , ձէնապը հագգ պունլարըն բէնչէի
վահլէթինտէն պէնի գուլթարտը :

Տակոպէր . — Պէտպալաթ չօճուգ . . . սիլահսըղ մը ի-

տին, պերապերինտէ միւսէլլահ հիչ քիմսէ եօգ մը իտի.
Դաբրիէլ. - (Լաթիֆ պիր թէպէսսիւմէ.) Պիզ սիւահ
թաշըյամայըզ. պերապերիմիզտէ իսէ միւսէլլահ ատէֆ
պուլընհամազ:

Ակրիքօլ. - (Հիտտէթլէնէրէք.) Սէնինէ պիրիքտէ
պուլընան արգատաշլարըն սէնի նէ իչուն միւտաֆաա իթ.
մէտիլէր:

Դաբրիէլ. - Եալընըզ ըտըմ... գարտաշըմ, պերա.
պերիմտէ հիչ քիմսէ եօզ ըտը:

Ակրիքօլ. - Եալընըզ մը իտին...:

Դաբրիէլ. - Էվվէթ, պերապերիմտէ եալընըզ պիր
դըլաշուզըմ վար ըտը:

Տակոպէր. - (Իշիթմէքտէ օլտըղը սէօզլէրէ ինանամա.
յարագ.) Նասըլ... պէօլէ պարպար պիր մէմլէքէթէ
հէմ եալընըզ, հէմ տէ սիւահսըզ մը կիթտին...:

Ակրիքօլ. - Պու հարէքէթին ալիճէնապանէ պիր հա.
րէքէթ տիր ամմա...:

Դաբրիէլ. - (Սաֆտիլանէ պիր սուրէթտէ.) Տին տէ.
նիլէն շէյ գուվվէի ճէպրիյէ իսթիմալիյէ նէշը իտիլէմէզ.
պու պիչարէ վահշիլէր արասընա, ինճիլի շէրիֆին ահքեա.
մընը եալընըզ գանաաթը վիճտանիյեէ նէշը իտէպիլիր

Ակրիքօլ. - Լաքին գանաաթը վիճտանիյեէ հիչ պիր
ֆաիտէյի մուճիպ օլմազսա...:

Դաբրիէլ. - Էյ նէ եաբալըմ... օ հալտէ քէնտի մէզ.
հէպիմիզ ուղընտա՝ անը գապուլ իթմէյէնլէրի աճըյա.
րագ էօլմէլիլիզ... զիրա տին՝ պէշէրիյեէթին պիր համի.
սի տիր:

Դաբրիէլին շու սատէ վէ ֆագաթ միւսսիր ճէվա.
պընտան սօնրա, օտա տէրունիլի զայէթ տէրին պիր սուս.
լըգ իսթիլա իլէտի: Տակոպէր հատտը զաթընտա ճէսա.
րէթ վէ մէթանէթլէ մութթասըֆ պիր իսթիլար օլտը.
ղընտան, պու սապըքեարանէ գահրամանըղըն տէրէճէ.

սինի ըստ անշամագտա ըտը . իմտի քէնտիսի տէ օղու
կիպի հիւրմէթ վէ հայրէթլէ Գաբրիէլէ պագմագտա ըտը .
Գաբրիէլ իսէ՝ քէնտի սէօղլէրիլէ անլէրին գալպինտէ ու-
յանտըրմըլ օլտըղը հըսսիյնաթա պիւթիւն պիւթիւն պի-
կեանէ կէօրիւնէրէք ասքէրէ միւթէվէճճիհէն .

—Նէնիզ վար . - տէյու սօրտու :

Տակոպէր . - Նէ՞մ օլաճագ , օթուղ սէնէ միւթէմա-
տիյէն մուհարէպէ կէօրտիւքտէն սօնրա . . . պէնսէն տա-
հա ճէսուր , տահա գահրաման պիր ատէմ պուլընամաղ
տէյու զանն իտիյօրտում . . . հալ պու քի գարչըմտա պիր
ուսթա տահա պուլըյօրըմ . . . օ ուսթա տախի . . . սէն-
սին . . . :

Գաբրիէլ . - Պէ՞ն մի . . . նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընըղ .
պէն նէ՞ եաբմըլ ըմ քի . . . :

Տակոպէր . - Հայ Ալլահ միւսթահագգընը վէրսին ,
տահա նէ՞ եաբաճագսըն , ա՛յ օղուլ . . . : (Հէյէճանը
գալպէ Գաբրիէլին էլլէրինի թութարագ .) Պու ճէսուրա-
նէ եարալար՝ պիղիմ եարալարըմըղ գատար վէ պէլքի տէ
տահա զկյատէ մէտարը իֆթիսար տըր . . . էվվէթ , պիղ
սէնաթլա ճէնըքճիլիք իթտիյիմիղ իչուն , սիղին շու շէրէ-
ֆինիղ պիղիմքինտէն ալի տիր . . . :

Ակրիքօլ . - Էվվէթ . . . բէտէրիմ հագգընը սէօյլէ-
յօր : (Հայրէթլէ) Ա՛հ . . . պէն պէօյլէ բահիպլէրի սէվէր
վէ հիւրմէթ իտէրիմ . զիրա պուսլար մէրհամէթ , ճէսա-
րէթ վէ թէսլիմիյեթ Նուսուհէլէրի տիր . . . :

Գաբրիէլ . - (Շաշըրարագ) Րէճա իտէրիմ . . . պէնի
պէօյլէ մէտհ իթմէյին :

Տակոպէր . - Մէ՛տհ իթմէք մի . . . պու մէտհ իթմէ՞ք
մի տիր . . . պէն մուհարէպէնին աթէչինէ գարչը կիթտի-
յիմտէ , սէնին կիպի եալընըղ մը կիտէր իտիմ . եիւղ
պաշըմ պէնի կէօրմէ՞ղ մի իտի . արգատաշլարըմ եանըմ-
տա տէյիլ մի իտիլէր . . . ճէսարէթի հագիգիյեթտէն

մահրում պիլէ օլսոյըարմ, մուհարէպէնին շամաթասը պարութ գօգուսը, պօրուլարըն շալընմասը, թօբլարըն կիւրիւթիւսիւ, պաճագլարըմ ալթընտա սըչլոյան պարկերին քիշնէյիշլէրի վէ տէլիք տէլիք օլան վիճուտըմ սարմադ իշուն պիր գօրտէլա բարչասը վէրէճէք օլան Իմբէրա. թօրըն հազըր պուլընմասը տէյիլ, իւլա իզզէթի նէֆսիմ վէ նամուսըմ պէնի թահրիք իթմէզ մի իտի . . . : Իշթէ պունճա թէչլիդաթ սայէսինտէ աիր քի պէն գահրաման շէօհրէթինի գազանտըմ . . . : Լաքին սէն պէնտէն պին գաթ ճէսուր տէյիլ մի սին . էվլէթ, օյլում, պիզիմ բէնչէլէշտիյիմիզ տիւշմէնլէրտէն եիւզ գաթ ալզըն օլան պու վահշիւրին նէզտինէ եաք եալընըզ վէ սիւհազըզ օլարագ կիթտիյին ճիհէթլէ, պէնտէն պին գաթ ճէսուր սըն . պիզ քէնտի տիւշմէնլէրիմիզ սիւվարիլէր, գըլըճլար մըզրագլար, գումպարալար վէ թօբլար բլա պիրլիքտէ թէգարրուպ իտէրիզ . . . :

Ակրիքօլ . - Սէվկիլի՛ պապաճըզըմ, հագգանիյէթի իլթիղամ իթմէքլէ նէճիպանէ պիր հարէքէթտէ պուլուներյօր սըն :

Գարբիէլ . - Գարտաշըմ, բէտէրինիղին հագգըմտա տէրքեար օլան մուհապպէթ վէ հիւսնի զաննը՝ ատի պիր շէյի իֆրաթ մէրթէպէ պէօյիւթ մէսինէ պատի օլույօր . . . :

Տակոպէր . - Ատի պիր շէյ մի . . . էվլէթ, սէնին կիպի սահիպի ճէսարէթ վէ մէթանէթ օլանլարա էօյլէ կէօրիւնիւր . . . Լաքին պու գատար ճէսարէթ վէ մէթանէթ սահիպի տէ նատիր պուլունուր . . . :

Ակրիքօլ . - Էվլէթ, հէմտէ բէք նատիր պուլունուր՝ չունքի պու ճէսարէթ՝ ճէսարէթլէրին քեաֆֆէսինէ տէ ֆաիդ աիր : Ա՛հ, Գարբիէլ, սէն պիլէ պիլէ վուգուր մուհագգապ պիր էօլիւմէ գարշը կիտէրսին . էլինտէ եալընըզ պիր խաշ պուլընտըզը հալտէ, շէֆգաթ ու մէրհամէթի վէ հըսսիյեաթը իւսուվլէթքեարանէյի նէշը իթմէք

իւզրէ եաբ եալընը վահիլէրին եանընա վարըրսըն . պունլար սէնի թուլարլար , պիր թաղլմ' իշքէնճէլէր վէրիւլէր . սէն իսէ՝ պիլա շիքեայէթ վէ պիր կէօնէ քին ու զարաղ վէ հիտտէթ ու զաղապ կէօսթէրմէքսիլին . . . տիհանընտա քէլիմէի մէրհամէթ , տուտաղլարընտա խանտէի մէսէրլէթ պուլընտըղը հալտէ . . . օրմանլարըն սիւքինէթ վէ վահսէթի աշասընտա , հիշքիմսէնին խապէրի օլմագսըղըն , էճէլին լուսիւմաի զուհուր օլմասընը պէքլէրսին . . . Պու մուհագդագ էօլիւմտէն վէլէվ դուրթուլսան պիլէ , ալմըշ օլտըղըն ճէրիհալարը սիյահ ճիւպպէն ալթընտա կիլլէմէքտէն պաշգա պիր իւմիտին եօգ տըր , Ալիմ Ալլահ բէտէրիմին հագդը վար ըմըշ , իսթէրսէն անտէն տահա ճէսուր օլմատըղընը հալէա ըսթար վէ իտտիա էթ :

Տակոպէր . - Օնտան պաշդա , պիշարէ չօճուգ պունլարըն հէրսինի տէ Բըրսէն հէփթուրը իշուն (1) եաբար , օղլում . զիրա պիր աղ էվվէլ տէտիլին կիպի , քէնտիտինին մէճպուլ պուլընտըղը ճէսարէթ ու մէթանէթ վէ ալմըշ օլտըղըն ճէրիհալար քէնտի սիյահ ճիւպպէսինի բիսդուրու դաթթիմանընա ասլա վէ դաթթան թէպտիլ իթմէղ :

Գաբրիէլ . - (Պիր սուրէթի միւլաթըֆանէտէ կիւլիւմսէյէրէք .) Պէնիմ սայ ու զայրէթիմ սիզէ կէօրիւնտիւլիւ դատար միւքեաթաթսըլ տէյիլ տիր . էկէր միւսթահագդըսամ , պունլարա մուգապիլ ախրէթտէ պէօյիւք պիր միւքեաթաթ կէօրէպիլրիմ :

Տակոպէր . - Գապիլ տիր քի էօյլէ օլսուն . պէնիմ աղլմ' էօյլէ շէյլէրէ բէք տէ էրմէղ . . . պինաէն ալէյհ տիւրէթէ միւթէալլիգ մէսէլէլէր հագդընտա սէնիլնէ միւճա :

(1) Բըրուսիա հիւքմտարը իշուն (pour le roi de Prusse) թապիրի , Ֆրանսըղլար պէյնինտէ միւսթամէլ պիր տարալը մէսէլ օլուպ , մէհմանէն վէ եա պիլա միւքեաթամ մոնտընը հալիտիր :

տէլէյէ կիրիշէմէմ . . . : Լաքին պէնիմ իտտիա իթտիլիմ չուքի, էսնաի մուհարէպէտէ Իմբէրաթօրն էլինտէն ալմըշ օլտըղըմ իֆթիխար նըշանըմ, սէնին ըուհանի լիպա. սընա պէնիմ իւնիֆօրմամտան տահա զիյատէ եագըղը իտի :

Ակրիքօլ . - Լաքին պէօյլէ միւքեաֆաթլար Գաբրիէլ կիպի ալչագ կէօնիւլիւ ըուհպան թագըմը իչուն տէյիլ տիր, պապածըղըմ. ըուհանիլէրին պիր գըսմը թարաֆըն. տան է-ֆէլէ բէհպէն տէյու եաա օլունան հէյեթի ըուհպան արասընտա նէ գատար սահիպի ֆաղիլէթ վէ ճէսա. ըէթ պուլընտըղընը պիլսէն . . . Տաիմա ճէֆաքեարանէ մուամէլէ կէօրէն վէ բիսգոբոսլարըն եէտի էսարէթինտէ պուլընան մէճհուլ վէ էհլիլէթլի գարիլէ բաբաղլարը մի. յանընտա նէ՝ գատար էրպապը տիրայէթ վէ ֆէտաքեարատէմէր վար տըր : Պու պիչարէ բաբաղլար տախի պիղիմ կիպի իշճի տիրլէր . պինաէն ալէյհ հէր գալսը ալիճէնապ պուլըլարըն տախի Զ-իլէ հէ-բէյէէի օլմասընը թէմէննի իթմէլի տիր : Անլէր տէ պիղիմ կիպի էվլատը էհալիտէն վէ հէյեթի իճթիմաիյեէնին ֆաիտէլի աղասընտան մատուտաըրլար . պինապէրին անլէր հագգընտա տախի պիղիմ կիպի իճրաի ատալէթ օլընմասը միւգթաղի տիր . . . Սէօյլէտիլիմ սէօղլէր տօղրու տէյիլ մի, Գաբրիէլ . . . զանն իթմէմքի թէքղիպ իտէպիլէսին, սէվկիլի գարտաշըմ զիւրա սէնին ագսաի ամալըն քիւչիւք պիր քէօյ բաբաղը օլմագտան իպարէթ իտույինի վագթըլլա սէօյլէր իտին . չունքի օրատա նէ գատար էյիլիլէր իտէպիլէճէյլինի պիլիլի իտին . . . :

Գաբրիէլ . - (Ըզհարը թէէսսիւֆ իտէրճէսինէ .) Արգոււմ տաիմա այնը արղու տըր . . . հիչտէյիշմէզ Լաքին նէ՝ չարէքի . . . : (Էսէֆէնկիզ պիր միւլահազայը տէֆ վէ մուհավէրէնին բէնկինի թէպտիլ իթմէք իթէյօրմը կիպիլէպիրաէն պիրէճճակոպէրէ տէօնէրէք .) Պանա իթի-

մատ իտինիլ վէ մուհաքէմաթընըդտա հագգչինասանէ տալընընը. պիղիմ ճէսարէթ վէ մէթանէթիմիլի պէօ. յիւթէրէք սիղինքինին տէրէճէսինի աղալթմայընը. . . . սիղին շէճաաթընը պէօյիւք, հէմ տէ ղայէթ պէօյիւք տիւր. ղիրա մուհարէպէտէն սօնրա մէյտանը մուգաթէ. լէնին մէնղարէի տէհչէթպախչասընը կէօրմէք, էն ճէսուր գալպլէրի պիւէ տիւչարը տէհչէթ իտէր պըրաղըր. . . . Պիղ էկէրչի էօլիւրսէք տէ հիշ քիմէնին գանընա կիրմէ. յիւ. . . .

Գարրիէլին պու սէօղլէրի իւղէրինէ, իսթիյար աս. քէր պաշընը գալտըրաը վէ քէմալը տըգգաթ վէ հայրէթ. լէ անըն երկրինէ պագարադ.

— Իշթէ պու ղարի'պ. - տէսի:

Ս.կրիքօլ. - Հա'նկըսը, պապաճըղըմ. . . .

Տակոպէր. - Գարրիէլին սէօլլէտիյի սէօղ' իսթիյար. լատըգճա մուհարէպաթտա հըսս իթմիշ օլտըղըմ պիր շէյի խաթըրըմա կէթիրտի. . . . (Պիր տագըգաճըգ սիւ. քիւթտէն սօնրա, վագուրանէ վէ մահգուհանէ պիր թալըրլա.) էվլէթ, Գարրիէլին սէօլլէտիյի սէօղ' իսթիյարլա. տըգճա մուհարէպաթտա հըսս իթմիշ օլտըղըմ պիր շէյի խաթըրըմա կէթիրտի: Պագընըղ, էվլատլարըմ. պէօ. յիւք մուհարէպէլէր ագչամը, պիղիմ եէտի ղապթըմըդտա գալմըլ օլան վէ փագաթ էսկի սիւհա արգատաչլարըմ. տան իպարէթ պէշ ալթը պին ատէմին ճէսէտիյլէ մէս. թուր պուլընան արաղիտէ, եար եալընըղ, մահթապըն ղըյաի խաֆիֆիլլէ գարաղօլ պէքլէտիյիմ սըրատա. օթէ. մաշաի քէտէրպախչա, օ սիւքիւնէթի խարիգ իւլ ատէ պէնի գըլըճ սալլամագ խահիյինտէն նէֆրէթ իթտիրիւր իտի. վէ քէնտի քէնտիմէ տէր իտիմ քի. աշթէ պու գա. տար ատէմ թէլէֆ օլտու. . . . լաքին նէ' իչուն. . . . նէ' ի. չուն. . . . Փագաթ իրթէսի կիւնիւ մուհարէպէ պօրուսը չալընըր չալընմաղ, մէճնունանէ պիր սուրէթտէ ղըլըճ

սալամադտան երես կերի տուրմազ ըտըմ Հալ պու
քի , դօլում եօրուլուպտա դանլարա պոյանմըշ օլան զը-
լըճըմը պարկերին եէլէսինէ սիւտիյիմ զէման, թէքրար քէն,
տի քէնտիմէ տէր իտիմ քի . «Իշթէ շիմօր տէ էօլտիւր-
տիւմ էօլտիւրտիւմ էօլտիւրտիւմ լաքին նէ
իշուն :

Բահիպ Գաբրիէլ իլէ Ակրիբօլ՝ ինթիյար աաքերին
վուդուաթը մաղիյեէյէ աթֆը նազար իթմիշ օլտըղնը
կէօրէրէք պիրի պիրինէ պազըշտըլար :

Գաբրիէլ . - (Քէլամա աղաղլէ .) Ա՛հ , զուրուրը չէրէֆ
ու շան մահալ օլտըղը վէ ինսան , ճէնապը Հազգըն պախ
իթաիյի թէմայիւլաթը նէճիպէտէն պաշգա պիր չէյ
տույմատըղը պու սաաթլարտա սիզին հըսս իթաիյինիլ
չէյի հէր գալպ հըսս իաէպիլիր :

Տակուպէր . - Էվվէթ , էվլատըմ , սէնին պէնտէն տա-
հա տէյէրլի օլտըղնը իշթէ պու տա խապաթ իտէր , դի-
րա պու թէմայիւլաթը նէճիպէ սէնին դալպինտէ տաթիմ
պադի գալմըշտըր . լաքին նաղլ էթ պադալըմ , սէնի խա-
շա կէրմիշ օլան պու աղղըն վահշիլէրին բէնչէի զուլմըն-
տան նա՛սըլ գուրթըլտպիլտին :

Տակուպէրին պու սիւալի իւղէրինէ , Գաբրիէլ սարսը-
լըպ օ տէրէճէ գըզարտը քի ինթիյար աաքէր մէրգումա
խիթապէն .

— Էկէր սիւալիմէ ճէվապ վէրմէք իսթէմէյօրսան ,
ֆարզ էթ քի սանա հիշ պիր չէյ սօրմամըշըմ . - տէտի :

Գաբրիէլ . - (Հէյէճանը պիր սէտա իլէ .) Կէրէք սիլ-
տէն վէ կէրէք պիրտաէրիմտէն քէթմ՝ իտէճէք պիր
չէյիմ եօգ . անճագ , քէնտիմ տախի անլտյամամըշ օլ-
տըղըմ պիր չէյի սիղէ անլաթմադ խուսուսընտա չօդ
զահմէթ չէքէճէյիմ :

Ակրիբօլ . - (Հայրէթ ու թէաճճիւպլէ .) Նասըլ :

Գաբրիէլ . - (Թէքրար գըզարտարագ .) Հըսսիյաթըմ

պէնի ալտալմ մըշ օլմալը տըր . . . Պէնիմ քէմալը սիւքիւնէթլէ էօլիւմէ պէքլէսիյիմ սըրուտա , ֆիքրիմ քեամիւլէն քէսպի զաաֆի իթմիշ օլտըզընտան , պիւր վազըաի զարիպէտէն ալտանմըշ օլմալըյըմ . էլան պանա նազ ապիլի իյզահ կէօրիւնէն պու վազըաի խարիգ իւլ ատէ մուախսարէն թէսյեիւն իտէճէք տիր . . . Եանի օ զարապէթնիւմա զարընըն քիմ օլտըզընը անլաեաճաղըմ . . .

Տակոպէր՝ րահիպ Գաբրիէլին պու սէօղլէրինի իշիթտիքտէ , հայրէթտէ գալտը . զիրա քէնտիսիյլէ էօքսիւզլէրի Լիքսիքա հապսխանէսինտէն գուրթարմըշ օլան օ մէմուլըն զայրը մուալէնէթ նէրէտէն կէլմիշ օլտըզընը քէնտիսի տէ հալլ իթմէյէ չալըշմագտա ըտը :

Ակրիքօլ . - (Գաբրիէլէ խիթապէն .) Հա՛նկը գատընտան պահա իտիյօրուոն :

Գաբրիէլ . - Պէնի գուրթարմըշ օլան գատընտան պահա իտիյօրըմ :

Տակոպէր . - Նասըլ , օ ազղըն վահշիլէրին բէնչէսինտէն սէնի գուրթարան գատը՛ն մը տըր :

Գաբրիէլ . - (Միւթէֆէքիւրանէ պիր թավը ըլա .) Էվլէթ , կէնճ վէ կիւզէլ պիր գատըն . . .

Ակրիքօլ . - Լաքին պու գատընըն քիմ օլտըզընը պիւլիյօր մըսըն :

Գաբրիէլ . - Խա՛յր , պիւլմէյօրըմ . . . քէնտիսինէ քիմ օլտըզընը սօլտըգտա . « Պէն էլէմզէտէլէրին հէմշիրէսի իմ . » ճէվապընը վէրտի :

Տակոպէր . - (Ղարիպ պիր սուրէթտէ ըզհարը մէրազ իտէրէք .) Նէրէտէն կէլիյօր վէ նէրէյէ կիտիյօրտու :

Գաբրիէլ . - « Նէրէտէ ըզտըրապ վար ըսա , օրայա կիտէրիմ . . . » տէտի վէ Շիմալի Ամէրիգայա , Եանի տալիւմա զարլա մէսթուր վէ կիճէլէրի ուզուոն օլան օ զայրը մէքիւն մէմլէքէթլէրէ տօղրու միւթէվէճճիհ օլտու :

Տակոպէր . - (Միւթէֆէքքիրանէ պիր սուրէթատէ .)
Սիպէրիատա օլտըղը կիպի տէյլի մի . . . :

Ակրիքօլ . - (Պահրը թէֆէքքիրէ տալմըշ կիպի
կէօրիւնէն Գաբրիէլէ միւթէվէճճիհէն .) Լաքին պու գա-
տըն նէ՝ սուրէթլէ սէնին իմտատընա կէլտի :

Բահիպ Գաբրիէլ պու սիւալէ ճէվապ վէրմէք իւզրէ
իքէն , օտանըն գաբուսը եավաշճաճըդ չալընտը . գաբու-
յա ուրըլան պու նակէհանի տարպէլէր , Ակրիքօլըն՝
Գաբրիէլին մուվասէլէթինտէն պէրու ունուլմըշ օլտըղը
շիւպհէ վէ գօրգուլարընը թէճտիտ իյլէտի :

Գաբու արգասընտան լաթիֆ պիր սէտա անճագ ի-
շիտիլէպիլիր պիր սուրէթտէ տէտի քի .

— Ակրիքօլ , սանա պիր սէօղ սէօյլէմէք իսթէ-
րիմ :

Կէնճ տէմիրճի Մայեհէօնիւն սէսինի թանըյարագ
գաբույը աշտը . հալ պու քի , կէնճ գըղ իշէրի կիրէճէք
եէրտէ , պիր իքի ատըմ կէրիլէտի վէ էնտիշնաք պիր սէ-
տա իլէ .

— Եա՛ Բապպի . . . Ակրիքօլ , օրթալըդ աղարալը պիր
սաաթ օլտու , սէն տահա կիթմէմիշին . . . նէ՛ պէօյի ք
թէտպիրսիղլիք . . . : Պէն շաֆագ սէօքէլիտէն պէրու ա-
շաղըտա . . . սօգագտա էթրաֆը կէօղէթիյօրտում . . .
շիւպհէյի տա՛ի հիշ պիր շէյ կէօրէմէտիմ . . . Լաքին սէնի
թէվգիֆ իթմէք իչուն ան պէ ան կէլմէլէրի մէհուղ տըր-
րէճա իտէրիմ . . . թաճիլ էթ , մատմուաղէլ Ատրիէն տը
Գարուօլիլին խանէսինէ կիթ . . . ֆէվթ իտէճէք վագթ եօգ
տըր . . . :

Ակրիքօլ . - Էկէր Գաբրիէլ կէլմիշ օլմասա ըտը , շիմ-
տիյէ գատար չօգտան կիթմիշ իտիմ . . . : Լաքին պիր գաշ
տագըդա օլսուն քէնտիսիլլէ կէօրիւշմէք սաատէթինէ տա-
յանամատըմ :

Մայեհէօ . - (Գաբրիէլ վէ Ակրիքօլ իլէ պիրլիքտէ

պէօյիւմիւշ օլտըղընտան , պու խապէրտէն թաթլը պիր հայրէթէ տիւշար օլարագ .

— Գարբիէլ պուրատա՞ մը . — տէյու հայգըրտը :

Ակրիբօլ . — Էվվէթ , եարըմ սաաթտան պէրու տըր քի պէնիմ վէ բէտէրիմ իլէ պիրլիքտէ տիր . . . :

Մայեհօ . — Բէնտիսինի կէօրէճէք օլուրսամ , նէ գատար պախթիյար օլաճաղըմ , պիր ազ էվվէլ կէնճ մատ մուաղէլլէրին պիր շէյէ իհթիյաճլարը օլուպ օլմատըղընը սօրմագ իչուն վալիտէնին օտասընա կիթտիյիմ սըրատա , Գարբիէլ տէ եօգարը չըգմըշ օլմալը տըր : Լաքին օ չօճուգլար օ գատար եօրղուն տըրլար քի հէնուզ ույույօրլար : Մատամ ֆրանսուազ բէտէրինէ վէրիւմէք իւզրէ պու մէքթուպը սանա թէսլիմ իթմէքլիյիմի ըհճա իյլէտի . . . պու մէքթուպ տահա շիմտի կէլմիշ . . . :

Ակրիբօլ . — Թէշէք քիւր իտէրիմ , ազիզէմ :

Մայեհօ . — Մատամ քի Գարբիէլի կէօրտիւն . . . արթըգ պուրատա տուրմա . . . եա՛ Րապպի , էկէր բէտէրինին մուվաճէհէսինտէ սէնի թէվգիֆ իթմէյէ կէլիւլէրսէ , պու ֆէլաքէթ պիյարէ ատէմ իչուն նէ պէօյիւք տարպէ օլաճաղընը տիւշիւն . . . :

Ակրիբօլ . — Հագգըն վար , սէվկիլի Մայեհօմ . . . հէման կիթմէքլիյիմ լազըմ տըր . . . : Բէտէրիմ իլէ Գարբիէլին եանընտա պուլընտըղըմ զէման հէր շէյի ունութ մըշ ըտըմ . . . :

Մայեհօ . — Թաճիլ էթ . . . չաբուգ կիթ վէ էկէր մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ պու պէօյիւք խըտմէթի իճրա իտէճէք օլուրսա , պէլքի տէ իքի սաաթտան կէրէք քէնտին վէ կէրէք ֆամիլեան իչուն միւսթէրիհ օլարագ ալտէթ իտէպիլիսին . . . :

Ակրիբօլ . — Տօղրու տըր . . . պիր ազտան կիտէրիմ :

Մայեհօ . — Էօյլէ իսէ պէն կիտէյիմ տէ գաբուտա տուրուպ էթրաֆը կէօզէթէյիմ , էկէր շիւպհէյի տա՛ի

պիր չէ՛յ կէօրէճէք օլուրսամ, տէրհալ կէլիպ սանա խա-
պէրինի վէրիրիմ. լաքին, ըէճա իտէրիմ, օյալանըպ տուր-
մա . . . :

Ակրիքօլ. - Սէն միւսթէրիհ օլ . . . :

Մայեէօ, պու էմնիյեթպախչ սէօղիւ իշիթտիքտէ
Եիւրէյի պիր ազ ըահաթլանտը վէ սօգաղը թէքրար կէօ-
ղէթմէք իւզրէ նէրտիւպանտան ալէլ աճէլէ աչաղը Էն-
տի : Ակրիքօլ իսէ՝ քէնտի ուֆաճըգ օտասընա կիրիպ բէ-
տէրինէ Եազլաչտըգտան սօնրա, լաթիֆի պիր սէտա իլէ .

— Պապաճըղըմ, սանա պիր մէքթուպ կէթիրիյօրըմ
քի տահա շիմտի վասըլ օլմուչ . վալիտէմ պուներ օգումա-
նըղը ըէճա իտիյօր . - տէտի :

Տակոպէր . - Բէք էյի սէն օգու տա պէն տինէյիմ :

Ակրիքօլ « Պաշ իւսթիւնէ պապաճըղըմ » տէտիքտէն
սօնրա, մէքթուպը պէր վէճհի աթի օգումաղա պաշ-
լատը :

« Մատաւ .

« Իշիթտիյիմէ նազարէն, ժէնէրալ Սիմօն թարաֆըն-
տան զէվճինիզէ զայէթ մուհիմմ պիր իշ թէվտի՝ իտիլիշ
իմտի զէվճինիզ Բարիսէ վասըլ օլուր օլմազ, պիլա իֆա-
թէի զէման, պէնիմ Շարթրտաքի օտամա կէլմէսինի քէն-
տիսինէ ըէճա իտինիզ . զիրա Եանըմտա ժէնէրալ Սիմօնըն
մէնաֆիինէ միւթէալիք զայէթ մուհիմմ քեաղըտլար
պուլընտըղընտան, պիլա Էնթիլէ թէսլիմ իթմէյէ մէմու-
րըմ . պաշգասընա վէրէմէմ :

« Շարթրտա մուգապէլաթ մուհարրիրի
ՏԻԻՐԱՆ »

Տակոպէր մէքթուպըն միւհթէվիյաթընը անլատըգ-
տա, ֆէվզ էլ ատէ տիւշարը թէաճճիւպ օլուպ, օղու-

ներն երեզիւնէ պագա դաւտը . պատէհու սէրթ պիր թավը վէ սէտա իլէ տէտի քի .

— Էյի ամմա , պէնիմ գարիպէն Բարիսէ կէլէճէյի-մի պու մօսիէօյէ քիմ պիլտիւմիշ . . . սազըն իշին իշին-տէ պիր ֆէսատ տօլապը օլմասըն . . . :

Ակրիքօլ . - Պէլքի տէ իսմինի վէ մահալը իգամէթինի ունութմը օլտըղըն վէ պազը մուհիմմ քեաղըտլար կէօն-տէրմիշ պուլընտըղըն մուգավէլաթ մուհարրիւրի պու տըր , պապաճըղըմ :

Տակուպէր . - Փագաթ անըն իսմի Տիւրան տէյիլ ի-տի . հէմ էյիճէ խաթըրըմտա տըր քի մէրդում Շարթըտա տէյիլ , Բարիտտէ մուգավէլաթ մուհարրիւրի իտի . . . (Միւ-լահազաքեարանէ պիր թավը ըլա .) Տիկէր թարաֆտան , էկէր եանընտա պէնտէն պաչգասընա թէսլիմ իտէմէյէ-ճէյի զայէթ մուհիմմ քեաղըտլար վար ըսա . . . :

Ակրիքօլ մէքթուպըն հավի օլտըղը խապէրտէն ֆէվգ-էլ զայէ խօշնուտ օլտու . զիրա պու միւնասէպէթլէ բէտէ-քի իքի կիւն գատար խանէտէն թէպաուտ իտէճէք վէ պու միւտտէթ զարֆընտա քէնտի հալինին նէյէ միւնճէրր օ-լաճաղը անլաչըլաճագտը : Իմտի նասիհաթքեարանէ պիր տուրէթտէ .

— Պապաճըղըմ , զանն տէրիմ քի պուրատա չօդ օ-յալանմաղա կէլմէղ . միւմքինի մէրթէպէ սիւրաթլա եօլա չըգըպ Շարթըրա կիթմէքլիյին մուգթաղի տիր . - տէտի :

Տակուպէր . - Վէրտիյին նասիհաթը տինլէյէճէյիմ , օղլում :

Գաբրիէլ . - Պու քէյֆիյէթ սիղին թէսավլուրաթընը-ղըն իճրասընա մանի՞ օլուր մը , պապաճըղըմ :

Տակուպէր . - Էբէյիճէ . չունքի պու կիւնիւ սիղինլէ կէչիրմէք նիյէթլինտէ իտիմ . . . Լաքին պէիս եօգ . . . վա-ղիֆէ հէր չէյտէն մուգատտէմ տիր : Սիպէրիատան Բա-րիսէ գատար կէլտիմ տէ , օրթատա պէօյլէ մուհիմմ

պիր մէսէլէ վար իբէն , Բարիստէն Շարթրա կիթմէյի՝ մի տիւշիւնէճէյիմ : Իբի կիւնտէն կիտիպ կէլիրիմ : Լաքին հէր նէ տախի օլսա , պու բէք զարիպ շէյ տիր . սիզի թէրք ի տէրէք Շարթրա կիթմէք լազըմ կէլէճէյի խայալըմտան կէշէր իտի իսէ , Սլլահ պէլամը վէրսին : Պէրէքէթ վէրսին քի Բօզ ըլա Պլանշը զէվճէմէ թէսլիմ իտիյօրըմ . քէնտիւլէրինին թապիրի վէճհ իլէ , մէլէք Գաբրիէլ տախի անլէ . ըին եանընտա գալաճագ տըր :

Գաբրիէլ . - (Միւքէտտէրանէ պիր սուրէթտէ Տակո պէրէ պագարագ .) Թէէսսիւֆի ազիմլէ պէյան իտէրիմ քի պուրատա գալմագլըղըմ միւմքինսիզ տիր . սէվկիլի վալի տէճիյիմէ վէ Ակրիքօլա վէրմիշ օլաըղըմ պու վիզիթար պիր վէտա՝ վիզիթասը տըր :

Տակոպէր իլէ Ակրիքօլ . - (Եէք ավազ հայգըրարագ .) Նասըլ , վէտա՝ վիզիթասը մը :

Գաբրիէլ . - Ա՛հ , էվվէթ :

Տակոպէր . - Պաշգա պիր եէրէ վաիզլիյէ՝ մի կիտիյօրսուն , պէօլէ չաբուգ չաբուգ պիզի թէրք իթմէք օւլնը մը . . . խա՛յր , խա՛յր , օ տէտիյին միւմքինսիզ շէյ տիր :

Գաբրիէլ . - (Հէյէճանը գալպինի զապթա չալըշարագ .) Պու պապտէ սիզէ հիշ պիր ճէվապ վէրէմէմ . Լաքին էբէյիճէ վագթ պու խանէյէ կէլէմէյէճէյիմ . . . վէ կէլմէմէյէ մէճպուր ըմ . . . :

Տակոպէր . - (Հէյէճանը պիր սուրէթտէ .) Պագ էվլատըմ , սէնին թավը ու հարէքեաթընտա պիր մէճ . պուրիյեթ վէ մաղուուրիյեթ էսէրի վար տըր . . . : Պէն պիր ինսանըն նէ ախլագտա վէ նէ թապիաթտա օլտըղընը անլամագ խուսուսընտա էբէյիճէ թէճրիւպէքեար ըմ . ամիրիմ տիր տէտիյին վէ կէմիլէրին զարգ օլմասընտան պիր գաշ տագըղա սօնրա Գարտօվիլ գօնաղընտա կէօր . միւշ օլտըղըմ օ պէտչէհրէ չախս ախլագը պօղուգ պիր

ատէմէ պէնդէյօրտու . պէօյլէ պիր ամիրին թասթը ի-
տարէսինտէ պուլընտըղընը կէօրմէքլէ իֆրաթ մէրթէպէ
միւքէտտէր օլտոււմ :

Ակրիքօլ . - (Սոն տէրէճէ միւթէաճճիպ օլարագ .)
Գարտօվիլ գօնաղընտա մը . . . սիղին կէմինիղ զարդ օլ-
տըգտան սօնրա , Գարտօվիլ գօնաղընա՞ մը կիթտինիղ :

Տակոպէր . - Էվվէթ , էվլատըմ , թէաճճիպ իտէճէք
նէ՞ վար :

Ակրիքօլ . - Հիչ պիր շէյ եօգ , պապաճըղըմ : Ֆագաթ
պու տէտիյինիղ գօնաղըն սահիպլէրի իչինտէ՞ մի օթու-
րըյօրլար :

Տակոպէր . - Խա՛յր . զիրա օրատա կէօրտիւյիւմիւզ
հիւսնի գապուլիյէթտէն տօլայը արզը թէշէքքիւր իթմէք
իւզրէ գօնագ սահիպլէրինի կէօրմէք իսթէտիյիմի գօնա-
ղըն միւտիրի ումուրընա պիւտիրտիյիմտէ , գօնաղըն սա-
հիպէսի Բարիստէ սաքին օլտըղընը ճէվապէն սէօյլէտի :

Ակրիքօլ . - (Քէնտի քէնտինէ .) Օ գօնաղըն սահիպէ-
սի էկէր պէնիւմ կէօրտիւյիւմ մատմուլէլ իսէ բէք թօ-
հաֆ թէսատիւֆ . . . զիրա մէքքիւր գօնագ օ մատմուլա-
ղէլին իսմինի թաշըմագտա տըր . . . (Պու միւլահազա
Մայեէօյէ վէրմիշ օլտըղը վատընը խաթըրընա պըրագա-
րագ բէտէրինէ խիթապէն .) Պապաճըղըմ , աֆիլ իտէր-
սին . . . զաթէն բէք կէճ գալտըմ . . . սաաթ սէքիզտէ
ֆապրիգատա պուլունաճագաղըմ . . . :

Տակոպէր . - Հագգըն վար , օղլում . . . հայտի . . .
էօյլէ օլտուն . . . : Շարթըտան ավտէթիմտէ եինէ կէօրիւ-
շիւրիւզ . . . : Պէնի պիր տէֆա տահա գուճագլա տա
պըրագ կիթ :

Տակոպէր՝ Գաբրիէլին թավը ու հարէքեաթընտա
մէնպուրիյեթ վէ մաղտուրիյեթ էսէրի կէօրմէքտէ օլ-
տըղընը սէօյլէյէլիտէն պէրու , պիչարէ՝ տէրեաի միւլա-
հազաթա տալմըշ ըտը . . . : Ակրիքօլ էլինի սըգմագ վէ

վէտա՝ իթմէք իւզրէ եանընա եազլաշտըգտա , Գաբրիէլ կէնճ տէմիրճինին վէ իթիյար ասքէրին հայրէթինի մու. ճիւզ օլաճագ պիր թավըը գաթի վէ վագըուանէ պիր սէ. տա իլէ .

— Սէվկիլի պիրատէրիմ . . . սանա պիր սէօզ սէօյ. լէմէք իթէրիմ . . . պուռտան պիր գաչ կիւն սօնրա . . . կերէք սանա վէ կերէք բէտէրիմէ իճթիյաճըմ օլաճագ տըր . . . : Պուրայա կէլմէքլիյիմին պաշլըճա սէպէպլէրին. տէն պիրի տէ պուռ տըր : (Տակոպէրէ տօղըու տէօնէրէք հէյէճանը պիր սէտա իլէ .) Սիզի բէտէրիմ տէյու եատ իթմէքլիյիմէ միւսաատէ իտէրսինիզ , տէյիլ մի . . . :

Ակրիքօլ . - Մատամ քի իլէրիտէ պիզէ իճթիյաճըն օլաճաղընը պէյան իտիյօրսուն . . . ալթ թարաֆը նէ՞ ի. սէ , սէօյլէ պագալըմ :

Գաբրիէլ . - Էվվէթ , իքի նամուսը վէ սէպաթքետր ատէմին նասիհաթ վէ մուավէնէթինէ իճթիյաճըմ օլաճագ տըր . . . պինաէն ալէյհ սիզէ իթիմատ իտէպիլիւրիմ , տէ. յիլ մի : Հէր հանկը կիւն վէ հէր հանկը սաաթ օլուրսա օլ. սուն . . . պէնտէն քէլիմէի վահիտէ սատըր օլուր օլմազ . . . կէլէճէք մի սինիզ :

Տակոպէր իլէ Ակրիքօլ՝ Գաբրիէլին սուրէթի իֆատէ. սինտէն միւթէաճճիպ օլարագ քէմալը սիւքիւնէթլէ պիրի պիրինէ պագըշտըլար . . . : Ակրիքօլըն եիւրէյի սըգըւ մաղա պաշլամըշ ըտը . չունքի պիրատէրի մանէվիսի օլան Գաբրիէլ քէնտիսինէ միւհթաճ օլտըղընը պիւտիւրտիյի էս. նատէ , քէնտիսի հապսիւանէտէ պուլունսա նէ եարա. ճաղընը տիւշիւնմէքտէ իտի :

Տակոպէր . - (Միւթէհայեիր օլարագ .) Կիճէ կիւն. տիւզ , հէր հանկը սաաթ օլուրնա օլուն , պիզէ էմնիյէթ իտէպիլիւրսին , էվլատըմ . սէնին պուռ տիւնեատա պիր բէ. տէրին իլէ պիր տէ գարտաշըն վար տըր . . . անլէրի իս. թէտիյին կիպի գուլլանմաղա մէէզուն սըն . . . հէր նէ

վազթ պիղէ արզը իհթիյաճ իտէճէք օլուրսան, պի-
զիմ հազըր վէ ամատէ օլտըղըմըզը խաթըրընտան չը-
գարմա . . . :

Գարրիէլ. - Թէչէքքիւր իտէրիմ . . . Թէչէքքիւր ի-
տէրիմ, պապաճըղըմ, պէնի մէսուտ իտիյօր սընըզ :

Տակոպէր. - Սանա պիր չէյ սէօյլէյիմ մի, Գար-
րիէլ . . . էկէր սըրթընտա շու բահիպ ճիւպպէսի օլմասա
ըտը, սուրէթի իֆատէնտէն՝ պիրիսիյլէ տուէլլօյա, հէմ
տէ նիհայէթի էօլիւմէ միւնճէրը օլաճագ պիր տուէլլօյա
կիրիչէճէյինի զանն իտէճէքտիմ . . . :

Գարրիէլ. - (Սարսըլարագ . . .) Պիր տուէլլօ մը . . .
էվիլէթ . . . պէլքի տէ զարիպ վէ տէհչէթպախչ պիր
տուէլլօ . . . պուճըն իչուճ պանա սիզին կիպի իքի շահիտ
լաղըմ տըր . . . պիր ԲէՏէՐ . . . վէ պիր ՊիրԱՏէՐ . . . :
.

Պիր գաչ տաղըզա սօնրա, Ակրիքօլըն էնտիչէ վէ
ըլտըրապը կիթտիքճէ արթարագ, ալէլ աճէլէ մատմու-
աղէլ տը Գարտօվիլին խանէսինէ կիթմիչ իտի քի, պիզ
տախի գարիինի քերամը օրայա նաղլ իտէճէյիզ :

ԻՔԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

ՍԷՆ-ՏԻԶԻԷՆԻՆ ԳՕՆԱՂԸ

1

Ք Է Օ Շ Ք

Սէն-Տիգիէնին գօնադը՝ Բարիստէ վագը Պատիլոն սօս գաղընըն էն վասի՝ վէ էն կիւզէլ խանէլէրինտէն պիրի իտի : Պու աթիգ պինանըն մէնզարէի խարիճիյեհինտէն տահա սատէ , տահա միւքէլլէֆ վէ ֆագաթ տահա հիւզ-նէնկիզ պիր մէնզարէ օլամազ ըտը : Ուֆագ ուֆագ ճամ-լարը հավի օլան պէօիւք բէնճէրէլէրի՝ պէյազա չալար քիւլ ընէկինէ պօյանմըչ օլմաղլա , մէզքիւր գօնադըն միւ-րուրը զէմանլա սիյահլանմըչ օլան տիվար թաչլարընը տա-հա գասվէթէնկիզ պիր հալէ իֆրաղ իթմէքտէ իտի :

Իչպու գօնագ տախի՝ ասըը ախիրին էվասըթընա տօղ-րու մէզքիւր մահալտէ եաբըլմըչ օլան գօնագլարա միւ-չապիհ օլուպ , ճէպհէսի (ճակատ) միւսէլլէս վէ չաթըսը մագթու՝ ըտը . պու պինա պիր պիրինճի գաթ ըլա պիր տէ զէմին գաթընտան իպարէթ օլմասը հասէպիյլէ , զէմին գաթընա՝ գաբու տըչարըսընտաքի իւսթիւ աչըզ վէ կէնիչ պիր թաչ նէրտիւպանտան չըգըլըր ըտը : Խանէի մէզքիւ-րըն ճէպհէլէրինտէն պիրի զայէթ վասի՝ պիր հավլիյէ նա-ղըր օլուպ , պու հավլինին հէր իքի թարաֆընտա խըտ-մէթքեարլարա մախսուս օլան օտալարա միւնթէհի քէմէր-լէր պուլընմագտա ըտը : Պինանըն տիկէր պիր ճէպհէսի

տախի՝ օն իբի օն պէշ տէօնիւմ պէօյիւքլիւյիւնտէ վէ հա-
գիգի պիր շիւքիւֆէզար տէնիւմէյէ շայան օլան պիր պաղ-
չէյէ նազըր ըտը . պինանըն պու ճիհէթինտէ՝ պաշլըճա
պինայա մութթասըլ իբի ճէնահ տաիրէսի մէվճուտ օ-
լուպ , պունլար իբի տէհլիզ թէշքիլ իթմէքտէ իտիլէր :

Մէգքիւր մահալլէնին հէման պիլ ճիւմիէ խանէլէրին-
տէ օլտըղը իւզրէ , պու պինանըն տախի պաղչէսի նիհա-
յէթինտէ քիւչիւք պիր գօնագ վէ եախօտ քիւչիւք պիր
խանէ պուլընմագտա ըտը : Պու պինա՝ Բոմբատուր մէզա-
դը իւզրէ եարըլմըշ պիր քէօշք օլուպ , ասըր ախիրին ու-
սուլը միյմարիյէսինէ մուվաֆըդ օլարագ եուվարլագ պիր
հալտէ ինչա իտիլմիշ իտի : Մէգքիւր պինայը թէշքիլ իտէն
թաշլարըն հէր գըսմընտա , հինտիպա եարրագլարը , գօր-
տէլա տիւյիւմէրի , չիչէքտէն մամուլ չէլէնքլէր , աշգ ու
մուհապպէթ իւահէլէրի վէ տահա պիր թագըմ թեգեի-
նաթ օյուլմըշ ըտը : Ատրիէն տը Գարտօվիլին իգամէթ-
կեահը օլան պու քէօշք , եալընըզ պիր գէմին գաթըն-
տան իպարէթ օլուպ , տէրունինէ՝ տիրէքլէրլէ միւզէյ-
եէն պիր գաշ պասամագ եիւքսէքլիլինտէ պիր հալիլտէն
կիրիլիր վէ քիւչիւք պիր սահանլըզ տախի , եալընըզ թա-
վանտան ըշըզ ալան պիր սալօնա կէօթիւրիւր իտի : Տիկէր
տէօրթ օտա տախի մէգքիւր սալօնա մէրպուլթ օլուպ ,
պունլարտան պաշգա գէմին գաթըլլա թավան արասընտա
պիր գաշ օտալար վար ըտը :

Ճէսիւմ վէ աթիգ պինալարըն միւլհագաթընտան օ-
լան պու այրը պինալար վէ քէօշքլէր՝ գէմանէմիդտէ դայ-
ըր մէսքիւն վէ եախօտ եապանի բօրթուգալլըզլարա թէ-
հավիլիւ իթմիշ տիր . լաքին նատիր 'իւլ վուգու պիր իս-
թինա սէպէպիլլէ , Սէն-Տիգիէ գօնաղընըն քէօշքիւ սի-
լինմիշ , թէմիզլէնմիշ վէ թամիր օլունմըշ ըտը : Պէյազ
թաշլարը Բարօս մէրմէրի կիպի բարլամագտա վէ մէնզա-
րէի խարիճիյեէ վէ լաթիֆէսի իսէ՝ եէր եէր եէշիլ աղաճ-

լարը հավի ճէսիմ պիր չիմենզարըն նիհայէթինտէ վա.
գը հիւղնէնկիզ պինա իլէ զարիպ պիր մուպայէնէթ թէշ.
քիլ իթմէքտէ իտի :

Տակոպէրին՝ ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարըյա պիրլիք.
տէ Պրիզ-Միշ սօգաղընա մուվասէյէթինին ֆէրտասը կիւ.
նիւ , աթիտէքի մենզարէլէր զուհուրա կէլմէքտէ իտի :

Ճիվարտաքի քիլիսէնին սաաթը՝ սապահըն սաաթ սէ.
քիզինի ուրմըշ ըտը . մէվսիմի չիթանըն լաթիֆ կիւնէշի ,
եազ մէվսիմինտէ պուլ քէօշկիւն իւզէրինտէ եէշիլ պիր
գուպպէ թէշքիլ իտէն ճէսիմ վէ եաբրագսըզ աղաճլար
արգասընտան եալաշ եալաշ գուպպէի սէմայա տօղրու
չըգըյօրտու :

Պու սըրատա սահանլըզըն գաբուսը աչըլըպ չէմին
զըյաի լաթիֆիլի պիր չէհրէի տիլրուպա վէ տահա տօղ.
րուսը իքի կիւզէլ մախլուգ զահիր օլտու : Պունլարտան
պիրիսի՝ մէրաթիպի խըլգաթտա պիր մէվգըի հագիր
իհրազ իթմէքլէ պէրապէր , մէլահէթ վէ լէթաֆէթ ճի-
հէթիլլէ տիկէրինտէն աշաղը գալմազ ըտը : Թապիրի տի-
կէրլէ , կէնճ վէ տիլպէր պիր գըզ վէ Գիւլ-Չուրլէ տէնիլէն
ճինսէ մէնսուպ տիշի պիր ինկիլիզ քէօբէյի քէօշքիւն տի-
րէքլէրլէ միւզէյեհէն հավլիսինտէ նիւմայան օլտըլար
կէնճ գըզըն իսիմ ժօբէլի վէ քէօբէյինքի տէ Լի-Բիլ իտի :

Ժօրթէթ օն սէքիզ եաչընտա պիր գըզճըզազ օլուպ
տիւնեատա հիշ պիր տիլպէր մէզպուրէ դատար նազար-
րուպա պիր չէհրէյէ , շաշատար կէօղլէրէ , իշվէպաղա-
նէ պիր թէպէսսիւմէ , սիւտ կիպի պէյազ տիշլէրէ , կիւլ-
րէնկ եանագլարա , ֆիտան կիպի պօյա , մինի մինի աեագ-
լարա վէ ճագիպէլի թալը ու հարէքէթէ մալիք տէյիլ իտի
Վազթ հէնուզ բէք էրքէն իտի իսէ տէ , Ժօրթէթ քէմալը
տըգգաթլա կիյինիպ գուշանմըշ ըտը : Քէօյիլլէրէ մախ-
սուս օլարագ Վալանսիէն տանթէլասընտան մամուլ վէ
կիւլ ըէնկինտէ գօրտէլարլա միւզէյեհէն քիւշիւք պիր

սերբուշ՝ գումրալ սաչլարը իւզերինէ պիր ազ արգայա տողրու մէվզու՝ օլտըղընտան, տիւպէր վէ թէրավէթնիւմա շէհրէսինի իհաթա իյլէմիշ իտի. քիւլ ըէնկի Շարգ գումաշընտան եաբըլմըշ պիր ֆիսթան իլէ ինճէ տիւպէնտտէն մամուլ վէ ուճլարը աթլաս պիր փիւսկիւլ իլէ կէօյսինէ մէրպուլթ պիր ումուզ էօրթիւսիւ վիճուտինին եօգարքի գըսմընը նաղարլարա արզ իթմէքտէ իտի. Գար կիպի պէյազ Հոլլանտա պէզինտէն եաբըլմըշ վէ աչաղըսընտա իւշ սըրա գըվըրմասը պուլընան պիր բրօսթէլա՝ եուվարլագ վէ ինճէ պէլինի իհաթա իյլէմիշ իտի. ֆիսթանընըն գըսա վէ տանթէլալարլա միւզէյիէն օլան գօլչագլարը՝ թօմպուլ վէ շիշման գօլլարընը մէյտանէ չըգարմագտա վէ ուզուն իսվէճ էլտիվէնլէրի տախի տիրսէքլէրինէ գատար չըգարագ գօլլարընը սօղուղըն շիտտէթինտէն հըֆզ իթմէքտէ իտի:

Ժօրթէթ հավլինին պասամագլարընտան սիւրաթլա էնեպլիմէք նիյէթիյլէ, ֆիստանընըն էթէքլէրինի թօլլաաղըլ էսնատէ, թօբարլագ պալտըրլարը, պէյազ իբէք չօրապլարլա մէսթուր պաճագլարընըն ուճընը, վէ սիյահ աթլաստան մամուլ պիր պօթին իչինտէ սըգըլմըշ մինի մինի այագլարընը լիւթինին էնգարը պիգայտանէսինէ արզ իյլէտի:

Ժօրթէթ կիպի գումրալ պիր գըզճըղազ ֆէվզ էլ ատէ պիր հիտտէթի միզաճա մալիք օլուպ տա, մաի վէ պէշաշէթնիւմա կէօզլէրինտէ պիր շէօլէի մէսէրրէթ նիւմայան վէ շէֆֆաֆ շէհրէսինտէ իսէ, պիր ճազիպէի տիւֆէրիպանէ մէնգուշ պուլընտըգտա, էսմէր կիւզէլի պիր գըզճըղագտան պլին գաթ շիրին կէօրիւնէճէյի աշիքեար տըր:

Իշթէ պիր կիւն էվվէլ Ակրիքօլը քէօշքէ իտխալ իթմիշ օլան պու շէնմէշրէպ վէ աթէշի գըզճըղազ, բընսէս տը Սէն-Տիդիէնին եէկէնի օլան մատմուաղէլ Ատրիէն տը Դարտօվիլին պիրլինճի օտա պէսլէմէսի իտի:

Ակրիքօլ Թարափընտան պուլունմըշ վէ մատմուագէլ տը Դարտօվիլէ թէսլիմ խտիւմիշ օլան Լիւթին իսէ՝ մէս ռուրիյեթինի մուլին պիր չօդ ավալէլէր սալը վերմէքտէ վէ պին տիւրլիւ օյունլար իճրա իտէքէք եէշիլիքլէր իս զէրինտէ գօշուշմագտա ըտը : Պիր ինսան եոււրուղընտան պիր ազ պէօյիւք օլան պու հայվանըն սիյահ վէ բարլագ թիւլէրի , պօյնըն մուհիթ օլան գըրմըղը աթլաս գօր. տէլանըն ալթընտա ապանօղ կիպի բարըլտամագտա ըտը՝ Ուզուն վէ եոււշագ սաչագլարլա միւզէյեէն այագլարը վէ պիղայէթ եասըլաշմըշ օլան պուրնու աթէշ կիպի գըրմըղը պիր ըէնկտէ իտի : Կէօղլէրինտէ նուրը զէքեա բարլամագտա վէ գըվըրմըշ ուզուն գուլագլարը տալի եէրէ սիւրինմէքտէ իտի :

Ժօրթէթ տախի Լիւթին կիպի մէսրուր վէ նէշէլի կէօրինմէքտէ օլուպ , եէշիլ չիմէնդարլար իւզէրինտէ քէօրէյին արգասընտան գօշմագտա , վէ անըն օյունլարը՝ նա իշթիրագ իթմէքտէ իտի :

Նակէհան , քէնտիլէրինէ տօղրու իլէրիլէմէքտէ օլան պիր գատընը կէօրէրէք , կէրէք Լիւթին վէ կէրէք Ժօր. Ժէթ թէվագգուֆ իթտիլէր : Քինկ-Չարլը ճինսինէ մէն. սուպ օլան Լիւթին՝ Ժօրթէթտէն պիր գաշ ատըմ իլէրի. տէ պուլունուպ , շէյթան կիպի բէրվասըղ վէ թապիաթը տախի իսմինէ մուվաֆըգ օլմասըյլա , սինիրլի այագլարը իւզէրինտէ հարէքէթսիզ տուրտը վէ ֆիլ տիշի կիպի պէ. յազ վէ սիվրի տիշլէրինի կէօթէրէրէք պիր սուրէթի միւ. թէքէպպիրանէտէ Դէ-Զէ-Զէ պէքլէտի :

Լիւթինին տիւշմէն նազարըյլա պագտըղը պու գա. տըն՝ սիննի քէմալի պուլմըշ պիր իխթիյար օլուպ , պէրա. պէրինտէ տախի՝ թօս թօբարլագ , գարնը եուվարլագ , թիւլէրի բարլագ , պօյնը պիր ազ արգասընա մաիլ վէ գույրուղը սիմիթ կիպի գըվըրմըշ պիր ֆինս քէօրէյի վար ըտը : Պու հայվան՝ պաճագլարընը պիրի պիլինտէն

ղայէթ ուղագ թուրարագ միւթէհագգիմանէ պիր սու-
րէթտէ եիւրիւմէքտէ իտի : Սիյահ վէ ուղուն պուրնը
թապիւթընըն շիտտէթինէ տէլալէթ իթմէքտէ օլուպ ,
իքի ատէտ տիշլէրի իսէ , պու պուրնը սօլ թարափտան
եօգարը գալտըրմագտա վէ քէնտիսինէ ախզը ինթիգամա
մէյեալ պիր սուրէթ քէսպ իթտիրմէքտէ իտի :

Իշթէ սօփու գատընլարըն սագլամագտա օլտըղլտըրը
քէօրէքլէրին պիր նուսնէսի օլան պու ֆինօ՝ Մօֆէօ իս-
միլէ եատ օլընմագտա ըտը :

Մօսիէօնիւն սահիպէսի՝ թագրիպէն էլլի եաշընտա ,
օրթա պօյլու վէ միւլէհհամ պիր գատըն օլուպ , ժօրթէ-
թին էլպիսէսի նէ գատար զարիֆ վէ նազարրուպա ըսա ,
մէզպուրէնինքի տէ օ գատար սատէ վէ հիւզնէնկիզ իտի .
թապիրի տիկէրլէ , պու իքի գօսթիւմ պէյնինտէ պէօյիւք
պիր մուպայէնէթ մէվճուտ ըտը : Մէզպուրէնին ճիւմլէի
մէլպուսաթը՝ պիր սիյահ ֆիսթան վէ սիյահ իրէքտէն մա-
մուլ քիւշիւք պիր մանթօտան իպարէթ իտի : Պաշընա տա-
թի քէզալիք սիյահ ըհնկլի պիր շապգա գօյմուշ ըտը : Պու
գատընըն սըֆաթընտան՝ կէնճիւք չաղընտա ղայէթ տիլ-
լուպա վէ ճալիպէլի պիր մախլուգ օլմըշ օլտըղը հիւքմ
օլընապիլի իտի : Հէնուզ բէմպէ օլան եանագլարը , չա-
թըգ գաշլարը , վէ շաշատար սիյահ կէօղլէրի , թագըն-
մագ իսթէտիյի թավըր վագուրանէ վէ միւթէասսըպանէ
իլէ բէք ազ թէվաֆուգ իտիյօրտու : Հարէքէթ վէ ըհֆ-
թարը աղըր վէ ինթիյաթքեարանէ օլան պու գատըն՝
մատամ բըհնսէս տը Սէն-Տիգիէնին պիրինճի օտա պէս-
լէմէսի , եանի մատամ Օկիւթին կրիվուա քէնտիսի իտի :

Պու իքի գատըն պէյնինտէ մէվճուտ օլան զըտտիյ-
էթ , եալընըզ անլէրին սինն վէ սըֆաթ վէ էլպիսէսինէ
մուհասսըր օլմայըպ , քէնտիլէրիլէ պիրլիքտէ պուլընան
քէօրէքլէրտէ տախի միւշահէտէ օլընմագտա ըտը . թա-
պիրի էսահհլա՝ ժօրթէթ իլէ մատամ կրիվուա պէյնինտէ

նէ՛ ֆարգ վար ըսա , Լիւթին իլէ Մօսիէօ պէյնինտէ տէ
այնը ֆարգ մէվճուտ ըտը :

Մատամ Կրիվուա՝ քիւչիւք Լիւթինի կէօրտիւքտէ ,
պիր հարէքէթի իսթիղրապ իպրազընտան քէնտիսինի ա.
լամատը . Լաքին կէնճ գըղ պու հարէքէթի նակէհանին
ֆարգընա վարապիլմիշ իտի : Լիւթին իսէ՛ Մօսիէօնիւն զու.
հուրընտան պէրու պիր ատըմ՝ կէրի չէքիլմէմիշ վէ մէյ.
տան օգուրճասընա տիք տիք անա պագմագտա պուլուն.
մըշ ըտը : Հաթթա , եալընըզ պագմագլա տա իքթիֆա
իթմէյիպ , ֆինոյա տօղրու էօյլէ պիր թալըը խասիմանէ վէ
թէհտիտքեարանէ իլէ իլէրիլէտի քի , ֆինօ՝ քիւչիւք
Լիւթինտէն իւշ տէֆա պէօյիւք օլմագլա պէրապէր , պիր
նիտաի տէհչէթ սալտըրըզ մատամ Կրիվուանըն արգասը.
նա իլթիճա իյլէտի : Պունըն իւզէրինէ մատամ Կրիվու
պիր թալըը նախօշնուտի իլէ ժօրժէթէ խիթապէն .

— Մատմու՛լազէլ , զանն իտէրիմ քի քէօբէյինիզի
թահրիք իթմէքտէն վէ պէնիմ ֆինօմ իւզէրինէ սալտըր.
մագտան իճթինապ իտէպիլիրտինիզ . - տէտի :

Ժօրժէթ . - Պու գըյմէթլի վէ ֆագաթ մուզիրը հալ.
վանընըզը պէօյլէ պէլալարտան գուրթարմագ իլուն օլ.
մայը քի , տիւն ագչամ Լիւթինի պաղչէ գաբուսընտան
սօգաղա աթարագ , զաիպ իթմէք իսթէտինիզ . պէրէքէթ
վէրսին քի ճէսուր վէ ալիճէնապ պիր տէլի գանլը անը
Պապիլոն սօգաղընտա պուլարագ թէքրար ալըզ պուրայա
կէթիրտի : Լաքին , մատամ՝ , սիզի պէօյլէ էրքէն կէօրմէք
պախթիյարլըզը նէրէտէն նէչէթ իթմիշ տիր :

Կրիվուա . - (Մուղաֆֆէրանէ պիր մէֆուռնիյեթի
հալի պիր թէպէսսիւմլէ .) Մատմուլազէլ Ատրիէնի տէր.
հալ կէօրմէք իւզրէ պէնի բրէնսէս կէօնտէրտի . . . : Մէ.
սէլէ զայէթ մուհիմմ պիր չէյ հագգընտա օլտըղընտան
քէնտիսինի շու անտէ կէօրմէք իսթէրիմ :

Պու սէօղլէր իւզէրինէ , ժօրժէթին բէմպէ եանագ .

լարընը պիր հումրէթի ֆէվզ էլ ատէ իսթիլա իյլէյիպ , խաֆիֆ պիր հարէքէթ իպրազընտան քէնտիսինի մէն՝ իտէմէտի . լաքին Լիւթին միւթէմատիյէն Մօսիէօնիւն իւզէրինէ հիւճուժ իթմէք իսթէտիյինտէն , Մօսիէօյիւ աւըն էլինտէն գուրթարմագ չարէսինի տիւշիւնէն մատամ Կրիվուա գըզըն պու հարէքէթինի կէօրէմէտի , Պինաէն ալէյ ժօրթէթ խէլէճանը գալպինի թէսքին իտէրէք մութմէինանէ պիր թալր ըլա .

— Մատմուլաղէլ Ատրիէն տիւն ագչամ բէք կէճ եւթտը . . . էօյլէտէն էվվէլ քէնտի օտասընա կիրմէքտէն պէնի մէն իթմիշ տիր . — տէտի :

Կրիվուա . — Օլապիլիր ա՛ . . . լաքին խալասը բրէնսէստը Սէն- Տիգիէնին էմրինէ իթաաթ իթմէք լազըմ կէլտիյինտէն , լութ ֆէն , հանըմընզը շիմտի ույանտըրընըզ , մատմուլաղէլ :

Ժօրթէթ . — Հանըմըմ քէնտի խանէսինտէ պուլընտըզճա , քիմէտէն ալաճագ էմրի եօգ տըր . իմտի քէնտիսինի էօյլէտէն էվվէլ ույանտըրամամ :

Կրիվուա . — Օ հալտէ պիզզաթ պէն կիտիպ ույանտըրըրըմ . . . :

Ժօրթէթ . — Հէպէ գաբուլը աչմաղ . . . : Սալօնըն աւնախթարըտա պէնտէ տիր . . . մատմուլաղէլին օտասընա իսէ սալօնտան պաչգա պիր եէրտէն կիտիլմէզ . . . :

Կրիվուա . — Նասը՛ . . . մատամ բրէնսէսին էվամիրինի իճրայէ միւսաատէ իթմէք իսթէ՞մէյօրմըսընըզ :

Ժօրթէթ . — Էվվէ՛թ , հանըմըմ ույանտըրմամագ ճիւնայէթինի իրթիքեապա ճէսարէթ իտէյօրըմ :

Կրիվուա . — (Ճանը սըգըլարագ մահգունանէ պիր թալր ըլա .) Իշթէ մատամ բրէնսէսին՝ եէկէնի հազգընտա իպրազ իթտիյի քէօր քէօրիւնէ էյիլիքլէրին նէթիճէսի պուլար տըր . մատմուլաղէլ Ատրիէն խալասընըն էվամիրինէ իթաաթ իթմէզ վէ պէօյլէ պիր թագըմ հօպպա

վէ խաֆիֆմէշրէպ գըղլարը ալըպ խանէսինէ տօլտուրը քի սապահ օլմատան թավուս գուշը կիպի տօնանըպ սիւս. լէնիրլէր . . . :

Ժօրժէթ . - Ա՛, մատամ, սիզ վագթըլլա մատամ բրէնսէսին էն սիւսլիւ վէ զէրաֆէթֆիրուշ գատընլարն. տան օլտըղընը հալտէ, զիյնէթ վէ կիյիմ գուշամը նա՛. սըլ զէմմ իտէպիլիօրսընը . . . : Պու ըիվայէթ՝ պու գօ. նագտա «իւլէթէն» «իւլէյէ ինթիգալ իթմիշ վէ պիլիմ կիւ. նիւմիւզէ գատար կէլմիշ տիր :

Կրիվուա . - Նա՛սըլ, «իւլէթէն» «իւլէյէ» մի . . . սէնին շու սէօղիւնիւ իշիտէն պէնի եիւզ եաշընտա պիր ճատը զանն իտէճէք տիր . . . հէլէ շու հայասըղա պա՛գ . . . :

Ժօրղէթ . - Սիւլէթէն «իւլէյէ տէմէքլէ պու գօնագտա իսթիխտամ օլընակէլէն օտա պէսլէմէլէրինին քէսրէ. թինի անլաթմագ իսթէյօրըմ . . . զիրա սիզ միւսթէս. նա օլտըղընը հալտէ, հիշ պիր խըտմէթքեար կէօրիւ. մէմիշ տիր քի, իքի իւշ սէնէ բրէնսէսին եանընտա գալա. պիլսին . բրէնսէս պու պիշարէ գըղլար հագգընտա սահի. հէն բէք մէրհամէթքեարանէ տավրանմագտա տըր . . . :

Կրիվուա . - Հատտինիղի թէճալուզ իտիյօրսընըլ մատմո՛ւաղէլ . պէնիմ հանըմըմ հագգընտա պու սուրէթ. լէ իտարէի քէլամ իթմէքտէն սիղի մէն՝ իտէրիմ . . . բը. ըէնսէս տը Սէն-Տիպիէնին իսմի տիղ իւսթիւնէ կէլէրէք եատ օլընմալը տըր, իշիտիյօր մըսընըլ :

Ժօրժէթ . - (Իսթիհզաքեարանէ պիր սուրէթտէ կիւ. լիւմսէյէրէք .) Էյի ամմա, էկէր քէնտիսինի ֆասլ ու զէմմ իթմէք լաղըմ կէլսէ . . . :

Կրիվուա . - (Կիթտիքճէ հիտտէթի արթարագ .) Պրատտէյէ գատար ճէսարէթ իտէպիլի՞ր միսինիզ . . . :

Ժօրժէթ . - Հա՛յ հա՛յ . նէ՞ լաղըմ ուղաղա վարմագ, տահա տիւն ագշամ . . . սաաթ օն պիր պուշուգ ըատտէլէրինտէ . . . :

Կրիվուա . - Տիւն ագչամ մը . . . :

Ժօրժէթ . - Էվվէթ , պիր քերա արապասը կէլիպ սի-
ղին գօնագտան պիր գաչ առըմ մէսաֆէտէ տուրտը ,
պուներ միւթէագըպ մէճհուլ պիր շախս՝ կէնիշ պիր ման-
թօյա պիւրիւնմիւշ օլտըղը հալտէ , արապատան իհթի-
յաթլա էնտի վէ գաբուլը չալաճագ եէրտէ , գօնագ պէք-
ճիսինին ճամլարընա եավաշճաճըգ ուրտը . . . : Սապա-
հըն սաաթ պիրինէ գատար մէզքիւր արապա սօգագ օր-
թասընտա տուրուպ մանթօյա պիւրիւնմիւշ օլան ատէմէ
պէքլէյօրտու . շախսը մէրգուլմ իսէ՝ պու միւտտէթ զար-
փընտա , տիղ իւսթիւնէ կէլէրէք , պիր աղ էվվէլ սէօյլէ-
տիյինիզ վէճհլէ , մատամ բրէնսէսին իսմինի եատ իթ-
մէքտէ օլտըղը պի իշթիպահ տըր . . . :

Մատամ Կրիվուա , Մ. Բօտէնին՝ Բօղ ըլա Պլանչըն
Բարիսէ կէլտիքլէրինի անլատըգտան սօնրա , բրէնսէս տը
Սէն-Տիգիէյէ վէրմիշ օլտըղը վիզիթայը , եա՝ պիւմէտիյին-
տէն , վէ եախօտ պիւտիյի հալտէ , պիւմէյօր կիպի կէօ-
րիւնմէք իսթէտիյինտէն , իսթիսֆաֆքեարանէ պիր սու-
րէթտէ ումուզլարընը գալտըրարագ .

— Նէ՞ տէմէք իսթէտիյինիզի անլայամայօրըմ , մատ-
մուլազէլ . հէմ սիզէ պիր շէյ սէօյլէյիմ մի , պէն պու-
րայա սիզին քիւսթախանէ սէօզլէրինիզի վէ հայասըզճա
հագարէթլէրինիզի տիւլէմէյէ կէլմէտիմ . իմտի թէքրար
սէօյլէյօրըմ , պէնի մատմուլազէլ Ատրիէնին օտասընա
կէօթիւրէճէք միսինիզ , գաթիէն ճէվապ վէրինիզ . -
տէտի :

Ժօրժէթ . - Պէն տէ սիզէ թէքրար սէօյլէյօրըմ քի ,
հանըմըմ ույուլագտա օլտըղընտան , էօյլէտէն էվվէլ
օտասընա կիրմէքլիյիմի մէն՝ իթմիշ տիր :

Շու մուհավէրէ , մատմուլազէլ Ատրիէն տը Գարտօ-
վիլին սաքին օլտըղը քէօքտէն պիր աղ ուզագտա ճէրէ-
եան իթմէքտէ իտի . մէզքիւր քէօքիւն տիրէքլէրլէ միւ-

զէյտէն հալլիսի իսէ՝ էբէյիճէ պէօյիւք վէ իքի թարափը աղաճլարլա մուհաթ պիր եօլըն նիհայէթինտէ վազը օլտըղընտան, Մատամ Կրիվուա՝ էլլէրինի պիրտէն պիրէ օ թարափա ուղաթարագ .

— Ամա՛ն եա Բապպի . . . պու միւմքի՞ն մի . . . պու նէ՛ աճաիպ շէյ . - տէյու հայգըլտը :

Ժօրժէթ . - (Պաշընը օ թարափա թէվճիհ իտէրէք .)
Նէ՛ վար, մատամ, նէ՞ կէօրտիւնիւղ քի պու գատար թէաճ.
ճիւպ իտիյօրսընը :

Կրիվուա . - (Կրիթիթարը հայրէթ օլարագ .) Նէ՞ մի կէօրտիւմ . . . :

Ժօրժէթ . - էվվէթ , նէ՞ կէօրտիւնիւղ :

Կրիվուա . - Մատմուաղէլ Ատրիէնի :

Ժօրժէթ . - Նէ՛րէտէ կէօրտիւնիւղ . . . :

Կրիվուա . - Հալլինին նէրտիւպանընտան քէմալը սիււրաթլէ եօգարը չըգըյօրտու . . . էվվէթ , թա քէնտիսի իտի . . . եիւրիւյիւշինտէն , շապգասընտան վէ մանթօսընտան տէրհալ թանըտըմ : Սապահըն սաաթ սէքիլինտէ խանէյէ տէօնմէ՛ք հա . լաքին պու ինանըլաճա՞գ շէյ մի :

Ժօրժէթ . - (Իսթիհզաքեարանէ պիր գահգահա գօւրարարագ .) Մատմուաղէլի մի կէօրտիւնիւղ . . . հը՛մ, ֆիքըրինիլի անլատըմ, մատա՛մ. տիւն ագշամքի քիւշիւք արապա հագգընտա սէյլէտիլիմ հիքեայէյի սէթը իթմէք իշուն պու թէտպիրի տիւշիւնտիւնիւղ, էյլէ՞ մի . . . տօղը ուսը էյի ուսթալըգ . . . :

Կրիվուա . - Թէքրարէն սէյլէրիմ քի , շիմտի քէնտիսիւնի կէօրտիւմ : Պէն եալանը ասլա իրթիքեապ իթմէմ :

Ժօրժէթ . - Մաշալլահ , կէօղլէրինիլ բէք քէսկին կէօրիւյօր ըմըշ . . . զալիպա կէօղլիւյիւնիւղիւ էվտէ ունութմըշսընը :

Կրիվուա . - Հա՛մտ օլտուն , կէօղլիւյէ իհթիյաճըմ եօգ . կէօղլէրիմ հէր շէյի կէօրէպիրի . . . : Պաղչէնին

գաբուսը՝ քեօքիւն եանընտաքի աղաճլըգլը եօլա նազըր տըր . պէսպէլլի մատմուաղէլ օրատան կիրմիշ օլմալը արը . . . : Օ՛հ , եա՛ Րապպի , պու նէ՛ քիւսթախլըգ . . . մատամ բրէնսէս պուենլարը տուեաճագ օլուրսա նէ՛ տէյէ-ճէք . . . : Ա՛հ , պիշարէ գատընըն շահատէթի գալպի քէն-տիսինի ալտաթմայօր ըմըշ . . . եէկէնինին արզու վէ հէվվէս-լէրինէ գարշը կէօսթէրտիյի կէվշէքլիք վէ միւսաաօտէ պագ մէրգումէյի նէրէլէրէ կէթիւրմիշ : Օ՛ֆ , ալիմ Ս.լահ պու բէք տէհշէթլի շէյ , հէմ օ գատար տէհշէթլիքի , մէր-գումէյի քէնտի կէօզլէրիմլէ կէօրմիւշ օլտըղըմ հալտէ , եինէ ինանամայօրըմ . . . :

Ժօրթէթ . - Մատամ քի մատմուաղէլ Ատրիէնի կէօր-միւշ օլտըղընըղը իտտիա իտիյօրսընըղ , սիզի անըն օտա-սընա կէօթիւրմէք իսթէրիմ , մատամ . մատմուաղէլին քէն-տի եաթագ օտասընտա ույուլմագտա օլտըղընը կէօրտիւ-յիւնիւզտէ , պիր խաեայը պաթըլա գաբըլմըշ օլտըղընըղա սիզ տէ էմին օլաճագսընըղ . . . :

Կրիվուա . - Մատմուաղէլ , կէօրիւյօրըմ քի բէք զէքի վէ բէք գուրնագսընըղ . . . լաքին նէ գատար գուրնագ տախի օլսանըղ , եինէ պէնի ալտատամագսընըղ . . . : Մատ-մուաղէլ Ատրիէնի շու արալըգ օտասընտա պուլապիլէճէ-յիմէ էմին օլտըղընըղտան , պէնի՝ մէրգումէնին օտասընա կէօթիւրմէք իսթէյօրսընըղ , էօյլէ՞ մի :

Ժօրթէթ . - Լաքին , մատամ , սիզի թէէմին իտէ-րիմ քի . . . :

Կրիվուա . - Խա՛յր , խա՛յր , սիզէ եալընըղ շուըն սէօյ-լէրիմ քի , սիզ , Ֆլօրին վէ Հէպէ արթըգ պուրատա գա-լամայաճագ սընըղ . եիկիրմի տէօրթ սաաթ կէչմէտէն իւ-չիւնիւզ տէ թարտ իտիլէճէք սինիզ . զիրա բրէնսէս պէօյլէ պախիար ու հիճապ պիր բէղալէթէ արթըգ թէհամմիւլ իտէմէղ . պէն շիմտի կիտիպ կէօրտիւյիւմ շէյլէրին քեաֆ-ֆէսինի միւմախլէյհայա նագլ իտէճէյիմ : Եա՛ Րապպի ,

կիճէ վագթը տըշարը չըգմագ վէ սապահըն սէքիզինտէ
էվէ կէլմէք հա'... սանըրսըն քի ազլըմա տօգունաճագ.
էկէր անը պիզզաթ... քէնտի կէօզլէրիմլէ կէօրմէմիշ օլ-
սա ըտըմ... ինանամայաճագտըմ: Լաքին հէր նէ տախի
օլսա, պու հալլէրին զուհուրա կէլէճէյի մէհուզ ըտը...
իմտի հիշ քիմսէ թէաճճիւպ իթմէմէլի տիր... : Էվվէ'թ...
էմիյէթի քեամիլէ իլէ սէօյլէյէպիլիլիմ քի, պու վագըա-
յը հէր քիմէ նագլ իտէճէք օլսամ. « Պու բէք ատի պիր
չէյ տիր... թէաճճիւպ իտէճէք նէ՞ վար... զաթէն
պաշգա թիւրիլ օլամազ ըտը: » Ճէվապընը ալաճաղըմ:
Օ'հ, պունլար զէվալը բրէնսէս իշուն պէօյիւք տէրտէր
պէօյիւք տարպէլէր տէյիլլէր մի... :

Մատամ Կրիվուա՝ պու սէօզիւ սէօյլէր սէօյլէմէլ,
աճէլէթէն գօնաղա ավտէթ իյլէտի. սահիպէսի գատար
ղաղապնաք կէօրիւնէն Մօսիէօ տախի, անըն արգասը սըրա
կիթմէյէ պաշատը:

Ժօրժէթ իսէ՝ գուշ կիպի խաֆիֆ վէ չէվիք պիր գըլ-
ճըղազ օլտըղընտան, մատամ Կրիվուանըն՝ Ատրիէնին
պաղչէ գաբուսընտան խաֆիյէն կիրտիյինի կէօրմիւշ վէ
եա կէօրմէք զաննընտա պուլընդիւր օլտըղընը հանըմընա
պիլտիրմէք իւզրէ, գօշուպ քէօշքէ Կիթտի:

2

ԱՏՐԻԷՆԻՆ ԹՈՒԱԼԷԹԻ

Մատամ Կրիվուանըն՝ մատմուազէլ Ատրիէն տը Գարգ
տօվիլին սապահլայըն էրքէն քէնտի քէօշկիւնէ կիրտիյիւ
նի կէօրմէսինտէն, վէ եա կէօրմէք զաննընտա պուլընմա

սընտան պէրու , թախմինէն պիր սաաթ գատար կէշմիշ
իտի :

Աթիտէ արդ ու հիքեայէ իտէճէյիմիդ անվալին դա-
րիպլիյինի սալիհէ չըգարմագ իչուն տէյիլ, իլլա անվալը
մէդքիւրէյի օգույանլարըմըղա էյիճէ անլաթտրըմագ նի-
յէթիլլէ , մատմուազէլ տը Դարտօվիլին թապիաթը դա-
րիպէսինին տըգգաթա չայան ճիհէթլէրինի պէյան իթ-
մէք իսթէրիզ :

Մէզպուրէնին թապիաթը զարիպէսի՝ ֆիքրէն թէմա-
մըյլա մուսթագիլլ վէ սէրպէսթ օլմագտան , չիւքին վէ
նէֆրէթպախչ չէյլէրտէն իքրահ իթմէքտէն վէ մուղայիրի
օլարագ , կիւզէլ վէ չաշաալը չէյլէր իլէ էթլաֆընը թէզ-
եին իլլէմէքտէն իպարէթ իտի :

Կէօնակէօն ընէքլէրին զարաֆէթ վէ լէթաֆէթինէ
էն զիյատէ միւշթագգ օլան ըհսսամլար , վէ չէքլի ինսա-
նինին թէնասիւպ վէ էնտամընա էն զիյատէ մէֆթուն պու-
լընան հէյքէլթրաշլար (արձանագործ) պիլէ , հիւսն ու
քէմալէթին՝ թապիաթ սահիպի ատէմլէրտէ ույանտըրտը-
ղը տույղույը Ատրիէն գատար հըսս իտէմէզլէր իտի : Մա
մաֆիհ մէրգուսէ գըղճըղաղ եալընըզ կէօզլէրին մահ-
զուզ օլապիլէճէյի չէյլէրտէն խօշլանմազ ըտը . նաղէ-
մաթ վէ էլհանը լաթիֆէնին ասէնկի , մուսիգիլէրին սա-
միանիւվազ սէտալարը , մէշահիրի չիւէրանըն թէրթիպ-
քէրտէսի օլան դասիտէլէրին վէզնի տախիքէնտիսինի իֆ-
րաթ մէրթէպէ մահզուզ իտէր իտի . հաթթա , նախօշ պիր
սէտա , ասէնկիսիզ պիր ալազէ , նամէվզուն պիր նաղմէ
իշթտիլինտէ , չիւքին վէ նէֆրէթամիզ պիր չէյտէն նէ
մէրթէպէ միւթէէսսիր օլուրսա , աշնը թէէսսիւրէ տիւշար
օլուր ըտը : Նաղարրուպա չիշէքլէրի վէ խօշ գօգուլարը
պիր սէվտաի մէճնունանէ իլէ սէվմէքտէ օլուպ , մուսիգի
վէ կիւզէլ չէյլէրտէն խօշլանտըղը միսիլու , ըթըրիյաթ
գօգուլարընտան տախի զիյատէսիլլէ նէշէեապ օլմագտա

ըտը : Շու հագըգաթը տախի պէյան իթմէք լաղըմ կէ-
լի՞ր մի . Ստրիէն նէֆիս թաամլար պուտալսը պիր գըզ
ըտը . նէրէտէ տամաղընա ույղուն պիր եէմէք կէօրսէ ,
հէման օրայա ճան աթար ըտը . կիւզէլ պիր մէյվէնին
էթինի , բիշմիշ պիր սիւյլին գուշընըն լէզզէթինի վէ նէ-
ֆիս պիր շարապըն գօգուսընը հէր քէստէն ղիյատէ թագ-
տիր իտէր իտի :

Լաքին Ստրիէն լէզաիզ վէ ղէվգիյեաթը հայաթա
մաիլ օլմագլա պէրապէր , հմրի իհթիյաթ վէ պասիրէթի
էլտէն պըրադմազ ըտը : Ճէնապը Հագգըն քէնտիսինէ
իհսան պույուրտըղը հըսսիյեաթ վէ իհսասաթը , պիր իթի-
գատը խալիսանէ իլէ իսթիմալ վէ մէրթէպէի իւլեայէ իյ-
սալ իթմէյէ չալըշըր ըտը . պու խիւտատատ նիյմէթլէրի
սուի իսթիմալ իլէ իֆնա վէ եախօտ անլէրին գատը ու
իթիպարընը թէնգիս իթմէյի պէօյիւք պիր նանքէօրիւք
ատտ իտէր իտի . ղիրա քէնտիսի , միզաճ վէ թապիաթընըն
նէզաքէթի իզթիզաընճա պու կիպի թագսիրաթտան
քիւլիյեէն արի վէ պէրի իտի : Վէհհասըլ , քէնտի ինտին-
տէ Կիիճէլ վէ Չիւֆին , էթի վէ Բէժթիիյէ մուատիլ
իտի :

Մատտի կիւզէլիքլէր հագգընտա տէրքեար օլան
մէյլ ու րաղպէթի՝ քէնտիսինի մանէվի կիւզէլիքլէրի տէ
սէվմէյէ սէվգ իթմիշ իտի . ղիրա իհսասաթը ղէլիլէ էն
նաղարուպա չէհրէլէրի չիրքինլէթտիյի միսիլու , հըսսիյ-
եաթը նէճիպէ տախի էն չիրքին սիմալարը կիւզէլլէշտի-
րիւ : Խիւլասաի քէլամ , Ստրիէն տը Դարտօվիլ՝ ՀՈՒՋՈՒ-
ՋԱԹԸ ՃԻՍՄԱՆԻՅԷՆՆ պիր նուսուռնէի միւքէմէլ վէ միւ-
ճէսսէմի իտի . Լաքին հալլա-շալլա ճէսսէյէ թապիրիյէ , աճ .
հիլանէ վէ էպլէհանէ վէ պիր թագըմ ատաթը ֆասիտէ
վէ իհթիյաճաթը հայվանիյեէ իլէ պէրպատ օլմըշ օլան
չէհլէթէթիլէ՝ անլաշըլմամալը տըր : Պիզիմ միւրատըմըլ
նէզաքէթի թապիաթ՝ ագլ ու ղէքեալլէթ վէ հիւսն ու մէ-

լահէթ իլէ պիրլէշտիքտէ հուսուլբէզիր օլաճագ նէճապէթ վէ քէմալէթի անլաթ մագ տըր :

Մէզպուրէնին թապիաթընտաքի իսթիգլալ վէ սէր-պէսթիլիք տախի հուսուլտսըզ ըտը : Նիսա թաիֆէսինին՝ մէրաթիպի պէշէրիյեէտէ մալիք օլտըղը մէվզը իգթիզա-սընճա , պօյնընա թագըլմըշ օլան էսարէթ զէնճիրի Ատ-րիէնի սօն տէրէճէ հիտտէթլէնտիրմէքտէ իտի . իմտի պու զէնճիրի էսարէթտէն քէնտիսինի գուրթարմագ իշուն , հէր տիւրլիւ ֆէտաքեարլըղը իճրա իթմէյի գաթիէն գա-րարաշտըրմըշ ըտը : Պունընլա պէրապէր , Ատրիէնտէ էր-քէք թապիաթընա մախսուս պիր շէյ եօղ ըտը . մէզպու-րէ՝ պիր գատընըն մէէլուֆ օլտըղը հըսսիյեաթ վէ խասսա-լարա մալիք վէ հէր ճիհէթլէ միւքէմմէլ պիր ԳԱՐԸ իտի . էվլէ՛թ , հուզուզաթ վէ զէվզիյեաթը ճիսմանիյեէյէ մէ-յէլանը , կիւղէլ վէ ճաղիպէլի շէյլէրէ բաղպէթի վէ նա-զարրուպա պիր գատընա մախսուս օլան հիւսն ու մէլա-հէթի ճիհէթիյլէ հագըզի պիր գարը օլտըղը միսիլու , Գօրգագ վէ քիւսթախանէ թապիաթը , ինսանլարըն վահ-շիյանէ գուլմ ու իսթիպտատընա գարը հըսս իթտիյի նէֆ-րէթի , ֆէտաքեարլըղա շայէսթէ պիր ատէմէ մէճնունանէ վէ ամիյանէ պիր սուրէթտէ ֆէտաի նէֆս իթմէսի վէ ա-ղաճըգ իֆրաթա մաիլ օլան գուվվէի ֆիքրիյեէսի , վէլհա-սըլ , խալասը բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ իլէ իգամէթ իթտիյի սըրատա , անըն գօնաղընտա արա սըրա թէսատիւֆ իթմիշ օլտըղը միւթէպէր վէ ֆագաթ մուրաի զէվաթ ալէյհին-տէ հըսս իթտիյի իսթիքրահը ճիհէթլէրիյլէ տէ թամ պիր գարը ըտը :

Պիլինմէսի էլզէմ օլան իշպու իյզահաթ վէ թաֆսի-լաթը վէրտիքտէն սօնրա , օգույանլարըմըղը հէնուզ համ-մամտան չըգմըշ օլան Ատրիէն տը Գարտօվիլին օտասընա նագլ իտէլիմ . լաքին օ մէնզարէի հայրէթպախշայը հագ-գըլլա նագշ ու թասվիր իթմէք իշուն , Վէնէտիք մէքթէպ-

լէրինտէ եէթիշմիշ օլան մէշհուր րէսսամլարըն մէհարէթի խարիգ իւլ ատէսինէ մալիք օլմագ լազըմ կէլիր իտի. զիրա մէնզարէի մէգքիւրէ՝ 1832 սէնէսի շուպաթ այընտա, Բարիսին Սէն-Ժէրմէն վարըշընըն պիր քէօշէսինտէ տէ. յիւ, իլլա օն ալթընճը ասրտա, Ֆիրէնցա վէ Պոլոնիա սարայլարընտան պիրինտէ զուհուրա կէլիյիր կիպի զանն օլընմագտա ըտը :

Ատրիէնին թուալէթ օտասը՝ սանըրսըն քի հիւսն ու. ճէմալ իլահէսինէ իհտա իտիլմիշ պիր իպատէթխանէ ի. տի. մէզպուրէնին պու օտայը պէօլէճէ տօնաթմասը՝ գատըն գըսմընը պուհնճա նիյմէթլէ թէզբին իթմիշ օլան ձէնապը Հագգա իյֆաի վազիֆէի չիւքրան իչուն իտի. զիրա մէգքիւր նիյմէթլէր իհմալ իտիլսին, բէրտէի նիսեան ալթընտա գալսըն, վէ մուրտար վէ սէֆիլանէ չուլ վէ բա. չապրալար ալթընտա մահվ ու պէրպատ օլսուն իչուն տէ. յիւ, իլլա հիւսն ու մէլահէթին վէ զիյնէթ ու զարաֆէ. թին էնվաի չաչասսըյլա թէզբին իտիլսին վէ պու սու. րէթլէ ձէնապը Հագգըն իճատքէրտէսի օլան օ մալուրը պինազիրին մախուգաթը սաիրէյէ ֆաիգ օլտըղը անլա. չըլսըն իչուն իհսան պույրըլմըշ օլտըղընը Ատրիէն րանա պիլիւր իտի :

Նիմ տաիրէվի օլան պու օտա, ֆիտան գըշլաղը շէք. լինտէ օլարագ Ալմանիատա իճատ իտիլէն պիր չիֆթէ բէնճէրէտէն ըշըգ կէօրմէքտէ իտի : Քէօշկիւն տիվարլա. րը՝ զայէթ գալըն եօնմա թաշլարըյլա եարըլմըշ օլտըղըն. տան, բէնճէրէլէրի բէք տէրին իտի. մէգքիւր բէնճէրէ ի. սէ՝ տիշ թարաֆտան թէք ճամլը պիր չէրիլլէ վէ իշ թա. րաֆտան պէօյիւք վէ տօնուգ պիր այինէ վասըթասըյլա գաբանմագտա ըտը :

Պու իշ վէ տիշ չէրչիվէլէր միյանընտա գալմըշ օլան իւշ գատէմ գատար արալըգտա, թօբրագլա տօլու պիլի սանտըգ մէվզու՝ օլուպ, պու սանտըգ տէրունինտէ իսէ

գայա սարմաշղզլարը տիրելմիշ օլմաղլա, տօնուգ այնէ էթրաֆընտա եաբրագ վէ չիչէքլէրտէն միւրէթթէպ պիր գըրլանթա թէչքիլ իթմիշ իտիլէր: Սրապ նագչիյեաթընա միւշապիհ չիչէքլէրի հալի վէ սէյլան թաշը ըէնկինտէ տա- մասգօտան մամուլ պիր էօրթիւ օտա տիվարլարընը գաբ- լամըշ օլտըղը միսիլու, այնը ըէնկտէ գալըն պիր խալը տախի տէօշէմէ իւզէրինէ սէրիլմիշ իտի: Օտանըն իշպու գօյու գէմինի, թէգեինաթը սաիրէնին շաշաալարընը պիր գաթ տահա մէյտանա չըգարմագտա ըտը:

Օտանըն ճէնուպ ճիհէթինէ նագըր օլան բէնճէրէնին ալթ թարաֆընտա, գույումճըլըգ սէնաթընըն էն նատի- տէ ասարընտան մատուտ օլան Ստրիէնին թուալէթ թա- գըմը մէշհուտ իտի: Լաճիվէրտ թաշընտան մասնու՝ կէնիշ պիր մասա իւզէրինտէ, եալտըղլը կիւմիւշտէն եաբըլմըշ վէ գաբագլարընտա ըէնկեարէնկ մինէլէր իշլէնմիշ զիգըյ- մէթ գուլթըլար, գայա պիլլօրընտան մամուլ չիչէլէր, վէ սաիր սէտէֆ, պաղա վէ ֆիլ տիշինտէն եաբմա վէ ալթուն վէ կիւմիւշ գաբլամա պիր թագըմ թուալէթ լէվազիմա- թը պուլընմագտա ըտը:

Աթիգ հէյքէլթրաշլարա մախսուս պիր մէհարէթ վէ նէզաֆէթլէ եաբըլմըշ իքի պէօյիւք վէ կիւմիւշ սանէմ (արձան) միլ իւզէրինտէ վէ եումուրթա շէքլինտէ պիր այնէյի համիլ օլուպ, պու այնէնին էթրաֆընտա իսէ՝ չէրիվէ եէրինէ, թապիի չիչէքլէրտէն միւրէթթէպ պիր գըրլանթա պուլընմագտա վէ պու գըրլանթանըն չիչէքլէ- ըի պալօլարտաքի պուգէթլէր միսիլու հէր կիւն թագէ- լէնմէքտէ իտի:

Իւշ այագ գուլթրինտէ վէ մաի վէ էրղէվանի վէ ալ- թուն եալտըղլարը հալի իքի ատէտ ճէսիմ ճաբօն սագ- սըսը՝ տէօշէմէ խալսը իւզէրինէ գօնուլմըշ օլուպ, պուն- լար Գուլէ, Էպէսիւս վէ Էպէսիւս կիպի էնվաի խօշպույ չի- չէքլէրլէ մէմուլ պուլընտըղընտան, մէգքիւր թուալէթ թա-

գըմընըն իբի թարաֆընտա , էն լաթիֆ ընքըլըլէ մէնգուշ
պիր չալըլըդ թեշքիլ իթմէքտէ իտիլէր :

Օտանըն պիր քէօշէսինտէ վէ բէնճէրէնին գարշըսընտա,
լէթաֆէթի մահճուպանէնին վէ կէնճլիք չաղընա մախսուս
հիւան ու մէլահէթին պիր նումունէի միւճէսսէմի ատտ
օլընակէլէն Տաֆնիս վէ Գլօնին ընկերարէնկ չիշէքլըլէ
մուհաթ իբի ատէտ մէրմէր սանէմի կէօրիւնմէքտէ իտի :
Իշպու իբի սանէմին եշիլ տամարլը սօմաքիտէն մամուլ
այաղը իւզէրինտէ տախի իբի ատէտ ալթուն լամբա մէվ-
զու՝ օլուպ , պունլարըն տէրունինտէ էնվաի խօշ գօգու-
լար եանմագտա ըտը : Սիյահ մինէլի կիւմիւշտէն մամուլ
վէ եալտըղլը կիւմիւշ ըհսմէր վէ ընկերամիդ թաշլարլա
միւզէյեհէն պիր պէօյիւք սանտըգ , եալտըղլը թունճտան
մամուլ տէօրթ այագ իւզէրինէ օթուրտըմըշ օլուպ , տէ-
րունինտէ տախի թուալէթ թագըմընա միւթէալլիդ ու-
ֆագ թէֆէք էշեա պուլընմագտա ըտը :

Պիր գաշ գօլլու շամտանլարլա մուհաթ իբի ատէտ
միւթէհարրիք էնտամ այնէսի , Ատրիէնին , Ռաֆաէլ վէ
Թիսիէն նամ ըհսամլարըն էնֆէսի ասարընտան իսթինսախ
իթմիշ օլտըղլը պիր գաշ կիւզէլ վէ ճալիպի տըգգաթ էր-
քէք վէ գատըն թասվիրլէրի , Շարգ եշիմինտէն մամուլ
միւթէատտիտ գօնսօլլար , պէյաղ վէ եալտըղլը կիւմիւշ-
տէն մուսաննա օլուպ , կէօնակէօն գապարթմալը չիշէքլէ-
րի հավի վէ խօշպուշ սուլար ըլա տօլու օլան ըպրըղլար
ղայէթ եումուշագ պիր սէտիր , պիր գաշ սանտալիէ , վէ
եալտըղլը թախթատան մամուլ պիր մոսա , թաթլը գօ-
գուլարլա մէշհուն օլան պու օտանըն ճիւմլէի թէգեինա-
թընը իքմալ իթմէքտէ իտի :

Համմամտան հէնուղ չըգմըշ օլան Ատրիէն՝ թուալէթ
մասասը էօնիւնտէ օթուրմըշ վէ իւշ խըտմէթճի գըղ տա-
խի մէգպուրէյի իհաթա իթմէքտէ պուլընմըշ ըտը : Ատ-

ըին, եա պիր մէյլի թապիի էսէրի վէ եախօտ հէր շէյտէ կիւզէլիք, զարաֆէթ վէ լէթաֆէթ արամադ խոսոսուն տաքի սէվտասը նէթիճէսի օլարագ, քէնտի խըտմէթինտէ պուլընան գըզլարըն զայէթ կիւզէլ օլմալարընը վէ ճալի պի հայրէթ օլաճագ պիր զարաֆէթլէ կիյինմիշ պուլըն մալարընը թէնսիպ իյլէմիշ իտի: Պու իւշ գըզտան էն զիյա տէ տիւպէր վէ գումրալ օլան ժօրժէթի, Մարիվոյ նամ էտիպին թապիր իթտիյի լիպասը տիւֆէրիպանէ իլէ միւշահէտէ իյլէտիք. մէզպուրէնին տիկէր իքի ըէֆիգէսի տախի, նէզաքէթ վէ մէլահէթ ճիհէթիլէ անտէն աշաղը գալմազլար ըտը:

Պունլարտան պիրի՝ Ֆլօրին իսմինտէ, ուզուն պօյլու վէ միւթէնասիպ իւլ ազա պիր գըզճըզաղ օլուպ, չէհրէսի տախի զայէթ էսմէր վէ սօլղուն ըտը. մէրգուճէնին աթվար ու հարէքեաթը, շիւէրանըն նագշ իթտիյի Տիա նա նամ ալճըլար իւահէսինին թարզ ու աթվարընը ան տըրմագտա ըտը: Սըգ վէ սիյահ սաչարը՝ պաշընըն արգասընտա պօղում պօղում պիւքիւլմիւշ վէ ալթունտան ուզուն պիր թօբլու վասըթասըյլա թուլթտըրըլմը ըտը: Տիկէր իքի ըէֆիգէսի կիպի, սուհուլէթլէ խըտմէթ կէօ ըէպիլմէք իշուն, պունըն տախի գօլլարը չըպլագ ըտը. սըրթընա տախի վէնէտիկ նագգաշլարընըն բէք զիյատէ գուլ լանտըգըլարը Բուլէ Եէշէլ ընկինտէ պիր լիպաս կիյինմիշ իտի: Իշպու լիպասըն էթէքլէրի զայէթ կէնիշ օլուպ, տար գօրսաթը իսէ՝ պէյաղ բաթ իսթատան մամուլ վէ ուֆագ ուֆագ գըրմալարը հավի վէ պէշ ատէտ ալթուն տիւյմէ իլէ միւզէյեէն օլան գրավաթընը նիմ տախիէ չէք լինտէ սէթը իթմէքտէ իտի:

Ատրիէնին իւշիւնճիւ խըտմէթքեարը իսէ՝ օ գատար թաղէ վէ մասուճանէ պիր չէհրէյէ վէ օ տէրէճէ միւթէ նասիպ պիր գամէթէ մալիք իտի քի, Ատրիէն մէրգու-

մէյի Հէպէ (1) նամըյլա եատ իթմէքտէ իտի : Մէղպուրէ պայղըն կիւլ լէնկինտէ վէ Բում ուսուլինտէ պիր ֆիսթան կիլինմիշ օլուպ , նազիք կէրտանը վէ նազարրուպա գօլլա-րը ումուզ պաշլարընա գատար աչըգ գալմըշ ըտը :

Պու կէնճ դըզլարըն տուտագլարընտա տաիմա պիր խանտէի մէսէրրէթ բարլամագտա վէ սըֆաթլարընտա տաիսի նուրը պէշաշէթ կէօրիւլմէքտէ իտի : Մէրգուլմէլէ-րին սիմաի թարալէթնիւմասընտա , խըտմէթ.քեարլըղըն նէթիճէի թապիկյեհսի օլան խուշունէթի հիլէքեարանէ-նին , իթաաթը հասուտանէնին , հայասըղճա սէրպէսթլիլին վէ պայաղը պիր ըիպէթին էսէրի պիլէ կէօրիւլմէքտէ իտի : Ատրիէնէ էտա իթաիքլէրի խըտմէթլէրտէ իֆրաթ մէրթէպէ մէյլ ու մուհապպէթ վէ տըգգաթ ու իհթիմամ կէօսթէրաիքլէրի միսիլու , զիյատէսիլէ տէ հիւրմէթ ու մահգուլիյեթ ըղհար իտէրլէր իտի : Հաթթա պուլլար , հանըմլարընը հայրէթի ումուլիյեթի ճալիպ օլաճագ սու-րէթտէ թէգեին իթմէքտէն բէք զիյատէ լէզղէթեպ օ-լուրլար ըտը : Ջանն իտէրսին քի , մէրգուլմէյի տօնատըպ կիւզէլլէշտիլմէք՝ քէնտիլէրի իչուն էյլէնճէլի պիր «Է-թ օ-լուպ , պունա քէմալը մէսրուրիյեթ , մուհապպէթ վէ զուրուր իլէ մէշղուլ օլմագտա ըտըլար :

Շէմսի միւնիր , բուի ասիւմանտան էթրաֆը աֆագը թէնվիր իթմէքտէ օլտըղընտան , բէնճէրէնին թա գարը-սընտա պուլընան թուալէթ թագըմընը տաիսի զըյատար գըլմըշ ըտը : Ատրիէն տը Գարտօվիլ ալճագ արգալըգըլը

(1) Հէպէ՝ էսաթիրտէ պէյան օլընտըղը իւզրէ , կէնճիլք ի-լահէսի (դիցուհի) օլուպ , Ժիւբիթէր թարաֆընտան իլահլարա չէրպէթ վէ թաամ թագտիմինէ մէմուր օլմուշ տըր : Իշպու ի-լահէնին գամէթի վէ մէլահէթ ու թարալէթի բէք զիյատէ ճա-լիպի հայրէթ օլտըղընտան , Ատրիէն տը Գարտօվիլին մէղպուրէ խըտմէթճիլի Հէպէ նամըյլա եատ իլէմէսի պու սէպէպտէն նէ-չէթ իթմիշ տիր :

պիր սանտալիէտէ օթուրմը շուրպ, իւզէրինէ՝ պայղըն մաի
րէնկինտէ իրէք գումաշտան մամուլ վէ այնը ընկտէ չի-
չէքէրի հալի ուղուն պիր կիճէլիք կիլինմիշ վէ ուճլարը
միւթէմէվիմ պիր իրէք դօրտէլա տախի, օն իքի եաշընտա
պիր գըզ չօճուղըն միյանը կիպի ինճէ օլան պէլինի "ըգ-
մագտա պուլընմըշ ըտը : Պիր գուշըն պօյնու գատար լա-
թիֆ վէ ինճէ օլան կէրտանը , վէ հիշ պիր տիւպէրէ գը-
յաս օլընամայաճագ տէրէճէտէ կիւզէլ օլան գօլ վէ ու-
մուղլարը չըպլագ պուլընմագտա ըտը : Հէր նէ գատար
թէշպիհիմիզ ատի իսէ տէ , էն ղիգըյմէթ պիր ֆիլ տիշի
պիլէ՝ անըն աթլաս կիպի բարլագ վէ նագիթթէր վիճուտի-
նին պէյաղլըղը հագըղնտա անճագ պիր ֆիքը հասըլ
իթտիրէպիլի իտի : Հաթթա մէլահէթի միւճէսսէմէ տէնիլ-
մէյէ շայան օլան պու գըզըղաղըն պէտէնի օ տէրէճէ
շաշատար վէ սալապէթլի իտի քի , համմամտան չըգտը-
ղը զէման սըրմա սաշլարը ալթընտա գալմըշ օլան պիր
գաշ սու գաթրէսի , ումուղլարընտան աշաղը եուվարլան-
տըղը սըրատա , պէյաղ մէրմէր իւզէրինտէ ինճու տանէ-
լէրի տէօքիւլիյօր կիպի ղանն օլընմագտա ըտը :

Ատրիէնին նէմագ տուտագլարընըն գօյու գըրմըղըլը-
ղը , մինի մինի գուլագլարընըն վէ պուրուն տէլիքլէրինին
վէ ալ պօյա իլէ պօյանմըշ կիպի կէօիւնէն թըրնագլարը-
նըն լաթիֆ բէմպէլիյի , գումրալ վիճուտլարա մախսուս
օլան պու հայրէթպախշ պէյաղլըղըն ընթագընը պիր
գաթ տահա արթըրմագտա ըտը : Խիւլաուաի քէլամ , սա-
ֆի , թագէ վէ հարարէթլի օլան դանընըն ճէվէլանը՝ վի-
ճուտինին հէր հանկը թարաֆընը թէլվին իյլէմիշ իսէ , օ-
րատա սըհհէթ վէ հայաթ վէ կէնճիք էսէրիմիւշահէտէ
օլընմագտա ըտը :

Ատրիէնին ղայէթ իրի վէ գաթիֆէ կիպի սիյահ կէօղ-
լէրի , պաղը քէրրէ զէքեալէթ նուրըյլա բարլամագտա
վէ պաղը քէրրէ տէ , ինճէ վէ հիւլալ գաշլարը կիպի սիմ

սխյահ օլան իրի սըրա ուզուն վէ գըվըրճըգ քերբիքէրի արասընտան քէտէրնաք վէ պայղըն պիր սուրէթտէ պագ-մագտա ըտը . զիրա թապիաթըն լաթիֆ պիր ճիվէսի օլարագ , մէղպուրէնին քերբիքէրիյէ գաչլարը սխյահ օլ տըղը հալտէ , սաչլարը գումրալ վէ գըզըլա չալար ըտը : Աչնը , Եունան սանէմէրինին ճէպիյնի միսիլու ուֆաճըգ օլմագլա պէրապէր , սիմաթը պէյզալի վէ պուրնը խաֆիֆ ճէ էյրի իտի . ինճու կիպի պէյազ տիչլէրի բարըլ բարըլ բարլամագտա վէ կիւլ ըէնկինտէ վէ չէնվէթէնկիզ տի-հանը իսէ , սանըրսըն քի , լաթիֆ պուսէլէր , պէչուչանէ թէպէսսիւմէր վէ նէֆիս թաամլար թէմէննի իթմէքտէ ի-իտի : Վէլ հասըլ , կէրտանըյլա գուլագլարընը կէնիչ վէ չուգուր ումուղլարընտան այըրան մէսաֆէյէ նազարէն , պունտոն տահա սէրպէսթանէ , տահա միւթէագզիմանէ վէ տահա լաթիֆանէ պիր պաշ վազիյէթի թէսավվուր օլընամագ ըտը :

Պալէատէ արզ իթմիչ օլտըղըմըզ վէճհ իլէ , Ատրիէնին սաչլարը գումրալ վէ գըզըլա չալար ըտը ըսա տա , թիսի-էն վէ Լէօնար տը Վէնչինին թէրսիմքէրտէսի օլան գատըն թաավիրլէրինէ պէնզէր իտի . . . : Հաթթա , էրիմիչ օլան ալթուն պիլէ , մէղպուրէնին միւթէմէվվիճ , լաթիֆ վէ ի-բէք կիպի ինճէ օլան սաչլարը գատար բարլագ , ըէն-կեամիզ վէ շաշաատար տէյիլ իտի . պունտան պաշգա , պու սըրմա սաչլար օ գատար ուզուն ըտը քի , այաղա գալգտըղը զէման եէրլէրէ գատար սիւրիւնիւլլէր վէ Վէ-նիւս (1) ին սաչլարը կիպի թէքմիլ վիճուտինի սէթը ի-տէրլէր իտի :

(1) Վէնիւս (Աստղիկ) , էսաթիւրին պէյանընա կէօրէ , կիւ-զէլիք իլահէսի իտի . մէրգուճ տէնիզ քէօբիւքէրինտէն տօղ-մըչ օլտըղընտան , միւթէմէվվիճ վէ կիւմրահ սաչլարընը պիւքէ-րէք տալըլար արասընտան չըգըյօր կիպի թէրսիմ օլընամագտա տըր :

Խուսուսըյա շու սըրատա , մէզպուրէնին կիյսուէրի (մաղ) էն տիւպեր գատընլարըն պիւէ նաղարը հայրէթ վէ հասէտինի ճէլպ իտէճէք պիր հալ քէսպ իթմիշ իտի : Ժօրժէթ՝ գօլլարը չըպլագ օլտըղը վէ հանըմընըն արգասընտա տուրմըշ պուլընտըղը հալտէ , շէմսի միւնիրին բէրթէվի լաթիֆիյլէ պիր գաթ տահա ըէֆնագ քէսպ իթմիշ օլան մէզքիւր բարլագ վէ նաղարուպա սաչլարը , քէնտի մինի մինի էլլէրի իշինէ կիւճ հալ իլէ թօբլայապիւմէքտէ իտի . . . :

Մէրգոււմէ գըզճըղագ , էլինտէքի ֆիլ տիշի թարաղընը , պու իբէք տէմէթլէրինէ միւշապիհ օլան սաչլարըն միւթէմէվիւճ տալղալարը արասընա պաթըրտըղը սըրատա , զանն իտէրսին քի պինլէրճէ գըղըլճըմլար սաչըլմաղա պաչլատը . օտայը թէնվիր իթմէքտէ օլան կիւնէշինըւղը , Ատրիէնին զիւլֆլէրի իւզէրինէ ալթոււն ըէնկինտէ պիր զըյա սալմագտա ըտը . պու զիւլֆլէր իսէ՝ ալնընըն իբի թարաֆընտան մէզպուրէնին եանագլարընա տիւշէշէրէք , գար կիպի պէյագ մէմէլէրինի օխչամագտա , վէ պու մէմէլէրին թէմէվիւճ իթմէսինէ թէպաիյեէթլէ քէնտիւրի տէ խաֆիֆ խաֆիֆ տալղալանմագտա ըտըլար :

Ժօրժէթ , այագտա տուրուպ հանըմընըն տիլրուպա սաչլարընը թարատըղը սըրատա , Հէպէ տախի , պիր տիւզի եէրտէ օլտըղը վէ տիկէր տիզի իւզէրինէ մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին մինի մինի այագլարընը գօյմըշ պուլընտըղը հալտէ , սիյահ աթլաստան զայէթ ուֆագ պիր գունտուրա կիյտիրմէքտէ , վէ անըն ինճէ գօրտէլալարընը , տէրիսինին կիւլրէնկ պէյագլըղըյա թօբուգլարընըն ինճէլիյինի կէօսթէրմէքտէ օլան նագչը վէ իբէք չօրապլարը իւզէրինտէ խաչվարի պաղլամագտա ըտը : Ֆլօրին իսէ՝ պիր աղ կէրիտէ պուլունուպ , կիւմիւշ պիր գուլթույա մէվըւ խօշպույ պիր մաճուն թագտիմ իթմէքտէ օլմաղլա , Ատրիէն պու մաճունտան ազաճըգ ալտը վէ գըրմըգ

պոյասըյլա ուճլարը պոյանմըչ զանն օլունան բարմագլա-
րըյլա էլլէրինի խափիֆճէ օվլամաղա պաչլատը :

Շու մէնղարէտէ հազըր պուլընանլարը պիրէր պիրէր
գարիւէրիմիզէ արզ իթտիյիմիզ հալտէ , Ատրիէնին քէօթ-
յի Լիւթինի տէ զիքը իթմէմիզ իճապ իտէր . պու սատըգ
հայվան , սահիպէսինին տիզլէրի իւզէրինտէ եւաթմըչ օ-
լուպ , արա սըրա իրի կէօղլէրինի վար գուվվէթիլէ աշ-
մագտա վէ զանն իտէրսին քի ճիտտի պիր տըգգաթլա
Ատրիէնին թէզեինաթընը սէյր իթմէքտէ իտի :

Պու սըրատա տըշարըտան պիր կիւմիւշ չան չալընպ,
Ֆլօրին հանըմընըն պիր իշարէթի իւզէրինէ տէրհալ տըշա-
րը չըգտը վէ պիր աղ սօնրա , կիւմիւշ պիր թէքսի իւզէ-
րինէ մէվղու պիր մէքթուպը համիլ օլարագ թէքրար
օտայա կիրտի :

Խըտմէթճի գըզլար , Ատրիէնի կիյինտիրիպ թէզեին
իթմէքտէն իպարէթ օլան խըտմէթլէրինի պիթիւտիքլէրի
սըրատա , մէրգուլմէ տախի Գարտօվիլ գօնաղընըն միւտրի
ումուրը Մ. Տիւբօն թարաֆընտան կէլմիշ օլան մէգքիւլ
մէքթուպը պէր վէճհի աթի օգուլմաղա պաչլատը :

« Մատմուլազէլ .

« Սիզին ալիճէնապ գալպինիզ վէ սէմահէթ ու սէ-
խավէթինիզ մալիւմի աճիզանէմ օլտըղընտան , քէմալը
էմնիյեթլէ սիզէ միւլաճաաթ իթմէյէ ճէսարէթ իտիյօ-
րըմ , Եիկիրմի սէնէտէն պէրու , բէտէրինիզ միւթէվէֆֆա
գօնթ-տիւգ տը Գարտօվիլէ քէմալը զայրէթ վէ իսթիգա-
մէթլէ խըտմէթ իթմիշիմ տիր . հալ պու քի չիմտի գօ-
նագ սաթըլմըչ օլտըղընտան , կէրէք պէն վէ կէրէք զէվ-
ճէմ պու կիւն եարըն խըտմէթիմիզտէն աղլ օլընմագ վէ
մէտարը թէայեիւշտէն քիւլլիյէն մահրում գալմագ թէհ-
լիքէսինտէ պուլունըյօրըզ . . . :

ԱՏԻՒՆԻ ՓՈՒԱԼԵՐԻ

« Ա՛հ, մատմուռաղէլ, շու ինթիյարլըդ չաղըմըզտա, պու հալին նէ տէրէճէ միւտհիշ պիր տարպէ օլտըղընը էքնա պիր միւլահաղա իլէ անլայապիլիրսինիլ... »

Ատրիէն պու սէօզլէրի իշիտիր իշիթմէզ սօն տէրէճէ միւթէէսիր օլարագ օգուլմասընը գաթ՝ իտիպ .

— Վա՛հ պիշարէլէր... բէտէրիմ քէնտիլէրինին զայրէթ վէ իսթիգամէթլէրինի տաիմա պանա մէտհ իտէր իտի . — տէտի : Պատէհու մէթուպը թէքրար օգուլմաղա պաշլատը .

« Մէմուրիյէթիմիզտէ պագի գալմագ իշուն հէր նէ գատար պիր չարէ թէքլիֆ օլունմագտա ըսա տա, պիր ալչագլըդ իրթիքեապընա մէճպուր պուլունըյօրըզ . իմտի նէ՛ պէն, նէ՛ տէ զէվճէմ պէօյլէ պիր ալչագլըդ մուգապիլինտէ էլտէ իտիլէճէք էքմէյի գաթան իսթէմէյօրըզ : »

Ատրիէն . — Բէ՛ք էյի, բէ՛ք էյի... տաիմա ա՛յնը ատէմէր... թապիաթ վէ ախլագլարը հիշ տէյիշմէմիշ . պունընլա պէրապէր, փագիրլիքտէ ճէնապ թաշըմագ... չիմէնզարլարտա պիթէն չիշէքլէրտէքի խօշ գօգույա պէնշէր :

« Մատմուռա՛ղէլ, պիզտէն թալէպ օլընան պու ալչագլըղըն նէտէն իպարէթ օլտըղընը անլաթտըրմագ իշուն, իպթիտաի էմրտէ, շունը սէօյլէմէյէ մէճպուրմ քի, իքի կիւն էվլէլ, Մ. Բօտէն Բարիստէն պուրայա կէլաի... »

Ատրիէն . — (Օգուլմասընը թէքրար գաթ՝ իտէրէք .)
Ա՛հ, Մ. Բօտէն մի... աբբայ տ՛իկրինեինին սըրր քեաթիպի հա՛... չիմտի իշին իշինտէ պիր ֆէսատ տօլապը վէ եա իալինանէ պիր հիլլէպաղլըզ մէվճուտ ըսա, ասլա թէաճճիւպ իթմէյէճէյիմ . Լաքին նէթիճէսինէ պագալըմ :

« Մ. Բօտէն Բարիստէն կէլտիյինտէ, արազլինին պիր գատընա սաթըլմըշ օլտըղընը վէ էկէր գօնաղըն եէնի սահիպէսինէ հէր քէսին նազարը նէֆրէթինի ճէլպ իթմիշ պիր բահիպի խուսուսի բաբազ իթթիլսաղ իթտիրէճէք ,

վէ պու մագաստէ սուհուլէթլէ վասըլ օլմագ իշուն , ճիւմ լէմիզին նազարը հիւրմէթ ու մուհապպէթինի ճէլպ իթ միշ օլան նասիր իւլ էմնալ պիր ըահիպի , պիր խայր ազ վիյաթ վէ միւֆթէրիյաթլա թէզլիլ իթմէյէ ըուի մուվաֆազաթ կէօսթէրէճէք օլուրսագ , քէնտիսի պիզի պու մէ մուրիյեթտէ իպգա իթմէյէ մուզթէտիր պուլլընտըղընը պիլտիրտի . լաքին թէքլիֆաթը մէրտուտէսի պունտան ի պարէթ տէյիլ իտի : գօնագտա հէր նէ քի ճէրէեան իտէճէք օլուրսա , հաֆթատա իքի տէֆա օլսուն Մ. Բօտէնէ խաֆիյէն եազմաղա մէճպուր պուլունըյօրտում , Պագաթ սիզէ եէմին իտէրիմ քի , մէրգուլմըն իշպու մուճիպի ալ ու հիճապ թէքլիֆլէրի . քեամիլէն , զարինի սըհհէթ կէօրիւնէն պէհանէլէր ալթընտա կիզլէնմիշ իտի . լաքին սուրէթի իֆատէսի նէ գատար մահիրանէ օլսա , մէսէլէնին է սասը ալը իթտիյիմ վէճհլէ տիր , մատմուաղէլ :

Ատրիէն պու սէօզլէրի իշիթտիքտէ ֆէվզ էլատէ նէֆրէթ հըսս իտիպ , քէնտի քէնտինէ .

— Միւֆսիտլիք . . . իֆթիրա' . . . զամմազլը' գ . պու ատէմլէրի (թէզլիլթլէրի) ֆիքրիմէ կէթիրտիքճէ պիր թագըմ էֆքեարը միւտհիշէ , զէհրի , սիյահ վէ մէքրուհ երլանլար վէ ազրէպլէր զանն իտէրսին քի պէնի իսթիլա իտէրլէր . . . պու մուզիրր ատէմլէրլէ մէշղուլ օլմագ հագըգաթէն տէհշէթլի շէյ տիր . պինաէն ալէյհ , պիշարէ Տիւբօն ըլա զէվճէսինին լաթիֆ սիմալարընը տիւշիւնմէյի տահա զիյատէ թէրճիհ իտէրիմ :

« Պու պապտէ ասլա թէրէտտիւտ կէօսթէրմէյէճէյիմիզի տէրք իտէպիլիւսինիզ , մատմուաղէլ . եիկիրմի սէնէտէն պէրու միւտիրլիյինի տէրէօհտէ իթմիշ օլտըղըմ գօնաղը թէրք իտէճէյիզ . անճագ շուրասը շայանը իֆթիլսար տըր քի , լէքէսիզ պիր նամ իլէ թէրք իտէճէյիզ : Իմտի , մատմուաղէլ , սիզ , սահիպի միւրիւվլէթ պիր գըղճըղազ օլտըղընըզտան , միւթէպէր վէ զէնկին տօսթլարը :

ներառա պիղի թավսիյէ իտէրէք հալ ու շանըմըղա միւնա-
սիպ պիր մէմուրլիյեթ պուլապիլէճէք օլուրսանըղ, սայէ-
նիղտէ էսէֆէնկիղ պիր վաղիյէթ տէն գուրթուլմըշ օլա-
ճաղըղ. . . . »

Ատրիէն . - Հա՛յ հա՛յ, պու պիչարէլէրին պանա միւ-
րաճաթ իթմէսի պիհուտէ դալմայաճադ տըր . պիր ի-
ճապընա էլպէթթէ պադաճաղըղ. . . . Պէօյլէ նամուսքեար
ատէմլէրի, Բօտէն կիպի պիր վահշինին բէնչէսինտէն գուր-
թարմադ հէմ պիր վաղիֆէ, հէմ տէ պիր մահզուղիյեթ
տիր . հաթթա պու իշ հէմ ատիլանէ վէ հէմ տէ թէհ-
լիքէլի պիր իշ օլուպ, պէն իսէ՝ զաիֆ ատէմլէրէ իշքէնճէ
վէրէն վահշիլէրլէ բէնչէլէշմէյի սէվէրիմ. . . .

Ատրիէն օգուսմասընը թէքրար էլէ ալտը .

« Մատմո՛ւաղէլ, պիղտէն պու դատարճըդ պահս իթ-
տիքտէն սօնրա, պաչգալարը հազգընտա տտիսի հիմայէ
վէ մուավէնէթինիղի թէմէննիյէ միւսարաաթ իյլէրիմ . զի-
րա տիւնեատա եալընըղ քէնտի նէֆսինի տիւշիւնմէք կի-
պի ֆէնա չէյ եօդ տըր . իւշ կիւն էվվէլ, իքի սէֆլինէ
պուրալարտա ֆուրթունայա թութուլուպ վէ սահիլի սէ-
լամէթէ չըգամայըպ գայալար իւզէրինտէ զարդ ու պէր-
պատ օլտու . մէքըլըր կէմիլէրտէն անճադ պիր գաշ եօլ-
ճու գուրթարըլապիլիպ պիղիմ գօնաղա նագլ իտիլտի .
պէն վէ զէվճէմ իսէ էլիմիղտէն կէլէն մուավէնէթի տի-
րիղ իթմէտիք . պու եօլճըլարտան պաղըսը Բարիսէ աղի-
մէթ իթտիլէր իսէ տէ, պիրիսի պուրատա գալտը . զիրա
պիչարէ՝ աղըր սուրէթտէ եարալանմըշ օլտըղընտան, եա-
թադտան պիր տիւրլիւ չըգամամագտա, վէ պինաէն ա-
լէյհ պիր գաշ կիւն տահա պուրատա գալմաղա մէճպուր
պուլընմագտա տըր. . . . Պու տէլի գանլը՝ թախմինէն եի-
կիրմի եաչընտա պիր Հինալի բրէնա օլուպ, կիւղէլ օլտը-
ղը դատար տա ալիճէնապ կէօրիւնմէքտէ տիր . քէնտի
մէմլէքէթինին ատէմլէրի կիպի հէր նէ գատար չէհրէսի

պագրը րէնկինտէ խէ տէ , քէնտիսի րէք նազարուպա պիր տէլի գանլը տըր : »

Ատրիէն . - (Պէշաշէթլէ .) Պիր Հինտլի րէէնա , Եիկիր- մի Եաշընտա՛ , ալիճէնապ վէ կիւզէլ հա՛ . հագըգա- թէն շայանը տըգգաթ վէ նատիտէ պիր շէյ օլմալը . պու գազազէտէ տահա շիմտիտէն նազարը թէվէճճիւհիմի ճէլպ իյլէտի . . . : Լաքին պունընլա պէրապէր , Գանգէս նէհրի գըյըլարընտան կէլմիշ վէ Բիգարաիա սէվահիլինտէ գա- րայա տիւշմիւշ օլան պու Ադոնիս (1) իշուն պէն նէ՞ Եա- րապիլիբիմ՝ , էլիմտէն նէ՞ կէլիւ . . . :

(1) Ա. Դ. ՈՆԻՍ՝ Էսաթիրին պէյաշընա կէօրէ , Թէիաս իլէ Սմիր- նանըն վէ Եա Գըպըրս հիւքմտարը Սինիրա իլէ Մէթարմէնին օլու օլուպ , կիւզէլիքտէ Եէքթա վէ Էթաֆէթտէ պիհէմթա պիր տէ- լիգանլը ըմըշ . պիր րիվսյէթէ կէօրէ , Ադոնիսին վալիտէսի Սմիր- նա , քէնտի էօզ րէտէրինին շիտտէթի աշգ ու մուհապպէթլիլէ սուզան օլարագ , օն իքի կիճէ մէրգուլմ նէզտինտէ կէշիրմիշ վէ Փագաթ րէտէրի , Եանընտաքի քէնտի գըզը օլտըղընտան պի խապէր պուլընմըշ տըր . օն իքի կիճէտէն սօնրա գըզընը նիհա- յէթ թանըյարագ , մէզպուրէնին շու խըյանէթինտէն տօ- լայը հիտտէթլէնիպ , էլինտէ պիր գըլըճ օլտըղը հալտէ , թա- գիպէ պաշլամըշ վէ Փագաթ Սմիրնա՛ թուլուլմագ իւզրէ պուլուլնաղը պիր սըրատա , իլահլարըն մուպլէնէթինի թալէպ իթմիշ , վէ պուլնար տալի մէզպուրէյի միւրը (զմուրս) աղա- ճընա թահվիլ իյլէմիշ տիր . օն այ միւրուր իտէր իթմէզ , մէզ- քիւր աղաճ աշըլպ Ադոնիս տիւնեայա կէլմիշ , վէ ճէմալ իլահէ- սի վէնիւս (Աստղիկ) , մէրգուլմն միւպլէլաի աշգը օլարագ սա- իր իլահլարտան կիզլէմէք իւզրէ անը Բրօզէրբին նամ իլահէյէ թէվտի՛ իթմիշ տիր . հալ պու քի , Բրօզէրբին տալի Ադոնիսին աշգ ու ալագասընա գաբըլմըշ օլտըղընտան , մէրգուլմն թէքրար վէնիւսէ իատէ իթմէք իսթէմէմիշ , վէ իքի իլահէ պէյնինտէ մուարագա քէսպի շիտտէթ իթտլիլինտէն , իլահլարըն րէտէր վէ րէիսի օլան Ժիւրիթէր , հէր իքիսինին տէ ինքիսարը խաթըրընը մուճիպ օլմամագ իշուն , Ադոնիսին՝ սէնէտէ տէօրթ այ քէնտի նէֆսինէ , տէօրթ այ Բրօզէրբինէ վէ տէօրթ այ տալի վէնիւ-

Ատրիենին խըտմէթճիլէրի հանըմլարընըն թապիաթի զարիպէսինէ մէշլուֆ օլտըզլարընտան, բէքտէ թէաճ-
ճիւպ կէօսթէրմէքսիզին մէզպուրէյէ պագտըչար : Հաթ-
թա ժօրթէթ իլէ Հէպէ կիւլիւմնէմէյէ պաշլատըլար : Ու-
զուն պօյլու, կիւզէլ վէ էամէր չէհրէլի Դըօրին տախի,

սէ հասր իթմէսինի հիւքմ իթմիշ տիր : Լաքին մուախսարէն ալ-
ճըլար իլահէսի Տիանա, Ադոնիսի, հէնուզ կէնճ չաղընտա իքէն,
գուսուրմըզ պիր եապան տօմուզընա բարալաթմըշ տըր :

Տիկէր պիր ըրվայէթէ կէօրէ, Սմիրնանըն անասը, եանի Ա-
դոնիսին պէօյիւք վալիտէսի Սանգրէիս՝ քէնտի գըզընըն կիւզէլ-
վիյինի վէնիւսիւն կիւզէլվիյինէ Փաիգ կէօսթէրէրէք, Քէնիւսին
հիտտէթիւնի թահրիք իթմիշ վէ մէրգուլմէ տախի Սմիրնատան
ինթիգամ ալմագլըզ գարարլաշտըրարագ, մէզպուրէյի պիր ա-
ղաճ չէքլինէ թահվիլ իլէմիշ տիր : Լաքին Սմիրնանըն բէտէրի
պու հալէ Փէվգ էլ ատէ հիտտէթլէնիպ մէգքիւր աղաճը իքի-
յէ եարմըշ, վէ աղաճ նըսֆէն աշըլարագ Ադոնիս վիճուտէ կէլ-
միշ տիր : պու սըրատա վէնիւս, մուհապպէթ իլահը Բիւրիտո-
նըն պիր օգուլա հէր նասըլ ըսա եարալանարագ, Ադոնիսին
իւֆթատէի աշգը օլմուշ, վէ մէրգուլմըն ավճըլըզ էյլէնճէլէրինէ
քէնտիսի տէ իշթիրագ իթմէյէ պաշլամըշ տըր : Ավճըլար իլահէ-
սի Տիանա՝ վահշի հայվանըլը թագիպտէ պէօյիւք թէհլիքէլէր
մէվճուտ օլտըզընը հէր նէ գատար Ադոնիսէ պիլտիրմիշ իսէտէ,
մէրգուլմ տէլիգանլը պու սէօգէ գուլագ ասմայարագ ավճըլըզը-
նա տէվսամ կէօսթէրմիշ, վէ պիր կիւն պիր եապան տօմուզընը
եարալայաճաղը սըրատա, հայվան քէնտիսինի բարալամըշ վէ ա-
գան դանլարընտան կէլինճիք չիչէյի հասըլ օլմըշ տըր : Աշըզը-
նըն թէհլիքէտէ պուլընտըզընը խապէր պըր ալմագ, վէնիւս
տէր հալ իմտատընա չիթապ իթմիշ իսէ տէ, տիքէնլի Փիտան-
լարտան վիճուտի եարա պէրէ օլմուշ, վէ պու եարալարտան ա-
գան գան տամալարը պէյագ կիւլէր իւզէրինէ տիւշէրէք,
պուլար օ գէմանտան պէրու գըրմըզըյա պօյանմըշ տըր :

Եօգարըտա աիգ իթտիյիմիշ վէճհլէ, Ադոնիս ղայէթ Վիւզէլ
վէ ղայէթ նաշարրուպա պիր տէլի գանլը օլտըզընտան, Ատրիէ-
նին՝ բրէնա Ճալմայը մէրգուլմա պէնգէտիլի, միւմաիլէյհին տախի
անըն գատար կիւզէլ օլմաընը անլաթմաք իշուս տըր :

կիւյս հանրմընըն էն էտնա սեօղէրինի պիլէ տինլէմէյէ վէ զիհնինտէ սագլամաղա մէճպուր ըմըշ կիպի պիր աղ կէճճէ թէպէսսիւմ իյլէտի : Ատրիէն իսէ՝ ֆիքրի քեամիւլէն Գանգէս նէհրի քէնարընտան կէլէն Ադոնիսէ եանի ճալմայա մուհիսըր օլարագ օգուամասընա տէվլամ կէսու թէրտի :

« Հինտլի բրէնսին հէմէհրիլէրինտէն պիրի , անը դալ յըրմագ իւղրէ եանընտա գալմագ իսթէմիշ օլմաղա , պիւ չարէ բրէնսին օլանճա մալի կէմինին զարգ օլտըղը էսնա տէ զաիպ օլմըշ իտույինի վէ պաղը մէնաֆիլի աղիմէտէն տօլայը բրէնսին գարիպէն Բարիստէ պուլընմասը մուգ թաղի օլուպ , հալ պուքի օլայա վասըլ օլմագ չարէպինի նասըլ էլտէ իտէպիլէճէյինի պիլմէմէքտէ օլտըղընը պանա անլաթտըրտը . . . : Պու մալիւմաթը պանա վէրէն Հինտլի բրէնս տէյիլ իտի . միւմալիէյհ զայէթ ալիճէնապ պիր տէլի գանըլ օլտըղընտան , պու կիպի չիքեայաթտա պուլընմագլըղը թէրվիճ իթմէմէքտէ տիր . ֆագաթ հէմ շէհրիսի , էսրարընը թէպիղ իթմէյէ տահա զիյատէ մէյե եալ պուլընարըղընտան , մալիւմաթը մէքքիւրէյի մահրէմանէ սուրէթտէ անլաթտըրտը վէ իլավէթէն տախի քէնտի կէնճ հէմէհրիսինին չիմտիյէ գատար բէք չօգ ֆէլաքէթլէր չէքմիշ օլտըղընը վէ պիչարէնին բէտէրի , Հինտիսթանըն պիր հիւքմտարը օլտըղը հալտէ , ախիրէն ին կիլիզլէր թարաֆընտան թէլէֆ իտիլմիշ վէ մալ ու միլթի քեամիլէն դապթ օլընմըշ պուլընտըղընը նագլ իյլէտի . . . »

Ատրիէն . - (Միւթէֆէքքիրանէ պիր սուրէթտէ .) Անայիպ . . . պու սեօղէր՝ բէտէրիմին արա սըրա պահս իթտիյի պիր մատտէյի խաթըրըմա կէթիլիյօր . բէտէրիմ , թէալլիւգաթըմըղտան օլուպ Հինտիսթանտա պիր Հինտ հիւքմտարըլլա ագտը իղտիվաճ իթմիշ օլան պիր գըղտան չօգ տէֆալար պահս իտէր իտի քի , եագընտա էօհտէսիսնէ մարէշալլըգ ըրիթպէսի թէվճիհ գըլընան ժէնէրալ Սի

մոն տախի միւմախլէյհ հիւքմտար նէգտինտէ ասքէր գօմանտանլըզը իտէր իմիշ . . . : (Տուտագլարընտա խօշ պիր թէպէսսիւմ նիւմայան օլարագ .) Եւ՛ Բապպի , պունտա մութլագ զարիպ պիր հալ օլմալը . . . հէմ պէօյլէ թօհաֆ չէյլէր տէ զանն իտէրսին քի եալընըզ պանա թէսատիւֆ իտէր . տահա տա պանա աճայիպ թապիաթլը պիր գըզ սըն տէրլէր . Լաքին աճայիպ պէն տէյլիւմ . Հիքմէթի Բապպանլիյե պէօյլէ զարաիպ նէվինտէն չէյլէր պազը տէֆա վիճուտէ կէթիրիր : Լաքին պիզիւմ պիչարէ Տիւրօն պու կիւզէլ բրէնսին իսմինի տէ պագալըմ պիլտիրիյօր մը :

Վիւմիտ իտէրիւմ քի , մատմո՛ւ ազէլ , սայըսըզլըզըմըզտան տօլայը պիզի մագուր թութարսընըզ . Լաքին , եանը պաշմըզտա մէրհամէթէ յայան վէ լիյագաթ ու չէճաաթը այան պէօյլէ պիր բրէնս մէվճուտ օլտըզը հալտէ , եալընըզ քէնտի տէրտլէրիմիզի արզ իտէճէք օլսա իտիք , պիւս պիւթիւն խօտպին վէ քէնտինտէն պաշգա չէյ տիււ չիւնմէզ պիր ատէմ սայըլմայաճագ մը իտիք . . . : Խիւլասաի քէլամ , սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ , մատմո՛ւ ազէլ , պէն իթթիյարլըզ չաղընա վարմըզ պիր ատէմ օլտըզըմտան , ինսանը թանըմագ խուսուսընտա էբէյիճէ թէճրիւպէքեարըմ . իմտի , պու կէնճ Հինտլինին սըֆաթընտաքի նէճապէթ , լէթաֆէթ վէ միւլայէմէթ էսէրինի եալընըզ միւլահէտէ իտէրէք եէմին տախի իտէպիլիրիւմ քի , միւմախլէյհ հէր վէճհ իլէ մէրհամէթ ու մուալէնէթինիզ չայէսթէ պիր տէլիգանլը տըր . պիչարէ՝ կէմինին զարգ ու նապէտիտ օլտըզը էսնատէ , լապիս պուլընտըզը Հինտ էլպիսէլէրինի քեամիլէն տալլալարա գուրպան վէրմիշ վէ ատէթա չըր չըպլագ դալմըզ օլտըզընտան , քէնտիսին էվրօքաքեարի պիր դաթ էլպիսէ սաթուն ալապիլմէք իչուն , ճիւզի պիր մըգտար ազճէ կէօնտէրմէնիզ միւթէմէննա տըր :

Ատրիէն . - (Գէմալը մէմնունիյեէթլէ .) Եւ՛ Բապաի ,
 էվրօքաքեարի պիր էլպիսէ՞ մի . . . պիչարէ՛ բրէնս , ձէ-
 նապը Հազգ , պու կիպի էլպիսէլէրտէն անը տա , պէնի
 տէ հըֆը իյէսին : Թէսատիւֆ պու եա , միւտտէթի էօմ-
 րիւնտէ օ մէքրուհ էվրօքա էլպիսէսինի կիյինմէմիշ վէ էն
 կիւզէլ չէհրէլէրին պիլէ չիրքինլէշմէսինի պատի օլան օ
 աճալ աճայիպ շապգալարը պաշընա թագմամըշ պուլընան
 շու պաթիթիյար տէլիգանլըյը Հինտիսթան իչլէրինտէն
 պանա կէօնտէրմէքտէ տիր . էլ հասըլ՝ էհալիսի իբէք-
 տէն , տիւլպէնտտէն վէ գաշմիրտէն լիպասլար կիյինմէյէ
 ալըշըգ օլան Շարգ մէմալիքինտէն պանա կիւզէլ վէ կէնճ
 պիր բրէնս կէլմէքտէ տիր . պինսէն ալէյհ , ճիտտի պիր
 թէճրիւպէտէ պուլընմագ իչուհ , պու նատիր իւլ վուգու՛
 վէ եէկեանէ ֆըրսաթը էլտէն գաշըրմայաճաղըմ . . . :
 Հէր նէ գատար պիզիմ՝ պիչարէ Տիւրօն էվրօքաքեարի
 էլպիսէլէր սաթուհ ալմագ իչուհ ագճէ թալէպ իթմէքտէ
 իսէ տէ , խա՛յր , էվրօքաքեարի էլպիսէլէր պէնիմ իշիմէ
 կէլմէզ . . . : Լաքին աճապա պու սէվկիլի բրէնսին իսմի
 նէ՞ իմիշ : Թէքրաբէն սէօյլէրիմ՝ քի , էկէր մէրգու՛մ՝
 Գանգէս նէհրինին տիկէր ճիհէթինտէ պուլընան թէալ-
 լիւգաթըմըզըն օղլու ըսա , նէ՛ զարիպ թէսատիւֆ օլա-
 ճագ տըր : Չօճուգլըղըմտա , մէրգու՛մըն հիւքմտար բէ-
 տէրի հագգընտա օ գատար մէտհ ու սէնալէր իշիթմիշիմ՝
 քի , հիւքմտարը միւմաիլէյհին օղլընա պուրաճըգտա պիր
 հիւսնի գապուլիյեէթ կէօսթէրտիյիմտէ , սօն տէրէճէ մէս-
 րուրիյեէթ տույաճաղըմ : Լաքին աճապա իսմի նէ՞ իմիշ :

« Մատմո՛ւլաղէլ , մաթլուպ օլան ճիւղի մըգտար ագ-
 ճէտէն մատտա , քէնտիսիյլէ հէմէհրիսինի Բարիսէ վասըլ
 իտէպիլէճէք պիր չարէ տախի կէօսթէրմէյէ հիւմէթ ի-
 տէճէք օրուրսանըզ , պուհնճա ֆէլաքէթլէրէ տիւչար օլ-
 մուշ օլան պիչարէ բրէնսէ պէօյիւք պիր էյիլիք իթմիշ
 օլաճագսընըզ :

« Էնճամը քէլամ, նէզաքէթի թապիաթընըզը վէ սէմահէթի գալալինիզի բանա պիլտիյիմ ճիհէթլէ, պու իյանէի նագաթիյէյի, իսմինիզ պէլլի օլմագսըզըն կէօն. տէրմէք իսթէյէճէյինիզի զանն իթմէքտէ իմ. էկէր շու զաննըմ տօղրու իսէ, պու խուսուստա տախի պէնտէնիզի վասըթա իթմէնիզի վէ սըրր սագլամագ խուսուսընտա հագգըմտա էմիլիյէթի թամմէ իւզրէ պուլունմանըզը խասսէթէն ըէճա իտէրիմ: Էկէր, մուզայիրի օլարագ, մէպլազը մաթլուպը տօղրուտան տօղրույա միւմաիլէյհէ իյսալ իթմէք իսթէյրսէնիզ, հէմէհրիսինին եաղմըշ օլ տըզը վէճհ իլէ, քէնտի իսմ վէ շէօհրէթի շունտան ի պարէթ տիր. « Բրէնս ձալմա, Մունտի հիւքմտարը Գաճա-Սինկին օղլու: »

Ատրիէն. - (Գուվվէի հաֆըզասընը թօրլամաղա չալըչարագ.) ձալմա՞մը . . . Գաճա-Սինկին օղլո՞ւ . . . էվվէթ . . . էվվէթ . . . թա քէնտիսի տիր . . . բէտէրիմ պու իսմէրի պանա չօդ տէֆալար եատ իտէր իտի . . . հաթթա, պիլտէն գըզ ալարագ տաիրէի թէալլիւգաթըմըզա կիրմիշ օլան միւմաիլէյհէ Հինտ հիւքմտարը գատար ճէնկեալէր վէ գահրաման ատէմ նատիր պուլունտըզընը տա սէօյլէր իտի . . . : Ղալիպա օղլու տախի ճէսարէթ ճիհէթիլէ բէտէրինէ պէնդէմէքտէ տիր: Էվվէթ . . . ձալմա՞ . . . Գաճա-Սինկ, թէքրար սէօյլէրիմ քի թա քէնտիլէրի տիր. (Կիւլիւմսէյէրէք.) Պու իսմէր էօյլէ պայազը ատէմ իսմէրի տէյիլ քի տէրհալ ունուսուլուն վէ եախօտ պաշգա իսմէր իլէ գարըշտըրըլսըն . . . : Տէմէք օլուր քի, ձալմա պէնիմ ագլապամտան պիրիսի իմիշ. ճէսուր, ալիճէնապ, կէնճ վէ կիւզէլ պիր տէիլգանլը ըմըշ. խուսուսըյա միւտտէթի էօմրիւնտէ Էվրօբալըլարըն շու մէքրուհ լիպասլարընը կիլինմէմիշ . . . հէմտէ շիմտի հիշ պիր մէտարը իս. թինատը եօղ ըմըշ: Օհ, պու՝ էբէյիճէ մէսէրրէթպախշ

պիր հալ . . . հէմ պէնիմ իչուն մէմուլին զայրը պիր
 իգպալ տըր . . . իմտի չաբո՛ւգ . . . չաբո՛ւգ . . . կիւզէլ
 պիր հիւրիւէր հիքեայէսի թէրթիպ իտէլիմ . . . վէ պու
 հիքիւայէնին գահրամանը տախի օ կիւզէլ վէ սէվիւմէյէ
 շայան բրէնա օլսուն : Ալթուն վէ լաճիվէրտ գանատը
 պիչարէ՛ գուշճըղաղ . . . վաթանընը թէրք իթմիշ տէ
 կէլիպ պիզիմ հիւզնէնկիղ իգլիմէրէ տիւշմիւշ . պարը
 պուրատա էօյլէ պիր չէյ պուլմալը քի , լաթիֆ ըշըգլար
 վէ թաթլը գօգուլար մէնպար օլան քէնտի մէմլէքէթինի
 տաիմա խաթըրընա պըրագսըն :

Ռտրիէն տը Գարտօվիլ պու սէօղլէրի սէօյլէտիքտէն
 սօնրա , խըտմէթ քեարլարընտան պիրինէ տէճնէրէք .

— Ժօրժէ՛թ , պիր թապագա քեաղըտ ալ տա սէօյ-
 լէյէճնէքլէրիմի եաղ . — տէտի :

Կէնճ գըղ՝ հանըմընըն էմրինէ իթաաթ պիրլէ , եալ-
 տըզլը թախթատան մամուլ մասայա տօղրու կիթաի .
 իշպու մասա իւզէրինտէ եաղը եաղմաղա մախսուս լէվա-
 դիմաթը հափի պիր սանտուգչէ մէշհուտ իտի . մէզպու-
 րէ , մէզքիւր մասանըն էճնիւնտէ օթուրտը վէ հանըմընա
 խիթապէն .

— Մատմուլազէլ . . . էմրինիգէ մունթաղըրըմ՝ .
 տէտի :

Չէհրէի լէթաֆէթնիւմաօը՝ մէսէրրէթ , սաատէթ
 վէ պէշաշէթ չէօլէսիյլէ բարլամագտա օլան Ռտրիէն , միւտ
 տէթի մէտիտէ քէնտիսինէ թէրսիմ ֆէնի էօյրէթմիշ օ-
 լան պիր իսթիյար ըհսսամա խիթապէն , աթիտէքի մէք-
 թուպը եաղաըրտը . զիրա Ռտրիէն , սաիր սէնաթլար
 միսիլու , ըհսսամըգ ֆէննինտէ տախի ֆէվգ էլ զայէ մէ-
 հարէթ քէսպ իթմիշ իտի :

«Սէվկիլի՛ թիսիէնիմ , ալիճէնապ Վէրօնէզիմ , միւհ-
 թէրէմ Ռաֆաէլիմ . . . սիզտէն զայէթ պէօյիւք պիր խըտ-
 մէթ թալէպ իտէճէյիմ . . . ումարըմ քի , պու խըտ»

մէթի տախի, էմսալի միսիլու՝ քէմալը մէմնունիյեթլէ
իճրա իտէճէքսինիզ տիր . . . :

« Մն պէշինճի ասրըն մէզագընտ մուվաֆըզ օլտրագ
ախիրէն եաբտըլմըշ օլտըլըմ էլպիսէյի թէրթիպ իտէն
սէնաթքեար իյէ տէրհալ կիտիպ կէօրիւչէճէքսինիզ . լա-
քին պու տէֆաքի էլպիսէ պիր տէլիգանլը իչուն օլուպ,
չիմտիքի Հինտ ուսուլի իւզրէ իմալ իտիլէճէք տիր . . . :
Պու էլպիսէնին պիշիմի՝ խոյալաթըմա մուվաֆըզ կէլ-
մէք իչուն, Սնդինուս վէ եա Հինտլի Պագիւս իւզէրինէ
էօլչիւ ալտըլմալըսընըզ . . . :

« Հաթթա չու սըբարըշըմ իհթիմամը թամմ վէ սօն
տէրէճէ զարաֆէթ իլէ եաբըլմըշ օլմալը տըր . իմտի, միւմ
բինի մէրթէպէ կիւզէլ գոււմաշլարտան ինթիիապ վէ մէզ-
քիր գոււմաշլարըն Հինտ գոււմաշլարընա միւշապիհ պու-
լընմասընա ճահտ իտինիզ . գուշագ վէ սարըզ իչուն տա .

խի , իբիսի պէյազ , իբիսի գըրմըզը վէ իբիսի տէ բօրթու .
գալի ալթը ատէտ ուզուն գաշմիր շալ ալընըզ . զիրա հս .
մէր չէհրէլէրէ պու ըհնկէր բէք զիյատէ եագըչըր :

« Պու իշլէրին քեաֆֆէսինի իբի վէ նիհայէթ իշլ
կիւնտէ պիթիրտիքտէն սօնրա , պէնիմ սէյահաթ արա .
պամա ըաքիպէն , զաթէն մալիւմինիզ օլան Գարուօլիլ
գօնաղընա կիտէրսինիզ . սիզին էսկի տօսթլարընըզտան
օլուպ , մէզքիւր գօնաղըն միւտիրի ումուրը պուլընան
Մ . Տիւբօն , սիզի ալըպ ճալմա իսմինտէ պիր Հինտլի բը-
րէնսին եանընա կէօթիւրէճէք տիր . օրատա , տիկէր պիր
ճիհանըն սահիպի գուտրէթ պիր բրէնսի օլան մէրգուլ
տէլիգանլըյա , մէճհուլ պիր Գօթ թարաֆընտան կէլտի .
յինիզի վէ պու տօսթ՝ հըսսը պիրատէրանէսինի արզ իթ .
մէք վէ քէնտիսինի Էվրօբանըն նիֆրէթպախշ մօտալարըն .
տան գուրթարմագ իշուն , լազըմ օլան էլպիսէյի կէօն .
տէրմիշ պուլընտըղընը պիլտիրիրսինիզ վէ իլավէթէն տա .
խի , պու մէճհուլ տօսթ սօն տէրէճէ սապրսըղըզլա քէն .
տիսինէ պէքլէտիյինի վէ տէրհալ Բարիսէ կէլմէսինի ըէ-
ճա իթմէքտէ օլտըղընը սէօյլէրսինիզ :

« Էկէր բրէնս՝ խասթէ օլտըղընտան պահսլա , կէլ-
մէքտէն իսթինքեաֆ կէօսթէրէճէք օլուրսա , արապամ
միւքէմմէլ պիր խապկեահ (ննջարան) օլտըղընը վէ իշինէ
եաթաղը սէրիլտիքտէ սօն տէրէճէ իսթիրահաթլա եա .
թապիլէճէյինի պիլտիրիրսինիզ : Պունտան մաատա , քէն-
տիսինէ՝ Հինտիսթան Գուսուլի իւզրէ պիր թախթի ըէվան
վէ եախօտ պիր ֆիլ կէօնտէրէմէմիշ օլտըղընտան տօլայը .
մէճհուլ տօսթը թարաֆընտան պէյանը մազէրէթ իտէր-
սինիզ . զիրա պու կիպի թախթի ըէվանլար եալընըզ Օ .
բէրատա վէ ֆիլ կիպի հայվանլար տախի՝ հայվանաթը
նատիրէ մահֆազլարընտա Պուլընմագտա տըր . պէլքի
տէ պու խոսուս թէսահուպ իթտիյիմ բրէնս նազարըն .
տա պիզի զայէթ վահշի կէօսթէրէճէք տիր . . . :

« Քենտրիսինի Բարիսէ կէլմէյէ իգնա իտէր իթմէզ, տէրհալ եօլա չըգարըը վէ Պապիւնն սօգաղընտա քեաին քէնտի քէօշքիւմէ կէթիւրիւսինիզ. (ՊԱՊԻԼՈՆ սօգաղընտա իգամէթ իթմէմիզ նէ՛ ալէա թէսատիւֆ . . . պու իսմ՝ Շարգ էհալիսինտէն պուլընան մէրգոււմ տէլիգանլընըն գուլաղընա խօշ կէլէճէք տիր .) Եվվէթ, թէքրար իտէրիւմ քի, չիչէքլէր, էլմասլար վէ կէօնակէօն շաշաւար մէն. պաը պիր մէմլէքէթտէ տօղմըշ օլան պու կէնճ բրէնսի ալըպ պէնիւմ եանըմա կէթիւրէճէքսինիզ:

« Աղիզ վէ իլթիյար տօսթըմ, պու արգուլի մէճնու. նանէմ հագգընտա թէաճճիւպ իթմէյէճէյինիզտէն վէ հիչ պիր կէօնէ սուլի զաննա զահիպ օլմայաճաղընըզտան էմին իմ. . . : Զիրա, պու պապտէ, սիղին կիպի սէվիպ հիւրմէթ իթտիլիւմ պիր զաթը ինթիլսապ իտիչիւմ տախի, պու իշտէ զէրէճէ պիր ֆիքրի ֆասիտ պուլընմատըղընը վէ մուղայիրի օլարագ պիր արգուլի մէճնունանէ էսէրի օլտըղընը իսպաթէ քեաֆի տիր. . . : »

Պու սօն սէօղլէրի եազտըրտըղը սըրատա, Ատրիէնին սուրէթի իֆատէսի՝ Եվվէլքի շէվգ ու պէշալէթինի զաիպ իթմիշ վէ ճիտտի վէ վազուրանէ պիր թափը քէսպ իյլէմիշ իտի: Լաքին պիր ազ սօնրա, չէհրէսինտէ եինէ Եվվէլքի պէշալէթ ասարը նիւմայան օլարագ տահա նէշէլի պիր սուրէթտէ իֆատէի մէրամա պաշլատը:

« Ալլահա՛ ըսմարլատըզ, իլթիյար տօսթըմ. պէն՝ պիր գաչ տէֆալար գահրամանանէ պուլընընը վէ ճիհան. կիրանէ չէնէսինի թէրսիւմ իթտիրմիշ օլտըղընըզ օ էսկի զէման զապըթընա պէնզէմէքտէ իմ. մուհարէպէ էսնասընտա, սօն տէրէճէ գայտսըղըզ վէ սէրպէսթիի ֆիքր իլէ կիւլիւպ էյլէնիւրիւմ. հաթթա պիր սաաթտան, սէվկիլի վէ ֆագաթ սօֆու հալաճըղըմ ըլա պէրապէր պիր մուհարէպէյէ, հէմ տէ բէք պէօյիւք պիր մուհարէպէյէ կիւրիչէճէյիւմ. համտ օլսուռն, ճիւրէթ վէ ճէսարէթտէն մահ.

բուժ տէյիլիմ վէ օ սօֆու բրէնսէս իլէ պիր սաաթ էլ.
վէլ մուհարէպէյէ կիրէյմէք արդուսը, գալպիմի սուզան
իթմէքտէ տիր . . . :

« Սլլահա՛ ըսմարլատըգ . միւհթէրէմ զէվճէնիզէ հըս.
սիյեաթը տօսթանէմի արզ վէ քէնտիսինի տախմա եատ
քիթմէքտէ օլտըղըմը պէյսան իտինիզ : Պու վարագբարէմ.
տէ՛ զէվճէնիզ կիպի չայանը հիւրմէթ պիր գատընտան
պահա իաիլիմ, իշիտիյօր մըսընըզ, զայէթ կիւզէլ պիր բը.
րէնսի պէնիմ խաթըրըմ իչուն «~~շէշ-շէշ~~» նէթայիճի
հագգընտա գալպինիզի պիր գաթ տահա էմին գըլմագ
իչուն տըր . հաթթա նէրէտէն պաշլատըմ ըսա , օրատա
խիթամ վէրմէյէ մէճպուր օլտըղըմտան , իթիրաֆ իտէ.
րիմ քի , պու կէնճ բրէնս ճալիպի հայրէթ օլաճագ ոէ.
րէճէտէ կիւզէլ տիր :

« Թէքրար Սլլահա՛ ըսմարլատըգ . . . »

Ատրիէն պու սէօղլէրի թագրիր իթտիքտէն սօնրու,
Ժօրթէթէ տէօնէրէք .

— Եազտը՛ն մը , զը՛զ . — տէյու սօրուու :

Ժօրթէթ . — Էվլէթ , մատմուլազէլ . . . :

Ատրիէն . — Հա՛ , ազ գալտը ունութաճագտըմ, չու
սէօղլէրի տէ հաշիյէ սուրէթիյլէ իլավէ էթ :

« Մէսարըֆաթը վագըանըն քեաֆֆէսի իչուն , թա.
րաֆընըզա , սարրաֆըմնամընա վէ կէօրիւլտիլիւ անտէ
թէէտիյէ իտիլէճէք պիր պօնօ կէօնտէրիյօրըմ . իմտի բա.
րայը ասլա գըսգանմայըպ ըուզումը գատար սարֆ իտի.
նիզ , ազիղիմ . . . : Սիզ էյի պիլիրսինիզ քի պէն էրէյիճէ
ՊԷՅՅԻԻԻ պիր ԷՖԷՆՏԻ իմ . . . : (Երքէքլէրէ մախսուս օլան
պու սըֆաթը քէնտիմ իչուն տախի իսթիմալ իթմէքիլիմ
պէնճէ մուվաֆըգը ազլ ու մանթըգ տըր . զիրա սիզ գա.
տըն թաիֆէսինէ կէօսթէրմէքտէ օլտըղընըզ զուլմքեաթ.
լըղըն նէթիճէսի օլարագ , նէճապէթ վէ քէրէմքեարըզա
տէլալէթ իտէն պու սըֆաթը անճագ քէնտիսինիզէ հասթ
իթմիլսինիզ տիր) : »

Ատրիէն . - Շիմոի , Ժօրժէթ , պանա պիր թապագա քեաղըտ կէթիր . շու մէքթուպը տա վէր քի ալթընա իմ զամը աթայըմ :

Մատմուազէլ տը Գարտովիլ՝ Ժօրժէթին թագաւմ իթտիյի գալէմի ալըպ մէքթուպը իմզալատը , վէ իչինէ տախի սարրաֆը նամընա օլարագ պիր պօնօ լէֆֆի իյլէտի . մէքթուր պօնօ պէր վէճհի աթի եազըլմըշ ըտը .

«Մ. Նօրվալ՝ պէնիմ իչուն իտէճէյի մէսարըֆ նամընա հէր նէ գատար ագճէ թալէպ իտէճէք օլուրսա , պիր մագպուզ սէնէտի ալարագ , քէնտիսինէ թէէտիյէ իտէսինիլ : »

«ԱՏՐԻԷՆ ՏԸ ԳԱՐՏՕՎԻԼ»

Շու մէնզարէնին զուհուրա կէլտիյի վէ Ժօրժէթ մէքթուր մէքթուպը եազտըղը սըրատա , Ֆլօրին իլէ Հէպէ տախի , խալասը բրէնսէս տը Սէն-Տիգրիէնին նէզտինէ կիթմէք իչուն կիճէլիյինի չըգարմըշ վէ պաչգա էսվապլար կիյինմիշ օլան Ատրիէնին թուալէթինի իքմալ իթմէքլէ մէշուլ օլմուշլար ըտը :

Ֆլօրին Ատրիէն տը Գարտովիլին Մ. Նօրվալա խիթապէն եազտըրտըղը մէքթուպը տինլէր իքէն , կէօսթէրտիյի կիզլի վէ մուսիրրանէ տըգգաթա նազարէն , մէզպուրէնին՝ մատմուազէլ տը Գարտովիլին աղզընտան չըգան էտնա սէօղլէրի պիլէ գիհնինտէ սագլամաղա ճահտ իթտիյի գօլայճա անլաշըլմագտա ըտը :

Ատրիէն . - (Հէպէյէ միլթէվէճճիհէն .) Պագսան ա՛ , գըղըմ , պու մէքթուպը աճէլէթէն Մ. Նօրվալա կէօնտէրէճէքսին . - տէտի :

Պու էանատէ , էվվէլճէ ուրըլմըշ օլան կիլմիւշ չան տըշարըտա թէքրար աքսէնտաղ օլտու :

Հէպէ՝ չան չալընմասընըն սէպէպինի անլամագ վէ հանըմընըն էմիլինի իճրա իյլէմէք իւզրէ գարույա տօղրու սէ-

յիրթտի իսէտէ , Ֆլօրին՝ մէրգումըն Եօլընը քէսիպ Ատ-
րիէնէ խիթապէն .

— Մատմո՛ւ ազէլ , արդու իտէրսէնիզ պու մէքթուպը
պէն կէօնտէրէյիմ . զիրա պիր խուսուստան տօլայը պէօ-
յիւք զօնաղա կիթմէյէ մէճպուրըմ . - տէտի :

Ատրիէն . - Բէ՛ք էյի , սէն կէօթիւր : Հէպէ՛ , կիթ
պագ տըշարըտա նէ՛ իսթիյօրլար . սէն տէ , Ժօրժէ՛թ , շու
մէքթուպը մէօհիւրլէյի վէր . . . :

Պիր տագըզա զարֆընտա Ժօրժէթ մէքթուպը մէօ-
հիւրլէտի . պու սըրատա Հէպէ թէքրար օտայա կիրէրէք :

— Մատմո՛ւ ազէլ , տիւնքի կիւն Լիւթինի պուլմըլ օ-
լան տէրիգանլը պիր տագըզաճըզ սիզլինլէ կէօրիւշմէք իս-
թիյօր . . . չէհրէսինին ըէնկի պիւս պիւթիւն սօլմըլ վէ
ղայէթ միւքէտտէր կէօրիւնմէքտէ տիր . - տէտի :

Ատրիէն . - (Բէմալը պէշաշէթլէ .) Աճայի՛ պ . . . պա-
նա պու դատար թէզ իհիթիյաճը պուլունաճաղը խայա-
լըմտան պիլէ կէշմէզ իտի . . . հէր նէ հալ իտէ , զիյատէ-
սիլլէ մէմնուն օլտում . ինշալլահ պիշարէյէ պիր էյիլիք
իթմէք սաատէթինէ նաիլ օլուրըմ . հայտի , Հէպէ՛ , օ
մանուսքեար տէրիգանլըյը քիւշիւք սալօնա կիրտիր . . .
սէն տէ , Ֆլօրին . . . շու մէքթուպը տէր հալ կէօնտէրի-
վէր :

Պու էմրի միւթէագըպ Ֆլօրին օտատան տըշարը չըգ-
տը : Մատմու ազէլ տը Գարտօվիլ իսէ , Լիւթին արգասը
սըրա կէլմէքտէ օլտըղը հալտէ , Ակրիքօլըն պուլընտըղը
քիւշիւք սալօնա կիրտի :

3

Մ Ո Ւ Ս Ա Հ Ե Պ Ե Թ

Ատրիէն տը Գարտովիլ՝ Ակրիքօլըն պէքլէմէքտէ օլ-
տըղը սալօնա կիրտիյի էսնատէ , սատէ վէ ֆադաթ սօն
տէրէճէ զարիֆ պիր էլպիսէ կիյինմիշ իտի . դօյու մաի
գաղմիրտէն մամուլ վէ օ զէմանըն մօտասընա կէօրէ, էօ-
նիւ սիյաճ իբէք շէրիտլէրլէ միւզէյնէն տար պիր ֆիսթան,
հիւրիլէր պէլինէ միւշապիճ օլան միյանընը վէ եուվար-
լաք կէօյսիւնիւ թասվիր կիպի մէյտանա չըգարմագտա ը-
տը : Տիւզ վէ տամալը բաթիսթատան մամուլ քիւշիւք
պիր եագալըգ , կիւլ շէքլինտէ պօղուժ պօղուժ պաղլան-
մըլ օլուպ , գրավաթ խըտմէթինի կէօրմէքտէ օլան պիր
իսգօնչա գօրտէլասը իւզէրինէ գըվըրմըլ գալմըլ ըտը :
Ալթուլն կիպի բարլամագտա օլան լիբիոգա սաչլարը , կէօյ-
սիւնէ տօղրու սարգըպ ինմիշ օլան կիւմրաճ վէ ուզուն
զիւլիւֆլէրիլէ գար կիպի պէյազ շէհրէսինի իհաթա իյ-
լէմիշ իտի :

Ակրիքօլա կէլինճէ , պիչարէ տէլիգանլը՝ բէտէրինէ
էմնիյեթպախշ օլմագ վէ սահիհէն Մ . Հարտինին ֆապ-
րիգասընա կիտիօր կիպի կէօրիւնմէք իչուն , իշ էլպիսէլէ-
րինի կիյլնմէյէ մէճպուր օլմուշ ըտը . եալընըզ, մաի պէզ-
տէն եաբըլմըլ եէնի պիր չաքէթ կիյինմիշ վէ գապա գու-
մաշտան մամուլ պէյազ կէօմլէյինին եագասը իսէ՝ տար-
մա տաղըն պիր սուրէթտէ պաղլամըլ օլտըղը սիյաճ գրա-
վաթը իւզէրինէ տիւշմիւշ իտի : Քիւլ ըէնկինտէքի կէնիշ
բանթալօնը՝ զայէթ բարլաք պիր սուրէթտէ պօյալանմըլ
օլան ճիզմէլէրինի իրայէ իթմէքտէ վէ տէմիրճիլիք շանըն-

տան օլան սինիրլի էլլէրինտէ տախի, ղայէթ Եէնի պիր չուհա շապգա թութմագտա ըտը: Էնճամը քէլամ, քէնարը գըրմըղը իշլէմէլէրլէ մէսթուր օլան մաի շաքէթի, կէնճ տէմիրճինին էսմէր վէ սինիրլի չէհրէսինի մէյտանա չըգարմագտա վէ գըվըրմ գըվըրմ ումուղլարընտան աշաղըյա ինէրէք, մէրգումըն հարէքեաթը սէրպէսթանէսինէ մանի օլմագ չէօյլէ տուրսուն, հաթթա սաիր պիր թա. գըմ սիւսիւ էլպիսէլէրտէն վէ ըրտէնկօթլարտան տահա գիյատէ եագըշմագտա ըտը:

Ակրիքօլ, մատմուլէլ տը Գարտօվիլին կէլմէսինէ պէրլէտիյի սըրատա, շայանը հայրէթ պիր մէհարէթլէ օյուլմըշ կիւզէլ վէ միւքէլլէֆ պիր կիւմիւշ գապը մուս. յէնէ իտիյօրտու. պու գապըն մէվզու՝ օլտըղը մէրմէրէ մէրպուլթ օլան քէզալիք կիւմիւշտէն քիւչիւք պիր լէվհա իւզէրինտէ. « Գալէմքեար ամէլէսինտէն ժան-Մարի մա. ըիֆէթիլլէ օյուլմըշ տըր, 1834 » քէլիմէլէրի մահքիւք իտի:

Ատրիէն, քէնտի օտասընտան քիւչիւք գաբուլար վա. սըթասըյլա այրըլան սալօնըն խալըսը իւզէրինտէ օ գա. տար եավաշ եիւրիւմիւշ իտի.քի, Ակրիքօլ՝ կէնճ գըզընէ չէրի կիրմէսինի կէօրէմէմիշ իտի. պինաէն ալէյհ, խօշ վէ ահէնքի պիր սէտանըն քէնտիսինէ խիթապ իթտիլինի իշի. թիւ իշիթմէզ պիրտէն պիրէ սարսըլըպ արգասընա տէօն. տիւ. մէզքիւր սէտաի լաթիֆ շու սէօզլէրի իրատ իթմէք. տէ իտի.

— Կիւզէլ գապ տէյիլ մի, մօսիէօ:

Ակրիքօլ. — (Շաշըրըպ գալարագ.) Էվլէթ, մատմուլ. գէլ, ղա'յէթ կիւզէլ:

Ատրիէն. — (Բարմաղընըն ուճըյլա կիւմիւշտէն մա. մուլ քիւչիւք լէվհայը կէօսթէրէրէք.) Կէօրիւյօրսընըղ քի. պէն ատալէթ վէ հագգանիյեթի սէվէրիմ. պիր ըէսսամ քէնտի մահսուլը տէսթի օլան թասվիլի ալթընա վէ պիր

միւլէլիֆ թէրթիպ իթտիյի քիթապ իւզէրինէ վաղը իմզա իթտիյի հալտէ, հագգանիյէթ էօյլէ իճապ իտէր քի, պիր իչճի տախի քէնտի վիճուտէ կէթիրտիյի մասնու'աթը իւզէրինէ իսմ ու չէօհրէթինի վազ' իյլէսին :

Ակրիքօլ. - Նասըլ մատմուլազէլ, պու իսմ. . . :

Ատրիէն. - (Սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Պիր ֆագիր դա-
լէմքեարըն իսմի տիր. մէրգուլմ' ասարը նէֆիսէտէն մա-
տուտ օլան շու կիւմիւշ գապը, սահիպի սէրվէթ պիր գու-
յումճը իչուն եաբմըշ ըտը : Մէրգուլմ գույումճը պու
միւլէլէֆ գապը պանա սաթտըղը զէման, անը վիճուտէ
կէթիրէն սէնաթքեարըն իսմինի քէնտիսինտէն անլատըմ
վէ գույումճընըն իսմի եէրինէ ապլ եաքանըն իսմինի լէվ-
հայա եազտըրմագ իսթէտիմ. գույումճը՝ պէնիմ ֆէվգ-
էլ ատէ թալէպիմ վէ պէլքի տէ քէնտի զիւիւմիւնճէ հագգ-
սըղըղըմ իւզէրինէ տիւշարը հայրէթ օլտու գալտը. . . :
Պիշարէ սէնաթքեար՝ էկէր սէրվէթէ մալիք տէյիլ իսէ,
պարը պիր իսմի, պիր չէօհրէթի պագը գալսըն, տէյիլ
մի, մօսիէօ :

Ատրիէն, Ակրիքօլ իլէ պունտան տահա միւնասիպ
պիր սուրէթտէ միւլքեալէմէյէ պաշլայամազ ըտը. իմրի
կէնճ տէմիրճի, եաւլաշ եաւլաշ քէսպի իթմինան իտէրէք.

— Մատմուլազէլ, պէնտէ իչճի օլտըղըմ ճիհէթլէ,
շու հարէքէթի հայսիյեթթշինասանէնիզտէն տօլայը գաթ
էնտէր գաթ հայրան օլմագտայըմ. - տէտի :

Ատրիէն. - Մատամ քի սիղ տէ իչճի իմիշսինիզ,
պու թէսատիւֆտէն տօլայը քէնտիմի պախթիյար ատտ
իտէրիմ, մօսիէօ. լաքին լութֆէն օթուրընըզ. - տէտիք-
տէն սօնրա, լէթաֆէթ ու նէզաքէթլէ մէմզուճ պիր հա-
րէքէթ իճրասըյլա, էրղէվանի իրէքտէն մամուլ վէ ալ-
թուն իշլէմէլէրլէ միւլէյեէն պիր գօլթուգ սանտալիէսի
իրայէ իթտի. քէնտիտի տէ այնը գումաշտան իքի քիշլիք
պիր գանաքէյէ եասլանտը գալտը :

Ատրիէն՝ քէմալը ըզտըրապը գալպէ կէօզլէրինի աշաղըէյմիշօլան Ակրիքօլըն թէլէտտիւտինի կէօրտիւքտէ, անը թէշվիգ իթմէք ֆիքրիյլէ Լիւթինի կէօսթէրէրէք .

— Պիր մուհապպէթի շէտիտէ իլէ սէվմէքտէ օլտը. ղըմ՝ շու մինի մինի հայվան, պէնիմ իշուէն լութֆ ու միւ. ըրւվվէթինիզին պիր խաթըրէի տաիմէսի օլաճագ տըր, մօ. սիէօ . պինաէն ալէյհ, ղիյարէթի վագըանըզ տախի պա. նա ուղուրլու կէօրիւնմէքտէ տիր . հաթթա շէհատէթի գալպիմ պիր խոսուստա սիզէ ֆաիտէլի օլապիլէճէյիմի պանա խապէր վէրիյօր :

Ակրիքօլ . - (Պիր ազմը գաթի իլէ .) Մատմուլազէլ, պէնիմ իսմիմ Պոտուէն տիր . Բարիս գուրպինտէ, Բլէսի գարիյէսինտէ վագը Մ. Հարտինին ֆապրիդասընտա տէ. միրճիլիք իթմէքտէյիմ . տիւնքի կիւն, քէսէնիզի պանա վէրմէք իսթէտիյինիզտէ գապուլ իթմէտիմ . . . հալ պու. քի պու կիւն՝ տիւն պիր սուրէթի ալիճէնապանէտէ թէք. լիֆ իթմիշ օլտըղընըզ մէպլաղըն պէլքի օն վէ երկիրմի միսլինի թալէպ իթմէյէ կէլմիշիմ տիր . . . Իպթիտա պու թէքլիֆի արզ իթմէյէ միւսարաաթ իտիյօրմ, մատմուլազէլ . . . չունքի պանա էն ղիյատէ ըզտըրապ վ. ըէն շէյ՝ մուլալէնէթ թալէպ իթմէյէ մախսուս քէլի. մէլէրի պիր եէրէ թօբլայըպ սէօյլէմէք տիր . . . պու քէ. լիմէլէր տուտագլարըմը սանըրսըն քի եագմագտա ըտը. լար . հէր նէ հալ իսէ, արթըգ պիւթիւն պիւթիւն միւս. թէրիհ օլտում :

Ատրիէն . - (Մուշֆիգանէ պիր սուրէթտէ Ակրիքօլա պագարագ .) Նէզաքէթի թապիւթընըզը թագտիր իտէ. ըրիմ, մօսիէօ . լաքին, էկէր սիզ պէնի թանըմըշ օլսա իտի. նիզ, պանա միւրաճաաթ իթմէյէ պիր ան թէրէտտիւտ կէօսթէրմէյէճէքտինիզ . սէօյլէյինիզ պագալըմ, նէ՞ գա. տար բարայա իհթիյաճընըզ վար տըր :

Ակրիքօլ . - Պիլմէմ, մատմուլազէլ :

Ատրիէն . - Նասը՛ւ, նե՛ գատար բարայա միւհթած օլ-տըղընըզը պի՛մէ յօրմըսընըզ :

Ակրիքօլ . - Խա՛յր, մատմուազէլ, պիլմէ յօրըմ . պէն-տէնիզ՝ եալընըզ պանա լազըմ օլան մէպլաղը թալէպ իթմէք իչուն տէյիլ, պէլքի տէրտիմին տէրմանընա նէ գատար բարա լազըմ օլտըղընը անլամագ նիյէթիյլէ կէլ-միչիմ տիր :

Ատրիէն . - (Միւթէպէսսիմանէ) Էօյլէ իսէ, մէսէլէյի պանա իյզահ իտինիզ պագալըմ . հէր նէ գատար սիզէ պիր մուալէնէթտէ պուլընմագ իսթիյօր իսէմտէ, իչին նէտէն իպարէթ օլտըղընը թէմամըյլա քէշֆ իտէմէյէճէ-յիմ թապիի տիր . . . :

Ակրիքօլ . - Մատմու՛ազէլ, իչին նէտէն իպարէթ օլտըղընը սիզէ իքի չիֆթ քէլամլա անլաթտըրայըմ . պէ-նիմ սահիպէի հիւսնի ախլագ պիր իսթիյար վալիտէմ վար տըր . մէրգումէ՝ քէնտի կէնճլիք չաղընտա, կէրէք պէնի վէ կէրէք քէնտիսինէ էվլատ իթմիչ օլտըղը պիր մէթրուք վէ պիքէս չօճուղը պէօյիւթմէք իւզրէ, կիճէ կիւնտիւղ չալըչարագ սըհհէթի վիճուտընը պէրպատ իթ-միչ տիր . չիմտի իսէ՝ քէնտիսինի պէսլէյիպ գայըրմագ սը-րասը պանա կէլմիչ օլմաղլա, պու վաղիֆէի միննէթտա-րանէյի իճրա իտէպիլտիյիմնէն տօլայը քէնտիմի պախթի-յար ատտ իտէրիմ . . . : Մա մաֆիհ, պիչարէ գատընըն ինթիյաճաթը եէվմիյեհսինի թէտարիք իթմէք իչուն էլ էմէյինտէն պաչգա պիր վասըթամ եօգ տուր : Շու հալ-տէ, էկէր պէն չալըչմագ հալինտէ պուլունմայաճագ օ-լուրսամ, վալիտէմ մէտարը իսթինատ վէ թէայեիւշտէն քիւլլիյէն մահրում գալաճաղը պի իշթիպահ տըր :

Ատրիէն . - Վալիտէնիզ պունտան պէօյլէ հիչ պիր շէյտէն մահրում գալմայաճագ տըր, մօսիէօ . մէրգումէ-նին հալը էսէֆիշթիմալի ըիգգաթը գալպիմի թահրիք իլլէտի . . . :

Ակրիբօլ . - Բիգդաթը գալպինիզի՝ մի թահրիք էլէ-
տի . . . :

Ատրիէն . - Շիւպհէսիզ :

Ակրիբօլ . - Տէմէք տիր քի վալիտէմի թանըյօրսընը :

Ատրիէն . - Էվվէ'թ , շիմտի թանըտըմ . . . :

Ակրիբօլ . - (Պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա
հէյէճանը գալպ իլէ .) Ա'հ , մատմո'ւազէլ , ֆիքրինիզի
անլայօրըմ . . . : Սահիհէն ալիճէնապ պիր գալպ թաշըր
ըմըշսընը . Մայեհէօնին հագգը վար ըմըշ . . . :

Պու քէլիմէլէր՝ Ատրիէն իշուն պիր պիլմէճէ տէմէք
օլտըղընտան , մէգպուրէ սօն տէրէճէ միւթէաճճիպանէ
պիր թավր ըլա Ակրիբօլա պագարագ .

— Մայեհէօ՝ միւ . - տէտի :

Կէնճ տէմիրճի , քէնտի տօսթլարը հագգընտա մու-
ճիպի ար ու հիճապ պիր շէյի պուլընմատըղընտան , ճէ-
սուրանէ պիր սուրէթտէ քէլամա աղաղէ .

— Մատմո'ւազէլ , մէսէլէյի սիզէ իյզահ իտէյիմ .
Մայեհէօ տէտիյիմ , ղայէթ չալըշգան վէ ֆագաթ ղայէթ
ֆագիր պիր իշճի գըզ տըր քի չօճուգլըգտան պէրու պէ-
րապէր պէօյիւմիւշիւզ . Պիշարէ գըզըղազ վիճուտճա
սագաթ վէ շէքիւսիզ պիր շէյ օլտըղընտան , քէնտիսինի
Մայեհէօ (գանպուր) լագապըյլա ետտ իթմէքտէ տիրէր .
Կէօրիւյօրսընը քի , սիզ նէ՝ գատար եիւքսէք պիր մէվ-
գըտա իսէնիզ , օ պիշարէ տէ օ գատար ֆագիր պիր մէր-
թէպէտէ պուլուընյօր . լաքին գալպ վէ նէզաքէթ ճիհէ-
թիլէ . . . ա'հ , մատմո'ւազէլ , սիզտէն ասլա աշաղըյա
գալմազ . . . իքինիզ տէ հէմ այարսընը տէնիլէպիլիր . . . :
Տիւնքի կիւն նասըլ օլուպ տա հուզուրընըզ գապուլ ի-
տիլտիյիմի վէ օ պիմէնէնտ չիշէյի նէ՝ սուրէթլէ պանա
իհտա իթմիշ օլտըղընըզ քէնտիսինէ նագլ իթտիլիմտէ
իլք միւլահաղասը շու թէշպիհ օլտու . . . :

Ատրիէն . - (Հէյէճանը պիր սէտա իլէ .) Մօսի'էօ

սիզի թէճմին խտէրիմ քի, շու թէշպիհ՝ պանա իտէճէ-
յինիզ մէտհիյեէլէրին քեաֆֆէսինտէն տահա զիյատէ
մահզուզիյեէլէրի մուճիպ օլտու: Պիր թաղըմ տէհէթլի
ֆէլաքէթլէր արասընտա քէրիմ վէ ալիճէնապ գալմը օ-
լան պիր գալպ, հագըգաթէն նատիր պուլունուր պիր
խաղինէ տիր: Ինսան՝ կէնճլիք վէ կիւզէլլիք կիպի իքի
խասսէի նատիրէյի հաիզ օլտըգտա, քէրիմ վէ ալիճէ-
նապ օլապիլտիյի միսիլու, սէրվէթ ու սամանա մալիք
պուլունտըգտա տախի, նէզաքէթլի վէ սէմահէթքեար օ-
լապիլի: Իմտի, թէշպիհինիզի գապուլ իտէրիմ, շու շարթ
ըլա քի, պու թէշպիհէ միւսթահագգ օլտըղըմը իսպաթ
խտէպիլէճէք պիր մոււավէնէթ թալէպ իտէսինիզ: Շիմտի
սէօզիւնիւզի տէվամ իտինիզ. - տէտի:

Մատմո՛ւազէլ տը Գարտօվիլին սուրէթի իֆատէսին-
տէքի խալիսէթ վէ մուխատէնէթի քեամիլէյէ րաղմէն,
անըն իւզէրինտէ, սէրպէսթի թապիաթըն, շէհամէթի
ֆիքրին վէ նէճապէթի հըսսիյեաթըն հուսուլէ կէթիր-
տիյի քիպր ու ազամէթ օ տէրէճէ թէճէլլի իթմէքտէ ի-
տի քի, Ակրիքօլ անըն մէլահէթի խարիգիւլ ատէսինի
ուսուտարագ, մէզպուրէ հագգընտա եավաշ եավաշ պիր
իհթիրամը խալիսանէ վէ պիր հիւսնի թէվէճճիւհ հըսս
իթմէյէ պաշլատը. մա մաֆիհ, շու հըսսը իհթիրամ՝ Կտ-
րիէնին սիննի վէ պէշաշէթի թապըյլա զարիպ պիր զըտ-
տիյեէթ թէշքիլ իտիյօրտու: Ակրիքօլ թէքրար քէլամա
աղազլէ տէտի քի.

— Մատմո՛ւազէլ, էկէր մոււավէնէթիմէ միւհթաճ օ-
լան եալընըզ վալիտէմ օլսա իտի, զարուրի պիր իշսիզլիյէ
տիւչար օլաճաղըմտան օ տէրէճէ գօրգմայաճագտըմ. զի-
րա ֆագիլըլէ՝ քէնտի պէյնլէրինտէ ճարի օլան ատէթ
իգթիզասընճա պիրի պիրինէ մոււավէնէթ իտէրլէր. վալի-
տէմ՝ իգամէթ իթտիյիմիզ խանէ սէքէնէսի թարաֆընտան
սոն տէրէճէ սէվիլտիյի ճիհէթլէ, գօմշուլարըմըզ հիյնի

հաճեթտէ մէզպուրէնին իմտատընա եէթիշէճէքլէրի պի իշթիպահ տըր . լաքին շուրասը շայանը թէէսսիւֆ տիր քի , պուշլար տախի ըէֆահը հալ սահիպի տէյիլլէր տիր . հաթթա , պիշարէ վալիտէմէ մուալէնէթ իթմէք իշուն քէնտիլէրինի զարուրէթ բէնշէսինէ աթաճագլարընտան , պու խուսուս սէֆալէթ ու մահրումիյեթտէն տահա զի . յատէ վալիտէմէ աղըր կէլէճէք տիր . էնճամը քետար , եալ լընըղ վալիտէմ իշուն շալըշմաղա մէճպուր տէյիլ իմ . բէ . տէրիմ իշուն տախի շալըշմագլըղըմ զարուրի տիր . քէն . տիրինի օն սէքիղ սէնէտէն պերու կէօրմէմիշ իտիմ . տա . հա տին Սիպէրիատան Բարիսէ վասըլ օլտու . . . : Բէնտի աթիգ ժէնէրալը օլուպ , էօհտէսինէ ախիրէն մարէշալլ լըղ ըիւթպէսի թէվճիհ գըլընան մարէշալ Սիմոն հագ գընտաքի ուպուտիյեթ սաիգասըյլա , պու անէ գատար Սիպէրիատա գալմըշ տըր :

Ատրիէն . - (Բէմալը կէրմի վէ ալաիմի հայրէթ լղ . հարը իլէ .) Մարէշալ Սիմոն մը . . . :

Ակրիքօլ . - Էվվէթ , քէնտիսինի թանըմըսընըղ , մատմուաղէլ :

Ատրիէն . - Շախսէն թանըմամ , լաքին պիղիմ ֆամիլէ եատան պիր գըղ ըլա էվլէնմիշ օլտըղընը պիլիլիմ . . . :

Ակրիքօլ . - (Բէմալը մէսէրրէթլէ .) Ա՛հ , նէ՛ պէօ յիւք իգպալ տէմէք օլուր քի բէտէրիմին Բուսիա տան կէթիլմիշ օլտըղը իքի էօքսիւղ գըղ տախի սիզին ագրապանըղտան մատուտ տըր , էօյլէ՞ մի . . . :

Ատրիէն . - (Հայրէթ վէ մէրաղը կիթտիքճէ արթաւ րագ .) Մարէշալըն իքի գըղը՞ տա մը վար . . . :

Ակրիքօլ . - Ա՛հ , մատմուաղէլ . . . օն պէշ օն ալթը չաղլարընտա իքի մինի մինի մէլէք . . . վէ տահա տօղրուսթ իքի կիւղէլ վէ պիմէնէնտ էքիլլէր . պուշլար եէքտի . կէրինէ օ գատար միւշապիհ տիրլէր քի , պիրինի տիկէ . ըինտէն ֆարգ իթմէք բէք միւշքիլ տիր . . . : Վալիտէլէրի

սիրկիւնտէ էօլմիւշ տիւր . մէրգուսնին թէքմիւ վարի-
յէթի զապթ ու մուսատէրէ իտիւմիշ օլտըղընտան , պիշա-
րէ էօքսիւզըղազլար , Սիպէրիա իշլէրինտէն , սէֆիւնէ
պիր սէյահաթ իճրասըյլա , բէտէրիմ իլէ պիրլիքտէ
պուրայա վասըլ օլմըշլար տըր . լաքին բէտէրիմ , ֆէտա-
քեարլըզ վէ ուպուտիյեթ սաիգասըյլա , անլէրին միհ-
նէթ ու մէշագգաթընը ունուլթտըրմաղա զայրէթ իթ-
միշ տիր Ս'հ , գահրամա'ն պապաճըղըմ . . . պիր
արսլան ճէսարէթիլէ պէրապէր . . . պիր վալիտէ շէֆա-
գաթընա մալիք տիր տէսէմ , ասլա խաթա իթմիշ օլմամ :

Ատրիէն . - Էյ պու մինի մինի եավրուճըղար շիմտի
նէրէտէ տիրլէր :

Ակրիքօլ . - Պիգիմ էվտէ տիրլէր , մատմուաղէլ . . .
պէնիմ քէտէրնաք հալիմի պիր գաթ տահա թէշտիտ ի-
տէն վէ սիղէ միւրաճաաթ իթմէք ճէսարէթինի վէրէն
շէյ տէ իշլէ պուրասը տըր . լաքին պուսընլա պէրապէր ,
պէօյէճէ արթմըշ օլան ֆամիլեամըղ ազասընը սայ ու ա-
մէլիմլէ պէսլէմէյէ մուգթէտիր տէյիլիմ տէմէք իաթէ-
մէմ . . . հաշա' . . . անճագ , էկէր պէնի թէվգիֆ իտէճէք
օլուրարսա' . . . :

Ատրիէն . - Սիգի թէվգիֆ իտէճէք օլուրլա'րսա մը . . .
սէպէպ . . . :

Ակրիքօլ . - Ս'հ , մա'տմուաղէլ , պիր ազ էվվէլ զիք-
րինի իթմիշ օլտըղըմ Մայեէօյէ կէօնտէրիլէն շու իխթար-
նամէյի լութֆէն օգույաճագ օլուրսանըղ , սէպէպինի ան-
լարսընըղ Մէրգուսնէ գըղճըղազ պէնիմ իշուսն հա-
գիգի պիր հէմշիրէ մէսապէսինտէ տիր :

Ակրիքօլ պու սէօզիւ միւթէագըպ , տիքիշճի գըղա
խիթապէն եազըլմըշ օլան իմգասըղ մէքթուպը մատմուա-
ղէլ տը Դարտօվլլէ թագտիմ իլլէտի :

Ատրիէն պու մէքթուպը օգուտըգտան սօնրա , ֆէվգ
էլ աոտէ պիր հայրէթլէ տէմիրճիյէ տէտի քի .

— Օ՛, մաշալլա՛հ, սիղ շա՛իր իմիշ սինիզ, էօյլէ՛ մի:

— Ակրիբօլ. — Պէնտէնիզ նէ՛ շաիրլիբ իտտիասընտա, նէ՛ տէ շա՛իր օլմագ հըրսը շանընտա տէյիլ իմ, մատմուա. զէլ... Լաքին, կիւնտիւզիւն ֆապրիգատա չալըշտըգտան սօնրա, ագչամա խանէյէ ավտէթ իթտիլիմտէ, վէ եախօտ գօճա թօգմագլա տէմիր տէօյտիւլիւմ սըրատա, հէմ տէֆի դամմ իթմիշ օլմագ վէ հէմտէ ազաճըգ եօրղուն. լըգ ալմագ նիյէթիյլէ, պագէն գասիտէլէր վէ պազը քէր. րէ տէ նէշիտէլէր թանգիւմ իտէրիւմ... :

Ատրիէն. — Էյ պու մէթուպտա պահս իտիլէն էշիւէ նէշիտէսի սահիհէն խասիմանէ վէ թէհլիքէլի պիր շէյ մի տիր :

Ակրիբօլ. — Խա՛յր, մատմուազէլ... պիլաքս ինսանի. յէթբէրվէրլիբ սահգասըյլա գալէմէ ալընմըշ պիր շէյ տիր. պէնտէնիզ՝ Մ. Հարտի կիպի ալիճէնապ պիր զաթըն ֆապրիգասընտա չալըշըրմ. միւմաիլէյհ իսէ՛ քէնտի իշ ճիլէրինին հալ ու մէվգըրնի, սաիր ֆապրիգա ամէլէսինին հալ ու վազիյէթինէ գըյաս գապուլ իթմէյէճէք տէրէ. ճէտէ ֆահգ գըլմագ զայրէթ վէ արզուսընտա պուլընտը. զընտան, նաիլ հէրրէյէթի օլա նէշիլէ սէրլէվհալը նէշիտէմտէ, ամէլէ սընֆը միյանընտա էքսէրիյէթի թէշքիլ իտէն պու պէտպախթ իշճիլէր լէհինէ խալիսանէ վէ տտիլանէ պիր իթիրազ տէմէք տիր. պունտան պաչգա հիշ պիր մագսատը եօգ տուր. Լաքին, մատմուազէլ, էլպէթթէ մալիւմինիզ տիր քի, պիր զէմանտան պէրու ֆէսատ, ըսեան վէ իխթիլալ կիպի շէյլէր օրթալըգտա չօղալտըգճա չօղալմըլ օլտըղընտան, էքսէրիյա ճիւզի սէպէպլէրէ մէպնի ինսան իթհամ օլընմագտա վէ հապսա աթըլմագտա տըր... : Էկէր պէօյլէ պիր ֆէլաքէթ տախի պէնիւմ պաշըմա կէլէ՛ ճէք օլուրսա... վալիտէ՛մ... բէտէրի՛մ... վէ մարէշալ Սիմոնըն ավտէթինէ գատար ֆամիլեամըզ ազասընտան սայըլան օ իբի էօքսիւզ գըզճըղազ նէ՞ օլաճագլար... :

իշթէ, մատմո՛ւ աղէլ, թէ վգիֆ իտիլմէք թէ հլիքէսինէ տիւ-
շար օլտըղըմ թագտիրտէ, պիր քէֆալէթ ագճէսի վէրէ-
րէք պէնտէնիդի գուրթարմանըղը թէմէննիյէ կէլմիշիմ
տիր . էկէր շու լուրթֆընըղա մաղհար օլաճագ օլուրսամ,
հապսա աթըլմագ իշուն ֆապրիգայը թէրք իթմէք մէճ-
պուրիյեթիւտէն գուրթըլմըլ օլաճաղըմ . վէ սիդի թէէ-
մին իտէրիմ քի, սայ ու ամէլիմ ֆամիլեամըղ աղասընա
քիֆայէթ իտէպիլէճէք տիր :

Ատրիէն . - (Քէմալը մէսէրրէթլէ .) Համտ օլտուն ,
պու իշ էսասէն թէսվիյէրէդիր օլաճագ տըր . պունտան
պէօյլէ , շա'իր էֆէ'նտի , էֆքեարը շա'իրանէնիդի տէյիլ
հիւզնէնկիզ վէ քէտէրնաք հալլէրտէն , իլլա սաատէթ ու
իգպալը մուճիպ շէյլէրտէն իգթիպաս իտինիզ Իպ-
թիտա քէֆալէթ ագճէսի վէրիլէճէք տիր :

Ակրիքօլ . - Ա՛հ , մատմո՛ւ աղէլ , սիզ պիղիմ գուր-
թարըճըմըղ օլաճագսընըղ :

Ատրիէն . - Սանիյէն , ֆամիլեամըղ թապիպինն՝
վիւքէլատան դայէթ Նո-ֆուգէտէ պիր զաթ ըլա միւնասէ-
պաթը տօսթանէսի վար տըր : Պու քէլիմէյի նասըլ իս-
թէրսէնիզ էօյլէ անլայընըղ , հէր նէ սուրէթլէ թէլագ-
գը իթսէնիզ , ալտանմազսընըղ . թապիպի միւմաիլէյհին՝
րիճալը տէվլէթտէն օլան պու աթէյէ զաթ իւզէրինտէ ա-
ղիմ նուֆուզ վէ թէէսիրի վար տըր . չունքի , միւմաի-
լէյհ զաթա , մէմուրիյեթիւտէն ազլ օլընմազտան պիր
կիւն էվվէլ , քէօշէի վահտէթտէ եաշամագլըղըն ֆէվա-
իտ վէ մուհասէնաթընը արզ վէ սըհհէթի վիճուտը սէ-
պէպիլէ , օ եօլտա իմրարը վագթ իթմէքլիյի թավսիյէ իյ-
լէմիշ տիր : Իմտի սիզ քեամիլէն միւսթէրիհ օլունըղ .
էկէր քէֆալէթ ագճէսի քիֆայէթ իթմէզսէ , պաշգա
պիր շարէ տիւշիւնիւրիւզ :

Ակրիքօլ . - (Ֆէվգ էլ ատէ պիր հէյէճանլա .) Մատ-
մո՛ւ աղէլ , վալիտէմին սաատէթի հալինի վէ պէլքի տէ հա-

յաթընը սիղէ պօրճուլ օլաճաղըմ . . . սէօզիւմէ իթիմատ
իտինիզ . . . նանքէօրլիւք իթմէյէճէյիմ :

Ատրիէն . - Օրասը թապիի տիր . . . : Արթըդ պաշ-
գա շէյէ պագալըմ . սահիպի գուտրէթ օլան վէրէֆահը
հալտէ եաշայան ատէմլէր՝ պունլարտան մահրում օլան .
լարա մուսվէնէթ իթմէլի տիրլէր . եանի օլան օլմայանա
եարտըմ իթմէյէ թապ'էն մէճպուր տըր . . . : Մարէ.
շալ Սիմոնըն գըղլարը պէնիմ ֆամիլեամտան մատուտ օլ-
մագ հասէպիլլէ , պէնիմլէ պիրլիքտէ իդամէթ իթմէլէրի
լաղըմ տըր . հէմ պու տահա միւնասիպ օլտըղընտոն ,
միւհթէրիմ վալիտէնիզէ պու արզումը պիլտիրմէնիզիլէ
ճա իտէրիմ . պու ագշամ , մարէշալըն գըղլարը հագզըն-
տա վալիտէնիզին իպրազ իթտիյի հիւսնի գապուլիյէթ .
տէն տօլայը արզը թէշէքքիւր իթմէք իւզըն , պիզզաթ
քէնտիմ խանէնիզէ կէլէճէք վէ թէալիւգաթըմտան օլան
o իքի կէնճ գըզը ալըպ պուրայա կէթիթէճէյիմ :

Պու սըրատա ժօրթէթ , սալօնը եանընտաքի օտատան
այըրան գաբու բէրաէսինի գալտըրարագ , պիրտէն պիրէ
իչէրի կիրտի վէ տիւշսըր տէհչէթ օլմուճասընա .

— Ա՛հ , մատմուլաղէլ , սօգագտա ֆէվզ էլ ատէ հալ-
լէր զուհուրա կէլմէքտէ տիր . - տէտի

Ատրիէն . - Նէ՛ կիպի հալլէր , նագլ էթ պագալըմ :

Ժօրթէթ . - Պէնիմ տիքիշճի գատընը քիւշիւք գա-
բույա գատար թէշիլ իթմէք իւզընէ իքէն , պիրտէ սօ-
գագտա պիր թագըմ պէտշէհրէ ատէմլէր կէօրտիւմ քի ,
քէօշքէ պիթիշիք օլան քիւշիւք պինանըն տիվար վէ բէն-
ճէրէլէրինի , պիրինի ճառուսլամագ իսթիյօրլարմըզ կիպի
պիր տըգգաթլա թէճէսսիւս իթմէքտէ իտիրլէր :

Ակրիքօլ . - (Տիւշարը եէս ու քէտէր օլարագ .) Ա՛հ ,
մատմուլաղէլ , շիւպհէլէրիմ պիհուտէ տէյիլ իմիշ , տէ-
մէք օլըյօր քի պէնի արամաղա կէլմիշլէր . . . :

Ատրիէն . - Նէ՛ տէյօրսընըզ , մօսիէօ :

Ակրիքօլ . - Պանա էօյլէ կէօրիւնտիւ քի , Սէն-Մէրրի սօգաղընտան պաշլայարագ պէնի թագիպ իթտիլէր . չիմ տի արթըգ չիւպհէ գալմատը . պուրայա կիրտիյիմի կէօրմիւշ տիրէր վէ պէնի թէվգիֆ իթմէք իսթիյօրլար . . . : Ս'հ , մատմուլէլ , մատամ քի վալիտէմ նազարը չէֆգաթ ու թէվէճճիւհինիղի ճէլպ իյլէմիշ վէ մատամ քի մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը հագգընտա արթըգ պիր կէօնէ էնտիւ չէ վէ վէսվէսէմ գալմամըշ տըր , սիղի էտնա մէրթէպէ պիր ուղղունսուզլըլա տիւշար իթմէմէք իչոուն , կիտիպ քէնտիմի թէսլիմ իտէճէյիմ . . . :

Ատրիէն . - (Քէմալը կէրմի իլէ .) Քէնտինիղի սագընընըլ , մօսէօ . հիւրրիյեթ տէնիլէն չէյ' օ տէրէճէ գըյմէթտար տըր քի , պիլ իսթիյար ֆէտա իթմէք քեարը ագիլ օլամազ . . . : Պուլնտան մատա , ժօրթէթին պու պապտէ ալտանմըշ օլմասը իհթիմալտէն տէյլ' մի տիր . հէր նէ տախի օլա , բէճա իտէրիմ , քէնտինիղի թէսլիմ իթմէյինիլ . . . : Սէօղիւմէ ինանընըլ , թէվգիֆ իտիլմէքտէն քէնտինիղի սագընընըլ . . . հէմ պու խուսուս' իթթիխազ իտէճէյիմ թէտպիրլէրի խայլիտէն խայլի գօլայլաշտըրաճագ տըր . . . չոունքի մէհաքիմի ատիյեթ' պիր քէրրէ բէնէսինէ կէչիրմիշ օլտըղը էչիսասը գօլայ գօլայ սալըվէրմէք իսթմէզ . . . :

Հէպէ . - (Քէզալիք խէլէճանը գալպ վէ էնտիլէլի պիր թապը ըլա գաբուտան իչէրի կիրէրէք .) Մատմուլէլ , հէրիֆին պիրի կէլիպ քիւչիւք գաբույը չալտը . . . վէ պուրայա մաի չաքէթ կիլինմիշ պիր տէլի գանլը կէլտի' մի տէյու սօրտու . . . վէ իլավէթէն տախի' արատըղը ատէմին իսմի Ակրիքօլ Պոտուէն օլտըղընը վէ քէնտիսինէ զայէթ մուհիմմ պիր չէյ սէօյլէյէճէյինի պէյան իյլէտի . . . :

Ակրիքօլ . - Ակրիքօլ պէնիմ իսմիմ տիր . մուհիմմ պիր չէյ սէօյլէյէճէյիմ տէյու տէրմիյան իթտիյի պէհանէ ի-

սէ՛ պէնի պուրատան չըգարմագ իչուն գուրըմը՛ չ պիր տօ-
լապ տըր . . . :

Ատրիէն . - Օրասը էօյլէ . իմտի պու տօլապը հիւքմ-
սիզ պըրագմագ լազըմ տըր . (Հէպէյէ խիթապէն .) էյ
սէ՛ն նէ ճէվապ վէրտին , գը՛ղ :

Հէպէ . - Քիմտէն պահս իթմէք իսթէտիյինի պիլմէ-
մէքտէ օլտըղըմը ճէվապէն սէօյլէտիմ , մատմուլազէլ . . . :

Ատրիէն . - Բէք կիւզէլ ճէվապ վէրմիչսին . . . : էյ
սօրան ատէ՛մ նէ եաքտը . . . :

Հէպէ . - Տէֆ՝ օլուպ կիթտի , մատմո՛ւլազէլ :

Ակրիքօլ . - Պէս պէլլի պիր ազտան թէքրար կէլմէք
իչուն . . . :

Ատրիէն . - Իհթիմալ տըր . իմտի , մօսիէօ , պիր գալ
սաաթ գատար պուրատա գալմաղա րազի օլմանըղ իգ-
թիզա իտէր . . . : Պէնտէնիզ , մա էթթէէսսիւֆ , խալամ՝
բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէնին նէզտինէ կիթմէյէ մէճպուր
ըմ . կիթմէքտէն մագսատըմ իսէ՛ զաթէն գապիլի թէէ-
խիր օլմայան վէ մարէչալ Սիմոնըն գըզլարը հագգընտա
վէրտիյինիզ մալիւմաթա պինաէն , պիր գաթ տահաքէս-
պի զարուրէթ իյլէմիչ պուլընան մուհիմմ պիր միւլազաթ
իչուն տըր . . . : իմտի , սիզ պուրատա գալընըզ , մօսիէօ .
զիրա տըչարը չըգտըղընըզտա թէվգիֆ իտիլէճէյինիզ պի
իշթիպահ տըր :

Ակրիքօլ . - Մատմուլազէլ , պէնի մա՛ղուր թուլընըզ ,
պու թէքիֆի ալիճէնապանէյի գապուլ իտէմէյէճէ-
յիմ . . . :

Ատրիէն . - Սէպէ՛պ :

Ակրիքօլ . - Ձիրա , գանունէն խանէնիզի պասմաղա
հաճէթ գալմամագ իչուն , պէնի պիր տէսիսէ իլէ տըչա-
րը չըգարմագ իսթէտիլէր . չու հալտէ , էկէր պէն չիմտի
տըչարը չըգմայաճագ օլուրսամ , խանէնիզի պասըպ իլէ-
րիլէ տէ կիրէճէքլէրի մուհագգադ տըր . պէն իսէ՛ պէօյլէ

պիր ուղղունսուզ հայէ սէպէպ օլմագ իսթէմէմ: Մատամ քի, վալիտէմ հագգընտա պիր կէօնէ էնտիչէ վէ ըզտը-
րապըմ գալմամը տըր, մահպուս օլմագ միւշքիւ պիր շէյ
մի տիր:

Ատրիէն . - Եա վալիտէնիզին հըսս իտէճէյի քէ-
տէր . . . ըզտըրապ . . . գօրգուլա՞ր . . . պուշլար հիչ
պիր շէյ մի տիր. պուրալարընը ապլա տիւշիւնմէ գմիսի-
նիզ. եա՛ բէտտերնի՞զ: եա՛ սիզի պիրատէրի կիպի սէվէն
վէ գալպ ճիհէթիյլէ պանա թէշպիհ իթտիյինիզ ֆագիրէ
իչճի գըզ, պուշլարը ունութտընըզ մը . . . : Մէօզիւմէ
իթիմատ իտինիզ, մօսիէօ . . . ֆամիլեանըզը պու կիպի
ըզտըրապաթտան հըֆզ իթմէյէ զայրէթ իյլէյինիզ . . .
պուրատա գալընըզ վէ ագչամ օլմագտան էվվէլ, եա քէ-
ֆալէթ ագճէսի վէրէրէք վէ եախօտ պաշգա պիր թէտ-
պիր իսթիմալիյլէ սիզի պու պէլատան գուրթարաճաղըմա
էմին իմ . . . :

Ակրիքօլ . - Լաքին մատմո՛ւլագէլ, ֆարզ իտէլիմ քի
շու ալիճէնապանէ թէքլիֆինիզի գապուլ իթտիմ. . . պէ-
նի պուրատա պուլա՞մայաճագլար մը:

Ատրիէն . - (Կիւլիւմնէյէրէք,) Ասլա՛ . . . վագթըյ-
լա մահպէս մագամընտա գուլլանըլան պու քէօշքտէ էօյ-
լէ ուսթալըգլա եաբըլմը պիր կիզլէնէճէք եէր վար քի,
սիթթիյն սէնէ արասալար եինէ պուլամագլար. Ժօրժէթ
սիզի ալըպ օրայա կէօթիւրիւր վէ օրաճըգտա քէմալը իս-
թիրահաթլա պէքլէրսինիզ. հաթթա, էկէր պուլընտըզը-
նըզ մէվգը՝ իլհամաթը շա՛իրանէյէ միւսաիտ իսէ, պէ-
նիմ իչուն գասիտէլէր տախի թանդիմ իտէրսինիզ . . . :

Ակրիքօլ . - (Սիւրուրը գալպլէ.) Ս՛հ, մատմո՛ւլագէլ,
պու նէ՛ գատար լութֆ ու միւրիւվվէ՛մ . . . պէն պուն-
լարա նա՞նըլ օլուպ տա նաիլ օլապիլտիմ. . . :

Ատրիէն . - Նա՞սըլ մը. տուրընըզ քի իյզահ իտէ-
յիմ. ֆարզ իտէլիմ քի սիզին թապիաթընըզ վէ հալ ու

մէջգընիւղ նազարը թէվէճճիւհի ճալիպ օլմասըն վէ ֆարդ իտէլիմ քի, մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը հագգընտա բէ տէրինիդին կէօթէրմիշ օլտըզը իգտամաթը մուշֆիգանէտէն տօլայը մուգապէլէի շիւքրանտա պուլընմագ վազիֆէի մուգատտէսէսիյլէ միւքէլլէֆ օլմասամ, (Կիւլէլէք) լաքին կէօղիւմիւն նուրը կիպի սէվտիյիմ Լիւթինի ունու տապիլիւրմիյիմ. էվվէթ, էլհալէթիւ հաղիհի պուրատա պուլընան վէ տիւնքի կիւն պէնիմ աղուշը մուհապպէթիւ մէ թէվտի՝ իթմիշ օլտըզընըզ Լիւթինի օլտուն խաթըրընըզա կէթիւրինիզ . . . : Պու սէօղլէրի ճիտտէն սէօյլլիօրըմ, մօսիէօ . . . սիզ կիւլմէմէ պագմայընըզ. սիզին իչուն էտնա մէրթէպէ պիր թէհլիքէ կէօրէմէտիյիմտէն նաշի կիւլիւյօրըմ. հաթթա, սիզէ մուալէնէթ իտէպիլէճէք պիր իգթիտարը հաիզ պուլընտըզըմ ճիհէթլէ, քէնտիմիշու սըրատա բէք պախթիյար կէօրիւյօրըմ. իստի, շու էվրագ ճըզտանըմա սիզին վէ վալիտէնիզին իսմինի վէ մահալը իգամէթինիզի աճէլէթէն եազընըզ քի, ժօրթէթ սիզի ալըպ. կիզլէնէճէք եէրինիզէ կէօթիւրսին. տիկէր պիր հապսխանէտէն գուրթըլմագ իչուն կիրմէքտէ օլտըզընըզ շու մահպէստէ էկէր ճանընըզ սըզըլմասա, պէնիմ իչուն կիւզէլ կիւզէլ գասիտէլէր եաբընըզ :

Ժօրթէթ՝ կէնճ տէմիրճիյի ալըպ սագլանաճաղը մահալէ կէօթիւրսիւյի սըրատա, Հէպէ տախի հանըմընա՝ քիւլ ըէնկինտէ գասթօր տէրիսինտէն մամուլ վէ այնը ըէնկտէ թիւյլէրլէ միւզէյեէն ուֆագ պիր շապգա կէթիրմէքտէ իտի. զիրա Ատրիէն խալասը բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէնին գօնազընա կիթմէք իչուն պէօյիւք պաղչէյի կէչմէք մէճպուրիյեթիւտէ պուլընըյօրտու :

Վուգուաթը մէզքիւրէտէն պիր չարեէք սաաթ սօնրա, Ֆլօրին՝ քիմսէնին նազարը տըզգաթընը ճէլլ իթմէքսիզին, բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէնին պիրինճի օտա խըտմէթքեարը մատամ Կրիվուանըն օտասընա կիթտի : Մա.

տամ Կրիվուա կէնճ պէսլէմէյի կէօրիւնճէ, ֆէվզ էլ շայէ պիր սէվինճլէ տէտի քի .

— Էյ գըզըմ, նէ՞ ետքտըն պագալըմ, պաննանէ՞ խա- պէրլէր կէթիրտին ,

Ֆլօրին . - (Մ. Կրիվուանըն էլինէ պիր քեաղըտ սը- գըշտըրարագ .) Պու սապահ գալէմէ ալապիլտիյիմ մալիւ- մաթ շունլար տըր , մատամ . պէրէքէթ վէրսին քի գուլ- վէի հաֆըզամ եէրինտէ տիր . . . :

Կրիվուա . - (Բէմալը կէրմի իլէ .) Պու սապահ սաաթ գաշտա՞ խանէյէ ալտէթ իյլէտի , տօղրու սէօյլէ . . . :

Ֆլօրին . - Բի՞մ , մատամ :

Կրիվուա . - Մատմուաղէլ Ատրիէն :

Ֆլօրին . - Մատմուաղէլ Ատրիէ՞ն մի . . . ֆագաթ , օ տըշարը չըգմատը , մատամ . . . սաաթ տօգուզտա քէնտի- սինի համմամա սօգտուք . . . :

Կրիվուա . - Պէն պիլիյօրըմ . . . կիճէյի տըշարըտա կէշիրտիքտէն սօնլա , սաաթ տօգուզտան էվվէլ խանէյէ ալտէթ իթտի : Պագ սէֆիհլիք մէզպուրէյի նէրէլէրէ գա- տար վալտըրմըշ . . . :

Ֆլօրին՝ պու սէօզլէրի իշիթտիքտէ ֆէվզ էլ ատէ պիր հայրէթլէ մատամ Կրիվուանըն եիւզիւնէ պագարագ տէտի քի

— Նէ՞ տէմէք իսթէտիյինիզի անլայամայօրըմ , մա- տամ :

Կրիվուա . - Նասըլ , մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ պու սապահ սաաթ սէքիզ լատտէլէրինտէ պաղչէնին քիւշիւք գարուսընտան խանէյէ ալտէթ իթմէտի մի . ինքեար էթ պագալըմ . . . եսլան սէօյլէմէյէ տէ ճէսարէթ հա՛ :

Ֆլօրին . - Պէն տիւն պիր ազ լահաթսըզ ըտըմ , մատամ . Ժօրթէթ վէ Հէպէ իլէ պէրապէր մատմուաղէլի համմամտան չըգարմագ իչուն պու սապահ սաաթ տօ- գուզտա աշաղըյա ինտիմ . . . իմտի , եէմին տախի իտէ-

պիլիրիմ քի օնտան էվվելքի կէշմիշ օլան հալլէրտէն խա. պէրտար տէյիլ իմ . . . :

Կրիվուա . - Օ պահսը տիկէր . . . էօյլէ իսէ պու սէօյ. լէտիքլէրիմի ըէֆիգէլէրինտէն թահգըդ իտի վէր . օնլա. ըրն սէնտէն հիշ պիր կէօնէ շիւպհէսի պուլընմատըղընտան, հէր շէյի սէօյլէյէճէքլէրի աշիքեար տըր . . . :

Ֆլօրին . - Բէք էյի մատամ :

Կրիվուա . - Սէն մատմուաղէլի պու սապահ կէօրէլի. տէն պէրու, նէ՞ եաբար, նէ՞ իլէ մէշղուլ օլտու :

Ֆլօրին . - Մ. Նօրվալա խիթապէն ժօրթէթէ պիր մէքթուպ եաղտըրտը . տըշարը չըզմաղա վէ ֆիքրիմէ սազլամըշ օլտըղըմ շէյլէրի գայտ իթմէյէ պիր պէհանէ օլմագ իւզրէ, մէքքիւր մէքթուպը քէնտիմ կէօնտէրմէք իթէտիմ . . . :

Կրիվուա . - Աֆէրին գըղըմ . . . էյ մէքթուպը՝ նէ եաբարն :

Ֆլօրին . - Ժէրօմ պիր աղ էվվէլ տըշարը չըղըյօր. տու . . . բօսթայա պըրագմագ իւզրէ օնա վէրտիմ . . . :

Կրիվուա . - Վա՛յ պուտալա վա՛յ . պանա կէթիրէ՞ մէզ մի իտին :

Ֆլօրին . - Լաքին, մատամ, մատմուաղէլ Ատրիէն՝ մէքթուպը մէքքիւրը, միւթատը վէճհ իւզրէ եիւքսէք սէ. տա իլէ եաղտըրմըշ օլտըղընտան, անըն միւնտէրիճաթընը ֆիքրիմէ սազլամըշ ըտըմ. պատէհու մալիւմաթը լազը. մէյի պու թաֆսիլնամէյէ գայտ իթտիլիմտէ, արթըգ մէքթուպը սիղէ կէթիրմէյէ հաճէթ գալմատը տէյու զանն իթտիմ :

Կրիվուա . - Սիւպհան Ալլահ . մէքթուպը կէթիրմէք. լէ, մէէլինի գայտ իթմէք պի՞ր մի տիր . . . պէլքի անը կէճ կէօնտէրմէք վէ եա հիշ կէօնտէրմէմէ լազըմ կէլի իտի . . . բրէնսէս պուլնու իշիթտիքտէ ճանը սըգըլաճագ տըր . . . :

Ֆլորին . - Լաքին պէն պունը պիր նիյէթի ֆասիտէյէ մէպնի եաբմաւորմ , մատամ . էյի պիր շէյ եաբբ.յօրըմ տէյու զանն իթտիմ :

Կրիվուա . - Ալլա՛հ Ալլա՛հ , պէնտէ սանա նիյէթի ֆասիտէյէ մէպնի եաբտըն տէմէյօրըմ ա՛ . սէնտէ հիւս . նի նիյէթ հէր վազթ պուլընտըղընը պիլիյօրըմ . . . ալթը այտան պերու սէնտէն խօշնուտ ըզ . . . հիչ պիր իթիրաղա սէպէպիմիզ եօգ . . . անճագ պու տէֆա բէք պէօյլւք պիր թէտպիրսիզիք իճրա իթտին . . . :

Ֆլորին . - Աֆվ իտինիզ . . . մատամ . . . զաթէն իճ . րա իթաիլիմ մէմուրիյեթ էբէյիճէ կիւճ վէ էսէֆէնկիզ պիր մէմուրիյեթ տիր :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ , կէնճ պէսլէմէ՝ թա ճի . կէրկեաճընտան պիր ահը սէրտ սալը վէրտի :

Մատամ Կրիվուա տիք տիք մէզպուրէյէ պագըպ միւթէհզիյանէ պիր թավր ըլա տէտի քի .

— Պագսան ա՛ , ազիզէ գըզըմ , էկէր վիճտանըն մուզ . տարըպ օլույօրսա , էկէր պէօյլէ կիւճ վէ էսէֆէնկիզ պիր մէմուրիյեթի իճրա իտէմէյօրսան , աչըգտան աչըղա սէօյլէ , սէն սէրպէսթ սին . . . տէվամ իթմէ . . . պըրագ վէսսէլամ . . . սէնին եագանտան զօր ըլա թութան եօգ ա՛ . . . :

Ֆլորին . - (Գըպ գըրմըզը քէսիլէրէք .) Պէնիմ սէր . պէսթ օլմատըղըմը սիզ տէ պիլիրսինիզ , մատամ . . . : (Կէօղէրինտէ պիր եաշ տամլասը զահիր օլարագ՝ իլավէ . թէն .) Պէն՝ Մ . Ռօտէնին էմի ու իտարէսի թահթընտա պուլուընըյօրըմ . զիրա պէնի պուրայա օ գօյտու . . . :

Կրիվուա . - Էօյլէ իսէ պու ահ ու վահլէ՛ր նէ օլա . ճագ . . . :

Ֆլորին . - Ինսան պագը քէրրէ պիլա իսթիյար աղա . պը վիճտանա տիւչար օլըյօր . . . : Մատմուաղէլ տը Գար . տօվիլ օ գատար քէրէմ իւլ գալպ . . . օ տէրէճէ էմնիյ .

Եկեթլի պիր գըզ օլտըզը հալտէ, անը ճասուլամա՞ղ . . . :

Կրիվուա . - Հագըգաթէն հէր վէճհ իլէ միւքէմէլ պիր գըզ տըր . Լաքին զանն իտէրիմ քի, սէն պուրայա անը մէտհ ու սէնա իթմէյէ կէլմէտին . . . : Տահա՞ նէ օլտու պագալըմ :

Ֆլօրին . - Տիւնքի կիւն Լիւթինի սօգագտա պուլուպ կէթիրմիշ օլան տէլի գանլը իշճի, պիր աղ էվլէլ թէքրար կէլտի վէ մատմուլազէլ իլէ պէշ տագըգաճըզ գօնուշմագ իսթէտի :

Կրիվուա . - Էյ պու տէլի գանլը հալէա մատմուլազէլին Եանընտա՞ մը տըր :

Ֆլօրին . - Պիլմէյօրըմ . . . պէն մէքթուպ ըլա պէրա պէր տըշարը չըգտըզըմ սըրատա, օ տա Եալընըզճա իշէրի կիրիյօրտու . . . :

Կրիվուա . - Պու տէլի գանլը իշճի՝ մատմուլազէլ նէղտինէ նէ՞ իշուն կէլմիշ օլտըզընը անլայաճագ վէ պու կիւն ագչամ օլմազտան էվլէլ պիր պէհանէ իլէ պուրայա կէլիպ սէպէպինի պանա պիլտիրէճէքսին . . . :

Ֆլօրին . - Պաշ իւսթիւնէ, մատա՞մ . . . :

Կրիվուա . - Մատմուլազէլ Ստորիէն, բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ իլէ պու կիւն իտէճէյի միւլագաթտան տօլայը էն տիշէլի վէ քէտէրնաք կէօրիւնիւյօր մը իտի . մէղպուրէ՝ իւայալ իթտիցի շէյլէրի կիզլէմէտիցի ճիհէթլէ, պուրա սընը էլպէթթէ քէշֆ իթմիշ օլմալըսըն :

Ֆլօրին . - Մատմուլազէլ հէր վագթքի կիպի չաղ վէ մէսրուր կէօրիւնիւյօրտու . հաթթա օլ պապտէ լաթթիթէլէր պիլէ իթաի . . . :

Կրիվուա . - Եա՛ . . . լաթթիթէլէր տէ իթաի հա՛ . - տէ տիքտէն սօնրա, Ֆլօրինին իշիտէմէյէճէյի տէրէճէտէ Եա՛ վաշ պիր օէտա իլէ տիշէրի արասընտան .

— Էն սօնրա կիւլէն, էն էյի կիւլէր . էկէր պու կիւն պաշընա նէլէր կէլէճէյինի պիլսէ իտի, ճէսարէթ վէ մէ-

Թանէթինէ վէ թապիաթը չէյթանէթ.քեարանէսինէ ըաղ-
մէն, տիթրէյէճէյի, տիւշարը տէհչէթ օլաճաղը վէ տյագ-
լարըմըզա սարըլարագ լութփ ու մէրհամէթ տիլէյէճէյի
պէտիհի վէ աշիքեար ըտը...: (Ֆլօրինէ տէօնէրէք.)
Հայտի՛ գըղըմ, արթըգ քէօքէ ալտէթ էթ վէ սէնի
պիր տուզաղա տիւշիւրմէսի միւհթէմէլ օլան պու կիպի
ըզտըրապաթը վիճտանիյեէտէն ֆարիղ կէլ. իշթէ պէն
ոանա պու գատար սէօյլէյօրըմ, պու նասիհաթըմ գու-
լաղընա քիւբէ օլսուն :

Ֆլօրին. - Պէն պատէղին քէնտի նէֆսիմին սահիպի
օլմատըղըմը ասլա ունուտամամ, մատամ...:

Կրիվուա. - Աֆէրին, գըղըմ. պիր աղտան կէլմէյէ
շայրէթ էթ...:

Ֆլօրին՝ Սէն-Տիգիէնին գօնաղընտան չըգըպ պէօյիւք
պաղչէյի կէչտի վէ թէքրար քէօքէ ալտէթ իյլէտի :

Մատամ Կրիվուա իսէ՝ տէրհալ բրէսէս տը Սէն-Տի-
գիէնին եանընա կիթտի :

4

Պ Ի Ր Ժ Ե Զ Ի Ի Թ Գ Ա Տ Ը Ն

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ թարաֆընտան իշղալ օ-
լընան քէօքրտէ սալիֆ իւզ զիքը մէնղարէլէր կէչտիյի սը-
լատա, բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին գօնաղընտա տախի
սաիր վագըլար ճէրէյան իթմէքտէ իտի :

Պաղչէնին պիր թարաֆընտա վագը պու քէօքիւն
զարաֆէթ ու իշթիշամը, բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին գօ-

նաղը տախիլինտէքի մաղմուսկյեթի տալմէ իւէ դարիպ
պիր զըտտիյեթ թէչքիլ իթմէքտէ իտի . պու գօնաղը
պիրինճի գաթընտա պիզզաթ բրէնսէս իգամէթ իտէր իտի .
չունքի պինանըն զէմին գաթը եալընըզ շէնլիքէր իճրա .
սընա էլվէրիշլի պիր թարգտա եաբըլմըշ օլուպ , հալ պու
քի մատամ տը Սէն-Տիգիէ՝ միւտտէթի մէտիտէտէն պէ-
րոն պու կիպի զէվգիյեթը տիւնսէվիյեթէն ֆարիզ կէ-
միշ իտի :

Հէքսի իխթիյար վէ սիյահ էլպիսէլէր կիյինմիշ օլան
խըտմէթքեարլարընըն վադար ու ազամէթի , տէրունինտէ
տալիմա եավաշ լադրրտը իթմէք ատէթտէն օլան գօնա .
զընըն սիւքիւնէթի ֆէվգ էլ ատէսի վէ հէման տա մա .
նասթըրլարա մախսուս օլան նիզամ ու ինթիզամը , բրէն-
սէսին էթրաֆընտաքի պիլ ճիւմլէ էչխաս ու էչեսյա հիւզ-
նէնկիզ վէ գասվէթնիւմա պիր սուրէթ վէրմէքտէ իտի :

Բուհպան կիրուհընտան օլմայըպ , սէրպէսթիի թա-
պիաթը վէ ճէսարէթի ֆէվգ էլ ատէսի միւսէլլէմ օլան
պիր զաթ , Աարիէն տը Գարաօվիլին պէօյիւք պիր մուհա-
րէպէյէ կիրիշէճէյիմ տէտիյի մատամ բրէնսէս տը Սէն-
Տիգիէտէն պահսլա տէր իտիքի . «Պէն՝ խըլգէթէն պայա-
ղը վէ ալչադ թապիաթը օլմատըղըմ հալտէ , մատամ
տը Սէն-Տիգիէյի քէնտիմէ տիւշմէն իթմէմէք իչուն , միւտ-
տէթի էօմրիւմտէ իլք տէֆա օլարադ պիր պայաղըլըգ վէ
ալչադըլըգ իշլէտիմ : » Վէ պու ատէմ խուլուսը գալպէ ի-
տարէի քէլամ իթմէքտէ իտի :

Լաքին մատամ տը Սէն-Տիգիէ պու տէրէճէի էհէհյ-
էհէ պիրտէն պիրէ վասըլ օլմամըշ ըտը : Ժէզիւլիթ ճէ-
միյեթիինէ իշթիրաք իտէլիտէն պէրու խաֆի վէ միւտհիշ
պիր գուվվէթ քէսպ իթմիշ օլան պու թէհլիքէլի գատը-
նըն հայաթընըն թէպէտտիւլաթը մուսթէլիֆէսինի օգու-
յանլարըմըզա թէմամըլա արղ իթմէք իչուն , պիր գաշ
սէօզ սէօյլէմէյի լազըմէտէն ատտ իտէրիզ . զիրա տիւն

եատա պիր էրքէք ժէՁիտիթտէն տահա միւտհիշ վէ տահա թէհլիքէլի պիր շէյ վար ըսա , օ տա պիր ժէՁիտիթ ԳԱՏԸՆԸ տըր . վէ էկէր պիր ատէմ խալդ միյանընա կիրիպ չըգմըշ վէ ահվալը տիւնեայա թէմամըյլա վագըֆ օլմուշ ըսա , էլպիսէսի ճիւզի քիւլլի գըսա (1) օլան պու ժէգիւիթ գատընլարընտան բէք չօգ պուլընմագ տա օլտըղընը կէօրմիւշ օլմալը տըր :

Վագթըյլա կիւղէլլիքտէ եէքթա օլան մատամ բըրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ , Իմբէրաթօրլըգ զէմանընըն սօն վէ Պուրպոնլար թարաֆընտան իատէի սալթանաթըն իւք սէնէլէրինտէ , Բարիսին էն շէօհրէթլի գատընլարընտան պիրի օլմուշ ըտը . մէրգ ումէ՝ ֆիթնէքեար , զայրէթմէնտ վէ քիւսթալս պիր ֆիքրէ , պիւրուտէթլէ մէմու պիր գալպէ վէ աթէշնաք պիր գուվվէի միւթ էխայեիլէյէ մալիք օլտըղընտան , շէֆգաթը գալպ սաիգասըյլա տէյիլ , իլլա հիյլէ վէ տէսիսէյէ օլան շիտտէթի մէյէլանը իլճաաթըյլա , քէնտիսինի պիւս պիւթիւն աշըգպաղըղա վէրմիշ իտի :

Պիր պէտպալսթլըգ սէմէրէսի օլարագ , մէզպուրէնին զէվճի՝ բրէնս տը Սէն-Տիգիէնին (Ռտրիէնին բէտէրի օլան գօնթ տը Րէնընըսօն վէ տիւգ տը Գարտօվիլին պէօյիւք պիրատէրի) իպրագ իթտիյի հարէքեաթը ամիյանէ վէ գայտսըղըգ օ տէրէճէտէ իտի քի , միւտտէթի էօմրիւնտէ , զէվճէսինին հարէքեաթը աշըգպաղանէսինէ շիւպհէ իթմէքտէ օլտըղընա տաիր հիշ պիր սէօզ սէօյլէմէմիշ իտի :

Իշթէ , բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ՝ Իմբէրաթօրլըգ զէմանընտա տահա զիյատէ սէհիլ իւլ իճրա օլան միւնասէպաթը խուսուսիյեթսինտէն տիւշարը միւշքիլաթ օլմատըղընտան , աշգ ու ալագասընտան ֆէրաղէթ իթմէքսիզին ,

(1) Մալիւմ տիր քի , ժէգիւիթ ճէմիյեթիւնին ճիւսմանի եանի բուհպան կիրուհընտան օլմայան աղասը գըսա էլպիսէլի ժէգիւիթ թէսմիյէ օլունուր :

պազը բօլիթիգա հիլէքեարլըդլարընա տախի գարըշարագ, միւնասէպաթը մէղքիւրէյէ պիր գաթ տահա թագվիյէթ վէրմէք ազմինէ տիւշտիւ: Նաբուէոնա գարչը հիւճում իթմէք վէ այագլարը ալթընա ուչուրում գագմագ, օ տէրէճէ թէհլիքէլի վէ միւտհիշ պիր շէյ իտի քի, էն քիւսթախ թապիաթլարը պիւէ կիրիֆիթարը խէվֆ ու տէհ շէթ իտէպիլիր իտի:

Էքէյիճէ վագթ հէր շէյ եօլընտա ճէրէյան իթտի. եանի բրէնսէս քէնտի տօլապընը պիր միւտտէթ իսթէտիլի թարաֆա չէվիրէպիլտի: Մէզպուրէ՝ մէլահէթ ու զէքեա. վէթի վէ մէհարէթ ու խըյանէթի սայէսինտէ, էթրաֆընտա բէրվանէ կիպի տօլաշան վէ պիր իւահէ մագամընտա քէն. տիսինէ աշգ ու մուհապպէթ ըզհար իտէն պիր խայլը էշ խասը՝ սօֆուլուգ աթէհիլէ ալէվլէնտիրէրէք վէ անլէրի՝ վահիյանէ ճիլլէքեարլըդլարըյա, քէլլէլէրինի ուչուրա. պիւէճէք ֆէսատլարա գարըշտըրարագ, օն տէօրտիւնճիւ Լուի նամ գրալըն չօճուգլըղը զէմանընտա Ֆրանսատա, վիւքէլա ալէյհինտէ զուհուրեաֆիթէ օլան ըսեան վէ ֆէ. սատը թէճտիտ իթմէք սէվտասընա տիւշմիւշ իտի. հաթ. թա, պու մագսատա վասըլ օլապիլմէք իչուն, մէմալիքի էճնէպիյէտէ պուլուլունուպ կէրէք Նաբուէոն վէ կէրէք Ֆրանսա ալէյհինտէ պուլղը ու ատավէթլէրի տէրքեար օլան պազը նուֆուզքեար զաթլարլա տա խաֆի պիր մուխապէ. րէյէ կիրիշմիշ իտի: Իշթէ, Ֆրանսայա գարչը սիւահ գալ. տըրտըղը հալտէ, գաթլ իտիլմիշ օլան ժէնէրալ Մօրօնըն եավէրի հարպը վէ օ սըրատա Բուսիա սիլքի ասքէրիսին. տէ միրալայ՝ մարքի տ'էկրինեի իլէ միւնասէպաթ վէ մու. խապէրաթը օ զէմանտան պէտ իյլէմիշ իտի: Անճագ պիր կիւն՝ օ վագթա գատար քէմալը հիւնէրլէ տէօնմիւշ օլան պու ֆէսատ տօլապը քեամիլէն թար ու մար օլուպ, հիյ. ւէ վէ տէսիսէլէրինին քեաֆֆէսի մէյտանա չըգտը վէ մա. տամ տը Սէն-Տիգիլէնին թարաֆկիրլէրի վէնսէհէ կէօն.

տէրիւնէրէք գուրչունա տիղիլտի : Նաբուէոն հերնէ գատար
բրէնսէսի տահա շիտտէթլի պիր սուրէթտէ միւճաղաթ ի-
տէպիլիլի իտի իսէ տէ, Տիւնքէրք ճիւլարընտա վագը չիֆթ-
լիբլէրինտէն պիրինէ թարտ իթմէբլէ իթիֆա իյլէտի :

Պուրպոնլար թէճտիտի հիւքիւմէթ իթտիբլէրինտէ ,
մատամ տը Սէն-Տիղիէնին կէօրմիւշ օլտըղը զո՛ւ՛՛ Բէտտէ
միւքեաֆաթսըզ գալմայըպ, հաթթա մէրգումէ՝ թապիա-
թը խաֆիֆմէշրէպանէսինէ լաղմէն , ազիմ պիր նուֆուզ
վէ թէէսիլ քէսպ իթտի : Մարքի տ'էկրինեի տախի, Ֆրանս
սատա մէմուրիյեթթէ կէչէրէք , օրատա եէրլէշտի գալտը :

Մարքի՝ նազարրուպա , ճալիպի տըզգաթ վէ մօտա
աշըգըսը պիր ատէմ օլուպ , տահա բրէնսէսի թանըմազ-
տան , անընլա մուխապէրէյէ կիրիշմիշ վէ պիր թագըմ
հիյլէլէր վէ տօլապլար չէվիլմիշ օլտըղընտան , Ֆրանսայա
ավտէթինտէ , շու միւնասէպաթը սապըգաուը թապիա-
թըյլա պէյնլէրինտէ պիր իրթիպաթը գավի հուսուլինէ
սէպէպ օլմըշ ըտը :

Թէսքինի զայրը գապիլ պիր ճէնապ տույղուսը , հու-
ղուգաթ վէ զէվգիյեաթ հագդընտա պիր մէյէլանը վահ-
չիյանէ , պուղղ ու ատալէթ վէ քիպր ու թէհաքքիւմ իհ-
սասաթը վէ թապիաթը ֆասիտէ ահապընը պիրի
պիրինէ եագլաշտըրան վէ ֆագաթ պիւթիւն պիւթիւն
պիրլէշտիրմէյէն պիր նէվ՝ սուի թէվէճճիւհ , բրէնսէս իլէ
մարքի տ'էկրինեիլի իբի աշըգ իտէճէք եէրտէ իբի շէրիբի
թէօհմէթ իյլէմիշ իտի : Մէրգուման արասընտա ճարի
օլան միւնասէպէթ վէ իրթիպաթ , հըսսիյեաթը խօտբէ-
սէնտանէ իւղէրինէ վէ տահա տօղրուսը ֆիթնէքեարլըգ,
չէհվէթբէրէսթիլք վէ պէտնամլըգ կիպի տույղուլար իլ-
ճաաթըյլա բէք չօգ տիւշմէն գաղանմըշ օլան իբի շախսըն
պիրի պիրինէ իտէպիլէճէյի մուալէնէթի միւտհիշէ իւզէ-
րինէ միւպթէնի իտի : Շու բապըթաի մէզմումէ , մարքի
տ'էկրինեիլին՝ ժէնէրալ Սիմոն ըլա տուէլլօ իթտիբտէն

սօնրա , սէպէպի անլաշըմագսըղըն ըուհպան սիւքինէ կիր-
տիյի անէ գատար տէվամ ու իմթիտատ իյլէտի :

Բրէնսէս իսէ , քէնտիսի իչուն թէպտիլի մէսէք իթմէք
զէմանը հէնուզ կէլմէմիշ տիր զաննըյլա , զէվգիյաթը
տիւնեաքէրէսթանէ վէ հուզուզաթը շէհվէթճույանէսի-
նէ տահա զիյատէ իշթիյագլա տէվամ կէօսթէրտի . զիրա
կէնճիւք չաղընըն լաթիֆ տագըզալարը եավաշ եավաշ
խիթամքէզիր օլմագտա վէ հիւսնիւ ճէմալի եվվէքի ըեվ-
նագընը զարպ իթմէքտէ օլտըղընը պիր թէհասիւֆի ա-
ղիւլէ կէօրմէքտէ իտի :

Պու գատընըն թապիաթը խօտպինանէսի աթիտէքի
վագըատան սուհուլէթլէ ֆէհմ օլունապիլիր . շէօյլէ քի՝
մահիր պիր գօմէտիաճը գըզ , էրպապը թէմաշանըն գալ-
պինտէ պիր էսէրի հայրէթ պըրագմագ իչուն , թէմաշա-
կեահտան նէ՝ վագթ շէքիլիպ կիտէճէյինի պիլտիլի մի-
սիլլու , բրէնսէս տախի , հէնուզ ճագիպէի տիլֆէրիպանէ-
սի պիւթիւն պիւթիւն մահվ օլմատան , սօնընճը վէ շա-
շաալը պիր ֆիւթուհաթլա պու էօմրէ խիթամ վէրմէք իս-
թէտի : Իմաի քէնտի արզուի շէհվէթբէրէսթանէսինի պու
սօնընճը թէսէլլիլէ խօշնուտ իթմէք իչուն , չիքեարընը քէ-
մալը հիւնէր վէ մէհարէթլէ ինթիսապ իյլէտի . մէյտան-
տա , եէքտիկէրինի բէրէսթիշ իտէրճէսինէ սէվէն վէ պիրի
պիրինին աթէշի աշգ ու մուհապպէթիլլէ սուզան օլան
պիր զէվճ իլէ զէվճէ պուլուպ , պունլարը պիրի պիրինտէն
այըրմագ իչուն , օ գատար թէտապիրի տէսիսէքեարանէ
իսթիմալ իյլէտի քի , էնճամը քեար , աշըգը մաշուգէսին-
տէն աշըրմաղա տէսթրէս օլտու . պու պիշարէ , կիւզէլ-
լիքտէ եէքթա վէ հէնուզ օն սէքիլը եաշընտա պիր գըզ
օլուպ , քէնտի զէվճինի ճանընը ֆէտա իտէրճէսինէ սէվէր
իտի Շու մուվաֆիագիյեթի թամմէ թէհագ-գուգ իթտիք-
տէն վէ էնզարը ալէմէ արզ օլընտըգտան սօնրա , մատամ
տը Սէն-Տիգիէ , պու սօնընճը ֆիւթուհաթընըն շաշաար

արասընտա, քէօշէի վահտէթէ չէքիլտի, Օ վազթլար վաիդ-
լիքտէ բէք զիյատէ քէսպի շէօհրէթ իթմիշ օլան աբբայ-մար-
քի տ'էկրինեի իլէ չօգ տէֆալար միւլագաթ իթմէքտէ օլուպ,
պիր կիւն տէ պիրտէն պիրէ Բարիստէն հարէքէթլէ Տիւն-
քէրք ճիվարընտա վազը չիֆթլիյինէ կիտիպ իքի սէնէ գա-
տար օրատա գալտը . պէրապէրինտէ , քէնտի օտա խըտ-
մէթքեարլարընտան եալընըղ մատամ Կրիվուայը կէօ-
թիւլմիւշ իտի :

Բրէնսէս չիֆթլիյինի թէրքլէ Բարիսէ ալտէթ իթտի-
յինտէ , զանն իտէրսին քի օ խաֆիֆմէշրէպ , շէհվէթբէ-
րէսթ վէ հէվա ու հէվլէսէ թապի գատըն տէյիլ իտի .
մէզպուրէնին աթվար ու հարէքեաթընտա կէօրիւմէքտէ
օլան շու թէպէտտիւլի նակէհանի , ֆէվզ էլատէ վէ հէ-
ման տա տէհշէթէնկիզ պիր շէյ իտի : Սէն-Տիզիէնին գօ-
նաղը՝ վազթըյլա մէսէրրէթլէր , շէնլիքլէր վէ զիյնէթ
ու զիյաֆէթլէր եուրտը իքէն , ծնտան սօնրա սաքին վէ տէհ-
շէթնիւմա պիր հալ քէսպ իթտի . մատամ տը Սէն-Տի-
զիէ , քէնտի խանէսինէ զէնկին , տիւնեաբէրէօթ վէ էհլի
սէֆա առէմլէր եէրինէ , տիյանէթբէրվէրլիքտէ միւշթէհիր
վէ սօֆու գատընլարլա , գավաիտի տինիյեթ վէ միւնֆէրի-
տէյէ միւթէասսըպանէ պիր սուրէթտէ սարըլմիշ օլան նու-
ֆուզքեար առէմլէր գապուլ իթմէյէ պաշլատը : Էշ-
խասը մէզպուրէտէն մատա , ըուհպան կիրուհընըն պիր
գաշ միւթէպէր ազասը մէրգումէյի իհաթա իյլէտի : Հաթ-
թա , գատընլարտան միւթէշէքքիլ պիր ճէմիյեթի տինիյ-
եթ տախի քէնտի հիմայէսի թահթընա վազ՝ օլունտու . ազ
վազթ զարֆընտա , իթիրաֆ բաբաղը (խոստովանահայր) ,
իպատէթխանէսի , սատագա միւվէզլի'ի վէ միւտիրի ըու-
հանիսի պուլուհտու . անճագ , շու միւտիրի մանէվի՝ մէ-
մուրիյեթինի պիլ վէքեալէ իյֆա իթմէքտէ իտի . չունքի
բրէնսէսին ասլըհպէրի ըուհանիսի մարքի-աբբայ տ'էկ-
րինեի իտի : Զաթէն մալիւմ տիւր քի , պուլնար պէյնին-

տէքի միւնասէպաթը աշղգանէ միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու պիւս պիւթիւն մունգաթի՝ օլմուշ ըտը : Պու նալէ հանի վէ հէր քէսին աղղընտա տասիթան օլմուշ օլան թէօ պէքեարլըգ մատտէսի , բէք չօգլարընըն նազարը հայրէթ վէ իհթիւրամընը ճէլպ իթտի իսէ տէ , զէքեալէթ ու ֆէրասէթ ասհապընտան բէք չօգլարը տախի պուրունլարը ալթընտան կիւլիւմսէտիլէր :

Բրէնսէս տը Սէն-Տիդիէնին՝ Ժէգիւիթ ճէմիյեթթինէ իշթիրագ իտէլիտէն պէրու քէսպ իթմիշ օլտըղը գուվլէի միւտհիշէնին տէրէճէսինի թային իթմէք իշուն , պինլէրճէ նումունէլէր արասընտա պիրինի դիքը իտէլիմ : Ստրիէն տը Դարսօվիլին թէտպիրսիլիք իլճաաթըլլա ճէնքլէշմէք խթթէտիյի պու ինսաֆսըզ գատընըն թապիաթը տէսիսէքեարանէ վէ ինթիգամճույանէսի նէտէն իպարէթ օլտըղընը չու հիքեայէմիզ իսպաթ իտէպիլէճէք տիր :

Մատամ տը Սէն-Տիդիէնին թէպտիլի հալ ու մէսէք իթմէսինի թէգեիֆէ գալգըշանլար միյանընտա , տիւնեաբէրէսթիլի միւտէպպէտէն թէրք իթմէզտէն էվվէլ սօն պիր ֆիւթուհաթ տահա իճրա իթմիշ օլմագ իշուն պիրի պիւրինտէն այըրմըշ օլտըղը կէնճ զէվճ իլէ զէվճէ տախի պուլընմագտա ըտը : Պունլարըն հէր իքիսի տէ , օնակէհզուհուր վէ տէհշէթլի ֆէլաքէթտէն եագայը սըլըրտըգտան սօնրա , թէքրար տաիրէի աշգ ու մուհապպէթէ տախիլ օլմուշ վէ քէնտիլէրինէ օ գատար ֆէնալըզար իթմիշ օլան բրէնսէս տը սէն-Տիդիէնին թէօպէքեարլըղը հագղընտա աճը աճը իսթիհզալար իճրա իտէրէք , ալղը ինթիգամա գարար վէրմիշ իտիլէր : Լաքին պիր միւտտէթ սօնրա , պունլար իւզէրինէ տէհշէթէնիլի պիր ֆէլաքէթ տահա չէօքմէյէ պաշլատը . չէօյլէքի , օ վագթա գատար զէվճինին զէվճէսի հագղընտա պիր էմնիյէթի քեամիլէսի պուլընտըղը հալտէ , պիրի պիրինի միւթէաղըպէն ալմըշ օլտըղը իմզասըզ մէթթուպլար սէպէպիլէ պիր թագըմ

սուի զաննւարա զահիպ օլտու . աղապինտէ օրթալըգտա տէհչէթնաք պիր վէլվէլէ , պիր գիյլ ու գալ տըր զուհուր իտիպ , պիչարէ գատըն հէնուղ կէնճլիք չաղընտա իքէն պէտնամըգ տէրեասընտա զարգ օլտու պիթտի :

Ձէվճի օլան տէլի գանլըյա կէլինճէ , մէրգում հագ- գընտա տախի պիր թաղըմ միւպհէմ վէ իսինանէ ույ- տուրմալար վէ իթ համաթըր դաթիյեէտէն պին գաթ նէֆ- րէթպախչ պիր իսայլը թէվաթուրլար եայըմաղա պաչլա- տը . լաքին պու թէվաթուրլար էօյլէ պիր մէհարէթ վէ մէթանէթի չէյթանէթքեարանէ վէ օ գատար միւխթէ- լիֆ եօլլար ըլա նէչըր օլունմագտա ըտըքի , պիչարէ տէլի գանլընն էն սատըգ տօսթլարը պիլէ , ալէտ տէվամ վէ դարմա գարըչըգ սուրէթտէ տէվէրան իտէն պու թան- թանա վէ շայիալարըն մուգավէմէթի զայըր գապիլ թէէ- սիրաթընա տիւչար օլարագ , աղար աղար մէրգումտան եիւղ չէվիրմէյէ վէ պիրէր թարաֆա չէքիլմէյէ մէճպուր օլտուլար :

Պու գիյլ ու գալ վէ շայիալար իսէ շու վէճհ իլէ խիւլասա օլունապիլի .

« — Պագսանըղ ա' , պիրատէր , իչիթտինիղ մի , մէ- սէլէտէն խապէրտա'ր մը սընըղ . . . »

« — Խա'յր :

« — Օնըն հագգընտա բէք ֆէնա շայիալար տէվէրան իտիյօր . . . »

« — Սճայի'պ , սահի'հ մի . . . էյ նէ' սէօյլէյօրլար պագալըմ :

« — Տօղրուսընը իսթէրաէնիղ , պէնտէ բէք էյիսինի պիլմէմ ամմա , բէք ֆէնա շայիալար . . . հաթթանամու- սընը պիր բարալըգ իտէճէք լագըրտըլար տէվէրան իտի- յօր . . . »

« — Հա'յ չէյթան հա'յ . . . բու բէք տէհչէթլի չէյ պէ' . . . հէր կիթտիյի եէրտէ նէ իչուն պարիտանէ մու-

ամէլէ կէօրմէքտէ օլտուղընը չիմտի անլայօրըմ . . . :

« — Տօղրուսը , պունտան պէօյլէ քէնտիսիյլէ կէօրիւշ մէքտէն իճթինապ իտէճէյիմ , ատէթա սէլամը սապահը քէսէճէյիմ վէսսէլամ :

« — Պէն տէ էօյլէ . . . : »

Իշթէ տիւնեա պէօյլէ տիր . պիր ատէմին նամուսընը վէ գատր ու հայսիյեթինի գըրմագ իշուն չօգ տէֆա պունտան զիյատէ շէյ լաղըմ կէլմէզ . հաթթա մագհար օլտըղը մուվաֆֆագիյեթլէր սէպէպիյլէ բէք չօղլարընըն նազարը հասէտինի ճէլպ իթմիշ օլան պիր ատէմի բէզլի վէ պէտնամ իթմէք իշուն տահա բէք չօգ եօլլար պուլու նապիլիր : Իշթէ , մէվզուը պահսըմըզ օլան տէլիգանլը տախի պէօյլէ նահագգ եէրէ գուրպան կիթտի : Պիշարէ կիւնտէն կիւնէ էթրաֆընտա ատէմ գալմատըղընը վէ տահա տօղրուսը պաստըղը թօքրագ ալագլարը ալթըն տան եավաշ եավաշ սավուշմագտա պուլընտըղընը կէօր տիւքտէ , անճագ խանչէրի ատավէթինին միւտհիշ տարպէլէրինէ հէտէֆ օլտըղը շու թուլթըլմաղ գաբըլմաղ տիւշ մէնի նէրէտէ արայըպ եագալայաճաղընը շաշըրտը գալ տը . զիրա բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէյի պաշընա կէթիրտիյի պէլլարտան պէրու կէօրմէմիշ օլտըղընտան , մէրգումէ հագգընտա զէրէճէ շիւպհէ իթմէք խայալընա պիլէ կէլ մէմիշ իտի :

Պունընլա պէրապէր , հէր քէս թարաֆընտան կէօր մէքտէ օլտըղը շու նէֆրէթ վէ պիւրուտէթին սէպէպի նէ իտուլինի անլամագ իւզրէ , օլանճա գուլվէթինի պիր եէրէ թօքլայըպ քէնտի էսկի տօթլարընտան պիրինէ միւրաճաաթ իյլէտի : Փագաթ , մէրգուլ տախի միւպհէմ վէ գաշամագ եօլլու ճէվապլար վէրտիյինտէն , տէլիգանլը սօն տէրէճէ զազապա կէլէրէք թարգիյէ (հատուցումն) թալէպ իյլէտի . հալ պուքի խասմի թարգիյէյի սիլահլա վէրմէք իսթէտիյինտէն . «Սիգլին տօթլարընըզտան վէ պէ

նիմ ահպապըմտան հայտի իբի շահիտ պուլունըգտա . . .
պիր տիւէլլօ իտէլիմ. » տէտի : Պիշարէ տէլիգանլը իսէ
քէնտի տօսթլարը միյանընտա պիր շահիտ պիլէ պուլա-
մատը :

Նիհայէթ , սէպէպ ու հիքմէթի անլաշըմագսըզըն հէր
քէսին նաղարընտան տիւշտիւ , հէր թարաֆտան հագա-
րէթ կէօրտիւ վէ քէնտի սէպէպիլլէ մահվ օլմուշ պիթ-
միշ օլան ղէվճէսինին խաթըրէի մուսիպէթէնկիզի գալ-
պինտէ զալըմ աճըլար ույանտըրարագ , քէտէրինտէն ,
հիտտէթինտէն , մէյուսիյեթիտէն պիլ ախըրէ ագլընա
խըֆֆէթ կէլիպ քէնտիսինի թէլէֆ իյլէտի . . . :

Չէքտիյի էլէմլէրէ էօմրիւնիւ ֆէտա իտէրէք խիթամ
վէրմիշ օլան շու պէտպախթ տէլիգանլընըն էօլտիւյիւ
կիւն , մատամ տը Սէն-Տիզիէ , պէօյլէ մուճիպի առ ու
հիճապ պիր էօմր թապիաթըյլա պու սուրէթլէ խիթամ
բէզիր օլաճաղընը վէ միւտտէթի մէտիտէ գալանիյնի ի-
լահիյեթ վէ պէշէրիյեթի քէնտիսինէ օյունճագ իթմիշ օլան
ատէմ քէնտի հայաթընը անճագ սօն պիր ճինայէթլէ . . .
եանի թէլէֆի նէֆալէ իքմալ իտէպիտիյինի սէօյլէմիշ ի-
տի . . . : Հաթթա բրէնսէսին թարաֆկիրլէրի պու տէհ-
շէթնաք սէօյլէրի մահգունանէ , միւթէասօրպանէ վէ
էմնիյեթիքտարանէ պիր սուրէթտէ հէր թարաֆա նէշը
իյլէտիլէր :

Լաքին հէքսի պու տէյիլ . պունլար իշուն միւճաղա-
թա պէտէլ միւքեաֆաթ վար ըտը : Պաղը էրպապը տըգ-
դաթ , մատամ տը Սէն-Տիզիէնին ֆըրգասընա մէնսուպ
օլան էշխասըն դարիպ պիր չաբուգլըգլա եիւքսէք մէվգը-
լարա էրմէքտէ օլտըգլարընը քէմալը թէաճճիւպ վէ հայ-
րէթլէ կէօրմէքտէ իտիլէր : Փաղիլէթ վէ տինտարլըգ թաս-
լամագտան պիր ան կէրի տուրմայան վէ խուսուսըյլա պիր
այաղը քիլիսէ գաբուսընտա օլուպ , վաղ վէ նասիհաթ
տինլէմէյէ մէյեալ կէօրիւնէն տէլիգանլըլարը թէզիւիթ ,

ճէմիյեէթինին թահթը հիմայեսինտէ պուլունուպ Սադրէ-Գէօռ (մուգատտէս եիւրէք) թապիր օլընան էօքսիւզ վէ ֆագաթ զէնկին գըզլար ըլա էվլէնտիրիրլէր իտի : Պու պիչարէլէր իսէ՝ տիյանէթքէրվէրլիք թասլայան ժէզիւթ գատընլարը թարաֆընտան ինթիխապ իտիլմիշ օլան սախ. թէ վէ սօֆու պիր գօճա նէ տէմէք օլտըղընը պիլ ախըրէ անլայարագ , էքսէր տէֆա , պու ըիյաքեարլար ճէմիյեէթինէ գապուլ օլունմըշ օլմագ լութֆ ու շէրէֆինէ աճը աճը կէօղ եաշլարըլլա լանէթլէր օգուրլար ըտը . հաթթա պու էօքսիւզ գըզլար , ճէմիյեէթի մէզքիւրէտէ էճնէպի վէ համիսիզ պուլունտըզլարընտան , քէնտիլէրինէ էմր ի տիլէն պիր իզտիվաճա գարշը ճիւզի պիր թէշէքքիյէ ճիւրէթ իթտիքլէրքնտէ , շէտիտէն միւճազաթ կէօրիւրլէր իտի :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէնին սալօնլարընտա վալիլէր , միրալալլար , էնճիւմէնի տանըշ աղալարը , բիսգօքօսլար , մէճլիսի այան աղալարը վէ սաիրէ ինթիխապ օլունմագտա օլուպ , պունլարտան իսէ՝ մագհար օլտըզլարը ըութպէ վէ մէսնէտէ մուգապիլ , տինտար վէ զահիտ կէօրինմէք , արա սըրա քիլիսէյէ կիտիպ ալէնէն Ս . Հաղորդութին ալմագ , ժէզիւթ թարիգաթընա մուխալիֆ օլան տինսիզ վէ ինթիլալճը ատէմլէրէ գարշը միւէպպէտէն ճէնքիշմէյի ահտ իյլէմէք վէ խուսուսըլլա արբայ տ'էկրիննինին ինթիխապ իտէճէյի մէվատտը միւխթէլիֆէ հազգընտա քէնտիսիյէ սուրէթի խաֆիյէ վէ մահրէմանէտէ մուխապէրէյէ կիրիշմէք կիպի շէյլէր թալէպ օլունուր ըտը . պունտան պաշգա , արբայ տ'էկրիննի տիւնեանըն էն զէքեալէթլի , էն խաթըրնիւլազ վէ էն շէնմէշըէպ ատէմի օլմագ հասէպիյէ , չու էմրի մուխապէրէ մէրգուման իչուն բէք լաթիֆ պիր էյլէնճէ իտի :

Իշթէ չու միւնասէպէթլէ պիր վագըաի թարիլիյէ տահա հիքեայէ իթմէք իսթէրիզ քի , Մուլիէր վէ Բասգալ կիպի միւէլլիֆլէրին ինթիգամճույանէ թէզլիֆլէրի :

նէ հազարգաթէն շայեսթէ տիր: Պուրպոնլարն թէճտիտի հիւքիւմէթ իտիշինին սօնընճը սէնէսի, սէրայ խալգըն-տան վէ էրպապը բուծպէտէն պիրիսի, էֆքեարը միւնէվ-վէրէ վէ սէպաթ ու զէքեալէթ սահիպի պիր ատէմ օլ-մասըյլա, ռահիպլէրին էօնիւնէ տիզ չէօքիւպ կիւնահլա-րընը իթիրաֆի իթմէք վէ Ս. Հաղորդութիւն ալմագ իս-թէմէմէքտէ իտի. հալպուքի, միւմաիլէյհին պուլընտը-ղը հալ ու մէվգը բէք եիւքսէք օլուպ, էհալինին նաղա-րը տըգգաթը իսէ թապիաթըյլա օրայա թէվէճճիւհ ի-տէճէյինտէն, վէզաիֆի տինիյեէ խուսուսընտաքի շու գայտսըղլըք վէ միւստմահա պաշգալարընա տախի սիրա-յէթ իտէճէյի պի իշթիպահ ըտը. պինաէն ալէյհ, միւ-մաիլէյհի պու եօլտա գանտըրըպ եօլա կէթիրմէք իչուն արքայ տ'էկրինեի մէմուր իտիլտի. մարքի տ'էկրինեի, ֆէրաիզի տինիյեէյի հիւննի իյֆա իթմէյէն պու զաթըն թապիաթը ալիճէնապանէսին բէք էյի պիլտիյինտէն, հէր նէ՝ սուրէթլէ օլուրսա օլսուն, միւմաիլէյհի պու մէզ-հէպճէ ալինի իճրայէ, եանի Ս. Հաղորդութիւն ալմագա գանտըրապիլէճէք օլուրսա շու մուվաֆֆադիյեէթինին նէթիճէսի բէք միւհասիր օլաճաղընը հըսս իյլէմիշ իտի. արքայ տ'էկրինեի, խըլգէթէն զէքեալէթ ու ֆէթանէթ սահիպի օլտըգտան պաշգա, գարչըսընտաքի ատէմ էօյլէ գօլայ գօլայ տօլապա կիրէր թագըմտան օլմատըղընը տա-խի պիլտիյինտէն, ահքեամը տինիյեէ վէ ֆէրաիզի մէզ-հէպլիյեէյի պիր թարաֆա գօյարագ, վէ միւմաիլէյհի պու կիպի տէլիլէր իլէ գանտըրմագ ճիհէթինի իլթիզամ իթմէյէրէք, մահզու ատապա ըլայէթ իթմէքտէն, բէվի-շի տիննայա թէվֆիդի մուլամէլէ իյլէմէքտէն վէ պէօյլէ պիր գարարըն խալգ իւզէրինտէ հասըլ իտէճէյի սուի թէէսիրտէն պահա իթմէյէ պաշլատը. լաքին միւմաիլէյհի պու սէօղլէրէ գարչը քէնտիսինի միւտաֆաա իթմէք ի-չուն տէտի քի.

— Բահրիւ պէճէնտի, պէն ահքեամ վէ ֆէրաիդի տի. նիյեէյէ սիզտէն տահա զիյատէ հիւրմէթ վէ ըիայէթ իտէ. ըիւմ. անճագ, իթմինանը գալպ հասըլ օլմատըգճա վէ վիճտանըմ իզն վէրմէտիքճէ, կիտիպ Ս. Հաղորդութիւն ալմայը տա պիր նէվ՝ մասխարալըգ, պիր նէվ՝ ալչագլըգ ատտ իտէրիւմ:

Աբբայ տ'էկրինեի. - (Գուրնազճասընա թէպէսսիւմ իտէրէք.) Հայտի, հայտի, սէօղիւմիւ տինլէյինիզ, թի. թիզլիք վէ ինատճըլըգ իսթէմէզ. պանա իթիմատ իտի. նիզ. պիզ՝ սիզին վիճտանընըլա մէնաֆիլինիզի պիրի պի. ըիլէ ուզլաչտըրապիլիլիզ. սիզին իչուն պիր ՊէՅՍ.Զ ՀԱ. ՂՈՐԴՈՒԹԻԻՆ թէրթիպ իտէրիզ, պիթէր կիտէր. զերա պիզ՝ սուրէթի զահիրէտէ ահքեամը տինլիյեէյէ ըիայէթ կէօսթէրմէքտէն պաչգա պիր շէյ թալէպ իթմէյօրըզ. - տէտի:

Աբբայ տ'էկրինեիլին պէյալ հաղորդութիւն նամըլա զիբր իթտիլի շէյ իսէ, օգոճնուպ թագտիս իտիլմէմիշ նչխարք. լա թէրթիպ իտիլէն հաղորդութիւն տէմէք իտի:

Սէրայ խալզընտան մատուտ օլան միւմաիլէյհ զաթ՝ արբայ-մարքի տ'էկրինեիլին թէքլիֆլէրինի քէմալը հիտ. տէթ ու նէֆրէթլէ ըէտտ իլլէտի. հալ պու քի, քէնտիսի տախի մէմուրիյեթիլնտէ գալամայըպ ազլ օլունտու:

Պու վագըլաի զարիպէ թարիխճէ տախի թէհագ. գուգ իթմիշ օլուպ, եալընըզ միւմաիլէյհ սէրայ մէմուրը. նա հասը իտիլէմէզ. մատամ աը Սէն-Տիզիէ վէ եա թա. ըաֆկիլլէրի իլէ գաիտէ վէ մէնաֆիճէ զըտտ վէ մուխա. լիֆ պուլընան քիմնէլէր տիւնեանըն էն պէտպախթը սայը. լապիլիլլէր իտի. զիրա, էր եա կէճ, տօղրուտան տօղրու. յա վէ եա տօլայըտան, զալիմանէ վէ հէման տախմա թա. միրի նագապիլ տարպէլէրէ հէտէֆ օլուլըար, շէօլլէ քի՝ պազըլարը էն ազիզ տօսթլարընը, պազըլարը իթիպարլա. ըընը, չօղու նամուսունու վէ չօղու տախի մէտարը թէայ:

երւչէրի պուլընան մէմուրիյեթլէրինի պիրտէն պիրէ զա-
իպ իտէրլէր իտի . պուլնճա պիչարէկեանը գալուրան շու-
տարպէլէր՝ տէհչէթէնկիզ վէ մէճհուլ պիր գուվվէթին
իճրաաթը խաֆիյեթ վէ միւթէմատիյէսի էսէրի օլուպ, պու-
գուվվէի մէճհուլէ իսէ, քիմսէյէ կէօրիւնմէքսիզին շունըն
պուլըն շէօհրէթ ու շանընը , սէրվէթ ու սամանընը վէ
էն միւհքէմ մէվզը վէ մէսնէտլէրի պիլէ թար ու մար
իտէր պըրագըր վէ հէր քէսին նազարը հայրէթ վէ
տէհչէթինի ճալիպ օլաճագ պիր ուսթալըզլա կիրտապը
մահվիյէթէ աթընճայա գատար չալըշըր տուրըր ըտը :

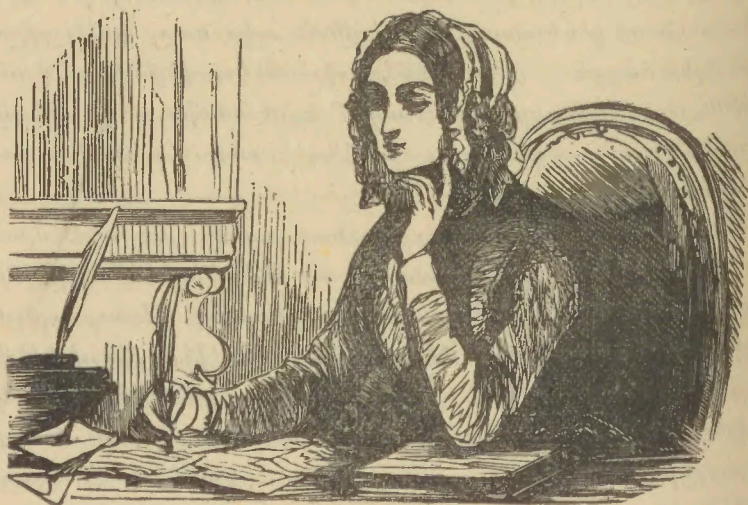
Իշթէ , Պուրպոնլարըն թէճտիտի հիւքիւմէթ իթմէ-
սինտէն սօնրա բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին նասըլ օլուպ
տա նուֆուզ ու թէէսիր գազանմըշ օլտըզը վէ նէ իչուն
տէհչէթլի պիր գատըն սայըլմագտա պուլընտըզը թաֆ-
սիլաթը մէպսութէտէն վազիհէն անլաշըլապիլիր : Մէր-
գումէ , 1830 սէնէսի թէմմուզ այընըն իսթիլալը զէմա-
նընտա , հիւքմաար Լուի-Ֆիլիք թարաֆընա կէչիպ էր-
պապը իսթիլալ իլէ պիրլէշտի . լաքին զարիպի շուրասը
տըր քի , մէվզըի իգպալտէն տիւշէն հիւքիւմէթի սապը-
գայա էն զիյատէ սատըգ պուլընան պիր գաչ զաթլարլա
ֆամիլեաճա վէ ճէմիյեթճէ միւնասէպաթընը տէվլամ
իթմէքլէ պէրապէր , եինէ ազիմ պիր նուֆուզ վէ ֆէվզ
էլ ատէ պիր իգթիտար սահիպի ատտ օլունմագտա
ըտը :

Խիւլասաի քէլամ , շուրասընը տախի պէյանէ միւ-
սարաաթ իտէրիզ քի , մատամ տը Սէն-Տիգիէնին զէվճի
բրէնս տը Սէն-Տիգիէն՝ խայլը սէնէլէրտէն պէրու պիլա
վէլէտ վէֆատ իթմիշ օլտըզընտան , զայէթլէ քիւլլիյէթլի
օլան սէրվէթի , քէնտի քիւչիւք պիրաւէրինէ եանի Ատ-
րիէն տը Գարտօվիլին բէտէրինէ տիւշմիւշ իտի . հալ
պու քի , օն սէքիզայտան պէրու , գօնթ տը Գարտօ-
վիլ տախի վէֆաթ իթմիշ օլտըզընտան , Ատրիէն տը Գար-

տօվիլ՝ Րէննըբօն ֆամիլեասընըն պու շուպէսինին սօնընճը վէ եէկեանէ վարիսի գալմըշ ըտը :

Բրէնսէս տը Սէն-Տիդիէ, գօյու եէշիլ տամասդօլար. լա մէֆրուշ օլան էբէյիճէ պէօյիւք պիր սալօնտա եէ. կէնինի պէքլէմէքտէ իտի : Պու սալօնըն գանարէ վէ սանտալիէ կիպի եինէ այնը գուժաշլա մէսթուր օլան էյ. եասը վէ մէղհէպէ միւթէալլիգ քիթապլարլա տօլու պիր քիւթիւպխանէ օյուլմըշ ապանօղտան եաբըլմըշ ըաը : Ս. տանըն տիվարլարընը թէգեին իտէն պիր գաշ աղիզլէր րէսմի վէ սիյահ գաթիֆէտէն պիր զէմին իւզէրինէ ֆիլ տիշինտէն մամուլ պիր պէօյիւք Հաղրէթի իսա թասվիրի, պու սալօնա տահա զիյատէ հիւզնէնկիզ վէ գասվէթնիւ մա պիր հալ վէրմէքտէ իտի :

Մատամ տը Սէն-Տիդիէնին մէվատտը միւթէլիֆէ հագգընտա բէք չօգ մահալլէրլէ մուխապէրէ վէ միւքեա. թէպէսի պուլընտըղընտան, պէօյիւք պիր եաղը մասսաը էօնիւնտէ օթուրմըշ միւթէատտիտ մէքթուպլար մէօհիւր. լէմէքտէ իտի :

Մէզպուրէ , թախմինէն գըրգ պէշ եաշնտա պիր
գատըն օլուպ , կէնճըք չաղընտաքի կիւզէլլիյինի հալէա
ղայպ իթմէմիշ իտի . պիր վազթ ճալիպի հայրէթ օլա-
ճադ տէրէճէտէ նաղըք վէ նահիֆ օլան վիւճուտի , հէր
նէ գատար միւրուրը զէմանլա գալընլաշմըշ ըտը ըսատա ,
հէնուզ սիյան վէ ուզուն գույրուգլու էլպիսէսի ալթըն-
տան գարաֆէթ ու լէթաֆէթինի ըզհար իթմէքտէ իտի :
Պաշընտաքի սատէ վէ քիւլ ըհնկինտէ շէրիտլէրլէ միւզէյ-
եէն թաքէսի , գալըն պիւքիւմլէրլէ սարըմըշ օլան գում-
րալ վէ լիբիսգա սաշլարընը էրպապը նազարա արզ իթ-
մէքտէ իտի : Մէզպուրէյի իլք տէֆա կէօրէն պիր քիմնէ ,
անըն վազարը վէ մասոււմանէ սըֆաթընտան պիրտէն պիրէ
գաբըրը վէ նէտամէթ վէ սիւքիւնէթլէ մալամալ օլան
պու չէհրէտէ , էվլէլճէ կէշիւմիշ օլտըզը գարըշըգ էօմիւն
էսէրինի պուլմաղա չալըշըր ըտը : Բրէնսէս շու սըրատա ,
օ տէրէճէ վազար , իֆֆէթ վէ իսմէթ կէօսթէրմէքտէ
իտի քի , մէզպուրէնին պունճա հիյլէ վէ ֆիթնէքեարըզ-
լարըն , պունճա վուգուաթը չէհվէթէրէսթանէնին ֆա-
իլի օլտըզընա հիշ քիմնէ ինանամաղ ըտը . հաթթա , օլ
խուսուստա թէսատիւֆէն պիրինին աղզընտան պիր քէլի-
մէ իշիթտիքտէ , քէնտիսինի պիր Գէլէ Էլէրէ գըլյաս
իթմէքտէ օլան պու գատընըն չէհրէսինտէ տէրհալ պիր
հայրէթի մասոււմանէ վէ միւքէտտէրանէ նիւմայան օլուր
վէ պիր ազ սօնրա տախի իթիրաղքեարանէ պիր իսմէթ
վէ պիր էսէրի մէրհամէթ կէօրիւլիւր իտի :

Պունտան զաշգա , բրէնսէսին թէպէսսիւմի՝ արա սը-
րա մուգավէմէթի զայրը գապիլ պիր սաֆվէթի գալպ վէ
լէթաֆէթլէ մալամալ կէօրիւնիւր իտի . իրի մաի կէօզլէ-
րի՝ իճապը հալինտէ , աւարը աշգ ու մուհապպէթ ըզհար
իտէպիլիլէր իտի . լաքին պիր քիմնէ քէնտի քիպը ու ազա-
մէթինի քէսը իթմէյէ , իրատէ վէ արզուսընա մուխալէ-
ֆէթ կէօսթէրմէյէ վէ մէնֆաաթլարընա խալէլ վէ նա .

գիսէ կէթիրմէյէ ճէսարէթեապ օլընճա վէ քէնտիսի տէ՝ նէֆսինի թէհլիքէյէ իլգա իթմէքսիղին հըսսիյեաթը ին. թիգամճույանէ վէ ղարաղքեարանէսինի մէվգըրի իճրայէ գօյմաղա մուգթէտիր պուլունընճա, միւլայէմէթ վէ վա. գարլա մալամալ օլան չէհրէսի, պարիտանէ վէ տէհչէթ. էնկիզ պիր խապասէթլէ բարլամաղա պաշլար ըտը :

Օ սըրատա մատամ Կրիվուա, Ատրիէն տը Գարտօվի. լին օ սապահքի հարէքեաթ վէ իճրաաթընը հապի օլարագ ֆլօրինին գալէմէ ալմըշ օլտըղը բօբօնօյը համիլէն, բրէն. սէսին օտասընա տախիլ օլտու :

Մատամ Կրիվուա, թամ եիկիրմի սէնէտէն պէրու բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին խըտմէթինտէ պուլընըյօրտու. մէզպուրէ, պիր օտա խըտմէթ.քեարը քէնտի տինեաթէ. ըսթ վէ չէհվէթբէրվէր հանըմը հագգընտա հէրնէ քի պիլմէյէ մուգթէտիր իսէ, թէմամըյլա պիլիր իտի : Աճա. պա բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ՝ քէնտի կէնճիք չաղընտաքի խաթա վէ թագսիրաթընա ալեհաճ օլան պու գատընը գաճտէն մի եանընտա սագլամըշ ըտը. իշթէ պու խու. սուս հէր քէսճէ մէճհուլ իտի : Եաղընըղ շուրասը մալիւմ իտի քի, մատամ Կրիվուա՝ բրէնսէս նէզտինտէ պէօյիւք իմթիյաղ վէ միւսաատէլէրի հաիղ օլուպ, պիր օտա խըտ. մէթքեարընտան ղիյատէ պիր սատըղ ըէֆիգէ աոտ օ. լունմագտա ըտը :

Մատամ Կրիվուա իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ հանըմընա տօղրու եիւրիւտիւքտէն սօնրա, էլինտէքի քեաղըտը մէրգուլմէյէ ուզաթարագ .

—Մատամ, իշթէ ֆլօրինին գալէմէ ալտըղը ըաբօր. թօ . - տէտի :

Բրէնսէս . - Պիր աղտան թէտգիգ վէ միւթաալա ի. տէրիւմ . չիմտի տինլէյինիղ քի սէօյլէյիւմ. Եէկէնիւմ Ատ. ըիէն պիր աղտան պուրայա կէլէճէք . պէրապէրճէ իտէ. ճէյիմիղ մուհավէրէ էսնասընտա սիզէ պիր աոէմ կէլիպ

պէնիմ թարափըմտան ըէճա իտէճէք . մէրգումը ալըպ
Ատրիէնին քէօշքիւնէ կէօթիւրէճէքսինիզ , անլատընը՞ղմը :

Կրիվուա . - Էվվէ՛թ , մատամ . Էմրինիզ նօգթասը
նօգթասընա իճրա օլունաճագ տըր :

Բրէնսէս . - Պու ատէմ՝ Ատրիէնին քէօշքիւնտէ պու-
լընան էշեա վէ սաիրէյի գալէմէ ալաճագ վէ պիր միւֆ-
րէտաթ տէֆթէրի թանզիմ իտէճէք տիր . հիշ պիր շէյ
ունուտըլմամագ իշուն պիւթիւն տըղգաթ ու զայրէթինի-
զի սարֆ իտէճէքսինիզ . զիրա պու զայէթ էհէմմիյէթ-
ի պիր շէյ տիր :

Կրիվուա . - Պաշ իւսթիւնէ , մատամ . . . Լաքին էկէր
ԺօրԺէթ իլէ Հէպէ մուխալէֆէթ իթմէք իսթէրլէրսէ . . . :

Բրէնսէս . - Միւսթէրիհ օլընըզ . պու իշի կէօրմէյէ
մէմուր օլան զաթըն էօյլէ պիր սըֆաթը վար տըր քի ,
ԺօրԺէթ իլէ Հէպէ մէրգումը կէօրաիւքլէրինտէ , կէրէք
միւֆրէտաթ տէֆթէրինին թանզիմինէ վէ կէրէք իթթի-
խազ իտէճէյի թէտապիրի սաիրէյէ մուխալէֆէթ իտէ-
մէյէճէքլէր տիր . . . : Պունտան պաշգա , քէնտիսինէ ըէ-
ֆագաթ իտիպ , պիր զէմանտան պէրու օրթալըղա եայմըշ
օլտըղընըզ թէվաթուրլարը թէէքիտ իթմէյէ մէտար օ-
լան ահվալ ու խուսուսաթտա սէպաթ իտէճէքսինիզ . . . :

Կրիվուա . - Միւսթէրիհ օլընըզ , մատամ . օ շայիա
վէ թէվաթուրլար շիմտի հագըղգաթը հալ մէսապէսինտէ
տիրլէր . . . :

Բրէնսէս . - Էնճամը քեար , շու պիզիմ քիւսթախ , սէր-
քէշ վէ միւթէքէպպիր Ատրիէնին գանատըլը գըրըլաճագ
վէ պէնտէն լութֆ ու մէրհամէթ տիլէմէյէ մէճպուր
պուլընաճագ տըր . . . օ վագթ պէն տախի . . . :

Պու սըրատա իթթիյար պիր օտա խըտմէթճիսի գա-
բունըն իքի գանատընը պիրտէն աշըպ տէտի քի .

— Մատամ , Մ . աբգայ տ'էկրիննի հազըթէթլէրի . . . :

Բրէնսէս . - (Մատամ Կրիվուայա խիթապէն .) Մատ-

մուազէլ տը Գարտովիլ կէլէճէք օլուրսա, պէնիմ թա.
րաֆըմտան պիր տագըզաճըզ պէքլէմէսինի ըէճա իտի.
նիզ :

Կրիվուա. - Պաշ իւթիւնէ, մատամ. - տէտիքտէն
սօնրա, օտա խըտմէթճիսիլէ պէրապէր տըշարը չըգտը :

Մատամ տը Սէն-Տիդիէ իլէ Մ. տ'էկրինի սալօնտա
եալընըզ գալտըլար :

5

ՖԵՍՍՏ

Աբբայ-մարքի տ'էկրինի՝ Միլիէօ-տէզ-Իւրսէն սօգա.
ղընտաքի խանէտէ կէօրմիւշ օլտըղըմիւզ վէ պունտան
թագրիպէն իւշ այ մուգատտէմ Բօմայա ազիմէթ իթմիլ
օլան Բօտէնին էֆէնտիսի օլտըղընը գարիինի քիրամ էլ
պէթթէ անլամըշլար տըր :

Աբբայ տ'էկրինի՝ միւթատը վէճ հւզըէ զայէթ զա-
րիֆանէ պիր մաթէմ էլպիսէսի կիյինմիշ իտի իսէ տէ
պու էլպիսէնին ըահիպ գաֆթանընա պէնզէր պիր ճիհէ-
թի եօղտու. վիճուտինի գուճագլամըշ օլան սիյահ ըը-
տէնկօթը վէ գալշա պաշլարընա գատար պէլինի սըգմիւշ
պուլընան եէլէյի, վիճուտինին զարաֆէթ ու մէլահէթի-
նի տահա զիյատէ մէյտանա չըգարըյօրտու. սիյահ գաղ-
միրտէն մամուլ բանթալօնը, այնէ կիպի բարլամագտա օ-
լան չիզմէլէր կիյինմիշ այագլարընըն զարաֆէթինի պիր
գաթ տահա թէզեիտ իթմէքտէ իտի. խիւլասաի քէլամ,
պաշընըն արգա թարաֆընտաքի սաշլարը ճիւզիճէ տէօ.

քիւլմիւշ օլտըղընտան, բահիպ պաշլարընտա պուլընմասը
ատէթտէն օլան եուվարլագ թրաշ եէրի ղաիպ օլմագ-
տա ըտը. էլալիսէսինին հիշ պիր ճիհէթի քէնտիսինին բուհ-
պան կիրուհընտան օլտըղընա տէլալէթ իթմէյիպ, անճագ
պէօյլէ պիր մէրտանէ չէհրէյէ պէօյիւք պիր լէթաֆէթ
վէրէճէք օլան սագալըն ֆըգտանը պու խուսուստա պաղը
չիւպհէլէր ույանտըրմագտա ըտը. հէնուղ թրաշ իտիւմիշ
օլան չէնէսի, ասքէրլէրէ մախսուս պիր մաղըրուրիյեթլէ
պաղլանմըշ օլան սիյահ, էնլի վէ եիւքսէք գրավաթընա
տայանմագտա ըտը. մէգքիւր գրավաթըն պու սուրէթլէ
պաղլանըշը իսէ, Ժէգիւիթ թարիգաթընըն էն ղայրէթ-
քէշ վէ էն նուֆուգքեար ըէիալէրինտէն պիրի օլան պու
մէշուր վաիզին՝ Պուրպոնլարըն թէճտիտի հիւքիւմէթի
ղէմանընտա, Ծրանսայա գարշը Բուսլար ըլա մուհարէպէ
էթտիքտէն սօնրա, պիր սիւվարի ալայընա գօմանտա իթ-
միշ օլտըղընը տէրխաթըր իթտիրմէքտէ իտի:

Մարքի տ'էկրինեի՝ Բարիսէ օ սապահ վասըլ օլմուշ
օլմաղլա, վալիտէսի մարքիզ տ'էկրինեիին, սօն տագը-
գալարընըն էղա վէ ճէֆալարընը աղաճըգ թատիլ իշուն
քէնտիսինի պիհուտէ եէրէ չաղըրարագ, մատամ տը Սէն-
Տիգիէնին Տիւնքէրք գուրպինտէրի չիֆթլիյինտէ վէֆաթ
իթմէսինտէն պէրու բրէնսէսի կէօրմէմիշ իտի. չունքի օ
սըրատա, պիրտէն պիրէ Բօմատան պիր էմի կէլմիշ օլուպ,
աբքայ տ'էկրինեի՝ Ճէնապը Հագգըն իհսանքէրտէսի օլան
էն մուգատտէս հըսսիյեաթը ֆէտա իթմէյէ մէճպուր օլ-
մուշ վէ հէման վագթ կէչիրմէքսիզին Բօմայա աղիմէթ
իյլէմիշ իտի. պունընլա պէրապէր, պու էմրէ իճապէթ
իտիպ եօլա չըգաճաղը սըրատա ճիւզիճէ թէրէտտիւտ
կէօթէրմիշ իսէ տէ, չու հալ Բօտէն թարաֆընտան կէօ-
րիւլիւպ, լազըմ օլան մահալէ տէրհալ իշար իտիւմիշ ի-
տի. զիրա Մ. տ'էկրինեիին միւտտէթի էօմրիւնտէ մու-
հաֆաղա իթմիշ օլտըղը եէկեանէ հըսսիյեաթ, վալիտէ-

սի հագգընտաքի մուհապպէթի խալիսանէ վէ հագգի-
եհսի իտի :

Օտա խըտմէթճիսի մատամ Կրիվուա իլէ պիրլիքտէ
քէմալը իհթիրաղլա գարուտան չըգտըղը սըրատա , մարքի
տ'էկրինեի քէմալը կէրմի իլէ բրէնսէսէ եագլաշտը վէ է-
լինի մէրդումէյէ ուզաթարագ , հէյէճանլը պիր սէտա
իլէ :

— Հէրմինի' . . . տողրու սէօյլէ' . . . սէնին մէք-
թուպլարընտա պէնտէն հիշ պիր շէյ սագլաժմատըն մը . . .
վալիտէմ քէնտի սօն տագըղալարընտա պէնի լանէթ ի'թ-
մէտի մի . - տէտի :

Բրէնսէս . - Սսլա , Ֆրէ'տէրիք . . . սէօղիւմէ իթի-
մատ էթ . . . պու պապտէ գաթիյէն էմին օլ . . . վա-
գըա սէնի սօն տէֆա կէօրիւպ էճէլ աճըլարընը պիրաղ
թատիլ իթմէք իսթէտի իսէտէ , պիր աղ սօնրա ագլընը
պիւթիւն պիւթիւն զաիպ իթտի . հաթթա սայըգլատըղը
ղէման պիլէ . . . հալէա սէնի չաղըրմագտա , հալէա սէ-
նին իսմինի եատ իթմէքտէ իտի :

Մարքի . - (Գէտէրնաք պիր սուրէթտէ .) Էվվէ'թ ,
պէնիմ հուզուրըմ քէնտիսինէ հայաթպախշ իտէպիլէճէ-
յինէ պէսպէլլի հըսսիյեաթը մատէրանէսի շահատէթ իթ-
միշ տիր . . . :

Բրէնսէս . - Րէճա իտէրիմ . . . պու կիպի հիւզնէն-
կիղ վէ քէտէրամիղ խաթըրէլէրի ֆիքրինտէն չըգար . . .
ղիրա պու ֆէլաքէթին թամիր ու իատէսի գապիլ տէյիլ
տիր :

Մարքի . - Լաքին թէքրար րէճա իտէրիմ , Հէրմինի'
վալիտէմ սօն տագըղալարընտա եանընտա պուլընմատը-
ղըմ իչուն մէյուս վէ միւքէտտէր օլմատը մը . պանա լա-
նէթլէր օգոլմատը մը . . . տահա զիյատէ զարուրի իլ
իճրա պիր վաղիֆէ պէնի պաշգա եէրէ սէվգ իթմիշ օլտը-
ղընը անլաժմատը մը . . . :

Բրէնսէս . - Խա՛յր , Ֆրէտէրիք , Խա՛յր , պու պապտէ սէնի թէէմին իտէրիմ . . . : Պիր ազ սօնրա ագլընը պիւս պիւթիւն զաիպ իթմիշ օլտըղընտան , էկէր սէն կէլմէյէ վաղթ տախի պուլայըտըն , իշ իշտէն կէշմիշ օլաճագտը վէ էօլմէսինտէն էվվէլ պուրայա վասըլ օլամայաճագտըն : Պու պապտէ սանա եազմըշ օլտըղըմ պիլճիւմէ մալիւմաթ՝ հադայիդի ահվալտէն իպարէթ տիր . պինաէն ալէյհ , հիշ պիր կէօնէ էնտիշէյէ զահիպ օլմայարագ միւսթէրիհ օլման լազըմ տըր . . . :

Մարքի . - Էվվէթ . . . վիճտանըմ միւսթէրիհ տիր . զիրա վալիտէմի ֆէտա իթմէքլէ վազիֆէմէ իթաաթ իթտիմ . վէ ֆագաթ , հէր նէ գատար չալըշտըմ չապալատըմ ըսա , եինէ շու « Բէտէրինտէն , վալիտէսինտէն վէ հաթթա ճանընտան վազ կէշմէյէն պիր քիմնէ , պէնիմ չակիրտիմ օլամազ (1) » քէլամըյլա պիզէ էմր իտիլէն հալէ ալըշմաղա տէսթրէսթ օլամատըմ :

Բրէնսէս . - Օրասը թապիի տիր . զիրա , անատան , պապատան , գարտաշլարտան ճիւտա տիւշմէք վէ նէֆրէթ իտիպ գաշընմագ բէք միւշքիլ շէյ տիր . լաքին պունա մուգապիլ , նէ՛ գատար նուֆուզ ու թէէսիր . . . նէ՛ գատար գուվվէթ վէ իգթիտար քէսպ իթմէքտէ օլտըղըմըլ տէրխաթըր իթմէյօր մըսըն . . . :

Մարքի . - (Պիր տաղըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա .) Օրասը տա վար ա՛ . ալէնէն վէ աշիքեարէն իճրաի հիւքիւ-

(1) Ժէգիւլիթ ճէմիյէթիինին գաւանիյնի էսասիյէսինտէ , պու տէհէթլի թէնսիհ հագգընտա , աթիտէքի շէրհ ու իյզահաթ օգուճագտա տըր .

« Լիսան տախի հըսսիյեաթը գալպէ եարտըմ իթմիշ օլմագ իշուն , էպէվէյնիմ վ.Ա.Ր , պիրատէրլէրիմ վ.Ա.Ր տէյէճէք եէրտէ , էպէվէյնիմ վ.Ա.Ր ԸՏԸ , պիրատէրլէրիմ վ.Ա.Ր ԸՏԸ տէմէյէ ալըշմագ լազըմ տըր : » (Իմթիհանը ումումի . սահիֆէ 29 . գաւանիյնի էսասիյէսինտէ) .

մէթ իտէն ասհապը գուովէթ վէ իգթիտար իւղէրինէ խաֆիյէն հաքիմ օլմագ իշուն ինսան նէլէ՛ր ֆէտա իթմէղ, Պու տէֆա Բօմայա սէյահաթըմ, պիղիմ տէհչէթլի նու ֆուզ ու իգթիտարըմը հագգընտա եէնիտէն եէնիյէ ֆիքրէր հասըլ իթտիրտի. զիրա պիլմիշ օլ, Հէրմինի, քի տիւշմէնլէրիմիզ հէր նէ տախի եաքսալար, Բօմա, կէ. րէք ատէթ, կէրէք րիվայէթ վէ կէրէք մէզհէպ գուովէ. թիյլէ, էլան տիւնեանըն էն կիւղէլ վէ էն պէօյիւք պիր գըսմընա հիւքմֆէրմա տըր. շու հալտէ, ինսան անճագ Բօմատան, եանի պու նօգթաի իւլեատան իգթիտար վէ իճրաաթըմըղըն վիւսաթընը թագտիբ իտէպիլիր . . . : Շախ սիյեթ վէ մահիյեթլէրի, թարիգաթըմըղըն շախսիյեթի արասընտա մահվ օլուպ կիտէն օ պինլէրճէ ինսան մա. քինալարը, եանի պիւա իթիրազ իթաաթէ մէճպուր օլան. լար, նէ տէրէճէ ինթիզամ վէ ըթթըրատ իւղրէ իշէ. մէքտէ օլտըզլարընը էօյլէ պիր նօգթաի իւլեատէն կէօր. մէք հագըգաթէն րէք նազարրուպա պիր մէնզարէ տիլ. : Շու պիղիմ գուովէթ վէ իգթիտարըմը մէյէր նէ՛ պէօ. յիւք իգթիտար ըմըշ . . . :

« Պիր ինսան՝ թարիգաթըմըզա իշթիրագ իթմէզտէն էվվէլ, իսթէտիյի կիպի տիւշիւնիւր, եաշար, իթիգատի տէր, քէյֆէ մաեէշա հարէքէթ իյլէր . . . : Լաքին ճէմիյեթի թիմիզէ տախիլ օլուր օլմագ, պիր գաշ այ զարֆընտա ին. սանլըգտան եալընըզ տէրիսի գալըր. տիկէր գուովէթլէրի ճիւմէթէն մահվ օլուր պիթէր. մէսէլա՝ ագլ ու զէքեա. վէթի, ֆիքր ու ֆէթանէթի, իտրաք ու մուհաքէմէսի, վիճտանը, իրատէի ճիւղիյէսի, էլհասըլ պիւթիւն գուովէի պէտէնիյեթսի, ֆիքրի պէշէրին սէրպէսթի վէ հուրիյեթ. թինի քէօրլէթէն պիր սաքիթանէ վէ միւտհիշ իթաաթ վէ էսրար նէվինտէն պիր թագըմ՝ ամէլ ու հարէքէթլէրլէ թար ու մար օլուր, ֆիտան կիպի գուրուր վէ պիւքիւլիւր կիտէր. ալիմ Ալլահ, արա սըրա պուրալարընը տիւշիւն»

տիւքճէ տիւչարը հայրէթ ու տէհչէթ օլուր դալըրըմ. իշ-
թէ օ սըրատա պու տիւսիզ, վէ էօլիւ կիպի սօղուգ ճիսմ-
լէրէ թարիգաթըմըզըն նէֆէսինի իւֆլէրիզ. տէրհալ պու
ճէսէտ այաղա դալգար, եիւրիւր, կիտէր, հարէքէթ ի-
տէր, իշ կէօրիւր, լաքին իլէլէպէտ գաբանմըշ օլտըղը
տաիրէտէն տըշարը չըգամազ. իշթէ, ինսանլար ճէմիյեէ-
թիմիզին ազասը սըրասընա անճագ շու վէճհ իլէ տախիլ
օլապիլիպ, ինսանըն էլլէրի քէնտիսինի սէվզ ու թահրիք
իտէն ֆիքրին մէգասիտ վէ նիյաթընը անլամագսըզըն էն
միւշքիլ իշլէրի պիլէ կէօրմէքտէ օլտըղը միսիլու, պուն-
լար տախի ճէմիյեէթին էվամիրինի, իրատէլէրինի մաքինա
կիպի իճրա իտէրլէր վէ ֆագաթ մագսատ վէ նիյէթլէ-
րինի անլայամազլար :

Պու սէօզլէրի իրատ իթտիյի սըրատա, մարքի տ'էկ-
րինեինին չէհրէսինտէ ղուրուր ու ազամէթ վէ թէպէքքիւր
ու թէհաքքիւմ ալաիմի նիւմայան օլտու :

Բրէնսէս. - Օ'հ, էվլէ'թ, էվլէ'թ, պու գուվլէ'թ ու
իգթիտար պէօլիւք, հէմ տէ ղայէթ պէօլիւք տիւր. վէ
պիլ խասսա էֆքեար ու վիճտան իւզէրինէ իճրաի հիւքմ
իթտիյի իշուն բէք տէհչէթլի տիր :

Մարքի. - Տինլէ, Հէրմինի. վագթըլլա պէնիւմ թահ-
թը իտարէմտէ միւքէմմէլ պիր սիւվարի ալայը վար
ըտըքի, պունլարըն իւնիֆօրմասընտան տահա շաշատար
վէ տահա ճագիպէլի պիր շէյ թէօավվուր օլընամազ ըտը.
եազ կիւնլէրի, սապահլայըն, կիւնէշ էթրաֆը աֆագա
էշիաբաշը էնվար օլտըղը վէ պէն տէ կէնիշ պիր թալիւմ
մէյտանընտա պուլընտըղըմ սըրատա, գօմանտանըզըն
զէվզ ու լէզզէթիլլէ նէշէեապ օլուրտըմ. սէսիմի իշիտիր
իշլթմէզ, սիւվարիլէրիւմ տէրհալ հարէքէթէ պաշլարլար,
պօրուլար չալընըր, տավուլար ուրըլըր, ասքերլէրին շապ-
գալարընտաքի թիւլլէր վէ սօրղուճլար տալղալանըր, գը-
լըճլար բարըլտար վէ ալթուն իշլէմէլի էլպիսէլէրիլլէ բէք

զիյատէ նազարրուպա կէօրիւնէն զապըթլարըմ տախի պարկիրլէրինի տէօրթ նալ գօշտուրարագ էվլամիրիմի թէք-րարլար ըտը . օրթատա կիւրիւթիւ , շամաթա , ըչըգ վէ շաշատան պաշգա պիր շէյ կէօրիւլէմէզ իտի . վիճու-լարը եարա էսէրլէրիլէ մէսթուր օլան ճէսուր վէ զայ-րէթլի ասքէրլէրին ճիւմլէսի , պէնիմ պիր իշարէթիմէ , պիր սէօղիւմէ իթաաթ իթտիքլէրինտէն , պէն տէ քէնտի իւղէրիմտէ ազիմ պիր գուվլէթ , ֆէվգ էլատէ պիր մադ-րուրիյէթ հըսս իտէր իտիմ . զիրա րաքիպ օլտըղըմ պար-կիրին հիտտէթ ու շիտտէթինի զապթ իտէպիլտիյիմ մի-սիլլու , թահթը հիւքմիմէ ալմըշ օլտըղըմ պուլնճա ճէսուր գալպլէրի տախի քէնտիմէ իթաաթ իթտիքլէրտէ իտիմ Հալպուքի պէն՝ օ գատար ֆէնա կիւնլէր կէշիրմիշ վէ միւտտէթի մէտիտէ քէմալը շէճաաթլա մուհարէպէ իթ-միշ օլտըղըմ հալտէ , պիլա միւտահէնէ սէօյլէյէպիլլիրիմ քի , պու կիւն , վէ պու սաաթտա , քէնտի էմրիմ մուճի-պինճէ հարէքէթ իտէն , տիւշիւնէն , իսթէյէն վէ մաքի-նա կիպի իթաաթ իտէն սիյահ էլպիսէլի ըահիպլէր պա-շընտա պուլուլնարագ , պին գաթ տահա զիյատէ նուֆուղու իգթիտար , գուվլէթ ու ճէսարէթ հըսս իթմէքտէիմ . պու ըահիպլէր՝ պիր իշարէթիմէ քիւրէի արզըն հէր թա-րաֆընա տաղըլըրլար , գատընլարըն կիւնահլարընը իթի-րաֆ իթտիրիպ Ս . Հաղորդութիւն վէրմէք վէ չօճուգլարը թէրպիյէ իթմէք պէհանէսիլլէ , ֆամիլէալար արասընա կիրէրլէր , մէզար գաբուսընա կէլմիշ օլան քէսանըն էսրա-րընա ալեահ օլարագ ֆամիլէալարըն մէնաֆիինէ իյթի-րաք իտէրլէր , սաֆտիլ վէ Սլլահտան գօրգան հիւքմտար-լարըն մուղտարըպ վիճտանընա հաքիմ օլարագ , անլէրին թախթը սալթանաթլարընա չըգարլար , վէ խիւլասաի քէ-լամ ճէնապը Հագգ թարաֆընտան պիր վէքիլի մութլագ օլմագ իւղրէ Բօմատա ճալիս պուլընան Բարա հաղրէթ-լէրինէ խըտմէթլէր իտէրէք , միւշարիլէյհին թա եանը

պաշնտա օթուրուլար : Էվվէթ , թէքրարէն սէօյլէրիմ
քի , պէշիքտէն մէզարա , Ֆադիր պիր սէնաթքեարըն գու-
լիպէսինտէն թախթը հիւքմտարիյէ , վէ թախթը հիւքմ-
տարիտէն տախի ճէնապը Եէզտանըն վէքիլի օլան Բաբա-
նըն քիւրսիի մուգատտէսինէ գատար միւմթէտտ օլան շու-
հիւքիւմէթի խաֆիյեմիզ , էն աղիմ հըրս ու թամալարը
ալէվլէնտիրմէք վէ եա թէսքին իթմէք իչուն թէէսիս ի-
տիւմիշ տիր : Իմտի , տիւնեատա հաճկը թարիգի մայի-
չէթ , հաճկը մէսլէք , հաճկը եօլ պու գուվվէթ վէ իգ-
թիտարը պախշ իտէպիլիր : Էվվէչէ կէշիրմիշ օլտըղըմըզ
վէ հաթթա պիր չօգ քիշիրին նազարը հասէտինի ճէլպ
իթմիշ պուլընան օ շաշաարէ Էօմիւմիւզ , շիմտի պանա նէ՝
գատար հէֆրէթպախշ կէօրիւնմէքտէ տիր . (Սճը պիր
թէպէսիւմլէ .) Օ վադթլար խաթըրընտա՝ մը , Հէրմինի :

Բրէնսէս . - (Քէմալը կէրմի իլէ .) Հագղըն վար ,
Յրէտէրիք , հէմ զիեատէսիյլէ հագղըն վար . շու կէշմիշ
զէմանը հէ գատար իսթիքրահ վէ իսթիհգար իլէ տէրխա-
թըր իթտիյիմի պիլսէ՛ն . . . : Պէն աէ չօգ տէֆալար սէ-
նին կիպի կէշմիշ զէմանը հալը հագղըր իլէ մուգայէսէ ի-
տէրիմ , վէ սէնին նասիհաթլարընը տինլէմիշ օլտըղըմտան
տօլայը գալպիմտէ աղիմ պիր մէմնունիյեթ տույարմ .
զիրա , պիր վաղթ կիւզէլլիքտէ եէթա օլան - վէ Եթրա-
ֆը պիր թագըմ էհիլ զէվգ ու շէհվէթ ատէմլէլլէ գու-
շաթըլմըշ պուլունան գատընլարըն , զօնչէի ճէմալլէրի
օլմաղա պաշլար պաշլամազ , տիւշար օլտըղլարը կիրտա-
պը մէզէլլէթ վէ սէֆալէթէ եուվարլանմագտան անճագ
սէնին սայէնտէ գուրթըլապիլտիմ . . . : Էկէր պէն վա-
գը օլան նասիհաթլարընա գուլագ ասմամըշ օլտայըտըմ ,
շիմտի պէն հէ՝ օլաճագտըմ , նէ՝ կէօնէ հարէքէթ իտէ-
ճէքտիմ . գատընլար քէնտի հըստիյեաթը շէհվէթճույա-
նէսինէ , խըտմէթ իթտիքճէ , անլէրէ ըղհարը մուհապպէթ
իտէն վէ ֆագաթ շաշաաի ճէմալի մահվ օլընճա , անլէրի

քեօշէի վահտէթ վէ ինզիվայա աթան պիր թագըմ խօտ-
բէսէնտ , նանբէօր վէ դապա հէրիֆլէրի եթրաֆրմտա
սագլամաղա չալըշաճագ վէ ֆագաթ սայ ու ղայրէթիմտէ
եինէ մուվաֆֆագ օլամայաճագտըմ . վէ եախօտ էվիմի
պիր սէֆահաթ մէրբէղի իթմէքտէն պաշգա պիր չարէ
պուլամայաճագտըմ . . . էվվէթ . . . ղիյնէթլէր իճրա իթ .
մէք , ղիյաֆէթլէր վէրմէք , պալօլար վէ սուարէլէր թէր-
թիպ իյլէմէք վէ թապիրի տիկէրլէ պէնիմ եիւղիւմէ պի .
լէ պագմայան պիր ալայ չանագ եալայըճըլարընը պալըմա
թօրլամագ , վէ հէր ագչամ սալօնտան սալօնա , ճէ .
միյեթտէն ճէմիյեթէ պիրի պիրի արտընճա տօլաչան
պիր թագըմ մաշուգ վէ մաշուգէլէրէ եէքտիկէրիյլէ կէօ .
րիւշիւպ գալուշմաղա մէյտան աշմագ մէճպուրիյեթիմտէ
պուլունճագտըմ . հալ պու քի , կէօրտիւքլէրի ասարը իհ-
թիշամ վէ չաշաայը , ղէվգ ու մէսէրրէթ վէ աշգ ու
մուհապպէթին միւթէմիմաթընտան ատտ իտէն պէօյլէ
կէնճ , կիւլէր եիւղ վէ սէվտաքեար տէլիգանլըլարը պիր
եէրէ թօրլամագ պուտալաճա . վէ տիվանէճէ պիր ղէվգ
տէյիլ մի

Բրէնսէսին չու սէօղլէրինտէ օ գատար էսէրի շիտ .
տէթ մէվճուտ վէ չէհրէսինտէ օ տէրէճէ ղարագքեարանէ
պիր հասէտ մէշհուտ ըտը քի , գալպինտէքի քէտէր վէ
աճըլարըն շիտտէթ ու մէրարէթի պիլա իիթիյար ղահլրէ
չըգմագտա ըտը : Մէգպուրէ՝ կէշմիշ ղէմանտան կիյա
իքրահ ու նէֆրէթ իտիյօրմըշ կիպի պիր հալ թապլայա-
րագ տէտի քի .

— Խա'յր , Ֆրէտէրիք , խա'յր . սօնընճը վէ չաշատար
պիր ֆիւթուհաթտան սօնրա , խայը միւտտէթ չայանը
բէրէսթիշ գրալիչասը օլտըղըմ վէ ազ վագթտան պէնի
քեամիլէն թէրք իտէճէյի պէտիհի . օլան սիւֆէհա ալէմիյ-
լէ անճագ սէնին սայէնտէ գաթ'ը միւնասէպէթ իյլէտիմ .
վէ գրալիչալըղըմը պաշգա պիր քիւրսիտէ արատըմ . եա .

նի՝ քէնտի չէ՛հվէթ բէրէսթ լիքլէրինէ ֆաիգ պիր ճաղիպէ իլէ
թահթը հիւքմիմէ աւտըղըմ սէֆիհ ատէմլէր եէրինէ, միւ-
թէպէր, միւհթէրէմ, հէյպէթէնկիղ վէ սահիպի իգթի-
տար ատէմլէրլէ միւնասէպէթէ պաշլատըմ քի, պուշլար
տան բէք չօղու պիրէր տէվլէթ իտարէ իթմէքտէ իտիլէր .
հաթթա մէրգ ուման պանա նէ տէրէճէ ըզհարը սատա-
գաթ վէ խալիսէթ իթտիլէրսէ, պէն տէ քէնտիլէրինէ օ
մէրթէպէ սըտգ ու իսթիգամէթ իպրաղ իթտիմ . իշթէ
միւտտէթի էօմիլմտէ տաիմա խայալ վէ թէսավվուր իթ-
միշ օլտըղըմ իգպալ ու սատտէթէ անճագ օ ղէման նաիլ
օլտում . տիւնեանըն էն պէօյիւք մէնֆաաթլարընտա, ղա-
յուրանէ պիր իշթիրագըմ վէ նուֆուղ ու թէէսիրիմ պու-
լունտու . էն մուհիմ էսրարա մահրէմ վէ ալեհա՛ օլտում .
պէնի իսթիհզա վէ եա իսթիհգար իտէն էշխասը խանչէրի
ինթիգամըմլա ուրըպ տէվիրտիմ . պիլաքս պանա խըտմէթ,
հիւրմէթ վէ իթաաթ իտէն ղէվաթը քէնտի իւմիտ վէ ար-
ղուլարընտան ղիյատէ տէրէճաթ վէ մէրաթիպէ թէրֆի՝
գըլտըմ :

Մարքի . - Իշթէ, Հէրմինի, պիր գաշ քէլիմէ իլէ ճէ-
միյեթթիմիլին եէնիտէն եէնիյէ թարաֆկիրլէր պուլարագ
իճրա իտէճէյի խուսուսը խիւլասա իթտին . . . պիլիմ
խաթթը հարէքէթիմիղ՝ պուղղ ու ատաւլէթիմիղի վէ մէյլ
ու մուհապպէթիմիղի թէմամըյլա մէֆուռն իթմէնին գօ-
լայըղընը պուլմագ վէ ճէմիյեթթիմիլին մէրաթիպի ալի-
յէսինտէ պուլընան ղէվաթա քէօր քէօրիւնէ իթաաթ ի-
տէրէք, մուգապիլինտէ տախի, պէնիի պէշէրին մապա-
գըսը իւղէրինէ խաֆիյէն հիւքմֆէրմա օլմագ հագգընա
իշթիրագ իթմէք տիր . (Հագարէթամիղ պիր սուրէթտէ .)
Ճահա տա պիր թագըմ տիվանէլէր վէ քէօրլէր վար տըր
քի, կիւյա թարիգաթըմըղ պիլ խասսա ճէնքլէշմէք իշոււն
թէէսսիւս իթմէմիշ վէ կիւյա գավղա էսնասընտա եէնի
պիր գուվլէթ վէ ղայրէթ քէսպ իթմէյիղ կիպի, շու սը-

րատա պիր՝ գաչ ուղուսըզ իշէրէ գարշը ճէնքէշիպ ուղ-
րաշմաղա մէծպուր պուլընաղըմըզ իշուն , պիղի՝ իշիմիլ
սիթմիլ՝ վէ մահվ ու պէրպատ օլմուշ զանն իթմէքտէ
տիրլէր : Էվվէթ , պէն տէ թէսլիմ իտէրիմ .քի վազթլար
բէք ֆէնա տըր . . . Լաքին էլպէթթէ պէօյէ գալմաղ . . .
պիր կիւն տէյիլ իտէ , պիր կիւն էյիլէշէճէք տիր . . .
Սէն տէ պիլիրսին .քի , պիր գաչ կիւն զարֆընտա , Եանի
շուպաթըն օն իւշիւնտէ , պիր միւտատէթճիք տիւշարը թէ-
ղէլղիւլ օլմուշ օլան նուֆուղ ու իգթիտարըմըզ թահքիմ
ու թաղվիյէ իտէճէք էրէյիճէ գուվվէթլի պիր վաուրթա-
յա մալիք օլապիլէճէյիլ . . . :

Բրէնսէս . - Միշաւաւար Դէտէսինտէ՝ն մի պահս իթմէք
իսթէյօրսուն . . . :

Մարքի . - Հա՛յ հա՛յ . պիղիմ իշուն վէգայի աղիմէ-
տէն մատուտ օլան վէ էհէմմիյէթի ֆէվզ էլատէյի հալիլ
պուլընան պու իշտէ հաղըր պուլընմադ իշուն Բօմատան
գալղըպ աճէլէթէն Բարիսէ կէլտիմ :

Բրէնսէս . - Օ գատար հիւնէր վէ մէհարէթլէ թէր-
թիպ իթմիլ օլտըղըմըզ թէսավվուրաթ վէ էնթրիգաւ-
ըն ճիւմէսինի պիր տաղըգա զարֆընտա թար ու մար
իթմէսի միւհթէմէլ օլան ֆէլաքէթի աղիմէյի իշիթ-
տին մի . . . :

Մարքի . - Էվվէթ , Բարիսէ հէնուղ կէլմիլ իքէն Բօ-
տէնի կէօրտիւմ . . . :

Բրէնսէս . - Էօյլէ իտէ քէյֆիյէթի սանա անլաթտը :

Մարքի . - Հա՛յ հա՛յ . Հինալի բրէնսին վէ ժէնէրալ
Սիմոնըն գըղլարընըն , Լաքիպ օլտըղլարը սէֆինէլէր զարգ
օլտըգտան սօնրա , Բիգարտիա սէվահիլլինէ տիւշտիւքէ-
րինի վէ պատէհու հիքմէթի անլաշըլմազ պիր սուրէթտէ
Գարտօվիլ գօնաղընա կիթմէլէրինի պիրէր պիրէր նազլ
իյլէտի . ֆաղաթ պու Բէք զիյատէ հայրէթէ շայան տըր ,
Հէրմինի . զիրա , կէնճ գըղլարը Բէհպէրլէրիլլէ պէրապէր

Լիբերալատա վէ Հինտլի բրէնսի տախի ճալատա զանն ի-
տիօրտուգ . . . հաթթա պու պապտէ թէտապիրի լաղըմէ
վէ իհթիեաթքեարանէ տախի քէմալը մէհարէթլէ թէր-
թիպ վէ իթթիսաղ իտիլմիշ իտի . . . : (Հիտաէթ վէ ին-
ֆիալ իլէ .) Ալիմ Ալլահ , զանն իտէրսին քի պիր գուվ-
վէի մէհհուլէ պու ֆամիլեա աղաւընը տախմա մուհաֆա-
լա վէ վիգայէ իտիօր :

Բրէնսէս . - Պէրէքէթ վէրսին քի , Բօտէն՝ թէտապիրլի,
գուրնաղ վէ զայրէթքէշ պիր ատէմ տիր . տիւն ագչամ
պուրայա կէլտի վէ ուզուն ուզատիյէ օթուրուպ սէօյլէշ-
տիք :

Մարքի . - Մուհավէրէնիղին նէթիճէսի բէք միւքէմ-
մէլ տիր . . . : Դըղլարա լէֆաղաթ իտէն իթթիյար ապքեր
(Տակոպէր) իքի կիւն գատար Բարիստէն հարէքէթ իտէ-
ճէք տիր . . . զէվճէսինին (Պրանսուաղ Պօտուէնին) խու-
սուսի բարաղը պու պապտէ լաղըմ կէլէն թալիմաթը ալ-
մըշ տըր . . . մապագըսը քէնտիլիյինտէն եիւրիյէճէք
տիր . . . եարընքի կիւն , Ժէնէրալըն գըղլարընտան տախի
գօրգաճագ պիր քէօշէմիղ գալմայաճագ տըր . . . մէյտան-
տա եալընըղ Հինտլի բրէնս գալըր . . . օ տա , թէհիքէլի
պիր սուրէթտէ եարալանմըշ օլտըղը հալտէ , Դարտօվիլ
գօնաղընտա եաթմըշ տըր . տէմէք տիր քի , տահա իշ
կէօրէճէք վաղթըմըղ վար տըր . . . :

Բրէնսէս . - Լաքին հէբսի պու տէյիլ տիր . եէկէնիմի
հիսապա գաթմայարագ , տահա իքի քիշի վար տըր քի ,
քէնսի մէնաֆիմիղ իչուն շուպաթըն օն իւշիւնտէ Բարիս-
տէ պուլընմամալարը իճապ իտէր :

Մարքի . - Էվվէթ անլատըմ . պիրիսի Մ . Հարտի տիր .
լաքին մէրգուլմէն էն աղիղ վէ էն սատըգ տօսթլարընտան
պիրի քէնտի հարէքեաթ վէ իճրաաթընը պիղէ խապէր
վէրիօր . պու տօսթու պիղիմ ատէմիմիղ տիր վէ անըն
վասըթասըյլա տըր քի Մ . Հարտիյի Պրանսանըն մէմալի-

քի ճէնուպիյէսինէ սէվգ իտէպիլտիք . միւմաիլէյհին պիր
այտան էվվէլ Բարիսէ ավտէթ իթմէսի հէման միւմքին .
սիզ կիպի տիր . Գուշ-Թու-Նիւ (չըպլազ Եաթան) լազա-
պըյլա մարուֆի օլան շու սէֆիհ Վէ սէրսէրի իշճիյէ կէ-
լինճէ . . . :

Բրէնսէս . - (Ֆէվգ էլ ատէ պիր մահճուպիյէթէ
տիւշար օլմուշճասընա .) Ո՛հ . . . Գուշ-Թու-Նիւ մի . . . :

Մարքի . - Էվվէթ , լաքին պու ատէմ ապա մուճիպի
էնտիշէմիզ օլամազ . . . պինաէն ալէյհ օ սէֆիհ սէրսէրի-
տէն դօրգաճազ քէօշէմիզ Եօգ տուր . . . : Պունլարտան
մաատա պիրտէ Դաբրիէլիմիզ վար տըր քի , թէքմիլ իւմի-
տիմիզ անըն իւզէրինտէ տիր . մէրգում տախի շու պէօ .
յիւք կիւնէ (չուպաթըն օն իւշիւնէ) դատար պիր սանիյէ-
ճիք օլսուն Եալընըզ պըրադըլմայաճազ տըր . . . : Շու հալ-
տէ , հէր շէյ մուվաֆֆադիյէթի թէէմին իտիյօր տէմէք
տիր . . . չիմտի իսէ հէր վազթտան զիյատէ մուվաֆֆազ
օլմաղա մէճպուրըզ . զիրա պու մէսէլէ պիղիմ իշուն հա-
յաթ ու մէմաթ մէսէլէսի տիր . . . : Բօմատան ավտէթ՝մ
տէ ֆօրլիտէ թէվազգուֆ իթտիմ . . . օրատա տիւզ տ՝Օր-
պանօյը կէօրիւպ պէրապէրճէ գօնուշտըմ . անըն գրալ
իւզէրինտէքի նուֆուզվէ թէէսիրի ֆէվգ էլ ատէ տիր . . . :
միւշարիլէյհին էֆքեարընը քեամիլէն զապթ վէ քէնտի
քէյֆինէ րապթ իյլէմիշ տիր . պինաէն ալէյհ Եալընըզ
տիւք տ՝Օրպանօ վասըթասըյլա իճրաի մուամէլէ իտէպի-
լիրիզ . . . :

Բրէնսէս . - Է՛ , տիւզ տ՝Օրպանօ իլէ պէրապէր նէ
գօնուշտընըզ պազալըմ . . . :

Մարքի . - Տ՝Օրպանօ , գրալըն մէմալիքինտէ հիմայէի
աղիմէյէ մաղհար օլարազ Եէրլէշմէմիզ վէ կէնճլէրին թա-
լիմ ու թէրպիյէսի խուսուսի իմթիյազլարլա պիղէ թէվ-
տի օլընմասը պապընտա լազըմ կէլէն միւսատէյի իս-
թիհսալ իթմէքիյի վատ իտիյօր վէ պէն էմին իմ քիվա-

տընը իճրա խոտակիւր պիւր ատէմ տիր . . . : Պու մուհա-
սէնաթ վէ ֆէվաիտ սայէսինտէ , իբի վէ նիհայէթ իւշ սէ-
նէ զարֆընտա մէմալիքի մէղքիւրէտէ օ տէրէճէ քէօքլէ-
շիրիզ քի , օնտան սօնրա տիւզ տ'Օրպանօ քէնտիսի պիզ-
տէն մուալլէնէթ թալէպինէ մէճպուր օլուր . լաքին պու-
կիւն հէր շէյ անըն եէտի իզթիտարընտա պուլլընտըղըն-
տան , խըտէմաթը վազըսաընա պէտէլ պիր շարթը մութ .
լազ տէրմիյան իտիյօր . . . :

Բրէնսէս . - Նէ կիպի շարթ . . . :

Մարքի . - Բէշին օլմազ իւզրէ պէշ միլին վէ սէնէ-
վի տախի եիւզ պին ֆրանզ թախսիսաթ . . . :

Բրէնսէս . - Օ' , բէք չօգ տէյիլ մի եա . . . :

Մարքի . - Խա'յր , չօգ տէյիլ . պիլաքս բէք ազ տըր-
զիրա մէմալիքի մէղքիւրէյէ այազ պասար պասմազ , ֆ-
րաւէալ ֆաւէլէֆինն ճէմիյէթ իմիզէ թէէմին իտէճէյի մէպ-
լաղըն անճազ սէքիզտէ պիրի օլան շու բարայը տէրհալ
էլտէ իտէպիլէճէյիզ . . . :

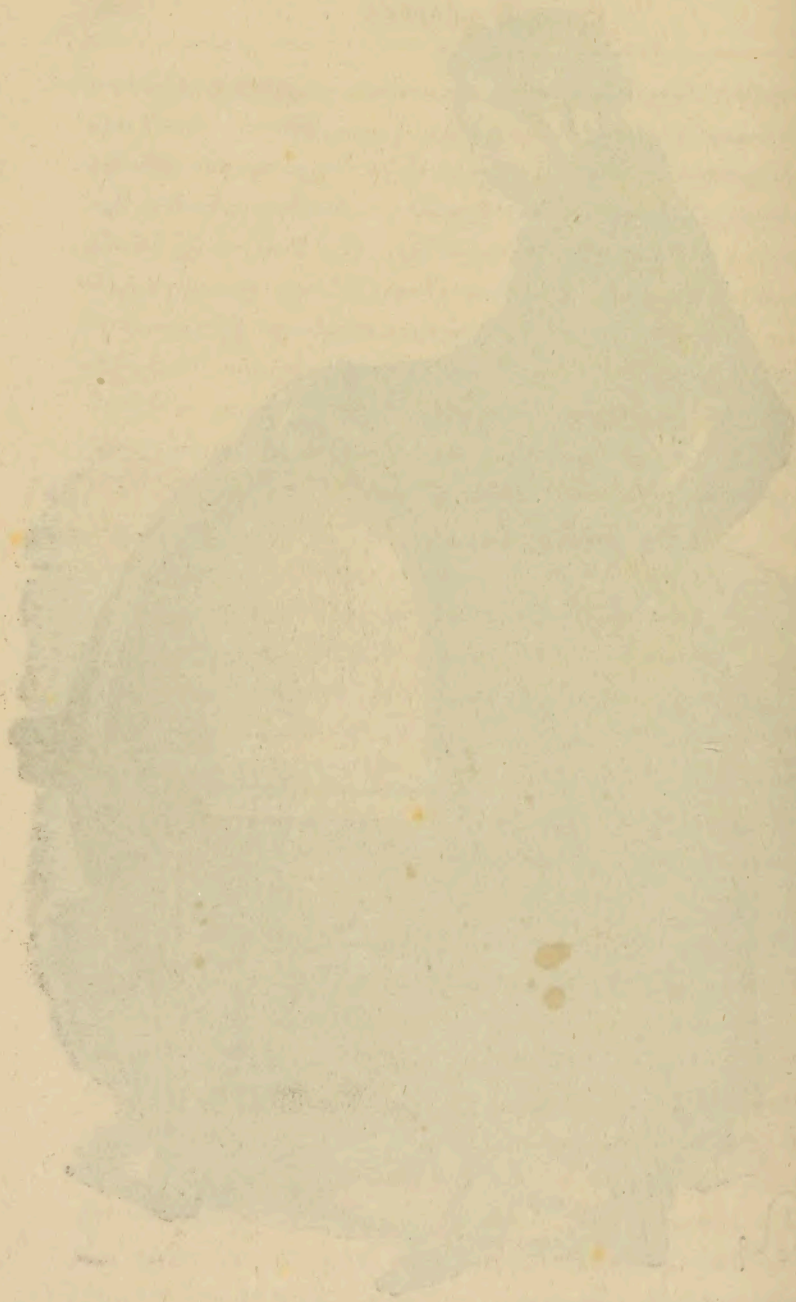
Բրէնսէս . - (Միւթէֆէքքիրանէ պիր սուրէթտէ .)
էվլէթ' . . . ֆաւէալ ֆաւէլէֆինտէն զըրզ միլեօնա դարիպ
պիր մէպլազ իւմիտ օլընմազտա տըր . . . :

Մարքի . - Օնտան պաշգա , տիւզ տ'Օրպանօնըն թա-
լէպ իթտիյի շու պէշ միլեօն' էօտիւնճ կիպի պիր շէյ տիր-
զիրա , պիզէ թէվտի օլընաճազ չօճուզլարըն թալիմ ու
թէրպիյէսի վասըթասըյլա ֆամիլեալար իւզէրինտէ թէէ-
սիր վէ նուֆուզմիզ թէզայիւտ իտիպ տէ , եավաշ եա-
վաշ հիւքիւմէթին էմիյէթինի տախի ճէլպ իտէճէք օլուր-
սազ , թարաֆըմըզա կէօնտէրիլէճէք հէտիյէլէրտէն' պու-
միլեօնլարը թէքրար էլտէ իտէպիլէճէյիմիզ աշիքեար տըր-
(Թահգիրամիզ պիր սուրէթտէ ումուզլարընը զալտըրա-
րազ .) Պու հագըգաթ մէյտանտա տուրուրքէն հալէա թէ-
րէտտիւտ կէօսթ էրմէք պուտալալըզ տէյիլ մի . . . : Ղա-
րիպի շուրասը քի , պիզի քէնտի մէմլէքէթ լէրինտէն թարտ

Խոհեմէք դատար զափիւ հիւքիւմէթլէր ելան վար ըմը .
 պունլար կէօրմէյօրլար քի , հէր շէյտէն զիյատէ արգու
 իթտիյիմիզ թալիւ ու թէրպիյէ քէյֆիյէթիւնի պիզէ թէվ-
 տի' իթտիքլէրինտէ , էհալիյի էօյլէ պիր իթաաթը սաքի-
 թանէ վէ հալիմանէյէ վէ էօյլէ պիր ինգըյատը էսէրանէյէ
 ալըշտըրըրըզ քի , ֆիքըլէր ամէլ ու հարէքէթտէն սադըթ
 օլարադ վէ ատէթա պուչագ կիպի քէօրլէնէրէք , տէվ-
 լէթլէրին ասայիշ վէ իսթիրահաթը թէէմին իտիլմիշօլուր
 հաթթա , ասըլզատէկեան սընֆընըն գըսմը աղամըյլա ու .
 հիպի սէրվէթ էսնաֆ կիւրուհընըն պիզտէն իւրքիւպ նէֆ-
 րէթ իթմէլէրի զարիպ տէյիլ մի տիր . պու պուտալա հէ-
 րիֆլէր հալէա անլամայօրլար քի , պիզ , էհալիյի , տիւշար
 օլտըզը զարուրէթ ու սէֆալէթ ձէնապը Հագգըն նադա-
 պիլի թաղեիր վէ էպէտի պիր գանուըն օլտըզընա վէ քէնտի
 հալինի ըսլահ իթմէք կիպի պիր սէվտաի միւհըրիմանէյէ
 տիւշմէքտէն տաիմա իծթինապ կէօսթէրմէք լազըմ կէլէ-
 ճէյինէ վէ ինսան գըսմը' տիւնեատա նէ գատար միհնէթ
 ու մէշագգաթ չէքէրսէ , ախրէթտէ տախի օ նիսպէթտէ
 միւքեաֆաթա մազհար օլաճաղընտփն , պու տիւնեատա
 րէֆահ ու սաատէթի հալէ արզու իթմէք ձէնապը Հագգա
 գարըզ պիր ճինայէթ իշլէմէք տէմէք օլտըզընա իգնա' վէ
 իսքեաթ իտէճէք օլուրսագ , էհալինին ֆիքըրի պու իթի-
 գատը մէյուսանէ իլէ պունալարագ քէնտի մէզէլլէթ ու
 սէֆալէթի արասընտա չիւրիւմէյէ գաթլանաճագ տըր .
 օ ղէման նաիլի սաատէթ օլմագ իչուն մէվճուտ օլան իւ-
 միտլէր վէ էյի կիւնլէր կէօրմէք իչուն կէօսթէրիլէն սա-
 պըրսըզճա արզուլար մահվ օլուպ պիթէճէք տիր . օ ղէ-
 ման հիւքիւմէթլէրին միւսթագպէլինի բէք քէտէրամիզ
 վէ տէհշէթէնկիզ կէօսթէրէն թէհտիտքեարանէ մէսէլէ-
 լէր պիսսուհուլէ հալլ օլունաճագ տըր Պու ահմագ-
 լար հալէա կէղրմէյօրլար քի , էհալիտէն թալէպ իթտիլի-
 միզ շու իթաաթը սաքիթանէ վէ իթիգատը էսիրանէ ,

ԱՐԱՆՑ-ՄԱՐԻՔ ՏԷԿՆԻԿԵՐ

08-0

քէնտխինի հայւման կիպի սիւրիւպ սիւրիւքէմէք իչուն պիր եուլար խըտմէթինի կէօրմէքտէ տիր . տիւնեանըն պախթիյարլարը ատտ օլունան ղէնկին վէ քուպար թագըմընտան իսէ՝ խարիճտէն տինտար , զահիտ վէ նամուսքեար կէօրիւնմէքտէն պաշգա պիր շէյթալէպ իթմէմէքտէ օլտըղըմըլտան , էկէր պունլար ֆէսաաը ախլագ նէ տէմէք օլտըղընը պիլսէլէր , հուզուղաթ վէ ղէվգիյեաթը տիւնեէվիյեէլէրինէ պիր գաթ տահա մէյտան աչըլմըշ օլտըղընը անլայաճագլար տըր :

Բրէնսէս . - Օնլար վաղիֆէմիղտէն խարիճ . շիմտի պունլարը պէրթարաֆ իտէլիմ տէ քէնտի իշիմիղէ պագալըմ . պիր աղ էվվէլ սէօյլէտիյին վէճհլէ , օ պէօյիւք կիւն (շուպաթըն 13իւ) թէգարրուպ իտիյօր . . . : Մէրուսէր Գէլէսին նախի մուվաֆֆադիյեէթ օլմասըյլա ճէմիյեէթիմիղին եէտի թէմէլլիւգինէ կէչէճէք գըրգ միլիոնա գարիպ պիր սէրմայէ սայէսինտէ , բէք պէօյիւք իշլէրէ թէչէպպիւս իտէպիլէճէյիլ . . . : Պէօյլէ պիր սէրվէթի ճէսիմէ , ճէմիյեէթիմիղ եէտինտէ պիր վասըթաի եէկեանէ օլաճագ վէ հէր իշ փարա իլէ պիթէն պէօյլէ պիր ղէմանտա ազիմ պիր էհէմմիյեէթի հաիլ պուլընաճագ տըր :

Մարքի . - (Տէրեաի թէֆէքքիւրէ տալմըշճասընա.) Պունտան գաթը նաղար , շուրասը տա վար քի պուրատա բուհպան ալէյհինտէքի էֆքեարը գատիմէ հալէա տէվամ իտիյօր . . . Ֆրանսանըն շու հարէքէթի պիւթիւն էվրօբայա թէէսիր իթմիշ տիր . . . հէր տէվլէթ Ֆրանսանըն իղինէ իմթիսալ իտիյօր . . . : Ավսթրիա վէ հուլանտատա քէնտիմիղի անճագ մուհաֆաղա իտէպիլիյօրըլ . . . թարիգաթըմըլըն վարիտաթ վէ մէհապիի կիւնտէն կիւնէ աղալըյօր . վէլ հասըլ բէք ղիյատէ հալը մուղայագատա պուլուընըյօրըլ . վագըա պու հալ՝ պիղիմ իչուն կէչիճի պիր պուհրան (ճգնաթամ, տագնապ) ըսա

տա , ուզանրպ իմթիտատ իթմէսի տէ իհթիմալտէն տիր .
 իմտի, Միգալեալը Դեմէնտէն ճէսիմ պիր սէրմայէ էլտէ
 իտէպիլէճէք օլուրսագ , միւհթէմէլ օլան վուգուաթ վէ
 հատիսաթա գարչը ուղրաշապիլէճէյիմիզ շէօյլէ տուր-
 սուն , հաթթա ճէմիյեթթիմիզին պիր միւտտէթճիգ տիւ-
 չարը թէզէլզիւլ օլմուշ օլան էսասընը տախի թահքիմ ու
 թագվիյէ իտէպիլէճէյիզ . քէզալիք՝ տիւգ տ'Օրպանօնըն
 թէքլիֆի վագըլնը գապուլ իտիպ տէ Գրալըն մէմէքէ-
 թինտէ թէմէլ թութտըրապիլէճէք օլուրսագ , զապթ ու
 թէսիսիրի մուհալ օլան պէօյլէ պիր մէլքէղտէն հէր թա-
 րաֆա հատտսըզ հիսապսըզ տալլար սալապիլէճէյիմիզ
 աշիքեար տըր . . . : (Պիր տագըզաճըզ սիւքիւթտէն սօն .
 րա , պաշընը սալլայարագ .) Սհ , շուպաթըն օն իւշիւ . . . :
 Շուպաթըն օն իւշիւ , ճէմիյեթթիմիզէ պիր հայաթը ճէ-
 տիտ պախշ իթմիշ օլան ԱՅԷՅ սէնէսինտէքի թրանթ Դ-
 Նօրընտան տահա զիյատէ մէշհուր պիր թարիխ սայլա-
 ճագ տըր :

Բրէնսէս . - Իշթէ իշին հէր հալտէ նախի մուվաֆֆա-
 գիյեթթ օլմասը իշուն հիշ պիր շէյի տիրիզ իթմէմէյի . . .
 հէր տիւրլիւ ֆէտաքեարլըզը կէօզէ ալտըրարագ էլտէն
 կէլէն զայրէթի իճրա իթմէյի տիր . . . : Հագըլարընտա
 վէսվէսէյէ զահիպ օլտըղըմըզ ալթը քիշիտէն պէշի էօյլէ
 պիր հալտէ պուլունըյօրլար վէ եա պուլունաճագլար քի ,
 պիզէ հիշ պիր կէօնէ մագարրաթլարը տօգունամագ . . .
 մէյտանտա եալընըզ եէկէնիմ Ատրիէն գալըր . . . զա-
 թէն մալիւմին տիրքի , սօն պիր գարար իթթիխաղ իտիպ
 անը տա գըմըլտանամայաճագ պիր հալէ գօյմագ իշուն
 եալընըզ սէնին ավտէթինէ պէքլէյօրտոււմ . . . : Հաթթա
 պու պապտէ հէր տիւրլիւ թէտապիր վէ թէհիյաթա տա-
 խի թէշէպպիւս իթտիմ . . . շիմտի հէր շէյ հաղըր վէ
 նաղըր տըր վէ պու կիւնտէն իթիպսըն իշէ պալլայա-
 ճագըզ . . . :

Մարքի . - Սօն մէքթուպընտան պէրու շիւպհէլէրին
թէզայիւտ իթտի՝ մի :

Բրէնսէս . - Եվվէթ . . . քէնտիսինին սուրէթի զահի-
րէտէ կէօրիւնմէք իսթէտիյինտէն տահա զիյատէ մալիւ-
մաթը պուլընտըղընա էմին իմ . . . չու հալտէ , պիգիմ
օնտան տահա թէհիքէլի պիր տիւշմէնիմիզ օլամազ :

Մարքի . - Պէնիմ տէ րէյիմ տաիմա պու մէրքէզ-
տէ տիր . . . : Պունըն իչուն , իթթիխազ իթմիշ օլաըղըն
թէտապիրի պունտան ալթը այ մուգատտէմ իթթիխազ
իթմէյէ սէնի մէհպուր իթմիշ իտիմ . զիրա թէտապիրի
մէզքիւրէ պու կիւն իշիմիզի թէսհիլ իթմէքտէ տիր . է-
կէր օնլար թէրթիպ իտիլմիշ օլմասայըտը , մուվաֆֆազիյ-
եթթտէ հէման մուհալ գապիլինտէն օլաճագտը :

Բրէնսէս . - (Ս.ճը վէ դարաղքեարանէ պիր մէսէր-
րէթլէ .) Նիհայէթ Ատրիէնին դանատլարը գըրըլաճագ-
վէ թապիաթը սէրքէշանէսի մաղլուպ օլաճագ տըր . շիմ
տիյէ գատար շիւպհէլէրինի ույանտըրմամագ իչուն գաթ-
լանմաղա մէհպուր օլտըղըմ պունճա հայասըղճա իսթիհ-
ղալարընըն ինթիգամընը ալաճագըմ . պէն . . . Եվվէթ . . .
պէն . . . պու անէ գատար թէհամմիւլ իթմէյէ մէհպուր
օլտում . . . զիրա պու Ատրիէն օլաճագ նանքէօր պէնի
քէնտիսինէ գարչը թահրիգ իթմէքլիյի քէնտիսինէ իշ կիւճ
իթմիշ իտի . . . :

Մարքի . - Հէրմինի , սէնի թէզլիֆ իտէն պէնի
տէ թէզլիֆ իթմիշ օլուր . սէնին նէֆրէթ իթտիյին ա-
տէմտէն պէն տէ նէֆրէթ իտէրիմ . . . խիւլասա՝ սէնին ճի-
կերկեհաննա սաբլանան օգ , պէնի տէ ճէրիհատար իթմիշ
օլուր . . . :

Բրէնսէս . - Ս.զիլիմ . . . գաչ տէֆալար անըն աճը
աճը իսթիհղալարընա սէն տէ հէտէֆ օլմատըն մը :

Մարքի . - (Գըսա վէ սէրթ պիր սէտա իլէ .) Հըսսիյ-
եաթըմ վէ շահատէթի գալպիմ պէնի նատիրէն ալտաթ .

մըշ տըր . պու կենճ գըղըն պիղիմ իշուն թէհլիքէլի . . .
հէմ տէ դայէթ թէհլիքէլի պիր աիւշմէն օլապիւնէճէյին .
տէն էմին իմ . . . :

Բրէնսէս . - (Տիք տիք մարքի տ'էկրինեինն եիւզիւնէ
պադարադ .) Էօյլէ իսէ անը Էօյլէ պիր հալէ վազ իթմէլի
քի արթըգ պիղէ գօրգույը մուճիպ օլմասըն :

Մարքի . - Տօղթէօր Պալէնիէ իլէ Մ . Թրիբօյը կէօր .
տիւն միւ :

Բրէնսէս . - Պու սապահ իքիսի տէ պուրայա կէլէճէք
տիր . . . քէնտիլէրինէ հէր շէյի նազլ ու հիքեայէ իթ .
տիմ :

Մարքի . - Պունլար պիւթիւն պիւթիւն Ատրիէնին ա .
լէյհինտէ՞ մի տիրլէր . . . եանի նազլյաթընը իշիթտիքէ .
րինտէ մէրգումէյէ գարշը ասարը շիտաթ իպրազ իթ .
աիլէ՞ր մի :

Բրէնսէս . - Սօն տէրէճէ . . . աօղթէօր Պալէնիէ Ատ .
րիէնին էմիլյէթինի պու անէ գատար մուհաֆազա իտէ .
պիլմիշ օլարղընտան , եէկէնիմ անըն հազգընտա հիշ պիր
կէօնէ շիւպհէյէ զահիպ օլմամագտա տըր : Պունտան
պաշգա՝ նէ օլտըղընը անլայամաորղըմ պիր խուսուս տա .
խի պու պապտէ մուալէնէթիմիղէ եէթիշիյօր :

Մարքի . - Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսուն :

Բրէնսէս . - Նէ տէմէք իսթէտիլիմի արզ իտէյիմ .
մուհիմմ պիր մէսէլէտէն տօլայը Էօյլէն վազթը քէնտի .
սիլլէ կէօրիւշմէք իսթէտիլիմի Ատրիէնէ սէօյլէմէք իւլլէ
պու սապահ մատամ Կրիվուայը քէօշքէ եօլլատըմ . գա .
տըն քէօշքէ եազլաշաճաղը սըրատա , Ատրիէնին՝ պաղլէ
գաբուսընտան կիրտիլինի կէօրմիւշ վէ եա կէօրմէք զան .
նընտա պուլընմըշ տըր :

Մարքի . - (Ըզհարը հայրէթ վէ թէաճճիւպ իտէրէք .)
Նէ՞ տիյօրսուն , Հէրմինի . . . պունըն իմքեանը եօդ . . . Ի .
նանըլաճա՞դ շէյ մի . . . գաթի վէ սարիհ տէլիլէր վա՞ր մի :

Բրէնսէս . - Շիմտիյէ գատար մատամ Կրիվուանըն ի-
ֆատէ վէ շահատէթինտէն պաշգա պիր տէլիլ Եօգ տուր .
(Եանընտա պուլընան պիր քեաղըտը էլինէ ալարագ .) Հա՛
էյի խաթըրըմա կէլտի . . . Ատրիէնին պէսլէմէլէրինտէն
պիրինին հանըմը հագգընտա հէր կիւն գալէմէ ալտըղը
շու ըաբօրթօյը կէօղտէն կէշիրէլիմ :

Մարքի . - Պու պէսլէմէ , Բօտէնին պիր տէսիտէ իլէ
Ատրիէնին Եանընա Եէրլէշտիրտիյի գըղ տէյիլ մի . . . :

Բրէնսէս . - Թա քէնտիսի . պու պիշարէ քեամիլէն Բօ-
տէնին թահթը հիւքմիւնտէ պուլընտըղընտան , պիղէ շիմ-
տիյէ գատար քէմալը խալիսէթ վէ սատագաթլա խըտ-
մէթ իթմիշ տիր . . . : Պէլքի պու ըաբօրթօտա , մատամ
Կրիվուանըն կէօրմիւշ վէ Եա կէօրմէք զաննընտա պուլըն-
միշ օլտըղը խուսուսը թագվիէ իտէր պիր իպարէյէ թէ-
սատիւֆ իտէրիլ :

Բրէնսէս աը Սէն-Տիղիէ պու ըաբօրթօյա աթֆը նի-
կեահ իտէր իթմէզ , տիւշտըր տէհչէթ օլմուշճասընա տէ-
տի քի .

— Ա՛ , պո՞ւնէ . . . նէ՞ կէօրիւյօրըմ . . . պու գըղ շէյ-
թա՞ն մը տըր , նէ՞ տիր . . . :

Մարքի . - Նէ՞ սէօյլէյօրսուն , Հէրմինի :

Բրէնսէս . - Ատրիէնին սաթմըշ օլտըղը գօնաղըն միւ-
տիրի՛ պու քէրրէ մէրգուլմէնին մուալէնէթ վէ մուզահէ-
րէթինի թալէպ իթմէք իշուն պիր մէքթուպ Եազմըշ վէ
պու մէքթուպընտա Հինտլի բրէնսին Գարտօլիլ գօնաղըն-
տա պուլընտըղըն պիտիրմիշ տիր : Ատրիէն մէրգում բը-
րէնսին քէնտի ագրապասընտան օլտըղըն պիլիյօր . հաթ-
թա քէնտիսինէ ըհաստմըգ էյրէթմիշ օլան սապըգ խօ-
ճասը Մ . Նօրվալա պիր մէքթուպ Եազմըշ վէ Հինտլիէրէ
մախուս էլպիսէլէր վէ գաշմիր շալլար հաղըրլամասընը
վէ քէնտի սէյահաթ արապասընա ըաքիպէն՝ Գարտօլիլ
գօնաղընա կիտիպ բրէնա ճալմայը սէրիէն Բարիսէ կէ-

Թիրմէսինի թէնպին հիթմիշ տիր . հալ պու քի բրէնա ծալ-
մայը Բարիստէն հէր հալտէ եիրազլաթմազ լազըմ տըր .
Մարքի տ'էկրինեի պու խապէրի իշիթիւր իշիթմէզ
պէնզի ուշտու վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ տէտի քի .

— Պու հարէքէթ՝ Ատրիէնին եէնի պիր հէվվէս վէ
արզուսընա աթֆ օլունամազ . ազրապասընտան պիրինի
Բարիսէ կէթիրթմէք խուսուսընտա կէօսթէրտիյի խահիշ
վէ իսթիճալ , սէնին զանն իթտիյինտէն տահա զիյատէ
քէյֆիյեթէ աշնա օլտըզընը իսպաթ խտէք Զաթէն
Սէրիւլէ Բէրիւլէն վազըֆ օլտըզընտան , իսթէտիյի տն-
տէ հէր շէյի թար ու մար իտէպիլիր . . . վէ պիզիմ պիւ-
թիւն էմէքէրիմիզ պօշա կիտէր . . . պինտէն ալէյհ պու
կիպի թէհիլիքէլի մախլուգլարտան իճթինապ իթսէք ֆէ-
նա օլմազ

Բրէնսէս . - (Պիր ազմը գաթի իլէ .) Տէմէք տիր քի .
թէրէտտիւտ կէօսթէրմէյէ կէլմէզ . . . թէրթիպաթըմըզը
տահա զիյատէ սիւրաթլա իճրա իթմէլի վէ պու կիւն հէր
շէյի պիթիրմէլի իզ , էօյլէ՞ մի

Մարքի . - Էվվէ՞թ . . . Ֆազաթ պու քէյֆիյեթէ պա-
նա խճքեանսըզ կէօրիւնմէքտէ տիր :

Բրէնսէս . - (Քէմալը կէրմի իլէ .) Տիւնեատա հէր շէյ
միւմքին տիր . . . տօղթէօր Պալէնիէ իլէ Մ . Թրիրոյ պի-
զիմլէ պէրապէր տիրլէր :

Մարքի . - Հէր նէ գատար տօղթէօր Պալէնիէ իլէ Մ .
Թրիրոյ հագգընտաքի էմիլիէթիմ պէր քէմալ իսէ տէ
անլէրի պիրտէն պիրէ տիւշարը տէհէթ իթմէմէք իշուն
պու մէսէլէյի՝ Ատրիէնլէ իտէճէյիմիզ միւլազաթտան էվ-
վէլ աշմամալըյըզ Ատրիէն հէր նէ մէրթէպէ իտ-
րաք վէ ֆէրասէթ սահիպի տախի օլսա , սէն եինէ անլէ
նիլէթի մախուսէսինի անլաեապիլիր վէ մուճիպինճէ խաթ-
թը հարէքէթիմիզի թային իտէպիլիրսին Էկէր շիւպ-
հէլէրիմիզ թէհագգուգ իտէրսէ . . . Էկէր քէնտիսինին

խապէր ալմասը բէք զիյատէ մուխաթարալը օլան շէյլէրէ վազըֆ օլմուշ ըսա , միւթէտիլանէ հարէքէթ վէ իշի թէէ-
խիր իթմէք ճաիզ օլամազ : Իմտի պու կիւն հէր շէյ պիթ-
մէլի տիր , օյալանմաղա կէլմէզ :

Բրէնսէս . - (Պիր միւտտէթճիք սիւքիւթտէն սօնրա.)
0 ատէմէ խապէր վէրէպիլտի՞ն մի :

Մարքի . - Էօյլէ վագթը պուրայա կէլմէյէ սէօզ
վէրմիշ տիր . . . շիմտի նէրէտէ իսէ կէլիր , կէճիքէմէզ :

Բրէնսէս . - Տիւշիւնտիւմ քի թէրթիպաթըմըզ իշուն
պու սալօնըն տահա զիյատէ դապիլիյէթի վար աըր . զի-
րա պու սալօն՝ Եանընտաքի տաիրէտէն անճագ պիր գա-
բու բէրտէսի վասըթասըյլա պրըլմիշ օլտըղընտան , բէր-
տէյի էնտիրտիյիմիզտէ , սէնին հէրիֆ արգասընտա կիզ-
լէնէպիլէճէք տիր :

Մարքի . - Բէք էյի , պու թէտպիրին շայանը թահ-
սին տիր :

Բրէնսէս . - Պագալըմ կէլէճէք ատէմ էմնիյէթիլի՞ մի
տիր . . . :

Մարքի . - Ղայէթ էմնիյէթիլի տիր . պիզ քէնտիսի-
նի շիմտիյէ գատար պէլքի երկիրմի տէֆա պէօյլէ իշլէր-
տէ գուլլանմըշը տըր . մէրգուլմ մահիր օլտըղը գատար
տա սըրր սագլայըճը տըր :

Պու էսնատէ գաբու Եալաշճաճըգ ուրուլտը :

Բրէնսէս . - Կիրինիզ . - տէտի :

Օտա ուշաղը . - Տօգթէօր Պալէնիէ՝ մատամ բրէն-
սէսին քէնտիսինի գապուլ իտիպ իթմէյէճէյինի սիւալ ի-
տիյօր :

Բրէնսէս . - Հայ հայ . մա էլ մէմնունիյէ . իշլիյէ
պույուլմասընը բէճա էթ :

Օտա ուշաղը . - Պաշգա պիր ատէմ տահա կէլմիշ
տիր . Մ. տիկիրնեի էօյլէ վագթը պուրատա պուլընմա-
սընը մէրգուլմա թէնպիհ իթմիշ իմիշ . պէն անը Մ. տիկ-

ըինեինն էմրի վէճէ լէ իպատէթ օտասընա կէօթիւրտիւմ.
օրատա պէքիյօր :

Մարքի . - (Բրէնսէսէ խիթապէն .) Տէմինճէք պահս
իթտիյիմ ատէմ տիր . Լաքին էվվէլա օնը պուրայա չաղըր-
մալըյըլ . զիրա տօգթէօր Պալէնիէնին չիմտիլիք անը կէօր-
մէսի ֆախտէսիզ տիր :

Բրէնսէս . - (Օտա ուշաղընա տէօնէրէք .) Պազսան
ա' . . . կիթ էվվէլա իպատէթ օտասընտաքի ատէմի պու-
րայա կէթիր , պատէհու չանը չալտըղըմտա , տօգթէօր
Պալէնիէյէ պուրայա պույուրմասընը ըէճա էթ . էկէր ա-
րալըգտա Մ. Թրիբոյ տախի կէլէճէք օլուրսա , անը տա
իչէրիյէ կիրտիր . օնտան սօնրա մատմուլաղէլ Ատրիէնտէն
պաշգա հիչ քիմնէյէ գաբույը աչմա . - տէտի :

Օտա ուշաղը սըշարը չըգտը :

6

ԱՏՐԻԵՆԻՆ ՏԻԻՇՄԵՆԼԵՐԻ

Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին օտա ուշաղը՝ չօգ կէչ-
մէքսիզին գըսա պօյլու , սօլղուն լէհճէլի , սիյահ էլախսէլի
վէ կէօղլիւքլիւ պիր ատէմ իլէ պէրապէր թէքրար սալօ-
նա կիրտի . պու գըսա պօյլու ատէմին սօլ գօլթուլը ալ-
թընտա , սիյահ սախթիյանտան մամուլ էբէյիճէ ուղուն
պիր ճըղտան վար ըտը :

Բրէնսէս՝ կէլէն ատէմի պաշտան այաղա գատար է-
յիճէ սիւզտիւքտէն սօնրա .

— Եաբաճաղընըլ շէյի Մ. աբբայ տ'էկրինհի սիլէ
անլաթմըլ տըր , տէյիլ մի . - տէյու սօրտու :

Կէլէն ատէմ իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ բրէն-
սէսի սէլամլայարագ ինճէ վէ տիւտիւք կիպի պիր սէ-
տա իլէ .

— Իվվէթ, մատամ. — տէյու ճէվապ վէրտի :

Բրէնսէս. — Պաղընըդ պու տաիրէ իշնիղէ կէլիւր մի.-
տէսիքտէն սօնրա, մէրդումու օթուրտըղը օտատան եալը-
նըդ պիր գաբու բէրտէսի իլէ այրըվմըլ օլան քիւչիւք սա-
լօնա կէօթիւրտիւ :

Կէօղլիւքլիւ ատէմ բրէնսէսի պիր տէֆա ուհա սէ-
լամլայարագ տէսի քի .

— Պուլասը բէք միւնասիպ տիր, մատամ բրէնսէս :

Բրէնսէս. — Էօյլէ իսէ, լուծֆէն պուրատա օթու-
լընըդ վէ վաղթ կէլտիքտէ պէն սիղէ խապէլ վէրիւրիմ :

Կէօղլիւքլիւ. — Էմրլէրինիղէ մուհթաղըրմ, մատամ :

Մարքի. — (Գաբու բէրտէսինին պաղլարընը չէօլէրէք.)

Խուսուսըլլա պէնիմ թէնպիհաթըմը ունութմայընըդ :

Կէօղլիւքլիւ. — Մ. տիկրիննի պու պապտէ միւսթէ-
րիհ օլապիլիր . . . :

Գալըն պիր գումաշտան եաբըլմըլ օլան գաբու բէր-
տէսի աշաղըյա ինիպ, կէօղլիւքլիւ ատէմկէօղտէն նիհան
օլտու : Բրէնսէս չանը չալտը . պիր գաշ տագըգա սօնրա
գաբու աշըլըպ, պու հիքեայէնին էն մուհիմմ էշխասըն-
տան պիրի օլան Տօղթէօր Պալէնիէ իչերի կիրտի :

Տօղթէօր Պալէնիէ թագըրիպէն էլլի եաշընտա, օր-
թա պօյլու, շիշման վիւճուտլու, վէ տօղդուն, բարլագ վէ
գըրմըղը չէհրէլի պիր ատէմ իտի : Բիւլ ըէնկինտէ, դա-
յէթ տիւղկիւն վէ ուզունճա սաշլարը, ալնընըն օրթա եէ-
րինտէ իքիյէ այրըլմըլ վէ իքի գուլագ թօղլարը իւղէրի-
նէ եաթըրըլմըլ ըտը . սիյահ իրէքտէն մամուլ գըսա բան-
թալօն կիյինմէք ատէթինի էլան մուհաֆաղա իթմիշ օ-
լուպ, պու խուսուս պէլքի տէ կիւզէլ պաճաղլարա մա-
ւիք պուլընմասընտան նէշէթ իյլէմիշ իտի. չօրապ վէ բար-

լադ սախթիյանտան մամուլ գունտուրալարննն պաղա-
րը ալթուն դօրչալարլա տիյմէլէնմիշ իտի . զրավաթը
եէլէյի , էլպիսէսի քեամիլէն սիյահ օլտըղընտան , աղա-
ճըդ րահիպլէրէ մախսուս պիր թավը քէսպ իյլէմիշ իտի .
պէմ պէյաղ վէ թօս թօբարլադ էլլէրի , բաթիսթատան
մամուլ վէ ուֆադ ուֆադ զըրմալարը հավի գօյչաղլար
ալթընտա կիղլէնմիշ օուսպ , էլպիսէսին վագար ու ճիտ
ալիյէթինէ րաղմէն , պու գօյչաղլարըն զարաֆէթ ու իհ
թիշամընա սօն տէրէճէ տըդգաթ իտիլմիշ իտի : Ձէհրէ-
սինտէ ասարը պէշաչէթ մէվճուս վէ ուֆադ գարա կէօղ-
լէրինտէ իսէ՝ նատիր իւլ էմնալ պիր նուրը ֆէրասէթ ու
ղէքեալէթ մէշհուս իտի . աօգթէօր Պալէնիէ՝ տիւնեա-
բէրէսթ , զէվդ ու սէֆայա մաիլ , թապիաթ սահիպի ,
սէօհպէթ ու պէլաղէթտէ մահիր , սօն տէրէճէ միւլայիմ ,
խաթըրնիւվաղ , չէվիք վէ կիրկիր պիր ատէմ օլուսպ ,
բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին ֆըրգաի տինիյեէսինէ մէնսուսպ
էշխասըն էն էսկիլէրինտէն պիրի իտի :

Տօքթէօր Պալէնիէ՝ ֆէննի թէպապէթտէ վուգուֆ վէ
մէհարէթի թամմէ սահիպի օլմասընա րաղմէն , միւտտէ-
թի մէտիտէ քէօշէի մէճհուլիյեէթտէ գալտըգտան սօնրա,
սէպէպի մալիւմ օլմայան պիր հիմայէի ֆէվդ էլատէ սա-
յէսինտէ , Պուրպանլարըն թէճտիտի հիւքիւմէթի զէմա-
նընտա , իքի մէմուրիյեէթի թըպլիյեէյէ կիրմիշ վէ միւշ-
թէրիսի աղար աղար չօղալմաղա պաշլամըշ ըտը . չուրա-
սընը տախի սէօյլէմէյէ միւսարաաթ իտէրիզ քի , միւմաթ
լէյս աօգթէօր՝ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին հիմայէսի թահ
թընա կիրէլիտէն պէրու , վէզաիֆի տինիյեէսինի քէմալը
տըդգաթլա իյֆա իթմէյէ պաշլատը . հաֆթատա պիր
տէֆա , Սէն-Թօմաս տ'Ագէն քիլիսէսինտէքի գուտտաթ
չէրիֆ էսնասընտա , ալէնէն Ս . Հաղորդալթիւն ալըր ըտը :

Պիր սէնէ կէչտիքտէ , պիր թաղըմ խասթէլէր՝ մա-
տամ տը Սէն-Տիգիէնին ֆըրգասը էսէրինէ վէ եա զայրէ՝

թի ֆէվզ էլ առէսինէ իմթիսալէն , արթըդ տօգթէօր Պա-
լէնիէտէն պաշգա հէքիմ իսթէմէզ օլտըլար վէ միւտ-
տէթի գալիլէ զարֆընտա մէրգոււմըն միւշթէրիլէրի չօ-
ղալտըգճա չօղալտը :

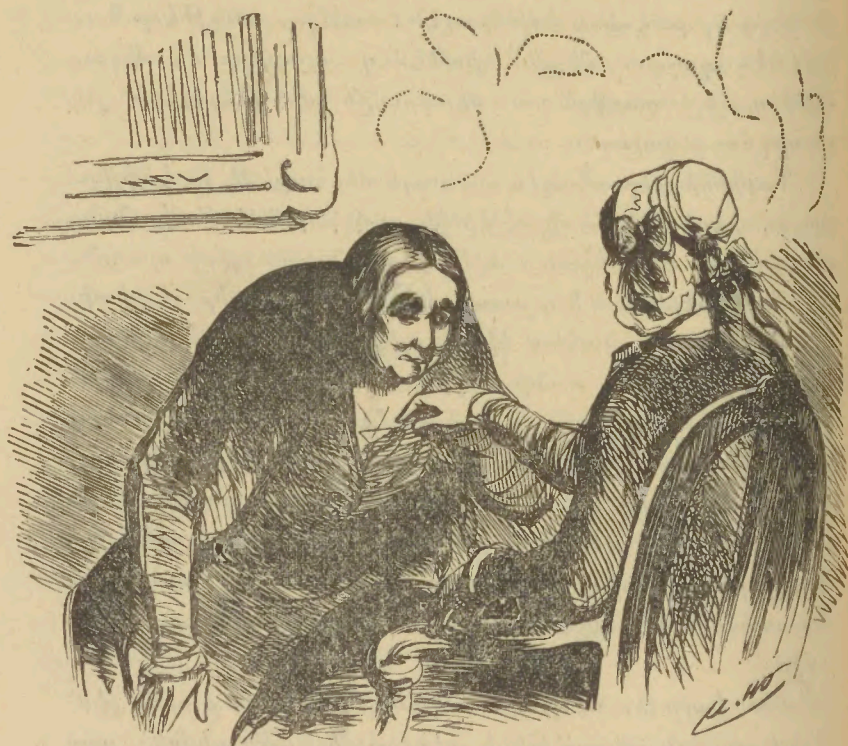
Դարիինի քիրամ պիս սուհուլէ մուհաքէմէ իտէպիլիւ-
լէր քի , Ժէզիւիթ ճէմլյեթլինին ալէ Խաթէնյէսի միյանըն-
տա Բարիսին էն մէշհուր աթըպպասընտան պիրի պուլըն-
մասը ճէմլյեթլի ճէ նէ գառար էհէմմիյէթլի պիր շէյ իտի-

Հէքիմին տէ բահիպ կիպի պիր մէմուրիյեթլի մախ-
սուսէսի վար տըր . հանի հէքիմ տաիսի պիր նէվ' լուհ-
պան տէմէք տիր . պիր թապիպ , հէր սաաթ վէ հէր տա-
գըզա ֆամիլեալարըն տաիրէի մահրէմլյեթլինէ կիրէր ,
անլէրին էն կիզլի էսրարընա ալեհաճ օլուր , անլար , քէշֆ
իտէր վէ չօգ շէյլէր եաբապիլիլ . . . հասըլը քէլամ , բա-
հիպ կիպի , թապիպ տաիսի խաթթէկեանըն վէ ճան շէքիշ-
մէք լատտէսինէ կէլէնլէրին տէտիլէրինի տինլէր վէ ի-
շիտիր :

Շու հալտէ , ճէսէտին սէլամէթլինէ մէմուր օլան քիմ-
սէ իլէ բուհըն սէլամէթլինի տէրէօհտէ իտէն քիմսէ , պիր
մէնֆատթը միւշթէրէքէյէ մէպնի , պիրի պիրիլյէ ույու-
շաճագ վէ պիրի պիրլինէ մուալէնէթ իտէճէք օլուրլար-
սա , մէզար գաբուսընա վասըլ օլմուշ օլան պիր պիշարէ-
նին զաաֆը հալինսէն վէ եա գօրգ ուսընտան պիլ իսթիֆա-
տէ , քէնտի նէֆալէրի իշուն տէյիլ , - զիրա գանուն պուռը
մէն' իթմիշ տիր , - իլլա ֆէրուսյէ (մայասը ֆէնա) կիւ-
րուհընտան էշխասը սաիրէ իշուն չօգ շէյլէր եաբապիլիլէր :

Խիւլասաի քէլամ , տօգթէօր Պալէնիէ՝ Բարիստէքի
Ժէզիւիթ թարիգաթընըն էն զայուր վէ էն միւհթէրէմ
խարիճի ազալարընտան պիրի իտի :

Տօգթէօր Պալէնիէ սալօնտան իշէրի կիրտիքտէն սօն-
րա , բրէնսէսէ եազլաշտը վէ նէզաքէթ վէ եա զէնտօթ-
լը սաիգասըլլա մէրգոււմէնին էլինի էօբաիլ :

Բրէնսէս տօգթէօրիւ կէօրինճէ դալպի ֆէվզ էլ տէ պիր սէվինճլէ մալամալ օլարագ տէսիքի .

— Սէօղինիւզտէ տախմա սաառգ պուլունուրընը՝ վագթը միւլագաթը պիր սանիյէ պիւէ կէչիւմէզսինիլ, տղիզիւմ մօսիէօ Պալէնիէ :

Պալէնիէ . - Էմրէրինիզի իճրայէ միւսարաաթ իթմէք պէնճէ պէօիւք պիր իգպալ ու սաառէթ տիր , մաաամ (Պատէհու մարքի տ'էկրինեիյէ տէօնէրէք վէ տօթմանէ պիր սուլէթտէ էլինի սըգարագ .) Համոտ օլսուն , սիզի թէքրար կէօրմէք պաթիթկյարլըզնաո նաիլ օլէյօրլմ . . . Իւչ այ զայպուպէթինիզ տօթլարընը իչուն նէ՛ գատար ուզուն կէօրինտիւլինիւ պիւսէնիլ . . .

Մարքի . - Աղիզիւմ տօգթէօր , վագթ՝ կէրէք կիտէն .

լէր վէ կէրէք գալանլար իչուն միւսավի տէրէճէտէ ուղուն կէօրինիւր . . . : Հէր նէ հալ իսէ , իշթէ օ պէօյիւք կիւն կէլտի չաթտը . . . : Մատմուաղէլ աը Գարտօվիլ շիմտի պուրայա կէլէճէք . . . :

Բրէնսէս . - Լաքին պէնիմ գալպիմ բահաթ տէ յիլ . պին տիւրլիւ վէսվէսէլէրէ զահիպ օլըյօրլմ . աճապա Ատրէն շիւպհէ մի իտիյօր :

Պալէնիէ . - Օ միւմքինսիգ շէյ տիր . զիրա պիզ իքիմիգ տիւնեանըն էն մահրէմ տօսթլարլնտանը . . . : Սիղտէ պիլիրսինիգ քի պէն մատմուաղէլ Ատրիէնին էմնիյէթի քեամիլէսինի գազանմըչլմ տրր . . . : Տահա տիւն տէյիլ էվլէլիսի կիւն պէրապէրճէ օթուրուպ կիւլիւշտիւք . . . : Հաթթա միւթատըմ վէճհլէ , քէնտի սուրէթի մայիշէթի վէ աբա սըրա զահիպ օլտըղը էֆքեարը միւֆրիթէսի հազգընտա պիր թագըմ միւթալաաթ վէ միւլահաղաթ տէրմիյան իթտիյիմտէ . . . :

Բրէնսէս . - (Տէօգթէօրիւն սէօզիւնիւ քէսէրէք վէ մանիտար պիր նազարլա մարքիյէ պագարազ .) Մ . Պալէնիէ սուրէթի զահիրէտէ էհէմմիյէթսիգ կէօրինէն պուխուսուսաթ հազգընտա պահս իթմէքտէն պիր ան կէրի տուրմազ :

Մարքի . - Պու քէյֆիյեթի հազըգաթէն մուհիմմ վէ էսասլը պիր շէյ տիր :

Պալէնիէ . - Քէնտի սուրէթի մայիշէթի վէ էֆքեարը լարիպէսի հազգընտա պաղը միւթաալաթ պէյան իթտիյիմտէ , մատմուաղէլ Ատրիէն սօն տէրէճէ պէյաշէթ վը գուրնազլըզլա , պէնի թէզեիֆ իթմէյէ պաշատը . զիրա , իթիրաֆ իտէրիմ քի , պու գըզ նատիր իւլ էմսալ պիր ազլ ու զէքեալէթէ մալիք տիր :

Բրէնսէս . - Տօգթէ'օր . . . տօգթէ'օր . . . օ գաւտար չարուգ կէվշէմէք իաթէմէզ . . . :

Մ . Պալէնիէ պու սէօզէ ճէվապ վէրէճէք եէրտէ ,

եղէլէ յինին ճէպինտէն այլթուն պիր գուլթը չըգարըպ ալ տը վէ իքի բարմաղըյլա պիր չէքիմ էնֆիյէ ալտըգտան սօնրա , եալաչ եալաչ չէքմէյէ պաչատը . լաքին էօյլէ պիր մանիտար սուրէթտէ բրէնսէսին եիւզիւնէ պագըյօրտու քի , մէրգուլմէնին շիւպհէլէրի քեամիլէն զալլ օլտու : Նիհայէթ Մ . Պալինիէ , կէօմլէյինին գըվըրմլարը իւզէրինէ տէօքիւլմիւշ օլան էնֆիյէ թօզլարընը պէյազ վէ թօ . բարլագ բարմաղլարըյլա սիւքտիքտէն սօնրա տէտի քի .

— Կէվլէմէք մի . . . պէն մի . . . մատամ . տիւչար օլտըղընը հալը մէչքիւքիյեթտէն սիզի գուլթարմագ իչուն , քէնտիմի պիլիթիյար սիզէ հասը իթմէք իսթէմէտիմ մի :

Մարքի . — Էվլէթ , տիւնեատա պու մուհիմմ խտմէթի եալընը սիզ կէօրէպիլիթ իտինիլ :

Պալէնիէ . — Շու հալտէ պէնիմ էօյլէ չաբուգ կէվլէր ասէմլէրտէն օլմատըղըմը սիզ տէ թաստիգ իտէրսինիլ ա' , մատամ . տէրէօհտէ իթմիշ օլտըղըմ իչին տէրէ . ճէի էհէմլիյեթիւնի բէք ալէա թագտիր իտիյօրմ . . . պու իշ թահթընտա ղայէթ պէօյիւք մէնֆաաթլար վարըմը , էօյլէ մի . . . :

Մարքի . — Էվլէթ . . . ղայէթ պէօյիւք մէնֆաաթլար . . . ատէթա ճէսիմ պիր սէրմայէ . . . :

Պալէնիէ . — Էօյլէ իսէ պու պապտէ ասլա թէրէտ . տիւտ իթմէմէլի իտիմ . հէր նէ հալ իսէ , արթըգ միւս . թէրիհ օլընը . պէն թէրպիյէ վէ նէզաքէթէ աչնա պիր ատէմ օլտըղըմ ճիհէթլէ , մատմուաղէլ Ատրիէնին զէքեա . վէթ վէ ֆէրասէթի խարիգ իւլ ատէսի հագգընտա լա . ղըմ կէլէն հիւրմէթ վէ լիայէթի իթմէքտէն կէրի տուրամամ . լաքին իշ կէօրմէք զէմանը կէլինճէ , նէ սուրէթլէ հարէքէթ իտէճէյիմի կէօրէճէքսինիլ . . . :

Բրէնսէս . — (Մ . տ'էկրինեի իլէ պիր նիկեահ թէաթի իտէրէք) Պէլքի տէ իշ կէօրմէք զէմանը ղանն իթտիյիմիլ տէն տահա ղիյատէ եագլաշմըշ տըր . . . :

Պալէնիէ . - (Թէվազուքեարանէ պիր սուրէթտէ .)
Պէն տախմա հազըր վէ էմրինիզէ մուշթազըրըմ, մատամ .
պու պապտէ պանա թէրէթթիւպ իտէճէք վաղիթէյի պի-
լա գուսուր իճրա իտէճէյիմի վատ իյլէրիմ . քեաճքի խու-
սուսաթը սաիրէտէ տախի պու գատար էմին օլայըտըմ :

Բրէնսէս . - (Ճիւզիճէ կիւլիւմէյէրէք .) Պիր խաս-
թէխանէտէ պուլընմասը էլզէմ օլան նիզամ ու ինթի-
զամ սիզին խասթէխանէնիզտէ տախի պուլընմագտա՞մը
տըր . . . :

Պալէնիէ . - Հա՛յ հա՛յ . . . հաթթա խասթէխանէմտէ
իւճըթլի խասթէլէրիմ օ գատար չօղալմը տըր քի , ա-
տէթա թէչէքքիյէ պաշլայօրըմ . . . լաքին մէսէլէ պունտա
տէյիլ . մատմուլազէ Ստրիէն կէլինճէյէ գատար , քէնտի-
սինէ տօլայըտան թէալլիւզի օլան պիր մատտէ հազ-
զընտա պիր սէօզ սէօյլէյէպիլիրիմ . սէօյլէյէճէյիմ սէօզ
խէ՛ Գարտօվիլ գօնաղընը իշթիրա իթմիշ օլուպ , Մ . Բօ-
տէնին տէսայիսի մահիրանէսի սայէսինտէ պէնի քէնտի-
սինէ թապիպ իթթիխազ իթմիշ օլան մատամ տը Սէնթ-
Դօլօմպ հազգզընտա տըր :

Մարքի . - Էվվէթ , Բօտէն պու պապտէ պանա եազ-
մըշ ըսա տա , թաֆսիլաթա կիրիշմէմիշ տիր :

Պալէնիէ . - Մէսէլէ շունտան իպարէթ տիր . իպթի-
տաի էմիտէ իտարէի ըուհանիյեէսի բէք գօլայ կէօրիւն-
միւշ օլան մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ , մուախխարէն թաս-
հիհի ալպազ իթմէք վէ թէօվպէքեար օլմագ խուսուալա-
րընտա զիյատէսիյլէ սէրքէչիք կէօսթէրտի . . . : Զաթէն
չիմտիյէ գատար իքի միւտիրի ըուհանի մէրգուճէնին հու-
սուլը սէլամէթինտէն գաթը իւմիտլէ , կէրի չէքիլտիլէր :
Նիհայէթ Բօտէն տախի եավաշ եավաշ մէնուս օլարագ ,
անը գանտըրմագ խուսուսընտա քիւչիւք Ֆիլիբոնը մէ-
մուր իյլէտի : Ֆիլիբոն , մահիր , սէպաթ ու մէթանէթ
սահիպի վէ խուսուսըլլա սօն տէրէճէ սապրքեար պիր ա-

տէմ օլուպ , պու իշի պաշա չըգարմաղա բէք էլվէրլիլի
իտի : Մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպըն թապիպլիյինի տէր-
էօհտէ իթտիյիմտէ , Ֆիլիբոն պէնիմ մուսվէնէթիմի թա-
լէպ իյլէտի . պէն տէ թապիաթըլա պէօյլէ պիր թէքլի-
ֆի ըէտտ իտէմէտիմ . պինաէն ալէյհ , պէրապէրճէ ու-
յուշտըգ վէ եարաճաղըմը շէյի գարարլաշտըրտըգ . պէն
Ֆիլիբոնը գաթան թանըմաղ կիպի կէօրիւնէճէքտիմ . օ
տախի՝ հուսուլը սէլամէթինէ մէմուր օլտըղը պու սէրքէշ
գարընըն ախլագ վէ թապիաթընըն թէպէտտիւլաթը հագ-
գընտա պանա հէր վագթ մալիւմաթ վէրէճէքտի . պէն՝
Ֆիլիբոնըն մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ հագգընտաքի խօշ-
նուտըղը վէ եա խօշնուտըղըղընա նաղարէն , զարարըղ
իլաճլար թէրթիպ իտիպ կեահ էյի վէ կեահ ֆէնա պիր
հալէ գօյաճագտըմ . զիրա մէրգումէնին սըհհէթի վիճու
տինտէ հիշ պիր էսէրի վէսամէթ եօգ տուր . Ֆիլիբոն իսէ՝
արա սըրա մէրգումէյէ տէյէճէքտի քի . « Կէօրիւյօր
մըսընըղ , մատամ , սէլամէթ եօլընտա պուլունըյօրսանըղ ,
ճէնապը Հագգըն ինայէթի՝ սըհհէթի վիճուտինիղէ թէէ-
սիր իտիյօր , էյիլէշիյօրսընըղ . պիլաքս , ֆէսատ եօլընա
սարըյօրսանըղ , վիճուտճա պիր րահաթսըղըղ տույույօր-
սընըղ , ատէթա ֆէնալաշըյօրսընըղ . իշթէ շու հալ տին ու
իմանըն՝ կէրէք ըուհ վէ կէրէք ճէսէտ իւղէրինէ իճրա
իթտիյի թէէսիրաթը շէտիտէյէ պիր տէլիլի գավի տիր »

Մարքի . - (Սօն տէրէճէ ֆիւթուրսըղըղլա .) Վագըա
պաղը ինատճը կիւնահքեարլարը կիրտապը մահվիյէթէ
տիւշմէքտէն գուրթարըպ չըրըլյա կէթիւմէք իշուն , պու
կիպի թէտպիրլէր իսթիմալինէ մէճպուր պուլընմամըղ
մուճիպի թէէսսիւֆ իսէ տէ , չի՝ չարէ , սուրէթի հարէքէ-
թիմիղի հէր քէսին աղլ ու մէսլէքինէ վէ եա ախլագ ու
թապիաթընա ույտըրմաղա մէճպուրըղ :

Պալէնիէ . - Պունտան գաթը նաղար , մատամ բրէն-
սէն՝ Սէնթ-Մարի մանասթըրընտա քէնտի կէօղիւյլէ կէօր-

միւշ տիւր քի , խասթէկեանտան պաղըսընըն սէլամէթ վէ
 խթիրահաթը ըուհու իշուն , պու զարարսը թէտպիրի
 չօդ տէֆաւար խթիմալ իթմիշիմ տիր : Պիր խասթէյի
 կեահ էյիէշտիրիպ կեահ ֆէնալաշտըրմագ կիպի թէպէտ-
 տիւլաթը տաիմէ պէօյիւք պիր շէյ ատտ օլունամագ . օլ-
 սա օլսա , օրթա տէրէճէտէ պիր շէյ սայըլըր . լաքին շու
 թէպէտտիւլ նէ՝ գատար խաֆիֆ տաիսի օլսա , էքսէրլյա
 պալը ֆիքըլէր իւղէրինէ ազիմ պիր թէէսիրի մուճիպ օ-
 լուր , իշթէ մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ իւղէրինտէ տէ այ-
 նը թէէսիրի իճրա իյլէտի : Մէրգումէ՝ կէրէք ախլագ-
 ճա վէ կէրէք վիճուտճա օ տէրէճէ էյիէշտի վէ էօյլէ
 պիր հիւսնի հալէ կիրտի քի , Բօտէն՝ գատընըն Բարիստէ
 տուրմասըլլա երինէ պիր կիրտապը մէղէլլէթէ աիւշէճէյի
 վէսվէսէսինէ զահիպ օլարագ , մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ
 պիր միւտտէթ քէօյլէրտէ իգամէթ իթմէքիյի Ֆիլիբոն
 վապըթասըլլա թաւսիյէ իյլէտի : Զաթէն մատամ տը Սէնթ-
 Գօլօմպ քէօյ հանըմըղը թասլամագ արղուսընտա պու-
 լունտըղընտան , պու թաւսիյէ իւղէրինէ Գարտօվիլ արա-
 զիսինի սաթուն ալմաղա գարար վէրտի . պու գարար ֆէ-
 նա պիր գարար տէյիլ իտի . զիրա սէրվէթի զաթիյէսի
 պու սուրէթլէ թահթը թէէմինէ ալընմըլ օլույօրտու : Լա-
 քին տիւնքի կիւն պիզիմ պէտպաթ Ֆիլիբոն կէլտի պա-
 նա խապէր վէրտի քի , մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ թէք-
 րար խասթալանմագ թէհլիքէսինտէ պուլունըյօրմըլ . պու
 խասթալըղը վիճուտճա օլմայըպ , ախլագճա օլտըղընը պէ-
 յանտէն միւսթաղնի տիր . զիրա ահվալը սըհհիյէսի շու
 սըրատա ինսանը մէյուս իտէճէք տէրէճէտէ միւքէմմէլ
 տիր : Մէրգումէնին կիւնահքեարըղը կիրտապընա թէքրար
 ետվարլանմասը՝ Ժագ Տիւմուլէն նամ պիր ատէմ իլէ
 վուգու պուլան պիր միւլագաթտան նէշէթ իթմիշ իմիշ .
 ազիզիմ մարքի , ալտըղըմ մալլումաթա նաղարէն , սիղ
 պու ատէմի բէք ալէա թանըր ըմըշընըղ . լաքին զարիպի

շուրասը տըր քի , մէրգում մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ ըլա
նասըլ օլուպ տա իւլֆէթ բէյտա իյլէմիշ օլտըղընը հիշ
քիմնէ պիւմէյօր :

Մարքի . - (Նէֆրէթլէ .) Պու ժադ Տիւմուլէն տէտիւր
լէրի հայլաղ՝ իսթիխտամ իտիլէն վէ ֆադաթ նաղարը
հագարէթլէ պագըլան առէմլէրտէն պիւրի տիւր . մէրգում
քին ու զարազ , հիտտէթ ու հասէտ վէ պուզզ ու առա .
վէթ զէհրիյեէ եօղլուլմըշ պիւր մուհարրիւր տիւր . վահիյա
նէ վէ օգ կիպի թէհսիւր իտիճի պիւր պէլաղէթի վար
տըր : Բիայէթ իթմէքտէ օլտըղըմըզ մէպատի (սկզբունք)
վէ ահքեամը պէօյլէ պիւր գալէմ վասըթասըյլա միւտա .
ֆաա իթմէյէ մէճպուր օլմամըզ հէր նէ գատար պաիսի
թէհսսիւֆ իսէ տէ , պաղը քէրրէ մէպատիի մէզքիւրէյէ
հիւրմէթ իթմէյէն էշխասա գարշը պէնտէր եաղտըրա
րագ , քէնտիսինէ պէօյիւք իւճրէթլէր վէրմէքտէ իղ . . . :
Պու սէֆիհ հայլաղ՝ չինկեանէ կիպի եաշար . մէյիւանէլէր
տէն տըշարը չըգմազ . վէ հէման տաիմա քէօր սէրխօշ
տըր . . . : Մա հազա , շուրասընը տաիսի իգրար ու իթի
րաֆ իթմէլի իմ քի , չէթմ ու հագարէթ իչուն պիթմէզ
թիւքէնմէզ պիւր խաղինէսի վար տըր . պունտան պաշգա ,
իլմի իլահիյէ տաիւր էն չէթին մէսէլէլէրէտէ մալիւմաթը
թամմէսի պուլընտըղընտան , պաղը քէրրէ պիղէ բէք զի
եատէ ֆաիտէլի օլմագտա տըր . . . :

Պալէնիէ . - Սիղէ թօհաֆ պիւր չէյ տահա սէօյլէյէ
յիմ մի . . . հէր նէ գատար մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ
ալթմըշը պուլմըշ պիւր գօճա գարը իսէ տէ , զալիպա
Տիւմուլէն՝ մէրգումէնին սէրվէթի ճէսիմէսինէ կէօզ տիւ
քէրէք , պէրապէրճէ էվլէնմէք իսթէյօր . . . : Պու սէֆիհ
չարգընըն տէսաիսի հիյլէքեարանէսինին էօնիւնիւ ալմագ
իչուն , Բօտէնէ իշի խապէր վէրսէնիզ ֆէնա օլմազ զանն
իտէրիմ . . . : Պու կիպի էհէմմիյեթթսիզ չէյլէրտէն ու
գուն ուղատիյէ պահա իթմիշ օլտըղըմտան տօլայը պէնի

մազուր թուփընըղ . . . : (Բրէնսէսէ խիթապէն .) Պիր աղ
էվիլէ Սէնթ-Մարի մանասթըրընը ղիքը իթմիշ իտիմ . պու
մինասէպէթլէ շուրասընը տախի անլամագ իսթէրիմ քի ,
նէ՞ գատար վադթտան պէրու օրայա կիթմէմիշսինիղ
տիր , մտտամ :

Բրէնսէս տը Սէն-Տիդիէ Մարքի տ'էկրինեի իլէ մանի-
տար պիր նազար թէաթի իթտիքտէն սօնրա տէտի քի .

— Թախմինէն սէքիղ կիւն վար տըր . . . :

Պալէնիէ . - Օ հալտէ օրատա պիր չօգ թէպէտտիւ-
լաթ կէօրէճէքսինիղ տիր . պէնիմ խասթէխանէմ իլէ մա-
նասթըր արասընտաքի միւշթէրէք տիվար աշաղըյա տըրն-
տը . օրատա եէնի պիր պինա իլէ պիր տէ իպատէթխանէ
ինչա օլունաճագ տըր . ղիրա էսկի իպատէթխանէ ուֆա-
ճըգ պիր շէյ իտի : (Ղարիպ պիր նիմ թէպէսսիւմլէ .)
Մատմուաղէլ Ատրիէնին տինտարլըղընը մէտհ ու սէնա
իթմէք իւզրէ եալընըղ շուրասընը սէօյլէյիմ քի , Ռաֆա-
էլին ասարը մէշհուրէսինտէն օլան պիր Հազրէթի Մէրեէմ
թասվիրինին սուրէթինի չըգարըպ տէրտէսթի ինչա օլան
պու իպատէթխանէյէ իհտա իտէճէք տիր :

Բրէնսէս . - Սահիբ մի . . . բէք միւնասիպ օլուր . լա-
քին օ տէյիլ ամմա , էօյլէն եագլաշտը . . . Մ . Թրիբոյ հա-
լէա կէլիպ կէօրիւնմէտի :

Մարքի . - (Կէօզէ չարբաճագ տէրէճէտէ էնտիշնաք
պիր թավը ըլա .) Մ . Թրիբոյ՝ մատմուաղէլ տը Գարտօ-
վիլին վասի վէքիլի տիր քի , ղօնթ-տիւգ տը Գարտօվիլին
սապըգ մասլահաթ կիւզարը օլմագ հասէպիյլէ , մէրգումէ-
նին էմվալ ու էմլաքընը իտարէ իթմէքտէ տիր . պունըն
իչուն անըն տախի հազըր պուլընմասը բէք ղարուրի տիր .
հաթթա , մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին կէլմէսինտէն էվ-
վէլ պուրատա պուլընսա ֆէնա օլմաղ . ղիրա մատմուա-
ղէլ Ատրիէն չիմտի նէրէտէ իսէ կէլիլ :

Պալէնիէ . - (Դուրնաղճասընա կիւլիւմէյէրէք վէ

ճէպինտէն ուփագ պիր ըիսալէ չըդարարագ .) Մ. Թրիբոնըն թասվիրի հալի շու արալըգ քէնտի եէրինի թութա մամասը աճընաճագ պիր հալ տէյիլ մի . . . :

Բրէնսէս . - (Տօգթօրին էլինտէքի ըիսալէյի կէօ ըիւնճէ՝ միւթէաճճիպանէ .) 'նէ՞ տիր օ , տօգթէօր :

Պալէնիէ . - Արա սըրա թապ՝ ու նէշը օլունուպ միւ էլլիֆի մալիւմ օլմայան պիր հիճֆնամէ (երգիծական տետրակ) տիր քի , Ա.Լ.Լ.Ա.Հ.Ը.Ն ՂԱ.ՁԱ.ՊԸ իւնվանընը հաիզ տիր պու ըիսալէտէ , Մ. Թրիբոնըն թասվիրի հալի օ տէրէճէ տօլրուլըգլա նագշ իտիլմիշ տիր քի , հիճվ (երգիծանու թիւն) հալինտէն չըգըպ հաղըգաթը հալ ըէնկինի ալմը տըր . օգույայըմ տա պաղընըղ , Պու ֆըգրա՝ Կէթիֆ ԳՈՒՐ ՏԸՆԸՆ ԹԱՍՎԻՐԻ ՀԱԼԻ սէրլէվհասը թահթընտա տըր :

« Մ. պրոն Թրիբոն . - Պու ատէմ՝ իթիպար վէ սէրլէթճէ մէրաթիպի պէշէրիյեէնին պալասընտա պուլընանլարա գարշը զէլիւանէ պիր կէօնիւլ ալչագլըղը , վէ քէնտի սինէ թապի պուլընանլարա գարշը տաթի քիւսթախանէ վէ գապա պիր նէզաքէթսիլլիք կէօսթէրմէքտէ տիր մէր գում՝ սէնաթլա իշթիղսլ իտէն ասըլզատէկեան զիւմիէ սինին ատի գըսմընըն , վէ թապիրի էսահհլա՝ Կիլիմիհ ՊՈՒՏԱԼԱՍԸ տէնիլմէյէ սէզա օլան վէ վալիտէլէրինին մէվթի՝ Պօրսա թահվիլաթընըն տիւշիւպ ֆըրլամասը իւ զէրինէ պիր կէօնէ թէէսիրի օլսա , վալիտէլէրինին մէվ թինտէն տաթի իսթիֆատէյէ գալըղչան եիւրէքսիզ , տին սիզ վէ բուհսըղ մուամէլէճիլէրին պիր նուամունէի միւճէս սէմի տիր : Պու գապիլ ատէմլէր՝ սօնրատան կէօրմիւշ օլան քէսանըն պիլճիւմիէ գապայիհի մէնֆուրէսիյլէ մութ թասըֆ տըրլար . եանի՝ նամուս ու իսթիգամէթ վէ սապր ու լիյադաթլա չալըղըպ չապալայըպ քէսպի սէրլէթ իթ միշ օլան զէվաթըն նէճապէթինի տէյիլ , իլլա եա թէսա տիւֆէն վէ եա մուամէլէճիլիք տէրեսալընըն պուլանըգ պուլարընտա կիւղէլ պիր թվ եագալայարագ պիրտէն պի-

րէ գալգըշմըշ օլան քէսանն տէնաէթինի հաիզ տիրէր : Պու մագուլէ ատէմէր՝ պիր տէֆա զէնկինլէշիպ տէ եիւք-սէք մէվգըլէրէ վասըլ օլտուգլարընտա , էհալիյէ հագա-րէթ վէ ատաւէթ նազարըյլա պագարլար . չունքի էհալի քէնտի եիւզլէրինի գըզարթաճագ տէրէճէտէ օլան հալը սապըգլարընը տաիմա տէրխաթըր իթտիրիր . պունլար՝ էհալինին տէրէճէի սիւֆլասընտաքի պիշարէկեանըն տիւ-շար օլտըղը սէֆալէթէ գարշը ասլա մէրհամէթ կէօսթէր-մէզլէր . բէք պի ինսաֆանէ տավրանըրլար . հաթթա անլէ-րին ֆագըր ու զարուրէթինի թէնպէլլիյէ , սէֆահէթէ , վէ իյշ ու իշրէթէ աթֆ ու իսնատ իտէնլէր տէ բէք չօգ տուր . չունքի պու իֆթիրալարլա քէնտիլէրինին վահշիյա-նէ վէ պարպարճա խօտպինլիքլէրինի թէսքին իթմիշ օ-լուրլար :

« Լաքին հէքսի պու տէյիլ տիր . Մ . Թրիբոյ՝ լիրա ի-լէ տօլու պիր գասայա մալիք վէ մէսալիհի միլլիյեէ իչուն գուրա վէրիպ գուրա գազանմագ հագգընը հաիզ օլմասը սէպէպիյլէ , նիչէ հէմթապիաթլարը փսիլու , ֆու-գարա կիւրուհընա չէշմի հագարէթլէ պագար վէ ֆագըր-լըգ սէպէպիյլէ հուգուգը մէտէնիյեէ վէ սըյասիյեէտէն մահրում գալանլարը զէհքլէնիպ իսթիհզա իտէր :

« Դըրգ սէնէ մուհարէպէ վէ միլք ու միլլէթէ խըտ-մէթ իթտիրտէն սօնրա , իհթիյաճաթը զարուրիյեէսինէ անճագ քիֆայէթ իտէպիլէճէք պիր թէգաիւտ մաաշըյլա կէշինէն զապըթանը իսթիհզա իտէր :

« Հայաթընը հիւզնէնկիզ վէ տէհէթնաք վաղիֆէլէ-րին իյֆասըյլա քիւթահ իթմիշ օլան վէ սօն կիւնլէրինտէ օլուն լայըզլը պիր մաաշա մագհար օլամայան հաքիմ-լէրի իսթիհզա իտէր :

« Վաթանլարընը պիր թագըմ՝ ասարը միւֆիտէ իլէ թէնվիր իտէն ալիմլէրի վէ էպնաի պէշերճէ լուզումը գա-թիսի տէրքեար օլան ուլում ու ֆիւնունը էվլատը էհա-

լից թէտրիս իյլէյէն մուալլիմէրի իսթիհզա իտէր :

« Ինճիլի շէրիֆին ահքեամ ու գաւախտինէ իմթիսաւէն՝ շէֆգաթ ու մէրհամէթ , մուհապպէթ ու իւխուվէթ վէ միւսաւաթ ու ատալէթ թամիմինէ չալըչան էհլի ըրզ վէ ֆազիլէթ քէոյ բաբազլարընը իսթիհզա իտէր :

« Իշլէր պու մէրքէզտէ պուլընտըղը հալտէ ; պիր սէնաթքեար բարչասը իքէն պարոնըզ իւնվանընը իհրազ իթմիշ օլան վէ գանուէն մէմնու՝ պիր օյոււն օյնայարագ վէ եախօտ հիլէքեարանէ պիր սէնաթ իճրա իթտիբէք պիր միլիոն ֆրանգ գազանմըշ պուլընան Մ. պարոն թըրիբոյ՝ կէնճիլքլէրինի , քէմալէթլէրինի , գանլարընը , ազլ ու տիրայէթլէրինի , իլմ ու մարիֆէթլէրինի վաթանլարը ուղըրնտա ֆէտա իթտիքուէն սօնրա , հուգուգը սըյասիլեէտէն տախի մահրում գալմըշ օլան պիր թագըմ նամուքեար վէ լաքին ահմագ ատէմլէրէ նա՞սըլ չէշմի հագարէթլէ պագմասըն վէ նա՞սըլ իսթիհզայա գալգըշմասըն :

« Հէր շէյէ էյի նազարլա պագան պազը քէսան՝ պու մէտէնիյեթ տիւշկիւնլէրինէ , եանի հուգուգը սըյասիլեէ վէ մէտէնիյեէտէն մահրում գալըպ , ֆագը ու զարուրէթլէրի սէպէպիլլէ շայէսթէի իհթիրամ պուլընան ալիճէնապ վէ լիյագաթլը պիշարէլէրէ տէրլէր քի . - Ագաբի Սալըն ալաճագ օլաքանըշ , քուրա քաղանը քուրա վերէր հագըննա՞նիլ օլաճագընըշ :

« Շիմտի կէլէլիմ Մ. պարոն թրիբոնըն թէրճէմէի հալինէ . - Անտրէ թրիբոյ պիր լոգանթա սէյիսինին օղու օղուպ . . . :

Պու էսնատէ գաբուընըն իքի գանատը պիրտէն ալըլըպ օտա ուշաղը Մ. թրիբոնըն կէլիշ օլտըղընը խապէր վէրտի :

Տօգթէօր Պալէնիէ էլինտէքի ըիսալէյի ճէպինէ սօգու ու վէ ֆապրիգաճըյը խալիսանէ պիր սուրէթտէ սէլամ :

լատրգոսան սօնրա , էլինի սըգմագ իւզրէ տէ այաղա
գալգտը : Մ. Թրիբոյ իսէ, Թա դաբունըն էշիյինտէն պաշ-
լայարագ պին տիւրլիւ նէգաքէթլէր վէ սէլամլար իլէ մու-
գապէլէ կէօսթէրտի . պատէհու բրէնսէս տը Սէն-Տիդի-
էյէ եագլաշարագ իհթիրամբեարանէ պիր սուրէթտէ
տէտի քի .

— Մատամ՝ բրէնսէս , էմրէրինիզէ իթաաթ իթմէք-
լէ քէնտիմի պախթիյար ատտ իտէրիմ . . . սիզ պէնտէնիզ-
տէն տաիմա էմին օլապիլիրսինիզ . պու խուսուսը չօգ տէ-
փալար թէճրիւպէ իլէ կէօրմիւշսիւնիւզ տիւր :

Բրէնսէս . - Էվվէթ , մօսիէօ Թրիբոյ , հագգընըղտա
էմնիյէթի քեամիլէմ վար տըր , ալէլ խուսուս շու սըրա-
տա . . . :

Թրիբոյ . - Մատամ՝ բրէնսէս , մատմուազէլ տը Գար-
տօվիլ հագգընտաքի էֆքեարը սապըգանըզ էլան այնը
մէրքէզտէ՝ մի տիր . . . :

Բրէնսէս . - Էվվէթ , էլան այնը մէրքէզտէ տիր . հաթ-
թա պու կիւն պուրայա թէճէմմիւ իթմէմիլին պաշլըճա
սէպէպի տէ պու տըր :

Թրիբոյ . - Էվվէլճէ վատ իթմիշ օլտըղըմ վէճհէ ,
պէնիմ մուալէնէթիմտէն էմին օլապիլիրսինիզ , մատամ
բրէնսէս : Զանն իտէրիմ քի , պու խուսուստա ճէպր ու
շիտտէթ տախի իսթիմալ իթմէլիյիզ . . . հաթթա հիյնի
իգթիզատէ . . . :

Մարքի . - (Բրէնսէսէ պիր իշարէթլէ կէօղլիւքլիւ ա-
տէմին կիզլէնմիշ օլտըղը մահալի կէօսթէրէրէք .) Պիզ տէ
պու էֆքեարտա պուլուլնըյօրըզ . տէմէք տիր քի հէքիմիզ
տէ հէմէֆքեարըզ . անճագ , մատմուազէլ Ատրիէնին մէնա-
ֆիինճէ շիւպհէյի տա՛ի պիր նօգթա պըրագմամագ իշուն,
եէնիտէն գալլ ու գարար իթմէլիյիզ . զիրա եալընըզ ա-
նըն մէնֆաաթընըր ըհհպէր թութարագ եօլա չըգըյօրըզ .
տաիրէի իմքեան տախիլինտէ պուլընան հէր տիւրլիւ վէ-

սալթէ թէչէպպիւսէ , հէր շէյի խալիսէթ իւզրէ սէօյլէթ . տիրմէյէ չալըշմալըյը . . . :

Պու սըրատա օտա խըտմէթ-քեարը թէքրար իչէրի կի-րէրէք , տէտի քի .

— Մատմուլազէլ Ատրիէն տը Գարտօվիլ պաղչէտէքի քէօշքտէն կէլտի . մատամ բրէնսէսի կէօրէպիլիպ կէօրէմէյէճէյինի սիւալ իտիյօր :

Բրէնսէս . - Զաթէն քէնտիսինէ պէքլէմէքտէ օլտըղւմը սէօյլէյի վէր . օնտան սօնրա պիրի կէլիպ տէ պէնի սգ-րաճագ օլուրսա , հէր քիմ օլուրսա օլսուն « Պուրատա տէյիլ » տէյիպ եօլա գօյ . հիչ քիմսէյի գապուլ իթմէ . իշի-տիյօրմըսըն . . . հիչ քիմսէյի իչէրի ալմա տէյօրըմ . . . :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ՝ պու սէօղիւ միւթէագըպ եանընտաքի սալօնըն գաբու բէրտէսինի գալտըրտը վէար-գասընտա կիզլէնմիշ օլան ատէմէ սօն պիր իշարէթ տահա վէրտիքտէն սօնրա , թէքրարէն պէօյիւք սալօնա ավտէթ իյլէտի :

Լաքին զարի՛պ հալ . Ատրիէնին վիւրուտինտէն էվվէլ կիւզէրան իտէն միւտտէթի գալիլէ զարֆընտա , պու թէ-մաշակեահտա հազըր պուլընտն էշխասը միւթէլիֆէ՝ ա-նըն մէվճուտիյէթինտէն միւպհէմ պիր տէհչէթէ տիւ-չար օլըյօրլար կիպի , էնտիչէլի վէ թէլաշլը կէօրիւնմէք-տէ իտիլէր :

Պիր տագըգա սօնրա , մատմուլազէլ Ատրիէն տը Գար-տօվիլ խալասընըն օտասընա կիրտի :

7

Մ Ի Ի Ճ Ա Տ Է Լ Է

Մատմուաղէլ տը Գարտովիլ սալօն գաբուսընտան իչերի կիրտիքտէ , պաղչէյի կէչմէք իւղրէ պաշընա գոյմըշ օլտըղը քիւլ ըհնկի գասթօր շաբգասընը չըգալըպ պիր գօլթուգ սանտալիէսի իւղէրինէ վաղ իյլէտի . պուըն իւղէրինէ , ուղուն վէ խաֆիֆ զիւլիւֆլէրլէ չէհրէսինին իքի եանընտան աշաղըյա սարգմըշ օլտն վէ գալըն էօրկիւլէրլէ պաշընըն արգասընտա պիւքիւլիւպ գալմըշ պուլընան ալթուն լիբիսգա սաշլարը մէյտանա չըգտը :

Ատրիէն սալօնտան իչերի կիրտիքտէ , իւղէրինտէ քիւսթախըղ վէ մաղրուրիյեթ էսէրի կէօրիւմէյիպ , մուղայրի օլարագ , ֆէվգ էլ ատէ ֆիւթուրսըղըղգ մէհուտ իտի . սիմաի պէշաչէթնիւմասը միւթէպէսսիմ օլուպ , իրի գարա կէօղլէրի իսէ զանն իտէրսին քի միւթատընտան զիյատէ բարլամագտա ըտը : Մէրգումէ՝ արբայ տ'էկրին . ելյի կէօրիւնճէ , ըղհարը հայրէթ իտիպ , քիրաղ կիպի բէմպէ տուտագլարընտա տախի իսթիհղաքեարի պիր թէպէսսիւմ նիւմայան օլտու : Ատրիէն պաշըյլա տօգթէօր Պալէնիէյի սէլամլատըգտան վէ եիւղիւնէ պաղմագսըղըն պարոն թրիբոնըն էօնիւնտէն կէշտիքտէն սօնրա , միւթէաղղիմանէ վէ վագուրանէ պիր նիւմ իհթիրամլա խալասը բրէնսէս տը Սէն-Տիղիէյի տախի սէլամլատը :

Մատմուաղէլ Ատրիէնին աթվար ու հարէքեաթընտա ֆէվգ էլ ատէ պիր գարաֆէթ , աղիւմ պիր նէճապէթ վէ գատըն թաիֆէսինէ մախսուս պիր հիւնիւ էտա վէ էթաֆէթ մէհուտ օլմագլա պէրապէր , գատընլարտա վէ ալէլ խուսուս քէնաի եաշընտա պուլընան կէնճ գըղլար-

տա նատիր կէօրիւէն պիր ազմ ու մէթանէթ , սէրպէսթի վէ հիւրրիյեթ վէ քիպր ու ազամէթ տախի մէվճուտ ի տի . վէլ հասըլ՝ անըն թարզ ու թավրընտա մէճալուրիյեթ վէ հիտտէթ ու ինատ վէ միւտահէնէնին էսէրի պիւլէ պուլընմայըպ , պիւլաքս՝ թապիաթը կիպի լաթիֆ վէ սէրպէսթանէ պիր հալ վար ըտը . հաթթա մէրդուէնին տամարլարընտա հայաթ , գուվլէթ վէ կէնճիք դանը ճէվլէան իթմէքտէ օլտըղընտան , պու սէրպէսթ , խուլուսքեար վէ սապիթգարար գըզճըղազըն օ անէ գատար սախթէ պիր սօֆուլըղա թէսլիմի կէրիպան իթմէմիշ օլտըղը քէշֆ օլուճմագտա ըտը :

Ղարիպի շուրասը տըր քի , մարքի տ'էկրինեի՝ մէճլիսլէր վէ ճէմիյեթլէր իշինտէ պէօյիւմիւշ , ղէքեալլէթ ու տիրայէթ սահիպի , ֆէսահէթ ու պէլաղէթտէ շէօհրէթշիար վէ պախուսուս հիւքմ ու նուֆուզը տէրքեար պիր ատէմ իքէն , Ատրիէն տը Գարտօվիլ հուզուրընտա . . . ղայըը իթթիյարի պիր րահաթսըզլըզ վէ նագապիլի թարիֆ պիր ըզտըրապ հըսս իթմէքտէ իտի : Մէրգուճ՝ քէնտի նէֆսինին հաքիմի , ֆէվզ էլ ատէ պիր նուֆուզ իսթիմալինէ ալըշմըշ վէ մէնսուպ օլտըղը ժէզիւիթ ճէմիյեթի նամընա չօգ տէֆալար հիւքմտարան ըլա միւլագաթ վէ միւզաքէրէ իյլէմիշ պիր ատէմ օլտըղը հալտէ , կէրէք թապիաթը սէրպէսթանէսի , կէրէք ազլ ու ղէքեալլէթի վէ կէրէք թա ճիկէրկեահա սաբլանան իսթիհզալարը սէպէպիյլէ հագըգաթէն ճալիպի հայրէթ օլան պու կէնճ գըզըն մուվաճէհէսինտէ շաշըրըպ գալմըշ վէ ատէթա քիւշիւլմիւշ իտի . . . : Ջունքի , պաշգալարը իւզէրինէ մուսթագիլլէն հիւքմ սիւրմէյէ ալըշըզ օլան ատէմէր քէնտի նուֆուզ ու իգթիտարլարընը թանըմագ չէօյլէ տուրոււն , հաթթա թէսալվուրլարընա պիլէ մանի օլան վէ իսթիհզայէ գալգըշան էշխասա ալէսսէվիյեթ նաղարը նէֆրէթ վէ հագարէթլէ պագտըղլարընտան , մարքի տ'էվի

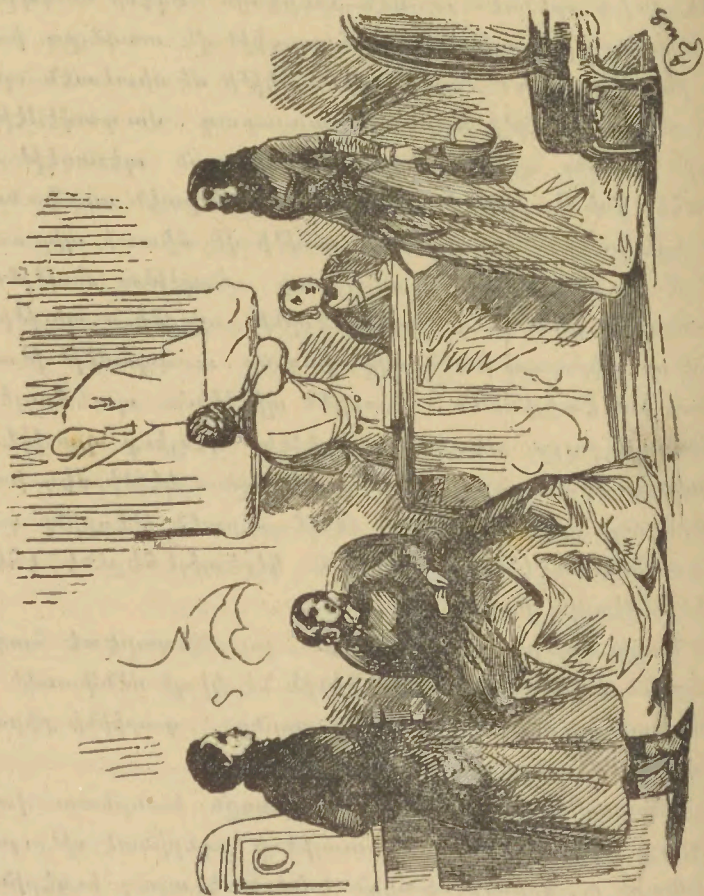
րինքի տախի բրենսէս տը Սէն-Տիգիէնին եէկէնի հագգըն-
տա թապիւթըյլա էսէրի մուհապպէթ վէ տօսթըլգ իպ-
րազ իտէմէզ իտի : Զաթէն միւտտէթի մէտիտէտէն պէ-
րու , քէնտի ատէթի խիւաֆընտա օլտորագ , մուգավէմէթի
ղայրը գապիլ պիր ճաղիպէյի հավի օլան պէլաղէթ ու
ֆէսահէթինի Ատրիէն իւզէրինտէ տէնէմէքտէն սարֆը նա-
զար իյլէմիշ վէ մէզպուրէ իլէ գաթի վէ ճիտտի պիր սու-
րէթտէ մուամէլէյէ պաշլամըշ ըտը . հաթթա մութթա-
սըֆ օլտըյը խասայիսի զաթիյեէսինի պիւթիւն պիւթիւն
մահվ ու պէրպատ իտէն պիր վագար ու աղպմէթ թաս-
լամագ իսթէտիյինտէն , Ատրիէն պիւթիւն պու հալլէրի
խթիհզայէ ալըր վէ շու հարէքէթի պէօյիւք պիր թէտ-
պիրսիլլիք օլտըյընը գաթան խաթըրընա կէթիւրմէզ իտի .
զիրա պազը քէրրէ էն ատի սէպէպլէրտէն թէսքինի զայ-
րը գապիլատաւէթէր հուսուլէ կէլէպիլէճէյինէ էճէմ-
միյեթ վէրմէզ իտի :

Մալիւմաթը մէպսուլթէտէն՝ շու մէնզարէտէ հազըր
պուլընան էշխասը միւսթէրիֆէնին նէ կիպի մէնֆաաթ վէ
հըսիյեաթլա մալամալ օլտըզլարընը , գարիինի քիրամ
պիսսուհուլէ անլայապիլէճէքլէր տիր :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ օճաղըն եանընտա վագը
պէօյիւք պիր գօլթուգ սանտալիէսի իւզէրինտէ օթուրմըշ
վէ մարքի տէկրինքի օճաղըն էօնիւնտէ այագ իւզէրինտէ
տուրմըշ ըտը : Տօգթէօր Պալէնիէ տախի եազը մասասը-
նըն գարշըսընտա օթուրմըշ պարոն թրիքոնըն թէրճէմէի
հալլինի օգոււմագտա վէ Մ. թրիքոյ իսէ՝ տիվարա մուալ-
լագ օլան պիր ազիզ թասվիրինի տըգգաթը թամմէ իլէ
թէտգիզ իթմէքտէ իտի :

Ատրիէն , սալօնա կիրէրիտէն պէրու հէր քէս իւզէ-
րինտէ հիւքմֆէրմա պուլընան սիւքիւնէթի ֆէվզ էլ ատէյի
իլալ իտէրէք տէտի քի .

— Պազը մէսալիհի մուհիւմէ հագգընտա կէօրիւշմէք

իչուն պէնի իսթէմիչսինիզ, էօյլէ՞ մի, խաւաճըղըմ :

Բրէնսէս . - (Պարիտանէ վէ սերթ պիր թավը ըլա .) Էվվէթ, մատմուաղէլ, զայէթլէ մուհիմմ պիր մատտէ հադգընտա սիզինլէ կէօրիւշմէք իսթէրիմ :

Ատրիէն . - Էմրինիզէ մունթաղըր ըմ, խաւաճըղըմ : Իսթէրսէնիզ քիւթիւպիւսանէնիզէ կիտիպ մսխֆիճէ գօնու շալըմ :

Բրէնսէս . - Պէիս եօգ . . . պուրատա տա գօնուչապի-

լիրիզ. (Մարքիշ , տոգթէօրէ վէ պարօն Թրիրոյա տէօնէ-
րէք .) Էֆէնտիլէր , լուծֆէն օթուրընը . - տէտի :

Բրէնսէսին պու իխթարը իւզէրինէ՝ մէրգուման իւչ
քիշի մասանըն էթրաֆընտա տիզիլիպ օթուրտըլար :

Ատրիէն . - (Միւթէաճճիպանէ պիր թավը ըլա .)
Լաքին , խալաճըղըմ , պիզիմ իտէճէյիմիզ միւլազաթըն
պու էֆէնտիլէրէ նէ՝ թէալլիւզի օլապիլիր :

Բրէնսէս . - Պու էֆէնտիլէր ֆամիլեամըզըն էսկի
տօթլարը տըրլար . սիզին մէնաֆիինիզի մուհաֆազա խու-
սուընտա սօն տէրէճէ զայրէթքէչ պուլընտըզլարընտան ,
սիզէ թէալլիւզի օլապիլէն շէյլէրին ճիւմլէսի անլէրէ տէ
թէալլիւզ իտէպիլիր . պինաէն ալէյհ , անլէրին նասիհաթ-
լարընը քէմալը հիւրմէթլէ իսթիմա վէ թէլազզը իթսէ-
նիզ ֆէնա օլմազ . . . :

Ատրիէն . - Մ. տ'էկրինեինին ֆամիլեամըզ հազգըն-
տա սամիմանէ պիր տօթլըզը պուլընտըզընտան էմին իմ .
քէզալիք Մ. Թրիրոնըն ուպուտիյեթ վէ սատազաթը քեա-
միլէսի հազգընտա զէրրէճէ շիւպհէմ եօզ տըր . Մ. Պա-
լէնիէ իսէ էն էսկի վէ էն սատըզ տօթլարըմըզտան տըր .
մա մաֆիհ վուզու պուլաճազ միւլազաթըմըզա պու էֆէն-
տիլէրի սէյրճի վէ եա մահրէմ սըֆաթըյլա գապուլ իթ
մէզտէն էվվէլ , շուրասընը անլամազ իսթէրիմ քի , պուն-
լար մուվաճէհէսինտէ նէ՝ մատտէ իւզէրինէ գօնըչաճա-
ղըզ . . . :

Բրէնսէս . - Մատմուազէլ , պէն զանն իտէր իտիմ
քի , հաիզ օլմազ իստիասընտա պուլընտըզընը էվսաֆ
միյանընտա խալիսէթ վէ ճէսարէթ խասսալարը տախի
մէվճուտ իտի . . . :

Ատրիէն . - (իսթիհզաքեարի պիր թէվազու՝ իլէ կիւ-
լիմսէյէրէք .) Տօղրուսընը իսթէրսէնիզ , խալաճըղըմ ,
նէ՝ պէն խալիսէթ վէ ճէսարէթ իտտիասընտայըմ . նէ տէ
սիզ սաֆվէթ վէ խայրխահլըզ տաիյէսինտէ պուլուճապի-

լիբսինիզ . շու հալտէ , իտտիա քէյֆիյէթինի պէրթարաֆ
իտէլիմ տէ , քէնտի իշիմիզէ պագալլամ :

Բրէնսէս . - (Գապա պիր սուրէթտէ .) Բէք էյի , հայ-
տի էօյլէ օլսուն . պէն սիզին ֆիքրի մաղրուրանէնէլին
հիճվ ու իսթիհզալարընա չօգտան պէրու ալըշմըշմ տըր .
էկէր տէտիյինիզ կիպի սահիհէն ճէսուր վէ խուլուսքեար
իսէնիզ , եալընըզ պանա սէօյլէյէճէյինիզ սէօյլէրի պու
էֆէնտիլէր կիպի սահիպի ագամէթ վէ շայանը հիւր-
մէթ զաթլար հուզուրընտա տախի սէօյլէմէքտէն չէքին-
մէզսինիզ :

Ստրիէն . - Տէմէք տիր քի , մահքէմէտէ իմիշիմ կի-
պի պէնի իսթինթագ իտէճէքսինիզ , էօյլէ՞ մի . . . լա-
քին էսասը մատտէ՞ նէտէն իպարէթ տիր . . . :

Բրէնսէս . - Իսթինթագ ֆիլան եօգ . ֆագաթ սիզին
իւզէրինիզէ իճրաի նէզարէթէ հագգըմ օլտըղընտան ,
վէ սիզին հէվվէսաթընըզա գարշը պուտալաճասընա կէօս-
թէրտիյիմ միւսաատէ վէ մուվաֆագաթ պիր միւտտէթ-
տէն պէրու սուի իսթիմալ իտիլմէքտէ պուլընտըղըն-
տան , հատտը իթիտալլ թէճավուզ իթմիշ օլան պու ույ-
ղունսըզ հալէ արթըզ պիր խիթամ վէրմէք իսթէրիմ . ֆա-
միլեամըզըն սատըզ տօսթլարը մուվաճէհէսինտէ միւս-
թագպէլ հագգընտաքի գարարը գաթիմի սիզէ արզ ու
իֆատէ իտէճէյիմ . . . : Իպթիտաի էմրտէ շուրասընը պէ-
յան իտէրիմ քի , հագգընըզտա տէրքեար օլան նուֆուզ
ու իգթիտարըմը սիզ շիմտիյէ գատար բէք եանըշ վէ
բէք նաթէմամ սուրէթտէ անլամըշսընըզ տըր :

Ատրիէն . - Խալաճըզըմ , սիզի թէհմին իտէրիմ քի ,
շիմտիյէ գատար օ խուսուստա հիշ պիր սօզրու վէ եա
եանըշ ֆիքրէ վահիպ օլմամըշիմ տըր . զիրա պէնիմ իւ-
զէրիմտէ պիր կէօնէ նուֆուզ ու իգթիտարընըզ օլապիլէ-
ճէյի խաեալըմտան պիլէ կէշմէմիշ տիր :

Բրէնսէս . - Գապահաթ պէնտէ տիր . սիզին արզու

վէ հէվվէսաթընըզա գարչը ըուի մուվաֆադաթ կէօսթէ-
րէճէք եէրտէ, իւղէրինիզտէքի հիւքմ ու նուֆուզըմը
չիտտէթլի սուրէթտէ թանրթմալը իտիմ. հէր նէ հալ ի-
սէ, սիղի տաիրէի իթաաթա կիրտիրմէք զէմանը արթըգ
կէլիչ չաթմըչ տըր, տօսթլարըմըն չիտտէթլի թէքտիրլէ-
րի զիհնիմի թէնվիր իյլէտի Շու սէրքէչ, միւթէ-
քէպպիր վէ խօտրէսէնտ թապիաթընըզը արթըգ տէ-
յիչտիրմէլիսինիզ. իչիտիյօրմըսընըզ, խահ նա խահ մէսլէ-
քինիզի թէպտիլ իթմէլիսինիզ. պէնիմ էմը ու գարարըմ
պու տըր :

Ատրիէն՝ խարիճտէն զաթլար հուզուրընտա իրատ օ-
լունան պու սէրթ վէ միւնասէպէթսիզ սէօզլէրի իչիթ-
տիքտէ, պիր թալրը միւթէազգիմանէ իլէ պաչընը եօ-
գարը գալտըրտը. լաքին քէնտիսինի զապթէ մուվաֆադ
օլուպ կիւլիմսէյէրէք տէտի քի .

— Խալաճըզմ, թէպտիլի մէսլէք իթմէքլիյիմի էմը
իտիյօրսընըզ. պու սէօզիւնիւզ պէնի հայրէթտէ պրագ-
մազ չունքի չիմտիյէ գատար ախլագճա վէ մէսլէք-
ճէ բէք չօգ զարիպ զարիպ թէպէտտիւլէր կէօրիւլմիւչ
տիւր :

Քէնտի ահվալը սապըգասընա տախի քինայէ օլապի-
լէն չու իսթիհզաքեարի սէօզլէր իւղէրինէ, բրէնսէս տու-
տագլարընը ըսըրտը :

Աբբայ տ'էկրիննի բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէյի միւտա-
ֆաա իթմէք իւզրէ, սէօզէ գարըչարագ պարիտանէ պիր
թալր ըլա .

— Խուլուսը գալպլէ թէպտիլի մէսլէք իթմէք . . .
տէտիյինիզ կիպի գաթան զարիպ սայրլամազ, մատմուա-
զէլ. մուզայիրի օլարագ, միւքեաֆաթա միւսթահագգ
պիր հիւսնի իպրէթ օլապիլիր. — տէտի :

Ատրիէն. — Հիւսնի իպրէթ մի . . . ֆարզ իտէլիմ
քի պու պապտէ հագգընըզ օլսուն. լաքին պու տա հէր

քէս հագգընա տէյիլ ա՛ . պիր քիմսէ քէնտի թագսիրա-
թընը սուի հարէքեաթա թէպտիլ իտէճէք օլուրսա . . . :

Բրէնսէս . - (Ատրիէնին սէօղիւնիւ քէսէրէք սէրթ
պիր թավր ըլա .) Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընը , մատմու-
ղէլ :

Ատրիէն . - Պէն քէնտիմտէն պահս իտիյօրմ , խա-
լաճաղմ . հիւրրիյեթթէրվէր վէ խօտքէսէնտ օլտղըմ-
տան տօլայը պէնի թայիպ վէ թէքտիր իտիյօրսընը . . .
էկէր պու թագսիրաթըմը թէրք իտիպ տէ ըյաքեարլըղը ,
մունաֆըգլըղը վէ քէօթիւլիւյիւ էլէ ալայըտըմ , նէ՞ եա-
թաճագտընը : Տօղրուսընը իսթէ՞րմիսինիլ . . . պանա
պաղը արսըղ չօճուգլար կիպի խօշ կէօրիւնէն պու ուֆագ
թէֆէք խաթալարը հըֆղ իթմէյի՝ տիւննատա հէր շէյէ
թէրճիհ իտէրիմ . . . : Շիմաի նէ օլտըղըմը պիւրիմ , լա-
քին իլէրիտէ նէ օլաճաղըմը պիւմէմ :

Թրիբոյ . - (Խօտպինանէ վէ միւթէհաքքիմանէ պիր
թավր ըլա .) Մա մաֆիհ , մատմուաղէլ , ինքեար իտէմէղ-
սինիլ քի թէպտիլ մէսէք տէնիլէն շէյ . . . :

Ատրիէն . - (Սէրթ վէ հագարէթամիղ պիր սէտա իլէ
Մ. Թրիբոնըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Մ. Թրիբոնըն հէր
տիւրիւ մէնաֆիտէ հէր նէվ՝ թէտպիրլէր իսթիմալ իթ-
մէք խուսուսընտա մէհարէթի քեամիլէսի պուլընտըղընը
թաստիգ իտէրիմ . լաքին պու մէսէլէյէ գարըշմաղա սէ-
լահէյեթի օլմատըղընտան , ուզագտան պէյրճի օլսա
տահա էյի օլուր . . . :

Թրիբոյ . - (Բրէնսէսին պիր պագըշընտան ճէսարէթ
ալարագ .) Լաքին , մատմուաղէլ , պէնիմ սիզին վասի վէ-
քիլինիլ օլմագ շէրէֆինէ նաիլ օլտըղըմը ունուտըյօր մը-
սընըղ . . . :

Ատրիէն . - (Պիր գաթ տահա զուրուր իլէ վէ պա-
րոնըն եիւզիւնէ պիլէ պագմայարագ .) Էվվէթ , մօսիէօ
Թրիբոյ պու շէրէֆէ նաիլ օլմուշ տըր . լաքին նէ սուրէթլէ

վէ նէ՝ իչուն նախ զմուշ զտըղընը շիմտիյէ գատար պիր միւմքին անլայամամընը տըր . ֆագաթ, պագասնըղ ա՛, պէն պուրայա մուամմա՛ հալլ իթմէյէ կէլմէտիմ . իմտի , խալաճըղըմ , շու ճէմիյեթին սէպէպի իճթիմա՛ վէ մագ . սատընը անլամագ իսթէրիմ :

Բրէնսէս . - Պու արզունըղ շիմտի իճրա զունաճագ տըր , մատմուաղէլ . պէն էֆքերարըմը աչըգտան աչըղա վէ մուայեէն պիր սուրէթտէ իյզահ իտէճէյիմ վէ պուն . տան պէոյլէ իթթիխաղ իտէճէյինիղ խաթթը հարէքէթի սիղէ կէսսթէրէճէյիմ . էկէր օ խաթթը հարէքէթէ՝ քէ . մալը իթաաթ վէ հիւրմէթլէ սիւլիւք իթմէք իսթէմէզսէ . նիղ , օ վագթ պէն տէ քէնտի եաբաճաղըմը պիլիրիմ . . . :

Պու քէլիմէլէրի թէլաֆիուղ իթտիյի սըրաոա , բըրէնսէսին թավըր միւթէհաքքիմանէ վէ չէհրէի խուշունէթ . նիւմասը թարիֆ զունմաղ պիր հալ քէսպ իթմիշ իտի . ֆէլիմաթը մէղքիւրէ իսէ , օ վագթա գատար մուսթա . դիլ վէ սէրպէսթանէ եաշամաղա ալըշմըլ զլան պու կէնճ զըղն զազապընը թահրիք իթմէյէ քերաֆի իտի իսէ տէ , Աարիէն պէլքի տէ մատամ տը Սէն-Տիգրիէնին խիլաֆը մէմուլը զլարագ , քէմալը հիտտէթլէ ճէվապ վէրէճէք եէր . տէ , տիք տիք մէրգուլէնին եիւզիւնէ պագաթը վէ կիւլէ . լէք տէտի քի .

— Լաքին շու հարէքէթինիղ ատէթա իլանը հարպ տէմէք տիր . ալիմ Ալլահ բէք կիւլիւնէճէք շէյ տիր . . . :

Մարքի . - (Մատմուաղէլ տը Գարաօվիլին իսթիմալ իթտիյի լիսանտան տիլկիր զլարագ՝ քէմալը շիտտէթլէ) Խա՛յր , պունտա իլանը հարպա թէշպիհ իտիլէճէք պիր շէյ եօգ տուր , մատմուաղէլ :

Աարիէն . - Ա՛հ , Մ . տ՛էկրինեի , սիղ՝ էսկի պիր մի . լալայ զլարընըղ վէ մուհարէպէ սայէսինտէ պունճա շէ . լէֆլէր զազանմըլ պուլընտըղընըղ վէ պէսպէլի ֆրանսա տիւլմէնլէրինին տէրէճէի գուվլէթ վէ զաաֆընը անլա .

մագ իւզրէ պուճարլա պիւղէչիպ փրանսա ալէյհինտէ խայլը զէման ճէնքլէշտիքտէն սօնրա , եինէ մուհարէպէ սայէսինտէ պիր փրանսըղ ալայընա գօմանտա իթտիյինիղ հալտէ , լաթիֆէ եօլլու սէօյլէնիւմիշ օլան պիր սէօզէ գարչը նէ՞ իչուն պու գատար էսէրի շիտտէթ կէօսթէրի . յօրսընըզ :

Մարքի տ'էկրինեի՝ գալպինտէ պիր թագըմ՝ էսէֆէն , կիզ խաթըրէլէր ույանտըրան պու սէօզլէրի իշիթտիքտէ , հիտտէթինտէն գըպ գըրմըզը քէսիլէրէք , ճէվապ վէր . մէք իւզէրէ իքէն , բրէնսէս հայգըրարագ տէտի . քի .

— Մատմուազէլ , պու հարէքէթինիղ հագըգաթէն թէհամմիւլ օլունմազ պիր միւնասէպէթսիզլիք տիր :

Ատրիէն . - Հայտի էօյլէ օլսուն , խալաճըղըմ . պէն քէնտի գապահաթըմը իգըրար իտէրիմ . քէ+ կէ-ւէ-ւէ-ճէ+ չէ+ Խէ տէմէմէլի իտիմ . զերա օրթատա կիւլիւնէճէք վէ խաթիհզա իտիլէճէք հիշ պիր շէյ եօգ տուր . . . ֆագաթ հիշ օլմազսա մէրագը թահրիք իտիճի վէ պէլքի տէ . . . (պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա) վէ պէլքի տէ ազաճըգ քիւսթախանէ տիր . . , հալ պու քի պէն քիւս . թախըգ տէնիլէն շէյտէն աչըրը մէրթէպէ խօշանըրըմ , Լաքին մատամ քի իշ պու տէրէճէլէրէ վարտը , մատամ քի հէր հալտէ սիւլիւք իտէճէյիմ պիր խաթթը հարէքէթտէն պահս օլունըյօր վէ մատամ քի պու խաթթը հարէքէթէ սիւլիւք իթմէտիյիմ թագտիրտէ ճէզայա չար . բըլաճագմըչըմ (Պիրտէն պիրէ սէօզիւնիւ քէսէրէք վէ խալասընա միւթէվէճճիհէն .) Լաքին , խալաճըղըմ , սիւլիւք իթմէտիյիմ թագտիրտէ պէնի նէ՞ եաբաճագսընըզ , նէ՞ կիպի ճէզայա չարբաճագսընըզ . - տէտի :

Բրէնսէս . - Իլէրիտէ կէօրէճէքսինիղ , մատմուազէլ . . . շիմտի սէօզիւնիւղէ տէվամ իտինիղ . . . :

Ատրիէն . - Էօյլէ իսէ պէն տէ իթթիխազ իթմիշ օլտըղըմ գարարը աչըգտան աչըղա պու էֆէնտիլէր հու .

զուրընտա արդ իթմէք իսթէրիմ . պու գարարըմ գապի-
լի իճրա օլապիլմէք իչուն պիր ազ տահա վազթա միւհ-
թաճ օլաղը ճիհէթլէ , շիմաիյէ գատար գարարը մէզ-
պուրտան սիղէ ապա պահա իթմէմիշ իտիմ . զիրա սիզ
էյի պիլիրսինիզ քի պէն « Շու շէյի եաբաճաղըմ . . . »
տէյէճէք եէրտէ « Շու շէյի եաբըյօրըմ վէ եա եաբարմ »
տէրիմ :

Բրէնսէս . - Էվվէթ , պիլիյօրըմ , վէ իշթէ օ իսթիգ-
լալը քիւսթախանէնիզի թատիլ իթմէք իսթէյօրըմ . . . :

Ստրիէն . - Պէն գարարը գաթիմի պիր ազ տահա
կէճճէ թէպիլիլ իթմէք իսթէրիտիմ . Լաքին սիզի շու սը-
րատա , անը իսթիմա՝ վէ գապուլը օ գատար մէյեալ
կէօրիյօրըմ քի , անը պու կիւն արզ ու պէյան իթմէք
ղէվզինէ մուգավէմէթ իտէմէյէճէյիմ . . . : Լաքին . . .
րէճա իտէրիմ , խալաճըղըմ , իլք էօնճէ սիզ պէյանը էֆ-
քեար իտինիզ . . . զիրա էֆքեար ու գարարըմը եէքտի-
կէրիլլէ թէվաֆուգ իթմէսի տէ իհթիմալտէն տիր :

Բրէնսէս . - Իշթէ պու սուրէթլէ իտարէի լիսան իթ-
աիլինիզ իչուն սիզի տահա զիյատէ սէվէրիմ , մատմուա-
ղէլ . զիրա շիմաի իւզէրինիզտէ՝ քիպը ու ազամէթինիզ վէ
հէր տիւրիւ նուֆուզ ու իգթիտար ալէյհնտէքի իքրահ
ու նէֆրէթինիզլէ միւթէնասիպ պիր ճէսարէթ ու մէթա-
նէթ կէօրիյօրըմ . պիր ազ էվվէլ պէնիմ քիւսթախըղըմ
տան պահա իթտինիզ . . . Լաքին սիզին քիւսթախըղընը
տահա պէյիւք օլաղըլընը կէօրմէյօրմըսընը :

Ատրիէն . - Պէն՝ զաաֆ վէ սէպաթսըզլըգ սէպէպիլլէ
պաշգասընըն եաբմաղա ճէսարէթ իտէմէյէճէյի շէյի
իճրա իթմէյի գաթիյէն գարարլաշտըրմըշըմ տըր . . . էվ-
վէթ , պէն ճէսարէթ իտէճէյիմ . . . պու հարէքէթիմ
զանն իտէրիմ քի բէք սաաէ վէ բէք մուպեէն տիր :

Բրէնսէս . - (Պու մէճլիսի թէշքիլ իտէն էշխասը սաի-
րէ իլէ մէմուռնիյեթի մուլին պիր կէօղ իշարէթի թէա .

(Թի իտէրէք .) Էվվէ՛թ , բէք սատէ վէ բէք մուլայեէն տիր .
 Թարաֆէյին հալ ու վաղիյէթի պու սուրէթլէ Թէպեին
 իտէճէք օլուրսա , իշլէր բէք զիյատէ սատէլէշիր վէ դօ .
 Լայլաշըր . . . : Եինէ սիզին մէնաֆիինիզ իշուն՝ եալընը
 շուրասընը իխթար իթմէք իսթէրիմ քի , պիզիմ եարաճա .
 զըմըզ շէյ՝ վէխիմ վէ հաթթա զանն իթտիյինիզտէն տա .
 հա զիյատէ վէխիմ տիր . պէնիմ կէօյնիւմիւ ալմագ վէնա .
 զարը աֆիլ ու մէրհամէթիմի ճէլպ իթմէք իշուն եալընը
 պիր չարէնիզ գալմըշ տըր . շէօյլէ քի՝ սուրէթի իֆատէ .
 նիզտէքի քիպր ու զուրուր վէ իսթիհզաքեարլըզը Թէրք
 վէ սիզ եաշտա պիր կէնճ գըզա եագըշտագ սուրէթտէ
 նամուլքեարլըզ իպրազ իթմէլիինիզ :

Ատրիէնին տուտագլարընտա պիր Թէպէսսիւմ նիւ .
 մայան օլուպ , հիշ պիր ճէվապ վէրմէտի :

Պիր գաշ սանիյէ գատար հիւքմֆէրմա օլան սիւքիւ .
 նէթ վէ բրէնսէս իլէ իւշ տօսթը միյանընտա մուպատէլէ
 օլունան պիր իքի մանիտար պագըշլար՝ շու միւճատէլաթը
 իպթիտաիյեէյի զայէթ ճիտաի պիր մուհարէպէ Թագիպ
 իտէճէյինի աշիքեար կէօսթէրմէքտէ իտի :

Մատմուազէլ տը Դարտօվիլ՝ մալիք օլտըզը զէքեա .
 վէթ ու ֆէրասէթի սայէսինտէ , բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ .
 նին պու միւճատէլէի գաթիյեէյէ պէօյիւք պիր էհէմմիյ .
 եէթ վէրմէքտէ օլտըզընը տէրք ու ֆէհմ իթմէքտէ իտի
 իսէ տէ , օ անէ գատար սէրպէսթանէ եաշամըշ օլտն պիր
 գըզը քէնտի էվալիր ու նէվահիսինէ իթաաթ իթտիրմէ .
 յի նասըլ իւմիտ իթմէքտէ օլտըզընը պիր տիւրլիւ անլա .
 յամամագտա ըտը : Մուամէլէի ճէպրիյեէյէ միւրտճաաթ
 իթմէք վէ տիւշարը միւճազաթ գըլմազ Թէհտիսլէրի Ատ .
 րիէնէ հագգըյլա շայանը իսթիհզա կէօրիւնմէքտէ իտի :
 Մամաֆիհ , խտլաոընըն թապիաթը զարապքեարանէ վէ
 իգթիտարը զալըմանէսինի վէ արասըրա մէվգըլի իճրայա
 գօյտըզը տէհշէթլի ինթիգամլարընը լանա պիլտիյի վէ

պախուսուս մարքի տեկրինեի իլէ տօգթէօր Պալէնիէ կի-
պի ատէմէր՝ օրթատա մուհիմ սէպէպլէր օլմատըգճա ,
պէօյլէ պիր միւլադաթտա հաղըր պուլընամայաճագլարը-
նը տիւշիւնտիւյիւ ճիհէթլէ , պիշարէ գըզըզազ՝ մուհա-
րէպէյէ կիրիշմէգաէն էվլէլ , պիր տագըզաճըզ տէրեաի
թէֆէքքիւրաթա տալտը :

Լաքին ազաճըզ սօնրա , պիր թէհլիքէ զուհուրիտէ-
ճէյինի միւպհէմ սուրէթտէ հըսս իթմիշ օլտըզընտան ,
գօրգուպ կէրի չէքիլէճէք եէրտէ , մէզքիւր թէհլիքէյէ
գարլը քէմալը սէպաթլա բէնչէլէշմէյի վէ էկէր միւմ-
քին իսէ սէրպէսթիի էֆքեարընը տէրէճէի նիհայէյէ վար-
տըրմայը վէ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէյէ պէյան իտէճէյի
գարարընը ասլա թէպտիլ իթմէյիպ , օլտըզը կիպի հըֆզ
էյլէմէյի գարարլաշտըրտը :

8

Ը Ս Ե Ա Ն

Բրէնսէս՝ պարիտանէ վէ սէրթ պիր թափը ըլա Ատ-
րիէն տը Դարտօվիլէ տէտի քի .

—Մատմո՛ւաղէլ . . . պիր միւտտէթտէն պէրու ճէ-
րէյան իթմիշ օլան վուգուաթ վէ ահվալի պու էֆէնտի-
լէր հուգուրընտա պիր գաշ քէլիմէ իլէ զիքը ու պէյան
իթմէյի վազիֆէտէն ատտ իտէրիմ : Պունտան ալթը պ
մուգատտէմ , բէտէրինիզ գօնթ-տիւզ տը Դարտօվիլին
միւտտէթի մաթէմի խիթամբէղիր օլտըգտա , սիզ օն սէ-
քիլ եաշընտա ըտընըզ . օ զէման , վասի հիւքմինտէն
Պուրթուլուպ Փաիլի մուխթար թանըլմանըզը վէ հէր խու-

սուստա սերպէսթանէ հարեքէթ իտիպ բէտէրինիդին
 թէրք իթտիյի սերվէթտէն միւնթէֆի՝ օլմանըզը պէնտէն
 թալէպ իթտինիզ . պէն տէ եա՛ պուտաւալըզ սէմէրէսի
 վէ եա՛ գայտսըզըզ սաիգասը իլէ արզու վէ մաթլէպի.
 նիզէ գարչը բուի մուվաֆագաթ կէօսթէրտիմ . . . : Պու.
 նըն իւզէրինէ պու պէօյիւք գօնաղը պիւթիւն պիւթիւն
 թէրք իլէ հէր տիւրլիւ նազարէթտէն արի օլմագ իւլրէ,
 պաղչէ ուճընտաքի . քէօքէ նագլը մէքեան իթտինիզ վէ օ
 զէմանտան իթիպարէն եէքտիկէրինտէն աղըր պիր թագըմ՝
 սարֆիյաթա պաշլատընըզ . Հէր .քէսին ինթիխապ իթտիյի
 ոընըֆտան պիր վէ եա իքի օտա պէսլէմէսիյլէ իքթիֆա
 իտէճէք եէրտէ , կիտիպ պիր գաչ կէնճ գըզլար պուլտը-
 նըզ վէ պուռնլարը հէմ զարիպ վէ հէմ տէ գըյմէթտար
 լիպասլարլա կիյինտիրտինիզ . Սիզ տէ՝ քէօքիւնիւզիւն սիւ-
 քիւնէթ վէ վահտէթի արասընտա , կէչմիշ ասըլարըն հէր
 տիւրլիւ գըյաֆէթինի կիյինտինիզ : Սիզին չըլզընճա ար-
 զուլարընըզա վէ ագլը սէլիմէ մուղայիր հէվլէսլէրինիզէ
 հուտուտ թային իթմէք գապիլ օլամատը . պիւթիւն պիւ-
 թիւն չըրբըտան չըգտընըզ . վէգաիֆի տինիյէնիզի իյֆա
 իթմէմէք շէօյլէ տուրտուն , հաթթա սալօնլարընըզտան
 պիրինի տէ պիր պութխանէ հալինէ թահվիլ վէ տէրունինէ
 պիր տէլիգանլը իլէ պիր կէնճ գըզըն մէրմէր սանէմլէրինի
 վազ իտիպ , ծէնապը հագգա գարչը ըսեան իթմէք ճիւ-
 րէթինտէ պուլուռնընըզ : (Բրէնսէն՝ պու սէօզլէրի՝ տու-
 տագլարը եանըյօրմըշ կիպի պիր սուրէթտէ իրաա իտիյօր-
 տու .) Ս.մմա տէյէճէքսինիզ քի օ կիպի սանէմլէրտէն նէ՝
 մաղարրաթ հասըլ օլապիլիր . վագըա պուռնլար սէնայիի
 նէֆիսէյէ միւթէալլիգ շէյլէր իսէ տէ , սիզ եաշտա պիր
 գըզըն իգամէթկեահընտա պուլընմասը էտէպէ մուղայիր
 տիր : Սիզ կիւնլէրճէ հիչ քիմսէյի գապուլ իթմէյէրէք
 քէօքիւնիւզտէ գաբանըպ գալտընըզ . տօսթլարըմտան
 եալընըզ Մ. Պալէնիէ , աղաճըգ նազարը էմսիյէթինիզի

ճեւալ իթմիշ օլտըղընտան, նէզտինիզէ կիւճ պէլա իլէ գա-
պուլ իտիւտի . Մ. Պալէնիէ սիզի չօդ տէֆալար օ տէրէճէ
պէօյիւք պիր հէյէճանտա պուլմըշ քի , սըհհէթի վիճու-
տինիզ հագգընտա ճիտտէն տիւշարը քնտիշէ օլմուշ . . . :
Սիզ իճրաաթ վէ հարէքեաթընըզը հիշ քիմնէյէ պիւտիր-
մէքսիզին, տախմա եալընըզճա տըշարը չըգտընըզ . խիւլա-
սաի քէլամ, քէնտի արզու վէ հէվվէսաթընըզը պէնիմ
հիւքմ ու նուֆուզըմա ֆաիգ ատտ իթմէյի քէնտինիզէ
պիր զէվզ պիւտինիզ . . . : Պիւթիւն պու հալէր տօղրու
տէյիլէր մի, մատմուաղէլ :

Ատրիէն . - (Միւթէպէսսիմանէ.) Կէշմիշ զէմանը շու
սուրէթլէ թասվիր իթմէք, պէնճէ մուճիպի իֆթիխար օ-
լամազ . Լաքին նիհայէթ բէք տէ եանըշ տէյիլէր
տիր :

Մարքի . - (Իրատ իթտիյի քէլիմէլէրի կիւյա սայը-
յօրմըշ կիպի տանէ տանէ սէօյլէյէրէք .) Տէմէք տիր քի,
մատմուաղէլ , խալանըզըն զիքը իթտիյի վուգուաթըն
ճիւմէսի այնը հագըզաթ տըր , էօյլէ մի . պուճը գա-
թիյէն թաստիգ իտիյօրմըսընըզ :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ , Ատրիէնին վէրէճէյի ճէ-
վապ տէրէճէի նիհայէտէ էհէմիյեթթի իմիշ կիպի , հէր
քէսին նազարը տըզգաթը մէզպուրէյէ աթֆ օլունտու :

Ատրիէն . - Թիւպհէսիզ , մօսիէօ , պէօյլէ պիր սիւալ
իրատ իթմէք պիլէ ապէս տիր . զիրա պէն սէրպէսթանէ
եաշամագլըղը ատէթ իտինմիշիմ տիր . . . :

Մարքի . - (Տօգթէօր Պալէնիէ իլէ պարոն Թրիբոյա
տէօնէրէք .) տէմէք տիր քի պու վուգուաթ թէհագգուգ
իթմիշ տիր . . . :

Թրիբոյ . - (Մաղրուրանէ պիր թավր իլէ .) էվվէթ ,
պու վուգուաթ պիզիմ իչուն քեամիլէն թէհագգուգ իթ-
միշ տիր :

Ատրիէն . - (Հիտտէթլէ .) Լաքին խալաճըղըմ , պու
Բ — 94

ուզու՛ն մուգատտեմէնին թէմհիտինտէն մագսատնէ օլտը-
ղընը աճապա անլայապիլի՞ր միյիմ :

Բրէնսէս . - (Թէմքինինի պօղմայարագ .) Մատմուաղէլ,
պու ուզու՛ն մուգատտեմէնին թէմհիտինտէն մագսատնէ
միւսթագպէլտէ վուգուի միւհթէմէլ օլան ֆէնալըգլարը
քէշֆ ու թահգիգ իչուն , կէշմիշ զէմանը կէօղ էօնիւնէ
կէթիրմէքտէն իպարէթ տիր :

Ատրիէն . - Սէվկիլի խալաճըղըմ , շու սէօղէրինիլ՝
Գիւմ չէհրի քեահինէսինին (քրմուհի) էսրար նէվինտէն
հիւքմէրինէ պէնզէմէքտէ տիր . . . : Պունլար ալթընտա
մութլագա միւտհիշ պիր տօլապ օլմալը ամմա , տուր պա-
գալըմ :

Բրէնսէս . - Գապիլ տիր , մատմուաղէլ . զիրա պաղը
թապիաթլար իչուն իթաաթտան , վաղիֆէչինասլըգտան
տահա տէհչէթլի պիր շէյ օլամաղ . սիղին թապիաթը-
նըղ իսէ ըսեան վէ սէրքէշլիյէ մէյեալ օլան պու կիպի
թապիաթլարտան պիրի տիր . . . :

Ատրիէն . - Խալաճըղըմ , աչըգտան աչըղա պէյան իս
տէրիմ քի , իթաաթը սէվմէյէ վէ վաղիֆէյէ հիւրմէթ
իթմէյէ ալըշաճաղըմ կիւնէ գատար թապիաթըմ պէօյլէ
գալաճագ տըր :

Բրէնսէս . - (Գրսա վէ սէրթ պիր սէտա իլէ .) Էմր-
լէրիմի սէվինիլ սէվմէյինիլ , հիւրմէթ իտինիլ իթմէյի-
նիլ , պէնճէ հիշ պիր էհէմմիյեթի եօգ տուր . անճագ,
պու կիւնտէն , հաթթա պու սաաթտան իթիպարէն , պէ-
նիմ իրատէմէ՝ սուրէթի գաթիյէտէ վէ քէօր քէօրիւնէ ի-
թաաթ իթմէյէ պաշլայաճագսընըղ . էլհասըլ , պու
կիւնտէն իթիպարէն՝ պէնիմ միւսաատէմ օլմատըգճա ,
հիշ պիր շէյ եաբամայաճագսընըղ . պէն պէօյլէ իսթիյօ-
րըմ , պէօյլէ օլաճագ . . . :

Ատրիէն պու ամիրանէ սէօղէրի իշիթտիքտէ , տիք
տիք խալաաընըն եիւզիւնէ պագտը . պատէհու էօյլէ պիր

չամաթալը դահգահա սալը վերտի քի, խայլը միւտտէթ տիվանխանէնին տէօրթ էթրաֆընտա աքսէնտազ օլտու :

Պունըն իւղէրինէ, Մ. տ'էկրինեի իլէ Մ. Թրիբոյ հիտտէթի մուլին պիր հարէքէթ իպրազ իթտիլէր. բրէնսէս՝ զազապնաք պիր չհհրէ իլէ եէկէնինին եիւղիւնէ պագտը. սօգթէօր Պալէնիէ իսէ՝ կէօզլէրինի սէմայա տօղրու գալտըրարագ վէ էլլէրինի գարնը իւղէրինէ վազ իտէրէք, ըզհարը նէտամէթ իտէնլէրէ մախսուս պիր թավը ըլա պիր ահը սէրտ սալը վերտի :

Մարքի. - (Սէրթ պիր սուրէթտէ.) Մատմո'ւազէլ. . . պու կիպի դահգահայար տպէս տիր. սիդին մէվգընիզտէ պուլընան պիր կէնճ գըզա ապլա վէ գաթան եագըչտըրըլամազ. խալանըզ մատամ տը Սէն-Տիգլիէնին սէօյլէտիյի սէօզլէր մուհիւմ վէ հէմ տէ զայէթ մուհիւմ չէյլէր տիր. պինաէն ալէյհ պաչգա տիւլլիւ թէլագգը իթմէլի իտինիզ. . . :

Ատրիէն. - (Թավըլը իսթիհաքեարանէսինի թատիլ իտէրէք.) Ամա'ն եա Բապպի. . . լաքին, մօսիէօ, պու կիպի դահգահալար ապէս տիր տէյօրսընըլ ամմա, գապահաթ պէնտէ՞ մի տիր. խալամ՝ քէնտի էվամիրինէ քէօր քէօրիւնէ իթաաթա մէճպուր օլաճաղըմտան պահա իթտիյի թագտիրտէ, ֆիւթուրըզ գալապիլի'րմիյիմ՝ Բուի ասիւմանտա սէրպէսթ սէրպէսթ ուչըչմազա վէ կիւնէչին զըյաի լաթիֆի իչինտէ օյնաչմազա ալըչմըչ օլան պիր գըրլանղըճ, եէր սըչանընըն տէլիյինտէ եաչայապիլի'ր մի. . . :

Պու ճէվապ իւղէրինէ, Մ. տ'էկրինեի՝ պու ֆամիլեա ճէմիյեթիինի թէչքիլ իտէն էչխասըն եիւղիւնէ միւթէհայետիրանէ պիր նազար սալտըրտը վէ Մ. Թրիբոյա պիր իշարէթ իտիպ մանասընը անլաթտըրտըգտան սօնրա տէտիքի,

— Պիր գըրլանղըճ մը, նէ՞ տէմէք իսթէյօր. . . :

Թրիբոյ. - (Տօգթէօր Պալէնիէնին եիւղիւնէ պագա,

բազ .) Պիլմէմ . . . եէր սըչանընտան տա պահս իտիյօր . . .
իշիտիլմէմիշ . . . անլաշըլմաղ շէյլէր . . . :

Բրէնսէս . - (Տիկէրլէրի կիպի միւթէհայերի կէօրիւ-
նէրէք .) Տէմէք տիր քի , մատմուաղէլ , պանա վէրէճէյի .
նիզ ճէվապ պուհտան իպարէթ տիր , էօյլէ մի . . . :

Ատրիէն . - (Քէնտի շա'իրանէ սէօղլէրինտէ էքսէրլյա
իրատ իթտիյի պու թէշպիհի անլայամատըգլարընտան տօ .
լայը միւթէաճճիպ օլարաք .) Էվվէթ , մատամ . . . :

Պալէնիէ . - (Սաֆտիլանէ պիր սուրէթտէ կիւլիւմէ-
յէրէք .) Հայտի , մատամ , հայտի . օ դատար սէրթլիք իս-
թէմէզ . պիր աղ տա միւսամահաքեար օլմաք լազըմ տըր .
Պէնիւմ աղիզէ մատմուաղէլ Ատրիէնիւմ խըլզէթէն զա-
րիպ վէ միւթէհէյեիճ պիր ֆիքրէ մալիք տիր . . . : Հա-
քըգաթէն սէօյլէյօրըմ քի , պէօյլէ սէվիմի պիր մէճնու-
նէ տիւնեատա նատիրէն կէօրմիւշիւմ տիր . . . քէնտիսի-
նին էսկի տօսթը պուլընտըզըմ վէ պինաէն ալէյհ հէր
շէյի սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէպիլտիյիւմ ճիհէթլէ , պու
խուսուսը պէլքի երիզ տէֆա քէնտիսինէ իլթար իթմի-
շիւմ տիր . . . :

Մաքքի . - (Մատմուաղէլ սը Գարտօվիլի թէսահուպ
իթտիյի իշուն հէքիմի թէքտիր իտէրճէսինէ պիր թավրը-
լա .) Մատմուաղէլ Ատրիէն հազգընտաքի խուլուս վէ
մուհապպէթինիզ սէպէպիյլէ , տաիմա միւսամահաքեարանէ
տավրանմադտա օլտըզընըզը պիլիյօրըմ . լաքին , մօսիէօ
տօգթէօր , շուրասընը տալի ինքեար իտէմէզսինիզ քի ,
մէյտանտա պէօյլէ ճիտտի մէսէլէլէր մէվճուտ օլտըզը
պիր սըրատա , մատմուաղէլին վէրտիյի ճէվապլար եօլ-
սուզ տըր :

Բրէնսէս . - (Սէրթ պիր չէհրէ իլէ .) Էն զիյատէ է-
սէֆ իտէճէք եէր շուրասը տըր քի , մատմուաղէլ Ատրիէն
մէճլիսիմիզին տէրէճէի էհէմիյեթինի էլան անլայամա-
յօր . մա մաֆիհ շիմտի քէնտի էմըլէրիմի պէյան իտէճէք

օլուրսամ, բէք ալէա անլայապիլէճէք տիր... :

Ատրիէն . - Էմրլէրինիլ նէ՞ իմիշ պազալըմ, խալա-
ճըղըմ . - տէտիքտէն սօնրա , մասանըն օ պիր թարափըն-
տա եանի խալասընըն թա գարշըսընտա օթուրմըշ օլտը-
ղը հալտէ , կէօրմէյէ շայան պիր թավըր իսթիհզաքեարի
իլէ կիւլընք չէնէսինի մինի մինի էլլէրինէ տայաթտը :

Բրէնսէս . - Մատամ քի էմրլէրիմի անլամագ իսթէ-
յօրսընըղ , տինէյինիլ . եարընտան իթիպարէն իգամէթ
իթմէքտէ օլտըղընըղ քէօքիւ թէրք իտէճէքսինիլ . . . պէս-
լէմէլէրինիլէ եօլ վէրէճէքսինիլ . . . սիղէ պուրստա իքի
օտա թախսիս իտիլէճէյինտէն , թէքրար պուրայա կէլէ-
ճէքսինիլ . . . պու օտալարա պէնիմ տաիրէմտէն կէլմէք-
սիլին հիշ քիմսէ կիրէմէյէճէք տիր . . . եալընըղ տըշարը
չըգմայաճագսընըղ . . . քիլիսէյէ կիթտիլիմտէ պանա րէֆա-
գաթ իտէճէքսինիլ . . . սօն տէրէճէ իսրաֆ վէ սէխավէթ
իւզրէ հարէքէթ իթմէքտէ օլտըղընըղ թէհագգուգ իթ-
միշ օլտըղընտան , պուռտան պէօյլէ սէրվէթի մէվճուտէ-
նիլի խօտ պէ խօտ իսթիհլաք իտէմէյէճէքսինիլ . . . թէք-
միլ մասարափլարընըղը պէն կէօրէճէյիմ . . . հաթթա սինն
ու մէվգըրինիլէ միւնասիպ վէ նամուս ու էտէպէ մուվա-
ֆըգ սուրէթտէ կիլինմէնիլ իչուսն էլպիսէլէրինիլի տէ պէն
եաքտըրաճաղըմ . . . վէլհասըլ , պիր ֆամիլեա մէճլիսինին
միւտաթէլէսի սայէսինտէ պիլա միւտտէթ թէէթիր փաթի-
լէճէք օլան հատտը պիւլուղա վասըլ օլմանըղա գառար ,
էլինիլէ պիր բարա վէրիլմէյէճէք տիր . . . իշթէ պէնիմ
էմր վէ գարարըմ պու տըր . . . :

Թրիրօյ . - Մատամ բրէնսէս , պու գարարընըղը հէր
քիմ քի իշիտէճէք օլսա թագտիր ու թահսին վէ քէմալը
սէպաթլա մէվգըրի իճրայա գօյմանըղ իչուսն սիլի թէշլիկ
իտէճէք տիր . ղիրա պու ույղուհսուղ հալլէրէ աթթըգ
իթթամ վէրմէք լաղըմ տըր :

Մարքի . - Էվվէթ , պու կիպի պախիսի րէղալէթ հալ-

լէրէ խիթամ վերմէք զէմանը կէլմիշ չաթմըշ վէ հաթթա պու պապտէ կէճ պիլէ գալընմըշ տըր :

Պալէնիէ . - (Ատրիէնի թէսահուպ իտիյօր կիպի կէօրիւնէրէք .) Մա մաֆիհ , թապիաթըն զարապէթ ու չիտտէթի բէք չօդ շէյլէրի մազուր կէօթէրէպիլիր :

Բրէնսէս . - (Րօլընը քէմալը մէհարէթլէ իճրա իթմէքտէ օլան տօղթէօր Պալէնիէյէ խիթապէն .) Հագգընըզ վար . տօղթէօր . լաքին օվազթ տախի պու կիպի թապիաթ սահիպլէրիյէ միւնասիպի վէճհլէ մուամէլէ խալիր :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ պու սէօզլէրի գաթի վէ մուայեէն պիր սուրէթտէ իֆատէ իմիշ իտի . եէկէնիւնէ մագամը թէհտիտտէ պէյան իթտիյի սէօզլէրին միւմընիւ իւլ իճրա օլտըղընա գանի' օլմուշ կիպի կէօրիւնիւյօրտու : Մ . Թրիբոյ իլէ Մ . տ'էկրինեի տախի բրէնսէսին սէօզլէրինէ ըուի ըիզա կէօթէրմէքտէ իտիլէր . պինապէրին Ատրիէն' պու սէօզլէրին ալթընտա վէխիմ պիր ֆէսատ տօլապը մէվճուտ օլտըղընը կէօրմէյէ պաշատը . օ զէման պէշալէթ ու շաթարէթի աճը պիր իաթիհզայա վէ պիր իաթիգլալը սէրքէշանէյէ թէհավվիւլ իյլէտի : Պիրտէն պիրէ աշաղա գալգտը . չէհրէսի ազաճըգ գըղարտը . կիւլ բէնկինտէքի պուրուն տէլիքլէրի միւթատընտան զիյատէ աշըլտը . կէօզլէրի բարըլ բարըլ բարլամաղա պաշատը . միւթէմէվվիճ վէ սըրմա սաշլարընը պիր թավըլ մաղրուրանէ վէ միւթէազղիմանէ իլէ խաֆիֆճէ սիւքէրէք , պաշընը եօգարը գալտըրտը վէ պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա , գաթի պիր սէտա իլէ խալասընա տէտի քի .

— Մատամ քի կէշմիշ զէմանտան պահա իտիյօրսընը , պէն տախի կէշմիշ զէման հագգընտա պիր գաշ սէօզ սէյլէմէք իսթէրիմ , մատամ . լաքին պիլմիշ օլընը քի պու սէօզլէրի սէյլէմէյէ սիզ պէնի մէճպուր իթտինիլ : Սիգին իգամէթկեահընըզը թէրք իտիպ պաղչէտէքի քէօքէ չէքիլտիմ , տէյիլ մի . լաքին ըիյաքեալըլը , զատտար-

լըգ վէ խայրնլըգ մէրքէզի տէնիւմէյէ սէզա օլան պու
դօնագտա արթըգ եաշայապիլիւր մի իտիմ . խայր , պու
պէնիմ իչուն մուհալ գապիլինտէն իտի . . . :

Մարքի . - Մատմուլաղէլ . . . պու սէօղլէրինիլ հէմ
չիտտէթլի վէ հէմ տէ ագլ ու էտէպէ մուղայիւր տիր :

Ատրիէն . - (Տիք տիք աբբայ տ'էկրինեինին եիւղիւնէ
պագարագ սերթ պիր սէօյլէյիշլէ .) Մօսի'էօ , մատամ քի
սէօղլիւմիւ գաթ իթմէք ճիւրէթինտէ պուլունըյօրսընըլ ,
պիր իքի սէօղտէ սիլէ խիթապ էտէյիմ . խալամըն նէզ-
աինտէ նէ կիպի իպրէթլէր կէօրիւյօրտում :

Մարքի . - Մէտհէ շայան իպրէթլէր . . . :

Ատրիէն . - Մէտհէ շայան իպրէթլէր մի . . . մաշալ-
լա'հ . հազըգաթը հալի սէօյլէմէյէ բէք մէյեալ կէօրիւ-
նիւյօրսընըլ . աճապա շու մէտհէ շայան իպրէթլէր՝ հէր
կիւն իքինիլին իւղէրինտէ կէօրտիւյիւմ սալսթէ թէօլպէ-
քեարլըգ վէ չէվիրտիլինիլ հիլլէ վէ ֆէսատ տօլապլա-
րընտան մը իպարէթ տիր . . . :

Բրէնսէս . - (Հիտտէթլինտէն պէնղի սաբ սարը քէսի-
լէրէք .) Մատմուլաղէլ . . . ագլընըլը պաշընըլա թօբլա-
յընըլ . սիլ քէնտիլինիլ ունուտըյօրսընըլ . . . :

Ատրիէն . - Պէնիմ ագլըմ պաշըմտա տըր , մատամ .
քէնտիմի ապլա ունութմամ . նէ սէօյլէտիլիմի բէք ալէա
պիլիւրիմ . . . հէր քէս քէնտի նէֆսինին հաքիմի օլտըլը
կիպի , պէն տէ քէնտի նէֆսիմէ հիւքմ իտէպիլիւրիմ . . . :
Սիլին դօնաղընըլը թէրք իթտիքտէն սօնրա , պաշգա պիր
ազրապամ եօղ ըտը քի , եանընա կիտիպ իլթիճա իտէյիտիմ .
անըն իչուն եալընըլճա եաշամագ իսթէտիմ . . . վարի-
տաթըմը քէնտի պաշըմա սարֆ իտէրէք իմրարը էօմի իթ-
մէքտէ ղիյատէսիլլէ լէղղէթ պուլտըմ . ղիրա սէրվէթի
մէվճուաէմի Մ . Թրիբոնըն մահվ ու թէլէֆ իթտիլինի
կէօրմէքտէն իսէ , խօտ պէ խօտ իսթիհլաք իթմէքիլի տա .
հա ղիյատէ թէրճիհ իտէրիմ . . . :

Թրիբոյ . - (Հայգըրըրճասընս .) Մատմուղէլ , նա՞ս
սըլ օլաւս տա ճէսարէթ . . . :

Ատրիէն . - (Երլտըրըմ կիպի թէհսիր իտիճի պիր
թաւրը միւթէհաքքիմանէ իլէ պարոնը սիւքիւթէ մէճ-
պուր իտերէք .) Ել վերի'ր , մօսի'նօ , Ել վերի'ր . սիգաէն
պահս իտլոյօրըմ ամմա , սիղի իլէ գօնուշմայօրըմ . . . :

Ատրիէն Մ . Թրիբոյը պու սուրէթլէ սուստուրտըգ-
տրն սօնրա , չու վէճհ իլէ տէվամը քէլամ իլլէտի .

— Եվվէթ , վարիտաթըմը քէյֆէ մօտէշա իսթիմալ
իթմէք իսթէտիմ . սաքին օլտըղըմ իգամէթկեհահը թէդ-
եին ու թէֆրիշ իթտիրտիմ . չիւքին պէսլէմէլէր , եէրինէ
կիւզէլ , թէրպիլէիլ վէ ֆագիրէ գըզլար ինթիսապ իթտիմ .
լաքին պուշլար՝ կէօրմիւշ օլտըղլարը թալիմ ու թէր-
պիլէ սէպէպիլլէ , ղէլիլանէ պիր խըտմէթքեարլըղա մահ-
քիւմ իթմէյէ կէօյնիւմ պիր վէճհ իլէ ըաղի օլամա-
յըպ , անլէրին հալինի պէվիլէճէք վէ թէհամիւլ օլունա-
ճագ պիր մէրթէպէյէ վարտըրտըմ . օնլար պանա խըտ-
մէթքեարլըգ իթմէղլէր , տօսթլուգ իտէրլէր՝ պէնիմ պէս-
լէմէլէրիմ տէյիլ , ըէֆիգէլէրիմ տիրէր . հէր նէ գատար
իւճրէթ վէրի'ր իսէմտէ , եինէ քէնտի միննէթտարլարըլըմ .
Պուշլար՝ հըսպիեաթը ըագիգէ ասհապընա մախուս տույ-
ղուլար տըր . սիղ անլայամաղսընը , մատամ . . . : Պու
գըզլարը ֆէնա վէ եա գապա սուրէթտէ կիլինմիշ կէօր-
մէքտէն իսէ , քէնտի նազարրուպա չէհրէլէրինէ եագըշա-
ճագ էլպիսէլէր կիյտիրտիմ . չուքի պէն կէնճ վէ կիւզէլ-
լէրի սէվէրիմ . ատէթա կէնճլիք վէ կիւզէլլիք պուտապա-
սըլըմ . Պանա կէլինճէ՝ պու վէ եա չու եօլտա կիլինի
իմիշիմ , պունա քէնտի ալնէմրէն պաշգա հիշ քիմնէ գա-
րըշամագ , Եալընըղճա տըշարը չըգար ըմշըմ . Եվվէթ , քէյ-
ֆիմ նէրէյէ իսթէրքի օլայա կիտէրիմ : Քիլիսէյէ կիթ-
մէղ իմիշիմ , վէզաիֆի տինիեէմի իյֆա իթմէղ իմիշիմ .
հայտէ էօյլէ օլսուն . լաքին էկէր վալիսաէմ պերհայաթ

օլմուշ օլսայրաւ, գալպիմտէքի հըսսիյեաթը տինտարա-
նէյի ճա պէյան իտէր իտիմ վէ օ տախի քէմալը շէֆ-
գաթլա պէնի գուճագլայը պէ օքէր իտի . . . Սպընլա-
րըմտան պիրինի կէնճլիք վէ կիւզէլլիյէ իհտա իտիմիշ
պիր պութխանէյէ թահվիլ իթմիշ իմիշիմ . Եվլէթ, տօղ-
րու տըր . զիրա պէն ճէնապը Հագգա՝ Եարաթմիշ օլտը-
ղը կիւզէլ, խայրը, նէճիպ վէ ալի շէյէր իշինտէ Կապ-
տէթ իտէրիմ վէ գալպիմ՝ սապահտան ագչամա գատար
«Ֆիւքրէք օլտուն, Եա՝ Րապսի, շիւքրէք օլտուն . . . »
տուաի տինտարանէ վէ խալիսանէսինի թէքրարլար Մ. Պա-
լէնի պէնի Եքսէրիյա զաքիպ պիր հէյէճանա տիւշար օլ-
մուշ կէօրիւր իմիշ . Եվլէթ, պուտա սահիհ տիր . . . զի-
րա պէն, օ զէմանլար հալը հագքըր մէքրուհ կէօսթէրէն
պիր թագըմ՝ շիրքին վէ տէհէթչի ֆիքրլէրտէն գաթը ա-
լագա իտէրէք, ֆիքրէն միւսթագպէլէ իլթիճա իտէր վէ
Եօնիւմտէ պիր չօգ խայալի ուֆուղլար աշըլտըղընը կէօ-
րիւր իտիմ . զիրա օ զէմանլար, գարշըմտա օ տէրէճէ Լաթիֆ
վէ ըուհէֆղա խայալլար թէճէսսիւմ իտէր իտի քի, նա-
պալպի իտրաք պիր մէպհուլթիյէթէ գաքըլարագ, տիւն-
նէվի պիր մախլուգ օլտըղըմը պիլէ ունուտուր ըտըմ . . .

Ատրիէն պու սօն սէօզլէրի քէմալը շէվդ եւ նէյէ ի-
լէ իրատ իթմիշ օլուպ, շէհրէսինտէ Եօյլէ պիր շաշաա վէ
պէշալէթ նիւմայան օլտու քի, սանըրսըն քի պիւթիւն
պիւթիւն թէպտիլի շէքլ իթմէքտէ իտի : Հաթթա Եթրա-
ֆընտաքի Եշեայը ապա կէօրէմէյօրտու : Շէվգ ու հէ-
յէճանը կիթտիքճէ թէղալիւտ իտէրէք շու վէճհ իլէ սէօ-
զիւնէ տէվլամ իյլէտի .

— Զիրա պէն օ զէմանլար, սաֆի, հայաթպախշ վէ
սէրպէսթանէ պիր հալա թէնէֆֆիւս իտէր իտիմ . . .
օհ, սէրպէսթանէ վէ խուսուսըլա շիֆապախշ վէ ըուհ-
րէրվէր պիր հալա . . . : Եվլէթ, օ զէմանլար, հէմշիրէլէրի-
մի՝ խօտպին, մուճիպի մէզէլլէթ վէ վահշի պիր գուվլէ-

Թին զէնծիրի էսարէթինէ մահրիւմ կէօրէճէք վէ պու գուլվէթ սայէսինտէ տիրուպա ֆէշահէթլէր, հայրէթ պախշ հիյլէքերարլըզլար, էֆսունքերանէ խայընլըզլար, թալթիֆքերանէ եալանճըլըզլար, հագիրանէ պիր ին գըյատ վէ զարագքերանէ պիր իթաաթ էօյրէնէրէք թա. րիգի ֆէսատա սաբմըշ պուլաճագ եէրտէ, լիյագաթլը վէ խուլուսքերար կէօրիւր իտիմ. զիրա սէրպէսթ վէ մուս. թագիլլ իտիլէր. սատըգ վէ ֆէտաքերար կէօրիւր իտիմ. զիրա հէր շէյի ինթիխապ իթմէյէ մուգթէտիր իտիլէր. միւթէքէպպիր վէ ալչագ. պուլմազըտըմ. զիրա թալթիֆ վէ միւտահէնի իտէճէք պիր էֆէնտիլէրի եօղ ըտը. խիւ. լասաի քէլամ, սէվիմի վէ շայանը հիւրմէթ կէօրիւր ի. տիմ. զիրա խուլուսը գալպլէ ուղաթտըզլարը էլի հիյէ. քերար պիր էլտէն կէրի շէքմէյի պիլիլէր իտի : Մհ, հէմ շիրէլէրիմ, հէմշիրէլէրիմ . . . գալպիմ հըսսիյեաթընըզ. լա մալամալ տըր . . . չունքի սլունլար հէմ թէսէլլիպախշ խայալլար վէ հէմ տէ ազիզ վէ մուգատտէս իւմիտէր տիր :

Ատրիէն՝ էֆքերարընըն շիտտէթ վէ հէյէճանը ասի. գասըյլա պիր միւտտէթճիք սաքիթ գալտը. զանն իտէր. սին քի ասիւմանը խայալաթտան ճիտիյեթ գէմինինէ էն. մէքտէ օլտըզընտան, պու մէնղարէյի թէմաշա իտէնլէ. րին պիր մէսէրրէթի ազիմէ իլէ պիրի պիրինէ պագըշմագ. տա օլտըզլարընը կէօրէմէտի :

Տօգթէօր Պալէնիէ՝ եանընտա օթուրմըշ օլան բրէն. սէսին գուլազընա էյիլէրէք տէտի քի .

— Լաքին, մատա՛մ, մատմուլազէլին սէօյլէտիյի սէօլ. լէր բէք եիւքսէք շէյլէր տիր . . . : Էկէր պիզիմ իլէ իթ. թիֆագ իթմիշ օլայըտը, պունտան պաշգա տիւրլիւ իտա. րէի լիսան իտէմէղտի :

Մարքի . - Մէրգուլմէյի պիզիմ իսթէտիյիմիզ մէրթէ. պէյէ կէթիւրմէք իչուն, սօն տէրէճէ էսէրի շիտտէթ իպ.

րազ խորպ, քէնտիսինի հիտտէթլէնսիրմէյէ չալըշմալը-
յըլ:

Լաքին Վտրիէնին շէվգ ու խէլէճանը, դաւպինտէքի
հըստիյեաթը արիճէնապանէ թէէսիրիյլէ զանն իտէրսին քի
մահլ ու զարիլ օլտու. իմտի, կիւլիւմսէյէրէք Մ. Պալէ-
նիէյէ տէտի քի.

— Պէօյլէ տույղուսըլ առէմլէր մուվաճէհէսինտէ
պու կիպի եիւքսէք ֆիքըլէր պէյան իթմէք գատար շա-
յանը իսթիհզա պիր շէյ թէսավվուր օլունապիլի՞ր մի, տօգ-
թէօր. իշթէ սիզէ, թէքտիրէ սէզա կէօրտիւյիւնիւզ հէ-
յէճանը էֆքեարըմը իսթիհզա իտէճէք պիր վէսիլէ տա-
հա: Պէօյլէ մուհիմմ պիր զէմանտա տախի պէօյլէ պիր հէ-
յէճանա գարըլմագ ապէս տէյի՞լմի. զիրա մէսէլէ բէք է-
հէմիյէթլի պիր շէյ կէօրիւնիւյօր: Լաքիննէ՞ չարէ, ազի-
ղիմ մօսիէօ Պալէնիէ, զիհնիմէ պիր ֆիքը թարի օլտըգ-
տա, քիւչիւքլիւյիւմտէ քէբէնէքլէրի թագիպ իթմէմէք
պէնճէ միւմքինսիլ օլտըլը միսիլու, ֆիքըրի մէզքիւրըն
ղէվգ ու լէզղէթինէ մուգավէմէթ իթմէք տէ պէնճէ մու-
հալ գապիլինտէն տիր...:

Պալէնիէ. — (Միւսամահաքեարի վէ բէտէրանէ պիր
թավը ըլա կիւլիւմսէյէրէք.) Օ բէնկեարէնկ վէ բարլագ
քէբէնէքլէր զիհնինիզա տօլաշտըգճա, քի՞մ պիլիւ սիզի
նէրէլէրէ գատար սիւրիւպ կէօթիւրէճէք տիր: Ահ, ա-
գըլը՞լ գըլ, ագըլսը՞լ գըլ... հայըֆ քի շու կիւզէլ պա-
շընըլտա հէնուզ ճէհալէթ բուզկեարը էսմէքտէ տիր...
աճապա նէ՞ վագթ ագըլլանաճագսընըլ...:

Ատրիէն. — Շիմտի, ազիղիմ տօգթէօր, շիմտի. խա-
յալաթը թէրք իտիպ հագըգաթա սարըլաճագ վէ թէ-
մամըլա ճիտտի պիր լիտան իսթիմալ իտէճէյիմ. — տէ-
տիքտէն սօնրա, խալասընա տէօնէրէք իլավէթէն.

— Մատա՛մ, սիլ քէնտի էմիլէրինիլի պէյան իթտի-
նիլ. պէնիմ գարարը գաթիմ տէ շունտան իպարէթ տիր.

սէքիղ կիւնէ գատար իգամէթ իթտիյիմ քէօչքտէն չը
գըպ միղաճըմա մուվաֆըգ սուրէթտէ տօնաթմըչ օլտը
ղըմ պիր խանէյէ նագըր մէքեան իտէճէյիմ. օրատա իս.
թէտիյիմ կիպի եաշաեաճաղըմ Պէնիմ պու տիւնեա
տա նէ՝ բէտէրիմ, նէ՝ տէ վալիտէմ վար տըր. պինաէն
ալէյհ, հարէքեաթը վազըամտան տօլայը քէնտիմտէն
պաշգա հիչ քիմնէյէ հիւսպ վէրմէյէ մէճպուր տէյլիմ.
- տէտի .

Բրէնսէս. - (Ուսուղլարընը գալտըրարագ. .) Մատմուա
ղէլ, պիղ հագըգաթէն քէնտիյիլղէ մալիք տէյիլսինիլ.
ղիրա էօյլէ սաչմա սաքան սէօղլէր սէօյլէյօրսընըլ քի,
ագըր սէլիմէպլութիւն պիւթիւն մուզայիր տիր. ճէմիյէթի
պէշէրիյէնին (մարդկային ընկերութիւն) միւրուրը գէման
լարտա սագըթ օլմայան պիր թագըմ հուգուգը մանէ
վիյեթսի պուրընտըղընը վէ պիղ տախի հուգուգը մէղքիւ
րէյի մէվգըի իճրայա գօյմաղա մէմուր օլտըղըմըղը ու
նուտըյօրմըսընըլ. պունլարըն իճրասընտան սարֆը նա
զա՞ր մը իտէճէյիլղ տէյու զանն իսիյօրսընըլ. խայր,
խայր, թէմամըյլա իճրա իտէճէյիլղ . . . պիլմիչ օլուընըլ .

Ատրիէն. - Տէմէք օլուր քի, մատաֆ սիլ, Մ. տիկ.
րինեի վէ Մ. Թրիբոյ ճէմիյէթի պէշէրիյէնին հուգուգը
մանէվիյեթսի թէշէր իտիյօրսընըլ, էօյլէ մի. տօղրուսը
էյի ութալըգ. . . . Աճապա պունըն իչօն մը տըր քի Մ.
Թրիբոյ պէնիմ սէրվէթիմի քէնտի մալի կիպի իսթիմալ
իտիյօր. աճապա պունըն իչուըն մը տըր քի

Թրիբոյ. - (Հիտտէթիւնտէն քիւլ քէտիլէրէք. .) Լաքին
մատմուաղէլ, նիհայէթ

Ատրիէն. - (Պարոնըն սէօղիւնէ ճէվապ վէրմէքսիլին
խալասընա իսթապէն .) Մատամ քի սրքասը կէլմիչ տիլ,
պու անէ գատար պէնտէն քէթմ իթմիչ օլտըղընըլ պա
ղը մէնֆաթլար հագըքնտա սիղտէն իյղահաթ թալէպ
իթմէք իսթէրիմ .

Ատրիէնին չու սէօզլէրինի իշխութիւնէն, Մ. ալիւզ
րինի իւն բրէնսէս տը Սէն-Տիգրիէ տիթըէ յիւ, էնտիշէ
վէ ըջտըրապը հալի պիր պագըշ թէաթի իթտիւէր, Ատ-
րիէն իսէ մուպատէլէ օլընան պագըշըն փարգընա պիւէ
վարամայարագ տէտի. քի .

— Էշհասըլ, մատամ, սիզին գարարը գաթինիդէ նի-
հայէթ վերմէք իւզրէ , իշթէ սօն սէօզլիմիւ պէյան իտի-
յօրլմ. պէն քէյֆէ մպեշա եաշամագ իսթէրիմ. . . . Է-
կէր գըզ տօղմուշ օլմայըպ տա էրքէք տօղմուշ օլայըտըմ,
շիմտիյէ տէյին հէր քէս մուվաճէհէնիտէ նամուսքեա-
րքանէ, սէրպէսթանէ վէ սէխավէթքեարանէ եաշամըշ
օլտըղլմուսն տօլայը զանն իթմէմ. քի չու եաշամուս
պանա պէօլէ նագապիլի թէհամմիւլ վէ մուճիպի մէշէշ-
լէթ պիր վէրայէթ (խնամակալութիւն) թէքլիֆիտէ իտի-
նիդ .

Բրէնսէս. — (Սէրթ պիր չէհրէ իւն .) Պու ֆիքր պու-
տալաճա, տիվանէճէ, չըլզընճա պիր ֆիքր տիր, մատ-
մուաղէլ. մուսթաղիլլէն եյաշամագ, քէյֆէ մպէշա հա-
րէքէթ իթմէք, հէր տիւրիւ գայտը վէսայէթտէն աղի օ-
լարագ սէրվէթի մէճմուսընը իսթիհլաք իյէմէք, ֆէսա-
տը ախլաղը, հաթասըղլըղ, էտէպսիզիյի սօն տէրէճէյէ
վարտըրմագ տըր :

Ատրիէն. — Էյի ամմա, մատամ, պէնիմ կիպի եա-
լընըզնա վէ սէրպէսթանէ եաշայան փագիր վէ էքքիւդ
էհալի գըզլարընա՞ նէ տէյէճէքսիւիդ . Օ պիշարէլէր՝ ֆիք-
րի թէնվիր վէ գալպի ըսլահ իտէն թալիմ վէ թէրպիյէ-
պէն տախի մահրուլ տըրլար. օնլար՝ փագը ու սէփալէ-
թին տէհշէթ ու մուսիպէթինէ գարշը գօյմագ իշոււն, պէ-
նիւ կիպի սէրվէթէ տէ մալիք տէյիլ տիրլէր . . . մա մա-
ֆիհ տիւշար օլտըղլարը սէփալէթ իշինտէ եինէ նամուս
քեարանէ եաշամագտա տըրլար :

Թրիքոյ. — (Ղազապնաք վէ հագարէթամիդ պիր ստ-

րէթտէ.) Օ պայուէ քաղաք մախլուգլար իչուն րէզալէթ վէ ֆազիլէթ հէր միւսավի տիր . . . :

Ատրիէն . - (Հըսս իթտիյի իքրահ ու նէֆրէթի սէթր իտէմէյէրէք խալասընա խիթապէն.) Մասամ, խըտմէթ. քեարլարընըզտան պիրի սիզին հուզուրընըզտա պու եօլտա լիսան գուլլանմաղա ճիւրէթ իտէ իտի, անինտէ թարտ իտէր իտինիզ, տէյիլ մի. լաքին պէնի պուրատա պէօյլէ ալչագճա սէօզլէր իչիթմէյէ մէճպուր իտիյօրսընըզ :

Մարքի տիկրիննի՝ բրէնսէսին սալօնընտա տախի Պօր. սա մուամէլէխանէսինտէրի կիպի թապիրլէր իսթիմալ իթմէքտէ օլան Մ. թրիբոյը մասանըն ալթընտան ալալըլա տիւրթտիւքտէն սօնրա, անըն նէզաքէթսիզլիյինի թամիր իթմէք իւզրէ քէմալը կէրմի իլէ տէտի քի .

— Մատմուլազէլ, օ գապիլ գըզլարլա սիզ տէրէճէ. տէ պուլընան պիր քիմսէ արասընտա հիչ պիր ճիհէթի մուգայէսէ թէսափվուր օլունամազ . . . :

Ատրիէն . - Լաքին, րահիպ էֆէնտի, պիր գաթօլիք իչուն, պէօյլէ պիր ֆարգ արամագ խրիսթիյանըզ ահ. քեամընա քիւլլիյէն մուղայիր տիր. ֆագըր օլսուն, զէն. կին օլսուն հէր միւսավի ատտ օլունմալը տըր :

Մարքի . - (Գապա պիր սուրէթտէ.) Պէն քէնտի սէօզլէրիմին գուվվէթ վէ էհէմմիյեթիինի պիլիյօրըմ, մաս. մուլազէլ. պունտան գաթը նազար, իմրար իթմէք իսթէ. տիյինիզ էօմրի սէրպէսթանէ՝ ազլ ու մանթըգա մուղայիր օլմասը շէօյլէ տուրսուն, հաթթա միւսթագպէլ իչուն րէք էսէֆէնկիզ նէթիճէլէրի տէ իսթիլգամ իտէպիլիր. մէ. սէլա՝ ֆամիլընանըզ սիզի պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր կիւն էվլէնտիրմէք իսթէյէպիլիր, վէ . . . :

Ատրիէն . - Ֆամիլընամա օ զահմէթի վէրմէք իսթէ. մէմ, մօսիէօ. էկէր պէն էվլէնմէք նիյէթինտէ պուլընսամ, քէնտի պաշըմա էվլէնէպիլիրիմ վէ շու հարէքէթիմ հիչ պիր վէճհէլ ազլ ու մանթըգա մուղայիր սալըլամազ զանն

իտերիմ. խօսապինիք վէ իհաստաթը վահչիյանէնին իլէլ է-
պէտ պօյնըմըզա թագմագ իսթէտիյի օ զէնճիրի հաարէթ է
պաղլանմաղա հէր նէ գատար պէօյիւք պիր արղում եօզ
խէ տէ, էկէր օ պապտէ պիր մէյլիմ տախի օլսա, պաշը
պաշըմա իճապընը իճրա իթմէյի միւրէճճահ աոտ ի-
տէրիմ :

Բրէնսէս . - Իղտիվաճ հագգընտա էօյլէ խաֆիֆմէշ-
րէպանէ լիսան գուլլանմագ սիզէ եագըշմազ, մատմուազէլ :
Ստրիէն . - Պա խուսուս սիզին հուզուրունըզտա,
տէյիլ մի, մատամ. . . հագգընըզ վար . գալպինիզի ճէ-
րիհատար իթմիշ օլտըղըմտան տօլայը պէնի մագուր թու-
թընըզ. . . Պէնիմ սէրպէսթանէ հաշամագ իսթէյիշիմ՝
պէնիլէ թէէհհիւլ իթմէք նիլէթինտէ պուլունանլարը իւր-
քիտիւր տէյու գօրգըյօյսընըզ, էօյլէ մի . լաքին շու-
րասընը տախի պիլմէլիսինիզ քի, պու սուրէթլէ եաշա-
մագ իսթէյիշիմին պաշըճա սէպէպլէրինտէն պիրի տէ
պու տըր . զիրա պէն՝ տէսթի իղտիվաճըմը թալիպ օլան-
լարտան սօն տէրէճէ նէֆրէթ իտէրիմ . պինաէն ալէյհ,
ագսաի ամալըմ անլէրի իւրքիլթմէք վէ հագգըմտա ֆէ-
նա ֆէնա ֆիքրլէր բէյտա իթտիրմէքտէն իպարէթ տիր .
պունըն իչուն տախի սէրպէսթանէ վէ քէյֆէ մայէշա իմ-
րարը էօմը իթմէքտէն պաշգա պիր չարէ եօգ տուր . . . :
Շու հալտէ, պէնիլէ թէէհհիւլ իթմէք իսթէյէնլէրտէն
եագայը սըյըմագ իչուն չըլղընըգլարըմըն, խաթա վէ
թագսիրաթըմըն ուանա բէք զիյատէ իհթիյաճլարը վար
տըր :

Բրէնսէս . - Մատմուազէլ, քէմալը թէէսսիւֆլէ պէ-
յան իտէրիմ քի, էկէր նամուսուղլըզը վէ վաղիֆէյէ ըի-
այէթսիզլիյի սապահըն սաաթ սէքիզինտէ խանէյէ ալ-
տէթ իտէճէք գատար իլէրիյէ վարտըմըշ օլտըղընըզ թէ-
վաթուր պուլաճագ օլուրսա, պու արղունըզա բէք չա-
բուգ նաիլ օլաճագսընըզ . պու ույղունսըզ հալի պանա

խապէր վերտիքէրինտէ, զիյատեսիլէ միւթէէսսիր օլ-տոււմ. շաքին պէն պու հարեքէթինիզէ նէ ինանմագ իս. թէրիւմ, նէ՝ տէ ինանմագա ճէսարէթ իտէրիւմ :

Ատրիէն. — Կաքին ինանմալը յըտընըզ, մատամ. զիրա փիզէ պու խապէրի կէթ իրէն հագըգաթը հալի սէօլէմիլ. Բրէնսէս. — Տէմէք տիր քի. . . Իգըրար իտիյօրտընըզ, էօլլէ՝ մի :

Ատրիէն. — Հայ հայ. պէն հէր նէ քի երասամ իգ. չաք իթմէքտէն գաչընմամ, մատամ. . . Իվվէթ, պու սապահ սաաթ սէքիզտէ խանէյէ ալտէթ իլլէտիւմ :

Բրէնսէս. — Իշիտիյօր մըտընըզ, էֆէնտիլէր. . . :

Մարքի. — (Մնճէ պիր սէտա իլէ.) Աճայիւպ. . . :

Թրիբոյ. — (Փարըլարա մախսուս պիր նիտա իլէ.) Ա. ճայիւպ. . . :

Պալէնիէ. — (Պիր ահ սալը վէրէրէք.) Աճայիւպ. . . :

Ատրիէն՝ մերգուամանըն ըզհարը թէաճճիւպ վէթէ. էսսիր իթտիքէրինի փէօրտիւքտէ, պէլքիտէ քէնտիսինի միւտափաա իթմէք իւզրէ, թէքրար պէյանը էֆքեադա սավաշտը. շաքին իճրա իթտիլի պիր հարեքէթի իթթիւս. փափքեարանէտէն՝ սէօլլէտիլի սէօլլէր հագըգընտա պիր կէօնէ իյզահաթ վէրմէք թէնէզզիւլինտէ պուլընմայաճպըլ ֆէհմ իտիլտի :

Բրէնսէս. — Տէմէք տիր քի ալտըղըմ խապէր տօղրու իմիշ հա՝. . . ահ, մատմուազէլ, սիզ պէնի թէաճճիւպ իթմէմէյէ ալըչտըրմըլ ըտընըզ փապաթ պէօլլէ պիր հարէ. քէթտէ պուլընաճաղընըզտան հալէա շիւպհէ իտիյօրտոււմ. շաքին շու քիւսթաթիանէ ճէվապընըզ պու պապտէ պիւ. թիւն պիւթիւն գանաաթ հաորըլ իթտիրտի :

Ատրիէն. — Եալան սէօլլէմէք. . . հագըգաթը հալի պէյան իթմէքտէն տահա զիյատէ քիւսթաթիանէ տիր, մատամ :

Բրէնսէս. — Էյ նէրէտէն կէլիյօրտընըզ վէ նէ՝ իչուն :

Ատրիէն . - (Խալասընըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Մա-
տամ, պէն միւտտէթի էօմրիւմտէ ասլա եալան սէօյլէ-
մէմ, լաքին սէօյլէմէք իսթէմէտիյիմ շէյի տէ պաշըմը
քէսսէնիզ պէյան իթմէմ. զիրա ճալիպի սուի նազար պիր
թէօհմէթէ գարշը թէպրիյէի զիմէթ իթմէք ալշազլըգ
տրր. պինաէն ալէյհ, արթըգ պուստան պահս իթմէյէ-
լիմ. զիրա պու պապտէքի ըսրար վէ իպրամլարընըզ պի-
հուտէ տիր. շիմտի մուպահասամըզը խիւլասա իտէլիմ.
սիզ պանա նազապիլի թէհամմիւլ վէ մուճիպի մէզէլլէթ
պիր վասիլիք թէքլիֆ իտիյօրսընըզ. պէն տէ սաքին օլտը-
ղըմ քէօշքիւ թէրք իթմէք վէ իսթէտիյիմ եէրէ կիտիպ
քէյֆիմէ մուվաֆըգ սուրէթտէ եաշամագ իսթէյօրըմ. . . .
Պագալըմ հա՞նկըմըզըն սէօղիւ օլաճագ : Շիմտի կէլէլիմ
պաշգա պիր մէսէլէյէ . պու գօնագ պանա ալիտ տիր,
տէյի՛լ մի . պէն պուրայը թէրք իտէճէյիմ ճիհէթլէ, սի-
զին տէրուինտէ իգամէթ իթմէնիզին հիշ պիր էհէմմիյ-
եթի օլամագ. լաքին զէմին գաթը պօշ տուրըյօր . օրա-
տա միւսաֆիր օտալարընտան մատա, իքի միւքէմմէլ
տաիրէ տահա մէվճուտ օլտըզընտան, ծնլարը մուվագգա-
թէն թէֆրիշ իթտիրմէք իսթէյօրըմ :

Բրէնսէս . - (Ազիմ պիր հայրէթլէ Մ. տ'էկրինեինին
եիւզիւնէ պագարագ .) Սահի՞հ մի, մատմուաղէլ. (Իսթիհ-
զաքեարի պիր թավը ըլա .) Էյ քիմի՞ իչուն թէֆրիշ իթ-
տիրմէք իսթէյօրսընըզ :

Ատրիէն . - Ֆամիլէամտան իւշ քիշի իչուն :

Բրէնսէս . - (Կիթտիքճէ հայրէթի արթարագ .) Ֆա-
միլեանըզտան իւշ քիշի՞ մի, նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընըզ :

Ատրիէն . - Տէմէք իսթէյօրըմ քի, վալիտէմ թարա-
ֆընտան ագրապամ օլան պիր Հինտլի բրէնսէ պուրատա
միւքէմմէլ պիր գապուլիյեթ կէօսթէրմէք նիյէթինտէ իմ.
միւմաիլէյհ բրէնս իքի իւշ կիւնտէն Բարիսէ մուվասէլէթ
իտէճէք տիր. պինաէն ալէյհ, մէզքիւր տաիրէլէրին՝

միւմախիւէյնի գապուլէ լայրգ պիր սուրէթտէ թէֆրիչ ի տիւմիշ օլմասը իգթիզա իտէր :

Մարքի . - (Յէվգ էլատէ վէլէհ ու հայրէթ իպրա. զըյլա , տօգթէօր Պալէնիէյէ վէ Մ. Թրիբոյա միւթէվէն. ճիհէն .) Իշիտիյօր մըսընըզ , էֆէնտիւէր :

Թրիբոյ . - Մատմուլազէլին տէտիքլէրի սէօզլէր առէ. թա անլաշըլմազ մուամմալար տըր :

Պալէնիէ . - (Պիր թավրը շէֆգաթքեարանէ վէ միւ. թէէսսիֆանէ իլէ .) Եյվա՛հ , հըսսիյեաթը գալպի հատուր գաթընտա ալիճէնապանէ իսէ տէ , պաշընտա հալէա ճէ. հալէթ եէլի էսմէքաէ տիր . . . :

Բրէնսէս . - Բէք ալէա , մատմուլազէլ , բէք ալէա . սիզի պու կիպի չըլընճա ֆիքրլէր վէ ճահիլանէ արզու. լար պէյան իթմէքտէն մէն՝ իտէմէմ . սէրպէսթ սինիզ , իսթէտիյլինիզ կիպի իտարէի էֆրեար իտէպիլիրսինիզ . . . : Իհթիմալ տըր քի պէօյլէ պիր թարիգտէ թէվազգուֆ իթմէյիպ իլէրիլէրէ տէ վարաճագսընըզ . հէր նէ հալ ի. սէ , պաշգա պիր տէյէճէյինիզ վա՛ր մը :

Ատրիէն . - Տուր պազալըմ , տահա սէօզլիւմիւ պի. թիրմէտիմ . եինէ վալիտէմ յարաֆընտան պանա ազրա. պա օլան օն պէշ եաշընտա իքի ֆագիլրէ վէ էօքսիւզ չօ. ճուգլարըն եանի մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընըն ուզոն պիր սէյահաթտան սօնրա , տիւնքի կիւն Բարիսէ վասըլ օլմուշ օլտըզլարընը վէ քէնտիլէրինի թա Սիպէրիա չէօլ. լէրինտէն Ֆրանսայա կէթիւմիշ օլան գահրաման ասքէ. ըին զէվճէսինին խանէսինտէ պուլընտըզլարընը պու սա. պահ խապէր ալտըմ . . . :

Ատրիէնին պու սէօզլէրի իւզէրինէ՝ Մ. տ'իկրիննի ի. լէ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ պիրտէն պիրէ տիթրէյիպ , քէմալը տէհէթլէ պիրի պիրինէ պագըշտըլար . զիրա մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին՝ մարէշալ Սիմոնըն գըզլա. ընըն Բարիսէ վասըլ օլտըզլարընը խապէր ալաճաղընը

ասլա մէմուլ իթմէզ իտիլէր : Պու խապէր քէնտիլէրինէ ելլալըմ կիպի թէհսիր իլէտի :

Ատրիէն . — Պէնիմ նասրլ օլուպ տա պու խապէրէ վազըֆ օլտըղըմտան տօլայը տիւչարը թէաճճիւպ օլըյօր . սընըզ, տէյիլ մի . լաքին շիմտի պիզի տահա զիյատէ հայ . րէթէ կիրիֆթար իտէճէյիմ . մարէշալ Սիմոնըն զըզլարը . նա կէլինճէ , անլէրի , մուվազգաթէն հիմայէ վէ վիգայէ իթմէքտէ օլան միւհթէրէմ ֆամիլեայա եիւք իթմէք միւմքինսիզ տիր . անլայօր մլսընըզ , մատամ . հէր նէ գա . տար պու ֆամիլեա նամուսքեար վէ չալըշգան ատէմլէր . տէն իպարէթ իսէ տէ , էօքսիւզլէրին եէրի օրատը սայլ . լամաղ . պինաէն ալէյհ՝ կիտիպ անլէրի պուրայա կէթիլէ . ճէք վէ քէնտիլէրինէ միւքէմմէլ պիր միւրէպպիյէ (դաս . տարսկուհի) օլապիլէն ասքէրին զէվճէսիլլէ պիրիքտէ զէմին գաթընըն տաիրէլէրինտէն պիրինէ եէրլէշտիրէճէ . յիմ :

Պու սէօզլէր իւզէրինէ , Մ . տէկրինեի իլէ Մ . Թրիբոյ պիրի պիրինէ պազըշտըլար վէ Մ . Թրիբոյ .

— Հագըգաթէն ազլը պաշընտա տէթիլ , չըլտըրմըշ օլմալը տըր . — տէյու հայգըրտը :

Ատրիէն իսէ՝ Մ . Թրիբոյա ճէվապ վէրմէքսիլին տէ . տիքի .

— Մարէշալ Սիմոն տախի կէճիքմէյիպ պու կիւն եա . րըն Բարիսէ մուվասէլէթ իտէճէք տիր . գըզլարընը միւ . մաիլէյհէ թագտիմ իտիպ , անլէրի լայըգը վէճհ իւզրէ . գապուլ իթմիշ օլտըղըմը իսպաթ իթմէք նէ՝ տէրէճէ պա . տիի մահզուզիյեթիմ օլաճաղընը թէխայեիւլ իտէպիլիւ . սինիզ , մատամ : Էլպիսէ ճիհէթիլլէ հիշ պլիւ շէյլէրի էք . սիք գալմամազ իչուն , եարըն սապահ մօտիսթըլար վէ տիքիշճիլէր կէթիրտէճէյիմ Բէտէրլէրի Բարիսէ վա . սըլ օլտըգտա , գըզլարընը կէօղ գամաշտըրաճագ տէրէ . ճէտէ կիւզէլ պուլմալը տըր Իշիթտիլիմէ նազարէն ,

անլեր զաթէն մէլէք կիպի կիւզէլ իմիչլէր . . . պէն իսէ՝
պիշարէ պիր պուծբէրէսթ օլտըղըմ ճիհէթլէ , քէնտիլէ-
րինի մուհապպէթ իլահէլէրի միսիլու թէղբին իթտիրէ-
ճէյիմ . . .

Մ. տ'էկրինեի սուրէթա սաքին վէ պարիտ պիր թա-
վըր իպրազ իթմէքլէ պէրապէր , ըզտըրապաթը գալպի-
յէսինի կիւճ պէլա իլէ սէթր իտէպիլմէքտէ իտի . բրէն .
սէս իսէ՝ հիտտէթ ու զազապընը զապթէ չալըշարագ իս-
թիհզաքեարի պիր թէպէսսիւմլէ տէտի քի .

— Սէօղիւնիւզ պիթտի մի , մատմուաղէլ . հէքսի
պունտա՞ն իպարէթ մի . պիր ազ տահա արաշտըրընը
պագալըմ . շայանը մերհամէթ կէօրտիյիւնիւզ պու ֆա-
միլեա օճաղընա պէլքի պիր գաշ ագրապա տահա իլավէ
իտէրսինիզ . . . Տօղրուսը պիր գրալիչա պիլէ սիզտէն տա-
հա շէֆգաթ ու ազամէթլէ տավրանամազ :

Ատրիէն . - Մատա՛մ , պէն ագրապամա սահիհէն գը-
րալլարա լայըգ սուրէթտէ հիւնի գապուլիյեթ կէօս-
թէրմէք իսթէրիմ . պինաէն ալէյհ պիր հիւքմտար մախ-
տումըյլա , հէմ մարէշալըզ վէ հէմ տէ տուգալըզ ըիւթ .
պէլէրինի իհրազ իթմիշ օլան ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլա-
րընը միւհասիպի վէճհ իլէ իսթիգպալ իթմէք նիյէթինտէ-
յիմ . զիրա միւսաֆիրբէրվէրլիք տույղուսը գալպիմտէ մեր-
քիւզ օլտըղընը իսպաթ իթմէք իչուն , պէօյլէ իհթիշամ-
լար վէ տէպտէպէլէր իճրա իթմէք մուգթազի տիր :

Բրէնսէս . - (Հէյէճանը գալպի թէտրիճէն արթա-
րագ .) Պու գաիտէի քիւլլիյեթ հագըգաթէն շայանը թագ-
տիր տիր . լաքին հայֆա քի անը մէվգըրի իճրայա գօյմագ
իչուն Բօթօզ տաղլարընըն ալթուն մատէնիլէրինէ մալիք
օլմալը իտինիզ :

Ատրիէն . - Հա՛ , մատէն տէտինիզ տէ խաթըրըմա
կէլտի . պազըլարընըն բէք քիւլլիյեթթլի զանն իթտիքլէ-
րի պիր մատէն հագգընտա պէն տէ սիլիլլէ գօնուշմագ

խթէյօրտում: Պունտան միւնասիպ պիր ֆըրսաթ օլամազ: Պէնիմ սերվէթի մէվճուտէմ՝ հէր նէ գատար քիւլլիյէթի տախի օլսա, ազ կիւնտէն ֆամիլեամըզըն եէտի թէմէլիւգինէ կէչէճէք օլան սերվէթի ճէսիմէյէ նիսպէթլէ, հիչ հիւքմինտէ տիր . . . : Պու քիւլլիյէթի սերվէթէ մալիք օլտըղմըզտա, շիմտի գրալլարա լայըդ ատտ իթտիյինիզ իսրաֆ ու սէխավէթիմի պէլքի օ զէման մազուր թութաճագսընըզ . . . :

Մ. տ'էկրինների բէյ տէր բէյ քէսպի տէհչէթ իթմէքտէ օլան պիր վաղիյէթէ տիւչար օլմուշ ըտը: Միւսէւաք Քիւլլի օ տէրէճէ մուհիմմ պիր մէսէլէ իտիքի, Մ. տ'էկրինների անը տօգթէօր Պալէնիէտէն պիլէ կիզլէմիշ վէ եալընըզ պէօյիւք պիր մէնֆաաթ հագգընտա անըն մուավէնէթինի թալէպ իյլէմիշ իտի: Մ. Թրիբոյ տախի՝ պու մէսէլէտէն քիւլլիյէն պի խապէր պուլունըյօրտու. զիրա բըրէնսէս՝ մէսէլէի մէզքիւրէյէ տաիր օլան հէր տիւրլիւ էմարէլէրի Ատրիէնին բէտէրինին էվրագը արասընտան մահվ իթմիշ օլտըղընտան, Ատրիէն արթըդ հիչ պիր շէյէ ալեահ օլամազ տէյու գըյաս իթմիշ իտի: Պինաէն ալէյհ, արբայ տ'էկրինների մատմուլազէլ աը Գարտօվիլին էսրարը մալիւմէյէ թէմամըյլա վազըֆ օլմուշ իտույինի քէմալը տէհչէթլէ կէօրէրէք, անը պիւթիւն պիւթիւն մէյտանա չըգարըր տէյու գօրգույօրտու:

Բրէնսէս տախի Մ. տ'էկրինների տէհչէթ վէ հէյէճանընա իշթիրաք իթմէքտէ օլտըղընտան, եէկէնինին սէօղիւնիւ քէսէրէք տէտի քի:

— Մատմուլազէլ . . . ֆամիլեալար արասընտա էօյլէ սըրըլար վար քի, կիզլի թութըլմագ լազըմ կէլիւ. հէր նէ գատար նէ տէմէք իսթէտիյինիզի պիր էյիճէ անլա եամատըմ ըսա տա, պու խուսուստան սարֆը նազար իթմէնիզի սիզէ թէնպիհ իտէրիմ . . . :

Ատրիէն. — Նասըլ, մատամ . . . պիզ պուրատա ֆա.

միլեաճա տէյի՞լ միյիղ. պու մէճիս պիր ֆամիլեա մէճիսի տէյի՞լ մի տիր. հաթթա թէաթի իթաիյիմիղ պիր թա. գըմ չիրքին սէօղէր պունը իսպաթէ քեաֆի տէյի՞լ մի:

Բրէնսէս. - Մնու տէմէք իսթէմէմ, մատմուաղէլ. է. կէր աղ չօգ չիւպհէյի տա'ի պիր մէնֆաաթ հագգընտա պիր մէսէլէ զուհուր իտէճէք օլուրսա, էվրագ վէ տէլա. իլի լաղըմէ մէյտանտա օլմատըգճա, անտէն պահս իթմէք ապէս սայըլըր:

Ատրիէն. - Էյի ամմա, մատամ, պիր սաաթ տան պէ. բու մէնֆաաթ մէսէլէսինտէն պահս իթմէյօրըղ տա, եա նէտէ՞ն պահս իտիյօրըղ: Ալիմ Ալլահ, շու թէաճճիւպինի. զէ վէ ալթիւսթիւլիւնիւզէ պիր մանա վէրէմէտիմ կիթտի:

Բրէնսէս. - Պէն նէ թէաճճիւպ իտիյօրըմ, նէ տէ ալթ իւսթ պուլունըյօրըմ, մատմուաղէլ. լաքին իքի սաաթ տան պէրու սիզ պէնի օ գատար չըլղնճա սէօղէր իչիթմէյէ մէճպուր իթտինիղ քի, ճիւղիճէ հայրէթէ տիւ. չար օլմագըլըմ թապիի իտի:

Ատրիէն. - (Տիք տիք խալտուրնըն եիւզիւնէ պագա. բագ.) Աֆվ իտէրսինիզ, մատամ, սիզ ճիւղիճէ հայրէթէ տիւչար օլմամըչընըղ տըր. սօն տէրէճէ ալթ իւսթ պու. լունըյօրսընըղ: Գէզալիք Մ. տ'էկրինեի տախի բէք զիյա. տէ մուղտարըպ կէօրիւնիյօր. հագըգաթընը հէնուղ քէչ. ֆէ վագթ պուլամատըղըմ պաղը չիւպհէլէրիմէ պու տա. խի մունղամմ օլունճա . . . :

Ատրիէն պիր միւտտէթ ճիք սիւքիւթտէն սօնրա, տէ. տի քի.

— Նա՞սըլ, քէչֆիմ տօղրո՞ւ մը, գալպինիղտէքի ըղ. տըրապ վէ հէյէճանը տօղրու իսթիսրաճ իտէպիլալիմ մի, մատամ. հէր նէ հալ իսէ, պիր ազտան անլարըղ:

Բրէնսէս. - (Պիւթիւն պիւթիւն իրատէսինի զաիպ ի. տէրէք.) Մատմուաղէլ, սիւքիւթ իթմէնիղի էմր իտիյօ. ըրմ:

Ուտրիէն . - Ա՛հ , մատամ , սիզին կիպի քէնտի նէֆսի-
նէ մալիք օլան պիր գատըն իչուն պու գատար ալթ իւսթ-
իւք ճաիզ օլամազ . սիզ քէնտիիզի պիլ իսթիյար մէսու-
լիյէթէ իզգա իտիյօրսընըզ . - տէտի :

Պէյն էլ նաս սէօյլէնմէք ատէթտէն օլտըզը միսիւ-
լու , Հիւսթի իսէ-դա պու թէհլիքէի տազըգատա բրէնսէս
տը Սէն-Տիզիէ իլէ աբբայ տիկրիննիին իմտատընա եէ-
թիչտի . պիր օտա խրոմէթ.քերարը սալօնտան իչէրի կիրիպ
չու տէհչէթի միւքեալէմէյէ խիթամ վէրտի . մէրգոււմըն
չէհրէսի օ տէրէճէ սօլմուշ վէ օ տէրէճէ ալթ իւսթ օլ-
մուշ ըտը քի , բրէնսէս էյիմ պէյիմ օլարտգ .

— Խա՛յր օլա , Տիւպուա , նէ՞ տիր օ . - տէյու սօր-
տու :

Խըզմէթ.քեար . - Թէնպիհաթը միւքէրրէրէնիզէ ըազ-
մէն , իչէրիյէ կիրիպ միւլազաթընըզը գաթ իթտիյիմտէն
տօլայը աֆվընըզը տիլէրիմ , մատամ բրէնսէս . անճազ
չունը խապէր վէրմէյէ կէլտիմ քի , բօլիս գօմիսէրի կէլմիշ
սիզիյէ կէօրիւշմէք իսթէյօր . աչաղըտա պէքլէմէքտէ տիր .
պիր դաչ բօլիս մէմուրլարը տաիի ապքէրլէրլէ պիրլիքտէ
հալլիտէ տուրըյօրլար :

Պու վազըաի ճէտիտէնին մուճիպ օլտըզը հայրէթի
ֆէվզ էլ ատէյէ ըազմէն , բրէնսէս՝ Ուտրիէնին իֆատաթը
թէհտիտքեարանէսի հազգընտա Մ . տիկրիննի իլէ պիր
միւշալէրէտէ պուլընմազ իւզրէ , շու ֆըրսաթտան իսթի-
ֆատէ իթմէք իսթէյիպ , եէրինտէն գալգըպ մարքիյէ
տէտի քի .

— Մօսիէօ տիկրիննի , լութֆէն պանա լէֆազաթ
իտէ՞ր միսլինիզ . զիրա բօլիս գօմիսէրինին պէօյլէ աբանսըզ
խանէմէ կէլմէսի նէ՞ տէմէք օլտըզընը անլայամայօրըմ :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ , Մ . տիկրիննի իլէ մատամ
տը Սէն-Տիզիէ եանընտարի օտայա տու խուլ իթտիլէր :

9

ԽԱՅԸՆԼԸԳ

Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ՝ Մ. տ'էկրինսի պէրապէրին. տէ վէ օտա խըտմէթքեարը արգասընտա պուլընտըղը հալտէ, Ատրիէնին, Մ. Թրիբունըն վէ տօգթէօր Պալէնիէնին գալմըշ օլտըղլարը սալօնըն եանընտաքի օտատա տուրտը վէ բօլիս գօմիսէրինին կէլմիշ օլտըղընը քէնտիսինէ խապէր վէրէն խըտմէթքեարա տէտի քի.

— Բօլիս՝ գօմիսէրի նէ՛րէտէ տիր:

Խըտմէթքեար. — Մա՛ր սալօնտա պէքլէյօր, մա. տամ:

Բրէնսէս . - Լուծֆէն պիր դաչ տագըգա պէքլէմէ-
սինի կիթ պէնիմ թարափըմտան րէճա էթ :

Օտա խըտմէթ քեարը իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթ-
տէ էյիլիպ տըշարը չըգտը : Խըտմէթ քեար նապէտիտ օ-
լուր օլմագ , մատամ տը Սէն-Տիգիէ՝ տաիմա մաղըրուրանէ
վէ միւթէազգիմանէ օլան չէհրէսի սօլուգ վէ քէտէրնաք
պիր հալ քէսպ իթմիշ օլան Մ . տ'էկըրինեինին եանընա
եագլաշտը վէ ալէլ աճէլէ տէտի քի .

— Կէօրիւյօրմըսըն , Ֆրէտէրիք , Ատրիէն հէր չէյի
տույմուշ , հէր չէյէ վագըֆ օլմուշ , նէ՝ եարմալը , եա
րապպի , նէ՝ եարմալը . . . :

Մարքի . - (Տիք վէ տալըն պիր պագըչա .) Ա-
լիմ Ալլահ պէն տէ պիլմէմ . . . սօն տէֆաքի իֆատա-
թը թէհտիտքեարանէսի տէհչէթլի պիր տարալէ տէմէք
տիր :

Բրէնսէս . - Օ հալտէ հէր չէյ զա՛յպ օլմուշ պիթ-
միշ տիր . պուճնա սայ ու զայրէթիմիզ պէրհէվա օլմուշ
տըր , տէյի՛լ մի :

Մարքի . - Սէմթի սէլամէթէ վասըլ օլմագ իչուն եա-
լընըզ պիր չարէ կէօրիւյօրըմ . օ տա . . . տօգթէօր Պալէ-
նիէ տիր . . . :

Բրէնսէս . - Լաքին նէ՝ սէյլէյօրսուն , պու իչի օ դա-
տար չաբուգ վէ հաթթա պու կիւն թէսվիյէ իթմէք դա-
պի՛լ մի տիր :

Մարքի . - Իքի սաաթ պիլէ օյալանմաղա կէլմէզ .
զիրա պու չէյթան չէքիճի գըզ չիմտի կիտիպ ժէնէրալ
Սիմոնը գըզլարընը կէօրէճէք վէ պիլ ճիւմլէ իգտամաթ
վէ թէրթիպաթըմըզը պօչա չըգարաճագ տըր . . . :

Բրէնսէս . - Լաքին , Ֆրէտէրիք . . . պու տէտիյին չէյ
ատէթա միւմքինսիզ տիր . . . Մ . Պալէնիէ պուճնա հիշ
պիր չարէ պուլամայաճագ տըր . զիրա մէզպուրէյի
խայլը միւտտէթ քէմալը մէհարէթլէ հազըրլամագ լագըմ

ըտը . հաթթա պու կիւնքի իսթինճվապտան սօնրա եա.
բաճաղըմըզ շէյ տէ պու տէյիլ մի իտի :

Մարքի . - Պէիս եօգ , տօգթէօր Պալէնիէ հէր տիւր-
լիւ ֆէտաքեարլըզ կէօզէ ալտըրարագ , պու կիւն պիւ
թէճրիւպէսինի իթմէլի տիր :

Բրէնսէս . - Լաքին նէ՞ պէհանէ պուլմալը :

Մարքի . - Պէն պիւ պէհանէ պուլմաղա ճահտ իտէ-
րիմ :

Բրէնսէս . - Փարզ իտէլիմ քի , պու պէհանէյի պուզ-
տուն , լաքին էկէր պու կիւն իշէ պաշլամագ զարուրի ի-
սէ , եինէ մուվաֆֆագ օլամայաճաղըզ . զիրա հէնուզ հիւ
պիւր հազըրլըզ կէօրիւլմէմիշ տիր :

Մարքի . - Սէն միւսթէրիհ օլ , Հէրմինի . իհթիյաթ
վէ պասիւրէթ սայէսինտէ ինսան հէր տաիմ հազըր օլմուշ
տէմէք տիր :

Բրէնսէս . - Էյ շիմտի մէսէլէյի նա՞սըլ տօգթէօրէ
անլաթաճաղըզ :

Մարքի . - (Միւթէֆէքքիրանէ .) Էկէր անը պուրայա
շաղըրթսաք . . . եէկէնինին շիւպհէսինի տավէթ իթմիշ
օլաճաղըզ . հալ պու քի հէր շէյտէն էվվէլ պունտան սա-
գընմագ լազըմ տըր , տէյիլ մի :

Բրէնսէս . - Օնա շիւպհէ եօգ . Ատրիէնին Մ. Պալէ-
նիէ հագգընտաքի էմնիյեթի պիգիմ իշուն պէօյիւք պիւ
իսթինատկեահ սայըլըր :

Մարքի . - (Քէմալը մէսէրրէթլէ .) Տո՛ւր , ֆիքրիմէ
պիւր շէյ կէլտի . պիւ թէտպիւր պուլտըմ . շիմտի պէն Պա-
լէնիէյէ պիւր գաշ սաթրտան իպարէթ պիւր բուսուլա եա-
զարըմ . խըտմէթքեարլարընտան պիւրի օ բուսուլայը ա-
լըպ , կիւյա զայէթ աղըր պիւր խասթէ թարաֆընտան կէ-
լիյօրմըշ կիպի կէօթիւրիւր տօգթէօրէ վէրիւր :

Բրէնսէս . - Պու թէտպիւրին բէք կիւզէլ տիր , Ֆըրէ-
տէրիք . էվվէթ , պու սուրէթլէ Պալէնիէյի մէօէլէյի

ակեահ հոտեպիլիրիզ: Շու մասանըն իւզէրինտէ եազը եազ-
մազա մախսուս լէվազըմաթըն քեաֆֆէսի մէվճուտ տըր .
չարո՛ւզ . . . չարո՛ւզ . լաքին աճապա տօգթէօր Պալէնիէ
մուվաֆֆազ օլապիլէճէ՞ք մի :

Մարքի . - (Հիտտէթինի կիւճ պէլա իլէ զապթ իտիպ
մասանըն պաշընա կէչէրէք .) Տօղրուսընը իսթէրսէն , մու-
վաֆֆազ օլապիլէճէյինի բէք տէ իւմիտ իտէմէմ . եալը-
նըզ շունը գալիյէն պիլիւրիմ քի , մէմուլըմըզըն ֆէվզին-
տէ պիր նէթիճէ հասըլ իթմիշ օլան վէ եանըմըզտաքի օ-
տանըն գաբու բէրտէսի արգասընտա կիզլէտիյիմիզ ատէ-
մին իսիւսա սուրէթիյլէ զապթ ու թահրիր իթմիշ օլտը-
զը իսթիճվապ ու իսթինթազ , վէ եարըն վէ օ պիր կիւն
վուզուի մուհազգազ օլան տէհչէթի մէնզարէլէր սայէ-
սինտէ , տօգթէօր Պալէնիէ՞ տահա պիր թագըմ պասի-
րէթքեարանէ թէտպիրլէր իսթիմալ իտէրէք , բէք կիւզէլ
իլ կէօրէպիլէճէքտի : Լաքին պէօյլէ միւշքիլ պիր խըտմէ-
թի պու կիւն . . . վէ պու սաաթտա թալէպ իթմէք ի-
բէ ուն սէրմէք տէմէք տիր . էվվէթ , Հէրմինի . . .
պէօյլէ պիր մուվաֆֆազիյեթէ իւմիտվար օլմազ ատէ-
թա տիվանէլիք տիր :

Պու սէօզիւ միւթէադըպ , մարքի տ'էկրինեի էլինտէ-
քի գալէմի պիրտէն պիրէ ֆըրլաթտը . պատէհու ֆէվզ էլ
ատէ պիր զաղապլա տէտի քի .

— Թամ մուվաֆֆազ օլաճաղըմըզ սըրատա , իւմիտ-
լէրիմիզին պէօյլէ մահվ ու զաիլ օլմասը տէհչէթի շէյ
տէյիլ մի տիր : Օֆ , պու հալլէրին մուզիւրը նէթիճէլէրի
հիսապ գապուլ իթմէզ տէրէճէյէ վարաճազ տըր . եէ-
կէնին պիզէ բէք չօգ . . . էվվէթ , բէք չօգ ֆէնալըզլար
իթմէքտէ տիր :

Պու սօն սէօզլէրի իրատ իթտիյի սըրատա , Մ. տ'էկ-
րինեինին հըսս իլլէտիյի հիտտէթ ու զաղապը վէ թէսքի-
նի զայրը գապիլ օլան աթէչի պուզզ ու առապլէթինի

Նազչ ու թավսիֆ իթմէք տաիրէի իգթիտար խարիճինտէ տիր :

Բրէնսէս էլինի քէմալը կերմի իրէ մարքինին էլինէ տայաթարագ ըզտըրապը գալպլէ տէտի քի :

— Ֆրէ՛տէրիք , ըէճա իտէրիմ , քէնտինէ պալա ֆիւ-
թուր կէթիրմէ . տօգթէօրին ֆիքրի թէտպիրլէր տիւչին .
մէյէ վէ չարէլէր պուլմաղա նէ տէրէճէ միւսթաիտտ օլ-
տըղընը պիլիրսին . պունտան գաթինաղար , քէնտիսի
պիզէ ֆէվգ էլատէ սատըգ վէ ֆէտաքեար օլտըղընտան ,
պիր թէճրիւպէսինի իթսէք ֆէնա օլմազ . . . :

Մարքի . - (Գալէմի թէքրար էլէ ալարագ .) Նիհայէթ ,
պիր թէճրիւպէսինի իտէլիմ պագալըմ նէ՛ նէթիճէ հա-
սըլ օլուր . հիչ օլմազսա պու տա պիր իւմիտ տիր . պէլքի
պու տէֆա տալի պալսթըմըղ եավէր կիտէ՛ր . . . :

Բրէնսէս . - Իչին ֆէնա ճիհէթինի տիւչիւնէրէք ,
ֆարզ իտէլիմ քի , Ատրիէն պու ագչամ մարէչալ Սիմ-
նըն գըզլարընը արամաղա կիթսին . . . պէլքի օնլարը էվ-
տէ պուլմազ . . . :

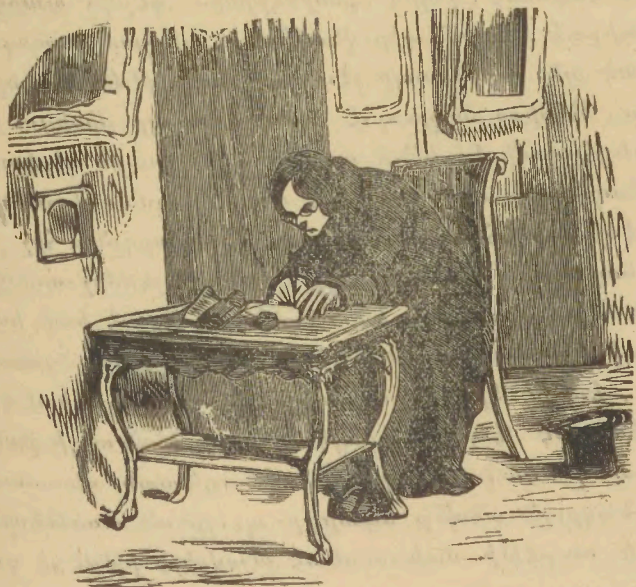
Մարքի . - Օ իւմիտ բէք վահի տիր . Բօտէնին էմրլէ-
րի պու գատար չաբուգ իճրա իտիլմիչ օլմազ . զիրա է-
կէր իճրա իտիլմիչ օլայըտը , պիզ հէր հալտէ խապէրինի
ալաճագտըգ :

Բրէնսէս . - Տօղրու տըր , հագգըն վար . էօյլէ իսէ ,
տօգթէօրէ պիր իքի սաթըրտան իպարէթ պիր բուսուլա
եազը վէր . պէն տէ կիտիպ Տիւպուլայը պուրայա կէճնտէ-
րէյիմ քի բուսուլայը ալըպ տօգթէօրէ կէօթիւրսիւնն
ձէսուր օլ , Ֆրէ՛տէրիք , քէնտինի բէք թութ . պու սէր-
քէչ գըզը մաղլուպ իտիպ ինթիգամըմըղը ալաճաղըզ . . .
(Պատէհու ֆէվգ էլատէ պիր զազապլա .) Օ՛հ , Ատրիէն . . .
Ատրիէն . . . սէնին շու հայասըգճա իսթիհզալարըն վէ պի-
զի տիւչար իթտիլին պունճա ըզտըրապ վէ հէյէճանլար
սանա չօղա մալ օլաճագ տըր :

Բրէնսէս տըշարը չըգաճաղը սըրատա , Մ. տ'էկրինսի-
յէ տէնէրէք տէտի քի .

— Պէնի պուրատա պէքլէյին. բօլիս գօմիսէրինին նէ
իչուն կէլմիշ օլտըղընը շիմտի կէլիպ պիւտիւրիւմ վէ պա-
տէհու պէրապէրճէ օտայա կիրէրիզ :

Պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, բրէնսէս տը Սէն-Տի-
զիէ տըշարը չըգըպ կէօզտէն նիհան օլտու : Մ. տ'էկրին-
սի իսէ թիթրէք էլլէրիյլէ տօգթէօր Պալէնիէյէ պիր գաշ
սաթըրտան իպարէթ պիր մէքթուպ եազտը :

10

Տ Ո Ւ Զ Ա Գ

Մատամ տը Սէն-Տիզիէ իլէ մարքի տ'էկրինեինն տը շարը չըգմասընտան սօնրա, Ատրիէն՝ Մ. Պալէնիէ վէ պարոն Թրիբոյ իլէ պէրապէր խալասընըն օտասընտա գալմըշ ըտը :

Մէրգումէ, բօլիս գօմիսէրինն կէլմիշ օլտըղընը ի չիթտիքտէ, ազիմ պիր վէսվէսէյէ տիւշար օլարագ, գալպինտէ պիր ըզտըրապը շէտիտ հըսս իթմէյէ պաշատը զիրա, Ակրիքօլըն շիւպհէ իթմիշ օլտըղը միսիլու, միւմաիլէյհ գօմիսէր կէնճ տէմիրճինն օրայա կիրիպ սագլանմասընը խապէր ալմըշ վէ անը պուլմագ իշուն գօնաղը վէ քէօշքիւ թէհարրի իթմէյէ կէլմիշ օլտըղընա հիշ շիւպհէ գալմաղ ըտը : Ատրիէն՝ Ակրիքօլըն կիղլէնմիշ օլտըղը մահալի հէր նէ գատար էմին զանն իթմէքտէ իտի իսէ տէ, գալպի եինէ քեամիլէն ըհհաթ տէյիլ իտի . պինաէն ալէյհ, էսէֆէնկիզ պիր վագըրանըն զուհուր իտէպիլմէսի իհթիմալինէ մէպնի, հիմայէքէրտէսի օլան տէլի գանլըյը, օ գէմանըն էն նուֆուզքեար ըիճալընտան մատուտ օլան պիր նաղըրըն տօսթը սատըզը պուլընան տօգթէօր Պալէնիէյէ սուրէթի մախուսէտէ թաւսիյէ իթմէյի գարարլաշտըրտը :

Մէրգումէ՝ շու միւլահաղայա մէպնի՝ պարոն Թրիբոյ իլէ եաւաշճա գօնուշմագտա օլան տօգթէօրէ եագլաշպլաթիֆ վէ չիրին պիր սէտա իլէ :

— Աղիզիմ մօսիէօ Պալէնիէ . . . սիզէ պիր սէօղ սէօյլէմէք իսթէրիմ . - տէտիքտէն սօնրա, պիր կէօղ ի

շարեթիլէ բէնճէրէլէրտէն պիրինին պալգօնընը կէօս-
թէրտի :

Տօգթէօր իսէ՝ Ատրիէն իլէ պերապէր բէնճէրէնին
եանընա կիթմէք իւզըն այաղա գալգարագ .

— Էմրինիզէ մունթաղըրմ, մատմուազէլ . — տէյու
ճէվապ վէրտի :

Ս. Թրիբոյ՝ արբայ տ'էկրինեինին զայպուպէթի սէպէ-
պիլլէ քէնտիսինի մուալէնէթտէն մահրում ատտ իթտիլի,
վէ պու կէնճ գըզտան աթէշտէն գօրգար կիպի գօրգ-
մագտա օլտըղը ճիհէթլէ, մէզպուրէնին տօգթէօր իլէ
պիրլիքտէ պիր եանա չէքիլմէսինտէն ֆէվզ էլ ատէ մէմ-
նուն օլտու . պինաէն ալէյհ, ազաճըգ մէթանէթ քէսպ
իթմէք նիյէթիլլէ, տիվարա մուալլագ օլան պիր ազիզ
թասվիրինին էօնիւնէ կիտիպ քէմալը սըգգաթլա սէյը
իթմէյէ պաչլատը . զանն իտէրսին քի թասվիրի մէզքիւրէ
հայրան հայրան պագմագտան տոյմայօրտու :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ պարոն Թրիբոտան է-
բէյիճէ ուզագլաշըպ տա սէօյլէնիլէճէք սէօզլէր մէրգում
թարաֆընտան իշիտիլէմէյէճէյինէ գանաաթ հասըլ իթ-
տիքտէ, միւթէպէսսիմանէ վէ խայրխահանէ պիր չէհրէ
իլէ իֆատէի մէրամ իթմէսինէ մունթաղըր օլան տօգ-
թէօր Պալէնիէյէ տէտի քի .

— Սիզիլիմ տօգթէօր, սիզ բէտէրիմին տօսթը գա-
տիմի օլտըղընը միսիլու, պէնիմ տէ տօսթըմսընըզ . . .
Պիրազ էվվէլ միւշքիլ պիր վազիյէթտէ պուլընմանըզա
րաղմէն պէնիմ եէկեանէ թարաֆկիրիմ օլտըղընըզը քէ-
մալը ճէսարէթլէ իսպաթ իթտինիզ . . .

Պալէնիզ . — (Լաթիֆէքեարի պիր հիտտէթ թասլա-
յարագ) Էսթա՛ղֆիրուլլահ, մատմուազէլ . պէօյլէ չէյ-
լէր սէօյլէմէյինիզ, ալիմ Ալլահ կիւճէնիրիմ . պէնի նէ
գատար թէհլիքէլի պիր վազիյէթէ տիւշիւրէճէյինիզի
պիլիյօր մը իտինիզ . սիզին իչուն աղ գալտը պէլայա տօղ-

րայաճագտրմ. լաքին ըէճա իտէրիմ, սիւքիւթ իտինիզ, Կեբէէ Կէ՛ր չէյաւ. vade retro, Satanas. (Երթ յետս իմ, սա. տանայ) եանի տէմէք իսթէրիմ քի, պէնի ըահաթ պըրա. գընըզ, Կիւզէ՛լ մինի մինի չէյթան . . . :

Ատրիէն. - (Խանտէնաք պիր չէհրէ իլէ.) Միւսթէրիհ օլունըզ, ազիզիմ տօգթէօր. պէն սիզի ասլա թէհլիքէյէ տիւշիւրմէմ. անճագ, միւսաաէնիզէ մաղրուրէն եալընըզ չուրասընը տէրխաթըր իթտիրմէք իսթէրիմ քի, սիզ չօգ տէֆալար պէնտէնիզէ տօսթանէ խըտօլէթլէր իյֆա իթմէք թէքլիֆինտէ պուլընմըզ վէ հաթթա սատաղաթ վէ ֆէ.

տաքեարլըղընըզ հադգընտա տաիմա էմին օլմագլըղըմը
սէօյլէմիչսինիզ տիր, տէյիլ մի:

Պալէնիէ. - Հայ հայ. եինէ պէն օ իտտիատայըմ.
իսթէրսէնիզ պիր թէճըրիւպէսինի իտինիզ. սէօղիւմիւն էրի
օլուպ օլմատըղըմը օ վագթ կէօրէճէքսինիզ:

Ատրիէն. - (Քէմալը կէրմի իլէ.) Բէք ալէա. էօյլէ
իսէ, պուլնըն պիր իսպաթընը շիմտի կէօսթէրմէլիսինիզ:

Պալէնիէ. - Հազըըմը, մատմուլազէլ. իշթէ սէօղիւմտէ
պէօյլէ սապիթգարար օլտըղըմը հէր քէսին պէլմէսինի
իսթէրիմ. սէօյլէյինիզ պագայըմ, գըղըմ, սիզէ նէ կիպի
իւրտմէթտէ պուլուլնապիլիրիմ:

Ատրիէն. - Վիւքէլաի տէվլէթտէն մատուտ օլուպ,
ասհապը նուֆուզ վէ իգթիտարտան պուլընան տօսթը-
նըզ նազըր ըլա հալէա մահրէմանէ սուրէթտէ կէօրիւչ-
մէքտէ միսինիզ:

Պալէնիէ. - Հայ հայ. պու կիւնլէրտէ եինէ սէսի
գըսըլմըզ օլտըղընտան, քէնտիսինի պէն թէտալի իտիյօ-
ըմ. միւմաիլէյհէ ըէսմէն պիր սիւալ իրատ օլունաճաղը
կիւնտէն պիր կիւն էվլէլ, տոտիմա պու խասթալըղա կի-
րիֆթար օլուր վէ եա էօյլէ կէօրիւնմէք իսթէր. զիրա
քէնտիսինէ վարիտ օլաճագ սիւալլէրէ ճէվապ վէրմէքտէն
իսէ, խասթէ օլմագլըղը տահա զիյատէ թէրճիհ իտէր:

Ատրիէն. - Միւմաիլէյհ տօսթընըզտան պէնիմ իչուն
ղայէթ մուհիւմ պիր մուլալէնէթ թէմէննի իտէճէքսինիզ:

Պալէնիէ. - Սիզի՞ն իչուն մը... հա՞նկը քէյֆիյեթթ.
տէն տօլայը...:

Պու էսնատէ բրէնսէսին օտա խըտմէթքեարը գաբու-
տան իչէրի կիրտի վէ Մ. Պալէնիէյէ պիր մէքթուպ վէրէ-
րէք տէտի քի.

— Պիր եապանճը խըտմէթքեար պու մէքթուպը կէ-
թիրիպ, տօգթէօր էֆէնտիյէ վէրիւմէսինի թէնպիհ իլլէ-
տի: Բէք միւսթաճէլ իմիշ...:

Թապիպ մեքթուպը ալտը . օտա խրտմեթ քեարը տը .
շարը չըգտը :

Ատրիէն . - (Կիւլիւմէյէրէք վէ թալթիֆքեարանէ
պիր սուրէթաթ տօգթէօրէ պագարագ .) Իշթէ մէհարէթ
վէ հազագաթըն պէլալարը պունլար տըր . պու ալէմոթ
պիր սէնաթտա ուսթա օլմաղա տա կէլմէզ . պագսան ա,
սիզի պիր տագըգա պիւէ ըահաթ պըրագ մայօրլար , պի-
շարէ տէօգթէօրիւմ :

Պալէնիէ . - (Մ . տ'էկրինեինին եազըսընը կէօրտիւք .
տէ՝ Թէաճճիւպի հավի պիր հարէքէթ իպրազընտան քէն-
տիսինի մէն՝ իտէմէյէրէք .) Օ պահսը գաքայընըզ , մատ-
մուաղէլ . պու Ալլահտան պուլասը խասթալար՝ պիզ տէ-
միրտէն եաքըլմըշըզ վէ քէնտիլէրինտէն էքսիլէն գուվլէթ
պիզէ կէլիյօր տէյու զանն իտիյօրլար . ինսաֆ վէ մէրհա-
մէթ նէ տիր պիլմէյօրլար . (Մէքթուպը աշմազտան էվ-
վէլ՝ կէզզ ուճըյպ Ատրիէնէ պագարագ .) Միւսաատէ ի-
տէր միպինիզ , մատմուաղէլ :

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ , պու սիւալէ՝ լաթիֆ
պիր պաշ իշարէթիյլէ ճէվապ վէրաի :

Մաքրի տ'էկրինեինին եազտըզը մէքթուպ ուզուն տէ-
յիլ իտի . թապիպ պունը եէքնազարտա օգոդուու , վէ
թապիաթընտա մէրքիւզ օլան պասիլէթքեարլըզը խիւ-
ֆընտա օլարագ , ումուզլարընը գալտըրըպ քէմայը հիտ-
տէթլէ տէտի քի .

— Պո՛ւ կիւն միւ . . . լաքին պու միւմքի՛ն մի . . .
մութլագա չըլտըրմըշ . . . մութլագա ագլընա կէլմիշ
տիր . . . :

Ատրիէն . - Ղալիպա պու մէքթուպ՝ թէքմիլ իւմիտ-
լէրինի սիզին իւզէրինիզէ գօյմըշ օլան պիր պէտպնիթ
թարաֆընտան կէլիյօր . . . : Պիշարէ խասթա սիզի շու ա-
րալըգ քիմ պիլիր նէ գատար սապըսըզլըզլա պէրլէմէք-
տէ տիր . . . : Հայտի , ազիզիմ տօգթէօր , խայրխահ օլը-

նրդ, գալարիկդ տէ վիճառն թաշըյընըդ, զէվալլընըն ըէ-
ճաւընը ըէտտ իթմէյինիդ. . . զիրա պու ալէմոէ, պիր
ինսանըն գաղանմըշ օլտըղը էմնիյեթի հագգըյու գա-
ղանմըշ օլտըղընը իսպաթ իթմէք դատար գալպէ ֆէ-
րահպաթշ պիր շէյ եօգ տաւ :

Ատրիէնին էն խայըն պիր տիւշմէնի թարաֆընտան
եազըմըշ օլան պու մէքթուպըն միւնտէրիճաթը իլէ մէզ-
պուրէնին իրատ իթտիյի չու միւէսսիր վէ շէֆգաթքեարաա
նէ սէօղէր արասընտա հէմ ֆէվգ էլատէ պիր թէվաֆուգ
վէ հէմոէ հատտէն զիյտտէ պիր զըտտիյեթի էսէրի մէվ-
ճուտ օլտըղընտան, տօգթէօր Պալէնիէ պիրտէն պիրէ տիւ-
շարը հայրէթ օլտու գալտը : Մատմուլաղէլ տը Դարաօվի-
լին եիւղիւնէ էնտիշէլի պիր նազարլու պագտըդտան սօնրա :

— Էվվէթ, պու մէքթուպ՝ հագգըմտա էմնիյեթի
քեամիլէսի պուլընան պիր միւշթէրիմ թարաֆընտան կէլ-
միշ տիր. պու խասթէ պիւթիւն իւմիտլէրինի պէնիմ իւ-
ղէրիմէ դօյմուշ իսէ տէ, միւմքինսիղ պիր շէյ թալէպ
իթմէքտէ տիր. . . : Լաքին մէճհուլընըղ օլան պիր քիմնէ
հագգընտա նէ՞ իչուն պու դատար շէֆագաթ կէօթէրի-
յօրսընըղ. — տէտի :

Ատրիէն. — Էկէր պու խասթէ սահիհէն պիր պէտա
պաթը ըսա, մէճհուլըմ սայըլամաղ, զիրա հէր նէրէտէ
պիր ֆէլէքգէտէ վար ըսա, թանըրըմ. . . : Հաթթա հագ-
գընտա նուֆուգքեար տօթթունուղըն հիմայէ վէ մուլէ-
նէթինի թալէպ իլլէտիյիմ ատէմ տաթի էվվէլի էմրտէ
մէճհուլըմըտը. Լաքին շիմտի սօն տէրէճէ նազարը թէվէճ-
ճիւհիմի ճէլպ իթմիշ պիր. զիրա սիղէ չուրասընը սէօյէ-
րիմ քի, հիմայէ իթտիյիմ տէլի գանը՝ Սիպէրիա իլլէրին-
տէն մարէշալ Սիմոնըն գըղլարընը Բարիսէ կէթիրմիշ օլան
գահրաման ապքերին օղլու տըր :

Պալէնիէ. — Նասըլ, մատմուլաղէլ. . . : հիմայէ իթտի-
յինիղ ատէմ. . . :

Ատրիէն . - (Տօգթէօրիւն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) ձէսուր պիր սէնաթքեար օլուպ , փամիլեասընըն եէկեանէ մէտարը իսթինատը տըր . լաքին մատամ քի սիզին մուա . վէնէթինիզի ըէճա իտիյօրըմ , հէր շէյի իֆատէ իթմէք . լիյիմ լազըմ կէլիր . իշթէ վուգուլաթ շու վէճհ իլէ ճէրէ . յան իթմիշ տիր . . . :

Ատրիէնին տօգթէօր Պալէնիէյէ սէօյլէմէք ազմինտէ պուլընտըղը հիքեայէի մահրէմանէ , մատամ տը Սէն-Տիգիէնին իւլաթէ կէլմէսիյլէ մունգաթի' օլտու . մէզպուրէ՝ Մ . տ'էկրինսի իլէ պիրլիքտէ սալօն գարուսընը շիտտէթ . լէ աչըպ իչէրի կիրտի . չէհրէսինտէ չէյիմ անի պիր մէսէր . ըէթ բարլամագտա վէ պու մէսէրընէթինի սալաթէ պիր հիտտէթ ու զազապ ալթընտա կիւճ պէլա իլէ սէթր փ . տէպիլմէքտէ իտի :

Մ . տ'էկրինսի սալօնա կիրէր կիրմէզ , քէմալը սիւ . ըաթլա տօգթէօր Պալէնիէյէ իսթիճվապքեարանէ վէ էն . տիշէլի պիր նազար աթֆ իթտի : Պալէնիէ իսէ՝ ճէվապը ըէտտի միւթէզամին պիր պաշ իշարէթիլլէ հէնուզ հիշ պիր շէյ պուլընմատըղընը անլաթտը . պունըն իւզէրինէ , մարքի՝ հիտտէթի տէրուընա ազամէթ օլմագ իւզրէ , տուտագլարընը ըսըրտը . չունքի սօն իւմիտինի տօգթէօր իւզէրինէ գօյմըշ օլտըղընտան , բրէնսէսին՝ Ատրիէնին գաֆասընա եէնի պիր տարպէ տահա էնտիրէճէյինի պիւ . մէքլէ պէրապէր , գուրտըղը տօլապլարըն քեամիլէն մահվ ու պէրպատ օլմուշ օլտըղընը գըյաս իթմէքտէ իտի :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ՝ հըսս իթտիյի զէհրնաք մէսէրընէթինտէն նէֆէսի գըսըլարագ , գըսս վէ աճէլլի պիր սէտա իլէ տէտի . քի .

— Էֆէնտիլէր , լութֆէն օթուրընը . . . պու մատ . մուազէլ հագգընտա սիզէ պիր թագըմ եէնի վէ մէրագա շայան հավատիսլէր վէրէճէյիմ :

Պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , զարազքեարանէ

վէ հազարէթամիզ պիր թավր ըլա եէկէնինի կէօս-
թէրտի :

Մ. Պալէնիէ իսէ՝ Ատրիէն իլէ պէրապէր տուրմագ-
տա օլտըղը բէնճէրէտէն այրըլմագտան էվվէլ, միւտահէ-
նէքեարանէ պիր թավր ըլա տէտի քի .

— Կէլինիզ պագալըմ . . . պիչարէ գըզըմ, եինէ նէ՞
վար, եինէ սիզտէն նէ՞ իսթիյօրլար . լաքին հէր հալտէ
պանա էմնիյեթ իթմէքտէն չէքինմէյինիզ :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ, տօգթէօր՝ Մ. տ'էկրինեի
իլէ Մ. թրիբոնըն եանընա կիտիպ օթուրտու :

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ՝ խալասընըն շու քիւս-
թախանէ սէօզլէրինի իշիթտիքտէ, պաշընը քէմալը աղա-
մէթլէ եօգարը գալտըրտը . չէհրէսի կիպի ալնը տախի
գըզարմըշ ըտը . քէնտիսինէ իտիլէն շու եէնի թէհտիտ վէ
հիւճիւմտէն արթըգ սապըլը թիւքէնէրէք վէ հիտտէթին-
տէն հէյէճանա կէլէրէք, բրէնսէսին օթուրմըշ օլտըղը
մասայա տօղրու իլէրիլէտի վէ Մ. Պալէնիէյէ թիթրէք պիր
սէտա իլէ տէտի քի .

— Ազիզիմ տօգթէօր, քէօշքտէ սիզի պէհէմէհալ
պէքլէրիմ . միւմքինի մէրթէպէ չաբուգ կէլմէնիզի ռէճա
իտէրիմ . սիզինլէ գօնուչմաղա նէ՞ տէրէճէ իհթիեաճըմ
պուլընտըզընը պիլիբսինիզ :

Ատրիէն պունը սէօյլէր սէօյլէմէզ, շապգասընը վազ
իթմիշ օլտըղը պէօյիւք գօլթուգ սանտալիէսինէ տօղրու
պիր ատըմ աթտը : Բրէնսէս պունը կէօրտիւքտէ, պիր-
տէն պիրէ այաղա գալգարագ .

— Նէ՞ եաբըյօրսընըզ, մատմուաղէլ . — տէյու հայ-
գըրտը :

Ատրիէն . — Իգամէթ կեահըմա կիտիյօրըմ, մատամ . . .
Սիզ քէնտի էմըլէրինիզի պանա պիլտիրտինիզ . պէն տէ
քէնտի գարարըմը սիզէ արզ իթտիմ . պիթտի կիթտի .
մէնֆաաթ մէսէլէսինէ կէլինճէ, միւտտա վէ մաթլուպա .

Թըմ իչուն թարափումտան պիրինի թային իտէճէյիմ:

Մատմուազէլ տը Գարտովիլ գօլթուգ սանտալիէսի
իւղէրինտէն շապգասընը ալտը:

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ իսէ՝ շիքեարը էլինտէն դաշ-
մագտա օլտըղընը կէօրինճէ, ալէլ աճէլէ եէկէնինին եա-
նընա գօշտու վէ էտէպ վէ նէղաքէթ տէնիլէն չէյի պէր
թարափ իտէրէք, թիթրէք էլէրիլէ Ատրիէնին գօլընը
թութուպ, տէտի քի:

— Տուրունը՛ղ...:

Ատրիէն. — (Գէտէրնաք պիր իսթիխֆաֆլա.) Ա՛հ...
մատամ... նէրէտէ պուլունըյօրըղ...:

Բրէնսէս. — (Մէղպուրէյի պիր թավըը հագարէթ-
քեարանէ իլէ նաղարը թէտգիգտէն կէչիրէրէք.) Գաշմագ
մը իսթիյօրսընըղ... պիղտէն գօրգույօրսընըղ հա՛...:

Ատրիէն տը Գարտովիլ պու Քօրգույօրսընըղ քէլիմէսինի
իչիթտիքտէ, հիտտէթինտէն նաչի գըպ գըրմըղը քէսիլտի-
մէղպուրէ՝ գօրգմագ նէ տէմէք օլտըղընը օ անէ գաթալ
պիլմէսիլինտէն, պէօյլէ պիր ալլագլըղլա իթհամ օլուն-
մագտան ըսա, գըղըն պիր օճաղա աթըլմասընը տա-
հա զիյատէ թէրճիհ իտէր իտի. ֆագաթ եինէ թէմքինի-
նի պօղմայարագ, նէճապէթ վէ ազամէթլէ մէմու պիր
թավը ըլա գօլընը խալասընըն էլինտէն չէքիպ գուրթար-
տը, էլինտէքի շապգայը թէքրար գօլթուգ սանտալիէսի
իւղէրինէ ֆըրլաթտը վէ մասանըն եանընա կէլէրէք միւ-
թէհաքքիմանէ պիր սուրէթտէ բրէնսէսէ տէտի քի:

— Պու հալլէրին պանա իլգա իթտիյի նէֆրէթի աղի-
մէտէն տահա տէհչէթլի պիր չէյ վար ըսա, օ տա
գօրգագլըղլա իթհամ օլունմագ խուսուսը տըր. ժէօյլէ-
յինիղ պագալըմ, մատամ... սիգի տինլէյօրըմ:

Ատրիէն՝ պու քէլիմէլէրի թէլաֆֆուղ իթտիքտէն
սօնրա, պաշընը միւթէաղզէմանէ պիր թավը ըլա եօգարը
գալտըրտը վէ եիւղիւ խաֆիֆճէ գըղարմըշ, կէօղլէի

հիտտէթինաէն եաշարմըշ, էլլէրինի՝ պիլա իխթիյար չարբ-
մագտա օլան կէօյսիւնէ տայաթմըշ վէ թիթրէք այաղը-
նըն ուճըլլա եէրտէքի խալլյա ուրմագտա պուլընմըշ օլ-
տըղը հալտէ, խալասընըն եիւզիւնէ ինթիգամճույանէ
պիր նիկեահ սալտըրտը :

Պունըն իւզէրինէ բրէնսէս՝ շիքեարընըն արթըգ քէնտի
բէնչէի գուլմընտան գաչըպ գուրթուլամայաճաղընը քէս-
տիրէրէք, գալպինտէ մէսթուր օլան վէ տամարլարընը շի-
չիրթմիշ պուլընան միւհլիք զէհրի տամլա տամլա տըշարը
վերմէյի վէ շիքեարընա միւմքինի մէրթէպէ ուզուն միւտ-
տէթ ճէֆա չէքտիրմէյի գարարլաշտըրտը . պինաէն ա-
լէյհ՝ թէմքինլի պիր պէտա իլէ տէտի քի .

— Էֆէնտիլէր, վուգուա կէլէն հալլէրի սիզէ պիրէր
պիրէր նագլ ու հիքեայէ իտէճէյիմ . բօլիս գօմիսէրինին
կէլիպ պէնիմէ գօնուշմագ իսթէտիյինի խապէր վէրտիք-
էրինտէ, տօղրու միւմաիլէյհին եանընա կիթտիմ . միւ-
մաիլէյհ՝ վազիֆէսինի իյֆայէ վէճպուր օլտըղընտան տօ-
ւայը քէտէրկաք պիր չէհրէ իլէ էօղը տիլէտի . հագգըն-
տա թէվգըֆ էմինամէսի սատըր օլմուշ օլան պիր ատէմին
պաղչէ գաբուսընտան քէօշքէ կիրտիյի կէօրիւլմիւշ իմիշ :

Ատրիէն պու սէօղիւ իշիթիր իշիթմէզ, տէհչէթինտէն
տիթրէտի . զիրա արանըլան ատէմ Ակրիքօլ օլտըղընա ար-
թըգ շիւպհէսի գալմամըշ ըտը : Լաքին մէքգումը սագլա-
մըշ օլտըղը եէրին զայէթլէ էմին օլտըղընը տիւշիւնէրէք,
թէքրար քէսպի իթմինան իյլէտի :

Բրէնսէս . — Բօլիս գօմիսէրի պու ալտէմի կէրէք գօ-
նագտա վէ կէրէք քէօշքտէ արամագ իշուն պէնտէն մէ-
զունիյիթ տիլէտի . պու սուրէթլէ հարէքէթ իթմէք
քէնտի հագգը օլտըղընտան, թապիաթըլլա մուխալէֆէթ
իտէմէզ իտիմ . պինաէն ալէյհ էվվէլա քէօշքիւ արաշ-
տըրմասընը ըէճա իտիպ, պէն տէ քէնտիսիլէ պէրապէր
կիթտիմ . . . : Լաքին շուրասընը իգրարէ մէճպուրմ քի,

մատմուհիներն վասֆ օլունմազ տերեճէտէ նէֆրէթպախչ օլան սուրէթի մայիշէթինի պիւմէքլէ պէրապէր, պէօյէ էսէֆէ շայան պիւ բօլիս իշինէ տախի գարըշմըշ օլաճա. ղընը խաթըրըմա պիւէ կէթիւրմէմիշ իտիմ. . . մէյէր եա. նըլըյօր ըմըշըմ :

Ատրիէն. - (Հայգըրըրճասընա.) Նէ տէմէք իսթի. յօրսընըզ, մատա՛մ :

Բրէնսէս. - (Մուզաֆֆէրանէ պիւր թավը ըլա.) Նէ տէմէք իսթէտիյիմի չիմտի անլայաճագսընըզ, մատմուհ. ղէլ. հէր քէս նէօպէթինէ բազը օլսուն. . . Սիզ պիւրազ էվվէլ թապիաթը իսթիհզաքեարանէ վէ միւթէքէպպիւրա. նէնիզի իպրազ իթտինիզ. չիմտի սըրա պիզիմ տիր. . . . Թէհարրիյեաթը վազըրասընտա հազըր պուլընմագ իւզրէ գօմիսէրէ բէֆագաթ իյլէտիմ. . . . Դէօշքէ վասըլ օլ. տուգ. . . . Բօլիս գօմիսէրի՝ մատմուհիներն խըտմէթինս տէ պուլընան վէ թէաթրօ գըղլարը կիպի կիյինմիշ օլան իւշ պէսլէմէյի կէօրտիւքտէ, նէ տերեճէ տիւշարը թէ. աճհիւպ օլտըղընը խայալ իթմէյի սիզէ հալալէ իտէրիմ: Պու քէյֆիյեթէթ պէնիմ թալէպիմ իւզէրինէ, զապթնա. մէյէ գայտ իտիլտի. զիրա պու կիպի գաիտէտէն խարիճ վէ ղարիպ հալէր հիշ քիմսէ նազարընտա մազուլը թու. թուլամազ :

Թրիբոյ. - (Իհթիրամքեարանէ պիւր սուրէթտէ թէ. վազու իտէրէք.) Բէք ազիլանէ տավրանմըշսընըզ, մա. տամ բրէնսէս. զիրա ատալէթ տախի պու քէյֆիյէթէ վագըֆ օլմալը տըր :

Ատրիէն՝ քէմալը ըզտըրապը գալպլէ պէտպախթ Ակրիքօլըն հալը եէսիշթիմալընը տիւշինմէքտէ օլտըղըն. տան, Մ. Թրիբոյ իլէ մատամ տը Սէն-Տիզիէնին սէօղլէ. րինէ աճը աճը ճէվապլար վէրէճէք եէրտէ, էնտիշէի տէ. րունընը սէթրէ չալըշարագ, քէմալը սիւքիւնէթլէ տինլէ. մէքտէ իտի :

Բրէնսէս . - Բօլիս գօմիսէրի էվլէրի էմրտէ պու կէնճ գըզլարը իսթինթագ իթմէյէ պաշլատը վէ մատմուաղէլին քէօջքիւնէ պիր տաէմին կիրմիշ օլտըղընը կէօրիւպ կէօրմէտիքլէրինի սիւալ իյլէտի . պունլարըն իւշիւ տէ ի-նանըմայաճագ պիր քիւսթալսլըզլա հիշ քիմսէյի կէօրմէմիշ օլտըզլարընը ճէվապէն սէօյլէտիլէր . . . :

Ատրիէն . - (Քէմալը մէսէրրէթլէ քէնտի քէնտինէ .) Աֆէրին ճէսուր վէ նամուսքեար գըզլար . պէտպախթ տէի գանլը շիմտիլիք գուրթուլմըշ տէմէք տիր . . . պա-գըսը տա տօգթէօր Պալէնիէնին հիմայէ վէ մուալէնէթիլ-լէ թէսվիյէրէզիր օլաճագ տըր :

Բրէնսէս . - (Սէօզիւնտէ տէվամ իտէրէք .) Պէրէքէթ վէրսին քի , օտա խըտմէթքեարլարըմտան մատամ Կրի-վուա՝ պանա ըէֆագաթ իթմիշ իտի . պու միւհթէրէմ գատըն՝ մատմուաղէլին օ սապահ սաաթ սէքիզտէ քէօջ-քէ ալտէթ իթմիշ օլտըղընը տէր խաթըր իտէրէք , մատ-մուաղէլին իշերի կիրտիյի սըրատա պաղչէ գաբուսընըն ա-չըգ գալմասը վէ արանըլան շախս իսէ մէզքիւր գաբուտան իշերի կիրմիշ օլմասը միւհթէմէլ օլտըղընը սաթէլանէ ղի-րէթի գօմիսէրէ սէօյլէտի :

Թրիբոյ . - Մատմուաղէլին սապահըն սաաթ սէքիզին-տէ քէօջքէ ալտէթ իթտիյինի սախի զապթնամէյէ գայտ իթտիրէ իտինիզ , բէք էյի օլաճագտը , մատամ :

Պալէնիէ . - (Բօլընը քէմալը սատագաթլա իճրա ի-տէրէք .) Պէն միւնասիպ կէօրմէմ . զիրա պու խուսուսըն՝ գօմիսէրին իճրա իթտիյի թէհարրիեաթլա հիշ պիր թէալ-լիւզի եօգ տուր :

Թրիբոյ . - Լաքին , տօգթէօր . . . :

Պալէնիէ . - (Գաթի պիր սէտա իլէ .) Լաքին , մօսիէօ , պէնիմ ըէյիմ պու տըր . . . :

Բրէնսէս . - Էյի ամմա , պէնիմ ըէյիմ օ տէյիլ տիր , տօգթէօր . պէն տէ Մ . Թրիբոյ իլէ հէմէֆքեար ըմ . իմտի ,

պու խոստումն տախի զապթնամէյէ տէրճի էհէմմիյեթ.
տէն խալի օլմատըղընը տիւշիւնէրէք, գայտ իթտիրտիմ.
լաքին, մէրաթիպի պէշէրիյեէնին պալտսընտա պուլընան
պիր կէնճ գըղըն պու կիպի հարէքեաթը ըզղիւնէսինի
գայտ իթմէք նէ տէրէճէ քէտէրպախշ օլտըղընը գոմիսէ.
րին մահճուպանէ վէ էլէմաք պագըղընտան անլատըմ.

Ատրիէն. - (Սապըլ թիւքէնէրէք.) Շիւպհէսի'զ, մա.
տամ. սիզին իֆֆէթ վէ մահճուպիյեթիւնիզ պու սատէ.
տիլ գոմիսէրին իֆֆէթ վէ հիճապընա միւսավի կիպի տիր.
լաքին եէքտիկէրինէ մուտտիլ օլան պու մասուլմիյեթ վէ
մահճուպիյեթիւնիզ չաբուգ ճէրիհատար օլմուշ կէօրիւ.
նիւյօր. զիրա, կէրէք սիզ վէ կէրէք գոմիսէր. պիլֆարզ
սապահըն սաաթ ալթընընտա տըշարը չըգմըշ վէ սաաթ
սէքիզտէ ալտէթ իթմիշ օլտըղըմը տիւշիւնէ իտինիզ պու
հարէքէթիմտէ հիշ պիր զարիպ հալ օլմատըղընը անլա.
յաճագաընըզ.

Բրէնսէս. - (Բէմալը ինֆիալ իլէ.) Տօղրուսը, շու
էօղրուսիւզ հէր նէ գատար կէճճէ իսէ տէ, մահիրանէ
սաշլըլըր.

Ատրիէն. - (Միւթէքէպպիրանէ պիր թավը ըլա.) Պէն
էօղր տիլէմէյօրըմ, մատամ. զիրա քէնտիմի սալիհէ չը.
գարմագ Թըղուսընտա տէյիլ իմ. անճագ, Մ. Պալէնիէ.
հագգըմտա տէրքնար օլան տօսթլըղը սահգասըյա, է.
հիմէ օլարագ պիր գաշ սէօզ սէօյլէմիշ ճլտըղընտան, սի.
ղին էօնիւնիւզտէ իյգահ իթմէք իսթէմէտիյիմ պիր մաս.
տէյի միւմքինի մէրթէպէ շէրհ ու թէֆսիր իթմէք իսթէ.
յօրըմ. . . .

Թրիբոյ. - Էօյլէ իսէ, մատուազէլ օլ պապտէ լա.
ղըմ կէլէն իյգահաթը վէրինճէյէ գատար, պու վագըա
գոմիսէրին զապթնամէսինտէ մուգայեէտ գալմալը տըր.

Աբըայ տ'էկրիննի' ալնընը էլինէ տայաթմըշ օլտըղը
հալտէ, պու մէնղարէյէ սալա ալթիք տըզգաթ իթմէ.

յօրտու . մատմուռադէլ աը Գարտովիլ իլէ մարէշալ Սիմոնըն գըղլարը արասընտա ճէրէյան իտէճէք միւլագաթըն նէթաիճի վէսիմէսինի տիւշիւնէրէք , տիւշարը տէհչէթ օլմուշ գալմըշ ըտը . շիրա Ստրիէնի օ ագշամ տըշարը չըգմագտան մատտէթէն մէն իթմէք քէնտիսինճէ մուհալ գապիլինտէն կէօրիւնիւյօրտու :

Մատամ տը Սէն-Տիդիէ թէքրար քէլամա աղաղլէ տէտի քի .

— Էֆէնտիլէր , բօլիս գօմիսէրինի օ աերէճէ տիւշարը ինֆիալ իթմիշ օլան մատտէ՝ շիմտի հիքեայէ իտէճէյիմ վագըայա նիսպէթլէ հիշ մէսապէսինտէ գալըր . . . Դէօշքիւն հէր թարաֆընը տօլաշտըգ , հէր քէօշէ պուճա . ղընը արաշտըրտըգ վէ լաքին հիշ քիմսէյի պուլամատըգ : Մատմուռադէլին եաթագ օտասընը էն սօնրա թէհարրի իթմիշ օլտըղըմըգտան , օրասա տախի հիշ քիմսէյի պուլամայըպ տըշարը չըգմաղա հաղըրլանմըշ իքէն , մատամ կրիվուա կիզլի պիր գաբուլնըն եալտըղը բէրվաղլարըն . տան պիրի էյիճէ պիթիշտիլիմիշ օլմատըղընը պանա իրա . յէ իթտի . պէն տէ բօլիս գօմիսէրինին նաղարը տըգգաթլընը ճէլպ իյլէտիմ . պուլնըն իւղէրինէ , մայէթինտէքի ապէմլէր տահա զիյատէ տըգգաթլա թէհարրիյէ պաշլապըլար . . . մուայէնէ իթտիլէր . . . պիր գաբու գանատը քէնտի իւղէրինէ հարէքէթ իտիպ աշաղը գայտը վէ գաբու տըք աշըլտը . . . օ վագթ նէ՞ մէյտանա չըգտը տէգալ զանն իտէրսինիղ . . . Լաքին խայր . . . խայր , պուլագըա օ գատար մէքրուհ , օ գատար պախի արու հիւճապ տըր քի լիսանըմա ալմաղա սսլա ճէսարէթ իտէմէյէճէյիմ . . . :

Ստրիէն : (Սկրիթօլըն կիզլէնտիյի մահալ մէյտանա չըգմըշ օլտըղընը քէմսըլ թէէսիւֆլէ կէօրմիւշ օլտըղընտան , պիր աղմը գաթի իլէ .) Բէք ալէա , մատամ , բէք ալէա . մատամ քի սիզ ճէսարէթ իտէմէյօրտընըգ , հաղը-

գաթը հալի պէյան իթմէյէ պէն ճէսարէթ իտէպիլիրիմ՝ սիզին ճէնապ վէ մահճուպիյեթինիզի ճէրհատար իթմէմէք իչուն, պու եէնի ըզլալէթ վագըասընը քէնտիմ հիքեայէ իտէճէյիմ. մա մաֆիհ շուրասընը տախի պիլմէլիսինիզ քի, սէջլէյէճէյիմ սէօզլէր քէնտիմի սալիհէ չըգարմագ վէ պէրաէթի զիմէթիմի իսպաթ իթմէք իչուն տէյիլ տիր:

Բրէնսէս. - (Հագարէթամիզ պիր թէպէսսիւմէ.)
Ջահմէթինիզէ տէյմէզ, մատմուազէլ. եաթագ օտանըզ տա սիզին թարաֆընըզտան կիզլէնմիշ պիր ատէմ պուշլունտու . . . :

Մարքի. - (Դալպինտէքի մէսէրրէթի խախնանէյի

կիւճ պէլա իլէ սէթը իտէպիլէրէք վէ հիտտէթ ու ին-
ֆիալ իլէ պաշընը եօգարը գալարըրարագ .) Եաթագ օտա-
սընտա պիր ատէ՞մ մի պուլունտու :

Թրիրոյ . - Մատմուլէլին եաթագ օտասընտա պիր
ատէ՞մ պուլունտու հա՛ . . . Էլպէթթէ զապթնամէյէ պու-
տա գայտ իտիլտի , տէյի՞լ մի :

Բրէնսէս . - (Մուլաֆֆէրանէ պիր թավը ըլա .) Հա՛յ
հա՛յ , մօսիէօ :

Պալէնիէ . - (Միւրայիլէրէ մախսուս պիր թարգտա .)
Լաքին , մատա՛մ , պու ատէ՞մ պէսպէլլի պիր խըրսըղ օւ-
մալը տըր . Էկէր էօյլէ իսէ , վագըա քէնտիլիլնտէն սա-
տէլէշմիշ օլուր . զաթէն պաշգա պիր շիւպհէյէ զահիպ օւ-
մագ հագըգաթա մուղայիր տիր :

Բրէնսէս . - (Պարիտանէ պիր սուրէթտէ .) Մօսիէօ
Պալէնիէ , մատմուլէլ հագգընտա տէրքեար օլան միւ-
սամահա վէ շէֆգաթընըղ սիզի եանըլթըյօր :

Թրիրոյ . - Պու մագուլէ խըրսըղլարըն քիմլէր օլապի-
լէճէյի աշիքեար տըր . Էքսէրիյա զայէթ զէնկին վէ զա-
յէթ կիւզէլ տէլի գանըլլար օլուրլար . . . :

Բրէնսէս . - Եանըլթըյօրսընըղ , մօսիէօ . մատմուլէ-
լին կէօղէրի օ գատար եիւքսէքլէրէ չըգամաղ . . . հաթ-
թա պու սուրէթլէ , պիր խաթա՛ հէ՞մ ճինայէթքեարանէ
վէ հէ՞մ նէֆրէթպախշ վէ պայաղը օլապիլէճէյինի իս-
պաթ իթմիշ տիր . . . : Պինաէն ալէյհ , մատմուլէլին
պիր աղ էվլէլ պայաղը խալգ հագգընտա իպրաղ իթտիյի
թէվէճճիւհ վէ մէրհամէթ արթըգ թէաճճիւպիմի պատի
օլամաղ . . . : Մատմուլէլին կիզլէմիշ օլտըղը ատէ՞մ
սըրթընտա մաի պիր իշճի կէօմլէյի կիլինմիշ օլտըղը ճի-
հէթլէ , տահա զիյատէ թէէսիրպախշ վէ ըիգգաթ ու
մէրհամէթ է շայան իտի :

Թրիրոյ . - (Ֆէվգ Էլ ատէ նէֆրէթ վէ իբրահ կէօսթէ-
րէրէք .) Իշճի՞ կէօմլէյի մի . . . օ հալտէ պու տէլի գան .

լը պայայտել խալդատան պերիսի իմիշ . տողրուսը պու քէյ-
ֆիյեէթ ինսանըն թիւլէրինի էօրբիւրթմէյէ քեաֆի տիբ
Բրէնսէս . - Հէրիֆ պիր տէմիրճի օլտըղընը իգրար
իթտի . Լաքին տողրուսընը իսթէրսէնիզ , էրէյիճէ կիւզէլ
պիր տէլի դանլը ըտը . մատմուազէլ պէսպէլլի կիւզէլլիք
հագգընտաքի մէյէլանը տինտարանէսի իլճաաթըլլա . . .

Ատրիէն . - (0 վազթա գաւտար ճէվապ վէրմէյէրէք ,
խալսանըն սէօղլէրինի քէտէրնաք պիր հիտտէթլէ տինլէ-
միշ օլտըղը հալտէ , պիրտէն պիրէ սէօգէ գարըշարադ .)
Ելվէրիւր արթըդ , մատամ , էլվէրիւր արթըդ . . . պիր աղ
էլվէլ սիզին մէքրուհ իֆթիրալարընըգտան պիրինէ գար-
շը քէնտիմի միւտաֆաա վէ պէրաթէթի զիմմէթիմի իսպաթ
իթմէք ազմինտէ իտիմ . Լաքին իքինճի տէֆա օլարագ
էօյլէ պիր պուտալալըդ իրթիքեապ իթմէյէճէյիմ տիր
. . . : Եալընըզ սիզէ պիր շէյ սիւալ իթմէք իսթէրիմ ,
մատամ . . . օ նամուսքեար տէմիրճի ահպապ թէվգըֆ
իտիլտի մի . . . :

Բրէնսէս . - Հայ հայ . օնա շիւպհէ մի վար . հէմ
թէվգըֆ իտիլտի վէ հէմտէ ալայի վալա իլէ հապսիւանէ-
յէ կէօթիւրիւլտիւ . . . : (Մուղաֆիէրանէ պիր ղուրուր
իլէ .) Պու քէտէրպալիշ խապէր գալպինիղի բարչա բարչա
իտիյօր , տէյիլ մի , մատմուազէլ . ղալիպա , պու մէրհա-
մէթէ շայան տէմիրճի հագգընտաքի շէֆգաթը գալպիյե-
նիզ բէք պէօյիւք տիւր . զիրա էվվէլքի քիւսթախանէ իս-
թիհղաքեարըղընըդ ազար ազար ղալիպ օլմագտա տըր :

Ատրիէն . - Եվվէթ , մատամ . զիրա մէքրուհ վէ կիւ-
լինճ հալլէրի իսթիհղա իթմէքտէն տահա մուհիմմ պիր
վազիֆէ իյֆա իթմէք մէճպուրիյեթիինտէ իմ :

Ատրիէն . պու սէօղլէրի իրատ իթտիքտէն սօնրա ,
մահպուս օլան Ակրիքօյըն ֆամիլեասընըն տիւշար օլաճաղը
քէտէր վէ էլէմի տիւշիւնէրէք կէօղլէրի եաշ ըլա սօլ-
տու . գօլթուգ սանտալիէսի իւզէրինտէն շապգաբընը

ալըպ պաշընա գոյտու վէ գօրտէլալարընը պաղլատըգ-
տան ոճնրա տօգթէօրէ տէտի քի .

— Մօսիէօ Պալէնիէ , պիր ազ էվվէլ՝ տօսթունըզ
նաղրը նէզտինտէ հիմայէ վէ մուսվէնէթինիզի թէմէննի
իթմիշ օլտըղըմ խաթըրընըգտա՞մը տըր :

Պալէնիէ . — Էվվէթ , մատմուլազէլ . . . միւմաիլէյհ
նիգտինտէ սիգի իշուն իճրաի թէվաասութ իթմէք պէնճէ
մուճիպի շէրէֆ ու շան տըր :

Ատրիէն . — Արապանըզ աշաղըտա՞մը տըր :

Պալէնիէ . — (Փէվգ էլ ատէ տիւշարը հայրէթ օլա-
րագ .) Էվվէթ , մատմուլազէլ . . . :

Ատրիէն . — Էօյլէ իսէ , պէնի լութֆէն նազըրըն գօ-
նաղընա կէօթիւրիւնիւզ : Սիզին վասըթանըզլա միւմաիլէյ-
հէ թագտիմ իտիլէճէք օլուրսում , թալէպ իտէճէյիմ
լութֆը վէ եա տահա տօղրուսը առալէթի րէտտ իթմէ-
յէճէյի աշիքետար տըր :

Բրէնսէս . — Նասըլ , մատմուլազէլ , շունճա վուգուլաթ-
տան ոճնրա , պէնիմ միւսաատէմ օլմագսըզըն պէօյլէ
պիր թէշէպպիւսէ ճիւրէթ իտէպիլիթյօր մըսընըզ . . . տօղ-
րուսը պու տէրէճէ քիւսթաիլըգ իշիտիլմէմիշ շէյ տիր :

Թրիրոյ . — Էվվէթ , զիյատէսիյլէ շայանը թէէսսիւֆ
տիր . լաքին մատմուլազէլտէն հէր շէյ մէմուլ օլունուր :

Ատրիէն՝ արապասը աշաղըտա օլուպ օլմատըզընը
տօղթէօրէ սիւալ իթտիքտէ , արբայ ա՛լէկրիննի պիրտէն
պիրէ ոարսըլըպ , հէքիմէ հէմ սիւրաթլը վէ հէմ մանի-
տար պիր նիկետահ աթֆ իթտի . հէքիմ իսէ՝ լիզա վէ մու-
վաֆագաթընա ալամէթ օլմագ իւզրէ , իքի տէֆա կէճզ
գաբագլարընը աշըպ գաբատըգտա , մարքինին կէօղլէրին-
տէ մէմուլըն զայրը պիր մէմնունլյեթ շէօլէսի նիւմայան
օլտու . գալպինտէքի ըզտըրապը շէտիտի կիւճ հալ իլէ
զապթ իտիպիլմէքտէ իտի . պինաէն ալէյհ բրէնսէս՝ պիր
թաթըր հիտտէթքետարանէ իլէ Ատրիէնէ խիթապէն ,

— Մատմուհազէլ, պուրատան տըշարը չըգմայաճագ. սընըզ, պէնիմ էմրիմ պու տըր. — տէտիքտէ, Մ. տէկ. րինեի խուսուսի պիր թավր ըլա .

— Մատամ, զանն իտէրիմ քի մատմուհազէլի հօնէ Կոթիքիւն ետի իհրիմաճնա թէվտի՝ իտէպիլիրսինիզ. — տէտի :

Մարքի՝ հօնէ Կոթիքիւն ետի իհրիմաճնա քէլիմէլէրինի օ տէրէճէ մանիտար պիր սուրէթտէ թէլաֆիուզ իթվիլ իտի քի, բրէնսէս՝ հէքիմին վէ Մ. տէկրինեինն եիւզլէրի. նէ պագար պագմազ քէյֆիլէթէ վագըֆ օլտու վէ եիւզիլ թէքրար շէյթանի պիր մէսէրլէթլէ բարլամաղա պուլ. լատը :

Պու իսթիշարէի խաֆիյեէնն քէմալը սիւրաթլա իճ. րա իտիլմիշ օլմասը շէյլէ տուրսուն, հաթթա կիճէ գա. րանլըղը տախի օրթալըղը գաբլամըղ ըտը . Ատրիէն իսէ՝ Ակրիքօլըն հալը եէսիլթիմալընտան տօլայը տէրեաի էլէմ ու քէտէրէ միւսթաղլագ պուլընտըղընտան, բրէնսէս, տօգթէօր վէ աբբայ տէկրինեի արալարընտա թէաթի ի. տիլէն պու միւսթէլիֆ իշարէթլէի կէօրէմէտի . պուլնտան պաշգա, մէգըիւր իշարէթլէր քէնտիսի իչուն ֆէհմի նա. գապիլ մուամմալար տէյլլ մի իտի :

Մա մաֆիհ, մատամ տը Սէն-Տիգիէ մարքինն միւ. լահաղասընա բէք գօլայ գանի՝ օլմուշ կէօրիւնմէք իսթէ. մէտիլինտէն .

— Հէր նէ գատար մօսիէօ Պալէնիէ՝ մատմուհազէլ հագգընտա բէք զիյատէ միւսամահաքեարանէ տալրանը. յօրսատա, քէնտիսինի ծնա թէսլիմտէ պիր կէճնէ մահ. զուր կէօրմէմ . . . : Մամաֆիհ . . . իլէրիտէ տէլիլ վէ նուսունէ իթթիխազ օլունապիլէն պէյլէ պիր մուգատ. տէմէյի տախի ճաիզ կէօրմէզ իտիմ . զիրա պու կիւնտէն իթիպարէն մատմուհազէլին պէնիմ իրատէմտէն պաշգա պիր իրատէսի պուլընմայաճագ տըր :

Պալէնիէ . - (Մատամ տը Սէն-Տիգիէնն սէօղլէրին .

տէն կիւյա ճէրիհատար օլմուշ կիպի՝ քէմալը մէքեանէթ. (է.) Մատամ բրէնսէս, պէն մատմուազէլ հազգընտա ապա միւսամահաքեարանէ տավրանմամըչըմ տըր, պու անէ գատար հազգանկյեթի սէօյլէմիշիմ տիր: Շիմտի տէ, էկէր մատմուազէլ արզու իտէրսէ, քէնտիսինի նազըրըն գօնաղընա կէօթիւրմէյէ հազըր վէ էմրինէ մունթազըրըմ: միւմաիլէյստէն նէ՝ թալէպ իտէճէյինի պիլէմէմ. լաքին, քէնտի հազգընտաքի էմնիյիէթի քեամիլէմի սուի իսթի. մալ իտիպ, պէնի եօլսուզ պիր իշէ վասըթա իթթիխազ իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէյէճէյինի բէք-ալէա պիլիւրիմ:

Ատրիէն՝ տէօթէօրիւն շու միւրայիճէ սէօղլէրինի ի. չիթտիքտէ, սօն տէրէճէ միւթէէսսիր օլուպ, էլինի տօս. թանէ պիր սուրէթտէ մէրգուճա ուզաթարագ.

— Միւսթէրիհ օլընըզ, սատըզ տօսթում. իճրա ի. տէճէյինիզ թէվասսուլթտան տօլայը, սօնրա պանա թէ. չիքքիւր իտէճէքսինիզ. զիրա պու խայրխահլըղըն նըսֆ միւքեաֆաթը սիզէ այիտ տիր. — տէտի:

Մ. Թրիբոյ իսէ՝ տօգթէօր Պալէնիէ իլէ աբբայ տ'էկ. րինէրինէն էսրարը ճէտիտէսինէ ալեհահ օլմատըղընտան, Մ. տ'էկրինէիյէ զայէթ եավաշ պիր սէտա վէ շաշղըն պիր թավր ըլա.

— Նէ՞ եարըյօրսընըզ, չըգըպ կիթմէսինէ միւսաատէ՞ մի կէօսթէրիլէճէք. — տէյու սօրտու:

Մարքի տ'էկրինէի իսէ, իֆատէի մէրամա աղազ իտէճէք օլան բրէնսէսի տինլէմէսինի իշարէթլէ անլաթա. րագ.

— Էվվէթ, էվվէթ. — տէյու ճէվապ վէրտի:

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ եէկէնինէ տօղրու իլէրիլէ. յիպ, եավաշ պիր սէտա իլէ վէ հէր պիր քէլիմէսի իւզէ. րինտէ տուրարագ տէտի քի.

— Սիզէ պիր սէօղլում տահա վար, մատմուազէլ... պու էֆէնտիլէր հուզուընտա սօն պիր սիւալ տահա ի.

րատ իթմէք իսթէրիմ: Տէլաիլի գավիյէ իլէ տէ թէհագ-
գուգ իթմիշ օլան պունճա գապահէթլէրինիգէ րաղմէն ,
պէնիմ էվամիրի գաթիյէմէ հալէա մուխալէֆէթ իթմէք
նիյէթինտէ՞ միսինիգ :

Ատրիէն . - Էվվէ՛թ , մատամ :

Բրէնսէս . - Պիր ազ էվվէլ զուհուրա կէլէն րէզա-
լէթէնկիզ վուգուաթտան սօնրա , հալէա հիւքմ ու նու-
ֆուզումա թապի օլմամագ իտտիասընտա՞ մըսընըզ :

Ատրիէն . - Էվվէ՛թ , մատամ :

Բրէնսէս . - Տէմէք տիր քի , սիգէ թէքլիֆ իթտիյիմ
խաթթը հարէքէթէ վէ սուրէթի մայիշէթի նամուսքեա .
րանէյէ արզը թէսլիմիյեթ իթմէքտէն գաթիյէն իսթին-
քեաֆ կէօսթէրիյօսընըզ , էօյլէ՞ մի :

Ատրիէն . - Մատամ , պու քէօշքիւ թէրք իլէ , տիկեր
պիր խանէյէ նագլը մէքեան իտէճէյիմի վէ օրատա եա-
լընըզճա վէ իսթէտիյիմ կիպի իմրարը էօմր իյլէյէճէյիմի
պիր ազ էվվէլ սէօյլէտիմ զանն իտէրիմ :

Բրէնսէս . - Սօն սէօղիւնիւզ պո՞ւ մը տոր :

Ատրիէն . - Էվվէ՛թ , սօն սէօղիւմ պու տոր :

Բրէնսէս . - Էյի՛ տիւշիւնիւնիւզ . . . սէօյլէտիյինիզ
սէօզ բէք աղըր տոր . . . քէնտինիզի սագընընըզ . . . :

Ատրիէն . - Պէն սօն ճէվապըմը վէրտիմ , մատամ . . .
պիր չէյի իքի տէֆա սէօյլէմէմ . . . :

Բրէնսէս . - Իշիտիյօր մըսընըզ , էֆէնտիլէր . . . պէն
իշի սուլճ ըլա թէսվիյէ իթմէք իչուն էրիմտէն կէլէնի տի-
րիզ իթմէտիմ . լաքին հայը՛ֆ քի պիւթիւն ճահտ ու զայ-
րէթիմ պօշա կիթտի . պունտան սօնրա քէնտի հարէքէ-
թի քիւաթախանէսի սէպէպիյլէ իթթիխաղընա մէճպուր
օլաճաղըմ թէտապիրի միւէսսիրէտէն տօլայը վարսըն քէն-
տի քէնտիսինի թէքտիր իթսին :

Ատրիէն . - Իսթէտիյինիզ կիպի հարէքէթ իթմէյէ
մէէզուն սընըզ , մատամ . (Մ . Պալէնիէյէ տէօնէրէք քէ-

մալը կերմի իլէ .) Կէլինի՛զ , ազիզիմ տօգթէօր , կէլինիզ .
արթըզ սապրէ թագաթըմ գալմատը . չաբուգ կիտէլիմ
... զաիպ իթտիյիմիզ հէր պիր տագըգա՝ նամուքեար
պիր ֆամիլեանըն աճը աճը կէօզ եաչլարը տէօքմէսինի
պատի օլաճագ տըր :

Պու սէօգիւ միւթէագըպ , Ատրիէն հէքիմ իլէ պիր-
լիքտէ ալէթթաճիլ սալօնտան տըշարը չըգտը :

Բրէնսէսին խըտմէթքեարլարընտան պիրի՝ Մ. Պալէ-
նիէնին արապասընը իլէրիյէ սիւրտիւ վէ Ատրիէն՝ տօգ-
թէօրին մուալէնէթիյէ արապայա ըաքիպ օլտու . լաքին
պիշարէ գըզըզազ զիհնէն օ տէրէճէ մէշղուլ ըտը քի ,
թապիպին՝ արապա գաթուսընը աչսն խըտմէթքեարա եա-
վաշճա պիր իքի սէօզ սէօյլէտիյինի կէօրէմէտի :

Տօգթէօր արապայա կիրէրէք մատմուազէլ տը Գար-
տօվիլին եանը պաշընտա օթուլտըգտա , խըտմէթքեար
արապա գաթուսընը գաբատը . պիր սանիյէ սօնրա տօգ-
թէօր , արապաճըյա եիւքսէք սէտա իլէ .

—Պիզի .քիւչիւք գաթուտան նազըրըն գօնաղընա կէօ-
թիւր . - տէտի :

Պարկիրլէր սիւրաթը քեամիլէ իլէ եօլա ըլվան օլ-
տըլար :

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ԳԸՍՄ

ԳԸՍՍ. ԷԼՊԻՍԷԼԻ ՊԻՐ ԺԷԶԻԻԻԹ

1

ՍԱԽԹԷ ՊԻՐ ՏՕՍԹ

Կիճէնին գարանլըղը օրթալըղը գաբլամըղ օլուպ , հաւլա տախի զայէթ պուլանըգ վէ սօղուգ իտի : Գուպ-պէի ասիւման՝ ղուրուպը չէմսէ գատար սաֆ վէ պէրբագ օլտըղը հալտէ , եաւլաչ եաւլաչ գօյու վէ մաի պուլութ-լար ալթընտա կիզլէնմէյէ պաչլամըղ ըտը . բուզկեար ի-սէ՝ քէմալը շիտտէթլէ էսմէքտէ օլտըղընտան , հէնուգ եաղմաղա պաչլամըղ օլան գար տանէլէրինի գալտըրըպ էօթէյէ պէրիյէ սաւուրմագտա վէ եէր եէր գասըրղալար թէչքիլ իթմէքտէ իտի :

Տօգթէօր Պալէնիէնին արապասընըն ֆէնէրլէրի արա-պա տէրունինէ զայէթ զաիֆ պիր ըչըգ սալմագտա ըտը-լար . արապա տէրունինտէ իսէ՝ եօգարըտա սէյլէտիյիմիզ վէճհլէ , տօգթէօր Պալէնիէ իլէ Ատրիէն տը Գարտօվլլ օթումըչլար ըտը :

Ատրիէնին չէհրէի լէթաֆէթնիւմասը՝ քիւլ լէնկի գասթօրտան մամուլ քիւչիւք չապգասը իլէ չէրչիվէ մի-սալի իհաթա օլունմըղ վէ ֆէնէրլէրին այտընլըղըյա ճիւ-զիճէ զըյալանմըղ օլտըղընտան , արապայը թէֆրիչ իտէն

գումաշըն գոյու զէմինի իւզէրինտէ պէյազ վէ բարլազ պիր թապիր կիպի նազշ օլունմագտա ըտը : Թապիաթ սահիպի գատընլարըն էլպիսէլէրինտէն էքսէրիյա ինթիշար իտէն լաթիֆ վէ պէլքի տէ շէհվէթ էնկիզ պիր գոգու՝ աւապանըն տէօրթ էթրաֆընա եայըմըշ ըտը : Տօգթէօրիւն եանը պաշընտա օթուրմուշ օլան կէնճ գըզըն թալր ու վաղիյէթի զարաֆէթ ու լէթաֆէթլէ մալամալ ըտը : Մաի չուհատան մամուլ ուզուն ֆիսթանը իչինտէ հապս իտիւմիշ օլան զարիֆ վէ ինճէ պէլի՝ տայանմագտա օլտըզը եուշագ եաստըզ իւզէրինտէ շէքլինի նազշ իթմէքտէ իտի : Պիրի պիրի իւզէրինէ գոյմուշ վէ ազաճըզ իէրիյէ ուզթմըշ օլտըզը ուֆաճըզ այազլարընը՝ խալը մագամընա գաիմ օլան գալըն պիր այը տէրիսի իւզէրինէ վազ իյէմիշ իտի : Կէօզ գամաշտըրաճագ տէրէճէտէ կիւզէլ օլան չըպլագ սօլ էլիլէ , միւքէմմէլ սուրէթտէ իշէնմիշ պիր մէնտիլ թուլթմագտա օլուպ , պունընլա եաշարմըշ օլան կէօզլէրինի սիլմէքտէ վէ Մ. Պալէնիէնին հայրէթի ֆէվզ էլ ատէսինի մուճիպ օլմագտա ըտը :

Էվվէթ , պիշարէ գըզճըզազ քէտէրի տէրունը սաիգասըյլա աղամագտա ըտը . զիրա Սէն-Տիդիէ գօնաղընտա պիր ազ էվվէլ զուհուրա կէլմիշ օլան էսէֆէնկիզ մէնզարէլէրին աքսը թէէսիրաթընը հըսս իթմէյէ պաշլամըշ ըտը . քէնտիսինէ օ վագթա գատար գուվվէթ պալսշ իթմիշ օլան շէվզ ու ճէսարէթի եէրինէ ազիմ պիր քէտէր վէ մէնուսիյեթ գաիմ օլմագտա ըտը . չունքի Ստրիէն՝ միւսթագիլլ իւլ հալ , սէրպէսթ , սապիթ գարար , ըզհարը նէֆրէթ ու հագարէթտէ միւթէազզիմ , իսթիհզաքեարլըզտա պի ինսաֆ վէ մուղայիրի հագգանիյեթ օլան պիր հալէ գարշը բէնչէլէշմէքտէ սօն տէրէճէ ճիւրէթքեար օլմաշընա ըաղմէն , բէք չարուգ վէ բէք գօլայ միւթէէսսիր օլուր ըտը . լաքին պու խուսուսը՝ կէրէք խալաընտան վէ կէրէք անըն ահըպպաքընտան տաիմս սէթը

Իթմէյէ չալըջըր ըտը : Մ'ատմուազէլ տը Գարտովիլ՝ ճէ. սարէթ վէ մէթանէթ սահիպի պիր գըզ օլմագլա պերա. պէր , տիւնեանըն էն շէֆգաթլը վէ էն նագիք մախլուգ. լարընտան պիրի իտի : Մէրգումէ իւզէրինտէ էր.քէքէրէ մախսուս պիր հալ գաթան միւշահէտէ օլունամազ ըտը. զիրա հատտը զաթընտա հագիգի պիր ԳԱՏԸՆ իտի . մա մաֆիհ , հագիգի պիր գատըն օլմագ հայսիյէթիյէ , քէն. տի թարաֆընտան էտնա պիր կէվշէքլիք կէօսթէրիտիյի թագտիրտէ , տիւշմէնլէրինին մէսըուր վէ մազըուր օլա. պիւէճէքլէրինի քէշֆ իտէր իթմէզ , քէնտիսինի տէր հալ զապթ իթմէյէ տէ մուգթէտիր իտի :

Արապա պիր գաշ տագըգատան պէրու եուվարա. նըպ կիտիյօրտու : Ատրիէն քէմալը սիւքիւնէթլէ կէօզէ. րինտէն ագան եաշ տամլալարընը սիւմէքտէ օլուպ , հէ. նուզ պիր քէլիմէ պիւէ թէլաֆֆուզ իթմէմիշ իտի . Ատ. րիէնին շու հալի իսէ՝ տօգթէօր Պալէնիէնին հայրէթի ա. զիմէ սինի մուճիպ օլմագտա ըտը , Նիհայէթ Մ. Պալէնիէ՝ կէնճ գըզըն հէյէճանը գալպինտէն ճիտտէն միւթէաճ. ճիպ օլարագ , հիւքմֆէրմա օլան սիւքիւնէթի գաթ իւէ տէտի քի .

— Նէ՞ տիր օ . . . ազիզէմ Ատրիէն , նէ՞ տիր օ . . . պիր ազ էվվէլ օ տէրէճէ ճէսարէթ իպրագ իթտիյինիզ հալտէ , շիմտի աղլայօր մըսընըզ :

Ատրիէն . - (Հէյէճանլը պիր սէտա իւէ .) Էվվէթ , աղլայօրըմ . . . սիզին հուզուրընըզտա . . . եանի պիր տօսթ հուզուրընտա աղլայօրըմ . . . լաքին խալամըն էօնիւնտէ . . . ասլա :

Պալէնիէ . - Մա մաֆիհ . . . օ ուզուն միւքեալէմէ էսնասընտա . . . շու հիճվ ու իսթիհզալարընըզ . . .

Ատրիէն . - (Տօգթէօրիւն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Էհ , եա՛ Բապպի . . . օ գապիլ իսթիհզա մուհարէպէլէրինտէ ըզհարը լիյագաթ իթմէյէ գաթլանըրտամ , խօշանը՛րմը .

յըմ տէյու զանն իտիյօրսընըզ... Սէօզիւմէ իթիմատ ի-
տինիզ, ազիզիմ աօգթէօր, խալամ ըլա քէնտի թարաֆ-
կիրլէրինէ գարչը նէֆսիմի միւտաֆաա իթմէք իւզրէ, իճ-
րասընա մէճպուր օլտըղըմ պու գապիլ իսթիհզաքեար-
լըզլար՝ ինտիմտէ սօն տէրէճէ մէքրուհ վէ մէնֆուր տըր :
Ճէսարէթի թապիաթըմտան պահա իտիյօրսընըզ... սիզի
թէէմին իտէրիմ քի, պու ճէսարէթիմ՝ քիւսթախանէ
պիր ֆիքրէ մալիք օլտըղըմը կէօսթէրմէք իշուն օլմայըպ,
իլլա խալամըն պէնիմէ օ տէրէճէ նէզաքէթսիզ սուրէթ-
տէ մուամէլէ իթմէսինտէն տօլայը հըսս իթտիյիմ քէ-
տէր վէ ըզտըրապը զապթ ու քէթմ իթմէք նիյէթիյէ ի-
տի. էվվէթ, խալամ օլաճագ օ վիճտանսըզ գատըն՝ պէ-
նիմ նէֆրէթ վէ իքրահ իթտիյիմ էշխաս հուզուրընտա
պէնի բէք չօգ խըրրալատը. լաքին պէն՝ քէնտիլէրինէ
հիշ պիր քէօթիլիւք իթմէմիշիմ տիր. պէն անճագ
եալընըճա, սէրպէսթ ճէ վէ րահաթճա եաշամագ վէ
էթրաֆըմտաքի ատէմէրի մէսուտ կէօրմէք էմէլիմտէ
պուլունմուշըմ տըր :

Պալէնիէ. - Էյի ամմա, նէ՞ եաբաճագսընըզ, ա՛ գը-
զըմ. կէրէք սիզին սաատէթի հալինիզէ վէ կէրէք սայէ-
նիզտէ նալիլի սաատէթ օլանլարը չէքէմէյօրլար...

Ատրիէն. - (Նէֆրէթամիզ պիր սուրէթտէ.) Ձէքէ-
մէյէնլէրին էր պաշըսը տա խալամ տըր. մէրգուճէ, միւտ-
տէթի էօմրիւնիւ պիր չօգ րէզալէթլէր վէ մուճիպի աը
ու հիճապ վագըլալարլա կէշիրմիշ օլտըղը հալտէ, կիւյա
հալ ու շանըմա մուվաֆըզ պիր քիմսէյի սէվէճէք գա-
տար ալիճէնապ վէ խուլուսքեար օլտըղըմը պիլմէյօր կի-
պի, գալգմըշ տա պէնի՝ ինսանըն գանընը թէբէսինէ սըչ-
րաթաճագ պիր թագըմ ազվիյաթլա իթհամ իտիյօր...
Ալլահ տա պիլիբ քի, էկէր պիր քիմսէյի սէվէճէք օլսամ,
սագլամամ, սէրպէսթ սէրպէսթ սէօյլէրիմ. հաթթա պի-
րինի սէվմէքլիյի քէնտիմճէ պիր չէրէֆ ու իֆթիլսարատտ

իտերիմ. զերա մուհապպէթ տէնիլէն շէյ, պէնիմ պիւ տիյիմ վէճհլէ, տիւնեանուա էն զիյատէ մուճիպի իֆթի. խար օլան շէյլէրտէն պիրիսի տիր. . . . (Պիր գաթ տահա ըզտըրապլա.) Եկէր նամուս, հայսիյեթ վէ սէրպէսթլիք՝ հէմ մէքրուհ վէ հէմտէ պուտալաճա օլան պու կիպի շիւպհէլէրտէն ինսանը վիգայէ իթմէյէճէք օլուրսա, նէյէ՞ եարար:

Պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, մատմուլազէլ տը Գարաօվիլ էլինտէքի մէնտիլի կէօղլէրինէ կէօթիւրաիւ:

Պալէնիէ. - (Միւէսսիր վէ քէսկին պիր սէտալիլէ.) Է, էլ վէրիր արթըզ, ազիզէմ Ատրիէն, գալպինիդի ֆէրահ թուլթընըզ. . . հէր շէյ կէշմիշ կիթմիշ տիր. . . պէն սիզին սատըզ վէ ֆէտաքեհար տօսթընըզ օլտըղըմը ու մութմայընըզ:

Տօգթէօր Պալէնիէ՝ պու սէօղլէրի իրատ իթտիյի սըրատա, մէճպուլ պուլունտըզը մէհարէթի շէյթանքէսէն. տանէսինէ ըաղմէն, գըզարըպ պօզարտը: Պիշարէ Ատրիէն իսէ մէրգումը սահիհէն սատըզ պիր տօսթ ատա իթմէք. տէ օլտըղընտան:

— Տօսթում օլտըղընըզը պիլիյօրըմ. պու կիւն պէնի թէսահուպ վէ իլթիզամ իտէրէք քէնտինիդի խալամըն քին ու զարաղընա հէտէֆ իթմիշ օլտըղընըզը միւտտէթէ էօմիլմտէ գաթան ունուլթմայաճաղըմ. չունքի խալամըն քէօթիւլիւքլէր վէ ֆիթնէքեարըզլար խուսուսընտա նէ տէրէճէ մահիր վէ սահիպի իգթիտար օլտըղընը պիլմէզ տէյիլիմ. . . .

Պալէնիէ. - (Փէվզ էլ ատէ պիր գայտօրըզը թաս. լայարազ.) Եվլէթ, լաքին պիզ հէքիմ իզ, պու կիպի զարաղ վէ ատալէթլէրտէն ազատէ պուլունուրըզ:

Ատրիէն. - Ա՛հ, ազիզիմ Մ. Պալէնիէ, մատամ տը Սէն-Տիդիէ իլէ թարաֆտարըլարը աֆվ իթմէք նէ տիր պիլմէզլէր: (Պու սէօղիւ սէօյլէտիլի վագթ, պիշարէ գըզ-

ճըղաղ տիթրէտի.) Հաթթա, բրէնսէսէ աչըգտան աչըղա վէ սէրպէսթանէ սուրէթտէ մուխալիֆէթ իտիշիմ՝ ալչագ, խաինանէ վէ խապիսանէ օլան հարէքետթտան սօն տէրէնէ իքրան վէ նէֆրէթ իթմէքլիյիմէն նէշէթ իթմիշ տիր . . . : Լաքին Ալլահ պիլտիքտէն սօնրա գուլտան նէ սագլայրմ, էօլէնէյիմի տախի պիլսէ իտիմ, եինէ թէրէտտիլա կէօսթէրմէյէնէքտիմ . . . : (Սիմաի հայրէթպախչասընա ֆէվզ էլ ատէ պիր ճալիպէ պախշ իտէն պիր թէպէսսիւմի լաթիֆլէ.) Մա մաֆիհ, եաշամայը զիյատէսիլլէ սէվէրիմ . . . էկէր պիր գապահաթըմ վէ քէնտիմի թէքտիր իտէնէք պիր ճիւնհամ վար ըսա, օ տա բարլագ, կիւզէլ վէ ահէնկլի պիր սուրէթտէ իմրարը էօմր իթմէքլիյիմ տիր. Լաքին, սիզտէ պիլիրսինիլ քի, պէն քէնտի խաթա վէ թագսիրաթըմա պիլ իիթիյար գաթլանմագտայրմ:

Պալէնիէ. - (Մէսրուրանէ պիր թավր ըլա.) Բէք էյի, բէք էյի, չիմտի գալպիմ պիր գաթ տահա իթմի. նան քէսպ իյլէտի. զիրա թէպէսսիւմ իթմէնիլ խայրա նիյանէ տիր:

Ատրիէն. - Էվլէթ, թէպէսսիւմ իթմէք՝ էքսէրիյա լահաթը գալպ վէ էմնիյէթի վիճտանա տէլալէթ իտէր . . . մա մաֆիհ, խալամըն պանա իթմիշ օլտըղը պոնճա թէհտիտաթտան սօնրա, թէպէսսիւմ իթմէքլիյիմ ըէվա՞մլ տըր. Լաքին, օ պանա նէ՞ հաբապիլիր, էլինտէն նէ՞ կէլիր: Օ տէյիլ ամմա, պու կիւնքի ֆամիլեա ճէմիյեթթինին սէպէպի իճթիմա՞ը, մանասը, հիքմէթի նէ՞ իտի. ճիտտէն սէօյլէյօրըմ. աճապա Մ. տէկրինեի իլէ Մ. Թըրբոյ կիպի ատէմլէրին էֆքետար վէ նասիհաթլարը պանա թէէսիր մի իտէր տէյու զանն իտիյօրտու . . . : Մուլխալարէն, թէտապիրի միւլէսսիրէտէն տէ պահս իթտի . . . : Նէ՞ թէտապիր իթթիխաղ իտէնէք. պիլիյօրմըսընըղ . . . :

Պալէնիէ. - Սէօղ արամըղտա գալսըն եա, պէն զանն

խտերիմ քի բրենսէս սիգի գօրգութմադ ֆիբրիլէ օ սէօզ-
լէրի սէօյլէտի . . . հաթթա իգնա՝ վէ սուլհ թարիգիլէ
սիգի թահթը հիւքմիւնէ ալմադ իւմիտինտէ տիր . . .
(Ատրիէնի հէր վէճհ իլէ թաթմին իթմէք իսթէտիլինտէն
խապիսանէ պիր թաւր ըլա .) Թօհաֆը շուրաօը տըր քի ,
բրենսէս՝ քէնտֆիւնի պիր Գիլի-Է Է-Է-Է գանն իտէրէք ,
սիգին հալ ու մէսլէքինիգի թէպտիլ իթտիրմէք խալալն
տա պուլունույօր : Լաքին պունլարը արթըգ պերթարաֆ
խտէլիմ . . . Պունտան սօնրա , սիգին նազարուպա կէօզ-
լէրինիզ օլանճա շաշալարըլա բարլամալը տըր քի ,
կէօրմէյէ կիթտիլիմիզ նազըրըն գալպինի ճէլպ վէ մէֆ-
թուն իլլէսին :

Ատրիէն . - Հագգընըզ վար , ազիգիմ տօգթէօր . . .
ինչան տալիմա քէտէր վէ մահգունիյեթթաէն սագընմալը
տըր . զիրա քէտէրէ տիւշար օլմանըն պաշլըճա մահգուր-
լադընտան պիրի տէ , պաշգալարընըն էլէմ ու քէտէրինի
ունութմադ խուսուսը տըր . . . Լաքին շու պունտալը-
ղմա պագընըզ , սիգտէն թալէպ իթտիլիմ մուալէնէթ
նէ՞ իչուն օլտըղընը անլաթտըրմագսըղըն , սիգին միւրիւվ
վէթ վէ համիյեթթինիգտէն իսթիֆատէ իթմէք իսթիյօրմի
Պալէնիէ . - Պէրէքէթ վէրսին քի գօնուշմաղա տահա
բէք չօգ վագթըմըզ վար . զիրա նազըրըն գօնաղը սիգին
քէօքըինիլտէն բէք ուզագ տըր :

Ատրիէն . - Պիր իբի քէլիմէ իլէ մէսէլէյի սիգէ արզ
իտէյիմ . օ տէլիգանլը իշճինին (Ակրիքօլըն) նազարը թէ-
վէճճիւհ վէ մէրհամէթիմի ճէլպ իթմէսինին սէպէպլէրինի
սիգէ զաթէն սէօյլէմիչիմ տիր . մէրգում տէլիգանլը ,
հէմ տէմիրճի վէ հէմտէ շաիր օլուպ , բէք չօգ գասիտէ-
լէր ինչատ իթմիշ օլտըղընտան , պու սապահ՝ սօն տէրէճէ
մէյուսանէ պիր չէհրէ իլէ քէօքըլմէ կէլտի վէ թէրթիպ
իթմիշ օլտըղը պիր իբի նէչիտէսի սէպէպիլլէ սուի գանն
ալթընտա պուլունտըղընը վէ թէվգիֆ իտիլիպ հասսա

իլգա իտիլէճէյինի վէ քէնտիսի հէր նէ դատար պի կիւ-
նահ իսէ տէ , թութուլուպ մահպուս իտիլէճէք օլուրսա ,
եէկեանէ մէտարը իսթինատը օլտըղը ֆամիլետար անըն-
տան էօլէճէյինի քէմալը ըզտըրապը գալպէ պէյան
վէ քէմաֆիս սապըգ սէրպէսթ պըրազըլըպ չալըշապիւ-
մէսի իչուն պէնտէն պիր քէֆալէթ ագճէսի թալէպ իյլէ-
տի . պէն տէ սիզին նաղըր ըլա օլան տօսթըլընըղը տէր-
խաթըր իտէրէք , ըհնասընը գապուլ վէ իհնապընն իհրա
իտիլէճէյինի վատ իյլէտիմ . Լաքին պիշարէ տէլիգանը
հիւքիւմէթ թարաֆընտան զաթէն թէհարրի իտիլմէքտէ
օլտըլընտան , անը քէօշքիւմին պիր կիզլի եէրինէ սագ-
լամագ նիլէթինտէ պուլընտոււմ . մա մաֆիս խալամ , պու
իլէ նէ մանալար վէրտիլինի պիլիբսինիզ : Շիմալի սէօյլէյի-
նիզ , ազիզիմ տօգթէօր , սիզին թավսիլէնիզ սայէսինտէ ,
նաղըր էֆէնտի ըհնա վէ լիմէննիյաթըմըղը գապուլ վէ
քէֆալէթ ագճէսիլէ իշինին սէպիլլինի թալիլիյէ իտէ-
ճէք մի տիր :

Պալէնիէ . - Հայ հայ . օ խուսուստա զէրրէ գատար
չիւպհէ իթմէյինիզ . պունտա պիր կէօնէ միւշքիլաթ Եօգ-
տըր . խուսուսըլա սիզ՝ պէլալէթ վէ ֆէսահէթի լիսա-
նընըզլա , վուգուլաթը միւմաիլէյհէ արզ ու իֆատէ իտէ-
ճէք օլուրսանըղ , մուվաֆֆադիյեէթ թէէմին իտիլմիշ տէ-
մէք տիր :

Ատրիէն . - Լաքին , ազիզիմ մօսիէօ Պալէնիէ , պէնիմ
կիպի պիր կէնճ դըղը նաղըրըն գօնաղընա կէօթիւրմէնի-
զի ըհնա իթմէք կիպի պէլքի տէ սիզէ զարիպ կէօրինէն
պիր գարարը նէ՝ իչուն իթթիխազ իթաիլիմի պիլիբ միսի-
նիզ :

Պալէնիէ . - Էվվէթ , հիմայէ իթտիլինիզ տէլի գանըլը
իշինի տահա զիյատէ մուսիրրանէ պիր սուրէթ տէ թավ-
սիլէ իթմէք իչուն . . . տէյիլ մի :

Ատրիէն . - Էվվէթ . . . պիր տէ խալամըն հէր թա-

րաֆա նէշը իտէճէյի պէտիհի օլան վէ մալիւմինիզ օլտը-
ղը իւզըէ , պու կիւն բօլիս դօմիսէրինին զապլթնամէսինտէ
գայտ իթտիրմիշ օլտըղը պիր թագըմ իֆթիրա վէ ազվի-
յաթը սուրէթի գաթիյէտէ ճէրհ իթմէք նիյէթիյլէ իտի .
իշլթէ պու սէպէպլէրտէն նաշի , եիւրսէք պիր մէվզըտա
պուլընան պիր զաթա միւրաճաաթ իթմէյի թէրճիհ իյլէ-
տիմ : Վուգուի հալին նէտէն իպարէթ օլտըղընը միւմաի-
լէյհէ նագլ իտէճէյիմ վէ օ տա սէօզիւմէ ինանաճագ
տըր . չունքի հագըգաթըն էօյլէ պիր սէտասը վար տըր
քի , անա հավալէի սէմ՝ իտէն քիմսէ գաթան ալտան .
մաղ :

Պալէնիէ . - Պունշարըն քեաֆիֆէսի տէ ազիլանէ սու-
րէթտէ տիւշիւնիւմիւշ շէյլէր տիր , ազիզէմ մատմուա-
զէլ Ատրիէն : Մէսէլի մէշհուր ֆէհվասընճա , սիզ պիր
թաշ ըլա իքի գուշ վուրաճագ վէ թապիրի տիկէրլէ պիր
էյի ամէլ իլէ իքի հագգանիյեթ գաղանմըշ օլաճագսը-
նըղ տըր . էվվէլի էմրտէ պիր թագըմ թէհլիքէլի ազվի-
յաթը ճէրհ իտիպ , մուախսարէն տախի միւհթէրէմ պիր
տէլի գանընըն սէպիյլինի թախիյէ իթտիրէճէքսինիզ տիր :

Ատրիէն . - (Կիւլէրէք .) Բէք ալէա . իշթէ չու ֆէ-
րահպախշ իւմիտ սայէսինտէ , էվվէլքի պէշաշէթիմ գալ-
պիմտէ էզսէրի նէվ զուհուր իթմէքտէ տիր :

Պալէնիէ . - (Ֆէյլէսօֆանէ պիր թավը ըլա .) Հա՛յ
հա՛յ . տիւնեատա հէր շէյ ինսանըն նօզթաի նազարընա
վէ իւմիտինէ վապէսթէ տիր :

Ատրիէն՝ հիւքիւմէթի մէշրութէ (սահմանադրական
կառավարութիւն) ուսուլինտէն վէ իմթիյազաթը իտարէ-
տէն քիւլլիյեհէն պի վուգուֆ օլտուգտան պաշգա , տօգ-
թէօր Պալէնիէ հագգընտա տախի սօն տէրէճէ էմնիյէթի
ամիյանէսի պուլունտըղընտան , մէրգուլըն սէօյլէտիլի
սէօզլէրտէն գաթան շիւպհէյէ զահիպ օլմատը . պինաէն
ալէյհ , քէմալը մէսէրրէթլէ տէտի քի .

— Ս՛հ, նէ՛ սաատէթ, նէ՛ իգպալ... Նաղըր ըլա գօնուշուպ իշի պիթիրտիքտէն սօնրա, մարէշալ Սիմոնըն գըղլարընը ալմաղա կիտէճէյիմ զէման իշճինին պիշարէ վալիտէսինի թէշվիգ վէ թաթմին իտէպիլէճէյիմ տիր. պէտպախթ գատընճըղազ՝ օղլունըն հէնուզ խանէյէ ալտէթ իթմիշ օլմատըղընտան տօլայը, պէլքի տէ շու արալըգ քէտէր վէ վէսվէսէյէ տիւշար օլմուշ տըր :

Պալէնիէ. — (Կիւլիւմնէյէրէք.) Էվվէթ, պու արզուներգա տա նախ յապիլէճէքսինիզ, աղիզէմ Ատրիէն. զիրա պիզ նաղըրա օ գատար իպրամաթտա պուլունաճաղըզ վէ օ տէրէճէ մահիրանէ թէտպիրէր իսթիմալ իտէճէյիզ քի, պիշարէ վալիտէսի՝ օղլունըն թէվգիֆի խապէրինի ալմաղտան, թախիլյէի սէպիյլի միւթտէսինի ալաճագ տըր :

Ատրիէն. — (Ալիմ պիր նէշէ իլէ.) Թարաֆընըղտան կէօրտիւյիւմ շու լութֆ ու միւրիւվվէթի էօմիւմ օլտըգճա ունութմայաճաղըմ, աղիզիմ տօգթէօր. հազըգաթէն սէօյլէրիմ քի, էկէր մէյտանտա պու տէրէճէ վէիիմ սէպէպլէր օլմամըշ օլսայըտը, սիզէ գըյմէթտար պիր զէման զաիպ իթտիրմիշ օլտըղըմտան տօլայը մահճուպ օլաճագտըմ. լաքին պէն սիզին հըսսիլեաթը գալպինիզի պիլիրիմ... :

Պալէնիէ. — (Պիր ազ էնֆիլյէ չէքէրէք.) Հագգընըղտաքի սատագաթը քեամիլէ վէ մուհապպէթի խալիսանէմի պիլ ֆիլիլ իսպաթ իթմէքտէն պաշգա պիր արզու վէ էմէլիմ եօգ տուր :

Տօգթէօր Պալէնիէ պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, աւրապա գարուսընտան տըշարը էնտիշէլի պիր նազար աթֆ իթտի. զիրա արապա օ էսնատէ Օտէոն մէյտանընտան կէշմէքտէ վէ կէօզ կէօղիւ կէօրմէյէճէք տէրէճէտէ քէսրէթլէ եաղմագտա օլան գար պուլութընա րաղմէն, քեամիլէն թէնվիր իտիլմիշ օլան թէաթրօնըն ալնը կէօրիւնմէքտէ օլուպ, Ատրիէն տախի պու սըրատա պաշընը օ թարա-

Փա չէվիրմիշ պուլունտըղընտան , Օտէսն մէյտանը թա.
րաֆլարընա նէ՛ իչուն կէլմիշ օլտըզլարընտան թէաճճիւպ
վէ չիւպհէ իտէպիլիւր իտի : Պինաէն ալէյհ տօգթէօր , պիլ
թէտպիր մահիրանէ իլէ Ատրիէնին նազարը տըգգաթընը
քէնտիսինէ ճէլպ իթմէք իչուն՝ պիրտէն պիրէ .

— Ա՛, եա՛ Բապպի . . . ազ գալտը ունութաճագտըմ .

— տէյու հայգըրտը :

Ատրիէն . — (Բէմալը կէրմի իլէ տօգթէօրէ տօղրու
տէօնէրէք .) Նէ՞ վար , մօսիէօ Պալէնիէ , Նէ՞ օլույօրսընըզ :

Պալէնիէ . — Նազըր նէզտինտէ վագը օլաճագ րէճա.
լարըմըղըն մուվաֆֆագիյէթ պուլմասընճա զայէթ մու.
հիմմ օլան պիլ շէյի ունուտույօրտում :

Ատրիէն . — (Վէսալէսէլի պիր սուրէթտէ .) Նէ՞ տիրօ ,
աճապա անլայապիլի՛ր միյիմ :

Մ . Պալէնիէ խապիսանէ պիր թավը ըլա կիւլիւմնէ.
յէրէք .

— Հէր ատէմին պիրէր զաիֆ տամարը պուլուն.
մասըթապիի տիր . վիւքէլա սընֆը իսէ պայաղը խալդ-
տան տահա զիյատէ զաիֆ տամարը տըր . չիմտի մու-
վէնէթինի թէմէննիյէ կիթտիյիմիզ զաթ տախի պու գա-
պիլ քէսանտան պիրիսի օլուպ , ճալիպի իսթիհա օլաճագ
տէրէճէտէ իւնվան վէ էլգապ պուտալասը տըր . էկէ
քէնտիսինի Նալըր էֆէնոֆ տէյէրէք սէլամլամայաճագ օ.
լուրսանըզ , պիրտէն պիրէ հիտտէթ ու զազապընը թահ-
ըիք իթմիշ օլուրսընըզ :

Ատրիէն . — (Բէզալիք կիւլիւմնէյէրէք .) Սիզ օլ պապ-
տէ միւսթէրիհ օլունուզ , ազիլիմ մօսիէօ Պալէնիէ . իս-
թէրսէնիզ՝ Տէլէլէլա Նալըր էֆէնոֆ հալընիլէրէ տախի տէյէ-
պիլիլիմ . զաննըմա կէօրէ՝ պու իւնվան տախի չիմտի գուլ-
լանըլան էլգապըր րէսմիյէտէն տիր :

Պալէնիէ . — Խա՛յր , չիմտի գուլլանըլմազ . . . լաքին
գուլլանսանըզտա պիր պէիս հօգ տուր . հաթթա էկէր պիր

իբի տէֆա տախի հնազանդ սըֆաթընը իսթիմալ իտէճէք
օլուսանըզ , իշիմիզ տահա չաբուզ պիթէճէք տիր :

Ատրիէն . - Միւսթէրիհ օլունըզ , ազիզիմ տօզթէօր .
աւրլաւտէկեան միլանընտա պայաղը աւտմէր պուլընտըզը
միսիլու , վիւքէլա սընֆընտա տախի գապա աւտմէր էք-
սիք օլմատըզընտան , Մ . Ժուրտէնի տէր իսթըր իտէրէք ,
րիճալը քիպարտան օլան պու զաթըն հըրսը շան վէ քիպր
ու զուրուրընը մէմնուն իտէճէյիմ տիր :

Պալէնիէ . - (Արապասընըն՝ Օտէոն մէյտանընտան
Բանթէոն մահալլէսինէ կիտէն՝ գարանլըզ սօգազլարա
կիրմիշ օլտըզընը քէմալը մէմնունիյեէթլէ կէօրէրէք .)
Պէն պու խուսուսը սիզէ հալալէ իտէրիմ . քէմալը մէհա-
րէթլէ իճրա իտէճէյիմիզէ զէրրէ գատար չիւպհէմ եօզ
սուր : Լաքին ըզհարը քիպր ու զուրուր իթմէսինտէն տօ-
լայը , տօսթում նազըրը թայիպ իթմէյէ տէ ճէսարէթ ի-
տէմէմ . չունքի պու քիպր ու զուրուրը պիզէ ֆաիտէլի
օլաճագ տըր :

Ատրիէն . - Պու գապիլ տէսիսէլէր զարարսըզ շէյ-
լէր տիր . վէ սիզի թէէմին իտէրիմ քի , թէտպիրի մէզ-
քիւրէ միւրաճաւթ իթմէքլէ գաթան մուզտարըպ օլմա-
յաճաղըմ . . . : (Պատէհու , արապանըն գաբուսընա տօզ-
րու էյիլէրէք .) Եւ Բապպի , պու սօգազլար նէ՛ գատար
գարանլըզ եւ . . . պու նէ՛ րուզկեար . . . պու նէ՛ գար,
աճապա հաճկը մահալլէտէ պուլունըյօրըզ . . . :

Պալէնիէ . - (Թալթիֆքեարանէ պիր սուրէթտէ .) Նա-
սըլ , վա՛յ նանքէօր մահալլէլի վա՛յ . . . սէվկիլի մահալ-
լէնիզ Սէն-Ժէրմէն վարըշընտա պուլունտըզընըզը , տիւք-
քեանլարըն ֆըզտանընտա՞ն տա մը անլայամատընըզ :

Ատրիէն . - Պէն զանն իտիյօրտում քի , օ մահալլէ-
տէն չօգտան պէրու ուզազլաշտըզ :

Պալէնիէ . - (Կիւյա նէրէտէ պուլունտըզլարընը անլա-
մագ իսթիյօրմըշ կիպի , արապա գաբուսընա տօղրու էյի-

լէրէք.) Պէն տէ էօյլէ զանն իտիօրտաւմ. լաքին էլան օ. րատա ըմըշըզ . . . : Պիշարէ արապաճըմ՝ եիւղիւնէ գըր. պաճ կիպի ուրմագտա օլան գարտան էթրաֆընը կէօրէ. մէյէրէք, պիր ազ էվվէլ եօլու շաշըմըշ օլմալը տըր. լաքին շիմտի տօղրու եօլու պուլտուգ . . . էվվէթ, էվ. վէթ, անլատըմ, Սէն-Կիյեոմ սօգաղընտա պուլունույօ. րըզ. պու սօգագ՝ գարանլըգ վէ հիւզնէնկիզ պիր եէր տիր. շու գատար քի, օն տագըգայա գատար նաղըր է. ֆէնտինին գօնաղընըն խուսուսի գաբուսընա վասըլ օլապի. լէճէյիզ. զիրա պէնիմ կիպի մահրէմ տօսթլար՝ պէօյիւք գաբունըն մէրասիմի թէշլիֆիյէսինտէն ազատէ գալմագ իմթիյաղընը հաիզ տիրլէր :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ հէր տաիմ արապա ի. լէ տըշարը չըգան ատէմէր կիպի, Բարիսին բէք չօգ սօ. գագլարընտան վէ ըիճալը քիպարա մախսուս ատաթըր ըէսմիյեէտէն օ տէրէճէ պի խապէր իտի քի, Մ. Պալէնի. էնին թէէքիտէն իֆատէ իթտիյի սէօղլէր հագգընտա հիւ պիր շիւպհէյէ զահիպ օլմատը. զիրա պալէատէ զիքը իթ. տիյիմիզ վէճհէ, տօգթէօր իւզէրինտէ աշըրը մէրթէպէ էմիյեէթի վար ըտը :

Մատամ տը Սէն-Տիզիէնին գօնաղընտան մուֆարա. գաթ իտէլիտէն պէրու, տօգթէօր Պալէնիէնին տիլինն ու. ճընտա պիր շէյ տօլաշմագտա ըսա տա, Ատրիէնին նա. զարը էմիյէթինտէն տիւշէր գօրգուսըյլա, սէօյլէմէյէ պիր տիւրլիւ ճէսարէթ իտէմէյօրտու : Ատրիէն տը Գար. տօվիլ՝ բրէնսէս իլէ վագը օլան միւլագաթը՝ էսնասընտա, քէնտիսինտէն կիզլէմիշ օլտըգլարը զայէթ մուհիմմ մէն. ֆաաթլարտան պահա իթմիշ օլտըղընտան, տօգթէօր՝ կէ. ըէք բրէսէսին վէ կէրէք Մ. տէկրինեինին պիրտէն պիրէ ալթ իսթ օլմուշ օլտուգլարընը զայէթ գուրնագ վէ մուտագգիգ օլտըղը ճիհէթլէ սէզէպիլմիշ իտի. պի. նաէն ալէյհ, Ատրիէն ալէյհինտէ գուրուլմագտա օլան

վէ ժէզիւիթ ճէմիյեթինն էվամիր վէ նէվահիսնէ քէօր քէօրիւնէ իթաաթա մէճպուր օլմասը սէպէպիյլէ քէնտիսի տէ իշթիրաք իթմէքտէ օլտըղը շու ֆէսատ տօլապընըն՝ մէրգուճտէն կիզլէտիքլէրի մէնաֆիի ազիմէյէ միւթէալ լիգ իտույինէ արթըգ շիւպհէսի գալմամըշ վէ մէնաֆիի մէրքիւրէնն նէտէն իպարէթ օլտըղընը անլամագ ար- ղուսըյլա սուզան օլմագտա պուլունմըշ ըտը . չունքի , մէնսուպ օլտըղը ճէմիյեթի միւտհիշէնն աղաի սաիրէսի կիպի , քէնտիսի տէ ղամմաղլըգ վէ ճասուսլըգ իթմէք մէճպուրիյեթինտէ պուլունտըղընտան , գալպինտէ , հա- սէտքեարլըգ , էմիյիթսիզլիք վէ խապիսանէ պիր մէրագ կիպի իշթիրաքը թէօհմէթտէն պրըլմաղ օլան պիր թա- գըմ գապայիհի մէնֆուրէնն թէվէսսիւ վէ թէզայիւտ իթտիյինի հըսս իտիյօրտու :

Պունտան վագիհէն անլաշըլըր քի , տօգթէօր Պալէնիէ՝ Մ. տէկըրնեինն թէրթիպաթ վէ թէսավվուրաթընա եար- տըմ իթմէյի գարարաշտըրմըշ օլմաղլա պէրապէր , քէն- տիսիտէն կիզլէմիշ օլտըղլարը շէյի անլամագ խուսու- սընտա տա սօն տէրէճէ ղայրէթքէշ պուլունըյօրտու . պինաէն ալէյհ , պիր միւտտէթտէն պէրու տէվամ իտէ- կէլէն թէրէտտիւտաթընա ղալէպէ իտէրէք վէ վագթը տա միւնասիպ պուլարագ , պիր տագըգա գատար սիւ- քիւթ իթտիքտէն սօնրա տէտի քի .

— Սիզէ պիր շէյ սիւալ իտէճէյիմ , մատմուլագէլ , ֆագաթ պու սիւալիմի պէլքի տէ միւնասէպէթսիզ ատտ իտէճէքսինիզ տիր . . . էկէր հագըգաթէն էօյլէ իսէ , ճէվապ վէրմէյինիզ . . . :

Ստրիէն . - Սէօյլէյինիզ , ըէճա իտէրիմ :

Պալէնիէ . - Բօլիս գօմիսէրինն կէլմիշ օլտըղը մատամ տը Սէն-Տիգիէյէ խապէր վէրիմէզտէն պիր գաշ տագըգա էվլէլ , շիմտիյէ գատար սիզտէն քէթմ իտիլմիշ օլան պաղը մէնաֆիի ճէսիմէտէն պահ՝ իթմիշ իտինիզ , տէյիլ մի :

Ատրիէն . - Էվվէթ , տօղրու տըր :

Պալէնիէ . - (Հէր պիր քելիմէսի իւզէրինտէ տուրա-
րագ .) Պու սէօզլէրինիզ զանն իտէրսին քի բրէնսէս իւզէ-
րինտէ շիտտէթլի պիր թէէսիր բէյտա իյլէտի :

Ատրիէն . - Հէմ օ գատար շիտտէթլի քի , ֆարգընա
վարտըղըմ պազը շիւպհէլէրիմ՝ հագըգաթը հալէ միւ-
պէտտէլ օլտու :

Պալէնիէ . - (Միւտահէնէքեարանէ պիր թալը ըլա .)
Ազիզէ գըզըմ , պու պահսը զիքը իտիշիմ՝ հիյնի հաճէթ-
տէ սիզէ իյֆաի խըտմէթ իթմէք իչուն օլտըղընը պէ-
յանէ հաճէթ եօդ տուր զանն իտէրիմ . էկէր պունտան
զիյատէ պիր շէյ իֆատէ իթմէքտէ պիր կէօնէ մահզուր
կէօրիւյօրսանըզ , հիշ պիր շէյ սիւալ իթմէմիշիմ կիպի
ֆարզ իտինիզ :

Ատրիէն տէրեաի միւլահազաթա տալըպ պիր գալ
տագըգա գատար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա , ճէվապէն .

— Պու մէսէլէյէ միւթէալլիզ էօյլէ շէյլէր վարտըր
քի , հէնուզ պէն տէ պիւլէմ . . . պունտան պաշգա , անըն
պազը ճիհէթլէրինի սիզէ սէօյլէյէպիլտիյիմ հալտէ , պա-
զըլարընը տա կիզլի սագլամաղա մէճպուրըմ : Լաքին սիզէ
հագըզըմտա պու կիւն սօն տէրէճէ սատագաթ վէ խայր-
խահըզ իպրազ իթմիշ օլտըղընըզտան , էմնիյէթիմին եէ-
նի պիր տէլիլինի տահա կէօսթէրմէքլէ , քէնտիմի պաթ-
թիյար ատտ իտէճէյիմ . - տէտի :

Պալէնիէ . - (Մահզունանէ .) Էօյլէ իսէ , հիշ պիր
շէյ սէօյլէմէնիզի իսթէմէմ . զիրա կէօսթէրտիյիմ սատա-
գաթա պէտէլ պիր նէվ՝ միւքեաֆաթ ալմըզ զանն օլու-
նահաղըմ . մա մաֆիհ , պէն սիզէ իյֆաի խըտմէթ իթ-
մէքլէ հըսս իթտիյիմ զէվզ ու մէսէրրէթ սայէսինտէ ,
պին քէրրէ մազհարը միւքեաֆաթ օլմուշըմ տըր :

Ատրիէն . - (Մ . Պալէնիէնին ըզտըրապաթը վիճտա-
նիյեհէսինէ գուլագ ասմամըշ կիպի կէօրիւնէրէք .) Պէնի

տինէ յինիզ... ազ չօգ եագըն պիր ղէմանտա, ֆամիւ-
եամ ազասը պէյնինտէ ճէսիմ պիր միրասըն թագսիմ
խտիւէ ճէյնէ ինանմաղա գուվիւթի սէպէպլէրիմ վար
տըր. պէն՝ ֆամիւեամըն պիւթիւն ազասընը թանըմամ.
զիրա նանթ ֆէրմանընըն լաղվ ու իպթալ իտիւմէսինտէն
սօնրա, թէքմիլ սիւտիւթիւ մէմալիքի էճնէպիյեէյէ տա-
ղըմը վէ տիւրլիւ տիւրլիւ մուսիպէթլէրէ կիրիֆթար օւ-
մուշ տըր:

Պալէնիէ. - (Սօն տէրէճէ մէրագլա.) Սահիֆ մի...
պու միրասըն նէրէտէ օլտըղընը, քիմտէն կէլաիյինի, շիմ-
տի քիմին եէտինտէ պուլունտըղընը պիլիֆթիսինիզ:

Ատրիէն. - Պիլէմէմ...:

Պալէնիէ. - Էօյլէ օլտըղը հալտէ, հագգընըղը նա-
սըլ իսպաթ իտէճէքսինիզ:

Ատրիէն. - Գարիպէն անլայաճաղըմ:

Պալէնիէ. - Բիմ անլաթաճաղ տըր:

Ատրիէն. - Սէօյլէյէմէմ:

Պալէնիէ. - Պէօյլէ պիր միրասըն մէվճուտ օլտըղընը
սիլէ քիմ խապէր վէրտի:

Ատրիէն. - (Էսնաի միւլագաթտա էքսէրիյա կէօս-
թէրտիյի չէվգ ու նէչէյէ մուղայիր տիւշէն լաթիֆ պիր
մաղմուսիյեթլէ.) Պունը տա սէօյլէյէմէմ. պու պիր սըրը
... հէմ տէ ղարիպ պիր սըրը տըր... արա սըրա պէնի
պուլմուշ օլտըղընըղ հէյէճան վէ տաղընըղ գէմանլա-
րընտա, պու սըրրա թէալլիւգ իտէն պաղը ահվալը խա-
րիգ իւլ ատէյի տիւշիւնիւր տուրուրտում: Էվվէթ... օ
գէմանլար զիհնիմտէ ղայէթ եիւքսէք վէ ղայէթ միւհթէ-
չէմ ֆիքըլէր թէվէլլիւտ իտէր իտի...:

Ատրիէն՝ պու սէօյլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա, պահ-
ըր թէֆէքքիւրաթա միւսթաղրագ օլարագ, իսթիյարը
սիւքիւթ իյլէտի:

Մ. Պալէնիէ իսէ՝ մէրգուլմէյի շու տաղընըղ հալին-

տէն գուրթարմագ իսթէմէտի . զիրա պու հալ քէնտի ի շինէ իքի ճիհէթլէ եարար ըտը . էվլէլէն՝ մատմուղէլ տը Գարտովիլ, արապանըն կիթմէքտէ օլտըղը եօլուն նէ . րէսի իտուլինի անլայամաղ ըտը . սանիյէն՝ տօղթէօր, Ատրիէնտէն իշիթմիշ օլտըղը էարար հագգընտա իտարէի էֆքեար իթմէյէ վագթ պուլապիլի իտի : Թապէն հաիղ օլտըղը ֆէրասէթ ու զէքեավէթի սայէսինտէ , պու իշտէ աբբայ տ'էկրինեի իշուն պիր միրաս մէսէլէսի մէվնուտ օլտըղընը միւպհէմ սուրէթտէ հըսս իթմիշ իտի . իմտի , պու մատտէ հագգընտա վագթ զաիպ իթմէքսիղին խաֆի պիր րաբօրթօ թանղիմ իթմէքլիյի գարարլաշտըրտը : Քէնտի քէնտինէ շէօյլէ տիւշիւնմէքտէ իտի . պու մէսէլէ իքի շէյտէն խալի գալամաղ . եա՛ Մ . տ'էկրինեի պու իշտէ թէ . շէ-լի ճէֆէյէլինին թալիմաթընա թէվֆիգէն հարէքէթ իտի . յօր . վէ եա՛ քէնտի էֆքեարը շախսիյեէսինէ իսթինաս իյլէյօր . պիրինճի գաղիյէտէ , թանղիմ իտէճէյի րաբօրթօ պիր վագըայը թաստիգ իտէճէքտի . իքինճի գաղիյէտէ իսէ՝ պաշգա պիր սըրր մէյտանա չըգարմըշ օլաճագտը :

Մատմուղէլ տը Գարտովիլ իլէ Մ . Պալէնիէ պիր միւտտէթ տէրին պիր սիւքիւնէթ իշինտէ գալտըլար . արապանըն թէքէրլիքլէրինին կիւրիւլթիւսիւ պիլէ պու սիւքիւնէթի իխլալ իթմէմէքտէ իտի . զիրա թօքրագ իւզէրինտէ գաթը պիր գար պիրիքմիշ վէ սօգազլար տախի բէյ տէր բէյ թէնհալաշմագտա պուլունմըշ ըտը :

Տօղթէօր Պալէնիէ՝ սօն տէրէճէ մահիր , ճիւրէթքեար վէ Ատրիէն տախի հէր շէյէ քէօր քէօրիւնէ միւթէգիտ օլմագլա պէրապէր , գուրտըղը տօլապըն թէմամըլլանալիլ մուվաֆֆադիյեէթ օլաճաղը հագգընտա պիւթիւն պիւթիւն էմին տէյիլ իտի . զիրա թէհլիքէլի տագըգա եագլաշմագտա օլուպ , իհթիյաթսըղըգ սէմէրէսի օլարագ , Ատրիէնին փհիննտէ ույանտըրըլան էտնա մէրթէ .

պէս պիտի չիւպհէ , տօգթէօրիւն պիտի ճիւղէ թէրթիպաթ վէ թէսավվուրաթընը թար ու մար իտէպիլիը իտի :

Ատրիէն , Սէն-Տիդիէ գօնադընտա տիւչար օլտըղը պիտի խայլը հէյէճանլարտան զաթէն տէրման վէ թագաթը գալմամըչ օլտըղընտան , զանղըր զանղըր թիթրէմէքտէ իտի . զիրա սօղուգ կիթտիքճէ արթմագտա օլուպ , քէնտիսի իսէ՝ տօգթէօրէ ըէֆագաթ իթմէքիչուն կէօսթէրտիլի իսթիճալ սէպէպիլլէ , պիտի շալ վէ եա պիտի մանթօալմաղա պիլլէ ունուլթմըչ ըտը :

Էքէյիճէ պիտի միւտտէթտէն պէրու արապա՝ ճէսիմ վէ եիւքսէք պիտի տիվար ալթընտան կէչմէքտէ օլուպ , պուտիվար իսէ՝ գարլար արասընտան , պուլուլթլարլա մէսթուր օլան գուպպէի սէմա ալթընտա պէմ պէյաղ կէօրիւմէքտէ իտի : Օրթալըղը տէրին վէ հիւզնէնկիղ պիտի սիւքիւնէթ իսթիլա իլլէմիչ իտի :

Արապա թէվագգուֆ իթտի : Խըտմէթքեար տէրհալ աչաղը էնիպ մանիտար պիտի սուրէթտէ պէօյիւք պիտի աւրապա դարուսընը չալմաղա պաշլատը . չէօյլէ քի , էվվէլա ալէլ աճէլէ իքի քէրրէ վէ էրէյիճէ պիտի ֆասըլատան սօնրա տախի պիտի քէրրէ ուրտու :

Ատրիէն պու հալին ֆարգընա վարամատը . չունքի ուրըլան տարպէլէր բէք շիտտէթլի տէյիլ իտիլէր . պունտան պաշգա , տօգթէօր՝ պու մանիտար իշարէթին սէսինի էօրթմէք ֆիքրի իլէ , տէրհալ քէլամա պաշլայըպ քէմալը մէսէրրէթլէ .

— Նիհայէթ վասըլ օլտուգ . զայէթ ճաղիպէլի կէօրիւնէրէք , միւմաիլէյհին գալպինի ճէլպ իթմէյէ ճահտ իտինիղ , մատմուաղէլ . եանի պէչաչէթի թապիաթընըղը անըն հուգուրընտա տախի իպրաղ իթմէքտէն չէքինմէյիւնիղ . - տէտի :

Ատրիէն . - (Կիւլիւմնէյէրէք .) Սիղ միւսթէրիհ օլուսըղ , աղիղիմ . էլիմտէն կէլէնի տիրիղ իթմէյէճէյիմ :

(Պատէհու պիլա իսթիյար թիթրէյէրէք.) Պու նէ՛ տէհ. չէթլի սողուգ. ազիզիմ մօսիէօ Պալէնիէ, սիզէ իզրար ի. տէրիմ քի, պու ագչամ, պէնիմ մինի մինի վէ էօքսիւզ ագրապալարմը իշճինին վալիտէսինին խանէսինտէն ա. լըպ քէօշքիւմէ կէօթիւրտիւյիւմտէ, կիւղէլ վէ զայթթ բարլադ սուրէթտէ թէնվիր իտիլմիշ օլան սըճագ սալօնը. մը ազիմ պիր մէսէրրէթ իշինտէ պուլաճաղըմ. զիրա սօ. զուգ վէ գարանլըգտան նէ տէրէճէ իբրան իթտիյիմի պիւ լիրսինիզ :

Պալէնիէ. - (Ձէնտօսթանէ պիր սուրէթտէ.) Օնա չիւպհէ եօգ. նազարրուպա չիչէքլէր մահզա զըյա վէ հա. րարէթլէ նէշվ ու նիւմա պուլուրլար :

Տօգթէօր Պալէնիէ իլէ մատմուաղէլ տը Դարտօվիլ պու սէօղլէրի թէաթի իթտիքլէրի էսնատէ, արապա գա. բուսը աչըլմըշ վէ արապա աախի հավիյէ տախիլ օլմուշ ըտը : Իպթիտա տօգթէօր աշաղը էնիպ, գօլունը Ատրիէ. նէ թագտիմ իյլէտի :

2

ՆԱԶԱՐԸՆ ԽԱԼՎԷԹԻՍՆԵՍԻ

Տօգթէօր Պալէնիէնին արապասը՝ պիր գաչ գատէմէ եիւքսէքլիյի օլան վէ գար ըլա մէսթուր պուլունան պիր քիւչիւք սահանլըգ էօնիւնէ վասըլ օլմուշ ըտը. պու սա. հանլըգ՝ պիր լամբա վասըթասըյլա թէնվիր իտիլմիշ օլան պիր տէհլիղէ կէօթիւրմէքտէ իտի :

Ատրիէն՝ սահանլըղըն ազաճըգ գայտըրըճը օլան գա.

տէմէլէրինի չըգմագ իւզրէ, տօղթէօրիւն գօլունա տա-
յանտը: Տօղթէօր իսէ մէրգումէ հագգընտա կիւյա ա-
զիմ պիր շէֆագաթ հըսս իտիյօրմը կիպի:

— Աման եա Բապպի, նասըլտա թիթրէյօրսընըզ. —
տէտի:

Ատրիէն. — (Թիթրէյէրէք.) Էվվէթ. . . միւհլիք պիր
սօղուգ պուլունտըղընտան, իւշիւյօրմ. գօնագտան չը-
գար իքէն աճէլէյէ կէլտիյիմ ճիհէթլէ, պիր շալ ալմաղը
պիլէ ունութտում. . . : Լաքին պու գօնաղըն նէ գատար
հիւգնէնկիզ պիր մէնգարէսի վար. . . :

Պալէնիէ. — (Կիւլիւմնէյէրէք.) Իշթէ նաղըրըն քիւ-
շիւք գօնաղը տէրլէրսէ, պու տըր. պիր նէվ Գալլէ-
րա (սրբարան) տըր քի, պիղիմ վիւքէլա տօսթումուզ
տհվալը տիւնեէվիյէտէն ուզագ օլմագ իւզրէ, պուրայա
չէքիլիւ: Լուլթէն իչէրի կիրինիզ. — տէտիքտէն սօնրա,
էքէյիճէ պէօյիւք վէ խալի պիր տէհլիզին գաբուսընը
եթիտի վէ գալպինտէքի շիտտէթլի հէյէճանը պիր թաւ-
րը պէշաշէթ ալթընտա կիզլէմէյէ չալըշարագ:

— Սէօյլէնիլէն սէօզլէր բէք տօղրու տըր. . . Էվվէթ,
պուրատը պիր նաղըր գօնաղը տէյիլ, սօնրատան կէօրմէ
պիր ատէմին էվի տիւր. . . պագսան ա', գօճա գօնագտա
պիր օտա խըտմէթքիարը պիլէ եօգ. . . (Տէհլիզէ մութ-
թասըլ պիր օտանըն գաբուսընը տշարագ.) Պէրէքէթ
վէրսին քի, սարայտա պէօյիւմիշ օլտըղըմտան, անըն հէր
պիր քէօշէ պուճաղընը պիլիւրիմ. — տէտի:

Մատմուլազէլ տը Գարտօվիլ սատէ պիր սուրէթտէ
պէղէնմիշ պիր սալօնա իտխալ օլունտը. պու սալօնըն
տիվարլարը՝ գաթիֆէ նագչլարը հալի եէշիլ պիր քեա-
ղալա մէսթուր վէ տէրունի՝ սարը Իւթրէլթ գաթիֆէ-
սիյլէ միւզէյէն մահուն սանտալիէլէր վէ գօլթուգլարը-
լա մէֆրուշ ըտը: Սալօնըն թախթա տէօշէմէսի տըգգաթ-
լը սուրէթտէ ճիւլանմըշ օլուպ, բարըլ բարըլ բարլա-

մագտաւ ըտը : Եռւլարլագ պիր լամբա՝ ատէթին խարի-
ճինտէ օլարագ եիւքսէք պիր եէրէ ասըլմըջ օլուպ , քէն-
տի ըջըլընըն անճագ իւչտէ պիրինի էթրափա սալմագտա
ըտը :

Ատրիէն պու խանէյի՝ ըիճալը տէվլէթտէն օլան պիր
նաղըրըն իգամէթինէ զայրը սալիհ վէ եագըլըգսըզ ատտ
իթտիյինտէն , հէր նէ գատար չիւպհէյէ զահիպ օլմատը
ըսա տա , թէաճճիւպ վէ հայրէթի միւթէգամմին պիր հա-
րէքէթ իպրաղընտան տա քէնտիսինի ալամատը վէ պիր
տագըրգա գատար գաբունըն էչիյի իւզէրինտէ տուրտու :
Գօլունը քէնտիսինէ վէրմիշ օլան Ս . Պալէնիէ՝ անըն հայ-
րէթի վագըրասընըն սէպէպինի անլայարագ , թէպէսսիւմէ
տէտիքի .

— Պու գօնագ՝ սիղէ , եիւքսէք պիր մէվգըտա պու-
լընան պիր նաղըր իչուն սէֆիլանէ կէօրիւնիւյօր , տէյիլ
մի . Լաքին էկէր հիւքիւմէթի մէշրութէնին ուսուլը թէ-
սարրուֆը նէ՝ տէմէք օլտըլընը պիւսէ իտինիզ , ապա թէ-
աճճիւպ իթմէյէճէքտինիզ : Պունտան գաթը նաղար , չիւ-
տի մնէնէտիւ տաթի կէօրէճէքսինիզ քի , գըյաֆէթի տէ
էչեասը կիպի միսքինանէ տիր . . . : Լաքին լութֆէն պէ-
նի պիր սանիյէճիք պուրատա պէքլէյինիզ . . . կիտէյիմ
նաղըր էֆէնտիյի կէօրիւպ թէշրիֆինիզի խապէր վէրէյիմ :
Պէշ տագըրգա սիւրմէզ ավտէթ իտէրիմ :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ , գօլունը Ատրիէնին գօ-
լունտան ուսուլ իլէ չըգարտը վէ եան թարափտա վագը
քիւչիւք պիր գաբույը աչըպ կէօղտէն նիհան օլտու : Ատ-
րիէն տը Գարտօվիլ եալընըզ գալմըջ ըտը :

Պիչարէ գըզճըղազ՝ հէր նէ գատար հըսա իթտիյի
թէէսիրին սէպէպինի անլայամամագտա ըտը ըսա տա ,
պու վասի , սօղուգ , չըպլագ վէ բէնճէրէլէրի բէրտէսիզ
սալօնը զայէթ տէհչէթէնկիզ վէ մէնհուս պուլմագտա ը-
տը . պիր ազ սօնրա , էչեաի մէվճուտէսինտէ , իպթիտա

Ֆարդընա վարամատըղը պիր թագըմ զարիպ շէյլէր տախի միւշահէտէ իտէրէք, գալպինտէ թարիֆի նագա- պիլ պիր էնտիշէ հըսս իթմէյէ պաշլատը . . . Իմտի, սէօնմիւշ օլան օճաղըն եանընա կիտէրէք, պուռնն գա- բուսը տէմիր պիր գաֆէս վասըթասըյլա գաբանմըշ վէ մաշա վէ աթէշ քիւրէյի տախի տէմիր զէնճիրլէրլէ պաղ- լանմըշ օլտըղընը կէօրիւնճէ, տիւշարը հայրէթ օլտու գալտը: Պու զարիպ մէնզարէտէն զաթէն էբէյիճէ միւ- թէհայեթիր գալտըղընտան, մաքինավարի պիր հարէքէթլէ, տիվարըն էօնիւնտէ պուլունան գօլթուգ սանտալիէլէրին- տէն պիրինի քէնտիսինէ տօղրու չէքմէք իսթէտի իսէ տէ, սանտալիէ եէրինտէն պիլէ գըմըլտանմատը: Օ զէման Ատ- լիէն, պիլ ճիւմլէ սանտալիէլէրին արգալըզլարը իբիշէր քիւչիւք տէմիր չէնկէրլէրլէ տիվարա մըխլանմըշ օլտըղընը հէօրտիւ: Իմտի, պու մէնզարէյէ գարշը կիւլմէքտէն քէն- տիսինի ալամայարագ:

— Աճայիպ . . . գօնաղըն սահիպի պուլունան նագըր հագգընտա էմնիյէթլէրի եօգ մը քի, սանտալիէլէրի պէօյլէ տիվարա մըխլամըշլար. — տէտի:

Ատրիէն՝ թէտրիճէն արթմագտա օլան էնտիշէի տէ- բունընը զապթ իթմէք իւզրէ, պու լաթիֆէյի մէճպու- րէն եաբմըշ ըտը. չուռքի, վիւքէլատան օլան պու նա- զըրըն գօնաղընտա տէրին վէ գասվէթ էնկիզ պիր սիւ- քիւնէթ հիւքմ իթմէքտէ վէ պէօյիք պիր մուամէլաթ մէր- քէզինէ մախուուս օլան հարէքէթ վէ զայրէթին էսէրի պի- լէ կէօրիւլմէքտէ իտի. չու գատար քի, արա սըրա, խարիճտէն էսմէքտէ օլան բուզկեարըն տէհշէթլի սէտա- սը իշիտիլմէքտէ իտի:

Պիր չարեէք սաաթտան զիյատէ միւրուր իթմիշ օ- լուպ, Մ. Պալէնիէ հէնուզ ավտէթ իթմէմիշ իտի:

Ատրիէն՝ սօն տէրէճէ սապրսըզլըղա կիրիֆթար օլա- բագ, հէմ Մ. Պալէնիէ վէ հէմ տէ նագըր հագգընտա

պիր մալիմաթ ալմագ իւզրէ , պիրիսինի չաղըրմագ իսթէտի . պունըն իւզէրինէ , այնէնին էթրափընտա պիր չընղըրագ իբի պուլմագ իչուն , կէօզլէրինի եօգարը գալտըրտը ըսա տա , իբէ պէնղէր պիր շէյ կէօրէմէտի . աճաճագ , օտանըն նիմ գարանըղը սէպէպիլէ օ վագթա գատար այնէ զանն իթմիշ օլտըղը շէյին զայէթ բարլագ պիր թէնէքէ բարչասը իտուլինի անլատը : Պիր ազ տահա եագլաշարագ , սարը թունճոտոն մամուլ պիր շամտահա չարբընտը քի , պու շամտան տալիս՝ ասմա սաաթ կիպի , չըմինէնին մէրմէր թաշընա եաբըչտըրըմըշ ըտը :

Պաղը քէրրէ ինսանըն ֆիքրի էօյլէ պիր հալտէ պուլունուր քի , էն էհէմմիյէթսիզ պիր շէյ պիլէ տէհէթլի պիր ճէսամէթ քէսպ իտէր . իշթէ , շու հարէքէթսիզ շամտան , տիվարա մէրպուլ օլան սանտալիէլէր , այնէ մագամընա գաիմ օլան թէնէքէ բարչասը , օտատաքի տէրին սիւքիւնէթ վէ Մ . Պալէնիէնին կիթտիքէ ուզանան զայպուպէթի Ատրիէնէ էօյլէ պիր թէէսիր իթտիլէր քի , պիշարէ գըզըղազ ազիմ պիր տէհէթ հըսս իթմէյէ պաշլատը :

Հալ պուքի , հէքիմ հագգընտա տէրքեար օլան էմնիյէթի օ գատար գալի իտիքի , քէնտիսինէ տէհէթ վէրէն հալլէրին հիշ պիր էհէմմիյէթի պուլընմատըղընը վէ պու տէրէճէ ուֆագ պիր շէյ իլէ զիհնի իշղալ իտիպ վէսվէսէյէ տիւշար օլմագ ատէթա տիվանէլիք իտուլինի քէնտի քէնտինէ հիւքմ իտէրէք , գօրգագլըղընտան տօլայը քէնտիսինի թէքտիր իթմէյէ պաշլատը : Մ . Պալէնիէնին զայպուպէթի իսէ , պէս պէլլի նաղըրըն մէշաղլիլի խուսուսիյեհէսինին պիթմէսինէ պէքլէտիյի իչուն ուզանմագտա ըտը :

Լաքին Ատրիէն՝ գալպինի պու սուրէթլէ թաթմին իթմէյէ չալըմագլա պէրապէր , եինէ ազիմ պիր տէհէթէ տիւշար օլարագ , պու վագըրա խարիզ իւլ ատէ

օլմագսըզըն ճէսարէթ իտէմէյէճէյի պիր շէյի եաբմաղա
գարար վէրտի . եաւլաշ եաւլաշ հէքիւին չըգըպ կիթմիշ օլ-
տըղը քիւչիւք գաբույա եաղլաշըպ խարիճէ գուլագ վէր-
տի վէ նէֆէս ալմագտան տուր օլարագ , էթրաֆը տին-
լէտի իսէ տէ հիշ պիր շէյ իշիտէմէտի :

Նաւէհան , պաշընըն իւղէլինտէն , եէրէ տիւշէն պիր
ճիսմին սէտասը կիպի պօղուգ վէ աղըր պիր կիւրիւլթիւ
իշիտիտի . աշը վաղ թտա , սանըրսըն քի պօղուգ պիր
ինիլթի տալի գուլաղընա աքսէնտաղ օլտու : Ալէլ աճէ-
լէ կէօղէրինի հօգարը գալտըրալագ , թաւանտան պիր
դաշ գուրու սըլա բարչալարը տէօքիւլտիւյիւնիւ կէօր-
տիւ . պսնկլար պէսպէլլի հօգարըտաքի տէօշէմէնին
սարսըլմասըյլա տիւլիւշ իտի :

Ատրիէն՝ տէհշէթի տէրունընը արթըգ զապթ իտէմէ-
յէրէք , պիրիսինի չաղըրմագ իւղրէ , տօղթէօր իւլէ պիր-
լիքտէ կիթմիշ օլտըղը պէօյիւք գաբույա տօղրու սէյիրթ-
տի . լաքին գաբունըն տըշարըտան քիլիտլէնմիշ օլտըղընը
կէօրիւնճէ , ֆէվգ էլ աոտէ տիւշարը թէաճճիւպ օլտու .
զիրա օրայա կիրէլիտէն պէրու , հիշ պիր անախթար սէ-
տասը իշիթմէմիշ իտի , իթտիքճէ տէհշէթի թէզալիւտ ի-
տէրէք , պիշարէ գըգճըզաղ՝ թապիպին չըգըպ կիթմիշ օլ-
տըղը քիւչիւք գաբույա տօղրու չիթապ իթտի իսէ տէ ,
պու գաբույը տախի տըշարըտան քիլիտլէնմիշ պուլտու :

Մա մաֆիհ , քէնտիսինի իսթիլա իթմէքտէ օլան տէհ-
շէթէ գարշը հալէա ճէնքլէշմէք իսթէյէրէք , թապիաթը-
նըն մէթանէթ վէ ճէսարէթինէ միւրաճաաթ իթտի վէ
պիր թագըմ սէպէպլէր վէ պէհանէլէրլէ քէնտիսինի իս-
քեաթ իթմէյէ չալըշարագ տէտի քի :

— Եանըլմըշ օլմալըյըմ , պէն եալընըղ պիր ճիսմին
տիւշտիւյիւնիւ իշիթտիմ , ինիլթի սէտասը պիր խայալ է-
սէրի օլմալը տըր . . . : Տիւշէն շէյին պիր աոտէմ տէյիւ ,
պիր ճիսմ օլտըղընը իսպաթ իտէճէք պին տիւրլիւ սէպէպ-

լէրիմ վար տըր : Լաքին պու քիլիտլի գաբուլաւ՝ նէ տիր
... : Պէլքի պէնիմ պուրատա օլտըղըմը պիլմէյէրէք , պու
օտատա քիմսէ եօգ տէյու զանն իթմիչլէր տիր :

Ատրիէն՝ պու սէօղլէրի սէօյլէտիրտէն սօնրա , էնտի.
չէի գալպ սաիգասըյլա էթրաֆընա պագընտը . պատէ.
հու մէթին պիր սէտա իլէ տէտի քի .

— Կէվչէքլիք լաղըմ տէյիլ . պուլունտըղըմ վաղի.
յէթ հագգընտա քէնտիմի ալտաթմաղա վէ զիհնիմի իչ.
ղալ իթմէյէ հաճէթ եօգ տուր . պիլաքս , տիւչար օլտը.
ղըմ շու հալը էսէֆէնկիդի ճիտտէն տիւչիւնմէլի տիր :
պուրասը պիր նաղըր գօնաղը օլմատըղը տէրէճէի պէտա .
հէթէ չըգմիչ տըր . պոււնը իսպաթ իտէճէք պին տիւրլի
սէպէպլէր վար տըր . . . : Շու հալտէ , Մ . Պալէնիէ պէ.
նի ալտաթտը տէմէք օլուր . Լաքին նէ՞ մագսատա մէպնի
ալտաթտը , պէնի նէ՞ իչուն պուրայա կէթիրտի , նէրէ.
տէ իմ :

Պու իքի մէսէլէ՝ Ատրիէնէ սօն տէրէճէ մուղլագ կէօ.
րիւնմէքտէ իտի . անճագ , Մ . Պալէնիէնին խայընլըղընա
գուրպան կիթմիչ օլտըղընա աղար աղար գանաաթ հա.
սըլ իտիյօրտու . Լաքին պէօյլէ պիր գանաաթը վիճտանի.
յէ՝ պու խուլուսքեար վէ ալիճէնապ րուհ իչուն օ տէրէ.
ճէ տէհչէթլի իտի քի , տօգթէօր հագգընտաքի մահրէմա.
նէ վէ սամիմանէ տօսթլուղընը տիւչիւնէրէք , հալէա պու
գանաաթտան ֆէրաղէթ իթմէք իսթէմէքտէ իտի . պի.
նաէն ալէյհ աճը պիր քէտէրլէ քէնտի քէնտինէ .

— Կէվչէքլիք , զաաֆ վէ տէհչէթ պագ ինսանը նէ
տէրէճէ հագգսըղ վէ նէֆրէթպախչ ֆարղիյաթա սէվգ
իտէր . էվվէթ , պէօյլէ պիր միւտհիչ խայընլըղա , մահգա
իչ էտիլլէի գաթիյէ իլէ թէհագգուգ իթտիքտէ ինան.
մագ ճաիզ օլուր . շիմտի պիր ատէմ չաղըրայըմ տա մա.
լիւմաթ ալայըմ . գալպիմի աղաճըղ թէէմին իթմէնին եէկ.
եանէ չարէսի պու տըր : (Պատէհու չընղըրագ պուլունմա .

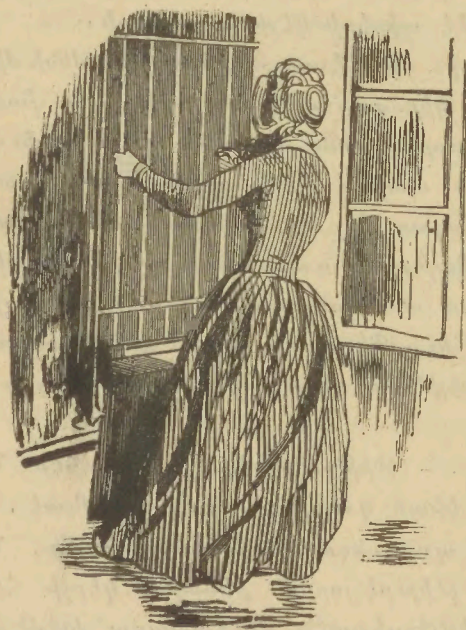
տըղընը տերխաթըր իտէրէք .) Պէիս Եօգ , էլ իլէ վուրու-
րըմ , էլպէթթէ պիրիսի կէլիր . - տէտի :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ , Ատրիէն՝ մինի մինի վէնա-
ղիք էլլէրիյլէ պիր գաշ տէֆալար գաբույա վուրտու : Պու
գաբուտան հասըլ օլան պօղուգ կիւրիւթիւտէն՝ անըն
լայէթ գալըն օլտըղը քէշֆ օլունմագտա ըտը : Լաքին
պիշարէ գըզճըղաղ հիչ պիր թարաֆտան ճէվապ ալամա-
տը : Պունըն իւզէրինէ օ պիր գաբույա սէյիթիպ , վէ պիր
գաշ տէֆա տա ծնա վուրտու . տըշարտա այնը տէրին
սիւքիւնէթ հիւքմֆէրմա օլուպ , եայլընըլ բուզկիարըն
չիտտէթլի ինիլթիսի պու սիւքիւնէթի իխլալ իթմէքտէ
իտի :

Ատրիէն . - (Թիթրէյէրէք .) Պէն հէր նէ գատար
պաշգալարը կիպի գօրղադ տէյիլ իսէմ տէ , պուրատա
հիւքմֆէրմա օլան սօղուղըն թէէսիրիյլէ քի , նէ՞ մի , պի-
լա իիսթիյար թիթրէյօրըմ . քէնտիմի կէրչի հէր տիւրլիւ
ղաաֆ վէ կէվչէքլիքտէն մուհաֆազա իթմէյէ ճահտ ի-
տիյօրսամ տա , պանա էօյլէ կէլիյօր քի , պէնիմ եէրիմտէ
հէր քիմ տախի օլսա , պուրատաքի հալլէրի զարիպ վէ
տէհէթլի կէօրէճէք աիր . - տէտի :

Նակէհան , Ատրիէնին պուլունմագտա օլտըղը սալծն
իւզէրինտէքի օտատան պիր թագըմ հայգըրմա սէտալա-
րը վէ տահա տօղրուսը վահչիյանէ վէ հէվնաք ուլայըշ-
լար իչիտիլաի . վէ պիր աղ սօնրա տախի , կիւյա պիր գաշ
քիչի պօղաղ պօղաղա գավղա իտիյօրլար կիպի պօղուգ
վէ չիտտէթլի պիր այագ բաթըրտըսը թավանը սարստը :

Ատրիէն՝ տիւշար օլտըղը տէհէթ թէէսիրիյլէ , պիր-
տէն պիրէ հայգըրըպ էթրաֆընա պագընտը . չէհրէսի էօ-
լիւ կիպի սօլուպ սարարտը վէ վէլէհ ու հայրէթինտէն
պիր տագըղաճըգ հարէքէթսիզ գալտըգտան սօնրա ,
գանատըլարլա գաբանմըշ օլան քէնճէրէլէրտէն պիրինին
իւզէրինէ սալտըրըպ վար գուվլէթիյլէ եիթտի աշտը :

Պունըն իւզէրինէ , գարլա գարըշդ շիտտէթլի պիր
րուզկեար Ատրիէնին եիւզիւնէ չարբըպ սալօնը տօլտուր-
տու վէ լամբանըն թիւթէն ըշըղընը թէհզիզ իտիպ բար-
լաթարգտան սօնրա , սէօնտիւրտիւ :

Մատմուազէլ տը Դարտօվիլ՝ զիֆիր գարանլըգտա
գալմըշ վէ էլլէրինի բէնճէրէնին տէմիր բարմագլըգլարը-
նա տօլամըշ օլտըղը հալտէ , օ անէ գատար զապթ իթ-
մէքտէ օլտըղը տէհչէթէ արթըգ թագաթկիւզար օլա-
մայարադ , իմտատընա ատէմ չաղըրմաղա հաղըրլանմըշ
իքէն , կէօղիւնէ մէմուլըն զայը պիր մէնզարէ իլիշմէսիյէ
պիր միւտտէթ տէհչէթինտէն տօնա գալտը :

Ատրիէնին պուլունմագտա օլտըղը տաիրէ գարշըսըն-
տա տիկէր պիր տաիրէ տահա մէվճուտ օլուպ , պունըն
էնլի վէ զըյատար բէնճէրէսի , իքի տաիրէ արասընտաքի

մէսաֆէյի էրէյիճէ թէնվիր իթմէտէ իտի Ատրիէն՝ մէգ-
քիւր բէնճէրէնին բէրտէսիզ ճամլարը արասընտան , պէ-
յաղ , սօլղուն վէ գուրու քէմիք տէնիլէճէք գատար զա-
լիֆ պիր չէհրէ կէօրտիւ քի , արգասընտան քէֆինէ (պա-
տանք) պէնզէր պիր պէզ սիւրիւքլէյէրէք , բէնճէրէնին
էօնիւնտէն կէչիպ տէօնմէքտէ իտի . շախսը մէրգոււմըն հա-
րէքէթի հէմ շիտտէթլի վէ հէմ տէ միւթէմատի իտի :

Ատրիէն՝ կէօղլէրինի մէգքիւր բէնճէրէյէ ալթի իթ-
միշ օլմաղլա , պու տէհչէթլի վէ մաթէմնաք մէնզարէտէն
զանն իտէրսին քի տօնտու գալտը . մէնզարէի մէգքիւրէ
սէպէպիյլէ իսէվֆ ու իսաչիյէթի մէրթէպէի նիհայէյէ վար-
միշ օլտըղընտան , սարըլըպ եաբըշմիշ օլտըղը բէնճէրէ
գաֆէսլէրինի թէրք իթմէքսիզլին օլանճա գոււվլէթիյլէ
իմտատ չաղըրմաղա պաշլատը : Պիր գաշ սանիյէ գատար
պու սուրէթլէ իսթիմտատ իթտիքտէն սօնրա , իքի իրի
եարը գատըն եավաշ եավաշ մատմոււաղէլ տը Գար-
տօվիին սալնընա կիրտիլէր : Ատրիէն իսէ՝ հալէա բէն-
ճէրէյէ սարըլմիշ տուրմիշ օլտըղընտան , անլէրի կէօրէ-
մէտի :

Գըրգ գըրգ պէշ եաշընտա անճագ պուլունան պու իքի
գատըն , էրքէքլէրտէն տահա զիյատէ գոււվլէթլի օլուպ ,
պայաղը սընֆտան պէսլէմէլէր միսիլու կէլիշի կիւզէլ պիր
սուրէթտէ կիլինմիշլէր իտի : Նաքէսանէ էլպիսէլէրի իւ-
զէրինտէն գալըն բրօսթէլալար պաղլամիշ օլուպ , պուն-
լարըն պիր ուճը պօյունլարընա գատար չըգմագտա վէ
տիկէր ուճը տախի սյազլարընա գատար ինմէքտէ իտի :

Գատընլարտան պիրի՝ էլինտէ պիր լամբա թուրմագ-
տա օլուպ , չէհրէսի գըրմըղը վէ բարլագ , պուրնու՝ իրի
վէ չիպանլը տօլու , կէօղլէրի ուֆաճըգ վէ եէչիլ , վէ
սաչլարը տախի՝ լիֆ բէնկինտէ վէ քիրլի պիր սէրբուշ ալ-
թընտա պիրի պիրինէ գարըշմիշ ըտը : Տիկէրի իսէ՝ սարը,
քէմիքի վէ գուրու պիր գատըն օլուպ , պաշընա պիր մա-

Թէմ Թաքեհասի գոյմուշ վէ պու Թաքեհ իսէ՝ Թօրադ
րէնկինտէ , չիչէք պողուգլու , զաիֆ վէ գալըն վէ սիյահ
գաշլարլա պիր գաթ տահա չիրքինլէշմիշ սիմասընը իհա
Թա իթմիշ իտի : Պիր գաշ ուզուըն գըր պըյըգլար եօգա
րըքի տուտաղը իւզէրինտէ մէշհուտ օլուպ , զանն իտէր
սին քի օրայա սիյահ պիր կէօլկէ սալմագտա ըտը : Պու
գատըն տալի , քիւլ րէնկի գումաշտան մամուլ պիր նէվ
գալըն էլպիսէ ԹուԹմագտա օլուպ , եարը եարըյա աշըլ
մըշ ըտը :

Հէր իքիսի տէ , Ատրիէնին սաիգաի տէհչէթլէ . « Ենէ
Թիշին , ճան գուրԹարան եօգ մը . . . » տէյու հայգըրա
րադ րէնճէրէնին տէմիր քարմագլըգլարընա սարըլտըղը
էանատէ գաբուտան իչէրի կիրմիշլէր իտի :

Գատընլար՝ քէնտիլէրինէ մախսուս պիր իշարէթլէ ,
Ատրիէնի պիրի պիրինէ կէօսթէրտիլէր վէ պիրիսի էլին
տէքի լամբայը չըմինէնին իւզէրինէ գօյտըղը սըրատա ,
պաշընա մաթէմ Թաքեհասի գօյմըշ օլան տիկէրի տէ րէնճէ
րէյէ եանաշարագ , իրի վէ քէմիքլի էլինի մատմուզէլ
տը Գարտօվիլին ումուզընա տայաթտը : Պիշարէ գըզը
ղազ՝ պիրտէն պիրէ արգասընա տէօնիւպ տէ , պու տէհ
չէթէնկիլ չէհրէյի կէօրիւնճէ , գօրգուսընտան պիր նի
տա տըր սալը վէրտի :

Հայրէթ վէ տէհչէթինին իլք Թէէսիրի կէշտիքտէ ,
Ատրիէնին գալպի րահաթլանմաղա պաշլատը . զիրա , գար
չըսընտաքի գատըն հէր նէ գատար չիրքին վէ մէքրուհ
պիր մախլուգ իտի իսէ տէ , հիշ օլմագսա անընլա կէօրիւ
շիւլէպիլիր իտի . պինապէրին՝ պողուգ պիր սէտա իլէ :

— Մ. Պալէնիէ նէ՞րէտէ տիր . - տէյու սօրտու :

Գատընլար պիրի պիրինէ պագըշտըգտան սօնրա ,
պիր իշարէթ Թէաթի իթտիլէրսէտէ , հիշ պիր ճէվապ
վէրմէտիլէր :

Ատրիէն . -(Թէքրար քէլամա աղազլէ .) Պէնի պուրայա

կէթիւրմիշ օրան Մ, Պալէնիէնին ներէտէ պուլունտըղընը սօրոյօրում, իշիթմէյօրմըսընը, մատամ. . . Հայտի, քէն տիսինի շիմտի կէօրմէք իսթէրիւմ. . . :

Իրի գատըն . - Մ. Պալէնիէ կիթտի :

Ատրիէն . - Կիթտի մի . . . պէնի պուրատա պըրա-գարագ կիթտի հա' . . . լաքին պո'ւ նէ տէմէք , եա' Բապ-պի . . . :

Պիր տագըգաճըգ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա , իլավէ-թէն .

— Կիտինիղ պանա պիր արապա կէթիրինիղ . - տէտի :

Իքի գատընլար ումուգլարընը գալտըրարագ պիրի պի-րինէ պագըշտըլար :

Ատրիէն . - (Սաքին պիր սէտա իլէ .) Բէճա իտէրիւմ, մատամ, կիտինիղ պանա պիր արապա կէթիրինիղ . չուն-քի Մ. Պալէնիէ պէնի պուրատա պըրագարագ կիթ-միշ տիր . պէն պուրատան չըգըպ կիթմէք իսթէրիւմ . - տէտի :

Թօմաս նամընտաքի գատըն՝ Ատրիէնին տէտիյի սէօզ-լէրի իշիթմէզտէն կէլէրէք :

— Հայտի , հայտի , մատմուաղէլ , վագթ կէլմիշ տիր . . . արթըգ եաթմանըղ իճապ իտէր . - տէտի :

Ատրիէն . - (Տէհէթլէ .) Եաթմագ մը . . . լաքին , եա' Բապպի , ատէթա չըլտըրաճաղըմ կէլիյօր . . . (Իքի գատընլարա խիթապէն .) Պու էվ նէրէսի տիր . . . պէն նէրէտէ իմ . . . ճէվա'պ վէրինիղ :

Թօմաս . - (Սէրթ պիր սէտա իլէ .) Սիղ էօյլէ պիր եէրտէսինիղ քի , պիր աղ էվվէլ եաբտըղընըղ կիպի պա-ղըրմագ մէմնու' տըր :

Ժէրվէզ նամընտաքի գատըն տախի սէօզէ գարը-չարագ .

— Էվվէթ , սիղ էօյլէ պիր եէրտէսինիղ քի , պիրաղ էվվէլ եաբտըղընըղ կիպի լամբալարը սէօնտիւրմէք տէ

ճախը օլամազ . . . Եօգսա պօղուշուրը հա՛, պիմիշ օլունուզ . - տէյու իլավէ իթտի :

Ատրիէն , տէհչէթինտէն թիր թիր թիթըյէրէք վէ սէօյլէյէճէք պիր քէլիմէ պիլէ պուլամայարագ , պու հէվլէնկիզ ճատըլարըն եիւզիւնէ պագմագտա վէ ճէրէյան իտէն հալլէրի անլամագ իշուն զիհնինի պիհուտէ եէրէ Եօրմագտա ըտը : Նակէհան , մէսէլէյի ֆէհմ իթմիշ զան . նըյլա տէտի քի .

— Անլայօրըմ , պուրատա պիր Եանլըշըզ վար տըր . հէր նէ գատար նէտէն իպարէթ օլտըղընը անլայամայօրսամտա , նիհայէթ պիր Եանլըշըզ օլմալը տըր . . . սիզ պէնի պիր պաշգասընըն եէրինէ գօյօրսընըզ . . . պէնիմ քիմ օլտըղըմը պիլիյօրմսընըզ . . . պանա Ատրիէն տըր Գարտօվիլ տէրլէր . . . : Իմտի , կէօրիյօրսընըզ քի պուրատան չըգըպ կիթմէյէ մէհզունիյեթիմ վար տըր . հաթթա պէնի ճէպրէն ալըգօյմաղա տա հիշ քիմնէնին հագգը օլամազ . . . : Պինտէն ալէյհ , սիզէ Էմր իտիյօրըմ , կիտինիզ տէրհալ պանա պիր արապա կէթիրինիզ , էկէր պու մահալլէտէ արապա պուլունմազսա , պէրապէրիմէ պիր ատէմ գաթընըզ , պէնի Պապիլուն սօգաղընտա վագը Սէն-Տիգիէ գօնաղընտաքի քէօշքիւմէ կէօթիւրսին : Կէրէք պու ատէմի վէ կէրէք սիզի զիյատէսիյլէ խօշնուտ իտէճէյիմէ Էմին օլունըզ . . . :

Թօմաս . - Պագսան ա՛, Եահո՛ւ , պու սաֆսաթալար տահա պիթմէյէճէք մի . . . պունլարը պիզէ սէօյլէսէնիզ նէյէ՛ Եարար :

Ատրիէն . - (Հէր տիւրլիւ թէտապիրի իթթիսազ իթմէյի կէօզէ ալտըրմըշ օլտըղընտան .) Քէնտինիզի սագընընըզ , մատամ , էկէր պէնի ճէպրէն պուրատա ալըգօյաճագ օլուրսանըզ , նէթիճէսի ֆէնա օլուր . . . սիզ քէնտինիզի նէ տէրէճէ վէսիմ պիր թէհիքէյէ աթմագտա օլտըղընըզ պիլիմյօրսընըզ :

Ժերվէլ . - (Սապրսըզ վէ սէրթ պիր թավր ըլա .) Եաթմաղա կէլէճէ՞ք միսինիզ , մատմուաղէլ , եա' էվվէթ , եա' եօզ տէյինիզ :

Ատրիէն . - (Աճէլէ պիր սէօյլէյիշլէ .) Տինլէյինիզ , մատամ , պէնիմ պուրատան չըղըպ կիթմէմէ միւսատտէ իտէճէք օլուրսանըզ , հէր պիրինիզէ իթիշէր պին ֆրանք վէրիւրիմ . . . էլ վէրմէզ մի . էկէր էլ վէրմէզսէ , սէօյլէյինիզ . . . ծն պին ֆրանք . . . Եիկիրմի պին ֆրանք , վէլ հասըլ իսթէտիյինիզ գատար ագճէ վէրիւրիմ . . . Պէն ղէնկին իմ . . . Լաքին պուրատան չըգմալըյըմ (Տիլսրաշ պիր սէտա իլէ .) Եա' Բապպի . . . պիր տըշարը չըգսամ . զիրա պուրատա գալմադ իսթէմէմ . . . պէն պուրատա գօրգույօրըմ :

Ժերվէլ . - Եիկիրմի պին ֆրանք մը . . . Եաղլը լօգմա . նէ տէրսին , թօմա'ս :

Թօմա . - Պըրագ Ալլահընը սէվէրսէն , Ժերվէլ , հէքսինին չաղըրտըղը թիւրթիւ պու օլտըղընը պիլմէյօրմըսըն :

Ատրիէն . - (Օլանճա գուվվէթինի քէնտիսինէ թօրլայարագ .) Բէք էյի' . . . մատամ քի հագգ , բէճա վէ թէհտիտ կիպի շէյլէրին սիզէ հիշ պիր թէէսիրի օլամազ , իշթէ պէնտէ աչըգտան աչըղա սէօյլէյօրըմ քի պէն հէր հալտէ . . . վէ շու տագըգատա պուրատան կիթմէք իսթէրիմ . . . Պագալըմ պանա գարշը մուամէլէի ճէպրիյեէ իսթիմալ իթմէյէ քիմ ճէսարէթ իտէճէք :

Պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ , Ատրիէն տը Գարտօվիլ գաբույա տօղրու պիր ատըմ աթտը :

Պու էսնատէ , պիր ազ էվվէլ Ատրիէնի տիւշարը տէհէ շէթ իթմիշ օլան վահշիյանէ վէ պօղուգ կիւրիւթիւէր թէքրար աքունտազ օլտուլար . Լաքին պու քէրրէ , ուլալըշ սէտալարըյլա պէրապէր սյագ բաթըրտըսը եօղլտը :

Ատրիէն՝ պու կիւրիւթիյիւ իշխութիւնէ թէվագ-
գուֆ խտէրէք վէ սաիգաի տէհչէթլէ գատընլարա եագ-
լաշարագ .

— Օհ, եա՛ Րապպի, պու կիւրիւթիւէր աճապա
նէ՞ տիր . . . սիզ տէ իշխութիւնըսընը . . . պու էվ նա՛սը
էվ տիր քի, պէօլէ տէհչէթլի սէտալար իշխութիւնը . -տէ-
տիրտէն սօնրա, քէնտինի դաիպ իտէճէք տէրէճէտէ տիւ-
չարը տէհչէթ օլուպ, գարանլըգտա բարլամագտա օլան
վէ էօնիւնտէն մէգքիւր սօլուգ չէհրէ կէչիպ տէօնմէքտէ
պուլունան բէնճէրէյի կէօսթէրէրէք .

— Պագընըզ, պագընըզ, շու գարչըտաքի ատէմի
կէօրիւյօրմըսընըզ . . . օ նէ՞ տիր . - տէյու սօրտու :

Թօմաս . - Նէ՞ օլաճագ, սիզին կիպի ուսլու տուրմա-
յանլարտան պիրի տիր . . . :

Ատրիէն . - (Տէհչէթլէ էլլէրինի պիրի պիրինէ գալուչ-
տըրարագ .) Նէ՞ սէօլէյօրսընըզ, մատամ . . . պու էվ նէ՞
րէսի տիր . . . պունլարա նէ՞ եաբարլար . . . :

Ժէրվէզ . - Ուսլու տուրմատըզընըզ վէ կէլիպ եաթ-
մագտան իսթինքեաֆ իթտիյինիզ թագտիրտէ սիզէ նէ
եաբըլաճագսա անլէրէ տէ օ եաբըլըր :

Թօմաս . - (Գօլթուղը ալթընտաքի էլպիսէյի կէօս-
թէրէրէք .) Պու կիպիլէրէ իշթէ պունը կիյտիրիւլէր . . .
կէօրիւյօր մըսընըզ . . . Գաֆու (1) կիյտիրիւլէր . . . :

Ատրիէն . - (Գօրգուսընտան եիւզիւնիւ էլլէրի իշինէ
ալարագ .) Ահ, եա՛ Րապպի . - տէյու հայգըրտը :

Պու տէհչէթլի սէօլէր պիչարէնին զիհնինի թէնվիր
իլլէմիշ վէ նիհայէթ իւլ էմի հէր չէյի անլամըշ ըտը : Լա-

(1) Գամիզօլ տէտիքլէրի՝ եէլլէյէ միւշապիհ պիր նէվ կէօ-
յիւպիւք օլուպ, գօլլարը՝ էլլէրինտէն ուզուն վէ պիրի պիրինէ
պիթիլէք տիր . տիվանէլէրի, խասթէլէրի վէ մահքիւմէրի գապթ
իթմէք իւզրէ իսթիմալ օլունուր :

քին սապահքի հէյէճանլարտան սօնրա , պու սօնուհնճը տարպէ բէք շիտահթի թէէսիր իյլէտի . զէվալը գըզճը- ղազ՝ պայըլաճաղընը անլատը . էլլէրի աշաղը տիւշտիւ . չէհրէսինի ազիմ՝ պիր սօլղուհնըգ իսթիւլա իյլէյիպ , թէք- միլ վիւճուտը թիթրէմէյէ պաշլատը վէ տիզ չէօքէրէք վէ տէհչէթնիւմա կէօղէրիյլէ Գաֆուր կէօսթէրէրէք սէօ- նիւգ պիր սէտա իլէ անճազ շու սէօղէրի սէօյլէյէպիւտի .

— Մ՛հ , խա՛յր . . . Ալլահ աշգընա օլտուն . . . աճըյը- նըզ . . . պու շէյի եաբմայընըզ . . . ինայէթ , մէրհամէթ . . . մատա՛մ . . . հէր . . . նէքի . . . էմր իտէրսէնիզ . . . իճ- րասընա հաղըրըմ . . . :

Պատէհու թագաթ վէ մէճալի պիւսպիւթիւն քէսի- լէրէք , տուրտըղը եէրտէ պայըլա գալար . վէ էկէր գա- տընլար , քէնտիսինի պայըլմըշ օլտըղը հալտէ թութմասա ըտըլար , տէօչէմէ իւզէրինտէ եըղըլըպ գալաճազտը :

Թօմաս . — Պայըլմագ թէհլիքէլի պիր շէյ տէյիլ տիր . . . գալտըրըպ եաթաղընա կէօթիւրէլիմ . . . էլպիսէլէ- ջինի չըգալըպ եաթըրտըղըմըգտա , պիր շէյսի գալմազ :

Ժէրվէզ . — էօյլէ իտէ , սէն սնու գուճագըլայըպ կէօ- թիւր . պէն տէ լամբայը ալայըմ :

Թօմաս՝ հատտը զաթընտա կիւճիւ գուվլէթի պիր գատըն օլտըղընտան , մատմուլազէլ տը Գարտօլիլի՝ ու- յումուշ պիր չօճուգ կիպի գալտըրտը վէ գօլլարը իչինէ ալարագ , բէֆիգէսինին արգասը սըրա , Մ . Պալէնիէնին չըգըպ կիթմիշ օլտըղը օտայա կէօթիւրտիւ :

Պու օտա , հէր նէ գատար սօն տէրէճէ թէմիզ իտի իսէ տէ , էչեաի լաղըմէտէն արի իտի . եէշիլիմսի պիր քեա- ղըտ՝ տիվարըլընը գաբլամագտա օլուպ , պիր քէօչէսին- տէ տախի , տէմիրտէն մամուլ քիւչիւք վէ ալչադ պիր գալիւլա պուլուհմագտա վէ պու գարեօլանըն պաշ թա- րաֆընտա իսէ մասոյա պէնզէր պիր լաֆի կէօրիւլմէքտէ փտի . չըմինէնին իչինէ մէվգու՝ օլան սօպա՝ եանընա քիմսէ

եանաշմառն իշուն, պիր տէմիր գափէսլէ իհաթա օլուն.
մըշ ըտը. տիվարա լապթ իտիլմիշ պիր մասա, պու մա.
սանըն էօնիւնէ զօնուլմիշ վէ տէօշէմէ թաթաթասընա միխ.
լանմըշ պիր սանտալիէ, մահոն պիր տօլապ վէ պիր գօլ.
թուգ սանտալիէսի պու օտանըն էշեաի մէվճուտէսինի
իքմալ իթմէքտէ իտի, Բէնճէրէսի՝ բէրտէտէն խալի օ.
լուպ, իշէրրի ճիհէթտէն տաթի, ճամլարըն դըրըլմասընը
մէն՝ իթմէյէ միստուս պիր տէմիր գափէսլէ մահտուտ ը.
տը, իշթէ, Ատրիէնին Պապիլոն սօգաղընտաքի քիւչիւք
վէ ֆէրահայաիւ քէօշքիւ իլէ քիւլլիյէն մուղայիր տիւշէն
պու հիւզնէնկիլ օտա պիշարէյէ իգամէթկեան օլաճագ.
տը, Թօմաս՝ ժէրվէղին մուավէնէթիլէ, մատմուշղէլ տը
Գարաթօլիին պայլըն ճէսէտինի գարեօլանըն իւզէրինէ օ.
թուրթտը. լամբա տաթի՝ պաշ թարաֆընտաքի լաֆ իւ.
ղէրինէ վազ՝ օլունտը:

Պէքճի գատընլարտան պիրի Ատրիէնի թութմագտա
օլտըղը սըրատա, տիկէրի տէ տիւյմէլէրինի չէօղիւպ էլ.
պիսէլէրինի չըգարմագտա ըտը: Պէտալաթ գըղճըղաղ.
պայղընըգ վէ տէրմանսըղըղընտան նաշի պաշընը կէօյ.
սիւնէ սարգմըշ ըտը: Մէրգումէ՝ հէր նէ գատար պայլը.
մըշ ըտը ըսա տա, իքի իրի կէօզ եաշլարը գաբանմըշ օ.
լան կէօզլէրինտէն աշաղը եուվարլանմագտա վէ կէօզլէ.
րինին ուզուն վէ սիյահ քիւրքիքլէրի իսէ էօլիւ չէհրէսի կի.
պի սօլմուշ օլան եանագլարընա կէօլկէ սալմագտա ըտը:
Եէրէ տիւշիւպ պայլըտըղը սըրատա լիբիսգա սաշլարը տա.
ղըմըշ օլտըղընտան, ալթուն բէնկինտէ իբէք տալալար
միսալի, ֆիլ տիշի գատար պէյաղ կէրտանընը վէ կէօյ.
սիւնիւ իհաթա իթմէքտէ իտի . . . :

Պու հէյպէթլի աճուղէլէրտէն պիրիսի՝ ինճէ տան.
թէլալար վէ տիւլպէնալէր ալթընտա բէմպէ մէրմէրտէն
պիր սանէմ կիպի կէօրիւնմէքտէ օլան պու բաք, եում.
շագ վէ նաղիք վիճուտը թութուպ տա, պէյաղ աթլաս.

տան մամուլ կէօյիւսիւյիւնիւ չըգարընճա վէ իրի , գըր-
մըղը , նասըրլը վէ չաթլազ էլէրիյլէ անըն չըպլազ ու-
մուզլարընա վէ գօլլարընա տօգուընճա , Ստրիէն՝ հէր նէ
գատար պիւթիւն պիւթիւն այըլմամը ըտը ըսա տա , պու-
սէրթ վէ գապա օխշայըշտան պիւա իխթիյար սարսըլտը :

Պէքճի Գատըն՝ Ստրիէնին էլսիսէլէրինի չըգարտըզ-
տան սօնրա , տիզ իւսթիւնէ կէլէրէք մէրգուճէնին պազ-
գապլարընը տախի չըգարմագտա օլտըղընտան .

— Նէ՛ տէ քիւչիւք պազլարը վար , իքիսի պիրտէն
ախուճըմըն իչինէ սըղապիլիր . - տէտի :

Ֆիլ վագը , պիր չօծուգ պազը գատար ուֆագ վէ
աթլաս կիպի պէյազ վէ բարլազ վէ հէր եէր մաի տա-
մարլը պազլարը իլէ , ալճըլըզ իլահէսի Տիանանըն պա-
ճագլարը գատար նաղիք օլան վէ բէմպէ թօբուգլարլա
տիզլէրի հալի պուլունան պաճագլարը մէյտանա չըգտը :

Թօմաս . - Սաչլարը տա նէ՛ գատար ուզուն , էվվէթ ,
հէմ ուզուն վէ հէմ տէ եուճագ . . . պագը վէ՛ր պիր
քէրրէ . . . եիւրիւտիւյիւ զէման իւզէրինէ պասաճագ . . .
հայը՛ֆ քի գաֆասը իւզէրինէ պուզ գօյմագ իչուն պու
կիւզէլ սաչլար քէսիլէճէք տիր :

Թօմաս՝ պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա , մէրգու-
մէնին ալթուն կիպի բարլազ սաչլարընը թօբլայըպ պաշը
արգասընտա միւմքինի մէրթէպէ պիւքտիւ պաղլատը :

Լաքին էյվա՛հ . . . հանըմլարընըն սաչլարընը քէմալը
մուհապպէթ վէ զուրուրլա թէզեին իտէն ժօրժէթ , Ֆլորին
վէ Հէպէնին պէյազ բարմագլարը եէրինէ իքի սըյըլըզ ճա-
տընըն նասըրլը վէ գալըն էլէրի գաիմ օլմուշ ըտը , կէնճ
դըղ , պէքճի գատընըն էլէրինին սէրթ վէ նէզաքէթսիզ
օխշայըշընը թէքրար հըսա իթմիշ օլտըղընտան , էվվէլճէ
իւզէրինտէ միւշահէտէ իտիլմիշ օլան սինիր թիթրէմէսի
եինէ թէքէրրիւր իյլէտի : Իսթէր սաիգաի թապիաթտան
պիր նէվ իսթիքրա՛հ էսէրիյլէ օլսուն , իսթէր կիճէնին սօ ,

ղուղը թէէսիրիյէ պուլունսուն , Ատրիէն պիր տէֆա տա . հա պէօյլէճէ թիթրէտիքտէն սօնրա , ազար ազար քէնտի . սինի պուլմաղա պաշլատը :

Մէրգումէ՝ ագլընը պաշընա թօբլայարագ վէ կէօլ եաշլարըյլա նէմնաք չէհրէսինի գաբլայան սաշլարընը է . լիյլէ պիր թարաֆա աթարագ , քէնտիսինի՝ պու մէքրուհ գատընլար արասընտա եարը չըպլագ կէօրիւնճէ , տէհ . չէթ , նէֆրէթ վէ հիտտէթի թարիֆ օլունմաղ պիր տէրէ . ճէյէ վարտը :

Ատրիէն՝ իպթիտաի էմրտէ հիճապ վէ զազապընտան նաշի աճը պիր նիտա սալը վէրտի . պատէհու , պու իքի աճուղէնին պագըշլարընտան գուրթուլմագ ֆիքրիյլէ , զա . յէթ սիւրաթլը պիր հարէքէթ իճրասըյլա , գարեօլասը . նըն պաշը ուճընտաքի բաֆա մէվղու՝ օլան լամբայը տէ . վիրի վէրտի . լամբա իսէ՝ տէօշէմէ թախթասը իւղէրինէ տիւշէրէք բարչա բարչա օլուպ սէօնտիւ :

Պունըն իւղէրինէ , պէտպախթ գըզճըզազ՝ գօյու պիր գարանլըզ իչինտէ գալարագ , եաթաղըն եօրղանլարընա սարըլտը վէ տիլիւրաշ ընչգըրըզլարլա ինլէմէյէ պաշլատը :

Պէքճի գատընլար՝ Ատրիէնին ինիթիլէրինի վէ քէ . մալը հիտտէթլէ լամբայը տէվիրմէսինի չիտտէթլի պիր ճիննէթէ համլ իտէրէք , քէնտիլէրինի իգնա՝ իթտիլէր :

Թօմաս իսէ՝ գարանլըգտա թուլթունա թուլթունա եիւրիւյիւպ զազապնագ պիր թավը ըլա .

— Ա՛ , լամբալարը սէօնտիւրմէյէ վէ գըրմաղա թէք . ըա՞ր մը պաշլատընըզ . . . կէօրիւնիւր քի սիգին մէրագը . նըզ տա պու ալըր . բէ՛ք էյի . . . պէն սիղէ էվվէլտէն պիւ . տիրմիշ իտիմ . . . եօգարըքի մէճնունէ գատըն կիպի պու կէճէ սիղ տէ քաֆուլը կիյէճէքսինիղ տիր :

Ժէրվէզ . - էվվէ՛թ , կիյտիրմէլի . թօմաս՝ս , սէն քէն . տիսինի սըգըճա թուլթ , պէն տէ կիտիպ պիր ըշըգ կէթի . ըէյիմ . պատէհու իքիմիղ պիրտէն գամիվօլու կիյտիրիլըզ :

Թօմաս . - Էօյլէ իսէ , չարուգ օ՛լ . . . չունքի , պու
զըզ՝ միւլայիմ պիր չէհրէյէ մալիք օլմագլա պէրապէր .
սօն տէրէճէ չըլղըն կէօրիւնիւյօր . . . պու կիճէյի անըն
եանընտա կէչիրմէք իճապ իտէճէք . . . :

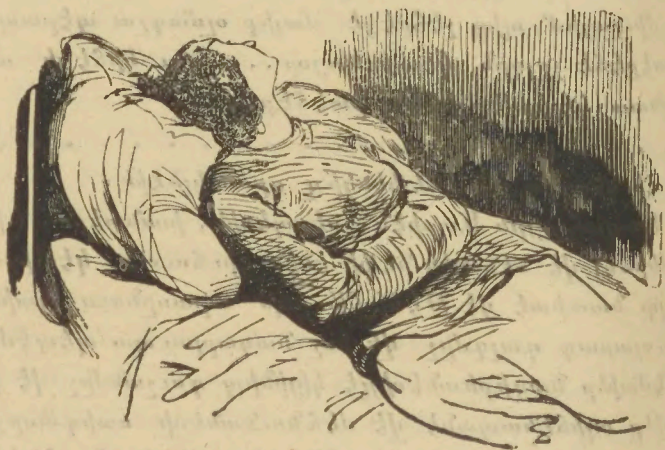
.....

Հիւզնամիզ վէ էսէֆէնկի՛զ զըտտիյեէթ :

Սապահլայըն Ատրիէն , սէրպէսթ , խանտէրու (խըն-
դումբըես) վէ սէնայիի նէֆիսէնին վիւճուտէ կէթիրտիյի
ասարը նատիտէ վէ թէճէմիւլաթ արասընտա պախթի-
յար օլարագ գալգմըշ վէ իւշ նազարրուպա պէսլէմէնին
խրտէմաթը նազիքեանէսիյլէ կիյինիպ գուշանմըշ վէ թա-
պիաթը ալիճէնապանէ վէ մէճնունանէսի սաիգասըյլա ,
ագրապասընտան օլան պիր Հինտլի բրէնսի միւքէլէֆ վէ
ֆագաթ նակէհանի պիր սուրէթտէ գապուլ իթմէք իւզ-
րէ պիր թագըմ թէրթիպաթ իճրա իթմիշ վէ Տակոպէ-
րին կէթիրմիշ օլտըղը իքի էօքսիւզ գըզճըղազ հագգըն-
տա տախի նէճիպանէ գարարլար իթթիխազ էյլէմիշ վէ
մատամ տը Սէն-Տիզիէ իլէ վագը օլան միւլագաթընտա ,
կեահ մաղրուր , կեահ միւթէէսսիր , կեահ մահզուն , կեահ
նէչլի , կեահ իսթիհզաքեար , կեահ վագարլը , կեահ
խուլուքեար վէ կեահ տախի ճէսուր կէօրիւնմիւշ վէ խիւ-
լասաի քէլամ՝ պու մէլուն գօնաղա կէլմէքտէն մագսատը
իսէ , նամուսքեար վէ չալըշգան պիր իշճինին թախլիյէի
սէպիլի իշուն լութֆ թալէպինտէն իպարէթ պուլունմուշ
ըտը :

Ագչամ իսէ . . . ալչագճասընա պիր խայընլըղա գուր-
պան կիտէրէք , իքի տիվանէ պէքճիսինին գապա էլլէրի-
նէ թէսլիմ օլունմուշ վէ նազիք վիւճուտը տախի , տիվանէ-
լէրէ մախսուս օլան վէ ԳԱՄԻՉՕԼ թէսմիյէ օլունան օ մէք-
րուհ լիպաս իշինտէ վահշիյանէ պիր սուրէթտէ հապս ի-
տիլմիշ իտի :

.....

Մատնուազէլ տը Դարտովիլ՝ պու հէյպէթլի աճու-
ղէլէրլէ պերապէր, կիճէյի բէք տէհէթլի սուրէթտէ կէ-
չիրտի :

Իրթէսի կիւնիւ, սապահըն սաաթ տօգուզ ըատտէ-
լէրինտէ, կէնճ գըզ, տօգթէօր Պալէնիէնին՝ էվլէլքի կի-
պի խանտէնաք, տօսթանէ վէ բէտէրանէ պիր յէհրէ իյէ
օտասընտան իչէրի կիրտիյինի կէօրիւնճէ, ֆէվզ էլպտե
տիւչարը հայրէթ օլտու դալտը :

Տօգթէօր իսէ՝ գաբուտան իչէրի կիրէր կիրմէզ, մու-
ֆիգանէ վէ լաթիֆ պիր սէտա իլէ :

— Է՛, գըզըմ, սէօլէյինիլ պազալըմ, պու կիճէյի
նա՛սըլ կէչիրտինիլ, — տէյու սօրտու :

3

Զ Ի Յ Ա Ր Է Թ

Մատուազէլ տը Գարտովիին պէքճիլէրի, մէրգձւ-
մէնին ըհճա վէ նիյաղլադընա վէ ալէլ խուսուս աւա տուր-
մագ հագգընտաքի վատլարընա ըույի ըիզա կէօթէրէրէք,
գամիզօլու կիճէնին եալընըզ պիր գըսմընտա կիյաիրմիշ-
լէր վէ պիր գաշ սաաթ սօնրա չըգարմըչլար ըտը, պի-
նաէն ալէյհ՝ սապահլայըն, հիշ պիր միւմանաաթ կէօր-
մէքսիզին, եալընըզճա գալգմըշ վէ եալընըզճա կիյինմիշ
իտի :

Ատրիէն գարեօլաորնըն քէնարընտա օթուրմըշ ըտը :
Եանագլարընըն տէհշէթէնկիզ սօլդունըզը, չէհրէսինին
փէվգէլատէ թէղալեիւրի, աթէշի հիւմմա (տենդ) իլէ
բարլամագտա պուլունան կէօզլէրի վէ արա սըրա վիւ-
ճուտինի սարսմագտա օլան սինիր թիթրէյիչլէրի, օ միւտ-
հիշ կիճէնին՝ պու նաղիք վէ սինիրի մախուզ իւզէրինտէ
իճրա իթտիյի թէհսիրաթը միւէլլիմէնին տէրէճէսինի կէճս-
թէրմէքտէ իտի, Տօգթէօր Պալէնիէ օտաչա կիրէր կիրմէզ,
պիր իշարէթլէ փէրվէզի վէ թօմասը տըշարը չըգարթտը :
Մատուազէլ տը Գարտովիլ մէրգուը կէօրտիւքտէ, հայ-
րէթինտէն թաշ քէսիլմիշ գալմըշ վէ պու միւտհիշ խայըն-
լըզը իճրա իթտիքտէն սօնրա, հալէա քէնտի հօնիւնէ չըգ-
մաղնա ճիւրէթ իթմէքտէ օլան աղու առէմին քիւսթալիւրըզ
հաղգընտա տիւշիւնէրէք, պիր նէվ՝ պաշ տէճնմէսի հըճս
իթմէյիէ պաշլամըշ ըտը . . . :

Հալ պու քի, թապիպ՝ լաթիֆ պիր սէտա վէ մուշֆի-
գանէ պիր թափը ըլա թէքրար :

— Է՛, պիչարէ գըզըմ, սէօյլէյինիզ պագալըմ, պու կիճէյի նա՛սըլ կէշիրտինիզ. — տէյու սօրտուգտա, Ատ. րիէն՝ « Աճապա ըույա՛մը կէօրիւյօրըմ » տէյէրէք, էլինի աթէշ կիպի եանմագտա օլան ալնընա կէօթիւրտիւ, Պա. տէհու, տիք տիք հէքիմին եիւզիւնէ պագարագ, տու. տագլարը նիմ աչըլտը իսէ տէ, օ տէրէճէ շիտտէթլէ թիթ. րէմէյէ պաշլատը քի, պիր քէլիմէ պիլէ թէլաֆֆուզ իթ. մէք միւմքին օլամատը: Հիտտէթ, նէֆրէթ վէ ինֆիալ վէ խուսուսըյլա՝ ալչագճասընա սուի իսթիմալ իտիլէն պիր էմնիյէթին նէճիպ գալպլէրէ իյգա իթտիյի զարազ ու ա. տալէթ, Ատրիէնի օ տէրէճէ ալթ իւսթ իթմիշ իտիքիւ մէպհուլթ վէ հայրան գալարագ սիւքիւթի գաթ՝ իլէ ճէ. վապ պիլէ վէրէմէտի:

Տօգթէօր իսէ՝ մահիր պիր ագթէօր կիպի ըօլունը բէք կիւզէլ օյնամագտա օլտըղընտան, քէտէրնաք պիր սու. րէթտէ պաշընը սալլայարագ:

— Հայտի... հայտի, պէն նէ՝ օլտըղընը անլայօրըմ. պանա գարչը էօֆքէլէնմիշսինիզ, տէյիլ մի. էհ, եա՛ րապպի... պէն էօյլէ օլաճաղընը զաթէն քէշֆ իթմիշ իտիմ, ազիզէ գըզըմ. — տէտի:

Գիւսթախանէ պիր ըիյաքեարլըգլա իրատ իտիլէն պու սէօլէր Ատրիէնի պիրտէն պիրէ եօգարը սըչրաթտը: Պիչարէ գըզճըղագ ալաղա գալգտը, սօլղուն եանագլարը աթէշ կիպի գըզարտը. իրի գարա կէօլէրի գըղըճըմ սաչմաղա պաշլատը. պատէհու, նագարրուպա չէհրէսինի միւթէազղիմանէ պիր սուրէթտէ եօգարը գալտըրտը, իւսթ տուտաղը հագարէթամիզ վէ աճը պիր թէպէսսիւմէ ճիւղիճէ աչըլտը վէ սաքիթանէ վէ ֆագաթ միւթէհէվ. վիրանէ պիր թալը ըլա, օթուրմագտա օլան Մ. Պալէնի. էնին էօնիւնտէն կէշտիքտէն սօնրա, սիւրաթլը ատըմլարա գաբույա տօղրու իլէրիլէտի: Գիւշիւք պիր բէնճէրէսի պուլունան պու գաբու տըչարըտան միւհքէմ սուրէթտէ

դարասըմը ըտը : Ատրիէն տօգթէօրէ տօղրու տէօնէ-
րէք, ամիրանէ պիր թալը ըլա .

— Շու դարույը աչընըզ . — տէտի :

Պալէնիէ . — Ազիզէմ մատմուաղէլ Ատրիէն , միւսթէ-
րիս օլունըզ . . . գալպինիզի ֆէրահ թուլթընըզ . . . մահ-
րէմ տօսթլար կիպի գօնուշալըմ . . . չունքի, պէն սիզին
տօսթունըզ օլտըղըմը բէք ալէա պիլիրսինիզ . — տէտիք-
տէն սօնրա , պիր իչիմ էնֆիյէ չէքտի :

Ատրիէն . — (Հիտտէթինտէն նաչի թիթրէք պիր սէ-
տա իլէ .) Տէմէք տիր քի . . . մօսիէօ . . . պէն պու կիւն
տէ տըշարը չըգմայաճաղըմ , էօյլէ՞ մի :

Պալէնիէ . — Թէէսսիւֆի ազիմլէ պէյան իտէրիմ քի,
չըգմայաճաղընըզ , սէվկիլի էվլատըմ . . . պէօյլէ շիտ-
տէթլի հէյէճանլարա տիւշար օլտըղընըզ հալտէ , տըշա-
րը չըգմագ միւմքին օլապիլի՞ր մի . . . Եիւզիւնիւզ ա-
թէլ կիպի գըզարմըլ վէ կէօզլէրինիզ տէ գան չանաղընա
տէօնմիւշ տիր . . . նապզընըզ իսէ՝ պիր տագըգատա
«էքսէն աթմագտա օլմալը . . . ըէճա իտէրիմ, ազիզէ
գըզըմ , պու կիպի էսէֆէնկիլ հէյէճանլարա հալինիզի
պիր գաթ տահա աղըրաշտըրմայընըզ . . . :

Ատրիէն՝ տօգթէօրիւն Եիւզիւնէ տիք տիք պագտըգ-
տան սօնրա , աղըր աղըր Եիւրիւյէրէք , գարեօլասընըն քէ-
նարընա կիտիպ օթուրտը :

Պալէնիէ . — (Սէօզիւնաէ տէվամ իտէրէք .) Թէմա՛մ,
էյիսի տէ պու տըր . . . ուսլու տուրընըզ . . . վէ թէք-
րար սէօյլէյօրըմ քի , մահրէմ տօսթլար կիպի գօնուշա-
լըմ :

Ատրիէն . — (Գըսա վէ միւթէտիլ պիր սէտա վէ սա-
քին պիր թալը ըլա .) Հագգընըզ վար , մօսիէօ , մահրէմ
տօսթլար կիպի գօնուշալըմ . . . սիզ պէնի տիվանէ եէ-
րինէ գօյմագ իսթիյօրսընըզ , տէյի՛լ մի :

Պալէնիէ . — (Պիր ահ չէքէրէք .) Սէվկիլի գըզըմ, պէն

իսթերիմ քի, չիմտի հագգըմտանէ գատար նէֆրէթ կէսս թերիյօրսանըզ, պիր կիւն տէ օ գատար թէչէքքիւր ըզ հար իտէսինիզ . . . պէն զաթէն պու նէֆրէթ ինիզի քէչֆ իթմիչ իտիմ . . . լաքին, տիւնեա իւզէրինտէ էօյլէ վա զիֆէլէր վար տըր քի, նէ գատար պատիի քէտէր տախի օլսա, եինէ իյֆա իթմէք զարուրի տիր :

Մ. Պալէնիէ՝ պու աէօզլէրի օ տէրէճէ գանաթը վիճտանլա իրատ իթմիչ իտի քի, Ատրիէն հայրէթ վէ թէհաճճիւպի հպվի պիր հարէքէթ իպրաղընտան քէնտիսի նի խլամատը : Պատէհու, տուտագլարընտա աճը պիր թէ պէսսիւմ նիւմայան օլարագ տէտի քի :

— Ա՛հ . . . տէմէք օլույօր քի, պու հալլէրին քեաֆ ֆէսի տէ պէնիմ մէնֆաաթըմ իչուն տըր, էօյլէ՞ մի :

Պալէնիէ . - Հայ հայ . . . օնա չիւպհէնի՞զ մի վար չիմտիյէ գատար սիզէ ֆաիտէլի օլմագտան պաչգա պիր էմէլ վէ արղում պուլունի՞չ ՚իլ տըր :

Ատրիէն . - Պիւմէմ, մօսիէօ, եալընըզ շուրասընը ան լալամայօրըմ քի, չիմտիքի հայասըզլըզընըզ մը, եօգսա էվլէլէրի խայընըզընըզ մը տահա մէքրուհ սայըլմայը :

Պալէնիէ . - (Միւթէհասիֆանէ պիր թավր ըլա ումուզ լարընը գալտըրարագ .) Խայընըզ մը . . . լաքին տիւ չիւնիւնիւզ, պիչարէ գըզըմ . . . էկէր պէն քէմայը խա լիսէթ վէ սատագաթլա սիզին մէնֆաաթ վէ ֆաիտէնիզ իչուն չալըչմամըչ օլտայըտըմ, պու սապահ, գուհուրը թապիի օլան հիտտէթ վէ ինֆիալընըզա հէտէֆ օլմաղի կէլի՞ր մի իտիմ : Պու խտսթախանէ պէնիմ տիր . պէն պուրանըն պաշ հէքիմի իմ . . . շակիրտանըմտան տիկէր քքի հէքիմ տախի վէքեալէթէն պէնիմ մէմուրիյեէթիմի կէօրիւրլէր . փմտի, սիզի թէտավի իթմէք իչուն, անլէրի տէ կէօնտէրէպիլիր իտիմ . ֆագաթ, պէն էօյլէ եարմագ խա թէմէտիմ . . . զիրա սիզին թապիաթընըզը, ասլագընըզը վէ կէչմիչ էօմրիւնիւզի եալընըզ պէն պիլիրիմ . . . հաթ .

Թա, հագգընըդտա հէր քէստէն զիյատէ չէֆֆագ ու մու հապպէթիմ վար տըր . պինաէն ալէյհ պէն քէնտիմ սիզի կերէյի կիպի թէտավի իտէճէյիմ . - տէտի :

Ատրիէն՝ Մ. Պալէնիէնին սէօզլէրինի դաթ՝ իթմէքսիզին տինլէտիքտէն սօնրա, տիք տիք մէրգումըն եիւզիւնէ պագարագ .

— Մօսի՛էօ . . . պէնի տիվանէլէր սըրասընա կէչիրմէք իչուն սիզէ նէ մըգտար ագճէ վէրիյօրլար . - տէտի :
Պալէնիէ . - (Պիլա իթթիյար կիւճէնէրէք .) նէ սէօյլէյօրսընըզ, մատմուլագէլ . - տէյու հայգըրաբ :

Ատրիէն . - (Աճը պիր հագարէթլէ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք .) Պէնիմ զէնկին օլտըղըմը պիլիւսինիզ . . . իմտի, սիզէ վէրիլէն մէպլաղըն իքի գաթընը տա վէրէպիլիւրիմ . . . Հայտի՛, մօսիէօ, պիր ազ էվվէլ պահա իթմիչ օլտըղընըզ տօսթլուդ նամընա օլսուն . . . սիզին խրամէթի վագըանըզա պէտէլ վէրիլէն ագճէնին պէհասընը արթըրմագլըղըմա միւսսատէ իտինիզ :

Պալէնիէ . - (Միւթատը օլան ֆիւթուրսըղըղը թէքրար էլէ ալարագ .) Սիզէ պէքճիլիք իտէն գատընլար, պու կիճէքի րաթօրթօլարընտա, այնը թէքլիֆի քէնտիլէրինէ տէ իթմիչ օլտըղընըզը պիւտիրիյօրլար :

Ատրիէն . - Աֆվ իտէրպինիզ, մօսիէօ . . . պէնիմ քէնտիլէրինէ թէքլիֆ իթտիյիմ մէպլաղ չօգ պիր չէյ տէյիլ իտի . նէզաքէթ վէ թէրպիյէտէն պի պէհրէ օլան վէֆագր ու զարուրէթ իլճաաթըյլա պէօյլէ պիր մէմուրիյեէթի տէրէօհտէ իթմիչ պուլունան գատընլարա նէ մըգտար չէյ թէքլիֆ օլունապիլիրսէ, օգատար թէքլիֆ իթմիչ իտիմ . . . Լաքին սիզին կիպի քիպար, զայէթ ալիֆ վէսօն տէրէճէ սահիպի տիրայէթ պիր ատէմլէ պաչգա տիւրլիւ մուամէլէ իտէճէյիմ . չունքի խայընլըզ տէֆիլէն ալազլըղըն պէհալարը պիր օլմազ . հէր պիր խայընլըղըն պիրէր տիւրլիւ պէհասը վար տըր . իմտի, պու պէտպաթիթ

գատընկարա թէքլիֆ իթտիյիմ մէպլաղըն աղլըղընա պի-
նաէն, թէքլիֆի վագըըմը ըէտտ իթմէյինիզ. . . : Սէօյլէ-
յինիզ պագալըմ, նէ գատար չէյ իսթիյօրսընըզ :

Պալէնիէ. - (Տաիմա պարիտանէ պիր թալը ըլա.)
Պէքճի գատընկար՝ պու կիճէքի րաբօրթօյարընտա, պիր
թագըմ թէհտիտաթտան տախի պահա իթմիչլէր տիր. . .
աճապա պանա տա խիթապ իտէճէք թէհտիտաթընըզ
վա՞ր մը աըր, հայտի՛, ազիզէ էվլատըմ, սէօզիւմէ իթիմատ
իտինիզ, ըիչվէթ վէրմէք թէճրիւպէլէրինի վէ ինթիգամ
ալմագ թէհտիտաթընը պէր թարաֆ իտէլիմտէ, վագիլէ-
թինիզ հագգընտա ճիտտէն գօնուչալըմ :

Ատրիէն. - (Օ վագթա գատար սէթր իթմիչ օյտըղը
հիտտէթ վէ նէֆրէթինի արթըզ. զապթ իտէմէյէրէք.)
Ա՛հ, թէհտիտլէրիմ պիհուտէ տիր, տէյի՛ւ մի. չու չիմ-
տիրի մահպուսիյեթիմ էլպէթթէ պիր կիւն խիթամ
պուլաճագ տըր. իմտի, պուրատան տըշարը չըգտըղըմտա,
սիզին չու ալագճասընա խայընլըղընըզ տիրիմ եթիչտիյի
եէրէ սէօյլէ՛մէյէճէքմիյիմ տէյու զանն իտիյօրսընըզ : Մա-
տամ տը Սէն-Տիզիէ իլէ պէրապէր իրթիքեապ իթտիյի-
նիզ ճինայէթլէրի վէ չէվիրտիյինիզ ֆէսատ տօլապլարընը
ալէմին նազարը հագարէթ վէ նէֆրէթինէ արզ իթմէյէ-
ճէքմիյիմ տէյու զանն իտիյօրսընըզ : Սիզտէն կէօրտիւ-
յիմ չու մուամէլաթը միւտհիչէ հագգընտա սիւքի՛ւթ
մի իտէճէյիմ տէյու զանն իտիյօրսընըզ : Ա՛հ, նէ գատար
տախի տիվանէ օլսամ, հիւքիւմէթին գանուըն, նիզամը
պուլունտըղընը պիլիրիմ, մօսիէօ. պինաէն ալէյհ, քէնտի
հագգըմտա թարգիլէ վէ սիզին վէ հէմթէօհմէթլէրինիզ
հագգընտա տախի միւճագաթ թալէպ իտէճէյիմ. . .
չունքի, պունտան պէօյլէ, պէյնիմիզտէ քին ու զարազ
վէ պուզզ ու ատապէթ պագի գալաճագ վէ պու խու-
սոււմէթ վէ ատապէթ մէզար գարուսընա գատար սիւ-
րիւպ կիտէճէք տիր. . . հաթթա պու խուսոււմէթ մուհա-

բէպէսինին տէվամը ուղըրնտա օլանճա գուվվէթիմի, օլանճա զէքեալվէթիմի վէ օլանճա զայրէթիմի սարֆ իտէճէ-
յիմ . . . :

Պալէնիէ . - (Տաիմա սաքին վէ միւշֆիգանէ սուրէթ-
տէ .) Սէօղիւնիւղիւ գաթ' իթտիյիմտէն տօլայը աֆվընըղը
տիւէրիմ, աղիզէմ մատմուաղէլ Ստրիէն . լաքին պու կի-
պի չըլղընճա իւմիտլէր շիֆաեապ օլմանըզա սօն տէրէճէ
մուգիրը տիրլէր . զիրա սիզի տաիմա պատիի էսէֆ օլա-
ճագ պիր հէյէճան հալինտէ պուլունտըրըրլար . պինաէն
պէյհ, պուլունտըրընըզ վաղիյէթի լայըզը վէճհ իւզրէ
անլայապիլմէնիզ իչուն , իշի աչըգտան աչըղա պէյան ի-
տէյիմ . էվվէլէն' սիզին պուրատան չըզըպ կիթմէնիզ մու-
հալ գապիլինտէն տիր . սանիյէն' խարիճտէն պիր քիմսէ
իւէ հիչ պիր մուխապէրէ վէ իսթիլաթընըզ օլամազ . սա-
լիսէն' պու խանէյէ անճագ վէ անճագ , հագգլարընտա
էմիյէթի քեամիլէմ պուլունան ատէմլէր կիրէպիլիր . րա-
պիէն' սիզին թէհտիտաթ վէ ինթիգամլարընըզտան հիչ
պիր գօրգաճագ քէօշէմ եօգ տըր . չունքի հէր պիր հալ
վէ հէր պիր հուգուգ պանա միւսաիտ տիր :

Ստրիէն . - Հէր պիր հուգուգ մը . . . տէմէք քի պէ-
նի պուրատա հապս իթմէք հուգուգը տա սիզէ միւսաիտ
տիր , էօյլէ՞մի . . . :

Պալէնիէ . - Էկէր պիրի պիրինտէն աղըր սէպէպլէր
օլմասայըտը , սիզի պուրատա հապս իթմէք գարարընը իթ-
թիխաղ իթմէզ իտիք :

Ստրիէն . - Ս, սէպէպլէ՞ր տէ մի վար . . . :

Պալէնիէ . - Էվվէթ , հէմ բէք չօգ սէպէպլէր . . . :

Ստրիէն . - Իհթիմալ քի , պու սէպէպլէրի պանա տա
պիլտիրէճէքսինիզ :

Պալէնիէ . - Հայը՛ֆ քի պունլար բէք տօղըր տըր վէ
պիր աղ էվվէլ թէհտիտ իթտիյինիզ վէճհլէ , էկէր պիր
կիւն մահքէմէի ատալէթէ միւրաճաաթ իտէճէք օլուրսա-

նըզ, պիզ տէ՝ սուրէթի մայիշէթինիզին զարիպլիյինի, պէս. լէմէլէրինիզէ աճայիպ գըյաֆէթլէր կիլինտիրմէք հագ. գընտաքի տիվանէլիյինիզի, իֆրաթ մէրթէպէ իսրաֆըրլը. զընըզը, գրալարա լայըգ սուրէթտէ գապուլ իթմէք իս. թէտիլինիզ Հինտլի բրէնսին հիքեայէսինի, օն սէքիզ եա. շընտա օլտըզընըզ հալտէ, պիր տէլի գալը կիպի եալը. նըզճա եաշամագ հագգընտաքի գարարընըզը, եաթագ օտանըզտա սագլանմըշ պուլունան ատէմին վագըաի իս. ըիգ իւլ ատէսինի վէ խիւլասաի քէլամ՝ սուրէթի մախ. սուսէտէ ճէլպ իտիլմիշ օլան պիր ատէմին հարֆիյէն գայտ իթտիլի տիւնքի իսթիւսվապնամէնիզի մէյտանա գօյմաղա մէճպուր օլաճաղըզ:

Ատրիէն. - (Հէմ հիտտէթ վէ հէմ տէ հայրէթ ալա. մէթի իպրազ իտէրէք.) նասըլ... տիւն միւ...:

Պալէնիէ. - Էվլէթ, տիւն... հագգընըզտա սարֆ իթտիլիմիզ պունճա իգտամ՝ վէ իհթիմամը պիր կիւն ին. քեար իթմէյէ գալգըշաճագ օլուրսանըզ, էլիմիզտէ գա. վի պիր տէլիլ պուլունմագ իչուն, տիւնքի կիւն վէրտիլի. նիզ ճէվապլարը՝ եանըմըզտաքի օտանըն գաբու բէրտէսի արգասընտա աուրմըշ օլան պիր ատէմ մարիֆէթիլէ գայտ իթտիրտիք. ճիտտէն սէօյլէրիմ քի, էկէր պիր կիւն ֆիք. ըինիզ սիւքիւնէթեապ օլուպ տա, մէզքիւր իսթիւսվապնա. մէյի սօղուգ գան ըլա օգույաճագ օլուրսանըզ, հագգը. նըզտա իթթիխաղընա մէճպուր օլտըզըմըզ իչպու գարար. տան տօլայը ասլա թէաճճիւպ իթմէյէճէքսինիզ...:

Ատրիէն. - (Հագարէթամիզ պիր սուրէթտէ.) Սէօ. զիւնիւզէ տէվամ իտինիզ:

Պալէնիէ. - Շիմտի զիքը իթտիլիմ՝ վագըալար մու. հագգագ վէ մուսատտագ շէյլէր օլտըզընտան, սիզի սէ. վէնէրին՝ մէսուլիյեթտէն քիւլիյէն արի օլտըզլարընը անլամալըսընըզ, ազիգէմ մատմուլազէլ Ատրիէն. չունքի « ֆիքրինիզին բէրիշանլըզընը թէտալի իթմէք իւզրէ սիզի

պուրայայ կէթիրտիք . վազըա պու զիհին գարըշըգըշը՝ շիմտիքի հալտէ տահա պազը խուսուսի տիվանէլիքէլէլէ պաշ կէօսթէրիյօրսատա, էկէր մէազ Ալլահ տահա ղիյատէ թէրագգը իտէճէք օլուրսա , իսթիգպալինիղի վէխիմ սու-
րէթտէ թէհիքէյէ տիւշիւրմիւշ օլուր իմտի , հէմ մատտի վէ հէմ տէ մանէվի պիր թէտավի սայէսինտէ , իւ-
միտ իտէրիմ քի իլլէթի մէգըիւրէտէն էսասէն գուրթու-
լապիլէճէքսինիզ . Պու թէտավինին պիրինճի շարթը իսէ՝
գուվվէի խայալիյէնիղի թահրիք վէ թէհեիճ իտէն շէյլէր-
տէն վէ ըէֆիգէլէրինիզտէն սիղի եիրագլաթմագ խուսու-
սը տըր . պուրատա , քէօշէի ինղիվատէ եաշայարագ , սա-
տէ վէ եալընըղճա պիր էօմրին շիֆապալս իւլքիլէթի
վէ պէնիմ իգտամաթը տաիմէ վէ բէտէրանէմ սայէսին-
տէ , եավաշ եավաշ շիֆաեապ օլաճագսընըղ տըր . . . :

Ատրիէն . - (Աճը աճը կիւլէրէք .) Տէմէք տիր քի ,
պէնտէ միւհթաճը թէտավի կէօրտիւյիւնիւզ խասթէլիք-
լէր՝ հիւրը վէ սէրպէսթ եաշամագ արզուսը , ալիճէնապ-
լըգ վէ ճէօմէրտիք կէօսթէրմէք ղայրէթի , կիւզէլլէրէ
մէֆթուն օլմագ մէյէլանը վէ մէքրուհ վէ ալշագ շէյլէր-
տէն նէֆրէթ իթմէք տույլուսը տըր , էօյլէ՞ մի . Լաքին պու
խասթէլիքլէրիմ շիֆաեապ օլմայահագ տըր տէյու գօր-
գույօրըմ . չունքի , խայը վագթտան պէրու խալամ տա-
խի պէօյլէ պիր թէտավիյի թէճրիւպէ իթմիշ վէ Լաքին
իմիտի պօշա չըգմըշ տըր :

Պալէնիէ . - Հայտի էօյլէ օլտուն . իհթիմալ քի պիզ
տէ մուվաֆֆագ օլամայըղ . Լաքին հիշ տէյիլ իսէ , պիր
թէճրիւպէսինի իթմիշ օլուրըղ . իշթէ կէօրիւյօրսընըղ քի,
պիր ֆամիլեա ճէմիլիէթինտէ իթթիխազ իտիլմիշ օլան
չու թէշէպպիւսի վագըըմըղը իսթիլզամ իտէճէք բէք չօգ
վէխիմ սէպէպլէր վարըտը . պու թէշէպպիւսին ֆամիլ-
եաճա իթթիխազ իտիլմէսի իսէ՝ պէնի թէհտիտաթը վա-
զըանըղտան թէմամէն գուրթարապիլիւր . ղիրա սիղէ չու-

րասընը անլաթմագ իսթէրիմ քի, պէնիմ սիննիմոէ վէ պէնիմ մէվգըրիմոէ օլան պիր առէմ, պու կիպի ահվալտէ էօյլէ խաֆիֆմէշրէպանէ տավրանամագ. իմոի, պիր աղ էվ վէլ սէօյլէտիյիմ սէօզլէրի շիմոի անլայապիլիրսինիզ զանն իտէրիմ. նէթիճէի քէլամ, թէմամէն վէ էսասէն շիֆա. եապ օլմատըգճա, պուրատան տըշարը չըգմագլըղը իւ միտ իթմէյինիզ վէ վագը օլան թէհոիտլէրինիզտէն տաի. մա էմին վէ մասուն պուլունտըղըմա վէ պուլունաճաղըմա գանի օլունըղ. . . . Շու նօղթա էյիճէ թէհագգուգ իթտիքտէն սօնրա, հագգընըգտա տէրքեար օլան շէֆգաթ ու մօհապպէթիմլէ, պիր աղ տա շիմոիքի հալինիզտէն պահա իթմէք իսթէրիմ:

Ատրիէն. – Մօսիէօ, կէօրիւյօրըմ քի, պէնի պիր տիւ վանէ եէրինէ գօյտըղընըղ հալտէ, ագըլլըլարա լայըգ պիր սուրէթաէ գօնուշըյօրսընըղ:

Պալէնիէ. – Սիզի տիվանէ՞ եէրինէ մի գօյմագ. . . . Ալլա՛հ իթմէսին, էվլատըմ. տահա օ տէրէճէյի պուլմա. տընըղ վէ իւմիտ իտէրիմ քի պէնիմ իգտամ վէ ղայրէ. թիմ սայէսինտէ, ապա՛ տա պուլմայաճագսընըղ. . . . Փա. գաթ սիզի ճիննէթէ սաբմագտան մէն՝ իչուն, վագթըլլա շաղըմ օլանը թէրթիպ իթմէքիյիմ լագըմ կէլիւ. զիրա, սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ քի, սիզի թէտավի իթմէք զէմանը կէլիլ վէ ազաճըգտա կէշմիշ տիր. . . . Լաքին նէ՞ իչուն շաշըն վէ աճայիպ պիր թավր ըլա եիւզիւմէ պա. գըյօրսընըղ. . . . սէօյլէյինիզ, սէվկիլի էվլատըմ, սի. զինլէ պէօյլէ տավրանմագտա նէ՞ մէնֆաաթըմ օլապիլիր: Աճապա խալանըղըն ղարազ վէ ատավէթինի՞ մի թէրվիճ իտիյօրըմ. լաքին նէ՞ մագսատա մէպնի: Խալանըղ պէնիմ լէհիմէ վէ եա ալէյհիմէ նէ՞ եաբապիլիր: Տիւնքի կիւն մէր. գուլմէ հագգընտաքի էֆքեարըմ նէ մէրքէզտէ իսէ, չս. սաաթտա տաիսի ախը մէրքէզտէ տիր: Սէօյլէյինիզ, էվ. լատըմ պու կիւն սիզէ եէնի պիր լիսա՞ն մը գուլլանըյօրըմ:

Ֆիբրինիդին թէհլիքէլի հէյէճանլարընտան վէ զարիպ խույ-
լարընըզտան տիւնքի կիւն տէ պիր գաչ տէֆալար պահա
իթմէտիմ մի : Պէնիմ գապահաթըմ եալընըզ՝ սիզի պու-
րայա կիթիրմէք իչուն տէսիսէ վէ ուսթալըզ գուլլանմագ-
լըլըմ խուսուսը տըր , տէյի՞լ մի . էվվէթ , պէն քէնտի
գապահաթըմը իգրար իտէրիմ . պանա թէքլիֆ իթմիչ օլ-
տըղընըզ ֆըրսաթտան իսթիֆատէ իթմէք իսթէտիմ .
պունտա հագգըմ եօգ մը տըր , սէվկիլի էվլատըմ . սիզ
հիչ պիր վագթ հիւանի ըիզանըզլա պուրայա կէլմէք իսթէ-
մէյէճէքտինիզ . հալ պուքի , պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր
կիւն , սիզի պուրայա . կէթիրմէք իչուն պիր պէհանէ պուլ-
մագ լազըմ կէլէճէքտի . իմտի . քէնտի քէնտիմէ . « Հէր
չէյտէն էվվէլ մատմուաղէլին մէնֆատթը լազըմ տըր ...
պէն քէնտի վազիֆէմի իճրա իտէյիմ տէ , վարսըն սօնու
նէ՝ օլուրսա օլտուն . » տէտիմ :

Ատրիէնին չէհրէսինտէ օ վագթա դատար կեան հիտ-
տէթ վէ կեան տախի նէֆրէթ ալաիմի մէշհուտ օլմուշ ը-
տը . լաքին Մ . Պալէնիէնին շու սօն սէօղլէրինի իչիթտիքտէ
ըզտըրապ վէ տէհչէթ ասարը կէօրիւմէյէ պաշլատը :
Պու ատէմին օ տէրէճէ թապիի , խալիսանէ վէ գանաաթ-
քեարանէ վէ ալէլ խուսուս ատիլանէ վէ ագիլանէ պիր
սուրէթտէ իտարէի լիսան իտիչինի կէօրտիւքճէ , էվվէլ-
տէն տահա զիյատէ տէհչէթ ու նէֆրէթ հըսս իթմէքտէ
վէ պու կիպի ըիյաքեարանէ սէօղլէրլէ սէթը իտիլմէք իս-
թէնիլէն պիր խալընըզ՝ մատամ տը Սէն-Տիգիէնին ատա-
վէթի սէրպէսթանէսինտէն եիւզ գաթ զիյատէ քէնտիսի-
նի գօրգութմագտա ըտը : Խիւլասալի քէլամ , պու քիւս-
թախանէ ըիյաքեարըլըզ օ գատար խապիսանէ պուլմագ-
տա ըտը քի , պիր միւմքին ինանմագ իսթէմէմէքտէ իտի :
Պիշարէ զըզճըղազ՝ հըսսիյեաթը գալպիյէսինի սագլամագ-
սէնաթընտան օ տէրէճէ պի խապէր իտիքի , տօգթէօր՝ ին-
սանըն չէհրէսինտէն նէ՝ կիպի հըսսիյեաթլա մութթասըֆ

օլտրղընը քէշֆ իթմէքաէ բէք զիյատէ մահիր օլտրղընտան, սէօղլէրինին հասըլ իթաիյի թէէսիրի անլայարագ, քէնտի քէնտինէ .

— Էվլէթ, շլէօյիւք պիր ատըմ ալտըզ տէմէք տիր, հագարէթ վէ հիտաէթի իւէվֆ ու տէհչէթէ թէպէտտիլ իթտի . . . շիւպհէյէ զահիպ օլմասը տա բէք ուզագ տէյիլ տիր . նիհայէթ, մէրգուլէ տօթմանէ պիր սուրէթտէ . « Աղիզիմ մօսիէօ Պալէնիէ, բէճա իտէրիմ, զիյարէթինիզի կէճիքտիրմէյինիզ, թէզ կէլինիզ . » տէմէտիքճէ, չունտան շուրայա կիթմէյէճէյիմ . — տէմէքտէ իտի :

Իմտի, կիւյա թա գալպկեահընտան չըգըյօրմըլ կիպի մահզունանէ վէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէքէլամէ ազազ իտէրէք .

→ Կէօրիւյօրմ քի, սէօղլէրիմէ ալլա էմնիյէթ իթմէյօրսընըլ . . . սէօյլէտիքլէրիմին քեաֆֆէսինի տէ սըրֆ եալան, հիլէպաղըզ, ըիյաքեարըլըզ վէ քին ու զարաղ օլմագ իւզրէ թէլագգը իտիյօրսընըլ : Ասլա տիւշիւնմէյօրսընըլ քի, սիզէ գարչը նէ՞ իչուն ատավէթ վէ զարաղըմ օլաճագ . սիզ պանա նէ՞ եաբմըշսընըլ տըր . իմտի եա՛ պէնիմ կիպի պիր ատէմ իչուն արզ իթտիյիմ սէպէպի գաթի օլմագ իւզրէ թէլագգը իթմէլիսինիզ վէ եախօտ սիզէ գարչը ատավէթիմ պուլունմագտա նէ՞ մէնֆա . աթըմ օլապիլէճէյինի կէօսթէրմէլիսինիզ տիր : Սիզ, պուլունմագտա օլտրղընըլ չու հայը էսէֆիլթիմալէ մահգահըսիյեաթը նէճէպէ վէ ալիճէնապանէնիզի սուի իսթիմալ իթմէքլէ տիւշիւն օլտրղընըլ վէ էվսաֆ վէ խասայիսի ֆըթրիյէնիզ սէպէպիյլէ պու իլլէթէ կիրիֆթաղ օլմուշ պուլունտըլընըլ հալտէ, նասըլ օլուր տա, շիմտիյէ գատար անճագ սատագաթ վէ տօսթլուգ սասարը իպրաղ իթմիշ օլան պիր նամուսքեար ատէմի պէօյլէ ալչագճա, միւտհիշ վէ մէքրուհ պիր ճիննձՅԷթ իթհամ իտէպիլիւսինիզ . . . : Էվլէթ, ճինայէթ տէյօրմ . . . չունքի պա-

նա խնատ իթմէքտէ օլտըղընը վահշիյանէ վէ ալչագճա. սընա խայընլըգ պաշգա պիր իսմէ լայըգ օլամաղ : Տինլէ- յինիզ , պիշարէ գըզըմ , պու հարէքէթինիզ միւտհիշ . . . վէ հէմ տէ զայէթ միւտհիշ տիր . զիրա , սէրպէսթ պիր ֆիքր տախի մահաուտ ֆիքրլէր գատար հագգսըզլըգ վէ ինսաֆսըզլըգ իպրազ իտէպիլէճէ յինի կէօթէրմէքտէ տիր : Մա հագա , պուռլար պէնիմ հիտտէթ վէ զազապըմը մուճիպ օլամաղ . . . անճագ , գալպիմտէ պիր թագըմ աճը ա- ճը քէտէրլէր հուսուլէ կէթիրիր . . . էվլէթ , սիզի թէ- էմին իտէրիմ քի , հագգսըզ պիր մուամէլէյէ գարըբէք զիյատէ տիւչարը քէտէր օլուրմ :

Պու սէզիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ , տօգթէօր Պալէնիէ՝ էլլէրինի եաշարմըշ օլան կէօզլէրինէ կէօթիւրտիւ : Պու սէօզլէրի իրատ իթտիյի սըրատա , տօգթէօրիւն սուրէթի իֆատէսինի , պագըշընը , չէհրէսինի վէ հարէքէթինի թա- ըիֆ իթմէք գապիլ օլամաղ : Տիւնեանըն էն մահիր վէ էն թէճրիւպէքեար պիր ափօգաթը , էն պէօյիւք պիր գօմէ- տիաճըսը պիլէ պու օյուռը տօգթէօր Պալէնիէ գատար մէ- հարէթլէ օյնայամազ ըտը . չուռքի Մ. Պալէնիէ՝ կէօզիւ էօնիւնտէ պուլուռնան մէնզարէտէն պիլա իխթիյար քէնտի- սի տէ միւթէէսսիր օլարագ , սէօյլէտիքլէրի հագգընտա գըսմէն գանի օլմուշ կիպի իտի : Էլ հասըլ , իյգա՝ իթ- տիյի խայընլըգ վէ ալչագլըգ նէ տէրէճէ տէհէթլի պիր չէյ օլտըղընը քէնտիսի տէ հըսս իթմէքտէ իտի իսէ տէ , Ատրիէնին՝ պէօյլէ պիր խայընլըգա գուրպան կիթմիշ օլ- տըղընա գօլայ գօլայ ինանամայաճաղընը տա պիլմէքտէ ի- տի , զիրա , տիւնեա իւզէրինտէ օ տէրէճէ նէֆրէթէնկիզ հիլէքեարլըզլար վար տըր քի , խալիւ վէ ատիլ օլան լուհար , անլէրին վուգուլինի հիշ պիր վագթ միւմքին ատտ իտէմէզլէր , էֆքեարը ալիյէ սահիպի պիր ատէմ , նազա- ընը պիլա իխթիյար քէօթիւլիւք կիրտապընա սալտըրա- ճագ օլուրսա , կիրտապը մէզքիւրիւն պիր տէրէճէսինէ

գատար վարտըգտան սօնրա , պաշլ տէօնմէյէ պաշլար վէ արթըգ հիշ պիր շէյ կէօրէմէգ օլուր : Պուռտան մատապէն ֆէնա առէմէրին վէ էն խապասէթալուտ րուհլարին պիլէ էօյլէ կիւնէրի , էօյլէ սաաթլարը վէ էօյլէ տագը . գալարը վար տըր քի , ձէնապը Հագգըն պիլ ճիւմէ գալլ . լէրէ վազ՝ իթմիշ օլտըղը հըսսիյեաթը նէճիպէ պիլա իս . թիյար զուհուրա կէիւր :

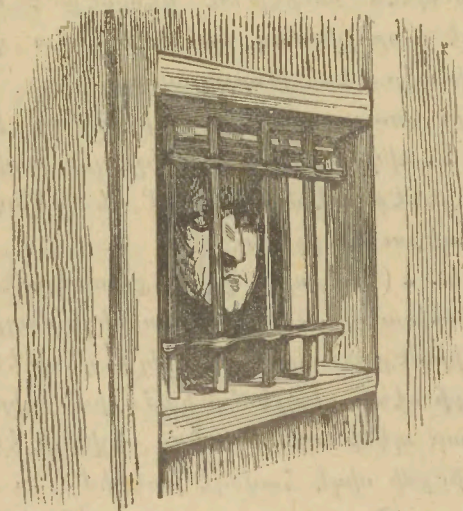
Ատրիէն օ գատար ճալիպի շէֆգաթ վէ օ տէրէճէ գալըմ պիր վագիյէթտէ պուլունմագտա ըտըր քի , տօգթէօր Պալէնիէ՝ պու պէսպաթի գըղճըղազ հագգընտա պիր էսէրի ըիգաթ ու մէրհամէթ հըսս իթմէյէ պաշլատը . յունքի , միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու Ատրիէն հագգընտա թէվէճճիւհ կէօթթէրիյօր կիպի կէօրիւնմէք մէճպուրիյիէթի վէ մէրգուլմէնին քէնտիսի հագգընտա տէրքեար օլան էմիյիէթի՝ պու առէմ իչուն լաթիֆ պիր առէթ հիւքմինի ալմըշ ըտը . հալ պու քի , թէվէճճիւհ վէ առէթ կիպի շէյլէրի զարուրէթ վէ մէճպուրիյիէթ մուգապիլինտէ ֆէտա իթմէք լագըմ ըտը :

Պու գապիլտէն օլարագ , մարքի տ'էկրինեի տախի վալիտէսինի թաբընըրճասընա սէվէր իտի . հալ պու քի պիշարէ գատըն վէֆաթ իտէր իքէն քէնտիսինի չաղըրտըգտա , մէզար գարուսընա եագլաշմըշ օլան վալիտէսինին պու սօնընճը տավէթինէ իճապէթ իթմէքսիզին , գալգմըշ Բօմայա կիթմիշ վէ պու սուրէթլէ վագիֆէյի զարուրէթ մուգապիլինտէ ֆէտա իյլէմիշ իտի :

Պու կիպի միսալլար կէօզիւ էօնիւնտէ տուրուրքէն՝ Մ. Պալէնիէ Ատրիէնի նա՞սըլ աճըյապիլիր իտի : Իշթիւրաք իթմէքտէ օլտըղը ժէզիւիթ ճէմիյեթիյինն ազաի սալիւրէսի քէնտիսինէ մէրպուլթ ըտը . ֆադաթ , քէնտիսինին անլէրէ մէրպուլթիյէթի՝ անլէրին քէնտիսինէ մէրպուլթիյէթինտէն պէլքի տէ ագվա իտի . զիրա , միւտտէթի մէտիտէ շէրիքի թէօհմէթ օլանլար միյանընտա , չէօղիւլմէսի

նագապիւ պիր թագըմ պաղլար վիւճուտէ կէլմէսի թապի տիր :

Մ. Պալէնիէ՝ մատմուազէլ տը Դարտովիլէ քէմալը կերմի իլէ խիթապ իթտիյի սէօզլէրի պիթիրմէք իւզրէ իւքէն , գաբունըն քիւչիւք բէնճէրէսինին տըշարըտաքի թախթասը եաւաշճաճըգ եուվասընա գայտը վէ իքի իրի կէօզլէր օտա տէրունինէ աթֆ օլունարըլար : Մ. Պալէնիէ պուներն ֆարգընա վարամատը :

Ատրիէն՝ կէօզլէրինի տօգթէօրիւն իւզէրինտէն այըրամամագտա ըտը . զանն իտէրսին քի , թապիպ քէնտիսինի սիհրլէմիշ իտի : Պիշարէ գըզճըղազ՝ տիւսիզ կիպի սաքիթ վէ մէյուս տուրմըլ օլուպ , միւպհէմ պիր տէհչէթէ գաբըլմըլ վէ պու ատէմին զուլմէթալուտ բուհընըն քիւնհինէ վարմաղա զայըլ մուգթէտիր պուլունմըլ օլտըլընտան , մէրգումըն միւէսսիր վէ քէտէրնաք սէտասընըն եարը սախթ վէ եարը սահիհ խալիսէթինտէն պիւլա իլթիյար հէյէճանա կէլէրէք , պիր տագըգա գատար շիւպհէլէնտի : Պիրինճի , տէֆա Մ. Պալէնիէնին միւտհիշ պիր

խաթա իրթիքեապ իթմիշ վէ ֆազաթ պու խաթայը պէլ-քիտէ սըտգ ու իսթիգամէթլէ եաբմըշ օլտըղը զաննընա զահիպ օլտը . մուախխարէն իսէ՝ կիճէտէքի իշքէնճէլէրինի շիմտիքի վազիյէթինին վէխամէթինի վէ արա սըրա տիւ-չար օլտըղը սինիր թիթրէյիշլէրինի տէր խաթըր իտէրէք , ֆիքրինտէ թէքրար գարըշըգլըգ վէ թէրէտտիւտ հասըլ օլմաղա պաշլատը : Թապիպին եիւզիւնէ պագտըգճա , վէլէհ ու հայրէթի արթմագտա օլտըղընտան , նէթայիճի վէ-խիմէսինի միւպհէմ սուրէթտէ կէօրմէքտէ օլտըղը պիր զաաֆը հալէ գարըլմամագ իշուն , օլանճա գուվլէթ վէ ճէսարէթինի պիր եէրէ թօբլայարագ .

— Խա՛յր , խա՛յր , մօսիէօ . . . ինանմագ իսթէմէմ . . . ինանամամ . . . սիզ պէօյլէ միւտհիշ պիր խաթայը իրթի-քեապ իթմէյէճէք տէրէճէտէ իլմ վէ թէճրիւպէ սահի-պիսինիզ . - տէյու հայգըրտը :

Պալէնիէ . - (Վագարլը վէ միւքէտտէրանէ պիր թավը ըլա .) Պիր խաթա՞մը . . . միւսաաաէնիզէ մաղըուրէն պա-նա իսնատ իթմէքտէ օլտըղընըզ իլմ վէ թէճրիւպէ նա-մընա պիր իքի սէօզ սէօյլէմէք իսթէրիմ . պիր գաշ տա-գըգա գատար պէնի տինիւյէյինիզ , սէվկիլի էվլատըմ , վէ պատէհու հիւքմի սիզէ հավալէ իտէրիմ . . . :

Ատրիէն . - (Շաշըն շաշըն տօգթէօրիւն եիւզիւնէ պագարագ .) Հիւքմի պանա՞մը հավալէ իտէրսինիզ . . . օ հալտէ պէնի իգնա՛ իթմէք իսթէյօրսընըզ քի . . . (Պատէ-հու իֆատէսինի պիրտէն պիրէ քէսէրէք վէ սինիլէրի չէ-քիլիյօրմըշ կիպի պիր սուրէթտէ կիւլէրէք .) Ֆիլ հագըգա թէշէպպիւսինիզտէ թէմամըյլա մուվաֆֆագ վէ մուգաֆ-ֆէր օլմանըզ իշուն , եալընըզ պիր ճիհէթ գալմըշ տըր . օ տա՛ պէնիմ տիվանէ օլտըղմը վէ եէրիմ պուրասը ի-տույինի վէ սիզէ արզը թէշէքքիւրէ պօրճու պուլուռար-ղըմը պանա տախի իգըրար վէ իթիրաֆ իթտիրմէք խու-սուսը տըր . . . :

Պալէնիէ . - Էվվէ'թ , արզը թէչէքքիւրէ պօրճլուսը-
նըզ . . . պու միււադաթըն պաշլանղըճընտա տախի սէօյ-
լէտիյիմ վէճհլէ , հարէքէթի վադըամա պէտէլ տախմա
արզը թէչէքքիւր իտէճէքսինիզ . իմտի , պէնի տինլէյինիզ .
սէօյլէյէճէյիմ սէօղլէր աճը վէ ճան աղրըտըճը պիր սու-
րէթտէ վազը օլաճագ տըր . զիրա էօյլէ եարալար վար
տըր քի , եալընըզ տէմիր վէ աթէչլէ շիֆաբէզիր օլապիլիր .
Սիզէ բէճա իտէրիմ , սէվկիլի էվլատըմ . . . տիւշիւնիւ-
նիզ . . . կէչմիշ էօմրիւնիւզէ պիթարաֆանէ պիր նազար
աթֆ իտինիզ . . . վիճտանընըզն շէհատէթինի տինլէյի-
նիզ վէ սիզ քէնտիլիյինիզտէն գօրզաճագսընըզ : Սէն-Տի-
զիէ գօնաղընտա իգրար իթտիյինիզ վէճհլէ , տիւնեէվի
պիր մախլուգ օլաղընըզը պիլէ ունուլթտըղընըզ հէյէճան
վազթլարընըզը տէր խաթըր իտինիզ վէ ալէլ խուսուս ,
գուվվէի ֆիքրիյէնիզտէ հէնուզ էբէյիճէ բարլագլըգ մէվ-
ճուս օլտըղը շու սըրատա , կէչիրմէքտէ օլտըղընըզ էօմ-
րիւ սիզ եաշտա պուլունան գըզլարըն սուրէթի մայիշէթիյ-
լէ թաթպիգ վէ մուգայէսէ իյլէյինիզ : Պագընըզ պուն-
լար միյանընտա սիզին կիպի եաշայան վէ սիզին կիպի տիւ-
շիւնէն պիր գըզ վա՛ր մը տըր . էկէր սիզ քէնտինիզի սաիր
գատընլարա ֆաիգ ատտ իտիյօրսանըզ վէ էկէր պու թէ-
ֆէվվիւգ վէ բիւճհանիյէթ նամընա , տիւնեա իւզէրինտէ
էմալսըզ պիր մայիշէթի վէ ատաթըր գապուլ իթտիրմէք
խաթիյօրսանըզ , օնա տէյէճէք եօգ . . . :

Ատրիէն . - (Կիթտիքճէ թէզայիւտ իտէն պիր տէհ-
չէթլէ տօգթէօրիւն եիւզիւնէ պագարագ .) Պէնիմ պէօյլէ
չըլընճա վէ պուտալաճա պիր թէֆէվվիւգ տավասընտա
պուլունմըշ օլմատըղըմը սիզ տէ պիլիրսինիզ , մօսիէօ . . . :

Պալէնիէ . - Էօյլէ օլտըղը հալտէ , սիզին շու զարիպ
վէ նագապիլի իարաք օլան սուրէթի մայիշէթինիզի նէյէ
համ իտէլիմ , պիչարիէ գըզըմ : Պու սուրէթլէ իմրարը
էօմր իթմէնիզ մուվաֆըզը ագլ ու մանթըզ օլտըղընա

քէնտինիզի իգնա՝ վէ իսքեաթ իտէպիլի՞ր միսինիզ : Օ՛հ , սագընընըզ , էվլատըմ , իլէրիսինի տիւշիւնիւնիւզ . հարէ . քեաթը վագըանըզ՝ հէնուզ նազարուպա զարիպիլիքէր , շաիրանէ հալէր վէ լաթիֆ վէ միւպհէմ խայալլարտան իպարէթ իսէ տէ , պուլունտըզընըզ մէվգը՝ մուխաթտա . լը վէ տէհչէթլի տիր . . . : Սագընընըզ , գըզըմ , սագընընըզ . . . գուվվէի ագլիյէնիզին սաղլամ վէ ղէքի գըսմը հէնուզ թէմամէն գավի պուլունտըզընտան , հարէքեաթը զարիպէնիզ իւղէրինէ թէէսիրինի իճրա իտէպիլի . . . : Մա մաֆիհ , աղլընըզըն խասթէ վէ ճիննէթէ մէյեալ գըսմը նէ՝ տէրէճէ սիւրաթլա թէրագգը վէ թէվէսսիւ՝ իթմէքտէ օլտըզընը վէ վագթը մուայեէնտէ տիկէր սաղլամ գըսմընը տախի մահվ ու պէրպատ իտէճէյինի պիլմէզսինիզ : Օ ղէման , հարէքեաթը վագըանըզ՝ շիմտիքի կիպի խաֆիֆ վէ նազարուպա զարիպիլիքէրտէն իպարէթ գալմայըպ , պէլքի չայանը իսթիհզա վէ մէքրուհ տիվանէ . լիքէր հուսուլէ կէթիրէճէք տիր :

Ատրիէն . - (Թիթրէք էլլէրինի չայըր չայըր եանմագտա օլան ալըննա կէօթիւրէրէք .) Ս՛հ , ամանն եա Ռապպի . . . գօրգույօրըմ . . . տէհչէթ հըսս իտիյօրըմ . - տէյու հայգըրտը :

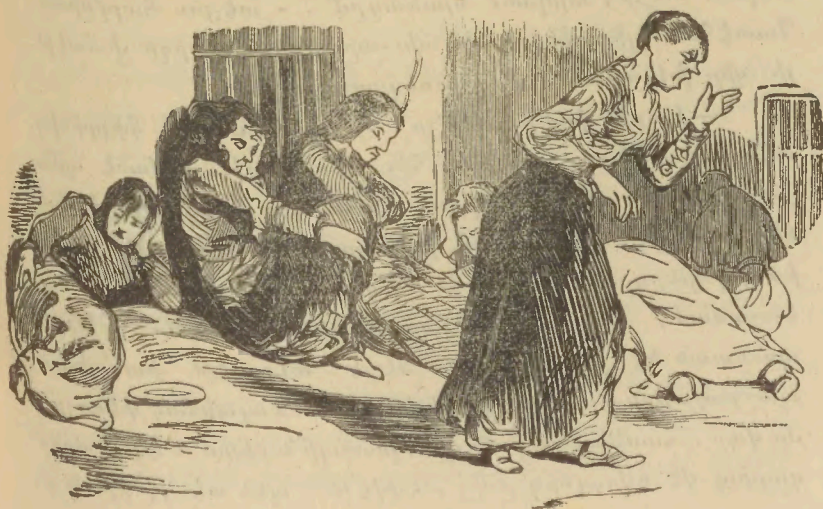
Պալէնիէ . - (Հէյէճանը՝ պիր սէտա իլէ .) Օ ղէման , աղլ ու ղէքեալվէթին սօն չէօլէսի տախի սէօնիւպ պիլթէր . օ ղէման . . . ճիննէթ . / . էվվէթ , չարնա չար պու տէհչէթլի քէլիմէյի իրատ իթմէք լազըմ տըր . . . ճիննէթ զալէպէ իտէրէք , պաղէն աղղըն վէ վահչիյանէ պիր շիտտէթլէ բաթլար վէ պաղէն տէ . . . :

Ատրիէն . - (Տօղթէօրիւն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Խօգալըքի գատըն կիպի , տէյիլ մի . - տէյու . մըրըլտանտըգտան սօնրա , կէօղլէրի աթէշ կիպի բարլամագտա օլտըղը հալտէ , բարմաղընը եալաշ եալաշ թալանա տօղրու գալտըրտը :

Տօգթէօր իսէ՝ սէօզլէրինին նէթիճէի վէխիմէսինտէն քէնտիսի տէ գօրգարազ վէ ֆազաթ պուլունտըղը վազի-
յէթ իլճաաթըլլա սէօզիւնտէ տէվամ իտէրէք, տէտի քի՝

— Պազէն տէ ճիննէթ շաշղընճա վէ հայվանճա պիր հալ քէսպ իտէր . պունա կիրիֆթար օլան պիչարէտէ ար-
թըգ ինսանըղըն հիչ պիր էսէրի գալմազ . եալընըզ հայ-
վանլարա մախսուս պիր սէվգի թապիաթա (քնազդոււմ)
իթթիպաէն հարէքէթ իտէր . հայվանլար կիպի եէր իչէր ,
հայվանլար կիպի գալգար օթուրուր, վէ քէնտիսինի հապ-
սա մէճպուր օլտըզլարը օտաճըգտա հայվանլար կիպի կի-
տէր կէլիր . . . : Իշթէ , պիւթիւն էօմրիւ պու սուրէթլէ
կէչէր վէ պիւթիւն . . . :

Ատրիէն . - Շու գարշըքի գատըն կիպի , տէյի՞լ մի . -
տէտիքտէն սօնրա , կէօզլէրի կիթտիքճէ պուլանմազտա
օլտըղը հալտէ , գօլունը՝ օտասը բէնճէրէսինտէն կէօրիւ-
մէքտէ օլան պինանըն բէնճէրէսինէ տօղրու ուզաթար :

Մ. Պալենիէ իսէ, հէյէճանա տիւշար օլմուշ կիպի պիր
թավր ըլա Ատրիէնին կէօսթէրտիյի թարաֆա պաղա.
րադ.

— Ա՛հ, էվվէ՛թ . . . պէտպախթ էվլատըմ, օ դա.
տընլար տախի սիզին կիպի կէնճ, կիւզէլ վէ զէքի իտի.
լէր. լաքին հայը՛ֆ քի, տիվանէլիյին թէհլիքէլի թօխումը
փնէրին զիհնինտէ տախի էքիլմիշ իմիշ. պու թօխում
վագթընտա իզալէ իտիլմիշ օլմատըղընտան, պէօլիւ.
տիւքճէ պէօլիւտիւ, վէ անլէրին գուվվէյի ագիյէ վէ
զէքեավէթինի պիւս պիւթիւն թար ու մար իյլէտի. —
տէտի:

Մատմուլազէլ տը Գարտովիլ տօգթէօրիւն չու հէվ.
լէնկիզ սէօղլէրինի իշիթաիքտէ, ֆիքրի տէհչէթինտէն
ալթ իւսթ օլարագ.

— Օ՛հ, Ալլահ աշգընա օլսուն . . . ըէճա իտէրիմ. . .
պանա պէօլէ սէօղլէր սէօլլէմէյինիզ . . . : Ա՛հ, թէք.
րար սէօլլէյօրըմ . . . գօրգույօրըմ . . . պէնի տինէյի.
նիզ . . . պէնի պուրատան չըգարընըզ. (Տիլսրաշ պիր
սէտա իլէ.) պէնի պուրատան չըգարընըզ տէյօրըմ . . .
եօգսա սահիհ տիվանէ օլաճաղըմ. — տէյու հայգըրտը,
Պատէհու, պիլա իլթիյար տիւշար օլմուշ օլտըղը չիտտէթ.
լի պիր խէլաճանա գարչը ուղրաշարագ.

— Լաքին խա՛յր, խա՛յր . . . պու իւմիտի ֆիքրինիզ.
տէն չըգարընըզ . . . պէն հիշ պիր վագթ տիվանէ օլմա.
յտճաղըմ. պէնիմ ագլըմ պաշլմտա տըր. սէօլլէտիյի.
նիզ սէօղլէրէ ինանաճագ գատար.քէօր միյիմ տէյու զանն
իտիյօրսընըզ . . . : Էվվէ՛թ, պէն սաիր գատընլար կիպի
եաշամամ, սաիր գատընլար կիպի տիւշիւնմէմ, լաքին
պունտան նէ՞ չըգուր. պու նէյէ՞ տէլալէթ իտէպիլիւ.
պաշգալարընա պէնզէմէզ միշիմ . . . : Գալպիմտէ ֆէնալը՛ֆ
մը վար. հասէտքեա՛ր մըյըմ, խօտպի՛ն միյիմ, էֆքեարըմ
ղարիպ վէ էմալսըզ ըմըշ. էվվէ՛թ, պէն տէ իթիրաֆ ի.

տէրիմ. Լաքին, մօսիէօ Պալէնիէ, անլէրին մագաստը ա-
լիճէնապանէ վէ եիւքսէք օլտըղլընը սիզ տէ պիլիրսինիզ. -
տէտի :

Պու սէօղլէրի իրատ իթտիյի սըրատա, Ատրիէնին սէ-
տասը հէյէճանլը վէ միւսթէտիյանէ պիր հալ քէսպ իթ-
միշ իտի. կէօղլէրինտէն սէյլ կիպի եաշ ազմագտա օլ-
տըղը հալտէ, սէօղլիւնէ չէօյլէճէ տէվամ իթտի.

— Միւտտէթի էօմրիւմտէ հիշ պիր քէօթիւլիւք եաբ-
մամըլմ տըր. պազը գապահաթլարըմ տա վար ըսա, ճէօ-
մէրտիւք վէ աիճէնապլըդ սաիգասըյլա տըր. պիր ին-
սան քէնտի էթրափընտա պուլլունանլարը մէսուտ վէ պախ-
թիյար կէօրմէք իսթէյէճէք օլուրտա, տիվանէ մի օլուր.
պունտան գաթը նազար, պիր տիվանէ քէնտի տիվանէլի-
յինի հըսս իտէպիլիր. Լաքին պէն տիվանէ օլմատըղմը
բէք ալէա պիլիյօրըմ. պու կիճէքի իքի գատըն հագգըն-
տա պիր թագըմ տէհէթէֆըա սէօղլէր սէօյլէտինիզ լա-
քին, պէն պունլարտան խապէրտա՞ր մըյըմ. . . . սիզ պէն-
տէն էյի պիլմէիսինիզ. . . . (Տիլիւրաշ վէ մէյուսանէ
պիր սէտա իլէ.) Լաքին օ հալտէ, եաբաճագ պիր չէյ էլ-
պէթթէ վար տըր. մատամ քի սիզ պէնի սէվիյօրտունըլ:
նէ իյուն պու գատար պէքլէտինիզ. պանա տահա էվ-
վէլ մէրհամէթ իտէմէզ մի իտինիզ, աճըյա՞մազ մըյըտը-
նըզ, իչին տէհէթի ճիհէթի չուրասը տըր. քի, սէօյլէտի-
յինիզ սէօղլէրէ ինանմագ լազըմ կէլիպ կէլմէյէճէյինի
հէնուզ պիլմէյօրըմ. չունքի իչին ալթընտա իհթիմալ քի
պիր տուզագ, պիր ֆէսատ տօլապը վար տըր. . . . (Մ. Պա-
լէնիէնին եիւղիւնէ պագարագ.) Լաքին խայր. . . . խայր. . .
սահիհ օլմալը. . . . զիրա կէօրիւյօրըմ քի աղլայօրսընըզ.
-տէտի :

Ֆիլ հագըգա, տօգթէօր Պալէնիէ՝ կէօսթէրտիյի քիւս-
թախանէ հայասըղլըզա վէ մէթանէթի թապիաթընա բազ-
մէն, Ատրիէնին չէքտիյի զալըմանէ իչքէնճէլէրի կէօրէ.

րէք, աղլամագտան քէնտիսինի մէն՝ իտէմէմէքտէ իտի: Ատ. րիէն սէօղիւնտէ տէվամ իլէ տէտի քի .

— Պէնիմ հալիմէ աղլայօրսընըզ հա՛ . . . լաքին , եա՛ րապպի . . . եաբըլաճագ պիր շէյ էլպէթթէ օլմալը տըր , տէյիլ մի . . . : Օ՛հ , հէր նէ քի իսթէրսէնիզ իճրասընա հազըրըմ . . . էվվէթ , պու կիճէքի գատընլար կիպի օլմա. մագ իչուն հէր նէ քի էմր իտէրսէնիզ եաբարըմ : Փագաթ վագթ կէչմիշ իսէ . . . ա՛հ , խա՛յր , խա՛յր . . . վագթ հէնուզ կէչմէմիշ տիր . . . տէյիլ մի , ազիզիմ մօսիէօ Պալէնիէ . . . : Օտայա կիրտիյինիզտէ սէօյլէմիշ օլտըղըմ սէօլլէրտէն տօլայը աֆվընըզը տիլէրիմ . . . էկէր ազաճըզ պաղըրընըզա պաստըմ ըսա , սէպէպի շու տըր քի , օ վագթ հէնուզ հիշ պիր շէյտէն խապէրտար տէյիլ իտիմ . . . :

Արա սըրա չիտտէթլի ընչգըրըզլարա գաթ՝ իտիլիշ վէ պիր նէվ՝ զիհն գարըշըգլըղը իլէ սէօյլէնմիշ օլան պու մուլթաասար սէօլլէրտէն սօնրա , օրթալըղը պիր միւտտէթ սիւքիւթ գաբլատը վէ զայէթլէ հէյէճանա ուղրամըշ օլան թապիպ կէօղլէրինի սիլտի : Դուվվէթի քեամիլէն թիւքէն. միշ վէ տայանմաղա արթըգ մէճալի գալմամըշ ըտը :

Ատրիէն իսէ՝ եիւզիւնիս էլլէրի իչինէ ալմըշ օլմաղա , պիրտէն պիրէ պաշընը եօգարը գալտըրտը . քէնտիսի հէր նէ գատար սինիր թիթրէյիշլէրի թէէսիրիյլէ մահզուն վէ միւքէտտէր իտի իսէ տէ , սիմասը էվվէլտէն տահա զիյա. տէ սաքին կէօրիւնմէքտէ իտի :

Պիչարէ գըղճըղազ նէ եաբաճաղընը շաշըրմըշ գալմըշ օլտըղընտան , թէէսիրպախշ պիր ազամէթլէ տէտի քի .

— Մօսիէօ Պալէնիէ , պիր ազ էվվէլ սիզէ նէ սէօյ. լէմիշ օլտըղըմը պիլմէյօրըմ . հըսս իթտիյիմ խէվֆ ու տէհ. չէթ՝ պէնի պիր թագըմ սաչմա սարան սէօղլէրէ սէվգ իթտի . չիմտի իսէ ագլըմ պաշըմտա տըր : Պէնի տինլէյի. նիզ . պէն սիզին եէտի իգթիտարընըզտայըմ , պիլիյօրըմ . հիշ պիր շէյ պէնի շու հալիմտէն գուրթարամազ , օնը տա

պիլիօրըմ. լաքին սիզ պէնիմ տիւշմէնիմ միսինիզ. . . տօս. թըմմըսընզ, պիւէմէմ. պէնի թէէմին իթտիյինիզ վէճհ. լէ, իւզէրիմտէ մէշհուտ օլտն ահվալը զարիպէ մուախիա. րէն ճիննէթէ թէհապվիւլ իտէճէյինտէն սահիհ մի գօր. զըյօրսընզ. . . եօգսա ճէհէննէմի պիր ֆէթատա հիսսէ. մէնտ միսինիզ. . . պուրալարընը եալընը սիզ պիլիրսի. նիզ. . . Մամաֆիհ, պէն՝ թապիաթըմտաքի ճէսարէթէ րաղմէն, մաղուպ օլտըղըմը իգրար իտէրիմ. Պէնտէն հէր նէքի թալէպ իտիլէ. . . իշիտիյօրմըսընզ. . . հէր նէքի թալէպ իտիլէ. . . շիմտիտէն իճրասընա մուվաֆագաթ ի. տէրիմ. . . պուռնա տաիր սէօզ տախի վէրիրիմ. . . վէ սէօ. զիւմ խախսանէ վէ տօղրու օլտըղընը սիզ տէ պիլիրսի. նիզ. . . Շու հալտէ, պէնի պուրատա ալըգօյմագտա հիշ պիր մէնֆաաթընը օլամազ. . . Էկէր, պիւաքս, գուվվէի ազլիյէմին թէհիքէտէ պուլունտըղընա սահիհէն գանի օլմուշսանը, սէօյլէյինիզ վէ պէն տէ սէօզիւնիւզէ ինա. նըրըմ. զիրա սիզէ իթիրաֆ իտէրիմ քի ֆիքրիմտէ պիր թագըմ միւպհէմ վէ տէհէթլի շիւպհէլէր ույանտըրտը. նըզ. պէն պուրատա եալընը վէ սիզին եէտը իգթիտա. րընըզտայըմ. . . նէ՝ տօթըմ վար, նէ՝ տէ նասիհաթ. քեա. րըմ. իմտի, քէնտիմի քէօր քէօրիւնէ սիզէ թէսլիմ իտէ. րիմ. . . Դուրթարըճըմ մը սընըզ, ճէլատըմ մը սընըզ. . . պիւմէմ. . . եալընը սիզէ շու սէօզլէրի սէօյլէրիմ. - «Իշ. թէ իսթիգպալիմ. . . իշթէ հայաթըմ. . . ալըպ նէ եա. բարսանըզ եաբընըզ. . . սիզէ գարչը ուղրաչըպ քէնտիմի միւտաֆաա իթմէյէ արթըզ գուվվէթիմ գալմատը. . . »

Ճիկէրսուզ պիր թէսլիմիյէթ վէ մէյուսանէ պիր էմ. նիյեթլէ իրաւտ օլունան պու սէօզլէր՝ Մ. Պալէնիէնին թէրէտտիւտաթընա սօն պիր տարպէ տահա էնտիրտի :

Պու միւէսսիր մէնզարէտէն գալլի զաթէն հէյէճանա կէլմիշ օլտըղընտան, եաբաճաղը չէյին նէթաիճի հագ. գընտա ասլա տիւշիւնմէքսիղլին, Ատրիէնին զիհնիւնտէ ու.

յանտըրմըշ օլտըղը տէհչէթլի վէ հագգսըղ շիւպհէլէր-
տէն տօլայը , մէրգոււմէյի թաթմին իթմէք իսթէտի : Մ.
Պալէնիէնին վիճտանընաա զուհուր իթմիշ օլան նէտամէթ
վէ ըիգգաթ տույղուլարը , մէրգոււմն չէհրէսինտէ աչի-
քեարէն կէօրիւլմէքտէ իտի :

Տօգթէօր՝ էլինի թուրմագ իշուն , մատմուղէլ տը
Դարտօլիլէ եագլաշտըղը սըրատա , գարունըն ուփագ
բէնճէրէսի արգասընտան քէսկին վէ միւէսսիր պիր սէ-
տանըն «Մօսիէօ Պալէնիէ . . . » տէյու հայգըրտըղընը ի-
շիթտի :

Մերդում պիրտէն պիրէ տիւշարը տէհէթ օլարագ .
— Բօտէն . . . էօյլէ իսէ պէնի ճասուսլայօրմըշ . — տէ-
յու մկրտանտը :

Կէնճ . . . իրզ պու սէսի ալըր ալմազ Մ. Պալէնիէյէ
խիթապէն .

— Սիզի քի՞մ չաղըրըյօր . — տէյու սօրտու :

Պալէնիէ . . . (Թէրէտտիւտ վէ մէյուսիյեթլէ .) Պիր
ատէմ . . . պու խասթէխանէնին եանը պաշընտա պուլընան
Սէնթ-Մարի մանասթըրընա կիթմէք իւզրէ պու սապահ
քէնտիսինէ սէօզ վէրմիշ իտիմ :

Ստրիէն . . . (Միւտհիշ պիր ըզտըրապը գալպ իլէ .)
Շիմտի պանա նէ՞ ճէվապ վէրէճէքսինիզ :

Օտա տէրունինի պիր տագըրգաճըգ տէրին պիր սիւ-
քինէթ իսթիլա իթտիքտէն վէ տօգթէօր Պալէնիէ՝ պա-
շընը գաբունըն քիւշիւք բէնճէրէսինէ տօղրու չէվիրտիք-
տէն սօնրա , զայէթ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ տէտիքի .

— Պէն շիմտիյէ գատար սիզէ նէ տիւրլիւ մուամէլէ
կէսթէրմիշ իսէմ , շիմտիտէն սօնրա տախի այնը մուա-
մէլտէ պուլընաճալըմ . իմտի , սիզին տօսթընըզ վէ սի-
զի ալտաթմաղա զայրը մուգթէտիր օլտըրըմը ունութմա-
յընըզ :

Ստրիէնին չէհրէսի էօլիւ չէհրէսի կիպի սարարտը վէ
էլինի Մ. Պալէնիէյէ տօղրու ուզաթըպ , սէտասընը թէս-
քին իթմէյէ չալըշարագ տէտիքի .

— Թէշէքքիւր իտէրիմ , մօսիէօ , պունտան պէօյլէ
քէմալը ճէսարէթլէ թէհամիւլ իտէճէյիմ . . . ֆագաթ
միւտտէթի մահպուսիյեթիմ բէք ուզուն սիւրէճէք մի :

Պալէնիէ . . . Պէլքի պիր այ գատար . . . եալընըզըզ ,
սիւքինէթ , թէտապիրի սըհիյեէ , եէմէքլէր հագըըն-
տաքի բէրհիքքիարլըզ վէ պէնիմ իգտամաթը ֆէտաքեա-
րանէմ սայէսինտէ , խասթէլիյինիգտէն թէմամըյլա գուր-
թըլապիլէճէքսինիզ . . . : Պու պապտէ գաթիյէն էմին օ-

լուներդ . . . հալ վե միզաճընըզա մուվաֆըզ կելեճեք չեյ-
լեր իչուն սիզե միւսաատե օլունաճագ տրր . հագգընը-
տա հեր նեվ՝ հիւրմէթ վե ըրայեթ կեօսթերիլեճեք տիւր
էկէր պու օտատան հագզ իթմէյօրսանըզ, սիզե պաչա
պիր օտա թային օլունապիլիր . . . :

Ատրիէն . - (Մահղունանէ պիր մէյուսիյեթլէ .) Պու
օլսուն , պիր պաչգասը օլսուն . . . պէիս եօգ . . . :

Պալէնիէ . - Հայտի՛, արթըզ ճէսուր օլունըզ . . . ղայ-
րէթի էլտէն պըրագմայընըզ . . . մէյուս օլաճագ պիր չեյ
եօգ տըր :

Ատրիէն . - (Մէնհուս պիր թէպէսսիւմլէ .) Իհթիմալ
քի . . . պանա միւտահէնէ իտիյօրսընըզ : Իմտի , կեճիքմէ
յինիզ , աղիղիմ մօսիէօ Պալէնիէ , թէզ կէլինիզ , չիմտի
պէնիմ եէկեանէ իւմիտիմ սիզտէ տիր :

Պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , պիչարէ գըզը-
ղաղըն պաչը կէօյսիւնէ տօղրու էյիւտի . էլլէրի տիղլէրի
իւզէրինէ տիւչտիւ վե չէհրէսի քիւլ կիպի սօյլուն , վիւ-
ճուտը մէյեթի կիպի հարէքէթսիզ վե գալպի բիւլքէտեր
վե բիւրխուն օլտըղը հալտէ , գարեօլասընըն քէնարընտա
օթուրտը գալտը : Մ . Պալէնիէ գարուտան տըչարը չըզըպ
նապէտիս օլաըզտան սօնրա , քէնտի քէնտինէ փէզ
տի . քի .

— Պէն տիվանէ իմիչիմ հա՛ . . . պէլքի տէ տիվա-
նէ իմ :

.

Իչպու իսթիթրատ թարիգիյլէ զիբը իթտիյիմիզ վա-
գըատան արիզ ու ամիզ պահա էյլէտիք , տէյի՛լ մի . լաքին
վագըաի մէզբիւրէ զանն օլունտըղընտան տահա ազ
նէվիւտէ տիր :

Կերէք իսթիհասալը մէնֆաաթ , կերէք տիսղը ինթի-
գամ վե կերէք պիր թագըմ տէսայիսի խայլինանէ սէպէ-
պիլլէ , պաղը խոհսուսի խասթէխանէլէր թարաֆընտան

Փամիլեալարը վէ եա տօսթլարը մարիֆէթիլէ խասթէ
դապուլինտէ կէօսթէրիլէն սուհուլէթ չօգ տէֆա սուի իս-
թիմալ իտիլմիշ տիր :

Տիվանէլէրէ մախսուս օլան պու կիպի պիմարխանէլէր
իլէ էհէմիլյեթի ազիմէսի տէրքեար օլան վէ հէր տիւր-
իւ նէզարէթտէն արի պուլընան թէէսիսաթը սաիրէյի ,
եանի պիր ազ սօնրա պահս իտէճէյիմիզ դառըն մանաս-
թըրլարընը վազթ վազթ վէ սըզ սըզ մուայէնէ վէ թէֆ-
թիշ իթմէք իւզրէ , հիւքիւլէթի մահալիյեէնին վէ եա մէ-
մուրիյնի ատիլյեէնին թահթը սէլահիյեէթինտէ օլարազ ,
պիր նէվի մուայէնէ դօմիսիօնընըն լուզումը իհտասը հազ-
զընտաքի էֆքեարըմըզը իլէրիտէ սէյլէյէճէյիզ :

ՏԵՕՐՏԻՆՃԻԻ ԳԸՍՄ

ԻԹԻՐԱՅ ԲԱԲԱԶԸ

1

Շ Ե Հ Ա Տ Ե Թ Ի Գ Ա Լ Պ

Տօգթէօր Պալէնիէնին խաւթէխանէսինտէ սալիֆ իւգ զիբր վադըալար ճէրէյան իթաիյի սըրատա , Պրիզ-Միշ սօգաղընտա վագը Ֆրանսուազ Պստուէնին խանէսինտէ տախի պաշգա մէնզարէլէր վուգու պուլմագտա ըտը :

Սէն-Մէրրի քիլիսէսինին չալար սաաթը սապահըն հէնուզ եէտիսինի ուրմըշ ըտը . հաւա պուլուլթուլ վէ գաւանլըգ օլուպ , գըրաղը վէ իյնէ շէքլինտէ ուֆաք վէ սէրթ տօլու տանէլէրի տախի Տակոպէրին զէվճէսինին օտասը բէնճէրէլէրինէ չարբմագտա վէ չաթըր չաթըր էօթտիւր մէքտէ իտի :

Պիչարէ Ֆրանսուազ՝ օղլու Ակրիբօլուն թէվգիֆինտէն հէնուզ խապէրտար պուլունմատըղընտան , իւք ագշամը վէ կիճէնին պիր գըսմընը պիր թագըմ տէրտնաք վէ ճիկէրսուզ հէյէճանլարլա կէչիրմիշ իտի . լաքին պիլ ախըրէ եօրղունլըղա վէ ույգույա տայանամայարագ , սապահըն սաաթ իւշ րատտէլէրինտէ , Բօզ իլէ Պլանշըն եաթաղը եանընտաքի պիր տէօշէք իւզէրինէ տիւշմիւշ գալմըշ ըտը : Սապահլայըն , չաֆագ աթար աթմազ , եաթ-

տըղը եհրտէն սըչրայըպ գալգտը, վէ պիր դաչ սաաթտան պէրու պէլքի տէ Ակրիքօլ կէլմիշ տիր իւմիտիլէ, օղլու- նըն չաթը արասընտաքի օտասընա չըգտը :

Բօղ վէ Պլանշ տախի հէնուզ գալգըպ կիյինմիչէր վէ պու հիւզնէնկիղ վէ սօղուզ օտատա եալընըզ գալընըլար ըտը : Տակոպէրին Բարիստէ պըրագտըղը Բապա-թուա ի- սէ սօղումըչ օլան սօպանըն եանընտա ուզանմըչ վէ ու- զուն պուրնունը իքի էօն այաղը արասընա գօյարագ, կէօ- զինիւ իքի էքիղ հէմչիրէտէն այըրմամագտա պուլուն- մուշ ըտը :

Բօղ վէ Պլանշ օ կիճէ բէքազ ույումըչ օլտըզլարըն- տան, Տակոպէրին զէվճէսինին էնտիչէ վէ վէսվէսէլէրինին Փարզընա վարմըչլար վէ պիչարէ գատընըն՝ կեահ քէնտի քէնտինէ սէօյլէնէրէք օտանըն էնինէ պօյընա կէզինտիյինի, կեահ նէրտիւպանտան կէլէն էտնա պիր կիւրիւթիւյէ գուլագ վէրտիյինի վէ կեահ տախի՝ օտանըն պիր քէօչէ- սինտէ մէվզու՝ օլուպ Հազըէթի Իսանըն խաչա կէրիւմէսինի կէօթէրէն թաավիր էօնիւնտէ տիղ չէօքտիւյիւնիւ կէօր- միւշլէր իտի : Զէվալլը էօքսիւզլէր՝ պու միւհլէրէմ գա- տընճազազըն, օղլու իչուն քէմալը կէրմի իլէ տուա իթտիյի էնատէ, քէնտիլէրի հագգընտա տախի նիյազլար իթմէք- տէ օլտըղընը պիւմէզլէր իտի . զիրա քէնտիլէրինին ահվա- լը տինիյիէսի վէ սէլամէթի րուհը մէրգուլմէյի ճիտտէն զօրգուլթմագտա ըտը :

Էվվէլիսի կիւն, Տակոպէրին Շարթրա կիթմէք իւզրէ աճէլէթէն եօլա չըգմասընտան սօնրա, Ֆրանսուազ՝ Բօղ իլէ Պլանշըն եաթագտան գալգմայարընը կէօրմիւշ օլտը- ղընտան, սապահ տուառընը սէօյլէմէլէրինի իպրամ իթմիշ իտի . հալ պու քի գըզլար, հիչ պիր տուա պիւմէտիքլէրինի վէ չիմտիլէ գատար, սէմատա պուլունան վալիտէլէրինի չաղըրմագտան պաչգա պիր տուա իթմէմէքտէ օլտըզլա- ընըն սատէտիլանէ պիր սուրէթտէ սէօյլէմիւշլէր իտի : Ֆը-

րանսուազ իսէ՝ պու հալտէն նիհայէթ տէրէճէտէ տիւ-
չարը հայրէթ վէ հէյէճան օլարագ, ուսուլը ագայիտի
մէղհէպիյեէ (կրօնի վարդապետութիւն), թէսպիթ (դրոշմ)
վէ Ս. Հաղորդութիւն հագգընտա պահաս կիրիշմիշ վէ ի-
քի հէժիրէ՝ պու լիսանտան հիշ պիր շէյ անլայամատըգ-
լարընտան, հայրէթի ագիմէ իլէ կէօղէրինի աշմըլար
ըտը :

Տակոպէրին զէվճէսի՝ մութթասըֆ օլտըղը տիյա-
նէթբէրվէրիք իգթիլաւընճա, իքի էօքսիւղ գըղճըղազըն
ուսուլը տինիյեէ հագգընտաքի ճէհալէթինտէն զիյատէ-
սիյլէ գօրգմագտա վէ անլէրին սէլամէթի ըուհընը սօն տէ-
րէճէ վէխիմ պիր թէհիքէտէ զանն իթմէքտէ իտի : հաթ-
թա, վաֆթիզ նէ տէմէք օլտըղընը քէնտիլէրինէ իյըճ
իթիւիքտէն սօնրա, վաֆթիզ օլուպ օրնատըգլարընը տա-
խի սիւալ իթտի իսէ տէ, էօքսիւղլէր՝ վալիտէլէրինին Սի-
պէրիայա նէֆ իտիլտիյի սըրատա տօղմըշ օլտըղլարընը
վէ քէօյլէրինտէ իսէ քիլիսէ վէ բարագ կիպի շէյլէր պու-
լընմատըղընը պիլ պէյան, պէօյլէ պիր այլինին իճրա ի-
տիլմիշ օլտըղընը պիլմէտիքլէրինի ճէվապէն սէօյլէտիլէր :

Պիր ինսան՝ քէնտիլինի փրանսուազ կիպի սօֆու պիր
գատըն եէրինէ գօյուպ տա, շու սէօղլէրի անըն ֆիքրէճէ
թէլագգը իտէճէք օլուրսա, պիշարէնին հըսս իթտիյի էն-
տիշէ վէ ըզտըրապը իսայալ ու թէսավվուր իտէպիլիր : իշ-
թէ օ տագըգատան իթիպարէն, քէմալը մուհապպէթլէ
սէվմէքտէ օլտըղը պու պիր չիֆթ ուֆաճըգ գուսիուլար
քէնտի ինտինտէ, ազապը էպէտիյէ մահքիւմ օլմըշ իքի
պիշարէ պութբէրէթ հիւքմինի ալտը : պինաէն ալէյհ,
կէօղ եաշլարընը թութամայարագ վէ հըսս իթտիյի տէհ-
շէթի սէթր իտէմէյէրէք, անլէրի գօյլարը ալաւընա ա-
լուպ սըգտը վէ պիլա իֆաթէի զէման՝ քէնտիլէրինին սէ-
լամէթի ըուհը իլէ մէշղուլ օլաճաղընը վատ իթմէքլէ պէ-
րապէր, Տակոպէրին եօլտա օլտուն պուլնալը վաֆթիզ

իթտիրմէտիյնտէն տօլայը պէյանը թէսսիւֆ իյլէտի քի
Ֆիլ հագըգա տախի, սապըգ գումպարաճը ապքերի՝ պէյ-
լէ պիր այինին լուգումը իճրասընը վէ ասլա գաթան տիւ-
շիւնմէմիշ իտի :

Պիր կիւն էվվէլ, Ֆրանսուազ Պոտուէն , բազար կիւն-
քի գուտտասը շէրիֆէ կիթտիյի սըրատա , Բօզ վէ Պլանշըն՝
ումուրը մուգատտէսէի տինիյեէ հագգընտաքի ճէհալէթ-
լէրի սէպէպիյլէ քիլիսէտէ հագըր պուլընմալարը ֆաիտէ-
տէն խալի օլաճաղընը տիւշիւնէրէք , անլէրի պէրապէր
կէթիւրմէյէ ճէսարէթ իտէմէմիշ իտի . պուլընլա պէրա-
պէր , քէմալը կէրմի իլէ օգուտըղը տուալարտա , բուհլա-
րընըն մէյուսիյեթի մուճիպ պիր թէհլիքէտէ պուլուռն-
աղըրըն պիլմէյէն , իքի էօքսիւգճըղազ հագգընտա տախի
ձէնապը Հագգըն ինայէթ վէ մէրհամէթինի թէմիննի իյ-
լէմիշ իտի :

Տակոպէրին զէվճէսինին զայպուպէթի սէպէպիյլէ
Բօզ վէ Պլանշ օտատա եալընըղ գալմըշլար ըտը . սըրթ-
լարընտա տախիմա էսկի պիր մաթէմ էլպիսէսի մէվճուտ վէ
հագարրուպա չէհրէլէրինտէ իսէ՝ մահգունիյեթտէն զիյա-
տէ էնտիչէ ալաիմի մէշհուտ ըտը : Քէնտիլէրի հէր նէ
գատար զայէթ սէֆիլանէ պիր էօմրէ ալըշմըշլար ըտը ը-
սա տա , Պրիզ-Միշ սօգաղընա վասըլ օլուր օլմազ , իգա-
մէթ իտէճէրլէրի պու ֆագիւր խանէ իլէ օ վագթա գա-
տար խայալ իթմիշ օլուրգլարը վէ պիր թագըմ՝ ասարը ա-
ճիպէ իլէ տօլու զանն իթտիքլէրի Բարիսի պիրի պիրիյլէ
մուղայէսէ իթմիշլէր վէ հասըլ օլան զըտտիյեթտէն տօ-
լայը միւթէհայեիր օլուպ գալմըշլար ըտը . լաքին պիր ազ
սօնրա , զուհուրը թապիի օլան իշպու հայրէթ վէ թէաճ-
ճիսպ եէրինէ զայէթ ճիտտի պիր թագըմ միւլահագաթ
գաիմ օլմըշ վէ Տակոպէրին միւհթէրէմ վէ չալըշգան ֆա-
միլիպսընըն սէֆալէթի հալինի կէօրէրէք , չօճուգճա
տէյիլ , ագլը պաշընտա գըղլար կիպի տիւշիւնմէյէ պաշ-

լամբլար ըտը . քէնտի հագգչինաս ֆիբրլէրի , նէճիպ վէ ալիճէնապ գալպլէրի վէ նաղիք վէ ճէսուր թապիաթլարը տէլալէթիլէ , եիկիրմի տէօրթ սաաթտան պէրու բէք չօգ շէյ տըգգաթ իտիպ , բէք չօգ շէյ տէ տիւչիւնմիւլէր իտի :

Ֆրանսուաղ՝ օտա գաբուսընտան տըշարը չըգըպնա . պէտիտ օլտըգտա , Բօզ Պլանշա տէտի քի .

— Հէմչիրէճիյիմ , Տակպէրին պիչարէ ղէվճէսի դա . յէթլէ էնտիշէլի կէօրիւնմէքտէ տիր : Պու կիճէ քէնտի քէտէր վէ հէյէճանընըն ֆարգընա վարտը՞ն մը . նէ՛ գա . տար աղլայօրտու , նէ՛ գատար տուալար իտիյօրտու :

Պլանշ . - Պիչարէնին քէտէր վէ ըզտըրապընտան տօլայը պէն տէ սէնին կիպի միւթէէսսիր օլտոււմ , հէմչիրէճիյիմ , վէ սէպէպի աճապա նէ՛ օլտըղընը քէնտի քէնտիմէ սիւալ իթտիւմ . . . :

Բօզ . - Սէպէպի նէ օլտըղընը պէն քէշֆ իտիյօրմ աճմա , սէօլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէյօրմ . էվվէթ , իհ . թիմալքի անըն ըզտըրապ վէ էնտիշէսինի պիղ մուճիպ օլըյօրը :

Պլանշ . - Նէտէ՞ն , հէմչիրէճիյիմ . աճապա տուա իթ . մէք վէ վաֆթիղ իտիլմիշ օլուպ օլմատըղըմըղը պիլմէտիյիմիղ իչուն մը :

Բօզ . - Ֆիլհագըգա , պու քէյֆիյեթէթ քէնտիօինէ աղիւմ պիր քէտէրի մուճիպ օլտու . պունտան տօլայը պէն տէ միւթէէսսիր օլտըմ . զիրա պիղի պիր մուհապպէթի մատէրանէ իլէ սէվմէքտէ օլտըղընը անլատըմ . . . : Մա մաֆիհ , նէ՛ իչուն տէհշէթլի պիր թէհլիքէտէ պուլընտըղըմըղը անլայամատըմ :

Պլանշ . - Պէն տէ անլայամատըմ , հէմչիրէճիյիմ . Պիղ վալիտէմիղի կիւճէնտիշէճէք պիր գուսուրտա պուլընմա . մաղա չալըշալըմ . զիրա վալիտէմիղ պիղի տաիմա կէօր . մէքտէ վէ իչիթմէքտէ տիր . . . :

Բօզ . - Պիզի սեվենլերի սեվերիզ, հիչ քիմսէտէն նէֆ-
րէթ իթմէյիզ . պաշըմըզա կէլէն ֆէլաքէթլէրէ քէմալը
սապը ու սիւքիւնէթլէ գաթլանըրըզ . . . շու հալտէ ,
պիղէ նէ՞ ֆէնալըզ խնատ իտէպիլիըլէր :

Պլանշ . - Հիչ պիր ֆէնալըզ . . . :

Բօզ . - Լաքին պիլա իսթիյար պիր ֆէնալըզ իրթի-
քեապ իտէպիլիըրիզ , տէյթլ մի , հէմիրէճիյիմ . . . :

Պլանշ . - Պի՞զ մի :

Բօզ . - Էվլէթ . . . վէ իչթէ պոււնն իչուն տըր քի ,
Տակոպէրին զէվճէսինն ըղտըրապ վէ էնտիչէսինն պիզ
մուճիպ օլույօրըզ տէյու գօրգույօրմ :

Պլանշ . - Պու նա՞սըլ միւմքին օլապիլիը :

Բօզ . - Տինլէ՛ , հէմիրէճիյիմ . . . տիւնքի կիւն մա-
տամ Պրանսուազ՝ մասա իւզէրինտէքի գապա պէզտէն
չուվալարը տիքմէքլէ մէշղուլ օլմագ իսթէտի . . . :

Պլանշ . - Էվլէթ , կէօրտիւմ . . . ֆազաթ եարըմ
սաաթ սօնրա արթըզ իչինտէ տէվամ իտէմէյէճէյինն վէ
կէօղլէրի բարլազ կէօրմէմէքտէ օլտըղընը վէ գուվլէի
պասիրէսի պէրպատ օլմուչ իտուլինն քէմալը մահղունիյ-
եթլէ սէօյլէտի . . . :

Բօզ . - Տէմէք տիր քի , իհթիյաճաթը զարուրիյէսինն
թէտարիք իթմէք իւզրէ արթըզ չալըչամայօր . . . :

Պլանշ . - Խա՛յր , քէնտիսինն օղլու՝ Մ. Ակրիքօլ պա-
գար . . . պու տէլիգանլը սօն տէրէճէ պէչաշէթլի վէ
խուլուսքեար պիր չէհրէյէ մալիք տիր . . . վալիտէսինն
գայըրապիլտիյինտէն տօլայը նէ՛ գատար պախթիյար վէ
մէսուտ կէօրինմէքտէ տիր : Ա՛հ , մէլէյիմիզ Դաբրիէլէ
հագըզաթէն լայըզ պիր պիրատէր տիր : Մ. Ակրիքօլըն
սայ ու ամէլինտէն նէ՛ իչուն պահա իթմիչ օլտըղըմը չիմ-
տի կէօրէճէքսին . . . : Պիզիմ իսթիյար Տակոպէրիմիզ՝
պուրայա վասըլ օլտըղըմըզ զէման , եանընտա անճագ
պիր գաչ ֆրանք գալմըչ օլտըղընը սէօյլէտի , տէյթլ մի :

Բօզ . - Էվվէթ , տօղրու տըր . . . :

Պլանշ . - Ձեվճէսի կիպի քէնտիսի տէ չալըմաղափէ
էսպապը թէայեիւշիւնիւ թէտարիք իթմէյէ մուգթէտիր
տէյիլ տիր . քէնտիսի կիպի իսթիյար վէ սէֆիլ պիր աւ .
քէր նէ՞ եաբապիրիլ :

Բօզ . - Հագգըն վար , հէմշիրէճիյիմ . . . պիզի սէվ .
մէքտէն վէ էվլատը կիպի գայըրմագտան պաշգա պիր չէյ
պիլմէզ :

Պլանշ . - Տէմէք տիր քի , Մ . Ակրիքօլ բէտէրինի տա .
խի պէսլէմէյէ մէճպուր օլաճագ տըր . . . չունքի Դաբրիլ
ֆագիր պիր ըահիպ օլուպ , հատտը զաթընտա հիչ պիր
չէյէ մալիք օլմատըղընտան , քէնտիսի թէրպիյէ վէ իա .
չէ իտէնլէրէ գարչը հիչ պիր մուալէնէթտէ պուլունա .
մազ . . . պինսէն ալէյհ , կէօրիւյօրսըն քի պիւթին ֆա .
միլիայը պէսլէմէք զալիէսի եալընը Մ . Ակրիքօլտա գալ .
մըշ տըր . . . :

Բօզ . - Շիւպհէսիլ . . . մատամ քի վալիտէսի վէ բէ .
տէրի քէնտի մուալէնէթինէ միւհթաճ տըրլար . . . անլէ .
րի պագմագ քէնտի վազիֆէսի տիր . քէնտիսի տէ պու
վազիֆէյի ճան վէ կէօնիւլտէն իճրա իթմէքտէ տիր . . . :

Պլանշ . - Էվվէթ , հէմշիրէճիյիմ . . . լաքին պիլի պէս .
լէմէյէ հիչ պիր մէճպուրիյեթի եօգ տըր , տէյիլ մի :

Բօզ . - Նէ՞ տէմէք իսթիյօրսուն , Պլանշ :

Պլանշ . - Տէմէք իսթիյօրըմ քի , պիզիմ տինեատա
հիչ պիր մէտարը իսթինատ վէ մայիչէթիմիլ պուլունմա .
տըղընտան , Մ . Ակրիքօլ պիզիմ իչուն տախի չալըմաղա
մէճպուր գալաճագ տըր . . . :

Բօզ . - Տօղրու տըր . . . պէն պուրասընը հիչ տիւշին .
մէմիշ իաիմ . . . :

Պլանշ . - Կէօրիւյօր մըսըն , հէմշիրէճիյիմ , Տակուպէ .
րին տաիմա թէքրարլատըղը վէճհ իլէ , բէտէրիմիլ հէր
նէ գատար Ֆրանսա տուգասը վէ մարէշալը օլմուշ ըսա

տա, պու իւնվանկարը պիհուտէ եէրէ գազանմը. . . հաթ-
թա, պիզ պու միտալեատան տախի պէօյիւք մէնֆաաթլար
պէքլէմէքտէ իսէք տէ, իւմիտիմիզ մուհալ տըր. պիզիմ
բէտէրիմիզ պուրատա պուլունմատըգճա, վէ իւմիտլէրի-
միզ գուվլէտէն ֆիիլէ կէլմէտիքճէ, տախիմա ֆազիր էօք-
սիւզլէր տէրէճէսինտէ գալըպ, միննէթտարը օլտըղը-
մըզ վէ բէք զիյատէ զարուրէթ վէ մուզայագատա պու-
լընան պու միւհթէրէմ ֆամիլեայա պար օլմաղա մէճպուր
պուլունաճաղըզ. . . հաթթա. . . :

Բօզ. - Սէօզիւնիւ նէ՞ իշուն քէսիյօրսըն, հէմշիրէճի-
յիմ:

Պլանշ. - Շիմաի սանա արզ իտէճէյիմ վագըա պաշ-
գալարընը կիւլտիւրէպիլիւր. լաքին սէն նէ տէմէք իսթէ-
տիյիմի էլպէթթէ անլայաճագսըն. տիւնքի կիւն, Տակո-
պէրին զէվճէսի՝ պիզիմ պիշարէ Բապա-թուանըն եէմէք
եէտիյինի կէօրաիւքտէ, մահզունանէ պիր թալըր ըլա տէ-
տի քի. « Օհ, եա՛ Բապպի, պիր ինսան գատար եէ-
մէք եէյօր. . . » : Պու սէօզլէրի էօյլէ պիր թալըր ըլա սէօյ-
լէտի քի, կէօզլէրիմ եաշ ըլա տօլուպ ազ գալտը աղլա-
յաճագտըմ. շու վագըատան, պիշարէլէրին նէ՛ տէրէճէ
ֆագիր օլտըգլարընը ֆէհմ իտէպիլիւրսին, հէմշիրէճիյիմ.
հաթթա, քէնտիլէրինէ պիր եիւք տէ պիզ օլույօրըզ. . .
կիւյա անլէրին ֆագըր ու զարուրէթլէրի քեաֆի տէյիլիշ
կիպի, իշքէնճէլէրինի պիր գաթ տա պիզ արթըրըյօրըզ:

Պու սէօզիւ միւթէագըպ. իքի էօքսիւզ հէմշիրէ մահ-
զուն մահզուն պիրի պիրինէ պագըշտըլար. Բապա-թուա
իսէ՛ սօպանըն եանընտա էլան եայըմըշ եաթմըշ օլուպ,
զանն իտէրսին քի քէնտի տօյմամաղըզը հագգընտա սէօյ-
լէիլէն սէօզլէրի իշիթմէմէք թասլայօրտու:

Բօզ՝ պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա քէլամա
աղազլէ տէտի քի.

— հէմշիրէճիյիմ, նէ տէմէք իսթէտիյինի անլայօրըմ.

« Դալտէ , Դիչ քիմնէյէ եիւք օլմամալըյըզ . . . պիզ տա . Դա կէնճ իզ , գօրգազ տէյիլ իզ , ճէսարէթիմիզ վար տըր . Դալ ու վազիյէթիմիզ թային օլունընճայա գատար , քէն . տիմիզի իչճի զըզլարը եէրինէ գօյալըմ . պունտա նէ՛ մաճ . զուր օլապիլըր . պէօյիւք բէտէրիմիզ տէ պիր սէնաթքեար տէյիլ մի տիր : Իմաի , տիքէճէք իչ պուլալըմ վէ էսպա . պը թէայեիւշիւմիւղիւ թէտարիք իտէլիմ . . . ա՛հ , ալըն թէրի իլէ Դայաթընը գայըրմազ . նէ՛ տէրէճէ պաիտի իֆ . թիլսար ու սաատէթ տիր . . . :

Պլանշ . - (Րօզը դուճազլայարազ .) Ա՛հ , մինի մինի Դէմչիրէճիյիմ . . . նէ՛ պէօյիւք իգպալ . . . պէնիմ տիւշիւն . տիւշիւմիւ սէն տէ տիւշիւնմիւշսիւն . . . պէնիմ սէօյլէյէ . ճէյիմի սէօյլէտին . . . դուճազլա պէնի :

Րօզ . - Նասը՛լ :

Պլանշ . - Պէն տէ թամամ սէնին կիպի տիւշիւնմիւշ տիւմ . . . էվվէթ , տիւնքի կիւն , Տակոպէրին զէվճէսի՛ կէօզլէրի պօզուլմըշ օլտըզընը վէ արթըզ կէօրէմէմէքտէ պուլունտըզընը քէմալը մահզունիյեթլէ սէօյլէտիքտէ , սէնին իրի կէօզլէրինէ պագըպ քէնտի կէօզլէրիմի տէր խաթըր իթտիմ վէ քէնտի քէնտիմէ տէտիմ քի . « Էկէր պիզիմ իթթիյար Տակոպէրին պիչարէ զէվճէսիւնին կէօզլէրի պօզուլմըշ ըսա , Ժէնէրալ Սիմոնըն զըզլարը՝ մատմուլազէլ Րօզ վէ Պլանշըն կէօզլէրի Դէնուզ քէսկին վէ բարլազ տըրլար . . . (Կիւլիւմնէյէրէք .) անլէրին մագամընա գաիմ օլապիլիլէր : »

Րօզ . - (Բէզալիք կիւլիւմնէյէրէք .) Պունտան գաթը նազար , մատմուլազէլ Րօզ վէ Պլանշ՝ քիւլ ըէնկի պէզտէն գալըն չուվալլարը տիքէմէյէճէք գատար չօրա վէ պէճէրիքսիզ տէյիլլէր . պու չուվալլար անլէրին բարմազլարընը ազաճըզ ոըյըբաճագմըշ , նէ՛ պէիւ վար :

Պլանշ . - Կէօրիւյօր մըսըն , Դէմչիրէճիյիմ , պիր շէյի տաիմա պիր սուրէթտէ տիւշիւնտիւշիւմիւզ կիպի , պու

տէֆա տախի այնը սուրէթտէ տիւշիւնմիւշիւզ տիւր . ան-
ճագ , սէնի տիւշարը հայրէթ օլմագտան էսիրկէմէք վէ
էֆքեսարըմը աչըգտան աչըղա պէյան իթմէք իշուն հալը-
նըղ գալմամըղա պէքլէմէքտէ իտիմ :

Բօղ . - Էվվէթ , լաքին պիր ճիհէթ վար տըր քի
պանա զիյատէսիյլէ էնտիշէ վերմէքտէ տիր :

Պլանշ . - Նէ կիպի :

Բօղ . - Իպթիտա , Տակոպէր իլէ զէվճէսի պու գա-
րարըմըղ իշիթ տիքլէրինտէ . « Մատմուլաղէլլէր , գապա
պէգտէն մամուլ պէօյլէ իրի չուվալլարը տիքմէք սիզին
քեսարընըղ տէյիլ տիր . օհ . . . սիզ պիր Ֆրանսա մարէ-
չալընըն գըզլարը օլտըղընըղ հալտէ , պէօյլէ պիր չէյ սի-
զէ եագըչըր մը . » տէմէքտէն կէրի տուրմայաճագլար .
վէ պատէհու , գարարըմըղտա սէպաթ իթտիյիմիզտէ .
« Բէք էյի ամմա , սիզէ վէրէճէք գատար իշիմիզ եօգ . . .
էկէր իշ պուլմագ իսթէրսէնիզ . . . կիտիպ քէնտինիզ ա-
րայընըղ . » տէյէճէքլէր : Օ վագթ քիմ տիւշարը միւշքի-
լաթ օլաճագ , ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարը , տէյիլ մի .
զիրա պիզ նէրէտէն իշ պուլապիլէճէյիզ :

Պլանշ . - Շուրասը սահիհ տիր քի , Տակոպէր ֆիքրընէ
պիր չէյ գօյտըղտա . . . :

Բօղ . - Էվվէթ , լաքին . . . միւտահէնէ վէ թալթիֆ
թարիգիլլէ քէնտիսինի ճէլպ իթսէք նասըլ օլուր . . . :

Պլանշ . - Պաղը չէյլէր վար տըր քի , տէտիյին միւմ-
քին օլապիլիր . լաքին պաղը չէյլէր տէ վար տըր քի , սէօզ
տինլէմէզ վէ գարարընտան ասլա ֆէրաղէթ իթմէզ . մէ-
սէլա՝ սէյահաթըմըղ էսնասընտա , պիզիմ իշուն օ գատար
զահմէթ չէքմէքտէն քէնտիսինի մէն իթմէք իսթէտիյի-
միզտէ . . . :

Բօղ . - (Պլանշըն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Հէմլիրէճիյիմ ,
զիհնիմտէ պիր ֆիքր . . . հէմ տէ միւքէմմէլ . պիր ֆիքր
տօղրու :

Պլանշ . - Նէ՛ կիպի , չաբուգ սէօյլէ . . . :

Բօզ . - Մայեհէօ տէնիլէն վէ խայրխահ , խաթըրնիւվազ
վէ միւրիւվէթի պիր գըզա պէնզէյէն կէնն իշնիյի խա-
թըրլայօրսուն , տէյիլ մի :

Պլանշ . - Մաշալլահ . . . հէմ տէ գօրգադ վէ իհթի-
յաթքեար պիր գըզա պէնզիյօր . զանն իտէրսին քի , եիւ-
զիւմիւզէ պագտըղնտա , պիզի թաճիզ իտէճէյինտէն
գօրգույօր : Տիւնքի կիւն , պէնիւմ քէնտիսինէ պագմագտա
օլտըղըմը կէօրմէյէրէք , օ գատար լաթիֆ վէ խայրխահանէ
պիր նազարլա սէնի սէյր իթմէքտէ վէ օ տէրէճէ մէսուտ
վէ մէսրուր կէօրիւնմէքտէ իտի քի , գալպիւմ սօն տէրէճէ
րիգգաթա կէլէրէք , կէօզլէրիւմ եաշ ըլա տօլտու :

Բօզ . - Էօյլէ իսէ , իշ պուլմագ իշուն նէ սուրէթլէ
հարէքէթ իթտիյինի Մայեհէօտէն սիւալ իտէրիզ . զիրա
քէնտիսի շիւպհէսիզ ել էմէյիյլէ կէչինմէքտէ տիր :

Պլանշ . - Հագգըն վար , հէմշիրէճիյիւմ . . . Մայեհէօ
պիզէ լաղըմ կէլէն մալիւմաթը վէրէճէք տիր . պիր տէֆա
պունը էօյրէնտիյիմիզտէ , Տակոպէր արթըզ իսթէտիյի գա-
տար պիզի թէքտիր իթսին , մաղրուրլանսըն վէ պիզի մէն՝
իթմէյէ չսպալասըն : պիզ տէ քէնտիսի կիպի ինատ իտէ-
ճէյիզ վէ սէօզիւնիւ տինյէմէյէճէյիզ :

Բօզ . - Էվվէթ , էյի սէօյլէյօրսուն , ազաճըգ ճէսա-
րէթ ալալըմ վէ քէնտիսինին տաիմա սէօյլէտիյի վէճհլէ ,
պիզիւմ տամարլարըմըզտա տաիի աօքէր գանը ճէվէլան
իթտիյինի իսպալթ իտէլիւմ : Քէնտիսինէ տէյէլիւմ քի .
«Սէվկիլի Տակոպէր , պիզիւմ պիր կիւն զէնկին օլաճաղը-
մըզը իտտիա իտիյօրսուն տէյիլ մի . . . բէք ալէա . . .
իշթէ օ վագթ , պու կիւնլէրի տահա զիյատէ մահզուլիյ-
եթլէ եատ իտէճէյիզ : »

Պլանշ . - Տէմէք տիր քի իշ գարարլաշտը , տէյիլ մի ,
Բօզ : Մայեհէօյիւ իլք տէֆա կէօրտիյիւմիւզտէ , էսրարը-
մըզը քէնտիսինէ աչըպ , լաղըմ կէլէն մալիւմաթը թալէպ

իտէճէյիզ . քէնտիսի օ տէրէճէ խայրխահ պիր դըզ տըր քի , թէքլիֆիմիզի բէտա իթմէյէճէյի պի իշթիպահ տըր :

Րօզ . - Հաթթա , բէտէրիմիզ Բարիսէ կէլտիքտէ , ճէսարէթի վազըամըզտան տօլայը բէք զիյատէ մէմնուն օլաճագ տըր :

Պլանշ . - Վէ տիւնեա իւզէրինտէ եալընըզ գալմըշըզ կիպի , քէնտի սայ ու զայրէթիմիզլէ կէչինմէք իսթէտիյի-միզտէն տօլայը , պիզի մէտհ ու սէնա իտէճէք տիր :

Հէմշիրէսինին պու սէօզլէրի իւզէրինէ , Րօզ պիրաէն պիրէ սարսըլտը . տիրուպա չէհրէսինի տէհշէթէ միւշա-պիհ պիր սէհապը մահղունիյեթ գաբլայըպ :

— Եա՛ Բապպի . . . ա՛հ , հէմշիրէճիյիմ , նէ՛ տէհշէթի միւշահազա . - տէյու հայգըրտը :

Պլանշ . - Նէ՛ն վար , Րօ՛զ , պէնի տէ գօրգուտըյօր-սըն . . . :

Րօզ . - Տիւնեա իւզէրինտէ եալընըզ գալմըշըզ կիպի , քէնտի սայ ու զայրէթիմիզլէ կէչինտիյիմիզտէն տօլայը բէ-տէրիմիզին մէմնուն գալաճագընը սէօյլէտիյին պէման , ֆիքրիմտէ տէհշէթի պիր չէյ տօղտու . . . սէպէպի նէ օլտըղընը պիլմէյօրըմ . . . պագ , տուլըյօր մըսըն , գալ-պիմ նասըլ չարբըյօր . . . զանն իտէրսին քի պաշըմըզա եէնի պիր ֆէլաքէթ տահա կէլէճէք :

Պլանշ . - Տօղրու տըր , պիշարէ գալպին քէմալը շիտ-տէթլէ չարբմագտա տըր . . . Լաքին ֆիքրինտէ նէ՞ տօղ-տու . . . նէ՞ տիւշիւնիւյօրտուն . . . պէնի տէ գօրգուտը-յօրստէն :

Րօզ . - Լիքսիգատա հապս իտիլտիյիմիզ զէման , հիշ օլմազսա պիզի պիրի պիրիմիլտէն այըրմատըլար . պուն-տան պաշգա , հապսխանէ պիզիմ իշուն պիր իլթիճակեահ ըտը . . . :

Պլանշ . - Էվվէթ , հէր նէ գատար իքիմիզ պէրապէր իտիք իսէ տէ , երինէ հիւղնէնկիզ պիր իլթիճակեահ ըտը :

Բօզ . - Լաքին , պուրայա վասըլ օլտըգտան սօնրա ,
պիր թէսատիւֆ . . . պիր ֆէլաքէթ պիլի Տակոպէրտէն
այըրաճագ օլսա , վէ պու պէօյիւք մէմլէքէթտէ եալընը
վէ մէտարը թէայեիւշտէն մահրում գալաճագ օլսագ , հա .
իւմիլ նէ՞ օլաճագ տըր

Պլանշ . - Ահ , հէմչիրէճիլիմ . . . օ պահար գարա . . .
հագգըն վար . . . բէք տէհչէթլի չէյ տիր . . . օ հալտէ
հալիմիլ նէ՞ օլաճագ տըր , եա՛ Բապպի :

Պու քէտէրէնկիլ միւլահաղա իւզէրինէ , իքի էօք .
սիւզ գըզըզաղ պիր միւտտէթճիք սաքիթ վէ իսմուշ
դալտըլար : Օ զէմանա գոտար ֆէրահպալիշ պիր իւմիտէ
շուլէտար օլան չէհրէլէրի քիւլ կիպի սօլտու վէ մահզուն
պիր հալ քէսպ իթտի : Էրէյիճէ ուզուն պիր սիւքիւնէթ
տէն սօնրա , Բօզ պաշընը եօգարը գալտըրտը վէ կէօլէ .
րի եալարյա ըսլանմըշ օլտըզը հալտէ , թիթրէք պիր սէ .
տա իլէ տէտի քի .

— Մհ , եա՛ Բապպի , պու միւլահաղանէ՞ իշուն պիլի
պու մէրթէպէ քէտէրլէնտիրիյօր , հէմչիրէճիլիմ . . . պու
ֆէլաքէթ պիր կիւն հէր հալտէ պաշըմըզա կէլէճէք կիպի
ճիկէրիմ բարա բարչա օլըյօր . . . :

Պլանշ . - Պէն տէ սէնին կիպի աղիմ պիր տէհչէթ
հըսս իտիյօրըմ . . . էյվահ . . . էկէր իքիմիլ պիրտէն
պու ուլու մէմլէքէթտէ մահվ օլաճագ օլուրսագ , նէ՞ եա .
բաճաղըզ :

Բօզ . - Պէնի տինլէ , Պլանշ . . . պու կիպի մէնհուս
թէֆէքքիւրաթը զիհնիմիլտէն եիրագլաթալըմ . . . չիմտի
Տակոպէրին խանէսինտէ վէ զայէթ քէրէմքեար ատէմլէր
միյանընտա տէյիլ միյիլ . . . (Միւթէֆէքքիրանէ պիր
թաւը ըլա .) Ահ , հէմչիրէճիլիմ , պու թէֆէքքիւրաթ ալ .
թընտա պէլքի տէ պիր էյիլիք վար տըր :

Պլանշ . - Նէտէն :

Բօզ . - Պու ֆագիրանէ իգամէթկեահտա , չիմտիլիք

հեր տիրուի խեղճի ու տէհչեթաէն մասուն օլարագ սըղըն մը օլարղըմըղտան , պիղէ քեաֆի վէ վաֆի տիր . . . : Սայ ու ամէլիմիղ սայէսինտէ , քիմսէյէ պար օլմայաճագ տէրէճէտէ էսպապը մայիչէթիմիղի տէ թէէմին իտէճէք օլուրսագ , բէտէրիմիղին Բարիսէ ալտէթինէ գատար նէյէ իհթիյաճըմըղ գալաճագ տըր :

Պլանչ . - Հագգըն վար . հիչ պիր շէյէ իհթիյաճըմըղ գալմայաճագ տըր . . . լաքին նիհայէթ պու միւլահագա նէ իշուն զիհնիմիղի իշլալ իթմէքտէ տիր : Նէ իշուն պիղի պու տէրէճէ քէտէրլէնտիրմէքտէ վէ մէյուս իթմէքտէ տիր : Էլվէթ . . . նէ իշուն : Պուրատա , պիղի սէվէն տօսթլար իլինտէ տէյիլ միյիլ : Պիր կիւն Բարիստէ պիքէս վէ համսիղ գալապիլէճէյիմիղի նաճըլ ֆարղ իտէպիլիլիղ : Պաշմըղա պէօյէ պիր ֆէլաքէթ կէլմէսի միւմքինսիղ տիր , տէյիլ մի , հէմշիրէճիյիմ :

Բօղ . - (Տիթրէյէրէք .) Միւմքինսիղ մի տիր . . . պիւլարէ փօվիալըմըղըն թէլէֆ իտիլտիյի Սլմանիա քէօյիւնէ մուվասէլէթիմիղտէն պիր կիւն էվլէլ , պիրիսի կէլիպ տէ , «Եարընքի կիւն հապս իտիլէճէք սինիղ . . . » տէսէ իտի : ճէվապ օլարագ , շիմօիքի կիպի . «Միւմքինսիղ տիր . Տակու պէր պիղի հիմայէ վէ մուհաֆագա իթմէյէ հագըր տէյիլ մի տիր . գօրգաճագ նէմիլ վար . . . » տէմէյէճէք մի իտիր : Մա մաֆիհ , իաթըրընտա՞ մը տըր , հէմշիրէճիյիմ , իքի կիւն սօնրա Լիրսիգատաքի հապսիանէյէ աթըլտըղ :

Պլանչ . - Օհ , օ պահսը գարա , հէմշիրէճիյիմ . . . պէնի գօրղուտըյօրսուն . . . :

Պու սէօգիւ միլթէագըպ , իքի էօքսիւղ գըղճըղաղ՝ պիրի պիրինին էլինտէն թուլտըլար վէ դայըր իթիյարի պիր տէհչեթլէ էթրաֆլարընա պագարագ պիրի պիրինէ սարըլտըլար :

Պիւլարէ էօքսիւղլէրին շու սըրատա հըսս իթտիքլէրի հէյէճան վէ թէէսսիւր՝ շիտտէթլի , աճիպ վէ նագապիլի

Թարիֆ օլտըդտան պաշդա, ինսանը պիւա իթիյար տիւ-
չարը տէհչէթ իտէն շէհատէթի գաւպլէր վէ Եախօտ միւս-
թագպէլին (ապագայ) Էսրարի կիրտապլարը իւղէրինէ
չօգ տէֆա մէնհուս պիր զըյա սաչան մուսիպէթէկիւ
իսթիսրաճաթ (գուշակութիւնք) կիպի թէհտիտ տէ իթ-
մէքտէ իտի :

Պաղը զարաիպ նէվինտէն վէ անլաշըմասը մուհալ
գապիլինտէն իսթիսրաճաթ վար տըրքի, հըսս օլունտը-
լարը անտէ ունուտուըրլար. Լաքին, պիլ ախըլէ, վու-
գուսթ կէլիպ տէ իսթիսրաճաթը մէղքիւրէնին սըհհէթ վէ
հագըղաթընը թաստիգ իտէճէք օլուրսա, ինսանըն զի-
նինտէ միւտհիշ պիր թասվիր կիպի թէճէսսիւմ իտէրլէր

.....

Մարեշալ Սիմոնըն գըզլարը՝ պու միւլահագաթը զարիպէնին թէվլիտ իթմիշ օլտըղը մահզունիյեթ տէրետարնա տալմըշ օլտըզլարը սըրատա, Տակոպէրին ղէվճէսի՝ Ակրիքօլըն չաթը արասընտաքի օտասընտան թէքրար աշաղըյա էնտի վէ չէհրէսի մահզուն վէ միւթ էղայեիւր օլտըղը հալտէ, օտոյա տալիլ օլտու :

2

Մ Է Ք Թ Ո Ւ Պ

Պրանսուազ Պոտուէն օտայա կիրտիյի ղէման, չէհրէսի օ տէրէճէ ալթ իւսթ օլմուշ վէ օ տէրէճէ տէյիշմիշ խիքի, Բօղ՝

— Եա՛ Բապպի . . . մատա՛մ, նէնի՞ղ վար . - տէյու հայըրմագտան քէնտիսինի մէն՝ իտէմէտի :

Պրանսուազ . - Էյվահ, սէվկիլի մատմուազէլլէրիմ, արթըգ սիզտէն քէթմ իտէմէմ. (Հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամաղա պաչլոյարագ .) Տիւնտէն պէրու, սանքի եաշամայօրմ . . . կէչիրտիյիմ սաաթլար պիւթիւն իշքէնճէ ղէմանլարը տըր . . . միւթատըմ վէճհ իլէ, եէմէք եէմէք իւղրէ օղլումըն կէլմէսինի պէքլէմէքտէ իտիմ . . . լաքին կէլմէտի . Պու քէյֆիյեթէթ պանա նէ մէրթէպէ քէտէրի մուճիպ օլտըղըն պէլլի իթմէք իսթէմէտիմ . . . ան պէ ան ալմէթինէ պէքլէմէքտէ իտիմ . . . չունքի, օն սէնէտէն պէրու պէնի դուճագլամաղա կէլմէքսիլլին եաթմաղա կիթմէղ իտի կիճէնին պիր դըմընը շու դաբունըն եաշընտա կէչիրտիմ վէ այագ սէտասընը իշիտէպիլմէք իչուն խարիճէ դուլագ վէրտիմ . . . լաքին իւմիտիմ պիհուտէ

իտի . . . հիշ պիր չէ, ի չիտէմէտիմ: Նիհայէթ, սապահըն
սաաթ իւշիւնէ տօղրու, պիր տէօշէք իւզէրինէ տիւշտիւմ
դալտում. . . Պիր աղ էվվէլ տէ, զաիֆ պիր իւմիտէ գա.
բըլարագ, էվլտումըն սապահ էրքէն ավտէթ իաիպ իթ.
մէտիյինի տնլամագ իւզրէ, օտասընա չըգտում. . . :

Պլանշ. - Նա՞սըլ, մատամ, կէլմի՞շ մի:

Ֆրանսուազ. - (Կէօզ եաչլարընը սիւէրէք.) Խա՛յր . . .
կէլմէմիշ. . . :

Բօզ վէ Պլանշ հէյէճանշ գալպ իւէ պիրի պիրինէ
պագըշտըլար. հէր իքիսինին տէ ֆիքրինի այնը միւլահա.
զա իշղալ իաիյօրտու. տիւշիւնիյօրլարտըքի, էկէր Ակ.
րիքօլ կէլմէյէճէք օլուրսա, պու ֆամիլեա Նա՞սըլ կէշի.
նէճէք. օ հալտէ, քէնտիլէրի տէ տահա աղըր պիր պար
օլմուշ օլմայաճագըլար մը ըտը:

Պլանշ՝ Ֆրանսուազըն հըսա իթաիյի քէտէր վէ էլէմի
աղաճըգ թէսքին իթմէք իւզրէ, քէլամա աղաղէ տէ.
տի քի.

— Լաքին, մատամ, իհթիմալ քի մօսիէօ Ակրիքօլ
տիւն ագչամ պուրայա կէլէմէյէճէք տէրէճէտէ կէճ վագ.
թա գատար չալըշմաղա մէճպուր օլմուշ տըր:

Ֆրանսուազ. - Օ՛հ, Խա՛յր, Խա՛յր, կէլմէմէսի գապիլ
տէյիլ տիր. վագթը միւթատընտան պիր սաաթ կէճիք.
սէ, պէնի էնտիշէյէ շիւչար իտէճէյինի պիլաիյինտէն,
կիճէ ետընսը տաիի օլսա, եինէ կէլիլ իաի. . . էյվա՛հ,
պաշընա մութլուգա պիր գաղա կէլմիշ տիր. . . իհթիմալ
քի օճագ պաշընտա տէմիր տէօյտիյիւ սըրտաա եարա.
լանմըլ տըր, իշինտէ նէ՝ գատար զայրէթլի, նէ՝ տէրէճէ
ճէսարէթլի օլտըղընը պիլմէզսինիզ. . . Ա՛հ, պիչարէ վէ
պէտպախթ էվլտում. . . կիւյա Ակրիքօլըն կէճիքմէսին.
տէն տօլայը տույտըլըմ քէտէր վէ ըղտըրապ քեաֆի տէ.
յիլմիշ կիպի, շիմաի տէ եօգարըքի իշճի զըզ իշուն եիւ.
րէք թիւքէթմէլի:

Բօզ. — Նէտէ՛ն , մատամ :

Փրանսուազ. — Օղլումըն օտասընտան չըգար իքէն , տէրտ վէ քէտէրիմի նազլ իթմէք իւզրէ , մէրգումէնին օ. տասընա կիրտիմ. զիրա օ պիչարէ տէ պէնիմ գըղըմ կի. պի տիր . հալ պու քի , օտասընտա անը տա պուլամատըմ . շաֆագ հէնուզ սէօքիյօրտու . եաթաղը ասլա պօզուլմա. մըլ ըտը . . . : Պու գըղ՝ ասլա տըշարը չըգմազ իքէն , պու գատար էրքէն նէրէյէ կիթմիշ օլապիլիր :

Բօզ վէ Պլանշ եէնի պիր ըզտըրապլա թէքրար պիրի պիրինէ պագըշարլար . չունքի իթթիխազ իթմիշ օլտըզ. լարը գարարը մէվգըի իճրայա գօյմագ իչուն , պիւթիւն իւմիտլէրի Մայեհօտէ իտի : Պէրէքէթ վէրսին քի , կէրէք պունլարըն վէ կէրէք Փրանսուազըն վէսվէսէլէրի չօգ սիւր. մէյիպ , անինտէ մահվ օլտու . զիրա , գաբույա ի.քի քէր. րէ եավաչճաճըգ ուրըլտըգտան սօնրա , Մայեհօնիւն :

— Իչէրի կիւրէպիլիւրմիյիմ , մատամ Փրանսուազ. — տէտիյի իչիտիլտի :

Բօզ վէ Պլանշ տէրհալ գաբույա գօշտուլար վէ Պէնճ գըղը իչէրի ալտըլար :

Դըրաղը վէ գար իւք ագչամտան պէրու ալէտ տէ. վում եաղմագտա ըտը . պինտէն ալէյհ , իչճի գըղըն Հինտ ալաճասընտան մամուլ ֆիսթանը , բամպուգ գումաշընտան քիւչիւք շալը վէ սիյահ թիւլտէն սէրբուչը սու քէսիլմիշ իտի : Պունընլա պէրապէր , պաշընտաքի սէրբուչը՝ մէզ. պուրէնին սօլուն վէ ֆագաթ ճալիպի նազարը չէֆգաթ օլան չէհրէսինի չէրչիվէ կիպի իհաթա իտէրէք , քէսթանէ րէնկինտէքի սաշլարընըն իքի գալըն էօրկիւլէրինի մէյտա. նա գօյմագտազ ըտը : Օրթալըգտա հիւքմֆէրմա օլան սօ. ղուգ՝ պիչարէ գըղճըղաղըն պալ մումը կիպի պէյազ վէ զաիֆ էլլէրինի մօրարթմըլ ըտը : Անճագ , տաիմա հիւմ ու լէթաֆէթ նիւմայան օլան մաի կէօզլէրինին բարըլթը. սընտան , պու պէտպախթ , նազիր վէ գօրգագ մախլու .

գըն՝ ահալալը ճարիյէնին վէխամէթ վէ Էհէմիյեթի նիս. պէթինտէ, ֆէվզ Էլատէ պիր ճէսարէթ քէսպ իթմիշ օլտըղը անլաշըմագտա ըտը :

Ֆրանսուազ մէզպուրէյի կէօրտիւքտէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ տէտիքի .

— Նէրէտէն կէլիյօրսուն, սէվկիլի Մայեհօմ. պիր աղ Էվլէլ, օղլում Ակրիքօլըն ալտէթ իտիպ իթմէտիլինի ան. լամագ իւզրէ, չաթը արասընտաքի օտասընա չըգաղըմ սըրատա, սէնին օտա գաբունը տախի աշտըմ. ֆագաթ սէնի օրատա պուլամայընճա, ղիյատէսիլլէ թէաճճիւպտէ գալտըմ. պու գատար էրքէն նէրէյէ կիթմիշ իտին :

Մայեհօ. — Ակրիքօլտան սիզէ խապէրէր կէթիլիթօ ըմ, մատամ :

Ֆրանսուազ. — (Տիթրէյէրէք .) Օղլումտա՞ն մը . . . պաշընա նէ՞ պէլա կէլմիշ . . . քէնտիսինի կէօրտին միւ, պէրապէր գօնուշտը՞ն մը . . . Նէրէտէ տիր :

Մայեհօ. — Քէնտիսինի կէօրմէտիմ. . . լաքին նէրէտէ օլտըղընը պիլիլիմ : (Ֆրանսուազըն ընկի սօլմագտա օլտըղընը կէօրտիւքտէ, իլավէթէն .) Պունընլա պէրապէր, գօրգաճագ պիր շէյ եօգ, մատամ, միւսթէրիհ օլընըգ . . . սըհհէթ ու աֆիյեթի պէրքէմալ տըր . . . քէնտիսի իչուն հիշ պիր թէհլիքէ եօգ սըր :

Ֆրանսուազ. — Հա՛մտ օլսուն, եա՛ Րոպպի . . . պէնիմ կիպի պէտպախթ պիր կիւնահքեարա մէրհամէթ իթմէքտէն պիր ան կէրի տուրմաղսըն . . . Էվլէլքի կիւն, ղէվճիմի, պիշարէ Տակոպէրիմի պանա իյատէ իթտին. պու կիւն տէ, քէտէրնաք պիր կիճէտէն սօնրա, պէնիմ եէկեանէ մէտարը իսթինատըմ օլան ճիկէյրարէմին հայաթընա տաիր պանա Էմիյեթի վէրիյօրսուն :

Ֆրանսուազ՝ պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա, տիգ չէօքտիւ վէ տինտարանէ պիր պուրէթտէ խաշ չըգալմաղա պաշլատը :

Ֆրանսուազըն շու հարէքէթի զահիտանէսի սէպէպիւ-
լէ, օտայը պիր միւտտէթճիք սիւքիւթ գարլատը. պու
սիւքիւթտէն պիլ իսթիֆատէ, Բօզ վէ Պլանշ Մայեէօնիւն
եանընա եանաշտըլար վէ միւէսսիր պիր ըիգգաթ վէ եա-
վաշ պիր սէտա իլէ.

— Նա՛սըլ տա ըսլանմըշ սըհըզ. . . Նիհայէթ տէրէճէ-
տէ իւշիւմիւշ օլմալըսընըզ . . . Բէնտիւնիզի սագընընըզ.
էկէր խասթէ օլուրսանըզ, նէ՞ եարաճագսընըզ: Պիր ազ
էվլէ, սօպայը եագմագլըզը մատամ Ֆրանսուազըն խա-
թըլընա տիւշիւրմէյէ ճէսարէթ իտէմէտիք. . . Լաքին
չիմտի կիտիպ սէօյլէյէճէյիզ. — տէտիլէր:

Մայեէօ՝ քէնտիսինէ իպրազ իտիլէն էտնա պիր էսէ-
րի չէֆգաթ վէ միւրիւվլէթի հեր քէստէն զիյատէ թագ-
տիր իթտիյնտէն, մարէշալ Սիմոնըն դըզլարընըն կէօս-
թէրտիքլէրի շու Լութֆուլ լժէվէճճիւհտէն տօլայը հէմ

միւթէհայերը վէ հէմ տէ միւթէհասիր օլուպ , թարիֆ օլունմազ պիր նազարը շիւքրանլա քէնտիլէրինէ պագտըգտան սօնրա , տէտի քի :

— Նիյէթի լուծֆքեարանէնիզտէն տօլայը թէչէքքիր իտէրիմ , մատմուաղէլէր . ֆագաթ միւսթէրիհ օլունըլ , պէն սօղուզա ալըշմըշմ տըր . պունտան պաշգա , գալպիւմ օ տէրէճէ ըզտըրապ իչինտէ տիր քի , սօղուգ ֆիլան հըսս իթմէյօրըմ :

Փրանսուազ իտէ՝ պիր գաչ տագըգա գատար տիզ չէօքմիւշ տուրտըգան սօնրա , պաղա գալգարագ տէտի քի :

— Բէք էյի , հիչ պիր թէհլիքէ պուլունմատըղընը թէէմին իտիօրսուն , լաքին նէ իչուն կիճէյի տըշարտա կէչիրտի . սէն նէրէտէ պուլունտըղընը պիլիրսին , տէյիլ մի , պիր ազտան կէլէճէք մի . . . նէ իչուն պու գատար կէճիքիյօր :

Մայեհօ . - Էվլէթ , մատամ փրանսուազ , սիզի թէէմին իտէրիմ քի , Նկրիքօլըն սըհհէթ ու աֆիյեթի պէր քէմալ տըր . ֆագաթ շուրասընը տախի սէօյլէմէյէ պօրճ . լույըմ քի պիր ազ վագթ գատար քէնտիսինի . . .

Փրանսուազ . - Նէ . . . :

Մայեհօ . - Պիր չէյ եօգ , մատամ , գօրգմայընըլ ճէսուր օլընըլ :

Փրանսուազ . - Ահ , եա՛ Բապպի . . . տամարլարըմ տա պիր տամլա գան գալմատը . . . Էվլատըմա՛նէ՛ վագըր օլտու . . . սէօյլէ՛ . . . քէնտիսինի նէ՛ իչուն կէօրմէյէճէյիմ :

Մայեհօ . - Էյվա՛հ . . . թէվգիֆ օլունտը , մատամ :

Բօզ վէ Պլանշ . - (Տէհչէթլէ .) Թէվգիֆ մի օլունտը :

Փրանսուազ . - (Էլլէրինի սէմայա տօղրու գալտըրա . րագ .) Եա՛ Բապպի , սէնին միւրատըն օլտուն . . . լաքին պու բէք պէօյիւք ֆէլաքէթ տիր . . . Էվլատըմ՝ պու տէրէճէ քէրիմ . . . պու տէրէճէ նամուքեար օլտըղը հալ :

տէ, թէ՛վզի՞ք օլունսուն հա՛ Լպքին նէ՞ իչուն թէ՛վզի՞ք օլունտը . . . իչին իչինտէ մութլադա պիր եանլըչըդ վարտըր :

Մայեէօ . - Էվվէլքի կիւն , իմղասըղ պիր մէթուպալտըմ . պու մէթուպտա , Նեւէ հեւեւէթ օւն էնէնէ սերլէվհալը նաղմէսի սէպէպիլէ , Ակրիքօլըն պէհէր տաղըդա թէ՛վզի՞ք իտիլմէք թէհլիքէսինտէ պուլունտըղընը իթթար իթմէքտէ իտիլէր . պունըն իւղէրինէ , Պապիլըն սօգաղըն . տաքի զէնկին մատմուաղէլէ մուրաճաթ իթմէսինի քէն . տիսիլէ գարարլաշարրտըգ . պու ալիճէնապ մատմուաղէլ Ակրիքօլա հիյնի հաճէթտէ պիր էյիլիք իթմէքիլի վատ իլէմիշ օլտըղընտան , հապա օլընմամադ իչուն մէրգու . մէտէն պիր քէֆալէթ ագճէսի թալէպ իտէճէքտի : Պինաէն ալէյհ , տիւն պապահ , մատմուաղէլին գօնաղընա կիթմէք իւղէ պուրատան տըշարը չըգտը :

Պրանսուաղ . - Տէմէք տիրքի , սէն պունլարըն քեաֆ . ֆէսինի պիլիր իտին տէ պանա հիշ պիր շէյ սէօյլէմէտին . . . Ակրիքօլ տա պիր շէյ աշմատը . . . պէնտէն նէ՞ իչուն սագ . Լայօրտընը :

Մայեէօ . - Սիղի պիհուտէ եէրէ քէտէրլէնտիրմէմէք իչուն , մատամ Պրանսուաղ . զիրա , պու մատմուաղէլին սէխավէթ վէ ալիճէնապլըղը հագգընտա էմին օլտըղըմ . Կան , Ակրիքօլըն չարուգ տէճնիւպ կէլէճէյինի իւմիտ ի . տիյօրտըմ : Տիւն ագշամ , կէլիպ չըգմատըղընը կէօրտիւ . յիւմտէ , քէնտի քէնտիմէ տէտիմ քի . « Պէլքի քէֆալէթ իթասը իչուն լաղըմ կէլէն մուամէլաթը գանունիյեէ՞ քէն . տիսինին պու գատար կէճիքմէսինէ պատի օլտու . . . » : Պագաթ վաղթ եավաշ եավաշ կէչմէքտէ վէ Ակրիքօլ հալէա կէօրիւնմէմէքտէ իտի . իմտի , քէնտիսինի պէրլէ . մէք իւղէ , պու կիճէ սապահա գատար ույանըգ տուրտըմ :

Պրանսուաղ . - Տօյրու տըր , պիչարէ Մայեէօմ , պու

կիճէ հիշ ուշուամամըշսն . զիրա եաթաղըն պօղուամամըշ
ըտը :

Մայեէօ . - Դաւպիմօ օ տէրէճէ ըզտըրապ իշինտէ ի-
տի քի , սապահլայըն , շիւպհէլէրիմէ զալէպէ իտէմէյէ-
րէք , հէնուղ շաֆագ . աթմազտան էվվէլ , սօգաղա չոգ-
տըմօ . Պէրէքէթ վէրսին քի , Պապիլոն սօգաղընտաքի մատ-
մուազէլին տտրէսի ֆիքրիմտէ գալմըշ ըտը . . . հէման օ .
ըայա գօշտում :

Ֆրանսուազ . - (Ըզտըրապը գալպ իլէ .) Օհ , բէք է-
յի եաբմըշսն , սէվկիլի Մայեէօմ . օլլումուն իֆատէսինէ
նազարէն , պու մատմուազէլ բէք խայրխահ վէ ալիճէնապ
պիր գըզ ըմըշ . - տէտի :

Մայեէօ պաշընը մահզունանէ պիր սուրէթտէ սալլա-
տը . մաի կէօզլէրինտէ պիր եաշ տամլտսը նիւմայան օլ-
տու , վէ քէլամընա շու վէճհ իլէ տէվամ իթտի .

— Պապիլոն սօգաղընա վասըլ օլտըղըմօ զէման , օր-
թալըգ հէնուղ գարանլըգ ըտը . պիր էյիճէ աղարմասընա
պէքլէտիմ :

Ֆրանսուազ . - (Ֆէվգ էլ ատէ միւթէէսսիր օլարագ .)
Պիշարէ՛ գըզճըղազ . . . պու գատար գօրգագ վէ նաղիք
պիր չէյ օլտըղըն հալտէ , կիճէ վաղթը վէ խուսուսըլլա
պէօյլէ տէհչէթլի պիր հալատա , օ գատար ուզագլարա
նա՛սըլ կիտէպիլտին . . . : Ահ , սէն պէնիմ իչուն սահիհ էօզ
էվլատ կիպի սին :

Մայեէօ . - (Եաւաշ պիր սէտա իլէ վէ խաֆիֆճէ գը-
զարարագ .) Ակրիքօլ տախի պէնիմ պիրատէրիմ տէյիլ
մի տիր : Հէրնէ հալ իսէ , օրթալըգ աղարտըգտա , քիչիւք
պիր քէօշքիւն գաբուսընը չալմաղա միւսարաաթ իթտիմ .
ղայէթ նազարլուպա վէ ֆագաթ սօլղուն վէ միւքէտտէր
չէհրէլի պիր գըզ կէլիպ գաբուլը սոշտը . նազարլը չէֆգաթ
վէ մէրհամէթինի ճէլպ իթմէք իւզրէ իպթիտա . « Մատ-
մուազէլ , պէտպախթ վէ մէյուս պիր վալիտէ թարաֆըն »

տան կելիյօրմ » տէտիմ . չունքի , գըյաֆէթիմ բէք ֆա-
գիրանէ օլտըղընտան , պէնի պիր տիլէնճի զաննը իլէ գօվար
տէյու գօրգըյօրտում . լաքին կէնճ գըղըն՝ քէմալը միւ-
րիւվլէթէ պէնի տինլէտիյինի կէօրիւնճէ , պիր գաթ տա-
հա ճէսարէթ ալարագ , հանըմընտան պէօյիւք պիր լութֆ
թալէպ իթմէք իւզրէ իւք կիւնիւ օրայա պիր տէլիգանլը
իշճինին կէլիպ կէլմէտիյինի սիւալ իթտիմ : Կէնճ գըղ
պանա գարշըրգ . « Էյվա՛հ , կէլտի . . . հաթթա հանըմըմ
տախի մէրգ ումըն ընճասընը գապուլ վէ իճապընըն իճրա
իտիլէճէյինի վատ իթտի . հալ պու քի , քէնտիսինի թէվ-
գիֆ իթմէք իւզրէ արամագտա օլտըղլարընը իշիթտիքտէ ,
քէօշքիւն էմին պիր մահալինտէ սագլաթտը . հայը՛ֆ քի
սագլանտըղը մահալ պիլ ախըրէ քէշֆ օլունարագ , տիւն
ագչամ , սաաթ տէօրթ լատտէլէրինտէ , թէվգիֆ օլուն-
տը . . . վէ հապսա կէօթիւրիւլտիւ » տէտի .

Էօքսիւղլէր՝ հէր նէ գատար պու քէտէրպախշ միւ-
քեալէմէյէ իշթիրաք իթմէմէքտէ իտիլէրսէ տէ , Տակո-
պէրին ղէվճէսինին քէտէր վէ էլէմինտէն նէ՝ տէրէճէ միւ-
թէէսիր օլտըղլարը՝ հիւզնէնկիղ չէհրէլէրինտէն վէ էն-
տիշնաք պագըշլարընտան անլաշըլմագտա ըտը :

Պրանսուազ . - Լաքին սէն օ մատմուազէլի կէօրմէյէ
շալլմալը վէ էվլատըմը եիւզ իւսթիւնէ պըրագմամասընը
ընճա իթմէլի իտին . մատամ քի օ տէրէճէ զէնկին տիր ,
նուֆուզը տախի պուլունաճագ տըր . . . պինապէրին՝ քէն-
տի հիմայէսի սայէսինտէ , պիղ միւտհիշ պիր ֆէլաքէթ-
տէն գուրթըլապիլիրիղ :

Մայեէօ . - (Մահզունանէ պիր պագըշլա .) Էյվա՛հ ,
պու սոնընճը իւմիտ տախի գալմամըշ տըր :

Պրանսուազ . - (Հէյէճանը գալպլէ .) Նէտէ՛ն . . . մա-
տամ քի պու մատմուազէլ օ տէրէճէ լութֆքիւար վէ ա-
լիճէնապ տըր , էվլատըմըն պիզիմ եէկեանէ մէտալը իս-
թինատ վէ թէայեիւչիւմիւղ օլտըղընը վէ անըն մահպու-

սիյեթի պիզիմ սօն տերէճէ սէփալէթիմիզի մուծիպ օ, լաճաղընտան, պէօյլէ պիր մահպուսիյեթ՝ պաշգա պիր քիմնէնին մահպուսիյեթիմնտէն պին գաթ տէհչէթլի օլա, ճաղընը իշիթտիրտէ, էլպէթթէ պիզէ մէրհամէթ իտէճէք տիր:

Մայեէօ. - Գաբօյը աշան գըզըն աղլայարագ սէօյլէտիյինէ նազարէն, մատմուաղէլ՝ տիւն ագչամ պիր խաթթէխանէյէ նագլ օլունմըշ տըր... Ղալիպա ագլընա խըֆֆէթ կէլմիշ օլմալը...:

Ֆրանսուազ. - Աղլընա խըֆֆէթ մի կէլմիշ... ահ, կերէք քէնտիսի վէ կերէք պիզիմ իշուն բէք միւտհիշ հալ... զիրա արթըգ հիշ պիր իւմիտ քէօշէմիզ գալմամըշ տըր... օհ, էվլատըմ օլմագաս, պիզ նէ՞ եաբաճաղըզ, նէ՞ իլէ կէշինէճէյիզ, եա՛ Բապպի... եա՛ Բապպի, սէն մէրհամէթ իյլէ...:

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, պէտպախթ գատընճըզազ եիւզիւնիւ էլլէրի իշինտէ սագլատը:

Ֆրանսուազըն չու էլէմպախիշ ֆէրեատընտան սօնրա, օտա տէրունինի տէրին պիր սուսլուգ գաբլատը: Բօզ վէ Պլանշ՝ գալպլէրինտէքի հէյէճանը աղիմի մուլին պիր նիկեանը մահզունանէ թէաթի իթտիլէր. զիրա, քէնտի մէվճուտիյեթլէրի պու ֆամիլեանըն իշքէնճէլէրինի պիր գաթ տահա արթըրմագտա օլտըզընը կէօրիւյօրլար ըտը: Մայեէօ իսէ՛ եօրղունըգտան թապ ու թիւվանը քէսիլմիշ վէ պիր խայլը քէտէրէնկիզ հէյէճանլարա ուղրամըշ օլտըզընտան, ըսագ էլպիսէլէրի ալթընտա թիր թիր տիթրէյէրէք, մէյուսանէ պիր հալ իլէ պիր սանտալիէ իւզէրինէ տիւշաիւ վէ պու ֆամիլեանըն հալը էսէֆիշթի մալինի տիւշիւնմէյէ պաշլատը. ֆիլ հագըգա տա անլէրին վաղիյէթի հաղըրէսի՝ բէք միւտհիշ վէ բէք էսէֆէնկիզ իտի...:

Բօլիթիգա գաբըշըգլըզլարը զէմանլարընտա, վէ եա

իշերին ճէպրէն թաթիլի , եախօտ սէրմայէ սահիպլէ-
րինին պիլ իթթիֆադ իշերէրին իւճրէթինի ինսաֆսըզճա-
սընա թէնզիլ իթմէլէրի սէպէպիլլէ ամէլէ սընֆը միյա-
նընտա հուսուլըէզիլ օլան ալթ իւսթիւ.ք վաղթլարընտա,
բէք չօգ տէֆալար , գապլ էլ մուհաքէմէ մահպուս օ-
լունմագ գաիտէսի սայէսինտէ , պիր խայլը սէնաթքեա-
րան ֆամիլեալարը, Սկրիքօլըն թէվգիֆի եիւզիւնտէն ճա-
կոպէր ֆամիլեասընըն տիւչար օլտըզը հալը բիւրքէտէրէ
կիրիֆթար օլուրլար ըտը : Սկրիքօլըն մահպուսիյեթի ի-
սէ՝ իլէրիտէ կէօրիւլէճէյի վէճհ իլէ , Բօտէնին վէ հէմ-
թէօմէթլէրինին տէսալիսի խայինանէսի նէթիճէսի իտի :

Իւլէրն Բիթլիսիւլլէ վէ Իսթիլէրն Բէֆթիլ-Իւլլէ՝ սէ-
պէպիլլէ, հէման տաիմա պիլ իթթիֆադ իշերի թաթիլ իթ-
մէք մէճպուլըիլէթինէ տիւչէն նամուսքեար վէ չալըչգան
իշերէրին չօգ տէֆալար տիւչար օլտըզլարը մահպուսիյ-
եթիլէ կէլինճէ , տէրիզ քի , հէր քէս իշուն միւսավի օլմագ
լազըմ կէլէն գանուլըն՝ պաշգալարընա պաիշ իթտիլի
միւսաատէյի պուլնլարտան էսիրկէմէսի հաղըզաթէն շա-
յանը թէէսսիւֆ տիւր . էվլէթ , գանուլն՝ ֆագըր օլսուն,
զէնկին օլսուն , ալիմ օլսուն , ճահիլ օլսուն , միւսավաթ
իւզրէ մուամէլէ իթմէլի տիր . զիրա առալէթ վէ հագ-
գանիլիէթ պէօյլէ իճապ իտէր . մա մաֆիհ , գանուլըն ա-
մէլէ կիրուհընտան էսիրկէտիլի միւսաատէյի զէնկինլէ-
րէ պաիշ իթտիլի կէօրիւլմէքաէ տիր . չունքի , պուլնլար
իսթէտիլէրի գատար ագճէ վէրմէյէ մուզթէտիր տիր-
լէր :

Պիր չօգ խուսուսաթտա , զէնկին պիր ատէմ Բէֆթիլ
Բիթլի իթա իտէրէք , գապլ էլ մուհաքէմէ մահպուս օլ-
մագ իշքէնճէլէրինտէն վէ մահպուլարընտան գուրթըլա-
պիլի . չէօյլէ քի՝ էմանէթէն պիր մըգտար ագճէ վէրիպ ,
եէվմի մուսիյեէնտէ մահքէմէտէ հազըր պուլունաճաղընը
վատ իթտիլտէն սօնրա , քէլտի զէվզ ու սէֆապընա , եա .

խօսու իշխինն պաշընա վէ եա ֆամիլեաճա շէնիքլէրինէ
ավտէթ իտէր . . . :

«Հէր մազնուընն պի կիւնաճ օլմասը միւհթէմէլ տիր.՝
պուընտան կիւղէլ պիր մէպտէ օլմազ վէ իշպու. գախէի
քիւլլիյեէյի նէ՝ տէրէճէ մէտճ ու սէնա իթսէք, եինէ աղ
տըր. Լաքին գախէի մէգքիւրէ հէնուղ զիհինլէրտէ պիր
էյիճէ թէգարըուր իտէմէմիշ տիր. Պու իսէ՝ զէնկինլէրին
ճանընա միննէթ տիր. զիրա գանուընն ահքեամ վէ իմ
թիյազաթընտան եալընը քէնտիլէրի իսթիֆատէ իթմէք-
տէ տիրլէր: Լաքին ֆագիւր . . . Էրպապը գարուրէթ վէ
սէֆալէթ նէ եարմագտա տըր. ֆուգարա կիրուհընն հէր
կիւնլիւք էլ էմէյինտէն պաշգա հիշ պիր սէրմայէսի պու-
ընմատըղընտան, քէֆալէթ ագճէսի վէրմէք շէօյլէ տուր-
սուն, հաթթա գապլ էլ մուհաքէմէ մահպու. օլմագ գախ-
տէսի էն զիյատէ պուընլար իշուն տէհշէլլի տիր. . . :

Ձէնկին իշուն մահպու. օլմագ՝ իսթիրահաթ վէ րէ-
ֆահը հալտէն մահրում գալմագ, ճան սըգընթըննա
ուղրամագ վէ ֆամիլեասընտան, սէվկիլիլէրինտէն ճիւտա
տիւշմէք տէմէք տիր. . . ֆիլ վազը պու տա մուճիպի թէ-
էսսիւֆ տիւր. զիրա հէր տիւրլիւ քէտէր ու մէշագգաթ՝
մէրհամէթէ շայան տըր. վէ ֆամիլեասընտան այրըմըլ օ-
լան պիր զէնկինին կէօզ եաշլարը տախի՝ էվլատարընտան
ճիւտա տիւշէն պիր ֆագիւրին կէօզ եաշլարը գատար ա-
ճը վէ ճիկէրսուղ տըր:

Հալ պու քի, զէնկինին ղայպուպէթի սէպէպիլլէ,
էվլատ վէ ահֆատը աճ գալմագ, սօղուգտան տօնմագ
վէ ֆագր ու սէֆալէթին մուճիպ օլաճաղը նագապիլի շի-
ֆա խասթէլիքլէրէ ուղրամագ:

Պիւաքս, ֆագիւր պիր սէնաթքեարը հապս իթմէք՝
ֆամիլեասընն սէֆալէթինի մուճիպ օլմագ, մահրումիյ-
եէթ վէ մէյուսիյեէթ տիւշար իթմէք վէ հաթթա պա-
ղը քէրրէ տէ անլէրին էճէլինէ կիրմէք տէմէք տիր. . . :

Պիշարէ ֆազըր՝ հիշ պիր շէյէ մալիք օլմատըղընտան վէ քէֆալէթ ագճէսի թէտարիք իթմէյէ զայրը մուգթէտիր պուլունտըղընտան , անինտէ հապսա իլգա իտիլիյօր :

Փագաթ , էքսէր տէֆա վուգու պուլտըղը վէճհէ , էկէր պու իշճինին՝ ալիլ իւլ միղաճ պիր բէտէրի վէ եա գուվլէթտէն տիւշկիւն պիր վալիտէսի , խասթէմիղաճ պիր զէվճէսի վէ եա պէշիքտէ պիր չօճուղը վար ըսա , օ վագթ պու ֆամիլեանըն հալի նէ՞ օլուր : Պու պէտպախթ ֆամիլեա՝ մահպուս օլան սէնաթքետարըն իւճրէթի եէվմիյ- եէսիլէ անճագ կէշինէպիլիլի իքէն , պու եէկեանէ վասը- թաի թէայիւշ , պու իւմիտի եէկեանէ իւշ տէօրթ այ դա- տար էքսիլէճէք օլուրսա , օ ֆամիլեա նէ՞ եաբար , քիմէ՞ միւրաճաթ իտէպիլիլի , 0 ալիլ իթմիյարլարըն , խասթէ- միղաճ գատընլարըն վէ հէնուղ եէվմիյեէլէրինի թէտա- լիք իթմէյէ մուգթէտիր օլմայան պիշարէ չօճուղարըն հալի նէրէյէ կիտէր : էկէր , պիթ թէօատիւֆ , էվտէ պիր ալ չամաշըր վէ պիր գաշ գաթ էլպիսէ վար ըսա , հէր- սինի պիրտէն էմանէթ սանտըղընա կէօթիւրիւրլէր վէ պիր գաշ ֆրանք էօտիւնճ ալտըգտան սօնրա , պուլընլա պէլ- քի պիր հաֆթա գատար կէշինէպիլիլիլէր . . . լաքին սօ՞ն- րա : էկէր պու տէհէլթլի սէֆալէթէ գըշ մէվսիմինին չիտ- տէթի տէ մունղամմ՝ օլաճագ օլուրսա , իշ պիւս պիւթիւն ֆէնալաշըր . օ վագթ , մահպուս պուլընտան իշճի , ույգուսըղ կէշիտիյի ուղուն կիճէլէր էսնասընտա , քէնտի սէվկիլի- լէրինի՝ պէնղլէրի սօլմուշ , գուրու քէմիք տէնիլէճէք գա- տար զայըֆլաշմըշ , աճըգտան էրիմիշ , պիր ազ քիրլի սա- ման իւղէրինտէ եարը չըպլագ եաթմըշ վէ պուղ քէսիլ- միշ օլան վիւճուտլարընը ըսըթմագ իւղրէ պիրի պիրինէ սարըմըշ օլարագ խայալլար :

Պատէհու , մէրգում իշճինին պէրաէթինէ հիւքմ՝ օ- լունուպ տա սէպիլիլի թախիլիյէ օլունաճագ օլուրսա , պի- շարէ՝ ֆագիլիսանէսինէ ալտէթինտէ , խարապիյեէթ վէ

մաթէմատէն պաշգա պիր շէյ պուլամազ : Պունտան մաստա , միւտտէթի մէտիտէ իշինտէն կէրի գալմըշ օլտըղնտան , էօթէտէ պէրիտէ պուլունան միւնասէպէթլէրի գաթ' իտիլմիշ օլուր . թէքրար իշ պուլմագ իւզրէ նէ՛ գատար կիւնլէր զաիպ իտէր , նէ՛ գատար իշքէնճէլէր չէքէր . հալ պուքի , իշսիզ կէշէն պիր կիւն , էքմէքսիզ կէշէն պիր կիւն տէմէք տիր :

Թէքրար սէօյլէրիզ . էկէր գանուն՝ պազը խուսուսաթտա սահիպի սէրվէթ օլանլարա քէֆլէն սուհուլէթինի կէօս . թէրմէմիշ օլսայըտը , օ զէման , մահգա շախսի վէ զարուրի պէտպաթլըզլար հագգընտա էսէֆ իտէր իտիք . լաքին , մատամքի գանուն , բարասը պուլունանլարը՝ գապլէլ մուհաքէմէ մահպուս օլմագտան գուրթարմաղա մուվաֆագաթ իտիյօր , սէրպէսթ պըրագըլմասը հէր հալտէ վաճիպ օլան ֆագըրըլարը՝ նիշուն պուսուհուլէթտէն մահրում պըրագըյօր . օ պիշարէլէրին սէրպէսթ գալմասը ֆամիլեալարընըն պատիի հայաթ վէ մէվճուտիյեթի տէյիլ մի տիր :

Աճապա պու շայանը թէէսսիւֆ հալէ չարէ եօգ մը տըր : Զանն իտէրիզ քի վար տըր :

Գանունըն թալէպ իթտիյի քէֆալէթ ագճէսինին էն էտնա մէրթէպէսի ՊէՇ ԵիիԶ ՖրԱնԲ տըր : Հալ պուքի , պէշ եիւզ ֆրանք՝ օրթա հիսապ իւզրէ , չալըշգան պիր իշճինին թամ Ալթը ԱՅԼԳ իւճրէթինէ պէտէլ տիր : Ֆարզ իտէլիմքի , պէօյլէ պիր իշճինին պիր զէվճէսիյլէ իքիտէ չօճուղը պուլունսուն , (պուտա պէսլէյէճէյի ատէմլէրին օրթա հիսապը տըր .) հէմ պունլարը պէսլէմէք վէ հէմ տէ պէշ եիւզ ֆրանք մէպլաղը թէսարթուֆլա արթըրմագ մատտէթ էն միւմքին օլապիլիթ մի . - օլամազ պինտէն ալէյհ , ֆամիլեասընը կէշինտիրմէք հիւրրիյեթիինի քէնտիսինէ պախշ իթմէք իւզրէ , անտէն պէշ եիւզ ֆրանք քէֆալէթ թալէպ իթմէք՝ պիշարէյի գանունըն

կէօթէրաիլի սուհուլէթտէն զըմէն մահրում զըլմագ տէմէք տիր . հալ պուքի, մէրգումըն գապլ էլ մուհաքէմէ մահպուս օլմասը՝ ֆամիլեասընճա նէթայիճի վէսիմէյի պատի օլաճաղընտան , սուհուլէթի մէղքիւրէտէն էն զիյատէ անըն իսթիֆատէյէ հագգը վար տըր :

Գանունէն քէֆալէթ ագճէսի լաղըմ կէլէն խուսուս . լարտա , (մաղնունըն նամուսքեար պիր առէմ օլտըղը գաթիլէն թէհագգուդ իթտիքաէն սօնրա) ֆագր ու սէֆալէթէրի սէպէպիլլէ Բէէֆնալէ Ժապիյէ եանի քէֆալէթ ագճէսի վէրմէյէ իղթիտարը օլմայան վէ քէնտի չալըչլան . լըզ վէ նամուսընտան պաշգա պիր սէրմայէսի պուլընմայան քէսանտան Բէէֆնալէ Ժապիյէ, եանի մուհաքէմէ կիւնիւնտէ հաղըր պուլունմալարը իչուն քէնտիլէրինտէն եէմին ալմագ տահա ատիլանէ պիր հարէքէթ վէ տահա սէլամէթպախչ պիր իպրէթ օլմա՞ղ մը : Ալէլ խուսուս շիմտիքի վագթտա , եէմին թահթընտա վէրիլէն վատլարըն գըյմէթինի եիւքսէթմէք վէ եէմինի թէէմինաթը քեաֆիլլէ առա իլէ , ինսանը պիղզաթ քէնտի նաղարընտա պէօլիւթմէք տահա մանէվի վէ տահա միւնասիպ օլմա՞ղ մը : Ինսանըն գաար ու հայսիյեթթինի ինքեար իլէ , թէքլիֆի վագըըմըղըն պիր խայալը պաթըլտան վէ իմքեանսըղըլգտան իպարէթ օլտըղընը իտտիա իտէն պուլընապիլլըր մի : Մուհարէպէ էս . նասընտա էսիր տիւչէն ասքէրլէր միյանընտա , վէրտիքլէրի եէմինի նագը իտէն կէօրիւլմիւչ միւ տիւր . պու . ասքէրլէր վէ զապըթլար տախի , հէման ճիւմէթէն էհալի էվլատը տէյիլ մի տիրլէր :

Չալըչլան, միւթթագիւմ վէ լաքին ֆագըր իչճիլէր միյանընտա եէմինին հաիզ օլտըղը գուվլէթի միւպալաղա իթմէյէրէք տէրիզ քի , մուհաքէմէ կիւնիւնտէ հաղըր պուլընմագ իչուն մաղնուն վէ եա միւթթէհիմտէն ալընան վատ՝ եալընըղ սատաղաթ վէ խալիսէթլէ տէյիլ, հաթթա շիւքրանիյեթթի ալիմէ իլէ իճրա օլունուր . չուն .

քի, գանուներն շու միւսաատէի ատիլանէսի սայէսինտէ, մազնունն փամիլեաւսը, անրն զայպուպէթի եիւզիւնտէն տիւչարը դարուրէթ օլմազ :

Պունտան գաթընազար, փրանսա իչուն պատիի զուրուր վէ իֆթիխար պիր շէյ վար ըսա օ տա շու տըր քի, հէյեթի հիւքքեամ վէ մէմուրիյնի ատիլիյեթ՝ ասքեր վէ զապըթան միսիլու ճիւզի պիր մաաշ ալմազլա պէրապէր, ալէսսէվիյեթ ալիմ, հագգչինաս, ինսանբերվէր, վէ միւս. թագիլլ ատէմէր տիր. քէնտի միւֆիտ վէ մուգատտէս վազիֆէլէրինին էհէմմիյեթ վէ վէլիամէթինի թագտիր ի. տէրլէր. էհալի իլէ, սաիր հէյեթլէրէ մէնսուպ մէմուր. լարտան տահա զիյատէ միւնապէպէթտէ պուլունտըզլա. րընտան, ճէմիյեթի պէշէրիյեթինին աշաղը տէրէճէսինտէ գալան ամէլէ սընֆընըն միհնէթ ու մէշագգաթընը հեր քէստէն զիյատէ անլայապիլիլէր : Պինաէն ալէյ, Բէեֆ. Նալը Նաֆէյե Էանի քէֆալէթ ագճէսի վէրմէյէ գուտրէ. թի պուլընմայան Նամուսքեար վէ միւսթամ ատէմէրտէն հաճըր անվալտէ Էֆալէթի հալէլէյե ալընաճաղընը թագ. տիր իթմէք իւզրէ, հաքիմլէրէ տահա զիյատէ միւսաատէ վէրիլէպիլի :

Խիւլասաի քէլամ, էկէր գանուն վազ՝ իտէնլէր վէ պիզի իտարէ իլէյէնլէր, շու թէքլիֆ իթտիյիմիզ էֆքեար վէ միւլալաթը թահգիրամիզ պիր իսթիսֆաֆլա ըհտտ իտէճէք գատար էհալիտէն նէֆրէթ իթմէքտէ իսէլէր հիչ օլմազսա, մաթլուպ օլան քէֆալէթ ագճէսինին էա. նա տէրէճէսի՝ գապլ էլ մուհաքէմէ մահպուս օլմագտան գուրթուլմազա միւսթամ օլան պիշարէկեանըն իգթիտա. րընա թէվաֆուգ իտէճէք մէրթէպէյէ էնտիրիլմէսի թա. լէպ օլունամազ մը : Պիր սէնալթքեարըն օրթա հիսապ իւզրէ այտա գազանտըղը մէպլաղը Էֆալէ Ֆարշ ի. տէրէք, պու մըգտար ագճէյի՝ քէֆալէթ ագճէսինին էտնա տէրէճէսի օլմագ իւզրէ թային իթմէք գապիլ տէ.

յի՛լ մի տիր : Հէրնէ գատար ֆուգարա վէ ամէլէ իշուն
պուտա չօգճա կէօրիւնմէքտէ իսէ տէ , նիհայէթ , տօսթ-
լարն , էմանէթ սանտըղընըն վէ բէշինէն թահսիլ օլու-
նան իւճրէթլէրին եարարմըյլա հէր վագթ տէյիլ իսէ
պիլէ , հիշ օլմազսա պազը տէֆա պու մէպլաղ պուլունա-
պիլիր , վէ պու սայէտէ պիր չօգ ֆամիլեալար բէնչէի սէ-
ֆալէթտէն գուրթուլմուշ օլուլար :

Պու միւթալաաթը տէրմիյան իթտիքտէն սօնրա , Ակ-
րիքօլն գապլ էլ մուհաքէմէ մահպուսիյեթի սէպէպիյլէ
պիր հալը եէսիշթիմալէ տիւշար օլմուշ օլան Տակուպէր ֆա-
միլեասընա նագլը քէլամ իտէլիմ :

Տակուպէրին զէվճէսի՝ տիւշար օլտըգլարը շու հալը
բիւրմէլալը տիւշիւնտիւքճէ , ըզտըրապը գալսի արթմագ-
տա ըտը . զիրա , ժէնէրալ Սիմոնըն գըղլարընը տախի հի-
սապ իտէրէք , տէօրթ յիշի պիրտէն էսպապը թէայեիւշ-
տէն մահրու՛մ գալմըշլար ըտը . լաքին շուրասընը տախի
իզրար իտէլիմ քի , պու միւհթէրէմ վալիտէ՝ քէնտիսին-
տէն զիյատէ օղլունըն քէտէրինի տիւշիւնմէքտէ իտի . զի-
րա , Ակրիքօլ՝ վալիտէսիւին պուլընտըղը հալը էսէֆիշթի-
մալի տէր խաթըր իտէրէք , տիւշարը էլէմ օլաճաղընը
պիլիր իտի :

Պու էսնատէ գարու ուրըլտը :

Փրանսուազ . - Գի՛մ տիր օ . - տէյու սօրտու :

Լօրիօ . - Պէն իմ , մատամ ֆրանսուազ . . . պէն . . .
պապա Լօրիօ . - տէյու ճէվապ վէրտի :

Փրանսուազ . - Էօյլէ իսէ կիրինիզ . - տէտի :

Դարու աչըլտը վէ խանէնին գարուճըլըգ մէմուրիյեէ-
թիւնի տէ իյֆա իտէն պօյաճը զուհուր իթտի : Գօլլարը
վէ էլլէրի բարլագ եէշիլ եէրինէ , պու տէֆա տա կիւղէլ
պիր մէնէքչէ բէնկինէ պօյանմըշ ըտը :

Պապա Լօրիօ գարուտան իչէրի կիրիպ տէտի քի .

— Մատամ ֆրանսուազ , Սէն-Մէրրի քիլիսէսինտէ մուգաստէս սու թէվլի' իտէն մէմուր՝ արբայ Տիւպուա թարաֆընտանտան մէքթուպը կէթիրտի վէ տէրհալ սիդէ թէսլիմ իթմէքլիյիմի թէնպիհ իյլէտի . Ղոյէ՛մ միւսթա-
ճէլ իմիշ :

Ֆրանսուազ . - (Միւթէհայեիրանէ պիր սուրէթտէ .)
Իթիրաֆ բարազըմտան պիր մէքթո՞ւպ մը . . . թէշէքքիւր
իտէրիմ , պապա Լօրիօ :

Լօրիօ . - Հիշ պիր շէյէ իհթիյաճընըզ եօ՞գ մը , մա-
տամ ֆրանսուազ :

Ֆրանսուազ . - Խա՛յր , պապա Լօրիօ :

Լօրիօ . - Էօյլէ իսէ Ալլահա ըսմարլատըզ :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , պօյաճը տըշարը
չըգար :

Ֆրանսուազ իշպու թէզքիրէտէն էքէյիճէ տիւշարը
էնտիշէ օլարագ , Մայեէօյէ ուղաթըպ :

— Գըզըմ , շու մէքթուպը պանա լութֆէն օգո՞ւր
մըսըն . - տէտի :

Մայեէօ . - Էվլէթ , մատամ . - տէյու ճէվապ վէր-
տիքտէն սօնրա , պէր վէճհի աթի օգումաղա պաշլատը :

«Աղիզէմ մատամ Պստուէն .

« Կիւնահլարընզը հէր նէ գատար սալը վէ ճումաա
« իրթէսի կիւնլէրի տինլէմէք միւթատըմ ըսա տա , նէ՛ եա-
« րըն , նէ՛ տէ ճումաա իրթէսի կիւնիւ վազթըմ՝ օլմայա-
« ճագ տըր . պինաէն ալէյհ՝ պու սապահ վէ միւմքին օլ-
« տըզը մէրթէպէ էրքէն կէլմէնիլ իճապ իտէր . եօգսա ,
« թամ պիր հաֆթա խոսքո՞վաննսըզ վէ ապաշխարանսըզ գա-
« լաճագ սընըզ : »

Ֆրանսուազ . - Պի՞ր հաֆթա մը . . . Ալլահ իթմէսին .
շու քէտէրպախշ ըզտըրապըմ սէպէպիլլէ , պու վազիֆէյի

պու կիւն իյֆա իթմէյէ միւհթաճըմ . — տէտիքտէն սօն-
րա , էօքսիւզլէրէ տէօնէրէք .

— Սէվկիլի մատմուտղէլլէրիմ , ճէնապը Հագգ սիղին
սէլամէթի բուհընը իչուն իթտիլիմ տուա վէ նիյաղլարը
գապուլ իյլէտի . չունքի , խապէրինիզ օլմագըզըն տիւ-
չար օլտըղընը թէհլիքէլէր հագգընտա պու կիւն տիրա-
յէթլի վէ աղիզ պիր ատէմ իլէ իսթիչարէ իտէճէյիմ ,
Պէտպախթ չօճուգլար , հէր նէ գատար սիղին հի՛չ պիր
գապահաթընը Խօգուս տա , հէմ պի կիւնահ վէհէմ տէ
կիւնահքերարսընը . . . : Ա՛հ , Ալլահ յահիտ օլսուն քի ,
օղլում գատար սիղին իչուն տախի գալպիմաէն դան կի-
տիյօր . — տէտի :

Բօզ վէ Պլանշ շաշըն շաշըն պիրի պերինէ պագըշ-
տըլար . չունքի , քէնտի սէլամէթի բուհլարը Տակոպէրին
ղէվճէսինէ նէտէ՛ն պու գատար գօրգու վէրմէքտէ օլտը-
ղընը պիր տիւրլիւ անլայամամագտա ըտըլար :

Ֆրանսուազ տիքիշճի գըզա խիթապէն տէտի քի .

— Սէվկիլի Մայեէօմ , պանա պաշգա պիր տօսթլըդ
սահա եաբաճագսըն :

Մայեէօ . — Նէ՞ կիպի , մատամ Ֆրանսուազ :

Ֆրանսուազ . — Չէվճիմ Շարթըրա կիթմէք իւզրէ Եօ-
լա չըգտըղը կիւն , Ակրիքօլըն հաֆթալըղընը պերապէր
կէօթիւրտիւ : Պիզիմ օլանճա վարիյէթիմիզ տէ պունտան
իպարէթ իտի . պիչարէ էվլատըմըն շիմաի պիր բարասը
պուլունմատըղընտան վէ հապսխանէտէ իսէ պէլքի պիր
չէյէ իհթիեհաճը օլաճաղընտան , հէր հալտէ բարա թէտա-
րիք իթմէք լաղըմ տըր . իմտի կիւմիւշ թասըմը , չաթալ
պուչագ թագըմընը , իքի եաթագ էօրթիւսիւնիւ վէ Ակ-
րիքօլըն իսմիմին կիւնիւնտէ հէտիյէ իթմիշ օլտըղընը իբէք
չալըմը ալըպ էմանէթ սանտըղընա կէօթիւրէճէքսին : Պէն
տէ էվլատըմըն հանկը մահպէստէ օլտըղընը անլամաղա
չալըճաճաղըմ վէ կէթիւրէճէյին մէպլաղըն նըսֆընը օնա

կէօնտէրտիքտէն սօնրա , նըսֆը տիկէրինի տախի ղէվճիմ կէլինճէյէ գատար պիղիմ թէայեիւշիւմիւզէ հասը խտէ-
ճէյիմ Լաքին ղէվճիմ կէլտիյինտէ , նէ՞ Եարաճա-
ղըզ Զէվալլը ատէմէ պու նէ՞ տէհէթլի տարպէ տիր .
պու տարպէ իլէ սէֆալէթէ տախի կիրիֆթար օլաճագ
տըր Վիրա ֆամիլեամըղըն եէկեանէ մէտարը խթի-
նատը հապսխանէտէ պուլընտըղտան պաշգա , պէնիմ
կէօղլէրիմ տէ պօղուլմըշ տըր (Սապրսըզ պիր թավր
վէ աճը պիր քէտէրլէ .) Ա՛հ , Եա՛ Բապպի , Եա՛ Բապպի ,
պէնի նէ՞ իչուն պէօյլէ սէֆիլ պըրագըրյօրսուն . . . պէնիմ
իչուն տէյիլսէ պիլէ , պէնիմքիլէր իչուն օլսուն մէրհա-
մէթինէ նաիլ օլմագ իւզրէ էլիմտէն կէլէնի իճրա իթմէ-
տիմ մի . - տէտի : Պատէհու , շիքեայէթի վագըամտնտան
տօլայը քէնտիսինի թէքտիր իտէրէք .

— Խա՛յր , Եա՛ Բապպի , խա՛յր Վանա կէօնտէր-
տիյին ֆէլաքէթլէրին քեաֆֆէսինէ տէ գաթլանմաղա մէճ .
պուլըմ , Շիքեայէթի վագըամտան տօլայը տանա աֆվ
էթ վէ Եալընըզ պէնի ճէզալանտըր . - տէտի :

Մայեէօ . - Ճէսուր օլընըզ , մատամ ֆրանսուազ ,
մէյուս օլաճագ պիր շէյ Եօգ տըր . Ակրիքօլ պի կիւնաճ
օլտըղընտան , ուզուն միւտտէթ հապսխանէտէ գալա-
մազ :

Ֆրանսուազ . - Լաքին էմանէթ սանտըղընաչիթմէքլէ՛
պէօյիւք պիր վագթ զաիպ իտէճէքսին , պիչարէ Մայ-
եէօմ :

Մայեէօ . - Պէիս Եօգ , մատամ ֆրանսուազ , կիւն-
տիւղիւն զաիպ իթտիյիմ ղէմանը կիճէ տօլուրապիլիլիմ .
սիզին շու տէրէճէ ըղտըրապ իչինտէ պուլընտըղընըլ
պիլտիքտէն սօնրա , արթըգ ուլույապիլիլիմ միյիմ . հիշ օլ-
մազսա , տիքիշ տիքմէքլէ էյլէնիլիմ :

Ֆրանսուազ . - Էյի ամմա կիճէ օթուրտըղըն հալտէ ,
մուլ սարֆ իտէճէքսին :

Մայրէօ . - (Եալան սէօյլէմէյէ մէճպուր օլտարագ .)
Միւսթէրիհ օլընըզ , մատամ Ֆրանսուազ , բարամ պիր ազ
ղիյատէճէ տիր . . . :

Ֆրանսուազ . - (Կէօզլէրի եաշ ըլա տօլտարագ .) Ահ ,
կէլ պէնի գուճագլա . տիւնեատա պուլընմազ պիր մախ-
լուգ վար ըսա , օ տա սէն սին . - տէտի :

Պու սէօզիւ միւսթէագըզ , Ֆրանսուազ աճէլէթէն տը-
շարը չըգտը : Բօզ վէ Պլանշ իսէ՝ Մայրէօ իլէ պիրլիքտէ
եալընըզ գալտըլար : Պիշարէ էօքսիւզլէրին օ տէրէճէ
սապորըզըզլա պէրլէտիքլէրի սաաթ՝ նիհայէթ իւլ էմր
կէմիշ չաթմըշ ըաը :

Տակոպէրին զէվճէսի տախի՝ չօգ կէչմէքսիզին , իթի-
րաֆ բաբազընըն պէրլէմէքտէ օլտըզը Սէն-Մէրրի քիլիսէ-
սինէ վասըլ օլտու :

3

Ի Թ Ի Ր Ա Ֆ Տ Օ Լ Ա Պ Ը

Գըշ մէվսիմինին մէզքիւր պուլտութլու վէ գարըլ կիւ-
նինտէ , Սէն-Մէրրի քիլիսէսինին մէնզարէի խարիճիյեհսի
գատար հիւզնէնկիզ պիր շէյ օլամազ ըտը : Ֆրանսուազ՝
քիլիսէյէ վասըլ օլտըգտան սօնրա , պիր ճէնազէ սյինի սէ-
պէպիլլէ , հաւլիտէ պիր միւտտէթճիք տուրմազա մէճ-
պուր օլտու :

Բաբազըն պիրի աչագ պիր սէտա իլէ պիր գաշ սէօզ
մըրըլտանտըլը սըրատա , իւսթլէրի պաշլարը չամուրա
պուլանմըշ իթի իւշ խանէնտէ (տիրացու) տախի , քիրլի
կէսմէքլէր կիլինմիշ օլտըզլարը հալտէ , չամ թախթա-

սընտան մամուլ սեփիլանէ պիր թապութ էթրաֆընտա,
էօլիւ կէօմմէյէ մախսուս տուալար օգուժագտա ըտըլար.
մէղքիւր թապութըն եանընտա իսէ՝ սեփիլանէ պիր սու.
րէթտէ կիյինմիշ պիր իսթիյար ըլա պիր տէ չօճուգ կէօ.
րիւլմէքտէ օլուպ, իքիսի տէ աճը աճը աղլամագտա ըտը.
լար :

Քիլիսէ գաբուճըսը իլէ ճամէկետհպանը (աւանդա.
պահ, լուսարար) տախի, պէօյլէ ֆոզըրանէ պիր ճէնաղէ
իչսն ըահաթլարը պօղուլմըշ օլտըղընտան նաչի էօֆքէ-
լէնէրէք, ըէամի էլպիսէլէրինի պիլէ կիյինմէմիշլէր, վէքէն-
տի ճէպլէրինէ հիշ պիր ֆախտէսի օլմայան չու սյինին խի-
թամ պուլմասընը սապրսըղլըզլա պէքլէյէրէք, էսնէմէք-
տէ պուլմանըշլար ըտը. նիհայէթ բաբաղ՝ էլինտէքի շիշէ
իլէ թապութըն իւզէրինէ պիր գաշ տամլա մուգատտէս
սու ֆըրլաթտըգտան սօնրա, շիշէյի թէքրար ճամէկետհ-
պանա թէսլիմ իտիպ, քէնտիսի չէքիլտի կիթտի :

Պու էսնատէ, շայանը ղէմմ ու թագպիհ պիր թիճա-
րէթ հատըլ իթմէք իսթէմէրլիյին նէթիճէի ղարուրիյեէ-
սի օլան ըէզուլէթէնկիղ վաղըալարտան պիրի զուհուր իթ-
սի. պու վագըա՝ նէ՝ մում բարասը, նէ՝ գուտտաս ագ-
ճէսի վէ նէ՝ տէ քէման (1) պէտէլի վէրմէյէ գուարէթի օլ-
մայան պիր ֆագըրըն ճէնագէսինտէ էքսէրլիյա վուգուա
կէլէն նալայըգ մէնղարէլէրտէն պիրիսի իտի :

Թապուլթըն եանընտա տուրան իսթիյար՝ մուգաս-
տէս սու շիշէսինի տլմագ իւզրէ էլինի ճամէկեահպանա
ուզաթար :

Ճամէկեահպան իսէ՝ ըարթմագ նիյէթիյլէ բարմագ-
լարընը իւֆլէյէրէք :

— Ա՛լ... լաքին չաքո՛ւ գ օլ. - տէսի :

Իսթիյարըն հէյէճան վէ ըզարրապը ֆէվդ էլատէ վէ
տէրմանսըլլըլը իսէ նիհայէթ տէրէճէտէ իտի. պիչարէ
առէմ պիր տագըգտըղ մէզքիւր շիշէյի թիթրէք էլլէ-
րիյլէ թուլթուս հարէքէթսիզ տուրար : Թապուլթ իչինտէ
պոյլու պոյընճա եաթման պէսպաթիթ, քէնտի սէվկիլի գը-
ղը վէ էսկի պիր լիպաս կիլինմիշ օլան վէ զարի զարի աղ-
լամագտա պուլլանան չօճուլըն տա վալիտէսի իտի... :
Ձէվալլը իսթիյար պու վէտտի էպէտիյի տիւշիւնէրէք,
եիւրէյի բարչա բարչա օլմագտա վէ պուլլնորղը եէրտէ
հարէքէթսիզ տուրմագտա ըտը... : Սինիլլէրի շէքիլիյօր-
մըշ կիպի պիր սուրէթտէ աճը աճը ինիլթիլէր սալլվէ-
րէրէք, կէօյսիւ էնիպ գալղմագտա ըտը :

Ճամէկեահպանը մէրգում՝ քէտէրի տէրունը սաիգա-
սըլլա իսթիյարըն պիր գաշ տագըգտտան պէրու հարէ-
քէթսիզ տուրարղընը կէօրիւնճէ, վահշիյանէ պիր թավը
ըլա :

(1) Բարիսին Սէն-Թումա տ՝Ագէն քիլիսէսինտէ ճէնագէլէր
իշուն քէման տաթի չալընմագտա տըր :

— Հայտի պագալըմ, աղաճրգ սալանը վէր. ամնա տա էղիլիպ պիւղիւլիւյօրսըն հա՛, կիճէ պուրատամ մը եա. թաճաղըղ տէյու զանն իտիյօրսուն. — տէտի :

Իսթիյար թաճիլ իթտի : Գըզընըն թապութը իւղէ. ըինէ պիր խաչ իշարէթի եաբուրդ տան սօնրա, էյիլիպ տէ միւպարէք սու շիշէսինի թօրնունըն էլինէ վէրէճէյի սըրա. տա, ճամէկեահպան իշի էբէյիճէ ուզունմըչ ատա իտէ. ըէք, չօճուղըն էլինտէն շիշէյի գաբուր վէ թապութըն տէրհալ գալարըրըմսընը ճէնաղէ արապաճըլարընա իշա. ըէթ իթտի. պու էմր տէրհալ իճրա օլընտը :

Գաբուճը քիլիսէ ճամէկեահընա (աւանդատուն) աօղ. ըու իլէրիլէտիլի սըրատա, արգատաշընա եալաշճա տէ. տի քի :

— Շու իսթիյար տա նէ՛ գատար թէմպէլ վէ թամա. քեար ըմըչ պէ՛. գահվէ ալթը իթմէյէ վէ սապահքի եաղ. ճէնաղէ ալայընա հազըր պուլընմադ իւզրէ իւթիւմիւղիւ կիյինմէյէ անճագ վագթ պուլապիլէճէյիլ. . . : Հէր նէ հալ իսէ, հիշ վաղիֆէնտէ օլմասըն, արգատաշ, իլթէ սա. նա պիր ճէնաղէ քի նէ գատար զահմէթ չէքիսէ տէյէրի վար. . . : Եիւրիւ պագալըմ, մըզրաղընը ունութմա. . . :

Ճամէկեահպան. — (Իսթիհզաքեարի պիր թավր ըլա.) Սանտալիէ քիրալայան գատընըն կէօղիւնէ կիւղէլ կէօ. ըրիւնմէք իշուն, միրալայլարա մախսուս ումուզըրգըլարընը (1) տա ունութմա. . . սէնի քիւլհանի սէնի :

Գաբուճը. — (Մուղաֆիֆէրանէ պիր թավր ըլա.) Նէ՞ տէմէք իսթիյօրսըն, չաբղըն. պիր ինսան կիւղէլ օլուր. սա, էլպէթթէք իսօշ կէօրիւնիւր. գատընլարա կիւղէլ կէօրիւնմէմէք իշուն կէօղլէրինի չըգարամամ եա՛ :

(1) Ֆրանսատա, քիլիսէլէրին մուհաֆաղաի էմիլիէթինէ մէ. մուր օլանլար՝ աաքէր կիպի կիյինիւրէր վէ էլլէրինէ տէ պիրէր մըզրաղ սըրլար :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ, իբիսի պիրաէն ճամէկեաճա կիրտիւէր :

Ճէնտղէ լէսմինին թէմաշատը՝ Ֆրանսուազըն հիւզն ու էլէմինի պիր գաթ տաճա արթըրմըշ ըսը : Քիլիսէյէ տա- խիլ օլտըզը զէման , պու նէմնաք վէ պուզ կիպի սօղուգ պինա տէրունինտէ , սանտալիէլէրէ տաղըլմըշ օլտըագ , անճադ եէտի սէքիզ քիշի պուլունմագտա ըսը :

Սուգատաէս սու թէվզիինէ մէմուր օլան պիր իթի- յար , զըրմըզը եիւզլիւ , շէնմէշրէպ , սէրիօշ վէ լաթիֆէ- կիւ պիր աաէմ օլմալլէ , Ֆրանսուազըն մուգատաէս սու քեասէսինէ եագլաշմագտա օլտըզընը կէօրիւնճէ , ալշագ պիր սէտա իլէ :

— Պագսանըզ ա՛ , Ս. արբայ Տիւպուա հէնուզ Գո- խայա (իթիրաֆ տօլապը) կիրմէմիշ տիր . չաբուգ օլընըզ , աղըր տափրանմաղա կէլմէզ , սագալընը էօբմէք սիֆթա- հընը սիզ իթմիշ օլաճագսընըզ . — տէտի :

Ֆրանսուազ , հէրնէ դատար պու լաթիֆէտէն մէճ- լուհ օլտը իսէ տէ , մէրզուլմ հիւրմէթսիզ իթիյարա արըլ թէշէքքիւր իյլէտի . պատէհու , միւպարէք սու իլէ տինտարանէ պիր սուրէթտէ խաշլար չըգարարգտան վէ քիլիսէտէ պիր գաշ աուրմ իլէրիլէտիքտէն սօնրա , կիւնահ- լարընը սէօյլէմէզտէն էվլէլ միւթաաը օլան տուաաընը իթմէք իւզրէ տէօշմէ իւզէրինտէ տիզ չէօքտիւ : Պու տուաը պիթիրաիքտէն սօնրա , մէրզուլմէ՝ դարանլըգ պիր քէօշէյէ տօղրու թէվէճհիւհ իթտի քի , օրատա զուլմէթ իլինտէ , մէշէ աղաճընտան մամուլ պիր իթիրաֆ տօլապը պուլընմագտա ըսը : Պու տօլապըն գաֆէսլի գաբուսը տախիլէն սիյահ պիր քէրտէ իլէ մէսթուր ըսը : Սաղ վէ սօլ թարաֆլարընտաքի մահալլէր պօշ օլտըզընտան , Ֆր- րանսուազ սաղ թարաֆտա տիզ չէօքտիւ վէ պիր միւտ- տէթհիք տէրին վէ հիւզնէնկիզ միւլտհաղաթ տէրեասընա տալտը :

Պիր դաչ տագըզ տ սօնրա , ուզուն պոյլու , գըրտնթա սաչլը , վագուրանէ վէ սէրթ չէհրէլի , ուզուն վէ սիյահ պիր դաֆթան կիյինմիչ պիր բարազ՝ քիլիսէնին աշաղըթի թարաֆընտան աղըր աղըր իլէրիլէմէյէ պաշլատը : Սըրթը գանպուրլաչմըչ վէ միսքինանէ պիր լիպտա կիյինմիչ գըսա պոյլու պիր իթիյար տաթի , պիր չէմիյէյէ տայանմըչ օ. լարագ , բարազաւ ըէֆագաթ իթմէքտէ վէ արա սըրա մէրգուլմըն գուլաղընա պիր չէյլէր սէյլէմէքտէ , վէ բարազ տաթի ֆէվգ էլ տաէ պիր իհթիրամլա անը տին. լէմէքտէ իտի : Պունլար իթիրաֆ տօլապընըն եանընա եագ. լաչըպ տա , գըսա պոյլու իթիյար՝ Ֆրանսուազը տիլ իւթիւնտէ կէօրիւնճէ , իսթիճվապքեարանէ պիր նազար. լա բարազա պագտը : Բարազ իսէ՝ պու պագըչըն մանէա. սընը անլայարագ :

— Էվլէթ , թա քէնտիսի տիր . - տէյու ճէվապ վէրտի :

Իթիյար . - Էյլէ իսէ , իքի իւչ սաթտան , գըղլա. րըն Սէնթ-Մարի մանասթըրընա վասըլ օլաճաղլարընը իւ. միտ իտէպիլիրիմ , տէյիլ մի :

Բարազ . - (Թէվազու իտէրէք վէ թէմքինյի պիր սու. րէթտէ .) Անլէրին սէլամէթի բուհը իչուն պէն տէ իւմիտ իտէրիմ . - տէյիպ իթիրաֆ տօլապընա կիրտի :

Գըսա պոյլու իթիյար իսէ՝ քիլիսէտէն չըգըպ նա. պէտիտ օլտու : Պու ատէմ Բօտէն քէնտիսի օլուպ , Սէն-Մէրրի քիլիսէսինտէն չըգտըգտան սօնրա , Ատրիէն ալ Գարտօվիլ հագգընտաքի թալիմաթընը տօղթէօր Պալէնի. էնին թէմամըյլա իճրա իտիպ իթմէտիյինի անլամագ իւգ. րէ , մէրգուլմըն խասթէխանէսինէ կիթմիչ իտի :

Ֆրանսուազ իթիրաֆ տօլապընըն էօնիւնտէ էլան տիլ չէօքմիւչ տուրըյօրտու . պիրտէն պիրէ եան բէնճէրէլէ. րինտէն պիրի աչըլըպ , պիր սէս իչիտիլտի : Պու սէս՝ եի. կիրմի սէնէտէն պէրու Ֆրանսուազըն կիւնաշլարընը տին .

լէյէն վէ մէրգուժէ ի զէրինտէ աղիմ պիր հուճուղը պու-
լընան բարաղըն սէսի իտի :

Բարազ . - Մէքթուսըմը ալտընը՞ղ մը . - տէյու սօր-

սու :

Պրանսուազ . - Էվլէթ , պապաճըղըմ :

Բարազ . - Բէք էյի . . . սէօյլէյինիզ պագալըմ , սիզի
տինլէյօրըմ :

Պրանսուազ . - Էվլէլա տուանըզա միւհթաճըմ , պա-
պաճըղըմ . զիրա կիւնահքեարըմ , կիւնահլարըմ բէք չօգ
տուր :

Բարազ միւթատըր օլան թաղտիս տուաւընը օգուտը :
Տակոպէրին զէվճէսի տալիս իճապ իթտիյի վազթ Սօ-
տէյու ճէվապ վէրտի . պատէհու խափաշէմ տուաւընը
Մեյլա դատար օգուտը վէ սօնընճը ազալէրէնընէ սու-
լէթլէ իճրա իթմիշ օլտըղընը սէօյլէտիքտէն սօնրա , մազ-
հարը տփվ օլտըղը կիւնտէն պէրու իչլէտիյի կիւնահլարը
պիրէր պիրէր սայմազա պաշլատը . զիրա չալըշմագլըղըն
վէ մուհապպէթի մատէրանէնին պիր հուճուհէի միւճէս .
սէմի օլան պու գատըն , տաիմա կիւնահ իչլէմէքտէ տիր
տէյու գանն իթմէքտէ իտի : Վիճտանը՝ քիմ պիլիր նէ՛ կի-
պի անլաշլըմազ կիւնահլար իչլէմիշ օլմագ . գօրգուսըլա
մուզտարըպ օլուր ըտը : Պու լաթիֆ իւլ միզաճ վէ ճէսուր
մաիլուդ , պիւթիւն էօմիլիւնիւ ֆէտաքեարլըզա կէշիւ-
տիքտէն սօնրա , արթըգ սիւքիւնէթ վէ իսթիրահաթը հալ
իչէ եաշամազա շայէսթէ իքէն , քէնտիսինի պէօյլիւք պիր
կիւնահքեար աստ իտէր վէ արտը արասը քէսիլմէզ պիր
ըզտըրապ իչինտէ եաշար ըտը . զիրա սէլամէթի բուհը
հաղընտա պէօյլիւք պիր շիւպհէսի վար ըտը :

Պրանսուազ . - (Հէյէճանը պիր սէտա իլէ .) Պապա-
ճըղըմ , էվլէթի կիւն ագշամ տուաւընը իտէմէտիյիմտէն
սօլայը թէօհմէթլի իմ . . . Պիր խայը սէնէլէրտէն պէրու
ճիւտա տիւշմիւշ օլտըղըմ զէվճիմ , էվլէթի կիւն Բարիսէ

վասրլ օլտու . ալտէթինտէն տօլայը հըսս իթտիյիմ ալթ
իւսթլիւք , հասրէթ վէ մէսէլրէթ պանա պու պէօյիւք
կինահը իրթիքեապ իթ տիրաի :

Բաբազ . - (Ֆրանսուազը ալթ իւսթ իտէճէք գատար
սէրթ պիր սէտա իլէ .) Սօնրա . . . :

Ֆրանսուազ . - Պապաճըղըմ . . . տին ագչամ տախի
այնը կինահը իլէտիմ . տէհչէթլի պիր հէյէճանը դալպ
իլինտէ իտիմ . . . օղլում էվէ կէլմէմիշ օլտըղընտան , ան
պէ ան քէնտիսինի պէքլէմէքտէ իտիմ . . . իլթէ պու հէ .
յէճանլար արասընտա տուա վազթը տախի կէչաի կիթտի

Բաբազ . - Պաչգա . . . :

Ֆրանսուազ . - Պապաճըղըմ . . . պու հաֆթտ պաշ-
տան պաշա օղլումա եալան սէօյլէտիմ . սըհհէթիմին պօ .
զուգլըղը հազգընտա չօճուղըն իթտիյի թէքտիրաթը տին .
լէմիշ վէ եէմէք եէտիյիմ զէման պիր աղ տա շարապ իշ-
միշ օլտըղըմը սէօյլէտիմ . հալ պու քի , շարապը քէնտիսինէ
սազլամայը թէրճիհ իլլէմիշ իտիմ . զիրա պիչարէ՝ սապահ-
տան ագչամա գատար շալըչըպ չապալումագտա օլտըղըն-
տան , շարապա պէնտէն զիյատէ իհթիյաճը վար տըր :

Բաբազ . - Տէվա՛մ իտինիլ :

Ֆրանսուազ . - Պապաճըղըմ . . . պու սապահ պիչարէ
էվլատըմըն հապս իտիլիշ օլտըղընը խապէր ալտըղըմտա ,
էմրի իլահիյէ թէվէքքիւլտէ ագաճըգ . զուտուր իթտիմ .
ձէնապը հազգըն պանա կէճոտէրտիյի շու ֆէլաքէթի ճէ-
տիտէյէ տախի քէմայը շիւքրանլա դաթլանաճագ եէրտէ ,
էյ վա՛հ . . . քէտէրի տէրունըմ սաիգասըլլա , ըսեան վէ
շիքեսայէթ իթտիմ . . . :

Բաբազ . - (Կիթտիքճէ սէրթլէչէրէք .) Ֆիլ հագըգա
ֆէնա պիր հաֆթտ կէչիրմիշ սինիլ , մախլուղը Խալիգտէն
տախմա աղտէմ թութմըշ սընըղ . . . : Նիհայէթ . . . տէ-
վամ իտինիլ :

Ֆրանսուազ . - (Մէյուսանէ պիր թավը ըլա .) Էյ-

վահ, պապաճըղըմ . . . էօյլէ օլտըղընը պէնտէ պիլիյօ-
ըմ, պէն պէօյիւք պիր կիւնահքեարըմ . . . վէ տահա
աղըր կիւնահլար իրթիքեապ իթմէք եօլընտա պուլուն-
տըղըմտան գօրգըլյօրըմ :

Բաբաղ. - Սէօյլէ յինիզ պագալըմ :

Ֆրանսուազ. - Զէվճիմ Սիպէրիատան իքի էօքսիւզ
գըղ կէթիրտի . . . պունլար մարէշալ Սիմանըն գըղլարը
տըրլար . . . : Տիւն սապահ, քէնտիլէրինի տուա իթմէյէ
թէշլիդ իթտիմ. հալ պու քի, իման վէ իպատէթէ միւ-
թէալլիգ խուսուսաթտան քիւլլիյէն պի վուգուֆ օլտըղ-
լարընը քէմալը տէհշէթ վէ թէէսսիւֆլէ կէօրտիւմ.
պունլար՝ հէր նէ գատար օն պէշ եաշընտա իսէլէր տէ,
չիմտիյէ գատար քիլիսէ ալինլէրինին հիշ պիրիսինէ մազ-
հար օլամամըշլար տըր. հաթթա վաֆթիզ պիլէ պիլմէ-
յօրլար, պապաճըղըմ, վաֆթիզ պիլէ օլամամըշլար . . . :

Բաբաղ. - (Ղազապնաք պիր թէաճճիւպլէ .) Տէմէք
տիր քի պունլար պութէրէսթ տիրէր :

Ֆրանսուազ. - Իշթէ պէնի տիւշարը քէտէր իտէն շէյ
տէ պու տըր, պապաճըղըմ. չունքի պէն վէ զէվճիմ պու
էօքսիւզլէրին էպէվէյնի մագամընտա պուլընտըղըմըտան,
անլէրին իշլէյէճէյի կիւնահլարտան պիզ մէսուլ օլաճա-
ղըղ, տէյիլ մի, պապաճըղըմ :

Բաբաղ. - Հայ հայ . . . մատամ քի սիզ անլէրին
սէլամէթի բուհընը տէրէօհտէ իթմիշ սինիզ, անլէրի հէր
վէճիլէ գայըրմաղա մէճպուր սընըզ. գօյունլարընտան
չօպան մէսուլ տէյիլ մի տիր :

Ֆրանսուազ. - Տէմէք տիր քի, պու էօքսիւզլէր աղըր
կիւնահլար իշլէտիքլէրի թագտիրտէ, պէն վէ զէվճիմ տէ
այնը կիւնահլարա տիւշար օլաճաղըղ, էօյլէ մի :

Բաբաղ. - Հայ հայ. զիրա սիզ անլէրին պապասը ա-
նասը մագամընտա պուլունըյօրսընըզ. չօճուգլար՝ խրիս-
թիյանըղա լայըգ սուրէթտէ էտէպ ու թէրպիյէ կէօրմէ-

միշտ օլտըզլարընտան նաչի կիւնահ իշլերլէրահ, քիմ մէսուլ օլուր. բէտէր վէ վալիտէսի մէսուլ օլմա՞ղ մը:

Պրանսուազ. — Էյվահ, պապաճըղըմ. օհալտէնէ՞ եաբմալը, պուներն չարէսինէ՞ տիր. սիղ ձէնապը Հագ. դըն վէքիլի օլտըղընըզտան, սիղէ միւրաճաաթ իտիյորըմ (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ.) Պու պէտպախթ էօքսիւղլէրին պութըրէսթիքտէ կէշիրտիքլէրի հէր պիր կիւն վէհէր պիր սաաթ քէնտիլէրինին աղապը էպէտիսինի թէշտաի տէպիլիր, տէյիլ մի, պապաճըղըմ. . . *

Բարազ. — Շիւպհէսիղ, հաթթա պու մէսուլիյեթ սիղին վէ զէվճինիղին պոյնընտա տըր. չունքի սիղին մէմուրիյեթինիղ սէլամէթի բուհա խըտմէթ իթմէք տիր:

Պրանսուազ. — (Աղլայարադ.) Ահ, եա՛ Բապպի. . . ինայէթ, մէրհամէթ էյլէ:

Բաբազ. — (Աղաճըգ լաթիֆ պիր սէտա իլէ.) Մէյուս օլմագ լաղըմ տէյիլ. պէրէքէթ վէրսին քի պու պէտպախթլար սիղէ թէսատիւֆ իթմիշլէր. . . : Կէրէք սիղտէն վէ կէրէք զէվճինիղտէն խրիսթիյանլըղա լայըգ իպրէթլէր ալաճագլար. հէր նէ գատար զէվճինիղտէ իմանսըզըն պիրի իտի իսէ տէ, զաննըմ չիմտի վէզայիֆի տինիյեթսինի իյֆա իտիյոր:

Պրանսուազ. — (Միւքէտտէրանէ.) Անըն իշուն տախտուա իթմէք լաղըմ տըր, պապաճըղըմ. . . զիրա ֆէյղի Բապպանիյէ հէնուղ մազհար օլամամըշ տըր. . . : Հաթթա պիշարէ էվլատըմ տախի ֆէյղի Իլահիտէն մահրում տըր (Կէօղ եաշլարընը սիլէրէք վէ աճը աճը նիտալար չըգարարադ.) Ահ, պապաճըղըմ, պէնի էն զիյատէ տիւշարը քէտէր իտէն տիւշիւնճէլէր պուներ տիր:

Բաբազ. — (Միւլահաղա իտէրճէսինէ.) Տիմէք տիր քի կէրէք զէվճինիղ վէ կէրէք օղլունըղ վէզայիֆի տինիյեթլէրինի իյֆա իթմէղլէր, էօյլէ՞ մի. լաքին պու աղըր, հէմ բէք աղըր շէյ տիր. . . : Պու իքի էօքսիւղ զըղլարըն

թէրպիյէի ըուհանիյեհսինէ թա իպթիտատան պաշլամագ
լաղըմ տըր . . . Պիշարէլէր՝ սիզին խանէնիզտէ հէր
վագթ ֆէնա միսալլար կէօրէճէքլէր տիր . . . սագընընըզ,
մատամ, սագընընըզ . . . էվլէլճէ տախի սէօյլէտիյիմ կի-
պի թէքրար իտիյօրմ . . . սիզին մէմուրիյեթինիզ սէլա-
մէթի ըուհա խըտմէթ իթմէք տիր . . . Ճէնապը Հագգա
դարչը մէսուլիյեթինիզ բէք պէօյիւք տիր :

Ֆրանսուազ . - Պապաճըղըմ . . . պէնի տիւշարը քէ-
տէր իտէն մատտէ տէ պու տըր . նէ՞ եաբաճաղըմք շաշը-
տըմ գալտըմ . պանա մուսվէնէթ իտինիզ, պանա նասի-
հաթ վէրինիզ . սիզին սէտանըզ՝ եիկիրմի սէնէտէն պէրու
պէնիմ իշուն Ճէնապը Հագգըն սէտասը մէսապէսինտէ
տիր :

Բաբազ . - Պէն չիզէ նասիհաթ իտէրիմ քի, զէվճի-
նիզլէ ույուշուպ զըզլարը պիր մանասթըրա գօյասընըզ . . .
օրատա պունլար լայըզլը պիր թէրպիյէ կէօրէրէք, պու-
լունտըզլարը հալը էսէֆիշթիմալտէն գուրթուլըրլար :

Ֆրանսուազ . - Լաքին պիզ բէք ֆագըրըզ, պապաճը-
ղըմ, անլէր իշուն իւճրէթ վէրմէյէ գուտրէթիմիզ եօգ
տըր . տահա տէհշէթիսի շու տըր քի, օղլում՝ թանգիմ
իթտիյի պիր գաշ նաղմէլէր սէպէպիյլէ հապս օղլումըշ
տըր :

Բաբազ . - (Սէրթ պիր սէօյլէյիշլէ .) Պագ տինսիզլիք
ինսանը նէրէլէրէ գատար կէօթիւրիւր . . . Գաբրիէլի կէօ-
րիւյօրմըսընըզ . . . օ պիշարէ պէնիմ նասիհաթլարըմը տին-
լէտի վէ պու կիւն խրիսթիյանլըգ ֆագիլէթլէրինին պիր
նումունէի միւճէսսէմի սայըլըր :

Ֆրանսուազ . - Լաքին Ակրիքօլ տախի էվսաֆը մէմ-
տուհէյէ մալիք տիր, պապաճըղըմ . . . օ գատար լութֆ-
րեար . . . օ գատար ֆէտաբեար տըր քի . . . :

Բաբազ . - (Պիր գաթ տահա սէրթլէյէրէք .) Մատամ
քի իմանը վէ ումուրը տինիյեհսինէ հիւրմէթի եօգ տըր ,

սիզին էվսաֆը մէմուռհէ տէտիլինիզ շէյլէրին քեաֆֆէսի տէ ահվալը պաթըլէտէն իպարէթ գալըր . շէյթանըն պիլիւֆլէյիշիյլէ ճիւմլէթէն մահվ օլուր պիթէր . . . չունքի իմանսըզըն գալպինտէ շէյթանն ուաքին տիր :

Ֆրանսուազ . - (Հէօնքիւր հէօնքիւր աղլայարադ .) Ահ, պիչարէ՛ էվլատըմ, լաքին տինիմիզին նուրը անըն գալպինէ նուֆուզ իթսին իչուն պէն հէր կիւն տուա խոյորըմ :

Բարազ . - Պէն սիղէ հէր վագթ սէօյլէմիշիմ տիր . սիղ օղլունուղա գարչը բէք ղիյստէ շէֆղաթ կէօսթէրտինիզ, անընլա բէք խաֆիֆմէշրէպանէ տաւրանտընըզ . շիմտի տէ ձէնապը Հազգ սիզի ճէզայա չարըրյօր . պու իմանսըզ էվլատտան այրըլմալը իտինիզ, պէօյլէ տաիմա մուհապպէթ կէօսթէրէրէք, անըն տինսիզլիյինէ մէյտան վէրմէմէյի իտինիզ . Խնճիլի Շէրիֆ տէրքի, էկէր վիւճուտըն պիր ազասը չիւրիւյէճէք օլուրսա, քէսիպ աթմալը :

Ֆրանսուազ . - Էյվահ, պապաճըղըմ . . . սիզ տէ պիլիրսինիզ քի, շիմտիյէ գատալ Եալընըզ պու նասիհաթընըզ իթտաթ իթմէմիշիմ տիր . . . ղիրա էվլատըմտան այրըլմաղա պիր տիւրլիւ մուգթէտիր օլամամըշըմ տըր . . . :

Բարազ . - Պունըն իչուն սիզին սէլամէթլինիզ տէ չիւպհէյի տիր . լաքին ձէնապը Հազգ գուլլարընա տաիմա մէրհամէթ իտէր . քէնտիլէրինի ազապը էպէտիտէն գուրթարմանըզ իչուն Խալիգ Թէալանըն սիզէ կէօնտէրմիշ օլտըղը պու իքի գըղճըղազ հազգընտա տախի այնը խաթայա տիւշմէմէլիսինիզ . ճահտ իթմէլիսինիզ քի, շայանը թաղպիհ պիր գայտսըղըղլա օ պիչարէլէր տէ կիրտապը հէլաքա տիւշմէսինլէր :

Ֆրանսուազ . - Ահ, պապաճըղըմ . . . պէն ծնլար իչուն բէք չօգ աղլատըմ, բէք չօգ տուալար իթտիմ :

Բարազ . - Օ գատարը քիֆայէթ իթմէզ . . . պու սէֆիլլէրին էյիտէն վէ քէօթիւտէն հիչ պիր մալիւմաթլարը

եօգ տըր : Անլէրին լուհը մուծիպի ար ու հիճապ պիր թա-
գըմ կիւնահլարլա տօլու պիր կիրտապ տըր . տինսիզ պիր
վալիտէ վէ իմանսըզ պիր ասքէր գուճաղընտա պէօյիւ-
միւշ օլան չօճուգլար նէ՞ օլապիրիւլէր :

Ֆրանսուազ . - (Սատէտիլանէ պիր սուրէթտէ .) Օ
խուսուստա միւսթէրիհ օլունըզ , պապաճըղըմ . . . իքի-
սիտէ մէլէք կիպի հալիմ տիրլէր վէ զէվճիմ՝ տօղտըզ-
լարը կիւնտէն պէրու եանլարընտան ալրըլմամըշ օլտըղըն-
տան , անլէրին գալպի կիպի քէրէմքեար պիր գալպ նա-
սիր պուլունաճաղընը տաիմա սէօյլէր :

Բաբազ . - (Գապա պիր սէօյլէյիշլէ .) Սիզին զէվճի-
նիզ պիւթիւն էօրիւնիւ միւհլիք կիւնահլարլա կէչիր-
միշ օլտըղընտան , լուհլարըն հալիի մուհաքէմէ իտէճէք
գատար իսթիտատը եօգ տուր . իշթէ թէքրար սէօյլէյօ-
ըմ . մատամ քի սիզ պու պէտպալսթ չօճուգլարըն էպէ-
վէյնի մագամընտասընըզ , անլէրին սէլամէթի լուհընա պու
կիւնտէն , հաթթա պու սաաթտան պէտ իլէ չալըշմալը-
սընըզ . եօգսա , տէհշէթլի պիր մէսուլիյեթ ալթընտա
գալըրսընըզ :

Ֆրանսուազ . - Եա՛ Բապալի . . . սէօյլէտիյինիզ բէք
տօղրու տըր , պապաճըղըմ , պունը պէն տէ պիրիւրիմ . . .
հաթթա պու գօրգուճ՝ օղլումըն մահպուսիյեթի խապէ-
րինտէն տօլայը հըսս իթտիյիմ քէտէր գատար միւտհիշ
տիր . լաքին նէ՞ եաբապիրիւրիմ . էլիմտէն նէ՞ կէլիր . . . :
Պու կէնճ գըղլարը խանէմիղտէ թէրպիյէ իթմէք իսթէմէմ ,
ղիրա պէնտէ ուլում վէ ֆիւնունըն էսէրի պիլէ եօգ տըր .
պէնտէ ետլընըզ իյման վար տըր . պունտան պաշգա , պի-
շարէ զէվճիմ՝ հէնուզ թարիգի սէլամէթտէ պուլընմատը-
ղընտան , պու կիպի մուգատտէս շէյլէրի իսթիհլա իտէր .
օղլում իսէ՛ պանա հիւրմէթէն , անճագ պէնիմ հուգու-
րըմտա անլէրէ լիայէթ կէօսթէրիր . . . : Իմտի , թէքրար
սէօյլէրիմ , պապաճըղըմ . . . ըէճա իտէրիմ , պանա մուա-

վէնէթ իտինիզ. նէ՞ Եաբայում, նէ՞ սուրէթլէ հարէքէթ ի տէյիմ, պանա պիր նասիհաթ վէրինիզ:

Բարազ. - (Պիր տագըդաճըզ սիւքիւթ տէն սօհրա.)
 Լաքին պու իքի կէնճ րուհլարը պէօյլէ ճէհէնէմէ տօղրու սէվզ իթմէք վիճտանա աղըր կէլիր. սահիլի սէլամէթէ չըգմագ իչուն Եալընըզ պիր չարէ վար տըր, օ տա քէնս տիւէրինի պիր մանասթըրա գօյմագ տըր. օրատա, մահղա մուգատտէս վէ տինտորանէ շէյլէրէ թէսատիւֆ իտէ. րէք, վէ հիւսնի իպրէթլէր կէօրէրէք, սէմթի սէլամէթէ վասըլ օլաճագլարը պի իշթիպահ տըր:

Ֆրանսուազ. - Ս.հ, պապաճըղըմ, էկէր պու տէրէ. ճէ ֆագըր օլմասայըտըզ, վէ Եախօտ հիչ օյմազսա պէն հէնուզ չալըշմաղա մուգթէտիր օլսայըտում, Գաբրիէլէ Եաբ. մըշ օլտըղըմ կիպի, պունլարըն տա իւճրէթլէրինի էօտէ. մէյէ չալըշաճագտում: Լաքին չի՝ չարէ... կէօղլէրիմ չիմտի պիւս պիւթինն պօղուլմըշ պիթմիշ տիր... Պագաթ, պապաճըղըմ, պիր շէյ տիւչիւնիյօրըմ, սիղ օ գաստար հա. միյէթլի վէ ֆուգարաքէրվէր ղաթլար թմնըրսընըզ... անլէրին նաղարը շէֆգաթ վէ մէրհամէթինի պու պէտս պախթ էօքիւզլէր իւզէլմէնէ տավէթ իթսէնիզ, օլմա՞զ մը:

Բարազ. - Բէտէրլէրի՞ նէրէտէ տիր:

Ֆրանսուազ. - Հինտիսթանտա ըմըշ. Լաքին զէվճիմ՝ գարիպէն Ֆրանսայա մուվասէլէթ իտէճէյինի պանա սէօյլէտի... պունընլա պէրապէր, հէնուզ հիչ պիր շէյ պէլլի տէյիլ տիր. ծնտան մատա, պիր շէյ տահա վար, պապաճըղըմ. պու պիչարէ չօճուգլարըն տախի պիզիմ սէ. ֆալէթիմիզէ իշթիւաք իթտիքլէրինի կէօրտիւքճէ, Եիւրէյիմտէն գանլար կիտիյօր... հէմ տէ պու սէֆալէթիմիզ՝ կիթտիքճէ թէզլայիւտ իտէճէք վէ իշքէնճէլէրիմիզ չօ. ղալտըգճա չօղալաճագ տըր. ղիրա պիզ չիմտիյէ գատար էվլատըմըն ուայ ու ամէլի սայէսինտէ կէչինիր իտիք իսէ տէ, օ տա չիմտի մահպուս պուլունըյօր:

Բաբազ. - Տէմէք տիր քի պու գըզլարըն պուրատա
հիչ պիր խըսըմը , ագրապասը եօդ տըր , էօյլէ մի :

Փրանսուազ. - Զանն իթմէմ , պապածըղըմ :

Բաբազ. - Է՛յ պուռնլարը Փրանսայա կէթիրմէք իչուն
վախտիլէրի՞ մի զէվճինիզէ թէսլիմ իթմիլ :

Փրանսուազ. - Էվվէ՛թ , պապածըղըմ . հաթթա զէվ-
ճիմ՝ ղայէթ միւսթաճէլ պիր իլ իչուն , տիւնքի կիւն
նարթրա կիթմէյէ մէճպուր օլտու . լաքին պու իչին նէսէն
իպարէթ օլտըղը հէնուզ մէճհուլըմ տըր :

(Օգույանլարըմըզ տէր խաթըր իթմէլի տիրէր քի, Տա-
կոպէր , մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընըն միտալեատան
պէքլէտիքլէրի մէնաֆիի ազիմէ հագգընտա զէվճէսինէ մա-
լիւմաթ վէրմէյի միւնասիպ կէօրմէմիլ վէ գըզլարա տա-
խի՝ պու պապտէ Փրանսուազա պիլէ հիչ պիր շէյ սէօյլէ-
մէմէյէրինի էքիտէն թէնպիհ իյլէմիլ իտի :

Բաբազ. - (Պիր գաչ տագըզա սիւքիւթ տէն սօնրա .)
Տէմէք տիր քի , զէվճինիզ Բարիստէ տէյիլ տիր :

Փրանսուազ. - Խա՛յր , պապածըղըմ . . . լաքին չիւպ-
հէսիզ պու ագչամ եախօտ եարըն սապահ կէլէճէք տիր :

Բաբազ. - (Պիր գաչ տագըզա թէքրար սիւքիւթ իթ-
տիքտէն սօնրա .) Պէնի տինլէյինիզ , պու կէնճ գըզլարըն
սէլամթի ըուհը հագգընտա ղաիպ իտիլէն հէր պիր տա-
ըզա , հէր պիր սանիյէ , ճէհէննէմ գաբուսընա տօղրու
եհնի խաթվէլէր աթմալարընը պատի օլաճագ տըր . . . :
Տագըզա պէ տագըզա ճէնապը Սլլահըն տէսթի գահրը
պիլարէլէր իւզէրինտէ աղըրլաշապիլի . չունքի ինսա-
նըն էճէլ սաաթընը եալընըզ ճէնապը Հագգ պիլի .
էկէր պուռնլար՝ չու հալը տէհչէթիլթիմալ իչինտէ էօլէ-
ճէք օլուրլարսա , ազապը էպէտիյէ մահքիւմ օլաճագ-
լարը զահիր վէ պահիր տիր . պինապէրին՝ պու կիւնտէն
պէտիլէ , անլէրին կէօղլէրինի նուրը հագըզաթա աշմագ
վէ քէնտիլէրինի պիր մանասթըրա գօյմագ լազըմ տըր . . .

իշթէ սիղին վազիֆէնիզ պունտան իպարէթ տիր . պիլմէմ քի արզունըզ տախի պէօյլէ՞ մի տիր :

Ֆրանսուազ . - Օ՛հ , էվիլէթ . . . պապաճըղըմ . . . լա . քին , պիր ազ էվիլէ տէ սէօյլէտիյիմ վէճհլէ , հայլ՝ֆ քի ֆագըր պուլունմագտայըզ :

Բաբազ . - Սիղին նէ՛ ղայրէթտէն վէ նէ՛ տէ իթիգատ . տան արի օլմատըղընըզ պիլիրիմ . լաքին պու չօճուգ . լարը ըսլահ իթմէյէ մուգթէտիր օլտանըզ տախի , ղէվ . ճինիզին վէ օղլունըզն հէր կիւն կէօթէրէճէքլէրի սուի միսալար , սիղին օ գատար ղայրէթ վէ զահմէթլէրինիզ մահվ իտէճէք տիր . պինտէն ալէյհ սիզ՝ պու էօքսիզլէ . րին անասը պապասը եէրինտէ օլտըղընըզ վէ հուղուրը Բապանիտէ անլէրին սէլամէթի ըուհընտան մէսուլ պու . լունտըղընըզ հալտէ , եաբամայաճաղընըզ շէյի խրիսթի . յանլըզ նամընա պաշգալարը եաբամալը տըր :

Ֆրանսուազ . - Ո՛հ , պապաճըղըմ , էկէր սայէնիզտէ պու ֆիիլի խայր մէյտանա կէլէճէք օլուրսա , նէ՛ գատար միննէթտարընըզ օլաճաղըմ :

Բաբազ . - Միւմքինսիզ տէյիլ տիր . պէն պիր մանաս . թըլըն պաշ րահիպէսինի թանըրըմ . պու մանասթըրտա կէնճ գըզլար լալըգը վէճհ իւզրէ թալիմ ու թէրպիյէ կէօ . րիւրլէր . վէրիլէճէք իւհրէթին մըգտարը տա անլէրին ֆագըր հալի նիսպէթինտէ ազալապիլիր . լաքին նէ գա . տար ազալսա տախի , եինէ թէէտիյէ իթմէք լաղըմ տըր . էլպիսէլէրինի վէ լէվաղըմաթը սաիրէյի տէ էվիլէճէ թէ . տարիք իթմէք իճապ իտէր . պու իսէ սիզէ բէք աղըր կէ . լիր , տէյիլ մի :

Ֆրանսուազ . - Ա՛հ , էվիլէթ , պապաճըղըմ :

Բաբազ . - Սատագալար սանտըղըմտան պիր մըգտար ագճէ ալարագ վէ պագըսընը տախի՝ պիր գսչ ֆուգա . րարէրվէր ղէվաթա միւրաճաաթլէ թօքլայարագ , լաղըմ օլտն մէպլալը թէտարիք վէ օ պիչարէլէրի թանըտը . ղըմ պաշ րահիպէսին մանասթըրընա վազ՝ իտէպիլիրիմ :

Պրանսուազ. - Ահ, պապաճրղըմ, սիզ հէմ պէնիմ վէ հէմ տէ պու չօճուգլարըն դուրթարքճըսը սընըզ. . . :

Բաբազ. - Օլմագ իսթէրիմ, լաքին կէրէք անլէրին սէլամէթի րուհը վէ կէրէք իթթիխազ իտէճէյիմիզ թէ-տապիրին նէթիճէբէզիր օլմասը իչուն, իտէճէյիմ մուա-վէնէթ վէ հիմայէյէ պիր իքի շարթ գոյմաղա մէճպու-րըմ:

Պրանսուազ. - Սէօյլէյինիզ, պապաճրղըմ, շարթ-լարընըզ չիմտիտէն գապուլ իտիլիշ տիր: Սիզին էվափիր վէ թէնպիհաթընըզ պէնիմ իչուն հէր շէյտէն ագտէմ տիր:

Բաբազ. - Էվվէլա՝ գըզլարը պու կիւնտէն խանէմին միւտիրէսինէ թէսլիմ իտէճէքսինիզ, օ տա ալըպ պու սապահ մանասթըրա կէօթիւրէճէք տիր:

Պրանսուազ. - Լաքին, պապաճրղըմ, պու միւմքին-սիզ տիր:

Բաբազ. - Միւմքինսիզ մի, նէտէն:

Պրանսուազ. - Զէվճիմին զայպուպէթի էսնասըն-տա . . . :

Բաբազ. - Նէ՞ օլուր:

Պրանսուազ. - Պու պապտէ օնա տանըչմագսըզըն՝ պէօյլէ պիր գարար իթթիխազ իտէպիլինր միլիմ:

Բաբազ. - Եալընըզ օնա տանըչմամագ տէյիլ, հաթ-թա պու իշ անըն զայպուպէթի էսնասընտա իճրա օլուն-մալը տըր . . . :

Պրանսուազ. - Նասըլ, պապաճրղըմ. . . քէնտիսինին ալտէթինէ պէքլէմէմէյէ նէ՞ սէպէպ վար տըր:

Բաբազ. - (Սէրթ պիր սէտա իլէ.) Իքի սէպէպ վար տըր. էվվէթ, իքի սէպէպտէն նաչի պունտան սագընմա-լընըզ. էվվէլէն՝ զէվճինիզ, գալպինտէ մէրքիւզ օլան տինսիզլիք սաիգասըյլա, սիզին ագիլանէ վէ տինտարանէ գարարընըզա գարչը տուրմագ իսթէյէճէք տիր. սանիյէն՝

գրգլար , պունտան պէօյլէ զէվճինիզէ հէր տիրլիւ միւ , նասէպէթ վէ իւլֆէթի գաթ' իթմէլի տիրլէր . իշթէ պունըն իչուն , զէվճինիզ անլէրին նէրէտէ օլտըզլարընը տախի պիլմէմէլի տիր :

Պրանսուազ . - (Պէվզ էլ աոտէ ալթ իւսթլիւք վէ թէ՛ ըէտտիւտէ տիւչար օլարագ .) Լաքին , պապաճըզըմ , պու գրգլար զէվճիմին հիմայէսինէ թէսլիմ իտիլմիշ տիրլէր . պինապէրին' անըն ըէյի թահսիլ իտիլմէքսիզին վէ ըիզասը մունզամմ օլմագսըզըն գրգլար հագգընտա պէօյլէ պիր գարար իթթիխազ իթմէք . . . :

Բաբազ . - (Պրանսուազըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Պու չօճուզլարը խանէնիզտէ թէրպիյէ իտէպիլի՛ր միսինիզ , էվ-վէ'թ եախօտ խա'յր տէլինիզ :

Պրանսուազ . - Խա'յր , պապաճըզըմ , իտէմէմ :

Բաբազ . - Խանէնիզտէ պուլունտըգճա , միւէպպէտէն թէօպէսիզլիքտէ գալմագ թէհլիքէսինտէ՞ մի տիրլէր , աէ-յիլ մի տիրլէր :

Պրանսուազ . - Էվվէ'թ , պապաճըզըմ , թէհլիքէսին-տէ տիրլէր :

Բաբազ . - Սիզ անլէրին բէտէրի վէ վալիտէօի մագա-մընտա պուլունտըզընըզ հալտէ , հուզուրը Հագգտա , իշ-լէյէճէքլէրի կիւնահլարտան մէսո՛ւլ մշսընըզ , տէյիլ մի-սինիզ :

Պրանսուազ . - Ա'հ , էվվէ'թ , պապաճըզըմ , մէսուլ ըմ :

Բաբազ . - Անլէրի պու կիւնտէն մանասթըրա կէճն-տէրմէնիզի թէնպիհ իտիշիմ' քէնտիլէրինին սէլամէթի ըուհը իչս՛ն մը տըր , տէյիլ մի տիր :

Պրանսուազ . - Էվվէ'թ , պապաճըզըմ , քէնտիլէրինին սէլամէթի ըուհը իչուն տըր :

Բաբազ . - Էօյլէ իսէ , չիմոի ինթիլիսապ իտինիզ . . . :

Պրանսուազ . - Բէճա իտէրիմ , պապաճըզըմ , սիւա-լիմէ ճէվապ վէրինիզ . զէվճիմին մուվաֆագաթ վէ ըիզա-

սը մունգամմ օլմագսըզըն , գըզլար հագգընտա պիր դա-
րար իթթիխազ իթմէյէ հագգըմ վա՛ր մը աըր :

Բարազ . - Հա՞գգ մը . . . հագգընըզ օլմագ չէօյլէ
աուրսուն , հաթթա պու վէճհ իլէ հարէքէթ իթմէք սիզին
իչուն մուգաստէս պիր վազիֆէ տիր : Մէսէլա՛ պիր եան-
զըն զուհուր խոխպ տէ , պու պէտպախթ էօքսիւզլէրի ա-
թէշ օրթասընտա կէօրէճէք օլուրսանըզ , զէվճինիզ մէն՝
թթմիշ վէ եա օրատա պուլունմայօր տէյու , անլէրի գուր-
թարմագ վազիֆէնիզ տէյի՛լ մի տիր : Շու սըրատա իսէ ,
ճիսմի եագան պիր եանզընտան տէյիլ , իլլա բուհը իլէլ
էպէտ իհրագ իտէն ճէհէննէմ աթէչինտէն գուրթարմազա
ճահտ իտէճէքսինիլ :

Փրանսուազ . - (Թէրէտաիւտ վէ ըզտըրապը կիթտիք-
ճէ արթարագ .) Բէճա իտէրիմ , պապաճըզըմ , էկէր պու
պապտէ ըսրար կէօսթէրիյօրսամ , պէնի մազուր թութը-
նըզ . ֆիքրիմի թէնվիր վէ շիւպհէլէրիմի իզալէ իտինիլ . . .
զէվճիմին էվամիր վէ նէվասիտինէ իթաաթ իթմէյէ եէմին
իթտիքտէն սօնրա , պու սուրէթլէ հարէքէթ իտէպիլի՛ր
միյիմ :

Բարազ . - Էյիլիք իչուն իթաաթ իթմէք վաճիպ տիր .
լաքին քէօթիւլիւք իչուն , ասլա՛ . սիզ տէ թէսլիմ իտէրսի-
նիլքի , զէվճինիզէ գալսա , պու էօքսիւզլէրին սէլամէթի
բուհը տիւչարը մուխաթարա օլտուգտան պաշգա , պէլքի
տաիրէի իմքեան խարիճինէ տէ չըգաճագ տըր . . . :

Փրանսուազ . - (Թիթրէյէրէք .) Լաքին , պապաճըզըմ ,
զէվճիմ ավաթ իթտիյինտէ , գըզլարըն նէրէտէ պուլուն-
աըզլընը սիւալ իտէճէք տիր . . . պէն տէ քէնտիսինէ եա-
լան սէօյլէմէյէ մէճպուր օլաճազըմ , տէյի՛լ մի :

Բարազ . - Սիւքիւթ իթմէք եալան սէօյլէմէք տէյիլ
տիր . զէվճինիզ գըզլարըն նէրէտէ պուլունտըզընը սօր-
աըզճա , սիզ տէ ճէվապ վէրէմէյէճէյինիզի սէօյլէրսի-
նիլ :

Ֆրանսուազ . - Չէ՛վճիմ նաաիր պուլունուր պիր ա-
տէմ իսէ տէ , պէօյլէ պիր ճէվապ քէնտիսինի սօն տէրէ-
ճէ հիտտէթլէնտիրէճէք տիր . . . : (Տիւշիւնտիւքճէ թիթ-
րէյէրէք .) Վազթըլա ասքէրլիք իթմիշ օլտըղընտան ,
հիտտէթ ու զազապը բէք տէհշէթլի տիր , պապանը-
ղըմ :

Բարազ . - (Ղաղապնաք պիր թավը ըլա .) Ձի՛ չարէ ,
ղէվճինիղին հիտտէթի եիւզ դաթ տէհշէթլի տախի օլտա ,
եինէ կէօյիւս կէրմէյէ մէճպուրսընըզ . զիրա պէօյլէ մու-
դատտէս պիր ֆազիլէթ ուզընտա , հէր տիւրլիւ մէշադ-
դաթը կէօզէ ալտըրմագ՝ քէնտինիղի սատտէթի էպէտիլէ
յէ նաիլ դըլմագ տէմէք տիր : - Պիր ինսան պու տիւն-
եատա սէլամէթի բուհընը գօլայլըզլա իսթիհսալ իտէ-
պիլի՛ր մի տէյու զանն իտիյօրսընըզ . . . : Ճէնապը հագ-
դա սատագաթ վէ խալիսէթլէ խըրմէթ իթմէք իսթէյէն
պիր կիւնահքեար՝ վիւճուտինի բարշալայաճագ վէ պէ-
րէլէյէճէք օլտն թաշլարը վէ տիքէնլէրի տիւշիւնմէլի՛ մի
տիր :

Ֆրանսուազ . - (Մէյուսիյէթպախշ պիր թէսլիմիյէթ-
լէ .) Աֆվ իտէրսինիզ , պապանըղըմ , աֆվ իտէրսինիզ
միւսատտէնիղէ մաղրուրէն սիղէ պիր շէյ տահա սօրմագ
իսթէրիմ . ա՛հ , էկէր սիղ պանա թարիզի սէլամէթի կէօս-
թէրմէյէճէք օլուրսանըզ , քի՛մ կէօսթէրէճէք տիր . . . :

Բարազ . - Սէօյլէյինիզ պազայըմ :

Ֆրանսուազ . - Մարէշալ Սիմոն Բարիսէ վասըլ օլ-
տըդտա , ղէվճիմտէն էվլատլարընը էլպէթթէ իսթէյէճէք
տիր . օ վազթ ղէվճիմ գըզլարըն պապասընա նէ՞ ճէվապ
վէրէճէք տիր :

Բարազ . - Մարէշալ Սիմոն Բարիսէ վասըլ օլտըդ-
տա , տէրագապ պանա պիլտիլիլիսինիզ , պէն տէ նէ՛ եօլ-
տա հարէքէթ իտէճէյինիղի սիղէ սէօյլէրիմ . զիրա , պիլ
բէտէրին հուգուզը՝ անճագ էվլատլարընըն սէլամէթի

րուհը իշուն չալըշորդը հալտէ մուգատտէս տիր : Բէտէր-
տէն էլվէլ , բէտէրին մաֆէվդինտէ Ալլահ վար տըր . էվ-
վէլա ճա խըտմէք իթմէք լաղըմ տըր : Իմաի , էյի տիւ-
չինիւնիւզ : Սիզէ թէքլիֆ իթտիյիմ չէյի գապուլ խաէճէք
օլըրսանըզ , պու կէհն էօքսիւղէր սէլամէթ եօլունը պուլ-
մուշ օլուրլար . սիզէ պար օլմաղլար . սիզին սէֆալէթ վէ
ղարուրէթինիզէ իշթիրաք իթմէզլէր . մուգատտէս պիր մա-
նասթըրտա պէօյիւրլէր վէ պիր Ֆրանսա մարէշալընըն
ղըղլարընա լայըզ օլտըյը վէճհէ , միւքէմմէլ պիր թէր-
պիյէ կէօրիւրլէր . հաթթա , բէտէրլէրի Բարիսէ վասըլ
օլտըգաա , էկէ քեւլընը կեօրէյէ շայէմէ Էսէ , անլէրի պիրէր
սէֆիլ վէհիմ վասչի պուլթէրէսթլէր կէօրէճէք եհրտէ ,
իբի տիյանէթբէրվէր , ալիմ , էհլի ըրզ վէ թէրպիյէլի մախ-
լուզլար կէօրիւր . զըղլար տախի՝ ճէհապը Հադգա մադ-
պուլ օլտըզլարը ճիհէթլէ , մէրհամէթ վէ ինայէթի իլա-
հիյէսինի բէտէրլէրի իւղէրինէ տալէթ իտէրլէր . զիրա մա-
րէշալ Սիմոն՝ թէճափուղաթա , մուհարէպաթա վէ գան
տէօքմէյէ ալըշմըշ պիր ատէմ օլտըյընտան , ճէհապը Ալ-
լահըն մէրհամէթինէ իհթիյաճը քիւլլիսի վար տըր : Շիմ-
աի , պիր գարար վէրինիզ : Զէվճինիզին հիտտէթ ու զա-
ղապընտան գօրգարադ վէ սէլամէթի րուհընըզը թէհլիքէ-
յէ գօյարադ , պու պիչարէ չօճուղլարըն իսթիգպալինի
կէրէք պու տիւնեատա վէ կէրէք ախրէթտէ ֆէտա իթ-
մէք իսթէր միսինիզ :

Ֆրանսուազըն իթիրաֆ բաբաղընըն գուլլանտըզը լի-
տան հէր նէ գատար սէրթ վէ միւլթէաոսըպանէ իտի իտէ
տէ , մէրզումըն գանաաթը վիճտանիյէսի նօզթաի նազա-
րընճա , մա՛գուլ վէ աաիլանէ իտի . չունքի , պու նամուս-
քետր վէ ֆաղիլէթլի բաբաղ՝ սէօյլէտիյի սէօզլէրէ վիճ-
տանէն գանի օլմուշ ըտըր : Պիչարէ՝ Բօսէնին էլինտէ քէօր
քէօրիւնէ պիր ալէթ օլմուշ վէ նէ՝ մադսատա մէպնի հա-
րէքէթ իթտիյինի պիլմէմէքտէ պուլընմըշ օլտըզընտան ,

պու կէնճ գրգլարը մանաթըրա գոյմաղա Պրանսուազը
իճպար իտէրէք, տինտարանէ վէ Ալլահա մագպուլ պիր
վազիֆէ իյֆա իթմիշ օլաճագ տէյու զանն իթմէքտէ ի.
տի: Բօտէնին մէհսուպ օլտըղը ժէղի իթ ճէմիյէթինին
հայրէթպախշ թէտպիրէրինտէն պիրի տէ պու տըր. պիր
թագըմ նամուսքետը վէ էհլի ըրդ ատէմէրի շէրիքի թէօհ.
մէթ իտինէրէք, տնէրի՝ իճրաաթը խաֆիյէրինտէն ղէր.
րէճէ խապէրտար իթ մէքսիլին քէմալը զայրէթլէ չալըշտը.
րըրլար:

Պրանսուազ՝ միտտէթի մէտիտէտէն պէրու բաբա.
զընըն նուֆուզ վէ թէէսիրինէ ալըմըշ օլտըղընտան, մէր.
գումըն սօն սէօղլէրինէ պիր ճէվապ պուլամատը. պինա.
էն ալէյհ՝ տնըն թէքլիֆի վագըընա ըուի ըրդա կէօթէր.
մէյէ մէճպուր օլտու. լաքին, Տակոպէրին՝ Շարթրտան
ալտէթ իտիպ տէ, մէղար գաբուսընա կէլմիշ օլտն պիր
վալիտէնին քէնտիսինէ թէսլիմ իթտիյի չօճուղլարը պուլ.
մայընճա հըսս իտէճէյի հիտտէթ վէ մէյուսիյէթի տիւ.
շիւնտիւքճէ, տէհշէթինտէն տիթրէմէքտէ իտի, հալ պու.
քի, բաբազընըն սէօղլէրինէ նազարէն, զէվճինին հիտտէթ
ու զազապը նէ գատար տէհշէթլի օլտա, քէնտիսի տէ օ
գատար սիւքիւնէթլէ թէհամիւլ իթմէյէ մէճպուր ըտը.
իմտի, բաբազընա շէյլէ ճէվապ վէրտի.

— Ճէնապը Հագգըն էմրի օլտուն, պապաճըղըմ,
հէր նէ տախի վուգուս կէլէճէք օլտա, պէն քէնտի խրիս.
թիյանճա վազիֆէմի իյֆա իտէճէյիմ . . . էվվէթ, պա.
նա էմր իթտիյինիզ վէճհլէ, վազիֆէմտէ գուսուր իթ.
մէյէճէյիմ:

Բաբազ. — Պու մուգատտէս վազիֆէյի իյֆա իթմէքլէ
տիւչար օլաճազընըզ իշքէնճէլէրտէն աօլայը ճէնապը
Հագգ սիլի մազհարը միւքետաֆաթ իտէճէք տիր . . . Տէ.
մէք օլուր քի, զէվճինիզ՝ մարէչալ Սիմսըն զըզլարընըն
նէրէտէ պուլունտըղընը սիւալ իթտիքտէ, ճէվապ վէրմէ.

յեճէյինիղի հուզուրը Հագգտա վատ խոյօրսընըդ, էօյ-
լէ մի :

Ֆրանսուազ. - (Սարսըլարագ .) Էվվէթ , պապաճը-
ղըմ , վատ խոյօրըմ :

Բաբազ. - Գըզլարընըն՝ քէնախինէ իատէ խոլլէճէք
տէրէճէյէ կէլմէմիշ օլմասըզլարը պիր սըրատա , մարէ-
շալ Սիմոն տախի կէլտիքտէ , ծնա դարշը տախիայնը սիւ-
քիւթի իլթիյար իտէճէքսինիզ , տէյի՞լ մի :

Ֆրանսուազ. - (Կիթտիքճէ զաաֆ քէսպ իտէն պիր
սէտա իլէ .) Էվվէթ , պապաճըղըմ :

Բաբազ. - Զէվճինիզին ավտէթինտէն սօնրա , արա-
նըղտա ճէրէյան իտէճէք վաղըալարը կէլիպ պանա խա-
պէր վէրէճէքսինիզ :

Ֆրանսուազ. - Էվվէթ , պապաճըղըմ . . . : Էօքսիւզ-
լէրի նէ՞ վաղթ խանէնիզէ կէթիրմէք լաղըմ տըր :

Բաբազ. - Պիր սաաթտան . պէն չիմտի կիտիպ մա-
նասթըրըն պաշ րահիպէսինէ պիր մէքթուպ եազտըգտան
սօնրա , խանէմ միւտիրէսինէ թէսլիմ իտէճէյիմ . մէրգու-
մէ՝ շայանը էմնիյէթ պիր գատըն օլմասըյլա , գըզլարը
ալըպ մանասթըրա կէօթիւրէճէք տիր . . . :

.

Տակոպէրին ղէվճէսի՝ բաբազընըն իթիրաֆա տաիր
նասիհաթլարընը աինլէտիքտէն վէ իշլէտիյի կիւնահլար-
տան տօլայը մաղհարը աֆվ օլտըգտան սօնրա , իթիրաֆ
տօլապընտան տըշարը չըգտը :

Քիլիսէ Էվվէթի կիպի թէնհա տէյիլ իտի . իքի սաաթ
Էվվէլ քիլիսէ գաբուճըսընըն ճամէկեահպանա (աւանդա-
պահ) սէօյլէմիշ օլտըղը ղէնկին ատէմին ճէնաղէ ալայը-
նը կէօրմէք իւզրէ , պիր չօգ զալէպէլիք թօրլանմըշ ըտը :
Պինաէն ալէյհ՝ Ֆրանսուազ , քէմալը իհթիշամլա տօնա-
տըլմըշ օլան քիլիսէնին գաբուճընա վասըլ օլունճայա գա-
տար , բէք չօգ զահմէթ չէքտի :

Լաքին ինսան չէօյլէ պիր միւլահազա իթտիյինտէ , սապահլայըն քիլիտէ հալլիսինէ կէթ իրլիմիշ օլան ֆագըրըն ճէնաղէսիյլէ շու շիմսիքի զէնկին ճէնաղէնին զիյնէթ վէ տէպտէպէսի արասընտա նէ պէօյիւք ֆարգ վէ մուպա . յէնէթ կէօրէճէքաի :

Մահալլէնին պիլճիւմէ բաբաղլարը՝ շաշաալը սո րէթտէ կիյինմիշ օլաըզլարը հալտէ , գատիֆէլէրլէ մէս . թուր օլան թապուլթըն էթրաֆընը ալմագ իւզրէ քէմալը աղամէթլէ իլէրիլէմէքաէ իտիլէր . քէմհատան վէ իրէք . տէն մամուլ գաֆթանլարըն վէ սիյահրէնկ պօյուլըզլա . րըն կիւմիւշ վէ միւքէլէֆ իշլէմէլէրի՝ պինլէրճէ մումլա . րըն ըշըզը տէրուինտէ բարըլ բարըլ բարլամագտա վէ զանն իտէրսին քի գըզըլճըմլար սաշմագտա ըտը : Գիլիտէ գաբուճըսը՝ լապիս օլտըզը էլպիսէի րէսմիյէսի վէ ումուզ . րըզլարը ալթընտա գուրուլմագտա , վէ ճամէկեհհպանի . սէ՝ պալէնա քէմիյինտէն մամուլ պասթօնըն քէմալը մէ . սէրրէթլէ թուլթմըշ օլարագ , գրալլարա մախսուս պիլթ թավը ըլա գաբուճընըն գարշըսընտա տուրմագտա ըտը : Եէնի վէ պէյագ կէօմէքլէր կիյինմիշ օլան քիլիտէ խա . նէնտէլէրինին սէտասը՝ քիլիսէնին տէօրթ էթրաֆընա աք . սէնտաղ օլմագտա , վէ երլան չէքլինտէ եարըլմըշ օլան պօյուլարըն կիւրիւթիւսիւ տախի ճամլարը սարսմագտա ըտը . խիւլասաի քէլամ՝ պու զէնկին , միւքէմմէլ վէ Գէ . ղիճի «Էֆ ճէնաղէ ալայընա իշթիւրաք իթմէյէ հազըրլան . մըշ օլանլարըն չէհրէսինտէ մէմուռնիյեթ վէ մէսրուրիյ . եէթ ալաիմի նիւմայան օլմագտա վէ պու մէսրուրիյեթ՝ միւթէվէֆֆանըն իքի նէֆէր միրասխօրլարընըն թավը ու սիմասընտան պիր գաթ տահա արթմագտա ըտը :

Պու միրասխօրլար՝ ուզուն պօյուլ , չէնմէշրէպ վէ գուվլէթլի տէլիգանլըլար օլուպ , իգպալ ու սաստէ . թին իճապ իթտիյի մէրասիմի էտէպ վէ մահճուպիյեթի թէճավուղ իթմէքսիլին , հիւզնէնկիլ վէ մաթէմեաք էլ :

պիսեղերի ալթընտա զանն իտերսին քի մահղուղ օլմագ-
տա, վէ հղիյիպ պիւզիւլմէքտէ իտիւէր :

Տակոպէրին զէվճէսի՝ սաֆվէթի գալպի վէ թէաոսու-
պը սատէալլանէսի խիւաֆընտա օլարագ, ճէնապը Հագ-
գըն իպատէթխանէսինտէ, զէնկինէ վէ ֆագըրա կէօսթէ-
րիլէն գապուլլիյէթ արասընտաքի ֆարգ վէ մուպայէնէթի
կէօրլնճէ, ֆէվգ էլատէ միւթէէսիյ օլտու. զիրա, է-
կէր միւսալաթ տէնիլէն շէյ վար ըսա, օ տա էճէլ վէ է-
պէտիյէթ գաբուսընտա մէրի օլմագ լազըմ տըր :

Պու իքի մէնհուս մէնզարէ, Ֆրանսուազ Պոտուէնին
հիւլն ու էլէմինի պիր գաթ տահա արթըրմըշ ըտը. պի-
շարէ գատըն՝ քիլիսէ գաբուսընտան բէք պէօյիւք զահ-
մէթլէ տըշարը չըգաղգտան ոճնրա, էօքսիւզլէրի աբբայ
Տիւպուանըն խանէսի միւտիրէսինէ թէսլիմ իթմէք իւզրէ,
Պրիզ-Միշ սօգաղընա տօղլու շիթապ կէօսթէրտի. միւ-
տիրէ գատըն իսէ, գըզլարը ալըպ, Ատրիէն տը Գարտօ-
վիլին մահպուս օլտըղը տօգթէօր Պայէնիէնին խասթէխա-
նէսի եանընտաքի Սէնթ-Մարի մանասթըրընա կէօթիւրէ-
ճէքտի :

4

ՄՕՍԻԷՅ ԻԼԷՐԱՊԱ-ԺՈՒՍ.

Տակոպէրին զէվճէսի՝ քիլիսէտէն չըգըպ տա, Պրիզ-
Միշ սօգաղընըն աղղընա վասըլ օլտըգտա, մուգատտէս
սու թէվզի՝ իտէնլէրտէն պիրի արգասընտան եէթիշտի.
պու ատէմ՝ աբբայ Տիւպուանըն քէնտիսինէ զայէթ մու-

հիմմ պիր շէյ սէօյլէյէճէյինի վէ պինտէն ալէյհ տէրա-
գապ Սէն-Մէրրի քիլիսէսինէ ավտէթ իթմէսի մուգթաղի
օլտըղընը Ֆրանսուազա պիլտիրմէք իւզրէ, սօլուզը քէսիլէ
քէսիլէ զօշմուշ կէլլիշ իտի :

Ֆրանսուազ կէրիյէ տէճնտիւյիւ սըրատա, պիր քիլա
արապասը տախի քէնտի խանէսինին գաբուսը էճնիւտէ
տուրտու : Արապաճը օթուրաղըր եհրաէն աշաղըյա էնիպ,
գաբույը աշտը :

Մէզքիւր արապատա օթուրմըշ օլան, վէ տիղէրի
իւզէրինտէ պիր ֆինօ քէօրէյի թութմըշ պուլընան սկյահ
էլպիսէի շիշմանճա պիր գատըն :

— Արապաճը, մատամ Ֆրանսուազ Պոտուէնին խա-
նէսի պուրասը օլուպ օլմատըղընը սօր պաղ ալըմ. — տէսի :

Արապաճը. — Պաշ իւսթիւնէ, մատամ. — տէյու ճէ-
վապ վէրտի :

Դարիլինի քիրամ՝ բրէնսէն տը Սէն-Տիգիէնին պիրին-
ճի օտա խըտմէթ քեարը օլան մատամ Կրիվուայը իլէ, սա-
հիպէսի իւզէրինտէ հագիգի պիր թէէսիրի պուլընան Մ.՝
ֆէյիւ էլպէթթէ տէրխաթըր իտէրլէր :

Դաբուճըլըգ մէմուրիյեթթինի տէ իյֆա իաէն պօյաճը
պապա Լօրիօ՝ Ֆրանսուազ Պոտուէնին իսմինի իշիլ տիքտէ,
տիւքքեանընտան տէրագապ տըշարը չըգտը վէ զէնտս-
թանէ պիր սուրէթտէ արապա գաբուսընա եագլաշըպ
Ֆրանսուազ Պոտուէն օ խանէտէ իգամէթ իտէր իսէ տէ,
տըշարըյա չըգմըշ վէ հէնուղ ավտէթ իթմէմիշ օլտըղընը
մատամ Կրիվուայա սէօյլէտի : Պապա Լօրիօնըն գօլլարը,
էլլէրի վէ հաթթա եիւզիւնիւն պիր գըսմը ավթուն ըէն-
կինտէ բարլագ պիր սարըյա պօյանմըշ ըտը : Մատամ
Կրիվուանըն ֆինօսը՝ պու սարը պօյալը ատէմի կէօրիւր
կէօրմէզ, պիրտէն պիրէ գուտուրտու վէ պօյաճը՝ էլլինի ա-
րապա գաբուսընըն քէնարընա գօյաճաղը սըրատա, շիս-
տէթլի սուրէթտէ հավլայարագ պիլէյինի ըսըրտը :

Պապա Լորիօ ելինի կերիյէ չէքտիյի էսնատէ , մատամ
կրիվուա տախի քէմալը էնտիշէ իլէ .

— Ա՛հ , տմա՛ն եա Րապալի . . . էլինիդտէքի պոյա զէ-
հիրլի պիր չէյ օլմասըն . . . զիրա քէօբէյիմ բէք նազիք
տիր . - տէտի :

Պու սէօզիւ միւթէադըպ , մէրգումէ՝ Մօսիէօնիւն սա-
լը պոյա իլէ պէնէք պէնէք օլմուշ օլան եասը պուրնընը
քէմալը իհլմիմամլա սիրմէյէ պաշլատը :

Պապա Լորիօ , ֆինիօ քէօբէյինին պիլէյինի ըսըրմասը
սէպէպիյլէ , մատամ կրիվուատան պաշգա տիւրլիւ մուա-
մէլէյէ պէքլէմէքտէ իքէն , մէրգումէնին պու սէօզլէրլէ
պէյանը մադէրէթ իթմէսինի կէօրիւնճէ , ֆէվզ էլա-
տէ հիտտէթլէնէրէք վէ իւլչմ ու զազապընը կիւճ իլէ
ղապթ իտէպիլէրէք տէտիքի .

— Մատամ , էկէր գատըն թաիֆէսինէ մէնսուպ օլ-
մայայըաընըզ վէ պու չիրքին հայվան տախի սիզէ տյիտ
օլմասայըտը , գույրուղընտան թուլթաըղըմ կիպի , օճագ
իւղէրինտէ գայնամադտա օլան պոյա գազանընա պաթը-
րարագ , պիր տադըզա զարֆընտա բօրթուգալ ոսրըսը-
նա պոյար ըտըմ :

Մատամ կրիվուա . - Նասըլ , քէօբէյիմի բօրթուգալ
ոսրըսընա՞ մը պոյար ըտընըզ . - տէյու հայդըրտըգտան
սօնրա , զազապնաք պիր թավր ըլա վէ Մօսիէօյիւ սըզը
սըզը թուլթարագ , արապատան աշաղըյա էնտի վէ հիտ-
տէթլի պիր սուրէթտէ պապա Լորիօյը նազալը թէտ-
գիդտէն կէչիրտի :

Պապա Լորիօ իսէ՝ մէրգումէնին գարանըզ նէրտիւ-
պանա տօղրու կիթալիյինի կէօրտիւքտէ , տէտիքի .

— Լաքին , մատամ , զանն իտէրսէմ մատամ ֆրան-
սուազըն հէնուզ տլտէթ իթմէմիշ օլտըզընը սէօյլէտիմ :

Մատամ կրիվուա . - (Պարիտանէ պիր թավր ըլա .)
Պէիս եօգ , պէքլէրիմ . հա՞նկը գաթտա օթուրըր :

Պապա Լորիօ . - (Տիւքքեանընա կիրտիյի սըրատա .)
Տէօրտիւնճիւ գաթտա . - տէյու ճէվապ վէրտի :

Պատէհու , ֆիքրինտէն կէչէն խապիսիք հազգընտա
կիւլէրէք , քէնտի քէնտինէ տէտի քի .

— Պիզիմ պապա Տակոպէրին իրի քէօրէյի խոյ-
լանմալը տա , շու եէրէ պաթասըճա քէօրէյին պօյնընը
թութտըղը կիպի օն բարչա իթմէլի :

Մատամ Կրիվուա , օ ուզուն նէրտիւպանըն հէր պիր
սահանըղընտա նէֆէս ալմագ իւզրէ տուրարագ , վէ ֆէվգ
էլ աոէ պիր նէֆրէթլէ էթրաֆընա պազընարագ եօզարը
չըգմաղա պաշլատը վէ էրէյիճէ զահմէթ չէքտիքտէն սօն-
րա , նիհայէթ տէօրտիւնճիւ գաթա վասըլ օլարագ , իքի
հէմչիրէ իլէ Մայնէօնիւն պուլընմագտա օլտըգլարը օտա-
նըն գարուսը էօնիւնտէ տուրտը : Իշճի գըզ , օ էսնատէ ,
էմանէթ սանտըղընա կէօթիւրէճէյի էշեաի միւսթէլիֆէ-
յի թօլամագլա մէշղուլ ըտը :

Բօղ վէ Պլանշ իսէ՝ իսթիգպալլէրի հազգընտա էրէ-
յիճէ էմիլյէթպախշ իւմիտլէր ալմըշ օլտըգլարընտան ,
ղայէթլէ մէսուտ կէօրիւնմէքտէ իտիլէր . զիրա , քէնտի-
լէրի տիքիշ տիքմէք շիլտիքլէրի ճիհէթլէ , ալէտ տէվամ
չալըշարագ , իքիսի պիրտէն հաֆթատա սէքիզ ֆրանք
զազանապիլէճէքլէրինի վէ պու սէքիզ ֆրանք հէր նէ
գատար քիւչիւք պիր մէպլաղ ըսատա , Տակոպէր ֆամիւ-
եասը իշուն էրէյիճէ մէտարը թէայեիւշ օլաճաղընը
Մայնէօտէն խապէր ալմըշլար ըտը :

Մատամ Կրիվուանըն Ֆրանսուազ Պոտուէնին խանէ-
սինէ կէլմէսի՝ աբբայ տէկրինեի իլէ բրէնսէս տը Սէն-Տի-
զիէնին եէնի պիր դարարընտան նէչէթ իթմիշ իտի . պուն-
լար՝ մատամ Կրիվուա հազգընտա էմիլյէթի քեամիլէլէրի
պուլընտըղընտան վէ գըզլարը Ֆրանսուազըն էվիլտէն ալ-
մագլըղը տահա միւնասիպ կէօրտիւքլէրինտէն , էօքսիւզ-
լէրի մանասթըրա կէօթիւրմէք իշինի անա թէվտի՝ իթ-

միշտ էր իտի . հաժժա զըղլարը՝ քէնտի խանէսի միւտիրէ-
սինէ տէյիլ , իլլա քէնտի թարափընտան պիւ թէզքիւրէ
իլէ կէլէճէք օլան տիկէր պիւ զատընա թէսլիմ իտէճէ-
յինի , իթիրաֆ բարազը մարիֆէթիլէ Ֆրանսուազա պիւ-
տիրմիշէր վէ պիշտրէյի պու սէպէպէ մէպնի եօլընտան
չէվիրմիշէր իտի :

Բրէնտէս տը Սէն-Տիդիէնին օտա խըամէթքեարը զա-
բույը ուրտըգտան սօնրա , իչէրի կիրտի վէ Ֆրանսուազ
Պոտուէնի սօրտու :

Մայեէօ՝ պու մէմուլըն զայրը զիյարէթտէն ֆէվզ էլ
աաէ միւթէաճճիպ օլարագ վէ մէրգումէ գատընըն պա-
զըչընտան կէօղլէրինի եէրէ էյէլէք , գօրգագ պիւ թավը
ըլա .

— Պուրտա տէյիլ , մատամ . — տէտի :

Մատամ Կրիվուա իսէ՝ սօն տէրէճէ միւթէհայերի
օլան վէ կէօղլէրինի եէրէ էյիլ զպուլընան էօքսիւղլէրին
սիմալարընը քէմալը տըզգաթլա թէսղիգ իթտիքտէն
սօնրա .

— Էօյլէ իսէ , պէքլէրիմ . զիրա , քէնտիսինէ սէօյլէ-
յէճէք մուհիմմ չէյլէրիմ վար տըր . — տէյու պէյան իյ-
լէաի :

Պու սէօղլի միւթէազըպ , մատամ Կրիվուա՝ քէմալը
իսթիքրուհլա Տակոպէրին զէվճէսինին գօլթուգ սանտա-
լիէսինէ օթուրտու վէ Մօսիէօյիլ սէրպէսթ պըրագապի-
լիւ զանը իլէ , գըյմէթտար պիւ շէյ կիպի տէօլէմէ իւ-
ղէրինէ պրագաը . հալ պուքի , գօլթուգ սանտալիէսի ար-
գասընտան պիրտէն պիրէ սաղըր վէ տէրին պիւ մըրըլ-
թը իշիտիլիպ , մատամ Կրիվուա եօգարը սըչրատը վէ ֆի-
նօ քէօրէյի տախի գօրգուսընտան հավլայարագ , թիթ-
րէյէ թիթրէյէ սահիպէսինին եանընա իլթիճա իյլէտի :

Մատամ Կրիվուա Մօսիէօյիլ գուճաղընա սըմագ
իւղրէ աճէլէթէն էյիլէրէք .

— Պուրատա քեօբէ՞ք տէ մի վար ըմբշ . — տէյու սորտու :

Բապա-Ժուռ , պու սիւալէ պիզղաթ քէնտիսի ճէվապ վէրմէք իսթիյօրմըշ կիպի , ետթմըշ օլտըղը սանտայիէ արգասընտան ետվաշ ետվաշ գալղ տը վէ էսնէյէրէք վէ կէրիւէրէք մէյտանա չըղ տը :

Մատամ Կրիվուա , պու իրի եարը վէ մէհիպ հայլանը վէ կէնիշ աղղընը աչարագ մէվզըր թէմաշայա գօլտըղը իքի սըրա քէսկին տիշլէրինի կէօրիւնճէ , տէհչէթի մուլն պիր սէտա սալլվէրմէքտէն քէնտիսինի մէն՝ իտէմէտի : Ըսըղան ֆինօ իտէ՝ Բապա-Ժուռնըն գարչընտա պուլլնտըղը զէման պիւթիւն վիւճուտըյա թիթրէմիշ իտի իսէ տէ , սահիպէսինին տիզլէրի իւզէրինէ իլթիճա իտէր իթմէղ , քիւսթախճասընա խըրըտամաղա վէ մէյտան օգուրճասընա Սիպէրիա քէօբէյինէ պաղմաղա պաշատը : Ըսքին էօլէն Ժօվիայըն րէֆիգի սատըղը՝ անըն խըրըտըլարընա գարչըն էսնէյէրէք մուգապէլէ կէօթէրիպ , շիւպհէյէ վարմըշ կիպի պիր սուրէթտէ մատամ Կրիվուանըն էվապլարընը գօղատըղտան վէ թահգիրամիղ պիր սուրէթտէ սըրթընը Մօսիէօյէ չէվիրտիքտէն սօնրա , կիտիպ Բօզ վէ Պլանչըն այագլարըն ալթընտա ետթտը , վէ կիւյա վէխիմ պիր թէհչիքէ գըղլարըն թէհտիա իթմէքտէ իմիշ կիպի , իրի վէ զէքեավէթլի կէօղէրինի արթըղ անէրտէն սյըրմատը :

Մատամ Կրիվուա՝ Բապա-Ժուռ սէպէպիլլէ նիհայէթ պիր պէլայա ուղրայաճաղընը վէ պուռնըն նէթիճէսի իտէ պէլքիտէ թէհչիքէլի օլապիլէճէյինի տիւշիւնէրէք միւթահաքքիմանէ պիր սէտա իլէ տէտի քի :

— Պագոանըղ ա՛ , շու ազղըն քէօբէյի տըշտըն չըգարընըղ . պէնիմքինի իւրքիւտիւյօր . . . նիհայէթ պիր ֆէնալըղ իտէճէք :

Բօզ . — (Թէպէսսիւմ իտէրէք .) Միւսթէրիհ օլընըղ ,

մատամ, Բապա-Ժուա քենտիսինէ տօգուանն օլմազուս ,
հիչ պիր չէյ եաբմազ :

Մատամ Կրիվուա . - Էօյլէ ամմա , ֆէլաքէթ պիրտէն
պիրէ կէլիր . զաթէն ինսան պու դուրտ դաֆալը հայվա-
նըն եալընըղ տիչլէրինի կէօրսէ , էօտիւ զօբար . . . հոյ-
տի , սիղէ սէօյլէյօրլմ , շու քէօբէյի տըչսրը աթընըղ . . . :

Մատամ Կրիվուա պու սօն սէօղլէրի օ աէրէճէ զա-
ղապնաք պիր թավր ըլա սէօյլէմիչ իտի քի , սէտասընըն
չիտտէթի Բապա-Ժուանըն դուլաղընա ֆէնա աքս իտէրէք ,
պաչընը քենտիսինճէ մէճհուլ օլան պու դատընա տօղրու
չէվիրտի վէ տիչլէրինի կէօթէրէրէք խըրըլտամազա պաչ-
լատը :

Պլանչ . - (Շիտտէթլի պիր սէտա իլէ .) Սուս , Բա-
պա-Ժուա , սէսինի քէս . - տէյու էմր իթաի :

Պու էանատէ տիկէր պիր շախս մէճհուլ օտայա կի-
րիպ էօբսիւզլէրին էնտիչէսինի մուճիպ օլան շու վաղիյէ-
թէ իսթամ վէրտի , Շախսը մէրգուլմ իւճրէթլէ շունըն
պունըն խըրմէթինի կէօբէն պիր ատէմ օլուպ , էլինտէ
պիր մէքթուպ թուլմադտա ըտը :

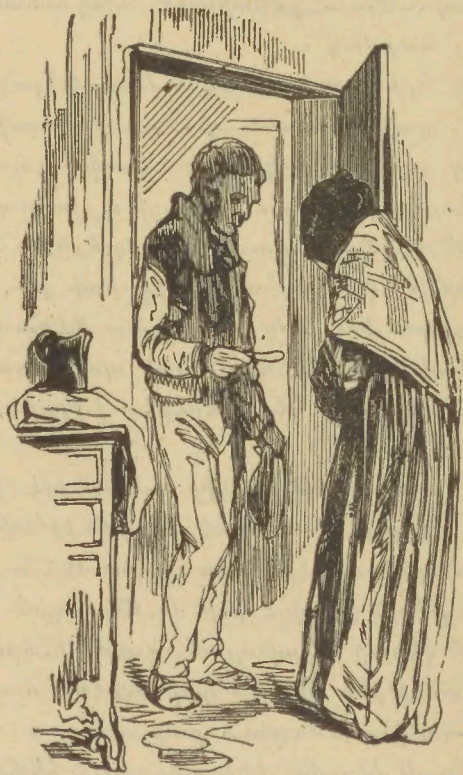
Մայեէօ մէրգուլմը կէօրտիւքտէ , հէման քենտիսինէ
տօղրու չիթապ իտէրէք .

— Նէ՞ իսթէրսինիլ , մօսիէօ . - տէյու սօրտու :

Շախսը մէճհուլ . - Պուրատա սաքին օլան գատընըն
միւհթէրէմ զէվճի թարաֆընտան զայէթ միւսթաճէլ պիր
մէքթուպ կէթիրիյօրլմ . աչաղըտաքի պօյաճը՝ մէրգումէ
հէր նէ գատար օտասընտա աէյիլ իսէ տէ , եօգարըյա
չըգապիլէճէյիմի սէօյլէտի :

Բօղ վէ Պլանչ . - (Ֆէվգ էլ ատէ էսէրի մահզուպիյ-
էթլէ .) Տակոպէր թարաֆընտա՞ն մր . . . տէմէք տիր
քի Բարիսէ ալտէթ իթմիչ . . . քէնտիսի նէրէտէ տիր :

Շախսը մէճհուլ . - Օ ճէսուր ատէմին իամի Տակոպէր
օլըւպ օլմատըղընը պիլմէմ . ֆազաթ դըր պըյըգըլ վէ նի-

չանը հաիզ պիր իսթիյար ասքէր տիր . պուրատան իքի
ատըմ ուզագտա , Շարթը արապաւարը իտարէխանէսին .
տէ տիր :

Պլանչ . - Թա քէնտիսի . . . մէքթուպը վէրինիզ պա-
գալըմ :

Շախսը մէրգում մէքթուպը ուղաթտը վէ կէնճ գըզ
տախի ալըպ տէրագապ աչտը :

Մատամ հրիվուա՝ երլորըրմտան ուրումըչ կիպի, զ-
տըղը եէրտէ տօնա գալտը . աբբայ Տիւպուանըն Ֆրոն-
սուաղը տահա զիյատէ սուհուլէթլէ գանաըրապիւմէսի-
չուն , Տակոպէրի Բարիստէն եիրագլաթմըչլար տէյու զանն

իմ մէքտէ իտի . հաթթա թէչէպպիւռաթը վագըւալարը քեամիլէն մուվաֆֆադիյէթբէզիր օլմուշ վէ Ֆրանսուազ Պատուէն տախի գըզլարը բահիպէլէր եէտինէ թէսյիմ իթմէյէ բուրիւղա կէօթթէրմիշ իտի . հալ պուքի , իսթիյար ասքէր իքի իւշ կիւն Բարիստէն ուղազլաշմըշ զանն օլուշտըղը հալաէ , թէքրար կէլիպ եէթիշմիշ վէ մէրգուլմն պէօյլէ նակէհանի պիր սուրէթտէ ալտէթի իսէ՝ մէյվէլի թօրլայաճազլարը պիր սըրատա պիւթիւն իւմիալէրնի թար ու մար իյլէմիշ իտի :

Բօզ՝ Տակոպէրին մէքթուպընը օգուտըգտան սօնրա .

— Ա՛հ , եա՛ Բապպի . . . պու նէ՛ ֆէլաքէթ . . . պու նէ՛ պէտպախթլըգ . — տէյու հայդըրադ :

Պլանշ . — Նէ՞ վար , հէմշիրէճիյիմ :

Բօզ . — Տիւնքի կիւն , Շարթըրն ետըր եօլունտա , Տակոպէր քէսէսինի զաիպ իթմիշ օլտըղընը կէօրմիւշ վէ եօլունա տէվամ իտէմէմիշ . պատէհու , իւճրէթի սօնրատան էտա օլունմադ իւզրէ պիր եէր քիրալամըշ վէ Բարիսէ ալտէթ իթմիշ . շիմտի իսէ աբապալար իտարէխանէսինտէ պէքէմէքտէ օլտըղընտան , օրայա պիր աղ բարա կէօնտէրմէսինի զէվճէսինտէն բէճա իտիյօր :

Մէքթուպը կէթիրէն . — Էվլէթ , քէյֆիյէթ պունտան իպարէթ տիր . զիրա պու միւհթէրէմ տտէմ պանա տէտիքի . « Չաբուգ կիթ , օլլոււմ , օյալանմաղա կէլմէղ . կէօրիւյօրսըն ա՛ , պէն բէհինտէ պուլունըյօրլմ : »

Պլանշ . — Պէլա չուրասը քի . . . էվտէ տէ պիր մանղըր եօգ տուր . . . եա՛ Բապպի , շիմտի նէ՛ եաբմալը :

Պու սէօղլէր իւզէրինէ , մատամ կրիվուա պիր տազըդա գատար իւմիտվար օլտու . ֆազաթ պու իւմիտի՝ չօգ կէյմէքսիզին Մայեէօնիւն պիր սէօղլիյլէ մահվ ու զաիլ օլտու . զիրա մէզպուրէ՝ թէրթիպ իթտիյի բաքէթի կէօթթէրէք տէտիքի .

— Միւսթէրիհ օլունըղ , մատմուազէլլէր . . . իշթէ

սիզէ բարա . . . էմանէթ սանտըղը իտարէխանէսի պուրա-
տան ուղագ տէյիլ տիր . . . շիմտի պուշուրը կէօթիւրիւպ
էմանէթէ զօյսճաղըմ վէ բարալարա դաւլաշտըղմտա , ա-
լէլ աճէլէ կիտիպ պիր մըգտարընը Մ . Տախպէրէ վէրէ-
ճէյիմ . գօրգմայընը , նիհայէթ պիր սաաթմա գառար
պուրատա տըր :

Բօզ . - Ահ , սէվիլի Մայիէօմ , հագղընը վար , նէ
գառար տա քէրէմքեար սընըղ , հէր շէյին չարէսինի տիւ-
շիւնիւրսինիւղ :

Պլանշ . - Իշթէ պուլտնաըղը եէրին ատրէսի մէք-
թուպ իւզէրինտէ եազըլմըշ տըր . գօլայըղըլ պուլմագ
իչուն մէքթուպը տա ալընըղ :

Մայիէօ . - Թէշէքքիւր իտէրիմ , մատմուաղէլ : (Մէք-
թուպը կէթիրէն առէմէ խիթապէն .) Սիզի կէճատէրիլ
օլան առէմին նէզտինէ ալտէթ խաիպ , պիր ազտան պէ-
նիմ աւապալար իտարէխանէսինէ կէլէճէյիմի քէնտիսինէ
խապէր վէրինիւղ . - տէտի :

Մատամ Կրիվուա՝ Մայիէօնիւն թէշէպպիւսինիւ կէօ-
րիւնճէ , հիատէթ ու զաղապընը կիւ ճ իլէ գապթ իտէրէք
քէնտի քէնտինէ .

— Հայ մէլուն գանպուր հայ . հէր շէյին չարէսինի
տէ պուլուր . էկէր օ օլմամըշ օլսայըտը , շու մէլուն հէ-
րիֆին նաիէհանի պիր սուրէթտէ ավաէթինտէն գօրգումըղ
գալմայաճագտը . . . Շիմտի նէ՝ եաբմալը . . . նէ՝ թէա-
պիր իթթիխաղ իթմէլի . պու գըղար՝ աքէրին զէվճէսի
կէլմէզտէն էվվէլ պէնիւնէ կէլմէք իսթէմէյէճէքլէր . քէն-
տիէրինի շիմտիտէն կէօթիւրմէքլէյի թէքլիֆ իթմէք՝ ճէ-
վապը ըէտտ ալմագ վէ հէր շէյի մուսաթարայա տիւշիւր-
մէյէ սէպէպ օլմագ տէմէք տիր : Օ հօլտէ , նա՞սըլ իթ-
մէլի , եա՞ Բապպի , նա՞սըլ իթմէլի . - տէմէքտէ իտի :

Մէքթուպը կէթիրէն . - (Տըշարը չըղար իքէն .) Միւս-
թէրիհ օլընըղ , մատմուաղէլ . պէն շիմտի կիտիպ պու միւհ-

թէրէմ տտէմի թէէմին իտէր վէ իտարէխանէտէ չօգ զէման դաւնայաճաղընը պիլտիրիրիմ :

Մայիէօ՝ կիւմիւշ թասը վէ չաթալ պուչագ թագըմընը բաքէթէ գօյարագ տիյիւմէմէքլէ մէշլուլ օլալընը սըրատա , մատամ Կրիվուա տախի տէրին միւլտհազաթ տէրեասընա տալմըշ ըտը : Լաքին պիրաէն պիրէ սարսըլտը : Պիր գաշ տագըդատան պէրու մահզուն , էնտիշնաք վէ հիտաէթնիւմա օլան չէհրէսի , պիրաէն պիրէ բարլամաղա պաշլատը : Մօսիէօյիւ տախմա գուճաղընատա թութաբագ տյաղա գալգալը վէ զըզլարա խիթապէն տէտի քի :

— Մատամ ֆրանսուաղ չիմտիլէ գատար կէլմէմիշ օլալընտան , շուրատա պիրինէ պիր վիզիթա վէրմէք իսթէրիմ . պիր ազատան թէքրար ափտէթ իտէճէլիմ . քէնտիսի կէլէճէք օլուրա , լութֆէն խապէր վէրինիլ :

Պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ , մատամ Կրիվուա՝ Մայիէօտէն պիր գաշ տագըդա էվլէլ աըշարը չըգտը :

5

Ա Հ Վ Ա Լ Ը Զ Ա Հ Ի Ր Է

Մայիէօ՝ էօքսիւզլէրին գալպլէրինի պիր տէֆա տահա թէէմին իթաիքտէն սօնրա , բէք զիյատէ զահմէթլէ աշաղըյա էնտի . գիրա , էվլէլի էմրտէ , պուզ կիպի սօղուգ օլան օտատընտա քէնտիսի տղաճըգ հըֆղ իթմէքաէ օլան եիւնաէն հօրդանընը տախի պէրապէր տըմագ իղրէ , չաթը տրատընա չըգմըշ ըտը :

Պիչարէ զըզճըլագ՝ պիր կիւն էվլէլ , Ակրիքօյըն հա-

լը էսէֆիլթիմալընտան տօլայը պիր թագըմ հէյէճանլա-
րա ուղրայարադ , չալըչամամըլ ըսը . պէրլէմէք , իւմիտ
իթմէք վէ պատէհու շիւպհէլէնմէք իշքէնճէլէրի քէնտի-
սինի չալըչմագտան մէն՝ իլլէմիշ խտիլէր, էմանէթ սանտըղ-
նա կիթմէք վէ սաիր իշլէրի կէօրմէք սէպէպիլլէ օ կիւն տէ
պիհուտէ կէչէճէյի պէտիհի օլուպ , հալ պու քի քէնտի-
սինէ էքմէք լաղըմ ըսը :

Ֆաղըրըն չալըչմաղլըդ գուտրէթինի պիլէ մահվ ի-
տէն պաղը թէհամմիւկիւտաղ քէտէրլէր՝ իքի ճիհէթլէ
տէհչէթլի տիրլէր . էվվէլէն՝ պիչարէնին գուվլէթ վէ
գուտրէթի մահվ օլուր . սանիյէն՝ քէտէրի տէրունը սաի-
գասըյլա , իշլէմէյէ գուտրէթի գալմայարադ , արգասըն-
տան տախի վարուրէթ վէ սէֆալէթ եէթիչի :

Լաքին , Մայիէօ՝ Ինճիլի Շէրիֆին էրքետնընտան օ-
լան ֆէրայիզ վէ ֆէզաիլին պու նուսուհէի միւճէսսէմի ,
ֆաղր ու զարուրէթի սէպէպիլլէ պունճա մէշադգաթլար
չէքաիյի հալտէ , հէնուզ պաշգալարընա ֆէտաքեարլըդ
իթմէյէ վէ ֆաիտէպախշ օլմաղա չալըչմագտա վէ գուվ-
լէթ ու տէրմանը տախի էլան քէսիլմէմէքաէ խաի :

Պաղը տէֆա , էն զա՛իֆ վէ էն նաղիք մախլուգլար՝
ֆէվգ էլատէ պիր մէթանէթի գալպլէ մու թթասըֆ օլուր-
լար . զանն իտէրսին քի , թապ՛էն խաաթէմիղաճ վէ գուվ-
լէթսիզ վիւճուտլարա մալիք օլան քէսանըն ըուհը՝ ճիսմ
իւզէրինէ իճրաի հիւքմ իտէրէք , անա թապիաթըն խա-
րիճինտէ պիր մէթանէթ ու սալապէթ պախշ իտէր :

Պու գապիլաէն օլարադ , Մայիէօ տախի՝ երկիրմի
տէօրթ սաաթտան պէրու էքմէք եէմէմիշ վէ ույգու ույու-
մամըլ վէ տամարլարը տօնտուրաճադ տէրէճէտէ սօղուդ
օլան պիր կիճէ զարֆընտա , իւշիւյէ իւշիւյէ պէքլէմիշ ի-
տի : Սապահլայըն տախի , Պապիլըն սօգաղընա կիթմէք
իւզրէ , եաղմուր վէ գարա պազմայարադ վէ շիտէթլի
եօրղունըլլարա կէօյիւս վէրէրէք , իքի տէֆա Բարիսի տօ-

լաշմը վէ փաղաթ դուվէթ վէ թաղաթը հէնուղ թիւ-
քէնմէմիշ իտի . զիրա մէթանէթի զալպ գօլայ գօլայ թիւ-
քէնիւր շէյլէրտէն տէյիլ աիւր :

Մայիէօ Սէն-Մէրրի սօղաղընըն քէօշէսինէ վասըլ օւ-
մուշ բար : Բրուվէր սօղաղընտա աիտիքէն զուհուրեաթթէ
օլան ֆէստտտան , պէրու քէսրէթի էհայի իլէ միւշթէհիւր
օլան պու մահալլէտէ , միւթաաընտան բէք չօդ զիյատէ
բօլիւ մէմուրլարը վէ պէլէտիյէ չափուշլարը պուլունմադ-
տա ըտըլար :

Կէնճ տիքիշհի , բաքէթինին աղըրըղը ալթընտա հէր
նէ գաւտար էզիլմիշ իտի իսէ տէ , եինէ գալտըրըմ պօլըն-
ճա գօշարագ եիւրիւմէքտէ իտի . լաքին պիւր պէլէտիյէ
չափուշընն եանընտան կէշտիյի սըրտտա , իքի ստէտ պէշ
ֆրանղըրգ եէրէ տիւշտիւ . պու ֆրանղլար՝ Մայեթօյիւ թա՝
զիպ իթմէքտէ օլան սիյահ էլպիոէլի շիշմանճա պիւր գա-
տըն թարաֆընտան ալթըրըշ ըտը : Մէրգուլմէ՝ եէրէ տիւ-
շէն կիւմիւշ սիքքէլէրի պէլէտիյէ չափուշընա կէօսթէր-
տիքտէն վէ Մայեթօյիւ իրայէ իտէրէք քէմալը կէրմի իլէ
պիւր գաշ սէօղ սէօլլէտիքտէն սօնրա , ալէլ աճէլէ Պրիդ-
Միշ սօղաղընա տօղրու իլէրիլէյիպ նապէտիտ օլաու :

Պէլէտիյէ չափուշը , օգույանլարըմըղճա մատամ Կրի-
վուա օլտըղը էլպէթթէ անլաշըլմիշ օլան գարընըն սէօղլէ-
րինտէն միւթէհայեիւր գալարագ , ֆրանղլարը եէրտէն
թօրլատը վէ Մայեթօնիւն արգասընտան գօշարագ :

— Հէ՛յ , պագսան ա՛ , եահո՛ւ . . . էյլէ՛ն . . . թութը-
նըղ . . . շու գատընը թութընըղ . . . — տէյու հայգըրմաղա
պաշլատը :

Պու սէտա իւղէրինէ , պիւր չօդ ատէմլէր արգալարը-
նա տէօնտիւլէր , Պու էիպի մահալլէլէրտէ , պէշ ալթը քի-
շի պիւր եէրէ թօրլանտը՝ մը , պիւր սանիյէ զարֆընտա
լալէպէլիք չօղալըր վէ պիւր աղ սօնրա պէօյիք պիւր իդ-
տիհամ հալինի քէսպ իտէր :

Մայիսէօ՝ պէլէտիյէ չափուշընըն հայդըրմասը քէնտիսի իչունն օլտըղընը պիլմէտիյինտէն , էմանէթ սանտըղընա միւմքինի մէրթէպէ էրքէն կիթմէք նիյէթի իլէ առըմլարընը չաբուղլաթմագտա , վէ հիչ քիմնէյէ սօգունմագսըղընն եօլճուլար արասընտան կէչմէյէ ճահտ իթմէքտէ իտի . զիւրա , պէտպաթիթ գըղճըղազ՝ սագաթլըղը սէպէպիլլէ չունընն պունընն վասչիյանէ վէ պի ինսագփանէ իսթիհզալարընա տիւչար օլմագտան բէք գիյատէ դօրգարը ըար :

Նահէհան , քէնտիսի արգասընտան պիւր պաչ քիչինինն գօշմագտա օլտըղընը կէօրտիւ վէ ագապինտէ պիւր էլ քէմալը շիտաթէթլէ ումուղընա տայանտը : Պու էլ՝ պէլէտիյէ չափուշընըն էլի օլուպ , արգասընտան տաթի պիւր բօլիս մէմուրը կէլիպ եթթիչտի : Մայիսէօ՝ հէմ միսթէհայիւր վէ հէմ տէ միւթէտէհհիչ օլարագ , արգասընա տէճտիւ : Իչսիղ կիւճսիւղ , արտըղ էտէպսիղ , իրսիղ սաբսըղ , բէթմիւրտէ գըյափէթլի , ճէհալէթ վէ սէփալէթտէն հայւ վանա տէճմիւղ , վէ հէր կիւն հէր սաաթ սօգագ գալէ տըրըմլարընը տօլաշմագտա պուլունմըչ օլան պիւր խայլը պէտաչէհրէ առէմլէր պիչարէ գըղճըղազընն էթրափընը չէվիւրմիչէր իտի : Այագ թագըմընտան իպարէթ օլան պու զալէպէլիլըլէր արասընտա , հէման հիչ պիւր սէնաթքեարա թէսատիւփ օլունամաղ . զիւրա չալըչգան իչճիլէր՝ եա՝ տէսթիկեահլարը պաչընտա վէ եա , իչէրլըլէ մէշղուլ պուլունուրլար :

Պէլէտիյէ չափուշը տիք տիք Մայիսէճնիւն եիւղինէ պագարագ :

— Եահո՛ւ . . . իչիթմէյօր մըսըն . . . Ժան տը նիւ վէլին քէօրէյի կիպի պաշընը ալմըչ նէրէյէ կիտիյօրտուն . — տէյիպ , պիչարէնին գօլընտան օ տէրէճէ շիտաթէթլէ չէքտի թի , էլինտէթի բաքէթ երէ փըրլանտը :

Պէտպաթիթ գըղճըղազ՝ տէհչէթի իյմա իտէր պիւր թալը ըլա էթրափընա պագարագ , պիւր սիւրիւ քիւսթալի :

իսթիհաքերար վէ խապիս ատէմէրին պագըշլարը քէն-
տիսինէ թէվէճճիւհ իթմիշ օլտըղընը վէ պու ալադ վէ
մէքրուհ չէհրէլէրաէ հայասըղըդ, վէ նէղաքէթսիղըիք ա-
սարը նազշ իտիմիշ պուլընտըղընը կէօրտիւքտէ, պիւ-
թիւն վիւճուտըլա թիթրէյիպ, եիւղիւնիւ տէհչէթէնկիզ
պիր սօլղուշըդ գարլատը :

Բօլիս մէմուրը տաիսի մէրդուսմէ իլէ նէղաքէթսիղ
սուրէթտէ գօնուշմագտա ըտը . զիրա, չիրքին, սագաթ,
սօլղուն, վէ տէհչէթ ու քէտէրինտէն շաշըրըպ գալմըշ օ-
լան պիշարէ պիր գըղ ըլա պաշգա տիւրլիւ գօնուշապի-
լիբմի իտի . էվվէթ, Մայնէօ՝ օ կիւնիւ բէք ուղագլարա
գատար կիթմիշ վէ բէք չօդ սօղագլար տօլաշմըշ օլուպ,
գըղ մէվսիմինտէ պէլտէն մամուլ պիր ֆիսթան կիլինմիշ
վէ իւթիւ պաշը չամուրտան վէ գարտան պէրպատ օլ-
մըշ օլտըղընտան, պէօլլէ սէֆիլանէ գըյաֆէթլի պիր մաիւ-
լուդ իլէ պաշգա տիւրլիւ մուամէլէ իտէպիլիբ մի իտի .
պինտէն ալէյհ՝ բօլիս մէմուրը . «Ֆագր ու զարսուրէթ հէր
վագթ զանն ու իշթիպահը տայի տիր» գաիտէսինի իսթիւ-
ղամ իտէն գանուշա իմթիտալէն, գապա պիր թուլը ըլա .

— Պագտան ա՛, գըղ . . . օ գատուր աճէլէյէ մահալ
հօգ . . . հէլէ պիր տագըդա գատար տուր պագալըմ .
ղալիպա իշին բէք միւսթաճէլ տիր . . . զիրա ճէպինտէքի
բարալարը տիւշիւրիյօրսուն տա թօբլամագըղըն կիտիյօր-
սուն . - տէտի :

Այադ թագըմը արասընտա, տիլէագ պօղուղըղը-
նըն մէքրուհ պիր նուսնէսի տտտ օլունապիլէն պիր
քիպրիթի, գըղըդ պիր սէտա իլէ .

— Աճապա բարալարը սըրթընաքի գանպուրընտա՞
մը սագլամըշ . - տէտի :

Պու իֆատէի իսթիհաքեարանէ՝ գահգահալար, թահ-
սին նիտալարը վէ եուհալարլա թէլագդը օլունուպ, Մայ-
նէօնիւն հէյէճան վէ տէհչէթինի մէրթէպէի զայէյէ վար-

տրլաւ . պիչարէ դըղճըղազ՝ պէշ ֆրանգլըք սիքքէլէրի պէլէտիյէ չալսւշընտան ալըպ քէնտիսինէ թագաւմ իթ . մէքտէ օլան բօլիս մէմուրընա զաիֆ պիր սէտա իլէ ան ճագ շու սէօղէրի տէյէպիլաի .

— Լաքին , էֆէնտիմ . . . պու ագճէ պէնիմ տէյիլ տիր :

Պէլէտիյէ չալսւշը . - (Մայիէօյէ եագլաշարագ .) Եա . լան սէօլէյօրսուն , միւհթէրէմ պիր գատըն պունլարըն սէնին ճէպինտէն տիւշտիյիւնիւ կէօրմիւշ :

Մայիէօ . - (Փէքմիլ վիւճուալլա թիր թիր թիթրէյէրէք .) Ա՛հ , էֆէնտիմ . . . սիդի թէէմին իտէրիմ քի պէնիմ տէյիլ տիր . . . :

Պէլէտիյէ չալսւշը . - Պէն տէ սէնի թէէմին իտէրիմ քի եալան սէօլէյօրսուն . մէրգումէ գատըն՝ սէնին ճա . նիլէրէ մախսուս օլան թալր ու գըյաֆէթինտէն շիւպէլէնէրէք , պանա տէտի քի . « Դօլթուղը ալթընտա իրիճէ պիր բաքէթ թու թմըշ գաշմագ տա օլան շու ուֆագ թէֆէք գանպուրա պագընըղ . բարատընը ճէպինտէն տիւշտիյիյօր տա թօրլամագսըզըն կիտիյօր . . . պու հարէքէթ թապիտթըն խարիճինտէ պիր շէյ տիր . . . պունտա պիր շէյ օլմալը : »

Քիպրիթ ճի . - (Դըսըգ սէտաօրլլա սէօղէ գարըշա . բագ .) Չալսւշ , չալսւշ , սէօղիւնէ ինանմա հա՛ . . . էլին . լէ պիր քէրէ գանպուրընը եօգլա տա պագ . . . բարա խաղնէսի օրատա տըր . . . հաթթա իչինտէ գունտուրալար , մանթօլար , շէմիլիլէր , չալար սաաթլար տաիի սագլամըշ օլտըղը պէտիհի տիր . . . : Շիմաի սըրթընտաքի քէմէրվարի գումպարասը իչինտէ սաաթըն չալտըղընը իշիթ . տիմ :

Խալգ պէյիինտէ՝ գահգահալար , եուհալար , վէ թահ . սին ալէամէթլէրի թէքէրիւր իյլէտի . զիրա այագ թա . զըմը տէնիլէն կիրուհ՝ տիւշարը քէտէր օլուպ րէճա վէ

նիյազ խտենէրէ գարշը հէման տաիմա պի ինսաֆանէ պիր վահշիլիք կէօսթէրիրլէր : Ղալէպէլիք կիթտիքճէ չօղալմագտա ըար : Հէր թարաֆտան պօղուգ սէտալար , գուլազլարը սաղըր իտիճի ըսլըզլար վէ սօգագ չաբգընլարնա մախսսուս իսթիհզաքեարի սէօղլէր իշիտիլմէյէ պաշլատը :

— Ճանըմ, պըրագընըզ քի կէօրէլիմ, բարա իլէ տէյիլ ա :

— Պէ հէյ Սլլահըն գուլլարը , եթմէյինիզ , տուրաըղըմ եէրին իւճըէթինի վէրմիշիմ :

— Գարըյը երւքսէք պիր եէրէ չըգարընըզ քի, ինսան ֆէրահ ֆէրահ կէօրէպիլսին :

— Էվվէթ , տօղրու աըր , տօղրույանէ տէմէլի . տուրա տուրա այագլարըմ գըրըլտը , իթտիյիմ մէսարըֆաթ պիհուտէյէ կիտէճէք :

— Եահսն , շունը կէօսթէրինիզ պագալըմ . . . Եօգսա խալզըն բարասընը կէրի վէրինիզ :

— Պէն տէ կէօրմէք իսթէրիմ :

— Օ գամպուրտան պիզ տէ իսթէրիզ :

— Հայ կէպէրէսիճէ գամպուր հայ . ինչալլահ էօլիսիւնիւ կէօրէլիմ . . . :

Պու նազիք , քէրէմքեար , ալիճէնապ վէ ֆագաթ գօրգագ վէ պէտպախթ գըզճըղաղ՝ Ղալէպէլիք արասընտա եալընըզ գալմիշ օլուպ , բօլիս մէմուրը վէ պէլէփիյէ չափուշը իլէ տար պիր եէրտէ տուրմագտա վէ խալզըն նէգաքէթսիզ վէ ինսաֆսըզ իսթիհզաքեարըզլարընա հէտէֆ օլմագտա օլտըզընտան , պիչարէնին հըսս իթտիյի ըղտըրապ վէ քէտէր նէ տէրէճէլէրէ վարմիշ օլտըզը թէսալվուր օլունապիլիր : Մա մաֆիհ , մէրգումէ՝ նէ կիպի տէհչէթլի պիր իֆթիրայա գուրպան կիթմիշ օլտըզընը հէնուզ անլայամամըշ ըտը , Լաքին , չօգ կէչմէքսիզին հէր չէյէ ալեահ օլտու . զիրա բօլիս մէմուրը՝ պիչարէ գըզըն

եէրտէն դալարըմըչ օլտըղը վէ իքի թիթըէք էհէրի արա-
սընտա թութմագտա պուլունտըղը բաքէթի չէքէրէք սէրթ
պիր թավը ըլա տէաի քի :

— Պունըն իչինտէ նէ՞ վար տըր . . . :

Մայեէօ . - Մօսիէօ . . . պու . . . շէյ . . . կիտիպ . . .
պէն . . . :

Պէտպախթ զըզըղազ՝ տէհչէթի տէրունը սաիգա-
սըյլա հիչ պիր քէլիմէ պուլամայարագ , քէքէլէմէյէ
պաշլատը :

Բօլիս մէմուրը . - Անլաշըլտը . հէք վէրէճէյին ճէվապ
պունտան իպարէթ տիր . պունտան պաշգա պիր սէօղին
հօգ տուր . . . : Հայտի պագալըմ , օյալանըպ տուրմա . . .
շու բաքէթին գարնընը աչ պագալըմ :

Բօլիս մէմուրը՝ պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , պէ-
լէտիյէ չավուշընըն մուլէնէթիյլէ , Մայեէօնին էլինտէն
բաքէթի ալըպ աշաը վէ հավի օլտըղը էշեաի միւլթէլի-
ֆէյի պիրէր պիրէր սայարագ տէտի քի :

— Հայ շէյլթան չէքիճի հայ . . . իքի եաթագ չարչէ-
պի . . . պիր չաթալ պուչագ թագըմը . . . պիր կիւմիւշ
թաա . . . պիր շալ . . . եունտան մամուլ պիր եօրղան . . .
տօղլուսը թահսինէ շայան շէյ . . . ֆէնա լօգմա տէյիլ :
Սէն էսկիճի դարըսը կիպի կիյինմիշսին ամմա , կիւմիւշ
թագըմլարըն տա վար , էօյլէ՞ մի . . . հէր նէ գատար ալ
իսէ տէ , աղ ըլա գանաաթ կէրէք տիր :

Պէլէտիյէ չավուշը . - Պու էշեալար քիմի՞ն տիր , սէ-
նին տէյիլ՞ մի տիր :

Մայեէօ . - (Գուվլէթ վէ տէրմանընըն կիթտիքճէ
թիւքէնմէքտէ օլտըղընը հըսս իտէրէք .) խայր . . . մօսի-
էօ . . . լաքին պէն . . . :

Պէլէտիյէ չավուշը . - Ա՛հ , մէլո՛ւն գամպուր . . . քէն-
տինտէն պէօյիւք շէյլէր չալմըշտըն :

Մայեէօ . - (Շիմտի հէր շէյի անլամըչ օլտըղընտան ,

տէհչէթինտէն նաչի էլլէրինի պիրի պիրինէ գափուշտըրա-
րադ .) Չալմըշ մըյըմ . . . պէն . . . չալմըշմ հա' . . . :

Պիր գաչ քիչի . - Գարաղօլ կէլիյօլ . . . գարաղօլ կէ-
լիյօլ :

— Օհօ, չաղըլ թաշը սիւրէնլէր , իլէրի կէչին պա-
գալըմ . . . :

— Տէլի գանլը ասքերլէր . . . :

— Պէտէվի եուտան սիբահիլէր , նէրէտէ սինիզ :

— Եահոն , ԿՅ իւնճիւ հէճին տէվէսի ալայընա եօլ
աչըն :

— Էօյլէ պիր ալայ քի հէր պիր տարպէսի ինսանըն սըր-
թընտա գամպուրլար չըգարըր :

Պու կիւրիւթիւլէր վէ տաթսըզ լաթիֆէլէր էսնա-
սընտա , իքի ասքեր իլէ պիր տէ օն պաշը զալէպէլիլի եա-
րըպ իլէրիլէմէյէ պաշլատըրլար . սօգագատա թօրլանմըշ օ-
լան պու նէֆրէթպախշ իալգ արասընտա , եալընըզ սիւն-
կիւլէրին վէ թիւֆէնքլէրին բարըլթըսը կէօրիւլմէքտէ ի-
տի . Ումուսմըն կէչէճէյի պիր հօլու գաբամագատա օլան իշ
պու իզտիհամըն էտէպսիզլիքլէրինի համիյեթթլի ատէմլին
պիրի կիթմիշ ճիվարտաքի գարաղօլըն պին պաշըսընա խա-
պէր վէրմիշ իտի :

Պունըն իւղէրինէ , բօլիս մէմուրը՝ գապա պիր սու-
րէթտէ Մայեթօնիւն գօլընտան թուլթարագ տէտի քի .

— Հայտի պագալըմ , իշթէ գարաղօլ կէլտի . մէր-
քէղէ եիւրիւ :

Մայեթօ . - (Էլլէրինի տէհչէթլէ պիրի պիրինէ գափուշ-
տըրարագ վէ գալտըրըմ իւզէրինտէ տիզ չէօքէրէք՝
ընչըրըզլը վէ պօղուգ պիր սէտա իլէ .) Մօսիէօ . . . Ալ-
լահ աչգընա օլտուն , պըրտղընըզ . . . միւսաատէ իտինիզ
տէ . . . իշի առլաթայըմ . . . :

Բօլիս մէմուրը . - Մէրքէղէ կիթ տէ տէրալինի օրատա
անլաթ . . . եիւրիւ տէյօրըմ :

Մայեհօ . - (Տիվրաշ պիր սէտա իւէ .) Լաբին , մօսի-
էօ . . . պէն խըրսըղ տէյիլիմ . . . մէրհամէթ իտինիլ .
պու զալէպէլիք էօնիւնտէ պէնի պիր խըրսըղ կիպի գա-
րաղօլա կէօթիւրմէք . . . : օհ , մէրհամէթ , ինայէթ . . . :

Բօլիս մէմուրը . - Պէն տէ սանա սէօյլէյօրլմ քի մէր-
քէզէ կիթ տէ տէրտինի օրատա անլաթ : Ղալէպէլիք ոօ-
գաղը գաբլամըլ տըր . . . հայտի պուդալլմ , երւրիւյէճէք
միսին :

Բօլիս մէմուրը պու սէօզիւ սէօյլէյ սէօյլէմէզ , պի-
շարէնին իբի էլինտէն թութարագ , այագ իւղէրինտէ
տուրտըրթալ : Պու արալլք , օն պաշը իլէ իբինէֆէր գա-
րաղօլ ասքէրի զալէպէլիք արասընտան կէչէրէք , պէլէ-
տիյէ չավուշընա եագլաշտըլար :

Պէլէտիյէ չավուշը պունլարը կէօրտիւքտէ , օն պաշը-
յա տէտի քի .

— Օհ պաշը , պու դըզը գարաղօլա կէօթիւրմէլիսի-
նիլ . . . պէն պէլէտիյէ չավուշըլմ :

Մայեհօ . - (Գայնար գայնար կէօզ եաշլարք տէօքէ-
րէք վէ էլլէրինի պիրի պիրինէ գավսւշալըրարագ .) Ահ ,
էֆէնտիլէր . . . մէրհամէթ իտինիլ . . . Ալլահ աշգընա՛ օլ-
սուն . . . իշի անլամագտան էվվէլ պէնի մէրքէզէ կէօթիւր-
մէյինիլ . . . պըրագընըղ քի վուգուը հալի էյղահ իտէ-
յիմ . . . Պէն պունլարը չալմատըմ . . . եա՛ Բապպի , պէն
խըրսըղլըգ իթմէտիմ . . . Շիմտի սէօյլէյէճէյիմ . . . պի-
րիսինէ խըտմէթ իթմէք իչուն տըր քի . . . միւսաատէ ի-
տինիլ տէ քէյֆիյէթի անլաթայըմ :

Բօլիս մէմուրը . - Սանա թէքրար սէօյլէյօրլմ քի
իֆատէնի մէրքէզաէ անլաթաճագսըն . էկէր երւրիւմէք
իսթէմէզսէն , սէնի սիւրիւքլէյէ սիւրիւքլէյէ կէօթիւ-
րիւրլէր :

Ինսանըն թիւլլէրինի էօրքիւրտէճէք տէրէճէտէ տէհ-
չէթլի օլան պու մէնզարէի քէտէրպախշայը նագշ ու թա-

լիք իթմէք տախրէի իգթիտարմըղ խարիճինտէ տիր :

Պիքէս զըզըզըզըզ, տէրմանը պիւսպիւթիւն քէսիւթիւն,
վէ եէս ու տէհչէթինտէն պոյրլաճագ հալէ կէլմիշ օլտը-
ղը հալտէ, ասքէրլէր թարափընտան սիւրիւքլէնէրէք գա-
րաղօլա կէօթիւրիւլտիւ. լաքին հէր պիր առըմտա պիշա-
րէնին տիղլէրի զանղըր զանղըր թիթրէմէքտէ օլտըղըն-
տան, մէրգուլմէյի թու թմագ իւզրէ՝ պէլէտիյէ չալուշըյ-
լա բօլիս մէմուլըր գօլլարընա կիրտիլէր վէ Մայեէօ տախի
պու իսթինտակետհլարը պիլա մուխալէֆէթ գապուլ իյ-
լէտի: Պու սըրատա, թահգիր սէտուլարը, եուհայար,
միւթէհղիյանէ սէօղլէր էվլէլքինտէն տոհա զիյատէ շիտ-
տէթլէ իշիտիլմէյէ պաշլատը :

Ձէվալըր գըզըզըզըզ՝ պու իքի տոէմ՝ արասընտա պայ-
ղըն պիր հալտէ եւրիւյէրէք, Հաղրէթի իսա կիպի զանն
խտէրսին քի Գողգոթա տաղընըն թէրէսինէ չըգմագտա ը-
տը: Գօյու պիր տիւմանլա մէսթուր օլտն պիր ասիւման
ալթընտա վէ սիյահրէնք գօնաղլարլա մուհաթ օլտն չա-
մուրըր պիր սօղագ օրթասընտա, դարընճա կիպի գայնա-
մաղտա օլտն իշպու նէֆրէթէնիլիլ իզտիհամ՝ Գալօ վէ
եախօտ Կոյա նամ նագգաշլարըն էն վահշիյանէ նագշի-
յաթընը տէրխաթըր իթտիրմէքտէ իտի: Էսիլ լիղալար
կիյինմիշ չօճուգլար, պոյաղըր վէ սէրխօշ գատընլար վէ
ուզուրսըղ վէ պուրուշուգ չէհրէլի էրքէրլէր՝ հէման ճան-
սըղ պիր հալէ կէլմիշ օլտն վէ մէքրուհ պիր խաթայա
գուրպան կիթմիշ պուլուլնան պու էօքսիւզ գըզըզըզըզըն
արգասը սըրա ըսըգլար չալարագ կիտէպիլմէք իչուն, եի-
թիլմէքտէ, պիրի պիրինէ չարըըճագտա, տէօյիւլմէքտէ վէ
պիրի պիրինի էզմէքտէ իտիլէր :

Էվլէթ, Մայեէօ՝ միւտհիշ պիր խաթայա գուրպան
կիթմիշ իտի: Ֆիլ հաղըգա, թէհսսիֆէ չայան պիր թա-
ղըմ եանըշլըգլար նէթիճէսի օլարագ, պու կիպի թէվ-
դիֆլէր՝ ֆագը ու սէֆալէթին վէ զահիրի հալին իլգա իթ-

տիյի սուի զոննա վէ հախօտ եանլըչ պիր մայիւմաթա մէպնի չօգ տէֆալար թէքէրրիւր իտէպիլէճէյինի ինսան տիւշիւնտիւքճէ, տէհչէթինտէն թիթրէմէյէ պաշլար . . . :

Մուճիպի ար ու հիճապ պիր ախզ ու իթաաա պուլընմագ թէօհմէթիյլէ հադգարզ եէրէ թէվգիֆի իտիմիլ օլան վէ քէնտիսինի կէօթիւրէն ատէմէրին էլինտէն պիր թագրիպ գուրթըլարագ, պիր խանէտէն եօգարը չըդտան սօնրա, սաիգաի մէյուսիյեթլէ շաշըբպ, քէնտիսինի պիր բէնճէրէտէն աշաղըեա աթմըչ վէ պաշը գալտըրըմլար իւղէրինտէ բարչա բարչա օլմուշ պուլունան կէնճ վէ պէտպաիթ գըզըն հիքեայէի միւէստիֆէսինի հիլ պիր վագթ ունուտամայըլ :

.

Մատամ Կրիվուա՝ Մայեօյէ պու ալչադճասընա իֆթիւայը թահմիլ իթտիքտէն վէ պիչարէյի պէօլէ միւէլ լիմ պիր ֆէլաքէթէ աթտըդտան սօնրա, ալէթ թահիլ Պրիլ-Միշ սօգալընա ալտէթ իթտի, վէ տէօրթ գաթտան ալէլ աճէլէ եօգարը չըդարագ, Ֆրանսուազըն օտտսընը գաբուսընը աշտը. լաքին պիրտէն պիրէ պիւթիւն իւմիտլէրինի մահվ իտէճէք պիր մէհգարէյէ թէսաաիւֆ իթմիլ օլտըզընտան, տիթրէտի. Տակոպէր՝ ղէվճէսինին վէ էօքսիւղլէրին եանընաա օթուրմուշ ըտը :

6

Մ Ա Ն Ա Ս Թ Ը Ր

Տակոպէրին նասըլ օլուպ տա խանէսինէ կէլմիշ օլտը-
ղընը իբի չիֆթ քէլամլա իյզահ իտէլիմ:

Մէրգուլմըն սիմասընտա ասքէրլէրէ մախսուս սատա-
գաթ վէ իսթիգամէթ օ տէրէճէ նագշ իտիլմիշ իտի քի,
արուպալար իտարէխանէսի միւստիրլի՝ եէր իւճրէթինի սօն-
րատան կէթիրմէյէ սէօղ վէրմէսինի վէ պատէհու չըգըպ
իչինէ կիթմէսինի քէնտիսինէ թէքլիֆ իյլէմիշ իտի. լաքին
իիթիյար ասքէր՝ զէվճէսի թարաֆընտան մէքթուպընա
գարչըլըգ պիր ճէվապ կէլինճէյէ գատար, օլատա ըէ-
հին գալմագ իսթէմիշ վէ պու գարարընտա սօն տէրէճէ
ինաու վէ ըսրար կէօսթէրմիշ իտի. պատէհու, Ֆրանսուա-
ղըն խանէսինէ կէլիպ քէյֆիյէթի խապէր վէրէն ատէմ
ալտէթ իլէ, լաղըմ կէլէն ագճէյի կէթիրէճէքլէրի-
նի սէօյլէյինճէ, Տակոպէր՝ նամուսը եէրինէ կէլմիշ ատտ
իտէրէք, էվէ կիթմէյէ չիթապ իյլէտի:

Պինապէրին, մատամ Կրիվուա՝ օտայա տախիլ օլուպ
տա քէնտիսինէ խապէր վէրիլէն թասվիրտէն գօլայըղլա
թանըմըշ օլաըղը Տակոպէրի զէվճէսինին վէ էօքսիւզ-
լէրին եանընտա կէօրլինճէ, հըսս իթտիյի հայրէթ վէ տէհ-
չէթ թարիֆ օլունմաղ պիր տէրէճէյէ վարաը:

Մատամ Կրիվուայը կէօրիւր կէօրմէզ, Ֆրանսուազ
տախի ֆէվգ էլ ատէ ըզտըրապ հըսս իթմէյէ պաշլատը:
Զաթէն Րօղ վէ Պլանշ՝ քէնտիսինին զայպուպէթի էսնա-
սընտա զայէթ մուհիմմ պիր իշ իչուն պիր գատըն կէլմիշ
օլտըղընը Ֆրանսուազա խապէր վէրմիշ օլտըգլարընտան,

վէ պունտան մատտա , պու պապտէ քէնտի իթիրափ բա-
րազընտան տալի մալիւմաթ ալմըշ պուլընտըղընտան ,
պու գատընըն՝ Բօզ իլէ Պլանշը մանասթըրա կէօթիւրէ.
ճէք օլան գատըն օլտըղընա շիւպհէսի գալմատը : Պիչա-
րէնին էնտիշէ վէ հէյէճանը բէք տէհչէթլի իտի : Հէր նէ
գատար աբբայ Տիւպուանըն նասիհաթլարընա իմթիսալ
իթմէյի գարաւըլաշտըրմըշ ըտը ըսա տա , մատամ Կրիվուա-
նըն թէտպիրսիզճէ պիր սէօղիւլէ Տակոպէրին իշի չագա-
ճաղընտան գօրգմագտա ըտը . զիրա օ հալտէ , հէր իւ-
միտ մահվ ու հէպա օլաճաղը կիպի , էօքսիւզէր տալի
մէսուլիյեթի քէնտիսինէ այիտ զանն իթտիյի ճէհալէթ վէ
կիւնահլար իշինտէ գալաճագլար ըտը :

Բօզ վէ Պլանշըն էլլէրինի թու թարագ օթ ուրմագտա օ-
լան Տակոպէր՝ մատամ տը Սէն-Տիգիէնին օտա խըսմէթ.
քեարընըն իշերի կիրաիյինի կէօրիւր կէօրմէզ , այաղա
գալգտը վէ մէզպուրէնին քիմ օլաղընը սիւալ իթմէք
իսթիյօրմըշ կիպի Ֆրանսուաղըն եիւզիւնէ պագտը :

Վաղիյէթլէրի բէք թէհլիքէլի վէ բէք տէհչէթլի իտի .
լաքին մատամ Կրիվուա՝ բրէնսէն տը Սէն-Տիգիէտէն էօյ-
րէնտիյի տէրյէրտէն իսթիֆատէ իթմիշ օլաղընտան ,
տէրհալ եաբաճաղընը գարաւըլաշտըրտը . Մայիէօյէ միւտ-
հիշ պիր իֆթիրա թահմիլ իթտիքտէն սօնրա , խանէնին
տէօրթ գաթընը աճէլէթէն չըզըպ նէֆէսինին քէսէլիլ
օլմասընը վէ մէմուլըն զայրը օլտրագ Տակոպէրի օտատա
կէօրիւնճէ հըսս իթտիյի հէյէճան վէ էնտիշէյի միւստիւ
պիր ֆըրսաթ ատտ իտէրէք , վէ չէհրէսինէ մահգուն վէ
միւքէտտէր պիր թավը վէրէրէք , կիւյա հէյէճանընը թէս-
քին իթմէք վէ ազլընը պաշընա թօքլամագ իւզրէ , պիր
տաղըգաճըղ սիւքիւթտէն սօնրա , թիթրէք պիր սէտա
իլէ տէտի քի .

— Ա՛հ , մատամ . . . շիմտի տէհչէթլի պիր մէնզարէյէ
թէսատիւֆ իթտիմ . . . հըսս իթտիյիմ ալթ իւսթիւք վէ

ըզարբապը մազուր թուխընըղ... Լաքին, հագըդաթը հալտէ, օ գատար աճը պիր հէյէճանա տիւշար օլտոււմ քի... :

Ֆրանսուազ. - (Մտտամ Կրիվուա թէտպիրտիղճէ պիր սէօղ իլէ, իշի Տակոպէրէ սըղտըրըր տէյու գօրգմագտա օլտըղընտան, թիթթէք պիր սէտա իլէ.) Եա՛ Բապպի, նէ՞ վար, մատամ, նէ՞ կէօրտիւնիւղ :

Կրիվուա. - Մուհիմմ պիր մատտէ հագգընտա սիղին-լէ զօնուշմագ իւղրէ, պիր աղ էվվէլ պուրայա կէլմիշ իտիւմ... Սիղին ավտէթիւնիղէ պէքլէտիլիւմ սըրատա, սագաթ պիր իշճի գըղ տախի պիր թագըմ միւլթէլիֆ էշեայը պիր բաքէթ իչինէ թօքլումագլա մէշղուլ ըտը... :

Ֆրանսուազ. - Էվվէթ... պիլիյօրըմ... պիղիւմ Մայիէօ տիր... մանէնտի պուլունմազ էհլիյէթի պիր մալուգ... :

Կրիվուա. - Պանա տա էօյլէ կէօրիւնտիւ. Լաքին պագընըղ նէ՞ վագը օլտու, մատամ. սիղին կէճիքմէքտէ օլտըղընըղ կէօրտիւլիւմտէ, շուրատա պիր տօսթումա վիլիթա վէրմէյի գարարլաշտըրտըմ... նէրտիւպանտան աշաղըյա էնտիւմ... Սէն-Մէրրի սօգաղընա վասըլ օլտոււմ... ա՛հ, մատամ... :

Տակոպէր. - Է՛յ, սօնրա՞ նէ օլտու :

Կրիվուա. - Սօգագ օրթասընտա պիր զալէպէլիք կէօրտիւմ... սէպէպի նէ՞ օլտըղընը սօրտըղըմտա, պիր պէլէտիյէ չալուշընըն պիր կէնճ գըղը խըրսըղ տէյու թէվգիֆ իթմիշ օլտըղընը ճէվապէն սէօյլէտիլէր. զիրա, քէնտի մալի տէյիլ կիպի կէօրիւնէն պիր թագըմ՝ էշեայը հալի պիր բաքէթ կէօթիւրիյօրմըշ, խալգըն աղղընտան պու սէօղիւ իշիթալիլիւմտէ, զալէպէլիյէ եաղլաշտըմ... պիրտէ, խալգ օրթասընտա, պիր աղ էվվէլ պուրատա թէսատիւֆ իթմիշ օլտըղըմ կէնճ գըղը կէօրմէյիմ մի... :

Ֆրանսուազ. - (Պէնղի քիւլ կիպի սօլարագ վէ տէհ-

շէթինտէն էլէրինի պիրի պիրինէ դավուշորարադ .) Ահ, պիշարէ՛ գըղ . . . պէտպա՛ւթ չօճադ , պու նէ՛ ֆէլաքէթ տիր պաշըմա կէլտի :

Տակոպէր . - (Ձէվճէսինէ խիթսպէն .) Պու բաքէթ նէ՛ իտի , անլաթ պագալըմ :

Ֆրանսուաղ . - Նէ՞ օլաճադ , աօսթոււմ . սէնտէն կիգլէյէճէք պիր շէյ տէյիլ տիր . բարաճա պիր աղ տարլըդտա պուլունարղըմտան , իհիյաճըմըղ օլմոյան պիր թաղըմ էշեայը էմանէթ սանտըղընա կէօթիւրմէսինի պիրիմ պիշարէ Մայեէօսէն բէճա իթմիշ իտիւմ . . . :

Տակոպէր . - Վէ պունլարը չալմըշ տէյու զանն իթմիշլէր , էօյլէ՛ մի . մէրգուլմէ , տիւնեանըն էն նամուսքետր վէ էն ֆաղիլէթլի պիր գըղը օլտըղը հալտէ , խըրսըղ տէյու թէվգիֆ իթմէ՛ք . . . տօլրուսը բէք տէհշէթլի չէյ : Լաքին , մատամ , սիղ իշէ միւտախէլէ իթմէլի իտինիղ . . . քէնտիսինի թանըմագտա օլտըղընըղը սէօյլէմէլի իտինիղ :

Կրիվուա . - Էվվէ՛թ , միւտախէլէ իթմէյէ ճահտ իթտիւմ , մօսիէօ . Լաքին էյվահէքի սէօղիւմիւ տինլէյէն օլմատը . . . : Ղալէպէլիք կիթտիքճէ չօղալմագտա օլտըղընտան , գարաղօլ ասքէրլէրի տախի եէթիշտիլէր վէ պիշարէ գըղը թուլթուպ մէրքէղէ կէօթիւրտիւլէր :

Ֆրանսուաղ . - Ձէվալը էօքսիւղ օ գատար նաղիք վէ օ գատար գօրգադ տըր քի , տէհշէթ վէ քէտէրինտէն էօլէճէք տիր :

Պլանշ . - (Եաշարմըշ օլան կէօղլէրինի գըղգարընտաշընա աթֆ իտէրէք .) Ահ , եա՛ Բապպի . . . պէտպա՛ւթ Մայեէօ . . . նէ՛ գատար տա նէղաքէթլի վէ խաթըրչինաս տըր :

Կրիվուա . - Պիշարէ իշուն հիշ պիր մուսվէնէթտէ պուլընամատըղըմտան , վուգուի հալտէն սիղի խապէրաար իթմէք իւզրէ գօշուպ պուրայա կէլտիւմ . . . պու թէվգիֆ պիր եանլըշըրգտան իպարէթ օլուպ նագապիլի թալիլ

տէյիլ տիր . անճագ , միւմբինի մերթէպէ չաբուգ . կիտիպ
մէրգումէյի թալէպ իթմէլի տիր . . . :

Պու սէօղ իւղէրինէ , ճակոպէր տէրհալ շապդասընը
ալտը վէ սէրթ պիր թավր ըլա մատամ Կրիվուայա խի-
թապէն .

— Էյի ամմա , մատամ , պու սէօղիւ իպթիտատան
սէօյլէմէլի իտինիլ . . . : Շիմտի զըզ նէ՞րէտէ տիր . -
տէտի :

Կրիվուա . - Պիլէմէմ , մօսիէօ . լաքին սօգագտա հէ-
նուլ օ գատար զալէպէլիք վէ օ գատար կիւրիւլթիւ վար
տըրքի , էկէր տէրհալ սօգաղա չըգմագ լութֆընտա պու-
լլնաճագ օլուրսանըզ , նէրէտէ օլտըլընը անլայտպիլիւսի-
նիլ . . . :

ճակոպէր . - (Ղազապնաք պիր թավր ըլա .) Լութ-
ֆընտա պուլլընմագ տա սէ՞օղ միւ , մատամ . . պէօյլէ
տէհէթի պիր վագըատա լութֆ ֆիլան արանըր մը . . .
կիտիպ արաշտըրմագ պէնիմ վազիֆէմ տիր : Պիչարէ՞ զըզ-
նըղալ . . . պիր խըրսըզ կիպի թէվգիֆ իտիլմէք . . .
տօղրուսը բէք տէհէթի հալ : Պէն շիմտի մահալլէնին
բօլիս գօլիտէրի տալիւտինէ վէ եախօս գարաղօլ մէրքէզի-
նէ կիտէր վէ մէրգումէյի պուլուպ կէթիլիլիւր իմ :

Պու սէօղիւ տէր տէմէզ , ճակոպէր ալէլ աճէլէ տը-
չարը չըգտը : Փրանսուազ իսէ՝ Մայեհօնիւն հալինտէն ա-
ղաճըզ մութմէին օլարագ , օրատա պուլուլնմասը քէնտի-
սինճէ մուճիպի ըզտըրապ վէ էնտիշէ օլան զէվճինի պու-
վէսիլէ իլէ խանէտէն երարագ լաթմըշ օլմասընտան նաշի , ձէ-
նապը Հագգա թէշէքքիւր իյլէտի :

Մատամ Կրիվուա՝ Եօգարը չըգմագտան էվիլէլ , ֆի-
նօսընը արապատա պըրագմըշ ըտը . զիրա տէրէօհտէ իթ-
տիլի վազիֆէյի պաշա չըգարմագ իչօւն տաղըգալտը բէք
դըյմէթտար ըտը : Սրբայ Տիւպուանըն մէրթուպընը ֆը-
րանսուազա թէսիլիմ իթտիլի սըրատա , մանիտար պիր պա-

դըշլա մերգումէյէ պագտը վէ հէր պիր քէլիմէ իւզէրին տէ մախսուսէն թէվագգուֆ իլէ տէտի քի .

— Մատա՛մ, պուրայա կէլմէքլիլիմին սէպէպի նէ օլ տըզընը շիմտիլէ գատար պէյան իտէմէտիմ իսէ տէ պու մէքթուպ սիզի անտէն խապէրտար իտէճէք տիր . լաքին զիյարէթի վագըամտան տօլայը քէնտիմի պախթիյար տատ իտէրիմ . զիրա պու միւնասէպէթլէ՝ պու իքի կիւզէլ մատմուսազէլլէրլէ տէ իւլֆէթ բէյտա իտէճէյիմ :

Բօզ վէ Պլանշ պու սէօզլէրի իշիթ տիքլէրինտէ , պիւ թիւն պիւթիւն թէաճճիւպտէ գալլապ , պիրի պիրինէ պա գըշտըլար :

Ֆրանսուազ թիթրէյէ թիթրէյէ մէքթուպը ալտը : Պիչարէնին սօն թէրէտտիւտաթընա եալլընը քէնտի իթիւրաֆ բաբազընըն թէնպիհաթը միւնպիրէ վէ թէհաթա քեարանէսի զալէպէ իտէպիլիմի իտի . մէրգուլմէ՝ Տակոս պէրին հիտտէթ ու զազապընը տէր խաթըր իթտիքճէ , թիր թիր թիթրէմէքտէ , վէ կէնճ զըզլարա պու գատընապիրլիքտէ կիթ մէլէրինի թէքլիֆ իթմէք իշուն նէ՝ սուրէթլէ հարէքէթ իտէճէյինի տիւշիւնիւպ տուրմագտա ըտը :

Մատամ կրիվուա Ֆրանսուազըն պու պապտէրի թէլաշ վէ էնտիշէսինի քէշֆ իտիպ , գալպինի թաթմին իթմէք իւզրէ պիր իչարէթ իթտի , վէ մէրգուլմէ բաբազընըն մէքթուպընը օգուտըղը սըրատա , քէնտիսի տէ Բօզ ըլա միւքեալէմէյէ կիրիշիպ տէտի քի .

— Սգրապանըղտան օլան մատամ սիզի կէօրմէքլէ աճապա նէ՝ գատար մէսրուր վէ մէսուտ օլաճագ տըր , սէվկիլի մատմուսազէլլէր :

Բօզ . - (Պիր գաթ տահա թէաճճիւպ իտէրէք .) Ագրապամըղտան օլան մատամ մի :

Կրիվուա . - Էվլէթ , սիզին Բարիսէ մուվառէլէթինիլի խապէր ալմըշ . լաքին ուղուն պիր խասթէլիք սէպէպիլլէ հէնուզ նամիզաճ պուլընտըզընտան , պու կիւն պիզլաթ

քէնախի կէլէմէտի, վէ սիզի ալըպ խանէսինէ կէօթիւր-
մէք իւզրէ պէնի կէօնտէրտի . . . (Իրի հէմշիրէնին պիր-
աէն պիրէ ալթ իւսթ օլաըզլարընը ֆարգ իտէրէք .) Լա-
քին, մատամ ֆրանսուզըն մէքթուպընտա տախի սէօյ-
լէմիշ օլտըզը վէճհլէ, հայըֆի քի քէնտիսինի բէք ազ կէօ-
րէպիլէճէքսինիզ : Պիր սաաթա դատար եինէ պուրայա
ավտէթ իտէճէքսինիզ. Լաքին, եարըն վէ եա օ պիր կիւն
խանէսինտէն տըշարը չըգտպիլէճէք, վէ մատամ վէ ղէվ-
ճէսիլէ ույուշըպ սիզի խանէսինէ կէօթիւրմէք իւզրէ պու-
րայա կէլէճէք տիր . զիրա սիզէ օ դատար էյիլիք իթմիշ
օւն պու ֆամիլայա պար օլմանըզտան ատէթա մուզ-
տարըպ օլըյօր :

Մատամ Կրիվուանըն պու սօն սէօզլէրի՝ էօքսիւզլէր
իւզէրինտէ ազիմ պիր թէէսիր հասըլ իյլէտի . Տակո-
պէր ֆամիլեասընա պուռտան պէօյլէ ազըրըզ օլմայա-
ճազլարընտան ոօն տէրէճէ մէմնուն դալմըշլար ըար :
Իկէր Տակոպէրին ըիզա վէ մուվաֆագաթը մուշղամ օլ-
մագըզըն Պրիլ-Միշ սօզազընտաքի խանէյի քեամիլէն
թէրք իթմէք Լազըմ կէլսէ իտի, թէրէտաիւտ իտէճէք-
լէրի թապի իտի . Լաքին մատամ Կրիվուա պիր սաաթա-
լըզ պիր վիզիթատան պահա իթմէքտէ իտի : Պինաէն ա-
լէյհ, հիշ պիր շիւպհէյէ ղահիպ օլմագըզըն՝ Բօզ ֆրան-
սուպա տէտի քի .

— Մատամ, զիյարէթի վագըամըզը պիւտիւրմէք իւզ-
րէ Տակոպէրին ավտէթինէ պէքլէմէքսիլին, ազըապա-
մըզտան օլան մատամը կիտիպ կէօրէպիլիւրմիլիզ :

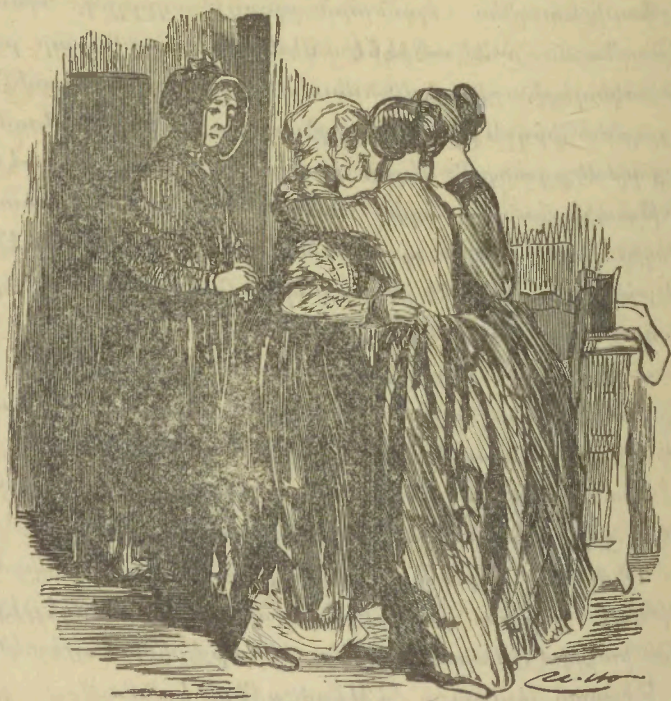
Ֆրանսուպ . - (Ձախֆ պիր սէտա իլէ .) Հա'յ հա'յ .
չուքի պիր ազտան եինէ ավտէթ իտէճէքսինիզ :

Կրիվուա . - Շիմաի, պէնիմլէ պէրապէր միւմքինի
մ ըթէպէ չաբուզ կէլմէլէրինի պու մատմուազլէլէրտէն
րէճա իտէրիմ, մատամ. զիրա քէնտիլէրինի էօյլէտէն էվ-
լէլ թէքրար պուրայա կէթիւրմէք իսթէրիմ :

Րօզ. - Հազըրըզ, մատամ:

Կրիվուա. - Բէք էյի, մատմուսաղէլէր. իմտի սիզին
իքիննի վալիտէնիդի գուճագլայըպ արգամ սըրա կէլինիդ:
Մատամ Կրիվուա՝ Տակոպէրին իւթէ կէլմէսի իհ.
Թիմալինի տիւ շիւնտիւքճէ թիթրէմէքտէ, վէ ըզտըրպը
զալպինի կիւճպէլա իչէ սէթր իտէպիլմէքտէ իտի:

Րօզ վէ Պլանշ Ֆրանսուազը գուճագլայըպ էօքիւշ
տիւլէր. Ֆրանսուազ իսէ՛ պիւր թագըմ զալըմլարըն բէն.
չէի գահրընա թէսլիմ իթմէքտէ օլտըզը պու իքի պիկիւ.
նահ մալուղլարը գօլլարը տրասընտա սըգալըզը սըրա.
տա, հէր նէ գատար անլէրին պէլամէթի ըուհը իչուն հա.
րէքէթ իթմէքտէ օլտըզընա գանի օլմուշ ըտը ըսա տա,
եինէ կէօզ եաշլարընը դապթ իտէմէտի:

Մատամ Կրիվուա՝ օրատա զիյառէ տաւրմադ թէհ-
իքէլի իտույինի պիւշիւնէրէք, լաթիֆ պիր սէտա իլէ .

— Հայտի՛, մատմուաղէլէր, կիտէլիմ, թաճիլ իտէ-
լիմ, սապրսըզլըմտան տօլայը ափլընըզը տիւէրիմ. լա-
քին ագրապանըզտան օլան մատամ նամընա հարէքէթ ի-
տիյօրլմ. — տէտի :

Իքի գըզգարընտաշ՝ Տակոպէրին զէվճէսինի քէմալը
մուհապպէթլէ էօթիւքտէն սօնրա, օտատան տըշարը
լըզտըլար, վէ էլ էլէ վէրմիշ օլտըդլարը հալաէ, մատամ
Կրիվուանըն արգասը սըրա նէրտիւպանտան աշաղը էնտի-
լէր. Բապա-ժուա իսէ՝ զըզլարըն խապէրի օլմագսըզըն,
իհթիւրաղքեարանէ պիր սուրէթտէ անլէրէ բէֆուգաթ իթ-
մէքտէ իտի. զիրա, պու զէքեալէթլի հայլան՝ Տակոպէ-
րին զայպուպէթի էսնասընտա գըզլարտան պիր տագըզա
այըլմաղ ըտը :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէնին մահրէմի էսրարը՝ պէս
պէլլի իհթիյաթա տահա զիյատէ բիայէթ իթմիշ օլմագ ի-
չուն, արապաճըսընա՝ Պրիշ-Միշ սօգաղընտան պիր ազ
ուզագտա, քիւչիւք Գլուաթր մէյտանընտա կիտիպ պէք-
լէմէսինի էմը իթմիշ իտի : Պիր գաշ սանիյէ զարֆընտա,
էօթսիւղէր իլէ բէհպէրլէրի արապանըն հանընա վասըլ
օլտըլար :

Արապաճը մատամ Կրիվուայը կէօրտիւքտէ, արապա
գաթուսընը աշարագ տէտի քի .

— Ահ, հէմէհիլի դատըն, տարըլմիյընըզ ամմա, շու
ուզուն թիւյիւ ֆինսնըզ բէք ազըլն վէ բէք իմթիզաճսըզ
շէյ իմիշ. արապանըն իչինէ գօյտըզընըզտան պէրու, հան-
ղընա թուլթուլընըճասընա, պաղըրըպ տուրըյօր վէ զանն
իտէրին քի հէր շէյի բարչալամագ իսթէյօր :

Յիլվազը, մօսիէօ՝ հալընըզ գալմագտան իօշլանմա-
տըղընտան, աճը աճը ինլէմէքտէ իտի :

Մատամ Կրիվուա. — Սո՛ւս, Մօսիէօ, սո՛ւս, իչթէ

կէլտիմ. - տէտիքտէն սօնրա, իքի հէմջիրէյէ տէօնէրէք.
- Լուծֆէն իչէրի կիրինիզ, մաամուազէլլէր. - տէյու ի-
լաւէ իթտի :

Րօզ վէ Պլանշ արապայա կիրաիլէր :

Մատամ Կրիվուա՝ արապայա կիրմէզտէն էվէլլ
Սէնթ-Մարի մանասթըրընա կիտիլէճէյինի եաւաշ ոէաւ
իլէ արապաճըյա սէօյլէտի վէ իլաւէթէն տաթի պազը
թալիմաթ իթա իյլէտի. պու էսնատէ, էօքսիւզլէրին տ.
րապայա կիրաիլէրի զէման զաթէն պիր տէֆա մըրը-
տանմըշ օլտն ֆինօ քէօթէյի՝ հինէ շիստէթլէ հաւլամա.
զա պաշլատը . . . :

Պու աւլաւէնին սէպէպի բէք սատէ իտի. Բապա-Ժուա՝
օ վագթա գատար հիշ քիմսէտէն կէօրիւմէքսիզին զը-
լարըն արգասընտան կէլմիշ օլտըզը ճիհէթլէ, պիր սըշ-
րայըշտա արապանըն իչինէ աթլատը : Ֆինօ քէօթէյի իսէ՝
Բապա-Ժուանըն չու հարաքէթի քիւսթ ախանէսինտէն հիտ-
տէթլէնէրէք, վէ միւթատը օլան իհթիյաթ քիարըղընը տա
ուհուտարագ, հիստէթ վէ խապասէթ սաիգասըյա, իւ-
զէրինէ սըշրատը վէ հայվանըն պուրնըն էօյլէ պիր ըօրաը
քի, Սիպէրիանըն ճէսուր քէօթէյի՝ հըսս իթտիյի տճըաան
գուտուրարագ, Մօսիէօնին իւզէրինէ աթլատըզը կիպի
պօղազընտան գաւրատը, վէ տիշլէրի արասընտա իքի տէ-
ֆա սըգարագ պօղտը պըրագտը. պունըն իւզէրինէ, շիշ-
մանըզը սէպէպիլլէ զաթէն նէֆէսի գըսըլմըշ օլան ֆինօ
քէօթէյի պօղուգ պիր ինիլթի սալը վէրիպ՝ հէր շէյ խի-
թամ պուլտու : Պունշարըն քեաֆֆէսի տէ՝ եազմազ իչուն
լազըմ կէլէն միւտտէթ գատար սիւրմէմիշ իտի. չունքի,
Րօզ վէ Պլանշ՝ տիւչարը տէհէթ օլարագ, իքի տէֆա
«Բապա-Ժուա, պուրայա՝ կէլ.» տէյու հայգըրմազաան.
ճագ վագթա պուլապիլմիշլէր իտի :

Մատամ Կրիվուա պու կիւրիւլթիլիւ իշիթտիքտէ,
սէտանըն կէլտիյի թարաֆա տէօնէրէք տէտի քի :

— Աման, եւ... Բապպի... պու ազղըն քէօքէք պու-
րայմ տա մը կէլմիշ... Մօսիէօյիւ բարաւայաճագ... : Շու-
նը շուրատան տէֆ' խախիզ, մատմուտէլլէր... աըչարը
գօվընը... պէրապէր կէօթիւրմէք միամքինսիզ տիր... :

Մատամ Կրիվուանըն ֆինսոսո՝ արապանըն օթուրմա-
ղա մախսուս օլան սէտէրինտէն պիրի ալթընտա ճանարզ
օլարագ սէրիյիպ գալմըշ ըտը . զըղլար իսէ՝ Բապա-ժուա-
նըն իթթիքեապ իթտիյի ճինայէթտէն հէնուզ պի խապէր
պուլունտըզլարընտան, վէ անը պէրապէր կէօթիւրմէք
փենասիպ օլմայաճագընը տա հըսս իթտիքէրինտէն, ա-
յագլարընըն ուճույա հայվանը խաֆիֆճէ ելթալիէր վէ
ղաղապնաք պիր թավը ըլա .

— Աշաղըյա էն, Բապա-ժուա՝, չաբուգ էվէ կիթ . -
տէյու հայգըրաըլար :

Սաորգ հայվան էվվէլա իթաաթ իթմէք իթէմէյիպ ,
քէնտի եէկեանէ համիլէրինի գօվտուզլարընտան տօլայը
կիյա անլէրի թէքտիր իթմէք իսթէյօրմըշ կիպի, միւ-
քէտտէրանէ վէ նիյաղքեարանէ պիր հազարլա էօքսիւզլէ-
րին ելիզիւնէ պապտը : Լաքին Պլանշ՝ սէրթ պիր թավը ը-
լա տըչարը չըգմագ էմիինի թէքրաըլայընճա, Բապա-
ժուա՝ պէլքի Մօսիէօ հագգընտա տիւրիւշթանէ մուամէ-
լէտէ պուլունմըշ օլտըղընը հըսս իլէ, գույրըղընը ասա-
րագ աշաղըյա էնտի :

Մատամ Կրիվուա, պու մահալլէտէն պիր ան էվվէլ
եիրագլանմաղը արղու իթմէքտէ օլտըղընտան, ալէլ աճէ-
լէ արապայա կիրտի . արապաճը գաբույը գաբատը վէ օ-
թուրաճաղը եէրէ չըգտը : Արապա քէմալը սիւրաթլա հօ-
լա չըգտըղը սըրատա, մատամ Կրիվուա տախի՝ իհթիմալ
քի ճակսպէր գաւըլըլարընա չըգտը տա զըղլարը արապա-
տա կէօրիւր գօրգուսըլա, բէրտէլէրի էնաիրտի :

Իթթիխաղը հէր հալտէ յաղըմ օլան իշպու յթէտա-
պիրի իհթիրաղքեարանէտէն սօնրա, ճանն ու կէօնիւտէն

սեւմեքտէ օլտըղը Մօսիէօ ֆիքրինէ կէլտի . էվլէթ , մա-
տամ Կրիվուա՝ պու ազղըն քէօրէյի , խապասէթի թապի-
աթ էրպապընըն հայվանաթ հագգընտա կէօթէրտիքէրի
մուհապպէթի չէտիտէ իլէ սեւմեքտէ իտի . զիրա պու կի-
պի էչխաս՝ քէնտի հէմնիլէրի հագգընտա հըսս իթմէյէ
մէհպուր օլտըղլարը ըրիգգաթ ու մուհապպէթի զանն ի-
տէրսին քի բեամրլէն հայվանլարա հասր իտէրլէր , խիւ-
լտտաի քէլամ , մատամ Կրիվուա՝ պէլրի տէ քէնտի թապի-
թըլլա անըն թապիաթը արասընտա խաֆի պիր միչա-
պէհէթ պուլընտըղը իչուն , պու ազղըն , ալչադ վէ պէտ-
խույ քէօրէյի մէճնունանէ պիր մուհապպէթլէ սեւմեքտէ
իտի . պու մուհապպէթի մէճնունանէ իսէ՝ ալթը սէնէտէն
պէրու իմթիտաթ իթմէքտէ օլուպ , Մօսիէօնիւն եաչը ի-
լէրլէտիքէ , զանն իտէրսին քի արթմապտա ըտը :

Զահիրէն միւնասէպէթ սիզ վէ չօճուգճա կիպի կէօ-
րիւնէն պու հագգըգաթտան գաստէն պահա իտիյօրըդ-
չունքի չօգ քէրլէ էն ճիւզի սէպէպլէրտէն վէխիմ նէ-
թիճէլէր հասըլ օլտըղը կէօրիւլմիւշ տիւր . վէ մատամ
Կրիվուանըն՝ քէօրէյի հագգընտաքի ըրիգգաթ ու մուհապ-
պէթինին տէրէճէսինի թարիֆ իթմէքտէն մագսատըմըլ ,
մէրգուլմէնին՝ ֆինօսընըն կէպէրմիշ օլտըղընը իչիթտիքտէ
տիւչար օլաճաղը մէյուսիյեթ , հիտտէթ ու զազապըն
տէրէճէսինի անլաթմագ տըր . էօյլէ պիր եէս ու հիտտէթ
քի նէթիճէսի էօքսիւղլէրէ տօղունապիլիր իտի :

Արապա պիր զաչ սանիյէտէն պէրու քէմալը սիւրաթ-
լա իլէրիլէյօրտու . մատամ Կրիվուա՝ արապանըն էօն թա-
րաֆընտա օթուրմըշ օլտըղը հալտէ , Մօսիէօյիւ չաղըրտը :

Մօսիէօնիւն՝ ճէվապ վէրմէմէք իչուն մուհիմ սէ-
պէպլէրի վար ըտը :

Մատամ Կրիվուա՝ ֆինօնըն քէնտի տապէթինէ իճա-
պէթ իթմէտիլինի կէօրիւնճէ , թալթիֆքեարանէ պիր սէ-
տա իլէ .

— Էյ, անլաշըլը... թէքս քէօքէք... սօղուգ մուս-
մէլէ իսթէմէզ... օ մուրտար քէօքէք տրապալա կիրտի
իսէ, գապահաթ պէնտէ՞ մի տիր, մատմուսղէլլէր...
Հայտի... եանըմա կէլ... սահիպէնին էլինի էօք տէ պա-
րըշալըմ... գալըն գափալը... — տէտի :

Մօսիէօ թարափընտան աշիր սիւքիւթ վագըր օլտու :
Բօղ վէ Պլանշ իսէ ըզտըրապը գալպլէ պիրի պիրինէ պա-
գըշմաղա պաշլատըլար. պիշարէլլէր՝ Բապա Ժուանըն ա-
գաճըգ վահշիյանէ պիր թապիաթա մալիք օլտըղընը պի-
լիրլէր իտի իսէ տէ, վուգուը հալտէն հէնուղ խապէրտար
տէլիլլէր իտի :

Մատամ Կրիվուս՝ քէնտի թալթիֆքեարանէ սէօղլէ-
րինէ գարշը, Մօսիէօնին մուգապէլէ կէօթէրմէտիյին-
աէն տօլայը հէմ միւթէհայեիր վէ հէմ տէ մուղտարըպ
օլարագ, կիզլէնմիշ զանն իթտիյի սէտտ ալթընտան անը
ալմագ իւզրէ աշաղըյա էյիլտի. օրատա հայվանըն պիր
այաղը էլինէ իլիշիպ, սապրսըղճատընա քէնտիսինէ չէքտի,
վէ եարը լաթիֆէկիւյանէ վէ եարը հիտտէթքեարանէ պիր
սուրէթտէ :

— Հայտի, գալգ պագալըմ, ալչագ մուրտար... շու-
մէքուհ թապիյիաթընը պու սէվկիլի մատմուսղէլլէրէ՞ տէ
մի անլաթաճագսըն... — տէտի :

Պու սէօղիւ սէօլլէտիքտէն սօնրա, հայվանըն հարէ-
քեաթընտաքի կէվլէքլիքտէն տօլայը զիյատէսիլլէ միւթէ-
աճճիպ օլարագ, օլտըղը եէրտէն գալտըրտը. լաքին տիզ-
լէրի իւզէրինէ դօյուպ տա, անը հարէքէթսիզ վէ ճան-
սըղ պիր հալտէ կէօրիւնճէ, տէհշէթի տէրէճէի նիհայէյէ
վարտը, վէ նէ եաբաճաղընը շաշըրըպ գալարագ :

— Տամա տըր, տամլա... պիշարէ հայվանըմ բէք
չօք եէր իտի... պու պէլա պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր
կիւն պաշընա կէլէճէյի պէտիհի իտի... — տէտի :

Պատէհու աճէլլէթէն արգասընա տէօնէրէք վէ արապա-

ճընըն քէնտի սէսինի իշխոէմէ, յէճէյնի տիւշիւնմէ յէրէքս
«Արապաճը, արապաճը, տուր... տուր» տէյու հոյք
դըրաւ իսէ տէ, արապաճընըն քէնտի սէսինի իշխմէ տի-
յնի կէօրիւնճէ, պէլքի պայըըմըշ տըր զաննը իլէ, հայ-
վանըն պաշընը հօգարը գալտըրաւ վէ գանլարա միւլէմ.
մա՝ օլան պէշ ալթը տէրին տիշ հարէլէրէնի կէօրէրէք,
ֆինծնուն թէէսիւֆէ շայան օլան թէլէֆինին ասըլ սէպէ-
պինի անլաւը. իմոի պիրտէն պիրէ տիւշարը քէտէր վէ
մէյուսիյեթ օլարագ. «Էօլմիւշտիւր... էօլմիւշ... վիւ-
ճուտի սօղսւմըշ... ահ, եա՛ Բոպպի» տէյու պաղըր-
աղգտան սօնրա, աղլամաղա պաշլաւը:

Էրպապը չէրր ու խապառէթին կէօլ եաշլարը գօր-
գունճ վէ մէնհաւա տըր... Ֆէնա պիր տտէմ՝ բէք զիյա-
տէ ըզաւըրապ չէքմէտիքճէ՝ աղլամաղ. վէ անըն քէտէր ու
ըզաւըրապը՝ գալպինի րահաթլտնաղըրաճագ վէ հուճլաթա-
ճագ եէրտէ, թէհիլքէլի պիր զաղապլա ալէվլէնտիլիւր,
իշթէ պու գապիլտէն օլարագ, Մօսիէօնիւն ոահիպէսի
տախի՝ ապիմ պիր քէտէրէ տիւշար օլտըրտան սօնրա,
քէօրէյնին թէլէֆինէ պիլա իսթիյար սէպէպ օլմուշ օ-
լան իքի կէնճ դըզլարա գարշը հիտաթթ ու առալթթ հըսս
իթմէյէ պաշլաւը. էվլէթ, շիտտէթլի պիր զաղապ, վէ
տէհշէթլի պիր առալթթ մատամ հրիվուանըն գալպինի
ալէվլէնտիլիւր. հաթթա պու քին ու զարաղ, մէրգուճէնին
սէրթ չէհրէսինտէ էօլլէ պիր նաղշ օլունտը քի, Բօղ վէ
Պլանշ անըն գըպ դըրմըզը քէսիլմիշ օլան չէհրէսինտէն
տիւշարը տէհշէթ օլուպ գալտըրար: Մատամ հրիվուա
իսէ, զաղսւպանէ պիր պագըշ վէ հէյէճանլը պիր սէտա
իլէ տէտի քի.

— Ֆինումու սիպին քէօրէյնիլ էօլտիւրաիւ:

Բօղ. — Աֆիլ իտէրսինիլ, մատամ, պիղէ տարըմա-
յընըղ, պիղ պէօլլէ պիր չէյին վուգուընը իսթէր մի ի-
տիլ:

Պլանշ . - (Գորգազ պիր սէտա իլէ .) Իպթիտա սիւն
քէօքէյինիլ Բապա-ժուայը ըսըրաը :

Էօքսիւզէրին լէհէմինտէ բէյտա օլան ասարը տէհ-
չէթ ու հէյէճան մափամ կրիլուայա ֆէնա թէէսիր իլէ-
յիպ , իհթիյաթա մուղայիր օլան հիտտէթինին ֆէնա նէ-
թիճէլէր հասըլ իտէպիլէճէյինի անլայտը . պինտէն ալէյհ
մարէչալ Սիմնիլն գըղլարլնա հիչ պիր շիւպհէ վէրմէմէք
վէ քէնտի հըսըլ ինթիպամճոյանէսինի իլէրիտէ թէսքին
թիմէք իւղրէ , քինտիսինի զապթէ մէճպուր օլտու : Մա
հապա՝ հիտտէթ ու զապապը պիրտէն պիրէ կէչիլ զանն
օլնմամազ իչուն , գըղլարլն եիւզիւնէ պիր զաչ տադըզա
տահա տիք տիք պադադգտան սօնրա , հիտտէթի ազար
ապաք եումչամըչ վէ եէրինէ աճը պիր քէտէր զաիմ օլ-
մըլ կիպի կէօրիւնտիւ . նիհայէթ եիւզիւնիւ էլէրի իչինէ
ալարադ , ուզուն պիր ահ չէքտիքտէն սօնրա , հէօնլիւր
հէօնքիւր աղլամազա պաչլատը :

Բօզ՝ մէրգուլէնին աղլատըղընը կէօրիւնճէ , ֆէվզ էլ
լայէ միւթէէսսիր օլարադ , եավաչ սէտա իլէ .

— Զէվալլը դատըն , պադ հասըլ աճը աճը աղլա-
յօր . . . պիլ Բապա-ժուայը նէ գատար սէվէրսէք , օ տա
ք գատար ֆինսընը սէվէրմիչ . - տէտի :

Պլանշ . - Էյվահ . . . հազգըն վար , Բօզ , իթթիյար
ժօվիալլմըզ էօլտիւյիւ զէման պիլ տէ պէօյլէ աղլա-
տըղ :

Մատամ կրիվուա պիր գաչ տադըգա սօնրա պաչընը
եօդարը գալտըրըպ , կէօղլէրինի սիլաի , վէ հէյէճանլը վէ
ֆազաթ մուշֆիդանէ պիր սէտա իլէ տէտի քի .

— Պէնի մաղուր թուլընըղ , մատմուլէլլէր . . . հիտ-
տէթիմի վէ տահա տօղրուսը գալպիմտէքի քէտէր ու ըղտը-
լապը պիրտէն պիրէ զապթ իտէմէտիմ . . . զիրա պու պի-
չարէ հայվանը բէք զիյատէ սէվէր իտիմ . . . քէնտիսի տէ
ալթը սէնէտէն պէրու պէհտէն պիր ան ալըլմամըչլատը :

Բօզ . - Պու ֆէլաքէթի ազիմէտէն տօլայը պիղ տէ թէէսսիֆ իտէրիլ , մատամ . թէէսսիֆ վէ քէտէրիմիլին պաշլընա սէպէպի տէ շու տըր քի պու վագըա գապիլ թա միր տէյիլ տիր . . . :

Պլանշ . - Պիղի Որպէրիատան կէթիրմիշ օլան իսթի . յար պարկիր էօլտիւլի . զէման , պիղ տէ սիլին կիպի մի . թէէսսիր օլտըղըմըղը վէ պիղ տէ հէօնքիւր հէօնքիւր աղլաւըղըմըղը պիրաղ էվվէլ զըղ դարընտաշըմա սէօլէ . մէքտէ իտիմ :

Կրիվուա . - Սէվկիլի մատմուաղէլլէրիմ . . . արթըգ պու վագըայը պէր թարաֆ իտէրիմ . . . օլան օլտու . . . գոպահաթ պէնտէ տիր . . . քէօրէյի պէրապէր կէթիր . մէմէլի իտիմ Լաքին պէնտէն սյըրըլընճա , օ գոտար մահզուն օլուրտը քի , թարիֆ իտէմէմ . . . պու կիպի կէվ . շէքլիքլէր անլաշըլմաղ շէյլէր տէյիլ տիր . . . պիր ինսան իսյըրխահ պիր գալպէ մալիք օլտըգոտ , ինսանլարա մէր . համէթ իթտիյի կիպի , հայվանլարը տախի աճըր . . . Պի . նաէն ալէյ , հիտաէթ ու զաղապըմտան տօլայը աֆվը . նըղա մաղհար օլմագ իշուն հըսսիյիաթը զալպինիլէ մի . րաճաաթ իտէրիմ :

Պլանշ . - Լաքին պիղ պու տիւշինճէլէրի արթըգ պէրթարաֆ իթտիք , մատամ . . . պիղիմ թէէսսիֆիւմիւղ պիղի պէօլէ մէյուս վէ միւքէտտէր կէօրմէքտէն նէշէթ իտիյօր :

Կրիվուա . - Պու տա կէշէր , մատմուաղէլլէր , պու տա կէշէր . աղրապանըղտան օլան մատամին սիլի կէօրմէլէ հըսս իտէճէյի մէսէրրէթ վէ պէշաշէթ պէնի աղաճըգ միւթէսէլլի իտիյօր . պիշարէ՝ աճապա նէ՝ գոտար պաթ . թիյար օլաճագ տըր . . . սիղ բէք զիյատէ նաղարրուպա վէ սէվիլմէյէ շայէսթէ մախուղղար սընըղ . պունտան մատա , պիրի պիրինիլէ զարիպ սուրէթտէ միւշապէ . հէթինիլ պիր գաթ տահա ճալիպի հայրէթ տիր :

Բօղ. - Պիղի բէք զիյատէ սափվէթի գալպէ մուհա-
քէմէ խոյօյսընըզ, մատամ:

Կրիվուա. - Խա'յր, էօյլէսի տէյիլ. սիզ յըֆաթ ճա
պիրի պիրինիզէ պէնզէտիյինիզ կիպի, շիւպհէսիզ թապի-
աթ վէ ախլաղ ճա տախի եէքտիկէրինիզէ միւշապիհ սինիզ:

Բօղ. - Օրաաը բէք սատէ տիր, մատամ. տօղտու զը-
մըզ կիւնտէն պէրու, նէ' կիւնտիւզ վէ նէ' տէ կիճէ պի-
րի պիրիմիզտէն այրըմամըշ օլտըզըմիզտան, ախլաղըմըզ
տախի պիրիպիրինէ միւշապիհ օլմասը թապիի տիր:

Կրիվուա. - Սահիբ մի սէօյլէյօյսընըզ, մատմուաղէլ-
էր... պիրի պիրինիզտէն պիր տաղըզա պիլէ այրըմա-
մըշմը յընըզ:

Բօղ. - Խա'յր, մատամ. պիր տաղըզա պիլէ այրըլ-
մամըշըզ:

Պու սէօղիւ տէր տէմէզ, իքի էօքսիւզ գըզգաւըն-
տաշ պիրի պիրինին էլինի յըգարագ, թարիֆի նագապիլ
պիր թէպէսսիւմ թէաթի իթտիլէր:

Կրիվուա. - Էկէր պիրի պիրինիզտէն այրըմըշ օլսա
խոնիզ, աճապա նէ' գատար պէտպախթ վէ մէյուս օ-
լաճագտընըզ:

Բօղ. - (Կիւլիւմէյէրէք.) Մհ, միւմքինսիզ տիր,
մատամ:

Կրիվուա. - Նա'սըլ... միւմքինսիզ մի:

Բօղ. - Պիղի այրըմաղա քիմի'ն գալպի տայանըր:

Կրիվուա. - Շիւպհէսիզ, սէվկիլի մատմուաղէլէր,
սիզի պիրի պիրինիզտէն այրըմագ իչուն բէք եիւրէքսիզ
վէ բէք զալըմ օլմագ լազըմ տըր:

Պլանշ. - (Քէզալիք կիւլիւմէյէրէք.) Մհ, մատամ,
էն զալըմ վէ էն եիւրէքսիզ առէմլէր պիլէ, պիղի այրը-
մաղա մուղթէտիր օլամազլար:

Կրիվուա. - Բէք էյի, մինի մինի մատմուաղէլէր,
ֆագաթ նէ' իչուն, սէպէպ...

Պլանշ . - Ձերա պէջլէ պիր հարեքէթ պիզի ֆէվզ էլ
առէ քէտէրլէնաիրիւր :

Բօզ . - Ատէթա մէվթիմիզի պատի օլուր :

Կրիվուա . - Պիչարէ՛ չօճուզլար . . . :

Պլանշ . - Պունաան իւշ այ մուգատտէմ՝ պիզի հապս
իթաիլէր . զայէթ սէրիմ պիր չէհրէյէ մալիք օլան հապս
խանէ միւտիրի՝ պիզի կէօրտիւյիւնտէ տէտի քի . « Պու
չօճուզլարը պիրի պիրինաէն այլըմազ , անղէրին էճէլինէ
սէպէպ օլմազ տէմէք տիր . . . » : Պինաէն ալէյհ՝ պիրի
պիրիմիզտէն պիր տագըզու այրըմատըզ . վէ պիր ինսան
հապսխանէտէ նէ գատար մէսուտ օլապիլիրսէ , պիզ տէ
քէնտիմիզի օ գատար մէսուտ վէ պախթիյար պուլտըզ :

Կրիվուա . - Պու հալ՝ սիզին ֆէվզ էլ առէ չէֆգաթը
դալպինիզէ , վէ պիրիքտէ գալմազլա հըսս իտէճէյինիզ
պախթիյարըզը թագտիր իտէն առէմլէրին մէրհամէթ ու
համիյեէթինէ տէլալէթ իտէր :

Պու արալըզ արապա տուրտու : Արապուճընըն « Դա
բույու լուծֆէն աչընըզ » տէյու հայգըրտըզը իշիտիտի :

Մատամ Կրիվուա ֆէվզ էլ առէ մէսէրրէթլէ տէ-
տի քի .

— Ահ , իշթէ աղրապանըզտան օլան մատամըն խա-
նէսինէ վառըլ օլտուզ :

Դարունըն իքի գանատը պիրտէն աչըլաը , վէ արա-
պա գումլա տէօշէլի պիր հալլիյէ տախիլ օլտու : Մատամ
Կրիվուա՝ արապա բէրաէլէրինտէն պիրինի եօգուրը գալ-
տըրարագ . եիւքսէք պիր տիվարլա պէօլիւնմիւշ վասի՝ պիր
հալլի կէօրիւնտիւ . պու հալլինին օրթա եէրինտէ՝ շահ-
նիշին շէքլինտէ վէ ալլէտան տիրէքլէրլէ թուլթորըլմիւշ
պիր նէվ՝ հայետթ (գալիթ) մէվճուտ օլուպ , պու հայ-
ետթըն ալթընտա տախի քիւշիւք պիր գաբու վարըր :
Տիվարըն էօթէ թարաֆընտա , եօնմա թաչընտան մամուլ
զայէթ միւքէլէֆ պիր պինանըն թէրէսիյլէ ճէպհէսի կէօ-

րիւմէքոէ իտի . պու պինտ՝ Պրիզ-Միշ սօգաղընտաքի խանէյէ նիսպէթլէ , պիր սարայա պէնզէմէքտէ իտի . իմտի , Պլանշ՝ սափտիլանէ պիր հայրէթլէ մատամ Կրիվուայա տէտիքի .

— Եւ՝ Րապպի , պու նէ՝ Կիւղէլ իգամէթ Կեահ , մատամ :

Կրիվուտ . — Տահա պու պիր շէյ տէյիլ . շիմտի իչէրիսինի կէօրէճէքսինիզ . . . իչէրիսի պիւս պիւթիւն պաշգա տըր :

Արապաճը գաբույը աչտը . լաքին , զէքեալէթինէ պիր տէլիլի ալէնի օլմագ իւղրէ արապանըն արգասը սըրա կէլմիշ օլան Րապա-ժուայը կէօրտիւքլէրինտէ , մատամ Կրիվուանըն հիտտէթ ու զազապը վէ իքի հէմշիրէնին տէ հայրէթ ու թէաճճիւպի մէրթէպէի զայէյէ վարտը . ճէսուր վէ սատըգ հայվան՝ գուլագլարընը տիքմիշ վէ գույրուղընը սալլամագտա պուլունմըշ օլտըղը հալտէ , զանն իտէրսին քի ճինայէթի վագըաորընը ունութմըշ վէ սատագաթը քեամիլէսինտէն սօլայը մէտհիյէլէր իչիթմէյէ պէքլէմէքտէ պուլունմըշ ըտը :

Մատամ Կրիվուանըն պիւթիւն քէտէր վէ էնտիչէլէրի թէճէտտիւտ իթմիշ օլտըղընտան . — Պու նէ , պու մէքրուհ քէօքէք արապանըն արգասընտան մը կէլմիշ . — տէյու հայգըրտը :

Արապաճը . — Տօղրուսը բէք ճէսուր հայվան, հէմշէհրի գատըն . պարկիլլէրիմտէն պիր աաըմ կէրի գալմատը . զալիպա եիւրիւմէյէ բէք զիյատէ ալըշղան օլմալը . . . կէօզիւ բէք պիր հայվան տըր . . . իքի ատէմէ գարշը գօյապլիլը . . . պագընը նէ գուլվէթլի կէօքսիւ վար :

Կէպէրմիշ օլան Մօսիէօնիւն սահիպէսի՝ արապաճընըն Րապա-ժուա հագգընտաքի մէտհիյէլէրինտէն պիր գաթ սահա հիտտէթլէնէրէք էօքսիւզլէրէ տէօնիւպ .

— Սիլի շիմտի ագրապանըղտան օլան մատամըն նէզ-

տինէ կէօթիւրէճէքլէր . . . լաքին պիր տաղըգա գատար
արապատա պէքլէյինիզ . - տէտի :

Մատամ Կրիվուա քէմալը սիւրաթլա քիւչիւք հայ.
եաթա (գաւիթ) տօղրու իլէրիլէյիպ չանը չալար : Բահի-
պէ դըյաֆէթինտէ պիր գատըն գաթույը աչտը վէ մա.
տամ Կրիվուանըն էօնիւնտէ իհթիրամքեարանէ պիր թէ.
վաղու իլէ էյիլտի . մատամ Կրիվուա մէրգոււմէյէ տէ.
տի քի :

— Իշթէ դըղլարը կէթիրտիւմ : Մ. աբգայ տ'իկրինեի
իլէ բրէնսէս տը Սէն-Տիգրիէնին էվամիրի մուճիպինճէ , տէ.
րագապ պիրի պիրինտէն այըրմագ վէ պիրէր խալվէթխա.
նէտէ հապս իթմէք լազըմ տըր . . . Իշիտլիյօր մըսընըլ,
հէմշիրէճիյիւմ , հէր տիւրլիւ իիթիլաթ տան արի օլարագ
պիրէր խալվէթխանէտէ վէ Քեօլէէնէլ Կէն-հագէարլաւա մախուս
օլան ուսուլ իւզրէ հապս իթմէլի տիր :

Բահիպէ . - (Թէվաղու' իտէրէք .) Շիմտի կիտիպ վա-
լիտէմիգէ (մանասթըր պաշ լահիպէսինէ) քէյֆիյէթի
պիրտիրիրիւմ վէ էմրինիզ իճրա օլունուր :

Պէտպախթ էօքսիւղլէր՝ Բապա-ժուանըն իպրաղ իթ.
տիյի շու սատագաթ վէ զէքեալվէթտէն օ գատար միւ.
թէէսսիր օլմուչլար ըտը քի , պիչարէ հայվանը կիլլիճէ
օխշայըպ թալթիֆ իթմէքտէ իտիլէր . պու սըրատա , մա.
տամ Կրիվուա եանլարընա եագլաշըպ տէտի քի :

— Լութֆէն կէլի'ր միսինիզ , սէվկիլի մատմուաղէլլէ-
րիւմ . սիղի ագրապանըգտան օլան մատամըն նէգտինէ կէօ.
թիւրէճէքլէր . . . պէն տէ եարըմ սաաթա գատար սի-
զի կէլիպ ալըրըմ . . . պագսան ա' , արապաճը , շու քէօ.
բէյի էյիճէ թուլթլէր :

Բօլ վէ Պլանշ՝ արապատան էնտիքլէրի սըրատա զի-
հինլէրի Բապա-ժուա իլէ մէշղուլ օլտըղընտան , քիւչիւք
գաթու արգասընտա նըսֆէն կիլլէնմիշ պուլընան վէ լա-
հիպէլէր իշուն կէթիրիլէն էչեայը ախլէ մէմուր օլան գա-

բունճը դատունը կէօրէմէտիլէր . հաթթա էօքսիւզլէր, բէհ-
պէրլէրինին՝ րահիպէ գըյաֆէթինտէ օլտըղընը՝ էլլէրին .
տէն թուլթուպ գաբու էշիյինի կէշիրտիքաէն վէ գաբու
թէքրար գաբանարգտան սօնրա, ֆարգ իտէպիլտիլէր :

Մատամ Կրիվուա՝ էօքսիւզլէրին մանասթըրտա դա-
բատըմը օլտըղլարընա դանի՝ օլունճա, հավլիտէն տը-
շարը չըգմտսընը վէ տըշարըքի գաբու էօնիւնտէ քէնտի-
սինի պէքլէմէսինի ալրապաճըյա էմր իյլէտի : Արապաճը
տէրհալ պու էմրէ իթտաթ կէօսթէրտի :

Րապտ-թուա՝ Րօզ վէ Պլանշըն քիւչիւք գաբուտան ի-
էրի կիրտիքլէրինի կէօրիւր կէօրմէզ, օ թարաֆա տօղրու
սէյիրթտի : Մատամ Կրիվուա՝ հավլինին գաբուճըսը օլան
իրի եարը վէ գուվլէթլի ատէմէ տէտի քի :

— Նիգոլա՝, էկէր հայեաթ ալթընտա չէօմէլմիշ հաթթ-
միշ օլան շու պէօյիւք քէօքէյի կէօղիւմիւն էօնիւնտէ
կէպէրթէճէք օլուրսան, սանա օն ֆրանգ պախշիշ
վար . . . :

Նիգոլա՝ Րապտ-թուանըն սըրթընըն կէնիշլիյինի վէ
պոյ վէ էնտոմընը նազարը թէֆթիշտէն կէշիրտիքաէն
սօնրա, պաշընը սալլայարադ :

— Ալլահ պէրստընը վէրտին, պու նէ՝ հէյպէթ պէ՝
պէօյլէ իրի եարը պիր քէօքէյի կէպէրթմէք՝ զանն օլուն-
տըղը գատար գօլայ տէյիլ տիւր, մատամ :

Կրիվուա . — Եիկիրմի ֆրանգ վէրիւրիմ . . . Լաքին շու-
րատա . . . կէօղիւմիւն էօնիւնտէ կէպէրթմէլի . . . նաշընը
կէօրմէլիյիմ . . . :

Նիգոլա . — Օ հալտէ պիր թիւֆէնք լազըմ տըր . . .
ֆազաթ պէնիմ պիր տէմիր վարիօղտան պաշղա պիր շէ-
յիմ եօգ տըր :

Կրիվուա . — Օ տա քեաֆի տիր . . . պիր վուրուշտա
կէպէրթէպիլիւրսին :

Նիգոլա . — Նիհայէթ, մատամ . . . պիր քէրրէ թէճ .

ընկալանի իտեպլիլիդ... Լաքին մուվաֆֆագ օլապիլէ-
ճէյիմէ ադլըմ քէսմէյօր...

Պու սէօղիւ սէօլլէտիքտէն սօնրա, Նիգոլա՝ տէմիլ
վարեօղընը կէթիրմէյէ կիթտի: Մատամ Կրիվուա իսէ
քէնտի քէնտինէ. «Օ՛հ, էկէր գուվլէթիմ օլա իտի, պիր
համլատտ թութուպ բարչալար իտիմ» տէմէքտէ իտի:

Գաբուճը պիր աղ սօնրա սիլահըլլա պէրապէր ալ-
տէթ իթտի, վէ եավաշ եավաշ հայեաթ ալթընտա չէօ.
մէլմիշ եաթմիշ օլտն Բապա-Ժուայա եաղլտշտը, վէ սօլ
էլիլէ տիլինէ վուրարագ վէ սաղ էլիլէ աէ արգասընտա
սաղլամիշ օլտըղը վարեօղը թութարագ:

— Կէլ, օղլում, կէլ... եանըմա կէլ, կիւզէլ քէօրէ-
յիմ. — տէյիպ, Բապա-Ժուայը աբանսըղա կէթիրմէք իս-
թէտի:

Բապա-Ժուա այաղա գալգըղ, տըղղաթլընա Նիգո-
լայա պագտը. պատէհու, գաբուճընըն պիր սուի Նիյէթի
պուլընտըղընը մէրգումըն հարէքեաթընտան քէչֆ իտէ-
րէք, պիր աթլայըշտա եիրագլանտը, վէ տիւշմէնինին ար-
գասընտան տօլաշարագ, իշին Նէտէն իպարէթ օլտըղընը
անլատը վէ ուղագտա տուրար:

Նիգոլա. — Թօրպա տէլինտի, մատամ... եէրէ կէչէ-
սիճէ հայվան քէնտիսինի սագընըյօր... պէնի եանընա
եաղլաշտըլմայօր... իշ հավալանտը. — տէտի:

Կրիվուա. — (Հիտտէթլէնէրէք վէ Նիգոլայա պէշ
ֆրանգլըգ պիր սիքքէ աթարագ.) Պըրագ Ալահը սէվէր-
սէն... չօլբա հէրիֆին պիրի իմիշսին... պիր քէօրէյի
կէպէրթէճէք պատար ճէսարէթին եօղ ըսա, հէյպէթին
գա՞շ բարա իտէր. հիշ օլմաղսա չուրատան տըշարը ջը-
գար:

Նիգոլա. — Իշթէ պու իշ, ահը կէպէրթմէքտէն տա-
հա գօլայ տըր, մատամ:

Ֆիլ հագըղա, Բապա-Ժուա գաբուճը թարաֆընտան

Թաաղիպ օլունարագ վէ պէսպէլլի աչըդտան աչըղա պիր
գալլայա պուլաշմանըն պիհուտէ օլտըղընը ֆէհմ իտէ-
րէք, հալլիտէն չըղըպ սօգաղա կիթտի. ֆաղաթ պիր
տէֆա քէնտիսինի սօգաղա պուլընճա, զանն իտէրսին
քի սէրպէսթ պիր զէմին իւզէրինտէ պուլունտըղընը հըսս
իլէ, Նիգուլանըն վաղը օլան թէհտիտաթընա րտղմէն, ա-
նըն էլինտէքի վարեօղտան քէնտիսինի սաղընաճագ տէրէ-
ճէտէ գաբուտան ուզաղ տուրտը: Իմտի, մասամ Կրի-
վուա՝ հիտտէթինտէն սաբ սարը քէսիլմիշ օլտըղը հալտէ,
Մօսիէճհիւն պիրուհ ճէսէտի պուլընան արապատընա պին-
տիյի սըրատա, Բապա-թուանըն մանասթըր գաբուտըն-
տան պիր գաչ ատըմ ուզաղտա եաթմըշ օլտըղընը քէմս-
լը նէֆրէթլէ կէօրտիւ: Նիգուլա իտէ՝ Սիպէրիա քէօրէյինի
օրատան եիրաղալթմագ իչուն պիհուտէ եէրէ չալըչտըղը-
նը կէօրէրէք, գաբուլը գաբուլըպ իչէրի կիթտի:

Սիպէրիա քէօրէյի տալսի՝ քէնտի ճինսինէ մախուսս
օլան զէքեալէթ սայէսինտէ, Պրիլ-Միշ սօգաղընըն եօ-
լունը պուլապիլէճէյինտէն էմին օլարագ, էօքսիւզլէրի
պէքլէմէյէ պաշլատը:

Իչթէ պու սուրէթլէ իքի հէմիլրէլէր Սէնթ-Մարի մա-
նասթըրընա հապս օլունտըլար. մէգքիւր մանասթըր ի-
սէ՝ էվլէլէճէ զիրը իտիլմիշ օլտըղը վէճհլէ, Ատրիէն տը
Դարտօվլիլին մահպուս պուլընտըղը խասթ էխանէնին իթ-
թիսալինտէ իտի:

Շիմտի գարիինի քիրամը Տակուպէրին զէվճէսինին խա-
նէսինէ նաղլ իտէլիմ: Ֆրանսուազ՝ էլէմպաիշ պիր էն-
տիչէ իլէ զէվճիլինն ալտէթինի պէքլէմէրտէ իտի. զիրա
զէվճի՝ ալտէթինտէ, մարէչալ Սիմանըն գըղլարընըն նէ-
րէտէ պուլունտըղլարընը սիւալ իտէճէյի պէտիհի իտի:

7

ՊԻՐ ԻԹԻՐԱՅ ԲԱՐԱԶԸՆԻՆ ՆՈՒՅՈՒԶԸ

Էօքսիւզլէր՝ Տակոպէրին զէվճէսինտէն հէնուզ այլը մըշար իքէն, պիշարէ դատըն տիզ իւթիւնէ կէլէրէք, քէմալը կէրմի իլէ տուա իթմէյէ, վէ միւտտէթի մէտիտէ տէն պէրու զապթ իթմիշ օլտըզը կէօզ եաշարը մէպղու լէն ագմաղա պաշլատը. կէնճ գըզլարը րահիպէլէր եէ տինէ թէսլիմ իթմէքլէ տինտարանէ պիր վազիֆէ իյֆա իթմիշ օլտըզընա հէր նէ գատար խուլուսը պալ իլէ գանի օլմուշ ըտը ըսա տա, եինէ սօն տէրէճէ աէհէթլէ զէվճինին ալտէթինի պէքլէմէքտէ իտի: Մէրգումէնին ֆիքրի՝ զայրէթի տինտարանէ վէ սատագաթը միւթէաս սըպանէ իլէ քէօրէշմիշ օլմագլա պէրապէր, Տակոպէրին շիքեայէթ իթմէյէ վէ հիտտէթլէնմէյէ հագգը սէպէպլէրի պուլունարըզընը տա թէսլիմ իթմէքտէ իտի. պուն տան գաթը նազար, պէտպալթ վալիտէ՝ Տակոպէրէ Ակրիգօլըն թէվգիֆինի տէ խապէր վէրմէյէ մէճօրօր օլմադաթը. զիրա Տակոպէր, պու քէյֆիլէթտէն հէնուզ խապէրտար տէյիլ իտի: Ֆրանսուազ՝ նէրտիւպանտա պիր այագ բաթըրտըսը իշիտիր իշիթմէզ, թիթրէյէրէք գուլագ վէրիր վէ պաաէհու քէմալը իշիյագլա թէքրար տուայա պաշլայարագ, պու միւշքիլ հալէ տէ տայանա պիլմէք գուլվէթինի քէնտիտինէ պալսշ իթմէսինի ծէնապը Հագգտան նիյագ իլլէր իտի:

Նիհայէթ նէրտիւպան սահանլըզընտա պիր այագ սէսի իշիտիլտի, վէ պու տէֆա Տակոպէր օլտըզընա շիւպ-

հէսի գալմայարագ , ալէլ աճէլէ գալգըպ եէրինէ օթուր-
աը , վէ կէօզ եաշլարընը սիլէրէք , վէ քէնաիսինէ պիր
մէթանէթ վէրմէք իւզրէ , քիւլ լէնկի գալըն պէզաէն
մամուլ չուվալլարտան պիրինի ալարագ , կիւյա տիքիյօր-
մըշ կիպի պիր հալ քէսպ իթաի . լաքին տէրմանալը էլ-
լէրի օ տէրէճէ թիթրէմէքտէ իտի քի , իյնէյի աճագ
թութապիլմէքտէ իտի :

Պիր գաշ տագըգա' սօնրա , օտա գաբուսը աշըլըպ
ճակոպէր իչէրի կիրաի : Ասքէրին սէրթ չէհրէսի մահըն
վէ քէտէրպալաշ պիր հալտէ օլուպ , իչէրի կիրէր կիրմէզ ,
շապգասընը մասանըն իւզէրինէ ֆըրլաթտը . պիչարէ ա-
տէմ զիհնէն օ տէրէճէ մէշղուլ ըտը քի , էօքսիւզէրին
ղայպուպէթինի պիրտէն պիրէ ֆարգ իտէմէյիպ .

— Պիշարէ՛ գըզճըղաղ . . . աէհչէթլի՛ շէյ . - տէյու
հայգըրաը :

Ֆրանսուաղ . - (Պիր տագըգա գառար գօրգուլարընը
աճուտարագ՝ քէմալը կէրմի իլէ .) Մայեէօյիւ կէօրաիւն
միւ , իյոտէ իտիլմէսինի թալէպ իթաի'ն մի :

Ճակոպէր . - Էվվէթ , կէօրաիւմ . . . լաքին եիւրէք
բարալայաճագ պիր հալտէ կէօրաիւմ . պու խաթայա գար-
չը իթիրաղ իտիպ իաաէսինի թալէպ իյլէտիւմ . լաքին պա-
նա տէտիլէր քի . Էվվէլա , գօմիսէր իաանէնիզէ կէլմէլի
վէ պատէհու . . . » :

Ճակոպէր օտա տէրունինէ միւթէաճճիպանէ պիր
նիկեահ աթֆ իտէրէք , սէօզիւնիւ քէստի վէ զէվճէսինէ
սիթապէն .

— Պագսան ա' , Ֆրանսուաղ . . . չօճուգլար նէ'րէտէ
տիրլէր . - տէյու սօրտու :

Ֆրանսուաղ՝ պիւթիւն վիճուտիյլէ թիթրէմէքտէ օլ-
աըղընը հըսս իթտի վէ հէյէճանը պիր սէտա իլէ .

— Տօսթըմ . . . պէն . . . - տէյու քէքէլէտի իսէ տէ
սէօզիւնիւ իքմալ իտէմէտի :

Տակոպէր . - (Հիտտէթի հավի պիր հարեքէթլէ .) Բող վէ Պլանշ նէրէտէ տիրլէր , ճէվապ վէր պագալըմ . . . Բա- պա-ժուա նէրէյէ կիթ միշ :

Փրանսուազ . - Հիտտէթլէնմէ , տօսթ ում :

Տակոպէր . - (Սէրթ պիր թավը ըլա .) Սէօյլէ պագա- լըմ , ճէվապ վէր . պիր դօմշու գատըն ըլա պէրապէր տը- շարը չըգմալարընա միւստատէ մի իթտին . օ հալտէ քէն . տիլէրինէ սէն նէ իչուն ըէֆագաթ իթմէտին , վէ եախտ էկէր պիր ազ կէղինմէք իսթէյօրլար բտը ըսա , պէնի պէքլէմէլէրինի նէ իչուն ըէճա իթմէտին . . . : կէղինմէք իսթէմէլէրի ազլ ու հիքմէթէ մուղայիր տէյիլ տիր . . . էվվէթ , անլարըմ . . . պու օտա բէք հիւզնէնկիզ օլտը- ղընտան , եիւրէքլէրի սըզըլաճաղը թապի տիր . լաքին շուրասընա թէաճճիւպ իտիյօրըմ քի , պու գըզլար , մէ- լէքլէրէ մախսուս գալպլէրի պուլունտըղը հալաէ , նաօրլ օլուպ տա պէտպալթ Մայեօ հազղընտա պիր խապէր ալմագսըզըն տըշարը չըգմըշլար . . . : (Տահա եագընտան Փրանսուազըն եիւզինէ պագարապ .) Լաքին . . . պէնզին նէ գատար սօլմուշ . . . նէն վար , պիշարէ գարըճըղըմ . . . աճապա խասթէ մի սին :

Պու սէօզիլ սէօյլէր սէօյլէմէղ , Տակոպէր մուշֆիգա- նէ պիր սուրէթտէ Փրանսուազըն էլինի թութար : Փրան- սուազ իսէ՝ միւէսսիր պիր ըիգգաթլա թէլաֆֆուղ օլու- նան պու սէօզլէրտէն պիր գաթ տահա հէյէճանա կէլէ- րէք , պաշընը էյտի վէ աղլայարագ զէվճինին էլինի պու . . . իյլէտի :

Իսթիյար առքէր՝ գոյնար գոյնար կէօզ եաշլարընըն էլինին իւզէրինէ տէօքիւլտիլինիւ կէօրլունճէ , ազար ա- զար էնտիշնաք օլարագ :

— Աղլայօրսուն . . . նէ իչուն ճէվապ վէրմէյօրսուն . . . սէօյլէ պագալըմ , նէն վար , քէտէրինի մուճիպ օ- լան շէյ հանկըսը տըր , պիշարէ զէվճէմ . . . : Պու սէվ-

կիլի չօճուղարըն պիր գօմշու գատընլա տըշարը չըգմա-
լարընա նէ իշուն միւսաատէ իթմիշ օլտըղընը սէրթ պիր
թալը ըլա սօրտըղըմ իշուն մը միւթէէսսիր օլտուն : Լա-
քին . . . նէ՝ եաբայըմ . . . վալիտէլէրի հիյնի վէֆաթընտա
անլէրի պանա թէսլիմ իթմիշ տիր . . . անլարսըն ա' . . .
պունլար պէնիմ եանըմտա պիրէր մուգատտէս լէհին հիւք-
մինտէ տիր . . . : (Ֆրանսուազըն մահզընիյեթինի իզալէ
իթմէք իշուն կիւլէրէք .) Պինաէն ալէյհ՝ պիր թաուգ լի-
իլէրինի քէմալը կէրմի իլէ գայըլտըղը միսիլու , պէն
տէ պու էօքսիւզլէրի թաուգ կիպի գայըլմաղա մէճ.
պուրըմ . . . :

Ֆրանսուազ . - Հագըղգաթէն սէվիլմէյէ շայէսթէ տիր
լէր . . . :

Տակոպէր . - Հայտի պագալըմ , քէնտինի ֆէրահ
թուլթ . սէն պէնի թանըրսըն . . . սէսիմ հէր նէ գատար
գապա իսէ տէ , գալպիմ խայրիւահ վէ քէրէմքեար տըր .
հէր նէ հալ իսէ , մատամքի սէն պու գօմշու գատընտան
էմին սին , օ գատար գօրգաճագ պիր շէյ եօգ տէմէք
տիր . . . լաքին , պունտան պէօյլէ , իշիտիյօրմքսըն , սէվ-
կիլի Ֆրանսուազըմ , պունտան պէօյլէ պանա տանըշմադ-
սըլըն պէօյլէ պիր շէյ եաբմա . . . : Դալիպա չօճուղար
Բապա-Թուա իլէ պիրլիքտէ ազաճըղ կէղինմէք իսթէտի-
լէր , էօյլէ՝ մի :

Ֆրանսուազ . - Խա'յր . . . տօսթուլմ . . . պէն . . . :

Տակոպէր . - Խա'յր մը . . . պունլարը թէսլիմ իթմիշ
օլտըղըն գօմշու գատըն քլմտիր . ալըպ նէրէյէ կէօթիւր-
տիւ . նէ՝ վագթ կէթիւրէճէք :

Ֆրանսուազ . - (Սէօնիւք պիր սէտա իլէ .) Պէն . . .
պիլմէմ . . . :

Տակոպէր . - (Հիտտէթլէնէրէք .) Պիլմէղ միսին . . .
(Պատէհու հիտտէթինի զապթ իտէրէք , տօսթանէ պիր
թէքտիր իլէ .) Պիլմէղ միսին . . . պէր մէօհլէթ թային ի-

տէ՛մէզ մի իտին , վէ եախօտ անլէրի քէնտին տըշարը չը-
գարըպ , պաշգալարընա էմնիյէթ իթ մէմէք վաղիֆէն տէ-
յիլ մի իտի . . . : Պու չօճուգլար պէս պէլի ազաճըզ կէ-
զինմէք իւզրէ սէնտէն ըուխսաթ թալէպ իթ միշլէր վէ պու
պապտէ բէք զիյատէ ըսրար կէօսթէրմիշլէր տիր . Լաքին
չաբուգ կէլէճէյիմի պիլիլիլէր իտի . նա՞նըլ օլուպ տա պէ-
նի պէքլէմէտիլէր , հա՛ , Ֆրանսուազ . . . սանա սօրըյօ-
րըմ , պէնի նէ՞ իչուն պէքլէմէտիլէր : (Սյազլարընը եէրէ
ուրարագ .) Լաքին ճէվապ վէրսէնէ . . . շիմտի սըրթըմն
օրթասընտան չաթլաեաճաղըմ հա՛ . . . ճէվապ վէր տէ-
յօրըմ . . . :

Ֆրանսուազըն գուվվէթ վէ ճէսարէթի գալմամըլ ը-
տը . նիհայէթ հազըզաթը հալին զահիրէ չըգմասընը պա-
տի օլաճագ օլան պու մուսիրրանէ սիւալլէրտէն տօլալը
աճը պիր ըզտըրապ վէ ճիկէրսուզ պիր իշքէնճէ չէքմէք-
տէ իտի : Իմտի , պու հալը բիւրքէտէրէ խիթամ վէր-
մէք ճիհէթինի իլթիղամ իլէ , զէվճինին հիտտէթ ու զա-
զապընա քէմալը սիւքիւնէթլէ գաթլանմաղա վէ ֆազաթ
իթիրաֆ բաբազընա հուզուրը հազգտա իթ միշ օլտըղը
եէմինէ սօն տազըզայա գատար սատըզ գալմաղա գա-
րար վէրտի : Սյաղա գալգմաղա գուտրէթ վէ տէրմանը
պուլընմատըղընտան , պաշընը էյտի վէ գօլլարընը օթուր-
տըղը սանտալիէնին եանլարընտան աչաղըյա սարգարագ ,
մէյուսանէ պիր սէտա իլէ .

— Պանանէ իսթէրսէն եաբ . . . ֆազաթ պու չօճուգ-
լարըն նէրէյէ կիթմիշ օլտըզլարընը սօրմա . . . զիրա ճէ-
վապ վէրէմէյէճէյիմ . - տէտի :

Պիշարէ ասքէրին այազլարը ալթընա պիր երլտը-
րըմ տիւչսէ իտի , պէլքի պու գատար շիտտէթլի պիր
տէհչէթ հըսս իթ մէզ իտի . պէնզի սօլտու , չէհրէսի սաբ
սարը քէսիլտի , ոաչտան արի օլան ալնընը սօղուգ պիր
թէր գաբլատը , վէ կէօղլէրլինի տիքմիշ վէ նէ եաբաճա-

յլնը շաշըմըն օլտըղը հալտէ, պիր դաշ սանիյէ գատար հարէքէթսիղ, վէ թաշ քէսիլմիշ կիպի գալտը:

Պատէհու, պու ույուշուգլըգ հալինտէն պիրտէն պիւրէ սըյըրլարագ, միւտհիշ պիր շիտտէթլէ զէվճէսինի ու մուգլարընտան թութաը վէ պիր թիւ կիպի գալտըրարագ, այագ իւզէրինտէ տուրտըրթաը, վէ մէրգումէյէ տօղրու էյիլէրէք, հէմ աէհշէթպախշ վէ հէմ տէ նախմիտանէ պիր սէտա իլէ:

— Չօճուգլար նէրէտէ. — տէյու հայգըրաը:

Ֆրանսուաղ. — (Սէճիւք պիր սէտա իլէ.) Մէրհաւէթ... ինայէթ...:

Տակոպէր. — (Պիշարէ ֆրանսուաղըն զաիֆ վէ տէրմանսըզ վիւճուտընը քէնտի սինիրլի էլլէրիյլէ սիւքէրէք.)

Զօճուգլար նէ՛րէտէ . . . (Կէօք կիւրլէյօր կիպի պիր սէտա
կլէ .) Ճէվապ վէրէճէ՞ք միսին , չօճուգլար նէ՛րէտէ . . . :

Ֆրանսուազ . - (Հալիմ վէ գօրգադ թապիաթլարն
էյիլիք իչուն հարէքէթ իթտիքլէրինէ գանի օլտըգլարն .
տա կէօթէրտիքլէրի սէպաթքեարանէ ինատճըլըզա .)
Եա պէնի էօլտիւր . . . եախօտ ափիլ էթ . . . չունքի ճէվապ
վէրէմէյէճէյիմ . - տէտի :

Իխթիյար ասքէր պու սէօղիւ իշիթտիքտէ , «Մէֆլի
գատըն» տէյու հայգըրտը , վէ հիտտէթ վէ քէտէր վէ
մէյուսիյեթինտէն նաշի չըլտըրաճագ բատտէյէ կէլէ-
րէք , եէրէ չարըզպ բարչա բարչա իթմէք իսթէյօրմըլ կի-
պի , ղէվճէսինի թութտըղը կիպի եօգարը գալտըրտը . . .
Փագաթ պու միւհթէրէմ իթիյար՝ ալչազըզ վէ ինսաֆ-
սըզըզ իթմէյի քէնտի շանընա լայըզ կէօրմէտիյինտէն ,
ղայրը իթիյարի օլան պու խըշմ ու ղաղապը կէշտիքտէն
սօնրա , Ֆրանսուազը պրրագտը . . . :

Ձէվալը գատընճըղազ՝ գուվէթ վէ թագաթը պիւս-
պիւթիւն քէսիլմիշ վէ այագտա տուրմաղա մէճալի գաւ-
մամըլ օլտըղընտան , տիգլէրի իւգէրինէ տիւշտիւ , էլլէրի-
նի պիրի պիրինէ գալտիշտըրտը , վէ տուտագլարընըն եա-
վաշ եալաշ հարէքէթէ կէլմէսինտէն տուա իթմէքտէ օլ-
տըղը անլաշըլտը . . . :

Տակոպէր շիտտէթի պիր պաշ տէօնմէսինէ տիւշար
օլտու . աղլընը ղաիպ իտէճէք տէյու զանն իտիյօրտու .
վագը օլան հալլէր օ գատար նակէհանի , օ գատար ան-
լաշըլմազ շէյլէր իտիքի , աղլընը պաշընա թօբլամագ վէ
միւտտէթի հայաթընը պիր թագըմ թագտիրէ չայան ֆէ-
տաքեարըզլարլա կէշիրմիշ վէ մարէշալ Սիմօնըն գըղա-
րընըն քէնտիսի իչուն նէ՛ տէմէք օլտըղընը պիլմէքտէ պու-
լընմըլ օլան ղէվճէսինին . «Գըղլարա տաիր պանա պիր շէյ
սօրմա , ճէվապ վէրէմէմ» սէօզլէրինի անլայապիլմէք իչուն
պիր գաշ տագըզա սիւքիւթ իթմէյէ մէճպուր օլտու :

Թարիֆի նադապիլ օլան իչպու վագըա գարչընտա, էն մէթին վէ էն սէպաթքեար ֆիքրլէրին պիլէ շաշըրլա գալաճագլարը պէտիհի իտի: Իսթիյար ասքէր՝ աղաճըգ սիւքիւնէթեապ օլարագ, վէ վուգուաթը հաղըրէյի տա հա զիյատէ սօղուգ գանլըլըպլա միւլահաղա իտէրէք, շու ագիլանէ միւթալատա պուլընտը:

— Պու ագլա սըղմաղ վէ հալը միւլքիլ էորարը եալընըղ զէվճէմ էյզահ իտէպիլիւր . . . պինապէրին՝ մէզպուրէյի տէօյմէք վէ էօլտիւրմէք ապէս տիր . . . քէնտիսինի սէօյլէթմէք իչուն միւմքին օլան հէր տիւրիւ թէտապիրի քուլանմագ, վէ ալէլ խուսուս քէնտիմի զապթ իթմէյէ շալըլագ լագըմ տըր:

Տակոպէր պիր սանտալիէ ալտըգտան, վէ էլան տիղ չէօքմիւշ օլան զէվճէսինէտէ տիկէր պիր սանտալիէ կէօս. թէրտիքսէն սօնրա:

— Օթուր պագալըմ. — տէտի:

Ֆրանսուաղ՝ միւթի վէ մէյուս պիր թափը ըլա օթուրտը:

Տակոպէր իսէ՝ միւլթասար, քէսիք վէ սապրսըզըղընը միւֆիտա պիր խէլէճանը գալպլէ արա սըրա գաթ՝ իտիլէն պիր սէտա իլէ տէտի քի:

— Պէնի տինլէ, գարը, պիլմիշ օլ քի պու իշ պէօյլէճէ կէչէմէղ . . . սանա գարչը ասլա մուսմէլէի ճէպրիյէ խթիմալ իթմէյէճէյիմ . . . Պիր աղ էվվէլ . . . խըշմ ու հիտտէթիմի զապթ իտէմէտիւմ . . . լաքին օ կէչտի . . . հարէքէթի վագըլամտան տօլայը նատիւմ վէ բէշիման օլտըմ. պու պապտէ էմին օլ . . . : Լաքին Նիհայէթ . . . պու չօճուգլարըն նէրէտէ օլտըզլարընը պիլմէլիյիմ . . . վալիտէլէրի հիյնի վէֆաթընտա քէնտիլէրինի թահթը հիմոյէմէ թէվտի՝ իթտի . . . վէ պէն անլէրի Սիպէրիա իչլէրինտէն պուրալարա գատար: « Պանա հիշ պիր շէյ սօրմա . . . անլէրին նէրէյէ կիթմիշ վէ նէ օլմուշ օլտըզլարընը սէօյլէյէ »

մէմ . . . » տէյէսին տէյու կէթիրմէտիմ : Պու կիպի վահի սէօզլէր մուվաֆըզը մանթը՞դ մը տըր . . . : Ֆարզ էթ քի մարէշալ Սիմոն չիմտի պուրայա կէլիպ . « Տա'կոպէր , էվլատլարըմ նէ՞րէտէ » տէյու սօրսա , քէնտիսինէ նէ՞ ճէվապ վէրէճէյիմ . . . սէօյլէ պադալըմ . . . սիւքիւթիւն եէրի եօգ . . . պէն արթըգ քէսպի սիւքիւնէթ իյլէտիմ . . . թէքրար սօրըյօրըմ . . . սէն պէնիմ եէրիմտէ օլսան՝ մարէշալ նէ՞ ճէվապ վէրէճէքսին . . . հա' . . . սէօյլէ . . . ճէվապ վէ'ր . . . :

Փրանսուազ . - Էյվահ . . . տօթըմ . . . :

Տակոպէր . - (Տամարլարը բաթլայաճագ տէրէճէտէ չիշմիշ վէ կէրիւմիշ օլան ալնընը սիւէրէք .) Էյվահն Ֆիլանըն մանասը եօգ . . . մարէշալ Սիմոնա նէ՞ ճէվապ վէրէճէյիմ . . . :

Փրանսուազ . - Պունտան տօլայը միւթթէհիմ պէն օլտըլըմը սէօյլէ . . . պէն հէր շէյէ գաթլանըըմ . . . :

Տակոպէր . - Բէք էյի , նէ՞ ճէվապ վէրէճէքսին :

Փրանսուազ . - Սէնին պանա իքի կէնճ գըզ թէսլիմ իթմիշ օլտըլընը վէ պատէհու տըշարը չըգարագ ալտէթինտէ անլէրի պուլմամըշ իտույինի վէ պունտան տօլայը պէնի իսթիճվապ իթաիյինտէ , անլէրին նէրէյէ կիթմիշ օլտըգլարընը սէօյլէյէմէյէճէյիմի սանա պիլտիլմիշ օլտըլըմը ճէվապէն սէօյլէրիմ :

Տակոպէր . - (Եումրսուգլարընը չիտտէթլէ տիզլէրինէ վուրարագ .) Ահ . . . մարէշալ տախի պու կիպի վահի սէօզլէրլէ իքթիֆա իտէր , տէյիլ մի . . . :

Փրանսուազ . - Հայը՞ֆ քի նէ՞ օնա վէ նէ՞ տէ սանա պունտան զիյատէ պիր ճէվապ վիրէմէմ . . . էվվէթ , էճէլ եանը պաշըմսա տուրսա պիլէ , պունտան ֆազլա պիբ սէօզ սէօյլէյէմէմ :

Տակոպէր՝ մէյուսանէ պիր ինատճըլըգլա վէրիւնն պու ճէվապը իշիթաիյինտէ , սանտալիէսի իւզէրինտէ սըշ

բառը : Սապր ու թէհամիւլիւ թիւ քէնմէքտէ իտի . մա մա-
ֆիհ , թէքրար հիտտէթէ գարըլմագ վէ թէհտիտաթա
միւրաճաաթ իթմէք պիհուտէ օլտըղընը պիտիյինտէն ,
պիրտէն պիրէ այաղա գալգտը , վէ բէնճէրէլէրտէն պիրի-
նի աչըպ աթէշ կիպի եանմագտա օլան ալնընը ըիւզկեա-
րա ուղաթտը . պու սուրէթլէ պաշը պիր աղ սէրինլէնին-
ճէ , օտա տէրունինտէ պիր գաշ ատըմ իլէրիլէտի , վէ
թէքրար զէվճէսինին եանընա կէլիպ օթուրտը :

Ֆրանսուազ , պու սըրատա , եաշարմըշ օլան կէօղլէ-
րինի՝ Հազրէթի իսանըն խաչա կէրիլի բէսմինէ աթֆ իթ-
միշ վէ անըն ումուղընա տախի վագթըլլա ալըր պիր խաշ
գոյմուշ օլտըղլարընը տիւշիւնմէքտէ պուլունմըշ ըտը :

Տակուպէր զէվճէսինին եանընտա օթուրտըլտան սօն-
րա , քէլամընա շու վէճհ իլէ տէվամ իյլէտի .

— Սուրէթի իֆատէնտէն՝ պու չօճուղլարըն հայաթը-
նը մուսաթարայա տիւշիւրէճէք պիր հալ վագը օլմատը-
ղընը անլայօրըմ .

Ֆրանսուազ . - Օ՛հ . . . խա՛յր . . . խա՛յր . . . համտ օլ-
սուն , սըհհէթ ու աֆիյէթլէրի եէրինտէ տիր . . . իշթէ սա-
նա պու գատար սէօյլէյէպիլիւրիմ . . . :

Տակուպէր . - Տըշարը եալընը՞ղ մը չըգտըլար :

Ֆրանսուազ . - Սէօյլէյէմէմ :

Տակուպէր . - Քէնտիլէրինի պիրիսի՞ մի կէօթիւրտիւ :

Ֆրանսուազ . - Էյվա՛հ , տօսթըմ , պանա պէօյլէ սիւ-
ալլէր իթմէք զախտ տիր . . . ճէվապ վէրէմէմ :

Տակուպէր . - Պուրայա ալտէթ իտէճէքլէ՞ր մի , իթ-
մէյէճէքլէր մի :

Ֆրանսուազ . - Պիլմէմ . . . :

Տակուպէր պիրտէն պիրէ այաղա գալգտը . սապր ու
թէհամիւլիւ եինէ թիւքէնմէք իւզէրէ իտի . Օտա տէրու-
նինտէ պիր գաշ ատըմ կէզինտիքտէն սօնրա , թէքրար
եէրինէ օթուրըպ տէտի քի .

— Լաքին պու չօճուգլարըն ներէյէ կիթմիշ օլտըզ-
լարընը պէնտէն կիզլէմէքտէ սէնին հիշ պիր մէնֆաթըն
եօգ տուր . նէ՞ իշուն կիզլի սագլայօրսըն . . . :

Ֆրանսուազ . - Չունքի պաշգա տիւրլիւ եաբամամ :

Տակոպէր . - (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .) Ձանն ի-
տէրսէմ, շիմտիյէ գատար սէօյլէմէք իսթէմէտիյիմ պիր
սըրրա ալիահ օլաճագ օլուրսան , արթըգ պու հալէ խի-
թամ վերէճէքսին . պէնի տինլէ . էկէր պու գըզլար չու-
պաթըն օն իշիւնճիւ կիւնիւնտէն էվլէլ պանա իտտէ ի-
տիլմէյէճէք օլուրլարսա , -վէ կէօրիւյօրսըն քի վագթըմըզ
տախի գալմամըշ տըր , - սէն պէնի մարէշալ Սիմոնըն գըզ-
լարընըն վարընը եօղընը չարընը վէ սօյմըշ պիր ատէմ վա-
ղիյէթինէ գօյմըշ օլաճագսըն . (Ֆէվգ էլ աոտէ հէյէճանը
գալպ իլէ .) Իշիտիյօրմսըն , պիր խըրսըզ հալինէ գօյմուշ
օլաճագսըն . (Ֆրանսուազըն ճիկէրլէրինի բարչալայաճագ
տէրէճէտէ էլէմպախշ վէ մէյուսանէ պիր սէտա իլէ .) Վէ
ֆագաթ պէն պու պիքէս չօճուգլարը պուրայա գատար
կէթիւմէք իշուն , համուսքեար պիր ատէմին էլինտէն կէ-
լէն հէյ պիր ֆէտաքեարլըզը իճրա իյլէտիմ . . . անլէր
իշուն եօլտա նէ՞ գատար միհնէթ վէ մէշագգաթ չէքտի-
յիմի վէ անլէրի վալիտէ կիպի հասըլ գալըրտըզըմը եա-
լընըզ պիր Մէվլա պիլի . . . զիրա . . . պէն ասքէր օլտը-
ղըմ վէ պու կէնճ գըզլարըն էմրի հիմայէսինի տէրէօհտէ
իթմիշ պուլընտըղըմ ճիհէթլէ , մահզա ճէսարէթ վէ սա-
տագաթլա պու իշի պաշա չըգարապիլտիմ . . . վէ պունճա
ֆէտաքեարլըզլարըմա մուգապիլ պիր միւքեաֆաթ օլմոգ
իւզրէ , բէտէրլէրինէ . « Իշթէ էվլատլարըն . . . » տէյէպի-
լէճէյիմի զանն իթտիյիմ պիր սըրատա . . . :

Իխթիյար ասքէր սէօղիւնիւ իբմալ իտէմէտի . . . : Պի-
շարէնին իւք տէֆաքի խըշմ ու զազապը եէրինէ՝ քէտէր-
նաք պիր ըիգգաթ վէ միւտհիշ պիր թէէսսիւր գալիմ օլ-
մուշ օլտըղընտան , աղլամաղա պաշլատը :

Ֆրանսուազ՝ Տակոպէրին դըր պըյըգլարը իւզէրինտէ աղըր աղըր եուվարլանմագտա օլան կէօզ եաչլարընը կէօ- լիւնճէ, մէթանէթի Ֆիւքրի վէ սէպաթը գալիսի պիր տագըդա գատար միւթէգէլիլ օլտու. լաքին իթիրաֆ բաբաղնա իթմիշ օլտըղը եէմինի տէրխաթըր իտէրէք, վէ մէսէլէ էօքսիւղլէրին սէլամէթի էպէտիյնէսինտէն իպա- ղէթ օլտըղընը տիւչիւնէրէք, աբբայ Տիւպուանըն քէնտի եիւղիւնէ վուրաճաղը իշպու դաաֆը գալպինտէն տօլայը քէնտիսինի թէքտիր իթմէյէ պաչլատը. պինսէն ալէյճ՝ գօրգազ պիր սէտա իլէ.

— Պու էօքսիւղ չօճուզլարը սօյմագ թէօհմէթիլէ սէնի նաւըլ իթհամ իտէպիլիլէր. — տէյու սօրտու :

Տակոպէր. — (Էլիլէ կէօզլէրինի սիլէրէք.) Պէնի տին- լէ. պու կէնճ զըզլարըն Սիպէրիա չէօլլէրինտէն պուրայա կէլմէք իշուճ օ գատար զահմէթլէրէ գաթլանմալարը վէ օ գատար թէհլիքէլէրի կէօզէ ալտըրմալարը՝ պէօյիւք պիր մէնֆաաթ վէ պէլքի տէ հիսապսըզ պիր սէրվէթ էլէ կէչիրմէք իւմիտիլէ տիր... վէ էկէր պուճլար շու- պաթըն օն իւչիւնտէ... Բարիստէ, Սէն-Ֆրանսուա սօ- գաղընտա հազըր պուլուճմայաճագ օլուրլարսա, հէր իւ- միտ մահվ օլաճագ... վէ պու իսէ պէնիմ գապահաթըմ- տան նէչէթ իթմիշ պուլընաճագ տըր... զիրա սէնին եաբտըլըն չէյտէն պէն մէսուլըմ:

Ֆրանսուազ, — (Գէմալը թէաճճիւպլէ զէվճէսինէ պտ- գարագ.) Շուպաթըն օն իւչիւնտէ վէ Սէն-Ֆրանսուա սօ- գաղընտա՝ մը... Գաբրիէլ կիպի հա՛... :

Տակոպէր. — Նէ՞... Գաբրիէլ մի... :

Ֆրանսուազ, — Էվլէթ, Գաբրիէլի պուլուչ խանէմէ կէթիրտիլիմ զէման, պիչարէ եալրուճըղըն պօյնընտա թուճտան մամուլ պիր միտալեա ասըլը իտի :

Տակոպէր. — (Շաշըն շաշըն զէվճէսինէ պագարագ.) Թունճտան մամուլ պիր միտալեա՝ մը... իւզէրինտէ տէ,

« 1832 սենեակի շուկաթընըն 13 իւնտէ , Բարիստէ , Սէն-
Ֆրանսուա սօգաղընտա պուլընաճագընը » սէօղէրի
մահըրէ մի իտի :

Ֆրանսուազ . - Էվվէթ , սէն նէրէտէն պիլիյօրսուն :

Տակոպէր . - (Բէնտի քէնտինէ .) Տէմէք տիր քի Գաբ.
ըիէլ տէ հա . . . (Ձէվճէսինէ խիթապէն մէրազլա .) Էյ
Գաբրիէլ՝ իւզէրինտէն պէօյլէ պիր միտալեա պուլմըլ օլ
սըղընը պիլիւր մի :

Ֆրանսուազ . - Վազթըյլա պուլնաան քէնտինէ պահս
իթմիշ իտիմ . հաթթա , քէնտինի պուլուպ խանէյէ կէ.
թիրտիյիմ զէման , իւզէրինտէն՝ էճնէպի լիսանըյլա եա.
զըլմըլ քեաղըտլարլա տօլու պիր ճըզտան տախի պուլտըմ .
պու քեաղըտլարը՝ թէտգիգ իթմէսի իչուն իթիրաֆ բա-
բազըմ օլան Մ . աբբայ Տիւպույա թէսլիմ իթաիմ : Աբա-
սը պիր ազ կէչտիքտէն սօնրա , Մ . Տիւպուա՝ պու քեա-
ղըտլարըն հիչ պիր էհէմիյեթի օլմատըղընը սէօյլէտի
Պիր միւտտէթ սօնրա , Մ . Բօտէն նամընտա ֆուգարաբէր-
վէր վէ համիյեթի պիր զաթ՝ Գաբրիէլին էմրի թալիմ ու
թէրպիյէսինի տէրէօհտէ պիրլէ , անը պիր բուհպան մէք .
թէպինէ իտխալ իթտիյինտէ , Մ . աբբայ Տիւպուա՝ էվ-
րազը մէղքիւրէյի վէ միտալետյը Մ . Բօտէնէ թէսլիմ իթ-
տի . օնտան պէրու , պուլլար հազգընտա հիչ պիր խա-
պէր ալումատըմ :

Ֆրանսուազ քէնտի իթիրաֆ բաբաղընտան պահս իթ-
տիյի սըրատա , ասքէրին զիհնինտէ նախէհանի պիր ըջդ
տօղմուշ ըտը . Գաբրիէլ իլէ էօքսիւզէր հազգընտա միւտ-
տէթի մէտիտէտէն պէրու գուրուճագ տա օլան տօլապլա-
րա վադըֆ տէյիլ իտի իսէ տէ , զէվճէսինին՝ պու պապ-
տէ իթիրաֆ բաբաղընըն նուֆուզ վէ թէէսիրինէ թապի
օլմագտա օլտըղընը միւպհէմ սուրէթտէ հըսս իթաի . Տա-
կոպէր՝ պու նուֆուզ ու թէէսիրին նէ՝ մագսատընը , վէ
նէ՝ տէ նէթայիճինի տնլայամամագտա ըտը ըսա տա , հիչ

օլմագսա, էօքսիւղլէրին նէրէտէ պուլընտըզլարընը քէն-տիսինտէն կիզլէմէքտէ օլան Պրանսուաղըն ինատճըլըղը-նը պիր տէրէճէյէ գատար իյզահ իթմէքտէ իտի:

Պիր միւտտէթճիք միւլահաղատան ոօնրա, այաղա գալգտը վէ տիք տիք զէվճէսինին եիւզիւնէ պագարագ տէտի քի:

— Պու իշլէրին իշինտէ... լուհպան բարմաղը վար տըր:

Պրանսուաղ. — Նէ տէմէք իսթիյօրսըն, տօսթըմ...:

Տակոպէր. — Տէմէք իսթիյօրըմ քի, չօճուզլարը պէն-տէն կիզլէմէքտէ սէնին հիշ պիր մէնֆաաթըն օլամաղ. սէն գատընլար միյանընտա էն միւքէմմէլ պիր մախուգսըն. տէմլինտէն պէրու չէքտիյիմ ըզտըրապը կէօրիւյօրսըն. է-կէր սէն քէնտի ագլ ու իիթիյարընլա հարէքէթ իթմիշ օլսա իտին, չիմտիյէ գատար պանա մէրհամէթ իտէճէք-տին...:

Պրանսուաղ. — Լաքին, տօսթըմ...:

Տակոպէր. — Թէքրար իտէրիմ. պու իշին իշինտէ լուհ-պան գօգուսը վար տըր. սէն կէրէք պէնի վէ կէրէք չօ-ճուզլարը սէնին խուսուսի բարազընա ֆէտա իտիյօրսուն. լաքին էյիճէ միւլահաղա էթ...: Պէն չիմտի կիտիպ անըն նէրէտէ պուլընտըղընը անլար վէ խանէմին սահիպի պէօն մի քէնտիսի մի օլտըղընը անլաթըրըմ: (Թէհտիտամիզ պիր սուրէթտէ.) Էկէր ճէվապ վէրմէզսէ, էկէր սիւքիւթ ի-տէճէք օլուբսա... պէն անը սէօյլէթմէնին եօլունը պի-լիրիմ...:

Պրանսուաղ. — (Պու քիւֆրամիզ սէօղլէրի իշիթտիքտէ տէհէթլինտէն էլլէրինի գալուշտըրարագ.) Եւ Բապալի, եւ Բապալի, պիր քէրրէ տիւչիւն, տօսթըմ, բարաղ տըր... բարաղ...:

Տակոպէր. — Բարաղ օլսուն. ֆամիլեամ տրաորնա ֆէսատ, խըյանէթ վէ սէֆալէթ թօխումը սաչան բարաղ

պիր ալչադ տըր . . պէօյէ պիր ալչադտան՝ պանա վէ պէ-
նիմ առէմէրիմէ իթտիյի խայընյըղըն հիսապընը թալէպ
իթմէյէ հազգըմ վար տըր . . . Իմտի , չօճուզլարըն նէ-
րէտէ օլտըզլարընը սէօյէ . . Եօգսա , պիլմիշ օլ քի չիմ
տի իթիրաֆի բարազընա կիտիպ սօրաճաղըմ : Սէֆիլ դա-
տըն . . . պու իշին իշինտէ խայընանէ պիր ֆէսատ տօլապը
վար տըր քի , սէն՝ խապէրտար օլմատըղըն հալտէ , շէրիքի
թէօհմէթ օլըյօրսուն . լաքին պէն սէնին եադանը թու-
ֆթաճազ եէրտէ , բարազընըն բէշինէ եարըշմալըմ :

Ֆրանսուազ . - (Սաքին վէ մէթին պիր սէտա իլէ .) Տօս-
թում , եիկիրմի սէնէտէն պէրու սէլամէթիբուհըմը տէր-
էօհտէ իթմիշ օլան միւհթէրէմ պիր առէմ մուամէլէի
ճէպրիյե իլէ գօրգուլթմադ գաննընտա ըսան , եանըլ-
յօրսըն . պիշարէ՝ հէր քէսին նազարը հիւրմէթ վէ ըիպէ-
թինի ճէլպ իթմիշ պիր իթիյար տըր :

Տակոպէր . - (Տըշարը չըգմաղա տավրանարադ .) Իկ-
թիյարըղը գաճ բարա իտէր . . . ագըլ եաշտա տէյիլ
պաշաա տըր . . . :

Ֆրանսուազ . - Եա՛ Բապպի . . . նէրէյէ կիտիյօրսուն
տօսթըմ . . . պու նէ՛ գօրգունճ չէհրէ . . . :

Տակոպէր . - Դիլիսէնէ կիտիյօրըմ . . . օրատա սէնի
էլպէթթէ թանըրլար . . . սէնին իթիրաֆ բարազընը արա-
յըպ պուլաճաղըմ , վէ պագալըմ նէ եաբաճաղըլ :

Ֆրանսուազ . - (Դաբույա տօղրու իլէրիլէմէքտէ օլան
Տակոպէրին էօնիւնէ աթըլարադ՝ քէմալը տէհչէթլէ .)
Տօսթըմ . . . լէճա իտէրիմ , Ալլահ աչգընա օլսուն , քէն-
տինի նէ գատար պէօյիւք պիր թէհլիքէյէ իլգա իթտի-
յինի միւլահաղա էթ . . . պիր բարազը թահգիր իթմէք .
պու հարէքէթին Ֆերադանէալ պիր Դի (1) օլտըղընը պիլմէ-
յօր մըսըն :

(1) Եալընըզ Բաբանըն վէ եա անտէն ըուխտաթը մախսու-
սէսի պուլընան բիսգորոսլարըն աֆվ իտէսլիլէճէյի կիւնահլարա
վերապահեալ մեղք թապիր օլունուր :

Տակոպէրին զէվճէսի՝ բէք զիյատէ սափաէրուն օլմագ հասէպիյլէ, զէվճիսէ պու սօն սէօղլէրտէն տահա տէհ- չէթլի պիր չէյ սէօյլէյէմէզ տէյու զանն իթմէքտէ խի . հալ պու քի ապքէր՝ պու սէօղլէրէ էհէմմիյէթ պիլէ վերմէքսիլին, զէվճէսիսին էլլէրինտէն քինտիսինի սըյըրաը, վէ օտատան տըշարը չըզմաղա սավաշտը . պիչարէնին հիտ- տէթի օ գատար շիտտէթլի խի քի, չապգասընը ալմաղա պիլէ ունուտարագ, պաշը աշըգ տըշարը չըգաճաղը սը- լատա, գաբու պիրտէն պիրէ աշըտը :

Իչէրի կիրէն բօլիս գօմիսէրի օլուպ, արդասընտա տախի՝ Մայեհօ իլէ անը խըրսըզ տէյու թէվզիֆ իթմիշ օլան վէ էչեա բաքէթինի համիլ պուլընան բօլիս մէմուրը կէօրիւնտիւ :

Տակոպէր՝ կէլէն ատէմի պէլինտէքի գուչագտան թա- նըյարագ .

— Բօլիս գօմիսէրի տիր, բէք ալէա . . . պուլնտան տա- հա միւնասիպ պիր վազթտա կէլէմէզ խի . — տէտի :

8

Ի Ս Թ Ի Ն Թ Ա Գ

Բօլիս գօմիսէրի գաբուտան իչէրի կիրտիրտէն սօնրա,

— Մատամ փրանսուազ Պոտուէն քիմ տիր . — տէ- յու սօրտու :

Փրանսուազ . — Պէն իմ . . . Մօսիէօ . — տէյու ճէվապ վէրտի : Պատէհու, չէհրէսի սաբ սարը քէսիլմիշ վէ պիւ- թին վիւճուտըյա թիթրէմէքտէ պուլուլնմըշ օլան վէ ի-

լէրիյէ կէլմէյէ ճէսարէթեապ օլամայան Մայեէօյլ կէօրէրէք, գօլլարլնը անա տօղրուս րլզաթտը, վէ հէօնքիւր հէօնքիւր աղլայարագ.

— Ա՛հ, պիշարէ՛ գըղըմ... ափվ էթ... ափվ էթ. պու մէզէլլէթէ տէ պիզիմ իշուն կիրիֆթար օլտուն. — տէտի:

Տակոպերին ղէվճէսի Մայեէօյլ պիր մուհապէթի մատերանէ իլէ էօրտիւքտէն սօնրա, կէնճ տիքիշճի՝ բօլիս գօմիսէրինէ տէօնէրէք, միւքէտտէրանէ վէ միւէսսիր պիր աղամէթլէ տէտի քի.

— Կէօրիւյօր մըսընըղ, մօսիէօ... պէն խըրսըղ տէ. յիլիմ... պէն պու էշեայը չալմատըմ:

Գօմիսէր. — (Ֆրանսուազա խիթապէն.) Տէմէք տիր քի մատամ, պու բաքէթտէ պուլընան կիւմիւշ թաս... չաթալ պուշագ թագըմը... չալ... չարշէպլէր...:

Ֆրանսուազ. — Պէնիմ տիր, մօսիէօ... պու սէվկիլիշօճուգ, պու քէրէմքեար վէ նամուսլու գըղճըղաղ՝ պանա. պիր տօսթլըգ իթմիշ օլմագ իւզրէ, մէզքիւր էշեայը էմանէթ սանտըղընա կէօթիւրմէք լութֆընտա պուլունտը:

Գօմիսէր. — (Բօլիս մէմուրընա տէօնէրէք՝ տիւրիւշ թանէ պիր սուրէթտէ.) Մօսիէօ, թէէսսիւֆէ չայան պիր եանլըշըգտա պուլընմըշսըն... հարէքէթի վագըանը մէրճիի մախսուսընա խապէր վէրիպ, ճէղաի սէզանա չարմըմանը թալէպ իտէճէյիմ... տըշարը չըգ: (Մայեէօյէ տէօնէրէք, միւթէէսսիֆանէ պիր չէհրէ իլէ.) Մատմուա. ղէլ, վուգուը հալտէն տօլայը խալիսանէ թէէսսիւֆ իթմէքտէն պաշգա պիր չէյ եաբամամ... Սէօզիւմէ իթիւմատ իաինիզ քի, սիղճէ քէտէր վէ ըզարըապը մուճիպ օլմուշ օլան պու խաթանըն վուգուընտան տօլայը բէք զիյատէ էսէֆ իտիյօրըմ...:

Մայեէօ. — Ինտըրըմ, մօսիէօ... համիյէթ վէ ինսանիյէթիւիզէ թէշէքքիւր իտէրիմ:

Պու սէօղիւ սէօլէտիքտէն սօնրա , զէվալլը գըզճը-
ղաղ՝ Եարը էօլիւ կիպի պիր սանտալիէ իւզէրինէ տէվրիւ-
տի . հըսա իթտիյի քէտէր վէ ըզաըրապ թէէսիրիյլէ , ճէ-
սարէթ վէ գուվլէթի պիւթիւն պիւթիւն թիւքէնսիշ իտի :

Բօլիս գօմիսէրի օրատան չէքիլիպ կիտէճէյի սըրա-
տա , պիր գաչ տազըգտտան պէրու տէրիտի թէֆէք-
քիւրաթա տալմըշ կիպի կէօրիւնէն Տակօպէր՝ մէթին պիր
սէտա իլէ միւմաիլէյհէ տէտի քի .

— Գօմիսէր էֆէնտի . . . լութֆէն պէնտէնիզի տին-
լէյինիզ . . . սիզէ պիր իֆատէմ վար տըր :

Գօմիսէր . — Սէօլէյինիզ պագալըմ , մօսիէօ . . . :

Տակօպէր . — Սիզէ արզ իտէճէյիմ մատտէ՝ ղայէթլէ
մուհիմ տիր , գօմիսէր էֆէնտի . սիզ պիր հիւքիւմէթ
մէմուրը օլտըղընըգտան , հազըգաթը հալին մէյտանա չըգ-
մասը իչուն , պու իֆատէյի բէսմէն իտիյօրըմ :

Գօմիսէր . — Պէն տէ պիր հիւքիւմէթ մէմուրը սըֆա-
թըլլա սիզի տինէյօրըմ :

Տակօպէր . — Պէնտէնիզ իքի կիւնտէն պէրու Բարիս-
տէ պուլունըյօրըմ . Բուսիատան պուրայա սէյահաթ ի-
տիպ պէրապէր իքի կէնճ գըզ կէթիրտիմ . . . պու գըզ-
լար՝ վալիտէլէրի օլան մարէշալ Սիմոնըն զէվճէսի թարա-
ֆընտան պանա թէսլիմ իտիլմիշ տիրէր . . . :

Գօմիսէր . — (Բէք զիյատէ միւթէաճճիպ օլարագ .) Մա-
րէշալ տիւգ տը Լինեիինի՞ն մի :

Տակօպէր . — Էվվէթ , տիւնքի կիւն , ղայէթ միւսթա-
ճէլ պիր իշ իչուն Բարիստէն հարէքէթ իթմէյէ մէճպուր
օլուպ , գըղլարը պուրատա պըրագտըմ . . . : Պու սապահ
պէնիմ պուրատա պուլընմատըղըմ զէման , գըղլար նա-
պէտիտ օլմուշլար . . . վէ քէնտիլէրինի նապէտիտ իթմիշ
օլան ատէմին քիմ օլտըղընը տաթի պիլիրիմ . . . :

Ֆրանսուազ . — (Տէհչէթի հավի պիր թաւլը ըլա .)
Տօթըմ . . . :

Դօմիսէր . - Մօսիէօ , պու իֆաաէնիզ սօն տէրէճէ ա. զըր տըր . . . խանէնիզաէն առէ՛մ մի զաւիպ օլմագ . . . պէլ քի տէ պիր մահալտէ հապս իտիլմիշէր աիր . . . պունա գաթիյէն էմի՛ն միսինիզ :

Տակոպէր . - Դըղլար պունտան պիր սաաթ էվլէյէ գատար պուրատա ըտըլար . . . գօմիսէր էֆէնտի , թէք. րար սէօյլէրիմ քի , պէնիմ պուրատա պուլլնմատըղմ զէման , անլէրի աշըրմըշլար :

Դօմիսէր . - Իֆաաէնիզին սըտգ ու հաղըգաթընտան շիւպհէ իթմէք իսթէմէմ . . . հալ պու քի , պէօյլէ պիր. տէն պիրէ առէմ աշըրմագ՝ կիւճ ինանըլըր մէվատտէն տիր . . . Պունտան պաշգա , պու գըղլարըն ալտէթ իթ. մէյէճէքլէրինի սիզէ քիմ սէօյլէտի . սիզ քիմտէ՛ն շիւպ. հէ իտիյօրսընըզ . պու պապտէ քիմի՞ իթհամ իթմէք իս. թիյօրսընըզ : իթհամ իտէճէյինիզ շախսըն իսմինի սէօյլէ. մէզտէն էվլէլ , սիզի տինլէյէն պիր հաքիմ , պիր հիւքիւ. մէթ մէմուրը օլտըղընը տէրխաթըր իթմէլի իտինիզ . . . Պուրատան տըշարը չըգաղգտան սօնրա , իշ մահքէմէյէ տիւշէպիլիր :

Տակոպէր . - Պէնիմ տէ իսթէտիյիմ շէյ օ տըր , գօ. միսէր էֆէնտի : Պէն պու կէնճ գըղլարտան բէաէրլէրինէ զարչը մէսուլ ըմ . մէրգում պու կիւն եարըն Բարիսէ կէ. լէճէք տիր . պինտէն ալէյհ , անըն էօնիւնտէ քէնտիմի սալիհէ չըգարմագ իսթէրիմ :

Դօմիսէր . - Տէրմիյան իթտիյինիզ սէպէպլէրին քեաֆ. ֆէաինի տէ անլարմ . լաքին պիր տէֆա տահա սէօյլէյօ. ըմ . վահի վէ էսասսըզ շիւպհէլէրէ զահիպ օլմագտան իճթինապ իտինիզ . զիրա , իֆատէի վագըանըղը տինլէ. տիքտէն սօնրա , իհթիմալ քի իթհամ իթտիյինիզ շախս ալէյհինտէ , թէտապիրի իհթիյաթքեարանէ վէ մուգթա. զիյէյի տէրհալ իթթիխազ իտէրիմ . էկէր պիր եանլըշ. լըգ տա պուլլնմըշ օլուրստընըզ վէ ազվիյաթընըզ պի է.

սաս չըզաճազ օլուրսա, նէթիճէսի սիզին իչուն բէք ա-
ղըր օլուր. (Մայեէջիւ կէօթէրէրէք՝ հէյեճանլը պիր սէ-
տա իլէ.) Ուզաղա կիթմէյէ նէ՝ հաճէթ . . . հագգսըզ
պիր իթհամըն նէթիճէսի նէ՝ օլտըղընը կէօրիւյօրսընըզ:

Ֆրանսուազ. - (Տակոպէրին արբայ Տիւպուա ալէյ-
հինտէքի դարարը գաթիսինտէն կիթաիքճէ տէհչէթ հըսս
իտէրէք.) Իշիտիյօր մըսըն, օսօթ ում. . . լէճա իտէրիմ,
պունտան զիյաւտէ սէօզ սէօյլէմէ:

Իիթիյար ասքէր՝ ահվալը ճարիյէյի էյիճէ միւլահա-
ղա իթմիշ, վէ Ֆրանսուազ եալընըզ իթիրաֆ բարազընըն
նուֆուզ վէ թէէսիրի իլէ պու եօլտա հարէքէթ իթմէք-
տէ օլտըղընա դանի օլմուշ օլտըղընտան, էմիյէթի
գալպլէ.

— Մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընըն աշըրըմասը մատ-
տէսինին ֆաիլի վէ եա հէմթէօհմէթի օլմագ իւզրէ՝ զէվ-
ճէմին իթիրաֆ բարազընը իթհամ իտէրիմ. — տէտի:

Ֆրանսուազ տիլիւրաշ պիր ահ չէքէրէք, չէհրէսինի էլ-
լէրի իչինտէ սազլատը. Մայեէօ իսէ՝ մէզպուրէյէ եագ-
լաչարագ, պիչարէ գատընը թէսէլլի իթմէյէ չալըշմագ-
տա ըտը:

Բօլիս գօմիսէրի՝ Տակոպէրին իֆատէի վադըասընը
պէօյլէք պիր թէաճճիւպլէ տինլէմիշ օլտըղընտան, սէրթ
պիր թաւր ըլա տէտի քի.

— Լաքին, մօսիէօ . . . սօն տէրէճէ միւհթէրէմ վէ
տիրայէթ ու հայսիյէթլէ մութթասըֆ օլան պիր ատէմի,
պէօյլէ էսասսըզ պիր զաննա մէպնի նահագգ եէրէ իթ-
համ իթմէյինիզ . . . միւմաիլէյհ զաթ՝ պիր բարազ, հէմ
տէ միւհթէրէմ պիր բարազ տըր: Սիզէ էվվէլճէ տէ սէօյ-
լէտիմ. . . էյիճէ տիւչիւնմէլի իտինիզ . . . մէսէլէ կիթ-
տիքճէ վէխամէթ քէսպ իտիյօր . . . սիզ եաշտա օլան պիր
ատէմ իչուն, խաֆիֆմէչըէպանէ հարէքէթ իթմէք գա-
պիլի աֆվ օլամազ. . . :

Տակոպէր . - (Սապրսըզըզլա .) Հա'յ հա'յ , գօմիսէր էֆէնտի . պէն եաշտա օլան պիր ատէմին աղ չօգ ազը տախի պուլունուր . իշթէ վուգուաթ շունտան իպարէթ տիր : Ձէվճէմ՝ տինեանըն էն քէրէմքեար վէ էն միւհ . թէրէմ գատընլարընտան տըր . . . սէօղիւմիւն տօլլու օ . լուպ օլմատըղընը մահալլէտէն թասաիգ իտէպիրիւսինիզ , հէր քէս պունա չահատէթ իտէր . լաքին սօֆու տէնիլէճէք տէրէճէաէ տինտար տըր . եիկիրմի սէնէտէն պերու հէր չէյի՝ քէնտի իթիրաֆ բարաղընըն կէօղիւ իլէ կէօրիւր . անըն ըէյ վէ թէնպիհաթընտան պաշգա պիր չէյ թանը . մազ . . . : Օղլունը թարընըրճասընա սէվէր , պանա տախի սօն տէրէճէ մուհապպէթ կէօսթէրիր . լաքին պէնիւմ վէ օղլունըն մաֆէվգինտէ . . . տաիմա բարաղը մէվճուտ տըր Գօմիսէր . - Մօսիէօ , պու կիպի ֆամիլեաճա էսրար վէ մալիւմաթ . . . :

Տակոպէր . - Բէք մուհիւմ տիրլէր , գօմիսէր էֆէնտի չիմտի սիզ տէ գանի օլաճագսընըզ . . . : Պունտան պիր սա . աթ էվվէլ , պու պիշարէ դըզը արայըպ պուլմագ իւզրէ , տըշարըյա չըզտըմ . . . : Ավտէթիմտէ , կէնճ գըզլար նա . պէտիտ օլմուշ ըտըլար . անլէրի ղէվճէմէ թէսլիմ իթմիշ օլտըղըմտան , նէրէտէ օլտըզլարընը սօրտոււմ . . . հէօնքիւր հէօնքիւր աղլայարագ տիզ չէօքտիւ վէ տէտիքի . « Պանա նէ՝ իսթէրսէն եար . . . լաքին չօճուգլարըն նէ՝ օլմուշ օլ . տըզլարընը սօրմա . . . ճէվապ վէրէմէմ : »

Գօմիսէր . - (Աղիմ պիր հայրէթլէ Ֆրանսուաղըն եիւղիւնէ պագարագ .) Սահիհ մի տիր . . . մատամ . . . :

Տակոպէր . - Հիտտէթ , թէհտիտ վէ ըէճա՝ աալա քեար իթմէտի . պունլարըն հէբսինէ աէ , ազիզէլէրէ մախսուս պիր հիւմ ու լէթաֆէթլէ . « Հիշ պիր չէյ սէօլլէյէմէմ » ճէվապընը վէրտի : Իշթէ պէնիւմ իտտիա իթտիլիմ չէյ շունտան իպարէթ տիր . ղէվճէմին՝ պու չօճուգլարըն նա . պէտիտ օլմասընտա հիշ պիր մէնֆաաթը օլամազ . պիշարէ՝

պիւս պիւթիւն իթիրաֆ բաբաղընըն թահթը թէէսիրինտէ պուլընողընտան , մէրգումըն էմրիլէ պու իշի եաբմըշ վէ քէնտիսի պիր վասըլմա , պիր ալէթ օլմուշ տըր . ասըլ միւթթէհիմ իսէ իթիրաֆ բաբաղը տըր :

Տակոպէր էֆքեար վէ միւթալաթընը պէյան իթ-տիքճէ , գօմիսէրին սիմասը տախի քէսպի հայրէթ իթ-մէքտէ վէ Մայեհճնիւն գօլլարընա տոյանարադ , աճը ա-ճը աղլամագտա օլան Պրանսուաղըն եիւզիւնէ պագմագ-տա ըտը :

Գօմիսէր՝ պիր միւտտէթճիք տիւշիւնտիւքտէն սօհրա , Տակոպէրին զէվճէսինէ տօղրու եիւրիւյէրէք .

— Մատամ . . . զէվճինիղին սէօյլէտիյի սէօյլէրի ի-շիթտինիղ մի . — տէյու սօրտու :

Պրանսուաղ . — Էվլէ'թ , մօսիէօ :

Գօմիսէր . — Բէնտինիղի միւտաֆաա իթմէք իշուն նէ՞ սէօյլէյէճէքսինիղ . . . :

Տակոպէր . — Լաքին , մօսիէօ , պէն զէվճէմի իթհամ իթմէյօրըմ . . . պէօյլէ պիր շէյ՝ ֆիքրիմտէն պիւէ կէշ-մէղ . . . պէնիմ տավամ բաբաղ ալէյհնտէ տիր :

Գօմիսէր . — Մօսիէօ . . . սիղ պիր հիւքիւմէթ մէմու-ընա միւրաճաաթ իթմիշ վէ հէր պիր խուսուսըն իճրա-սընը անա թէվտի իյլէմիշ օլտըղընըղտան , հաղըգաթը հալի զահիրէ չըգարմագ իշուն , իսթէտիյի կիպի հարէքէթ իթմէք տէ հիւքիւմէթ մէմուընա ա'իտ տիր . . . (Պրան-սուաղ թէվճիհի իսթապլա .) թէքրար սօրըյօրըմ , մա-տամ , քէնտինիղի միւտաֆաա իթմէք իշուն նէ՞ սէօյլէ-յէճէքսինիղ :

Պրանսուաղ . — Էյվա'հ , հիշ պիր շէյ :

Գօմիսէր . — Զէվճինիղ՝ տըշարը չըգտըղը զէման , պու կէնճ գըզլարը ո'իզէ թէսիմ իթմիշ օլտըղը սահի'հ մի տիր :

Պրանսուաղ . — Էվլէ'թ , մօսիէօ :

Գօմիսէր . - Ավտէթինտէ անլէրի պուրատա պուլմա .
մըշ օլտըզը տա սահի՛հ մի տիր :

Ֆրանսուազ . - Էվվէթ , մօսիէօ :

Գօմիսէր . - Զէվճինիզ գըզլարըն նէրէտէ օլտըզլա .
ընը սիզէ սօրտըգտա , պու պապտէ հիշ պիր շէյ սէյ-
լէյէմէյէճէյինիզի պիւտիրմիշ օլտըզընըզ տա սահի՛հ մի
տիր :

Գօմիսէր՝ զանն իտէրսին քի ազիմ պիր մէրագլա Ֆը-
րանսուազըն վէրէճէյի ճէվապա պէքլէմէքտէ իտի :

Ֆրանսուազ . - (Սատէտիլանէ պիր սուրէթտէ .) Էվ-
վէթ , մօսիէօ , պու ճէվապը վէրտիմ :

Բօլիս Գօմիսէրի՝ քէտէրամիզ պիր հայրէթ իպրազը
իլէ տէտի քի .

— Նէ՞ սէյլէյօրսընըզ , մատամ . . . զէվճինիզին ըէ-
ճալարընա , ըսրարլարընա պունտան պաշգա պիր ճէվապ
վէրէմէտինիզ մի . քէնտիսինէ հիշ պիր մալիւմաթ իթա
իթմէք իսթէ՛մէտինիզ մի . ֆագաթ պու շէյ նէ՛ միւհթէ-
մէլ , վէ նէ տէ միւմքին տիր :

Ֆրանսուազ . - Մա մաֆիհ , հագըգաթը պունտան ի-
պարէթ տիր :

Գօմիսէր . - Լաքին , մատամ , սիզին եէտի ադուշը հիմա .
յէնիզէ թէվտի՝ իտիլմիշօլան պու կէնճ գըզլար նէ՞ օլտըլար :

Ֆրանսուազ . - Պու խուսուստա հիշ պիր շէյ սէյլէ-
յէմէմ , Գօմիսէր էֆէնտի . . . քէնտի պիշարէ զէվճիմէ ճէ-
վապ վէրէմէտիյիմ հալտէ , պաշգասընա նա՛սըլ վէրէպի-
լիրիմ . . . :

Տակոպէր . - Իշիտիյօր մըսընըզ , Գօմիսէր էֆէնտի
հագըգըմ եօ՞գ մը . զէվճէմ կիպի ագլ ու տիրայէթ վէ
ֆէթանէթ ու սատագաթլա մութթասըֆ պիր գատընըն
պու եօլտա լիսան գուլլանմասը թապիլի մի տիր : Թէքրա-
րէն սէյլէրիմ քի , պու իշին իշինտէ բաբազընըն բարմա-
ղը վար տըր . իմտի , տէրագապ անըն եագասընա սարը-

լալըմ վէ թէտապիրի լազըմէյի իթթիխազ իտէլիւմ... օ հալտէ հէր շէյ զահիրէ չըզաճագ, վէ պէնիւմ պէտապախթ չօճուզլարըմ աախի թէքրար պանա իատէ օլու-նաճագ տըր :

Գօմիսէր . - (Խէլէճան վէ թէլաշընը սէթր իտէմէյէ-րէք Ֆրանսուազա խիթապէն .) Մատամ, սիզէ գարչը շիտա-տէթլէ հարէքէթ իթմէյէ մէճպուրըմ. զիրա վազիֆէ վէ մէմուրիյեթիւմ պու պապտէ պէնի իճպար իթմէքտէ տիր Պու իշ՝ օ տէրէճէ գարըչըգ վէ վէլիւմ տիր քի, կիտիպ տէրհալ մէհաքիմի աալիյեթէյէ իսպարը քէյֆիյեթիւմ իտէ-ճէյիւմ : Սիզ՝ պու կէնճ գըզլարըն սիզէ թէսլիւմ իախլմիշ օլաղընը, վէ լաքին չիմտի նէ՝ օլմուշ օլաղլարընա տաիր հիշ պիր ճէվապ վէրէմէյէճէյիւլի իգրար իտիյօրսընըգ իմտի, պէնի ալինլէյինիզ . . . : Էկէր պու ըէյտէ սէպաթ իտիպ տէ, գըզլար հագգընտա պիր կէօնէ մալիւմաթ վէ իյլահաթ վէրմէք իսթմէյէճէք օլուրսանըզ, անլէրին նապէտիտ օլմասը քէյֆիյեթիւնին մէուուլիյեթիւմ՝ մահգա սիզէ ալիտ օլաճագ տըր . . . պու պապտէ եալընըզ սիզ միւթթէհիւմ օլաճագ սընըզ . . . պէն տէ՝ թէհասիւֆի ա-ղիմէ, սիզի թէվգիֆ իթմէյէ մէճպուր օլաճաղըմ . . . :

Ֆրանսուազ . - (Թիթրէյէրէք .) Պէնի՞ մի :

Տակոպէր . - Զէվճէմի թէվգիֆ մի իտէճէքսինիզ . . . աալա, ուալա . պէն անը տէյիլ, քէնտի իթիրաֆ բաբա-ղընը իթհամ իտիյօրըմ . . . : Պէնիւմ պէտապախթ զէվճէմի հապս իթմէք միւմքի՞ն մի . . . :

Պու սէօղլիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, Տակոպէր՝ կիւյա զէվ-ճէսինի հիմայէ իթմէք իսթիյօրմըշ կիպի անըն եանընա գօշտու :

Գօմիսէր՝ Տակոպէրին հարէքէթի վազըասընա մանի օլարագ տէտի քի .

— Մօսիէօ . . . վազթը կէչմիշ տիր . սիզ՝ իքի կէնճ զըզլարըն նապէտիտ օլմասընա մէպնի, չիքեպէթիւնիզի

պանա արդ իթտինիզ : Զեվճէնիզին իֆատէի վագըասընա նաղարէն , շիմտիյէ գատար պու իշտէ եէկեանէ միւթ . թէհիմ օ տըր : Պինաէն ալէյհ՝ քէնտիսինի ալըպ միւտ . տաիի ումումինին նէղտինէ կէօթիւրմէյէ մէճպուրըմ , սօնրասը , ահըն պիլէճէյի շէյ տիր :

Տակոպէր . - (Թէհտիտամիզ պիր թավը ըլա .) Պէն տէ սիզէ սէօյլէյօրըմքի , ղէվճէմ պուրատան տըշարը չըգմայաճագ տըր :

Գօմիսէր . - (Պարիտանէ պիր սուրէթտէ .) Մօսիէօ , հըսա իթտիյինիզ աճը վէ քէտէրի անլայօրըմ . լաքին , հագըգաթը հալին ղահիրէ չըգմասը իչուն , ծն տաղըգա սօնրա մէն՝ իտիլմէսի մատտէթէն միւմքինսիզ օլաճագ օլան պիր թէտպիրէ գարչը մուխալէֆէթ իթմէմէնիզի լէճա իտէրիմ :

Բօլիս գօմիսէրինին քէմալը սիւքիւնէթլէ իրատ իթտիյի պու սէօյլէր իւզէրինէ ասքէրին ագլը պուշընա կէլէրէք .

— Լաքին , էֆէնտիմ , պէն ղէվճէմի իթհամ իթմէյօրըմ , պէն ղէվճիմտէն խօշնուտ ըմ . - տէտի :

Ֆրանսուազ . - (Մէլէքլէրէ մախսուս պիր թէվաղու վէ սիւքիւնէթլէ .) Պրագ , տօթում , պէնիմ իչուն ղամմ շէքմէ . ճէնապը Ալլահ պէնի պիր տէֆա տահա տէնէմէք իսթիյօր . պէն ահըն կիւնահքեար պիր գուլույըմ . . . քէնտի էմրլէրինի քէմալը շիւքրանիյեթլէ գապուլ իթմէյէ մէճպուրըմ . իսթէրլէրսէ , պէնի հապսա աթսընլար . . . գըզլար հագգընտա պուրատա սէօյլէմէտիյիմ շէյի հապըսխանէտէ տախի սէօյլէմէյէճէյիմ . . . :

Տակոպէր . - Ֆագաթ , գօմիսէր էֆէնտի , ղէվճէմին ագլը պուշընտա օլմատըղընը կէօրիւյօրսընը . պու հալտէ պուլունան պիր գատընը թէվգիֆ իթմէք միւմքին միտիր . . . :

Գօմիսէր . - Սիզին իթհամ իթտիյինիզ զաթ ալէյհինտէ հիչ պիր էմսրէի թէօհմէթ , հիչ պիր տէլիլ , հիչ

պիր գարինէ օքմատըղտան պաշգա, անըն սըֆաթը թու-
հանիյէսի տախի քէնտիսինի միւտաֆաա իտէպիլիր: Իմտի,
մատամը ալըպ կէօթիւ ըմէմէ միւտաատէ իտինիլ . . . :
Իհթիմալքի, իլք իսթինթագտան սօնրա, թէքրար սիզէ
իատէ իտիլիր . . . : (Քէտէրնաք պիր սէտա իլէ .) Պէօյլէ
պիր վազիֆէյի իյֆայէ մէճպուր օլտըղըմտան տօլայը ,
զիյատէսիյլէ միւթէէսսիֆիմ . . . զիրա, շու օլրատա, օղ-
լունըզըն մահպուսիյէթի տէ . . . սիզի զաթէն . . . :

Տահկուպէր . - (Քէմայը հայրէթլէ զէվճէսինին վէ
Մայնէճնին եիւզիւնէ պազարագ .) Նասըլ . . . պու նէ՞
սէօյլէյօր . . . օղլում մը . . . :

Գօմիսէր . - (Մահզուն վէ մէյուս օլարագ .) Ա' . . .
իւպէրինիլ Եօֆ մը իտի . . . ա'հ , . . . աֆվ իտէրսինիլ ,
մօսիէօ , պին տէֆա աֆվ տիլէրիմ . պէօյլէ տէհէթէնկիլ
պիր իֆատէտէ պուլընտըղըմտան տօլայը , ճիտտէն պէ-
յանը թէէսսիֆի իլլէրիմ :

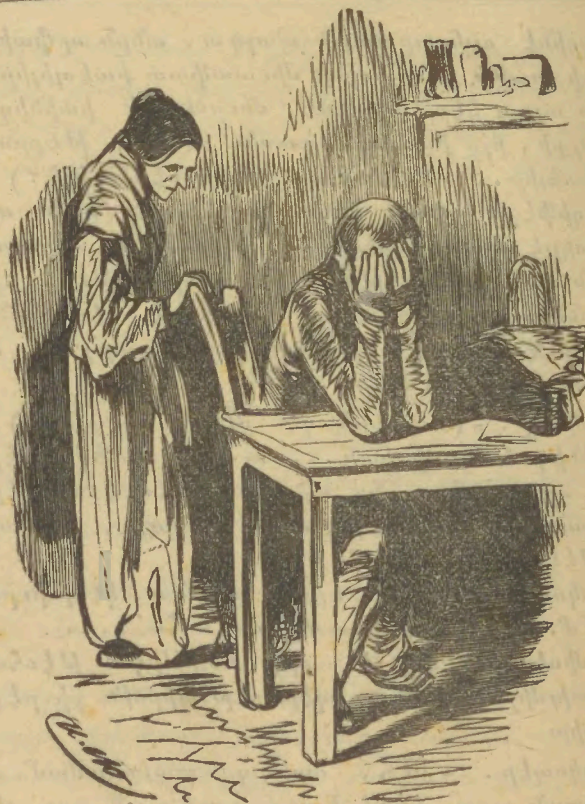
Տահկուպէր . - (Իքի էլինի ալնընա կէօթիւրէրէք .)
էվլատըմ . . . էվլատըմտա մահպուս հա' . . . :

Գօմիսէր . - Էվլէթ , պիր բօլիթիգա թէօհմէթիլլէ
հապս իտիլմիլ իսէ տէ , պէրէքէթ վիրսին քի բէք աղըր
տէյիլտիր :

Տահկուպէր . - Ա'հ , արթըգ տայանտամ . . . հէր
թարաֆտան տօլու կիպի Եաղմագտա օլան պու միւտհիլ
ֆէյաքէթլէր պէնի էզիպ պիթիրտի . . . :

Պիչարէ ապէր պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա ,
գուվլէթ վէ տէրմանը քէսիլմիլ օլտըղը հալտէ , պիր սան-
տալիէ իւզէրինէ տէվրիլտի վէ եիւզիւնիւ էլլէրի իչինէ
ալտը . . . :

.
Փրանսուաղ՝ հըսս իթտիլի տէհէթի ազիմէյէ ըաղ-
մէն , աբբայ Տիւպուկայա վէրմիլ օլտըղը Եէմինէ սատըգ
գալմըլ ըտը . պիր թագըմ տիլիրալ վէտալարտան սօն-
րա , զէվճէսինի հիւքիւմէթ մէմուրընա թէսլիմ իթմէք
իսթէմէմիլ օլան Տահկուպէր՝ տիրսէյինի պիր մասայա տա-
յաթմըլ վէ պուճա էլէմ վէ ըղտըրապ թէսիլիլի թապ
ու թիւվանը քէսիլմիլ օլտըղը հալտէ , շու սէօղլէրի սէօյ-
լէմէյէ պաշլատը ?

— Տիւնքի կիւն . . . զէվճէմ . . . օղլում . . . վէ պէտ-
պախթ էօքսիւղէրիմ եանըմտա ըտըլար . . . շիմտի իսէ . . .
եալընըղ . . . ա՛հ, եալընըղ դալտըմ . . . :

Ինթիյար ասքէր, ճիկէրլէրի բարալայաճագ պիր սէ-
տա իլէ պու քէլիմէլէրի իրաւտ իթտիյի սըրատա, արգա-
սընտան, հալիմ վէ հազին պիր սէտա՝ դօրգագ պիր սու-
րէթտէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի .

— Մօսիէօ Տակոպէր . . . պէն պուրատայըմ . . . էկէր
միւսաւատէ իտէրսէնիլ, սիզէ խըտմէթ իթմէյէ վէ սիզին
եանընըղտա դալմաղա հազըրըմ . . . :

Պու սէօզլէրի սէօյլէյէն Մայնէօ իտի :

ԻԲԻՆՃԻ ՃԻԼՏԻՆ ԽԻԹԱՄԸ

ԷՌԺԷՆ ԱՒԻ

ՍԵՐՍԵՐԻ ԵՆՀՈՒՏԻ

ԻԻԶԻԿՆՃԻԻ ՃԻԼՏ

ՄԻԹԵՐՃԻՄԻ

ՊԵՐԻ ՍԻՄՊԵՆԱՆ

ՆԱԵԻՐԻ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԵՐԵՐԵԱՆ

معارف نظارت جلیله سنک ۲۰۶ نومزولی رخصتیه طبع اولمشدر

Կ. ՊԵՐԵՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ

ԵԼՆԻ-ՃԱՄԻ, ԶԻԶԵՐ-ԲԱԳԱՐԸ Ն. 23

Ս Թ Ա Ն Պ Օ Լ

1889

Գ—125

1895-1896
1895-1896

1895-1896

1895-1896
1895-1896

1895-1896
1895-1896

1895-1896

ԷՕԺԷՆ ՄԻԻ

ՄԷՐՄԷՐԻ ԵԱՀՈՒՏԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳԸՄՄ

ԳՐԱԼԻԶԱ ՊԱՔԱՆԱԼ

1

ՄԱՍԽԱՐԱՆԱՐ ԿԻՐՈՒՀԸ

Տակոպէրին զէվճէսինն բօլիս դօմիսէրի թարափըն-
տան միւսթէնթիգ նէզտինէ կէօթիւրիւլտիւլիւ կիւնիւն
ֆէրտասը՝ Շաթըլէ մէյտանընտա, պիրինճի գաթը իլէ
զէմին գաթը Մէս Էֆէ Տաւ լէվհալը պիր լօգանթանըն վա-
սի սալօնլարը օլան պիր խանէնին էօնիւնտէ, կիւրիւլթիւ-
լիւ վէ Դէսէրրէթ պախշ պիր մէնզարէ կէօրիւլմէքտէ իտի :

Էթ Էէսիմինին բէնճէմպիհ կիճէսի խիթամ պուլմագ
իւզէրէ իտի : Կիւլիւնճ վէ աճայիպ գըլըզլար կիյինմիշ
պիր թագըմ մասքէլիէր՝ Օթէլ-տը-Վիլ (պէլէտիյէ տա-
իւրէսի) մահալէսինտէ վագը մէյխանէ պալօլարընտան տը-
շարը չըգմագտա, վէ թիւրքիլէր չաղըրարագ, Շաթըլէ
մէյտանընտան կէչմէքտէ իտիլէր : Լաքին ըլնթըմ իւզէ-
րինտէն տիկէր պիր մասքէլի սիւրիսիւ կէլմէքտէ օլտը-

ղընը կէօրտիւքլէրինտէ , պիրինճի մասխարալար տուրտը-
լար վէ վատէ նամ փրանսըզ շալրինին քէսպի շէօհրէթ
իթմիշ օլտըզը մուղայիրի էտէպ վէ ավամբէսէնտանէ մու-
գալլիտլիքլէր իթմէք իւզրէ , մէսէրրէթ սէտալարը ըէֆ
վէ մէգքիւր մասքէլիլէրին վիւրուտինէ ինթիզար իթմէյէ
պաշլատըլար :

Ող չօգ սէրխօշ օլան պու մասխարալար կիւրուհը ,
սէնաթ վէ մասլահաթ իլճաաթըլլա սապահլայըն էրքէն
Բարիսին սօգագլարընը տօլաշմաղա մէճպուր օլան պիր
չօգ էշխասըն ինգիմամըլլա չօղալարագ , հէբսի պիրտէն
մէյտանըն պիր քէօշէսինի դարլամըլլար ըտը . պու սըրա-
տա մէյտանտան կէչմէքտէ օլան սօլղուն լէհճէլի վէ սա-
գաթ պիր դըզճըղաղ հէրթարաֆտան գուշաթըլլար գալտը :

Պու գըզ Մայեէօ օլուպ , շաֆագ աթար աթմաղ եա-
թագտան գալգմըշ , վէ քէնտիսինէ իշ վէրմէքտէ օլան
ուսթատան պիր գաշ բարչա էլ տիքիշի ալմագ իւզրէ ,
սօգաղա չըգմըշ ըտը : Պիչարէ գըզճըղաղ՝ պիլա իսթի-
յար պու սէրխօշլար արասընա տիւշիւպ տէ , իւք կիւնքի
վագըաի միւտհիշէյի տէրիսաթըր իտինճէ , հըսս իթ-
տիյի խէվֆ ու տէհշէթ թարիֆ օլունմաղ պիր բատտէյէ
վարաը . մէրգուլմէ՝ օլանճա ճահտ ու ղայրէթինի սարֆ իթ-
տի իսէ տէ , ղաթէն բէք զիյատէ տէրմանսըզ պուլընտը-
ղընտան , պիր ատըմ աթմաղա պիլէ մուգթէտիր օլամատը-
չունքի էթթէտէն կէլէն մասքէլիլէր պիրինճի թագըմըն
իւզէրինէ հիւճուլմ իտիպ , պիր գըսմը պիր եանա այրըլ-
տը վէ տիկէր մասքէլիլէր տախի իլէրիյէ գօյուլտըլար :
Մայեէօ իսէ՝ պու սօնընճը թագըմ արասընտա պուլըն-
տըղընտան , ղալէպէլիք տալղասընտան սիւրիւլէրէք կիթ-
տի վէ պալէատէ զիքրի սէպգաթ իտէն լօգանթայա էն
եագըն տուրմըշ օլան մասխարալար արասընա տիւշտի :

Եէնի կէլէն մասքէլիլէր տիկէրլէրինտէն տահա էյի
կիլինմիշլէր իտի . պու կիրուհ՝ էքսէրիյա Շոմիէր , Բլատտօ :

Գոյիդէ նաո՛ մահալլերէ վէ ալէլ ումու՛ մէքթէպիլէր-տէն , տիւքքեանճը գըզլարընտան , թիւճճար եազըճըլա-րընտան , պայաղը ամէլէ գըզլարընտան վէ սաիրէտէն միւրէքքէպ օլան ըադս ճէմիյեթթլէրինէ տէվամ իտէն շա-մաթա վէ իշրէթ պուտալալարընտան իպարէթ իտի :

Պունլար՝ տիկեր մասքէլիլէրին մուգալլիտիքլէրինէ գարշըլըգ միւնասիպ ճէվապլար վէրմէքլէ պերապէր , զանն իտէրսին .քի , պէօյիւք պիր սապրիւղըլըգլա , պիր գաշ քի-շինն մուվասէթթինէ պէքլէմէքտէ իտիլէր :

Էրքէք վէ գատըն սօյթարիլէր , օտու՛ն պօշատան համ-մալ գըյաֆէթինէ կիրմիշ օլանլար , վէ սաիր պիրի պի-րինէ ույդուն մասքէլիլէր արասընտա ճէրէյան իտէն մու-հավէրաթը աթիյէ , քէմալը կէրմի իւէ պէքլէտիքլէրի էշ-խասըն էհէմիյեթթի հադգընտա պիր ֆիքը վէրէպիլիր :

— Եէմէքլէր սապահըն սաաթ եէտիսի իշուն ըսմար-լանմը տըր : Արապալար շիմտիյէ գատար կէլմէլի իտի :

— Էվվէթ . . . Լաքին , գըալիշա Պաքանալ՝ Բրատօնըն սօնընճը հարըշընա գըլադուղըլըգ իթմէք իսթէմիշ օլմալը :

— Էկէր պիւսէ իտիմ . . . պէնիմ բէրէսթիշէ շայան գըալիշամը կէօրմէք իւզրէ օրատա դալըր ըտըմ :

— Կոպինէ՛ , էկէր պիր տահա մէզպուրէյէ « Բէրէս-թիշէ շայան գըալիշամ » վասֆընը վէրէճէք օլուրսան , սէնի թըրմալարըմ , պիլմիշ օլ հա՛ . պու տէֆալըգ եալը-նըզ շիմտիքլէրիմ . . . :

— Բահաթ տուր , Սէլէսթ , էշէք շադասը իսթէմէզ-տօղտըղըմ զէման վալիտէմին պանա կիյտիրմիշ օլտըղը աթլաս գումաշ իւզէրինտէ սիյահ լէքէլէր պըրագըլօր-սուն :

— Պաքանալա « Բէրէսթիշէ շայան գըալիշամ » վաս-ֆընը նէ՛ իշուն վէրիյօրսուն . . . պէն սէնին նէ՛ն իմ :

— Սէն տէ պէնիմ բէրէսթիշէ շայան սէվկիլիմսին , Լաքին գըալիշամ տէյիլսին . . . զիրա , թապիաթ կիճէլէ-

ընտէ եալընըզ պիր մահիթապ պուլընտըղը կիպի, Բրա-
սո կիճէլէրինտէ տախի եալընըզ պիր Պաքանալ վարտըր:

— Օ՛հ, նէ՛ տէ շիրին տիր... շիշման պիր բալաղ... :

— Կոպինէնին հազգը վար, գրալիչա պու կիճէ բէք
բարլազ վէ բէք շանլը իտի :

— Վէ բէք նէշէլի... :

— Պէն անը ասլա պու տէրէճէ քէյֆլի վէ նէշէլի
կէօրմէմիշ իտիմ :

— Եա գըյաֆէթլի... մուճիպի հայրէթ տիր :

— Ինսանըն ադլընը շէլէր :

— Սաշընը էօրթիւրտիր :

— Եօղ իտէր պըրագըր :

— Եըլտըրմ կիպի չարբար :

— Պէյլէ շէյլէրի քէնտիսինտէն պաշգա հիշ պիր
քիմնէ իճատ իտէմէզ :

— Եա օյնայըշլ... :

— Օ՛, էվվէթ, հէմ գըրըլըր, հէմ տալալանըր վէ
հէմ տէ եըլան կիպի տէօնէր... էլհասըլ՝ կէօք ալթըն-
տա անըն կիպի Պայատէր (Հինտլի օյունճը գատըն) եօգ
տուր :

— Կոպինէ՛, շալըմը պանա վէր... գալըն պէլինին
էթրաֆընա օ գատար սարտըն քի, բաչալրայա տէօն.
տիրտին. տիկէր գատընլարը Պայատէր թէսմիյէ իտէն
սէնին կիպի գապա հէրիֆլէր իշուն, մալիմի պէրպատ իտէ-
ճէք վագթըմ եօգ տուր :

— Սէլէսթ, հիտտէթինի թէսքին էթ... Հինտլի
գըյաֆէթլինէ կիրմիշ օլտըղըմը կէօրմէյօրմըսըն... Պայա-
տէրլէրտէն պահս իտէրէք լօլըմըն խարիճինէ չըգմըշ օլ-
մամ, տէյիլ մի :

— Սէնին Սէլէսթ տէ սաիր գատընլար կիպի տիր,
Կոպինէ, գրալիչա Պաքանալտան գըսգանըր :

— Դըսգանըրմըյըմ, պէ՞ն մի, Սլլահ ագըլլար վէր-

սին . . . : Էկէր պէն տէ անըն կիպի էտէպսիզ օլմագ Իս-
թէսէ Խաիմ, պէնտէն տախի տաիմա պահս Խտէրէր Խաի-
Էկէր ալթ Թարաֆընը արարսան, նէ՞ իչուն պու գատար
չէօհրէթ գազանմըչ օլտըղընը անլարսըն . . . ալէմէ տա-
սիթան օլմասընըն սէպէպի Թօհաֆ պիր լազապա մալիք
պուլընմասը տըր :

— Պու պապտէ անտէն գըսգանաճագ եէրին եօգ
տուր . . . զիրա սէնի տէ Սէլէսթ (Երկնային) Թէսմիյէ Ի-
տիյօրլար . . . :

— Սէն տէ պիլիրսին քի, Սէլէսթ պէնիմ Խսմիմ տիր,
լազապըմ տէյիլ տիր, Կոպինէ . . . :

— Էվվէթ, լաքին ինսան Եիւզիւնէ պագտըղընտա,
լազապ գանն Խտէր :

— Կոպինէ՛, պու սէօղիւնիւ տէ սէնին հիսապ բու-
սուլանա իլավէ Խտէճէյիմ . . . :

— Վէ Օսգար իլավէ իթմէքտէ սանա Եարտըմ Ի-
տէճէք տիր, տէյիլ մի :

— Շիւպհէսիզ, սէն տէ Եէրինիւնիւ կէօրէճէքսին :
Պիրինի գօյաճաղըմ, տիկէրինի հըֆը Խտէճէյիմ . . . տիկէ-
րինի տէյօրսամ, քէնտինի զանն իթմէ :

— Սէլէսթ, ճանցմը սըգըյօրսուլն . . . պէն, սէնին
մէլէքլէրէ մախսուս օլան Խսմինին՝ գրալիչա պագանալըն
չէհրէսինտէն տահա զիյատտէ ճալիպի տըղգաթ օլան տիլ-
պէր չէհրէնէ մուպային օլտըղընը անլաթմագ Խսթիյօրտում :

— Շիմտի տէ միւտահէնէ՞ մի Խտիյօրսըն, խապիս :

— Խանէ սահիպիմին մէքրուհ պաչը Իւզէրինէ Եէմին
Խտէրիմ քի, սէն Խսթէյէճէք օլուրսան, գրալիչա Պաքա-
նալ գատար սէրպէսթ օլապիլիրսին . . . պու տա սէնին
իչուն ազ չէյ տէմէք տէյիլ տիր :

— Հազըգաթը հալ շու տըր քի, Պաքանալ՝ սէր-
պէսթ վէ հէմ տէ միւթէքէպպիր տիր :

— Պէլէտիյէ մէմուրլարընը պիլէ մէֆթուլն Խտէր . . . :

— Պէլէտիյէ չափուշարընը սանըրսըն քի մըգնաթըս կիպի չէքէր :

— Անէր պիհուտէ եէրէ տարըլմագ իսթէրէր... տաիմա կիւլտիւրիւր...

— Հէբսի տէ անը «Գրալիչամ» տէյու եատ իտէրէր :

— Տահա պու կիճէ... պիր պէլէտիյէ մէմուրընը մէֆթուն իյլէտի . մէրգում՝ գըզ կիպի մահճուպ վէ տա . հա տօղրուսը պիր կիւլ ֆիտանը օլտըղընտան , պիւս սէ պէպ բիւրղաղապ օլտու . էվվէթ , գրալիչա՝ Փարսիսալէ Լալէ նամ րագսընը օյնամագտա օլտըղը սըրատա , պու պէլէտիյէ մէմուրը տաիսի , ար ու հիճապ սաիգասըյա , հիտտէթլէնտի :

— Ամմանէ տէ կիւզէլ օյնատըլար... Գուշ-թու-նիւ (չըր չըպլագ եաթան) իլէ գրալիչա Պաքանալըն գարըսընտա Բօղ-Բոմբոն իլէ Նինի-Մուլէն վար ըտը :

— Հէմ տէօրտիւ տէ կէրչէքտէն ֆուրթունայա թու . թուլմըլ Լալէյէր կիպի սալլանըպ տուրմագտա ըտըլար :

— Էյի ֆիքրիմէ պրագտըն . Նինի-Մուլէն հագգընտա սէօյլէիլէն սէօյլէր կէրչէք մի տիր :

— Հա՞նկըսը :

— Կիւյա մէզհէպ հագգընտա ըիսալէլէր թէէլիֆ իտէր պիր էտիպ (գրագէտ) իմիշ , էօյլէ՞ մի :

— Էվվէթ , տօղրու տըր . քէնտիսինի չօգ տէֆալար ուսթամըն տիւքքեանընտա կէօրմիւ շիւմ տիւր . քէնտիսինէ Լաղըմ օլան չէյլէրի օրատան սաթըն ալըր . հէրնէ գատար պօրճուլտա սաղ սէյիլսէ տէ , մուղալլիտ վէ Լաթի-ֆէճի տիր :

— Տիւտարըգ տաիսի թասլար , տէյիլ մի :

— Էվվէթ , Լաղըմ օլտըղը վագթ . օ հալտէ , հինտ թափուղը կիպի շիշկին պիր Մ . Տիւմուլէն օլուր . կէօլէրինի տէօրթ էթրաֆա չէվիւրիւր . պօյնու էյիւ վէ այագլարը իչէրիյէ տօղրու եիւրիւր : Լաթին իշինի պիթիւրտիքտէն

սօնրա , թարբնըրճասընա սէվմէքտէ օլտըղը կիւրիւթիւ-
լիւ պալօլարտա տիւմանլանմաղա կիտէր . գատընլար քէն-
տիտինէ Նէն-Մ-էն լազապընը վէրմիչլէր տիր . պու թէր-
ճէմէի հալէ՝ պալըգ կիպի իչկի իչտիյինի տէ իլավէ իտէ-
ճէք օլուրսան , նէ՝ չիէք օլտըղընը անլաբսըն : Լաքին
պունընլա պէրապէր , մէզհէպ զազէթալարընտա պէնտ-
լէր եաղմազտան տա կէրի տուրմաղ . հաթթա չօգ տէ-
ֆալար տօլանտըրմըչ օլտըղը սախթէ տինտարլար անըն
թամիլէ եէմին իտիրլէր . եաղտըղը պէնտլէրի վէ ըիսալէլէրի
կէօրմէիսինիզ . լաքին եալընըզ կէօրմէի . . . օգոււմամալը .
հէր պիր սահիֆէսինտէ՝ յէյթան վէ պույնուզլարը հազ-
գընտա , տինսիզլէր վէ իիթիլալճըլար իչուն հաղըրլանմըչ
օլան ճէհէննէմ աթէչի վէ գըղըլճըմլարը հազգընտա ,
ըիսգըրուլարըն նուֆուզը վէ Բարանըն հիւքմ ու թէէսիրի
հազգընտա սաթըլար տօլտուրըր . . . Տահա հանկը պի-
րինի սէօյլէյիմ . Նինի-Մուլէնին մասալլարը հատտսըզ հի-
սապսըղ տըր . ալտըղը բարայա պէտէլ մասալ սաթար :

— Էկէր ալլընը արարսան , իչրէթ պուտալտսը վէ սօն
տէրէճէ զարաֆէթըրվէր պիր ատէմ տիր : Պուլլուալլ
Լալէ ըազսընտա քիւչիւք Բօզ-Բումբոն իլէ պիլլիքտէ նէ՝
գապա ալազլար աթըլօրտու :

— Բօմալըլարա մախսուս գասգէթասը վէ քէնարը
տըչարը յէվրիւմիչ չիզմէսիլլէ նէ՝ չիրքին պաչը վար ըտը :

— Բօզ-Բումբոն բէք կիւզէլ ըազս իտիյօր . գըրըլըպ
տէօրիւլալլէրի հէք շաիրանէ տիր :

— Վէ քանգու օյունընտա կէօթէրտիյի մէհարէթ
թազուրէ շայան տըր :

— Էվվէթ , լաքին գրալիչա Պաքանալ՝ ատի գանգու օ-
յունը սաթհընտան ալթը պին ալազ եիւքսէք տիր . . .
Պու կիճէքի Պուլլուալլ Լալէ օյունընտա աթտըղը տաղմ
լարը աօլա ունութմայաճաղըմ :

— Հազըգաթէն բէրէսթիչէ շայան իտի :

— Իհիծիրամա տա շայան իտի :

— Եանի , էկեր պէն ֆամիւեա պապասը օլսա իտիմ , էվլատլարըմըն էմի թէրպիյէսինի անա թէվտի՝ իտէր իտիմ :

— Պու օյուն սէպէպիյէ , պէլէտիյէ մէմուրը՝ բիւր-հիատէթ օլմուշ պիր գըզ կիպի գըզարըպ պօզարտը :

— Տօղրուսը խաթվէլէրի պիր ազ սիւրաթլը իտի :

— Պիրազ տա գապա վէ խօյրաթճա , տէյիլ մի . պու սէպէպէ մէպնի պէլէտիյէ մէմուրը մէզպուրէյէ եազլա-շարագ . «Մ՝ նէ աիր , գրալիչամ , գամստէն մի պէօյլէ օյ-նայօրսուն » տէտի . — Գրալիչա տախի գարշըլըզ օլարագ . «Խա՛յր , հիճապլը ճէնքճի . իխթիյարլըղըմտա էյի օյնա-յապիլմէք իչուն , հէր ագշամ պիր տէֆա պունըն թէն-րիւպէսինի իտէրիմ : Սիզին սիւվարի ծն պաշըսը օլմանըլ իչուն պու պիր արզու տըր . . . » ճէվապընը վէրտի :

— Նէ՛ աճայիպ գըզ տըր , Պէն զանն իթմէմ քի Գուշ-թու-նիւ իլէ տէվամ իտէպիլսին :

— Զիրա վագթըյլա պիր իշճի բարշասը իմիշ , տէ-յիլ մի :

— Նէ՛ գատար պուտալտլըզ , էկեր պիղիմ կիպի մէքթէպլի վէ եախօս մաղաղա ուշաղը օլուպ տա , աղամէթ սաթմաղա գալգըշտա , նէ՛ իսէ . . . խա՛յր , օ տա եօգ . . . : Ալիմ Այլահ պէն գրալիչանըն սատսգաթընտան տօլայը թէաճճիւպտէ գալըրըմ . . . :

— Հագըգաթը մատտէ շու տըր.քի իւշ տէօրթ այ-տան պէրու . . . :

— Գրալիչա անը չըլտըրասըյա սէվիյօր . Գուշ-թու-նիւ տէ գրալիչայա հայլան կիպի թաբընըյօր :

— Սրալարընտա ճէրէյան իտէն մուհավէրէլէր ա-ճապա նէ՛ գատար կիւլինճ տիւր :

— Պաղը քէրրէ պէն քէնտի քէնտիմէ սօրարըմ քի , պու Գուշ-թու-նիւ տէնիլէն զիւլիւրթ՝ խարճ իթտիյի բա-

րաւարը հաճեց շէյթան տէրիւնտէն չըգարը, յօր . . . : Ղա-
լիպա, պու կիճէքի մասրափլարը տա օ քօտէտի . տէօրթ
պարկիրլի իւշ արապա իւէ ատամ պաշնա օն ֆրանք օւ-
մագ իւզրէ եիկիրմի քիշի իչուն սապահ թաամը . . . :

— Միրասա գօնմուշ տէյօրլար . . . : Պունըն իչուն,
ղիյաֆէթ վէ ճիւմպիւշ գօգուսընը չարուգ ալան նինի-
Մուլէն պու կիճէ անընլա իւլֆէթ բէյտա իլլէտի . . . գը-
րալիչա Պաքանալ հագգընտաքի ըէղիւանէ նիյէթլէրի տէ
պաշգա . . . :

— Նինի-Մուլէն մի . . . էվվէթ, չիրքին հէրիֆին պի-
րի տիր . գատընլար անընլա բագա իթմէյի սէվէրլէր .
չունքի սէյրիճիլէրի պիւլա իսթիյար կիւլտիւրիւր . հէբսի
պունտան իպարէթ տիր . ֆիւչիւք Բօղ-Բոմբոն՝ կիւղէլ վէ
չիրին պիր գըղ օլտըղընտան, քէնտի մէրթէպլի տօթը-
նը դայպուպէթի էսնաւընտա, անը քէնտիսինէ համի իթ-
թիսալ իլլէտի :

Պու մանէասըղ մուհավէրէլէր ճէրէյան իթտիյի սըրա-
տա, Ղալէպէլիք պիրտէն պիրէ . «Ա՛հ . . . արապալա՛ր . . .
իլթէ արապալար կէլիյօր» տէյու հայգըրտը :

Մայեէօ, մասքէլիլէր արասընտա գալմաղա մէճպուր
օլմուշ օլտըղընտան, քէնտինճէ մուճիպի քէտէր օլան մէզ-
քիւր մուհավէրաթըն հիշ պիր քէլիմէսինի զայալ իթմէք-
սիղին տինլէմիշ իտի . զիրա միւտտէթի մէտիտէտէն պէ-
րու կէօրմէմիշ օլտըղը գըղգարընտաշընտան պահս օլունը-
յօրտու : Դրալիչա Պաքանալ ֆէնա եիւրէքի պիր գըղ
տէյիլ իտի . անճագ, վագթըյլա քէնտիսինին տէ իլթի-
րաք իթմիշ օլտըղը վէ ֆագաթ բէք չօգ միւտտէթ տա-
յանմաղա գուվվէթեապ օլամամըշ իտույի Մայեէօնիւն
սէֆալէթի հալի, պու զէվգբէրվէր գըղա աճը պիր մահ-
զունիյեթ վէրիւր իտի . մէզպուրէ՝ հէր նէ գատար պիր
դաշ քէրրէ հէմլիւրէսինէ մուհավէնէթ իթմէք արզուսընտա
պուլունմըշ իտի իսէ տէ, Մայեէօ՝ մէզքիւր իյանէլէրին

մէնսպար միւթէպէր օլմատըղընը պիւտիյի ճիհէթլէ , բէտտ իյլէմիշ վէ պինաէն ալէյհ գրալիչա Պաքանալ տախի՝ պաշգա վազթլար պէօլէ պիր թէքլիֆտէ պուլունմաղա ճէսարէթեապ օլմամըշ ըտը :

Մասխարալար քեմալը շէվգ ու նէշէ իլէ իլէրիյէ տօղ-րու գօշուչարագ . «Արապալա՛ր . . . արապալա՛ր» տէյու թէքրար հայգըրտըլար . Մայեհօ իսէ՝ պու կէլէն մաս-խարալար կիրուհընը կէօրմէք նիյէթիյլէ իսթիճալ իտէն զալէպէլիյին իլէրիսինտէ պուլընտը :

Փիլհագըղա մէրադը ճալիպ պիր մէնզարէ կէօրիւ-մէքտէ իտի : Աթլը պիր մասխարա , բօսթա թաթարը գը-յաֆէթինէ կիրմիշ , կիւմիւշ իշլէմէլի մաի պիր սէթլէ կի-յինմիշ , ուճընտան պարութ գըղըլճըմլարը չըգմագտա օլան իրի պիր գույրուգ թագընմըշ , վէ պաշընա տախի ուզուն գօրտէլալարա միւզէյեհէն պիր շապգա գօյմուշ օլտըղը հալտէ , պիրինճի արապանըն էօնիւնտէն եիւրիւ-մէքտէ , վէ էլինտէքի գամըյը չաթըրտաթարագ . «Վար-տա՛ , վարտա՛ , գրալիչա Պաքանալա վէ քէնտի սէրայ խալգընա եօլ աշըն» տէյու վար գուլվէթիյլէ պաղըր-մագտա ըտը :

Պունըն արգասընտա՝ տէօրթ զէպուն պարկիլլէրէ գօշուլմըշ վէ պու պարկիլլէրին իւզէրինտէ շէյթան գը-յաֆէթլի իքի իսթիյար արապանը օթուլմըշ օլան իւս-թիւ աշըգ պիր լանտօ պուլընմագտա օլուպ , տէրունին տէ տախի՝ քիմի օթուլմըշ , քիմի տուրմուշ , քիմի տէ պի-րիպիրի իւզէրինէ չըգմըշ վէ հէբսի տէ չըլղընճա , կիւլինճ վէ աճալ աճայիպ լիպասլար կիյինմիշ պիր եըղըն հըքէք վէ գատըն կէօրիւլմէքտէ իտի . ֆիլվագը պունլարըն գը-յաֆէթլէրի՝ պիր թագըմ բարլագ բէնկլէր , չիլէքլէր , գօրտէլալար , վարագլար , բուլ վէ թըրթըր իշլէմէլէր մէճմուսսը իտի : Իշպու աճայիպ շէքիլլէր վէ կիւլինճ գըյաֆէթլէր արասընտա , պիլիմսիղ վէ եա նագիք , չիւ-

քին վէ եա շիրին պաշար տըշարը չըզմըջ օլուպ , պուն-
լարըն ճիւմէսիտէ սէրիօշուգ թէէսիրիյլէ տիւմանլանմըջ
վէ ազիմ պիր հայրէթլէ՝ գրալիչա Պաքանալըն հիւքմիտա-
րանէ օթուրմագտա օլտըղը իքինճի արապայա պագմագ-
տա պուլընմըջ ըտըլար . զալէպէլիք տախի Վեաչասը՝ն գը-
րալիչա Պաքանալ » աէյու հայգըրարագ մէզպուրէյի սէ-
լամամագտա ըտը .

Պիրինճիսի կիպի իւսթիւ աչըգ օլան իքինճի լանտօ
արապասընտա՝ մարթաւալը Լալէ նամ մէշհուր ըագսըն
տէօրթ էր պաշար , եանի նինի-Մուլէն, Բօղ-Բումբոն, Դուշ-
Թու-Նիւ վէ գրալիչա Պաքանալ պուլընմագտա ըտը :

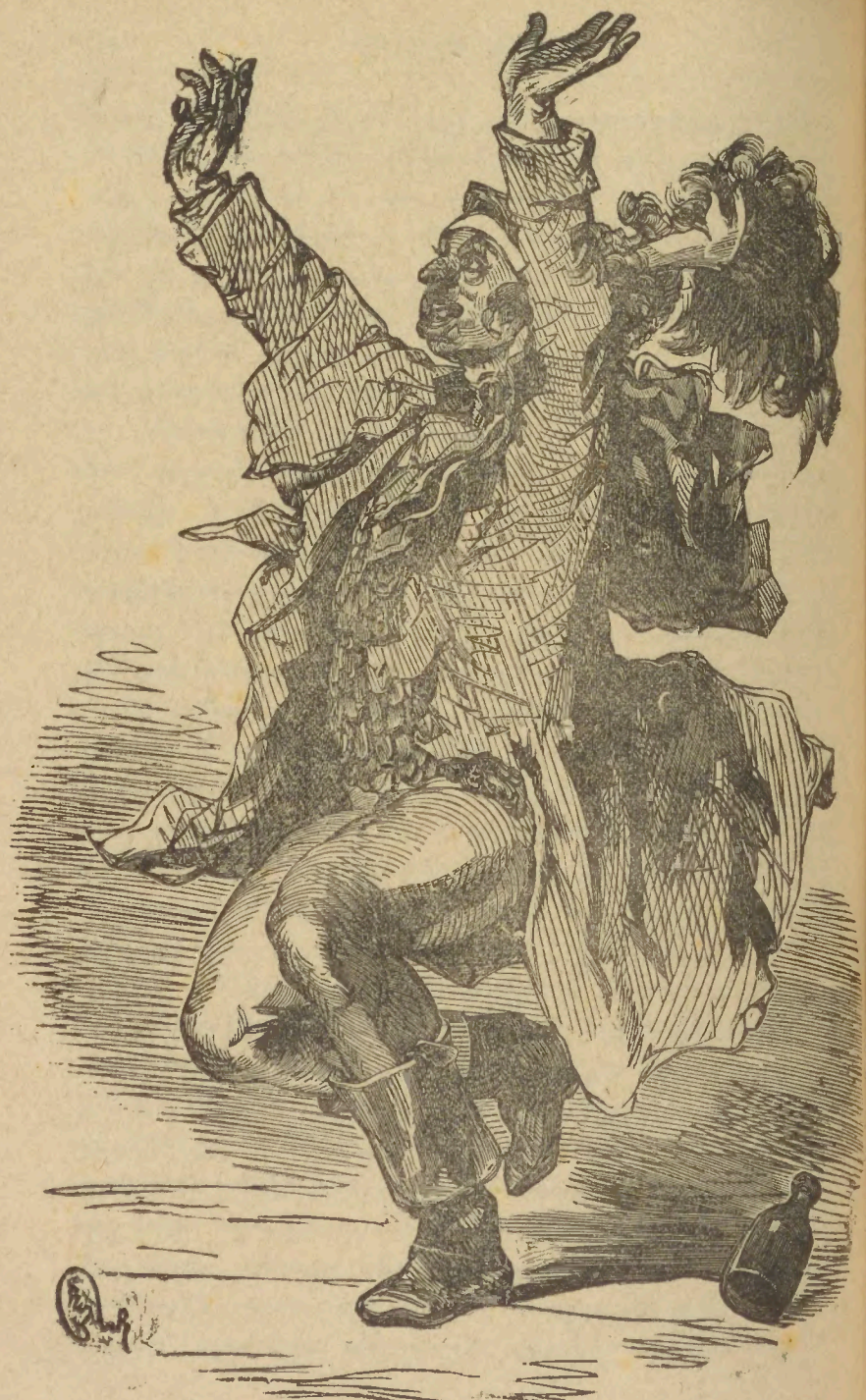
Մատամ տը Սէնթ-Գուռմպ իւզէրինտէ Մ . Բօտէնին
թարափկիրէրի դատար վէ հաթթա անլէրտէն զիյատէ
հիւքմ ու նուֆուզ բէյտա իթմէք իսթէյէն վէ ումուրը
տինիյէ հագգընտա նէվ պէնէվ մէգալէլէր վէ ըիսալէ-
լէր եազան Տիւմուլէն՝ նինի-Մուլէն լագապըյլա թալգիպ
իտիլմիշ օլուպ , արապանըն էօն եասթըղարը իւզէրինտէ
այագտա տուրմուշ օլտըղը հալտէ , Գալօ վէ Կավարնի
նամ ըհսսամարա , վէ ալէլխուսուս՝ թօհաֆ թասվիրէր
թէրսիմինտէ քէսպի չէօհրէթ իթմիշ օլան վէ Հօկարթ նամ
մէշհուր Ինկիլիզ ըհսսամընըն նագչիյաթընտաքի լէթա-
ֆէթ , հալալէթ վէ շիրիէ տէ աշնա պուլընան Կավարնիյէ
կիւզլէ պիր նուսուսէ արղ իտէպիլիր իտի : Նինի-Մուլէն՝
թագրիպէն օթուգ պէշ եաշընտա պիր տտէմ օլուպ , պա-
շընըն արգասընա տօլրու կիւմիւշ քեաղըտտան մամուլ
պիր գասագէթա դօյմուշ ըտը . գըրմըղը օտուրն սաբլը վէ
սիյա՝ թիւլէրլէ միւզէյեէն պիր թիւ սիւքիւրկէ՝ Բօմա-
լլարա մախուս օլան պու գասագէթանըն պիր եանընա
տիլիլմիշ օլուպ , անըն չէքլի վագուրանէսինի խօշ պիր
սուրէթտէ թահվիլ իթմէքտէ իտի : Պոճ գասագէթա ալ-
թընտա՝ շարապըն քէսկին ըուհը իլէ գըղըմըջ զայէթ գըր-
մըղը վէ նէշէլի պիր չէհրէ կէօրիւմէքտէ իտի Շէքլի սա-

պըզը՝ դըրմըզը վէ մէնէքչէ ընկի գապարճըզլար իշինտէ հէման պիւսպիւթիւն կէօզտէն նիհան օլմուշ օլան չըզըն. թըլը պիր պուրուն, պու սագալտան արի օլան չէհրէնին կիւիւնն հալինի պիր գաթ տահա արթըրմագտա, վէ գա. լըն վէ բաչա տուտագլը կէնիչ պիր աղըզ՝ թապիւթընըն շէնմէշրէպլիյինէ տէլալէթ իթմէքտէ վէ պու շէնմէշրէպ. լիք շէօլէսի ալըննա միւսալի օլան իրի գարա կէօզլըին. տէ բարլամագտա ըտը:

Շարապ իլահը Բաքոսըն սիւտ բէտէրի օլան Սիլէն նամ իլահըն գարնը կիպի իրի պիր գարնը պուլունան պու շէնմէշրէպ վէ նէշէլի ատէմի կէօրէրէք, ինսան տուչարը հայրէթ օլուպ գալըր, վէ Բաբա տիւշմէնլէրի ալէյհիտէ գալէմէ ալտըղը պէնտլէրտէն տամլայան քին ու ղարաղ. պուղը ու առաւլէթ, վէ հիտտէթ ու ղագապ զէհրի շիմտիյէ գատար նա՛սըլ օլուպ տա շարապ թէէսիւրիյէ մահվ օլմամըլ իտույինի, վէ շարապ վէ օյուն միւպլէ. լալըղը վէ պուլնճա սէֆահէթ ու ընզալէթ արասընտա Գաթոլիքիք իթիգատաթը նա՛սըլ սապիթ գալապլէճէ. յինի քէնտի քէնտինէ սիւալ իտէր իտի: Էկէր էն ալչագ վէ էն մէքրուհ ըօլարը իճրա իտէն գօմէտիւսճըլար էք. սէրիյա տիւնեանըն էն բաքտամէն ատէմլէրի օլտըզլարը խաթըրլարա կէլմէզսէ իտի, պու սիւալ՝ հալլը նագա. պիւ մուլամալար օըրասընա կէչէճէյի թապիի իտի:

Օրթալըղը գաբլայան սօղուգ էբէյիճէ շիտտէթլի օլ. տըղընտան, նինի-Մուլէն կէօյսիւ աչըգ պիր սէթրէ կի. յինմիշ, վէ պու սէթրէ ալթընտան՝ պալըգ ըուլը իլէ միւ. զէյեէն զըրհը վէ պէլինտէն ալագլարընա գատար էնմիշ օլան թէն ընկի ֆանէլա տօնու կէօրիւլմէքտէ պուլուն. մըլ իտի. ալաղընտա աախի՝ ուճլարը տըշարըյա տէօն. միւշ սարը բէնարլը պիր չէզմէ պուլընմագտա ըտը: Նի. նի-Մուլէն՝ արապանըն էօնիւնէ տօղրու էյիլմիշ օլտըղը հալտէ, արա սըրա շեաշասըն, գրալիշա Պաքանալ...

ՆԻՆԻ-ՄԱՌԻԼԷՆ

կիպի սէտաւար սալըվէրմէքտէ վէ պատէհու էլինտէ
թուլմուշ օլտըղը իրի օտուհն ֆըրըլտաղը քէմալը սիւ-
րաթլա չէվիրէրէք չաթըրտաթմադաա ըտը :

Գուշ-Թու-Նիւ իսէ Նինի-Մուլէնին եանընտա աուր-
մուշ օլտըղը հալտէ , պէյազ իրէքտէն մամուլ վէ իւղէ-
րինտէ . «Գրալիչա Պաքանաւա մուհապպէթ վէ մէսէրրէթ»
քէլիմէլէրի մուհարրէր պիր պայրաղը տալլաթմադաա ը-
տը : Գուշ-Թու-Նիւ թաղրիպէն եիկիրմի պէշ հաշընտա պիր
տէլիգանը իտի . քէսթանէ ըէնկինտէ ֆալիւրի պիր սա-
ղալ իլէ իհաթա իտիլմիշ վէ ույդուսուզըզ վէ սէֆահէթ
թէէսիրիյլէ զէպուհըշմըշ օլան չէհրէսինտէ, գայտսըզըզ,
քիւսթաթըզ , թէնպէլլիք վէ իսթիհզաքեարըզ աւսիմի
մէշհուա օլմագտա , վէ ֆագաթ հիչ պիր չէհլէթի ընդի-
լանէ էսէրի կէօրիւլմէքտէ իտի . խիւլաասի քէլամ, մէր-
գում՝ օրտուտա , վիլոյաթաա վէ հարպ վէ եա թիւա-
րէթ սէֆինէլէրինտէ Բաբէլէ քէլիմէսինէ վէրիլէն մանայա
կէօրէ , միւքէմէլ պիր Բարիսի իտի : Պու մանա Գուշ-
Թու-Նիւ իշուհ հէր նէ գատար պիր թալթիֆ տէյիլ իսէ
տէ , պիր թահգիլ տախի սայըլամազ . հէմ զէմմ ու թա-
յիպի , հէմ հայրէթ տ թէաճճիւպի , վէ հէմտէ խէվֆ
ու տէհչէթի միւթէզլամմին պիր սըֆաթ տըր . զիրա , պու
մանայա կէօրէ՝ պիր Բարիսի էկէրչի պիր թարաֆտան
թէնպէլ վէ զայրը միւթի իսէ տէ , տիկէր թարաֆտան
տախի սէնաթտա մահիր , թէհիքէտէ ճէսուր վէ սա-
պիթգարար վէ սօն տէրէճէ զէվգճի վէ իսթիհզաքեար
տըր :

Գուշ-Թու-Նիւ տախի շաշաալը սուրէթտէ կիյինմիշ
իտի . կիւմիւշ տիյիմէլի սիյահ գաթիֆէտէն մամուլ գը-
սա պիր սէթրէ , ալ ընկինտէ պիր եէլէք , էնլի մաի չըզ-
ղը պիր բանթալօն , գուշագ մագամընտա՝ ուճլարը սար-
ղըզ վէ միւթէմէվվիւս պիր գաշմիլ շալ , չիչէքլէր վէ գօր-
տէլալարլա միւ զէյիէն պիր շապղա մէրգումըն ճիւմէի

մէլսուսածընը թէչիւ իթմէքտէ վէ շու գըյաֆէթ քէն. տի պիչիմլի վիւճուտինէ բէք կիւ պէլ հաղըմագտա ըտը Սրապանըն իչ թարափընտա տախի՝ Բօզ-Բումբոն իլէ գըրալիչա Պաքանալ հասթըզլար իւզէրինտէ տուրմագտա ըտըլար :

Բօզ-Բումբոն՝ մուգտտտէմա սաչաղճըլըզլա մէշլուօն եէտի հաշընտա պիր գըզ օլուպ, տիւնեանքն էն նա. զիք վէ էն քիւչիւք չէհըլէրինտէն պիրինէ մալիք իտի. կէմլէրտէն օտուն չըգարան պիր համալ գըյաֆէթինէ կիրմիչ օլտըզը հալտէ, պու գըյաֆէթի քէնախինէ բէք կիւզէլ հաղըշտըրմիչ ըտը. պէյալ բուտրա իլէ մէսթուր օլան բէրուգտսը իւզէրինտէ, պիր եանա տօղլու, բօթթու գալ վէ եէշիւ բէնկինտէ վէ կիւմիւշ շէրիտըլըլէ միւ. զէյեէն պիր բօլիս շապգասը մէվըու օլուպ, պու բէրուգա՝ իրի գարա կէօղլէրինին շաշատընը վէ թօմպուլ եանագըլարընըն գրլմըզըլըզընը պիր գաթ տահա արթըրմագտա ըտը : Պօյնունա բօթթուգալ բէնկինտէ պիր գըրավաթ պաղլամըշ օլուպ, պունուն ուճլարը տախի պէլինտէքի գուչագ կիպի տալլալանմագ տա ըտը : Սըրթըն. տաքի գըտա սէթրէ իլէ աչըզ եէշիւ գաթիֆէտէն մա. մուլ վէ կիւմիւշ գաթանըլարլա միւզէյեէն տար եէլէյի նազիք վիճուտընը թէմամըլլա գուճագըլամըշ օլմաղէ, ա. նըն ինճէ պէլինին լէթաֆէթ ու մէլահէթինի քեամլիլէն մէյտաւա չըգարմագտա, վէ պու պէլին եումչագըզ վէ չէվիքլիլի՝ Յուսէմըլ Լալէ բաղսընըն մանօլրալընա ճալիպի հայրէթ օլահագ սուրէթտէ թէվաֆուգ իթմէքտէ իտի. էլ հասըլ՝ էնլի բանթալոնը տախի սէթրէսինին գու. մաշընտան վէ բէնկինտէն օլուպ, վիճուտընա պաչգաճա պիր լէթաֆէթ պախշ իթմէքտէ իտի :

Գրալիչա Պաքանալ պիր էլլիլէ Բօզ-Բումբոնըն ումա. գընա տալանմիչ օլտըզընտան, պիւթիւն պաչըլլա անտէն եիւքտէք կէօրիւնմէքտէ իտի : Մայեհէօնիւն գըզգարըն.

տաշը՝ պու չըլղըն սերխօյլար կիւրուհընա հագըգաթէն
գրախալարա լայըգ պիր սուրէթտէ ըյասէթ իթմէքտէ օ-
լուպ, անըն նէշէ վէ ճագիպէսի վէ չէվգ ու շամաթասը
էթլաթընաաքիլէրէ օ տէրէճէ թէէսիր իթմէքտէ իտի քի,
եալընըգ պիր պագըշը անլէրին մէճնուհնէն սերխօյլղընը
զանն իտէրսին քի արթըրմագտա իտի: Գալիշա Պաքանալ
թախմինէն եիկիրմի չաղլարընտա, ուղուն պոյլու, չէվիք,
պիլիմի, կիւզէլ շէնմէշրէպ վէ բաթըրօըյը սէվէր պիր
գըլ իտի. հէմիլրէսի Մայնէօ կիպի քէսթանէ ըէնկինաէ
լիբիգա սաչլարը վէ իրի մաի կէօղլէրի վար ըաը. լաքին
պու կէօղլէր՝ կէնճ տիքիշճինին կէօղլէրի կիպի հալիմ վէ
գօրգագ օլմայըպ, հուղուզաթ վէ դէվգիյաթ հագըգըն-
տաքի մէյէլանը աղիմի թէէսիրիյլէ բարլամագտա ըտը:

Խիւլասա՝ պու շէնմէշրէպ մալիւզըն միգաճ վէ
պիննէսի օ տէրէճէ գալի վէ մէթին իտի քի, պիր չօգ կի-
ճէլէր վէ կիւնտիւկլէի իյշ ու իշրէթտէ, վէ էյլէնճէլէր-
տի կէշիրմիշ օլտըղը հալտէ, կիւյա օ սապահ խապկեսա-
հընտան հէնուզ գալգմըշ կիպի չէհրէսինին լէթաֆէթ ու
հալալէթի, եանագլարընըն կիւլրէնկ գըլմըղըլը վէ
ուսուլլարընըն թազէլիյի էլան հէյիէթի ասլիյէսինի մու-
հաֆաղա իթմէքտէ իտի:

Գըյաֆէթի հէր նէ գատար աճալ աճայիպ, վէ սոյ-
թարիլէրէ մախսուս պիր սուրէթտէ իտի իսէ տէ, վիւ-
ճուտինէ բէք կիւզէլ եագըշմըշ ըաը. չէօյլէ քի՝ ալ-
թուն ըէնկինտէ չուհատան մամուլ վէ չըպլագ գօլլարը
իւղէրինտէ միւթէմէվլիճ ալ սաչաղլարա միւզէյնէն
տար պիր կէօյիւսիւք իլէ, եինէ ալ գաթիֆէտէն մամուլ
վէ ալթուն բուլլար վէ թըրթըրլարա միւզէյնէն գըստ
պիր ֆիսթան կիլինմիշ վէ պու ֆիսթան ինճէ վէ գուվ-
վէթի պաճագլարընըն եարըսընա գատար էնմէքտէ պու-
լընմըշ իտի: Այագլարընա պէյաղ իրէքաէն չօրապլար
վէ պագըր էօքճէլի գըլմըղը գունաուրալար կիլինմիշ ի-

տի : Հիշ պիր Իսրայելայն օյունճը՝ պու տիլպեր գըզ դա-
տար Եուվարլագ , ինճէ վէ օյնագ պիր պէլէ մալիք օւ-
մամըլ ըտը . զանն իտէրսին քի օյուն շէյթանը գար-
նընա կիրմիշ իտի . պաշընըն հէման տաիմա նաղիքիանէ
պիր սուրէթտէ սալլանմա՞ը վէ ումուզլարը իլէ պաճագ-
լարընըն խաֆիֆ խաֆիֆ տալլաւանմա՞ը սէպէպիլէ , սա-
նըրաըն քի կէօզէ կէօրիւնմէզ պիր մուսիգի թագըմընըն
վէզն ու ահէնկինէ թէպալիյէթ իթմէքտէ վէ արապա
գարուսընըն քէնարընա տայաթմըշ օլտըզը սաղ այաղը-
նըն ուճըյլա տա մէզքիւր մուսիգի թագըմընըն ուսուլինի
կէօթմէրմէքտէ իտի . էվիլէլճէ տէ սէյլէնիլտիլի վէճհէ ,
արապանըն Եաթթըվլարը իւզէրինաէ միւթէաղլիմանէ վէ
մաղրուրանէ պիր սուրէթտէ տուրմագտա ըտը : Քէնտի
կիւրիւլթիւլի գըրալիշալըզընա ալամէթ օլմագ իւզրէ ,
սէտա՞ը էթրաֆա աքս իտիճի ուֆագ ուֆագ չընղըրագ-
լարլա միւզէյնէն ալթուն գաբլամալը պիր նէվ թաճ ալ-
նընը իհաթա իթմէքտէ իտի : Քէսթանէ բէնկինտէքի սալ-
լարը՝ հասըր կիպի էօրիւլիւ օլարագ իքիյէ այրըմըշ օլուպի
կիւլրէնկ Եանաղլարընըն էթրաֆընը չէվիրմէքտէ վէ պա-
շընըն արգասընտա պիւքիւլիւպ գալմագտա ըտը . սօլ է-
լինի բիւշիւք Բօղ-Բումբանըն ումուզընա տայաթմըշ վէ սաղ
էլիլէ տէ իրի պիր չիչէք տէմէթի թուլթմըշ օլտըզը հալ-
տէ , գահգահա իլէ կիւլէրէք սօգագտաքի զալէպէլիլի
սէլամլամագտա ըտը :

Իւչիւնճիւ արապա իլէ իքմալ օլունմագտա օլան պու
շամաթալը , խաֆիֆմէշրէպանէ վէ տիվանէճէ մէնզարէյի
նագշ իթմէք բէք միւշքիլ տիր : Պու իւչիւնճիւ տրապա
տալի՝ պիրինճիսի կիպի կիւլիւնճ վէ աճալ աճայիպ մաս-
քէլիլէրլէ տօլու իտի :

Թէէսիրի շարապլա սէրմէսթ օլան իշպու իզտիհամ
արասընտա , Եալընըզ պիր քիման միւքէտտէր պուլու-
նուպ , օ քիման տէ Մայեէօ իտի . պիչարէ գըզճըղազ՝ զա-

Եւստիք արասընտան գուրթուլմագ իշուն բէք չօգ զայ-
րէթ իթմիշ իտի իսէ տէ, սէյրճիլէրին պիրինճի սըրա-
սընտա սըգըշմըշ գալմըշ ըտը :

Միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու գըղգարընտաշընտան
սըրըմըշ օլուպ, պու մէսէրրէթ նիտալարը, զէվգ ար-
գատաշլարընըն «եաշասըն» սէտալարը, վէ զարիպ ֆիւթու-
հաթընըն շան ու իհթիշամը արասընտա, անը իլք տէֆա
օլարագ կէօրմէքտէ իտի, իմտի, կէնճ իշճինին կէօղլէրի
եաշ ըլա տօլուու, Դրալիշու Պաքանալ՝ հէր նէ գատար

քէնտիսինի մուհիթ օլան էշխասըն մէճնունանէ մէսէրրէթ-
լէրինէ իշթիրաք իթմէքտէ վէ երգիւնտէ մէսէրրէթ վէ պէ-
շաշէթ ալաիմի կէօրիւնմէքտէ վէ սէֆահէթ ու հուզուզա-
թըն պիւթիւն շաշասըյլա նէշէեապ օլմագտա ըտը ըսա
տա, Մայեէօ հէմշիրէսինի զիյատէսիյէ աճըմագտա խոի-
զիրա քէնտիսի՝ սէֆիլ պիր ֆագըր օլտըզը ճիհէթէ, էս-
կի պիւսկիւ էլպիսէլէր կիյինմիշ օլտըզը հալտէ, շաֆագ
աթար աթմազ կէրէք կիճէ վէ կէրէք կիւնտիւզ իշունիշ
պուլմագ իւզրէ սօդաղա չըգմըշ ըտը :

Մայեէօ՝ հէմշիրէսինի թէմաշա իթմէքլէ մէշղուլ օլ-
տըզընտան, զալէպէլիյի ունութմըշ ըտը. զիրա հէմշիրէ-
սինի մուշֆիզանէ պիր մուհապպէթլէ սէվէր վէ պու մու-
հապպէթ սաիդասըյլա մէզպուրէնին հալ ու աթվարընը
թէէսաիւֆէ շայան աւտո իտէր իտի : Կէօզլէրինի պու շէն-
մէշրէպ վէ կիւզէլ զըզճըղաղա տիքմիշ օլտըզը հալտէ,
սօլզուն վէ հալիմ յէհրէսինտէ միւլէսսիր պիր ըիզգաթ
վէ մահզունանէ պիր շէֆգաթ միւշահէտէ օլունմագտա
ըտը :

Նահէհան, դրալիշա Պաքանալըն զալէպէլիք իւզէրի-
նէ աթֆ իթմիշ օլտըզը բարլագ վէ պէշաշէթնիւմա կէօզ-
լէրի՝ Մայեէօնին մահզուն վէ եաշարմըշ կէօզլէրինէ թէ-
սաաիւֆ իթտի . . . :

Պունըն իւզէրինէ, աւըլ իսմի Սէֆիզ օլան զըալիշա
Պաքանալ. « Հէմշիրէճիյիմ, հէմշիրէճիյիմ . . . » տէյու
հայգըրտըղտան սօճրա, օյունճը զըզլարընա մախսուս պիր
չէվիբիքլէ, օ սըրատա հարէքէթսիզ օլան թաթթրէվա-
նընտան պիր սըշրայըշտա աշաղըյա էնտի վէ Մայեէօնին
էօնիւնտէ տիմ տիք տուրարագ քէմալը մուհապպէթլէ
անա սարըլտը :

Պու վագըա օ տէրէճէ չաբուգ կէշմիշ իտի քի, զը-
րալիշա Պաքանալըն արգատաշարը՝ անըն շու թէհլիքէվ
քիւլթաիւլընտան շաշըրըպ գալարագ, հարէքէթի վա-

զըստընը հաճկը սէպէպէ համը իթմէք լազըմ կէլէճէ-
յինի պիլմէմէքտէ իտիլէր : Մայեէճիւն էթրաֆընտաքի
մառքէլիլէր տախի ֆէվզ էլ առէ թէսաճիւպտէ դալարադ ,
պիր եանա չէքիլտիլէր , վէ Մայեէճօ՝ դըղզարընտաչը իլէ
էօրիւլմէք սաատէթինէ տալարադ , պիլ ախըրէ դալէպէ-
չիլին նազարը հայրէթ վէ իսթիհզաթընը ճէլպ իտէճէք օ-
լան սագաթլըղընը պիլէ ունութտը :

Սէֆիզ էվվէլա պու խուսուսը տիւչիւնէրէք , վէ դըղ-
զարընտաչընա պիր կէօնէ հագարէթ վէ իսթիհզաքեար-
լըդ չլազը օլմաթընը իսթէմէյէրէք , արապոյա տօղրու
տէճիւպ :

— Բօ՛ղ — Բուսն , մանթօմը պանա աթ . . . սէն տէ նի-
նի-Մուլէն , արապա գաբուսընը չար չարուգ աչը վէր . -
տէտի :

Գրալիչա Պաքանալ մանթօմընը ալար վէ Մայեէջիւ-
տէրագապ իչինէ սարտը . պիչարէ դըղճըղազ՝ շաչըրըպ
գալմըլ օլտըղընտան , մուխալէֆէթ իթմէյէ վազթ պու-
լամտը . Սէֆիզ պու իչի պիթիւրտիքտէն սօնրա անըն է-
լինտէն թութարադ :

— Կէլ . . . Կէլ . - տէտի :

Մայեէճօ . - (Տէհչէթլէ .) Պէ՛ն մի . . . հէմչիրէճիլիմ . . .
նէ՛ սէջլէյօրսըն . . . :

Սէֆիզ . - Էվվէթ , սէնիլէ մուհիմմ պիր մատաէ հագ-
պընտա գօնուլմագ իսթէրիմ . պէն կէօրիւլմէյէ մախսուս
պիր օտա պուլուրըմ . . . օրատա եալընըղճա օթուրուպ
գօնուլըրըղ . . . Հայտի , չարուգ օ՛լ . . . սէվկիլի հէմչի-
րէճիլիմ . . . պու դատար զալէպէլիք էօնիւնտէ . . . մու-
խալէֆէթ իթմէք լազըմ տէյիլ . . . եիւրիւ . . . :

Մայեէճօ՝ խալզըն իսթիհզաքեարլըղլարընա հէտէֆ
օլմագտան գօրգաղըր ճիհէթլէ , եաբաճաղընը գարարլաչ-
տըրտը , վէ պու վազըանըն դուհուրընտան տօլայը շա-
չըրըլ զալմըլ վէ թիր թիր թիթրէմէքտէ պուլընմըլ

օլորդը հալտէ, քէմալը տէհչէթ ու հէյէճանլա, զըղա-
րընտաչընըն արգասը սըրա երարիւմէյէ պաշլատը. Սէ-
ֆիզ իսէ՝ անը չէքէ չէքէ, Նինի-Մուլէն թարաֆընտան
աչըլմըշ օլան արապա գաբուսընտան իչէրիյէ սօգաու.

Դրալիչա Պաքանալըն մանթօսը Մայեհէճինն էսկի
պիւսկիւ էլպիսէլէրինի վէ սըրթընտաքի զանպուրընը կիզ-
լէմիշ օլաըղընտան, զալէպէլիք մէզպուրէյի իսթիհզա
իթմէյէ մէյտան պուլամամըշ վէ եալընըղ պէօյլէ պիր
ղարիպ թէսատիւֆտէն տօլայը ըզհարը հայրէթ իլլէմիշ
իսի: Պու սըրատա, արապալար՝ Շաթըլէ մէյտանընտա-
քի լօգանթանըն զարուսընա վասըլ օլտուլար:

2

ԶԸՏՏԻՅԵԷԹ

Մայեհէճինն վէ դրալիչա Պաքանալըն թէսատիւֆինն
տէն պիր դաշ տաղըղա սօնրա, իքի գըղգարընտաշ՝ Լօ-
գանթանըն խուսուսի օտալարընտան պիրինէ չէրիւլիլէր
իսի:

Սէֆիզ կէնճ տիքիչճիյէ խիթապէն, սաիգաի հասրէթ
վէ մուհապպէթլէ.

— Կէլ սէնի պիր տէֆա տահա գուճագլայըմ. չիմ
տի եալընըղ պուլընմագտոյըղ... արթըղ գօրգաճագ
պիր չէյին եօգ տըր. — տէտի:

Դրալիչա Պաքանալ՝ Մայեհէճիւ գօլարը արասընտա
սըգմագ իւզրէ էլլէրինի ուղաթտըղ սըրատա, պիչարէ.

նին պիւրիւնմիւշ օլարդը մանթօ եէրէ տիւշտիւ : Սէֆիզ՝
Շաթըլէ մէյտանընտա , դալէպէլիք օրթ տարնտա տըգգաթ
խտէմէմիշ օլարդը էսկի պիւսկիւ ելպիսէլէրի կէօրիւն-
ճէ , էլլէրինի պիրի պիրինէ գալաւշարտը վէ սահգաի
հայրէթ վէ մահդունիյեթլէ պիր ահ չէքմէքտէն քէնտի-
սինի զապթ իտէմէտի : Պատէհու , հէմշիրէսինի էյիճէ
կէօրէպիւմէք իչուն մէրդ ումէյէ եաղլաշարագ , անըն զէ-
պուն վէ պուզ քէսիւմիշ էլլէրինի քէնտի թօմպուլ էլլէրի
կիլիէ ալար , վէ սէֆալէթ վէ ուլգուսըզլըգտան զայըֆ-
լաշիւշ օլան վէ սըրթընտա տախի աշընմըշ վէ եամալը
պիր պէզ ֆիրթանտան պաշգա պիր կիլինէճէյի պուլըն-
մայան պու աէրտլի , սօյգուն վէ պէտպախթ մախպուգա
պիր գաշ տապըգա սահգաի թէէսսիւֆլէ պաղտըգտան
սօնրա .

— Ա՛հ , հէմշիրէճիյիմ , սէնի պու հալտէ՞ մի կէօրէ-
ճէքտիմ . — աէյու հայրըրտը :

Գրախա Պաքանալ պունտան պաշգա պիր սէօղ սէօյ-
լէմէյէ մուգթէտիր օլամայարագ , աղլայա աղլայա Մայ-
եհօնիւն պօյնընա աթըլտը , վէ դալպիեահընտան չըգան
աճը աճը ընչըրըզլարլա .

— Ա՛ֆիլ էթ . . . հէմշիրէճիյիմ . . . ա՛ֆիլ էթ . — աէ-
յու նիտա կլէտի :

Մայիէօ . — (Ֆէվգ էլ աաէ միւթէէսիր օլարագ վէ
եալաշճաճըդ գըզգարընտաշընըն դօլարը արասընտան
սըլըլարագ .) Նէ՞ վար , սէվկիլի սէֆիզիմ , նէ՞ օլմուշ .
պէնտէն աֆիլ տիլէյօրսուն ամիւ , նէ՞ իչուն :

Սէֆիզ . — (Եաշլարլա ըսլանմըշ վէ մահճուպիյեթլին-
տէն գըպ գըրմըղը քէսիւմիշ օլան չէհրէսինի եօգարը գալ-
տըրարագ .) Նէ՞ իչուն մը . սէն պէօլլէ եըրթըդ էլպիսէ-
լէր կիլինիշ օլտըղըն վէ հէր չէյտէն մահրոււմ գալտըղըն
վէ պէլքի տէ սէֆալէթ վէ զարուրէթ սալգասըյլա էօլ-
մէք րատտէսինէ կէլմիշ պուլընտըղըն հալտէ , պէօլլէ ալ-

ը բուլլու լիպասլար կիյնմէք, պիր թագըմ սախթէ զի-
նէթլէր թագընմագ վէ մէճնունանէ պիր սուրէթտէ պու-
գատար բարա սարֆ իթմէք պանա այըպ տէյիլ մի տիր-
ճիտտէն սէօյլէյօրըմ քի, սէնին պէտպախթ չէհրէնի պու-
տէրէճէ սարարմըչ վէ զայըֆլաչմըչ կէօրմէմիչ իտիմ... :

Մայեէօ . - Միւսթէրիհ օ'լ, հէմչիրէճիյիմ . . . սըհհէթ
ու աֆիյէթիմ պէրքէմալ տըր . . . պու կիճէ ազաճըգ ոյ-
գուսըղ գալտըմ աա, անըն իչուն սարարմըչ կէօրիւնիւ-
յօրըմ . . . աման, բէճա իտէրիմ, աղլամա . . . պէնի քէ-
տէրլէնտիրիյօրսըն, պէնի մէյուս իտիյօրսըն . . . :

Ֆիլ հագըգա, գրալիչա Պաքանալ՝ շարապըն թէէսի-
րիյլէ տիւմանլանմըչ օլան պիր կիւրուհ սէրիսօյ միյանընտա
պիր չօգ թալթիֆլէրէ նաիլ օլմուչ վէ հէբսինին նաղարը
հայրէթ վէ իհթիրամընը ճէլպ իթմիչ օլտըղը հալտէ,
Մայեէօտէն թէսէլլիեապ օլըյօրտու . . . : Պու սըրատա
տիկէր պիր վագըաինակէհանի՝ շու հալը զըտտիյէթիչթի-
մալի տահա զիյատէ հըսս օլունաճագ պիր լատտէյէ
կէթիրտի . չէօյլէ քի՝ եանընտարի սալատան պիրտէն պի-
րէ մէսէրլէթ ալագէլէրի իչիտիլիպ, քէմալը չէվգ ունէ-
չէ իլէ թէլաֆֆուղ օլընան . « Եաչաուըն գրալիչա Պաքա-
նալ . . . Եաչաուըն գրալիչա Պաքանալ . . . » սէօլլէրի հէր
թորաֆա աքոէնտաղ օլտու :

Մայեէօ թիթրէտի, վէ հէմչիրէսինին ալ ու հիճա-
պընտան ալթ իւսթ օլտըրագ եիւզիւնիւ էլլէրի արտըն-
տա սագլամըչ օլտըղընը կէօրիւնճէ, կէօլլէրի եաչ ըլա
տօլտու : Պատէհու, մուհապպէթի տէրունը սալգասըլա
անը թէսէլլի իթմէք իւզրէ տէտի քի :

— Սէֆի'զ, բէճա իտէրիմ . . . միւքէտտէր օլմա . . .
եօգսա պու թէսասիւֆի նակէհանիտէն տօլայը հըսս իթ-
տիյիմ պախթիյարլըղա պէնի բէչլման իթտիրէճէքսին . . .
սէնի կէօրաիլիւմտէն տօլայը բէք զիյատէ մէսուտ վէ
մէսըուրըմ . . . զիրա բէք չօգ զէմանտան պէրու ոէնի

կէօրմէմիշ խաիմ . . . : Լաքին նէ՞ն վար , նէ՞ օլույօրսուն , սէօյլէ պագայրմ . . . :

Սէֆիզ . - (Կէօզլէրինի սիւէրէք .) Պէլքի տէ պէնի դաւ պէն թահգիւր իթմէքտէ սին , հէմշիրէճիյիմ . . . Լաքին հագզըն վար :

Մայեէօ . - Սէնի թահգիւր մի իթմէք . . . պէ՞ն մի , եւ՛ Բապպի . . . Ֆագաթ նէ՞ իչուն :

Սէֆիզ . - Զիրա սէնին կիպի ֆագր ու սէֆալէթէ դաթլանաճագ եէրտէ , պէօյլէ սէֆիհանէ վէ ֆահիշանէ պիւր էօմր կէշիրիյօրմ . . . :

Սէֆիզին քէտէր ու էլէմի օ տէրէճէ ճիկէրսուզ խաիքի , Մայեէօ՝ տախմա մուշֆիզ վէ քէրէմքեար օլտըղընտան , հէր շէյտէն էվլէլ գըզգարընտաշընը թէսէլլի իթմէք վէ մէզպուրէյի ազաճըգ քէնտի նազարընտա պէօյիլմէք իսթէտի . պինապէրին՝ մուհիպպանէ պիւր սուրէթտէ քէլամա ազազ իլէ տէտիքի .

— Սէվկիլի Սէֆիզ , սէն պիւր սէնէ գատար ֆագր ու սէֆալէթէ քէմալը մէթանէթլէ կէօյիւս վէրէրէք , պէնիմ միւտտէթի էօմրիւմտէ դաթլանմագլա կէօթէրէճէյիմ ճէսարէթտէն գաթ գաթ զիյատէ մէթանէթ տահիպի օլտըղըն կէօթէրտին :

Սէֆիզ . - Ա՛հ , հէմշիրէճիյիմ . . . պունը տէմէ . . . :

Մայեէօ . - Խալիսանէ սէօյլէրիմ քի , պէնիմ կիպի չիրքին պիւր դըղ նէ՞ կիպի թէճրիւպէլէրէ կիրիֆթար օլտպիլիւր : Աճապա սէնին կիւրիւլթիւլիւ պիւր էօմր վէ հուզուզաթը նէֆսանիյէ արամաղա մէճպուր օլտըղըն գատար , պէն տէ վահտէթ վէ սիւքիւնէթ արամաղա միւհիթաճ տէյիլ՝ միյիմ : Պէնիմ կիպի սէֆիլ պիւր գըզըն նէ՞ շէյէ իհիթիյաճը օլտպիլիւր : Ազ պիւր շէյ պանա քիֆայէթ իտէր :

Սէֆիզ . - Լաքին չօգ քէրրէ օ ազ պիւր շէյի տէ պուլլամազսըն . . . :

Մայեէօ . - Էվլէթ , տօղլու տըր . Լաքին էօյլէ մահ

րուսիյեթէր վար տըրքի, պէն՝ տէրմանորդ վէ խաթէ. միզած օլտըղըմ՝ ճիհէթլէ, սէնտէն զիյատէ տայանապի. լիւրիմ. . . մէսէլտ՝ աճլըգ պէնճէ պիր նէվ՝ ույուշուղլըղը մուճիպ օլուր վէ պէօիւք պիր տէրմանորդլըղլա իթիմամ պուլուր. . . . Լաքին սէն՝ գավի իւլ պիւնեթ վէ աթէշլէ. րէպ պիր գըղ օլտըղընտան, աճլըգ սէնին հիտտէթինի թահրիք վէ պիւլ ախըրէ ճիննէթ տէրէճէսինէ իյուլ ի. տէր. . . . Էյվա՛հ. . . խաթըրընտա՛մը տըր, Սէֆիզ. . . իշիւղլիք սէպէպլիյէ հաֆթատա տէօրթ ֆրանգտան իպա. րէթ օլան իւճրէթիմիղի տէ գազանամատըղըմըղ, վէ քիպը ու ճէնապըմըղ գօմշուլարա միւրաճաթ իթմէքտէն պիղի մէն՝ իթտիյինտէն, վէ եէեէճէք հիշ պիր շէյիմիզ պուլըն. մատըղընտուն, հիւզնէնկիզ օտամըղ տէրունինտէ աճ վէ պիւլաճ գալտըղըմըղ զէմանլար, սէնի գտշ տէֆա պէօ. լէ քէտէրպախշ իշքէնճէլէրէ տիւշար օլմուշ կէօրտիւմ:

Սէֆիզ. - Պու քիպը ու ճէնապը հիշ օլմաղսա սէն մուհաֆաղա իթտին:

Մայեէօ. - Սէն տէ մուհաֆաղա իթտին. . . ինտանըն գուտըթ վէ ճէսարէթինին միւսատտէ իթտիյի դատար սէն տէ հօգսուղլըղա գարշը ուղըրաճմատըն մը. ֆազաթ գուլվէթ վէ ճէսարէթին տէ պիր հուտուտը, պիր նիհա. յէթի վար տըր. . . . Պէն սէնի թանըրըմ, Սէֆիզ. . . սէն էն զիյատէ աճլըղա տայանամատըն. . . Էվվէ՛թ, հէմ աճ. լըղա վէ հէմ տէ էն զարուրի իհթիյաճաթընա պլիէ քի. ֆայէթ իթմէյէն տալիմի պիր շալըշմագլըգ մէճպուրիյե. թինէ տայանամատըն:

Սէֆիզ. - Լաքին սէն. . . պու մահրուսիյեթէրէ քէ. մալը սապը ու սիւքիւնէթլէ տայանտըն վէ հալէա տա տա. յանմագտա սըն:

Մայեէօ. - Պէնի քէնտինէ գըյաս իտէպիլի՛ր միսին՝ (Հէմշիրէսինին էլինտէն թուլթարագ, վէ պիր գանարէնին իւզէրինտէ ասըլը օլան պիր այնէնին էօնիւնէ կէօթիւրէ.

բէք.) Պիւր քէրրէ այնայա պագ . . . ձէնապը Հագգ՝ սէնի պու տէրէճէ կիւղէլ եարատարագ վէ ոանա հարարէթլի պիր գան իլէ մէսրուր , շէնմէշրէպ , վէ զէֆգ ու սէֆայա մաիլ պիր թապիւթ պախշ իտէրէք , կէնճլիյինին՝ կիւնէշ եիւղիւ կէօրմէքսիզին , պուղ կիպի սօղուգ պիր օտա տէրունինտէ , սանտալիէ իւղէրինտէ մըխանմըշ , վէ էսկի պիւսկիւ լիպասլար կիյինմիշ օլտարագ , վէ պիւլա ֆասըլա վէ պիւլա իւմիտ չալըշտարագ կէչմէսինի՝ մի իսթէմիշ տէյուլ զանն իտիյօրտուն . խա՛յր հէմշիրէճիյիմ . ձէնապը Հագգ ինսանա՝ եէմէք վէ իչմէքսէն զայրը իհթիյաճլտը տախի վէրմիշ տիր : Շու հալը ֆագիրանէմիզտէ պիւլէ , կիւղէլ լիք՝ աղ չօգ թէգեխնաթա միւհթաճ տէյիլ մի տիր : Կէնճ լիլին՝ հարէքէթէ , հուղուղաթա , վէ զէվգ ու սէֆայա իհթիյաճը հօգ մը տըր : Հէր պիր չաղ՝ աղաճըգ տէֆի զամմա վէ իսթ իրահաթա միւհթաճ տէյիլ մի տիր : Ֆարղ իտէլիմ քի , հէր կիւն օն իքի վէ եա օն պէշ սաաթ չալըշտըգտան սօնրա , գարնընը աօյուրմաղա վէ հաֆթատա պիր իքի կիւն թէնէզզիւհէ չըգմաղա վէ նազարրուպա չէհրէնին իճապ իթտիյի եէնի էլպիսէլէրի թէտարիք իթմէյէ քեաֆի օլաճագ դատար պիր գազանճըն օլսա , պունտան զիյատէ պիր շէյ իսթէյէճէք մի իտին . խա՛յր , պանա պէլքի եիւղ տէֆա սէօյլէմիշ օլտըղըն վէճհէ , պաշգա պիր շէյ իսթէմէյէճէյին թապիի իտի . շու հալտէ , մուղավէմէթի զայրը գապիլ պիր հօգսուղըղա մաղուպ օլտուն տէմէք տիր . զիրա սէնին իհթիյաճաթըն պէնիմքինտէն տահա պէօյիւք վէ տահա զարուրի տիր :

Սէֆիղ . - (Միւլահաղաքեարանէ .) Տօղրու տըր , հէմ շիրէճիյիմ . . . էկէր պէն կիւնտէ իքի ֆրանք գազանմանըն եօլունը պուլմըշ օլսա իտիմ , սուրէթի մայիշէթիմ պիւս պիւթիւն պաշգա տիւրլիւ օլաճագտը . զիրա , իպթիտալարտա , պիր պաշգասընըն մէսարըֆը իլէ եաշամագ պանա բէք զիյատէ աղըր կէլիյօրտու :

Մայեհօ . - Պինաէն ալէյ՝ սէն չարնաչար պու հալէ կիրիֆթար օլտուն , պիչարէ Սէֆիդիմ . էկէր պէօյլէ օլմուլ օլմասա իտի , սէնի աճըյաճագ . եէրտէ թէքտիր ու թայիպ իտէճէքտիմ . . . : Սէն գատէր վէ թալիինի քէնտին ինթի . խապ իթմէալին . պէն պիլա ինթիյար պու հալէ կիրիֆթար օլտըղըմ կիպի , սէն տէ պիլա ինթիյար պու հալէ տիւշտին :

Սէֆիդ . - (Մայեհօյիւ մուշֆիդանէ պիր սուրէթտէ գուճաղլայարագ .) Պէտպալթ հէմլիլէճիյիմ , սէն պու գատար սէֆիլ վէ ֆագըր օլտըղըն հալտէ , սէնի աճըմագ պանա տիւշէր իքէն , սէն պէնի թէշճի՝ վէ թէսէլլի իտիյօրսըն , էօյլէ՞ մի . . . :

Մայեհօ . - Միւսթէրիհ օլ . Ալլահ քէրիմ վէ աթիլ տիր . ֆիլվագը պէնի պիր թագըմ մէղիյեաթ վէ խասա . իստէն մահրում օլտրագ եարաթմըշ ըսա տա , սանա՝ լա . յըգ օլտըղըն հուղուղաթը պաիշ իթմիշ օլտըղը միսիլու , պանա տա քէնտիմէ մախսուս մահղուղիյեթլէր վէրմիլ տիր . . . :

Սէֆիդ . - Քէնտինէ մախսուս մահղուղիյեթլէ՞ր մի :

Մայեհօ . - Էվլէթ , հէմ տէ բէք պէօյիւք մահղուղիյեթլէր . . . : Էկէր պուշար օլմամըշ օլսա իտի , հա . յաթ՝ պէնճէ զայէթ աղըր պիր պար հիւքմիինի ալաճագտը . . . վէ պէն անա գարշը կէօյիւս կէրմէյէ ճէսարէթ . եապ օլամայաճագտըմ :

Սէֆիդ . - (Հէյէճանը գալպ իլէ .) Նէ՝ տէմէք իսթէտիյինի անլայօրըմ . . . սէն հէնուղ պաշղալարընա ֆէսա . քեարըրգ իպրագ իթմէյէ մէյտան պուլըյօրպուն , վէ պու սուրէթլէ գալպինտէքի քէտէր ու էլէմի իէսքլին ու թալիֆի իթմէք իսթէյօրսուն :

Մայեհօ . - (Լաթիֆ պիր թէպէսսիւմլէ .) Էվլէթ , տաիրէի իգթիտարըմ հէր նէ գատար բէք մահտուտ իսէ տէ , հիշ օլմագսա , պու պապտէ էլիմտէն կէլէնի

տիրիդ իմ մէմ. Էկէր մուլաֆֆադ օլուրում, պիր չօգ մէ-
չադգաթլա ումումըն եուվասընա իրի պիր սաման չօրը կէ-
թիրմէյէ մուլաֆֆադ օլան քիւչիւք պիր դարընճա կիպի,
մէսուտ վէ մէսրուր օլուրըմ. . . : Լարին արթըգ պէնտէն
պահս իմ մէյէլիմ. . . :

Սէֆիդ. - (Գօրգադ պիր թավր ըլա.) Պիւաքս. . . սէն-
տէն պահս խտէրիմ, հէմչիրէճիյիմ. հէր նէ գատար ճա-
նընը սըգաճագ սամտա, պուճաան էվվէլ պիր դաչ տէֆա-
լար լէտտ իթմիշ օլտըղըն պիր թէքլիֆի թէքրար տէրմի-
յան խտէճէյիմ. . . : Զանն խտէրիմ քի, ժաղըն (1) հէ-
նուլ բարասը օլմալը տըր. պիզ՝ ֆըրսաթ պուլտըգճա
ֆագըր ատէմլէրէ ագճէ տաղըթարագ, սէրվէթի մէվճու-
տէմիզի մէճնուճանէ պիր սիւրաթլա խարճ խոյօրըլ. . . :
Բէճա խտէրիմ, միւսաաաէ էթ տէ սանա նագտէն պիր
իանէտէ պուլընալըմ. . . սէն հալինի պէնտէն նէ գատար
կիլլէսէն տախի, պիհուտէ եէրէ չալըչաճագ. . . : սէնին
սարարմըլ սիմանտան ալանէն կէօրիւլիւյօր քի, չալըչմագ-
լա վիւճուտինի խարապ վէ պէրպատ խոյօրսըն :

Մայեէօ. - Թէչէքքիւր խտէրիմ, Եէվկիլի Սէֆիդիմ.
պէն սէնին ալիճէնապ գալպինի պիլիրիմ. Լաքին պէնիմ
հիլ պիր շէյէ իհթիյաճըմ հօգ աըր. . . պէնիմ աղաճըգ
գալանճըմ պանա էլվէրիւր. . . :

Սէֆիդ. - (Քէմալը մահզուճիյեթլէ.) Սանա վէրէ-
ճէյիմ ագճէ իւզէրինտէքի հուգուգըմ նամուսքեարանէ
օլմատըղընը պիւտիյին իչուճ լէտտ խոյօրսըն, տէյիլ մի.
էօյլէ օլսուճ. . . ըղտըրապը վիճտանընը աշլարըմ. . . : Լա-
քին, հիլ օլմաղսա, ժագ թարաֆընտան պիր հէտիյէ մա-

(1) Գուշ-Թու-Նիւ (չըր չըպլագ եաթան) լագապըյլա եատ
օլուճան ատէմին աւլ իամի ժագ Բէննըրոն օլտըղը վէ Վէրսէրի
նահուտինին հէմչիրէսինին սիւլվէսինտէն պուլընտըղը օգույան-
լարմըղըն խաթըրլարընտա օլմագ կէրէք տիր :

գամընտա գապուլ էթ . . . Ժագ վագթըլլա պիզիմ կիպի
իշնի իտի . . . արգատաշ արգատաշտ մուավէնէթ իթմէզ
մի . . . բէճա խտէրիմ, ազիզէ գըզդարընաշըմ, գապուլ
էթ . . . եօգսա պանա խօր պագըլօրսուն տէյու զանն ի
տէճէյիմ . . .

Մայեէօ . - Սէվկիլի Սէֆիզիմ, էկէր թէքլիֆի վագը-
ընը գապուլ իթմէյէ պէնի իճպար իտէճէք օլսւրան,
պէն տէ՝ պէնի թահգիւր իախօրսուն տէյու դըյաս իտէ-
ճէյիմ . . .

Մայեէօ՝ պու սէօզլէրի օ գատար գաթի վէօ գա-
տար հազիմանէ պիր սէտա իլէ սէօյլէմիշ իտի քի, գը-
րալիշա Պաքանալ՝ ըսրար վէ իպրամաթընըն պիհուտէ օ-
լաճաղընը անլաուր . իմտի, սաիգաի մահլուսիյեէթլէ պա-
շընը էյաի, վէ պիր եաշ գաթրէսի թէքրար եանագլա-
րընա եուվարընաուր :

Մայեէօ հէմլիրէսինին էլինտէն թութարագ լաթիֆ
պիդ սէտա իլէ տէտի քի .

— Թէքլիֆի վագըընը բէտա իթախիմաէն տօլայը՝ մը
միւքէտտէր օլըյօրսուն . պէն տէ բէք զիյատէ միւթէէս-
սիֆիմ . լաքին ազաճըգ միւլահազա իտէճէք օլսւրան,
բէտաիմին սէպէպինի տէրհալ անլարսըն . . .

Սէֆիզ . - (Պիր տագըզա գատար սիւֆիւթաէն սօն-
րա, աճը պիր սէտա իլէ .) Հագգըն վար տըր . աշըզըմըն
իթտիյի իանէյի գապուլ իտէմէզսին . . . սանա պէօյլէ
պիր շէյ թէքլիֆ իթմէք՝ սէնի թահգիւր իթմէք տէմէք
տիր . . . Տիւնհա իւզէրինտէ պագէն էօյլէ մուճիպի հա-
գարէթ հալլէր վար տըր քի, ինսունըն եաքաճաղը էյիլիք-
լէրի պիլէ լէքէտար իտէրլէր :

Մայեէօ . - Սէֆիզ . . . սէն բէք ալէա պիլիրսին քի
պէն սէնի ինճիթմէք իսթէմէտիմ .

Սէֆիզ . - Օհ, սէօզիւմէ իթիմատ էթ, հէմլիրէճի-
յիմ, պէն հէր նէ գատար զէվզ ու սէֆայա մսիլ, գայտ .

սըղ վէ շէնմէշրէպ պիր գըղ իսէմ տէ , պազը քէրրէ , էն մէնուռննէ մէսէրրէթլէրիմ արասընտա , միւլահազա զէ-մանլարըմ տախի պուլունուր . . . պէրէքէթ վէրսին քի պու զէմանլար նատիր իւլ վուգու' տըր :

Մայեէօ . - Էյօ զէմանլարտա նէ' տիւշիւնիւրսին . հանկը մատտէ ֆիքրինի իշղալ իտէր :

Սէֆիզ . - Տիւշիւնիւրիւմ քի սիւրտիւլիւմ էօմի' նա-մաւքեարանէ վէ միւթէպէր տէյիլ տիր . իմտի ժազտան պիր սէնէլիք թէսյեիւշիւմէ քիֆայէթ իտէպիլէճէք դա-տար ագճէ թալէպ իթմէք վէ կէլիպ սէնին եանընտա օ-թուրուպ քէնտիմի եինէ ազար ազար չալըշմաղա ալըշ-տըրմագ իսթէրիմ :

Մայեէօ . - Պու ֆիքրին կիւզէ'լ . լաքին նէ' իշուն մէվքըի իճրայա գօյմազսն :

Սէֆիզ . - Չունքի , մէվգըի իճրայա գօյմազըմ սը-րտա , քէնտի քէնտիմի սամիմանէ պիր սուրէթտէ իս-թիճլապ իտէր վէ ճէսարէթիմ պուլընմատըզընը մանթ , թէէսսիւֆ կէօրիւրիւմ . պու էօմիտէն ֆէրաղէթ իթմէյէ , վէ քէնտիմի իշէ ալըշտըրմաղա մուգթէտիր օլամայաճա-զըմը հըսս իտէրիմ . զիրա պու էօմի' պազէն զէնկինճէ վէ պազէն տէ ֆազըրանէ իսէ տէ , հիշ օլմագսս' սէրպէսթա-նէ , քէյֆիլի , գայտսըզ վէ հաթթա հաթթատա քէօրթ ֆրանք գազանմագլա կէշիւրէճէյիմ էօմիէ պին քէրրէ ֆաիզ վէ միւրէճճահ տըր : Պունտան գաթը նազար , պէհ միւտտէթի էօմիւմտէ աւլա մէնֆաաթ նամընա չալըշմա-ղըմ , վէ քէնտի ֆագըր տօսթըմը թէրք իլէ , քէնտիսինի սէվմէտիյիմ զէնկին պիր ատէմէ եաբըշմագ ֆիքրինտէ պուլընմատըմ : ժագ' իւշ տէօրթ պյտան պէրու , պէլքի օն պին ֆրանք բարա սարֆ իթտի , վէ լաքին ահճագ տէօլէլի իքի սէֆիլանէ օտատան պաշգա պիր շէյիմիզ եօգ տուր . պիզ գուշլար կիպի տախմա խարիճտէ եաշա-րըզ : Պէրէքէթ վէրսին քի , քէնտիսինի սէվմէյէ պաշլա-

տըղըմ ղէման, հիշ պիր շէյէ մալիք տէյիլ իտի. պանա հէտիյէ վէրիւմիշ օլան պիր դաշ բարչա միւճէվհէրաթը եիւզ ֆրանգա սաթմըշ վէ պու մէպլաղը բիյանդոյա դոյմուշ ըտըմ. տիվանէլէրին պաթթը տաիմա եալէր կիթ. տիյինտէն, տէօրթ պին ֆրանգ դաղանտըմ: Ժագ տաթի պէնիմ կիպի զէվգ ու սէֆայա մալի, չըլղըն, դայտաղ պիր տէլիգանլը օլտըղընտան, պիրի պիրիմիզէ տէտիք քի. « Պիզ եէքտիկէրիմիզի սէվիյօրըզ, տէյիլ մի. բարա. մըզ թիւքէնինճէյէ գատար, կիւզէլ պիր էօմի կէչիլի. րիզ. թիւքէնտիքտէն սօնրա տաթի՝ իքի շէյաէն պիրի վագը օլաճագ տըր. եա պիրի պիրիմիզտէն օստնըպ այրը. լաճաղըզ վէ եաթօտ եէքտիկէրիմիզի եինէ սէվէրէք, պէրապէր դալմագ իւզրէ, չալըշմաղ թէշէպպիւսինտէ պու. լընաճաղըզ. էկէր պու թէշէպպիւստէ մուվլաֆֆագ օլա. մայըպ տա, պիրի պիրիմիզտէն թէքրար այրըմաճագ իս. թէյէճէք օլուրսագ, պիր էօլշէք քէօմիւր իշիմիզի պիթթ. րէճէք տիր:

Մայեէօ. — (Պէնզի ուչարագ.) Աման եա՛ Բապպի:

Սէֆիզ. — Միւսթէրիհ օլ, հէմշիքէճիյիմ. . . իշօ ըտտ. տէյէ վարմատը. հէնուզ բարամըզ թիւքէնմէմիշքէն, պիր թիճարէթ մուամէլէճիսի բէշիմէ եարըշտը. պու ա. տէմօ օ գատար չիրքին վէ պէտշէհրէ իտի. քի, զէնկին օլտըղը պիլէ կէօղիւմէ կէօրիւնմէյօրտու. մէրզ ում, պէնիմ Ժագ ըլա եաշատըղըմը պիլտիյինտէն, պէնի իճպար իթտի. քի. . . : Լաքին պու կիպի լուղումըզ թաֆսիլաթլա սէ. նի նէ՛ իշուն օտանտըրըյօրտու. . . : Ուղաթմայալըմ, Ժագըն իլէրիտէ նաիլ օլաճաղը պիր միրաս հուգուգը հիսա. պընա օլարագ, քէնտիսինէ քիւլիյէթլի պիր մէպլաղ էօ. տիւնճ վէրիլտի. . . : Իշթէ պու աղճէ իլէ չիմտիյէ գա. տար էյլէնիյօրըզ. . . : Բարամըզ օլտըզճա, պէօյէ կի. տէրիզ. . . :

Մայեէօ. — Լաքին, պիչարէ Սէֆիզիմ, պու աղճէյի

պէջլէ չըղընճասընա սարֆ իտէճէք եէրտէ , նէ՛ իշուն ֆաիղէ վէրմէզ . . . վէ սէվմէքտէ օլտըղըն ժադ իլէ թէ- ղէվլիւն իթմէզսին :

Սէֆիլ . - (Գոյտտըզ թապիաթը մահզունիյեթի դալ- պինէ ղալէպէ իթմէյէ պաշլամըլ օլտըղընտան՝ կիւլիւմ- սէյէրէք .) Մհ , էվլէլի էմրտէ շուրասընը պիւմէլիսին քի , ադճէյի ֆաիղէ վէրմէք սէնճէ հիշ պիր մահզունիյեթի մուճիպ օլամաղ . զիրա , եանընտա դալտըզճա պին տիւր- լիւ հուզուղաթը պատի օլաճադ օլան օ կիւզէլ կիւզէլ ալթուն սիքքէլէրէ մուգապիլ , էլինէ քիւչիւք պիր քեա- ղըտ բարչասը վէրլիլէր քի , անա պազմադտան պաչգա պիր մահզունիյեթին օլամաղ . . . էվլէնմէք մատտէ- սինէ կէլինճէ , ֆիլ վադը ժադը օ գատար սէվլիւմ քի , տիւնեատա հիշ քիմսէյի էօյլէ սէվմիշ տէյիլիմ . ֆա- գաթ , պանա էօյլէ կէլիր քի , քէնտիսիլէ էվլէնէճէք օ- լուրսամ , պիւթիւն սաատէթիմիլ մահվ օլուպ կիտէճէք տիր . զիրա , տօսթում դալտըզճա , կէչմիշ ղէմանըմհադ- ղընտա հիշ պիր շէյ սէօյլէմէյէ հադգը օլամաղ . լաքին , ղէվլիւմ օլտըղը թադտիրտէ , էր եա կէճ պէնի թէքտիր վէ թայիպ իտէպիլիր . էկէր հարէքէթի վադըամ թէքտի- րաթա շայէսթէ իսէ , պէն քէնտի քէնտիմի թէքտիր իթ- մէյի տահա միւրէճճահ կէօրիւրիւմ . հիշ օլմաղսա պու- տա պիր իւմիտ տիր :

Մայեէօ . - Բէք էյի . . . լաքին սէն տիվանէ սին . . . պու ադճէ տիւնեանըն ուճընա գատար տէվամ իտէմէզ . պիթտիքտէն սօնրա՞ նէ եարաճադսընըլ :

Սէֆիլ . - Սօնրա՞ մը . . . ատամ սէն տէ . . . սօնրա տէ- տիլին ուղադ պիր մէսաֆէ տիր : Պանա էօյլէ կէլիր քի , եարընա գատար եիւզ սէնէ կէչէճէք տիր . . . էկէր ին- սան պիր կիւն էօլէճէյիմ տէյու տիւչիւնէճէք օլուրսա , եաշատըղընա տէյմէզ . . . :

Սէֆիլ իլէ Մայեէօ արասընտա ճէրէյան իտէն իշ-

պուստուհաւորէ՝ տէհէթի պիր կիւրիւթիւ իլէ թէքրար
գաթ՝ օլունտու . պու վէլվէլէ արասընտա , էն զիյատէ
Նինի-Մուլէնին Փըրըլտաղընն քէսկին չաթըրտըսը իլի-
տիլմէքտէ իտի . պիր տաղըգա սօնրա , պու հէվնաք
կիւրիւթիւ եէրինէ պիր ալայ սէրխօշըն չըլղընճա սէտա-
լարը գաիմ օլտու . պու սէտալար միյանընտա , ճամլարը
սարսաճագ գատար շիտտէթլէ իրատ օլընան շու քէլիմէ-
լէր անճագ իշիտիլէպիլմէքտէ իտի .

— Գրալիչա Պաքանալ , գրալիչա Պաքանալ :

Մայեէօ պու նակէհլուհուր բաթըրալտան իւրքերէք
սարսըլտը :

Սէֆիզ . - (Պու տէֆա կիւլէրէք .) Սէրայ մէմուլա-
րըմ սապրսըղըղլա պէնի իսթիյօրլար . - տէտի :

Մայեէօ . - (Տէհէթլէ .) Եա՛ Բասպի , եա սէնի կի-
թիւրմէք իչուն կէլիպ պուրատա արարլալտա . . . :

Սէֆիզ . - Խա՛յր , խա՛յր , սէն միւսթէրիհ օլ :

Մայեէօ . - Լաքին կէլիյօրլար . . . այագ սէտալարընը
իշիտիյօր մըսըն . . . իշթէ տըչարըտաքի տար կէշիտտէ եիւ-
րիւյօրլար . . . եագլաշըյօրլար . . . : Օ՛հ , ըէճա իտէրիմ ,
հէմշիրէճիլիմ , պու զալէպէլիքտէն կէօրիւլմէքսիղին շու-
րատան չըղըպ կիտէպիլմէք իչուն պանա մուալէնէթ էթ :

Գաբունըն աչըլաճաղը սըրատա , Սէֆիզ գաբույա
տօղրու սէյիլթի . Տար կէշիտտէ պիր սէրխօշ կիւրուհը
կէօրտիւ քի , պունլարըն էօնիւնտէն , էլինտէքի միւտհիշ
Փըրըլտաղը իլէ Նինի-Մուլէն , Բօղ-Բումբոն վէ Գուշ-Թու-
նիւ եիւրիւլմէքտէ իտիլէր :

Նինի-Մուլէն . - Եա գրալիչա Պաքանալ կէլմէի ,
եա եօգսա քէնտիմի պիր պարտագ սու իլէ զէհրլէլիմ :

Բօղ-Բումբոն . - (Գաթի պիր սէտա իլէ .) Եա գրալի-
չա Պաքանալ կէլմէլի , եա եօգսա շիմտի շէհր էմանէ-
թի գաբունա կիտիպ , Նինի-Մուլէն իլէ իզտիվաճըմըն
իլաննամէսինի եարըչտըրըրըմ :

Տիկեր պիր սէս . - Եա՛ գրալիչա Պաքանալ կէլմէլի վէ եա եօգոս սէրայ խալզը ըսեան իտիպ , քէնտիսինի գալտըրաճագլար տըր :

Հէրաի եէքղէպան . - (Տէհչէթլի պիր կիւրիւլթիւ իւլէ .) Էվլէթ , Էվլէթ , գալտըրալըմ :

Գրալիչա Պաքանալ՝ պու թէհտիտամիղ իսթարաթա գալագ պիլէ ասմագօրզըն Գուշ-Թու-Նիւլէ խիթապէն .

— Ժա՛գ . . . եալընըղ սէն իչէրի կիր . - տէտի :

Պատէհու մէգքիւր սէրխօշար ալայընա տէօնէրէք , հազըգաթէն գրալիչալարա մախուս պիր թէհաքքիւմէ .

— Օն տազըգատան կէլիրիմ . օ վագթ , եինէ Էվլէլ թի ֆուրթուռալար պաշլանըլաճագ տըր . - տէտի :

Տիւմուլէն իսէ՛ Էլինտէքի ֆըրըլտաղը չէվլիւրէքտ վէ սէրիճշար կիւրուհըլա պէրապէր օրատան չէքիւրէք .

— Եաշասըն գրալիչա Պաքանալ . - տէյու հայթըրտը :

Պու սըրատա Գուշ-Թու-Նիւլ Մայեհօնիւն պուլընտըլը օտայա կիրտի :

Սէֆիզ . - Ժա՛գ , պու պէնիմ սէվկիլի գըղգարընտալըմ տըր :

Ժագ . - (Խալիսանէ պիր Բուրէթնէ .) Սիզի կէճըմէք-լէ քէք զիյատէ մէմնուն օլտում , մաթումուղէլ . հաթթա՛ արջատաշըմըղ Ակրիքօլ հագգընտա պիղէ մալիւմաթ վէ-րէճէյինիզտէն , մէմնունիյէթիմ գաթ գաթ ալթմագտա տըր . . . : Պէն միլիոնլար սահիպի պիր ատէմ կիպի եաշա-մաղա պաշլայալտան պէրու , հէր նէ գատար Ակրիքօլը կէօրմէմիշ իսէմ տէ , քէնտիսինի տաիմա քէրէմքեար վէ ճէսուր պիր ըէֆիգ կիպի սէվէրիմ . . . : Սիզ աղըն խանէ-սինտէ օթուրուրալընըղ , տէյիլ մի . . . Նա՛սըլ տըր , Էյի՛ մի տիր :

Մայեհօ . - Էյվա՛հ , մօսիէօ . . . հէմ քէնտիսինէ վէ ճէմ տէ ֆամիլեասընա բէք չօգ ֆէլաքէթլէր արըղ օլ-տու . . . պիչարէ հապստա տըր :

Սէֆիղ. - Հապտա՞մը տըր . . . :

Գուշ-Թու-Նիւ. - Ակրիքօլ հապտա հա՛. . . ֆագաթ
նէ՞ իչուն :

Մայեէօ. - Խաֆիֆ պիր բօլիթիգա թէօհմէթի իչուն :
Քէֆալէթ ազ ճէսի վէրէրէք՝ սէպէյլինի թախլիյէ իթտիր.
մէք իւմիտինտէ իտիւէր . . . :

Գուշ-Թու-Նիւ. - Հա՛յ հա՛յ . . . պէշ եիւղ ֆրանք
քեաֆի տիր . . . պէն էյի պիլիրիմ . . . :

Մայեէօ. - Հայը՞ֆ քի պու աա միւմքինսիզ օլտու.
զիրա , պու պապտէ քէնտիտինտէն մուալէնէթ պէքլէնի.
լէն դաթ . . . :

Սէֆիղ. - (Մայեէօնիւն սէօղիւնիւ քէսէրէք՝ Գուշ-
Թու-Նիւյէ խիթապէն .) Ժա՛գ . . . իչիտիյօրմըսըն . . . Ակ-
րիքօլ պէշ եիւղ ֆրանք իչուն հապսխանէտէ իմիշ . . . :

Գուշ-Թու-Նիւ. - Շիւպհէսիղ . . . հէմ իչիտիյօրմ վէ
հէմ տէ անլայօրմ . . . պանա իշարէթլէր իթմէյէ հաճէթ
եօգ . . . Զէվալլը չօճուգ . . . վալիտէսինի տէ քէնտիսի
պէսլէր , տէյի՞լ մի :

Մայեէօ. - Ա՛հ , էվվէ՛թ . . . տահա ղիյատէ աճընա-
ճագ հալ շուրասը տըր քի , բէտէրի տէ Բուսիատան կէլ-
միշ տիր , վէ վալիտէսի . . . :

Գուշ-Թու-Նիւ. - (Մայեէօնիւն սէօղիւնիւ դաթ իլէ
քէնտիսինէ պիր քիսէ ուղաթարագ .) Տուրընըզ , մատ.
մուազէլ , շու քիսէյի ալընըզ . . . պու լօգանթատա հէր
չէյ բէչինէն թէէտիյէ օլունմըշ տըր . սէրվէթի մէվճու
տէմին պագըյէսի պու տըր . իչինտէ եիկիրմի պէշ օթուզ
նաբուլէօն վար տըր . պու ալթոււնլարը՝ սէֆալէթ վէ մու-
ղայագատա պուլընան պիր բէֆիգ ուղըրնտա ֆէտա իթ-
մէքտէն տահա էյի պիր սուրէթլէ սարֆ իտէմէմ : Պու
քիսէյի Ակրիքօլըն բէտէրինէ վէրինիղ . պիշարէ ատէմ՝ պու
պապտէ թէտապիրի մուգթազլիյէյի իթթիսազ իտէճէք
օլուրսա , Ակրիքօլ եարընքի կիւն օճագ պաշընտա պուլը-

նապիլիր . . . պէհաւէն ղիյատէ իշինին պաշընտա օ պուլըն.
մալը տըր :

Սէֆիզ. - (Հըսսիյետթը գաւպի զաւէյանէ կէլէրէք .)

Ահ, ժա'ղ, կէլ պէնի գուճագլա . . . :

Ժագ. - (Դրալիչայը քէմալը մէսրուրիյեթլէ գուճագ-
լայը պէօրէրէք .) Պաշ իւսթիւնէ, շիմտի գուճագլատըղըմ'
կիպի, իլէլ էպէտ տախի գուճագլայաճաղըմ'. - տէտի :

Մայնէօ պիր տագըղա գատար թէրէտախա իթտի .
լաքին չըլընճառընտ սարֆ իտիլէճէք օլան պու աղճէնին՝
ճակպէր ֆամիյետսընտ հայաթ վէ իւմիտ պախշ իտէպի-
լէճէյինի, վէ պու պէշ երւղ ֆրանք՝ մուախսարէն ժա-
գա իատէ իտիլտիքատէ, պէլքի տահա ղիյատէ ֆայաէյի
մուճիպ օլաճաղընը տիւշիւնէրէք, քիսէյի գապուլ իթ-
տի, վէ կէօղլէրի եաշարմըշ օլարագ .

— Մօսիէօ ժագ, թէքլիֆի վագըընըղը գապուլ ի-
տէրիմ . . . ֆիլ հաղըղա սէխալէթքեար վէ ալիճէնապը-
մըշընըղ. Ակրիքօլըն բէտէրի՝ պիր թագըմ՝ թէհամիլ-
կիտաղ քէտէրլէրտէն սօնրա, հիշ օլմաղսա պու կիւն
թէսէլլիեապ օլտպիլէճէք աիր . . . թէշէքքիւր իտէրիմ . . .
թէշէքքիւր իտէրիմ. - տէտի :

Դուշ-Թու-Նիւ. - Թէշէքքիւր իթմէյէ հաճէթ եօգ,
մատմուաղէլ . . . պիր ինսանըն բարասը՝ կէրէք քէնտիսի
վէ կէրէք պաշգալարը իշուն սարֆ օլունապիլիր . . . :

Պու սըրատա, պիր աղ էվլէլքի սէտալար վէ կիւ-
րիւթիւլէր պիր դաթ տահա շիտսէթլէ աքսէնատաղ օլմա-
ղա պաշլատը. Նինի-Մուլէնին ֆըրըլտաղը իսէ՝ էվլէլ-
քինտէն տահա ղիյատէ շամաթա իլէ չաթըրտամագտա
իտի :

Դուշ-Թու-Նիւ. - Սէֆի'զ, էկէր կէլմէյէճէք օլուր-
սան, իլէրիտէ հէր շէյի գըրաճագլար տըր. շիմտի իսէ՝
գըրաղըլարը էշեանըն պէտէլինի էօտէյէճէք բարսմ տա-
խի եօգ տըր . . . (Կիւլէրէք՝ Մայնէօյէ խիթապէն .) Աֆվ

խտէրսինիզ, մատմուռադէլ, կէօրիւյօրսընըզ ա', գրաւըղըն տախի պէօյլէ վաղիֆէլէրի վար տըր . . . :

Սէֆիզ հէյէճանա կէլէրէք, գօլարընը Մայեէօյէ ուղաթաը վէ Մայեէօ տախի կէօզ եաչլարը տէօքէրէք վէ գըզ գարընտաչընըն գօլարը տըրաընա աթըլարագ, տէ. աի քի .

— Պիր տահա սէնի նէ՞ վազթ կէօրէպիլէճէյիմ, հէմչիրէճիյիմ .

Սէֆիզ . - Եագընտա . . . Փագաթ՝ սէնի պու հալը սէֆալէթիչթիմալ իչինտէ կէօրմէրլէ բէք զիյատէ մուք տարըպ օլույօրըմ. զիրա սէնի թէսէլլի իթմէյէ պանա միւզ սաատէ իթմէք իսթէմէյօրսըն . . . :

Մայեէօ . - Կէլէճէք միսին, վատ իտէ՞ր միսին . . . :

Դուչ-Թու-Նիւ . - Անըն թարաֆընտան պէն վատ ի տէրիմ. կէրէք սիզի վէ կէրէք գօմչունըզ օլան Ակրիքօլ կէօրմէյէ կէլէճէյիլ .

Մայեէօ . - Հայտի . . . իչէրիյէ կիթ, Սէֆիզ . . . վիճ. տանէն մէսրուր վէ մահղուլ օլ . . . զիրա պու կիւն Մ. Ժագ պիր ֆամլէանըն սաատէթ վէ պախթիյարըղընը մուճիպ օլաճագ տըր . . . :

Մայեէօ՝ պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն, վէ քէնտի սէր. իօշ վէ շամաթաբէրվէր արգատաչլարը թարաֆընտան կէօրիւմէքսիզին կիտէպիլէճէյինի Դուչ-Թու-Նիւ տէն իչի. տիպ էմին օլտըզտան սօնրա, կիզլիճէ աչաղըյա էնտի, վէ էվվէլա Պապիլսն սօգաղընա, Ատրիէն տը Դարտօվիլին քէօչ. քիւնէ կիթմէք վէ պատէհնու Տակոպէրէ էյի պիր խապէր կէօթիւրմէք իւ գրէ իսթիճալ իթաի : Մայեէօնիւն՝ Ատրիէ. նին քէօչրիւնէ կիթմէք թէսալվուրընըն սէպէպիլ նէ օլ. տըղընը օղոյանլարըմըզ իլէրիտէ կէօրէճէքլէր տիր :

Կէնճ գըզ լօգանթա գարուսընտան չըղաճաղը սը. բատա, չէհիրլի գըյաֆէթինտէ վէ եագըչըզլը պիր սու. քէթտէ կիլինմիշ իւչ քիչի եալաչ եալաչ գօնուչմագտա :

վէ զանն իտէրսին քի լօգանթատան եօդարը պաղարուգ պիրի պիրիյլէ իսթիչարէ իթմէքտէ իալիէր : Պիր սզ կէ- ջինճէ , պիր տէօրտիւնճիւ : շախս լօգանթա նէրտիւպա- նրնտան ալէլ աճէլէ աշաղլյա էնտի վէ տիկէր իւշ քիչի- յէ իլթիհադ իթտի : պուսլար՝ մէրգուսլ կէօրտիւրլէրին- տէ , քէմսլը ըզտորրապ վէ մէրագլա :

— Նէ՞ խապէր . — տէյու սօրասուլար :

— Պուրատա տըր . . . :

— Էմին միսին :

— Տիւնեա իւղէրինտէ իրի Գուշ-թու-նիւ եօգ ա՛ . քէնտիսինի շիմտի կէօրտիւմ . . . շաշաալը պիր զըյաֆէթ կիինմիշ . . . շիմտի սուֆրայա օթուրմուշլար ըտը քի , էն աղը իւշ սաաթ սիւրէճէյի պէտիհի տիր :

— Էօյլէ իտէ . . . պէնի պուրատա պէրլէյինիզ . . . քէնտիսինի միւմքինի մէրթէպէ կիզլէմէյէ չալըչընըզ . . . Պէն կիտիպ իրլիյին պաշընը պուլաճաղըմ . . . վէ գուրտոյ չուվալա կիրմիշ օլտըղըտը խապէր վէրէճէյիմ :

Պու սէօղլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա , տէօրթ քիչիտէն պիրի՝ մէյտանա միւնթէհի օլան սօգազլարտան պիրինէ տօղու եիւրիյէրէք նապէտիս օլտու :

Պու արալըզ , գրալիչա Պարանալ՝ Գուշ-թու-նիւ իլէ պիրլիքտէ զըյաֆէթ սալաալընա կիրտի , վէ օրտտաքի զա- լէպէլիք մէզպուրէյի չըլղընճա ալղըչուրլա սէլամ- լատը :

Սէֆիզ՝ օտաշա կիրէր կիրմէզ , կիրյա զիհնինի իշղալ իտէն տիւշիւնճէլէրի պէր թարաֆ իթմէք իսթիյօրմըշ կի- պի , պիր նէվ՝ չէվզ ունէշէ իլէ :

— Տօսթլարըմ , շիմտի ֆուրթ ունալար , գանըրղալար , գարղաշալըղլար , կիւրիւլթիւլէր , շամաթալար , վէ հէր տիրլիւ զէվզ վէ էյլէնճէլէր պաշլանըլաճադ տըր . — տէտիքտէն սօնրա , գատէհինի Նինի-Մուլէնէ ուղաթա- րազ :

— Տօլտուր իշխիմ . — տէտի .
 Հուզդար հէր պիւ աղըղ . « Եաշաւըն դրաւիչա Պա-
 քոնալ » տէյու հայգըրտըլար :

3

Ս Ա Պ Ա Հ Թ Ա Ա Մ Ր

Գրաւիչա Պաքանալ . Գուշ-Թու-Նիւ իլէ Բօղ-Բումբսն
 դարչըսընտա օլտըղը , վէ Նինի-Յուլէն տախի սաղ թա-
 րափընդա պուլընտըղը հալտէ , սապահ թաամը թապիր
 օլընան զըյաֆէթ սուֆրասընա լիյասէթ իթմէքտէ իտի .
 պու զըյաֆէթ իսէ՝ սէխալէթ վէ սէմահէթինէ ալամէթ
 օլմագ իւղրէ , զէփգ արդատաչընդընա ժագ թարափըն-
 տան քէչիտէ օլունմագտա ըտը :

Պու տէլիգանյըլար վէ կէնճ զըղլար , եարը կիճէ-
 տէն պիր սաաթ էվլէլ եանի ալափրանկա սաաթ օն պիր
 տէ պաշանմըլ վէ սապահըն սաաթ ալթըսընտա խիթմ
 պուլմըլ օլան պալօըն եօղունլուղլարընը զանն իտէրսին
 քի աւնութմըլար ըտը : Պիրի պիրինէ ույղսն զըյաֆէթ-
 լէր կիյինմիլ օչան պու գաաըն էրքէք մասքէլիլէր՝ հէմ
 ըղհարը մէսէրրէթ իթմէքտէ , վէ հէմ տէ աչըղսաղըղ-
 լար իտէրէք , պիգայտանէ պիր պէշաշէթլէ կիւլմէքտէ ,
 եէմէքտէ վէ իսէքտէ իտիլէր . պու սէպէպտէն նաչի
 թաամըն պիլինճի զըմընտա , բէք չօգ մուհալէրէ ճէրէ-
 յան իթմէտի եալընըղ գատէհլէրին վէ թապաղլարըն
 թէսատիւմիւ բաթըրտըն իշիտիլմէքտէ իտի :

Գրադիչա Պաքանալըն սիմասը օ գառար մէսրուր վէ
նէշէի տէյիլ իտի . լաքին միւթատընտան զիյատէ շաշա-
ալը կէօրիւնիւյօրտու . կիւլ կիպի զըզարմըշ օլան եանագ-
լարըյլա բարըլ բարըլ բարլամագտա օլան կէօղլէրի՝ սըթ-
մալը առէմէրէ մախսուս պիր հէյէճանը գալպի պուլուն-
տըղընը կէօսլմէրմէքտէ իտի . Ֆադաթ՝ հէր տիւրլիւ ֆէ-
տաքեարլըղը կէօղէ ալտըրարագ , քէնտիսինի ֆէրահլան-
տըրմագ իւթէյօրտու . հէմշիրէսի իլէ վագը օլան միւլա-
գաթը արա սըրա ֆիքրինէ կէլմէքտէ վէ պու կիպի հիւղ-
նէնկիլ խաթըրէլէրտէն գուրթուլմաղա չապալմագտա
ըտը :

Ժագ մէճնունանէ պիր սէվտա իլէ արա սըրա Սէֆի-
ղին եիւղիւնէ պագմագտա ըտը : զիրա թապիաթ , ֆիքր
վէ զէվգ հիհէթիլլէ գրադիչա Պաքանալ իլէ Գուշ-թու-նիւ
արասընտա մէվճուտ օլան միւշապէհէթ վէ մութապագաթ
սոյէսինտէ , բապըթաի մուհապպէթլէրի՝ էքէրիյա զէվգ
ու սէֆա իւղէրինէ միւպլմէնի օլան մուհապպէթ վէ միւ-
նասէպէթլէրտէն բէք զիյատէ մէթին պիր էսաս թուլմըշ
ըտը : Սէֆիլ իլէ Ժագ՝ էօմըշրինի օ վագթա գառար
հէք մէսէրէթլէր վէ շէնիթլէր իլինտէ կէշիրմիշ օլտըգ-
լարընտան , հիշ պիր մուսիպէթէնկիլ վագըա իսպէլտար
իթմէմիշ օլան աշգ ու մուհապպէթլէրինին գուվվէթ վէ
թէհէրինտէն պիլէ խապէրտար տէյիլլէր իտի :

Գիւշիւք Բօզ-Բոմբոն պիր գաշ կիւնտէն պէրու մէք-
թէպլինին պիրլնտէն տուլ գալմըշ ըտը . պու մէքթէպլի՝
հուգուգ վէ թըպպիյեթ մէքթէպլէրինտէ թալէպէ արա-
սընտա սիւսիլտէն սիւսիլէյէ ինթիգալ իտիպ քէմալը տըգ-
գաթ ու իթինա իլէ հըֆիլ օլունան մասալվարի պէհսնէ-
լէրտէն պիրի իլէ ֆամիլեասընտան պիր աղ բարա սըղտըր-
մագ վէ պու սուրէթլէ էթ քէսիմի հաֆթասընը կալուն-
թօրճա կէշիրմէք իւղըրէ մէմլէքէթինէ կիթմիշ իտի : Բօզ-
Բոմբոն՝ նատիր իւլ վուգու պիր սատագաթ իճապընճա ,

քենտիսինի շուներն պուներն լիստներն ապրադմագ խթմէ. յէրէք, մահգուրտան խալի օլան Նինի-Մուլէնի քենտիսինի համի ինթիխապ իթմիչ իտի :

Նինի-Մուլէն՝ պաշընտարի գտագէթայը չըգարմըչ օլ տըղընտան, թէրէսի տաղլագ օլան վէ ֆագաթ սիյահ, գըվըրճըգ վէ էնսէսինէ տօղրու էրէյիճէ ուղուն սալլար. լա իհաթա իտիլմիչ պուլընտան գաֆասը մէյտանա չըգարմըչ բտը. Շարապ միւպթէլալարընա մախսուս վէ զայէթ. լէ շայտնը տըգգաթ պիր ալամէթի զարիպէ սէպէպիլլէ, շարապ՝ գաֆասընը տիւմանլատըգճա, հէշէլի չէհրէսի կիւպի զըղ գըրմըղը օլան պիր նէվ՝ տաիրէ՝ եաւաշ եաւաշ տընընը տաիր իսթիլա իթմէրտէ վէ թէրէսինին շալա. տտար պէյագըղընը գըրմըղըյա թահվիլ իլլէմէքտէ իտի : Բօզ-Բումրոն՝ պու ալամէթի զարիպէնին մանասընը ֆէհմ իտէրէք, անը հուզղարա կէօսթէրտի վէ գահագ. հալարլա կիւլէրէք :

— Նինի-Մուլէն, քենտիսինի սաղըն. շարապ տալլասը զարիպ պիր սուրէթտէ եիւքսէլիօր. — տէտի :

Գրալիչա Պաքանալ. — Պաշընտան հօգարը չըգտճագ օլուրսա . . . պօղուլաճագ տըր :

Նինի-Մուլէն. — Գրալիչա, զիհնիմի իշղտլ իթմէյինիլ միւլահազա իտիյօրմ. — տէտի :

Մէրգուլմ՝ սէրխօշ օլմաղա պաշլամըչ, վէ էլինտէ տա. իի, էսկի զէման քեասէլէրի պիշիմինտէ շարապլա տօլու պիր բօնչ գատէհի թուլմագ. տա պուլունմըչ ըտը. զիրա տտի գատէհլէրէ էհէմիլլէթ վէրմէզ, վէ ազ չէյ իսթիյապ իթտիւլէրինտէն տօլայը, անլէրի չօճուգ օյունճաղը թէս. միլլէ իտէր իտի :

Բօզ-Բումրոն. — Միւլահազա իտիյօրմըչ . . . Նինի-Մուլէն միւլահազա իտիյօր . . . տըգգաթ իտիլիլ :

— Միւլահազա՞ մը իտիյօր . . . տէմէք քի խասթէ տիլլի էօյլէ՞ մի :

— Ահապա նէ՞ միւլահազա իտիյօր . լազստա զարիֆ պիւ ատըմ մը . . . :

— Շարապ տիվանէլէրինէ մախսուս պիր հա՛ւ մը . . . :

Նինի-Մուլէն . - (Թէմբինինի պօղմայարագ .) Էվվէ՛թ , միւլահազա իտիյօրմ . ալէլ ումում վէ ալէլ խուսուս շարապ հազգընտա տիւչիւնիյօրմ . զիրա մէշհուր Պոսիւէ (1) պիլէ , շարապըն նէ օլտըղընը թագաիր իթմիշ տէ տէմիշ քի . « Ճէսարէթ , դուվվէթ , մէսէրրէթ վէ լուհանի սէր-խօշուղ շարապտա տըր . . . » : (Բարանթէզ իչինտէ սէօյ-լէյօրմը կիպի) Լաքին էյի անլաշըլը՞յօր մը , իշէնին ազըլ օլմաը տա շարթ տըր :

Ռօզ-Բումբոն . - Եօյլէ իսէ պէն սէնին Պոսիւէնէ թա-րընըրմ :

Նինի-Մուլէն . - Պէնիմ միւլահազաի մախսուսէմտէ շու տըր քի , Գալիլիանըն Կանա շէհրինտէքի Հազրէթի Իսա-նըն իւր միւճիգաթընը կէօսթէրտիյի տիւյիւնիւն շարապը գըրմըղը՞ մը եօղսա պէյաղ մը իտի . պազէն պէյազ շա-րապը , պազէն գըրմըղըյը , վէ պազէն աէ իքիսինի պիր-տէն իսթինթագ իտէրիմ :

Գուշ-Թու-Նիւ . - Պաւ սէօղիւն՝ մէսէլէնին քիւնհինէ վարմադ տըր :

Գրալիչա Պաքանալ . - Վէ տահա տօղրուսու շիշէլէ-րին տիպինէ :

Նինի-Մուլէն . - Էվվէ՛թ , հաշմէթլու գրալիչամ . . . պէն պիր թագըմ թէճրիւպէլէր վէ թէտգիգաթ սոյէսին .

(1) Պոսիւէ Ֆրանսա խաթիպլէրինին (ատենաբան) էն մէշ-հուրարընտան օլուպ , մէզհէպ հազգընտա պիր չօգ քիթապլար եաղմը տըր . Նինի-Մուլէն՝ սէրխօշ օլտըղը զէման , պազէն Պոսիւէյի եատ իթմէք ույղուսուզըղընտա պուլընտըղընտան , պա-լէատէ տէրմիյան իթտիյի քէլամ տախի՝ միւշարիլէյին ինճիլի Շէրիֆէ տաիր միւթալաաթ իւնվանըլ քիթապընտան մուգթէ-պէս տիր :

տէ, պէօյիւք պիր քէշֆ իճրա իթմիշիմ տիր. շէօյէքի՝ էկէր Կանա շէհրի տիւյիւնիւնիւն շարապը գըրմըղը իտի իսէ . . . :

Բօզ-Բոմբոն. - (Ագիւլանէ պիր թավը կէօպէրէրէք.)
Պէյազ օլամազ իտի :

Նինի-Մուլէն. - (Հարիմանէ պիր սուրէթ տէ.) Էկէր պէն մէգրիւր շարապըն նէ պէյազ վէ նէ տէ գըրմըղը օլամատըղընը իսպաթ իտէճէք օլոճրսամ. . . :

Գուշ-Գու-Նիւ. - Սէրիսօշ ըաընըզ տէմէք օլուր . . . :

Նինի-Մուլէն. - Դրալիչանըն զօճասը տօղրու սֆօթէյօր . . . պիր ինսան իլմ ու ֆիւնուհա բէք զիյուտէ սու. տամըշ օլոճրսու, պաշընա պէօյէ հալլէր կէրիւ. լարին պէիս եօգ. պիւթիւն էօմրիւմիւ հասր իթմիշ օլաղըմ պու մէսէլէ իւզէրինէ թէտգիգաթաան թէտգիգաթա ին. թիգալ իլէ, քէնտի մէսլէքիմին իթմամընա վասըլ օլա. ճաղըմ, վէ քէնտի արգու վէ հէվլէսիմէ տէ թա . . . թի. . . իտէ . . . իլմի . . . ի . . . լա . . . հի . . . յէ վէ ֆէն . . . նի . . . տաս . . . ըլ . . . աթի . . . գա . . . յա մախսուս պիր բէնք վէրէճէյիմ :

Պու տօնընճը սէօղլէր՝ հազըրունըն ուզուն ուղատիլէ գահգահալարընը ճէլպ իյլէտի. զիրա Տիւմուլէն՝ մէղքիւր սէօղլէրի հէճա պէ հէճա թէվազգուֆ իլէ իրատ իթմիլի սըրատա, շէհրէսինի օ տէրէճէ էյիպ պիւյմիւշ վէ սէտա. սընա էօյլէ պիր սուրէթ վէրմիշ իտիքի, հէբաի պիրտէն կիւլմէյէ մէճպուր օլմուշլար ըտը :

Բօզ-Բոմբոն. - Ֆէննի ասարը աթիգա՛մը . . . պու տէտիլին նտճըլ շէյ տիր . . . գույրուղը վա՛րմը. սու իւ. զէրինտէ՛ մի եիւրիւր :

Դրալիչա Պաքունալ. - Պըրագսան տ՝ շու լաֆլարը. պունլար՝ ալիմլէրէ վէ հօգգապաղլարա մախսուս քէլիմէ. լէր տիր . . . պարկիր գըլընտան եաբըլմըշ մալազօֆլար կիպի շիշկին տիրլէր . . . պաշգա պիր մուհասէնաթէպըլ :

հօգ . . . : Պէն իշկիյի տահա գիյառէ սէվէրիմ . . . : Նինի-
Մուլէն , շուրայա շամբանիա տօլաուր . Բօզ-Բամբուն , սէ-
նին ֆիլէմինն աշղընա . . . : ավտէթինէ . . . :

Բօզ-Բամբուն . - Աբուդըրեա հաֆթասընը լայըղը վէճհ
իւրէ կէչիրմէք իչուն՝ թամաքեար ֆամիլեասընտան գօ-
բարմագ իւմիտինաէ պուլունտըղը հավուճըն (աղճէնին)
մուվաֆֆադիյէթ պուլմասը աշղընա իչսէք տահա էյի
օլուր . պէրէքէթ վէրսին քի , հալուճ (աղճէ) գօբարմագ
հաղղընտարի թէտպիր վէ բլանը ֆէնա տէյիլ տիր . . . :

Նինի-Մուլէն . - Բօզ-Բամբուն , էկէր պօ ճինասը գաս-
տին վէ եա պի դայլը գաստին իճրա իթտին իսէ , կէլ
պէնի պուս էթ , դըղըմ :

Բօզ-Բամբուն . - Թէշէքքիւր իտէրիմ . . . : գօճամ իշի-
տիրսէ , նէ՞ տէր :

Նինի-Մուլէն . - Բօզ-Բամբուն . . . : պէն սէնի պու խսա-
սուպա թէէմին իտէպիյիրիմ . . . : Պօղոս առաքեալ . . . : ի-
շտիթըմսըն . . . : Պօղոս առաքեալ . . . :

Բօզ-Բամբուն . - Էյ , սէօյլէ պազալըմ . . . : Պօղոս ա-
ռաքեալ նէ՞ օլմուշ :

Նինի-Մուլէն . - Պօղոս առաքեալ աշիքեարէն տէմիշ
տիր քի . շէվլէնմիշ օլան էրքէրլէր՝ գարըլարը հօգմըշ կի-
պի եաչամայը տըրլար . . . : »

Բօզ-Բամբուն . - Պու սէօղիւն պանա թէալլիւգի հօգ
ալը . . . : ֆիլէմինա ալիտ տիր :

Նինի-Մուլէն . - Օրասը էօյլէ . ֆաղաթ մէշհուր Պո-
սիւէ տախի՝ Պօղոս առաքեալըն պու քէլամբընը զիքր իթ-
տիրաէն ոճուրա , իլավէթէն . « Պինաէն ալէյհ՝ էվլէնմիշ օ-
լան գատընլար տախի՝ գօճալարըն հօգմըշ կիպի եաչամայը
տըրլար » տէմիշ տիր . . . : Իմաի , էյ Բօզ-Բամբուն , դօլա-
րըմ աչըպ սէնի գուճաղլամագտան պաչգա պիր հաբա-
ճաղըմ գալմաղ , հաթթա ֆիլէմին տսըլ գօճան տախի
տէյիլ տիր . . . :

Բօզ-Բոմբոն . - Մնու տէմէք իսթէմէմ . Լաքին սէն բէք չիրքին սին . . . :

Նինի-Մուլէն . - Օ տա պիր սէպէպ տիր տ' . իմտի , Ֆիլէմննն գուրտըղը տօլապ աչղընա իչէլիմ . . . վէ իրիճէ պիր հաւուճ գօբարապիլմէսինի ձէնապը Հազգետան Նի . յաղ իտէլիմ :

Բօզ-Բոմբոն . - Իչթէ օ ալէա . . . մէքթէպիլէրին հա . յաթընա բէք զիյատէ Լազըմ օլան պու ֆտիտէլի սէպլէ . վաթ աչղընա . . . :

Նինի-Մուլէն . - Եալընըղ մէքթէպիլէրին տէլիլ , պիլ . ճիւմէ հաւուճ եռտանլարն հայաթընա Լազըմ տըր :

Հալ ու մէվըլյա միւնասիպ օլարագ իտարէ օլունան պու գատէհ' ումումնն ալըըլարըլա թէլազըղ օլընտը :

Նինի-Մուլէն . - (Թէքրար սէօզէ գարըչարագ .) Հալ . մէթըւ գրալիչա հազրէթլէրինին վէ էրքեանընն միւ . սաատէսինէ մադրուրէն , պանա թէալլիւզի օլուպ Ֆիլէ . մննն հաւուճընա (բարա) տա տզաճըղ պիր մատտէնին մուլաֆֆադիյեթ պուլմաուր աչղընա պիր գատէհ թէք . լիֆ իտէճէլիմ . . . Պու գատէհին պէնճէ մուճիպի սաա . տէթ օլաճաղընը գավիյէն իւմիտ իտէլիմ :

Բօզ-Բոմբոն . - Սէօլլէ պադալըմ , մատտէ նէտէն ի . պարէթ տիր . . . :

Նինի-Մուլէն . - (Այաղա զալգարագ .) Իչթէ սէօլլէ . յօրըմ . . . իզտիլաճըմ աչղընա :

Պու սէօղլէր իւզէրինէ , զըյաֆէթ սալասընտա , պիր թազըմ միւտհիչ սէտալար , գահգահալար վէ այագ բա . թըրտըլարը իչիտիլմէյէ պաչլատը , Նինի-Մուլէն իսէ' աղ . զընը տէվ կիպի աչարագ , վէ ֆըրըլտաղընն քէսկին սէ . տասընը տախի պու տէհչէթլի շամաթայա իլալէ իտէրէք . տիկէրլէրինտէն տահա զիյատէ պաղըրըպ չըղըրմաղտա , այագլարընը եէրէ վուրմաղտա վէ զահգահալար սալը . վէրմէքտէ իտի :

Պու ֆուրթունա ազաճըգ սիւքիւնէթեապ օլունճա ,
զրալիչա Պաքանալ այաղա գալգըպ տէտի քի .

— Պիւ գատէհի՝ միւսթագպէլտէ Նինի-Մուլէնին զէվ-
ճէսի օլաճագ օլան մատամ աչգընա իչէրիմ :

Նինի-Մուլէն . — Գրալիչա , չու հիւսնի մուամէլէնիզ
գալպիմէ օ տէրէճէ թէէսիր իթտի քի , միւսթագպէլ-
տէքի զէվճէմին իսմինի ալէնէն պէյան իթմէյէ միւ-
սարաթ իտէրիմ . քէնտիսի տուլ օլուպ , իսմի տէ մա-
տամ Օնօրէ-Մոտէսթ-Մէսալին-Անթէլ- տը Սէնթ-Գոլումպ
տըր :

Հազըրոն . — Պրալօ . . . պրալօ . . . :

Նինի-Մուլէն . — Պիւ գատըն ալթմըչ եաչընտա օլուպ ,
պին լիրատան զիյատէ վարիտաթը վար տըր . չու հալտէ ,
զըր պըյըգըլարընըն թէլլէրիմտէն վէ եիւզիւնտէքի պու-
րուլըզըլարտան գաթ գաթ զիյատէ սէրվէթէ մալիք տիր
տէմէք օլուր : Շիշմանլըղը իսէ՝ էօյլէ պիր հալտէ տիր քի ,
պիր ֆիսթանը պու միւհթէրէմ ճէմիյեթէ չատըր խըզ-
մէթինի կէօրէպիլեր . պինաէն ալէյհ՝ աբուգըրեանըն խի-
թամ պուլաճաղը սալը կիւնիւ , զէվճէմի՝ սիւրիւսիւնիւ
հէնուզ եութմըչ օլան պիր չօպան գարըսը գըլաֆէթին-
տէ սիղէ թագաթիմ իթմէք պաթիթիյարլըղընա նաիլ օլա-
ճաղըմ . քէնեթիմինի թէօպէքեարլըգ եօլունա կիրտիրմէք
իսթէտիլէր . լաքին պէն անը էյլէնտիրմէք վազիֆէսինի
տէրէօհտէ իթմիշիմ տիր . մէզպուրէ՝ էյլէնճէյի տահա
զիյատէ սէվէճէք տիր . իմտի , մէզպուրէյի էն մէսթանէ
վէ էն սէֆիհանէ զէվգիյաթ տէրեասընա տալտըրմագ իւզ-
րէ՝ սիգտէ պաննա մուամլէնէթ իտէճէքսինիզ :

Հազըրոն . — Բէնտիսինի հէր նէյէ իսթէրսէնիզ տալ-
տըրմագ հազըրըլ :

Պու արալըգ , Բօզ-Բոմբոն՝ մալիւմ օլան պիր հալա
իլէ , պէյազ սաչլը օյունճը նամ շարգըյը թէզաննի իթ-
մէյէ պաչլատը :

— Պէլէտիյէ չափուշլարը պու գատընա հիւրմէթ իթ.
մէյէ մէճպուր օլաճագլար տըր :

— Մէրգումանա . «Պու գատընա հիւրմէթ իտինիլ,
վալիտէնիլ տախի պիր կիւն պու եաշա կէլէճէք տիր .
տէմէլի :

Գրալիչա Պաքանալ պիրտէն պիրէ այաղա գալճտը .
Ձէհրէսինտէ էլէմպախշ վէ իսթիհլաքեարի պիր մէսէր-
րէթ նիւմայան օլմագտա ըտը . պիր էլինտէ պիր գատէհ
թութմագտա օլտըղը հալտէ :

— Րիվայէթէ նազարէն՝ Գօլէրա կիւնտէ եէտի ֆէր-
սախ մէսաֆէ գաթ՝ իտէրէք , թէգարրուպ իտիյօրմըշ .
իմտի , պու գատէհի տէ Գօլէրանըն աշգընա իչէրիմ .
տէտի վէ գատէհի պօշալթտը :

Հաղըրուլն՝ ումուլմէն զէվգ ու սէֆայա տալմըշ օլմագ-
լա պէրապէր , պու սէօզ իւզէրինէ աղիմ պիր թէէսսիւ-
րէ տիւշար օլտըլար . զանն իտէրսին քի պիր նէվ էլէքթը-
րիգ թէթրէմէսի հէքսինին վիւճուտընը իսթիլտ իյլէտի-
հէր քէսին սիմասընը ճիտտի պիր մահզունիյեթէթ գարլատը
ժադ՝ պու հալի կէօրիւնճէ թէքտիրամիլը պիր սէ-
տա իլէ :

— Ահ , Սէֆիլ . - տէյու նիտա իյլէտի :

Գրալիչա Պաքանալ . - (Դայտսըճասընա .) Գօլէրանըն
աշգընա . . . եաշամաղա արգսւսը պուլընանլարա տօգուն-
մասըն . . . լաքին պիրի պիրինտէն այրըլմագ իսթէմէյէն .
լէրի տէ պէրապէրճէ կէպէրթսին . - տէտի :

Ժադ վէ Սէֆիլ սիւրաթլը պիրնիկեահ թէաթի իթ-
տիլէր . լաքին տիկէր արգատաշլարը պու նիկեահըն ֆար-
գընա վարամատըլար . գրալիչա Պաքանալ պիր գաշ տա-
գըգատան պէրու խամուշ վէ միւթէֆէքքիր տուրմագտա
ըտը :

Րօղ-Բոմբոն . - (Մաղըրուրանէ պիր թավը ըլա .) Ա՛,
օ պահսը տիկէր . Գօլէրանըն աշգընա՞ մը . . . պունտան

պէօյէ տիւնեա իւզերինտէ եալընը մասում չօճուզլա՛ր
մը գալմալը . . . :

Պու միւսթ էլիֆ սէօզլէրէ րազմէն , գրալիչա Պաքա-
նալըն ճէմիյեթ իւզերինտէ հասըլ իթմիշ օլտըղը սուի
թէսիր հէնուզ մահվ օլմամըշ ըտը : Տիւմուլէն՝ պու քէ-
տերպախշ մուհավէրէյէ խիթամ վերմէք իւզրէ տէտի քի .

— Էօլէնլէրի շէյթան կէօթիւրսին . եաշասըն հայաթ-
տա գալանլար : Պէրհայաթ օլուպ տա քէրէմքեար օլանլար
միւնասէպէթիյէ , զըյաֆէթ իմիզէ իճրաի րիյասէթ իտէն
գրալիչամըղըն թէզպիւտի էօմր ու իգպալը վէ զըյաֆէթ
ասիպինին սըհհէթ ու աֆիյէթի աշգընա պիր գատէհ թէք-
լիֆ իթմէք իսթէրիմ . զըյաֆէթ սահիպինի պու կիճէ թա-
նըմադ շէրէֆինէ նաիլ օլմուշ օլտըղըմտան , հայըֆ քի
իսմինի պիլմէմ . իմտի միւսաատէսինէ մաղրուրէն , պու
գատէհի սատէճէ Գուշ-թու-նիւ նամընա իշէրիմ . Գուշ-
թու-նիւ (չըր չըպալագ եաթան) նամը՝ մահճուպիյէթիմի
հիշ պիր վազթ լէքէտար իթմէզ . զիրա հազրէթի Ատէմ
տախի պաշգա տիւրիւ եաթմազ ըտը : Պինաէն ալէյհ
պու գատէհ տէ Գուշ-թու-նիւ աշգընա . . . :

Գուշ-թու-նիւ . - Թէշէքքիւր իտէրիմ , չիշմանըմ : Է-
կէր պէն իսմինիզի ունուտաճագ օլուրսամ , սիզի Գի-Վէօ-
Պուառ (իշմէք իսթէյէն , սերխօշ) չաղըրաճաղըմ , սէսիմի
իշիթալիյինիզ կիպի , « Հաղըրըմ » ճէվապընը վերէճէյինիզ-
տէն էմին իմ :

Նինի-Մուլէն . - (Պիր էլիյլէ աաքէրլէրէ մախսուս օլան
սէլամլար վերէրէք վէ տիկէր էլիյլէ տէ իրի գատէհինի
ուղաթարագ .) Էվլէթ , հաղըր . . . հէմ տէ մունթաղըր . . . :

Գուշ-թու-նիւ . - (Տօսթանէ .) Պունտան պաշգա , իքի
քիչի գատէհ տօգուշարըրպ թօղալաշտըգտան սօնրա , պի-
րի պիրինի թանըմալարը լաղըմ կէլիր . . . : Պէնիմ իսմիմ
ժագ Բէննըրոն տըր :

Նինի-Մուլէն . - (Հէր նէ գատար եարը սերխօշ իտի

խէ տէ, պու իսմի իշխար իշխմէզ ըզհարը հայրէթի տէրէք.) Բէննըբոն մը... սիզին իսմինիզ Բէննըբոն մը տըր:

Գուշ-Թու-Նիւ. - Էվվէթ, Բէննըբոն... նէ իշուն թէաճճիւպ խոյորսընըզ:

Նինի-Մուլէն. - Չունքի պու իսմտէ էսկի պիր փա միլեա վար տըր... Բէննըբոն գոնթլարը:

Գուշ-Թու-Նիւ. - (Կիւլէրէք.) Ամմա եաբտըն հա՛, սահի՞ն մի...:

Նինի-Մուլէն. - Էվվէթ, Բէննըբոն գոնթլարը քի պունլարա Գարտովիլ տօգաւարը տաթի տէրլէր:

Գուշ-Թու-Նիւ. - Օհօ, հէլէ տուր պագալըմ, չիմա նըմ. պէն՝ զէվզ ու սէֆա վէ իյշ ու իշրէթ պուտալասը պիր իշճի օլտըղըմ հալտէ, պէօյլէ պիր ֆամիլեայա մէն. սուպիյեէթիմ նա՞սըլ թէսավժուր օլունապիլիր. հալ ու թավըմտա էօյլէ պիր ֆամիլեայա մէնպուպ օլտըղըմ տէլալէթ իտէճէք պիր շէյ վա՞ր մը:

Նինի-Մուլէն. - (Թէաճճիւպիւ պիր գաթ տահա տր. թարագ.) Սի՛զ. . . իշճի մի... ամմա եաբտընըզ հա՛, Պէն պէն հիճէ հիքեայէսինտէ՞ միյիզ. պիգէ՛ տէօրթ պարկիր լի արապալարլա պէրապէր պիր Պաղտասար (1) զըյաֆէ. թի քէշիտէ իթտիյինիզ հալտէ, նա՞սըլ օլուր տա պիր իշճի բարչասը օլուրսընըզ. . . Սէօյլէյինիզ, բէճա իտէրիմ, սէնաթընըզ նէ՞ տիր... ալիմ Ալլահ պէն տէ օ սէնաթա սիւլիւք իտէրիմ, վէ ձէնապը Հազգըն պաղընտա էյի քէօթիւ պիր տալտըրմա իթմէք սէնաթընը անինտէ ֆրըլաթըր աթարըմ:

(1) Պաղտասար՝ Բարիլոն հիւքմտարլարընըն էն սօնընճըսը օլուպ, զայէթլէ սէֆին վէ գէվզ ու սէֆայա մալիլ պիր գաթ օլտըղընտան, եօգարըտա զիքը խալմէսի տէ պունտան նէլէթ իթմիշ տիր:

Գուշ-Թու-Նիւ . - (Կիւլէրէք .) Սագըն պէնի պանգա պիլէթէրի վէ եա սախթէ ագճէլէր իշճիսի զանն իթմէ-յէսինիզ :

Նինի-Մուլէն . - Աման , արգատաշ . . . պէոյլէ պիր զաննա զահիպ օլմագ գապիլ մի :

Գուշ-Թու-Նիւ . - Կէշիրտիյիմ էօմրէ նազարէն , գա-պիլի ափիլ օլապիլիր . . . : Լաքին սիզի թէէմին իտէրիմ քի , պիր միրաստան տօլայը էլիմէ կէչէն սէրվէթի սարֆ իտիօրըմ :

Նինի-Մուլէն . - (Միւտահէնէքեարի պիր թէպէսսիւմ-լէ .) Պէսպէլլի պիր տայը վէ եա պիր ամուճայը եէյիպ իլիօրսընըզ :

Գուշ-Թու-Նիւ . - Տօլրուսընը իսթէրսէն , անը պէն տէ պիլմէմ . . . :

Նինի-Մուլէն . - Նասըլ , սարֆ իթտիյինիզ ագճէնին նէրէտէն կէլտիյինի պիլմէ զմիսինիզ :

Գուշ-Թու-Նիւ . - Էվվէլա շուրասընը պիլմէլի սինիզ քի , բէտէրիմ պիր բաշավրաճը բաշաւսը իտի . . . :

Նինի-Մուլէն . - (Գատէհ արգատաշլարընը ինթիսապ-տա էքսէրիյա գայտսըզ պուլընտըղը հալտէ , պու սէօզ իւզէրինէ պիւս պիւթիւն միւթէաճճիպ օլարագ .) Բաշավ-րաճը մը . - տէյու հայգըրտը , պատէհու , իլք հայրէթի կէչէր կէչմէզ , հալիմանէ պիր լէթաֆէթլէ :

— Լաքին տիւննատա էօյլէ բաշավրաճըլար վար տըր քի , գատր ու հայսիյեթլէրի հիշ պիր վագթ ինքեար օ-լունամազ . - տէտի :

Գուշ-Թու-Նիւ . - Պու սէօզիւ իսթիհզա թարիքիլէ սէօյլէյօրսընըզ . ֆադաթ հազգընըզ վար . բէտէրիմ զայ-րէթմէնտ վէ գատր ու հայսիյեթ սահիպի պիր ատէմ ի-տի , հագիգի պիր իլմտար կիպի Բուլմա վէ Լաթինճէ պիլիր , վէ ուլումըր իյազիյէտէ (չափադիտափան ուսմունք) էլի պուլընմատըղընը չօգ տէֆալար սէճլէր իտի . . . պուն .

տան մատտա , բէք չօդ սէյահաթլար իճրա իթմիշ տիր . . . :

Նինի-Մուլէն . - (Հայրէթ վէ թէաճճիւպիւնտէն նալի սէրխօյլըգտան այլըմաղա պաշլայարագ .) Լաքին , օ հալ տէ , սիզին Րէննրբոն գօնթլարը ֆամիլէասորնա մէնսուպիլի- եթինիզ իհթիմալտէն պաիտ տէյիլ տիր :

Րօզ-Բոմբոն . - (Կիւլէրէք .) Տէմէք օլուրքի , բէտէլի- նիզ քէնտի զէվգ ու շէրէֆի իչուն բաշալրա թօրլար Ը- մըշ :

Գուշ-Թու-Նիւ . - Խա՛յր , խա՛յր , կէչինմէք իչուն . պի- չարէ բէք ֆազըր ըտը . Լաքին կէնճլլինտէ վագթ ու հա .

ի եերինտէ իմիշ . . . Պազր ու դարուրէթէ տիւշար օլըն-
 ճա, ազրապասընտան օլտն զէնկին պիր զաթա միւրաճա-
 աթ իթմիշ իսէ տէ, մէրգում՝ բէտէրիմէ . «Հօշ կէլտին»ի
 զօյմուշ: Պունըն իւ զէրինէ, պիշարէ ատէմ, Բումճա, Լա-
 թինճէ վէ ուլումը ըրյապիյէտէ օլտն մալիւմաթը ֆէվգ էլ
 ատէսինտէն իսթիֆատէ իթմէք իսթէմիշ. ֆագաթ պու
 տա միւմքին օլամամըշ: Ղաթիպա օ վազթլար Բարիստէ
 իլմոարլար դարընճա կիպի գաթնարըշ: Պինաէն ալէյճ՝
 աճըգտան կէպէրմէմէք իչուն՝ պաթթօնըն ուճըյա էք-
 մէյինի տրամաղա գալգըշմըշ, վէ մուվաֆֆաղ տախի օլ-
 մուշ. զիրա, բէօյտէ պէրապէրճէ իղամէթ իթմէքտէ օլ-
 տըղըմ խալամըն վէֆաթընտան սօնրա, Բարիստէ ալտէ-
 թիմտէ, իքի սէնէ գատար օ էքմէքտէն պէն տէ եէտիմ:

Նինի-Մուլէն . — Տէմէք տիրքի, սիզին միւհթէրէմ
 բէտէրինիզ պիր նէվ ֆէյլէսօֆ ըմըշ. զալիպա պիր բա-
 չալրա եղընթըսը ալթընտան պիր խաղինէ պուլմըշ օլ-
 մալը. եօգսա՝ պիր աղ էվվէլ պահա իթմիշ օլտըղընըզ
 միրասա պիր տիրլիւ ազլըմ էրմէյօր:

Գուշ-թու-Նիւ . — Աճէլէ իթմէյինիզ, իչին սօնընա
 պէքլէյինիզ. Պէն օն իքի եաշընտա իքէն, Մ. Թրիբոնըն
 ֆապրիգասընա չըրոգլըղա կիրտիմ. իքի սէնէ սօնրա, բէ-
 տէրիմ գազաէն վէֆաթ իթտի, վէ օթուրտըղըմը թա-
 վան աբասընտաքի օտանըն էչեաի մէվճուտէսինի պանա
 միրաս պըրագար. պունընը՝ պիր խասըրտան, պիր իսկէմ-
 լէտէն վէ պիր մասատան իպարէթ իտի. պունընտան
 պաշգա, պիր էսկի Գուլնիա սույը գութուսը իչինտէ,
 ինկիլիզճէ եաղըլմըշ կիպի կէօրիւնէն պիր գաշ բարչա
 քեաղըտ իլէ, թունճտան մամուլ պիր միտալեա վար
 ըտը. ֆագաթ պու միտալեա զէնճիրիյէ պէրապէր ան-
 ճագ եարըմ ֆրանք իտէր իտի . . . Բէտէրիմ պանա պու
 քեաղըտլարտան տալա պահա իթմիշ տէյիլ իտի: Պու քեա-
 ղըտարըն նէյէ եարայաճաղընը պիլմէտիյիմտէն, եաղըպ

մահվ իտէճէք եւրտէ , էսկի պիր սանտըղըն պլծընա խթ. տըմ. մէյէր պէօյլէ եաբաղըմ իծապէթ օլմուչ. զիրա պու քեաղըտլարա մահսու պէն պանա ադճէ էօտիւնճ վէր. տիլէր :

Նինի-Մուլէն . - Պիր լուլթը Իւահի օլմալը . տէմէք տիր. քի , սիգին եանընըտա պէօյլէ քեաղըտլար պուլուն. տըղընը պիլիօլլարմը :

Դուչ-Թու-Նիւ . - Էվվէթ , էսկի տլաճաղլար պուլ. մաղլա մէչղուլ օլան մուամէլէճիլէրտէն պիրի կէլիպ Սէ. ֆիղի պուլմըչ. Սէֆիղ տէ պէնիմլէ գօնուչտու , վէ մու. մէլէճի քեաղըտլարը օգուտըգտան ոծրա , իչին շիւպհէլի օլտըղընը վէ լաքին իսթէտիյիմ հալտէ աշլիլ լէհին մաղամընտա գապուլ իտէրէք , օն պին ֆրանք էօտիւնճ վէրէպիլէճէյինի սէօյլէտի Պիր քէրրէ տիւչիւնիւնիւղ. օն պին ֆրանք . . . պէնիմ իչուն պիր խաղինէ տէմէք իւ տի . . . անինտէ գապուլ իյլէտիմ . . . :

Նինի-Մուլէն . - Լաքին պու քեաղըտլարըն պէօյլիք պիր դըյմէթի օլապիլէճէյինի տիւչիւնիւնի իտինիղ . . . :

Դուչ-Թու-Նիւ . - Չանն իթմէմ . . . զիրա անլէրին հա. զիգի վըյմէթինի պէնտէն էյի պիլէն բէտէրիմ՝ անլէր. տէն իսթիֆատէ իթմէք իսթէմէմիչ. պունտան մաատա , նէրէտէն օլտըղը մալիւմ օլմայարադ , էլինէ օն պին ֆը. րանգ կէչէճէք օլուրտա . . . գաչըմաղա կէլիլմի . . . տէրհալ ալտըմ . . . : Անճադ , մուամէլէճի՝ պանա պիր թէէմինաթ բօլիչասը իմղալաթտը :

Նինի-Մուլէն . - Սիլ տէ իմղալատընը՞ղ մը :

Դուչ-Թու-Նիւ . - Էվվէթ , պունըն պէնճէ նէ՞ էհէմ միյեէթի օլապիլիր իտի . մուամէլէճինին պէյանընա նա. զարէն , իմղալամադ իուսուսը՝ սըրֆ պիր մուամէլէի գա. նունիյեէտէն իպարէթ իմիչ. հէրիֆին սէօլիւ տօղլու չըգ. տը . զիրա , բօլիչանըն վատէտի պունտան օն պէչ կիւն էվ. վէլ հուլուլ իթմիչ օլտըղը հալտէ , հէնուղ հիչ պիր սէս

ըզմատը . մուտակէճինին նէզտինտէ օ բարատան տահա
պին ֆրանդ գատար պիր մէպլաղըմ վար տըր . մէրգու-
մըն պիր գատանը պուլընաղընը կէօրէրէք , քէնտիսինի
պանա սանաղդ քեար իթ տիմ . . . : Իշթէ , շիշմոնըմ , ծն
պին ֆրանըլ էլտէ իտէլիտէն պէրու , սապահտան աղչա-
մա գատար իշ ու իշրէթ իտիյօրըմ , էլլէնիպ զէվգեապ
օլլըյօրըմ . շու ալշադ Ս . Թրիբոնըն աղղընըն զօգուսընը
աիյնէմէքաէն զուրթ սւլաղըրմտան տօլայը , իսրինօղ գու-
շու կիպի մէսրուր ըմ :

Պու իսմի թէլաֆիֆուղ իտէր իթ մէղ , օ վաղթա զու-
տոյի նէշէլի օլան ժաղըն չէհրէսինտէ պիրաէն պիրէ մահ-
զոնիյեթիմ բէյտա օլտու : Սէֆիպ իտէ՝ պիր միւտտէթ
էվթէլ զիհնինի իշղալ իտէն միւլահաղաթը միւտահիշտէն
գուրթըմըշ օլաղընտան , էնաիշէլի դալպ իլէ ժաղըն
կիպինէ պագտը . զիրա Թրիբոյ իսմինին անը նէ գատար
հիտտէթ էնտիրաիյինի բանա պիրիւ իտի :

Գուշ-թու-նիւ թէքրար քէլամա աղաղէ տէտի քի .

— Ս . Թրիբոյը թանըր մըսընըղ , էօլլէ ալշադ պիր ա-
տէմ տիր քի , էյիլէրի քէօթիւ վէ քէօթ իլլէրի տէ պին դաթ
ֆէնա իտէր . . . : « Էյի աթընըն էյի աթը օլուր . » տէր-
լէր . լաջին « Էյի ուսթանըն էյի իշհիսի օլուր . » տէսէլէր
տահա միւնտսիպ օլուր . . . : Սլահ պէլասընը վէրսին , պու
ատէմի իսաթըրըմա կէթ իրտիքէ . . . :

Գուշ-թու-նիւ պու սէօղիւ սէօլլէտիքտէն սօնրա ,
կուսիւղընը քէմայը շիտտէթլէ մասայա վուրտու :

Գրաիլչա Պնքանալ . — (Սէօղէ գարըշարաղ .) Պաղսան
ա՛, ժա՛գ , շու անէմին եագասընը պըրադ տա , աղաճըգ
պաղգա շէյտէն պահս իտէլիմ : Հայտի՛ , Բօղ-Բումբոն , ժա-
ղը աղաճըգ կիւլտիւր :

Պնշ-թու-նիւ . — (Տիւրիւշթանէ պիր սէտա վէ շա-
րապըն թէքսիլիլէ սէրխօշանէ պիր թավը ըլա .) Կիւլմէյէ
իշթիհամ Կօգ . քէնտիմի զապթ իտէմէմ . պու ատէմ

խաթմըրմա կէլտիքճէ, հիտտէթիմտէն աթէշ քէտիլի-
րիմ. ֆապրիդասընտաքի ամէլէյէ նէ՝ սուրէթլէ մուամէ.
լէ իթտիլինի կէօրմէլիսինիզ. տէր իտի քի. «Հայլա՛ղ իշ-
ճիլէր... չաբգը՛ն իշճիլէր. գարընլարընտա էքմէք եօգ
աըր տէյու շիքեայէթ իտէրլէր. պէօյլէ ատէմլէրին գար.
նընա սիւնկիւ սօգմալը... սիւնկիւ քէնտիլէրինի թէսքին
իտէպիլիւր...» եա ֆապրիդասընտաքի չօճուղլա՛ր...
կէօրմէլիսինիզ... պիչարէ եավլուլալը... պէօյլիք ատէմ-
լէր գատար չալըշըլլար, ճանլարը աղըղլարընա կէլիւ վէ
էն սօնընտա տախի պէշէր ծնար թէլէֆ օլուրլար. լալին
քիմի՛ն վազիֆէսի... եիւզ քիշի տիւնհատան էքսիք օլ-
սուն. էօլէնլէր եէրինէ տէրհալ պաշգալարը ալընըր...
Պարկիւր տէյիլլէր րի, բարաոր վէրիլմէտիքճէ պաշգա ա-
լընամասըն... :

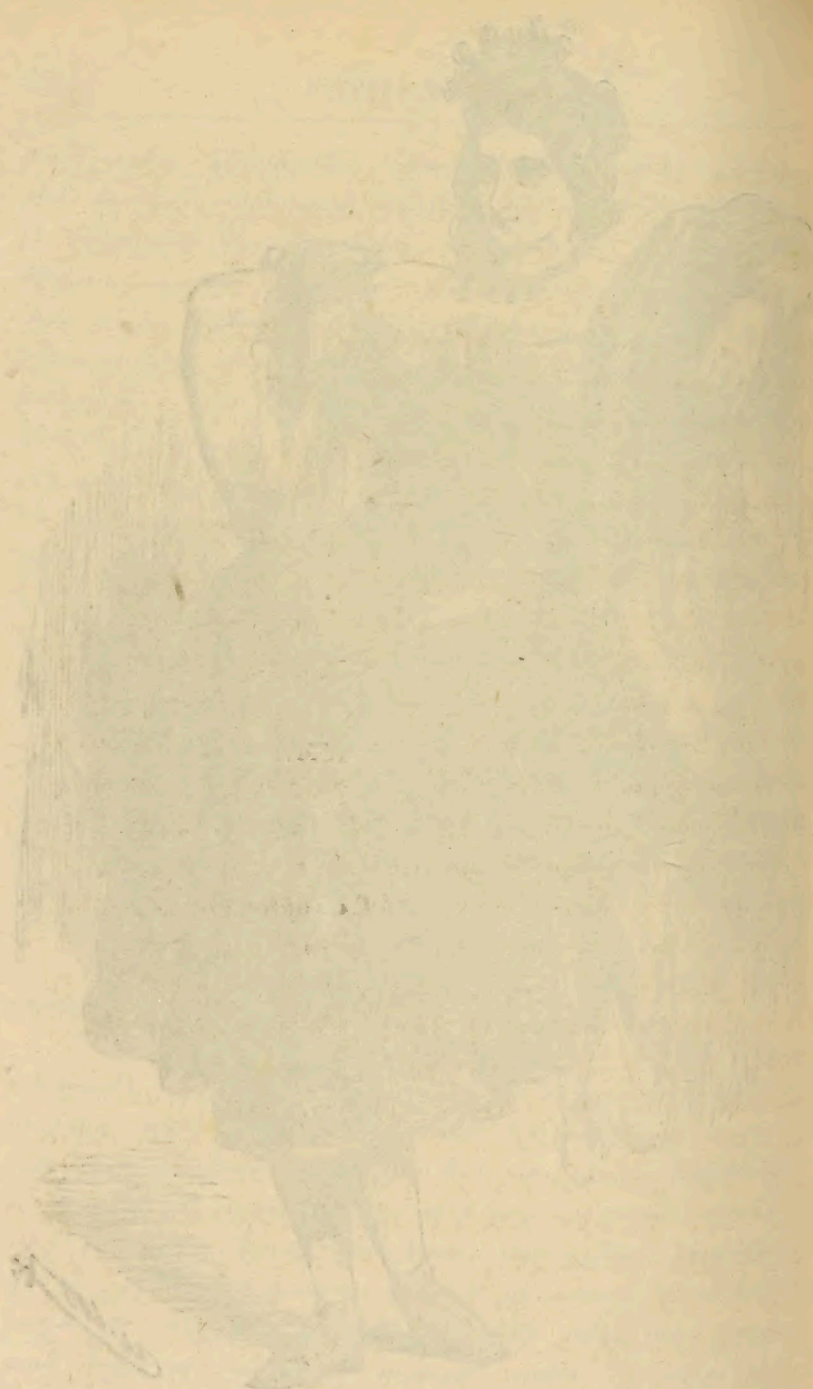
Նիինի-Մուլէն՝ Դուշ-Թու-Նիւնիւն քէտէրնաք սիմասըն-
տան կիթտիքճէ միթէտճճիպ վէ միքեայէմէնին պու
գալըպա տէօրիւմէսինաէն ֆէվզ էլատէ միլթէէսսիֆ օ-
լարագ, դրալիչա Պաքանալքն գուլաղընա պիւր գաչ սէօղ
եուվարլատաղ տան վէ գրալիչա տախի մահրէմանէ պիւր ի-
շարէթլէ ճէվապ վէրտիքտէն սօնրա .

— Անլաշըլլալը, էսկի ուսթան օլան Մ. Թրիբոյը սէվ-
միյօրսուն. — տէտի :

Դուշ-Թու-Նիւ. — Խա՛յր, Մ. Թրիբոյը սէվմէմ. քէն-
տիսինտէն նէֆրէթ իտէրիմ. սէպէպի նէ օլտըղընը պիլիւր-
միսինիզ. պէնիմ պէօյլէ սէֆահէթ եօլունա սաբմագլըղը-
մըն եարը սէպէպի տէ օ աըր : Պէն պու սէօղիւ իֆթիսար
իչուն սէօյլէմէյօրըմ, հագըգաթը հալ պունտան իպարէթ
տիւր... Անըն ֆապրիդասընտա չըրագլըղա կիտիլիմ
ղէման, իշիչուն օ գատար զայրէթ վէ սարղու կէօթէրիւր
իտիմ քի, չալըշմագ իւղրէ կէօմլէյիմի պիլէ չըգարըր լ-
տըմ. իշթէ պունըն իչուն տըր քի պանա Դուշ-Թու-Նիւ
(չըր չըպլագ եաթան) լագապընը վէրտիլէր... : Սապահ-

ԳՐԱԴԱՆ ԳՐԱԴԱՆ

ALFRED J. BROWN

տան ազջամա գատար պիհուտէ եէրէ ճանըմը չըգարըը վէ պէլիմի զըրարճասընա չալըչըր չապալար ըարմ . . . ֆագաթ պէնի թէչլիգէ մէտար օլաճագ հիչ պիր քէլիմէ իշիթմէտիւմ. ֆապրիգայա էն էվլէլ կէիւր վէ էն սօնրա չըգար ըտըմ. պունըն ֆարգընա վարան պիլէ օլմատը . . . Պիր կիւն մաքինանըն իւգէրինէ տիւ շէրէք եարալանտըմ. պէնի խասթէխանէյէ կէօթիւրաիւլէր . . . հէնուզ պիր է-թիճէ շիֆարէզիր օլմատան խասթէխանէտէն չըգըպ չալըչմագա պաչլատըմ, լաքին քիմի՞ն ումուրը . . . հիչ քիմսէ պունա էհէմմիյէթ վէրմէտի. ֆագաթ պէն ասլա մէյուս օլմագարմ. պիւլա ֆասըլա չալըչըրալմ. տիկէրլէրի խէ՛ պէնտէն զիյատէ միւճէրլէպ օլտըզլարընտան վէ Մ. Թը-րիրոնըն նէ օլտըզընը պէնտէն էյի պիւլտիքլէրինտէն, պէ-նիմ իչուն. «Ծու չօճուգ նէ՛ պուտալա շէյ իմիշ, պիհու-տէ եէրէ պէլինի գըրարճասընա չալըչըյօր . . . պունտան ի՛նէ խթիֆատէ իտէպիլէճէք . . . իշինի իշլէ, աճմագ, պունտան զիյատէ վէ եա էքսիք պիր շէյ օլաճագըն կօզ ոտէրլէր իտի. լաքին պէն պու սէօզլէրէ ասլա գուլագ աս-մագ վէ իշիմէ տէվամ իտէր իտիւմ. Նիհայէթ պիր կիւն, պապա Արսէն նամընտա օլուպ միւտտէթի յէտիտէտէն պէրու ֆապրիգատա իշլէմէքտէ օլան վէ ֆագլիլէթին պիր միսալը միւճէսսէմի սոյըլապիլէն իթթիյար պիր ատէմէ՛ պրթըգ գուվլէթտէն տիւշմիւշ օլմասը սէպէպիլլէ, եօլ վէրիլտի. Պու քէյֆիյեթէթ պիչարէ իթթիյարա՝ էճէլ տարպէսի կիպի պիր շէյ իտի. խասթէմիզաճ պիր գարըսը վար ըտը. քէնտիտի իսէ գուվլէթ վէ թագաթտան մահ-րում պիր իթթիյար օլտըզընտան, պաչգա պիր եէրէ կի-րմէզ իտի . . . Ֆապրիգանըն իշճի պաչըսը՝ քէնտիտինէ եօլ վէրիլտիյինի պիւլտիւրտիյինտէ, զէվալը իթթիյար ի-նանմագ իսթէմէտի, վէ սաիգաի մէյուսիյեթլէ աղլա-մաղա պաչլատը. Պու արալըգ Մ. Թըրքոյ, օրատան կէչի-յօրտու . . . պապա Աքսէն՝ էլլէրինի պիրի պիրինէ գավուշ-

տրամընչ օլտըղը հալտէ, ետրը իւճրէթլէ օլտուն քէնտի. սինի մէմուրիյեէթինտէ իպդա իթմէսինի ըէճա վէ նիյաղ իյլէսի: Մ. Թրիրոյ իսէ՝ ումուղլարընը դալտըրաւագ՝ պի. չարէնին եիւզիւնէ գարչը. «Նէ՞ սէօյլէյօրսըն, պէ՛ հէրիֆ, պէն քէնտի ֆապրիգամը սաղաթլար խաթախանէսի մի եաքաճաղըմ տէյու զանն իտիյօրսըն: սէն արթըգ չալըմաղա կէլմէզսին. հայտի՛, իչինէ կիթ.» տէյու հայգըրտը: Պէտպախթ պապա Արսէն. «Ֆադաթ գըրգ սէնէ միւթէմատիյէն չալըչարմ, տահա նէ՞ իսթէրսինիլ. եա՛ Բապպի, սէն մէրհամէթ էյլէ.» տէտի: Մ. Թրիրոյ պունա ճէվապ օլարագ. «Օ պէնիմ վազիֆէ՞մ մի» տէտիքտէն սօնրա, եաղըճըսընա խիթապէն. «Եունըն հաֆիթալըղընըն հիսապընը քէս տէ, տէֆ օլտուն կիթսին.» տէտի: Պապա Արսէն տէֆ օլուպ կիթտի. էվվէ՛թ... կիթտի... ֆագաթ օ ագչամ՝ հէմ քէնտիսի վէ հէմ տէ իսթիյար գէվճէսի քէնտիլէրինի քէսիւր տիւմանըյլա պօղուպ թէլէֆ իթտիլէր: Վագըա պէն օ վագթ հէնուղ չօճուգ իտիթ. լաքին պապա Արսէնին հիքեայէսի պանա պիր չէյ էօյրէթտի. պիղիմ նէֆսիմիլի թէլէֆ իտէրճէսինէ չալըչմաղըղըմըզ պիհուտէ պիր չէյ օլտըղընը, վէ պունտան՝ գատր ու հայսիյեէթիմիլի պիլմէյէրէք վէ թէչէքքիւր պիլէ իթմէյէրէք եալընըզ ֆապրիգա սահիպի իսթիֆատէ իթտիյինի, վէ պու գատար էմէք վէրտիյիմիլ հալտէ, իսթիյարըղըմըզաա պիր սօգադ քէօչէսինտէ աճըրգտան կէպէրմէքտէն զայրը պիր իւմիտիմիլ պուլընմատըղընը անլանըմ: Պունըն իւզէրինէ, դայրէթիմ սէօնուիւ. քէնտի քէնտիմէ տէտիմ քի. «Վագիֆէմտէն զիյատէ չալըչմաղըղըն պէնճէ նէ՞ ֆաիտէսի օլաճագ տըր. Պէնիմ սայ ուսմէլիմ սայէսինտէ, Մ. Թրիրոյ միլիտըլար դազանաճագ օլսա պիլէ, պիր դէրրէսինի պանա վէրի՛ր մի. խա՛յը:» Պինաէն ալէյհ չալըչմաղտա՝ իզզէթի նէֆսիմէ վէ եամէնֆաաթը չախսիյեէմէ արթըգ պիր ֆաիտէ կէօրէմէյէ:

րէք, իշտէն նէփրէթ իթտիմ, վէ հաֆթալըղըմը գազան-
մագ իյուն նէ գառար իշէմէք լաղըմ կէլիրսէ, օ գառար
իշէմէյէ պաշատըմ. արթըգ օնտան նօնրա, Ֆայլաք,
թէմպէլ վէ ռէֆիհ պիր չէյ օլտում. քէնտի քէնտիմէ
տէր իտիմ քի. «Չալըշմագտան պիւս պիւթիւն օտառաճագ
օլաւրսամ, պապա Արսէն իլէ գարըսը կիպի իշիմի պիթի-
րիրիմ . . . » :

Ժագ պիւա իթիյտը պու միւլահաղաթը միւէստիֆէ-
յէ զահիպ օլտըղը սըրատա՝ տիկէր տալէթիլէր՝ Տիւ-
մուլէն իլէ գրալիչա Պաքանալըն խաֆի իշարէթլէրլնտէն
պիթ թէշվիդ, իթթիֆագ իթմիլլէր իտի. պինաէն ալէյհ՝
գրալիչա Պաքանալ պիր իշարէթ վէրտիքոէն՝ վէ մասա
իւզէրինէ սըշըրայըպ շիշէլէրի վէ գատէհլէրի պաղըլլա
տէվիրտիքտէն օօնրա, հէթաֆ պիրտէն այաղա գալգտը-
լար, վէ նինիսՄուլէնին էրինտէֆէֆթըրլտագ սէտասըլլա
պէրապէր, « Թուլթուլնալը Լալէ . . . Թուլթուլնալը Լալէ
գատրիլինի իթմէրիզ » ահյու հայգըրմաղա պաշլտըլար :

Պիր գումպարանըն բաթլամասը կիպի պիրտէն պիրէ
զուհուր իթմիլ օլան պու մէսէրրէթ ալազէլէրի իւզէրինէ,
Ժագ սարսըլտը, վէ քէմալը թէաճճիւպլէ քէնտի տալէթ-
լլէրլնին հիւզիւնէ պաղտըգտան օօնրա, կիւյա զհհինի
խթիլա իտէն էլէմպալիլ միւլահաղաթը տէֆ իթմէք իս-
թիյօրմը կիպի էլլինի ալնընա կէօթիւրտիւ, վէ «Հագղը-
նըզ վար, հայտի՝ ա՛րը, պիր, իքի, իւշ, եաշասըն զէվգ
ռէ սէֆա» տէյու հայգըրտը :

Գուվլէթի պաղուլար պիր տագըգա զարֆընտա մա-
սալը գալտըրարլար, վէ զըյաֆէթ սալասընըն պիր քէօ-
լէնինէ նիւթտիլէր. սէյրճիլէր՝ իսկէմլէլէր, սէտիլլէր վէ
քէնճէրէ քէնարլարը իւզէրինէ եըղըլարլար, վէ Գուլ-
թու-նիւ, գրալիչա Պաքանալ, նինի-Մուլէն վէ Րօզ-Բոմ-
բոնըն թէշքիլ իթաիլի պու գատրիլէ հէմահէնկ օլմագ
իւզլէ՝ մուսիղի մագամընտա, Մէրէպլէր սէրլէվլալը

մէջհուր հավայը թէղաննի իթմէյէ պաշլատըլար :

Տիւմուլէն՝ էլինտէքի ֆըլըլտաղը տալէթիլէրտէն պիրինէ թէսլիմ իլէ , բօմալըլտրա մախուուս օլուպ թէրէ . սինտէ պիր թիւյ սիւբիւրկէսի պուլընան գասգէթասընը պաշընա դօյտու . գըյաֆէթին իպթիտաաընտա , սըրթըն . տաքի սէթրէյի չըգարմըշ օլտըղընտան , գըյաֆէթինն պիւթիւն շաշաասը մէյտանա չըգարմըշ ըտը : Պալըգ բուլը իլէ միւզէյեէն օլան զըրհ էսվապը՝ եաղլը պիր էօքիւզէ ըէֆագաթ իտէն վահշիլէրին կիյաիքլէրինէ միւշապիհ պիթ չաքէթլէ նիհայէթ պուլմագտա ըտը : Նինի-Մուլէնին գալընը պէօյիք վէ պաճագլարը ինճէճիք օլտըղընտան պաճագ քէմիքլէրի՝ ուճլարը տըշարըյա տէճնմիւշ օլան չիզմէլէրի իլինտէ կէլէշի կիւզէլ ոալլանմագտա ըտը :

Փիւշիւք Բօզ-Բոմբոն՝ բօլիւ շապգասընը էյրիճէ գօյմուշ , էլլէրինի բանթալօնըն ճէպլէրինէ սօղմըշ , պէտէ . նինին եօղարըքի գըսմընը ազաճըգ իլէրիյէ էյմիշ օլտըլը վէ սաղտան սօլա գալլա քէմիքլէրի իւզէրինտէ սալան . մագտա պուլընտըղը հալտէ , Նինի-Մուլէն իլէ պիրլիքտէ ատըմ ատըմ իլէրիլէմէքտէ իտի . Նինի-Մուլէն իտէ՝ սօլ պաճաղընը գըլմըշ , սաղ պաճաղընը իլէրիյէ տօղրու աթմըշ , տյալընըն ուճընը հավայա գալտըլմըշ վէ էօքճէսինի տէ տէօշմէ թախթասընա սիւրմէքտէ պուլընմըշ օլտըղը հալտէ , սըշրայա սըշրայա օյնտմագտա իտի . պուճնտան պաշգա , սօլ էլինի էնսէսինէ վուրմագտա , վէ կիւյա գարշը սընտաքիլէրին կէօղլէրինէ թօղ իւֆիւրմէք իսթէյօլմըշ կիպի , սաղ գօլընը խահիչլէ իլէրիյէ սալտըրմագտա ըտը : Պու ըագս ֆէվգ էլ ատէ մուվաֆֆագիյեէթ պուլտը . օյնատըղլարը շէյ՝ հէր նէ գատար մուրթուլէ Լալէ գատ . ըիլինին մուգատտէմէսի իտի իտէ տէ , շամաթալը ալգըշլարլա թէլագգը օլունտը : Պու արալըգ ոալա գաբուսը աշըլտը , վէ խըտմէթ քեարլարտան պիրի՝ կէօղ իլէ Դուշ-թու . Նիւյիւ պիր միւտտէթ արատըղտան սօնրա , եանընա

գօյուպ վէ գուլաղընա պիր գաչ սէօղ ֆըսըլտատը :

Ժագ , պու սէօղէրէ ճէվապ օլարագ , գահգահա իլէ կիւմէրէ պէրապէր .

— Պէնիմի . . . լա՛ծիֆէ օլմայը . — տէտի :

Խըտմէթ քեար պիր գաչ քէլիմէ տահա իլավէ իտին .
ճէ , Դուշ-Թու-Նիւնիւն սիմասընտա պիրտէն պիրէ ազիմ
պիր թէլաչ վէ էնտիչէ զահիր օլտու , վէ խըտմէթ քեարա .
Եֆէք էյի . . . կէլիրիմ տէտիքտէն սօնրա , գաբույա տօղ-
րու պիր գաչ ատըմ աթտը :

Գրալիչա Պաքանալ . — (Միւթէտճճիպանէ .) Նէ՛ վար ,
Ժագ , նէ՞ օլմուչ . — տէյու սօրտու :

Դուշ-Թու-Նիւ . — Պէն չիմտի կէլիրիմ . . . պէնիմ եէ-
րիմէ պիր պաչգասը օյնասըն . . . սիղ տէվամ իտինիղ . —
տէյիպ , ալէլ աճէլէ տըշարը չըգտը :

Տիւմուլէն . — Իճթիմալ քի եէմէքլէր բուսուլասընտա
եազըլաճագ պիր շէյ ունուտըլմըշ տա տիւղէթմէյէ կիթ-
տի , չիմտի էլպէթթէ կէլիր :

Գրալիչա Պաքանալ . — Պէսպէլի էօյլէ օլմայը . . .
(Ժագըն մագամընա գաիմ օլան ատէմէ խիթապէն .) Նիմ
տի սըրա գալալիէնին տիր . — տէտի :

Գատրիլ թէքրար տէվամ օլունմաղա պաչլտտը , Նի-
նի-Մուլէն իքիսինին օրթասընտա սալլանմագ իւզրէ , սաղ
էլիյլէ Բօզ-Բոմբոնըն վէ սօլ էլիյլէ տէ գրալիչա Պաքանա-
լըն էլլէրինտէն թուշմըշ ըտը . պու հալ՝ պիր նէվ օյուն
մանօլրատը օլուպ , պու մանօլրատա Նինի-Մուլէնին կէօս-
թէրտիյի մուգալիտիք միւմիլին տէյիլ թարիֆ օլունա-
մաղըտը : Պու սըրատա գաբու թէքրար աչրլտը , վէ Ժա-
ղը ալըպ կէօթիւրմիւշ օլան իլտմէթընար՝ պիր սիմաի
տէհէթիլիմա իլէ Սէֆիղէ եազլաչտը , վէ Դուշ-Թու-
Նիւյէ եաբմըշ օլտըղը կիպի , մէվպուլէնին տէ գուլաղընա
պիր գաչ սէօղ սէօյլէտի : Գրալիչա Պաքանալըն պէնղի
ուլտու , քէսկին պիր Նիտա սալը վէրիպ գաբույա տօղ-

րու սէյերթտի վէ պիր քէլիվէ պիլէ սէյլէմէյէրէք վէ տավէթլիւէրի հայրէթաէ պըրագարագ, ալէլ աճէլէ տըշարը չըգտը :

4

Վ Է Տ Ա Լ Ա Շ Մ Ա

Դրալիչա Պաքանալ՝ Լօգանթանըն խըտմէթքեարըյա պիլըիքտէ, նէրտիւպանտան աշաղըյա էնտի : Դաբուտա պիր արապա տուրմըշ ըտը : Պու արապանըն իչինտէ՝ իքի սաաթ էվվէլ Շաթըլէ մէյտանընտա տուրմըշ գօնուչմագ տա օլան էչխաստան պիրի իլէ, Դուշ-թու-նիւ պուլըն մագտա ըտը :

Սէֆիզ արապանըն եանընա վասըլ օլտըգտա շախսը մէրգոււմ աշաղըյա էնտի, վէ սաաթընա պագարագ ժագա խիթապէն .

— Սիզէ պիր չարեէք սաաթ միւսաատէ վէրիրիմա . . պուլնտան զիյատէ պիր շէյ եաբամամ, էվլատըմ . . . զիտան սօնրա եօլա չըգմայըյըզ . . . : Ելիմիզտէն գաչմագ թէճրիւպէսինտէ պուլուլնմայընըզ . արապա պուրտա տուրտուգճա, պիզ տէ գաբուլարա նէզարէթ իտէրիզ . տէտի :

Սէֆիզ պիր աթլայըշտա արապանըն իչինէ սըչրատը Դալպի օ տէրէճէ հէյէճանա կէլմիշ իտի քի, օ վագթա գատար հիչ պիր սէօզ սէյլէմէյէ մուգթէտիր օլամամըշ ըտը . Փագաթ ժագըն եանընա օթուրուպ տա մէրգուլըն չէհրէսինտէքի սօլղուլըղը կէօրիւնճէ, արթըզ քէնտիսի նի զապթ իտէմէյէրէք :

— Նէ՞ վար, Ժա՛գ, սէնտէն նէ՞ իսթէյօրլար . — տէ-
յու հայդըրտը :

Ժագ . — (Մէյուսանէ պիր սէտա իլէ .) Պօրճ իչուն
պէնի թէվգիֆ իտիյօրլար . . . :

Սէֆիզ . — (Ճանխրաշ պիր սէտա իլէ .) Սէնի՞ մի . . . :

Ժագ . — Եվվէթ , մուամէլէճինին պանա իմգալաթ .
մըշ օլտըղը թէէմինաթ բօլիչասը իչուն . . . մէրգում՝ իմ-
զալամագ խուսուսընըն սըրֆ պիր մուամէլէի գանուհիյէ-
տէն իպարէթ օլտըղընը սէօյլէմիշ իտի , տէյի՛ մի . . .
ալագ խայըն :

Սէֆիզ . — Լաքին , եա՛ Րապպի , սէնին անտէ բարան
եօգ մը . . . պունը ալէլ հիսապ ալը գօյսուն :

Ժագ . — Պիր բարամ գալմամըշ ըմրշ . բօլիչայը էօ-
տէմիշ օլմաըղըմտան տօլայը , եանընտաքի պին ֆրանըր
վէրմէյէճէյինի մահրէմէ խատէմէլէրի մարֆֆէթիլլէ պա-
նա պիլտիրմիշ . . . :

Սէֆիզ . — Օ հալտէ , մէրգումա կիտէրիմ վէ սէնի
մահպուսիյէթտէն գուրթարմասընը ըէճա իտէրիմ . պու
բարայը սանա էօտիւնճ վէրմէյի իլք էվվէլ քէնտիսի թէք-
լիֆ իթտի . պէն պունը բէք տլէա պիլիրիմ . զիրա իպթի-
տա պանա միւրաճաթ իթմիշտի . չու հալտէ պիզէ մէր-
համէթ իտէճէյինի իւմիտ իտէրիմ :

Ժագ . — Մէրհամէթ մի . . . պիր մուամէլէճիտէ մէր-
համէթ նէ կէղէր . . . չըլղընճա պէօղլէր պէօյլէմէ , Սէ-
ֆիզ . . . :

Սէֆիզ . — (Հէյէճանը գալպ իլէ էլլէրինի սֆիրի պի-
րինէ գալուշտըրաղագ .) Տէմէք օլուրքի , հէր պիր իւմիտ
մահվ օլմուշ տըր , էօյլէ՞ մի . . . : Ֆագաթ նիհայէթ պիւս-
պիւթին գաթը իւմիտ իթմէքլաղըմ տէյիլ . . . հէր հալ-
տէ պիր շէյ , եարաճագ տըր . . . պունը սանա վաա իթմիշ
տիւ , տէյի՛ մի . . . :

Ժագ . — (Ոճը պիր քէտէլլէ .) Եվվէթ , Լաքին վա-

տընը նէ՝ սուրէթլէ իճրա իթ տիյինի կէօրիւյօրսուն . պէն իմզալատըզըմ շէյին նէտէն իպարէթ օլտըզընը պիլմէյէ. բէք , իմզալատըմ . բօլիչանըն վաաէսի կէշմիշ . շիմտի անըն հարէքէթի վազըասը նիզամը տաիրէսինտէ օլտըզընտան , մուխալէֆէթ իթ մէքլիյին հիշ պիր ֆաիտէսի օլամազ . պունըարըն քեաֆֆէսինի տէ պսնա անլաթտըլար . . . :

Սէֆիզ . - Ֆազաթ մէնի ուզուն միւտտէթ հապսիա . նէտէ ալըզօյամազլար , տէյիլ մի , պու միւմքին տէյիլ . . . :

Ժազ . - Էկէր բօլիչայը էօտէմէյէճէք օլուրսամ , պէշ սէնէ մահպուս գալաճազըմ . . . : Մատամ քի պու բարայը իլէլ էպէտ էտա իտէմէյէճէյիմ , իշիմ պիթմիշ տէմէք տիր . . . :

Սէֆիզ . - (Պաշընը էլէրի իչինէ ալարապ .) Ա՛հ , պու նէ՝ ֆէլաքէթ , պու նէ՝ պէտպալիթլըզ . . . պիր չարէ պուլ մանըն իմքեանը տա եօզ . . . :

Ժազ . - (Քէտէրամիզ վէ հէյէճանը պիր սէտա ի. լէ .) Տինլէ , Սէֆիզ , պու արապատա օթուրալլտան պէ. բու , եալընըզ պիր շէյ տիւշիւնիւյօրըմ . . . եանի՝ պէն մահպուս օլաճազ օլուրսամ , սէնին հալին նէքրէյէ վա. րաճազ :

Սէֆիզ . - Պէնիմ իչուն մուզտարըպ օլմա :

Ժազ . - Սէնին իչուն մուզտարըպ օլմայըմ մը . տի. վանէ՝ միսին , նէ սին . սէն նէ՝ եաբաճազսըն : Պիզիմ իբի օտամըզըն մօպիլեասընը սաթըյա չըզարսան , իքի եիւղ ֆրան.ք թութմազ : Սէրվէթի մէվճուտէմիզի օ տէրէճէ չըլլընճասընա սարֆ իթ տիք .քի , օտալարըն քիրասընը պի. լէ թէէտիյէ իտէմէտիք . իսանէ սահիպինէ իւշ սյըզ պօր. ճուրմը վար . պինաէն ալէյճ՝ էշեալարըմըզըն սաթըլմա. սընտուն տախի սէնճէ պիր իւ միտ եօզ տըր . . . պիր բա. րադըզ գալաճազսըն : Պէն հիշ օլմազսա հապսիանէտէ աճ գալմամ . . . ֆազաթ սէ՛ն նէ եաբաճազսըն . . . նէ՝ իլէ կէչինէճէքսին :

Սէֆիզ . - Պու միւլահազա իլէ շիմտիտէն միւքէտտէր
օլմագ նէյէ՞ եարար :

Ժագ . - Եարըն նէ՞ իլէ կէչինէճէյինի սանա սիւալ ի-
տիյօրմ :

Սէֆիզ . - Պու էլպիսէմի իլէ սաիր պիր գաշ բարչա
էլեամը սաթըպ , ազ ճէնին եարըսընը սանա եօլլար վէ
եարըսընը տախի սագլարըմ . պիր գաշ կիւն պէնի իտա-
րէ իտէր :

Ժագ . - Էյ սօնրա , սօնրա՞ նէ եաբաճագ սըն :

Սէֆիզ . - Սօնրա մը . . . պէն նէ՞ պիլէյիմ . . . օ վա-
զըթ տիւշիւնիւրիւզ . . . շիմտի սանա նէ՞ տէյիմ . . . սօն-
րա էլպէթթէ պիր իճապընա պսղըլըր . . . :

Ժագ . - (Տիլիւրաշ պիր ահ չէքէրէք .) Պէնի տինէ ,
Սէֆիզ , պէն սէնի նէ՞ գատար սէվտիյիմի շիմտի հըսս ի-
տիյօրմ . . . սէնի թէրք իտէճէյիմի տիւշիւնտիւքճէ , եիւ-
րէյիմ զանն իտէրսին քի պիր մէնկէնէ արասընտա էզի-
լիպ պիւզիւլիյօր . . . սէնին նէ օլաճաղընը պիլմէտիյիմ-
տէն , աաթթա թիթրէյիւրմ . . . : (Էլինի ալնընա կէթթիւ-
րէրէք .) Կէօրիւյօրտուն ա՛ . . . պիլիմ պու սուրէթլէ մահվ
օլմամըզըն սէպէպի . «Կիւն պու կիւն աիւր , եարըն կէլ-
մէյէճէք» տէմէմիզ օլտու . իշթէ ԵՍՌԸՆ կէլտի չաթար :
Սէնին եանընտան այրըլտըղըմտա , վէ սաթաճաղըն էսվապ-
լարըն բարասընը տա թիւքէթ տիրտիյինտէ , չալըմաղա
մուզթէտիր օլամատըղընտան , նէ՞ եաբաճագ սըն . եարա-
ճաղընը պէն սանա սէօյլէյիմ մի , իսթէր միսին . . . պէ-
նի տնուտաճագ սըն վէ . . . :

Ժագ սէօզիւնիւ իքմալ իտէմէտի . պատէհու , կիւյա
պու ֆիքրտէն ֆէրաղէթ իթմէք իսթիյօրմըշ կիպի , հիա-
տէթ վէ մէյուսիյիւթ սաիզաքսըլլա .

— Սլիմ Սլլահ , էկէր իշին օ քաուտէյէ յաբաճաղը-
նը պիւսէմ , պաշըմը գալտըրըմ թալլարընա վուրարագ
բարչա բարչա իտէրիմ . - տէտի :

Սեֆիզ՝ ժաղըն սիքսիւթլէ կէշմիշ օլտըղը միւլահա.
զանըն նէտէն իպարէթ օլտըղընը տէրհալ անլոյարաթ,
անըն պոյնքնա ակթըրը վէ քէտալը խահիշլէ .

— Պէ՛ն, պիր պաշգասընը մը սէվմէք . . . առա՛, առ.
լա՛. զիրա պէն սէնի նէ տէրէճէ սէվտիյիմի սէնին կիպի
չիմտի անլոյարում. — տէրի :

Ժաղ. — Լաթին, հաշամագ իչուն . . . պիշարէ Սէ.
Ֆիզիմ, հաշամագ իչուն :

Սեֆիզ. — Նէ՛ հաշարում . . . ճէնթրէթի էլէ ալարագ,
կիտիպ զըգդարընտաշըմիշ պիրիքտէ օթուրըրում . . . ա.
մընլա չաղըլպ չապարաքում. էլսրէթթէ էքմէյիմի չըգա.
ըրըրում . . . Եսլընը պէնի կէօրմէք իչուն տըշարը չըգա.
քըմ . . . Պու մուամէլէճի՛ պիր գաշ կիւնէ գատար սէ.
նին. օն պին ֆրանքը քէտէտիյէ իտէմէյիճէյիմի տիշիւնէ.
րէք, սէպիյիմի թալիյէ իթտիւրէճէք տիր. պէն օ փագ.
թա գատար չալըշմաղա տըշըրում . . . պատէհու սէն տէ
ալըշարագ, ֆագիրանէ վէ ֆագաթ ըահաթ պիր էօմի
կէշիքիրիլ . . . չ վէ ալթը ալ գատար պէրապէրճէ ճիւմպիշ
իթմէմիզ Կանըմըղտա քետը գալըր. զիրա տիւնեանա
էօյլէ պոէմէր վար տըր քի, միւտսէթի հոյաթլարընտա
էյլէնճէմին նէ տէմէք օլտըղընը պիւմէզլէր. սէօզիւմէ ի.
թիմատ էթ, սէվկիլի ժաղըմ, սէօյլէտիյիմ սէօզլէր խա.
ղիսանէ տիրէր . . . Պէ՛ն Վիզը պէնճէ ֆաիտէլի պիրնա.
սիհաթ օլաճագ տըր. Լիլէր պէնի սէվէրսէն, պէնիմ ի.
չուն ապա մուղտարըպ օլմա. պաշգա պիր տօսթ խաին.
մէքտէն իսէ, էօլմէյի եիւզ տէֆա թէրճիհ իտէրիմ :

Ժաղ. — (Կէօզլէլը հաշարմըշ օլտըղը հալտէ .) Էօյլէ
իսէ կէլ պէնի գուշիւղա . . . սէօզիւնէ ինանըրում . . . սէն
կէրէք հալը հաղըր վէ կէրէք մուսթագ պէլ իչուն պէնի
թէէմին իտիցօրսուն . . . Հագղըն վար, հա՛ թէքրար չա.
լըշմաղա ալըշմալըլը, վէ հալստ . . . պոպա Սիւնէնին պիր
էօյլէք քէօմիւրիւ իլէ իշիմիզի պիթիւմէլիլ . . . (Լիլագ

FOR-PAVANS

9-134

պիր սէտա իւէ վէ թիթրէյէրէք .) Զիրա պիւմիշ օլ քի , ալթը այտան պէրու սէրխօշ կիպի պիր շէյ իտիմ . շիմտի զանն իտէրսին քի սէրխօշըգտան սըյըլըյօրըմ . . . վէ նէրէյէ կիթաիյիմիզի կէօրիւյօրըմ . . . Բարալարըմըզ թիւքէնտիքտէն սօնրա , իհթիմալ քի պէն պիր խըրսըզ օլաճագտըմ , վէ սէն տէ պիր . . . :

Սէֆիզ . - (Գուշ-թու-նիւնիւն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Մհ , ժազ , պէնի գօրգուտըյօրսըն , պէօյլէ սէօզլէր սէօյլէմէ . . . սանա եէմին իտէրիմ քի , գըզգարընտաշըմըն խանէսինէ ավտէթ իտէճէյիմ , չալըչաճաղըմ վէ քէսպի ճէսարէթ իտէճէյիմ . . . :

Գրալիչա Պաքանալ բէք ղիյատէ խալիսէթլէ պէյանը էֆըքար իթմէքտէ , վէ վատընը ազմը գաթի իւէ թուլթմագ իսթէմէքտէ իտի . մէզպուրէնին գալպի հէնուզ պիւթիւն պիւթիւն ֆէնալաշմըշ տէյիլ իտի . սէֆալէթ վէ ղարուրէթ՝ պաշգալարը կիպի անըն տախի պաշտան չըգմասընա սէպէպ օլմուշ ըտը . օ վագթա գատար պիւսպիւթիւն մէյէլանը գալպիսէ թէպալիյէթլէ հարէքէթ իթմիշ օլտըղընտան , հիշ պիր ալչագճա վէ միւրթէքիպանէ էֆըքարտա պուլընմամըշ ըտը . շիմտի իսէ , ժազըն պուլընտըղը հալը էսէֆիշթիմալը կէօրէրէք , աշգ ու սէվտասը պիր գաթ տահա ալէվլէնմիշ իտի : Պիշարէ՝ տէհշէթի մահրումիյէթլէրի սէպէպիյլէ էվլէլճէ տայանամամըշ օլտըղը վէ իշսիզ վէ սէֆիհանէ պիր էօմրէ ալըչալըտան պէրու քէնտիսինէ պիր գաթ տահա աղըր կէլէճէք օլան էվլէթի չալըչմագլըզ էօմրիւնիւ թէքրար էլէ ալմագ իւզրէ Մայեհօնիւն եանընա կիտէճէյինի ժազա սէօյլէտիյի սըրատա , եէմին իտէճէք տէրէճէտէ քէնտիսիտէ էմիյէթի գալպ հըսս իտիյօրտու : Քէնտիսինին ժազա սէօյլէմիշ օլտըղը թէշվիգամիզ վէ իթմինանպալսշ սէօզլէր՝ պիշարէ տէլի գանլընըն քէտէր վէ ըզտըրապընը ազաճըզ թախֆիֆ իյլէտի . ժազ՝ օ զէմանա գատար քէնտիսինի քէօր

քեօրեւնէ աթմըշ օլտըղը տէհէթլի ուչուրումըն՝ կերէք քէնտիսինի վէ կէրէք Սէֆիզի պիւ տիւրը կերտապը թեզալէթ վէ պէտնամիյէ իուվարլայաճաղընը հըսս իտէճէթ տէրէճէտէ գէքեալէթ վէ գալպ սահիպի իտի :

Պու սըրատա , մահքէմէ խատէմէսինտէն օլան ա. տէմ արապա գաբուսընա վուրարագ , ժագա խիթա. պէն .

— Օղլում , պէշ տագըգանըղ գալմըշ տըր , չարուգ օլուն . - տէտի :

Ժագ . - Հայտի , գըղըմ , սէնի կէօրէյիմ . . . ճէքա. ըթի էլտէն պըրագմա :

Սէֆիզ . - Միւսթէրիհ օլ . . . ճէքարէթի էլտէն պըրագմայաճաղըմ , պու պապտէ էմին օլապիլիրսին . . .

Ժագ . - Թէքրար եօգարըյա չըգմայաճագ մըսըն :

Սէֆիզ . - Օհ , խա'յր , խա'յր . . . չիմտի պու էյլէքէ. տէն նէֆրէթ իաիյօրըմ :

Ժագ . - Մէսարըֆաթըն քեաֆֆէսի էվիլէտէն թէէ. տիյէ օլունմըշ տըր . . . չիմտի խըտմէթքեարլարտան պիլի վասըթասըյա պիլի պէքլէմէմէլէրինի խապէր կէօնտէթի. ըիմ : Տավէթլիլէր բէք գիյատէ թէաճհուպտէ գալաճագ. լար , ֆագաթ նէ՞ չարէ . . . :

Սէֆիզ . - Էվիլիզէ գատար պէնիմլէ պէրապէր կէլէ. պիլսէ իտին . . . պու ատէմ պէլթի պունա միւսատէ կէօսթէրի . զիրա պու գըյաֆէթլէ Սէնթ-Բէլաթիյէ (ճա. պըսխաթէյէ) կիտէմէզթին , տէյիլ մի :

Ժագ . - Տօղրու տըր , պէնիմ սէնինլէ պիլիլթաէ կէլ. մէմէ մուխալէֆէթ իտէմէզ . ֆագաթ՝ արապա տէլունին. տէ պիլիմլէ պէրապէր պուլընաճաղընտան , անըն հուղու. ըընտա արթըզ պիլի պիլիմիզէ հիչ պիլ սէօզ սէօյլէյէ. մէյիլ . . . Պինտէն ալէյհ՝ միւտտէթի էօմրիւմտէ , իթ տէֆա օլարագ , սէնինլէ ագիլանէ վէ ճիտտէն գօնուչ. մամա միւսատէ էթ : (Վագուրանէ վէ միւլէսիլ պիլ

թավր ըլա .) Սէվկիլի Սէֆիզիմ, սանա սէօլէտիյիմ սէօ-
զիւ էյիճէ խաթըրընա սագլա . . . զիրա պու սէօզ հէմ
սանա վէ հէմ տէ պանա թէալիւզ իտէր - պու կիւնտէն
իթիպարէն քէնտինի չալըչմաղա ալըչտըր . . . սայ ու ամէ-
լին նէ գատար մէչագգաթլը վէ ֆաիտէսիզ տախի օլսա ,
թէրէտտիւտ իթմէ . եօզսո՝ պու կիւնքի վագըւանըն թէէ-
սիրիկի ազ միււտտէթ զարֆընաա ունուտուրսուն , պիր ազ
էվլէլ սէօլէտիյին վէճհէ , ծնտան սօնրա վաղթ կէչմիշ
օլուր , վէ սէն տէ՝ սաիր պիր չօզ պէտպախթ գըզլարըն
պիլ ախրէ տիւչար օլտըգլարը կիրտապը ըէզալէթէ տիւ-
չիւպ մահվ օլուրսուն . . . նէ տէմէք իսթէտիյիմի անլա-
յօլմիսըն . . . :

Սիրիկ . - (Գըզարարագ .) Էվլէթ , անլայօրըմ . . . ըս-
քին պէօլէ պիր էօմր կէչիրմէքտէն իսէ , էօլլէյի եիւզ
գաթ զիյատէ թէրճիհ իտէրիմ . . . :

Ժագ . - (Պօղուզ վէ մագպութ պիր սէտա իլէ .) Հագ-
գըն վար . . . հէմ օ հալաէ , էօլմէք իչուն . . . ալէնտէ սա-
նա եարաըմ իտէրիմ . . . :

Սէֆիզ . - (Հէյէճանը գալպ իլէ տօսթընըն պօյնընա
սարըլարագ .) Օլ պապտէ էմնիյէթիմ պէրքէմալ տըր ,
Ժագ . . . (Մահզունիյեթլէ .) Կէօրիւյօր մըսըն , պիր ազ
էվլէլ , զէվգ վէ էյլէնճէմիզ էսնասընտա , սէպէպինի պիւ-
մէյէրէք գալպիմաէ քէտէր ու ըզարըրապ հիսս իտիչիմ ,
վէ պիզի պէրապէրճէ էօլտիււրմէսի իչուն ֆուլէրանըն աշ-
գընա իտարէի ագտահ իյլէյիչիմ պիր շահատէթի գալպ-
տէն նաչի իմիշ . . . :

Ժագ . - (Մահզուն պիր չէհրէ իլէ .) Էհ , ֆուլէրանըն
պուրայա տա կէլմէյէճէյինի թիմ թէէմին իտիյօր . ֆուլէ-
րա կէլէճէք օլուրսա , պէլքի պիզի քէօմիւրէ միւհթաճ
իթմէզ . . . հաթթա , իհթիմալ քի քէօմիւր ոսթըն ալմա-
ղա բարամըզ տախի պուլունմազ . . . :

Սէֆիզ . - Ժագ , պէն սանա պիր սէօզ սէօլէյիմ

մի . . . պերապերճէ հէմ եաշամագ վէ հէմ տէ էօլմէքի չուն պէնի տաիմա հազըր պուլապիլիսին :

Ժագ . - (Ֆէվզ էլատէ հէյէճանը գալալ իլէ .) էօյլէ իսէ , կէօզլէրինի սիլ . . . պուլ ատէմլէր հուզուրնտա չօճուզլուզ իթմէյէլիմ . . . :

Պիր գաշ տագըզա սօնրա , արապա՝ Ժագըն իգա . մէթկեահընա տօզրու իլէրիլէմէյէ պաշատը . Ժագ՝ հապըսխանէյէ կիթմէզտէն էվլէլ , իւանէսինէ կիտիպ զըյաֆէթինի թէպտիլ իտէճէքտի :

Տիւնեա իւզէրինտէ պագէն էօյլէ հալլէր վար տըր քի , ինսան նէ գատտար թէքրար իթսէ , եինէ ազ տըր . պինաէն ալէյհ , Մայեէօնիւն հէմչիրէսի սէպէպիլլէ պիր տէֆա տահա սէօյլէյէլիմ քի . չալըշմանըն ինթիգամարզ օլմաուրնըն էն վէսիմ նէթիճէլէրինտէն պիրի տէ , իւճրէթ քիֆայէթսիզլիյի տիր :

Իւճրէթ քիֆայէթսիզլիյի սէպէպիլլէ , կէնճ գըլաւրըն գըսմը ազամը՝ պիր թագըմ նամէշրու՝ լապըթալար բէյտա իտէրէք կէչինմէք չարէսինի արամաղա մէճպուր օլույօլլար . լաքին պու կիպի լապըթալար պիչարէլէրի կիրտապը մէզլլէթ վէ լէզալէթէ տիւշիւրիւր : Պազը քէրէ , տօսթլարընտան ճիւզի պիր մըգտար ազ ճէ ալարագ վէ պու ազ ճէյի քէնտի սայ ու ամէլլէրինտէն հասըլ օլան իւճրէթէ զամմ իտէրէք կէչինմէլէրինի ազ չօգ գօլայլաշ տըրըրլար : Պազը քէրէ տէ՝ Մայեէօնիւն գըզգարընտաշը կիպի , չալըշմայը պիւս պիւթիւն թէրքլէ , ինթիխապ իթսիքլէրի ատէմ մասրաֆ իթմէյէ մուգթիտիր օլտըզը հալտէ , անընլա պայաղը պիր էօմր սիւրմէյէ պաշալարար իշթէ , պու ճիւմպիւշ վէ իշսիզլիք զէմանընտա , իմէնպէլիյին նագապիլի չիֆա օլան ուլուզու պու պէտպալթ գըզլարը պիւս պիւթիւն իսթիլա իտէր :

Ճէմիյեթի պէշէրիյեէնին (մարգկային ընկերուլիւն)

չայանը թագակիչ օլան գայտորդըզը սեպեպիյէ , խըզէ-
թէն հիճապ , իսթիգամէթ վէ նամուսքեարըզ տույղու-
լարըլա մութթատըֆ օլան պիր չօգ իշճի զըզլարընըն
տիչար օլտըզլարը մէզէլէթ վէ պէտնամըզըն պու պի-
րինճի գատէմէսի տիր : Պիր միւստէթ սօնրա , վալիտէ օլ-
տըզլարը պիր սըրատա , եա տօսթլարը քէնտիլէրինի եիւզ
իսթիւնէ պըրագըր , վէ եախօտ մէճնուհանէ պիր իսրաֆ-
ճըլըզ սեպեպիյէ պօրճու գալարագ , հապսիւնէյէ կի-
տէր , վէ պիչարէ գըզլար մէթլուգ , պիքէս վէ էսպապը
թէպիւիւշաէն քիւլլիյէն մահրում գալըլար :

Պունլար միյանընտա , գալպ վէ ճէստրէթի հէնուզ
մուհաֆաղա իտէն վար ըսա , թէքրար չալըչմաղա պաշ-
լար ... լաքին պու կիպիլէր բէք նատիր տիր : Տիկէրլէրի
իսէ սէֆալէթ վէ հօգսուզլուգ իլճատթը , վէ կէվշէք վէ
իշիզ պիր էօմի սիւրմէքլիք իթիյատը իլէ , մէզէլէթ վէ
րէզալէթին սօն նօզթատընա գատար եուվարլանըպ կի-
տէրլէր :

Պունլարըն շու հալը մէզէլէթ իշթիմալի թէքտիրտէն
ղիյատէ թէէստիֆէ շայան տըր . զիրա անլէրին թարիզի
տէնալէթ վէ րէզալէթէ սարմալարընըն պիրինճի վէ պաշ-
լըճա սեպեպի՝ էմէքլէրինէ մուգապիլ վէրիլէն իւճրէթին
քիֆայէթ սիզլիյի վէ մէճպուրէն իշիւզ գալմագ խուսուսը
տըր :

Իշ ինթիգամըզըզընըն՝ էրքէրլէր իշուհ , իւճրէթ քի-
ֆայէթ սիզլիյիտէն մատաա նէթայիճի միւէստիֆէսինտէն
պիրի տէ , քէնտիլէրինէ թէքլիֆ իտիլէն իշլէրաէն հէման
տալմա ըզհարը նէֆրէթ իթմէլէրի տիր : Պու տալի պիս
տուհուլէ անլաշըլապիլիւր , հէրէք մէշղուլիյեթլէրին նէվ
պէնէվ օլմասըլա , կէրէք պախի շան ու իֆթիխար միւ-
քեաֆաթլար իթասըլա , կէրէք իհթիմամ վէ իգտամ
իճրասըլա , կէրէք քէնտի էմէքլէրինին հասըլ իթտիյի
մէնֆաաթ նիսպէթինտէ իւճրէթ վէրմէքլէ վէ կէրէք պիր

չօդ սէնէլէրճէ չալըշըպ չապալաթըգտան սօնրա, թահթը
թէէմինէ ալընմըշ պիր թէգաիւտ մաաշը իւմուտի իլէ իշ
ճիլէրի սայ ու ամէլէ թէշվիդ. իթմէք չարէսի պիլինիյօր մը
Խայր: Մէմլէքէթ՝ նէ՝ անլէրին իհթիյաճաթը վէ նէ տէ
հազգուգը հազգընտա հիշ պիր զայրէթ վէ հիմմէթ կէօս.
թէրմէյօր:

Սէնայիի մէվճուտէտէն եալընըզ պիր սէնաաթը միսալ
օլարագ զիքը խտէլիմ. մաքինա իլէ իշէյէն ֆապրիզ ալար.
ալա պիլի թազըմ մաքինաճըշար վէ իշճիլէր վար տըր փի
հէր կիւն եա իսթիմ գազանընդն բաթ լամաալըլա թէլէֆ
օլմազ վէ եա մաքինալարըն տիշլէրինէ արիւրիւնէրէք ոս.
գաթլանմազ իհթիլալի մէվճուտ օլտըղընանն, ամքէրլէ.
րին վա հարէպէ մէյտանընտա կէշիւրթիքէրի թէհիլէրէր.
տէն տահա պէօլիւք թէհիլէրէրէրէր պօշունըրլար. պու
իշճիլէր՝ գազանընդ բաթ լամաալըլա թէլէֆ օլմազլար վէ եա
ազալարընտան պիրի մաքինանըն տէմիր տիշլէրի արաշնտա
էզիլէրէք սագաթ գալմազլարսա, հաաթիր պուլունուր պիր
մէհարէթի քեամիլէ իպրազըլըա աէնաթըն վէ պինտէն
ալէյհ մէմլէքէթին թէրագզըսընա, քէնտի նաւուսքեա.
րանէ մէպէրլէրի իճապընճա, հագապիլի ինքեար խըտ.
մէթլէր կէօրիւրլէր: Լաբին մէազ Ալլահ պաղաթընըպ
տա իլէմէյէ զայրը մուգթէտիր գալըրլարսա. պիր աւ.
քէրին մէմուս վէ ֆագաթ մահաուլըզ օլան չէճաթ
վէ գահրամանըղընա մուգաթէլէթէն ալտըլը միւքեաթա.
թա միւսաթի պիր միւքեաթաթա նաիլ օլուլըմը մը. եա.
նի Արագաթլարա մաթուս օլան խաթաթանէտէ քէն.
տիլէրինէ պիր եէր վէրիլը մի: Խայր . . . Պէօլէ պիր
մուալէնէթտէ պուլընմազ մէմլէքէթին վաղիֆէմի մի: Ե.
կէր սագաթ իշֆիլին տաթաաթ տաթի նանքէօրին պիլիլի
իպէ, պիշարէ՝ արթըգ իշլէմէյէ գաթըթի պալընմաթը.
ղընտան, կիտիպ պիր քէօլէտէ աճըլըտան էօրիւր:

Էլ հաալը, սէնայի նամընա իճրա իտիլէն մութանթան

լինելը, օ հայրեթեփղա գումաշլարը տողույան, օ աշատար սիլահլարը ալթուն վէ եա կիւմիւշ իլէ գաւ-
լայան, օ ալթուն վէ կիւմիւշ գատէհէրի օյուպ մէյտանա
կէթիրէն, օ ապանօզ վէ ֆիլտիլի թէճէմմիւլթը հէքք
իտէն, վէ օ կէօզ գումաշտըրըճը միւճէվհէրաթը քէմայը
հիւնէրլէ միլայայան մահիր իշհիլէրտէն հիշ պիրինին տա-
վէթ իտիլտիլի կէօրիւլմիւշ միւ տիւր: Խայր: . . Գլ

Պու իշհիլէր՝ չաթը արասընտա վագը սէֆիւանէ պիր
օտայա գաբանմըշ վէ աճըրգտան էօլմէք րատտէսինտէ
պուլլնան ֆամիլեալարը իլէ իհլթա օլունմըշ օյարգլարը
հալտէ, ճիւղի պիր իւճրէթլէ անճագ կէչինէպիրլէր:
հալ պու քի, մէմէքէթին սերվէթինի, շէրէֆ վէ մամու-
րիլէթինի թէչքիլ իտէն առարը նարիտէ վէ լպրիգ իւլ
ատէնին հուսուլինէ հիշ օլմագսա եարը եաթըյա անլէր
չալըշլար տըր:

Մէմուրիլէթի ճէիլէսինի վէ ՎէՋԱՅԻՖԻ ՄՈՒՀԻՄ
ՄէՍԻՆԻ թագտիր իտէճէք գատար զէքեալլէթ վէ տիրա-
յէթի պուլլնան պիր թիճարէթ նազըքն անայիտէրկի-
լէրինէ էչեա վաղ իտէն հէր պիր ֆապրիգանըն պիր գաշ
տէրէճէ իւզէրինէ, ամէլէսինին էն միւսթաիտալէրինտէն
պիր թագըմ նամզէտլէր (ընտրելի) ինթիսապ իթմէսինի
վէ ֆապրիգաճը տախի պու նամզէտլէր միյտընտա, օ
պէօյիւք սէնասթ շէնիլլէրինտէ ԱՄԵԼԷ ՍՇՆՖԸՆը թագ-
տիմ իթմէյէ հանկըսընը շայէսթէ կէօրիւրսէ, անը թա-
յին իլլէմէսինի թալէպ իթմէյէճէք մի տիր: Օ հալտէ
ֆապրիգաճը՝ արգատաշլարը թարաֆընդան սէնտաթընտա
էն նամուքեար, էն չալըշլան վէ էն զէքի օլմագ իւզրէ
ինթիսապ իտիլէն պիր իշհիլի ումումըն միւքեաֆաթ վէ
իհլթամընա արզ իտէրէք, շայանը թագտիր վէ թէչվի-
գամիզ պիր միսալ կէօսթէրմիշ օլմագմը

Պունտան պաշգա, մուճիպի մէյուսիլէթ օլան պիր
հագգսըզլըգ մէյտանտան գալգմըշ վէ իշհինին ֆաղիլէթ-

լէրի նէճիպանէ վէ ալիճէնապանէ պիր մագսատլա թէյ.
վիգ իտիլմիշ օլուր . ամէլէ սընֆը տաիի լայըգըլլա չա.
լըշմայը քէնտիսինճէ պիր մէնֆաթ աոտ իտէր :

Շիւպհէսիգ ֆապրիգանը տաիի՝ իպրազ իթտիյի մէ.
հարէթ ու զէքեալէթի , թէհլիքէյէ դօյտըղը սէրմայէլէ.
րի , ինչա իթտիյի պինալար վէ պազը քէրրէ տէ եարար.
ղը էյիլիքլէր սէպէպիյլէ , միւսթապրագ օլտըղը էլթաֆ
վէ իլթիֆաթա դանունէն հագգը օլուր : Պագաթ , էհա.
լի իւզէրինտէ թէէսիւրի քիւլլիսի պուլունան պու կիպի
միւքեաֆաթլարտան իշճի թագըմը նէ՞ իշուն ինտաֆսըզ.
ճասընա մահրում իտիլիյօր : Պիր օրտուտա մագհարը միւ.
քեաֆաթ օլան էշխաս՝ եալընըզ ժէնէրալլար վէ դապըթ.
լարմը տըր : Պու գուլվէթի վէ մահսուլտար սէնայի օր.
տուսընտա տաիի՝ ըէիսլէր հագգըլլա նաիլի միւքեաֆաթ
օլտըգտան սօնրա , աքէրլէ՞ր նէ իշուն խաթըրա կէթի.
ըլլմէյօր :

Պու պիշարէլէր նէ՞ իշուն բարլագ պիր միւքեաֆաթա
վէ եախօտ իմքէրաթօր լիմանընտան սատըր օլան թէսէլ.
լիպաիշ վէ թէշվիգամիզ պիր սէօղէ մագհար օլմայօրլար .
Ֆրանսատա , մէհարէթի տէսլինէ , ճէսարէթ վէ մէթա.
նէթինէ վէ միւտտէթի մէտիտէ քէմալը կէրմի իլէ չալըշ.
մասընա պիր միւքեաֆաթ օլմագ իւղրէ , նէ՞ իշուն հիշ
պիր իշճիյէ նըշան վէրիլմէմիշ տիր : Պու քիւշիւք խաչ վէ
անընլա պէրապէր պիր իւճրէթի քեաֆիյէ՝ իշճի իշուն ի.
քի գաթ վէ հագգըլլա պիր միւքեաֆաթ տէյիլ մի տիր .
լաքին խայր . . . սէֆիլ պիր իշճի վէ մահսուլտար պիր
ղայրէթ իշուն՝ նիսեանտան , հագգսըղըգտան , գայտըղ.
լըգտան վէ հագարէթտէն պաշգա պիր շէյ հօգ տուր :

Իշթէ , էքսէրիյա նանքէօր ուսթաշարըն չիտտէթ վէ
խօտքէրէսթիլի իլէ պիր գաթ տահա աղըրլաշան պու ու.
մու մի գայտըղլըգտան՝ իշճիլէր իշուն աճընաճագ պիր
հալ թէվէլլիւտ իտէր , շէյլէքի՝ պազըրլարը , ալէսիմէ.

վամ չալըշմագլա պերապեր, եինէ սէֆիլանէ վէ զարուրի պիր էօմր սիւրէլլէր, վէ քէնտիլէրինի եիւզ իւսթիւնէ պըրագան ճէմիյեթի պէշէրիյեթէ հէման տայիմա լա- նէթէր օգույարագ, կէնճ կէնճ մէզարա կիրէլլէր. պիր թագըմը տախի, հէլաքլարընը պատի օլաճագ տերէճէտէ սէրխօշլլոյա գաբըլարագ, տիւչար օլտըզլարը սէֆալէթ վէ մէյուսիյեթի կիւյա շարապ գատէհինտէ ունութմագ իսթէլլէր. նիհայէթ պիր թագըմը տախի՝ տահա զիյատէ վէ եախօտ տահա էյի իշլէմէքտէն հիշ պիր մէնֆաաթ, հիշ պիր ֆէվսիտ վէ մատտի վէ մանէվի հիշ պիր թէշ- վիգ կէօրէմէյէրէք, իւճրէթլէրինի գազանմագ իշուն լա- զըմ օլան տերէճէտէն զիյատէ չալըշմագլար. զիրա, քէն- տիլէրինի սայ ու զայրէթէ ըապթ իտէճէք հիշ պիր շէյ եօգ տուր. քէնտի նազարլարընտա սայ ու ամէլի եիւք- սէլթէն, շէրէֆլէնտիրէն հիշ պիր շէյ մէվճուտ տէյիլ տիր. իշլիլլիք վէ սէֆիհիլիք ճաղիպէլլէրինի գարշը քէն- տիլէրինի միւտաֆաա իտէճէք հիշ պիր շէյ եօգ տուր. հաթթա, էկէր պիր միւտաթթ թէնպէլլիքտէ եաշամանըն շարէսինի պիթթէսատիւֆ պուլաճագ օլուրլարսա, հայ- լազլըգ վէ սէֆահէթէ ազար ազար ալըշրլար, վէ պու սուրէթլէ, չօգ տէֆա խըլգէթէն սաղլամ, նամուսքեար վէ հիւսնի նիյէթլէ մութթասըֆ օլան ատէմլէր՝ քէնտիլէ- րինին չալըշմաղա մաիլ օլան արզուլարընը հիմայէ վէ թէշ- վիգ իտէճէք նէզարէթլէրտէն մահրում պուլընտըզլա- րընտան, պիր թագըմ քէօթիւ հալլէրէ տիւշէրէք, մահվ օլուպ կիտէլլէր . . . :

Շիմտի տէ, քէնտիսինէ տախիմա իշ վէրէն ուսթանըն խանէսինէ իշ ալմաղա կիթլիքտէն սօնրա, Պապիլոն սօ- զաղընա, Ատրիէն տը Գարաօվիլին քէօշքիւնէ կիթմիշ օ- լան Մայեհօնին արգասը սըրա կիտէլլիմ:

ԻՔԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

Մ Ա Ն Ա Ս Թ Ր Ր

— — — — —

1

Պ Լ Օ Ր Ի Ն

Գրալիչա Պաքանալ իլէ Գուչ-Թու-Նիւ՝ էօմրէրինին
էն մէսրուրանէ վէ էն նէշէլի պիր զէմանընր պէօլէ էսէ.
Ֆէնիկիլ պիր սուրէթտէ իքալ իթտիքլէրի սըրատա,
Մայեէօ տախի՝ Պապիլոն սճգաղընտաքի քէօշքիւն զարու
սընա վասըլ օլմուշ ըտը : Կէնճ տիքիշճի գաբուըն չա.
նընը չէքմէղտէն էվվէլ, Կէօզ եաշլարընը սիլտի. զիրա
եէնի պիր քէտէր թէէսիրիլէ մուզտարըպ պուլսնըյօր.
պու : Շաթըլէ մէյտանընտաքի լօգանթատան չըգտըգտան
քօնրա, քէնտիսինէ տաիմա իշ վէրէն ուսթանըն խանէ.
սինէ կիթմիշ վէ լաքին ուսթադը՝ այնը իշի գատընլար
հապսխանէսինտէ իւշտէ պիր էքսիք իւճրէթլէ տիքտիրէ.
պիլէճէյինտէն պահալա, պիշարէյէ իշ վէրմէք իսթէ.
մէմիշ իտի : Մայեէօ աղու Նլասըթաի թէայեիւշիւ տալի
ղաիպ իթմէմէք իշմն, քէնտիսի տէ այնը պէհա իլէ չա.
լըշմաղա գաթլանտը. հաշ պու քի տիքիլէճէք իշլէր շու.
նա պուհա վէրիլմիշ օլտըղընտան, պէտպախթ զըզըղաղ
նօգսանը իւճրէթէ գաթլանմըշ օլտըղը հալտէ տախի, օն

պէշ կիւնտէն էզվէլ իշ պուլապիլմէյի իւմիտ իտէմէզ ի-
տի : Պինապէրին՝ պիշարէնին հըսս իթտիյի ըզտըրապ վէ
էնտիշէ գօլայլըղլա անլաշըլապիլիւր իտի . զիրա պէօյլէ
պիր մէճպուրի իշսիղիլիյէ զարշը , Եա տիլէնմէք , Եա աճ-
լըգտան էօլմէք վէ հախօտ խըրսըղլըգ իթմէք լաղըմ իտի :

Պապիլուն սօղաղընտաքի քէօշքիւ զիյարէթ իթմէսինին
սէպէպի շիմտի անլաշըլաճաղ տըր :

Մայիէօ գօրղազ պիր սուրէթտէ քիւշիւք գաբույը
շալըր . պիր դաշ տազըղա սօնրա , Աարիէն սը Գարտօ-
վիլին պէսլէմէլէրինտէն օլան Ֆլօրին գաբույը աշտը : Մէր-
գումէ , պու տէֆա , Ատրիէնին հայրէթէֆղա կուսթօսը-
նա մուվաֆըզ օլարազ կիլինսիշ օլմայըպ , պիլաքս , Էլ-
պիսէսինաէ սօֆույանէ պիր սաաթէլիք կէօրիւլմէքտէ իտի :
Սըրթընա կէշիրմիշ օլտըղը գօյու ըէնքլի ֆիսթանը՝ անըն
ինճէ պէլինին զարաֆէթ վէ լէթաֆէթինի սէթը իտէ-
ճէք տէրէճէտէ կէնիշ իտի : Սիյահ քէհրիւպա ըէնկինտէ-
քի լիբիսքա սաշլարընըն պիւքլիւմէրի՝ ըահիպէլէրին պէ-
յաղ թազ Եէլէրինէ միւշապիհ օլան Եասը վէ գօլալանմըշ
քիւշիւք պօնէթասը ալթընտան անճազ ֆարզ օլունմազ-
տա իտի : Ֆազաթ , պու տէրէճէ սատէ վէ թէզնինաթ-
տան արի օլան գըյաֆէթինէ ըաղմէն , Ֆլօրինին Էամէր
վ սօլլուն չէհրէսի Էլան ճալիպի հայրէթ օլաճազ տէրէ-
ճէտէ կիւզէլ իտի :

Էզվէլճէ տախի սէօյլէտիյիմիղ վէճհլէ , Ֆլօրին՝ միւճ-
րիմանէ պիր վազըլաի մաղիյէսի սէպէպիլլէ , Բօտէնին վէ Մ-
ալկըրիննինին թահթը հիւքմինէ կիրմիշ օլտըղընտան , Ատ-
րիէնտէն տաիմա էմիլիյէթի քեամիլէ վէ լութֆ ու քէրէմ
կէօրմէլլէ պէրապէր , մէրգումէյի օ վազթա գատար
ճասուսլամաղլա մէշղուլ օլմուշ ըտը : Մա մաֆիհ , Ֆլօրի-
նին գալպի պիւթիւն պիւթիւն ֆէնալաշմըշ տէյիլ իտի .
հանըմը նէզտիտէ իճրասընա մէճպուր օլտըղը մէմուրիյ-
Եէթի խալընանէ վէ տէնաէթքեարանէյի տիւշիւնտիւքճէ ,

ըզտըրապը վիճտանը սաիգասըյլա , չօգ տէֆալար անը վէ ֆագաթ պիհուտէ պիր քէտէր վէ իշքէնճէյէ տիւլար օլուր ըտը :

Ֆլօրին՝ պիր կիւն էվվէլ , Ակրիբօլըն թէվգիֆ իտիւ վիշ վէ Ատրիէն սը Գարտօվիլին տախի պիրտէն պիրէ չըւտըրմըշ օլտըղընը Մայեէօյէ սէօյլէմիշ օլտըղընտան , մէգ պուրէյի կէօրիւր կէօրմէղ թանըտը . ֆագաթ կէնճ տի . քիշճինին լէհճէսի օ տէրէճէ թէպէտտիւլ իթմիշ իտի քի . Ֆլօրինին հըսը շէֆգաթ ու մէրհամէթի թահրիք օլունա . րաֆ , պիր ատըմ գատար կէրիլէտի : Ֆիլ հագըգա , պու տէրէճէ տէհշէթի օլան ահվալ վէ վուգուաթ արասընտալ մէճպուրէն իշիգ գալմագ խուսուր՝ պիշարէ գըզա պիր տարպէի էճէլ տէմէք իտի : Կէօղլէրինտէն սէյէլան իտէն եաշլարըն նիշանէլէրի եանագլարընտա հէնուղ տուրմագ . տա , վէ լէհճէսի իսէ՝ քէնտի խապէրի պուլընմագսըղըն , ըզտըրապը գալպինէ տէլալէթ իթմէքտէ իտի . պէտ . պախթ գըզըղաղ օ տէրէճէ զայըֆլաշմըշ , թապ ու թիւ վանը քէսիլմիշ վէ մէյուս օլմուշ կէօրիւնիյօրտու քի , Ֆլօրին՝ հէման անտ տօղրու սէքիրթիպ գօլունը ուզաթտը վէ քէմալը նէզաքէթլէ Մայեէօյիւ թուլթարագ .

— Կիրինիղ , մատմուլաղէլ , Կիրինիղ . . . պիր աղ լա . հաթ իտինիղ . զիրա եիւղիւնիւզտէ լէնք գալմամըշ , ֆէվգ էլ ատէ սօլմուշ սընըղ . զայէթլէ եօրպուն վէ խասթէ կէօրիւնիյօրսընըղ , - տէտի :

Պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Ֆլօրին , Մայեէօյիւ՝ իալը տէօշլի վէ շըմինէլի քիւչիւք պիր աէհլիղէ կիրտիրիպ , միւքէմիլէլ պիր աթէշին եանընտա , կիրանպէհա պիր գօլթուգ սանտալիէսինէ օթուրթտը : Ժօրթէթ վէ Հէպէյէ եօլ վէրիլմիշ օլմաղլէ , Ֆլօրին քէօքիւն եէկեա . նէ պէքճիսի գալմըշ ըտը :

Մայեէօ գօլթուգ սանտալիէսինէ օթուրաղընտա , Ֆլօրին միւշֆիգանէ պիր սուրէթտէ տէտի քի .

— Մատմուլազէլ, պիր չէյ իչմէք իսթէր միսինիզ .
պիրազ չէքէր վէ բօրթուզալ չիչէյի իլէ գալըլըզ սը-
ճագ սու :

Մայեէօ . - Թէչէքքիւր իտէրիմ, մատմուլազէլ :

Մայեէօ պու սէօղլէրի ֆէվզէլ ատէ հէյէճանը գալա
իլէ սէօղլէմիշ իտի . զիրա էտնա պիր քէրէմքեարլըզ էսէ-
րի կէօրտիւքտէ, գալպի հըսը չիւքրան իլէ մուլամալ օ-
լուր ըտը . պուհման պաչգա, քէնտի ֆագըլանէ գըյա-
ֆէթի ֆլօրինին նէֆրէթ վէ իսթիքրահընը մուհիպ օլմատը-
ղընը պիր թէաճհիւպի հայիմանէ իլէ կէօրմէքտէ իտի . իմ-
տի, պիր գաթ տահա հէյէճան իլէ տէտի քի .

— Ազաճըք իսթիքրահաթ տան պաչգա պիր չէյէ
իհիյաճըմ եօգ տըը, մատմուլազէլ . զիրա բէք ուզագ
պիր մահալտէն կէլիյօրըմ, վէ էկէր միւսաատէ իտէճէք
օլուրանըզ

Ֆլօրին . - Իսթէտիյինիզ գատար, իսթիքրահաթ Նտէ-
պիլիքսինիզ, մատմուլազէլ . . . (Գըլարարադ վէ տիլիւրաշ պիր
ահ չէքէրէք .) Պիչարէ հանըմըմ պուրատան կիտէլիտէն
պէրու, պու քէծէքտէ հալընըզ գալտըմ . . . Սիլ հիչ պիր
վէճհէլ իւզիւլմէյինիզ . . . բէճա իտէրիմ, աթէչէ եանա-
լընըզ . . . չուրատա օթուրընըզ . . . տահա լահաթ իտէր
սինիզ . . . Եւ Բապպի, ալագլարընըզ տա նէ գատար
ըլլանըզ . . . չու իսկէմէնին իւզէրինէ գօյունըզ :

Ֆլօրինին չու հիւանի գապուլիյեթի, չէհրէի խօշիւմա-
ալ վէ ատի պիր օտա պէսլէմէսինէ մախուս օլմայան աթ .
վարը նազիքեանէ վէ լաթիֆանէսի Մայեէօյէ բէք զիյատէ
թէէնիր իլլէտի . զիրա մէրգուլէ հալը սէֆիլտինէսինէ
րադմէն, նազիք, լաթիֆ վէ քէրէմքեարանէ օլան հարէ-
քեաթը հէր քէստէն զիյատէ թագտիր իտէպիլիւր իտի .
պինաէն ալէյհ, հէր չէյտէն չաբուգ միւթէէսսիւր օլտըղը
վէ վէսվէսէլի պիր գօրգաղըղը պուլընալըզ հալտէ, պու
ճաղիպէի ձիլֆէրիպանէյէ գաբըլարագ, ֆլարին հագգըն-

տա Լանիյեթի գալստի հրստ իթմէյէ պաշլատը, վէ միւէս սիր պիր սէտա իլէ :

— Նէ՛ գատար քէրէմքեար սընըզ , մատմուազէլ : հիւսնի իլթիֆաթ վէ իհթիմամընըզտան տօլայը ատէթա մահճուպ օլույօրըմ . — տէտի :

Ֆլօրին . — Մատմուազէլ , սիդի թէէմին խտէրիմ քի , սիլի պու ծճագ գարչըսընտա օթուրթմագտան պաշգա պիր շէյ եաքմագ իսթէր իտիմ . . . Նէ՛ գատար լաթիֆ վէ տիլ-րուպա չիհրէնիզ վար :

Մայեէօ . — (Մատէտիլանէ պիր սուրէթտէ վէ պիզա-րուրէ .) Ա՛հ , մատմուազէլ . . . պէօյլէ միւքէմմէլ պիրա . թէշ եանընտա ըսընմագ նէ գատար կիւզէլ շէյ տիր : (Պատէհու նէզաքէթի ֆէվզ էլ ատէսի սէպէպիլլէ , զիյա-րէթի վագըասընըն ուզանմասընտան՝ մալհար օլտըղ հիւսնի գապուլիյէթի սուի իսթիմալ իտիյօր զանն օլու-նուր տէյուս դօրգարագ .) Մատմուազէլ , պուրայանէ՛ ի-չուն կէլմիշ օլտըղըմը սէօյլէյիմ : Տիւնքի կիւն , Ակրիքօլ Պոտուէն իսմինտէքի կէնճ տէմիրճինին պու քէօլք տէ թէվզիֆիտիլմիշ օլտըղընը պանա բէօյլէտինիլ , տէ-յիլ մի :

Ֆլօրին . — Էյվա՛հ , էվվէթ , մատմուազէլ , հէմ տէ պու թէվզիֆ՝ պիշարէ հանըմըն անա մուալէնէթ իտէ-ճէյի պիր սըրատա վուգու պուլմուշ տըր :

Մայեէօ . — (Խաֆիֆճէ գըզարարագ .) Ակրիքօլ պէ-նիմ մանէվի պիրատէրիմ տիր . . . տիւն ազշամ հապը-խանէտէն պանա պիր մէքթուպ եազմըշ վէ պու մէքթու-պընտա , մատմուազէլ տը Գարտօվիլէ վէ եախօտ անըն թարաֆընտան կէճնտէրիլէճէք պիր զաթա զայէթ մու-հիմմ պիր ոըրը թէպլիլ իտէճէյինի վէ պու խուսուսը խապէր վէրմէք իւզրէ բէտէրինին չար չարուգ պուրայա կէլմէսինի պանա բէճա իթմիշ . մահպուսլարըն մուխապէ-րաթը հապսխանէ միւտիրի թարաֆընտան օգուռուպ օ :

գունմատըղընը պիլմէտիյինտէն , էսրաբը մէգքիւրէյի պիր
մէքթուպ իլէ իշար իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէմիլ :

Ֆլորին . - (Ղայէթլէ միւթէաճճիպ օլարագ .) Նէ՞ սէօյ-
էյօրսընըղ , մատմուաղէլ , Մ. Ակրիքօլ հանըմըմա պիր ի-
ֆատէի մուհիմէտէ մի պուլընմագ իսթիյօր :

Մայնէօ . - Էվլէթ , մատմուաղէլ , զիրա Ակրիքօլ
մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին պաշընա կէլէն ֆէլաքէթ տէն
հէնուղ խապէրտար տէյիլ տիր :

Ֆլորին . - (Կէօղլէրինի էյէրէք .) Տօղրու տըր . . . ա՛հ ,
պու էսէրի ճիննէթ օ տէրէճէ նակէհանի պիր սուրէթտէ
ղուհուր իթտի քի , հիշ քիմսէ անըն վուգուընը քէշֆ ի-
տէմէղ իտի :

Մայնէօ . - Պէն պէլլի էօյլէ օլմուշ օլմալը . զիրա Ակ-
րիքօլ մատմուաղէլ տը Գարտօվիլի իլք տէֆա կէօրտիլիւն-
տէ , մէղպուրէնին աթվարը նազիքեանէսինաէն , վէլու թֆ
ու միւրիւլվէթինտէն տիւշարը հայրէթ օլուպ խանէյէ
ալտէթ իթմիշ իտի :

Ֆլորին . - (Մահղուենիյեթլէ .) Հանըմըմ իլէ հէր քիմ
կէօրիւշէճէք օլուրսա , պէօյլէճէ միւթէհայնիր օլուպ գա-
լըր ըտը . . . :

Մայնէօ . - Պու սապահ Ակրիքօյըն թափսիյէսի վէճհ-
լէ , բէտէրինին օտասընա կիթտիմ իսէ տէ , մէրգում ուրչ
շարը չըգմըշ ըտը . զիրա պիշարէ ատէմ բէք պէօյիւք բէշ
տէրլէրէ տիւշար օլմուշ տըր . լաքին մանէվի պիրատէրի-
մին մէքթուպը պանա օ դատար միւսթաճէլ , վէ քէնտիսի
հագրընտա ըղհարը միւրիւլվէթ իթմիշ օլան մատմուաղէլ
տը Գարտօվիլ իշուն օ տէրէճէ մուհիմմ կէօրիւնտիւ քի
հէման պուրտյա կէլմէյէ մէճպուր օլտում :

Ֆլորին . - Մալիւմինիզ օլտըղը իւզրէ , մատմուաղէլ
պուրտաա տէյիլ տիր :

Մայնէօ . - Ֆագաթ , Ակրիքօյըն մատմուաղէլ տը
Գարտօվիլէ թէպիղ իտէճէք զայէթ մուհիմմ պիր ըըրըր

պուլընտըղընը սէօյլէմէք վէ եա սիդին վասըթանըզլա պիւտիրմէք իւզրէ, ֆամիլետաընտան հիչ քիմսէ եօգմը տըր :

Ֆլօրին . - (Տիւշիւնէրէք վէ Մայեէօյէ ճէվապ վէրմէ. յէրէք .) Աճայիւպ . . . : (Մայեէօյէ խիթապէն .) Էյ սիզ պու սըրըրն նէտէն իպարէթ օյտըղընը պիւմէզ միսինիզ :

Մայեէօ . - Խայր, մատմուաղէլ . Լաքին պէն Ակրիքօլը թանըրըմ . մէրգու՝ նամուսքեսար, ֆիքրի տօղրու, հազգչինաս վէ խուլուսքեսար պիւր տէլիգանլը տըր . սէօյլէտիյի սէօզլէրէ ինանըլապիլի . . . : Պունտան պաշգա, նէ՞ մէնֆաաթը օլապիլիքի . . . :

Ֆլօրին . - (Ֆիքրինտէ պիրտէն պիւրէ պիւր ըչըգ տօղարազ վէ Մայեէօնիւն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Ահ, անլատըմ, շիմտի խաթըրըմ կէլտի . Մ. Ակրիքօլ կիզլէնմիլ օլտըղը մահալտէ թէվզիֆ իտիլտիյէ ղէման, պէն թէսատիւֆէն օրատա պուլունըյօրտըմ . մէրգու՝ չար չարուգ վէ եավաշ պիւր սէտա իլէ պանա տէտիքի . « Ալիճէնապ հանըմընըզա խապէր վէրինիզ քի, հազղըմտա իպրազ իթտիյի լուծֆ ու միւրիւվլէթ միւքեաֆաթսըզ գալմայաճազ վէ պէնիմ պու մահալտէ կիզլէնմէմ՝ պէլքի տէֆաիտէսիզ օլմայաճազ տըր . . . : » Պիչարէ պունտան զիյանտէ պիւր սէօզ սէօյլէյէմէտի, զիւրա տէրհալ թուլթուպ կէօթիւրտիւլէր : Պէն օ զէման, Մ. Ակրիքօլըն պու սէօզլէրլէ մատմուաղէլ հազգընտա արզը շիւքրանիյեթի իթտիլինի վէ պիւր կիւն պու շիւքրանիյեթի մատմուաղէլէ պիւլ ֆիլի տախի իսպաթ իթմէք իւմիտինտէ պուլընտըղընը զանն իթմիլտիմ . . . : (Միւլահազաքեսարանէ պիւր սուրէթտէ .) Ֆադաթ շիմտի օ սէօզլէրի՝ սիզէ եազմըշ օլտըղըմէքթուպլա մուգայէսէ իտէրէք, կէօրիյօրըմ քի . . . :

Մայեէօ . - Ֆիլ հազըզա, Ակրիքօլըն պու մահալտէ սազլանմասը իլէ, հանըմընըզա վէ եա ֆամիլետաընտան պիւր քիմսէյէ լիւպիլի իթմէք իպթէտիյի էսպարը մուհիմ :

մէ արասընտա պիր տէրէճէյէ գատար մութապագաթ վէ մինասէպէթ վար տըր :

Յլօրին . - (Միւթէֆէքքերանէ պիր թավը իլէ .) Միւտ տէթի մէտիտէտէն պերու , պու կիզլի մահալէ զիյալէթ վէ եա իգամէթ իտէն օլմամըշ տըր . իհթիմալ քի Մ. Ակ-րիքօլ օրատա հանըմըմա թէալլիւզի պուլընան պիր շէյ պուլմուշ վէ եա կէօրմիւշ օլտուն :

Մայեէօ . - Էկէր Ակրիքօլըն մէրթուպը պանա պու տէրէճէ մուհիմմ վէ միւսթաճէլ կէօրիւնմէմիշ օլտա իտի , պուրայա կէլմէյէճէքտիմ . քէնտի էսկի արգատաշլարըն տան պիրինին սէխալէթ վէ մուավէնէթի սայէսինտէ հա պըստանէտէն գարիպէն գուրթուլաճաղընտան , պատէլ խուլուճ , պիզզաթ . քէնտիսի պուրայա կէլէճէքտի . Փա-զաթ , քէֆալէթ աղճէսի վէրիլտիյի հալտէ , տէրհալ սէ-պիլլի թախիյէ իտիլիպ իտիլմէյէճէյինի պիլմէտիլիմտէն , հէր շէյաէն էվլէլ , մէրգնումըն թալլիյէսինի քէմալը սա-տազաթլա իյֆա իթմէք իսթէտիմ . . . հանըմընըզըն քէն-տիսինէ իպրազ իթտիլի սէմահէթ վէ միւրիւվլէթ սէպէ-պիլլէ , պու խուսուսըն իճրասը պէնճէ պիր վաղիֆէ հիւք-մինտէ իտի :

Յլօրին , հըսսիյիաթը ալիճէնապանէսի աբա սըրա ու-յանան ստէմէր կիպի , ճէզա զօրգուսը օլմագսըզըն , եանի թապի՝ պուլընաղըլ տտէմէրին քին ու զարաղընը տալլէթ իթմէքսիզլին էյիլիք իտէպիլտիլի թագաիրտէ , պիր նէվ թէսէլլի հըսս իտէր իտի : Պինաէն ալէյհ՝ Մայեէօ սայէ-սինտէ , հանըմընա պէօյիւք պիր խըտմէթ իյֆա իթմէք Քըրսաթընը պուլմըշ օլտըղընը տիւլիւնտիւ : Բրէնտէս սը Սէն-Տիդիէնին մատմուաղէլ տը Գարաօվիլ հագգընտաքի պուղղ ու ատալլէթինէ էքէյիճէ վագըֆ պուլընաղըն-տան , Ակրիքօլըն թէպիլղ իթմէք իսթէտիլի սըրըն էհէմ-իլիէթի սէպէպիլլէ , անը մատմուաղէլ տը Գարաօվիլլաէն պաշա պիր քիմսէյէ սէօյլէմէք թէհիլիքէլի օլտըղընը ան-

լատը . իմտի , թէմքինի վէ միւհասիր պիր չէհրէ իլէ տէ տի քի .

— Տինլէյինիդ , մատմուաղէլ . . . պէն սիզէ խայրըը պիր նասիհաթ վէրէճէյիմ , պու նասիհաթըմըն պիչարէ հանըմըմ իչուն ֆաիաէլի օլապիլէճէյինի զանն իտիյօրմ . լաքին , էկէր թալսիլէլէրիմի քէմալը տըգդաթլա իճրա իթմէյէճէք օլուրսանըղ , խըտմէթի վազըմըն պէնճէ բէք զիյատէ թէհիքէլի օլաճաղը պէտիհի տիր :

Մայնէօ . - (Ֆէվզ էլատէ թէաճճիպլէ Ֆլօրինին հիւզիւնէ պագարագ .) Նէ տէմէք իսթէյօրսընըղ , մատմուաղէլ :

Ֆլօրին . - Տէմէք իսթիյօրմ քի , Մ . Ակրիքօլ հանըմըմըն մէնֆաաթընա խատիմ օլմագ իսթէրսէ , անա թէպիլիդ իթմէք իսթէտիյի էսրարը քէնտիսինտէն պաչգա հիչ քիմսէյէ սէօյլէմէմէլի տիր :

Մայնէօ . - Լաքին , մատմուաղէլ տը Գարտօվիլի կէօրէմէտիյի հալտէ , Նէ իչուն ֆաժիլեասընա միւրաճաթ իթմէսին :

Ֆլօրին . - Պիլտիյի շէյլէրի ալէլ խուսուս ֆաժիլեասընա սէօյլէմէմէլի տիր . . . Մատմուաղէլ Ատրիէն շիֆաբէզիր օլապիլի . . . օ վաղըթ Մ . Ակրիքօլ , անընլա գօնուչուր վէ յըրըր մէգքիւրիւ թէպիլի իտէր . հաթթա , մանէվի պիրատէրինիզէ սէօյլէյինիդ քի , հանըմըմ տիւնեանըն սօնընա գատար շիֆաեապ օլմագուս պիլէ , թէպիլիդաթըմ մէզըրիւրէյի անըն տիւչմէնլէրինէ պիլտիրիպ տէ անլէրին մէնֆաաթընա խատիմ օլմագտան ըսա , իլէլ էպէտ կիզլի սագլամագ պին գաթ խայրըր տըր . . . սէօղիւմէ իթիմատ իտինիդ , մատմուաղէլ , էկէր հանըմըմըն տիւչմէնլէրի պու էսրարա քէսպի վուգուֆ իտէճէք օլուրլարսա , պիչարէնին մէնֆաաթը խալէլրէզիր օլաճագ տըր :

Մայնէօ . - (Մահղունանէ .) Նէ տէմէք իսթէտիյինիդ

անլայորում, մատմուռաղէլ. սիզին ալիճէնապ հանրմընըզըն
ֆամիւնաոր օ պիչարէ, յի սէվմէ յօրլար վէ պէլքի տէ թազ-
նիդ իտիյօրլար, տէ յի՛ն մի :

Փլօրին. - Շիմտիլիբ, պու խուսուստա, ֆազլա պիբ
սէօղ սէօլէյէմէմ. պանա թէալլիւզի օլան նօգթայա կէլին-
ճէ, լէճա իտէրիմ, սիզին պանա միւրաճաթ իթմիշ վէ
պու պապտէ պէնիմլէ գօնուշմիշ օլտըզընըզը վէ պէնիմ
տէ սիզէ պու նասիհաթը վէրմիշ օլտըզըմը հիշ քիմսէյէ
սէօլէմէյէճէյինէ տաիր Մ. Ակրիքօլտան սէօղ ալաճազը-
նըզը վատ իտէր միսինիզ... զիրա սաատէթի էօմրիւմ...
(կիւյա մէսուտ օլմադ իւմիտինի չօգտան պէրու զաիպ
իթմիշ իմիշ կիպի, քէտէրամիզ պիբ սէտա իլէ.) խա՛յր,
էօմրիւմիւն սաատէթի տէյիլ, պէլքի իսթիւրահաթը սիզին
աղըզ բէքլլինիպէ մէնուլթ տըր :

Մայեէօ . - (Ֆլօրինին լէհճէսինաէքի քէտէր ու մահ զունիյեէթտէն հէմ միւթէէսսիր վէ հէմ տէ միւթէաճ. ճիպ օլարագ .) Ահ , միւթէրիհ օլընըզ , մատմուլազէլ , նանքէօրլիւք իթմէյէճէյիմ . պէնիմ սիգի կէօրմիւշ վէ պէրապէրճէ զօնուշմըշ օլտըղըմը Ակրիքօլտան մատաա հիւ քիմսէ տույմայաճագ աըր :

Ֆլօրին . - (Թէէսսիր իլէ .) Թէչէքքիւր իպէլիմ , թէչէքքիւր իտէրիմ , մատմուլազէլ :

Մայեէօ . - (Ֆլօրինին կէօզլէրինաէն Եանազլարընա Էուվարլանան Էուշարը կէօրիւնճէ , պիր գաթ տահա միւթէաճճիպ օլարագ .) Պանա՞ մը թէչէքքիւր իտիյօրսընըզ :

Ֆլօրին . - Էվվէթ , մատմուլազէլ . . սիգին սայէնիգ . տէ , շու սաաթտա սաֆի վէ խալիս պիր սաատէթ հըսս իտիյօրըմ . զիրա , պէնի զաթէն թազէիգ իթմէքտէ օլան ըզտըրապլարըմը արթըրմազսըղըն , պէլքի տէ սէվկիլի հա . նըմըմա պիր խըտմէթ իյֆա իթմիշ օլաճաղըմ :

Մայեէօ . - (Միւթէհայեիրանէ .) Սի՛ղ , պէօյլէ պէտ . պախթ օլասընըզ հա՛ . . . :

Ֆլօրին . - (Հէման պիլա իիթիյար .) Սէօյլէտիքլէրիմ սիգի թէաճճիպտէ պըրագըյօր , տէյիլ մի . ֆագաթ , սէօզիւմէ իթիմատ իտինիգ քի , սիգին հալինիգ հէր նէ տախի օլսա , պէնիմքի իլէ մուպատէլէ իթմէյէ հաղըրըմ :

Մայեէօ . - Էյլա՛հ , մատմուլազէլ , սիգ հագգըմտա օ տէրէճէ լութֆ ու միւրիւվլէթ կէօթէրիյօրսընըզ քի , պէօյլէ պիր ֆիքրէ զահիպ օլմանըզա վէ պիլ խաասա պէ . նիմ պու կիւնրի հալիմէ արզու քէշ պուլընմանըզա ասպ միւսաատէ իտէմէմ :

Ֆլօրին . - Նէ՞ տէմէք իսթիյօրսընըզ :

Մայեէօ . - (Ըզտըրապը գալպ իլէ .) Մհ , մատմուլազէլ , չարլմագտան մատաա մէտարը թէայիլիլա պու . լունմայան պիր առէմ իչուն , պիզղարուրէ իշսիզ գալմագ

նէ տէրէճէ տէհչէթլի օլտըղընը միւտտէթի հայաթընըզ-
տա ասլա պիլմէմէնիզի խալիսանէ թէմէննի իտէրիմ:

Պլօրին . - (Էնտիշէ իլէ Մայեհօնիւն եիւզիւնէ պա-
գարազ .) Ամա՛ն եա Բապպի , սիզ պու հալտէ՞ մի պու-
լունըյօրսընըզ :

Իէնճ իշճի պաշընը էյիպ , ճէվապ վէրմէտի . պիշա-
լէնին քիպը ու ազամէթի օ տէրէճէ պէօյիւք իտի քի ,
հալ ու վազիյէթիինն տէհչէթ վէ վէխամէթիինի տէր խա-
թըր իլէ աղղընտան դաշմըշ օլան վէ պիր շիքիայէթէ պէնչ
զէմէքտէ պուլընան պէօյլէ պիր իֆտատէտէ պուլընտըղըն-
տան տօլայը , քէնտիսինի թէքտիր իթմէյէ պաշլատը :

Պլօրին . - (Ոէօզիւնէ տէվամ իտէրէք .) Էկէր հալ
պէօյլէ իսէ , խալիսանէ պէյանը թէէսսիւֆ իտէրիմ . . .
պուլընլա պէրապէր , քէնտի պէտպախթլըղըմ սիզինքին .
տէն տահա պէօյիւք օլուպ օլմատըղընը պիլէմէմ :

Պատէհու , պիր տաղըղաճըզ թէֆէքքիւրտէն սօն-
լա , պիրտէն պիրէ :

— Պագաթ ֆիրրիմէ պիր շէյ կէլիյօր . . . էկէր իշի-
նիզ եօգսա . . . էկէր մէտարը թէայեիւշտէն մահրում ը-
սանըզ , սիզին իշուն իշ պուլապիլէճէյիմի իւմիտ իտէ-
րիմ . - տէտի :

Մայեհօ . - Միւմքի՛ն մի , մատմուղէլ . սիզտէն պէօյ-
լէ պիր խըտմէթ թալէպ իթմէյէ ասլա ճէսարէթ իտէմէզ
իտիմ . . . պու լութֆընըզ պէլքի տէ պէնիմ պատիի հա-
յաթ վէ սէլամէթիմ օլաճագ տըր . . . թէքիֆի ալիճէ-
նապանէնիզ պանա էքէյիճէ Լմիյէթ պախշ իտիյօր . . .
պինաէն ալէյհ՝ սիզէ իզրաք իթէրիմ չի , տահա պու սա-
պահ , հաֆթատա տէօրթ ֆրանք գազանապիլտիյիմ զա-
յէթ ուճուզ պիր իշի պանա վէրմէք իսթէմէտիլէր . . . :

Պլօրին . - (Մայեհօնիւն սէօզլէրինէ անճագ իհանա-
պիլէրէք .) Հաֆթատա տէօրթ ֆրանք մը :

Մայեհօ . - Վազըա բէք ճիւզի պիր մէպլաղ իսէ տէ ,

պանա քիֆայեթ իտէր իտի : Հայըֆ քի , պանա տախմա
իշ վերէն ուսթա՝ պոյնը իշի տահա էքիք իւճրէթլէ տի-
քէն իշճիլէր պոյնընըն ոլմասընտան պահալա , պանա իշ վեր-
մէք իսթէմէտի :

Ֆլօրին . - Մայնէօնիւն պու տէրէճէ սէֆալէթ վէ թէ-
համմիւլիւնտէն ֆէվզէլ առէ միւթէէսսիր ոլտարադ .) Հաֆ-
թառա տէօթ ֆրանք հա՛ . Լաքին պէն սիղի էօքէ առէմ-
լէրէ կէօնտէրէճէ յիմ քի , կիւնչրէ Լա ագալլ էքի ֆրանք
գաղանապիլէճէ քիւնիլ :

Մայնէօ . - Կիւնտէ իքի ֆրանք մը . . . պու միւ-
քի՛ն մի . . . :

Ֆլօրին . - Շիւպհէսիլ . . . էկէր պէսլէմէլիք իթմէք
իսթէմէղսէնիլ , կիւնտէլիլէր կիտիպ չալըշմալըսընըլ :

Մայնէօ . - (Միւթէքէպիլրանէ պիր քիմէնին չալուգ սիւնֆալլ
Պէնիմ հալիմտէ պուլընան պիր քիմէնին չալուգ սիւնֆալլ
օլմագ կիպի շէյլէրէ էհէմիլլէթ վէրմէյէ հօգգըր օլ-
մագուստա , կիւնտիւլլէրի կիտիպ պաշգա եւրտէ իլլէ-
մէքտէն իսէ , խմէմտէ օթուրուպ աղ պիր կիւնտէլիլէ
չալըշմայը տահա զիյատէ թէրճիհ իտէրիմ :

Ֆլօրին . - Չի՛շարէ . . . կիւնտիւլլէրի կիթմէք շալթ տըր

Մայնէօ . - (Մահզուսիլլէթլէ .) Տէմէք տիւր քի , պու
իւմիտտէն տէ վաղ կէշմէլիլիմ , էօյլէ մի , կիւնտիւլլէրի
կիտիպ չալըշմագտան իսթիւնքեաֆ իթմէյօլըմ . զիւրահէր
շէյտէն էվլէլ կէշիւմէք Լաղըմ տըր . . . ահմաղ , իշճի
գըղլարընըն գարիֆանէ տէյիլսէ պիլէ , միւնասիպ պիր է-
պիսէ կիլիմիլլ օլմալարը մաթլուպ օլուպ , հալ պոք քի ,
պէնիմ ֆագըրլըղըմ նամուսքեարանէ օլտըղընտան , պի-
լաւմը ու հիճապ իգրար իտէրիմ քի , սըլթըմտաքէ էլպի-
սէմտէն պաշգա պիր կիլիւնէճէյիմ եօգ տոյր :

Ֆլօրին . - (Խահիլլէ .) Պուսըն հիշ պիր էհէմիլլէթի
օլմագ . . . միւնասիպ պիր սուրէթտէ կիլիւնմէք չարէսի
սիգէ կէօսթէրիլլէպիլիլ :

Մայեէօ պիր գաթ տասն թէաճճիւպէ Թլօրինին հիւ-
ղինէ պագալը . մէզպուրէնին թէքլիֆլէրի վէ վատարը
իւսիս իտէպլիտիյի մէրթէպէնին վէ սաիր ամէլի գըզա-
րնրն ումումէն գազանտըզլարը մէպլաղըն օ տէրէճէ
ֆէվլինտէ իտի քի , անլէրին սըհհէթլինէ անճագ ինանա-
պիլմէքտէ իտի , պինապէրին թէրէտտիւտէ .

— Լաքին , մատմուպէլ , նէ՞ սէպէպլէ պանա պու-
տէրէճէ սէխավէթ վէ ալիճէնապլըգ կէօսթէրէճէքլէր .
պէն պէօյլէ եիւքսէք պիր կիւնտէլիյէ նէ՞ սուրէթլէ
միւթահազգ օլաճաղըմ . — տէտի :

Թլօրին սարսըլտը : Հըսսիյեաթը գալպի վէ հիւանի
թապիւթը՝ վէ հիւթ ու միւլայէմէթի բէք զիյթտէ նաղա-
րը մէրհամէթինի ճէլպ իթմիշ օլան Մայեէօյէ ֆաիտէպաիւշ
օլմագ արզուսը՝ միւլահազաաղ պիր թէքլիֆտէ պուլընմա-
ղա քէնտիսինի սէվգ իթմիշ իտի . Մայեէօյէ արզ իթտիյի
ֆէվաիտի անըն նէ շարթ իլէ էլտէ իտէպլէճէյինի ըանա
պլիտիյինտէն , կէնճ տիքիճինին պէօյլէ պիր շարթը գա-
պուլ իտիպ իթմէյէճէյինի քէնտի քէնտինէ սօլմագտա
ըտը Մա մաֆիհ , Թլօրին բէք զիյատէ իլէրի կիթմիշ օլ-
տըղընտան , հէր շէյի Մայեէօյէ աչմաղա ճէսարէթ իտէ-
մէյիպ , միւսթաղպէլի կէնճ իշճինին վիճտանընա պըրազ-
տը . պուլնտան մաատա , խաթաղա պուլընանլար պաշ-
գալարընըն իսթատտան սալիմ օլտըզլարընա ինանմաղ իս-
թէմէտիքլէրինաէն , Թլօրին , պէլքի տէ Մայեէօ՝ պուլըն-
տըղը հալը հէսիշթիմալ իլճաաթըյլա , զանն իթտիյի գա-
տար միւշքիլքէսէնալիք կէօսթէրմէզ տէյու միւլահազա
թտէրէք տէտի քի .

— Նէ տէմէք իսթէտիյինիղի անլայօրըմ , մատմուա-
ղէ . սիզին պէր միւթատ գազանտըղընըզ մըգատտրտան
բէք զիյատէ եիւքսէք օլան պէօյլէ պիր թէքլիֆ սիղի հայ-
լէթտէ պըրազըյօր , Լաքին պէնիմ սիզէ արզ իթտիյիմ
հէր , լիյագաթը վէ միւհթաճ գատընլարա իշ վէ եա մէ-

մուրիյեթ պուլմագ մագաստորյա թէէսիս իտիմիշ օլան պիր մանասթըր տըր . . . : Սէնթ-Մարի (Ս. Մարիամ) նամըյա մարուֆ օլան պու մանասթըր՝ նամուսքետար պէսլէմէլէր իչուն եէր , վէ իշճի գըզլարը իչուն տախի կիւն . տէլիքլէ իշ պուլմագլըզր տէօրէհտէ իտէր . . . : Հաթթա , պու իշին ըէսի իտարէսինտէ պուլընան զաթլար օ տէրէճէ ֆուգարաբէրվէր ատէմլէր տիր քի , քէնտի թահթը հիմայէլէրինէ ալըզլարը իշճի գըզլարըն՝ նոսպ օլընտըզլարը մէմուրիյեթէ միւնանիպ էլպիտէլէրի պուլընմատըղը հալտէ , մէլպուսաթը լազըմէյի տախի թէտարիք իտէրլէր :

Ֆլօրինին՝ կէօղ դամաշտըրաճագ տէրէճէտէ պէօյիք օլան թէքլիֆլէրի հագգընտա վէրտիյի շու իյզահաթ՝ Մայեէօյիւ իօջնուտ իտէճէյի թապի իտի . զիրա , հէր նէ տախի օլսա , մատտէ պիր խայրաթխանէտէն իպարէթ իտի :

Մայեէօ . - Մատմուագէլ , պահս իթտիյինիզ իւճրէթին նէ իչուն եիւքսէք օլտըզընը անլատըմ . անճագ , պու մանասթըրըն ըէսի իտարէսինտէ պուլընան զէվաթ թարաֆընտան հիմայէ օլընմագ իչուն , հիշ պիր թավսիյէմ եօգ տըր :

Ֆլօրին . - Մատամ քի զարուլէթի հալտէ պուլընը . յօրսընըզ , չարըզան վէ նամուսքետարսընըզ , անլէրին հիմայէսինէ մաղհարիյեթէ հագգընըզ վար տըր . . . եալընըզ շուրասընը պիլմէլիսինիզ քի , վէզայիֆի տլինիյեէնիզի հագգըյա իյֆա իտիպ իթմէտլինիզի սիզէ սօրաճագլար տըր :

Մայեէօ . - (Բէմալը էմնիյէթլէ .) Ճէնապը Հագգը պէնտէն զիյատէ սէվէն վէ թագտիա իտէն եօգ տուր տէյէպիլիրիմ , մատմուագէլ . ֆուգաթ , պազը վաղիֆէլէրին իճրասը վիճտոնա թէալլիլգ իտէր պիր մատտէ օլտըղընտան , էկէր պու իուսուստա մէթալիպի շէտիտէտէ պուլընաճագ օլուրլարսա , պահս իթտիյինիզ մուս .

վէնէթտէն ֆարիղ կէսմէյի տահա զիյատէ թէրճիհ իտէ-
րիմ:

Ֆլօրին . - Խայր , էօյլէ շէյ Եօդ . Եալընըզ , պիր ազ
էվիլէ սէօյլէտիյիմ վէճհէ , պու իշի իսարէ իտէն զաթ-
լար զայէթլէ տինտար վէ ֆուգարաբէրվէր օլտըզլարըն-
տան , սիզէ իրատ իտէճէքլէրի սիւալլէրաէն թէպճհիւպ
իթմէմէլիսինիզ . . . : Պունտան պաշգա , պիր քէրրէ թէճ-
րիւպէսինի իալինիզ . նէ օլուր , պունտան սիղճէ նէ շու-
րար վար ալըր , էկէր արզ իտէճէքլէրի թէքլիֆլէր իշի-
նիզէ ույարսա , գապուլ իտէրսինիզ . . . էկէր , պիւլաքս ,
սէրպէսթի վիճտանընըզա տօգունաճագ օլուրսա , բէտա
իտէրսինիզ վէսսէլամ . . . պունընլա հալինիզ տահա զի-
յատէ ֆէնալաշմըշ օլմազ :

Մայեէօ պու նէթիճէյէ հիշ պիր ճէվապ պուլտա-
տը . զիրա , նէթիճէի մէզքիւրէ՝ քէնտիսինի հարէքետթըն-
տա սէրպէսթ պլըրագարագ հէր տիւրլիւ էմնիյէթսիղլիյի
տէֆ՝ իթմէքտէ իտի :

Մայեէօ . - Թէքլիֆինիզի գապուլ իտէրիմ , մատու-
ազէլ , վէ սիզէ խալիսանէ արզը թէշէքքիւր իտէրիմ . Լա-
քին պէնի քի՝մ թագուիմ իտէճէք :

Ֆլօրին . - Պէն . . . էկէր իսթէրսէնիզ , Եարըն :

Մայեէօ . - Լաքին հագզըմտա թալէպ իտէճէքլէրի
մալիւմաթ , իհթիմալ քի . . . :

Ֆլօրին . - Սէնթ-Մարի մանաթըընըն պաշ ըահիպէ-
սի օլան վալիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւ՝ մալիւմաթը սալրէյէ
հաճէթ կէօրմէքսիզին , սիգին հայդիյեթ վէ լիյագաթը-
նըզ թագտիր իտէճէյինտէն էմին իմ . հիյնի հաճէթտէ ,
նէ կիպի մալիւմաթ վէրմէք իճապ իթտիյինի օ սիզէ սէօյ-
լէր , վէ սիղ տէ՝ սիւալլէրինէ միւնասիպ ճէվապլար իթա
իտէրէք , քէնտիսինի խօշնուտ իտէրսինիզ : Տէմէք տիր քի,
իշ գարարլաշտը . . . արթըգ պիր տէյէճէյինիզ գալմա-
տը . . . Եարըն կիտէճէյիզ :

Մայեէօ . - Մատմուհազէլ , եարնն պէ՞ն մի պուրայա
կէլիպ սիզի ալաճաղըմ :

Ֆլօրին . - Խա՛յր , պիր աղ էվվէլ սէօյլէտիյիմ վէճէ-
լէ , սիզին Մ . Ակրիքօլ թարաֆընտան պուրայա կէլմիլ
օլտըղընըղը հիչ քիմսէ տույմամալը տըր . էկէր պուրայա
պիր տահա կէլէճէք օլուրսանըղ , տույուլուպ շիւպհէ Ի-
տիլէճէյի Ինթիմալտէն պաիտ տէյիլ տիր : Պէն արապա
իլէ կէլիպ սիզի ալըրըմ . . . : Նէրէտէ օթուլըրսընըղ :

Մայեէօ . - Պրիզ-Միշ սօգաղընտա , Յ նիւմէրօլու խա-
նէտէ . . . : Մատում քի պու զահմէթի Ինթիյար Իտիյօսը-
նըղ , խանէմիզին ալթընտա դաբուճըլըղ իւրումէթինի կէօ-
րէն պօյաճըյա՝ թէշրիֆինիզի Մայեէօյէ խապէր վէրմէսի-
նի ըէճա Իտինիզ :

Ֆլօրին . - (Քէմալը թէաճճիւպլէ .) Մայեէօ միւ . . . :

Մայեէօ . - (Մահզունանէ պիր թէպէսսիւմէ .) Էվվէթ ,
մատմուհէլ , սագաթլըղըմ սէպէպիյլէ , պանա պու Խ-
թիհզաքեարի լագապը վէրիլէր . (Կէօղ եաշընը զապթ
Իտէմէյէրէք .) Զաթէն սագաթլըղըմ մէպնի տիր քի ,
կիւնտիւղլէրի եապանճը նէզաինէ կիտիպ իշլէմէյէ ճէսա-
րէթ Իտէմէմ . . . : Տիւնեատա էօյլէ առէմլէր վար տըր քի ,
Եիւրէյի նէ՝ տէրէճէ Ինճիթ տիքլէրինի պիլմէքսիզին , Ին-
սանը Խթիհզայա ալըրլար . . . : (Կէօղ եաշլարընը սիլէ-
րէք .) Պագաթ , նէ՞ եաբապիլիրիմ , դաթլանմագտան պաշ-
գա պիր չարէմ եօգ տըր . . . :

Ֆլօրին . - (Պու սէօղտէն ըէք զիյատէ հէյէճանա կէլ-
միշ օլտըղընտան , Մայեէօնին էլինտէն թուլթարագ .)
Միւսթէրիհ օլընըղ , մատմուհէլ . պաղէն էօյլէ պէտ-
պաթլըղլար վար տըր քի , մուճիպի Խթիհզա տէյիլ ,
պատիի ըիգգաթ օլուրլար : Աճապա սիզին ասըլ Խամինիզի
սիւալ Իտէպիլի՞ր միյիմ :

Մայեէօ . - Պէնիմ ասըլ Խամիմ Մատլէն Սուլիօյ տըր .
Ֆագաթ , թէքրար սէօյլէրիմ , մատմուհէլ . Մայեէօ

տէյու սօրընըզ . զիրա պէնի պու իսիմէ թանըրար :

Ֆլօրին . - Էօյլէ իսէ , եարըն էօյլէ յին Պրիզ-Միշ սօ-
զաղընա կէլիբիմ :

Մայեէօ . - Ա՛հ , մատմուզէլ , սիզին շու էսէրի լուծ-
ֆընըղա մուգապիլ հըսսը շիւքրանըմը նէ՞ սուրէթլէ իս-
պաթ իտէպիլէճէյիմ :

Ֆլօրին . - Պունտան պահս իթմէյէլիմ . զիրա , թէվսս-
սուլթմա սիզէ ֆաիտէյի օլապիլմէքտէն պաշգա պիր ար-
զում հօգ աըր . պու իուսսուսը սիզ մուհաքէմէ իտէճէք-
սինիզ : Մ . Ակրիբօլա կէլինճէ , եպտըղը մէքթուպա շիմ-
տիլիք ճէվապ վէրմէյինիզ , մահպուստան չըգմասընա պէք-
լէյինիզ , վէ թէպիլի իթմէք իսթէտիյի էսրարը պիշարէ
հանըմըմը կէօրիւնճէյէ գատար կիզլի սաղլամասընը քէն-
տիսինէ իսթար իթմէյի ունուլմասընըզ :

Մայեէօ . - Աճապա ալիճէնապ հանըմընըզ շիմտի նէ՞-
րէաէ տիր :

Ֆլօրին . - Պիլմէմ . . ճիննէթի զուհուր իթտիյի զէ-
ման քէնտիսինի նէրէյէ կէօթիւրտիւքլէրինի անլայամա-
տըմ : Նիհայէթ , եարըն պէնի պէքլէյինիզ :

Մայեէօ . - Բէք էյի , եարըն :

Ֆլօրինին Մայեէօյիւ կէօթիւլմէք ֆիքըրինաէ պուլըն-
տըղը Սէնթ-Մարի մանասթըրը՝ մարէչալ Սիմոնըն զըզլա-
լընըն մահպուս իտիլտիյի մահալ օլտըղը վէ Ատրիէն տը
Դարսօվիլին մէվլու օլտըղը խասթէխանէնին իթթիսա-
լինտէ պուլընտըղը օգուլանլարըմըզն խաթըրլարընտա օլ-
մագ կէրէք տիր :

2

ՎԱԼԻՏԻ ՍԷՆԹ-ԻԵՐԵԵԹԻԻ

Մարէշալ Սիմոնըն գըղլարընըն մահպուս պուլընտըգ-
լարը Սէնթ-Մարի մանասթըրը՝ էսկի վէ ճէսիմ՝ պիր գօ-
նապ օլուպ, պուլըն վասի՝ պաղչէսի՝ խուսուսըյլա օ դէ-
մանլար Բարիսին էն թէնհա մահալլէրինտէն պիր օլան Ս-
բիթալ պուլվարընա նաղըր ըտը :

Աթիտէքի վուգուաթ՝ Րէնըրոն ֆամիլեսը էֆրա-
տընըն եանի Սէրսէրի Եահուտինին հէմչիրէսինին սօնընը
թօրունլարընըն Սէն-Փրանսուա սօգաղընտա պիրլէչէճէք-
լէրի կիւնտէն պիր կիւն էվլէլ, եանի շուպաթըն 12 սին-
տէ կիւզէրան իթմէքտէ իտի :

Սէնթ-Մարի մանասթըրը քէմալը ինթիզամլա իտարէ
օլընմագտա ըտը : Ուրբայ ա՛լէկրինեինին թահթը ըիյասէ-
թինտէ օլան նուֆուգքեար ըուհանիլէրտէն վէ բրէնսէս
տը Սէն-Տիգիէնին զիյրի իտարէսինտէ պուլընան սօֆու-
գատընլարտան միւրէքքէպ պիր ժէզիւթ մէճիսի՝ սըգ
սըգ ագաը իճթիմա իլէ, հայրէթի ճալիպ օլաճագ պիր
սուրէթտէ քէսպի թէվէսսիւ՝ վէ թէրագգը իթմէքտէ օ-
լան պու մանասթըրըն նուֆուգ վէ թէէսիլի խաֆիսինի
պիր գաթ տահա թէվսի՝ վէ թէէմին իթմէք չարէսինի ալի-
շիւնմէքտէ իտի : Սէնթ-Մարի թարիգաթընըն հիյնի թէէ-
սիսինտէ, բէք մահիրանէ թէտպիրլէր վէ բէք տագիգ հի-
սապլար իթթիսաղ իտիլմիշ օլուպ, մէզրիւր թարիգաթ՝
միւթէատտիտ հիպէլէր սայէսինտէ պիր խայըր էմլաք վէ
էմվալէ մալիք օլմուշ վէ պուլնլարըն ատէտի կիւնտէն կիւ-
նէ արթմագտա պուլընմըշ ըտը :

Թարիգաթը տինիյեէ պիր պէհանէտէն իպարէթ ի-
տի. Բաբա թարափտարլըը ֆորդաւընըն էն սօֆու ա-
ղալըը վէսաթէթիյէ վիլայաթտա պիր չօդ թարափկիր-
լէր պուլմըչ օլտըզլարընտան, վիլայաթտան պիր թագըմ
սահպի սէրվէթ էօքսիւզ գըզլար կէթիրտէրէք, պուն-
լարա մանասթըրտա էսասլը վէ սօֆըյանէ պիր թէրպիյէ
վէրիլէր վէ պու թէրպիյէյի՝ ասըն ֆէսասըր ախլագըյլա
պէրպատ օլմուչ օյան եէնի չըղմա մէքթէպլէրտէ կէօրէ-
ճէլէրի մահսուլըզ թէրպիյէյէ գաթ գաթ միւրէճճահ
ատտ իտէրլէր իտի: Տուլ վէ եախօտ եալընըզ գալմըչ օ-
լան դէնկին գատընլար տախի աիւնեանըն մանէվի թէհ-
լիւր վէ ֆէլարէթլէրինէ գարչը, Սէնթ-Մարի մանասթըրըչ
նա իթիճա իտէպիլիլիլէր իտի. իիւլասաի քէլամ՝ պու սա-
քին իլթիճակեհա հա սըզընանլար՝ բէրէսթիչէ շոյան պիր
իսթիրահաթ պուլուպ, սէլամէթի բուհլարընը պիսսու-
հուլէ իսթիհալ իտէրլէր, վէ բէք մուշֆիգանէ պիր իհ-
թիմամլա իհաթա օլունարագ, էօմըլէրինի կէչիրիլէր ի-
տի. լաքին մէղքիւր թարիգաթըն ֆէվախտի հէք պուն-
տան իպարէթ տէյիլ իտի. մանասթըրըն պաշ բահպէսի
օյան վալիտէ Սէնթ-Բէրլէթիւ՝ խանէլէրինի ֆէօատը ա-
սըրտան մուհաֆաղա իթմէք արպուսընտա պուլընան հա-
գիյի տինտարլարա խըտմէթքեարլար տախի պուլմըչ
թարիգաթ նամընա տէրէօհտէ իտէր իտի. շէօյլէ քի հա-
լընըզ գալմըչ վէ եախօտ իսթիյար գատընլար իչուն բէ-
ֆիգլիք իտէճէք մատմուլէլլէր, ումուրը պէյթիյէ իչուն
պէսլէմէլէր վէ սաիր իհթիյաճը օլանլար իչուն տախի
կիւտէլիլիլ իչճի գըզլար թէտարիք իտէր իտի: անճագ
պունլարըն ախլագը համիտէ սահպի վէ տինտար օլտըզ
ալը թարիգաթ թարափընտան մուսատագ օլմալը իտի:
Ֆիլ հագըգա պէօյլէ պիլ մանասթըր հէր վէճհ իլէ թէ-
վէճհիւհ յլէ թէչվիգէ շայէսթէ կէօրիւլմէքտէ տիլ: Փա-
գաթ զահիրէն ֆուգարարէրվէրանէ վէ մուգատտէս կի-

պի կէօրիւնէն պու խուսուսաթ ալթընտա հէր տիւլիւ հիյ-
լէ վէ տէսիսէյի հալի թէհլիքէլի տուղաղլար մէվճուտ
օլտըզը պիր աղ սօնրա կէօրիւլէճէք տիր :

Մանաթըլըն պաշ րահիպէսի օլտն վալիտէ Սէնթ-
Բէրբէթիւ՝ թագրիպէն գրրգ եաշընտա պիր գաւորն օ-
լուպ , Դարմէլ թարիգաթը րահիպէլէրինէ մախսուս պիր
րէնքտէ ապա պիր էլպիսէ կիլինմիշ վէ պէլինտէն աշա-
ղըյա տա ուզուն պիր աուա թէսպիհի սարգմըշ ըտը .
սիյահ պիր թիւլ էօրթիւ իլէ մէսթուր օլտն պէյաղ պիր
թագրէ զաիֆ վէ սօկուն լէհճէսինի գաբլամաղտա , վէ
սարարմըշ ֆիլ տիշի լէնկինտէքի աշընտա իսէ պիր չօգ
էյրի պիւրիւ պուրուշուզլար կէօրիւլէքտէ իտի . սիվրի
քէօշէլի պուրնու՝ երթըճը գուշլարըն կակասը կիպի ա-
ղաճըգ էյրիւմիշ իտի . գարա վէ քէսկին կէօլլէրի ագլ
ու զէքեալէթինէ տէլալէթ իթմէքտէ օլուպ , չէհրէսի ի-
սէ՝ հէմ գէքի , հէմ աշղուզ վէ հէմ տէ սէպաթ քեարա-
նէ իտի :

Թարիգաթըն մէնաֆիի՝ մատտիյէսինի թէրթիպ վէ ի-
տարէ իթմէք խուսուսընտա , էն հիլլէքեար վէ էն մահիր
մուամէլէճիլէր պիլէ վալիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւյէ չըգըշա-
մաղլար ըտը : Դատընլար իշ էրպապը օլմագ վէ եա իշ ի-
տարէ իթմէք իսթիտաղըն հաիզ օլուպ տա , քէմուլը ֆէ-
րասէթլէրինի , սէպաթ ու մէթանէթլէրինի , իհթիյաթ վէ
պասիրէթլէրինի վէ պիլ խաոսա քէնտիլէրինէ մախսուս օ-
լտն իսապէթի ֆիքլէրինի իսթիմուլ իտէճէք օլտըլարա ,
ճալիպի հայրէթ օլաճագ պիր սուրէթտէ նէթիճէլէր հա-
սըլ իտէրէր : Թարիգաթըն մուհասէպաթը ճէսիմէսի՝
բէք զիյատէ սահիպի զէքեալէթ օլտն վալիտէ Սէնթ-Բէր-
բէթիւ իշուն պիր օյուհճագ մէսապէսինտէ իտի : Դըրըգ
պիր ֆիյաթլա էմլաք իշթիրա իթմէք վէ աշլէրին գըյմէ-
թի հագիգիյէսինի եիւքսէլթտիքտէն սօնրա , թէքրար
քեար իլէ սաթմագ մուամէլաթընտա , ծնըն գաւար մա-

հիր հիշ քիմնէ եօգտու : Էմբրըն վարիտաթը սենէլիյէ .
 փնէ , թէչէպպիւսաթը միւսթէլիֆէ թահվիլաթընըն բի-
 յաչսընա վէ գըյմէթի ճարիյէսինէ տախի թէմումըյլա
 վագըֆ ըտը : Պիր իռըլը ասհապը համիյեթին հէման
 հէր կիւն Սէնթ-Մարի թարիգաթընա իհտա իթտիքէրի
 մէպալիդի ֆաիզ իլէ եաթըրմագ լազըմ կէլտիյի հալոէ ,
 քէնտիսինէ վասըթա օլան միյանճըլարա հիշ պիր եանըշ
 մուսմէլէ էմր իթմէլ իտի : Մանասթըր տէրունինտէ ֆէվզ
 էլտոէ ինթիզամ , ինդիպաթ վէ ալէլ խուսուս իտարէճի-
 լիք հիւքմֆէրմա իտի : Սայ ու զայրէթինին պաշըճու մագ-
 սատը իսէ՝ քէնտիսինի տէյիլ , իլլա իտարէ իթտիյի թարի-
 գաթը ղէնկինյէթմէքտէն իպարէթ իտի . զիրա էկէր պիր
 ճէմիյեթ՝ խօտէրէսթիլիք մագսատըյլա իտարէ օլանա-
 ճագ օլուրսա , էֆրատը ճէմիյեթ տախի օ մագսատա
 խըտմէթ իթմէքտէն խալի գալմագ :

Իչթէ պիր հարիսի շան՝ (փառասէր) մէվզըի իգթի-
 տարա չըգմագ իչուն հիւքմ ու նուֆուլը սէվտիյի վէ պիր
 հարիսի մալ (արծաթասէր) ղէնկին օլմագ իչուն ագճէյէ
 ճան աթտըղը կիպի , թարիգաթըլար տախի հէմ իգթի-
 տարը վէ հէմ տէ ագճէյի սէվէրլէր . . . : Փագաթ , պո-
 թարիգաթըլար՝ պիլ իտասա էմվալը զայրը մէնգուլէ (ան-
 շարթ սաապուսճք) խուսուսընտա պիր շախս կիպի հարէ-
 քէթ իտէրլէր : Անլէրին խայալաթը , էֆքեարը գալիյէսի
 վէ արդուլարը էմվալը զայրը մէնգուլէ եանի էմագ ի-
 տինմէքտէն իպարէթ տիր . էն խալիսանէ վէ էն մուշֆի-
 գանէ թէմայիլաթըլ էմվալը զայրը մէնգուլէյէ մուհա-
 րը արը . . . : Հէնուզ վիւճուտէ կէլմիշ օլան ֆագըր պիր
 թարիգաթըն իլք տէֆա էլտէ իթտիյի միլք՝ պիր կէլինին
 կիւվէյի թարաֆընտան ալտըղը նըշան հէտիյէսի , պիր
 տէլիգանլընըն աթ եարըշընտա իլք տէֆա զալէպէ չալան
 պարկիրի , պիր շախին իլք մուվաֆֆագիյեթի , վէ աշըգ-
 պազ պիր դըղըն տօսթընտան ալտըղը իլք գաշմիր շալը

գատար զըյմէթտար տըր . զիրա , մատտիյաթ մանէվիյա .
թա ֆաիգ օլան շու ասըը հազըրտա , էմվալը զայրը մէն .
դուլէյէ մալիք օլան պիր թարիգաթ՝ պու մէզհէպ Պօր .
սասընտա պիր աերէճէյէ գատար զըյմէթ վէ իթիպար
քէսպ իտէր , վէ սատէտիլ տտէմէր հուզուրընտա քէնտի
իթիպար ու հայտիյէթի հագդընտա միւքէմմէլ պիր ֆիքր
հասըլ իթտիրիւր : Էհալինին սէրամէթի բուհը իշուն թէ-
չէքքիւլ իթմիշ օլան պու թարիգաթլար՝ պիլ տըրքէ
հատտորը հիսապսըզ էմվաք վէ ագաւքէ մալիք օլարադ
ճէսիմ պիր սերվէթ հասըլ իտէրլէրսէ տէ , խպլիտա ֆա-
գըրըզը սէրմայէ գօյարադ վէ սատաքա վէ խայրաթը
տախի թէէմինաթ կէօթէրէրէք թէէսսիւս իթէրլէր . շու
հալտէ , էրքէք վէ գատըն թարիգաթլարը արասընտա ,
մալիք օլարգլարը էմվաքը ալէնէն թէղիտ իթմէք խու-
սուսընտա նէ տէրէճէ շիտտէթի բէգապէթ (միցում) մէվ
ճուտ օլարըզ վէ զէնկին պիր թարիգաթ , սէրվէթ ճէ քէն-
տիսինին մատուհինտէ պուլընտա աիկէր պիր թարիգաթը՝
քէնտի խանէլէրի , շիֆթիլքլէրի վէ թահվիլաթ վէ էվրա-
զը նապտիյէսի ալթընտա էզմէյէ նէ՝ տէրէճէ արզու վէ
ինհիմաք կէօթէրտիյի գօլայըդլա թէսալվուր օլունա
պիլիւր :

Գըսգանճըզ վէ հասէտքեարըզ՝ մանաթըր էմիւ-
նիւն իշտիզլիլի իլէ պիր գաթ սահա թահրիգ օլունարադ ,
թապիաթըյլա պու կիպի բէգապէթլէր հուսուլէ կէթի-
րիւր . ֆադաթ , պիլճիւմէ թէտապիրի միւմքինէյի իթ-
թիլաղ իլէ մալ իտինմէք վէ սերվէթ թօլլամադ հագ-
դընտարի պու շիտտէթի արգու վէ ինհիմաք՝ խրիսթիյակ-
ըզ քէլիմէսինին մանաթի տալիսինէ , վէ ինճիլի Շէրիֆին
էսասէն վէ մէզհէպէն իշթիրադը էմվալ սուսլինէ մալի
օլան բուհընտ թէմամըյլա մուղայիւր տիր . հաթթա պու
աճ կէօզլիպիւք օ գատար թէհիլքէլի պիր շէյ տիր քիւ
եինէ օլի ինպաֆանէ պիր քիւսթալըզ վէ ալշադըզ

հիւքմֆէրմա օլան պիր գաչ ճիւղի սատագա իլէ էֆքեա-
րը ումոււմիյէ նազարընտա սալիհէ չըգամաղ :

Վալիաէ Սէնթ-Բէրբէթիւ՝ բէք ստաէ վէ ֆագաթ
բէք զարիֆանէ պիր սուրէթտէ թէֆրիշ խալլմիշ օլան
խուսուսի պիր օտանըն օրթասնտա , սիլինտիլի պէօյիւք
պիր եաղը մաուսը էօնիւնտէ օթուրմըշ ըաը : Մէրմէրաէն
մամուլ պիր շըմինէ աէրօնինտէ միւքէմիլէ պիր աթէշ
եանուրըը կիպի , եուճագ պիր խալը տախի տէօշմէ թախ-
թասընը աէթր իթմէքաէ իտի : Վալիաէ Սէնթ-Բէրբէթիւ՝
կէրէք բահիպէլէրէ վէ կէրէք սէլամէթի բուհ վէ եա թա-
լիմ ու թէրպիյէ խաթիհսալի իշուն իւճրէթլէ մանասթըրա
կիրմիշ օլան դատըն վէ գըղլարա կէօնտէրիլէն մէքթուպ-
լարը հէր կիւն ախզ իթաիյինտէն , քէնտի հուգուգը մէշ-
բուսըր իճապընճա , բահիպէլէրին մէքթուպլարընը աչ-
մագտա , վէ խճրէթլի գըղլարըն խապէրլէրի պուլլնմագ-
սըղըն հաիղ օլմագ զաննընտա պուլլնտըղը հուգուգ իճա-
պընճա տախի անլէրին մէքթուպլարընըն մէօհրիւնիւ ֆէքք
իթմէքաէ իտի , մէրգուճէնին պու իքինճի հուգուգը խէ՝
զըղլարըն սէլամէթի բուհընա խաթիմ օլմագ վէ պիր աղ
տա անլէրին մուխապէրաթը խաֆիյէլէրինէ վուգուֆրէյ-
տա իթմէք արզուսընտան նէշէթ իթմէքաէ իտի , հաթթա
վալիաէ Սէնթ-Բէրբէթիւ՝ մանասթըրտան կիաէն մէք-
թուպլարը տախի բօսթայա վէրիմէղտէն էվվէլ օգուճագ-
լըղը քէնտինճէ պիր վաղիֆէ ատտ իտէր իտի : Պու տին-
տարանէ վէ մասուճանէ թէտգիգին նըշանէլէրի բէք գօ-
լայ մահվ օլապիլի իտի . շէօյլէ քի՝ աղիղէ վէ շէֆագաթ-
լը վալիաէնին շէիքտէն մամուլ տիւրիւ տիւրիւ վէ ու-
ֆագ ուֆագ ալէթլէրի աէ պուլլնտըղընտան , քէսկին պիր
ալէթ վասթթասըլա մէօհրիւն էթրաֆընտաքի քեաղըտը
քէմալը աըղգաթլա քէսէր վէ մէքթուպը աչըպ օգուճագ-
տան վէ թէրար գարֆընա վաղ իլէտիքտէն սօնրա , տի-
կէր պիր եուվալլագ ալէթ ալարագ , վէ խաֆիֆէ գըղ-

տըրարագ մէօհիւր մուճընըն էթրաֆընա կէզտիրիր իտի քի՝
մուճ էրիյէրէք վէ պիր ազ էթրաֆա հոյըլարագ էվվէ-
ճէ քէսիլմիշ օլան եէրի էօրթէր իտի . վէլհաւը՝ զայէթէ
մէմուհ յիր հաղ գանիյեթ վէ մի սալաթ տույուսը
սաիգասըյլա , վալիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւ՝ քէնտի ալաթը
մէվճուտէսինէ քէմալը հիւնէրլէ եաբըլմըշ քիւչիւք պիր
թիթիւ գուլուսը տախի իլավէ իթմիշ օլտըղընտան ,
աաի մէօհիւր մուճը իլէ գաբանմըշ օլտն մէթուպլարըպու
գուլընըն նէմիւք վէ էրիտիճի պուզուսընա թուլթար վէ
մէթմուպլարըն մէօհիւ տէրհալ կէվչէյէրէք , էանա պիր
երթթըգ բէյուա օլմագսըղըն աչըլըր ըտը :

Պինաէն ալէյհ՝ էկէր մէթթուպլարըն սահիպլէրի ,
մէթթուպլարընտա պիր կէօնէ պաուրէթսիղլիք իճրա իթ-
միշ օլտա իտիէր , պուսլարըն էհէմիյեթիլնէ կէօրէ՝ վա-
լիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւ մուլթատար վէ եա մուֆասաալ մա-
լիւմաթ ախլ իտէր իտի :

Իշպու թէտգիգաթը մուհիթմէ էսնասընտա , օտանըն
սիւրկիլիւ օլան գաբուսը իքի քէրիէ խաֆիֆճէ վուրու-
լուպ , մէրգուլէնին ամէլիյաթը գաթ՝ օլտնտու :

Վալիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւ՝ եազը մաոասընըն կէնիշ
սիլինտիրինի օրատա մէվճուա օլան ալէտթ իւզէրինէ էն-
տիրիպ , ալաղա գալգտը վէ վագուրանէ վէ միւթէաղլի-
մանէ պիր չէհրէ իլէ գաբուլը աչտը :

Մանասթըրըն խըսմէթճի ըահիպէլէրինաէն պիրի՝
բրէնաէս տը Սէն-Տիղիէնին սալօնտա պէքլէմէքտէ օլտը-
ղը վէ մասոմուաղէլ Ֆլօրինին տախի՝ սագաթ վէ սէֆիլ
գըյաֆէթլի պիր կէնճ գըղ ըլա պէրապէր բրէնտէս
տը Սէն-Տիղիէնաէն աղաճըգ սօնրա կէլիպ քիւչիւք տէհ-
լիղին գաբուսընտա տուրմագտա պուլընտըղընը խապէր
վէրտի :

Վալիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւ էվվէլա մասաամ բրէնտէսի
իչէրի կիրտիր» տէտիքաէն սօնրա , թալթիֆքեարանէ պիր

նէզաքէթլէ գօլթոգ սանտալիէլէրինտէն պիրինի չըմինէ-
յէ եազլաշորըրտը :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ իչէրի կիրաի : Հէր նէ գա-
տար կէնճ գատընլար կիպի զարափէթ սաթմագ արզու-
սընտա տէյիլ իտի իսէ տէ , եինէ թապիաթ էհլինէ մախ-
ուս պիր նէզաքէթլէ կիլինմիշ իտի . պաշընա էյի ճիւա-
սիյահ գաթիֆէտէն մամուլ պիր շաբգա դօյմըշ , իւզէրի-
նէ մաի գաշմիր պիր շալ ալմըշ , վէ էլլէրինի սօղուգտան
մուհափաղա իթմէյէ մախսուու օլան մանշօնըն քիւրքիւ կի-

պի ղերտե՛վա տերիսիյէ միւղէյեհն օլան սիյահ աթլաս
պիր ֆիսթան կիյինմիշ իտի :

Վարիտէ Սէնթ Բէրբէթիւ մէրդումէյի կէօրիւր կէօր-
մէզ , քէմալը նէղարէթլէ :

— Շէրէֆի զիյարէթինիզէ պու կիւն տախի նախիյեհ-
թիւմ հանկը պաթթիյարլըգտան նէշէթ իտիյօր , սէվկիլի
դըզլըմ . - տէտի :

Բրէնսէս . - Զիյարէթիւն սէպէպի զոյէթ մուհիմմ
տիր , սէվկիլի վալիտէճիյիւմ . զիրա բէք միւսթմաճէլ իշիւմ
վար տըր . Մ . աբբայ տ'էկրինեհինին խանէսինտէ պէնի պէք-
լէյօրլար . պինաէն ալէյհն՝ պիր գաշ տազըգա անճագ սի-
զէ հասր իտէպիլիթիւմ . մէսէլէ՝ տիւնքի կիւն հազըլա-
րընտա արիզ ու ամիգ պահս իթմիշ օլտըղըմըզ էօքսիւզ
զըզլարա տաիր տիր :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Սըզունըզ վէճհ իլէ , պունլարը
պիրի պիրինտէն այըրտըզ . ֆագաթ պու այրըլըզ քէն-
տիլէրինէ օ տէրէճէ չէտիա պիր տարպէ էնտիրտի քի ,
պու սոպահ խոսթէխանէյէ ատէմ կէօնտէրիպ , տօգ-
թէօր Պալէնիէյի չաղըրթմայա մէճպուր օլտում Տօգ-
թէօր Պալէնիէ՝ պունլար իւզէրինտէ , պէօյիւք պիր մէյու-
սիյէթլէ պէրապէր հիւմմա էսէրի պուլտը . զարիպի շու-
րասը տըր քի , հէր իւի գըզգալընտաշ իւզէրինտէ տէ այնը
մարազ կէօրիւլմիւշ տիր Պու իքի պէտպաթթ մաթ-
լուգլարը թէքրար իսթինիթագ իթտիւմ իսէ տէ , տիւչարը
տէհշէթ օլուպ գալտըմ . . . պունլար սահիհ պուլթէրէսթ
իմիշլէր :

Բրէնսէս . - Կէօրիւյօրսընըզ ա՛ , ոնլէրի սիզէ թէսլիւմ
իթմէք բէք զարուրի իտի Շիմտի զիյարէթիւն սէպէ-
պինէ կէլէլիւմ . սէվկիլի վալիտէճիյիւմ , պու կէնճ գըզ-
լարը Սիպէրիատան Ֆրանսայա կէթիւրէն վէ պիր գաշ կիւն
գտտար Բարիստէն ուզագլաշմըշ զանն օլունան աւքէրին
ֆէվզ էլ մէմուլ օլարագ պիրտէն պիրէ ավտէթ իթմիւշ

օլորդընը վէ պինտէն ալէյճ շիմաի Բարիստէ պուլունտը-
ղընը խապէր ալտըդ . պու ապէր՝ ինթիյարըղընա բաղ-
մէն , քիւսթաի , ճէսարէթլի վէ սօն տէրէճէ կէօղիւ բէք
պիր առէմ օլուպ , միւմինսիզ օլտըղը վէճհէ , էկէր գըղ-
լարն պուրատա պուլընտըղլարընը սույաճագ օլուրսա ,
ֆէվզ էլ տաէ հիտտէթլէնէրէք , հէր շէյի եաբմաղա մուգ-
թէտիր տիր Պինտէն ալէյճ՝ պու կիւնտէն իթիպա-
րէն , էհրի պասիրէթ վէ ինթիյաթը արթըմալըսընը ,
սէվկիլի վալիտէճիլիմ . կիճէլէյին հիշ քիմաէ պուրայա
կիրմէյէ ճէսարէթ խաէմէմէլի տիր Պու մահալլէ բէք
թէնհա տըր . . . :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Միւսթէրին օլընըզ , սէկիլի գը-
ղըմ . . . մանասթըրըմըզ միւքէմմէլէն մահաֆաղա օլուն-
մադտա տըր . գաբուճը վէ պաղչէպանլարըմըզ՝ կիւզէլճէ
սիլահլանմըզ օլտըղլարը ճիհէթլէ , հէր կիճէ Օրթիթալ
պուլլարընը աէվր խտէրէք կէօղաէն կէշիրթըրէր . աիվար-
լարն երւքսէք օլմասը շէօյլէ տուրսուն , հաթթա կիրիւ-
մէսի գօլայ օլսն ճիհէթլէրինտէ տաիսի սիվրի տէմիրլէր
ղօնուլմըզ արը Մա մաֆիհ , եինէ թէշէքքիւր խաէ-
րիմ , սէվկիլի գըղըմ . պու ինթարընը իսթիֆատէտէն
խալի տէյիլ տիր . թէտապիրի ինթիյաթքեարանէյի թէշ-
տիս իթտիրէճէյիմտէն էմին օլապիլիսիսիզ :

Բրէնսէս . - Պա խուսուս պու կիճէ , սէվկիլի վալիտէ-
ճիլիմ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Նէտէն :

Բրէնսէս . . . Չունքի օ ճէհէննէմ քիւթիլիւ ապէր
պիր թէճըրիւպէ իթմէք քիւսթալալըղընտա պուլունաճագ
օլուրսա . . . պու կիճէ եաբար :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Սիղ պունը նէտէն պիլիյօրսընըզ ,
սէվկիլի գըղըմ :

Բրէնսէս . - Ալտըղըմըզ մալիւմաթ պու պապաէ պա-
ղը շիւպհէլէր վէրիյօր :

Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ պու սէօղիւ սէօյլէտիլի տը.
րատա, չէհրէսինտէ խաֆիֆ պիր թէլաշ վէ էնտիլէ էսէ.
րի կէօրիւլտիւ. վալիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւ պուռնն ֆար.
գընա վարապիլտիլ իսէ տէ, հոսանը զաթընտա բէք գուր.
նազ վէ բէք ինթիյաթ.քեար օլտըղընտան, կէօրմէզլիք.
պէն կէլմէք տահա միւնտապ օլաճաղընը անլատը. իմ.
տի, պազը շէյլէրի քէնտիլնտէն կիզլի սազլամաղտա օլ.
տըզլարը շիւպհէսինէ զահիպ օլարազ.

— Էօյլէ իսէ պու կիճէ թէտապիրի ինթիյաթլիյէ
թէչափտ վէ թէզեխտ իտիլէճէք տիր... ։ Պազաթ սէլ.
կիլի դըզըմ, մատամ քի պու կիւն սիզի կէօրմէք շէրէ.
ֆինէ նտիլ օլտում, պու շէրէֆտէն պիլ իսթիֆատէ,
մէվզուր պահա օլան իզտիվաճ հազգընտա պիր իրի սէօղ
սէօյլէմէք իսթէրիմ.

Բրէնսէս. — (Բէմալը կէրմի իլէ.) Պաշ իւսթիւնէ,
վալիտէճիլիմ, գօնուչալըմ. ղիւրա պու մատտէ ղայէթլէ
մուհիմ տիր. Պալու տը Պրիզվիլ իսթիլալըրըզ վէ տին.
սիզլիք գէմանը օլան պու ապրտա, հըսը շէտիտի տիյա.
նէթբէրվէրի իլէ մալամալ պիր տէլիգանլը տըր. վէզայի.
ֆի տինիյէսինի ալէնէն իճրա իտէր. պինսէն ալէյհ պի.
զիմ իչուն զայէթ պէօյլէք խըտմէթլէր կէօրէպիլիլ. Մէճ.
լիստէ սէօղիւ էբէյիճէ կէչէր. թէճալուզքեարանէ վէ
թահրիք իտիճի պիր պէլաղէթի վար տըր. հաթթա, էֆ.
քեար ու իթիգատաթընտա օնտան զիյատէ քիւսթալս վէ
գանաաթ վէ էմնիյէթլիտէ օնուն գատար մաղրուր տալա
կէօրմէմիլիմ տիր. Հիսապը բէք տօլրու տըր. մուգաա.
տէս շէյլէր հազգընտա պէօյլէ քիւսթալսանէ վէ սէր.
պէսթանէ պիր սուրէթտէ պէյանը էֆքեար իթմէսի պիր
թազըմ գոյտսըղ վէ վաղիֆէսիլ տաէմէրին մէրաղընը
թահրիք իթմէյէ մէտար օլուր. Պէրէքթի վէրոին, ահ.
վալը հազըրէ օ տէրէճէ միւսախտ տիր քի, էտնա պիր
թէհլիքէ գօրգուսը օլմագսըզըն, տիւլմէնլէրիմիլ ալէյ.

հինտէ քիւսթախանէ պիր շիտտէթ իսթիմալ իտէպիլիւ . պու իսէ՝ քէնտի հըսսը տինտարանէսինի թապիաթըյլա թէզէիտ վէ թէշտիտ իտէր . խիւլաա , մէրգում՝ պիզիմ՝ թարաֆկիրլէրիմիզտէն օլտըղընտան , պիզ տէ պունա մու . դապիլ պու էմրի իզտիվաճը զօլալլաշտըրմալըյլը . պուն . տան պաշգա , սէվկիլի վալիտէ ճիլիմ , մատմուլազէլ Պոտրի . գուրըն սէրվէթի ճէսիմէսինի էլտէ իթտիլի կիւն , Սէնթ - Մարի թարիգաթընտ եիւզ պին ֆրանք իթա իտէճէյինի վատ իթմիշ օլտըղը մալիւմինիզ տիր :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - (ԻՅթիրազքեարանէ պիր սուրէթ . տէ .) Պիլ ճիւմլէ տինտարանըն հիւսնի թէվէճճիւհինէ միւս . թահազգ օլան պու թարիգաթ հազգընտա Մ . տը Պրիզ . վիլին տախի մէգասիտի հասէնէսի պուլունտըղընտան է . մին իմ . ֆազաթ , մատմուլազէլ թարաֆընտան պու գա . տար էնկէլէրէ թէսատիւֆ օլունաճաղընը ասլա մէմուլ իթմէզ իտիմ :

Բրէնսէս . - Նէ՝ կիպի :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Պու գըզը շիմտիյէ գաաար միւ . թի , դօրգագ , մահճուպ , վէլ հասըլ ահմագ պիր շէյ զանն իթմիշ օլտըղըմ հալտէ , պու իզտիվաճ թէքլիֆին . տէն մէսրուր վէ մէմուլն օլաճագ եէրտէ , տիւշիւնմէք ի . չուն մէօհլէթ թալէպ իլլէտի :

Բրէնսէս . - Սահիհ մի . . . թէէսսիւֆ օլունաճագ շէյ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Պանա դարչը սէպաթքեարանէ պիր մուխալէֆէթ կէօսթէրիյօր . ագրապասը , ահպապը վէլհասըլ հիւ քիմսէսի պուլընմատըղը վէ պիւս պիւթիւն պէնիմ թահթը իտարէ վէ իՅթիմամըմա թէսլիմ իտիլմիշ օլտըղը ճիհէթլէ . հէր շէյի պէնիմ կէօղլէրիմլէ կէօրմէ . յէ վէ գուլապլարմալ իշիթմէյէ մէճպուր օլտըղընը վէ պէն պու իզտիվաճը քէնտիսինէ հէր վէճհ իլէ միւնասիպ կէօրտիւլիւմ հալտէ , էտնա պիր իթիրազ վէ եախօտ միւ .

լսահազա տէրմիյան իթմէքսիզին գապուլ իթմէսի լազըմ կէլտիյինի քէնտիսինէ քէմալը շիտտէթլէ պէյան իթտիմ իսէ տէ , հիշ քեար իթմէտի :

Բրէնսէս . - Հա'յ հա'յ . . . պունտան տահա աղիլա , նէ պիր սէօզ սէօլէնիլէմէզ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Սէօղիւմէ մուվաֆադաթ կէօս թէրմէզտէն էվլէլ Մ . տը Պրիզվիլի կէօրմէք վէ անըն ախ լադ ու թապիաթընա վազըֆ օլմադ արզուսընտա պու լընտըղընը ճէվապէն սէօլէտի . . . :

Բրէնսէս . - Մէճնուսանէ պիր ճէվտալ . . . մատամ քի սիզ անըն ախլադ ու թապիաթընա քէֆալէթ իտիյօրսը նըզ , վէ պու էմրի իզտիվաճը քէնտիսինէ միւնասիպ կէօ ըիւյօրսընըզ , պէյանը իթիրազ իթմէսի վահի տիր :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Պունտան գաթընազար , շիմաիյէ գատար հագղընտա հաթիմանէ վէ իլլամքեարանէ թէտ պիրլէրտէն պաշգա պիր շէյ գուլլանմամըլ իսէմ տէ , է կէր էլան թէքլիֆիմէ մուխալէֆէթ իտէճէք օլուրսա , ի նատըլըղընա դալէպէ իթմէք իչուն , պիզղարուրէ վէ եինէ քէնտի մէնֆաթընա օլարազ , մուամէլէի ճէպրիյէ իս թիմալ իտիպ , քէնտիսինի ըէֆիզ էլէրինաէն այըրմաղա մէճ պուր օլաճաղըմը վէ մէսուտ օլմաղա վէ միւհթէրէմ պիր զաթլա էվլէնմէյէ գարար վէրինճէյէ գատար քէնտիսինի քիւշիւք պիր օտոյտ գարայըպ ինսան եիւզիւ կէօթէրմէյէճէյիմի պու սապահ մատմուազէլ Պոտրիզ ուրա իս պար իթտիմ :

Բրէնսէս . - Սէվկիլի վալիտէճիյիմ , պու թէհտիտա թըն . . . :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Հիւսնի նէթիճէ հասըլ իտէճէյիլի իմլա իտէրիմ . . . : Մատմուազէլ Պոտրիզուր մէմ լէքէթինտէքի էսկի պիր մէքթէպ ըէֆիզ էսիյէլ մուխապէրէ իտիյօրտու . պու մուխապէրէ պանա մուխաթարալը կէօրիւնտիւյիւնաէն , տէրհալ մէն իթտիրտիմ . պինապէ-

րին՝ չլմտի պիւս պիւթիւն պէնիմ նուֆուզըմ՝ թահթըն-
տա տըր , վէ սէմթի մագուտա վասըլ օլապիլէճէ, յիմիվի
իւմիտ իտէրիմ : Ա՛հ , սէվկիլի էվլատըմ , կէօրիյօրսընըզ
ա՛ , ինսան զահմէթ չէքմէտիքճէ , վէ պիր խայլը էնկէլէրէ
թէսատիւֆ իթմէտիքճէ , է, իլիք իթմէյէ մուգթէտիր օ-
լամայօր :

Բրէնսէս . - Օ հալտէ , Մ. տը Պրիզվիլին էվլէլքի
վատըլլա իրթիֆա իթմէյէճէ, ինտէն էմին իմ . հաթթա
պէն քէֆիլ օլուրըմ քի , էկէր մատմուսզէլ Պոտրիգուր իլէ
թէզէվլիւճ իտէճէք օլուրտա . . . :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . - (Բրէնսէսին սէօզիւնիւ քէսէրէք .)
Սէվկիլի զըզըմ , էյի պիլիրսինիվ քի էկէր պէնիմ իշուն
օլա , գապուլ իթմէմ . լաքին թարիգաթըմըզա վէրմէք՝
ձէնապը Հազգա վէրմէք կիպի տիր . պինտէն ալէյհ , Մ.
տը Պրիզվիլի՝ վատ իթտիյի մէպլազը տըթրմագտան մէն՝
իտէմէմ . պուլնտան պաշգա , պու կիւնլէրտէ պիզէ պիր
պէտպախթըզ տահա տըրզ օլմուշ տըր . . . :

Բրէնսէս . - Նէ՞ կիպի , ազիզէ վարիտէճիլիմ :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . - Սազրէ-Գէօր (սուրբ սիրտ) թա-
րիգաթը՝ պիզիմ իշթիրա իթմէք իսթէտիյիմիզ միւնասիպ
պիր միւլքիւն ֆիյաթընը արթըրարագ էլիմիզտէն գաւ-
մաղա չապալսյօր . . . : Տիւնեատա էօյլէ ատէմլէր վար քի,
տօյմագ նէ տիր պիւմէլլէր . պու մէսէլէ հագգընտա էվ-
վէլքի կիւն Սազրէ-Գէօր թարիգաթընըն պաշ լահիպէսի-
նէ բէք աղըր սէօզէր սէօյլէտիմ :

Բրէնսէս . - Էվլէթ , պանա նազլ իթտի , վէ գա-
պահաթը վէքիլիարճըն իւզէրինէ աթտը :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . - (Ըզհարը թէաճճիւ պ իտէրէք .)
Ա՛ , տէմէք օլուր քի սիզ քէնտիսիլլէ կէօրիւշիւսիւնիւզ ,
էօյլէ՞ մի , սէվկիլի զըզըմ :

Բրէնսէս . - (Վալիտէ Սէնթ-Բէրրէթիւնին նազարը
տըզգաթընտան գաշմայան խաֆիֆ պիր թէրէտտիւտլէ .)

Բէնտիսինէ Մօնսէնեէօրիւն խանէսինտէ թէսատիւֆ իթ.
տիւմ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Յիւ հազրգա պիզիւմ մանասթը.
ըըն՝ Սազրէ-Դէօր թարիգաթընըն պու տէրէճէ հասէտինի
թահրիգ իթմէսի նէտէն նէշէթ իթտիյինի պիլէմէյօրըմ.
Սէնթ-Մարի թարիգաթը հազրընտա նէշի խտիմէտիբ
ֆէնա շայիա գալմատը . հէր կիւն պիր խայլը ետան եան.
ըը հավաստիւէր ույտուրու պ էօթէյէ պէրիյէ նէշի իթ.
մէքտէն կէրի տուրմայօրլար . հազրգաթէն , տիւնեատա
էյլէ աատէմէր վար քի , քէնտի զօմշուլարընըն մուվաֆ.
ֆագիյեթէթլէրինտէն ինճինիլէր :

Բրէնսէս . - (Սուլհանյանէ պիր սուրէթտէ .) Դայտ
իթմէյինիլ , սէվկիլի վալիտէճիյիւմ . Մ . տը Պրիզվիլին վէ.
րէճէյի մէպլաղ՝ Սազրէ-Դէօր թարիգաթընըն վազը օլան
թէշէպպիւսիւնիւ մահվ իտէպիլէճէյինտէն էմին օլունըզ .
պու իզտիվաճըն իքի մուհասէնաթը վար տըր , սէվկիլի
վալիտէճիյիւմ . զիրա , պու իզտիվաճ սէպէպիլէ պիլէսա.
տըզ օլան պիր ատէմին էլինէ ճէսիւմ պիր սէրվէթ կէշէ.
ճէք վէ քէնտիսի պու սէրվէթի միւնասիպի վէճհէ իսթի.
մալ իտէճէք տիր Թախմինէն եիւզ պին ֆրանք պիր
իրատը սէնէվի սայէսինտէ , պիզիւմ համիմիզին (պաշտ.
պան) վազիյէթի պիր գաթ տահա քէսպի էհէմիյեթ ի.
տէճէք տիր : Վէլ հասըլ՝ թարիգաթըմըզա լայըզ պիր
միւրէվիճի էֆքեարըմըզ պուլունաճագ , յէ Մ . Տիւմու.
լէն կիպի աատէմէր թարաֆընտան միւտաֆաա օլունմագ
մէճպուրիյեթիւնտէն գուրթուլմըջ օլաճազըզ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Մա մաֆիհ Մ . Տիւմուլէնին մէ.
գալաթ վէ մուհարրէրաթընտա տախի բէք չօգ շիատէթ
վէ մալիւմաթ վար տըր . պէնիւմ զաննը հազիրանէմէ կէօ.
րէ , Մ . Տիւմուլէն՝ ասըն տինսիլիյինէ գալչը հիտաթ
ու զազապլա մալամալ պիր Սէն-Պէրնար տէմէք տիր :

Բրէնսէս . - Էյվահ , ազիլէ վալիտէճիյիւմ , էկէր Մ .

Տիւնուէնիննէ՝ զարիպ պիր Սէն-Պէրնար օլտըղընը պիւսէ
խինիզ . . . Ֆագաթ գուլագլարընըզը քիրլէթմէք իսթէ-
մէմ . . . : Սիղէ եալընըզ շու գատարընը սէօյլէյէպիլիւրիմ
քի, պու մագուլէ համիլէր՝ էն մուգատտէս տալալարը
պիլէ մուխաթարայա տիւշիւրիւրլէր . . . : Ալլահա ըսմար-
լատըգ, սէվկիլի վալիտէճիյիմ . . . եինէ կէօրիւշիւրիւզ .
պու կիճէ թէտապիւրի իհթիյաթ.քեարանէյի թէզետիտ իթ-
մէյի ունու թմայընըզ . . . զըզլարը Սիպերիտտան կէթիւրէն
ապքէրին նակէհանի ալտէթի՝ զիյատէսիլլէ մուճիպի էն-
աիլէ տիր . . . :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . - Սիզ միւսթէրիհ օլընըզ, սէվկի-
լի զըզըմ . . . : Ա՛, ազ գալտը ունուտաճագտըմ . . . մատ-
մուագէլ Ֆլօրին սիզտէն պիր լութֆ թալէպ իթմէմի պա-
նա ըհճա իլլէտի . սիզին խըտմէթինիզէ կիրմէք իսթէ-
յօր . . . պէտպախիթ եէկէնիւնիզ մատմուագէլ Աարիէնէ
նազարէթ իթմէք վազիֆէսինտէ նէ տէրէճէ զայրէթ ու
սատագաթ կէօսթէրտիյի մալիւմիւնիւզ տիւր . . . քէնտի-
սին պու սուրէթլէ նախի միւքեաֆաթ խտէրէք, պիւս
պիւթիւն սիզէ րապթ իտէճէյինիզէ հիշ շիւպհէմ եօգ
տըր . . . պէն տէ անըն թարաֆընտան սիզէ թէշէքքիւր
խտէրիմ :

Բրէնսէս . - Սիզին Ֆլօրին հագգընտա էտնա պիր
հիւսնիւ թէվէճճիւհ կէօսթէրմէնիզ, թէքլիֆին գապուլ
խալմէսինէ քեաֆի վէ վաֆի տիր, սէվկիլի վալիտէճիյիմ .
Ֆլօրինի ետնըմա ալաճաղըմ . . . շիմտի՝ էվվէքլինտէն տա-
հա զիյատէ պանա ֆախտէլի օլապիլէճէյի թապիլի վէ պէ-
տիհի տիր :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . - Թէքլիֆիմի գապուլ իթտիյինիզ-
տէն տօլայը թէշէքքիւր խտէրիմ, ազիզէ զըզըմ . գարի-
պէն թէքրար կէօրիւշէպիլէճէյիմիզի իւմիտ խտէրիմ . . . :
Եարըն տէյիլ օ պիր կիւն, սաաթ իքի րատտէլէրինտէ,
Մ. աբբայ տիկրինեի վէ Մօնսէնեէօյ իլէ ուզուն ուզատի

պիր իսթիշարէմիզ պուլընտըղընը ունութմայընը :

Բրէնսէս . - Խա՛յր , վալիտէճիյիմ , ունութմամ , սա-
աթ իքիտէ կէլիւրիմ . . . : Լաքին պու կիճէ թէտապիւրի
իհթիյաթքետարանէյի թէզնիտ իթտիւրիւիզ . զիւրա , պէօ .

յիւք պիր հատիսէ պուհուր իտէճէյինտէն գօրգ ույօրըմ :
Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ՝ վալիտէ Սէնթ-Բէրրէթիւնիւն
էլինի իհթիրամքետարանէ պիր սուրէթտէ պուս իթտիքտէն
սօնրա , նէրտիւպանա կէօթիւրէն պիր սալօնա աչըլան
պէօյիւք գաբուտան տըշարը չըզ տը :

Պիր գաշ տաղըգա սօնրա , Ֆլօրին՝ ետն պիր գա-
բուտան վալիտէ Սէնթ-Բէրրէթիւնիւն օտապընա կիրտի :
Րահիպէ օթուրմընը ըտը : Ֆլօրին գօրգաղլարա մախուս
պիր թէվազու՝ իլէ մէրգումէյէ եաղլաշտը :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . - Մատամ բրէնսէս տը Սէն-Տիգի-
էյէ ըասթ կէլտինի՞զ մի . - տէյուս սօրտու :

Ֆլօրին . - Խա՛յր , վալիտէճիյիմ , պէն պաղչէյէ նա-
զըր օլան քիչիւք տէհլիզտէ պէքլէյօրսում :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . - Բրէնսէս՝ պու կիւնտէն իթիպա-
րէն սիգի քէնտի խըտմէթինէ ալաճագ :

Ֆլօրին . - (Միւքէտտէրանէ պիր թէաճհիւպլէ .) Պէ-
նի՞ մի . . . վալիտէճիյիմ . . . ֆազաթ . . . :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . - (Սմիրանէ պիր թավը ըլա) Պու-
նը պէն սիգին նամընըլա քէնտիսինտէն ըէճա իլլէտիմ . . .
սիզ տէ գապուլ իտէճէքսինիզ :

Ֆլօրին . - Ֆազաթ . . . վալիտէճիյիմ . . . պէն սիգէ
ըէճա իթմիշ իտիմ քի . . . :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . - Սէօլլէտիմ ա՛ , հէր հալտէ գա-
պուլ իտէճէքսինիզ :

Մանասթըրըն պաշ ըահիպէսի պուս սէօղիւ օտէրէճէ
գաթի վէ մէթին պիր թավը ըլա սէօլլէմիշ իտի քի , Ֆլօ-
րին կէօղլէրինի աշաղը էյէրէք , ալապ պիր սէտու իլէ .
« Գապուլ իտէրիմ . . . » տէտի :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Պէն պու էմրի սիղէ Մ : Բօտէն
նամընա օլարագ վէրիյօրըմ :

Ֆլօրին . - (Մահզունանէ .) Էօյլէ օլտըղընը զաթէն
քէչֆ իթմիշ իտիւմ, վալիտէճիյիւմ : Էյ բրէնսէսին նէզտի-
նէնէ՝ շարթլարլա կիրիյօրըմ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Եէկէնի նէզտինէ նէ շարթլարլա
կիրտինիզ իսէ , բրէնսէսին նէզտինէ տէ տյնը շարթլարլա
կիրէճէքսինիզ :

Ֆլօրին . - (Պիրտէն պիրէ սարսըլարագ .) Տէմէք տիր
քի , բրէնսէս հագ գընտա սիղէ սըգ սըգ վէ խաֆի մալիւ-
մաթ վէրէճէյիւմ , էօյլէ՞ մի :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Էյվլէթ , բրէնսէսին ահվալ ու
հարէքեաթընը տաիմա նազարը թէֆթիշտէն կէչիրիպ ,
խաթըրընըղտա սաղլտյաճագ վէ պատէհու պանա մալիւ-
մաթ վէրէճէքսինիզ . . . :

Ֆլօրին . - Պաշ իւսթիւնէ , վալիտէճիյիւմ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Ուլէլ խսուուս , Սաղրէ-Գէօր թա-
րիգաթը պաշ րահիպէսինին բրէնսէսէ վէրէճէյի վիղի-
թալարա հասրը տըզգաթ իտէճէքսինիզ . էսնտի միւլա-
գաթլարընտա սէօյլէտիւրլէրի սէօզլէրի տինլէմէյէ ճահտ
իտիպ , եազաճագսընըղ . . . բրէնսէսի՝ թէհլիքէլի առէմ-
լէրին նուֆուղ ու թէէսիրաթընտան մուհաֆաղա իթմէք
լաղըմ տըր :

Ֆլօրին . - Պաշ իւսթիւնէ , վալիտէճիյիւմ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Պունտան պաշգա , իքի էօքսիւզ
ըղլարըն՝ բրէնսէսին մահրէմի էսրարը օլան մատամ Կը-
րիվուա թարաֆընտան նէ սէպէպէ մէպնի պուրայա կէ-
թիրիւմիշ վէ նէ՝ իչուն թէնսիհաթը շէտիտէ իլէ պիղէ
թէսիւմ իսիւմիշ օլտըղլարընը անլամաղա ճահտ իտէ-
ճէքսինիզ :

Ֆլօրին . - Պաշ իւսթիւնէ , վալիտէճիյիւմ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Մա մաֆիհ , պու թէտղըգաթ՝

սաիր շայանը տըգդաթ շէյլէրի տէ խաթըրընըզտա հէքք իթմէքտէն սիզի մէն՝ իտէմէզ : Եարըն՝ պաշղա պիր մէսէ. լէ հագդընտա տախի թալիմաթը մախսուսէ իթա իտէ. ճէյիմ :

Ֆլօրին . - Քեաֆի տիր , վալիտէճիյիմ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Էկէր մէմնունիյէթիմիզի մուճիպ օլաճագ պիր սուրէթ տէ տավրանաճագ վէ վէրտիյիմ թա. լիմաթ վէ թէնպիհաթը քէմալը սատագաթլա իճրա իտէ. ճէք օլուրսանըզ , բրէնսէսին եանընտան չըզարըլարագ , եէնի էվլէնմիշ պիր գատընըն եանընտա քէհեալըգ իտէ. ճէքսինիզ . պու մէմսուրիյէթ սիզի իչուն հէմ ֆախէի վէ հէմ տէ սաիմի պիր պախթ սայըլապիլիր . լաքին շարթլար տէյիմէզ : Շիմտի սիզ՝ կիւյա պանա ըէճալըր իտէրէք բրէնսէսին եանընտա կիրմիշսինիզ կիպի կէօսթէրէ. ճէքսինիզ , իշիտիյօր մըսընըզ :

Ֆլօրին . - Էվվէթ , վալիտէճիյիմ . . . ֆիքրիմաէ տիր :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Պէրապէրլիզտէ պուլընան օստա գաթ գըզճըզազ քիմ տիր :

Ֆլօրին . - Հիշ պիր մէտարը թէայեիւշիւ պուլընա. յան սէֆիլ պիր մախսուգ տըր . պուլընա պէրապէր դէ. քեալէթի եէրինտէ , վէ թալիմ ու թէրպիյէսի պուլըն. տըզը հալ ու մէվզըն ֆէվզինտէ տիր : Քէնտիսի տիրիշի տիր . ֆագաթ տիքէճէք իշի պուլընմատըզընտան , սօն տէ. ըէճէ ֆաքր ու սէֆալէթէ տիւշար օլմուշ տըր : Պու սապահ քէնտիսինի պուրայա կէթիւրմէք իւզրէ խանէսինէ կիթաի. յիմ զէման , հագդընտա լազըմ կէլէն մալիմաթը ալ տըմ . մալիմաթը մէզքիւրէ զայէթլէ միւքէմմէլ տիր :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Զիրբին վէ սագաթ պիր զըլ տըր , տէյիլ մի :

Ֆլօրին . - Սիմասը ճալիպի տըգդաթ իսէ տէ , քէն. տիսի գամպուր տըր :

Մանասթըրըն պաշ ըահիպէսի՝ քէնտիսինէ կէթիլիւ-

միշտ ունի գրգռն պիտիմսիզ վէ սազաթ օլմազլա պէրապէր, հալիմ վէ Լաթիֆ պիր թապիաթը պուլընաղընը իշիաին-
նէ, մէմնուն օլմուշ կիպի կէօրիւնտիւ . իմոտի, պիր տա-
զըգա գաւառար միւլահազատան սօնրա, տէտի քի .

— Հէմ տէ զէքի տիր, տէյիլ մի :

Ֆլօրին . — Բէք զէքի :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . — Մէտարը թէայեիւշտէն ըիւլլիյէն
մահրում տըր, տէյիլ մի :

Ֆլօրին . — Էվլէթ, հիշ պիր մէտարը թէայեիւշիւ եօգ
տուր :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . — Տինտա՛ր մը տըր :

Ֆլօրին . — Վէզայիֆի տինիյէսինտէն պազըսընը իյ-
ֆա իթմէզ իմիշ :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . — (Գէնտի քէնտինէ.) Ջարարը եօ՛գ .
զէքի օլմասը քիֆայէթ իտէր . (Յիւքսէք սէտա իլէ .) Գէն-
տինին իշինտէ մահիր օլուպ օլմատըղընը պիլի՛ր միսի-
նիզ :

Ֆլօրին . — Ջանն իտէրիմ մահիր տիր, վալիտէնի-
յիմ :

Վալիտէ Սէնթ-Բէրրէթիւ այազա գալգըպ կէօզլիւ
պիր եազըլսանէնին եանընա կիթտի, վէ իշինտէն պիր տէֆ-
թէր ալտըգաւան վէ պիր միւտտէթ քէմալը տըզգաթլա
պիր շէյ տրայօրմըշ կիպի կէօրիւնտիւքաէն սօնրա, եինէ
տէֆթէրի եէրինէ գօյարագ տէտի քի .

— Դըզը իշէրի կէթիւրինիզ, սիզ տէ չամաշըր օտա-
սընա կիտիպ պէքլէյինիզ : (Գէնտի քէնտինէ տիւշիւնէ-
լէք .) Սազաթ . . . զէքի . . . վէ իշինտէ մահիր հա՛ . հիշ
պիր շիւպհէյի մուճիպ օլմամազ . . . պազալլամ :

Պիր տազըգա սօնրա, Ֆլօրին՝ Մայեէօ իլէ պիրլիքտէ
իշէրի կիրտի, վէ մէզպուլէյի պաշ րահիպէյէ թազտիմ
իթտիքտէն սօնրա, եալաշճաճըզ չէքիլտի կիթտի :

Պիշարէ Մայեէօ՝ հէյէճանա կէլմիշ, ֆէվզ էլ աւտէ

այլ իւսթ օլմուշ վէ թիւ թիւ թիթրէմէքտէ պուլընմը
ըտը . զիրա , Ֆլօրինին էսնաի զայպուպէթինտէ իճրա իթ
միշ օլտըղը քէշֆէ պիր տիրլիւ ինանամայօրտու :

Մայեէօ՝ Սէնթ-Մարի մանասթըրընն պաշ ըահպէ-
սի իլէ եալընըզ գալտըգտա , միւպհէմ պիր տէհչէթ հըսս
իթմէյէ պաշլատը :

3

Ի Ղ Վ Ա

Մայեէօնին հըսս իթտիյի հէյէճանը ֆէվզ էլատէ-
նին սէպէպի շու իտի . Ֆլօրին՝ մանասթըրըն պաշ ըահի-
պէսինին նէզտինէ կիթտիյի զէման , կէնճ տիբիշճիյի՝ պի-
րինճի գաթտա վագը օլուպ , արգալըզսըզ գանաբէլէրէ
միւզէյիէն վէ պիր նէվ՝ թէվաղգուֆ օտասընա միւշապի
օլան քիւչիւք պիր տէհիզտէ պըրագմըշ ըտը : Մայեէօ՝
եալընըզ գալընճա , մանասթըրըն պաղչէսինէ նաղըր օլան
պիր բէնճէրէնին հանընա եագլաշտը . մէզքիւր պաղչէնին
պու ճիհէթինտէ եարը եըզըզ պիր տիվար մէվճուա օ-
լուպ , պու տիվարըն նիհայէթինտէ իսէ գաֆէսվարի պիր
թախթաբէրտէ վար ըտը : Պու տիվար՝ տէրտէսթի ինշա
օլան պիր իպատէթխանէյէ միւնթէհի օլուպ , ճիվարտաքի
խանէլէրտէն պիրինին պաղչէսիլէ միւշթէրէք իտի :

Մայեէօ՝ պու խանէնին զէմին գաթլընտաքի բէնճէ-
րէլէրինտէն պիրինտէ , պիրտէն պիրէ պիր կէնճ գըզ
կէօրտիւ . պու բէնճէրէ՝ տէմիր բարմագլըզլարլա մու-
հաթ օլտըղը կիպի , իւզէրինտէ տախի չատըր շէքլինտէ

պիր նէվ սաչագ վար ըտը : Պու կէնճ գըղ՝ կէօղէրինի մա-
նաթըր տարեւելինտէն պիրինէ տիքմիշ օլտըղը հալտէ ,
ելելիլէ թէշվիգամիզ վէ մուշփիգանէ իշարէթլէր իթ-
մէքտէ իտի : Մայնէօ՝ տուրմըշ օլտըղը բէնճէրէտէն պու
իշարէթլէրին քիմէ խիթապ խտիլտիլինի կէօրէմէտիլլին-
աէն , կէնճ գըղըն հիւանի ճէմալինի , չէհրէսինին լէֆլագ-
ու լէթաֆէթինի , գարա կէօղէրլինին շաշաասընը վէ տու-
տագլարընտա նիւմայան օլտն լաթիֆ վէ մուշփիգանէ թէ-
պէսսիւմիւ թէմաշա իտէրէք հայրան օլմագտա ըտը : Պէս-
պէլլի մէրզ ումէնին պու սաքիթանէ վէ ֆագաթ մանի-
տար միւլագաթընա ճէվտապ վէրիլիլիշ օլմայը .քի , նէզա-
քէթ վէ լէթաֆէթլէ մալամալ օլտն պիր հարէքէթ իճրա-
սըլլա , սօլ էլինի երիւթիլինին իւգէրինէ գօյաու , վէ սաղ
ելիլէ տէ պիր իշարէթ կէօթիլէրտի . պու իշարէթլէ՝ զանն
իտէրսին քի , գալպիլինին տախմա էօղէրինի ոյըրմազ օլ-
տըղը պու մահալէ թէվէճճիւհ իթտիլինի անլաթմագ խ-
թէմէքտէ իտի :

Պու էսնատէ , կիւնէշին սօլլուն զըյասը՝ գուպէի
ասիւմանը գաթլայան պուլլութլար արասընտան կէշէրէք ,
կէնճ զըզըն սաշլարընա աքս իթմիշ օլտըզընտան , ա.
տէթա բէնճէրէնին տէմիր բարմագլըզլարընա հարըշմը
օլան պէյազ չէհրէսի՝ զանն իտէրսին քի , ալթուն ընկին .
տէքի լիբիսգա սաշլարընըն հաղարուպա ընթնագըլա
պիրտէն պիրէ չաշաալանտը : Մայեէօ՝ գըզըլա չալար ու.
զուն սաշ պիւքիւմլէրիլէ մուհաթ օլան պու խօշնիւմ
չէհրէյի կէօրիւր կէօրմէզ , պիլա իիթիյար սարսըլտը , պիր-
տէն պիրէ մատմուաղէլ տը Գարտօլլիլի խաթըլլատը , վէ
կէօզիւնիւն էօնիւնաէքի մախուզըն՝ միւճէրէտ Ակրիքօ-
լըն համիյէսի (պաշտպանուհի) օլտըզընա գանաաթ հա-
սըլ իյլէտի . ֆիլ հագըգա Մայեէօ՝ զաննընտա խաթա իթ-
մէյօրտու :

Մայեէօ՝ ճալիպի հայրէթ պիր սուրէթտէ կիւզէլ օւ-
լան պու պէտպախթ գըզը մէզքիւր թիմարխանէտէ կէօ-
րէրէք , վէ պիր գաշ կիւն էվվէլ Ակրիքօլըն քէնտի քէօշ-
քիւնէ գապուլ իթտիյի սըրասա կէօսթէրտիյի նէզաքէթ
վէ միւրիւվլէթի տէր խաթըր իտէրէք , գալպինին բարչա-
լանմագտա օլտըզընը հըսս իթտի :

Պիշարէ գըզճըզազ Ասրիէնի սահիհէն չըլտըմըշ զանն
իթմէքտէ իտի . ֆագաթ , մէզպուրէյի տահա զիյատէ
տըգգաթլա մուայէնէ իտինճէ , անըն բէրէսթիշէ չայան
չէհրէսինտէ տաիմա ագլ ու զէքեալլէթ հուրը բարլամագ-
տա օլտըզընը կէօրտիւ : հակէհան , մատմուաղէլ տը Գար-
տօլլիլ՝ մանիտար պիր հարէքէթլէ , բարմազընը ազզընըն
իւզէրինէ պօյտու վէ պագտըզը թարաֆա տօզրու իրի
պուսէ կէօնտէրտիքտէն սօնրա , նապէտիտ օլտու :

Մայեէօ՝ Ակրիքօլըն մատմուաղէլ տը Գարտօլլիլէ
թէպլիղ իթմէք իսթէտիյի էսրարը մուհիմմէյի տիւչիւնէ-
րէք , վէրգուճէնին հանընա կիթմէք իչուն հիշ պիր չա-
րէսի վէ հիշ պիր իհթիմալի պուլունմատըզընտան տօլպը

թէստիֆ իթմէյէ պաշտտը . զիրա , էկէր մատմուաղէլ
տը Դարտալիլ սահիհէն տիվանէ իսէ , հիչ օլմաղսա օ էս-
նատէ աղլը պաշտտա տըր զանն իթմէքաէ իտի :

Կէնճ իշհի՝ պու միւլահագաթ տէրեասընա տալըշ
օլտըլը սըրատա , Ֆլօրին մանասլըր րահիպէլէրինտէն պի-
րիլէ ալտէթ իլլէտի . Մայեէօ . քէշֆիլյաթը վագըասը հագ-
ղընտա սիւքիւթ իթմէյի միւնասիպ առտ իտէրէք , Ֆլօրի-
նէ հիչ պիր շէյ սէօյլէմէտի վէ պիր աղ սօնրա վալիտէ
Սէնթ-Բէրրէթիւն հուզուրընա չըգ տը :

Մանասթըրըն պաշ րահիպէսի՝ Կէնճ տիքիշճինին սի.
մասընը սիւրաթլը վէ ֆագաթ միւտագ գըգանէ պիր
նազարլա մուայէնէ իթտիքաէն սօնրա , մէղպուրէյի օ
տէրէճէ գօրգագ , հալիմ վէ նամուսլու պուլտու քի ,
Ֆլօրինին վէրալիյի մալիւմաթըն սըհհէթինէ ինանմաղա
մէնպուր օլտու . իւտի , լաթիֆ վէ մուշֆիդանէ պիր սէ-
տա իլէ տէտի քի .

— Սէվկիլի գըզըմ , նէ տէրէճէ միւտհիչ պիր հալի-
շինտէ պուլընտըղընըր Ֆլօրին պանա սէօյլէտի Տօղ-
լու մը տըր . . . հիչ պիր տիքէճէք իշինիզ հօգ մու :

Մայեէօ . — Ա՛հ , տօղրու տըր , մատամ :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . — Պէնի վալիտէ տէյու թէսմիյէ ի-
տինիզ , սէվկիլի գըզըմ . պու սըֆաթ տահա թաթլը օլ-
տըգտան պաշգա , պու մանասթըրըն նիզամը տա էօյլէ
իճապ իտէր , Զանն իտէրսէմ , մէսլէրինիզ նէ օլտըղընը
սօրմաղա հաճէթ հօգ , տէյիլ մի :

Մայեէօ . — (Վագուրանէ վէ հալիմանէ պիր ստֆաէ-
րունլըղլու .) Պէն տալիմա քէնտի էմէյիմլէ վէ նամուս-
քեարանէ պիր սուրէթտէ հաշամըշըմ տըր , վալիտէճիլիմ :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . — Ինանըրըմ , սէվկիլի գըզըմ , վէ
ինանմաղա տա բէք չօգ սէպէպլէրիմ վար տըր Սիզի
պիր խայլը ֆէլաքէթլէրտէն հըֆլ իթմիշ օլտըղընտան
տօլայը ճէնապը Ալահա թէշէքքիւր իթմէլիսինիզ

Շիմտի սէօյլէյինիզ պագալըմ, սէնաթընըզտա մահիր միսինիզ :

Մայիէօ . - Տաիրէի իյթ իտարըմըն միւսաատէ իթտիյի մէրթէպէ էյի իշլէրիմ, վալիտէճիյիմ . սաթալարըմ վէր. տիքլէրի տիքիշլէրտէն տաիրմա խօշնուտ օլմուշլար տըր . . . : Էկէր պիր իշ տէ սիզ վէրէճէք օլուրսանըզ, տէրէճէի մէ. հարէթմի սիզ տէ թագտիր իտէրսինիզ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Սէօյլէտիյինիզ սէօզ քեաֆի տիր, սէվլիլի գըզըմ . . . : Սիզ կիւնտէլիքլէ չալըշմայը տահա զիյատէ թէրճիհ իտէրսինիզ, տէյիլ մի :

Մայիէօ . - Խանէմտէ իշ պուլու պ տիքմէք պիհուտէ պիր իւմիտ օլտըզընը մատմուազէլ Ֆլօրին պահա սէօյլէ տի, վալիտէճիյիմ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Էվլէթ, շիմտիլիք եօզ տուր, գըզըմ, էկէր պիլ տիրէ զուհուր իտէճէք օլուրսա, ի. ճապընա պագարըզ . . . : Շիմտի հագգընըզտա եաբապի. լէճէյիմ շէյ շունտան իպարէթ տիր . զայլէթլէ միւհթէ. բէմ պիր իթթիյար խաթսն՝ պէնտէն կիւնտէլիքլէ տի. քիշճի պիր գըզ իսթէտի . սիզի պէն թագտիր իտէճէք օ. լուրսամ, դապուլ իտէճէյի շիւպհտէն ալրի տիր . պիլիմ թարիգաթըմըզ սիզի լայըզը վէճհ իւզրէ կիյինտիրմէյի տէ տէրէօհտէ իտէր, վէ պատէհու մէտարըֆաթը վագըայը եէվլիյէլէրինիգտէն ազար ազար ալըզօր . զիրա հիսապը. նըզը պիզիմլէ կէօրէճէքսինիզ . . . : Նէվլիյէնիզ իրի ֆը. րանր տըր . . . : Դիաֆիլ մի տիր :

Մայիէօ . - Սհ, վալիտէճիյիմ . . . իւմիտ իթտիյիմ մըգտարըն բէք զիյատէ ֆէվգինտէ տիր :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Պունտան պաշպա, սիզ սապա. հըն սաաթ տօզ ու գընտան ազշամըն ալթըսընա դառար իշլէ մէշլուլ օլաճագսընըզ . . . տէմէք տիր քի, պիր գաշ սաաթ միւսաատէնիզ տէ օլաճագ տըր . . . պու միւտտէթ զարֆընտա իսթէտիյինիզ կիպի հարէքէթ իտէպիլիրսի.

հիշ : Կէօրիւյօրաւնըղ ա՛, պու շարթլար բէք խաֆիֆ տիր ,
տէյի՞ մի :

Մայիէօ . - Օ՛հ , բէք խաֆիֆ , վալիտէճիյիմ . . . :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Հէր շէյաէն էվվէլ , թարիգա-
թմըզըն սիզի քիմին եանընա եերլէշտիրմէք իսթ էտիյինի
անլաթմաղա մէճպուր ըմ . . . : Մատամ տը Պրէմոն նա-
մնտա սոն տէրէճէ տինտար պիր տուլ դատընըն եանընա
կիրէճէքսինիզ . . . : Մէրգուճէնին խանէսինտէ տարմա
հիւսնի իպրէթլէրէ թէսատիֆ իտէճէյինիզի իւմիտ իտէ-
րիմ . . . Լաքին , աքսը թագտիրինտէ , կէլիպ պանա խա-
պէր վէրէճէքսինիզ :

Մայիէօ . - (Թէաճճիւպլէ .) Պու նա՞սըլ միւմին օ-
լապիլիր , վալիտէճիյիմ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - (Իթտիքճէ քէսպի լէթաֆէթ ի-
տէն պիր սէտա իլէ .) Տինլէյինիզ , սէվկիլի գըզըմ . Սէնթ-
Մարի թարիգաթընըն իքի ճիհէթլէ մուգատտէս պիր վա-
րիֆէսի վար տըր . . . : Ֆիքրիմի անլարսընըղ , տէյի՛ մի .
պիր ֆամիլեա տրաորնա եերլէշտիրմէք իսթ էտիյիմիզ ա-
տէմին ախլազը հազգընտա ֆամիլեա սահիպլէրինէ թէ-
էմինաթը մաթլուպէ վէ լազըմէյի վէրմէք վազիֆէմիզ օլ-
աղը կիպի , եերլէշտիրաիյիմիզ էշուստ տախի՝ ֆամիլեա
սահիպլէրինին ախլազը հազգընտա թէէմինաթը լազը-
մէյի վէրմէյէ մէճպուրըղ :

Մայիէօ . - Պունտան տահա տտիլանէ վէ ագիլանէ
պիր պասիրէթ օլամազ , վալիտէճիյիմ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Էօյլէ տէյի՛ մի , սէվկիլի գը-
զըմ . ախլազը ֆատիտէ վէ սուի հարէքեաթ սահիպի պիր
պէպլէմէ նամուլքեար պիր ֆամիլեա արասընտա էսէֆէ
չայան պիր դարըչըգըղ վուգուա կէթիլէպիլտիյի կի-
պի , ֆէստտը ախլազը միւսէլլէմ օլտն պիր խանէ սահի-
պի վէ եախստ սահիպէսի տախի՝ քէնտիսինէ խըտմէթ ի-
տէն վէ եախստ խանէսինէ չալըչմաղա կիտէն խըտմէթ .

քեար իւզերինտէ թէհլիքէլի պիր թէհսիր հասըլ իտէ. պիլիր իշթէ, պիլիւթ թարիգաթըմըզ կէրէք ֆա. միլեա սահիպէրինէ վէ կէրէք խըտմէթ. քեարլարա պիլ մուգապէլէ թէհմինաթ իթասը իչուն թէհսիս օլունմըլ տըր

Մայեհօ . - (Սատէտիլանէ .) Ահ, մատամ. . . պու ֆիքրի տիւշիւնէնէր հէր քէսին թագտիր վէ թագտիսինէ շայեթմէ տիրէր

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Ձաթէն պու կիպի թագտիրաթ էքսիք տէյիլ տիր, գըզըմ. զիրա թարիգաթըմըզ քէնտի վապիֆէլէրինի քէմալը սատագաթլա իյֆա իթմէքտէ տիր. Մէսէլա, սիզին կիպի էհլիյէթլի պիր իշծի գըզ պիլդէ ֆա. զիլէթլի զանն օլունան պիր զաթ նէզտինէ եէրլէշիպ տէ, եա՛ էֆէնտիսի վէ եախօտ խանէյէ սըգ սըգ զիյարէթ իտէն էշխաս իւզերինտէ քէնտի մահնուպիյէթինէ սոգօնանճագ պիր ախլէագ ինթիլամաըզըզըզ վէ եախօտ քէնտի իթիգ. տաթըլ աինիյէսինէ մուշայիր կէլէճէք պիր տինսիզլիք մէյիլի կէօրէճէք օլուրսա, տէրհալ պուրայա կէլիպ մուֆաս, սալ վէ ֆագաթ մահրէմանէ սուրէթտէ իխպարը քէյֆիյէթ իտէր Պունտան տահա հագգչինասանէ պիր շէյ օլամազ, տէյիլմի, սէվկիլի զըզըմ.

Մայեհօ . - (Պու կիպի ֆարգիյաթ քէնտիսինէ զարիպ կէօրինմէյէ պաշատըզընտան, զօրգագ պիր սուրէթ. տէ .) էվվէթ, վալիտէճիյիւթ

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Օ զէման, էկէր իյ պիգէ վէլիւթ կէօրինէճէք օլուրսա, ալթ իւսթ օլմաղու վէ շիւպհէ ալզ իթմէյէ հագգը օլտըզընա տահա զիյատէ գանի օլմասը իչուն, պիր դաթ տահա աըդգաթլա էթլաֆը կէօզէթ. մէսինի հիմայէ իթտիյիլիզ գըզա թէնպիհ իտէրիզ Մէրգուլմէ տախի՛ կէօրիւպ իշիթտիյինի երինէ մահրէմանէ պիր սուրէթտէ պիլէ թէպլիզ իտէր, վէ էկէր թէպլիւ զաթը վագըասը իւք գօրգուլարըմըզը թէհերտ իտէճէք

օլուրսա, վաղիֆէի յինտարանէմիլէ սատըգ գալարագ, մէրգումէյի տէրհալ պու ուլղունսըլ խանէտէն չըգարըլըղ... Շու գատար քի, պիղիմ հիմայէ իթտիլիմիլ գըզլարն գըսմը ազտմը սաֆվէթի դալպ վէ ֆաղիլէթ սահիպի օլմագլա պէրապէր, քէնտի սէլամէթի ըուհլարնը խալէլլէղիր իտէն թէհիլքէլէրի ֆարգ իտէպիլէճէք գատար ազլը սէլիմլէրի պուլընմաաըղընտան, հէր սէքիլ կիւնտէ պիւր տէֆա, պիւր գըղըն քէնտի էսրարընը վալիտէսնէ պէյան իթտիլի միսիլլու, միւ օթախատէմ պուլունտըլարը խանէլէրտէ ճէրէյան իթմիշ օլան ահվալ վէ վուգուլաթը՝ երինէ քէնտի մէնֆաաթլարը ուղընսա՝ եա չիֆահէն վէ եա թահրիլէն պիլէ պիլտիլիլէր. օ վազթ պիլ տէ քէնտիլէրինի պու մէմուրիլէթտէ պըրագմագ մը, եօգսա չէքիպ չըգարմագ մը լաղըմ կէլէճէյինի տիւշիւնիլիլը, Շիմտիլէ գատար, պու շարթլարլա, ըէֆիլլիք իտէճէք մատմուաղէլ, մաղաղա տիւքքեանճըսը, պէսլէմէ վէ եախօտ կիւնտէլիքլի իշճի սըֆաթըլլա հէմանիլ քիշիլի ֆամիլեալար արասընա եէրլէշտիլմիլիլ տիւր. հաթթա քէնտի մէնֆաաթլարը իշուն պու սուրէթլէ հալէքէթ իթտիլիլիլտէն տօլայը հէր կիւն թէշէքքիւրլէր պիլէ իշիլմէքտէ իլ... Նէ՝ տէմէք իսթէտիլիմի ահլայօրմըսընը, սէվկիլի գըղըմ:

Մայեէօ. - (կիթտիլքէէ էնտիշնաք օլարագ.) Եվվէթ, Եվվէթ... վալիտէճիլիմ:

Մայեէճիւն ալթ իւսթ լիւյիւ թէտրիճէն արթմագտա իտի, մէրգուլմէ՝ զայէթլէ իսթիգալմէթ, սատագաթ վէ զէքտալէթ սահիպի պիւր գըղ օլտըղընտան, կէրէք էֆէնտիլէրին վէ կէրէք խըտմէթքեարլարըն ախլաղը հագգընտաքի պու իքի թարաֆլը թէէմինաթըն՝ կէնիշ պիւր էսաս իւղէրինէ միւէսսէս օլան վէ թարիգաթըն հիմայէ իթտիլի էշիւսա թարաֆընտան սէպէպի պիլլինմէքսիլլին իճրա իտիլէն պիւր նէվ մահրէմանէ ճասուսլըգ օլտըղընը տէրք

իթմէքտէ իտի . հագըգաթը հալտէ , զամմազըգ իթմէք ատէթինի՝ պուճտան զիյատէ ուսթալըգլա սէթը իթմէք գապիլ օլամազը րտը . վէ թարիգաթըն հիմայէքէլտէլէրի՝ հիչ պիր շիւպհէյէ զահիպ օլմագսըզըն պու ատէթէ եավաշ եավաշ ալըշըրլար րտը :

Վալիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւ Մայեէօնիւն սիւքիւթիւնիւ մուվաֆաթ ալամէթի աստ իտէրէք տէտի քի .

— Սէվկիլի գըզըմ , պէնիմ արիզ ու ամիգ թաֆիւլաթա կիրիշմէտէն մադւատ՝ կիրտիյինիզ խանէտէ մէմուլընըզըն իիլաֆընտա օլարագ մուգատտէս վէ տինտարա . նէ իպրէթլէր կէօրմէտիյինիզ հալտէ , օրատա չարնաչար գալմաղա մէճպուր օլմատըզընըզը անլաթմագ տըր . . . Մատամ տը Պրէմոնըն խանէսի՝ պիւս պիւթիւն ճէնապը Հագգա վագֆ իտիլիշ պիր էվ տիր : Անճագ , հէրնէ գատար ինանմագ իսթէմէզսէմ տէ , պիր միւտտէթտէն պէրու մատամ տը Պրէմոնըն րլա օթուրմաղա կէլիշ օլանըզը՝ մատամ տը նուազինին չայանը իմթիսալ պիր հալ ու հարէքէթի պուլունմատըզընը , վէզայիֆի տինիյէպինի հագգըլա իյֆա իթմէտիյինի վէ Ամէրիգատա պուլընան զէվճինին զայպուպէթի էսնասընտա միւթէմատիյէն Մ . Հարտի նամ զէնկին պիր ֆապրիգաճընըն զիյարէթլէրինի գապուլ իթտիյինի խալգ աղընտան իշիտիյօրըմ :

Մայեէօ՝ Ակրիքօլըն ուսթասընըն իսմինի իշիտիր իշիթմէզ , թէաճճիւպի հավի պիր հարէքէթ իպրագը իլէ , խաֆիֆէ գըզարտը :

Վալիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւ մէզպուրէնին պու թէաճճիւպ վէ գըզարմասընը թապէն չաբուգ միւթէէսսիր օլմասընա պիր տէլիլ աստ իտէրէք , տէտի քի .

— Սէվկիլի գըզըմ , քէնտինիզի ատիմա սաղընմանը իչուն պու շէյլէրի սէյլէմէյէ մէճպուր օլտուլմ : Պունտան մատա , գուլաղըմա եէթիշմիշ օլան չայիալարը տախի պէյան իթմէքտէն կէրի տուրմատըմ . ֆա .

գաթ պու շայիաւար պանա պիւս պիւթիւն էսասսըզ կէօ-
րինմէքտէ տիր. զիրա, մատամ տը Պրէմոնըն գըզը՝ հէր
տաիմ հիւսնի իպրէթլէր կէօրմիւշ օլտըզընտան, անլէրի
զօլայ գօլայ ունուտամազ . . . : Պունտան պաշգա, սիզ
սապահտան ագշամա գատար էվին իշինտէ պուլընաճաղը-
նըզտան, պու շայիաւարըն տօղրու օլուպ օլմատըզընը հէր
քէստէն էյի անլայապիլիրսինիզ. էկէր տօղրու չըգաճագ
օլուրսա, օ զէման, սիզէ շայանը էմնիյեթ կէօրիւնէն ահ-
վալ ու վուգուլաթը կէլիպ պանա պիրէր պիրէր նագլ ի-
տէրսինիզ. էկէր պէն տէ սիզին էֆքեարընըզա իշլիրաք
իտէճէք օլուրսամ, տէրազապ սիզի օ խանէտէն չըգարը-
րմ. չունքի վալիտէսինին հիւսնի հարէքէթ սահիպի օլ-
մասը՝ գըզընըն սիզէ կէօսթէրէճէյի սիւի իպրէթլէրի թէ-
մամըլա թամիր իտէմէզ. թարիգաթըմըզա տախիլ օլ-
տըզընըզ տագըզատան իթիպարէն, սիզին սէլամէթի բու-
հնըզտան պէն մէսուլ ըմ. պունտան գաթը նազար, է-
կէր թապիաթընըզըն չաբուգ միւթէէսսիր օլմասը սէպէ-
պիլէ մատամ տը Պրէմոնըն խանէսինտէն չըգաճագ վէ պիր
միւտտէթ մէմուրիյեթսիզ գալաճագ օլուրսանըզ, թա-
րիգաթըմըզ՝ զայրէթ վէ հարէքեաթընըզտան խօշնուտ օլ-
տըզը հալտէ, սիզի պաշգա պիր եէրէ գօյունճայա գա-
տար կիւնտէ պիր ֆրանք վէրիր . . . : Կէօրիւյօրսընըզ ա՛,
սէվկիլի գըզըմ, թարիգաթըմըզըն թահթը հիմայէսինէ
կիրմէք հէր վէճհ իլէ ֆախտէլի տիր . . . : Իմտի, եարըն
տէյիլ օ պիր կիւն մատամ տը Պրէմոնըն խանէսինէ կիրէ-
ճէյինիզ գարարըչտը, տէյիլ մի :

Մայեէօ բէք միւշբիլ պիր վաղիյէթտէ պուլունըյօր-
տու. կիւհա՛ իլք շիւպհէլէրինին թէհագգուգ իթմէքտէ
օլտըզընը կէօրէրէք, քէնտի ֆագր ու սէֆալէթինի պիլ-
տիքլէրի իչուն եիւքսէք պիր եէվմիյէ իլէ ճասուսըզը գա-
պուլ իտէճէյինի գըյաս իթմէքտէ օլտըզլարընը տիւ-
շիւսիւյիւնտէն, գօրգագլըզընա լազմէն, ֆէվզ էլ ատէ

հիտտէթ տույմագտա , վէ կեահ տախի , նէզաքէթի թա-
պիյաթը սաիգասըյլա , պաշ լահիպէնին սինն ու մէվգը-
ինտէ պուլընան պիր գատընըն՝ կէրէք թէքլիֆի իտէն վէ
կէրէք գապուլ իյլէյէն իչուն մուծիպի տէնաթէթ օլան
պէօյլէ ալչադճա պիր թէքլիֆի թէնէզգիւլ իթմէսի միւմ.
քինսիզ օլտըղընը գըյաս իտէրէք , ինանմագ իսթէմէմէք-
տէ՝ վէ իւք շիւպհէլէրինտէն տօլայը քէնտի քէնտիսինի
թէքտիր իտէրէք , աճապա պաշ լահիպէ՝ պիր եէրէ գօյ-
մազտան էվվէլ քէնտիսինի պիր տէրէճէյէ գատար տէ-
նէմէք մի վէ քէնտի հալ ու մէվգընէ նիսպէթլէ բէք զի-
յատէ բարլագ օլան պէօյլէ պիր թէքլիֆի ըէտտ իտէճէք
գատար նամուսքեար վէ աճլիէնապ օլտըղընը անլամագ
մը իսթիյօր տէյու տիւշիւնմէքտէ իտի : Մայնէօ իշին էյի
ճիհէթինէ ինանմաղա թապէն մէյեալ օլտըղընտան , պու-
սօնընճը ֆիքիւտէ տուրտը վէ էկէր պու ֆիքրտէ եանը-
լըյօրսա պիլէ , քէնտիսի իչուն էն էպէմ թարիգ՝ պունա-
լայըգ թէքլիֆի ըէտտ իթմէք իտույինի միւլահաղա իյլէ-
տի : Իմտի , քիպր ու ղուրուրտան արի օլան վէ ֆագաթ
հայսիյէթի զաթիյէսինէ տէլալէթ իտէն պիր հարէքէթլէ ,
օ վագթա գատար թէվաղուքիտանէ պիր սուրէթտէ էյ-
միշ օլտըղը պաշընը եօգարը գալտըրտը վէ սէօղլէրինն
խալիսէթ վէ սատագաթընը չէհրէսինտէն անլայապիւմէք
իչուն , տիք տիք պաշ լահիպէնին եիւզիւնէ պագտը , վէ
պու տէֆա «Վալիտէճիլիմ» տէմէյի տէ ունուտուպ հէ-
յէճանը պիր սէտա իլէ տէտի քի .

— Ս՛հ , մատամ . . . պէնի պու սուրէթլէ տէնէմէք
իսթէտիյինիզ իչուն սիզի աղա թայիպ իտէմէմ . սէֆիլ
պիր գըզ օլտըղըմը կէօրիւյօրաընըզ , վէ սիզին էմնիյէ-
թինիդէ շայէթի օլտըղըմը կէօթէրէճէք հիշ պիր չէյ
եարմամընըմ տըր . ֆագաթ , սէօղիւմէ իթիմատ իտինիզ
քի , հէր նէ մէրթէպէ ֆագըր օլսամ տախի , մուծիպի
մէզէլէթ վէ տէնաթէթ օլան պէօյլէ պիր թէքլիֆի գա-

պուլէ թէնէզդիւլ իտէմէմ . պէօյլէ պիր մէմուրիյեթի իսէ , սիզին էմնիյէթ վէ մուավէնէթինիզէ շայէս . թէ օլուպ օլմատըղըմը անլամազ իւզրէ թէքլիֆ իթմիշ օլտըղընըղ պէս պէլլի պիր շէյ տիր : Խա՛յր , խա՛յր , մատամ , պահա նէ գատար եիւքսէք իւճրէթ տախի վէրիւսէ , ղամմաղըղ իթմէյէ տսլա գաիլ վէ գատիր օլամամ :

Մայեէօ պու սօն սէօղլէրի օ տէրէճէ հէյէճանը գալպ իլէ սէօյլէտի քի , եիւզիւ խաֆիֆճէ գըզարտը :

Վալիտէ Սէնթ-Բէրրէթիւ բէք ղիյատէ տիրայէթ վէ թէճրիւպէ սահիպի օլտըղընտան , Մայեէօնիւն սէօղլէրի-նին խալիսանէ օլտըղընը տէրհալ անլատը . պինաէն ալէյհ' կէնճ գըղըն քէնտի թէքլիֆինի եանըշ անլամըշ օլմասըն . տան տօլայը գալպէն մէմուլն օլարագ , մուշֆիդանէ պիր սուրէթտէ թէպէսսիւմ իթտիքտէն սօնրա , գօլլարընը անա ուզատարագ .

— Բէք էյի , բէք էյի , սէվկիլի գըղըմ . . . կէլ պէ-նի գուճագլա . — տէտի :

Մայեէօ . — Վալիտէճիյիւմ . . . սիզին պու գատար իպ-լաղը լութի ու միւրիւվլէթ իթմէնիզտէն հազըգաթէն մահճուպ օլըյօրըմ :

Սէնթ-Բէրրէթիւ . — Մահճուպ օլաճագ պիր շէյ եօգ , գըղըմ . սէօղլէրինիզին սատագաթ վէ խալիսէթլէ մալա-մալ օլտըղը պէտիհի տիր . . . անճագ , շուրասընը պիլմէ-լիսինիզ քի պէն սիզի տէնէմէք իսթէմէտիւմ . հաթթա , հիմայէ իթտիյիմիզ էշխասըն հիւսնի աիլագը մէնֆաաթընա օլարագ . քէնտիլէրինտէն թալէպ իթտիյիմիզ թէէմինաթը ֆէրզէնտանէնին ղամմաղըղա հիշ պիր միւշապէհէթի եօգ տըր . լաքին , սէվկիլի գըղըմ , պազէն էօյլէ աաէմէր վար տըր քի , մուայեէն պիր մէսլէք վէ ազ չօգ ազլ ու զէ-քեալէթ սահիպի օլտըղլարընտան , պիզիմ նասիհաթլա-րըմըզա միւհթաճ օլմաղլար վէ սէլամէթի բուհլարը-նը իխլալ իտէճէք շէյլէրի թագտիր իտէպիլիլէր . իշթէ

սիզին տէ պու գապիլտէն օլտըղընըղը կէօրտիւյիւմ ճիւ հէթլէ, սիզին՝ խապէր վէրմէյի միւնասիպ կէօրէճէյի նիզ մալիւմաթը մահրէմանէտէն պաշգա պիր շէյ իսթէ մէյիպ, մէսուլիյեթի պիւս պիւթիւն սիզէ թէրք ի տէրիւմ :

Մայեէօ . - (Բահիպ թարիգաթընըն պին տիւրլիւ թէտպիրէրի վէ պին տիւրլիւ տօլաշըղլը տէսիսէլէրի պուլունտըղընը պիլմէտիյինտէն, նամուսըյլա միւթէպէր պիր իւճրէթ գազանապիլէճէյինէ էմին օլարագ .) Ո՛հ, մատամ . . . պու նէ գատար լութփ ու ինսանիյէթ . - տէտի :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - (Սէտասը թէտրիճէն մուշփիգա նէ վէ լաթիփ պիր սուրէթ քէսպ իտէրէք .) Եաթըղլըմ շէյ լութփ տէյիլ, հագգանիյեթ տիր, սէվկիլի գըղըմ սիզին կիպի ազիղէ գըղլար հագգընտա հէր նէ մէթէպէ շէֆգաթ վէ էմնիյէթ կէօսթէրիլսէ, ազ տըր . գիրու, սիզ գանունը իլահիյի տաիմա սատըգանէ մուհաֆաղա իթմիշ օլտըղընըղտան, ֆագըր ու զարուրէթ սիզի պիր գաթ տա հա թասփիյէ իթմիշ տիր :

Մայեէօ . - Վալիտէճիյիւմ . . . :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Սիզէ պիր շէյ տահա սօրմագ իս թէրիւմ, սէվկիլի գըղըմ . այտա գա՛շ տէֆա գուտտասը շէրիֆէ հագըր պուլունըրսընըղ :

Մայեէօ . - Մատամ, պունտան սէքիզ սէնէ աղտէմ ալմըշ օլտըղըմ իլք Ս. Հաղօրգուլթիւնտան պէրու, գուտտասը շէրիֆէ հագըր պուլունմամըշըմ տըր : Հէր կիւն սա պահտան ագշամա գատար վէ պազէն տէ ագշամտան սա պահա գատար չալըշարագ, էքմէյիմի անճագ թէտարիք իտէպիլիլիւմ . շու հալտէ, պօշ վագթըմ գալմաղ քի . . .

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - (Մայեէօնիւն սէօղիւնիւ գաթ ի տէրէք վէ թէէսսալփամիզ պիր թէաճճիւպլէ էլլէրինի գալուշտըրարագ .) Եա՛ Բապպի, նէ սէօյլէյօրսընըղ, գը-

ղըմ... վեղայիֆի տինյենիզի սըգ սըգ իյֆա իթմէմէք
միւմքին մի տիր... :

Մայեէօ . - (Շաշղըն շաշղըն վալիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւ-
նիւն երեզիւնէ պագարագ .) Էյվան՝ , մատամ . . . Նէ՛ եա-
րապիրիրիմ , պօշ վագթըմ օլմատըղընը պիր ազ էվվէլ
սէօյլէտիմ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - (Պիր միւտաէթ ճիք սիւլիւթտէն
սօնրա , մահզունիյենթլէ .) Պու սէօզիւնիւզտէն Նէ աէրէ-
ճէ միւքէտտէր օլտըղըմը կէօրիյօրօընըզ , սէվկիլի գը-
ղըմ . . . պիր ազ էվվէլ սէօյլէտիմ ա՛ . պիզ՝ հիմայէ իթտի-
յիմիզ էշտտսը տինտար վէ ֆագիլէթլէ մութթատրֆ ֆա-
միլեալար խանէսինէ գօյաըղըմըզ կիպի , պու ֆամիլեա-
լար տախի պիզտէն տինտար վէ վեղայիֆի տինյենէսինտէ
դավի խըտմէթքեարլար իսթէրլէր . պու խուսուս՝ թարի-
զաթըմըզըն էն մէճպուրի շարթլարընտան պիրի տիր . . .
Իմտի , սիզի իսթիմալ իթմէք պէնճէ միւմքին օլմատըղընը
թէէսսիւֆի ազիմլէ պէյան իթմէյէ մէճպուրըմ : Մա մա-
ֆիհ , էկէր պունտան սօնրա , վեղայիֆի տինյենէնիզի իյ-
ֆա իթմէք խուսուսընտաքի գայտսըզըղընըզտան ֆարիզ
կէլէճէք օլուրսանըզ , իճապընա պագարըզ . . . :

Մայեէօ . - (Սատտէթպախշ պիր իւմիտի դաիպ իթ-
միշ օլտըղընտան տօլայը գալպի հէյէճանա կէլէրէք .)
Մատամ . . . սիզի խայլը միւտաէթ պիհուտէ եէրէ իշղալ
իթմիշ օլտըղըմտան տօլայը աֆիլընըզ տիլէրիմ :

Սէնթ-Բէրբէթիւ . - Պէն տէ , սիզի թարիգաթըմըզըն
թահթը հիմայէսինէ ալմաղա մուգթէտիր օլամատըղըմտան
տօլայը թէէսսիւֆ իտէրիմ , սէվկիլի գըղըմ . պունընլա
պէրապէր , պիլթիւն պիլթիւն գաթը իւմիտ իթմէմ , վէ
սիզին կիպի գաթէն չէֆգաթ ու մէրհամէթէ Լայըգ օլան
պիր քիմսէնին՝ պիր կիւն , քէնտի տինտարլըղը իլէ , տիյա-
նէթբէրլէր զաթլարըն հիմայէսինէ մազհար օլմատընը խա-
լիսանէ արզու իտէրիմ . . . : Ալլահա ըսմարլատըգ , սէվ-

կիւրի գըղըմ, Ալլահ սէլամէթ վէրսին, պիւս պիւթիւն թա-
րիզի տիյանէթէ կիրինճէյէ գատար, ճէնապը Հագգ սի-
զէ մէրհամէթ իթսին :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ, վալիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւ
այաղա գալգաը, վէ տաիմա լաթիֆանէ վէ մատէրանէ
հարէքէթլէրլէ Մայեթօյիւ գաբուլա գատար կէօթիւր-
տիւքտէն սօնրա, իշճի գըղըն տըշարը չըգաճաղը սը-
րատա :

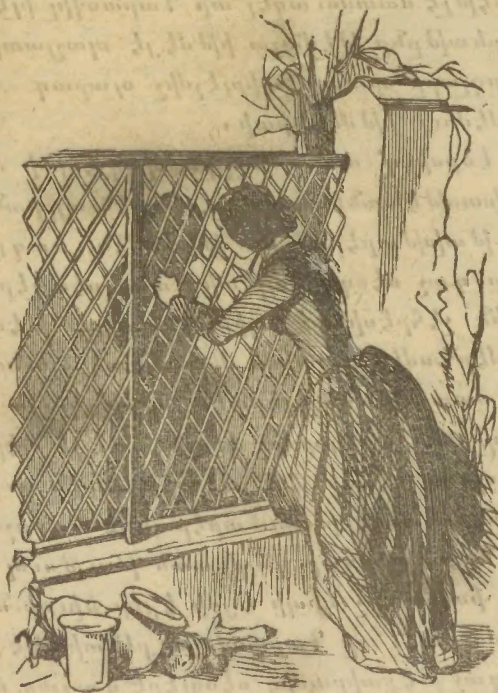
— Պու տար կէչիտին նիհայէթինէ գատար կիտինիզ
պիր գաչ գատէմէ աչաղըյա էնինիզ, սաղ թարաֆընըզ-
տաքի իքինճի գաբուլը վուրընըզ. չամաշըր օտասը օլասը
տըր. Ֆլօրինի օլատա պուլաճագսընըզ քի, սիզի թէքրար
ալըպ կէօթիւրէճէք տիր... : Ուղուրլա՛ր օլսուն, «էվ-
կիւրի գըղըմ. — տէտի :

Մայեթօ՛ վալիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւնիւն օտասընտան
տըշարը չըգար չըգմազ, օ վազթա գատար զապթ իթ-
միշ օլտըղը կէօզ եաշլարը սէյլ կիպի ագմաղա պաշա-
տը, վէ պէօյլէ կէօզիւ եաշարմըշ օլարագ չամաշըր օտա-
սընա կիթմէյէ վէ օլատա թէճէմմիւ՛ իթմիշ օլան ըահի-
պէլէր իլէ Ֆլօրինին հուզուրընա չըգմաղա ճէսարէթ ի-
տէմէյէրէք, եաշլարլա մալումալ օլան կէօզլէրինի սիլմէք
իւզրէ, տար կէչիտին բէնճէրէլէրինտէն պիրի էօնիւնտէ
պիր միւտտէթճիք սուրտը :

Պու բէնճէրէտէն՝ պիր աղ էվվէլ Ատրիէն տը Գար-
տօվիլի թանըմագ զաննընտա պուլունմըշ օլտըղը խանէնին
բէնճէրէտինէ աթֆը նազար իտինճէ, եինէ օ կէնճ գըղըն
պիր գաբուլտան տըշարը չըգտըղընը վէ իքի պաղէյի
պիրի պիրինտէն այըրան գաֆէ՛ս չէքինտէքի թտիթա-
բէրտէյէ տօղրու քէմալը սիւրաթլա իլէրիլէտիյինի կէօր-
տիւ :

Պու սըրատա, Ֆրանսուագըն խանէսինտէն պիրտէն
պիրէ զաիպ օլմալարը Տակոպէրի բէք զիյատէ մէյուս իթ-

միշտ օլան էօքսիւղ հէմիրէլէրաէն Բօլ Սիմոնըն, չէհրէսի
սօլղուն, մէյուս վէ միւքէտտէր պիր հալտէ, քէնտիսինի
մատմուաղէլ տը Գարտօլիլտէն այլըրան թախթաբէրաէյէ
քէմալը տէհչէթլէ հաղլաչմագտա օլտըղընը տա միւշա-
հէտէ իյլէտի: Պիշարէ էօքսիւղճըղաղ՝ քէնտիսինի կէօլիւր-
լէր տէյու գօրգմագտա ըտը:

4

ՄԱՅՆԵՕ ՎԷ ՄԱՏՄՈՒԱԶԷԼ ՏԸ ԳԱՐՏՕ ԼԻԼ

Մայնէօ՝ հէյէճանա ուղրամը՝ վէ նազարը տըղգա-
թընը օ ճիհէթէ աթֆ իթմիշ օլտըղը հալտէ , մանասթը-
րըն բէնճէրէլէրինտէն պիրինտէն տըշարը ուզանարագ ,
քէմալը հայրէթլէ մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ իլէ Բօղ Սի-
մոնըն հարէքեաթընը թէմաշա իթմէյէ պաշլատը . զիրա,
պու կէնճ գըղլարը օրատա պիրլէշմիշ օլարագ կէօրէճէ-
յինի աալա մէմուլ իթմէզ իտի :

Պիշարէ էօքսիւզ՝ մանասթըրըն պաղչէսինի տօղթէօր
Պալէնիէնին խասթէխանէսի պաղչէսինտէն այըրան գաֆէս
շէքլինտէքի թախթաբէրտէյէ թէմամէն եագլաշնճա ,
Ատրիէնէ պիր գաշ սէօզ սէօյլէտի . պու սէօզլէր իւզէրի-
նէ , Ատրիէնին չէհրէսինտէ պիրտէն պիրէ թէամճիւպ ,
նէֆրէթ վէ մէրհամէթ ալաիմի միւշահէտէ օլունտը :

Պու սըրատա , բահիպէլէրտէն պիրի՝ կիւյա քէմալը
էնտիշէ իլէ պիրինի արալօրմըշ կիպի էօթէյէ պէրիյէ պա-
գընարագ գօշուպ կէլտի , վէ տէհշէթինտէն սաբ սալը
քէսիլմիշ օլտըղը հալտէ թախթաբէրտէյէ եաբըշմըշ օլան
Բօղու կէօրիւնճէ , տէրհալ գօլընտան թուլթուպ , չէտի-
տէն թէքտիր իտիյօրմըշ կիպի էյրի էյրի եիւզիւնէ պագ-
տը , վէ մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին քէնտիսինէ խիթապ
իթտիյի պիր գաշ թէքտիրամիզ սէօզլէրէ գուլագ պիլէ ա-
մալարագ , էօքսիւզիւ սիւրիւքլէյէ սիւրիւքլէյէ ալըպ
կէօթիւրտիւ . պէտպախթ գըղճըլազ՝ կէօղլէրի եաշարմըշ
օլտըղը հալտէ , իքի իւշ տէֆա արգասընա տէօնիւպ Ատ-
րիէն տը Դարտօվիլէ պսոգտը . Ատրիէն իսէ՝ մանիտար ի-

չարեթլէրիէ շէֆդաթ վէ մուհապպէթինի պիր տէֆա տահա իֆհամ իթտիքտէն սօնրա , կիւյա կէօզիւնտէն ա-
զան եաշլարը կիզլէմէք իսթիյօրմըշ կիպի , պիրտէն պիրէ
արգասընա տէօնտիւ :

Պու մէնզարէի թէէսսիւրպախշանըն էսնաի ճէրէյա-
նընտա , Մայեէօ՝ պիրինճի գաթտա վագը տար կէչիտտէ
տուրմըշ սէյր իտիյօրտու . Բօզ Սիմոնըն օրատան մու-
ֆարագաթ իթտիյինի կէօրիւնճէ , զէմին գաթընա էնէ-
րէք , պաղչէյէ չըգմագ վէ ալթուն րէնկինտէ սաշլարը
պուլընան պու կիւզէլ զըզըն մատմուլաղէլ տը Գարտօվիլ
օլուպ օլմատըղընը թահգիգ իթմէք իւզրէ մէզպուրէ իւէ
զօնուշմագ վէ ագլը պաշընտա օլտըղընը կէօրէճէք օլուր-
սա , Ակրիքօլըն քէնտիսինէ թէպլիղ իտէճէք րէք մուհիմմ
էսրարը պուլընտըղընը վէ ֆագաթ նէ սուրէթլէ թէպլիղ
իտէպլիւնճէյինի պիլմէմէքտէ օլտըղընը մէզպուրէյէ ան-
լաթմագ ֆիքրինէ տիւշտիւ :

Կիւն ագշամ օլմագ իւզրէ օլուպ , կիւնէշ զուրուպ
իթմէքտէ իտի : Մայեէօ՝ Ֆլօրինին քէնտիսինի պէքլէմէք-
տէն օսանաճաղը միւլահազասընա մէպնի , թէսավվուրընը
չար չաքուգ մէվգըի իճրայա զօյմաղա գարար վէրտի .
չէօլլէ քի՝ եավաշ եավաշ եիւրիւյէրէք վէ արա սըրա էն-
տիյէի գալպլէ էթրաֆա գուլագ վէրէրէք , տար կէչի-
տին նիհայէթինէ վասըլ օլտու , վէ իւշ տէօլթ գատէմէլի
քիւչիւք պիր նէրտիւպանտան չամաշըր օտասընըն սահան-
լըղընա էնտիքտէն սօնրա , տար վէ տօլաշըգլը պիր նէր-
տիւպանտան զէմին գաթընա կիտիլէճէյինի անլատը :
Մայեէօ՝ պու սըրատա սէսլէր իչիտէրէք , ալէլ աճէլէ ա-
շաղըյա էնտի վէ քէնտիսինի զէմին գաթընըն տար կէչի-
տինտէ պուլտու . պու կէչիտին օրթա եէրինէ տօղըու ,
մանասթըրըն պաշ րահիպէսինէ մախսուս ճամլը պիր գա-
բու պուլընմագտա օլուպ , օրատան պաղչէյէ չըգըլըրը Ը-
տը : Պու պաղչէտէ իքի թարաֆը աղաճլը պիր եօլ մէվ-

ճուտ օլուպ, պու հօլըն պիր թարաֆը պիր խայլը եիւք. սէք շիմիրլէրլէ մուհաթ օլտըղընտան, քէնտիսինի նա. զարլարտան սէթը իտէպիլիր իտի. պինապէրին՝ մէզքիւր ալաճըլը եօլուն արասընա կիրէրէք, մանասթըր վէ խաս. թէխանէ պաղչէլէրինի հէքաիկէրինտէն այրւան գաֆէս շէքլինտէքի թախթարէրտէնին եանընա վասըլ օլտու. Մատմուլաղէլ տը Դարտօվիլ քէնտիսինտէն պիր գաչ ա. տըմ ուզագատա պուլունմագտա օլուպ, քէօյլուլէրէ մախ. ոուս պիր գանարէյէ օթուրմըչ վէ տիրսէյինի տէ ալ. գալըղընա տայաթմըչ բտը:

Ատրիէն՝ աօգթէօր Պալէնիէնին թիմարխանէսինէ կէ. թիրլտիյի տէհչէթլի կիճէտէն պէրու, հօրպունըղընտան, ըզտըրապընտան, տէհչէթլինտէն, վէ մէյուսիյեթլինտէն սէպաթ վէ մէթանէթլի պիր միւտտէթճիք սարսըլմըչ բտը. հաթթա աօգթէօր Պալէնիէն՝ տէսայիսի շէյթանէթլի. քիւ. րանէսի սայէսինտէ, կէնճ գըղըն պուլընտըղը զաաֆ ու մէյուսիյեթլիտէն պիլ իսթիֆատէ, պիչարէյի պիր տա. զըգաճըգ քէնտի հազգընտա շիւպհէ իթտիրմէյէ պիլէ մուվաֆֆաթ. օլմուչ բտը: Լաքին, էն տէհչէթլի վէ էն շիտտէթլի հէյէճանլար եէրինէ, պիլ ախըրէ սիւքիւնէթ գաիմ օլտըղընտան, Ատրիէն՝ ֆիքրի հազգչինասանէսի տէլալէթիյէ ահվայը ճարիյէյի միւլահազա իտինճէ, աօգթէօր Պալէնիէնին քէնտիսինէ իլգա իտէպիլմիչ օլ. տըղը գօրգուլարըն պիհուտէ շէյլէր իտուլիինի անլաւը վէ աօգթէօրին պու իչի խաթան եաբմըչ օլտըղընը խաթըրընա պիլէ կէթիրմէք իսթէմէտի. պիլաքս, ոլու ա. տէմին իսթիյար իթտիյի թավը ու մէսլէք՝ նատիր պուլուն. նուր պիր մէհարէթլէ իճրա իտիլմիչ պիր ըիյաքէարլըգ վէ նէֆրէթէնկիլ պիր քիւսթախըգ օլտըղընա գաթիյէն էմին օլուպ, պիլ ախըրէ տախի, մէրգուլմըն՝ մատամ տը Սէն-Տիդիէնին էլինտէ քէօր քէօրիւնէ պիր ալէթ օլմուչ օլտըղընը տա քէչֆի իյլէտի. Միտան սօնրա տէրին պիր սիւ.

թիւթ վէ միւթէաղղիմանէ պիր սիւքիւնէթ իշնտէ գա-
լըպ, աղղընտան հիշ պիր շիքեայէթ, հիշ պիր թէքտիրա-
միղ քէլիմէ չըգմատը... քէմալը թէսլիմէյէթլէ պէրլէ-
մէյէ գարար վէրտի:

Մէղպուրէ՝ խարիճլէ հէր տիւրլիւ իխթիլաթտան մէն՝
խալիշ իտի. հէր նէ գատար խանէ տէրունինտէ կիլին-
մէք վէ իսթէտիլի կիպի հարէքէթ իթմէք իւզրէ քէնտի-
սինէ էքէյիճէ սէրպէսթլիք վէրիլիշ իտի իսէտէ, ելինէ
Ատրիէնին վազիյէթի պիլ խասսա քէնտիսի իշուն բէք ա-
ղըր վէ բէք տէհչէթլի իտի. չունգի մէղպուրէ՝ էթրափը-
նը պիր թաղըմ ահէնկի վէ կիւզէլ էշեալալա թէզիին
իթմէյի բէք սէվէր իտի: Մա մափիհ, պու հալին խալլը
միւտտէթ տէվամ իտէմէյէճէյինի հըսս իթմէքտէ իտի:
Պու կիպի խուսուսաթտա գանունըն նէ տէրէճէ հիւքմ
ու նուփուզը պուլունտըղընը պիլմէմէքտէ իտի իսէ տէ,
աղլը սէլիմի աէլալէթիյլէ, աղ չօգ մագուլ պիր զիհին
գարընըգըղը իւզէրինէ միւպթէնի օլարագ, պիր քիմնէյի
պիր գաշ կիւն գատար հապս իթմէք պիլա միւճաղաթ
պէլքի միւմքին օլունապիլէճէյինի տիւշիւնմէքտէ վէ լարին
հատտընը թէճավուզ իտէպիլէճէյինէ աղլը էրմէմէքտէ
իտի. զիրա, քէնտի հալ ու մէվլըլինաէ պուլընան պիր
գըղ պիրտէն պիրէ նապէսիտ օլտուգուան սօնրա, տու-
յուլմամասը վէ պու նահէհզուհուր տիվանէլիք պիր թա-
ղըմ թէտղըգաթը ճիտտիյէյէ միւհալ վէրմէմէսի դապիլ
օլմատըղընա գանի օլմուշ ըտը: Պու գանաաթ՝ տօղրու
օլսուն օլմասըն, Ատրիէնէ շիտտէթ ու ճէսարէթի թապի-
տիլընը պախշ իթմէյէ քեափի իտի:

Մա մափիհ, պու մահպուսիյեթին սէպէպի նէ՝ օլ-
տըղընը արա սըրա քէնտիսինէ սօրմագտա ըտը ըսա տա,
ճէվապընը պիր տիւրլիւ պուլամամագտա ըտը: Մատամ
տը Սէն-Տիգիէնին ախլագ վէ թապիաթընը բանա պիլտի-
յինտէն, մուայեէն պիր մագսատը պուլունմագսըղըն վէ

եալընըզ քէնտիսինէ մուվագ գաթ պիր իշքէնճէ վերմէք
սէվտասըյլա պէօյլէ պիր չէյ եաբամայաճաղընը միւլահա-
զա իթմէքտէ իտի . . . Մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին պու
միւլահազասը բէք տօզրու իտի . աբբայ տ'էկրինսի իլէ բը-
րէնսէս տը Սէն-Տիգիէ , Ատրիէնին՝ պիլմէմէք թտօլատը-
ղը հալտէ , միրաս մէսէլէսի հազղընտա էբէյիճէ մալիւ
մաթը պուլունտըղընը , վէ շուպաթըն 13 իւնճիւ կիւնիւ
Սէն-Ֆրանսուա սօզաղընտա հազըր պուլընմասը նէ տէրէ-
ճէ մուհիմմ իտույինի պիլտիյինի վէ քէնտի հուգուզը
իրսիյեէսինի լայըզը վէճճ իւզրէ միւտաֆտա իթմէյէ
գարար վէրմիշ օլտըղընը գալիյէն զանն իթմէքտէ , վէ
Ատրիէնի տիւլանէ տիր տէյու տօզթէօր Պալէնիէնին թի-
մարխանէսինտէ հապս իտէրէք , պիշարէնին միւսթազպէ-
լինէ միւհլիք պիր տարպէ վուրմագտա ըտըլար . ֆագաթ
շուրասընը պէյան իտէլիմ քի , պու իթիյաթ վէ թէր-
թիպլէրի պիհուտէ պիր չէյ իտի . շունքի Ատրիէն , քէն-
տիսինտէն սագլամըշ օլտըզլարը վէ ֆագաթ տույմըշ աէ-
յու գըյաս իթտիքլէրի էսրարը մուհիմմէյէ հէր նէ գա-
տար ազաճըզ վագըֆ ըտը ըսա տա , սագլանմըշ վէ եա
զաիպ օլմուշ պաղը էվրաղըն ֆըգտանը սէպէպիյլէ , մէ-
սէլէնին քիւնհիւնէ վարամամըշ ըտը : Ել հասըլ , մատմուա-
զէլ տը Գարտօվիլին տիւշմէնլէրի թարաֆընտան գուրը-
լան պու մէքրուհիյլէ տօլապընըն սէպէպի հէր նէ տաիի
օլսա , մէրգուլմէնին ֆէվգ էլատէ հիտտէթ ու նէֆրէթիլին
մուճիպ օլմուշ ըտը :

Վագըա պու ալիճէնապ գըզըն գալպի պուղղ ու ա-
տավէթ վէ զարազ ու ինթիգամ կիպի տույղուլարտան
սալիմ իտի իսէ տէ , մատամ տը Սէն-Տիգիէնին , աբբայ
տ'էկրինսիին վէ տօզթէօր Պալէնիէնին տէսայիսի խայը-
նանէսի եիւզիւնտէն չէքտիյի պուլնճա միհնէթ վէ ըզըր-
րապա գարշը , ինթիգամ ալմագ տէյիլ , իլա հէր տիւր-
լիւ թէտապիրի միւմքիւնէյի պիլ իթթիխազ , բարլագ պիր

թարգիլէ թալէս իթմէք ֆիքրինտէ իտի, էկէր ըհտտ ի-
տէճէք օլուրլարսա, օ զէման, տիւչար օլտըղը քէտէր ու
ըղտըրապտան հասըլ օլան քին ու զարազ սաիգասըյլա
օլմայրպ, իյլա քէնտիսի կիպի հէֆաինի միւտաֆաա
իթմէյէ իգթիտարը պուլունմայան սաիր պիչարէլէրի
տէ այնը իչքէնճէլէրէ տիւչար իթմէսինլէր իչուն, օ ալ-
չագ մախուգլարը թաագիսլ իթմէյի, վէ պունճա հիյէ-
քնարըղլարա, ըիյաքնարըղլարա վէ ինսաֆսըղըղլարա
գարը միւթէմատիյէն ուղրաշմայը վէ ճէնքլէշմէյի գա-
րարաշտըմըշ ըտը :

Ատրիէն՝ պէսպէլլի քէնտիսիյլէ Բօզ Սիմոն արասընտա
ճէրէյան իթմիշ օլան մուհաւլէրէ թէհիւրիյլէ, տիրսէյինի
օթուրմըշ օլտըղը գանաբէնին տէսթէքլէրինտէն պիրինէ
տայաթմըշ վէ սօլ էիյլէ տէ կէօղլէրինի գաբամըշ ըտը :
Ճապգասընը եանընա գօյմըշ վէ պաշընը տաիի էօնէ տօղ-
րու էյմիշ օլտըղընտան, ալթուն ըհնկինտէքի սաչլարընըն
ուզուն պիւ քիւմէրի, հէման պիւս պիւթիւն մէսթ ուր օլան
բէմպէ վէ բարլագ եանագլարընտա տալլալանմագտա ը-
տը, իյթէ չու մաիլանէ, զարիֆանէ, վէ պիգայտանէ վա-
ղիէթ իչինտէ, ինճէ պէլինին նազարրուպա եուվարլագ-
լըղը՝ մինէ կիպի եէչիլ քէմհատան մամուլ ֆիսթանը ալթըն-
տան թաալիր կիպի մէյտանա չըգմագ տա ըտը. կիւլ ըհն-
կինտէ ալթլաս պիր տիւյիւմ իլէ պաղլանմըշ օլան կէնիշ
պօյուն պաղըսը վէ քէօրիւրտէն մամուլ եասը գօլլուգ-
լարը, ֆիսթանընըն ըհնկինին՝ կէրտանընըն վէ եէր եէր
հըս օլունմայաճագ տէրէճէտէ ինճէ վէ մաի տամարլար
պուլընան էլլէրինին հայրէթպաիշ պէյաղլըղը իլէ ույ-
ղընսըղ տիւչմէսինէ մանի օլմագտա իտի. սիյահ ալթլաս-
տան մամուլ ուֆաճըգ տայագ գապլարընըն ինճէ պաղլա-
րը՝ շայէթլէ պիչիմլի թօրուգլարը իւզէրինտէ խաչվարի
պիրի պիրինէ կէչմիշ իտի. չունքի տօգթէօր Պալէնիէ՝ միւ-
թատը օլան կուսթօ իւզընէ կիլինմէսինի Ատրիէնէ միւսաա.

տէ իմ միշտ իտի . վէ Էվվէլճէ տախի սէօյլէտիյիմիզ վէճհէն
Ատրիէն իշուն զարիֆանէ պիր սուրէթտէ կիյինմէք՝ հէր
քէսին նազարը տըգգաթընը ճէլպ իթմէք արգուսընտան
նաշի օլմայըպ , իլլա ճէնապը Հազգըն պու տէրէճէ հիւս .
նի ճէմալ իւզրէ եարաթմըշ օլտըղը քէնտի նէֆսինէ գար .
շը պիր վազիֆէտէն նէշէթ իթմէքտէ իտի :

Մայեէօ՝ պու նազարուպա գըղը կէօրիւր կէօրմէզ ,
սըրթընաաքի էսկի պիւսկիւ էլպիտէլէրի վէ սագաթլըղընը
պիլէ ունութարագ , անըն կիյինտիյի լիպասլարա վէ հայ-
րէթպալտը կիւզէլլիյինէ հայրան օլտու գալտը , վէ պիր
տիվանէնին պէօյլէ ագիւանէ վէ զարիֆանէ պիր սուրէթ-
տէ կիյինմիշ օլմասը հէմ զարիպ վէ հէմ տէ միւմքինսիզ
օլտըղընը ագլը սէլիմի տէլալէթիյլէ անյայարագ , հէմ
թէաճճիւպ վէ հէմ տէ հէյէճանը գալպ իլէ , քէնտիսինի
Ատրիէնտէն այըրան գաֆէս շէքլինտէքի թախթաբէրտէյէ
եազլաշտը . պու պէտպալսթ գըղճըղաղըն պէլքի տէ սա .
հիհէն տիվանէ օլտըղընը վէ լաքին օ սըրտատա ագլըպա .
շընտա պուլընտըղընը տիւշիւնմէքտէ իտի : Մայեէօ , կէօր-
տիւյիւ գըղըն մատմուաղէլ տը Գարուօվիլ օլուպ օլմատը-
ղընա պիր էյիճէ գանի՝ օլմագ իւզրէ , գօրգագ վէ ֆա-
գաթ իշիտիլէճէք գատար եիւքսէք պիր սէտա վէ պէօ-
յիւք պիր եիւրէք չարընթըսը իլէ :

— Մատմուաղէլ տը Գարուօվիլ . — տէյու հայգըրտը :

Ատրիէն « Պէնի քիմ չաղըրըյօր » տէյու պաղըրտըգ-
տան սօնրա , պաշընը պիրտէն պիրէ եօզարը գալտըրտը
վէ գարշըսընտա Մայեէօյիւ կէօրիւնճէ , թէաճճիւպ վէ
պէլքի տէ տէհէթի մուլին խաֆիֆ պիր սէտա սալը վէր-
մէքտէն քէնտիսինի ալամատը :

Յիլ հազըգա , սէֆիլանէ պիր սուրէթտէ կիյինմիշ օ-
լան պու սօլղուն , սագաթ վէ պէտպալսթ մախլուգ՝ նէ-
զաքէթ , զարաֆէթ վէ կիւզէլլիք մէրագլըսը օլան մատ-
մուաղէլ տը Գարուօվիլէ պիրտէն պիրէ կէօրիւնիւնճէ :

մէղպուրէնին նէֆրէթ վէ տէհչէթինի մուճիպ օլմուշ ըտը . հաթթա , պու իքի նէվ տույղու՝ Ատրիէնին մահզուն չէհ . բէսինտէ տէրհալ նագշ օլունտըլար :

Մայեէօ մուճիպ օլտըղը թէհսիրին ֆարգընա վարա-
մատը . հարէքէթտէն տուր օլմուշ , կէօղէրինի տիքմիշ
վէ էլէրինի պիր նէվ՝ հայրէթլէ պիրի պիրինէ գալուշ-
տըրմըշ օլտըղը հալտէ , պիր աղ էվվէլ տուրմըշ օլտըղը
բէնճէրէնին բարմագըլըլարը արաւընտան անճագ կէօրէ-
պիլմիշ օլտըղը Ատրիէնին հայրէթպախշ կիւղէլլիյինի թէ-
մաշա իթմէքտէ , վէ Ակրիքօլըն՝ մատմուաղէլ տը Գար-
տօլիլին հիւանի ճէմալի հագգընտա սէօյլէմիշ օլտըղը
սէօղէրի , հագըգաթը հալին պին գաթ մատունինտէ պուլ-
մագտու իտի . Մայեէօ՝ իլհամաթը (նէրշնչութիւն) շա-
րանէսինտէ պիլէ , պէօյլէ պիր նումունէի քէմալ ապա
խայալ իթմէմիշ իտի :

Ղարիպ պիր թէսատիւֆ սէպէպիլլէ , քէմալաթը միւ-
թասալվէրէյի հաիղ օլան պիր կիւղէլլիյին թէմաշաթը՝
շիրքինիք վէ կիւղէլլիք , զէնկինլիք վէ ֆագըրլըգ թաս-
վիլլէրի տէնիլմէյէ սէզա օլան պու իքի կէնճ գըզլարը
պիր նէվ՝ հայրէթ վէ մէտհուլիյեթ իչինէ աթմագտա
ըտը :

Մայեէօ՝ Ատրիէն տը Գարտօվիլէ հէման զայրը իւ-
թիյարի օլարագ պու հիւլմէթ վէ ուպուտիյեթի արղ
իթտիքտէն սօնրա , թախթաբէրտէյէ տօղրու պիր ատըմ
աթտը :

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ իսէ՝ Մայեէօնին նաղա-
րը տըգգաթընտան գաչմայան պիր հըսսը նէֆրէթլէ ա-
յաղա գալգարագ :

— Նէ՞ իսթէրսինիղ . - տէյու հայգըրտը :

Մայեէօ , կէօղէրինի գօրգագ պիր սուրէթտէ էյ-
տիքտէն սօնրա , բէք լաթիֆ պիր սէտա իլէ :

— Աֆվ իտէրսինիղ , մատմուաղէլ , պէօյլէ սիղին

հուզուրընդա չըգնաղա ճէսարէթ իթտի, իմտէն տօյալը ափլընըը աիւէրիմ . ֆադաթ տազըզ ալար բէք գըյմէթ . տար տլր . պէն . . . Ակրիքօլ թարաֆընտան կէլիյօրմ . տէտի :

Մայնէօ պու քէլիմէլէլի իրատ իթտիյի սըրտատ, մատմուաղէլ տը Գարտօվիին տէլիգանլը տէմիրճինին իս . մինի ունուլմըչ օլմասընտան գօրգարագ , քէմալը էնտի . շէ իլէ կէօղլէրինի եօգարը գալտըրտը . լաքին , Ակրիքօլըն իսմինի իշիտիր իշիթմէզ , Ատրիէնին նէֆրէթ ու աէհ . շէթի պիրտէն պիրէ մահվ ու զաիլ օլմուչ օլտըղընը կէօրիւնճէ , ֆէվզ էլ ատէ հայրէթ վէ մէսէրրէթ հըսս իթմէյէ պաշլատը , Ատրիէն իսէ՝ թախտաբէրտէյէ եազլաշարագ , խայրխահանէ պիր մէրաղլա Մայնէօնիւն եիլ զիւնէ պազարգտան սօնրա :

— Մ. Ակրիքօլ Պոտուէն թարաֆընտան մը կէլիյօրսընըզ . սիզ քիմ սինիզ . - տէյու սօրտու :

Մայնէօ . - Ակրիքօլըն մանէվի հէմիւրէսիյիմ , մատմուաղէլ . . . քէնտի խանէսինտէ սաքին օլան ֆազրր պիր իշճի գըզ . . . :

Ատրիէն գուվլէի հաֆըզասընը թօրլամագ վէ գաթիյէն էմին օլմագ իսթիյօրմըչ կիպի , պիր տազըզաճըզ սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա , խայրխահանէ պիր թէպէսս սիւմլէ տէտի քի :

— Քէֆալէթ ազճէսի իշուն Մ. Ակրիքօլը պանա միւրաճաթա թէշվիգ իտէն սիզ սինիզ , տէյիլ մի :

Մայնէօ . - Նաճըլ տա տէրխաթըր իտիյօրսընըզ , մատմուաղէլ . . . :

Ատրիէն . - Պէն ալիճէնապանէ վէ չայանը թագտիր օլան հարէքեաթը ալա ունուլմամ : Մ. Ակրիքօլ սիդին քէնտիսի հազըզընտաքի ֆէտաքիարլըղընըդտան պահս իթտի . էվլէթ , տէրխաթըր իտիյօրմ . պէօյլէ սատէ պիր քէյֆիյէթ չարուզ չարուզ ունուտըլամագ . . . : Լաքին

պու մանասթըրտա նէ՞ իշինիզ վար , նա՞սըլ օլույօր տա
պուրատա պուլունըյօր սընիզ :

Մայեհօ . - Պու արալըգ պիւս պիւթիւն իշիղ գաւ-
մըլ օլտըղըմտան , պուրատա պանա իշ թէտարիք իտէ-
ճէքլէրինի սէօյլէտիքլէրինէ գարըլարագ , գալգտըմ կէլ-
տիմ : Լաքին իւմիտիմ պօշա չըգտը , մանասթըրըն պաշ
բահպէսի պու էյիլիյի պանա իթմէք իսթէմէյօր :

Ատրիէն . - Պէնի՞ նասըլ թանըյա պիւտինիզ :

Մայեհօ . - Սիզին հայրէթէֆգա կիւղէլլիյինիզտէն ,
մատմուաղէլ . . . Ակրիքօլ պանա հէր շէյի նագլ իթմիշ
իսի :

Ատրիէն . - (Կիւլիւմէյէրէք վէ կիւլ լէնկինտէքի
բարմագլարընըն ուճըյլա լիբիսգա սաչլարընըն ուզուն վէ
իւքէ կիպի հումշագ պիւքլիւմլէրինի թութարագ .) Պիւ
խասսա պէնի պունտան թանըմատընըլ մը :

Մայեհօ . - (Տուտագլարընտա նատիրէն զահիր օլուր
պիր նիմ թէպէսսիւմլէ .) Ակրիքօլը մազուր թութմալըսը-
նըլ , մատմուաղէլ . (Ակրիքօլ շա՛իր օլտըղընտան , քէնտի
համիյէի միւհթէրէմէսինին թասվիրինի իհթիրամքսարանէ
պիր հայրէթլէ նագլ իթտիյի սըրատա , անըն էվսաֆը
մէմուհէ վէ քէմալաթը նատիրէսինտէն հիշ պիրլինի ու-
նութմայաճաղը թապիւ տիր :

Ատրիէն . - Էյ պուրայա կէլիպ պէնիմլէ գօնուշմաղա
սիզի քի՞մ թէշվիգ իթտի :

Մայեհօ . - Էկէր միւմքլին իսէ , սիզէ պիր խըտմէթ
իթմէք իւմիտի , մատմուաղէլ . . . Սիզ պէնիմ մանէվի
պիրատէրիմ օլան Ակրիքօլու օտէրէճէ քէրէմքեարանէ
գապուլ իթտինիզ քի , անըն սիզէ պօրճուլ օլտըղը վագի-
ֆէի շիւքրանա պէն տախի իշթիրաք իթմէյէ ճէսարէթ
իթտիմ . . . :

Ատրիէն . - (Նագապիլի թարիֆ պիր նէզաքէթլէ .)
Ճէսարէթ իտինիզ , սէվկիլի գըզլմ , ճէսարէթ իտինիզ .

հէր նէ դատար շիտիյէ տէյին մանէվի պիրատէրինիլէ
փախտէպախչ օլմագ ֆիքրինտէն պաշգա պիր շէյ ետբա-
մատրո՛ իսէ տէ , պէնիմ միւքեաֆաթըմ իքի գաթ օլա-
ճագ տըր :

Պու սէօղլէրի թէաթի իթտիքլէրի սըրտտա , Ատրիէն
իլէ Մայեէօ ազիմ պիր հայրէթլէ պիրի պիրինէ պագմըչ-
լար ըտը :

Մայեէօ՝ տիվանէ ատտ օլունան պիր գատընըն Ատ-
րիէն տը Գարտօվիլ կիպի ագիլանէ պիր սուրէթտէ պէ-
յանը էֆքեար իթմէսի նասըլ միւմքին օլապիլէճէյինի ան-
լայամամագտա , վէ մատմուլաղէլ տը Գարտօվիլ մէվգըլին-
տէ պուլունան պիր գըզա՝ նասըլ օլուպ տա սէրպէսթիի
էֆքեար վէ մուվաֆֆագիյեթի թամմէ իլէ ճէվապ վէրէ-
պիլիշ օլաղընա քէնտիսի տէ շաչագալմագտա ըտը . զի-
րա պիշարէ տիքիշճի՝ եիւքսէք վէ ալիճէնապ թապիաթ-
լարա մախսուս օլան վէ հիւսնի թէվէճճիւհլէ քէնտիլէ-
րինէ եագլաշանլարըն դըյմէթինի արթըրմագտան իպա-
րէթ պուլընան խասայիսի ալիյէյէ Ատրիէնին տախի հիւ-
սէմէնտ օլտըղընը հէնուզ պիլմէմէքտէ իտի :

Մատմուլաղէլ տը Գարտօվիլ իսէ՝ պայաղը սընֆտան
օլան վէ տիլէնճի կիպի կիյինմիշ պուլընան պիր գըղըն
թապիրաթը միւնտսիպէ իլէ պէյանը էֆքեար իթմէսիի
վէ մագամա մուվաֆըգ ճէվապլար վէրմէսիի կէօրէրէք ,
ֆէվգ էլ զայէ թէաճճիւպ իթմէքտէ վէ գալպինտէ շիտ-
տէթլի պիր հէյէճան տույմագտա ըտը : Մայեէօյիլ թէ-
մաչա իթտիքճէ , իպթիտաի միւլաղաթտա հըսս իթմիշ
օլտըղը նէֆրէթ եէրինէ՝ պիւս պիւթիւն մուղայիր պիր
հըսս գաիմ օլմագտա ըտը : Գատընլարա մախսուս օլան
գուվվէի միւմէյիիլէ վէ մուսեէնէի մուտագըզանէ սա-
յէսինտէ , Ատրիէն՝ Մայեէօնիւն սիյա հիւրիւնճի քտէն
մամուլ պայաղը շապգասը ալթընաւ , քէսթանէ բէնկին-
տէքի բարլապ վէ կիւզէլ սաչլարընը կէօրմէքտէ , վէ պէ-

յաղ 1 ուղուն վէ զայրֆ էլէրինն՝ երթըգ պիր ֆիս-
թանն զօլուգլարնտան տըշարը չըգմագլա պէրապէր ,
սոն տէրէճէ թէմիզ օլտըգլարնը միւշահէտէ իթմէքտէ
իտի . պու հալ իսէ , աիքիշճի գըզըն՝ թէմիզիք վէ նա-
մուս ու իֆֆէթինին մուհաֆազասը իլէ քէնտի տէհէթի
«էֆալէթինէ գարչը բէնչէլէյմէքտէ օլտըզընա տէլալէթ
իթմէքտէ իտի . Խիւլասաի քէլսամ՝ Ոտրիէն , պու իշճի գը-
զըն հիւզնէնիկիզ շէհրէսինին սօլղունլըզընտա վէ մաի կէօղ-
լէրինին զէրիյանէ , լաթիֆ վէ գօրգագ պագըշընտա թէ-
էսիւրպախչ պիր լէթաֆէթ վէ նամուսքետարանէ պիր հայ-
սիյէթ կէօրմէքտէ իտի քի , պունլար անըն սագաթլըզը-
նը քեամիէն ունուլթարմագտա ըտըլար :

Ատրիէն՝ ճիսմանի կիւզէլիքլէրէ սոն տէրէճէ մէֆ-
թուն իտի իսէ տէ , զայէթ եիւքսէք պիր ֆիքրէ , նէճիպ
պիր լուհա վէ չաքուգ միւթէէսսիր օլուր պիր գալպէ
մալիք օլտըզընտան , չօգ քէրրէ հագիրանէ վէ տէրանաք
պիր շէհրէտէ բարլամագտա օլան մա՛նէվի կիւզէլիլի տէ
թագտիր իտէպիլիր իտի . Եալընըզ պէօյլէ պիր թագտիր՝
մատմուազէլ տը Գարտօվիլ իշուն իլք տէֆա օլարագ վու-
զու՝ պուլույօրտու . զիրա , օ վագթա գատար քէնտի մէվ-
զըլ վէ տաաթը նագիքեանէսի սէպէպիլլէ , Մայնէճիւն
տէրէճէսինտէ պուլընան քէսան իլէ իւլֆէթտէն ուզագ
տուրմըշ ըտը :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ իլէ Մայնէօ պիր տագը-
ղա գատար սաքիթ տուրուպ , պու միւտտէթ զարֆըն-
տա , պիր գաթ տահա թէաճճիւպլէ պիրի պիրինի մուա-
յէնէ իթտիլէր . պատէհուս Ատրիէն սէօղէ պիլ իպթիտար
տէտի քի .

— Հէր իքիմիզին տէ հայրէթ ու թէաճճիւպիւնիւն
«էպէպի պիս սուհուլէ քէշֆ օլըննապիլիր զանն իտէրիմ .
էկէր պէնիմ չըլտըրմըշ օլտըզըմը սիզէ սէօյլէմիշէր իսէ ,
տիվանէ կիպի գօնու շմասըզըմը վէ պիւլաքս ագիւանէ պիր

սուրէթտէ պէյանը էֆրեար իթտիյիմի կէօրէրէք, թէաճ. ճիւղ իտէճէյինիզ թապիի տիր: (Իճթիւրաւքարանէ պիր շէֆգաթլա.) Պէն տէ, նէզաքէթի լիսանընդըն վէ լէթա. ֆէթի աթվարընըն՝ պուլունտընըն վազլիյէթլէ միւտ. հիշ պիր զըասիյէթ թէշքիլ իթտիյինի էսէֆի աղիմէ կէօ. լիւյօրըմ. շու հալտէ, պէնիմ հայրէթ վէ թէաճճիւպիւ. միւն սիղինընէ գաթ գաթ ֆաիգ օլմսուր տա թապիի տիր:

Խայեէօ. - (Խալիսանէ վէ ֆէվզ էլատէ պիր մէսու. տիյէթլէ վէ կէօզլէրի մէսէրրէթ եաշլարըյլա տօլարապ.) Ս՛հ, մատմուազէլ, բէք տօզլու տըր. պէնի աղտաթմըշ. լար. պիր ազ էվվէլ սիզի պու տէրէճէ կիւզէլ վէ ազըլ. լը կէօրտիւլիւմ վէ լաթիֆ սէտանըղը իշիթտիլիւմ զէ. ման, սիզէ պէօյլէ պիր ֆէլաքէթ աբըզ օլմուշ օլտըղնա պիր տիւրլիւ ինանամայօրտոււմ. . . . Լաքին, էյվս՛հ, նա՛. սըլ օլույօր տա պուրատա պուլունըյօրսընըղ, մատմուա. զէլ:

Ստրիէն. - (Պու նատիտէ մախլուղըն քէնտիսինէ իպ. ըաղ իթտիյի ըիգգաթ ու մուհապպէթտէն միւթէէսիր օլարապ.) Պիշարէ՛ զըզճըղաղ, նա՛սըլ օլույօր տա պու տէրէճէ ալիճէնապ պիր գալպէ վէ միւմթաղ պիր ֆիքրէ մալիք օլտըղընըղ հալտէ, պու հալը սէֆալէթիչիթիմալ ի. չինտէ պուլունըյօրսընըղ: Լաքին էմին օլունըղ. պէն իլէլ էպէտ պուրատա գալամամ. . . տէմէք իսթէրիմ քի, կէրէք սիզ վէ կէրէք պէն ազ վազթտան պիզէ միւնասիպ օլան մէվղըի թէքրար իհրաղ իտէճէյիղ: Սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ, մատմուազէլ. եէկեանէ մէտարը թէտլիլիւ. նիւզ օլան իշտէն մահրոււմ գալըպ տիւշար օլաճաղը. նըղ թապիի օլան ըզտըրապ վէ էնտիշէյէ պազմայարապ, պանա ֆտիտէլի պիր խըտմէթտէ պուլունմազ իւղրէ պու. ըայա կէլմէյէ գարար վէրմիշ օլմանըղը էօմիլիւմ օլտըղ. ճա ունութմայաճաղըմ: Ֆիլ հագըգա, սիզ պանա բէք

զիյատէ ֆախտէպախշ օլտպիլիրսինիզ վէ պու խուսուստան
ոռլայր տա ֆէվի էլ ատէ մէմնունըմ. զիրա սիզին մին-
նէթտարընբզ օլաճաղըմ. . . . (Հոյրէթպախշ պիր թէ-
պեսսիւմէ.) Հաթթա պու հըսըր միննէթչինասանէմի նէ
տէրէճէ հիւսնի իսթիմալ իտէճէյիմի տէ կէօրէճէքսինիզ,
Փաղաթ, պէնիմ հաղղըմտա տիւ շիւնմէղտէն էվվէլ, պաշ-
ղալարը հաղղընտա տիւ շիւնէլիմ, մանէվի պիրատէրի-
նիզ հէնուզ հապսխանէտէ՞ մի տիր :

Մայիէօ. - Քէնտի բէֆիզլէրինտէն պիրինին սէխա-
վէթի ոայէսինտէ, շիւտի հապսխանէտէն չըգմըշ օլմալը
տըր, մտամուղէլ. բէտէրի տիւնքի կիւն քէֆալէթ ագ-
ճէսինի կէօթիւրիւպ վէրտիյինտէ, պու կիւն սէրպէսթ
պըրաղըլաճաղընը քէնտիսինէ վատ իթմիչլէր իտի. . . .
Անճագ, Ակրիքօլ հապսխանէտէն պանա պիր մէքթուպ
եաղմըշ վէ պու մէքթուպընտա սիպէ թէպիլի իտէճէք
բէք մուհիմմ շէյլէրի պուլունտըղընը պիւտիրմիշ տիր :

Ատրիէն. - Պանա՞ մը :

Մայիէօ. - Էվվէթ, մտամուղէլ. . . . Ակրիքօլըն պու
կիւն հապսխանէտէն գուրթուլաճաղընը իւմիտ իտէրիմ:
Էսրարը մէգրիւրէյի նա՞սըլ վէ նէ՞ սուրէթլէ թէպիլի ի-
տէպիլէճէք տիր :

Ատրիէն. - (Միւլահաղաքետրի պիր սուրէթտէ.) Պա-
նա թէպիլի իտէճէք բէք մուհիմմ էսրարը վար հա՛, ա-
ճայիպ. պու էսրարըն նէտէն իպարէթ օլտըղընը պուլ-
մագ իւզրէ, զիհնիմի արաշտըրըյօր իսէմ տէ, հիշ պիր
չէյ պուլամայօրում. լաքին, պէն պու խանէտէ գաբան-
մըշ գալտըգճա, խարիճլէ հէր տիւրիւ իթթիլաթտան
մահրում պուլընտըղըմտան, Մ. Ակրիքօլ տօղրուտան
տօղրույա վէ եախօտ տօլայըտան պէնիմէ գօնուշ-
մայը ֆիքրինտէն չըգարմայը, վէ պինտէն ալէյհ պէ-
նիմ պուրատան գուրթուլմամա պէրլէմէլի տիր. լաքին
հէրսի պու տէյիլ տիր. պու մանասթըրտա իրի պիչարէ

զըզ պուլունուկ , պուլար պէնտէն տահա զիյատէ ածըն .
մաղա չայէսթէ օլտըզլարընտան , անլէրի տէ գուլթար .
մագ իճապ իտէր . . . : Պու պէտպալթ Եալրուճըզլար
մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը օլուպ , ճէպրէն պուրատա
հապս օլունմըշ տըրլար :

Մայեէօ . - Իսմիէրինի պիլիճ միսինիզ , մատմուզէլ :

Ատրիէն . - Մ. Ակրիքօլ՝ անլէրին Բարիսէ մուվասէ
լէթլէրինի պանա խապէր վէրտիյի զէման , օն պէշ Կալըն .
տա պուլընտըզլարընը վէ կէօզէ չարաճագ տէրէճէտէ
պիրի պիրինէ պէնզէմէքտէ օլտըզլարընը պանա սէօյլէտի .
Պինաէն ալէյհ , տիւն տէյիլ էվլէլիսի կիւն միւթատըմ
վէճհէ կէզինմէյէ չըգտըղըմ սըրատա , Կալարլա ըս-
լանմըշ իրի մահզուն վէ մինի մինի չէհրէ կէօրտիւմ քի ,
վագթ վագթ , պիրի պիրինտէն ալրը օլարագ մահպուս
պուլունտըզլարը օտաճըզլարըն բէնճէրէլէրինէ Կալը-
մագտա ըտըլար . պիրի զէմին գաթընտա վէ տիկէրի տէ
պիրինճի գաթտա հապս օլունմըշ ըտը . խաֆի պիր չա-
հատէթի գալպ տէլալէթիյլէ պու զըզլարըն Մ. Ակրիքօ-
լըն պահա իթտիյի էօքսիւզ չօճուզլար օլտըզլարընը տէր-
հալ քէշֆ իթտիմ . պուլար՝ պէնիմ ադրապամտան օլ-
մագ հայսիյեթիյլէ , զաթէն նազարը չէֆգաթ վէ թէ-
վէճճիւհիմի ճէլպ իթմիշլէր իտի :

Մայեէօ . - Անլէր սիզին ագրապանըզտա՝ն մը տըր-
լար , մատմուզէլ :

Ատրիէն . - Հա՛յ հա՛յ . . . : Անճագ , զիյատէ պիր շէյ
Կալմաղա մուգթէտիր օլամատըղըմտան , քէնտիլէրինին
հալը էսէֆիշթիմալի պէնի նէ տէրէճէ միւթէէսսիր իթտի-
յինի իշարէթլէրլէ անլաթմագա պաշլատըմ . Պիշարէլէրին
տէօքտիւքլէրի աճը աճը կէօզ Կալարը , վէ հայրէթէֆշա
չէհրէլէրինին սօլղունըղը՝ պէնիմ պու խասթախանէտէ
մահպուս պուլընտըղըմ կիպի , անլէրին տէ մանասթ ըրտա
հապս իտիլմիշ օլտըզլարընը վագիհէն կէօսթէրմէքտէ իտի :

Մայեհօ . - Ա՛հ , անլատում , մատմուռազէլ . . . ինթիւ մալ քի ֆամիւնաւորզըն ատաւէթ վէ խուսումէթինէ գուրօ պան . . . :

Ատրիէն . - (Մայեհօնիւն սեօղիւնիւ քէսէրէք .) Պէնիւմ հալիւմ հէր նէ տախի օլսա , պու իքի պէտպախթ չօճուզլար պէնտէն տահա զիյաաէ աճընմաղա շայէսթէ տիրէր . զիրա անլէրին քէտէր վէ մէյուսիյէթի պէնիւմ մուճիպի էնտիլէմ օլույօր : Հէր շէյտէն զիյատէ , պիրի պիրինաէն ալըլմալարը քէնտիլէրինի տիւշարը հիւզն ու քէտէր իթմէքտէ տիր . անլէրտէն պիրինին պիր միւտտէթճիք էվլէլ պանա սէօյլէտիյի պիր գաշ քէլիմէյէ նաղարէն , պու էօքսիւզլէրին տախի պէնիւմ կիպի մէքրուհ վէ ալշազճա պիր հիյլէ տօլապընա գուրպան կիթմիշ օլտըզլարը անլաշըլըյօր . . . : Լաքին , սիզին հիմմէթ վէ մուաւէնէթինիզ սոյէսինտէ , անլէրի գուրթարմագ միւմքլին օլապիլէճէյինի գալիյէն իւմիտ իտէրիւմ : Պի ազ էվլէլ սէօյլէտիւմ վէճհ իլէ , պու խասթախանէյէ կէթիրէրտէն պէրու , խարիճլէ պիր կէճնէ իիթիլաթտա պուլընմագ պէնիւմ իչուն միւմքլինսիզ օլմուշտըր : Եանըմտա նէ գալէմ վէ նէտէ քեաղըտ պըրագմատըզլարընտան , մէքթուպ եազմագ տախի մուհալ գապիլինտէն տիր : Շիմտի , էկէր սէօյլէյէճէք սէօզլէրիմի քէմալը տըգգաթլա տիյնէյէճէք օլուրսանըլ , պէօյլէ պիր ալշազճա թաագիպաթա դարշը ճէնքլէնպիլիլիլ :

Մայեհօ . - Օ՛հ , սէօյլէյինիզ , մատմուռազէլ , սէօյլէյինիլ :

Ատրիէն . - Մ . Ակրիքօլըն բէտէրի , եանի պու էօքսիւզլէրի Սիպէրիատան ֆրանսայա կէթիրմիշ օլան ասքէր պուրատա մը տըր :

Մայեհօ . - Էվլէլթ , մատմուռազէլ . . . : Ա՛հ , պիշարէ իթիլար՝ վալիտէլէրինին հիյնի վէֆաթընտա քէնտի աշուշը հիմայէսինէ թէսլիւմ իթմիշ օլտըլը պու էօքսիւզ չօ

ճուղղարը խանէյէ ավտէթինտէ պուլամայընճա, նէ տէրէճէ մէյուս վէ միւքէտտէր օլտըղընը կէօրմէլի իտինիզ :

Ատրիէն . - Պունընլա պէրապէր, թէտապիրի չէտիտէյէ միւրաճաւթ իթմէքտէն սագընմալը տըր . եօգսահէր իւմիտ մահվ օլուր կիտէր (Բարմաղընտան պիր եիւղիւք չըգարըպ Մայեէյէ ուզաթարագ .) Պու եիւղիւյիւ ալընըզ վէ ասքէրէ թէսլիւ իտինիզ . . . տէրհալ կիթսին Ֆադաթ, սէյլէյէճէյիւմ իսմի վէ ատրէսի ֆիքրինիզտէ սագլայաճաղընըղտան էմի՞ն մի ոինիզ :

Մայեէօ . - Մհ, էվվէթ, մատուուաղէլ, օլ պապտէ միւսթէրիհ օլընըզ . Սկրիքօլ սիզին իսմինիզի պիր տէֆա սէյլէտի վէ ունութմատըմ . գալպին տախի գուվվէիհա . ֆըզասը պուլընտըղընը քի՞մ պիլմէզ :

Ատրիէն . - Կէօրիւյօրըմ, սէվկիլի գըզըմ . . . օ հալտէ գոնթ տը Մոնպրոն իսմինի ֆիքրինիզէ սագլայընըզ . . .

Մայեէօ . - Դոնթ տը Մոնպրոն մը . . . ունութմայաճաղըմ :

Ատրիէն . - Պէնիւմ էսկի քէրէմքեար տօսթլարըմտան պիրի տիր . Վանտում մէյտանընտա, Մհիւմէրօլու խանէտէ իգամէթ իտէր :

Մայեէօ . - Վանտում մէյտանընտա, Մհիւմէրօլու խանէտէ՞ մի . . . պու ատրէս տէ ֆիքրիմտէ գալտը :

Ատրիէն . - Մ . Ակրիքօլըն բէտէրի պու ազչամ պու զաթըն խանէսինէ կիթսին, վէ էկէր օրատա տէյիլ իսէ, կէլինճէյէ գատար պէքլէսին : Կէլտիյի վէ եախօտ էվտէ պուլտըղը հալտէ, պէնիւմ թարաֆըմտան անընլա գօնուչմագ իսթէսին վէ չիւպհէյէ մահալ վէրմէմէք իւղրէ խըտմէթքեարլարտան պիլի վասըթասըյլա պու եիւղիւյիւ աշա թագաիւմ իթսին : Դօնթըն եանընա չըգար չըգմազ, հէր չէյի անլաթսըն, էօքսիւղլէրին աչըրըմասընը, վէ մահպուս պուլընտըղարը մանասթըրըն նէրէտէ պուլընտըղընը պիրէր պիրէր սէյլէսին, վէ պուլնարտան պաշ-

գա, պէնիմ տախի չըլտըրմըշ տէյու տօղթէօր Պալէնիէ-
նին թիմարխանէսինտէ գաբատըլմըշ օլտըղըմը անլաթ-
սըն... : Հազըգաթըն էօյլէ պիր լիսանը վար քի, Մ. տը
Մոնպրոն տէրհալ իշի անլայաճագ տըր : Միւմաիլէյհ՝ սօն
տէրէճէ թէճրիւպէքեար վէ ագլ ու տիրայէթ սահիպի
պիր զաթ օլտըգտան պաշգա, ֆէվգ էլ ատէ նուֆուզ
ու թէէսիրի վար տըր. անինտէ թէտապիրի լազըմէյի
իթթիխազ իտէր վէ եարըն, եախօտ օ պիր կիւն սիզին
սայէնիլտէ կէրէք պու պիշարէ էօքսիւզլէր վէ կէրէք պէն
սէրպէսթ գալըրըզ. պու պապտէքի իւմիտիմ պէրքէմալ
տըր : Լաքին տագըգալար գըյմէթտար տըր. պիզի կէօ-
ղէթլէյիպ աբանսըզա կէթիրմէլէրի իհթիմալտէն պախտ
տէյիլ սիր : Չարուգ օլընըզ, սէվկիլի գըզըմ... :

Ատրիէն, օրատան չէքիլէճէյի սըրատա, խալիսանէ
օլտըղընա ինանըլաճագ տէրէճէտէ միւէսսիր պիր թէպէս-
սիւմ վէ մուշֆիգանէ պիր սէտա իլէ Մայեէօյէ տէ-
սի քի.

— Մ. Ակրիբօլ պէնիմ գալպ ճիհէթիլլէ սիզտէն ա-
շաղը գալմառըղըմը սէօյլէմիշ իտի... : Պու սէօղիւն
պէնիմ իչուն նէ տէրէճէ մուճիպի շէրէֆ ու իֆթիխար օլ-
տըղընը շիմտի անլայօրըմ... : Բէճա իտէրիմ, էլինիզի
շար շարուգ պանա ուզաթընըզ :

Մատմուլաղէլ տը Գարուօլիլ պու սօն սէօղիւ սէօյլէ-
տիյի սըրատա, կէօղլէրի եաշ իլէ տօլտու. պատէհու,
գար կիպի պէյազ էլինի թախթաբէրտէնին աշըգ տէլիք-
լէրինտէն կէշիրէրէք, Մայեէօյէ ուզաթտը :

Ասըլգատէի միւմաիլէյհանըն սէօղլէրինտէ օ տէրէճէ
մուհապպէթ վէ խալիսէթ էսէրի վար ըտըքի, Մայեէօ՝
սախթէ պիր հիճապլա տէյիլ, իլլա սաֆվէթի գալպլէ,
քէնտի զայըֆ վէ սօլղուն էլինի թիթրէյէ թիթրէյէ Ստ-
րիէնին հայրէթէֆզա էլի իշինէ գօյտու... : Մատմուա-
ղէլ տը Գարուօլիլ տինտարլարա մախսուս պիր հիւրմէթ-

լէ Մայեհեօնին էլինի տուտագլարընա գատար կէօթիւր. տիւքտէն սօնրա .

— Մատամ քի պէնի գուլթարտըղընը հալտէ, սիղի գըղգարընտաչըմ կիպի գուճագլամագ տան մահրում պուլունըյօրըմ, հիչ օլմադսա սայ ու զայրէթլէ միւֆթ էխիր օլան պու ալիճէնապ էլի պուս իտէրիմ . — տէտի :

Պու սըրատա, տօգթէօր Պալէնիէնին պաղչէսինտէ պիրտէն պիրէ այագ սէտասը իշիտիլիպ, Ատրիէն քէնտիսինի տէրհալ թօքատը վէ Մայեհեօյէ խիթապէն. « Ճէսա. րէթ, տէրիսթըր, իւմիտ » սէօղլէրինի թէվճիհ իթ. թիքտէն սօնրա, եէշիլ աղաճլար արասընտա կէօղտէն նի. հան օլտու :

Վուգուաթը մէղքիւրէ օ տէրէճէ սիւրաթլա ճէրէ. յան իթմիշ իտի քի, կէնճ իշճի՝ պիր ատըմ աթմաղա պիլէ մուգթէտիր օլամատը. պու տէֆա թաթլը թաթլը կէօղ եաշլարը սէյլ կիպի սօլղուն եանագլարընա եուվարլանմագտա ըտը : Ատրիէն տը Գարտօվիլ մէվգըրինտէ պուլընան պիր կէնճ գըղըն քէնտիսիլէ գըղգարընտաչ կիպի մուամէլէ իթմէսի, էլինի էօքմէսի վէ գալպէն քէն. տիսինէ պէնգէմէքիլի մէտարը իֆթիխար ատտ իլլէմէսի՝ ինճիլի Շէրիֆին քէլամը գատար պիրատէրանէ պիր միւսաւաթ իպրաղ իթմէք իտի. չունքի Մայեհեօ կիրտապը սէֆալէթ իշինտէ եաշայան պիր պէտպալիթ մախլուգ ըտը : Պաղը քէրրէ էօյլէ սէօղլէր վէ էօյլէ հալլէր վար տըր քի, ալիճէնապ ըուհլարա պիր գաչ սէնէլիք ըզտըրապ վէ իշքէնճէլէրի ունութտըրըր վէ զանն իտէրսին քի սիւրաթլը պիր շիմէք միսալի քէնտի տսըլ պէօյիւքիւքլէրինի քէն. տիլէրինէ կէօթէրիր. իշթէ Մայեհեօյէ տալիս այնը հալ վաղը օլտու. Ատրիէնին սէօյլէտիլի ալիճէնապանէ սէօղլէր սայէսինտէ, պիր տագըգա գատար քէնտի գըյմէթի հագիգիլէտինի անլատը... : Հէր նէ գատար պու հրսը նալէհանի բէք չարուգ զաիլ օլտու իսէ տէ, Մայեհեօ՝ էլ.

էրինի պիրի պիրինէ գաւուշտըըպ տինտարանէ պիր շիւքրտնիյեթլէ կէօղէրինի սէմայա գալտըրտը . զիրա , քէնտիսի հէր նէ գատար վէզայիֆի տինիյէսինի իյֆա իթ . մէզ իտի իսէ տէ , երլտըզլարլա միւզէյեէն օլան գուպ . պէի ասիւմանըն վիւսաթը պինիհայէսի պիր քիլիսէնին թաւանընա նիսպէթլէ նէ՝ իսէ , ահքեամը տինիյեէյէ նիս . պէթլէ տէ այնը շէյ տէմէք օլան հըսը խալիսանէ վէ տինտարանէ իլէ անըն գատար մութթասըֆ պիրիսի նա . տիր պուլսունապիլիր իտի :

Մայեէօ՝ մատմուլաղէլ տը Գարտօլիլտէն այրըլտըզ . տան պէշ տագըգա սօնրա , քիմսէնին նաղարը տըգգա . թընը ճէլպ իթմէքսիզին , պաղչէ գաբուսընտան թէքրար իէրի կիրտի , վէ մանասթըրըն պիրինճի գաթընա չըգա . րագ , եաւաշճաճըզ չամաշըր օտասընըն գաբուսընը չալ . տը , վէ րահիպէլէրտէն պիրի գաբուլը աշտըգտա .

— Պէնի կէթիրէն մատմուլաղէլ Ֆլօրին պուրատա տէ . յիւլմի , հէմշիրէճիյիմ . — տէյու սօրտու :

Րահիպէ . — Սիզի խայլը միւտտէթ պէքլէտիքտէն սօնրա , գալգտը կիթտի : Պէս պէլլի վալիտէմիզ մատամ Սէնթ-Բէրբէթիւնիւն օտասընտան կէլիյօրսընըզ , տէ . յիւլմի :

Մայեէօ . — (Կէօղէրինի էյէրէք .) Էվվէթ , հէմշիրէ . ճիյիմ , էվվէթ . . . նէրէտէն տըշարը չըգմագ լազըմ կէլէ . ճէյինի լութֆէն կէօսթէրիւր միսինիզ :

Րահիպէ . — Արգամ սըրա կէլինիզ . . . :

Մայեէօ րահիպէնին արգամը սըրա կիթմէքլէ պէրա . պէր , պաշ րահիպէյէ թէսատիւֆ իտէճէյինտէն հէր պիր ասըմտա թիթըէյօրտու . զիրա էկէր պաշ րահիպէ քէն . տիսինի կէօրէճէք օլուրսա , թէաճճիւպ իտէճէյի վէ նէ՝ սէպէպէ մէպնի մանասթըրտա պու գատար վագթ գալ . մըլ օլտըղընը սօրաճաղը թապիի իտի : Նիհայէթ , մանաս .

Թրըն պիրինճի գաբուսընը Մայեէօնիւն արգասընտան գաբատըլար : Մայեէօ՝ կէնիշ հավիյի ալէլ անէլէ կէլ տիքտէն սօնրա , տըշարըրի գաբուսընն աշըլմասընը բէճա իթմէք իւզըրէ գաբուսընըն օտասընա եագլաշաճաղը որ-
րատա , գապա պիր սէտա իլէ իրատ օլունան շու սէօզ-
լէր գուլաղընա աքս իթաի .

— Էյ պապա ժէրոմ , կէօրիւնիւր քի պու կիճէ թէ տապիրի իհթիյաթիյէյի թէզեիտ իթմէք լաղըմ . կէլէճէք տիր : Պէն թիւֆէնկիմէ իքի գուրշուն տահա իլավէ ի-
տէճէյիմ . զիրա կիճէ վալթը պիրէ պէտէլ իքի քէրրէ կէզլնմէմիզի պաշ բահիպէ պանա էմր իյլէտի . . . :

— Պէնիմ թիւֆէնկէ ֆիլսնա իհթիյաճըմ հօգ տըր , նիքոլա՛ . պէնիմ սաբը տըշարըյա տէօնմիւշ քէսկին պիր օրաղըմ վար տըր քի , պիր պաղչէպան իշուն ֆէնա սիլահ տէյիլ տիր . սէնին թիւֆէնքինտէն տահա էյի իշ կէօ-
րիւր :

Մայեէօ՝ տինլէմէք իսթէմէտիյի հալտէ գուլաղընա աքս իթմիշ օլան պու տէհշէթլի սէօզլէրտէն պիլա իսթի-
յար տիւշարը վէսվէսէ օլարագ , գաբուսընըն օտասընա եագլաշտը , վէ գաբույը աշմասընը բէճա իյլէտի :

Գաբուսըն իսէ՝ օտասընտան նըսֆէն տըշարը չըգա-
րագ , վէ տօլտուրմագտա օլտըղը չիֆթէ գուրշունը պիր թիւֆէնկի էլինտէ թութմըշ օլտըղը հալտէ , շիւպհէլի պիր պագըշլա մէրգումէյի մուայէնէ իտէրէք .

— Եահո՛ւ , պէօյլէ նէրէտէն կէլիյօրսըն պագալըմ .
- տէյու սօրտու :

Մայեէօ . - (Գօրգագ պիր թավը ըլա .) Պաշ բահիպէ մատամ Սէնթ-Բէրբէթիւնիւն նէզտինտէն կէլիյօրըմ :

Նիքոլա . - (Հայվան կիպի պիր սէօյլէյիշլէ .) Տօրու սէօյլէյօր մըսըն . . . կէօզիւմէ բէք էյի պիր քիմսէ կէօ-
րինմէյօրսըն ամմա , հէր նէ հալ իսէ , տէֆ՝ օլ կիթ . . .
չաբուգ :

Արապա գաբուսը աչըւտը վէ Մայեէօ տէրագապ տը-
շարը չըգտը : Հաւպու քի , սօգագտա անճագ պիր գաչ
ատըմ՝ աթմըչ իքէն , Բապա-Ժուանըն քէնտիսինէ տօղրու
գօշմագտա օլտըղընը վէ պիր աղ ուղագտա տախի՝ Տակո-
պէրին քէմալը սիւրաթլա իլէրիլէմէքտէ պուլընտըղընը
ֆէվգ էլատէ թէաճճիւպլէ միւշահէտէ իյլէտի : Մայեէօ
իիթիյար ասքերի իաթիգպալէ կիթմէք իւղէրէ իքէն ,
գուվլէթի պիր սէտանըն . « Հէյ , սէվկիլի Մայեէօմ »
տէյու հայգըրտըղընը իշիթաի :

Կէնճ գըղ արգասընա տէճնտիյիւնտէ , Տակոպէրին
կէլմէքտէ օլտըղը եօլուն գարչըքի ճիհէթինաէն , Ակրի-
քօլուն տախի գօշուպ կէլմէքտէ օլտըղընը կէօրտիւ :

Տ

Թ Է Ս Ա Տ Ի Ի Ֆ Ա Թ

Մայեէօ՝ մանասթըր գաբուսընտան պիր գաչ ատըմ՝
ուղագտա Տակոպէրի վէ Ակրիքօլու կէօրիւնճէ շաշըրտը
գալտը :

Իիթիյար ասքեր իշճի գըղը հէնուղ կէօրմէմէքտէ օ-
լուպ , Բապա-Ժուանըն արգասը սըրա ֆէվգ էլատէ սիւ-
լաթլա եիւրիւմէքտէ իտի . Բապա-Ժուա իսէ՝ զայըֆլաշ-
մը , քէմիլէրի տըշարը չըգմըչ , թիւլէրի տիքիլմիչ վէ
իւսթիւ պաշը չամուրա պիւրիւնմիւշ օլտըղը հալտէ , մէ-
սէրլէթինտէն նաչի սըչրամագտա , վէ Մայեէօյիւ կէլիպ
օլատըգաան սօնրա սահիպինին ետանընա ավտէթ իթմիշ

որդընտան, պաշնը վագթ վագթ անտ օտորու չէվիր-
մէքտէ իտի :

Պիշարէ տսքեր՝ հէյէճանը գալպ իլէ քէնտի քէնտի-
նէ չու սէօղէրի սէօլլէմէքտէ իտի :

— Էվվէթ, Էվվէթ, նէ տէմէք իթէտիյինի անլայո-
րլմ, պէնիմ պիշարէ քէօթէյիմ . սէն պէնտէն տահա զի-
յատէ սատագաթլը սըն սէն պէնիմ սէվկիլի չօճուգ-
լարլմը պիր տագըգա պիլէ թէրք իթմէտին . արգալարը
սրրա կիթտին . կիճէ կիւնտիւղ, աղղընա պիր լօգմա էք-
մէք պիլէ գօյմագսըղըն, անլէրի կէօթիւրմիւլ օլտըղարը
խանէնին գաբուսը էօնիւնտէ պէքլէտին վէ էն սօնրա,
տըշարը չըգմատըղլարըն կէօրէրէք, պէնի պուլմագ իւղ-
րէ տէրագապ էվէ գօշտուն . . . : Էվվէթ, պէն ատէթա
պիր տիվանէ կիպի գաթը իւմիտ իթտիյիմ սըրատա, պէ-
նիմ եարմաղա մէճպսւր օլտըղմ չէյի սէն եարտըն . Ե.
չօճուղլարըն պուլընտըղլարը մահալի պուլտուն . . . : Պու
քէյֆիյէթ՝ հայվանլարըն ինսանլարտան տահա զիյատէ
տէյէրլի օլտըղլարընա տէլիլ տէյիլ մի տիր : Էվվէթ,
արթըգ պու պապտէ շիւպհէ գալմատը . . . : Նիհայէթ
անլէրի թէրար կէօրէպիլէճէյիմ Եարըն շուպաթըն
13 իւնճիւ կիւնիւ օլտըղընը տիւշիւնտիւքճէ, վէ սէն օլ-
մայա իտին, հէր չէյին մահվ օլաճաղընը տէր իաթըր իթ-
տիքճէ, թիր թիր թիթրէյօրլմ, պէօյիւք պիր տէհչէթ
իլիքլէրիմէ գատար թէէսիր իտիյօր . . . : Էօֆ, տահա կէ-
լիպ եէթիլլմէտիք մի . . . : Պու նէ՝ թէնհա մահալլէ պէ . . .
կիճէ տէ եագլտճագ իւղէրէ տիր :

Տակոպէր պու նութգը եիւրիւտիւյիւ էքնատէ Բա-
պա-թուայա խիթապ իթմէքտէ վէ քէնտիսինէ լէհպէրլիք
իտէն սատըգ վէ ճէսուր քէօթէյինտէն կէօղլէրինի պիր
տագըգա պիլէ այըրմամագտա ըտը . . . : Նակէհան, Բա-
պա-թուանըն սըչրայա սըչրայա քէնտիսինտէն այըրմագ-
տա օլտըղընը կէօրիւնճէ, պաշնը եօգարը գալտըրտը վէ

հայրանքն՝ մանասթըր գաբուսընտան պիր գաչ առըմ ու պագտա պիրլէշմիշ օլան Մայեէօ իլէ Ակրիքօլը օխշամագտա օլտըղընը միւշահէտէ իյլէտի :

Տակոպէր վէ Ակրիքօլ՝ կէնճ իշնիյի օրատա կէօրտիւքլէրինտէ , եանընա եագլաշարագ վէ ֆէվզ էլ ատէ պիր թէաճճիւպլէ մէրգումէնին եիւզիւնէ պագարագ «Մայեէօ . . . » տէյու հայգըրտըլար :

Մայեէօ իսէ՝ թարիֆի նագապիլ պիր մէսէրրէթ վէ մէնսունիյեթլէ տէտի քի .

— Միւժտէ՛, միւժտէ՛, մօսիէօ Տակոպէր , մէյուս օլմայընըղ, Րօղ իլէ Պլանշ պուլընտըլար . (Տէլի գանլը տէմիրճիյէ խիթապէն .) Միւժտէ՛, Ակրիքօլ, միւժտէ՛ . . . մատմուաղէլ ալ Գարտօվիլ տիւլանէ տէյիլ իմիշ . . . քէնտիսինի չիմտի կէօրտիւմ :

Ակրիքօլ . — Տիւլանէ տէյիլ մի իմիշ, չիւքըլէր օլսուն, եա՛ Րապպի . . .

Տակոպէր . — (Մայեէօնին զայլըֆ էլլէրինի՝ հէյէճանը գալպինտէն թիթրէմէքտէ օլան քէնտի էլլէրի իշինէ պարագ .) Էյ չօճուգլարը . . . չօճուգլարը տա կէօրտիւն միլ :

Մայեէօ . — Էվլէ՛թ , պիր աղ էվլէլ կէօրտիւմ՝ բէք մահլուն վէ բէք մէյուս պիր հալտէ իտիլէր . . . լաքին քէնտիլէրիլէ գօնուշամատըմ :

Տակոպէր . — (Պու խապէրի իշիտինճէ նէֆէսի գըսըլմըշ կիպի տուրարագ , վէ իքի էլինի կէօյսիւնէ կէօթիւրէրէք .) Ա՛հ , պէնիմ իսթիյար գալպիմին պու տէքէ՛, ճէ չիտտէթլէ չարբապիլէճէյինի իւմիտ իթմէղ իտիմ : Մամաֆիհ . . . քէօբէյիմին սատագաթ վէ զէքեալէթի սայէսինտէ , իշին պէօյլէ օլաճաղընը զաթէն մէմուլ իտիյօրտում . . . : Հէր նէ հալ իսէ , կէօզլէրիմ գանն իտէրսին քի մէսէրրէթիմտէն գամաշըյօր . . . :

Ակրիքօլ . — (Պիր նագարը չիւքըան իլէ Մայեէօնին

Երևանէ պագարագ .) Գահրուման պագաճըղըմ, կէօրիւ-
յօրսըն ա', պու կիւն պիզիմ իչուն ուղուրլու պիր կիւն զ-
տու :

Տակոպէր . - Կէլ սէնի էօբէյիմ, ալիճէնապ վէ սէվ-
կիլի գըղըմ. (Բէմալը չէֆգաթը գալպլէ Մայեէյիւ դօյ-
լարը արասընտա սըգարագ վէ պատէհու տէրէճէսիզ պիր
սապըսըղըղլա .) Հայտի , չար չաբուգ կիտիպ չօճուգլարը
ալալըմ :

Ակրիբօյ . - (Միւթ էէսսիրէն .) Ա'հ , սէվկիլի' Մայեէօմ,
բէտէրիմին գալպլինէ իսթիրահաթ վէ պէլքի տէ հայաթ
պախչ իթմիչ օլտուն . . . : Մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին
տիվանէ օլմատըղընը նէտէ'ն պիլիյօրսըն :

Մայեէօ . - Մէմուլըն զայրը պիր թէսատիւֆտէն...
Փագաթ սէն նա'սըլ օլույօր տա պուրատա պուլունըյօր-
սըն :

Տակոպէր . - (Մէսէրրէթիհտէն նաչի տտըմլարընը
չաբուգլաթարագ .) Բապա-թուա տուրմըչ հավայօր . -
տէտի :

Ֆիլ վագը քէօբէք' էօքսիւզլէրի կէօրմէք իւզրէ սա-
հիպի գատար սապըսըղըգ ալամէթի կէօսթէրտիլինտէն ,
վէ անլէրին պուլունտըգլարը մահալ հագգընտա անտէն
տահա զիյատէ մալիւմաթը պուլընտըղընտան , կիթմիչ
մանասթըրըն գաբուսընտա տուրմըչ վէ Տակոպէրին նա-
զարը տըգգաթընը ճէլպ իթմէք իւզրէ հայգըրմաղա պաչ-
լամըչ ըտը : Տակոպէր' քէօբէյին նէ տէմէք իսթէտիլինի
անլամըչ օլտըղընտան , բարմաղըլլա մանասթըրը կէօսթէ-
րէրէք :

— Չօճուգլար օրատա տըր , տէյի'լ մի , Մայեէօ . -
տէտի :

Մայեէօ . - Էվվէ'թ , մօսիէօ Տակոպէր :

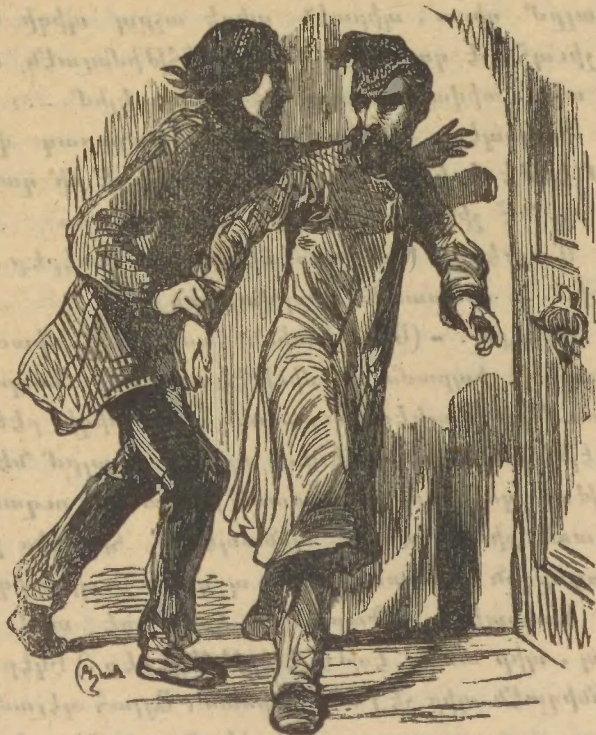
Տակոպէր . - Էյլէ օլտըղընա զաթէն էմին իտիմ...
ճէսո'ւր քէօբէյիմ . . . : Օ'հ , էվվէ'թ , էվվէ'թ , հայվանլա-

րըն ինսանլարտան տահա ղիյատէ տէյէքի վար տըր . ւա-
քին սէն պու պապտէ միւսթէսնա սըն , սէվկիլի Մայեհօմ .
սէն ինսանլարըն վէ հայվանլարըն քեաֆֆէսինտէն տէ տէ-
յէրլի վէ գըյմէթտար սըն . . . մէնէնտին եօգ վէսսէլամ :
Պէն շիմտի պէնիմ մինի մինի վէ պէտպաթիւ էօքսիւզլէ-
րիմի կէօրիւպ պաճաղըմ . . . :

Տակոպէր՝ պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա , Բա-
պ -Ժուանըն եանընա կիթմէք իւզրէ , իթիյարլըզընա
րաղմէն գօյմաղա պաշլատը :

Մայեհօ . - Ակրիքօլ , գօյվէրմէ քի բէտէրին կիթսին
գաբույը չալսըն . . . իշ ֆէնալաշրր . - տէյու հայգըրտը :

Տակոպէր էլինի գաբունըն չագչաղը իւզէրինէ գօյա .
ճաղը սըրատա , Ակրիքօլ իքի սըչրայըչտա եանընա վասըլ
օլտու , վէ գօլունը թութարազ .

— Պապաճըղըմ, բէճա իտէրիմ, չալմա :

Տակոպէր . — Սէն նէ՞ սէօյլէյօրսուն պէ՛, նէ՞ իչուն չալմայաճաղըմ :

Ակրիքօյ . — Մայեէօ տէյօր քի դարույը չալաճագ օլուրսան , հէր չէյի թէհիքէյէ տիւշիւրմիւշ օլաճագաքն :

Տակոպէր . — Նէտէ՛ն :

Ակրիքօյ . — Տուր քի կէլիպ տէ սէպէպինի անլաթօքն :

Մայեէօ՝ Ակրիքօյ գատար չարուգ եիւրիւյէմէտիյին . տէն , պիր տագըգա սօնրա օրայա եէթիչէրէք , ապէրէ տէտի քի :

— Մօսիէօ Տակոպէր , պու գարունըն էօնիւնտէ տուրմայալըմ . գիրա , պիրտէն պիրէ աչըպ պիզի կէօրմէլէրի վէ չիւպհէյէ զահիպ օլմալարը իհթիմալտէն պաիտ տէօյիլ տիր . տիվարըն պօյընճա եիւրիւյէլիմ . . . :

Տակոպէր . — (Իէաճճիւպտէ գալարագ վէ պիր աւորմ էօթէյէ կիթմէյէրէք .) Շիւպհէյէ մի զահիպ օլուրլար . . . նէ՞ չիւպհէյէ զահիպ օլաճագլար :

Մայեէօ . — (Սօն տէրէճէ ըսրար իտէրէք .) Բէճա իտէրիմ . . . պուրատա տուրմայընը . . . :

Ակրիքօյ . — (Մայեէօնիւն սուրէթի իֆատէսինտէքի ըսրար վէ իպրամտան միւթէէսսիրէն .) Պապաճըղըմ . . . մատամ քի Մայեէօ պուրատան կիթմէմիզի բէճա իտիյօր , էլպէթթէ պիր սէպէպի վար տըր , պագալըմ նէ՞ տիր . . . : Օրիթալ պուլվարը պուրատան իքի ատըմ ուղագտա տըր , օրատան քիմսէ կէչմէզ . պինապէրին՝ հիչ պիր չիւպհէմիզ օլմագսըզըն , օրատա տուրուպ գօնուչապիլիրիզ :

Տակոպէր . — (Գարունըն էօնիւնտէ տիմ տիք տուրուպ , պիր ատըմ էօթէյէ կիթմէյէրէք .) Իկէր պու սէօզլէրինիզտէն պիր չէյ անլայօրուամ , Ալլահ պէլամը վէրսին , Զօճուգլար պուրատա տէյիլլէ՛ր մի . իշթէ անլէրի ալըպ կէօթիւրէճէյիմ , պիթտի կիթտի . . . օն տագըգալըգ պիր իշ տիր :

Մայեէօ . - Օհ , եանքլըյորսընըզ , մօսիէօ Տակոպէր .
պու իշ՝ զանն իթ տիյինիզտէն բէք զիյատէ միւշքիլ տիր
Լաբին կէլինիզ . . . կէլինիզ , իշիտիյօր մըսընըզ , հավլիտէ
գօնուշըյօրլար :

Ֆիլ հագըգա , պու սըրատա հավլի տէրունինտէ է .
բէյիճէ եիւքսէք պիր գօնուշմա սէտասը իշիտիլտի :

Ակրիքօլ՝ առէթա Տակոպէրին գօլունտան չէքէրէք .

— Կէլ . . . կէլ , պապաճըզըմ . - տէտի :

Բապա-թուա իսէ՝ պու թէրէտտիւտաթտան տօլայը
բէք զիյատէ միւթէաճճիպ կէօրինէրէք , եէրինտէն գը-
մըլտամագսըզըն իքի իւշ տէֆա հավլատը վէ զանն իտէր-
սին քի մուճիպի մէզէլլէթ օլան պու ըիւճաթտան տօլայը
իթիրազ իթմէքտէ իտի . ֆադաթ , Տակոպէր քէնտիսինի
շալըրըր չաղըրմազ , տէրհալ գօշուպ եանլարընա կիթտի :

Գու սըրատա , սաաթ ալաֆրանկա ագչամըն պէչի օ-
լուպ , շիտտէթի պիր ըիւզկեար էսմէքտէ իտի . գուպ-
պէի ասիւման՝ քիւլ ըէնկինտէ վէ եազմուրլու պուլութ-
լարլա մէսթուր օլուպ , պու պուլութլար զարպտան շար-
գա տօյրու քէմալը սիւրաթլա եիւրիւմէքտէ իտիլէր : Տէ-
տիյիմիզ վէճհլէ , Օրիթալ պուլվարը՝ մանասթըր պաղչէ-
սինին եանընա գատար միւնթէհի օլուպ , առէթա թէնհա
վէ իալի պիր եէր իտի . պինաէն ալէյհ՝ Տակոպէր , Ակ-
րիքօլ վէ Մայեէօ՝ օրատա եաբ եալընըզ իսթիշարէ ի-
տէպիլտիլէր :

Իսթիյար ասքէր՝ պու հարէքեաթը միւթէտիլանէտէն
հըսա իթտիյի սապըրսըզլըրը սէթը իտէմէմէքտէ իտի .
իմտի , սօգաղըն քէօչէսինի անճադ տէօնմիւշ իքէն , Մայ-
եէօյէ տէտի քի :

— Հայտի պագալըմ , զըզըմ , ֆիւրըրինի իյզահ էթ .
սապը իթմէյէ վազթըմ՝ եօգ , այագլարըմըն ալթընտա
ալթէշ եանըյօր :

Մայեէօ . - Մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընըն մահպուս

պուլընտրողարը խանէ՝ պիր մանասթըր տըր , մօսիէօ Տա.
կոպէր :

Տակոպէր . - Մանասթըր մը . . . շիմտի իշին նէտէն
իպարէթ օլտըղընը չագարմ . . . Բէք էյի , սօնրա . . .
պաշգա պիր տէյէճէյին վա՛ր մը . . . մանասթըր օլտուն ,
նէ օլուրսա օլտուն , նէ՞ վաղիֆէմ պէնիմ . կիտէր չօճուգ .
լարը ալըր չըգարմ վէսսէլամ . պիր տէֆա իշուն պունըն
զարարը եօգ տըր :

Մայեէօ . - Ֆագաթ չօճուգլար օրատա հէմ քէնտի
միւրատլարը վէ հէմ տէ սիզին միւրաաւընը խիւաֆընտա
օլարագ հապս օլունմըլլար տըր . պինան ալէյհ՝ անէրի
սիզէ վէրմէյէճէլէրի թապիի վէ աշիքետար տըր :

Տակոպէր . - Վէ՛րմէյէճէլէր մի . . . օհօ . . . պագա
լըմ վէրիւլէ՛ր մի վէրմէլէր մի , շիմտի կէօրիւրիւզ . . .

Իխթիյար ասքէր պու սէօզիւ սէօլլէր տէօլլէմէլ , սօ .
գաղա տօղրու պիր ատըմ աթտը . Ակրիքօլ իսէ բէտէրի
նի թէքրար թուլթարագ .

— Պապաճըղըմ , լէճա իտէրիմ , պիր տագըղաճըզ
սապր էթ , Մայեէօնին սէօլլէրինի տինլէ . - աէտի :

Տակոպէր . - Նէ՞ տինլէյէճէյիմ պէ՛ . պէնիմ գաֆա .
մա հիշ պիր շէյ կիրմէլ . . . ամմա տա թօհաֆ հա՛ւ . . .
չօճուգլար շուրատա , պէնտէն իքի ատըմ ուղագտա պու .
լունսունլար վէ պէն տէ սունա վաղըֆ օլայըմ տա , քէն .
տիլէրինի հիւննի ըիզալարը իլէ վէ եախօտ ճէպրէն ալմ .
յայըմ հա՛ , տօղրուսը բէք աճայիպ շէյ . . . պըրագընըլ :

Մայեէօ . - (Տակոպէրին տիկէր էրինի թուլթարագ .)
Մօսիէօ Տակոպէր , լէճա իտէրիմ , պէնի տինլէյինիլ .
պու պիլարէ մատմուազէլլէրի գօլայլըգլա ալմագ իշուն
պաշգա պիր չարէ վար տըր . հէմ օ վագթ ճէպր իսթի .
մալինէ տէ իհթիյաճ գալմագ . մատմուազէլ տը Գարտօյլի
պանա տէտի քի , մուամէլէի ճէպրիյէ իլէ հէր իւմիտ մահլ
օլուր . . . :

Տակոպէր . - Պաշգա պիր չարէ վար ըսա , տահա էյի
եա' . . . չարո'ւգ . . . չու չարէնին նէտէն իպարէթ օլտը .
ղընը անլայալըմ' .

Մայեէօ . - Իշթէ պու եիւզիւյիւ մատմուագէլ տը
Դարտովիլ վերտի , վէ . . . :

Տակոպէր . - (Մայեէօնին սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Մաւ .
մուագէլ տը Դարտովիլ քիմ' տիր :

Ակրիքօլ . - Պապաճըղըմ' , պանա քէֆալէթ ագճէօի
վերմէք իսթէյէն ալիճէնապ գըղըն իսմի տիր . քէնտիսինէ
թէպլիղ իտէճէք բէք մուհիմմ չէյլէրիմ վար տըր . . .

Տակոպէր . - Բէք էյի , բէք էյի , պիր աղ սօնրա
պունտան պահա իտէրիղ . . . մէյսանտաքի իշ տահա մու .

հիմա տիր . սէօլէ պագալըմ , սէվկիլի Մայեհէօմ , պու
եիւզիւյիւ նէ՝ եարաճաղըզ :

Մայեհէօ . - Պու եիւզիւյիւ ալըպ տերհալ Վանտոմ
մէյտանընա , 7 նիւմէրէլու խանէյէ կիտէճէք վէ գոնթ տը
Մոնպրոնը պուլաճագալընըզ , մօսիէօ Տակոպէր : Պու զաթ
զայէթլէ նուֆուզըբար վէ մատմուլազէլ տը Գարտովիլին
էսկի տօսթլարընտան ըմըշ . պու եիւզիւք սիզին մատ .
մուլազէլ թարաֆընտան կիթտիյինիզի իսպաթ իտէճէք
Միւմաիլէյհին նէզտինէ չըգաղընըզտա , մատմուլազէլին
պու մանասթըր իթթիսայինտէքի խասթէխանէտէ տիվա
նէ տիր տէյու հապս իտիվիշ օլտըղընը վէ պու մանաս
թըրտա տախի մարէշալ Յիմոնըն գըզլարընըն ճէպրէն
մահպուս պուլընտըզլարընը պիրէր պիրէր սէօլէյէճէք
սինիլ :

Տակոպէր . - Բէք էյի . . . սօնրա . . . :

Մայեհէօ . - Սօնրա , Մ . գօնթ տը Մոնպրոն եիւքսէք
մէվգըլէրտէ պուլընան զաթլարա միւրտճասթ իլէ , կէ
րէք մատմուլազէլ տը Գարտովիլին վէ կէրէք մարէշալ Սի
մոնըն գըզլարընըն գուրթարըլմասը իչուն , թէշէպպիւսա
թը մուգթազիլէյի իճրա իտէճէք , վէ իհթիմալ քի . . .
եարըն , եախօտ օ պիր կիւն . . . :

Տակոպէր . - Եարըն , եախօտ օ պիր կիւն միւ , օ տա
իհթիմալ թահթընտա հա՛ . լաքին , գըզըմ , չօճուգլարպա
նա պու կիւն , շիմտի , շու սեսաթտա լաղըմ տըր . . . : Եա
րըն , եախօտ օ պիր կիւն օլուպ տա , օ տա իհթիմալ թահ
թընտա օլուրտա , պէշ բարա էթմէզ , հէր շէյ օլմուշ
պիթմիշ օլուր . . . : Պունընլա պէրապէր եինէ թէշէքքիւր
իտէրիմ , սէվկիլի գըզըմ . եիւզիւյիւնիւզիւ սագլայընըզ ,
Պէն քէնտի իչիմի քէնտի էլիմլէ կէօրմէքիլի տահա զի
յատէ թէրճիհ իտէրիմ . . . : Պէնի պուրատա պէքլէ օլ
լում :

Ակրիբօլ . - (Ասքէրի թէքրար թուլթարագ .) Պտպա .

հրղըմ, նէ՛ հաբաճագսըն, չօճուգլարըն պուլընտըղը եէր
պիր մանասթըրը ըմըշ . . . էյիճէ տիւշիւն :

Տակոպէր . - Սէն տահա աճէմի սին, օղլում. պէն
մանասթըրլարլա նէ եօլտա մուամէլէ իթմէք լազըմ կէ-
լէճէ յինի բանա. պիրիբիմ : Սբանիատա, պէլքի եիւզ տէ-
ֆա պուլըն թէճրիւպէսինի իթմիշիմ տիր . . . : Օլաճաղը
շիւաղը . . . գ աբուլը չալարըմ, պիր րահիպէ խըմմէթ-
քար կէլիպ գաբուլը աչար վէ նէ՛ իսթէտիցիմի սիւալ ի-
տէր . պէն ճէվապ վէլմէմ . օ տա պէնի իշէրիյէ սօգմագ
իսթէմէզ . տիյնէմէյիպ կիրէրիմ . քէնտիմի մանասթըրտա
պուլտըղըմ կիպի, վար գուվվէթիմէ չօճուգլարըմը չաչ-
ղըրարագ, եօգարըտան աչաղըյա գատար հէր թարաֆը
կէղինմէյէ վէ կէօզտէն կէշիրմէյէ պաշլարըմ :

Մայեէօ . - (Տակոպէրի ալըգօյմագա չապալայարագ .)
Լաքին, մօսիէօ Տակոպէր, րահիպէլէր :

Տակոպէր . - Բահիպէլէր տէ էնդէմէ տիւշէրլէր վէ
եղլվատան գօղըլմըշ սագսըղան գուշարը կիպի հոյգը-
րա հայգըրա պէնի թաաղիպ իտէրլէր . ալեղլէ օլաճաղընը
բէք ալէա պիրիբիմ : Սէվիլ շէհնիտէ, - աաթիթէ սօֆու
գալընլարըն ճէպրէն, ճապս իթմիշ օղլըզլարը պիր Ան-
տալուզ գըզընը պու աուլէթլէ գնարթարտըմ իծթէտիք
լէրի գատար պաղըրըպ չաղըրսընլար, վաղիֆէմտէ պիլէ
տէյիլ . պէն տաիմա Բօզ վէ Պլանշ քաղըրարագ մանյում
թըրըն հէր թարաֆընը տօլաչըրըմ . . . : Չօճուգլար սէսիմի
իշիտէրէք ճէվապ վէրիլլէր . էկէր պիրէր օտայա հապի
իտիլմիշլէր իսէ, էլիմէ նէ ըասթ կէլիրսէ գաբըպ գա-
բուլարը գըրարըմ :

Մայեէօ ք Լաքին, մօսիէօ Տակոպէր, րահիպէլէր,
րահիպէլէր :

Տակոպէր . - Բահիպէլէր քէնտիալագէլէրի իլէ, գա-
բուլարը գըրմագտան վէ չօճուգլարը քօլարընըն իշինէ
ալըպ սավուշմագտան պէնի մէն իտէմէղլէր . էկէր թա-

րիճտէքի գաբույը տա գաբամըչլար ըսա, անը տա գըրա-
րըմ վէսսէլամ... (Մայեհէճնիւն էլլէրինտէն քէնտիսի-
նի գուրթարարագ.) Պինաէն ալէյհ' պէնի պուրատա
պէքլէյինիզ. ծն տագըգայա գատար ավտէթ իտէ-
րիմ... Սէն տէ կիթ չար չաբուգ պիր արապա կէթիր,
օղլում:

Ակրիքօլ՝ Տակոպէրտէն տահա զիյատէ սաքին իւլ մի-
ղաճ վէ ճէզա գանուննամէսի ահքեամընա անտէն տահա
զիյատէ աշնա օլտըղընտան, իխթիյար աաքէրին իճրա իտէ-
ճէյի թէչէպպիւստէն հասըլ օլապիլէճէք նէթայիճի տիւ-
չիւնէրէք տիւչարը տէհչէթ օլտու գալտը. իմտի, բէտէ-
րինին էճնիւնէ աթըլարագ տիտի քի:

— Բէճա իտէրիմ, պապաճըղըմ, միւսաատէ էթ տէ
պիր սէօզ տահա սէօյլէյիմ:

Տակոպէր. — Նէ՛ սէօյլէյէճէքսէն, չաբուգ սէօյլէ-
պէքլէյէճէք վազթըմ եօզ:

Ակրիքօլ. — Էկէր ճէպրէն մանաթըրա կիրմէք իս-
թէյէճէք օլուրսան, հէր չէյի ղաիպ իտէրսին, պիլմիշ օլ:

Տակոպէր. — Նէտէ՛ն:

Մայեհէօ. — Զիրա, մօսիէօ Տակոպէր, մանաթըրտա
րահիպէլէրտէն մատաա էրքէքլէր տէ վար տըր, . . . պիր ազ
էվլէլ տըչարը չըգաճաղըմ սըրատա, գաբուճընըն թիւ-
ֆէնկինի տօլտուրմագ տա օլտըղընը կէօրտիւմ. պաղչէ-
պան տախի քէսկին պիր օրագ տան վէ կիճէ էթրաֆը կէօզ-
տէն կէչիրմէք իւզրէ գարաղօլ պէքլէմէքտէն պահա ի-
տիյօրտու:

Տակոպէր. — Պիր գաբուճընըն թիւֆէնկի իլէ պիր
պաղչէպանըն օրաղընտան նէ՛ չըգար . . . սէօյլէտիյինիզ
սէօզլէրէ գահգահա իլէ կիւլէճէյիմ կէլիյօր:

Ակրիքօլ. — Բէք էյի, պապաճըղըմ. լաքին, բէճա
իտէրիմ, պէնի պիր տագըգա տահա տիւլէ: Գաբույը չա-
լաճագսըն, տէյիլ մի, գաբու աչըլաճագ վէ գաբուճընէ

խթերսին տէյու սիւալ իտէճէք, նէ՞ ճէվապ վերէճէք-
սին . . . :

Տակոպէր . - Մանասթըրըն պաշ ըահիպէսիլէ գո-
նույմադ իսթէտիյիմի պիլ պէյան, իշերի կիրէրիմ :

Մայիէօ . - Լաքին, մօսիէօ Տակոպէր, մանասթըրըն
հալիսինի կէչտիքտէն սօնրա, իքինճի պիր գաբույա թէ-
սատիւֆ իտէճէքսին . պու գաբու գաբալը տըր . իւզէրին-
տէ տաիի քիւչիւք պիր բէնճէրէ աչըլմըշ տըր . գաբույը
չալան քիմ օլտըղը անլամադ իւզրէ պու բէնճէրէ էօնիւնէ
տէրհալ պիր ըահիպէ գատըն տիքիլիր վէ կէլէն ատէմին
սէպէպի զիյարէթինի պիր էյիճէ անլամատըգճա, գաբու-
յը աչմազ :

Տակոպէր . - Պաշ ըահիպէյի կէօրմէք իսթէտիյիմի
պիտիրիլիմ :

Ակրիքուլ . - Օ վազթ, սէն մանասթըրճա մարուֆ
պիր քիմսէ օլմատըղընտան, կիտիպ պաշ ըահիպէյէ քէյ-
ֆիյէթի խապէր վերիլէր :

Տակոպէր . - Ռէք էյի . . . սօնրա :

Ակրիքուլ . - Պաշ ըահիպէ կէլիր :

Տակոպէր . - Սօնրա . . . :

Մայիէօ . - Նէ իսթէրսինիզ տէյու սիզէ սիւալ իտէր,
մօսիէօ Տակոպէր :

Տակոպէր . - Նէ՞ իսթէյէճէյիմ . . . չօճուգլարմը :

Ակրիքուլ . - Պիր տազըգաճըգ տահա սապր էթ, պա-
պաճըղըմ . . . : Մանասթըրտա իթթիխազ օլընան թէտա-
պիի իհթիյաթքեարանէյէ նազարէն, մարէչալ Սիմօնըն
զըղլարընը կէրէք սէնին վէ կէրէք անլէրին իսիւաֆը ըիզա-
լարը օլարադ . հապս իթմիշ օլտըգլարը ճիհէթլէ, վերմէ-
յէճէքլէրինէ էմին օլ :

Տակոպէր . - Օ խուսուստա հիշ շիւպհէմ եօդ . . .
էմին իմ . . . զաթէն պու մագսատա մէպնի տիր քի, զէվ-
ճէմին զիհնինի չէլտիլէր . . . :

Ակրիքօլ . - Իշթէ , պապաճըղըմ և օ՛վագթ պաշ րա-
հիպէ նէ՛ տէմէք իսթէյինի անլայամատըղընը , վէ մատ-
մուաղէլ Բօզ իլէ Պլանչըն մանասթըրտա պուլընմատը-
լարընը ճէվապէն սէօյլէյէճէք տիր :

Տակոպէր . - Պէն տէ անլէրին մանասթըրտա պու-
լընտըղլարընը վէ Մայեէօ իլէ Բապա-Ժուա պունա շա-
հիտ օլտըղլարընը քէնտիսինէ սէօյլէյէճէյիմ :

Ակրիքօլ . - Պաշ րահիպէ տախի սէնի թանմատըղը-
նը վէ սանա իյղահաթ Վիլէճէք վագթը օլմատըղըն պիլ-
պէյան , բէնճէրէյի գաբայըպ կիտէճէք տիր :

Տակոպէր . - Օ վագթ պէն տէ գաբույը գըրըպ իլէ-
րի կիրէճէյիմ . . . կէօրիւյօրսուն ա՛ , իշին սօնու տախի
օ իօգթայա վարըյօր . . . պըրագընը պէնի . . . պըրագը-
նը տէյօրըմ :

Ակրիքօլ . - Լաքին գաբույը գըրտըղըն զէման , գա-
բուճը տա կիտիպ գարաղօլ կէթիրէճէք , վէ սէնի թու-
թուպ հապս իտէճէքլէր :

Մայեէօ . - Օ հալտէ պիչարէ չօճուղլարըն հալի նէ՛ օ-
լուր , մօսիէօ Տակոպէր :

Ակրիքօլըն բէտէրի՝ տիրայէթ վէ զէքեսավէթ սահիպի
պիր իսթիյար օլտըղը ճիհէթլէ , կէրէք օղլունըն վէ կէ-
րէք Մայեէօն տէրմիյան իթտիքլէրի իթիլնսղաթըն տօղ-
լու օլտըղընը հըսս իթմէքտէ իտի իսէ տէ , էօքսիւղլէրին
իրթէսի կիւնիւնտէն էվլէլ հէր հալտէ սէրպէսթ պուլըն-
մալարը իգթիղա իթտիյինի տէ տիւչիւնմէքտէ իտի :

Պու տիւչիւնճէ Տակոպէր իշուճ օ տէրէճէ տէհէթլի
իտի բի չ պիչարէ ատէմ՝ պուլընտըղը հալը բիւրըղտը-
րապըն թէէսիրաթը քէտէրպախչասընա արթըգ թէհամ-
միւլկիւղար օլամայարագ , իքի էլինի աթէչի հիւմա իլէ
եանմագտա օլան ալնընա կէօթիւրտիւ , վէ պայըլաճագ
րատտէյէ կէլիչ պիր ատէմ՝ կիպի պիր թաշ գանարէ
իւզէրինէ տիւչտիւ գալտը :

Ակրիքօլ վէ Մայիէօ՝ պու քէտէր վէ մէյուսիյեթէ
աէն ֆէվզ էլ զայէ միւթէէսսիր օլարագ, քէմալը մաֆ-
զունիյեթէթլէ պիրի պիրինէ պագըչտըլար: Կէնճ տէմիրճի՝
իսթիյար ասքէրին եանընա օթուրարագ տէտի քի:

— Լաքին, պապաճըղըմ, գալպինի ֆէրաս թուրթ,
մէյուսիյեթէտէն նէ՝ չըգար... Մայեէօնիւն սէօղիւնիւ
տինէ՝... Մամուզագէլ տը Գարաօվիլին վէրտիյի պու
եիւղիւխէ, միւմաիլէյհ նուֆուզքեար զաթըն խանէսինէ
կիտէճէք օլուրսան, Բօզ վէ Պլանչ եարընքի կիւն սէր-
պէսթ գալապիլիլէր. հայտի իշին քէօթիւ ճիհէթինի տէ
տիւլիւնէլիմ... Ֆարզ իտէլիմ քի եարըն օլմասըն, օ պիր
կիւն էօքսիւզլէրին հէր հալտէ սանա իյատէ օլունաճագ-
լարը աշիքեար տըր...:

Տահուպէր. — (Օթուրմըչ օլտըղը գանաբէտէն սըչրա-
յարագ.) Շիմտի սըրթըմին օրթասընտան չաթլայաճաղըմ,
պէ՝ պապամ, սիզ պէնի չըլտըրթմագ մը իսթիյօլսընըզ:

Իսթիյար ասքէր պու սէօղլէրի թէլաֆֆուզ իթտիյի
սըրատա, գլլունըն վէ Մայեէօնիւն եիւղիւնէ օ տէրէճէ
վահիյանէ վէ մէյուսանէ պիր նիկեահ աթֆ իթտի քի,
պիւարէլէր՝ հէմ հայրէթ վէ հէմ տէ տէհչէթ սաիգասըյ-
լա կէրի կէրի չէքիտիլէր: Տահուպէր իսէ՝ երէյիճէ պիր
միւգտէթ սաքիթ տուրտըգտան սօնրա, քէնտիսինէ կէլէ-
րէք իֆատէսինէ չու եօլտա տէվամ իյլէտի:

— Աֆվ իտէրսինիզ, էվլատլարըմ, եէրտիկէրիմիզլէ
ույուչամատըղըմըզ իչուն, հիտտէթլէնմէյէ հագգըմ եօգ-
տըր... Սիզին սէօյլէտիյինիզ սէօղլէր բէք տօղրու վէ
բէք ագիլանէ իսէ տէ, պէնիմ տախի պու եօլտա պէյա-
նը էֆքեար իթմէյէ հագգըմ վար տըր... Շիմտի պէ-
նի տինէյինիզ... սէն նամուսքեար պիր տէլի գանըռըն,
Ակրիքօլ. սէն տէ նամուսքեար պիր գըզ սըն, Մայեէօ...
Սիզ սէօյլէյէճէյիմ չէյլէր եալընըզ սիզէ պիտ տիր,
պաչգալարը տույմաֆուլ տըրլար... Պէն պու էօքսիւզ

ճուգլարը Սիպերիա իշլէրինտէն պուրաւարա գատար նէ իշուն կէթիրտիյիմի պիլի՛ր միսինիզ. եարըն սապահ պէհէ. մէ հալ Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտա հաղըր պուլունսուն. լար իշուն կէթիրտիմ . . . : Էկէր անլէր հարըն սապահ Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտա պուլունմայաճագ օլուրլար. սա , վալիտէլէրինին էսնաի վէֆաթընտա պանա պիլտիրմիլ օլտըղը սօն վասիյէթէ խայընլըգ իթմիշ օլաճաղըմ . . . :

Ակրիքօլ. - (Բէտէրինին սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Սէն-Ֆրանսուա սօգաղը , նիւմէրօ 3 , տէյի՛լ մի :

Տակոպէր . - Էվվէթ . . . սէն պու նիւմէրօյը նէ՛րէտէն պիլիյօրսըն :

Ակրիքօլ. - Պու թարիլն՝ թունճտան մամուլ պիր մի տալեա իւզէրինտէ մահըիւք տիւր , տէյի՛լ մի :

Տակոպէր . - (Հայրէթ ու թէաճճիւպի կիթտիքճէ արթարագ .) Էվվէթ . . . լաքին պունը սանա քի՛մ սէյլէտի :

Ակրիքօլ. - Պապաճըղըմ . . . պիր տագըգաճըգ սապր էթ . . . միւսաատէ էթ տէ ազաճըգ տիւշիւնէ յիմ . . . չիմ տի իշի անլամաղա պաշլայօրըմ . . . Էվվէթ . . . սէն տէ , սէվկիլի Մայնէօմ , մատմուլազէլ տը Դարտօվիլին տիվանէ օլմատըղընը սէյլէտին , տէյի՛լ մի . . . :

Մայնէօ . - Էվվէթ . . . պիշարէյի քէնտի ըրզասը խի լաֆընտա օլարագ չու թիմարիւանէտէ հապօ վէ հէր տիւր լիւ իխթիլաթտան մէն՝ իթմիշլէր . հաթթա , կէրէք քէն տիսինին վէ կէրէք մարէշալ Սիմոնըն գըղլարընըն մէքրուն պիր հիյլէ տօլապընա գուրպան կիթմիշ օլտըղլարընը ի լալէթէն սէյլէտի :

Ակրիքօլ. - Արթըգ շիւպհէմ գալմատը . . . հէր շէյի անլայօրըմ . . . մատմուլազէլ տը Դարտօվիլ տախի մարէշալ Սիմոնըն գըղլարը կիպի եարըն Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտա հաղըր պուլընմաղա մէճպուր տըր . . . պունտան պէլքի տէ հէնուզ մալիւմաթը եօգ տուր :

Տակոպէր . - Նասը՛լ :

Ակրիքօլ . - Սանա պիր շէյ տահա սօրաճաղըմ, սէվ-
կիլի Մայեէօմ . . . մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ եարընքի
կիւն սէրպէսթ պուլընմաղա հէր հալտէ մէճպուր օլտը-
ղընը սանա սէօյլէտի՞մի :

Մայեէօ . - Խայր , էօյլէ պիր շէյ սէօյլէմէտի . եալը-
նըզ , պու եիւղիւյիւ գոնթ տը Մոնպրոնա կէօթիւրմէք
իւզրէ պանա թէսլիմ իթտիյի սըրատա . « Միւմաիլէյհին
հիմմէթ վէ մուավէնէթի սաեէսինտէ , եարըն վէ եա •
պիր կիւն պէն վէ մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը գուրթուլա-
պիլլիրիզ . . . » տէտի :

Տակոպէր . - (Սապրսըզլըզլա օղլունա խիթապէն .)
Լաքին Ֆիքրինի իյզահ էթ պագալըմ, Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ . - Պապաճըղըմ, պիր ազ էվվէլ պէնի հա-
պսանէտէն չըգարմաղա կէլտիյին սըրատա , իյֆա իտէ-
ճէք մուգատտէս պիր վաղիֆէմ պուլընտըղընը վէ կէլիպ
խանէտէ սէնի պուլաճաղըմը սէօյլէտիմ, տէյիլ՛մի . . . :

Տակոպէր . - Էվվէլթ . . . հաթթա պէն տէ քէնտի թա-
րաֆըմտան պազը թէչէպպիւսաթը ճէաիտէ իճրա իյլէ-
տիմ քի , պիր ազ սճրա պունլարտան պահս իտէճէյիմ :

Ակրիքօլ . - Հապսանէտէն չըգար չըգմազ , մատմուա-
ղէլ տը Գարտօվիլին չըլտըրմըշ օլտըղընը վէ տահա տօղ-
լուսը չըլտըրմըշ ատտ իտիլմէքաէ պուլընտըղընը պիլմէ-
տիյինտէն , տէրհալ Պապիլոն սօգաղընտաքի քէօքէ գօշ-
տում . պիր ուշագ գաբույը աչտը վէ մատմուաղէլ տը
Գարտօվիլին պիրտէն պիրէ չըլաըրմըշ օլտըղընը պանա
սէօյլէտի . . . : Պու խապէրին պանա նէ տէրէճէ թէէսիր
իթմիշ օլտըղընը էտնա միւլահաղա իլէ անլայապիլիսին ,
պապաճըղըմ . զանն իտէրսին քի գաբունըն իչէրիսինտէ
թաշ քէսիլտիմ գալտըմ . մատմուաղէլին նէրէտէ պու-
լունտըղընը սօրտում . Լաքին ուշագ պու պապտէ հիշ պիր
մալիմաթը պուլընմատըղընը ճէվապէն սէօյլէտի . մատ . .

մուազէլին ագրապասընտան պիրի իլէ գօնուչմադ միւմ քին օլուպ օլմաւորընը տա սիւալ իթաիմ. սըրթմտաքի ամէլէ կէօմլէյի պէօյիւք պիր էմնիյեէթ վէրմէտիյինտէն, ուշագ էվտէ ֆաւիլեասընտան հիշ քիմսէ պուլընմատըղընը պիլտիրտի : Պունըն իւզէրինէ մէյուս օլմալա պաշլատըմ. պատէհու խաթըրմա պիր շէյ կէլտի . քէնտի քէնտիմէ տէտիմ քի . « Եկէր մատմուազէլ տը Գարտօվիլ ոահիհէն չըլըրմընը ըսա , հէքիմի ներէտէ պուլընաղընը էլպէթ . թէ պիլիւր , վէ հէկեր ֆիքրիմի անլայապիլէճէք պիր հալտէ իսէ , պէնի ետնընա կէթիւրիւր . Եկէր պու իւմիտիմ տէ պօշա չըգարսա , ագրապասընտան պիրիյի կէօրէմէտի . յիմ ճիհէթլէ , սէօյլէյէճէյիմ սէօզլէրի հէքիմէ սէօյլէրիմ . չունքի պիր հէքիմ էքսէրիյա պիր տօսթ մէսպէսին տէ տիր . . . » Պու միւլահազպայա պինաէն , մատմուազէլ տը Գարտօվիլին հէքիմի քիմ օլտըղընը ուշագա սօրտում : Ուշագ պիլա միւշքիլաթ հէքիմին ատրէսինի պանա սէօլէտի . « Թալան սօգաղընտա , 12 նիւմէրօլու խանէտէ սա քին Մ . Թօգթէօր Պալէնիէ . » Հէման օրայա գօշտում . լա քին հէքիմ տըշարը չըգմըշ օլտըղընտան , սաաթ պէշրատ տէլէրինտէ միւմաիլէյհի քէնտի խասթէխանէսինտէ պուլապիլէճէյիմի էվտէն սէօյլէտիլէր : Մէգքիւր խասթէխանէ պու մանասթըրըն իթթիտալինտէ փիր . . . պունըն ի չուն պուրատա պիրի պիրիմիլէ թէսատիլ իթտիք :

Տակոպէր . - (Սապրսըղլըլա .) Լաքին միտալեայը միտալեայը նէրէտէ կէօրտիւն :

Ակրիքօլ . - Իշթէ կէրէք պու միտալեա վէ կէրէք խուսուսաթը ստիրէ հագգընտա մատմուազէլ տը Գարտօվիլէ մալիմաթը մուհիմմէ իթա իթմէք իաթէյօրտում քի , պունը Մսյեհօյէ մէքթ ուպլա պիլտիրմիշ իտիմ . . .

Տակոպէր . - Նէ կիպի :

Ակրիքօլ . - Շիմտի պէքլէրիմ , պապաճըղըմ . սէնին տըշարըյա կիթտիյին կիւն , պանա պիր քէֆալէթ ագճէթի

վերմէսինի բէճա իթմէք իւզրէ գալգմըշ պու մատմուա-
ղէին քէօշքիւնէ կիթմիշ իտիմ. կիթտիյիմ վագթ մէյէր
պէնի թաագիպ իտիյօրլարմըշ. մատմուագէլ տը Գարտօ-
վիլ պունը պիր պէսլէմէսինտէն տույարագ, եագամը է-
լէ վէրմէմէք իւզրէ պէնի կիզլի պիր եէրտէ սագլաթտը.
պու եէր՝ իւսթիւ գուպպէլի քիւշիւք պիր օպպ, օքլպ,
եալնըզ շըմինէ կիպի ուզուն պիր օլուգտան քշըգ ալմագ-
տա ըտը. պիր գաշ տագըգա սօնրա, կէօղլէրիմ օրայա
ալըշարագ տահա բարլագ կէօրմէյէ պաշլատըմ, էթրա-
ֆրմա պագմագտան պաշղա պիր շէյիմ պուլընմատըզըն-
տան, քէօշէ պուճաղը նագարը թէտգիգտէն կէշիւտիմ.
օտանըն տիվարլարը տօյրամա թախթալարըյլպ գաբըլը-
տը. գաբուսը՝ մահիրանէ պիր սուրէթտէ եաբըլմըշ գէմ-
պէրէքլէր վասըթասըյլա իքի տէմիր սիւրմէ իւզէրինէ հա-
րէքէթ իտէր պիր գանատտան իպարէթ իտի. պունլար
քէնտի սէնաթըմա միւթէալլիգ շէյլէր օլտըզընտան, նա-
ղարը տըզգաթըմը ճէլպ իյլէտիլէր. մէզքիւք գէնպէրէք-
լէրի ըզտըրապը գալպիմէ ըաղմէն քէմայը մէրագլա մուա-
յէնէ իթմէյէ պաշլայըգ, նասըլ թէրթիպ իտիլմիշ օլ-
տըզլարընը տէրհալ աշլատըմ. լաքին պագըրտան եա-
բըլմըշ պիր տիւյմէ տահա կէօթտիւմ քի, պունըն սուրէ-
թի իսթիմալինի պիր տիւրլիւ պուլամատըմ. պու տիւյմէ-
յի պիհուտէ եէրէ քէնտիմէ, սաղա, սօլա չէքտիմ չէ-
վիրտիմ. գէմպէրէքլէրաէ հիշ պիր հարէքէթ կէօրիւլէմէ-
տի, Գէնտի քէնտիմէ. «Պու տիւյմէնին սուրէթի թէրթի-
պի պաշղա տիւրլիւ օլմայը» տէտիմ, վէ պանա չէքէճէք
եէրտէ, չիտտէթլէ եիթմէք տահա միւնասիպ օլաճաղընը
տիւշիւնտիւմ. պունըն իւզէրինէ խաֆիֆ պիր կըճըրթը
իշիտիլտի, վէ պու կիզլի օտանըն գաբուսը իւզէրինտէ ի-
քի գատէմ մուրապպա՛նտէ պիր գանատ կէօրտիւմ քի,
թախթաբէրտէ արասընտան եալաշ եալաշ աշաղըյա է-
նիյօրտու. պու գանատ գութը չէքլինտէ եաբըլմըշ պիր

չէյ իտի . պէս պէլլի ղէմպերէյի բէք զիյատէ չիտտէթէ
 եիթմիչ օլտըղըմտան , մէղքիւր զանաւ սարսըլտը վէ
 ղէնճիրի իլէ պիրլիքտէ պիր թունճ միտալեա եհրէ տիւ-
 տիւ :

Տակոպէր . - Վէ պու միտալեանըն իւզէրինտէ Սէն-
 Թրանսուա սօգաղընըն աարէսինի օգուտուն , տէյիլ մի :

Ակրիքօլ . - Էվվէթ , պտպաճըղըմ . պու միտալեա ի-
 լէ պէրապէր պիր թագըմ քեաղըտլարը հափի մէօհիւրլիւ
 պիր բաքէթ տէ եհրէ տիւչտիւ . . . : Պու բաքէթի եհրտէն
 ղալտըրտըղըմտա , իւզէրինտէ իրի եաղըլարլա եաղըմըչ
 օլան շու սէօղլէրի օգուտըմ . « Մատմուաղէլ տը Դարտօ .
 վիլ իչուն : Պու քեաղըտլար քէնտիսինէ թէսլիմ իտիլտիլի
 անտէ , աչըպ միւնտէրիճաթընա վպղըֆ օլմալը տըր : »
 Պու սէօղլէրին ղիյրինտէ տէ՝ Բ . վէ Գ . հարֆլարընը վէ
 « Բարիս , 12 թըչրիյնի սանի 1830 » թարիխինի օգուտըմ :
 Բաքէթին տիկէր եիւզիւնիւ չէվիրտիմ , վէ իքի մէօհիւրն
 իւզէրինտէ տէ Բ . վէ Գ . հարֆլարը իլէ պիր թաճ մէվճուտ
 օլտըղընը կէօրտիւմ :

Մայեէօ . - Պու մէօհիւրլէրէ էլ տէյմէմիչ մի իտի :

Ակրիքօլ . - Ասլա :

Մայեէօ . - Էօյլէ իսէ չիւպհէ գալմատը . տէմէք տիր
 քի մատմուաղէլ տը Դարտօվիլ պու քեաղըտլարտան հէ-
 նուզ պի խապէր տիր :

Ակրիքօլ . - Պէն տէ էօյլէ տիւչիւնտիւմ . զիրա , պու
 բաքէթ էլինէ կէչէր կէչիւէզ հէման աչմասը քէնտիսինէ
 թէնպիհ իտիլմիչ , վէ պու թէնպիհ խարիխինտէն պէրու
 իքի սէնէյէ գարիպ պիր միւտտէթ կէչմիչ օլտըղը հալ-
 տէ , մէօհիւրլէրէ հէնուզ էլ տէյմէմիչ իտի :

Տակոպէր . - Օրատը էօյլէ . սօնրա՞ նէ եաբտըն :

Ակրիքօլ . - Մատմուաղէլ տը Դարտօվիլի քէյֆիյեթ-
 տէն խապէրտար իթմէյի գարարլաչտըրըպ , եինէ հէք-
 սինի տէ քէնտի էսկի եհրլէրինէ եհրլէչտիրտիւմ . պիր գաչ

տագըդա սօնրա, կիզլէնտիյիմ մահալի պուլարադ իչէրի կիրտիլէր վէ պէնի թէվգիֆ իթտիլէր. իշթէ ծնտան սօնրա մատմուաղէլ ալ Գարտովիլի պիր տահա կէօրէմէտիմ. եալընը, հանըմընըն ֆիքրինի ույանտըրապիլիր իւմիտիյ. լէ, պու քէշֆիյաթըմ հադգընտա քէնտի պէսլէմէլէրին. տէն պիրինէ պիր գաշ ճինասլը սէօղլէր սէօյլէտիմ. . . . Էլհասըլ եադը եաղմաղա ֆըրսաթ պուլուր պուլմաղ, սէվ-կիլի Մայեհօմ, կիտիպ մատմուաղէլ ալ Գարտովիլի պուլ-մաղըղընըր բէճա իթմէք իւզրէ օանա պիր մէքթսւպ եաղ-տըմ. . . .

Տակոպէր. - Լաքին սէնին կէօրտիւյիւն միտալեա՝ ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարընըն միտալեաւընա պնէն միւ-չապիհ տիր. պու նասըլ միւմքին օլապիլիր :

Ակրիքօլ. - Պունտան տահա սատէ պիր շէյ օլամաղ, պապաճըղըմ. շիմտի տէրխաթըր իտիյօրըմ քի, մատմուա-ղէլ ալ Գարտովիլ պու էօքսիւղ գըզլարըն քէնտի ագրա. պասընտան օլտըղընը պունա սէօյլէմիշ իտի :

Տակոպէր. - Նէ՞ սէօյլէյօրսըն, Ակրիքօլ . . . պու մատ-մուաղէլ՝ Բօղ վէ Պլանշըն ագրապասընտա՞ն մը տըր :

Մայեհօ. - Էվվէթ, պիր աղ էվվէլ պունը պանա տա սէօյլէտի :

Տակոպէր. - (Ըզտըրապը գալպ իլէ օղլունըն եիւզիւ-նէ պադարադ .) Ռէք էյի, չօճուգլարը պու կիւն նէ՛ ի-չուն էլտէ իթմէք իսթէտիյիմի շիմտի սէն տէ անլատըն ա՛յ Պիլարէ վալիտէլէրինին էսնտի վէֆաթընտա պանա սէօյլէ-տիյի վէճհլէ, եալընը պիր կիւն կէճիքմէք՝ հէր իւմի-տին մահվընա պատի օլաճաղընը սէն տէ անլատըն ա՛յ Պու չօճուգլարը ետրըն Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընա կէօթիւրմէք իւզրէ Սիպէրիա չէօյլէրինտէն Ֆրանսայա գատար կէ-թիլտիյիմ թադտիրտէ, Էնթիւս Է Եալըն Էնթիւս-օլտէ սէ-ղիւյլէ իքթիֆա իտէմէյէճէյիմէ սէն տէ գանտըն ա՛յ . . . Իիւլասա՝ մանասթըրը աթէշէ վէրմէք տախի լաղըմ կէլ-

ոէ , չօճուգլարը պու կիւն պէհէմէ հալ էլտէ իտէճէյիմի
սէն տէ անլատըն ա :

Ակրիքօլ . - Յագաթ , պապաճըղըմ , թէքըար իտէ
ըիմ քի , ճէպը ու շիտտէթ իսթիմալի իլէ . . . :

Տակոպէր . - (Օղլունըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Պէնի
շիմտի չըլտըրթաճագսըն . պու սապահ , պիչարէ վալիտէ-
նին իթիւաֆ բարազը ալէյհինտէ շիքեսայէթի վազըամը
թէճտիտ իթմէյէ կիթտիյիմտէ , բօլիս գօմիսէրի պիլիւրմի-
սին նէ ճէվապ վէլտի . «Մատամ քի հիչ պիր տէլիլ , հիչ
պիր էմարէի թէօհմէթ եօգ տուր , պու պապտէ հիչ պիր
չէյ եաբըլամազ » տէտի :

Ակրիքօլ . - Լաքին շիմտի տէլիլէր , էմարէլէր վար
տըր , պապաճըղըմ . հիչ օլմազսա , գըզլարըն նէրէտէ
պուլընտըգլարընը գալիլէն պիլիրիզ . . . : Պու խուսուս պի-
զիմ իչուն էրէյիճէ պիր գուվվէթ տէմէք տիր . . . : Սէն
միւսթէրիհ օլ , Գանուլն պիլիւն տիւնեանըն մանասթըր
րահիպէլէրինտէն սահա նաֆիզ վէ գուվվէթի տիր :

Մայեէօ . - Մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին սիզէ կէօն .
տէլտիյի գօնթ տը Մոնպրոն տախի գուվվէթ վէ նուֆուզ
սահիպի պիր զաթ տէյիլ մի տիր : Կէրէք մատմուլազէլ
Բօզ վէ Պլանչըն վէ կէրէք մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին
պու ագչամ գուրթուլմալարը նէ իչուն պու գատար մու-
հիմմ վէ մուգթազի օլտըղընը միւմալիլէյհէ անլաթըրսը-
նըղ . . . : Օ զէման , գօնթ տը Մոնպրոն տախի , մահքէ-
մէի առիլիլէճէ իճրասը լազըմ կէլէն մուամէլաթըր գանու-
նիլեյի թաճիլ իթտիրէճէյի վէ չօճուգլարըն պու ագ-
չամ սիզէ իատէ օլունաճազլարը պի իշթիպահ տըր :

Ակրիքօլ . - Մայեէօնիւն հագգը վար տըր , պապա-
ճըղըմ . . . : Հայտի , չար չաբուգ գօնթ ուն խանէսինէ կիթ .
պէն տէ գօչուպ բօլիս գօմիսէրինին նէգտինէ կիտէր վէ
էօքսիւզլէրին նէրէտէ հապս իտիլիլ օլտըզլարը մէյտա-
նա չըգմըչ իտույինի անլաթըրըմ : Սէն տէ , սէվկիլի Մայ-

եէօմ, էվէ կիթ տէ պիպի պէքլէ . խանէմիզտէ պիրլէշէ-
լիմ, օլմա՞ղ մը , պապաճըղըմ :

Տակոպէր միւթէֆէքքիրանէ պիր սուրէթտէ . պուր-
մըշ ըտը . պիրտէն պիրէ Ակրիքօլա միւթէվէճճիհէն տէ-
տի քի :

— Հայտի էօյլէ օլուուն . . . սէհին նասիհաթլարընա
կէօրէ հարէքէթ իտէճէյիմ : Լաքին ֆարզ իտէլիմ քի բօլիս
գօմիսէրի սանա . «Եարընտան էվվէլ հիշ պիր շէյ Եաբը-
լամաղ » տէսէ , վէ գօնթ տը Մոնպրոն տախի պանա այնը
ճէվապը վէրսէ , պէն Եարըն սապահա գատար գօլլարըմ
պաղը օլարագ տուրաճա՞գ մըյըմ տէյու զանն իտիյօր-
սըն :

Ակրիքօլ . — Պապաճըղըմ . . . :

Տակոպէր . — (Դըսա պիր սէտա իլէ .) Արթըդ էլ վէ-
րիր . . . անլատըմ . . . : Սէն , Ակրիքօլ , գօմիսէրին նէզտի-
նէ կիթ . . . : Սէն տէ , սէվկիլի Մայեհէօմ , խանէյէ ալ-
տէթլէ պիգի պէքլէ . պէն տէ գօնթըն խանէսինէ կիտէ-
յիմ . . . : Եիւզիւյիւ վէրինիզ պագալըմ : Ատրէսի :

Մայեհէօ . — Վանտում մէյտանընտա , Պնիւմէրօլու խա-
նէտէ սաքին գօնթ տը Մոնպրոն . մատմուաղէլ տը Դար-
սօլիլ թարաֆընտան կիթտիյինիզի սէօյլէմէյէ ունութմա-
յընըղ :

Տակոպէր . — Ունութմամ . գուվվէի հաֆըզամ Եէ-
րինաէ տիր . գօնթը պուլուպ միւլադաթ իթտիքտէն սօն-
րա , միւմքինի մէրթէպէ չաբուգ Պրիզ-Միշ սօգազընա կէ-
լիպ սիզիյլէ պիրլիշիրիմ :

Ակրիքօլ . — Բէք էյի , պապաճըղըմ . . . ճէսուր օլ .
գանուըն նամուքեար ատէմլէրի նասըլ հիմայէ վէ միւ-
տաֆաա իթտիյինի կէօրէճէքսին :

Տակոպէր . — Տահա էյի Եա՛ . էկէր պէօյլէ օլմասա ի-
տի , նամուքեար ատէմլէր տախի քէնտի քէնտիլէրինի հի-
մայէ վէ միւտաֆաայա մէճպուր օլուրլար ըտը : Հայտի՛ ,

էվլատլարմ, պիր ազտան Պրիզ-Միշ սօգաղընտա պու-
Լուշըրը :

Տակապէր, Ակրիքօլ վէ Մայեէօ պիրի պիրինտէն այ-
րըլտըզլարը սըրատա, կիճէ գալտանլըլը օրթալըլը պիւս
պիւթիւն գաբլամըշ ըտը :

6

ՊՈՒԼՈՒՇԱՃԱԳ ՍԱՀԱԼ

Սաաթ ագշամըն սէքիվի իտի . շիտտէթլի պիր ետղ-
մուր՝ Ֆրանսուսղ Պոտուէնին Պրիզ-Միշ սօգաղընտաքի
օտաւընըն ճամլարընտ չարբադատա վէ բէմալը շիտտէթլէ
վէզան օլան բուզկետար տախի չիւրիւք վէ ֆէնա գաբան.
մըշ գաբուսը իլէ բէնճէրէլէրինի սարամագտա ըտը :

Պէր միւթատ տըգգաթ վէ իհթիմամը ֆէվզ էլ ատէ
իլէ սագլանըլան պու իգամէթկետահըն դարըշըղըգ վէ
ինթիզամսըղըլըլը՝ օ վագթա գատար մէճհուլիյեթլէրի
իլինտէ պիլէ լահաթ վէ ասուտէնիլին օլան պու պիչարէ-
կետանը թար ու մար իտէն վուգուաթըն տէրէճէի վէ-
խամէթինի կէօթէրմէքտէ իտի . թուղլա տէօշէլի օլան
օտանըն զէմինի՝ չամուրլարլա քիւլէնմիշ վէ էվլէլէն բա-
րըլ բարըլ բարլամագտա օլան էշետյը գալըն պիր թօղ
գաբլամըշ ըտը . Ֆրանսուսղըն բօլիս դօմիսէրի մարիֆէ-
թիլլէ միւթէնթիգ նէզտինէ կէօթիւրիւլմէսինտէն պէ-
րու, եաթագ հէնուզ տիւզէլմէմիշ իտի . եալընըլ, էվ-

վերի կիճէ Տակոպէր՝ Բօզ վէ Պլանշըն մահպուս պու-
լընորդլարը մահալի պուլմագ իւզրէ պիր խայլը պիհու-
տէ թէչէպպիւսաթ իճրասընտան սօնրա , Եօրղունլըգտան
թապ ու իիւվանը քէսիլմիշ վէ քէտէր ու մէյուսիյեթ-
տէն պօղուլմագ րատտէսինէ կէլմիշ օլտըլը հալտէ խա-
նէյէ ալտէթ իթսիլինտէ , սըրթընտաքի էլպիսէլէրի չը-
գարմագսըզըն մէզքիւր Եաթաղա տիւշմիւշ վէ պիր գաշ
սաաթ գատար ույումըշ ըտը :

Օտանըն պիր քէօչէսինտէ վագըլ օլան չամաշըր տօ-
լալը իւզէրինտէ պիր շիշէ , պիր գատէհ վէ պիր գաշ ըտը-
լա գուրու էքմէք մէշհուտ օլուպ , պունլար՝ իթթիյար աս-
քէրին Եէմէք խուսուսընտաքի գանաաթ քեարլըզընը կէօս-
թէրմէքտէ իաիլէր . պիչարէ ատէմ՝ Պրանսուազըն թէվ-
գիֆինտէն սօնրա , կէչինմէք իչուն , Մայիէօնիւն րէհին
մագամընտա կէօթիւրաիւյիւ էչեա մուգապիլինտէ էմա-
նէթ սանտըլընըն վէրաիյի պիր մըգաար ագճէյէ միւհ-
թաճ օլմուշ ըտը :

Օտուն պիր միւտտէթտէն պերու թիւքէնմիշ օլտը-
լը ճիհէթլէ , տէօքմէ տէմիրտէն մամուլ քիւչիւք սօպա
մէրմէր կիպի սօղունըշ ըտը . իշպու սօպանըն իւզէրինտէ-
քի մումըն սօյղուն զըյասը իլէ Մայիէօ կէօրիւլմէքտէ օ-
լուպ , մէզպուրէ՝ պիր սանտալիէ իւզէրինտէ օթուրմըշ ,
պաշընը կէօյսիւնէ սօյրու էյմիշ , էլլէրինի Հինու ալա-
ճասընտան մամուլ բրօսթէլաուր ալթընա սօգմուշ վէ էօք-
ճէլէրինի տէ սանտալիէնին այագ Եէրլէրինէ տայաթմըշ
օլտըլը հալտէ , մըշըլ մըշըլ ույուլմագտա վէ ալա սըրա
նէմաք էլպիսէլէրի ալթընաա թիւ թիւ թիթրէմէքտէ ի-
տի : Զէվալը գըզճըղազ՝ պունճա չիատէթլի Եօրղուն-
լուզլար վէ հէյէճանլարլա մէմու պիր կիւն կէչիրմիշ օլ-
տըլը հալտէ , աղընա էլան պիր լօգմա էքմէք գօյմամըշ
ըտը . պագալըմ՝ էվտէ էքմէյի տէ վա՛ր մը խաի : Տակո-
պէրին վէ Ակրիքօլըն ալտէթինէ պէքլէյէրէք , հէյէճան-

ը պիր ույուշըզըղա տիւշար օլմուշ ըտը քի , պու ույու-
շուգըղգ՝ թէճտիտի հայաթա պտիս օլան սաքինանէ պիր
ույդուտան պիւս պիւթիւն պաշգա պիր շէյ իտի : Մայ-
նէօ տրա սրրա սաիգաի հէյէճան վէ էնտիշէ իլէ կէօզ-
լէրինի նիմ աշար վէ էթրափընա աթփը նազար իթտիք-
տէն սօնրա , իսթիրահաթ իթմէք իշուն նա գապիլի մու-
գավէմէթ օլան պիր ույուշուգըղա թէքրար մաղլուպ օ,
լարագ , պաշը եէնիտէն կէօյսինէ աիւշէր իտի :

Եալընըգ ըուզկեաքըն չիտէթի հուպուպը իլէ գաթ
օլունուն պիր գաշ տագըղա սիւքիթտէն սօնրա , նէր-
տիւպան սահանըղընտա ալըր վէ եալաշ պիր ալագ սէ-
տասը իշիտիլտի : Գաբու աշըլտը վէ Տակուպէյ , արգա-
սընտա Բապա-ժուա պուլընտըղը հալտէ օտատան իլէրի
կիրտի :

Մայնէօ պիրտէն պիրէ ույանտրագ պաչընը եօգարը
գալտորտը վէ պատէհու այաղա գալգըպ Ակրիբօյըն բէ-
տէրինի իսթիգպալ իլէ տէտի քի .

— Խայրըլը պիր խապէր վա՛ր մը մօսիէօ Տակոպէր չ
զիրա . . . :

Մայնէօ՝ իսթիյար առքերին չէհրէսինտէքի մահզու-
նիյնէթտէն օ տէրէճէ միւթէէսսիր օլտոլ քի , «եօղիւնիւ
իքմալ իտէմէտի : Տակոպէր իսէ՝ տէրեաի թէֆէքքիւրա-
թա տալմըլ օլմաորլա , դանն իտէրսին քի իշնի գըզըն օ-
րատա պուլընտըղընը կէօրէմէյիպ , սաիգաի մէյուսիյնէթ-
լէ պիր սանտալիէ իւզէրինէ տիւշտիւ , վէ տիրսէքլէրինի
մասայա տայաթարագ չէհրէսինի էլէրի իշինէ ալտը :

Էրէյիճէ պիր միւտտէթ պու սուրէթլէ միւլահաղա
թիթիքտէն սօնրա , պիրտէն պիրէ այաղա գալգտը վէ
նիւ սէտա իլէ . «էվվէ՛թ , էօյլէ եաբմալը . . . էօյլէ եաբ-
մալը , պաչգա չարէսի եօգ . . . » տէտի : Պատէհու , օ-
տանըն իշինտէ պիր գաչ ատըմ իլէրիլէյերէք , կիւյա
պիր չէյ արայօրմըլ կիպի էթրաֆընա պագմաղա պաչլա-
տը . նիհայէթ , պիր տագըզա գատար էթրաֆը արաչ-
տըրտըզտան սօնրա , սօպանըն եանընտա , պունըն տէօքմէ
գաբաղընը եօգարը գալտորմաղա մախսուս օլան իքի գա-
տէմ ուզունըղընտա պիր տէմիր չուպուգ կէօրտիյիւն-
տէն , տէրագապ էյիլտի ալտը վէ քէմալը տըզգաթլա
մուայէնէ իթտիքտէն վէ էլիլէ թարթտըզտան սօնրա :
մէմուհանէ պիր չէհրէ իլէ տօլապըն իւզէրինէ գօյտու :

Մայնէօ՝ Տակոպէրին ուզուն միւտտէթ ուլքիւթ իթ-
մէսինտէն միւթէաճճիպ օլարագ , անըն հարէքեաթընը
դօրգադճա վէ էնտիշնաք պիր մէրագլա թէմաչա իթմէյի
պաչլատը . հալ պու քի , մէրգումըն պիր սանտալիէ իւզէ-
րինտէքի չանթասընը ալտըղընը վէ պունըն իշինտէն պիր
չիֆթ ճէպ տապանճասը չըգարտըզտան սօնրա , չագմադ-
լարընը քէմալը իհթիյաթլա օյնաթտըղընը կէօրիւնճէ ,

Թէսճճիւպիւ տէհչէթէ մունգալիպ օլտու , վէ վիճուտինի պիր Թիթրէմէ իսթիլա իթտիյի հալտէ . «Ամա՛ն եա Բապ պի . . . մօսիէօ Տակոպէր . . . նէ՛ եաթաճագաընըղ .» տէ . յու հոյգըրմաքտան քէնտիսինի մէն՝ իտէմէտի :

Տակոպէր կիւյա մէզպուրէյի իլք տէֆա կէօրիւյօր մըշ կիպի եիւզիւնէ պազտը վէ տօսթանէ վէ ֆագաթ սէրթ պիր սէտա իլէ :

— Ագչամլնոր խայր օլտուն , սէվկիլի գըզըմ . . . աճա պա սաաթ քա՛շ տըր . - տէտի :

Մայեէօ . - Սէն-Մէրըրի քիլիսէսինտէ շիմտի սէքիլի վուրտու , մօսիէօ Տակոպէր :

Տակոպէր . - (Բէնտի քէնտիւնէ .) Սաաթ տահա սէքիլ հա՛ . . . :

Գու սէօզիւ միւթէագըպ , չանթատան չըգարտըղ տապանճալարը տալի տէմիր չուպուղըն եանընա գօյտու վէ կէօղէրինի էթրօֆա աթֆ իտէրէք թէքրար տիւ շիւնմէյէ պաշլատը :

Մայեէօ . - (Գօրգագճասընա .) Մօսիէօ Տակոպէր , իւյըրը պիր խապէրինիղ եօ՞գ մը . - տէյու սօրտու :

Տակոպէր . - Խա՛յր . . . :

Իսթիյար ասքէր պու թէք քէլիմէյի օ տէրէճէ մուխ թասար պիր սէտա իլէ սէօլէմիլ իտի քի , Մայեէօ՝ մէրգումը տահա զիյատէ իսթիճվապա ճէսարէթ իտէմէյէրէք , սէսսիղճէ կիտիպ եէրինէ օթուրտու : Բապա-Ժուա տալի Մայեէօնին եանընա կէլիպ պաշընը մէզպուրէնին տիզլէրինէ տպաթտը , վէ իշճի գըզ գասար մէրազլա Տակոպէրին հէր պիր հարէքեաթընը թէմաշա իթնէյէ պաշլատը :

Տակոպէր իսէ՛ պիր գաշ տաղըգա եինէ միւթէֆէք քիր տուրտըգտան սօնրա , եաթաղա եաղլաշըպ պիր չարչէպ ալտը , վէ անըն ուղունլըղընէ էօլչաիւքաէն սօնրա Մայեէօյէ տօղրու տէօնէրէք :

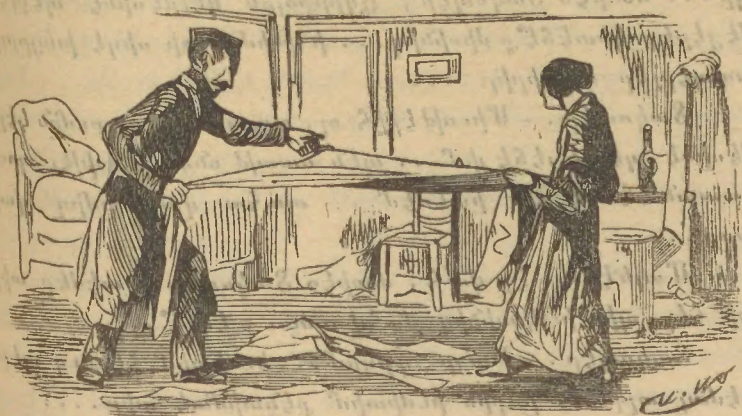
— Մագաանէ՛րէտէ գըզըմ, պանա պիր մագաա պու-
լը վէր . - տէտի :

Մայեէօ . - Լաքին , մօսիէօ Տակոպէր . . . :

Տակոպէր . - (Խայրխահանէ վէ ֆագաթ էմրինէ ի-
թաաթ իտիլմէպինի կէօթէրիր պիր թավր էլէ .) Հայտի...
սէվկիլի գըզըմ . . . չաբուգ պանա պիր մագաա կէթիր . -
տէտի :

Մայեէօ փրանսուաղըն տիքիշ սէլէսինտէն պիր մա-
գաա ալարագ , առքէրէ վէրտի :

Տակոպէր մագաաը ալտըգաան սօնրա . « Շիմտի գը-
զըմ , չարչէպին օ պիր ուճընը թուլթ տա սըգը սըգըյա
կէր » տէյիպ , պիր գաչ տագըգա գարֆընտա չարչէպի
ուպունլըյընտան տէօրթ դըսմա պէօլտիւ . պատէհու իք
կիպի տէօրտիւնիւ տէ սըգը սըգըյա պիւքտիւ վէ պիւ-
քիւմէր չէօգիւլմէսին իչուն , Մայեէօտէն իքիք շէրիտէր
թաթէյէրէք , պունլար վասըթասըյլա մէվքիւր բարչալա-
ը պիր գաչ եէրինտէն պաղլասը . պատէհու պու տէօրթ
դըսմըն ուճլարընը միւհքէմճէ պիթիպիրինէ բապթ խտիպ
թալմինէն եիկիրմի ատըմ ուղունլըյընտա պիր իք վի-
ճուտէ կէթիրտի : Մագաթ եալընըզ պու քեսֆի տէյիլ
իտի . զիրա Տակոպէր քէնտի քէնտինէ . « Շիմտի տէ պիր

դանճա լաղըմ տըր . . տէյիպ , թէքրար էթրափընը ա.
րաշտըրմաղա պաշլատը :

Մայեէօնիւն տէհչէթի կիթտիքճէ արթմագտա ըտը .
Տակոպէրին նիյէթ վէ մագսատը նէ օլաղընա արթըգ
չիւպհէսի գալմամըշ օլտըղընտան , գօրգագ պիր սէտա
իլէ :

— Լաքին , մօսիէօ Տակոպէր , Ակրիքօլ տահա ավտէթ
իթմէտի . . . պու գատար կէճիքմէսինտէն պէլլի տիր քի ,
էյի խապէրլէր կէթիրէճէք . - տէտի :

Տակոպէր . - (Կէօգիւլէ տաիմա քէնտիսինէ լաղըմ
օլան շէյի արաշտըրարագ , քէտէրնաք պիր սէտա իլէ .)
Հըմ , պէնիմ կէթիրտիքլէրիմ գատար էյի խապէրլէր . . .
Շիմտի պանա պիր տէմիր գանճա լաղըմ տըր , ծնա պա.
գալըմ :

Իթիյար ասքէր՝ օտունըն քէօշէսինի պուճաղընը ա.
րաշտըրտըղը սըրատա , Ֆրանսուաղըն տիքտիյի գալըն
պէզ չուվալլարընտան պիրտի կէօգիւնէ իլիշէրէք , ալտը
վէ ալըպ Մայեէօյէ տէտի քի :

— Գըղըմ , չու տէմիր չուպուղը իլէ իբի իլինէ գօյ .
պէօյլէճէ նագլ իթմէսի գօլայ օլուր . . . :

Մայեէօ . - (Տակոպէրէ իթաաթ իտէրէք .) Եւ Բապ.
պի . . . մօսիէօ Տակոպէր , Ակրիքօյըն կէլմէսինէ պէքլէ.
մէյէրէք կիտէճէք միսինիլ . . . իհթիմալ քի սիղէ խայըրլը
խապէրլէր կէթիրիւր . . . :

Տակոպէր . - Միւսթէրիհ օլ , գըղըմ . . . օղոււմըն կէլ.
մէսինէ պէքլէյէճէյիմ . . . պէն սաաթ ծնտան էվվէլ պու.
րատան հարէքէթ իտէմէմ . . . տահա վագթըմըզ վար
տըր . . . :

Մայեէօ . - Էյ վահ , մօսիէօ Տակոպէր , տէմէք տիլ
քի հէր պիր իւմիտինիլ մահվ օլտու , էօյլէ՝ մի :

Տակոպէր . - Խալը , գըղըմ . . . իւմիտիմ հէնուզ պէր.
քէմալ տըր . . . Լաքին իւմիտիմ քէնտիմտէ տիր . . . :

Պու սէօգիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Տակոպէր գաբա-
յաճազ սուրէթտէ չուվալըն ազգընը պիւքտիւ , վէ տօ-
լապըն իւղէրինտէքի տապանճալարըն եանընա գօյտու :

Մայեէօ . - Տէմէք տիր քի , Ակրիքօլըն կէլմէսինէ
պէքլէյէճէքսինիդ , էօյլէ՞ մի :

Տակոպէր . - Էվլէթ . . . սաաթ օնտան էվլէլ կէլէ-
ճէք օլուրսպ պէքլէյէճէյիմ :

Մայեէօ . - Օ հալտէ , գաթիյէն գարարլաշտըրմըշը-
նըգ . . . :

Տակոպէր . - Էվլէթ , գաթիյէն գարարլաշտըրմըշըմ ,
էկէր պիր թագըմ ուղուրազ աաէմլէրին քէշֆիյաթը պա-
թլէսինէ ինանաճազ գառար սաֆտէրուն օլտա իաիմ . . . :

Մայեէօ . - (Աքէրի միւտհիշ թէսավլուրընտան ֆա-
րիլ կէթիրմէքտէն պաշգա պիր շէյ տիւշիւնմէտիլինտէն ,
սէօգիւնիւ քէսէրէք .) Լաքին , մօսիէօ Տակոպէր , պազը
քէրրէ քէշֆիյաթը մէգքիւրէ իաթաաան սալիմ օլուր :

Տակոպէր . - Էվլէթ , սաֆտէրուն գառընլար պէօյ-
լէ սէօյլէրլէր . . . պէն հէր նէ գառար օ սաֆտէրուն գա-
առնլարտան տէյիլ իսէմ տէ , պիր ազ էվլէլ կէօրտիւյիւմ
չէյ ճանըմը բէք սըգտը . . . : Պապաթ պէսպէլլի խէլէճա-
նը գալպիմի պիր շահատէթի գալպ ղանն իթմիշիմ տիր :

Մայեէօ . - Նէ՞ կէօրտիւնիւզ :

Տակոպէր . - Սանաձնազլ իտէպիլիրիմ , սէվկիլի գը-
ղըմ . . . հիշ օլմազսա վազթ կէչիրմէյէ եարտըմ իտէր .
գիրա վազթ պանա բէք ուղուն կէօրիւնիւյօր . . . : Սաաթ
լիմտի եարըմ մը վուրտու :

Մայեէօ . - Էվլէթ , մօսիէօ Տակոպէր , սաաթ սէքիդ
պուշուղը վուրտու :

Տակոպէր . - (Պուրնունըն ալթընտան .) Տահա պիր
պուշուզ սաաթըմըզ վար հա՛ , բէք էյի . կէօրտիւյիւմ
չէյի սանաձնազլ իտէյիմ , սէվկիլի գըղըմ : Պիր միւտտէթ
էվլէլ , պիլմէմ հանկը սօգագտան կէշտիյիմ սըրատա ,

տիվարա եարըշտըրըմըն իրի վէ գըրմըզը պիր եաֆթա նազարը տըգգաթըմը ճէլայ իյլէտի . պու եաֆթանըն պաշընտա սիյահ պիր բարս (յաւազ) կէօրիւլմէքտէ իտիքի պէյազ պիր պարկիրի բարչալայօրտու . . . Պունը կէօրիւր կէօրմէզ, գանըմ թէբէմէ սըչքաթը . հիտաթթիման պօզգիւլմագ րատաթսինէ կէլտիմ . չունքի սէվկիլի Մայեհօմ, պէնիմ վագթըյլա ժօլիալ իամինտէ պէյազ պիր պարկիրիմ վարըտըքի , պու Բապա-ժուանըն լէֆիգի իտի . լաքին պիչարէ հայվանըմը սիյահ պիր բարս բարչալատը . . . :

Բապա-ժուա . Մայեհօնին տյագըլարը ալթընտ եաթմըշ օլտըզը հալտէ , վագթըյլա քէնտիսինին լէֆիգի օլմուշ օլան ժօլիալըն իամինի իչիտիր իչիթմէզ , պաշընը եօզարը գալտըրտը վէ Տակոպէրին եիւզիւնէ պագմազա պաշլատը :

Տակոպէր . - (Պու խաթըրէի միւէստիֆէտէն նաչի պիրահ չէքէրէք .) կէօրիւյօրսըն ա' . . . հայվանըլարըն տաթի գուվէի հաֆըզասը վար տըր . - տէտիքտէն սօնրա , բէօբէյինէ խիթապէն . - Բապա-ժուա , ժօլիալը տէրխաթըր իտիյօր մընըն . - տէյու սօրտու :

Բապա-ժուա սահիպի թարաֆընտան հէյէճանըլը պիր սէտա իյէ իրատ օլունան պու իամի թէքրար իչիթտիլին . տէ , մըրըլտանար վէ կիւյա քէնտի էակի եօլ արգատաշընը ունութմամըշ օլտըզընը անլաթմագ խիթիյօրմըն կիպի եավաշ եավաշ հավլամազա պաշլատը :

Մայեհօ . - Ֆիլհագըզա պու եաֆթանըն պաշընտա , պէյազ պիր պարկիրի բարչալայան չիյահ պիր բարս կէօրմէք հիւզնէնկիլ պիր թէսատիւֆ տիւր :

Տակոպէր . - Տահաօ պիր չէյ տէյիլ . արտ թարաֆընը տինըն : Պու եաֆթանըն եանընա եագըլաշտըմ, վէ Մարոք իամինտէ պիր շախսըն Ալմանիատան Բարիսէ կէլմիշ օլտըզընը վէ թէրպիյէ իթմիշ օլտըզը միւլթէլիֆ իւլ

ճիշտ վահճի հայրխնարը վէ էղծիւմէ՝ պիւր արսւան, պիւր գարլան վէ էճէլ նամընտա սիյահ պիւր ճավա բարսընը թիյաթրօլարտան պիւրինտէ մէվգըրի թէմաշայա վազ՝ իտէ-ճէյինի օգուտըմ:

Մայեէօ . - Պու էճէլ քէյիմէսի ինսանա հազըգաթէն տէհէթ վէրիյօր . . . :

Տակոպէր . - Տէմէք տիր քի պու բարսըն՝ պունտան տէօրթ այ մուգատտէմ Լիբսիգա գուրպինաէ պէնիմ պարկիրիմի բարչաշայան ճանվէր օլտըզընը իշիտէճէք օլուրսան, պիւր գաթ տտհա տիւչարը տէհէթ օլաճագսըն:

Մայեէօ . - Ահ, եա Բապպի . . . հազըզընըզ վար: մօսիէօ Տակոպէր, սահիհ տէհէթի շէյ:

Տակոպէր . - (Ձէհրէսի կիթտիքճէ մահպունիյեթ բէյտա իտէրէք .) Հէլէ տուր պաղալըմ . . . հէքսի պունտան իպարէթ տէյիլ տիր . . . : Մարոք նամըլլա մա՛րուֆ օլան պու ալչագ ատէմ սէպէպիյլէ պէն վէ պէտպարթ յօճուզլարըմ Լիբսիգատա հապս օլունտըզ:

Մայեէօ . - Պու խապիս շիմսի Բարիսէ՝ մի կէլմիշ . . . զարիպա սիզէ գարշը զարագը օլմալը . . . օհ, հազըզընըզ վար, մօսիէօ Տակոպէր . . . քէնտինիզի սագընմալընըզ, պու ֆէնա պիւր էմարէ տիր:

Տակոպէր . - (Պօղուգ պիւր սէտա իլէ .) Էվլէթ, օ սէֆիլ իչուն ֆէնա պիւր էմարէ տիր. էկէր քէնտիննէ թէստուիֆ իտէճէք օլուրսամ, պէրապէր թէսվիյէ իտէճէք էսկի հիսապլարըմըզ վար տըր:

Մայեէօ . - (Գուլագ վէրէրէք .) Մօսիէօ Տակոպէր, պիւրիսի դճարագ նէրտիւպանտան եօգարը չըգըյօր . . . Ակրիբօլլըն այագ օէսի տիր . . . պէս պէլլի խալըրլը խապէրէր կէթիքիյօր . . . պէնիմ պու պապտէ հիշ շիւպհէմ եօգ տըր:

Տակոպէր . - (Մայեէօնին սէօլիւնէ ճէվապ վէրմէյէրէք .) Շիմսի իշիմ եօլընտա տըր . . . Ակրիբօլ տէմիր-

ճի օլտըղընտան, պանա լազըմ օլան գանճայը ետա. պիլիր:

Պիր գաչ տագըգա սօնրա, Ակրիքօլ օտառան իշէրի կիրտի. լաքին Մայեէօ, տէմիրճինին մահգուն վէ մէյուս չէհրէսինտէն՝ պիւթիւն իւմիտլէրինին մահվ ու զաիլ օլմուշ օլտըղընը եէքնազարտա անլատը:

Տակոպէր՝ Ակրիքօլըն վազը օլան թէչէպպիւսաթըն. տա մուվաֆֆազ օլմուշ օլտըղընա հիչ պիր իւմիտի պու. լընմատըղընը իյմա իտէր պիր սէտա իլէ տէտի քի.

— Սէօյլէ պագալըմ, օղլում... նէ՛ խապէր կէ. թիրտին:

Ակրիքօլ. — (Հիտտէթլէ.) Ահ, պապաճըղըմ, տիվա. նէ օլմագ պիր չէյ տէյիլ... ինսան գաֆապընը տիվար. լարա շարրըպ բարչա բարչա իթմէք իսթիյօր:

Տակոպէր. — (Մայեէօյէ տէօնէրէք.) Կէօրլւյօր մըսըն, պիչարէ գըղըմ... պէն պէօյլէ օլաճալընա էմին իտիմ:

Ակրիքօլ. — Լաքին, պապաճըղըմ, սէն գօնթ տը Մոնպրոնը կէօրտիւն միւ:

Տակոպէր. — (Միւքէտտէրանէ պիր իսթիհզաքետր. լըղլա.) Գօնթ տը Մոնպրոն իւչ կիւնտէն պէրու Լօրէնէ կիթմիչ... իչթէ պէնիմ խայըլըլը խապէրիմ պուռտան իւ պարէթ տիր, սէնինքինէ պագալըմ, օղլում... հէր չէ. յի պանա նաղլ էթ... պիր աղ էվվէլ սէօյլէտիյին վէճհ. լէ, նամուսքետր առէմլէրի տաիմա հիմայէ վէ միւտա. ֆատ իտէն գանուռն վէ առալէթէ միւրաճաաթ իլէ, ին. սան էքսէրիյա պիր թագըմ խայըն վէ աէսիսէքետր ա. տէմլէրին բէնչէի գահրընա տիւշմէքտէ օլտըղընա էյիճէ գանաաթ հասըլ իթմէք իսթէրիմ, էվվէթ էվվէլա պու գանաաթա վէ սանիյէն պիր տէմիր գանճայա իհթիյա. ճըմ վար տըր... պու իքի չէյ հագգընտա տախի իւմի. տիմ սէնտէ տիր:

Ակրիքօլ. — Նէ՛ տէմէք իսթիյօրսըն, պապաճըղըմ:

Տակոպէր. - Սէն էվվէլա իճրա իթտիյին թէչէպպիւ-
սաթը նագլ էթ... տահա վագթըմը վար տըր... պիր
աղ էվվէլ սաաթ սէքիզ պուչուղը վուրտու...: Սէօյլէ
պագալըմ, պիզտէն ալըլտըգտան սօնրա նէրէչէ կիթ-
տին:

Ակրիքօլ. - Բօլիս գօմիսէրինին նէղտինէ կիթտիմ...
միւմաիլէյհ՝ զաթէն սէնին իթիրագաթընը տինլէմիշ ի-
միշ:

Տակոպէր. - Նէ՞ տէտի:

Ակրիքօլ. - Մէսէլէյի քէմալը նէղաքէթլէ տինլէտիք-
տէն սօնրա, ճէվապէն տէտիքի. « Պու գըղլար ղայէթլէ
չոյանը էմնիյէթ պիր խանէտէ, պիր մանասթըրտա պու-
լունըյօրլար... պինաէն ալէյհ՝ շիմաիլիք անլէրի օրատան
չըգարմաղա մէճպուրիյէթ եօգ տըր... պունտան պաշ-
գա, սատէ սիզին իֆատէնիզլէ, էօյլէ պիր մանասթըրը
պասմագ մէսուլիյէթինի տէրէօհաէ իտէմէմ. եարըն մէր-
ճի մախսուսընա մալիւմաթ վէրիթիմ վէ պատէհու իճա-
պընա պագարըզ: »

Տակոպէր. - Հը՛մ, պատէհու իճապընա պագըլա-
ճագ հա... կէօրիւյօրսընըզ ա՛, տաիմա թէէիիթ իտէրլէր:

Ակրիքօլ. - Գօմիսէրին պու ճէվապընա գարչըլըզ
տէտիմ քի. « Լաքին, էֆէնտիմ, պու ագչամ, պու կի-
ճէ, շիմտի պու խուսուսըն իճապընա պագմագ լաղըմ
տըր: ղիրա էկէր պու չօճուզլար եարըն սապահլայըն,
Սէն-Ֆրանսուս սօգաղընտա հաղըր պուլունմայաճագ օ-
լուլլարսա, հատտսըզ հիսապսըզ պիր զարտրա տիւչար օ-
լաճագլար...: » Գօմիսէր տէ ճէվապ օլարագ տէտիքի.
« Տօղրուսը բէք թէէստիւֆ օլունաճագ շէյ. Լաքին, թէք-
րար սէօյլէրիմ քի, սիզին վէ բէտէրինիզ կիպի անլէրին
էպէվէյնի վէ եախօտ ագրապսը օլմոյան ատէմլէրին ի-
ֆատէսիլէ, գալմանիյն վէ նիզամաթա մուղայիր հարէ-
քէթտէ պուլընամում. հաթթա ֆաթիլեասը տաիթի թալէպ

իթսէ, եինէ պէօյէ պիր մէսուլիյեթի տէրէօհտէ իտէ-
մէմ: Ատալէթին աղըր պիր հարէքէթի վէ մուամէլաթը
մուգթագիյէի գանուսիյեհէսի վար տըր քի, տնէրէ իթա.
աթ իթմէք զարուրի տիր: »

Տակոպէր. - Հայ հայ... ինոան ալչագ, խայըն վէ
նանքէօր օլմագ թէհլիքէսինտէ տախի պուլունսա, իթա.
աթ իթմէք զարուրի տիր... :

Մայեհօ. - Մատմուաղէլ տը Գարուօլլլուէն տէ պահ
իթտին մի, Ակրիքօլ:

Ակրիքօլ. - Էվլէթ, լաքին պու պապտէ տէ այնը ճէ.
վապը վէրտի. վագիյէթիմ բէք աղըր վէ բէք թէհամմիւ-
կիւ տաղ իտի. վաղըա պիր իֆատէտէ պուլունըյօրտում
ամմա, անը թէէեհիա իթմէք իչուն հիչ պիր տէլիլ կէթի.
րէմէյօրտում: Գօմիսէր պանա տէտիքի. « Մատմուաղէլ
տը Գարուօլլիին տիվանէ օլմատըղընը իտտիա իթտիյինի
պիր շախսը սալիս սիզէ սէօյլէմիշ, տէյիլ մի. լաքին պու
գատարը քիֆայէթ իթմէք. հէր տիվանէ քէնտիտիի ա-
գըլը զանն իտէր. պինաէն ալէյհ՝ սատէ սիզին իֆատէ.
նիզլէ հիւրմէթի պիր հէքիմին խաթթէխանէսինի պասմա.
ղա ճէսարէթ իտէմէմ: Մա հաղա, իֆատէնիղի գապուլ
իլէ, մէրճի մախսուսընա թէպլիղ իտէրիմ: Լաքին պա-
նունըն իճապը իճրա օլունմասը մուգթագի տիր... »

Տակոպէր. - (Մըրըլտանըրճասընա պիր սէտա իլէ.)
Պիր միւտտէթ Էվլէլ քէնտի իչիմի քէնտի էլիմէ կէօրմէք
իսթէտիյիմտէ, աճապա պունլարըն հէբսինի քէշֆ իթմէ.
միշ մի իտիմ. մա մաֆիհ, հինէ զաաֆը գալպ իպրաղ իլէ
սիզին սէօղիւնիւղիւ տինլէտիմ:

Ակրիքօլ. - Լաքին, պապաճըղըմ, սէնին իճրա իթմէք
իսթէտիյին շէյ տէ ատէթա միւմքինսիղ իտի... Նասըլ
քի սէն տէ թէսլիմ իթտին, քէնտիի զայէթլէ թէհլի-
քէլի պիր վագիյէթի տիւչար իտիյօրտուն:

Տակոպէր. - (Օղլունըն իթիլուղընա ճէվապ վէրմէ.

յերէք .) Տէմէք տիրքի , Բօզ վէ Պլանչը պու ազշամ վէ եախօտ եարըն սապահ գանունէն էլտէ իթմէք միւմքին օլմայաճաղընը սանա սարահաթէն վէ գաթիյէն սէօյլէ-տի , էօյլէ՞ մի :

Ակրիքօլ . - Էվվէթ , պապաճըղըմ , գանուն նազա-րընտա զարուրէթ վէ մէճպուրիյեթ կիպի շէյլէր եօլը-միլ . պու մէսէլէ իքի իւշ կիւնտէն էվվէլ հալլ օլունա-մաղմըլ :

Տակոպէր . - (Այաղա գալգարագ վէ օտանըն էնինէ պօյընա կէզինէրէք .) Իշթէ պէն տէ ծնու պիլմէք իսթիյօր-տում :

Ակրիքօլ . - Մա մաֆիհ , բօլիա գօմիսէրինին ճէվա-պընտան մէյուս օլմատըմ : Ֆէվգ էլատէ հիտտէթլէնէ-րէք , վէ գանունըն պու կիպի շիքեայաթը ատիլանէյէ գուլագ ասմայաճաղընա պիր տիւրլիւ ինանամայարագ , պէլքի աալիյէ տաիրէսինտէ շիքեայէթիմի իսթիմա վէ ի-ճապընը իճրա իտէճէք պիր հաքիմ պուլուրըմ իւմիալլէ գալգուրմ աալիյէ տաիրէսինէ կիթտիմ . . . :

Տակոպէր . - (Տուրտրագ .) Բէք էյի , նէ՞ նէթիճէ հասըլ օլտու :

Ակրիքօլ . - Միւտտաիի ումուսի տաիրէսի հէր կիւն ազշամըն սաաթ պէշինտէ գաբանըպ սապահըն օնընտա աչըլտըղընը օրատա պանա սէօյլէտիլէր : Լաքին սէնին քէտէր վէ մէյուսիյեթիինի աիւշիւնէրէք , վէ պիշարէ մատմուպէլ որ Գարտօլիլին հալը բիւրըղտըրապընը տէր-խաթըր իտէրէք , սօն պիր թէճրիւպէ տահա իճրա իթ-մէք իսթէտիմ : Պիր միւլագիմին գօմանտաթը թահթընտա պուլընան պիր մանթաղամ ասքէր մէրքէզինէ կիրտիմ վէ միւլագիմի միւմալլէյհէ հէր շէյի անլաթտըմ . հէյէ-ճանը գալպիմի զապթ իտէմէյօրտում . օ տէրէճէ հարա-րէթ վէ գանաաթլա իֆատէի մէրամ իթմէքտէ իաիմ քի , միւլագիմին նազարը մէրհամէթինի ճէլպէ մուվաֆիագ օլ-

տում... : Տէտիմ քի . « Միւլազիմ էֆէնտի , սիղտէն եա-
լընըդ պիր լուծֆ թալէպինէ կէլմիչիմ տիր . սիղին մա-
յէթ մէմուրլարընըդտան պիր գապըթ իլէ իքի նէֆէր մա-
նասթըրա կիթսինլէր , գանունըն իճապ իթտիյի սուրէթ-
տէ իչէրի կիրսինլէր վէ մարէշալ Սիմոնըն դըղլարընը կէօր-
մէք իսթէսինլէր . մէրգումէլէրի կէօրտիւրլէրինտէ , մա-
նասթըրտա մը գալմագ , եօգսա քէնտիլէրինի Բուսիա-
տան կէթիրէն բէտէրիմին եանընա մը կէլմէք իսթէտիք-
լէրինի սօրսունլար... օ զէման մանապթըրտա հապս օ-
լունմալարը քէնտի ըրիզալարը խիլաֆընտա օլուպ օլմատը-
ղը մէյտանա չըգար : »

Տակոպէր ումուղլարընը գալուրըրաագ , օտանըն է-
նինէ պօլընա կէղինմէսինէ տէվամ իթմէքտէ իտի :

Մայնէօ . - Նէ՞ ճէվապ վէրտի :

Ակրիքօլ . - Ճէվապէն տէտի քի . « Օղլում , պէնտէն
թալէպ իթտիյինիզ չէյ միւմքինսիզ տիր . հագգընըդ օլ-
տըղընը թաստիգ իթմէքլէ պէրոպէր , պէօլլէ աղըր պիր
իչէ կիրիշմէք մէսուլիյէթինի տէրէօհտէ իտէմէմ : Ճէպ-
րէն պիր մանասթըրա կիրմէք՝ զանն իթտիյինիզ գատար
գօլայ տէյիլ տիր . էքմէյիմի դաիպ իթմէմէ սէպէպ օ-
լուր : » Պունըն իւզէրինէ քէնտիսինէ . « Լաքին օ հալտէ
նէ՞ եարմագ լազըմ տըր , ինսանըն չըտըրաճաղը կէլիր »
տէտիյիմտէ . « Ալիմ Ալլահ պէն տէ պիլմէմ . էն էմին թէտ-
պիր պէքլէմէք տիր » տէտի : Օ զէման , պապաճըղըմ , ին-
սանըն իգթիտարը տախիլինտէ հէր նէ քի եարմագ միւմ-
քին իսէ եարմըշ օլտըղըմը տիւչիւնէրէք , վէ սէնին պէլ-
քի պէնտէն տահա պաիթիյար չըգմըշ օլտըղընը միւլա-
հազա իտէրէք , տէրհալ կէլմէյէ շիթապ իթտիմ . հայըֆ
քի ալտանըյօր ըմըշըմ :

Պու սէօղիւ սէօլլէր սէօլլէմէղ , պիչարէ տէլիգանլը՝
եօրղունըդտան թապ ու թիւվանը քէսիլմիշ օլտըղը հալ-
տէ , պիր սանտալիէնին իւզէրինէ տիւշտիւ գալար :

Պու իւշ քիշինին սօն իւ միտլէրինի տէ մահվ իտէն Ակ-
բիքօլըն սէօղլէրինտէն սօնրա , օտա տէրունինտէ պիր տա-
զըգաճըգ տէրին պիր սուսլըգ զաբլատը : Պիշարէլէր՝
պիր մուսիպէթի աղիմէնին տարպէի տէհչէթինթիմառը
ալթընտա էգիլէրէք սաքիթ վէ խամուշ զալմըշլար ըտը :

Պիր վազըաի ճէտիտէ՝ պսւ թէմաշաի տէհչէթպախ-
շանըն մահղուհիյէթինի պիր գաթ տահա արթըրտը :

7

Բ Է Շ Յ Ի Յ Ա Թ

Ակրիքօլըն զաբամաղա ունութմըշ օլտըղը օտա գա-
բուսը գօրգագճաօրնա տշըլտրագ , Ֆրանսուաղ Պոտուէն՝
չէհրէսի սօլմուշ , թապու թագաթը քէսիլմիշ վէ քէնտի-
սինի թութմաղա գուվլէթի գալմամըշ օլտըղը հալտէ ,
գալու էշիյինտէ նիւմայան օլտու : Տակոպէր , Ակրիքօլ
վէ Մայեէօ օ տէրէճէ քէտէրպախշ պիր մէյուսիյէթէ
տիշար օլմուշլար ըտը քի , Ֆրանսուաղըն իչէրի կիրտիյինի
հիշ պիրի կէօրէմէտի :

Ֆրանսուաղ իսէ՝ օտանըն իչինտէ անճագ իրի ատըմ
աթտրագ , տիղ չէօքտիւ վէ էլլէրինի պիրի պիրինէ գա-
վուշալըմըշ օլտըղը հալտէ , սաքին վէ զաիֆ պիր սէտա
իլէ :

— Պիշարէ՝ գէվճիմ . . . ա՛ֆվ էյլէ . — տէտի :

Սըրթլարընը գաբուշա աօլըու չէվիրմիշ օլան Ակրի-
քօլ իլէ Մայեէօ՝ պու սէսի իշիտիր իշիթմէզ , արգալարը-

նա տէճնտիւլէր, վէ Տակոպէր պիրտէն պիրէ պաշնը եօ.
գարը գալտըրտը :

Ակրիքօլ վալիտէսինի պու հալտէ կէօրիւնճէ, հէման
այաղա գալգտը վէ մէղպուրէյէ տօղրու զօշարագ .

— Վալիտէճիյիմ . . . վալիտէճիյիմ . — տէյու հայ-
գըրտը :

Տակոպէր տախի հէման այաղա գալգարագ վէ պէտ-
պախթ գտտընա տօղրու պիր ատըմ աթարագ .

— Ա՛հ, պիշարէ զէվճիմ . — տէյու նիտա իթտի :

Ակրիքօլ . — (Ֆրանսուազա տօղրու էյիլէրէք վէ մէղ-
պուրէյի մուշֆիգանէ պիր սուրէթտէ գուճագ լայարագ .)
Լութֆըտար վալիտէճիյիմ . . . սէն պէօյլէ տիլ չէօքէսին
հա՛ . . . գալգ պագալըմ, գալգ :

Ֆրանսուազ . — (Հէմ լաթիֆ վէ հէմ տէ մէթին պիր
սէտա իլէ .) Խա՛յր, էվլատըմ, բէտէրին սուչումը աֆվ
իթմէտիքճէ, գալգմոյաճաղըմ . . . զիրա ծնա գարչըբէք
պէօյիւք պիր հագգըղըղ իթտիմ . . . շիմտի անլայօրըմ :

Տակոպէր . — (Հէյէճանը գալպ իլէ մէղպուրէյէ եագ-
լայարագ .) Սուչնըմ աֆվ մը իթմէք . . . պիշարէ՛ գատըն,
սանա գարչը իպրաղ իթտիյիմ պիր հարէքէթի մէյուսա-
նէտէն պաշգա, հիչ պիր կիւն սէնի իթհամ իթմի՛շ միյիմ
Խա՛յր . . . Խա՛յր . . . պէն եալընըղ բարաղլարը իթհամ
իթտիմ վէ հագգըմ տախի վար ըտը . . . : (Ֆրանսուազը
այաղա գալտըրմագ իչուն օղլունա եարտըմ իաէրէք .)
Նիհայէթ, կէլտին ա՛, ծնա պագալըմ . տէրտլէրիմիլտէն
պիրի էքսիլտի . . . : Տէմէք տիր քի սէնի սէրպէսթ գըրաղ-
տըլար, էօյլէ՛ մի . . . : Տիւն սէնին նէրէտէ հապա իտիլի
օլարընը անլայամաղմ . օղատար տէրտիմ վար ըտըքի
սէնին արգան սըրա տօլաչմաղա մէյուան պուլամաղմ :
Օթուր պագալըմ, սէվկիլի գարըճըղըմ . . . :

Ակրիքօլ . — (Ըղտըրապը գալպ իլէ վէ կէօղլէրի եա-
չարմըշ օլարագ .) Խայրխա՛հ վալիտէճիյիմ . . . նէ գատար

տա զայլըֆլաշիրը վէ իւշիւմիւշսին... եիւզինտէ ընք
դալմամը... Նէ իշուն պիզէ պիր խապէր կէօնտէրմէ-
տին. սէնի կէլիպ պուլուրտուգ... (Պրանսուազըն էօ-
նիւնտէ տիզ չեօքէրէք.) Պագաթ նէ գատար թիթրէյօր-
սուն... տղիդ վալիտէճիլիմ... էլլէլն պուզ քէսիլը
միլ... (Մայիէօն միթէվէճճիհէ.) Բէճա իտէրիմ,
Մայիէօմ, չար չարոյ աչ աչ ամէն զը վէր :

Մայիէօ. - Բէտէրինին կէլտիլի դէման պէն ծնու տիւ-
շիւնտիւմ աւմա, նէ օտունըմը վէ նէ տէ քէօմիւրիւ-
միւզ վար :

Ակրիքօլ. - Օ հալտէ, Բէճա իտէրիմ, սէվիլի Մայ-
իէօմ, աշաղըյա էն տէ պիղիմ պապա Լօրիօտան պիր աղ

էօտիւնն օտուն իսթէ . պապա Լօրիօ էյի պիր ատէմ տիր,
թէքլիֆինի բէտտ իթմէյէճէյինէ էմին իմ . . . : Պիշարէ
վալիտէճիյիմ խասթալանաճագ տըր . . . պագ նասըլ թիթ.
բէյօր :

Ակրիքօլ պու սէյլէրի հէնուզ իրատ իթմիշքէն,
Մայնէօ նապէտիտ օլտու : Տէմիրճի այաղա դալգըպ եա.
թաղըն եօրզանըր ալտը վէ կէթիւէյ քէմալը ինթիմամա
վալիտէսինին տիզլէնէ վէ պագլարընա սարտը . պա.
տէհու , թէքրար էօնիւնաէ տիզ չէօքէրէք . « էլլէրին ,
սէվկիլի վալիտէճիյիմ » տէտիրտէն սօնրա , մէզպուրէնին
տէրմանսըզ էլլէրինի քէնտի էլլէրի իշինէ ալարագ , նէ.
ֆէսի իլէ ըսթմաղա պաշլատը : Պու մէնզարէտէն տահա
թէէստիրպախշ պիր մէնզարէ թէսավվուր օլունամաղ ը.
տը . սէրթ վէ սէպաթքեար պիր չէհրէսի պուլընան վէ
ֆաղաթ բէրէսթիշէ շայան պիր չէֆգաթ ու մուհուպպէթլէ
մալամալ օլան պու ճէսուր տէլի դանլընըն՝ պէնղի ուշմը
վէ թիր թիր թիթրէմէքաէ օլան իսթիյար վալիտէսինէ
իպրաղ իթտիյի ինթիմամաթը մուշֆիգանէ կէօրիւմէյէ
չայէսթէ իտի :

Տակոպէր իսէ՝ օլլու կիպի խայրիահ վէ քէրէմքեար
օլտըղընտան , կիտիպ պիր եաստըգ ալտը վէ զէվճէսինէ
կէթիւիւպ տէտի քի .

— Պիր աղ իլէրիյէ տօղրու էյիլ տէ շու եասթըղը
արդանա դոյայըմ , սէվկիլի զէվճէմ , հէմ բահաթ օլուր.
սուն վէ հէմ տէ ըսընըրսըն :

Ֆրանսուազ . - (Թէպէսսիւմ իթմէյէ չայըչարագ .)
իքլինիզ տէ պէնի մահճուկ իտիյօրսընըզ . (Տակոպէրէ խի.
թապէն .) Պախուսուս սէն , սանա գարչը իրթիքեպպ
իթտիյիմ ֆէնալըզլարտան սօնրա , նասըլսըն , էյի մի.
սին :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ , Ֆրանսուազ՝ պիր էլլինի
օղլունըն էլլէրինաէն գուրթարարագ տաքէրին էլլինի

թուլածը, վե հաշարմըջ օլան կեօզլէրինի անա աթփ իթ-
տիքտէն սօնրա, ալշագ պիր սէտա իլէ տէտի քի.

— Հապսխանէտէ հարէքէթի վագըամտան տօլայը
նատիւմ վէ բէշիման օլտոււմ. . .

Ակրիբօլ՝ վալիտէսինին ֆտղիլէթ վէ մէլէքլէրէ մախ-
սուս պիր սաֆիլէթի դալպ սահիպի օլտըղընը պիլտիյին-
տէն, հապսխանէտէ շիւպհէսիզ պիր թագըմֆ ֆէնա վէ
սէֆիլ գատընլար բլա գարըշմըջ օլտըղընը տիւշիւնէրէք,
եիւրէյի բարչալանմագտա բտը. խմտի, վալիաէսի իշուն
բէք զիյաատէ էսէֆէ շայան օլան պու խուսուսը զիքր ի-
տէրէք, մէզպուրէյի թէսէլի իթմէք իսթէտի. լաքին,
պու խուսուսըն՝ ծակոպէրին գալպինէ եէնի պիր եարա
տահա աշապիլէճէ յինի տիւշիւնէրէք, իսթիյարը սիւքիւթ
իյլէտի, վէ իֆտտէնին թարղընը թէպաիլ իլէ տէտի քի.

— Գաբըիէք համսըլ տըր, վալիտէճիյիմ, պաւ էհի-
յէթի պիրատէրիմտէն պիր խապէրին եօգ մը, քէնաիւտի-
նի կէօրտիւն իսէ, հազդընտա պիզէ մալիւմաթ վէր.

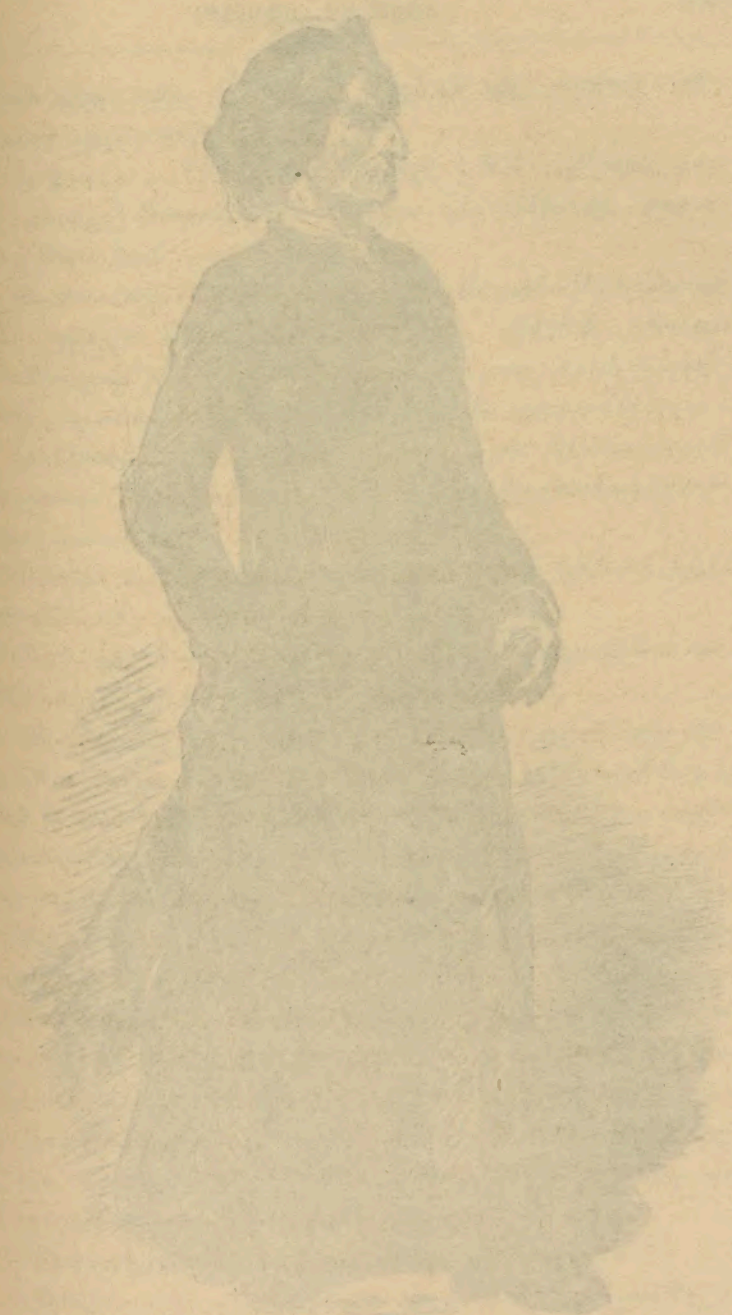
Փրանսուազ. — (Կէօզլէրինի սիւէրէք.) Գաբըիէլ Բա-
րիսէ կէլէլիտէն պէրու, քէօշէի ինղիվատա պուլոււնըյօր.
ամիրլէրի տըշարը չըգմտընը դաթիլէն մէն՝ իթմիշլէր.
Պէրէքէթ վէրսին քի պէնիմիէ դօնուշիաաընը մէն՝ իթմիշ
տէյիլ իտիլէր. քէնտի սէօզլէրի վէ նփսիհաթլարը կէօղիւ-
սիւ աշտը, զիհնիմի թէնվիր իյլէտի. հաթթա պիլմէյէ-
րէք սանա գարըջ նէ տէրէճէ պէօյիւր պիր գապահաթ
իլէտիյիմի տէ պանա անլաթտըրտը, սէվկիլի գօճաճըղըմ.

Տակոպէր. — Նէ՝ տէմէք իսթիյօրսըն.

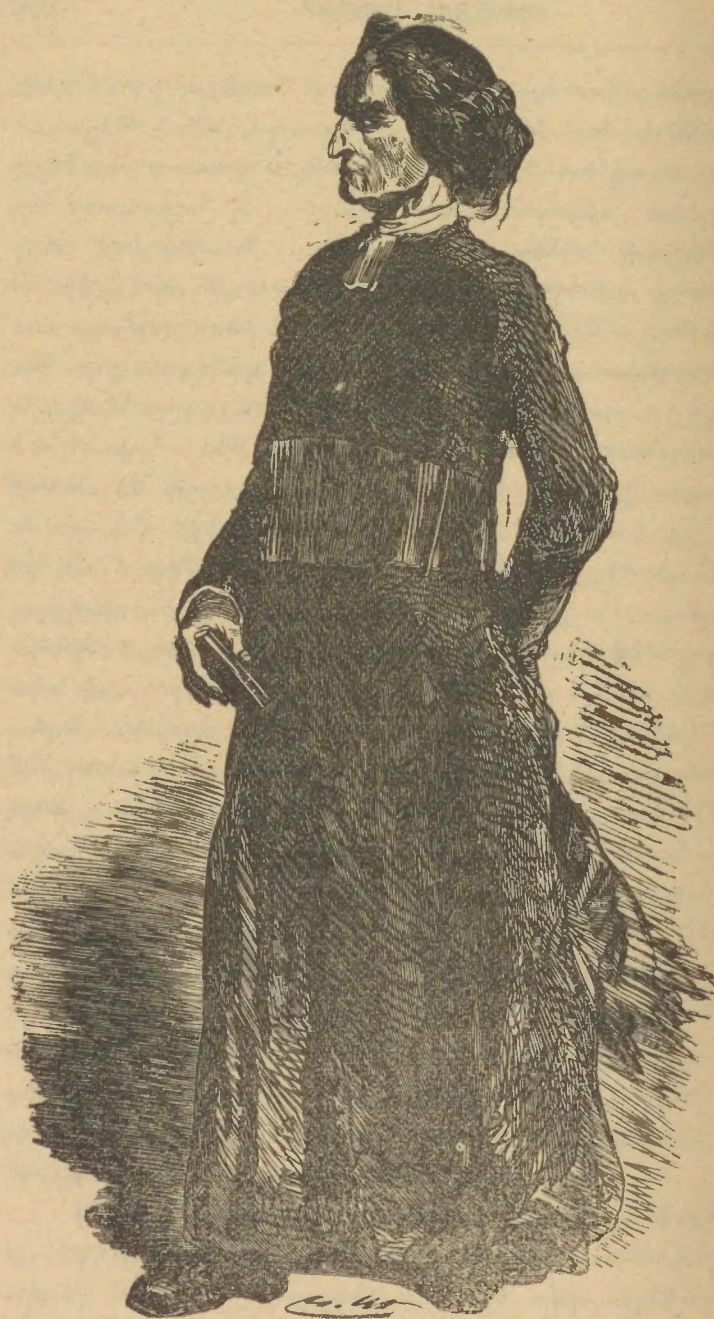
Փրանսուազ. — Նէ տէմէք իսթէտիյիմի անլամայօր
մըսըն. սէն տէ թէսլիմ իտէրսին քի, պէնիմ սէնի պէօյ-
լէճէ տիւշարը մէյուսիյիէթ իտիշիմ սուի նիյէթտէն նէ-
լէթ իթմիշ տէյիլ իտի. . . Սէնին պու տէրէճէ միւքէտ-
տէր վէ մուզտարըպ օլտըղընը կէօրէրէք, պէն տէ սէնին
գատար միւթէէսսիր օլույօրտոււմ. լաքին, իթտիյիմ եէ-

մինի նազդ խոնրիմ գորգուսը, յի սանա սէօյլէմէյէ
 ճէսարէթ խոնմէյօրտում... Գանըմըն սօն տամլասը ա.
 գընճայա դատար հէմինիմի թուլմագ իսթիյօրտում. զի-
 րա եաբաղըմ չէյ էյիլիք տիր, վազիֆէմ տիր տէյու-
 զանն իտիյօրտում... Մամաֆիհ, պէնիմ վազիֆէմ սէ-
 նի պէօյլէճէ մէյուս վէ միւքէտտէր իթմէք օլմատըղընը
 տա գալպէն հըսս իթմէքտէ իտիմ. Հաթթա հապսխանէ.
 տէ տիզ չէօքէրէք վէ սաիր մահպուս գատընլարըն իս-
 թիհզաքեարըղըլարընա գուլագ ասմայարագ. « էյվահ,
 եա՛ Բապպի, սէն ֆիքրիմի թէնվիր էթ. ինսանլար միյա-
 նընտա էն զիյատէ միւհթէրէմ օլան իթիրաֆ բաբաղըմըն
 պանա էմր իյլէտիյի մուգատտէս վէ ատիլանէ պիր ֆիլի՛
 նէ՛ իչուն պէնի վէ ֆամիլեամը պունճա իչքէնճէլէրէ տիւ-
 չար իտիյօր. եա՛ Բապպի, եա՛ քէրիմ Ալլահ, պանա մէր-
 համէթ էյլէ... էկէր իսթէմէյէրէք պիր ֆէնալըզ իթ-
 տիմ իսէ, պէնի խապէրտար էյլէ... » տէյու հայդըրը
 ըտըմ. Բէմալը կէրմի իլէ տուա իթտիյիմ ճիհէթլէ, Ալ-
 լահ րէճամը գապուլ իթտի, վէ Գաբրիէլէ միւրաճաթ
 իթմէք ֆիքրինի պանա իլհամ իյլէտի. քէնտի քէնտիմէ
 տէտիմ.քի. « եա՛ Բապպի, համտ ու սէնա՛ օլտուն, էմրի-
 նէ իթտաթ իսէճէյիմ. Գաբրիէլ պէնիմ էվլատըմ, սէ-
 մէրէի ֆուտտըմ կիպի տիր. պունտան պաշգա, հէմ բա-
 բաղ վէֆէմ տէ ազիզ պիր չէհիտ (նահատակ) տիր...
 էկէր տիւնեա իւզէրինտէ պիր քիմսէ չէֆգաթ, մէրհա-
 մէթ վէ մահապպէթ ճիհէթիյլէ Հազրէթի իսայա պէն-
 ղէրտէ, օ տա մահզա Գաբրիէլ տիր... Հապսխանէտէն
 չըգաղըմտա, կիտիպ Գաբրիէլ իլէ գօնուչըրըմ, վէ օ պէ-
 նիմ չիւպհէլէրիմի հալլ իտէր : »

Ակրիքօյ. - Հազգըն վար, սէվկիլի վապիտէճիյիմ...
 պու ֆիքր սահիհէն Ալլահ թարաֆընտա՛ն սանա իլհամ ի-
 տիլմիշ տիր... Գաբրիէլ ճիսմանի պիր մէլէք տիր...
 տիւնեանըն էն սաֆ, էն ճէսուր վէ էն նէճիպ բուհլա.

THE END OF THE WORLD

ԱՐՔԱՅ ՏԻՒՊՈՒՆ

ընտան պիւրի տիր . եւ հասըլ, հագիգի պիր բարազ, քէ-
րէմքեար պիր ըահիպ տիր :

Տակոպէր . - (Քէտէրի գալպ իլէ .) Ա՛հ, պիչարէ՛ գա-
տըն, քեա՛շքի Գաբրիէլէն պաշգա պիր իթիրաֆ բարա-
զըն օլմասա իտի . . . :

Ֆրանսուազ . - (Սաֆաթիւնէ .) Սէյահաթլարընտան
էվլէլ, պունը աիւշիւնմիւշտիւմ, Պու սէվկիլի չօճուզա
կիւնահլարըմը իթիրաֆ իթմէք նէ՛ գատար թէսէլիպտիշ
պիր շէյ օլաճաղընը պիլիւ իտիմ . լաքին արբայ Տիւպուա-
յը կիւճէնտիրէճէյիմտէն վէ Գաբրիէլին կիւնահլարըմ
հագգընտա միւսամտհաքեարսնէ տալլըանաճաղընտան
գորգույօրտում :

Ակրիբօլ . - Կիւնահլարըն մը . . . սէնին կիւնահ իլլէ-
տիլին վա՛ր մը, պիչարէ վալիտէճիյիմ . . . :

Տակոպէր . - Էյ Գաբրիէլ էսնաի միւլապաթտա սա-
նա նէ՛ սէօլլէտի :

Ֆրանսուազ . - Էյվա՛հ, տօսթում, պէօլլէ պիր միւ-
լադաթը ոնընլա նէ՛ իշուն տահա էվլէլ իթմէտիյիմէ բէ-
քիմն օլտում : Արբայ Տիւպուա հագգընտա վէրտիյիմ
մալիւմթ վէ թափսիլաթ նազարը ալղգաթընը ճէլպ իլլէ-
յիպ շիւպհէլէրինի ույանտըրտը . պունըն իւղէրինէ, պու
սէվկիլի չօճուգ՝ շիմտիյէ գատար աղա պահս իթմէմիշ
օլտըլը պիր իսայը շէյլէր հագգընտա պէնի իսթիճվապ
իլլէտի . . . Եիւրէյիմի պիւս պիւթիւն քէնտիսինէ աչտըմ .
օ տա քէնտի եիւրէյինի պանա աչտը, վէ շիմտիյէ գա-
տար միւհթէրէմ վէ ֆապլիլէթի վանն իթտիյիմիզ ասէմ
լէր հագգընտա պիր թագըմ քէշֆիյաթտա պուլունարգ,
վէ պու աստէմլէրին պիրի պիրիմիղտէն կիղլի օլարապ պի-
ղի ալտաթմըշ օլտըղլտընը աղատըգ . . . :

Տակոպէր . - Պու նա՛սըլ միւմքին օլապիլիւր :

Ֆրանսուազ . - Գաբրիէլէ կիղլի գալմադ շարթըյա
պէնիմ աղղըմտան պիր թագըմ եալան սէօլլէր սէօլլէր-

լէրմիշ. պանա տա, եինէ կիզլի գալմագ շտրթըյա, Գար-
լիէլ թարափընտան պիր չօգ շէյլէր սէօյլէրլէրտի...
Բէնաիսինին իպթիտա բաբազ օլմաղա արզու վէ մէյլի
պուլընմատըղընը իգրար իթտի. Լաքին պէնիմ կէրէք պու
տիննետա վէ կէրէք ախրէթտէ քէնուի սէլամէթի բու.
հըմը թէէմին խթմէք իչուն կիւյա քէնտիսինին բուհպան
սիւքինէ կիրմէսինի արզու իթտիյիմի վէ պէն Ալլահա պէօյ-
լէ միւքէմէլ պիր բաբազ իհտա իթտիյիմ հալտէ, Ալլահ
տա պէնի մագհարը միւքեաֆաթ իտէճէյինէ գաթիյէն է.
մին օլտըղըմը վէ հէրնէ գատար պէն քէնտիսինի սօգագ-
տան պուլուպ ալմըշ վէ պիր թագըմ մահրումիյէթլէրէ
գաթլանարագ վէ կիճէ կիւնտիւզ չալըշարագ էվլատըմ
կիպի պէօյիւթմիւշ իսէմ տէ, մուհասպէթ վէ իթմաթը-
նա աէիլ օլան պէօյլէ պիր թէքլիֆտէ պուլընմաղա ճէ-
սարէթ իտէմէտիյիմի քէնտիսինէ ինանտըրմըշար... Պի-
շարէ չօճուգ պու եալան սէօյլէրէ գարըլարագ, պէնիմ
արդու լարըմը իճրա իթմէք մագսատըյա, նէֆսինի ֆէտա
վէ բուհպան սիւքինէ աէիսալէթ իթմիշ:

Ակրիքօլ. - (Հիտտէթլէ) Լաքին բաբաղլարըն պու
հարէքէթի բէք տէհշէթլի շէյ տիր. ատէթա նէֆրէթէն-
կիզ պիր հիլէքտարըզ վէ մէվատտը մուգատտէսէյէ մու-
ղայիր պիր եալանճըլըզ տըր...:

Ֆրանսուալ. - Սյնը սըրատա, պանա տա պաչգա
պիր լիսան գուլլանմագտա իտիլէր. Գաբրիէլին բաբազ
օլմաղա կիւյա արզուսը վարըմըշ տա, Ակրիքօլ սէպէ-
պիլլէ գըսղանըրըմ տէյու գօրգարագ, պու արզուսընը
պանա աչմաղա ճէսարէթ իտէմէյօրմըշ. զիրա Ակրիքօլ
միւտտէթի էօմֆուհտէ պիր իշճի բարչաուր գալմաղա մէճ-
պուր օլտըղընտան, բաբաղլըղըն Գաբրիէլէ պախշ իտէ-
ճէյի լէզայիզ վէ մուհասէնաթտան իլէլ էպէտ մահրում
գալաճագմըշ... Պիշարէ չօճուգ, իսթէմէյէրէք վէ ֆա-
գաթ պէնի մէսուտ վէ պախթիյար իտէճէք զանն իտէ-

րէք, բուհական մէքթէպինէ կիրմէք իւզրէ պէնտէն ըսելու
սաթ թալէպ իթտիյի օըրատա, քէնտիսինի պու ֆիքրտէն
ֆարիզ կէթիրէճէք եէրտէ, տիւնկատա պուհտան տահա
էյի պիր արզու պուլունմատըլընր վէ պու սուրէթլէ պա-
նա պէօյիւք պիր մէսէրրէթի մուճիպ օլաճաղընը պէյան
իլէ, պու ֆիրրինի մէվզըի իճրայա զօյմասընը օլանճա
իզթիտարըմլա նասիհաթ իյլէսիմ... Բէնտիսինէ պու
եօլտա իտարէի իսան իթմէքլէ միւպալապա իտիյօրտըմ
ամմա, նէ՞ չարէ. Ակրիքօլ սէպէպիյլէ գըսգանըյօրում
գանն իտէր տէյու գօրգույօրտում:

Ակրիքօլ. - (Շաշըն շաշըն վալիսէսինին եիւզինէ
պագարագ.) Նէ՛ մէքրուհ հիյէքեարլըգ... հէր իքինի-
զին եէքտիկէրինիզէ կէօթէրտիյինիզ ֆէտաքեարլըգը
քէնտի ալապճա տէսիսէլէրինէ ալէթ իթթիսաղ իթմիշ-
լէր. աէմէք տիր քի, Գաբրիէլ՝ քէնտիսինէ առէթա պիւ
մէճպուրիյէ վէրսիյին պու թէշվիզաթը էն մուգատտէս
պիր արզուն օլմագ իւզրէ թէլազըլ իթմիշ...

Ֆրանսուազ. - Էաքին Գաբրիէլ տիւնեանըն էն սաֆ
վէ էն աղիզ մախլուզըրընտան պիրի օլտըլընտան, եա-
վաշ եավաշ քահայիլիք իսթիտատը քէսպ իյլէտի: Պուրա-
սը բէք գօլայ անլաշըլապիլի պիւ մատտէ տիր, Գաբ-
րիէլ, տիւշարը քէսէր օլանլարա թէսէլիպալիշ օլմագ վէ
պէտպաթթարա տա ֆէտաքեարլըգ կէօթէրմէք իչուն
տօղմուշ պիր մէլէք տիր. էկէր պու սապահքի միւքեա-
լէմէմիզ օլմասա իտի, կէշմիշ զէմանտան ապա պահս իթ-
մէյէճէյի պէտիհի իտի... Սէօյլէտիյիմ սէօզլէրի իշիթ-
տիլինտէ, տաիմա լաթիֆմիզաճ վէ հալիմ օլտն Գաբրիէլ
պիրտէն պիրէ գըզարըպ, պիլխատաա Մ. Բօտէն իլէ տի-
կէր պիր շաթա ալէյհինտէ հիտտէթ հըսս իթմէյէ պաշ-
լատը, վէ անլէրէ գարշը պիր թագըմ չիքեայաթը մու-
հիմմէսի պուլունմագատա իտէ տէ, պու իտուսուսաթըն ար-
թըգ հատտը աշըրմըշ թաշըրմըշ օլտըլընը սէօյլէտի:

Տակոպէր՝ Ֆրանսուազըն պու սօն սէօղլէրինի իշիտիր իշիթմէզ, պիր հարէքէթ իճրա իտիպ, դուվվէի հաֆըզասընը թօրլամագ իւզրէ, էլինի ալնընա կէօթիւրտիւ, Պիր գաշ տագըգատան պէրու, պու տէրէճէ մահիրանէ պիր գուրնազլըզլա թէրթիպ իտիլմիշ օլան իշպաւ Կոէսա, յիսի խաֆիյէ հիքեայէսինի ֆէվզ էլաոէ պիր թէաճճիւպ վէ տէհշէթլէ տինլէմէքտէ իտի, Ֆրանսուազ սէօղլունէ չու եօլտա տէվաւ իյլէտի:

— Նիհայէթ պէնիմ իթիրաֆ բարաղըմ օլան արբայ Տիւպուանըն նասիհաթընա գարըլարագ, ղէվճիմէ թէվտի իտիլմիշ օլան էօքսիւզլէրի, եանի ժէնէրալ Սիմնըն գըզլարընը մէճհուլէ պիր գատընա թէսլիմ իթմիշ օլտըղըմ Գարրիէլէ պէյան իթտիլմտէ, սէվկիլի չօճուգ՝ պիլիմ մուգատտէս տինիմիլին լէթաֆէթ վէ քէմալէթինի պու սէֆիլ էօքսիւզլէրէ թանըթմագ իտթէտիյիմ իչուն օլմայըպ, իլլա քէնտիտինէ թէվտի իտիլմիշ օլաւն էմանէթտէն տօլայը կէրէք ճէնապը հագգ վէ կէրէք ինսանլար հուզուրընտա եէկեանէ Մէսուլ օլան ղէվճիմէ էվլէրէ խապէր վէրմէմիշ օլտըղըմ իչուն, էսէֆի ազիմէ պէնի թէքտիր իյլէտի, Գարրիէլ՝ արբայ Տիւպուանըն հարէքէթի վագըմօրընը շէտիտէն մուախագա իտէրէք, պանա ալչագճա վէ խայընանէ նասիհաթլար վէրմիշ օլտըղընը սէօլլէտի, պատէհու, մէլէքլէրէ մախսուս պիր հիլմ ու միւլայէմէթլէ պէնի թէոէլլի իթմէքլէ պէրապէր, կէլիպ հեր շէյի սանա նագլ իթմէքլիյիմի թավսիյէ իյլէտի, Պիշարէ ղէվճիմ, սանա գարըք իճրա իթտիլիմ հագգօզլըզլտան տօլայը օ տէրէճէ մուզտարըպ ըտըմ քի, պուրայա ափտէթ իթմէյէ պիր տիւրիւ ճէսարէթ իտէմէյօրտում, իշթէ պուանըն իչուն, Գարրիէլ տէ պէնիմէ պէրապէր կէլմէք իտթէտի, ֆագաթ պիշարէ չօճուգ՝ ամիրլէրինին էվամիրի շէտիտէսի իլէ բուհպան մէքթպլինտէ մահպուս պուլընտըղընտան, պէնիմէ պէրապէր կէլմէտի, վէ . . .

Տակոպէր պիտէն պիտէ գէվճէսինն սէօղինիւ քէ-
սէրէք, վէ պէօյիւք պիտէ հէյէճան վէ թէլաշա տիւշար
օլմուշ կէօրինէրէք, տէտի քի :

— Սանա պիտէ շէյ ոօրաճաղըմ, ֆրանսուազ. պունճա
տիւշինճէլէր, պունճա խայրնանէ վէ շէյթանբէսէնտանէ
հիլէքեարլըզլար տրասընտա ինտանըն զիհնի պէրպատ օ-
լուր կիտէր . . . Գարրիէլի ոօգադտան պուլուպ էվէ կէ-
թիրտիլին զէման, պօյնունտա թունճտան մամուլ պիտէ մի-
տալեա իլէ գօյնընտա տախի էճնէպի իտանըյլա եաղըլըշ
քեաղըլալալա տօլու պիտէ ճըզտան պուլունդըլընր չօճուգ-
լարըն նապէտիտ օլարըզլարը կիւն, սէօյլէտին, տէյիլ մի :

Ֆրանսուազ. - Էվվէթ . . . սէօյլէտիմ :

Տակոպէր. - Պու քեաղըտ ճըզտանընը վէ միտալեա-
յլ մուախխարէն իթիրաֆ բաբաղընա թէսիմ իթտին,
տէյիլ մի :

Ֆրանսուազ. - Էվվէթ, տօթում :

Տակոպէր. - Գարրիէլ պու միտալեա իլէ քեաղըտ-
լարտան հիշ սանա պուհս իթմէմիշ մի տիր :

Ֆրանսուազ. - Խա'յր, տօթում :

Ա.կրիքօլ՝ վալիտէսինն պու իֆատէսինի իշիթտիլինտէ
շաշըն շաշըն եիւզիւնէ պագմաղա պաշլաալ. լաքին թէ-
աճհիւպինի զապթ իտէմէյիպ :

— Տէմէք տիր քի Գարրիէլ տէ ժէնէրալ Սիմոնըն գըզ-
լարը վէ մատմուտգէլ տը Գարաշվիլ կիպի եալըն Սէն-
ֆրանսուա ոօգաղընտա հաղըր պուլընմաղա մէճպուր
տըր. - տէտի :

Տակոպէր. - Հա'յ հա'յ. խաթըրընտա մը տըր. պէ-
նիմ կէլտիլիմ կիւն վուգու պուլան մուհալէրէմիզաէ,
մուհիմ պիտէ քէյֆիյիէթ իչուն պիտէ գաշ կիւնէ գատար
պիզիմ մուալէնէթ իմիզէ միւհթաճ օլաճաղընը սէօյլէտի :

Ա.կրիքօլ. - Էվվէթ, խաթըրըմտա տըր, պապաճըղըմ :

Տակոպէր. - Շիմոի քէնտիլինի ըուհպան մէքթէպին-

տէ հապս իթ միշէր, տըշարը չըդմազա դոյ վէրմէյօրլար, հաթթա քէնտի ամիրլէրինէ գարըը շիքայէթ իտէճէք բէք չօգ սէպէպլէրի պուլընտըղընը տա վալիտէնէ սէօլէմիշ, Խաթըրընտա՞ մը որըր. պիպիմ մուալէնէթ իմիղէ միւհթաճ օլաճաղընը սէօլէտիյի որրատա, սիմասը օտէրէճէ մահ, գուն վէ թէմքինի իտիքի, քէնտիսինէ . . . :

Ա.Կրիքօլ. - (Տակոպէրին սէօղլանիւ քէսէրէք.) Եկեր իշ՝ սօնունտա էճէլ թէհլիքէսի պուլընան պիր տուէլլօտան իպպրէթ օլա իտի, պունտան պաշգա լիսան գուլլանա մաղըտըն, տէտին: Հազգըն վար, պապաճըղըմ. . . ֆա. գաթ, սէն՝ ճէսուր ատէմլէրի թանըյապիլտիյին ճիհէթլէ, Գարրիէլին ճէսարէթի տէ սէնինքինէ միւսալի օլտըղընը սէօլէտին. զալիպա թէհլիքէ բէք պէօլիւք օլմալըքի, ամիրլէրինտէն պու տէրէճէ գօրղույօր:

Տակոպէր. - Շիմտի պէն վալիտէնին սէօղլէրինի ի շիթտիյիմտէ, հէր շէյի անլատըմ. . . : Գարրիէլ տաթի՝ Բօզ վէ Պլանշ, մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ, վալիտէն վէ պէլէրի տէ պիպիմ կիպի պիր թագըմ իայըն րահպլէրին տէսիսէքեարըղլարընա գուրպան կիթ միշ տիր. . . : (Այլազ պիր սէտա իլէ.) Իմտի, շու սաաթտա անլէրին թէտապիրի տէսիսէքեարանէ վէ թէշէպպիւսաթը շէյիման բէսէնտանէսինէ վագըֆ օլտըղըմ ճիհէթլէ, անլէրէ գարըն ճէնքլէշմէք իշուն բէք գուլլէթի օլմագ լաղըմ կէլէճէյինի կէօրիւյօրըմ. . . : Տօղրուսը՝ պէն անլէրին պու տէրէճէ կգթիտար վէ նուֆուղ սահիպի օլտըղլարընը պիլմէղ իտիմ:

Ա.Կրիքօլ. - Հազգըն վար, պապաճըղըմ. . . Գարրիէլ կիպի ալիճէնապ վէ քէրէմքեար օլան ատէմլէր բէք չօգ էյիլիք իտէպիլտիքլէրի միսիլու, բիյաքեար վէ խապիս օլան էշխաս տաթի ֆէնալըդ իթմէյէ մուգթէտիր տիրլէր: Ֆէնա պիր բաբաղտան տահա մէրհամէթ սիղ պիր տիւշմէն օլամաղ:

Տակոպէր . - Սէօյլէտիբլէրինէ ինանըրըմ պու խուսուս պէնի բէք զիյասէ գօրգուտըյօր . չունքի , հէր նէ տախի օլտա , պէնիմ պէտպիսլթ չօճու գլարըմ անլէրին բէնչէ պինտէ տիր . Լաքին ճէնըլէյմէքսիզին անլէրի քէնաի բէնչէլէրինտէ պըրագմագ բէվլա՞ մը տըր : Հէր իւմիտ մահվ օլմուշ պիթմիշ մի տիր . . . : Օհ , խա՛յր , խա՛յր . . . մէյուս անչէթ լազըմ տէյիլ . . . : Մա մաֆիհ , վալիտէն պու տէսայիտի շէյթաննէթքեարանէյի պիզէ նագլ իտէլիտէն պէրու , զանն իտէրսին քի էվլէթի գուվլէթիմ , էվլէթի սէպաթ ու մէթաննէթիմ գալմասը . . . : Էթրաֆըմըտա թէրթիպ իտիլմիշ օլտան տուգաղլար , ֆէսատ տօլապլարը պանա բէք տէհչէթլի կէօրիւնիւյօր : Պու չօճու գլարըն տալըրըմասը էօյլէ միւնֆէրիտ պիր շէյ օլմայըպ , պիզի իհաթա վէ թէհտիտ իտէն ֆէսատը ազիմին պիր գըսմը տըր . . . : Պանա էօյլէ կէօրիւնիւյօր քի , պէն վէ սէվկիլիլէթիմ՝ կէօրիւպ բէնչէլէյմէք միւմքին օլմայան պիր իոսյըլ զէհրնաք եըլանլար արասընտա , տէհչէթլի տիւշմէնլէր օրթաթընտա , վէ մէքրուհ տուգաղլար իլինտէ տօլաշըյօլըզ . . . : Նիհայէթ , նէ՞ սէօյլէյիմ . . . պէն՝ էօյիւմտէն ասալա գօրգմատըզըմ վէ ալշագլըզ նէ տիր պիլմէտիյիմ հալտէ , չիմտի իզըար իտէրիմ . . . էվլէթ , իզըար իտէրիմ քի , պու սիյահ էլպիսէլիլէր պէնի գօրգուտըյօրլար . . . ահ , էվլէթ . . . գօրգույօրըմ . . . :

Տակոպէր պու սէօյլէրի օ տէրէճէ խալիսանէ պիր սուրէթտէ սէօյլէմիշ իտի քի , Ակրիքօլ սարսըլտը . զիրա քէնտիսի տէ ալնը հալէ տիւշար օլմուշ ըտը : Պէօյլէ օլմասը թապիի իտի . խասմը իլէ ալէնէն ճէնըլէյմէյէ վէ բուս պէրու իշ կէօրմէյէ ալըշմըշ օլտան խուլուսքեար , ճէսուր վէ սէպաթքեար ատէմլէր եալընըզ պիր շէյտէն գօրգարլար . օ տա՛ գարանըզ իլինտէ թուլթըլմազ գաբըլմազ տիւշմէնլէր թարաֆընտան պիրտէն պիրէ իհաթա օլունմագ խուսուսը տըր : Իշթէ Տակոպէր՝ պէլքի եիկիրմի տէ-

Ֆա էճէլէ գարշը ուղրաշմըշ օլտըղը հալտէ , ղէվճէսինին սափաիւանէ պիր սուրէթտէ թարիֆ իթմիշ օլտըղը խայըն . լըգլար վէ ֆէնալըգլարըն մէխուֆ հիքեսայէսինի իշիթտի . յինտէ , միւպհէմ պիր տէհշէթ հըսս իթմէյէ պաշլատը . մանասթըրա գարշը կիճէլէյին իճրասընը թասմիմ իթ . ալիյի թէշէպպիւսինտէն ֆէրաղէթ իթմէք ֆիքրլինտէ տէ . յիլ իտի իսէ տէ , իշ շիւտի քէնաիսինէ տահա ղիյատէ թէհլիքէլի վէ միւտհիշ կէօրիւնմէքտէ իտի :

Պիր գաշ տաղըգատտան պէրու օտայը իսթիլա իթմիշ օլան սիւքիւնէթ , Մայքէօնիւն ալտէթիյլէ գաթ' օլուն . տը . Մէզպուրէ՝ Տակուպէր , Ֆրանսուազ վէ Ակրիքօլ ա . րասընտա ճէրէյան իտէն մուհավէրաթըն պաշպալարը թարաֆընտան իշիտիլմէսի մուվաֆըգը մասլահաթ օլմա . տըղընը պիլտիյինտէն , խաֆիֆճէ գաբույա վուրտու վէ պապա Լօրիօ իլէ պիրլիքտէ տըշարըտա սուրարագ .

— Կիրէպիլի՛ր միյիլ , մատում Ֆրանսուազ , պապա Լօրիօ օտուն կէթիրտի . — տէտի :

Ակրիքօյըն պապասը աշնընտան սէյլ կիպի ագմագ . տա օլան սօղուգ սօղուգ թէր տանէլէրինի սիլտիյի սը . րատա , Ակրիքօլ .

— Էվվէթ , էվվէթ , կիրէպիլիւսինիլ , սէվկիլի Մայ . եէօմ . — տէտի :

Գարու աշըլտը , վէ հիւրմէթլի պօյաճը նիւմայան օլ . տու . պու տէֆա մէրգուլմըն էլլէրի իլէ գօլլարը գատի . ֆէ չիշէյի ըէնկինէ պօյանմըշ ըտը . պիր էլիյլէ պիր սէ . բէտ սօլըսը օտուն , վէ տիկէրիյլէ տէ՝ պիր աթէշ քիւ . ըէյի իւղէրինտէ եանմըշ պիր քէօմիւր բարչապը թութ . մագտա օլարագ .

— Աղշամլար խայր օլտուն , տօսթլար . թէշէքքիւր ի . տէրիմ քի պէնի խաթըրընըգա կէթիրմիշսինիլ , մատում Ֆրանսուազ . աիւքքեանըմ վէ իշինտէ պուլընան էշեամ ճիւմէթէն սիզի իշուն հաղըր օլտըղընը պիլիւսինիլ . . .

Բովնուլուգ արասընտա պիրի պիրինէ մուսվէնէթ իթմէք վաղիֆէ տիր, վաղթըյու սիզ տէ պէնիմ միւթէվէֆֆա ղէվնէմ հագգընտա բէք չօգ հիմմէթ վէ ինսանլյենէթ կէսթէրմիշ սինիզ տիր. - տէտի:

Հիւրմէթի պոյաճը՝ կէթիրաիլի օտունը օտանըն պիր քէօլէսինէ պօշալթը տըզտան, վէ աթէշ քիւրէյինի տէ Սկիթթօլա վէրտիքտէն սօնրա, օտատա հազըր պուլընան քէսանըն մահգուն վէ տալըն սիմասընտան քէնտիսինին ուզուն միւտտէթ օրատա տուրմասը սայլըսըզլըզ օլտըղըն անլայարազ.

— Պաշգա պիր շէյէ իհթիյաճընըզ վա՞ր մը, մատթամ Թրանսուազ. - տէյու սօրտու

Թրանսուազ. Խա՛յր, պապա Լօրիօ, թէշէքքիւր իտէրիմ, հէզարան թէշէքքիւր իտէրիմ:

Պապա Լօրիօ - էօյլէ իտէ կիճէլէր խայր օլսուն...

Պոյաճը պու սէօզիւ սէօյլէյիպ օտատան չըգաճազը սըրտա, Մայեէօյէ միւթէվէճճիհէն.

— Մ. Տակոպէր իչուն կէլմիշ օլան մէթթուպը ունութմայընըզ... պէնիմ պէշ բարմաղըմ պիրտէն դատիֆէ չիշէյի բէնկինէ պոյանմըշ օլտըղընտան, լէքէ իտէրիմ տէյու գօրգուպ էլ տօղունտըրմաղա ճէսարէթ իտէմէտիմ: Կիճէլէր խա՛յր օլսուն, արգատաշլար. - տէտի վէ տըշարը չըգըպ նապէտիտ օլտու:

Մայեէօ. - Մօսիէօ Տակոպէր, իշթէ կէլէն մէթթուպ չու տըր. - տէյիպ մէթթուպը վէրտիքտէն սօնրա, քէնտիսի սօպայը եագմաղա գօյուլտու: Սկրիքօլ տախի վալտէսինին էսկի գօլթուգ սանտալիէսինի սօպայա եագլաշտըրտը:

Տակոպէր՝ մէթթուպը օղունա ուղաթարազ.

— Պազ, օլլում, չու նէ՞ մէթթուպ տըր. պաշըմ օտէրէճէ Լօրումըշ տըրքի, կէօզիւմ անճագ կէօրիւյօր. - տէտի:

Ակրիքօլ մէքթուպը ալըպ աչտըդ տան սօնրա, պիր
զաչ սաթըրտան իպարէթ պիր շէյ օլտըղընը կէօրաիւ,
վէ իմղանըն սահիպի քիւմ օլտըղընա պազ մազ պըղըն օղու
մաղա պաշլատը .

Տէնէլ Խէրէֆէ, 25 Կէնուար 1831.

« Բէֆիդի գատիմիմ .

« Տօս տօղրու Էվրօթայա կիտէն պիր սէֆինէյէ թէ .
« սատիւֆ իտիպ, անընլա պիր գաչ տափըդա գատար իւս
« թիլաթ իթմէմիլտէն պիլ իսթիֆատէ, շու պիր գաչ
« սաթըր մէքթուպը աճէլէթէն եաղըյօրըմ քի, Հինաիւս
« թանտան եաղտըղըմ սօն մէքթուպլարտան Էվվէլ Հա-
« վըրաան եէտինէ վասըլ օլլաճաղընը իւմիտ իտէրիմ . . .
« Շիմաի սէն զէվճէմ վէ Էվլպարմ իլէ պերապէր չիւպ
« հէսիզ Բարիպտէ պուլունըյօրմըն . . . քէնտիլէրինէ սէյ-
« լէ քի . . . :

« Լաքին պիթիլէմէյէ ճէյիմ . . . սանտալ կիտիյօր . . .
« չար չաբուզ պիր սէօղ տահա սէյլէյիմ . . . պէն Պրան .
« սայա կէլիյօրըմ . . . : Շուպաթըն 13/ւնիւ ունութմա . . .
« զէվճէմին վէ չօճուղըմին միւսթմազ պէլի անա միւթէվազ .
« դըֆ տըր . . . :

« Ալլահա ըսմարլափըզ, սէվկիլի տօսթում . իլէլ է-
« պէտ միննէթտարըն

ՍԻՄՈՆ . »

Պու էանատէ, Մայնէօ . « Ակրիքօլ . . . բէտէրին . . .
չաբուզ օլ . . . » տէյու հալըրտը :

Ահվալը հաղըրէ իլէ քէտէրպախշ պիթ մուվաֆազաթ
վէ թէալլիւզի պուլունան պու մէքթուպըն իլք քէլիմէլէ-
րինի իշիտիր իշիթմէզ, ծակոպէրին եիւզիւ էօլիւ չէհրէսի
կիպի սօլտու . հէյէճանը գալպ, եօրղունըզ, գուվլէթ-
սիղլիք պու սօն տարպէյէ մունզամմ օլարազ, պիչարէ
ատէմի քէնտինտէն չըգարտըլար :

Օղու տէրհալ եանընա զօշարադ , բէտէրինի պիր
միտտէթ ճիք զօլարը արաւընտա թուրթուր . լաքին չօգ
կէմէքսիղին պու նակէհանի տէրմանսրզլըզ վէ պայղըն-
լըզ դաիլ օլուպ , Տակոպէր էլինի ալընա կէթթիւրաիւ ,
քէնտիսինի տօղրուլթաը , վէ կէօղլէրինաէն զլղընճըմ սա-
լըմաղա պաշլարպ չէհրէսինտէ գաթի պիր սէպաթ վէ
մէթանէթ վէ ճէսարէթ կէօրիւլաիւ . պատէհու շիտտէթ լի
պիր խէլէճան իլէ շու սէօղլէրի սէօյլէտի .

— Խա՛յր , խա՛յր , պէն խայրն օլամամ , ալչադ օլա-
մամ . սիյահ էլպիսէլիէր արթըզ պէնի զօրգուտամազլար .
պու կիճէ Բօզ վէ Պլանչ հէր հալտէ գուրթուլաճազլար
ալըր :

8

ՃԷԶԱ ԳԱՆՈՒՆՆԱՄԷՍԻ

Տակոպէր՝ Դէյահ էլաէ-էլէէրն քէնտի սէվկիլիւլէրի ալէյ-
հինտէ թէրթիպ իթմիշ օլտըզլարը խաֆի , խալընալէ վէ
թէհլիքէլի տէսիւէլէրաէն պիր միւտտէթ ճիք ալչաբը
տէհլէթ օլարադ , Բօզ վէ Պլանչը գուրթարմադ իչուն
թասմիմ իթմիշ օլտըզը թէհլէպալիւտէ աղաճըզ թէրէտ-
տիւա իթմիշ իտի . լաքին ֆէվզ էլ մէմուլ օլարադ քէնտի
վէզայիֆի մուգատտէսէսինի իթթար իտէն մարէշալ Սիմոնըն
մէքթուպը օգուռուր օգուռմաղ , թէրէտտիւա վէ գօր-
գուսը անինտէ մահվ ու զաիլ օլտու , իթթիյար աաքէրին
նակէհանի մէյուսիյիէթի եէրինէ , սաքինանէ վէ իհթի-

յաթքեարանէ պիր ազմ ու մէթանէթ վէ ճէսարէթ գաիմ
օրմուշ ըտը : Պինաէն ալէյհ էվվէլքինտէն տահա զիյատէ
մէթին պիր սէտա իլէ .

— Ակրիքօլ , սաաթ գահ տըր . — տէյու սօրտու :

Ակրիքօլ . — Պիր աղ էվվէլ սաաթ տօգուղը վուր-
տու , պապաճըղըմ :

Տակոպէր . — Հայտի չար չարուգ պանա պիր տէմիր
գանճա եաբը վէր . լաքին պու գանճա՝ պէնիմ աղըրը-
ղըմա տայանաճագ տէրէճէտէ միւհքէմ վէ պիր տիլալըն
սաչողընա սարլանապիլէճէք տէրէճէտէ տէ աչըգ օլմալը
տըր : Պու տէօրմէ սօպա սանա օճագ վէ էօրս իւրտմէթինի
կէօրէպիլի . էվին իչինտէն էլպէթթէ պիր չէքիճ պու-
լապիլիսին . . . սըրա տէմիրէ կէլինճէ . . . (իէրէտուտ
իտէրէք վէ էթրաֆընա պագընարագ .) տէմիրէ կէլինճէ ,
իչթէ անը տա պուլտըմ . . .

Առքէր պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ , սօպանըն եա-
նընտան գալըն վէ միւհքէմ պիր մաչա ալտը վէ օղլունա
ուզաթարագ .

— Հայտի , չարուգ օլ , օղլում , աթէչի պիր էյիճէ
թութուչտըր վէ պու տէմիրի պէյազլատաճագ տէրէճէտէ
գըզտըրըպ պիր գանճա եաբը վէր . — տէտի :

Պու սէօղլէր իւզէրինէ , Ֆրանսուաղ իլէ Ակրիքօլ
հայրան հայրան պիրի պիրինէ պագըչտըլար . տէմիրճի
քէտէրինին թաամիւքէրտէսի օլան իչէ վէ Մայիէօնիւն
մուավէնէթիլէ պաչլանմըչ օլան հազըրըզլարա վագըֆ
օլմատըղընտան , տիլսիզ կիպի տօնա գալտը :

Տակոպէր՝ մաչայը տաիմա էլինտէ թութարագ օղլու-
նա թէքըար տէտի քի .

— Իչիթմէյօր մըսըն , Ակրիքօլ . պուհընլա պանա չար
չարուգ պիր տէմիր գանճա եաբը վէր տէյօրըմ :

Ակրիքօլ . — Տէմիր գանճա՝ մը . . . նէ եալաճագսըն
պապաճըղըմ :

Տակոպէր . - Շուրատա պիր իբիմ վար , անըն ուճու-
նա կէշիրէճէյիմ . Լաքին պու գանճոնըն թէրէսինտէ է-
րէյիճէ կէնիշ պիր տէրիք եարմարսըն քի , իրի օ տէլիյէ
կէշիրիպ սըղը սըգըյա պաղլամագ դապիլ օլսուն :

Ակրիքօլ . - Լաքին պու իրի վէ գանճայը նէ՞ հարա-
ճագսըն :

Տակոպէր . - Էկէր մանասթըրըն պիր գաբուսընտան
կիրէմէղսէմ , տիվարտան եօգարը չըգմագ իչուն գուլ-
լտնաճաղըմ :

Փրանսուազ . - (Օղլունա .) Հաճկը մանասթըրըն , Ակ-
րիքօլ :

Ակրիքօլ . - (Պիրտէն պիրէ այաղա գալգարագ .)
նէ՞ սէօյլէյօրսուն , պապաճըղըմ , հալէա սնը՞ մը տիւշիւ-
նիւյօրսըն . . . :

Տակոպէր . - Եա նէ՞ տիւշիւնմէքլիյիմի իսթէրսին ,
օղլում :

Ակրիքօլ . - Լաքին , պապաճըղըմ . . . պու մուհալ
գապիլինտէն պիր շէյ տիր . . . պէօյլէ պիր թիշէպպիւստէ
պուլունմագ թէհլիքէլի տիր :

Փրանսուազ . - (Ըզտըրապը գալպ իլէ .) Լաքին նէ՞
վար , օղլում , նէ՞ օլմուշ , բէտէրին նէրէյէ կիթմէք իս-
թիյօր :

Ակրիքօլ . - Պու կիճէ մարէշալ Սիմոնըն գըղլարընըն
մահպուս պուլընտըղլարը մանասթըրա կիրիպ , չօճուզ-
լարը գաչըրմագ իսթիյօր :

Փրանսուազ . - (Էֆքեարը պաթըլէի տիյանէթըրլէ-
րիսինտէ էլան բապիթ վէ սատըգ գալարագ .) Եա Բապ-
պի , եա՛ Բապպի . . . պու հարէքէթին ումուրը մուգատ-
տէսէյէ գարչը պիր թէճափուղքեարլըդ օլտըղընը պիլմէ-
յօրմըսըն , պիշարէ զէվճիմ . . . :

Պէտպաթիթ գատընճըղազ պու սէօղիւ սէօյլէտիք-
տէն սօնրա , էլէրինի եէքտիկէրէ գափուշտըրըպ , ա-

յաղա գաղղմագ վէ Տոկոպէրէ ետզլաշմագ իւզրէ պիր
հարէքէթ իճրա իյլէտի :

Իթիթիար ասքէր՝ պիր թագըմ իթիրաղաթա , շի-
քեայաթա վէ ըէճալարա տիւշար օլաճաղընը էվվէլճէ քէշֆ
իթմիշ վէ պունըարըն հիշ պիրիսինէ գուլագ ասմամայը
գաթիյէն գարարլաշտըրմըշ օլտըղընտան , զայթթ գըլմէթ
տար պիր վազթըլ գաիպ իթաիրմէքտէն պաշգա պիր մու-
հասէնաթը պունընմայան պու գապիլ պիհուտէ ըէճա վէ
նիյաղլարըն տէրհալ էօնիւնիւ ալմագ , վէ գարարը վագը-
ընըն գաթի վէնագապիլի թապիլի օլտըղընը կէօթէրմէք
իշուն , թէմքինլի , սէրթ վէ պիր աղ տա միւթէհարքիմանէ
պիր ոուրէթտէ տէտիքի :

— Զէվճէմ , օլլաւմ , պէնի տինլէ յինիզ . սէօղէյէ-
ճէյիմ սէօղէրէ էյիճէ աըղգաթ իաինիզ . պէնիմ եա-
շըմտա պունընան պիր աաէմ պիր շէյին իճրասընա գա-
րար վէրէճէք օլուրսա , սէպէպինի էլպէթթէ պիլիլ , վէ
գարար վէրաթիքտէն սօնրա , նէ՛ զէվճէսի վէ նէ տէ օլ-
լաւ քէնտիսինի ֆիքրի գաթիսինտէն մէն՝ իաէմէղլէր . . .
վաղիֆէսի հէրնէ իսէ մութլագա եաբար . . . Իշթէ պէն
տէ վաղիֆէմին իճրասընա գարար վէրմիշիմ տիր . պինա-
էն ալէյհ՝ պիհուտէ սէօղլէր սէօլլէմէքտէն վէ պէնի պի-
հուտէ եէրէ եօրմագտան ֆարիղ կէլինիզ . . . հէրնէ տաթի
եաբասնըղ դուլաղըմա կիրմէյէճէք տիր : Պէնի թէշէպ-
պիւսիւմքէն ալը գօյմագ իշուն սիզէ պէօլլէ սէօլլէմէք
տիւշէր իտի , տէյիլ մի , բէք էյի . մաաամ քիսպու վաղի-
ֆէյի իճրա իթաինիզ , արթըղ պունտան պուհո իթմէյէ-
լիմ : Պու ազշամ պէն քէնտի էվիմտէ հիւքմ իթմէք իս-
թէրլիմ . . . :

Ֆրանսուազ՝ զէվճինին սուրէթի իֆատէսինտէն գօր-
գարագ , արթըղ պիր սէօղ պիշէ սէօլլէմէյէ ճէսարէթ
իտէմէտի . ֆաագաթ օղլընըն եիւզիւնէ թէզարրուքիտրանէ
պիր նիկեահ աթֆ իյլէտի :

Ակրիքօլ վալիտէսինին պու նիկահընտան միւթէէս-
սիր օլարադ .

— Պապաճըղըմ, միւսաատէ էթ տէ պիր սէօղ տա-
հա սէօլէյիմ . — տէտի .

Տակոպէր . — (Սապրսըղլըղլա .) Սէօլէ պազալըմ ,
գուլաղըմ սէնտէ . . . :

Ակրիքօլ . — Դարալը վադընա գարչը մուխալէֆէթ
իթմէք ֆիքրինտէ տէյիլ իսէմ տէ , քէնտինի նէ տէրէճէ
պէօյիւք պիր թէհլիքէյէ աթմագտա օլտըղընը հէնուլ
պիլմէտիյինի իսպաթ իտէճէյիմ :

Տակոպէր . — (Տիւրիւշթանէ .) Պէն հէր շէյի պիլի-
րիմ . . . : Թէշէպպիւսիւմ բէք աղըր տըր . Լաքին նէ չա-
րէ , գաթլանմալլըյիմ . վատ իթտիյիմ պիր շէյին իճրասը
իչուն շու եա պու թէտպիրտէ միւսամահա իթտի տէմէ-
սինլէր :

Ակրիքօլ . — (Այթ իւսթ օլարադ .) Պապաճըղըմ, քէն-
տինի սադըն . . . : Թէքրար սէօլէյօրըմ, սէն քէնտինի նէ
տէրէճէ պէօյիւք պիր թէհլիքէյէ աթմագտա օլտըղընը
պիլմէյօրսուն .

Տակոպէր . — (Թահգիրամիզ պիր սուրէթտէ ումուզ-
լարընը գալտըրարադ .) Պիլմէյօր մըյըմ . թէհլիքէ տէտի-
յին շէյ գաբուճընըն թիւֆէնկի իլէ պտղչէպանըն օրաղը ի-
սէ , շունլարտան պահս իտէլիմ տէ պիթսին : Մանասթը-
րա կիրտիքտէն սօնրա , ֆարզ իտէլիմ քի պէնի թէլէֆ
իթտիլէր , սէն վալիտէնէ գալմայօր մըյըն : Եիկիրմի սէ-
նէտէն պէրու պէնսիզ գալմաղա ալըշմըշ օլտըղընըղտան,
պէնիմ վէֆաթըմ սիզէ օ գատար աղըր կէլմէյէճէք տիր :

Փրանսուադ . — (Հօնքիւր հէօնքիւր աղլայարադ .)
Ահ , եա՛ Րապպի , հէր պու ֆէլաքէթլէրին սէպէպի պէն
իմ . . . Դարըիլէլին պէնի թէքտիր իթմէյէ հագղը վարը-
մըշ :

Մայեէօ . — (Տակոպէրին զէվճէսինին եանընա եագ-

լաշարագ, ալշագ պիր սէտա իլէ.) Մատամ ֆրանսուազ, սիզ էմին օլունըզ. Ակրիքօլ՝ բէտէրինին քէնտիսինի պէօյլէճէ թէհլիքէյէ աթմասընա միւսաաաաէ իտէմէզ:

Ակրիքօլ՝ պիր տագըզ աճըզ թէրէտտիւտտէն սօնրա, թէքրար քէլամա աղագ իտիպ, հէյէճանղը պիր սէտա իլէ տէտի քի.

— Պէն սէնի թանըրլմ, պապաճըզլմ, էճէլ զօրգուսըլա սէնի գարարընտան մէն՝ իտէմէյէճէյիմի պիլիլիմ:

Տակոպէր. — Էօյլէ իսէ հա՛նկը թէհլիքէտէն պահա իտիյօրսուն:

Ակրիքօլ. — (Բէտէրինին գալպինէ թէէսիր իտէճէք տէրէճէտէ միւէսսիր պիր սէտա իլէ.) Էօյլէ պիր թէհլիքէտէն պահա իտիյօրաում քի, սէն՝ պու տէրէճէ սահիլի ճէսարէթ օլտըզըն հալտէ տաիի, օ թէհլիքէ էօնիւնտէ ըիւճաթ իտէճէքսին . . . :

Տակոպէր. — (Սէրթ վէ տիւրիւշթ պիր սէտա իլէ.) Ակրիքօլ, սէօյլէտիլին սէօզ ալշագլըզ տըր, պսնա հագաւրէթ իտիյօրսուն:

Ակրիքօլ. — Նէ՛ Սէօյլէյօրսըն, պապաճըզլմ:

Տակոպէր. — (Ղազուպանէ պիր չէհրէ իլէ.) Էվլէթ, ալշագլըզ տըր. զիրա պիր ինսանը զօրգութարագ քէնտի վազիֆէի մուգատտէսէսինին իճրատընտան վազ կէչիրմէք իսթիյօրսուն . . . հագարէթ տիր. զիրա պէնի զօրգմաղա մուղթէտիր զանն իտիյօրսըն . . . :

Մայեօ. — (Սէօզէ գարըշարագ.) Ա՛հ, մօսիէօ Տակոպէր, Ակրիքօլըն նէ՛ տէմէք իսթէտիլինի անլայամայօրսընըզ:

Տակոպէր. — (Սէրթ պիր սուրէթտէ.) Բէք ալէա ա՛ն. Լայօրլմ:

Ակրիքօլ՝ բէտէրինին հիտտէթ ու շիտտէթինտէն սօն տէրէճէ միւթէէսսիր օլտու իսէ տէ, մուհապպէթ վէ հիւրմէթի ֆէրզէնտանէնին իճապ իթտիլի աղմ ու մէթանէթ.

տէ զէրբէճէ թէրէտտուտ իթմէտի . իմտի , զալպի քէմա-
լը շիտաէթլէ չարբմագտա օլտըղը հալտէ , տէտիքի .

— Պապաճըղըմ , էկէր իթաաթտա գուսուր իտիյօր-
սամ , պէնի ափվ էթ . . . լաքին պէնտէն նէֆրէթ իթսէն
տախի , կիճէլէյին պիր մանասթըրն տիվարընը աշմագլա
քէնտինի նէ՝ տէրէճէ պէօյիւք պիր թէհլիքէյէ աթաճա .
ղընը իսպաթ իտէճէյիմ :

Տակոպէր . - (Հիտտէթինտէն գըպ գըրմըղը քէսիլէ-
թէք .) Օղլուճ . . . աահա ճէսարէթ մի իտիյօրսըն . . .

Պլանսուտազ . - (Աղլտյարագ .) Ակրիքօլ . . . գօճաճը-
ղըմ . . .

Մայեէօ . - Մօսիէօ Տակոպէր , Ակրիքօլը տինլէյի-
նիլ . . . հէրիմիղին մէնֆաաթը իչուն սէօյլէյօր :

Տակոպէր . - (Հիտտէթինտէն տյաղընը եէրէ վուրու-
րագ .) Արիլըգ հիչ պիր սէօզ գաֆամա կիրմէզ . . .

Ակրիքօլ . - (Տէհչէթլի պիր սուրէթտէ եիւ զիւնիւն
րէնկի սօլտուգ .) Պապաճըղըմ , տէմէք իաթէյօրըմ քի ,
քէնտինի քիւրէյէ գատար կիթմէք թէհլիքէսինէ տիւչիւ-
րիյօրսըն :

Տակոպէր . - (Պիրտէն պիրէ օղլունըն գօլունտան
թութարագ .) Սէֆիլ , պէնի իտյըն վէ ալչագ օլմագ թէհ-
լիքէսինէ տիւչիւրմէքտէն իսէ , պու իուսասը պէնտէն
քէթմ իտէմէզ մի իտին . - տէտիքտէն սօնրա , թիթրէյէ
թիթրէյէ . « Բիւրէ՞ք մի » տէյու թէքրար իլլէտի , վէ
եըլտըրմտան ուրըլմըչ կիպի , պաշընը էյիպ օլտըղը
եէրտէ իսամուչ վէ միւթէֆէքքիւր գալտը :

Ակրիքօլ իսէ՝ քէնտի սէօզլէրինին Տակոպէր իւզէրին-
տէ հասըլ իթտիյի թէէսիրտէն մէմնուն վէ ֆագաթմէր-
գումըն մէյուսիյեթի հալինտէն զիյատէսիյլէ միւթէէս-
սիֆ օլարագ , տէտի քի :

— Ո՛հ , պապաճըղըմ , կիճէլէյին մէսքիւն պիր մա-
հալին տիվարընը աշարագ վէ եախօտ գաբուսընը գըրա-

րագ իշերի կիրմէք խուսուսընտա, հիւքմի գանուն գաթի տիր... ճէղասը քիւրէք տիր. էվվէ՛թ, պապածըղըմ. է. կէր պու ճիւրմի իթիքեապ իթտիյին զէմնն թուլըլաճագ օլուրսան, ճէղասը քիւրէք տիր. վէ պէօյլէ օլաճաղը տա եիւզտէ սօգսան տօգուղ մուհաղգաղ տըր. չունքի, Մայեէօնիւն սէօյլէտիյի վէճճ իլէ, մանասթըր իհթիյաթ. քեարանէ պիր սուրէթտէ մուհնֆաղա իաիլիյօրմուչ... էկէր պու սապահ, աչըգտան աչըղա մատմուսաղէլլէրի գաչըրմագ թէչէպպիւսինտէ պուլունտա իտին, սէնի թէվ. դիֆ իաիպ հապսա աթարլար ըտը. անճագ պու թէչէպ. պիւս աչըգտան աչըղա իճրա իաիլմիյ օլաղընտան, հիչ օլմաղսա խալիսանէ վէ սամիմի պիր քիւսթտիւրդ ըէնկինի քէսպ իտէր վէ մուսխիսարէն տէ իհթիմալ քի աֆվա մաղ. հար օլուր ըտը... Լաքին պէօյլէ կիճէլէյին տիվարը ա. շարագ մանասթըրա կիրմէք... թէքրար սէօյլէրիմ քի, տօս տօղրու քիւրէյէ կիթմէք տիր... Շիմտի... պա. պաճըղըմ... իսթէտիյին գարարը վէրէպիլիւսին... սէն նէ եաքարսան պէն տէ օնու եաքաճաղըմ... զիրտ սէնին գալգըպ եալընըղճա կիթմէքլիյինէ ասլա միւսատտէ իտէ. մէմ: Հայտի, սէօյլէ... դանճայը տէրագապ եաքարըմ. պէնիմ տօլապըն ալթընտա պիր չէքիճ իլէ քէլպէթիլէ. ըրիմ տէ վար տըր... պիր սաաթա գատար կիտէպիլիւրիլ:

Տէվիրճինին պու սէօյլէրինտէն սօիրա, օտա տէրու. նինի տէրին պիր սիւքիւնէթ գաբլատը. պու սիւքիւնէթ եալընըղ Ֆրանսուաղըն ընչգըրըգ սէտալարը իլէ գաթ' օ. լունմագտա ըտը. պիչարէ գատըն հէմ աճը աճը աղլա. մագտա վէ հէմ տէ սաիգաի մէյուսիյեթիլէ չու սէօյլէրի մըրըլտամագտա ըտը.

— Էյվահ... եա՛ Բապպի... արբայ Տիւպուանըն սէօյլէրինի տինլէտիյիմ իչուն, պաչըմըղա պագ նէլէր կէլտի...:

Մայեէօ Ֆրանսուաղա պիհուտէ եէրէ թէսէլի վէր-

մէքտէ , վէ քէնտիսի տտիսի գալպէն տէհչէթ հըսս իթ-
մէքտէ իտի . զիւրա ասքէր՝ պէտնամըղա դարչը ուղրաշ-
մագ իշուհ , քիւրէք ճէզասընտտն տաիսի գօրղմաղ պիրա-
տէմ՝ օլտըղընտան , Ակրիքօլ տաիսի բէտէրինին տիւչար օ-
լաճաղը թէհչիքէյէ իշթիւրաք իթմէք իսթէյէ ճէքաիչ :

Տակոպէր՝ հէր նէ գատար սէպաթքեար վէ ճէսուր
պիր տաէմ իտի իսէ տէ , հայրէթ վէ մէպհութիյէթին-
տէն տօնմուշ գալմըշ ըար : Քէնտի տաթթըն ասքէրիյէսի
իճապընճա , կիճէլէյին իճրասընը թասմիմ իթմիշ օլտըղը
թէչէպպիւսին պիր նէվ՝ մուհարէպէ տէսիսէսիլ օլտըղընը
վէ էվվէլա հագգը սահիհի վէ սանիյէն վաղիյէթ ինին իյթի-
զասը սէպէպիլէ մէզքիւր տէսիսէյի մէվգըի իճրոյա գօյ-
մալա հագգը պուլընտըղընը վանն իթմիշ իտի . լարին
օղլունըն տէհչէթէնկիլ սէօղլէրի պու զաննընը տօղրու-
թուպ , հագըգաթը հալի մէյտանտ չըգարտը . պինապէչ
րին՝ եա՝ մարէչալ Սիմոնըն էմիյէթինէ վէ էօքսիւղէրին
վալիտէսինին սօնընճը արգուլընա խըյանէթ իթմէք վէ
եալիտ քէնտիսիսի տէհչէթի պիր պէտնամըղ թէհչիքէ-
սին տիւչիւրմէք լաղըմ կէլմէքտէ իտի . հալթա էօք-
սիւղէրի գուրթարմագ միւմքին օլուպ օլմայաճաղընը տա
պիլմէյէրէք օղլունը տա պու պէտնամըղ թէհչիքէսի-
նէ հըսսէտար գըլմաղա մէճպուր օլույօրտու . . . :

Նակէհան Ֆրանսուաղ , Կաշարմըշ օլան կէօղլէրինի
պիրէք , զիհինտէ պիրտէն պիրէ պիր շէօլէի իւմիտ
աօղմուշ կիպի տէտի քի .

— Եա՝ Բապաի , էվվէթ , Ֆիքրիմէ պիր շէյ կէյիյօր .
մուամէլէի ճէպրիյէ գուլանմագսըղըն պէքի տէ պու սէվ-
կիլ չօճուղլարը մանասթըրտան գուրթարապիլիւրինիլ .
Ակրիքօլ . - (Քէմալը կէրմի իլէ .) Նէ՝ կիպի , վալիտէ-
ճիլիմ :

Ֆրանսուաղ . - Պու էօքսիւղէրի մանասթըրա կէօն-
տէրէն արբայ Տիւպուա տըր , Լարին , Գաբըլէլին իֆա-

տէսինէ նազարէն, պէնիմ իթիրաֆ բարաղըմ պու իյի սրբֆ Մ. Բօտէնին թէշվիգի իլէ եաբմըշ տըր . . . :

Ակրիքօլ . - Էկէր իշ օ եօլտա իսէ, Մ. Բօտէնէ միւրաճաաթ իթմէք պիհուտէ պիր շէյ տիր . քէնտիսինտէն հիշ պիր մուավէնէթ պէրլէնիլէմէզ :

Ֆրանսուազ . - Էվվէթ, Մ. Բօտէնտէն պէրլէնիլէմէզ . Լաքին իհիմալ քի Գաբրիէլին ամիրի օլան վէ լուհպան մէքթէպինէ կիրէլիտէն պէրու քէնտիսինի տաիմա հիմայէ իթմիշ պուլընան նուֆուզքեար արբայ պու պապաէ պիլ շէյ եաբապիլսին :

Ակրիքօլ . - Հանկը արբայ, վալիտէճիլիմ :

Ֆրանսուազ . - Մ. արբայ տ'էկրինեի :

Ակրիքօլ . - Ա՛հ, վալիտէճիլիմ, ֆիլ հագըգա բա-հիպի միւմաիլէյհ՝ բարազ օլմագտան էվվէլ ասքէր իմիշ . պէրի տէ պաշգաըարընտան տաճա՝ զիյտտէ մէրհամէթիլի վէ մուշֆիգ պիր գալպէ մուիք տիր . . . մա մաֆիհ . . . :

Տակուպէր . - (Պու իսմի իշիթտիլինտէ, շէհրէսինտէ տէհշէթ վէ նէֆրէթ ալաիմի բէյտա օլարագ .) Տ'էկրին-եիմի . . . պու մէքրուհ խալընլըզ վէ տէսիտէքեարլըզ ի-շինտէ, բարազ օլմագտան էվվէլ ասքէրլիք իթմիշ օլան տ'էկրինեի նամընտա պիր ատէ՛մ տէ մի վար տըր :

Ակրիքօլ . - Էվվէթ, պապաճըղըմ, մարքի տ'էկրին-եիտէն պահա իաիյօրըզ քի, Պուրպոնլարըն թէճտիտի հիւ-քիւմէթ իթմէսինտէն էվվէլ, Բուսիա խըտմէթի ասքէրի-յէսինտէ պուլընմըշ վէ 1815 սէնէսինտէ Պուրպոնլար թա-լաֆընտան պիր ալայա գօմանտան օլմուշ տըր :

Տակուպէր . - (Պօղուգ պիր սէտա իլէ .) Թա քէնտի-սի . . . եինէ օ հա՛ . . . քէօթիւ պիր շէյթան կիպի տաիմա չօճուգլար, վալիտէլէրի վէ բէտէրլէրինէ գարշը տիլլիպ ասլըրլօր :

Ակրիքօլ . - Նէ՛ սէօյլէյօրսուն, պապաճըղըմ :

Տակուպէր . - Մարքի տ'էկրինեի տէտինիլ, տէյիլ մի .

պու առէմին քիմ վէ հոտարլ մախլու գ օլտըղընը պիլի՛ր մի-
սինիլ: Պու ալչադ՝ բարաղ օլմաղտան էվլէլ, քէնտի աչգ-
ու մուհապպէթինէ հաղարը հագարէթլէ պաղտըղը իչուն,
Բօղ վէ Պլանչըն վտիտէսինին ճէլլատը օլմուչ տըր: Բա-
բաղ օլմաղտան էվլէլ, քէնտի վաթանընա դարչը ճէնը-
լէսիչ վէ էսնաի մուհարէպէտէ իչի տէֆա ժէնէրալ Սի-
մոն ըլա բու պէ բու պուլունմիչ տըր... Էվլէ՛թ, ժէնէ-
րալ Սիմոն՝ Լիբսիգա մուհարէպէսինտէ էսիր տիւշտիլլու
վէ Վաթէրլոյ մուհարէպէսինտէ վիւճուտի գուրչուն եա-
բալարըլլա տէլիք տէլիք օլտըղը սըրատա, պու խայըն
մարքի տախի Բուսլար վէ Ինկիլիզէր իլէ զալէպէ պոյ-
րաղընը տիքմէքտէ իտի: Պուրպոնլարըն կիւնիւնտէ տա-
խի, պու ալչադ տտէմ՝ պիր չօգ շան ու շէրէֆլէրէ մազ-
հար օլտրագ, իյթիտարտան տիւշէն Խմէրաթօրլըղըն
ապէրի իլէ (ժէնէրալ Սիմոն ըլա) պիր տէֆա տահա բու
պէ բու պուլընտը: Պու տէֆա, իքի ապէր պէյնինտէ,
չիտտէթի պիր առէլլօ վուզու պուլտու: Մարրի եարա-
լանտը, լաքին ժէնէրալ Սիմոն տախի իաամ ճէզասընա
մահրիւմ օլտրագ, սիւրկիւն իաիլտի... Շիմտի պու
խայըն բարաղ օլմուչ հա՛: Բէք էյի, էօյլէ իտէ պէնիմ
հիչ շիւպհէմ հօգ քի, վալիտէլէրի իլէ բէտէրլէրի ալէյ-
հինտէ տէրքէտը օլմն պուղղ ու աաամվէթ զէհրինի՝ զըղ-
լարը իւղէրինէ տէքքէք իւղրէ, Բօղ վէ Պլանչըն աչքըթ-
միչ տըր... Տէմէք տիր քի գըղլար շիմաի պու ալչադ
աէկրինէլնին թահթը հիւքմիւնտէ պուլընըլօրլար հա՛:
էօյլէ օլտըղը հալտէ, շիմտի պու էօքսիլլէրին եալընըղ
սէրվէթի միւսթագպէլէսինի տէյիլ, հայաթընը տախի
միւտաֆտա իթմէյէ մէճպուր ըմ... էվլէ՛թ, հայաթընը
տախի միւտաֆտա իտէ ճէյիմ...

Սիլիբօլ. - Պապաճըղըմ... զանն իտէրսին քի պու
առէմ...

Տակոպէր. - (Օղլունըն սէօղիւնիւ քէսէրէք.) Վաթա-

նրնա խայրնըդ իթտիքտէն սօնրա, նիհայէթ բուհպան սիլքինէ կիրէն ալչագ վէ պէտնամ պիր ատէմ հէր չէյի եաբմաղա մուգ թէտիր տիր. (Ճանխրաչ պիր սէտա իլէ.) Սիլէ սէօլէ յօրլմ քի, օնանքէօր խայրն՝ պէլքի տէ պէնիմ սէֆիլ չօճուգլարլմը շու սաաթտա եաւաչ եաւաչ թէլէֆ իաիյօր... զիրա էօքսիւղլէրի եէքտիկէրինտէն այլրմագ՝ անլէրի թէլէֆ իթմէյէ պաշլամըլ օլմագ տէմէք տիր... (Թարիֆի նագապիլ պիր խըշմ ու զապապլա.) Ժէնէրալ Սիմնըն գըղլարը մարքի տ'էկրինի իլէ ալէնէսինին բէն չէի զուլմ վէ գահրընտա պուլունսունլարտա, պէն քիւրէք ճէգասընա չարբըլաւոյրմ տէյու, անլէրի գուրթաթմագ տա թէրէտտիւտ իտէյիմ հա... (Իթիհգաքիարի պիր գահգահա զօբարարուգ.) Փիւրէք ճէգասը մը... քիւրէք ճէգասը պանա նէ՞ հարապիլիր. ճանսըղ նաշըմը քիւրէյէ գօյապիլիլէք մի: պու սօնընճը թէճրիւպէյի իճրա իթտիքտէն սօնրա, մուլտֆֆագ օլտմատըլրմ հալտէ, պիր տապանճա իլէ պէյնիմ տապթմագ հագգըմ օլմայաճագ մը: Տէմիրինի աթէչէ գօյ, օղլում... չաբուգ օլ, վագթըմըլ բէք գըյիթթատր տըր... մաշայը գըղտըրլ պ կիւղէլ պիր գանճա եաբը վէր...:

Ֆրանսուազ. - (Գալպը մասէրանէսինտէ հըսս իթտիյի մէյուսլյեթ սաիգասըյլա տիլխրաչ պիր նիտա սալը վէրէրէք) Լարին... օղլուն տա պէրապէր կէլէճէք, տիւչին պիր քէրրէ: (Սյաղա գալգարագ վէ Տակոպէրին այագլարընա սարլլարագ.) Նէ՞ հարըյօրսըն, պիշարէ զօճաճըլրմ... էկէր սէն թէվգիֆ իտիլէճէք օլուրսան, օղլուն տա թէվգիֆ իտիլէճէք տիր:

Տակոպէր. - Փիւրէք ճէգասընա չարբըլմամագ իսթէրսէ օ տա պէնիմ կիպի եաբսըն... տապանճամ իքի տիր:

Ֆրանսուազ. - (Էլլէրինի նիյաղքեարանէ պիր սուրէթտէ զօճասընա ուղաթարագ.) Լարին պէ՞ն... սէնսիլ... օնսըլ... նէ՞ օլաճաղըմ...:

STANLEY BRIDGE

ՄԲԱՆՍՈՒՆԸ ՊԱՏՈՒԿ

Տահուպէր . - Օ պապտէ հազդըն վար . . . խօտպին-
վիք ի թախմ . . . պէն եալընըզ կիտէճէյիմ :

Ակրիքօյ . - Եալընըզ կիթմէյէճէքսին . . . պապաճը-
ղմ . . . :

Տահուպէր . - Լաքին վալիտէն . . . :

Ակրիքօյ . - Մայիէօ ճէրէյան իտէն ահվալի բէյ իւլ
այն կէօրիւյօյ . կիտիպ ուսթամը , Մ . Հարտիյի պուլսուն
վէ հէր շէյի օնա նազլ ի թախմ . . . : Մ . Հարտի տլիճէնապ
վէ սէիւալէթ ըսար պիր զաթ օլտըզընտան , վալիտէմին
էօիւպ կիտինճէյէտէք պիր իզամէթ կեահը վէ եէյէճէք
էքմէյի պուլունաճադ տըր :

Պրոնտուաղ . - (Մէյաւսիյէթլէ էլլէրինի օղուշոր-
ըլպ .) Մ . հէր պունլարըն սէպէպի պէն իմ . . . : Պէնի ճէ-
ղալանտըր , եւ Բապպի . . . պէնի ճէղալանտըր . . . դա-
պահաթ պէնտէ օլտու . . . պու իշտէ հիշ քիմնէնին մէտ-
խէի հօդ տըր . . . չօճուզլարը պէն թէպիմ ի թախմ . . .
վէ պէնիմ էվլտալմըն վէֆաթըլա ճէզամա չարըլլաճու-
ղմ :

Տահուպէր . - (Մուհապպէթի շէտիտէի բէտէրանէ ի-
լէ օղունը կէօյսիւնտէ սըզարադ .) Ակրիքօյ . . . սէն պէ-
նիվէ պէրապէր կէլմէյէճէքսին , սէն պանա բէֆադաթ
թմէյէճէքսին , իսթէմէմ :

Ակրիքօյ . - Պէն մի , պապաճըղմ . . . թէհիքէյի սա-
նա կէօթէրտիքտէն սօնրա , բիւճաթ իտէպիլիբ միյիմ ,
պու միւմքի՞ն մի : Պէնիմ տէ դուրթարաճադ պիր քիմնէմ
եօդմը : Սօն տէրէճէ իտյիխահ վէ ալիճէնապ օլան վէ
պէնի հապսխանէտէն դուրթարաճադ իսթէմիշ պուլընան
մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ տէ թիմարխանէտէ մահպուս
տէյիլ մի տիր : Սանա բէֆադաթ իտէճէյիմ , պապաճը-
ղմ . հազդմ , վաղիֆէմ վէ արզում պէօլէ իճապ ի-
տէր :

Ակրիքօյ . պու սէօղիւ սէօլէտիքտէն սօնրա , գանճա

եաբմաղա մախսուռն օլան մաշայր տէօքմէ սօպանըն գըզ-
ղըն աթէշինէ սօգտու :

Իսթիյար ասքէր, շու սըրատա, գալպէն շիտաթի
պիր մուհարէպէյէ տիւշար օլմուշ ըտը : Ակրիւլ օլըն պիւ-
րէ վալիտէսի իսէ՝ էլան տիզ չէօքմիւշ օլտըղը հալտէ,
ընչգըրա ընչգըրա :

— Էյվա՛հ, եւա՛ Բապպի, հէրիմիզէ տէ մէրհամէթ
էյլէ, պիզի թէհլիքէ վէ ֆէլաքէթ սէն մուհաֆաղա էյ-
լէ : — տէմէքաէ իտի :

Ակրիքօլ Մայեէօնին մուսվէնէթիլլէ վալիտէսինի
այաղա գալտըրարագ տէտիքի :

— Աղլամա, սէվկիլի վալիտէճիյիմ, աղլամա . եիւրէ-
յիմի բարչա բարչա իտիյօրսուն, գօրգմա, մէյուս օլտ-
ճագ պիր շէյ եօգ : Պէն պու թէշէպպիւսինն նէթիճէսինի
բէտէրիմին նողարընտա գաստէն պէօյիլթտիւմ. միւպա-
լաղա իլէ քէնտիսինի հարէքէթի վաղըաընտան ալը-
գօյմադ իսթիյօրտում. ֆազաթ, իքիմիզ պիրլիքտէ օլուպ
տա, իհթիյաթ վէ պասիրէթլէ իշ կէօրէճէք օլուրսագ,
հիշ պիր թէհլիքէյէ տիւշար օլմագսըղըն մուվաֆֆագ օ-
լապիլիրիզ. (Տակոպէրէ կէօզ իտէրէք.) տէյիլ մի, պա-
պաճըղըմ : Թէքրար սէօյլէյիմ, վալիտէճիյիմ, գօրգմա,
մէյուս օլաճագ պիր շէյ եօգ . պէն հէր շէյին մէսուլի-
եէթինի տէօրէօհաէ իտէրիմ . . . Մարէշալ Սիմոնըն գըզ-
լարը իլէ մատմուլէլ տը Գարտօվիլի գուրթարաճաղըզ :
Մայեէօ, չէքիճ իլէ քէլպէթ ինլէր շու սօլապըն ալթընտա
տըր, լութֆէն պուրսյա կէթիր :

Իշճի գըզ՝ կէօզ եաշլարընը սիլէրէք, Ակրիքօլըն իս-
թէտիյի շէյլէրի կէթիրմէյէ գօյուլտու . տէմիրճի իսէ՝
պիր քէօրիւք վասըթասըյլա աթէշի իւֆլէմէյէ վէ մա-
շայը գըզտըրմաղա պաշտուր :

Պիր գաշ տաղըգա սօնրա, Մայեէօ՝ ալէթէրի կէ-
թիրիպ թիթրէմէքաէ օլան էլէրիյլէ Ակրիքօլա ուզաթ :

տըգտան սօնրա , հէյէճանը պիւ սէտա իլէ . « իշթէ ա-
լէթլէրին . Ակրիքօլ » տէյիպ , քէնտիտի չէքիլտի : Ակրիքօլ
քէլտէթի ինլէրին եարտըմըյլա , պէյաղլանտճագ տէրէճէ-
տէ դըզարմըչ օլտն մաշայը աթէշտէն չըզարտըպ , վէ
տէօրմէ սօպայը էօրս մաղամընտա գուլլանտըպ , չէքիճլէ
քէմայը շիտաէթլէ վաւրմաղա վէ մաշայը գանճա չէքլինէ
գոյմաղա պաշլատը :

Տակոպէր ստըիթ վէ միւթէֆէքքիւր տուրմըչ ըտը :
Պիրտէն պիւրէ Ֆրանսուազըն էլլէրինի թուլթարագ տէ-
տի քի .

— Ոչն օղլունը թանըրտըն , տէյիլ մի , Ֆրանսուազ-
քէնտիտինի պէնիմլէ պէրապէր կէլմէքտէն մէն' իթմէք
միւթինսիլ տիւր . . . : Պունընյա պէրապէր , էմին օլ , սէվ-
կիլի գարըճըղըմ . . . : Պօրգմա , մուվաֆֆագ օլաճաղըմը-
ղա իւմիտիմ պէրքէմուլ տըր . . . : Եկէր , մուղսյիւրի օլա-
րագ , թէվյիֆ իտիլէճէք օլուրտագ , կէրէք Ակրիքօլ վէ
կէրէք պէն' նէ' ալադըլը վէ նէ' տէ թէլէֆի նէֆտէ թէ-
սատտի իթմէյիլ : պապա օղլուլ՝ վազիֆէի մուգատտէսէ-
սինի սօն տէրէճէսինէ գատար իճրա իթմիշ օլտն իրի ճէ-
սուր ատէմլէր միտուլի գօլ գօլտ վէրէրէք , վէ սչնըմըզ
ալըզ վէ միւթէաղղիմ պիւր չէհրէ իլէ հապսիտնէյէ կի-
տէրիլ . . . : Մուհսաքէմէ կիւնիւ կէլիւ . . . : մահքէմէ հու-
ղուրնա չըզարըզ , վույուլաթը ուճտան ուճա իտիտա-
վէ սատըզանէ պիւր սուրէթտէ նաղլ իտէրիլ . . . : Արթըզ
մէյուսիյէթլին տէրէճէյի նիհայէսինէ վաւրապագ վէ գա-
նուն վէ տտալէթ թարաֆընտան տա հիշ պիւր մուալէնէթ
վէ մուղահէրէթ կէօրէմէյէրէք , ճէպը ու շիտտէթ իսթի-
մալինէ մէճպուր օլտուգ տէրիլ : (Գըղղըն տէմիւրի չէքիճ-
լէմէքտէ օլտն օղլունա միւթէվէճճիհէն .) իշինէ պագ ,
օղլում , տէմիւրի էյիճէ տէօյ , գօրգմա . հաքիմլէր նա-
մուսքետար ատէմլէր տիւր . նամուսքետար ատէմլէրէ տօ-
գունմաղլար :

Ակրիքս . - Էվվէթ , պապաճըղըմ , հազգըն վար . սէն միւթէրիհ օլ , վալիտէճիյիմ . . . Խըրսըզըզ իթմէք իչուն կիճէլէյին տիվարլարը աչան սարիգլէր իլէ , հաւրիյիէթինի , հայաթընը վէ համուսընը պիլէ թէհլիքէյէ գոյա . բող իւչ պիչարէ մոզըլումը գուրթարմաղա դալգըչան պիր իխթիյար ասքէր վէ օղլու արասընտա վազը օլան ֆէրգ ու մուպայէնէթի հաքիմլէր բէք ալէա կէօրէպիլիլէր :

Տակուպէր . - Էկէր տէրմիյան իթտիյիմիղ էօղրլէր ան . Լաշըմնայաճազ օլուրսա , եինէ պէիս եօգ . . . սէնին օղլուն վէ ղէվճին՝ համուսքեար վէ հազգչինաա տտէմլէր հազա . բընտա համուսլարընը տալա զաիպ իթմէյէճէքլէր ալր . . . Շայէտ քիւրէք ճէզասընա մահքիւմ օլուպ տա եաշամա . զա գուվվէթ վէ ճէսարէթիմիղ պուլունաճազ օլուրսա , պապա օղուլ ղէհճիլլէրիմիլի քէմալը իֆթիսարլա թաշըյաճաղըզ . . . վէ օ խայըն մարքի , օ պէտնամ բաբազ պիզտէն ղիյատէ բէզիլ վէ բիւսվայ օլաճադ տըր . . . Սէն իչինէ պազ , օղլում , տէմիրի էյիճէ տէօյ , գօրգմա . . . քիւրէք ճէզասըն՝ քէրէմքեար պիր վիճտանը վէ հայսիյիէթի զաթիյէյի ալա լէքէտէր իտէմէզ . . . Շիմաի , իրի սէօղ տէ սէնինլէ թէաթի իտէլիմ , սէվկիլի Մայիէօմ . վազթ՝ հէմ գըսա վէ հէմ տէ միւճպիր տիր : Մատմուաղէլ տը Գոթրտօվիլ իլէ ղօնուշմազ իչուն պաղչէյէ էհտիյինտէ , մանասթըրըն ղաթլարընըն եիւքսէք օլուպ օլմատըղընա ռըզգաթ իթտին մի :

Մայիէօ . - Էվվէթ , մօսիէօ Տակուպէր , բէք եիւքսէք տէյիլ իտիլէր . ալէլ խուսուպ , մատմուաղէլ տը Գարտօ . վիլին մահպուս պուլունաղըլ թիմարլանէյէ հազըր օլան ղաթ ճիւզի պիր եիւքսէքլիքտէ իտի :

Տակուպէր . - Պու մատմուաղէլ իլէ հասըլ ղօնուշապիլտին :

Մայիէօ . - Որատա թիմարլանէ իլէ մանասթըր պաղչէլէրինի պիրի պիրինտէն տըրսան պիր թախտաբէրտէ վար

ըտը . իշթէ մատմուաղէլ տը Գարտովիլ պու թախթաբէր-
աէնին օ պիր ճիհէթնտէ պուլունը յօրտու :

Ակրիքօլ . - (Տէմիրի տախմա չէքիճէյէրէք .) Բէք ա-
լէա . . . տէմէք տիր քի պիր պաղչէտէն տիկէրինէ գօլայ-
լըլա կիրիլէպիրի . . . իհթիմալ քի թիմարխանէտէն տը-
լարը չըգմագ տահա գօլայ վէ տահա էմնիյէթլի օլուր . . . :
Նէ չարէ , մատմուաղէլ տը Գարտովիլին օտասը նէրէտէ
պուլնտըղընը պիլմէ յօրսըն :

Մայեէօ . - (Գուվվէի հաֆըղաօընը թօբլայարագ .)
Պիլրիմ . . . տէօրթ քէօլէլի պիր տաիրէտէ սաքին տիր ,
վէ քէնտիսինի իլք տէֆա կէօրմիւշ օլտըղըմ բէնճէրէնին
իւղէրինտէ տէ , մաի վէ պէյաղ պիր ըհնկէ պօյանմըշ պիր
նէվ՝ սաչագ վար տըր :

Ակրիքօլ . - Բէք ալէա . . . պունը ունութմամ :

Տակուպէր . - Աճապա պէնիմ պիչարէ չօճուգլարըն
նէրէտէ պուլնտըղլարընը տա պիլի՛ր միսին :

Մայեէօ . - (Պիր տագըղգաճըգ թէֆէքիւրտէն սօն-
րա .) Մատմուաղէլ տը Գարտովիլին սաքին օլտըղը օտա-
նըն գարչըսընտա տըրլար . չունքի , իքի կիւնտէն պէրու ,
քէնտի բէնճէրէսինտէն իշարէթլէր իտէրէք անլէրլէ դօ-
նուչմագտա ըմըշ . հաթթա չիմտի տէրխաթըր իտիյօրըմ՝
մատմուաղէլ տը Գարտովիլ՝ հէր իքիսինին տէ օտալարը
այլը այրը գաթլարտա օլտըղընը , Եանի պիրի զէմին գա-
թընտա վէ տիկէրի պիրինճի գաթտա մահպուս պուլն-
տըղլարընը սէօլէմիշ իտի . . . :

Ակրիքօլ . - Բէնճէրէլէրինտէ տէմիր բարմագլըգ
վարմը :

Մայեէօ . - Պիլէմէմ .

Տակուպէր . - Պէիա Եօղ , թէչէքքիւր իտէրիմ , սէվ-
կիլի դըղըմ . պու մալիւմաթ տէլալէթիլէ Եօլումուղու
պուլապիրիք . պաղըսը իչուն , պէն Եաբաճաղըմը պիլի-
րիմ :

Ակրիբօլ . - Մայիէօ , պահա աղաճըդ սու կէթիր աէ չու տէմիրի սողուտայլմ . (Բէտէրինէ իթմապէն .) Պու գանճա էյլօ մի տիր , պապաճըղլմ :

Տակոպէր . - Էվվէթ , օղլում , սողուր սողումազ , իրին ուճունա կէչիրիրիզ . . . :

Պու վուգսւաթ վէ մուհապէրաթըն էսնտի ճէրէյա . նընտա , Թրանսուազ Պոտուէն՝ տիզ իւսթիւնէ կէլմիշ օլտըլը հալտէ , քէմալը կէրմի իլէ տուա իթմէքտէ իտի : Սաիգաի ճէհալէթ վէ մէյուսիյեթլէ պիր ճինայէթի ա . զիմէ իրթիքեապընը թաամիմ իթմիշ օլան Ակրիբօլ իլէ Տակոպէրէ մէրհամէթ իթմէսինի վէ ալէլ խուսուս , օղլունըն վի զէվճինին իճրա իաէճէրլէրի թէչէպպիւսին սէպէպի եէկեանէսի քէնտիսի օլտըղընտան , զազապը Բապպանիսինի եալընըլ քէնտիսի իւզէրինէ տէօքմէսինի ճէնապալը Ալլահտան րէճա վէ նիյաղ իթմէքտէ իտի :

Տակոպէր վէ Ակրիբօլ քէնտի թէրթիպալթ վէ հաղըրլըզլարընը քէմալը սիւքիւնէթլէ իրմալ իթմէքտէ իտիլէր . հէր իքիսինին տէ սիմասընտա , սօլուրուգ վէ վուգար ու ազամէթ տլաիմի կէօրիւլմէքտէ իտի . զիրա պու թէչէպպիւսին նէ՝ տէրէճէ աղըր վէ մուխաթարալը օլտըղընը հըսս իթմէքտէ իտիլէր : Պիր գաշ տաղըզա սօհրա , Սէն-Մէրրի քիլիսէսինտէ , սաաթ ծնու վուրտու : Սաաթըն սէտասը՝ հէնուզ տիյնէնմիշ օլմայան բուզկեարըն վէ եաղմուրըն հասըլ իթտիյի շամաթա աբասընտա , բէք զաիֆ պիր սուրէթտէ գուլաղլարընա վասըլ օլտու :

Տակոպէր . - (Սարսըլարագ .) Սաաթ օն . . . զաիպ իտէճէք պիր սանիյէմիզ պիլէ հօգ տըր . . . Ակրիբօլ , չուվալը ալ պաղալմ . - տէտի :

Ակրիբօլ . - Պաշ իւսթիւնէ , պապաճըղլմ :

Կէնճ տէմիրճի չուվալը ալմաղա կիթտիյի սըրատա , այադտա տուրմաղա մէճալի գալմամըլ օլան Մայիէօյէ թէգարրուպ իտիպ , զայէթ եալաշ պիր սէտա իլէ .

— Էկէր ետրն սապահ ավտէթ իթմէմիշ օլտրսագ , վախտէմի սանա թէսլիմ իտէրիմ : Տէրհալ կիտիպ Մ. Հարտիյի պուլուրսուն , իշի տնլաթըրսն . պէլլի տէ սէյահաթընտան ավտէթ իթմիշ տիր : Հսյտի , հէմիրէճիյիմ , ճէսուր օլ , պէնի գուճագլա : Պէտպալթ վալիտէմի եալընը սանա թէսլիմ իտէրիմ . — տէտի :

Պտտէհու , ֆէվզ էլ զայէ միթէէսսիր վէ միւթէհէյեֆի օլտրագ , պայրլաճագընը հըսս իթմէքտէ օլան Մայեհէօյիւ քէմալը մուհապէթլէ գօլարը արաւընտա սըզաը :

Տաէոպէր իսէ՝ գալպէն հէմ մէսրուր վէ հէմ տէ միթէէսսիր օլտրագ , քէօրէյինէ տէտի քի .

— Էօնէ տիւշ պագալըմ , իսթիյար Բապա-ժուամ , սէն պիղէ գարաղօլ խըտմէթինի կէօրէճէքսին :

Պու սէօղլա միւթէագըպ , այագա գալգմշ օլտըլը հալտէ օղլունըն պաշընը կէօյսիւնտէ սըզմագտա օլան վէ հէօնրիւր հէօնքիւր աղլայարագ եիւզիւնէ պուսէլէր գօնաուրմագտա պուլընան զէվճէսինէ եաղլաշարագ , վէ քէնտիսինի սաքին վէ պէշաշէթլի կէօթէրմէյէ չալըշարագ .

— Սէվկիյի գարըճըղըմ , հայտի , արթըգ ագլընը պաշընա թօրլա վէ պիղիմ իշուն միւքէմմէլ պիր աթէշ եալը վեր . . . իքի իշ սաաթմ գատար պուրայա իրի պիշարէ էօրսիւղ իլէ պիր կիւղէլ մատմուաղէլ կէթիրէճէյիլ . . . Պէնի գուճագլա քի , իշիմիղ բասթ կիթսին . — տէտի :

Ֆրանսուաղ՝ հիշ պիր քէլիմէ իրատ իթմէքսիլին , զէվճէսին պօյնընա սարըլար : Պօղու գընչըրըղլար վէ սինիրլի աաէմէլրէ մախաուս ինիլթիլէրլէ պիր գաթ տահա քէսպի տէհշէթ իտէն պու մէյուսիյեթի սաքինանէ , ինսանըն ճիկէլլէրինի բարա բարչա իտէճէք պիր հալտէ իտի : Նիհայէթ Տակոպէր՝ զէվճէսինին գօլարընտան քէնտիսինի սըլըրարագ , վէ խէլէճանը պալպինի սէթր իտէրէք , միւթէպայեիր պիր սէտա իլէ օղլունա տէտի քի .

— Հայտի արժեք կհոգեմ, Ակրիքօլ... վախտէնին հալ ու հարեքէթի ճիկէրիմի բարչա բարչա իտիյօր... Սէվկիլի Մայեհօմ, քէնտիսինէ նազարէթ էթ... Ակրիքօլ, եիւրիւ :

Իթիլյար առքէր՝ պու սէօղիւ միւթ էազըպ, տապան. ճաւարը լըտէնկօթընըն ճէպինէ սօղ ուպ դաբուլա տօղլու շիթ ապան օլտու . Բապա-թուա տախի մէրզ ումըն արգասը սըրա կիթ մէյէ պաշլատը :

Պու սըրատա, պէտպախիթ վախտէ՝ այաղա գալլ. մաղա մէճալի պուլընմատըղընտան, զօլլարընը Ակրիքօլա ուղաթարադ .

— Էվլատըմ... կէլ սէնի պիր տէֆա տահա դու. ճազլայըմ... ահ, պէլլի տէ պու սօնընըն դուճազլա. եըչըմ տըր... պանա աֆվ էյլէ... գապահաթ պէնտէ տիր. — տէտի :

Կէնճ տէմիրճի՝ վախտէսինին եանընա ալտէթ իլէ քէնտի եաշլարընը տախի վախտէսինին եաշլարընա գարըն տըրտը, վէ պօղուգ պիր սէտա իլէ .

— Ալահա ըսմարլատըգ, սէվկիլի վախտէճիլիմ... դօրգմա... պիր աղտան եինէ կէօրիւշիւրիւղ. — տէտիք տէն սօնրա, Ֆրանսուտընը զօլլարը արասընտան գուրթ ուլուպ նէրտիւպան իւզէրինտէ բէտէրինէ իլթիհագ իլլէտի :

Ֆրանսուտը Պատուէն իսէ՝ ուղուէն պիր ահ չէքտիք տէն սօնրա, առէթա պիրուհ պիր հալտէ Մայեհօնին զօլլարը արասընա տիւշտիւ :

Տակսպէր վէ Ակրիքօլ՝ բէմալը շիտտէթլէ հուպուպ իտէն լուզկեարա պազմայտրադ, Պրիզ-Միշ սօգաղընտան տըշարը չըգտըլար, վէ արգալարընտա Բապա-թուա պուլընտըղը հալտէ, իրի առըմլարա Օրիթալ պուլլարընա տօղլու թէվէճճիւհ իթտիլէր :

9

ՏԻՎԱՐ ԱՇԽԱԳՅ ՎԷ ԳԱՅՈՒ ԳԸՐԵԱԳՅ

Տակոպէր վէ Ակրիքօլ Օրիթալ պուվարընա վաւըլ
 օլտըվլարընտա, սաաթ ճի պիր պուչուղը վուրտուլ Բուզ-
 կեսար էլան շիտաէթլէ վէզան օլմագտա վէ եաղմուր սէյլ
 կիպի նիւզուլ իթմէքաէ իտի. լաքին, եաղմուրու պու-
 լութլարըն գաթըլըզընա բաղմէն, մահիթապըն կէճճէ
 թուլու՝ իթմէսի սէպէպիյլէ, կիճէ էքէյիճէ պէրրազ վէ
 միւնէվլէր իտի. Մանտաթըր պաղչէսինին իրի սիյահ ա-
 ղաճլարը վէ պէյաղ տիվարլարը, պու սօլղուն պէրրազ-
 լըզ արասընտա ֆարգ օլունապիլմէքաէ իտի. Ուզագտա,
 բուզկեսարըն հուպուպը թէէսիրիլէ իհիթիվազա կէլմէք-
 աէ օլան պիր ֆէնարըն զըրմըզըմըր ըշըշը՝ տիւման վէ
 եաղմուր արասընտան անճագ միւշահէտէ օլունարագ,

պու թէնհա պուլվաւն չամուրլու գալարըմարը իւզէրինտէ խաֆիֆ պիր զըյա նէշը իթմէքաէ խոի : Սրա սըրա ուզադտան . . . հէմաէ լէք ուզադտան , կէճիքմիշ պիր արապանըն եուվարլանմասը սէտասը իշխտիլմէքտէ , վէ պատէհու եինէ հազին պիր սիւքիւնէթ օրթալըզը գարլամագտա ըար :

Տակոպէր իլէ օղլը Պրիզ-Դիշ սօդաղընտան մուֆարադաթ իտէլիտէն պէրու , պիր դաշ քէլիմէ անճագ թէաթի իթմիշլէր խոի : Պա իրի ճէսուր եիւլէքլի տտէմէլէրին մագսասը նէճիպ վէ շայանը մէտհ ու սէնա խոի . անճագ , հէր նէ գատար գարարլարլնտա սապիթդտտէմ խոիլէրսէ տէ , եինէ միւթէֆէքքիր կէօրիւնմէքտէ , վէ կիճէ վագթը ճինայաթ վէ ճէրաիմ իրթիքեպըյլտ մէշլուլ օլան խրրուզլար կիպի գարանլըդ տա եիւրիւմէքաէ խոիլէր :

Ակրիքօլ ումուզընա պիր չուվալ ալմըշ օլուպ , պու չուվալըն իշինտէ իսէ՝ պիր իր , պիր դանճա , պիր տէ տէմիր չուպուգ վար ըտը : Տակոպէր օլլունըն գօլունա տայանմագտա վէ Բապա-ժուա տախի սահիպինին արգասը սըրա եիւրիւմէքաէ խոի :

Տակոպէր . - (Պիրտէն պիրէ տուրարագ .) Պէր միւտտէթ էվվէլ օթուրմըշ օլաըզըմըզ գանաբէ պուրտտա օլմալը . - տէտի :

Ակրիքօլ . - (Կէօղլուլէ աւաշտըրարագ .) Էվվէթ , պուպաճըղըմ , իշթէ պուրտտա տըր :

Տակոպէր . - Սաաթ տահա օն պիր պուշուգ , եարը կիճէ օլմասընա պէրլէմէլիյիզ . պիր միւտտէթճիք չուրատա օթուրուպ , եօրդունլըզ ալալըմ վէ իճրաաթըմըզ հագզընտա իսթիշարէ խաէլիմ . . . :

Պիր տագըզաճըզ սիւքիլթտէն սօնրա , Տակոպէր՝ օլլունըն էլլէրինի քէնտի էլլէրի իշինտէ սըգարագ քէմալը հէյէճանլա տէտի քի .

— Ակրիքօլ, օղլում. . . տահա վազթըմըզ վար տըր. բէճա խտէրիւմ . . . պէնի հալընըզ պըրազ . . . պէն իշի նէ եօլտա պաշա չըգարմազ լազըմ կէլէճէլինի բէք ալէա պիլիւրիւմ . . . Վազթ թէգարուազ իթտիքճէ, սէնի պու թէհիքէի ազիմէյէ տիւշիւլէճէյիմտէն զօրղույօրըմ:

Ակրիքօլ. — Պէն տէ, սէվիլիի պապաճըզըմ, վազթ թէգարուազ իթտիքճէ, ստնա ֆախտէլի օլապիլէճէյիմէ գանտաթ հասըլ իտիյօրըմ. էյի քէօթիւ, սէնին հալինէ պէնտէ իշիլիւրազ իտէճէյիւմ . . . Պիղիւմ մազսաաըմըզ շայանը մէտհ ու սէնա տըր . . . սէն պիւր նամուս պօրճու էտա իտիյօրըն . . . անըն եարըսընը տա պէն էտա իթմէք իսթէրիւմ: Պէն արթըզ վաաըմաան տէճնէմէմ . . . Պինաէն ալէյհ, բլանըմըզ հազղընտա իսթիշարէ իտէլիւմ, ճէսուր պապաճըզըմ:

Տակիպէր. — (Պօղազընա դատար չըգմըշ օլան պիւր ընչգըրըզըզ զապթ իտէրէք.) Անլաշըլտը, օղլում, սէն հէր հալտէ պէնիմէ պէրապէր կէլմէք իսթիյօրըն:

Ակրիքօլ. — Հիշ պիւր էնկէլէ թէսաաիֆ իթմէքսիզլին իշի պաշա չըգարմազ լազըմ տըր, պապաճըզըմ, վէ պաշա չըգարաճազըմըզ տա իւմիտ իտիեօրըմ . . . Պու պաղչէնին տիւլարըն քէօշէսինէ եազըն քիշիք պիւր դաբուսը պուլընաըզընը պիւր ազ էվլէլ էլպէթթէ կէօրտիւն. պու գաբու իշիմիզէ եարայապիլիւր:

Տակիպէր. — տահիհ մի սէօյլէյօրըն, օ հալտէ օ գաբուտան պաղչէյէ կիրէրիզ, վէ նիհայէթինտէ գաֆէս չէքլինտէ պիւր թաթաբէրտէ պուլընան տիւլարըն իքի թարաֆընտաքի պինալարը արաշտըրըրըզ:

Ակրիքօլ. — էվլէթ, պապաճըզըմ, զիւրա պու թաթաթարէրտէնին պիւր թարաֆընտա մատմուաղէլ տը Գարաօլիլին իզամէթ իթալիյի աաիրէ վէ տիկէր թարաֆընտա տաթի ժէնէրալ Սիմոնըն զըզլարընըն մահպուս պուլընտըզլարը պինա վազը տըր:

Պու էսնատէ, Տակապէրին այազլարը ալթընտա չէօմէլմիշ եաթմիշ օլան Ռապա-ժուա պիրտէն պիրէ այազա գալգալը, վէ գուլագլարընը տիքէրէք զանն իտէրսին քի պիր չէյ տիյնէյօր կիպի կէօրիւնտիւ :

Ա.կրիքօլ. - Ղալիպա Ռապա-ժուա պիր չէյ իշիթտի, տիյնէյէլիմ. - տէտի :

Ֆադաթ պուլլարըն ճէսիմ աղաճլարընը իահրիք իտէն բուզկեարըն ինիթիսինտէն պաշգա պիր չէյ իշիտիլմէտի :

Ա.կրիքօլ. - (Քէլամա աղազ իլէ.) Նէ տիւշլանիւյօրլմ, պիրի՞ր միսին, պապաճըլլմ, պաղչէնին գաբուսընը աշտըգաան սօնրա, Ռապա-ժուայը պէրապէր կէօթիւլլէլիմ :

Տակոպէր. - Էվլէթ... էյի օլուր. էկէր իշէրիտէ պիր պէքճի քէօքէյի վար բսա, Ռապա-ժուա տէրհալ աշնն իշինի պիթիրիր. պուստան պաշգա, էթրաֆա նազարէթ իտէն պէքճիլէրին թէգարրուպ իթտիյինի տէ պիզէ խապէր վէրիր. հէմ քիմ պիրիր... օ տէրէճէ զէքի վէ Ռօզ վէ Պլանշա օ տէրէճէ մէյեալ տըր քի, անլէրին պուլլէտըգլարը մահալի պուլմաղա տա եարալմ իտէպիրիր. զաթէն եիկիրմի տէֆա կէօրմիւշիւմ քի ֆէվդ էլատէ պիր սաիգտի թապիտթլա անլէրի կիտիպ օրմանլար արասընտա պուլմիշ տըր :

Պու սըրատա, ճիվարտաքի պիր սաաթըն աղըր սէտասը՝ բուզկեարըն շամաթասընա զալէպէ իլէ օն իքի վուրմաղա պաշլատը :

Պու սէտա՝ զանն իտէրսին քի Ա.կրիքօլ իլէ բէտէրինին գալպինէ քէտէրպաիւշ պիր սուրէթտէ աքսէնտաղ օլտու. իքիտի տէ սէսսիլ վէ միլթէէսսիր պիր հալտէ տուրարադ սարսըլտըլար, վէ պիր հարէքէթի մուլթահիտէ իլէ եէքտիկէրինին էլինի թուլմարադ քէմալը կէրմի իլէ սըգտըլար. Դալպլէրինին հէր պիր չարընթըսը մէգրիւր

սաաթըն հէր պիր տարպէսինէ թէվափուգ իթմէքտէ իտի.
սաաթըն սէտասը իսէ՝ կիճէնին սիւքիւնէթի տրասընտա
տահա զիյատէ ուզանմագտա ըտը : Սօնընճը տարպէտէ ,
Տակոպէր մէթին պիր սէտա իլէ օղլունա տէտի քի .

— Իշթէ Եարը կիճէ օլտու , օղլում . . . պէնի գու-
ճագլա տա իշէ պաշլտյալըմ :

Պապա օղուլ պիրի պիրինէ սարըլարագ էօրիւշտիւ-
լէր : Պու տագըգա՝ գաթի վէ թէհլիքէյի պիր տագըգա
իտի :

Ակրիքօլ . - Շիմտի , պապաճըղըմ , պիր տէմիր գա-
սայը գըրմաղա կիտէն սարիքլէր կիպի մէհարէթ վէ տէ-
սիսէ իլէ իշ կէօրէիմ :

Պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , տէմիրճի՝ չուվա-
լըն իշինտէն իբի վէ գանճայը չըգարտը : Տակոպէր տախի
տէմիր չուպուղը ալտը , վէ իբիսի պիրտէն քէմալը իհլթի-
յաթլա տիվար պօյունճա Եիւրիւյէրէք , սօգաղըն վէ պուլ-
վարըն թէշքիլ իթտիյի քէօլէյէ Եագըն պուլընան քիւ-
չիւք գաբույա տօղրու միւթէվէճճիհ օլտուլար , Եալընըզ ,
քէմալը տըգգաթլա էթրաֆը տինլէմէք վէ Եաղմուր վէ
րուզկիտըն շամաթասընտան մատաքի սէտալարը ֆարդ
իտէպիլմէք իւզրէ տրա սըրա տուրմագտա ըտըլար :

Կիճէ Երէյիճէ պէրրագ օլտըղը ճիհէթլէ , հէր շէյի
գօլայ վէ միւքէմմէլ սուրէթտէ կէօրէպիլմէքտէ իտիլէր :
Նիհայէթ , տէմիրճի իլէ ասքէր՝ քիւչիւք զաբունըն
Եանընա վասըլ օլտըլար . գաբունըն թաթալարը չիւ-
րիւք վէ տէլիք տէլիք իտի :

Ակրիքօլ գաբույը բարմագլարըյլա Եօգլասըղտան
սօնրա .

— Բէք ալէա , պիր վուրուշտա աչըլըր . - տէտի :

Տէմիրճի տիլլէրիսի տէսթէք թութարագ , ումու-
ղընը գաբույա տայաթմաղա վէ վար գուլվէթիլլէ Եիթ-
մէյէ հագըրլանմըշ իքէն , Բապա-Փուա պիրտէն պիրէ

տէլիգանլընըն էօնիւնէ ամբլտը, վէ պօղուգ. պիր սէտա
իլէ խըրըլտամաղա պաշլատը :

Տակոպէր տէրհալ քէօրէյինի սուստըրտը, վէ օղլու-
նըն գօլընտան թուլթարագ բէք ետվաշ պիր սէտա իլէ :

— Տուր, գըմըլտամայալըմ . . . Բապա-ժուա զալի-
պա պաղչէտէ ինտան գօգուսը տալը. — տէտի :

Ակրիքօլ իլէ բէտէրի պիր գաշ տագըգա գատար
էթրաֆը կէօղէթէրէք վէ նէֆէպէրինի պիլէ թուլթարագ,
հարէքէթսիգ տուրարլար . . . Բէօրէք՝ սահպինին էմ-
րինէ իթաաթ պիրլէ, արթըգ խըրըլտամաղա իսէ տէ,
ըղտըրապ վէ թէլաշը կիթտիքճէ արթմագ տա ըտը : Լա-
քին հիշ պիր շէյ իշիտիլմէտի . . . :

Ակրիքօլ. — (Ետվաշ պիր սէտա իլէ.) Բէօրէք ալ-
տանմըշ օլմալը, պապանըղըմ. — տէտի :

Տակոպէր. — Խալը, ալտանմըշ օլմատըղընա էմին
իւմ . . . գըմըլտամայալըմ . . . :

Պիր գաշ սանիլէ տահա պէքլէտիքտէն սօնրա, Բա-
պա-ժուա պիրտէն պիրէ ետթտը, վէ կիւճիւ եէթտիլի
գատար պուրնունը գաբունըն ալթընտաքի արալըղա ու-
ղաթտը վէ վար գուվվէթիլէ նէֆէս ալմաղա պաշլատը :

Տակոպէր. — (Բէմալը իհթիյաթլա.) Ատէմ կէլիեօր.-
տէտի :

Ակրիքօլ. — Էօլէ իսէ շուրատան ուղազլանալըմ . . . :

Տակոպէր. — Խալը, տիյնէյէլիմ, էթրաֆա գուլագ
վէրէլիմ. գաբուլը աշաճագ օլուրլարսա գաշմաղա մէյ-
տան պուլապիլիրիլ . . . : Պուրայա կէլ, Բապա-ժուա,
պուրայա կէլ . . . :

Բէօրէք՝ Տակոպէրին էմրինէ իթաաթլա գաբուտան
ուղազլաշտը վէ կէլիպ մէրգումըն ալագլալը ալթընտա
չէօմէլտի ետթտը : Պիր գաշ սանիլէ սօնրա, եաղմուրտան
ըսլանմըշ օլան թօրրագ իւղէրինտէ, աղըր աղըր ամբ-
լան պիր այագ սէտասը իշիտիլտի վէ եէրաէ պիրիքէն

սուղար իշխանէ ատէմ եւրիւմէքտէ օլտըղը անլաշըլտը . ագապինտէ տախի՝ պիր իքի տտէմին միւքեալէմէսինտէն հասըլ օլտն պիր ֆըսըլթը իշխալտի իսէ տէ , բուզկեալըն շիտտէթի թէէսիրիյլէ տաղըլտաղ , տաքէրին վէ տէ միրճինին գուլաղընա վասըլ օլամատը :

Ակրիքօլ . - (Բէտէրինէ .) Մայեէօնին պահա իթմիշ օլտըղը պէքճիլէր օլմալը քի , էթրաֆա նաղարէթ իթմէյէ չըգմըշլար . - տէտի :

Տակոպէր . - Տահա էյի եա . . . իքինճի տէֆա պու թարաֆա չաբուգ կէլմէղլէր , վէ պիղի հիշ օլմաղսա իքի սատթ գատար բահաթ պըրագըրլտը . . . Շիմոի իշիմիղ տահա զիյատէ ույլուն տըր :

Փիլ վագը այագ սէտալտըլը եալաշ եալաշ դաֆա օլմաղա պաշլատը . պատէհու պիլթիւն պիւթիւն տույուլմաղ օլտու . . . :

Տակոպէր . - (Օն աագըղու գատար կէշտիքտէն սօնրա , օղլունա .) Հայտի , չաբուգ , վաղթ գայի իթմէյէ կէլմէղ . հէրիֆլէր ուղաղլաշտը . շիմոի շու գաբուլը աշմաղա չաղըշալմ :

Ակրիքօլ գուվլէթի ումուղընը գաբույա տայաթտը , վէ օլանճա գուվլէթիլէ եիթմէյէ պաշլատը . լաքին գաբու շիւրիւք վէ էսկի պիր շէյ օլմասընա բաղմէն , աշըլմատը :

Ակրիքօլ . - (Հիտտէթլէ .) Հայ Սլահ պէլասընը վէրսին , գաբունըն արգառընա զալիպա պիր գօլ տէմիրի տայաթմըշլար . եօղսա , պու շիւրիւք թախթ ալար թաղեիզէ մուգալմէթ իտէմէղլէր իտի :

Տակոպէր . - Էյ շիմոի նէ՞ եաբմալը :

Ակրիքօլ . - Իքին վէ գանճանըն եարալմըյլա տիւլարըն իւթիւնէ չըգարմ . . վէ աշտղըյա էնիպ գաբույը աշարմ :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ , Ակրիքօլ իքի վէ գանճայը

ալաւ, վէ պիր դաշ տէփալար եօղարըյա ֆըրլաթարգ-տան սօնրա, նիհայէթ տիվարըն սաշաղընա կէչիրմէյէ մուվաֆֆադ օլարագ .

— Շիմտի, պապաճըղըմ, սէն պանա արգա վէր տէ իբին եարտըմըյա եօգարը թըրմանայըմ. տիվարըն իւ-թիւնէ չըգար չըգմազ, գանճայը էօթէքի թարաֆա չէվի-րիր, վէ գօլայ գօլայ պաղչէյէ էնէրիմ. — տէտի :

Ինթիյար աւքէր տիվարա տայանըպ, իքի էլլէրինի պիրի պիրինէ կէչիրտի, վէ օղլու տախի պիր ալաղընը բէ-տէրինին էլլէրինին պօշ եէրինէ վազ իթտիքտէն սօնրա, մէրգումըն գուվլէթի ումուզլարընա չըգալ, վէ իբին վէ տիվարըն եարտըմըյա նիհայէթ եօղարը չըգմաղա մու-վաֆֆադ օլտու : Լաքին պիչարէ տէլի գանլը՝ տիվարըն սաշաղընըն գըրըգ շիչէ բարչալարըյա իհաթա իտիւմիշ օլտըղընը ֆարգ իտէմէմիշ օլտըղընտան, պու շիչէ բար-չալարը տիվլէրինի վէ էլլէրինի եարալատը . Լաքին Տակու պէրի գօրգութուր միւլահաղասընա մէպնի, հըսս իթտիյի աճըյը քէթմ իյլէտի, վէ գանճայը լայըղը վէճհ իւզրէ էօթէքի թարաֆա չէվիրտիքտէն սօնրա, իբին պօլընճա ա-շաղը գայարագ պաղչէյէ էնտի : Դաբու բէք եագըն օլ-տըղընտան, տէրագապ օրայա գօշտու, վէ արգասընա գալըն պիր օտուն բարչասը տայաթմըշ օլտըղլարընը միւ-շահէտէ իյլէտի . գաբունըն քիլիտի օ տէրէճէ ֆէնա պիր հալտէ իտիքի, Լկրիքօլըն շիտտէթլի պիր թաղեիգինէ մուգալէմէթ իտէմէյիպ, գաբու աչըլալ վէ Տակուպէր Բապա-թուա իլէ պիրիքտէ պաղչէյէ կիրտի :

Տակուպէր . — Շիմտի, օղլում, սէնին սայէնտէ իշին էն միւշքիլ պիր գըսմը պաշա չըգտը . . . կէրէք պէնիմ պէտպախթ չօճուզլարըմը վէ կէրէք մատմուաղէլ տը Գար-տօլիլի գաչըրմագ իշուն էմին պիր եօլումըլ վար տըր . . . : Շիմտի իշ հիշ պիր էնկէլ վէ թէհլիքէյէ լմէսասիւֆ իթ-մէքսիզին անլէրի պուլմագտա տըր . . . : Բապա-թուա,

սէն գարաղօլ կիպի էօնիւմիւղէ տիւշ պագալըմ... հայտի, սէվկիլի քէօրէյիմ, եիւրիւ... լաքին տիլինի թութ, սէս չըգարմա :

Ձէքի հայվան՝ իզէյիճի թաղը քէօրէյի կիպի զօզլա-յարագ, էթրաֆը տինլէյէրէք, արաշտըրարոգ վէ քէմա-լը իհիթիյաթլա եիւրիւյէրէք պիր դաշ ատըմ գատոր իլէ-րիլէտի :

Տակոպէր իլէ օղու, պուլուլթլար ալթընտա իսթի-թար իթմիշ օլան մահիթապըն նիմ զըյասը իլէ, էթրաֆ-լարընտա իւշ քէօշէ շէքլինտէ տիքիլմիշ ճէսիմ աղաճլար կէօրտիւլէր քի, օրատան պիր դաշ աղաճլը եօլլար այլը-մագտա ըտը : Պու եօլլարտան հանկըսընա սաբմագ լա-զըմ կէլէճէյինի թային իտէմէտիքլէրինտէն, Ակրիքօլ բէ-տէրինէ տէտիքի :

— Տիվար պօյընճա կիտէն աղաճլը եօլու թուլթալըմ. պու եօլ էլպիթթէ պիզի պիր պինանըն եանընա կէօթիւ-րիւր :

Տակոպէր. — Տօղլու տըր, օրատան կիտէլիմ. լաքին չամուրլու թարաֆտան եիւրիւյէճէք եէրտէ, քէնարտաքի չիմէնլէր իւղէրինտէն կիտէլիմ. հէմ տէ այագլարըմզըն սէտասը տահա աղ չըգար :

Պապա օղուլ՝ Բապա-ժուանըն տէլալէթիլլէ, տիվար-տան բէք ուղագ օլմայան տօլաշըզլը պիր եօլտան պիր միւտտէթճիք եիւրիւտիւլէր. եալընըզ, էթրաֆը պիր է-յիճէ տինլէմէք, վէ հոսիօտ րուզկեարտան թահրիք վէ մահիթապըն սօլղուն զըյասը իլէ թէնվիր օլունարագ էք-սէրիյա դարիպ դարիպ շէքիլէր իրայէ իտէն աղաճլարըն վէ չալըլըզլարըն սալլանթըլարընը թահգիգ իյլէմէք իւզրէ արա սըրա տուրմագտա ըտըլար :

Ակրիքօլ իլէ պապասը՝ մանտաթըրըն պաշ բահիպէ-սինէ մախուս օլան պաղչէյէ թախթաբէրտէ խըտմէթինի կէօրէն տէմիր բարմագլըզըն եանընա վասըլ օլտըզլարըն.

տա, սաաթմ եարը կիճէտէն սօնրա եարըմը վորմագ տա ըտը: Մայեէօ՝ սապահլայըն, Բօղ Սիմոնըն Ատրիէն աը Դարտօյիլ իլէ գօնուշտըղընը կէօրտիւքտէն սօնրա, պու խուսուսի պաւչէյէ կիրմիշ իտի: Ակրիքօլ իլէ Տակոպէր պու տէմիր բարմագ լըղըն արալըղլարընտան պագարագ, աղաճըգ էօթէտէ, . տէրտէսթի ինչա օլան իպատէթխանէյէ միւնթէհի օլտրագ, գաֆէս շէքլինտէ պիր թաթթաբէրտէ պուլունտըղընը վէ անըն տիկէր թարաֆընտա տաթի տէօրթ քէօշէլի պիր տաթիւէ մէվճուտ իտույինի կէօրտիւլէր:

Ակրիքօլ. - Մատմուպէլ աը Դարտօյիլին մահպուս պուլընտըղը տաթիւէ պէս պէլլի շու օլմալը. - տէտի:

Տակոպէր. - Բօղ վէ Պլանշըն օտալարը տա օ տաթիւէնին գարչըսընտաթի պինա տէրտինտէ օլմալը. լտրին օ պինայը պիզ պուրտան ֆարգ իտէմէյիլ: (Ֆէվզ էլատէ հէյէճան իլէ.) Պիչարէ՝ եավրուճըղլար, հալը մէյուսիյեթ իշինտէ աճը աճը աղլայտրագ օրատա մահպուս պուլընըյօրլար . . . :

Ակրիքօլ. - Ալլահ վէրէ տէ շու տէմիր բարմագ լըղըն գաբուսը աչըգ օլա իտի:

Տակոպէր. - Ումարըմ. . . մանտաթըըն իշէրիսինտէ պուլընտըղը ճիհէթլէ, աչըգ օլմասը իհթիմալտէն տիր: Եավաշ եիւրիւյէլիմ:

Պիր գաշ տորմ տահա աթարգտան սօնրա, Տակոպէր իլէ օղլու տէմիր բարմագ լըղըն գաբուսընա վասըլ օլտուլար. պու գաբու եարընըղ պիր սիւրկիւ վասըթապըյլա գաբանմը ըտը: Տակոպէր անը աչնագ իւղրէ իքէն, Ակրիքօլ:

— Պապաճըղըմ, աչտըղըն վագթ գաբունըն բէզէլէրի կըճըրտամասըն. - տէտի:

Տակոպէր. - Եավաշ մը, պիրտէն պիրէ մի եիթմէլի:

Ա.կրիքօլ . - Սէն օ իշի պանա պըրադ , պէն աշարմ .-
աէյիպ , դաբունըն գանատընը օ տէրէճէ շիտտէթլէ աշոր
քի , ճիւղի պիր կըճըրթըտոն պաշղա պիր սէտա իշիտիլ-
մէտի . անճադ , պու սէտա հէյ նէ գատար խաֆիֆ տա-
խի օլա , բուզկեարըն մունգաթի՝ օլորղը պիր սըրատա
վէ կիճէին տէրին սիւքիւնէթի արատընտա իշիտիլէպիլիր
իտի : Ա.կրիքօլ իլէ պապտար տիշարը հնտիչէ օլտրապ վէ
էթրաֆա գուլապ վէրէրէք , պիր միւտտէթ ճիք հարէքէթ .
սիղ պալարըլար . բիւճաթ իտէճէք Եօլարը դաբանըր գօր-
դուսըյլա , բարմագլըգ դաբուսընտան իշէրի կիրմէյէ ճէ-
սարկէթ իտէմէմէքաէ իտիլէր :

Մամաֆիհ , հիչ պիր շէյ դըմլէտամատը վէ սիւքիւ-
նէթ էվվէլքի կիպի տէվլամ իյլէտի : Ա.կրիքօլ վէ պապա-
սը պու սիւքիւնէթի ֆիվղ էլ տտէտէն մէմնուն դալա-
րադ , պաղչէնին իշինէ կիրտիլէր :

Լաքին քէօրէք պաղչէյէ ալադ պատար պատմագ, ֆէվգ
էլ առտէ մէսէրէթ ալաիմի կէօթէրմէյէ պաշլատը . գու-
լազլարընը տիքիշ վէ գոյրուղընը պէօյիլլէրինէ վուր-
մագտա վէ հօք հօք սըչրամագտա պուլընմըշ օլորղը հալ-
տէ , Բօղ Սիմնըն սապահլայըն մատմուազէլ տը Գարտօ-
վիլ իլէ գօնուշմըշ օլորղը դաֆէս շէքլինտէրի թալթա-
րէրտէնին Եանընա վասըլ օլտու . պատէհու , օրատա պիր
տագըգաճըգ տուրարադ , վէ ըզարրապ վէ սապըսըզըգ
ալաիմի կէօթէրէրէք , Եօլ արոյան պիր քէօրէք կիպի
տէճիւպ տօլաշմադա , վէ շուրոյա պուրայա գօշուշմադա
պաշլատը :

Տակոպէր իլէ օղլու՝ Բապա-Ժուսյը քէնտի հըսը
թապիտինէ պըրադարադ , նագապիլի թարիֆ պիր տըգ-
գաթ ու ըզորըրապա հայվանըն աթվար ու հարէքիաթընը
սէյր իթմէքտէ վէ հէր պիր մուվաֆֆագիյեթի անըն զէ-
քեալէթինտէն վէ Եօքսիւզլէր հագգընտաքի մուհապպէ-
թինտէն պէքլէմէքտէ իտիլէր :

Տակոպէր . - Մայեհե՞ Րօզը կէօրտիւյիւ զէման , պէս-
պէլի պու թախթաբէրտէնին եանընտա պուլունմադտա
իմիշ : Բապա-ժուա գըզըն իզինի արաշտըրըյօր . պագա-
լըմ պուլաճա՞գ մը . - տէտի :

Պիւր գաշ սանիյէ սօնրա , քէօբէք պաշընը Տակոպէ-
րէ տօզրու չէվիրտի , վէ Ատրիէնին սաքին օլտըզը տաիրէ-
նին գարշըսընտա պուլընան պինանըն զէմին գաթընտաքի
գարուսընա տօզրու գօշարագ , օրատա եաթտը , վէ զանն
իտէրտին քի Տակոպէրին կէլմէսինէ պէքլէմէքտէ իտի :

Տակոպէր՝ հէման Բապա-ժուանըն պուլընտըզը թա-
րաֆա սէյիրթէրէք .

— Արթըգ շիւպհէմ գալմատը , չօճուգլար հէր հալ-
տէ պու պինանըն իչինտէ տիրլէր . սապահլայըն Րօզու
պուրատա հապս իթմիշ օլմալը տըրլար . - տէտի :

Ակրիքօլ . - (Բէտէրինին արդաօը սըրա կիտէրէր .)
Բէնճէրէլէրտէ տէմիր բարմագլըգ օլուպ օլմատըզընը մու-
այէնէ իտէլիմ :

Պու սէօզիւ միւթէաղըպ , իքիսի պիրտէն Բապա-ժու-
անըն եանընա վառը օլտըլար : Իթթիյար ասքէր Բապա-
ժուայա մէզքիւր պինայը կէօսթէրէք , բէք ալչագ պիր
սէտա իլէ :

— Էյ , սէօյլէ պագալըմ , պէնիմ իլթիյար քէօբէ-
յիմ , Րօզ վէ Պլանշ պուրատա՞ մը տըրլար . - տէյու սօր-
տու :

Հայվան պաշընը տիքտի , վէ իքի իւշ տէֆա խաֆիֆ
խաֆիֆ հավլատըգտան սօնրա , մէսէրրէթինի մուլին պիր
մըրըլթը սալը վէրտի : Տակոպէր՝ տէրագապ քէօբէյին
աղզընը էլլէրի իչինէ ալտը :

Ակրիքօլ . - Պիզի թէհլիքէյէ տիւշիւրէճէք , պապա-
ճըզըմ . պէլքի տէ սէսինի իչիթ տիրլէր . - տէտի :

Տակոպէր . - Խա՛յր . . . արթըգ շիւպհէյէ մահալ եօգ .
չօճուգլար պուրատա տըրլար . . . :

Պու էսնատէ , ասքէր իլէ օլլունըն աչըգ պըրագմըչ
օլտըզլարը տէմիր բարմագլըղըն գարուսը շամաթալը պիր
սուրէթտէ գարանտը :

Ակրիքօլ . - (Տէհչէթլէ .) Ահ , պիզի պուրատա հապս
իթտիլէր , պապածըղըմ . . . պաշգա գարուսը տա եօգ . -
տէտի :

Պապա օղուլ տիւշարը էնտիչէ օլարագ պիրի պիրինէ
պաղըշարըլար . Ակրիքօլ պիրտէն պիրէ տէտի քի .

— Իհթիմալ քի գարունըն գանատը քէնտի աղըլըղը
իլէ տէճնէլէք քէնտի քէնտինէ գարանմըչ օլտուն . . . կի-
տիպ պիր պագայըմ . . . վէ էկէր միւմքին իսէ թէքրար
աշայըմ . . . :

Տակոպէր . - Չարուգ օլ . . . պէն տէ բէնճէրէլէրի
նազարը թէտգիգտէն կէչիրէյիմ :

Ակրիքօլ ալէլ աճէլէ բարմագլըգ գարուսընտ տօղրու
տէյիրթտի . Տակոպէր իսէ՝ տիվարըն ալթընտան սըլըր-
լըպ կէչէրէք , զէմին գալթընըն բէնճէրէլէրի էճիւնէ վա-
սըլ օլտու : Բէնճէրէլէր տէօրթ օլուպ , պունշարտան եա-
լընըղ իքիսի տէմիր բարմագլըղը իտի . օրատան պիրինճի
գալթա պագարագ՝ բէք եիւքսէք օլմատըղընը վէ բէնճէ-
րէլէրինտէն հիչ պիրինտէ տէմիր բարմագլըգ պուլընմա-
տըղընը միւշահէտէ իլլէտի . վէ պու գալթտա սաքին օ-
լան էօքսիւղ՝ հէր հանկըսը օլտա աախի , քէյֆիլէթտէն
խապէրտար օլուր օլմազ , Պոպու-Պլա միւսաֆիրիսանէսինտէն
ֆիրար իթմէք իւզրէ եաբմըչ օլտըղը միսիլու , բէնճէրէ
գանատընտ պիր չարչէպ պաղլայարագ , աշաղըյա էնէ-
պիլէճէյինի տիւշիւնտիւ . Լաքին միւշքիլաթ՝ հանկը օ-
տատա սաքին օլտըղընը անլամագտա իտի : Տակոպէր՝ պու
խուսուսը զէմին գալթընտաքի հէմչիլէսինտէն տիւլամագ
միւմքին օլտըղընը տիւշիւնտիւ իսէ տէ , պուրատա տախի
տիկէր պիր միւշքիլաթ վար ըտը . օտանըն տէօրթ բէն-
ճէրէլէրինտէն հանկըսընը չալմագ լաղըմ կէլէճէյինի պիլ-

մէմէքտէ իտի : Պու սըրատա Ակրիքօլ ալէլ աճէլէ պա-
պառնընն եանընա կէլէրէք տէտի քի :

— Բարմազլըզ գաբուսընըն զաբանմասը պէսպէլլի
րուզկեարըն շիտտէթինտէն օլմալը յըր , պապաճըղըմ .
գանատը թէքրար աշտըմ վէ պիր տահա գտբանմասըն ի-
չուն էօնիւնէ պիր թաշ գօյտում . լաքին թաճիլ իտէլիմ :

Տակոպէր . - (Մէյուսիյեթի գալպ իլէ .) Պու չօճուզ-
լարըն բէնճէրէլէրինի նաճըլ պուլմալը , Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ . - (Մուզտարըպանէ .) Հագղըն վար պա-
պաճըղըմ , նասըլ եաբալըմ :

Տակոպէր . - Էկէր րասթ կէլէ չաղըրաճագ օլուրադ ,
իհթիմալ քի եանլըշ տալա պառմըշ վէ խալզը ույանու-
րարագ եագայը էլէ վէրմիշ օլուրըլ :

Ակրիքօլ . - (Պիր գաթ տահա ըզտըրապլա .) Եա՛ Բապ-
պի , եա՛ Բապպի , բէնճէրէլէրինին ալթընա գատար վա-
սըլ օլալըմ տա , նէրէտէ պուլընտըղլարընը պիլմէյէլիմ :

Տակոպէր . - (Ողլունընն աէօղլինիւ քէսէրէք .) Լաքին
վագթըմըզ հօգ . . . հէր նէ օլուրա օլսուն , չաղըրալըմ
վէսսէլամ :

Ակրիքօլ . - Նէ՞ սէօյլէյօրսուն , պապաճըղըմ :

Տակոպէր . - Նէ՞ սէօյլէյէճէյիմ . եիւքսէք սէտա ի-
լէ Բօզ վէ Պլանշ տէյու հայգըրըրըմ . պիչարէլէր շիմ-
տի մէյուսիյեթ իչինաէ պուլընտըղլարընտան , ույու-
մատըղլարընա էմին իմ . պիրինճի չաղըրըշըմտա , այաղա
գալգարլար , վէ պիրինճի գաթտա սաքին օլան զըզ եա-
թաղընըն չարշէպինի բէնճէրէյէ պաղլայարագ , պէշ տա-
ղըզա զալֆընտա գուճաղըմըզտա պուլունուր : Զէմին գա-
թընտա սաքին օլան զըզա կէլինճէ , էկէր բէնճէրէսինտէ
բարմազլըզ ֆիլան հօղ ըսա , պիր սանիյէ զարֆընտա եու-
նըմըզա էնէպիլիւր . էկէր վար ըսա , բարմազլըղլարտան
պիրինի չէրիպ գօբարմագ միւշքիլ պիր շէյ աէյիլ տիր :

Ակրիքօլ . - Լաքին , պապաճըղըմ , եիւքսէք սէտա ի-

լէ Րօզ վէ Պլանշ տէյու հայգըրմագ նա՛սըլ միւմքին օլապիլիր :

Տակոպէր . - Պէլքի սէսիմի խարիճտէն իշիթմէզլէր :

Ակրիքօլ . - Էօյլէ լաֆ օլո՛ւր մը . իշիտէճէք օլուրլարսա , թէքմիլ իւմիտլերիմիզ պէրհէվա օլուր հիտէր :

Տակոպէր . - Քի՛մ պիլիր . պէքճիլէրի պուլուպ խապէր վէրմէք իշուն , պիր չօգ գարուլար աշընճայա գատար , պիզ գըզլարը գուրթարըր վէ պուլվարըն գարուսընտան սիվիշիրիզ . . . :

Ակրիքօլ . - Պու տէտիյին թէտպիր թէհլիքէլի տիր , պապաճըղըմ . . . պունընլա պէրապէր , պաշգա չարէ տէ կէօրէմէյօրըմ :

Տակոպէր . - Ֆարզ խտէլիմ քի պուրատա իքի պէքճի պուլունսուն . էկէր պունլար ֆիրարըմըզտան էվվէլ իւսթէ կէլէճէք օլուրլարսա , Րապա-Ժուա իլէ պէն անլէրի մէն՝ իտէպիլիրիզ . օ սըրատա սէն տէ չօճուզլարը գաշըրըրսըն :

Ակրիքօլ . - (Պիրտէն պիրէ .) Ա՛հ , պապաճըղըմ , էմին պիր թէտպիր պուլտոււմ : Մայեէօնիւն իֆատէսինէ նազարէն , մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ Րօզ վէ Պլանշ ըլա պէրապէր իշարէթլէրլէ գօնուշմագտու ըմըշ :

Տակոպէր . - Էյ նէ՛ օլուր :

Ակրիքօլ . - Տէմէք տիր քի , մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ անլէրին օտալարը նէրէտէ պուլընտըղընը պիլիր . զիրա պիշարէ էօքսիւզլէր քէնտի բէնճէրէլէրինտէն անաճէվապ վէրմէքտէ իմիշլէր :

Տակոպէր . - Հագգըն վար , օղլում . . . պիւնտան պաշգա չարէմիզ հօգ . . . հայտի չար չարուգ մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին տաիրէսինէ կիտէլիմ . . . : Լաքին օտասընը՝ նասըլ պուլմալը . . . :

Ակրիքօլ . - Մայեէօ պանա տէտի քի , մատմուաղէլ

ալ Գարուօվիլին օտասընըն բէնճէրէսի իւզէրինտէ պիր նէվ՝ չըգընթըլը սաչազ վար ըմըշ :

Տակոպէր . - Էօյլէ իսէ չար չաբուզ օրայա կիտէլիմ . արալըգլը պիր թախթարէրտէյի գըլմագ միւշքիլ պիր շէյ տէյիլ տիր Գէլլէթինին եանընտա՞մը տըր :

Ակրիքօլ . - Իշթէ :

Տակոպէր . - Էօյլէ իսէ , եիւրիւ , իշիմիզ սըրասըն . տա . վազթ զաիպ իթմէյէ կէլմէզ :

Պիր գաչ ատըմ աթար աթմազ , Տակոպէր իլէ Ակրիքօլ մէղքիւր պէօլմէնին եանընտա վասըլ օլտըլար : Ակրիքօլ պու պէօլմէնին իւշ թախթասընը սէօքտիւքտէն սօնրա , քէնտիսի իչուն գօլայ պիր կէչիտ աչար , վէ պատէհու տօգթէօր Պալէնիէնին պաղչէսինէ տուխուլ իլէ , Տակոպէրէ :

— Պապաճըղըմ , «էն պուրատա տուր տա էթրաֆը կէօզէթլէ . - տէտի :

Մայնէօնիւն իշարէթ իթմիշ օլտըղը բէնճէրէյի թանըմագ գօլայ ըտը . պու բէնճէրէ եիւսէք վէ կէնիշ օլուպ , իւզէրինտէ տէ պիր նէվ՝ չըգընթըլը սաչազ վար ըտը . պու բէնճէրէ մուգատտէմա պիր գաբու իտի իսէ տէ , մուախիսարէն սիւլսիւնէ գատար տիվար էօրիւմիւշ վէ պիրի պիրինտէն էբէյիճէ սէյրէք տէմիւր բարմագլըղլարըլլա իհաթա իտիլմիշ իտի :

Պիր գաչ տագըղատան պէրու եաղմուր քէսիլմիշ օլտըղընտան , մահիթապ՝ իսթիֆա իթմիշ օլտըղը պուլուլթլարտան գուրթուլմըշ վէ մատմուաղէլ տը Գարուօվիլին իգամէթ կեահընը թէմամըլլա թէնվիր իթմէքտէ պուլուն . մըշ ըտը : Ակրիքօլ բէնճէրէնին ճամլորընտ եագլաչարագ , օտանըն գարանլըգ օլտըղընը միւշահէտէ իյլէտի . լաքին պու օտանըն նիհայէթինէ տօղրու եարը աչըգ պիր գաբու մէվճուտ ըտը քի , օրատան էբէյիճէ պէրրագ պիր ըչըգ կէօրիւնմէքտէ իտի : Տէմիրճի՝ մատմուաղէլ տը Գար-

տօվիլին հէնուզ ույանըգ պուլընտըղընը ֆարզ իլէ , ճամ-
լարա խաֆիֆճէ վուրտու : Պիր գաչ տագըգա սօնրա , օ-
տանըն եարը աչըգ դարուսը պիւթիւն պիւթիւն աչըլտը ,
վէ հէնուզ եաթմըչ օլմայան մատմուլաղէլ տը Գարտօվիլ՝
Մայեէօ իլէ կէօրիւշտիւյիւ գէմանտաթի էլպիսէլէրիյլէ մէղ-
րիւր օտայա կիրտի . էլինտէ պիր մում թութմըչ օլըւպ ,
պուլըն բօլլուն զըյասը չէհրէոինէ աքա իթմիչ օլտըղըն-
տան , պիր գաթ տահա նազարրուպա պիր հալ քէսպ իթ-
միչ վէ օ սըրատա պու չէհրէտէ թէաճճիւպ վէ էնտիչէ
ալաթի կէօրիւլմէքտէ պուլունմըչ իտի . . . : Կէնճ զըզ
էլինտէքի շամտանը մասանըն իւզէրինէ դօյաըգտան սօն-
րու , բէնճէրէյէ տօղրու իլէրիլէյիպ քէմալը տըզգաթլա
տիւլէմէյէ պաչլատը . . . : Լաքին պիրտէն պիրէ սարսը-
լարագ , տուրտու . բէնճէրէնին ճամլարը արասընտան ի-
չէրիյէ պագան պիր տտէմին սիմասընը կէօրմիւչ իտի :

Ակրիքօլ՝ մատմուլաղէլ տը Գարտօվիլին տիւչարը տէհ-
չէթ օլարագ օ պիր օտայա իլլիհճա իտէճէյինտէն գօրգա-
րագ , ճամա թէքրար վուրտու , վէ տըչարըտան իշիտիլէ-
ճէյինէ տէ էհէմիլիյիէթ վէրմէյէրէք , էրէյիճէ եիւքսէք
պիր սէտա իլէ « Ակրիքօլ Պոտուէն » տէտի :

Պու սէօղլէր Ատրիէնին գուլաղընա եէթիշտիլէր :
Մէզպուրէ՝ Մայեէօ իլէ վագը օլան միւլագաթընը խա-
թըրլայարագ , Բօզ վէ Պլանչը աչըրմագ իւզրէ Ակրիքօլ
իլէ Տակպէրին մանաթըրա կիրմիւչ օլտըղլարընը տէրհալ
քէչֆ իլլէտի . պուլըն իւզէրինէ հէման բէնճէրէյէ տօղրու
գօշարագ , մահիթապըն բարլագ զըյասը իլէ Ակրիքօլը
թանըտը , վէ իհիթիյաթքեարանէ պիր սուրէթտէ բէնճէ-
րէյի աչտը :

Կէնճ տէմիրճի՝ մէսէրրէթինտէն գալպի չարաարագ
ալէլ աճէլէ տէտի բի .

— Մատմուլաղէլ , դաիպ իտէճէք պիրսանիյէմիզ պի-
լէ եօգ տըր . գօնթ տը Մանպրոն Բարիստէ աէյիլմիւչ . բէ-

տէրիմ իլէ պէն սիլի գուրթարմաղա կէլմիչիլ տիր :

Ատրիէն . - (Շիւքրանիյէթինի իյմա իտէր պիր սէտա իլէ .) Ահ , թէչէքրիւր իտէրիմ , մօսիէօ Ակրիքօլ , թէչէքրիւր իտէրիմ . լաքին իպթիտա ժէնէրալ Սիմոնըն գըղլաւրընը գուրթարմաղա չայըչընըղ :

Ակրիքօլ . - Պիդիմ տիւշիւնճէմիղ տէօ աըր , մատմուաղէլ . սիլի կէօրմէյէ կէլմէմին սէպէպլէրինտէն պիրի տէ՝ չօճուգլարըն բէնճէրէլէրի հանկըսը օլաըղընը սօրմագտըր :

Ատրիէն . - Պիրիսի զէմին գաթընտա սաքին տիր . բէնճէրէսի տէ՝ պաղչէ թարաֆընտան սօնընճըսը տըր . տիկէրի իսէ՝ պիրինճի գաթտա , թամ աչաղքքինին իւլէրին . տէրի օտատա տըր :

Ակրիքօլ . - Էօյէ իսէ գուրթուլաըլար :

Ատրիէն . - (Քէմալը կէրմի իլէ .) Լաքին զանն իտէրսէմ պիրինճի գաթ էրէյիճէ երիքսէք տիր . տէրաէսթի ինչա օլան շու իպատէթիսանէնին եագընընտա , պինա իսքէլէրինտէն սէօքիւլմիւշ զայէթ ուզուն տիրէքլէր վարտըր . իհթիմալ քի անլէր իշինիզէ եարայապիլիլէր :

Ակրիքօլ . - Հա՛յ հա՛յ . պիրինճի գաթըն բէնճէրէսինէ գատար եէթիչմէք իչուն նէրտիւպան խըտմէթինի կէօրէպիլիլէր . չիմտիլիք սիլի գուրթարմաղա պագաւըմ , մատմուաղէլ :

Ատրիէն . - Էլվլէլա օ սէվկիլի չօճուգլարը գուրթարմաղա պագընըղ , վաղթ միւսթաճէլ տիր . . . օնլար պուկիճէ գուրթուլսունլար . պէնիմ իչուն պիլ իքի կիւն տա . հա պուրատա գալմագտա պիր պէիս եօգ տուր :

Ակրիքօլ . - Մուղայիրի օլարագ , պու կիճէ պուրատան գուրթուլմանըղ սիլի իչուն զայէթլէ մուհիմ տիր , մատմուաղէլ . եարըն սէրպէսթ պուլունմագտա օ տէրէճէ պէօյիւք մէնֆատթլարընըղ վար տըր քի , պունլարտան հէնուղ պի իսպէր պուլընտըղընըղա չիմտի էմին օլտսւմ :

Ատրիէն . - Նէ՞ տէմէք իսթիյօքսընը :

Ակրիքօլ . - Նէ տէմէք իսթէտիյիմի թափսիլ իթմէյէ չիմտիլիք վազթըմ հօգ . Լաքին ըէճա իտէրիմ, մատմուա-
ղէլ . . . եիւրիյիւնիւղ կիտէլիմ . պէն պու ըէնճէրէնին տէ-
միր բարմազլըլ լարընտան իքիսինի զօքսուրապիլիլիմ . . . կի-
տիպ պիր քէլքէթին կէթիլիլիմ :

Ատրիէն . - Պիհուտէ զահմէթ իթմէյինիլ . պու տաի-
րէնին զաբուսընը զաբատըգտան սօնրա , իտրիճտէն սիւր-
մէլէմէքլէ իքթիֆա իտէրլէր . իչինտէ տէ պէնտէն պաշ-
գա քիմսէ հօգ տուր . պինտէն ալէյհ սիւլմէյի զըրմուգ
միւշքիլ պիր շէյ տէյիլ տիր :

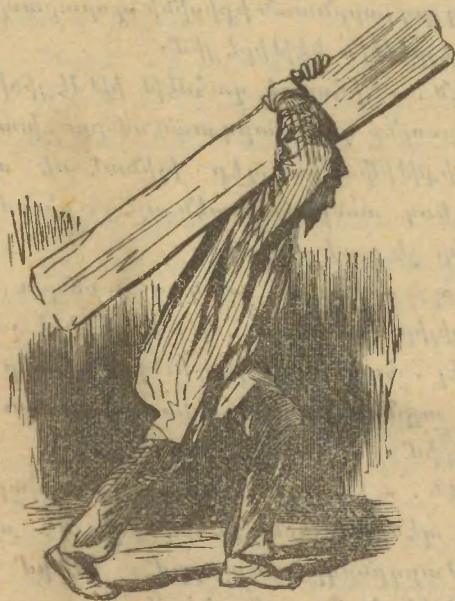
Ակրիքօլ . - Վէ ծն տաղըղա սօնրա , պուլլարտա
պուլունապիլիլիլ , տէյիլ մի . էօյլէ իսէ չարսիլ օլընըղ,
մատմուաղէլ , հազըրլըգ կէօրիւնիւղ . պիր շալ ըլա պիր
տէ շաբգա ալընըղ . զիրա հալա բէք սօղուղ տըր : Պէն
չիմտի կէլիլիմ :

Ատրիէն . - (Իէօղլէրի հաշլարլա աօլարաղ .) Մօսիէօ
Ակրիքօլ , պէնիմ իչսն քէնտինիլի հէ պէօյիւք թէհ-
լիքէյէ աթաղընըղը անլայօրըմ : Պէնիմ տաիլի սիլին
կիպի գուվլէի հաֆըղամ եէրինտէ օլտըղընը պիր կիւն
պիլ ֆիլի իսպաթ իտէպիլէճէյիմ : Ահ , սիլ վէ մանէվի
զըզղ արտաշընըղ , իքինիլ տէ ալիճէնապ վէ ճէսարէթ-
լի մախլուզլար ըմըշ սընըղ . . . : Հէր իրինիլինտէ մանէթ-
տարը օլմագ պէնճէ բէք թաթլը պիր վապիֆէ տիր : Ֆա-
գաթ , մարէշալ Սիմնըն զըղլաընընը Կուրթարմատըղճա ,
պէնի ալմագա կէլմէյինիլ :

Ակրիքօլ . - Սիլտէն ալտըղըմ մալիւմաթ սայէսինտէ,
օնլար գուրթուլմուաշ տէմէք տիր , կիտիպ տէրհալ ըէտէ-
րիմի պուլայըմ . պատէհու կէլիպ սիլի ալըըղ :

Ակրիքօլ՝ մատմուաղէլ ալ Դարտօվիլին աղիլանէնտ .
սիհաթընա սալիք օլարաղ , տէրտէսթի ինչա պուլընտան ի-
պտաթթառնէնին տիվարը ալթընտարի ուզուր վէ գա .

լըն տիրեցւէրտէն պիրինի գալտըրտը , վէ գուվէթլի ու մուզլարընա ալարագ , տէրագապ բէտէրինին եանընա կիթտի :

Ակրիբօլ իպատէթխանէյէ տօղրու կիթմէք իշուն թախթարէրտէյի հէնուզ կէչմիշ իքէն . մատմուազէլ տը Դարտօվիլ՝ մանաթըր պաղչէսինին աղաճլարը արասընտան պիր ինսան կէօղէսի չըգարղընը վէ քէմալը սիւրաթլա աղաճլըղլը պիր հօլտան կէչտիքաէն սօնրա, եիւքսէք շիմշիր աղաճլարը արգասընտա կէօղտէն նիհան օլտըղընը միւշահէտէ կըլէտի : Ասրիէն տիւշարը տէհչէթ օլարագ , իշի Ակրիքօլա խապէր վէրմէք իւզրէ , զայէթ եաւլաշ սէտա իլէ մէրգոււմը չաղըրտը իսէ տէ , Ակրիքօլ բէտէրինին եանընա վասըլ օլմուշ օլտըղընտան , Ատրիէնին սէսինի իշիտէմէտի . պիշարէ տաքէր իսէ՝ սօն տէրէճէ սապրօրղլըզ կէօթէրէրէք , վէ կիթաիքճէ տիւշարը էն .

տիշէ օլարագ , պիր բէնճէրէտէն տիկէրինէ կիթմէքտէ վէ գուլագ վէրիպ էթրաֆը տինլէմէքտէ իտի :

Ակրիքօլ բէտէրինին եանընա վաւըլ օլտըդտա , աշագ պիր սէտա իլէ տէտի քի :

— Գուրթուլտուգ , պապաճըղըմ , գուրթուլտուգ , չօճուղլարըն բէնճէրէլէրի շունլար տըր . շու զէմին գաթընըն վէ շու տա պիրինճի գաթըն բէնճէրէլէրի տիր :

Տակոպէր . — (Ժարիֆի նագապիլ պիր մէսէրրէթլէ .) Նիհայէթ մուվաֆֆագ օլաճաղըղ . — տէյիպ , տէրհալ բէնճէրէլէրի մուսյէնէ իթմէյէ պաշլատը . պատէհու պիր գաթ տահա մէսէրրէթլէ :

— Տէմիր բարմաղլըգ ֆիլան հօղ ըմըշ . — տէտի :

Ակրիքօլ . — Իպթիտա էօքսիւղլէրտէն պիրինին օրատա օլուպ օլմատըղընը թահգիդ իտէրիղ . պատէհու պու ուղուն տիրէյի տիվարա տայաթարագ , պիրինճի գաթըն բէնճէրէտինէ չըգարըմ . զիրա պու բէնճէրէ օ գատար եիւքսէք տէյիլ տիր :

Տակոպէր . — Բէք էյի , օղլում , բէնճէրէյէ գատար չըդար չըղմաղ , ճամլարա վուրուրըն վէ Բօղ ետիստ Պլանշ տէյու չաղըրըրտըն . ստնա ճէվապ վէրտիլինտէ , թէրրար աշաղըյա էնէրսին . պու տիրէյի բէնճէրէյէ տայաթըրըղ , վէ պիշարէ չօճուգ աշաղըյա էնէր . անլէր չէվիք վէ պէճէրիքի տիրլէր . չտրուգ , իշիմիզէ պագալըմ :

Ակրիքօլ . — Սօնրա տա կիտիպ մատմուաղէլ տը Գարտօվիլի գուրթարըրըղ :

Ակրիքօլ տիրէյի գալտըրըպ տիվարա տայաթարագ հօղտըր չըղմաղա հաղըրընտը . Տակոպէր տախի՝ զէմին գաթընըն սօնընճը բէնճէրէտինին ճամլարընը չալարտոյ , եիւքսէք պիջ սէտա իլէ :

— Պէն իմ . . . Տակոպէր . — տէտի :

Տիլ հագըգա Բօղ Սիմն պու օտատա սաքին իտի : Պէտպաթթ չօճուգ՝ հէմիրէսինտէն ալըլմադընտան տօ :

Լայր մէյուս վէ միւքէտտէր օլարագ , շիտտէթի պիր հիւմ
մոյա տիւշար օլմուշ իտուլինտէն , ույումամագտա վէ եա-
թաղընըն եաստըղընը կէօղ եաշլարըյլա ըսլաթմագտա ը-
տը . . . : Տակոպէրին ճամլորը չալմոսընտան հասըլ օլան
չամաթատան իպթիտա գօրգարագ սարսըլալ . լաքին պիր
աղ սօնրա , ապէրին թաթլը վէ մարուֆ սէտառընը իշի-
տինճէ , եաթաղը իշինտէ գալղտը օթուրալ , վէ կէօր-
տիւյիւ շէյին պիր բույա օլուպ օլմաաղընը թահգիգ իթ-
մէք իւզրէ էլլէրինի ալնընա կէօթիւրաիւ . պատէհու ,
պիր ալաղէի մէսէրրէթ սալտըրարագ , վէ ուզսն վէ պէ-
յաղ կիճէլիք էլպիսէսինէ պիւրիւնէրէք , բէնճէրէյէ տօղ-
րու սէյիրթտի : Լաքին , բէնճէրէյի աչմաղա հաղըրլան-
մըշ իքէն , պիւտէն պիրէ իքի թիւֆէնկին բաթլամաալ սէ-
տաալ իլէ . «Գարաղօլ , եէթիշին . . . խրրսըլ վար , խըր-
սըլ վար . . . » ալաղէլէրինի թէքրար թէքրար իշիթտի :

Պիշարէ էօքսիւղճըղաղ տէհչէթինտէն թաշ քէսիլմիշ
կիպի գալտը , վէ կէօղէրինի պիւլա իիթիյար բէնճէրէնին
իւզէրինէ տթի իտիպ , պու բէնճէրէ արաալնտան , մահի-
թապըն այալնըղը իլէ , պիր գաշ առէմին պիրի պիրինի
պօղարճաալնա դալղա իթտիքլէրինի միւպհէմ սուրէթտէ
միւշահէտէ իյլէտի . պու սըրաաա , Բապա-ժուտնըն աղ-
ղըն պիր սուրէթտէ հալլամաալ տաիի , թէրար թէքրար
իբաա օլունան . «Գարաղօլ , եէթիշին . . . խրրսըլ վար . . .
գաթիլ վար . . . » նիտալարընը իպթալ իթմէքտէ իտի :

10

ՊԼՕՅԻՒՔ ՊԻՐ ԿԻՔՆԻՒՆ ԻԼՔ ԱԳՇԱՄԸ

Սէնթ-Մարի մանաթրքընտա սալփի իւզ զիքը վազըսլարըն ճէրէյանընտան թախմինէն իքի սատթ գատար էվվէլ, Բօտէն վէ արբայ տ'էկրինեի՝ օգույսնլարըմըզըն էվվէլճէ քէնալէրինի կէօրմիւշ օլարըզլարը Միլիէօ-տէզ-Իւրաէն սօգաղընտարի խանէնին այնը օտառընտա թէճէմ միւ իթմիշլէր խաի : Թէմմուզ իխթիլալընտան պէրու, արբայ տ'էկրինեի՝ մէնսուպ օլարըզը թարիգաթըն կիզլի տէֆ-թէրլէրինի վէ մուխապէրաթընը մուվազ գաթէն Միլիէօ-տէզ-յիւրաէն սօգաղընտարի իշպու խանէյէ նազլ իթմէյի միւնասիպ կէօրմիւշ խաի : Փիլ հազըզա պու թէտպիր բէք իթիյաթքեարանէ խաի : Նունքի, Պուրպոնլարըն սէխա-վէթքեարանէ պիր սուրէթաէ ժէզլի իթ բահիպլէրինէ պախշ իթմիշ օլարըզլարը Բիւ-տէ-Բօսթ սօգաղընտարի միւ-քէլլէֆ պինատան՝ հիւքիւմէթին անլէրի պիւս պիւթիւն թարտ խտէճէյի միւլահազասըլլա գօզգմագտա ըտը (1) :

(1) Պու գօրգու պիհուտէ խաի. պիրա, պունտան օն իքի սէնէ մուգատտէմ, եանի 1832 շուպաթ 1 թարիսլի Գօնսթիթիւսիօնէլ զագէթասընտա ասթիտէքի սաթըլար օգուհմուշ տըր :

« 1822 սէնէսինտէ, Ս. աը Գօրպիէր՝ պիր դաշ սէնէ գար-ֆընտա պիր խայը էրալասը զէքեա վէ մարիֆէթ վիճուտէ կէ-թիրմիշ օլան Տար-իւլ-Մուալլիսինի (վարժապետանոց) վահշի-յանէ պիր սուրէթաէ թար ու մար իթալի զէման, պու զարարը ճէպր իթմէք իւզրէ, մէզքիւր մէքթէպին պուլընտըզը Բիւ-տէ-Բօսթ սօգաղընտարի գօնաղըն իշթիրա օլունմասը վէ Սէնթ-էսրիի (Հոգին Սուրբ) թարիգաթընա թէսլիմ խալմէսի գարար-լաշտըրըլտը : Պահրիյէ նազըրը օլ պապաէ լազըմ կէլէն մէպաղը

Րօտէն՝ երեսնէ Էվվէլքի սէֆիլանէ վէ միսքին զըյա-
ֆէթինի կիլինմիշ օլուպ, իւսթիւ պաշը մուրտար վէ քիրլի
օլտըղը հալտէ, սըրր քեւթիսլիք մէմուրիյնէթինի իյֆա
իթմէք իւզրէ, քէմալը հիճապ վէ էտէպլէ եաղը մասա-
սընըն էօնիւնտէ օթուլմըշ եաղը եաղմագտա ըտը. ան-
ճադ, էվվէլճէ կէօրիւմիւշ օլտըղը վէճհլէ, պու մէմու-
րիյնէթ ալթընասա տահա մուհիմմ վէ տահա մուգասաէս
տիկէր պիր վազիֆէ մէսթուր օլուպ, օտա՝ Ժէզիւթիթ թա-
րիգաթընըն գանուըն էսասիսի մուճիպինճէ՝ ամիրինի աս-
լա թէրք իթմէմէքտէն, անըն իւզէրինէ իճրաի նազարէթ
իյլէմէքտէն, էտնա հարէքիաթընը ճասուլամագտան,
էն խաֆիֆ թէէսիրաթընը կէօղէթմէքտէն վէ Րօմայա
տէրհալ իսպարը քէյֆիյէթ իթմէքտէն իպարէթ իտի:

Րօտէն՝ միւթատը օլան գայասըղըղ վէ ֆիւթուրսըզ-
ըղընա բադմէն, կէօղէ չարբաճագ տէրէճէտէ էնտինաք

վէրմիշ օլմասըյա, մէգքիւր գօնագ իշթիրա, վէ օ հէնկեամտէ
պիւթիւն ֆրանտա իւզէրինէ հիւքմի ճարի օլան Սէնթ-Էսթրի
թարիգաթընա թէպլիմ իտիլտի: Ս զէմանտան իթիպարէն, մէգ-
քիւր թարիգաթ պու մահալտէ քէմալը իսթիրահաթլա օթուր-
տու. պու գօնագ պիր նէվ՝ միսաֆիրիսանէ սուրէթինէ կիրմիշ
իտի. Ժէզիւթիթ թարիգաթը՝ մէմէքէթին հէր թարաֆընտան
կէլմէքտէ օլան միւթէատտիտ ճէմիյնէթ թարաֆտարընը պու
միւսաֆիրիսանէտէ գապուլ իթմէքտէ վէ գայըրմագտա ըտը-
լար. իշթէ թէմիւզ իսթիլալը զուհուր իթտիյի գէման, ահվալ
պու մէրքէգտէ օլուպ, պու իսթիլալ միւնասէպէթիյէ, թարի-
գաթըն պու մահալտէն գօվուլմաղը գանն օլունտու. լաքին իշ
պէօյլէ օլմատը. հէր նէ գատար թաթիսթ լաղվ իտիլտի իսէ
տէ, իւ-տէ-Բօսթ սօգաղընտաքի գօնագ երեսնէ Ժէզիւթիթէրէ
թէրք օլունտու. պու կիւն, եանի 1812 սէնէսի քեանուըն սա-
նինին 21 ինճի կիւնիւ, Սաքրէ-Գէօր թարիգաթընըն ազալարը
հիւքիւմէթին մէսարըֆըյալ մէգքիւր գօնագտա սաքին տիրէր.
վէ եօգարըտա պահա օլունան Տար-իւլ-Մուալլիմիյնն սըղընա-
ճագ հիշ պիր եէրի պուլընմագտա տըր. միւճէտտէտէն թան-
գիմ վէ թէնսիգ օլունան պու մէքթէպ՝ Լուր լը կրան գօլէթի-

վէ մէշղուկ կէօրինիւյօր, վէ հէնուղ օտայա կիրմիշ օլան
արբայ տէկրինիւնին էվափր վէ եա սիւալէրինէ միւթա-
տընտան տահա մուխթասար պիր սուրէթտէ ճէվտպար
վէրիյօր իտի :

Արբայ տէկրինիւ Բօտէնէ խիթապէն .

— Պէնիմ զայապէթիմ էսնատընտա եէնի պիր շէյ
վուզու պուլտո՞ւ մը . պիրի պիրինի միւթէաղըոյ վարիտ
օլան մախիմաթ վէ իշարաթ միւքէմմէ՞լ մի տիր :

Բօտէն . - Բէք միւքէմմէլ :

Արբայ . - Ոգուլընըզ պսօպըմ :

Բօտէն . - Պունլարը սիզէ օգումաղտան էվվէլ, Մո-
րօքըն ի.ի կինտէն պէրու Բարիստէ պուլընտըզընը սիզէ
խապէր վէրէյիմ :

Արբայ . - (Թէաճճիւպէ .) Նէ՞ սէօյէյօրսընըզ, Մո-
րօք Բարիստէ հա՛, Պէն զանն իաիյօրտում քի, Ումանիա

նին տար պիր քէօշէսինտէքի մուրտար վէ թէաֆֆիւնիւ պիր
մահալէ սօգուլմըշ տըր : »

Իշթէ, 1832 սէնէսինտէքի Դօնսթիմիւսիօնէլ զաղէթասըն-
տա, Բիւ-տէ-Բօսթ սօգաղընտաքի գօնազ հազգընտա պու սա-
թըրլար օգուլմաղտա ըտը : Օ թարիխտէն պէրու Ժէզիւիթ ճէ-
միյեթի միւհթէրէմ րահիպլէրիյլէ հիւքիւմէթ արասընտա նէ
կիպի մուամլէթ ճէրէյան իթմիշ օլտըզընը պիլէմէյիզ. սնճազ,
Ժէզիւիթ ճէմիյեթիինին սուրէթի թէշքիւ վէ թէնսիգի հազ-
գընտա ասիւրէն պիր ճէրիտէ թարաֆընտան նէշր օլունան պիր
մէգալէտէ, Բիւ-տէ-Բօսթ սօգաղընտաքի գօնաղըն տաիլի թա-
րիգաթըն էմլաքը սըրասընա կէշմիշ օլտըզընը օգումուշըզ տըր :

Պու մէգալէնին պիր գաշ Փըգրասընը չուրաճըգտա զիքր
իթմէյի միւնասիպ ատոտ իտէրիզ.

« Ժէզիւիթ թարիգաթընըն պու գըսմընա սյիտ օլան էմ-
լաքըն ճէտվէլի չու տըր :

« Թախմինէն 500,000 Փրանք գըյմէթինտէ օլան Բիւ-տէ
Բօսթ սօգաղընտաքի գօնազ . - 300,000 Փրանք թագաիր ի-
տիլմիշ օլան Սէվր սօգաղընտաքի խանէ . - Բարիստէն իքի Փէր-
սախ ուզաղտա պիր միւլը, 150,000 Փրանք . - Պուրթտա պիր

վէ Զուիցէրիատան մուֆարադաթընտա , Պրանսանըն մէ-
մալիքի ճէնուպիյէսինէ տօղրու կիթմէք իւզրէ Ֆրիպուրկ-
տան էմիր ալմըշ տըր : Շու սըրատա նիմաէ վէ Ավիննօն-
տա բէք զիյատէ ֆաիտէլի օլապիլիր իտի . զիրա Բրօթէս-
թանլար պիրի պիրինէ կէչմիշ օլաըզլարընտան , Գաթօլիք-
լէր ալէյհինտէ պիր իիթիլալ զուհուրընտան զօրգուլմադ-
տա ալը :

Բօտէն . - Կիտէճէյի եօլու իթպտիլ իթմէք իչուն
էսպապը մախսուսէսի պուլունուպ պուլունմատրղընը պի-
լէմէմ : Անճադ , պուրատա պապը հայրանաթը վահշիյէ
օյունլարը մէյզըլի իթմաշայա վազ իտէճէյինի պանա
սէօլէտի :

Աբբայ . - Պու նա՞սըլ միւմքին օլապիլիր :

Բօտէն . - Մորք Լիոնտան կէչտիյի սըրատա , պիր
թիյաթրօ միւտիրի զայէթ ելիքսէք պիր ֆիյաթլա Բօրթ-

խանէ իւէ պիր քիլիսէ 100,000 Փրանք . - 1843 սէնէսինտէ հի-
պէ իտիլիշ օլան Նօթր-Ջամաը Լիէսքիլիսէսի , 60,000 Փրանք . -
Մէնթ-Աշէօլտէ պիր բուհսան մէքթէպի , 400,000 Փրանք . -
Նանթտա պիր խանէ , 100,000 Փրանք . - Բիմրըրտա քէզալիք
պիր խանէ , 40,000 Փրանք . - Լապիլտա պիր խանէ վէ պիր քի-
լիսէ , 150,000 Փրանք . - Բէննտէ պիր խանէ , 20,000 Փրանք . -
Վաննտա քէզա պիր խանէ , 40,000 Փրանք . - Մէցտէ պիր խա-
նէ , 40,000 Փրանք . - Սիբազպուրկտա քէզա պիր խանէ , 60
պին Փրանք . - Բուհնտէ քէզա պիր խանէ , 15 պին Փրանք :

« Իշթէ պու կմաքը միւլիթէլիֆէնին թաթմինէն իքի մի-
լիոնա եազըն պիր մէպլաղ թէշթիլ իթտիյի կէօրիւմէքտէ տիր :

« Պունտան պաշգա , էմիր ի ալիմ վէ թէրպիյէ տախի ժէ-
զիւիթլէր իչուն մուհիմմ պիր հատըլաթ մէնպա՛ը տըր , Եալընըզ
Պրիւթլէթ գօլթի սէնէվի 200 պին Փրանք վարիտաթ կէթիլիր :

« Ժէզիւիթլէրին Բօմատաքի ժէնէրալը , Պրանսայը Լիոն
հուտուտը վէ Բարիս հուտուտը նամլարըլա իքի գըսմա թադ-
սիմ իթմիշ օլուպ , Պրանսանըն պու իքի հուտուտընըն . Խազի-
նէի տէվլէթ պօնօլարը վէ Ավսթրիա կիւմիւշ ադճէսի թահվի-
լաթը օլարադ , 200 պին Փրանքտան զիյատէ վարիտաթը սէնէ-

Սէն-Մարթէն թիյաթրօսընտա հայվանաթ օյունլարը վեր-
մէսինի թէքլիֆ իթմիշ . Մարոք տախի պու գազանճը
թէքլիֆի րէտտ իթմէք իսթմէմիշ :

Արբայ . - (Ումուզլարընը գաւորըրարագ .) Հոյտի էօյ-
լէ օլսուն . լաքին , մէրզում . քիւշիւք քիթապլար թէվլի'
իտէրէք , աուա թէսպիհլէրի վէ թասվիրլէր սաթարագ ,
վէ Ֆրանսանըն մէմուլիքի ճէնուպիյէսի վէ Պրիթանիա է .
հալիսի կիպի տինտար վէ ճահիլ էհալիլէր իւզէրինտէ
նուֆուզ իճրա իտէրէք , Բարիստէ աուա կէօրէմէյէճէյի
պիր չօգ իւրտմէթլէր կէօրէպիլիր իտի :

Բօտէն . - Շիմաի Մարոք՝ րէֆագաթընտա պուլընան
հէյպէթլի պիր ատէմ իլէ պէրապէր աշաղըտա պէրլէյօր .
քէնտիսի էսկի իւրտմէթ կիւզարընըղ օլմագ հայտիյէթիլլէ ,
պու ազշամ տէսթի չէրիֆինիղի պուս իթմէք պաթթիյար-
լըղընա նաիլ օլաճաղընը իւմիտ իտիյօր :

վիյէսի վար տըր . Հէր սէնէ նէշրի տին իչուն , լա ագալ 40-
50 պին Ֆրանք հասըլաթ կէլիր . վաիլլէր վերտիքլէրի վագ-
լարտան սէնէվի 150 պին Ֆրանք թօրլարլար . էյի պիր իչէ
գուլլանմագ իչուն վէրիլլէն սատագալար տախի պու մըգտար-
տան աշաղըյա գալմագ : Պինաէն ալէյհ , թարիգաթըն սէնէվի
540 պին Ֆրանք աշըգտան հասըլաթը վար տըր , պու մըգտա-
րա՝ Ժէզիւիթ ճէմիյէթիինն սաթտըղը քիթապ վէ րիսալէլլէրին
պէտէլլէրիլլէ , րէսիմ վէ թասվիր թիճարէթիինաէն հասըլ օլան
գազանճ տախի իւսվէ օլունմալը արր :

« Հէր պիր թասվիր լէվհաը՝ գալէմքէար վէ րէսսամ իւճ-
րէթլէրիլլէ պէրապէր 600 Ֆրանքա մալ օլուր վէ օն պին նիւս-
իւէ թապ՝ օլունապիլիր . մաթպտա վէ քեաղըտ մասրաֆը օ-
լարագ , պին ատէտինէ 40 Ֆրանք կիտէր : Պունըն նալիրինէ տէ
250 Ֆրանք վէրիլիր վէ Հէր պիր պին նիւսիւէ թասվիրաէն
210 Ֆրանք սաֆի քէար գալըր , կիւզէլ քէար տէյի՛լ մի . հաթ-
թա պու թասվիրլէրինն նէ տէրէճէ չաբուգլըգլա սաթլըմագտա
օլտըղը թէսապլուր օլունամագ : Ժէզիւիթ թարիգաթընա մէն-
սուպ օլան րահիլլէր թարիգաթըն թիճարէթ մէմուրլարը տըր .
պու մէմուրիյէթ իչուն անլէրտէն տահա զայրէթէշ վէ տահա

Աբբայ . - Միւմբինսիզ տիր . . . միւմբինսիզ . . . Պու ազշամ նէ գտտար մէշլու լիյեթ իմիզ պուլընաղընը պի- լիւսինիզ . . . Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընա կիտիւալի մի :

Րօտէն . - Էվլէթ , կիտիւտի . . . Ինթիյար պէքճի եահուտի՝ մուգավէլաթ մու հարրիւրի թարաֆընտան թա- լիմաթը մուգթաղիյէյի ախզ իթմիշ օլաղընը սէօյլէմիշ, Եարըն , սապահըն սաաթ ալթըրընտա , տիվարճըլար կի- տիպ տիվար էօրիւլմիւշ օլան գարույը երզաճաղլար , վէ պու խանէ եիւզ էլլի սէնէտէն պէրու իլք տէֆա օլարագ աչըլաճագ տըր :

Աբբայ տիկրինեի պու սէօյլէրի իշիթ տիյինտէ պիւ տագըդաճըգ միւթէֆէքքիւ տուրաու . պոտէ հու , Րօտէ- նէ խիթ ապէն .

— Պէօյլէ գաթի պիւ ղէմանըն իլք ազշամընտա պու- լունաղըմըզ հալտէ , հիշ պիւ շէյի իշմուլ իթմէմէլի վէ

սէպաթքեար տտէմէր պուլընամազ : Պու թասվիլէր հէր քիմէ կէօնտէրիլիսէ կէրի կէլմէզ . բահիպլէր ըտտ օլունմագ կիպի սըգընթըլարա տոյանամաղլար : Նաշիրին տախի քէնտի տտէմ- լէրինտէն օլմասը թապիի տիր : Պու նաշիրիք մէմուրլյէթի ի- չուն ինթիխապ իթտիքլէրի իլք առէմ՝ Ն . Վ . Ժ . . . Նամ պիւր առէմին ճասուսը խտի : Պու ճասուս պիւ մըգտար սէրվէթէ մա- լիք խտի իսէ տէ , իլք տէֆա իթթիխազ օլունմագ թիճարէթ էվինին թէէսիսի իչուն , քէնտիսինէ պիւ մըգտար էօտիւնճ ագ- ճէ վէրմէյէ մէճպուրիյէթ հասըլ օլտու : Լաքին պու սէնաաթըն կիթտիքճէ մուվաֆֆագիյէթ պուլտըղընը կէօրտիւքլէրինտէ , պիւտէն պիւրէ հէրիֆէ վէրտիքլէրի մէպլաղը թալէպ իթտիլէր . պիչարէնին պու բարայը էօտէմէյէ գօլայըղը վէ գուտրէթի եօղ ըտը . Ժէգիւլիթլէր պունը բանա պիլիլիլէր խտի . Լաքին մէրգու- մըն եէրինէ տահա գէնկին պիւ տտէմ կէշիւմէք նիյէթինտէ ի- տիլէր . զիրա պու գէնկին առէմլէ , քէնտիլէրինճէ տահա ղիյա- տէ ֆախտէլի պիւ չօգ շարթլարա կիւրիշպիլիլիլէր խտի . պինտէն ալէյ՝ ճասուսը մէրգումըն մանէվի սուրէթտէ թէէմին իթմիշ օլտըղլարը մէվգը վէ վաղիյէթինի պօգարագ , հէրիֆի պի ին- սաֆանէ պիւ սուրէթտէ թէրէ թագլա կէթիւրաիլէր :»

հէր չէ. յի գուժվէի հափրգամբզ էօնիւնտէ թու ժմալը յըզ : Պուհտան եիւզ էլլի սէնէ մուգատտէմ Մ. տը Բէննըբոն հագգընտա ճէմիյէթին տէֆթէրլէրինտէ գայտ իտիլմիյ օ. ըան թափսիլաթըն սուրէթինի պիր տէֆա տահա օգոչընըզ. - ձէտի :

Սըր քեաթիպի տէրհալ պիր էվրագ տօլապընտան պիր լայիհա չըգարըպ, պէր վէճհի աթի օգուժաղա պաշլատը :

« Պու կիւն, եանի 1682 սէնէսի շուպաթընըն 19 ըն. ճը կիւնիւ, վիլայէթ մանասթըրլարընտան պիրինին Բէխի րուհանիսի պուլընան հիւրմէթլու րահիպ Ուլէքսանտըր Պուրտոն՝ հաչիյէ սուէթիյէ ՄիիՍթՍ.Գ.Պէլ ԻՉՈԻՆ ՂՍԹէթ Մ ՈՒՀԻՄ Քէլիմէլէրի եազըլմըշ օլարագ, աթիտէ.քի մա. լիւմաթը կէօնտէրմիշ տիր. »

« Թարիգաթըմըզա մէնսուպ օլան րահիպլէրտէն պիրի՝ ճան չէքիշմէք րատտէսինտէ պուլընան պիր առէմին կիւնահլարընը տինլէյէրէք, ղայէթ մուհիմմ պիր պըրք մէյտանա չըգարմըշ տըր. չէօյլէքի՝ »

« Բրօթէսթան մէզհէպինին էն ղայուր վէ էն տէհ. չէթլի րէիսլէրինտէն վէ պիզիմ մուգատտէս թարիգաթըմըզըն էն ազղըն տիւշմէնլէրինտէն պիրիսի օլան Մ. Մա. րիոս տը Բէննըբոն՝ քէնտի խիլաֆը մէզհէպ վէ մէքրուհ հարէքեաթը սէպէպիլլէ զապթ օլուժմագ թէճլիքէսինէ տիւշմիւշ օլան սէրվէթինի գուրթարմագ մագսատը իլէ, սուրէթի զահիրէտէ պիզիմ մատէրգատ Գիլիսէմիզին աղու. չընա սըղընմըշ ըտը. հալ պու քի, Մ. տը Բէննըբոնըն թէպ. տիլի մէզհէպ իտիչի՝ խալիսանէ օլմատըղը վէ պիլաքս մէ. վատտը մուգատտէսէյէ մուղայիր պիր ֆէսատ տօլապընա մէպնի իտուլի մուախարէն ճէմիյեթլիմիզին ազաի միւլա. թէլիֆէսի թարաֆընտան իսպաթ օլուհարագ, օ անտէն իթիպարէն թէքրար րաֆըզլըզա (հերետիկոսութիւն) սաբ. մըշ տտտ օլուժան շախսը մէրգուլմըն էմլաքը հիւքմտարըն »

մըզ օն տէօրտիւնճիւ հաշմէթլու Լուի հազրէթլէրի թա-
րաֆընտան զապթ ու մուսատէրէ օլունտու, վէ Մ. տը
Րէննըբոն տախի միւէպպէտէն քիւրէք ճէզասընա (1) մահ-
քիւմ իտիլտի. հալպու քի մէրգում պու ճէզատան գուր-
թըլմագ իչուն թէլէֆի նէֆա իթմիշ օլտըղընտան, շու
մէքրուհ ճինայէթի սէպէպիյլէ տէ ճէսէտի սօգագլարտա
սիւրիւքլէնէրէք քէօքէքլէրին էօնիւնէ աթըլտը:

« Պու մուգատտէմէնին պէյանընտան սօնրա, թարի-
գաթըմըզըն միւսթագպէլի վէ մէնֆաաթը իչուն զայէթ-
լէ մուհիմմ օլան մատտէի խաֆիյէյէ նագլը քէլամ ի-
տէլիմ:

« Հիւքմտարը Հաշմէթմէտարըմըզ օն տէօրտիւնճիւ
Լուի հազրէթլէրի Վիլիսէմիզ վէ խուսուսըլլա թարիգա-
թըմըզ հագգընտա տէրքեար օլան լութֆը բէտէրանէ վէ
տինտարանէսի իճապընճա, Մ. տը Րէննըբոնն պէտնամ
վէ մէվատտը մուգատտէսէյէ տիւշմէն պիր բաֆըզ (հե-
րետիկոս) օլտըղընը մէյտսնա չըգարմագ խուսուսընտա
թարաֆըմըզտան վագը օլան մուսվէնէթէ միւքեաֆաթ
օլմագ իւզրէ, զապթ ու մուսատէրէ օլունան էմլաքը
մէզքիւրէյի քեաֆֆէթէն պիզէ պախշ իթմիշ իտի...
Շիմտի ՄՈՒՀԱԳԴԱԳ ՍՈՒՐԻԹՏԵ խապէր ալըյօրըզ քի,
Բարիստէ Սէն-Պրանսուա սօգաղընտա վագը Յնիւմէրօլու
խանէ իլէ, էլլի պին լիրալըզ պիր մէպլաղ պու մուսա-
տէրէտէն զասպ իտիլմիշ վէ պինաէն ալէյհ՝ թարիգա-

(1) Օն տէօրտիւնճիւ Լուի նամ Պրանսա հիւքմտարը, էք-
սէրիյա ճէպրէն թէպտիլի մէզհէպ իտիպ, պատէհու եինէ իւք
մէզհէպլէրինէ տէօնէն բրօթէսթանլարը միւէպպէտէն քիւրէք
ճէզասընա մահքիւմ իտէր իտի: Ֆէրմանլարըն շիտտէթի ահքեա-
մընա բաղմէն էլան Պրանսատան չըգըպ կիթմէյէն բրօթէսթան-
լար իսէ՝ պատ էլ վէֆաթ մէզարտան մահրում գալըրլար, չէօյ-
լէ քի՝ պունլարըն նաշլարը սօգագլարտա սիւրիւքլէնէրէք քէօ-
քէքլէրին էօնիւնէ աթըլըր ըտը:

Թըմրզըն հետի թասարուփընտան չըգարըլմըն տըր :

« Մէզքիւր խանէ՝ մուսատէրէտէն մուգատտէմ՝ սախ-
թէ պիր սաթըմ սուրէթիյլէ , Մ. տը Բէննըբոնըն տօսթ-
լարընտան պիրինէ ֆէրաղ իտիլմիշ տիր . պու ատէմ մա
էթթէէսսիւֆ զայէթլէ տինտար պիր գաթօլիք օլտըղըն-
տան , անա գարչը մուամէլէի չէտիտէ գուլլանըլամազ :

« Պու խանէնին գաբուսը՝ մէրգուլմ տօսթըն միւճրի-
մանէ վէ ֆագաթ գապիլի իթիրազ օլմայան պիր գարարը
սայէսինտէ տիվար իլէ իհաթա օլունմըն օլմաղլա , Մ. տը
Բէննըբոնըն սօնընճը արզու վէ վասիյէթի մուճիպինճէ ,
հիւզ էլլի սէնէ սօնրա աչըլաճագ տըր :

« Էլլի պին ատէտ լիրայա կէլինճէ , պու ճէսիմ մէպ-
լաղ միւթէմատիյէն իչլէթիլէրէք հիւզ էլլի սէնէ զարֆըն-
տա ֆաիզի սէրմայէյէ զամմ օլունմագ վէ պու միւտտէ-
թին ինգըզասընտա , Մ. տը Բէննըբոնըն պէրհայաթ օլան
թօրունլարը արասընտա թագսիմ իտիլմէք իւզրէ , շիմտի-
յէ գատար պիզճէ մէճհուլ օլան էլլէրէ թէսլիմ օլուն-
մուշ տըր . պիր մէպլաղ քի , հիւզ էլլի սէնէլիք ֆաիզին
ինղիմաւըյլա , պէզայէթ քէսպի ճէսամէթ իտէճէք վէ
գըրգ էլլի միլիոն ֆրանգա պալիղ օլաճագ տըր :

« Մ. տը Բէննըբոն՝ պիր վասիյէթնամէտէ տէրճ ու
պէյան իթմիշ օլտըղը պազը էսպապը մէճհուլէյէ մէպ-
նի , բրօթէսթանլար ալէյհինտէ սատըր օլան ֆէրմանլար
իւզէրինէ ֆրանսատան թարտ վէ Էվրօքայա նէֆի իտիլ-
միշ օլան ֆամիլէասընտան մէզքիւր էլլի պին լիրանըն քի-
մէ թէսլիմ իտիլմիշ օլտըղընը կիզլի սագլամըն վէ եալը-
նըզ , հիւզ էլլի սէնէ սօնրա , եանի 1832 սէնէսի շուպա-
թընըն 13 իւնճիւ կիւնիւ , Բարիստէ Սէն-Ֆրանսուա սօ-
գաղընտա հազըր պուլընմալարընը սիւսիլէտէն սիւսիլէյէ
էվլատլարընա թէնպիհ իթմէլէրինի ագրապասընա թավ-
սիյէ իլլէմիշ տիր . վէ պու թէնպիհին ունուտըլմամասը ի-
չուն , հալի մէճհուլ վէ ֆագաթ էչքեալը մախսուսէսի

մալիւմ պիր ատէմի՝ թունճ միտալեալար եաբտըրըպ , իւզերինէ պու թէնպին իլէ թարիխի հէքք իթտիրմէյէ վէ ֆամիլեաւընըն հէր պիր ազասընա պունտան պիրէր ատէտ կէօնտէրմէյէ մէմուր իթմիշ տիր , Պու թէտպիր զայէթլէ մուհիմ տիր . զիրա , եինէ պիզէ մէճհուլ օլան վէ քէզալք վասիյէթնամէ տէրունինաէ իյզահ իտիլմիշ պուլընան տիկէր պիր սէպէպէ մէպնի , միրասիսօրլար՝ եէվմի մէզքիւրտէ էօյլէտէն էվվէլ , վէքիլ վասըթասըյլա տէյիլ , իլլա պէշքէ հազըր պուլընմաղա մէճպուր տըրլար . հազըր պուլընմատըզլարը թագտիրտէ , թագսիմի միրաստան հըսսէմէնտ օլամայաճագլար տըր :

« Պու միտալեալարը Բէննըրոն ֆամիլեաւը ազասընա թէվզի՝ իթմէյէ կիթմիշ օլան չախսը մէճհուլ՝ օթուզ օթուզ ալթը եաշընտա , միւթէազզիմ վէ մահզուն լէհճէլի , ուզուն պօյլու պիր ատէմ տիր . սիյահ , գալըն վէ աճայիպ պիր սուրէթտէ պիրի պիրինէ պիթիշմիշ գաշարը վար աըր . քէնտիսինի Յովսէփ նամըյլա եատ իթտիր . մէքտէ տիր . պու եօլճու՝ եէտի վիլայաթը Միւթթէհիտէնին (Միացեալ-նահանգք) ազղըն ճիւմհուրիյէթ թաւաֆտարլարը իլէ բրօթէսթանլարըն զայուր վէ մուխաթարալը պիր խաֆիյէ մէմուրը օլտըղը շիւպհէ իտիլմէքտէ տիր :

« Իշթէ սալիֆ իւզ զիքր թաֆսիլաթտան վազիհէն անլաշըլըր քի , ռաֆըզը մէրգում Մ. տը Բէննըրոնըն կիզլի պիր սուրէթտէ մէճհուլ պիր ատէմէ թէսլիմ իթմիշ օլտըղը պու մէպլաղ , սէվկիլի հիւքմտարըմըզ օն տէօրտիւնճիւ Լուի հազրէթլէրինին պիզէ պախշ իթմիշ օլտըղը մուսատէրէ մալինտէն զասպ իտիլմիշ տիր . իմտի , պու խուսուս պիզէ գարշը պէօյիւք պիր զարար վէ տէհէթլի պիր խըյանէթ տէմէք օլտըղընտան , մէպլաղը մէզքիւրը հալը հազըրտա տէյիլ իսէ պիլէ , միւպթագպէլտէ օլսուն էլտէ իթմէյէ չալըյմալըյըլ :

Բօտէն պուրատա օգուժասընը գաթ իլէ աբբայ տ'էկ-
րինեիյէ տէտի քի :

— Պունտան սօնրա , Բէննըբոն ֆամիլեասընըն 1682
սէնէսինտէն թա պիզիմ կիւնլէրիմիզէ գատար սէնէ պէ
սէնէ թէտգիգ օլունան հալ ու վազիյէթինէ տաիր մա-
լիւմութը հալի ըաբօրթօ կէլիր . պունը զաթը ալինիզէ
օգուժագ ֆաիտէսիզ տիր զանն իտէրիմ :

Աբբայ . - Էվվէթ , բէք ֆաիտէսիզ . պու լայիհա վու-
գուաթը զաթէն միւքէմէլ սուրէթտէ իճմալ իթմիշ տիր :

Աբբայ տ'էկրինեի՝ պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն
սօնրա , ֆիւթուհաթքեարանէ պիր ղուրուր իլէ սէօզիւնէ
շու եօլտա տէվամ իյլէտի :

— Բիվայաթը աթիգայա վէ էպէտիյէթէ միւսթէնիտ
օլոն պիր ճէմիյեթին գուվվէթ վէ իգթիտարը նէ գա-
տար պէօյիւք օլույօր . . . : Եիւզ էլլի սէնէտէն պէրու ճէ-
միյեթիմիզին էվրագ վէ տէֆթէրլէրի միյանընտա մահ-
ֆուզ պուլընան իշպու լայիհա սայէսինտէ , Բէննըբոն ֆա-
միլեասը՝ սիւսէլէ պէ սիւսիլէ միւթէմուաիյէն նազարէթ ալ-
թընտա պուլընտըրըմըշ տըր . թարիգաթըմըզ նազարը
տըգգաթընը տաիմա պու ֆամիլեայա աթֆ իթմիշ , վէ
սիւրկիւն սէպէպիյլէ քիւրէի արզըն հէր թարաֆընա տա-
ղըմըշ օլան հէր պիր ազասընըն արգասը սըրա տօլաշ-
մըշ տըր . . . : Նիհայէթ , էվվէլա օ գատար քիւլիյէթի
օլմայան վէ ֆագաթ հիւզ էլլի սէնէ զարֆընտա գրալ-
լարա մախսուս պիր սէրվէթէ պալիզ օլմուշ պուլընան
մաթլուպըմըզը եարընքի կիւն էլտէ իտէպիլէճէյիզ . . . :
Էվվէթ , պու պապտէ մուվաֆֆագ օլաճաղըմըզա իւմիտիմ
պէրքէմալ տըր . զիրա զուհուրը միւհթէմէլ օլան պիլ ճիւմ-
լէ մանիալարըն էօնիւնիւ քէստիրմիշիմ տիր : Պունընլա
պէրապէր , եալընըզ պիր շէյ զիհնիմի իշղալ իտիյօր :

Բօտէն . - Հա՛նկը շէյ :

Աբբայ . - Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտաքի խանէնին

պէք ճիսինտէն մալիւմաթը լազըմէյի իսթիհսալ իթմէք իւզրէ չօգ չալըշմը իսէք տէ , պու պապտէ հիչ պիր մու- վաֆֆագիյեթէ տէսթրէս օլամամըշը տըր . իշթէ պու- րասը զիհնիմի զիյատէսիյլէ իշղալ իտիյօր : Վէրմիշ օլտը- ղըմ էմր իճապընճա , պու պապտէ պիր տէֆա տահա չալըշըտը մը :

Բօտէն . - Էվվէթ , չալըշըտը :

Աբբայ . - Էյ նէ՞ նէթիճէ հասըլ օլտու :

Բօտէն . - Պաշգա տէֆալար կիպի , պու տէֆա տա- խի օ իսթիյար եահուտինին աղզընտան մալիւմաթ ալմագ- միւմքին օլամատը . պունտան մատա , մէրգում առէթա չօճուգ կիպի պիր շէյ օլմուշ տըր . գարըսը տա ծնտան ա- շաղըյա գալմագ :

Աբբայ . - Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտաքի խանէնին եիւզ էլլի սէնէ էվվէլ տիվար իլէ էօրիւլիւպ գաբատըլ- մասընտան պէրու , անըն պէքճիլիք մէմուրիյեթի պու Սա- մուէլ ֆամիլեասը պէյնիտէ սիւսիլէտէն սիւսիլէյէ տէվամ իտէկէլմիշ օլտըղընը տիւշիւնտիւքճէ , շիմտի հատտսըղ հիսապսըղ պիր սէրվէթ հալինէ կիրմիշ օլան պու մէպլա- ղըն մուհաֆըզլարը քիմ օլմուշ վէ շիմտի քիմ օլտըղընը անլէրին տույմուշ օլմաբըզլարընա պիր տիւրլիւ ինանամա- յօրըմ :

Բօտէն . - Պու մէսէլէյէ միւթէալլիգ օլան էվրագը մէվճուտէտէն կէօրտիւնիւզ քի , թարիգաթըմըղ 1682 թա- րիխինտէն պէրու քէմալը սըգգաթլա պու ֆամիլեայը թաագիպ իթմիշ տիր : Բահիպ Պուրտոնըն լայիհասընտա իյզահ իտիլմիշ օլմայան պու նօգթա հագգընտա պաղը մա- լիւմաթ իսթիհսալի իչուն , միւլթէլիֆ վէմանլարտա թէճ- ռիւպէլէր օլուշմըշ տըր . լաքին հէր տէֆաաընտա տախի պու եահուտի պէքճիլէր սիւսիլէսի սիւքիւթ իթմիշ տիր . պունտան հիչ պիր շէյ պիւմէտիքլէրի սարահաթէն ան- լաշըլըր :

Աբբայ. - Իշխե՛ պու տէտիյինիզ շէյ պանա միւմքին. սիզ կէօրիւնմիւշ տիւր. զիրա, հէրնէ տախի օլսա, պիւթիւն պու Սամուէլէրին տէտէսի օլան տտէ՛մ՝ պունտան եիւզ էլլի սէնէ մուգատտէմ խանէ դարուսընըն գաբան. մասը էսնասընտա հազըր պուլունմիւշ տըր. Եանըմըզտա պուլունան էվրագա նազարէն, պու առէմ՝ Մ. տը Բէն. նըբոնըն էմնիյէթի պիր առէմի վէ եախօտ խըտմէթքեա. ըր իմիշ. պինաէն ալէյհ՝ մէրգումըն պիր չօգ շէյլէրէ վագըֆ օլմամասը վէ պու շէյլէր քէնտի ֆամիլետսը ա. բասընտա սիլսիլէտէն սիլսիլէյէ ինթիգալ իթմէմէսի միւմքինսիզ տիր:

Բօտէն. - (Թէվագուքեարանէ.) Քիւչիւք պիր միւթալաա տէրմիյան իթմէքլիյիմէ միւսաատէ իտէ՞ր միսինիզ:

Աբբայ. - Սէօյլէյինիզ...:

Բօտէն. - Մէգքիւր մէպըաղըն սահիհէն մէվճուտ օլտըղը վէ ճէսիմ պիր մըգտարա պալիզ օլմուշ իտույի պունտան բէք ազ սէնէ մուգատտէմ իթիրաֆ բաբազլարընտան պիրինին իսթիհսալ իթտիյի մալիւմաթլա թէ. հագգուգ իթմիշ իտի, տէյի՛լ մի:

Աբբայ. - Հա՛յ հա՛յ. հաթթա պու մալիւմաթ՝ բէտէրի ումուսիմիզին նազարը տըգգաթընը պու մէսէլէ իւզէրինէ ճէլպ իյլէտի...:

Բօտէն. - Տէմէք տիրքի, պու ճէսիմ միրտսըն նէ գատար շէյ օլտըղընը մուհագգազ սուրէթտէ պիլէն վարըմըշ. Բէնըբոն ֆամիլետսընըն պիւթիւն միրասիսըլարընըն պու շէյտէն պի խապէր օլմալարը տա իհթիմալտէն պախտ տէյիլ տիր:

Աբբայ. - Էվվէթ, պու մալիւմաթը իթիրաֆ բաբազընա խապէր վէրէն քիմնէ հէր վէճհ իլէ իթիմատա շա. յան պիր գաաըն տըր. Մէրգումէ՝ տահա սօհ զէմանլարտա, էվվէքի իֆատաթընը թէճտիտ վէ թէէեիտ իյլէմիշ տիր. լաքին, քէնտի իթիրաֆ բաբազընըն պունճա իպ.

րամլարընա րազմէն, մէպլաղը մէգքիւրիւն քիմին եէտին. տէ պուլունտըղընը սէօյլէմէք իսթէմէմիշ, վէ ֆազաթ պու մէպլաղը անտէն տահա սատըգ պիր ատէմէ թէսլիմ իթմէք գապիլ օլմատըղընը իլավէթէն պէյան իթմիշ տիր. Բօտէն. — Տէմէք տիր քի, պիլինմէսի պիզճէ էլզէմ օլան պու մատտէյէ մուհազգազ սուրէթտէ վազըֆ օլան պիր քիմնէ վար տըր:

Աբբայ. — Պու ճէսիմ մէպլաղըն մուհաֆըզը՝ սատա. գաթ սահիպի պիր զաթ օլմագլա պէրապէր, եարըն Սէն-Փրանսուա սօգաղընտաքի խանէյէ կէլմէյէճէյինի քիմ պիլիր: Իշթէ պունըն իչուն, վագթը մուայեհէն թէգար. րուպ իթտիքճէ, ըզտըրապը գալպիմ տէ օ նիսպէթտէ արթըյօր... (Պիր տագըզա գատար սիւքիւթ իթտիք. տէն սօնրա.) Ահ, պու իշտէ օ տէրէճէ ճէսիմ մէնֆաաթ. լար վար տըր քի, նէթիճէի մուվաֆֆադիյեթ հատտ ու հիսապա կէլմէզ պիր մէրթէպէտէ օլաճազ տըր: Նիհա. յէթ, հէրնէ քի միւմքին իտի իսէ, իճրասընտա թէրէտ. տիւտ իթմէտիք:

Աբբայ տ'էկրինեի՝ սըրր քեաթիպլինին րիզա վէ մուվա. ֆազաթընը իսթիհսալ իթմէք իսթիյօրմըշ կիպի մէրզու. մա խիթապ իթտիյի պու սէօյլէր իւզէրինէ, Բօտէն հիշ պիր ճէվապ վէրմէտի...:

Աբբայ տ'էկրինեի քէմալը թէաճճիւպլէ Բօտէնին եիւ. զիւնէ պագարագ տէտի քի.

— Սիզ տէ պու էֆքեարտա տէյիլ միսինիզ. պուն. տան զիյատէ պիր չէյ եաբմազա ճէսարէթ իտէպիլիր մի իտիք. միւմքին տէնիլէն չէյին սօն տէրէճէսինէ գատար կիթմէտիք մի:

Բօտէն իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ թէվազու իթտի իսէ տէ, եինէ պիր ճէվապ վէրմէտի:

Աբբայ տ'էկրինեի մուզտարըպանէ պիր սապրսըզլըզլա հայգըրարագ տէտի քի.

— Էկէր պազը թէտապիրի ինթիյաթ քեարանէն ունուտըւմը զանն իտիյօրսանը , սէօյլէյինիզ . տահա վագթըմըզ վար տըր . . . : Թէքրար սօրըյօրըմ , իճ-րասը միւմքին օլան թէտապիրին քեաֆֆէսինի տէ իթթի-խազ իթմէտիք մի : Բէննըրոն ֆամիլեասընըն հէր պիր ա-զասընը պիրէր թարաֆա կէօնտէրմէտիք մի . Գաբրիէլ եարըն Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտաքի խանէտէ հազըր պուլունարագ , պու ֆամիլեանըն եէկեանէ ազասը վէ պի-նաէն ալէյհ' պու սէրվէթի ճէսիմէնին եէկեանէ վարիսի օլմայաճագ մը : Գաբրիէլին պու սէրվէթէ մայիքիյեթ-տէն ֆէրաղէթի վէ թարիգաթըմըզըն նիզամնամէսի իգ-թիզասընճա , սէրվէթի մէզքիւրէ թարիգաթըմըզըն եէտի թասարրուֆընա կէչմէյէճէք մի : Պունտան տահա էյի վէ եախօտ պաչգա պիր սուրէթլէ իչի պու մէրքէզէ իյսալ իտէպիլիւր մի իտիք : Սէրպէսթճէ սէօյլէյինիզ :

Բօտէն . - (Թէքրար թէվազու իտէրէք հագիրանէ պիր սուրէթտէ .) Պէն պու պապտէ հիչ պիր չէյ պէյան իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէմ . էյի քէօթիւ հէրնէ մուվաֆ-ֆագիյեթ հասըլ օլուրսա , սիւալինիզէ ճէվապ վէրէ-ճէք տիր . . . :

Աբբայ տ'էկրինեի ումուզլարընը գալտըրտը վէ քէն-տիսինէ սըրըր քեաթիպիք խըտմէթինի կէօրէն վէ քէնտի զաննընա կէօրէ , գուվվէի հաֆըզա , աղըզ բէքլիյի վէ տօղրուլուզ կիպի իւչ խասսատան պաչգա պիր չէյէ մա-լիք օլմայան պու եաղը մաքինասընա ֆիքիր տանըչմըչ օլ-մասընտան տօլայը քէնտիսինի թէքտիր իթմէյէ պաչլատը :

11

ՊՕՂՈՒՃՔ

Աբբայ տ'էկրինեի պիր տագըգա գատար սիւքիւթ-
տէն սօնրա տէտի քի .

— Իշարէթ իտիւմիշ օլան ատէմլէրտէն հէր պիրիսի-
նին հալինէ տաիր պու կիւնքի ըաբօրթօլարը օգուլընը՝
Րօտէն . - Պու ագչամքի ըաբօրթօլար շունլար տըր . . .
շիմտի կէթիրտիլէր :

Աբբայ . - Օգուլընը պագալըմ :

Րօտէն , պու էմր իւզէրինէ պէր վէճհի աթի օգու-
մաղա պաշլատը .

« Գուշ-թու-նիւ լագապըյլա մաարուֆ օլան ժագ-
րէնըրոն՝ պու ագչամ , սաաթ սէքիզ ըատտէլէրինտէ ,
պօրճլուար հապսխանէսինտէ կէօրիւտիւ . . . »

Աբբայ . - Եարըն պու ատէմտէն գօրգոււմըլ եօգ-
տըր . . . : Տէվամ իտինիզ :

« Սէնթ-Ս'արի մանաթըրընըն պաշ ըահիպէսի մա-
տամ տը Սէնթ-Բէրբէթիւ՝ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին իի-
թարը իւզէրինէ , մատմուաղէլ Րօզ վէ Պլանշ Սիմօնը տա-
հա սըգը սուրէթտէ՝ հապս իթմէյի թէնսիպ իյլէտի . Պու
ագչամ , սաաթ տօգուզ ըատտէլէրինտէ , անլէր քէմալը
իհթիմամլա քէնտի օտաճըգլարընտա հապս օլունտըլար ,
վէ կիճէ տախի միւսէլլահ պէքճիլէր մանաթըրըն պագ-
չէսինէ նաղարէթ իտէճէքլէր տիր : »

Աբբայ տ'էկրինեի . - Պու թէտապիրի իհթիյաթքեու-
րանէ սալէսինտէ , պու ճիհէթտէն տախի գօրգոււմըլ եօգ-
տըր : Տէվամ իտինիզ :

« Մ. տօգթէօր Պալէնիէ՝ եինէ բրէնսէս չոր Սէն-Տի-
ղիէնին վուգուը իխթարը իւզէրինէ , մատմուազէլ տը
Գարտօվիլ իւզէրինտէ իճրաի նազարէթէ տէվամ իթմէք-
տէ տիր . սաաթ սէքիդի իւչ չարեէք կէչէրէք , մատմուա-
զէլին սաքին պուլընտըղը տաիրէնին գարուսը գարանտը
վէ սիւրկիւլէնտի : »

Աբբայ տ'էկրինեի . - Իշթէ անտէն տէ գօրգումըզ
գաւմատը . . . :

Բօտէն . - Մ. Հարտիյէ կէլինճէ , մէրգումըն մուհիպ-
պի սատըգը օլուպ , թուլուղտա սաքին օլան վէ պիր գաչ
կիւնտէն պէրու պու ֆապրիգաճըյը Բարիստէն ուզագ-
լաշտըրմագ խուսուսընտա պիզէ սօն տէրէճէ մուվաֆֆա-
գիյեթէթլէ խըտմէթ իթմիշ պուլընան Մ. տը Պրէսագտան
պու սապահ պիր մէքթուպ ալտըմ . պու մէքթուպըն ի-
չինէ Մ. Հարտինին էմիյէթլի պիր տօսթընա խիթապէն
եազմըչ օլտըղը պիր մէքթուպ տախի լէֆֆ իտիլմիշ ի-
տի : Մ. տը Պրէսագ մէգքիւր մէքթուպը կիտէճէյի մա-
հալտէն չէվիրմիշ , վէ թէչէպպիւսաթը վագըտսընըն մու-
վաֆֆագիյեթէթլինէ եէնի պիր տէլիլ օլմագ իւզրէ պիզէ
կէօնտէրմէյի միւնասիպ կէօրմիւշ տիւր . Մ. տը Պրէսագ
վագը օլան ֆէտաքեարլըղընըն պիզճէ նազարըտըզգաթա
ալընաճազընը մէմուլ իտիյօր . զիրա , պիզէ խըտմէթ իթ-
մէք մագսատըյլա նէֆրէթպախշ պիր գօմէտիա օյնայա-
րագ , մահրէմ տօսթընա նալայըզ պիր սուրէթտէ խըյա-
նէթ իթմիշ օլտըղընը իլավէթէն պէյան իյլէմիշ տիր : Հաթ-
թա , պունճա մուհիմմ խըտմէթլէրինտէն սօնրա , մէր-
գումը պիզիմ իսթիգլալիյէթի մութլագամըզ թահթըն-
տա պուլընտըրան էվրագըն քէնտիսինէ թէսիլմ իտիլէ-
ճէյինէ հիշ չիւպհէսի եօղ ըմըչ . զիրա էվրագը մէգքիւ-
րէ՝ չիտտէթի մուհապպէթլէ սէվտիյի գատընը միւէպպէ-
տէն զաիպ իթտիրէպիլիր իմիշ . . . : Նիհայէթ , պուլընտը-
ղը հալը տէհչէթիշթիմալէ , եանի եա՝ բէրէսթիշ իտէրճէ-

սինէ սէվտիյի պիր դատընը զաիպ իթմէք վի եախօտ սա-
տըգ պիր տօսթընա ալչագճասընա խըյանէթ իյլէմէք մէճ-
պուրիյեթինէ արթըգ պիր խիթամ վէրիմէսինի րէճա
իթմիշ տիր :

Աբբայ . - (Հագարէթամիզ պիր սուրէթտէ .) Պու կի-
պի էտէպսիզճէ չիքեայաթ հիշ պիր մէրհամէթէ լայըգ օ-
լամազ . պունընլա պէրապէր , իճապը իճրա օլունաճագ
տըր . . . : Մ . տը Պրէսագ տահա պիզէ ֆաիտէլի օլապի-
լիր : Մ . Հարտինին մէքթուպընը օգույընըզ պագալըմ .
տինսիզ վէ ճիւմհուրիյիէթ թարաֆտարը օլան վէ պու
պէտտուալը սիւսիլէնին լիյագաթլը պիր թօրունը պուլը-
նան պու ֆապրիգաճը պագալըմ նէ՞ եազմըշ :

Բօտէն . - Իշթէ Մ . Հարտինին մէքթուպը . մէրգու-
մըն խիթապ իթմիշ օլտըղը ռտէմէ եարըն կէճնտէրէպիլի-
րիզ . - տէյիպ , պէր վէճհի աթի օղումաղա պաշատը .

Թուլալ , 10 շապի

« Ազիլիմ Մօսիէօ .

« Պէշ օն սաթրտան իպարէթ պիր մէքթուպ եազ-
մագ , վէ սիզի տիւչարը էնտիշէ տէյիլ իսէ պիլէ , կի-
րիֆթարը հայրէթ իթմիշ օլան նակէհանի եօլճուլըղըմըն
սէպէպինի իյզահ իթմէք իւզրէ նիհայէթ պիր ֆըրսաթ
պուլույօրըմ : Պու վէսիլէ իլէ սիզտէն պիր խըտմէթ տէ
թէմէննի իտէճէյիմ , Վուգուաթը իքի չիֆթ քէլամլա
նագլ իտէյիմ : Զօճուգլուգ արգատաշլարըմտան պիրի
օլուպ , եաշճա պէնտէն քիւչիւք օլան ֆէլիքս տը Պրէսագ-
տան սիզէ բէք չօգ տէֆալար պահա իթմիշիմ տիր : Պիրի
պիրիմիզի չօճուգլըգտան պէրու սէվմիշ վէ չիմտիյէ գա-
տար եէքտիկէրիմիզէ ալաիմի շէֆգաթ վէ մուհապպէթ
կէօսթէրմիշ օլտըղըմըզտան , եէքտիկէրիմիզ հագգընտա
էմնիյէթ վէ իթիմատըմըզ պէրքէմալ տըր : Խիւլասա՛

մէրգում պէնիմ իշուն աղիզ պիր շէրտեք մէսապէսինտէ տիր։ Պու սէօզլէրլէ նէ՝ տէմէք իսթէտիյիմի անլայապի- յիրսինիզ։ Պու տօսթըմ պիր միւտտէթ տուրմագ իւզրէ Թուլուզա կիթմիշ օլտըղընտան, պիր գաշ կիւն էվվէլ Թուլուզտան պանա պիր մէթուպ հազմըշ տէմիշ քի։

« Էկէր պէնի սէվէրսէն, Թուլուզա կէլ սանա բէք « գիյատէ իհթիյաճըմ վար տըր . . . : Մէթուպըմը ալըր « ալմազ եօլա չըգ . . . : Սէնին թէսէլիպաիշ սէօզլէրին « իհթիմալ քի պանա եաշամաղա ճէսարէթ վէրէճէք տիր։ « Էկէր կէճ եէթիշէճէք օլուրսան, հագգընը հէլալ էթ, « վէ թէսլիմի բուհ իտինճէյէ գատար սէնին սատըգ « տօսթուն դալմըշ օլան արգատաշընը խաթըրընտան չը- « գարմա : »

« Պունըն իւզէրինէ հըսս իթտիյիմ քէտէր վէ տէհ- շէթի խայալ իտէպիլիրսինիզ։ Անինտէ պարկիրլէր կէ- թիլթտիմ։ Փապրիգամտա իշճի պաշը օլուպ նազարը հիւր- մէթ վէ ըիայէթիմի ճէլպ իթմիշ պուլունան ժէնէրալ Սիմոնըն իխթիյար բէտէրի՝ Ֆրանսանըն ճէնուպ ճիհէ- թինէ կիտէճէյիմի տուլընճա, քէնտիսինի տէ պէրապէր կէօթիւրմէմի բէճա իլլէտի։ Մէրգում՝ պիր գաշ կիւն գատար Դրէօզ գաղասընտա գալմագ, վէ օրատա միւ- ճէտտէտէն ինշա իտիլմիշ օլան ֆապրիգալարը թէտգիգ վէ մուպէնէ իլլէմէք իսթիեօրտու։ Պրէսագըն մէթու- պընտան հըսս իթտիյիմ քէտէր վէ ըզտըրապը հիշ օլմա- սա քէնտիսինէ արզ իլէ տէֆի զամմ իտէպիլէճէյիմտէն, քէնտիսինի պէրապէր կէօթիւրմէյէ մա էլ մէֆունիյեէ մուվաֆագաթ իթտիմ։

« Եօլա չըգտըմ վէ նիհայէթ Թուլուզա վասըլ օլ- տում։ հալ պու քի տօսթըմըն պիր մէյուսիյեէթի շէտի- տէյէ կիրիֆթար օլարագ վէ պէրապէր պիր թագըմ սի- լահար կէօթիւրէրէք, պիր կիւն էվվէլ Թուլուզտան հա- բէքէթ իթմիշ օլտըղընը խապէր ալտըմ։ Նէրէյէ կիթմիշ

օլտըղընը անլամագ իպթիտա միւմքինսիզ օլտու . լաքին իքի կիւն սօնրա , պէօյիւք զահմէթլէ իսթիհսալ իթմիշ օլտըղըմ պիր գաշ միւպհէմ մալիւմաթ ապյէսինտէ , նէ՛ թարաֆա կիթմիշ օլտըղընը անլատըմ , վէ պիր չօգ թէհարրիյաթտան սօնրա , նիհայէթ քէնտիսինի սէֆիլանէ պիր քէօյտէ պուլտում : Միւտտէթի էօմրիւմտէ ապա պէօյլէ պիր մէյուսիյեթ կէօրմէմիշ իտիմ . իւզէրինտէ չիտտէթի պիր հալ եօղ ըտը . եալընըզ ուղուրսըզ պիր մէյուսիյեթ վէ վահիյանէ պիր սիւքիւթ կէօրիւլմէքտէ իտի : Իպթիտաի էմրաէ պէնի ատէթա րէտտ իլլէտի . պատէհու քէտէր վէ ըզտըրապը մէրթէպէի նիհայէյէ վարարագ , եալաշ եալաշ կէվլէտի , վէ պիր չարեէք սաաթ սօնրա հէօնքիւր հէօնքիւր աղլայարագ գուճաղըմա աթըլտը . . . :

« Պիր թագըմ սիւհալար՝ տօլու օլարագ եանընտա տուրմագտա ըտըլար . . . : Էկէր պիր կիւն տահա կէճ եէթիշսէ իտիմ , իհթիմալ քի . . . քէնտիսինի թէլէֆ իթմիշ օլաճագտը . . . : Պու միւտհիշ մէյուսիյեթիւնին սէպէպիւնի սիզէ սէօյլէյէմէմ . զիրա պու սըրը պէնիմ սըրըրմ տէյիլ տիր . լաքին պու մէյուսիյեթ պէնիմ թէաճհիւ պիւմիւ մուճիպ օլմամագտա տըր . . . : Սիզէ նէ սէօյլէյիմ . քէնտիսինի չիֆարէզիր իթմէք իչուն միւքէմմէլ պիր մուալէճէ լտզըմ տըր : Պիինսաֆանէ պիր սուրէթտէ եարաւանմըշ օլան պու պիչարէ գալպի թէսքին իթմէք , գալըրմագ վէ էյիլէչտիրմէք իսթէր : Պու նագիք վազիֆէյի իսէ եալընըզ տօսթլըգ իյֆա իտէպիլիր , վէ պէնիմ պու պապտէքի իւմիտիմ պէրքէմալ տըր . . . : Պու քէօյտէն չըգմաղտ վէ պիր միւտտէթճիք սէյահաթ իթմէյէ քէնտիսինի գանտըրտըմ . հարէքէթ վէ էյլէնճէ տէֆի զամմ իթմէսինէ եարտըմ իտէպիլիր : Քէնտիսինի նիսէ կէօթիւրիւյօրըմ . եարընքի կիւն հարէքէթ իտէճէյիլ . . . : Էկէր քէնտիսի պու սէյր ու սէյահաթը ուզաթմագ իսթէյէ-

ճէք օլուրսա , ուզաթաճաղըմ . զիրա , իշլէրիմ օ գատար միւթաճէլ օլմատըղընտան , մարտըն սօնունա գատար Բարիստէն ուզագ գալապիլիրիմ :

« Սիգտէն թալէպ իտէճէյիմ խըտմէթէ կէլինճէ , պու խըտմէթ պազը շէրայիթ թահթընտա աըր : Իշթէ մէսէլէ շունտան իպարէթ տիր .

« Վալիտէմտէն գալմա պազը ֆամիլէա էվրագընա նազարէն՝ շուպաթըն ԱՅ իւնճիւ կիւնիւ , Բարիստէ Սէն-Պրանսուա սօգաղընտա , Յնիւմէրօլու խանէտէ հազըր պուլունմագտա պէնիմ իշուն մուայեէն պիր մէնֆաւթ վար ըմըշ : Պու պապտէ մալիւմաթը լաղըմէյի ալմագ իւզընէ իճրաի թահգիգաթ իյլէտիմ իսէ տէ , Սէն-Պրանսուա սօգաղընտաքի պու էսկի կէօրիւնիւշիւ խանէնին՝ վալիտէմին էճտատընտան պիրինին արզուի վարիպի նէթիճէսի օլարագ , եիւզ էլլի սէնէ էվվէլ գաբանմըշ օլմասընտան վէ պու ալըն (շուպաթըն) ԱՅ իւնճիւ կիւնիւ , քիմ օլտըզլարը պէնճէ մէճհուլ օլան վարիստաշլարըմ հուզուընտա աշըլաճաղընտան պաշգա պիր շէյ էօյրէնմէյէ մուվաֆֆագ օլամատըմ : Պէն եէվմի մուայեէնտէ խանէի մէզքիւրտէ պիզգաթ հազըր պուլունամայաճաղըմտան , Գրէօզ գազասընտա գալմըշ օլան վէ հագգընտա էմնիյէթի քեամիլէմ պուլունան ժէնէրալ Սիմօնըն բէտէրինէ՝ տէրհալ Բարիստէ կիթմէսինի վէ վէքիլիմ սըֆաթըյլա տէյիլ , - զիրա պունըն ֆատէսիզ օլտըղընը պիլիրիմ , - իլլա պիր սէյրճի կիպի մէզքիւր խանէնին էսնաի քիւշատընտա հազըր պուլունմասընը վէ պէնիմ էճտատըմտան պիրինին շու մասալ նէվինտէն օլան արզուսընտան նէ նէթիճէ հասըլ օլուրսա , նիսէ իշար իթմէսինի մէքթուպլա պիլտիրտիմ : Հալ պու քի , իշճի պաշըմըն Բարիստէ կէճ եէթիշիպ պու մէմուրիյեէթի իյֆա իտէմէմէսի տէ միւհթէմէլ օլտըղընտան , էկէր Բլէսիստէ վագը ֆապրիգամա ագիմէթլէ մէրգումըն օրայա կէլիպ կէլմէտիյինի թահգիգ իտէճէք վէ կէլմէտիյի

թագտիրտէ, յէն-Ֆրանսուա սօղաղընտաքի խոնէնին էս-
նաի քիւշաորնտա սիւ հաղըր պուլունաճագ օլուրտանըդ,
միննէթտարընը օլուրըմ էֆէնտիւմ:

« Ենվմի մէգքիւրտէ Բարիստէ պուլունմամաղլա,
պիշարէ տօսթում Պրէսագա էհէմիյեէթսիւ պիր ֆէտա-
քեարըդ իթմիշ օլաճաղըմ տէյու զանն իտիյօրըմ. ըս-
քին պու ֆէտարեարըդ ճէսիւմ վէ քիւլլիյէթլի տախի օլ-
սա, եխնէ մէմնուն վէ խօշնուտ գալաճաղըմ. չունքի պի-
րատէր նազարըլա պագտըղըմ պիր աաէմէ հիմնէթ վէ
տօսթլուղըմ բէք զիյատէ լաղըմ վէ մուգթէղի տիր:

« Պինաէն ալէյհ՝ խոնէի մէգքիւրըն էմնաի քիւշա-
որնտա հաղըր պուլունմանըղը, վէ պու մէմուրիյեէթի
զարիպէնիզին նէթիճէսիւի՝ բօսթախանէտէ գալմագ իւզ-
րէ՝ նիսէ իշար իթմէնիզի բէճա վէ իսթիրհամ իլլէրիւմ:

« ՅՐԱՆՍՈՒԱ ՀԱՐՏԻ »

Արբայ տէկրիննի՝ մէքթուպըն խիթամ՝ պուլաղընը
կէօրիւնճէ, Բօաէնէ խիթապէն.

— Մարէչալ Սիմօնըն բէտէրինին՝ եարընքի կիւն խա-
նէի մէգքիւրըն հիյնի քիւշաորնտա հաղըր պուլունմաորն-
տան հէր նէ գատար հիշ պիր վէխիւմ նէթիճէ հօսըլ օ-
լտմալսա տա, անըն տախի հաղըր պուլունմամաորնը միւ-
րէճճահ ապու իաէրիւմ: Կաքին, պունըլա պէրապէր, նէ՝
զարաքը վար. Մ. Հարախինն պուլունմալաճաղը ժուհագ-
գագ արըւ: Շիմտի եաղընըդ Հինտի բրէնս գալըր (Միւ-
լահաղաքեարի պիր թավը ըլա.) Պու աէլիգանլըյա կէլին-
ճէ, Մ. Նորվալըն մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ թարաֆըն-
տան կէօնտէրիլէն հէալիլէրի մէրգում բրէնոէ կէօթիւր-
մէսինէ միւսաատէ կէօսթէրմէմիշ բէք իսապէթ օլտու: Մ.
Նորվալա բէֆագաթ իտէն վէ Մ. տօղթէօր Պալէնիէ թա-
րաֆընտան ինթիխապ օլունան հէքիւմ՝ հիշ պիր շիւպէնէյէ
մահալ վէրմէյէճէյի աշիքեար արը . . . :

Բօտէն . - Էվվէթ , աշիքեար տըր : Տիւնքի մէքթու-
պը սօն տէրէճէ էմնիյեէթպախշ ըտը :

Աբբայ . - Տէմէք տիր քի , Հինտլի բրէնստէն տա-
խի գօրգաճագ քէօյէմիզ գալմամըշ տըր . հէր շէյ եօ-
լունտա ճէրէյան իտիյօր :

Բօտէն . - Գաբրիէլէ կէլինճէ , պու սապահ եէնիտէն
պիր մէքթուպ եազմըշ , վէ զաթը ալինիզլէ պիր քէրրէ
միւլագաթ իթմէք իւզրէ իւշ կիւնտէն պէրու թալէպ իթ-
տիյի միւսաատէյի թէքրարլամըշ աըր : Մէրգուճ՝ պէշ
կիւնտէն պէրու խանէմիզտէ մահպուս գալմագ վէ ասլա
տըշարը չըգմամագ իւզրէ թէրթիպ իտիլէն ճէզատան տօ-
լայը բէք զիյատէ միւքէտտէյր վէ միւնֆաիլ օլմուշ :

Աբբայ . - Եարըն . . . քէնաիսինի Սէն-Ֆրանսուա սօ-
գաղընտաքի խանէյէ կէօթիւրտիւլմտէ , իֆատէսինի
տինլէրիմ . . . վազթ բէք միւսաիտ օլուր : (Մուզաֆֆէ-
րանէ պիր մէմնուհիյեէթլէ .) Տէմէք օլուրքի , հուզուր-
լարը պիւթիւն թէսավլուրաթմըզը թար ու մար իտէպի-
լէճէք օլան վարիպէլին՝ եարըն էօյլէտէն էվլէլ Սէն-Ֆր-
րանսուա սօգաղընտա հազըր պուլունմալարը միւմքինսիզ
տիր , վէ օրատա եալընըզ Գաբրիէլ իսպաթը վիւճուտ ի-
տէպիլէճէք տիր . . . : Նիհայէթ մագսատըմըզա նաիլ օլա-
ճաղըզ . . . :

Պու սըրասա , գաբու իքի տէֆա եավաջճաճըզ վու-
րուլարագ , աբբայ տիկրինեինին սէօզիւ մունզաթի օլուպ ,
« Կիրինիզ » տէտի : Սիյահ իպասլար կիլինմիշ պիր իխթի-
յար խըտմէթքեար իչէրի կիրիպ տէտիքի .

— Սչաղըտա պիր առէմ կէլմիշ զայէթ մուհիմմ պիր
իշ իչուն Մ . Բօտէնի կէօրմէք իսթիյօր :

Աբբայ . - Իսմի նէ՞ իմիշ :

Խըտմէթքեար . - Իսմի նէ՞ օլտըղընը սէօյլէմէտի . եա-
լընըզ , ճավա ատասը թաճիրլէրինաէն օլան Մ . Ժօզիւէ
թարաֆընտան կէլտիյինի պէյան իյլէտի :

Աբբայ Տ'էկրինեի իլէ Րօտէն՝ հայրէթ վէ պէլքի տէ տէհչէթ իյմա իտէր պիր նիկեահ թէաթի իթտիլէր :

Աբբայ տ'էկրինեի՝ ըզտըրապ վէ խէլէճանընը սէթրէ մուգթէտիր օլմայարագ՝ Րօտէնէ .

— Պու առէմին քիմ՝ օլտըղընը անլայընըզ տա , պանա մալիւմաթ վէրինիլ . — տէտի , վէ խըտմէթքեարա խիթապէն տէ . « Կէլէն առէմի իչէրի կէթիրինիլ . — տէյուէմր իյլէտի :

Պատէհու , Րօտէն իլէ մանիտար պիր իշարէթ թէաթի իթտիքտէն սօնրա , եան թարափտաքի պիր գաբուտան կիրիպ կէօզաէն նիհան օլտու :

Պիր տագըգա սօնրա , Պօղուճըլար ֆըրգասընըն լէիսի սապըգը օլան Ֆարէնկա՝ Րօտէնին գարչըսընա չըգտը . Րօտէն Գարտօվիլ զօնաղընտա մէրգումը կէօրմիւշ օլտըղընը խաթըրլայըպ հէման թանըտը , վէ պիրտէն պիլէ սարսըլտը . լաքին մէրգումը թանըմըշ օլտըղընը պէլլի իթմէք իսթէմէտի : Իմտի , եազը մասասը իւղէրինէ էյիւմիշ օլտըղը հալտէ , Ֆարէնկայը կէօրմէմէք թասլալարագ , էօնիւհտէ մէվղու օլան պիր թապագա քեաղըտ իւղէրինէ չարչաբուգ պիր գաչ քէլիմէ եազտը :

Ֆարէնկայը օտայա իտխալ իթմիշ օլան խըտմէթքեար՝ Րօտէնին սիւքիւթի վագըասընտան միւթէաճճիպ օլարագ .

— Մօսիէօ Րօտէն . . . իշթէ կէլէն առէմ պուտըր . — տէտի :

Րօտէն աճէլէթէն պիր գաչ քէլիմէ եազմըշ օլտըղը քեաղըտը տիւրտիւ վէ խըտմէթքեարա ուղաթարագ .

— Պու բուսուլայը ատրէսինէ կէօնտէր . . . ճէվապընը վէրէճէքլէր . — տէտի :

Խըտմէթքեար թէվազու իտէրէք տըշարը չըգտը :

Պունըն իւղէրինէ Րօտէն , օլտըղը եէրտէն գալգմալարագ՝ երլան կէօզլէրինէ միւշապիհ օլան ուֆագ կէօզ

լէրինի Պարէնկայա աթֆ իյլէտի, վէ քէմալը նէզա-
քէթլէ.

— Մօսիէօ, քիմլին իլէ գօնուշմագ շէրէֆինէ նախ ռ-
լույօրըմ. — տէտի :

12

ՖԻԼԻ ԽԱՅՐԱՆ ԻՔԻ ԳԱՐՏԱՇԼԱՐԻ

Պօղուճըլար Փըրգասընըն բէխի սապըզը օլան ֆա-
րէնկա՝ Հինտիսթանտա տօղմուշ օլուպ, Եվլէնճէ տէ սէօյ-
լէմիշ օլաղղըմըզ վէճհլէ, բէք չօգ մէմլէքէթլէրէ սէյա-
հաթ իթմիշ վէ Ասիանըն ճիհաթը մուխթէլիֆէսինտէ պու-
լլնան Էլրօքա թիճարէթխանէլէրիլէ իխթիլաթ իյլէմիշ ի-
տի : Ինկիլիզ վէ Ֆրանսըզ լիսանլարընը սուրէթի միւ-
քէմիլէտէ թէքէլլիւմ իտէր իտի : Նիհայէթ, զէքեազլէթ,
տիրայէթ վէ ֆէրասէթլէ մութթասըֆ պիր քիմսէ օլտը-
ղընտան, թէմամըլլա մէտէնի պիր զաթ ատտ օլունապի-
լիր իտի :

Մէրգոււմ, Բօտէնին սիւպինէ ճէվապ վէրէճէք եէր-
տէ, տիք տիք վէ քէսկին պիր նաղարլա անըն երեղիւնէ
պագմագտա ըտը : Բօտէն՝ պու սիւքիւթտէն սապըթ թիւ-
քէնէրէք, վէ Պարէնկանըն օրայա կէլմէսինին տօղրուտան
տօղրույա վէ եա տօլայրտան ձալմանըն պախթը իլէ ճի-
հէթի թէալլիւգի պուլունաճաղընը միւպհնէմ պիր ըզտը-
րապլա հըսս իտէրէք, սօն տէրէճէ սօղուգ գանլըլըզլա :

— Քիմլին շէրէֆի միւլազաթըլլա միւշէրրէֆ օլույօ-
րըմ, մօսիէօ. — տէյու թէքրար իթտի :

Պունըն իւզէրինէ Ծարէնկա՝ Բօտէնին սանտալիէսինէ տօղրու իրի տորմ աթարադ :

— Պէնի թանըյա՞մատընըզ մը . — տէյու սօրտու :

Բօտէն . — (Պարտանէ պիւ թավր ըլա .) Աիզի պիւր եէրտէ կէօրմիւշ օլտըղըմը տէրիւթըր իտէմէյօրըմ :

Ծարէնկա . — Լաքին պէն սիզի թանըրըմ . վարօրըն վէ իւշ տիրէքի կէմինին ֆուրթունայա թու թուլուպ դա . ըյա տիւշտիւքէրի կիւն , սիզի Գարտօվիլ գօնաղընտա կէօրտիւմ :

Բօտէն . — Գարտօվիլ գօնաղընտա՞ մը . . . գապիլ տիր , մօսիէօ . . . ֆիլ հագըդա օ ֆէլաքէթ կիւնիւնաէ Գարտօ . վիլ գօնաղընտա ըտըմ :

Ծարէնկա . — Օ կիւն պէն սիզի իսմէն չաղըրտըմ . Աիզ տէ նէ՛ իսթէտիյիմի սիւտլ իթտինիզ . ճէվապէն տէտիմ քի . « Շիմտի հիշ պիւր չէյ իսթէմէմ , պիրա՛տէր . . . լաքին մուաիխարէն բէք չօդ չէյ իսթէյէճէյիմ . . . » Շիմտի վագթ կէլտի չաթտը . . . վէ պէն տէ սիզտէն բէք չօդ չէյ իսթէմէյէ կէլտիմ :

Բօտէն . — (Ծիւթուրընը պօղմայարադ .) Ազիզիմ մօսիէօ , շիմտիյէ գատար մուղլտդ վէ անլաշըմազ օլան պու մուհապէրէյի տէվամ իթմէզտէն էվվէլ , թէքրար իտէրիմ քի , քիմին իլէ գօնուշմադ չէրէֆինէ նաիյ օլտըղըմը անլամադ իսթէրիմ . . . Սիզ պուրայա , ճավտուըն Պաթավիա չէհրինտէ սաքին օլան թաճիրի միւհթէրէմ Ա . Ժօզիւէ վան Տաէլ թարաֆընտան կէլմիշ օլմադ պէհանէսիյէ կիրտինիզ , վէ . . . :

Ծարէնկա . — (Բօտէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Ա . Ժօզիւէնին եաղըսընը թանըր՝ մըսընըզ :

Բօտէն . — Բէք ալէա թանըրըմ :

Ծարէնկա . — Իշթէ պագընըզ . . . :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Պօղուճը՝ ճավալը գաշագճը Մահալը Պաթավիա սահիլինաէ պօղտըդտան

սօնրա իւզէրինտէն չալմըջ օլտըզը ուզուն մէքթուպը ,
 էվրօթալը ուսուլինտէքի սէֆիլանէ էլպիսէսինին ճէպին .
 տէն չըգարտը , վէ տսլա էլինտէն պըրազմայարագ Ռօ-
 տէնէ կէօսթէրտի :

Րօտէն . - Ֆիլ հագըգա Մ. Ժօզիւէնին եազըսը տըր . -
 տէյիպ էլինի մէքթուպա տօղրու ուզաթտը իսէ տէ , Ֆա-
 րէնկա հէման կէրիյէ չէքիպ եինէ իհթիյաթքեարանէ պիր
 սուրէթտէ ճէպինէ սօգտու : Պաւնըն իւզէրինէ Րօտէն ,
 ֆէվգ էլ տտէ միւթէաճճիպ օլարագ տէտի քի :

— Ազիզիմ մօսիէօ , միւսաատէնիզէ մաղրուրէն չու-
 րասընը պէյան իտէրիմ քի , սիզ քիմին թարաֆընտան
 կէլտիյինիզի անլաթմագ իչուն աճայիպ պիր հօլ գուլլա-
 նըյօրսընըզ : Պու մէքթուպ պանա խիթապէն եազըլմըջ
 վէ Մ. Ժօզիւէ Վան Տաէլ թարաֆընտան սիզէ թէսլիմ
 իտիլիյ օլմասըյլա , սիզ տէ . . . :

Ֆարէնկա . - (Րօտէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Խայր ,
 պու մէքթուպ Մ. Ժօզիւէ Վան Տաէլ թարաֆընտան պա-
 նա թէսլիմ օլունմամըջ տըր :

Րօտէն . - Էօյլէ իսէ նա՛սըլ էլտէ իտէպիտինիզ :

Ֆարէնկա . - Ճալալը պիր գաչագճը պէնի զամմազ-
 ւամըջ ըտը . Մ. Ժօզիւէ՝ պու տտէմի իսկէնտէրիյէյէ
 կէօնտէրմէք իւզրէ վարօր իւճրէթինի թէէտիյէ իտիպ
 պիր պիլէթ ալմըջ , վէ պու մէքթուպը տա անա թէսլիմ
 էյլէմիյ իտի . գաչագճը՝ պու մէքթուպը վարօրա կէօ-
 թիւրիւպ էվրօթա չանթասընա պըրագմաղա մէճպուր
 ըտը . լաքին պէն գաչագճըյը պօղուպ մէքթուպը ալտըմ
 վէ անըն եէրինէ պէն վարօրա օթուրուպ պուրայա կէլ-
 տիմ :

Պօղուճը պու սէօզլէրի վահչիյանէ պիր իֆթիսարլա
 սէօյլէտի , վէ սէպաթքեար վէ ճէսուրանէ պագըջը Րօտէ-
 նին քէսկին նազարը մուգապէլէսինտէ էլիմէտի : Րօտէն
 պու զարիպ իֆատէյի իչիթտիյինտէ , պաչընը պիրտէն

պիրէ եօգարը գալտըրտը , վէ Պօղուճըյը նազարը թէտ-
գիգտէն կէչիրմէյէ պաշլատը :

Փարէնկա , պու վահչիյանէ սէօզլէրի իլէ Բօտէնի եա
հայրէթ վէ եա տէհչէթէ տիւչար իտէճէք զաննընտա ի-
տի . լաքին , Բօտէնին ըուհսըզ պիր ճէսէտ կիպի սաքիթ
վէ ֆիւթուրսըզ տուրարագ , սատէճէ . « Ա՛ , ճավատա
պէօյլէ ատէմ տէ մի պօղարլար » սէօզլէրինի սէօյլէտիյի-
նի կէօրիւնճէ , տիւչարը հայրէթ օլտու , վէ աճը պիր
կիւլիւսէյիչլէ :

— Եալընըզ ճավատա տէյիլ , պաշգա եէրլէրտէ տէ
պօղարլար . - տէյու ճէվապ վէրտի :

Բօտէն . - Սէօզիւնիւզէ ինանմագ իսթէմէմ . . . լաքին
սիզաէ հայրէթպահչ պիր խուլուս վէ սատագաթ կէօրիւ-
յօրըմ . . . : Իսմինիզ նէ՞ տիր :

Փարէնկա . - Փարէնկա :

Բօտէն . - Էօյլէ իսէ , նէ՞ տէմէք իսթէտիյինիզի իյ-
զահ իսինիզ , մօսիէօ Փարէնկա . . . : Սիզ պանա խիթա-
պէն եազըլմըչ օլան պիր մէքթուպը մէքրուհ պիր ճինա .
յէթլէ զասպ իթմիչսինիզ . չիմտի տէ անը պանա վէրմէյէ
թէրէտտիւտ իտիյօրսընըզ . . . :

Փարէնկա . - Պու մէքթուպը օգուտըղըմ , վէ պանա
ֆաիտէլի ղապիլէճէյինի անլատըղըմ ճիհէթլէ , պու եօլ-
տա հարէքէթ իտիյօրըմ :

Բօտէն . - (Պիր տագըզաճըզ ալթ իւսթ օլարագ .)
Ա՛ , օգուտընը՞ղ մը . . . ֆիլ հագըզա պաշգասընա կէօն-
տէրիլիչ օլան պիր մէքթուպը պու սուրէթլէ էլտէ իթ-
մէնիզէ նէզարէն , սիզտէն աղըզ բէրիյի մէմուլ օլունա-
մազ : Մ . Սօզիւնին մէքթուպընտան նէ՞ անլատընըզ քի ,
սիզէ ֆաիտէլի օլապիլսին :

Փարէնկա . - Սիզին տախի պէնիմ կիպի Ֆէնէ Խայ
էվլատընտան օլտըղընըզը անլատըմ , պիրատէլ :

Բօտէն . - (Թէաճճիւպէ .) Հա՛նկը ֆիլի խայրտան պահս իթմէք իսթիյօրսընը :

Ֆարէնկա պու սիւալէ՝ զայէթ աճը պիւր ի՛սափրը իսթիհզաքեարի իլէ ճէվապէն տէտի քի .

— Մ. Ժօղիւէ մէքթու պընտա սիղէ խիթապէն չէօյլէ սէօյլէյօր .

« Միյանէմիգտէ իթաաթ ու ճէսարէթ , սըրը վէ մէթանէթ , տէսիսէ վէ քիւսթախըզ , իթթիհաա վէ ֆէտաքեարըզ հիւքմֆէրմա օլտուն . պիղիմ վաթանըմըզ ումում տիւնեա , խանէտանըմը՝ պիլ ճիւմէ պիրատէրլէրիմիզ , վէ գրալիչամըզ տախի Բօմա տըր : »

Բօտէն . - Մ. Ժօղիւէնին պանա պէօյլէ եազմըզ օլմասը իհիմալտէն պտիտ տէյիլ տիր . լաքին պունտան նէնէթիճէ չըգարըյօրսընը :

Ֆարէնկա . - Պիրատէր , պիղիմ ճէմիյեթիմիզին տախի վաթանը սիզինքի կիպի ումում տիւնեա , խանէտանը՝ պիրատէրլէրի , վէ գրալիչատա՝ ՊՈՀՎԱՆԻ տիր :

Բօտէն . - (Իէվազու՝ իլէ .) Պու Ազիզ ատէմի թանրմայօրմ :

Ֆարէնկա . - Պիզիմ Բօմամըզտա Պոհվանի տիր : Հաթթա Մ. Ժօղիւէ՝ թարիգաթընըզ ազալարընտան տախի պահս իտէրէք . անլէրին պիւթիւն քիւրէի արզ իւղէրինտէ տողըմըզ վէ գրալիչանըզ օլան Բօմանըն շան ու շէրէֆի իչուն չալըչմագտա պուլունմուշ օլտըզլարընը պիլտիրիյօր : Պիզիմ ճէմիյեթիմիզ ազալարը տա տիւնեանըն միւխթէիֆ մէմլէքէթլէրինտէ Պոհվանինին շան ու շէրէֆի իչուն չալըչմագտա տըրլար :

Բօտէն . - Էյ պու Պոհվանինին էվլատլարը նոսըլ ատէմլէր տիր , մօսիէօ ֆարէնկա :

Ֆարէնկա . - Սապիթ գարար , քիւսթախ , սապրքեար , հիյլէպազ վէ ինատճը ատէմլէր տիր քի , Ֆէլէ խայրն շան ու շէրէֆի ուղրունտա , վաթանլարընը , բէտէլլէրինի ,

վախտէլէրինի , հէմիրէլէրինի վէ պիրատէրլէրինի ֆէտա իտէրլէր վէ քէնտիլէրինտէն օլմայանլարա տա տիւշմէն նազարըյլա պագարլար :

Բօտէն . - (Նամուսքեարանէ վէ սօֆուեանէ պիր թավը ըլա .) Պու իշին էֆքեար վէ բուհընտա բէք չօգ էյիլիք կէօրիւյօրըմ : Անճագ , նէթայիճ վէ մագսատընա տախի վագըֆ օլմագ լազըմ տըր :

Պարէնկա . - Պիրա'տէր , պիզտէ սիզին կիպի ինսանլարը բուհսըզ պիր ճէսէտ հալինէ գօրըզ :

Բօտէն . - Ճէսէտ հալինէ մի :

Պարէնկա . - Էվվէթ , ժօզիւէ մէքթուպընտա շէօյլէ սէօյլէհօր . « Թարիգաթըմըզըն էն պէօյիւք շէրէֆի՝ ինսանը մէյեիթ , եանի բուհսըզ պիր ճէսէտ հալինէ գօլմագ տըր (1) : » Պիզիմ ճէմիյեթիմիզտէ ինսանը մէյեիթ հալինէ գօր . . . : Ինսանլարըն էօլիւմիւ Պօհվանիյէ խօշ կէլիւ :

Բօտէն . - Լաքին , մօսիէօ , Մ . ժօզիւէ բուհտան , իրատէթտէն վէ գուվվէի ֆիքրիյէտէն պահո իտիյօր քի , պուհլար ամէլիյաթը մուգթազիյէ իլէ մահվ իտիլիլէր :

Պարէնկա . - Տօզրու տըր . սիզինքիլէր բուհու էօլտիւրիւրլէր . . . պիզտէ ճիսմի մահվ իտէրիզ . . . : Էլինիզի պանա վէրինիզ , պիրատէր , սիզտէ , պիզիմ կիպի ինսան ավճըսը սընըզ :

Բօտէն . - Լաքին թէքրար սէօյլէրիմ քի , պիզիմ իշիմիզ ինսանըն բատէթինի վէ գուվվէյի ֆիքրիյէսինի էօլտիւրմէք տիւր :

(1) Գարիինի քիրամա պիր տէֆա տահա իխթար իտէրիզ քի , իթաաթը մութլազա մէսլէքի՝ ժէզիւիթ ճէմիյեթինին միհվէրի օլուպ , թարիգաթը մէզքիւրէնին միւհսսիսի օլան ինեասա տը Լօյօլանըն հիյնի վէֆաթընտա սէօյլէմիշ օլտուզու շու տէհչէթ պախշ սէօզլէրլէ խիւլասա օլունապիլիւր . « Ճէմիյեթին պիլհիւմէ ազասը քէնտի ամիլլէրինին էլինտէ Մէթեիթ Հիւիթ-ՄիհնՏէ օլաճագլար տըր : »

Ֆարէնկա . — Լաքին իրատէթտէն վէ գուվվէի ֆիք-
րիյէտէն մահրում ուն ճէսէտլէր նէ՝ տիր , ըուհսըզ ճէ-
սէստէն պաշգա պիր շէյ մի տիր . . . : Հայտի , պիրա-
տէր , հայտի : Պիզիմ իբիմիզլէ թէլէֆ ուն էօլիւլէր՝ սի-
զին ամէլիյաթընըզլա մահվ ուն ինսանլարտան տահա
ճանսըզ վէ տահա սօղուգ տէյիլ տիրէր : Հայտի , էլի-
նիզի վէրինիզ , պիրատէր . . . Բոմա վէ Պօհվանի հէմչիրէ
տիր :

Բօտէն՝ սուրէթա սիւքիւնէթ վէ ֆիւթուրսըզլըզ
կէօթէրմէքլէ պէրապէր , Ֆարէնկա կիպի պիր ճանինն՝
ճալմա մէսէլէսինէ տաիր մալիւմաթը մուհիմմէյի հավի
օլտըզը աշիքեսար ուն Մ . Ժօզիւէնին մէթուպընը էլէ կէ-
չիրմիշ օլմասընը տախիլի պիր տէհէթլէ կէօրմէքտէ իտի :
Մէրգում , Հինտի բրէնսի իրթէսի կիւնիւ Սէն-Ֆրանսուա
սօգաղընտա պուլունամայահագ պիր հալէ գօյմուշ օլմա-
սընտան էմին իտի իսէ տէ , վաբօրըն վէ իւշ տիրէքլի կէ-
մինին գարայա տիւշմէսինտէն պէրու բրէնս իլէ Պօղըճը
արասընտա ճէրէյան իտէն մինասէպաթտան պի խապէր
պուլընտըզընտան , Ֆարէնկայա ատէթա բէք թէհիքէլի
պիր տիւշմէն նազարըյլա պագըյօրտու :

Մա մաֆիհ Բօտէն՝ տախիլէն նէ՝ գատար էնտիշէլի վէ
ըահաթսըզ ըսա , խարիճէն տէ օ գատար սաքին վէ ֆիւ-
թուրսուզ կէօրիւնմէյէ սայ իտէրէք , տէտի քի .

— Բոմա իլէ Պօհվանի արասընտա վազը ուն շու
մութապագաթ չիւպհէսիզ շայանը տըգգաթ պիր նօզթա
տըր . . . Լաքին նիհայէթ նէ՝ տէմէք իսթիյօրսընըզ , մագ-
սատընըզ նէ տիր :

Ֆարէնկա . — Մագսատըմ՝ պէնիմ նէ՝ օլտըզըմը վէ
նէ՝ շէյլէրէ մուգթէտիր պուլընտըզըմը փզէ կէօթէրմէք
տիր , պիրատէր . զիրա պէնի տիւշմէն իտինմէքտէն իսէ ,
տօսթ իտինմէնիզ տահա խայըրլը օլտըզընա գանաաթ
հասըլ իթմէլիսինիզ :

Բօտէն . - (Թահգիրումիզ պիր իսթիհզա իլէ .) Թա'պիրի տիկէրլէ՝ սիզ Հինտիսթանըն ինսան պօղըճը պիր Ֆրուգասընա մէնսուպ օլտըղընըզ ճիհէթլէ , պանա կէօնտէրիլմիշ օլան պիր մէքթուպը էլինտէն զասպ իթմիշ օլտըղընըզ աստէմին հալինի զարիպ պիր քինայէ իլէ պանա տա հրսա իթտիրմէր իսթիյօրսընըզ , տէյիլ մի . միւսաատէնիզէ մաղրուրէն , սիզէ աճիղանէ իիթար իտէրիմ քի , պուրատա ատէմ պօղմազլար , վէ էկէր մապուտընըզ օլան Պօհվանինին խաթըրը իչուն պիր ատէմի մէյիթիթ (դիակ) հալինէ գօյմազ իսթէյէճէք օլուրսանըզ , ումում տիւն եանըն ԱՏԱԼԷԹ թէսմիյէ իթտիյի տիկէր պիր մապուտ խաթըրը իչուն տախի սիզին պօյնունըզը քէսէրլէր :

Փարէնկա . - Բէք էյի , էկէր պիրիսինի զէհրլէմէք թէչէպպիսինտէ պուլընսամ , պանա նէ՝ եաբարլար :

Բօտէն . - Եինէ աճիղանէ իիթար իտէրիմ քի , սիզէ հուգուգը ճէզտիյեէ տէրսի էօյրէթմէյէ վագթըմ եօգ տուր , մօսիէօ Փարէնկա : Եալընըզ , պէնտէն սիզէ նասիհաթ օլսուն . սագըն պիրիսինի պօղմազ վէ եախօտ զէհրլէմէք թէճրիւպէսինտէ պուլընմայասընըզ հա' Սիզէ ոճն պիր սէօզ տահա սէօյլէյիմ : Մ . Ժօզիւէնին մէքթուպընը պանա թէսլիմ իտէճէք միսինիզ :

Փարէնկա . - Բրէնա ճալմայա տաիր օլան մէքթուպըմը :

Պօղըճը պու . սէօզիւ միւթէագըպ տիք տիք Բօտէնին եիւզիւնէ պագտը . Բօտէն իսէ՝ չիատէթլի վէ նակէհանի պիր ըղտըրապ հրսա իթմէքլէ պէրապէր , ֆիւթուրսըզ վէ գայտսըզ պիր սուրէթտէ տուրուպ , սատէճէ տէտի քի .

— Ղասպ իթմիշ օլտըղընըզ քեաղըտլարըն միւնտէրիճաթընը պիլմէտիյիմտէն , սիզէ ճէվապ վէրմէք պէնճէ միւմքինսիզ տիր , մօսիէօ : Իմտի , եա պու մէքթուպլարը պանա վէրմէնիզի , վէ եախօտ պուրատան տըչարը չըգմանըզը ըէճա վէ հիյնի հաճէթտէ թալէպ իտէրիմ :

Ֆարէնկա . - Պիր գաչ տագըգա սօնրա պաղըմա գա-
բանըպ պուրատա տուրմագլըղըմը բէճա խտէճէքսինիզ ,
պիրատէր :

Րօտէն . - Զանն իթմէմ :

Ֆարէնկա . - Պիր գոչ սէօզ՝ պու միւճիզէնին հուսու-
լինէ քեաֆի տիր , պիրատէր . . . : Սիղէ պիր ազ էվվէլ
զէհրլէմէքտէն պահս խոխօրտում , աէյիլ մի . պունըն սէ-
պէպի շու իտիքի , բրէնս ճալմայը մուվագգաթ սուրէթ-
տէ զէհրլէմէք իւզրէ , Պարաօվիլ գօնաղընա պիր հէքիմ
կէօնտէրմիշ իտինիզ :

Րօտէն խիւաֆը բիզասը օլարագ խաֆիֆ սուրէթտէ
սարսըլըպ .

— Ֆիքրինիզի անլայամայօրըմ . - տէտի :

Ֆարէնկա . - Ֆիլ հագըգա պէն պիչարէ պիր էճնէ-
պի օլաղըմտան , սիզլին լիսանը մատերզատընըզը կիւզէլ-
ճէ թէլաֆիուզ իտէմէզսէմ տէ , տահա ֆասիհ պիր սու-
րէթտէ իտարէի լիսանա զայրէթ իտէճէյիմ . . . : Բրէնս
ճալմանըն եարընքի կիւն պուրատա պուլունմամասը սիզի
իչուն նէ՝ տէրէճէ պէօյիւք պիր մէնֆաաթը մուճիպ օլա-
ճաղընը վէ պունըն իչուն նէլէր եարմըշ վէ նէ թէտպիրլէր
իթթիխազ իթմիշ օլաղընըզը Ս . Ժօզիւէնին մէքթուպլա-
րընտան անլատըմ : Շիմտի ֆիքրիմի տնլայօրմըսընըզ :

Րօտէն . - Պունա վէրէճէք հիշ պիր ճէվապըմ եօգ
տուր :

Պու էանատէ գարու իքի քէրրէ չալընարագ , ճարի
օլան մուհավէրէ գաթ օլունտու :

Րօտէն . - Կիրինիզ . - տէտի :

Իխթիյար խըտմէթքեար իչէրի կիրէրէք , վէ թէվա-
զու՝ իտէրէք .

— Պիր ազ էվվէլ վէրտիյինիզ մէքթուպը ատրէօինէ
կէօնտէրտիմ , մօսիէօ , իչթէ ճէվապը տա շու տըր . -
տէտի :

Բօտէն խըտմէթքեարին թագտիմ իթտիյի քեաղըտը
ալտը, վէ ալմագոտան էվվէլ քէմալի նէզաքէթլէ Ֆարէն-
կայա տէտիքի .

— Միւստատէ իտէր յիսինիզ, մօսիէօ :

Ֆարէնկա . - Իշինիզէ պագընըզ, ռէճա իտէրիմ :

Բօտէն . - Նէ գատար տա քէրէմքեարսընըզ . - տէ-
յիպ, մէթոպը աչտը օգուտը, վէ քէնտիսինէ կէթիրիլ-
միշ օլան ճէվապըն զիյրինէ ալէլ աճէլէ պիր գաչ սէօզ
եաղտըզտան սօնրա, թէքրար խըտմէթքեարա ուզաթա-
րազ .

— Պունը տա այնր աուրէսէ կէօնտէր . - տէտի :

Խըտմէթքեար թէվազու իտէրէք տըշարը չըգտը :

Ֆարէնկա . - (Բօտէնէ .) Սէօզիւմիւ տէվամ իտէպի-
լիւ միյիմ . - տէյու սօրտու :

Բօտէն . - Հա'յ Հա'յ :

Ֆարէնկա . - Էօյլէ իսէ տէվամ իտէյիմ . . . : Տիւն տէյիլ էվվէլիսի կիւն , բրէնս ճալմա՝ հէր նէ գատար եարալանմը իտի իսէ տէ , պէնիմ թափսիյէմ իւզէրինէ Բարիսէ կէլմէյէ հազրըլանմը իքէն , մէճհուլ պիր տօսթ թարաֆընտան քէնտիսինէ կէօնտէրիլմիշ օլան ղայէթ մի . քէմմէլ հէտիյէլէրի հափի պիր արապա Գարտօվիլ սօգա . զընա վասըլ օլտու : Պու արապատա իբի քիշի վար ըտը . պիրի՝ մէճհուլ տօսթը թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ իտի . տիկէրի տէ՝ ճալմայը գայըրմագ վէ Բարիսէ մուվասէլէ . թինէ գատար քէնտիսինէ ըէֆագաթ իթմէք պէհանէսիյլէ սիզին թարաֆընդտան կէօնտէրիլմիշ օլան հէքիմ իտի : Պու հարէքէթինիգ միւրիւվլէթ վէ ինսանիյէթինիզտէն նէչէթ իտիյօրտու , տէյիլ մի , պիրատէր :

Բօտէն . - Հիքեայէնիզի տէվամ իտինիզ , մօսիէօ :

Ֆարէնկա . - Ճալմա , տիւն Գարտօվիլ գօնաղընը թէրքլէ հօլա չըգտը . . . հէքիմ՝ սէյահաթ էսնասընտա բրէնս ճալմա արապա տէրունինտէ եաթմայաճագ օլուրսս , եարասընըն բէք վէլիսիմ սուրէթտէ ֆէնալաչաճաղընը պիլ պէյան , մէճհուլ տօսթուն կէօնտէրտիյի ատէմի պաչընտան սավտը . հէրիֆ արապայա օթուրմայաճաղընը անլայարագ , եալընըգճա Բարիսէ ավտէթ իյլէտի : Հէքիմ՝ պէնիտէ պաչընտան տէֆ՝ էտիպ գուրթուլմագ իսթէտի իսէ տէ , ճալմա օ տէրէճէ ըսրար իյլէտի քի , իւչիւմիւզ պիրիքտէ արապայա ըաքիպէն եօլա ըէվան օլտուգ : Տիւն ագչամ , եօլուն եարըսընա վասըլ օլմուշ ըտըգ : Հէքիմ՝ կիճէյի պիր միւսաֆիրխանէտէ կէչիրմէք լազըմ կէլտիյինի վէ սապահլայըն եէնիտէն եօլա չըգարագ պու ագչամ գօլպըրգլա Բարիսէ վասըլ օլապիլէճէյիլիզի սէօյլէտի . գիրա բրէնս՝ այըն 12 ինճի ագչամը պէհէմէ . հալ Բարիստէ պուլունաճաղընը խապէր վէրմիշ իտի : Հէքիմ՝ բրէնս իլէ եալընըգ քէնտիսի կիթմէք իւզրէ բէք չօգ չալըշտը իսէ տէ , մուվաֆֆագ օլամատը : Պէն՝ ճալ-

մանըն, չուպաթըն 13 իւնճիւ կիւնիւ Բարիստէ պուլընմասը սիզին իշինիզէ եարամատըղընը Ժօզիւէնին մէքթուպըն. տան էօյրէնմիշ զլտըղըմ ճիհէթլէ, զիհիմտէ պիր թագըմ շիւպհէլէր սօղտու. սիզի թանըյըպ թանըմատըղընը հէքիմէ սօրտոււմ. պիրտէն պիրէ աթ իւսթ օլարագ միւպհէմ ճէվապլար վէրտի. պուլըն իւզէրինէ շիւպհէլէրիմ հագըղաթ վէ գանաթա մուգապիլ օլտու. . . . Միւսաֆիրխանէյէ վասըլ օլաուդ տան սօնրա, հէքիմ՝ ճալմանըն եանընտա պուլընտըղընտան, պէն տօգթէօրին օտասընա չըգտըմ, վէ մէրգումըն պէրապէր կէթիրմիշ օլտըղը պիր գութույը նազարը թէտգիգտէն կէշիրտիւմ. պու գութու պիր չօգ ուֆագ շիշէլէրլէ սօլու իտի. պու շիշէլէրտէն պիրինին իշինտէ տէ աֆիյօն վար ըսը. . . իշի չագտըմ:

Բօտէն. - Նէ՞ չագտընըզ, մօսիէօ:

Փարէնկա. - Պիր ազտան անլարսընըզ. . . հէքիմ՝ ճալմանըն եանընտան չէքիւմէզտէն էվվէլ, տէտի քի. «Եւ. րանըզ էյի պիր հալտէ տիր. լաքին սէյահաթ եօրղուն. լըզլարը անը իւֆիւնէթլէնտիրէպիլիր. իմտի՝ արապատա հազըր պուլընմագ իւզրէ պու ագչամ թէրթիպ իտէճէյիմ թէսքին իտիճի պիր շէրպէթի եարըն կիւնտիւզ իշէճէք օլուրսանըզ, բէք էյի օլուր. . . . » Հէքիմին հիսապը բէք սատէ իտի. իրթէսի կիւնիւ, եանի պու կիւն, բրէնս՝ ագչամըն սաաթ տէօրթ պէշ րատտէլէրինտէ հէքիմին եաքտըղը շէրպէթի իշէճէք վէ պիր ազ սօնրա տէրին պիր ույգույա տալաճագտը. . . . Հէքիմ՝ կիւյա պու հալտէն գօրգարագ, ագչամ իւզէրի արապայը տուրտըրթաճագ վէ եօլու տէվամ իթմէք թէհիքէլի օլտըղընը պէյան իտէճէքտի. պատէհու պիր միւսաֆիրխանէյէ էնիլէճէք վէ կիճէյի օրատա կէշիրէճէքլէրտի. քէնտիսիտէ րրէնսին եանընտա օթուրաճագ վէ միւմաիլէյհին ույու. չըգլըղը սիզին իշինիզէ կէլէն պիր սաաթտա զալիլ օլա.

ճագտը . իշթէ սիզին թէսավվուրաթընըզ պունտան իպա-
րէթ իտի , տէյիլ մի . պու թէտպիր պանա բէք մահի-
րանէ կէօրիւնտիւ . իմտի պէն տէ անը քէնտի մէնֆաաթըմ
իչուն գուլլանմագ իսթէտիմ , վէ մուլաֆֆագ տախի օլ-
տում :

Բօտէն . (Թըրնագլարընը կէմիրէրէք .) Պիւթիւն պու
սէօզլէրինիզ , պէնիմ իչուն Զինճէ կիպի տիր , ազիզիմ
մօսիէօ :

Ֆարէնկա . - Շիւպհէսիզ էօյլէ օլաճագ . թէլաֆֆաւ-
զըմտաքի զարապէթ սէպէպիյլէ նէ՝ տէմէք իսթէտիյիմի
անլայամամագտասընըզ , տէյիլ մի . . . լաիքն , սէօյլէրինիզ
պագալըմ . . . Արէյ-Մո տէնիլէն չէյի պիլիբ միսի-
նիզ :

Բօտէն . - Խալր :

Ֆարէնկա . - Էյ վա՛հ , քի պիլմէյօրսընըզ ճավա ա-
տասընըն ճալիպի հայրէթ մահսուլաթընտան պիրի տիր
քի , բէք չօգ զէհրի վառ տըր :

Բօտէն . - (Գըսա պիր սէտա իլէ վէ կիթտիքճէ աը-
թան ըզտըրապընը անճագ սէթր իտէպիլէրէք .) Նէմէ՞
լազըմ :

Ֆարէնկա . - Սիզէ բէք չօգ լազըմ տըր : Պիզ՝ եանի
Պօհվանինին էվլատլարը , գան տէօքմէքտէն նէֆրէթ ի-
տէրիզ . պունընլա պէրապէր , պօղմաղա մախսուս օլան
իբի զուրպանլարըմըզըն պօյնընա գօլսյյըզլա կէչիրէպիլ-
մէք իչուն , անլէրին ույումասընա պէքլէրիզ . . . Էկէր
ույգուլարը իշիմիզէ եարայաճագ գատար տէրին օլմաղսա ,
իսթէտիյիմիզ գատար ույուլթըրըզ . պիզ քէնտի իշիմիզտէ
բէք մահիրիզ . եըլան՝ պիզիմ գատար չէվիք վէ արսլան
պիզիմ գատար քիւսթախ տէյիլ տիր : Ճալմա տախի պի-
զիմ ճէմիյէթին նիչանէսինի համիլ տիր . . . Արէյ-Մո տէ-
նիլէն մահսուլ զայէթ ինճէ պիր թօզ տըր . ույգուլ էս-
նասընտա պիր ազ գօղլաթարագ , վէ եախօտ ույանըզ

զտըզը սրբատա թիւթիւն իյինէ գաթարագ, բէնչէմիղտէ պուլընան ատէմի էօլէ պիր ույուշըզըղա տիւշար խտէրիզ քի, անը ույանտըրմագ արթըզ միւմքին օլտմագ: Էկէր պու թօղուն պիր մըգտարընը պիրտէն գօզլաթմագտա պիր մահզուր կէօրէճէք օլուրսագ, ույգու էսնասընտա աղար աղար գօզլաթըրըզ, վէ պու սուրէթլէ, պիր ինսան եէյիպ իչմէքսիզին նէ՝ գատար վագթ տուրապիլիրսէ, օ գատար միւտտէթ . . . Եանի թագրիպէն օթուզ գըրգ սաաթ անըն ույգուսընը պիլա թէհիքէ Ժէճօթիտ իտէպիլիրիզ, . . . Իշթէ պու ույուշաըրըճը իլտճ տուպուրքէն, աֆիյոն իսթիմալի նէ գատար տհմագճա պիր շէյ օլաըզընը կէօրիւյօլաընը . . . Պէն մահզա մէրագ սաիգասըլլա ճալատան պիր մըգտար շէյ կէթիրպիմ. լաքին պունըն թէէսիրինի իզալէ իտէճէք բանդէհրի տէ ու նութմասըմ:

Բօտէն. - Ա՛, բանդէհրի տէ մի վար:

Փարէնկա. - Շիւպհէսիզ. Ֆիլի խալլ գարտաշլաըլլանա մուզայիր վէ մուխալիֆ ատէմէր պուլընտըզը կիպի, պու զէհրին տէ թէէսիրինի մահվ իտէճէք իլտճը վարտըր . . . Ճալաըլլար պու քէօրիւն էօղիւնիւ Թագէ թէճմիյէ իտէրիէր. կիւնէշ՝ պուլըթլարը տաղըթտըզը միսիլլու, պու էօզ տէ՝ Սքէյ-Մանըն հուսուլէ կէթիրտիլի ույուշուզըզը իզալէ իտէր . . . Իշթէ տիւն ագչամ, սիզին կէօնտէրաիլինիզ հէքիմին ճալմա հագզընտաքի թէսուվլուր վէ մագսատընը անլայտագ, անըն ետթըպ ույումասընա պէքլէտիմ. պատէհու, սիւրիւնէ սիւրիւնէ օտաւընա կիրիպ քէնտիսինէ օ գատար Սքէյ-Մագզլաթտըմքի, շիմտիյէ գատար պէլքի էլան ույումագտա տըր . . .

Բօտէն՝ քէնտիսիյէ ավէնէսինին հիյէքեարլըզլաըննա Փարէնկա թարաֆընսան տէհչէթի պիր տարպէ վուրըլտըզընը կէօրիւնճէ, պու հիքեայէի զարիպէտէն տօլայը պիւս պիւթիւն տիւշարը տէհչէթ օլարագ.

— Սէֆիւլ, եա հէքիմի զէհիրլէյէ՞ իտին. — տէյու հայգըրտը :

Ֆարէնկա. — Բէք էյի ամմա, պիրատէր, եա օտա ճալմայը զէհիրլէյէ՞ իտի: Պու սապահ պէն վէ ճալմա աւապայա րաքիպէն եօլա ըէվան օլտուգ վէ սիզին հէքիմինիզի տէրին պիր ույգույա տալմըլ օլարապ միւսափրիսանէտէ պըրագտըգ: ճալմա տաիի հագիգի պիր Հինտիսթանլը կիպի չուպուգ իշտիյինտէն, թիւթիւնիւնէ պիր մըգտար Աբեյ-Մու գարըշտըրտըմ, վէ պունընլա տներն ուզուն չուպուզընը տօլտուրտում. պիր ազ սօնրա վիւճուաինի պիր ույուչուզլուգ իսթիլա իյլէտիյինտէն, պու թօզտան պիր մըգտար տահա գօզլաթտըմ. պունըն իւզէրինէ մէրգում տէրին պիր ույգույա տալտը, վէ չու սաաթտա Բարիստէ էնտիյիմիզ օթէլտէ ույումագտա տըր: Շիմտի, պիրատէր, ճալմայը եարըն աղչամա գատար տէրին պիր ույուչուգլըգ հալինտէ սագլամագ տա, կիտիպ անինտէ ույանտըրմագ տա պէնիմ էլիմտէ տիր...: Պինաէն ալէյհ՝ ճալմանըն եարընքի կիւն Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտաքի 3 նիւմէրօլու խանէտէ պուլունուպ պուլունմամասը՝ սիզին պէնի խօշնուա իտիպ իթմէմէնիզէ միւթէվագգըֆ տըր:

Պու սէօպիւ տէր տէմէզ, Ֆարէնկա հէպինտէն ճալմանըն միտալեասընը չըգարաը, վէ Բօտէնէ կէօսթէրէրէք տէտի ըի:

— Կէօրիւյօրընըզ ա՛, հագըգաթը հալի նագլ իտիյօրըմ. սէօզիւմտէ զէրրէճէ եալան եօգ տըր...: ճալմանըն ույուտըղը սըրատա, եարըն պուլունաճաղը մահալին նէրէսի օլտըղընը կէօսթէրէճէք օլան էմարէի եէկեանէյի, եանի պու միտալեայը իւզէրինտէն ալտըմ...: Իմտի, նէրէտէն պաշլատըմ ըսա, օրատա խիթամ վէրմիշ օլմագ իչուն, տէրիմ քի. « Պիրատէ՛ր, սիզտէն բէք չօգ չէյ իսթէմէյէ կէլմիշիմ տիր: »

Բօտէն՝ շիտտէթլի պիր հիստէթէ տիւչար օլտըղըն.

տա եարմագ միւթատը օլտըղը վէճհէ , պիր գաչ տագըգա-
տան պերու թըրնագլարընը գանատաճագ տէրէճէտէ կէ-
միրմէքտէ իտի : Պու էսնատէ , գարուճընըն օտասընըն չա-
նը՝ պիր սուրէթի մախսուսէտէ իւչ տէֆա չալընտը : Բօտէն
պու սէտայա տըգգաթ իթմէյօր կիպի կէօրիւնտիւ իսէ
տէ , քիւչիւք եըլան կէօղլէրինտէ պվրտէն պիրէ պիր գը-
ղըճըմ բարլատը . պու սըրաաա Ֆարէնկա տախի՝ գօլա-
րընը խաչվարի պիր սուրէթտէ կէօյսիւնէ գալուչտըրմըչ
օլտըղը հալտէ , մուզաֆֆէրանէ վէ հագարէթամիզ պիր
քիւսթախլըգլա Բօտէնէ պագմագտա ըտը :

Բօտէն քէմալը սիւքիւնէթլէ պաշընը էյիպ , եազը
մասասը իւզէրինտէն պիր գալէմ ալտը , վէ Ֆարէնկանըն
սէօյլէտիյի սէօզլէր իւզէրինէ կիւյա տէրին տէրին տիւ-
չիւնիւյօրմըչ կիպի պիր գաչ սանիյէ գատար անըն թիւյ-
լէրինի չիյնէտի : Նիհայէթ , գալէմի թէքրար եազը մա-
սասընըն իւզէրինէ ֆըրլաթարագ , պիրտէն պիրէ Պօղու-
ճըյա տէօնտիւ , վէ սօն տէրէճէ թահգիրամիզ պիր սու-
րէթտէ :

-- Մօսիէօ , աճապա սիզին շու հիքեայէլէրինիղլէ
պիզի մէզահա՞ մը սլմագ իսթիյօրսընըղ . - տէտի :

Պօղուճը՝ քիւսթախլըղընա լաղմէն , թէաճճիւպտէ
գալարագ պիր ատըմ գատար կէրիլէտի :

Բօտէն . - (Սէօղիւնիւ տէվամ իլէ .) Մօսիէօ , սիզ նէ՞
ճէսարէթլէ պէօյլէ հիւրմէթլի պիր խանէյէ կէլիպ տէ , պիր
մէթթուպ զասպ իթմիչ վէ պիր ատէմի պօղմուչ վէ տի-
կէր պիր քիմնէյի տէ ույուչտըրըճը պիր իլաճլա զէհրլէ-
միչ օլտըղընըղը միւֆթէխիրանէ պէյան իտիյօրսընըղ : Պու
սէօզլէրինիզ ատէթա պիր հէզէյան տըր . քիւսթախլըղը
նէրլէրէ գատար վարտըրաճաղընըղը անլամագ իւզրէ ,
սէօզլէրինիզի սօնընա գատար տինլէտիմ . զիրա եալընըղ
ութանմաղ պիր չաբգըն պէօյլէ տէհչէթլի ճինայաթ իրթի-
քեապ իթմիչ օլտըղընտան տօլայը էօյիւնէպիլիր . լաքին

պէն էօյլէ գըյաս իտէրիմքի, պու ճինայաթ եալընըզ սիզին խայալընըզտա վիւճուտըզիր օլմուշ տըր :

Բօաէն պու սէօզլէրի միւթատը խարիճինտէ օլան պիր շիտտէթլէ իրատ իտէրէք այաղա գալգտը, վէ եա. վաշ եալաշ շըմինէյէ եազլաշտը. ֆարէնկա իսէ՝ հայրէթ վէ թէաճճիւպինի զապթ իտէմէյէրէք, սիւքիւթլէ Բօ. տէնէ պաղմագտա ըտը. լաքին, պիր գաշ տազըզա սօն. լա քէնտիսինի թօրլայարագ. մահզուհանէ վէ վահշիյանէ պիր թալր ըլա տէտիքի :

— Սագընընըզ, պիրատէր... հագըզաթը հալի սէօյ. լէմիշ օլտըղըմը պիւ ֆիիլ իսպաթ իթմէյէ պէնի մէճպուր իթմէյինիզ :

Բօաէն. — Հայտի, մօսիէօ, հայտի, շուրատան չէքի. լինիզ. ֆրանսըղլարը գօլայ ալտանըր պիր միլլէթ զանն իթմէք իչուն ինսան ահմագլար մէմլէքէթինտէն կէլմիշ օլ. մալը : Սիզ եըլան գատար իհթիյաթքեար վէ արսլան գա. տար տա քիւսթախ օլտըղընըզ պիր ազ էվվէլ պէյան իթ. աինիզ : Իիւսթախ պիր արսլան օլուպ օլմատըղընըզ պի. լէմէմ. լաքին իհթիյաթքեար պիր եըլան օլմատըղընըզ կէօրիւյօրըմ... Սէօյլէտիյինիզ սէօզլէրին տիւզմէ գա. պիլինտէն չէյլէր օլմատըղընը պիր տազըզաճըզ ֆարզ իտէլիմ. պաղալըմ նէ՞ նէթիճէ հասըլ օլուր. իւզէրինիզ. տէ Մ. Ժօզիւէնին պիր մէքթուպը վար ըմըշ տա, պու մէքթուպ պէնի թէհլիքէյէ տիւշիւրէպիլիւ իմիշ. բրէնս ճալմա պէնիմ թէրթիպաթ վէ թէսալվուրաթըմա եարա. յապիլէճէք պիր ույուշուզլըզ տա պուլունըյօր ըմըշ տա, պու ույուշուզլըզտան եալընըզ սիզ չըգարապիլիւ իմիշ սինիզ. խիւլասա՝ սիզ պէնիմ մէնաֆիլմէ տէհշէթլի պիր տարպէ էնտիրիւ իմիշ սինիզ. ա՛ տէհշէթլի արսլան, ա՛ իհթիյաթքեար եըլան, պունլարը սէօյլէյօրսընըզ ամմա, հիշ տիւշիւնմէյօրսընըզ քի, պէնիմ իչուն եիկիրմի տէօրթ սաաթ գազանմագտան պաշգա պիր չէյ լազըմ՝ տէյիլ

տիր : Սիւզ Հինտիսթանըն չէօլլէրինտէն Բարիսէ կէլմիշսինիւ տիր . եապանճը վէ հէր քէսճէ մէճհուլ պիր առէմ սինիզ . պէնի պիրատէր տէյու հատ իթտիյինիւ ճիհէթլէ , պէնի տէ սիզին կիպի խապիս վէ ճանի զանն իտիյօրսընըզ , վէ պուրատա պէնիմ եէտի իզ թիտարլմտա պու . լընտըղընըզը , վէ պու սօզ աղըն թէնհա վէ պու խոնէնին միւնֆէրիտ օշտըղընը , վէ սիզ վէլէվ Պօղուճը տախի օլսանըզ , սիզի պիր սանիյէ զարֆընտա պաղլալըպ գըւ գըւլըրազ իթմէյէ մուզթէտիր իւշ տէօրթ առէմ շուրալա չաղըրապիլէճէյիմի , վէ (չանըն իրինի էլինէ ալարազ) պու . նըն իչուն տախի շու չանըն իրինի պիր տէֆա չէքմէք քեաֆի իտույինի տիւշիւնմէյօրսընըզ , տէյիյ մի : (Ֆարէնհանըն թէաճհուպ վէ տէհչէթի մուլին պիր հարէքէթ իճըա իթտիյինի կէօրիւնճէ , պիր թէպէսսիւմի չէյթանքէսէնտանէ իլէ .) Լաքին գօրդմայընըզ , էկէր պու եօլտա հարէքէթ իթմէք ֆիքրինտէ օլսա իտիմ , սիզէ էվվէլճէ պիլտիրմէզ իտիմ . . . : Հայտի , ճէվապ վէրինիզ պապալըմ , սիւքիւթիւն մանասը եօգ . . . : Էկէր տէտիյիմ կիպի էլլէրինիզի վէ գօլլարընըզը պաղլաթըպ տա եիկիրմի տէօրթ սաաթ սիզի էմին պիր մահալտէ հապս իթտիրէճէք օլսամ , պէնի նաճըլ զարարտիտէ իտէպիլիսինիզ : Օ հալտէ փօղիւէնին քեաղըտլարը իլէ յրէնա ճալմանըն միտալեասընը սիզտէն պիս սուհուլէ ալամազ մըյըմ . ճալմա իսէ՝ եարըն ագչամա դատար ույուլսուգլուգ հալինտէ գալաճաղընտան , պանա նէ՝ էնտիչէ վէրէպիլիր : Իշթէ , կէօրիւյօրսընըզ քի սիզին թէհտիտաթընըզ պիհուտէ չէյլէր տիր . զիրա եալան հանլըշ պիր թազըմ տիւզմէլէր իւզէրինէ միւպթէնի տիր . ճալմանըն Բարիստէ , վէ սիզին եէտի իզ թիտարընըզտա պուլուլմտսը սուհիհ օլամազ , Հայտի , շուրատան չէրիլիպ կիտինիզ , վէ պաշգա տէֆա պիրիսինի ալտաթմազ իսթէյէճէք օլուլսանըզ , ինթիխապընըզտա տահա զիյատէ տըզգաթ իտինիզ :

Փարէնկա տիւշարը հայրէթ օլմուշ գալմըշ ըտը . շաշ-
ղըն շաշղըն Բօտէնին եիւզիւնէ պազմագտա , վէ իշիթտի-
յի թէհտիտաթ քէնտիսինէ միւմքին կէօրիւնմէքտէ իտի .
Բօտէն՝ քէնտիսինի թուլթտըրըպ ժօզիւէնին մէքթուպըյլա
ձալմանըն միտալեասընը ալմաղա վէ քէնտիսինի էմին պիր
մահալտէ հապս իտէրէք , ձալմայը եիկիրմի տէօրթ սա-
աթ ույուշուգլուգ հալինտէ սագլամաղա մուգթէտիր ի-
տի . պինաէն ալէյհ՝ քէնտիսինի պու տէրէճէ տէհշէթլի
զանն իտէն Փարէնկայա , չըգըպ կիթմէսինի էմր իտիյօր-
տու :

Պօղըճը՝ Բօտէնին նադապիլի իյզահ օլան շու հարէ-
քէթինին սէպէպինի ֆիւրինտէ արաշտըրարագ , կէօսթէր-
տիյի տէլիլէրէ լաղմէն , ձալմանըն քէնտի եէտի իգթի-
տարընտա պուլընտըղընա ինանմամագտա օլտըղընը տիւ-
շիւնտիւ . ֆիլ հագըղա պաշգա տիւրլիւ տէ տիւշիւնէմէղ
իտի . վէ Բօտէնին քէնտի սէօզլէրինէ ինանմամասը տա
պունընլա իյզահ օլունապիլի իտի : Բօտէն զայէթ քիւս-
թախանէ վէ մահիրանէ պիր գօմէտիս օյնամագտա ըտը .
սուրէթա զաղապնաք կէօրիւնէրէք պուրնուրն ալթըն-
տան պիր թագըմ սէօզլէր մըրըլտանմագլա պէրապէր ,
խաֆիյէն՝ շիտտէթլի պիր ըզտըրապը գալպ իլէ , Պօղըճը-
նըն սիմասընը նազարը թէտգիգտէն կէշիրմէքտէ իտի :

Պօղըճը իսէ՝ Բօտէնին հարէքէթի վադըասընըն սէ-
պէպինի անլամըշ օլմուսընտան ատէթա էմին օլարագ
տէտի քի .

— Պուրատան տըշարը չըգարըմ . . . լաքին պիր սէօզ
տահա սէօյլէմէք իսթէրիմ . . . պէն հալան սէօյլէտօրում
տէյու զանն իտիյօրսընըղ , տէյիլ մի . . . :

Բօտէն . - Հա՛յ հա՛յ . օլ պապտէ հիշ չիւպհէմ եօգ
տուր . սիզ պանա պիր թագըմ տէրմէ չաթմա սէօզլէր
եուլթտուրմագ իսթիյօրսընըղ . պէն տէ պու սէօզլէրի տին-
լէյէրէք բէք չօգ զէման զաիպ իթտիմ . իմտի , պագըսըն .

նը տախի բէնտինիզէ սագլամանըզը ըէճա իտէրիմ . . . Զա-
թէն վագթ կէճ տէր . ըէճա իտէրիմ, պէնի եալընըզ
պըրագընըզ:

Փարէնկա . — Պիր տագըզա տահա սապր իտինիզ.
սիզին հիշ պիր չէ, կիզի սագլանըլմագ գապիլ օլմայան
պիր ատէմ օլտըղընըզը կէօրիւյօրըմ: Շու սըրատա ճալ-
մատան պիր նէվ' սատագատան վէ աղըր պիր հագարէթ.
տէն պաշգա պիր չէ, մէմուլ իտէմէմ. զիրա միւմաիլէյհ
էօյլէ պիր թապիաթա մայիք տիր քի, էկէր քէնտիսինէ.
« Պանա բէք չօգ չէ, վէրմէլիսինիզ. չունքի, սիզէ խայըն-
ըզ իտէպիլտիյիմ հալտէ, իթմէտիմ » տէյէճէք օլուր-
սամ, հիտտէթ վէ նէֆրէթինի ճէլպ իտէճէյիմ զահիր վէ
պահիր տիր: (Մահզունանէ պիր չէհրէ իլէ.) Պէն միւմա-
իլէյհի շիմաիյէ գատաւր պէլքի եիկիրմի տէֆա էօլտիւրէ.
պիլիր իտիմ. . . Լաքին կիւնիւ սաաթը հէնուզ կէլմէմիշ
տիր. կէրէք օ կիւնէ վէ կէրէք պաշգա մէնհուս կիւնիւ-
րէ պէլէմէք իշուն, պանա ալթուն, հէմտէ բէք չօգ
ալթուն Լաղըմ տըր. ճալմա հագ գընտաքի խըյանէթիմէ
միւքեաֆաթ օլմագ իւզրէ, պու ալթունու պանա եալը-
նըզ սիզ վէրէպիլիրսինիզ. զիրա պու խըյանէթ եալընըզ
սիզէ ֆաիտէլի օլաճագ տըր: Պանա պիր եալանճընագա-
լըյլա պագ սըղընըզ ճիհէթլէ, սէօղէրիմի տինլէմէք իս-
թէմէյօրսընըզ. Լաքին պէն սաքին օլտըղըմըզ օթէլին աու-
րէսինի տէ ալմըշըմ տըր. իշթէ', ինանմազսանըզ պագը-
նըզ: Սէօղէրիմին տօղրու օլուպ օլմասըղընը թահգիգ
իթմէք իւզրէ օթէլէ պիր ատէմ կէօնտէրինիզ օ վագթ
սէօղէրիմէ ինանաճագսընըզ. Լաքին խըյանէթիմին պէ-
հասը բէք եիւքսէք օլաճագ վէ տէմինճէք սէօղէտիյիմ
վէճհլէ, սիզտէն բէք չօգ չէ, թալէպ իտէճէյիմ:

Պու սէօղիւ միւթէագըպ, Փարէնկա՝ Րօտէնէ մաթ-
պու՝ պիր աուրէս ուզաթտը. Րօտէն՝ կէօղիւնիւն ուճըյլա
Փարէնկանըն հէր պիր հարէքեալթընը թէտգիգ իթմէքլէ

պէրապէր, տէրին պիւր միւլահազաթ տէրեասընա տաւ-
մըշ կիպի կէօրիւնէրէք, վէ մէրդ սւմուն սէօզլէրինի ի-
շիթ մէզլիքտէն կէլէրէք, ճէվապ վէրմէտի:

Ֆարէնկա իսէ՝ աւրէսի թէքրար Բօտէնէ թագաւիմ
իտէրէք:

— Պու աւրէսի ալընըզ, վէ սէօզլիւմտէ հալան պու-
լունուպ պուլսնմաարզընը թահգիգ իտինիզ. — տէտի:

Բօտէն՝ մէզքիւր աւրէսէ սիւրաթլը վէ իսաֆի պիւր
նազար աթֆի իտէրէք, վէ էլ տէյմէքսիղին տէրագապ
օգույարազ:

— Նէ՞ տիր օ. — տէյու սըրաու:

Ֆարէնկա. (թէքրարլայարազ.) Շու աւրէսի օգու-
յընըզ. օ վազթ էմին օլաճագսընըզ քի. . . :

Բօտէն. — (Էլիյլէ աւրէսի երթէրէք.) Ալիմ Ալլահ
սիղին հայասըզլըզլըզ պէնի թէաճճի պտէ պըրագըյօր:
Թէքրար սէօյլէրիմ քի, սիղինլէ հիշ պիւր ախզ ու իթամ
եօզ. վէ օլմասընը տա արզու իթմէմ: Սօն տէֆա օլարադ,
շուրտտան չէքիլիպ կիթմէնիզի իկթար իտէրիմ. . . : Բրէնս
ճալմանըն քիմ օլտըզընը պիլմէյօրլմ. . . : Պէնի միւթէ-
զարլըր իտէպիլէճէյինիղի պիւր սաաթտան պէրու սէօյլէ-
յիպ տուրըյօրսընըզ. պէն տէ սիղէ սէօյլէյօրլմ քի էլի-
նիզտէն կէլէնի արտընըզա գօյմայընըզ. նէ՝ եաբաճազը-
նըզ վար ըսա, եաբընըզ. լաքին, Ալլահ աշգընա շուրա-
տան կիտինիզ:

Պու սէօզիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, Բօտէն չանը չիտ-
տէթլէ չալտը: Ֆարէնկա՝ քէնտիսինի միւտաֆաա իթմէք
իսթիյօրմըշ կիպի պիւր հարէքէյ իճրա իլլէտի: Իսթիյար
վէ միւլայիմ չէհրէլի պիւր խըտմէթքեսար տէրհալ իչէրի
կիրտի:

Բօտէն. — (Էլիյլէ Ֆարէնկայը կէօսթէրէրէք.) Լա-
բիէր. . . մօսիէօյլէ մում թուլթ. — տէտի:

Պօղուճը՝ Բօտէնին սիւքիւնէթի հալինտէն տիւչարը

տէհչէթ օլարագ , տըշարը չըգմաղա թէրէտաւուտ իտի-
յօրտու : Բօտէն մէրգումըն ալթ իւսթլիւլիւնիւ վէ թէ-
րէտաւուաւնիւ ֆարգ իտէրէք :

— Լաքին , մօսիէօ , նէ՞ պէքլէյօսընըզ : Պէն եալը-
նըզ գալմագ իսթէրիմ . — տէտի :

Փարէնկա . — (Ողորդ աղըր կէրի կէրի կիտէրէք .) Տէ-
մէք տիր քի , վագը օլան թէքիֆլէրիմի րէտա իտիյօսը-
նըզ : Լաքին էյիճէ տիւչիւնիւնիւզ . . . եարըն բէչիման օլ-
մագ ագճէ իթմէզ :

Բօտէն . — Ալլահա ըսմարյատըզ , մօսիէօ , ուղուրլար
օլսուն . — տէյիպ քէմալը նէզաքէթլէ թէվազու իլլէտի :

Պօղուճը տըշարը չըգար , վէ գաբու տէրհալ գա-
բունար . . . : Աբբայ տ'էկրինի հէման եանընտաքի օտա-
նըն գաբուսընը աչարագ , զահիր օլաու : Չէհրէսի ոօյղուն
վէ քէնտիսինի ալթ իւսթ կէօրիւնիյօրտու : Եափաշ եա-
վաշ Բօտէնէ եաղլաշարագ տէտի քի :

— Նէ՞ եարտընըզ , պէն հէր շէյի իչիթտիմ : Պու
չարգընըն սէօզլէրիլին տօյրու օլարդընա էմին իմ . . . :
Հինալի բրէնս քէնտի եէտի իգթիտարընտա տըր . չիմտի
անըն եանընա կիտէճէք տիր :

Բօտէն . — (Թէվազու իտէրէք վէ թէքրար միւթատը
օլան մաղմում վէ իթաաթքեար թավընը քէսպ իտէրէք .)
Չանն իթմէմ :

Աբբայ . — Պու աաէմի բրէնսին եանընա կիթմէքտէն
քիմ մէն՝ իտէպիլիր :

Բօտէն . — Միւսաատէ իտինիզ , էֆէնտիմ . . . : Պու
տէհչէթի աաէմի պուրայա կէթիրտիքլէրինտէ , քէնտի-
սինի տէրհալ թանըալմ . Լաքին , քէնտիսիլլէ մուհավէրէ-
յէ կիրիլմէզտէն էվվէլ , Գօղիաթ ըլա պէրապէր աչաղըքի
աալատա զաթը ալինիզին պիր մէչղուլիյեթսիզ զէմանը-
նա պէրլէյէն Մօրոքա պիր դաշ սաթը շէյ եազտըմ :
պիր ազ սօնրա , մուհավէրէմիզին էսնաի ճէրէյանընտա ,

պէնիմ էվամիրիմի իճրայա հազըր վէ նազըր օլտըզընը Մորոք ճէվապէն եազտըզընտա, իշին ալտըզըր բէնկէ նազարէն, Մորոքա թալիմաթը ճէտիտէ իթա իյլէտիմ:

Աբբայ. - Պու առէմ պուրատան չըզըպ կիթտիյի հալտէ, պու իհթիյաթլար նէյէ՝ եարար:

Բօտէն. - Զաթըր ալինիզ լոթֆէն շու նօգթայա հասըր տըզգաթ իթմէլիսինիզ քի, մէյգու՝ քէնտիսինէ նազարը հազարէթլէ պազարազ գուլլանտըզըմ մահրաւ նէ հիյլէքեարլըզ սայէսինտէ, Հինտյի բրէնսին պուլընտըզը օթէլին աուրէսինի կէօթէրաիտէ, էօյլէ չըզըպ կիթտի... էկէր իշ պէօյլէ օլմասա իտի, Պարէնկա՝ հէր նէ գատար խանէմիզին գաբուսընտան իքի ատըմ էօթէտէ պէքլէմէքտէ օլան Գոլիաթ իլէ Մորոքըն բէնչէսինէ տիւշէճէքտի իսէ տէ, պիզ տէ պէօյիւք պիր գարըչըզըզ վէ էնտիշէյէ տիւշար օլաճազարզ. զիրա բրէնս ճալմանըն նէրէտէ իգամէթ իթտիյինի պիլմէմէքտէ իտիք:

Աբբայ. - (Ըզհարը նէֆրէթլէ.) Եինէ՝ մի մուամէլէի ճէպրիյէ:

Բօտէն. - Վազըրա շայանը թէէսսիւֆ... հէմ բէք զիյատէ շայանը թէէսսիւֆ պիր շէյ իսէ տէ, նէ՝ չարէ. չիմտիյէ գատար գապուլ իտիլմիշ օլան ուսուլէ սալիք օլմազ լազըմ կէլմէքտէ իտի:

Աբբայ տ'էկրինեի, Բօտէնին սալթ պիր եազը մաքի. նասը օլմատըզընը հըսս իթմէյէ պաշլատըզընտան.

— Պէնի թէքտի՛ր մի իտիյօրսընըզ. - տէտի:

Բօտէն. - (Տէօշէմէյէ գատար էյիլէրէք.) Զաթըր ալինիզի թէքտիրէ ճէսարէթ իթմէք հատտըմ տէյիլ. եաբաճազըմըզ շէյ՝ պու առէմի եիկիրմի տէօրթ սաաթ գատար ալըզօյմագտան իպարէթ տիր:

Աբբայ. - Էյ սօնրա՝... եա գալզըպ տա հիւքիւմէթէ չիքեայէթ իտէրսէ:

Բօտէն. - Էօյլէ պիր հայտուտ չիքեայէթէ ճէսարէթ

իտէմէզ . պա խուսուսքի պուրատան սէրպէսթիի թամմ
իլէ տըշարը չըգտը : Մորոք իլէ Դողիաթ քէնտիսինի թութ .
տըզ տան սօնրա , կէօզլէրինի պալլայաճագլար : Պու խա-
նէնին Վիէյլ-տէզ-Լարսէն ս : գաղընտա պաշգա պիր գա-
բուսը սա վար տըր : Պէօյլէ կէճ վագթ վէ պու ֆուր-
թունալը հափատա , պու թէնհա մահալլէտէն հիշ քիմսէ
կէշմէզ , Լիմաի , պու խապիս նէրէյէ կէօթիւրիւլտիւյիւ-
նիւ անլայամայաճագ տըր . քէնտիսինի միւճէտտէտէն ին-
շա օլունան պինանըն պօտուրումընա էնտիրէճէքլէր , վէ
եարըն կիճէ եինէ պու վագթ այնը թէտապիրի իհթիյաթ .
քեարանէ իլէ սէրպէսթ պըրագաճագլար տըր Բրէնս
ճալմայա կէլինճէ , միւմաիլէյհին նէրէտէ պուլունտըլընը
չիմտի պիլիրիզ . Լիմաի , եանընա էմնիյէթլի պիր ատէմ
կէօնտէրմէլիյիզ . ույուշուգլըգտան ալըտըլը թագտիր-
տէ , քէնտիսինի եարըն ագչամա գատար Սէն-Պրանսուա
սօգաղընտան ուզագ թութմագ իչուն բէք սատէ վէ
էֆքեարը աճիզանէմէ կէօրէ բէք գօլայ պիր շարէ վար
տըր :

Պարէնկայը օտայա կիրտիրմիշ վէ մուախսարէն տը-
շարը չըգարմըշ օլան միւլայիմ չէհրէլի խըտմէթքեար՝ պու
սըրատա եավաշճաճըզ գաբուլը չալտըգտան սօնրա , օ-
տայա կիրտի . էլինտէ ճէյլան տէրիսինտէն մամուլ պիր
նէվ՝ քէսէ թութմըշ օլուպ , պունը Բօտէնէ թէսլիմ
իթտիքտէն սօնրա . « Մ . Մորոք՝ պունը Վիէյլ-տէզ-Լարսէն
սօգաղընտաքի գաբուտան կէթիրտի » տէյիպ տըշարը
չըգտը :

Բօտէն քէսէյի աշտը վէ աբբայ տ'էկրինեկյէ կէօս-
թէրէրէք .

— Իշթէ միտալեա իլէ Մ . Ժօզիւէնին մէքթուպը . . .
Մորոք պու իշի պագընըզ նէ տէրէճէ մէհարէթ վէ սիւ-
րաթլա պաշա չըգարտը :

Աբբայ . - Պիր թէհլիքէաէն տահա գուրթուլտըզ

լաքին պու միսիլլու թէտպիրլէրլէ իշին պաշա չըգմասը հազըգաթէն էսէֆէ շայան տըր . . . :

Րօտէն . - Գապահաթ օ տէհչէթլի գաթիլտէ տիր քի, պու կիպի թէտպիրլէրէ միւրաճաաթա պիղի մէճպուր իյլէտի : Պէն շիմտի տէրհուլ Հինտլի բրէնսին պուլլնաըղը օթէլէ պիր տտէմ կէօնտէրէճէյլիմ :

Աբբայ . - Վէ սապուհըն սաաթ եէտի րատտէլէրին տէ տախի Գաբրիէլի Սէն-Պրանսուա սօգաղընա կէօթիւրէճէքսինիզ . իւշ կիւնտէն պէրու մուսիրրանէ թալէպ իյլէտիյի միւլազաթ օրատա վագը օլաճագ տըր :

Րօտէն . - Պուլը քէնտիսինէ պու ագչամ խապէր վէրտիմ . էմիինիգի իճրայա հազըր տըր :

Աբբայ . - Նիհայէթ , պուլնճա միւպարապաթտան , պուլնճա գօրգուլարտան վէ պուլնճա մանիալարտան սօնրա , միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու ինթիզար իթտիյիմիզ տազըգա իլէ արամըգտա պիր գաշ սաաթ ֆասըլա պուլուլմագտա տըր . . . :

.

Շիմտի օգուլանլարըմըղը Սէն-Պրանսուա սօգաղընտաքի խանէյէ նագլ իտէլիմ :

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ԳԸՍՄ

ՇՈՒՊԱԹԸՆ ՕՆ ԻԻԶԻԻ

1

ՍԷՆ-ԾՐԱՆՍՈՒԱ ՍՕԳԱՂԸՆՏԱԲԻ ԽԱՆԷ

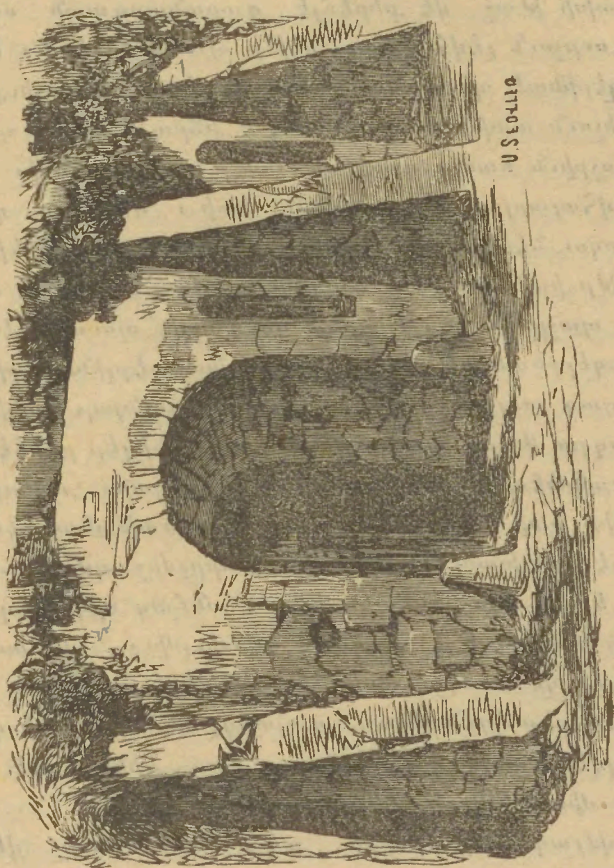
Պու հիքեայենին թարիսի ճերէյանընտա , Բարիսին Տօրէ սօգաղընտան Սէն-Ժէրվէ սօգաղընա կիրէրէք , ինսան զայէթ եիւքսէք պիր տիվարըն գարչըսընտա պուլունուր ըտը քի , պու տիվարըն թաշլարը միւրուրը զէման իլէ սիյահլանմըշ վէ զանն իտէրսին քի գուրտ եէնիյի կիպի տէլիք տէլիք օլմուշ ըտը :

Պու տիվար՝ մէզքիւր թէնհա սօգաղըն ատէթա պիր ուճընտան աիկէրինէ գատար միւմթէտտ օլուպ , եիւքսէք պիր թէրացայա բայանտա խըտմէթինի կէօրմէքտէ իտի . սօգաղըն գալաըրըմընտան պըրգ գատէմտէն զիյատէ եիւքսէքլիքտէ տիքիլմիշ օլան եիւզ սէնէլիք աղաճլար մէզքիւր թէրացայա սայէսազ օլմագտա , վէ պու աղաճլարըն սըգ տալլարը արասընտան աթիգ պիր խանէնին թաշտան մամուլ ճէպհէսի , սիվրի տամը վէ թուլլատան եաբըմըշ պէօյիւք օճագլարը կէօրիւմէքտէ իտի : Իշպու աթիգ խանէնին գաբուսը՝ Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտա , Սէն-

Ժէրվէ սօգաղընըն քէօշէսինտէն ուղազ օլմայան պիր
 եհրտէ վագը իւշ նիւմէրօլու գաբու իտի :

Պու իգամէթկեահըն մէնզարէի խարիճիյէսինտէն
 տահա հիւզնէնկիզ պիր մէնզարէ թէսաւվիւլու օլունամազ
 ըտը . խանէի մէգրիւր՝ Սէն ֆրանսուա սօգաղը թարաֆըն-
 տան տախի զայէթ եիւքսէք պիր տիվարլա մուհաթ օ-
 լուպ , պու տիվարըն իւզէրինտէ միւհքէմ տէմիր բար-
 մազլըզլարլա մահտուտ իքի իւշ այարընլըզ ըէնճէրէսի
 մէվճուտ իտի : Սօմ մէշէ աղաճընտան մամուլ վէ տէմիր-
 լէրլէ մահտուտ օլան վէ իւզէրինտէ իրի չիվիլէր մըխը
 պուլունան պիր արապա գաբուսը պուլունուպ , պունըն
 ասլ ըէնկի՝ միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու չամուրտան ,
 թօզտան վէ բաստան պիւս պիւթիւն զաիպ օլմուշ ըտը :
 Պու գաբու եօգարըքի թարաֆտան քէմէր չէքլինտէ օ-
 լուպ , տիվարըն ֆէվզ էլ ատէ գալընլըզ սէպէպիլլէ ,
 տէրին պիր գուպպէյէ պէնզէմէքտէ իտի . պու պէօյիւք
 գաբունուն իքի կէնիշ գանատլարընտան պիրի իւզէրինտէ
 քիւչիւք պիր գաբու տահա աշըլմըշ օլմաղլա , պու խանէի
 գասվէթնիւմանըն պէքճիսի օլան եահուտի Սամուէլին կի-
 ըիպ չըգմասընա հասր օլունմուշ իտի : Գաբունուն էշլինի
 կէշտիքտէն սօնրա , սօգաղա նազըր օլան պինատան միւ-
 թէշէքքիլ պիր քէմէրէ թէսատիւֆ օլունուր ըտը : Սա-
 մուէլին իգամէթկեահըն պու պինանըն իշինտէ վագը օ-
 լուպ , ըէնճէրէլէրի իշէրքի թարաֆտան զայէթ վասի պիր
 հավլիյէ աշըլմըշ վէ պու հավլի եալընըզ պիր տէմիր բար-
 մազլըզլա պաղչէտէն այրըլմըշ իտի :

Պու պաղչէնին օրթասընտա , եօնմա թաշընտան մա-
 մուլ իքի գաթլը պիր խանէ կէօրիւլմէքտէ օլուպ , պու
 խանէ՝ օ տէրէճէ զարիպ սուրէթտէ եիւքսէլմիշ իտի
 քի , գաբուսընա վասըլ օլմագ իչուն , եիկիրմի գտտէ-
 մէտէն իպարէթ իքի գաթլը պիր նէրտիւպանտան եօգա-
 ըր չըգմագ լաղըմ կէլիր իտի : Պու գաբու եիւզ էլլի սէ-

նէտէն պերու տիվար իլէ էօրիւմիւշ իտի : Բէնճէրէլէրին տիշ գանտալարը՝ կէնիշ վէ գալըն գուրչուն լէվհալար տան մամուլ օլու պ , միւհքէմ սուրէթտէ պիրիպիրինէ լէհիմէնմիշ վէ թաշա մըխը տէմիր չէրչիվէլէրլէ թահքիմ իտիլմիշ իտի : Պունտան պաշգա, հաւանըն վէ ըլըղըն իչէրի կիրմէսինի պիւսպիւթիւն մէն իթմէք , վէ տախիլէն վէ խարիճէն հէր կէօնէ թէղայեիւրիւն էօնիւնիւ աւմագիւղրէ , իւանէնին տամը տախի գալըն գուրչուն լէվհալարլա գաբըլանմըշ վէ եիւքսէք թուղլա օճագլարըն տէլիք-

լէրի տախի թաշ վէ քիրէճլէ գաբանտըգտան սօնրա , եինէ գուրչուն լէվհալարլա սէթր օլունմուշ իտի : Խանէ-նին ի վէրինտէ պուլունան տէօրթ քէօչէլի քիւչիւք պիր քէօչք իչուն տախի աշնը մուամէլէ իճրա իտիլմիշ օլուպ , պու քէօչքին ճամլը գաֆէսի՝ չաթըյա լէհիմլէնմիշ գուրչուն լէվհալարլա սէթր օլունմիշ իտի : Խալընըզ , զարիպ պիր արգու նէթիճէօի օլարագ , քէօչքին տէօրթ եիւզի-նիւ սէթր իտէն տէօրթ գուրչուն լէվհա՝ քիւրէի արզըն տէօրթ պաշլըճա նօզթատընա մուգապիլ օլուպ , հէր պիրսի իւզէրինտէ տէ եէտի տաէտ խաշ շէրլինտէ քիւչիւք եուվարլագ տէլիբլէլ վար ըտը քի , պուլար խարիճաէն գօլալըգլա ֆարգ օլունապիլիթ իտի : Տիկէլ քէնճէրէլէ-րին քեաֆֆէսինին տէ գուրչուն լէվհալարը սօմաքի վէ տէլիքսիզ իտի : Պու թէտապիրի իհթիեալթքեարանէ սա-յէսինտէ , վէ խանէնին միւհքէմ հաբըլմիշ օլմասը սէպէ-պիյլէ , եիւզ էլլի սէնէտէն պէրու անճագ պիր գաշ թա-միրաթը խարիճիյէյէ լուզում կէօրիւլիւշ , վէ տախիլի տալիբլէլ վէ ծալար իսէ՝ խարիճտէքի հավանըն թէէ-սիրինտէն քեամիլէն մասուն գալարգլարընտան , եիւզ էլլի սէնէ էվլէլ նասըլ գաբանմիշլար ըսա , եինէ էօլլէ միւհ-քէմ վէ միւքէմմէլ գալմիշլար ըտը :

Չաթլագ տիվարլարըն , գուրատան եէնմիշ վէ գը-րըլմիշ զանատլարըն , եարը երգըլմիշ չաթըլարըն , վէ եա-բըշղան օթու նէվինտէն եապանի նէպաթլար իլէ մուհաթ օլան քէնճէրէլէլին մէնզարէի խարիճիյէսի՝ տէմիր վէ գուրչուն լէվհալարլա մահտուտ օլուպ էսիի պիր մէզար կիպի մուհաֆաղա իտիլմիշ օլան պու թաշ պինանըն մէն-զարէսի գատար հիւղնէնկիզ վէ քէտէրպաիւշ տէյիլ իտի :

Պիւս պիւթիւն եիւզ իւսթիւնէ պըրագըլմիշ օլան պաղչէնին հէր թարաֆը՝ պիլ խասսա եազ մէվսիմինտէ , պիր թագըմ եապանի ֆիտանլար , վէ չալը չըրբըլարլա

տօլար , վէ պունկարն քէսրէթի թարիֆ օլունմազ պիր տէրէճէյէ վարըր ըտը : Պու պաղչէյէ , հաֆթատա պիր տէֆա իճրայի նազարէթ իթմէք իւզրէ եալընըզ պէքճի Սամուէլ կիրէր իտի : Աղոճլար՝ քէնտի հալինէ պըրազըւմըշ օլտըզլարընտան , հէր թարաֆա տալլար սալմըշ վէ պու տալլար հէք պիրի պիրինէ գարըշմըշ ըտը : Ֆիլիզլէրտէն եէթիշմէ պիր գաշ ասմա ֆիտանլարը՝ իպթիտա թօբրազ իւզէրինտէ սիւրիւնէրէք աղաճլարըն քէօքիւնէ գատար ուզանմըշ վէ մուսխարէն աղաճ քիւթիւքլէրինէ սարըլարազ եօգարը չըգտըզտան սօնրա , քէնտի սըգ տալլարընը անէրինէ էն եիւքսէք պուտազլարընա գատար ուզաթմըշ ըտըլար : Պալթա կէօրմէմիշ օլան իշպու օրմանըն իշինտէն կէչէպիլմէք իշուն՝ տէմիր բարմազլըգտան քէնտի խանէսինէ կիթմէք իւզրէ պէքճի Սամուէլին աշմըշ օլտըզը տար պիր եօլտան միւրուր իթմէք լաղըմ կէլիւր իտի : Խանէնին էթրաֆը իսէ՝ սուլարըն աշաղըյա տօղրու ագմասը իշուն խաֆիֆ պիր եօգուշ շէքլինտէ եաբըլմըշ , վէ թագրիպէն օն գատէմ կէնիշլիլինտէ եասը տէօշէմէ թաշլարըյլա տէօշէնմիշ իտի : Տիկէր քիւչիւք պիր եօլ տախի տիվարլարըն էթրաֆընտա աշըլմըշ օլուպ , հէր կիճէ օրատա իքի իւշ Բիրէնէ քէօրէյի տօլաշարազ էթրաֆա նազարէթ իտէրլէր իտի : Պու իրի վէ սատագաթլը քէօրէքլէրին ճինսի տախի եիւզ էլլի սէնէտէն պէրու մէզքիւր խանէտէ տէվամ իտիպ կէլմիշ իտի :

Իշթէ , Ռէննըբոն ֆամիլեասընըն միրասխօրլարընա մահալը թէճէմմիւ օլաճագ օլան խանէ պու հալտէ պուլընմագտա իտի :

Շուպաթըն 12 սի իլէ 13 իւ արասընտա պուլունան կիճէ խիթամ պուլմագ իւզէրէ իտի : Ֆուրթունա վէ ըուզկեար սիւքիւնէթեապ օլմուշ օլուպ , եաղմուր քէսիլմիշ վէ օրթալըգ տախի լաթիֆ պիր հէյեթէթ քէսպ իյլէմիշ իտի : Գուպպէի ասիւման սաֆ վէ պէրրագ օլուպ , եըլ

տըզլար եհնիտէն զուհուր իթմիշ իտի : Մահիթապ՝ զու-
րուպ իթմէք իւզէրէ օլտըզը հալտէ , լաթիֆ պիր սու-
րէթտէ բարլամագտա , վէ պունճա սէնէլէրտէն պէրու
հիշ պիր ինսան ալաղը կիրմիշ օլմայան պու մէթրուք վէ
սիւքիւնպախշ իգամէթկեաս իւզէրինէ հիւզնէնկիզ պիր
զըյա նէշը իթմէքտէ իտի :

Պէքճինին իգամէթկեահընտաքի բէնճէրէլէրտէն պի-
րի արասընտան քէսկին պիր ըշըգ կէօրիւլմէքտէ օլուպ ,
եահուտի Սամուէլին հէնուզ ույանըգ պուլունտըզը ան-
լաշըլմագտա ըտը : Խօզարլտան աշաղըյա գատար ճէվիզ
աղաճընտան եաբըլմըշ վէ էսկիլիյի սէպէպիյլէ հէման սի-
յահլանմըշ գալըն տօղրամա թախթալարըյա գաբըլ է-
բէյիճէ վասի պիր օտա թէսալվուր օլունսուն : Օճաղըն
իշինտէ , սօղումըշ քիւլլէրին օրթասընտա , իքի ատէտ
սէօնիւք օտուն բարչասը հէնուզ թիւթմէքտէ իտի : Քիւլ
րէնկինէ պօյանմըշ թաշտան մամուլ իշպու օճաղըն լաֆը
իւզէրինտէ պիր տէմիր շէմտան մէվզու օլուպ , պու շէմ-
տանա ինճէ պիր մում տիքիլմիշ վէ իւզէրինէ տէ մում
սէօնտիւրմէյէ մախսուս պիր քիւլա հէշիրիլմիշ իտի . եա-
նընտա տախի՝ իքի գուրչունլու պիր չիֆթ տապանճա ի-
լէ զայէթ քէսկին պիր ալճը պուչաղը մէվճուտ ըտը քի ,
պու պուչաղըն իշլէնմիշ թունճտան մամուլ գապզէսի օն
եէտինճի ասըրն մամուլաթընտան իպարէթ իտի . պուն-
լարտան պաշգա , օճաղըն տէսթէքլէրինտէն պիրինէ տա-
յանըգ օլարագ պիր գարապինա պուլունմագտա ըտը :
Տէօրթ գօլսուզ վէ արգալըգորգ իսկէմէ , մէշէ աղաճըն-
տան մամուլ պիր էսկի տօլապ , վէ ալաղլարը պիւքիւլ-
միւշ տէօրթ քէօշէ պիր մասա պու օտանըն ճիւմլէի մէֆ-
րուշաթընը թէշքիլ իթմէքտէ իտի : Տօղրամա թախթա-
լարըյա գաբըլ օլան տիվարլարտան՝ միւթթէլիֆ պէօ-
յիւքիւքլէրտէ անախթարլար ասըլմըշ օլուպ , անլէրին
պիշիմէրինտէն էսկի զէման իշի օլտըգլարը անլաշըլմագ-

տա, վէ հէր պիրինին հալգալարը իւզերինտէ տէ միւխ-
թէլիֆ եաֆթալար կէօրիւլմէքտէ իտի :

Մէշէ աղաճընտան մամուլ ոլան էսկի տօլապըն կիզ-
լի վէ միւլթէհարրիգ գանատը՝ եուվալարը իչինտէ հարէ-
քէթ իտիպ աչըլմըշ օլտըղընտան, տիվարըն իչինէ եէրլէշ-
տիրիլմիշ օլան կէնիշ վէ տէրին պիր տէմիր գասա կէօ-
րիւլմէքտէ իտի : պու գասանըն աչըգ գաթաղը՝ ծն ալ-
թընճը ասրտա իճատ օլունմըշ օլան Ֆլօրանսա քիլիտէ-
րինտէն պիրինի իրայէ իթմէքտէ իտի քի, պու քիլիտ՝
շիմտի իճատ իտիլմիշ օլան քիլիտլէրին քեաֆֆէսինտէն
տահա զիյատէ ճէպը ու շիտտէթէ մուգավէմէթ իտէպի-
լիր իտի : պունտան պաշգա, օ զէմանըն էֆքեարը մախ-
սոֆսէսի իճապընճա, գասանըն իչէրիսինտէ, պէօլմէլէր-
տէն էքէյիճէ ուզագլըգտա, ալթուն թէլլէր իւզերինտէ
օլարագ եանմալ թաշընտան գալըն պիր ասթար չէքիլմիշ
օլտըղընտան, եանղըն զուհուր իթսէ պիլէ, իչինտէքի էշ-
եալար սաղլամ գալապիլիր իտի : Մէգքիւր գասա տէրու-
նինտէն սէրվի աղաճընտան մամուլ քիւչիւք պիր սանարգ
չըգալըլմըշ վէ արգալըգսըլ պիր իսկէմլէ իւզերինէ վազ
օլունմուշ իտի : Պու քիւչիւք սանարգ իչինտէ տէ, քէմա-
լը իհթիմամլա սըրալանմըշ վէ հէր պիրի իւզերինէ պիրէր
եաֆթա վազ իտիլմիշ պիր խալլը քեաղըտլար մէվճուտ
իտի :

Իսթիյար Սամուէլին զէվճէսի Բերսարէ՝ պիր պագըր
լամբանըն ալտընլըղըլա, էլինտէքի ճէպ տէֆթերինի օ-
գումագտա, վէ Սամուէլ տախի պէօյիւք պիր տէֆթերէ
եաղմագտա ըտը :

Սամուէլ թախմինէն սէքսէն իքի եաշընտա պիր ա-
տէմ օլուպ, իսթիյարլըղընա ըաղմէն, քիւլ ըէնկինտէ
գըվըրճըգ սաշլար պաշընը սէթը իթմէքտէ իտի : Վիւ-
ճուտճա ուֆագ թէֆէք, զալըֆ վէ սինիլլի օլտըղը հալ-
տէ, հարէքեաթընտա մէշհուտ օլան հիտտէթմիզաճըլգ՝

մէթանէթ վէ դայրէթինին հէնուզ մահվ օլմամըշ օլտըղը-
նը իսպաթ իթմէքտէ իտի : Նատիրէն տըշարը չըգմագլա
պէրապէր , Բօտէնին աբբայ տ'էկրինեիյէ սէօղէմիշ օլտը-
ղը վէճհ իլէ , քէնտիսինի մահալլէտէ չօճուգ կիպի կէօս-
թէրմէյէ սայ իտէր իտի , Բէսթանէ քէնկինտէ գապա
սօֆտան մամուլ վէ կէնիշ գօլլարը հալի էսկի պիր կիճէ-
լիք կիյինմիշ օլուպ , պու կիճէլիք վիւճուտինի պիւթիւն
պիւթիւն գաբլամըշ վէ այագլարընա գատար ուզանմըշ
ըտը : Չէհրէսի՝ քէնտի ճինսինին շարգլըլարա մախսուս օ-
լան սըֆաթը իրայէ իտիյօրտու : Բէնկի տօնուգ վէ սա-
րըմթրագ վէ պուրնու գարթալ գուշու կակասը կիպի
էյրի իտի : Չէնէսինին ուճընտա քիւչիւք պէյազ պիր սա-
գալ մէվճուտ օլուպ , եիւզիւնէ սայէսագ օլմագտա , վէ
եանագլարընըն էլմաճըգլարը տըշարը ֆըրլամըշ օլտըղըն-
տան , չուգուր վէ պուրուշուգլու եանագլարընա էրէյիճէ
նախօշ պիր կէօլկէ սալմագտա ըտը : Սիմասը վէքեալէթ ,
ֆէրասէթ ու տիրայէթ ասարըյլա մէմլու իտի : Կէնիշ վէ
եիւքսէք ալըն՝ տօղրուլուղընը , խուլուսքեարլըղընը , վէ
սէպաթ ու մէթանէթինի կէօսթէրմէքտէ իտի : Կէօղլէրի՝
արապ կէօղլէրի կիպի սիյահ վէ ըարլագ օլուպ , միւէս-
սիր վէ ֆագաթ լաթիֆ պիր սուրէթտէ պագմագտա իտի :

Չէվճէսի Բերսաբէ՝ Սամուէլտէն օն պէշ եաշ քիւ-
չիւք օլմագլա պէրապէր , անտէն տահա ուզուն պօյլու
վէ պիւս պիւթիւն սիյահլար կիյինմիշ իտի : Ինճէ քէթէն
պէղինտէն մամուլ օլուպ Հոլլանտալը զատէկեան գա-
տընլարընըն սէրբուշընը անտըրան գօլալը վէ եասը պիր
թաքեէ՝ վագթըյլա նատիր իւլ էմսալ վէ մաղրուրանէ
պիր կիւզէլլիյի հաիզ օլան սօլղուն վէ սէրթ չէհրէսինի
էսկի Իսրայէլիլէրտէ ճարի օլան ուսուլ իւզրէ իհաթա իթ-
մէքտէ իտի : Բիւլ քէնկինտէքի գաչլարընըն հէման միւ-
թէմատիյէն չաթըլմասընտան բէյտա օլան ալընտաքի
պիր գաշ պուրուշուգլար՝ պու գատընըն էքսէրիյա ֆէվգ

UNWORTH

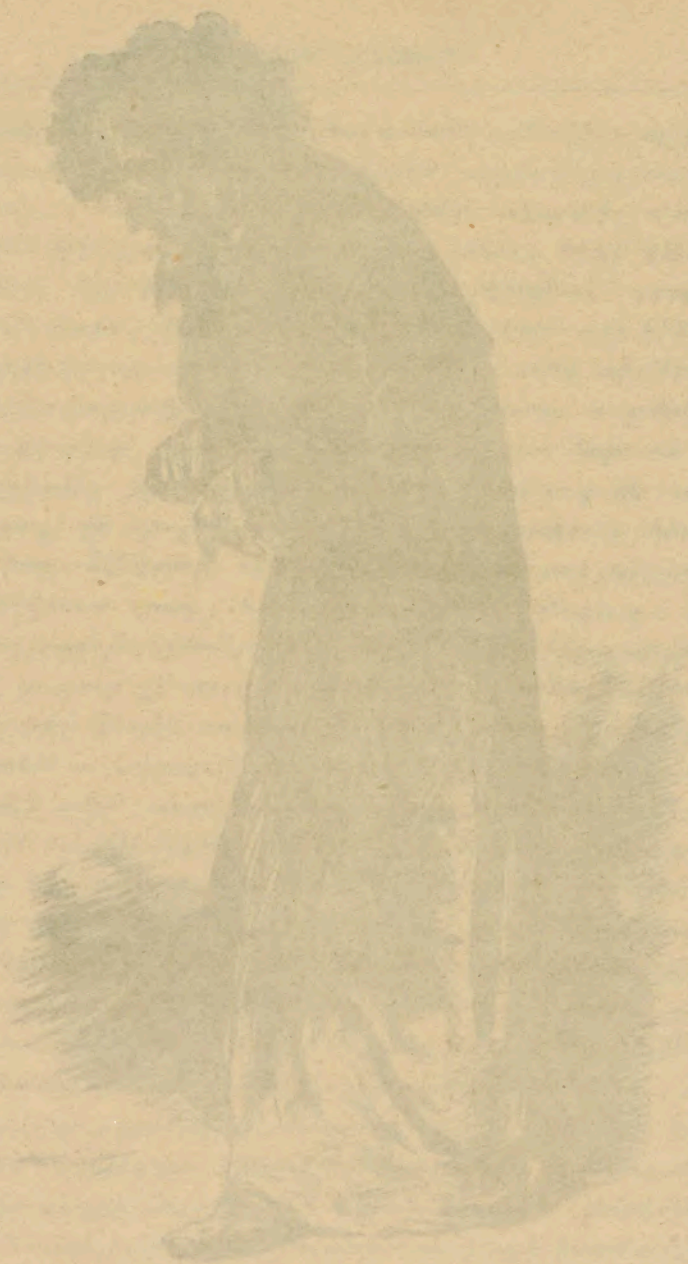

PLATE 10

էլ ատէ պիր մահգունիյեթէ տիւշար օլտըղընը կէօթէր-
մէքտէ իտի : Պու սըրաաա պիլէ , Բերսաբէնին սիմա-
սընտա նազապիլի թարիֆ պիր հիւզն ու քէտէր էսէրի
կէօրիւլմէքտէ իտի . պազըշը տիմ տիք , պաշը կէօյսիւնէ
տօղրու էյիլմիշ , վէ քիւշիւք պիր ճէպ տէֆթէրի թութ-
մըշ օլտըղը սաղ էլինի տիզլէրի իւզէրինէ գօյմըշ ըտը .
տիկէր էլիյէ տէ՝ պօյնընա ասմըշ օլտըղը գարա քէհրու-
պա կիպի սիյահ վէ բարլագ պիր սաշ էօրկիւսիւ թութ-
մադտա ըտը : Պու սաշըն օիթա եէրինտէ պիր բարմադ
մուրապպանտէ պիր ալթուն գութըճըզ մէվճուտ օլուպ ,
պու գութուլըն պիր թարաֆընը պազըլաթ մահֆազասը
(տուվ նշխարոյց) կիպի սէթր իտէն բարլագ պիր ճամ
լէվհասը ալթընտա տախի , տէօրթ քէօշէ տիւրիւլմիւշ
պիր պէզ բարչասը կէօրիւլմէքտէ իտիքի , պու պէզ՝
միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու գուրուլմըշ գան ըէնկին .
տէ գօյու գըրմիւզը լէքէլէրլէ պիւս պիւթիւն մէսթուր
իտի :

Պիր տազըզա գատար հիւքմֆէրմա օլան սիւքիւթ
էսնասընտա , Սամուէլ էօնիւնտէքի տէֆթէր իւզէրինտէ
պիր շէյլէր եազարագ վէ պատէհու եիւքսէք պիր սէտա
իլէ օգույարագ .

— Տիկէր թարաֆտան , 1000 ֆիօրին գըյմէթինտէ
5000 Ավսթրիա կիւմիւշ ազչէսի , վէ 19 թըշրինի էվվէլ
1826 թարիսի . - տէտի :

Պատէհու , պաշընը եօգարը գալտըրարագ վէ զէվճէ-
սինէ խիթապ իտէրէք իլալէթէն .

— Թամ պէօյլէ՝ մի , Բերսաբէ՝ , սէնին ճէպ տէֆթէ-
րինլէ թաթպիգ իթտին մի . - տէտի :

Բերսաբէ ճէվապ վէրմէտի : Սամուէլ զէվճէսինին
եիւզիւնէ պազտը , վէ մէզպուրէնին ֆէվզ էլ ատէ տիւ-
շարը հիւզն ու քէտէր օլմիւշ օլտըղընը կէօրիւնճէ , մուզ-
տարըպանէ պիր մուհապպէթլէ .

— Նէ՞ն վար . . . եւ՛ Բապպի , նէ՞ն վար , Բերսաբէ . —
տէյու սօրտու :

Բերսաբէ . — (Կէօղլէրինի տիքմիշ օլարագ վէ պօյ-
նընտաքի սիյահ սաչլարը տահա զիյատէ շիտտէթլէ սը-
գարագ , թիթրէք պիր սէտա իլէ .) 19 թըշրինի էվվէլ
1826 . . . ա՛հ , Սամուէլ , պու ուղուրսըղ . . . հէմ տէ
բէք ուղուրսըղ պիր թարիխ տիր , զիրա սօնընճը մէք-
թուպըն թարիխ տիր քի . . . :

Բերսաբէ սէօզիւնիւ տէվամ իտէմէտի : Ուզուն պիր
ահ չէքտիքտէն սօնրա , եիւզիւնիւ էլլէրի իչինէ ալըպ
սագլատը :

Սամուէլ . — (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .) Ա՛հ , Ֆիք-
րինի անլայօրմ . պիր բէտէր պիր թագըմ աղըր մէշղու-
լիյեթլէրլէ տէֆի զամմ իտէպիլիր . լաքին , էյվահ ,
պիր վալիտէնին գալպի տաիմա ույանըգ տըր . — տէտի :

Պատէհու գալլէմի մասանըն իւզէրինէ ֆըրլաթարագ ,
ալընը քէմալը մէյուսիյէթլէ էլլէրինէ տայաթտը :

Բերսաբէ պու քէտէրէնկիլ խաթըրէլէրտէն մահ-
ղուղ օլույօրմըշ կիպի , թէքրար քէլամա աղաղլէ տէտի
քի .

— Էվվէթ . . . պու թարիխ՝ սէվկիլի օղլումըղ Աբէ-
լին պուրատան կէօթիւրմիւշ օլտըլը մէպլաղը սէնին էմ-
րինէ կէօրէ իսթիմալ իթմիշ օլտըղընը վէ տիկէր պիր մու-
տմէլէ իչուն Լէհիսթանա կիթմէք իւղրէ պուլընտըղընը
Ալմանիատան մէքթուպ իլէ իշար իթտիյի սօնընճը կիւն
տիր . . . :

Սամուէլ . — Վէ Լէհիսթանտա չէհիտլէրէ մախսուս
պիր սուրէթտէ թէլլէֆ օլտու . մէյուանտա հիշ պիր սէ-
պէպ վէ հիշ պիր տէլիլ Խօղ իքէն , գաչագըրլըգ թէր-
թիպ իթմէք իւղրէ օրայա կիթմիշ օլմագ թէօհմէթիյլէ
քէնտիսինի նահագգ եէրէ իթհամ իթտիլէր . հալ պու
քի պու ըիվայէթ պիւս պիւթիւն եալան պիր չէյ իտի :

Բուսիա հիւքիւմէթի տախի՝ զալըմանէ պիր ճէպը ու չիտ-
տէթլէ իտարէ օլունան պու գապիլ մէմլէքէթլէրտէ պի-
զիմ՝ պիրատէրլէրիմիզէ նէ եօլտա մուամէլէ իտէրլէրսէ ,
օղլումըզա տա այնը մուամէլէյի իտէրէք , պիշարէյի կէօր-
մէքսիզին վէ տինլէմէքսիզին , Քնուլթ գըրպաճըյլա տէօյ-
մէք ճէզասընա մահքիւմ իթտիրտի : Պիր եահուտիյի տին-
լէմէքտէն նէ՝ չըգար Եահուտի՝ քիմ տիր . . . պիր է-
սիրտէն տահա ալչազ պիր մախլուզ տէյիլմի տիր . . . :
Աճապա պու մէմլէքէթտէ , հայսիյեթի զաթիյէյի մու-
խիլլ օլան էսարէթին թէվլիտ իթտիյի պիլ ճիւմլէ ֆէնա-
լըզլար հէր տաիմ եահուտիլէրին եիւզիւնէ վուրոօլմա-
յօր մը . . . հէմ տէ քէնտիլէրինի պու էսարէթէ անլէր
սէվզ իթմէյօրլար մլ : Պիր եահուտի գըրպաճ ալթընտա
էօլմիւլ իմիլ . . . պունտան նէ՝ չըգար . . . քիմին վազի-
ֆէսի :

Բերսաբէ . - (Թիթրէյէրէք .) Պիզիմ պէտպախթ Ա-
բէլիմիզ՝ օ տէրէճէ հալիմ վէ խուլուսքեար պիր չօճուզ
օլտըղը հալտէ , հարը հիճապընտան վէ եարը տախի հըսս
իթտիյի աճըտան գըրպաճ ալթընտա թէսլիմի լուհ իյլէ-
տի : Պիզիմ Լէհիսթանլը պիրատէրլէրիմիզտէն պիրի պի-
շարէյի տէֆն իթմէք լուխսաթընը կիւճ հալ իլէ իսթիհ-
սալ իտէպիլտի վէ անըն կիւզէլ սիյահ սաչլարընը քէս-
տիրտէն սօնրա , պիզէ կէօնտէրտի . իշթէ պու սաչլար-
տան վէ սէվկիլի էվլատըմըզըն գանըյլա պօյանմըլ օլան
պու պէզ բարչասընտան պաչգա պիւ եատիկեարըմըզ
գալմամիլ տըր :

Պիշարէ գատըն՝ պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք , սաչ էօր-
կիւսիւնիւ վէ գանլը պէզ բարչասընըն պուլընտըղը ճամ
լէվհայը թէքրար թէքրար պուս իյլէտի :

Սամուէլ . - (Պու տիլիսրաչ խաթըրէ իւզէրինէ կէօզլէ-
րինտէն ագմաղա պաչլամըլ օլան եաչլարը սիլէրէք .) էյ-
վահ , հէմ ճէհնապը հագգ՝ ֆամիլեամըզըն եիւզ էլլի սէ-

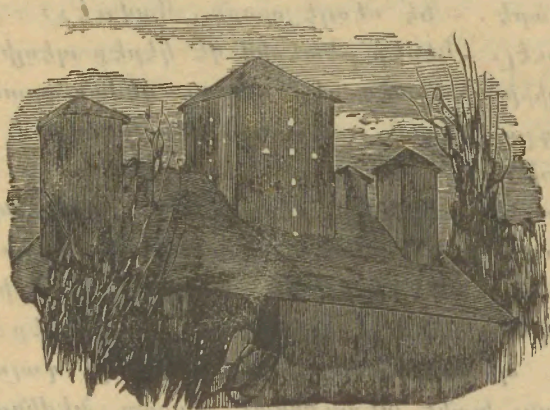
նէտէն պէրու քէմալը սատագաթլա տէվամ իտէֆէլմիշ
օլտըղը մէմուրիյեթին խիթամբէզիր օլաճաղը պիր սըրփա-
տա օղլումըղը էլիմիզտէն ալտը: (Ֆէվզ էլատէ քէտէր-
լէ.) Պունտան պէօյլէ պիզիմ սիլսիլէմիզ տիւննա իւզէ-
րինտէ նէ՞ եաբաճագ... վազիֆէմիզ խիթամ պալմըլ տէ-
յիլ մի տիր... Պու սանտըզ իչինտէ գրալլարն մախսուս
պիր սէրվէթ եօ՞գ մը տըր. պունտան եիւզ էլլի սէնէ
մուգատտէմ տիվար ըլա էօրիւմիւշ օլան պու խանէ՝ պէ-
նիմ պէօյիւք բէտէրիմին վէլիի նիյմէթինին միրապօրլարը
էօնիւնտէ պու կիւն աչըլմայաճագ մը տըր...

Պու սէօզիւ միւթէագըպ, Սամուէլ՝ մահզունանէ պիր
չէհրէ իլէ, բէնճէրէսինտէն կէօրմէքտէ օլտըղը խանէյէ
տօղրու տէօնտիւ: Շաֆագ սէօքմէք իւզրէ օլուպ, մահի-
թապ զուրուպ իթմիշ իտի: Խանէնին իւզէրինտէ պուլու-
նան քէօշք, սիվրի տամ վէ օճագլարը՝ եըլտըզլարլա միւ-
զէյեէն օլան գուպպէի ասիւմանըն գօյու մաի բէնկի իւ-
զէրինտէ նագշ օլունմագտա ըտը:

Պիրտէն պիրէ Սամուէլին պէնզի ուշտու. չիտտէթլէ
այաղա գալգտը, վէ խանէյի զէվճէսինէ կէօթէրէրէք
թիթրէք պիր սէտա իլէ:

— Բերսարէ՛... եէտի ատէտ զըյատար նօգթալարա
պագ... պունտան օթուզ սէնէ մուգատտէմ վուգու
պուլտըղը կիպի, չիմտի եինէ ըչըգ կէօրիւնիւյօր... պագ...
պագ. - տէտի:

Ֆիլ հագըգա, խանէ իւզէրինտէքի քէօշքիւն բէնճէ-
րէլէրինի գաբլայան գուրշուն լէվճալար իւզէրինտէ վագ-
թըյլա աչըլմըշ օլան խաչ չէքլինտէքի եէտի ատէտ եու-
վարլագ տէլիքլէր, կիւյա իչէրիտէն պիր քիմէ մում ը-
լա խանէնին թէբէսինէ չըգմըշ կիպի, եէտի ատէտ զը-
յատար նօգթա միսալի գըղըլճըմլար սաչմագտա ըտը-
լար:

2

ՏՈՒՅՈՒՆԱԹ ՎԷ ՄԱԹԼՈՒՊԱԹ

Սամուէլ վէ Բերսարէ՝ կիճէնին պտընըղը արասընդ տա , քէօջըին թէրէսինտէ բարըլ բարըլ բարլամագտա օլան եէտի ատէտ զըյատար նօգթայա մուզտարըպանէ պիր տէհչէթլէ աթֆը նազար իտէրէք , պիր գաչ տագըգա գատար հարէքէթսիզ գալտըլար . պու էսնատէ , խանէնին արգա ճիհէթինտէն ուֆուգտա (հորիզոն) բէյտա օլան կիւլ ըհնկինտէ սօլզուն պիր զըյա շաֆաղըն զուհուր իթմէք իւզրէ օլտըղընը թէպչիր իյլէտի :

Սամուէլ իւք տէֆա պու սիւքիւթի գաթ՝ իտէրէք , վէ էլինի ալըննա կէօթիւրէրէք զէվճէսինէ տէտի քի .

— Պէտպախթ էվլատըմըղըն խաթըրէի միւհլլիմէսին . տէն հըսս իթտիյիմիզ քէտէր , պու ալամէթի զահիրէտէ պիզիմ՝ իչուն մուճիպի տէհչէթ հիչ պիր հալ պուլընմատըղընը տէրխաթըր իթմէմիզէ մանի՝ օլտու :

Բերսարէ . - Նէ՞ սէօյլէյօրսըն , Սամուէլ :

Սամուէլ . - Կէրէք բէտէրիմ վէ կէրէք պէօյիւք բէտէրիմ՝ պիրի պիրինտէն բէք ուզագ զէմանլարտա , պու կիպի ըչըգլար կէօրմիւշ օլտըգլարընը բէտէրիմ պանա սէօյլէ՛մէտի մի :

Բերսարէ . - Էվվէթ , սէօյլէտի . . . Լաքին ծնլար տա պիգիմ կիպի պունըն սէպէպինի անլայամամըչլար ըտը . . .

Սամուէլ . - Բէտէրիմ իլէ պէօյիւք բէտէրիմ կիպի պիզ տէ ֆարզ իթմէյէ մէճպուրըզ քի , կէրէք անլէրին վէ կէրէք պիգիմ զէմանըմըգտա մէճհուլ գալան պիր թարիգ՝ պու խանէ տէրունինտէ էսրար նէվինտէն պիր վազիֆէ իյֆասընա մէմուր օլան պիր թագըմ՝ ատէմլէրին տուխուլինէ խըտմէթ իտիյօր : Բէտէրիմ պու կիպի զուհուրաթը պանա խապէր վէրէրէք , անլէրտէն գօրգմամամը թէնպիհ իյլէտի . պու հալ օթուզ սէնէ մուգատտէմ պիր տէֆա տահա վուգու պուլմուշ օլուպ , օ միւտտէթտէն պէրու իքինճի տէֆա օլարագ եինէ զուհուր իտիյօր . . .

Բերսարէ . - Հէր նէ տախի օլսա , պու ալամէթի զարիպէ թապիաթըն ֆէվգինտէ պիր շէյ կիպի պէնի գօրգուլթըյօր , Սամուէլ :

Սամուէլ . - (Պաշընը մահզունանէ պիր սուրէթտէ սալլայարագ .) Միւճիգէլէր զէմանը կէչմիշ տիր , գա՛րը . պու մահալլէտէ պիր չօգ էսկի խանէլէր պուլունուպ , պունլարտան էքսէրիսինին եէր ալթընտան ուզագ մահալլէրլէ իթթիլաթ վէ միւնասէպէթի վար տըր . ըրվայէթէ նազարէն , պու եէր ալթընտաքի եօլարտան պազըլարը՝ Սէն նէհրինէ վէ էսկի զէմանտան գալմա մէզարըլարա գատար ուզանըպ կիտէր իմիշ : Պէսպէլլի պու էվին տախի պէօյլէ կիզլի պիր հօլու օլմալը . վէ պէօյլէ նատիրէն օրայա կէլէն ատէմլէր տէ օ եօլտան կիրիյօրլար :

Բերսարէ . - Լաքին պու քէօշքին պէօյլէճէ զըյատար օլմասընա՞ նէ տէմէլի :

Սամուէլ . - Պինանըն մուգայեցտ օլան բլանընա նա-
զարէն , պու քէօջք՝ խանէնին սօնընճը գաթընտաքի Պիօյէ-
Սաբէ՛ Սալաք տէնիլէն տաիրէնին այտընլըգ բէնճէրէսի վէ
եախօտ ֆէնէրի մէսապէսինտէ տիր : Պիւթիւն բէնճէրէլէ-
րին գարանմըչ օլմասը սէպէպիլլէ , խանէ տէրունի քեա-
միլէն գարանլըգ օլտըղընտան , մէզքիւր մաթէմ սալա-
սընա գատար չըգապիլմէք իչուն թապիի ըչըգ գուլանը-
յօրլար : (Թիթրէյէրէք .) Զիրա , լիվայէթէ նազարէն , պու
սալատա բէք ղարիպ վէ բէք մէնհուս շէյլէր վար ըմըչ ,

Բերսաբէ տախի զէվճի կիպի տըգգաթլա մէզքիւր
եէտի ատէտ զըյատար նօգթայա պագմագտա ըտը քի ,
անէրին բարլագլըղը՝ սապահ այտընլըղը չօղալտըգճա ա-
ղալմագտա իտի :

Բերսաբէ . - Սէօյլէտիլին կիպի , պու ալամէթի ղա-
րիպէ պուլնտան պաշգա պիր մանա գալտըրմազ , Սամու-
էլ . . . : Պունտան մատա , պու կիւն Րէնըրոն ֆամիլ-
եասը իչուն օ տէրէճէ մուհիմմ պիր կիւն տիւր քի , պու
կիպի զուհուրաթ պիղի թէաճճիւպտէ պըրագմազ :

Սամուէլ . - Եիւզ էլլի սէնէտէն պէրու պու ըչըգլա-
րըն բէք չօգ տէֆալար զուհուր իթմիչ օլտըղըն տիւչիւ-
նիւլիւրսէ , պաշգա պիր ֆամիլեանըն տախի պիղիմ կիպի
սիլսիլէտէն սիլսիլէյէ պիր վազիֆէի տինտարանէ խֆատը-
նա հասըր տըգգաթ իթմիչ օլտըղը թէսիլմ օլունմագլա-
ղըմ կէլիր . . . :

Բերսաբէ . - Լաքին պու վագիֆէ նէտէն իպարէթ
տիր . պէլքի պու կիւն հէր շէյ մէյտանա չըգաճագ տըր :

Սամուէլ . - (Պիրտէն պիրէ խայալաթընտան սըյըր-
լարագ վէ զանն իտէրսին քի իչսիզ տուրտըղընտան)՝ տօ-
լայը քէնտիսինի թէքտիր իտէրէք .) Հայտի , Բերսաբէ ,
հայտի . իշթէ օրթալըգ աղարտը . սաաթ սէքիզտէն էվվէլ
սանտըգ հիսապաթընըն թէպէյեիւն իթմէսի , (Սէրվի ա-
ղաճընտան մամուլ տանտըղը կէօսթէրէրէք .) վէ պու սէր-

վէթի ճէսիմէնին քեաղըտլարը սըրայա գոնուլմայը լաղը մէտէն տիր, չունքի պու քեաղըտլար քիմլէրէ այիտ իսէ, անլէրէ թէսլիմ օլունաճագ տըր:

Բերսարէ. - Հագգըն վար, Սամուէլ. պու կիւն պիզիմ կիւնիւմիւզ տէյիլ տիր... պու կիւն ըհսմի պիւր կիւն տիր: (Օղլունը տէրխաթըր իտէրէք՝ քէտէրի ազիմլէ.) Էկէր պունտան պէօյլէ պիզիմ իչուն մէսուտ կիւնլէր պու լունսա իտի, պու կիւն նէ գատար լաթիֆ պիւր կիւն օլաճագտը:

Սամուէլ. - (Էլիսի գէվճէսինին էլինէ տայաթարագ՝ քէմալը մահզունիյեթլէ.) Բերսարէ, հիչ օլմագսա վազիֆէի մուգատտէտէմիզի էյֆա իթմիչ օլմագ մէմնունիյեթլէ մահզուզ օլաճաղըզ: Ճէնապը Սլլահ էվլատըմըզըն վէֆաթը եիւզիւնտէն պիզի հէր նէ գատար սնւէթի շէտիտէտէ թէճրիւպէ էյլէտի իսէ տէ, հագգըմըզտա ըզհարը միւրիւվլէթ իթմէքտէն խալի գալտը մը: Փամիլեա մըզըն իւչ սիւսիլէսինին՝ պու մուհիմմ վազիֆէյի պաշլայ տէվամ իթմէյէ վէ պաշա չըգարմաղա մուվաֆիֆուգ օլմապը Ճէնապը Հագգըն սայէի լաթֆընտա տէյիլ մի տիր:

Բերսարէ. - (Մուշֆիգանէ պիր սուրէթտէ.) Էվլէթ, Սամուէլ. հիչ օլմագսա սէն պու մէմնունիյեթլէ իլէ պէրապէր սիւքիւնէթ վէ ֆէրահը գալպ տախի հըսա իտէճէքսին. զիրա էօյլէն վազթը կէլինճէ, զայէթ տէհչէթլի պիր մէսուլիյեթտէն գուրթուլմըչ օլաճագսըն:

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք, Բերսարէ՝ բարմաղընըն ուճըյլա սէրվիտէն մամուլ սանտըղը կէօսթէրտի:

Սամուէլ. - Տօղրու տըր. պէն պու սէրվէթի ճէսիմէյի պէնիմ եէտիմտէ կէօրմէքտէն իսէ, գանունէն վարիտ օլան զաթլար եէտինտէ կէօրմէյի տահա զիյատէ թէրճիհ իտէրիմ. լաքին պու կիւն սէրվէթի մէգքիւրէնին մուհաֆըզը օլմագտան գուրթուլմաճաղըմ... Պինաէն պ-

լէյ՝ սօնընճը տէֆա օլտարագ չու քեաղըտլարըն հիսապա-
թընթէտգիգ իթ մէլիյիմ. պատէհու պէնիմ տէֆթէրիմի
սէնին ճէպ տէֆթէրին իլէ թաթպիգ վէ մուգապէլէ ի-
տէրիզ :

Բերսաթէ մուվաֆադաթընը իյմա իտէրպիր սուրէթ-
տէ պաշընը սալլատը : Սամուէլ գալէմի թէքրար էլինէ
ալտը , վէ ֆէվգ էլ ստէ տըզգաթլա գասա հիսապա-
թըլա մէշղուլ օլմայա պաշլատը : Զէվճէսի իսէ , պիր ու-
ղուրսըզ թարիխին՝ օղլունըն վէֆաթընը տէրխաթըր իլէ
գիհնինստէ ուլանտըրմըշ օշտըղը հիւզնէնկիզ միւլահազաթ
վէ խաթըրէլէյ տէրեսընա պիր տէֆա տահա միւսթապ-
րազ օլտու :

Պիզ չիմտի չու եիւզ էլլի պին ֆրանքըն զայէթ սա-
տէ վէ ֆագաթ սուրէթա ըօման նէվինտէն օլան հայրէթ-
պախշ հիքեսյէսինի շուրաճըգտա օգուլանլարմըզա արզ
իտէլիմ : Պու եիւզ էլլի պին ֆրանք , ֆաիղին ինգիմամը
վէ ագիլանէ վէ սաաըգանէ պիր իտարէ սալէսինտէ ,
եիւզ էլլի սէնէ զարֆընտա թապիաթըլա վէ տահա
տօղրուսը՝ հասպ էլ իճապ օ տէրէճէ մուհիմմ պիր մըզ-
տարա պալիզ օլմուշ ըտըքի , արբայ տ'էկրինեինին թախ-
մին իթմէքտէ օլտըղը գըրգ միլիոն ֆրանքապան բէք զիյա-
տէ ճէսիմ իտի : Արբայ տ'էկրինեի՝ ձէրվէթի մէզըլարէ
հագգընտա զայէթ նաթէմամ վէ էքսիք մալիւֆաթը պու-
լընմագլա պէրապէր , պունճա սէնէլէր զարֆընտա պու
սէրվէթին սիլսիլէտէն սիլսիլէյէ թէագուպ իտէն մուհա-
ֆըզլարընա արըզ օլապիլէճէք զայիաթ , իֆլաս վէ սաիրէ
կիպի իհթիմալաթը տաթի հիսապա գաթարագ գըրգ մի-
լիոն ֆրանքը եինէ բէք քիւլլիյէթլի առտ իթմէքտէ իտի :

Պու սէրվէթին հիքեսյէսի՝ իւշ սիլսիլէտէն պէրու
անը իլլէթէն Սամուէլ ֆամիլեաթընա տա մէրպուլթ պու-
լընտըղընտան , պու ֆամիլեա հագգընտա պիլ իքի սէօզ
սէօյլէմէյի լազըմէտէն առտ փոէրիզ :

Մ. Մարիոս տը Ռէննըբոն , 1670 թարիխինտէ , եանի վէֆաթընտան պիր գաշ սէնէ մուգատտէմ , Բորթուկալ տա պիր սէյահաթ իճրա իթաիլի սըրատա , մէզհէպ սէպէպիլէ թէֆթիշի ագայիտ մահքէմէսի (Հաւատաքննութիւն) թարաֆընտան աթէշտէ իհրագ օլունմաղա մահքիւմ իտիլմիշ օլան պիր պէտպախթ եահուտինին հայաթընը դայէթ նուֆուզըեար ատէմլէր սայէսինտէ գութարապիլմիշ իտի . . . : Պու եահուտի՝ Իսահակ Սամուէլ նամընտա պիր քիմսէ օլուպ , Ուն-Պրանսուա սօգաղընտաքի խանէնին շիմտիքի պէքճիսինին (Սամուէլին) պէօյիւք բէտէրի իտի :

Միննէթտիտէլէր (երախտապարտ) քէնտիլէրինէ է յիլիք իտէն զաթլարա նէ՝ գատար կէօնիւլ պաղլարլարսա , ալիճէնապ վէ համիյէթքեար ատէմլէր տէ պաղը քէրրէ քէնտի միննէթտարլարնա օ գատար կէօնիւլ պաղլարլար : Մ. տը Ռէննըբոն՝ Լիզպոնտա քիւշիւք պիր սարրաֆլըգ թիճարէթիլլէ մէշղուլ օլան Իսահակըն միւսթագիւմ , ղայրէթմէնտ , չալըչգան վէ զէքի պիր ատէմ օլտըղընը իշիտէրէք , օ սըրատա քէնտիսի տէ Պրանսատա բէք քիւլլիլլէթլի պիր սէրվէթէ մալիք օլտըղընտան , պէրապէրինճէ Պրանսայա կէլմէսինի վէ քէնտի սէրվէթի զաթլիյէսինի իտարէ վէ նազարէթ իթմէսինի մէրգումա թէքլիֆ իլլէտի : Եահուտիլէրէ գարչը տաիմա իպրազ օլունան նէֆրէթ վէ էմիլլէթսիլլիք օ վազթլար մէրթէպէի նիհայէյէ վարմըշ օլտըղընտան , Իսահակ՝ Մ. տը Ռէննըբոնըն քէնտիսինէ կէօսթէրմէքտէ օլտըղը շու էսէրի էմիլլէթ վէ իթիմատտան տօլայը գաթ գաթ միւթէշէքքիր օլտու : Թէքլիֆինի մա էլ մէմուսիլլէ գապուլ իթտի , վէ ումումըն նազարը հագարէթ վէ նէֆրէթ վէ շիւպհէսինի ճալիպ պիր միլլէթէ մէնսուպ պուլընան քէնտիսի կիպի պիր եահուտինին հայաթընը գուրթարաբգտան սօնրա , տօլլուլըգ վէ ստտագաթընա տախի իթիմատ կէօսթէրէն Մ. տը Ռէննըբո-

ներն խըտմէթինէ պիւթիւն հայաթընը վագֆ իթմէյի օ կիւնտէն իթիպարէն վատ ու թէահհիւտ իյլէտի :

Մ. տը Րէննըբոն՝ ալիճէնապ պիր գալպէ, հըսսիյեաթը ալիյէյէ վէ էֆըբեարը ֆէվզ էլ ատէյէ մալիք պիր ա. տէմ օլտըղընտան՝ ինթիխապ խուսուսընտա եանըլմամըշ ըտը : էմլաք վէ էմվալը մէվճուտէսի՝ զապթ ու մուսատէրէ օլունընճայա գատար , Իսահակ Սամուէլին հիւսնիւ ի. տարէսի սայէսինտէ ճալիպի հայրէթ պիր սուրէթտէ չօղալտը . չունքի Իսահակ Սամուէլ՝ իտարէի մէսալիհճէ տէրքեար օլան հայրէթպախշ իգթիտարընը քեամիլէն քէնտի վէլի Նիյմէթինին ումուր ու խուսուսընա հասը իթ. միշ իտի :

Պատէհու բրօթէսթանլարա գարչը թաագիպաթ վէ թէատտիյաթ զուհուր իտիպ , Մ. տը Րէննըբոն քեամիլէն խարապ օլտու , վէ սէրվէթի մէվճուտէսի զապթ օլունա. բագ , վէֆաթընտան պիր գաշ կիւն էվվէլ քէնտիսինի իթ. համ իթմիշ օլան ժէզիւթ թարիգաթընըն հէրֆէլու բա. հիպլէրինէ թէրք իտիլտի : Մ. տը Րէննըբոն՝ հայաթընա ճէպրէն խիթամ վէրմէք իշուն ինթիխապ իթտիյի պիր մա. հալտէ կիզլէնմիշ օլտըղընտան , Իսահակ Սամուէլի խա. ֆիյէն օրայա ճէլպ իթտիրտի , վէ սէրվէթի մէվճուտէսի. նին եէկեանէ պաղըյէսի օլան եիւզ էլլի պին ֆրանքը մէրգումա թէսլիմ իյլէտի : Պու սատըգ վէ վէֆաբէր. վէր խըտմէթբեար՝ պու եիւզ էլլի պին ֆրանքը իշլէ. թիպ ֆաիզինի սէրմայէյէ զամմ իթմէյէ վէ պատէհու թէքրար ֆաիղէ եաթըրմաղա մէճպուր ըտը : Էկէր օղլու օլուրսա , պու վազիֆէյի անա թէվտի՝ իտէճէք , վէ աքսի թագտիրտէ , ագրապատընտան սատըգ վէ մուսթագիմ պիր ատէմ պուլուպ պու իշին էմրի իտարէ վէ վէքեալէ. թինի անա իհալէ իտէճէք վէ պունըն իշուն միւնասիպ պիր իւճրէթ տէ թախսիս օլունաճագ իտի : Իշթէ պու իշ պէօյլէճէ էվլատտան էվլատա վէ եա ագրապատան ագ.

րապայա ինթիգալ իլէ եիւզ էլլի սէնէյէ գատար տէ-
վամ իտիպ կիտէճէք իտի : Մ. տը Րէննըբոն՝ պունլարտան
մաատա , էամրիւնիւն նիհայէթինէ գատար Սէն-Պրանսուա
սօգաղընտաքի խանէնին պէքճիսի օլմասընը տա Իսահակ
Սամուէլտէն ըէճա իթմիշ օլմալլէ , մէրգուլմ օրատա մէճ-
ճանէն օթուրաճագ , վէ էկէր միւմքին իսէ , պու մէմու-
րիյէթի տէ քէնտի էվլատ ու ահփատընա վասիյէթ իտէ-
ճէք իտի :

Իսահակ Սամուէլին վէլէվ էվլատը օլմագսա պիլէ ,
պիր գաչ եահուտի ֆամիլեասընը չօգ տէֆալար պիրի պի-
րինէ րապթ իտէն իթթիֆագ ու իթթիհատ ֆիքրի սայէ-
սինտէ , Մ. տը Րէննըբոնն պու սօն արզուսը գապիլի իճ-
րա օլապիլիր իտի : Իսահակ Սամուէլին ագրապասը՝ մէր-
գուլմն վէլիի նիյմէթի օլան զաթ հագգընտաքի հըսսը
միննէթտարանէսինէ իշթիրաք , վէ քէնտիլէրինտէն պիրի-
նին տէրէօհտէ իթմիշ օլտըղը պիր վազիֆէյի կէրէք քէն-
տիլէրի վէ կէրէք քէնտի գիւրրիյէթիլերի պիլ սատագաթը
տինտարանէ իլէ իյֆա իտէճէքլէրի պէտիհի իտի : Լաքին,
1689 սէնէսինտէ , եանի Մ. տը Րէննըբոնն վէֆաթըն-
տան պիր գաչ սէնէ սօնրա , Իսահակըն պիր էրքէք էվլա-
տը տիւնեայա կէլտի : Լէվի Սամուէլ նամընը ալմըշ օլան
պու առէմին պիրինճի զէվճէսինտէն էվլատը օլմատըղըն-
տան , ալթմըշ եաչընա եագըն պիր զէմանտա թէքրար
էվլէնմիշ վէ 1750 սէնէսինտէ պիր էվլատա մալիք օլմուշ
ըտը . պունըն իսմի տէ Դուլիթ Սամուէլ օլուպ , Սէն-Պը-
րանսուա սօգաղընտաքի խանէնին շիմտիքի պէքճիսի իտի
քի , պու հիքեայէնին թարիխի վուգուը օլան 1832 սէնէ-
սինտէ սէքսէն իքի եաչընտա պուլունըյօր , վէ տօգսան
իւշ եաչընտա վէֆաթ իթմիշ օլան բէտէրի գատար ուզուլն
միւտտէթ եաչաեաճաղը տա մէմուլ օլունըյօր իտի : Նի-
հայէթ , չուրասընը տախի պէյան իտէլիմ քի , Բերսա-
քէնին էլէմի տէրունլա եատ իթտիյի օղու Ս.բէլ Սա-

մուէլ՝ 1790 սէնէսինտէ թէվէլլիւտ իթմիշ վէ եիկիրմի ալթը եաշընտա օլտըղը հալտէ, Րուսիատա ճարի օլան ֆնուլթ նամ գըրպաճ ճէզասը թէէսիրիլէ վէֆաթ իլլէմիշ իտի :

Պու սիլսիլէնամէյէ վուգուֆ բէյտա իտիլինճէ, տիւ վար իլէ մուհաթ օլան մէզքիւր խանէնին պէքճիլիյինի տէր էօհտէ իթմիշ պուլունան Սամուէլ ֆամիլեասընըն պու իւշ ազասընըն ուզուն միւտտէթ եաշամալարը վէ պու սուրէթլէ օն տօգուզընճը ասըր օն եէտինճի ասրա ըապթ իթմէլէրի Մ. տը Րէննըրոնըն վասիյէթնամէսինի սատէլէշտիրմիշ վէ գօլալաշտըրմըշ օլտըղը պիսսուհուլէ անլաշըլապիլիր : Մ. տը Րէննըրոն իսէ՝ սէրվէթի մէթրուքէսինի հէր տիւրլիւ հիլլէքեարանէ վէ նամէշրու՝ մուամէլաթտան սալիմէն վարիսլէրինէ եէթիշտիրէպիլմէք իչուն, մէզքիւր եիւզ էլլի պին ֆրանգըն եալընըզ եիւզտէ պէշ ֆաիզ իլէ իշլէթիլմէսինի վէ պու ֆայըզլարըն սէրմայէյէ զամմ օլունարագ արթըրըլմասընը Սամուէլ ֆամիլեասընըն ճէտտի օլան Իսահակ Սամուէլէ սարահաթէն թէնպիհ իլլէմիշ իտի :

Սամուէլ ֆամիլեասընըն մէզհէպտաշլարը օլուպ, բօլիչայը իլք տէֆա օլարագ իճատ իթմիշ, վէ պու սայէտէ, գուրունը վիւսթատա (միջին դար) է՛ն քիւլիյէթլի սէրվէթլէրի պիլէ տիւնեանըն պիր ուճընտան օ պիր ուճընա խաֆիյէն նագլ իթմէյէ, վէ քէնտի սէրվէթի զաթիյէլէրինի տիւլմէնլէրինին բէնչէի հըրս ու թամա՛ընտան մուհաֆազա իլլէմէյէ մուգթէտիր օլմուշ պուլընան եահուտիլէր՝ օն սէքիպինճի ասըրն նիհայէթինէ գատար մուամէլաթը սարրաֆիյէյի վէ ագճէ թիճարէթինի ատէթա եալընըզճա իճրա իթտիքլէրինտէն, Սամուէլ ֆամիլեասընըն մուամէլաթը խաֆիյէ վէ մալիյէսինէ ֆէվզ էլատէ մուամլէնէթ իթտիլէր. զիրա Սամուէլ ֆամիլեասը՝ քէնտի եէտինտէ պուլունուպ թէտրիճէն ճէսիմ՝ պիր սէրվէթէ

պալիզ օլան պու մէպլաղը, Թագրիպէն 1820 սէնէ-սինէ գատար, Էվրօբանըն էն զէնկին եահուտի պանգա-լարընա վէ Թիճարէթխանէլէրինէ վէրմիշ իտի: Պու էմ-նիյէթլի վէ կիզլի մուամէլաթ սայէսինտէ, Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտաքի խանէնին շիմտիքի պէքճիսի՝ ատի էմանէթ-լէր վէ եա բօլիչալար վասըթասըյլա մէպալիզի ճէսիմէ ֆաիզա եաթըրմաղա մուվաֆֆադ օլմուշ իտի. զիրա պիլ խասսա պունըն իտարէ վէ վէքեալէթի կիւնիւնտէ իտի քի, սերմայէ իթթիխազ իտիլէն մէպլաղ՝ ֆաիզին ինզի-մամըյլա հիսապա կէլմէզ պիր սուրէթտէ Թէքէսսիւր իթմիշ իտի: Բէտէրի վէ պիլ խասսա տէտէսի՝ քէնտիսինէ նիսպէթլէ բէք ճիւզի պիր մէպլաղ իշլէթմիշլէր իտի: Ագ-ճէ ֆաիզսիզ գալմամադ իշուն հէր նէ գատար արգատան արգայա ագճէ եաթըրմաղա էմնիյէթլի մահալլէր պուլ-մազ լազըմ կէլիր իտի իսէ տէ, պու նէթիճէյէ տէսթրէս օլմադ իշուն, խուսուսըյլա էլլի միլիոնլար մէսէլէսի զու-հուր իթտիյինտէ, պէօյիւք պիր էհիլիյէթ վէ գապիլիյիէ-թի սարրաֆիյիէ լազըմ ըտը: Պիր ազ աչաղըտա զիքը օ-լունան խիւլասաի հիսապիյիէտէն տախի կէօրիւլէճէյի վէճհյէ, բէտէրինտէն ալըշմըշ օլան պու սօնընճը Սա-մուէլ՝ պու էհիլիյէթ վէ իսթիտատը մէրթէպէի նիհայէյէ վարտըրմըշ ըտը:

Ֆիլ հագըգա, պու եահուտի ֆամիլեաւընըն հարէ-քեաթընտան տահա միւէսսիր, տահա նէճիպանէ վէ տա-հա շայանը հիւրմէթ պիր շէյ օլմամաղ ըտը. զիրա պուն-լար՝ քէնտիլէրինտէն պիրիսինին տէրէօհտէ իթմիշ օլտը-ղը վազիֆէի շիւքրանա պէօյլէճէ իշթիրաք իտէրէք, պունճա սէնէլէրտէն պէրու, հիշ պիր հիսսէ պէքլէմէ-տիքլէրի քիւլլիյէթլի պիր սէրվէթ հուսուլէ կէթիրմէք ի-շուն, քէմալը զէքեալէթ վէ սատագաթլա վէ հիշ պիր մէնաֆիի շախսիյէ կէօղէթմէյէրէք սարֆը վիւճուտ իթ-մէքտէ, վէ պու սուրէթլէ սէրվէթի մէզքիւրէյի՝ պէօ-

յիւք բէտէրէրինն վէրի նիյմէթի օլան Մ. տը Ռէննը-
բոնըն վարիսլէրի եէտինէ թէմամէն վէ սալիմէն եէթիշ-
տիրմէյէ չալըչմագտա ըտըլար : Նիհայէթ , եիւզ էլլի սէ-
նէ սօնրա հուսուլբէզիր օլաճագ պիր սէրվէթի ճէսիմէ
հագգընտա , պիրի պիրինէ էմնիյէթ , իթիմատ վէ հիւսնի
զաննտան պաշգա պիր թէէմիկաթ կէօսլթէրմէմիշ , վէ
եալընըզ ատի վատլարլա իթիֆա իյլէմիշ օլան Մ. տը
Ռէննըբոն վէ Խսահակ Սամուէլ իշուն պունտան տահա
զիյատէ մուճիպի շէրէֆ վէ իֆլթիխար պիր շէյ օլամագ
ըտը :

.....

Սամուէլ՝ էլինտէքի միւֆրէտաթ տէֆթէրինի քէմա-
լը տըգգաթլա պիր տէֆա տահա օգուտըգտան սօնրա ,
զէվճէսինէ .

— Եաբտըղըմ ճէմ'լէրին տօղրու օլտըղընտան էմին
իմ. չիմտի պու տէֆթէրէ եագմըշ օլտըղըմ թահվիլա-
թըն հիսապաթընը էլինտէքի ճէպ տէֆթէրինլէ մուգա-
յէսէ վէ մուգապէլէ իտէլիմ : Պունտան պաշգա , թահ-
վիլաթը մէգքիւրէնին պու քիւշիւք սանտըգ տէրունինտէ
սըրա իլէ թէրթիպ իտիլմիշ օլուպ օլմատըղընը տա թահ-
զիգ էրէճէյիմ. զիրա , պու սապահ վասիյէթնամէ աշը-
լընճա պունլարըն ճիւմէսինի տէ մուգավէլաթ մուհար-
ըրինին եէտինէ թէսլիմ իտէճէյիմ :

Բերսաբէ . - Բէք ալէա , ազիզիմ , պաշլա՝ պագալըմ ,
պէն հագըրըմ :

Սամուէլ՝ սանտըգ տէրունինտէքի մէվճուտը թահ-
զիգ իթմէքլէ պէրապէր , աթիտէքի հիսապնամէյի օ-
գուտը .

Մ. ՏՀ ԲԷՆԵԸԲՈՆԸՆ ՎԱՐԻՍԼԵՐԻՆԷ ԻՆԹԻԴԱԼ ԻՏԷՃԷՔ
ՍԵՐՎԷԹԻՆ ԽԻԻԼԱՍԱԻ ՀԻՍԱՊԻՅԵՏԻ
ԴԱԽԻԹ ՍԱՄՈՒԷԼ ԹԱՐԱՖԸՆՏԱՆ ԹԱՆՁԻՄ ՕԼՈՒՆԴՈՒՇ

ՏՈԼՈՒՆԱԹ

Պրոնտ

Իսմէն մուգայեէտ վէ համիլինէ թէէտիյէ օլունմագ իւզրէ եիւզտէ պէշ ֆաիզլի 2 մի- լիոն ֆրանքլըգ ֆրանսըգ թահվիլաթը. մու- սատտագ հիսսապ բուսըլալարընա (Պոռտըռո) նազարէն 1825 սէնէսինտէն 1832 սէնէսինէ գատար 99 ֆրանք 50 սանթիմ պիր ֆիյաթը վասաթիյէ իլէ իշթիրա օլունմուշ	39,800,000
Միւլթէլիֆ ճինսլէրտէն եիւզտէ 3 ֆա- իզլի 900,000 ֆրանքլըգ ֆրանսըգ թահվիլա- թը. եինէ այնը սէնէլէր գարֆընտա 74 ֆը- րանք 50 սանթիմ պիր ֆիյաթը վասաթիյէ իլէ իշթիրա օլունմուշ	22,275,000
Պէհէր ատէտի 1,900 ֆրանքա օլարագ միւլթէրէքէն իշթիրա օլունմըշ 5,000 ատէտ ֆրանսա Պանգասը ագսիօնը	9,500,000
Պէհէր ատէտի 1,115 ֆրանք պիր ֆիյա- թը վասաթիյէ իլէ իշթիրա օլունմուշ, մէզ- քիւր ագսիօնլարըլա պիրլիքտէ պիր շա- հատէթնամէ իլէ շիրքէթ նէզտինտէ էմանէ- թէն պրագըլմըշ օլան 3,000 ատէտ Տէօրթ- Դանալար ագսիօնը	3,345,000
Սէքսէն իքի ֆրանք պիր ֆիյաթը վասա- թիյէ իլէ իշթիրա օլունման 125,000 տիւգա- լըգ նաբուլի թահվիլաթը . - 2,050,000 տիւգա . պէհէր տիւգա 4 ֆրանք 40 սան.	

Պր-ն

Թիմ իթիպարըյլա 9,020,000

Տօգսան իւշ ֆլօրին պիր ֆիյաթը վասա-
թիյէ իւէ իշթիրա օլունան 1,000 ֆլօրինիք
5,000 Ուսթրիա կիւմիւշ ագճէսի . -
4,650,000 ֆլօրին . պէհէր ֆլօրին 2 ֆը-
րանք 50 սանթիմ իթիպարըյլա 11,625,000

88 $\frac{3}{4}$ պիր ֆիյաթըյլա իշթիրա օլունան
Եիւզտէ իւշ ֆահիլի 75,000 Եմլումյի ինկի-
լիզ գոնգոլիտէսի թահվիլաթը . - 2,218,750
ինկիլիզ լիրասը . պէհէր ինկիլիզ լիրասը 25
ֆրանք իթիպարըյլա 55,468,750

Պէհէր ատէտի 60 ֆրանքըզ օլարագ
Եիւզտէ 2 $\frac{1}{2}$ ֆահիլի 1,200,000 ֆլօրինիք
Հոլլանտա թահվիլաթը . - 28,860,000 ֆը-
լօրին . պէհէր Հոլլանտա ֆլօրինի 2 ֆրանք
10 սանթիմ իթիպարըյլա 60,606,000

Ալթուն վէ կիւմիւշ ագճէ օլարագ պան-
գա պիւէթիլէ պագըյէ տույունաթ . . . 535,250

212,175,000

Մամլուպամ

Պէօյիւք բէտէրիմ Իսահակ Սամուէլին
1682 թարիխինտէ Մ. տը Րէննըրոնտան
ախզ իթմիշ օլարըզ վէ անըն , բէտէրիմ վէ
պէնիմ ալէթ թէվալի Եիւզտէ 5 կիւզէշթէ
իւէ ֆահիլէ Եաթըրտըզմըզ 150,000 ֆը-
րանքըն ալթը այտա պիր քէրրէ հիսապը
ըույէթ օլունարագ վէ ֆահիլի սէրմայէյէ
զամմ իտիլէրէք , մէլֆուֆ (ներփակեալ)
հիսապ բուսդուլասը մուճիպինճէ շու մըզ-

Ֆրանկ

առաջ պալիզ օլմուշ տըր 225,950,000

Լաքին մէրպուլթ օլան թափսիլաթ տէֆ.
թէրի մուճիպինճէ, իֆլասլար եիւզիւնտէն
վուգու պուլան զայիաթ, չու եա պու ա.
տէմէ էօտէնիլմիշ օլան գօմիսիօն վէ տէլ-
լալ իւճրէթլէրի վէ պիրի պիրինի միւթէա-
գըպ իշլէրի իտարէ իթմիշ օլան իւշ պէքճի-
նին մաաշլարը պու մըգտարտան թէնզիլ
օլունուր 13,775,000

212,175,000

Բարիս, 12 շուպաթ 1832

Սամուէլ՝ սէրվի անձնճընտան մամուլ սանարգ տէ-
րունինտէրի էվրագը թէտգիգ վէ թահգիգ իթտիքտէն
սօնրա :

— Թամամ պէօյլէ տիր : Տէմէք օլուր քի, Րէննըրոն
ֆանիլեանըն վարիսլէրինէ թէսլիմ օլունմագ իւզրէ սան-
տըգտա իֆի եիիՁ Օն իֆի Միլիոն եիիՁ եէթՄիՇ ՊէՇ
Պին ֆրանք գալմըշ տըր . - տէյիպ, քէմալը զուրուր վէ
իֆթիխարլա գէվճէսինին եիւզիւնէ պագտը :

Բերսաբէ . - (Թէաճճիւպտէ գալարագ .) Պու ինանըլ-
մազ չէյ տիր . պէն էլինտէ պիր սէրվէթի ճէսիմէ պու-
լընտըղընը պիլիւ իտիմ . Լաքին պունտան եիւզ էլլի սէնէ
մուգատտէմ Մ . տը Րէննըրոն թարաֆընտան պըրագըլմըշ
օլան 150,000 ֆրանքըն՝ պու ինանըլմազ սէրվէթին եէ-
կեանէ մէնպար օլտըղընա ասլա ինանամայօր ըտըմ :

Սամուէլ . - (Մաղրուրանէ .) Վէ ֆագաթ եէկեանէ
մէնպա՛ը պու տըր, Բերսաբէ . . . : Շիւպհէսիզ, պէօյլէք
բէտէրիմ, պապամ վէ պէն պու սէրմայէնին էմրի իտա-
րէ վէ նազարէթինտէ սօն տէրէճէ սատագաթ վէ տօղրու .

լըզ կէօսթերմիշիզ տիր . պա խուսուս իխթիլալ վէ թի-
 ճարէթ պուհրանլարը (տագնապ) զէմանլարընտա , ագչէ-
 լէրի ֆայլըզա եաթըրմագ իշուն միւթէպէր վէ միւթէմէտ
 մահալլէր ինթիխապընտա պէօյիւք զէքեալէթ ու իհթի-
 յաթլա տավրանմաղա մէճպուր օլտուգ . լաքին էվրօթա-
 նըն հէր թարաֆընտա պուլընան մէզհէպտաշլարըմըզ իլէ
 միւնասէպաթը թիւճճարիյէտէ պուլընմամըզ սայէսինտէ ,
 պու պապտէ զօրլուգ չէքմէտիք . ֆագաթ կէրէք պէն ,
 կէրէք պէօյիւք բէտէրիմ վէ կէրէք պապամ՝ ֆահիշ
 կիւզէշթէ վէ նիզամէն մուպեհն օլան ֆաիզ մըգտարըն-
 տան եիւքսէք պիր ֆիյաթ իլէ ագչէ եաթըրմագ իսթէ-
 մէտիք . . . : Մ . տը Բէննըբոնըն էմրի պէօյլէ իճապ ի-
 տէր իտի . պինաէն ալէյհ՝ տիւնեա իւզէրինտէ պու սէր-
 վէթտէն տահա տօղրու վէ տահա սաֆի պիր սէրվէթ օ-
 լամազ տէնիլէպիլիր . . . : Էկէր պէօյլէ պիղարագանէ վէ
 հէր տիւրլիւ հիյլէտէն խալի օլարագ տավրանմայրպ տա ,
 պազը միւնասիպ հալլէրտէն իսթիֆատէ իթմէք իսթէսէ
 իտիք , պու սէրվէթին իքի եիւզ օն իքի միլիոն ֆրանք-
 տան տահա զիյատէ պիր մըգտարա պալիզ օլաճաղը թա-
 պիի վէ աշիքեար ըտը :

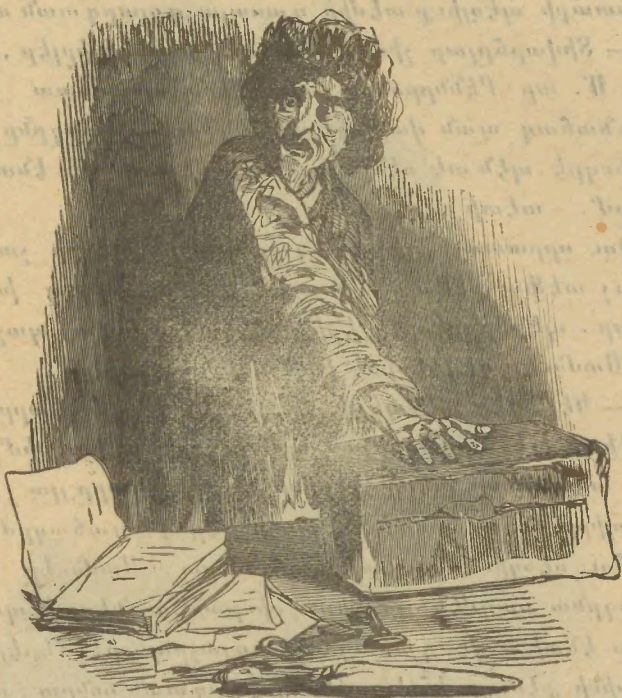
Բերսարէ . - Լաքին պու օլամազ չէյ տիր . պու մէպ-
 լաղ պանա ատէթա ինանըմազ պիր չէյ կիպի կէօրիւ-
 նիւյօր :

Սամուէլ . - Պունտան տահա սատէ պիր հիսապ օլա-
 մազ , Բերսարէ . տիւնեա ալէմ պիլիր քի , պիր սէրմայէ
 եիւզտէ Ծ ֆաիզ իլէ իշլէթիլէրէք վէ ֆաիզ սէրմայէյէ
 գաթըլարագ , օն տէօրթ սէնէ զարֆընտա իքի գաթ թէ-
 զայիւտ իտէր . չիմտի տիւշիւն քի եիւզ էլլի սէնէ իշինտէ
 օն քէրրէ օն տէօրթ վար տըր . տէմէք օլուր քի , իւք տէ-
 ֆա պէօյիւք բէտէրիմէ թէսլիմ օլանան եիւզ էլլի պին
 ֆրանք պու սուրէթլէ օն տէօրթ գաթ արթմըշ Գըր . իշ-
 թէ , սէնի տիւշարը թէաճճիւպ իտէն մատտէնին բէք

սատե պիր չէ, օւտըղընը կէօրիւյօրսն : 1682 տէ , Մ. տը
 րէննըրոն պէօյիւք բէտէրիմէ 150,000 ֆրանք թէսլիմ իթ-
 միշ . պու մէպլաղ՝ սէօյլէմիշ օւտըղըմ վէճհ իլէ , ֆաիզէ
 եաթըրըլարագ վէ ֆաիզ սէրմայէյէ զամմ օլունարագ ,
 օն տէօրթ սէնէ սօնրա , եանի 1696 սէնէսինտէ 300,000
 ֆրանքա պալիղ օլմուշ : Պու տա՝ 1710 թարիխինտէ իքի
 դաթ արթըպ 600,000 ֆրանքա վարմըշ , Պէօյիւք բէտէ-
 րիմին հիյնի վէֆաթընտա , եանի 1719 թարիխինտէ ,
 մէպլաղը մէգքիւր պիր միլիոնա գարիպ պիր մըգաօպսա
 պալիղ օլմուշ : 1724 տէ , պիր միլիոն 200,000 ֆրանք օլ-
 մուշ : 1738 տէ , իքի միլիոն 400,000 ֆրանք . 1752 տէ ,
 եանի պէնիմ տօղտուղըմ թարիխտէն իքի սէնէ սօնրա ,
 տէօրթ միլիոն 800,000 ֆրանք . 1766 տա , 9 միլիոն
 600,000 ֆրանք . 1780 տէ , 19 միլիոն 200,000 ֆրանք .
 1794 տէ , եանի բէտէրիմին վէֆաթընտան օն իքի սէնէ
 սօնրա , 38 միլիոն 400,000 ֆրանք . 1808 տէ , 76 միլիոն
 800,000 ֆրանք . 1822 տէ , 153 միլիոն 600,000 ֆրանք :
 Նիհայէթ պու կիւն , օն սէնէլիք ֆայըղը տա զամմ ու ի-
 լավէ իտէրէք , սէրվէթի մէգքիւրէ լա ագալ 225 միլիոն
 ֆրանքա պալիղ օլմալը իտի . լաքին , հիսապլարը էթրաֆ-
 լըճա թուլթըմըշ օլան պաղը զայիաթ վէ թէէտիյէսի զա-
 րուրի օլան մէսարըֆաթը միւթթէլիֆէ սէպէպիյէ , աեթ-
 վէթի մէգքիւրէ՝ պու սանաղգ տէրունինտէ մահֆուզ
 պուլընան թահվիլաթտան իպարէթ օլարագ 212 միլիոն
 175,000 ֆրանքա էնմիշ տիր :

Բերսաբէ . - (Միւլտհազարեարանէ .) Շիմոթ անկայօ-
 րըմ , տօսթոււմ . լաքին ֆայըղ տէնիլէն շէյին նէ՝ ինանըլ-
 մայաճագ գուվվէթի վար ըմըշ . հալը հազըրտա բէք քիւ-
 չիւք օլան պիր սէրմայէ իլէ իսթիգպալտէ նէ՝ գատար
 շայանը հայրէթ իշլէր կէօրիւլէպիլիթ խմիշ :

Սամուէլ . - Պէսպէլի Մ. տը Քէննըրոնն էֆքեարը
 տա պէօյլէ օլմուշ օլմալը . (Սէրվի ազանընտան մամուլ օ .

լան սանտրըր գալարարագ .) Չունի, բէտէրիմն լիվա-
յէթի վագըասընա կէօրէ, Ս. ար Րէննրսնըն՝ օ զէման-
տա, էն պէօյիւք սահիպի ազլ ու զէքնա զաթլարտան
պիրիսի օլտըղընը պէօյիւք բէտէրիմ տաիմա սէօյլէրմիշ:

Բերսաբէ . - (Ս.յաղա գալղարագ .) Սլլան վէրէ քէն-
տի վարիսլէրի տէ՝ գրալլարա լայըք օլան պէօյլէ պիր սէր-
վէթի ճէսիմէյէ շայէսթէ ատէմլէր օլտունլար վէ պու
սէրվէթի շանլարընա լայըք պիր սուրէթտէ իսթիմալ իթ-
սինլէր:

Շաֆագ քեամիլէն աշըլմըշ ըտը . սապահըն ալաֆ-
րանկա սաաթ եէտիսինի վուրտու:

Սամուէլ սէրվի աղաճընտան մամուլ օլան քիւչիւք
սանտրըր՝ մէշէ աղաճընտան եաբըլմըշ էսկի տօլապըն ար-

գասընտաքի պէջիւք տէմիր գասայա գոյտըգտան սօնրա .

— Տիվարճըլար շիմտի նէրէտէ իսէ կէլիլէր , Բերսարէ' . Մ . տը Բէննըբոնըն պու կիւն պուրատա հազըր պուլունաճագ օլան վարիպէրինին քիմէր օլտըղընը անլամագ իւզրէ պէն տէ սէնին գատար մէրագ վէ էնտիչէ իտիյօրըմ . — տէտի :

Պու սըրատա , արապա գարսուոնըն տէմիր չագչաղը իքի իւչ տէֆա քէմալը շիտտէթլէ վուրուլուպ խանէյի սարստը . պէքճի քէօքէքլէրի իսէ հավլամաղա պաշլատըլար : Սամուէլ զէվճէսինէ խիթապէն տէտի քի .

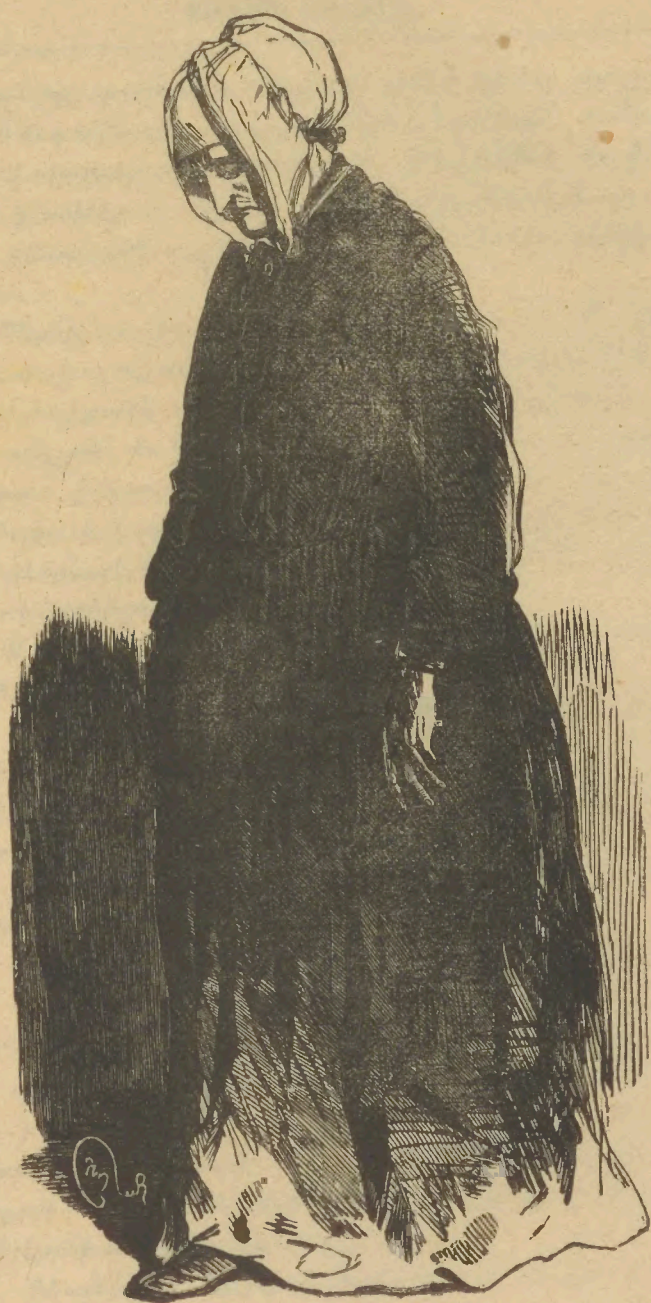
— Կէլէնէր պէսպէլլի մուգավէլաթ մուհարրիինին քեոթիպի իլէ տիվարճըլար օլմալը . րէճա իտէրիմ , պիւթիւն անսիթար տէսթէլէրինի եաֆիթալարըյլա պէրա . պէր պիրլէշտիր . շիմտի թէքրտար կէլիպ տլաճապըմ :

Պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Սամուէլ՝ ինթի . յարլըղընա բաղմէն քէմալը սիւրաթլա նէրտիւպանտան աշաղը էնտի , վէ գարույա եաղլաշըպ րէնճէլէլէրտէն պիրիսինի քէմալը իհիթիյաթլա աշտըգտան սօնրա , տիվարճը Գըյաֆէթինտէ իւչ տիլէլէ իլէ սիյահ լիպտալար կիլինմիշ պիր տէլի գանլընըն գարու էօնիւնտէ տուրմագտա օլտըղլարընը կէօրտիւ . հալ պու քի պունյարըն քիմ օլտըղլարընա էյիճէ գանաաթ հասըլ իթմէք իշուն , գաբույը աշմաղտան էվվէլ .

— Նէ՞ իսթիյօրսընըզ , էֆէնտիլէր . — տէյու սօրտու :

Քեոթիպ . — (ճէվապէն .) Տիվար Էօրիւլմիշ օլտն գաբուլըն հիլինի քիւշտտընտա հազըր պուլընմագ իւզրէ , մուգավէլաթ մուհարրիի Մ . Տիւմէնիլ թարաֆընտան կէլիյօրըմ . պու խանէնին պէքճիսի օլտն Մ . Սամուէլէ խիթապէն էֆէնտիմին եաղմըշ օլտըղը մէքթուպ տա շուտըր :

Սամուէլ . — Սամուէլ պէն իմ , մօսիէօ . լութֆէն մէք-

Р Б Р У В Р Б

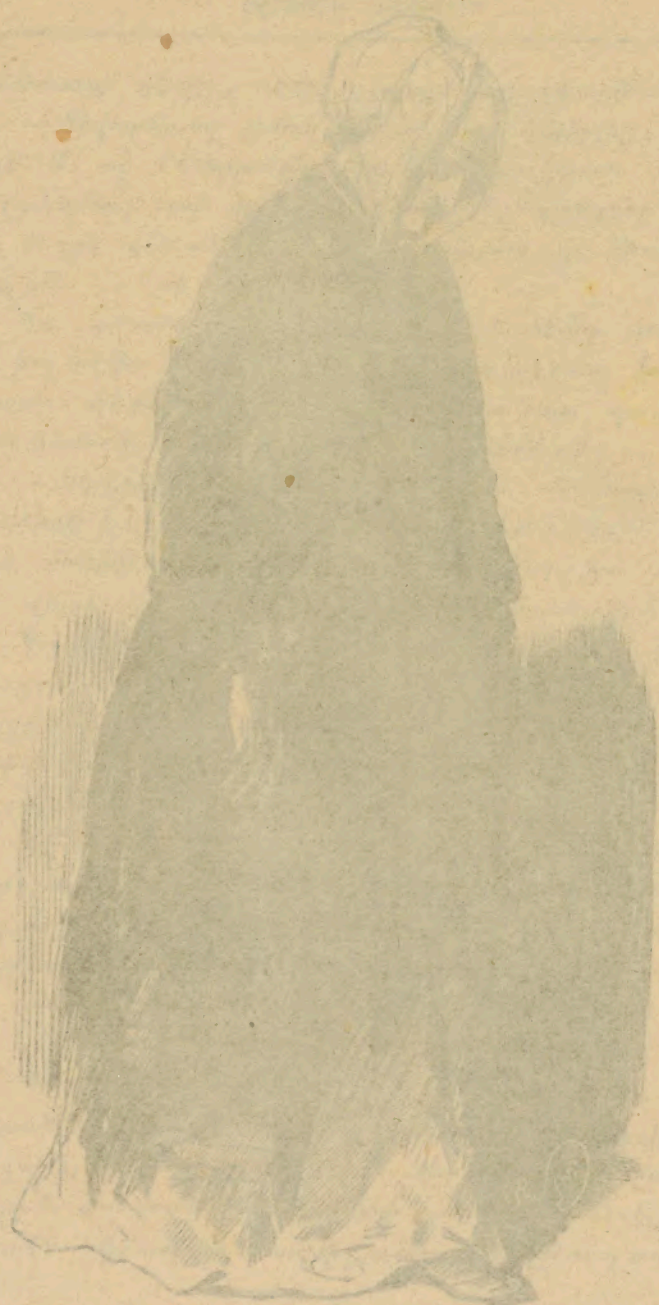

Figure 1

թուպընըզը քուծույա աթընըզ. չիմտի կելիպ ալըըըմ:

Մուգավէլաթ մուհարրիւնին քեաթիպի՝ ումուզլա-
րընը գալտըրարագ, Սամուէլին թէքիֆինէ մուվաֆա-
գաթ կէօսթէրտի: Զիրա, վէսվէսէլի իսթիյարըն պու թա-
լէպի քէնտիսինէ զայէթլէ շայանը իսթիհզա կէօրիւնիւ-
յօրտու:

Պէքճի գուծույը աչըպ մէքթուպը ալտը վէ ըշըըն
իյանէսիյլէ օգույապիւմէք իւզրէ քէմէրին նիհայէթինէ տօղ-
րու կիթտիքտէն սօնրա, գաբուծընըն ճէպինտէն եինէ
մուգավէլաթ մուհարրիւնին տիկէր պիր մէքթուպընը չը-
գաբըպ, իմզասընը՝ մէքթուպը մէքթուրըն իմզասըյլա
թաթպիգ իյլէտի. պու թէտապիրի իհթիյաթիյէտէն սօն-
րա, քէօքէլէրինի վէնճիրէ պաղլայըպ կիթտի քեաթիպ
իլէ տիվարճըլարա գաբույը ալտը:

Մուգավէլաթ մուհարրիւնին քեաթիպի գաբուտան
իչէրի կիրտիյինտէ:

— Պու գատար իհթիյաթըն մանասը՝ նէ, իսթիյար
տօսթում. միւսթահքէմ պիր գալէանըն գաբուսընը աչմագ
լազըմ կէլսէ իտի, պէլքի պու գատար մէրասիմ՝ վէ իհ-
թիյաթա լուզում կէօրիւլմէզ իտի. — տէտի:

Եահուտի ճէվապ վէրմէքսիղին էյիլտի: Քեաթիպ՝
Սամուէլին գուլաղընտան աչաղը էյիլէրէք:

— Սաղըր մըսընըզ, ագիգիմ. — տէյու հայգըրտը:

Սամուէլ. — (նէզաքէթլէ կիւլիւմնէյերէք.) Խայր,
էֆէնտիմ, սաղըր տէյիլ իմ: (Քէմէրտէն տըշարըյա տօղ-
րու պիր գաչ ատըմ աթարագ վէ խանէյի կէօսթէրէ-
րէք.) Տիվարլա էօրիւլիւ օլուպ պու կիւն աչըլաճագ օլան
գաբու իչթէ շու տըր, մօսիէօ: Պունտան պաչգա, սաղ
թարաֆտաքի իրինճի բէնճէրէնին տէմիր վէ քուրչուն չէր-
չիվէլէրինի տէ սէօքմէք լազըմ տըր:

Քեաթիպ. — Պիւթիւն բէնճէրէլէրի՝ նէ իշուն աչտըր-
մայօրսընըզ:

Սամուէլ. - Զուհիքի պու խանէնին պէքճիտի սրժա.
Թւլլա աւտըրլըմ էվափիր պէյլէ տիր :

Քեաթիպ . - Էվամիրի մեղքերէ յի սիղէ քի՞մ վէրտի :

Սամուէլ, - Բէտէրիմ վէրտի, մօսիէօ. բէտէրիմէ տէ
պու խանէնին սահիպի նամընա պէօյիւնք բէտէրիմ թէպ-
իդ իթմիչ տիր . . . Պէն պէքճիլիքտէն չրգըպ տա, պու
խանէ սահիպի ճէտիւտինին ևէտի թասարրուֆընա կէչին.
Ճէ, նասը իսթէրսէ էօյլէ հարէքթ իթսին:

Քեաթիպ - (Եբէիճէ ըզհարը թէամճիւպէ.) Բէք
էյիւ հայտի էօյլէ օշտուն : (Պատէհու, տիղարճըլարա
տէճնէրէք.) Պագըար սիզէ այիտ տիր, ճէսուր տօյթլա-
րըմ. գաթունըն տիղարընը երգընըզ վէ սաղ թօրափտա-
քի իբինճի բէնճէրէնին տէ տէմիր վէ գուրշուն շէրշիվէ-
լէրինի սէօքիւնիւզ. - տէտի :

Տիվարճըլար՝ մեզ ավելաթ մուհաբբերինն քեաթի պինն թահթը նեզարեթինտե օլարագ իշ պաշլատըլար . ալս սըրասա , ալսպա գաթուսընըն էօնինտե պիր ալսպա տուրպու , վե Բօտէն Գաթրիեշ իշ պիրլիքտե , Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտաթի խանէյե կիրտի :

Գրեց իմ քանդակը և իմ քանդակը
 և իմ քանդակը և իմ քանդակը

(Գ շրջել խնամով որք ձեռնդարձի) - լինանալ

Մ Ի Ը Ա Ո Ր Օ Կ

Մաճուէլ կրնալ Դաբրիէր իւն Ռօտէնէ գաբոյը Եւ

— Պու խանէնին պէջճիսի սիւղ մի սինիզ, մծաիէօ .

Սամուէլ. - Էվլէթ, էֆէնտիմ:

Րօտէն . - (Գաբրիէլի կէօսթէրէրէք .) Մ. աբբայ Գաբրիէլ՝ Ռէննըքոն ֆամիլեասընըն միրասթօրլարընտան պիրի տիր , մօսիէօ :

Սամուէլ . - (Գաբրիէլին մէլէք չէհրէսինէ միւշապիհ օլան չէհրէսինտէն հայրան օլարագ , ատէթա զայրը իխթիյարի պիր սուրէթտէ .) Ս. էօյլէ մի , բէք էյի , էֆէն . տիմ . - տէտի :

Յիլ հագըգա , տէլի գանլը բաբաղըն նէճապէթ վէ սաֆիյէթի ըուհը՝ մէլէքեանէ պագըչընտա վէ չէհիտիք (մարտիրոսութիւն) նուրը իլէ միւնէվիլէր օլան սաֆ վէ պէյազ ալընտա նագչ օլունմուշ իտի :

Սամուէլ խայրիսահանէ վէ մուշֆիգանէ պիր մէրագ . Լա Գաբրիէլէ պագմագտա իտի . հալ պուքի պու թէմաշաի սաքիթանէնին Գաբրիէլ իչուն մուճիպի ըզտըրապ վէ էնտիչէ օլտըյընը պիր ազ սօնրա անլայարագ .

— Բաբազ էֆէնտի , մուգավէլաթ մուհարրիրի անճագ սաաթ օնտա կէլէճէք տիր . - տէտի :

Գաբրիէլ միւթէաճճիպանէ պիր սուրէթտէ Սամուէլին եիւզիւնէ պագարագ .

— Հա՞նկը մուգավէլաթ մուհարրիրի . - տէյու սօրտու :

Րօտէն . - (Սլէլ աճէլէ սէօզէ գարըշարագ .) Մ. Աբբայ տ'էկրինսի կէլտիյինտէ պունը սիզէ անլաթըր . (Սամուէլէ միւթէվէճճիհէն .) Պիզ ազաճըգ էրքէն կէլտիք ... Մուգավէլաթ մուհարրիրի կէլինճէյէ գատար , չէօյլէ պիր թարաֆտա պէքլէյէ մէզ միյիզ . . . :

Սամուէլ . - Էկէր օտամըզը թէչրիֆ իթմէք զահմէթինի իխթիյար իտէճէք օլուրսանըզ , սիզի օրայա կէօթիւրիւրիմ :

Րօտէն . - Թէչէքքիւր իտէրիմ , մօսիէօ , թէքլիֆինիզի մա էլ մէմնունիյեէ գապուլ իտէրիմ :

Սամուէլ . - Էօյլէ իսէ լութֆէն արգամ սըրա կէլինիզ :

Պիր գաչ տագըգա սօնրա, Գաբրիէլ իլէ Րօտէն՝ Սա-
մուէլին տէլալէթիլէ, պիր օտայա տուխուլ իթտիլէր.
պու օտա՝ Սամուէլին իգամէթինէ մախսուս օլուպ, սօ-
գագ թարաֆընտաքի պինանըն զէմին գաթընտա վագը
վէ հավիլէ նազըր ըտը:

Րօտէն. — (Սամուէլէ խիթապէն.) Մ. Գաբրիէլին վա-
սիսի օլան Մ. արբայ տէկրինեի յիմտի կէլիպ պիզի սօ-
րաճագ տըր. լութֆէն միւմաիլէյհի տէ պուրայա կէթի-
րի՛ր միսինիզ, մօսիէօ:

Սամուէլ. — (Տըշարը չըգարագ.) Պաշ իւսթիւնէ, է-
ֆէնտիմ:

Րօտէն իլէ Գաբրիէլ եալընըզ գալտըլար: Րահիպի
միւմաիլէյհին չէհրէի մէլէքեանէսինէ պիր ճազիպէի լա-
թիֆէ պախշ իտէն հիլմ ու միւլայէմէթ եէրինէ՝ օ սըրա-
տա պէօյիւք պիր մահզունիյեթ, սէպաթ ու մէթանէթ
գաիմ օլմուշ ըտը:

Րօտէն՝ պիր գաչ կիւնտէն պէրու Գաբրիէլի կէօրմէ-
միշ օլտըղընտան, անըն իւզէրինտէ կէօրտիւլիւ էսէրի թէ-
ղայեիւր վէ մահզունիյեթտէն տօլայը պէօյիւք պիր ըղ-
տըրապը գալպէ տիւշար օլմուշ ըտը. պինտէն ալէյհ Րիւ-
տէ-Բօսթ սօգաղընտան Սէն-Պրանսուա սօգաղընա կէլին.
ճէյէ գատար քէմայը սիւքիւնէթլէ Գաբրիէլի թէտգիգ
իլլէմիշ իտի:

Կէնճ բահիպ՝ միւթատը վէճհ իւզրէ, ուզուն վէ սի-
յահ պիր բարագ գաթթանը կիլինմիշ իտի քի, պու գաթ-
թան՝ չէհրէսինին չէֆֆաֆ սօլղունլըղընը պիր գաթ տա-
հա մէյտանա չըգարըյօրտու: Սամուէլ օտատան տըշարը
չըգընճա, Գաբրիէլ մէթին պիր սէտա իլէ Րօտէնէ տէ-
տի քի:

— Պագսանըզ ա՛, մօսիէօ, պիր գաչ կիւնտէն պէրու
արբայ տէկրինեի իլէ գօնուշմագ պէնճէ նէ՛ իչուն գա-
պիլ օլմատըղընը, վէ մահալը միւլագաթ օլմագ իւզրէ

նէ՛ իշուն պու խանէյի ինթիխապ իթտիյինիզի նիհայէթ սէօյլէյէճէ՞ք միսինիզ :

Րօտէն . - (Պարիտանէ պիր սուրէթտէ .) Պու սիւալ-լէրէ ճէվապ վերմէք պէնճէ մուհալ գապիլինտէն տիր : Մ. աբբայ տ'էկրիննի շիմտի նէրէտէ իսէ կէլիւր . քէնտի-սինէ սօրապիլիրսինիզ : Պէնիմ սիզէ սէօյլէյէպիլէճէյիմ շէյ շու տըր քի , Մ. աբբայ տ'էկրիննի տախի սիզին գա-տար պու միւլազաթը արզու իթմէքտէ տիր : Մահալը միւլազաթ օլմագ իւզրէ պու խանէյի ինթիխապ իթմէսի-նին սէպէպինէ կէլինճէ , սիզին պու կիւն պուրատա պու-լունմագտա մէնֆաաթընըզ օլմասընտան նէշէթ իթմիշ տիր : Պիր ազ էվլէլ պէքճինին պիր մուգալէլաթ մուհար-րիրինտէն պահս իթտիյինի իշիթտիյինիզտէ , հէր նէ գա-տար ըզհարը թէաճճիւպ իթտինիզ իսէ տէ , պու կիւն պուրատա պուլընմագտա մէնֆաաթընըզ պուլընտըզընը քէք ալէա պիլիրտինիզ :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ , Րօտէն՝ Գարբիէլին եիւզիւ-նէ թէճէսսիւսքեարանէ վէ մուշտարըպանէ պիր նազար աթֆ իյլէտի . լաքին մէրզոււմըն շէհրէսինտէ՝ հայրէթ վէ թէաճճիւպտէն պաշգա պիր էսէր կէօրիւլմէյօրտու :

Գարբիէլ . - Նէ՛ տէմէք իսթէտիյինիզի անլայամայօ-րըմ : Պէնիմ պուրատա , պու խանէտէ պուլընմագտա նէ՛ մէնֆաաթըմ օլապիլիր :

Րօտէն . - (Տաիմա Գարբիէլին շէհրէսինի թէտգիզ ի-տէրէք .) Թէքրար սէօյլէրիմ քի , սիզին պու խուսուսը պիլմէմէնիզ միւմքինսիզ տիր :

Գարբիէլ . - (Րօտէնին ըսրար իթմէսինտէն ատէթա ճէրիհատար օլարագ .) Պէն տէ թէքրար սէօյլէրիմ քի , պու խուսուստան ասլա խապէրիմ եօգ տըր :

Րօտէն . - Օ հալտէ , վալիտէնիզ տիւն կէլիպ սիզէ նէ՞ սէօյլէտի : Պու սապահ խապէր ալտըղըմ վէճհ իլէ , Մ. աբբայ տ'էկրիննին ըուսաթը օլմագսըզըն , նէ՛ ի-

չուն օգտարնը գապուլ իթտինիզ: Սիզի սօգագտան պու-
լուպ խանէսինէ կէօթիւրտիւյիւ զէման, իւզէրինիզտէն
պուլմուշ օլտըզը պազը ֆամիլէա էվրագընտան պահս
թթմէտի մի:

Գաբրիէլ. — Խայր, մօսիէօ, պու էվրագ՝ օ թարիխտէ
վալիտէմին իթիրաֆ բարազընա թէսլիմ օլունմուշ, վէ
մուսիխարէն տէ հիւրմէթլու աբբայ տ'էկրինեինին էլինէ
կէչմիշ տիր: Պունճա սէնէլէրտէն պէրու իւք տէֆա օլա-
րագ պու քեաղըտլարըն պահսընը իշիտիյօրում:

Րօտէն. — (Հէր պիր քէլիմէ իւզէրինտէ տուրարագ,
մուսիրրաէն.) Տէմէք տիր քի, Ֆրանսուազ Պոտուէնին
տիւն կէլիպ սիզինլէ գօնուշմասը պու մատտէ հագգըն-
տա օլմատըզընը խտիա իտիյօրսընըզ, էօյլէ՞ մի:

Գաբրիէլ. — (Սապըրսըզըզընը զապթ իտէրէք, լա-
թիֆանէ պիր սէտա իլէ.) Թէէմինէն պէյան իթտիյիմ
պիր մատտէ հագգընտա իքինճի տէֆա օլարագ չիւպհէ՞
մի արզ իտիյօրսընըզ. հալ պու քի, հագըգաթը հալի
սէօյլէտիլիմէ էմին օլապիլիրսինիզ:

Րօտէն՝ Գաբրիէլին խալիսէթ վէ տօղրուլըզընա էյի-
ճէ վագըֆ պուլընտըզընտան, պէօյլէ պիր գաթի վէ սա-
րիհ իֆատէտէն սօնրա, արթըզ չիւպհէ արզ իթմէք միւմ:
Քին օլամայաճազընը ալլայարագ, քէնտի քէնտինէ «Հիշ
պիր շէյտէն խապէրի եօղ ըմըշ» տէտի, վէ պատէհու
Գաբրիէլէ տէօնէրէք սէօղինէ շու եօլտա տէվամ իյ-
լէտի:

— Սէօղինիւզին տօղրու օլտըզընա ինանըըմ, Հիւր-
մէթլու աբբայ տ'էկրինեի՝ խարիճ իլէ հիշ պիր իսթիլաթ
վէ միւնասէպէթտէ պուլունմայըպ պիւս պիւթիւն քէօչէի
ինզիվատա գալմանըզը թէնպիհ իթմիշ օլմասըյլա, պու
պսպտէ միւմսիլէյհին էվամիրի շէտիտէսի խիլաֆընտա
հարէքէթ իթմէք իչուն նէ՝ կիպի մուհիմմ պիր սէպէպ
պուլընտպիլէճէյինի տիւչիւնտիւյիւմ սըրատա, պու զան-

նա զահիպ օլտում . . . : Տահասը վար . պիրի պիրիմիզ հագգընտա պիլ մուգապէլէ նազարէթ վազիֆէմիզի սուհուլէթլէ իճրա իտէպիլմէք իչուն , թարիգաթըմըզա մէնսուպ օլանլարըն պուլընտըզլարը օտանըն գաբուսը տաւիմա աչըգ գալմագ լազըմ կէլտիյի հալտէ , սիզ գաիտէի մէզքիւրէյէ մուղայիր օլարագ , օտանըզըն գաբուսընը տա գաբամըչ ըտընըզ . . . : Գավաիտի իթաաթա մուղայիր օլան շու հարէքեաթընըզըն սէպէպինի աբաշտըրարագ , վալիտէնիզլէ զայէթ մուհիմմ պիր միւլագաթտա պուլունմագ լուզումունտան նէչէթ իթմէ պիր շէյ օլտըզընը զանն իթմիչ իտիմ :

Գաբրիէլ . - (Վագուրանէ պիր չէհրէ իլէ .) Մատամ Պոտուէն պէնի էվլատլըգ սըֆաթըլլա տէյիլ , բաբազ սըֆաթըլլա կէօրիւպ գօնուչմագ իսթիյօրտու . պէն տէ մէրգուլմէնին շու արզուսընը իճրա իտէպիլէճէյիմի տիւչինտիւմ . իմտի , իշ ատի պիր մուհապէրէտէն իպարէթ օլմայըպ , պէլքի կիւնահ տինլէմէք կիպի պիր շէյ օլտըզըն իչուն գաբույը գաբատըմ :

Բօտէն . - Մատամ Ֆրանսուազ Պոտուէնին՝ կիւնահ լարընը սիզէ իթիրաֆ իտէճէք նէ՞ միւսթաճէլ սէպէպի վար ըտը :

Գաբրիէլ . - Պիր ազ սօնրա , հիւրմէթլու աբբայ տիկերինեիյէ իֆատէի հալ իթտիյիմտէ , էկէր իֆատաթը վագըրամը տինլէմէնիզէ միւսաատէ իտէճէք օլուրսա , պուսըն սէպէպինի անլարսընըզ :

Գաբրիէլ պու սէօզլէրի էօյլէ գաթի վէ ճիտտի պիր սուրէթտէ սէօյլէտի քի , օտա տէրունինտէ էբէյիճէ ուզուն պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա օլտու :

Գաբրիէլ քիրամա իխթար իտէրիզ քի , Գաբրիէլին Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտաքի խանէտէ հազըր պուլունմասընը իճապ իթտիրէն մէնաֆիի ագիմէյի՝ օ զէմանա գատար ամիրլէրի քէնտիսինտէն քիւլլիյէն խաֆի սագլա-

մըշլար ըտը : Պիր կիւն էվվէլ, Ֆրանսուազ Պոտուէն՝
պէօյիւք պիր ըզտըրապը գալպէ տիւշար օլմուշ իտույին-
տէն, էօքսիւզլէրին տախի այնը կիւնտէ Սէն-Ֆրանսուա
սօգաղընտա հազըր պուլունմալարը լազըմ կէլտիյինի
Գաբրիէլէ սէօյլէմէյէ ունութմուշ ըտը, ունութմուշ օլ-
մասա պիլէ, Տակոպէրին թէնպիհաթը շէտիտէ վէ էքի-
տէսի՝ պու մէսէլէյի կէնճ բարազա աշմագտան քէնտիսի-
նի մէն՝ իտէճէք իտի : Պինաէն ալէյհ Գաբրիէլ՝ մարէշալ
Սիմոնըն գըզլարը, մատմուազէլ տը Գարտօվիլ, Մ. Հար-
տի, բրէնա ճալմա վէ Դուշ-Թու-Նիւ իլէ քէնտիոի արա-
սընտա ագրապալըգ ըապըթալարը պուլունտըղընտան
քիւլիյէն պի խապէր պուլունըյօրտու. խիւլասա՝ էկէր օ
սըրաւտա քէնտիսինէ Մ. Մարիոս տը Բէննըբոնըն միրաս-
խօրը փէտըղընը պէյան իտէճէք օլտա իտիլէր, պու ֆա-
միլեանըն եէկեանէ թօրնու քէնտիոի օլտըղընը զանն ի-
տէճէք իտի :

Բօտէն իլէ վազը օլան միւքեալէմէսինի միւթէագըպ
օտա տէրունինտէ հիւքմֆէրմա օլան սիւքիւթ էսնասընտա,
Գաբրիէլ՝ զէմին գաթընըն բէնճէրէլէրի արասընտան, խա-
նէնին գարուսընտաքի տիվարը երգըպ թաշարը պիր թա-
րաֆա ալան տիվարճըլարըն ամէլիյաթընը թէմաշա իթ-
մէքտէ իտի : Պու պիրինճի ամէլիյաթ պիթտիքաէն սօն-
րա, տիվարճըլար՝ գարունըն խարիճտէքի գըսմընըն տէմիր
չէմպէրլէրինի սէօքմէյէ պաշլատըլար :

Պու էսնատէ աբբայ տ'էկրինեի՝ Սամուէլին տէլալէ-
թիլլէ օտայա տախիլ օլտու : Գաբրիէլ՝ տիվարճըլարըն ա-
մէլիյաթընը թէմաշայէ տալմըշ օլտըղընտան, աբբայ տ'էկ-
րինեինին իչէրի կիրմէսինի տույուպ պաշընը օ թարաֆա
չէվիրինճէյէ գատար, Բօտէն մէրգումա եալաշ պիր սէ-
տա իլէ. « Հիշ պիր շէյտէն խապէրի եօղ ըմըշ : Հինտի
բրէնստէն տէ գօրգաճագ շէյիմիզ գալմուտը » սէօզլէ-
րինի սէօյլէմէյէ մէյտան պուլապիլտի :

Աբբայ տ'էկրիննի հէր նէ գատար սաքին վէ պէշա-
շէթի կէօրինմէյէ չալըշմագտա իտի իսէ տէ , լէհճէսի՝
պէօյիւք պիր էհէմիյէթի օլան պիր բարթիյի եա՝ գա-
զանմագ վէ եախօ՝տ զաիպ իթմէք թէհլիքէսինտէ պուլը-
նան պիր գոււմարպագըն չէհրէսի կիպի սօլմուշ վէ սա-
րարմըշ ըտը : Օ վագթա գատար հէր շէյ՝ քէնտի թարի-
գաթընըն մէգառիտ վէ թէսավվուրաթընըն մուլաֆ-
ֆագիյէթիկնէ եարտըմ իթմիշ իտի . լաքին նէթի-
ճէի մէրամա տէսթրէս օլապիլմէք իշուն տահա տէօրթ
սաաթ միւտտէթ պուլընտըղընը տիւշիւնտիւքճէ , վիւճու-
տինի տէհշէթ իսթիւա իթմէքտէ իտի :

Գարրիէլ պաշընը օ թարաֆա չէվիրմիշ օլտըղընտան,
աբբայ տ'էկրիննի՝ տուտագլարընտա լաթիֆ պիր թէպէս.
սիւմ պուլընտըղը հալտէ , մէրգումա եագլաշտը , վէ է-
լինի անա տօղրու ուղասարագ մուշֆիգանէ վէ տօսթա-
նէ պիր թափը ըլա .

— Սէվկիլի էվլատըմ, Բարիսէ ավտէթ վէ մուլասէ-
լէթինիզտէն պէրու պէնիմ իլէ իթմէք էմէլինտէ պուլըն-
տըղընըզ միւլագաթը պու անէ գատար ըէտտ իթմիշ օլ-
տըղըմտան տօլայը բէք զիյատէ միւթէէսսիֆիմ . քէզա-
լիք սիգի պիր գաշ կիւն գատար քէօշէի ինգիվատա գալ-
մաղա վէ խարիճլէ հիշ պիր իսթիւաթտա պուլունմամա-
ղա մէճպուր իթտիյիմտէն տօլայը բէք զիյատէ թէէսսիֆ
իտէրիմ : Սիղէ վէրտիյիմ էվամիր հագգընտա հէրնէ գա-
տար իյզահաթ վէրմէյէ մէճպուր տէյիլ իսէմ տէ , պու
եօլտա հարէքէթ իթմէմ՝ մահալա սիգին մէնաֆիինիզ ի-
շուն օլտըղընը պիւտիրմէյի միւնասիպ ատտ իտէրիմ . -
տէտի :

Գարրիէլ . - (Թէվազու իտէրէք .) Սէօգիւնիւղէ ի-
նանմագ մէճպուրիյէթիկնտէ իմ :

Կէնճ բարազ գալպինտէ իսթէմէյէրէք միւպհէմ.
պիր խէվֆ ու հէյէճան հըսս իթմէքտէ իտի . զիրա , վա-

իզլիք մէմուրիյեթիյլէ Ամէրիգայա կիտինճէյէ գատար , քէնտիսինի քէսիսի նագապիլ օլաճագ պիր սուրէթտէ Ժէղիւիթ ճէմիյէթինէ լապլթ իտէն տէհչէթլի եէմինին իճրասընա վասըթա օլմուշ օլան աբբայ տ'էկրինեի՝ պիշա-
րէ տէլիգանլը իւզէրինտէ , ինթիպտատ (բռնաւորութիւն), թազեիգ վէ իսաֆէ իլէ բուհըն մատտի վէ մանէվի հէր պիր գուվլէթինի մահվ իտէն վէ հարէքէթսիզ , գօրգագ վէ տուլղուսըզ պիր հալէ գօյան տէհչէթլի նուֆուզընը իճրա իլլէմիշ իտի , Զօճուզլուգ զէմանընտա , ինսանըն թէէսիրաթ վէ խաթըրէլէրի գօլայ գօլայ զաիլ օլմազ : Գաբրիէլ՝ Ամէրիգատան ալտէթ իտէլիտէն պէրու աբբայ տ'էկրինեի իլէ իլք տէֆա օլարագ կէօրիւշմէքտէ իտի . պինաէն ալէյհ , իթիթիսազ իթմիշ օլտըղը գարարտա հէր նէ գատար սապիթգատէմ իսէ տէ , Ակրիբօլ վէ Տակու պէր իլէ սէրպէսթանէ վէ աչըգտան աչըղա պիր մուհա-
վէրէտէ պուլունարագ պիր գուվլէթի ճէտիտէ քէսպ ի-
տէմէմիշ օլտըղընտան տօլայը բէք զիյատէ թէէսսիւֆ իթ-
մէքտէ իտի :

Աբբայ տ'էկրինեի՝ թապիաթը պէշէրիյեթէյէ ալեհաշ վէ աշնա պուլունտըղընտան , կէնճ բաբազըն հէյէճանընը ֆարգ իթմիշ վէ սէպէպինի տէ տնլամըշ ըտը : Լաքին պու հէյէճան քէնտիսինէ խայրը պիր նիշանէ կիպի կէօրիւն-
մէքտէ իտի . պինաէն ալէյհ՝ իճապ իթտիյի թագտիրտէ տիկէր պիր մասքէ թագընմագ հագգընը քէնտիսինէ սագ-
լայարագ , հարէքէթինտէքի լէթաֆէթի , աթվարընտա-
քի նէզաքէթի վէ սէօզլէրինտէքի ճաղիպէյի պիր գաթ տահա արթըրտը , վէ Գաբրիէլ իլէ Բօտէն ինթիրամքեա-
րանէ պիր սուրէթտէ այագտա տուրմագտալար իքէն , քէնտիսի օթուրուպ Գաբրիէլէ տէտի քի .

— Սէվկիլի էվլատըմ , պէնիմ իլէ զայէթ մուհիմմ պիր միւլագաթտա պուլունմագ արղուսընտա սընըզ , տէ-
յիլ մի :

Գարբիէլ . - (Ումիրինն բարլազ վէ իրի կէօղ պէպէք-
լէրի մուգապիլինտէ քէնտի կէօղլէրինի էյմէյէ մէճպուր
օլարազ .) Էվվէթ , պապաճըղըմ :

Ուրբայ . - Պէնիմ տախի սիղէ սէօյլէյէճէք բէք մու-
հիմմ վէ միւֆիա չէյլէրիմ վար տըր . իմտի , էվվէլա պէ-
նի տինլէյինիզ . . . սօնրա տա սիզ սէօյլէյինիզ :

Գարբիէլ . - Բէք էյի , պապաճըղըմ :

Ուրբայ . - (Հալիմանէ պիր սուրէթտէ .) Սէվկիլի էվ-
լատըմ , պունտան թախմինէն օն իքի սէնէ մուգատտէմ ,
վալիտէնիզ մատամ Ֆրանսուազ Պոտուէնին իթիրաֆ բա-
բազը՝ Մ . Բօտէն վէսաթէթի իլէ պանա միւրաճաաթ ի-
տէրէք , վէ Պիրատէրլէր մէքթէպինտէ սիզին կէօսթէր-
միշ օլտըղընըզ հայրէթպախշ թէրազգըյաթը պանա ի-
ֆատէ իտէրէք , նազարը արգգաթըմը սիզին ինղէրինիզ
տավէթ իյլէտի . ֆիլ հազըգա , սիզին հիւսնիւ հարէքէ-
թինիզին , թապիաթը լաթիֆէ վէ նամուսքեարանէնիզին
վէ ֆէվզ էլ զայէ գէքեա վէ տիրայէթինիզին էն պէօյիւք
հիւսնիւ թէվէճճիւհէ միւսթահազգ օլտըղընը թահգիգ
իյլէտիմ . օ կիւնտէն իթիպարէն կէօղիւմիւզ սիղէ մա-
թուֆ գալտը . պիր միւտտէթ սօնրա , շայանը մէտհ ու
սէնա օլան հարէքեաթընըզտա պէրտէվամ օլտըղընըզ վէ
հիշ պիր սուի մուամէլէտէ պուլունմատըղընըզ կէօրտիւ-
յիւմտէ , սիզին սէնաթքեարլըգտան տահա եիւքսէք պիր
մէվֆը իհրազ իթմէք իսթիտատ վէ գապիլիյեթթի հա-
իզ օլտըղընըզ տիւշիւնիւպ հիւքմ իյլէտիմ . պու միւ-
լահազայա պինտէն՝ վալիտէնիզ իլէ իսթիշարէ իթտիք ,
վէ սիզ պէնիմ սայ ու զայրէթիմ սայէսինտէ ճէմիյեթի-
միզին մէքթէպլէրինտէն պիրիսինէ մէճճանէն գապուլ օ-
լունտընըզ : Պէօյլէճէ , պիր թարաֆտան՝ սիզի պէօյիւթ-
միւշ օլան միւհիթէրէմ գատընըն եիւքիւ խաֆիֆլէնտի ,
վէ թարաֆը տիկէրտէն իսէ՝ բէք պէօյիւք իւմիտլէր կէօս-
թէրէն պիր չօճուգ պիզիմ հիւմէմաթը բէտէրանէմիզ սա-

յէսինտէ , թէրպիյէի տինտարանէնին պիլ ճիւմէ նիյմէթ-
լէրէյլէ միւթէնա'իւմ օլտու . . . : Տօղրու տէյիլ մի , էվլա-
տըմ :

Գարբիէլ . - (Կէօզլէրինի էյէրէք .) Տօղրու տըր , պա-
պաճըղըմ ,

Աբբայ . - Սիննինիզ պէօյիւտիւքճէ , ֆէզաիլի ախլազ
վէ թապիաթընըզ տախի թէվէսսիւ իթմէքտէ իտիւ իթա-
աթ վէ թէսլիմիյէթինիզ վէ պիլ խասսա հիւմ ու միւլա-
յէմէթինիզ մուճիպի իպրէթ վէ իմթիսալ օլաճագ պիր
տէրէճէտէ իտի : Թահսիլի ուլում վէ մէարիֆտէ տա-
խի բէք սիւրաթլա թէրազգը իտիյօրտընըզ : Պէնօ վա-
զըթլար իսթիզպալտէ հա'նկը մէսլէքէ սալիք օլմագ իս-
թէյէճէյինիզի հէնուզ պիլմէմէքաէ իտիւմ . Լաքին մէս-
լէքլէրին հէր հանկըսընա սալիք օլսանըզ տախի , եինէ
տախմա ֆիլիսէնին սէվկիլի պիր էվլատը գալտճաղընը-
զա էմին վէ մութմէին իտիւմ : Իւմիալէրիւմ պօշա չըգ-
մատը , վէ տահա տօղրուտու իւմիտլէրիմի մէրթէպէի նի-
հայէյէ վարտըրտընըզ , սէվկիլի էվլատըմ : Վալիտէի
միւհթէրէմէնիզին՝ բուհպան սիլքինէ տախիլ օլմանըզ նի-
հայէթ տէրէճէտէ արզու իթտիյինի տօսթլարըմտան պի-
րի պանա խապէր վէրտի . սիզ տէ հըսսը շիւքրան վէ մին-
նէթտարանէնիզէ պիր տէլիլ օլմագ իւզրէ , մէզպուրէ գա-
տընըն արզուսընա պիր սուրէթի ալիճէնապանէտէ մուվա-
ֆագաթ կէօսթէրտինիզ . . . : Լաքին ճէնապը Հագգ ի-
թաի միւքեաֆաթտա տախմա ատիլանէ հարէքէթ իթտի-
յինտէն , վալիտէնիզէ կէօթէրտիյինիզ պու էսէրի շիւքրա-
նըն սիզէ բուհէն տախի ֆաիտէլի օլմասընը միւրատ պու-
յուրուպ , պինապէրին՝ սիզի պիզիւմ մուգատտէս ֆիլիսէ-
միզին ազալարը միյանընա իտիսալ իյլէտի :

Աբբայ տ'էկրիննինին պու սէօզիւ իւզէրինէ , Գարբի-
էլ՝ Պրանսուաղըն արզ իթտիյի էսրարը տէրխաթըր իտէ-
րէք սարսըլար . Լաքին քէնտիսինի տէրհալ գապթ իյլէ-

տի . Բօտէն իսէ՝ այագտա տուրմըջ օլտըղը վէ տիրսէյի-
նի շըմինէնին քէօշէսինէ տայաթմըջ պուլունտըղը հալտէ,
ֆէվզ էլ՝ատէ վէ ինսաթեարսնէ պիր տըգգաթլա Գաբ-
րիէլի թէտգիգ իթմէքտէ իտի :

Աբբայ տ'էկրինէի իֆատէսինէ շու եօլտա տէվամ իյ-
լէտի :

— Սիզին պու գարարընըզ գալպիմի բիւրմէսէրրէթ
իթմիշ օլտըղընը սիզտէն քէթմ իթմէք իսթէմէմ, սէվկիլի
օղլում . զիրա սիզին՝ միւսթագ պէլտէ , Գիլիսէնին զըյա-
տար եըլտըզլարընտան պիրի օլաճաղընըզը անլայօրտում .
պինաէն ալէյհ , պու եըլտըզըն մահզա պիզիմ ճէմիյէթի-
միզ ուֆուգընտա բարլամասընը արզու իյլէտիմ : Պիզիմ
թէճըրիւպէլէրիմիզ հէրնէ գատար միւշքիլ , թագաթֆէր-
սա վէ միւթէատտիտ իսէ տէ , սիզ անլէրէ ճէսուրա-
նէ պիր սուրէթտէ թէհամմիւլ իտէպիլտինիզ : Պատէհու ,
թարիգաթըմըզա գապուլ օլունմաղա շայէսթէ կէօրիւլ-
տիւնիւզ , վէ ճէնապը Ալլահըն է՛ն պէօյիւք շան ու շէրէ-
ֆի իչուն , սիզի իլէլ էպէտ թարիգաթըմըզա ըապթ իտէն
նադապիլի ֆէսիս վէ մուգատտէս եէմինի պէնիմ տէլա-
լէթիմիէ իճրա իթտիքտէն սօնրա , Ազիզ Բէտէրիմիզին հա-
լիմ վէ ֆէտաքեար ըուհլարա իթտիյի տավէթէ իճապէթ
իթմէք , վէ Գաթօլիք մէզհէպինի պարպարլար արասընտա
նէշը իյլէմէք իւզրէ վաիզիք մէմուրիյէթինտէ պուլուն-
մագ իսթէտինիզ (1) : Հէրնէ գատար սէվկիլի օղլումըզ-
տան այրըլմագ պիզիմ իչուն մուճիպի հիւզն ու քէտէր ի-
տի իսէ տէ , նիհայէթ սիզին տինտարանէ արզուլարընը-
զա մուվաֆազաթ կէօսթէրմէյէ մէճպուլ օլտուզ . իմտի,
հագիր պիր վաիզ սըֆաթըյլա ազիմէթ , վէ շանլը շէօհ-

(1) Ժէզիւթիլէր՝ Բաբանըն քէնտի ճէմիյէթիլէրինին ումուր
վէ խուսուսընա միւտախէլէսինի եալընըզ վաիզ (քարոզիչ) նաս-
պը հալինտէ գապուլ իտէրլէր :

ընթերցողի պիր շէհիտ կիպի ավտէթ իյլէտինիզ . շիմտի պիզ տէ՝ սիզի թարիգաթըմըզա իտխալ իթ տիյիմիզտէն աօլայը հագգըյլա իֆթիխար իտիյօրըզ : Կէչմիշ զէմանըն շու սուրէթլէ խիւլասաթէն արզ ու պէյանը՝ ասլ մագսատա վիւսուլ իշուն բէք մուհիմմ իտի , սէվկիլի օլլոււմ . զիրա , էկէր միւմքին իսէ , սիզի թարիգաթըմըզա րապթ իտէն պաղլարը տահա զիյատէ թէշտիտ իթմէք լազըմ կէլմէքտէ տիր : Պինապէրին՝ պէնի էյիճէ տինլէյինիզ . սէօյլէյէճէյիմ սէօզ՝ եալընըզ սիզին իշուն տէյիլ , պէլքի ճէմիյէթիմիզ իշուն տախի զայէթլէ մուհիմմ պիր սըրրտան իպարէթ տիր . . . :

Դաբրիէլ . - (Աբբայ տ'էկրինեինին սէօզիւնիւ գաթ իտէրէք , քէմալը շիտտէթլէ .) Օ հալտէ... պապաճըղըմ... սիզի տինլէյէմէմ . . . սիզի տինլէմէյէ մէճպուր տէյիլ իմ :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ , կէնճ բաբաղըն պէնզի սօլտու : Դալպինտէ շիտտէթլի պիր մուհարէպէ վուգու պուլտըղը շէհրէսինտէքի սօլղունլուգտան անլաչըլմագտա ըտը , Լաբին տէրհալ եինէ էվվէլքի գարարընա ավտէթ իլէ պաշընը եօգարը գալտըրտը , վէ շաչըն շաչըն պիրի պիրինէ պապըլմագտա օլան աբբայ տ'էկրինեի իլէ Րօտէնէ տօղրու ճէսուրանէ պիրնազար աթֆ իտէրէք , տէտի քի .

— Թէքրար սէօյլէրիմ , պապաճըղըմ , էկէր ճէմիյէթ հագգընտա մահրէմանէ սէօզլէրտէն պահս օլունաճագսա , սիզի տինլէմէք պէնճէ միւմքինսիզ տիր :

Աբբայ . - Ֆիլ հագըգա ֆէվզ էլ ատէ թէաճճիւպ վէ հայրէթիմի մուճիպ օլույօրսընըզ , սէվկիլի օլլոււմ : Նէնիզ վար . . . Նէ՞ օլույօրսընըզ . . . եա՛ րապպի . . . րէնկինիզ սօլտու , ալթ իւսթ կէօրիւնիւյօրսընըզ . . . հէյէճանը գալպինիզ կէօզէ չարբաճագ տէրէճէտէ եիւզիւնիւզտէ նագշ օլունտու . . . սէօյլէյինիզ . . . գօրգմայընըզ . . . պէնի տինլէմէք սիզճէ Նէ՞ իշուն միւմքինսիզ օլույօր :

Գաբրիէլ. - Կէշմիշ զէմանը՝ պիր միւտտէթտէն պէ-
րու մուհաքէմէ իտիպ անլամըշ օլտըղլմ՝ վէճհէ , պէն տէ
խիւլասաթէն արզ իթմէտիքճէ , պունըն՝ սէպէպինի սի-
զէ սէօյլէյէմէմ , պապաճըղլմ . . . Օ վագթ սիզին իֆա-
տաթը մահրէմանէնիզի տինլէմէյէ արթըգ սէլահիյեթիմ
օլմատըղլընը անլայաճագսընըզ . չունքի գարիպէն պէօյիւք
պիր կիրտապ՝ պիզի պիրի պիրիմիզտէն այըրաճագ արը :

Գաբրիէլին պու սէօզլէրի իւզէրինէ , Բօտէն իլէ աբ-
բայ տէկրինեինին թէաթի իթտիքլէրի պագըշը թասվիր
իթմէք միւմքինսիզ տիր : Բօտէն՝ եըլան կէօզլէրինէ միւ-
շապիհ օլան ուֆաճըգ կէօզլէրինի Գաբրիէլ իւզէրինէ
աթֆ իտէրէք , թըրնագլարընը կէմիրմէյէ պաշլատը . աբ-
բայ տէկրինեի իսէ մօս մօր քէսիլաի , վէ ալնընտա սօղուգ
թէր տանէլէրի հասըլ օլտու : Աճապա մագսատընա վա-
սըլ օլապիլէճէյի պիր սըրատա , քէնտի մէնֆաաթը իչուն
հէր տիւրլիւ էնկէլլէր տէֆ՝ ու լէֆ՝ իտիլմիշ օլան Գաբ-
րիէլ մի միւմանաաթ կէօթթէրէճէյինի քէմալը տէհշէթլէ
տիւշիւնմէքտէ իտի : Պու միւլահազա բէք զիյատէ պատիի
մէյուսիյեթ իտի իսէ տէ , աբբայ տէկրինեի ճալիպի
հայրէթ պիր սուրէթտէ քէնտիսինի զապթ իտէրէք , սա-
քին պիր հալտէ տուրտու , վէ մուշֆիգանէ պիր ըիյա-
քեարլըզլա տէտի քի .

— Սիզին իլէ պէնիմ պէօյիւք պիր կիրտապըլա եէք-
տիկէրիմիզտէն այըրլաճաղըմըզա ինանմագ պէնճէ միւմ-
քինսիզ տիր , սէվկիլի օղլում . . . մէյէր քի պու կիրտապ՝
սիզին սէլամէթի բուհընըզա արըզ օլապիլէճէք վէխիմ
պիր թէհլիքէնին պանա մուճիպ օլաճաղը կիրտապը էլէմ
վէ քէտէր օլտուն . լաքին . . . սէօյլէյինիզ . . . պէն սիզի
տինլէրիմ . . .

Գաբրիէլ. - (Մէթին պիր սէտա իլէ վէ ազար ազար
քէսպի ճէտարէթ իտէրէք .) Պապաճըղլմ , պունտան թախ-
մինէն օն իքի սէնէ մուգատտէմ , սիզին սայէի լութֆընըզ-

տա ժէզիւիթ թարիգաթընըն մէքթէպլէրինտէն պիրիսինէ կիրտիմ... Օրայա կիրտիյիմ զէման, չալըչգան, խուլուքեար վէ էմնիյէթլի պիր թապիաթա մալիք իտիմ... Զօճուգլուգ չաղըմըն պու գըյմէթտաթ տույղսւլարը՝ օրատա նա՛սըլ թէչվիգ իտիլտի, պիրի՛ր միսինիզ. իշթէ սիգէ նագլ իտէյիմ: Մէքթէպէ տախիլ օլտըղըմ կիւն՝ աւիրիսիզ պէնի չաղըրտը, վէ պէնտէն պիր ազ եաչլը իքի չօճուգ կէօսթէրէրէք տէտիքի. «Իշթէ սիլին ըէֆիգլէրինիզ պունլար օլաճագ տըր. տաիմա իւչիւնիւզ պիրլիքտէ կէգէճէքսինիզ. պու մէքթէպին նիզամը՝ իքի չակիրտին եալընըզճա գօնուչմալարընը մէն՝ իտէր. պունտան պաչգա, արգատաչլարընըզըն մուհապէրաթընը քէմալը տըգգաթլա տինլէմէնիզ վէ պատէհու կէլիպ պանա խապէր վէրմէնիզտէ պու մէքթէպին գափաիտի էսասիյէսինտէն տիր. զիրա, պու սէվկիլի չօճուգլարըն պիլմէյէրէք ֆէնա էֆքեարա զահիպ օլմալարը, վէ եախօտ խաթա իշլէմէք մէյլինտէ պուլընմալարը ինթիմալտէն պա՛իտ տէյիլ տիր. պինապէրին՝ էկէր սիզ ըէֆիգլէրինիզի սէվէրսէնիզ, անլէրին սուի թէմայիւլաթ վէ էֆքեարընը պանա խապէր վէրմէլիսինիզ քի, պէնիմ բէտէրանէ թէքտիրաթըմ սայէսինտէ պու խաթալարըն էօնիւ ալընըպ ճէզայա չարըրմասընլար. չունքի պիր ֆէնալըզ սէպէպիյլէ ճէզայա չարըրմագտան ըսա, օ ֆէնալըզըն էօնիւնիւ ալմագ տահա խալլը տըր: »

Աբբայ. - Էվվէթ, սէվկիլի օղլում, պիգիմ մէքթէպլէրիմիլին նիզամը վէ օրայա կիրէն պիլ ճիւմլէ չակիրտանա վէրիլէն թէնպիհ պունտան իպարէթ տիր:

Գաբրիէլ. - (Բէտէրի տէրուն իլէ.) Պիլիրիմ, պապաճըղըմ, պիրիրիմ... պէն տէ, իթաաթ քեար վէ սատէտիլ պիր չօճուգ օլտըղըմտան, պու թէնպիհէ իմթիտալ իլէ իքի իւչ կիւն սօնրա արգատաչլարընը հարէքէաթընը սաֆտիլանէ պիր սուրէթտէ ճասուսլամաղա վէ

անլերին մուհավերաթընը քեմալը տըգգաթլա տինլեմէյէ վէ պատէհու կիտիպ ամիրիմիզէ խապէր վէրմէյէ պաշլատըմ. օ տա ղայրէթի վագըրամտան տօլայը մէմնուն օլուր վէ պէնի մէտհ ու սէնա իտէր իտի. . . Պանա եարաըրտըգլարը շէյ հէր նէ գատար լայըգսըզ վէ մէքրուն պիր վագիֆէ իտի իսէ տէ, Ալլահ տա պիլիր քի, պէն խայրը պիր վագիֆէ իյֆա իտիյօրում տէյու զանն իթմէքտէ իտիմ. հաթթա քէնաթիսնէ ըզհարը հիւրմէթ վէ ըրայէթ իթաիյիմ ամիրիմիզին էվամիրինէ իթաաթ իթտիյիմտէն տօլայը, քէնաթիմի մէսուտ ատտ իտէր, վէ չօնուգլուգ իթիգատըմա թէպաիյեթլէ, մէրգումըն սէօղինիւ ճէնապը Հագգըն թէնպիհի կիպի տինլէր իտիմ. Պիր միւտտէթ պու սուրէթլէ կէչտիքտէն սօնրա, պիր կիւն, պէն՝ մէքթէպին ինգաթմաթընա մուգաթիր պիր հարէքթթ տէ պուլընտըրմապն, ամիրիմիզ պէնի չսղըզար տէպի քի օ ղուում, սիզ չիտտէթի պիր ճէզայա միւսթմահագգ օլաճագ պիր գապահաթ իչէթիմիզ. լաքին էկէրարգատաշլարընըզտան պիրինի այնը գապահաթտա թգլթաճագ օլուրսանըզ, սիզին գապահաթընըզ աֆվ օլունաճագ տըր (1). . . » վէ մէրգում՝ պէնիմ քէօր քէօրինէ իթաաթ իթմէքլիյիմէ րազմէն, մէնֆաաթը շախսիյեթ իւղէրինէ միւպթէնի օլան պու ճասուսըզ վէ դամմազըզ թէշվիգաթը պանա մէքրուն կէօրիւնիւր գօրգուսըյլա, իլավէթէն տէտի քի. օ Պու սէօյլէտիյիմ սէօղրէֆիգինիպին սէլամէթի րունը իչան տըր, օղլում. զիրա, էկէր րէֆիգինիզ ճէզատան պէրի գալաճագ օլուրսա, տահա զիյատէ ֆէնալըզա ալըշըր. լաքին էկէր քէնաթիսինի գապահաթը իճրա իտէրքէն թութաճագ, վէ անըն

(1) Պու կիպի ճասուսըզ վէ դամմազըզ թէշվիգաթը՝ թէզլիւթթ թարիգաթը րահիպլէրինին էսաաը թէրպլիյէսինի թէշքիլ իտէր:

պահսի սելամէթի օլապիլէն պիր ճէղայա չարբըլմասընա
սէպէպիլէթ վիրէճէք օլուրսանըզ, Էքի ֆաիտէյի պիրտէն
էլտէ իթմիշ օլսըսընըզ. Եանի էվիլէլէն՝ անըն հուսուլը
սելամէթինէ Էարտըմ իթմիշ, վէ սանիլէն՝ քէնտինիզի ճէ-
զատան գուրթարմըշ օլուրսընըզ. զիրա սիզ՝ պիր գապա-
հաթ իշլէմիշ օլսանըզ պիլէ, արգատաշընըզ հագգընտա
կէօթէրտիլինիզ զայրէթ վէ սատագաթ սայէսինաէ աֆ-
վա մազհար օլապիլիրսինիզ: »

Աբբայ. - (Գարբիէլին գուլլանտըզը լիսանտան կիթ-
տիքճէ տիւշարը տէհչէթ օլարագ.) Հայ հայ. պիւթիւն
պու սէօզլէր՝ պիզիմ մէքթէպլէրիմիլտէ ճարի օլան նի-
զամա վէ թարիգաթըմըզ ազլասընըն ատէթլէրինէ թէ-
մամըլլա մութապըզ տրը, օղլում: Թարեթ-Բըլըզ ազաը՝ Եէ-
թէլէլէ հագգընտէ հըսը հա-հապէթ վէ Դըհ-Դըլէ Էան Դըլէպէ
Ի-լէլ Էէլիլէրէտէլի, Բէր-Գըլլաթը բո-հ-նիլէլէլէ ազընդա, վէ ա-
իսսսսս պաշ բահիլ Բար-Ֆընդան Շէնապը Հագգըն Էն պէթիւտ շան
շէրէֆէ Էլըն Էմը վէ Եա Բալէպ Վագո-Էնդէ, պիլէ պիլէլէ ճասսս-
լըլըլ (1):

Գարբիէլ. - Պիլիրիմ... պիլիրիմ. ինսանլար միյանըն-
տա է՛ն մուազղէզ, է՛ն մուգատտէս նէ վար ըսա, ան-
լէր նամընա պէնի պէօլլէճէ ֆէնալըզա թէշվիգ իթտի-
լէր:

Աբբայ. - (Տաիմա արթմագտա օլան տէհչէթինի՝ կիւ-
յա միւնֆաիլ օլմուշ օլան հայսիյեթի զաթիյէսի ալթըն-
տա կիզլէմէյէ չարըշարագ.) Սէվկիլի էվլատըմ, պանա
խիթապէն վագը օլան սէօզլէրինիզ բէք զարիպ տիր. -
տէտի:

Պու էսնատէ Բօտէն՝ տիրսէյինի տայաթմըշ օլտըզը
շըմինէնին Եանընտան ալըլըպ միւլահազաքեսարի պիր

(1) Պու սէօզլէր՝ հարֆ սէ հարֆ Ժէզլիլիթ ճէմիլլէթինին
գապանիլնի էսասիլլէսինտէն իգթիպաս օլունմուշ տըր:

Թավր իւէ վէ թըրնագլարընը կէմիրմէքտէ պերտէվամ
օլարագ , օտանըն էնինէ պօյընա կէզինմէյէ պաչլա-
տը : Սըբաւյ տ'էկըինեի իսէ սէօզիւնէ տէվամ իւէ տէ-
տիքի .

— Կէօրմիւշ օլտըղընըզ թէրպիյէյի պիղէ պօրճու-
օլտըղընըզը իխթար իթմէք պէնճէ բէք զիյատէ մուճիպի
քէտէր տիր , սէվկիլի օղլում :

Դարբիէլ . — Վէրտիյինիզ թէրպիյէնին մուհասէնաթը
իշթէ պրւնլար տըր , պապաճըղըմ : Օ զէմանա գատար ,
արգատաչաքըմը պիղարազանէ պիր սուրէթտէ ճասուս-
լլաքընը ըտըմ . . . լաքին ամիրիմիզին էմրէքի պանա պու-
նէֆրէթավէր եօլտա պիր ատըմ տահա աթտըրտը . . . :
Միսպիթահագգ օլտըղըմ պիր ճէզատան գուրթուլմագ ի-
չուն դամմազըզ վէ մուհաֆըզըզ իթմէքտէ իտիմ , իթի-
գասըմ , խուլուսքեաղըղըմ վէ էմնիյէթի գալպիմ օ-
տէրէճէ գավի իտիքի , իքի ճիհէթլէ մէքրուհ օլան պու-
վազիֆէյի մասումանէ վէ սաֆտիլանէ պիր սուրէթտէիյ-
ֆայա ալըյտըմ : Մահազա , իթիրաֆ իտէրիմքի պիթ-
քէրըն՝ գալպիմտէ մահվ իթմէք իսթէնիլէն հըսսիյեաթը
ալիճէնապանէնին սօնընճը շէօլէրի օլան միւպհէմ պիթ-
ըղտըրապը գալպէ տիւշար օլարագ , տաիմի դամմազըզ
վէ ճասուսըզ իւզէրինէ միւպթէնի օլան պու տինտա-
րանէ մագսատըն պէնի մազհարը աֆվ իթմէյէ քեաֆի
օլուպ օլմատըղընը քէնտի քէնտիմէ տիւշիւնէրէք , պու-
շիւպհէլէրիմի ամիրիմիզէ տէ պիլտիրտիմ . ֆագաթ ամի-
րիմիզ՝ պէնիմ պէյանը միւթալաայա հագգ ու սէլահիյ-
էէթիմ օլմայըպ եալընըզ էվամիրի վագըայա իթաաթ-
իթմէյէ մէճպուր օլտըղըմը , վէ պէնիմ իչէրիմին մէսու-
լիյէթի մահզա քէնտիսինէ այիտ պուլընտըղընը ճէվա-
պէն սէօլլէտի :

Սըբաւյ . — (Պիւա իխթիյար ֆէվգ էլ աոտէ խէլէճանա
տիւշար օլարագ .) Տէվամ իտինիզ , սէվկիլի օղլում , էյ-

վա՛հ, սիզին Ամերիգայա սեյահաթ իթմէնիդէ մուխալէ-
ֆէթ կէօսթէրմէյէ մէյէր հագգըմ վար ըմը :

Գարրիէլ . - Իշթէ ձէնապը հագգըն էմրի իլէ , օ
մահաուլտար վէ սէրպէսթ մէմլէքէթտէ ղարիպ պիր թէ-
սատիւֆ սէմէրէսի օլարագ կէրէք հալը հագըր վէ կէրէք
միւսթագպէլ հագգընտա ֆիքրիմ թէնվիր օլունտու վէ
նիհայէթ իւլ էմր կէօզլէրիմ աչըլտը : Էվվէթ , Ամերի-
գատա իտիքի , կէնճիլիմին պունճա սէնէլէրինի կէչիրմիշ
օլտըղըմ օ գարանըգ խանէտէն չըգարագ , տօլաշտըղըմ
նիհայէթսիզ օլալար իչինտէ ազամէթի Իլահիյէյի գար-
չըմտա կիօրտիւմ , վէ պունճա ազամէթ վէ ճէլալէթ էօ-
նիւնտէ քէնտիմի ղարիպ իտէրէք , Էէմին իթտիմ . . . :
(Պիրտէն պիրէ սէօզիւնիւ քէսէրէք , պասէհնու տէվամ ի-
տիպ .) Պիրազ սօնրա պու Էէմինիմի տէ սիզէ արզ իտէ-
ճէյիմ , պապաճըղըմ . (Ֆէվգ էլ ատէ էլէմի տէրունլա .)
Լաքին սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ քի , միւտտէթի մէտի-
տէտէն պէրու թագտիս վէ թագիմ իթմիշ օլտըղըմ շէյ-
լէրի մէզմուլմ վէ միւտհիշ ատտ իթմէյէ մէճպուր օլտը-
ղըմ կիւն՝ պէնիմ իչուն բէք ուղուրաուզ պիր կիւն օլտու :
(Եաշարմըշ կէօզլէր իլէ .) Մհ , սիզի թէէմին իտէրիմ քի ,
պէն օ վագթ Եալընըզ քէնտի տէրտլէրիմի աղլամա-
տըմ :

Աբբայ . - (Գարրիէլին հէյէճանընը կէօրիւնճէ՝ ղիհ-
նինտէ պիր շէօլէի իւմիտ տօղարագ .) Նէճապէթի գալպի-
նիզի թանըրըմ , սէվկիլի օղլում : Տօղրու Եօլու շաշըմըշ
օլմանըղտան բէք զիյատէ էնտիշէ իտիյօրըմ . Լաքին ըու-
հանի բէտէրլէրինիդէ իթիմատ իտէպիլիրսինիզ . իւմիտ
իտէրիմ քի , ազաճըգ թէզէլզիւլ իթմիշ օլան իթիգատը-
նըզը թէքրար թահքիմ իտէր , վէ կէօզիւնիւղիւ գարարթ-
մըշ օլան զուլմէթի (խաւար) տաղըթըրըզ . ղիրա , էյվա՛հ
քի սիզ պիր թագըմ խայալաթ վէ էվհամ արասընտա ,
պազը ալտատըճը շէօլէլէրի կիւնէչին պէրրագ բարըլտըսը

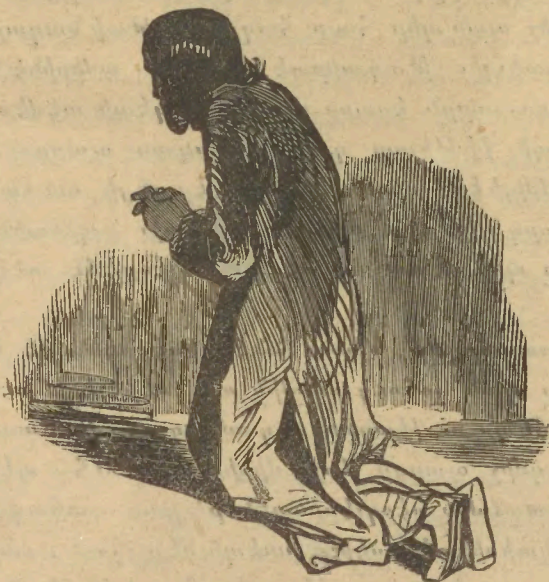
զանն իթմիշտինիզ տիր Հէր նէ հալ իսէ , տէվամ ի-
տինիզ :

Արբայ տ'էկրինեի պու սէօզլէրի իրատ իթտիյի սը-
րատա , Բօտէն պիրտէն պիրէ տուրտու , վէ ճէպինտէն
պիր ճըզտան չըգարըպ իւզէրինէ պազը սէօզլէր եազտը :

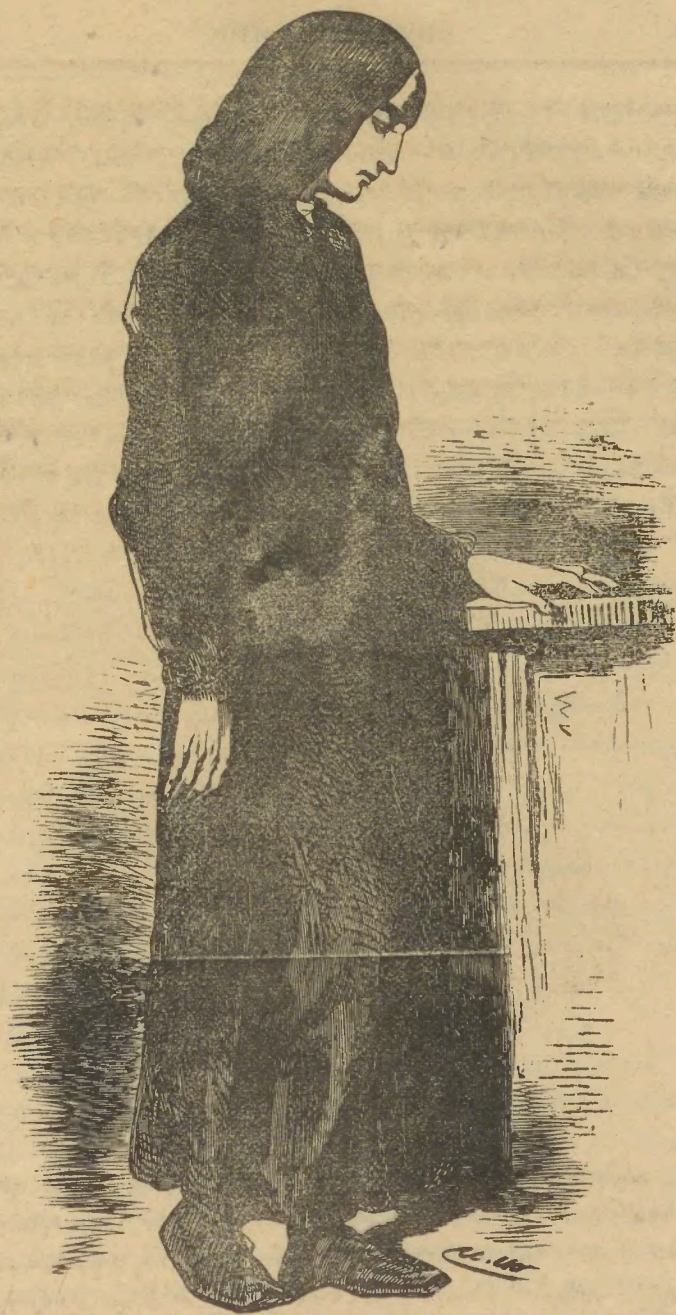
Գաբրիէլ Ֆէվզ էլ ատէ սօլմուշ վէ հէյէճանա ուղրա-
մըշ ըտը : Պու տուրեթլէ իտարէի էֆքեար իտէպիլմէք ի-
չուն քէնտիսինէ պէօյիւք պիր ճէսարէթ վէ մէթանէթ
լազըմ իտի . զիրա Ամէրիգայա սէյահաթընտան պէրու
թէզիւիթ թարիգաթընըն նէ տէրէճէ նուֆուզ վէ իգթի-
տարը պուլունտըլընը թագտիր իտէպիլմիշ իտի . Լաքին
կէչմիշ զէմանըն իշպու հիքեայէսի՝ տահա զիյատէ թէն-
վիր իտիլմիշ օլան պիր հալը հազըր նօգթաի նազարընտան
տիւչինիւլտիւյիւ թագտիրտէ , քէնտի ամիրինէ պէյան
իտէճէյի գարարըն էսասը վէ եա սէպէպի տէմէք օլտը-
ղընտան , պիլ իիթիյար գաթլանմագտա օլտըղը թէհլի-
քէյէ էհէմիլյեթ վիրմէյերէք , հէր շէյի սատագաթլա
ամիրինէ արզ իթմէք ազմինէ տիւչտիւ . պինաէն ալէյհ
հէյէճանը պիր սէտա իլէ սէօզիւնէ շէօյլէճէ տէվամ իյ-
լէտի .

— Պապաճըղըմ , մասումանէ մէսէրրէթ վէ հիւրրիյ-
եթ չաղը օլան չօճուզլըղըմըն սօն սէնէլէրի խէվֆ ու
տէհչէթ , ճէպը ու թազեիգ , զամմաղըզ վէ ճասուսուզ
իչինտէ կէզմիշ օլտըղը մալիւմինիզ տիր : Օհ , պէնիմ իլէ
գօնուչան ատէմին սէօզլէրինտէն բէյտա օլաճագ թէէսի-
րաթը քէնտիսինտէն սէթը իտէպիլմէք իչուն , անըն պա-
զըչընտան սագընմամը , հէր պիր հըսսիյեաթըմը կիզլէ-
մէմի վէ էթրաֆըմտա ճարի օլան հալլէրի տաիմա թէա-
գիգ իթմէմի հէր ան պանա թէնպիհ իթտիքլէրի թագտիր-
տէ , պէնտէ էմնիյէթ վէ իթիմատտան էսէր գալապիլի՛ր
մի իտի : Իշթէ պու սուրէիլլէ օն պէշ եաչընա կիրտիմ :
Բէտէրլէրիմիզտէն պիրինին հազըր պուլունմասը մէշրութ

օլարագ վալիտէ վէ պիրատերիմին պէնի կէօրմէյէ կէլմէ.
լէրի իչուն նատիրէն կէօսթերիլէն միւսաատէլէր ազարա-
զար պիւս պիւթիւն գաթ' օլունտու . պու իսէ՝ գալպիմին
հէր տիւրլիւ հըսսիլեթը լաթիֆէ վէ շէֆգաթ քեարանէ-
սինի մահվ իթմէք մագսատընա մէպնի իտի . Օ հիւզնէն
կիզ , սիւքիւթապէր վէ պուզ կիպի սօղուզ . խանէնին պիր
քէօշմինտէ մահպուս օլարագ , մահզուն վէ գօրգագ պիր
սուրէթտէ եաշամաղա պաշլայըպ եափաշ եափաշ մուհապ-
պէթ վէ հիւրրիյեթ ալէմինտէն պէնի ուզագ լաշտըթմագ
իսթետիքլէքինի հըսս իթտիմ . հայաթըմ՝ հիչ պիր մուհա-
սէնաթը պուլընմայան պիր թազըմ քէսիք պուչուզ թահ.

սիւլաթ , վէզայիֆի տինիյեթ իճրասը վէ իթիգատաթը պա-
թըլէ նէվինտէն օլան նիհայէթսիզ թալիմաթ արասընտա
թափսիմ օլունմուշ իտի : Մա մաֆիհ , սիզէսօրարըմ՝ պա-
պահըզըմ , պիզիմ թազէ բուհլարըմըզը ինճիլի Շէրիֆին
թափսիյէ իթտիլի մուհապպէթ վէ մէրհամէթ մեօղլէրի իս

↑ U P P P L

լէ ըսընտըրմաղա զայրէթ ուռնը՛յօր մը իտի . . . : Ասլա՛ . . . :
 Հագրէթի Իսանըն թէ՛վտի՛ իթտիյի « Պիրի Պիրինիճի Սէ-
 վինիճ » քէլամը հիքմէթիթիթիսամը եէրինէ , զանն իտէր-
 սին քի « Պիրի Պիրինիճի ԷՄնիթիթ իթՄէթինիճ » գաի-
 տէի քիւլիյէսի վազ ուռնմուչ իտի . . . : Խիւլասալ քէ-
 լամ, պիզէ վաթան վէ եախօտ հիւրրիյէթ հագգընտա
 հիչ պիր սէօզ սէօյլէնի՛ր մի իտի : Մհ , խա՛յր . . . խայր .
 պու սէօզլէր ինսանըն գալպինի թահրիք վէ թէհեիճ իտէր
 քի , պու խուսուս թարիգաթըն իշինէ կէլմէզ . զիրա գալ-
 պին հարէքէթտէն պիւս պիւթիւն տուր օլմասը լազըմ՝ տըր
 թահաիլ վէ ամէլիյեաթը տինիյեէ սաաթլարընտան սօնրա,
 իւչէր իւչէր կէզինմէյէ չըգար ըտըգ . իքիչէր իքիչէր կէ-
 զինմէք մէմնու տըր . զիրա իւչ քիչի միյանընտա պիրի պի-
 րինի ղամմալլամագ վազիֆէսի տահա գօլայ իճրա ուռ-
 նապիլիր (1) . իքի քիչի պէյնինտէ իսէ մահրէմիյեէթ վէ
 տօսթլուգ տահա գօլայ բէյտա օլապիլէճէյինտէն , հէր
 իքիսի տէ՛ գալպի չարբընթըյա ուղրատահագ մուգատտէս
 վէ տօսթանէ րապըթալարլա պաղլանապիլիրլէր . հալ պու
 քի գալպին հէր տիւրիւ հարէքէթտէն տուր օլմասը լա-
 զըմ տըր . . . : իշթէ , պէն տէ պէօյլէճէ տաիմա թագեիգ
 ալթընտա գալարագ , նիհայէթ պիր կիւն հըսսիյաթըմը
 քեամիլէն ղաիպ իթտիմ : Ալթը այտան պէրու նէ՛ պիրա-
 տէրիմի վէ նէ՛ տէ վալիտէմի կէօրէմէմիշ իտիմ . . . : Նի-
 հայէթ պուռլար պիր կիւն մէքթէպէ կէլտիլէր . . . : Պիր
 գաչ սէնէ էվլէլ , պէնի կէօրմէյէ կէլտիքլէրինտէ պէն
 անլէրի կէօզ եաչլարըյլա գարըչըգ պիր մէսէրրէթ վէ

(1) Ժէգիւիթ մէքթէպլէրինտէ պու գաիտէ օ տէրէճէ շէ-
 տիտ տիր քի , էկէր իւչ շակիրտ պէրապէրճէ կէզինտիքլէրի սը-
 րատա իշլէրինտէն պիրի պիր ան գատար այրըլահագ օլուրսա ,
 պու շակիրտ ավտէթ իտինճէյէ տէյին , տիկէր իքիսի տէ սէս
 իշիտիլմէյէճէք պիր մէսաֆէյէ գատար ուզաղլաշմաղա մէճպուր
 օլուրլար :

մէքնունիյեթլէ գապուլ իտէր իտիմ. հալ պու քի պու տէֆա կէօզլէրիմտէն պիր տամլա եաշ ագմատըղը կիպի եիւրէյիմ տէ հարէքէթիզ գալտը. վալիտէմ իլէ պիրա տէրիմ աղլայարագ պէնտէն այրըլտըլար. լաքին պու քէտէր վէ կէօզ եաշլարը գալպիմի բարչա բարչա իթտի... իչթէ օ տէհչէթէնկիզ մէղար տէրունինտէ իգամէթէ պաշլայալըտան պէրու պէնի իսթիլա իթմիշ օլան տուլղուսըղլըղը օ վազթ տնլայըպ, տէհչէթիմտէն թիթըէտիմ, վէ հէնուզ գուվլէթիմ վար իէէն պու հալտէն գուրթուլ մագ իպթէտիմ. Պունըն իւզէրինէ պիր սէնաաթ ինթիիապ իթմէք աղղըսընտա պուլընտըղըմը սիզէ արզ իթտիմ, պապաճըղըմ. զիրա օ լաթիֆ տագըգալար էսնասընտա, զպյուրանէ, մահսուլտար, սէրպէսթանէ վէ ֆամիլէա մուհպպէթիլէ մալամալ օլան էօմրիւն վէլվէլէսինի ուզագտան իշիտիյօրըմ կիպի զանն իթմէքտէ իտիմ... Օհ, օ զէման հարէքէթ իթմէք, սէրպէսթ պուլունմագ վէ լաթիֆ վէ հարաքէթի հէյէճանլարա տուշար օլմագ իհթիյաճընը նէ գատտար հըսս իթմէքտէ իտիմ. պէնտէն ֆիւրար իթմէքտէ օլան լէզայիզի հայաթը պէլքի օրատա պուլլապիլէճէյիլի գըյաս իտիյօրտում... Հաթթա այագլարընըզա գաբանարագ վէ սէյլ կիպի կէօզ եաշլարը տէօքէրէք, սէնաաթ քեարլըզ վէ եախօտ ապէրլիք էօմրիւնտէն հէր հանկըսը օլուրտա օլսսն, պանա ույլուն կէլէճէյինի իֆատէ իյլէտիմ... Պունըն իւզէրինէ, պապաճըղըմ, սէֆիլ վէ էօլմէք ըատտէսինտէ օլարագ պէնի սգագատան պուլուպ ալմըշ օլան վէ քէնտի ֆագըր հալիչնէ պագմագսըղըն վալիտէլէրէ մախսուս պիր ֆէտաքեարլըզլա էվլատընըն եարը էքմէյինի պանա եէտիքմիշ (պուլունան միւհթէրէմ վալիտէմին... (Գաբրիէլ՝ կէօրտիւքլէրի աշագուրդ վէ իտյընըղլարտան տօլայը քէնալիէրի մահհուպ օլան ալիճէնապ թապիաթլարտան օլտըղը ճիհհէթլէ, թէրէտտիւտ իտէրէք վէ կէօզլէրինի էյէրէք.)

էվկէթ , պապաճըղըմ , միւհթէրէմ վալիտէմին եալընըզ
պիր մագսատը , պիր արզուսը պուլունսըղընը պանա սէօյ-
լէտինիզ . . . պու արզու տա . . . :

Աբբայ . - (Գաբրիէլին սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Սիզի
րուհպան սիւքինտէ կէօրմէքտէն իպարէթ իտի , սէվկիլի
էվլատըմ . չունքի օ տինտար վէ միւքէմմէլ գատըն՝ սի-
զին սէլամէթի րուհունըզը թէհիյէ իտէրէք քէնաի սէլա-
մէթինի տէ թէէմին իտէճէյինիզի մէմուլ իտիյօրտու . լա-
քին պու արզուսընը մէնֆաաթ ճույանէ պիր շէյ զանն ի-
տէճէյինիզտէն գօրգարագ , սիզէ արզ իթմէյէ ճէսարէթ
իտէմէյօրտու . . . :

Գաբրիէլ . - (Լայլը իսթիյարի պիր հիտաէթ ունէֆ-
րէթլէ արբայ տ'էկրիննինն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Եէ-
թիչիր արթըզ . . . եէթիչիր . . . պէօյլէ պիր խաթայը տօյ-
րու կէօսթէրմէք իւզրէ չալըչմանըզ տօյրուսու բէք զի-
յատէ չայանը թէէսսիւֆ տիւր . Ֆրանսուազ Պոտուէն
հիչ պիր վագթ պէօյլէ պիր արզուտա պուլունմամըշ
տըր :

Աբբայ . - (Լաթիֆ պիր սէտա իլէ .) Սէվկիլի օղլում ,
մուհաքէմէնիզտէ բէք զիյատէ աճէլէ իտիյօրսընըզ . վա-
լիտէնիզին եէկեանէ մագսատը , վէ եէկեանէ արզուսը սի-
զի րուհպան սիւքինտէ կէօրմէքտէն իպարէթ օլտըղընը
պէն իսպաթ իտէպիլիրիմ . . . :

Գաբրիէլ . - Տիւնքի կիւն վալիտէմ պանա հէր շէյի
նագլ իթտի : Պէնի տէ , ծնը տա ալտաթմըչլար :

Աբբայ . - (Սէրթ պիր թավը իլէ .) Տէմէք տիր քի սիզ
վալիտէնիզին սէօղիւնիւ պէնիմ սէօղիւմիւն ֆէվգինտէ
թուլթըյօրսընըզ , էօյլէ՞ մի . . . :

Գաբրիէլ . - (Կէօղէրինի էյէրէք .) Պապաճըղըմ , հէմ
սիզին վէ հէմ տէ պէնիմ իչուն պաիսի քէտէր օլան պիր
ճէվապ իթասընա պէնի մէճպուր իթմէյինիզ . . . :

Աբբայ . - (Ըզտըրապը գալպ իլէ .) Նէ՛ տէմէք իս-

Թէտիյինիզի շիմտի պանա սէօյլէ՞րմիսինիզ քի . . . :

Աբբայ տ'էկրինների սէօզիւնիւ իքմալ իտէմէտի : Սա-
մուէլ օտայա կիրիպ տէտի քի .

— Էբէյիճէ եաշլը պիր ատէմ կէլմիշ Մ . Բօտէն իլէ
գօնուշմագ իսթիյօր :

Բօտէն . — (Միւթէաճճիպանէ .) Բօտէն պէն իմ , մօ-
սիէօ , թէշէքքիւր իտէրիմ :

Պու սէօզիւ միւթէազըպ , Բօտէն՝ ճրգտանընըն սա-
հիֆէլէրինտէն պիրի իւզէրինտէ գուրշուն գալէմ իլէ եազ-
մըշ օլտըղը պիր գաշ սաթըր շէյի աբբայ տ'էկրիններիէ ու-
զաթտը , վէ Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընա կէլիպ քէնտիսինի
արայսն ատէմին քիմ օլտըղընը անլամագ իւզրէ օտա-
տան տըշարը չըգտը :

Աբբայ տ'էկրինների վէ Գաբրիէլ եալընըզ գալտըլար :

4

Գ Ա Թ Ը Ա Լ Է Ա Գ Ա

Աբբայ տ'էկրինների ֆէվզ էլատէ ըզտըրապը գալպէ
տիւշար օլմուշ օլտըղընտան , Բօտէնին վէրտիյի քեաղըտը
մաքինավարի պիր սուրէթտէ ալմըշ վէ պունը աշըպ օ-
գումայը խայալընտան պիլէ կէշիրմէյէրէք էլինտէ թու-
թուպ տուրմուշ ըտը : Մէրգում՝ Գաբրիէլին կէշմիշ զէ-
ման հագգընտաքի շիքեայաթընա աճապա նէ՞ նէթիճէ
վէրէճէյինի տիւշիւնմէքտէ , վէ լաքին անը տահա զիյա-
տէ թահրիք իտէր գօրգուսըյլա թէքտիրաթընա ճէվապ
վէրմէյէ ճէսարէթ իտէմէմէքտէ իտի . զիրա Գաբրիէլ

Երկրորդին քննարկելու իշխան հենուկ մենափի ճշտման
մեջ հուշ իտի :

Ժեզիւիթ ճէմիւնէթիւնին գաւանիյնի էսասիյէսի մու-
ճիւլինճէ , Գաբրիէլ հիշ պիր շէյէ մալիք օլմաղ ըտը .
պունտան պաշգա , աբբայ տ'էկրիննի պիր կիւն մէրգումա
խապէթ իտէպիլէճէք հէր տիւրիւ էմվալ վէ էմվաք ճէ-
միւնէթէ թէրք իթտիւնէ տաիր քէնտիսինտէն պիր սէնէտ
ալմաղա տա զայրէթ կէօսթէրմիշ իտի : Լաքին պու մու-
հալէրէնին պաշլանղըճընտան՝ Գաբրիէլին թարիգաթ հագ-
զընտաքի էֆքեարը սապըգասընը թէպտիլ իթմիշ օլտը-
ղը անլաշըլմագտա օլուպ , օ հալտէ քէնտիսինի թարի-
գաթա բապթ իտէն պաղլարը տախի գաթ իտէպիլիր ,
վէ պինաէն ալէյ թէհահիւտաթը վագըլաւընըն հիշ պիրինի
իյֆայա Գաւանի իճպար իտիլէմէզ իտի (1) : Օ հալտէ իթ-
միշ օլտըղը հիպէ (պարգի) էսասէն պօղուլուր , վէ Ռէն-
նըրոն ֆամիլիտաւընըն սէրվէթի ճէսիմէսինի էլտէ իթմէք
րատտէսինէ կէլմիշ օլտն աբբայ տ'էկրիննիին իւմիտլէրի
իսէ պիւթիւն պիւթիւն մահվ օլուր կիտէր իտի : Աբբայ
տ'էկրիննիին պու սէրվէթի քիւլլիյէ սէպէպիլէ պիր
միւտտէթտէն պէրու տիւշար օլտըղը ըզտըրապաթ վէ
հէյէճահլարտան հիշ պիրիսի պու գատար նակէհղուհուր
վէ տէհշէթպախշ օլմամըշ տըր տէնիլէպիլիր : Պու սէպէպ-
տէն նաշի , Գաբրիէլին սէօղիւնիւ քէսմէյէ վէ եախօտ
պիր շէյ սօրմաղա ճէսարէթ իտէմէմէքտէ , վէ պիր տէհ-
շէթի սաքիթանէ իլէ , օ վագթա գատար տէվամ իթմիշ

(1) Ժեզիւիթ ճէմիւնէթիւնին գաւանիյնի էսասիյէսի իգթի-
գասընճա , ճէմիւնէթ՝ քէնտիսինէ ֆախտէսիզ վէ եա թէհիլէքէլի
կէօրիւնէն ազալարը քէնտի տաիրէսինտէն տըշարը չըգարապի-
լիր . Լաքին ազատան պիրիսինի քէնտիսինէ ֆախտէլի օլապիլէ-
ճէյի թէհհագգուգ իտէճէք օլուրսա , օ ազանըն ճէմիւնէթտէն
այրըլմասընա գաթան միւսաատէ կէօսթէրիլէմէզ :

օլան մուհավէրէի թէհտիտքեարանէնին նէ՛վ իճէսինէ պէք-
լէմէքտէ իտի :

Գաբրիէլ քէլամա աղազ իտէրէք :

— Կէշմիշ էօմրի միւն շու սուրէթլէ խիւլասաթէն ի-
ֆատէսինի Ամէրիգայա կիթտիյիմ զէմանա գատար տէ-
վամ իթմէք մէճպուրիյեթիինտէ իմ, պապաճըղմ. պու
մէճպուրիյեթի նէ՛ իշուն տէրէօհտէ իթմիշ օլտըղմը
պիր աղ սօնրա անլայաճագսընըղ. — տէտի :

Աբբայ տ'էկրինեի սէօզիւնիւ տէվամ իյլէմէսինի իշա-
րէթլէ անլաթտըղընտան, Գաբրիէլ շու եօլտա իֆատէի
մէրամա պաշլատը :

— Միւհթէրէմ վալիտէմին արզուսընը խապէր ալըր
ալմազ, հէր նէ գատար գալպիմ րազի աէյիլ իտի իսէ
տէ, լուհպան սիւքինէ կիրմէյէ գարար վէրտիմ. պունըն
իւլէրինէ, չօճուգլըգ վէ կէնճլիք չաղլարըմըն պիր գըս-
մընը կէշիրմիշ օլտըղմ հիւզնէնկիզ խանէտէն չըգըպ ճէ-
միյեթին լուհպան մէքթէպլէրինտէն պիրինէ կիրտիմ:
Հալ պու քի, պէնիմ գարարմ րահիպ օլմագ իշուն մու-
գալէմէթի զայրը գապիլ պիր մէյլ ու իսթիտատտաննէ-
չէթ իթմէյիպ, պիւաքս վալիտէմէ գարըր մուգատտէս
պիր տէյն էտա իթմէք արզուսընտան իլէրի կէլմէքտէ
իտի: Պունընլա պէրապէր, տինի Խսանըն լուհը օ տէրէ-
ճէ հայաթպախշ տըր քի, Հագրէթի Խսանըն շայանը բէ-
րէսթիշ թալիմաթ վէ թէնպիհաթընը իճրա իթմէք զայ-
րէթինէ տիւշերէք, քէսպի գուվլէթ վէ ճէսարէթ իյլէ-
տիմ: Պէնիմ իթիգատարմա, լուհպան մէքթէպի՝ օ վագ-
թա գաաար ֆէվգ էլ ատէ թագեիգ վէ չիտտէթ ալթըն-
տա էօմրիւմիւ կէշիրմիշ օլտըղմ մէքթէպտէն պիւս պիւ-
թիւն պաշգա պիր հէր օլուպ, օրպտա Խնճիլի Շէրիֆին
ճիւմէի թէնպիհաթընտան օլան իւխուվլէթ (եղբայրու-
թիւն) վէ միւստաթըն գալտիտի էտապիյիէսի ումուսըն
էօմրիւնէ թաթպիգ իտիլիւր, ինսանիյեթէ մուհապպէթ

կէօսթէրմէք լուզումը , չէֆգաթ վէ մէրհամէթին լէզայի-
զի հայաթպախշասը տաիմա թաւսիյէ օլունուր , Հաղրէ-
թի Իսանըն տիւնեալար տուրտըգճա պագի գալաճագ օ-
լան քէլամը հիքմէթէնճամը էն վասի վէ էն մահսուլտար
մանասը իլէ շէրհ ու իյզահ իտիլի , վէլհասըլ՝ ինսանիյ-
եէթին միւտհիշ սէֆայէթլէրինի սահիպի սէրվէթ վէ սաա-
տէթ օլանլարըն կէօզիւ էօնիւնէ գօյարագ , պիրատէրլէ-
րինին չէքտիքլէրի միհնէթ , ըզտըրապ վէ իշքէնճէլէրի
անլէրին նազարը մէրհամէթլէրինէ արզ իթմէքտէն իպա-
րէթ օլան լուհպանլըգ մէմուրիյեթինէ ինսան էն ալի-
ճէնապանէ տույլուլարըն թաւսիյէսիյլէ թէհիյէ օ-
լունուր տէյու զանն իթմէքտէ իտիմ Պու մէմուրիյ-
եէթ օ տէրէճէ մուգատտէս վէ մուզգզէզ տիրքի , կէօզ-
լէր եաշարմըշ վէ գալպլէր հըսսիյեաթը չէֆգաթքեարա-
նէ վէ մէրհամէթնույանէ իլէ մալամալ պուլունմըշ օլա-
րագ իճրա իտիլէճէք օլուրտա , պունա հիշ քիմաէ տայա-
նամալ :

Գաբրիէլ պու սօնընճը սէօզլէրի էօյլէ պիր հէյէճա-
նը գալպ իլէ թէլաֆֆուզ իյլէտիքի , կէօզլէրի եաշըլա
տօլտու , վէ սիմասը տաիսի մէլէքլէրի մախսուս պիր նու-
րը լէթաֆէթլէ բարլամաղա պաշլատը : Արբայ տ'էկրինեի
պարիտանէ պիր սուրէթտէ տէտիքի .

— Ճիւ հագըգա խրիսթիյանլըզըն բուհը պու տըր ,
սէվկիլի օղլոււմ . լաքին պիլ իսասսա անըն մանաի զահիրի-
սինի էօյրէնմէք վէ իյզահ իթմէք լազըմ տըր : Իշթէ պի-
զիմ թարիգաթըմըզըն մէքթէպլէրի պիլ իսասսա պու թէտ-
գիգաթը իճրայէ հասը օլունմըշ տըր : Մանաի զահիրիսի-
նին շէրհ ու իյզահը՝ թալիմ վէ իթաաթա միւթէվագզըֆ
տըր . գալպ վէ հըսսիյեաթա թէալլիւգ իթմէզ . . . :

Գաբրիէլ . — Պունը բէք կիւզէլ տէրք իտէպիլտիմ ,
պապաճըզըմ Պու եէնի մէքթէպէ կիրտիյիմտէ , իւ-
միտլէրիմին քեամիլէն պօշա չըգտըզընը միւշահէտէ իյլէ-

տիմ. գալպիմ պիր տագըգաճըգ քէսպի ֆէրաս իթտիք. տէն սօնրա, եէնիտէն էգիլտի գալտը. պունճա վագըթ. տան պէրու խայալ իթմիշ օլտըղըմ հայաթ, մուհապպէթ վէ հիւրրիյեթ եէրինէ, պու սիւքիւթավէր վէ սօղուգ րուհպան մէքթէպինտէ տախի այնը թագըգիգաթա, այնը թալիմաթը զալմանէյէ, այնը ճասուսըգ ուսուլինէ, այնը էմնիյեթսիգլիյէ, վէլհասըլ հէր տիւրլիւ աօթլուգ րապըթալարընա գարշը այնը մանիալարա թէսատիւֆ իթտիմ. . . . Պունըն իւզէրինէ, րուհըմը պիր տագըգաճըգ օխշամըշ օլան շէվգ ու նէշէ անինտէ մահլ ու զաիլ օլտու, վէ պիր սաաթըն հարէքէթի նիղամա գօնըլտըղը միսիլու, զալըմ պիր գուվլէթին մաքինա հարէքէթինէ պէնգէր պիր տօղրուլըգլա թէրթիպ իթմէքտէ օլտըղը իթաաթքեար վէ մաքինավարի պիր էօմրէ ետվաշ եավաշ ալըշտըմ:

Աբբայ. - Չունքի իթաաթ վէ ինթիղամ թարիգա. թըմըղըն գավաիտի էսասիյեէսինտէն տիր, սէվկիլի էվլատըմ:

Գաբրիէլ. - Էյվահ, պու եօլտա թէրթիպ իթտիքլէրի շէյ հայաթ տէյիլ, մէմաթըտը. հէր տիւրլիւ նէճիպանէ տույղուլարը ինսանըն գալպինտէն թարտ իթմէք իսթէտիքլէրի թագտիրտէ, պէն ֆէլսէֆէ վէ իլմի իլահի թահսիլինէ կէօնիւլ պաղլատըմ. լաքին պունլար՝ պիր թագըմ հիւզնավէր վէ ուղուրսուգ տէրալէր, վէ հիյլէքեարանէ, թէհտիրտամիզ վէ եախօտ տիւլմէնանէ իլմլէր օլուպ, ինսանըն զիհնինտէ միւթէմատիյէն թէհլիքէ, միւլճատէլէ վէ մուհարէպէ ֆիքլէրի ույանտըրըր վէ սուլհ ու միւսալմէթ, թէրագգը վէ հիւրրիյեթ տույղուլարի ասլա թէվլիտ իթմէզ իտի:

Աբբայ. - (Սէրթ պիր սէտա իլէ.) իլմի իլահի՝ հէմ զըրհ վէ հէմ տէ զըլըճ տըր, սէվկիլի օղլում. գաթոլիք մէզհէպինի հըֆզ վէ միւտաֆաա իթմէք իչուն պիր զըրհ

տըր . րաֆըզըզը (հերետիկոսութիւն) վուրուպ մահվ իթ-
մէք իշուն տախի պիր գըլըճ տըր :

Դաբրիէլ . - Լաքին , պապաճըզըմ , Հազըէթի Իսա Ի-
լէ շակիրտլէրի պու իմտէն պիսապէր օլտըզլարը հալտէ ,
քէնտի սատէ վէ միւէսսիր սէօզլէրի իլէ ինսանը թէճտիտ
վէ իհեա իտէրլէր իտի . հուրրիյեթէթ' էսարէթ եէրինէ
գաիմ օլուր ըտը . . . : Գանուննամէի իլահի տէմէք օլան
ինճիլի Շէրիֆ պիրի պիրիմիզի սէվմէքլիլի էօյրէթմէյէ
քեաֆի տէյիլ մի տիր . . . : Լաքին հայֆա' քի պու թէն-
պիհաթը Բապպանիյէյի զիքը ու թավսիյէ իտէճէքլէրի
եէրտէ , բէք չօգ տէֆուլար պիզէ տին մուհարէպէլէրին .
տէն պահս , վէ ճէնապը Հագգա մագպուլ օլմագ վէ րա-
ֆըզըզը մահվ իթմէք իւզրէ տէօքիւլմիւշ օլան սէլլէրճէ
գանլարը եէկեան եէկեան թաատատ իտէրլէր իտի : Պու
մալիւմաթը միւտհիյէ պիզիմ հայաթըմըզ տահա զիյատէ
էլէմպախշ պիր հալէ գօյմագտա , վէ տէլիգանլըլըզ չա-
զըմըզըն խիթամը թէգարրուպ իթտիքճէ , բուհպան մէք-
թէպինտէքի միւնասէպաթըմըզ տախի թէտրիճէն քէտէր-
նաք , հասէտքեարանէ վէ շիւպհէլի պիր սուրէթ քէսպ
իթմէքտէ իտի : Ճասուսլըզ վէ դամմազլըզ առէթի' տա-
հա ճիտտի վէ տահա էհէմմիյեթիլի իշլէր հագգընտա տա
գուլլանըլարըզտան , կիզլի խուսուլմէթլէր հուսուլէ կէ-
լիւ իտի : Պէնիմ հալիմ տիկէր արգատաշլարըմտան նէ' է-
յի , նէ' տէ քէօթիւ իտի : Հէքիմիզ տէ պիր չօգ սէնէլէր-
տէն պէրու քէօր քէօրիւնէ պիր իթաաթ ալթընտա էզիւ-
միշ , մուհաքէմէ վէ միւլահագա իթմէք առէթիլի զաիպ
իթմիշ վէ ամիրլէրիմիզին էօնիւնտէ թէվազու իլէ թիւ թիւ
թիթրէմէյէ ալըշմիշ օլտըզըմըզտան , հէքիմիզ տէ պինը
սօլղուն , մահպուն վէ եօրղուն չէհրէյէ մալիք իտիք . . . :
Նիհայէթ բուհանի սըֆաթընը իհրազ իթտիմ : Բաբազ
օլուր օլմազ , սիզ պէնի ժէզիւիթ ճէմիյէթինէ կիրմէյէ
տավէթ իթտինիզ , վէ եա տահա տօղրուսուլ պէն քէն-

տիկնիմուն , ատէթա խապէրիմ օլմագսըղըն պու ճէմիյ-
 եթէ կիրմէյէ գարար վէրտիմ . . . : Պու նա՛սըլ վագը
 օլտու . պէն տէ պիլմէմ . . . միւտտէթի մէտիտէտէն պէ-
 յու իրատէթիմ էյիմտէ տէյիլ իտի : Պիւթիւն թէճըիւ-
 պէլէրէ գաթլանարմ . լաքին էն սօնընճըսը բէք տէհչէթ-
 լի օլտու : Պիր գաչ ալլար օտամըն սիւքիւնէթի տէհչէթ-
 ֆէրմասը արասընտա եաշատըմ , վէ սիզին պանա էմր իթ-
 տիյինիզ ամէլիյաթը դարիպէյի քէմալը թէսիթիլէթլէ իճ-
 րա իյլէտիմ : Պու ուզուն միւտտէթ զարֆընտա սիգտէն
 պաչգա հիչ քիմսէ եանըմա կէլմէղ , վէ սիզին սէտա-
 նըզտան պաչգա հիչ պիր ինսան սէտասը գուլաղըմա եէ-
 թիշմէղ իտի : Կիճէլէրի պաղը քէրրէ միւպհէմ տէհչէթ-
 լէր հըսս իտէր իտիմ . . . : Ֆիքրիմ , օրուճտան , շիտաթ-
 տէն վէ եալընըղըղտան քէսպի զաաֆ իթմիշ օլտըղըն-
 տան , պիր չօգ էվհամ վէ խայալաթա կիրիֆթար օլուր
 ըտը . պաղը քէրրէ տէ , ահա վէ եէմինիմի վէրտիքտէն
 սօնրա իրատէթ վէ մուհաքէմէ եիւքիւնտէն միւպպէտէն
 գուրթուլաճաղըմը տիւշիւնէրէք , պիր նէվ իսթիրահաթ-
 լա գարըչըգ պիր մէյուսիյեթէ տիւշար օլուր ըտըմ , Օ զէ-
 ման , պիրտէն պիրէ գարա թուրթուլլա տա հէլաքը նէֆ-
 սի պատի օլաճադ պիր սօղուղըն ույուշուգլըղընա տիւ-
 շար օլան եօլճուլար միսիլու , թէհամմիլ օլունմաղ պիր
 ույուշուգլըղա գաբըլըր , վէ պու սուրէթլէ օ ուզուրսըղ
 տաղըգանըն վիւրուտինէ ինթիզար իտէր իտիմ . . . : Նի-
 հայէթ , ուսուլ վէ գաիտէնին իճապ իթտիյի վէճհ իլէ ,
 ճան չէքիշմէյէ պէնղէյէն պու հալը բիւրըզալըրապ ալ-
 թընտա էզիլէրէք , սօնընճը ամէլիյաթը տա իճրա իթմէք ,
 եանի իրատէթիմի իսթիմալտէն պիւթիւն պիւթիւն ֆարիղ
 կէլտիյիմէ եէմին իյլէմէք տագըղասընը պէքլէմէյէ պաշ-
 լատըմ . . . :

Սբբայ , (եիւզիւնիւն ընկի սօլարադ վէ կիթտիքճէ
 իզալըրապը գալպի արթարադ .) Լաքին տէրխաթըր իտի-

նիզ քի, բաբազ օլմագ իշուն եէմին իթմէզտէն պիր կիւն էվլէլ, ճէմիյեթիմիզին նիզամը մուգթէզասընճա, պիւս պիւթիւն սերպէսթ օլտըղընըզը, վէ թարիգաթըմըզա տէխալէթ իթմէքտէն ֆարիղ կէլմէյէ մուգթէտիր պուլընտըղընըզը սիզէ սէօյլէտիմ. զիրա պիզ եալընըզ հիւսնի րիզա իլէ օլան եէմինլէրի գապուլ իտէրիզ:

Գարբիէլ. - (Ազիմ պիր մէյուսիյեթիլէ.) Տօղրու տըր, պապաճըղըմ, իւշ այ գատար եալընըզըգտան վէ թէճ. րիւպէլէրտէն պիթապուլ թիւվան գալարագ վէ ճիւզի պիր հարէքէթ իճրասընա իգթիտարըմ պուլընմայարագ, եարը էօյիւ պիր հալէ կէլմիշ իքէն, օտամըն գաբուսընը աշտընըզ, վէ « էկէր իսթէրսէնիզ, գալգընըզ... եիւրիւյիւնիւզ... սերպէսթ սինիզ... » տէտինիզ: էյվա՛հ, գուվ վէթ վէ տերմանըմ արթըզ թիւքէնմիշ իտի. մահվ օլմուշ պիթմիշ իտիմ. միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու հըս. սիյեաթտան մահրուլմ գալմըշ օլան գալպիմին եէկեանէ էմէլի՛ մէզար իսթիրահաթընա նաիլ օլմագտան իպարէթ իտի. իմտի, ֆէսիսի նագապիլ եէմինլէր իթտիմ վէ բուհ. « Էլ Էբ Գեօե » կիպի սիզին էլինիզէ տիւշտիւմ... :

Աբբայ. - Վէ թարիգաթըմըզըն միւէսսիսի մէշհուրընըն (իւսեաս տը Լօյօլա) սէօյլէտիյի վէճհլէ, շիմոյիյէ գատար րուհսըզ պիր ճէսէտ կիպի իթաաթտա զէրլէճէ գուսուր իթմէտինիզ. չունքի պու իթաաթ նէ գատար մուլթլագ օլսա, օ գատար միւքեաֆաթա չայան տըր... :

Գարբիէլ պիր տագըգաճըզ սիւքիւթտէն սօնրա՝ տէտի քի.

— Սիզ կիրաիյիմ ճէմիյեթին նիյաթ վէ մէզասիտի հագիգիյեթսին պէնտէն սագլատընըզ... : Իրատէթիմտէն քեամիլէն վէ գաթիյէն ֆարիղ կէլմէքլիյիմ վէ անը ամիրլէրիմին եէտինէ թէսլիմ իթմէքլիյիմ ճէնապըճՀագգըն էն պէօյիւք չան ու շէրէֆի նոամընա պէնտէն՝ թալէպ օլունտու. եէմինիմի վէրտիքտէն սօնրա, սիզին էլի-

նիզտէ մութըսդ վէ միւթի՝ պիր ալէթ օլաճաղըմ տէր-
քեար ըտը . լաքին սիզ պէֆիմ մուգատտէս . միւքէմէլ
վէ եիւքսէք պիր մէմուրիյեթտէ իթիխտամ օլունաճա-
ղըմը սէօյլէտինիզ . . . Սէօղիւնիւզէ ինանտըմ . ինանամազ-
լըգ իտէպիլիր մի իտիմ . . . Քէմալը սապրու սիւքիւնէթ-
լէ պէքլէտիմ . տէհչէթի պիր հատիսէ չարիւմը պիւս
պիւթիւն թէպտիլ իյլէտի . . . սէպէպի մալիւնիւզ օլան ա-
ղըր պիր խաթթէիք . . .

Աբբայ . - (Գաբրիէլին սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Պունչա-
րը պուրատա զիքր իթմէք պիհուտէ տիր , օղլում :

Գաբրիէլ . - Աֆվ իտէրսինիզ , պապաճըղըմ , հէր չէ-
յի զիքր ու թատատ իթմէք լազըմ տըր . սէօղլէրիմի
տինլէմէնիզ հուգուգըմ իճապընտսն տըր . զիրա սիզէ
արզ իտէճէյիմ գարարն իթիխաղընա պէնի մէճպուր
պիտէն վուգուգթ վէ խուսուտթըն հիչ պիրինի սիւքիւթլէ
կէչմէք իսթէմէմ :

Աբբայ . - (Գաչլարընը չաթարագ վէ Գաբրիէլին օ
մագթա գատար սօղլուն օլան եանագլարընտա չիտտէթ-
լի պիր գըղարթը բէյտա օլտըղընը կէօրիւնէ . անըն
սէօյլէյէճէյի սէօղլէրտէն գօրգարագ .) Էօյլէ իսէ սէօյ-
լէյինիզ , օղլում :

Գաբրիէլ . - (Կէօղլէրինի էյէրէք .) Ամէրիգայա աէ-
յահաթըմտան ալթը այ էվվէլ , պէնի իթիւաֆ բաբաղը
(խոստովանահայր) իտէճէյիթիզի սէօյլէյիպ , պու մուգատ-
տէս մէմուրիյեթէ հազըլըանմազ իչունաւտսի պանա պիր
քիթապ վէրտինիզ . . .

Գաբրիէլ Էէնիտէն թէրէտտիւտ իթտի : Եիւզիւնին
գըղարթընը պիր գաթ տահա արթալ : Աբբայ տէկրինեի
իսէ սապրաղըլըգ վէ հիտտէթինի անճագ զապթ իտէ-
պիլտի :

Գաբրիէլ նէֆսինի տտէթա ճէպր իտէրէք սէօղիւն-
տէ շուս օլտա տէվաթ իյլէտի .

— Էվվէ՛թ , պաննա պիր քիթապ վերտինիզ . պու քի-
թապ , պիր բաբաղըն՝ կիւնահլարընը իթիրաֆ իթմէք իւզ-
րէ՝ քէնտիսինէ միւրտնաթ իտէն կէնճ չօճուգլարա , կէնճ
գըզլարա վէ էվլի գատընլարա խիթապ իտէճէ յի սիւալլէ-
րի հավի իտի . . . : (Պու խաթըրէի միւէսսիֆէտէն տօլայը
թիթրէյէրէք .) Եա՛ Բապպի , օ տէհչէթլի տագըզայը
միւտտէթի էօմիլի մտէ աշլա՛ ունուլ մայաճալլամ . . . : Վա-
գըթ ագչամ ըտը . . . : Սիզին իֆատէնիզէ կէօրէ թարի-
գաթըմըզ ազասընտան պիրի թարաֆընտան թէէյիֆ , վէ
ազիզ պիր բիսգոքոս թարաֆընտան տա իքմուլ իտիլիչ
օլան՝ պու քիթապը ալարապ օտամա չէքիլաիմ (1) : Դալ-
պիմ հիւրմէթ , էմիլիյէթ վէ իթիզատլա մալամսը ըտը .
քիթապը աշտըմ . . . : Էվվէլա նէ՛ տէմէք իսթէտիլինի ան-

(1) Օգույանլարըմըզա հիւրմէթէն՝ պու մէքրուհ քիթապ
հագգընտա վէլէվլ լաթին լիսանըյլա օլտուն պիր Փիբը վէրմէք
պիզճէ միւմքինսիզ տիր : Մ. Ժէնէն նամ միւէլլիֆի մէհհուր՝ Ժէ-
զիւիթլէթ վէ Տարիսըլ-Ֆիւնուն , նամ էսէրի պիւնագիրինտէ մէզը
քիբը քիթապ հագգընտա շէօյլէ սէօյլէմիչ տիր :

« Պու ֆապը պաշլայաճաղըմ սըրատա , պէօյիւք պիր թէ-
րէստիւտ վէ խէլէճան հըսա իտլորըմ՝ գիրա թէրճէմէսի միւմ-
քինսիզ վէ այնէն գիբրի միւշքիլ պիր քիթապտան պահո իթմէք
լազըմ կէլմէքտէ տիր : լաթին լիսանըյլա եազըլմըչ օլան պու քի-
թապ , նամուսքիսըլըզ վէ էսէպ կիպի շէյլէրի պէր թարաֆ ի-
լէ , պիր խայը արսըգճա վէ քիւսթալտճա սէօզլէրլէ մալամալ
տըր : Հէր խուսուստա օգույանլարըմըզն աֆվընը տիլէյէրէք ,
քէնտիլէրինի էտէպ վէ նամուսա մուղալիլ սէօզլէրտէն միւմքինի
մէրթէպի մուհաֆազա իտէճէյիմիզի վատ իլլէրիզ : »

Մ. Ժէնէն՝ պիր պաշգա եէրտէ , մէգքիւր քիթապըն հավի
օլտըրը սիւալլէր հագգընտա ալիճէնապանէ պիբ նէֆրէթլէ
շէօյլէ եազմը տըր :

« Իթիրաֆ տօլապընըն (խոստովանարան) պիր քէօշսինտէ
բաթազ իլէ էվլի պիր գատըն պրասընտա ճէրէյան իտէն մու-
հապէրէլէր նէ՛ կիպի շէյլէր տիր . . . : Պունլարտան պահա իթ-
մէքտէն սարֆը հազար իտէլիզ : »

լայամատում. լաքին նիհայէթ . . . անլատում. . . . Պունըն իւզէրինէ, հիճապ վէ տէհչէթէ տիւչար օլարագ մէպ. հութ վէ միւթէհայեիր գալտում. պու նէֆրէթպախշ քիթապը թիթրէյէն էլլէրիմէ գաբամաղա անճագ մուգթէտիր օլուպ, անինտէ գօշուպ եանընըզա կէլաիմ, վէ պու քիթապը եանլըշլըզլա պանա վէրմիշ օլտըղընըզը, վէ պէն տէ պիւմէյէրէք անրն մէքրուհ սահիֆէլէրինտէն պիր գաչընը օգումըշ պուլընտըղըմը սիզէ պէյան ու իգրար իյլէտիմ:

Աբբայ. - (Վագարլը պիր թավը ըլա.) Շուրասընը տախի տէրխաթըր իթմէլիսինիզ քի, պէն տէ օ վագթ, պիր բաբազըն կիւնահ տինլէմէք վագիֆէսի իճապընճահէր խուսուսը տինլէմէյէ մէմուր օլտըղընտան, հէր շէյի անլամաղա, հէր շէյի պիւմէյէ վէ հէր շէյի թագտիր վէ

նիւլասա, Պիր Մուհիպպի քիթապըն Բէշֆիյաթը իւնվանլը էսէրին միւլէլիֆի՝ պու նէֆրէթպախշ քիթապըն պիր խայլը Փըգրալարընը այնէն զիքր իթտիքտէն սօնրա, տէյօր քի.

« Գալէմիմ » հէր տիւրլիւ ըէզիլանէ վէ պիլէտէպանէ սէօզլէրլէ մալամալ օլան պու քիթապտան տահա մուֆասսալ սուրէթտէ պահս իթմէքտէն իսթինքեաֆ իտիյօր: Զաթէն ըէք զիյատէ իլէրիյէ վարմըշ օլտըղըմտան տօլայը ազապը վիճտանա տիւչար օլարագ, ատէթա տէհչէթ հըսս իտիյօրըմ: Պու քիթապըն պազը Փըգրալարընը իսթինսախ (ընդօրինակել) իթմէքտէն պաշգա պիր շէյ եաբմամըշ օլտըղըմը քէնտի քէնտիմէ սէօյլէյօր իսէմ տէ, նաֆիլէ. . . ինսան զէհիրէ տօգուլտըգտան սօնրա, նէ՝ տէրէճէ նէֆրէթ ու տէհչէթ հըսս իտէրսէ, պէն տէ այնը նէֆրէթ ու տէհչէթ տիւչար օլույօրըմ: Մա մաֆիհ, եինէ պու նէֆրէթ ու տէհչէթ տիր քի պէնի թէէմին վէ թաթմին իտիյօր: Հագրէթի իսանըն Քիլիսէսինտէ, ձէնապը Հագգ թարաֆընտան վազ իտիլմիշ օլան հայրէթէֆգա գաիտէյէ կէօրէ, ֆէնայլըգ նէ գատար պէօյիւք օլուրսա, պունըն տէրմանը տա օ գատար չաբուգ վէ միւլէսսիր օլմագ լազըմ կէլիր: Հագըգաթըն սէտասը զուհուր իթմէտիքճէ, հիւսնիւ ալլագ վէ ատապըն թէհիլքէտէ պուլընտըղը մէյտանա չըգամագ: »

մուհաքէմէ իթմէյէ մէճպուր պուլընտըղընը, ¹⁸ վէ թարի-
գաթըմըզ՝ իթիրաֆ բաբազը յօլմաղա արզուքէշ պուլը-
նան կէնճ շէմմապարա (սարկաւագ), ըուհպան մէքթէպի
թալէպէսինէ վէ կէնճ բաբաղլարա մէքթէպ սընըֆլարը-
նա մախսուս պիր քիթապ կիպի¹⁹ պու իթիրաֆ ՝ քիթապը-
նըն օգուտըլմասընը մէճպուրիյեէթ թաշթընա ալմըշ օլ-
տըղընը պէյան իլէ, վիճտանընըզը թէէմին վէ թէսքին
իյլէտիմ:

Գաբրիէլ. — Պէն տէ սէօզիւնիւզէ ինանտըմ. քէօր
քէօրիւնէ իթաաթ իթմէք ատէթի պէնտէ օ տէրէճէ քէօր-
լէշմիշ, վէ ամէլիյաթը մէճպուրիյեէնին իճրասը պէնտէքի
թէֆթիշ վէ մուայէնէ տույղուլարընը օ տէրէճէ քէօր-
լէթմիշ իտի քի, էվվէլա հըսս իթմիշ օլտըղըմ տէհշէթ
ու նէֆրէթտէն տօւայը աղըր պիր խաթա իշլէմիշ կիպի
քէնտի քէնտիմի թէքտիր իտէրէք, քիթապը ալտըմ վէ
օտամա չէքիլիւ օգուտաղա պաշլատըմ: Մհ, պապաճը-
ղըմ, շէհվէթ վէ զէվզիյաթը նէֆսանիյէնին է՛ն ճինայէթ-
քեարանէ վէ է՛ն պիէտէպանէ (անամօթ) տէգայիգի հագ-
գընտա նէ՝ տէհշէթէնկիզ մալիւմաթը հազի իմիշ. . . Պէն
օ վագթ տէլիգանլըրզ չաղընըն է՛ն աթէշնաք վէ է՛ն
հարարէթլի պիր զէմանընտա պուլուընըյօրում, վէ օ
վագթա գատար հըսսիյաթը նէֆսանիյէյէ գարշը քէն-
տիմտէ վագը օլան մուհարէպաթը շէտիտէտէ մահզա
ճէհալէթիմ վէ Ալլահըն մուավէնէթի սայէսինտէ ուղրա-
շապիլմիշ իտիմ. . . Մհ, եա՛ Ռապպի, օ կիճէ նէ՛ մէն-
հուս, նէ՛ ուղուրսըզ պիր կիճէ իտի: Վահտէթխանէմին
սիւրիւնէթի տէհշէթինթիմասը արասընտա, հիճապ վէ
տէհշէթիմտէն թիթրէյերէք, պու մէքրուհ րէզալէթլէր
մէճմուսաընը օգուտըզճա, վէ էտէպ վէ հիւսնիւ ախլա-
գա քիւլիյէն մուղայիր օլան օ պիր թաղըմ շէհվէթրէ-
րէսթանէ թասվիրլէր՝ հէնուզ բագ վէ լէքէսիզ օլան
գուվվէի իւայալիյէմ էօնիւնտէ թէճէսսիւմ իթտիքճէ,

Այլահ տախի շահիտ տիր քի ապրումս խըֆֆէթ կէլէճէք տէյու զանն իթմէքտէ իտիմ: Էվֆէթ --, . պիր ազ ան-
րա քէնտիմի զաիպ իթտիմ . . . պու ճէհէնէնէմի քիթապը
պիր թարաֆա ֆըրլաթմագ խթէտիքճէ, պիլմէմ նէ կի-
պի միւտհիշ պիր ճազիպէ վէ մուգավէմէթի զայրը գա-
պիլ պիր մէրագ՝ պէնի թութուար պու քիթապըն մէք-
րուհ սահիֆէլէրինէ սրգը սըգայա պաղլամագտա լուր .
հիճապ վէ նէֆրէթիմտէն էօլմէք րատտէսինէ կէլմիշ ի-
տիմ: Եանագլարըմ չայրը չայրը Եանմագտա , վէ շիտտէթ-
լի պիր հօրարէթ տամաղլարըմտա ճէվէլան իթմէքտէ իտի-
պուլնն իւզէրինէ , պիր թագըմ գօրգոնճ խայալաթա
տիւշար օլարագ , զիհնիմին բէրիշանլըղը մէրթէպէի նիֆա-
յէյէ վարտը . . . պու լանէթլի քիթապտան պիր թագըմ
չէհվէթէնկիզ ճիւլէլըզըյօր կիպի զանն իտիյօրտում: . .
վէ անլէրին ուզաթտըզլարը գօլլարտան գաչմաղա չալը-
շարագ քէնտիմի պիւս պիւթիւն զաիպ իյլէտիմ:

Արբայ . - (Սէրթ պիր չէհլէ իլէ .) Սիզ պու քիթապ
հագգընտա թահգերամիզ պիր լիսան գուլլանըյօրսընըզ
ամմա , պու հարէքէթինիզ սիզէ Եագըչմաղ . զիրա սիզ
էվհամ ու խայալաթընըզն հարարէթ վէ շիտտէթինէ
գուրպան կիթմիշսինիզ տիր . իմտի , միւքէմմէլ վէ Եմա-
լի արաւընտա գուլլարսըզ օլան վէ միւթալաաւը ֆիլիսէ
թարաֆընտան տա թէվսիյէ իտիլմիշ պուլունան պու քի-
թապտան հըսս իթտիյինիզ թէէսիրաթը՝ գուվվէի խա-
յալիյէնիզէ իսնաա իթմէլիսինիզ :

Գարրիէլ . - (Փէվֆ էլ ատէ ըզտըրապը գալպ իլէ .)
Տէմէք տիր քի , պապաճըղըմ , օ զէմանա գատար մասոււմ
վէ բէրտէի պէքեարէթլէ (կուտաթիւն) մէսթուը օլան
գուվվէի խայալիյէմին՝ պիր թագըմ մէքրուհ վէ մէզմում
մալիւմաթլա միւէպպէտէն լէքէտար օլմուշ օլտըղընտան
տօլայը շիքնայէթէ հագգըմ Եօգ տըր , էօյլէ մի . պու
կիպի մէքրուհ հալէրէ թէնտատէ օլանլարըն մուլախա

քէն բարազա միւրաճաթլա կիւնահլարընը իթիրաֆ ի-
տէճէքլէրինէ վէ աֆվ տիւէյէճէքլէրինէ ինանմալըյըմ,
էօյլէ՛ մի :

Աքրայ . - (Սէրթ պիր սուրէթտէ .) Պունլար էօյլէ
մէճէքլէր տիրքի , սիզ հէնուզ մուհաքէմէ իտէմէզսի-
նիզ :

Գաբրիէլ . - Էօյլէ իսէ արթըզ պունլարտան պահս իթ-
մէյէլիմ , պապաճըղըմ : Օ տէհչէթպախչ կիճէտէն սօն-
րա , ուզոն պիր խասթէլիյէ կիրիֆթար օլտում : Բէք չօգ
տէֆա ազլըմը զաիպ իտէճէլիմտէն գօրգմուչ օլտըզլա-
րընը պանա սէօյլէտիւեր : Պու խասթէլիքտէն շիֆարէզիր
օլտըղըմտա , կէչմիչ էօմրիմ՝ հէմնաք պիր լույա կիպի
կէօրիւնտիւ . . . : Օ վազթ սիզ՝ պազը մէմուրիյէթլէրէ
էլվէրէճէք տեղէճէտէ հէնուզ քէմալէ երմիչ օլմատըղըմը
պանա պիւտիրտիրիզ . . . : Պունըն իւզէրինէ պէն տէ՛ վաիզ-
լիք մէմուրիյէթլիյէ Ալէրիգայա կիթվէք էմէլինտէ պու-
լընտըղըմը պէյան , վէ պու պապտէ միւսատտէ կէօս-
թէրմէնիզի տիզտէն միւսիրանէ ըճա իյլէտիմ . . . : Սիզ
պու ըճամը ըէք չօգ միւտտէթ ըէտտ իթտիրտէն սօնրա ,
ճիհայէթ մուվաֆազաթ կէօթէրտիրիզ . . . : Եզլա չըզ-
տըմ . . . : Չօճուզլըղըմտան պէրու գօլէժտէ վէ եա լուհ-
պան մէքթէպինտէ տաիմի պիր թազեիզ վէ իթաաթը
մութլազա ալթընտա հաչամըչ , վէ պաչըմը վէ կէօզլէրի-
մի միւթէմատիյէն եերէ էյմէյէ ալըչմըչ օլտըղըմտան ,
ոէմայա պազմազ վէ թապիաթըն լէթաֆէթ վէ հաչմէ-
թինի սէյրէ տալմազ ատէթինի ատէթա ունութմըչ ը-
տըմ : Պինաէն ալէյհ՝ քէնտիմի պիրտէն պիրէ տէնիզին
վիւսաթ վէ ազամէթի տէհչէթֆէրմապը օրթասընտա պուլ-
տըղըմ , վէ սէյահաթ էանասընտա քէնտիմի Օգիյանոս իլէ
ասիւման արասընտա կէօրտիւյիւմ զէման , նէ՛ գատար
տէրին վէ տինտարանէ պիր սաաաթէթ հըսս իթմիչ օլտը-
ղըմը թարթֆ իտէմէմ : Քէսիֆ վէ գօյու պիր գարանլըզ

իլէ միւսթէվլի օլան պիր մահալտէն տըշարը չըգմըշըմ կիպի զանն իտիյօրտում: Պիր չօդ սէնէլէրտէն պէրու իլք տէֆա օլարագ գալպիմին սէրպէսթ սէրպէսթ չարբմագտա օլտըղընը, վէ միւտտէթի էօմրիւմտէ իլք տէֆա օլարագ էֆքեար վէ իրատէմին սահիպի պուլընտըղըմը հըսս իտիյօրտում. եիւքսէք պիր տաղըն թէքէսինտէն գարանլըգ պիր օվայը թէմաշայա տալան պիր ատէմ կիպի, կէշմիշ էօմրիւմիւ մուլայէնէ վէ թէտգիգէ ճէսարէթ իլլէտիւմ...: Օ սըրատա զիհնիմտէ զարիպ զարիպ չիւպհէլէր տօղաու: Ճէնապը Ալլահ պանա հուրրիյեթ, իրատէ վէ գուվլէի ագլիյէ իհսան պույուրմըշ օլտըղը հալտէ, իրատէմի, հուրրիյեթիմի վէ գուվլէի ագլիյէմի պու գատար վագթտան պէրու նէ հագգ վէ նէ մագսատա մէպնի թազեիգ վէ իզալէ իթմէք իսթէտիքլէրինի տիւշիւնտիւմ. ֆագաթ սօնրա քէնտի քէնտիմէ. « Պէնիմ տէ իշթիրաք իտէճէյիմ պու պէօյիւք, միւքէմմէլ վէ մուգատտէս իշին մէգասիտի պէլքի պիր կիւն մէյտանա չըգար տա, պէնիմ իթաաթ վէ սասլրքեարլըղըմ մագհարը միւքեաֆաթ օլուր » տէտիւմ:

Պու սըրատա Բօտէն օտայա կիրտի: Սրբայ տ'էկրին. եի մէրգումըն եիւզիւնէ մանիտար պիր պագըշ աթֆ իլէ քէնտիսինի իսթիճվապ իլլէտի: Բօտէն արբայ տ'էկրինեին եանընա եագլաշըպ Գաբրիէլին իշիտէմէյէճէյի տէրէճէտէ եավաշ պիր սէտա իլէ:

— Վէիւմ պիր չէյ եօգ. եալընըգ, մարէշալ Սիմոնըն բէտէրինին՝ Մ. Հարտինին ֆապրիգասընա մուվասէլէթ իթմիշ օլտըղը խապէրինի կէթիրտիլէր. — տէտի:

Պատէհու, Գաբրիէլին եիւզիւնէ աթֆը նիկեահ իտէրէք, արբայ տ'էկրինեիյէ պիր սիւալ իրատ իթմէք իսթիյօր կիպի կէօրիւնտիւ. արբայ տ'էկրինեի իսէ մէյուս վէ միւքէտտէր պիր չէհրէ իլէ պաշընը էյտի: Բօտէն թէքարը չըմինէնին եանընա կիտէրէք, տիրսէյինի քէնարընա

տայաթտը : Արքայ տ'էկրիճեի Գաբրիէլէ թէվճիհի խի-
թապլա տէտիքի .

— Սէօղիւնիւզիւ տէվամ իտինիզ , սէվկիլի օղլոււմ .
պիլ ախըրէ նէ՞ գարար իթթիխազ իթմիշ օլտըղընըզը ան-
լամադ իսթէրիմ :

Գաբրիէլ . - Նէ՛ գարար իթթիխազ իթմիշ օլտըղըմը
պիր աղ սօնրա սէօյլէյէճէյիմ : Չարլսթոնա վասըլ օլ-
տոււմ . . . : Թարիգաթըն մագաստը հազգընտա զիհնիմտէ
տօղմուշ օլան շիւպհէլէրի շէհրի մէզքիւրտէքի մանասթը-
րըմըզըն պաշ րահիպինէ պէյան իթմիշ օլտըղըմտան , բա-
հիպի մուսաիլէյհի ֆիքրիւթի թէնվիր իթմէքլիյի վատ իյլէ-
տի , վէ թարիգաթըն մագաստընը քէմալը խալիսէթլէ
շէրհ ու իյզահ իտիպ , հէման պիլճիւմլէ ազասը պէնիմ կի-
պի ճէհալէթի քեմալլէ իշինտէ օլտըղլարընը վէ թարի-
գաթըն թարիխի թէէսիւինտէն պէրու բէիսլէրինին թա-
ագիպ իթմիշ օլտըղլարը պու մագաստտան քիւլլիյէն պի-
խապէր պուլընտըղլարընը սէօյլէտի . . . : Պունըն իւզէրինէ
տիւշարը տէհշէթ օլտոււմ գալտըմ . . . : Միւշքիւլաթը
մէզհէպիյեէ վէ վիճտանիյեէյի հալլ իտէն րահիպլէրին քի-
թապլարընը օգուտոււմ . . . : Օհ , օ զէման եէնի վէ տէհ-
շէթլի պիր սրրը տահա մէյտանա չըգտը . բէտէրլէրիմիզ
թարաֆընտան գալէմէ ալընմըշ օլան պու քիթապլարըն
պէհէր սահիֆէսինտէ , սըրգաթ , իֆթիրա , ճէպրէն ֆի-
իլի շէնի՛ իճրասը , զինա , նագզը եէմին , գաթլ , վէ հիւ-
քըմտարանա գարչը սուի գաստ կիպի ճինայաթը ազիմէ-
նին ճաիզ վէ մէշրու՝ ատտ իտիլտիյինի վէ հաթթա մա-
զուր պիլէ թուլըլտըղընը միւշահէտէ իյլէտիմ (1) . . . :

(1) Պու իպարէտէ միւպալաղալը պիր շէյ եօգ տուր : Պիր
Մուհիպալի քիթապըն Քէշֆիյաթը իւնվանլը , 1843 տէ Սթրազ-
պուրկտա նէշը օլունան վէ ռուհպան մէքթէպլէրինէ մախսուս
իթիրաֆ քիթապընըն պիր չօգ ֆըգրալարընը հավի պուլընան
քիթապա միւրաճաաթ օլունա :

Պէն՝ մերհամէթ , ատալէթ , շէֆգաթ վէ մուհապպէթ մէնպար պիր Խալիգին խըտմէթքեարը օլտըղըմ հալտէ , րէխլէրի պու կիպի իթիգատաթ վէ էֆքեարա թապի օլան պիր ճէմիյեթէ մէնսուպ օլտըղըմի տիւշիւներէք , պէնի անա լապթ իտէն պաշարը միւէպպէտէն գաթ իթմէքիյի ճէնապը Հագգ հուզուրնտա Կէմին իյլէտիմ :

Գարրիէլին պու սէօղլէրի իւզէրինէ , աբբայ տէկրինէի իլէ Բօտէն տէհշէթի մուլին պիր Նիկեաճ թէաթի իթտիլէր : Հէր շէյ մահվ օլմուշ պիթմիշ իտի : Բէնշէլէրին տէքի շիքեար էլտէն չըգըյօրտու :

Գարրիէլ իսէ՝ զիհնինտէ հասըլ օլտն պու միւէլլիմ խաթըրէլէրտէն ֆէվգ էլ ատէ միւթէէսիր օլարագ , աբբայ տէկրինէի իլէ Բօտէնին թէաթի իթտիլէրի պագըլն ֆարգընա վարամայըպ սէօղիւնէ շէյլէճէ տէվամ իյլէտի :

— Լաքին թարիգաթ իլէ գաթը ալագա իթմէյի հէրնէ գատար գարաբլաշտըրմըլ ըտըմ ըստ տա , քէշֆիյաթը մէգքիւրէ պանա բէք զիյատէ քէտէրի մուճիպ օլտու . . . : Ահ , պապաճըղըմ , սէօղիւմէ իթիմատ իտինիլ , ատիլ վէ քէրէմքեար պիր բուհ իշուն միւտտէթի մէտիտէտէն հիւրմէթ իթտիյի պիր շէյի պիրտէն պիրէ ինքեար իթմէքտէն տահա տէհշէթի պիր շէյ օլամալ . . . : Գալպիմ օ տէրէճէ մուզտարըպ ըտըքի , վաիլլիք մէմուրիյեթինին թէհիլքէլէրինի տիւշիւներէք , ճէնապը Հագգըն պու վէսիլէ իլէ պէլքի տէ պէնի քէնտիսինէ չաղըրաճաղընը մէմուլ իտիյօրտու : Լաքին մուզայիլրի օլարագ , ճէնապը Հագգ պիր իթինտի ֆէվգ էլ ատէ իլէ իւզէրիմէ նազարէթ իթմէքտէն իտի գալմաուր :

Գարրիէլ պու սէօղիւ սէյլէտիյինտէ , Ամէրիգատա քէնտի հայաթընը գուրթարմըլ օլտն էսրարի գատընը տէրխաթըր իտէրէք , իթրէտի : Պատէհու պիր տագըգա գատար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա , սէօղիւնիւ թէքրար տէվամ իյլէտի :

— Վախզլիք մէմուրիյեթիմ խիթամբէզիր օլունճա, հուրրիյեթիմի իյատէ վէ պէնի եէմինլէրիմտէն թէպրիյէ իթմէնիզի սիզտէն լէճա իթմէյի գարարլաշտըրմըջ օլաըղըմտան, ֆրանսայա ալտէթ իլլէտիմ . . . : Պիր չօգ տէֆալար սիզին իլէ միւլագաթ իթմէք արզուսընտա պուլունտըմ. ֆագաթ հէր նասըլ ըսա պու արզումա տէսթ. ըէս օլամատըմ : Տիւնքի կիւն, ձէնապը Հագգըն էմրիյլէ, վալիտէմ իլէ ուզուն պիր մուհալէրէտէ պուլունտըմ. պէնի բուհպան սիլքինէ իտիսալ իթմէք իչուն նէ՝ մէք. բուհ հիլլէլէր գուլլանըրմըջ օլտըղընը. վէ ճան չէքիլմէք ըատտէսինտէ պուլունան. պիր վալիտէնին սատագաթըլ պիր ասքէրէ թէվտի՝ իթմիշ օլտըղը էօքսիլլէրի պաշգուսընա թէսլիմէ վալիտէմի մէճպուր իթմէք իւզրէ, իթի. բաֆ բաբազընը վաղթա իթթիսազ իտէրէք կիւնահ տին. լէմէք վազիֆէսինի նա՝սըլ սուի իսթիմալ իթմիշ օլտըղլարընը խապէր ալտըմ : Պէնի ճէմիյեթէ լապթ իտէն պաղլարը գաթ՝ իթմէյէ հէնուզ թէրէտտիւտ իթմէքտէ իտիմ իսէ տէ, տիւնքի կիւն խապէր ալտըղըմ՝ շէլլէր իւզէրինէ գարարը վագըըմ արթըգ պիւս պիւթիւն գաթի պիք ըէնկ քէսպ իթտի . . . : Պունընլա պէքապէր, շուրասընը տախի սէլլէյիմ քի պէն պիւթիւն թարիգաթը իթհամ իթմէյօրըմ. շիւպհէսիզ պէնիմ կիպի պիր չօգ սատէտիլ վէ էմիյեթ.քեար ատէմլէր տախի պու ճէմիյեթէ իշթիքաք իթմէքտէ տիրլէր . . . : Պունլար՝ շունըն պունըն էլինտէ քէօր քէօրիւնէ ալլէթ օլուպ, սէվգ իտիլտիքլէրի մագսատըն նէտէն իպարէթ օլտըղընը պիլմէղլէր : Պէն պունլարը աճըըմ, վէ պէնիմ կիպի տնլէրին տէ ֆիքրինի թէնվիր իթմէսինի ձէնապը Հագգտան լէճա վէ նիյազ իտէրիմ :

Աբբայ. — (Եիւզիւ մօրարմըջ վէ գալպի չարբմագտա պուլունմըջ օլտըղը հալտէ, այաղա գալգալագ.) Տէմէք տիր քի, սիզի ճէմիյեթէ ըապլ իտէն պաղլարը

գաթ՝ իթմէքլիյիմի գաթիյէն թալէպ իտիյօրսընըզ, էօյ-
լէ՞մի :

Գաբրիէլ. - Էվվէթ, պապաճըղըմ... սիզին տէլա-
լէթինիլէ պիր եէմին իթտիմ. չիմտի պէնի պու եէմին-
տէն յէպրիյէ իթմէնիզի ըէճա իտէրիմ :

Աբբայ. - Տէմէք տիրքի, վագթըլլա հիւսնիւ թի-
ղանըղլա վերմիշ օլտըղընը թէահհիւտաթըն ճիւմէսինին
սէ հիւքմսիզ առտ իտիլմէսինի արղու իտիյօրսընըզ, էօյ-
լէ՞մի :

Գաբրիէլ. - Էվվէթ պապաճըղըմ :

Աբբայ. - Տէմէք տիրքի, պունտան պէօյլէ սիզին ի-
լէ ճէմիյեթիմիզ արասընտա հիշ պիր միւնասէպէթ վէ
ալէազա պուլունմայաճազ տըր :

Գաբրիէլ. - Էվվէթ, պապաճըղըմ, պուլունմայաճազ
տըր. զերա պէնի ահո ու եէմինիմտէն թէպրիյէ իթմէ-
նիզի ըէճա իթմէյէ կէլմիշիմ տիր :

Աբբայ. - Լաքին ճէմիյեթ սիզի թէպրիյէ իտէպիլիր-
սէ տէ, սիզ անընլա գաթը ալէազա իտէմէյէճէյինիզի
պիլիր միսինիզ :

Գաբրիէլ. - Թալէպի վագըըմ՝ իթմիշ օլտըղըմ եէմինէ
նէ՛ տէրէճէ էհէմմիյեթ վերմէքտէ օլտըղըմը իսպաթիտէր,
պապաճըղըմ. չունքի պէնի պու եէմինտէն թէպրիյէ իթ-
մէնիզի ըէճա իթմէյէ կէլմիշիմ տիր... Պինսէն ալէյհ-
էկէր պու ըէճամը գապուլ իթմէյէճէք օլուրսանըզ, պէն
տէ պունտան պէօյլէ քէնտիմի նէ՛ ծէնապը Հագգ հու-
զուրընտա վէ նէ՛ տէ ինսանլար նազարընտա հիշ պիր վա-
զիֆէ իլէ միւքէլլէֆ առտ իթմէմ :

Աբբայ. - (Րօտէնէ տէօնէրէք.) Պունտան տահա սա-
րիհ վէ գաթի պիր գարար օլամազ, տէյիլ մի :

Աբբայ տիկրինեինին մէյուսիյեթի օ տէլիճէ շիտ-
տէթլի իտիքի, սէտասը կիթտիքճէ պօղուզ պիր սուրէթ-
տէ չըգմագտա ըտը :

Գաբրիէլ՝ կէօզլէրինի էյմիշ օլտըզը հալտէ , հարէ-
քէթսիզ վէ սաքիթ աուրմագտա օլան աբբայ տ'էկրինեի-
նին վերէճէյի ճէվապա պէքլէմէքտէ իքէն , Բօտէն՝ պիր
աղ էվվէլ գուրշուն գալէմ իլէ եազմըշ վէ աբբայ տ'էկ-
րինեիլէ վերմիշ օլտըզը քեաղըտը մէրգումըն էլան էլինտէ
թուլթմագտա օլտըզընը միւշահէտէ իտէրէք , ֆիքրինտէ
նակէհանի պիր չէօլէի իւմիտ գուհուր իյլէտի . պունըն
իւզէրինէ , ճասուսը մէրգում՝ աբբայ տ'էկրինեիլէ եագ-
լաշարագ , չիւպհէլի վէ էնտիշնաք պիր չէհրէ իլէ .

— Վէրտիլիմ քեաղըտը հէնուզ օգոմատընըզ մը . -
տէյու սօրտու :

Աբբայ . - Խաթըրըմա կէլմէտի . - տէյու ճէվապ
վէրտի :

Բօտէն սօն տէրէճէ հիտտէթլէնտի . լաքին պու հիտ-
տէթինի զապթ իթմէք իչուն քէնտիսինի ճէպը իյլէտի .
պատէհու սաքին պիր սէտա իլէ .

— Էօյլէ իսէ չար չաբուգ օգուլընըզ . - տէտի :

Աբբայ տ'էկրինեի էլինտէքի քեաղըտ իւզէրինէ աթ-
ֆը նիկեան իտէր իթմէզ , օ վագթա գատար մէյուսիյեթ
էսէրի նիւմայան օլան չէհրէսինտէ պիր նուրը իւմիտ բար-
լատը , վէ չիւքրանիյեթի ֆէվզ էլատէսինի մուլին պիր
թավը իլէ մէրգումըն էլինի սըգտըգտան սօնրա , ալշագ
պիր սէտա իլէ .

— Հագգընըզ վար տըր . . . Գաբրիէլ պիզիմ տիր . -
տէտի :

5

Ա Վ Տ Է Թ

Աբբայ տ'եկրինների՝ Գաբրիէլէ ճեվապ վերմէղտէն էվ-
վէլ, տէրին պիր միւլահազա տէրեասընա տալտը, Պիր
ազ էվվէլ թէղայեիւր իթմիշ օլան չէհրէսի հաւաշ եա-
վաշ քէսպի պէշաշէթ իյլէտի, Բօտէնին՝ թէհլիքէի ազի-
մէյի պիւ միւշահէտէ գուրշուն գաւէմիյլէ պիր գաշ սա-
թըր շէյ եազարագ կէօսթէրմիշ օլտըղը միւքէմմէլ վէ
միւէսսիր պիր թէտպիր հագգընտա իսթիմալ իտէճէյի
պէլաղէթ վէ ֆէսահէթինին թէէսիրաթընը միւլահազա
իթմէքտէ իմիշ կիպի կէօրինմէքտէ իտի:

Բօտէն իսէ՝ աբբայ տ'եկրինեիյէ տօղրու թահգիրա-
միզ վէ զազուպանէ պիրնազար աթֆ իթտիքտէն վէ զա-
յէթ մանիտար պիր սուրէթտէ ումուզլարընը գալտըր-
տըգտան սօնրա, եինէ էվվէլքի եէրինէ ավտէթլէ տիրսէ-
յինի շըմինէնին քէօշէսինէ տայաթտը: Աբբայ տ'եկրինների
նին նազարը տըգգաթընա չարբմամըշ օլան պու նիւմա-
յըշտան սօնրա, Բօտէնին էօլիւ չէհրէսի՝ թէքրար սիւքիւ
նէթի պարիտանէ վէ պիֆիւթուրանէսինի քէսպ իյլէտի.
կէօղիւնին կէվշէք գարագլարը՝ պիր տագըգաճըգ հիտ-
տէթ վէ սապըրսըղըգ սարիգասըյլա գալգտըգտան սօն-
րա, թէքրար ուֆագ վէ տօնուգ կէօղլէրինի նըսֆէն
սէթր իթտիլէր:

Շուրասընը տախի իթիրաֆ իթմէյիյիզ քի, աբբայ
տ'եկրինների՝ պէլիղանէ սէօղլէրինէ, հարէքեաթը նազի-
քեանէսինին ճազիպէսինէ, չէհրէսինին լէթաֆէթ ու մէ-
լահէթինէ վէ հիւսնիւ թէրպիյէսինէ րաղմէն, սըրր քեա-
թիպլիք վէ ճասուլըգ մէմուրիյեթլէրինի նատիրէն թէրք

իտէն պու մէքուհ, քիրլի վէ սէֆիլանէ գըյաֆէթլի իւթիյարըն մէթանէթի քեամիլէսի վէ տէսայիսի չէյթանէթ. քեարանէսի էօնիւնտէ էքսէր տէֆա քիւչիւլիւր վէ անըն նուֆուզ ու թէէսիրինէ մահքիւմ օլուր ըտը :

Ժէպիւիթ ճէմիյեթիինին վերտիյի թէրպիյէ օ տէրէ-ճէ նաֆիզ վէ միւէսսիր իտի քի, Գարրիէլ՝ ճէմիյէթլէ օլան միւնասէպէթ վէ ալազասընը պէօյլէ ալէնի պիր սուրէթտէ գաթ՝ իթմէրլէ պէրապէր, Տէնուզ աբրայ տ'էկրինեի հուզուրընտա տէհչէթ հըսս իթմէքտէ վէ քէնտի եէմինլէրինի ֆէքք իթմէք հազգընտաքի թալէպի գաթիսինէ գարչը մէրգումըն նէ՝ ճէվապ վիրէճէյինէ քէտէրպախչ պիր սապլուրզլըզլու պէքլէմէքտէ իտի :

Աբրայ տ'էկրինեի իտէ՝ հիւճիւմ բլանընը մահիրանէ պիր սուրէթտէ թէրթիպ իթտիքտէն սօնրա, նիհայէթ սիւքիւթիւ գաթ իյլէտի, վէ տէրին պիր ահ չէքտիքտէն վէ պիր ազ էվվէլ սէրթ վէ զազուպանէ կէօրիւնէն չէհընտի միւէսսիր պիր միւլայէմէթ քէսպ իթտիքտէն սօնրա, մուշֆիգանէ պիր սէսա իլէ տէտի քի :

— Սէվկիլի օղլոււմ, պու գատար միւտտէթ սիւքիւթ իթմիչ օլտըղըմաւան տօլայը աֆվընըզը տիլէրիւմ. ահճադ, սիզին նակէհանի գարարընըզ պէնի օ տէրէճէ շաչըրթտը, վէ զիհնիմտէ օ գատար էլէմպախչ միւլահուգաթ վիւճուտէ կէթիւրտի քի, ճէմիյեթլէ օլան միւնասէպաթընըզ գաթ իթմէնիզին սէպէպինի սնլայապիլմէք իչուն պիր գաչ տազըզա գատար զիհնիմի թօքլումազա մէճպուր օլտոււմ . . . : Շիմտի, սէվկիլի օղլոււմ, գարարը վազընըզըն էհէմիյեթ վէ վէսամէթինի պիր էյիճէ միւլահազա իթմիչ մի սինիզ . . . :

Գարրիէլ. — Եվվէթ, պապաճըղըմ :

Աբրայ. — Ճէմիյեթտէն ֆէքքի բապըթաի մէնսուպիյեթ իթմէյի գաթիյէն վէ հաթթա պէնիւմ խիլաֆըրիզամ օլարադ գարարլաշաըրմը՛ն մը սընըզ :

Գաբրիել. - Ֆիլհադըգա պու խուսուս քէտէր վէ մէ-
յու սիյեթիմի մուճիպ օլույօրսա տա, նէ՛ չարէ . . . գաթ.
լանաճաղըմ:

Աբբայ. - Օլ պապտէ հիչ շիւպհէմ եօգ տըր . . .
չիւնքի սիզ հիւսնի ըիզանըզլա նագապիլի թաղերի պիր
եէմին իթմիշսինիզ տիր, վէ պու եէմին՝ ճէմիյեթիմին գա-
վանիյնի էսասիյեթսի իճապընճա, ամիրլէրինիզին ըիզասը
օլմագսըղըն ճէմիյեթի թէրք իթմէմէյէ սիզի մէճպուր
իթմէքտէ տիր:

Գաբրիել. - Պապաճըղըմ, պէնիմ օղէման իճրա իթ-
տիյիմ թէահհիւտաթըն նէտէն իպարէթ օլտըղընտան
քիւլլիյէն պիխապէր պուլունտըղըմը սիզ բէք ալէա պի-
լիրսինիզ: Շու սըրատա իսէ, Ֆիքրիմ տահա զիյատէ
թէնվիր իտիլմիշ օլտըղընտան, ճէմիյեթիմէն այրըլմագ
արզուսընտայըմ. պէնիմ եէկեանէ էմէլիմ՝ Բարիստէն ու-
զագ պիր քէօյտէ պիր բաբազլըզ մէմուրիյեթի էլտէ
իթմէքտէն իպարէթ տիր . . . : Պու ֆագիրանէ վէ ֆաի-
տէպախշ մէմուրիյեթի իչուն քէնտիմտէ նագապիլի մու-
գավէմէթ պիր մէյէլան հըսս իտիյօրում. զիրա քէօյլէրտէ
օ տէրէճէ միւտհիշ պիր սէֆալէթ վէ պիչարէ չիֆթիճիլէ-
րին հալինի ըսլահ իտէպիլէճէք ահվալ հագգընտա օ տէ-
րէճէ միւլէլիմ պիր ճէհալէթ հիւքմֆէրմա տըր քի, պի-
չարէլէրին հայաթը՝ արապ քէօլէլէրինին հայաթընտան
հիչ ֆարգը եօգ տըր. չունքի անլէրին նէ հուրրիյեթի,
վէ նէ տէ թէրպիյէսի վար տըր. իմոի, ձէնապը Հագգըն
մուավէնէթիլլէ, պիր քէօյ բաբազլըղընտա ինսանիյեթի
ֆաիտէլի պիր խըտմէթ կէօրէպիլէճէյիմի զանն իտիյօ-
րում: Էկէր պու թէքլիֆիմի ըէտտ իտէճէք օլուրսանըզ,
բէք զիյատէ քէտէրի տէրունիմի մուճիպ օլաճագսընըզ:

Աբբայ. - Գօրգմայընըզ, օլլում, էմին օլունըզ. պիզ-
տէն այրըլմագ իւզրէ օլան արզունըզա գարշը մուխալէ-
ֆէթ իթմէք իսթէմէմ:

Գաբրիել. - Տէմէք տիր քի, պէնի եհմնլէրիմտէն թէպրիյէ իտէճէքսինիլ, էօյլէ՞ մի:

Աբբայ. - Պէնիմ պու պապտէ իգթիտարրմ եօգ տուր, օղլում. լաքին Բօմայա եազըպ ումումի բէտէրի միզտէն մէհըռնիյիէթ թալէպ իտէճէլիմ:

Գաբրիել. - Թէշէքքիւր իտէրիմ, պապաճըզըմ:

Աբբայ. - Շիմտի, սէվկիլի օղլում, իշթէ սիզէ աղըր կէլէն րապըթալարտան գարիպէն գուրթուլաճագսընըզ. վէ լաքին պէօյլէ նակէհանի պիր սուրէթտէ ինքեար իթմէքտէ օլտըղընըզ ատէմլէր, ձէնապը Հագգըն սիզի տահա պէօյիւք խաթալարտան մուհաֆագա իթմէսի իշուն, հագգընըզտա տուա իթմէքտէն խալի գալմայաճագլար տըր: Սիզ քէնտինիլի պիզտէն այրըլմըշ զանն իտիյօրսընըզ. լաքին պիզ քէնտիմիզի սիզտէն այրըլմըշ ատտ իտէմէյիլ. զիրա հագգընըզտա տէրքեար օլան մուհապպէթի բէտէրանէմիզի գաթ՝ իթմէք պիզճէ միւմքինսիլ տիր: Անլատընըզ մը. . . պիզ քէնտի տէլալէթիմիզլէ բուհապան սիքինէ կիրմիշ օլանլարա եաբտըղըմըզ էյիլիքլէր իլէ պէրապէր, եինէ քէնտիմիզի անլէրին միննէթտարը ատտ իտէրիլ. . . Սիզ ֆագըր վէ էօքսիւզ պիր չօճուգ իտինիլ. . . եալընըզ չէֆգաթ ու մէրհամէթէ չայէսթէ օլտըղընըզ իշուն տէյիլ, միւհթէրէմ վալիտէնիզին պարը ազիմինի խաֆիֆլէթմէք մագսատըյլա էլիմիզի սիզէ ուղաթտըզ. . . :

Գաբրիել. - (Հէյէճան իլէ.) Պէն նանքէօր տէյիլ իմ, պապաճըզըմ. . . :

Աբբայ. - Նանքէօր օլմատըղընըզա ինանրըրմ, օղլում: Պիր չօգ սէնէլէր սիզէ, կէրէք բուհանի վէ կէրէք ճիսմանի էքմէք եէտիրտիք. սիզի սէվկիլի պիլէ էվլատ մագա մընտա կէրէք ճիսմէն վէ կէրէք բուհէն գայըրտըզ: Շիմտի իսէ, պիզի ինքեար իթմէք վէ պիզտէն այրըլմագ իսթիյօրսընըզ, տէյիլ մի. . . Բէք էյի, ճնա տա մուվաֆա.

դաթ իտերիզ: Իշթէ, պիգիմլէ օլան միւնասէպէթ վէ աւէազանըզը դաթ իթմէնիզին ասլ սէպէպինի անլամըշ օլտըղըմ ճիհէթլէ, եէմինլէրինիզի ֆէքթ իթմէք վազիֆէմ իգթիզասընտան տըր:

Գաբրիէլ. - Հա՞նկը սէպէպտէն պահս իթմէք իսթի. յօրսընըզ, պապաճըղըմ:

Աբբայ. - Ա՛հ, սէվկիլի օղլում, սիզին գօրգունըզը անլայօրըմ: Պիզի պէօյիւք թէհլիքէլէր թէհտիտ իթմէքտէ տիր... սիզ պունը բէք ալէա պիլիսինիզ...:

Գաբրիէլ. - (Հայգըրարագ.) Թէհլիքէլէր մի:

Աբբայ. - Թարիգաթըմըզըն համիլէրի օլան հիւքմտարլարըմըզըն մէվգըի իպթիտարտան տիւշմէլէրինտէն պէրու, իխթիլալ վէ տինսիզլիլին կիթտիքճէ թէհտիտամիզ պիր սուրէթ քէսպ իթմէքտէ օլտըղը մէճհուլընըզ պուլընմագ միւմքինսիզ տիր. պիզէ գարշը պին տիւրլիւ թաագիպաթ իյգա՝ իտիլիօր. հեր եերտէ տիւշարը մէզալիմ վէ թէատտիյաթ օլույօրըզ... Պինապէրին, պու կիպի ահվալտէ սիզի պիզտէն այրըլմաղա թէշվիգ իտէն սէպէպի անլայըպ թագտիր տախի իտէպիլիրիմ:

Գաբրիէլ. - (Հէմ նէֆրէթ վէ հէմ տէ քէտէր իլէ.) Պապաճըղըմ, պէնիմ հագգըմտա պէօյլէ պիր էֆքեարազահիպ օլմանըզ բէք զիյատէ քէտէրիմի մուճիպ օլըյօր:

Աբբայ տ'էկրինեի՝ Գաբրիէլին իթիրազաթընա էհէմ միյեթ վէրմէքսիզին, ճէմիյեթի թէհտիտ իտէն մէվհում վէ խայալի թէհլիքէլէրի թասվիր իթմէքտէ տէվամ իյլէտի. հալ պուքի ճէմիյեթի մէզքիւրէ՝ թէհլիքէտէ պուլընմատըգտան պաշգա, թէքրար նուֆուզ ու թէէսիրինի խաֆիյէն էլտէ իթմէյէ պաշլամըշ ըտը: Աբբայ տ'էկրինեի սէօզիւնէ շէօյլէճէ տէվամ իյլէտի:

— Էկէր թարիգաթըմըզ՝ պունտան պիր գաշ սէնէ էվվէլ օլտըղը կիպի, եինէ իպթիտար վէ նուֆուզ սահիպի օլսա իտի, վէ էհլի իյմանըն պիզէ իսնատ օյունան մէք-

րուհի Իֆթիրալարա գուլագ ասմայըպ տա պիզէ պօրճու
օլտըզը հիւրմէթ ու ըրիայէթտէ գուսուր իթմէսէ իտի,
օ զէման՝ սիզի ճէմիյեթթիմիզտէն իխրաճ իթմէյէ պէլքի
թէրէտտիւտ իտէր, վէ կէօզլէրինիզի նուրը հագըգաթա
աչըպ տիւչար օլտըզընըզ զալալէթ (մոլորութիւն) եօլուն-
տան սիզի գուրթարմաղա չալըչըր ըտըգ. լաքին պու կիւն՝
զաիֆ, իգթիտարօրզ վէ մաղտուր օլտըզըմըզ վէ հէր թա-
րաֆտան թէհտիտ ալթընտա պուլընտըզըմըզ ճիհէթլէ,
քէնտինիզի ագիւնէն վէ իհթիյաթքեարանէ պիր սուրէթ.
տէ գուրթարմագ իսթէտիյինիզ պու թէհլիքէլէրէ սիզի
տէ հըսսէտար իթմէմէք՝ վազիֆէմիզ վէ ուլուվլը ճէնա-
պըմըզ իգթիզասընտան տըր, սէվկիլի օղլում:

Աբբայ տ'էկրինեի պու սէօզլէրի սէօյլէյէրէք, Ռօտէ-
նէ սիւրաթլը պիր նիկեահ աթֆ իյլէտի. Ռօտէն իսէ՝ մա-
գամը թաստիգտէ պաչընը սալլամագլա պէրապէր սա-
պըրսըզլըզընը մուլին պիր հարէքէթ իճրա իթտիքի, սա-
նըրսըն քի « Եիւրիւ... եիւրիւ » տէմէք իսթէմէքտէ իտի:

Գաբրիէլ գալպէն միւքէտտէր վէ միւնֆաիլ օլմուշ
ըտը. տիւնեա իւզէրինտէ քէնտի եիւրէյինտէն տահա ա-
լիճէնապ, տահա խուլուսքեար վէ տահա ճէսարէթլի պիր
եիւրէք պուլունամագ իքէն, գարարը վագըընա պու եօլ-
տա մանա վէրիլտիյինի կէօրիւնճէ, նէ՝ գատար մուզտա-
րըպ վէ միւքէտտէր օլաճաղընը օգույանլարըմըզ մուհա-
քէմէ իտէպիլիլէր:

Գաբրիէլ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ վէ կէօզլէրի եա-
չարմըշ օլարագ ճէվապէն տէտի քի.

— Պապաճըզըմ, մուհաքէմէնիզ հագգչինասանէ տէ-
յիլ, պի ինսաֆանէ տիր... չուքի պէնիմ ալչագ վէ ֆօր-
գագ օլմատըզըմը բանա պիլիրսինիզ:

Ռօտէն՝ աբբայ տ'էկրինեիլ խիթապ իտէրէք վէ հա-
գարէթամիզ պիր պագըշ իլէ Գաբրիէլի կէօթէրէրէք գը-
սա վէ գաթի պիր սէտասը իլէ.

— Խայր . . . սիզին սէվկիլի օղլունըզ . . . պատրէթ վէ
ինթիպահ սահիպի տիր . — տէտի :

Րօտէնին պու սէօզիւ իւզէրինէ Դաբրիէլ սարսըլտը .
սօլղուն հանագլարընտա խաֆիֆ պիր գըղարթը բէյտա
օլտու , վէ իրի մաի կէօզլէրի իսէ ալիճէնապանէ պիր հիտ-
տէթ ու Ղազապա բարլամաղա պաշլատը . լաքին , պիր
աղ սօնրա , խրիսթիյանլըղըն թէսիմիյեթ վէ կէօնիւլ աւ-
չագլըղը գաիտէսինէ թէպաիյեթլէ պու նակէհզուհուր
հիտտէթինի զապթ իտիպ պաշընը էյտի , վէ խէլէճանը
գալպինտէն նաչի պիրտէն պիրէ ճէվապ վէրէմէյէրէք ,
սիւքիւթ իթտի վէ հավաշ հավաշ հանագլարընա եու-
վարանան կէօզ հաշլարընը սիլմէյէ պաշլատը :

Մա մաֆիհ պու կէօզ հաշլարը Րօտէնին նաղարը տըգ-
գաթընտան գուրթուլմատը . մէրգուլմ պէսպէլլի պու
կէօզ հաշընը խայրը պիր ալամէթ օլմադ իւզրէ թէլազ-
դը իթմիշ օլմալը քի , արբայ տ'էկրինեի իլէ եհնիտէն պիր
մէմուսիյեթ իշարէթի թէաթի իյլէտի :

Արբայ տ'էկրինեի օ սըրատա մէսէլէնին զայէթ մու-
հիմմ օլան պիր ճիհէթինէ տօգունմադ իւզէրէ իտի . պի-
նաէն ալէյհ քէնտիսինէ հիւքմ իթմէքլէ պէրապէր , սօն
տէրէճէ տըգգաթ իւզէրէ պուլընան Րօտէնին պագըշըն-
տան թէշվիդ վէ թահրիք օլունարագ , վէ սէօզէ պաշլա-
յաճաղը զէման սէտասը խաֆիֆճէ պօղուլարագ , տէտի քի .

— Սէվկիլի օղլում , սիզի եէմինլէրինիզտէն Փէքք իթ-
մէյէ պաշգա պիր սէպէպլէ տէ մէճպուրըզ . . . պու
տա նաղիք պիր մէսէլէ տիր . . . : Իհթիմալ քի գըլմէթ վէ
մրգտարը հէնուզ նամալիւմ օլան պիր միրաս էլտէ իտէ-
ճէյինիղի տիւնքի կիւն վալիտէնիզտէն խապէր ալմըշսը-
նըզ տըր . . . :

Դաբրիէլ պաշընը քէմալը կէրմի իլէ հօգարը գալտըր-
տը , վէ տիք տիք արբայ տ'էկրինեիյէ պագարագ .

— Մ . Րօտէնէ թէէեիտէն պէյան իթտիյիւմ վէճհլէ ,

վախտեմ՝ պանա եալընըզ ըզտըրապաթը վիճառննտան պահս իթտի . . . վէ պէն սիզին արզ իթտիյինիզ միրապըն վիճառնտան քիւլլիյէն պի խապէր իտիմ, — տէտի :

Գաբրիէլին՝ պու սօնընճը սէօզլէրի սէօյլէտիյի սըրա-տա կէօթէրտիյի գայտսըզլըզ վէ էհէմմիյէթսիզիք Ռօ-տէնին նազարը տըզգաթընա չարքաթ :

Արբայ . — Հոյտի էօյլէ օլտուն . . . պու միրապըն վի-ճառննտան պի խապէր օլտունուզ . . . ահվալը զահիրէ հէք նէ գատար աքսինի իսպաթ իթմէքտէ իսէ տէ , պէն սէօզիւնիւզէ ինանմագ իսթէրիմ . . . զիրա ահվալը զահիրէ իսպաթ իսիյօրլար քի , պու միրաս մէսէլէսի տախի՝ պիզ-տէն այրըմագ իւզրէ իթթիխազ իթմիշ օլտըղընըզ գա-րարըն սէպէպլէրինտէն պիքի տիր :

Գաբրիէլ . — Ֆիքրինիզի անլայամայօրըմ , պապահը-ղըմ :

Արբայ . — Ֆիքրիմ ըէք սատէ տիր . . . պէնիմ էֆքէա-րըմճա , սիզին ճէմիյէթլէ գաթը ալէադա իթմէնիզին իքի սէպէպի վար տըր . էվվէլա՝ պիզ թէհիքէ իչինտէ պու-լունտըղըմըզտան , պիզի թէրք իթմէյի պասէրէթ վէ իհ-թիյաթ իգթիզապընտան ատտ իտիյօրսընըզ . . . :

Գաբրիէլ . — Լաքին , պապահըղըմ . . . :

Արբայ . — Միւսաատէ իտինիզ տէ սէօզիւմիւ իքմաք իաէյիմ , էկէր զաննըմտա իպթա իտիյօրսամ , սօնրա ճէ-վապընք վէրիրսինիզ իշթէ վուգուը հալ չունտան իպարէթ տիր : Վագթըլա , նէ՝ օլտըղը մէճհուլընըզ օլախ ֆամիւ-եանըզ սիզէ պիր սէրվէթ վէ հա վիրաս պըրագմըշ . սիզ տէ ճէմիյէթիմիզտէն կէօրտիւյիւնիւզ իհթիմամ վէ թէք-պիյէյէ մուգապիլ , միւսլուգպէլտէ մալիք օլապիլէճէ-յինիզ հէր տիրլիւ սէրվէթի պիզէ տէյի , հիմայէ իթ-տիյիմիզ ֆուգարայա հիպէ իթմէյի գարարլաչտըքմըշ ը-տընըզ :

Գաբրիէլ . — (Պու մուգատտէմէնին նէ՝ ըէյէ միւնճէքր

օլաճաղընը պիլմէյէրէք .) Բէք էյի , պունտան նէ՞ նէթիճէ հասըլ օլուր :

Աբբայ . - Իշթէ շիմտի քէմալը իսթիրահաթլա իմրա-
րը էօմր իտէճէյինիզէ էմին օլտըղընըզ ճիհէթլէ , պէսպէլի
պիզտէն այրըլմագ վէ վագթը իլէ իթմիշ օլտըղընըզ հի-
պէյի իպթալ իթմէք իսթիյօրսընըզ :

Րօտէն . - (Գարբիէլին ժէզիւիթ ճէմիյէթինէ գարշը
թուլթմըշ օլտըղը վագիյէթի գաթի պիր սուրէթտէ խիւ-
լասա իթմէք իսթիյօրմըշ կիպի , քէսկին պիր սէտա իլէ .)
Տահա աշըգ պիր սուրէթտէ իֆատէի մէրամ իտէյիմ մի.
էվվէլէն պիզիմ զուլմ ու թէատտիյէ տիւչար օլտըղմըզ
վէ սանիյէն միրաս ագչէսինէ գավուչմագ իսթէտիյինիզ
իչուն եէմինինիզի նագզ իտիյօրսընըզ :

Գարբիէլ՝ պու քիւսթախանէ վէ ալչագճա ազվիյաթը
իշիտինճէ , էլլէրինի վէ կէօզլէրինի սէմայա տօղրու գալ-
տըրտը , վէ տիլսրաշ պիր սէտա իլէ . « Ահ , եա՛ Բապպի .
եա՛ Բապպի » տէյու հայգըրտը :

Աբբայ տ'իկրինեի՝ Րօտէն իլէ մանիտար պիր պագըշ
թէաթի իթտիքտէն սօնրա , կիւյա մէրգումը գապա վէ
նէզաքէթսիզճէ սէօզլէրինտէն տօլայը թէքտիր իթմէք իս-
թիյօրմըշ կիպի , սէրթ պիր սէտա իլէ մէրգումա տէ-
տիքի .

— Պագսանըզ ա՛ , մօսիէօ , բէք իլէրի կիտիյօրսընըզ :
Էկէր սէվկիլի օղլումըզ պու միրաս մէսէլէսինտէն խապէր-
տար օլսա իտի , օ վագթ սիզին տէտիյինիզ կիպի հիլէ-
քեարանէ վէ ալչագճասընա հարէքէթ իթմիշ սայըլապի-
լիր իտի . լաքին մատամքի աքսինի իտտիա իտիյօր . . .
ահվալը զահիրէյէ պագմագսըզլն շիմոիլիք քէնտիսինէ ի-
նանմագ լազըմ տըր :

Գարբիէլ . - (Պէնզի սօլմուշ , հէյէճանա ուղրամըշ վէ
թիթրէմէքտէ պուլունմըշ օլտըղը հալտէ , հիտտէթինի
հազմ իտէրէք .) Մուհաքէմէնիզի վագթը ախէրէթաալիք

իթտիյնիզտէն տօլայը արզը թէշէքքիւր իտէրիմ, պապա-
ճըղըմ. . . : Խա՛յր, պէն ալչազ վէ գօրգազ տէյիլ իմ.
զիրա, ծէնապը Հազգ տախի շահիտ տիրքի, պէն ճէմի-
յէթինիզին թէհլիքէտէ պուլունտըղընը ասլա պիլմէյօր-
տում. Խա՛յր, պէն հիյլէքեար տէյիլ իմ, պէն սէրվէթ
պուտաւապը տէյիլ իմ. զիրա Ալլահ տախի շահիտքի, պու-
կիւնլէրտէ պիր միրասա նաիլ օլմամ միւհթէմէլ օլտըղը-
նը անճագ չիմտի սիզտէն իչիտիյօրըմ, վէ. . . :

Աբբայ. - (Գաբրիէլին սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Պիր սէօզ
տահա սէօյլէյիմ, սէվկիլի օղլում. պու սէրվէթ մէսէլէ-
սինի կէշէնլէրտէ պիր թէսատիւֆ սէմէրէսի օլարագ Խա-
պէր աւտըմ. շէօյլէ քի, վալիտէնիզ վագթըյլա քէնտի ի-
թիրաֆ բաբազընա պազը ֆամիլեայա այիտ քեաղըտլար
թէսլիմ իթմիշ. պու քեաղըտլար սիզին մէքթէպէ տու-
խուլինիզ էսնասընտա պիզէ թէսլիմ օլունտը. . . : Սիզին
Ամէրիգատան ավտէթինիզտէն պիր գաշ կիւն ագտէմ,
ճէմիյեթին էվրագ Խազինէսինտէքի քեաղըտլարը թէր-
թիպ իտէր իքէն, սիզին քեաղըտլարընըզ պիզիմ վէքիլի-
միզ օլան րահիպին կէօզիւնէ իլիշմիշ. քեաղըտլար թէտ-
գիզ վէ մուայէնէ օլունտըգտա, էճտատընըզտան պիրի-
նին եանի պուլընտըղըմըզ Խանէ սահիպինին՝ պու կիւն
էօյլէ վագթընտա աչըլաճագ օլան պիր վասիյէթնամէ թէրք
իթմիշ օլտըղը անլաշըլմըշ : Տահա տիւն ագշամ պիզ սիզի
թարիգաթըմըզ ազասընտան զանն իթմէքտէ իտիք : Պի-
զիմ գավանիյնի էսասիյեթմիզ իգթիզասընճա, հիշ պիրիմիզ
պիր մալա, պիր միլքէ միւթէսարրըֆ օլամատըղըմըզտան,
սիզ տէ՝ հիմայէ իյլէտիյիմիզ ֆուգարա վէ միւհթէմէլ
պու միրաոը հիպէ իտէրէք, գավանիյնի մէզքիւրէյի թէէ-
եիտ իթմիշ իտինիզ. պինաէն ալէյհ՝ պէն տէ, թարիգա-
թըմըզա վէքիւլէթէն, վարիս սըֆաթըյլա վէ եանըմտա
պուլընան մուսատտագ քեաղըտը հեամիլէն պու կիւն
պուրատա հազըր պուլունաճագտըմ : Լաքին չիմտի մա-

տամքի պիգիմ իլէ քիւլլիէն գալծը միւնասէպէթ իտի-
յօրսընըզ, պու միրասը արմագ իւզրէ պուրատա հազըր
պուլընմագ հագգը տա սիզէ տիւշէր պիզ իսէ՝ ձիւպթագ-
պէլտէ մալիք օլապիլէճէ, ինիզ էմվալ ու էմվաքը հըսսը
տիյանէթբէրվէրի սաիգասը, յա հիպէ իթմիշ օլտըղընըզ
ֆուգարա վէ միւհթաճիյնին վէքիլի սըֆաթը, յա պուրա-
յա կէլմիշ իտիք . . . Եիմտի իսէ, պիր սէրվէթէ մալիք
օլմագ իւմիտի՝ հըսսիյեաթը սապըգանըղը թէպտիլ իտի-
յօր, տէ յիլ մի. իրատէ սիզին տիր, օղլու՝ հիպէնիզի
կէրի ալապիլիսինիզ:

Դաբրիէլ՝ աբբայ տ'էկրինեինին պու սէօղլէրինի քէ-
տէրպախչ պիր սապըսըղլըզա տինլէտիքտէն սօնրա, տէ-
տի քի:

— Ահ, պապածըղըմ, ճէմիյեթին սաիգալի սէմա-
հէթ վէ սէխավէթլէ պանա վէրտիլի թէրպիյէյէ մու-
գապիլ հըսսը չիւքրանըմը իպրագ իթմէք իւզրէ քէնտի
հիւսնիւ ըիգամլա իթմիշ օլտըղըմ հիպէտէն ըիւճու իտէ-
ճէյիմէ ինանապիլի՝ր միսինիզ, ձիւզի պիր միրասա նաիլ
օլմագ իհթիմալ վէ իւմիտի իլէ վէրտիլիմ սէօղլի ինքեար
իտէճէք գատար պէնի ալչափ մը զանն իտիյօրսընըզ:

Աբբայ. — Պու միրաս ճիւզի տէ, քիւլլիէթի տէ օ-
լապիլի . . .

Դաբրիէլ. — (Նէճիպանէ վէ մաղրուրանէ պիր գայտ-
սըղլըզա:) Էհ, նիպածըղըմ, գրալարա լայըզ պիր սէր-
վէթ տալիճուսա, օհօյլէյէճէյիմ պու տըր, վէ զանն ի-
տէրաէմ սէօղլումէ իթյիմատ իթմէնիզի թալէպ իթմէյէ տէ
հապըզմ վաք տըր: Իշթէ պէնիմ գարարըմ շունտան ի-
պարթէթ տիր, մէնսապ օլտըղըմ ճէմիյեթ թէհիքէտէ
տիր տէ յօրսընըզ, տէյիլ մի. պու թէհիքէլէրին վիւճու-
աի սընւզ օլմասըղլընը թահգիւ իտէճէյիմ. էկէր սէօղլի-
նիւզ ուղլու իսէ, պէնի մանէվի սուրէթտէ սիլտէն տը-
րան գարարը պապըզըմտա եինէ սապիթ գալարագ, պու

Թէհլթէլէր մէյտանտան գալգմատըգճա, սիզտէն այրըլ-
մայաճաղըմ: Պէնի բէք զիյատէ հարիս զանն իթախլինիզ
միրաս մէսէլէսինէ կէլինճէ, վագթըլլա իթախլարը սէր-
պէսթանէմլէ թէահհիւտ իթմիշ օլտըղըմ վէճհ իլէ, եինէ
գաթիյէն վէ քեամիլէն սիզէ թէրք իտէրիմ: Պէնիմ եէկ-
եանէ արզում՝ պու սէրվէթին ֆուգարա վէ միւհթաճիյն
ուղուրընտա գուլլանըլմասը խուսուսը տըր...: Պու սէր-
վէթին նէ՝ մըգատար չէ, օլտըղընը պիլմէմ: լաքին, պէօ-
յիւք օլսուն քիւչիւք օլսուն, թարիգաթա այիտ տիր. պէ-
նիմ սէօզիւմ պիր տիր...: Եօգարրտա սէօյլէտիյիմ վէճհ
իլէ, պէնիմ արզու վէ էմէլիմ՝ ֆագըր պիր քէօյտէ
քիւչիւք պիր բաբալլըգ մէմուրիյեթի էլտէ իթմէքտէն
իպարէթ տիր... էվվէթ, պու քէօյիւն ֆագըր օլմասը
էվլա տըր. զիրա պէնիմ իըտմէթլէրիմ ֆագըր պիր քէօյ-
տէ տահա զիյատէ ֆախտէլի օլապիլի: Իշթէ, միւտ-
տէթի էօմրիւնտէ հիշ պիր վագթ եալան սէօյլէմէմիշ օ-
լան պէնիմ կիպի պիր ատէմ՝ հագիրանէ վէ պիղարագա-
նէ պիր էօմր կէշիրմէյէ արզուքէշ պուլընտըղընը թէէեի-
տէն պէյան իտէճէք օլուրսա, էվվէլճէ իթմիշ օլտըղը
պիր հիպէյի հըրս ու թամա՝ իլճաաթըլլա կէրի ալմաղա
մուգթէտիր սալըլմազ, տէյիլ մի:

Արբայ տ'էկրինիի պիր ազ էվվէլ տէհշէթ ու ըզտը-
րապընը կիզլէմէյէ նէ՝ գատար զահմէթ չէքմէքտէ իսէ,
շիմտի տէ պէշաշէթ ու մէսէրլէթինի զապթ իթմէյէ օ
գատար զահմէթ չէքիօրտու. մա մաֆիհ, քէնտիսինի է-
բէյիճէ սաքին վէ բահաթ կէօսթէրմէյէ չալըշարագ, Գաբ-
րիէլէ. « Պէն տէ սիզտէն պունտան պաշգա պիր սէօզ մէ
մուլ իթմէզ իտիմ, սէվկիլի օղլում. » տէտիքտէն սօնրա,
սէօզէ գարըշմասընը անլաթմագ իւզրէ, Բօտէնէ պիր իշա-
րէթ իթտի:

Բօտէն ամիրինին ֆիքրինի քէշֆ իլէ, չըմինէնին եա-
նընտան այրըլտը, վէ Գաբրիէլին եանընա թէգարրուպի-

տիպ , իւզէրինտէ պիր հօգգա իլէ քեաղըտ պուլընան մա-
սայա տայանտը . պատէհու , եասը թըրնագլը իրի բար-
մագլարընըն ուճըյլա մաքինավարի պիր սուրէթտէ մա-
սանըն իւզէրինէ վուրարագ , արբայ տ'էկրինեիյէ տէ-
տի քի .

— Վագըա պու գարար բէք ալիճէնապանէ վէ բէք
միւքէմիլէլ պիր գարար տըր . լաքին սէվկիլի օղլունըզ վատ
ու թէահհիւտինէ եէմինտէն պաչգա պիր թէէմինաթ
կէօսթէրմէյօրքի , պու քեաֆի սայըլամազ . . . :

Գարրիէլ . — Լաքին , մօսիէօ . . . :

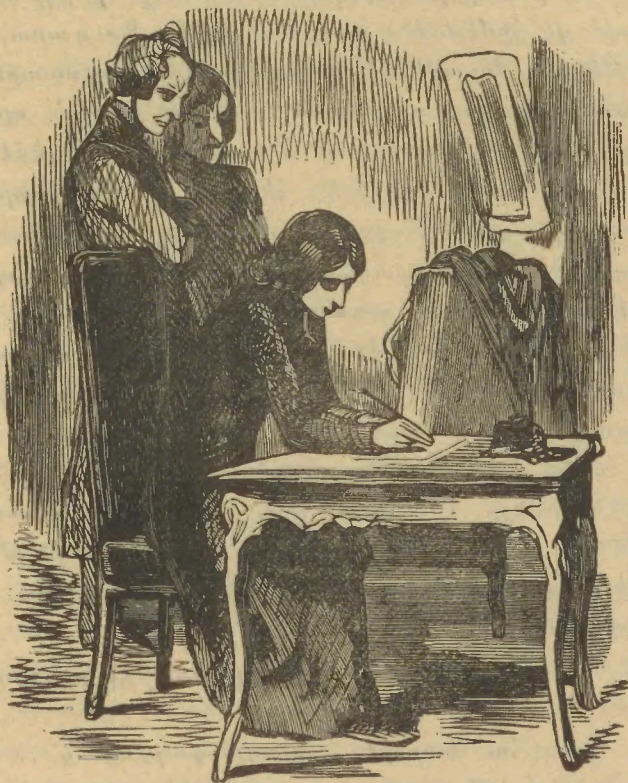
Րօտէն . — (Պարիտանէ .) Միւսաատէ իտինիզ , էֆէն-
տիմ . գանուն՝ ճէմիյեթիմիզին վիւճուտինի թանըմատը-
ղը ճիհէթլէ , ճէմիյեթիմիզէ իտիլէն հիպէլէրի տէ թանը-
մազ . . . : Պինաէն ալէյհ՝ սիզ տէ պու կիւն վէրտիլինիզ
չէյի եարըն կէրի ալապիլիրսինիզ . . . :

Գարրիէլ . — Եա եէմինիմ , անը նազարը տըզգաթա
ալմայօր մըսընըզ :

Րօտէն . — (Տիք տիք Գարրիէլին եիւզիւնէ պագարագ .)
Եէմինինիզ մի . . . Լաքին ճէմիյեթիմիզէ միւէպպէտէն իթաաթ
իթմէք վէ անտէն ալլա այրըլմամագ իւզըտ տէ եէմին իթ-
միլ իտինիզ . . . հալպու քի պու կիւն օ եէմինլէրին սիզճէ
նէ՝ էհէմմիյեթիմ վէ թէէսիրի օլույօր :

Գարրիէլ պիր տագըգաճըզ ալթ իւսթ օլտու . լա-
քին , պիր ազ սօնրա , Րօտէնին միւլահազասը սաթթէ վէ
եալան օլտըլընը հըսս իտէրէք , սաքինանէ վէ վագուրա-
նէ պիր սուրէթտէ պաղա գալզըպ կիթտի մասանըն էօ .
նիւնտէ օթուրտը , վէ պիր գալէմ իլէ քեաղըտ ալարագ ,
պէր վէճհի աթի եազմաղա պաչլատը .

« Պէնի կէօրիւպ իչիթմէքտէ օլան ճէնապը Հագգ
« հուզուրընտա , վէ եէմինիմին շահիտլէրի օլան հիւրմէթ-
« լու արբայ տ'էկրինեի իլէ Մ . Րօտէն մուվաճէհէսինտէ ,
« միւսթագպէլէն մալիք օլաճաղըմ պիլճիւմլէ էմվալ վէ

« Ես չեմ գիտեր, որ մըգտար լարը հէր նէ տախի օլսա,
 « Եվ վէլնէ հիւրմէթլու արքայ տ'էկրիննի նամընա քեամի-
 « լէն ժէգիւիթ ճէմիյեթինէ հիպէ իթմիշ օլտըղըմ մի-
 « սիլլու, շիմտի տախի հիպէյի մէզքիւրէյի հիւսնիւ ըի-
 « զամլա թէճտիտ իտէրիմ: Փէսիսի նագապիլ օլսան պու-
 « վատըմը հէր հալտէ իճրա իտէճէյիմէ հէմին իյլէր,
 « վէ պու վատըն իյֆասընը կէրէք բուհէն վէ կէրէք վիճ-
 « տանէն պիր տէյնի շիւքրանիյեթ վէ պիր վագիֆէի
 « տինտարանէ ատտ իտէրիմ: Էկէր իճրա իթմէյէճէք օ-
 « լուրսամ, հէր քէս հուզուրընտա պէտնամ վէ ալչագ օ-
 « լայըմ:

« Իշպուհ հիպէ՝ էվվէլճէ կէօրմիւշ օլտըղըմ խըտէ-
 « մաթ վէ հիմէմաթա մուգապէլէթէն, ֆուգարա վէ միւհ-
 « թաճիյնէ մուալէնէթ կէօթէրմէք մագսատընա մուհ-
 « հատըր պուլունտըղընտան, միւսթագպէլ՝ պուհը հիշ
 « պիր վագթ թէպտիլ վէ թաատիլ իտէմէյէճէք տիր .
 « տիկէր թարաֆտան իսէ, հիւսնիւ լիզա վէ իխթիյարըմ-
 « լա իլթիղամ իթտիյիմ շու վատը պիր կիւն ֆանաճէն
 « իպթալ ու իսթիրատտ իտէպիլէճէյիմի տէ պիլտիյիմ
 « տէն, հէր նէ խուռուստա օլուրսա օլտուն, շայէտ անը
 « կէրի ալմագ իսթէյէճէք օլուրսամ, նամուսքեար տտէմ
 « լէրին հագարէթ վէ նէֆրէթինէ միւսթահագգ օլա-
 « յըմ :

« Պու վատըմըն թաստիգի զըմնընտա, իշպու թէահ-
 « հիւտնամէյի՝ 1832 սէնէօի շու պաթընըն 13 իւնիս կիւ-
 « նիւնտէ, Բարիստէ, էճտատըմտան պիրինին թէրք իթ-
 « տիյի վասիյէթնամէնին եէվմի քիւշատընտա թահրիր
 « իյլէտիմ :

ԳԱՐՐԻԷԼ ՏԸ ԲԷՆԵԸԲՈՆ»

Պատէհու Գարրիէլ այաղա գալգարագ, հիշ պիր
 սէօղ սէօյլէմէքսիզին, պու թէահհիւտնամէյի Բօտէնէ
 վերտի :

Բօտէն՝ քեաղըտը քէմալը տըգգաթլա օգուտը, վէ
 տաթմա ֆիւթուրսըզ վէ գայտսըզ պիր չէհրէ իլէ Գարրիէ-
 լին եիւզիւնէ պագարագ .

— Բէք էյի ամմա, պու տա թահրիրի պիր եէմին-
 տէն պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր . - տէտի :

Գարրիէլ խալիսանէ, ալիճէնապանէ վէ իխթիյարի
 պիր սուրէթտէ էվվէլքի հիպէսինի թէճտիտ իթմէքտէ օլ-
 տըղը հալտէ, պսնա տաիր գալէմէ ալմըշ օլտըղը թէ-
 ահհիւտնամէնին թահրիրի պիր եէմինտէն պաշգա պիր է-
 հէմիյիէթի օլմատըղընը իտտիա իտէն Բօտէնին ճիւ

րէթի վագրասընը կէօրինճէ , տիւշարը հայրէթ օլտու
դալտը :

Բօտէն էվվէլա սիւքիւթի գաթ' իթտի վէ մութթա-
պըֆ օլտըղը պարիտանէ հայաօըղըղլա արբայ տ'էկրինեի-
յէ տէտի քի :

— Իքիսինտէն պիրի տիր . եա' սիզին սէվկիլի օղլու-
նըղ պու հիպէյի գաթիյէն թէճտիտ իթմէք նիյէթինտէ
տիր . . . վէ եախօտ . . . :

Գարբիէլ . - (Վէնտիսինի անճագ զապթ իտէրէք վէ
Բօտէնին սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Մօսիէօ . . . կէրէք քէն-
տինիզի վէ կէրէք պէնտէնիզի պէօյլէ մուճիպի ար ու հի-
ճապ օլան պիր գըյաստան էսիրկէյինիզ :

Բօտէն . - (Պիֆիւթուրանէ .) Բէք էյի , մատամ քի
սիզ պու հիպէյի գաթիյէն թէճտիտ իթմէք նիյէթինտէ
սինիզ , անրն գանուէն տախի թահթը թէէմինէ ալընմա-
սընա նէ' իթիրաղ իտէպիլէճէքսինիզ :

Գարբիէլ . - (Տիւկիլի վէ տիլիսուն օլտրաղ .) Մատամ
քի պէնիմ' եազտըղըմ' վէ եէմինէ տէ թէէյիա իթտիյիմ'
թէահհիւտնամէյի քեաֆի աատ իթմէյօրսանըղ , պէնիմ'
օ խուսուստա հիչ պիր իթիրաղըմ' եօգ տըր :

Արբայ . - (Լաթիֆանէ պիր սուրէթտէ .) Սէվկիլի
օղլում , էկէր պու հիպէ քէնտի մէնֆաաթը շախսիյէմէ
միւթէալիլիզ պիր շէյ օլսա իաի , սէօղիւմէ իթիմատ իտի-
նիզ քի սիզին պիր սէօղիւնիւզլէ գաթիյէն էմին օլապիլիլ
իտիւն . . . հալ պու քի պուրատա իչ պաշգա տիւրլիւ
տիւր . սիզէ պաշգա տէֆալար տախի սէօյլէմիչ օլտըղըմ'
վէճհէ , պէն' ճէմիթէթին վէթիլի վէ եա տահա աօղլու-
սը , պու ինսանիյէթինիզտէն միւթէֆիտ օլաճագ օլան
ֆուգարա վէ միւհթամճիյնին վասիսի պուլունտըղըմտան ,
պու հիպէնիզին' անլէք նազարընտա էտնա պիր թէպտիլի
էֆքեար իլէ մահվ օլապիլէճէք միւպհէմ պիր իւմիտ
տէյիլ , պէլթի գաթի պիր սահհիլիք օլապիլմէսի իչուն ,

Թէահհիւտնամէնիզին հէր տիւրլիւ թէէմինաթը գանու-
նիյէ իլէ տէ թահթը թէէմինէ ալընմասը մէնաֆիի պէ-
շէրիյէ իգթիզսընտան տըր . պունտան պաշգա . . .
տագըգա պէ տագըգա էմիի Հագգ վագը օլապիլիր . էօ-
լէպիլիրսինիզ . զիրա ինսան իչուն էօլիւմ հէր ան մուհագ-
գագ կիպի տիր . իմտի , մէա՛ղ Ալլահ , էկէր աբանսըզ
էմիի Հագգ վագը օլուպ տա վէֆաթ իտէճէք օլուրսա-
նըզ , վարիսլէրինիզին տախի պու եէմինի թուլթաճագլարը-
նա նէ՞ թէէմինաթ կէօսթէրէպիլիրսինիզ . . . :

Գաբրիէլ . - (Մահզունիյէթլէ .) Հագգընըզ վար ,
պապաճըղըմ . . . պէն պու խուսուսը ասլա տիւշիւնմէ .
միշ իտիմ . . . մա մաֆիհ բէք միւհթէմէլ տիր :

Պու արալըգ Սամուէլ օտանըն գաբուսընը աշարապ .

— Էֆէնտիլէ՛ր , մուգավէլաթ մուհարրիրի կէլտի .
պուրայա կէթիրէպիլիբիմիմ : Սաաթ թամ օնտա խանէ-
նին գաբուսը աշըլաճագ :

Բօտէն . - Մուգավէլաթ մուհարրիրի էֆէնտիլի կէօր .
մէքլէ բէք զիյատէ մէմնուն օլուրուզ . պա խուսուս քի
քէնտիսինէ սէօյլէյէճէք սէօզլէրիմիզ տէ վար տըր . լուլթ-
ֆէն պուրայա պույուրմասընը բէճա իտինիզ :

Սամուէլ . - (Տըշարը չըգարագ .) Կիտիպ քէնտիսինէ
տէրհալ ինպարը քէյֆիյէթ իտէյիմ :

Բօտէն . - (Գաբրիէլէ խիթապէն .) Իշթէ շիմտի մու-
գավէլաթ մուհարրիրիմիզ տէ վար տըր , էկէր էլան այնը
էֆքեարտա պուլունըյօրսանըզ , պու մէմուր մուվաճէհէ-
սինտէ տախի հիպէնիզի թէէեհա իտէր վէ պէօյլէճէ միւս .
թագպէլտէ պէօյիւք պիր պարտան գուրթուլմըշ օլուր-
սընըզ :

Գաբրիէլ . - (Քեաղըտը աբբայ ա՛կերինեիյէ վէրէ-
րէք .) Պու թահրիրի թէահհիւտիւմիւ հանընըզտա սագ-
լամանըզը բէճա իտէրիմ , պապաճըղըմ . (Բօտէնէ խիթա-
պէն .) Մօսիէօ , շուրասընը պիլմէրիսինիզ քի գանունէն

թէ էեքիտ վէ իմզա իթմէքլիյիմի արզու իթտիյինիզ մուսատտագ սէնէտտէն զիյատէ , պէն քէնտիմի պու թահ-րիրի եէմին իլէ թէահհիւտաթը վագըամա պաղլանմըշատտ իտէրիմ :

Աբբայ . - Սիւքիւթ իտէլիմ , սէվկիլի օղլում , մուգա-վէլաթ մուհարրիրի կէլիյօր :

Ֆիլհագըգա մուգավէլաթ մուհարրիրի օտայա տա-խիլ օլտու :

Պու հիւքիւմէթ մէմուրը իլէ Րօտէն , Գաբրիէլ վէ արբայ տ'էկրինեի արասընտա վուգու պուլաճագ օլան միւլագաթ էսնասընտա , պիզ օգույանլարըմըզը տիվար իլէ մուհաթ օլան խանէնին իչէրիսինէ նագլ իտէլիմ :

6

ԳԸՐՄԷԶԸ ՍԱԼՕՆ

Սամուէլին թէնպիհի վէճհլէ , տիվար իլէ մուհաթ օլան խանէնին գաբուսընը աչըլմամաղա մահքիւմ իտէն թաշ-լար , գուրչուն լէվհա վէ տէմիւ չէրչիվէ սէօքիւմիւշ օլ-մասըյլա , օյուլմըշ մէշէ աղաճընտան մամուլ գանատլար՝ հավանըն վէ զէմանըն թէէսիրաթընտան մուհաֆագա օլունմագ իւզրէ նէ՝ հալտէ գաբանմըշլար ըսա , եինէ օհալտէ եանի սաբ սաղլամ մէյտանա չըգտըլար :

Տիվարճըլար՝ իլէրինի պիթիրտիքտէն սօնրա , գաբու էօնիւնաէքի սահանըգտա տուրմըշ օլտըգլարը հալտէ , քէնտի իլէրինէ նագարէթ իթմիշ օլան մուգավէլաթ մուհարրիրինին քեաթիպի գատար սապրսըզլըգ վէ մէ-

րագլա գաբունըն աչլմասընա պէքլէմէքտէ իտիլէր . պու արալըգ , Սամուէլին՝ էլինտէ պէօյիւք պիր անախ . թար տէսթէսի թուլթմըլ օլտըղը հալտէ , պաղչէ թա . րաֆընտան եավաշ եավաշ կէլմէքտէ օլտըղընը միւշահէտէ իթտիլէր :

Իխթիյար եահուտի՝ գաբու էօնիւնտէքի սահանըղըն պասամագլարը ալթընա վասըլ օլտըգտա , տիվարճըլարա տէտի քի .

— Էյ , տօսթլարըմ , արթըգ սիզին իշինիզ պիթմիշ տիր . քեաթիպ էֆէնտինին տմիրի սիզին իւճրէթինիզի էօտէյէճէք տիր . պինսէն ալէյհ , սիզի սօգադ գաբուսընա դատար կէօթիւլմէքտէն պաչգա պիր վազիֆէմ գալմա . մըլ տըր :

Քեաթիպ . — Նէ՝ սէօյլէթօրսընըզ , պապա եիկիթ , է՛ն մուհիմմ վէ է՛ն զիյատէ ճալիպի մէրադ պիր տագըգայա կէլմիշ օլտըղըմըղը տիւշիւնմէյօր մըսընըզ . կէրէք պէն վէ կէրէք տիվարճըլար՝ պու էսրարի խանէնին տախիլինի կէօրմէք արգուսըյա սուզան օլտըղըմըզ հալտէ , պիզի պաշընըզտան սավմագ մը իսթիյօրսընըզ . . . միւմքի՛ն չէյ մի . . . :

Սամուէլ . — Պու թարզտա հարէքէթ իթմէյէ մէճպուր ժտըղըմտան տօլայը բէք զիյատէ թէէսսիւֆ իտէրիմ . լաքին պու հարէքէթիմ գարուրի տիր . չունքի էվվէլա եաք եալընըզ պու խանէյէ պէն կիրէճէյիմ , վէ սօնրա վասիյէթնամէնին օգունմասը իչուն միրասխօրլարը կիրտիւէճէյիմ .

Քեաթիպ . — (թէաճճիւպ իտէրէք վէ իւմիտի պօշա չըգարագ .) Լարին պու շայանը իսթիհլա վէ վահիյանէ էմրի սիզէ քիմ վէրտի :

Սամուէլ . — Բէտէրիմ վէրտի . . . :

Քեաթիպ . — Շիւպհէսիզ պիր բէտէրին էմրինտէն տահա շայանը հիւլմէթ պիր չէյ օլամազ . լաքին բէճա իտէ-

րիմ, միւհթէրէմ պէքճի, լուծֆ իտինիզ. պու տէրէճէ
ըզհարը շիտտէթ իթմէյինիզ. հիչ օլմազսա գաբուտան
պիր քէրրէ իչէրի պագմամըզա միւստատէ իտինիզ:

Տիվարճըլար. - (Իսթիրհամքեարանէ պիր թավր ըլա
հէք պիր աղըզ.) Ա՛հ, էվվէթ, էվվէթ, եալընըզ պիր քէր-
րէ օլսուն իչէրիյէ պագալըմ:

Սամուէլ. - Րէճանըզը ըէտտ իթմէք պէնճէ բէք զի-
յատէ միւէյլիմ տիր. լաքին պէն եալընըզ գալմատըգճա
պու գաբուլը աշամամ:

Տիվարճըլար՝ իսթիյար եահուտինին սէպաթ վէ ինա-
տընը կէօրէրէք, քէմալը թէէսսիւֆ վէ մահզունիյեթլէ
նէրտիւպանտան աշաղըյա էնտիլէր. լաքին քեաթիպ՝ ա-
յաղընը պիր ատըմ էօթէյէ աթմագ իսթէմէյէրէք վէ
օլտըզը եէրտէ տիմ տիք տուրարագ:

— Պէն ամիրիմէ պէքլէյէճէյիմ. անսըզ չունտան
չուրայա կիտէմէմ. զիրա պանա իհթիյաճը օլմասը միւհ-
թէմէլ տիր, Իմտի, պու սահանյըգտա օլսուն, պաշգա
պիր եէրտէ օլսուն տուրմագլըղըմտան նէ՝ չըգար, եիկիթ
պէքճի . . . :

Քեաթիպին պու սէօղիւ՝ ամիրինին քէնտիսինի չաղըր-
մասըյլա մունգաթի օլտու. մուգավէլաթ մուհարրիրի
հավլինին նիհայէթիստէ տուրմըչ օլտըզը հալտէ հայզը-
րարագ տիմէքտէ իտի քի:

— Մօսիէօ Բիսթո՛ն . . . մօսիէօ Բիսթո՛ն . . . չաբուգ,
պուրայա կէլինիզ:

Քեաթիպ. - (Հիտտէթլէնէրէք.) Հա՛նկը շէյթան
պէնի չաղըրըյօր. հայ Լիլահ պէլասընը վերսին. թամամ
քի պիր շէյ կէօրմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլէճէյիմ սըրա-
տա, գալգմըչ պէնի չաղըրըյօրլար . . . :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի. - (Իագլաշարագ.) Մօ-
սիէօ Բիսթո՛ն. . . իշիթմէյօր մըսընըզ, սիզի չաղըրըյօրլար:

Սամուէլ՝ տիվարճըլարը պաշընտան սավմագ իւզրէ

սօգաղըն գաբուսընա տօղրու կիթտիյի սըրատա , քեաթիպ տախի , ամիրինին սըգ վէ եէչիլ աղաճլար արասընտաճ պաշը աշըգ վէ չէհրէսի մէշղուլ օլարագ զուհուր իլէ քէն տիսինէ տօղրու կէլմէքտէ օլտըղընը կէօրտիւ , պինաէն ալէյհ , մուգավէլաթ մուհարրիին տավէթինէ իճապէթլէ , սահանըգտան չար նա չար աշաղըյա էնտի վէ նախօշնուտ պիր չէհրէ իլէ էֆէնտիսինին եանընա կիթտի : Մուգավէլաթ մուհարրիի մէրգումը կէօրտիւր կէօրմէզ տէտի քի :

— Լաքին , մօսիէօ , սէսիմի իշթմէյօր միսընըգ . պիր սաաթտան պէրի ավաղըմ օլտուգճա պաղըրըյօրըմ . հայգըրա հայգըրա պօղաղըմըն տէլիյի եըրթըտը :

Քեաթիպ . — Աֆվ իտէրսինիզ , էֆէնտիմ , սէֆինիդի իշիտէմէտիմ :

Մուգավէլաթ մուհարրիի . — Էօյլէ իսէ սաղըր օլմալըսընըգ . . . : Իւզէրինիզտէ ազչէնիզ վա՛ր մը :

Քեաթիպ . — (Միւթէաճճիպ օլարագ .) Էվվէթ , էֆէնտիմ :

Մուգավէլաթ մուհարրիի . — Բէք էյի , էօյլէ իսէ չար չաբուգ էն եագըն պիրբուլ մէրքէզինէ քօշընըգտա , պիր սէնէտ թանդիմի իչուն իւշ տէօրթ տանէ պէօյիւք թապագատան վարագաի սահիհա ալըպ կէլինիզ . . . : Հայտի , չաբուգ օլունըգ . . . իշ բէք միւսթաճէլ տիր , զաիպ իտէճէք պիր տագըգումըգ պիլէ եօգ տուր :

Քեաթիպ . — (Տիվար իլէ մուհաթ օլան խանէնին գաբուսընա տօղրու մէյուսանէ պիր նազար աֆթ իտէրէք .) Պաշ իւսթիւնէ , էֆէնտիմ :

Մուգավէլաթ մուհարրիի . — Լաքին թաճիլ իտինիզ , մօսիէօ Բիսթոն :

Քեաթիպ . — Պու ճիվարտա վարագաի սահիհա նէրէտէ սաթըլտըղընը պիլէմէմ , էֆէնտիմ :

Մուգավէլաթ մուհարրիի . — Իշթէ պէքճի կէլիյօր ,

քէնտիսինէ սօրաբըզ . . . նէրէտէ սաթըլտըղընը օ էլպէթ-
թէ պիլիր :

Ֆիլհադըզա Սամուէլ՝ տիվարճըլարը գօնաղըն դա-
բուսունա գատար կէօթիւրտիւքտէն վէ եօլա գօյտըզ-
տան սօնրա , ավտէթ իթմէքտէ իտի . մուգավէլաթ մու-
հարրիւրի մէրգումա թէվճիհի խիթապլա տէտի քի .

— Պու ճիվարըլարապ վարագաի սահհիհա նէրէտէ սա-
թըլտըղընը աճապա պիլիրմիսինիզ :

Սամուէլ . — Շուրատա , վիէյլ-տիւ-թանըլ սօգաղըն-
տաքի 17 նիւմէրօլու թիւթիւնճիւ տիւքքեանընտա սա-
թըլըր :

Մուգավէլաթ մուհարրիւրի . — (Բեաթիպինէ .) Իշի-
տիյօրմըլընըլ , մօսիէօ Բիսթոն . վիէյլ-տիւ-թանըլ սօ-
գաղընտաքի 17 նիւմէրօլու թիւթիւնճիւ տիւքքեանընտա
սաթըլըր ըմըշ : Չար չաբուգ կիտիպ կէլինիզ . զիրա սէնէտ
վասիյէթնամէնին աչըլմասընտան էվվէլ թանգիմ վէ թաս-
պիգ օլունմալը տըր : Իշ քէք միւսթաճէլ տիր :

Բեաթիպ . — (Ըզհարը նախօշնուտի վէ ինֆիալ իլէ .)
Պաշ իւսթիւնէ , էֆէնտիմ . . . չար չաբուգ կիտիպ կէլի-
րիմ :

Պատէհու մէրգում՝ ամիրինին արգասը սըրա կիտէ-
մէք , վարագաի սահհիհալը կէթիւրմէք իւզրէ խանէտէն տը-
չարը չըգտը . Մ . Տիւմէնիլ իսէ՝ ալէլ բճէլէ Բօտէնի ,
Գաբրիէլի վէ արբալ տիկրինեիյի պըրփգմըշ օլտըղը օտա-
յա ավտէթ կլլէտի :

Պու սըրփատա Սամուէլ՝ խանէ գաբուսը էօնիւնտէքի
սահանըլըն գատէմէլէրինտէն եօգալը չըգարադ , էվվէլ-
ճէ թաշ , տէմիր վէ գուրշուն իլէ մուհաթ օլան գա-
բզընըն էօնիւնէ վասըլ օլտու : Պիշարէ իսթիյար՝ էլինտէ-
քի անախթարըլար իշինտէն գաբունըն անախթարընը պու-
լուպ տա քիլիտէ սօգտըղը վէ գաբուլը աշտըղը զէման
շիտտէթի աիւ հէվէճանը գալպէ տիւչար օլտու :

Գաբու աչըլըր աչըլմազ, պիր պօտուրում վէ եա պիր մախզէն աչըլըր իքէն էքսէրիյա զուհուր իթտիյի միսիլլու, նէմնաք վէ սօղուգ պիր հավա մէրգումըն եիւզիւնէ վուրտու: Իխթիյար եահուտի՝ իչէրի կիրիպ գաբուլը թէքրար իքի տէֆա քէմալը տըգգաթլա քիլիտլէտիքտէն սօնրա, կէնիչ պիր հավլի տէրունինտէ իլէրիլէմէյէ պաշլատը. պու հավլի՝ գաբունըն քէմէրի իւզէրինտէքի եօնճա եաբրազը շէքլինտէ պիր նէվ՝ բէնճէրէտէն ըշըգ կէօրմէքտէ իտի. պու բէնճէրէնին ճամլարը միւրուրը զէման իլէ շէֆֆաֆլըզլարընը զաիպ իթմիշ օլտուգլարընտան, տօնուգ վէ ճիլասըզ պիլօրլարա պէնզէմէքտէ իտիլէր, Հավլի, պագլավա շէքլինտէ պէյազ վէ սիյահ մէրմէր թաշլարըյլա մէֆրուշ վէ բէք վասի՝ օլուպ, ալնընտա տախի պէօյիւք պիր նէրտիւպան մէվճուտ ըտըքի, պու նէրտիւպանտան պիրինճի գաթա չըգըլըր ըտը: Տիւզ վէ ճիլալը թաշլարտան եաբըլմըշ տիվարլար իւղէրինտէ, էտնա մէրթէպէ խարապիյեթ վէ նէմնաքըլըգ էսէրի կէօրիւլմէտիյի միսիլլու, տէօյիւլմիւշ տէմիրտէն մամուլ օլան նէրտիւպան բարմագլըզլարընտա տախի էտնա պիր բաս էսէրի եօղ ըտը. պու բարմագլըզլար՝ պիրինճի պասամաղըն իւզէրինտէն քիւլ ըէնկիինտէ կրանիթ թաշընտան միւրէթ. թէպ պիր տիրէյէ մուլթաթըլ օլուպ, պու տիրէք իւզէրինտէ տէ սիյահ մէրմէրտէն եաբըլմըշ վէ էլինտէ գօլլու պիր շէմտան թուլթմուշ պիր արապ սանէմի (արճան) պուլունմագտա ըտը: Պու սանէմին մէնզարէսի բէք զարիպ պիր սուրէթտէ օլուպ, կէօղ պէպէքլէրի տէ պէյազ մէրմէրտէն եաբըլմըշ իտի:

Եահուտինին աղըր աղըր եիւրիւմէսի սէտասը՝ հավլինին եիւքսէք գուպպէսինի էօթտիւրմէքտէ իտի: Մէրգում, եիւզ էլլի սէնէ մուգատտէմ խանէնին գաբուլարը գաբանտըղը սըրատա, պէօյիւք բէտէրինին այագ սէտասը չիւպհէսիզ պու խանէ աէրունինտէ էն սօնրա տքսքէ-

զիր օլմուշ խառնիւնի տիւշիւնէրէք, շիտտէթի պիր թէ-
էսսիւրէ տիւշար օլտու. զիրա, Մ. տը Րէննըբոննն պու
խանէյի սախթէ պիր սաթըմ սուրէթիլէ ֆէրաղ իթմիշ
օլտըղը սատըգ ասթու՝ մուախարէն պու խանէյի Սա-
մուէլին պէօյիւք բէտէրի օլան Իսահակ Սամուէլին իւզէ-
րինէ չէվիրմիշ, վէ Իսահակ Սամուէլ տախի քէնտի ասլ
միրասը կիպի ինթիգալ սուրէթիլէ էվլատ ու ահֆատընա
թէրք իթմիշ իտի :

Սամուէլին զիհնինի իշղալ իտէն իշպու միւլահազաթ
վէ թէֆէքքիւրաթա, խանէ իւզէրինտէքի քէօքիւն եէտի
ատէտ տէլիքլէրի արասընտան սապահլայըն կէօրիւմիւշ
օլան ըշըղըն խաթըրէսի տախի մունզամմ օլմագտա օլուպ,
պինապէրին՝ պիշարէ ատէմ, էլինտէքի անախթարլար տէս-
թէսի արասընտան Գըքլը Սալմը Անաթաբէ տէյու եազըլ-
մըշ օլան տիկէր պիր անախթարը ալըպ տա, իշէրքի տաի-
րէլէրէ կէօթիւրէն իքի գանատը պէօյիւք պիր սալօն գա-
բուսընը աշընճա, թապիաթընըն ճէսարէթ վէ մէթանէ-
թինէ րաղմէն, թիր թիր թիթրէմէքտէն քէնտիսինի ալա-
մատը, Պու կէնիշ սալօն՝ խանէնին սաիր բէնճէրէլէրի ա-
րասընտա միւսթէննա օլարագ պիր ազ էվվէլ աշըմըշ օլան
բէնճէրէտէն ըշըգ ալմագտա ըտը : Սալօնըն տիվարլարը
տամասգօ իլէ մէֆուուշ օլուպ, պունլարըն գօյու ալ ըէն-
կի էտնա մէրթէպէ պօզուլմամըշ ըտը : Գալըն վէ կիրան-
պէհա պիր թիւրք խալըսը տէօչէմէյի գաբլամագտա ըտը :
Մն տէօրտիւնճիւ Լուի ասընըն ուսուլի իւզրէ եաբըլմըշ օ-
լան ալթուն եալտըղը թախթատան պէօյիւք գօլթուգ սան-
տալիէլէր՝ տիվարլարըն պօյընճա սըրալանմըշ ըտը : Սալօ-
նա կիրիլէճէք գաբուսըն գարչըսընտա տիկէր պիր գաբու-
տահա մէվճուտ օլուպ, պու գաբու տախի պաշգա պիր
օտալա աշըլըր ըտը : Կէրէք գաբուլարըն թախթալարը վէ
կէրէք սալօնըն թալանընը իհաթա իտէն բէրվազլար, պէ-
յազ պիր ըէնկէ պօյանմըշ օլուպ, գօյու եալտըղը սա-

չափազանց վե գապարթմալար իւէ թէզգերն իտիւմիշ, իտի, Պու
 իքինճի գաբունըն հէր իքի թարափընաա, պագըր վէ գա-
 ւայ իւէ գաբընմըշ իքի առէա պէօյիւք մասա մէվճուտ
 օլուպ, իւզէրլէրինտէ աէ աչըգ եէշիլ բէնկինտէ շիշէքիթ-
 լէր վէ թէզգերնաթը սաիրէ մէվզու՝ իտի: Այըլմըշ օլան
 բէնճէրէ, տամաագօ գումաշընտան մյմուլ աղըք բէրտէ-
 լէրլէ մէսթուր օլուպ, պու բէրտէլէրին իւզէրինաէ աէ
 տիշ տիշ սաշաղլար պուլընմագտա, վէ հէր պիր տիշաէն
 պիրէր իքէք բիւսկիւլ սարլմագտա ըտը: Բէնճէրէնին գար-
 չըսնաա, մաի մէրմէրտէն մամուլ վէ օյուլմըշ պագըր
 թէլլէրլէ միւզէլէն պիր չըմինէ կէօրիւլմէքտէ, վէ գօլ-
 ւու միւրէմմէլ շէմտանլար վէ այնը ուսուլ իւզէէ հարըմըշ
 պիր չալար սաաթմ՝ պիր վէնէտիկ տյինէսի տէրունինտէ
 աքսէնտազ օլմագտա ըտը: Եօյու գըրմըզը պիր գատիֆէ
 իալը իւէ մէսթուր օլան պէօյիւք վէ հուվարլագ պիր մա-
 սա սալօնըն թա օրթա եէրինէ վազ օլունմուշ իտի:

Սամուէլ պու մասանըն եանընա թէգաբրուպ իտին-
 ճէ, պէյազ պիր թիւշէ (մագաղաթ) բարչասը կէօրտիւքի,
 իւզէրինտէ շու սէօզլէր եազըլմիշ ըտը:

«Վասիյէթնպմէմ՝ պու սալօնտա աչըլաճագ, վէ սօ-
 ճնընճը արզուլարըմ՝ օգուչուպ պիթինճէյէ գապար աի-
 ճ կէր տաիրէլէր վէ ռաալար գաբալը գալաճագ տըր:

Մ. ՏԸ Ի. »

Խահուտի՝ պուչնճա սէնէլէր էվվէլ հազըլմըշ օլան
 պու սաթըլարը հէյէճանը գալպ իւէ օգուլալագ:

— Եվվէթ, պու թէնպիհի պանա բէտէրիմ տալի
 վերմիշ իտի, կէօրիւնիւք քի, պու իաւնէնին տիկէր օտա-
 ւարը՝ Մ. տը Բէննրբանըն պէքիւք պիր էհէմիյէնէթ վէր-
 տիլի պիր թագըմ՝ եշա իւէ տօլոթ տըր: Հաթթա Մ. Բէ-
 Մուշ տալի տճիպ վէ եպսար նէվինաէն պիր շէ, օյմալը
 տըր. » տէտի:

Պատէհու, սրբթընտաքի գաբութընըն ճէպինտէն տի-
յահ մէջին գաբւանմըշ վէ քիլիտլի պիր պագըր թօգա իս
լէ գաբանմըշ պիր տէֆթէր չըգարըպ մասանըն իւզէրինէ
գօյտըգտան սօնրա .

— Սանտըգտաքի յթահվիլաթըն հիսապը իշթէ պու
տէֆթէրաէ մուգայեհտ տիր . միրասխօրլարըն մուվասէ-
լէթինտէն էվվէլ պունը պուրայա կէթիրմէք խուսուսը՝
ալտըղըմ էվլամիր ճիւմէնինտէն իտի . — տէտի :

Սամուէլ տէֆթէրի մանանըն իւզէրինէ գօյտըղը գէ-
ման, սալօն տէրունինտէ տէրին պիր սիւքիւնէթ հիւքմ-
ֆէրմա իտի . նաղէհան, բէք թապիի վէ ֆագաթ թէք տէհ-
շէթլի պիր վագըռ մէրգումըն միւլահագաթընը գաթ իլլէ-
տի . Եանընտաքի օտատան պիր սաաթըն քէսկին վէ պէր-
րագ սէտասը իշիտիլտիքի, աղըր աղըր սաաթ ծուռ չալը-
յօրտու Ոիւ հագըրգա սաաթ տաիի թամամ օն ըտը :

Սամուէլ հարէքէթի տաիմէ գաիտէօինէ ինանահագ
տէրէճէտէ ահմագ օլմայըպ, պիր սաաթըն եիւզ էլլի աէ-
նէ միւթէմատիյէն իշլէյէմէզ օլտըղընը պիլիր իտի . Պի-
նահէն ալէյհ, պու սաաթըն պոննճա աէնէլէրտէն պէրու
նասըլ օլուպ տա տուրմըշ Պլմատըղընը վէ խուսուսըյլա
սաաթ թամ օն օլտըղընը պու գատար տօղրուլըգլահու-
սըլ կէօսթէրմէքտէ պուլընտըղընը ճէմ հայրէթ վէ հէմ
տէ տէհշէթ սաիգասըյլա տիւշիւնմէյէ պաշլատը :

Մէրգում, ազիմ պիր մէրագա տիւշար օլարագ,
մէզըիւր օտայա կիդմէք վէ հագըրգաթը հալի անլամագ
իսթէտի իսէ տէ, Մ. տը Րէննըբոնըն պիր գաշ սաթըր-
տան իպարէթ սէօզիւլէ տէ գալիլէյմիշ օլան թէտէրինին
թէնպիհաթը գաթիյէսինի տէրիաթըր իտէրէք, գաբու-
նըն Եանընտա տուրտու, վէ նիհայէթ տէրէճէտէ տըգ-
գաթլա գուլագ վէրտի . լաքին սաաթըն խիթամ պուլ-
մագ իւզէրէ օլան իհթիզազընտան պաշգա պիր սէտա ի-
շիտէմէտի : Սամուէլ՝ պու մէվզըաի ղարիպէ հագըրնտա :

արիզ ու ամիգ միւլահազա իտէրէք , վէ սապահլայըն խանէ իւզէրինտէքի քէօշկիւն եւտի ատէտ տէլիքէրի ա-
րասընտան կէօրմիւշ օլտըղը ըշըգ վազըասընը տա պունա
թաթպիգ իտէրէք , պու իքի հատիսէ արասընտա պիր
նէվ՝ միւնասէպէթ պուլունմագ լազըմ՝ կէլէճէյինի տիւ-
շիւնտիւ :

Մէրգում, պու վուգուլաթը զարիպէնին հագիգի
սէպէպլէրինի հէր նէ գատար պուլամամագտա ըտը ըսա
տա , խանէնին պօտուրում վէ եա մախզէնլէրի իլէ զա-
յէթ ուզագ մահալլէր արասընտա եէր ալթընտան իխ-
թիլաթ եօլլարը պուլունտըղընա տաիր օլան ըիվայաթ վէ
հիքեայաթը խաթըրլայարագ , պիր թագըմ՝ էսրարի վէ
նամալիւմ էշխասըն պիր գաշ քէրրէ պու խանէյէ կիրէ-
պիւմիշ օլտուգլարընը վէ կէօրտիւյիւ շէյլէր տէ անլէրին
իճրաաթը վագըասընըն նէթիճէսի իտույինի տիւշիւնմէք-
տէ իտի : Եահուտի Սամուէլ պու կիպի միւլահազաթ
տէրեասընա տալմըշ օլտըղը հալտէ , պիր աղ էվվէլ սէօյ-
լէտիյիմիգ վէճհլէ բէնճէրէնին թա գարշըսընտա պուլու-
նան չըմինէնին եանընա եագլաշտը : Պու սըրատա , կիւ-
նէշին պէրրագ զըյասը , գուպպէի սէմտաքի պուլութ-
լարը եարըպ չըմինէնին իքի թարաֆընտա մէվզու օլան ի-
քի ատէտ թասվիրէ տքսէնտաղ օլտու . պու թասվիրէր ,
այագ իւզէրինտէ վէ ճէսամէթի թապիլիյիէ իւզէրէ նագշ
իտիւմիշ օլուպ , պիրի գատըն վէ տիկէրի էրքէք իտի .
ֆագաթ , իխթիյար եահուտի հէնուզ պունլարը կէօրէ-
մէմիշ իտի :

Պու թասվիրլէրին լաթիֆ վէ հայրէթպախշ ընկին-
տէն վէ մահիրանէ ուսուլը նագշիյէսինտէն՝ ուսթա իշի
օլտըղը անլաշըլմագտա ըտը : Պունտան պաշգա , մահիր
վէ նամտար պիր ըէսսամը՝ խայալաթը շաիրանէյէ սէվգ
իթմէք իշուն պունլարտան տահա միւքէլլէֆ վէ միւքէմմէլ
մօտէլլէր պուլընամագ ըտը :

Գատըն երկիրմի պէշ օթուզ եաշլարընտա կէօրին. մէքտէ իտի : Սըրմա կիպի բարլտգ , սիյահ վէ հայրէթ. պախշ սաշլարը՝ պէյազ , վէ եիւքսէք աընընը թաճ կիպի իհաթա իթմէքտէ իտի : Պաշընըն թէգեինաթը՝ օն տէօր. տիւնճիւ Լուի ասընտա մատամ տը Սէվինեէնին մօտա սըրասընա կէշիրմիշ օլտըզը թէգեինաթա պէնզէմէյիպ , մուղայիրի օլարագ , Վէրօնէզ նամ րէսսամըն պազը թաս. վիրէրինտէ կէօրիւէն վէ եանագլարը չէրշիվէ միսալի ի. հաթա իտէն կէնիշ պիր էօրկիւ իլէ պաշընըն սուգա ճի. նէթինտէն թաճ չէքլինտէ եիւքսէլմիշ պիր շինեօնտան իպարէթ պուլընան պաշ տիւզէնլէրինի անտըրմագտա ըտը : Ղայէթլէ ինճէ օլան գաշլարը ալթընտա կէօք եա. գութ րէնկինի անտըրան իրի մաի կէօզլէրի բարլամագտա ըտը . պագըշը հէմ միւթէազգիմանէ վէ հէմ տէ մահ. զուճանէ օլուպ , զանն իտէրսին քի անտէ մուսիպէթէն. կիզ պիր բարըլթը վար ըտը : Պուրնու դայէթ նարին վէ ինճէ վէ տէլիքլէրի իսէ զայէթլէ քիւշիւք իտի : Ատէթա քէտէրամիզ պիր նիմ թէպէսսիւմ ազզընը խաֆիֆճէ պիւզմէքտէ , վէ տօնուգ պէյազ չէհրէսի ուզուն վէ եու. մուրթա պիշիմինտէ օլուպ , եանագլարընա տօլրու խա. ֆիֆ պիր գըրմըզըլրգ կէօրիւլմէքտէ իտի : Պօյնունըն պիշիմի վէ պաշընըն վազիլէթի՝ հայսիլէթի զաթիլէսի. նէ վէ զարաֆէթ ու լէթաֆէթի թապիլիլէսինէ տէլա. լէթ իթմէքտէ իտի . սիյահ վէ բարլտգ գումաշտան մա. մուլ վէ գըզլարա մախսուս պիր նէվ ֆիւթան ումուզլա. րընըն նիհայէթինէ գատար չըգմագտա , վէ ինճէ վէ եիւքսէք պէլինին չէքլինի թասվիր կիպի մէյտանա չըգար. տըգտան սօնրա , այագլարընա գատար ուզանըպ կիթ. մէքտէ իտի :

Մէրգումէնին վազիլէթի նէճապէթ վէ զարաֆէթլէ մալամալ իտի : Շաշատար վէ պէյազ պաշը՝ գօյու քիւլ րէնկինտէ պիր կէօք իւզէրինտէ նագշ իտիլմիշ օլուպ ,

պու կէօքիւն ուփուզը պիր գաշ գըրմըղը պուլուծլար իլէ մէսթուր վէ պուլուծլարն իւզէրինտէ տէ ուզագտաքի թէքէլէրին մաիմսի գիրվէլէրի մէշհուտ իտի : Թասվիրին սուրէթի թէրթիպինտէն յէ քէսկին վէ պէրրագ րէնքլէրինտէն՝ պու գատընըն եիւքսէք պիր մէվգըտու տուրմըշ օլտըղը վէ մէվղըի մէգքիւրտէն ուփուզըն իւզէրինտէ պագտըղը զօլայ գօլայ անլաշըլմագտա ըտը : Գատընըն չէհրէսի ֆէվգ էլ ատէ միւլահաղաքեարի վէ մէյուս պիր հալտէ կէօրիւնմէքտէ իտի : Պա խուսուս նըսֆէն սէմայա տօղրու գալտըրմըշ օլտըղը կէօղլէրինտէ էօյլէ պիր նիյաղքեարտնէ վէ սապըրքեարտնէ պիր հալ կէօրիւնմէքտէ իտի քի , պիր թասվիրտէ թէմամէն նազ իթմէք ատէթա միւմքինսիզ սայըլապիլիր :

Շըմինէնին սօլ թարափընտա աշնը մէհարէթ իւզրէ եաբըլմըշ տիկէր պիր թասվիր տահա կէօրիւմէքտէ իտի : Պու թասվիր օթուզ օթուզ ոյէշ հաշլարընտա , ուզուն պօյլու պիր էրքէք օլուպ , նաղիքեանէ պիր սուրէթտէ սիյահրէնք կէնիշ պիր մանթօյա պիւրիւնմիւշ , վէ ալթընտան տախի՝ պօյնուհա գտտար իլիբլի վէ տէօրթ քէօշէ պէյազ պիր եագաար պուլընան սիյահ պիր եէլէք կիլինմիւշ իտի : Պաշը կիւզէլ վէ նէհիպանէ պիր վագիյէթտէ օլուպ , միւթէազգիմ վէ վագուրանէ չէհրէսի նազարը տրգգաթը ճալիպ իտի . ֆագաթ պու չէհրէտէ ըզտըրապ , թէսլիմիյեթ վէ պիլիասսա թարիֆի նագապիլ պիր լէթաֆէթ ու նէհապէթ ասարը տուի միւշահէտէ օլունըյօրտու : Սաշլարը , սագալը վէ գաշլարը սիյահ ըտը . լաքին պու գաշլար՝ հէր իքի կէօգիւ իւզէրինտէ քէմէրվարի ուզանահագ եէրտէ , թապիաթըն պիր ճիլվէի զարիպէսի էսէրի օլտրագ , պիր գուլագ թօզունտան տիկէրինէ գատար եայ չէքլինտէ ուզանըպ կիթմիւշ վէ զանն իտէրսին քի աշնընտա սիյահ պիր չըղկը չէքմիւշ իտի : Թառ . վիրին զէմինի ֆուրթուհալը պիր կէօք իրայէ իտիյօրտու .

պիր գաշ գայա թաշտարնառն էօթէտէ պիր տէնիզ տա-
խի կէօրիւլմէքտէ խաի քի , պու տէնիզ՝ ուֆուգտաքի օի-
յահ վէ քէսիֆ պուլուլծլար իլէ եէքաիկէրինէ գարըյմը
զանն օլունմագտա ըտը :

Կիւնէշ՝ պու իքի հայրէթպախշ թաալիրլէր իւզէրինէ
աքսէնտազ օլմուշ , օլտըղընտան , անլէրին ըէֆուագ վէ
շաշաասընը պիր գաթ տահա արթըրմագտա , վէ անլէրի
պիր տէֆա . թէմաշա իտէն . տաէմին խաթըրընտա զանն
իտէքսին քի հէքք օլունմագտա իտի :

Սամուէլ՝ իսայալաթ վէ միւլահաղաթընտան ույանա-
րագ . կէօզլէրինի թէսասիւփէն պու թաալիրլէրէ աթֆ
իախնէ , անլէրին տիրի կիպի կէօրինէն սուրէթլէրինտէն
մէպհուլ վէ միւթէհայիթի օլտու : Պատէհու , անլէրի
պիր էյիճէ թէտգիզ իթմէք իւզրէ տահա զիյատէ եագ .
լաշարագ :

— Նէ՛ ալիճէնտոյ վէ կիւզէլ չէհրէլէր : Պունլար ա-
ճապա քիմ տիր : Բէնըքան ֆաժիլեասընըն թաալիրլէրի
տէյիլ տիր . չունքի , բէտէրիմին սէօյլէտիյինէ նազարէն ,
պունլարըն հէքսի տէ մաթէմ սալասընտա պուլունմագ-
տա տըրլար . . . : էյվահ , չէհրէլէրինտէ մէնգուշ վէ մէշ-
հուտ օլան մահղունիյիէթի աղիմէյէ նազարէն , պունլար
տախի մաթէմ սալասընտ վագ օլունմաղա շայէսթէ տիր-
լէր : (Պատէհու , պիր տագըգաճըգ սիւքիթտէն սօնրա .)
Հէր նէ հալ իսէ , պու կիւնքի բէսի իճթիմա իշուն հէր
չէյի հազըրլամաղա պագալըմ . . . զիրա սաաթ օնու վուր-
տու . - տէտի :

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք , Սամուէլ՝ եալտըղը թախ-
թատան մամուլ գօլթուգ սանտալիէլէրինի եուվարլագ
մասանըն էթրաֆընա սըրալատը . պատէհու միւթէֆէք-
քիրանէ պիր չէհրէ իլէ տէտի քի :

— Վագթ իլէրիլէյօր , վէ հէնուզ պէօյիւք բէտէրի-
մին վէլի Նիյիլէթինին վարիսլէրինտէն մէլէք չէհրէլի

կէնճ բաբազտան պաշգա հիշ քիմնէ մէյտանա չըգմատը : Աճապա Ռէննըրոն ֆամիլեասընտան եալընըզ պու տէլի-
գանլը մը գալմըշ տըր . . . օ տա բաբազ տըր . . . տէմէք
տիր քի պու ֆամիլեա պիւս պիւթիւն մահվ օլուպ կիտէ-
ճէք տիր : Մա մաֆիհ , վասիյէթնամէնին օգուլմասը իշուն
գաբունըն աշըլաճազը տագըգա իշթէ կէլտի չաթտը . . . :
Բերսաբէ մուգավէլաթ մուհարրիբինի պուրայա կէթիբէ-
ճէք տիր . . . : իշթէ գաբու տա վուրուլըյօր . . . Բերսաբէ
օլմալը . . . :

Սամուէլ՝ սաաթըն օնու վուրմուշ օլտըղը օտանըն
գաբուսընա պիր տէֆա՛տահա պագտըգտան սօնրա , ալէլ
աճէլէ հավլինին գաբուսընա տօղրու իլէրիլէտի վէ գա-
բու արգասընտա պիր գաշ քիշինին գօնուչմագտա օլտըգ-
լարընը իշիթտի :

Անախթար իքի տէֆա քիլիտի տէրունինտէ տէօնէ-
րէք , գաբունըն իքի գանատը պիրտէն աշըլտը : Սամուէլ ,
սօլ թարաֆընտա Ռօտէն վէ սաղ թարաֆընտա արբայ
տ'էկրինեի օլտըղը հալաէ , գաբը էօնիւնտէքի սահանլըգտա
եալընըզ Գաբրիէլի կէօրիւնճէ , ֆէվզ էլ ատէ մահզունիյ-
եթէ տիւշար օլտու : Պունլարա ըհհպէրլիք իթմիշ օլան
Բերսաբէ տախի՝ մուգավէլաթ մուհարրիբի իլէ պերապէր ,
Գաբրիէլին արգասընտա տուրմագտա ըտը :

Սամուէլ տէրին պիր ահ չէքտիքտէն սօնրա , գաբու-
նըն էշէյի իւզէրինտէ թէվազու իտէրէք .

— Էֆէնտիլէր . . . հէր շէյ հազըր տըր . . . իշէրի կի-
րէպիլիրսինիզ . . . - տէտի :

7

Վ. Ա. ՍԻՅԵԹՆԱՄԵ

Գաբրիէլ, Բօտէն վէ աբբայ տ'էկրինեի գըրմըղը սա-
լօնա կիրտիքլէրինտէ, իւշիւ տէ միւխթէլիֆ սաւրէթտէ
միւթէէսսիր կէօրիւնմէքտէ իտիւէր :

Գաբրիէլ՝ սօլղուն վէ մահգուն օլտըղը հալտէ, պէօ-
յիւք պիր սապրսըղըգ հըսս իթմէքտէ իտի : Պիշարէ տէլի
գանլը, պու խանէտէն պիր ան էվվէլ տըշարը չըգմաղա
ճահտ կէօսթէրմէքտէ, վէ մուգավէլաթ մուհարրիւի Մ.
Տիւմէնիլին հուգուրընտա ագտ օլունուպ հէր տիւրլիւ թէէ-
մինաթը գանուսիյեէ իլէ տէ գավիլէշմիշ օլան մուգավէլէ
իլէ պիւթիւն հուգուգընը աբբայ տ'էկրինեիյէ տէվր ու ֆէ-
րաղ իտէլիտէն պէրու, քէնտիսինի պէօյիւք պիր եիւքտէն
գուրթուլմըշ զանն իթմէքտէ իտի : Պու քէրրէ սէրվէթի
քեամիլէսիյլէ մուգապէլէ իթմէքտէ օլտըղը հիւմէթ վէ
խըտմէթի վազթըյլա քէնտիսինէ կէօսթէրմէքտէն վէ գա-
վաթի տինիյեէյէ մուղտիւր պիր հիյլէ իլէ քէնտիսինի
րուհպան սիւքինէ իտիսալ իթմէքտէն աբբայ տ'էկրինեիին
էսասը մագսատը՝ խայընանէ պիր ֆէսատ տօլապընըն նաի-
լի մուվաֆֆագիյեէթ օլմասընը թէէմին իյլէմէքտէն իպա-
րէթ պուլընտըղընը • վագթա գատար Գաբրիէլ խայալըն-
տան պիլէ կէշիրմէմիշ իտի : Ս'իւմաիլէ, հին սէրվէթի գա-
թիյէսինի պէօյլէճէ թէրք ին հիպէ իթմէսի՝ պիր հըսսը
նէգաքէթ վէ ֆուգարաբէրվէրի նէթիճէսի օլմայըպ, իլլա
պիր չօգ սէնէլէր մուգատտէմ պու հիպէյի հիւսնի լիզա-
սըյլա եարմըշ օլտըղընտան, չիմտի անը ֆէսա իլէ կէրի
ալմագ ճաիզ օլմատըղը միւլահաղասընտան նէլէթ իթ-
մէքտէ իտի : Զաթէն ալչագ վէ գօրգագ ատտ օլունմասը՝

քէնտիսինէ բէք աղըր կէլմիշ օլտըղընտան, հարիս վէ
թամաւաքեար տէյուզ զէմմ ու իթհամ օլունմագլըղը աս-
լա վէ գաթան թէճվիղ իտէմէզ իտի : Իշթէ, տինտարանէ
պիր իսթիգամէթլէ մութթասըֆ օլան պու նէվրէսիտէ
(նորածիլ) չիչէք՝ Ժէզիւթիթլէրտէն կէօրտիւլիւ թէրպի-
յէնին միւհլիք վէ սուի թէէսիրիլէ սօլմամագ իչուն,
նատիր իւլ էմնալ պիր թադիաթմա մարիք օլմասը լազըմ
կէլիր իտի : Լարին ոօղուգ՝ պիր չէյի թէղպիտիւր վէ թէ-
աֆֆիւնտէն պազը քէրրէ մուհաֆազա իթտիլի կիպի, պէ-
րէքէթ վէրսին քի Գաբրիէլին չօճուգլուգ վէ կէնճիք չաղ-
լարընը կէչիրմիշ օլտըղը սօղուգ հաւա տախի՝ միւմաղէյ-
հին էփսաֆը նէճիպէ վէ մէմտուհէսինի իֆսաա իթմէմիշ,
վէ մուախտարէն, էվսաֆը մէզքիւրէ՝ հուրրիյէթին հա-
յաթպախշ հաւասը իլէ երնէ քէսպի գուվլէթ վէ հարա-
րէթ իյլէմիշ իտի :

Խրքայ տ'էկրինեի՝ Գաբրիէլտէն տահա զիյատէ հէ-
յէճանա ուղրամըշ իտի իսէ տէ, ըզտըրապը գալպի Գաբ-
րիէլին Ժէզիւթի ճէմիյէթինտէն գաթը ալազա իթմէ-
սինտէն նէշէթ իթմէ պիր չէյ իմիշ կիպի կէօսթէրէրէք,
քէնտիսինի սալիհէ չըգարմաղա չալըշմագտա ըտը :

Բօտէն իսէ՝ տախմա սաքին վէ պիֆիւթուր տուրտըղըն-
տան, աբքայ տ'էկրինեին տիւշար օլտըղը ըզտըրապաթը
չէտիտէյէ գարշը հիտտէթլէնմէքտէ, վէ մէրգուլմըն չու
հարէքէթի՝ Գաբրիէլ գատարէ մնիյէթիտար օլմայան պիր
ատէմին զիհնինէ զարիպ զարիպ չիւպհէլէր իլգա իտէպի-
լէճէյինի տիւշիւնմէքտէ իտի : Մ'ա մաֆիհ, սուրէթա կէօմ-
թէրտիլի սօղուգ գանյըլըղա րազմէն, քէնտիսի տախի ա-
միրինտէն տահա զիյատէ սապրսըզլըզլա պու մէսէլէի մու-
հիւմէնին նէթիճէի մուվաֆֆաղ իյեթիինէ պէքլէմէքտէ
իտի :

Սամուէլ բէք զիյատէ մէյուս վէ միւքէտտէր կէօրիւն-
մէքտէ իտի : զիրա Գաբրիէլտէն պաշգա հիշ պիր վարիս

զուհուր իթմէմէքտէ իտի . . . : Իխթիյար Եահուարի Գար-
րիէլ հազգընտա հէր նէ գատար հիւսնիւ թէվէճճիւհ հըսս
իթմէքտէ իտի իսէ տէ , մէրգում պէրի գաւնյլ բաբազ օւ-
տըղընտան , քէնտիսի իլէ պէրապէր Ռէննըբոն ֆամիլեա-
սընըն իսմի տախի սէօնէճէք վէ պու գատար զպրէթ վէ
իհթիմամլա իշլէթիլմիշ օլան սէրվէթի ճէսիմէ՝ սահիպի
վասիյէթին արզուսընա մուվաֆըզ սուրէթտէ թագսիմ վէ
Եա իսթիմալ օլունմայաճագ իտի :

Պու թէմաշակետահըն միւսթէթիֆ օյունճըլարը Եու-
վարլագ մասանըն էթրաֆընտա այագ իւզէրինտէ տուր-
մուգտա ըտըլար :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի Մ. Տիւմէնիին տավէթի
իւզէրինէ օթուրաճագլարը սըրտտա , Սամուէլ՝ սիյահ մէ-
շին գարլը տէֆթէրի մուգավէլաթ մուհարրիրինէ կէօթէ-
րէրէք :

— Էֆէնտիմ , պու տէֆթէրի պուրայա վազ իթմէք-
լիք աշտըղմ էվամիր ճիւմէսինտէն տիր . տէֆթէր քի-
չիալի տիր . վասիյէթնամէնին օգուլմասը ագապինտէ , ա-
նախթարընը սիզէ թէսլիմ իտէճէլիմ . — տէտի :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի . — Ֆիլ հազըզա , պու վա-
սիյէթնամէ՝ 1682 սէնէսինտէ Բարիստէ Ռուայալ մէյտա-
նընտաքի 13 նիւմէրօլու խանէտէ իգումէթ իտէն Շաթըլէ
մուգավէլաթ մուհարրիրի վէ գրալ միւսթէշարը Մ. Խոմա
Լը Արմէլիէյէ թէսլիմ օլունտըգտա , ահա մէրպուլէ պու-
լանան լայիհաաա տախի պու խուսուս մուգայեէա իտի :

Պու սէօգիւ միւթէագըպ , Մ. Տիւմէնիլ՝ գըրմըղը սախ-
թիյանտան մամուլ պիր ճիւզտան տէրունինտէն , սէնէլէ-
րին թէէսիրիլլէ սարարմըշ կէնիշ պիր թիրշէ մահֆազա
չըգարտը . պու մահֆազայա պիր իբէք թէլի իլէ եինէ
թիրշէ իւզէրինտէ Եազըլմիշ պիր լայիհա լէֆֆ իտիլմիշ ի-
տի : Մուգավէլաթ մուհարրիրի հազըբունա խիթապէն .

— Էֆէնտիլէր , լութֆէն օթուրաճագ օլուրսանըղ ,

վասիյէթնամէնին աչըմասը իչուն իյֆասը լազըմ կէլէն մէրասիմ վէ մուամէլաթը թային վէ թահտիտ իտէն պու մէլֆուֆ լայիհայը օգուրըմ. — տէտի :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի, Բօտէն, արբայ տ'էկրին. եի վէ Դաբրիէլ օթուրտըլար : Կէնճ բարազ՝ սըրթընը շըմինէյէ տօղրու չէվիրմիշ օլտըղընտան, պալէսատէ զիքը իթտիյիմիզ թասվիրլէրի կէօրէմէզ իտի :

Սամուէլ՝ մուգավէլաթ մուհարրիրին տավէթի վա. գըասընա բաղմէն, անին գօլթուգ սանտալիէսի արգասընտա տուրտու :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի ավիտէքի լայիհայը օգու. մաղա պաշատը :

« Վասիյէթնամէմ՝ 1832 սէնէսի շուպաթընըն 13 իւն. ճիւ կիւնիւ, Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտաքի Յնիւմէրօլու խանէյէ կէօթիւրիւլէճէք տիր :

« Խանէնին զէմին գաթըտա վագը գըրմըզը սալօնըն գաբուսը թամ սաաթ օնտա վարիսլէրիմէ ուչըլաճագ տըր. պուշլար շիւպհէսիզ միւտաէթի մէտիտէտէն պէ. րու Բարիսէ վասըլ օլմուշ պուշուհաճաղարընտան, եէվմի մէզքիւրիւն վիւրուտինէ պէքլէյէճէքլէր, վէ օ զէմանա գատար վարիս օլտըզլարընա տաիր օլան տէլայիլ վէ էվ. րագը րէսմէն թաստիգ իթտիրմէյէ վագթ պուլապիլէ. ճէքլէր տիր :

« Միրամխօրլարըմ իճթիմա՝ իթտիքլէրինտէ, վասի. յէթնամէմ օգունաճագ, վէ սաաթ՝ էօյլէն վագթընըն սօնընճը տարպէսինի վուրուր վուրմազ, պու կիւնտէն ի. թիպարէն եիւզ էլլի սէնէ զարֆընտա սիւսիլէսէն սիւսի. լէյէ ինթիգալ սուրէթիյլէ ֆամիլեամ արասընտա տէվամ իտէճէք օլան թէնպիհիմէ իմթիսալէն շուպաթըն 13 իւն. ճիւ կիւնիւ էօյլէնտէն էվվէլ Սէն-Ֆրանսուա սօգաղըն. տաքի Յնիւմէրօլու խանէտէ պիզզաթ հազըք պուլուան թօրունլարըմա միրաս թագսիմ իտիլէճէք տիր : »

Մուգավէլաթ մուհարրիրի եիւքսէք պիր սէտա իլէ պու սաթըլարը օգուտըգտան սօնրա , պիր տագըգաճըգ տուրտու , վէ պատէհու վագուրանէ պիր սէտա իլէ տէտի քի .

— Մօսիէօ Գաբրիէլ-Պրանսուա-Մարի տը Րէննրբոն՝ մուգավէլաթ մուհարրիրի վասըթասըյլա թանգիմ իտիլմիշ օլան սէնէտլէրլէ բէտէրի թարաֆընտան Րէննրբոն ֆամիլեասընա մէնսուպ օլտըղընը , եանի սահիպի վասիյէթին եէյէնինին թօրնու պուլընտըղընը իսպաթ իթմիշ վէ պու սաաթա գատար Րէննրբոն ֆամիլեասընտան եալընըզ քէնտիսի իսպաթը վիւճուտ իյլէմիշ օլտըղընտան , վասիյէթ սահիպինին էմրի մուճիպինճէ , վասիյէթնամէյի քէնտի հուզուրընտա աչըյօրըմ :

Պու սէօգիւ միւթէագըպ , մուգավէլաթ մուհարրիրի՝ գանուներն իսթիլգամ իթտիյի մուամէլաթ իլէ մահքէմէրէիսի թարաֆընտան զաթէն աչըլմըշ օլան վասիյէթնամէյի մահֆազասը տէրուներնտէն տըշարը չըգարտը :

Աբբայ տիկրինեի սօլուղը քէսիիրճէսինէ պիր ահ չէքէրէք , պաշընը էյտի , վէ տիրսէյինի մասայա տայաթտը : Գաբրիէլ՝ հրսսիյեաթը մէնֆաաթճույանէ իլէ տէյիլ , պէլքի մէրագ սահիգասըյլա օգունճագ վասիյէթնամէյի տինլէմէյէ հազըրլանտը : Բօտէն իսէ՝ մասատան պիր ազուզագտա օթուրմըշ , էսկի շապգասընը տիղլէրի արասընա գօյմուշ , վէ պու շապգանըն իչինէ , մաի տամալը բամպուգ գումաշընտան մամուլ բիս պիր մէնտիլին գըվըրմլարը արասընա սաաթընը վազ իյլէմիշ իաի . . . : Մէրգում՝ պիւթիւն նազարը տըգգաթընը խարիճտէն իշիտիլմէքտէ օլան էտնա կիւրիւլթիւլէրէ վէ սաաթըն ագրէպ իլէ եէլգօվանընըն աղըր աղըր հարէքէթինէ հասը իյլէմիշ օլուպ , զանն իտէրսին քի բարըլ բարըլ բարլամագտա օլան ուֆագ կէօղլէրիյլէ սաաթըն հարէքէթինի չաբուզլաթմագտա ըտը . զիրա , սօն տէրէճէ սապրսըզ-

լըզլա էօյլէ վագթընըն թեգարրուպ իթմէսինէ պէքլէ-
մէքտէ իտի :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի՝ թիրշէ քեաղըտը աչարագ
ֆէվգ էլատէ պիր տըգգաթլա տինլէմէյէ հաղըրլանմը
օլան էշիաս հուզուրընտա պէր վէճհի աթի օգումաղա
պաշլատը :

« Վէլթանէօլ Կէօյէ », 13 շաբաթ 1682 .

« Գաթօլիք մէզհէպինի գապուլ իթտիքտէն սօնրա ,
թէքրար րաֆըզլըղա (հերետիկոսութիւն) սաբմըշ օլմագ
թէօհմէթիլլէ իթհամ օլունարագ ֆամիլեամըն աղղըն տիւշ-
մէնլէրի թարաֆընտան քիւրէք ճէզասընա մահքիւմ իտիւ-
միշ օլտըղըմտան , պու ճէզանըն մուճիպ օլաճաղը հագա-
րէթտէն գուրթուլմագ իւզրէ քշտիմի պիլիթիյար թէ-
լէֆ իտէճէյիմ :

« Պննտան պաշգա , օղլում կիզլի պիր ճինայէթէ
գուրպան կիտէրէք վէֆաթ իտէլիտէն պէրու , հայաթ
պէնիմ իչուն աղըր պիր պար հիւքմիւնիւ ալմըշ տըր . . . :

« Պիշարէ՝ Հէնրի . . . օն օոգուլ չաղընտա դարա թօք-
րագլարա պիւրիւնտիւ . . . : Գաթիլլէր մէճհուլ տըրլար . . .
խայր . . . էկէր շէհատէթի գալպիմէ ինանճագ օլուր-
սամ , գաթիլլէր մէճհուլ տէյիլ տիրլէր :

« Սէրվէթի զաթիլէմի պու օղլումա սագլամագ իչուն ,
բրօթէսթանլըգտան սուրէթա ֆէրաղէթ իյլէմիշ իտիմ . . .
Պու սէվկիլի չօճուգ պէրհայաթ գալտըղը միտտէթճէ ,
գաթօլիգ մէզհէպինին ատաթ վէ մէրասիմինի սուրէթա
իճրա իյլէտիմ . . . : Պու հիյլէքեարլըգ հէր նէ գատար վիճ-
տանըմա բէք աղըր կէլմէքտէ իտի իտէտէ , սէվկիլի ճի-
կէրքարէմին մէնաֆիի իչուն չարնա չար գաթլանմագտան
ըտըմ . . . :

« Պիշարէյի թէլէֆ իթտիքլէրինտէ . . . պու մէճպու-
րիյնէթէ արթըգ թէհամմիւլ իտէմէտիմ . . . : Մէյէր պէնի

ճասուխայանլար վար ըմըշ. թէքրար րաֆըզլըղա սարմըշ
օլմագ թէօհմէթիլէ իթհամ օլունտում... Էմլաք ու Էմ-
վալըմ զապթ ու մուսատէրէ իտիլտի վէ պէն տէ քիւրէք
ճէզասընա մահքիւմ օլտում:

« Օհ, նէ՛ գատար տէհշէթէնկիլ պիր զէմանտա եա-
շայօրըզ... »

« Սէֆալէթ վէ էսարէթ... իսթիպտատ, թէասուպ
վէ ատավէթի տինիյեհ հէր թարաֆտա հիւքմֆէրմա տըր,
Սհ, պղնձա ֆէնալըզլարը, պղնձա քէտէլլէրի կէօր-
մէքտէն իսէ, թէրքի հայաթ իթմէք տահա խայրը տըր...
էօլմէք նէ՛ կիւզէհ պիր իսթիրահաթ տըր... իշթէ պիր
գաշ ապաթա գատար... պու իսթիրահաթա պէն տէ նաիլ
օլաճաղըմ... »

« Պէն էօլէճէյիմ... իմտի, էլան եաշամագտա օլան
վէ եախօտ տահա էյի զէմանլարտա եաշայաճաղլարը միւհ-
թէմէլ պուլլնան ագրապամը տիւշիւնէյիմ... »

« Պունճա Էմլաք վէ Էմվալըմտան եալընըզ եիւզ էլլի
պին ֆրանքտան իպարէթ պիր մէպլաղ գալմըշ տըր քի,
պու մէպլաղը տա Էմանէթէն պիր տօսթըմա թէսլիմ իթ-
միշիմ տիր: »

« Էվլատ օլարագ հիշ քիմսէմ եօղ իսէ տէ, Էվրօքա-
նըն մէմալիքի միւխթէյիֆէսինէ սիւրկիւն իտիլմիշ բէք չօգ
ագրապամ վար տըր: »

« Եիւզ էլլի պին ֆրանքտան իպարէթ օլան պու մէպ-
լաղ՝ պիւթիւն ագրապամ արասընտա թագսիմ իտիլէճէք
օլսա, հէր պիրինէ բէք ճիւզի պիր շէյ տիւշէճէք վէ
պինաէն ալէվ քէնտիլէրի իշուն պէօյիւք պիր իսթինատ-
կեահ օլամպլաճագ իտույինտէն, ալիճէնապ պիր ատէ-
մին ագիլանէ նասիհաթընա իմթիսալէն, իշի պաշգա սու-
րէթտէ թէրթիպ իլլէտիմ... Պանա նասիհաթ վէրէն պու
ատէմէ՝ ծէնապը Հազգըն եէր եիւզիւնտէ պիր թասվիրի
միւքէմիլէի օլմագ իւզրէ հիւրմէթ վէ րիտյէթ իտէրիմ... »

զիրա միւմաիւէյհին զէքեւովէթ , տիրայէթ վէ քէրամէթի ատէթա ըապպանի տիր :

« Միւտտէթի էօմիւմաէ պու ատէմի իքի տէֆա կէօրմիւլիւմ տիւր , վէ իքի տէֆասը տա բէք ուղուրսըզ ահվալ էսնասընտա վազը օլմուշ տըր . . . իքի տէֆա պէնի գուրթարմըշ տըր . . . պիր տէֆասընտա ճանըմը վէ տիկէրինտէ տէ ճիսմիմի :

« Եյվա՛հ . . . պէլքի պիչարէ օղոււմը տա գուրթարըր ըտը . լաքին կէճ . . . հէմտէ բէք կէճ եէթիշտի :

« Պէնտէն այրըւմազտան էվվէլ, նէֆսիմէ սուի գաստ իթմէք նիյէթինտէն պէնի ֆարիղ կէթիրմէք իսթէտի . զիրա հէր շէյէ ալեհա , հէր խուսուստան իսպէրտար իտի . լաքին սէօղլէրի թէէսիրսիզ գալտը . բէք զիյատէ թէէսսիւֆ վէ մէյուսիյեթէ տիւշար օլմուշ ըտըմ :

« Ղարիպ հալ . . . հայաթըմա իսթիմէ չէքմէք իշուն իթթիխազ իթտիյիմ գարարըն գաթի օլտըղընա գանաթ հասըլ իտինճէ , աղզընտան տէհշէթիլի վէ աճը պիր սէօզ չըգտը քի , պու սէօզտէն՝ անըն տախի պէնիմ հալիմէ . . . պէնիմ էճէլիմէ հասէտ վէ արզու չէքմէքտէ օլտըղընը զանն իյլէտիմ . . . Աճապա պիչարէ՝ տիւնեա տուրտըգճա եաշամաղա՝ մը մահքիւմ օլմուշ տըր :

« Էվվէթ . . . ինսանիյեթէ ֆաիտէպուսշ օլմագ իշուն պէսպէլլի եաշամաղա մահքիւմ օլմուշ օլմալը . մա մաֆիհ , հայաթ քէնտիսի իշուն աղըր պիր պար հիւքմիւնիւ ալմըշ տըր . զիրա , պիր կիւն մէյուսանէ պիր օսանճ իլէ . « Մհ , հայաթ . . . հայաթ . . . պէնի սէնտէն տա » ճապա քի՛մ գուրթարաճագ . . . » տէտիյինի իշիթտիմ :

« Տէմէք տիր քի հայաթ քէնտիսի իշուն աղըր պիր պար օլմուշ տըր :

« Գալգտը կիթտի . լաքին անըն սօնընճը սէօղլէրի՝

էճէլի տահա զիյատէ ըահաթ վէ սիւքիւնէթլէ թէսավ-
վուր իթմէմէ պատի օլտու . . . :

« Անըն սայէսինսէ պէնիմ վէֆաթըմ մահսուսըզ
գալմայաճագ տըր . . . Պիր գաչ սաաթա գատար թէրքի
հայաթ իտէճէք օլան պիր ատէմին շու սըրատա եագ-
մագտա օլտըզը իշպու սաթըլար՝ անըն սայէսինսէ , պիր
պուշուգ ասր զարֆընտա պէօյիւք շէյլէր թէվլիտ իտէ-
ճէք տիր . օհ , էվվէթ , պէն պու սէօզլէրի սիւսիլէմին
էվլատ ու ահֆատընա խիթապ իթմէքտէ օլտըզըմտան ,
էկէր անլէր տէ պէնիմ պու վասիյէթիմի տինլէյէճէք օ-
լուրլարսա , պէօյիւք վէ նէճիպանէ շէյլէր հուսուլքէզիր
օլաճագ տըր :

« Իշպու վասիյէթնամէնին լայըգը վէճհ իւզրէ անլա-
շըլմասը իշուն , պիր գաչ սաաթա գատար պէնիմ տաթի
կիրէճէյիմ եօգլուգ ալէմինտէ պուլուհան էվլատ ու ահ-
ֆատը՝ ճէտտէրինին ինթիգամընը ալապիլմէք իւզրէ ,
ֆամիլեամը տիւչարը ճէվը ու ճէֆա իթմիշ օլան ալչագ-
լարը թանըմալարը լազըմ տըր :

« Պէնիմ պէօյիւք բէտէրիմ գաթօլիք իտի . շայրէթի
տինտարանէտէն զիյատէ խայընանէ նասիհաթլարա գա-
բըլարագ , տէհշէթլի պիր գուվվէթ վէ իգթիտարը պու-
լընան ժէզիլիթ ճէմիյեթիինէ տախիլ օլտու . . . »

Վասիյէթնամէնին պու սէօզլէրինի իշիթտիքլէրինտ՝ ,
աբբայ տէկրինեի , Բօտէն վէ Գաբրիէլ պիլա ինթիյար
պիրի պիրինէ պագըշտըլար : Մուգավէլաթ մուհարրիբի
խէ՝ պուշուլարըն թէաթի իթտիքլէրի նիկհահըն ֆարգընա
վարամատըղընտան , օգուլմասընա շու վէճհ իլէ տէվտմ
իլլէտի .

« Պիր գաչ սէնէ գատար պէօյիւք բէտէրիմ քէմալը
սատագաթ վէ ֆէտաքեարի իլէ պու ճէմիյեթէ խըտ-
մէթ իթմէքտէն խալի գալմատը . լաքին , հակէհան ճէ-
միյեթիին էսասը մագօտար վէ անա վիւսուլ իշուն իթ-

Թիիւազ օլունան թէտապիր հագգընտա պազը տէհչէթլի էսրարա վագըֆ օլարագ, զիհնի աշըլտը, վէ էֆքերարը թէնվիր օլունտու . . . :

« 1610 սէնէսինտէ, հանի տէօրտիւնճիւ Հէնքինին գաթլ իտիլմէսինտէն պիր այ մուգատտէմ, պէօյիւք բէտէրիմ՝ պիթթէսատիւֆ վագըֆ օլտըղը էսրարտան տիւշարը տէհչէթ օլարագ վէ մուախխարէն միւշարիլէյհ գըրալըն վէֆաթըյլա էսրարը մէգքիւրէնին սըհչէթի տահա զիյատէ թագվիյէթ պուշարագ, ժէզիւիթ թարիգաթը իլէ գաթը աչագա իթտիքտէն պաշգա, պիւթիւն գաթօլիքիլի տէ մէգքիւր ճէմիյէթին ճինայթ վէ ճէրայիմինէ շէրիք ատտ իտէրէք, օ վագթա գատար մէնսուպ պուլընտըղը Բոմա մէզհէպինի տէ թէրք, վէ բրօթէսթան մէզհէպինէ տէխալէթ իյլէտի :

« Ժէզիւիթ ճէմիյէթինէ մէնսուպ օլան իքի բիշինին՝ հիւքմտարը միւշարիլէյհի թէլէֆ իտէն Բավայիագ իլէ հէմթէօհմէթ օլտըգլարընա տաիր պէօյիւք բէտէրիմին էլինտէ գալի վէ գաթի տէլիլէր վար ըտը. հաթթա պուհէմթէօհմէթլիք իուսուսը՝ գաթիլի հիւքմտար օլան ժան Շաթէլին ճինայթի վագըասընտա տախի սապիթ օլտու :

« Իշթէ, ժէզիւիթ ճէմիյէթինին ֆամիլեամըղ ալէյհինտէրի ատավէթի շէտիտէսինին պիրինճի սէպէպի պու օլտուք : Լաքին ձէնապը Հագգըն սայէի ինայթթինտէ, պուքեպըրտար էմնիյէթլի պիր եէրտէ մուհաֆազա օլունմըշ տըր : Բէտէրիմ պու քեպըրտըղը պանա թէսլիմ իթմիշ օլմալլա, էկէր պէնիմ սօնընճը արզու վէ վասիյէթիմ իճրա իտիլէճէք օլուրսա, Ս. Մ. Գ. Տ. Ժ. հարֆլարընը համիլ օլան մէգքիւր քեպըրտար Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընապրի խանէնին Մաթէ Սալաքտա ապահօզտան մաճուլ սանտըգ տէրունինտէ պուլունսուագ տըր :

« Բէտէրիմ պիր թագըմ կիզլի թէատտիյաթա տաթի տիւշար օլտուք : Բէտէրիմին սօն նէֆէսինէ գատար

տինտարանէ պիր հիւրմէթ ըզհարընտան խալի գալմատը շը մէլէքսիմա պիր գատընըն միւտախէլէտի օլմասա իտի , իհթիմալ քի , թէատտիյաթը մէզքիւրէնին նէթիճէսի օլարագ սերվէթի մէվճուտէսի պիլէ մահվ օլուպ կիտէճէք իտի :

« Պունտան պիր դաշ սէնէ մուգատտէմ պէնիմ տա խի կէօրմիւշ օլարղըմ պու մէլէքչէհրէ դատընըն թաս վիրի իլէ , պէնի իքի տէֆա գուրթարմըշ օլմասընտան տօլայը նազարը հիւրմէթ վէ լիայէթիմի ճէլպ իթմիշ պուլունան քէրէմքեար առէմին թասվիրիի՛ պիր եատիկեարը մուգատտէս օլմագ իւզրէ պիզզաթ նագշ իլէ , Սէն-Փրանսուա սօգաղընտաքի խանէնին Գըբըը Սալընա վազ իյլէտիմ : Պու իքի թասվիրտէն իքիսինին տախի՝ ֆամիլեամըն էվլատ ու ահֆատը թարաֆընտան մագհարը հիւրմէթ վէ լիայէթ օլաճագլարընը գավիյէն մէմուլ իտէրիմ : »

Գարրիէլ՝ պիր դաշ տագըգատան պէրու , վասիյէթ նամէնին օգունմասընա տահա զիյատէ հասը տըզգաթ իթմէյէ պաշլամըշ ըտը : Ղարիպ պիր թէստաիւֆ սէմէրէսի օլարագ , էճուատընտան պիրինին տախի իքի եիւզ սէնէ էվվէլ քէնտիսի կիպի ժէզիւիթ ճէմիյէթի իլէ դաթը ալէագա իթմիշ օլարղընը , վէ ճէմիյեթի մէզքիւրէնին քէնտի ֆամիլեաը ալէյհինտէքի պուզզ ու տտավէթի իսէ՝ իշպու իքի եիւզ սէնէիք վագըտտան պաշլամըշ իտույինի տալիւնմէքտէ , վէ ֆագաթ ժէզիւիթ ճէմիյէթինին մէզարիմ վէ թէատտիյաթընա գուրպան կիթմիշ օլան էճուատընտան պիրինին եիւզ էլլի սէնէ սօնրա քէնտիսինէ ինթիգալ իտէն շու սէրվէթի ճէսիմէսի՝ եինէ ժէզիւիթ ճէմիյեթինէ ալտէթ իթտիյինի բէք Ղարիպ ատտ փթմէքտէ իտի . . . :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի Մ. Տիւմէնիլ մէզքիւր թաս վիրլէրէ միւթէալիգ օլան ֆըզրայը օգուտըղընտա , Գարրիէլ՝ աբբայ տ'էկրինեի կիպի սըրթընը թասվիրլէրէ չէ

վիրմիշ օլտըղընտան, անլէրի կէօրմէք իւզրէ էթրաֆընա պագընտը...: Ֆագաթ, մէրգուժէ գատընըն թասվիրինէ աթֆը նազար իտէր իթմէզ, հայրէթի վէ ատէթա տէհ-չէթի մուլին պիր սէտաի տէհչէթէտա սալը վէրտի:

Մուգավէլաթ մուհարրիբի տէրհալ վասիյէթնամէնին օգումասընը գաթ իթտի, վէ քէմալը էնտիչէ իլէ կէնճ բաբազա պագմաղա պաշլատը:

8

ԷՕՅԼԷՆ ՎԱԳԹԸՆԸՆ ՈՍՆ ՍԱԱԹԸ

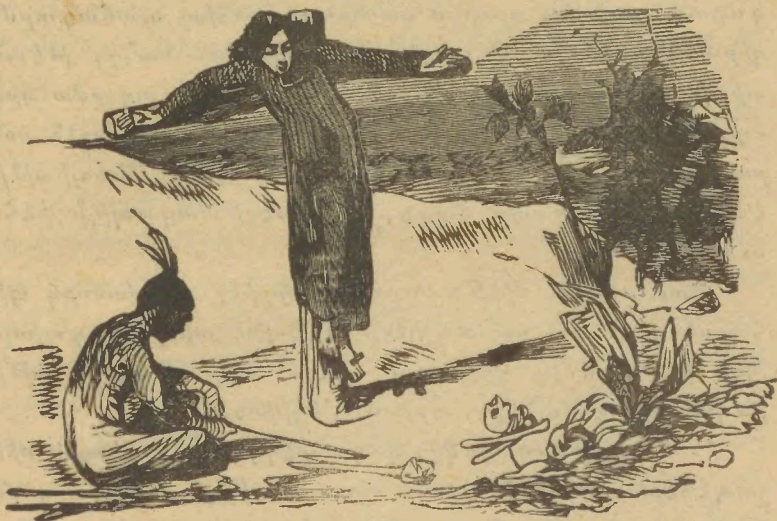
Դարրիէլին չըգարմըշ օլտըղը սէտաի տէհչէթինթիմա իւզէրինէ, մուգավէլաթ մուհարրիբի վասիյէթնամէնին օգումասընը գաթ իթմիշ, վէ աբբայ տիկրինեի տախի քէմալը կէրմի իլէ կէնճ բաբազըն եանընա եագլաշմըշ ըտը:

Դարրիէլ՝ այազա գալգմըշ վէ թիւ թիւ թիթրէմէք տէ պուլունմըշ օլտըղը հալտէ, ազիմ պիր հայրէթլէ գատընըն թասվիրինէ պագմագտա ըտը: Պիր գալ տագըզա սօնրա, քէնտի քէնտինէ սէօյլէնիյօրմըշ կիպի ալչագ պիր սէտա իլէ:

— Եա՛ Բապպի, թէսատիֆիւն պու կիպի միւշապէհչէթլէր թէվլիտ իթմէսի միւմքի՞ն մի տիր...: Հէմ մաղրուրանէ վէ հէմ տէ մահզունանէ օլան պու կէօզլէր... անըն կէօզլէրի տիր... պու ալըն... պու սօլղունլուգ... քէնտիսինին տիր... էվվէթ, քէնտիսինին տիր:

Աբբայ տիկրինեի. — (Սամուէլ վէ մուգավէլաթ մուհարրիբի գատար միւթէաճճիպ օլարագ.) Նէ՛ օլտընըզ, սէվկիլի օղլում, նէնի՞զ վար:

Գաբրիել. - (Կէօղէրինի թասվիրտէն այլըմագսըզըն , ֆէվզ էլ ատէ հէյէճանը պիր սէտա իլէ .) Պունտան սէ-
քիզ այ մուգատտէմ, Բօշէօզ (գայալըզլը) տաղլարը ա-
րասընտա , Սմէրիգա Հինտլիէրինին բէնչէի էսարէթինէ
տիւշմիւշ իտիմ . . . : Պունտար պէնի խաչա կէրտիլէր վէ
տէրիմի սօյմագ իւզէրէ իտիլէր . . . թէսլիմի բուհ իթ-
մէմէ ըէմագ գալմըշ իքէն , Գուտրէթի Բապպանիյիէ պա-
նա մէմուլըն զայրը պիր մույին կէօնտէրտի . . . : Էվլէթ ,
պէնի պու գատըն գուրթարտը . - տէտի :

Սամուէլ , արբայ տ'էկրիննի վէ մուգավէլաթ մու-
հարրիրի եէքզէպան օլարագ . « Պու գատըն մը . . . » տէ-
յու հայգըրտըլար :

Եալընըզ Բօտէն պու թասվիր մէսէլէսինտէ ֆիւ-
թուրսըզ վէ գայտսըզ կէօրինիյօրտու : Եիւզիւ զա-
զապնաք պիր սապըրսըզլըզլա պուրուշմըշ օլտըղը հալտէ ,
թըրնագլարրընը գանատըրճասընա կէմիրմէքտէ , վէ սաա-
թընըն ագրէպ վէ եէլզօվանընըն աղըր աղըր հարէքէթ
իթ մէսինի ըզտըրլապը գալպ իլէ սէյը իթ մէքտէ իտի :

Սբբայ տ'էկրինեի թէքրար սիւալէ պիլ իպթիտար .

— Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ, օղլում, հայաթընըզը պու գատըն ճը գուրթարտը :

Գարրիէլ . - (Տահա ալչագ վէ ատէթա տէհչէթի մուլին պիր սէտա իլէ .) Էվվէթ , պու գատըն գուրթարտը . . . պու գատըն . . . վէ եախօտ պունա թէմամըյլա միւշապիհ պիր գատըն . . . հէմտէ օ տէրէճէ միւշապիհ քի , էկէր պու թասվիր պիր պուշուզ ասըրտան պէրու պուրայա վազ իտիլմիշ օղմասա իտի , մէրգուժէյէ պագարագ քըզըմըշ օլտըղը զաննընա զահիպ օլաճագտըմ . զիրա պէօյլէ պիր միւշապէհէթի ազիմէնին նա'սըլ թէսատիւֆ սէմէրի օլապիլէճէյինի պիր տիւրլիւ ազլըմա սըղտըրամայօրմ . . . : (Պիր տագըզաճըզ սիւքիւթտէն սօնրա , տէրին պիր ահ չէքէրէք .) Նիհայէթ , թապիաթըն էսրարը վէ ձէնապը հագգըն իրատէսի նագապիլի ֆէհմու իտրաք տըր :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ , Գարրիէլ տէրմանսըզ պիր հալտէ գօյթուզ սանտալիէսի իւզէրինէ տիւշտիւ գալտը : Պիր միւտտէթճիք օրթալըզը տէրին պիր սիւքիւթ թսթիլա թթտիքտէն սօնրա , սբբայ տ'էկրինեի .

— Պու թէսատիւֆիւնիւզ ֆէվզ էլ ատէ պիր միւշապէհէթ սէմէրէսի օլմալը տըր , սէվկիլի օղլում . պունտան պաշգա պիր չէյ օլամազ . եալընըզ , սիզի գուրթարան գատըն հագգընտա պիթթապ հըսս իթմէքտէ օլտըղընըզ չիւքրանիյեթ տույղուսը՝ թապիաթըն պու զարիպ օյունընը ինտինիզտէ բէք էհէմիլիյեթլի պիր չէյ կիպի կէօսթէրիյօր . - տէտի :

Բօտէն՝ սապրսըզլըղընտան պօղուլաճագ ըստտէյէ կէլմիշ օլտըղընտան , եանընտա պուլուռնագտա օլտըղը մուգավէլաթ մուհարրիլինէ տէտի քի .

— Զանըն աճիզանէմէ կէօրէ , պու էոասսըզ մասալըն վասիյեթնամէ իլէ հիշ պիր թէալիւզի եօգ տուր :

Մուգավեւաթ մուհարրիի . - (Թէքրար օթուրարագ.)
Հագգընըզ վար , լաքին պու վագըա օ գատար զարիպ վէ
պույուրտըղընըզ կիպի օ տէրէճէ մասալվարի տիր քի ,
պու պապտէ Մ. Գարրիէլին թէաճճիւպի ֆէվզ էլ աաէ-
սինէ իշթիրաք իթմէքտէն ինսան քէնտիսինի տլամայօր :

Մուգավեւաթ մուհարրիի՝ պու սէօզիւ սէօյլէ յիպ ,
տիրսէյինի գօլթուգ սանտալիէսինին պիր թարաֆընա
տայաթմըշ վէ ալնընը էլինին իշինէ վազ իթմիշ օլտըղը
հալտէ պիւս պիւթիւն պահըը միւլահազաթա տալմըշ կի-
պի կէօրէնէն Գարրիէլի կէօսթէրաի , վէ պատէհու վա-
սիյեթթնամէնին օգուսասընը պէր վէճհի աթի աէվամ իյ-
լէտի .

« Իշթէ ֆամիլհամըն ժէզիւիթ ճէմիյեթի թարաֆըն-
տան տիւչար օլտըղը զուլմլար պուսլար տըր :

« Պէնիմ զապթ օլունան էմվալ ու էմլաքըմ շիմտի
քեաֆֆէթէն մէքքիւր ճէմիյեթին եէտի թասարրուֆըն-
տա տըր : Պէն տէ էօլէճէյիմ . . . Նլահ վէրէ տէ ճէմիյ-
եթին զարազ վէ առավէթի պէնիմ վէֆաթըմլա սէօ-
նիւպ մահվ օլսա վէ սիլսիլէմ անըն բէնչի գահընտան
ազատէ գալսա . չունքի չու սօնընճը տագըզամտա եէ-
կեանէ տիւչիւնճէմ սիլսիլէմին միւսթագպէլինէ մունհա-
սըր տըր :

« Պու սապահ , իսթիգամէթ վէ ստտագաթընը միւտ-
տէթի մէտիտէտէն պէրու թէճրիւպէ իթմիշ օլտըղըմ ի-
սահակ Սամուէլ համընտաքի առէմի եանըմա չաղըրտըմ :
Պու առէմ հայաթընը պանա պօրճու տըր , վէ պէն տէ
պէօյլէ համուսքեար վէ միւհթէրէմ պիր մաիլուզըն հու-
յաթընը գուրթարապիլտիյիմէն տօլտյը քէնտիմի տաիմա
պաթիյար ստտ իտէրիմ : Էմվալ վէ էմլաքըմըն մուսա-
տէրէսինտէն էվլէլ , Իսահակ Սամուէլ անլէրի քէմալը զէ-
քեավէթ վէ ստտագաթլա իտարէ իթմիշ իտի : Պինտէն
ալէյհ՝ սատըգ պիր տօսթըմըն Թէքրար իյատէ իթ-

միշտ օլտորդը երևա էլլի պին ֆրանքը տախի անա թէսլիմ իլլէտիմ:

« Իսահակ Սամուէլ, վէ մուախարէն էվլատ ու ահա-
ֆատր՝ պու կիւնտէն իթիպարէն երևա էլլինճի սէնէնին
ինգըզասընա գատար պու մէպլաղը ֆաիլ իլէ իլլէթտի-
րէրէք սերմայէ. յի չօղալթաճագլար տըր:

« Պու սուրէթլէ իլլէ. յէն մէպլաղըն իտարէսի միւս-
թագպէլտէ պիր ֆէլաքէթ վէ եա պիր էնկէլէ թէսատիւֆ
իթմէ. յէճէք օլուրսա, մէպլաղը մէղքիւր քէսպի ճէսամէթ
վէ գրալլարա լալըգ պիր սերվէթ թէշքիլ իտէպիլիր:

« Սլա՛հ վէրէ տէ երևա էլլի սէնէ սօնրա զուհուր ի-
տէճէք վարիսլէրիմ պու սերվէթի ճէսիմէնին սուրէթի
թագսիմ՝ վէ իսթիմալի հագգընտա պէնիմ թէնպիհաթը-
մա մուլթապըգ հարէքէթ իթսինլէր:

« Լաքին, երևա էլլի սէնէ զարֆընտա պիր խանէ-
տան միյանընտա օ գատար թէպէտտիւլաթ, թէհապվիւ-
լաթ վէ պախթ ու թալի ինգիւպաթը վիւճուտքէպիր օ-
լապիլիր քի, աղլէպի իհթիմալէ կէօրէ, պէնիմ տէ էվ-
լատ ու ահաֆատըմ երևա էլլի սէնէ զարֆընտա ճէմիյե-
թի պէշէրիյեէնին (մարգկային ընկերուլիւն) մուխթէլիֆ
սընֆլարընա վէ մուխթէլիֆ տէրէճէլէրինէ մէսուպ օլա-
ճագլար, վէ պու սուրէթլէ քէնտի զէմանէլէրինին ահ-
վալը մուխթէլիֆէսինի քէսպ իտէճէքլէր տիր:

« Իհթիմալ քի իլլէրինտէ պէօյիւք պիր զէքեապէթ,
պէօյիւք պիր ճէսարէթ վէ եա պէօյիւք պիր ֆաղիլէթ
սահիպի ատէմլէր, իլմտարլար, մուհարէպէ վէ ոէնայի
մէյտանընտա շէօհրէթ գազանմըշ զաթլար, էսնաֆ թա-
գըմընտան մէճհուլ սէհաաթքեարլար, վէ հաթթա պէօ-
յիւք պէօյիւք ճանիլէր պուլունաճագ տըր...

« Լաքին, վարիսլէրիմին միւսթագպէլտէրի ահվալ վէ
տէրէճաթը հէր նէ տախի օլսա, պէնիմ էն սէվկիլի ար-
զու՝ յիլսիլէմին էվլատլարը քէնտի արալարընտա շիտ-

տէթի մուգարէնէթ վէ իթթիհատ բէյտա իթմէլէրինէ վէ Հազրէթի Իսանըն « Պիրի ՊիրինիՁի ՍէվլինիՁ » քէլամը հիքմէթիթիթիսամընը մէվզըի իճրայա գոյարագ, խալիսանէ վէ սամիմի պիր իթթիֆագլա պէնիմ խանէտանըմը թէքրար թէշքիլ իյլէմէլէրինէ մունհասըր տըր :

« Պու իթթիֆագ՝ պաշգալարընա սէլամէթ պախշ պիր իպրէթ օլապիլիր . . . զիրա, պէնիմ էֆքեւորը հագիրանէմէ կէօրէ, ինսանիյեթին սաատէթի միւսթագպէլէսի՝ ինսանլարըն քէնտի արալարընտա իթթիհատ վէ իշթիրագ իթմէլէրինտէն հուսուլքէզիր օլուր :

« Պունճա միւտտէթտէն պէրու ֆամիլեամը տիւշարը ճէվը ու ճէֆա գըլան ժեզիւիթ ճէմիյեթի՝ էսասը մագսատը հէր նէ գատար խայընանէ օլսա տախի, իշթիրագ վէ իթթիֆագ տէնիլէն գուվլէթի ազիմէնին էն բարլագ միսալլարընտան պիրի ատտ օլունապիլիր :

« Պու մէպտէսէ օ տէրէճէ մահսուլտար վէ մուգատտէս պիր գուվլէթ վար տըրքի, պազը քէրրէ էն ֆէնա վէ էն թէհիքէլի իթթիֆագլար պիլէ էյիլիք իթմէյէ մէճպուր գալըրլար :

« Իշթէ պու սուրէթլէ վաիզլիքլէր ժեզիւիթ ճէմիյեթի իւզէրինէ պէրրագ պիր նուր սաշմըշլար տըր : Մա մաֆիհ, ճէմիյեթի մէզքիւրէնին մէքրուհ վէ նէֆրէթ պախշ մագսատը՝ հէլաքը նէֆսի պատի պիր թալիմ ու թէրպիյէ իլէ էհալինին իրատէսինի, միւլահազասընը, հուրրիյեթինի, ագլ ու զէքեավէթինի մահլ վէ պէրպատ իտէրէք, անլէրի հայվան կիպի գօրգագ, իթիգատաթը պաթըլէյէ թապի, վէ սիլահսըզ պիր հալէ կէթիրտիքտէն սօնրա, հիւքմոտարլարըն բէնչէի զուլմ ու իսթիպտատընա (բոնահալուլթիւն) տիւշար իթմէքտէն վէ քէնտիսի տէ իթիրագի բարագլարը վտալթասըյլա օ հիւքմտարլարը թահթը հիւքմ ու նուֆուզընա ալմագտան իպարէթ տիր . . . »

Վասիլէթնամէնին պու ֆըզրասը օգունտըղը սը-
րատա , Գաբրիէլ վէ արբայ տ'էկրինեի եէնիտէն պիրիպի-
րինէ պագըչտըլար : Մուգավէլաթ մուհարրիրի իսէ օգու-
մասընա շէօյլէճէ տէվամ կէօսթէքտի .

« Ինսանըն գատր ու հայսիյեթինի իզալէ իթմէք , հէր
եանա խէվֆ ու տէհշէթ սաչմագ վէ ճէվր ու ճէֆա
տէօքմէք մագսատըյա միւէսսէս օլան վէ պիւթիւն էհա-
լինին լանէթ վէ նէֆրէթինէ միւթահագգ պուլընան պիր
ճէմիյեթի մէհրուքէ՝ ասրլարճա եաշամաղա վէ չօդ քէր-
րէ տէ հիյլէ վէ տէսիսէ իլէ տիւնեայա հիւքմ իթմէյէ
մուվաֆֆագ օլմուշ ըսա , ինճիլի Շէրիֆին գավաիտի պի-
րատէրանէսի իւզէրինէ միւէսսէս օլան վէ էսասը մագսա-
տը՝ էրքէյի վէ գատընը հէր տիւրլիւ գատր ու հայսիյ-
եթի մուխիլլ էսարէթտէն գուրթարմագ , հայաթըն եա-
լընըզ սէֆալէթլէրինի տաթմագտա օլան պիչարէկեանը
սատտէթի տիւնեթիլլէյէ հըսսէտար գըլմագ , մէտարը
թէայեիւշ էմրինտէքի սայ ու զայրէթի մէտհ ու սէհա իթ-
մէք , ճէհալէթին կիրտապը մէզէլլէթինէ տիւշէն պէտ-
պաթթլարըն էֆքեարընը թէնվիր իյլէմէք , ճէնապք
Հագգըն պիթմէզ թիւքէնմէզ լութֆ ու հիքմէթինէ
մէպնի ինսանլարա պիրէր սիրէր օլմագ իւզրէ իհսան
պուլարմըշ օլարըղ պիլ ճիւմէ մէյլիյաթը հասէնէնին
սէրպէսթ սէրպէսթ թէվէսսիւ իթմէսինի թէրվիճ իթմէք ,
մուհապպէթ , վալիտէլիք , գուվվէթ , զէքեալէթ կիւզէլ-
լիք վէ իսթիտատ կիպի հէր ճէնապը Հագգտան կէլէն
շէյլէրի թագաիս իյլէմէք , վէլ հասըլ թապիաթըն շաշաւ
վէ բէֆլագընը ինսանլարա կէօսթէրէք վէ թապիաթըն
պիզէ պախ իթտիյի խագինէլէրտէն քէնալլէրինի տէ հըս-
սէտար իտէրէք , ինսանլարը պիհագգին տինտար վէ ճէ-
նապը Հագգա գարչը միննէթ տար գըլմագ խուսուլարըն-
տան իպարէթ պուլընան պիր ճէմիյեթի նէլէր օլմագ . . . »

« Օ՛հ , էկէր ճէնապը Ալլահ լութֆ իտիպ տէ , սիւսի-

լէմին եիւզ էլլի սէնէ սօնրա զուհուր իտէճէք էվլատ ու ահֆատը՝ ինսանիյեթին մուհիպպի օլան պիր գալպին սօնընճը արզուլարընա ըիպյէթ իլէ պէօյլէ պիր խանէտանը մուգատտէս թէշքիլ իտէճէք օլուրլարսա , վէ անլէր միյա- նընտա ֆուգարաբէրվէր վէ աֆէթզէտէլէրէ գարչը հրսոր չէֆդաթ ու մէրհամէթլէ մալամալ բուհլար , հուրքիյեթ- թէ մէյեալ ալիճէնապ ֆիքրլէր , պէլիզ վէ հարաբէթլի գալպլէր , սապիթգարար վէ մէթին թապիաթլար վէ կիւզէլլիք , զէքեալէթ վէ քէրամէթլէ մութթասըֆ գա- տընլար պուրնաճագ օլուրսա , հիւքմտարլարա մախսուս օլան պէօյլէ պիր սէրվէթին էթրաֆընտա թօքլանաճագ օլան պիւթին պու թապիաթլարըն , գուվվէթլէրին , ճաղիպէլէրին իթթիֆագ Նէ՛ գատար մահսուլտար վէ գուվվէթլի օլաճագ վէ սէրվէթի մէղըիւրէ պիր նօզթայր թէճէմմիւ իտէրէք վէ ազիլանէ պիր սուրէթաէ իտարէ օլունարագ , էվհամը պաթըլէ վէ թէսալվուրաթը վահիյէ գապիլինտէն օլան արզուլար պիլէ մէվզըի իճրայա գօնու- լապիլէճէք տիր :

« Հաթթիա պու իթթիֆագ վէ իշթիրագ՝ Նէ՛ գատար հայրէթպախշ վէ ալիճէնապանէ էֆքեար հուսուլէ կէ- թիրէճէք , վէ պու մէրհամէթ , հուրքիյեթ վէ մուհապ- պէթ մէրքէզինտէն Նէ՛ գատար սէլամէթպախշ վէ հա- յաթթալէր շիւալար ինթիշար իտէճէք տիր :

« Թէճիւպէյէ շայէսթէ Նէ՛ պէօյիւք իշլէր վէ ալէ- մէ նումունէի իմթիսալ օլաճագ Նէ՛ միւքէմմէլ միսալլար վար տրր : Նիհայէթ , պէօյլէճէ իթթիֆագ վէ իշթիրագ Խաէն վէ պունճա իզթիտար վէ վէսայիթէ մալիք պուր- նան պիր ճէմիյէթ՝ պիւթին ինսանիյեթլէ Նէ՛ պէօյիւք շայրէթ վէ մէնֆտաթ պախշ իտէպիլէճէք տիր :

« Պունտան գաշգա , պու ճէմիյէթի խայրիյե՛ պէնի տիւշարը ճէվը ու ճէֆա իթմիշ օլան վէ քէնտի գուվվէթ վէ իզթիտարընը պէլքի եիւզ էլլի սէնէ սօնրա տալի

տէվամ իտէճէք պուլունան ժէզիւիթ թարիգաթընա
գարչը ճէնքլէշմէյէ տէ մէտար օլապիլէճէք տիր :

« 0 զէման, իւրիսթիյան ալէմինէ պիր պարը ըզտըրապ
տէմէք օլան պու խայըն, զալըմ վէ տէհէթլի ճէմիյեթէ
գարչը, պէնիմ էվլատ ու ահֆատըմ՝ թէնվիր վէ թէվ-
սիի էֆքեար վէ նէչրի հուրրիյեթէ խատիմ պիր գուվ-
վէթ թէշքիլիլէ մուգապէլէ վէ մուխալէֆէթ իտէճէքլէք
տիր :

« Էյիլիք իլէ քէշթիւլիք գարչը գարչըյա պուլու-
նաճագ տըր : Մուհարէպէ պաշլայաճագ, վէ ֆագաթ
ճէնապը Հագգ տօղրուլարը միւտաֆաա վէ մուհաֆազա
իտէճէք տիր . . . :

« Լարին, ֆամիլիտամ պու տէրէճէ գուվվէթ վէ մէ-
թանէթ պախշ իտէճէյի պէտիհի պուլունան պու սէրվէ-
թի ճէսիմէ թիւքէնմէմէք վէ սէնէ պէ սէնէ թէճէտտիւտ
իլլէմէք իչուն, վարիսլէրիմ՝ պէնիմ արզուլարըմ լիսյէթ
իտէրէք, իլք էօնճէ ֆայըզա հաթրրտըլըմ մէպլաղըն իքի
միսլինի եինէ այնը ֆաիվլա իշլէթմէլէրի լաղըմ կէլիր . . . :
0 զէման, քէնտիլէրինտէն հիւզ էյլի սէնէ սօնրա տախի՝
քէնտի էվլատլարը իչուն եէնի պիր իգթիտար վէ գուվվէթ
մէնպար, վէ մուհիմ պիր վասըթաի իճրաիյիէ հաղըր-
լամըշ օլաճագլար տըր :

« Պունտան պաշգա, պու իթթիֆագ հագգընտա մա-
թէմ սալասընտաքի ապանօղտան մամուլ պէօյիւք սան-
տըգ տէրունինտէ պաղը մուֆասսալ վէ մուհիմ մալիւ-
մաթ պուլունաճագ տըր :

« Իշթէ պէնիմ սօն արզուլմ, վէ տահա տօղրուսը սօն
իւմիտիմ պունլար տըր . . . :

« Պու վասիյէթնամէմին եէվմի քիւշատընտա վարիս-
լէրիմին Սէն-ֆրանսուա սօգաղընտաքի խանէտէ ղէղլէ հա-
ղըր պուլընմալարընը շարթը մուլթլագ վաղ իտիյօրսամ
սէպէպի շու տըր քի, մէզքիւր մուհիմ տագըգատա պիր

եէրէ իճթիմա իլէ պիրի պիրինի թանըսընլար . օ վագթ պէնիմ սէօզլէրիմ պէլքի քէնտիլէրինէ տահա կիւզէլ թէէ սիր իտէր տէ . պիրի պիրինտէն այլը եաշայաճագ եէրտէ , իթթիֆագ իտէրլէր , պիրլէշիլլէր . պու սուրէթլէ հէմ քէնտի մէնֆաթլարընա խըամէթ իտէրլէր , վէ հէմ տէ պէնիմ արզուլարըմ իճրա իտիլմիշ օլուր

« Պունտան պիր գաշ կիւն էվվէլ , սիւրկիւն սէպէ պիլլէ էվրօրանըն մէմալիքի միւսթէլիֆէսինէ տաղըլմըշ կիթմիշ օլան ֆաթիլեամ աղասընա՝ թունճտան մամուլ պիրէր միտալեա կէօնտէրտիմ : Պու կիւնտէն իթիպարէն պիր պուշուգ տար սօնրա պիւթիւն միրասխօրլարըմըն պիր եէրէ իճթիմա իթմէլէրինէ տաիր օլան թարիխ պու միտալեատա մահքիւք տիւր . լաքին պու իճթիմա՝ըն աղ սէպէպինի կիզլի թուլթարագ , եալընըզ , վարիսլէրիմին եէվմի մէգքիւրտէ էօլլէտէն էվվէլ պիզլաթ հազըր պուլըն մալարըլլա պէօյիւք պիր մէնֆաթ էլտէ իտէճէքլէրինի պէյան իլէ իթթիֆա իլլէտիմ :

« Բէնչէի գահրընա շիքեար օլտըղըմ ժէզիւիթ ճէմիյ եէթինին աէսայիս վէ սէպաթընը րանա պիլտիյիմ ճի հէթլէ , պու սուրէթլէ հարէքէթ իթմէյէ մէճպուր օլտում . զիրա ճէմիյեէթի մէգքիւրէ՝ եիւզ էլլի սէնէ սօնրա վարիսլէրիմին ճէսիմ պիր սէրվէթ իսթիհսալ իտէճէքլէրինէ վուգուֆ բէյտա իտէճէք օլուրսա , հէր տիւրլիւ թէտապիրի հիլլէքեարանէյի իթթիսազ վէ հէր նէվ խաւընըզ վէ ալշագլըղը իրթիքեապ իթմէսի վէ ֆամիլեամըն պաշընա պէօյիւք պէօյիւք ֆէլաքէթլէր կէթիրմէսի բէք իհթիմալտէն տիր . չունքի խալընանէ թէնպիհաթ վէ թալիմաթ ժէզիւիթ ճէմիյեէթի արասընտա միրաս կիպի ասարտան ասրա ինթիզալ իտիպ կիտէպիլիր :

« Ալլահ վէրէ տէ պու իհթիյաթքեարլըղըմ պօշա չըգմասա , վէ միտալեալարտա մահքիւք պուլընան արզուլմ

սիւսիլէտէն սիւսիլէյէ քէմալը սատագաթլա ինթիգալ ի-տէպիլսէ իտի :

« Սէօյլէտիյիմ վէճհլէ , միրասըմ՝ 1832 սէնէսի շու-պաթընըն 13 իւնիս կիւնիւ էօյլէտէն էվվէլ Սէն-Ֆրան-սուա սօգաղընտաքի խանէտէ հազըր պուլունաճագ վա-րիսլէրիմէ գաթի պիր սուրէթտէ թագսիմ օլունաճագ տըր : Կիւնիւնիւ վէ սաաթընը թային իթմէքլիյիմին սէ-պէպի տէ շու տըրքի , հէր մէօհլէթին պիր հուսուտը օլ-մագ լազըմ կէլտիյի կիպի , վարիսլէրիմ տախի՝ պիր չօգ սէնէլէրտէն էվվէլ պու մահալը իճթիմատա պուլընմա-մազլըգ իթմէմէք իշուն լայըգլը մալիւմաթ ալմըշ օլուր-լար :

« Վասիյէթնամէմին գրաաթընտան սօնրա , ֆաիշի սէրմայէյէ զամմ իտիլմիշ օլան մէպալիղի ճէսիմէնին մու-հաֆըզը՝ անլէրին գըյմէթ վէ մըգտարը նէ՝ օլտըղընը պէ-յան իտէճէք , վէ էօյլէ վագթընըն սօնընճը սաաթը վու-րուր վուրմազ , մէպալիղի մէգքիւրէ հազըր պուլընան վա-րիսլէրիմէ թագսիմ օլունաճագ տըր :

« Օ զէման խանէմին պիւթիւն տաիւրէլէրի վարիսլէ-րիմէ աշըլաճագ , վէ պուլնլար օրալարտա վէպիլ խասսա մաթէմ սալասընտա քէնտի շէֆգաթ վէ մէրհամէթ վէ հիւրմէթլէրինէ լայըգ շէյլէր կէօրէճէքլէր տիր . . :

« Պու խանէնին էպէտա սաթըլմայըպ պէօյլէճէ մէֆ-րուշ գալմասը վէ իւմիտ իթտիյիմ վէճհ իլէ էկէր պէնիմ սօն արզուլմ իճրա իտիլէճէք օլուրսա , էվլատ ու ահֆա-տըմա պիր մահալը իճթիմա օլմասը տա ճիւմլէի ամալը մախսուսէմտէն տիր :

« Եկէր պիլաքս պուլնլար պիրի պիրինտէն այըրլաճագ վէ հիշ պիր տէվիրտէ էմսալի կէօրիւլմէմիշ օլան պէօյլէ ալիճէնապանէ վէ մուգատտէս պիր թէշէպպիւսէ մուա-վէնէթ իթմէք իւզրէ պիրլէշէճէք եէրտէ , խօտքէրէսթա-նէ արզուլարա թէպալիյեթլէ , մահսուլսըզ վէ մէյվէսիզ

գալաճաղը աշիքեար պուլընան հալընըզըզը մահաուլտար վէ սէլամէթպախը պիր իշթիրաք վէ իթթիֆագա թէրճիհ իտէճէք, վէ պու սէրվէթի ճէսիմէյի պէօյիւք պիր իս-
րաֆճըլըզ վէ հախօտ նէքէսլիք էսասը օլմագ իւզրէ թէ-
լագգը իյէյէճէք օլուրլարսա, սէվմէյէ, հարտըմ իթ-
մէյէ վէ հուրրիյէթպախը օլմաղա մէճպուր պուլընտըզ-
լարը քէսանըն լանէթ վէ նէֆրէթինէ ուզրասընլար...
պու խանէ թէմէլինտէն հըզըլըպ հէլ իլէ հէքսան օլսուն,
վէ իսահակ Սամուէլին միւֆրէտաթ տէֆթէրինտէ մու-
գայեէտ օլան պիլ ճիւմլէ քեաղըսլար իլէ գըրմըզը սա-
լօնտա մէվզու պուլընան իքի ատէտ թասվիր խանէմին
պէքճիսի մարիֆէթիլլէ աթէյէ աթըլըն:

«Տէտիմ . . . :

«Արթըզ պէնիմ վաղիֆէմ թէքմիլ օլմուշ պիթմիշ
տիր . . . : Պիւթիւն պու ահվալտէ, տիւնհատա ճէնապը
Հագգըն պիր թասվիրի հագիգիսի օլմագ իւզրէ սէվիպ
հիւրմէթ իթտիլիմ ատէմին նասիհաթլարընա սիւլիւք իյ-
լէտիմ:

«Սէրվէթի մէվճուտէմին պագըլլէի եէկեանէսի օլան
հիւզ էլի պին ֆրանքը նէ՝ մագսատա հասը իթմիշ օլ-
տըզըմը՝ հալընըզ մէպլաղը մէզքիւրըն սապըզ մուհաֆը-
զը օլան սատըզ տօսթոււմ պիլիր . . . : Մէրգուլմըն խա-
լիսէթ վէ սատագաթընը պիլ միւշահէտէ, քէնտիսինտէն
պէօյլէ պիր էսէրի իթիմատ վէ էմնիյեթի էսիրկէյէ-
մէտիմ. լաքին իսահակ Սամուէլի վէ պիլ խասսա էվլատ
ու ահֆատընը պէօյիւք թէհիքէլէլիէ իլգա իթմիշ օլմա-
մագ իչուն, մէրգուլմըն իսմինի պու տօսթուլմտան կիզլէ-
տիմ:

«Քէնտիմի էօլտիւրմէք իւզրէ վէրմիշ օլտըզըմ գա-
րարը գաթինին հէր հալտէ իճրա օլունաճաղընտան պի
խապէր պուլընան պու տօսթոււմ՝ պիր աղ ոճնրա մուգա-
վէլաթ մուհարրիրի իլէ պէրապէր պուրայա կէլէճէք, վէ

պէն տէ լազըմ կէլէն մուամէլաթը զանուհիյեյի իճրա իթտիքտէն սօնրա , պու մէմհուր վասիյէթնամէյի անլէրէ թէսլիմ իտէճէյիմ :

« Իշթէ պէնիմ սօնընճը արզուլարըմ պունլար տըր :

« Պունլարըն իճրա վէ իյֆասընը Հագգ Թէալա Հագըթէթլէրինին հիմայէ վէ մուավէնէթինտէն պէքլէրիմ :

« Հագգ Թէալա Հագրէթլէրինին՝ մուհապպէթ , սուլհու միւսալէմէթ , իթթիֆագ վէ հուրրիյեթէ թէ տէլիլ օլլան պու արզուլարըմը միւտաֆաա վէ մուհաֆագա պուլլուրաճաղընը գավիյէն մէմուլ իտէրիմ :

« Պու վասիյէթնամէյի հիւանի ըրգամլա թանգիմ վէ ուճտան ուճա քէնտի էլիմլէ թահրիր իթմիշ օլտըղըմտան , մանէն վէ հալֆիյէն իճրասընը թալէպ իյլէրիմ :

« 13 շուպաթ 1681 , էօյլէնտէն սնրա , սաաթ 1

ՄԱՐԻՈՍ ՏԸ ԲԷՆՆԸԲՈՆ»

Մուգավէլաթ մուհարրիրի վասիյէթնամէյի օգուտըգճա , Գաբրիէլ տախի պիրի պիրինի միւթէագըպ պիր չօգ միւլթէլիֆ վէ էլէմպախշ ըզտըրլապաթա տիւչար օլմուշ ըտը : Եօգարըտա տախի պէյան իթտիլիմիզ վէճհլէ , պիշարէ տէլիգանլը՝ Ժէղիւթի ճէմիյեթինին բէնչէի գահընա գուրպան կիթմիշ օլան պիր զաթըն թէրք իթտիյի պու սէրվէթի քիւլլիյէ , քէնտիսինին պիր ազ էվվէլ թէճտիտի հիպէ իթմէսիյլէ եինէ այնը ճէմիյեթին եէտի թասարրուֆընա կէչմէսինի բէք զարիպ ատտ իթմէքտէ , վէ Մարիոս տը Բէննըբանըն թէչքիլինի մուսիրրանէ թափսիյէ իթմիշ օլտըղը իշթիրագ վէ իթթիֆագըն հայրէթպախշ ֆաիտէլէրի նէ՝ օլապիլէճէյինի քէնտի քէրիմ վէ ալիճէնապ լուհը իլէ տէրհալ թագտիր իյլէմիշ օլտըղընտան , քէնտիսինին սէրվէթի մէզքիւրէտէն վազ կէչմէսի վէ պաշգա հիշ պիր վարիս տախի պուլլունմամաթը հասէպիլլէ , պու թափսիյէնին մէվգըրի թաթպիզ վէ իճրայա վազ օլունա :

մայաճաղընը, վէ զանն իթտիյի մըգտարըն խայլըտան խայլը
ֆէվզինտէ օլան պու սէրվէթին՝ պիր ճէմիյեթի մէքրու-
հէնին եէտի զապթընա տիւշէրէք, անըն տէհշէթլի մագ-
սատլարընա պիր վասըթտի միւտհիշէ օլաճաղընը քէտէրի
տէրուշա տիւշիւնմէքտէ իտի : Մա մաֆիհ, Գաբրիէլին
րուհը օ տէրէճէ ալիճէնապ վէ օ տէրէճէ բաք իտի քի,
հիպէ իթմիշ օլտըղը սէրվէթին պէօյիւք պիր գըյմէթի
օլապիւշէճէյինի անլայարագ էտնա մէրթէպէ թէէսսիւֆէ
տիւշար օլմատը վէ ըզհարը բէշիմանի իթմէտի : հաթթա
պիր ֆիքրի ֆուգարաբէրլէրի սահգասըյլա, քէօյիւն պի-
րինտէ պիր բաբազլըգ մէմուրիյեթի էլտէ իտէճէյինի
խաթըրլայարագ, գալպի մէսէրրէթլէ տօլմագտա վէ
գարիպէն օրայա կիտէճէյինի վէ ինճիլի Շէրիֆին ֆէզա-
յիլի մուգատտէսէսինի մէվզըրի իճրայա գօյարագ իմրարը
էօմր իտէճէյինի մէմուլ իթմէքտէ իտի :

Իշթէ շու միւլահաղաթ վէ թէֆէքքիւրաթ՝ Գաբ-
րիէլին զիհնինտէ գալըշըգ պիր սուրէթտէ պիրի պիրինէ
թէսատիւմ իթմէքտէ իտիլէր : Գատընըն թասվիրինին մէն-
զարէսի, վասիյէթնամէտէ միւնտէրիճ օլան էսրարը միւտ-
հիշէ, Մ. տը Բէննըբոնըն սօնընճը արզուլարընտաքի էֆ-
քեարը ալիյէ, վէլ հասըլ՝ պունճա ահվալ վէ վուգուա-
թը զարիպէ Գաբրիէլի պիր նէվ հայրէթ վէ մէպհուլիյ-
եթէ տիւշար իթմիշ իտի :

Սամուէլ՝ տէֆթէրին անախթարընը մուգավէլաթ
մուհարրիրինէ թագտիւմ իտէրէք :

— Մ. Մարիոս տը Բէննըբոն թարաֆընտան պէօյիւք
բէտէրիմէ թէսլիւմ օլունան եիւզ էլլի պին ֆրանքըն ֆա-
յըղա եաթըրըլմասըյլա վիւճուտէ կէլմիշ օլան վէ պէնիմ
եէտիմտէ մահֆուզ պուլընան մէպլաղըն հիսապ վէ մըգ-
տարը պու տէֆթէրտէ մուգայեէտ տիր :

Աբբայ. - (Պէվզ էլ ատէ թէաճճիւպլէ.) Մ. Մա-
րիոս պու եիւզ էլլի պին ֆրանքը պէօյիւք բէտէրինիվէ

մի թէսլիմ իթմիշ... տէմէք օլուր քի պու մէպլաղը տա-
հմա սիզին ֆամիլեանը իշլէթմիշ տիր, էօյլէ՞ մի:

Սամուէլ. - Էվվէթ, մօսիէօ, պիր գաշ տազըգայա
գատար զէվճէմ թահվիլաթը մէվճուտէյի հավի օլան քիւ-
շիւք սանտըղը պուրայա կէթիրէճէք տիր:

Բօտէն. - (Նիհայէթ տէրէճէտէ ֆիւթուրսըզ պիր
շէհրէ իլէ.) Աճապա պու թահվիլաթ նէ՞ մըգտարա պա-
լիղ օլուր:

Սամուէլ. - (Կիւյա իպթիտա ֆայըզա եաթըրըլան
եիւզ էլլի պին ֆրանքտան պահս օլունըյօրմըշ կիպի,
սատէտիլանէ պիր սուրէթտէ.) Մուգավէլաթ մուհարրի-
րի էֆէնտինին տէֆթէրտէքի մուհասէպաթտան տախի
թահգիգ իտէճէյի վէճհլէ, սանտըգ տէրունինտէ, պու
կիւն բիյացատա ճարի օլան թահվիլաթտան իպարէթ օ-
լարագ, իքի եիւզ օն իքի միլին . . . եիւզ եէթմիշ . . .

Աբբայ. (Տիկէր ըագգամլարըն քէնտիսինճէ էհէմմիյ-
եէթի պուլընմատըղընտան, Սամուէլին սէօզիւնիւ իքմալ
իթմէսինէ մէյտան պըրագմայարագ.) Նասըլ . . . նա-
սըլ . . .

Բօտէն. - (Միւտտէթի էօմրինտէ պէլքի իլք տէֆա
օլարագ սօղուգ գանլըլըղընը զաիպ իտէրէք, թիթրէք
պիր սէտա իլէ.) Էվվէթ, մըգտարը . . . մըգտարը . . .
մըշտարը . . .

Սամուէլ. - Սէօյլէտիմ, էֆէնտիմ, սանտըգ տէ-
րունինտէ, բիյացատա ճարի օլան թահվիլաթտան իպա-
րէթ օլարագ իքի եիւզ օն իքի միլին եիւզ եէթմիշ պէշ
պին ֆրանք վար տըր . . . Պու թահվիլաթ հէմ իսմէ
մուհարրէր վէհէմտէ համիլինէ թէէտիյէ օլունմագ իւզ-
րէ եաբըլմըշ տըր . . . սէօզիւմին տօղրու օլարըղընը շիմ-
աի սիզաէ թաստիգ իտէճէքսինիզ, մուգավէլաթ մու-
հարրիւրի էֆէնտի, իշթէ զէվճէմտէ սանտըղը կէթիրիյօր:

Ֆիլ հագըզա Բերսարէ՝ սէրվի աղաճընտան մամուլ

օլան վէ թահվիլաթը մէվճուտէյի հավի պուլընան սան-
տըղը գօլլարը արաւընա ալմըշ օլարագ սալօնա կիրտի ,
վէ անը մասանըն իւզէրինէ զօյտըգտան վէ Սամուէլ իլէ
մանիտար պիր նազար թէաթի իթտիքտէն սօնրա , թէք-
րար տըշարը չըգտը :

Սամուէլ մէվզուի պահա օլան սէրվէթին մըգտարը
ճէսիմինի հազըրուէն արզ իթտիյինտէ , մէրգումըն սէօզ-
լէրի թէաճճիւպքեարանէ պիր սիւքիւթլէ թէլագգը օ-
լունտու : Սամուէլտէն պաշգա պու թէմաշակեահըն պիլ
ճիւմլէ օյունճըլարը բույա կէօրիւյօրլարմըշ կիպի զանն
իթմէքտէ իտիլէր : Աբբայ տ'էկրինեի իլէ Բօտէն՝ միրասը
մէզքիւրը անճագ գըրգ միլիոնտան իպարէթ պիր շէյ
թախմին իթմիշ օլտըգլարը հալտէ , շիմտի պու գըրգ մի-
լիոնտան պէշ միսլինտէն զիյատէ օլտըղընը կէօրմէքտէ ի-
տիլէր . . . : Գաբրիէլ իսէ՝ վասիյէթնամէտէքի սէրվէթ-
տէն պահա իտիլմիշ օլան ֆըգրայը իշիթտիյինտէ , ֆաիզ
իլէ սէրմայէ չօղալթմանըն միւճիզէլէրինտէն պիխապէր
պուլընտըղընտան , պու սէրվէթի անճագ իւշ տէօրթ մի-
լիոնտան իպարէթ պիր շէյ թախմին իթմիշ իտի . պինաէն
ալէյհ , իբի եիւզ օն իբի միլիոն հիւզ եէթմիշ պէշ պին
ֆրանքը իշիթի իշիթմէզ , տիւշարը հայրէթ օլուպ գալ-
տը , վէ թապէն մէնֆտաթը շախսիյեէյէ մաիլ օլմատըղը
վէ հէր խուսուստա ստաագաթ վէ իսթիզամէթ արատը-
ղը հալտէ , պու խազինէնին քէնտիսինէ . . . հէմ տէ եա-
լընըզ քէնտիսինէ ալիտ օլապիլէճէյինի տիւշիւնէրէք , կէօզ-
լէրի գամաշմաղա պաշլատը . . . : Մուգավէլաթ մուհար-
ըրի տախի Դարբիէլ գատար թէաճճիւպտէ գալարագ ,
սանտըղըն հիսապաթընը թէտգիգ իթմէյէ պաշլայըպ ,
կէօրաիւյիւ շէյլէրէ ինանամամագտա ըտը : Սամուէլ ի-
սէ՝ տիլսիզ կիպի տուրմըշ օլտըղը հալտէ , օվագթա գա-
տար Գաբրիէլտէն պաշգա հիշ պիր վարիս կէլմէտիյինի
տիւշիւնէրէք , տէրեաի միւլահազաթա տալմըշ ըտը :

Իշթէ շու սիւքիւնէթի ֆէվզ էլատէ արասընտու ,
իթթիսալինտէքի օտանըն չալար սաաթը եաւաշ եաւաշ
ալաֆրանկա սաաթ օն իքիյի վուրմաղա պաշլատը . . . :

Սամուէլ թիթրէյիպ , աճը պիր ահ սալը վէրտի . . . :
Պիր գաշ սանիյէ սօնրա , սօնընճը մէօհլէթ պիւս պիւթիւն
մունգազի օլաճաղընը տիւշիւնմէքտէ իտի : Բօտէն , աբ-
բայ տ'էկրինեի , Գաբրիէլ վէ մուգաւէլաթ մուհարրիի օ
տէրէճէ տէրին պիր հայրէթ վէ մէպհութիյէթէ կիրիֆ-
թար օլմուշար ըտը քի , իշէրինտէն հիշ պիրի՝ մէզքիւր
սաաթըն նէ՝ տէրէճէ զարիպ պիր սուրէթտէ չալմագտա
օլտըղընը ֆարգ իտէմէտի . . . :

Բօտէն . « Իշթէ էօյլէն օլտու » տէյու հայգըրտը ,
վէ կիւյա սանաղղը եէտի թասարրուֆընա կէշիրմէք իտի-
յօրմըշ կիպի զայրը իթթիյարի պիր հարէքէթ իճրասըյ-
լա , իքի էլինի պիրտէն սանաղղըն իւզէրինէ գօյտու :

Աբբայ տ'էկրինեի իսէ՝ թարիֆի հագապիլ պիր թաւ-
րը մէսրուրանէ վէ մուգաֆֆէրանէ վէ սերմէսթանէ իլէ .
« Շիքրլէ՛ր օլտուն , եա՛ Բապպի » տէյու նիտա իթտիք-
տէն սօնրա , Գաբրիէլին գօլլարը արասընա աթըլարագ
վէ խէլէճանը գալպ իլէ մէրգումը պուս իտէրէք .

— Ահ , սէվկիլի էվլատըմ . . . նէ՝ գատար պիշարէ-
կեան սիգի թագաթիս իտէճէքլէր տիր . . . : Սիզ եէնի պիր
Ս. վինչինցիոս սընըղ . . . : Սիզ էվլիյա սըրասընա կէչէճէք-
սինիզ . . . էվվէ՛թ , եէմին իտէրիմ քի սիզ էվլիյա սըրա-
սընա կէչէճէքսինիզ . - տէտի :

Բօտէն . - (Տիզ չէօքէրէք , վագուրանէ վէ հէյէճան-
լը պիր սէտա իլէ .) էվվէլի էմրտէ ճէնապը Ալլահա արղը
շիւքրան իտէլիմ . . . էվվէ՛թ , պէօյլէ պիր սերվէթի ճէսի-
մէնին մահգա ֆէնտի շան ու շէրէֆի ուղըրնտա սարֆ ու
իսթիմալ օլունմասընա միւսաատէ պույուրմըշ օլտըղըն-
տան տօլայը ճէնապը Խալիգի Սուլթադ հագրէթլէրինէ
արղը շիւքրան իթմէլիյիզ :

Արքայ տ'եկրինեի՝ Գաբրիէլի պիր տէփա տահա գու-
ճագլայըպ էօրտիւքտէն սօնրա , էլինի թուլուպ .

— Բօտէնին հագգը վար տըր . . . տիզ չէօքէլիմ, սէվ-
կիլի օղլում, վէ ճէնապը հագգա շիւքրկիւզար օլալըմ. —
տէտի :

Պու սէօղիւ միւթէաղըպ , արքայ տ'եկրինեի տիզ
չէօքտիւ վէ Գաբրիէլի տախի տիզ չէօքմէյէ մէճպուր իյ-
լէտի : Պիչարէ չօճուգ՝ տիւչարը թէաճճիւպ օլմուշ, նէ՝
եաբաճաղընը շաչըրմըշ վէ պիրի պիրինի միւթէաղըպէն
ղուհուրեաֆթէ օլան պունճա վուգուաթը զարիպէ սաի-
գասըյլա քէնտիսինի զաիպ իթմիշ օլտըղը հալտէ , մա-
քինավարի պիր սուրէթտէ տիզ չէօքտիւ : Էօյլէ վագթը-
նըն սօն սաաթը չալտը : Ճիւմլէսի պիրտէն այաղա գալգ-
տըլար :

Պու մէնզարէնին հէմ զարիպ վէ հէմ տէ ըէսմի պիր
հալի պուլընտըղընտան , մուգավէլաթ մուհարրիբի Մ.
Տիւմէնիլ խաֆիֆճէ ալթ իւսթ օլմուշ պիր սէտա իլէ տէ-
տի քի .

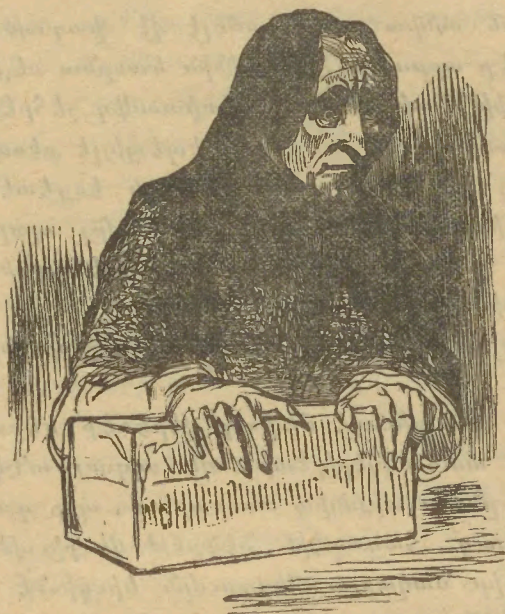
— Մ. Մարիոս տը Բէննըբոնըն էօյլէտէն էվվէլ տի-
կէր հիչ պիր վարիսի զուհուր իթմէմիշ օլտըղընտան , պու-
րատա հագըր պուլընան Մ. Ֆրանսուա-Մարի-Գաբրիէլ տը
Բէննըբոնըն եէկեանէ վարիս օլտըղընը , վէ սահիպի վա-
սիյէթին թէրք իթմիշ օլտըղը քեաֆֆէի էմլալը մէնգուլէ
վէ զայրը մէնգուլէնին վէ հէր տիւրլիւ գըյմէթտար էշ-
եանըն սահիպ վէ միւթէսարըֆը պուլընտըղընը ատա-
լէթ վէ գանուն նամընա պէյան իլէ , սահիպի վասիյէ-
թին էմրինի իճրա իյլէրիմ : Անճագ , միւմաիլէյճ Մ. Գաբ-
րիէլ տը Բէննըբոն՝ մուգավէլաթ մուհարրիբիյի թարա-
ֆընտան թանղիմ իտիլմիշ օլան պիր սէնէտ մուճիպինճէ,
սէրվէթի մէզքիւրէյի հիւսնիւ ըիզասըյլա ճիւմլէթէն Մ.
Ֆրէտէրիք-Էմմանուէլ տը Պորտվիլ մարքի-արքայ տ'եկ-
րինեիյէ հիպէ իթմիշ վէ միւմաիլէյճ մարքի տախի այնը

սէնէտ ահքեամընճա դապուլ իյլէմիշ օլտըղընտան, պու սապահ պէնիմ թարաֆըմտան մուսատտագ սուրէթի չը-
դարըլմըշ օլան վէ Մ. Գաբրիէլ տը Ռէնըբոն իլէ Մ. Ֆրէ-
տէրիք տ'էկրինեի թարաֆըրընտան տա իմզալանմըշ պու-
լընան հիպէնամէ ահքեամընճա, միւմաիլէյհ Մ. Գաբրիէլ
տը Ռէնըբոն եէրինէ, Մ. Ֆրէտէրիք տ'էկրինեի պիւ ճիւմ-
լէ էմլալ վէ էմլաբըն գանուէն սահիպի տիր:

Պու էսնատէ, պապէ տէրունինտէ պէօիւք պիր շա-
մաթա վէ ինսան սէտասը իշիտիլտի: Բերսարէ ալէլ ա-
ճէլէ իշերի կիրտի, վէ պօղուգ պիր սէտա իլէ ղէվճինէ
խիթապէն.

— Սամուէլ... պիր առքեր կէլմիշ... իսթիյօր քի...:
Բերսարէ սէօղիւնիւ հէնուգ իբմալ իտէմէմիշքէն,
Տակոպէր գըրմըղը սալօնըն գաբուսընտա նիւմայան օլ-
տու: Իսթիյար առքերին սիմասը տէհէթլի պիր սուրէթ-
տէ սօլմուշ ըտը. սօլ գօլսւնը պիր ասգը իլէ պօյնունա
պաղլամըշ վէ քէնտիսի տէ Ակրիքօլա տայանմըշ օլուպ,
ղանն իտէրսին քի պայըլմագ ըատտէսինէ կէլմիշ իտի:

Րօտէն՝ Տակոպէրի կէօրիւր կէօրմէզ, տամարլարըն-
տաքի օլանճա գանը պէյնինէ սըչրամըշ կիպի կէվչէք վէ
սօլղուն կէօզ գաբաղլարընըն ինճէ տամարլարը անինտէ
գըրմըղըյա պօյանտը: Պատէհու, էօյլէ պիր հիտտէթ վէ
աճ կէօղլիւլիւքլէ սանտըղըն իւղէրինէ աթըլտը քի, մէր-
գումըն հարէքէթի վագըասընը կէօրէնլէր՝ հայաթընը պի-
լէ թէհլիքէյէ գօյարագ սանտըղը միւտաֆաա իթմէք
ազմը դաթլիսինտէ պուլընտըղընը ղանն իտէճէքլէր իտի:

9

Հ Ի Պ Ե

Աբբայ տ'եկրինսի Տակոպէրի թանճամատըը կիպի,
Ակրիքօլը տախի ասլա կէօրմէմիշ իտի. պինապէրին՝ Բօ-
տէնին կէօթէրտիյի հիտտէթ վէ տէհշէթին սէպէպինի
պիրտէն պիրէ անլայամատը. լաքին Գաբրիէլին պիր ա-
վազէի մէսէրրէթ սալտըրարագ. « Սէ՛ն մի սին... պի-
րպտէրիմ, սի՛ղ մի սինիզ... պապաճըղըմ... Ո՛հ, սիղի
Սլլահ կէօնտէրտի... » տէտիլինի վէ Ակրիքօլըն զօլլա-
րը արասընա աթըլտըղընը կէօրիւնճէ իշի տէրհալ ան-
լատը :

Տակոպէր՝ Գաբրիէլին էլինի քէմալը մուհապպէթլէ

սրգտըգտան սօնրա, ալէլ աճէլէ վէ փագաթ պիր ազ
թիթրէյէրէք աբբայ տ'էկրինեինին եանընա սէյիրթտի:

Ժէղիւիթ՝ Տակոպէրին թէհտիտամիզ չէհրէսինի կէօ-
րինճէ, մագհար օլտըղը հիպէ սէպէպիյլէ քէսպի գուվ-
վէթ էյլէմիշ վէ պուլընտըղը խանէյի էօյլէտէն պէրու
քէնտի մայի զանն իթմէքտէ պուլուռնմըշ օլտըղընտան,
պիր աաըմ գատար կէրիլէտի, վէ միւթէհաքքիմանէ պիր
չէհրէ իլէ իսթիյար ասքէրէ խիթապէն:

— Սիզ քի՛մ սինիզ, մօսիէօ, նէ՛ իսթիյօրսընըղ. — տէ-
յու սօրտու:

Ասքէր պու սիւալէ ճէվապ վէրէճէք եէրտէ, պիր
գաչ աաըմ տահա իլէրիլէտի, վէ աբբայ տ'էկրինեինին
թա գարչըսընտա տիքիլիպ տուրարագ, պիր գաչ սանիյէ
գատար մէրագ, հագարէթ, նէփրէթ վէ քիւսթախլըգլա
գարըչըգ պիր նազարլա մէրգուռն եիւզիւնէ պագտը.
լաքին ասքէրին պագըչընտա էօյլէ պիր հիտտէթ վէ տէհ-
չէթ էսէրի մէնգուշ ըտը քի, Հիւսար ալայընըն սապըգ
միրալայը պիր տագըգաճըղ ալթ իւսթ օլարագ ասքէրին
սօլղուն չէհրէսի վէ գըղըլճըմլար սաչան պագըչը մուգա-
պիլինտէ կէօղլէրինի էյմէյէ մէճպուր օլտու:

Մուգավէլաթ մուհարրիբի իլէ Սամուէլ՝ տիւչարը
հայրէթ վէ թէաճճիւպ օլարագ, պու մէնզարէյի սէս-
սիղճէ թէմաչա էյլէմէքտէ, վէ Ակրիքօլիլէ Գաբրիէլ տա-
խի՝ պէօյիւք պիր ըղտըրապը գալպ իլէ Տակոպէրին էտնա
հարէքեաթընա տըգգաթ իթմէքտէ իտիլէր:

Բօտէն իսէ՝ վիւճուտը իլէ ագչէ սանտըղընը կիղլէ-
մէք իւզրէ, անըն իւզէրինէ տայանըպ տուրմագտա ըտը:

Աբբայ տ'էկրինեի՝ ասքէրին տէհչէթնաք պագըչըն-
տան հըսս իթտիյի էնտիչէ վէ ըղտըրապա նիհայէթ զա-
լէպէ իտէրէք, պաչընը տիքտի վէ թէքրար:

— Սիզէ սէօյլէյօրըմ, մօսիէօ, սիզ քի՛մ սինիզ վէ
նէ՛ իսթիյօրսընըղ. — տէյու սօրտու:

Տակոպէր . - (Գէնտիսինի անճագ զապթ իտէպիլէ-
րէք .) Պէնի թանճմայօր մըսընըզ :

Արբայ . - Խա՛յր , թանճմայօրմ :

Տակոպէր . - (Ֆէվզ էլ ատէ թահգիրամիզ պիր չէհ-
րէ իլէ .) Րուսլար ըլա պիլ իթթիֆագ ֆրանսըզլար ալէյ-
հինտէ մուհարէպէ իթտիլինիզ Լիբսիքա մէյտանընտա ,
վիւճուտի եարատան տէլիք տէլիք օլմուշ օլան ժէնէրալ
Սիմոնըն՝ գըլըճընը թէսլիմ իթմէսինի թալէպ իթտիլինիզ
սըրատա , սիզէ , էվվէթ , թուզ էքմէք խայընը , սիզէ .
« Պէն գըլըճըմը պիր խայընա թէսլիմ իթմէմ » տէյէրէք
վէ սիւրիւնէ սիւրիւնէ պիր Րուս գումպարաճը ասքէրինին
եանընա գատար կիտէրէք գըլըճընը անա թէսլիմ իթտի-
լինի վէ սիզ տէ քէմալը մահճուպիլիէթլէ կէօզլէրինիզի
էյմիշ օլտըղընըզը ունութտընըզ մը . . . : Օ սըրատա ,
ժէնէրալ Սիմոնըն եանը պաշընտա քէզալիք եարալանմըշ
պիր ասքէր վար ըտը . . . իշթէ օ ասքէր պէն իտիմ . . . :

Արբայ . - (Գէնտիսինի կիւճ իլէ թութարագ .) Նի-
հայէթ , նէ՞ իսթիյօրսընըզ , մօսիէօ :

Տակոպէր . - Մասքէնիզի աշաղըյա ալմագ վէ նէ՛
օլտըղընըզը մէյտանա գօյմագ իսթիյօրմ . չուքի Գար-
րիէլ նէ՛ գատար շայանը հայրէթ վէ ճալիպի հիւրմէթ
վէ ըրայէթ պիր բարագ ըսա , սիզտէ օ գատար ալչագ ,
պէտնամ , մէքրուհ վէ լանէթլի պիր բարագ սընըզ :

Արբայ . - (Հիտտէթ վէ հէյէճանընտան մօս մօր քէ-
սիլէրէք .) Լաքին հատտինիզի թէճավուզ իտիյօրսընըզ :

Տակոպէր . - (Պիր գաթ տահա շիտտէթլէ .) Էվվէթ ,
աշըգտան աշըղա սէօյլէյօրմ քի , սիզ ալչագ վէ պէտ-
նամ պիր ատէմ սինիզ : Մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընը ,
Գարրիէլի , մատմուսզէլ տը Գարտօվիլի քէնտի միրասլա-
րընտան մահրում գըլմագ իչուն է՛ն տէհշէթլի վէ է՛ն
նէֆրէթպախշ թէտպիլլէրէ պիլէ միւրաճաաթ իթտի-
նիզ :

Գաբրիէլ. — Նէ՞ սէօյլէյօրսընըդ, պապաճըղըմ, մարէշալ Սիմոնն գըզլարը՞ մը . . . :

Տակոպէր. — Եվվէթ, սեվկիլի էվլատըմ, կէրէք մարէշալ Սիմոնն գըզլարը վէ կէրէք Ակրիքօյըն վելիի նիյմէթի օլան մատմուլէլ տը Գարաօլիլ սէնին ագրապանտան տըրլար: (Աբբայ տ'էկրինելիլ կէօսթէրէրէք.) Իշթէ պու բաբազ՝ մատմուլէլ տը Գարաօլիլի տիվանէ տիբ տէյու պիր թիմարխանէտէ գաբաթմըշ, վէ զաւլալը էօքսիւզէրի տէ պիր մանաթըրտա հապս իթտիրմիշ . . . հաթթա, սեվկիլի էվլատըմ, սէնի տէ պուրատա կէօրէճէյիմի մէմուլ իթմէյօրտում. տիկէր վարիսլէր կիպի պու կիւն պուրատա պուլունմագտան մէն՝ իթմէք իւզրէ սէնի տէ հապս իթմիշլէր տէյու զանն իտիյօրտում. լաքին, համա օլսուն, պուրատա պուլունըյօրսըն, վէ պէն տէ թամ վագթընտա եէթիշտիմ. տահա էրքէն կէլմէք իսթէտիմ ամմա, ալտըղըմ եարա. պու արզուլմա մանի օլտու Գ զիրա օ գատար գան զաիպ իթտիմ քի, սապահտան պէրու պիր գաշ տէֆալար պայրլըրմ գալտըմ:

Գաբրիէլ. — (Հէյէճանը գալպ իլէ.) Պիլ հագըգա գօլունըղըն պաղլը օլտըղընը ֆարգ իտէմէմիշ իտիմ . . . Նէ՞ օլմուշ պընըղ:

Տակոպէր՝ Ակրիքօյըն պիր իշարէթի իւզէրինէ ճէվապէն.

— Պէօյիւք պիր շէյ տէյիլ . . . տիւշտիւմտէ օնտան օլտու . . . : Շիւքըլէր օլսուն, շիմտի պուրատա պուլունըյօրում . . . վէ պիր չօգ մէքրուհ ալչաղլըզլար վէ հիյէպաղլըզլար մէյտանը պէտահէթէ չըգաճագ տըր. — տէտի:

Տակոպէրին պու թէհտիտամիզ սէօլէրինի իշիթտիքլէրինտէ, հազըրունտա բէյտա օլան մէրագը, ըզտըրապը, հայրէթ վէ եա տէհէթի թարիֆ ու թասվիր իթմէք գապիլ օլամազ:

Լաքին Գաբրիէլ հէքսինտէն զիյատէ տիւշարը հայրէթ վէ տէհչէթ օլմուշ, չէհրէի մէլէքեանէսի սօլմըշ վէ տիղէրի տէ թիթրէմէքտէ պուլընմըշ իտի : Տակոպէրին պէյան իթտիի էսրարտան տօլայը զանն իտէրսին քի երւտըրըմտան վուրուլտը գալտը , վէ քէնտիսինտէն պաշգա վարիսլէր տէ պուլընտըղընը խապէր ալըր ալմաղ, պիր գաշ տաղըղա գատար պիր քէլիմէ պիլէ թէլաֆֆուղ իտէմէտի. նիհայէթ , տիլսրաշ պիր սէտա իլէ տէտի քի :

— Ա՛հ , եւ՛ Բապպի , պու ֆամիլեանըն սօյուլմանընըն սէպէպի պէ՛ն իմ . . . էվվէ՛թ , պէ՛ն իմ :

Ակրիքօլ . — Սէ՛ն մի :

Տակոպէր . — Սէնի տէ սօյմագ իսթէ՞մէտիլէր մի , սէվկիլի օղլում :

Գաբրիէլ . — (Բէյտէրբէյ հէյէճանը արթարագ .) Միրասիսօրլարտան էօյլէտէն էվվէլ հէր քիմ քի պուրատա պուլուռնուրսա , միրասըն անա այլտ օլաճաղը վտսիլ էթմնամէ ահքեամընտան տըր :

Տակոպէր . — (Գաբրիէլին հէյէճանընտան տօլայը տիւշարը տէհչէթ օլարագ .) Բէք էյի, պուռնտան նէ՞ չըգար :

Գաբրիէլ . — Պուռնտան նէ՞ մի չըգար . էօյլէ վաղթը կէլտի կէշտի . ֆամիլեամըղ վարիսլէրինտէն եալընըղ պէն պուրատա հաղըր պուլուռնտըմ . . . անլա՛յօր մըսընըղ . . . մէօհլէթ կէլտի կէշտի . . . վէ տիկէր միրասիսօրլարըն հըսսէսի տէ պանա իսապէթ իտիպ , պիշարէլէր պէնիմ սէպէպիմիէ միրաստան մահրում գալտըլար . . . :

Տակոպէր . — (Մէսէրրէթինտէն քէքէլէյէրէք .) Սէնին սէպէպիլնլէ մի . . . տէմէք օլուր քի հէր շէյ գուրթուլմըշ տըր . . . :

Գաբրիէլ . — Էվվէթ , ֆագաթ . . . :

Տակոպէր . — (Մէսրուրանէ պիր չէհրէ իլէ Գաբրիէլին սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Հէր շէյ գուրթուլմուշ տըր տէն

տիմ ա'... սէն տիկէր վարիսլէրլէ միրասը թագսիմ ի-
տէրսին... պէն սէնին թապիաթընը պիլիրիմ:

Գաբրիէլ. - (Բէմալը մէյուսիյեթլէ.) Լաքին պէն
պու սէրվէթի նագապիլի թաղեիր պիր սուրէթտէ թէրք
իյլէտիմ:

Տակոպէր. - (Թաշ քէսիլմիշ կիպի գալարագ.) Թէ՛րք
մի իյլէտին... Լաքին քիմէ... քիմէ թէրք իյլէտին...:

Գաբրիէլ. - (Աբբայ տ'էկրինեիյի իրայէ իտէրէք.) Պու
էֆէնտիյէ...:

Տակոպէր. - (Բէնտիսինի դաիպ իտէրէք.) Պու առէ-
մէ՛ մի... պու ալշաղա՞ մը... ֆամիլեանըն շէյթանը օլան
պու թուզ էքմէք խայրնընա՞ մը:

Ակրիքօլ. - Լաքին, գարտաշըմ, պու միրաստա հագ-
գըն օլաղընը պիլիր մի իտին:

Գաբրիէլ. - (Մահզուն մահզուն տէմիրճինին եիւզիւնէ
պագարագ.) Խա՛յր, պիլմէզ իտիմ, տահա պու սապահ
աբբայ տ'էկրինեիտէն իշիթտիմ...: Բէնտիսի տէ՛ վագ-
թըյլա պէնիմ իւզէրիմտէն պուլընմըշ վէ մուախսարէն
վալիտէմիզ թարաֆընտան իթիրաֆ բաբաղընա թէսլիմ
իտիլմիշ օլան պաղը ֆամիլեա էվրագընտան պունտան պիր
գաշ կիւն էվվէլ խապէր ալմըշ:

Ակրիքօլ. - (Զիհնինտէ պիրտէն պիրէ պիր նուրը նա-
կէհանի տօղմուշ կիպի.) Շիմտի հէր շէյի անլայօրըմ...
սէնին պիր կիւն գէնկին օլապիլէճէյինի պու քեաղըտլար-
տա կէօրմիւշէր, վէ սէնի էլաէ իթմէք իսթէմիշէր...
պունըն իւզէրինէ, սէնի հիմայէ իթմէք պէհանէսիյլէ առ-
լա կէօրէմէյէճէյիմիզ պիր մէքթէպէ գօյտուլար... վէ
մուախսարէն տէ սէնի բաբաղ իթմէք վէ պատէհու պու
սէրվէթի էլէ կէշիրմէք իւզրէ, պիր թագըմ խայրնանէ
եալանլար սէյլէյէրէք սէնի զօրաքի սիլքի ըուհպանա իտ-
խալ իթտիլէր...: (Հիտտէթլի պիր թալլը ըլա աբբայ
տ'էկրինեիյէ տօղրու տէճնէրէք.) Ա՛հ, մօսիէօ, բէտէրի-

մին հագգը վար տըր... պէօյէ պիր հիյլէքեարլըդ՝ ալ չագլըգտան պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր... :

Պու մէնգարէնին էսնաի ճէրէյանընտա , իպթիտա գօրգմուշ վէ թապիաթը քիւթախանէլէրի էսասընտան սարսըլմըլ օլան աբբայ տ'էկրինեի իլէ րօտէն՝ եաւաշ եաւաշ քէսպի ճէսարէթ իթմիշէր վէ էսկի սօղուգ գան լըլըգլարընը թէքրար թագընմըշլար ըտը : րօտէն՝ տիրսէյինի միւթէմատիյէն գասայա տայաթմըլ օլտըղը հալտէ , ալչագ պիր սէտա իլէ , աբբայ տ'էկրինեիյէ պիր զաշ սէօղ սէօյլէտի : Պինաէն ալէյհ , Ակրիքօլ քէմալը հիտտէթ ու զաղապլա աբբայ տ'էկրինեիին տէսայիսի մէքրուհէ վէ շէյթանէթ քեարանէսինի մուախագա վէ թէքտիր իթտիյի սըրատա , ըահիպի մէրգուլ տախի պաշընը եէրէ էյէրէք , մասուլմանէ պիր սուրէթտէ . « Պիզէ խիթապ օլու նան հագարաթը աֆվ իթմէք վէ կէօյիւմիւզիւն ալչագ լըղընա տէլիլ օլմագ իւզրէ անլէրի ծէնապը հագգա տըղ իլէմէք վաղիֆէմիզ իճապընտան տըր . » տէմիշ իտի :

Տակուպէր իսէ՝ նէ՝ եաբաճաղընը շաշըրմըլ վէ իլիթտիյի շէյլէրտէն ատէթա մէյուս օլմուշ իտուլիտէն , աղընա խըֆիթէթ կէլէճէք տէյու զանն իթմէքտէ իտի : Պունճա ըզտըրապ վէ հէյէճանտան սօնրա , պու եէնի տարա պէի տէհշէթիւթիմա գուվլէթ վէ թագաթընը պիւս պիւս թիւն թիւքէթմիշ իտի :

Գաբրիէլ , Ակրիքօլըն ագիլանէ վէ ատիլանէ սէօղլէրինի վասիյէթնամէնին պիր գաշ ֆըգրասըլա թաթպիգ իտէրէք , աբբայ տ'էկրինեիին՝ քէնտի թալիմ ու թէրպիյէսինի տէրէօհտէ իտէրէք պատէհու քէնտիսինի ժէգիւիթ ճէմիյեթիւնէ իտիալ իթմէքտէն էսասը մագսա տը նէ՝ օլտըղը հագգընտա ֆիքրի պիրտէն պիրէ թէնվիր օլունտու վէ գուրպան կիթմիշ օլտըղը ֆէսատ տօլապընըն պիւթիւն քէօշլէրինի միւտտէթի էօմրիւնտէ իլը տէֆա օլարագ թագտիր իլէտի . պունըն իւզէրինէ հիտ-

տէթ վէ մէյուսիյեթի թապիաթընտաքի գորգագլըղա
ղալէպէ իտէրէք , կէօղլէրի բշըլ բշըլ բարւամագտա վէ
եանաղլարընտա տախի ալիճէնապանէ պիր հիտտէթ
կէօրիւլմէքտէ օլտըղը հալտէ , արբայ տ'էկրինեիյէ տէ-
տիքի .

— Տէմէք օլույօր քի , պէնի սիղին մէքթէպլէրինիզ-
տէն պիրինէ դօյմանըզ՝ մէրհամէթ վէ չէֆգաթտան նէ-
չէթ իթմիշ պիր չէյ օլմայըպ , իլլա միւսթագպէլտէ պա-
նա իստպէթ իտէճէք պիր միրասը թարիգաթընըղա թէրք
ու ֆէրաղ իթմէքլիյիմէ մէյտան աշմագ իւմիտիյլէ վագը
օլմուշ տըր . . . վէ պիր տէ կիւյա պէնի սիղին հըրս վէ
թամա'ընըղա գուրպան իթմէնիզ էլվէրմէմիշ կիպի , խա-
յընանէ պիր սըրգաթա տա պէնի ալէթ իթթիսաղ իթ-
տինիզ : Էկէր իշ եալընըզ պանա ալիտ օլմուշ վէ էլտէ
իթմէք իսթէտիյինիզ սէրվէթտէ եալընըզ պէնիմ հու-
գուդըմ պուլունմըշ օլսա իտի , սէս չըգարմազ ըտըմ ,
զիրա պէն՝ ֆագըրըղը թաազիմ վէ թագտիս իթմիշ օլան
պիր մէզհէպին գուլույըմ . հիւսնի ըրղամլա եաբմըշ օլ-
տըղըմ հիպէ սիղին օլսուն . պու հիպէնին իյատէսինի
թալէպ իթմէմ . . . Լաքին պու սէրվէթտէ պիր հիսսէ վար
տըր քի , բէտէրիմին Սիպէրիա իչլէրինտէն կէթիրմիշ օլ-
տըղը պիշարէ էօքսիւղլէրէ ալիս պուլընտըղընտան , ան-
լէրի հուգուգընտան մահրում իթմէնիզէ միւսաատէ իտէ-
մէմ , վէ պիրատէրիմ Ակրիքօլըն համիյէսի օլան մատմուա-
ղէլին տախի պու սէրվէթտէ հագգը պուլընտըղընտան ,
անը տա հըսսէսինտէն մահրում իթմէնիզէ ըուր ըրղա
կէօթէրէմէմ : Թարաֆը տիկէրտէն իսէ՝ սահիպի վասի-
յէթին սօն պիր արզուսը վար տըր քի , միւմաիլէյհ , ին-
սանիյեթ հագգընտաքի շիտտէթի մուհապպէթինէ իմ-
թիսալէն , էվլատ ու անֆատընա՝ Խնճիլի Շէրիֆին ահ-
քեամընա մութապըզ վէ թէրագգը , մուհապպէթ , իթ-
թիֆագ վէ հուրրիյեթ իւղէրինէ միւհսսէս պիր վագիֆէ

վասիյէթ իթմիշ օլտըղընտան, վազիֆէի մէղքիւրէնին հայաթ պուլաճաղը պիր սըրատա մահվ օլմասընա հիչ պիր վազթ րազի օլամամ: Խա'յր . . . Խա'յր . . . վէրտիյիմ հիպէյի կէրի ալմագ լաղըմ կէլսէ պիլէ, պու վազիֆէի մուգատտէսէ իճրա օլուճաճագ տըր:

Պու սէօղլէրի իշիթտիքլէրինտէ, աբբայ տ'էկրինեի իլէ Բօտէն ումուղլարընը խաֆիֆճէ զալարըրպ, պիրի պիրինէ պագըշտըլար:

Պատէհու, Բօտէնին պիր իշարէթի իւղէրինէ, աբբայ տ'էկրինեի կէօղլէրինի էյտի, վէ վագուրաճէ պիր սիւքիւնէթ վէ աղըր վէ միւէսսիր պիր սէտա իլէ շու եօլտա քէլամա աղաղ իյլէտի:

— Մ. տը Բէննըբոնըն միրասը միւնասէպէթիյլէ, զահիրէն բէք գարմագարըշըգ կէօրիւնէն հատիսէլէր վէ թէհտիտքեարանէ խայալաթ զուհուր իտիյօր. մա մաֆիհ, պունլարըն քեաֆֆէսի տէ բէք սատէ վէ բէք թապիի շէյլէր տիր. . . : Պինաէն ալէյհ, մէսէլէյի սըրասը իլէ սէրու ու պէյան իտէճէյիմ: Շիմտիլիք հազգըմըզտա իտիլէն միւֆթէրիյաթ վէ իսնատաթը պէրթարաֆ իտէլիմ. պատէհու անլէրտէն տէ պահս իտէրիզ: Եկէր իֆատէմտէ հազըգաթտան գըլ բայը շաշաճագ օլուրսամ, սէօղլմիւ ճէրհ իթմէսինի վէ եախօտ տօղրուլթմասընը Մ. աբբայ Գաբրիէլտէն աճիղանէ իսթիրհամ իտէրիմ: Մ. աբբայ Գաբրիէլ՝ մէնսուպիյեթիյլէ միւֆթէլսիր օլտըղըմ ճէմիյեթտէն վազթըյլա կէօրտիւյիւ թէրպիյէ վէ իհթիմամա մուգապիլ, վէքիլի պուլունտըղըմ ճէմիյեթ նամընս օլարագ, մըգտար վէ գըյմէթինի պէնիմ կիպի քէնտիսինին տախի մէհհուլը պուլընան սէրվէթտէն պիր կիւն քէնտիսինէ հէր նէ մըգտար շէյ իսապէթ իտէրսէ, քէնտի հիւսնիւ բիզասը իլէ թէմամէն պանա հիպէ իյլէմիշ իտի:

Աբբայ տ'էկրինեի, Գաբրիէլի պու սէօղլէրինէ շահիտ

Թուժմագ իսթիյօրւնը կիպի իսթիճվապքեարանէ պիր սու-
րէթտէ անըն եիւզիւնէ պաղտը :

Գաբրիէլ . - (Ճէվապ վէրէրէք .) Օրասը տօղրու տըր ,
պու հիպէյի քէնտի հիւննիւ ըիզամլա եաբարմ :

Աբբայ . - Պու սապահ , խուսուսի պիր սուրէթտէ ա-
րամըզտա ճարի օլան վէ Մ . աբբայ Գաբրիէլին տախի ըուի
ըիզա կէօսթէրէճէյինէ էմին պուլընտըղըմ ճիհէթլէ ,
նէտէն իպարէթ օլտըղընը պէյանէ հաճէթ կէօրմէտիյիմ
պիր մուհապէրէտէն սօնրա . . . :

Գաբրիէլ . - (Աբբայ տ'էկրիննիւնին սէօղիւնիւ քէսէ-
րէք , նազիքեանէ .) Պիլ հագըգա , պու մուհապէրէնին
նէտէն իպարէթ օլտըղընը պէյանէ հաճէթ եօդ տուր :

Աբբայ . - Իշթէ պու մուհապէրէտէն սօնրա , Մ . աբ-
բայ Գաբրիէլ էվվէլճէ եաբմըջ օլտըղը հիպէյի թէէեհտ
վէ թէճտիտ իթմէք իւզրէ , եէնիտէն պէյանը արզու
իյլէտի . . : Պու հիպէ պէնիմ շախսըմա այիտ տէյիլ տիր .
զիրա տիւնեէվի սէրվէթլէր զէրրէճէ կէօղիւմէ կէօրիւն-
մէզ . . . : Պու հիպէ մուգատտէս վէ ալիճէնապանէ իշլէրէ
գուլընըլմագ իւզրէ եաբըլմըջ օլտըղընտան , ճէմիյե-
թիմիզ պունա վէքիլ վէ վասըթա օլաճագ տըր . . . : Իմ-
տի , Մ . աբբայ Գաբրիէլ տը Րէննըբոնըն սատագաթ վէ
իսթիգամէթինէ միւրաճաաթ իտէր , վէ եալընըզ տէհ-
չէթլի պիր եէմին իլէ տէյիլ , պէլքի պուրատա հազըր
պուլունան մուգապէլէթ մուհարրիի հուզուրընտա թան-
դիմ օլունան մուգապէլէթի գանուլիյե իլէ տէ հիպէյի
թէճտիտ իթմիշ օլուպ օլմատըղընը պէյան իյլէմէսինի
քէնտիտինտէն ըէճա իյլէրիմ :

Գաբրիէլ . - Էվվէթ , թէճտիտ իթտիմ :

Մուգապէլէթ մուհարրիի . - Մուգապէլէյի տէ պէն
թանդիմ իթտիմ :

Տակոպէր . - (Հայգըրարագ .) Լաքին Գաբրիէլ մահզա
քէնտի հըսսէսինէ իսապէթ իտէն մըգտարը հիպէ իյլէտի :

Պու սափաւորուն վէ ալիճէնապ չօճուդ՝ տիկէր վարիսլէրի սօյմագ իչուն քէնտիսինի ալէթ իթթիխազ իթմիշ օլտըղընը խայալընտան պիլէ կէչիրէմէզ իտի :

Աբբայ . — (Նէզաքէթլէ .) Լաքին միւսաատէ իտինիզ տէ մէրամընը թէմամէն իֆատէ իտէյիմ . սօնրա ճէվապ վէրէպիլիրսինիզ :

Տակուպէր սապրսըղըղընը կիւճ իլէ զապթ իտէպիլտի : Աբբայ տիկըրինսի իսէ սէօզիւնէ շու վէճճ իլէ տէվամ իլլէտի .

— Տէմէք օլտըր քի Մ . աբբայ Գաբրիէլ տը Ռէննըրոն էվիլէլճէ եաբմըշ օլտըղը հիպէյի հէմ մուգավէլէի գանունիյսէ վէ հէմ տէ եէմին իլէ թէէսիտ վէ թէճաիտ իլլէմիշ տիր : Տահասը վար . միրասըն գըյմէթ վէ ճէսամէթինի իշիթտիլինտէ , քէնտի հայրէթպաիշ սէխավէթ վէ սէմահէթինէ սատըգ գալարագ , եաբմըշ օլտըղը հիպէ հագգընտա ըզհարընէտամէթ իթմէտիքտէն ֆազլա , ճէնապը Հագգա արզը շիւքրան իթմէքլէ տէ անը թաստիգ իլլէտի . մուգավէլաթ մուհարրիրի էֆէնտինին տէ խաթըրընտա օլմագ կէրէք տիր քի , պէն Մ . աբբայ Գաբրիէլի պիր մուհապպէթի բէտէրանէ իլէ գուճագլայըպ էօքտիւքտէն , վէ ֆուգարաբէրվէրիք ճիհէթիլլէ պիր իքինճի Ս . Վինչինցիոս օլտըղընը սէօլլէտիքտէն սօնրա , էլինտէն թուլթաում , վէ քէնտիսի տախի պէնիմլէ պէրապէր տիզ չէօքիւպ , պու սէրվէթի ճէսիմէյի քէնտիսինին իլաի շան ու չէրէֆի ուղըրնտա սարֆ ու իսթիմալ իթմէք ֆիքրինի քէնտիսինէ իլհամ իլլէտիլինտէն տօլայը ճէնապը Հագգա արզը շիւքրան իլլէտի :

Գաբրիէլ . — (Խալիսանէ .) Պու տա տօղրու տըր . քէյֆիյէթ եալընըգ պէնտէն իպարէթ գալտըգճա , էկէրչի պէօլլէ պիր սէրվէթի ճէսիմէնին մէյտանա չըգմասընտան պիր տազըգաճըգ մէպհուլթ վէ միւթէհայիթի գալտըմ իսէ տէ , քէնտի հիւսնիւ ըիզա վէ իթթիյարըմլա եաբմըշ

օլտըղըմ հիպէյի կէրի ալմագ խաթըրըմտան պիլէ կէշմէզ :

Աբբայ . - Իշթէ հալ պու մերքէզտէ իքէն , միւրասըն գաբանաճաղը սաաթ կէլտի չաթտը : Մ . արբայ Գաբրիէլտէն մաատա հիչ պիր վարիս կէլիպ չըգմըչ օլմաստըղընտան , հասպ էլ իճապ պու սէրվէթի ճէսիմէնին եէկեանէ սահիպի Մ . Գաբրիէլ օլտու . . . : Էվլէթ , պու սէրվէթ բէք ճէսիմ տիր . . . վէ պէն տէ ֆուգարաբէրվէրլիյիմ սաիգասըյլա սէրվէթի մէզքիւրէնին ճէսիմ օլտըղընտան փօլայը սէվինճ իչինտէյիմ . չունքի պու սայէտէ պիր չօգ սէֆալէթլէր իմտատ պուլաճագ , վէ պիր չօգ կէօղ եաշլարը սիլինէճէք տիր : (Տակոպէրի կէօսթէրէրէք .) Լաքին պիրտէն պիրէ պու իթիյար , ճան ու կէօնիւլտէն աֆվ իյլէտիյիմ վէ մուախարէն ըզհարը նէտամէթ իտէճէյինտէն էմին պուլընտըղըմ եանլըչ պիր մուհաքէմէ սաիգասըյլա գօշուպ պուրայա կէլմիչ , վէ եիւզիւմէ աղըզ տօլուսու հագարաթ վէ թէհտիտաթ եաղտըրարագ , պիլմէմ նէրէտէ , պիլմէմ հանկը ագրապայը հապո իթտիրմիչ օլտըղըմը վէ պու սուրէթլէ պու կիւն անլէրին պուրատա հազըր պուլընմալարընը իմքեան խարիճինէ չըգարմըչ պուլընտըղըմը սէօյլէյէրէք պէնի իթհամ իաիյօր . . . :

Տակոպէր . - (Աբբայ տ'էկրինեինին սիւքիւնէթ վէ քիւսթախլըղընտան տօլայը բիւրհիտտէթ օլարագ .) Էվլէթ , սիզի պու խապասէթ վէ խըյանէթլէ իթհամ իաիյօրըմ . . . էվլէթ . . . վէ չիմտի . . . :

Աբբայ . - (Թէվազուքեարանէ պիր թավր վէ լաթիֆ վէ հալիմ պիր սէտա իլէ .) Թէքրար բէճա իտէրիմ , միւսսաատէ իտինիզտէ թէմամէն իֆատէի մէրամ իտէյիմ . սոնրա ճէվապ վէրէպիլիւսինիզ . . . :

Տակոպէր . - (Հայգըրարագ .) Էվլէթ , ճէվապ վէրէճէյիմ , վէ սիզի լէզիլ վէ ըիւսվայ իտէճէյիմ :

Ակրիբօլ. - (Սէօզէ գարըշարագ .) Պըրագ . . . պա-
պաճըղըմ . . . պըրագ . . . սէօզ սէօյլէմէնին սըրասը շիմտի
սանա տա կէլէճէք տիր :

Իսթիյար ասքէր սիւքիւթ իթտի : Սըբայ տ'էկրինեի
իսէ եէնի պիր էմնիյէթի գալպ իլէ սէօզիւնէ շէօյլէճէ
տէվամ կէօսթէրտի .

— Էկէր Մ. արբայ Գաբրիէլտէն պաշգա վարիսլէր
պուլունմասը սահիհ իսէ . վազթը մուսայեէնտէ պուրատա
հազըր պուլունմամըշ օլմալարը շիւպհէսիզ բէք զիյատէ
էսէֆէ շայան տըր : Լաքին պիզ նէ՝ եաբապիլիբիզ . էլի-
միզտէն նէ՝ կէլիւր . Էկէր պինլէրճէ պիշարէկեանըն հու-
գուգընը միւտաֆաա իտէճէք եէրտէ , քէնտի մէնաֆիի
շախսիյէմի մուհաֆազայա մէճպուր օլա իաիւմ , թէսասիւ-
ֆէն էլտէ իթտիյիւմ պու սէրվէթի մա էլ մէմուռնիյե
կէրի վէրիւր իտիւմ . Լաքին պինլէրճէ ֆուզարա վէ միւհ-
թաճիյին վէքիլի օլտըղըմտան , պու միրաս իւզէրինտէքի
հուգուգըմը միւհքէմ թութմաղա մէճպուր ըմ , վէ մու-
գավէլաթ մուհարրիբի էֆէնտինին տախի՝ պէնիւմ շու
մաթլուպըմըն մագպուլիյեթինի թասաթիգ իլէ , գանուռէն
վէ նիզամէն պանա ալիտ օլան մէպլաղը եէտիմէ թէսլիւմ
իտէճէյինէ հիշ շիւպհէմ եօգ տըր :

Մուգավէլաթ մուհարրիբի . - (Հէյէճանլը պիր սէ-
տա իլէ .) Պէնիւմ վագիֆէմ՝ սահիպի վասիյէթին արզու-
սընը քէմալը սատագաթլա իճրա իթմէքտէն իպարէթ
տիր : Միրասըն թագսիմի իչուն թային օլունան մէօհ-
լէթտէն էվվէլ , Մ. արբայ Գաբրիէլ տը Րէնըրբոնտան
պաշգա հիշ պիր վարիս գուհուր իթմէտի : Հիպէնամէ
(պարգևագիր) նիզամը տաթիւսինտէ թանգիւմ վէ իմզա օ-
լունտու . պինաէն ալէյհ՝ միրասըն հէյեթթի ումուսիյե-
սինի մէվհուպուն լէհէ (պարգևընկալ) թէսլիւմ իթմէք-
տէն պաշգա պիր շէյ եաբամամ . . . :

Պու սէօզլէր իւզէրինէ , Սամուէլ՝ տէրին պիր ահ չէ .

քերէք, երեւինիւ էլէրի արասընտա սագլատը : Պիչարէ ատէմ՝ մուգավէլաթ մուհարրիինն տէրմիյան իթտիյի միւլահաղաթ վէ միւթալաաթըն տօղրուլղընը թաստիգ իթմէյէ մէճպուր ըտը :

Տակուպէր . - (Մուգավէլաթ մուհարրիինէ խիթապէն .) Լաքին , էֆէնտիմ , պու օլամազ շէյ տիր . . . սիզ իքի պէտպախթ էօքսիւզին պու սուրէթլէ սօյուլմասընա միւսաւատէ իտէմէղաինիզ : Պու էօքսիւզլէրին պապալարը վէ անալարը նամընա օլարագ սիղինլէ գօնուշույօրըմ . . . : Նամուսըմ իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի , զէվճէմին էմնիյ-եէթինի սուի իսթիմալ իտէրէք , մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընը աչըրմըշլար , վէ անլէրի պու սապահ պուրայա կէթիրմէքտէն պէնի մէն՝ իթմիշլէր տիր : Պու տէտիյիմ օգատար տօղրու տըր քի , պիր հիւքիւմէթ մէմուրընա պիլէ արզը շիքեսայէթ իյլէտիմ :

Մուգավէլաթ մուհարրիին . - Բէք էյի , նէ՞ ճէվապ վէրտի :

Տակուպէր . - Էօքսիւզլէրի՝ պուլունտըղլարը մանաս-թըրտան չըգարմագ իշուն սալթ պէնիմ իֆատէմ քեաֆի օլմատըղընը , վէ մահքէմէի ատիյիէ էվվէլի էմրտէ պու իշի թահգիգ իթմէյէ մէճպուր պուլընաղընը ճէվապէն սէօյլէտի . . . :

Ս.կրիքօլ . - Էվվէթ , էֆէնտիմ , մատմուլաղէլ տը Գար-տօվիլ հագղընտա տախի այնը հալ վագը օլտու : Պիչարէ գըզըղապ՝ տիվանէ տէյու պիր թիմարխանէտէ հապս օլունմուշ տըր . հալ պու քի քէնտիսինտէ տիվանէլիյին էսէրի պիլէ եօգ տուր : Մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը կիպի մէրգումէնին տախի պու միրաստա հուգուղը պուլունտըղընտան , բէտէրիմին էօքսիւզլէր հագղընտաքի թէշէպ-պիւսիւնիւն պիր այնընը տա մատմուլաղէլ տը Գարտօվիլ իշուն պէն իճրա իյլէտիմ :

Մուգավէլաթ մուհարրիին . - Բէք էյի , նէ՞ նէթիճէ հասըլ օլտու :

Ս.կրիքօլ. - Բէտէրիմէ վերիլէն ճէվապըն պիր այնընը տա պանսա վերտիլէր. սալթ պէնիմ իֆատէմէ պիր շէյ եաբամայաճադլարընը, վէ էվվէլա իշի թահգիգ իթմէք լազըմ կէլտիլինի պէյան իյլէտիլէր:

Պու աբալըգ Բերսաբէ՝ սօգագ գաբուսընըն չալընաըղընը իշիտէրէք, Սամուէլին պիր իշարէթի իւզէրինէ գըրմըզը սալօնտան տըշարը չըգտը:

Մուգավէլաթ մուհարրիբի Ս.կրիքօլ իլէ Տակոպէրէ միւթէվէճճիհէն տէտի քի:

— Էֆէնտիլէր, սիգին սատագաթ վէ իսթիգամէթինիդի չիւպհէ ալթընա պըրագմագ իսթէմէմ. հաշա՛. լաքին հագըգաթընը իսպաթ իտէճէք հիշ պիր տէլիլ պուլունմայան պու իֆատաթընըզա էհէմիլլեթ վերէրէք, իշին գանուհէն ճէրէյանընը թաթիլ իթմէք պէնճէ միւմքինսիզ տիր. գիրա սիզ տէ իգրար իտիյօրսընըզ քի, հիւքիւմէթ մէմուրլարը իֆատաթընըզա էհէմիլլեթ վերմէմիշլէր վէ էվվէլա իշի թահգիգ իթմէք վէ պատէհու իճապընը իճրա իյլէմէք լազըմ կէլէճէյինի պէյան իյլէմիշլէր տիր. շիմտի, էֆէնտիլէր, սիգին վիճտանընըզա միւրաճաաթ իտէրէք սօրարրմ քի, պէօյլէ ազըր պիր մատտէտէ, հիւքիւմէթ մէմուրլարընըն տէրէօհտէ իտէմէտիքլէրի պիր մէսուլիլլեթի պէն տէրէօհտէյէ ճէսարէթ իտէպիլի՞ր միյիմ:

Տակոպէր. - Էվվէթ, առալէթ վէ նամուս նամընա տէրէօհտէյէ մէճպուր սընըզ:

Մուգավէլաթ մուհարրիբի. - Սիգին էֆքեարընըզճա պէլքի էօյլէ օլտուն. լաքին պէնիմ էֆքեարըմճա, սահիպի վասիլլեթին մուգատաէս արզուսընը իճրա իթտիլիմտէ, առալէթ վէ նամուսա սատըգ գալմըշ օլուրըմ: Պունտան պաշգա, սիգին իշուն հէնուզ հէր իւմիտ մահվ օլմումըշ տըր: Էկէր մէնաֆիի շախսիլլէրինի թէսահուպ իթտիլինիդ առտէմէրին մալտուր վէ միւթէզարըրը օլտըզլարը սա.

հիհ իսէ, մուսխարէն Մ. արբայ Գաբրիէլին հիպէսինի դապուլ իտէն զաթ ալէյհինտէ տալա աշապիլիլէր . . . : Լաքին շիմալիլիք, սէրվէթի մէղքիւրէյի քէնտիսինէ թէս. լիմ իթմէք վազիֆէմ իգթիզասընտան տըր . . . : Էկէր պաշգա եօլտա հարէքէթ իտէճէք օլուրսամ, պէօյիւք պիր մէսուլիյիէթ ալթընտա գալմըշ օլուրբմ:

Մուգավէլաթ մուհարրիի Մ. Տիւմէնիլին միւլահա. զաթ վէ միւթալաաթը օ տէրէճէ մուվաֆըզը գանուն վէ նիզամ իտի քի, Սամուէլ, Տակոպէր վէ Ակրիքօլ մէպհուլթ վէ մէյուս օլտըլար . . . :

Գաբրիէլ իսէ՝ պիր տագըզա դատար միւլահազա իթ. տիքտէն սօնրա, մէյուսանէ պիր գարար իթթիլազ իթ. միշ կիպի, մէթին պիր սէսա իլէ մուգավէլաթ մուհար. բիրինէ տէտի քի .

— Մատամ քի գանուն պու մէսէլտէ տօղրունըն հազգընը միւտաֆաա իթմէքտէն տճիզ տիր, պէն տէ սօն. պիր թէտպիրէ միւրաճաաթ իտէրիմ. լաքին պունա դա. թիլէն գարար վէրմէզտէն էվվէլ, սօն տէֆա օլարագ Մ. տէկրինեիյէ սիւալ իտէրիմ.քի, տիկէր վարիսէր հուզուզը վէրասէթլէրինի իսպաթ իտինճէյէ գատար, միրտսըն տի. կէր հըստէլէրի էմնիյէթլի պիր տաէմէ թէսլիմ օլուն. մագ շարթըլա, պու սէրվէթտէն եալընըզ պանա իսա. պէթ իտէն մըգտար ըլա իքթիֆա իտէ՛ր մի :

Արբայ. — Պու թէրիֆէ՝ պիր ազ էվվէլ սէօյլէտիլիմ սէօզտէն պաշգա պիր ճէվապըմ եօգ տուր: Պուրատա քէյֆիյիէթ պանա ալիա օլմայըպ, ֆուգարաբէրվէրանէ իշլէր ուղրընտա գուլանըլմաղա մունհասըր օլան պիր սէր. վէթի ճէսիմէյէ միւթէալլիգ տիր. պինաէն ալէյհ, Մ. արբայ Գաբրիէլին թէքլիֆի վազընըզ դապուլ իթմէմէյէ, վէ հէր տիւրլիլ թէահհիւտաթընը քէնտիսինէ իլիթար իթ. մէյէ մէճպուրըմ:

Գաբրիէլ. — (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ.) Տէմէք տիր

քի պու թէքիֆիմի ըէտտ իտիյօրսընըղ, էօյլէ մի :

Աբբայ . - Մէրհամէթ էօյլէ իճապ իտիյօր :

Գարբիէլ . - Գաթիյէն ըէտտ մի իտիյօրսընըղ :

Աբբայ . - Պու խաղինէլէր սոյէսինտէ ճէնապը Հազգըն էն պէօյիւք շան ու շէրէֆի իշուն թէէսիւ իտիլէճէք օլան ումուրը մուգատտէսէյի տիւշիւնէրէք , պու պապտէ էտնա մէրթէպէ միւսամահա կէօսթէրմէյէ ճէսարէթ իտէմէյօրըմ :

Գարբիէլ . - (Հէյէճանըլ պիր սէտա իլէ .) Օ հալտէ , մատամ քի պէնի մէճպուր իտիյօրսընըղ, պէն տէ ետբըղըմ հիպէյի կէրի ալըրըմ . պէն ետընըղ պտնա իսապէթ իտէն հըսսէյի վատ իթմիշ իտիւմ . պաշղալարընըն հըսսէսինի հիպէ իթմէյէ հիշ պիր վաղթ հագգըմ օլամաղ :

Աբբայ . - Լաքին էյի տիւշիւնիւնիւղ, սէվկիլի օղըում , թէքրար իթմար իտէրիւմ քի , էլիմտէ թահրիբի վէ մուսատտագ պիր եէմինինիղ վար տըր . . . :

Գարբիէլ . - Պիլիյօրըմ . հէր նէ՛ պէհանէ իլէ օլուրտա օլսուն պու հիպէտէն ըիւճու իթմէյէճէյիմէ վէ շայէա պէօյլէ պիր հարէքէթտէ պուլունաճագ օլուրտամ , նամուսքեար առէմլէրին նէֆրէթ վէ լանէթինէ ուղըամայա միւսթահագգ օլաճաղըմա տաիր էլինիդտէ թահրիբի պիր քեաղըտըմ վար տըր , տէյիլ մի . (Բէտէր վէ ըղտըրապը Գալպ իլէ .) Բէք իյի , էօյլէ օլսուն . . . եէմինիմի պօղմագտան հասըլ օլաճագ հէր տիւրլիւ նէթիճէյէ գաթլանաճաղըմ . պունը հէր թարաֆա իլան ու իշա՛ա իտինիղ . հէր քէսին նէֆրէթ վէ լանէթինէ միւսթահագգ օլայըմ . ճէնապը Հագգ պէնի մուհաքէմէ իտէպիլիր :

Պու սէօլիւ միւթէագըպ , պիշարէ՛ կէօղլէրինտէն եանագլարընա եուվարլանան պիր տամլա եաշը սիլտի :

Տակոպէր . - (Բէսպի իւմիտ իտէրէք .) Օհ , միւս .

թերիհ օլ , սեվկիլի էվլատըմ , հէր նամուսքեար ատէմ սէնի իլթիզամ վէ թէսահուպ իտէճէք տիր :

Ակրիքօլ . - Էվվէթ , գարտաշըմ , էվվէթ :

Բօտէն . - (Քէսկին պիր սէտա իլէ .) Մուգավէլաթ մուհարրիրի էֆէնտի , լութֆէն Մ . արբայ Գարրիէլէ անլաթընըլ քի , քէնտիսի իսթէտիլի գատար եէմինինի պօզապիլիր . լաքին գանուներն ահքեամը՝ մուգատտէս պիր եէմին կիպի գօլայ գօլայ պօզուլամալ :

Գարրիէլ . - Սէօյլէյինիլ , էֆէնտիմ :

Բօտէն . - Քէզալիք Մ . արբայ Գարրիէլէ անլաթընըլ քի , Մ . տէկրինեի նամինա իթտիլի հիպէ՝ եալընըլ իւչ սէպէպլէ ֆէսիս օլունապիլիր :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի . - Էվվէթ , իւչ սէպէպլէ ֆէսիս օլունապիլիր :

Բօտէն . - Պիրինճիսի՝ վահիպին (պարգևատու) մէմուլըն զայրը օլարագ էվլատ սոզուրմասը քէյֆիլէթի տիր քի , Մ . արբայ Գարրիէլէ պու սէպէպտէն պահս իթմէքտէն հիճապ իտէրիմ : Իքինճիսի՝ հիպէյի գապուլ իտէն զաթըն նանքէօրիլիլ տիր . . . : Հալ պու քի , Մ . արբայ Գարրիէլ՝ պիլիմ միւէպպէտէն քէնտիսինտէն միւլթէշէքքիր գալաճաղըմըզա էմին օլապիլիր : Նիհայէթ իւչ իւնճիւսիւ տէ՝ հիպէնին սուրէթի իսթիմալինէ տաիր օլարագ վահիպին արզուլարընըն իճրա օլունմամասը տըր : Հալ պու քի , Մ . Գարրիէլին շու սըրատա հագգըմըզտա նէ՝ գատար սուի էֆքեարը պուլընմըլ օլսա տալի , հիպէսինին՝ ճէնապը Հաղղըն էն պէօյիլք շան ու շէրէֆի ուլընտա սարֆ իտիլէճէյինէ գանի օլմագ իւզրէ պիլի թէճրիւպէ իտէպիլիր :

Արբայ . - Շիմտի , մուգավէլաթ մուհարրիրի էֆէնտի , Մ . արբայ Գարրիէլին պանա իթմիլ օլտըղը հիպէյի կէրի ալըպ ալամայաճաղընըլ սէօյլէմէք սիզէ տիւշէր :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի պու սիւալէ ճէվապ վէր-

մէյէ հազրըլանտըղը սըրատա , Բերսաբէ՝ արդասընա իքի
ատէմ գաթմըշ օլտըղը հալտէ , գըրմըղը սալօնտան իշէ-
րի կիրտի :

10

ՔԵՐԵՄԲԵԱՐ ՊԻՐ ՄԱԽԼՈՒԳ

Վիւրուտլերի՝ մուգավէլաթ մուհարրիրինին արբայ
տ'էկրինեիյէ ճէվապ վէրմէսինէ մանի՝ օլմուշ օլան իքի
էշխաստան պիրինճիսի Փարէնկա իտի :

Սամուէլ պու ուղուրսըղ չէհրէլի ատէմի կէօրիւր
կէօրմէղ , եանընա եագլաշտը , վէ սէրթ պիր թավը ըլա .

— Սիղ քիմ սինիզ , մօսիէօ . — աէյու սօրտու :

Փարէնկա իպթիսա Րօտէնէ տօղրու քէսկին պիր նա-
զար սալտըրաը . Րօտէն հըսս իտիլմէյէճէք տէրէճէտէ
խաֆիֆճէ տիթրէտի իսէտէ , միւթատը օլան ֆիւթուր-
սըղըղ քիսվէսինի թէքրար թագընտը . պատէհու Փա-
րէնկա Սամուէլէ աէտի քի .

— Բրէնս ճալմա՝ պօյնընտաքի միտալեատա մուհար-
րէր պուլընտըղը վէճհլէ , պու կիւն պուրատա հազըր պու-
լընմագ իւզրէ պիր գաշ կիւնտէն պէրու Հինտիսթանտան
Բարիսէ վասըլ օլմուշ տըր . . . :

Գարրիէլ՝ Իսկէնտէրիյէտէն կէլէն կէմինին Ասոր ա-
տալարընա եանաչմասը իւզերինէ , մէզքիւր աւտալարտան
պաշլայարագ Հինտի բրէնս իլէ եօլ արգատաշըղը իթ-
միշ օլտըղընտան , միւթէաճճիպանէ պիր թավը ըլա տէ-
տի քի .

— Վայ, օ տա մը վարիս իմիշ . . . : Ֆիւ հագըգա, սէյահաթ էսնասընտա վալիտէսինին Ֆրանսըզ նէսլինտէն օլտըղընը սէօյլէտի . . . : Լաքին սէյահաթընըն ասըլ մագ սատընը պէնտէն կիզլէմէյի թէնսիպ իյլէտի . . . : Օհ, պու Հինտլի նէ՝ նէճապէթլի, նէ՝ ճէսուրէթլի տէլիգանլը տըր . . . աճապա շիմտի նէրէտէ տիր :

Պօղուճըլար ֆըրդասընըն ըէիսի սապըգը՝ Բօտէն իւզէրինէ եէնի պիր պագըշ սահա աթֆի իթտիքաէն սօնրա, հէր պիր քէլիմէսի իւզէրինտէ եավաշ եավաշ տուրարագ տէտի քի :

— Պէն բրէնստէն տիւն ագչամ պըրըլարմ . . . միւ մաիլէյհ՝ պու կիւն պուրատա հաղըր պուլունմագտա հէր նէ գատար պէօյիւք պիր մէնֆաաթը վար ըսա տա, պու մէնֆաաթը պաշգա խուսուտաթա ֆէտա իթմէսի տէ միւհ թէմէլ օլտըղընը պանա սէօյլէտի . . . : Կիճէյի պիրլիք տէ օթէլտէ կէչիրտիք . . . : Պու սապահ, քէնտիսինի կէօր մէյէ կիթտիյիմտէ, տըշարը չըգմըշ օլտըղընը սէօյլէտիլէր . . . : Իմտի, միւմաիլէյհ հագըղնտաքի մալիւմաթըմ պէլքի տէ ֆաիաէլի օլտճաղընը միւլահաղա իլէ, պուլայա կէլմէքլիլի տօսթլուգ իզթիլասընտան ատա իյլէտիմ :

Պօղուճը՝ էվվէլիսի կիճէ տիւշմիւշ օլտըղը տուգագ հագըղնտա հիշ պիր սէօզ սէօյլէմէյէրէք, վէ Բօտէնին ճալմա հագըղնտաղի թէսավվուրաթ վէ տէսայիսի հագըղնտա իսթիյարը սիւքիւթ իտէրէք, վէ խուսուսըյա բրէնսին օրատա հաղըր պուլունմամասընը իսթիյարի պիր սէպէպէ համլ իյլէյէրէք, Բօտէնէ պէօյիւք պիր խըտմէթ իթմէք վէ պինաէն ալէյհ մէրգում թարաֆընտան մաղհարը միւքեաֆաթ օլմագ իւմիտինտէ պուլունըյօրաու : Փարէնկանըն քիւսթախանէ պիր սուրէթտէ եալան սէօլէմէքտէ օլտըղընը պէյանէ հաճէթ եօգ տուր : Էվվէլիսի կիճէ հապս իտիլտիլի մահալտէն սապահլայըն պէօյիւք պիր

հիյլէքեարլըդ վէ մէհարէթ վէ քիւթախլըզլա ֆիրարէ մուվաֆֆագ օլտըզ տան սօնրա , ճալմայը թէրք իթմիշ օլտըզը օթէլէ գօշմուշ ըտը . հալ պու քի սրատա , իսթիյար վէ միւհթէրէմ չէհրէլի պիր էրքէք իլէ պիր գաաընըն՝ Հինալի բրէնսին ազրապաալնտան օլտըզլարընը պիլ պէյան , միւմախլէյհի կէօրմէք իսթէմիշ օլտըզլարընը , վէ անըն պուլընարղը ույուչըզլըդ հալինաէն տիւչարը տէհչէթ օլարագ , քէնախինի խանէլէրինէ կէօթիւրմէք վէ օրատա լազըմ կէլէն թէտալիյի ինրա իյլէմէք իւզրէ աւապալարընա նազլ իթտիլմիշ պուլընտըզլարընը խապէր ալմիշ ըտը :

Սուգալէլաթ մուհարրիւրի Ֆարէնկանըն վէրտիյի մալիւմաթ իւղէրինէ տէտի քի .

— Պու վարիսին տէ վազթը լազըմընտա հազըր պուլընամամաը բէք զիյատէ շայանը թէէոսիւֆ տիւր . զիրա մէյաառտաքի ճէսիմ միրաստա օլան հաւզուղընը մէրգոււմ տախի զաիպ իթմիշ տիր :

Ֆարէնկա , - Ա՛ . . . ճէսիմ պիր միրա՛ս մը . - տէյիպ , տիր տիր Բօտէնին եիւղիւնէ պագտը . լաքին Բօտէն իհթիյալթքեարանէ պիր սուրէթաէ պաշընը էօթէյէ տօղրու չէվիրտի :

Սալօնա կիրմիշ օլան իքի շախսըն իքինճիսի տէ , մարէչալ Սիմնըն բէտէրի իտի . մէրգոււմ՝ ուղոււն պօլլու վէ սիննինէ նիսպէթլէ հէնուղ չէվիք վէ գալի իւլ պիւննէ պիր իսթիյար օլուպ , սաչլարը պէյաղ վէ քէօքիւնէ գատար քէսիլմիշ իտի . չէհրէսի իսէ՝ խաֆիֆճէ գըզարմըշ օլտըզը հալտէ , ախայէթ , մէթանէթ վէ շիտաէթի թապիաթընա տէլալէթ իթմէքտէ իտի : Ակրիքօլ ֆապրիգասընըն իշճի պաշըսընը կէօրիւնճէ , տէրհալ իսթիգպալինէ գօշարագ .

— Սիզին պուրատա նէ՝ իշինիղ վար , մօսիէօ Սիմն , - տէյու սօրտու :

Մարէշալըն բէտէրի . - (Տօսթանէ պիր սուրէթտէ Ակ-
րիքօլըն էլինի սըգարագ .) Ա՛հ , օղլում , սէյահաթտան
չիմտի տէօնիւյօրում . Մ . Հարտի պիր միրաս իչի իչուն պու
կիւն պուրասա պուլունաճագտը . հալ պուքի պիր միւտ-
տէթ տահա Բարիստէ պուլընամայաճաղընտան , պանա ի-
շար իթմիշ քի . . . :

Ակրիքօլ . - (Իշճի պաշընըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .)
Վա՛յ , օ՛ տա մը Մ . Պրանսուա Հարտի տէ մի վարիս իմիշ :

Մարէշալըն բէտէրի . - (Քէմալը թէհաճճիւպլէ էթրա-
ֆընա պագարագ .) Լաքին եիւզիւն նէ՞ իչուն սօլմուշ ,
նէ՞ն վար , նէ՞ օլմուշ :

Տակոպէր . - (Իշճի պաշընըն եանընա եագլաշարագ ,
մէյուսանէ պիր սուրէթտէ .) Նէ՞ օլաճագ . . . սիզին թօ-
րունլարընըղ օլան գըզլարըն հուգուգընը դասպ իթտի-
լէր . . . մէյէր քէնտիլէրինի Միպէրիա իչլէրինտէն պու
ալչագլըգ իչինէ շահիտ օլմագ իչուն պուրայա կէթիրմիշ
իմիշիմ :

Մարէշալըն բէտէրի : - (Իիթիյար ապքէրին քիմ օլ-
տըղընը խաթըրլամաղա շալըշարագ .) Սի՛գ մի . . . տէմէք
տիր քի սիգ . . . :

Տակոպէր . - Տակոպէր տէյի՛լ միյիմ . . . :

Մարէշալըն բէտէրի . - (Տակոպէրին էլլէրինի թու-
թուպ քէմալը մուհապպէթլէ սըգարագ .) Սի՛գ . . . սի՛գ . . .
օղլումա սօն տէրէճէ ըզհարը սատագաթ իթմիշ օլան ա-
լիճէնապ Տակոպէ՛ր միսինիզ : Լաքին պիր աղ էվվէլ Սիմո-
նըն գըզընտան պահս իթմէտինիզ մի . . . :

Տակոպէր . - Գըզլարընտան տէյինիզ . . . զիրա մարէ-
շալ՝ զանն իթտիյինտէն տահա զիյատէ պախթիյար ըմըշ .
պու պիչարէ չօճուգլապ էքիզ տիրլէր :

Մարէշալըն բէտէրի . - Էյ չիմտի նէ՛րէտէ տիրլէր :

Տակոպէր . - Մանասթըրտա . . . :

Մարէշալըն բէտէրի . - Մանասթըրտա՛ մը :

Տակոպէր . - Էվվէթ , պու առէմն խայրնլըղը իւէ մանասթըրա գաբատըլարագ , միրապարընտան աա մահւ ըում գալարըլար :

Մարէշալըն բէտէրի . - Հա՞նկը առէմն :

Տակոպէր . - Մարքի տէկրինեինին . . . :

Մարէշալըն բէտէրի . - (Ֆիւթուրսըղըղը աալա պօզուլմամըչ օլան աբբայ տէկրինեի իւղէրինէ պիր նազարը նէֆրէթ վէ իսթիբբահ աթֆի իտէրէք .) Մարքի տէկրինեինին մի . . . օղլումըն տէհչէթի տիւշմէնինին հա՛ . . . :

Ակրիբօլ . - Ֆազաթ հէրսի պունտան իպարէթ տէյիլ տիր . միւհթէրէմ վէ քէրէմքեար ուսթամըղ Մ . Հարտի տախի պու միրաստա օլան հուգուգընը զաիպ իյլէտի :

Մարէշալըն բէտէրի . - Նէ՞ սէօյլէյօրսըն , Ակրիբօլ . լաքին Մ . Հարտի քէնտիսին իչուն պու տէրէճէ մուհիմմ պիր մէնֆաաթ պուլընտըղընը պիւմէղ իտի . . . : Էսկի տօսթլա . ընտան պիրի քէնտիսինէ իհթիյաճը պուլընտըղընը մէթուպլա պիլտիրմիչ օլտըղընտան , անը կիտիպ կէօրմէք իւզրէ ալէլ աճէլէ Բարիստէն հարէքէթ իյլէտի :

Պիրի պիրինի միւթէագըպէն աէրմիյան օլունան պու իֆատաթ վէ էսրար իւղէրինէ , Սամուէլին մէյուսիյեթի տէ թէտրիճէն արթմագտա ըտը . լաքին պու հալէ միւթէէսսիր վէ միւթէէսսիֆ օլմագտան պաշգա պիր շէյ եաբամսղ ըտը . զիրա սահիպի վասիյէթին էմրի սարիչ վէ գաթի իտի :

Աբբայ տէկրինեի՝ սիւքիւնէթի զահիրէսինէ ըաղմէն քէնտիսինի տիւշարը էնտիչէ իթմէքտէ պուլընտան պու մէնզարէյէ պիր նիհայէթ վէրմէք իսթէտիյինտէն , վագուրանէ վէ նախօշնուտանէ պիր սէտա իլէ մուգավէլաթ մուհաբըրինէ տէտի քի .

— Պու հալէ պիր նէթիճէ վէրմէք լաղըմ տըր . էկէր վագը օլան իֆթիրալարըն պանա պիր կէօնէ թէալլիւգ վէ թէէսիրի օլսա իտի , զուհուրա կէլէն վուգուաթ իւէ բէք

գօլայ ճէրհ իտէպիլիր իտիմ . . . Պու աաքէր իլէ օղլունըն հուգուգընը միւտաֆաա իթմէքտէ օլտըգլարը միրասիօր-
լարըն պուրատա հաղըր պուլընամամալարը նէ՞ իչուն
պիր թագըմ նէֆրէթպախշ հիյլէ տօլապլարընա համլ ի-
տիլիյոր : Հինտլի բրէնա իլէ Մ. Հարտինին զայպուպէթի
կիպի , նէ՞ իչուն անլէրին տէ զայպուպէթի պաշգա պիր
սէպէպտէն նէշէթ իթմիշ օլմասըն . Մ. Հարտինին պու
կիւն պուրատա պուլընմասընը իճապ իթտիրէն մէնֆաաթ-
լարըն պէօլիւք պիր էհէմմիյնէթի օլապիլէճէյինի պիլմէ-
տիյինի պու ատէմ սէօյլէմէյօր մը : Մարէշալ Սիմոնըն
գըզլարը իլէ մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին բէք թապիի
սէպէպլէրէ մէպնի պու սապահ պուրատա պուլունամա-
մըշ օլմալարը տա իհթիմալտէն տէյիլ մի ալր : Թէքրար
սէօյլէրիմ քի , պու մէնզարէ բէք ուղուն սիւրտիւ . շիւպ-
հէսիզ մուգալէլաթ մուհարրիրի էֆէնտի տախի թէսլիմ
խտէրիմ , պաշգա վարիպլէրին զուհուր իթմէսի՝ պիր ազ
էվիլէլ արզ իթտիլիմ մէսէլէտէ հիշ պիր թէպէտտիւլ
հուսուլէ կէթիրէմէղ . Եանի , պէն՝ Մ. աբւայ Գաբրիէ-
լին պիւթիւն վարիյէթիին հիպէ իթմիշ օլտըղը ֆուգարա
վէ միւհթաճիյինի վէքիլի օլտըղըմտան , հէր նէ գատար
քէնտիսի շիմտի հիպէյի նազղ իթմէք իսթիյօրսա տա ,
պու սէրվէթին Եէկեանէ մալիք վէ միւթէսարըրֆը պէն
իմ : Էվիլէլէ տէ վատ իթմիշ օլտըղըմ վէճհլէ , պու սէր-
վէթի ճէսիմէյի ճէնապը Հագգըն էն պէօյիւք շան ու
շէրէֆի ուղըրնտա սարֆ իտէճէյիմի շու ըէսմի տագը-
գատա վէ պու գատար հաղըրուն էօնիւնտէ տախի թէհահ-
հիւտ իտէրիմ . . . Իմտի , ըհճա իտէրիմ , մուգալէլաթ
մուհարրիրի էֆէնտի , լութֆէն գաթի պիր ճէվապ վէ-
րիպ ճիւմլէմիղ իչուն մուճիպի ըզտըրապ օլան պու մէն-
զարէյէ պիր նէթիճէ վէրինիզ . . .

Մուգալէլաթ մուհարրիրի . - (Եիւքսէք պիր սէտա
իլէ .) Էֆէնտիլէր , առալէթ վէ գանուն նամընա վէ վիճ .

տան վէ ըստ հրման շահատէթիլէ Մ. Մարիոս տը Բէննըբոնըն սօնընճը արգուսընըն սատըղանէ վէ պիթարաֆանէ պիր սուրէթտէ իճրասընա մէմուր օլտըղըմտան, ալէնէն արղ իտէրիմ քի, Մ. աբբայ Դաբրիէլ տը Բէննըբոնըն եաբմըլ օլտըղը հիպէ սէպէպիլլէ. ոի՛վ, Մ. աբբայ տիկըրին-եր, պու սէրվէթին եէկեանէ մալիք վէ միւթէսարըրըֆը սընըղ. պինսէն ալէյհ՝ սէրվէթի մէղքիւրէյի վահիպին (պարգեւատու) արղուսը վէճհէ իսթիմալ իթմէնիղ ի-չուն սիզին եէտի թասարրուֆընըզա թէսլիմ իլլէրիմ:

Պու սէօղլէր օ տէրէճէ գանատթը վիճտան վէ վա-գար ու աղամէթլէ իրոտ օլունմըլ իտիքի, տիկէր վա-րիպլէրին համիլէրինին սօն իւմիտլէրի տէ մահվ ու ղաիլ օլտու:

Սամուէլ միւթատընտան բէք ղիյատէ ոլմուշ օլուպ, եանընա եաղլաշմըլ օլան Բերսաբէնին էլինի սըգաը, վէ պու իքի իսթիյարըն եանագլարընա իրի իրի եաշտանէլէրի եուլարլանմաղա պաշլատը:

Տակոպէր իլէ Ակրիքօլ տախի պիր մէյուսիյեթի ֆէվգէլատէյէ տիւչար օլմուշլար ըտը: Մուգավէլաթ մուհար-րիրինին՝ քէնտի իթիրաղլարընա առլիյէ մէմուրլարընտան ղիյատէ էհէմմիլիեթ կէօսթէրէմէյէճէյինէ տաիր սէօլլէ-տիլի սէօղլէրի իշիթտիրլէրինտէ, հէր տիւրլիւ իւմիտտէն ֆարիղ կէլմէք մէճպուրիլիեթինտէ օլտըղլարընը կէօրմէք-տէ իտիլէր:

Դաբրիէլ իսէ՝ հէր քէստէն ղիյատէ տիւչարը ըզտը-րապ օլմըլ ըտը. քէնտի քէօր քէօրինէ իթաաթը սէպէ-պիլլէ պու ղասպ ու ոըրգաթա իսթէմէյէրէք սէպէպ վէ ալէթ օլմուշ իտուլինի տիւչիւնտիւքճէ, վիճտանէն մուգ-տարըպ վէ մուաղղէպ օլմագտա ըտը: Պինապէրին՝ մու-գավէլաթ մուհարրիրի, սէրվի աղաճընտան մամուլ սան-տըղ տէրուինտէքի թահվիլաթըն մըգտարընը թահգիգ իտիպ տէ, աբբայ տիկըրինիլէ. « Պու սանտըղը ալընըղ »

սէօզլէրինի սէօյլէյինճէ , Դաբրիէլ էլէմպախշ պիր մէյու-
սիյեէթլէ .

— Էյվան , մէրհամէթ , մուհապպէթ վէ հիւրմէ-
թէ շայէսթէ օլան ատէմլէր իւզէրինէ սանըրսըն քի զալըմ
պիր գատէր չէօքմիշ տիւր . . . : (Էլլէրինի քէմալը կէր-
մի վէ իշթիյագլա պիրի պիրինէ գալուշտըրարագ .) Օհ ,
եա՛ Բապպի , եա՛ Բապպի , սէնին ատալէթին՝ պէօյլէ պիր
հագ գսըզլըզ վէ ինսաֆսըզլըզ իճրա օլունմասընա աշլա
միւսաատէ իտէմէզ . — տէտի :

Զանն իտէրսին քի ճէնապը Ալլահ պիշարէ բաբազըն
րէճասընը գապուլ իյլէտի . . . : Պու սէօզլէրի հէնուզ
իրատ իթմիշքէն , պիր վագըաի զարիպէ գուհուրա կէլտի :

Բօտէն՝ Դաբրիէլին աուաւընըն նիհայէթինէ պէքլէ-
մէքսիղին , մուգավէլաթ մուհարրիրինին ըուխսաթը վէճհ-
լէ , միրաս սանտըղընը գօլլարը արասընա ալմըշ վէ մէ-
սէրրէթ վէ մուզաֆֆէրլիյէթինի իյմա իտէր պիր ոուրէթ-
տէ սօլուզ ալմագտա պուլընմըշ իտի :

Անճագ , աբբայ տիկրինեի իլէ Բօտէնին՝ քէնտիլէրի-
նի պու խաղինէի սէրվէթին սահիպի եէկեանէսի զանն
իթտիլէրի սըրատա , պիր ազ էվլէլ ոաաթըն չալտըղը
իշիտիլմիշ օլան օտանըն գաբուսը աչըլտը , վէ էշիքտէ
պիր գատըն զահիր օլտու :

Դաբրիէլ՝ մէրգուլմէյի կէօրիւր կէօրմէզ , պիր նի-
տաի թէաճճիւղ սալը վէրաի վէ ելտըրըմտան վուրուլ-
մըշ կիպի տօնա գսլտը : Սամուէլ իլէ Բերսաբէ իսէ՛ էլ-
լէրինի պիրի պիրինէ գալուշտըրարագ աիզ չէօքտիւլէր :
Պու իքի եահուտի՝ թարիֆի նագապիլ պիր իւմիտլէ եէ-
նիտէն քէսպի գսլվլէթ իթմիշլէր իտի : Պու թէմաշակեսա-
հըն տիկէր օլունճըլարը տախի տիւշարը հայրէթ օլուպ
գալտըլար . . . : Բօտէն . . . Բօտէն պիլէ իքի աուրմ գա-
տար կէրի չէքիլտի , վէ թիթրէմէքտէ օլան էլլէրիյլէ սան-
տըղը թէքրար մասանըն իւզէրինէ գօյտու :

Եանրնտաքի օտանըն գաբուսը աչըլարագ պիր դատըն զուհուր իթմիշ օլուպ , պու վաղըանըն հէր նէ գատար թապիաթա մուղայիր պիր ճիհէթի եօղ ըտը ըստ տա , մէմուլըն դայրը պիր չէյ տէմէք օլտըղընտան , սալօն տէրունինի պիր տագըգաճըգ տէրին պիր սիւքիւթ իսթիլա իյլէտի : Ծիւմլէսինին տէ եիւլէյի էգիւմէքտէ օլուպ , զանն իտէրսին քի սօլուգ ալամամագտա ըտըլար : Վէլ հասըլ ճիւմլէսի տէ պու գատընը կէօրիւր կէօրմէղ , տէհչէթ վէ ըզտըրապլա գարըչըգ պիր հայրէթէ տիւչար օլմուչլար ըտը . զիրա մէրգուլմէնին սիմաը՝ եիւղ էլլի սէնէտէն պէրու սալօնտա մէվզու պուլընան գատըն թապիւրինին այնը իտի : Պաչընա այնը թագեէյի գօյմըչ , այնը ուզուն վէ գըվըրնթըլը ֆիսթանը կիյինմիշ , վէ այնը մահընիյեթ վէ սապրքեարըլըգլա մէմուլ չէհրէյէ մալիք պուլընմըչ իտի :

Մէրգուլմէ , վիւհուտընըն մուճիպ օլտըղը հայրէթի ֆէվզ էլ ատէյի ֆարգ իթմէմիշ կիպի կէօրիւնէրէք , եավաչ եավաչ իլէրիլէտի , վէ պագըր վէ գալայ իլէ գաբլանմըչ օլան տօլապլարտան պիրինին եանընա եագլաչարագ , եալտըղը թունճտան մամուլ գապարթմալար իչլինտէ մէսթուր օլան պիր գէմպէրէյի եիթտի , վէ եօգարըքի չէքմէսինի աչտըգտան սօնրա , տէրունինտէն մէօհիւրլիւ թիրչտէն եաբըլմըչ պիր մահֆաղա չըգարտը , վէ պատէհու , մոսայա տօղրու իլէրիլէյէրէք , մէգքիւր մահֆաղայը մուգալէլաթ մուհարրիրինին էօնիւնէ վաղ իյլէտի . մուգալէլաթ մուհարրիրի իսէ՝ օ վագթա գատար հարէքթաիլ վէ սաքիթ տուրմագտա օլտըղը հալտէ , էօնիւնաէքի քեաղըտը էլինէ ալտը :

Գատըն՝ հուզուրըյլա զիհնինի չէլմիշ օլտըղը Գաբրիէլէ մահզունանէ վէ ֆագաթ լաթիֆ պիր նաղար աթֆ իթտիքտէն սօնրա , հալլինին աչըգ գաբուսընա տօղրու իլէրիլէմէյէ պալաալտը : Տաիմա տիլ չէօքմիւշ տուրմագտա

օլան Սամուէլ իլէ Բերսաբէնին եանընտան կէշտիյի սըրա-
տա, աղաճըգ թէվագդուֆ իլէ տիրուպա չէհրէսիին ի-
քի իսթիյար եահուտիյէ չէվիրտի, վէ մուշֆիգանէ պիր
սուրէթտէ անլէրի թէմաչա իթտիքտէն, վէ էլինի ուզա-
տըպ էօքտիրտիւքտէն սօնրա, աղըր աղըր գաբուտան
տըշարը չըգտը, վէ Գաբրիէլէ տօղրու սօն պիր նիկեահ
տահա աթֆ իթտիքտէն սօնրա, եավաշ եավաշ կէօղտէն
նիհան օլտու:

Պիր գաշ տագըգա գատար հաղըրունը իսթիլա իթ-
միշ օլան հայրէթ՝ գատընըն զայպուպէթիյլէ մահվ ու
զաիլ օլտու:

Գաբրիէլ էն էվվէլ սիւքիւթիւ գաթ իյլէտի վէ հէ-
յէճանլը պիր սէտա իլէ քէնտի քէնտինէ:

—Քէնտիսի տիր . . . էվվէթ, թա քէնտիսի . . .
եինէ օ հա՛. . . պուրատա . . . պու խանէտէ պուլուն-
սո՛ւն . . . տէտի:

Ակրիքօլ՝ Գաբրիէլին սօլլունլըղընտան վէ ալթ իւսթ-
լիւյիւնտէն տիւշարը էնտիշէ օլտրագ:

—Քի՛մ. . . պու գատը՛ն մը, գարտաշըմ. — տէյու
սօրտու, չունքի պիշարէ տէմիրճի՝ պու գատըն ըլա թաս.
վիր արասընտաքի միւշապէհէթի օ վագթա գատար ֆարգ
իտէմէմիշ օլտըղը հալտէ, սէպէպինի պիլմէքսիզին հէր
քէս իլէ պէրապէր քէնտիսի տէ տիւշարը թէհաճիւպ օլ-
մուշ գալմըշ ըտը:

Տաիպէր իլէ Փարէնկա տախի այնը հալէ տիւշար օլ-
մուշլար ըտը:

Ակրիքօլ Գաբրիէլին նէմնաք վէ պուլ կիպի սօղուգ
օլան էլինի թութարագ:

—Պու գատըն քի՛մ տիր, գարտաշըմ. — տէյու թէք-
րար սիւալ իյլէտի:

Գաբրիէլ. — Պա՛գ. . . պու թաովիրլէր հիւզ էլլի սէ-
նէտէն պէրու պուրատա պուլունըյօրլար. — տէյիպ, բար-

մաղընըն ուճըլա տա՝ թամ էօնէրինտէ օթուրմըլ օլտը-
ղը իբի առէտ թասվիրի իրայէ իյլէտի :

Գարրիէլին իշպու հարէքէթի իւղէրինէ , Ակրիքօլ ,
Տակոպէր վէ Պարէնկա՝ չըմինէնին իբի թարաֆընտաքի
թասվիրէրէ աթֆը նազար իթտիւէր , վէ իւչիւ պիր ան-
տէ պիր սէտաի հայրէթէտա սալտըրտըլար :

Ակրիքօլ . - (Շաշղըն շաշղըն պագարագ .) Քէնտիսի
տիր . . . էվվէթ , օ գատըն տըր . . . լաքին թասվիրի նա-
սըլ օլուպ տա եիւզ էլլի սէնէտէն պէրու պուրատա պու-
լունըյօր :

Տակոպէր . - (Էրքէյին թասվիրինէ պագարագ .) Պո՛ւ
նէ , ես՝ Բապպի . . . մարէշալ Սիմոնըն տօսթու վէ խա-
ֆլիյէսի պու տտէմ տիր : էվվէթ , կէչէն սէնէ Սիպէրիայա
կէլիպ պիզի պուլան հէրիֆին չէհրէսի տիր . . . Օ՛հ ,
պէն քէնտիսինի՝ մահզու՛ն վէ լաթիֆ չէհրէսինտէն վէ
պիրի պիրինէ պիթիչիք օլան գարա գաշլարընտան թա-
նըրմ :

Պարէնկա . - (Տէհչէթինտէն թիթըէյէրէք քէնտի
քէնտինէ .) Խա՛յր . . . եանըլմայօրմ . . . Գանգէս նէհրի
քէնարընտա պօղուպ տէֆն իթմիշ օլտըղըմըլ ա՛նը սիյահ
չըզկըլը առէմ տիր : հաթթա Պոհվանինին էվլատլարըն-
տան պիրինին կէչէն սէնէ Չանտի խարապէլէրինտէ , թէ-
լէֆինտէն սօնրա Պոմպայ գաբուլարընտան պիրի գուր-
պինտէ կէօրմիւշ օլտըղընը պէյան իթտիյի առէմ տէ պու
տըր . . . օ լանէթլի առէմ քի , հէր կէչտիյի եէրլէր-
տէ էօլէթ պըրագըր ըմըլ . . . լաքին նասըլ օլույօր տա
եիւզ էլլի սէնէտէն պէրու պու թասվիր պուրատա պու-
լունըյօր :

Տակոպէր վէ Ակրիքօլ կիպի , Պօղըճը տախի կէօղիւ-
նիւ պու թասվիրտէն տըրրամամագտա ըտը :

Աբբայ տ'էկրինեի իսէ՝ քէնտի քէնտինէ . «Պու նէ՛ թօ-
հաֆ վէ էսրարի միւշապէհէթ » տէմէքտէ իտի , վէ կիւ-

յա գիշնինտէ նակէհանի պիր ֆիքր տօղմըշ կիպի Գաբրիէլէ խիթապէն .

— Ամէրիգատա սիզին հայաթընըզը գուրթարան գատըն պո՛ւ մը տըր . — տէյու սօրտու :

Գաբրիէլ . — (Սարսըլարագ .) Էվվէթ , թա քէնաիի . (Վէնաի քէնտինէ սէօյլէնէրէք .) Հալ պու քի Ամէրիգանըն շիմալ ճիհէթինէ աօղրու կիսէճէյինի պանա պիլտիրմիշ իտի . . . :

Աբբայ . — (Սամուէլէ միւթէվէճճիհէն .) Լաքին պու գատըն նա՛սըլ պու խանէտէ պուլունըյօր . ճէվապ վէրինիզ , պէքճի . . . : Պու գատըն պիզտէն էվվէլ մի եօգսա սիզին իլէ պիրլիքտէ մի պուրայա կիրտի :

Սամուէլ . — Վագուրանէ պիր թավլա ըլտ .) Եիւզ էյլի սէնէտէն պէրու պու խանէնին գարուսը իլք տէֆա օլարագ աշըլտըզը զէման , է՛ն էվվէլ իշէրիյէ պէն կիրտիմ :

Աբբայ . — Օ հալտէ , պու գատընըն պուրատա պուլընմասընա նէ՛ մանա վէրէպիլիրսինիզ :

Սամուէլ . — Մանա վէրմէյէ գալլըշմամ . (Վասֆ օլունմաղ պիր սուրէթաէ Բերաբէնին եիւզիւնէ պագարագ .) Կէօրիւրիւմ . . . ինանըրըմ . . . վէ շիմտի տէ իւմիտ իտէրիմ :

Աբբայ . — (Գալպինտէ միւպհէմ պիր ըզտըրապ բէյտա օլարագ .) Լաքին , թէքրար ոօրըյօրըմ , պու գատընըն պուրայա նասըլ կիրէպիլմիշ օլտըղընը իյզա՛հ իթմէլիսինիզ . պու գատըն քի՛մ տիր . պու խանէյէ նէ՛ սուրէթաէ կիրէպիլմիշ տիր :

Սամուէլ . — Պէնիւմ պիլտիյիւմ շու տըր քի , բէտէրիմին էքսէր տէֆա պանա սէօյլէտիյինէ նազարէն , պու խանէնին՝ մահալլէնին ուզագ մահալլէրի իլէ եէր ալթընտան իխթիլաթ եօլլարը վար ըմըշ :

Աբբայ . — Թամամ , իշ սատէլէշտի . շիմտի եալընըզ

պու գատընըն պու խանէյէ նէ մագսատլա կիրմիշ օլտը-
ղընը անլամագ խուսուսը գալըր : Մէզպուրէնին պու թաս-
վիր իլէ օլան միւչապէհէթի զարիպէսինէ կէլինճէ , պու
տա՝ թապիաթըն պիր ճիւլէսի օլմագ կէրէք տիր :

Բօտէն տախի՝ պու էսրարի գատընըն զուհուրը էս-
նասընտա , տիկէրլէրի կիպի տիւշարը հայրէթ վէ հէյէ-
ճան օլմուշ ըտը . լաքին , մէրգումէնին մուգավէլաթ մու-
հարրիրինէ մէօհիւրլիւ պիր մահֆազա իթա իթտիլինի
կէօրիւնճէ , պու վագըանըն զարապէթինի տիւշիւնէճէք
եէրտէ , ժէղիւլիթ ճէմիյեթինին եէտի թասարրուֆընա
կէչէճէք օլան խաղինէյի ալըպ սավուշմագտան պաշգա
պիր շէյ տիւշիւնմէյօրտու . զիրա Գարրիէլին համիյէսի օ-
լան գատընըն մուգավէլաթ մուհարրիրինէ թէսլիմ իթմիշ
օլտըղը , վէ մէրգումըն տախի մաքինավարի պիր սուրէթ-
տէ էլինտէ թուլթմագտա պուլընաղը սիյահ մէօհիւրլիւ
մահֆազայը թէմաշա իթտիքճէ , միւպհէմ պիր էնտիշէ հըսս
իթմէքտէ իտի . պինաէն ալէյհ՝ սալօնտա հէնուզ հիւքմ-
ֆէրմա պուլունան հայրէթ վէ սիւքիւթ արասընտա սան-
տըղը ալըպ սավուշմայը բէք միւնասիպ պուլարագ , տիր-
սէյյիլէ աբբայ տէկրինեիլի խաֆիֆճէ տիւրթուիւ , վէ
մէրգումա մանիտար պիր իշարէթ իթտիքտէն սօնրա ,
սէրվի աղաճընտան մամուլ քիւշիւք սանտըղը գօլթուղը
ալթընա ալարագ գաբույա տօղրու իլէրիլէտի : Պունըն իւ-
զէրինէ Սամուէլ այաղա գալգարագ , վէ Բօտէնին եօլունը
քէսէրէք .

— Պիր տագըգա տահա սապր իտինիզ , էֆէնտի : Պիր
ազ էվվէլ քէնտիսինէ թէսլիմ իտիլմիշ օլան մահֆազայը
նազարը թէտգիգտէն կէչիւմէսինի մուգավէլաթ մուհար-
րիրի էֆէնտիտէն ըհճա իլլէրիմ . . մահֆազանըն մուա-
յէնէսինտէն սօնրա , չըգըպ կիտէպիլիրսինիզ . — տէտի :

Բօտէն . — (Ճէպրէն չըգըպ կիթմէյէ սավաշարագ .)
Լաքին , մօսիէօ , իշ Մ . աբբայ տէկրինեի լէհինէ օլարագ

հիւքմ' օլունմուշ պիթմիշ տիր . . . պինապէրին՝ միւսաատէ իտինիգատէ . . . :

Սամուէլ . - (Սէսինի եիւքսէլթէրէք .) Սիզէ սէօլէ-յօրըմ' քի , մուգավէլաթ մուհարրիրի էֆէնսի քէնտիսինէ թէսլիմ' օլունան մահֆազանըն նէ՝ օլտըղընը թահգիգ իթ-մէտիքճէ , պու սանտըգ պուրատան տըշարը չըգամազ . - տէտի :

Սամուէլին պու սէօղլէրի ճիւմէսինին նազարը տըգ-գաթընը ճէլպ իյլէտի : Բօտէն իսէ կէրի տէօնմէյէ մէճ-պուր օլտու . . . : Ճասուսը մէրգուլմըն օ սըրատա եա-հուտիյէ աթֆ իթտիյի նազարը տիւշմէնանէ իւզէրինէ , իթթիյար՝ մէթանէթի թապիաթընա լաղմէն , թիթրէտի :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի իսէ՝ Սամուէլին րէճասը-նա թէվֆիգէն , մահֆազայը քէմալը տըգգաթլա մուայէ-նէ իթտիքտէն սօնրա , պիրտէն պիրէ :

—Եա՛ Բապպի . . . նէ՝ կէօրիւյօրըմ' . . . ա՛հ , պու բէք իսապէթ օլտու . - տէյու հայգըրտը :

Մուգավէլաթ մուհարրիրինին շու նիտասընը միւթէ-գըպ , ճիւմէսինին կէօղլէրի քէնտիսինէ աթֆ օլունտու : Սամուէլ էլէրինի պիրի պիրինէ գավուշտըրարագ տէ-տի քի .

—Ա՛հ , օգույընըզ , էֆէնտիմ , օգույընըզ , շահա-տէթի գալպիմ պէլքի պէնի ալտաթմամըշ տըր :

Աբբայ . - (Քէնտիսի տէ Բօտէն կիպի մուգտարըպ օլ-մաղա պաշլայարագ , մուգավէլաթ մուհարրիրինէ .) Լա-քին , էֆէնտիմ , պու քեաղըրտ նէ՝ քեաղըրտ տըր :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի . - Վասիյէթնամէնին զէյ-լի տիր քի , հէր խուսուսըն իճրասընը թէէխիր իտիյօր :

Աբբայ . - Մուգավէլաթ մուհարրիրինին եանընա եադ-լաշարագ , հիտտէթլէ .) Նէ՝ սէօլէյօրսընըզ , հէր խու-սուսըն իճրասընը թէէխիր մի իտիյօր . . . Լաքին նէ՝ հագ-գըլա :

Բօտէն . - Միւմքինսիզ տիր , միւմքինսիզ , պունա
գարշը իթիրազ իտէրիզ :

Ակրիքօլ . - Գաբրիէլ . . . պապաճըղըմ . . . տինէ-
յինիզ . . . հէնուզ հէր իւմիտ մահվ օլմամըշ տըր . . .
իշիտիօր մըսըն , Գաբրիէլ , հէնուզ իւմիտիմիզ վար տըր :

Գաբրիէլ . - (Այաղա գալգարադ վէ Ակրիքօլըն սէօ-
ղիւնէ անճագ ինանարագ .) Նէ սէօյլէյօրսուն , գարտա-
շըմ . . . :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի . - (Հուզղարա իիթապէն .)
էֆէնտիլէր , տինէյինիզ տէ պու մահֆազանըն սէրլէվ-
հասընը սիզէ օգուլայըմ . զիրա վասիյէթնամէնին պիւ-
ճիւմէ ահքեամընը թէպտիլ վէ եա թէէխիր իտիյօր :

Ակրիքօլ . - (Բաբաղըն պօյնընա աթըլարագ .) Իշիտի-
յօր մըսըն , Գաբրիէլ , հէր շէյ կէրի գալըյօր . . . տէմէք
տիր քի հիշ պիր շէյ զաիպ օլմամըշ տըր :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի « էֆէնտիլէր տինէյինիզ »
տէյիպ , պէր վէճհի աթի օգումաղա պաշլատը .

« Իշպու մահֆաղայա մէլֆուֆ օլան քեաղըտ վասի-
« յէթնամէնին զէյլի օլուպ , տէրունինտէ թաատատ օ-
« լունան էսպապտան տօլայը , պու կիւն էօյլէնտէն սօնրա
« սաաթ պիրտէ թահրիր իթմիշ օլտըղըմ վասիյէթնամէ-
« տէքի ահքեամը զէրրէ գատար թէպտիլ իթմէքսիղին ,
« վասիյէթնամէնին իճրասընը , 1832 հաղիրան 1 ինէ թէէ-
« խիր իտէր . . . : Խանէ թէքրար գարանճագ , վէ
« սէրվէթի մէթրուքէմ տախի՝ 1832 հաղիրան 1 տէ վա-
« րիսլէրէ թագսիմ օլունմագ իւղրէ , էվվէլքի մուհաֆը-
« զըն եէտինտէ գալաճագ տըր :

« Վիլթանէօղ . . . պու կիւն 31 շուպաթ 1682 ,
ագշամ սաաթ օն պիրի :

ՄԱՐԻՈՍ ՏԸ ԲԵՆԵԲՈՆ

Արքայ տ'եկրինների հիտտէթ վէ մէյուսիյեթինտէն մօս մօր քէսիւէրէք .

— Պու զէյլ սախթէ տիր , հիչ պիր վագթ գապուլ իթմէմ . — տէյու հայգըրտը :

Րօտէն . — Պու քեաղըտը մուգավէլաթ մուհարրիրինէ թէսլիմ իտէն գատըն ինտիմիզտէ շիւպհէլի տիր . էվվէթ , պու զէյլ սախթէ տիր :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի . — (Սէրթ պիր չէհրէ իլէ .) Խա՛յր , էֆէնտիմ , սախթէ տէյիլ տիր . իքի իմզա-յը տա եէքտիկէրիլէ թաթպիդ իյլէտիմ . հէր իքիտի տէ պիրի պիրինէ այնէն միւշապիհ տիր : Պունտան պաշ-գա , պու կիւն պուրատու իսպաթը վիւճուտ իթմիշ օլմա-յան վարիսլէր հագգընտա պիր ալ էվվէլ սէօյլէտիլիմ չէյ՝ սիզճէ տէ գապիլի իճրա օլապիլի . պու վասիյէթնամէ զէյ-լինին մէվսուգիյեթէթ վէ մուսատտագիյեթէթի հագգընտա ի-գամէի տավա իտէպիլիրսինիզ . լաքին շիմտիլիք հէր չէյ մուալլագ վէ հիւքմսիւզ գալըր չունքի միրասըն թագ-սիմի իչուն թային օլունան մէօհլէթ իւշ պուչուգ այ սօն-լայա թէէթիր օլունմըշ տըր :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի պու սօն սէօզլէրի իրատ իթտիլի սըրատա , Րօտէնին թըրնագլարընտան գան ագ-մաղա պաշլատը . սօլղուն տուտագլարը իլք տէֆա օլա-րագ գըրմըղը պիր լէնկէ պօյանտը :

Դաբրիէլ իսէ տիզ չէօքէրէք , էլլէրինի տինտարանէ պիր իշթիյագլա պիրի պիրինէ գավուշտըրաը , վէ չէհրէի մէլէքեանէսինի սէմայա տօղրու գալտըրարեգ .

— Օհ , եա՛ Րապպի , սէսիմի իշիթտին վէ ըէճամը գապուլ իյլէտին սէնին առալէթի Րապպանիյեթէն հագգ-սըղըղըն զալիպ կէլմէսինէ գաթան միւսատտէ իտէմէզ . — տէտի :

Տակօպէր՝ հըսս իթտիլի մէսէրրէթ թէէսիրիլէ շա-չըրըպ գալմըշ , վէ պինտէն ալէյհ՝ մէզքիւր զէյլին մա-

նասընդ բէք էյիճէ անլայամամըշ օլտըղընտան .

— Նէ՛ սէօյլէյօրսուն , սէվկիլի օղլում . — տէյու սօր-տու :

Ակրիքօլ . — Հէր շէյ կերի գալտը , պապաճըղըմ . պուրատա հազըր պուլընմագ իչուն թային իտիլմիշ օլան մէօհլէթ՝ պու կիւնտէն իթիպարէն իւշ պուշուգ այ թէէ-խիր իտիլտի (Բօտէն իլէ աբբայ տ'էկրինեխի անլաթ-մագ իսթէյէրէք .) Շիմտի պու ատէմլէրին մասքէսի աշա-ղըյա ալընմըշ վէ նէ՛ ճինս մախլուգ օլտըղլարը մէյտա-նա չըգմըշ օլտըղընտան , անլէրտէն արթըգ հիշ պիր գօր-գումըգ գալմամըշ տըր . պունտան սօնրա լազըմ կէլէն թէտապիրի իհթիյաթքեարանէ իթթիխազ օլունաճագ , վէ էօքսիւզլէր , մասմուաղէլ տը Գարտօվիլ , Մ . Հարտի , վէ կէնճ Հինտլի հուգուգը վէրասէթլէրինէ նաիլ օլա-ճագլար տըր . . . :

Գարբիէլին , Ակրիքօլըն , Տակոպէրին , մարէշալ Սի-մոնըն բէտէրինին , Սամուէլին վէ Բերսաբէնին հըսս իթ-տիքլէրի մէսէրրէթ վէ մէմնունիյեթի թարիֆ իթմէք գա-պիլ օլամազ :

Եալընըզ Ֆարէնկա՝ ալըն սիյահ չըգկըյը ատէմին թաս-վիրի էօնիւնտէ մահզուն վէ տիլսիզ կիպի տուրա գալմըշ ըտը : Սամուէլին սէրվի աղաճընտան մամուլ ուֆագ սան-տըղը թէքրար գալտըրտըղընը կէօրտիւքլէրինտէ , աբբայ տ'էկրինեի իլէ Բօտէնին հիտտէթ ու վահշէթինի տախի թարիֆ իթմէք գապիլ օլամազ . . . :

Մուգավէլաթ մուհարրիրի՝ գանունըն իճապ իթտիյի սուրէթտէ աշտըրմագ իչուն , վասիյէթնամէնին զէյլինի ալտըգտան սօնրա , Սամուէլէ միւլտհազա եօլլու պիր գաշ սէօզ սէօլէտի . իխթիյար եահուտի՝ պու սէօղլէր իւզէ-րինէ , ըգտարը նէ՛ վէ մուհաֆըղը քի՛մ օլտըղը արթըգ մալիւմ պուլընան պու սէրվէթի քիւլլիյէյի էմանէթէն Ֆրանսա Պանգասընա թէսլիմ իթմէք տահա զիյատէ մու-

վաճիւրդը մասշահաթ օլաճաղընը տնւատը :

Պիր միւտտէթճիք ալթ իւթ օլմուշ օլան պիւթիւն ալիճէնապ գալպլէրին սաատէթ , իւմիտ վէ մէսէրէթլէ մալամալ օլտըզլարը սըրատա , տըբայ տ'էկրինեի իլէ Րօ. տէն տախի՝ գալպլէրի աթէշի զազապ վէ վահշէթլէ ալէվլէնմիշ օլտըզը հալտէ , խանէտէն տըշարը չըգտըլար :

Արբայ տ'էկրինեի արապասընա բաքիպ օլարագ , քէնտի աատէմլէրինէ . « Սէն-Տիգիէ գօնաղընա » տէյու էմր իթտիբտէն սօնրա , նէ՛ եաբաճաղընը շաշըմըշ օլտըզը հալտէ , արապանըն եաստըզլարը իւզէրինէ տիւշիւ վէրտի , վէ եիւզիւնիւ էլլէրի իշինէ ալարագ ուզուլն պիր ահ. չէքտի :

Րօտէն իսէ՝ մէրգուլմըն եանընա օթուրտու , վէ արթըգ պիւս պիւթիւն գաթը իւմիտ իթմիշ օլան պու ա. տէմի հիտտէթ վէ հագարէթլէ գարըշըգ պիր սուրէթտէ թէմաշա իտէրէք , քէնտի քէնտինէ եալաշ պիր սէտա իլէ .

— Ալշա՛գ . . . մէյուս օլույօր . — տէտի :

.

Պիր չարեէք ստաթ սօնրա , արապա Պապիլոն սօգաղընա վաթը , վէ Սէն-Տիգիէ գօնաղընըն հալլիսինէ տալսիլ օլտու :

11

ԷՎԱԷԼՔԻԼԵՐ ՍՕՆՆԸՐ
ՎԷ ՍՕՆԸՆՃԸԼԱՐ ԷՎԱԷԼՔԻ ՏԻՐԼԵՐ

Աբբայ տ'եկրինեինին արապասը Սէն-Տիգրիէ գօնաղը-
նա վասըլ օլտու : Բօտէն՝ ազիմէթ էսնասընտա տիլսիզ
կիպի սիւքիւթ իտէրէք . աբբայ տ'եկրինեինին հարէքեաթ
վէ աթվարընը թէտգիգ իթմէք վէ սէօզլէրինի տինլէմէք-
լէ իթթիֆա իլլէտի . տ'եկրինեի իսէ՝ քէնտի քէնտինէ սէօյ-
լէնիրճէսինէ ուզուն պիր նութգ իրատըյլա , պու մու-
վաֆֆադիյեթսիզլիյինաէն աօլայը հըսս իթտիյի քէտէր
վէ ղազապը մէյտանա տէօքմէյէ պաշլատը . պու նութգ
էսնասընտա արա սըրա ֆէրեատ ու ֆիղան իթմէքտէ վէ
էն միւհէմ իւմիտլէրի պիլէ պիր ան զարֆընտու թար
ու մար իտէն պախթ վէ թալին պու տարպէի տէհչէթ-
պախշասընա գարշը հիտտէթլէնմէքտէ իտի :

Աբբայ տ'եկրինեինին արապասը Սէն-Տիգրիէ գօնաղը-
նըն հաւլիսինէ կիրիպ տէ տիրէքլէյլէ միւզէյեէն օլսն
տէհլիզ էօնիւնտէ թէվազգուֆ իտինճէ , պիր բէնճէրէնին
ճամլարը արգասընտան՝ բէրտէնին գըվըրնթըլարը արա-
սընտա կիզլէնմիշ օլարագ բրէնսէս տը Սէն-Տիգրիէնին չէհ-
րէսի կէօրիւնտիւ . մէրգումէ՝ ըզտըրապ վէ սապըրսըզլըզ
սաիգասըյլա , կէլէն ատէմին աբբայ տ'եկրինեի օլուպ օլ-
մատըզընը անլամագ իւզրէ օրայա կէլմիշ իտի . հաթթա
քէնտիսի՝ սուրէթա բէք զիյատէ իհթիեաթքեար վէ մէ-
րասիւմ վէ թէշրիֆաթա բէք զիյատէ իթինաճը կէօրիւն-
տիւյիւ հալտէ , հէր տիւրլիւ ատապ վէ մէրասիւմ խիլա-

Ֆրնտա օլարագ , օտասընտան ալէլ աճէլէ տըշարը չըգտը , վէ նէրտիպանըն պիր գաչ պասամաղընը էնտիքտէն սօնրա , մէյուս վէ մահղուն պիր չէհրէ իլէ եօգարը չըգմագտա օլան արբայ տ'էկրինեիյի իսթիգպտլէ չիթապ էյլէտի . հալ պու քի , արբայ տ'էկրինեիյին մօրարմըլ վէ ալթ իւսթ օլմուշ օլան լէհճէսինի կէօրիւր կէօրմէզ , պիրտէն պիրէ տուրտու , վէ հէր չէյին մահվ օլմուշ օլտըղը զաննընա զահիպ օլարագ , պէնզի էօիւ չէհրէսի կիպի սար սարը քէսիլտի վէ աչըգը սապըգը իլէ սիւրաթիւր պիր նաղար թէաթի իտէրէք , չիւպհէսի անինտէ հագըգաթա միւպէտտէլ օլտու :

Բօտէն թէվաղընքեարանէ պիր սուրէթտէ արբայ տ'էկրինեիյին արգասը սըրա կիթմէքտէ իտի : Հէր իքիտի տէ՝ բրէնսէսին տէլալէթիլլէ եօգարը չըգըպ , մէզպուրէնին խուսուսի օտասընա կիրտիլէր :

Գարու գաբանտըգտան սօնրա , բրէնսէս՝ նագապիլի թարիֆ պիր ըզտըրապլա արբայ տ'էկրինեիյէ .

— Նէ՛ նէթիճէ հասըլ օլտու . — տէյու սօրտու :

Աբբայ տ'էկրինեի՝ պու սիւալէ տօղրուտան տօղրույա ճէվապ վէրէճէք եէրտէ , տուտագլարը պէմ պէյազ քէսիլմիշ , չէհրէսի պիւզիւլմիւշ վէ կէօղլէրի տէ աթէչի հիատէթլէ բարլամագտա պուլընմըլ օլտըղը հալտէ , բրէնսէսին եիւզիւնէ պագարագ տէտի քի .

— Պիզիմ գրրգ միլին գատար թախմին իթտիյիմիզ միրասըն նէ՛ գատարա պալիզ օլտըղընը պիլիմիսինիզ :

Բրէնսէս . — Ֆիքրինի անլայօրըմ , պիզի ալտաթմըլլար . . . պու միրաս ճիւզի պիր չէյ իմիշ . . . պու գատար գահմէթ վէ իշքէնճէլէրինիզտէ պօշա չըգտը . . . :

Աբբայ . — (Հիտտէթինտէն տիչլէրինի կըճըրտաթարագ .) Էվվէթ , պօշա չըգտը , վէ միրասըն մըգտարը տախի զանն օլընտըղը կիպի գըրգ միլին օլմայըպ , իքի եիւզ օն իքի միլին ֆրանք տըր . . . :

Բրէնսէս . - (Թէաճճիւպ իտէրէք վէ պիր աւորմ կէ-
րի չէքիւէրէք .) Իքի եիւզ օն իքի միլիոն ֆրանք մը . . .
պու օլամազ շէյ տիր . . . :

Աբբայ . - Քիւշիւք պիր սանտրգտա մահֆուզ օլան
թահվիւլաթը պէն քէնտի կէօզլէրիմէ կէօրտիւմ . . . մու-
գավէլաթ մուհարրիբի տախի պիրէր պիրէր սայտը վէ պա-
տէհու տէֆթէրէ գայտ իյէտի :

Բրէնսէս . - (Մէյուսանէ պիր սուրէթտէ թէքրար-
լայարագ .) Իքի եիւզ օն իքի միլիոն ֆրանք հա' . . . լա-
քին պու սէրվէթ' հիւքմտարլարա մախսուս պիր գուվվէթ
տէմէք տիր . . . : Նէ' եարտընըզ . . . վա'զ մը կէչտինիզ .
հէր տիւրլիւ թէտապիրի միւմքինէյի ինթիխազ իլէ սօն
տազըգայա գատար ուղրաճմատընըզ մը . . . :

Աբբայ . - Ա'հ , մատա'մ , էլիմտէն կէլէնի տիրիզ իթ-
մէտիմ . . . Գարրիէլ պու սապահ պիզի ըտտ իթտիյինի
վէ ճէմիյեթիմիզտէն գաթիյէն այրըլաճաղընը պէյան էթ-
մէքլէ պէրապէր , պէն եինէ հէր նէ միւմքին իսէ եար-
տըմ :

Բրէնսէս . - (Սաֆտէրունանէ .) Նանքէ'օր :

Աբբայ . - Իթիյաթա ըիայէթէն մուգավէլաթ մու-
հարրիբի թարաֆընտան տա թաստիգ իթտիյիմիզ օլտըղըմ
հիպէնամէ օ գատար միւքէմմէլ իտի քի , օ հայտուտ աս-
քէրին վէ օղլունըն իթիւրազաթընա ըաղմէն , մուգավէլաթ
մուհարրիբի խազինէյի պանա թէսլիմ իյլէտի :

Բրէնսէս . - (Էլլէրինի եէքտիկէրինէ գավուշտըրա-
րագ .) Իքի եիւզ օն իքի միլիոն հա' . . . հազըգաթէն ըու-
յա կիպի կէլիյօր :

Աբբայ . - (Խէլէճանլա .) Էվվէթ , պու սէրվէթ պի-
զիմ իշուն ըույա կիպի պիր շէյ օլտու . զիրա աբանսըզ
պիր զէյլ մէյտանա չըգտը քի , վասիյէթնամէնին պիւ-
ճիւմլէ ահքեամընը իւշ պուշուգ այ սօնրայա թէէխիր իյ-
լէտի . պինապէրին՝ շիմաի վարիսլէր պիզիմ իթթիխազ

իթտիյիմիզ թէտապիրի իհթիյաթքեարանէ իլէ ույանմըշ
օլտըզլարընտան, վէ սէրվէթի մէզքիւրէնին ճէսամէթինի
պիլտիքլէրինտէն, պունտան պէօյլէ իհթիյաթ վէ ինթի-
պահ իւղրէ պուլունաճաղլարը պի իշթիպահ տըր. տէմէք
տիր քի պիզիմ իշուն հէր իւմիտ մահվ օլմուշ տըր:

Բրէնսէս. - Լաքին հանկը մէլուն պու զէյլի մէյտա-
նա չըգարտը:

Աբբայ. - Պիր գատըն:

Բրէնսէս. - Պիր գատըն մը. . . հանկը գատըն:

Աբբայ. - Պիլմէմ նէ՛ կիպի սէրսէրի պիր մախլուգ.
Գաբրիէլ մէրգումէյի Ամէրիգատա կէօրմիշ օլտըղընը վէ
մէրգումէ քէնտի հայաթընը գուրթարմըշ պուլընտըղընը
սէօյլէյօր. . . :

Բրէնսէս. - Էյ նամըլ օլույօր տա պու գատըն օխա-
նէտէ պուլունըյօր: Պէօյլէ պիր զէյլ պուլընտըղընը նէ-
տէն պիլիյօր:

Աբբայ. - Զաննըմ՝ պունլար հէք խանէնին պէքճիսի
օլան եահուտի իլէ էվլէլճէ թէրթիպ իտիլմիշ չէյլէր տիր.
պու եահուտի ֆամիլեասը իւշ սիլսիլտէն պէրու վասի-
յէթ օլունան սէրմայէյի մուհաֆաղա իթմէքտէ իմիշէր.
ղալիպա պու եահուտի պէքճի՝ վարիսլէրին պիրէր թա-
րաֆա հապս իտիլմէլէրի իհթիմալինէ գարչը, պաղը թա-
լիմաթը խաֆիյէ ալմըշ օլմալը. զիրա, Մարիոս տը Բէն-
նըբոն՝ թարիգաթըմըղըն քէնտի վարիսլէրինի տաիմա նա-
ղարէթ ալթընտա պուլունտըրաճաղընը վասիյէթնամէ.
սինտէ քէշֆ իթմիշ տիր:

Բրէնսէս. - Լաքին պու զէյլին մուսատտագիյեթինէ
գարչը տավայա գըյամ օլունամաղ մը:

Աբբայ. - Պէօյլէ պիր զէմանտա տավայա գըյամ օ-
լունապիլի՛ր մի. . . պիր վասիյէթնամէ իշի իշուն տավայա
գալղըշմագ՝ մուվաֆֆագիյեթ իւմիտի պուլունմագսը-
ղըն քէնտիմիզի պին տիւրլիւ շայիա վէ թէվաթուրլարա

տիւշար իթմէք տէմէք տիր : Զաթէն պու իշին էսէֆէ շա-
յան պիր ճիհէթի տէ շու տըր քի , պիւթիւն պու հալլէր
էօթէտէ պէրիտէ թէվաթուր պուլաճագ տըր : Ահ ,
պունճա միննէթ վէ մէշագգաթտան սօնրա , եիւզ էլլի սէ-
նէտէն պէրու քէմալը իթինա վէ սէպաթլա թաագիպ իտիւ-
միշ օլան իշին նէթիճէսինէ տէսթրէս օլաճաղըմըզ սըրա-
տա , հէր իւմիտ մահվ օլմագ՝ հագըգաթէն բէք տէհ-
շէթլի շէյ տիր :

Բրէնսէս . - Իքի եիւզ օն իքի միլիոն հա՛ . . . պէօյլէ
պիր մէնպաը սէրվէթ սայէսինտէ թարիգաթ մէմալիքի
էճնէպիյեթ տէյիլ . Պրանսատա , հէմ տէ Պրանսանըն
թա կէօպէյինտէ եէրլէշէպիլիր վէ օրատա հիւքմիւնիւ իճ-
րա իտէպիլիր իտի :

Աբբայ . - (Քէտէրնաք պիր չէհրէ իլէ .) Հա՛յ հա՛յ ,
հագգընըզ վար . հէմ թալիմ ու թէրպիյէ իլէ տէ պուն-
տան սօնրա կէլէճէք օլան էվլատը վաթանը հէք թահթը
հիւքմիւմիւզէ ալապիլիր իտիք : Բօլիթիգա ճիհէթիլլէ տէ
հատտ ու հիսապա կէլմէզ պիր նուֆուզ վէ իգթիտարը-
մըզ պուլունըր ըտը . . . (Այագլարընը եէրէ վուրարագ ,
հիտտէթլէ .) Ահ , մատամ , ինսանըն չըլտըրմասը հիշ պիր
շէյ տէյիլ . . . պու տէրէճէ ագիլանէ վէ մահիրանէ վէ
սապըրքեարանէ պիր սուրէթտէ թաագիպ օլունան պիր
իշի պիր սանիյէ զարֆընտա դաիպ իթմէք . . . :

Բրէնսէս . - Տէմէք օլուր քի , հիշ պիր իւմիտ գալմա-
մըշ տըր , էօյլէ՛ մի :

Աբբայ . - Եէկեանէ պիր իւմիա վար ըսա , օտա Գար-
րիէլին միրաստա օլան հիսսէսինի պիղէ հիպէ իտէճէյինէ
տաիր իթտիլի վատտան ըիւճու՝ իթմէմէսի տիր . պու մէպ-
լաղ տա քիւչիւք պիր շէյ տէյիլ տիր . եալընըզ քէնտի
հիսսէսի օթուզ միլիոնա պալիլ օլույօր :

Բրէնսէս . - Լաքին պու տա ճէսիմ պիր սէրվէթ տէ-
մէք տիր . . . ատէթա պունտան էվվէլ թալիմին իթտիլի-

նիզ գրեգ միլիոնա գարիպ կիպի տիր . օ հալտէ նէ՝ իշուն մէյուս օլույօրսընը :

Աբբայ . - Զիրա Դաբրիէլէն պու հիպէ ալէյհինտէ իդամէի տավա իտէճէյի մուհագգագ տըր . մէրգուժ չիմաի հիւրը վէ սէրպէսթ օլուպ , պիզիմ մէգասիտ վէ թէրթիպաթըմըգա վագըֆ , վէ քէնտիսինի էվլատըգ նա-մընա գապուլ իտէն ֆամիլեասը էֆրատը իլէ մուհաթ օլտըղընտան , մէզքիւր հիպէ հէր նէ գատար գանունէն մուսատտագ օլսա տախի , անը հիւքմիւղ պրագմանըն չարէսինի պուլապիլէճէք տիր . վէլ հասըլ , պիզիմ իշուն արթըգ հէր իւմիտ մահվ օլմուշ պիթմիշ տիր . հաթթա Բոմայա մէքթուպ եաղըպ , պիր միւտտէթճիք Բարիստէն ուզագլաշմագ իւզըէ միւսաատէ թայէպ իթմէքլիյի պիլէ մուգթէզաի իհթիյաթտան ատտ իտէրիմ . զիրա պու շէ-հիր կէօղիւմէ ճէհէնէմ կիպի կէօրիւնիւյօր :

Բրէնսէս . - Մհ , էվվէթ , արթըգ հիշ պիր իւմիտ գալմըշ օլմամալը քի , ատէթա պըրագըպ գաշմալը թէր-ճիհ իտիյօրսընը . . . :

Աբբայ տ'էկրինեի պիւս պիւթիւն մէյուս վէ միւքէտ-տէր օլմուշ վէ պու տարպէի տէհշէթպախա քէնտիսինին պիւթիւն գուվվէթ վէ մէթանէթինի պէրպատ իթմիշ պը-րագմըշ ըտը : Պինսէն ալէյհ՝ պիր մէյուսիյեթի ազիմէ իլէ պիր գօլթուգ սանտալիէսի իւզէրինէ տիւշտիւ գալտը :

Մուհավէրաթը մէզքիւրէնին էսնաի ճէրէյանընտա , Բօտէն՝ էսկի չապգասընը էլինտէ թութմըշ վէ իհթիրամ-քեարանէ պիր սուրէթտէ գաքու եանընտա տուրմըշ ը-տը : Աբբայ տ'էկրինեի իլէ բրէնսէս արասընտա ճարի օլան միւլագաթըն պազը ֆըգարաթը էսնասընտա , մէրգուժըն էօլիւ չէհրէսինէ միւշապիհ օլան չէհրէսի քէմալը հիտտէ-թինտէն իքի իւշ տէֆա խաֆիֆճէ գըզարտը , վէ գալ-պինտէքի մուհարէպաթը չէտիտէ սէպէպիլլէ օլանճա գա-նը պէյնինէ չըգըյօրմըշ կիպի կէօղիւնիւն կէվշէք գա-

բազմաթիվ պիր գործընթացներ, բայց ոչ ոք, վե՛րաբայ, պիր ազ անոն մահալուն չէհրէսի թէքորար էսկի սօղունը. ղընը քէսպ իյլէտի :

Արքայ տ'էկրինեի էլան օթուրմը ըտը . քէմալը մէ-
յուսիյեթլէ տէտի քի .

— Պու մուվաֆֆադիյեթսիլիյի խապեր վերմէք ի-
չուն տէրհալ Բոմայա պիր մէքթուպ եազմալը . . . զիրա
պու վազը՝ հէր իւմիտի մահվ իթտիյի ճիհէթլէ , էն
մուհիմմ վուգուլթտան մատուտ տըր . — տէտի :

Պատէհու էլիլէ Բոտէնէ պիր մասա կէօթէրէրէք ,
սէրթ վէ միւթէազգիմանէ պիր սէտա իլէ .

— Եազընը . — տէյու էմը իյլէտի :

Բոտէն շապգասընը եէրէ գօյուպ , արքայ տ'էկրինեի-
նին էմրինէ իհթիյաթքեարանէ պիր սէլամլա մուգապէլէ
կէօթէրտի , վէ պօյնունը պիւքմիւլ վէ պաչընը էյմիլ օլ-
տըղը հալտէ , եան եան եիւրիւյէրէք եազը մասասընըն
էօնիւնտէքի գօլթուգ սանտալիէսինին պիր քէնարընա կի-
տիպ օթուրտու . պատէհու պիր ազ քեաղըտ իլէ պիր գա-
լէմ՝ ալարագ , սաքիթ վէ հարէքէթսիլ պիր հալտէ ա-
միրինին սէօլէյէճէյի սէօզէ ինթիպար իյլէտի :

Արքայ տ'էկրինեի՝ մատամ տը Սէն-Տիգիէյէ տէօնէ-
րէք . « Միւսաատէ իտէ՞ր միսինիլ , բրէնսէս » տէտիքտէ ,
բրէնսէս՝ մէրգումըն չու նէգաքէթբէրվէրանէ սիւալինտէն
տօլայը անը թէքտիր իտիօրմը կիպի , պիր սապրսըղըգ
հարէքէթի իճրասըյլա մուգապէլէ կէօթէրտի :

Արքայ տ'էկրինեի պաչընը էյտի , վէ հէյէճանը վէ
պօլուգ պիր սէտա իլէ չու սէօզէրի եազտըրտը .

« Պիւթիւն իւմիտլէրիմիլ՝ առէթա պիրէր հազըգաթ
րէնկինի ալմը իքէն , պիրտէն պիրէ մահվ օլտու : Բէն-
նըրոն մէսէլէսի՝ չիմտիյէ գառար իսթիմալ օլուէնան թէ-
տապիրի մահիրանէ վէ իհթիյաթքեարանէ խիւաֆընտա օ-
լարագ , պիւս պիւթիւն վէ պիր տահա գապիլի իյատէ օլ-

մայաճագ սուրէթտէ պօզուլտու պիթտի : Իշին պու գալլա տէօքիւլէսի՝ ճէմիյեթիմիզ իշուն մուվաֆֆագիյեթսիզլիքտէն տահա պէօյիւք պիր պէլա , մուսիպէթէն . կիզ պիր վագըա տըր . ճէմիյեթիմիզին պու սէրվէթտէ հուգուգը պուլընմասը՝ մանէվի սուրէթտէ տաիսի աշիքեար վէ նագապիլի ինքեար տըր . զիրա ճէմիյեթիմիզ լէհինէ օլարագ զապթ ու մուսատէրէ օլունան էմվալտէն պիր թագրիպ իլէ ղասպ իտիւմիշ տիր . . . : Հուգուգըմըզը միւտաֆաա վէ թէէմին իթմէք իշուն սոն տագրգայա գատար հէր նէ միւմքին իսէ եաբմըշ օլտըղըմտան , վիճտանըմ պու խուսուստա օլսուն րահաթ տըր : Լաքին թէքրար սէօյլէրիմ քի պու սէրվէթի ճէսիմէ միւէպպէտէն վէ գաթիյէն մահվ օլմուշ ատտ օլունմալը , վէ պատէզին ֆիքիրտէն չըգարըլմալը տըր : »

Աբբայ տ'էկրինեի՝ պու սէօզլէրի եազտըրտըզը սըրատա , սըրթընը Բօտէնէ չէվիրմիշ իտի : Բօտէն՝ եազմագտա տէվամ իտէճէք եէրտէ , պիրտէն պիրէ այաղա գալգըպ , գալէմի մասանըն իւզէրինէ ֆըրլաթտը : Մէրգումըն շուհարէքէթի նակէհանիսի իւզէրինէ աբբայ տ'էկրինեի արգասընա տէօնտիւ վէ քէմալը թէաճճիւպլէ Բօտէնէ պագարագ .

— Նէ՝ եաբըյօրսըն , եահո՛ւ . — տէյու սօրտու :

Բօտէն՝ եավաշ եավաշ չըմինէյէ տօղրու իլէրիլէտի վէ քէնտի քէնտինէ սէօյլէնէրէք .

— Արթըգ պունա պիր նիհայէթ վէրմէլի . . . պու հէրիֆ սայըգլայօր . — տէտի :

Աբբայ տ'էկրինեի Բօտէնին սիւքիւթիւնտէն պիր գաթ տահա միւթէաճճիպ օլարագ .

— Պագասնըզ ա՛ . . . Նէ՞ իշուն հէրինիզտէն գալգտընըզ . . . սէօյլէտիքլէրիմի Նէ՞ իշուն եազմայօրսընըզ . — տէյու թէքրար սիւսլ իյլէտի . պատէհու , քէնտիսի կիպի հայրէթտէ գալմըշ օլան բրէնսէս տը Սէն-Տիգրիէյէ տէօ .

նէրէք վէ թահգիրամիզ պիր սուրէթտէ Բօտէնի կէօսթէ-
րէրէք :

— Զըլտըրտը՝ մը , նէ՝ օշտու . - տէտի :

Բրէնսէս . - Աֆվ իտինիզ , պիշարէնին շու հարէքէթի՝
պու իշին պօզուլմասընտան տօլայը հըսս իթտիյի ըզտը-
րապը գալպինտէն նէշէթ իթմիշ օլմալը :

Աբբայ . - (Միւթէհաքքիմանէ պիր սուրէթտէ մասա-
յը կէօսթէրէրէք , թահգիրամիզ պիր սէտա իլէ .) Մատամ
բրէնսէսէ թէշէքքիւր իտինիզ տէ , եէրինիզէ ավտէթլէ
տէվամ իտինիզ . - տէտի :

Բօտէն՝ պու էմրէ տէ էհէմիյեթ վէրմէյէրէք , շը-
մինէյէ թէգարուպ իյլէտի , վէ եիւզիւնիւ էօթէյէ շէ-
վիրիպ գուպպէլի սըրթընը տօղրուլթտըգտան , վէ պա-
ճազլարը իւզէրինտէ տիքիլիպ տուրտըգտան սօնրա , իրի
եաղը գունտըրալարընն էօքճէլէրինի եէրէ վուրարագ ,
էլլէրինի ըլտէնկօթընըն արգասընա գավուշտըրտը , վէ
պաշընը պիր էյիճէ տօղրուլթարագ . տիք տիք աբբայ
տիէկրինեին եիւզիւնէ պագտը : Բօտէն հէնուզ հիշ պիր
սէօզ սէօյլէմէմիշ իտի : Մա մաֆիհ , խաֆիֆճէ գըզարմըշ
օլան չիրքին վէ սօլզուն չէհրէսինտէ , քէնտի իգթիտար
վէ հայսիյեթի զաթիյէսի հագգընտա օ տէրէճէ իթիմատ
վէ աբբայ տիէկրինեի հագգընտա տա օ տէրէճէ հագա-
րէթ վէ քիւսթախլըգ էսէրի կէօրիւմէքտէ իտիքի , մար-
քի իլէ բրէնսէս շաշըրպ գալտըլար : Քէնտիլէրինի պու
չիրքին վէ բինթի իխթիյարըն թահթը հիւքմ վէ նուֆու-
զընտա զանն իտիյօրլար ըտը :

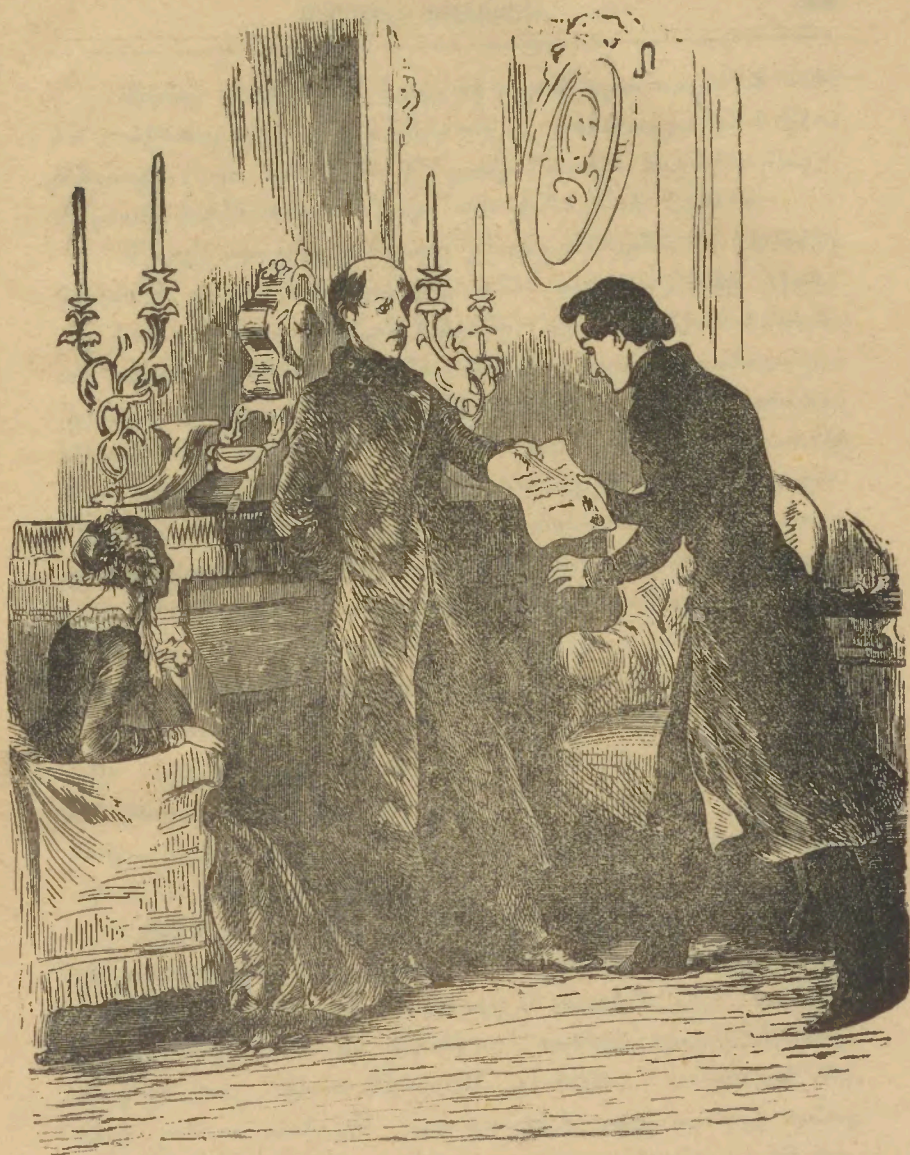
Աբբայ տիէկրինեի քէնտի թարիգաթընըն ուսուլ վէ
ատաթընա էյիճէ վագըրֆ պուլընտըղընտան , քէնտի ալ-
չագ կէօնիլլիւ սըրը քեաթիպինին հիշ պիր սէպէպ վէ եա
հիշ պիր հագգ պուլունմագսըզըն պիրտէն պիրէ պէօյլէ
պիր թէֆէվիլիգ (գերազանցութիւն) վէ ազամէթ տա-
վասընտա պուլունմազա ճիւրէթ իտէպիլէճէյինէ ինանա :

մամագտա ըտը . . . Մէրգում, Բօտէնին հէմ ճասուս վէ հէմտէ թէճրիւպէքեար պիր եարտըմճը օլմասը իհթիւմալտէն օլտըղընը, վէ ժէղիւիթ թարիդաթընըն գաւլանիյնի էսասիյեէսի իզթիգասընճա, պու կիպի մայէթ մէմուրլարընըն էվվէլճէ ԿէՕՁէթիճի սըֆաթըլլա նէզտինէ թայեին օլունմըլ օլտըգլարը ամիրլէրինին իգթիտարսըղլըղընը կէօրտիւքլէրինտէ, անլէրի մէվգըլի իգթիտարտան տիւչիւրիւպ մուվագգաթէն եէրինէ կէչմէք սէլահիյեէթիւնի հաիզ ջլտըգլարընը կէճ, հէմտէ բէք կէճ անլայապիլտի: Սբբայ տ'էկրինեի պու զաննընտա եանըլմայօրտու: Ճէմիյեէթին բէիսի ումումիսինտէն պէտ իլէ էյալաթ մանասթըրլարընըն բուհանի բէիսլէրինէ վէ մէքթէպ նագըրլարընա գատար պիլ ճիւմլէ պաչըճա աղալարը եանլարընտա, քէնտիլէրինին խապէրի օլմագսըղըն վէ սուրէթա բէք քիւչիւք մէմուրիյեէթլէրտէ միւսթախտէմ ճասուսլար պուլունուր քի, պունլար՝ վազթըլ լազըմընտա քէնտի մէմուրիյեէթլէրինի քէմալը մէհարէթլէ իյֆա, վէ Բօմա իլէ միւթէմասիյէն վէ տօղրուտան տօղրույա մուսխապէրէ իտէրլէր:

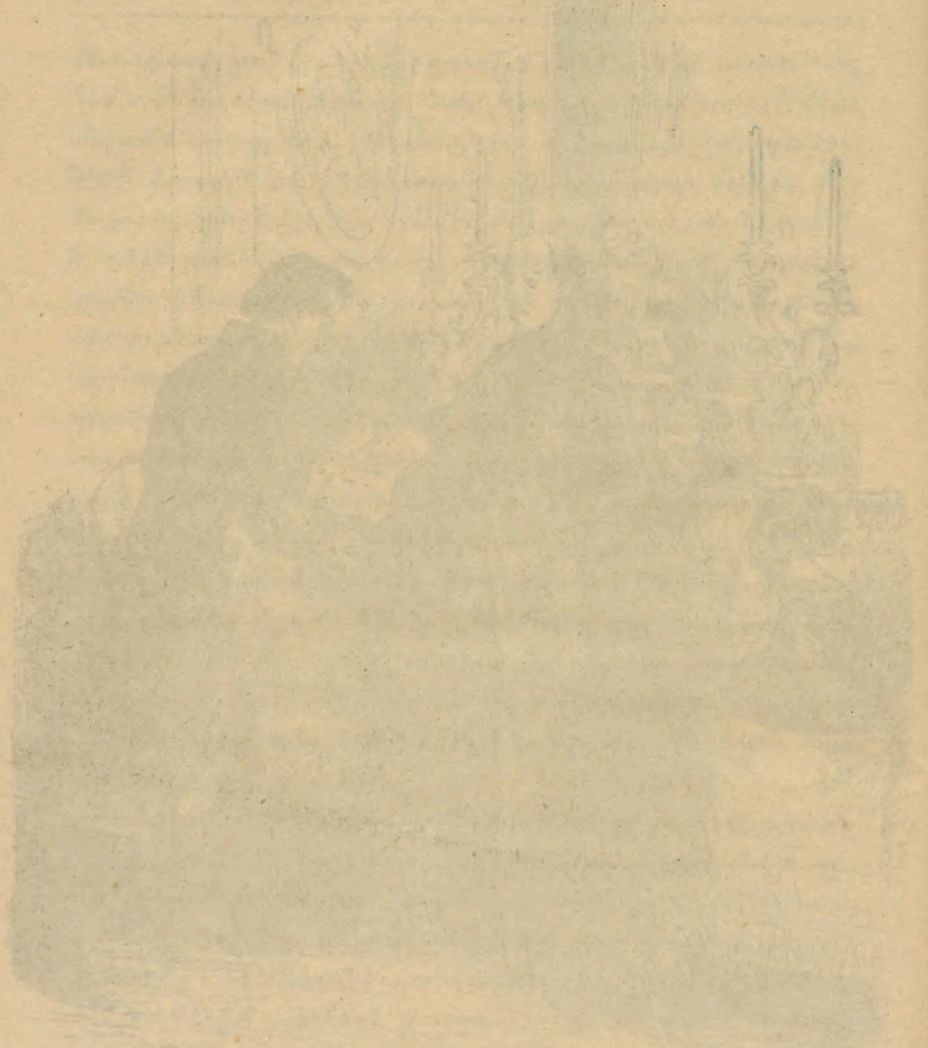
Բօտէն պիրտէն պիրէ պու քիսվէթի թագընտըղընտա, աբբայ տ'էկրինեինին պէր միւթատ միւթէքէպպիրանէ վէ միւթէ հաքքիմանէ օլան աթվար ու հարէքեաթըլ անինտէ տէյիչտի, վէ պու հալ քէնտիսինէ բէք աղըր կէլմէքլէ պէրապէր, իհթիւրամքեարանէ պիր թէրէտտիւտլէ:

— Պէնիմ շիմտիյէ գատար սիզէ էմր իթմիշ օլտըղըմ կիպի, պէսպէլլի շիմտի տէ սիզ պանա էմր իտէճէք սինիզ. — տէտի:

Բօտէն՝ հիչ պիր ճէվապ վէրմէքսիզին, ճէպինտէն՝ քեաղըտլարը սէօքիւլիւշ պիր ճըզտան չըգարտը վէ պունըն իչինտէն տախի իքթիթարաֆը տամղալը պիր քեաղըտալըպ աբբայ տ'էկրինեիյէ ուզաթտը. պու քեաղըտ իւզէրինտէ լաթին լիսանըլլա պիր գաչ սաթըր շէյ եաղըլմըլըտը:

ԲՈՏԷՆԻՆ ԹԵՊՏԻԼԻ ՍՈՒՐԵԹՅԻՐՄԻՍԻ

Աբբայ տիկրինների քեաղըտը այլպ օգուտըդտան սօն-
րա, տինտարանէ պիր իհթիրամլա տուտագլարընա կէօ-
թիւրտիւ, վէ պատէհու թէքրար Բօտէնէ ուզաթարադ,
մագամը իհթիրամտա մէրգումըն էօնիւնտէ էյիլտի:

Մարքի պաշընը եօգարը գալտըրարդընտա, լէհճէսի
հիտտէթ վէ մահճուպիյեթինտէն գըպ գըրմըզը քէսիլ-
միշ իտի: Թարիգաթընըն էվամիր վէ նէվահիսի էօնիւն-
տէ քէմալը իթաաթ վէ հիւրմէթլէ պօյուն գըրմաղա ա-
լըշմըշ ըար ըսա տա, պէօյլէ պիրտէն պիրէ մէվզըի իգ-
թիտարտան տիւշմէսի իւզէրինէ պէօյիւք պիր հիտտէթ
հըսս իթմէքտէ իտի. . . : Լաքին հէքսի պունտան իպա-
րէթ տէյիլ տիր: Քէնտիսի իլէ մառամ բըէնսէս արա-
սընտա վագը օլան միւնասէպաթը աշըգանէ հէր նէ գա-
տար միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու մունգաթի օլմուշ
ըտը ըսա տա, բըէնսէս հէնուզ քէնտիսի իշուն պիր գա-
րըտան պաշգա պիր շէյ տէյիլ իտի: պինտէն ալէյհ,
պիր գատըն հուզըրընտա պէօյլէ մուճիպի հագարէթ
պիր հալէ տիւշար օլմագ քէնտիսինէ բէք աղըր կէլմէք-
տէ իտի: զիրա, մէրգում րուհպան սիլքինէ կիրմիշ օլ-
մագլա պէրապէր, ահվալը տիւնեթիյէսի հէնուզ պիւս
պիւթիւն տէյիլմէմիշ իտի. . . :

Բըէնսէս տը Սէն-Տիգիէ իսէ՝ ամիրին մէմուր վէ մէ-
մուրըն ամիր օլմասը կիպի նակէհանի պիր թէպէտտիւլ-
տէն միւքէտտէր վէ մուզտարըպ կէօրիւնէճէք եէրտէ,
քէմալը տըգգաթ վէ մէրագլա Բօտէնին եիւզիւնէ պագ-
մագտա ըտը: զիրա մէրգումէ՝ գատըն. . . հէմտէ հա-
րիսի շան ու շէօհրէթ (փառասէր) պիր գատըն օլմագ
հայսիյեթիլլէ, հէր տիւրլիւ ասհապը նուֆուղ վէ իգ-
թիտար ըլա իւլֆէթ բէյտա իթմէք արզուսընտա պու-
լընտըղընտան, պու գապիլ ահվալը զըտտիյեթիլթիմալի
«էվէր իտի: պինապէրին, ատէթա բաշավրու բարչալարը
կիլիմիշ օլան պու բինթի վէ չիրքին ատէմին՝ տահա պիր

ազ Էվվէլ հագիր պիր մէմուր ի.քէն , ճէմիյեթճէ միւսէլէմ պուլունան ազլ ու զէ.քեալէթի սայեսինտէ , հէմ սոյ վէ հէմտէ աթվարը նազի.քեանէսի սէպէպիյլէ ասըլ-զատէ օլան վէ պիր ազ Էվվէլ ճէմիյեթ էօնիւնտէ տէ պէօյիւ.ք պիր էհէմմիյեթի պուլունան արբայ տ'էկրինեիյէ հիւ.քմ իթմէքտէ օլտըղընը պէօյիւ.ք պիր մէրագ վէ տըգ-գաթլա սէյր իթմէքտէ իտի : Բօտէն՝ մուհիմմ վէ նու-փուլքեար պիր ատէմ օլմագ սըֆաթըյլա , բրէնտէս նա-զարընտա արբայ տ'էկրինեիյին գատր ու հայսիյեթիինի պիւս պիւթիւն մահվ իյլէտի :

Իլք մահնուպիյեթ տուլղուսը կէչտի.քտէն սօնրա , արբայ տ'էկրինեի՝ քիպը ու ազամէթի ճէրիհատար օլ-մուշ օլմագլա պէրապէր , թալիին պիր ճիւլէի նակէհանի-սի իլէ քէնտի ամիրի օլմուշ օլան Բօտէնէ ըզհարը հիւ.քմէթ վէ նէզա.քէթ իթմէք իւզրէ , օլանճա մէհարէթ վէ իզզէթի նէֆսինի իսթիմալ իթմէյէ պաշլատը : Լաքին ճասուսը մէրգում , պու կիպի աթվարը նազի.քեանէյի թագաիր իթմէյէ վէ եա թանըմաղա մուգթէտիր օլմա-տըղընտան , Էվվէլճէ ճէրիհատար օլան հայսիյեթի զա-թիյէսինին ինթիգամընը ալմագ նիյէթիյլէ տէյիլ , պէլքի քէնտի գըյմէթ վէ իգթիտարընա իթիմատը պուլունտը-ղընտան , պու մէմուրիյեթի ճէտիտէսինէ կէչտիյինտէ սէրթ , մաղրուրանէ վէ միւթէհա.քքիմանէ պիր թալը քէսպ իյլէտի . զիրա , արբայ տ'էկրինեի իլէ ուզուն միւտ-տէթ պիրլիքտէ պուլընմըշ օլմասըյլա , մէրգումըն նէ տէրէճէլէրտէ պուլունտըղընը անլայապիլմիշ իտի :

Արբայ տ'էկրինեի ֆէվգ էլ ատէ իհթիրում վէ թէ-վաղու իլէ Բօտէնէ խիթապէն .

— Բօմայա կէօնտէրիլմէք իւզրէ սիզէ պիր վարաղա եազարտըղմտա , գալէմի էլինիգտէն ֆրըլաթըպ աթ-տընըզ . . . հանկը խուսուստա եանլըշ հարէքէթ իթմիշ օլտըղըմը լութֆէն սէօյլէր միսինիզ . — տէտի :

Բօտէն . - (Գէսկին վէ գաթի պիր սէտա իլէ , ճէ-վապէն .) Շիմտի անլաթըրմ . . . պէն միւտտէթի մէտի-տէտէն պէրու պու իշին սիզին իգթիտարընըզն ֆէվզին-տէ օլտըղընը անլամըշ ըտըմ . . . լաքին օլ պապտէ հիշ պիր միւլահազա տէրմիյան իթմէքսիզին իխթիյարը սիւ-քիւթ իտիյօրտում . . . մա մաֆիհ , նէ՛ գատար խաթա-լարտա պուլունտընը . . . հիյլէ վէ տէսիսէ իճատընտա նէ՛ գատար չօլբաճա հարէքէթ իթտինիզ . . . պու իշի պաշա չըգարմազ իշուն իսթիմալ վէ իթթիխազ իթտիյինիզ թէ-տպիրլէր նէ՛ գատար գապտ վէ նապէմահալ իտիլէր . . . :

Աբբայ . - (Սուրէթտ կէօսթէրտիյի իթաաթը արա-սընտան ըղտըրապը գալպի կէօրիւնմէքլէ պէրապէր , լա-թիֆ պիր սէտա իլէ .) Վագը օլան թէքտիրաթընըզը ան-լայամայօրըմ . . . վափիյէթնամէնին զէյլի մէյտանա չըգ-մամըշ օլսա իտի , մուվաֆֆադիյեթ մուհազ-գազ տէյթլ մի իտի . . . : Շու սըրատա մուախազա իթմէքտէ օլտը-ղընը թէտապիրին իթթիխազընտա սիզտէ իշթիրաք վէ մուավէնէթ իթմէտինիզ մի :

Բօտէն . - Օ վագթ սիզ էմր իտէր իտինիզ , տէն տէ իթաաթ կէօսթէրտի իտիմ . պունտան պաշգա , մուվաֆ-ֆազ օլմազ իւզէրէ իտինիզ . . . լաքին պու մուվաֆֆա-գիյեթ՝ իթթիխազ իթտիյինիզ թէտապիրտէն նաշի տէ-յիլ իտի . զիրա թէտապիրի մէզքիւրէ օ տէրէճէ չօլբալըգ վէ գապալըգ էսէրի իտի քի . . . :

Աբբայ . - (Բօտէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Լաքին , բէք շիտտէթլի լիսան գուլլանըյօրսընըզ , մօսիէօ :

Բօտէն . - Գուլլանտըզըմ լիսան շիտտէթլի տէյիլ , ատիլանէ տիր . . . : Պիր քիմնէյի պիր օտայա գաբաթմազ վէ պատէհու գաբույք իքի տէֆա սիւրկիւլէմէք իշուն խարիզ իւլ ատէ պիր մէհարէթ մի լազըմ տըր . . . Սէյ-լէյինիզ , պունտան պաշգա պիր շէյ եաբտընը՞զ մը . . . եաբմատընըզ : Ժէնէրալ Սիմոնըն գըղլարընը Լիբսիգատա

պիր հապսխանէյէ աթորտընըզ, պատէհու Բարիսէ կէլ-
տիքլէրինտէ մանասթըրտա գաբաթաընըզ, քէզալիք Ատ-
րիէն տը Գարտովիլի տէ թիմարխանէտէ հապս իթտինիզ,
Դուշ-Թու-Նիւյիւ հապսա աթորտընըզ վէ ճալմայը ու-
յուշտըրընը պիր իլաճլա ույսլթտընըզ . . . : Պունճա թէ-
տապիրի իհթիյաթքեալաւնէ արասընտա ագիլանէ վէ էմ-
նիյէթլի պիր թէտպիր վար ըսա, օ տա՛ Մ. Հարտիյի Բա-
րիստէն եիրագլաթմագ իչուն գուլլանըլան թէտպիր տիր,
զիրա պու թէտպիր մատտի օլմայըպ, մանէվի տիր . . . :
Տիկէր թէտպիրլէրինիզէ կէլինճէ, պունլարըն քեաֆֆէսի
տէ ագըլսըզճա, շիւպհէլի վէ թէհլիքէլի չէյլէր իտի.
սէպէպ. չունքի, քեաֆֆէսի տէ ճէպրի իտիլէր. լաքին
ճէպրէ գարշը ճէպր իլէ մուգապէլէ օլունաճաղը մալիւ-
մինիզ տիր, օ հալտէ իշ՝ գարանյըգտա կէօրիւպ եիւրիւ-
յէն չէվիք, մահիր վէ սէպաթքեար ատէմլէրին միւճատէ-
լէսինէ միւմասիլ օլմայըպ, կիւնտիւզ վագթընտա թափ-
շան քիլիտիյէ գաբուլարը աշան խըրսըզլարըն միւնագտա-
սընտան իպարէթ գալըր. պիզ իսէ միւթէմատիյէն հարէ-
քէթ իթմէքլէ պէրապէր, քէնտիմիզի կիզլէմէյէ վէ իճ-
րաաթըմըզն էսէրինի մահվ իթմէյէ չալըճալըյըզ. լա-
քին սիզ վահշիյանէ վէ բաթըրտըլը թէտպիրլէր իսթիմա-
լիյէ ումիւմըն նաղարը տըզգաթընը իւզէրիմիզէ ճէլպ
իթմէքլիյի տահա զիյատէ մուլաֆըզը մասլահաթ պուլ-
տընըզ, վէ էսրարը վագըպը սէթր իտէպիլմէք իչուն,
գարաղօլ նէֆէրլէրինի, բօլիս գօմիսէրլէրինի վէ հապս-
խանէ պէքճիլէրինի քէնտինիզէ հէմթէօհմէթ իթթիսազ
իթտինիզ. ֆագաթ պունլար աճընաճագ հալլէր տիր:
Պու չօլբալըզլարընըզ եալընըզ բարլագ պիր մուվաֆֆա-
գիյէթթէլ գապիլի աֆվ օլապիլի իտի իսէ տէ, պու մու-
վաֆֆագիյէթէ տէ մագհար օլամատընըզ . . . :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ Բօտէնին ալըզ վէ գաթի
սէօզլէրինտէն հըսս իթտիյի հայրէթի սէթր իտէմէյէրէք:

« Հագգը վար տըր » մանասընը իյմա իտէր պիր չէհրէ ի-
լէ քէնտի աշրգը սապըզընըն եիւզիւնէ պագտըղընտան ,
աբբայ տ'էկրինեի սօն տէրէճէ տիլկիր օլարագ տէ-
տի քի .

— Միւլահազա վէ մուհարէմէնիզտէ բէք զիյատէ
չիտտէթ կէօսթէրիյօրսընըզ , մօսիէօ , վէ սիզէ պօրճու
օլտըղըմ հիւրմէթ վէ ըիայէթլէ պէրապէր պէյան իտէ-
րիմ քի , պէն ալըշըգ տէյիլ իմ . . . :

Բօտէն . — (Աբբայ տ'էկրինեիին սէօզիւնիւ քէսէրէք ,
սէրթ պիր չէհրէ իլէ .) Տահա բէք չօդ չէյլէրէ տէ ալը-
շըգ տէյիլ սինիզ ամմա , կիտէ կիտէ ալըշըրսընըզ . . . :
Շիմտիյէ գատար սիզ քէնտի լիյագաթ վէ գըյմէթի զա-
թիյէնիզ հագգընտա բէք եանլըշ պիր ֆիքրտէ պուլունը-
յօրտընըզ . սիզտէ էսկի պիր ճէնքճի վէ պիր տիւնեարէ-
րէսթ մայասը վար տըր քի , տաիմա գայնար , մայալանըր ,
վէ գուլվէի ագիլիյէնիզէ լիւզումը տէրքեար օլան պէրրագ-
լըղը , ֆէրասէթի մահվ ու զաիլ իտէր . . . : Վագթըյլա
կիւզէլ վէ խօշմէշրէպ պիր ասքէր իտինիզ . մուհարէպէլէ-
րէ , չէնլիքլէրէ , էյլէնճէլէրէ կիտէր իտինիզ . գատըն-
լարլա տիւշիւպ գալգար ըտընըզ . . . : Պունլար սիզի նըս-
ֆէն աշընտըրմըշ օլտըղլարընտան , պունտան պէօյլէ պիր
մայէթ մէմուրընտան պաշգա պիր չէյ օլամագսընըզ . սի-
զին մուհաքէմէնիզ կէօրիւլմիւշ պիթմիշ տիր : Սիզ կէրէք
ինսանլարը վէ կէրէք վուգուաթը թահթը հիւքմիւ-
նէ ալան ֆէրասէթ վէ չիտտէթի զէքեայա ասլա մալիք
օլամագսընըզ : Պէնիմ պու ֆէրասէթ վէ չիտտէթի զէ-
քեայա մալիք օլտըղըմըն սէպէպի շու տըր քի , պէն քէն-
տիմի մահզա ճէմիյեթիմիզին խըտմէթինէ հասր իտէրէք ,
տաիմա չիրքինլիք , մուրտարլըգ վէ պէքեարէթ (կուսու-
թիւն) իյինտէ գալտըմ . . . էվվէթ , պէքեարէթ իյինտէ
գալտըմ . . . պէնիմ պիւթիւն էրքէքլիք գուլվէթիմ հէ-
նուզ պագը տըր . . . :

Րօտէն՝ պու սէօղէրի քիւսթախանէ պիր սուրէթտէ սէօլէտիյի զէման , հագըգաթէն բէք տէհչէթի կէօրիւն մէքտէ իտի . Բրէնսէս իսէ՝ մէրգուձըն կէօսթէրտիյի քիւս. թախըգ վէ հիտտէթմիճազըրգտան տօլայը հայրան օլտու գալտը :

Աբրայ տ'էկրինսի՝ պու շէյթանի մախլուդըն հիւքմ ու նուֆուզընա չար նաչար մաղլուպ օլմագտա պուլընտըղընը հըսս իտէրէք , սօնընճը պիր թէճըրիւպէ տահա իճրա իթմէք իսթէյիպ :

— Սիզէ պիր շէյ սէօլէյիմ մի , մօսիէօ , պու կիպի մաղրուրանէ վէ քիւսթախանէ սէօղէր ճէսարէթ վէ իգ. թիտարա տէյիլ սայըլամաղ . ոսհիպի ճէսարէթ վէ իգ. թիտար օլտըղընըղը՝ կէօրէճէյինիզ իչէր իսպաթ իտէճէք սիլը :

Րօտէն . - (Պարիտանէ պիր սուրէթտէ՝) Էվվէթ , կէօրէճէյիմ իչէր իսպաթ իտէճէք տիր . . . վէ պիլիմ միսինիզ հանկը իչէր . . . սիզին պէօլէ ալչագճասընա պը. րագմըն օլտըղընըղ իչէր :

Աբրայ տ'էկրինսի՝ Րօտէնին պու տէրէճէ քիւսթախ. լըղընտան շաշքումըն գալմըն օլուպ , ճէվապ վէրէճէք հիչ պիր քէլիմէ պուլամատըղընտան , բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ սէօղէ գարըչարապ :

— Նէ՞ սէօլէյօրսընըղ . - տէյու հայգըրտը :

Րօտէն . - Սէօլէյօրըմ քի , սիզին մուվաֆֆագիյեթ. բէկիր օլաճաղընտան մէյուս օլտըղընըղ միրաս իչինի պէն միւքէմմէլէն պաշա չըգարաճաղըմ :

Աբրայ . - Սի՞ղ մի . . . :

Րօտէն . - Էվվէթ , պէն . . . :

Աբրայ . - Լաքին գուլլանտըղըմըղ թէտապիրի տէ. սիսէքեարանէ մէյտանա չըգմատը մը :

Րօտէն . - Տահա էյի եա' . . . անլէրտէն տահա մա. հիրանէ թէտապիրլէր իճատընա մէճպուր օլուրըղ :

Աբբայ . - Լաքին պիղէ էմնիյեթ իթմէզէր :

Րօտէն . - Տահա էյի եա' . . . Էն զիյատէ կիւճիւք-
լէ հասըլ օլան մուվաֆֆագիյեթէթլէր էն էմնիյեթլիլէրի
սայըլապիլիր :

Աբբայ . - Նասըլ . . . Խիլաֆը գանուն օլմագ չիւպ-
հէսինտէն արի օլմայան հիպէտէն ըիւճու իթմէմէսի իչուն
Գաբրիէլի իգնա՞ մը իտէճէքսինիզ :

Րօտէն . - Ճէմիյեթի մահրում իթմէք իսթէնիլէն ի-
քի եիւզ օն իքի միլիոն ֆրանքը պէն ճէմիյեթին սանտը-
ղընա իտխալ իթմէյի թէահհիւտ իտէրիմ . թէահհիւտիւմ
բէք սատէ տէյիլ մի տիր :

Աբբայ . - Էլվէթ , միւմքինսիզ օլտըզը գատար տա
սատէ տիր :

Րօտէն . - Պէն տէ սիզէ սէօյլէյօրում քի , միւմքին
տիր . . . վէ միւմքին օլմասը լազըմ տըր . . . անլայօր
մըսընըզ : (Տահա զիյատէ քէսպի գուվէթ իտէրէք , վէ
հիտաթիինտէն էօլիւ չէհրէսինէ միւշապիհ օլան չէհրէսի
խաֆիֆճէ գըզարարագ .) Լաքին սիզին ագլընըզ գըսա
օլտըղընտան , օյալանմաղա մահալ օլմատըղընը անլայամա-
յօրսընըզ . . . պու իքի եիւզ օն իքի միլիոն ֆրանք պի-
ղիմ էլիմիզէ կէչէճէք վէ օ հալտէ նուֆուզը թէհաքքիւմ
քեարանէմիզ ֆրանսատա եէնիտէն հիւքմֆէրմա օլաճագ
տըր . զիրա ըիչվէթ վէ մէնֆաաթ ասըր սայըլան պէօյլէ
պիր ասրտա , պու սէրվէթի ճէսիմէ իլէ պիր հիւքիւմէթ
սաթըն ալըրըզ , վէ էկէր հիւքիւմէթի մէզքիւրէ բէք պէ-
հալը վէ եա իսթիհասալի կիւճ օլուրսա , պիր մուհարէպէի
տախիլիյեթ վիւճուտէ կէթիրիր , հիւքիւմէթի հազըրէյի
թար ու մար իտէր , վէ պիղիմ հագիգի իլթիճակեահըմըզ
օլան Պուրպոնլար հիւքիւմէթինի տէ մէվզըլի իգթիտա-
րա կէչիրիրիզ . զիրա պու հիւքիւմէթ պիղէ բէք չօգ
չէյ պօրճու օլտըղընտան , հէր իսթէտիյիմիզի եաբաճագ
տըր :

Բրէնսէս . — (Հայրէթինտէն էլլէրինի պիրի պիրինէ
գաւուշտըրարագ .) Օնա շիւպհէ հօգ :

Բօտէն . — Էկէր , մուղայիրի օլարագ , պու իքի եիւզ
օն իքի միլիոն ֆրանք Բէննըբոն ֆամիլեսաւնըն վարիսլէ-
րինէ գալաճագ օլուրսա , մահվ վէ ինգըրազըմըզ մու-
հագգագ տըր . զիրա գարչըմըզտա աղլըն վէ տէհէթի
տիւլմէնլէրաէն միւրէքքէպ գուվլէթի պիր օրտումըզ վար
տըր . . . : Բէննըբոն թէէսիս վէ թէշքիլինի թաւսիյէ
իյլէտիյի ճէմիյէթի խայրիյէհէ հագգընտաքի ամալը մէք-
րուհէսինի իշիթ մէտինիզ մի . անըն մէլուն սիւսիլէսի պու
ճէմիյէթի խայրիյէհէյի ճալիպի հայրէթ պիր սուրէթտէ
վիւճուտէ կէթիթէմէզլէր մի . օզէման պու միլիոնլար էթ-
րաֆընտա թօբլանաճագգուվլէթլէրի պիր քէրրէ խաթը-
րա կէթիթինիզ . էվլէլէն՝ գըզլարը նամընա հարէքէ-
թէ պաշլայաճագ օլան մարէշալ Սիմոնը տիւլիւնիւնիւզ .
մէրգուժ պայաղը պիր ատէմ էվլատը օլտըղը հալտէ ,
տուգալըզ իւնվանընը իհրագ իթմիշ օլտըղընտան , խալգ
իւզէրինտէ պէօլիւք պիր նուֆուզը օլաճագ տըր . զի-
րա , ապքէրլիք բուհը վէ Պոնաբարթ թարաֆտարլըղը՝ է-
հալի նաղարընտա հէնուզ չէրէֆ վէ հայսիյէթինի զաիպ
իթմէմիշ տիր : Սանիյէն՝ հուրրիյէթ վէ իսթիզլալ թա-
րաֆտարը վէ էֆքեարը միւնէվլէրէ սահիպի օլան ֆրան-
սուա Հարտիյի տիւլիւնիւնիւզ . պու ատէմ ֆապրիգա-
ճըլար միյանընտա պիր նումունէի քէմալ օլուպ , սէնա-
աթքեարլարըն թէրտագը վէ սաատէթի հալինէ աշըգ տըր :
Սալիսէն Դաբրիէլ տը Բէննըբոն կէլիր . պու տա քէրէմ-
քեար պիր բաբազ օլուպ , ալամըն տէտիյի կիպի ինճիլի
գատիմին բէսուլը (առաքեալ) , Բիլիսէնին ասըլգատէկեան
հիւքիւմէթինէ գարչը ալամ հիւքիւմէթինին մէպուսը ,
զէնկին պիր բիսգորոսա գարչը ֆագըր պիր բաբազըն վէ-
քիլի , խայըն պիր ճէպպարա (բռնաւոր) գարչը ճէնապը
Հագգըն չալըշգան պիր գուլը վէ հէր տիւրլիւ իւխուվ-

վէթ (եղբայրութիւն), հուրրիյեթ վէթ երազգը ֆիքր-
լէրինին նաշիրի տիր. նէշրի էֆքետարա խրտմէթ իթմէսի
իսէ՝ իխթիլաճույանէ պիր բօլիթիգա նամընա օլմայըպ,
պէլքի Հազրէթի իսա նամընա, մէրհամէթ, մուհապպէթ
վէթ սուլհ մէնպաը օլան պիր մէզհէպ նամընա վագը օ-
լուր: Բապիէն՝ Ատրիէն աը Գարաօվիլ կէլիր. պու գըզ
նէզաքէթ, զարաֆէթ վէթ մէլահէթ նուսուհէսի վէթ հէր
տիւրլիւ զէվգիյեթը ճիսմանիյեթ աշգըլսը պիր մախլուգ
օլուպ, պու զէվգիյեթը թասֆիյէ (մաքրել) իլէ իլահիյ-
եթ տէրէճէսինէ չըգարմագ իտտիասընտա պուլուն-
մագտա տըր: Մէրգումէնին ագլ ու զէքեավէթի, ճէսա-
րէթ վէթ մէթանէթի հագգընտա պահսա կիրիչմէք իսթէ-
մէմ. սիզ պունլարը բէք ալէա թագտիր իթմիշսինիզ տիր:
Պինաէն ալէյհ՝ նէսէպէն ասըլզատէ, գալպէն խալգըն
մուհիպպի վէթ խայալէն տէ շա՛իր օլան պու գըզճըղազ
գատար թէհլիքէլի պիր մախլուգ օլամայաճաղընը սիզ տէ
թէսլիմ իտէրսինիզ, խամիսէն՝ բրէնս ճալմա կէլիր. պու
տէլիգանը՝ գահրաման, քիւսթախ, հէր չէյէ հազըր վէթ
ամատէ պիր քիմսէ օլուպ, մէտէնիյեթէթ էօմրիւնիւն գա-
վաիտ վէթ շէրայիթիւնտէն պի խապէր տիր. կէրէք ըզհարը
ատավէթ վէթ խուսուլմէթ տէ, կէրէք արզը խուլուս վէթ
մուհապպէթտէ իֆրաթ տէրէճէսինէ վարըր. վէլհասըլ՝
քէնտիսինի գուլլանմանըն եօլունը պիլէն պիր ատէմ ի-
չուն տէհչէթլի պիր ալէթ օլսպիլիր. . . : Նիհայէթ, պու
մէքրուհ ֆամիլէատա էհէմիյեթէթտէն արի հիչ քիմսէ եօգ-
տուր. հաթթա շու սէֆիհ Գուշ-թու-նիւ պիլէ, հէր նէ
գատար շախսէն հիչ պիր գըլմէթ վէթ էհէմիյեթէթի եօլ
իսէ տէ, ալիճէնապ վէթ հուրրիյեթ թարաֆտարը օլան-
լարլա իւլֆէթ վէթ միւնասէպէթ բէյտա իտէրէք թէրպիյէ
օլաճագ վէթ թէմիլէնէճէք օլուրսա, պու իշթիրաք մէ-
սէլէսինտէ սէնաաթքետար սըֆաթըլա պէօյիւք պիր նու-
ֆուզ վէթ իգթիտարը օլապիլիր. . . : Իշթէ, քէնտիլէրինի

սօցմագ նիյէթինտէ պուլընտըղըմըզ իչուն պիզէ գարչը ֆէվզ էլատէ հիտտէթէնմիչ օլան պու առէմէր՝ Բէն-Նըբոնըն խայընանէ նասիհաթլարընա սալիք օլարագ, (պու պապտէ հիչ չիւպհէմ եօգ տըր) պիւթիւն գուվվէթլէրի-նի վէ պիւթիւն վասըթալարընը պու սէրվէթի ճէսիմէնին էթրաֆընա թօբլայաճագ վէ անըն գուվվէթինի եիւզ միսլէ իպլաղ իլէ, պիզէ վէ ճէմիյեթին նիզամաթընա գարչը պիր մուհարէպէի շէտիտէ աչաճագ օլուրլարսա, պիղիմ էն թէհլիքէլի վէ էն ազղըն տիւշմէնլէրիմիզ օլ-մայաճագլար մը տըր: Սիզէ աչըգտան աչըղա սէզլէյօրըմ քի, ճէմիյեթիմիզ հիչ պիր վագթ պու գատար պէօ-յիւք պիր թէհլիքէ իչինտէ պուլընմամըշ տըր: Էվվէթ, պու մէսէլէ ճէմիյեթիմիզ իչուն հայաթ վէ մէմաթ մէսէլէսի տիր: պինաէն ալէյհ, շու սաաթտա միւտաֆաաի նէֆս իթմէք տէյիլ, պէլքի պու լանէթլի Բէննըբոն ֆամիլեա սընը մահվ իտիպ միլիոնլարը եէտի թասարրուֆըմըզ կէչիրմէք իւզըէ հիւճիւմ իթմէք լազըմ կէլիյօր:

Բօտէնին՝ խիւաֆը միւթատը օլարագ բէք չիտտէթլի պիր հէյէճան իլէ իրատ իթմիչ օլտըղը պու սէօղլէր իւ-զէրինէ, բրէնսէս իլէ աբբայ տ'երինեի շաշղըն շաշղըն պի-րի պիրինէ պաղըշտըլար:

Աբբայ տ'երինեի. - (Բօտէնէ խիթապէն.) Մարիոս տը Բէննըբոնըն թէէսիսինի թավսիյէ իյլէտիյի ճէմիյեթի խայ-րիյեէնին պու թէհլիքէլի նէթիճէլէրինի տիւշիւնէմէմիչ օլտըղըմը իթիրաֆ իտէրիմ: Բէննըբոնըն վարիսլէրինին թա-պիաթլարընա նազարէն, թէսավվուրաթը վահիյէտէն ի-պարէթ օլան պու ֆիքրի մէվզըրի իճրայա գօյմաղա չալը-չաճագլարընա չիմտի պէն տէ ինանըյօրըմ. . . : Թէհլիքէ բէք պէօյիւք վէ բէք թէհտիտամիզ տիր: պու թէհլիքէ-նին էօնիւնիւ քէստիրմէք իչուն. . . : Նէ՞ եաբմալը:

Բօտէն. - Նէ՞ սէօղլէյօրսընըզ, մօսիէօ. սիզ ծալմա կիպի ճահիլ, գահրաման վէ աթէշմէշըէպ, Ատրիէն տը

Գարտովիլ կիպի շէհվէթբէրէսթ վէ աճայիպ , Բօզ վէ Պը-
լանշ կիպի սատէտիլ վէ սաֆտէրուն , Ֆրանսուա Հարտի
կիպի խուլուսքեար վէ սատագաթշիար , բարազ Գար-
րիէլ կիպի սաֆ վէ մէլէքիւրսլէթ վէ Գուշ-Թու-Նիւ կիպի
գապա վէ սէֆիհ թապիաթլարա գարչը պուլունըյօր-
սընըզ տա տահա նէ եարմալը տէյու սիւա՞ մը իտիյօր-
սընըզ . . . :

Աբբայ . - Ֆիլ հագըգա նէ՛ տէմէք իսթէտիյինիզի
անլայամայօրըմ :

Բօտէն . - (Հագարէթամիզ պիր թավը ըլա .) Էօյլէ
օլտըզընա ինանըրըմ . պու իշտէ մէշհուտ օլան հարէքեաթ
վէ մուամէլաթընըզ նէ՛ տէմէք իսթէտիյիմի անլայամատը-
զընըզը իսպաթէ քեաֆի տիր . . . : Սիզ նէճիպ , ալիճէ-
նուպ վէ եիւքսէք թապիաթլարա գարչը մուամէլէ իտէճէք
եէրտէ , զայէթ գապա մէվհումսըզ վէ թէտպիրլէրէ միւ-
րաճաաթ իթտինիզ . պու թապիաթլար՝ պիր կին պիրլէ-
շէրէք տէշէթլի պիր ճէմիյեթ թէշքիլ իտէպիրլիլէր ի-
սէ տէ , շիմտիլիք եէքտիկէրինտէն այրը վէ եալընըզ օլ-
տըզլարընտան , հէր տիւրլիւ զուհուրաթա , իզֆալաթա ,
ճազիպէլէրէ վէ հիւճիւմլէրէ թէսլիմ օլաճագլար տըր :
Նիհայէթ նէ՛ տէմէք իսթէտիյիմի անլատընը՞ մը . . . :
Խա՛յր , հէնուզ անլայամատընըզ : (Ումուզլարընը գալտը-
րարագ .) Սէօյլէյինիզ պագալըմ , ինսան մէյուսիյեթտէն
էօլիւր միւ էօլմէզ մի :

Աբբայ . - Էօլիւր :

Բօտէն . - Սաատէթպախշ պիր մուհապպէթէ մուգա-
պիլ վազիֆէի շիւքրանիյեթին իյֆասը իշուն , սէմահէթ վէ
սէխավէթին տէրէճէի նիհայէսինէ գատար կիտիլէպիլի՛ր
մի կիտիլէմէզ մի :

Աբբայ . - Էվվէթ , կիտիլէպիլիր :

Բօտէն . - Եօ՞գ մը տըր էօյլէ տէշէթլի մուվաֆֆա-
գիյեթթսիզլիքլէր քի , անլէրին պատի օլաճաղը մահճուպիյ-

եկեղծեմն գուրթուրմագ իւզրէ ինսան թէլէֆի նէֆսէ գա.
րար վէրսին :

Աբբայ . - Էվվէթ , վար տըր :

Բօտէն . - Ձէվգիյաթը շէհվանիյէնին իֆրաթ տէրէ-
ճէսինէ վարմագլա , ինսան՝ աղըր աղըր ճան չէքիչէրէք ,
տօղրու մէզարիսթանա կիթմէ՞զ մի :

Աբբայ . - Էվվէթ , կիտէր :

Բօտէն . - Եօ՞գ մը տըր էօյլէ տէհշէթլի հալլէր քի ,
է՞ն զիյատէ տիւնեաբէրէսթ , սէպաթքեար վէ է՞ն զիյատէ
տին տիւշմէնի օլան ատէմլէր մէյուս վէ բէրիշան օլարագ
կէլիպ քէօր քէօրիւնէ քիլիսէնին աղուշնա աթըլսընլար ,
վէ շարապը մուգատտէս վէ տուա ուղուրընտա տիւնեա-
նըն էն պէօյիւք սէրվէթլէրինի ֆէտա իթսինլէր :

Աբբայ . - Էվվէթ , վար տըր :

Բօտէն . - Խիւլասա՝ եօ՞գ մը տըր էօյլէ պին տիւրիւ-
հալլէր քի , հըսսիյեաթ վէ մէյլիյեաթըն աքսը թէհսիրի
էրքէյին վէ եա գատընըն էօմիւնտէ զարիպ զարիպ թէ-
պէտտիւլէր , տէհշէթլի նէթիճէլէր հուսուլէ կէթիւրսին :

Աբբայ . - Էվվէթ , վար տըր :

Բօտէն . - Օ հալտէ « նէ՞ եաբմալը » տէյու նէ՞ իչուն
սօրըյօրսընըզ : Մէսէլա , պու Բէննըբոն ֆամիլեասընըն էն
թէհիլիքէլի ազասը՝ պու կիւն նէֆրէթ ու իսթիքրաս իյ-
լէտիլի վէ Դաբրիէլին տախի պու կիւն այրըմըշ օլտըզը
ճէմիյեթիմիզէ տախիլ օլմագ իւզրէ իւշ այ կէշմէզսէն
էվվէլ կէլիպ այաղըմըզա գաբանաճագ օլուրսա , օ հալտէ
նէ՞ սէօյլէյէճէքսինիզ :

Աբբայ . - Պու միւմքինսիզ տիր , միւմքինսիզ . . . :

Բօտէն . - Միւմքինսիզ մի տիր . . . պունտան օն պէշ
սէնէ մուգատտէմ սիզ նէ՞ իտինիզ . տինսիզ վէ սէֆիհ
պիւր տիւնեաբէրէսթ տէյիլ մի իտինիզ . . . վէ ֆագաթ
կէլիպ պիզիմ գուճաղըմըզա աթըլտընըզ , վէ պիւթիւն
սէրվէթլինիզ պիզիմ եէտի թասարրուֆըմըզա կէշտի . . . :

Պիզ պունճա բրէնսէրի, հիւքմտարլարը վէ բաբալարը
 թահթը իթտաթըմըզա ալմըշ վէ մաղլուպ վէ մահքիւմ
 իթմիշիզ տիր. պիզիմ խարիճիմիզտէ օլարագ բարլամագ-
 տա օլան էն միւքէմմէլ վէ էն միւքէլլէֆ զէքեալէթ աս-
 հապընը՝ ճէմիյեթիմիզ իշինտէ սէօնտիւրմիւշ, մահվ իթ-
 միշիզ տիր. հէման իքի ճիհանը պիրտէն թահթը հիւք-
 միւմիւզէ ալմըշ, վէ պունճա խուսուլմէթլէր, պունճա ա-
 տալէթլէր վէ պունճա թասգիպլէր արասընտան կէշէ-
 րէք, պու կիւնէ գատար գուվվէթ, սէրվէթ վէ տէհշէ-
 թիմիզէ զէրրէճէ խալէլ կէթիրմէքսիզին տէվամ իտէպիլ-
 միշիզ տիր. չու հալտէ շիմտի պիզի թէհլիքէլի պիր սու-
 րէթտէ թէհտիտ իթմէքտէ օլան պիր ֆամիլիայը մը բէն-
 չէմիզէ կէշիրէմէյէճէյիզ. չօբաճա թէտպիրլէր վէ մու-
 խաթարալը ճինայէթլէր իճրա իթմէքսիզին, միլիոնլարը է-
 լէ կէշիրմէք իշուն լիւզումը տէրքեար օլան մէհարէթ վէ
 էհլիյեթ պիզտէ մէֆգոլտ մը տըր. հըսսիյեաթը ինսա-
 նիյեէնին՝ սուրէթի մահիրանէտէ թէրթիպ վէ թահրիք օ-
 լունուպ պիրի պիրինէ չարբըշտըրըլտըգտա վիւճուտէ կէ-
 թիրէճէյի թէտապիրի միւհլիքէյի պիլմէյօր մըսընըզ...
 (Ղարիպ պիր թէպէսսիւմէ.) Էկէր հէր չէյէ գատիր օլան
 եարտըմճը հըսսիյեաթը մէզքիւրէնին շիտտէթինի ար-
 թըրաճագ օլուրսա, պու հէլաք իշի տահա զիյատէ գօ-
 լայլաշըր:

Սըբայ տ'էկրիննի՝ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ կիպի պէօ-
 յիւք պիր հայրէթ վէ տէհշէթէ տիւշար օլմուշ օլտըղընտան.

— Էյ պու եարտըմճը քիմ տիր. → տէյու սօրտու:

Բօտէն. — (Որբանըն սէօզիւնէ ճէվապ վէրմէքսիզին.)

Էվվէթ, Էկէր պու տէհշէթլի եարտըմճը իմտալըմըզա
 եթթիշէճէք օլուրսա, պէօյիւք թէպէտտիւլլէր հուսուլէ
 կէթիրէպիլիր, էն աղղընլարը գօրգագ, էն տինսիզլէրի
 տինտար վէ էն քէրէմքեարլարը վահշի վէ դալըմ իտէ-
 պիլիր...

Բրէնսէս . - (Միւսկէմ պիր տէհչէթէ տիւչար օլա-
րադ .) Լաքին հէր չէյէ մուգթէտիր օլան պու եարտըմ-
ճը քիմ տիր . . . :

Րօտէն . - (Տաիմա ֆիւթուրսըզ վէ սօլլուն պիր չէհ-
րէ իլէ .) Էկէր իմտտըմըզա շիթապ իտէճէք օլուրսա , է՛ն
զիյատէ կէնճ վէ գուվվէթլի օլանլար պիլէ՝ ճան չէքիչմէք
րատտէսինին սօն տազըգասընա վասըլ օլան ատէմլէր կի-
պի հէր ան էօլիւմ թէհլիքէսինտէ պուլունըրլար . . . :

Րօտէն պու մէնզարէյի բէք տէհչէթլի պիր սուրէթ-
տէ թաավիր իթտիյնտէն , աբբայ տ՛էկրիննինին չէհրէսի
էօլիւ չէհրէսի կիպի սօլմուշ վէ կիթտիքճէ տէհչէթիարթ-
մագտա պուլընմըշ օլտըղը հալտէ .

— Լաքին պու եարտըմճը՝ . - տէյու թէքրար սիւալ
իյլէտի :

Րօտէն . - Նիհայէթ պու եարտըմճը բէք չօդ էհալիյի
մահվ ու թէլէֆ իթմէյէ վէ լանէթլի պիր ֆամիլեայը ,
սիւրիւքլէյիպ կէթիւրիյի քէֆինէ սարըպ մէզարա եա-
թըրմաղա մուգթէտիր տիր . Լաքին պու եարտըմճը՝ Ժէ-
ղիլթ ճէմիյեթիւնին հայաթընը էսիրկէմէյէ մէճպուր
տըր . զիրա պու ճէմիյեթ՝ ազալարընըն վէֆաթըլլա սս-
լա տիւչարը զաաֆ վէ ֆիւթուր օլմազ . . . քէնտի ըուհը
տաիմա պագի գալաճագ տըր . . . :

Աբբայ . - Լաքին . . . պու եարտըմճը՝ քիմ օլույօր :

Րօտէն . - Պու տէհչէթլի եարտըմճը՝ եավաշ եավաշ
իլէրիլէմէքտէ օլան վէ հէր թարաֆա իւլվֆ ու տէհչէթ
սաչարագ վիւրուտինի իլան իթմէքտէ պուլունան . . . ԳՈ-
ԼԷՐԱ տըր :

Րօտէնին գըսա վէ քէսկին պիր սէտա իլէ թէլաֆ-
ֆուզ իթտիյի պու քէլիմէ իւզէրինէ , բրէնսէս իլէ աբբայ
տ՛էկրիննինին պէնզլէրի ուչուպ , իքիտինին տէ վիւճուտինի
պէր թիթլէմէ իսթիլա իյլէտի . . . : Րօտէնին պագըլը
մահզունանէ վէ պարիտանէ օլուպ , քէնտիսի իսէ՝ խայալ

նէվինտէն պիր չէյ կիպի կէօրիւնիւյօրտու : Պիր գաչ տա-
գըգա գատար , սալօն տէրունինի մէզարիսթան սիւքիւ-
թինէ միւշապիհ պիր սիւքիւթ գաբլատը : Պու սիւքիւթի
տէհչէթֆէրմայը իլք էօնճէ Բօտէն գաթ իթտի , վէ պիթ
գաչ տագըգա էվվէլ քէնտիսինին թէվազուքեարանէ օ-
թուրմըլ օլտըղը մասայը աբբայ տ'էկրինեիյէ կէօսթէր-
տիքտէն սօնրա , ֆիւթուրսըզ պիր չէհրէ վէ մուխթասար
պիր սէտա իլէ « Եագընը'զ » տէյու էմր իյլէտի .

Աբբայ տ'էկրինեի իպթիտաի էմրտէ հայրէթինտէն
սարսըլտը . պատէհու , ամիրլիք տէրէճէսինտէն մէմուր-
լըգ մէնգէլէսինէ էնմիշ օլտըղընը տէրխաթըր իտէրէք , ա-
յաղա գալգտը , վէ Բօտէնին էօնիւնտէ թէվազու իտէ-
րէք կիտիպ մասանըն էօնիւնտէ օթուրտըգտան վէ գալէ-
մի էլինէ ալտըգտան սօնրա , Բօտէնէ տօղրու տէօնէրէք .

— Հագըրըմ , էֆէնտիմ . - տէտի :

Բօտէն աթիտէքի սէօղլէրի սէօյլէյիպ աբբայ տ'էկ-
րինեի տախի եագմաղա պաշլատը .

« Հիւրմէթլու աբբայ տ'էկրինեիին մէհարէթսիզլիյի
սէպէպիյլէ Բէննըրոնըն միրասը պու կիւն վէխիմ պիր թէհ-
լիքէյէ տիւշար օլմուշ տըր : Միրասըն մըգտարը իքի եիւզ
օն իքի միլիոնա պալիղ օլույօր : Պու մուվաֆֆագիյեթ-
սիզլիքլէ պէրապէր , Բէննըրոն ֆամիլեասընը ճէմիյեթի-
միզի ըզրար իտէմէյէճէք պիր հալէ գօյմագ վէ գանուէն
տէ ճէմիյեթիմիզէ այիտ օլան պու իքի եիւզ օն իքի մի-
լիոն ֆրանքը թէքրար էլէ կէչիրմէք խուսուսլարը գաթի-
յէն տէրէօհտէ օլունապիլի . . . : Եալընըզ պու պապտէ
գաթի վէ վասի պիր իգթիտար իթասը միւթէմէննա տըր : »

.....
.....

Պու լէնդարէտէն պիր չարեէք սաաթ սօնրա , Բօ-
տէն՝ տիրսէյի իլէ էսկի վէ Կաղլը շապգասընը թէմիղլէ-
յէրէք Սէն-Տիգիէ գօնաղընտան տըշարը չըգալը , վէ գա-
բուճընըն սէլամընա մուգապէլէ կէօսթէրմէք իւղրէ քէն-
տիսի տէ շապգասընը չըգարըպ թէվաղու էյլէտի :

ԻԻՉԻԻՆՃԻԻ ՃԻԼՏԻՆ ԽԻԹԱՄԸ

ԻԽԹԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍ

Շիմտիյէ գատար անդանէ նէշր իթտիյիմիզ քիթապ-
լար միյանընտա եէքթա պիր ինճու տէնիլմէյէ սէզա օլան
վէ հավի օլտըղը միւթալաաթը հաքիմանէ վէ ֆէյլէսօֆա-
նէ իլէ էնզարը ումումիյեյի հագգըյլա ճէլպ իթմիշ պու-
լընան ՍԷՐՍԷՐԻ ԵԱՀՈՒՑԻ նամ հիքեայէնին պու կիւն իւ-
չիւնճիւ ճիլտի տախի խիթամ պուլմըշ օլմաղլէ , իշպու քի-
թապըն նէշրի սըրասընտա վուգու պուլան գուսուրլարը-
մըզտան տօլայը գարիինի քիրամըն աֆվընը տիլէր , վէ
պունտան պէօյլէ պիր գաթ տահա թէզեիտի ղայրէթլէ
միւտտէթի գալիլէ զարֆընտա քիթապը պաշա չըգարա-
ճաղըմըզը վատ իլէրիզ :

Անճագ , պազը գրաաթբէրվէր զաթլար՝ իշպու հի-
քեայէնին միւթալաասըյլա մահզուղ վէ միւթէլէզզիզ օլան
ղէվաթըն կէօթէրտիւլէրի հիւանի թէվէճճիւհտէն թէշ-
վիգ օլընարագ , հէր նէ գատար մէզքիւր հիքեայէյի օ-
գումագ վէ գըսսէտէն հիսսէ ալմագ արզու վէ խահիչին-
տէ պուլունըյօրլարսա տա , իւչ ճիլտինին պէտէլինի պիր-
տէն վէրմէք տէ բէք կիւճ կէլտիյինտէն , պու արզու վէ
խահիչլէրինտէն չարնա չար սարֆը նազար իթմէյէ մէճ-
պուր գալըյօրլար . իշթէ , պու կիպիլէրէ պիր սուհուլէթ
օլմագ իւզրէ , քէնտիլէրինէ շուրասընը իսթար իտէրիզքի,
շիմտիյէ գատար թապ ու նէշր օլընան նիւսխէլէրի պիր-
լիքտէ ալաճագ եէրտէ , եա՝ տօղրուտան տօղրույա մաթ-
պաամըզա վէ եախօտ միւվէզզիլէրէ միւրաճաաթլէ եի-
կիրմիչէր նիւսխէ աիզ , վէ պիրէր չարեէք իթասըյլա հու-
սուլը մագսատա խըտմէթ իտէպիլիլէր , վէ պէօյլէճէ
հէմ պու քիթապըն միւթալաասըյլա լէզզէթեապ , վէ հէմ
տէ ճիւզի պիր ագճէ մուգապիլինտէ պէօյլէք պիր քի-
թապա սահապէթլէ ֆայիտէեապ օլըրլար :

